

МИНИСТЕРСТВО ПРОСВЕЩЕНИЯ РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН
КГКП «КОСТАНАЙСКИЙ КОЛЛЕДЖ АВТОМОБИЛЬНОГО ТРАНСПОРТА»
УПРАВЛЕНИЯ ОБРАЗОВАНИЯ АКИМАТА КОСТАНАЙСКОЙ ОБЛАСТИ

СБОРНИК СТАТЕЙ
МЕЖДУНАРОДНЫХ
ПЕДАГОГИЧЕСКИХ
ЧТЕНИЙ ПО ТЕМЕ
«НОВЫЕ ВОЗМОЖНОСТИ
И СОВРЕМЕННЫЕ
ТРЕНДЫ В
ТЕХНИЧЕСКОМ И
ПРОФЕССИОНАЛЬНОМ
ОБРАЗОВАНИИ

г. Костанай, 2024

УДК 377

ББК 74.56

С23

Саметова Нургуль Серикбаевна, Подзюбан Елена Викторовна
сборник международных педагогических чтений ISBN 978-601-08-3900-7

РЕЦЕНЗЕНТЫ:

Подзюбан Елена Викторовна, кандидат исторических наук, методист КГКП «Костанайский колледж автомобильного транспорта» Управления образования акимата Костанайской области.

Саметова Нургуль Серикбаевна, методист КГКП «Костанайский колледж автомобильного транспорта» Управления образования акимата Костанайской области.

Сборник статей международных педагогических чтений по теме

«Новые возможности и современные тренды в техническом и профессиональном образовании» Костанай, «ККАТ» 2024. – с.1179, ISBN

В данный сборник вошли материалы педагогических чтений «Новые возможности и современные тренды в техническом и профессиональном образовании». Материалы педагогических чтений содержат современные образовательные и инновационные технологии в техническом и профессиональном образовании, национальные ценности в воспитании, подходы к инклюзивному образованию, нестандартные решения для повышения качества, доступности и эффективности образования. Сборник педагогических чтений представляет собой ценный исследовательский материал, который может быть использован педагогами, администрацией и экспертами в области развития технического и профессионального образования. Сборник материалов педагогических чтений рассмотрен на заседании научно-методического совета КГКП «Костанайский колледж автомобильного транспорта» Управления образования акимата Костанайской области и рекомендован для публикации протокол № 4 от 26.02.2024 года.

© КГКП ККАТ, 2024

ВВЕДЕНИЕ

В КГКП «Костанайский колледж автомобильного транспорта» Управления образования акимата Костанайской области 31 января 2024 года организованы и проведены международные педагогические чтения по теме *«Новые возможности и современные тренды в техническом и профессиональном образовании»*, посвященные 65-летию юбилею колледжа.

Цель педагогических чтений – создание условий для повышения квалификации педагогических работников, их профессиональной компетентности, обобщения и распространения педагогического опыта.

Задачи педагогических чтений: обсудить новые возможности и тренды в современном образовании; создать условия для обмена опытом по формированию национальных ценностей в образовании; обобщить и распространить передовой опыт для эффективного использования в учебно-воспитательном процессе современных образовательных и инновационных технологий; осуществить взаимообмен инновационным опытом использования нестандартных решений для повышения качества, доступности и эффективности образования; выявить передовой педагогический опыт по обеспечению инклюзивного образования.

Участниками педагогических чтений являлись инженеры из Индии (*Mr. Millin Sheth директор по производству и Mr. Amit Raval директор по качеству MKTron Group*);

педагоги из Российской Федерации – 17 статей из 6 колледжей (*Технический колледж им. В.Д. Поташова, г. Набережные Челны Республики Татарстан, Екатеринбургский колледж транспортного строительства, Камский государственный автомеханический техникум, г. Набережные Челны Республики Татарстан, Набережночелнинский технологический техникум, г. Набережные Челны Республики Татарстан, Пермский колледж транспорта и сервиса, г. Пермь Российская Федерация, Челябинский профессиональный колледж*);

педагоги из Республики Казахстан – 127 статей из 28 колледжей (*Актюбинский высший политехнический колледж, Восточный технико-гуманитарный колледж, Высший колледж «ASTANA POLYTECHNIC» г. Астаны, Высший колледж культуры им Акана серэ, Высший технический колледж г. Кокшетау, Высший технический колледж г. Щучинск, Казалинский аграрно-технический колледж, Колледж радиотехники и связи, г. Семей, Колледж сервиса и туризма г. Астана, Кызылординский политехнический колледж имени М. Ихсанова, Мангистауский высший политехнический колледж имени Халела Узбекгалиева, Педагогический колледж Международного университета Астана, Профессионально-технический колледж г. Астана, Урджарский колледж Восточно-Казахстанской области, частный колледж «Astana IT University», Актюбинский колледж транспорта, связи и новых технологий, Алматинский автомеханический колледж, Восточно-Казахстанский гуманитарный колледж имени Абая, Высший колледж имени Кумаши Нургалиева Восточно-Казахстанская область г. Усть-Каменогорск, Высший колледж транспорта и коммуникаций г. Астана, Высший колледж Восточно-Казахстанского университета им. Сарсена Аманжолова, Колледж медицинского учреждения «Шипагер» г.Астана, Колледж общественного питания и сервиса г. Астана, Кызылординский педагогический высший колледж им. М. Маметовой, Многопрофильный инновационный колледж при управлении образования Акмолинской области, Педагогический колледж Международного университета Астана, Технологический колледж г. Астана, Серебрянский*

технологический колледж Восточно-Казахстанской области, Строительно-технический колледж акимата города Астаны, Усть-Каменогорский колледж строительства.

педагоги из Костанайской области – 206 статей из 20 колледжей (Рудненский колледж строительства и транспорта, Сарыкольский колледж агробизнеса и права, Рудненский политехнический колледж, Колледж предпринимательства КИиЭУ, Костанайский колледж сферы обслуживания, Лисаковский технический колледж, Профессионально-технический колледж имени К. Доненбаевой, Рудненский горно-технологический колледж, Рудненский колледж технологии и сервиса,

Аркалыкский медицинский колледж, Житикаринский политехнический колледж, Казахстанский агротехнический колледж, Костанайский колледж автомобильного транспорта, Костанайский высший колледж Казпотребсоюза, Костанайский высший медицинский колледж, Костанайский высший педагогический колледж, Костанайский индустриально-педагогический колледж, Костанайский политехнический высший колледж, Костанайский строительный колледж, Костанайский сельскохозяйственный колледж);

педагоги из школы (КГУ «Основная средняя школа №122 отдела образования города Костаная» Управления образования акимата Костанайской области).

Приглашенные гости:

Mr. Millin Sheth директор по производству и Mr. Amit Raval директор по качеству MKTron Group (Республика Индия);

Ахметова Эльмира Таксиновна, кандидат педагогических наук директор Технического колледжа им. В.Д. Поташова (Республика Татарстан, РФ);

Ким Наталья Павловна, доктор педагогических наук, профессор, академик АПН Казахстана;

Исакаев Ербол Маратович, проректор по академическим вопросам НАО «Костанайский региональный университет имени Ахмета Байтұрсынұлы»;

Даумова Батима Бексултановна, кандидат педагогических наук кафедры педагогики, психологии и специального образования НАО «Костанайский региональный университет имени Ахмета Байтұрсынұлы».

Слесарь Марионелла Васильевна, ассоциированный профессор РАМ, директор филиала АО «Национальный центр повышения квалификации «Өрлеу»;

Петренко Елена Александровна, кандидат наук, доктор философии PhD, руководитель КГУ «Региональный центр психологической поддержки и дополнительного образования» Управления образования акимата Костанайской области.

Эксперты педагогических чтений: представители университетов, академий, Национальный центр повышения квалификации «Өрлеу», Региональный центр психологической поддержки и дополнительного образования, Методический центр Управления образования акимата Костанайской области, представители предприятий заводов «Allur», ТОО «KamLitKZ».

Работа педагогических чтений проведена в различных формах: брифинг, РеснаКуча, мастер-класс, презентация в стиле TED, обобщение передового педагогического опыта.

В ходе педагогических чтений наблюдалось сотрудничество и взаимообмен между организациями образования, представителями научного сообщества и предприятиями. Мероприятие стало не только площадкой для обмена знаниями и опытом, но и источником новых партнерств и перспективных инициатив в интеграции образования, науки и производства. По итогам международных педагогических чтений лучшие выступления были отмечены дипломами, сертификатами, благодарственными письмами.

Педагогические чтения имели особую значимость не только для молодых и начинающих педагогов, но и для педагогов, стремящихся к самообразованию и самосовершенствованию.

ПОПЕЧИТЕЛЬСКИЙ СОВЕТ: К НОВОЙ МОДЕЛИ УПРАВЛЕНИЯ КОЛЛЕДЖЕМ

Павленко Дмитрий Иванович
директор КГКП «Костанайский колледж
автомобильного транспорта» Управления
образования акимата Костанайской области

Одним из важнейших условий формирования открытой системы является создание Попечительского совета, нового коллегиального органа управления в колледже, который будет являться инструментом взаимодействия колледжа и общества для обеспечения корпоративности, прозрачности управления системой образования.

В соответствии с приказом Управления образования акимата Костанайской области в состав Попечительского совета Костанайского колледжа автомобильного транспорта вошли следующие представители:

1. Семейбаев Сырым Сайранбекулы, директор ТОО «СарыаркаАвтоПром», председатель;
2. Алшинбаев Абылайхан Ерболович, директор филиала РГП «Национальный центр качества дорожных активов»;
3. Бокаева Марал Мендыбаевна, и.о. руководителя Методического центра Управления образования акимата Костанайской области;
4. Гейст Оксана Талгатовна, парикмахер-универсал, представитель родительского комитета;
5. Гилязова Надежда Александровна, заведующая сектором отдела литературы по искусству КГУ УНБ им. Л.Н.Толстого Управления культуры акимата Костанайской области;
6. Компаниец Анастасия Анатольевна, заведующая аптекой ТОО «Забота Company LTD», представитель родительского комитета;
7. Левченко Олег Михайлович, шеф-тренер ТОО «Автодом Костанай»;
8. Мадина Манара Амангельдиновна, начальник отдела развития человеческого капитала Палаты Предпринимателей;
9. Меденцева Елена Евгеньевна старший кассир ТД «Костанай Кама», представитель родительского комитета;
10. Могилатов Сергей Анатольевич, советник директора ТОО «СарыаркаАвтоПром»;
11. Олкинян Людмила Юрьевна, руководитель корпоративного университета «Allur»;
12. Пастушенко Владислав Александрович, директор ТОО «КамлитKZ»;
13. Проценко Константин Сергеевич, директор ПК «Альтаир»;
14. Сундикова Данагуль Жаппасбаевна, заместитель руководителя Управления образования акимата Костанайской области;
15. Таманцева Анна Вячеславовна руководитель отдела планирования расходов социальной сферы ГУ «Управление экономики и бюджетного планирования акимата Костанайской области», представитель родительского комитета;
16. Убей-Волк Геннадий Николаевич, директор ТОО «Костанай жолдары»;
17. Шагманов Серик Закирьянович, директор ТОО «Олжа-Ак-кудук»;
18. Шарипова Айгуль Маратовна, главный специалист ГУ «Аппарат акима города Костаная»;
19. Шукижанова Динара Аманжеловна, президент АО «АгротеххолдингKZ».

В соответствии с типовыми правилами организации работы Попечительского совета основной целью Попечительского совета является содействие в решении актуальных задач колледжа и формировании его в качестве центра подготовки высококвалифицированных специалистов, способных решать производственные задачи на уровне современных технологий, и привлечении внебюджетных средств для укрепления материально-технической базы колледжа.

Согласно типовым правилам организации работы Попечительского совета, совет был наделен следующими полномочиями:

- 1) согласовывание приоритетных направлений развития колледжа;
- 2) внесение предложений уполномоченному органу соответствующей отрасли или местному исполнительному органу в области образования об устранении выявленных Попечительским советом недостатков в работе колледжа;
- 3) выработка предложений при формировании бюджета колледжа;
- 4) согласование внесенных изменений и/или дополнений в устав и правила внутреннего распорядка колледжа;
- 5) согласование и принятие протокольного решения по итогам собеседования с кандидатами на занятие вакантной должности руководителя колледжа;
- 6) согласование и вынесение протокольного решения по распределению финансовых средств, поступивших в колледж в виде благотворительной помощи, и принятие решения о его целевом расходовании, по выбору направлений, форм, размеров и порядка использования спонсорской, благотворительной и иной помощи;
- 7) осуществление контроля за расходованием спонсорских средств, поступающих на счет колледжа для оказания поддержки обучающимся, оказавшимся в тяжелой жизненной ситуации, и укрепления материально-технической базы;
- 8) проведение мониторинга процесса приобретения товаров, работ и услуг;
- 9) содействие в организации помощи обучающимся из семей, относящихся к социально-уязвимым слоям населения, выработка предложений по совершенствованию мер поддержки детей-сирот и детей, оставшихся без попечения родителей, детей с особыми образовательными потребностями, одаренных обучающихся;
- 10) осуществление контроля за соблюдением прав и свобод обучающихся, родителей или иных законных представителей, содействие в охране их прав, обеспечении безопасности и защите от физического, психического и иных форм насилия и дискриминации;
- 11) заслушивание отчета руководителя о деятельности колледжа не реже 2 (двух) раз в год;
- 12) проведение 1 (один) раз в течение учебного года мониторинга степени удовлетворенности обучающихся условиями обучения в колледже путем анонимного анкетирования обучающихся и родителей или иных законных представителей;
- 13) осуществление контроля за соблюдением санитарно-гигиенических условий, качества питания, питьевого режима, состоянием прилегающей территории;
- 14) содействие администрации колледжа в проведении мероприятий по противодействию коррупции;
- 15) содействие администрации колледжа в предупреждении правонарушений, наркомании, алкоголизма, табакокурения, буллинга, лудомании среди обучающихся;
- 16) содействие администрации колледжа по укреплению дисциплины среди обучающихся и разрешению конфликтов, возникших в среде педагогов, обучающихся, родителей или иных законных представителей;
- 17) содействие администрации колледжа по проведению культурных, оздоровительных мероприятий, конференций, совещаний, семинаров по вопросам деятельности колледжа;
- 18) выработка предложений по совершенствованию мер поддержки талантливой молодежи;
- 19) участие в общественном обсуждении проектов законов и нормативных правовых актов по вопросам, отнесенным к компетенции Попечительского совета.
- 20) Выявление и рассмотрение на внеочередном заседании нарушений в ходе контроля.

На основе вышесказанного ежегодно был разработан план работы на 2021, 2022, 2023 годы и положение о деятельности ПС. Своевременно были составлены письма-приглашения, программы заседания, все необходимые материалы для организации и проведения заседаний

советов. Обеспечивались все требования типовых правил организации Попечительского совета.

2021 год.

Попечительский совет осуществляет контроль за деятельностью колледжа. Приказом Управления образования утвержден состав, на первом заседании утвержден план работы, положение о совете. В состав совета входят 17 человек, из них 9 социальных партнеров, 4 родителя и 4 представителя государственных и некоммерческих организаций. В 2021 году организованы и проведены 3 заседания. Приказом директора колледжа избран секретарь Бибики В.В., заместитель директора по научно-методической работе. Оформлены письма-приглашения, протоколы, информация о проведении размещена на страницах сайта. На заседаниях были рассматривались следующие вопросы:

- ознакомление с материально-технической базой колледжа и демонстрация оборудования, приобретенного в рамках проекта «Жас Маман»;
- об организации профориентационной работы с абитуриентами;
- об оказании помощи в планировании стажировок для преподавателей и сотрудников колледжа на предприятиях социальных партнеров;
- об условиях прохождения студентами профессиональной практики на базах социальных партнеров и организации совместной работы по трудоустройству выпускников;
- участие в совещаниях, конференциях, семинарах по вопросам деятельности колледжа;
- выработка рекомендаций и предложений по совершенствованию и развитию колледжа;
- рассмотрение отчета о финансово-хозяйственной деятельности колледжа и выработка рекомендаций и предложений;
- участие в распределении финансовых средств, поступивших в колледж в виде благотворительной помощи и принятие решения о его целевом расходовании;
- выработка предложений по совершенствованию мер по вопросам устройства детей-сирот и детей, оставшихся без попечения родителей;
- осуществление контроля за соблюдением прав студентов колледжа;
- эффективность организации и проведения профессиональной практики;
- анализ учебно-воспитательной работы колледжа за 2020-2021 учебный год;
- отчет о проделанной работе по материально-техническому оснащению колледжа;
- привлечение дополнительных источников финансирования для укрепления материально-технической базы;
- о подведении итогов работы Попечительского совета колледжа за 2021 год и планировании работы Попечительского совета на 2022 год.

Члены Попечительского совета принимают активное участие в жизни колледжа.

Так, например, под руководством советника директора «Allur» Могилатова С.А. организован и проведен семинар для педагогов по теме «Проектный менеджмент». Могилатов С.А. поделился знаниями в области проектного менеджмента, рассказал педагогам как нужно управлять, планировать, организовывать и реализовывать проектную деятельность.

Под руководством председателя совета директоров компании «Allur» Лаврентьева А.С. и директора «Allur» Семейбаева С.С. проведена встреча студенческого и педагогического коллективов, где обсудили новый литературный конкурс по проекту «Рухани Дос». Современные книги были подарены колледжу Лаврентьевым А.С.

Проведена профориентационная работа со школьниками совместно со Службой GR «Allur» организована экскурсия для школьников г. Рудный и г. Костанай. Школьники 9 классов посетили сначала колледж, а затем для них была проведена экскурсия на заводе.

В рамках социального партнёрства между Костанайском колледжем автомобильного транспорта и «Allur» студенческий актив 1-2 курсов посетили крупнейшее автосборочное предприятие Казахстана. Данное мероприятие - это старт совместного проекта по подготовке кадрового резерва, специалистов для завода. На экскурсии ребята смогли увидеть процесс сборки автомобилей, а в процессе встречи со специалистами - задать интересующие вопросы

и получить на них исчерпывающие ответы. Подобные экскурсии на предприятия студентами колледжа являются традиционными.

Демонстрационные экзамены и защита дипломных проектов проводится совместно с представителями «Allur». В качестве независимых экспертов при проведении экзаменов и защите проектов выступили сотрудники завода: Свадьбин А.Г., Ткач Д., Неспбаев А., Ткаченко Д. Проведение такой работы позволяет, во-первых, дать независимую оценку подготовки выпускников колледжа, а при необходимости внести в учебные планы коррективы со стороны работодателя, во-вторых работодатель имеет возможность пригласить на завод лучших из выпускников. На базе колледжа для студентов 1-4 курсов проведена встреча-дискуссия представителями центра психологии и коучинга «Allur» по теме «Мудрость предков: лидерство, развитие, позитив». На базе колледжа проведен республиканский конкурс среди педагогов организаций технического и профессионального образования по профилю «Транспорт», где членами экспертной комиссии являлись представители «Allur».

2022 год.

Попечительский совет осуществляет также контроль за деятельностью колледжа. В состав совета входят 17 человек, из них 9 социальных партнеров, 4 родителя и 4 представителя государственных и некоммерческих организаций. В 2022 году организованы и проведены 5 заседаний. Оформлены письма-приглашения, протоколы, информация о проведении размещена на страницах сайта. Представлен отчет руководителя по обновлению материально-технической базы членами Попечительского совета.

Таблица 1. Обновление МТБ членами Попечительского совета.

№ п/п	Наименование организации	Оборудование, тенге	Ремонт, тенге	Итого
1	ТОО «СарыаркаАвтоПром» (читальный зал)	4 276 910	2 769 200	7 046 110
2	ТОО «Торговая компания КАМАЗ»	8 819 225,04	-	8 819 225, 04
3	ТОО «СарыаркаАвтоПром» (конференц зал)	7 496 589	4 046 365	11 542 954
	ИТОГО:	20 592 724,04	6 815 565	27 408 289, 04

Из таблицы видно, что произошло обновление МТБ членами Попечительского совета на сумму 27 408 289,04 тенге.

На заседаниях были рассматривались следующие вопросы:

- об итогах республиканского конкурса профессионального мастерства среди педагогов колледжей по отрасли «Транспорт» по стандартам WorldSkills и национального чемпионата WorldSkills;
- об организации профессиональных проб с абитуриентами;
- об организации профориентационной работы с абитуриентами;
- об использовании приобретенного учебно-лабораторного оборудования, компьютерной техники в учебном процессе: проблемы и пути решения;
- о новых воспитательных технологиях, семья и колледж: пути эффективного сотрудничества в современных условиях;
- о непрерывном совершенствовании уровня профессиональной компетенции педагога;
- об организации индустриального совета и согласование образовательных программ по специальностям;
- рассмотрение отчета о финансово-хозяйственной деятельности колледжа и выработка рекомендаций и предложений;
- привлечение дополнительных источников финансирования для социальной поддержки обучающихся

- реализация программы совместного сотрудничества «Жастар SAP»;
- организация и проведение работы в рамках международных меморандумов по вопросам подготовки кадров для отрасли машиностроения;
- реализация регионального проекта сетевого взаимообучения «Серіктестік алаңы»;
- анализ деятельности педагогического коллектива по формированию конкурентоспособного специалиста;
- разработка стратегического плана развития колледжа на 2022-2027 гг.;
- учреждение поощрительных стипендий, грантов и премий Попечительского совета обучающимся и сотрудникам колледжа, а также выпускникам для профессионального становления.

Члены Попечительского совета кроме заседаний принимали активное участие в жизни колледжа. Так, например, при проведении международных научно-практических конференций в колледже как для педагогов, так и для студентов, в качестве членов экспертной комиссии также были приглашены представители «Allur», которые наградили победителей конференций ценными призами от «Allur».

В рамках проекта «Профориентация детей и подростков» в течение учебного года были проведены экскурсии для школьников, организованные при поддержке «Allur». Также в рамках профориентации все наши первокурсники побывали на производственных площадках завода, где получили исчерпывающие ответы от специалистов предприятия.

В целях организации и поддержания взаимодействия между предприятием, колледжем и его выпускниками реализуется программа взаимного сотрудничества под названием «Жастар SAP», которая включает в себя дни открытых дверей на предприятии, классные часы на базе предприятия, тренинги, квесты, гранты и многое другое.

Программа «Студенческий кадровый резерв» отбирает самых активных и перспективных студентов колледжа для завода, для которых проводятся экскурсии по производственным площадкам, встречи с сотрудниками корпоративного университета, осуществляются выездные мероприятия тимбилдинг с представителями предприятия.

Совместно с «Allur» организуем и проводим спортивные соревнования, интеллектуальные игры как среди студентов, так и среди педагогов и сотрудников предприятия.

Организован и проведен круглый стол посвященный, «150-летию Ахмета Байтурсынова». В его работе приняли участие преподаватели и студенты Костанайского колледжа автомобильного транспорта. Перед началом круглого стола для студентов первого курса обучающихся на автослесарей на государственном языке проведена экскурсия по автозаводу. Кроме этого, ребятам были подарены словари терминов по машиностроению на государственном языке разработанные совместно с компанией «Allur»

Повышение квалификации на базе «Allur» прошли 8 преподавателей и мастеров производственного обучения продолжительностью 72 часа и 8 преподавателей прошли практическое обучение в рамках курсов повышения квалификации «Моделирование образовательного процесса с учетом академической самостоятельности в организациях технического и профессионального, послесреднего образования».

2023 год.

В состав совета входят 19 человек, из них 10 социальных партнеров, 4 родителя и 5 представителей государственных и некоммерческих организаций. В 2023 году организованы и проведены 4 заседания. На заседаниях совета рассматривались следующие вопросы:

- об отчете по результатам самооценки организации образования;
- о результатах прохождения государственной аттестации колледжа в 2023 году;
- об организации профориентационной работы с абитуриентами;
- о социализации обучающихся через систему учебно-воспитательного процесса колледжа;
- обеспечение условий для использования компьютерной техники в образовательном процессе и цифровизация образования;

- об организации и проведении региональных чемпионатов WorldSkills;
- рассмотрение отчета о финансово-хозяйственной деятельности колледжа и выработка рекомендаций и предложений;
- совершенствование материально-технической базы Костанайского колледжа автомобильного транспорта;
- о назначении и структуре профессиональных стандартов в Республике Казахстан;
- деятельность Костанайского колледжа автомобильного транспорта по предоставлению качественных образовательных услуг;
- система работы с высокомотивированными студентами, как важный фактор профессионального становления;
- о международном и республиканском сотрудничестве по вопросам подготовки технических кадров;
- об организации и проведении стажировок на предприятиях социальных партнёров;
- об использовании результатов обучения при разработке образовательных программ;
- об организации совместной работы по трудоустройству выпускников;
- о подведении итогов работы Попечительского совета за 2020-2023 годы.

Таблица 2. Обновление МТБ членами Попечительского совета

№ п/п	Наименование организации	Итого
1	Спортивная площадка	24 000 000
2	Центр компетенций	100 000 000
3	Мастерская по металлообработке	28 350 000
4	Лаборатория «Литье»	28 188 763
	ИТОГО:	180 538 763

Из таблицы видно, что в 2023 году произошло обновление МТБ членами Попечительского совета на сумму 180 538 763 тенге, в том числе автомобильный завод «Allur» выделил на строительство спортивной площадки 24 000 000 тенге и 100 000 000 тенге на создание центра компетенций «Allur». Кроме этого, оказана благотворительная помощь. «Allur» подарил 2 двигателя, 2 КПП, 2 рулевые рейки, 2 балки заднего моста, 2 передние подвески легковых автомобилей. Также в ноябре 2022 года выделило колледжу 300 000 тенге для отправки и проживания студентов колледжа в г.Астана для участия их в республиканском чемпионате WorldSkills по 5 компетенциям.

Заводом ТОО «KamlitKZ» оборудована мастерская по металлообработке, в которую вошли два станка с ЧПУ стоимостью 28350000 тенге и необходимые измерительные инструменты, лаборатория «Литье» стоимостью 28188763 тенге.

Колледж принял участие в республиканском конкурсе «Лучший Попечительский совет». В Конкурсе приняли участие **13 родительских комитетов и 14 попечительских советов** общеобразовательных школ, организаций для детей-сирот и детей, оставшихся без попечения родителей, колледжей. **Были представлены: 1) видео визитка «ПОПЕЧИТЕЛЬСКИЙ СОВЕТ ККАТ – ВО БЛАГО СТУДЕНТОВ»,** включающая

информацию о достижениях, проводимых и реализуемых проектах, взаимодействии с государственными органами и неправительственными организациями; 2) **презентация «ПОПЕЧИТЕЛЬСКИЙ СОВЕТ: КОНСОЛИДАЦИЯ ИДЕЙ-РАБОТА НА РЕЗУЛЬТАТ»**, включающая информацию о деятельности, реализованные проекты, достижения и планы, фотографии с описанием; 3) **видео обращение к родительской общественности «СОЦИАЛЬНЫЕ ПАРТНЕРЫ, РОДИТЕЛИ - ДЛЯ ПРОФОРИЕНТАЦИИ СТУДЕНТОВ»**. В номинации «Лучший попечительский совет» Попечительский совет Костанайского колледжа автомобильного транспорта занял **1 место** как на уровне области, так и на уровне республики.

Члены Попечительского совета кроме заседаний принимали активное участие в жизни колледжа. Так, например, для качественной подготовки будущих специалистов заключение меморандумов с социальными партнерами является одним из принципиально новых решений по трансляции международных технологий обучения по наиболее востребованным и перспективным специальностям и рабочим профессиям. В текущем году определено шефство автомобильный завод «Allur» над Костанайским колледжем автомобильного транспорта». Данное сотрудничество направлено, прежде всего, на улучшение материально-технической базы колледжа, организацию практики студентов и стажировки педагогов с использованием современной технологической базы предприятий. Благодаря сотрудничеству образовательное программы разрабатываются самостоятельно с участием работодателей на основе требований государственных общеобязательных стандартов образования (ГОСО) и профессиональных стандартов WorldSkills. Представители «Allur» входят во все коллегиальные органы колледжей: попечительский, индустриальный советы; приглашаются на педагогические и методические советы. Участвуют в итоговых и промежуточных аттестациях.

Целевой образовательный заказ – одна из эффективных форм взаимодействия колледжа, выпускника и работодателя, потому что заведомо подписан контракт, и каждый знает правила игры, т. е. осознает свои права и ответственность. Целевая подготовка кадров с ТиППО осуществляется по заявленным специальностям в организациях образования за счет государственного образовательного заказа на основании договора, заключенного между организацией образования и предприятием. Предприятие совместно с организацией образования осуществляют отбор претендентов (собеседование) из числа абитуриентов, желающих обучаться по целевой подготовке кадров.

Совмещение учебы на предприятии «Allur» и в колледже является одним из главных направлений формирования, развития не только знаний и навыков у студентов, но и социальной и личной компетентности, то есть внутренней мотивации, способности работать в коллективе и принимать решения, компетентности в работе с машинами, оборудованием и производственными процессами. Костанайский колледж автомобильного транспорта был в числе первых активных организаций образования в вопросах реализации дуального обучения. Количество обучающихся по дуальной системе обучения ежегодно увеличивается, при этом,

к сожалению, процент обучающихся все еще невысок и составляет около 25% от всего контингента колледжа. Колледж совместно с «Allur» организует различные виды практик: ознакомительная, производственно-технологическая, преддипломная. Преимущества данной системы заключаются в ориентации на рынок труда, положительных карьерных перспективах студентов, гарантированном трудоустройстве.

Оснащение колледжа позволяет являться площадкой национального и регионального чемпионата WorldSkills, а также республиканских конкурсов профессионального мастерства среди педагогов по профилю «Транспорт». Опыт участия в чемпионатах WorldSkills позволил колледжу ввести итоговую аттестацию в формате демонстрационного экзамена. Педагоги являются международными и национальными экспертами чемпионата WorldSkills. Активно развивают чемпионаты по 8 компетенциям: *сетевое и системное администрирование, сварочные технологии, инженерный дизайн CAD, слесарно-механическая обработка, экспедирование грузов, дорожное строительство, техническое обслуживание автомобилей, токарные станки с числовым-программным управлением.*

За период с 2019 по 2023 годы студенты колледжа являются неоднократными победителями и призерами региональных, национальных и международных чемпионатов WorldSkills (*областной уровень – 52 победителя, республиканский уровень - 13 победителей, международный уровень - 2 победителя*).

И в заключении, хочется сказать, для того, чтобы Попечительский совет функционировал правильно необходимо объединять усилия педагогического коллектива, законных представителей обучающихся, благотворительных организаций на решение социальных вопросов и содействие в создании безопасных и благоприятных условий для обучения и воспитания обучающихся в колледже, поддержку студентов, имеющих достижения в учебно-воспитательном процессе (стипендия, возможно премирование всей группы студентов); вовлекать членов Попечительского совета в решение социальных вопросов (единовременная помощь, стипендии, премирование и т.д.

ОБРАЗОВАНИЕ В ИНДИИ: ТОНКОСТИ И ОСОБЕННОСТИ МЕСТНОЙ СИСТЕМЫ

Mr. Millin Sheth

директор по производству

Mr. Amit Raval

директор по качеству MKTron Group

«Мы многим обязаны древним индусам за то, что они научили нас считать. Без этого большинство современных научных открытий были бы невозможны.» - Альберт Эйнштейн

Несколько фактов об Индии:

- 5000-летняя древняя цивилизация
- 22 официальных языка
- 325 языков, на которых говорят с изменением регионального языка
- 28 штатов, 8 союзных территорий
- Площадь 3,28 млн кв.км., 7516 км береговой линии
- Население 1,43 миллиарда человек
- ВВП 3,73 трлн долларов (Средний показатель ВВП 7,2 %)
- Крупнейшая демократия в мире
- Мировое признание в области информационных технологий, биотехнологий и космоса
- Крупнейшая англоговорящая нация в мире.

В Индии более 50% населения моложе 25 лет и более 65% моложе 35 лет. Демографический дивиденд Индии, выражающийся в том, что население страны является одним из самых молодых в мире, считается движущей силой ее будущего экономического роста. С более чем миллионом школ и тысячами университетов

Структура образования:

- Высшее образование: Включает бакалавриат (степень бакалавра), магистратуру (степень магистра) и докторантуру.
- Полное среднее образование: Охватывает 11 и 12 классы, готовя учащихся к университетскому образованию. Студенты обычно специализируются в области естественных наук, экономики или гуманитарных наук.
- Полное среднее образование: Охватывает 11 и 12 классы, готовя учащихся к университетскому образованию. Студенты обычно специализируются в области естественных наук, экономики или гуманитарных наук.

Высшее образование в Индии.

На этапе бакалавриата студенты могут выбрать обучение на этом уровне с 18 лет. Большинство студентов посещают **бесплатный государственный колледж или университет**, в то время как другие могут выбрать **частное учебное заведение** для получения образования.

Обучение в индийских колледжах и университетах по таким специальностям, как **сельское хозяйство, машиностроение, фармацевция, технология и т. д.**, обычно занимает около четырех лет. Для сравнения, обучение в **области права, медицины, архитектуры и т. д.** может занять до пяти лет.

Обучение в аспирантуре в Индии.

Обучение в магистратуре или докторантуре может занимать от двух до трех лет соответственно. Послевузовское образование в Индии в основном предоставляется университетами, а затем колледжами. Аспирантура позволяет студентам специализироваться в выбранной области и проводить большие исследования.

Руководители индийского происхождения во всем мире

1. Аджайпал Сингх Банга, президент и генеральный директор MasterCard / президент Всемирного банка
2. Сундар Пичаи, генеральный директор Google
3. Сатья Наделла, генеральный директор Microsoft
4. Аншу Джайн, президент Cantor Fitzgerald и бывший генеральный директор Deutsche Bank
5. Шантану Нарайен, генеральный директор Adobe Systems и президент правления фонда Adobe
6. Параг Агравал, генеральный директор Twitter

Техническое и профессиональное образование.

Техническое и профессиональное образование играет важную роль в развитии кадрового потенциала страны, создавая квалифицированную рабочую силу,

- повышение производительности труда в промышленности
- повышение качества жизни

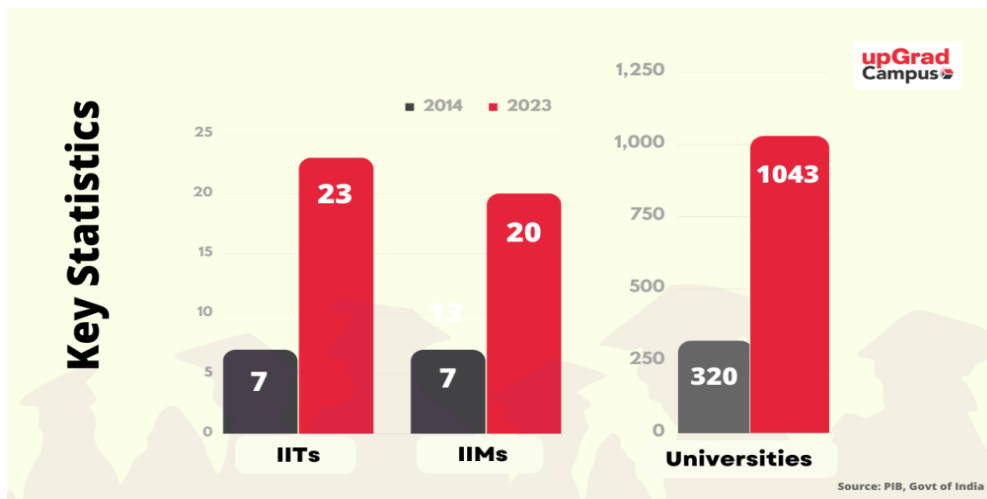
Термины "техническое образование" и "профессиональное обучение" иногда используются как синонимы.

- Центральное правительство
- Национальный совет по развитию профессиональных навыков
- Министерство развития кадровых ресурсов
- Департамент школьного образования и грамотности (для программ ТПО в старших классах средней школы)
- Департамент высшего образования (для технического образования)
- Министерство труда и занятости,
- Генеральное управление по трудоустройству и обучению (для профессионального обучения)

Высшее техническое образование в Индии.

Систему технического образования в Индии можно разделить на три категории.

- 1) Учреждения, финансируемые центральным правительством,
- 2) Учреждения, финансируемые правительством штата/штатом
- 3) Самофинансируемые учреждения.

23 IITs Индийские технологические институты

13 IIMs Индийский институт менеджмента

7 IISc., Индийский институт науки

1 IISERs Индийский институт научного образования и исследований

5 NITs Национальные институты технологий

4 NITTTRs Национальный институт подготовки технических преподавателей и научных исследований

Профессиональное образование

- ITI (Институты производственного обучения) — это учебные заведения, созданные при Генеральном управлении обучения (DGT) Министерства развития навыков и предпринимательства, (MSDE) Правительства Индии.
- ITI предлагают ряд курсов профессионального обучения, охватывающих большое количество секторов экономики, с целью обеспечения промышленности квалифицированной рабочей силой, а также самозанятости молодежи.
- Они предоставляют послешкольные курсы технической, а также профессиональной подготовки, благодаря которым студент получает профессию на всю жизнь, в рамках однолетних или двухлетних курсов повышения квалификации, основанных на семестровой схеме.
- Учебные курсы в ITI были разработаны для передачи базовых навыков и знаний в профессиональных сферах, чтобы подготовить стажеров к трудоустройству в качестве полуквалифицированных/квалифицированных рабочих или к самостоятельной занятости.
- По итогам профессионального обучения выдается сертификат о практической квалификации и обучение доступно для учащихся, которые покидают школу после окончания любого из классов с VIII по XII.
- По всей стране имеется 7500 ITI/ITC общей вместимостью 500 000 человек.
- Обучение по профессиям: Плотник, электрик, сантехник, автотехник, маляр, упаковщик, универсальный специалист, каменщик, помощник на молочном производстве и т. д.

Преимущества профессионального обучения

- Институты производственного обучения сыграли жизненно важную роль в экономическом развитии страны, особенно с точки зрения обеспечения отраслей квалифицированной рабочей силой.
- Профессиональное обучение в ITI позволяет обеспечивать промышленность квалифицированными рабочими, учитывая высокий спрос в этой сфере.
- Спрос на квалифицированную рабочую силу в государстве и правительстве будет обусловлен недавно запущенными правительственными программами, а именно «Make in India», «Digital India», «Smart Cities» и «Clean India Mission».

- ITI готовы взять на себя новые задачи и будут играть важную роль в удовлетворении спроса на квалифицированную рабочую силу, возникающего благодаря этим новым схемам.

Политехническое образование.

Политехникумы предназначены для предоставления навыков после X класса, а продолжительность дипломных программ составляет **3 года**, что означает, что **стажер становится трудоспособным в возрасте 19 лет.**

Политехнические институты также предлагают программы **последипломного образования и повышения квалификации продолжительностью 1–2 года** по различным специализациям, как показано ниже.

Последипломные курсы

- Основы дистанционного зондирования
- Основы фотограмметрии и картографии
- Цифровая обработка изображений
- Основы геоинформационной системы
- Статистика и программирование

Курсы дополнительного образования

- IT, сети и облака
- Автомобильные технологии
- Сварочные технологии
- Промышленная электроника и автоматизация

Целью политехнического образования является создание резерва квалифицированной рабочей силы для поддержки цехов и эксплуатационных работ в качестве связующего звена между техническими специалистами и инженерами. Выпускники вузов в области инженерии и технологий играют важную роль в управлении производственными операциями.

Политехническое образование.

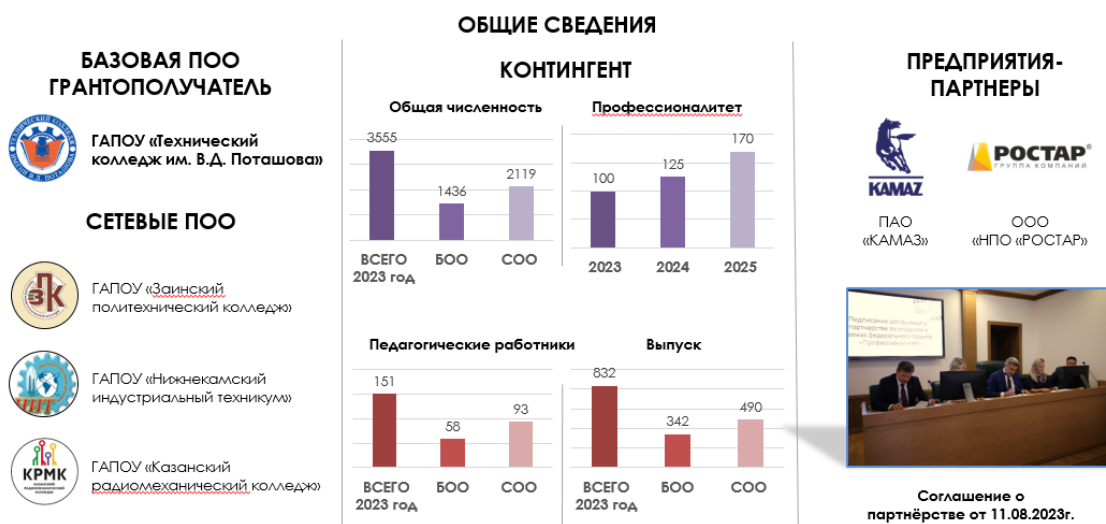
- Национальный институт открытого образования (NIOS)
- NIOS отвечает за предоставление образования в открытом и дистанционном режиме от начальной до старшей средней школы.
- NIOS предлагает программы профессионального образования и обучения общим и приоритетным группам через сеть своих центров обучения и подготовки, известных как Аккредитованные институты (АИ).
- Зарегистрированные касты
- Зарегистрированные племена
- Женщины
- Сельское население
- Поздне-обучающиеся
- Люди с ограниченными возможностями
- Неблагополучные группы общества и т.д.
- NIOS имеет сеть из 11 региональных центров и около 2067 учебных центров. Существует около 1063 аккредитованных институтов (АИ). Совокупное число учащихся за последние пять лет составило 500 000 человек.

ВНЕДРЕНИЕ НОВОЙ ОБРАЗОВАТЕЛЬНОЙ ТЕХНОЛОГИИ "ПРОФЕССИОНАЛИТЕТ" (НА ПРИМЕРЕ ГАПОУ "ТЕХНИЧЕСКИЙ КОЛЛЕДЖ ИМ. В.Д. ПОТАШОВА")

Ахметова Эльмира Таксиновна
кандидат педагогических наук,
директор ГАПОУ «Технический
колледж им. В.Д. Поташова»

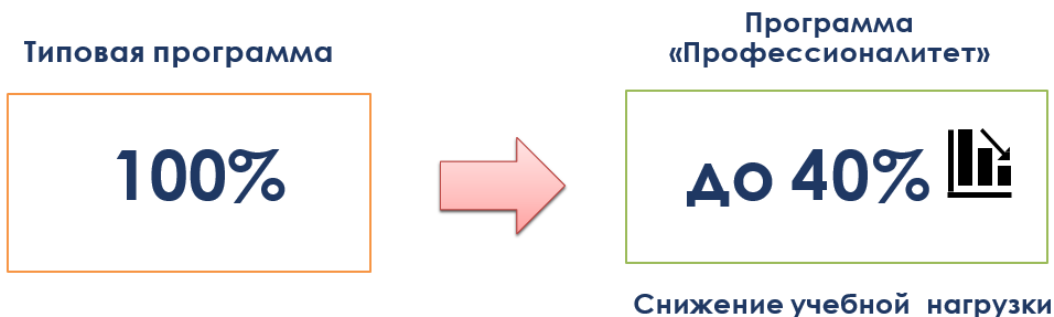
Задача конкретная: за ближайшие 5 лет подготовить порядка миллиона специалистов рабочих профессий на электронной промышленности, индустрии робототехники, машиностроении, металлургии, фармацевтики, сельского хозяйства и ОПК, строительства транспорта, атомной и других отраслей, ключевых для обеспечения безопасности, суверенитета и конкурентоспособности России.
В.В. Путин

— ОБРАЗОВАТЕЛЬНО-ПРОИЗВОДСТВЕННЫЙ ЦЕНТР (КЛАСТЕР) ПО ОТРАСЛИ «МАШИНОСТРОЕНИЕ» НА БАЗЕ ГАПОУ «ТЕХНИЧЕСКИЙ КОЛЛЕДЖ ИМ. В.Д. ПОТАШОВА»

ВНЕШНИЕ И ВНУТРЕННИЕ ХАРАКТЕРИСТИКИ НОВОЙ ОБРАЗОВАТЕЛЬНОЙ ТЕХНОЛОГИИ «ПРОФЕССИОНАЛИТЕТ»

Последовательность действий по конструированию образовательных программ и реализации образовательного процесса, которая нормируется специфической совокупностью принципов, позволяющих оптимизировать подготовку кадров под потребности отрасли и региональной экономики

ПРИНЦИПЫ НОВОЙ ОБРАЗОВАТЕЛЬНОЙ ТЕХНОЛОГИИ «ПРОФЕССИОНАЛИТЕТ»

— ОБЩИЕ ТRENДЫ

НУЖНО СЕЙЧАС

Обязательные компетенции и для присвоения квалификации

НА БУДУЩЕ

Внедрение новых процессов, оборудования (актуальные тенденции развития отрасли)

ДОПОЛНИТЕЛЬНЫЕ

Под конкретные условия + мобильность

РЕЗУЛЬТАТ

- ▶ Вовлечение **отраслевых бизнес-партнеров** в подготовку кадров
- ▶ **Современная инфраструктура** колледжа, задействованная в производственном процессе
- ▶ **Сокращение сроков** обучения и подготовки кадров

Практикоориентированность профессиональной подготовки

за счет:

- ▶ интеграции теоретического и практического обучения на базе предприятия
- ▶ роста доли практико-ориентированного обучения в подготовке специалистов
- ▶ освоения ПК под запрос конкретного предприятия с отработкой на современном оборудовании
- ▶ быстрой адаптации выпускников на рабочем месте
- ▶ приобретения обучающимися опыта профессиональной деятельности

ПРИНЦИП ОРИЕНТАЦИИ НА РЕГИОНАЛЬНОГО РАБОТОДАТЕЛЯ

- ✓ соблюдение баланса интересов рынка труда и сферы образования в процессе совместной работы

Результаты этой работы находят свое отражение в модели компетенций выпускника, которая разрабатывается с учетом:

- требований ФГОС СПО,
- профессиональных стандартов и отраслевых требований;
- требований конкретного работодателя.

ПАО «КАМАЗ»

ООО «НПО «РОСТАР»

ПРИНЦИП УСИЛЕНИЯ ВАРИАТИВНОСТИ ОБРАЗОВАТЕЛЬНОЙ ПРОГРАММЫ

- ✓ Расширение основных видов деятельности
- ✓ Введение дополнительных профессиональных компетенций, необходимых для обеспечения конкурентоспособности выпускника в соответствии с потребностями регионального рынка труда, а также с учетом требований цифровой экономики
- ✓ Участие работодателя в демонстрационном экзамене

По завершению освоения обучающимися образовательной программы, работодатель получает необходимых квалифицированных рабочих или специалистов с требуемым перечнем параметров (трудоустройство)

РЕАЛИЗАЦИЯ НОВОЙ ОБРАЗОВАТЕЛЬНОЙ ТЕХНОЛОГИИ «ПРОФЕССИОНАЛИТЕТ»

СПЕЦИАЛЬНОСТЬ / ПРОФЕССИЯ	ФГОС	СРОК ОСВОЕНИЯ ОБРАЗОВАТЕЛЬНОЙ ПРОГРАММЫ ПО ФГОС	ОПТИМИЗАЦИЯ СРОКА ОСВОЕНИЯ ОБРАЗОВАТЕЛЬНОЙ ПРОГРАММЫ ПРОГНОЗ	ДОПОЛНИТЕЛЬНЫЙ ПРОФЕССИОНАЛЬНЫЙ БЛОК		
				ПРОФЕССИЯ/ СПЕЦИАЛЬНОСТЬ	РАБОЧАЯ ПРОФЕССИЯ 1	РАБОЧАЯ ПРОФЕССИЯ 2
15.02.18 Техническая эксплуатация и обслуживание роботизированного производства (по отраслям)	Приказ Министерства просвещения Российской Федерации № 890 от 27.11.2023г.	3 года 10 месяцев	3 года 8 месяцев	15.01.05 Сварщик (ручной и частично механизированной сварки (наплавки))	Сварщик	Электрогазосварщик
15.02.17 Монтаж, техническое обслуживание, эксплуатация и ремонт промышленного оборудования (по отраслям)	Приказ Министерства просвещения Российской Федерации № 676 от 12.09.2023г.	3 года 10 месяцев	3 года 8 месяцев	15.02.18 Техническая эксплуатация и обслуживание роботизированного производства (по отраслям)	Наладчик контрольно-измерительных приборов и автоматики	Наладчик станков и манипуляторов с программным управлением
27.02.07 Управление качеством продукции, процессов и услуг (по отраслям)	Приказ Министерства просвещения Российской Федерации № 234 от 14.04.2022г.	2 года 10 месяцев	2 года 5 месяцев	15.02.17 Монтаж, техническое обслуживание и ремонт промышленного оборудования (по отраслям)	Слесарь механосборочных работ	Слесарь-ремонтник
22.02.08 Металлургическое производство (по видам производства)	Приказ Министерства просвещения Российской Федерации № 718 от 25.09.2023г.	3 года 10 месяцев	3 года 5 месяцев	22.02.08 Металлургическое производство (по видам производства)	Термист	Гальваник
15.01.05 Сварщик (ручной и частично механизированной сварки (наплавки))	Приказ Министерства просвещения Российской Федерации № 863 от 15.11.2023г.	1 год 10 месяцев	1 год 10 месяцев	27.02.07 Управление качеством продукции, процессов и услуг (по отраслям)	Контролер качества	Контролер измерительных приборов и специального инструмента

В ОПОП-П включен цифровой образовательный модуль «Цифровая метрология»

ПРИНЦИП ИНТЕГРАЦИИ СОДЕРЖАНИЯ И ТЕХНОЛОГИЙ ОБУЧЕНИЯ С ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ СРЕДОЙ

Календарный учебный график с учетом сквозного освоения всех учебных дисциплин

- предполагает распределение учебной нагрузки при изучении общеобразовательных, общепрофессиональных и профессиональных дисциплин в течение всего периода обучения.
- позволяет выстроить логику освоения учебного материала, исключить дублирование учебного материала

Календарный учебный график с учетом практического обучения

Цикл	Объем образовательной программы в форме практической подготовки от общего объема учебной нагрузки
Общеобразовательный	до 40%
Социально-гуманитарный или ОГСЭ и ЕН	до 40%
Общепрофессиональный цикл	от 30 до 60%
Профессиональный цикл	от 60 до 100%

The calendar grid shows the distribution of learning loads across disciplines and practical training over a 2-year period. The grid is organized by month and day, with columns for each month from September to August. The rows represent different types of learning activities, with colors indicating the load: blue for general education, yellow for social/humanitarian, red for common professional, and orange for professional. The grid shows a clear progression of learning activities over time, with practical training increasing significantly in the second year.

УПРАВЛЕНИЕ И ОРГАНИЗАЦИЯ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ КЛАСТЕРА

МАТЕРИАЛЬНО-ТЕХНИЧЕСКОЕ ОБЕСПЕЧЕНИЕ ОБРАЗОВАТЕЛЬНОГО ПРОЦЕССА 2024

СОЗДАНИЕ 4 ЛАБОРАТОРИЙ

- Лаборатория «Цифровая метрология»
- Лаборатория «Монтаж, наладка и ремонт промышленного оборудования»
- Лаборатория «Контроль качества и испытания продукции»
- Участок сварочных технологий

ОБНОВЛЕНИЕ 5 ЛАБОРАТОРИЙ

- Лаборатория «Материаловедение»
- Лаборатория «Электротехника и электроника»
- Лаборатория «Металлорежущие станки»
- Лаборатория «Промышленная робототехника»
- Лаборатория «Монтаж, наладка, ремонт и эксплуатация систем автоматизации»

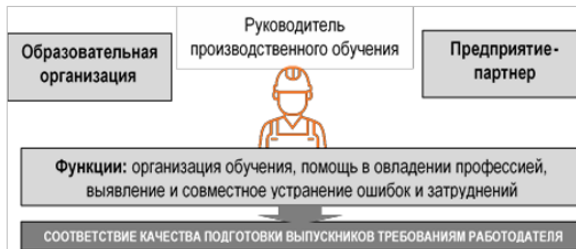
ПРИНЦИП ИНТЕНСИФИКАЦИИ ОБРАЗОВАТЕЛЬНОГО ПРОЦЕССА

ПЛАН ОБУЧЕНИЯ НА ПРЕДПРИЯТИИ С УЧЕТОМ СПЕЦИФИКИ ТРЕБОВАНИЙ КОНКРЕТНОГО ПРОИЗВОДСТВА

- Направлен на обеспечение возможности освоения обучающимися выполнения всех видов работ, определенных содержанием программ профессиональных модулей.
- Служит основой для обучения студентов на предприятии.
- Организатор производственного обучения – наставник.

Эффекты:

- интеграция теории и практики;
- рост доли практико-ориентированного обучения в подготовке специалистов;
- Быстрая адаптация выпускников на рабочем месте;
- приобретение обучающимися опыта профессиональной деятельности.

План разрабатывается с учетом оборудования, материала инструмента, предоставляемого работодателем, специфики производственных и расходного процессов предприятия.

ПРИНЦИП СЕТЕВОЙ РЕАЛИЗАЦИИ ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫХ ПРОГРАММ

Инструмент	Результат	Эффект
<u>Договора о сетевом взаимодействии</u>	Кооперация образовательных организаций (коллективное использование ресурсов) при реализации образовательных программ «Профессионалитет»	Снижение затрат, <u>оптимизация использования ресурсов</u>

ПРЕИМУЩЕСТВА:

1. Оптимизация расходов на образовательную деятельность
2. Дифференциация образовательных услуг, аутсорсинг части функций и полномочий.
3. Развитие образовательных технологий, контента и различных исследований.
4. Взаимодействие с промышленностью и бизнесом.
5. Независимая оценка качества обучения, в том числе профессионально-общественная аккредитация.

ВЫВОДЫ

Профессионалитет – повышение эффективности (качество и сроки).
Эффективность реализации образовательных программ – соотношение между достигнутыми результатами и затраченными ресурсами при их реализации.

Новая образовательная технология **«Профессионалитет»** – это образовательная технология, обеспечивающая подготовку квалифицированных специалистов под запросы работодателей на основе отраслевого и продуктоориентированного подходов с учетом потребностей регионального рынка труда.

ИНТЕГРАЦИЯ ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫХ ПРОГРАММ «КОЛЛЕДЖ-ВУЗ» КАК ЭФФЕКТИВНАЯ МЕРА ПО ОБЕСПЕЧЕНИЮ КАДРАМИ ПРОИЗВОДСТВ РЕГИОНА

Исакаев Ербол Маратович
проректор по академическим вопросам
НАО «Костанайский региональный университет
имени Ахмета Байтұрсынұлы»

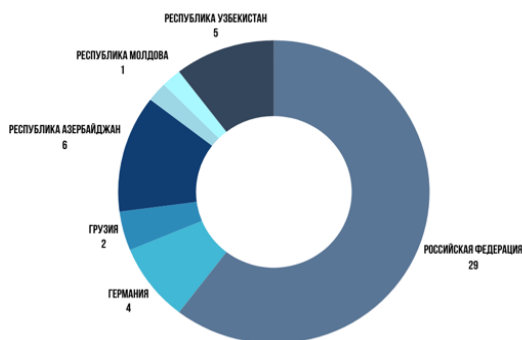

BAITURSYNULY UNIVERSITY

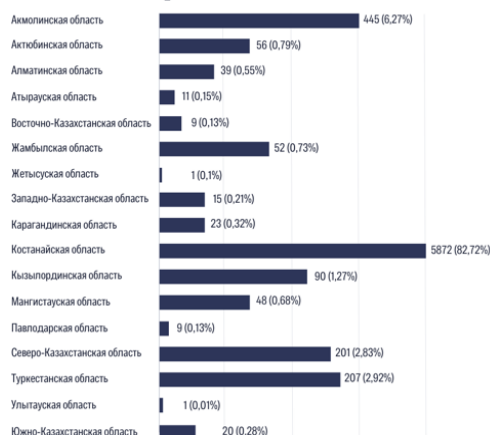
Исакаев Е.М.
Член Правления - проректор по
академическим вопросам

СТРАНОВАЯ ГЕОГРАФИЯ ОБУЧАЮЩИХСЯ (48 СТУДЕНТОВ):

РЕГИОНАЛЬНАЯ ГЕОГРАФИЯ ОБУЧАЮЩИХСЯ:

РЕЗУЛЬТАТЫ РЕЙТИНГА ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫХ ПРОГРАММ НПП "АТАМЕКЕН" ЗА 2022 ГОД

1 место 6 образовательных программ

1-3 место 16 образовательных программ (38,1% представленных ОП)

ОП в ТОП-3 возросло с 7 до 16

НОВЫЕ ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫЕ ПРОГРАММЫ

2023 ГОД:

- ДОШКОЛЬНОЕ ОБРАЗОВАНИЕ (ОП)
- НАЧАЛЬНОЕ ОБРАЗОВАНИЕ (ОП)
- ЗАЩИТА И КАРАНТИН РАСТЕНИЙ (ОП)

ОБНОВЛЕНО В РЕЕСТРЕ ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫХ ПРОГРАММ:

135 | Бакалавриат: 65
Магистратура: 52
Докторантура: 18

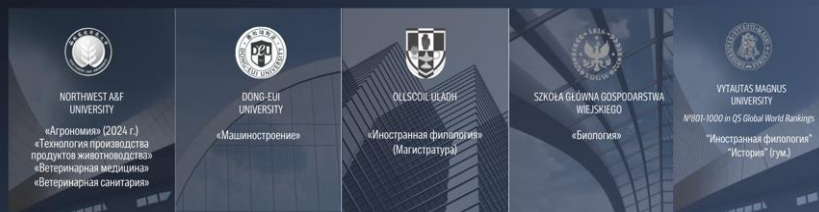
2024 ГОД:

- 1 БАКАЛАВРИАТ**
Специальная педагогика (ОП)
Педагогика и психология (ОП)
Управление технологическими процессами и инновациями (ОП)
Физическая культура и спорт (ОП)
Иностранный язык (ОП)
Казахский язык и литература (ОП)
Русский язык и литература (ОП)
- 2 МАГИСТРАТУРА**
Менеджмент и лидерство в образовании (ОП)
Физическая культура и спорт (ОП)
Казахский язык и литература (ОП)
Начальное образование (ОП)
- 3 ДОКТОРАНТУРА**
Педагогика и психология (ОП)

ДЕЙСТВУЮЩИЕ ДВУДИПЛОМНЫЕ ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫЕ ПРОГРАММЫ :

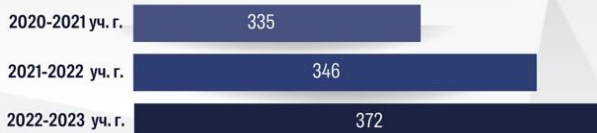

ПЛАНИРУЕМЫЕ ДВУДИПЛОМНЫЕ ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫЕ ПРОГРАММЫ :

ТРУДОУСТРОЙСТВО ВЫПУСКНИКОВ

КОЛИЧЕСТВО 2-СТОРОННИХ ДОГОВОРОВ С ПРЕДПРИЯТИЯМИ

ТРУДОУСТРОЙСТВО ВЫПУСКНИКОВ

*по данным НАО «Правительство для граждан»

ПРОЕКТ "МАМАНДЫҒЫМ-БОЛАШАҒЫМ" РЕГИОНАЛЬНЫЕ АТЛАСЫ НОВЫХ ПРОФЕССИЙ И КОМПЕТЕНЦИЙ

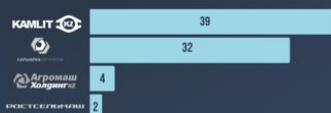

ПРАКТИКООРИЕНТИРОВАННОСТЬ ОП

ОБУЧАЮТСЯ ДУАЛЬНО И РАБОТАЮТ 534 СТУДЕНТА:

ИНЖЕНЕРНЫЕ И ИТ ОП

77 студентов

ПЕДАГОГИЧЕСКИЕ ОП

400 студентов

37 баз практик
7 филиалов кафедр

СЕЛЬСКОХОЗЯЙСТВЕННЫЕ ОП

57 студентов

28 сельскохозяйственных предприятий

ПРИЕМ ПОСТУПАЮЩИХ

КОНТИНГЕНТ:

ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ С СИСТЕМОЙ ОБРАЗОВАНИЯ РЕГИОНА

ШКОЛА/КОЛЛЕДЖ

ПРОЕКТ "МАЛАЯ АКАДЕМИЯ"

- Engineering academy | 560 школьников *****
- Pedagogical academy | 250 школьников *****
- Agricultural academy | 120 школьников *****

УЧАСТИЕ В РАБОТЕ ПОПЕЧИТЕЛЬСКИХ СОВЕТОВ ШКОЛ

12 профессоров *****

КУРСЫ ПОВЫШЕНИЯ КВАЛИФИКАЦИИ ДЛЯ ПЕДАГОГОВ ШКОЛ

31 программа (Университет входит в перечень организаций, реализующих образовательные программы курсов повышения квалификации педагогов)

ИНТЕГРАЦИЯ ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫХ ПРОГРАММ УНИВЕРСИТЕТ-КОЛЛЕДЖ (С 3 ДО 2 ЛЕТ)

РАБОЧИЕ КВАЛИФИКАЦИИ ДЛЯ СТУДЕНТОВ УНИВЕРСИТЕТА (МИКРОКВАЛИФИКАЦИЯ)

7 рабочих специальностей

КОНСОРЦИУМ ПО ОПЕРЕЖАЮЩЕЙ ПОДГОТОВКЕ КАДРОВ ДЛЯ МАШИНОСТРОИТЕЛЬНОЙ ОТРАСЛИ РЕГИОНА

- КРУ им. А. Байтурсынова
- Институт механики и машиноведения имени академика У.А. Джолдасбекова
- Костанайский колледж автомобильного транспорта
- ТОО "СарыаркаАвтоПром"
- ТОО "Агромаш Холдинг"
- ТОО "KAMLIT KZ"

BAITURSYNULY UNIVERSITY

ДОПОЛНИТЕЛЬНОЕ ОБРАЗОВАНИЕ 2023

**ПОВЫШЕНИЕ
КВАЛИФИКАЦИИ**

390

**ПЕДАГОГИЧЕСКАЯ
ПЕРЕПОДГОТОВКА**

185

**НЕФОРМАЛЬНОЕ
ОБУЧЕНИЕ И ДОП.
ОБРАЗОВАНИЕ**

968

COURSERA

1500

общий доход 77,4 млн. тенге

МАТЕРИАЛЬНО-ТЕХНИЧЕСКАЯ БАЗА 2023-2024

Введение в эксплуатацию двух общежитий (620 койко-мест)

Центр академического превосходства

Создание агро-технопарка (совместно с вузом-партнером КНР)

Животноводческая мини-ферма

2 лаборатории по машиностроению от ТОО "KAMLIT KZ"
- Физика
- Химия

Лаборатория биотехнологии (за счет средств вуза-партнера КНР)

Академия Huawei

Центр компании "Samsung"

Создание 4 педагогических лабораторий
- лаборатория специальной педагогики
- лаборатория начального образования
- лаборатория дошкольного образования
- психолого-педагогическая лаборатория

Технологическая мастерская
- микроквалификации
- создание брендовой продукции
- выполнение заказов

Создание 4-х лабораторий в рамках проекта Всемирного банка
- Физика
- Химия
- Биология
- Инклюзивное образование

Интерактивная видеостудия

О НОВЫХ ПОДХОДАХ К ПОВЫШЕНИЮ КВАЛИФИКАЦИИ ПЕДАГОГОВ

Слесарь Марионелла Васильевна
кандидат педагогических наук,
директор Филиала акционерного общества
«Национальный центр повышения
квалификации «Өрлеу» Института
профессионального развития по
Костанайской области»

Образование в Казахстане – динамично развивающаяся система, которая как любой живой организм, вынуждена адаптироваться к изменяющимся условиям, обретая ранее неизвестные черты и обрстая новым опытом. Стремительное развитие технологий, в том числе образовательных, вносит свою лепту в процесс обучения, выдвигая на первый план его технологическую составляющую. Ведущие тренды в области современного образования требуют от педагогов владения новыми компетенциями, позволяющими им оставаться интересными для обучающихся, активно вовлекать их в образовательный процесс, используя открывающиеся возможности.

Каждый педагог, несомненно, сам формирует собственную траекторию профессионального развития, в которую органично вписываются различные формы обучения и обмена опытом, такие как участие в семинарах, тренингах, конференциях, мастер-классах, чтение профессиональной литературы и т. д. Однако, особое место в этом перечне занимает обучение на курсах повышения квалификации, которое по казахстанскому законодательству педагоги должны проходить раз в 3 года [1].

Костанайский филиал АО «НЦПК «Өрлеу» одна из ведущих организаций, которая осуществляет повышение квалификации педагогов области, повышая уровень их теоретических знаний и компетенций, способствуя совершенствованию практических навыков и умений. В стремлении соответствовать требованиям времени, «Өрлеу» находится в постоянном поиске новых подходов к обучению слушателей, начиная от разработки образовательных программ и заканчивая мониторингом прироста знаний и посткурсовым сопровождением. Каждый год сотрудниками АО «НЦПК «Өрлеу» проводится мониторинг потребностей педагогов страны и на основе его результатов разрабатываются новые программы обучения по наиболее востребованным темам, направлениям совершенствования компетенций педагогов. Каждая такая программа – плод кропотливой работы группы разработчиков, которые вникают в проблему, тщательно изучают различные ее аспекты, подбирают необходимую литературу, определяют подходящие методы обучения.

Отличительная особенность образовательных программ, разрабатываемых АО «НЦПК «Өрлеу», в том, что они основаны на интерактивном подходе к обучению, и направлены на повышение осведомленности слушателей в вопросах нормативно-правового обеспечения образовательного процесса, совершенствование процесса преподавания, обучения и воспитания в практике педагога, решение проблем, связанных с уровнем его функциональной грамотности, развитие исследовательских и ИТ-компетенций. За формирование результатов по каждому из направлений отвечает отдельный модуль, из которых складывается образовательная программа – в этом заключается другая важная их особенность.

Помимо модульности построения программ, специфика обучения на курсах повышения квалификации в АО «НЦПК «Өрлеу» проявляется в уровневом подходе, подразумевающим разное наполнение содержательного модуля для слушателей с разным уровнем подготовки. Этот подход основан на критериях и индикаторах профессиональных компетенций Профессионального стандарта «Педагог». Уровневость присуща не только содержательному модулю, но и модулю, отвечающему за развитие у педагогов цифровых умений и навыков. Хотя уровневый подход не является чем-то совершенно новым для «Өрлеу», в программах текущего года он раскрывается в ином варианте в сочетании с

освоением различных модулей в аудиторной и дистанционной формах, а также на базе организаций образования.

Обучение на курсах повышения квалификации в АО «НЦПК «Өрлеу» осуществляется по системе 4 C, в основе которой лежит когнитивная нейробиология. Согласно этой модели обучения, занятие условно делится на 4 этапа: соединение (Connections), теория (Concepts), конкретная практика (Concrete practice) и заключение (Conclusions). Первый этап предполагает актуализацию знаний слушателей по конкретной теме, выявление пробелов. На втором этапе происходит интерактивное изучение слушателями теоретических основ темы. Стоит отметить, что, если это происходит в виде лекции, то она занимает не более 10 минут и сочетается с выполнением слушателями практических заданий, организованных в виде групповой, парной или индивидуальной работы. На третьем этапе слушатели обучают друг друга тому, что узнали по теме, выполняют задания для формативного оценивания, устанавливают обратную связь с коллегами и преподавателем. Заканчивается занятие формулированием выводов и рефлексией. Все сценарии занятий заранее продумываются разработчиками и включаются в состав учебно-методического комплекса, который является одним из структурных элементов учебно-методического сопровождения образовательной программы.

Отследить результативность теоретического обучения позволяет тестирование слушателей на платформе LMS, которое проводится дважды: в начале обучения и по его окончании, и защита итоговых работ, а впечатления слушателей и их пожелания относительно содержания образовательной программы и методов преподавания собираются при помощи выходного анкетирования. Они служат формой обратной связи и позволяют вносить необходимые коррективы в процесс обучения.

Важным трендом современной системы повышения квалификации педагогов, как и системы образования в целом, является обеспечение непрерывности профессионального развития. Для выполнения этой задачи «Өрлеу» применяет целый комплекс средств. Для совершенствования теоретической подготовки и продолжения процесса накопления знаний в межкурсовой период разработчиками формируется набор ссылок на источники литературы, так называемый портфель слушателя, где обучающиеся могут получить необходимую и дополнительную информацию по каждой теме для повышения уровня своей компетентности и использования в профессиональной деятельности.

Особого внимания заслуживает организация посткурсового сопровождения слушателей как подход, обеспечивающий совершенствование практики преподавания педагога. По окончании обучения каждый слушатель составляет план индивидуальной траектории развития, в котором отражает свои действия по исследованию собственной практики и внедрению в нее нового опыта, полученного во время прохождения курсов повышения квалификации. Для получения необходимых консультаций по вопросам планирования и проведения исследования слушатели подключаются к виртуальному сообществу, где можно осуществлять профессиональное общение с коллегами из любого региона республики и задавать вопросы преподавателям «Өрлеу».

Если у педагога появляется желание поделиться своими мыслями с широким педагогическим сообществом, то ему предоставляется возможность бесплатно опубликовать свою статью в одном из трех журналов или газете, выпускаемых Костанайским филиалом «Өрлеу», принять участие в конференциях, круглых столах, семинарах и других мероприятиях.

Таким образом совокупность обозначенных подходов к повышению квалификации педагогов, применяемых АО «НЦПК «Өрлеу», обеспечивает непрерывность процесса профессионального развития педагогов, способствует росту их мастерства и улучшению качества образования в целом.

Список использованной литературы:

1. Об образовании. Закон Республики Казахстан от 27 июля 2007 года № 319-III. – URL: https://adilet.zan.kz/rus/docs/Z070000319_ (дата обращения 23.01.2024)

2. Положение «Об обеспечении качества образовательной программы повышения квалификации педагогов». – Астана. – 2023. – 45с.

ЭМОЦИОНАЛЬНЫЙ ИНТЕЛЛЕКТ, КАК УНИВЕРСАЛЬНЫЙ ИНСТРУМЕНТ ДЛЯ ПОВЫШЕНИЯ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ ПОДГОТОВКИ, КАЧЕСТВА ОБРАЗОВАНИЯ, УЛУЧШЕНИЯ ПСИХОЭМОЦИОНАЛЬНОЙ СРЕДЫ И ПРОФИЛАКТИКИ РАЗЛИЧНЫХ ДЕСТРУКЦИЙ В ТИПО

Петренко Елена Александровна

директор КГУ «Региональный центр психологической поддержки и дополнительного образования УОАКО кандидата педагогических наук, Доктор Философии (PhD) по профилю «Психология», сертифицированного тренера Гильдии гештальт-терапии (г. Санкт-Петербург), психолог высшей категории, (педагог-мастер), педагог дополнительного образования высшей категории

В настоящее время в Казахстане идет становление новой системы образования, ориентированное на вхождение в мировое образовательное пространство. Этот процесс сопровождается существенными изменениями в педагогической, психолого-педагогической теории и практике учебного процесса. Происходит модернизация образовательной системы - предлагаются иное содержание, подходы, поведение, педагогический менталитет.

На современном этапе развития общества возрастают требования к качеству подготовки профессионалов и уровню сформированности их профессионально-значимых характеристик, которые в значительной степени закладываются на этапе профессиональной подготовки в колледжах.

Поэтому в Костанайской области, в психологической практике активно разрабатываются и внедряются различные подходы, опирающиеся как раз на развитие и эффективное использование эмоционального интеллекта - одного из ведущих факторов успеха в преодолении жизненно важных трудностей. Он показывает, насколько развита у человека способность управлять своими эмоциями и понимать чувства окружающих, чтобы успешно взаимодействовать с ними. Считается, что обладатели развитого эмоционального интеллекта способны достигать поставленных целей в жизни и в бизнесе, решать практические задачи, договариваться с другими, правильно реагировать на позитивные и негативные ситуации. Такие люди реагируют на причины, а не на действия или эмоции, что помогает им адекватно воспринимать критику.

Понятие впервые появилось в 1995 году, а уже сегодня он выступает одним из наиболее популярных понятий последнего десятилетия. И в 2020 году был внесен в ТОП-10 наиболее важных навыков экспертами Всемирного экономического форума. Кстати, в Европе устроиться на хорошую должность, не подтвердив высокий уровень эмоционального интеллекта, практически невозможно.

Большинство работодателей считают эмоциональный интеллект более важным, чем IQ. Сегодня на собеседовании всё чаще можно встретить тестирование на эмоциональный интеллект. Таким образом, значительная часть ученых рассматривают этот показатель - как способность личности распознавать, понимать и управлять как своими, так и чужими эмоциями, использовать эти знания в качестве основы для мышления и принятия решений.

Современное техническое и профессиональное образование является образовательным пространством, в рамках которого накапливаются и улучшаются знания, а также появляются различные компетенции, в том числе soft skills — это универсальные навыки, которые закладываются в детстве, и которые можно развивать всю жизнь). Например, это навык общения, критического мышления, генерации идей. Они названы гибкими, так как полезны в разных профессиях и помогают человеку приспособиться к изменениям, видеть не проблемы, а возможности для развития. Среди таких навыков, и имеет важное главенствующее значение

- эмоциональный интеллект. На сегодняшний день, Министерство Просвещения активно работает над укреплением психологической поддержки и эмоционального интеллекта в образовательных организациях. Сформированы и функционируют психологические службы, деятельность которых направлена на создание условий для сохранения психологического здоровья, квалифицированной поддержки каждому субъекту образовательного процесса.

В Костанайской области работает 33 психологических службы в организациях ТиПО. Сегодня психологическая служба – это специалисты, которые содействуют формированию благоприятного климата в образовательных организациях, помогают обучающимся решать вопросы осознанного целеполагания и самореализации – это педагоги-психологи, заместители директоров по ВР, социальные педагоги и кураторы. Одним из направлений деятельности является психолого-педагогическая работа с возможностью индивидуального и группового воздействия, направленных на развитие как внутриличностного эмоционального интеллекта, связанного с пониманием и управлением собственными эмоциями, так и межличностного, связанного с пониманием и управлением эмоциями других людей.

Работая с детьми, подростками крайне важно уметь ориентироваться в их эмоциональном интеллекте. Это не просто разовый инструмент, а умение определять истинное состояние человека и анализировать его не по эмоциям, а именно по эмоциональному интеллекту. Часто бывает, что мы судим по сложившейся ситуации: нагрубил, заплакал, полез в драку, а вроде всегда был спокойным... Обычно мы воспринимаем подобные ситуации с негативом, но вот технология изучения эмоционального интеллекта помогает выявить причину, найти нужный подход и с успехом выйти из кризисной конфликтной ситуации без эмоционального ущерба.

В 2023 году в Костанайской области нашим Центром проводилась масштабная работа по обучению эмоциональному интеллекту всех участников образовательного процесса, включая районные и сельские школы. Обучение в каждом отдельном регионе проходило в три этапа и представляло собой многоуровневую систему обучения. Наши специалисты обучали педагогов, далее педагоги обучали родительскую общественность, а уже родители применяли полученные навыки в повседневной жизни показывая пример детям, как и учителя в школе. Цикличность процесса позволила обучить почти 12000 человек в прошлом году. В текущем году данная работа продолжится и будут задействованы колледжи региона. Таким образом, охват обученных людей эмоциональным интеллектом выйдет на новый уровень, и постепенно все участники образовательного процесса области будут не просто знакомы с данным понятием, но научатся свободно и эффективно применять их в жизненных ситуациях. То есть работу с эмоциональным интеллектом мы начинаем со школьной скамьи, но более развернуто и активно планируем проводить именно в колледжах, так как возрастные особенности обучающихся прекрасно подходят для легкого восприятия методов и принципов эмоционального интеллекта.

Слабое развитие эмоционального интеллекта влияет на то, что подростки особенно подвержены риску аутодеструктивного поведения в силу возрастных особенностей – эмоциональной нестабильности, резкой смены социальной ситуации развития (от них начинают требовать самостоятельности, ответственности), малого жизненного опыта, «черно-белого», клипового мышления, а также воздействия ряда неблагоприятных экологических, экономических, социальных факторов. В следствие чего данное поведение проявляется в суицидальных наклонностях, буллинге, кибербуллинге, токсикомании, наркомании, алкогонизации и других видах саморазрушения организма. Согласно результатам анализа работы нашего Центра, с 2019, когда началась работа по внедрению эмоционального интеллекта – значительно понизился уровень деструктивного поведения несовершеннолетних во всех направлениях психологической работы.

Значимые результаты были достигнуты в вопросах профилактики суицидального поведения. За последние 5 лет (с 2019-2023 г.) наблюдается снижение уровня суицидальности среди детей и подростков на 65,7%. Данные результаты достигаются в том числе благодаря внедрению структуры эмоционального интеллекта, в создаваемые Центром проекты такие

как: «Community Power»; «Семейный клуб»; «Үндестік»; «Летние площадки психологической поддержки»; «Психологические клубы в ТиПО»; «Эмоциональный интеллект педагога. Эмоциональная интеллектуальная среда для гармоничного развития детей».

Яркий пример тому, областной проект «Семейный клуб», участники которого - родители студентов, психологическая служба организации образования, представители попечительского совета учреждения, здравоохранения, культуры, общественных организаций, инспекторы полиции. Он также был создан в 2019 году инициирован и внедрен с целью повышения психологической грамотности родителей обучающихся и являлся первыми предпосылками к обучению людей эмоциональному интеллекту и его дальнейшему развитию. По итогам 2023 года в ТиПО функционирует 33 семейных клуба, с общим охватом родительской общественности более 10000 человек. Так, семейный клуб помогает объединить усилия семьи и организации образования на создание благоприятных условий для освоения образовательных профессиональных программ в различных формах взаимодействия, а также учат управлять своим эмоциональным фоном, понимать эмоции окружения, проявлять эмпатию.

Хочу отметить работу Семейного клуба Костанайского колледжа автомобильного транспорта. Благодаря плодотворной работе психологической службы и разнообразной программе, родительская общественность с интересом принимает участие во всех мероприятиях, а студенты колледжа активно участвуют и занимают призовые места в республиканских и знаменитых международных конкурсах таких как WorldSkills, поднимая такие актуальные темы как стрессоустойчивость в образовательной среде, деловое общение в конфликтных ситуациях, развитие профессиональных навыков и компетенций и т.д.

Кроме того, для выявления эмоциональных состояний учащихся и дальнейшей психологической работы с ними, улучшения и оптимизации работы психологов, нашим Центром совместно с методическим Центром информатизации и оценки качества образования разработана авторская **программа «Сигнал»**. Программа автоматизированная и уникальна тем, что вопросы подобраны таким образом, что позволяют определять уровень эмоционального состояния. Она предназначена для диагностики учащихся и студентов технического и профессионального образования. На сегодняшний день, данная программа уже используется в 10 регионах области и показала положительные результаты. Благодаря структуре программы, затрагивающей вопросы эмоционального интеллекта, дети более открыто и честно проходят анкетирование, что позволяет психологам выявлять обучающихся, подверженных тревожному и стрессовому состоянию, а дальше прорабатывать проблемы на индивидуальных консультациях.

Помимо них, дети имеют возможность прорабатывать свои проблемы посредством групповой работы через реализацию республиканского проекта «Психологические клубы в ТиПО», который создан в рамках сотрудничества с международной организацией ЮНИСЕФ МП РК. Работа данного проекта направлена на создание условий сохранения и укрепления психологического здоровья обучающихся, а также профилактику аутодеструктивного поведения и бытового насилия среди несовершеннолетних в организациях технического и профессионального образования. В программе участвует 31 колледж области с охватом 1215 человек, что составляет 11% от общего числа обучающихся 1-2 курсов ТиПО.

Подводя итог хочу сказать о том, что развитие эмоционального интеллекта у студентов в процессе обучения является важнейшей составляющей качества образования, адаптации в профессиональной деятельности, в социуме, умением правильно вести себя в той или иной ситуации, приспосабливаться к определенным жизненным ситуациям. Таким образом, уровень эмоционального интеллекта, приобретённого в стенах учебного заведения, не только помогает адаптироваться в профессии, но и свободно социализироваться в трудовом коллективе.

**БЛИЦ-БАЯНДАМА МҰҒАЛІМНІҢ ТӘЖІРИБЕСІН ҰСЫНУДЫҢ КРЕАТИВТІ
ФОРМАЛАРЫНЫҢ БІРІ РЕТІНДЕ /
БЛИЦ-ДОКЛАД КАК ОДНА ИЗ КРЕАТИВНЫХ ФОРМ ПРЕДСТАВЛЕНИЯ ОПЫТА
ПЕДАГОГА**

**БІЛІМ БЕРУДІҢ САПАСЫН, ҚОЛЖЕТІМДІЛІГІН ЖӘНЕ ТИІМДІЛІГІН АРТТЫРУ
ҮШІН СТАНДАРТТЫ ЕМЕС ШЕШІМДЕРДІ ПАЙДАЛАНУ**

Жаксылыкова Бахиткуль Айжановна

қазақ тілі мен әдебиет пән оқытушысы, педагог -зерттеуші.
«Рудный тау-кен технологиялық колледжі» КМКҚ
Қостанай облысы әкімдігі білім басқармасы

Андатпа: баяндамада оқытушы білім сапасын, тиімділігін арттыруда өз тәжірибесінде қолданылатын әдіс-тәсілдермен бөліседі. Оның ішінде жасанды интеллект (ИИ) жасайтын қызықты серверлер мен қосымшаларды пайдалану жолдары көрсетіледі.

Кілт сөздер: инновация, жасанды интеллект, қосымша, әдіс-тәсілдер, викторина

Аннотация: в докладе преподаватель делится методами и приемами, применяемыми в своей практике для повышения качества и эффективности образования. В нем будут показаны способы использования интересных серверов и приложений, созданных искусственным интеллектом.

Ключевые слова: инновации, искусственный интеллект, применение, методы, викторина

Annotation:In the report, the teacher shares the methods and techniques used in his practice to improve the quality and effectiveness of education. It will show you how to use interesting servers and applications created by artificial intelligence.

Keywords: innovation, artificial intelligence, application, methods, quiz.

Білім сапасын арттыру - қазақстандық білім беруді жаңартудың негізгі міндеттерінің бірі. Қазіргі заманғы педагогикадағы педагогикалық шеберліктің маңызды критерийі оқытушының жұмыс тиімділігі болып саналады, ол білім алушылардың жүз пайыз үлгерімінен және олардың пәнге деген қызығушылығынан көрінеді. Яғни, оқытушы - барлық балаларды қандай да бір ерекшеліктермен оқытуды білетін шебер. Кезінде Мұхтар Әуезовтің: «Мұғалім өзінің білімін үздіксіз көтеріп отырғанда ғана мұғалім, оқуды, ізденуді тоқтатысымен оның мұғалімдігі де жойылады», - деп айтқаны көреген сөздер болды [1]. Оқытушының кәсіби шеберлігі оқуға ынтасы жоқ, қабілетсіз деп саналатын білім алушылардың жақсы нәтижелерінен айқын көрінеді. Білім берудегі сапа менеджментінің негізі - оқыту әдістерінен педагогикалық инновацияларды білім беру үдерісіне енгізуге көшу. Білім берудегі инновация - бұл кез-келген білім беру мекемесінің, білім беру қызметінің маңызды компоненттерінің бірі болып табылатын педагогикалық технологияларды жетілдіру процесі, әдістемелер мен оқу құралдарының жиынтығы. Заманауи оқыту әдістері өзгерді. Білім мазмұны жаңартылды, жаңа идеялар пайда болды. Осыған байланысты оқытушылар алдында оларды тиімді қолдана білу үшін оқыту әдістерін үнемі жаңартып, технологияларды меңгеру міндеті тұр. Білім беру бағдарламасының басты мақсаты - білім мазмұнын жаңарту, сонымен қатар критериалды бағалау жүйесін енгізу және оқытудың әр түрлі әдістері мен құралдарын пайдалану тиімділігін арттыру. Қазіргі қоғамның негізгі міндеттерінің бірі - өзгермелі әлеуметтік-экономикалық жағдайда өмір сүруге дайын ғана емес, оны жүзеге асыруға және жетілдіруге оң әсер ететін тұлғаны қалыптастыру. [2]

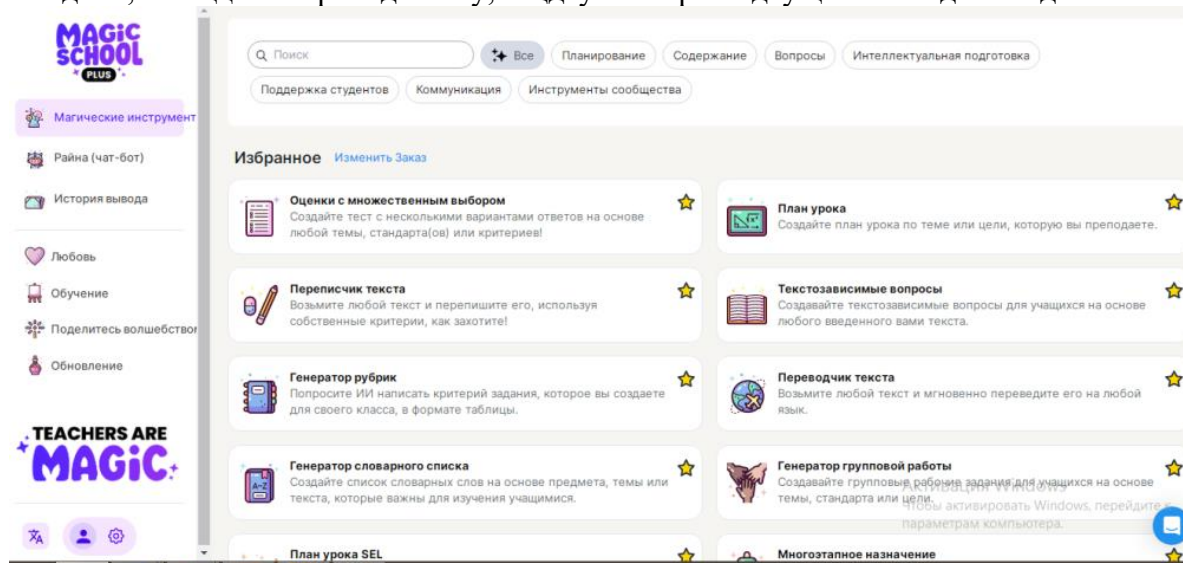
Сабакта қолданылатын әдіс-тәсілдердің тиімділігін, оқыту барысында көрінетін өзгерістерден байқауға болады. Оны оқушының біліктілігі мен істерлік, дағдыларын өтілген тақырыпты меңгеруіне байланысты білуге болады. Сондықтан педагогикалық шеберлікті жетілдіре отырып, мен үнемі шығармашылық ізденіс үстіндемін. Мен жан-жақты дамыған

тұлғаны қалыптастыруға бағытталған әр сабақта тәрбиелік әлеуетін пайдалануға тырысамын, білім алушылардың шығармашылық қабілеттерін дамыту үшін перспективалық әдістемелік тәсілдерді қолданамын, олар: кластерлер, инсерт, кестелерді толтыру, топпен оқу, бірлескен іздеу, кросс-пікірталас, дөңгелек үстел; ТРИЗ элементтерін қолдану (өнертапқыштық есептерді шешу технологиялары): «Таң қалдырыңыз!» (қазақтың көрнекті қайраткерлерінің өмірбаянымен танысқан кезде), «Қатені тап!»; аудиовизуалды техникалық құралдармен оқыту, тесттер, Жоба әдісі т.б. Білім жүйесінде көптеген тәжірибиелі әдіс-тәсілдер жиналды, соның ішінен әрбір оқытушы өзіне сай келетінін таңдап, оны одан әрі дамытып, білім алушылардың жеке тұлғалық сапасына, қабілеттілігіне бағдарлауға талпынуы қажет. Ең бастысы – өз пәніне, жұмысқа, оқушыға деген сүйіспеншілік, талап, үздіксіз еңбек.

Қазіргі қоғамды дамытудағы басым бағыттардың бірі оқытуды ақпараттандыру процесі болып табылады. Бүгінгі таңда қазақ тілі сабағын өткізу немесе оған дайындық кезінде ақпараттық-коммуникативтік технологияларды пайдаланумен ешқашан бетпе-бет келмеген мұғалімнің болуы екіталай, өйткені ақпараттық-коммуникативтік технологияларды енгізу адам қызметінің тиімділігін арттыруға, сондай-ақ бұл қызметті әртараптандыруға мүмкіндік береді. Ақпараттық коммуникациялық технологиялар білім алушыларға уақытпен қатар жүруге мүмкіндік беріп қана қоймай, оқу процесін қызықты етеді. Заманауи ақпараттық-коммуникациялық технологиялар маңызды дидактикалық принципті – көрнекілік принципін жүзеге асырады. АКТ арқылы ұсынылған объектілер неғұрлым ақпараттық, түрлі-түсті, процестерді жан-жақты қарастыруға мүмкіндік береді, білімнің нақты өмірге жақындығы бұл білімді түсінікті етеді.

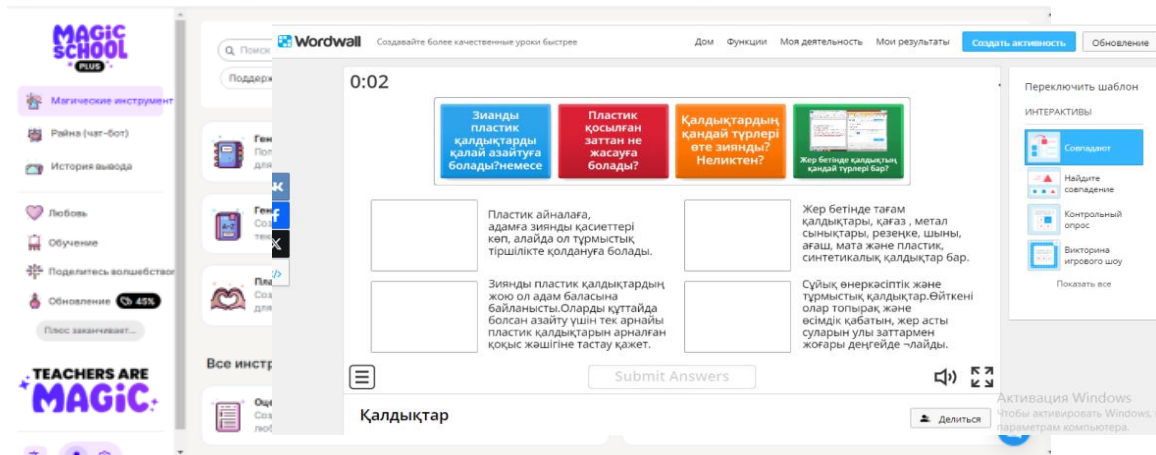
Қазақ тілі сабақтарында ақпараттық технологияларды қолдану қазақ тілінде сөйлеуді өнімді меңгеру деңгейін арттырудың бір жолы болып табылады. Мультимедиялық құралдар білім алушылардың коммуникативтік дағдылары мен тілдік дағдыларын қалыптастыру және дамыту үшін жағдай жасауға бағытталған. Олар оқу іс-әрекетінің репродуктивті формаларынан тәуелсіз, шығармашылық жұмыс түрлеріне ауысуға мүмкіндік береді, білім алушылардың коммуникативті мәдениетін қалыптастыруға және әртүрлі ақпарат түрлерімен және оның көздерімен жұмыс істеу дағдыларын дамытуға баса назар аударады. Соңғы технологиялар ауызша сөйлеуді қабылдауды тез және тиімді меңгеруге, дұрыс айтылымды қоюға және еркін сөйлеуге үйретуге көмектеседі. Интерактивті бағдарламалар мен ойындар нақты қарым-қатынас жағдайларын жасауға, психологиялық кедергілерді жоюға және тақырыпқа деген қызығушылықты арттыруға көмектеседі.

Қазақ тілі мен әдебиеті сабақтарында АКТ қолдану түрлі иллюстрациялық ақпараттық материалдарды пайдалануға мүмкіндік береді. Сонымен қатар, материалды оқушылардың өздері интернеттен табады, презентация жасайды, осылайша білім алушылардың тәуелсіздігін, сабаққа материалды табу, таңдау және рәсімдеу қабілетін дамытады.

Өзіме ұнаған серверлердің бірі –MagicSchool - бұл мұғалімдерге уақытты үнемдеуге және өз сабақтарында тиімдірек болуға көмектесетін қуатты жасанды интеллект құралдарының жиынтығы. Ол мәтінді қайта жазу, түзету құралдары, шаблон жасау құралы, күрделі ұғымдардың бірнеше түсіндірмелері, мәтінге қажет сұрақтар, оны сәйкес ету құралы, сынып жаңалықтарын жіберу құралы және викторина генераторы сияқты мүмкіндіктерді ұсынады. Ол 25-тен астам тілді қолдайды және мұғалімдерге әртүрлі оқушыларға бейімделу арқылы оқушыларға мазмұнды кері байланыс беруге көмектеседі. [4]

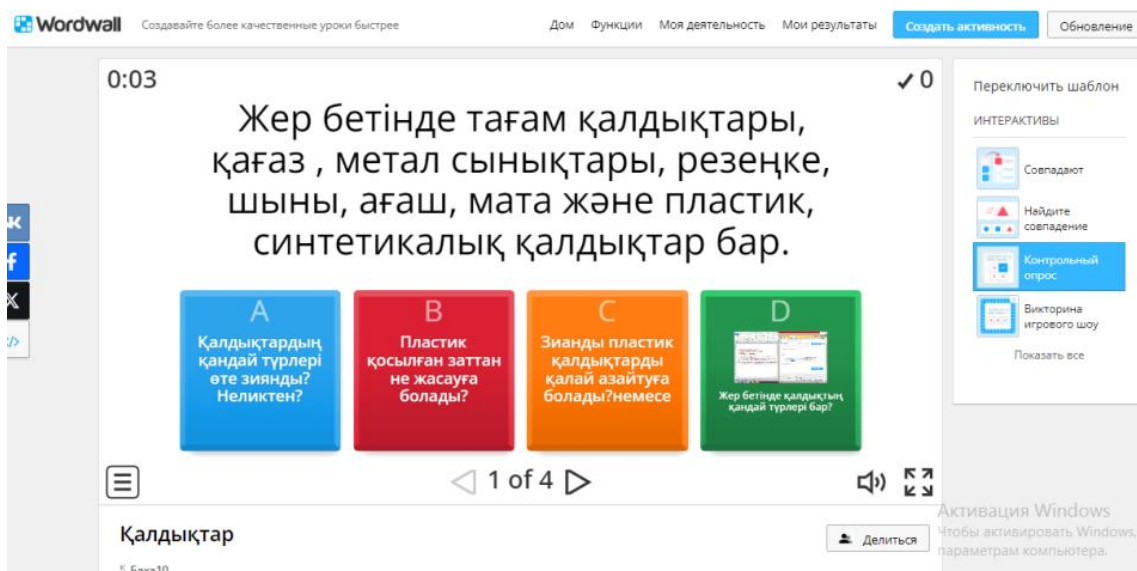
Бұл қосымшаның тиімділігі жоғары, әсіресе, жас мамандарға көмек ретінде таптырмас құрал деп санаймын. Бірнеше түрлеріне назарларыңызды аударғым келеді:

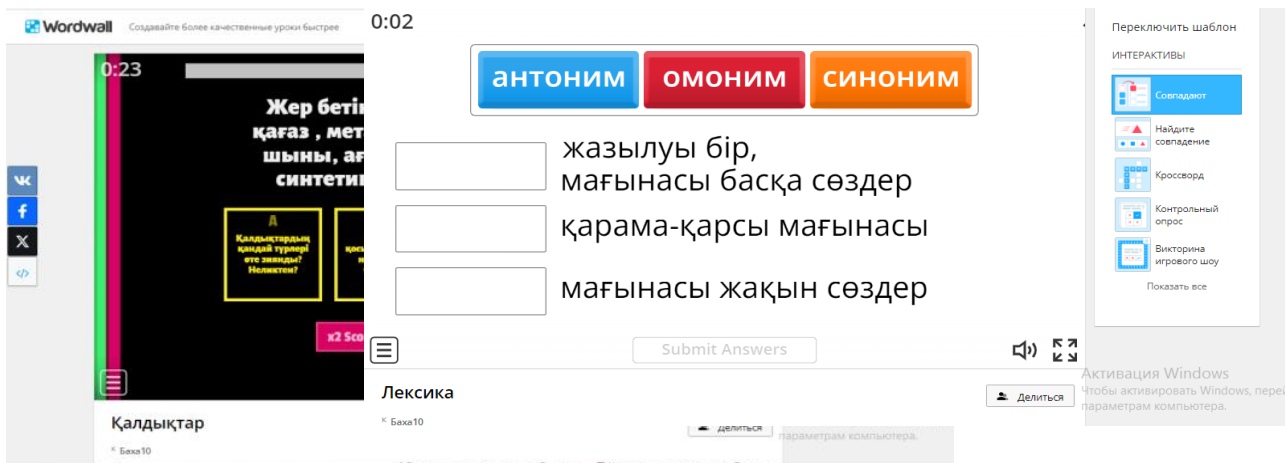

Сервердің бастапқы бетінде Жоспарлау, Мазмұны, Сұрақтар, Интеллектуалдық дайындық, Студенттерге қолдау, Коммуникация деген тараулар бар. Олардың әрқайсысын ашып қарасаңыз, әр мұғалім өзіне қажет ақпарат таба алады деген ойдамын.

Келесі, сіздермен WordWall қосымшасымен бөліскім келеді. WordWall интерактивті және баспа материалдарын жасауға жарамды. Көптеген шаблондар интерактивті және баспа нұсқаларында қол жетімді. Көптеген мұғалімдер бұл қызметтің орыс тіліндегі нұсқасы бар екеніне қуанады. Браузерде ол автоматты түрде пайда болады. Интерактивті жаттығулар Интернетке қол жетімді кез-келген құрылғыда ойнатылады: компьютерде, планшетте, телефонда немесе интерактивті тақтада. Сіз студенттерге тапсырманы сілтеме түрінде жібере аласыз немесе оны блогыңызға немесе сайтыңызға енгізе аласыз. Бұл сайтпен жұмыс істеудің артықшылықтарының бірі-әріптестеріңіздің дайын үлгілерін пайдалану мүмкіндігі.

Бұл үлгілерге педагогикалық тәжірибеде жиі кездесетін таныс дидактикалық ойындар кіреді: викториналар, жұптарды сәйкестендіру, сөздік ойындар, кроссвордтар және т.б. Wordwall қашықтан және аралас оқытудағы әртүрлі әрекеттер үшін пайдаланылуы мүмкін. [3]

Викторина, тест жұмыстарын бір рет құрастырасыз. Ал осы қосымшада бір тапсырманы бірнеше түрде көрсетуіңізге болады. Оң жағында «Салыстыру», «Сәйкестіктерді табыңыз», «Бақылау сұрақтары», «Шоу-ойын викторинасы» т.б. түрлерін ауыстыруыңызға болады.

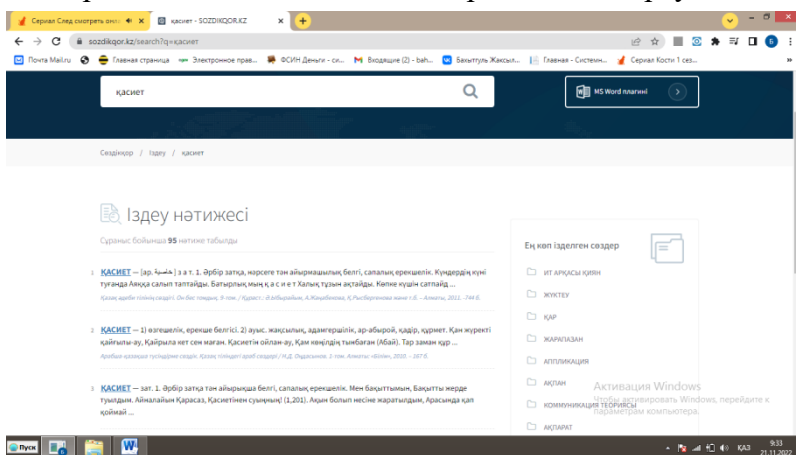
Дайын тестті орындауда уақыт та көрініп тұрады.

Сұрақтардың қиын-оңайына қарай уақытты да шектеуге болады. Бұл тесттерді қолдану мұғалімнің уақытын үнемдеуге ғана емес, сонымен қатар білім алушыларға өз білімдерін, мүмкіндіктерін бағалауға мүмкіндік береді.

Бұл технологияны қолдану:

- 1) сабақта уақытты едәуір үнемдеуге;
- 2) оқу барысында көрнекілік деңгейін арттыруға;
- 3) ойын-сауық элементтерін енгізуге, оқу процесін жандандыруға мүмкіндік береді.

Wordwall қашықтан және аралас оқытудағы әртүрлі әрекеттер үшін пайдаланылуы мүмкін. Кроссвордтар мен викториналардан бастап флэш — карталарға, бос орындарды толтыруға және жұп табу тапсырмаларына дейін интерактивті жаттығуларға арналған әртүрлі үлгілер жинағы бар. Сондай-ақ, Wordwall-да әртүрлі пәндер бойынша дайын жаттығулардың бүкіл кітапханасын құрған пайдаланушылардың белсенді қауымдастығы бар, сондықтан тақырыбыңызға сай дайын викторинаны да қарау қажет.

Sozdikqor.kz порталы - әртүрлі салалық сөздіктер мен энциклопедиялардағы сөздер мен тұрақты сөз тіркестерін, қазақ тіліндегі көне сөздерді, кірме сөздерді, аймақтық және ақпараттық технологиялардың даму кезеңіндегі жаңа технологиялық сөздердің мағынасын көруге мүмкіндік беретін платформа. «Сөздікқор» порталының іздеу жүйесі арқылы сөздердің дефинициясын,

синонимін, антонимін, омонимін, фразеологиялық тіркесте немесе сөйлем ішінде кездесуін бір бетте көруге болады.

Инновациялық технологиялар білім сапасын арттыруда шешуші рөл атқарады. Олар оқушылардың жеке қажеттіліктеріне бейімделген интерактивті білім беру орталарын жасайды және оқу процесіне енудің жаңа мүмкіндіктерін ұсынады. Жасанды интеллект көмегімен интерактивті онлайн оқытуды, виртуалды шындықты және адаптивті оқытуды пайдалану студенттерге материалды жақсырақ түсінуге және игеруге, қарым-қатынас дағдыларын дамытуға және білім беруде жаңа биіктерге жетуге көмектеседі.

Жұмыс үрдісінде стандартты емес шешімдерді пайдалануда педагогикалық пәлсафаның төмендегі негізгі ережелеріне назар аударамын:

- білім алушылардың тәуелсіз болуға үйрету, өйткені біз олар үшін бәрін дайындап берсек, олардың өз бетімен оқуына ынтасы болмайды.

- білім алушылардың барынша көп өздігімен жұмыс жасауына жағдай жасау, әрқайсысын көтермелеп отыру, өз жетістіктеріне қуанып, талпынуы.

- өзінің жеке білім алу бағдарын оның жекетұлғалық қабілеттеріне сай таңдау жасауға жағдай туғызу.

- білім алушылардың өзіне, өз күшіне сенуге талпындыру, оның мүмкіндіктері шексіз екеніне сендіру, өз еңбегінің нәтижесінен қуаныш, рахатты сезіну.

- әр сабақта Әділдік, Қайырымдылық, Ар, Намысты насихаттайтын болса, бұл әлемде жақсы адамдар саны өсе бермей ме!

Қорыта айтқанда, біз, оқытушылар, заманауи технологияларды тиімді қолданып, жас ұрпақтың өз тіліне, еліне, салт-дәстүріне деген құрмет сезімі мен мақтанышын арттыруымыз керек. Келешегіміздің келбетті, болашағымыздың баянды болуы бүгінгі жастарға тікелей байланысты. Өйткені олар – «ертеңімізді жасайтын – бүгініміз». Ал, осы ертеңімізді дұрыс білім нәрімен сусындатып, тәрбиелеу біздің қолымызда!

Әдебиеттер тізімі:

1. «Алаш айнасы». alashainasy.kz
2. Бұзаубақова К. Ж. Инновациялық технология. – Алматы, 2009.
3. <https://wordwall.net/ru>
4. <https://app.magicschool.ai/tools>

ИНКЛЮЗИВТІ БІЛІМ БЕРУ ЖАҒДАЙЫНА БОЛАШАҚ ПЕДАГОГТАРДЫҢ ПЕДАГОГИКАЛЫҚ-ПСИХОЛОГИЯЛЫҚ ДАЙЫНДЫҒЫ

Мусаева Мадина Ералиевна

физика пәнінің оқытушысы

Астана халықаралық университетінің
Педагогикалық колледжі, Астана қаласы

Аңдатпа: зерттеудің негізгі мақсаты – болашақ педагогтарды инклюзивті білім беруде оқушылармен жұмыс істеу ерекшеліктеріне тоқталу. Қазақстанда инклюзивті білім беруді дамытудың қажеттілігі туралы айтылады.

Мақалада инклюзивті білім беру, инклюзивті білім берудің принциптері, инклюзивті білім беру ортасының құрылымы компоненттері, психологиялық-педагогикалық қолдау үдерісі, психологиялық-педагогикалық сүйемелдеу технологиясы туралы айтылады.

Түйін сөз: компоненттер, психологиялық-педагогикалық үдеріс, психологиялық-педагогикалық технология.

Аннотация: основная цель исследования – выявить особенности работы с обучающимися в условиях инклюзивного образования будущих учителей. Обсуждается необходимость развития инклюзивного образования в Казахстане.

В статье говорится об инклюзивном образовании, принципах инклюзивного образования, структурных компонентах инклюзивной образовательной среды, процессе психолого-педагогического сопровождения, технологии психолого-педагогического сопровождения.

Ключевые слова: компоненты, психолого-педагогический процесс, психолого-педагогическая технология.

Abstract: The main goal of the study is to identify the features of working with students in the conditions of inclusive education of future teachers. The need to develop inclusive education in Kazakhstan is discussed.

The article talks about inclusive education, the principles of inclusive education, the structural components of an inclusive educational environment, the process of psychological and pedagogical support, and the technology of psychological and pedagogical support.

Key words: components, psychological and pedagogical process, psychological and pedagogical technology.

Мүмкіндігі шектеулі балалардың дамуындағы маңызды мәселелердің бірі - білім беру. Бұл тек білім алып, мамандық алуға мүмкіндік емес. Бұл ерекше қажеттіліктері бар балаларды әлеуметтендіру мәселесін шешу. Осы мақсатта Қазақстанда инклюзивті білім беру дамып келеді.

Инклюзивті білім берудің ерекшеліктері, оны Қазақстан Республикасында жүзеге асыру Қазақстан Республикасының Конституциясына сәйкес (30-бап) еліміздің барлық азаматтары мемлекеттік мекемелерде тегін орта білім алуға, сондай-ақ жалпы білім беретін орта білім алуға құқығы бар. Соңғы кезге дейін мүмкіндігі шектеулі балалар қалыпты оқу орындарында оқи алмады.

Олар балаларды әлеуметтендіру мен қоғамға бейімдеудің қажетті деңгейін қамтамасыз етпеген үйдегі оқытуға немесе мамандандырылған орталықтарға жіберілді. Бұл мәселе Қазақстанда инклюзивті білім беруді дамытудың басталуымен алға жылжыды.

Инклюзивті білім беру - ерекше білім қажеттіліктері мен жеке мүмкіндіктерін ескере отырып, барлық оқушылардың білім алуына тең қол жеткізуді қамта-масыз ететін үрдіс.

Ерекше білім қажеттігі бар оқушылар - денсаулығына бай-ланысты білім алуда ұдайы неме-се уақытша қиындық көріп жүр-ген, жалпы білім бағдарлама-ларын қажет ететін тұлғалар. [1]

Инклюзивті білім берудің сегіз принципі:

Адам құндылығы оның мүмкіндігіне қарай қабілеттілігімен, жеткен жетістіктерімен анықталмайды.

2. Әрбір адам сезуге және ойлауға қабілетті.

3. Әрбір адам қарым-қатынасқа құқылы.

4. Барлық адам бір-біріне қажет.

5. Білім шынайы қарым-қатынас шеңберінде жүзеге асады.

6. Барлық адамдар құрбы-құрдастарының қолдауы мен достығын қажет етеді.

7. Әрбір оқушы үшін жетістікке жету өзінің мүмкіндігіне қарай орындай алатын әрекетін жүзеге асыру.

8. Жан-жақтылық адам өмірінің даму аясын кеңейтеді.[2]

Қазақстанда инклюзивті білім беру заңнамалық тұрғыдан шешілді.

2021 жылғы 26 маусымда Қазақстан Республикасының Президенті Қасым-Жомарт Тоқаев «Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне инклюзивті білім беру мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» Заңға қол қойды. Мемлекет ерекше білім беру қажеттіліктері бар балалардың жеке даму ерекшеліктерін ескере отырып, білім беру жүйесі шеңберінде білім алуы үшін жағдай жасауға міндеттенеді (8-бап, 1-1-тармақтар).

Мүмкіндігі шектеулі балалар үшін арнайы білім беру бағдарламалары әзірленуде. Мектепке дейінгі және орта білім беру ұйымдары заң бойынша өздеріне қызмет көрсететін аумақта тұратын барлық балаларды, оның ішінде ерекше білім беру қажеттіліктері бар балаларды қабылдауға міндетті (26-баптың 2-тармағы).

Инклюзивті білім беру ортасының құрылымы келесі компоненттерден тұрады:

- кеңістіктік-заттық компонент: мекеменің материалдық мүмкіндіктері-қол жетімді(кедергісіз) сәулет-кеңістіктік ұйым; балалардың білім беру қажеттіліктеріне сәйкес келетін заманауи құралдармен және жүйелермен қамтамасыз ету;

- мазмұндық-әдістемелік компонент: бала дамуының бейімделген жеке бағыты, білім беру-тәрбиелеу әдістемелерінің, нысандары мен құралдарының вариативтілігі мен икемділігі;
- коммуникативтік-ұйымдастырушылық компонент: педагогтердің аралас (интеграцияланған) топтағы жұмысқа жеке және кәсіби дайындығы, ұжымдағы қолайлы психологиялық ахуал, мамандардың командалық қызметін басқару.[2]

Психологиялық-педагогикалық қолдау үдерісі төрт сатының біртіндеп жүзеге асуын қарастырады: диагностикалық, іздеушілік-вариативті, тәжірибелік-әрекеттік және талдау (Л.Н.Харавина бойынша).

Бірінші саты - диагностикалық - психологиялық-педагогикалық сүйемелдеудің негізін құрайтын барлық компоненттерді бастапқы талдауды білдіреді. Бұл компоненттерге мыналарды жатқызамыз: инклюзивті үдерістерді енгізу үшін білім беру мекемесінің ресурстарын бағалау, оған қоса мүмкіндігі шектелген балалардың санын болжау (дайындық саты); барлық параллельдер бойынша балалардың құрамын бағалау, жеке білім беру бағдарламаларын, олардың компоненттерін дайындау (енгізу сатысы).

Екінші сатыда жеке сүйемелдеу бағдарламасын жасау аясында кешенді психологиялық-педагогикалық сүйемелдеудің мақсаттық бағдарларын анықтау жүзеге асырылады. Мүмкіндігі шектелген баланың барлық білім беру қажеттіліктерін детальді анықтағаннан кейін психологиялық-педагогикалық сүйемелдеуді ұйымдастыру бойынша ПМПК-ның «стратегиялық» ұсыныстары ескеріліп талқыланады, содан кейін мектеп консилиумының мамандары баланы сүйемелдеудің жеке компоненттерін дайындайды. Бұл сатының нәтижесі барлық компоненттері бойынша тұтас жекелей бағдарланған білім беру бағдарламасы болып табылады, ал психологиялық-педагогикалық сүйемелдеудің өзі түрлі мамандардың талдауын ескеретін пәнаралық сипатты иеленеді.

Үшінші сатыда баланы жеке психологиялық-педагогикалық сүйемелдеу бағдарламасын жүзеге асыру бойынша инклюзивті білім беру ортасының барлық субъектілерінің әрекеттері жүзеге асады. Бұл сатыда оқушының жеке прогресінің динамикасын тіркеп отырудың маңызы зор.

Психологиялық-педагогикалық сүйемелдеудің келесі сатысында консилиумның жеке мамандарының қызметінің тиімділігі талданады және барлық аспектілерде баланы сүйемелдеу тиімділігі бағаланады. [2]

Ерекше балаға қатысты педагогикалық қамқорлық-сақтық тәртіпті ұйымдастыру технологиясы. Орталық жүйке жүйесінің жетілуі мен қызмет етуінің өзгешелігі және соматикалық әлсіздігі салдарынан, ЕБҚ оқушылардың дене қызметі мен ойлау жүйесі тез шаршап, әлсірейді. Ол - баланың денсаулығы мен оқу әрекетінің нәтижесіне кері әсер етеді. Педагогикалық қамқорлық-сақтық тәртіпке келесі факторлар арқылы қол жеткізіледі: сыныптың аз толымдығы; психологиялық жайлы орта қалыптастыру; кедергісіз кеңістік құру; оқу іс-әрекетінің жетістіктерін қамтамасыз ету; психофизикалық жүк түсірмеу; жүйелі түрде релаксациялық, психотерапиялық сабақтар жүргізу; сауықтыру шараларын өткізіп отыру; 5 минуттық динамикалық үзілістер жасап отыру; ауысым және әр сабақ арасында 10 минуттан кем емес және үшінші сабақтан кейін 20 минуттық жалпы үзілістің міндеттілігі; оқушылардың жұмысқа қабілеті мен қабылдау ерекшеліктерін есепке ала отырып, сынып бөлмелерін ерекше безендіру; оқушыны сыныптағы барлық құрдастарының және тұтас мектеп ұжымының қабылдауын қамтамасыз ету. [1]

Психологиялық-педагогикалық сүйемелдеу технологиясы. Білім беру ұйымында ерекше баланы психологиялық-педагогикалық сүйемелдеу қызметі құрылады. Оның құрамына мектеп психологы, әлеуметтік педагог, дәрігер, арнайы педагог (бала науқасының сипатына байланысты дефектология саласының маманы - олигофренопедагог, сурдопедагог, тифлопедагог немесе логопед), емдік дене шынықтыру нұсқаушысы, сынып жетекшісі, мектеп әкімшілігі өкілі. Психологиялық-педагогикалық сүйемелдеу ПМПК (психологиялық-медициналық-педагогикалық консилиум) қызметі арқылы жүргізіледі.

Мүмкіндігі шектеулі балалармен жұмыс істеуге болашақ педагогтарды дайындау мәселесін шешу елімізде инклюзивті білім беруді қарқынды енгізуге мүмкіндік береді;

түлектердің кәсіби құзыреттілік деңгейін арттырады, яғни білім беру қызметтерін барлық тұтынушылардың - жеке тұлғалардың, қоғамның және мемлекеттің қажеттіліктерін қанағаттандырады.

Әдебиеттер тізімі:

1. М.Оспанбаева «Инклюзивті білім беру мазмұны және әдістемесі» Оқу құралы. Алматы 2019ж.
2. Дорота Подгорска-Яхник, Габдрахманова Ш.Т., Арыстанғалиева В.Т., Панищева О.А. «Инклюзивті білім беру» Оқу-әдістемелік құралы. - Орал, 2020ж.
3. Қазақстан Республикасының «Білім туралы» Заңы

ҮСТЕЛ ОЙЫНДАРЫН ОҚУ ҮРДІСІНДЕ ҚОЛДАНУ МҮМКІНДІКТЕРІ

Даутова Мадина Токтаровна

педагогика және арнайы пәндер оқытушысы
«Абай атындағы Шығыс Қазақстан гуманитарлық колледжі» ҚКМК

Аңдатпа: «Үстел ойындарын оқу үрдісінде қолдану мүмкіндіктері» тақырыбындағы ғылыми мақалада қазіргі таңдағы оқу үрдісін өнімді әрі белсенді етуде заманауи оқытудың технологияларының маңызы жазылған. Білім алушылардың оқу белсенділігін арттырудың басты жолы коммуникация екені анықталды. Үстел ойындары оқушылардан шешім қабылдауды, стратегия құруды және сыни тұрғыдан ойлауды талап ету арқылы белсенді оқуға ықпал ететіні дәлелденді. Үстел ойындарын ойнау арқылы студенттер проблемаларды шешуге, шешім қабылдауға және сыни тұрғыдан ойлауға үйренді.

Түйін сөздер: Үстел ойындары, стрим технологиялар, сандық экрандар, белсенді оқыту, озат педагогикалық технологиялар, сендіру әдісі.

Аннотация: в научной статье «Возможности использования настольных игр в учебном процессе» изложено значение современных технологий обучения в продуктивном и активном развитии современного учебного процесса. Установлено, что основным путем повышения учебной активности обучающихся является коммуникация. Было доказано, что настольные игры способствуют активному обучению, требуя от учащихся принятия решений, разработки стратегий и критического мышления. Играя в настольные игры, студенты научились решать проблемы, принимать решения и критически мыслить.

Ключевые слова: настольные игры, потоковые технологии, цифровые экраны, активный выход, передовые педагогические технологии, убеждение.

Abstract: The scientific article "The possibilities of using board games in the educational process" outlines the importance of modern learning technologies in the productive and active development of the modern educational process. It is established that the main way to increase the educational activity of students is communication. Board games have been proven to promote active learning by requiring students to make decisions, develop strategies, and think critically. Playing board games, students learned how to solve problems, make decisions and think critically.

Key words: board games, streaming technologies, digital screens, active output, advanced pedagogical technologies, persuasion.

Қазіргі таңда оқытушылар оқушыларды тарту және оқу процесін жағымды ету үшін стрим технологиялары сияқты инновациялық әдістерді қолданады. Соңғы кездері ғаламторда стрим хабар тарату технологиялары белсенді түрде дамып келеді [6, 14] (ағылшын тілінен аударғанда ағын). Веб-пайдаланушылар арасында бұл термин дербес компьютер экранында немесе өмірде болып жатқан оқиғаларды тікелей трансляциялауды білдіреді. Қазіргі уақытта келесі қызметтер тікелей эфирге арналған танымал платформалар болып табылады: YouTube, Periscope, LiveCoding, Twitch, сонымен қатар әлеуметтік желілер – ВКонтакте, Facebook, Instagram. Ең қарапайым тікелей эфирді бастау (мобильді құрылғы камерасынан) бір рет басу

арқылы жүзеге асырылады. Бұл ретте трансляцияны бастаған адамға жазылған барлық пайдаланушылар бұл туралы жылдам, автоматты түрде жасалған хабарламалар, қарауға қосылу және жаппай чатқа қатысу мүмкіндігі бар еске салғыштар арқылы біледі. Неғұрлым күрделі ағындық хабарларды ұйымдастыру және жүргізу үшін дербес компьютерді, веб-камераны және арнайы бағдарламалық құралды (бейнекодер) пайдалану қажет.

Стрим – ақпарат берудің мүлдем жаңа форматы, тіпті мектеп оқушысы да стрим жүргізіп жұлдызға айнала алады. Әрі көрермен де эфирді тамашалау үшін гаджеттеріне қосымша бағдарлама жазып, әуре болмайды. Зерттеу жұмысымыздың аясында оқыту процесінде ағындық хабар тарату технологиясы арқылы біз қашықтықтан оқыту кезінде заманауи телекоммуникациялық қызметтерді пайдалана отырып, жеке цифрлық құрылғы экранынан және веб-камерадан аудиовизуалды ақпаратты дайындау, тарату және сақтау әдістерінің жиынтығын түсінеміз.

Әрине, заманауи ағындық технологияларды жалпы білім беру жүйесінде, оның ішінде педагогика пәндерін оқытуда кеңінен қолдануға болады, мұның дәлелі бірқатар ғылыми басылымдарда көрсетілген [7, 19, 20, 21].

Жоғарыда айтылғандарға байланысты осы зерттеудің проблемасы атап өтіледі: педагогика пәнінде заманауи ағындық технологияларды қалай пайдалануға болады?

Тікелей трансляцияларды, веб-конференцияларды, вебинарларды және әртүрлі VCS (бейнеконференциялар) [4, 12] шолуын талдау стрим хабар тарату технологиялары (Интернеттегі тікелей трансляциялар) ағылшын тілін оқытуға барынша қолайлы деген қорытындыға әкелді. Мұны келесі факторлар саны бойынша бағалауға болады: біріншіден, ағындық беру кезінде ғаламторда бейне-аудио сигнал бір көзден көптеген алушыларға беріледі

(бұл тәсілмен хабарды ондаған, тіпті жүздеген мың көрермендер көре алады); екіншіден, вебинар технологияларымен салыстырғанда стрим технологиялардың функционалдығы көбірек және оларды орнатуға аз уақыт кетеді; үшіншіден, стрим технологияларды пайдалану қымбат кәсіби жабдықтар мен бағдарламалық қамтамасыз етуді пайдалануды қажет етпейді. Білім берудегі стрим технологияларының ең таңғаларлық ерекшеліктерінің бірі-олардың

оқушыларды қызықтыру және ынталандыру қабілеті. Дәстүрлі дәрістер көбінесе іш пыстырар болуы мүмкін, бірақ үстел ойындары, стрим технологиясы студенттерді табиғи түрде тартатын жанды және интерактивті оқу ортасын жасайды. Қатысудың сенімді күші студенттер қатысуға, бәсекелесуге, ынтымақтастыққа және өздеріне қарсы тұруға дайын болған кезде айқын көрінеді, мұның бәрі тақырыпты тереңірек түсіну арқылы.

Стрим технологиялары оқушылардан шешім қабылдауды, стратегия құруды және сыни тұрғыдан ойлауды талап ету арқылы белсенді оқуға ықпал етеді. Оқушылар оқу процесіне белсенді қатысқан кезде, олар ақпаратты тиімдірек сіңіреді және оны ұзақ уақыт сақтайды

Стрим технологиялары бойынша ойнау арқылы студенттер проблемаларды шешуге, шешім қабылдауға және сыни тұрғыдан ойлауға үйренеді-мұның бәрі сыныптан тыс өмір сүру үшін маңызды дағдылар.

Әрбір студенттің визуалды, аудиалды немесе кинестетикалық болсын, өзіндік ерекше оқу стилі бар. Үстел ойындары мен стрим технологиялары әртүрлі оқу стильдерін ескеретін көп сенсорлық тәжірибені ұсынады. Көрнекі қабылдауы бар оқушылар ойын тақтасы мен фигураларды бақылайды, аудио қабылдауы бар оқушылар стратегияны талқылауға және талқылауға қатысады, ал кинестетикалық қабылдауы бар оқушылар ойын элементтерімен қозғалады және өзара әрекеттеседі. Мұндағы сенімді қасиет - үстел ойындары әртүрлі артықшылықтарды қанағаттандырады, бұл оқушылардың кең ауқымы үшін оқытуды қолжетімді етеді.

Үстел ойындары оқуды өзекті етеді. Оқушылар нақты өмірлік жағдайларды бейнелейтін ойынға енген кезде, дерексіз ұғымдар нақты болады. Олар ойында үйренгендерін күнделікті өмірде тікелей қолдана алады. Мысалы, "Бункер" немесе "Провокатор" сияқты ойындар әлеуметтік принциптерді тиімді жеткізе отырып, нақты әлем контекстінде мәдени сауаттылық пен шешім қабылдауға үйретумен қоса, сабақты меңгеруге ықпал жасайды.

Қорытындылай келе, стрим технологияларын, үстел ойындарды оқушылардың сабаққа деген танымдық қызығушылығын арттыру құралы ретінде пайдалану - қазіргі білім берудегі трансформациялық тәсіл екенін атап өткен жөн. Ойындардың сенімді күші олардың пассивті оқытуды проблемаларды шешудің қызықты процесіне айналдыру қабілетінде жатыр. Ойындар арқылы студенттер өздерінің сыни ойлауын, мотивациясын, есте сақтау қабілетін және проблемаларды шешу дағдыларын дамытады. Сонымен қатар, ойындар студенттерге өз қателіктерінен сабақ алуға және үнемі жетілдіруге мүмкіндік беретін жедел кері байланысты қамтамасыз етеді. Ойындардың бәсекелестік аспектісі оқушыларды стратегияларды үйренуге, тақырыпқа енгуге және танымдық қабілеттерінің шекараларын кеңейтуге ынталандырады. Ең бастысы, ойындар оқушылардың қызығушылығын тудырады, оларды зерттеулер мен жаңалықтарға толы саяхатты ұнататын белсенді оқушылар болуға шақырады.

Әдебиеттер тізімі:

1. Стариченко Б.Е., Стариченко Е.Б., Сардақ Л.В. Оқу процесінде тәртіптік бұлтты білім беру орталарын пайдалану // Нижний Новгород білім. – 2017. – No 1. – 72-78 Б.
2. Усков А.В., Усков В.Л., Иванников А.Д. Электронды оқытудағы ағынды технологиялар // Білім беру технологиялары және қоғам. – 2008. – No 1 (11). – 449-462 беттер.
3. Шарабайко О.Г. Streaming-технология интерактивті электрондық білім беру ресурстарын құру құралы ретінде // Әлеуметтану ғылыми-зерттеу орталығының конференцияларының жинақтары. – 2015. – No 42. – 56-58 Б.

ПЕДАГОГ ҚҰЗЫРЕТТІЛІГІН ҚАЛЫПТАСТЫРУДЫҢ ТЕОРИЯЛЫҚ НЕГІЗДЕРІ

Садықова Жансұлу Фазылбекқызы

педагогика ғылымдарының магистрі,
тарих пәнінің оқытушысы, Астана қаласы әкімдігінің
«Қоғамдық тамақтандыру және сервис колледжі» ШЖҚ МКК

Аңдатпа: мақалада педагог құзіреттілігін қалыптастырудың теориялық негіздері сипатталады. Құзыреттілік дербес және жауаптылықпен әрекет етуге белгілі қабілеттілік пен икемділікті меңгеруге жол ашатын психологиялық ахуал, психикалық сапалардың қосылымы ретінде көрсетілген.

Қазіргі таңдағы ақпараттандыру заманында, дара тұлғаны жаңашыл бағытта оқыту мақсаттарын жүзеге асыра отырып, тиімділігін жоғарлатуды көздейді.

Түйін сөздер: құзіреттілік, құзіреттілік тәсілі, медиамадениет, медиакүзіреттілік, ақпараттандыру, шығармашылық тұлға.

Аннотация: в статье рассмотрены теоретические аспекты безопасности учителя. Компетентность проявляется как совокупность психологических состояний и психологических качеств, открывающих путь к овладению определенной способностью и гибкостью действовать самостоятельно и ответственно. В современный век информации

необходимо реализовать задачи исследования в инновационном направлении и повысить его эффективность.

Ключевые слова: компетентность, компетентностный подход, медиакультура, медиакомпетентность, информация, творческая личность.

Abstract: the article discusses the theoretical aspects of teacher safety. Competence manifests itself as a set of psychological states and psychological qualities that open the way to mastering a certain ability and flexibility to act independently and responsibly. In the modern age of information, it is necessary to implement research tasks in an innovative direction and increase its efficiency.

Key words: competence, competence approach, media culture, media competence, information, creative personality.

Қоғамның бүгінгі басты бағыттарының бірі – білім беру үрдісін ақпараттандыру болып табылады. Бұл бағыт ақпараттық коммуникативтік технологияларды, информатиканың әдістері мен құралдарын пайдалану арқылы дамыта оқыту, дара тұлғаға бағыттап оқыту мақсаттарын жүзеге асыра отырып, оқу-тәрбие процесінің барлық деңгейлерінің тиімділігі мен сапасын жоғарылатуды көздейді.

Қазіргі таңда ақпараттандыру үрдісі адамзат өркениетінің дамуының жаппай және қайталанбайтын кезеңі ретінде қарастырылып отыр. Білімді ақпараттандыру әсіресе, оның жоғары оқу орындарында енгізу – қоғамда ақпараттандырудың негізгі шарты. Себебі, жоғары оқу орындарында ақпараттандырылған қоғам жағдайында жұмыс істеп, өмір сүре алатын болашақ маманның дайындығы жүзеге асады.

Осы үрдістің дамуын болжауға бағытталған белгілі беталыс педагогика ғылымында өз орнын алуда. Білімді ақпараттандыру жағдайында білім парадигмасының өзгеруі (А.П.Ершов, С.А.Жданов, И.А.Заинчковский, Г.К.Тұрғанова, Д.М.Жүсібалиева т.б.) қазіргі жалпы білім беретін жоғары оқу орындарының дамуының негізі ретінде ақпараттық технологиялары (Г.А.Абумова, Н.Ермеков, С.Құнанбаева т.б) мәселелері ретінде зерттелуде.

Ресейде де, шет елде де «медиамәдениет», «медиалық мәдениет», «ақпараттық мәдениет», «аудиовизуалдық мәдениет», «медиа сауаттылық», «ақпараттық сауаттылық», «медиабілімділік», «ақпараттық білімділік», «аудиовизуалды білімділік», «компьютерлік сауаттылық», «мультимедиалық сауаттылық», «ақпараттық құзыреттілік», «аудиовизуалдық құзыреттілік», «медиақұзыреттілік», «медиалық құзыреттілік» және т.б. кең тараған терминдер (көбіне синоним сияқты) қолданылады [1].

Медиамадениет (media culture) – медиа аумағындағы материалдық және интеллектуалдық құндылық жиынтығы, сонымен қатар социумдағы жаңғырту мен жұмыс істеудің тарихи анықталған жүйесі; аудиторияға қатысты медиамадениет (немесе аудиовизуалды мәдениет) медиа аумағында медиамадениетті қабылдауға, талдауға, бағалауға қабілетті, медиашығармашылықпен айналысатын, жаңа білімді игеретін адам тұлғасының даму деңгейінің жүйесі.

Н.А.Коновалованың анықтамасы бойынша, тұлғаның медиамадениеті – құндылық, технологиялық және тұлғалық-шығармашылық компоненттер енетін және субъектердің өзара әрекеттерінің дамуына әкелетін ақпараттық қоғаммен әрекеттесудің диалогтік тәсілі. Тұлғаның даму моделінің жүйесі ретінде «өзінің кәсіби әрекеті мен күнделікті тәжірибесінде тұрақты дағдылар мен ақпараттық технологиялардың (АТ) үнемі тиімді қолдану жиынтығын көрсететін жалпы адамдық мәдениеттің құрамдас бөлігі» ретінде қарастырылатын ақпараттық мәдениет [2, 368 б].

Шетел педагогтері медиақұзыреттілік терминін заңдастырған, мысалы, Германияда медиақұзыреттілік деп медиаға қатысты білікті, өз бетіндік, шағармашылық және әлеуметтік жауапты әрекетке қабілеттілік түсініледі [2, 960 б]. Соңғы жылдарда ғылыми жұмыстарда «медиа сауаттылық» және «медиақұзыреттілік» ұғымдарымен үйлесіп жатқан «медиабілімділік» термині қолданыла басталды.

Бүгінгі білім саласында алға қойылып отырған басты мақсаттардың бірі – білімді ақпараттандыру, яғни оқу ақпаратын қолдану үшін тиімді құралдар мен қажетті мүмкіншіліктер жасауды қамтамасыз ету. Ол мүмкіншіліктер қатарында ақпараттанған

қоғамның білім жүйесін ашық жүйе ретінде құрап, оңтайландырып, орталықтан алшақтандырылған өркениетті құралдар негізінде жасау міндеті де бар. Бұл жүйенің қозғаушы күші индивидтің психикалық, танымдық қабілеті мен мүмкіншілігі қырынан тиімді, психологиялық жағынан толық тексерілген дидактикалық жүйелер мен ақпараттық оқыту технологиялары болып табылады.

Соңғы жылдары ақпараттық технологияның дамуы мен қоғамның барлық салаларына қарқынды түрде енгізілуі тұлға ретінде дамып, жетілуіне елеулі іздерін қалдырды. Ақпараттың үлкен ағымы, жарнамалар, телеарналарда ақпараттық технологияның қолданылуы, компьютерлік ойын орындарының, электрондық ойыншықтардың және автоматтандырылған техниканың көбеюі бала тәрбиесіне, оны қоршаған ортаны танып-білуіне әсер етеді.

Құзыреттіліктің сипаты қандай? Кейбір сөздіктерде құзыреттілікке белгілі бір зат, құбылыс жөнінде пайымдауға, салмақты да беделді пікір айтуға мүмкіндік беретін білімді игеру ретінде түсіндірме берілген. Ал, қазір құзыреттілік дербес және жауаптылықпен әрекет етуге белгілі бір жұмысты орындауға қабілеттілік пен икемділікті меңгеруге жол ашатын психологиялық ахуал, психикалық сапалардың қосылымы ретінде белгіленіп жүр.

Құзыретті болу мен құзыретсіз болудың себебі бірдей, ол — адамның жеке тұлға ретіндегі ахуалы, эмоциясының тұрақтылығы мен айнымалылығы, денсаулығының жақсы-жамандығы тағы да басқалары. Кейбір зерттеушілер компетенттілік ұғымын «құзыреттілік» аталымымен нақтылайды.

Құзыреттілік – «істі біліп» іс-әрекет атқаруға қабілеттілікті білдіретін жалпы балама термин. Әдетте, белгілі бір әлеуметтік-кәсіби мәртебесі бар адамдарға қатысты қолданылады, оның орындайтын міндеттері мен шешетін күрделі проблемаларының нақты деңгейіне сай білім мен іскерлігінің сәйкесті мөлшерін анықтайды.

Латын тілінен аударғанда құзыреттілік дегеніміз өз ісін жетік білу, танымы мол, тәжірибелі деген мағынаны білдіреді.

Ал түсіндірме сөздіктерде «құзыреттілік» ұғымы құзырлықты меңгеруші ретінде қарастырылады [3, 208 б].

Құзыреттілік, жеке тұлғаның теориялық білімі мен практикалық тәжірибесіне сай белгілі бір міндеттерді орындауға дайындығы. «Competent» сөзі французша «компетентті», «заңға сай», латынша «сай болу», «қабілетті», «талап қою», «жарамды», ағылшынша «қабілетті» деген мағынаны білдіреді.

Құзыреттілікті адамның белгілі бір мәселені шешу қабілетімен шатыстыруға болмайды. «Бұл мәселені мен шеше аламын, бірақ ол менің құзырыма жатпайды (оған өкілетті емеспін) немесе бұл менің құзырымда, бірақ білімдарлығым жетпейді», - дейтін пікірлер айтылып жатады. Әр қызметкер өз орнындағы құзыреттілігінің межесін ғана емес, дәрежесін де білсе, ұтар едік.

Құзыреттілік құзыретсіздік пен үйреншіліктен асыра орындайтын асқан құзыреттілікпен салғастырылады. Кейбір ұйымдарда (иерхарияда) асқан құзыреттілік құзыретсіздік сияқты зауал ретінде қабылданады.

Адам өз саласында кәсіпқой болуы мүмкін, бірақ кәсіби мәселелердің бәрін бірдей шешуге құзыреті жетпейді. Демек, кәсіби құзыреттіліктің түрлерін ажырату қажет. Олар:

- арнайы құзыреттілік - өзінің кәсіби іс-әрекетін жеткілікті дәрежеде меңгеру, өзінің кәсіби жетілуін жобалай білу;

- әлеуметтік құзыреттілік - бірлесе (топпен, кооперативпен) кәсіби іс-әрекетті атқаруды, ынтымақтасуды, сондай-ақ осы кәсіпке қарасты қатысымды меңгеру; өзінің кәсіби еңбегінің нәтижелері үшін әлеуметтік жауапкершілік;

тұлға құзыреттілігі - өзін көрсете білу мен жетілдірудің амалдарын, жеке тұлғаның кәсіби деформацияларына қарсы тұру құралдарын игеру;

- дара құзыреттілік өзінің қабілетін жүзеге асыру және кәсіп аясында өз даралығын жетілдіруге қабілеттілік, кәсіби тұрғыдан өсуге деген дайындығы, өзінің даралығын сақтауға деген қабілеті, кәсіби тұрғыдан қартаюға бой бермеу, өз еңбегін артық уақыт пен күш

жұмсалмай-ақ ұтымды ұйымдастыруға икемділігі, еңбекті қиындықсыз, шаршаусыз, тіпті, сергіту арқылы нәтижеге жеткізу [4, 160 б].

Құзыреттіліктің аталған түрлері, шын мәнінде, адамның кәсіби іс-әрекетте, кәсіби қатысымда, кәсіби кәнігі тұлға мен оның даралығының жетілуіндегі кемелденуін белгілейді.

Құзыреттіліктің аталған түрлері бір адамның бойынан табыла бермеуі мүмкін. Адам өз мамандығы аясында ғана жетік болуы, бірақ қарым-қатынас жасау жөнін білмеуі, өзін дамыту жолындағы міндеттерді жүзеге асыра алмауы мүмкін. Осыған орай оның мамандық жағынан жоғары құзыреттілігін, ал әлеуметтік, жеке тұлғалық жағынан құзыретінің әлсіз, төмен екенін байқауға болады. Адамға кәсібінен тысқары жерде қажетті құзыреттіліктің кейбір жалпы түрлері айқындалған (олар жоғарыда сипатталған кәсіпаралық моделдермен жетіледі). Бұлар - кейбір өзекті кәсіби маңызды сапалар мен кәсіби мінез-құлық типтері, көптеген кәсіп түрлерінің негізі. Өндірістегі, әлеуметтік тәжірибелердегі өзгерістер кезінде бұлар өз маңызын, мәнін жоғалтпайды.

«Құзыреттілік - «істі біліп» іс-әрекет атқаруға қабілеттілікті білдіретін жалпы бағалама термин. Әдетте, белгілі бір әлеуметтік-кәсіби мәртебесі бар адамдарға қатысты қолданылады, оның орындайтын міндеттері мен шешетін күрделі проблемаларының нақты деңгейіне сай білім мен іскерлігінің сәйкесті мөлшерін анықтайды». Көріп отырғанымыздай, бұл анықтама біліктіліктің кәсіптік белгілерін де қамтиды, олар жеке тұлғаға байланысты жайттарды толықтырады [5, 7 б].

Құзыреттілік, біздің ұғымызда, жеке тұлғаның теориялық білімі мен практикалық тәжірибесіне сай белгілі бір міндеттерді орындауға дайындығы және қабілеті. Нақтылай айтып кеткен жөн, "дайындық" ұғымы "бері орындалған, бір нәрсе үшін бәрі дайын" дейтіндей жағдай мағынасын анықтау үшін қабілет-іскерлік, сондай-ақ белгілі бір әрекетті орындау мүмкіндігін білдіру үшін қолданылады. Бұл мағыналар құзыреттіліктің мәні мен мазмұнын жеткізіп, ашып тұрады. Құзыреттілік теория мен практиканың бірлігі негізінде жетіледі. Ол жансыз жаттанды білім түрінде емес, жеке тұлғаның танымға, ойлауға, қатысын және әрекетке, белгілі мәселелерді ұсынып, шешім жасауға, оның барысы мен нәтижелерін талдауға, ұдайы түрде ұғымды түзетулер енгізіп отыруға деген іскерлігінің белсенділігінен көрінеді [5, 199 б].

Құзыреттілікті оның жалпы мәдени және кәсіби көріністерін сипаттау үшін былайша аспектілерге бөлу жасанды екенін көруге болады. Әсіресе, бұл психологтер мен педагогтерге қатысты алғанда анық байқалады. Өйткені, олардың іс-әрекетінде ахуалдың мәнін жете ұғыну міндетті түрде практикалық әрекеттерден бұрын болып қана қоймайды, сонымен бірге осы әрекеттердің өзі қатысымдық жағынан жеткілікті деңгейде жиі қамтамасыз етіліп отырады. Сондықтан құзыреттіліктің кәсіби көріністері айқындалған үш аспектімен бірдей кешенді түрде сипатталуы қажет.

Құзыреттілік ұғымының маңызды белгілері болып мынадай критерийлердің жиынтығын айтамыз:

- іскерлік пен білімді меңгеру деңгейі (іскерлік пен білім саласы);
- іскерлік пен білімнің кеңдігі және диапазоны;
- өз жұмысын ұтымды ұйымдастырып, жоспарлау қабілеті;
- тосын жағдайларда өз білімін қолдана білуге қабілеттілігі (техника, технология, еңбек ұйымдастыру мен оның шарттары өзгерген жағдайда жылдам бейімделу).

Қазіргі уақытта маман бойына қойылатын қатал талап пен мұғалім әрекеті арасында қарама-қайшылықтар байқалады және педагогикалық оқу орындары түлектерінің құзыреттілік деңгейіндегі айырмашылықтар жиі кездеседі, мұғалімдер дайындаудың типтік жүйесі мен оның жеке шығармашылық әрекеті арасында да қайшылықтар бар.

Бұл педагогтердің қоғамнан алшақтауы, студентпен және ұлттық мәдениетке көңіл бөлмеуінің салдары педагогикалық білімде технокреативті зерттеу мен экстенсивті әдістер керектігін көрсетті. Білім беру құрылымында оқу-тәрбиелеудің жаңа типтегі мекемелері пайда болды және білім беру қызмет аясы кеңейіп, оқыту мен тәрбиелеудің жаңа технологияларын қажет етті.

Бұл мәселені шешудің бір жағы мұғалімнің құзыреттілігіне де байланысты. Сластенин В.А. тұлғаның кәсіби педагогикалық бағыттылығын мұғалімнің құзыреттілігінің белгісі деп санаған. Оның ойынша құзыреттілікке мыналар жатады:

- тұлғаның танымдық кәсіби-педагогикалық бағытын анықтайтын қасиеттері;
- оның психологиялық дайындығын талап ету;
- арнайы дайындығы көлемі мен құрамы;
- мамандығы бойынша әдістемелік деңгейінің мазмұны.
- А.К Маркова болашақ мұғалімнің құзыреттілігіне мыналарды жатқызады:
- кәсіби-педагогикалық білім;
- кәсіби-педагогикалық шеберлік;
- кәсіби-негізгі қасиеттер, танымдық, мотивациялық аймағы;
- кәсіби-педагогикалық позициялары (тұрақты қатынас жүйесі, оқушыға, өзіне, әріптестеріне оның әрекетін анықтайтындай болуы).

Сондықтан да біз технологиялық құзыреттілікті жан-жақты және өзара бір-бірімен байланысты үш компоненттен құралғандығын айтуымыз керек. Олар:

- а) кәсіби білім;
- ә) кәсіби шеберлік;
- б) педагогикалық әрекеттегі кәсіби ерекше қасиеттер.

Осы аталған үш компонент маман тұлғасын дамытуда бір тұтас жүйе ретінде қолданылады. Сонымен қатар олар бір-бірін қайталамайды, күрделі диалектикалық қатынасқа түседі, сол арқылы әр компонент педагогикалық әрекет кезінде не құрал, не сілтеме, немесе даму нәтижесі ретінде қолданылады. Кәсіби іс-әрекетін іске асыру барысында мұғалім түрлі педагогикалық әрекет түрін атқарады, жетекші, тәрбиеші, пән мұғалімі, ұйымдастырушы, ұжым мүшесі. Кәсіби міндетін атқару үшін мұғалімге педагогикалық ғылым негізінде әдіснамалық, теориялық білім талап етіледі. Білім теориясы, оқыту мен тәрбиелеу әдістемесі, жоғары мектепке жетекшілік етумен басқару теориясы. Сондықтан жалпы педагогикалық білім жүйесін болашақ педагогтері өзара байланысты, өзара шартты, жеке мәнді тұтас жүйе ретінде меңгеруі тиіс.

Маркова А.К «құзыреттілік - іс-әрекет кезіндегі барлық субъективті қасиеттер» деп тұжырымдайды. Оның пікірінше, технологиялық құзыретті мұғалім педагогикалық әрекетін жоғары деңгейде іске асыратын, оқыту мен тәрбиелеуде жоғары деңгейде жақсы нәтиже көрсететін адам. Ондай дәрежеден мұғалім: өзінің технологиясы, жеке тұлғалық қасиеті мен педагогикалық қарым-қатынасы (ол педагогикалық әрекеттің құралы) мен ерекшеленеді. Осы аталған қасиеттер арқылы болашақ мұғалім - студенттердің «құзыреттілігін» анықтауға болады. Болашақ педагогтердің технологиялық құзыреттілігі деп фундаменталды пәндер бойынша психологиялық, педагогикалық білімі; практикалық кәсіби шеберлігі; кәсіби біліктілігін, кәсіби қасиеттерін дамытуға қолдана алатындай деңгейді айтамыз [4, 25-29 б].

Технологиялық білім мен технологиялық құзыреттілікті, технологиялық шеберлікті, технологиялық қасиеттерді болашақ педагогтері педагогикалық практика кезінде жетілдіреді. Оған тікелей әдіскерлер, жетекші педагог, жоғары мектеп оқытушылары бағыт беріп отырады және практикада болашақ педагогтердің технологиялық құзыреттілігін жетілдіруде түрлі факторлар ықпал етеді.

Ішкі факторлар тобына - ғалымдар (А.А. Леонтьев, С.Л. Рубинштейн, тағы да басқалары) психологиялық ерекшелікке: мотив, қызығу, тағы да басқа психологиялық процесстердегі ерекше орын алатындарын жатқызған.

Сыртқы фактор тобына – іс-әрекет кезіндегі шартты жағдайлар жатады, өйткені іс-әрекетті орындау үшін мақсат, міндет, реттілік талап етіледі. Сондықтан, ішкі факторлар сыртқы факторлар арқылы анықталады. Сыртқы факторлар екіге бөлінеді:

- әлеуметтік фактор, яғни әлеуметтік-экономикалық дамуға байланысты топтар;
- ұйымдастыру-педагогикалық факторлары, яғни оқу үрдісі кезіндегі тәрбиелік шараларды ұйымдастыра білу.

Оқытудың инновациялық және дәстүрлі құралсыз әдістемелер ақпараттық ағымға болжам жасауда, оқу материалын түсіну мен сараптауда, танымдық әрекеттерді біріктіре ұйымдастыруда қиындықтар туғызады. Оқу-танымдық әрекеттің тірек құралдары мен адекватты дидактикалық құралдары жоқ деуге болады. Білім беру технологияларының компонентінің шектеулі және білімді меңгеру үрдісі мен басқаруының төмендеуінен әлі күнге дейін мұғалімдердің кәсіби-атқарушылық қабілеті мен өнімді дамуына мән беріледі.

Осы аталған қиындықтарды жоюға талпыну, білім меңгеру үрдісін басқаруға, білім сапасы мен педагогтың іс-әрекеттің нәтижелері кәсіби-білгірліктің жеке инновациялық технологиялық элементтерінің пайда болуына әкелді. Олар, жобалау, стандарттау, мониторинг, оқу мен дидактикалық үрдісті құрал жабдықпен қамтамасыз ету.

Білім беруді технологияландыру инноватиканың теориясы мен практикасы әдіснамалық проблема саласындағы ғылыми ізденістері технологиялық құзыреттіліктің әдіснамалық негізі ол ізденіс, педагогиканың жаратылыстану ғылымы негізін жетілдіруге арналады, ол әрекеттің ішкі бағдарламасын ұйымдастырудағы жаңа рөлге негізделеді.

«Педагогтің медиа құзыреттілігі» - бұл креативті-технологиялық білімдер жүйесі, қабілеттер мен педагогикалық объектінің құралдар стереотиптері әрекеті.

Аудиторияда медиақұзыреттіліктің дамуы бірқатар компоненттерге негізделген «Бірінші компонент – тәжірибе. Бізде медиа және нақты әлеммен контакт тәжірибесі көп болған сайын, бізде неғұрлым жоғары деңгейдің дамуы үшін әлеует көп... Екінші компонент – медиа аумағында біліктілікті белсенді ендіру. Үшінші компонент - өз білімін жетілдіруге дайындық (пісіп-жетілу). Сонымен қатар атакты америка медиапедагогі С.Дж.Бэрэн бөліп көрсеткен тұлғаның медиақұзыреттілік үшін қажетті біліктілік классификациясына дейін аудару қажеттігін ескертеміз.

5 блокты міндетті біліктіліктен тұратын медиақұзыреттіліктің шағын және жүйеленген құрылымын неміс педагогі В.Вебер жасады: «Біріншіден медианың әрекетті бағытталған екі формасы:

- 1) медиа ұсынатынды таңдау және қолдану;
- 2) өз медиаөнімін жасау.

Екіншіден, екі форманың терминдерінің мазмұнында

- медианың алуан түріне негізделген креативті мүмкіндіктер;
- медианы қолданудың тиімділігі үшін алғы шарттар;

- медиаөнімдерді өндіру мен таратуға байланысты экономикалық, әлеуметтік, техникалық, саяси жағдайлармен байланысты білім мен аналитикалық қабілеттер енген».

Бұның қасында Н.И.Гендина ұсынған ақпараттық құзыреттілікті (ақпараттық мәдениет деңгейі) сипаттайтын білім мен біліктілік өте тар сияқты (өзінің ақпараттық қажеттілігін өз бетінше қалыптастыру біліктілігі, оны сөзбен жеткізу; сұрақ түріне (адрестік, тақырыптық, фактографиялық) байланысты ақпаратты іздеудің негізгі алгоритмдерін білу; ақпаратты білім көздерінен таба алу және өзінің ақпараттық – аналитикалық әрекетінің нәтижесін дұрыс рәсімдеу).

Қазіргі болашақ педагогтердің ақпараттық жағынан білімінің жетіспеушілігі педагогикалық іс-әрекеттің тиімділігін арттыруға мүмкіндік бермейді және олардың медиақұзыреттілігінің сапасын жаңа бөлімдер бойынша толықтырудың қажеттілігін көрсетеді.

Бірақ осының бәрі бір мәнді болмаса, тек техникалық тәсілдер мен құралдарды техникалық қабылдау ғана болып табылады. Білім жүйесін құрудың тиімділігі, оқытудың технологияландырылған пәндік әдістемелер арқылы студенттердің жеке жетістіктерін көрсету.

Әдебиеттер тізімі:

1. Гура В.В. Принципы создания компьютеризированной культурно образовательной среды вуза // Проблемы образования студентов гуманитарных вузов в свете

развития современных информационных технологии. Таганрог: Изд-во Таганрог. Гос.пед.инс., 2003.

2. Возчиков В.А. Медиаобразование в педагогическом вузе: Методические рекомендации. Бийск: НИЦ БиГПИ, 2000.

3. Федоров А.В. Медиаобразование: история, теория и методика. Ростов н/Д.: ЦВВР, 2001.

4. Столбникова Е.А. Развитие критического мышления студентов педагогического вуза в процессе медиаобразования (на материале рекламы). Таганрог: Кучма, 2006.

5. Бэээлгэт К. Ключевые аспекты медиаобразования // Доклад на российско-британском семинаре по медиаобразованию. М., 1995.

БІЛІМ АЛУШЫЛАРДЫҢ ЖАРАТЫЛЫСТАНУ-ҒЫЛЫМИ ФУНКЦИОНАЛДЫҚ САУАТЫЛЫҒЫН ҚАЛЫПТАСТЫРУДАҒЫ ОҚЫТУШЫНЫҢ РӨЛІ: ГЕОГРАФИЯ ПӘНІНДЕ БЛУМ ТАКСОНОМИЯ ТЕХНОЛОГИЯСЫН ҚОЛДАНУ

Ерменова Ляйля Бодабаевна
география пәнінің оқытушысы,
«Өскемен құрылыс колледжі» КММ

Андатпа: география пәнінде Блум таксономия технологиясын дамыту жобасын қолдану, тәжірибеге енгізу мәселер бойынша теориялық материалдарды жинақтап, практикада қолдану. Блум жүйесі арқылы уақытты тиімді пайдалана отырып қолдануға және сапалы білім мен білім алушылардың өзін-өзі бағалауға қол жеткізуіне мүмкіндік туады.

Түйін сөздер: Блум таксономиясы, білім, түсіну, қолдану, талдау, жинақтау, бағалау, топтық, ойлау, бағыт бағдар, талап, тәжірибе.

Аннотация: Сборник теоретических материалов по применению проекта разработки технологии таксономии Блума в предмете география, практическое применение. Благодаря системе Bloom есть возможность эффективно использовать время и добиться качественного образования и повышения самооценки учащихся.

Ключевые слова: таксономия Блума, знание, понимание, применение, анализ, компиляция, оценка, группа, мышление, ориентация, потребность, опыт.

Abstract: Collection of theoretical materials on the application of the Bloom's taxonomy technology development project in the subject of geography, practical application. Thanks to the Bloom system, it is possible to use time effectively and achieve quality education and increase student self-esteem.

Key words: Bloom's taxonomy, knowledge, understanding, application, analysis, compilation, evaluation, group, thinking, orientation, need, experience.

Білу - таным мен ойлау деңгейі – төменгі деңгей. Бұл деңгей мәліметтерді қайталау немесе тану арқылы есте қалай сақталғанын тексеруге бағытталады, мағлұмат пен деректерді еске түсіреді. Әр сабақ сайын қайталап отыру немесе өткен сабақты еске түсіру. Түсіну - таным мен ойлау деңгейі – орта деңгей. Жаңа материалдағы білімді түсінгенін анықтау үшін, диалогтық байланыс жасау. Оқушылардың ойларын өзгеше түрде сұрау, болжам жасату. Жаңа материалды түсінуін қамтамасыз ету. Жаңа сабақ түсіндіріліп болғаннан кейін оқушылардың қалай меңгергендігін анықтау кезеңі. Қолдану - таным мен ойлау деңгейі – орта деңгей. Бұл деңгей оқу материалын нақты жағдайда және мүлдем жаңа ситуацияда қолдануды меңзейді. Талдау - таным мен ойлау деңгейі – жоғарғы деңгей. Оқу материалының құрылымы анық көрінуі үшін оны құрамдас бөліктерге бөлу: бүтіннің бөліктерін ажырату; бүтіннің бөліктерінің арасындағы өзара байланыстарды анықтау, бүтіннің қалайша ұйымдастырылғандығын сезіну. Жинақтау - таным мен ойлау деңгейі – жоғарғы деңгей. Бағалау - таным мен ойлау деңгейі – жоғарғы деңгей. Материалдың өзі үшін керектісін, құндылығын анықтау, пайымдауға бағыт беру, идеялар алмасу, өзіне керектісін таңдау [4,5].

Лайықты азамат – бұл білімді, Отанына адал, елін, жерін сүйетін адам. Бұл әлемде Қазақстаннан басқа Отанымыз жоқ. Елін шынайы сүйетін азаматтарды тәрбиелеу – ұстаздардың мақсаты. «Білімдіден шыққан сөз, Талаптыға болсын кез», – деп ұлы Абай айтқандай, Ұстаз – әрқашан ілім мен ізгілікті алға қоятын тұлға. Ұлағатты ұрпақ тәрбиелеу – аса жауапты әрі күрделі міндет. Сіздердің арқаларыңызда тұтас бір буынның құндылықтары мен қасиеттері қалыптасады. «Ұстазы жақсының ұстамы жақсы» деген халқымыз. Ұстазсыз адам болмайды. Бәріміз де кезінде мұғалімнің тәлімін алып, білімін үйрендік. Сондықтан болашаққа жол сілтейтін мұғалімнің еңбегін лайықты бағалау – өте маңызды міндет (Мемлекет басшысы Қасым-Жомарт Тоқаевтың «Bilim jáne Gylym!» атты тамыз конференциясының пленарлық отырысында сөйлеген сөзі)[3]

Пәннің студенттерді жалықтырмай, беделін үстем ету үшін сабақтың бір сарындылығын жойып, студенттердің пәнге құштарлығын арттыра түсетіндей дәрежеде сабақты түрлендіре өткізуге ерекше назар аударамын

Мақсаты:

"География пәнінде оқушылардың ойлау дағдыларын Блум таксономия технологиясын қолдану арқылы дамыту"

Міндеттері:

1. География пәнінде Блум таксономия технологиясын қолдану, тәжірибеде пайдалану.
2. Мәселер бойынша теориялық материалдарды оқып, практикада қолдану.

Күтілетін нәтиже:

Білім алушылардың іс – әрекетінің нәтижесі:

- білім алушылардың оқу уәжділігі артады;
- өзін – өзі, бірін – бірі бағалау қабілеті
- бір – бірінің пікірін тыңдау, сыйлауға ынтымақты қарым – қатынастың негізі қаланады;
- өзін жеке дара тұлға ретінде тануға жол ашуға;
- достарының ойын тыңдай отырып, проблеманы шешу жолдарын іздеп, қиындықты шешуге көмектесу.

Өзектілігі: Замануи оқу орындарының алдына қойылған жаңа мақсат – міндеттері білім алушылардың өз бетінше білім алуға, алынған ақпараттарын өндеп, оны бір – бірімен алмастырып, жаңа технологияларда құзырлылық танытуына қолайлы орта туғызу Олар.білім, түсіну,қолдану,талдау,жинақтау және бағалау.[2]

1 деңгей. Білу. Білім алушылардың іс – әрекеті ми қыртысындағы ақпараттың ұзақ уақыт есте сақталуы негізінде жүзеге асады. Студенттің қандай түсініктерді білуі керек екенін анықтайтын деңгей. **Мысалы,** (Шаруашылықты ұйымдастырудың факторлары мен шарттары не?) мұны студенттер оқулықтан әр тапсырма бойынша жүйелі түрде қажетті материалды тауып, оқып танысады.

2 деңгей. Түсіну. Сабақ барысында оқушы оқу материалдарын өз сөзімен қысқаша баяндайды және әртүрлі жағдайларда қолдануын түсіндіреді. Оқушы өз түсінігі бойынша қандай өзгерістердің болатынын салдары мен нәтижелеріне болжам жасайды. **Мысалы,** (Шаруашылықты ұйымдастырудың негізгі факторларын айқындау және замануи орналасу факторларын сипаттау) оқулықтан іздей отырып, анықтайды.

3 деңгей. Қолдану. Бұл деңгей меңгерілген білімдердің нақты жағдайларда қолдануына негізделген. Берілген тапсырмада ережелердің, ұғымдардың, әдіс–тәсілдердің практикалық тұрғыдан қолданылуы қарастырылады.**Мысалы.**(1)Шаруашылықтың түрлі салаларындағы кәсіпорындарды орналастыру факторларын айқындайды;2) Факторларын жіктейді;3) Орналасу шарттарының жиынтығын сипаттайды.?) материал бойынша постерге бейнелеп, қолданды.

4 деңгей. Талдау. Бұл деңгей оқу материалының құрылымын жалпы және нақты белгілері бойынша бірнеше жіктеу үшін оқушының логикалық ойлауын талап етеді. **Мысалы.**

(Біздің елімізде қандай шаруашылық факторлары кездеседі?) материалдары арқылы талдап, дәлелдеп айтып бере алады.

5 деңгей. Жинақтау. Бұл оқушының өзінде бар білімдеріне сүйене отырып, жаңа жағдайда қолдануға болатын әдіс- тәсілдерді ұсынуға, яғни шығармашылық қаблеттерінің дамуына негізделген деңгей. **Мысалы.** (Шаруашылықты ұйымдастырудың дәстүрлі және замануи факторларын айырмашылығы неде?) алған ақпараттық білімдерін қолданып, тұжырымдап айтып береді.

Сабақтың кезеңі/ уақыт	Педагогтің әрекеті	Оқушының әрекеті	Бағалау	Ресурстар
Сабақтың басы 15 мин	Ұйымдастыру: Студенттермен амандасу. түгендеу Қолайлы жұмыс ортасы қалыптастырылады. Жағымды жаңалық немесе жақсы тілектер айту ұсынылады Топқа бөлу Үй тапсырмасын тексеру Өткен тақырып бойынша тест жүргізу	Сәлемдеседі, топқа бөлінеді. Оқушылар жеке ойланады, бірнеше оқушы жауап береді. Топ санына қарай 3- топқа бөлінеді. Сабақтың тақырыбы анықталады. Оқу мақсаттары (ОМ) жарияланады Сабаққа кіріспе Ой қозғау. Өнеркәсіп жұмыс істеу үшін қандай факторлар қажет?	Әр топ басқа топтың жауаптарын бағалайды.	
Сабақтың ортасы 65 мин	1 тапсырма: Жұптық жұмыс. Сәйкестендіру: Замануи . Дәстүрлі ЭГЖ 2-тапсырма: Топтық жұмыс постер қорғау. 1-топ тапсырма Дәстүрлі фактордың түрлері және маңыздылығын ашу.	Кестедегі мәліметтерді сәйкестендіреді. Осы тапсырма негізінде студенттер Шаруашылықтың түрлі салаларындағы кәсіпорындарды орналастыру факторларын айқындайды (1- бағалау критерийі) <i>ЕББҚ студент (көзі нашар көретін)</i> <i>Аудиоматериал пайдаланады.</i>	Тапсырманы бағалау критерийлері: - Замануи факторіне сәйкес сипаттамасын табады; -Дәстүрлі сәйкес сипаттамасын табады; -ЭГЖ түсінігін айыра біледі. ҚБ: өзара бағалау 1-топ үшін тапсырманы	Кесте: қосымша 1 Оқулық: қосымша 2 К Каймулдинова С Әбілмажинова География

	<p>2-топ Замануи фактордың түрлері және маңыздылығын ашу. 3-топ Осы екі фактордың ерекшелігі мен ұқсастықтарын анықтап, жіктейді.</p> <p>3-тапсырма: Сұрақ-жауап. Жеке тапсырма</p> <p>Сабақта алған білімін бекіту мақсатында қорытынды тапсырма орындау ұсынылады.</p>	<p>1-топ студенттері: Дәстүрлі фактордың түрлері және маңыздылығын ашады. 2-топ Замануи фактордың түрлері және маңыздылығын ашады. 3-топ Осы екі фактордың ерекшелігі мен ұқсастықтарын анықтап, жіктейді.</p> <p>Осы тапсырма негізінде студенттер - Факторларын жіктейді; -Орналасу шарттарының жиынтығын сипаттайды.</p> <p><i>ЕББҚ студент (көзі нашар көретін) Аудиоматериал пайдаланады</i></p> <p>Шаруашылықты орналастырудың дәстүрлі факторларды ата? 2 Шаруашылықты орналастырудың замануи факторларын ата ? 3 Экономикалық географиялық жағдайдың орналасуына</p>	<p>бағалау критерийлері: -Дәстүрлі фактордың түрлерін ашады; -маңыздылығын ашады; -топтың барлық мүшелері қатысты.</p> <p>2-топ үшін тапсырманы бағалау критерийлері: - Замануи фактордың түрлерін ашады; -маңыздылығын ашады; -топтың барлық мүшелері қатысты.</p> <p>3-топ үшін тапсырманы бағалау критерийлері: - Екі фактордың ұқсастығын ашады; - айырмашылығын ашады; - Екі факторды жіктейді; -топтың барлық мүшелері қатысты.</p> <p>ҚБ: өзін-өзі бағалау -сұрақтарға жауап береді.</p>	<p>(10 класс жалпы білім беретін мектептің жаратылыстану-математика бағытындағы 10 сыныбына арналған оқулық) Алматы “Мектеп”2019</p> <p>Бағалау парағы: қосымша 3</p>
--	---	--	---	---

		<p>байланысты нешеге бөлінеді?</p> <p>4 Еңбек ресурстары факторы неліктен өз маңызын сақтап қалған ?.</p> <p>5 ШҚО облысының өнеркәсібінің дамуына қандай факторлар әсер етеді?</p> <p>6 Қазақстанның ЭГЖ жағдайының басымдылықтарын ата?</p> <p>Сонымен, қорытындылар жасайық.</p> <p>Қорытынды жасаңыздар: орналастыру факторлары не үшін керек екен?</p> <p>Сіздер теориялық білімді практикада қолдана алдыңыздар ма?</p> <p><i>*ЕББҚ студент (көзі нашар көретін) Аудиоматериал пайдаланады.</i></p>		
<p>Сабақтың соңы 10 мин</p>	<p>Рефлексия.</p> <p>Кері байланыс: Бағдаршам әдісі</p> <p>.</p> <p>Үй тапсырмасын беру. Мәтінді оқу. Қайталау</p>	<p>Бүгінгі сабақтан түйген ойлары мен тұжырымдарына байланысты кері байланыс жасайды</p> <p>Қызыл түс. Сабақта көп нәрсені түсінбедім, сабақта белсенді бола алмадым, жауап берген жоқпын</p> <p>Сары түс. Бірнеше тапсырма орындадым, сабақта өзімді жақсы сезіндім</p> <p>Жасыл түс. Сабақта көп жұмыс жасадым, белсенді болдым, барлығын түсіндім</p>		

6 деңгей. Бағалау. Студенттердің оқу материалының құрылымын логикалық және жазбаша түрде бағалаудағы, өзіндік ой- пікірін білдірудегі және жасалынған қорытындылардың оқу материалына сәйкестігін анықтаудағы таным мен ойлаудың жоғары деңгейі. **Мысалы.** (1.Сонымен біз бүгін қандай қандай факторлармен таныстық? Нені түсіндік ? 2. Шаруашылықтың орналастырудың қандай ерекшеліктерін байқадық? 3.Бұл жұмыс барысында кімдер белсенділік көрсете алды?) сабаққа баға бере алды,сабақ қорытындысында барлық студент бағаланды.

Бөлім	Геоэкономика	
Мұғалімнің аты-жөні	Ерменова Л.Б	
Күні:		
Топ	Қатысушылар саны:23	Қатыспағандар саны:20
Сабақтың тақырыбы	Шаруашылықты ұйымдастырудың факторлары мен шарттары	
Оқу бағдарламасына сәйкес оқу нәтижесі	1) Шаруашылықты ұйымдастырудың негізгі факторларын айқындау және заманауи орналасу факторларын сипаттау.	
Бағалау критерийлері	. 1) Шаруашылықтың түрлі салаларындағы кәсіпорындарды орналастыру факторларын айқындайды; 2) Факторларын жіктейді; 3) Орналасу шарттарының жиынтығын сипаттайды.	

Негізгі мақсатым, студенттермен топтық жұмыс құру арқылы білім беру болды. Заманауи оқыту бағдарламасының негізгі идеясы білімді өзара әрекеттесу арқылы игеру. Мерсер атап көрсеткендей «Өзгеріске жетелейтін, қалай оқу керектігін үйрететін бірден - бір тәсіл ол - топтық жұмыстарды ұйымдастыру. Құрдастар тобындағы өзара қарым-қатынас оқуда маңызды рөл атқарады» [Мерсер, 2008 жылы, мұғалімдерге арналған нұсқаулық.[1]

Тақырыпқа байланысты сурет қиындылары арқылы 20 студентті үш топқа топтастырдым.

Сабақтың тақырыбы: *Шаруашылықты ұйымдастырудың факторлары мен шарттары*

Мақсаты: *1) Шаруашылықты ұйымдастырудың негізгі факторларын айқындау және заманауи орналасу факторларын сипаттау*

Сабақтың типі: жаңа білім меңгерту сабағы

Әдіс-тәсілдері: топтық жұмыс; сыни тұрғыдан ойлау; АКТ;

Көрнекілігі: *оқулық, атлас карта,интерактивті тақта,парақтар, фломастер , магнитті шартты белгілер.*

Қысқа мерзімді жоспар

Бағыт: техника- технологиялық

Сабақтың барысы

Қорытынды:

Блум әзірлеген «ойлау үшбұрышына» салсақ, бұл сабақта:

1. Білу: студенттер оқулықтан әр тапсырма бойынша жүйелі түрде қажетті материалды тауып, оқып танысты.
2. Түсіну: оны оқулықтан сұрақтарға жауап бере отырып анықтады.
3. Қолдану: материал бойынша топтық жұмыс кезінде әр топ өзінің тақырыбын ашуда қолданды.
4. Талдау: сұрақтарға жауап беру арқылы ресурстарды талдап, дәлелдеп айтып бере алды.
5. Жинақтау: Жанадан алған ақпараттық білімдерін қолданып, тұжырымдап айтып берді.

б. Бағалау: бүгінгі сабаққа баға бере алды. Сабақ қорытындысында барлық студент бағалау парақшасы арқылы бағаланды.

Бұл сабақтың жеңілділігі: біріншіден; география пәнінің өзіндік ерекшелілігі, ол – бәсекелестік жағдайда кәсіп ашу идеясы жақын, екіншіден; студент әдеттен тыс білімді өз бетімен және жолдастарымен бірге келісе отырып меңгерген әлдеқайда тиімді деп ойлаймын

Әдебиеттер тізімі:

1. Мұғалімдерге арналған нұсқаулық: 3 – деңгейлік.
2. Интербелсенді әдістемені ЖОО-да қолдану мәселелері. Оқу құралы Авторы. А. Әлімов. Алматы – 2013.
3. Мемлекет басшысы Қасым-Жомарт Тоқаевтың «Bilim jáne Gylym!» атты тамыз конференциясының пленарлық отырысында сөйлеген сөзі 25.08.2023
4. Сабыров Т.С. «Оқыту теориясының негіздері», Алматы, 2000ж.
5. Коменский Я.А. «Ұлы дидактика», М., 1955ж.

ҚАЗАҚСТАНДАҒЫ ЗАМАНАУИ БІЛІМ БЕРУ: ҚАЗІРГІ ТАҢДАҒЫ ПЕРСПЕКТИВАЛАР

Көптілеуова Әсел Көптілеуқызы

арнайы пәндер оқытушысы, педагог-модератор,
Астана қаласы әкімдігінің
«Қоғамдық тамақтандыру және сервис колледжі»
ШЖҚ МКК

Аңдатпа: мақалада еліміздегі білім саласында кеңінен қолданылып жатқан инновациялық технологиялар мен құрылғылармен сипатталатын цифрлық жаһандануға бағытталуы, оқыту үрдісіне заманауи технологияларды енгізу, бұрын енгізілген технологияларды дамыту, педагогтердің білім алушылармен жұмысының әдістемелері мен техникаларын трансформациялау, оқу үрдісіне және оның нәтижелеріне қойылатын талаптарды өзгерту жайында баяндалған.

Түйін сөздер: заманауи білім беру, цифрлық жаһандануға бағытталу, оқыту үрдісі, заманауи технология.

Аннотация: в статье описывается ориентация на цифровую глобализацию, для которой характерны инновационные технологии и устройства, широко используемые в сфере образования в стране, внедрение современных технологий в учебный процесс, развитие ранее внедренных технологий, трансформация методов. и методики работы преподавателя со студентами, изменение требований к образовательному процессу и его результатам.

Ключевые слова: современное образование, фокус на цифровую глобализацию, учебный процесс, современные технологии.

Abstract: the article describes the orientation towards digital globalization, which is characterized by innovative technologies and devices widely used in the field of education in the country, the introduction of modern technologies into the educational process, the development of previously introduced technologies, and the transformation of methods. and methods of work of a teacher with students, changing requirements for the educational process and its results.

Key words: modern education, focus on digital globalization, educational process, modern technologies.

Заманауи білім беру ортасы соңғы онжылдықтарда белсенді түрде қалыптасып, дамып келеді. Өзекті нормативтік құжаттарға сәйкес, цифрлық технологиялар бүгінгі таңда заманауи білім берудің ажырамас бөлігі дәрежесіне ие болды [1]. Ғылыми еңбектер мен мақалаларда "цифрлық" термині білім беру іс-әрекетінің келесі түрлерін жиі сипаттайды: білім беру e-learning форматында, ақпараттық және электрондық технологияларды қолдана отырып

қашықтықтан білім беруді ұйымдастыру[2]. Дегенмен, цифрлық білім беру мен қашықтықтан онлайн форматта білім беру – екі бөлек ұғымдар. «Цифрландыру» термині – әлдеқайда ауқымдырақ болып табылады. Бұл қашықтан да, тікелей білім беру ұйымынан да электрондық оқыту үшін әртүрлі бағдарламаларды, қолданбаларды және басқа цифрлық ресурстарды пайдалануды білдіреді [3].

Цифрлық білім беруде электрондық құралдар ретінде: оқытуға арналған (компьютерлер, интернет-ресурстар, онлайн курстар), бақылау (басқару жүйелері, аралас оқыту жүйелері), ақпараттық-анықтамалық (онлайн сөздіктер, онлайн базалар), модельдеу (қосымша және виртуалды технологиялар), демонстрациялық (мультимедиялық құралдар), оқыту ойындары (дидактикалық компьютерлік ойындар), бос уақытта қолданылатын (жасанды интеллект технологиялары, робототехника) және бағдарламалық құралдар мен жүйелер кеңінен қолданылуда [4]. Яғни, қашықтықтан оқыту жүйесі, онлайн-оқыту, электронды оқыту, цифрлық оқыту автономдық түрде цифрлық білім берудің құраушы элементтері болып табылады .

Цифрлық білім беруді құрайтын электрондық құралдардың әрқайсысына тоқтала кететін болсақ, оқытуға арналған негізгі құралдар: компьютерлер, интернет-ресурстар, онлайн-курстар – оқытудың бастапқы сатысы болып табылады. Компьютерлердің қазіргі таңдағы білім беру ұйымдарында қолданылатын түрлері – сырт пішіні жағынан да, ішкі жұмыс жүйесі жағынан да өте оңтайлы, әрі ыңғайлы болып келеді. Себебі, заманауи ақпараттық жүйені орната отырып, компьютердің жұмысын тездетіп, қуатын арттыру нәтижесінде, білім алушының қызығушылығын дамытуға болады.

Интернет-ресурстардың қазіргі таңда білім беруде қолданылып жатқан түрлері көп. Оның ішінде: kahoot.com, quizizz.com, learningapps.com, socrative.com, Drofapublishing, skillbox.ru, zoom.com, skype, skysmart.com, interneturok.ru, Google Arts & Culture, nukemap.com. және т.б. Онлайн курстарды өткізу және өту қазіргі таңда аса қиын емес. Себебі, курсқа арналған видеоматериалдарды қарапайым смартфонның көмегімен де түсіруге болады. Оларды монтаждауға арналған көптеген қосымшалар бар. Олардың ішінде кеңінен қолданылып жатқан - sурcut, inshot қосымшалары. Онлайн курстар әлеуметтік желілерде де танымал болып жатыр. Оқытушыларға, мұғалімдерге арналған цифрлық сауаттылықты арттыруға қажет көптеген онлайн курстар өткізіліп отырады.

Оқыту үрдісін басқару жүйелерінің ішінде автоматтандырылған ақпараттық жүйелер қолданылады. «Қоғамдық тамақтандыру және сервис колледжінде» ААЖ «Platonus» белсенді түрде жұмыс жасайды. Себебі, бұл жүйенің құрамында оқыту үрдісін басқаруға арналған ғана емес, сонымен қатар білім алушылар туралы барлық ақпарат жинақталып, олардың әрбір пәннен бағалары автоматты түрде қорытылып, әрбір білім алушының үлгерімі мен сабаққа қатысу сапасы да көрсетіліп отырады. Platonus жүйесіне көшу – колледждің цифрлық білім беру жүйесін дамытудағы өте оңтайлы шешімі деп білемін.

Ақпараттық-анықтамалық жүйелер сабақ барысында кез келген терминнің анықтамасын табу үшін, басқа тілден аудармаларды табу үшін жалпы білімдік пәндер барысында ғана емес, арнайы пәндерді меңгеру барысында да белсенді пайдаланылады. Олардың ішінде: egi.edu.kz, studwork.org, spravochnik.ru, studfile.com, multiurok.ru, msdmanuals.com, thelancet.com сайттары әлемге танымал және Қазақстанда да қолданылады.

Виртуалды шындық технологиясы - мамандандырылған құрылғыларды пайдалану кезінде адамды иммерсивті виртуалды әлемге батыруға мүмкіндік беретін кешенді технология. Виртуалды шындық пайдаланушыны Қоршаған және оның әрекеттеріне табиғи түрде жауап беретін компьютерлік ортаға толық енуді қамтамасыз етеді.

Демонстрациялық мультимедиялық құралдардың ішінде кеңінен қолданылатындары келесі тізімде көрсетілген:

- Кульман - мультимедиялық форматтағы құжаттарды бірден жасауға мүмкіндік береді;
- Архитектуралық шаблон - бұл көп функциялы сурет салу құралы, оның көмегімен нақты контурлар, фигуралар жасауға, қағаз және интерактивті медиада өлшеулер

- жүргізуге, технологиялық үрдістерге арналған сызба жасауға, үрдістерге арналған жабдықтардың құрылымын салып, қалай жұмыс жасайтынын түсіндіруге болады;
- Екіжақты мольберт - сурет салуға, жобалауға немесе сызуға арналған демонстрациялық жабдықтың әмбебап түрі;
 - Документ-камера - кез-келген дереккөздерден интерактивті тақтаның бетіне ақпаратты визуализациялауға арналған камера.

Заманауи білім алушының дамуы психикалық үрдістер мен тұлғалық қасиеттерін дамыту негізінде жүзеге асырылады. Бұл - оқу-тәрбие үрдісінің заманауи негізі болып табылады. Сондықтан оқу процесінде ойынды қолдану өте тиімді. Оқу ойындары оқытудың заманауи психологиялық-педагогикалық технологиялары арасында маңызды орын алады. Қазіргі таңда қолдану саласына байланысты, оқыту ойындарының әр түрлі модификациялары бар. Оқыту ойындары ойын-сауыққа қарағанда, операциялық және мазмұндық жақтары бар. Яғни, оларды белгілі бір мақсатта, бір тақырыпты түсіндіру үшін қолдануға болады. Дидиактикалық ойын – шартты жағдайда білім алушы үшін қызықты түрде тақырыпты меңгеру әдісі. Оқыту ойындары өз кезегінде келесі үш қызмет атқарады: инструменталды (білім мен дағдыларды қалыптастыру), гностикалық (ойлау қабілетін арттыру), әлеуметтік-психологиялық (коммуникативті дағдыларды дамыту).

Алгоритмдер ансамблі деп аталатын жасанды интеллект технологиялары әр түрлі күрделілік дәрежесіндегі логикаға негізделген. Бұл оқытудың жеке траекторияларын құруға немесе сабақ жоспарының тиімділігін талдауға жауап береді. Бір нақты тапсырманы орындау үшін жасайтын және оларды үлкен көлемде оқытатын алдын ала дайындалған нейрондық желілер тілді автоматты түрде түсінуге немесе студенттердің бетіндегі эмоцияларды тануға жауапты болуы мүмкін. Әдетте, шетелдік GPT-3 және BERT сияқты opensource модельдері немесе Yandex-тен отандық YaLM 100B немесе SberDevices-тен RUGPT-3 осы мақсатқа жету жолында көмектеседі. Нейрожүйелер күрделі математикалық есептерді шешуде қолданылады, мұнда белгілі бақылау деректері негізінде олардың көп санымен қандай да бір мәнді табу қажет. Робототехникада, қауіпсіздік жүйелерінде, іздеу жүйелерінде, математикалық талдауда, медицинада және білім беруде де жиі қолданылады. Олар тілдік сауаттылық пен мәтінді түсінуді тексеретін тапсырмаларды жасай алады. Мысалы, мәтіннің шатастырылған сөйлемдерін ретке келтіріңіз немесе сөйлемдегі бос орынды толтыру үшін сәйкес фразаны таңдаңыз.

Соңғы онжылдықтарда Қазақстандағы цифрлық білім беру эволюцияның бірнеше кезеңдерінен өтті. Бүгінгі таңда оның дамуының кем дегенде төрт кезеңін ажыратуға болады. Бірінші кезең білім беру процесінде компьютерлік технологияны қолданудың басталуымен тікелей байланысты. Бұл кезеңде әртүрлі компьютерлік жаттығулар жасалды, олар көбінесе өндірістерде компьютерлік жүйелер мен автоматтандырылған жүйелерді қолданумен байланысты кәсіби дағдыларды қалыптастыруға ықпал етті. Екінші кезең компьютерлік техниканың одан әрі таралуымен және оқыту бағдарламаларының қол жетімділігімен ерекшеленді. Оқыту барысында жаңа электронды құралдар негізінде әртүрлі ақпараттық технологиялар қолданыла бастады: аудиокассеталар, бейнекассеталар, теледидар, спутниктік хабар тарату, интернет. Бұл электронды құралдар оқытудың жаңа формаларының қалыптасуына себеп болды. Онлайн курстар, қашықтықтан оқыту, дидактикалық компьютерлік ойындар мен қосымшалар, интернет-чаттар мен әлеуметтік желілер, білім беру интернет-платформалары сияқты оқу іс-әрекеттерінің түрлері кеңінен таралды. Цифрлық білім беруді дамытудың үшінші кезеңі алдыңғы екі кезеңнің тәжірибесін жинақтады, бұл білім беру процесінде электрондық құралдарды қолданудың оң және теріс салдарын тиімді талдауға мүмкіндік берді. Алынған мәліметтер негізінде осы білім беру саласының одан әрі дамуына теріс факторлардың әсерін азайтуға мүмкіндік туды, бұл оқу қызметінде цифрлық білім беру элементтерін кеңінен қолдануға әкелді. Төртінші кезең өтпелі кезең болып табылады және оқытудағы жеке тұлғаға бағытталған тәсіл идеясының таралуымен байланысты. Қазіргі уақытта дамып келе жатқан жасанды интеллект және нейрондық желілер технологиялары осы идеяны жүзеге асырудың құралы бола алады

Цифрлық білім беру, білім берудің басқа тәсілдері сияқты, кемшіліктері де бар және мұқият қарауды қажет ететін сұрақтар қояды. Көптеген заманауи оқытушылар орта білім беру кезеңдеріндегі цифрлық білім берудің жағымды әсер ететініне күмәндануда. Алайда, егер оқу процесін оның барлық қатысушыларының тікелей өзара әрекеттесуінде дәстүрлі және цифрлық технологияларды қолдану арасындағы тепе-теңдікті сақтай отырып, нақты коммуникативті тәжірибелерге негізденілсе, оң нәтижелерге қол жеткізуге болады.

Қорытындылай келе, білім берудегі цифрлық бетбұрыс - қазіргі заманғы оқу процесінің үрдістерін айқындайтын білім беру және оқу тәжірибесін дамытудың жаңа кезеңі. Цифрлық білім беруді одан әрі жетілдіру үшін ашылатын перспективаларды да, бар тәуекелдерді де ескере отырып, жаһандық тәсіл қажет. Цифрлық білім берудің негізгі міндеттерін іске асыруға жекелеген оқу орындары, педагогтар, компаниялар мен олардың қызметкерлері ғана емес, сонымен қатар білім алушылардың өздері мен ата-аналар да ықпал етуі тиіс.

Әдебиеттер тізімі:

1. М.А.Болотина, «Цифровое образование на современном этапе: перспективы и проблемы»;
2. Бутова, А.В. Современные методы обучения взрослых профессионально ориентированному иностранному языку / А.В. Бутова, // Актуальные проблемы языковой подготовки в техническом вузе: традиции и инновации: Всероссийской заочной науч.-практ. 5 конф. с междунар. участием (г. Красноярск, 25-30 ноября 2019 г.): материалы. – Красноярск: ФГБОУ ВО «Сибирский государственный университет науки и технологий им. академика М.Ф. Решетнева», 2020. – С. 92-95.
3. <https://skillbox.ru/media/education/chto-takoe-tsifrovizatsiya-obrazovaniya-i-zachem-ona-nuzhna/>
4. Дхавал Ш. Обзор статистики и тенденций МООС в 2020 году // The Report: электронный научный журнал. – 2020 [Электронный ресурс]. URL: <https://www.classcentral.com/report/the-second-year-of-the-mooc/> (дата обращения: 18.01.2023)

ПЕДАГОГ ЖҰМЫСЫН АВТОМАТТАНДЫРУДАҒЫ ЖАСАНДЫ ИНТЕЛЛЕКТТІҢ РӨЛІ

Нұрмаш Айшолпан Кеңесқызы
өндірістік оқыту шебері, педагог-модератор
Қызылорда облысы, Қазалы ауданы
Қазалы аграрлы-техникалық колледжі

Аңдатпа: практикада жасанды интеллекттің мүмкіндіктерінің спектрі шексіз: ғарыштық зерттеулер, әскери ғылым, робототехника, ауыл шаруашылығы, көлік, медицина, білім т.б. «Цифрлы Қазақстан» мемлекеттік бағдарламасы аясында ұлттық экономиканың барлық салаларында өндіріс процестерін цифрландыру мен роботтандыруға көп көңіл бөлінеді. Бұл бағдарламаны жүзеге асыруда жасанды интеллект әдістері мен құралдарын қолдану маңызды орын алады.

Түйін сөздер: білім, ақпарат, жасанды интеллект, интернет, автоматтандыру

Аннотаци: практический интеллект в бесконечном спектре: космические исследования, военное дело, робототехника, сельское хозяйство, транспорт, медицина, образование и т.д. В рамках государственной программы «Цифры Казахстана» большое внимание уделено цифровизации и роботизации производственных процессов во всех сферах национальной экономики. При создании этой программы важно использовать экспертов и инструменты разведки.

Ключевые слова: знания, информация, искусственный интеллект, интернет, автоматизация.

Abstract: practical intelligence in an infinite spectrum: space research, military affairs, robotics, agriculture, transport, medicine, education, etc. Within the framework of the state program “Digitals of Kazakhstan”, much attention is paid to the digitalization and robotization of production processes in all spheres of the national economy. When creating this program, it is important to use experts and intelligence tools.

Key words: knowledge, information, artificial intelligence, Internet, automation.

Ақпарат пен технологияның күннен күнге қарыштап дамыған заманында көштен қалмай заманауи әдіс-тәсілдерді қолдана отырып білім алушыларды өз пәніне деген қызығушылығын арттыра білген ұстаз- нағыз шебер. Ал жасанды интеллект әдістерін пайдалана отырып жұмыс жасау педагог жұмысын жеңілдетері сөзсіз. Мақала барысында *roe.com*, *gamma.com*, *Chat GPT*, *conker.ai*, *d-id.com*, *bing.com* нейрожелілерінің педагог жұмысын автоматтандыруға қосар үлесі жөнінде тоқталып өтілді.

Жасанды интеллект (ағылш. artificial intelligence, қысқартылған – AI) оқуға қол жеткізудегі кедергілерді азайту, басқару процестерін автоматтандыру және оқыту нәтижелерін жақсарту әдістерін оңтайландыру арқылы жаһандық білім беру мақсаттарына жетуді жеделдету мүмкіндігіне ие.

Жасанды интеллект оқуға қол жеткізудегі кедергілерді азайту, басқару процестерін автоматтандыру және оқыту нәтижелерін жақсарту әдістерін оңтайландыру арқылы жаһандық білім беру мақсаттарына жетуді жеделдету мүмкіндігіне ие. Жасанды интеллект (AI) білім беруде орасан зор әлеуетке ие және студенттерге де, мұғалімдерге де көптеген пайда әкелуі мүмкін. Міне, AI-ны білім беруде қолдануға болатын бірнеше әдістер:

Жекелендірілген оқыту: AI жекелендірілген оқу бағдарламаларын жасау үшін оқушы деректерін, қалауларын, күшті және әлсіз жақтарын талдай алады. Бұл әр студенттің өз қарқынымен және қабілетіне қарай алға жылжуға мүмкіндік береді.

Әкімшілік тапсырмаларды автоматтандыру: AI білім беру мекемелеріне студенттердің жазбалары мен әкімшілігі, сабақ кестесін құру және тіпті жиі қойылатын сұрақтарға жауап беру сияқты күнделікті тапсырмаларды автоматтандыруға көмектесе алады.

Оқу мазмұнын байыту: AI үлкен көлемдегі деректерді талдап, өңдей алады және ақпаратты ұсынудың тереңірек, қызықты жолдарын ұсына алады. Мысалы, интерактивті оқыту ортасын құру үшін виртуалды шындықты және толықтырылған шындықты пайдалану.

Автоматтандырылған бағалау: AI мәтінді өңдеу және машиналық оқыту алгоритмдерін қолдана отырып, студент жұмысын тезірек және объективті бағалауға көмектеседі.

Алаяқтықты анықтау және алдын алу: Интернеттегі білім беруде AI алдау және плагиат әрекеттерін анықтауға көмектеседі.

Қол жетімділікті қамтамасыз ету: AI мүмкіндігі шектеулі адамдарға білім алуға көмектесетін бейімделген оқыту құралдарын жасау үшін пайдаланылуы мүмкін.

Прогресті бақылау және ұсыныстар: AI студенттердің оқу үлгерімін үздіксіз бақылап, оларға да, мұғалімдерге де оқу нәтижелерін жақсарту үшін ұсыныстар бере алады.

Онлайн курстар және нақты уақыттағы оқыту: Онлайн оқыту платформалары студенттерге нақты уақытта нұсқаушылармен және басқа студенттермен байланысуға арналған құралдарды ұсына отырып, оқу тәжірибесін жақсарту үшін AI пайдалана алады.

Дегенмен, білім беруде AI-ны енгізу деректердің құпиялылығы, этика және мұғалімдерді осы технологиямен жұмыс істеуге дайындау мәселелерін де көтеретінін есте ұстаған жөн. Білім беруде жасанды интеллектті пайдалануға теңдестірілген және сақтықпен қарау оның оқуды жақсарту әлеуетін барынша арттыруға көмектеседі.

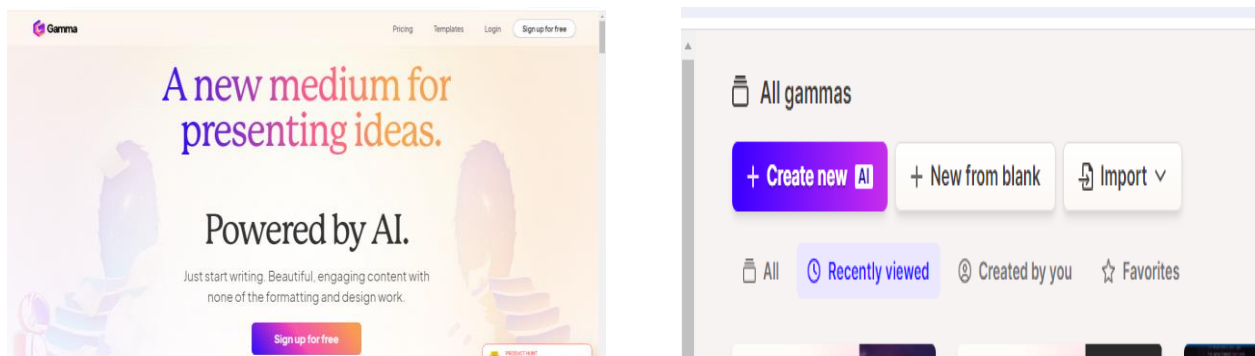
Бірнеше жасанды интеллект желілерімен танысып шығайық:

Chat GPT – Open AI компаниясы жасап шығарған генеративті жасанды интеллект. Онда білім алушы нейрожелі көмегімен өзіне қажетті пәні бойынша есептер шығаруға, эссе, ЭЕМ саласының қолданушылары бағдарламалық кодтарды және т.б мәліметтерді әзірлей

алады. Және мұнда чат-ботпен адам секілді сөйлесуге, диалог құруға, мәтіндік көмек сұрауға мүмкіндік бере алады.

Poe.com – Сұрақ-жауап құруға арналған чат-бот.

Gamma App — сұраныс бойынша нейрондық желіні пайдаланып презентациялар жасауға арналған қызмет. Gamma App көмегімен командалар идеяларды, өнімдерді ұсыну және жаңа өнімдерді жылжыту үшін құжаттарды, презентацияларды және бастапқы беттерді жасау процесін оңтайландыра алады. Нейрондық желі маркетингтарға, SMM мамандарына, дизайнерлерге және шағын бизнес менеджерлеріне қолайлы.

Гаммада презентация жасау үшін пайдаланушы сұранысты енгізуі керек және ол неғұрлым егжей-тегжейлі болса, нәтиже соғұрлым жақсы болады. Нейрондық желі презентацияға сұралған тақырып бойынша бейнелерді, суреттерді, тізімдерді және кестелерді қосады. Сізге ұнамайтын презентацияны жасағаннан кейін дизайнды немесе оның элементтерін мәтіндік сұрау арқылы өзгертуге болады. Егер пайдаланушы алынған дизайнға қанағаттанса, ол презентация редакторына барады. Онда пайдаланушы мәтінді, оның қаріптері мен түсін өзгерте алады, элементтерді, блоктарды өзгерте алады, медиа файлдар мен графиканы қоса алады.

Жасалған құжаттарды жеке немесе топта өңдеуге болады: енгізілген өзгертулер нақты уақытта көрсетіледі. Жариялауға дайын презентациялар өздерінің доменінде орналастырылады немесе Word және PowerPoint пішімінде жүктеп алуға немесе Google Docs ішінде сақтауға болады. Құрылған презентациялар басқа пайдаланушылармен ортақ пайдалануға болатын сілтеме арқылы да қолжетімді.

Gamma қолданбасының мүмкіндіктері:

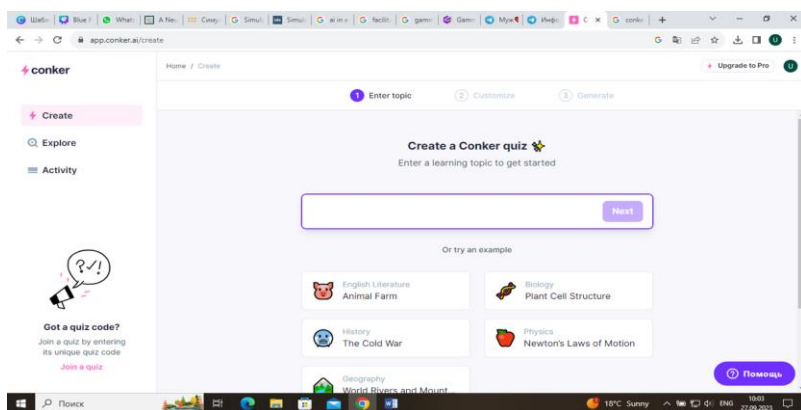
- Мәтіндік сұрау арқылы презентациялар жасаңыз
- Көрнекі редакторда презентацияны өңдеу
- Суреттер мен бейнелерді көрсетуге арналған генерация
- Сілтеме арқылы презентацияға кіруді ашу
- Бірлескен құру және өңдеу
- Google Docs қолданбасына сақтаңыз

Conker.ai – уақытты үнемдегісі келетін мұғалімдерге өте пайдалы болатын викторинаны жылдам жасауға қабілетті жасанды интеллект платформасы.

AI қауымдастығына қарамастан, бұл технологияны ұнатпайтындар үшін де пайдалану өте оңай. Осылайша, ол мұғалімнің үстелінен көптеген зерттеу және макет жұмыстарын алып тастай алады, бұл оларға оқуға көңіл бөлуге көбірек уақыт қалдырады.

Бұл жүйе әртүрлі жас топтары мен академиялық қабілеттерге сәйкес келетін әртүрлі өзара әрекеттесу үшін бірнеше түрлі викторина түрлерін ұсынады. Мазмұн түрі қалағаныңызды жай ғана теру арқылы таңдалғандықтан, оны қолдану барлық дерлік пән түрлерінде кең ауқымды. Мұның веб-негізделген табиғаты және оның тегін екендігі оны құрылғысы және интернет байланысы бар кез келген адам үшін өте қолжетімді етеді - жұмыс істеп тұру үшін тіпті керемет нәрсе де қажет емес. Бұл белгішені оңай түрту арқылы жасау

үшін не қажет екенін енгізуге байланысты болғандықтан, оны пайдалану өте интуитивті және қажет нәрсені тез алуға болады.

Конкер қалай жұмыс істейді?

Conker-ге онлайн режимінде қол жеткізуге болады, онда сіз сұрауыңызды қалай құрылымдауға болатынын көрсететін енгізу диалогтық терезесін таба аласыз. Сізге қажетті бөліктерді, соның ішінде викторинаның шығу түрі мен тақырыбын толтырыңыз, содан кейін AI сіз үшін викторина нәтижесін жасауға кіріседі. Мұғалімдер үшін берілген мәтіндер негізінде тесттер құруға қабілетті Конкер бірнеше аспектілерде пайдалы болуы мүмкін:

Уақытты үнемдеу:

Жасанды интеллект үлкен көлемдегі мәтінді жылдам өңдей алады және тест сұрақтарын автоматты түрде жасай алады, бұл мұғалімдерге әдетте тестті қолмен әзірлеуге кететін көп уақытты үнемдеуге мүмкіндік береді.

Оқытуды дараландыру:

Жасанды интеллект арқылы әр студенттің білім деңгейіне бейімделген тесттер жасауға болады. Бұл оқуды жекелендіруге көмектеседі және әр оқушыға өз шеберлік деңгейіне сәйкес тесттер береді.

Деректерді талдау:

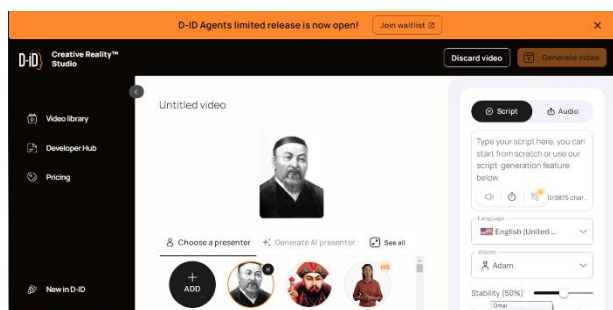
Студенттердің сынақ нәтижелерінің деректерін өңдей алады және мұғалімдерге қосымша назар аударуды қажет ететін және оқыту тиімділігін бағалауды қажет ететін аналитиканы қамтамасыз ете алады.

Әртүрлі сұрақтарды құру:

Бұл платформа студенттердің білімінің әртүрлі аспектілерін тексеретін әртүрлі сұрақтарды құруға қабілетті. Бұл материалды толық қамтуға ықпал етеді.

Бағалауды автоматтандыру:

Мұғалімдерге оқытудың шығармашылық және білім беру аспектілеріне назар аударуға

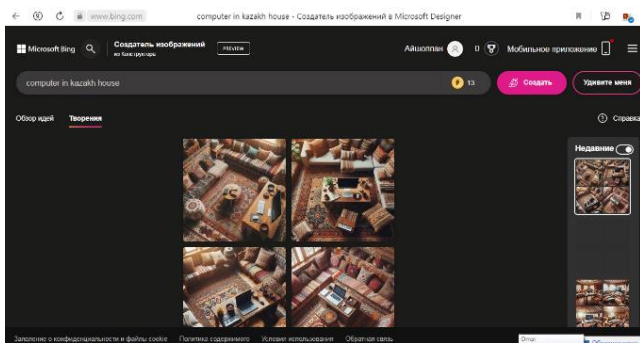

мүмкіндік беретін студенттердің жауаптарының автоматтандырылған ұпайларын орындай алады.

Дегенмен, жасанды интеллект мұғалімнің рөлін алмастырмайтынын, тек оқу үдерісінің тиімді және тиімді құралын қамтамасыз ететінін есте ұстаған жөн.

d-id.com – жансыз бейнелерді сөйлету нейрожелісі.

bing.com – сұраныс бойынша нейрожелі қиялымыздағы кез-келген суретті құрастырып береді.

Қорытындылай келе айтарым, жасанды интеллект (AI) білім беру процесін жақсарту үшін әртүрлі құралдар мен мүмкіндіктерді ұсына отырып, мұғалім жұмысын автоматтандыруда шешуші рөл атқара алады. AI білім беру стандарттарына негізделген оқу материалдарын, тесттерді, оқу бағдарламаларын және басқа ресурстарды автоматты түрде жасай алады. Бұл мұғалімдерге оқу жоспарындағы

өзгерістерге тез бейімделуге және студенттер үшін жекелендірілген материалдарды жасауға көмектеседі. Оқу деректерін талдап, мұғалімдерге әрбір студентті үшін оқытуды жекелендіру бойынша ұсыныстар бере алады. Бұл қосымша қолдауды қажет ететіндерге қосымша материалдарды немесе материалды тез меңгеретіндер үшін қиынырақ тапсырмаларды қамтамасыз етуді қамтиды. Бағалау және кері байланыста тесттерді, үй тапсырмаларын және студенттік жобаларды талдау арқылы бағалау процестерін автоматтандыруы мүмкін. Бұл бағалау процесін жылдамдатады және объективті нәтиже береді. Сонымен қатар, AI жүйелері студенттерге толық кері байланыс беріп, олардың қателіктерін жақсы түсінуге және жақсартуға көмектеседі және уақытта студенттің белсенділігін бақылау, проблемаларды анықтау және топтағы өзара әрекеттесуді жақсарту әдістерін ұсыну арқылы мұғалімдерге топты басқаруда, мұғалімдерге техникалық қолдау, мысалы, материалдардағы қателерді автоматты түрде түзету, жаңа білім беру технологияларын пайдалану бойынша ұсыныстар беру және т.б.

Әдебиеттер тізімі:

1. Баймұхамедов М.Ф., Баймұхамедова А.М., Боранбаев С.Н.Б Жасанды интеллект: қазіргі заманғы теория және тәжірибе / Artificial Intelligence: Modern Theory and Practice: оқу құралы / М.Ф.Баймұхамедов, А.М.Баймұхамедова, С.Н.Боранбаев, 2 бөлім – Алматы: «Бастау», 2020. – 240 бет.
2. <https://gamma.app/?lng=en>
3. <https://www.conker.ai/>

БІЛІМ БЕРУДІ ЦИФРЛЫҚ ТРАНСФОРМАЦИЯЛАУ, ЧАТ-БОТ ТЕХНОЛОГИЯЛАРЫН ЕНГІЗУ

Мырзабекова Жанар Жаркынбековна
информатика пәні оқытушысы
Бердімұрат Бағдаулет Қайратұлы
информатика пәні оқытушысы
Астана қаласы әкімдігінің
«Қоғамдық тамақтандыру және сервис
колледжі» ШЖҚ МКК

Аңдатпа: Мақалада білім беру процесінде қолданылатын чатботтар қарастырылады. Чатботтар әртүрлі салаларда, соның ішінде білім беруде де қолданылады. Осылайша, оқытушыларға алдында отырған студенттермен жылдам байланыс орнатудың және ақпарат берудің жаңа мүмкіндіктері ашылуда. Білім беру чатботтары педагогикалық мақсаттар үшін әзірленеді және оқыту мен оқуда төңкеріс жасай алатын интерфейс ретінде қарастырылады. Олар студенттік сөйлесуді қайталайтын виртуалды көмекші тұжырымдамасы арқылы оқушыға бағытталған оқытуды қамтамасыз етуге арналған. Чатботтар білім беру процесінде әртүрлі міндеттерге қол жеткізуде қолданылады, ол студенттермен жылдам байланыс орнату,

ақпаратты қысылған түрде беру, студенттерді автоматты тестілеу, мессенджерлерде пайдалану, оқытушымен нақты уақыт режимінде сөйлесу, сұрақтар қою және жауаптар қабылдау.

Осылайша, білім беру процесіндегі чат-боттарда жақсы перспективалар бар.

Түйін сөздер: Чат-бот, білім беру, жасанды интеллект, чат-боттарды қолдану, әлеуметтік желілер.

Аннотация: В статье рассматриваются чат-боты, используемые в образовательном процессе. Чат-боты используются в различных сферах, в том числе в образовании. Таким образом, перед преподавателями открываются новые возможности по быстрому общению со студентами и предоставлению информации. Образовательные чат-боты разрабатываются для педагогических целей и рассматриваются как интерфейс, который может произвести революцию в преподавании и обучении.

Ключевые слова: Чат-бот, образование, искусственный интеллект, использование чат-ботов, социальные сети.

Abstract: The article discusses chatbots used in the educational process. Chatbots are used in various fields, including education. Thus, new opportunities open up for teachers to quickly communicate with students and provide information. Educational chatbots are being developed for pedagogical purposes and are seen as an interface that can revolutionize teaching and learning.

Keywords: Chatbot, education, artificial intelligence, use of chatbots, social networks.

Цифрландырудың арқасында өмірдің барлығы дерлік смартфонмен және мобильді қосымшалармен, мессенджерлермен мысалы (WhatsApp, Viber, Telegram, WeChat, Line, Instagram, Facebook Messenger) байланысты.

Өнімге, тауарға немесе қызметке тапсырыс бергісі келетін пайдаланушылардың 60%-ға жуығы қоңырау шалудан гөрі хабарлама жазғанды жөн көреді. Олардың 30 пайызы жедел хабар алмасуды пайдаланады. Жедел мессенджерлердің әлеуметтік желілерді сенімді түрде басып озуы ғажап емес. Алдымен пайдаланушылар қоңырау шалуды тоқтатып, мәтіндік байланысқа көшті, енді олар қолмен жазуды тоқтатады және бір рет басу арқылы чатбот ұсынған нұсқалардың ішінен таңдайды. Чатбот — адамның компьютерлермен әрекеттесуін жеңілдетуге арналған сөйлесудің жасанды интеллектінің бір түрі. Чат-боттарды пайдалана отырып, компьютерлер адамның келуін ауызша немесе жазбаша сөйлеу арқылы түсініп, оған жауап бере алады.

Чат-боттардың екі түрі бар:

1. Пайдаланушының сұраныстарына жауап беру алгоритмдері және алдын ала орнатылған және бағдарламаға енгізілген ережелер жиынтығы негізінде жасалынған. Бұл чат-боттар ең қарапайым және қолдануда айтарлықтай шектеулері бар;

2. Машиналық оқыту принциптеріне негізделген (компьютерлік бағдарламаға адаммен өзара әрекеттесу процесінде көптеген ұқсас мәселелерді шеше отырып, өз бетінше оқуға мүмкіндік беретін жасанды интеллект әдістері).

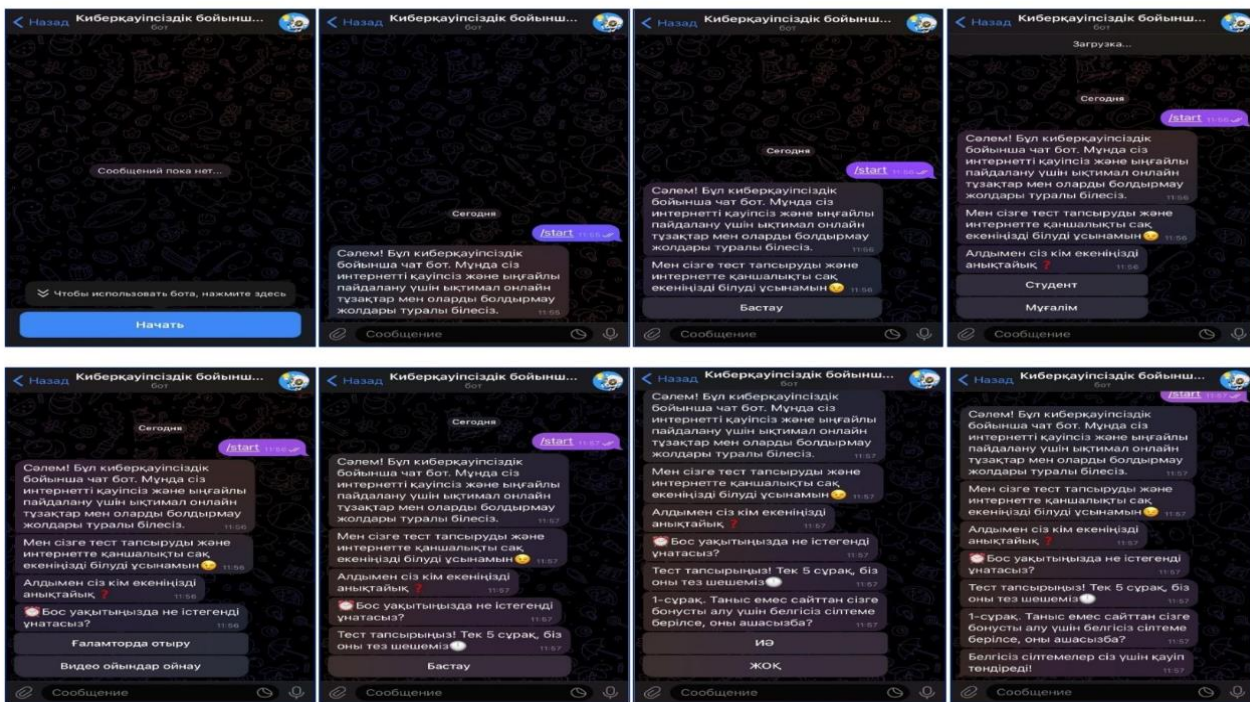
1 сурет. Чат-боттардың қолданылуы

Чат-боттарды қолданудың заманауи бағыттарының бірі - білім беру болып табылады және пайдаланушыға қысқаша мөлшерленген ақпаратты жеткізуге, білімді алуға және бекітуге ықпал ететін, сондай-ақ олардың игерілуін тексеруге бағытталған көптеген чат-боттар жасалынған және пайдаланылуда, сонымен қатар чат-боттар пайдаланушыға бағдарлама мазмұнын әзірлеушімен кері байланыс орнатуға мүмкіндік береді. Студенттің смартфонында білім беру чатының болуы оның өмір сүру стилі мен қарқынына сәйкес келеді, білім алу процесін жеңілдетеді және студенттер мен оқытушы арасындағы байланысты жақсартады.

Жұмыстың мақсаты – арнайы пәндер сабақтарында және практикалық сабақтарда чат-боттарды пайдалана отырып, Telegram мессенджері арқылы оқытудың қолданбалы бағытын көрсету. Чат-боттарды енгізу студенттермен өзара әрекеттесуді жақсартады және оқытушымен байланыспай-ақ қызықтыратын сұрақтарға жауап алуға мүмкіндік береді, осылайша мұғалімдерді студенттердің көбінесе жай ғана нақтылаудан тұратын бірдей стандартты сұрақтарына жиі жауап беруден құтқарады.

Оқу процесінде чат-боттарды пайдалану арқылы біз оларды пайдаланудың тиімділігін арттыруға бағытталған кейбір ұсыныстарды қалыптастырамыз:

1. Чатбот әрекетінің принципін сақтау.
2. Білім берудегі чат-ботта дұрыс құрастырылған диалог алгоритмі болуы керек, ол қойылатын сұрақтар мен беретін жауап түрлерін таңдауды білдіреді.
3. Чатбот түймелерді пайдалану мүмкіндігімен жабдықталуы керек. Бұл түймелерге: «Иә», «Жоқ», «Жаңа сұрақ қою», «Кері байланыс», «Сабақ кестесі» және де сыртқы сайттарға сілтемелері бар түймелер (оқу мекемесінің веб-сайты, алда өткізілетін студенттік конференциялары бар сайттар) кіреді.
4. Сөйлесу боттарын жасау кезінде сіз дәлелденген құралдарды пайдалануыңыз керек. Чат-бот құру үшін білім беру ұйымында арнайы әзірлеушілер немесе шамадан тыс бюджет қажет емес. Студенттерге автоматты түрде кеңес берудің толық функционалды жүйесін құруға болатын бірқатар тегін құралдар бар. Мысалы: mobilemonkey.com — тегін чатбот жасау мүмкіндіктерін қолдайтын маркетингтік платформа; chatfuel.com — Facebook және Telegram әлеуметтік желілері негізінде чат-боттар жасауға арналған платформа. Мысалы біз колледждегі киберқауіпсіздік бойынша, кәсіби бағдар жұмыстары бойынша т.б. дайындаған чат-боттарымыз бар.

Осылайша, чат-бот оқу үдерісін ұйымдастыруда өте пайдалы құрал, сонымен қатар студенттер үшін де, оқытушылар үшін де қызықты және пайдалануы оңай болып табылады. Сонымен қатар, цифрландыру жағдайында білім алып жатқан жас ұрпақтың сұранысын қанағаттандырады.

Әдебиеттер тізімі:

1. Анфимова Е.А. Z ұрпағы: еңбек нарығындағы проблемалар, мүмкіндіктер, перспективалар / Е.А. Анфимова // Инновациялық экономика: даму және жетілдіру перспективалары, 2018. – № 7(33). – С. 256–261.
2. Кузнецов В.В. Білім беруде чат-боттарды дамыту және пайдалану перспективалары / В.В. Кузнецов // Қазіргі ғылымның жетістіктері, 2016. – Т.8. – № 12. – С. 16–19.
3. Окулов С.А. Ақпараттық технология арқылы оқу үдерісін басқару жүйесін қалыптастыру / С.А. Окулов // Қазіргі ғылымның жетістіктері, 2017. – № 5. – С. 170–174.
4. Потапов Д.А. Сөйлесу боттарын құрудың заманауи технологияларына шолу / Д.А. Потапов // Бизнес және ақпараттық технологиялар, 2017. – №4. – С. 5–8.
5. Провотар А.И. Чат-боттардың көмегімен виртуалды байланыстың мүмкіндіктері мен мәселелері / А.И. Провотар, К.А. Ключко // Қолданбалы және есептеуіш лингвистика, 2018. – №3. – С. 2–7.

ҰЛТТЫҚ ҚҰНДЫЛЫҚТАР НЕГІЗІНДЕ БІЛІМ МЕН ТӘРБИЕ БЕРУ

Толеген Вера

қазақ тілі және әдебиеті пәні оқытушысы, педагог-эксперт
Астана қаласы әкімдігінің
«Қоғамдық тамақтандыру және сервис колледжі» МКК ШЖҚ

Андатпа: Қазіргі уақытта ұстаздардың алдына қойылған міндеттердің ауқымды екенін жоғарыда келтірілген ойлар көрсеткендей, білім жүйесін іштей қайта құру және сол арқылы қоғамды ағарту жүйесінің барлық аймағында жүктелуде.

Ұстаздықтың стратегиялық рөлі- адами рухани бастаулардың тазалығын тексеру.Ең бастысы қазіргі мұғалімде мұғалім таланты мен шабытының стилі болуы керек.Басты міндеті-жеке тұлғаны жан-жақты тануға және түсінуге, ұлттық құндылықтар арқылы тәрбие беруге ұмтылу.

Ұрпақ тәрбиесі адамдарды қай заманда болмасын толғандырады. Осыдан келіп «Біз кіміз?», «Біз не істеп жүрміз?», «Бағытымыз қандай?» сұрақтарына жауап шығар жол іздейміз. Жеке тұлғаның рухани-адамгершілік дамуы ұлттық дәстүрлерімізді меңгеруі мен құрметтеуінен туындайды.

Түйін сөз: құндылықтар, тәрбие беру, білім беру, рухани құндылық, адамгершілік.

Аннотация: поскольку из приведенных выше соображений видно, что задачи, поставленные перед педагогами, обширны, внутренняя реконструкция системы образования и тем самым воспитания общества навязывается во всех областях системы.

Стратегическая роль преподавания - проверка чистоты духовных начал человека. Самое главное - современный педагог должен обладать стилем педагогического таланта и вдохновения. Главная задача - стремиться всесторонне познать и понять личность, воспитывать через национальные ценности.

Ключевые слова: ценности, воспитание, образование, духовные ценности, нравственность.

Abstract: Since from the above considerations it is clear that the tasks assigned to teachers are extensive, the internal reconstruction of the education system and thereby the upbringing of society is being imposed in all areas of the system.

The strategic role of teaching is to test the purity of a person's spiritual principles. The most important thing is that a modern teacher must have a style of pedagogical talent and inspiration. The main task is to strive to comprehensively know and understand the individual, to educate through national values.

Key words: values, upbringing, education, spiritual values, morality.

Бүгінгі оқушы – Егеменді еліміздің болашағы екенін ескеретін болсақ, осы балалардан қоғамның тұлғасы болар білімді, тәрбиелі, мәдениетті азаматтар шыға қояр ма екен деген ой көпшілігімізді әсіресе тәрбие негізі қаланатын мектептегі ұстаздар қауымын қатты толғандырады. Себебі Тәуелсіз мемлекетіміздің ертеңі ұрпақтың рухани байлығы, мәдениеті, саналы ұлттық ойлау қабілеті мен біліміне байланысты. Өйткені әрбір халық ұрпағымен көктеп өркен жаяды. Әрбір мемлекет рухы таза, санасы биік білімді де, білікті ұрпағынан қуат алады, ол өзінің әрбір жаңа буын жас ұрпағы жетілген сайын дамудың жаңа биіктеріне көтеріледі. Ал бүгінгі қоғам алдында тұрған ең жауапты міндет – еңселі еліміздің кірпіші боп қаланатын әрбір қоғам мүшелерін, яғни жасұрпақты адамгершілік қасиетке тәрбиелеу, тиянақты білім беру. Адам бойында адамгершілік құндылықтар болмаса, олардың орнын ешқандай терең білім толтыра алмайтынын өмірдің өзі дәлелдеуде. Н. Ә. Назарбаев: «Болашақ ұрпағымызды тәрбиелегенде, оларға жастайынан имандылық пен ұлттық қасиеттерді сіңіре білсек, сонда ғана біз ұлттық рухы дамыған, Отанының гүлденуіне өз үлесін қоса алатын азамат өсіре аламыз, — деген болатын. Ол үшін ең әуелі ұрпақтарымызды бала кезінен ұлттық тәлім-тәрбиеге баулып, халқының салт-дәстүрін жақсы білінетін саналы азамат тәрбиесіне көңіл бөлуіміз керек [1]. Сондықтан қатардағы пендені нағыз толыққанды тұлғаға айналдыру үшін ұлттық құндылықтар арқылы тәрбие берудің маңызы зор.

Қазақ халқының ұлттық тәрбиесі – әлемде теңдесі жоқ тәрбие. Жалпы «ұлттық» деген сөздің астарында елге-жерге, тілімізге, дінімізге деген құрмет жатыр. Рухы асқақ, іргесі берік ел боламыз десек, ең бастысы, ұрпақ тәрбиесі мен біліміне сергек қарауымыз қажет. Бұл жөнінде Абай атамыз: «Балаға мінез үш алуан адамнан жұғады: бірінші – ата-анасынан, екіншісі – ұстазынан, үшіншісі – құрбысынан», – деген екен. Ұлттық тәрбие атауын алғаш әдеби-педагогикалық оқулықтарға енгізген М. Жұмабаев болды. Ол педагогиканың ұлттық тәрбиеден бастау алатыны жайлы айтқан. «Педагогика» атты еңбегінде былай дейді: «Ұлт тәрбиесі баяғыдан бері сыналып, көп буын қолданып келе жатқан тақтақ жол болғандықтан, әрбір ұлттың баласы өз ұлтының арасында өз ұлты үшін қызмет ететін болғандықтан, әрбір тәрбиеші баланы сол ұлт тәрбиесімен тәрбие қылуға міндетті» [1].

Құндылық дегеніміз не? Құндылық – тәрбие мен оқытудағы адамгершілікке бағытталған мұраттар. Оларға меймандостық, кісілік, сыйластық, имандылық, кішіпейілділік, салауаттылық, қайырымдылық, ізгілік, еркіндік, өнерпаздық, шешендік, ақынжандылық, сыпайылық, мәдениеттілік, шығармашылдық, рухани байлық, махаббат сынды қасиеттер жатады.

Ал адам сөз жоқ- абсолюттік құндылық. Өрине ұлттық құндылық дегеніміз - осылармен біте қайнасқан ата- бабамыз жасаған, сақтаған өлмес мұра, теңдесі жоқ қазына.

Құндылықтар – шынайы ғана болады, ол адамға тәуелді емес, дей тұрғанмен ол адам санасында орын алады. Құндылықтар сезім арқылы қабылданады, ал сана арқылы оны түсінуге болады, соның нәтижесінде тұлға құндылықты игереді, соған сай әрекет етеді. Ал жеке тұлға — әлеуметтік қатынастар мен саналы іс-әрекеттің субъектісі ретіндегі индивид. Нақтырақ айтсақ, ана тілі мен ұлттық салт-дәстүрін құрметтейтін, басқа тілде де жетік сөйлей білетін, дүниетанымы, ақыл-ой парасаттылығы қалыптасқан, еңбекқор, мақсат қоя алатын және сол мақсатқа жету жолдарын таңдай білетін, жауапкершілігі мол, мінез-құлқы, айналадағы адамдарға, қарым-қатынас мәдениеті жоғары, Отанын сүйетін, күрделі жағдайларда нақты шешім қабылдай алатын, өзіне сын көзбен қарай білетін салауатты тұлға [2].

Ұлттық құндылықтарды нақыштау бағытындағы жасалған игі істердің себепшісі болған елдердің пайдасын алып, зиянын бойына дарытпай, дауылына міз бақпай қасқайып қарап тұратын тамыры ұлт рухына терең бойлаған мәуелі бәйтерек керек. Сондықтан біздің міндетіміз – **рухы биік ұрпақ тәрбиелеу**». Оған қарсы тұру үшін ұлттық тәрбиеге арқа сүйеу керектігін басып айтуға болады. Қазіргі кезеңде әлемнің әр түкпірінде өткір қойыла бастаған ең өзекті жайдың бірі – осы ұлттық тәрбие мәселесі болып отыр. Ұлттық тәрбиенің ең маңызды тұсы – адамды ойлануға үйретуі. Бұлай дегенде әрбір жеке адам ең алдымен өзінің белгілі бір ұлттың мүшесі екенін іштей терең сезініп, санада сілкініс жасауы керек екенін, содан кейін барып жалпыадамзаттық қоғамға лайық орнын белгілеуі қажеттігін сіңіруі болса керек. Бұл жерде негізгі әңгіме арқауы **ұлттық тәрбие, ұлттық сана, ұлттық ұстаным, ұлттық мүдде** туралы болып отыр. Өйткені біздің төлтума бітімімізді, қайталанбас ұлттық болмысымызды, ұлттық ойлау машығымызды, қала берді ұлттық кейпімізді сақтап қалу бәрінен маңызды. Ол бізге мынау аждаһадай төніп келе жатқан дүлей дүниеде біржола жоғалып кетпеуімізге кепіл болуға тиіс. Қалай десек те ендігі жерде өзіндік “менін” сақтауға ұмтылған жұрт ең алдымен ұлттық тарихи жадын, бірегей ұлттық ойлау машығын, өзіндік дүниетанымын, ана тілі мен ділін, дінін, дәстүрлі мәдениетін аман алып қалу және оны одан әрі дамыту жолында күреске түсетіні анық. Олай болса, осы айтқанымыздың бәрі ұлттық тәрбиеге тікелей байланысты жүзеге асатынын мойындаймыз.

Ғасырлар бойы халықтың өзімен бірге жасасып, ұрпақтан-ұрпаққа мұра болып өмір сынынан өткен, бүгінге жеткен әдет-ғұрып, салт-дәстүрлер негізінде тәлім-тәрбие үлгілері қалыптасты.

Халық педагогикасы – қазақ халқының сан ғасырдан бері атадан балаға өлмес мирас, өмірлік мұра болып келе жатқан тәрбие жөніндегі, баланы бағып-қағып, өсіріп, өнегелі азамат етіп шығару жөніндегі жинақталған тәжірибесі. Ол бір ұрпақтан екіншісіне ауысып, бірте-бірте қорланып, бай тәжірибемен кемелдене келе «Халық айтса, қалт айтпайтын» кемістіксіз, ақаусыз дәрежеге жеткен. Халқымыздың тәлім-тәрбиелік мәдениетінің бастауы, түп төркіндері сонау есте жоқ, ескі замандардан жеткен салт-дәстүрлерімізде жатыр [3].

Балаңды өз тәрбиенмен тәрбиелеме, өз ұлтыңның тәрбиесімен тәрбиеле,-деп бабаларымыз айтқандай халық педагогикасы баланың тәрбиесі туып-өскен ортасына, ата-ананың, отбасы үлкендерінің, ұстазының үлгісіне байланысты деп қараған. Баланың қалай өсетіні: ары бар, адал да, жер бетіндегі жақсылық атаулы үшін күрескер болып шығатыны немесе керісінше өзімшіл, ұсақ, тіпті ашықтан -ашық зұлым адам болып шығатыны көп ретте мұғалімнің балалармен жүргізілетін тәрбие жұмысының мазмұны мен әдістемесіне байланысты. Сонымен бірге балаға ұлттық тәлім-тәрбиені дер кезінде беру, меңгерту-мұғалімнің басты міндеті [4].

«Сөз анасы — сәлем», «Көргенді бала алыстан сәлем береді» атты тәрбие сағаттарында баланы инабаттылыққа, ізеттілікке тәрбиелеуді мақсат ете отырып, сәлемдесудің маңыздылығын ұғындырдым. Өйткені бастауыш сынып оқушылары қарым-қатынас жасауының алғашқы әліппесі, қадамы амандасудан басталатынын білгені жөн. Сондай-ақ «Қонақ келсе-құт» атты тәрбие сағаттарын жиі ұйымдастырып, халқымыздың қонақжайлылығын насихаттай отырып, қонақ күтудің өзіндік жөн-жоралғысы мен дәстүрі, ерекшеліктері бар екендігін оқушыларға ұғындыруымыз керек. Оқушылар келген қонақпен

амандасу, оған құрмет көрсету, қонақты күту, дәмді тамақ пісіру секілді кәделерін көрініс қою арқылы үйренуге болады.

Оқушы санасына ұлттық құндылықтарды сіңірудің тағы бір жолы – халық ауыз әдебиетінде жатқандығы белгілі. Өйткені жасынан ертегі, жаңылтпаштар, жұмбақтар, мақал-мәтелдер, аңыз әңгімелер, шешендік сөздер мен батырлар жырларын, жыраулар шығармаларын оқып, жаттап, маңызды да, құнды тұнығына қанып өскен баланың бойында еліне, жеріне, халқына адамзатқа деген сүйіспеншілігі арта отырып, ұлтжанды, намысқой, арлы азамат боп қалыптасады [5].

Жөргегінен бала тәрбиесіне айрықша мән беріп, көңіл бөлген халқымыз осы ауыз әдебиеті үлгілері арқылы адамды аздырып – тоздыратын: өсек, өтірік, мақтаншак, қыңыр, есер, бейбастак секілді мінездерден сақтандырып келген.

Белгілі қазақ ақыны, қоғам қайраткері М. Шахановтың «Компьютер басты жарты адамдар» поэмасынан қазіргі заманның хал-жағдайын көруімізге болады. Ұлттық рухы, ұлттық ар-намысы, ұлттық сана-сезімі жоқ қазақтарды ақынның «компьютер басты жарты адамдарға» теңеуі бекер емес. Жүрегінде ұлттық сезімі жоқ, «мен – қазақпын» деуге, өзінің ана тілінде сөйлеуге, ата салтын құрметтеуге намыстанатын азаматты нағыз адам немесе Абай айтқандай, «толық адам» деуге бола ма? Оның жансыз компьютерден айырмасы қайсы? Компьютер – ғылым мен техниканың өлшеусіз қуатының арқасында ғана миллиондаған ақпаратты «есінде сақтайтын», мыңдаған операцияларды жаңылыспай жүзеге асыратын «құлтемір». Компьютерде ұлттық, нәсілдік ерекшелік, сезім де, рух та болмайды. Ол – тек адамның басқаруымен жұмыс істейтін техника ғана. Бүгінгі замандастарымыз ұлтын, Отанын, елін, жерін, тарихын, тілін, ділін, дінін, ата салтын мансұқ еткен мәңгірт ұрпаққа айналып кетпесе деген ақынның жанайқайы, өз ұлтының тағдырына деген жанашырлығының айғағы емес пе? [5]

«Тәрбиесіз берген білім қауіпті», – деген екен әл-Фараби. Технологияның дамып, әлемдік жаһандану үдерісі кезінде білім беру жүйесіне ұлттық инновацияны енгізу керектігін көпшілік мойындап отыр. Қоғамға қызмет ететін болашақ жеткіншектерге сапалы білім мен өнегелі ұлттық тәрбие беру – ұстаздар қауымының басты парызы. Ұлттық тәрбиені ұлттық сана-сезімі жоғары болашақ маман жастарды тәрбиелеуге негізделген білім беру жүйесінің құрамдас бөлігі ретінде қарауға болады. Ол үшін ұлттық сана-сезімі қалыптасқан, ұлттық мүдденің өркендеуіне үлес қоса алатын, ұлттық құндылықтар мен жалпыадамзаттық құндылықтарды өзара ұштастыра алатын толық кемелді, ұлтжанды тұлғаны тәрбиелеуді мақсат етіп алуымыз жөн. Әрине, тәрбие жалаң болмауға тиіс. Жалаң тәрбие қауқарсыз. Кез келген адамды тәрбиелеудің ұлттық негізі болуы керек. Сонда ғана тәрбие шынайылыққа айналады. Тәрбиенің мақсаты – елдік сананы қалыптастырып, ұлттық рух пен ұлттық патриотизмді негіздеу, ұлтсыздықпен күресу болса керек. Сондықтан тәрбиенің жүзеге асуының технологиясы қалай дегенде де ұлтымызға ұстын, болашағымызға тұғыр болатын ұлттық тәрбиеде жатыр деп нық сеніммен айта аламыз. Халық даналығы, батырлар жырлары ер – азаматтың ерлігін, ел – жұртын ардақтаған адамгершілік қасиеттерін, елім деп еңіреген ердің өнегелі істерін арттағы ағайын-туысқа, ұрпаққа үлгі-өнеге етіп отырды.

Халқымыздың тарихи – мәдени мұраларының түрлері сан алуан. Осындай аса құнды мәдени игіліктердің бірі – ұлттық ойындар. Бұл күнде ойынды халық педагогикасының құралды бір бөлігі деп тегін айтпаса керек. Себебі ойын баланың күш-қуатын молайтып, оны шапшаңдыққа, дәлдікке ғана тәрбиелеп қоймай, оның ақыл-ойының толысуына, есейіп-өсуіне де пайдасын тигізеді. Қазақтың ұлттық ойындары ерлікті, өжеттікті, батылдықты, шапшаңдықты, ептілікті, тапқырлықты, сондай-ақ күш-қуат молдығын, дененің шынығуын қажет етеді. Ойын- тынысы кең, ойдан-ойға жетелейтін, адамға қиял мен қанат бітіретін, ақыл-ой жетекшісі, денсаулық кепілі, өмір тынысы, яғни ойын баланың алдынан өмірдің есігін ашып, оның шығармашылық қабілетін оятады. Қазақтың ұлттық ойындары – ата-бабамыздың бізге жеткен, өткені мен бүгінгісін байланыстырған баға жетпес байлығымыз, асыл қазынамыз. Сондықтан оны күнделікті сабақ үрдісінде, тұрмыста да пайдаланудың заманымызға сай тұлға тәрбиелеуге пайдасы орасан зор. Халықтық педагогиканың

құндылығы сол – халық қазынасының азығын ақылды да әдепті, жан-жақты жетілген, адамгершілігі мол азамат тәрбиелеуде таптырмас тәрбие құралы етіп пайдалана білсек қателеспейміз. Ендеше, бұл қасиеттер бесік тербеткен ана әлдиімен, ақ жаулықты әже ертегісімен бірге өскелең ұрпақ бойына ұстаз тәлімі арқылы да дарытылып, сіңірілуі керек.

Қоғамның белгілі қайраткері, ақын М.Шахановтың: **«Халықта ең бірінші ұлттық рух болуы керек»**, – дегенін әр кез есте сақтап, еліміздің жарқын болашағы үшін атсалысуымыз қажет [6]. Ол үшін біз, ұстаздар қауымы, оқушыларға салт-дәстүрлерді жай ғана үйретіп қана қоймай, олардың тәрбиелік түп-тамырын, мәнін, алтын дінгегін түсіндіре білуіміз керек. Ұлттық тәлім-тәрбиенің іргетасын дұрыс қалай білу мұғалімдердің ата-аналармен қосылып жүргізген шараларына байланысты болмақ. Өйткені бірінші ұлттық тәрбиенің ошағы – отбасында, екінші – мектепте болғандықтан, ата-ана мен мектеп, яғни мұғалімдер мен жұртшылық тығыз байланыста болуы шартты нәрсе екені баршамызға аян.

Қазақтың айтулы қоғам қайраткері Мұстафа Шоқай былай дейді: **«Ұлттық мәдениеттен жұрдай рухта тәрбиеленген ұрпақтан халқымыздың қажеті мен мүддесін жоқтайтын пайдалы азамат шықпайды»**. Яғни елдің туын көтеріп, тәуелсіздік талаптарын орындау ісіне батыл бетбұрыс жасаған бүгінгі таңда адамзаттық игіліктерді, халқымыздың ғасырлар бойы армандаған мәдени-рухани мұрағаттары мен ұлттық тәлім-тәрбие саласындағы, білім жүйесіндегі ізденістерін көрсету – басты міндетіміз.

Ұлы бабамыз Әбу Насыр әл-Фараби: **«Адамға біліммен қатар, тәрбие берілуі керек, тәрбиесіз берілген білім – адамзаттың хас жауы»**, – деген екен. Ұрпақ тәрбиесінде ежелден қалыптасқан халқымыздың жақсы дәстүрлерін оқып үйрену, өнеге тұту, жас ұрпақты ізгілікке баулу үлкен жауапкершілікті талап етеді. Ұлттық тәрбиенің құдыретін қанша айтсақ та, түгесу мүмкін емес. Осындай ұлы тәрбие ізгіліктері бала кезден, бұла кезіңнен бастау алмаса, кейін өте қиынға соғатыны – дәлелдеуді қажет етпейтін ақиқат [6].

Жастайынан орнығып қалыптасқан тәрбие, орынсыз көріністерге баланы сын көзбен қарауға үйретеді. Ұлттық құндылықтарымыздың туын биік ұстап, жас ұрпақты қасиетті халқымыздың тәлімгерлік үлгісімен тәрбиелеу- ең маңызды міндет.

Н. Ә. Назарбаев: **«Біз құрап жатқан қоғамның ең жоғарғы құндылығы – адам, бүкіл өзгерістердің бәрі сол үшін, соның игілігі үшін жасалып жатыр»**, – деген. Олай болса, оқушының өз өмір жолын таңдай білу қабілетін дамытуда, ер баламен қыз баланың өмірлік ұстанымын, табиғи міндеттерін түсіндіруде, өз өміріне ойлы көзбен қарап, адам өмірі ең жоғары құндылық екенін санаға сіңіруде ұлттық құндылықтар арқылы тәрбие берудің маңызы зор деп білемін.

Әдебиеттер тізімі:

1. С.Ұзақбаева. Тамыры терең тәрбие (қазақтың халық педагогикасындағы эстетикалық тәрбие) // Алматы, 1995.
2. Пірәлиев С. Ұлттық тәрбие және жаһандану // «Егемен Қазақстан».
3. Г.Жонысова. Сабақ мазмұнындағы ұлттық құндылық бағдар
4. Мырзахан А. Ел болудың жолы – ұлттық тәрбие // «Ана тілі», 20 қазан, 2011.
5. Оқушы бойында ұлттық құндылықтарды қалыптастыруда мектеп пен ата-ананың рөлі // <http://40.astana-mektep.kz/>
6. Құдайбергенова.К.Құзырлылық табиғаты-тұлғаның өзіндік дамуында // Алматы

БІЛІМ БЕРУ САЛАСЫНДАҒЫ ИННОВАЦИЯЛЫҚ ТЕХНОЛОГИЯЛАРДЫҢ МАҢЫЗЫ

Тұрсынбайқызы Мерей

Ағылшын тілі пәні оқытушысы, педагог-модератор

Астана қаласы әкімдігінің

«Қоғамдық тамақтандыру және сервис колледжі» ШЖҚМҚК

Аңдатпа: бұл мақалада заманауи білім берудегі инновациялық технологиялардың маңызы мен міндеттері қарастырылады. Инновация дегеніміз жаңалық, өзгеріс. Құрал және процесс ретіндегі инновация жаңа нәрсені енгізуді білдіреді. Педагогикалық процесте инновация оқытушы мен білім алушының бірлескен іс-әрекетін ұйымдастыруға жаңалық енгізуді, оқыту мен тәрбиелеудің әдістерінің мақсаты мен мазмұнын, түрлерін білдіреді. Инновация өздігінен пайда болмайды. Бұл ғылыми әдістердің, жекелеген мұғалімдердің және тұтас ұжымның озық педагогикалық тәжірибесі.

Түйін сөздер: инновация, технология, білім беру саласы, дамуға оқыту, модульдік оқыту, сыни тұрғыдан ойлауды дамыту.

Аннотация: в данной статье рассматриваются значение и задачи инновационных технологий в современном образовании. Инновация означает новизну, изменение. Инновация как инструмент и процесс означает внедрение чего-то нового. В педагогическом процессе инновация означает новаторство в организации совместной деятельности учителя и ученика, цели и содержания методов обучения и воспитания, их видах. Инновации не возникают сами по себе. Это передовая педагогическая практика научных методов, отдельных учителей и всего коллектива.

Ключевые слова: инновации, технологии, образование, обучение в развитии, модульное обучение, развитие критического мышления.

Abstract: this article discusses the meaning and tasks of innovative technologies in modern education. Innovation means newness, change. Innovation as a tool and process means the introduction of something new. In the pedagogical process, innovation means innovation in the organization of joint activities of teacher and student, the purpose and content of teaching and upbringing methods, their types. Innovation does not happen on its own. This is the best teaching practice of scientific methods, individual teachers and the entire team.

Key words: innovation, technology, education, training in development, modular training, development of critical thinking.

XX ғасырдың соңы мен XXI ғасырдың басы қазақ білім беру жүйесінде қарқынды реформалар кезеңі болды. Бұл білім сапасына қойылатын талаптардың өзгеруіне байланысты сыртқы факторлардың әсерінен, сондай-ақ даму үрдісін тудыратын ішкі қайшылықтардың әсерінен болды. Қазіргі қоғамға өз бетінше әрекет ете алатын, болашағына жауапты, жасампаз, дамуын құндылық деп түсінетін, үздіксіз білім алуға қабілетті, соған дайын адамдар қажет. Қазақстанның білім беру жүйесіндегі өзгерістердің қажеттілігі нормативтік-құқықтық актілерде көрініс тауып, білім беру саласындағы кең ауқымды инновациялық қозғалысты тудырды [1].

Заманауи білім беру саласында жаңашыл мұғалімге қойылатын талаптар жаңашыл болары сөзсіз. Еліміздің жарқын болашағын құра отырып, оқытудың әдіс-тәсілдерін үнемі жетілдіріп, жаңа педагогикалық технологияларды меңгеретін білімді, білікті, бәсекеге қабілетті жеке тұлғаны қалыптастыру – ұстаз алдындағы басты міндет. Жаңа технологияларды меңгеру оқытушылардың кәсіби, рухани, азаматтық және басқа да қасиеттерін қалыптастыруға оң әсерін тигізеді, оқу-тәрбие процесін дамытып, ұйымдастыруға көмектеседі. Қазіргі таңда инновациялық әдістер мен ақпараттық технологияларды пайдалана отырып, білім берудің басты мақсаты – колледж студенттерінің ойлау қабілетін, ізденімпаздығын, қызығушылығын, белсенділігін арттыру [2].

Білім беруде шығармашылық іс-әрекеттер мен инновациялық технологияларды қолдану арқылы оқытушылардың кәсіби шеберлігін арттыруға болады. Инновациялық технологиялар оқытушылардың рөліне трансформациялық әсер етті.

Оқытушылар тек білімді жеткізуге ғана емес, сонымен қатар студенттердің өзіндік шығармашылық жұмыстарын басқаруға және үйлестіруге де жауапты. Осы себепті оқыту үрдісі қазіргі заманда инновациялық әдістерді оқытудың үлгісі болып табылады. Негізгі инновациялық әдістердің бірі – «интерактивті оқыту әдісі». Негізгі ұстанымы – диалог арқылы тұлғаны қалыптастыру және дамыту [3].

«Инновация» түсінігіне талдау жасай отырып, бірқатар ғалымдар мынадай анықтамалар береді. Мысалы, Э.Роджерс инновацияны былай түсіндіреді: «Инновация – белгілі бір адам үшін жаңа идея»[9]. «Инновация - бұл ерекше жаңа өзгеріс және біз оның жүйелі мәселелерді шешеді деп күтеміз», - деді Ян Дуглас Майлз. «Инновация» сөзі латынның «novis» - «жаңалық» және «In» - «енгізу» сөзінен шыққан және оның аудармасы «жаңару, жаңалық, өзгерту» дегенді білдіреді.

Инновация аударғанда жаңа, жаңалық, жаңарту дегенді білдіреді дедік. Яғни, С. Ожегов сөздігіне сүйенсек, инновация бірінші рет шыққан, жасалған, жуық арада пайда болған, бұрынғының орнын басатын, алғаш ашылған, бұрыннан таныс емес енгізілген жаңалық болып шығады. Инновация ұғымын әр елде әртүрлі түсінген. Кейбір мемлекеттерде (АҚШ, Нидерланды) бұл термин кең тараған. Ал, Арабия, Жапония тәріздес мемлекеттерде кезіктіру мүмкін емес. Сондықтан әр елде бұл құбылысқа қандай көзқарас қалыптасқанын анықтау мақсатымен ғылыми-педагогикалық, техникалық, саяси әдебиеттер мен баспа беттерін зерттей келе, Ресейде, шетелдерде, ТМД елдерінде, Қазақстанда «инновация» ұғымына көптеген анықтамалар берілгенін көреміз. [4],[5].

Қазақстанда ең алғаш «Инновация» ұғымына қазақ тілінде анықтама берген ғалым Немеребай Нұрахметов. Ол «Инновация, инновациялық үдеріс деп отырғанымыз – білім беру мекемелерінің жаңалықтарды жасау, меңгеру, қолдану және таратуға байланысты бір бөлек қызметі» деген анықтаманы ұсынады[5].

«Инновация» сөзі қазір білім берудің, өндірістің, медицинаның, технологияның барлық салаларында кеңінен қолданылады. Инновациялар қоғам өмірге келгеннен бастап енгізілсе де, педагогикалық категория ретінде ХХ ғасырдың 70-80 жылдарында ғана енгізілді.

Заманауи инновациялық технологиялар педагогикалық ғылым мен дәстүрлі тәжірибенің құнды дүниелерінің жетістіктерін, әлеуметтік прогрестің жетістіктерін, қоғамдағы ізгілендіру мен демократияның жемістерін жинақтаушы қызметін атқарады [6].

Дәстүрлі емес оқыту студенттерге дайын білім беруден гөрі, жаңашыл элементтерді пайдалана отырып, шешуге тиісті есептерді ұсыну арқылы олардың ой-өрісін, білім, білік дағдыларын кеңейтеді. Бұл тәсіл студенттерді шығармашылық пен дербестікке тәрбиелей отырып, туындаған мәселелерді тиімді шешуге үйретеді [7].

Инновациялық технологиялардың артықшылықтары:

- Студенттердің пәнге деген жеке қызығушылығын оятады;
- Танымдық қабілеттерін дамытады;
- Әлеуметтік-мәдени тәрбиені қалыптастырады;
- Студенттерді шығармашылық жұмысқа тартады;
- Оқытушының уақытын үнемдейді;
- Қосымша ақпаратты береді.

Ұстаздар үшін инновациялық технологиялардың артықшылықтары:

- Барлығына арналған тренинг;
- Оқу үрдісін тиімді ұйымдастыру;
- Оқыту формаларын жеңілдету;
- Студенттердің жеке қабілеттерін анықтау, іздену қабілетін арттыру.

Сондықтан біз өз жұмысымызда студенттердің арнайы пәндер бойынша өзіндік жұмыстарына ерекше көңіл бөлеміз. Инновациялық технологияларды қолдану сабақта зерттеушілік қызығушылықты дамытуда практикалық нәтиже береді:

- Жетістікке жетпейтіндердің жоқтығы.
- Білім сапасын арттыру.
- Пәнге деген қызығушылығын арттыру.

Білім беру жүйесіндегі инновациялық технологияларға дамыта оқыту, модульдік оқыту; сатылай кешенді талдау, ТҚТ бағдарламасы, деңгейлеп оқыту, жобалау технологиясы, сыни тұрғыдан ойлау технологиясы, саралап және даралап оқыту технологиясы. Соңғы

жылдары жиі қолданылатын технологиялар – жобалау, саралап оқыту, дараланған оқыту және сыни тұрғыдан ойлау технологиялары [8].

Жобалық технологияларды қолданудың негізгі мақсаты – студенттердің қызығушылығын дамыту, өз бетімен жұмыс жасау арқылы білімін жетілдіру, ақпараттық-бағдарлы дағдыларды дамыту және сыни тұрғыдан ойлау қабілетін арттыру, студентті түрлі жағдайларда, әлеуметтік ортада болашаққа бейімдеу. Студенттің білім деңгейін дамытуға ықпал етіп, өз бетінше әрекет етуге, ізденуге, тақырыпты таңдауға мүмкіндік береді [1].

Инновациялық әдістердің негізгі құралы – «интерактивті оқыту әдісі». Негізгі қағидасы-педагогикалық қарым - қатынас пен қарым - қатынас диалогы арқылы жеке тұлғаны қалыптастырып дамыту.

Интерактивті әдіс - тәсілдерді жиі пайдалану, әр сабақта оның мүмкіндіктерін түрлендіріп отыру – педагогтар қауымының басты міндеті. Интерактивтік оқу технологиясы (ИОТ) – деп нәтижесінде оқу әрекеті барысында олардың өзара мотивациялық, интеллектуалдық, эмоциялық және басқа да жақтарынан жетістіктерге жетуді сезіну ситуациясын тудыра алатын, білім алушыларға педагогикалық әсерлі танымдық қарым - қатынас құруға кепілдік беретін, оқытушы мен білім алушының іс - әрекетін оқу - ойындар түрінде ұйымдастыру тәсілдерін айтамыз.

Интерактивті әдістерге мыналар жатады:

- миға шабуыл әдісі;
- топпен жұмыс;
- проблемалық шығарма әдістері;
- рөлдік ойындар;
- зерттеулер;
- іскерлік ойындар;
- сын тұрғысынан ойлау әдісі;
- пікірталастар және т. б.

Оқудың интерактивті әдістерінің үлгісі:

«Ми шабуылы», «ми штурмы» («дельфи» әдісі) – бұл әдіс, берілген сұраққа кез - келген оқушы жауап бере алатын әдіс. Маңыздысы айтылған көзқарасқа бірден баға қоймау керек, барлығын қабылдау қажет және әрқайсысының пікірін тақтаға немесе парақ қағазға жазған дұрыс. Қатысушылар олардан негіздеме немесе сұраққа түсініктеме талап етілмейтінін түсінулері керек. «Ми шабуылы» хабарландыруды анықтау керек болғанда және қатысушыларының белгілі сұраққа қатынасы кезінде қолданылады. Жұмыстың бұл нысанын кері байланыс алу үшін қолдануға болады.

Инновациялық іс-әрекеттің негізгі функцияларына педагогикалық үдерістің компоненттерінің өзгерістерін енгізеді: мақсаттары, білім беру мазмұны, оқытудың формасы, әдістері, тәсілдері, технологиялары, басқару жүйесі және т.б. Сонымен бірге барлық зерттеушілер инновацияны инновациялық стихиялы ізденіс ретінде қарастырмау керек деген пікірге келеді, себебі инновация - мақсатты бағытталған, саналы өзгеріс [9].

Бүгінде инновациялық өзгерістер әртүрлі бағыттарда жүруде, білім берудің жаңа мазмұнын қалыптастыру; оқытудың жаңа технологияларын өңдеу мен жүзеге асыруда; жаңа бағдарламаны меңгерудің әдістері мен тәсілдерін қолдану; оқыту үдерісінде студенттерің өзіндік анықталуына жағдай туғызу; оқытушы мен студенттің ойлау стилінде, өзара қарым-қатынастарында өзгеріс, білім беру мекемелерінде шығармашылық инновациялық ұжымды жасау және дамыту [10].

Барлық зерттеушілер білімнің инновациялық үдерістердің болмысын жаңа теориялық талдап, түсінік беруге, үздіксіз инновациялық қозғалысты қамтамасыз етуге қажеттілігін атап өтеді. Бұл қажеттілік, өз кезегінде мамандардың арнайы даярлау, соның ішінде педагогикалық инновация саласында құзыретті педагогтерді даярлау мәселелесін өзектендіреді. Инновациялық іс-әрекетке, үздіксіз инновациялық режимде жұмыс жасауға педагогтерді даярлау арқылы инновациялық білім беруді дамытудың сәттілігі анықталады.

Жоғарыда аталған көрсеткіштер білімге, кәсіпке, іскерлікке, белсенділікке, шеберлікке және нәтижеге әсер етеді. Білім жалпы, кәсіптік, техникалық және арнайы білім болып бөлініп кәсіппен байланысады. Мамандық таңдау және оны меңгеру кәсіп деп аталады. Кәсіп иесі болу үшін кәсіпкерлік қажет және оқу, білім алу, тәжірибе, зерттеу, өз бетінше жұмыс істеу, іс-әрекет және дағдылар арқылы дами алады. Кәсіпкер ретінде табысты болу үшін іс-әрекеттерді, операцияларды және қозғалыстарды қоса алғанда, тиісті қызмет түрлерін мұқият түсіну керек. Барлық үдеріс байланыса орындалғаннан соң нәтиже көрсеткіші пайда болады.

Қорытындылай келек, қазір республика оқу орындары ұсынып отырған көп нұсқалыққа байланысты өздерінің қалауына сәйкес кез келген үлгі бойынша қызмет етуіне мүмкіндік алды. Бұл бағытта білім берудің әртүрлі нұсқадағы мазмұны, құрылымы, ғылымға және тәжірибеге негізделген жаңа идеялар, қазіргі заманғы педагогикалық технологиялар бар. Сондықтан әртүрлі оқыту технологияларын, оқу мазмұны әрбір білім алушының жас және жеке дара психологиялық ерекшеліктеріне орай таңдап, тәжірибеде сынап қараудың маңызы зор.

Пайдаланған әдебиеттер:

1. Бейсенова Г. Эффективность новых информационных технологий // Казахстанская школа. – 2006. – № 6. – с. 87–92.
2. Кукушкина О. И. Компьютерная программа для детей с отклонениями в развитии // Педагогика. - 2001. - №6. - с. 33-39.
3. Государственная программа развития образования Республики Казахстан на 2011-2020 годы.
4. Кисимова А. К., Увалиева Т. Ж. Технологии обучения. - Алматы. 2007 г. - 28 с.
5. Ф. Б. Бөрібекова, Н. Ж. Жанатбекова Қазіргі заманғы педагогикалық технологиялар: Оқулық. – Алматы: 2014. – 360 бет.
6. Мухамбетжанова С. Т., Мельдебекова М. Т. Методика формирования компетенций педагогов по применению информационно – коммуникационных технологий. Алматы: ТОО Даир полиграфия. - 2010 г.- 130 с.
7. Кусаинов А. К., Рыскулбекова А. Д., Мунарбаева А. О. Критерии оценки качества учебников. - Алматы: Rond&A. - 2018. - 120 с.
8. Бөрібекова Ф. Б., Жанатбекова Н. Ж. Современные педагогические технологии. Алматы: 2014. -360 с.
9. Роджерс Э. Инновация туралы түсінік. – //Қазақстан мектебі, №4, 2011. «Әлеуметтік әріптестік жағдайында техникалық және кәсіптік білім беру», Білім беру мекемесі басшыларының анықтамалығы №2 (26) 2013ж;
10. Бұзаубақова К. Ж. Инновациялық технология. – Алматы, 2009.

ПЕДАГОГИКАЛЫҚ ПРАКТИКАДАҒЫ КОУЧИНГ ТӘСІЛІ, МАҚСАТТАРЫ МЕН НЕГІЗГІ ПРИНЦИПТЕРІ

Молдабаева Меруерт Набиевна

әдіскер,

Ақтөбе Жоғары политехникалық колледжі

Аңдатпа оқытудағы коучингтің мақсаты студенттерге белсенді және саналы түрде білім алуға көмектесу, өз бетінше білім алу ниетін қолдау, дағдыларын дамытуға, оқу міндеттерін жақсырақ орындауға және нәтижесінде қажетті нәтижелерге қол жеткізуге көмектесу. Коучинг тәсілі студенттің жеке басына, оның ішкі «меніне» бағытталған заманауи білім беру тұжырымдамасы үшін өте қолайлы

Түйін сөздер: коучинг, коуч, жаңа технология, педагогикалық коучинг, «Жетістік дөңгелегі», «Уақыт сызығы».

Аннотация: коучинг в обучении помогает студентам учиться активно и сознательно, поддерживать их намерение самостоятельно приобретать знания, способствовать тому, чтобы они могли максимально использовать свой потенциал, развивать навыки, лучше выполнять свои учебные обязанности и в результате — достигать желаемых результатов. Коучинговый подход идеально подходит для современной образовательной концепции, ориентированной на личность студента, его внутреннее «я».

Ключевые слова: коучинг, коуч, новые технологии, педагогический коучинг, «Колесо успеха», «Хронология».

Abstract: coaching in education helps students to study actively and consciously, to support their intention to acquire knowledge independently, to help them maximize their potential, develop skills, better perform their academic duties and, as a result, achieve the desired results. The coaching approach is ideal for a modern educational concept focused on the student's personality, his inner self.

Key words: coaching, coach, new technologies, pedagogical coaching, “Wheel of Success”, “Chronology”.

Бәріміз бала кезімізде «Сабақты жақсылап оқы! Саналы және ынталы оқы! Сауатты жаз!» деген қызықсыз қағидаларды естідік. Заманға сәйкес, үнемі өзгеріп отыратын әлемде өмір сүріп келе жатқан ұрпақ та өсіп келеді, қазіргі «зуммер» ұрпақтарына мұндай қызықсыз қағидаларды айтып, білімге деген қызығушылығын арттыра алмайсыз. Өскелең ұрпаққа өз мүмкіндіктерін ашып, мектеп, колледж бағдарламасын тиімді меңгеру үшін біраз нәрсе қажет-ақ.

Әлем бізге шексіз жаңа идеяларды ұсынады, ал әр жаңа идея жаңа сұрақтар тудырады. Сұрақтарға жауап беріп қана қоймай, осы сұрақтар туындамайтындай етіп, алдын-ала барлығын түсіндіре алатын адамдардың болуы керек. Заманауи колледждердегі білім міндетті түрде коучинг технологияларын қамтиды, педагогика коучинг принциптеріне негізделген оқу процесінің жаңа кезеңі болып табылады. Білім берудегі коучинг – жоспарланған нәтижеге жету үшін студенттің ішкі ресурстарын жаңартудың инновациялық технологиясы. Коучинг сонымен қатар студенттердің оқуын және жеке тұлғалық дамуын қолдауға арналған инновациялық технология болып табылады, бұл әсіресе студентке бағытталған білім беру жағдайында маңызды.

Колледж оқытушысының мақсаты қандай? Студентті өз бетінше ойлауға, есте сақтаудан гөрі түсінуге үйрету, жалпы қызығушылықты тудыру, топты ынталандыру және студенттердің өз нәтижелеріне жауапкершілігін дамыту.

Қазіргі білім әлеміндегі коучинг дегеніміз:

- жеке тұлғаға дара көзқарас;
- студентті қолдау және түсіну;
- студенттің жетістікке деген мотивациясын дамыту;
- студенттің «мықты» жақтарын анықтау;
- студенттің белгілі бір нәтижеге жету үшін жалпы колледж процесіне саналы түрде қатысу.

Студенттер әртүрлі, сондықтан оқытушы ең алдымен студенттің табиғатына тән ішкі потенциалын түсінуі керек. Тәжірибеде коучингті қолдана отырып, оқытушы күрделі мәселелерді оңай шешілетін міндеттерге айналдырады, студентке мақсаттарды анықтауға және өз мүмкіндіктерін түсінуге көмектеседі. Білім беру процесі студенттің қызығушылықтары мен қажеттіліктерін толық ескере отырып жүргізілгені дұрыс. Студенттер білімнің өздеріне қажет екендігін түсінуі керек.

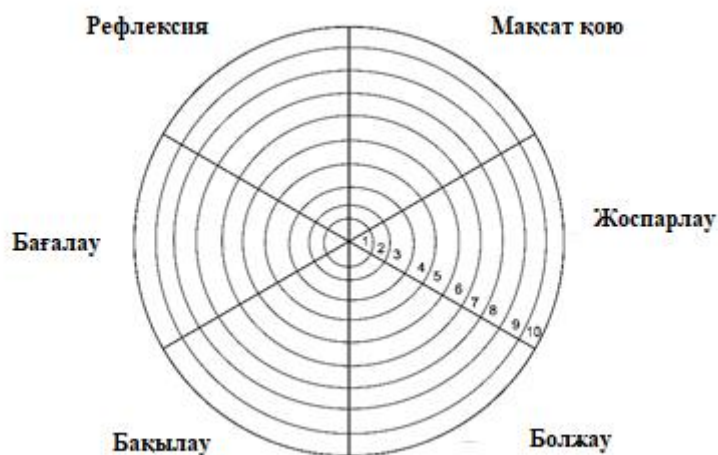
Коучинг GROW схемасы бойынша құрылады: G (goal) – мақсат, R (resources) – ресурстарды зерттеу, O (opportunities) – мақсаттарға жету мүмкіндіктерін іздеу, W (will) – ерік. Коучинг сабақтарында арнайы әдістерді қолдану мақсаттарды, құндылықтарды визуализациялауды, адамның жағдайы мен жетістіктеріне қанағаттануды қамтамасыз етеді.

Психология және менеджмент саласынан білім беру саласына тартылып, өңделген және студенттерді оқытуда қолданылып жүрген ең тиімді әдістемелерді атайық: «Өмірлік тепе-теңдік дөңгелегі», «1-ден 10-ға дейінгі Мақсатқа жету шкаласы», «Уақыт сызығы» [2; 5].

Мазмұны жаңартылған әдістерді сипаттап өтейін. «Жетістік дөңгелегі» - студенттердің қалыптасатын сындарлы дағдыларына сәйкес келетін және әр дағды бойынша 1-ден 10-ға дейінгі бағалау шкалаларын қамтитын секторлар бойынша бөлінген шеңбер түрінде болады (сурет 1).

Әрбір студент өзінің жеке картасына белгілі бір уақытта (мысалы, семестрде екі-үш рет) шеңбердің әрбір сегментіндегі оның нақты шеберлігінің даму деңгейіне сәйкес келетін жолақтар санын бояйды. Сонда барлық дағдылардың қалыптасу динамикасы айқын байқалады және барлық дағдылардың тұтас көрінісі қалыптасады.

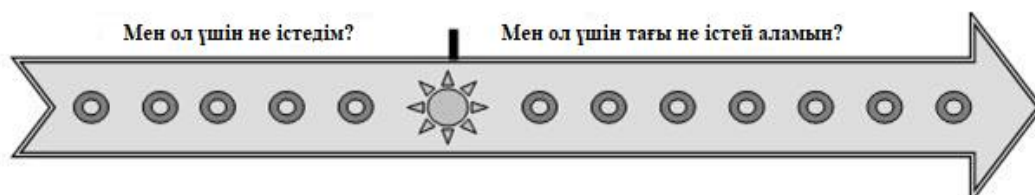
Ұсынылған барлық параметрлер бойынша он балдық шкала бойынша бағалау критерийлері әзірленді: 1 - мен мұндай дағдының бар екенін білемін; 2 - мен терминнің маңызды мазмұнын түсінемін; 3 - мен мақсат қою, жоспарлау, болжау және т. б. ұғымының анықтамасын тұжырымдай аламын; 4 - мен бұл дағдының не үшін қажет екенін түсінемін; 5 - мен бұл дағдыны оқытушының көмегімен орындай аламын; 6 - мен бұл дағдыны өз бетімше орындай аламын; 7 - кез келген оқу пәндері шеңберінде осы дағдыны меңгеремін; 8 – мен мақсат қоюдың, жоспарлаудың, болжаудың және т.б. әртүрлі тәсілдерін білемін; 9 – мен басқа адамды осы дағдыға үйрете аламын; 10-мен бұл дағдыны кез-келген өмірлік жағдайда жүйелі түрде қолданамын.

Сурет 1. «Жетістік дөңгелегі» студенттер арасында оқуды бірлесіп басқаруда қалыптасатын дағдылар тізімі және әрбір дағды үшін 1-ден 10-ға дейінгі рейтингтік шкаласы.

«Уақыт сызығы» - бұл бүгінгіні білу арқылы өткеннен болашаққа бағытталған векторлық көрсеткіш. Әрбір студент үшін бұл уақыт сызығы қалаған нәтижесіне, қабілеті мен мүмкіндіктеріне байланысты әртүрлі болады. Оны студент өз бетінше немесе оқытушымен бірге құрастыра алады. Мақсат қоюдың бағыттары әртүрлі тәсілдермен ұсынылуы мүмкін, мысалы: «Мен жақсы адаммын», «Мен жақсы студентпін», «Мен жақсы маманмын» т.б. (Әр саладағы жетістік параметрлерін әрбір студент өмірлік тәжірибесіне (топтың немесе сыныптың ұжымдық тәжірибесіне, оқытушыдан, басқа дерек көздерден – баспа, электронды түрде алынған ақпарат) сүйене отырып, өз бетінше анықтайды).

"Мен жақсы студентпін" бағыты бойынша "Уақыт сызығының" мысалын келтірейік (сурет 2).

Сурет 2. «Уақыт сызығы»

«Мен бұл үшін не істедім?», «Мен тағы не істей аламын?» деген сұрақтарға негізделген табыс параметрлері келесідей болуы мүмкін: мен барлық сабақтарға үнемі қатыстым және қатысамын, конференцияларға, олимпиадаларға, жарыстарға қатыстым және қатысамын, факультативтік сабақтарда, үйірмелерде, жобалық іс-шараларда өз білімім мен дағдыларымды тереңдетемін, үнемі мені қызықтыратын тақырыптар бойынша үнемі өзім білім алумен айналысамын.

Студент ұмтылатын мақсаттарды анықтау өте маңызды міндет. Көптеген студенттерге өздерінің болашағының бүгінгі күнмен байланысын көру қиынға соғады. Бірақ әр студент өзінің құндылықтары туралы және олардың өмірінде оларға сәйкес не істегісі келетіні туралы ойлайды, бірақ ол көбінесе осы мақсаттарға жетуден, оларды қоядан және өз өмірін сол мақсаттарға қарай бағыттаудан қашады.

Сондықтан студенттермен мақсат қоюға, жоспарлауға және қойылған мақсаттарға жету дағдыларына үйрететін арнайы жұмыс қажет, коучинг өткізу кезінде жеке мақсаттарды (аралық нәтижелерді) анықтауға және оларға қол жеткізу жоспарын жасауға ерекше назар аудару керек. Педагог-коуч студентпен бірге аралық мақсаттарға қол жеткізу процесіне тұрақты мониторинг жүргізіп, әр кезеңнен кейін жүргізілетін қол жеткізілген жетістіктерді бағалауды жүзеге асыруы тиіс. Бұл кезеңде студент келесі негізгі сұрақтарға жауап табуы керек: «Қойылған мақсаттарға қол жеткізілді ме?», «Жоспарларға қандай өзгерістер енгізілді және неге?», «Бұл тәжірибе нені үйретті?», «Мен қазір басқаша не істеймін?» және т. б.

Нәтижесінде студент өзінің қателіктері мен сәтсіздіктерін сәтсіздік ретінде емес, оның алға қарай тиімдірек жылжуына мүмкіндік беретін құнды тәжірибе ретінде қарастыруы керек. Студент өз нәтижесіне жауапкершілікпен қараса ғана нәтижелі болады. Жалпы мақсатқа сәтті жету үшін студентке бүкіл топтың, оқытушының және ата-ананың қолдауы қажет және оның жетістігін мойындайтын қолайлы орта құрылуы тиіс. Коучинг технологиясы алға қойылған мақсаттарға жету үшін қолдау ортасын қалыптастыруға көмектеседі.

Ақтөбе Жоғары политехникалық колледжінде коучинг тәсілі бірнеше жылдан бері енгізіле бастады. Колледж оқытушылары педагогикаға коучинг тәсілін енгізудің 3 бағыты бойынша жұмыс істейді:

1. Мазмұнды, дарынды студенттерді анықтауға және олардың табиғи қабілеттерін дамытуға көмектесетін бағдарламаларға негізделген.

2. Ұйымдастырушылық, сабақтың ұзақтығын реттеуге негізделген. Интерактивті курстарды енгізу және студенттің білім беру бағдарламасын жеке таңдаудың арқасында оқу жүктемесі де азаяды.

3. Процессуалдық, қолданыстағы білім беру жүйесін студенттің жеке дамуына бағыттаумен байланысты. Мұндай өзгерістер педагогиканың негізгі бағыттарына, соның ішінде оқытушының өзін-өзі ұстау стиліндегі өзгерістерге әсер етеді.

Колледждегі көптеген оқытушылар білім беруде коучинг тәсілдерін сәтті енгізуде, мысалы:

- өзіндік жұмысқа көбірек уақыт бөлінуде;
- студенттерге шығармашылық тапсырмалар беріледі;
- ашық талқыланатын сұрақтары бар «миға шабуыл» әдістері өткізіледі;
- өзара тексеру (өзін-өзі тексеру) жүйесі ұйымдастырылады.

Оқытушылар үнемі коучинг схемалары бойынша оқу үдерісіне жаңа технологияларды енгізу идеясына келеді. Бұл студенттердің белсенділігін сақтаудың, сабақты түсінуді және зейінін жақсартудың бірден-бір жолы. Коучинг технологиялары аудиториядағы сабақтар мен дәрістердің тиімділігін арттыруға көмектесетін әдіс.

Оқыту жүйесіне коучинг тәсілін енгізу процесін модельдеу келесі кезеңдердің негізінде қалыптасады:

1. Нақты, айқын мақсат қою.
2. Болашақ табыстың құрамдастарын талдау және өңдеу.
3. Студенттің қолда бар мүмкіндіктерін түсіну.
4. Қол жеткізу жолдарын әзірлеу (сауатты стратегияны әзірлеу).

5. Жұмысты бақылау және алынған нәтижелерді талдау.

Заманауи кәсіби білім беру ұйымдарында коучингтің қажеттілігі айдан анық. Сонымен қатар, бұл ересек өмірге дайындалып жатқан студенттер үшін өте өзекті болады. Коучинг тәсілі студенттің жеке басына, оның ішкі «меніне» бағытталған заманауи білім беру тұжырымдамасы үшін өте қолайлы. Коучинг тәсілі біздің жас, жоғары интеллектілі және әлі де тәжірибесіз ұрпақтың мақсаттары мен саналы өмірлік ұстанымдарын қалыптастыруға көмектеседі.

Әдебиеттер тізімі:

1. Давид Б., Коучинг в педагогике: история развития и суть подхода, Научные Статьи.Ру, 20.09.2023

2. Гульчевская В.Г., Коучинг – эффективная технология педагогического сопровождения и поддержки индивидуально-личностного развития обучающихся. http://nauka-it.ru/attachments/article/1331/gulchevskaya_vg_rostov_konf13.pdf.

3. Айдосова А.К., Руководство для учителей по реализации коучинга и менторинга. Астана: ЧУ «Центр педагогического мастерства» АОО «Назарбаев Интеллектуальные школы», 2014

4. «Техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі білім беру педагогтарының кәсіби құзыреттілігін дамыту» білім беру бағдарламасы бойынша педагогтардың біліктілігін арттыру курстарының тыңдаушысына арналған оқу-әдістемелік материалдар, «Talar» КЕАҚ, 2023

ҚАЗАҚ ТІЛІ САБАҚТАРЫНДА ҒАЛАМТОР РЕСУРСТАРЫН ҚОЛДАНУ

Әбілмажинова Жаннұр Қасенбекқызы

«Қазақ тілі мен әдебиеті» пәні оқытушысы,
Құмаш Нұрғалиев атындағы жоғары колледжі

Аңдатпа: қазіргі таңда сабақтарда ғаламтор ресурстарын қолдану қажеттілігі анық көріні отыр. Ғаламтор ресурстары оқушылар мен ұстаздар үшін маңызды рөл атқарады. Қазіргі таңда қазақ тілді емес оқушылар мен студенттерге арналған біршама қазақ тілі курстарын жүргізетін платформалар бар. Мысалы, Tilqural, Tilmedia, Quzhat.kz, balatilibal.kz, sozdikqor.kz т.б мемлекеттік платформалар тегін. Сол платформаларды пайдаланып қарапайым түрінен бастап оқытсақ, оларға жаттау әрі үйрену оңайырақ болады. Онда әртүрлі қызықты ойындар мен тапсырмалар, аудио, видео материалдар қамтылған. Бүгінде ақпараттық-қатынастық технологиялар саласының заманауи жетістіктерінің негізінде білім беруді ақпараттандырудың озық жүйелері байқалуда.

Түйін сөздер: ақпараттық технология, ғаламтор ресурстары, қазақ тілі пәні ,қолдану

Аннотация: в настоящее время отчетливо видна необходимость использования ресурсов Интернета на занятиях. Интернет-ресурсы играют важную роль для студентов и преподавателей. В настоящее время существует несколько платформ, которые предоставляют курсы казахского языка для студентов и студентов, не говорящих на казахском языке. Например, Tilqural, Tilmedia, Quzhat.kz, balatilibal.kz, sozdikqor.kz и другие государственные платформы бесплатны. Если мы будем преподавать с самой простой формы, используя эти платформы, их будет легче запомнить и выучить. Содержит различные интересные игры и задания, аудио и видео материалы. Сегодня на основе современных достижений в области информационно-коммуникационных технологий наблюдаются передовые системы информатизации образования.

Ключевые слова: информационные технологии, Интернет-ресурсы, предмет казахского языка, использование.

Abstract: Teaching using information tools, including teaching using Internet resources, allows us to take into account the individual characteristics of students, to teach individually, to teach

according to the child's abilities. And when it comes to using sites, each site stands out with its own characteristics. By using resources and platforms during lessons in schools and colleges, the teacher can interest students in the subject. Various games, quizzes, discussions ensure that students are not bored in class and learn independently.

The status of our language is the status of our country; therefore, our goal is to educate a literate citizen who knows the state language well. Only if the teacher is always on the lookout, the students in the Russian-speaking classroom will develop Kazakh speaking skills and increase their interest in the subject. Compile and differentiate the method of using Internet resources of school and college teachers. I offered effective ways of Internet resources in Kazakh language classes

Key words: information technology, Internet resources, subject of the Kazakh language, use.

Мақсаты: Қазақ тілі сабақтарында ғаламтор ресурстарын қолдану жолдарын сипаттау.

Зерттеудің міндеттері: Лингвистика саласына байланысты қазақ тілді ғаламтор ресурстарын саралау, талдау; Қазақ тілі сабақтарында ғаламтор ресурстарын қолдану әдістемесін зерттеу;

Зерттеудің ғылыми жаңалығы: Мектеп мұғалімдерінің ғаламтор ресурстарын қолдану әдістемесін жинақтап, саралау. Қазақ тілі сабақтарында ғаламтор ресурстарының тиімді жолдарын ұсыну.

Ақпараттық құралдарды пайдалана оқыту оның ішінде интернет ресурстады қолдана отырып білім беру бұл бізге білім алушылардың жеке ерекшеліктерін ескеріп, даралап-саралап оқытуға, баланың қабілетіне бағыттай оқытуға мүмкіндік береді. Ал сайттарды қолдануға келетін болсақ, әр сайт өзінің ерекшеліктерімен көзге түседі. Мектепте және колледждердегі сабақ барысында ресурстармен платформаларды қолдану арқылы ұстаз білімалушыларды пәнге қызықтыра алады. Әртүрлі ойындар, викториналар, пікірталастар білім алушылардың сабақта жалықпауын және өз бетінше білім алуын қамтамасыз етеді.

Тіліміздің мәртебесі еліміздің мәртебесі, сондықтан сауатты, мемлекеттік тілді жетік білетін азамат тәрбиелеу біздің мақсатымыз. Мұғалім әрдайым ізденісте болса ғана, орыс тілді аудиториядағы студенттердің қазақша сөйлеу дағдылары қалыптасып, пәнге деген қызығушылықтары артады. Мектеп, колледж мұғалімдерінің ғаламтор ресурстарын қолдану әдістемесін жинақтап, саралап. Қазақ тілі сабақтарында ғаламтор ресурстарының тиімді жолдарын ұсындым.

Еліміздегі өзге ұлт өкілдерінің мемлекеттік тілді меңгеруі бүгінгі күннің өзекті мәселесі болып отыр. Қазақ тілін оқыту - қиын да қызықты жұмыс. Орыс тілді аудиториядағы оқытылатын қазақ тілі пәнінің мақсаты – студенттерге қазақ тілін меңгерту, ойлау қабілеті мен сауаттылығын арттыру, қазақ тілінде сөйлеп, жаза білетін дәрежеге жеткізу, қазақ халқының әдет-ғұрпын, тарихын танып талаптандыру, Отанды сүйуге, тілін құрметтеуге тәрбиелеу. Студенттерді қазақ тілін оқу барысында мұғалімнің қойған сұрақтарын түсініп, оған жауап беруге, үйренген сөздерін дұрыс айтуға, әсіресе, құрамында қазақ тіліне тән дыбыстары бар сөздер мен сөз тіркестерін дұрыс қолданып, сөйлемді дұрыс құруға үйрету.[1]

Сабақ- мұғалімнің ізденісінің нәтижесі. Сондықтан да шығар қазіргі сабақ қандай болу керек, оның қандай жақтары жеткіліксіз, қай саласына көп көңіл бөлу керек, күнделікті сабақтың сәтті өтуін қалай қамтамасыз етуге болады, орыс тілді студенттердің қоғамдық өмірде қазақша ауызекі сөйлеу тілін қолдана алатындай деңгейге қалай жеткіземіз деген сан алуан сұрақтар әрқайсымызды толғандырып жүргені сөзсіз. Студенттердің ауызекі сөйлеу тілін, тіл мәдениетін арттыру мен дамыту, сапалы білім беру – қазіргі кезде колледж мұғалімдерінің, тіл мамандарының алдында тұрған басты міндеттердің бірі.

Тіл дамыту жұмыстары ауызша-жазбаша жаттығулар, мәтінмен жұмыс, мазмұндама, шығарма, диктант, мақала жазу, мінездеме беру, суретпен жұмыс, сұраққа жауап жаздыру, жоспар жасату, кітап оқу сияқты жұмыс түрлері арқылы іске асырылады. [1]

Колледж студенттерінің қазақ тілі сабағындағы деңгейі мәз емес. Бұл проблема мектеп қабырғасынан бастау алады деп есептеймін. Мектеп қабырғасындағы ұстаздар орыс тілді сыныптарды қазақ тілі сабағында алдымен қарапайым ауызекі сөйлеу тіліне бағыттаса кейінгі тақырыптар оқушыларға түсінікті болады. Техникалық және кәсіби білім ордаларында білім

алушылар өздерінің болашақ мамандықтары бойынша білім алып шығады кейін ол жұмысқа орналасу барысында қазақ тілді мекемеге жұмысқа орналасса онда ол әріптестерімен сұхбаттасу барысында қиналуы мүмкін. Тұтынушы немесе келген қонақтың мемлекеттік тілде ғана сөйлеуі және түсінуі. Сол үшін де қазақ тілін білуі міндетті және білімалушылардың өмірлеріне қажет.

Студенттердің қазақ тілін меңгерудегі басты назар аударатын жағдай сөздік қор, яғни сөздік қормен қамтамасыз етілген студенттің тіл байлығы мол деп айта аламыз.

Қазіргі таңда қазақ тілді емес оқушылар мен студенттерге арналған біршама қазақ тілі курстарын жүргізетін платформалар бар. Мысалы, Tilqural, Tilmedia, Quzhat.kz, balatilibal.kz, sozdikqor.kz т.б мемлекеттік платформалар тегін. Сол платформаларды пайдаланып қарапайым түрінен бастап оқытсақ, оларға жаттау әрі үйрену оңайырақ болады. Онда әртүрлі қызықты ойындар мен тапсырмалар, аудио, видео материалдар қамтылған. Бүгінде ақпараттық-қатынастық технологиялар саласының заманауи жетістіктерінің негізінде білім беруді ақпараттандырудың озық жүйелері байқалуда. Мен өз тәжірибемде колледж студенттеріне сабақ барысында әртүрлі платформаларды қолданамын. Мысалға, “Tilqural”, “TilMedia”, “Quzhat.kz” т.б платформалармен ресурстарды мамандықтарына байланысты қолданып жүрмін.

Мектепте және колледждердегі сабақ барысында ресурстармен платформаларды қолдану арқылы ұстаз білімалушыларды пәнге қызықтыра алады. Әртүрлі ойындар, викториналар, пікірталастар білім алушылардың сабақта жалықпауын және өз бетінше білім алуын қамтамасыз етеді.

Келесі осы секілді тағы бір тапсырма, 7-тапсырма берілген. Онда қарамен жазылған сөздерді орфографиялық нормаға сәйкестендіріп жазуға берілген. Ол тапсырманы мұғалім сабақ үстінде интерактивті тақтаны қолдана отырып оқытуына болады. Мысалы, «ұлттұқ киім» сөзі берілген, бұл сөзді алып мен тақтадан «emle.kz» ғаламтор ресурсын ашып, осы сөзді жазып көрсетемін, ол жерде қандай мағына беретіндігі, дұрыс жазылуы және қай жерлерде қолданылатындығы туралы анықтама беріледі. Осы сияқты әртүрлі ресурстарды қолдана отырып білімалушыларға білім береміз. Сабақ бір сарынды өтпес үшін оқушыларды немесе студенттерді қызықтыру мақсатында ойын, жарыс немесе өз еркімен білім алу түрлерінде оқытамыз. Алдағы уақытта қандай ресурстарды қандай жағдайда қолданамыз, сонымен қатар әдістемелік жағынан да тоқталып баяндайтын боламыз.

Осындай ғаламтор ресурстары біздің елімізде біршама, солардың бірнешеуін ұсынсақ, <https://tilmedia.kz/> Тіл үйретуге арналған сайт. Оқыту тілі қазақ тілінде емес аудиторияға арналған. Қарапайым деңгейден бастап қамтылған сайт. Ауызекі сөйлеу, сөздік қор, жаңа сөздермен қамтамасыз ету бұл проблеманың барлығы осы сайтта қатастырылған. Сайтта қазақ тілінде қолдануға болатын барлық дерлік сайттар көрсетілген.

<https://sozdikqor.kz/> Сайтта сөздер мен сөз тіркестерінің анықтамалары ұсынылған. Бұл сайтта барлық дерлік қазақтың сөздері қамтылған. Студенттер қазақ тіліндегі сөздердің мағынасын осы сайттан іздесе болады. Үй жағдайында және сабақ барысында қолдануға болады.

Бұл ресурстардың ішінде тағы бір беделділердің бірі «atau.kz» ресурсы. Ол ономастикалық электрондық базаны ашудың негізгі мақсаты – еліміздің өңірлеріндегі көше, елдімекен, мекемелер мен түрлі нысандарға берілген атауларды жинақтап, қазақ ономастикасының біртұтас жүйесін жасау арқылы ел аумақтарындағы атауларды біріздендіру. Бұл электрондық база ономастика саласындағы қордаланған мәселелерді шешудің бір тетігі болады. Бұл ресурсты білім беруде қалай қолданамыз деген сұраққа жауап іздесек Б Әрінованың 6-сыныпқа арналған оқулығының ішінде мынадай тапсырма берілген. Сурет бойынша «Шымбұлақ» туралы әңгімелеп жазыңдар. Тапсырманы орындамас бұрын сайтты пайдаланып оқушыларға аталған жердің қай жерде орналасқандығын, осы атаумен тағы қандай жерлер аталатындығын және қандай мағына беретіндігінен хабардар етуімізге болады. Сонымен қатар, жер-су атауларына байланысты тақырып өткен жағдайда, оқушыларды оның орналасқан жерін т.б ақпараттармен қамтамасыз етуі қажет. 4- суретте көрсетілген

«Шымбұлақ» мекені. Осы жер жайлы ақпараттар жинау үшін ресурсты оқушылар тиімді пайдаланады деген ойдамын.

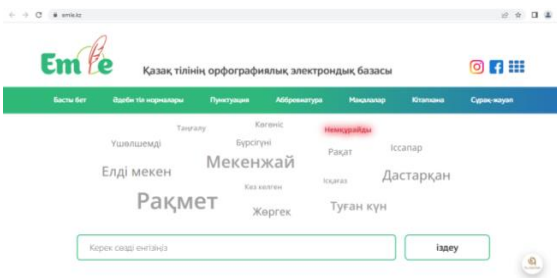
2 сурет. 6-сынып оқулығында берілген тапсырма

<https://tilqural.kz/> Қазақ тілін деңгейлеп оқытуға арналған сайт. Қазақ тілін үйренуге арналған деңгейлік оқу құралдарын жүктеп алуға болады. Бұл сайтпен үй жағдайында және сабақ барысында қолдануға болады.

Emle.kz Emle.kz сайты тіліміздегі сөздердің дұрыс жазылуын қамтамасыз ететін сайттардың ең жоғарғысы. Сайт 2016 жылдың желтоқсанында ресми түрде қолданысқа берілді. Бүгінгі күнге дейін 2 мыңға жуық материал енгізілген. Оның ішінде аббревиатура бойынша – 1228, ғылыми мақалалар саны – 130, тіл нормасына байланысты материалдар – 20, пунктуация – 11, кітапхана қоры – 36,598 сұраққа жауап берілген. 2021 жылдың наурыз айында сайттың дизайны жетілдіріліп, материалдық базасы қайта толықтырылды.

Электрондыбаза мынадай блоктардан тұрады:

Басты бет, әдеби тіл нормалары, пунктуация, аббревиатура, мақалалар, кітапхана, сұрақ-жауап. Ресурс біршама жұмысты қамтиды, алайда кей сөздер бұнда енгізілмеген, сайт даму үстінде. Бөлімдерінде түсіндірмелі сөздіктерде қамтылған.

3 сурет. Ресурстың «Басты бет» бөлімі

Берілген суреттегі «emle.kz» сайтының басты беті, осы беттен біз керекті ақпараттарды таба аламыз. Бұны қандай жағдайда, қандай тапсырмаларда қолданамыз деген сұраққа келетін болсақ, біз зерттеу жүргіздік. 5-9 сыныптар арасында қазақ тілі пәнінен берілген тапсырмаларды қарап шықтық. 5-сынып тапсырмасына тоқталар болсақ, Б.Қапалбек, М Жолшаева, Т.Мадиевалардың ұсынған оқулығында 35-бет, 7-тапсырмасында былай делінген: Қарамен жазылған сөзді орфографиялық нормаға сәйкестендіріп жазыңдар. «Қазақтың басқа халықтарға ұқсамайтын ұлттық киім үлгілеру табиғат жағдайы мен көшпелі тіршілікке сәйкес қалыптасты. Қазақ гиімінің барша сымбатты ойуу-өрнегінде, әрбір әшекейінді халқымыздың тарихының, ой-дүниесінің қайталанбас көрінісі бар. Ол-біздің ұлттық мәдениетіміз» [27]. Бұл жерде қарамен жазылған сөздер: ұлттық, үлгілеру, гиімінің, ойуу осы сөздерді «emle.kz» сайтынан қарауға болады. Сайт тек бұндай жағдайларда ғана қолданылмайды, оны әр сабақ үстінде қолдануымызға болады. Сабақ үстінде білімалушылар арасында дау туындап қалды делік ұстаздың айтқаны әрине дұрыс әрі заң алайда, білімалушыларға дәлел ретінде ресурсты ашып, жазылуын тексеруімізге немесе мағынасын қарап, ізденіп көруімізге болады. Студенттердің және оқушылардың үй тапсырмасын берген жағдайда кей сөздерді осы ресурстан қарауымызға болады деп нұсқау

беріп жіберсек, онда олардың қызығушылығы оянып, білімді өз бетімен ізденіп орындайды. Сонымен қатар, дұрыс жазып, сөйлеуге дағдыланады. Тағы бір 11-сыныпқа берілген жаттығулардың бірі 3-тапсырма. Қате берілген тілдік бірліктерді орфографиялық нормаға сай түзетіп «Болашақтың энергиясы» тақырыбында мәтін жазыңдар. Жай сөйлем түрлерін ажыратыңдар. «Баламалы энергия түрлері, онтайландыру, кеңауқымды жоба, табиғи қайнар көзі, адам ден-саулығына пайдалы орта, шикі зат көзі, еуропа елдері, заманауи технология, табиғи ресурстарды сақтау» [30;276]. Сонымен дәл осы сыныпта, кітап баспасындағы оқулықта 5-тапсырма берілген, ол пунктуацияға, яғни тыныс белгісі тақырыбына байланысты. Тапсырмада кесте беріліп,мынандай нұсқау берілген: оқылым мәтінінен бірнеше мысал алып, тыныс белгісінің қойылу себебін анықтаңдар [30; 286]. Бұл тапсырманыда «emle.kz» сайтынан қарауымызға болады. «Пунктуация» бөліміне кіріп, керекті тыныс белгінің үстінен басып қандай жағдайда қолданылатынын оқуымызға болады. Сабақ барысында ұйымдастыру кезеңінен кейін, жаңа сабақ бөлімінде дәстүрлі әдістерден қарағанда, осы сайтты ашып көрсеткен оқушыларға және студенттерге қызықты болатыны сөзсіз.

2-кесте

Оқулықта берілген тапсырма

Мысалдар	Тыныс белгілері	Қойылу себебі
Ал сол тізімнің ішінде болу-айтарлықтай абырой, мәртебе.	Сызықша, үтір	

Кейін үй тапсырмасын орындау барысында, кез келген уақытта қолдана алады. Сонымен қатар, қазақ тіліндегі«Үндестік заңы», «Ықпалдар» тақырыптарында тиімділігі зор. Осындай тақырыптарды өткен кезде қолдануға болады. Мысалы, белгілі бір түбір сөзге қосымша жалғанған кезде дыбыстар өзгеріске түсіп, әріптердің дыбысталуы жазылуынан қарағанда ерекшеленіп жатады, сол сәттерде қолдану сабақта оқушыларға түсінікті болу деңгейін арттырады.

Tilqural - бұл қазақ тілді емес яғни орыс, тәжік, қытай т.б елдерің азаматтары немесе басқа тілдегі, өзге ұлтты халықтарға қазақ тілін үйретуге болатын ресурс. Елдегі жоғарғы оқу орындарында қазақ тілде оқытпайтын мектептердегі қазақ тілі мен әдебиеті деген мамандық бар, яғни бұл ресурс сол мектептерде өткізілетін қазақ тілі сабақтарына өте тиімді. Оқушылар немесе студенттер қыркүйек айында сабаққа келіп қазақ тілі сабағын бастағанда жоспарға қосып алуға болады. Онда бейнероликтер, мәтіндер қамтылған және ең бастысы деңгейлеп оқытуға негізделген. Алғашқы деңгейі «оңай» деңгейі бұл деңгейде сәлемдесу, отабасы, танысу секілді алғашқы қадамдардан басталады. Ресурсты сабақ үстінде қолдану өте тиімді әдіс себебі, оқушылар өткен тақырыптарын қайталап шығады және сатылай көтерілу арқылы жүйелі түрде білім алады. Сайттың ішінде тапсырмалар берілген онда бірінші, тақырып оқытылып, кейін тапсырмалар орындау арқылы бекітіп алады.

Әр деңгей өзіне тән тақырыптар мен тапсырмаларды қамтиды. Егерде деңгейі төмен оқушы болса, үй тапсырмасына А1 деңгейін осы сайттан оқып тапсырмаларын беруге болады. Оқушыларға қызықты болатындай көркемдік құралдар тиімді пайдаланылған. Терминком-қазақ терминологиясы жайлы толық мәлімет беретін сайт. Берілген ресурс терминологиялық комиссия бекіткен терминдерді пайдалану үшін, салааралық терминологиялық қорды біріздендіру және жетілдіру үшін пайдаланады. Ресурс 2016 жылы 20 қазаннан бастап жұмыс істеп тұр.

Ресурсты қолданған кезде «Мектеп термині» деген бөлімді таңдап, кейін сыныпты көрсетіп, пәнді таңдап терминді іздеуге болады, пәнді таңдаймыз. Мысалы, қазақ тілінен кәсіби сөздерді өттік делік, сонда термин сөздерге тоқталған сәтте осы ресурсты пайдаланып оқушыларға түсіндіруімізге болды. Оқушыларға үйге тапсырма бергенде де терминдерді үйден қарап жазып кел деген жаттығу жұмысын беріп, осы сайттан қарап, анықтамасын жазып келіндер деп айтуымызға болады.

Ресурстың қолданылуын тапсырма ретінде көрсететін болсам, 10-сыныптың кітабында берілген 4-жаттығуға назар салсақ, Мұнда мынандай тапсырма берілген, төмендегі термин сөздердің мағынасын анықта. ЕҚЫҰ, транспаренттілік, ресурс, «қосарланған стандарт», Ауғанстан түйіткілі, жаңа парадигмасы, Хельсинки актісі, Жаңа Еуропаға арналған Париж хартиясы, «ыстық нүкте» [32;546]. Тапсырманы сыныпта орындаған жағдайда ұстаз интерактивті тақтаға ресурсты қосып, оқушылармен бірге орындауына болады немесе үйге тапсырма ретінде беріп, оқушылардың өз бетімен орындауға мүмкіндік береді.

«Tilmedia.kz» Бұл ресурста бейнеролик пен мәтіндермен жұмыс жасау қарастырылған. Білім алушылардың назарын аудару үшін әртүрлі бейнероликтер берілген. Елімізде білім беру саласында жаңа технологияларды қолдану басты міндет болып отыр. Ол тек қана техникалық құрал емес, ресурстармен ақпараттық технологиямен қамтамасыз етілу білім беру жүйесіндегі сабақ берудің жаңаша әдісі болып отыр. Қазіргі білім жүйесінің ерекшелігі – тек біліммен қаруландырып қана қоймай, өздігінен білім алуды дамыта отырып, үздіксіз өз бетінше өрлеуіне қажеттілік тудыру. Әрбір педагог өз пәніне білім алушылардың қызығушылығын ояту үшін түрлі жаңа ақпараттық технологиялардың әдіс-тәсілдерін қолдануды көздейді. Білім алушылар сыныпта немесе аудиторияда отырып интерактивті тақтада көрсетілген сұраққа өздерінің смартфондары арқылы жауап бере алады.

Білім алушыларды үйде өз бетімен білім алуы үшін сайтты пайдалануымызға болады. Жаздық демалысқа кетіп бара жатқан төмен деңгейлі білім алушыларға сайтты таныстырып, тақырыппен танысып тапсырмаларын орындап келуге берген жағдайда кем дегенде сөздік қорына 20 шақты сөз қосып келері анық.

Қорыта келгенде, тіліміздің мәртебесі еліміздің мәртебесі, сондықтан сауатты, мемлекеттік тілді жетік білетін азамат тәрбиелеу біздің мақсатымыз. Мұғалім әрдайым ізденісте болса ғана, орыс тілді аудиториядағы студенттердің қазақша сөйлеу дағдылары қалыптасып, пәнге деген қызығушылықтары артады.

Әдебиеттер тізімі:

1. Қазақстан мектебі журналы, №3 (1154) 2022 жыл, наурыз. 48 бет
2. «Tilalemi.kz» сайты//<https://tilalemi.kz/>
3. «Tilmedia.kz» сайты//<https://tilmedia.kz/>
4. «Sozdikqor.kz»//<https://sozdikqor.kz/>
5. «Balatili.kz» сайты туралы//<http://balatili.kz/>
6. «Termincom.kz» сайты//<https://termincom.kz/>
7. «Tilqural.kz» сайты жайлы//<https://tilqural.kz/> [13;]
8. «Qujat.kz» сайты//<https://qujat.kz/>
9. «Atau.kz» сайты//<https://atau.kz/>
10. «Qazlatyn.kz» сайты//<https://www.qazlatyn.kz>
11. Edu.e-history.kz сайты//<http://edu.e-history.kz/kz>
12. «El.kz» сайты//<https://el.kz/>
13. Радио туралы//<https://qazradio.fm/kz/about/>
14. «Anatili.kazgazeta.kz» сайты жайлы//<http://anatili.kazgazeta.kz/>
15. «Qazsoz» телеграмм каналы: <https://t.me/qazsoz>
16. Мұғалімге арналған нұсқаулық. III деңгей
17. Қазақ тілі сабағын оқытуда қазіргі заманғы ақпараттық-коммуникациялық технологияларды қолдану//<https://bkokdi.kz/kz/2016smart1/2393-conf.html>
18. Қазақ тілі сабақтарында ақпараттық-коммуникативтік технологиялардың мүмкіндіктерін қолдану жолдары//<https://45minut.biz/?p=10140>
19. Насыритдинова Г.Н. қазақ тілі сабақтарында оқушылардың білім сапасын арттыруда ақпараттық-коммуникативтік технологиялардың маңызы. http://www.rusnauka.com/9_SNP_2015/Philologia/1_187867.doc.htm
20. «Kahoot» туралы//<https://kk.wikipedia.org/wiki/Kahoot>

21. Қапалбек.,Б т.б Қазақ тілі жалпы білім беретін орта мектептің 5-сыныбына арналған оқулық/Б.Қапалбек,М Жолшаева, Т.Мадиева – Алматы: Мектеп 2017. – 224., б сур.
22. Педагогикалық үрдісте ғаламтор желісінің мүмкіндіктерін пайдаланудың жолдары//<https://infourok.ru/pedagogikali-deriste-alamtor-zhelisini-mmkindikterin-paydalanudi-zholdari-2861682.html>
23. «Emle.kz» сайты жайлы ақпарат//<https://kk.wikipedia.org/wiki/Emle.kz>
24. Ермекова Т.Н.ж.б Жалпы білім беретін орта мектептің 11-сыныбының жаратылыстану-математика бағытына арналған оқулық./Т.Н.Ермекова, К.Ә.Бертілеуова,Р.Н.Мұнсаева. – Нұр-Сұлтан: «Арман-ПВ» баспасы, 2020. – 144 бет.
25. Қапалбек.,Б т.б Қазақ тілі жалпы білім беретін орта мектептің 7-сыныбына арналған оқулық/Б.Қапалбек,М Жолшаева, Т.Мадиева – Алматы: Мектеп 2017. – 224., б сур.
26. Қазақ тілі. Жалпы білім беретін мектептің жаратылыстану-математика бағытындағы 10-сыныбына арналған оқулық /Ж.Дәулетбекова, Қ.Рай, Л.Жұмекенова.- Алматы: Атамұра, 2019 – 96 бет.
27. Құрманбайұлы. Ш. Терминология мәселелері. 2-кітап. – Астана: 1-
28. «tilalemi.kz» сайты жайлы//<https://tilalemi.kz/article/2861-.html>
29. Сайт туралы//<https://bilimland.kz/kk/subject/kazah-tili/8-synup>

ДІН МЕН ДӘСТҮРДІҢ ҰРПАҚ ТӘРБИЕСІНЕ БЕРЕРІ

Сапарбекова Гульнар Жайдаровна

қазақ тілі және әдебиеті пәндерінің аға оқытушысы,

жоғары санатты педагог, ф.ғ.к.

Астана қаласы әкімдігінің

«Қоғамдық тамақтандыру және сервис колледжі» ШЖҚ МКК

Андатпа: мақалада тәрбиенің түпкі мәні мен адамның өмір сүруінің мәні неден басталады, оның рухани құлдырауына не себеп, ұлттық сананы, рухты қалыптастыру жолдары туралы сөз етіледі. Ұлттық мектеп қандай болу керек? Бүгінгі зиялы ұрпақтың мойнындағы міндет. Қазіргі қоғамда мектептерді халықтық, ұлттық рухқа негізделген қосымша бағдарламалармен толықтыру мәселесі және осы мазмұнда ұсынылған бағдарлама мазмұны ұсынылды. Ол қандай нәтиже береді. Ұлттық құндылықтарды меңгертуде күтілетін нәтиже. Бүгінгі шәкірт моделі қандай болу керек.

Түйін сөздер: тәрбие, шәкірт моделі, ұлттық рух, рухани өсіру

Аннотация: в статье речь пойдет о том, с чего начинается суть воспитания и смысл существования человека, что вызывает его духовный упадок, пути формирования национального сознания, духа. Какой должна быть национальная школа? Задача сегодняшнего интеллектуального поколения. В современном обществе была предложена проблема наполнения школ дополнительными программами, основанными на народном, национальном духе, и содержание программы, представленной в данном контексте. Какой результат он дает, ожидаемый результат в усвоении национальных ценностей. Какой должна быть сегодняшняя модель ученичества.

Ключевые слова: образование, студенческая модель, национальный дух, духовное воспитание.

Annotation: The article will talk about where the essence of education and the meaning of human existence begins, what causes its spiritual decline, ways to form national consciousness, spirit. What should be the national school? The task of today's intellectual generation. In modern society, the problem of filling schools with additional programmes based on the folk, national spirit, and the content of the programme presented in this context has been proposed. What result it gives, the expected result in the assimilation of national values. What should be today's model of studentship.

Key words: education, student model, national spirit, spiritual education.

Адам болмысы сөз болғанда көбі мына нүктеде сүрінеді. «Адамды адам етіп тұрған негізгі элементтер – этика нормалары» - деп түсіну. Баланы әдепті етіп өсірсек, одан жақсы адам жоқ, қоғамда барынша сүйкімді болады, тәрбиенің түпкі мәні осы деп ойлаймыз да, балаға этиканың түр-түрін таңа бастаймыз. «Үлкенмен Сіз деп сөйлес!», «Сыпайы жүр!», «Боқтап сөйлеме!», «Үлкеннің сөзін бөлме!» деген сияқты әдептің бәрін үйретеміз. Бұл дұрыс! Бірақ мұның кемдігі бар дүние. Бірінші кемдігі: бала күннен тым тәртіппен өскен адамның бойындағы еркіндік феноменін көрмей, оны «тәрбие көрмеген» деп қала мәдениетімен өлшейміз. Екінші кемдігі: балаға әдеп норманы тым қатал түрде пайдалану болмысты күйретуге апарды. Бұл қатал нормалар оның болмысының қалыптасуына еркін ойлауына, шешім қабылдауына, өз бетінше әлемді тануына, өзінен есеп алуына, өзін сынайтын қасиеттерден тұсаулап тастайды. Болмыстың міндеті өзін-өзі қашап шығу еді. Оған мүмкіндік бермей, бүкіл жолдарды жауып, тұншықтырамыз. Яғни, адамның өмір сүруін, оның көңіл күйін, сезімін, ішкі талпынысын ескермейміз. Адамның өмір сүруінің мәнін түсінуге мүмкіндік бермейміз. Оның өмір сүру сезімдері солған сайын өзін еркін тіршілік иесі ретінде сезінуі әлсірейді. Кім көрінгеннің қолшоқпарына айналып, не адам емес, не маман емес, әйтеуір бір қуыс кеуде [1].

Ал өзін болмыс ретінде сезінген адам кез-келген моральдық талапты сүзгіден өткізе алады. Тіпті оған ата-анасы айтып отырса да, талап етсе де ойланып, тексеріп, оң солын қарап, шешімді өзі қабылдайды. Адам өз болмысының мәнін түсіну арқылы ғана өзінен тыс сыртқы дүниеде не бар екені жайлы пікір айта алады.

Негізінде «жоқ» деп айта алатын, ары мен ақылы алдында жауап бере алатын ұрпақ тәрбиелеу басты міндетіміз.

Қазіргі кезде жұмысбасты ата-ана тұрмысын реттеймін деп жүргенде баласының он бестен асып кеткенін байқамай да қалады. Он бестен асқан бала үйдегі тәртіптің ықпалына түспейді, ол енді қоғамның ығымен кетеді. Болмаса, ата-ана «мені жоқ» өзіне ыңғайлы баланы жасап алады, Осындай адасып жүрген балаларды тәрбиелеу ұстаз үшін оңай шаруа емес.

Қазақ тілі және әдебиеті пәндерінің маманымын, мемлекеттік бағдарлама шеңберінде дәріс беріп жүрсем де, мені ойландыратын бір сұрақ бар. Ол «Бізге қандай оқу керек» деген мәселе. Бұл сұрақ қазақ халқының өткен ғасырдағы тарихында да сан рет көтеріліп отырды. Ұлттың дәстүрлі тәрбиесіне қысым түсе бастаған шақтарда күн тәртібіне қойылды. Бұл саясаттың ұлттық ерекшеліктерді жоюға бағытталғандығын сезген қазақ зиялылары да осы мәселені көтерген. Мағжан Жұмабаевтың, Жүсіпбек Аймауытовтың педагогикалық еңбектері мен А.Байтұрсыновтың оқулықтар жазуы халқымыздың тағдыры үшін оқу мәселесінің қаншалықты өткір болғандығын аңғартады. Мектеп қандай болса, тәрбие сондай болатынын көрегендікпен білген еді. Өкінішке қарай, ұлттық мектеп мәселесі әлі шешілген жоқ. Саяси тәуелсіздігімізді алғанмен, рухани тәуелсіздікке жету оңай емес.

Қазақ деген халықтың жақсы қасиетін танытатын осы ұлттық мектебі. Мектеп – адамды қалыптастырушы, адамның жанын жасаушы орта. Құдайға шүкір бірізді қазақ мектептері бар ғой, бірақ рухымыз тапталған, дәстүрден қол үзудің аз алдындамыз. Ең бастысы – ұлттық сананы қалыптастыру, ұлттық жақсы қасиеттерін сіңіру. Ол өткенді ғана аңсау, тұйықталу емес, өзіндегі бар дүниені дамыта отырып, әлемдік өркениетке ұмтылыс деп түсінуіміз керек.

Басқа елдің тәжірибесін тұтастай енгізу жақсылыққа әкелмейді. Оның ішінде ұлттық құндылықтарға қабысатынын ғана пайдалануымыз керектігін ескере бермейміз. Қандай бір озық дүние болса да, өз елінің мүддесі тұрғысынан жасалады. Сырттан ендірген жат мүдделердің қажеттілікке айнала алмайтыны сондықтан. Тамырсыз гүл өспейді [2].

Өзінді қор, өзге ұлтты зор тұту – жасықтық, кембағалдық сезімді бастан кешірдім. Өз мәдениетінді менсінбей, өзге ұлт мәдениетінің алдында бас июді, бірнеше ғасырлық бодандық біздің жан дүниемізге осындай кембағалдық сезімін орнатқанын сездім. Көкбөрінің ұрпағы бұйығы болуы дұрыс па? Тәуелсіздікке қол жетті, бірақ жан дүниеміз әлі өзгере қоймағаны анық. Бүгін де «ағылшыншылдық» қосылды. Өз ұлтының дәстүрлі жетістіктеріне мақтаныш сезімі қалыптаспаған жерде осылай жалғаса бермек. Бұдан құтылудың жолы – әрбір қазақ баласы ұлт мәдениетін түбегейлі меңгеріп, ұлттық құндылықтар негізінде оқуы керек.

Қазақ халқының ғұрыпты ғұмырын білмей әулие бабалар салған жолмен мағыналы өмірге жалғану қиын. Бір кездері ешкімге ештеңе керек еместей көрінетін. Жоқ, бүгін де ойым өзгерген.

Қазақ өмір тіршілігі сан ғасырлық түркілік, шығыстық дүниетаным аясында қалыптасты. Қазақ мәдениетінің мәніндегі діни сананың мазмұны исламмен жалғасын тапты. Ең бастысы мәдениеттің қабаты тіл десек, осы тіл арқылы исламның құндылықтық, дүниетанымдық, ділдік, психологиялық, эстетикалық, этикалық және т.б. ұғымдары, түсініктері орныққан. Одан ары тарихы, өнері, әдеті, ғұрыптары, сәулеті, жазуы мен әдебиеті, сазы мен жыры, тұрмысы жалғасып кете бермек. Осы қабаттардың мәні мен мазмұны діни санамен үйлесім тапқанда ғана ұлттық мәдениеттің болмысы мен табиғаты ашылады.

Бүгінгі зиялы ұрпақтың мойнында бір ғана рухани міндет тұр. Ол міндет өзінен кейінгі ұрпаққа рухани құндылық қалдыру.

Мектепті тоғыз жыл бойы оқып, білім алып келіп отырған бала психологиясынан көп нәрсені ұғуға болады. Бала күннен рухани құндылықтың дәні себілмеген, соның әсерінен орнын таба алмай адасып жүрген жас өспірім ұрпақпен бетпе-бет келгенде: «Мұнымен қайда барамыз, түбінде кім боламыз? деген ойлар жаныңды жегідей жейді. Адасып, «жүр десе» еріп жүре беретін өзіндік ой пікірі жоқ ұрпақты көргенде қынжыласың. Мұның бәрі қоғамның тәрбиесі ме, әлде ата ананың тәрбиесі ме, әлде мектептің салғырттығы деген ойлар көз алдында жүріп жатады.

Қазіргі қоғамда мектептеріміз халықтық, ұлттық рухқа негізделмеген. Сондықтан бүгінгі күні осы мәселе - қосымша бағдарламалармен толығы тиіс. Төменгі сыныптан бастап ертегі, аңыздар, салт дәстүрді насихаттайтын қиссалар, ұлттық әдеп, қазақ елінің арғы-бергі тарихынан қызықты оқиғалар, ұлт тұлғалары, ежелгі әдебиет, ислам мәдениетінен мағлұматтар берілуі керек. Ұл тәрбиесі мен қыз тәрбиесінің ерекшеліктерін ескере отырып, бастауыштан мектеп бітіргенге дейін халық тәрбиесінің негізінде жүргізу. Қыздарды отбасына бағыттау. Сөйлеу өнеріне дағдыландыру, қазақ өнерінің тарихын білумен бірге, оны бойға сіңіру және т.б. Мектептің бағыт-бағдары, мазмұны түгел қазақ рухында болуы қажет. Осындай мақсатты көздеп, техникалық кәсіптік білім беру бағытындағы 15-18 жас аралығындағы білім алушыларына «Отбасы тәрбиесіндегі ұлттық құндылықтарды меңгерту жолдары» тақырыбында факультативтік курсқа арналған бағдарлама әзірледік. Бағдарламаға негіз болған құндылық теолог Санжар Керімбайдың құрастыруымен жарыққа шыққан «Салт-дәстүрлер сөйлейді» еңбегі [3].

Бағдарламаның мақсаты баланың рухани өсуіне басшылық жасау. Рухани өсіру дегеніміз – кісілік қасиетін дамыту, шығармашылық қабілетін дамыту; – дүниетанымын кеңейту және. отбасы тәрбиесінде ұлттық құндылықтарды бойына сіңірген еңбекқор, адал, саналы, жасампаз азаматты тәрбиелеу. Еңбек адамзаттың туғаннан, фани дүниеге аттанғанға дейінгі адам болмысында болатын оқиғаларды «Сәбилік шақ», «Қалыптасу кезіндегі жөн-жоралғылар», «Табиғатпен тіл табысу» «Жамандықтан сақтандыратын ырым-тыйымдар», «Үй болу», «Бақытты отбасын құру», «Отбасы проблемасы қайдан туындайды» және т.б тараулармен меңгерте отырып, мұндағы құндылықтарды насихаттау болды. Мәселен:

Сәбилік шақ. Баланың дүниеге келуіндегі салттар, жөн-жоралғылар, әдет-ғұрыптар, ырым-тыйымдар туралы білімдері кеңейеді. Онда құрсақ шашу салты, сүйінші сұрау, нәрестеге көрімдік беру, бала емізудегі тыйым, құндақтау дәстүрі, қалжа беру, балаға ит көйлек кигізу, бесікке бөлеу дәстүрі, бос бесікті тербетпеу, бесік жыры, қырық күн тұзды суға шомылдыру салты, баланы қырқынан шығару дәстүрі, шілдехана салты, азан шақырып ат қою, жақсы есім таңдау, жас баланың аузына түкірту, тұсау кесу, балаға теріс көйлек кигізу туралы құндылықтарды меңгереді.

Қалыптасу кезеңіндегі жөн-жоралғылар: сүндеттеу салты, сәбидің сүндеттеліп туылуы, қолға су құю, сәлемдесу үлгісі, асты «біссімідә» деп бастау, әжетханаға жалаңбас кірмеу, әжетханаға кірерде дыбыстау, әжетханада сөйлемей, әжетханада түкірмей, аспанға қарап түкірмей, адамға түкірмей, кісіге қарап есінемеу, құлақ неге шуылдайтынын білу, уһлемей, түкірген адамға жәрекімалда деп айту, күлді жерді баспау, нан қиқымын шашпау, нан

қиқымының шарапатын білу, күрішті қастерлеу, тұзды шашпау, өзгенің асына сұқтанбау, тырнақты тістемеу, қолды жуған соң сілкімеу, бүйірінді таянбау, саусағыңды шошайтпау, адамды мазақтамау, жарымжан жанға күлмеу, екі түрлі аяқ киім кимеу, жыңғылмен мал айдамау, қыз баланы құрметтеу.

Табиғатпен тіл табысу. Табиғатты саламат сақтау үшін сакральді дүниетанымын байытады. Адамзат бұл міндетті атқару үшін рухани құндылықтарға жүгінуге мәжбүр. Жамандық пен жақсылықты айыруда және шиеленіскен қоғамдық проблемаларды шешуде діни аңыздар адамға қайрат-жігер береді. Егер біз табиғатпен тіл табысып, өркениетті қоғамға айналғымыз келсе, діни аңыздарды санаға сіңіруге мәжбүрміз. Аңыз-әңгімелер адамды табиғатпен тілдесуге үйретіп, киесі мен құты туралы қасиетті сезімдерді егуге дағдыландырады. (Құмырсқаға тиіспеу, дәуітке тиіспеу, шегірткеге бейсауат тиіспеу, тасбақаны өлтірмеу, бал арасының ұясын бұзбау, жауынқұртқа тиіспеу, кептерге тиіспеу, торғайға тиіспеу, қарлығашқа тиіспеу, көкекке тиіспеу, бірқазанға тиіспеу, аққуды атпау, құс ұясына тиіспеу, қасқалдақты өлтірмеу, ақбөкенді нақақ өлтірмеу, көктемде жан-жануарға тиіспеу, суды бүлдірмеу, көк шөпті жұлмау, ағаш ексең күнәң жеңілдейді, бейітте өскен ағашты сындырмау, бау- бақша өсіру, бұлақ көрсең көзін ашу, жыланның басына ақ құйып шығару, тауық асырау, малды теппеу, төрт түлікті қастерлеу, жылқы адамның досы екенін білу)

Тұлғаға айналу кезеңі. Адамның рухани өсіп жетілуін аңыздар арқылы оқып үйренеді. Мағыналы аңыздар адамның рухани өсіп жетілуіне және психологиялық көңіл-күйінің осы өмірге және о дүниеде кездесетін барлық қиындықтарға дайын жүруіне шынықтырады. Ата-бабадан жеткен кез келген әдет-ғұрыптардың бойында тұлғалық идентификация сақталған. Дәстүрді білген оны қолданған адам ата-бабалары сияқты мағыналы өмір сүре алады. (Ағарғанды аяқ асты етпеу, ырысты аяқасты етпеу, таңғы асты тастамау, жырық ыдыспен ас ішпеу, төгілген шайды ішпеу, асты сынап-мінемеу, сұқтанып қарамау, тұмар тағу, қолға жүзік тағу, әйелдердің сырға тағу дәстүрі, алқа тағу салты, үлкенге құрмет, кішіге ізет, ата-анаңды құрметтеу, ұстазды құрметтеу, үлкеннің жолын кеспеу, жолаушының жол ақысын беру, жолаушыны жын шайтаннан сақтайтын амал, жүргенге жөргем ілінеді, айды құрметтеу, бейуақытта жыламау, күн батарда ұйықтамау, дәрет алып таза жүру, дәретті сол қолыңмен алу, ғұсыл-дәретпен жүру, қораға дәрет сындырмау, табалдырықты баспау, түнде суға бармау, түнде жалғыз суға түспеу, түсінді бейпіл ауызға жорытпау, жайнамаздың шетін қайырып қою, сейсенбі күнгі сақтық, өсек айтпау, темекі тартпау, насыбай атпау, бата беру)

Ырым-тыйымдар. Жамандықтан сақтандыратын ырымдардың сакральды сипатын біледі. Киелі мазмұны жоғалмаған дәстүрлер халықтың бойында рухани иммунитет қалыптастырады. Өмірден мән таппаса, адам ұрпағы тіршіліктен түңілуге бейім тұрады. Қалың жұртқа кең тараған аңыз-әңгімелер бұқара халықтың назарын Мәңгілік Мәнге аудару арқылы олардың қарапайым тұрмыстарын да мағынаға толтырады. Ырым-тыйымдардың мақсаты кемел адам екенін дәлелдеу үшін өмірінің соңына дейін нендей жаман қасиеттерден жеріп, қандай асыл қасиеттерді игеруге тиісті екенін нұсқап тұрады. Аңыз-әңгімелер межесін белгілеп берген шеңберден шығып кеткенде адамның айуаннан төмен болу процесі басталады. Аңыз-әңгімелерде айтылатын ырым-тыйым талаптар адамның қай кезде айуанға айналатынын анықтап тұратын шегаралар. Адам әу баста барлық адами қасиеттерімен бірге жаралған өмір сүру барысында кие мен құттан аластау арқылы айуани сипатқа айналады. (Сақалыңды сипама, бетіңді баспа, жезөкше атауы, ашына атауы, аяқты айқастырма, жақты таянба, шапанды желбегей жамылма, үйге сол аяқпен кірмеу, аяқты аспанға көтермеу, саусақты сықырлатпау, ысқырмау)

Үй болу. Қазақ халқының салттары мен дәстүрлерін пайғамбарлар өмірі арқылы біледі. Жас жігіттің үйленіп, ата-анасына келін әкеліп, отбасын қуанышқа бөлеуі неше түрлі салт-дәстүрмен, ырым-тыйымдармен қабатаса өріледі. Ертедегі қазақтар шаңырақ көтеру процесінің әрбір деталін міндетті түрде Мәңгілік Мәннен таратуға тырысқан. Жаңа өмірге қадам басар сәттегі әрбір іс-қимыл тылсым әлеммен тығыз байланысып жатыр. Егер осы жөн-жоралғылар иләһи аңыздармен байытылып, Құран рухымен суарылмағанда мән мағынадан

жұрдай болып, атам заманда ұмытылып кетер еді. (Қазақ салтындағы беташар, үйлену тойы, неке кию, қалың мал, құда түсу, сырға салу, киіт беру, күйеу киімі, шашу шашу дәстүрі, сыңсу айту дәстүрі, шымылдық тұту салты, сәлем салу дәстүрі, әйелдің сән-салтанаты, ерінің әулиелігі әйелінің тазалығынан, қызды төрге шығару, жиенді сыйлау, жиеннің қырық серкеші, үйді түтінмен аластау, аршамен аластау, адыраспан тұтату, үкі қауырсынын кие тұту, кәрі жіліктің киесі, жеті шелпектің пайдасы, садақаның пайдасы, жеті қазына, бас тартсаң тісін қағып әкел, бас тарту кәдесі, құт қойдың құлағында, қуыс үйден құр шықпа, шапан жабу дәстүрі, майлықпен аяқ киімді сұртпеу ырымы, астың бетін ашық тастама, мүжілген сүйекті үйде қалдырма, шайтан қабықты кесіп таста, көршіңмен тату болу, тұзды тегін берме, үлкеннің төсегіне отырма, ер адамның киімін баспа, қойшының таяғында құт бар, мал сатқанда ноктасына бекем бол, Сараңның пірі – Қарынбай, ерулік беру, уыз көжеге шақыру, көрісу әдебі, наурыз көже, қызыр тұту, құрбан айт мерекесі, ораза ұстау жарамазан айту, азан шақырту дәстүрі, мәуліт тойлау, тасаттық беру, кеусен беру салты

Өмірден кейінгі өмір. Жер ұйықты іздеу мотивтері қалыптасады. Мифтен мен аңыздарға сенгенде ғана мәңгілік өмірдің маңызы ашылып, өмірден кейінгі өмірдің ақиқаты айқындала түседі. Қазіргі заманда зиялы мәдениетті адамның өлшемі ретінде оның марқұм адамдарға қатысты құрмет пікірі есепке алынады. Бұл өмірден кейінгі өмір жайлы түсінікке барып тіреледі. Барлық адамның бойында Ұлы құдіретті аңсайтын сезім болады. Оны көзбен көріп қолмен ұстамаса да жан жүрегімен сезіп біледі. Жер жүзіндегі халықтар дүниетанымын зерделегенде, «киелі география», «құтты мекен», мәндерінің аясына ғибадатхана, мазарлар, бау-бақшалар, тау-тас орман сияқты объектілердің сыйып кететіндігін аңғарамыз (Сандықтың ішіне ақ мата сақтау, мәйітті жөнелту, қайтқан кісіден тәбәрік алу, көңіл айту салты, әулиенің басына кісі жерлеу, әруақтарға құран оқыту, мазар салу дәстүрі, әулиеге түнеу)

Қазақ дүниетанымындағы сакралды ұғымдар. Тұрмыс тіршілікте тұтынатын тыйымдар мен ырымдардың түпкі негізі мен бастауына үңілдіру. Қырықтың бірі – Қызыр; Ғайып ерен қырық шілтен; Қасапшының пірі - Садуақас; Түйенің пірі – Ойсыл қара; Жылқының пірі - Қамбар ата; Сиырдың пірі - Зеңгі баба; Қойдың пірі-Шопан ата; Ешкінің пірі - Сексек ата; Желдің пірі – Мірқайдар; Төрт шадияр; Әйелдің пірі – Бибіфатима; Түркінің пірі - Яссауи

Бағдарламада ұсынылатын дидактикалық материалдар мазмұны арқылы тұрмыс-тіршілігіміздің ажырамас бөлігіне айналған барлық тыйым атаулы мен салт-дәстүрдің шығу тегіне барынша терең үңілу. және оны оқыту жаңартылған білім беру мазмұнына сай жүргізуді көздеді. Біз тарихи жадынан айырылып, ана тілі мен төл мәдениетінен көз жазып қалып отырған, рухани тоқырауға ұрынған халықтың бірі - қазақ жұрты болып тұрғанын мойындауымыз қажет. Әрбір қазақ отбасы дүние есігін ашқаннан бұл фәниден көшкенге дейін өміріне мағына беру үшін осы сан түрлі салттар мен ырым-тыйымдарды орындайды. Алайда оның көпшілігінің қайдан шыққанын біле бермейді, сондықтан бағдарламада өзекті болып отырған мәселе өзінен кейінгі жаңа ұрпаққа ұмыт болған жәдігерлерді қайта қауыштыру, дәстүрлі құндылықтарды оқыту және жастардың дұрыс өмір сүруіне жол көрсетуімен маңызы. Бұл курс жылылық пен түсінгіштікке; сезімталдық пен баланы шабыттандыра білуді көздеді.

Ұлттық құндылықты дәріптейтін ұлтымыздың салт дәстүрлері, әдет-ғұрып, ырым-тыйым, жөн-жоралғыларды еске түсіру мақсатында студенттерден, тіпті ортадан сұрай кетсек, атын білгенмен оның түбіндегі мазмұнды біле бермейді. Мысалы: күлге ойнама, табалдырықты баспа, керегені керме, үй ішінде ысқырма, айға қарап дәрет сындырма, әкеңнің киіміне отырма, бас киімді баспа, түйенің жүнін таптама, кешке жылама, адамға қарап сұқ саусағыңды шошайтпа. «Неге?», «Не болуы мүмкін?» деген сұрақтар туа ма? Туады. «Не болады?» десе, үлкендер жаман болады деп жауап береді және олар қаншалықты маңызды деп сұрасаңыз, әрбірі басын шайқап, иығын көтереді. Бірақ көпшілігі не үшін жаман болатынынан хабарсыз. Сондықтан «Неге?» деп басталатын сансыз сұрақтарға тұшымды жауап іздеу.

Білім беру жүйесіне, педагогикалық үдеріске пайдалану білім алушылардың дүниетанымдық көзқарасын қалыптастыруға игі ықпал етеді. Әрбір қазақ отбасы дүние есігін ашқаннан бұл пәниден көшкеннен дейін өміріне мағына беру үшін сан түрлі салттар мен

ырым-тыйымдарды орындайды. Алайда кейбір жөн-жоралғыларды қайдан келіп шыққандығын көбіміз біле бермейміз. Сондықтан келешек ұрпаққа осы ырым-тыйымдар мен жөн-жоралғылардың қайдан келіп шыққанын біліп қана қоймай, ұлттық және жалпыхалықтық діни құндылықтарды бойына сіңіреді. Осы арқылы әр адам өзінің кім екендігін әр халық өзінің мәдени өзегінің қандай екенін әлемге паш етеді. Өзін-өзі таныған халық өзін де өзгеге мойындата алады.

Ұлттық құндылықтарды меңгертуде күтілетін нәтиже және мен осы нәтижеге жетуге болатына сенемін. Бағдарлама тәжірибе жүзінде жүргізілген зерттеулерден өтті.

Ата-анасын сыйлайды, перзенттік парызын түсінеді, «қарашанырақ», «жеті ата», «тектілік» ұғымдарының маңызын бағалайды, отбасы татулығы мен берекесін қадірлейді.

Отаншыл, мемлекетшіл, намысшыл, халқына адал қызмет етуді, мемлекет тәуелсіздігін және елі мен жерінің тұтастығын өрғауды борышым деп санайды және ұлттық мәдениетті құрметтейді, салт дәстүрлерді біледі, оны сақтайды.

Әр ісіне, қадамына жауапкершілікпен қарайды, әдепті және мейірімді, сөзіне берік, ісіне адал, кішіге ізет, үлкенге құрмет көрсетеді, ар ұятты жоғары бағалайды.

Жан мен тән тазалығын сақтайды, дұрыс тамақтану мәдениетін түсінеді, эмоционалды жай-күйін басқарады.

Тұратын үйін, ауласын, қаласын таза ұстайды, қоғамдық орынға және қоршаған ортаға ұқыптылықпен қарайды, табиғатқа жанашыр және туған жердің қайталанбас ерекшелігін және оның бірегей бомысын таниды және адал еңбекті жоғары бағалайды.

Бүгінгі шәкірт моделі:

- ұлттық санасы мен болмысы қалыптасқан, мәдениеттерді меңгерген;
- өзіне сенімді. Еңбектенуге үйренген, білім іздеудің жолын игерген;
- өзін ортада ұстай біледі, пікірін еркін айта алады;
- адамға құрмет сезімінде тәрбиеленген, адамдардың тұрмысында әр түрлі екенін мойындайтын және сыйлайтын адам.

Баланың ұлттық болмысы ұлт мәдениетін терең біліп өсуіне байланысты қалыптасады. Мәдениет өнерге ғана қатысты емес. Оның аясы кең. Адамзат өркениетке мәдениетті дамыту арқылы жетті. Қазақ халқының да сан ғасырлық мәдениет тәжірбиесі оны ұлт ретінде қалыптастырады.

Әдебиеттер тізімі:

1. Қисса сұл әнбия. Құрастырған: Керімбай С., Төлеген М., Нәби А., Отбасы хрестоматиясы қоғамдық қоры: Алматы, 2022ж., 306 бет
2. Қыраубаева А. Жаным садаға. Деректі көркем әңгімелер мен мақалалар / Баспаға әзірлегендер: Нұрсұлу Мәтбек, Гауһар Асқарова. – Алматы: Өнер, 2011 - 403 б.
3. Салт-дәстүрлер сөйлейді. Құрастырған: Керімбай С. Отбасы хрестоматиясы қоғамдық қоры: Алматы, 2021ж.
4. Біртұтас тәрбие бағдарламасы. Қазақстан Республикасы Оқу-ағарту министрлігі, 2023ж.
5. Фәруридин Әтгар. Құстар мәжілісі: Отбасы хрестоматиясы қоғамдық қоры: – Алматы: «Отбасы»Баспа үйі, 2023ж.
6. Керімбай С., Төлеген М., Нәби А., Тасболат А., Яссауи феномені. Отбасы хрестоматиясы қоғамдық қоры: 2022 ж
7. Керімбай С., Нәби А., Нұрқабекұлы С.Экософия немесе киелі табиғат. Отбасы хрестоматиясы қоғамдық қоры: Алматы, 2021ж.
8. Керімбай С. Қуыскеуде. Отбасы хрестоматиясы қоғамдық қоры: Алматы, 2023ж.
9. Нәби Ә., Нұрқабекұлы С. Жас отбасыға 7 кеңес. Отбасы хрестоматиясы қоғамдық қоры: Алматы, 2019ж.
10. Керімбай С., Өмірдің мәні. Отбасы хрестоматиясы қоғамдық қоры: Алматы, 2021

ИННОВАЦИЯЛЫҚ ТЕХНОЛОГИЯЛАРДЫ АҒЫЛШЫН ТІЛІ САБАҚТАРЫНДА ҚОЛДАНУ

Әсембаева Мақпал Мұратбекқызы

шет тілі пәні мұғалімі

Өскемен қаласы,

Қ.Нұрғалиев атындағы жоғарғы колледж.

Аңдатпа: бұл мақала болашақ ағылшын тілі мұғалімдерін дайындауда болашақ ағылшын тілі мұғалімдерін дайындаудың теориялық негіздерін анықтап, ғылыми тұрғыдан нақтылайды; оқу үдерісінде инновациялық технологияларды қолдану кезінде туындайтын әртүрлі мәселелерді зерттеудегі қиындықтарды меңгеру мәселелерін практикалық шешу мәселелерінің әдістемелік кешенін әзірлейді; Жоғары оқу орындарында болашақ ағылшын тілі мұғалімдерін даярлаудың мазмұны әдістемелермен, инновациялық технологиялар арқылы жүзеге асыру тәсілдерімен анықталады, содан кейін олардың кәсіби деңгейі артады, туындайтын психологиялық мәселелерді шешудің тиімділігі артады, өйткені бұл шет тілін оқытудың тиімділігін көрсетеді Сондай-ақ болашақ ағылшын тілі мұғалімдерін жаңа инновациялық технологиялар арқылы дайындауда туындайтын психологиялық мәселелер, теориялық және ғылыми-әдістемелік негіздеу, тәжірибеде жалпылау, әдістемелік және ғылыми негізделген ұсыныстар дайындау қарастырылған.

Кілт сөздер: инновациялық технология, әдістеме, педагогикалық шеберлік, жаңа технология, зерттеу жұмысы, терминология, шығармашылық жұмыс, ғылыми-теориялық аспектілері.

Аннотация: в данной статье выявлены и научно уточнены теоретические основы подготовки будущих учителей английского языка при подготовке будущих учителей английского языка; разрабатывает методический комплекс практических решений задач освоения проблем изучения различных проблем, возникающих при использовании инновационных технологий в образовательном процессе; определяется методикой содержание подготовки будущих учителей английского языка в высших учебных заведениях, методы реализации посредством инновационных технологий, а затем повышается их профессиональный уровень, повышается эффективность решения возникающих психологических задач, поскольку это показывает эффективность обучения иностранному языку.

Ключевые слова: инновационная технология, методика, педагогическое мастерство, новая технология, научно-исследовательская работа, терминология, творческая работа, научно-теоретические аспекты.

Annotation: This article identifies and scientifically refines the theoretical foundations of training future English language teachers in the preparation of future English language teachers; develops a methodological set of practical solutions to the problems of mastering the problems of studying various problems that arise when using innovative technologies in the educational process; the content of training future English language teachers in higher educational institutions, methods of implementation through innovative technologies are determined by the methodology, and then their professional level increases, the efficiency of solving emerging psychological problems increases, since this shows the effectiveness of teaching a foreign language

Key words: innovative technology, methodology, pedagogical skills, new technology, research work, terminology, creative work, scientific and theoretical aspects.

Мақсаты: ағылшын тілі сабақтарында білім алушылардың білім сапасын дамыту, оқытушылардың ізденісін арттыру.

Білім беру үрдісінде жаңа инновациялық технологияларды қолдану мәселесі өзекті мәселелердің қатарынан орын алуда. Шетел тілін оқытудың мақсаты субъектінің мәдениетаралық қарым-қатынас біліктілігін қалыптастыру десек, онда сол шетел тілін

оқытуда жаңа инновациялық технологияларды қолдану шетел тілін оқытудың мақсатынан туындап отырған қажеттілік болмақ.

Инновация дегеніміз тек ғана жаңалық енгізу емес, сонымен қатар жаңаны дәстүрлі оқу- тәрбие үрдісіне қолдана білу. Білім беру үрдісінде инновациялық технологияларды қолданып төмендегідей әдістемелік, педагогикалық міндеттерді шешуге болады:

- білім беруде көлемді ақпаратқа қол жеткізе алу; білім алуға мотивацияның жоғарылауы; өз бетінше жұмыс істеу; өзін-өзі бақылау және т. б.
- жеке тұлғаны жетілдіру (тұлғаның ой-өрісі, эстетикалық тәрбие, зерттеу жұмысымен шұғылдану іскерлігін дамыту, ақпараттық мәдениетін қалыптастыру және т. б.
- әлеуметтік тапсырысты жүзеге асыру (компьютерлік біліктілікті қалыптастыру, белгілі бір мамандыққа бейімдеу т. б.)
- оқу-тәрбие жұмысын жетілдіру (білім берудің сапасы мен тиімділігін арттыру, танымдық әрекеттің мотивін қамтамасыз ету, пәнаралық байланыстарды тереңдету және т. б.

Шет тілін білу – уақыт талабы. Уақыт бізге өзінің заңдарың ұсынуда; адам қандай мамандық иесі болсада, немен айналыссада ол адам білімді және жан-жақты болу керек. Егер өзінің ішкі мүмкіндіктерін дұрыс бағаласа, уақытын тиімді пайдалана білсе, жақсы көретін ісімен мұқият және тиянақты айналысса кез-келген адам мақсатына жете алады. Шет тілін үйрену қиын да қызықты істердің бірі.

Шетел тілі Ол бізге не үшін керек? Неге оны мектеп бағдарламасына қосқан? Неге ол соңғы кезде танымал болды, әсіресе, жастардың арасында? Кім үшін үйрену, не үшін үйрену керек? Біздің шетел тіліне деген көзқарасымыз қандай болу керек? Қазіргі оқушыларымыз мектеп қабырғасында шет тілін толық меңгеріп жүр ме? Болашақта жастарымыздан мықты полиглоттар шығама? Жалпы қоғамның шет тілін білу тек қана уақыт талабымен болмай, оған деген көзқарасты өзгерту керек. Шетел тілін үйрену міндетті пән немесе міндетті білу керек тіл ретінде қарамағай, ол адамның ой-өрісінің кеңістігін кеңейтетін құрал ретінде қарау керек. Сол кезде үйренуші оқушыға тіл - қызықты және қажетті болып көрінеді. Тіл үйренгенде көптеген қызықты нәрселерді біліп, өзіне ашылмаған әлемді ашып, үйренуге тұрарлық көптеген істер жасар еді. [2]

Білім алушылардың колледждегі оқу үрдісінің ерекшеліктері, жас ерекшеліктері, келесі жаңалықтарды қолдану ең перспективалы әдіс ретінде тұжырым жасауға мүмкіндік береді[1]:

1.Әдістемелік негізгі жобалық әдіс болып табылатын жобалық оқыту;

2.Шығармашылық, тәуелсіздік, ұтқырлық, бастамашылдық сияқты тұлғалық қасиеттерді қалыптастыруды ықпал ететін зерттеу, эврикалық және проблемалық әдістер.

3.Білім алушылардың білімін бағалаудың рейтингтік жүйесі, оны кейбір оқытушылар ғана қолданады және үзінді түрінде қолданады, бірақ тәжірибе көрсеткендей, дәл осы білім алушының рейтингі оның ынтасын едәуір арттырады.

Заманауи педагогикалық технологиялардың түрлі бағыттарының арасында білім алушылардың назарын тиімді оқыту бағытына бұруға әсер ететін технологияларды атап өткен жөн. Осыған байланысты өзіндік инновациялық технологияларды қарастыруға болады[6]:

Жобалық оқыту технологиясы. Оқу үрдісінде жоба әдісі әртүрлі білім беру ресурстарды пайдалануға бағытталған және ғылыми зерттеу жұмыстарымен де, қағаз бетіндегі оқу әдебиеттерімен де, электронды ақпараттық ресурстарды қолдануды да қамтиды.

Бұл технология Дьюи, Лой, Торндайк және басқа да американдық ғалымдардың идеяларына негізделген. Басты және негізгі идея - ынтамен бала өзі тандаған әрекеттерді ғана орындайды.

Жобалық қызметті ұйымдастырған кезде, жоба - бұл шағын шығармашылық жұмыс, кезендер бойынша - идеядан оны іске асыруға дейінгі объективті немесе субъективті жаңалығы бар алғышарттардан шығамыз; жоба бойынша жұмыс жасау барысында білім алушы нақты үрдістерді түсінеді, нақты жағдайларда өмір сүреді, құбылыстарға және ортаға

терен енуге, жана үрдістерді, объектілерді жобалауға және т.б. Жобалар жеке және топта да жүзеге асырылуы мүмкін.

Интеллектуалды даму мониторингі технологиялар. Тесттердің, графиктердің, және т.б. көмегімен әр білім алушының білім сапасын нақты талдауға және тексеруге мүмкіндік береді.

Дидактикалық технологиялар. Мысалы, өзіндік жұмыс, жобаларды қорғау, аудио, көру құралдарының көмегімен оқыту, біріктірілген оқыту жүйелері.

Ақпараттық-коммуникациялық технологиялар өзін аты айтып тұрғандай кез-келген пәндерді ақпараттандырумен біріктіруді білдіреді. Бұл білім алушылардың санасын ақпараттандыру мен дамытуға бағытталған технологиялар. Мұндай бағыт жоспарға ақпараттандыруды оқытын пәндерді қосу арқылы жүзеге асырылады.

Сөз арқауы компьютерлік технологияны пайдалана отырып, шетел тілі сабағында интернет жүйесін қолдану мәселесі болмақ. «Интернет» деген термин ағылшынның «international net» деген сөзінен, аудармасында «халықаралық байланыс» деген ұғымды береді. Интернет жүйесі арқылы тіл үйренуші тіл өкілімен тура, тікелей байланысқа түсе алады, шетел тілі сабағында Интернетке қосылу арқылы шынайы қарым-қатынас үлгісін жасауға болады. Табиғи тілдік ортада тілді қарым-қатынас құралы ретінде қолдана отырып, тіл үйренушілер айтылымдарға спонтанды түрде, түрлі тілдік формулаларды қолдана отырып, жылдам жауап беруге дағдыланады.

Интернет жүйесінің келесі ақпараттық қоры мен ресурстарын шетел тілі сабағында пайдалану бірден-бір тиімді болмақ: ақпараттық каталогтар (Yahoo, InfoSeek/ UltraSmart, Galaxy) іздеу жүйесі (Alta, Vista, HotBob, Open Text), жүйе ішіндегі әңгіме (Chat).

Оның ішінде тиімді ақпараттық платформалар мыналар:

1. **Naraket** – ағылшын тілі сабақтарында тыңдалым жүргізуге арналған тиімді платформа. Білім алушылардың қызығушылықтарын арттыру мақсатында қолдануға болады, себебі әрдайым мұғалімнің дауысын тыңдаудан жалығуы мүмкін. Қажетті текстті Naraket сайтына салып, дауыс ырғағын таңдап, тыңдалым жүргізуге болады, керегінше таспаны өңдеуге болады.

NARAKEET

2. **Me QR** – білім алушыларға қатып қалған қағида кітаппен оқыту қана қоймай, тапсырманы түрлендіруге болады. Қазіргі таңда әр білім алушыда ұялы телефон бар, телефонның камерасы арқылы QR – кодты жүргізіп, текст, сурет, аудио, видео материалдары әр білім алушы жеке көре алады. Бұл платформа жеке жұмыс жасауды жүзеге асыруға тиімді болып табылады.

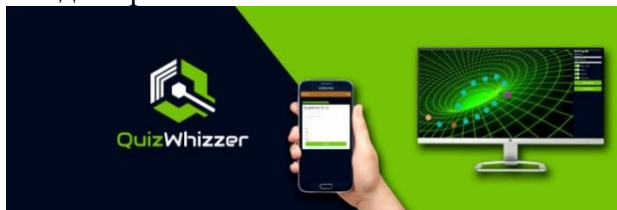
3. **Wordwall** – әр түрлі тапсырмалар, тесттер, викториналарға арналған дайын шаблондар, өз пәнінің тақырыбына байланысты тапсырма түрлерін жасай аласыз. Тапсырманы уақытқа дайындауға болады, сондай-ақ білім алушылар тапсырма орындау барысында, жауаптарын, деңгейлерін, жылдамдықтарын өз жеке экраныңыздан қадағалай аласыз.

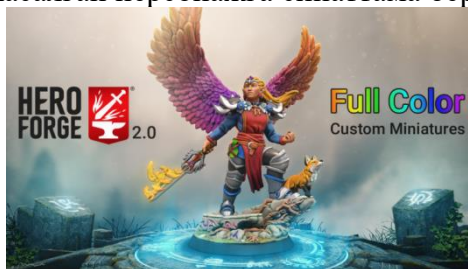
4. **Picker wheel team** – топқа бөлуде өте тиімді платформа, сабақты, үй тапсырмасын сұрау кезеңінде де қолдануға болады. Себебі білім алушылар журнал тізімі бойынша жауап беруге дағдыланған, әрі жалыққан, ал бұл платформамен жаңаша түрде тапсырманы тексере аласыз.

5. **Quizwhizzer** – білім алушылар телефон арқылы, аталған сайтқа кіріп, дайын викториналық ойындар ойнай алады. Немесе өз сабағыңыздың тақырыбына сай викториналық сұрақтарды дайындай аласыз, керегінше дизайның өзгерте аласыз. Викторина гонка сипатында өтеді, алғашқы келген үш білім алушы марапатталады, және де қалған білім алушыларды кестеде өз экраныңызда көре аласыз.

6. **Heroforge** – Көп функционалды платформа. 1-курстың программасына сай «2-D games» тақырыбына қолдандым, бұл жерде білім алушылар өз ойларынан ойындардың персонаждарын жасады. Білім алушылар өз ойларынан видеоойындарға персонаждар құрастырды, қандай типті ойынға, жасалған персонажға сипаттама берді.

Аталған платформаларды өз сабағымда әрдайым қолданып отырамын. Платформалардың әрқайсысы сабақты қызықтыра түсуге үлкен үлесін қосады. Деңгейі төмен білім алушылардың өздері де тырысып, өздерінің белсенділіктерін жоғарыдағы платформалар арқасында арттыра алды. Атап өтетін Quizwhizzer платформасы барлық топтарға, жас ерекшеліктерне, оқу деңгейлеріне сай, сабақта екі аптада бір рет қолдануға жарамды.

Ақпараттық коммуникативтік технологияларды қолдану білім алушылардың сабаққа деген ынтасын арттырып, өздерінің басқа қырларын ашуға мүмкіндік береді. Дәстүрлі сабақтағы тапсырмалармен ұшатстыра, баланс сақтай отырып қолданылса білім алушылар ағылшын тілінде еркін сөйлеуге дағдылана алады.

Шетел тілін дәстүрлі оқытуда тіл үйренушілер тілдік жаттығуларды жасап, қажетті материалды жаттаумен ғана шектеледі. Яғни, ол төмендегідей көрініске ие болады: «сөздік қор + қажетті құрылым = тіл». Алайда, тілдік құрылымды жаттаумен шектелу, тілді қарым-қатынас құралы ретінде меңгеруге толық мүмкіндік бермейді. Шетел тілінде тілдік қарым – қатынасқа үйрету үшін шынайы, өмірлік жағдаяттар туындату қажет. Ол оқушылардың қажетті материалды меңгеруіне және соған сәйкес мінез – құлықын қалыптастыруға жағдай жасайды. Аталған мәселені шешуде Интернет жүйесі айтарлықтай маңызға ие. Біз дәстүрлі шетел тілі сабағына сипаттама жасайық. Көп жағдайда шетел тілін оқыту үрдісінде мұғалім оқушы ойын басқарады, яғни, бағыт беру немесе жетекшілік етуден гөрі, ол басшылық қызметіне ауысады. Бұл әрекет, психологтар көрсеткендей, оқушылардың ойлау процесін тежейді. Мысалы, дөңгелек үстел, пікірталас мәселесін мұғалім өзі дайындап, жоспарды беріп, оқушыдан сөйлеу барысында тек соған сүйенуін талап етеді. Яғни, өз ойын айтуда тұлғаға еркіндік берілмейді.

Оқушы мәселені түсінбей, өзіне қажетті ақпаратты ала-алмай, мәселені шешуге шығармашылық тұрғыдан келу мүмкіншілігінен айрылып, өзінше ой қорытып, оны

тұжырымдау және қызықты пікірлер айта алу қабілетіне ие бола алмайды. Ал мәселені шешуде жаңа ой, құнды пікір айту өте маңызды. Және ол міндетті түрде қортындыланып, көрініске ие болар болса, оның нәтижесі жоғары болмақ. Шетел тілін оқыту технологиясының тиімділігінің көрсеткіштері мыналар:

- оқушылардың моральдық психологиялық, интеллектуалдық және жас ерекшеліктерін ескеру;
- оқуға жағымды көңіл күй қалыптастыру;
- ұстаз бен оқушы арасында сөз алмасу, ғылыми қарым-қатынас және әріптестік принципін орнықтыру;
- оқушылардың еске сақтау қабілеті мен творчестволық деңгейін көтеру арқылы белсенділігін арттыру;
- оқуды игеруге мультимедиялық және басқа да техникалық арсеналды кең іске қосу;
- сабақтардың бітуімен оқушылардың келешекке қанағаттануының қорытынды нәтижесі;
- білім беру технологиясының үш түрлі типі бар. Олар дәстүрлік, инновациялық және Ақпараттық;
- бастысы - технологияның жиынтығы емес, оның дәрежесі.

Қорыта айтқанда, инновациялық технологияларды сабақта қолдану - бұл оның нәтижелігіне қолайлы жағдайды жасаудың бірден – бір жолы, ал ол өз кезегінде бірлесе жұмыс жасауға, адами қарым – қатынастарға себепкер болады. Оқытуға жаңашыл көзқарасты қолдану, тәжірибеге бағытталған оқытудың үлкен жетістігі болып табылады, сондай-ақ оның сапасы алынған білімнің нақты жағдайда мақсатқа жетумен қатар өмірдің сапасын көтеруде үлкен сұранысты қанағаттандыруды қамтамасыз етеді.

«Келер ұрпақ алдында зор жауапкершілік жүгін арқалап келеміз» Қазақстан Республикасының «Білім туралы» Заңында «Білім беру жүйесінің Мемлекеттік білім стандарты деңгейінде оқыту үрдісін ұйымдастыру жаңа Әр түрлі оқыту технологияларын оқу мазмұны мен оқушылардың Жаңа педагогикалық технология мақсаты- оқытуды ізгілендіру, яғни оқу Жаңаша оқытудың негізгі түрлеріне: оқытудың дербес және топтық түрлері жатады. Сонымен жалпылап айтқанда, оқытудың жаңа технологиясын пайдалану- сапалы білім негізі «Адам ұрпағымен мың жасайды» - дейді халқымыз. Бүгінгі таңда жас ұрпаққа пәнді тиімді ұғындырудың бірі-деңгейлеп-саралап оқыту технологиясын тиімді қолдану.

Әдебиеттер тізімі:

1. Әбиев Ж, Кудиярова, Бабаев Педагогика «Нұрлы әлем».
2. Бородулина М. К. "Шетел тілін үйрену" .
3. Бегалиев Т. Педагогика - Тараз: ТарМУ, 1999.
4. Бузаубакова К.Ж. Жаңа педагогикалық технологиялар. - Тараз: ТарМУ.
5. Қазақстан Республикасының білім туралы заңы. Оны жүзеге асыру.
6. Кешкімбетова С.А., Т.К.Кенжебаев Мектебінің оқу тәрбие үрдісіне Инновациялық жаңарту.
7. Кузьмичева Т. Н. "Технические средства в обучении английскому.
8. Пассов Е.И., «Коммуникативный метод обучения иноязычному говорению»-М.: Просвещение.
9. Полат, Е.С. "Интернет на уроках иностранного языка". "Иностранные Howatt A. P. R. Programmed learning and the Using the language laboratory. Ed. by John D. University of London Press, LTD, 1988.
10. Қазақ грамматикасы, Алматы «Жазушы», 1990 ж. 681-717 беттер.
11. Movie Talk. Английский, интерактивный видеокурс: для Windows и Методическая разработка по английскому языку для развития навыков.
12. Нурланбекова Е. «Шетел тілін оқытуда бейнефильмдерді қолдану».

ІСКЕРЛІК ОЙЫН ШЫҒАРМАШЫЛЫҚ ДАМУДЫҢ ҚҰРАЛЫ РЕТІНДЕ КОЛЛЕДЖ БІЛІМ АЛУШЫЛАРЫНЫҢ БЕЛСЕНДІЛІГІ

Жаксалыкова Кунсулу Салыковна
теміржол пәнінің оқытушысы
«ҚИнЭУ кәсіпкерлік колледжі» ЖМ
Қостанай қ.

Аңдатпа: мақалада іскерлік ойын технологиясы қарастырылған. Процесте іскерлік ойын технологиясын қолдану анықталды студенттерді оқыту білім алушылардың оқу сабақтарына деген қызығушылығын арттыруға, шағын топтарда жұмыс істей білуге, ойлау мен шығармашылық белсенділіктің дербестігіне ықпал етеді.

Түйін сөздер: оқытудың белсенді әдістері, іскерлік ойын, шешім әзірлеу, шығармашылық белсенділік.

Аннотация: в статье рассмотрена технология деловой игры. Установлено, что применение технологии деловой игры в процессе обучения студентов способствует повышению интереса обучающихся к учебным занятиям, умению работать в малых группах, самостоятельности мышления и творческой активности.

Ключевые слова: активные методы обучения, деловая игра, выработка решений, творческая активность.

Annotation: The article discusses the technology of the business game. It has been established that the use of business game technology in the process of teaching students contributes to increasing students' interest in learning activities, the ability to work in small groups, independent thinking and creative activity.

Key words: active learning methods, business play, decision making, creative activity.

Елбасымыздың Қазақстан халқына жолдауында: «Бәсекеге қабілетті дамыған мемлекет болу үшін біз сауаттылығы жоғары елге айналуымыз керек. Біздің азаматтарымыз үнемі ең озық жабдықтармен және заманауи өндірістерде жұмыс жасау машығын меңгеруге дайын болуға тиіс» - деп айтқандай, студенттеріміз терең білімді, озық ойлы және өз мамандығын жетік меңгерген болуы қажет.

Қазіргі таңда қоғам талабына сай тәрбие мен білім алу және студенттердің оқу орнында жүріп инновациялық іс-әрекетінің ғылыми-педагогикалық негіздерін меңгеруі де маңызды мәселелердің бірі болып отыр. Әрбір студенттің қабілетіне қарай білім алуы, оның дербестікке, ізденімпаздыққа, шығармашылыққа тәрбиеленуі үшін жаңартылған педагогикалық технологияны меңгеруге үлкен бетбұрыс жасалуы қажет.

Болашақ құзыретті мамандарды өсіріп, дамыту мәселесі мемлекеттік саясаттың ажырамас бөлігі болып отыр. Жаңа заман маманы ертеңгі еліміздің болашағы. тұлғаның ішкі дүниесі мен оның қыр сырын анықтап, мүмкіншіліктері мен қабілетінің дамуына жағдай туғызу қажет.

Инновациялық педагогикалық технологиялар білім ғылым саласында қаншалықты маңызды болса, тәрбие бағытында да заманауи технологиялар ұғымы кеңінен қолданылатын ұғымдардың біріне айналды. Кәсіби құзыретті маман болып қалыптасу және даму үшін студенттер заманауи тәрбие технологияларын сауатты қолдана білуі керек.

Нақтылап айтқанда балаға білім мен тәрбие беруді саналы, сапалы етіп қызығушылықтары мен өміршенділігін арттырады деп айтуға болады. Инновациялық технологиялар – заманауи әлеуметтік-мәдени жағдайда баланың тұлғалық дамуында динамикалық өзгерістер есебінен позитивті нәтиже жетуге бағытталған тәрбиелеу құралдарының, оқыту тәсілдері мен әдістерінің жүйесі. Заманауи тәрбие технологиясы – тәрбие мақсаттарына қол жеткізуге мүмкіндік беретін оқыту формаларының, әдістерінің, жолдарының, тәсілдерінің және тәрбие құралдарының жиынтығы.

Білім беруді түрлендіруге, оның тиімділігі мен икемділігін арттыруға мүмкіндік беретін жаңа білім беру әдістері мен технологияларын зерттеу мен дамытудың өзектілігі артып келеді.

Жақында пайда болған және педагогикалық процеске белсенді енгізу енді ғана жүзеге асырыла бастаған оқытудың заманауи әдістерімен танысайық.

Бүгінгі таңда ең көп сұранысқа ие заманауи оқыту әдістерінің қатарына мыналарды жатқызуға болады: дәрістер, семинарлар, тренингтер, модульдік оқыту, қашықтықтан оқыту, құндылықты бағдарлау, кейс-стади, коучинг, рөлдік ойындар, іскерлік ойын, үлгі бойынша әрекет, шығармашылық топтар, ми шабуылы, жұпта жұмыс істеу, рефлексия әдісі, тәжірибе алмасу, тақырыптық талқылаулар, консалтинг, ресми іс-шараларға қатысу және т. б.

Іскерлік ойын

Іскерлік ойын әдісінің мәні-зерттелетін тақырыпқа немесе пәнге қатысты іс-әрекеттің барлық жағдайларын немесе аспектілерінің ерекшеліктерін модельдеу.

Іскерлік ойындар проблеманы жан-жақты зерттеуге, оны шешу жолдарын дайындауға және оларды қолдануға мүмкіндік беретіндігімен ерекшеленеді. Іскерлік ойындардың арқасында нақты өмірде жіберілген қателіктер саны айтарлықтай азаяды.

Іскерлік ойындар студенттерді пойыз қозғалысына байланысты бейін бойынша оқытатын оқытушыларға көмектесуге арналған.

Іскерлік ойындар қозғалыс қауіпсіздігін одан әрі арттыру және апатсыз жұмыс жағдайларын жасау мақсатында оқу процесіне қатысушылардың нақты проблемаларын дамыту, оқыту және шешу үшін қолданылады.

Сонымен қатар, мұндай ойындарды өткізу студенттердің дағдыларын үйрету үшін қажет, бұл тек кәсіби дағдыларды дамытып қана қоймай, мұғалімге студенттердің қабілеттерін бағалауға мүмкіндік береді.

Іскерлік ойындар оқытудың имитациялық белсенді әдістеріне жатады. Олардың тікелей мақсаты студенттер тобының бірлескен күш — жігерімен жағдайды талдау — белгілі бір жағдайда туындайтын case және практикалық шешім әзірлеу; процестің аяқталуы-ұсынылған алгоритмдерді бағалау және қойылған мәселе тұрғысынан ең жақсысын таңдау.

Іскерлік ойындарды келесі бағыттарда қолдану ұсынылады:

бірінші бағыт-үздіксіз оқыту жүйесінде оқу процесінің құрамдас бөлігі ретінде Ю қолдану.

екінші бағыт кадрларды аттестаттау, олардың құзыреттерін тексеру. Бұл жағдайда бақылау тобының рөлін атқаратын қатысушылардың білікті тобы таңдалады, бақылау тобының ойыншылары әдейі тиімсіз шешімдер қабылдай бастайды. Тексеруші мұны байқап, осы шешімдерге қарсы тұруы керек, ойында өзгеріс іздеуі керек.

үшінші бағыт-басқарушылық немесе өндірістік мәселелерге нақты шешімдер қабылдаудың ойын әдістері. Мұндай іскерлік ойын барысында ұжымның қалыптасуына, оның жеке қызметтері, бөлімшелері мен лауазымды тұлғалары арасындағы байланыстарға қатысты белгілі бір факторлардың әсері айқын көрінеді. Ұжымдық шығармашылық ойлау дағдылары игеріледі, сонымен қатар олардың басқару немесе өндірістік мәселелерді шешудегі жетістіктері мен сәтсіздіктері кезіндегі мінез-құлқы анықталады.

Дайындық кезеңі

Бұл кезең бірқатар дәйекті дайындық процедураларын қамтиды.

Іскерлік ойындарға тиісті ұйымдастырушылық-техникалық дайындық ойын басшысына (оқытушыға), оған тартылған мамандардың (студенттердің) қатысуынан барынша пайда алуға мүмкіндік береді және олардан осы ойынның барлық әдістемелік нұсқауларын нақты сақтауды талап етеді.

Дайындыққа қатысушыларды ойынның барлық материалдарымен мұқият және бірнеше рет таныстыру кіреді: кестелер, диаграммалар, аудиторияға ілу үшін плакаттар, сонымен қатар ағымдағы ақпарат, ойын құжаттары мен анықтамалық әдебиеттер стендтері.

Іскерлік ойындарға арналған бөлме жеткілікті кең болуы керек, қажетті үстелдер, орындықтар, кеңсе жабдықтары, Оқу тақталары болуы керек. Техникалық кабинетте іскерлік ойындар өткізу ұсынылады. Үстелдерде (қажет болған жағдайда) ойынға қатысушылар ұсынатын лауазымдардың, кәсіпорындар мен бөлімдердің атаулары жазылған тақтайшалар орнатылуы тиіс. Олардың әрқайсысы алдын-ала нұсқаулық алады, ол бүкіл ойын аяқталғанға

дейін қолында қалады. Сонымен қатар, іскерлік ойынның әрбір қатысушысына ол басталғанға дейін ойын әрекетінің тақырыбын толық зерттеу үшін қажет үлестірме материал беріледі.

Ойыншылардың қызметін бағалау екі компонент бойынша жүзеге асырылады: қабылданған шешімдердің сапасы және ойынның уақытша режимін (регламентін) сақтау.

Іскерлік ойынның тақырыбы және "Кесу" (бағыттаманы) қызметкерлерінің өзара әрекеттесу тәртібі.

Жебенің "кесілуінің" бұзылу себептері: жебенің орналасуын электрлік бақылау жоқ; жебелер экстремалды позициялардың бірінде немесе "орта позицияда" қалуы мүмкін. Көрсеткі позициясын тек оны тікелей тексеру арқылы орнатуға болады.

Көрсеткілердің орналасуын электрлік бақылаудың дұрыс жұмыс істемеу себептері: таблода дыбыстық дабыл және жарық индикациясы шырылдайды (көрсеткілердің "кесу" қоңырауы); көрсеткі қандай күйде электр жарығын көрсетпейді; көрсеткілердің орналасуын электрлік бақылаудың бұзылуының қызыл шамы жанып тұрады; рұқсат етілген көрсеткіштерге поездық және маневрлік бағдаршамдар ашылмайды.

Ойынға: станция бойынша кезекші (бұдан әрі - ДСП), дабыл, орталықтандыру және бұғаттау электромеханигі (бұдан әрі - ШЧ), жол шебері немесе жол бригадирі (бұдан әрі — ПЧ), поезд диспетчері (бұдан әрі-ДНЦ), станция бастығы немесе оның орынбасары (бұдан әрі-ДС немесе ДСЦ) қатысады.

Қатысушы қызметкерлердің іс-әрекеттері:

ДСП: оның жағдайын бақылауды бұза отырып, жебе бойынша қозғалысты тоқтатады (егер ол жүргізілген болса); жебенің "Кесіндісі" қоңырауын өшіреді; жебенің жағдайын электрлік бақылаудың бұзылу мән - жайларын анықтайды; жолдарды, бағыттамалық бұрмаларды, Дабыл беру, орталықтандыру және бұғаттау құрылғыларын, байланыс және байланыс желісін тексеру журналына (бұдан әрі-ДУ нысанының журналы) жазба жүргізеді - 46) «Маневрлік локомотив өткеннен кейін № көрсеткі жағдайды бақылауды жоғалтты», ДС қолы, "Мен, станция бойынша кезекші фамилия! Маневрлік локомотив өткеннен кейін № көрсеткі позицияны бақылауды жоғалтты. Әрекет етіңіз".

ШЧ: ДСП-дан хабарлама алғаннан кейін "мен, электромеханик (тегі)! Түсіндім". ДСП-дан алынған ақпаратты қысқаша қайталап, "Кетемін" деп жалғастырады.

ДСП: "Мен, станция бойынша кезекшімін (тегі)! № ___ Көрсеткі, маневрлік локомотив өткеннен кейін позицияны бақылауды жоғалтты".

ПЧ: ДСП-дан хабарлама алғаннан кейін "Мен, жол шебері (тегі)! Түсіндім". ДСП-дан алынған ақпаратты қысқаша қайталай отырып, мен кетуді жалғастырамын".

ДСП: "Мен, станция бойынша кезекшімін (тегі)! Маневрлік локомотив өткеннен кейін № ___ көрсеткі позицияны бақылауды жоғалтты. Мен шаралар қабылдаймын (қатысқан қызметкерлерді шақыру туралы баяндайды)".

ДНЦ: ДСП-дан хабарлама алғаннан кейін "Мен, пойыз диспетчері (тегі)! Түсіндім". ДСП-дан алынған ақпаратты қысқаша тексергеннен кейін (қатысушы қызметкерлерді шақыру туралы) "Дұрыс, орындаңыз!"

ДСП: "Мен, станция бойынша кезекшімін (тегі)! Маневрлік локомотив өткеннен кейін № ___ көрсеткі позицияны бақылауды жоғалтты".

ДС: ДСП-дан хабарлама алғаннан кейін "мен, станция бастығы (тегі)! Түсіндім"; ДСП-дан алынған ақпаратты қысқаша қайталап, "кетемін" деп жалғастырады;

ДСП: ДУ-2 нысанындағы поездар қозғалысының журналында (бұдан әрі - ДУ-2 нысанындағы Журнал) ДС немесе оның ДСЗ келу уақытын (ДС немесе ДСЗ болмаған кезде еркін ДСП шақырады) белгілейді; ДУ-46 нысанындағы журналға курбельді нысан бойынша алып қою туралы жазба жүргізеді.

ДНЦ: "Мен, станция бойынша кезекшімін (тегі)! Орталықтандыруға № ___ көрсеткі енгізілген. Жебенің әрекеті тексерілді, жебені басқару пультінен ауыстыру кезінде ол қалыпты жұмыс істейді"; жұмыстың аяқталғаны туралы күнін баяндайды; орындалған қозғалыс кестесінде жұмыстың аяқталу уақытын белгілейді.

Одан кейін ойын нәтижелерін бірлесіп талқылау басталды.

Барлық командаларға өз қызметін бағалауға, ойын барысын талдауға мүмкіндік берілді. Командалардың қызметі мен жұмыс сапасын бағалау кезінде бәсекелестік рухы мен бәсекелестікке қарамастан бәсекелес командаларға объективті баға берілді.

Іскерлік ойынды өткізу келесі нәтижелерге қол жеткізуге мүмкіндік берді: оқушы өз қалауына қарамастан белсенді болуға мәжбүр болған кезде ойлауды мақсатты түрде жандандыру; ұзақ уақыт білім алушылардың белсенділігі (бүкіл сабақ барысында); дербес шешімдерді шығармашылықпен әзірлеу, білім алушылардың эмоционалдылығын ынталандыру дәрежесінің жоғарылауы; білім алушылардың өзара іс-қимылын оқытушы тікелей және кері байланыстар арқылы құрады; жинақталған іскерлік ойын барысында тәжірибе мүмкін болатын нақты жағдайларды дұрыс бағалауға мүмкіндік береді.

Осылайша, іскерлік ойын өткізу (студенттердің пікірінше) білім алушылардың оқу сабақтарына деген қызығушылығын арттыруға, сондай-ақ коммуналарды қалыптастыруға ықпал етті.

Әдебиеттер тізімі:

1. Іскерлік ойындарды өткізу бойынша оқу құралы, 1-бөлім "Стандартты емес жағдайларда шешім қабылдау", Қазақстан Республикасы Көлік және коммуникация министрлігі "Қазақстан Темір Жолы "Ұлттық Компаниясы" Акционерлік қоғамы, 2018 ж.

2. Нагаева И.А. қазіргі білім беру процесінде аралас оқыту: қажеттілік пен мүмкіндіктер // отандық және шетелдік педагогика. 2016 ж.

3. Оқу приключение ретінде. Сабақтарды қалай қызықты етуге болады. Оқу құралы, Дэйв Бургес, 2020 ж

4. Балаев А.А. Оқытудың белсенді әдістері. М., 2006 ж.

5. Басова Н.В. Педагогика және практикалық психология. Дондағы Ростов, 2000 ж

6. Вербицкий А.А. Жоғары мектепте белсенді оқыту: Контекстік тәсіл. М.: "Жоғары мектеп", 2001 ж.

ҰЛТТЫҚ ҚҰНДЫЛЫҚТАРДЫ БІЛІМ-ТӘРБИЕ ҮРДСІНДЕ ҚАЛЫПТАСТЫРУ

Ерполатов Алихан Еркасымович

мастер производственного обучения

КГКП «Рудненский горно-технологический колледж»

Управления образования акимата Костанайской области

Аңдатпа: Жеке тұлғаның рухани-адамгершілік дамуының, тәрбиесі мен әлеуметтенуінің негізі болып табылатын ұлттық құндылықтар қазақ халқының діни, мәдени, әлеуметтік-тарихи, отбасылық дәстүрлерінде сақталған негізгі ұлттық құндылықтар болып табылады. ұрпақтан ұрпаққа жалғасып, елдің тиімді дамуын қамтамасыз етеді.

Түйінді сөздер: білім, тәрбие, ұлттық құндылықтар, дамыту.

Аннотация: Национальные ценности, являющиеся основой духовно-нравственного развития, воспитания и социализации личности, являются основными национальными ценностями, сохранившимися в религиозных, культурных, социально-исторических и семейных традициях казахского народа. продолжается из поколения в поколение и обеспечивает эффективное развитие страны.

Ключевые слова: образование, образование, национальные ценности, развитие.

Annotation: National values, which are the basis of spiritual and moral development, education and socialization of the individual, are the main national values preserved in the religious, cultural, socio-historical and family traditions of the Kazakh people. continues from generation to generation and ensures the effective development of the country.

Key words: education, education, national values, development.

Қазіргі уақытта білім беру әр уақытта жедел қарқынмен, жаңа технологиялармен байып келеді. Педагогикалық үдерістегі тиімді бағыттар мен жаңа әдістемелер, инновациялық әдіс-тәсілдерді енгізу ерекше шабыттандырады. Дегенмен, жаһандану дәуірінде еліміздің өзінің менталитеті мен болмысын, ұлттық құндылықтарын сақтайды. Жақын арада білім беру жүйесі материалдық-техникалық базасы халықаралық стандарттарға сай болмақ.

Білім беру жүйесінің басты мақсаты – ұлттық және жалпыадамзаттық құндылықтарды дәріптеу, жеке тұлғаны қалыптастыру, ғылым мен тәжірибедегі жетістіктер, сонымен қатар сапалы білім алу, жағдай жасау, кәсіби дайындық, рухани, дене және шығармашылық, жеке дамыту және өзін-өзі тану арқылы салауатты өмір салтын насихаттау және адамзатты дамыту қабілеті.

Ұстаз оқыту арқылы ұлттық құндылықтардың негізін қалап, қастерлей алады. Осы міндеттерді орындау үшін оқытудың жаңа технологияларын енгізіп, тиімді әдіс-тәсілдері пайдаланып, қоғамдағы өзін-өзі тану деңгейін арттыру қажет.

Еліміздің әрбір азаматы білім алуға, ұлттық құндылықтарды және ұлттық тәрбиенің өзіндік ерекшелігін құрметтеуге құқылы болғандықтан, оқыту мен дамыту үдерісіне дидактикалық жағдайларды қамтамасыз ету қажеттілігі артып отыр.

Ұлттық құндылықтар – біздің салт-дәстүріміз, халқымыздың мәдениеті мен өнері. Жаңа ұрпақты тәрбиелеуде ұлттық құндылықтарды озық технологиялармен байланыстыру маңызды, оқушыларды ұлттық патриот, өзіне сенімді тұлға етіп тәрбиелеу қажет. Педагогикалық білім мен оқушыны ұлттық мақтаныш рухында тәрбиелеу тарих әлеміне үнілуге мүмкіндік береді, оның өмірі басқа адамдардың өмірімен араласу процесі арқылы қызықтырақ болады.

«Педагогика – бала тәрбиесі туралы ғылым. Ғылыми этиканың негізі – тәрбие... Баланың дұрыс тамақтануы, дені сау, бақытты болуы үшін тазалығын сақтау, әдептілікке баулу, жаман мінез-құлықтан сақтану жақсы.» Педагогика – құбылыстар аясындағы ғылым. педагогтың өмірлік тәжірибесіне сүйене отырып, биік руханият, ұлттық дүниетанымдық рухта идеалды тұлғаны қалыптастыру, ережелері мен әдістерін зерттейді.

Мұғалімнің балаларды оқыту мен тәрбиелеудегі кәсіби шеберлігі, кәсіби дайындығы және жұмыс тәжірибесі мұғалімнің өте маңызды қасиеттері болып табылады. Көптеген елдерде мектеп оқушыларына ұлттық құндылықтарды сіңірудің өзіндік стилі бар. Америкада мемлекеттік білім беру жүйесінде бала тәрбиесінің көптеген бағыттары қатаң бақыланады, мысалы, американдықтардың негізгі міндеттемесі.

Білім беру жүйесі әлемдік экономикада бәсекеге қабілеттілік пен дағдыларды меңгеруді дамыту, Францияның білім беру жүйесі – ел мәдениетінің болашағы, оқушылардың даму үшін жаңа білімге деген қызығушылығын дамытады. Бұл жер бетіндегі әрбір мектеп жасына қарамастан мәдениетті дамытады.[1]

Жапонияда оқушының даралығын құрметтеу маңызды. Сонымен қатар, олар студенттердің көп мәдениетті ақпараттық ортасына жақсы бейімделген және заманауи, өмірге жақсы дайындалу үшін өз мектептерінде оқуын жалғастыруға құштарлықты тудырады. [2]

Грекия қашанда бостандық сүйгіш, білім беру жүйесіндегі бірқатар реформалар мен өзгерістерден кейін де моральдық-этикалық тұрғыдан дені сау, дене бітімі дамыған, патриоттық тұлғаны қалыптастыру үшін саналы азаматты тәрбиелеуді жалғастыруда. Мектептерде бала рухани қажеттіліктері жағынан ең жоғары деңгейде. Жеке тұлғаның қызығушылығын дамыту білім беру мен оқыту жүйесінде іргелі және ең маңызды болып табылатын бағыт. [3]

Бұл тұрғыдағы ең маңызды ереже – мектеп жүйесінде ұлттық философиялық тұғырнамалар, ұлттық және жалпыадамзаттық мүдделер мен мақсаттар, рухани-мәдени құндылықтар негізінде өмір бойы білім беруді қалыптастырудың үлгісі ретінде балалардың жат ағымының алдын алу болып табылады. Қазақстанның ана тілі мен ұлттық мәдениетінің жағдайы, елдің көпмәдениетті ерекшеліктері, ұрпақ тәрбиесіндегі адамдардың рухани құндылықтары мен ұлы ойшылдардың көзқарастары үздіксіз білім беру жүйесін құруды талап етеді. Ұстаз ұлттық құндылықтарға негізделген ұлттық болмысын дамытып, өз елінің

патриоты болуы керек. Тәуелсіздіктің алғашқы жылдарында білім берудің сапасы мен тиімділігін заман талабына сай ету мақсатында бұл жалпы білім беретін мектептердегі мемлекеттік саясаттың басым бағыттарының біріне айналды. Инновациялық технологиялар аясында білім беруді жаңғырту бүгінгі күннің қажетті алғышарты болып табылады.

Ұлттық құндылықтар арқылы тәрбиелеу – жас ұрпақты ұлттық салт-дәстүр мен әдет-ғұрыпты құрметтеу рухында тәрбиелеу, мінезімен және қоршаған ортамен қарым-қатынасы. Тәуелсіз елдің өскелең ұрпағы ұлттық құндылықтардың маңыздылығы мен ұлылығын ұғынуы маңызды. Білім берудегі құндылық – бұл қандай ұғым? Мұны қалай түсіндіруге болады? «Философия энциклопедиясында» құндылық ұғымы былайша сипатталған. Құндылық – шындықтағы нақты оқиғалардың жалпыадамзаттық, әлеуметтік, адамгершілік, мәдени және рухани мәнін көрсету үшін қолданылатын философиялық, социологиялық және ацеологиялық ұғым. Мемлекеттік және қоғамдық білім беру ұйымдарының студенттері еліміздің әртүрлі аймақтарында тұратын әртүрлі конфессиялар мен этностардың барлық азаматтарына тән құндылықтармен таныс болуы керек. Этиканың дәстүрлі қайнар көздері: патриотизм (Қазақстанға, халқына, туған жеріне деген сүйіспеншілік; елге қызмет ету); Әлеуметтік ынтымақтастық (жеке және ұлттық бостандық; адамдарға, мемлекеттік институттарға және азаматтық қоғамға сенім; әділдік, жанашырлық, ар-намыс, абырой); азаматтық (құқықтық мемлекет, азаматтық қоғам, ел, аға ұрпақ және отбасы алдындағы борыш, құқық тәртібі, ұлтаралық татулық, ар-ождан және дін бостандығы); отбасы (махаббат пен адалдық, денсаулық, амандық, ата-ананы құрметтеу, үлкен және кіші балаларға қамқорлық, ұрпақ өсіру).

Жеке тұлғаның рухани-адамгершілік дамуының, тәрбиесі мен әлеуметтенуінің негізі болып табылатын бұл ұлттық құндылықтар қазақ халқының діни, мәдени, әлеуметтік-тарихи, отбасылық дәстүрлерінде сақталған негізгі ұлттық құндылықтар болып табылады. Ұрпақтан ұрпаққа жалғасып, елдің тиімді дамуын қамтамасыз етеді, арнайы топтарға ұйымдастырылуы мүмкін, мысалы. Әлеуметтік қарым-қатынастар, іс-әрекеттер, сана және сенім салалары бізге деструктивті әсерлерге қарсы тұруға және ақыл-ойымызды, өмірімізді және әлеуметтік жүйелерімізді тиімді дамытуға мүмкіндік береді.

2023 жылы жаз бойы әр қаланың, ауылдың мектептеріне барып колледжіміз туралы ақпараттар тараттым. Оқуға түсуге келген балалардың арасынан реттеп алдым. Оқимын, білім аламын маған болашақ мамандық керек дейтін білім алуға деген ынталары бар, құлшынып, жұлып-жеп тұрған оқушыларды өзіме тандап алғашқы рет қазақ тобын аштым. Қазіргі таңда тобымда 26 қазақ баласы оқып жатыр. Олардың барлығы әр қаладан жиналған. Қостанай облысының ауылдарынан келген балаларды колледжіміздің жанындағы оқу орынымыздың жатаханасына орналастырдым. Көп балалы отбасынан шыққан студенттерімді мемлекеттік жоба бойынша тегін тамаққа тіркеп барынша жағдайларын жасап көмектестім. Қазіргі таңда оқушыларым жарты жылдың ішінде өздерін тек жақсы қырларнан көрсетуде. Қазақ тобы құрылғаннан соң, тек құрып ғана қоймай, қазақи салт-дәстүрімізді дәріптеп, оны әрі қарай дамыту мақсатында біз колледжде әр бейсенбі күні қазақи нақышта киініп жүреміз деп ереже орнаттық. Міне жарты жыл уақыт өтті, әр бейсенбі менің тобымдағы студенттерім қазақша киім киініп жүретін болды.

Денсаулық күні не арналған іс шарада оқушыларым өздерін әр қилы тараптан көрсете білді. Колледжімізде қандай мереке мейрам болса, сол жерде менің студенттерім қалмайды: бірі өлең айтса, бірі күй тартып, би билеп, жан-жақты өздерін көрсете біледі. Студенттерім өздерінің пысық әрі жұмысқа алғыр екендіктерін бірнеше рет көрсете білді. Оған дәлел: жарыстардан тек жүлделі орындар иеленді, ағайларына арнап оқып жатқан білім ұясы туралы ән шығарып, жақында өздерінің еңбектерімен 2 жүлделі орынға ие болды. Сонымен қоса студенттермен және ата-аналармен жиналыс жиі болып тұрады. Ата-аналармен өздерінің балалары жайлы жиі сауалнама өткізіп тұруды дағдыға айналдырдым. Себебі ата-аналар өздерінің балалары туралы ақпараттарды біліп отыруға тиіс. Олай деуімнің басты себебі, тобымдағы 26 бала әр-біреуі бір үйдің еркесі, үлкені және жалғыз балалары, сол себепті ата-ана маған балаларын сеніп тапсырғаннан кейін, мен ол кісілердің сенімін ақтауға тырысамын

жәнеде балалары туралы жиі біліп жүргендерін қалаймын. Стундерттеріммен демалыста, оқудан тыс уақытта бірге қыдырып, әр түрлі демалыс орындарына барып та тұрамыз. Бұның пайдасы әр бала әртүрлі болғанан кейін, барлығы бірдей сабақта өзін еркін ұстап ашыла бермейді, ал олармен жеке кездесіп, мұғалім және оқушы ретінде емес, аға-іні ретінде бір сәт қарап қойсаң, олар саған деген сенімі оянады және оқу бітіріп кеткенде сені тек қатал мұғалім рөлінде емес, мейірімді, жаңашыр, сенімді тұлға ретінде еске алатын болады.

Осы жылы қазақ тобына Өзбекстан мемлекетінен қандас 5 бала келіп оқуға түсті. Оқуға келген күнен бастап барынша көмектестім. Колледжіміздің қасында арнайы осы студенттерге арналған жатаханамыз бар сол жерге орналастырдым.

Оқу үлгерімдері жақсы әр түрлі жарыстарға қатысып өздерін көрсете біледі пысық. Демалыс күндері оқудан тыс уақыттарда қаламызбен таныстырдым. Бос уақыттарында колледжіміздің спорт залында футбол, волейбол ойнап бойларын сергітеді. Осы жылы тобымда ..үздік және ... екпінді болды. Балалардың сабақ үлгерімі сабаққа деген ынта жігерлері өте жақсы. Тәртіптері де жаман емес. Бір бірлеріне көмектеседі білмегендерін мен көмектесемін .бірақ ана Елжан деген ұнамай қалды соны оқулан шығарып степендиядан құлататын ойым бар.

Және бала көргенді жасайды. Мен ойлаймын, егерде дәл осындай қарқынмен жұмыс жасай берсем, алдағы уақытта менен тәрбиеленіп шыққан бала ұлтышыл, қазақ десе жанын беретін, қазақилыққа қатты мән беретін болашақ патриоттар шығады деп. Әріптестеріме айтарым адамның жасағанын адам жасай алады. Дәл менің ісімді қайталамаса да, қазақилыққа сәл бас бұрып, ниеттеніп жұмыс жасаса, мен ойлаймын жұмыла көтерген жүк жеңіл, барлығымыз салтымыз бен дәстүрімізді, аспаптарымызды әрі қарай дамыта білсек, рухани жаңаруымызға сенімдімін.

Әдебиеттер тізімі:

1. <https://stud.kz/referat/show/52145?ysclid=lrh8roixq8315260884>
2. <https://kk.vogueindustry.com/17276753-japanese-education-system-learning-features-interesting-facts>
3. <https://stud.kz/referat/show/10846?ysclid=lrh9igyqq524069564>

МҰХТАР ШАХАНОВТЫҢ «ӨРКЕНИЕТТІҢ АДАСУЫ» РОМАНЫН ТАЛДАУ АРҚЫЛЫ БІЛІМ АЛУШЫЛАРДЫҢ БОЙЫНА ҰЛТТЫҚ ҚҰНДЫЛЫҚТАРДЫ СІЦІРУ

Казиева Умут Жумағалиевна

қазақ тілі мен әдебиеті пәнінің оқытушысы
«Қостанай жоғары политехникалық колледжі» КМҚК,
Қостанай қаласы

Аңдатпа: Мақалада Мұхтар Шахановтың «Өркениеттің адасуы» романын талдау арқылы білім алушылардың бойына ұлттық құндылықтарды сіңірудің жолдары қарастырылған. Рухани құндылықтарды дарыту- ұстаздар қауымының алдында тұрған өзекті мәселе, өйткені қай заманда болмасын, сол қоғамға сай азаматты тәрбиелеудің бірден-бір жолы адамның рухани байлығын арттыру болып табылады. Білім алушылардың сезіміне әсер ету арқылы ішкі жан дүниесін ояту нәтижесінде олардың бойында рухани құндылықтар мен адамгершілік қасиеттерді қалыптастыруға болатыны зерделенген. Көркем шығармаларды талдау – бәсекеге қабілетті, жаңа қоғам құруға бейім, икемді, ұлттық, адамзаттық, рухани құндылықтарды бойына сіңірген, патриоттық сезімі берік азаматтарды тәрбиелеудің басты құралы.

Түйін сөздер: ұлттық құндылықтар, дүниетаным, адамгершілік, рухани мүгедектер, «жарты адамдар», азаматтық жауапкершілік.

Аннотация: в статье рассматриваются способы привития национальным ценностям студентам на основе анализа романа Мухтара Шаханова «Заблуждение цивилизации». Культивирование духовных ценностей является актуальной проблемой, стоящей перед педагогическим сообществом, поскольку в любую эпоху единственный способ воспитать гражданина, подходящего для данного общества, – это приумножение духовного богатства человека. Изучено, что в результате пробуждения внутренней души учащихся путем воздействия на их чувства можно сформировать у них духовные ценности и нравственные качества.

Ключевые слова: национальные ценности, мировоззрение, мораль, умственно отсталые, «полулюди», гражданская ответственность.

Annotation: the article discusses ways to instill national values in students based on an analysis of Mukhtar Shakhonov's novel "The Delusion of Civilization." The cultivation of spiritual values is an urgent problem facing the pedagogical community, since in any era the only way to educate a citizen suitable for a given society is to increase the spiritual wealth of a person. It has been studied that as a result of awakening the inner soul of students by influencing their feelings, it is possible to form spiritual values and moral qualities in them.

Key words: national values, worldview, morality, mentally retarded, "half-humans," civic responsibility.

Білім беруде ұлттық құндылықтарды қалыптастыру білім алушыларды тәрбиелеудің және оларды қазіргі қоғамдағы өмірге дайындаудың маңызды аспектісі болып табылады. Ұлттық құндылықтар дегеніміз ұлттың, оның мәдениеті мен болмысының негізі болып табылатын рухани және материалдық игіліктердің жиынтығы. Олар адамдардың дүниетанымын, өмір салтын, мінез-құлқын және мотивациясын анықтайды. Жас өспірімдердің бойына ұлттық құндылықтарды сіңіру ұстаздар қауымы мен ата-аналардың алдында тұрған маңызды міндет болып табылады, себебі ұлттық құндылықтар адамдардың дүниетанымы мен мінез-құлқын анықтап қана қоймай, қоғамның бірлігі мен бірлігін нығайтуға, сондай-ақ оның дамуы мен өркендеуіне ықпал етеді. Бауыржан Момышұлы атамыздың "Рухани жағынан аздындаған адам ғана, Отанына опасыздық жасайды", - деп айтқаны рухани байлықтың мәнін айқындап тұрғандай. [1]. Ұлттық құндылықтардың қалыптасуы - бұл адамның бүкіл өмірінде жалғасатын үздіксіз процесс. Алайда, болашақта адамның мінез-құлқы мен мотивациясын анықтайтын дүниетаным мен адамгершіліктің негізі оқу орындарында қаланады. Дәл осы жылдары білім алушылар өз елі, оның тарихы, мәдениеті мен дәстүрлері туралы білім алады, сондай-ақ олардың азаматтық жауапкершілігі мен қоғамдық өмірге қатысуға дайындығы қалыптасады.

Мен өзімнің «Қазақ тілі мен әдебиеті» сабақтарымда студенттердің бойына рухани құндылықтарды сіңіру үшін шығармаларға талдау жасатып отырамын, өйткені бұл пән арқылы олардың рухани дүниесі байиды, туған тілін сүюден адамзатты құрметтеуге дейінгі сезімдері қалыптасады. Менің басты мақсатым – студенттерді сөз өнерінің қыр-сырымен таныстыру, халық даналығы, халық өсиеттерінен нәр алғызу, кітапқа деген ынтасын ояту, халықтың рухани байлығы әдебиетін жан-жақты игерту, сол арқылы имандылыққа, инабаттылыққа, парасаттылыққа, сұлулыққа тәрбиелеу.

Рухани тәрбиенің негізі ұлттық құндылықтарға негізделеді. Қазақтың ұлттық құндылықтарын жаңғырту бүгінгі заман талабы. Ұлттық құндылықтар мен жалпы адамзаттық құндылықтарды өзара ұштастыру отырып, дамыту рухани құндылықтарға әкеледі. Қай заманда болмасын, сол қоғамға сай азаматты тәрбиелеудің бірден-бір жолы - адамның рухани байлығын арттыру.

Мұхтар Шаханов қай тақырыпты жырласа да, оны сонау ғасырлар қойнауындағы ата-бабалар рухымен сабақтастыра тізбектейді. Ақын өз тұсымен шектеліп қалмай, халықтың, елдің, ұрпақтың болашағына көз тігеді. Оның өмірбаяны оның тек ақын ғана емес, Қазақстан халқының ар-ожданы мен абыройы екенін айқын көрсетеді. Саяси қайраткердің шығармашылығы қазіргі әлемнің үш негізгі құндылығын - гуманизмді, демократиялық дәстүрлерді және ар-намыс пен адалдықтың моральдық-этикалық идеалын білдіреді.

Оның «Өркениеттің адасуы» шығармасына «Рухсыз күш формуласы» деп атап көрсеткен «Компьютербасты жарты адамдар» өзек болған. [2]. Ақын ана тілінің, ана ділінің салмағын, парқын, қадірін, қасиетін жазады. Ұлтының қамын ойлаған, болашағын болжаған адам «бүтін адам» деуінде үлкен адамзаттық рух жатыр. Әлемде өркениет қақтысы емес сол өркениетке баспалдақ болып қаланар құндылықтар адасып жүргенін ақын дәлелдейді. Бүгінгі жас ұрпаққа ең керегі «Білім+Рух» формуласын ұсынып отыр. Білімді жанның көңірегі ояу, көз ашық дейміз. Ал білімді жанның рухы биік боларын тағы да ақын еске салады. Рухани мүгедектер емес «бүтін адам» тәрбиелеуді меңзейді. Бізге «жарты ұстаздар» қатарына тап болмауға үндесе, ал шәкірттерімізге «жарты ұлдар», «жарты қыздар» санатына енбеуді үндейді. Бұл шығарманың тәрбиелік маңызы зор. Сондықтан да сабақтың басында білім алушыларға ойтүрткі сұрақтар қоямын: Мұхтар Шаханов туралы не білесіздер? Компьютер басты жарты адамдар дегенді қалай түсінесіздер? Рухани құндылықтар деген не? Сұрақтарға жауап бергеннен кейін білім алушылар роман үзінділерін оқып, түсіндірме сөздікпен жұмыс жасайды. «Құймақұлақ», «рухани байлық», «жалаң білім», «рухы, жаны аласа», «тамыр жалғай алмау» сөздерінің мағынасын ашады. Үзінді мазмұны бойынша ақынның қандай мәселе көтеріп отырғанын анықтайды.

Білім алушыларға ұлттық құндылықтар – әрбір ұлттың болмысында ғасырлар бойы атадан балаға мирас болып келе жатқан адамгершілік қағидаттары екенін, бір ұлтты басқа ұлттан даралайтын - оның ұлттық құндылықтары, яғни, әдеби мұрасы, әдет-ғұрпы, салт-дәстүрі, мәдениеті, өнері, тұрмыстық бұйымдары, ұлттық ойындары, т.б. өзгелерге ұқсамайтын қасиеттері екендігін айтып өтемін. Ұлы ойшыл Абай Құнанбаев : «Адамды заман билемек, заманға жаман күйлемек», - дейді [4]. Бұл әлемдік даму жолын түсінуге мүмкіндік береді. Біз үшін жасанды, виртуалды әлемде жоғалып кетпеу, жаһандану заманында өзіміздің ұлттық болмысымызды, ұлттық бірегейлігімізді және рухани ерекшелігімізді сақтап қалу аса маңызды екендігін студенттермен бірге талқылаймын.

Қарт «Неліктен нағыз ұлым біреу дейді?» – деген сұрақты зерделеу барысында білім алушылар «нағыз адам» мен «жарты адамның» бойындағы қасиеттерді талдайды. Білім алушылар компьютербас, мониторкөз жарты адамдар әлемін Мұхтар Шаханов бекер тілке тиек етпегенін айтады. Біздің әлем дәл сол әлемнің прототипі екенін және батысқа еліктеп жүріп, рухты жердің тәрбиесін ұмытып кеткеніміз туралы өз пікірлерін ортаға салады. Ақынның «ұлттық негізден қалдық та қалмай бара жатыр» деп жан айқайын түсініп, жартыбас адамдар қоғамында жартылай мәдениет пен жартылай сауаттылық, шала тіл мен шала дәстүр, шала тарих қалыптастасып бара жатқанын мойындайды. Сонымен қатар ұлттық рухымызды, құндылықтарымызды жоғалтпау үшін не істеу керек? Неден сақтануымыз керек? Неге ұмтылуымыз керек? деген сұрақтар төңірегінде пікірталас ұйымдастырып, қоғамдағы болып жатқан келеңсіз жағдайлардан қалай құтылу жолдарын атап көрсетті.

«Өркениеттің адасуы» атты романы рухсыз білімнің зиянын даналықпен айтқан шығармалар қатарынан орын алады. Адам баласының өмір кешуімен бірге оның желбіреген жалауы болған ұлы қасиеттер, ар – намыс, әділеттілік, қайырымдылық, инабаттылық тағы басқа көптеген асыл қасиеттерді ескермеу адамзатты тұңғыққа тірейді деп ақын одан сақтандырады. Өлеңнің негізгі мазмұны рухсыздықпен күресу, болашаққа алаңдау. Ақын өлең басында ой салар аңызды келтіре келіп, өлеңнің бастамасын шалдың бір ауыз сөзі арқылы ұғындырып тұрғандай:

Мейлі, мейлі, екі ұлымды қақса да уақыт арқадан,

Нағыз ұлым біреу ғана, ана екеуі жарты адам!

Иә, бізді қайда апармақ мына заман ақпалы?

Ұлан-байтақ жерімізді жарты адамдар қаптады. [3].

Ақын адамшылықтың жоғалып бара жатқанын, «компьютербасты жарты адамдар» көбейіп бара жатқанын айтады, ал рухсыз адамды дұрыс жолдан адасқан жарты адамға теңейді. сондай-ақ, ол өмірдің, ғылымның дамуын жоққа шығармайды. Әсіресе, ғылыми дамуындағы сыңаржақтылыққа толғанады. Әлемнің ақпарат тасқындарының, техникалық жедел дамудың, кәсіптік мамандықтың тар шеңберде біржақты даярлануы себебінен әсіресе

адами құндылықтардың ескерілмеуін қоғамда компьютербасты жартылардың күрт өсіп кетуі ғасырымыздағы кезек күттірмейтін үлкен проблемаға айналғанына күйзеледі:

Рас, қазір күллі әлемде байлыққа ауды есіл дерт,
Байлығы озса мысықтар да жолбарысша көсілмек.
Бес жүз қабат үй салу да емес бүгін боз елес,
Ақшаң болса "маймылды" да бастық сайлау сөз емес.
Адамзаттың бар тағдырын енді ақша шеше ме? [5].

Бұл өлең жолдарында біздің қазір материалдық байлықты рухани байлықтан жоғары қоюдың зардабын шегіп жатқанымыз және рухани кедейшілікке ұшыраған қоғамды келеңсіздік жайлайтыны туралы айтылады. Шаханов өз өлеңінің астарлы мағынасын Ньютон ашқан үшінші заңмен дәлелдеп көрсеткендей:

Ньютон ашқан үшінші заң нені үндейді білдік пе?
«Әрбір қимыл қарсы қимыл тудырады» тірлікте ... [5].

-деп, ұрпақты бір қауіп-қатерден сақтандыра отырып ақын өз оқырмандарын, өз халқын рухсыздықпен бірігіп күресуге шақырады, себебі ақпараттық технология заманында адами құндылықтарды ескермеу үлкен апатқа апарады. М. Шаханов өлеңінде осындай проблемаларға сын көзбен қарап, шұғыл тосқауыл қою керектігін айтады, себебі адамдардың ойы мен санасы, сезімі өзгеріп, роботқа айналуы мүмкін.

Қазіргі бүкіл әлемді бағындырып, жаулап алған бұқаралық мәдениеттің адамдарды аздырып, әлсіретіп бара жатқан ұнамсыз сипаттары поэмада айқын көрініс берсе, бүкіл жер бетіндегі барлық адал ниетті халықтарды, барша мемлекет билеушілерін ұлы гуманизм үшін талмай күресуге үндеген бұл шығарманың қазіргі кездегі, болашақтағы мән-мағынасының биіктей беретіні анық. Әлемнің 200-ге жуық тілдеріне аударылған М.Шахановтың «Өркениеттің адасуы» поэмасы ғасырлар шындығын тереңдей бейнелеген шынайы туынды, қазіргі дәуірдің көркем шежіресі.

Мәтіндерді, көркем шығармаларды талдау және тапсырмаларды орындау арқылы кез келген білім алушы ұлттық құндылықтарымызды барынша бойына сіңіріп, эстетикалық сезімі артып, адамгершілік қасиеттері жоғарылайды.

Мемлекет басшысы Қасым-Жомарт Тоқаев Қазақстан халқына Жолдауында мемлекеттің басты міндеті – жалпы адамзатқа ортақ қастерлі құндылықтарды жастардың бойына сіңіру керектігін айтқан еді. Ұлттық және рухани құндылықты бойына сіңірген жастар жарқын келешектің жаңа тұлғасы болып қалыптасатындығына сенімдімін.

Әдебиеттер тізімі:

1. Нұрмұратов С. Рухани құндылықтар әлемі. – Алматы «Ақыл кітабы» 2001.
2. Шаханов М. «Дәуір дастандары» - Алматы: «Жазушы» 1992
3. <https://bilim-all.kz/olen/4368>
4. <https://dalanews.kz/tag/rkenietti-adasuy>
5. Косымова Г. Қазақ тілі мен әдебиеті. – Алматы «Мектеп» 2019

АРНАЙЫ ПӘНДЕР САБАҒЫНДА ЖАҢА ТЕХНОЛОГИЯЛАРДЫ ҚОЛДАНУДЫҢ ТИІМДІЛІГІ

Аринова Анар Габдулгазизовна

Арнайы пәндер оқытушысы

Астана қаласы әкімдігінің

«Технологиялық колледжі» ШЖҚ МКК

Андатпа: Мақаланың тақырыбын таңдағанда алдымен қазіргі заманның оқу барысында өзектілігін және талаптарын ескерте отырып арнайы пәндер сабағының сапасын жаңа дәреже жоғарлату мақсатын қойдым. Мұғалім сабағында ақпараттық технологияның

тиімділігін жүйелі түрде көрсете біледі. Студенттерге білім беруде жаңа оқыту технологияларын қолдану, инновациялық бағытта жұмыс жасау заман талабына сай талап етілуде. Оқу процесінде пәндерді оқытуда интерактивті техника және технологияларды тиімді пайдалану және қолдану кейінгі жылдары айтарлықтай оң тәжірибе беріп отыр. Атап айтсақ, студенттің өз бетімен ізденісі, пәнге деген қызығушылығын арттырып, шығармашылығын дамытуға, оқу қызметінің мәдениетін қалыптастыруға, дербес жұмыстарын ұйымдастыруға ерекше қолайлы жағдай туып отыр.

Түйін сөздер: Ақпараттық технология, интерактивті технология, оқыту әдістемесі, педагогикалық технология

Аннотация: выбирая тему статьи, я в первую очередь ставил цель поднять качество уроков специальных предметов на новый уровень с учетом актуальности и требований современного образования. Учитель может систематически демонстрировать эффективность информационных технологий на уроке. Согласно современным требованиям, требуется использование новых педагогических технологий в обучении студентов, работа в инновационном направлении. Эффективное использование и применение интерактивных методик и технологий преподавания предметов в образовательном процессе дало значительный положительный опыт последних лет.

Ключевые слова: информационные технологии, интерактивные технологии, методика обучения, педагогическая технология.

Annotation: When choosing the topic of the article, I first of all set a goal to raise the quality of lessons in special subjects to a new level, taking into account the relevance and requirements of modern education. The teacher can systematically demonstrate the effectiveness of information technology in the classroom. According to modern requirements, it is necessary to use new pedagogical technologies in teaching students and work in an innovative direction. The effective use and application of interactive methods and technologies for teaching subjects in the educational process has given significant positive experience in recent years.

Key words: information technologies, interactive technologies, teaching methods, pedagogical technology.

Білім алушылардың шығармашылық бағытта жан-жақты дамыту - бүгінгі күннің басты талабы. Осы талап тұрғысынан алғанда оқу-тәрбие үрдісін ұйымдастырудың сан түрлі әдіс тәсілдерін іздестіру жаңа технологияларды тиімді пайдаланудың маңызы ерекше.

Арнайы пәндер сабағында жаңа технологияларды қолданудың тиімділігі қазіргі заман талабы – оқытудың жаңа технологияларын меңгеру.

Оқытудың жаңа технологияларының бірі - интерактивті техника және технология.

Интерактивті технологияның дамуы кезеңінде осы заманға сай білімді, әрі білікті студенттерді даярлау мұғалімнің басты міндеті болып табылады. Қоғамдағы ақпараттандыру процестерінің

қарқынды дамуы жанжақты, жаңа технологияны меңгерген жеке тұлға қалыптастыруды талап етеді. Білім беруді жаңарту – үнемі алға қарай ұмтылу мен дамыту үрдісі, бұл білім беруде кезеңкезеңімен өтетін және алынған нәтижелерге сәйкес түзету енгізіліп, талданатын өзгерістер.

Сонымен қатар білім беруді жаңарту үрдісі салт-дәстүрді, мәдени мұраны, жалпы ұлттық құндылықтарды көздің қарашығындай сақтауды талап етеді.

Ақпараттандыру жағдайында білім алушылар меңгеруге тиісті білім, білік, дағдының көлемі күннен күнге артып, мазмұны өзгеріп отыр.

Студенттердің құзіреттілігін пәндерді оқытуда интерактивті техника және технологияларды қолдану арқылы дамыту қазіргі заман талабына сай ақпараттық технологияларды, электрондық оқулықтарды және интернет ресурстарды пайдалану оқушының білім беру үрдісінде шығармашылық қабілетін дамытуға мүмкіндік береді.

Педагогика ғылымында баланы оқыту мен тәрбиелеудің міндеті жанжақты дамыған жеке тұлғаны қалыптастыру болғандықтан, жаңа технология бойынша әдістемелік жүйенің басты бөлігі оқыту мақсаты болып қалады. Сондықтан танымдылық іс-әрекеті белгілі бір

дәрежеде белсендірілуі қажет. Бұл әдістемелік жүйенің басқа бөліктерінің де мазмұны, әдіс, оқыту түрі мен құралдарының өзара байланысы қалпында өзгертілуін талап етеді. Мұны орындау үшін төмендегідей ұстанымдар жүзеге асуы тиіс.

1. Студенттердің өзіндік іздену іс-әрекетінің әдістерін меңгеру талап етіледі. Өйткені бұл әдістердің күнделікті пайдаланып жүрген оқыту әдістерінен айырмашылығы бар. Яғни жаңа жағдайдағы "оқыту әдістемесі" деп отырғанымыз: "оқушы - мұғалім" ұстанымының өзара тығыз байланыстылығы. Демек, мұнда бірінші орында оқушы тұрады және оның өз бетімен білім алуудағы белсенділігіне баса назар аударылады.

2. Жаңаша оқытудың негізгі түрлері: оқытудың дербес және топтық түрлері болып табылады. Заман талабына сай оқыту мен тәрбиенің соңғы түрлерін жедел игеріп, кәсіби шеберлікті ұштап отыру ұстаздың басты парызы. Болашақтың бүгіннен де нұрлы, шуақты болуына тікелей ықпал етіп, адамзатты алға апаратын күш білімінде ғана, деген ұранымен оқу үрдісін ұйымдастыру қажет. Мақаланың тақырыбын таңдағанда алдымен қазіргі заманның оқу барысында өзектілігін және талаптарын ескерте отырып арнайы пәндер сабағының сапасын жаңа дәреже жоғарлату мақсаты қойылды. Нарықтық экономика шарттарында дамып жатқан біздің қазіргі білімі, алдымен студенттерге деген мұғалімнің педагогикалық әсері: қазіргі заманындағы өмір шарттарына бейімделген; бәсекелестікке қабілеттілігі; шығармашылықпен ойлайтын тұлғаны қалыптастыру бағыттау қажет. Студенттердің сабағында шығармашылық қабілеттерін дамыту үшін жаңа технологияларды ұтымды пайдалану қажет.

Технология сөзі – гректің өнер, шеберлік, біліктілік, оқу сөздерінен шығып, көптеген ұғымдарды білдіреді. Қазір жаңа педагогикалық технологиялар туралы жарияланған еңбектер көп. «Педагогикалық технология» ұғымының қазір 300-ден астам балама анықтамалары бар.

«Педагогикалық технология дегеніміз - оқыту үрдісін жүзеге асыратын мазмұнды техника» (В.П.Беспалько). «Педагогикалық технология дегеніміз- педагогикалық мақсаттарға жету үшін қолданатын тұлғалық, аспаптық, әдіснамалық құралдардың жүйеленген жиынтығы және олардың ретімен қызмет етуі». «Педагогикалық технология-белгілі бір маңызды әрекетке, өнерде, шеберлікті мақсатқа жету қолданылатын әдіс».

Оқыту технологияларының құрылымдық элементтеріне мыналар жатады: мақсат, мазмұн, әдістер, формалар, құралдар, оқушы, мұғалім, нәтиже. Арнайы пәндер сабағында жаңа технологияны әдісті қолданудың тиімділігі – оқушының сабаққа қызығушылығын арттырып, ғылыми көзқарасын қалыптастырып, бәсекеге қабілетті оқушылар дайындауда маңызы зор. Сабақ бергенде оқулықтағы берілген материалмен ғана шектеліп қоймай, жаңа технологиялар арқылы материалды пайдаланып, зерттеушілік жұмыстар жүргізуге тырысамыз. Студентті айналаны өз бетімен танып білуге деген табиғи ұмтылысы негізінде құрылған оқытудағы зерттеу тәсілін пайдалану ерекше орын алады. Оқытудың іске асыру тәсілдерінің бірі – жобалар әдісі, өзіндік өзінің дидактикалық негізі бойынша, шынайы өмірде тиімді әрекет етуде мүмкіндік беретін қабілеттерді қалыптастыруды көздейтін, білім берудегі құзыреттілікті қолдайтын жаңа технология. Қазіргі кезде студентің интеллектісіне дербес ойлауын дамытуға бағытталған өз бетімен ізденуге даярлауда жаңа технологияның маңызы зор.

Студентің жеке тұлғасының даму мәселесін шешу, оқытудың тиімділігін арттыру, студенттердің деңгейіне қарай отырып жұмыс жасау қажет. Оқытушылар үшін ақпараттық технологияларды пайдаланудың тиімділігі: - студенттің өз бетімен жұмысына; - уақытын үнемдеуге; - білім-білік дағдыларын тест тапсырмалары арқылы тексеруге; - қашықтықтан білім алу мүмкіндігінің туындауы; - қажетті ақпаратты жедел түрде алу мүмкіндігі; - экономикалық тиімділігі; - қарапайым көзбен көріп, қолмен ұстап сезіну немесе құлақпен есту мүмкіндіктері болмайтын табиғаттың таңғажайып процестерімен әртүрлі тәжірибе нәтижелерін көріп, сезінуге мүмкіндік береді; - студентің ой-өрісін дүниетанымың кеңейтуге де ықпалы зор. Мұғалім сабағында ақпараттық технологияның тиімділігін жүйелі түрде көрсете біледі. Студенттерге білім беруде жаңа оқыту технологияларын қолдану, инновациялық бағытта жұмыс жасау заман талабына сай талап етілуде. Оқу процесінде пәндерді оқытуда интерактивті техника және технологияларды тиімді пайдалану және

қолдану кейінгі жылдары айтарлықтай оң тәжірибе беріп отыр. Атап айтсақ, студенттің өз бетімен ізденісі, пәнге деген қызығушылығын арттырып, шығармашылығын дамытуға, оқу қызметінің мәдениетін қалыптастыруға, дербес жұмыстарын ұйымдастыруға ерекше қолайлы жағдай туып отыр.

Жаңа технология түрлерін сабақ үрдісінде пайдалану, студенттердің шығармашылық, интеллектуалдық қабілетінің дамуына, өз білімін өмірде пайдалана білу дағдыларының қалыптасуына әкеледі.

Мақсаты – оқытуды ізгілендіруі, яғни оқу құралдары студенттердің өздігінен танымдық іс-әрекетін жүргізе алатындай болуы керек. Жаңа педагогикалық технология түрлері өте көп.

Ойын технологиясы. Педагогикалық ойындар технологиясы дегеніміз педагогикалық жұмысты ойын түрінде ұйымдастырудың әдістері мен тәсілдерінің жиыны. Ойын түріндегі жұмыстар сабақ үстіндегі қолайлы деген жағдайларда пайда болып, студенттерді қызықтырушы құрал ретінде қолданылады.

Проблемалы оқыту технологиясы. Проблемалы оқыту – оқытушы басшылығы мен қиын мәселелерді туғызу және студенттердің белсенді түрде өз беттерімен мәселелерді шешу. Қорытындысында олардың ойлау қабілеттері дамып, шығармашылық іскерліктері мен дағдылары қалыптасуына жағдай жасайды.

Сын тұрғысынан ойлау технологиясы. Мақсат пен міндеттердің орындалуы мынадай ұзақ жоспарлар арқылы іске асады:

- ассоциация;
- бірлестік қызмет;
- көзқарасын талдау мен дәлелдеу түрінде қорғау.

Бұл технология бойынша:

- оқу үрдісінде қызығушылық артады;
- студенттің өз бетімен білім алуына мүмкіндік беруі туады;
- студенттің ақпараттық тіл байлығы жетіледі.

Топтық технология. Бұл топта оқу жұмысын ұйымдастырудың үшінші және төртінші деңгейі. Мұндай жұмыс белгілі-бір тапсырманы бірлесіп шешу үшін студенттерді уақытша топтарға бөлуді қажет етеді. Студенттердің өзіндік ерекшеліктерін ескеріп, бірлесіп үйренуге мүмкіндік береді.

Сабақта ақпараттық–коммуникациялық және инновациялық технологияларды пайдаланудың тиімділігі:

- студенттің өз бетімен жұмысы;
- аз уақытта көп білім алып, уақытты үнемдеу;
- білім-білік дағдыларын тест тапсырмалары арқылы тексеру;
- шығармашылық есептер шығару;
- қашықтықтан білім алу мүмкіндігінің туындауы;
- қажетті ақпаратты жедел түрде алу мүмкіндігі;
- экономикалық тиімділігі;
- іс-әрекет, қимылды қажет ететін пәндер мен тапсырмаларды оқып үйрену;
- студенттің ой-өрісін дүниетанымын кеңейтуге де ықпалы зор.

Қазіргі білім беру ісінің басты шарттарының бірі болып студенттің өзіне керекті мәліметті өзі іздеп табуына үйретіп, олардың өз оқу траекторияларын өзінің таңдай білуі есептеледі. Менің ойымша, ақпараттық-білім беру ортасын жобалаудағы басты мақсат студентті өздігінен оқуға талаптандыру, яғни ізденімпаздыққа үйрету болып саналады. Ол үшін оқытушының біліктілігі, іскерлігі, көптеген әдіс – тәсілдерді қолдана білуі керек.

Жаңа ғасырдағы Қазақстан елінің үміт артар ұрпағын білімді, мәдениетті, интеллектуалды азамат етіп шығару ұстаздар алдындағы міндет болып табылады. Ал Қазақстанда білім беру үрдісі дүниежүзілік білім әлеміне кіруді көздейді.

Сондықтан қазіргі таңда білім берудің ұлттық моделіне өту- оқыту мен тәрбиелеудің соңғы әдіс — тәсілдерін игеруді қажет етеді. Жаңа инновациялық іс-әрекетпен қаруланған,

психологиялық-педагогикалық диагностиканы қабылдай алатын шығармашыл педагог-зерттеуші, ойшыл оқытушы ғана мақсатқа жетеді.

«Қазіргі заманда студенттер ақпараттық технологиямен байланысты әлемдік стандартқа сай мүдделі жаңа білім беру өте қажет» деп, президентіміз атап керсеткендей жас ұрпаққа білім беру жолында жаңа технологияны оқу үрдісінде оңтайландыру мен тиімділігін арттырудың маңызы зор. Шығармашылық дегеніміз- адамның өмір шындығына, өзін-өзі тануға ұмтылуы, ізденуі.

Өмірде дұрыс жол табу үшін, дұрыс ой түйіп, өздігінен сапалы, дәлелді шешімдер қабылдай білуге үйренуі. Студенттердің белсенділігімен танымдық іс-әрекеттері арқылы шығармашылығын дамыту, қажетті жағдайда айрықша шешім қабылдай алатын жеке тұлғаны дайындау, осыған орай оқытуды ізгілендіру мектептерінің алдында тұрған үлкен міндет екені белгілі. Уақыт талабына сай студенттердің шығармашылық қабілетін дамыту үшін, оқытудың жаңа ақпараттық технологиясын пайдаланған жөн деп ойлаймын.

Шығармашылыққа үйрету үшін мынадай жағдайларды ескеру тиіс. Оқытушы ең алдымен, шығармашылық көңіл-күй тудыру үшін студенттің назары бір нәрсеге бағытталуы керек. Студенттің шығармашылықпен айналасуына колледжде, оқытушы сабақ үстінде, үйде қолайлы жағдай туғызу. Шығармашылық бағытқа баланы жүйелі, сапалы түрде қалыптастырып отыру қажет. Сондықтан студенттің шығармашылығын дамытуда оқытушы көп еңбек сіңіру керек.

Студенттің қиялын дамытып, ойын ілгері жетектеуде, түрлі лингвистикалық жаттығулардың да ролі зор. Сабақ үстінде материалды салыстырып қарама-қарсы қою әдісі арқылы да ұғындыру өз нәтижесін береді. сабақтарда жаңа әдіс- тәсілдерді пайдалана отырып, студенттердің ұсыныс пікірлерін еркін айтқызып, ойларын ұштауға, өздеріне деген сенімін арттыруға мүмкіндік туғызып отыру қажет. Әдіс-тәсілімен өткізілген әрбір сабақ студенттердің ойлауын және қиялын, ойын дағдысын, оларды сөйлеуге үйретеді. Түрлі әдістемелік тәсілдер пайдалану арқылы студенттердің ортасынан қабілеті жоғары бала іздеп, онымен жұмыс жасау, оны жан-жақты тану студенттердің шығармашылық деңгейін бақылып отыру әрбір оқытушының негізгі міндеті. Адам бойындағы қабілеттерін дамытып, олардың өсуіне жол бермеу адамның рухани күшін нығайтып, өзін-өзі таныуына көмектеседі. Студенттің өз болмысын тануға көмектесіп, қабілетін ояту жаңа рухани күш беру білімнің ең маңызды мақсаты болып танылады. Студенттерді шығармашылық жұмысқа баулып, олардың белсенділігін, қызығушылығын арттыра түсу үшін, шығармашылық қабілеттерін сабаққа және сабақтан тыс уақытта дамытуда әртүрлі әдіс-тәсілдерді қолдануға болады. Студент бойындағы қабілетті ашу оқушының шығармашылық бағытта дамуына жете мән беру болып табылады. Студенттің оқу-тәрбие үрдісі негізінде дамыту мәселесі- бұл жылдар бойы көптеген ғалым-психологтардың, педагогтардың, практик мұғалімдердің арасында пікірталас тудырып келе жатқан және күні бүгінге дейін күн тәртібінен түспей жүрген мәселе.

Студенттерді шығармашылық бағытта жан-жақты- бүгінгі күннің басты талабы. Осы талап тұрғысынан алғанда оқу-тәрбие үрдісін ұйымдастырудың сан түрлі әдіс-тәсілдерін іздестіру жаңа технологияларды тиімді пайдаланудың маңызы ерекше. Қазіргі таңда оқытудың елуден астам технологиясы бар екенін ғалымдарымыз айтып, осылардың кейбіреуі біздің білім беру жүйемізге еніп, тәжірибемізден орын алуда. Қазіргі оқытушының алдына тұрған үлкен мақсат өмірдің барлық саласына белсенді, шығармашылық іс-әрекетке қабілетті еркін және жан-жақты жетілген тұлға тәрбиелеу. Өмірдегі сан алуан қиындықтарды шеше білу тек шығармашыл адамның қолынан келеді Студенттердің шығармашылық қабілетін дамыту үшін бірнеше шарт орындалуы тиіс.

1. Шығармашылық қабілетін дамытуды ерте бастан қолға алу;
2. Жүйелі түрде шығармашылық әрекет жағдайда болу;
3. Шығармашылық іс-әрекетке жағдай туғызу;
4. студенттің шығармашылық іс-әрекетіне жағдай тудыру дегеніміз- студентті ойлай білуге үйрету екені сөзсіз.

«Оқытудың жаңа технологияларын пайдалана отырып, студенттердің шығармашылық қабілеттерін дамыту» тақырыбын алдыма келелі мәселе етіп таңдап алдым. Бұл мәселені алудағы мақсатым- оқытудың жаңаша әдіс-тәсілдерін қолдану арқылы студенттің өзіндік көзқарасын қалыптасуына жолашу шығармашылығын дамыту «Ойлау жанның өте бір қиын ,терең ісі- деп атап көрсете келе, оқытушы баланы ойлап үйренуіне көп күш жұмсау керектігін ескертеді. Шығармашылыққа баулудың, өзіндік іс-әрекетін ұйымдастырудың төмендегідей түрлері бар.» -Тақырыпты мазмұнына сай жинақтау; -Арнайы бір тақырыпқа пікірталас тудыру; -Шығарма ,шағын әңгіме құру; -Сөзжұмбақ құру, шешу; -Қиялдау арқылы сурет салу; Осындай жұмыстарды үнемі жүргізу шығармашылыққа баулуға, шәкірт бойындағы талант көзін ашып тілін байыту қиялын ұштаумен өз бетінше ізденуге зор әсерін тигізеді.студенттердің шығармашылық қабілетін дамытудың өзектілігі төменде көрсетілгендей:

1. Өз бетімен оқуға, жұмыстануға дағдыланады.

2. Шығармашылық ізденіске жетелейді.

3. Өз ісіне деген сенім пайда болады.

4.Әр нәрсеге сын көзбен қарауға үйренеді.

5.Салыстыруға, қорытынды жасауға үйренеді. Шығармашылық белсенділік артады.

Осылардың нәтижесінде дарынды, қабілетті жеке тұлға қалыптасады. Мен істеймін – өзінің пәнге деген қызығушылық тетігін табуы. Мен үшін керек – пәннің өз өміріне деген қажеттілігін сезінуі, талаптануы, оқуы, ізденуі. Мен істей аламын – өз біліміне деген сенімділігі. Сондықтан оқытушы ретінде менің алдыма қойған мәселенің өзектілігі: жеке тұлғаны табу, оған жетекшілік ету, әр студенттің шығармашылық қабілетін танып, біліп дамыту. «Шығармашылық» сөзінің төркіні, этимологиясы «шығару», «ойлан табу» дегенде келіп сыяды. Демек, жаңа нәрсе ойлап табу, сол арқылы жетістікке қол жеткізу деп түсіну керек. Философиялық сөздікте: «Шығармашылық қайталанбайтын, тарихи қоғамдық мәні бар, жоғары сападағы жаңалық,ашатын іс-әрекет»- деп түсіндіріледі. Өйткені әрбір жаңалық, әсіресе интеллектуалдық тұрғыдағы болса, ол баланың психикасын жаңа сапалық деңгейге көтерем деп есептейді. Ол пікір бүгінгі күнгі педагогиканың талаптарына сәйкес келумен көңілге қонымды.

Соңғы жылдары «Шығармашылық» сөзімен «жаңалықпен» қатаң «бастамалық, белсенділік ұғымдары» астарлас қолданылып жүр. Студенттердің шығармашылығын дамыту жалпы шығармашылық үрдістің пайда болуына шарт түзуден басталатыны белгілі. Кейінгі кездерде оқу үрдісіне студенттердің шығармашылығын дамыту технологиясы, білім және тәрбиелеу технологиясы деген ұғымдар туындап қалыптасып келеді. студенттердің шығармашылық, ісмерлік дағдыларын қалыптастыру жолдарын қарастыруда осы үрдістің психологиялық тетіктермен педагогикалық әдістері жан-жақты талданып, зерделеу мәселесін шешу ілігі туындайды. Шығармашылық ұғымына берілген анықтамалар оған өз қатарындағы адамдардан балалардан жоғары ақыл-ой қызметімен ерекшеленетін адам қасиетін жатқызады. Дарындылық пен таланттылықты синоним ретінде қолданып жүрген авторларда кездесіп қалады. Негізінде талантты арнайы іс-әректте жоғары дәрежесімен сипатталады. Шығармашылық-бүкіл болмыстың, қозғалыстың, дамудың, бір сөзбен айтқанда, тіршіліктің көзі, табиғат, қоғам құбылыстарында жеке адамның ақыл санасында, іс-әрекетінде, ішкі жан дүниесінде шығармашылықтың табиғи процестері үздіксіз жүріп жатады. Бұл процесс белгілі бір жүйемен дамиды. Ішкі шығармашылық процестерді табиғат өзі басқарады. Ал сыртқы факторларды басқару, реттеу жеке адамның ой-санасына айналысатын ісіне байланысты. Шығармашылық тапсырманы шешімін жобалау арқылы ойлау амалдарын ұйымдастыру оны тиімді шешудің бір жолы. Студенттердің шығармашылық ісмерліктерін дамыту олардың сын пікірін қалыптастырумен тығыз байланысты. Білім беру мектептен басталады студенттердің өз-өзіне сенімін арттыру, олардың шығармашылығын дамыту, өтілетін сабақтың оқу материалы терең ұғына білуге баулу мұғалімнің педагогикалық шеберлігіне де байланысты. Мұғалімнің әрбір өтілетін сабағы қазіргі кездегі оқылу талаптарына сай болып келуі қажет. Бұл аталған талаптармен бірге мұғалім күнделікті өтілетін әрбір сабағы ғылыми түрде негізделіп,

оның тәлімтәрбиелік мәні жан-жақты ашылуы тиіс. Осындай талаптардың орынды атқарылуында ғана оқушыда шығармашылық қабілет дами түсіп, оқушының оқуға, білімге деген құштарлығы дамып отырады. Студенттің құлшынысын ұдайы дамытып, әрбір өтетін сабағын жаңаша ұйымдастыра біліп, оқытудың озық әдіс- тәсілдерін қолдана білгенде ғана оқушының шығармашылық қабілеті дами түседі. Өмірде кездесетін келеңсіз құбылыстармен күресуге тәрбиелеп, халқына, еліне, жеріне деген сүйіспеншелікке баулиды.

Әрбір студент арнайы пәндер арқылы өзін қоршаған ортадағы заттардың әдемілігін көріп сезіну арқылы өзінің шығармашылық қабілетін жетілдіреді. Шығармашылық жұмыстардың өнімдері (жұмыс тәжірбиесінен баяндамалар, рефераттар, оқу бағдарламалары, сабақ әзірлемелері, дидактикалық материалдар, интерактивтік және 10 мультимедиялық құралдар, бақылау-өлшеу материалдары-бейнематериалдар т.б.): студент: эссе, шығармалар, рефераттар, шығармашылық презентациялар, авторлық өлеңдер жинағы, зерттеу жұмыстары. студенттің үлгерімі, білім сапасының жоғары болуы, ең алдымен мұғалімнің өз міндетіне, шеберлігіне байланысты. Студент колледжге оқып – үйренуге деген үлкен ынтасымен, ықыласпен келеді. Студенттің «қабілетті» және «қабілетсіз» деп бөле қарауға болмайды. Себебі, әр студенттің өзіндік көзқарасы әр түрлі. Мұғалім күнделікті сабағын түрлендіріп, ғаламтор желісін пайдаланып, әр түрлі әдіс-тәсілдерді қолданса, студентті ойлантуға жетелеу мен бірге, өз ойын ортаға салуға, басқалар мен пікір таластыра алуына көмектеседі. Сонда өз ойымен тұйықталған баланың, ойлау қабілеті еркін дамиды. Сабақ барысында студентпен мұғалімнің арасындағы қарым-қатынас тығыз байланыста болу қажет. Бұл студенттің қиялын, өзіндік көзқарасын еркін айтып, оқытушы тарапынан нұсқау алуына мүмкіндік береді.

Әдебиеттер тізімі:

1. Кобдықаров. К.К Монохов В.М. «Педагогическая технология, проектирование учебного процесса» Вестник КАЗТУ Серия, Педагогическая наука
2. Макаренко А.С Таңдамалы педагогикалық шығармалар.
3. Жанпейсова М.М. Модульдік оқыту технологиясы оқушыны дамыту құралы ретінде, Алматы
4. Раджерс Э.М. «Инновация туралы түсінік». – Қазақстан мектебі, № 4, 2006
5. Жүнісбек Ә. Жаңа технология негізі – сапалы білім. — Қазақстан мектебі, № 4, 2008

ҰЛТТЫҚ ТӘРБИЕ – САПАЛЫ БІЛІМНІҢ НЕГІЗІ

Бақбергенова Қарлығаш Ажибековна

жоғары санатты арнайы пән оқытушысы

Астана қаласы әкімдігінің «Техникалық колледжі» ШЖҚ МКК.

Андатпа: ұлттық тәрбиемен қатар берген білім ешқашанда әлемдік деңгейдегі білімнен кем болмасы анық. Өйткені, кез-келген қоғам, адами капитал арқылы дамиды. Ұлттық құндылықтарымыз – ұлтымыздың мәңгілік қорғаушы шамшырағы. Ұлттың қорғаны – бұл біздің ұлттық болмысымызды көрсететін тіліміз, дәстүріміз және рухани мұрамыз. Кезінде ата-бабаларымыз елімізді «ақ білектің күшімен, ақ найзаның ұшымен» қалай қорғаса, ұлттық болмысымыз бізді жаһандану секілді алып айдаһардан дәл солай қорғайтындай. Ұлттық құндылықтар – әрбір ұлттың болмысында ғасырлар бойы атадан балаға мирас болып келе жатқан адамгершілік қағидаттары. Ғасырдан ғасырға жеткен халықтың қазынасы – тілі, діні, салт-дәстүрі, әдебиеті мен өнері ұлтымыздың рухани байлығы. Сол ұлттық құндылықтарымыздың арқасында біз өзіміздің ұлттық қалпымызды сақтап, әлемге танылып отырмыз.

Түйін сөздер: ұлттық, құндылықтар, дәстүр, тіл, білім, болашақ, мемлекет

Аннотация: понятно, что образование, предоставляемое наряду с национальным образованием, никогда не уступает образованию мирового уровня. Ведь любое общество развивается за счет человеческого капитала. Наши национальные ценности являются вечным защитным маяком нашей нации. Оплот нации – это наш язык, традиции и духовное наследие, отражающие нашу национальную идентичность. Как когда-то наши предки защищали нашу страну «силой белой руки и кончиком белого копья», так и наша национальная идентичность защищает нас от такого гигантского дракона, как глобализация. Национальные ценности – это моральные принципы, которые веками передавались от отцов к детям в природе каждого народа. Язык, религия, традиции, литература и искусство являются духовным богатством нашего народа. Благодаря нашим национальным ценностям мы сохранили национальный статус и признаны в мире.

Ключевые слова: национальность, ценности, традиции, язык, образование, будущее, государство.

Annotation: It is clear that education provided along with national education is never inferior to world class education. After all, any society develops at the expense of human capital. Our national values are the eternal protective beacon of our nation. The stronghold of the nation is our language, traditions and spiritual heritage, which reflect our national identity. Just as our ancestors once defended our country “with the strength of a white hand and the tip of a white spear,” so our national identity protects us from such a giant dragon as globalization. National values are moral principles that have been passed down from fathers to children for centuries in the nature of every nation. Language, religion, traditions, literature and art are the spiritual wealth of our people. Thanks to our national values, we have maintained our national status and are recognized in the world.

Key words: nationality, values, traditions, language, education, future, state.

Білім берудің алында тұрған басты міндет, ол оқушыны ұлттық тұрғыда сана – сезімін оята отырып, ұлтқа, Отанға, туған жерге деген сүйіспеншілікті бойына сіңірту.

Ұрпақ тәрбиесінде халқымыздың ежелден келе жатқан әдістерінің бірі – балаға ақыл айту және бір ауыз сөзбен баланың болашаққа деген сенімін арттыру болып табылған. Оған дәлел мақал-мәтелдерден, накыл сөздерден, ырымдар мен тиымдардан көрініп тұр. Өмірден көргені мен түйгені мол, сөзге шешен, білікті де білімді адамдардың ақыл – өсиетінің маңыздылығы ерекше балаға ой салған. Мысалы тиым сөздер баланың жамандық жасаудан сақтаған. Сонымен қатар өзіміздің ұлтымыздың дәстүрлерінде жалғастыру бауырмалдылаққа баулу мақсатында күнделікті оқу-тәрбие жүйесінде қолданудың маңызы зор[1].

Ұлттық тәрбиенің жаңаша серпіліс алуына әсер еткен қазақ даналарының, ақын-жырауларының, аңыз-ертегілерінің, жыр-эпостарының негізі көрініс табуда.

XX-шы ғасырдың басындағы қазақ зиялылары, қоғам қайраткерлері, ғалым-педагогтеріміз халықтың өнегелі салт-дәстүрін, ауызекі шығармаларын оқу-тәрбие процесінде ұлттық сананы ояту, туған жерге елге, ұлтқа құрметпен қарау мәселелеріне көп көңіл аударған.

Ұлт мақтанышы, атақты ойшыл Әбу Насыр әл Фараби: «Адамға ең бірінші білім емес, тәрбие керек. Тәрбиесіз берілген білім- адамзаттың қас жауы, ол келешекте оның өміріне қауіп әкеледі» деген екен. Бұл сөз талай рет дәлелденген. Осы орайда ата-бабаларымыз тәрбиенің орны бөлек екенін жақсы білген. Себебі ұрпаққа үлгілі тәрбие бере алу – қоғамның өзін, елдің тірегін қалыптастыру болып табылады. Әрине, біз қашанда балаларға жан – жақты құқықтық тәрбие беруді жетілдіріп отыру- басты парыз деп ойлаймыз. Бірақ сол тәрбие беруде шындығында үнемі кеш қалатынымыз ешкімді ойландырар емес. Ата – бабамыз баланың тәрбиесі бесіктен бастау алатындығын айтқан. Көбіміз бүгінгі ұрпақтың ертеңгі ел тірегінің ақыл- парасаты мол, мәдениеті озық, саналы өсуі, оның өскенде білімге ғана байланысты емес, ең алдымен құрсақтан берілетін иманды әдет-ғұрып, ананың сүтімен келген тәрбие көзінде жатқанын ескере бермейміз.

Қазіргі жастарды білімсіз, ештеңе көрмеген деп айта алмаймыз. Жастарымыздың бәрі дерлік мектеп бітірісімен, қалаған оқу орындарына, кейбіреулері шет елдегі оқу орындарына барып, әлемнің озық күйі мен білімін игеріп қайтады. Әрине бұл жағдайда болашағымыздың білімді болғанына қуанамыз, ал екінші жағынан олардың бойында ұлттық тәрбие өзегі бар ма?

Бұлай деп ой толғаған себебім, осы ғалам тордың пайдасы мен зияны бірдей десем артық айтпаған болар едім. Жастарымызды қатыгездікке баулуы, небір ата салтымызда болмаған жағдайлардың болуы, төбе шашыңды тік тұрғызатыны анық. Ал енді керемет оқыған отбасылар мен қоғам қайраткерлерінің кейбіреулерінің, ана тілінде шұбарланып сөйлегенін көреміз. Сонда өзге тілде сайрау ол ата-бабамыздың салт-дәстүрінен жұрдай деген сөз ғой. Қазір үлкен кісілерде қайдағы жоқ жат дәстүрлер шығарып алған. Айта берсек шегі көрінбес. Сонымен қатар жақсы жағымызды да жоққа шығармаймыз. Намысты жастарымыз да бар. Намысты айтулы отбасылары да бар. Осы жерде менің айтпағым тәрбие отбасынан бастау алу керек, халқымыз «Ұяда не көрсең, ұшқанда соны ілерсің» деген сөз еріксіз еске түседі. Қисық ағаштың, көлеңкесі де, қисық болады демекші, ата-анасы ұлт жанды болса, сол жолда тәрбиелесе, әрине қоғамда бұл мәселе етек алмас еді [3].

Халқымыз «Баланды өз тәрбиенмен тәрбиелеме, өз ұлтыңның тәрбиесімен тәрбиеле» деген екен. Осы орайда қазақ халқының ұлы ақыны, ғалым М. Жұмабаевтың мына сөзі ойға оралады: «Ұлт тәрбиесі- баяғыдан бері сыналып, көп буын қолданып келе жатқан тақтақ жол болғандықтан, әрбір тәрбиеші сөз жоқ, ұлт тәрбиесімен таныс болуға тиіс. Және әр ұлттың баласы өз ұлтының арасында, өз ұлты үшін қызмет қылатын болғандықтан, тәрбиеші баланы сол ұлт тәрбиесі мен тәрбие қылуға міндетті» деген сөзі де соның дәлелі. Сондықтан да ғасырлар бойы сұрыпталған ұлттық құндылығымызды оқу- тәрбие процесіне енгізу арқылы болашақ ұрпақтардың бойына дарыту керек. Ол мынадай болуы керек деп ойлаймын, мысалы, мақал-мәтелдерде адамгершілік, имандылық тәрбиесіне байланысты, әдет – ғұрыптар насихатталса сонымен қатар осыларды тәсілдік материал ретінде пайдалансақ болар еді. Демек халықтың педагогика – тәлім – тәрбиелік ой – пікірдің бастауы, халықтың рухани мұрасы. Бұл жерде еске алатын негізгі жайт халықтың мұралардың бәрі бірдей кәдеге жарай бермейтінін ескерген жөн. Олардың озығымен қатар тозығы да бар. Ең негізгі мәселе- бұларды бүгінгі күннің талап-тілегімен байланыстыра пайдалану болмақ. Қазақтың Ұлт ұстазы атанған Ахмет Байтұрсыновтың «Балам дейтін жұрт болмаса, жұртым дейтін бала қайдан шығар?» деген екен. Бұл ойдың түйіні өте тереңде жатыр. Сондықтанда келешек ұрпақты ойлап, тез арада бұл мәселені қолға алған жөн [2].

Елімізде бүгінгі бала- ертеңгі маман. ХХІ- ғасыр жағдайында табысты және бәсекеге қабілетті болу үшін, әр бала, әр азамат еңбек нарығында талап етілуге тиіс. Қазіргі білім беру жүйесі түлекке тек күнделікті мәселелерді шешуге мүмкіндік береді. Неғұрлым күрделі мәселелерді шешу үшін, балаларға сыни ойлау, шығармашылық ойлауды дамыту керек.

Мемлекет басшысы Қасым-Жомарт Тоқаев Ұлттық жобалар тізбесін бекіту туралы Жарлыққа қол қойды. Оның негізінде 10 нақты Ұлттық жоба анықталды. Соның бірі – 2021-2025 жылдарға арналған «Білімді ұлт» сапалы білім беру» ұлттық жобасы. Аталған жобаның негізі зияткерлік әлеуетті дамыту, қазақ тілінің дамуына жағдай жасау, жастар үшін мүмкіндіктерді ашу сияқты мәселелер қарастырылған.

«Білімді ұлт» сапалы білім беру» ұлттық жобасы 5 тапсырмадан, 15 көрсеткіштен және 26 іс-шарадан тұрады. Бұл жобада ең бірінші бала-бақшадан бастау алып, кейін жоғарғы оқу орындарында сапалы білім беру арқылы маман дайындауға дейін көрсеткен. Жобаның басты мақсаты – барлық білім беру деңгейлерінде білім алушылардың білім сапасын арттыру. Бұл жобада көретініміз, кемел болашақтың жарқын екендігіне нақты дәлел!

Мен осы мамандықты бала кезімнен таңдап, қалап бардым десем, өтірік болар, маған ұстаз болу Жаратқаның сыйы дер едім. Себебі мен электриктің мамандығын таңдап, Алматы энергетика және байланыс институтін тамамдап, еңбек жолымды Қазақмыс корпорациясында инженер – электрик болып бастадым. Осы өндіріс ошағында жүріп алған білімімді шыңдадым. Еңбек өтілім он жылдай болғанымен жоғарғы оқу орнынан ұсыныс түсіп, келісім шартпен дәріс бере бастадым, осы ұстаздық жолда 24жыл еңбек етіп келемін. Алдымда отырған болашақ маман иесілеріне тәжірибемен ұштастыра отырып, оларды жалықтырмай дәріс бере отырып, өндіріс орындарына саяхат жасап, мамандармен кездестіріп, сұхбат жүргізіп, ғылыми жобаларға қатыстырып жүрдім. «Қыран түлегіне қайтпас қанат сыйлайды, ұстаз шәкіртіне талмас талап сыйлайды» демекші, менің шәкірттерімнің бірі бүгінгі таңда техника

ғылымдарының кандидаты болса, бірі алып өндіріс орындарында бас маман, бас инженер болып қызмет жасайды. Бұл еңбегімнің жемісі болса керек. Шәкірті өзінен озған ұстаз- еңбегі ақталған ұстаз деп білемін. Өйткені, өмірдің заңы даму, ілгерілеу, озу. Осыдан түйіндегенім, қоғамға тұлға етіп дайындау ол, қоғамға өз үлесін қоса алатындығы көрініп тұрады екен. Сондықтан да қоғам дамуында білім беру ең маңызды мәселе болып табылары анық. Әрбір азамат өмірінде үлкен тәрбие мен білім ошағын санасына ұялатқан ұстазын әр кез есінен шығармай жүреді. Осындай ұстаздар мемлекеттің өсіп өркендеуіне, бәсекеге қабілетті маман дайындауда үнемі ізденістер мен қажырлы еңбектің арқасында жетеді. Олай болса, бәсекеге қабілетті, рухты ұрпақ тәрбиелеу жаңа формация мұғалімінің еншісіне тиері сөзсіз.

Қоғамның жаһандану кезеңінде ұлттық бәсекеге қабілетті болу үшін білім деңгейінің көрсеткішімен өлшенері анық. Сондықтанда, әлемдік білім кеңістігінде өз орнын табу үшін, білім беру жүйесін биікке көтеру кезек күттірмейтін мәселе деп білемін. Осы мәселені шешу кілті ұстаздың қолында. Себебі, ұстаз ертеңгі елдің тізгінін ұстайтын ұрпақты тәрбиелейтіні хақ.

Мен өз тәжірибемде көбінесе осы бір даналық сөзді ұстанамын, « Маған жәй айтсаң ұмытамын, көрсетсең есімде сақтаймын, ал өзімді іс – әрекетке қатыстырсаң үйренемін» деген екен қытай философы. Мен элекрик маманын дайындайтын болғандықтан, ол өз қолымен ұстап көрмей оны түсінуі мүмкін емес деп ойлаймын. Сондықтан дәріс бергенде тәжірибемен араластырып өткізгенді жөн көремін. Сонымен қатар менің әдістемелік тақырыбыма байланысты, ғылыми жобалармен көп айналысамын. Бұл бағытта білім алушыларым үнемі топ жарып, қанжығаларын майлап келуде.

Сонымен ойымда қорыта келе, ұлттық тәрбиемен қатар берген білім ешқашанда әлемдік деңгейдегі білімнен кем болмасы анық. Өйткені, кез-келген қоғам, адами капитал арқылы дамиды. Осы тұста Абай атамыздың өлең жолдарымен аяқтағым келеді,

Ақырын жүріп, анық бас,
Еңбегің кетпес далаға.
Ұстаздық еткен жалықпас,
Үйретуден балаға.

Список литературы:

1. «Болашақ үшін оқыту». ХХІ ғасырдың ақпараттық және білім технологияларына кіріспе: Оқу құралы. – Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогикалық университеті», 2010.
2. Иманбаева А. Оқу-тәрбие үрдісін ақпараттандыру білгірлігі. Қазақстан мектебі. №2, 2015
3. Белый, В. И. О современных тенденциях в распространении методов проектного обучения /В. И. Белый // Школьные технологии. – 2010. – № 2. – С. 155

ҰСТАЗДАРДЫҢ ОҚУШЫЛАРҒА БІЛІМДІ ОҢТАЙЛЫ ЖӘНЕ ЗАМАНАУИ ТҮРДЕ ЖЕТКІЗУ ЖОЛДАРЫ. LESSON STUDY НЕМЕСЕ "ЗЕРТТЕУ САБАҒЫ

Мұхтар Саягүл Ерікқызы
Шет тілі пәнінің оқытушысы
Инновациялық Еуразия университетінің
Жоғары колледжі Павлодар қаласы

Аңдатпа: Lesson study-ді оқушылардың оқуына назар аудару арқылы оқытуды дамыту және жетілдіру құралы ретінде қарастыруға болады және Lesson study-ді оқытуды зерттеу сабақтарында бірлесіп жоспарлайтын, оқытатын, бақылайтын және талдайтын мұғалімдер тобының тәжірибесін жетілдіру құралы ретінде пайдалану жолдарын анықтауға болады. Бүгінгі таңда, Lesson study бұл оқытудың қуатты, кәсіби тәсілі

Түйін сөздер: мұғалім, ойлау, жаңа стратегиялар, ғылыми ізденістер, білім беру

Аннотация: Исследование уроков можно рассматривать как инструмент для развития и улучшения преподавания, уделяя особое внимание обучению учащихся и определяя способы использования изучения уроков как инструмента для улучшения практики группы учителей, которые совместно планируют, преподают, наблюдают и анализируют учебные уроки. Сегодня изучение уроков является мощным и профессиональным способом преподавания.

Ключевые слова: учитель, мышление, новые стратегии, научные исследования, образование

Annotation: Lesson study can be seen as a tool for developing and improving teaching, focusing on student learning and identifying ways in which lesson study can be used as a tool to improve the practice of a group of teachers who collaborate to plan, teach, observe and reflect on instructional lessons. . Today, lesson study is a powerful and professional way of teaching.

Key words: teacher, thinking, new strategies, scientific research, education

Мұғалімдер жаңа нәрселерді басқаша қабылдайды. Біреу мұның бәрі бұрыннан белгілі, классикалық педагогикалық еңбектерде сипатталған дейді. Басқалары біздің дәстүрлі сынып-сабақ жүйемізде бағдарламаның барлық идеяларын жүзеге асыру екіталай деп күмәнмен санайды. Басқалары теорияның бастапқы көздеріне баруды талап етеді. Бірақ есте сақтау керек нәрсе-бұл жаңа нәрсе емес, демек, бүкіл білім беру жүйесі мұны талап етеді! Оқыту жүйесін ғана емес, мұғалімнің ойлау тәсілін де өзгерту қажет. Педагогикалық практиканы жетілдіру қажет.

Инновациялар адамның кез-келген кәсіби қызметіне тән, сондықтан табиғи түрде зерттеу объектісіне айналады. Инновацияның өзі оқытудың жаңа стратегиялары мен тәсілдерін таңдайды. Олар пайда болмайды, олар ғылыми ізденістердің, жеке мұғалімдер мен бүкіл ұжымдардың озық педагогикалық тәжірибесінің нәтижесі. Бұл процесс біргелкі болуы мүмкін емес, оны басқару қажет. Оқыту технологияларының алуан түрлілігімен: дидактикалық, компьютерлік, проблемалық, модульдік және басқалар - жетекші педагогикалық функцияларды жүзеге асыру мұғалімде қалады. Оқу-тәрбие процесіне заманауи технологияларды енгізе отырып, мұғалімдер кеңесші, бағдарлаушы, функцияларын барған сайын игеруде. Бұл олардан арнайы психологиялық-педагогикалық дайындықты талап етеді, өйткені мұғалімнің кәсіби қызметінде тек арнайы, пәндік білім ғана емес, сонымен қатар педагогика мен психология, оқыту және тәрбиелеу технологиялары саласындағы заманауи білім де жүзеге асырылады .

Бірақ кәсіби шеберліктің өсуінің міндетті шарты.Бұл біздің не істеп жатқанымызды түсіну, талдау және ойлау екенін есте ұстаған жөн. Алайда, кез-келген жағдайда, тек өз тәжірибеңізден үйрену қиын және әрдайым тиімді бола бермейді. Осындай мақсаттар үшін сабақты әріптестеріңізбен сындарлы талқылау өте пайдалы болуы мүмкін.

Мұның жарқын мысалы - Lesson study немесе "зерттеу сабағы", ол тәжірибенің кәсіби дамуы кең таралған жапондық бастауыш мектептің тамырына ие. Шағын топта жұмыс істей отырып, мұғалімдер бір-бірімен ынтымақтасады, оқу мақсаттарын бірлесіп талқылайды, оның іс жүзінде қалай жұмыс істейтінін бақылау үшін Сабақты ("зерттеу сабағы" деп аталады) жоспарлайды, содан кейін басқа мұғалімдер одан пайда көруі үшін нәтижелерді қайта қарап, есеп береді. Қазіргі уақытта бұл әдіс Ұлыбритания мен Жапонияда білім беру процесінің сапасын арттыру үшін сәтті қолданылуда.

Осылайша, Lesson study-ді оқушылардың оқуына назар аудару арқылы оқытуды дамыту және жетілдіру құралы ретінде қарастыруға болады және Lesson study-ді оқытуды зерттеу сабақтарында бірлесіп жоспарлайтын, оқытатын, бақылайтын және талдайтын мұғалімдер тобының тәжірибесін жетілдіру құралы ретінде пайдалану жолдарын анықтауға болады.

Бүгінгі таңда, Lesson study бұл оқытудың қуатты, кәсіби тәсілі, ол мыналарды қамтиды:

- оқу процесінің мәнін түсіну
- әріптестермен өзара әрекеттесу әдістемесі
- әріптестерді қолдау әдістері.

Тіпті тәжірибелі мұғалім жүргізген сабақты талдау оны жетілдірудің мүмкін жолдарын көрсете алады; мұғалім оқыту процесіне көбірек қызығушылық танытады, ынталы, жаңа жұмысқа шабыттандырады. Мұндай қызметті ұйымдастыру тек мұғалімдердің ғана емес, оқу орынындағы барлық қызметкерлердің белсенді қатысуын талап етеді. Басқа мұғалімдермен ынтымақтастық жасай отырып, мұғалімдер әртүрлі көздерден алынған оқу материалын бейімдейді. Негізгі қағида-сабақты оқу іс-әрекеттің нәтижесіне емес, процестің өзіне бағытталған.

Бұл зерттеудің мақсаты-мұғалімге оқуды жүйелі түрде жақсарту және мұғалімнің оқшаулануын азайту үшін ынтымақтастықта көмектесу, егер ол ұзақ уақыт бойы тұрақты бола алса. Бұл зерттеу баламалы тәсілді, оқу мәдениетін өзгерту үшін кәсіби дамуы бар сабақты оқу процесінде қолдануды зерттейді. Зерттеу сабағы табысты оқыту стратегиясын қарастыру үшін ынтымақтастық пен сабақтарды әзірлеу жолдарын ұсынады және мұғалімдердің жеке оқушыларға қатысты оқыту сапасы туралы ойлауын жеңілдетеді. Сабақты зерттеу барысында мұғалімдер сабақты жоспарлау, оқыту, бақылау және бірлесіп талдау үшін бірлесіп жұмыс істейді. Бір мұғалім сабақты сыныпта жүзеге асырса, басқалары бақылайды және оқушылардың сұрақтары мен түсіністіктеріне ескертулер жасаңыз. Бірлескен жоспарлау және ынтымақтастық мұғалімдерге оқушылардың қажеттіліктерін қанағаттандыру үшін инновациялық педагогикалық тәсілдерді дамытуға немесе жетілдіруге көмектеседі. Осылайша, Сабақты зерттеу сияқты тәжірибені ұйымдастырудың бірқатар артықшылықтары бар, олардың ішінде мыналар ерекшеленеді:

1. Нысаналы бағыт. Көбінесе мектептерде жүргізілетін Академиялық зерттеулер қазіргі заманғы білім беру процесінің шындықтарынан алшақтайды, ал сабақты зерттеу қазіргі уақытта және нақты жағдайларда осы оқушы мен педагогикалық ұжымда бар шындықты көрсетеді.

2. Кәсіби дамудың бір жолы. Іс-әрекетті зерттеу, содан кейін оны талдау мұғалімнің не істеп жатқанына сенімді болуына ықпал етеді. Нәтижесінде мұғалімнің сабақты жоспарлау және өткізу процесіне деген көзқарасы айтарлықтай өзгереді, өйткені жүйелі рефлексия проблемаға сыни тұрғыдан қарау қабілетін дамытуға ықпал етеді.

3. Әріптестермен өзара әрекеттесу. Педагогикалық процестің әлсіз жақтарының бірі-әріптестерімен жаңа технологиялар мен авторлық әзірлемелерді талқылауға уақыттың жетіспеушілігінен туындаған мұғалімнің оқшаулануы. Командаларда жұмыс істей отырып, мұғалімдер тәжірибеде тиімділігі дәлелденген тәжірибелермен, идеялармен және стратегиялармен бөлісуге, педагогикалық дағдыларды жетілдіру мақсатында жаңа әдістерді әзірлеу және сынақтан өткізу мүмкіндігіне ие.

4. Мектеп жүйесінің мүмкін модификациясы. Осы типтегі зерттеулерді жүргізу білім беру жағдайына және болашақта мектеп жүйесін дамыту стратегиясына тікелей әсер етеді, өйткені Сабақты зерттеу белгілі бір мұғалімнің дағдылары мен дағдыларын жетілдіру мақсатында ғана емес, бүкіл педагогикалық ұжым үшін жүзеге асырылады.

5. Өз жұмысын талдау. Сабақты зерттеу кезінде назар мұғалімнің өзіне емес, оқушылардың ол жүргізетін әрекеттерге реакциясына бағытталғанын біле отырып, мұғалім сабақтағы әріптестерінің қысымына ұшырамайды. Нәтижесінде, оған жалпы процесті сыни тұрғыдан қарау әлдеқайда оңай. Басқаша айтқанда, мұндай қызмет түрін ұйымдастыру зерттеуді Құзыретті тұлғалардан шақырылған емес, тікелей процеске қатысушылар жүргізетінін білдіреді.

Басқаша айтқанда, мұндай қызмет түрін ұйымдастыру зерттеуді Құзыретті тұлғалардан шақырылған емес, тікелей процеске қатысушылар жүргізетінін білдіреді. Бұл білім беру проблемаларын анықтау үшін мұқият талдау жүргізу қажеттілігін ескермей, педагогикалық тәжірибені сипаттайтын, түсіндіретін немесе жалпылайтын зерттеулерді ұйымдастыру мен жүргізудің басқа түрлерімен салыстырғанда осы технологияның қорғанысының айрықша ерекшелігі болып табылады, содан кейін оларды шешу жолдарын іздейді. Мұндай технологияның мақсатты бағыты мұғалімнің іс-әрекетін емес, оқу процесінің өзін зерттеу және кейіннен талдау болып табылады .

21 ғасырдағы білім беру жүйесі мұғалімдер арасындағы ынтымақтастықты кеңейтуді көздейді, оның аясында мұғалімдер бірлесіп жұмыс істей алады, инновациялық және тиімді идеялармен алмасады, осылайша оқыту мен оқытуда практикалық қызметте қолданылатын тәсілдердің әсерін күшейтеді. Идеялардың нақты сыныптарда нақты іске асуы өте маңызды. Бүгінгі таңда мұғалімдер оқыту мен қолдауды қажет етеді, атап айтқанда, жоғары танымдық қажеттілікпен және сыныпты басқарудың ықтимал проблемаларымен байланысты нақты сабақтарды жоспарлау мәселелерін түсінуді тереңдету.

оқушыларға бағытталған әдістерді қолдану. Осылайша, Lesson study:

-кәсіби дамудың ең тиімді жолы

-мұғалімдердің кәсіби қауымдастығын құруға ықпал етеді;

-мұғалімдерге оқушылардың қалай ойлайтынына назар аударуға көмектеседі.

Әдебиеттер тізімі:

1. Альберта мұғалімдер қауымдастығының Альберта мұғалімдеріне арналған практикалық зерттеулерге арналған нұсқаулығы, 2002

3. Фред А. Дж. Кортаген, Янги М. Ким, Уильям Л. Грин білім берудегі сапа мен шабыттың негізгі рефлексивті тәсілі, 2012

4. "Мектеп сабағы" әдістемелік құралы, Г. Қызылқия, 2006 ж.

ЖАРАТЫЛЫСТАНУ – МАТЕМАТИКА САБАҚТАРЫНДА ҰЛТТЫҚ ҚҰНДЫЛЫҚТАРДЫ ҚАЛЫПТАСТЫРУ- ТОЛЫҚҚАНДЫ МАМАН ҚАЛЫПТАСТЫРУДЫҢ НЕГІЗІ

Сейдахметова Баян Аскаровна

физика,математика пәні оқытушысы,

басшының оқу ісі жөнінен орынбасары,

«Шипагер» медициналық колледжі, Астана қаласы

Аңдатпа: мақаланың мақсаты жаратылыстану-математика сабақтарында ұлттық құндылықтарды қалыптастырудың тиімді тәсілдерін қолдану жолдарын көрсету, қазіргі таңда өзекті мәселеге айналып отырған жастардың бойындағы рухани-адамгершілік қасиеттерді жаңғырту, болашақ медициналық маман иелерінің бойындағы мейірімділік, адалдық, адамгершілік, жауапкершілік сияқты қасиеттерді дамытып, тиімді әдістер арқылы соның ішінде «Креативті әдеп тәрбиесін» пайдалана отырып қалыптастыру қарастырылады, тиімді әдіс арқылы тиімді тәрбие бере отырып ұлттық құндылықтарды қалыптастыру толыққанды құзыретті маман даярлаудың негізі екені айтылады.

Түйін сөздер: Құндылық, философиялық құндылық, шынайы және алдамшы құндылықтар, ұлттық құндылық, креативті әдеп тәрбиесі, әдіс, тәрбие, қанатты сөздер

Аннотация: цель статьи - показать пути использования эффективных методов формирования национальных ценностей на уроках науки и математики, модернизации духовно-нравственных качеств у молодежи, что становится актуальной проблемой в наше время, развития таких качеств, как доброта, честность. , нравственности и ответственности у будущих медицинских специалистов, с использованием эффективных методов, в т.ч. .

Ключевые слова: ценность, философская ценность, истинные и ложные ценности, национальная ценность, творческое нравственное воспитание, метод, воспитание, крылатые фразы.

Annotation: The purpose of the article is to show ways of using effective methods for the formation of national values in science and mathematics lessons, the modernization of spiritual and moral qualities in young people, which is becoming a pressing problem in our time, and the development of such qualities as kindness and honesty. , morality and responsibility among future medical specialists, using effective methods, incl.

Key words: value, philosophical value, true and false values, national value, creative moral education, method, education, catch phrases.

Ең алдымен «Құндылық», «Ұлттық құндылық дегеніміз не?» деген сұраққа жауап беріп көрейік, «Уикипедия» дереккөзінде жалпы құндылықтарды философиялық құндылық, шынайы және алдамшы құндылықтар, ұлттық құндылықтар ретінде қарастырған. [1]

Философиялық құндылық: Құндылық - мәдениеттің құрамдас бөлігі. Мәдениеттің құрамдас бөлігі болуы себепті құндылық адамдардың өзін ұстауын реттейді, олардың шынайы тәртібін айқындайды. Мәдениет құндылықтары, тиісінше, материалдық және рухани болып бөлінеді. Құндылықтардың мазмұны қоғамның мәдени жетістіктерімен шарттастырылған. Құндылықтар әлемі, сөздің кең мағынасында, мәдениет әлемі деген сөз. Ол адамның рухани қызмет аясы, оның санасының дұрыстығын айғақтаушы, адамның рухани байлығының елшеуіші іспетті. Құндылықтарды мүдделердің қарапайым жалғасы немесе бейнеленуі ретінде қарастыруға болмайды...

Шынайы және алдамшы құндылықтар: ...Адамның өзінің солай деп таңдауына орай, құндылық қашанда белгілі бір қанағаттанарлық нәрсені білдіреді. Ал материалдық және рухани қажеттіктердің өтелуі тұрғысынан құндылықтардың бәрін қанағаттанарлық категорияға жатқызуға болмайды...

Ұлттық құндылықтар: Ұлттық құндылықтар-олардың тарихи өзіндік ерекшелігі Отан, тіл, тарих, өнер, әдебиет және тағы басқалар сияқты көрініс тапқан қандай да бір этностық қауымдастық өкілдерінің рухани идеалдарының жиынтығы делінген.

Соңғы кездері ұлттық құндылық туралы өте көп есітіп жүрміз десем қателеспейтін шығармын, менің ойымша ұлттық құндылық дегенде ең бірінші ұлтқа тән ерекшеліктер ойға келеді. Ал желілік ақпарат көздеріне сүйенсек, ұлттық құндылықтар «туралы бірнеше пікірлерді кездестіруге болады. Теолог маман Г.Бекжанның «Ұлттық құндылықтар ұлтты құрметтеуден басталады» атты мақаласында [2] құндылықтарды төмендегіше топтастырған: Бірінші құндылық – тәуелсіздік және тарихи таным, екінші құндылық – ел мен жер, үшінші құндылық – тіл, әдебиет және руханият, төртінші құндылық – ұлттық дәстүр және отбасы, бесінші құндылық – білім мен біліктілік.-деп атап көрсеткен.

Өскелең ұрпақтың толыққанды жан-жақты дамыған жеке тұлға ретінде қалыптасып, білікті, білімді маман болуының ең негізгі себепкері әрине біздер, яғни білім беруші педагогтар екені баршаға мәлім. Сондықтан да бізге артылған жүк өте ауыр, міндеттеріміз өте күрделі де жауапты, әрбір алдымыздан өтіп жатқан білім алушыға өз үлесімізді дұрыс қосып, «кірпішін» дұрыс қаламасақ, мақсат міндеттеріміз толық жүзеге аспады деген сөз. Қазіргі таңның ең өзекті мәселелерінің бірі жастардың бойында рухани-адамгершілік қасиеттерінің азайып бара жатқаны, ал ол келешекте қоғам үшін қауіптің артуына әкелуі мүмкін екендігінде. Осы тұста ұлтымыздың көрнекті қоғам және мемлекет қайраткері Мұстафа Шоқайдың *«Ұлттық құндылықтардан жәрдай рухта тәрбиеленген ұрпақтан халықтың мүддесі мен мұқтажын жоқтайтын пайдалы азамат шықпайды»* деген сөздерін айтқым келеді. Қазақстанның болашағы жастардың қолында деп жастарға үлкен сенім артудамыз, ал сол жастарымыз қандай болып қалыптасуда? Олардың адамгершілік қасиетінен, тәрбиесінен нені күтуге болады? Тәуелсіздікке қол жеткізген еліміздің, ертеңгі күнгі болашақ ұрпақтарымыздың өмірі мен болмысы, жалпы адам болып қалыптасып өмір сүруі туралы сұрақтар кез-келген ұстазды мазалауы тиіс. Неге қазіргі уақытта тәрбиесі нашар оқушылар, қиын оқушылар, білімі төмен оқушылар саны көбейіп кетті? Осы сұрақтардың жауабын біз тереңнен іздеуіміз қажет. Жас ұрпақ халықтың моральдық-этикалық қарым-қатынасы, сан ғасырлық тәжірибесі, ой-өрісі, талғам-татымы, дүниені сұлулық заңдылықтарымен игерген мүмкіндіктері мен өнердің алуан түрлі қырлары туралы өмірдің өзі қалыптастырған салты, таным-түсінігі туралы көзқарасын қалыптастыруы қажет. Ғылыми-техниканың жетістіктеріне ерекше мән беріліп отырған мына дәуірде, адамгершілік қалыптарының шайқала бастауы ертеңге ойлы көзбен қарауға мәжбүр етеді. Сондықтан әр халық өз ұрпағын өз халқының даналық таным-түсініктерімен, өсиет сөздерімен тәрбиелеуді мақсат етеді. Біз адам болмысының жаңа принциптері қалыптаса бастаған жаңаша өмір салты орныққан дәуірде өмір

сүріп отырмыз. Тәуелсіздігімізді алған демократиялық қоғамда өмір сүрудің жаңаша қалыптары пайда бола бастады, осыған орай жас ұрпақты тәрбиелеуде жаңа қоғамдық қатынастар талабы ұсынған ғылыми зердені пайымдауды қажет етеді. Рухани мұралар турасындағы ғылыми-зерде, қазіргі жастарымыздың негізгі идеялық қаруларының біріне айналуы тиіс. «Қазыналы ел едік, қадірге толған қамбасы» делінген халықтың мол қазына қадірінің көзін тауып, қажетімізге жарату, жастарды тәрбиелеу-негізгі парыз. Жастардың бойында ең алдымен адамгершілік қасиетін қалыптастырмай оның саналы да рухани бай жеке тұлға болуы мүмкін емес. Мен өз сабақтарымда осы мәселені үнемі басшылыққа алып отырамын. Білім беруші топтың білім берумен қатар тәрбиені де қоса алып жүретіні мәлім, демек біз өз сабақтарымызда барынша осы бағыттағы жұмыстарды жүзеге асырып, барынша тиімді әдіс-тәсілдер арқылы болашақ мамандардың бойында ұлттық құндылықтарды сіндіруге тырысуымыз қажет деп ойлаймын. Мен медициналық бағыттағы мамандарды қалыптастыру жолында еңбек етіп келемін, бұл менің жауапкершілігімді екі есе арттыруым қажет деген сөз, себебі еліміздің болашағы дені сау болуында медицина мамандарының алар орны ерекше екенін білеміз, басқа мамандықтармен салыстырғанда бұл мамандық иелерінің бойында әсіресе адамгершілік, мейірімділік, адалдық сияқты қасиеттердің болуы міндетті деп ойлаймын. Осы қасиеттерді сабақ барысында білім алушылардың бойында барынша қалыптастыру үшін оқытудың тиімді әдістерін таңдау, оны тиімді қолдану педагогтың басты мақсаты болуы тиіс. Жаратылыстану-математика пәндері өте күрделі пәндер қатарында, сондықтан да таңдаған әдістерді жан-жақты қарастыру міндетті. Мен де осы бағытта ізденіп өз үлесімді қосуға тырыстым. Мен үшін осы бағытта Ж.Мейір, Б.Игенбаеваның авторлығындағы «Креативті әдеп тәрбиесі» еңбектеріндегі ұсынылған әдістер тиімді болды. Мен өз тәжірибемде «Креативті әдеп тәрбиесін» кеңінен қолданып келемін. Ондағы негізгі көңіл аударылатын мәселелер ол- білім алушы жүрегіне жол табу, оларға ой еркіндігін беру, өмірмен байланыстыру, мұғалім бейнесі. Білім алушыға келген күннен бастап-ақ креативті тәрбие элементтерін пайдаланып өздерін еркін ұстап, алған білімін өзінің дәрежесі жететін тілмен, жаттамай, ашық айтуына жағдай жасаймын, айтқан жауабын ықыласпен, қызығушылық таныта отырып, соңына дейін тыңдаймын. Креативті тәрбиемен жұмыс жасағанда төмендегі мәселелерге көңіл бөлу керек:

- 1) Сөздердің тәлімдік қасиеті
- 2) Оқушыларға рухани құндылықтарды аңғарту
- 3) Адамгершілік туралы түсінігін қалыптастыру
- 4) Ойлау тәсілдерін жетілдіру
- 5) Сөйлеу мәдениетін жетілдіру.

Осы әдісті қолдану арқылы ең алдымен білім алушылардың тәрбиесі дұрыс жолға қойылып, оң бағытқа бет бұрғандар саны көбейді, әсіресе олардың бойында қазіргі таңда жоғалып бара жатқан адамгершілік, достық, мейірімділік, әділдік, жинақылық, ұжымшылдық, әсемдікке бой түзеу, имандылық қасиеттері дамиды. Осының нәтижесінде студенттердің пәнге деген қызығушылықтары артып, білім сапасының пайызы да басқа топтармен салыстырғанда едәуір көтерілгені байқалды. Нәтижелі тәрбие арқылы нәтижелі білімге қол жеткізуге болады.

Білім алушыларды бірнеше топқа бөліп, әр бөлінген топқа ұлы, ғұлама, атақты адамдардың қанатты сөздері сол күнгі жұмысының басты тақырыбы ретінде ұсынылады. Топтағы жұмыс жасайтын балаларға бала санына қарай тапсырма беріледі. Топпен жұмыс барысында әр баладан байқалған психологиялық ерекшеліктерді қосымша дәптерге түсіріп отырамын. Мен өз тәжірибемде көптеген студенттердің өмірге, өзіне деген көзқарастарының өзгеріп, өзін-өзі тануға қол жеткізгенінің куәсі болдым. 124 оқушыдан сауалнама алу арқылы, 30% бұрын өз ойларын айтуға, тақтаға шығуға қорыққанын, ал енді керісінше екенін, 25% оқушының өз-өзіне сенімділігі артқанын, еркіндікті сезінгенін, өз-өзін танып білгенін анықтадым. Олар тек тәрбиеленіп қана қалмай сол арқылы өз білімдерін де көтере білді.

Креативті әдеп тәрбиесінің қызметі -ақын-жазушы шығармаларымен тікелей таныса отырып, сол мұралардың мәдени рухын таныту. Себебі, халықтың ертеден қалыптасқан

рухани байлық көзі- мәдени мұраларының ұмыт бола бастауы рухсыздыққа, жігерсіздікке әкеліп соқтыруда. Қазіргі кездегі болып жатқан берекесіздіктің де басты себептерінің бірі рух әлсіздігі екені даусыз. Сондықтан барлық тәрбиеші-тәлімгерлердің алдында рухани дүниелерді игеру міндеті тұр. Тәрбиелеу, оқыту білім беру бағытында ойшыл, ғұлама адамдардың өсиет еткен ұлағатты сөздерінің өзі баланың көңіл көзін ашып, көп жылдар бойына қалыптасқан қағидаларды терең ұғынуға жетелейді. Сөз- халық қазынасы, рухани өнегелі өрісі. Халықтың астарлы даналық сөздері өмірдің шындығын, халықтың салт-дәстүрін, психологиясын айқындап береді, әрі сөздің тәлімдік мәнін ашады. Классикалық үлгідегі нақыл, ұлағатты сөздер қысқа да нұсқа айтылып, терең мағыналы ойды білдіріп, көкейге қонымды, қуатты болып келеді. Сөз- өз ой-түйінін негіздеу үшін қажетті құрал. Креативті тәрбие сөздігінің көркемдік құралдарына мақал-мәтелдер, қанатты сөздер, дәйексөздер т.б жатады. [3]

Білім алушыға сөздің мәнін ұғындыра отырып, сөз арқылы шығармашылық әрекетке дағдыландыру, рухани жан сұлулығының баюына, әдептілік қалыптарының қалыптасуына мүмкіндіктер туғызу, өзін тану, зерттеу, ортасын тану, адамгершілік қарым-қатынасын реттеу сияқты өзекті мәселелер де қарастырылады. Ұмыт болып бара жатқан парасатты нақыл сөздерін жаңа өмір салтымен сабақтастыру, құны түсіп бара жатқан асыл сөздерімізді жандандыру және сол арқылы білім алушылардың адамгершілік тәрбиесіне назар аударту негізгі міндет болып саналады. Креативті әдеп сөздігін түзу, оған анықтама беру- білім алушының адамгершілік мінез-құлықтарының қалыптасуына зор әсер етеді. Білім алушы креативті әдеп сөздігімен жұмыс істегенде мән-мағынасының тереңдігін тануымен шектелмей, сол сөздерге өз түсінігін, анықтамасын оқытушымен бірлескен шығармашылық топ ретінде ой-пікірін түйіндеуі көзделінеді. Даналық сөздерді шығармашылық әдіс-тәсілдермен пайдалану негізінде адамгершілік, өнегелік қасиеттері қалыптастырылады. Ұстаздың әдеп шығармашылығын ұйымдастырудағы мақсаты –өзіндік адамгершілік құндылықтарын бала бойына дарыта отырып , оның жан дүниесінің түкпіріндегі рухани қазынасын жарыққа алып шығу. Әрбір баланы жеке тұлға ретінде қалыптастырып, бойындағы бар жақсылық құндылықтарын жетілдіру, дамыту. [3] «Креативті әдеп» тәрбиесі дәл осы мәселені жүзеге асырудың кілті. Сондықтан білім беруші ұстаздарға өз іс-тәжірибелерінде қолданысқа енгізу керек деп санаймын.

Қолданысқа ұсынылатын кейбір нақыл сөздер:

Аузына келгенді сөйлеу – наданның ісі,

Аузына түскенді жеу – хайуанның ісі. Ә.Науаи

«Адамгершілік- жақсы мінез, арлылық пен ақыл

екеуі біріккенде адамгершілік болып табылады.» [3]

Әдебиеттер тізімі:

1. «Уикипедия» дереккөзі
2. «Ұлттық құндылықтар ұлтты құрметтеуден басталады» мақала, теолог маман Г.Бекжан, 15.11.2022, <https://centre-tur.kz/kk/>
3. Ж.Мейір, Б.Игенбаева, Креативтік тәрбие, 2007 жыл (6-196, 170-182б.)

ОҚЫТУДА ОНЛАЙН ПЛАТФОРМАЛАРДЫ ҚОЛДАНУ - ЦИФРЛЫ БІЛІМ БЕРУДІҢ ТИІМДІ ӘДІСІ

Әлібек Ақжұлдыз Сағидуллақызы

химия пәні оқытушысы, колледж әдіскері,

«Шипагер» медициналық колледжі, Астана қаласы

Аңдатпа: мақалада қазіргі таңдағы өзекті тақырып - оқытудағы цифрлық, инновациялық технологияларды оқытуда қолданудың тиімділігі, әрбір онлайн сервистердің

сабақтың әр бөлігіне қолдану әдістері, сонымен қатар аталмыш ресурстардың педагогтар үшін қолжетімділігі мен уақытты үнемдей отырып, жылдам тапсырма құруға болатын тұстары да баяндалады.

Түйін сөздер: цифрлы білім беру, онлайн платформа, онлайн оқыту, инновациялық технология

Аннотация: в статье описана актуальная тема – эффективность использования цифровых, инновационных технологий в образовании, способы использования каждого онлайн-сервиса для каждой части урока, а также доступность этих ресурсов для учителей и способы создания быстрого задания во время обучения. экономия времени.

Ключевые слова: цифровое образование, онлайн-платформа, онлайн-обучение, инновационные технологии.

Annotation: The article describes a current topic - the effectiveness of using digital, innovative technologies in education, ways to use each online service for each part of the lesson, as well as the availability of these resources for teachers and ways to create a quick task during teaching. saving time.

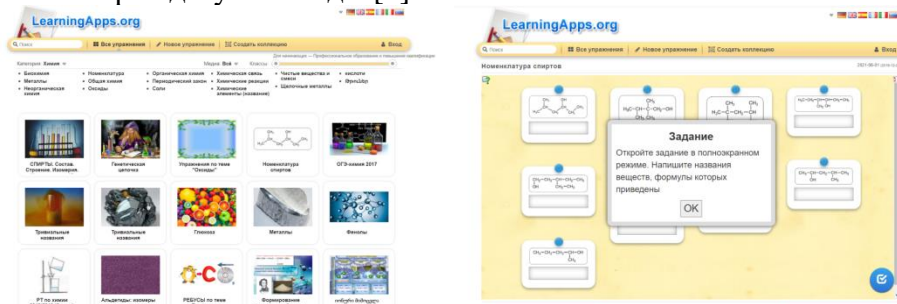
Keywords: digital education, online platform, online learning, innovative technologies.

"Цифрлық үдерістерді басқару үшін цифрлық сауаттылыққа және білімге баса мән беруіміз қажет екенін түсінуге тиіспіз."

Қ.К. Тоқаев

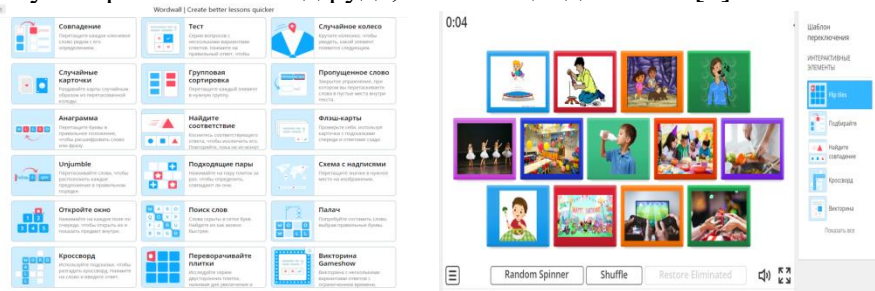
Онлайн оқыту – бұл, әсіресе Covid-тен кейін тез дамып, қарыштап келе жатқан сала. Бұған онлайн оқытуға қызығушылық танытқан адамдар санының өсуі дәлел болып отыр[1]. Осы онлайн оқытудың негізінде пайда болып, белең алып жатқан, қазіргі таңдағы сұранысқа сәйкес, оқуға не шығармашылықпен айналысуға мүмкіндік беретін көптеген онлайн оқыту платформалары жетерлік. Оқытудағы онлайн ресурстардың оқыту процесін жеңілдететін және тиімділігін арттыратын ең озық деп танылып жүрген онлайн оқыту платформаларын ұсынғалы отырмын

LearningApps – білімді тексеру үшін интерактивті жаттығулар жасауға мүмкіндік беретін толығымен тегін онлайн-сервис болып табылады. Бағдарлама 22 тілде (соның ішінде ағылшын және орыс тілдерінде де) жұмыс жасайды. Бұл сервис бойынша 21 түрлі ойын ұсынылады, сол ойындарды сабақ кезінде қолдану арқылы студенттердің танымдық қызығушылығын қалыптастыруға, алған білімдерін тексеруге, оны қалыптастыруға көмектеседі. Платформада кез-келген тақырыпта түрлі тапсырмалардың дайын шаблондары орналасқан, не болмаса өз қалауыңызға сай сансыз тапсырма түрлерін құрып, студенттерге қызықты етіп орындатуға болады [2].

Wordwall – педагогтың интерактивті ойындар мен қызықты тапсырмаларды жасауға арналған керемет мүмкіндіктерге толы замануи көмекшісі. Педагогтарға өткен тақырыптарды стандартты емес түрде қалай тексеру түрлері, алған білімдерін қалай бекіту, сабақты қалай қызықты өткізудің цифрлы әдістері жинақталған платформа. Wordwall педагогтердің жұмысын жеңілдететін тегін 18 шаблоннан тұратын құрал. Аталмыш платформада жұптық жұмыстар, топқа бөлу, кері байланыс үшін тапсырма түрлерін құруға болады. Мен бұл платформаны химия пәні оқытушысы ретінде ұяшықтарға химиялық қосылыстарды жасыра отырып, қосылыстың құрамын, қасиеттерін табу үшін, есептерді, химиялық өзгерістерді

жұптық тапсырма ретінде орындатуда, кешенді қосылыстардың, қышқылдардың атаулары мен формулаларын сәйкестендіруде, т.б. жиі қолданамын [3].

Canva — ерекше графикалық дизайнер, иллюстрациялар және күнделікті қажетті қарапайым дизайнерды жасауға арналған сервис. Canva ұсынатын мүмкіншіліктер кез-келген адам өз жұмысы мен оқуында т.б қажеттіліктерінде қолдана алатындығы, қолжетімділігі бұл қосымшаны қазіргі кездегі актуалдылығының басты себептерінің бірі. Бұл платформаны мен студенттерді сабаққа қызықтыру мақсатында химия пәнінен көрнекіліктер жасау үшін қолданамын және кез-келген бағытта қолдана алатын, қолжетімді, онлайн ресурс түрі деп атар едім.

Цифрлық технологияның қарыштап дамуына сай, мен заманауи педагог ретінде көптеген онлайн платформаларды ұдайы қолданамын. Колледж әдіскері ретінде өз әріптестеріме аталмыш тақырып төңірегінде шебер-сыныптар өтіп, білім беру жүйесінің толыққанда цифрландыруға өтуіне атсалысамын. Осы орайда, оқыту процесінде жиі қолданатын онлайн оқыту сервистерінің тізбегіне қысқаша шолуды ұсынамын:

- *QR код алу үшін:*
 qr.coder.ru
- *Кроссворд құрастыру үшін:*
 crossmaker.ru
- *Жасанды интеллект, видеосабақ, видеосұрақ жасау үшін:*
 d-id.com
- *Тапсырмалар құрастыру үшін:*
 wordwall.net
 learningapps.org
 chat-gpt.org
 www.socrative.com
 tarsiamaker.co.uk
- *Креативті презентация, карточка, сертификат, дипломдар, кез-келген тапсырма құрастыру үшін:*
 canva.com
- *Электронды кітап жасау үшін:*
 3dcoverdesign.ru (3д обложка)
 rawpixel.com (сапалы суреттер)
 heyzine.com
 anyflip.com (эл.кітап)
- *Суретті анимацияға айналдыру:*
 sketch.metademolab.com
- *Топқа бөлуге арналған сайттар:*
 flippity.net
 pickerwheel.com
 qr.coder.ru
 wordwall.net

Қазіргі таңда педагогтарға жоғарыда аталған сайттар, онлайн платформалардан бөлек сан түрін кезіктіре отырып, өз шеберлігіңізше пайдалануға болатынын да қоса айтқым келеді.

Цифрлық оқыту формаларының ең тиімді тұсы – уақыт үнемдеу, студентті сабаққа қызықтыру, жан-жақты, түрлі тапсырмалар орындату, өз шығармашылығыңызды дамыту, ең бастысы - заман талабымен оқыту, онлайн болса да сыныпта оқу!

Президентіміз нұсқағандай, цифрлық технологияны қолдану және қолданып сабақ өткізу – цифрлық сауаттылыққа жетелейтін жасампаз жол!

Әдебиеттер тізімі:

1. <https://cps.nu.edu.kz/tpost/g6a12tnpo1-onlain-oitu-platformalari>
2. <https://learningapps.org/index.php?overview&s=&category=0&tool=>
3. <https://wordwall.net/>

МАМАНДАРДЫ ДАЯРЛАУДА ҰЛТТЫҚ ҚҰНДЫЛЫҚҚА БАҒДАРЛАНУ

Арғынбек Алтын Мешітбайқызы

қоғамдық пәндер оқытушысы

Астана қаласы әкімдігінің

«Қоғамдық тамақтандыру және сервис колледжі» ШЖҚ МҚК

Андатпа: бүгінгі Қазақстан қоғамындағы сан түрлі мәдениеттердің тұрақты дамуы мен олардың өзара ықпал етуі жағдайында қазақи ұлттық өркениетті қалыптастыру өзекті мәселе, Ұлттық өркениетті қалыптастырудың басты тетігі ұлттық құндылықтарымызды жаңғырту, түлету, бұл мәселе мемлекеттік саясат деңгейінде қарастырылып отыр.

Ұлттық құндылықтарға бағдарланған білім беру, тәрбиелеу мәселесі - мемлекеттік саясаттың басым бағыттарының бірі.

Қазақстан Республикасының бүгінгі қоғам алдында қойылған кезек күттірмейтін міндеттерінің бастысы - ұлттық болмысымыздың негізі салт-дәстүрімізді дамыту, жаңғырту.

Жаңашылдықты талап ететін жақандану үдерісінде ұлттық мұра құндылықтарын жаһандану жетістіктерімен үйлестіру – ұлттық құндылыққа бағдарланған білім беру елдігімізді, ұлттық болмысымызды сақтап қалудың кепілі.

Халқымыздың жаңа болмысын қалыптастыру, ұлт сапасын арттыру міндетін жүзеге асырудың қозғаушы күші жастар. Баяндамада бүгінгі күннің өзекті мәселесі кәсіби мамандарды даярлауда ұлттық құндылықтарға негізделген білім беру, ұлттық руханияты кемел жастар тәрбиесі туралы сөз қозғалған.

Түйін сөздер: жаһандану, ұлттық құндылықтар, ұлттық тәрбие, кәсіби білім, дәстүр

Аннотация: в современном казахстанском обществе формирование казахской национальной цивилизации является актуальным вопросом в условиях постоянного развития различных культур и их взаимного влияния, основным механизмом формирования национальной цивилизации является модернизация и обновление нашей национальной цивилизации. ценностей, этот вопрос рассматривается на уровне государственной политики. Вопрос образования и воспитания, ориентированный на национальные ценности, является одним из приоритетных направлений государственной политики.

Ключевые слова: глобализация, национальные ценности, национальное образование, профессиональное образование, традиции.

Annotation: in modern Kazakhstani society, the formation of the Kazakh national civilization is a pressing issue in the context of the constant development of various cultures and their mutual influence; the main mechanism for the formation of national civilization is the modernization and renewal of our national civilization. values, this issue is considered at the level of public policy. The issue of education and upbringing, oriented towards national values, is one of the priority areas of state policy.

Key words: globalization, national values, national education, vocational education, traditions.

Бүгінгі күнде мемлекетіміз жалпыға ортақ еңбектің негізінде экономиканы дамыту арқылы берекелі қоғам құруды мақсат тұтып, еліміздің болашағы үшін айрықша мәні бар бірнеше бағытта іргелі жобаларды қолға алып жүзеге асыруда. Бұл жобалардың табысты іске асырылуы ең алдымен, тек білімнің сапасымен анықталатыны белгілі. Осыған байланысты жастардың білім-біліктілігін жетілдіру бағытында нақты мақсаттар жүктеліп, жағдайлар жасалуда. Қазір барлық мемлекеттер жаһандану жағдайына бейімделіп күн кешуде, жаһандану үрдісі біздің қоғамның да барлық процестеріне ықпалын күшейтіп, қоғамның қай саласы болмасын өзгерістер енуде.

SWOT талдаудың қорытындысы бойынша, жаһанданудан күтілетін қауіп – қатерлердің ұлттың жойылуына, оның құндылықтарының сарқылауына әкеліп соғатынын көруге болса, ал күшті жақтары осы глобализациядан күтілетін қауіп – қатерді жоюға... жаһанданудың күшті жақтары глобализациядан күтілетін қауіп – қатерді жоюға болады дей аламыз. Мысалы, этникалық, әлеуметтік және экономикалық негіздердегі қақтығыстарды, жаһандану процесі арқылы халықаралық бейбітшілік пен қауіпсіздікке қол жеткізуге болады екен. Батыстың білімі, ғылымы, технологиясы біздерге қажет-ақ, дегенмен батыстық өркениетті меңгеру жолында, шамадан тыс еліктеу дәстүрлі тәрбиелік, адамгершілік құндылықтардан айырып, ұлтымыздың төл тарихы мен мәдениетін жоғалту қауіпін тудырып отыр.

Бүгінгі таңда ұлттық бірегейлігі қымбат әрбір ұлт немесе мемлекет жаһандануды өз болмысына қарай бейімдеуде. Біздің елімізде де ұлттық құндылықтар дағдарысының кең көлем алғаны соншалық, дамыған ұлттардың жетегінде жұтылып сіңіп жоқ болып кетпей ұлтымыздың аман қалу мәселесі ретінде ұғылады.

Бүгінде ұлттық құндылықтарымызды жаңғыртып, түлету, дамыту мемлекеттік саясат деңгейінде қарастырылып отыр.

Ұлттық құндылықтарды сақтау бағытында рухани адамгершілік тұрғыда тәрбиелеу мәселесі - мемлекеттік саясаттың басым бағыттары ретінде қойылып отыр.

Қазақстан Республикасының қоғам алдында қойылған бірінші кезектегі міндеттерінің бастысы - ұлттық болмысымыздың негізі салт-дәстүрімізді дамыту, жаңғырту.

Ұлттық құндылықтардың сақталуының алғышарты – рухани дүниемен байытылған білім мен саналы тәрбие беруде. Бұл ретте «Білім беру жүйесінің басты міндеті – ұлттық және жалпы адамзаттық құндылықтар, ғылым мен тәжірибе жетістіктері негізінде жеке адамды қалыптастыруға, дамытуға және кәсіби шыңдауға бағытталған білім алу үшін қажетті жағдайлар жасау, еңбек нарығында бәсекелесуге қабілетті білікті жұмысшылар мен мамандар даярлау, олардың біліктілігін арттыру» мәселесі Қазақстан Республикасының «Білім туралы» заңында көрсетіліп, ұлттық және жалпы адамзаттық құндылықтарға маңыздылық берілген.

Бүгінгі күні білім мен толыққанды, ұлттық құндылықтарға негізделген адам қалыптастыру жолындағы тәрбие - өзекті мәселе болып отыр.

Мемлекетіміздің саясатындағы білім беру жүйесіндегі өзгерістер де ұрпақтан-ұрпаққа жалғасып, біздің заманымызға дейін жетіп отырған ұлттық қадір-қасиет пен әдет-ғұрыптарымызды, салт-дәстүрлерімізді, бір сөзбен айтқанда ұлттық құндылықтарымызды жаһандану үрдісіне бейімдеп бүгінгі қазақ қоғамы мен болашақ ұрпаққа насихаттап, ұлттық тәрбиеге көбірек көңіл бөлуіміз керектігін туындатып отыр.

Осыған байланысты педагогтердің I съезінде Қазақстан Республикасы Оқу ағарту министрлігі дайындауымен білім берудің жаңа бір бағдарламасы ретінде «Баршаға қолжетімді сапалы білім» ұлттық баяндамасының жобасы ұсынылып, жүзеге асырылатын болғандығы мәлім.

Бұл орайда дәстүрлі білім берудегі құндылықтар өзгеріске ұшырап, жалпыұлттық идеяны өмірде іске асыруға, яғни ұлттық құндылықтарға бағдарланған білім беру тәсілі енгізіліп, саналы тәрбиемен қарауланған сапалы Қазақстандық жаңа білім жүйесі балабақша,

мектептен бастау алып, техникалық және кәсіптік білім беру мен жоғары кәсіби білім беру орындарында жалғасын тауып жолға қойылуда.

Ұлттық бағдарлама жобасының мәні мен маңызы, білім берудегі басымдықтары әлемдік өркениетке ұмтылып, рухани құндылықтармен сусындаған төрткүл дүниеге Қазақ елінің іргелі ел ретінде танылуына үлес қосатын білімді, білікті, саналы жастарды дәріптеуге тәрбиелеуде.

Ұлттық бағдарламада жалпыға ортақ және ұлттық құндылықтар, рухани адамгершілік құндылықтар негізінде білікті де білімді, Отанына адал қызмет ететін мамандар даярлауға баса мән берілген. Ұлттық болмысымызды сақтау маңызды іс. Бұл маңызды істе уақыттың талабы мен сұранысын қоғамда болып жатқан жаңалықтарды саралап, қабылдап, халқымыздың тарихы мен мәдениетінің сүзгісінен өткен озық рухани құндылықтарын бейімдеп жаңғырту арқылы қанағаттандыру қажет.

Жаңа біртұтас білім беру бағдарламасы жастарды құндылықтарды бағалау мен жаңа мүмкіндіктерді пайдалануға жол ашады.

Мемлекеттің халықаралық кәсіби және білім беру стандарттарын сай бәсекеге қабілетті болмай табысты дамуы мүмкін еместігі дәлелденіп отырған тұста мемлекетіміздің ұстанымы әлемдік озық тәжірибе дуалдық оқыту жүйесін кәсіптік білім саласына ұлттық дәстүрлер, құндылықтармен жан-жақты қамтылып, әлемдік тәжірибеге сүйеніп жасалынған білім беру бағдарламалары негізінде сапалы білім беруді жүзеге асыруды міндеттеп отыр. Және бұл бағытта мемлекетіміз техникалық және кәсіптік білім беру саласында дуальді оқыту жүйесін ұлттық жүйенің өзегі ретінде қалыптастыруға ұмтылуда.

Қазіргі кезеңде Қазақстандық кәсіптік білім беру міндеттерінің бірі – білім алушының кәсіби дамуын қамтамасыз ету ғана емес, ең бастысы рухани қажеттілігін, жан-жақты ұлттық дүниетанымын қамтамасыз ету, яғни білімін білігін ұлттық құндылыққа арнайы бағыттау білу.

Қоғамдық даму күрделенген жаһандану үрдісіндегі еліміздің өзіндік менталитетін сақтаудағы ең көкейкесті мәселе - ұлттық құндылықпен қаруланған саналы кәсіби маман даярлау.

Аталған мәселе бүгінгі таңда педагогтер үшін қазақ ұлтының мүшесі екенін сезінетін, бәсекеге қабілетті жасты тәрбиелеуді анықтап беріп отыр.

Ұлттық құндылықпен қаруланған кәсіби маман даярлауда сапалы білімге саналы тәрбиеге қол жеткізу педагогтың кәсіби шеберлігіне байланысты болып отыр.

Бұл міндет өз кезегінде педагогтен қалыптасқан бұрынғы ескі сүрлеуден тез арада арыла алатын, қабілетті және нақты тәжірибелік іс-әрекет үстінде өзіндік даңғыл жол салуға икемді, рухани дамыған, шығармашыл, креативті, интеллектуалды, инновациялық технологияларды меңгерген, заманауи педагогикалық құралдардың игерген, үнемі өзін-өзі жетілдіруге ұмтылатын білікті маман болуын қажет етеді.

Бүгінгі жаһандану үдерісінде қалыптасып отырған өзіндік ұлттық құндылығымызды жоғалту қаупінен туындап отырған білім мен тәрбиеге қатысты қоғамдық-психологиялық жағдайдан шығу жолдарының бірі кәсіптік білім беру барысында жастарға қазақ халқының өткен тарихын меңгерту арқылы ұлттық тәрбие беру.

Қоғамға еніп жатқан өзгерістерді ұлттық болмысымызға қарай бағыттап, заман талабына бейімдеу, тарихи дәстүрлерімізді жаңғырту қажеттілігін туындатып отыр.

Біз бүгінгі жаңа нысанның ертең ақ ескіге айналған жылдам кезеңде өмір сүрудеміз. Бұл көштен қалмай ілгері дамудың ең басты қағидасы ішкі ұмтылыс қана. Жаңғыруға ішкі ұмтылысы бар, бейімді тұлға ғана табысқа жетіп өмірден өз орнын алатыны сөзсіз. Яғни тарихтың шаңына көміліп қалмай өмір сүру үшін – өзгере білуіміз керек, өзгеріске икемді болу үшін әрине білімдарлық қажет.

Бұл орайда кәсіптік білім саласы алдындағы міндет жаһандық жаңғыру процесінде халықтың мәдениеті мен әдебиеті, салт-дәстүрі, тілі мен ділі сияқты ұлттық құндылық индикаторларына мән беріп, оларды әлем мәдениетінің озық тәжірибесінің ажырамас бөлігіне айналдыра алатын әлеует қалыптастыру.

Өз кезегінде қоғамға еніп жатқан өзгерістерді ұлттық болмысымызға бағыттау, қоғамның бүгінгі тарихи, психологиялық даму жағдайында ұлттық құндылықтарымызды мығымдауға ықпалын тигізетіндігі сөзсіз.

Бұл орайда білім жүйесіне артылған міндет:

- Ұлттық құндылықты бойына игерген тұлға қалыптастыру;
- Ұлт болашағы мен ел тағдырын келешек ұрпақ қолына сенімді етіп тапсыру;
- Бүгінгі ұрпаққа берілетін тәрбиеден күткен нәтижеге қол жеткізу

Автономиялық бастама негізінде – білім алушының ұлттық құндылықпен тәрбиеленіп, дамуын қамтамасыз ету, кәсіптік білім берудің барлық деңгейлерінде мүмкін, білім алушы тұлғаның бойында ұлттық және жалпыадамзаттық құндылықтарды дарыту тетігі кәсіби мамандықтың білім бағдарламалары мен жұмыс жоспарын, ұлттық құндылық элементтеріне арнайы бағыттау. Бұл әлбетте білім алушының бойына ұлттық құндылықтарды сіңіруде нәтижеге қол жеткізуге жол ашады.

Отандық білікті маман даярлау саласында бәсекеге қабілетті интеллектуалды ұлтты қалыптастыруда білім мен тәрбие процесін ұлттық игіліктермен сабақтастыруды ұстаным еткен Қоғамдық тамақтандыру және сервис колледжі педагогтері білім беру мазмұнын уақыттың талабы мен сұранысын сай ұлттық құндылық қағидаларына бағдарланған білім беру мазмұны аясында қазақ халқының тәлім тәрбиелік бай мұрасы қазақтың ұлттық дастарханын әлемдік деңгейде насихаттауға ден қойып отыр.

Ұлттық дастарханымызды әлемдік деңгейге шығаруға қабілетті маман дайындаудағы игілікті істердің бастауы - ұлттық дастарханымызды әлемдік деңгейге шығару миссиясы аясында қазақтың ұлттық аспаздығын, ұлттық ас мәзірлері ерекшеліктерін насихаттау, қазақ халқының дастарханына тән ұлттық дәстүрлерін таныту, қазақтың ұлттық тағамдарын дүниежүзілік гастрономия атмосферасына енгізу мақсатында 2019 жылдан әлемдік аспаздар күніне орай жыл сайын тұрақты түрде өткізіліп отырған халықаралық "AstauFest" фестивалі. Фестиваль бүгінгі әлемнің түкпір-түкпірінен тамақтандыру саласының білім алушылары мен мамандарының басын қосып, ұлттық асхана шеберлігін насихаттауға, тәжірибе алмасуына жол ашқан кәсіби диалог алаңына айналып отыр. .

Фестиваль колледжіміздің жастарының қызығушылығын оятып, қазақ халқының тұрмыс-тіршілігінің айнымас бөлігі, көшпелі мәдениет пен қазақи қонақжайлылықтың керемет көрінісі болып табылатын ұлттық бірегейліктің нысаны ұлттық асханамызды насихаттайтын «Ұмытылған ұлттық тағамдар» жобасын қолға алып, өзіндік зерттеулер жүргізуіне жол ашты.

Жобаның өзектілігі - ұлтымыздың тағам дайындау ерекшеліктері мен қазақ дастарханына тән салт- дәстүрлерді жаңғырту, ұлттық кәсіби білімге, бәсекеге қабілеттілікке мүмкіндік тудыру.

Оқу орындарындағы ұлттық құндылыққа негізделген кәсіби білім жалпы педагогикалық ұжым мен білім алушылар арасындағы тиімді байланыспен бейнеленеді. Колледждің кәсіптік модуль оқытушылары мен тарих пәні оқытушыларының жетекшілігімен қазақ дастарханына тән ұлттық дәстүрлер тарихын, ұмыт болған ұлттық тағамдарды қалпына келтіру, түпнұсқа рецептерді дастарханға қайтару жұмыстарына бағытталған «Қазақ дастарханының қысқаша тарихы» факультативтік оқу бағдарламасы дүниеге келді.

Бағдарламаның өзектілігі білім алушылар мен сала мамандарының, сонымен бірге шетелдік серіктестердің қазақ халқының ұлттық дастарханына деген қызығушылығымен анықталды.

Бағдарлама барысында қазақ халқының тұрмыс-тіршілігімен үйлескен ауқаттану, ас қабылдау, тағамды дайындау, ас беру, аспен сыйлау тәртібі, *қазақ халқының* көшпелі мәдениеті мен салт-дәстүрімен астасқан ұлттық дастархан тарихына зерттеу жасалды, жан-жақты іздену нәтижесіндегі қазақтың ұлттық тағам мәзірі, қазақ дастарханы, оның тарихы туралы, қазақ халқының дәстүрлі заманауи тағамдары мен «ұмыт болған» ұлттық тағамдар туралы тың жаңалықтар мен мәліметтер жинақталды.

Зерттеудің маңыздылығы түпнұсқа негізінде қазақтың ұмытылған түрлі ас мәзірлері даярланды, қазақ дастарханына қайтару мүмкіндігіне жол ашылды.

Бағдарламаға қызығушылық білдірген колледжіміздің білім алушылары, тамақтандыру саласының болашақ мамандары халқымыздың ежелгі тағамдары тарихы, ұлттық дастарханға байланысты салт-дәстүр, әдет-ғұрып, ырым-тыйымдары туралы тарихнамада ұмыт қалған деректерді іздестіруге, жинақтауға, ұмытылған ұлттық тағамдар мәзірлерінің дайындалу ерекшеліктерін қалпына келтіру, халқымыздың керемет ұлттық дастарханын халықаралық аренада дәріптеу жұмыстарына тікелей қатысты.

Ұлтжандылық сана-сезімін ояту мақсатында осындай іс шаралардың рөлі өте зор.

Кеңес Одағы тұсында тек қана жалғыз халық кеңес халқын жасау саясаты аясында одақ құрамындағы бірқатар ұлттардың ұлттық ерекшеліктеріне айырылып, ұлт ретінде жойылды. Біздің халқымызды ұлт ретінде жойылудан ұлттық құндылықтарына адалдығы сақтаған халық.

Бүгінде азаттыққа ие, егеменді елімізде ұлттық құндылықтарымызды зерделеп сараптауға, ұлт мүддесіне қызмет етуге жұмсауға мүмкіндік мол.

Ұлттық құндылықтар кәсіптік білім берудің барлық деңгейлерінде ортақ болып табылады, білім алушының бойында ұлттық және жалпыадамзаттық құндылықтарды дарыта білудің жолдары сан алуан.

Ұлттық құндылықтарды білім алушылардың бойына дарыту аянбай еңбек етуді қажет етеді. Әр білім алушының бойында елжандылық, өз Отанын құрметтеуге, ұлттық салт-дәстүрді, әдет-ғұрыпты дәріптеу әр ұстаздың алдына қоятын міндеті болу керек. Тұлғаның бойында жақсы адамгершілік қасиеттерді сіңіруі, өнерлі-білімді болуы – тәрбиеге, өскен ортасына, үлгі-өнеге берген ұстазына байланысты екендігі мәлім. Біз бүгінгі жаңа нысанның ертең ақ ескіге айналған жылдам кезеңде өмір сүрудеміз. Бұл міндеттерді жүзеге асыруда көштен қалмай ілгері дамудың ең басты қағидасы ішкі ұмтылыс қана. Жаңалықты қабылдауға жаңғыруға ішкі ұмтылысы бар, бейімді тұлға ғана табысқа жетіп өмірден өз орнын алатыны сөзсіз. Тарихтың шаңына көміліп қалмай өмір сүру үшін, ұрпақты өмір сүруге тәрбиелеу үшін өзгере білуіміз керек, өзгеріске икемді болу үшін әрине ұстаздарға кәсіби шеберлік, білімдарлық қажет. Жас ұрпақты ұлттық игіліктер мен адами құндылықтар, рухани-мәдени мұралар сабақтастығын сақтай отырып тәрбиелеу басты міндет. Бұл міндеттерді жүзеге асырудың кілті білімді, көзі ашық, көкірегі ояу болуға ұмтылу, бұл біздің халқымыздың бойында бар қасиет.

Мемлекет басшысы Қасым-Жомарт Тоқаев өз жолдауында «Елдігімізді қорғаудың ең басты жолы – берекелі бірлік. Бұдан басқа жол жоқ» деп еліміздің егемендігін және жеріміздің тұтастығын сақтап қалудың жолы берекелі бірлік екенін атап өтті.

Ең басты құндылық - ел бірлігі. Бірлікте болып, кешегі аштық пен қуғын-сүргіннен қаза болған халқымыздың аңсаған арманын іске асыра білу біз үшін айрықша міндет.

Ұлттық құндылығын сақтаған, білімі терең ұлт жаһандану үрдісінде өз келбетін жоғалтпайды, мемлекетіміздің де болашағы жарқын болатыны сөзсіз.

Жүйелі ұлттық құндылыққа негізделген тәрбие мен білім беру бүгінгі күн қажеттілігі. Мектепте ғана емес жалпы білім беру орындарында қай пән, қай мамандық екеніне қарамастан, бәрі қазақтың ұлттық құндылығына негізделуі керек, бұл бүгінгі күннің өзекті мәселесі.

Бүкіл түркі әлемінің тарихи тұлғасына айналған қазақ қоғамының біртуар азаматы, көрнекті қоғам және мемлекет қайраткері Мұстафа Шоқай «Ұлттық тәрбиеден жұрдай рухта тәрбиеленген ұрпақтан халқымыздың қажеті мен мүддесін жоқтайтын пайдалы азамат шықпайды» деп ұлттық тәрбиеге терең мән берген.

Ұлтымыздың болашағын ойлап, өткеніне көз жүгіртіп, келешегімізді бағамдай білуге үйретейік. Тәуелсіздіктің ең басты жетістігі еліміздің еркіндігі, егеменділігіне жеткізген ұлтымыздың рухы биік болуы сіз біздің қолымызда.

Бір ұлтты тамырымен жойып жіберуді көздеген саясаттан аман қалған қазақ бүгінгі ұлттық құндылықтарын ұмытпауы керек.

Халқының арман-мұратын алға жетелемеген, алған білімін ұлт мүддесіне жұмсай алмаған адамның, ұлтына тигізер еш пайдасы болмайды.

Ал қоғам игілігіне қызмет ете алмайтын тұлға ұлт мүшесі бола алмайды. Олай болса ұрпақ тағдырын ұлт тағдыры деп қарап, еліміздің дамуына өз үлесін қосатын ұлттық құндылықты бойына игерген азаматтарды тәрбиелеп, қалыптастыруға үлес қосайық!

Әдебиеттер тізімі:

1. ӘДІЛЕТТІ МЕМЛЕКЕТ. БІРТҰТАС ҰЛТ. БЕРЕКЕЛІ ҚОҒАМ. Мемлекет басшысы Қасым-Жомарт Тоқаевтың 2022 жылғы 1 қыркүйектегі Қазақстан халқына Жолдауы.

2. Ұлттық тарихтың жаңғыртылуы (5 маусым 2013 ж.). Ұлттық тарихты зерделеу жөніндегі ведомствоаралық жұмыс тобының кеңейтілген отырысында (жалпыұлттық кеңесте) ҚР Мемлекеттік хатшысы М.М. Тәжиннің сөйлеген сөзі (Ұлттық тарихи жадыны сақтап қалу – өз-өзіңді сақтап қалудың жолы).

3. Дүкенбаева З. Ұлт тарихының келелі мәселелері/ Дереккөз:<http://group-global.org/kk/publication>

ГЕОГРАФИЯ САБАҒЫНДА ИННОВАЦИЯЛЫҚ ӘДІС ТӘСІЛДЕРДІ ПАЙДАЛАНА ОТЫРЫП БІЛІМ АЛУШЫЛАРДЫҢ ТАНЫМДЫҚ ҚЫЗЫҒУШЫЛЫҒЫН ДАМУ

Оразымбет Алмагүл Дүзубайқызы
География пәнінің оқытушысы
Қазалы аграрлы – техникалық колледжі

Аңдатпа: Қазақстан Республикасының "Білім туралы" Заңында "Білім беру жүйесінің басты міндеті – ұлттық және азаматтық құндылықтар, ғылыммен практика жетістіктері негізінде жеке адамды қалыптастыруға және кәсіби шыңдарға бағытталған білім алу үшін қажетті жағдайлар жасау; оқытудың жаңа технологияларын енгізу, білім беруді ақпараттандыру, халықаралық ғылымдар коммуникациялық желілерге шығу" деп білім беру жүйесін одан әрі дамыту міндеттері көзделген. География пәнін білім алушыларға оқытып үйретуде ұстаз ретінде үнемі білім алушының ой – өрісін кеңейтуге, біліміне білім қосуға тиіс жаңа технологиялардың тиімді әдіс-тәсілдерін сабағыма кіріктіре өтемін.

Түйін сөздер: білімді ұрпақ, ғылым мен техника, білім беру, жаңашылдықтың бастауы

Аннотация: Закон Республики Казахстан «Об образовании» гласит, что «главной задачей системы образования является создание необходимых условий для образования, направленного на формирование индивидуальных и профессиональных вершин на основе национальных и гражданских ценностей, научных и практических достижений». внедрение новых технологий обучения, информатизации образования, международных наук в сети связи, предусматриваются задачи дальнейшего развития образовательной системы. Как преподаватель при преподавании студентам предмета «География» я всегда включаю в свои уроки эффективные методы новых технологий, которые должны расширить поле мысли ученика, добавить знания к его знаниям.

Ключевые слова: образованное поколение, наука и технологии, образование, начало инноваций.

Annotation: The Law of the Republic of Kazakhstan "On Education" states that "the main task of the education system is to create the necessary conditions for education aimed at the formation of individual and professional peaks based on national and civic values, scientific and practical achievements." the introduction of new teaching technologies, informatization of education, international sciences in the communication network, the tasks of further development of the educational system are envisaged. As a teacher, when teaching students the subject "Geography," I always include in my lessons effective methods of new technologies, which should expand the

student's field of thought and add knowledge to his knowledge.

Key words: educated generation, science and technology, education, beginning of innovation.

«Елді түзетуді бала оқыту ісін түзетуден бастау керек», -деген екен.

Ахмет Байтұрсынов

Жұмыстың мақсаты: География сабағында білім берудің тиімділігін жоғарылатуда инновациялық оқыту технологияларын пайдалану жолдарын қарастыру

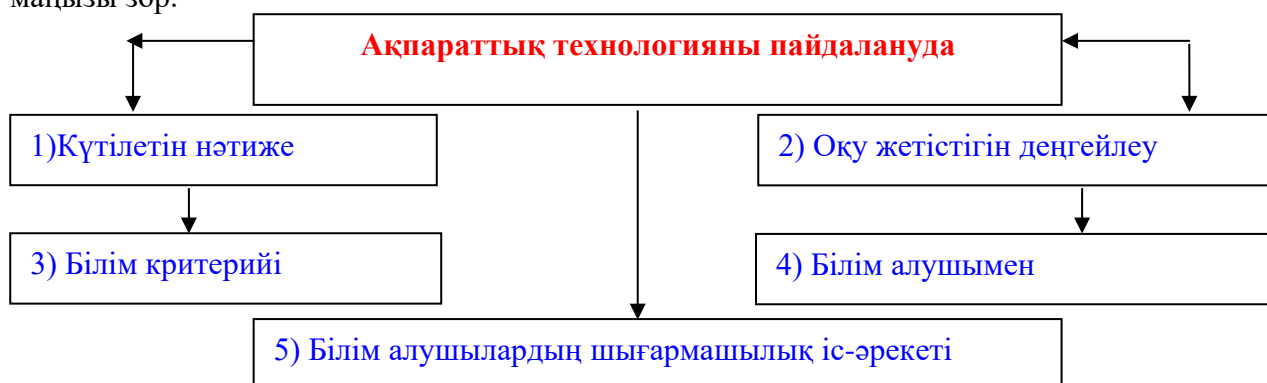
География пәнінің басқа пәндерден айырмашылығы – мұнда білім алушылар өздігінен ізденіп, білім –білік дағдысын қалыптастыруға әр түрлі суреттер, сызбанұсқалар, карталармен көп жұмыстар жүргізеді.

Жаңартылған білім мазмұны – жаңашылдықтың бастауы. Тәуелсіз елдің негізгі тірегі — білімді ұрпақ. Қазіргі таңда білімдінің алға түсіп, бәйгеден озып келетін заманы енді туды. Мемлекет болашағының кепілі- жастарға білім мен тәрбие беру мәселесінен өткір мәселе жоқ екені белгілі. Қазіргі ұстаздар алдындағы міндет: ғылым мен техниканың даму деңгейіне сәйкес білім алушының білімі терең, іскер және ойлауға қабілетті, әлемдік стандарттар негізінде жұмыс істей алатын құзырлы тұлғаны қалыптастыру. Мұндай талапқа сай қызмет істеу үшін ұстаз үздіксіз ізденісте кәсіби білікті болуы тиіс.

Инновациялық оқыту нәтижелері білім алушының өз бетінше әрекет етуі арқылы білімді меңгеруіне ықпал етуі тиіс. Білім алушының ой-өрісін кеңейтіп, дүниетанымдық көзқарастары мен танымдық белсенділігін арттыруда, зерттеушілігі арқылы шығармашылық икемділігін дамытуда, біліктілікке ұмтылуда, яғни тұлғаны жан-жақты дамытуды жүзеге асыруда оқу үдерісіне инновациялық технолгияларды енгізу шешуші рөл атқарады, оң нәтиже береді.

География пәнін білім алушыларға оқытып үйретуде ұстаз ретінде үнемі білім алушының ой – өрісін кеңейтуге, біліміне білім қосуға тиіс жаңа технологиялардың тиімді әдіс-тәсілдерін сабағыма кіріктіре өтемін. Яғни , түсіндірме сөздіктегі «Технология – бұл қандай да болсын істегі, шеберліктегі, өнердегі амалдардың жиынтығы» делінген ережеге сүйенемін. География пәнінің басқа пәндерден айырмашылығы – мұнда білім алушылар өздігінен ізденіп, білім –білік дағдысын қалыптастыруға әр түрлі суреттер, сызбанұсқалар, карталармен көп жұмыстар жүргізеді.

Қазіргі кезде география пәнін оқыту жоспарланған нәтижені бағалау мен білім алушылардың дайындық деңгейіне қойылатын талаптарға жетуде ақпараттық технологияның маңызы зор.

Осы бес жақты сипатты мақсат ете отырып, білім алушылардың жаңа білімді меңгеруде өздерін белсенді қатыстырып нәтижелі білімге қол жеткізуге болады.

Оқытушының барлық қабілеті - оның шығармашылық жұмысынан көрінеді. Бұл тұжырым - психологияның негізгі принциптерінің бірі. Білім алушының білім алуғағы жоғары белсенділігін қалыптастыру үшін оқытудың әдістері мен тәсілдерін дұрыс қолдану – білім алушылардың танымдық қабілетін дамытудың ең басты құралы болып табылады. Сондықтан да білім алушының танымдық дамуын қамтамасыз ету үшін, оқытудың белсенді әдіс - тәсілдерін жиі қолдану өте қажет. Бірақ түрлі әдіс - тәсілдерді пайдаланғанда, білім алушының бойында танымдық қабілеттің бар - жоғын ескеру қажет. Осыған орай менің алып келіп отырған тақырыбым

Бөлім	Геосаясат
Пән атауы	География
Сабақтың тақырыбы	11.5.7.1 Қазақстанның геосаяси жағдайы, қауіпсіздігі және интеграциясы
Мұғалімнің аты-жөні	Оразымбет Алмагүл Дүзубайқызы
Жалпы мәліметтер	Курс: 2 Топ : № 22-1
Сабақтың түрі:	Теориялық, практикалық
Мақсат міндеттері:	Қазақстанның геосаяси жағдайына түсініктеме беру.
Күтілетін нәтиже:	Қазақстан Республикасының геосаяси жағдайына кешенді баға береді.
Қажетті ресурстар:	Piktochart бағдарламасы, кесте ,оқулық
Ойлау дағдысының деңгейі	Жоғарғы деңгей дағдылары

Үй тапсырмасын сұрау Миға шабуыл сұрақтарына жауап беру.

- 1.Мемлекет аумағының үлкен болуы қандай артықшылықтар беруі мүмкін?
- 2.Теңіз маңында орналасқан елдер қандай басымдыққа ие?
- 3.Қазақстанның географиялық орны ел экономикасына қалай әсер етеді?

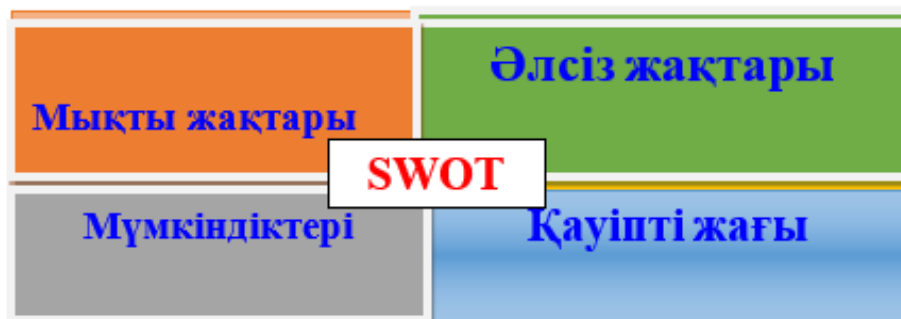
«Шындық-жалған» әдісі

Анықтама беріңіздер:

- 1.Канада – дүниежүзінде аумағы жөнінен ең үлкен мемлекет (жалған)
2. Аумағы 2,5 млн км² –ден алып мемлекеттер саны -9 (шындық)
3. Аустралия Одағының 1/3 бөлігін шөлдер алып жатыр (шындық)
- 4.Экватор сызығы 14 елдің аумағын кесіп өтеді.(жалған)
- 5.Дүниежүзі бойынша жерінің ауданы бойынша Қазақстан 8 орында (жалған)
- 6.Мемлекет аумағының басты белгілері – игерілу деңгейі, табиғи ландшафтыларының типтері, мемлекеттік шекаралардың түрлері мен пішіндері,географиялық орындарының ерекшеліктері, жерінің ауданы (шындық)
- 7.Ұсақ мемлекеттердің алып жатқан аумағы адам қоныстанған құрлықтың бар болғаны 1,3 пайызын құрайды (шындық)
8. Ватикан, Монако, Андорра,Науру,Тувалу- алып мемлекеттер(жалған)

Тапсырма 1. Топтық жұмыс.

«**SWOT талдауы**» әдісі. Қазақстанның геосаяси жағдайын талдаңыз
Пайымдау, ақпаратты іріктей алу және оны қолдану дағдылары дамиды

Дескриптор:- Қазақстанның геосаяси жағдайына SWOT талдауы жасайды

- Мықты жақтарын айқындайды
- Әлсіз жақтарын айқындайды
- Мүмкіндіктерін айқындайды
- Қауіпті жақтарын айқындайды

Тапсырма 2 . Жеке жұмыс

Саралау деңгейіндегі тапсырмалар:

- А) * Геосаясат ұғымын қалай түсінесіз?
- Б) Қазақстанның саяси шекарасы елдің геосаяси жағдайына қалай әсер ететінін талдаңыз
- В) Қазақстанның геосаяси жағдайын жақсарту үшін екі ұсыныс айтыңыз?

Тапсырма 3. Жұптық жұмыс.

Қазіргі қоғам өмірінде білім алушылардың жаратылыстану ғылымдары мен технологияларын түсінуі, оларға өмірге әсер ететін жаратылыстану ғылымдары мен технологияларды салыстыратын Қоғамдық стратегияны қалыптастыру жөніндегі жұмысқа қатысуға мүмкіндік беру ерекше мәнге ие болады.

1. Piktochart программасын қолдана отырып Дүниежүзі елдерінің морфологиялық ерекшеліктеріне қарай топтастырыңыз

- А) Геосаяси жағынан қолайсыз аймақтар
- Б) Д ж бойынша созылыңқы елдер
- В) Біртұтас елдер
- Г) шашыраңқы елдер

2. Ресей, Қазақстан, АҚШ, Жапония, Германия

Тапсырма: белгілі бір елдердің геосаяси жағдайына сипаттама жасау, мемлекеттік шекараларды саяси және экономикалық тұрғыдан бағалау.

- ✓ Елдің басқа елдерге қатысты жағдайы.
- ✓ Көрші елдердің экономикалық даму деңгейі.
- ✓ Дүниежүзілік көлік жолдарына, шикізат және өнімді өткізу нарықтарына қатынасы.
- ✓ Ғаламшардың саяси тұрақсыз өңірлеріне қатысты жағдайы.
- ✓ Қазіргі саяси жағдайы, ішкі және сыртқы саясаты.
- ✓ Тапсырманы постер арқылы ұсынады.

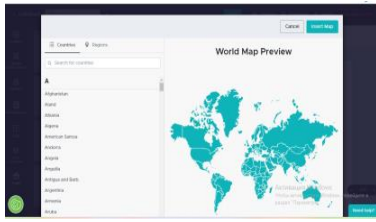
№ 22-1 топ Мөлдір
№ 22-1 топ Рамазан
Рефлексия
Табыс баспалдағы
арқылы өз деңгейіңізді
белгіленіз. Жаңа
тақырыпты
қаншалықты түсінгенін
баспалдақ жанына
белгілеп шығады.
Функционалдық
сауаттылықтың

3. Piktochart
программасын қолдана

отырып Дүниежүзі елдерінің морфологиялық ерекшеліктеріне қарай топтастырыңыз

- А) Геосаяси жағынан қолайсыз аймақтар
- Б) Д ж бойынша созылыңқы елдер
- В) Біртұтас елдер
- Г) шашыраңқы елдер

Дүниежүзі бойынша созылық елдер	Біртұтас елдер	Шашыраңқы елдер

Созылық пііндегі мө	Біртұтас аумақты алып	Шашыраңқы мемлекет
Чили	Франция	Индонезия
Италия	Испания	Филиппин
Вьетнам	Польша	

Жоғарыда көрсетілген әдіс-тәсілдерді және т.б. түрлерін сабақта пайдалана отырып, мынадай нәтижелерге қол жеткізуге болады:

- білім алушылардың белсенділігі артады.
- ынтасы артады, пәнге деген қызығушылығы оянады.
- білім алушылар сұрақ қоя білуге және оған жауап беруге үйренеді.
- әртүрлі дәстүрлі емес жағдайларда өз бетімен шешім таба білуге үйретеді.
- жазу арқылы олар оқыту әдісіне бейімделеді.
- білім алушылар бірін-бірі бағалауға, өзін-өзі бағалауға үйренеді.
- білім алушылардың шығармашылық дағдысын қалыптастырады.

География пәні ең қызықты, білім алушылардың белсенділігін, танымдық қабілетін арттыруға мүмкіндігі жоғары пән. Сондықтан да білім алушылардың танымдық қабілеттерін дамыту үшін сәйкес оқыту әдісін таңдай білу керек.

ҚОРЫТЫНДЫ: Сөзімнің соңын қорытындылай келе, бұл жаңартылған білім беру бағдарламасы бойынша менің көкейге түйгенім: алдымызға бір мақсат қоя отырып, сол

мақсатқа жету жолында шәкірттердің жүрегіне жол тауып, әрекеттендіре білу шеберлігіне жетсек, егемен елдің ұл-қыздары білімді де білікті болып шықпақ. Соның арқасында біз бәсекеге қабілетті, іргесі мықты ел боламыз. Ұстаздықтың ұлы жолында өзімнің бар күш жігерімді салып, еліме пайдамды тигізіп жатсам, бұл ғаламда одан артық бақыт жоқ деп ойлаймын.

Әдебиеттер тізімі:

1. «Қазақстан өз дамуындағы жаңа серпіліс жасау қарсаңында». (Ел президентінің халыққа Жолдауы) Астана – 2006 ж.
2. Оқу-тәрбие үрдісінде ақпараттық-коммуникациялық технологияны қолдану қажеттілігі. «География журналы», 2020 ж.
3. Қазақстан Республикасының білім беру жүйесін 2010 жылға дейін дамытудың Мемлекеттік бағдарламасы.
4. .Искакова Р., Ерназарова З. «Жаңа технологияны пайдалану әдістері».
5. «Қазақстан мектебі» ғылыми – педагогикалық журналы.

ПОВЫШЕНИЕ КАЧЕСТВА СРЕДНЕГО ПРОФЕССИОНАЛЬНОГО ОБРАЗОВАНИЯ ЧЕРЕЗ УЧАСТИЕ В КОНКУРСАХ ПРОФЕССИОНАЛЬНОГО МАСТЕРСТВА

**Малинина Любовь Александровна,
Миннуллина Ризид Гариповна**

преподаватели

ГАПОУ «Технический колледж им.В.Д. Поташова» г. Набережные Челны

Аннотация: Развитие системы профессионального образования, повышение престижа рабочих профессий путем внедрения лучших мировых практик и профессиональных стандартов. Участие в региональных и национальных чемпионатах по специальностям. Качественное оснащение образовательного процесса оборудованием и технологиями. Результаты Регионального чемпионата «Молодые Профессионалы». Результаты демонстрационного экзамена – профильный уровень по компетенции Веб-технологии.

Ключевые слова: профессиональное мастерство, Демонстрационный Экзамен, «Молодые профессионалы», «Код будущего», качество образовательного процесса.

В настоящее время в сфере среднего профессионального образования стоит задача подготовить будущего специалиста к труду на должном уровне, сформировать у него навыки, связанные с потребностями развития общества. К содержанию этих навыков относятся знания и умения по специальности, конкретные профессиональные навыки, грамотность и опыт, профессиональная компетентность.

Особое место в реализации данных задач занимает международное движение «Молодые профессионалы», которое начало реализовываться как движение WorldSkills с 2014 года. Преподаватели цикловой комиссии «Информатика и вычислительная техника» колледжа можно сказать стояли у истоков зарождения этого направления и принимали в нем активное участие.

На сегодняшний день существует социальный запрос на то, что конкурсное движение является приоритетным направлением государственной политики в области образования, а сам конкурс создает условия для развития профессиональных компетенций, как педагогов, так и обучающихся, в контексте чего развитие движения «Молодые профессионалы» выступило одним из основных направлений реформирования системы СПО.

На основе этого движения в колледже пересмотрены и переработаны рабочие программы дисциплин и модулей в соответствии с запросами работодателей и профессиональными стандартами и в настоящее время реализуется программа в системе профессионального образования.

Основной целью программы является развитие системы профессионального образования, повышение престижа рабочих профессий путем внедрения лучших мировых практик и профессиональных стандартов. В связи с этим на основе программы движения «Молодые профессионалы» колледж ежегодно проводит и принимает участие в региональных и национальных чемпионатах по специальностям, в том числе по компетенции «Веб-технологии». Результаты по различным IT- компетенциям представлены в таблице 1.

Таблица 1

Результаты Регионального чемпионата «Молодые Профessionалы»
Республики Татарстан

Год	Компетенция	ФИО участника	Результат
2014	Web мастер	Сагитов Рамиль	2 место
		Иксанов Рамиль	3 место
2015	Программные решения для бизнеса	Гайфуллин Рамиль	2 место
	Web- дизайн	Сагитов Рамиль	3 место
2016	Web дизайн	Попов Илья	Диплом II степени
	ИТ- программные решения для бизнеса	Гайфуллин Рамиль	Диплом II степени
	Web дизайн	Салахутдинов Салават	Сертификат участника
	ИТ- решения для бизнеса на платформе "1С: Предприятие 8"	Журавлев Анатолий	Диплом II степени
2018	Web- дизайн	Барбаков Геннадий	Сертификат участника
2019	Web-дизайн и разработка	Гаффаров Артур	Сертификат участника
		Габдрахманов Денис	Сертификат участника
2021	Веб-разработка	Карпов Данил,	8 место
		Корнилов Михаил	9 место
	Интернет вещей	Самигуллин Алмаз, Хаматов Айрат	1 место
2022	Веб-технологии	Карпов Данил,	7 место
		Корнилов Михаил	6 место

Повышение качества образовательного процесса в учреждениях профессионального образования основывается на международный стандарт движения WorldSkills в процессе проведения чемпионатов в зависимости от профессиональной компетентности.

В условиях трансформации системы СПО участие обучающихся в конкурсах профессионального мастерства способствует реальному использованию теоретических и практических знаний при решении социальных и профессиональных задач, формированию бесценного практического опыта и овладению инновационными способами профессиональной деятельности [3].

Технологии организации соревновательного движения «Молодые профессионалы», ориентированного на достижение высоких стандартов профессиональной подготовки и образования, оказались востребованными в системе профессионального образования и профессионального обучения.

Подготовка к конкурсу участников является эффективным способом повышения качества образования, так как требует качественного оснащения образовательного процесса оборудованием и технологиями, корректировки содержания образования с ориентацией на конкурсные испытания, а непосредственное участие в конкурсах профессионального мастерства, проводимых в СПО, как отборочные этапы, расширяют возможности для самореализации и раскрытия творческого потенциала студентов, способствуют формированию у них активной профессиональной позиции, повышают мотивацию к обучению, отражаясь на качестве профессионального образования [2].

В аспекте анализа влияния конкурсов профессионального мастерства на качество среднего профессионального образования интересен опыт внедрения такого компонента конкурсов профессионального мастерства, как Демонстрационный Экзамен.

Первый опыт проведения Демонстрационного Экзамена в качестве формы государственной итоговой аттестации, состоявшийся в 2021 году в ГАПОУ «Технический колледж им.В.Д. Поташова» по компетенции «Веб-технологии», показал, что большинство участников продемонстрировало соответствие полученных навыков стандартам WorldSkills Russia. Результаты демонстрационного экзамена – профильный уровень по компетенции Веб-технологии представлены в Таблице 2.

Таблица 2. Результаты демонстрационного экзамена – профильный уровень по компетенции Веб-технологии

Год выпуска	Группа	% Качества	% Успеваемости
2021	ИС9-1	57	100
2022	ИС9-2	54	100
	ИС9-3	60	100
	ИС9-4	70	100
2023	ИС9-5	100	100
	ИС9-6	76	100

Веб-технологии – это современная, динамичная, постоянно развивающаяся сфера деятельности в области интернет-технологий. Веб-технологии – это технологии формирования и поддержки функционирования разных информационных ресурсов и сервисов, размещенных в сети Интернет.

Задача веб-специалиста достаточно объемная и интересная и охватывает почти все направления в данной области разработки: дизайн, верстка, программирование на стороне клиента, сервера. Веб-разработчик создает интернет-ресурс и отвечает за его функционирование. Веб-дизайнер формирует внешний вид (художественное оформление) и восприятие интернет-ресурса (интерфейс, логическая структура веб-страницы, размещение информации).

Веб-специалист обязан знать основы проектной работы, технологии и методы программирования на стороне сервера и клиента, разбираться в основах программной архитектуры и базах данных для хранения информации, знать, как организованы сложные веб-сервисы, знать основы управления сайтом.

На данной компетенции ребята демонстрируют свои способности в области веб-технологий, включая, веб-дизайн, верстку, программирование на стороне сервера и клиента, а также разработку сайта с использованием систем управления контентом.

Таким образом, роль ДЭ по стандартам «Молодые профессионалы» в системе СПО достаточно велика – его введение оказалось позитивным как для самих обучающихся колледжа, так и для работодателей, повысив тем самым качество среднего профессионального образования.

Учет требований будущей профессиональной деятельности позволяет реализовать установки формирования общих и профессиональных компетенций WorldSkills Russia к конкретной профессии и интересы работодателей в части освоения основных и дополнительных видов профессиональной деятельности, при этом участие в конкурсах становится инструментом совершенствования процесса профессиональной подготовки обучающихся. В учебный процесс включаются активные методы обучения и конкурсные задания, требования к которым совпадают с требованиями конкурсных заданий, в том числе чемпионата «Молодые профессионалы». В процессе профессиональной подготовки может быть использовано показательное выступление обучающегося (демонстрационный экзамен), как этап итогового оценивания в рамках завершения каждого профессионального модуля (выполнение комплексных заданий с учетом требований чемпионата «Молодые профессионалы»).

В этом учебном году обучающиеся колледжа принимают активное участие в проекте «Код будущего» – федеральной образовательной онлайн-программе. Задействованы все студенты специальности ТОП-50 09.02.07 Информационные системы и программирование, которые по стандарту выполняют выпускную квалификационную работу – демонстрационный экзамен в формате «Молодые профессионалы», а также обучающиеся и других специальностей, не связанных с IT-технологиями. Общее количество заинтересованных студентов составляет 220 человек.

Выполняя профессиональные конкурсные задания и отвечая на тестовые вопросы по теории, ребята закрепляют и совершенствуют знания и умения, полученные ими во время освоения учебных дисциплин и профессиональных модулей программы подготовки специалистов среднего звена, тем самым демонстрируют свою грамотность и профессиональный рост.

Подготовка конкурентоспособных специалистов, полностью адаптированных к современному рынку труда, способных к профессиональному росту и профессиональной мобильности, невозможна без системного обновления содержания и ресурсов обучения, в рамках которого использование профессиональных конкурсов, гарантирует их эффективную подготовку, т.к. эта форма работы расширяет возможности студентов в развитии интеллектуальных и творческих умений, коммуникативных навыков и профессионального мышления, демонстрирует потенциал СПО в качественной подготовке специалистов.

Список литературы:

1. Демченко Н.Ю., Жукова Н.Н. Роль демонстрационного экзамена по стандартам WorldSkills в системе профессионального образования // Общество: социология, психология, педагогика. 2018. №12. С. 220-224.
2. Зайко Е.М., Статирова О.И. Конкурсы профессионального мастерства как механизм управления качеством профессионального образования. Опыт Челябинской области // Инновационное развитие профессионального образования. 2015. №2(08). С. 14-22.
3. Ольховикова О.В. Конкурсная деятельность как мотивирующий фактор для углубленного изучения профессии СПО // Сборник научных трудов «Проблемы современного педагогического образования». Серия «Педагогика и психология». РИО ГПА, 2018. Вып. 59. ч. 4. С. 106-109.

ВЛИЯНИЕ ДВИЖЕНИЯ «АБИЛИМПИКС» НА ПРОФЕССИОНАЛЬНЫЙ И ЛИЧНОСТНЫЙ РОСТ СТУДЕНТОВ С ИНВАЛИДНОСТЬЮ И ОВЗ

Ахметлатыпова Дания Дамировна

преподаватель

ГАПОУ «Технический колледж им. В.Д. Поташова»

Аннотация: в статье описаны результаты наблюдения за студентами инвалидами и ОВЗ, которые участвовали в чемпионате «Абилимпикс» и добившихся различных результатов. В итоге можно сказать о том, что полученный на конкурсе опыт позволил обучающимся повысить не только профессиональные навыки, но и улучшить личностные качества.

Ключевые слова: Абилимпикс, профессиональные компетенции, социализация, личностный рост.

Социализация лиц с ограниченными возможностями здоровья (далее ОВЗ) и с инвалидностью – одна из основных стратегий развития этой части населения [1]. Как заметили Ёлгина Л.С. и ее соавторы в работе [2], с такими студентами стоит учесть их социальную составляющую. Социальное взаимоотношение чаще всего осложнены на уровне семьи и близких. В большинстве случаев забота и уход становятся гипертрофированными и мешают

адекватному развитию личности. Кроме этого, так же стоит отметить одиночество и изолированность многих из описываемой категории населения. Одним из подходов решения описанной проблемы может стать вовлечение лиц с инвалидностью и ОВЗ к различным конкурсам, в том числе и движению «Абилимпикс».

«Абилимпикс» - эффективный инструмент для профориентации, мотивации, социализации и трудоустройства людей с ограниченными возможностями здоровья. Он был основан в 1970-х годах в Японии как конкурс профессионального мастерства для инвалидов и лиц с ОВЗ. Международным он стал лишь в 1981 году, а сейчас активно участвуют в движении 53 страны. Что касается нашей страны, то в Россию движение «Абилимпикс» пришло только в 2015 г, а республика Татарстан в 2016 г. В рамках республики, согласно сведениям из официального сайта Центра развития профессиональных компетенций республики Татарстан, проводятся конкурсы по 87-и компетенциям, а участников конкурсов перевалило отметку в 2000 участников. Данный конкурс был основан с целью привлечения инвалидов и лиц с ОВЗ к профессиональному труду. На сегодняшний день можно говорить об «Абилимпиксе» как о мощном движении который развивается из года в год.

ГАПОУ «Технический колледж им. В.Д. Поташова» свою историю в этом движении начал в 2019 году. В начале, на первых этапах участия у автора и ее коллег было много вопросов и противоречивых мнений по отношению к конкурсу, так как сложно оценивать конкурсантов с различной нозологией по одной и той же шкале. Однако со временем приходит понимание о том, что каждому обучающемуся можно подобрать наиболее подходящую для него компетенцию. В таблице 1 перечислены конкурсанты наставником которых является автор.

Таблица 1 Обучающиеся ГАПОУ «Технический колледж им. В.Д. Поташова», участвовавшие в «Абилимпикс»

№ п/п	Фамилия, имя	Компетенция	Результаты конкурсов
1	Мухамедьянов Роман	1. Web-разработка 2. Аддитивное производство	Третье место Второе место
2	Ганиев Даниил	Web-дизайн	Первое место 3 года подряд
3	Айметдинов Динар	Web-дизайн	Второе место
4	Гарипов Равиль	Разработка web и мультимедийных приложений	Первое место два года подряд и третье место по РФ
5	Дмитриева Татьяна	Разработка web и мультимедийных приложений	Второе место

Участие в конкурсе и подготовка к нему значительно повысила навыки вышеперечисленных студентов в тех направлениях к которым они готовились. Кроме того, один из них смог попробовать себя совершенно в разных компетенциях, что позволило ему в дальнейшем определиться с будущей профессией. Был и пример того, как конкурс помог обучающемуся, получившему инвалидность вследствие несчастного случая, вернуться к обычной жизни. Наличие заинтересованных работодателей и опытных наставников с одной стороны и дружелюбная открытая обстановка конкурса с другой позволяют конкурсантам раскрыть себя и перешагнуть страхи и внутреннюю неуверенность. Вышеперечисленные студенты не прячутся в скорлупе, раскрыли свои возможности и активно используют символику «Абилимпикс» в повседневной жизни. Более того во многих из них появился азарт участвовать и в других больших конкурсах (такие как Профессионалы, IT-Планета).

На сегодняшний день «Абилимпикс» перестал быть просто конкурсом, а стал чем то более значимым и собрал вокруг себя большое сообщество.

Хотелось бы отметить и еще один проект «Шаг в профессию», организованный благотворительным фондом «ДЕЙСТВУЙ!». Это программа наставничества для лиц с ОВЗ и

с инвалидностью. Данный проект позволяет пройти стажировку в крупных компаниях РФ и в дальнейшем устроиться на работу. Он тоже постепенно начинает получать статус международного.

В заключении стоит выделить значимость способствования активности в «Абилимпикс» и других проектах наших особенных студентов. Ведь это очень важный и большой шаг к их профессиональной самореализации и самостоятельности.

Список литературы:

1. Белецкий М.Д. Ключевые аспекты проблемы трудоустройства инвалидов в России / М.Д. Белецкий // Ежемесячный научный журнал «Дискуссия» — «7 (81)». — 2017. — С. 16–21

2. Ёлгина Л.С. ДВИЖЕНИЕ «АБИЛИМПИКС» КАК ОДИН ИЗ СПОСОБОВ СОЦИАЛИЗАЦИИ И ТРУДОУСТРОЙСТВА ЛИЦ С ОГРАНИЧЕННЫМИ ВОЗМОЖНОСТЯМИ ЗДОРОВЬЯ И ИНВАЛИДНОСТЬЮ / Л.С. Ёлгина, И.М. Очиров, Н.В. Кондрашова // Международный научно-исследовательский журнал.- 2021. - №5 (107). - URL: <https://research-journal.org/archive/5-107-2021-may/dvizhenie-abilimpiks-kak-odin-iz-sposobov-socializacii-i-trudoustrojstva-lic-s-ogranichennymi-vozmozhnostyami-zdorovya-i-invalidnostyu> (дата обращения: 20.01.2024). - doi: 10.23670/IRJ.2021.107.5.119

ВОЗМОЖНОСТИ ИНТЕРНЕТ-СЕРВИСОВ GOOGLE ДЛЯ ОРГАНИЗАЦИИ ОБРАЗОВАТЕЛЬНОГО ПРОЦЕССА

Каппасов Амир Жанботаевич

преподаватель специальных дисциплин,
медицинский колледж «Шипагер», г.Астана

Аннотация: использование современных интернет-сервисов улучшает качество знаний и повышает интерес учащихся к предмету.

Ключевые слова: образовательный процесс, методика преподавания, интернет сервисы

Современную систему образования совершенно невозможно представить без использования информационных технологий. Преподаватели и студенты широко используют на занятиях мобильные устройства и планшеты, различные программы, приложения, чтобы сделать процесс обучения интересным, увлекательным, познавательным. Важное место занимают в образовательном процессе средства и инструменты, предлагаемые компанией Google. Учитывая тот факт, что в 2020 году большая часть образовательного процесса перешла на дистанционную форму, которая подразумевает использование различных интернет-технологий, наше исследование является актуальным.

Цель исследования: определить возможности интернет-сервисов Google для организации образовательного процесса.

Методы исследования: анализ сервиса Google, структуризация полученной информации, контекстный анализ использования полученных данных при анализе сервисов.

Google Docs или Google Документы представляет собой бесплатный веб-процессор, который Google предоставляет всем своим пользователям. Это часть офисного программного обеспечения, которая очень похожа на Microsoft Office. Google Документы позволяют преподавателям создавать и редактировать документы, а также совместно использовать с коллегами и студентами. Google Документы - это инструмент, который доступен как веб-приложение, приложение Chrome, которые могут работать в автономном режиме, а также мобильные приложения для Android и iOS (рисунок 1).

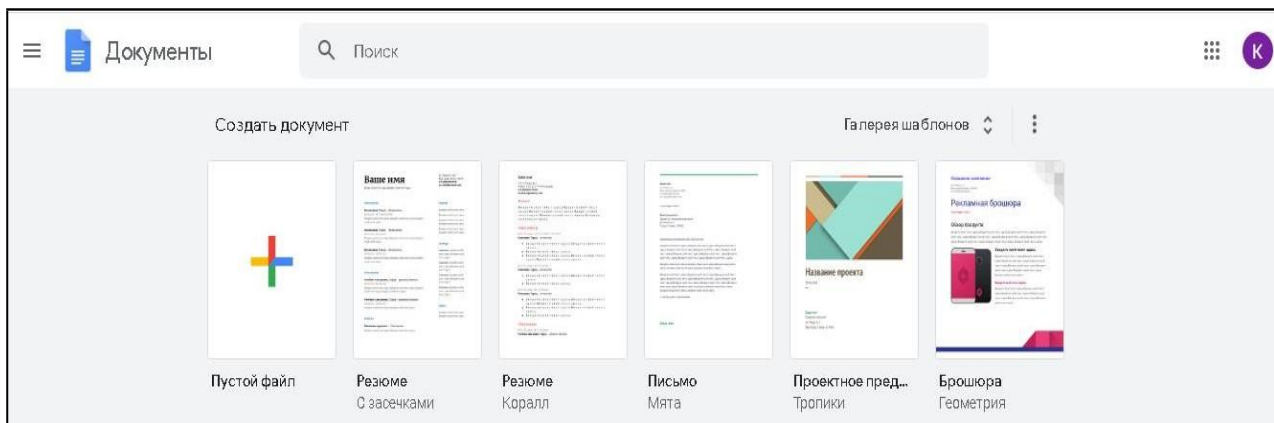

Рисунок 1. Инструмент Google Документы

Кроме этого, преподаватели могут выбирать надстройки, так называемые дополнительные специальные функции, позволяющие им эффективно выполнять поставленные задачи. Студенты вузов могут делать все только в одной программе: взаимодействовать с другими студентами и выполнять свои задания одновременно [1].

Все инструменты Google, в том числе Google Документы, доступны всем желающим, у кого есть созданный аккаунт Gmail. Если у вас уже есть учетная запись Gmail, щелкните в правом верхнем углу главной страницы электронной почты и выберите пункт «Документы» (рисунок 2).

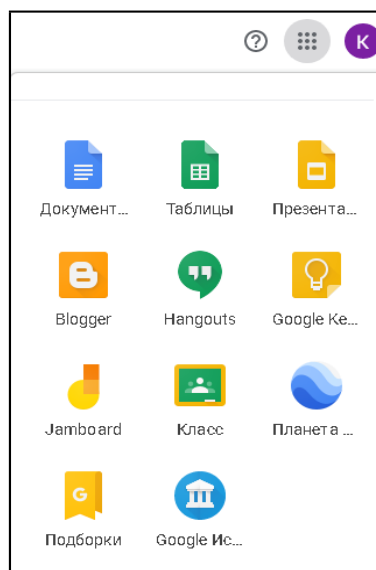

Рисунок 2. Инструменты Google в аккаунте Gmail

Таким образом, среди основных преимуществ использования Google Документов преподавателями и студентами в вузе отмечаются: приложение является бесплатным и доступным для всех в любое время и в любом месте; позволяет студентам совместно работать над учебными проектами; совместимо с форматами файлов Microsoft Office; интегрирован с Google Drive, который выполняет функцию основного центра для хранения всех важных документов [2].

Google Sites или Google Сайты - структурированный инструмент создания веб-страниц, который позволяет как преподавателям, так и студентам создавать Интернет-страницы и использовать их совместно. Google Сайты отлично подходят для преподавания и обучения, поскольку они предоставляют инструменты для создания собственных веб-страниц, причем большая часть работы, например, оформление страницы, уже сделана для пользователей. Необходимо только выбрать тему из предоставленного списка и начать наполнение страниц, добавлять учебный материал, лекции, практические задания. Кроме того, Google Сайты позволяют преподавателям делиться своей веб-страницей сразу через социальные сети, такие

как Facebook, Вконтакте, Instagram, Twitter или отсылать готовую URL-ссылку по электронной почте [3].

Отметим, что благодаря сервису Google Sites возможно: добавлять информацию из других приложений Google, таких как Google Диск, Google Документы, Google Таблицы, Google Презентации; осуществлять совместную работу над Google сайтом, а также совместную работу на одном листе; благодаря облачным технологиям Google хранить и накапливать на виртуальном диске информацию, управлять совместным доступом к файлам; реализовывать промежуточный контроль с помощью опросов, тестов [4].

Google Классы (англ. Google Classroom) - система управления обучением для учебных заведений независимо от степени образования: начальное, среднее или же высшее. Целью Google Классов является - создание, редактирование, выполнение заданий в электронном виде, особенно домашней работы студентами. Средства Google Classroom обеспечивают взаимодействие между преподавателями и студентами с помощью Google Drive. Благодаря Gmail преподаватели создают объявления, опросы, тесты для студентов на каждом занятии. Каждое занятие с помощью Google Classroom будет иметь отдельные папки, куда студенты будут присылать выполненные задания, чтобы получить оценки. Преподаватели могут добавлять студентов непосредственно из каталога Google Apps или предоставлять студентам специальный код, который они вводят, чтобы получить доступ к занятиям [5].

Инструменты Google расширяют возможности студентов независимо от их возраста, социально-экономического положения, национальности, религии. Google предлагает широкий выбор сервисов как для преподавателей, так и для студентов: Google Документы, Google Классы, Google Формы, Google Сайты, Google Презентации. Причем Google обеспечивает совместимость с широким спектром устройств, будь то смартфон, планшет, персональный компьютер, ноутбук, независимо от производителя и операционной системы.

Бесплатный поисковый сайт Google и сервисы Google распространяются во всех учебных заведениях Казахстана, а также используются в ведущих компаниях и на предприятиях, так как приложения очень просты в обслуживании и не доставляют неудобств пользователям.

Приложения, инструменты и сервисы Google способствуют высокой степени совместной работы и сотрудничеству между преподавателями и студентами. Приложения Google повышают эффективность, продуктивность и результативность преподавателей и студентов. Причем, важно отметить, что сервисы Google являются сверхбыстрыми и поддерживаются лучшим в мире пулом программистов.

Компания Google проделала большой путь с момента своего создания в 1998 году до настоящего момента, когда она стала крупнейшей и востребованной в мире. Инструменты Google изменили традиционную систему обучения, предоставили возможности и средства информатизации, которые повышают эффективность и качество образовательного процесса. Главная миссия компании Google - систематическое упорядочивание всей информации в мире, делая ее доступной и полезной по всему миру.

Таким образом, Google приложения и сервисы способствуют повышению степени совместной работы, расширяют возможности студентов, обеспечивая равные условия в образовании для всех. Студенты и преподаватели со всего мира широко используют недорогие и бесплатные приложения и сервисы Google в образовательном процессе.

Список литературы:

1. Солодовник, Е.В. Организация учебного процесса в вузе с помощью сервисов Google /Е.В. Солодовник // Проблемы высшего образования. - 2017. - № 1. - С. 145-147.
2. Фролкина, А.Н. Google class в педагогической деятельности учителя / А.Н. Фролкина // Сборник статей международной научно-практической конференции «Научное исследование как основа инновационного развития общества». — 2019. — С. 197-199.
3. Дыльков, А.Г. Опыт использования электронного учебного класса Google class в консерватории / А.Г. Дыльков // Вестник магнитогорской консерватории. - 2017. - № 3. - С.

88-93.

4. Кузнецова, О.В. Создание интернет-ресурса по математике на базе Google Sites / О.В. Кузнецова, Е.Н. Лубягина // Математический вестник педвузов и университетов Волго-вятского региона. - 2019. - № 21. - С. 333-336.

5. Чиркова, В.М. Использование возможностей Google класса в преподавании иностранного языка / В.М. Чиркова // Балтийский гуманитарный журнал. - 2019. - № 3(28). - С. 185-187.

ИННОВАЦИОННЫЕ МЕТОДЫ ИЗУЧЕНИЯ АНАТОМИИ ЧЕЛОВЕКА В МЕДИЦИНСКИХ КОЛЛЕДЖАХ

Садыков Мамед Бадырханович

заместитель руководителя по учебно-производственной работе
Учреждение медицинский колледж «Шипагер»

Аннотация: Использование электронной программы Human Body Anatomy (Виртуальная анатомия человека) позволяет будущему специалисту углубленно изучить а также визуализировать топографию органов и систем человеческого тела. Возможность бесплатной установки на персональные гаджеты.

Түйін: Адам денесінің анатомиясы (Виртуалды адам анатомиясы) электронды бағдарламасын пайдалану болашақ маманға адам ағзасының мүшелері мен жүйелерінің топографиясын терең зерттеп, көзбен көруге мүмкіндік береді. Жеке гаджеттерге тегін орнату мүмкіндігі.

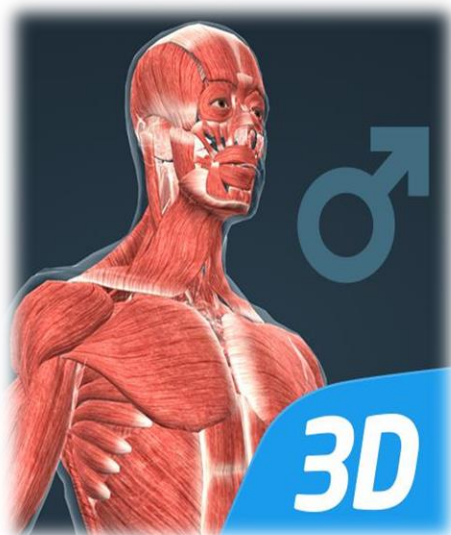
Abstract: The use of the electronic program Human Body Anatomy (Virtual Human Anatomy) allows the future specialist to study in depth and visualize the topography of organs and systems of the human body. Possibility of free installation on personal gadgets.

Ключевые слова: Анатомия, методика преподавания, инновационные методы, 3D-атлас.

Актуальность: анатомия человека является одной из фундаментальных дисциплин при подготовке медицинских работников любого профиля. Закладывающиеся в ходе изучения данного предмета знания о строении тела человека являются основой для формирования правильного представления о взаимодействии различных структурных элементов организма и возникновения возможных изменений в них при патологических процессах. Знание топографии органов, сосудов, нервов позволяет специалистам любого профиля правильно диагностировать ту или иную патологию и не допустить фатальных ошибок.

Цель: ознакомить с методами инновационных методов обучения студентов медицинского профиля.

Материалы и методы: современный мир стремится к более совершенным технологиям XXI века. Появляется большое количество компьютерных программ и приложений для электронных устройств, позволяющих более углубленно изучить строение тела человека. Примером одной из таких программ является 3D-атлас по анатомии человека –Human Body Anatomy (Виртуальная анатомия человека). Кабинет нормальной анатомии медицинского колледжа «Шипагер» имеет в своем арсенале наглядные пособия, изготовленные как из натуральных биоматериалов, так и искусственно изготовленные муляжи костей, суставов и органов а также LED- экран со встроенной 3D системой анатомии человека-это учебная программа, интерактивный виртуальный атлас анатомии человека в 3D-формате, рассчитанный на студентов медицинских учебных учреждений, что позволяет процессе обучения более углубленно изучить строение и топографию того или иного органа, увидеть особенности строения человеческого организма.

Выводы: при использовании таких приложений студенты имеют возможность рассмотреть в трехмерной проекции расположение любого органа, сосуда или нерва, проследить его направление и отношение к соседним органам; послойное удаление тканей позволяет рассмотреть более глубокие слои мышц, увидеть места их крепления; проследить направление нервов или сосудов, места ответвлений и конечные ветви. Также при изменении настроек можно одновременно рассмотреть половые различия в топографии органов человека. Преподаватель имеет возможность демонстрировать разные участки тела, а также задавать определенные сценарии при опросе домашнего задания, что позволяет оценить клинико-визуальный уровень подготовки будущего специалиста. Таким образом, можно сделать вывод, что совместное использование в процессе обучения новых компьютерных технологий и уже зарекомендовавших себя на протяжении многих лет методов изучения анатомии позволит более углубленно изучить предмет, что существенно повысит уровень образования будущих специалистов в области здравоохранения.

Ссылка для скачивания на персональные гаджеты: <https://apps.apple.com/ru/app/human-body-male-3d/id1376018296>

Список литературы:

1. URL: <https://applied-research.ru/ru/article/view?id=8873>
2. <https://applied-research.ru/ru/article/view?id=8873>

ЦИФРОВЫЕ ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫЕ ТЕХНОЛОГИИ В ПРЕПОДАВАНИИ ДИСЦИПЛИН ЭКОНОМИЧЕСКОГО ЦИКЛА

Жунусова Алма Балышевна

Заведующая отделением сферы услуг и бухгалтерских дисциплин,
преподаватель спецдисциплин
Высший технический колледж
город Щучинск, Бурабайский район

Аннотация: в современном мире цифровые технологии активно проникают в различные сферы жизни, и образование не является исключением. В последние годы они стали неотъемлемой частью преподавательского процесса, выступая в качестве мощного инструмента для облегчения и эффективного проведения занятий по специальным дисциплинам экономического цикла.

Ключевые слова: цифровые технологии, качество образования, инновации в образовании.

Система ТиППО, как и все образование в целом, акцентируют внимание о необходимости пересмотра подходов в обучении, т.к. требования рынка труда, ставят новые требования к выпускникам, и главным ориентиром выступает цифровизация всех сфер жизни, роботизация и автоматизация технологических процессов. К сегодняшним выпускникам предъявляются требования не только владение профессиональными знаниями, умениями и навыками, но и владению новыми технологиями, способностью быстрому самообучению, принятию творческих и эффективных решений.

В современном мире, где цифровые технологии охватывают все сферы национальной экономики и индустрии, образование также не может остаться в стороне.

Целью цифровых технологий в колледже является максимальное содействие процессу обучения, улучшению его качества. На сегодняшний день цифровые технологии в системе ТиППО используются для:

- освещения своей деятельности на сайте, мессенджерах, что позволяет всем заинтересованным лицам, получить информацию об учебном заведении, его истории, стратегических направлениях, миссии учебного заведения, специальностях, задать интересующий вопрос и много другое;

- администрирования учебного процесса;
- внутреннего и внешнего документооборота;
- доступа к электронным образовательным ресурсам;
- обратной связи.

Одна из областей, которая существенно изменилась благодаря цифровым технологиям – преподавание специальных дисциплин экономического цикла.

Цифровые технологии играют важную роль в преподавании экономических дисциплин для студентов колледжей. Они предоставляют современные инструменты и методы, которые помогают студентам более эффективно учиться и понимать экономические концепции. Востребованный, конкурентоспособный специалист в области финансов и экономики должен свободно владеть навыками работы с цифровыми технологиями, быть знаком с возможностями искусственного интеллекта и способен их использовать в своей профессиональной деятельности. Это и работа в программе автоматизированного бухгалтерского учета «1С: Бухгалтерия», использование технологии искусственного интеллекта при заключении договоров, обмен своевременной информацией, осуществление своевременных электронных платежей и расчетов с бюджетом.

Совсем еще недавно, студенты основную информацию получали из учебников и лекций преподавателей. Однако с развитием цифровых технологий, доступ к знаниям возрос, и сегодня студенты могут получить информацию в более интерактивной и увлекательной форме.

Базовые умения, знания и навыки студенты получают при изучении таких дисциплин как, информатика, информационно-коммуникационные технологии, полученные при этом навыки работы с цифровыми технологиями, обучающиеся закрепляют в процессе дальнейшего обучения.

Использование цифровых технологий для подготовки курсовых работ, отчетов по учебным и производственным практикам, созданию электронных портфолио, также способствуют дальнейшему закреплению и развитию цифровых компетенций, а также укреплению междисциплинарных связей. Особенный интерес студенты проявляют при изучении дисциплины «Автоматизированный бухгалтерский учет в программе 1С: Бухгалтерия», которая предназначена для решения профессиональных задач.

Цифровая педагогика принесла ряд значительных достижений в преподавании экономических дисциплин. Некоторые из них включают в себя:

1. Интерактивные учебные материалы: цифровые технологии позволяют создавать электронные учебники, видеоуроки, графики и интерактивные задачи, предоставляют

студентам возможность более глубоко погрузиться в материал и лучше понять экономические концепции. Это позволяет студентам учиться в своем собственном темпе и повторять материал по мере необходимости, прослушивать аудиозаписи, а также проверять свои знания, отвечая на вопросы и выполняя задания.

2. Онлайн обучение: Цифровые платформы обеспечивают возможность дистанционного обучения, что особенно важно в случае ограничений на присутствие в учебных заведениях или для студентов, которые не имеют возможности физически посещать лекции или семинары. Занятия можно записывать и возвращаться к ним в любое время. За счет специализированных программ и онлайн-платформ, студенты могут изучать различные экономические модели, проводить экономический анализ и принимать решения на основе полученных данных. Такой практический подход позволяет обучающимся лучше понять принципы экономики и применять полученные знания на практике. Студентам становится доступным большой объем информации, которая регулярно обновляется и позволяет следить за последними экономическими тенденциями и разработками.

3. Адаптивное обучение: Технологии машинного обучения и аналитики позволяют создавать программы обучения, которые могут адаптироваться к индивидуальным потребностям каждого студента. Системы могут отслеживать прогресс студентов, выявлять их слабые стороны и предлагать дополнительные материалы или упражнения для закрепления знаний.

4. Интерактивные симуляции: Виртуальные симуляции предлагают студентам возможность практического применения экономических знаний в реалистичных ситуациях. Это помогает студентам лучше понять экономические модели и процессы, а также развивает навыки принятия решений и анализа данных.

5. Коллаборативное обучение: Цифровые платформы позволяют студентам активно взаимодействовать друг с другом и с преподавателем через форумы, группы обсуждения и онлайн-проекты. Это стимулирует обмен идеями, коллективное решение задач и развитие коммуникационных навыков.

Наконец, цифровые технологии обеспечивают возможность дистанционного обучения. Это особенно актуально для студентов, которые не могут посещать учебные занятия по объективным причинам, таким как удаленность от учебного заведения, погодные условия или занятость.

Таким образом, цифровые технологии стали неотъемлемой частью преподавания специальных дисциплин экономического цикла. Они позволяют студентам получать информацию в новой, более интерактивной форме, проводить виртуальные эксперименты и анализировать данные, использовать онлайн-ресурсы и учиться дистанционно. Это открывает новые возможности для обучения и помогает студентам лучше понять и применять экономические принципы.

На сегодняшний день наше учебное заведение «Высший технический колледж» дает возможность использовать в образовательном процессе широкий спектр девайсов (различных средств обучения: от видеопроекторов персональных компьютеров, смарт-досок, планшетов и т.д.), которые позволяют как педагогу, так и студенту не только увидеть на экране, услышать, но и выполнить учебное задание, творческую и практическую работу в таком ракурсе, которого еще совсем недавно не было.

В настоящее время можно с уверенностью сказать, что цифровые технологии в образовании приносят свои положительные плоды, как для педагогов, так и обучающихся. Мы, как педагоги, изменили свое отношение к преподаваемым дисциплинам, оценили новые возможности цифровых технологий, подаче информации, эффективности новых методов и методик. У студентов ощутимо повышается интерес и мотивация к обучению.

Цифровые технологии индивидуализируют учебный процесс, развивают у студентов самостоятельность. Повышается качество образования, и занятия начинают отвечать личным интересам и потребностям обучающихся. Особенно остро роль цифровых технологий учебные заведения ощутили в период пандемии. Как и все учебные заведения, наш колледж перешел

на дистанционное обучение. Для эффективного учебного процесса были разработаны памятки и методические рекомендации по проведению занятий, их выполнению, подготовлены видео – вебинары по работе на цифровых платформах, подготовлены и размещены видео, вебинары на YouTube канале, сайте колледжа. Для работы в онлайн режиме используются приложения Skype, WhatsApp, Zoom, Telegram, портал CollegeSmartNation, платформу Discort.

В целом, цифровые технологии существенно расширяют возможности преподавания экономики для студентов колледжей, делая обучение более эффективным и интересным.

Конкретно, применение цифровых технологий в учебном процессе позволяют:

- повышать вовлеченность, мотивацию и интерес обучающихся к учебному процессу;
- активизировать самостоятельность и познавательность учебной деятельности;
- наглядную и более занимательную подачу материала;
- индивидуальный темп обучения;
- доступность к большим объемам информации, в том числе за пределами учебного курса;
- осуществлять своевременную обратную связь между студентами, преподавателями и родителями;
- использовать индивидуальный темп обучения
- обучаться из любой точки мира, где есть интернет-соединение;

И это не полный перечень положительных сторон цифровых технологий.

Использование цифровых технологий позволяет создать полноценный и качественный учебный процесс, комфортный для каждой из сторон, способствует студентам развивать реальные навыки и подготавливают их к современным требованиям рынка труда.

Список литературы:

1. Авдеева, О.В. Применение цифровых технологий в процессе преподавания специальных дисциплин / О.В. Авдеева // Научный журнал КубГАУ. – 2017. – № 135(06). – С. 1-10.
2. Белолипецкий, В.С. Инструменты дистанционного образования в цифровой экономике / В.С. Белолипецкий // Экономические науки. – 2018. – № 165(09). – С. 141-150.
3. Веселов, А.В. Эффективные стратегии использования цифровых технологий в образовательном процессе / А.В. Веселов // Вестник Челябинского государственного университета. – 2016. – Т. 17. – № 391(09). – С. 60-68.
4. Гончар, Ю.П. Цифровые технологии как инструмент повышения эффективности преподавания специальных дисциплин / Ю.П. Гончар // Научный журнал КубГАУ. – 2019. – № 276(05). – С. 82-92.
5. Дементьева, В.О. Цифровые технологии в процессе обучения / В.О. Дементьева // Инновационное развитие экономики. – 2017. – № 131(12). – С. 254-259.
6. Литовченко, А.С. Внедрение цифровых технологий в процесс преподавания специальных дисциплин / А.С. Литовченко // Научный журнал КубГАУ. – 2018

ДИФФЕРЕНЦИРОВАННЫЙ И ИНДИВИДУАЛЬНЫЙ ПОДХОД НА ЗАНЯТИЯХ СПЕЦИАЛЬНЫХ ДИСЦИПЛИН КАК СРЕДСТВО ПОВЫШЕНИЯ КАЧЕСТВА ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ КОМПЕТЕНТНОСТИ СТУДЕНТОВ

Коверчик Кристина Валериевна
преподаватель педагогики и специальных дисциплин, магистр педагогических наук
ГКП на ПХВ «Высший педагогический колледж, город Щучинск» при управлении образования Акмолинской области

Аннотация. На современном этапе развития образования особое внимание уделяется дифференцированному и индивидуальному подходу на занятиях специальных дисциплин, как средству повышения качества профессиональной компетентности студентов. В контексте быстрого технологического прогресса и постоянного обновления знаний и навыков, особенно в специализированной области, студентам важно получить максимальную поддержку и мотивацию со стороны преподавателей.

Түйін. Білім беруді дамытудың қазіргі кезеңінде студенттердің кәсіби құзыреттілігінің сапасын арттыру құралы ретінде арнайы пәндер сабақтарында сараланған және жеке көзқарасқа ерекше назар аударылады. Технологиялық прогресс пен білім мен дағдыларды үнемі жаңартып отыру жағдайында, әсіресе мамандандырылған салада студенттер үшін оқытушылар тарапынан барынша қолдау мен мотивация алу маңызды.

Abstract. At the present stage of development of education, special attention is paid to a differentiated and individual approach in the classroom of special disciplines, as a means of improving the quality of professional competence of students. In the context of rapid technological advancement and constant updating of knowledge and skills, especially in a specialized field, it is important for students to receive maximum support and motivation from teachers.

Ключевые слова: профессиональное образование, дифференцированный и индивидуальный подход, профессиональная компетентность, разноуровневые задания

Система современного профессионального образования всегда находится в постоянном поиске разнообразных подходов и методов, чтобы эффективно обучать и воспитывать молодое поколение. Причиной этой потребности является быстрое изменение социально-экономической ситуации и общемировые тенденции, влияющие на развитие образовательной системы.

С переходом на новое содержание образования, широкое распространение получает концепция дифференцированного и индивидуального обучения. Учитывая способности, темп работы, интересы и потребности студентов индивидуально – дифференцированный подход позволяет повысить качество технического и профессионального образования и интерес к выбранной профессии, а также сформировать общие и профессиональные компетенции. В связи с этим была выбрана методическая проблема: «Дифференцированный и индивидуальный подход на занятиях специальных дисциплин как средство повышения качества профессиональной компетентности студентов»

Цель: Обеспечение каждому обучающемуся условий для максимального развития его способностей, удовлетворения его познавательных потребностей, таким образом, чтобы обучение каждого обучающегося происходило на доступном для него уровне и в оптимальном для него темпе.

Задачи:

- проанализировать имеющуюся литературу по проблеме индивидуального и дифференцированного обучения;
- разработать учебно-методическое пособие с разноуровневыми заданиями;
- развивать у студентов навыки самостоятельной работы;
- повысить качество профессиональной компетентности студентов.

Ожидаемые результаты:

- повышения качества преподавания учебного предмета;
- повышения качества успеваемости студентов;
- разработка дидактических материалов (учебного пособия), ЦОР;
- активное участие студентов в конкурсах и научно-практических конференциях.

Актуальность темы определилась тем, что на сегодняшний день цели и задачи, стоящие перед современным образованием, меняются, акцент переносится с усвоения знаний на формирование компетентности. Происходит переориентация его на личностно-ориентированный подход. Главными компонентами этого подхода являются признание уникальности каждого обучающегося и его индивидуальной учебной деятельности. Здесь роль преподавателя состоит не в передаче знаний, умений и навыков, а в организации такой

образовательной среды, которая позволяет обучающемуся опираться на свой потенциал и соответствующую технологию обучения. Преподаватель и студент создают совместную образовательную деятельность, которая направлена на индивидуальную самореализацию обучающегося и развитие его личностных качеств.

Так, целью преподавателя специальных дисциплин является развитие профессиональных и специальных компетенций. Для этого необходимо в первую очередь привить интерес студента к изучаемому предмету (мотивировать студента). Создать ситуацию комфорта. Также немаловажно глубокое и всестороннее изучение личности обучающегося. Гибко определять цели, учитывая личностные интересы студентов, их индивидуальные особенности, и создать предпосылки для общей результативности обучения.

Наше время ставит перед системой технического и профессионального образования задачу - повышение качества образования и воспитания, прочное овладение профессиональными компетенциями, обеспечение более высокого научного уровня преподавания каждого предмета. Системе технического и профессионального образования нужны такие организационные и содержательные условия, при которых каждый обучающийся мог бы полностью овладеть установленными профессиональными компетенциями.

В настоящее время одна из ведущих тенденций в развитии образования – это ее дифференциация. В современных условиях важно осознать и принять принципиальную педагогическую установку — каждый обучающийся может добровольно выбрать для себя уровень усвоения и отчетности в результатах своего учебного труда. Обязанностью обучающегося становится выполнение обязательных требований, что позволяет ему иметь положительную оценку по изучаемой дисциплине. В то же время обучающийся получает право самостоятельно решать, ограничиться ли ему уровнем образовательных требований или двигаться дальше. Это кардинально меняет традиционные подходы к организации обучения: не следует решать за обучающегося, какой уровень усвоения соответствует его способностям, но следует создать в группе такие условия, при которых достижение обязательного уровня будет реальным, обучающиеся, способные двигаться дальше, будут заинтересованы в этом продвижении.

Подход, основанный на дифференциации, предусматривает учет индивидуальных особенностей каждого студента в процессе обучения. Каждый студент имеет свой уровень знаний и навыков, а также уникальные образовательные потребности. Предоставление возможности выбора методов обучения и организации материала позволяет адаптировать процесс обучения под индивидуальные потребности каждого студента. Этот подход позволяет студентам максимально эффективно использовать свои способности и достигать лучших результатов.

Индивидуальный подход основывается на учете особенностей личности каждого студента. При сопровождении обучения необходимо учитывать индивидуальные мотивации, интересы и предпочтения студентов. Здесь важно создать условия, способствующие активному и самостоятельному поиску знаний и развитию творческих способностей студентов. Преподаватель, работая с каждым отдельным студентом, привлекает его к процессу обучения, учитывая его потребности, что способствует более эффективному и глубокому усвоению материала.

Внедрение дифференцированного обучения поможет решить проблему о необходимости учить всех одинаково, усилит гуманистическую направленность образования, снимет перегрузки, позволит учитывать особенности, возможности и интересы студентов.

Основополагающими идеями являются: научное понимание процесса обучения как активной деятельности, направленной на личностное развитие обучающегося, путь перехода от репродуктивного типа обучения на продуктивный, развивающий, творческий, предусматривающий перестройку всей системы учебно-воспитательной работы с учетом интересов и познавательных возможностей каждого обучающегося.

Новизна и практическая значимость:

1. Разработанное учебно-методическое пособие «Практикум по дошкольной педагогике»

В данном учебном пособии для изучения каждой темы составлен план, продуманы вопросы для закрепления, практические задания, после каждого раздела представлены итоговые тесты для проверки усвоения материала. Для более глубокого осмысления изученного материала представлены проблемные педагогические ситуации. Учебный материал четко структурирован и разбит на пять основных глав. Новизна пособия состоит в том, что практические задания представлены в трех уровнях сложности, что даст обучающимся самостоятельное право выбора, и исключит возможность «завышения» или «занижения» оценок со стороны преподавателя, также данные задания способствует мотивации обучающихся, стремящихся решить задания повышенного уровня.

Данное пособие было представлено на областном этапе республиканского конкурса «Инновационных работ - 2022», отмечено диплом призера и представлено на республиканский этап. Также данное пособие было представлено на выставке «Методическая работа педагогов отделения «Дошкольное воспитание и обучение» на областном форуме для педагогов системы дошкольного воспитания и обучения с участием руководителя управления образования Акмолинской области Б. А. Жусупова, 2022 г.

2. Цифровой образовательный ресурс «Дошкольная педагогика».

В структурном отношении ЦОР включает: информацию о составителях, пояснительную записку, типовую учебную программу, рабочую учебную программу, календарно-тематическое планирование, материалы к учебным занятиям (лекции, презентации, таблицы, схемы, рисунки, диаграммы, мультимедийные объекты (обучающие ролики, видео, звук, анимация и другие), а также разнообразные вспомогательные материалы (гlossарий, Список литературы, тесты, справочники, методические указания).

Такой подход к построению содержания позволит активизировать мотивы учебно-профессиональной деятельности студентов, рационально организовать их самостоятельную работу, создать условия для развития субъектной позиции будущих педагогов дошкольных учреждений, обрести каждым из них свой стиль деятельности, обеспечит эффективное овладение профессиональными функциями, а также поможет регулярно отслеживать результаты работы по освоению предмета.

Этапы работы по индивидуальной проблеме

1. Поиск, изучение и обработка информации (2019–2020). При выполнении задачи, связанной с теоретическим анализом научной литературы по теме, осуществлялся комплексный подход. Это включало в себя просмотр источников информации в учебно-исследовательской литературе, на различных интернет-ресурсах, а также анализ и сравнение разных точек зрения. После этого проводилось обобщение полученных материалов для получения полного и объективного представления о теме. Одной из главных задач в этом процессе являлось определение эффективных форм работы для дальнейшего применения и использования полученных результатов.

2. Практический (2020–2023). На данном этапе осуществлялась разработка двух образовательных ресурсов - Цифрового образовательного ресурса «Дошкольная педагогика» и учебного пособия «Практикум по дошкольной педагогике». Основной целью было создание учебных материалов, которые позволят применять на практике принципы дифференциации и индивидуализации обучения. Для этого были разработаны разноуровневые задания, которые бы могли подходить детям с разным уровнем усвоения материала.

Кроме того, в рамках данного этапа проводилась работа по внедрению разнообразных технологий и форм организации обучения. Это включало в себя использование интерактивных досок, компьютерных программ и онлайн-ресурсов, проведение групповых и индивидуальных занятий, применение игровых и проектных методов обучения.

Важным аспектом данного этапа была оценка эффективности применения разноуровневых заданий и других технологий обучения. Для этого проводились различные формы контроля и оценки успеваемости студентов, а также анализ результатов их работы.

Также на данном этапе студенты принимали участие в конкурсах, научно-практических конференциях и волонтерских акциях. Это позволяло им раскрыть свою профессиональную компетентность и представить свои исследовательские и практические работы педагогической общественности:

№	ФИО студента	Наименование мероприятия, результат участия
1	Нагорнова Елена	Областной конкурс научно-исследовательских проектов студентов учебных заведений технического и профессионального образования Акмолинской области «Открывая мир науки», г. Кокшетау, 2020 г., Диплом 3 степени
2	Нурмагамбетова Нурсулу	Региональный чемпионат "WorldSkills Kazakhstan-2021» по компетенции «Дошкольное воспитание», г. Кокшетау, 2021 г., диплом 2 степени
3	Нурмагамбетова Нурсулу	Республиканская научно-исследовательская конференция для студентов педагогических колледжей с международным участием, «РЕЗУЛЬТАТЫ НАУЧНЫХ ИССЛЕДОВАНИЙ БУДУЩИХ ПЕДАГОГОВ: АНАЛИЗ И ПРОБЛЕМЫ», г. Щучинск, 2021 г., Грамота 2 степени
4	Нурмагамбетова Нурсулу	Победитель Республиканского конкурса “100 лучших студентов колледжей Республики Казахстан” для студентов системы технического и профессионального образования, 2021 г.
5	Андреева Нина	Региональный чемпионат "WorldSkills Kazakhstan-2022» по компетенции «Дошкольное воспитание», г. Кокшетау, 2022 г., сертификат участника
6	группа Д-31	Волонтерская акция “Подари ребенку радость” Театрализованная постановка “Мешок яблок”, в ГУ «Щучинский дом ребенка»
7	группа Д-41	создание снежных скульптур в ГУ «Щучинский дом ребенка»
8	Евпак Наталья	Международная научно-практическая конференция для студентов, проводимая Алматинским казахским государственным гуманитарно-техническим колледжем “Коллаборация в педагогическом образовании: наука и исследования”: секция “Приоритеты дошкольного образования” тема “Дидактические игры как средство познавательного развития детей старшего дошкольного возраста”, 2023 г., Диплом в номинации “Шығармашыл”, статья в сборнике конференции
9	Лузай Яна	Региональный чемпионат "WorldSkills Kazakhstan-2023» по компетенции «Дошкольное воспитание», г. Кокшетау, 2023 г., диплом 2 степени
10	Евпак Наталья	Публикация в сборнике МНПК «Актуальные проблемы науки и образования в условиях современных вызовов», направление “Актуальные проблемы воспитания и обучения”, проводимая КГКП «Костанайский педагогический колледж» Управления образования акимата Костанайской области, 2023 г., Сертификат, сборник конференции
11	Группа Д-31	Волонтерская акция “Подари ребенку радость” Развлекательно-игровая программа “Весна пришла” в ГУ “Щучинский дом ребенка”

Все эти мероприятия также предоставили возможность участия в научно-практических конференциях, семинарах, и публиковать материалы, что позволяло представить свои исследования и результаты работы широкому кругу специалистов.

3. Презентационный, рефлексивный (2023–2024). В процессе профессиональной деятельности по теме я провела самоанализ своей работы и получил следующие результаты:

1. Улучшение навыков и знаний: в ходе работы по теме я приобрела новые навыки и углубила свои собственные знания в данной области. Изучение актуальной литературы, участие в семинарах и конференциях, а также общение с коллегами позволило мне расширить свои профессиональные компетенции. Я лучше разбираюсь в теоретической базе данной темы и могу применять полученные знания на практике.

2. Улучшение производительности: работа по данной теме позволила мне разработать учебные пособия, что позволило оптимизировать свою профессиональную деятельность.

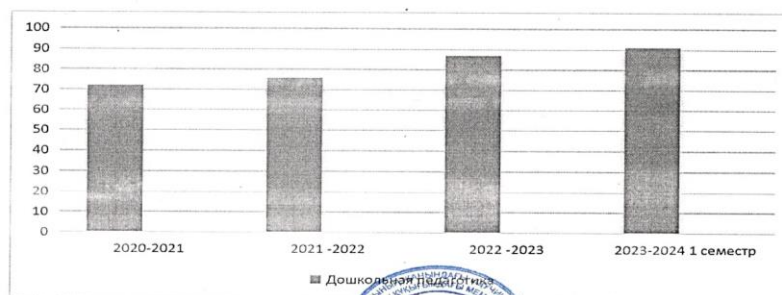
3. Результаты работы: благодаря своей работе по данной теме я смогла достичь следующих результатов: улучшение качества профессиональной подготовки специалистов, расширение своих профессиональных компетенций, укрепление коммуникационных навыков и повышение уровня удовлетворенности от собственной деятельности. Эти результаты подтверждают успешность моей работы и мою способность эффективно решать поставленные задачи.

Мониторинг качества успеваемости за 2020–2023 учебные годы (результативность учебно-воспитательного процесса)

В результате образовательной деятельности была проанализирована динамика успеваемости и качества знаний студентов дошкольного отделения группы набора 2020 года. Мониторинг проводился по дисциплине – «Дошкольная педагогика», для которой было разработано учебное пособие с разноуровневыми заданиями.

Цель данного мониторинга – сравнительный анализ качественной успеваемости студентов с 2020 года по настоящее время (1 полугодие 2023–2024 учебного года)

Сравнительный анализ успеваемости студентов за 2020-2023 учебные годы по дисциплине «Дошкольная педагогика»

Заместитель руководителя по учебной работе

Касымжанова С. Б.

На диаграммах наблюдается рост уровня успеваемости студентов с 1 сентября 2020 года и до настоящего времени, что говорит о положительной динамике. Такой результат подтверждает, что использование дифференцированного и индивидуального подхода с помощью разноуровневых заданий оказывает положительное влияние на качество подготовки специалистов.

Студенты, благодаря такому подходу, проявляют большую осознанность и активность в процессе занятий, а также участвуют в самостоятельной работе, что существенно способствует повышению уровня их интеллектуального развития. Безусловно, эти положительные изменения связаны с активной познавательной мотивацией каждого студента и созданием благоприятного психологического климата на учебных занятиях, особенно в рамках специальных дисциплин.

Исходя из полученных данных и результатов, можно с уверенностью сказать, что разработанное учебное пособие «Практикум по дошкольной педагогике» и цифровой образовательный ресурс могут быть успешно применены в учебном процессе. Это пособие способствует развитию студентов, позволяя им максимально эффективно осваивать материал и самостоятельно применять полученные знания и навыки в практической работе.

На основании анализа данных и их интерпретации, можно утверждать, что дифференцированный и индивидуальный подход, реализуемые через использование

разноуровневых заданий из учебного пособия «Практикум по дошкольной педагогике», являются эффективными инструментами для повышения профессиональной компетентности студентов.

Вывод: таким образом, применение дифференцированного и индивидуального подхода на занятиях специальных дисциплин играет решающую роль в повышении качества профессиональной компетентности студентов. Этот подход позволяет эффективнее использовать потенциал каждого студента и наращивать его профессиональные навыки, что поможет им достичь успеха в своей будущей профессии. Поставленные задачи и ожидаемые результаты достигнуты.

ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ЭЛЕМЕНТОВ СОВРЕМЕННЫХ ТЕХНОЛОГИЙ КАК СРЕДСТВА АКТИВИЗАЦИИ ПОЗНАВАТЕЛЬНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ

Козаченко Людмила Валентиновна

преподаватель спецдисциплин

КГКП «Рудненский горно-обогатительный колледж»

Аннотация. В статье рассматриваются современные образовательные педагогические технологии, с помощью которых обеспечивается и ускоряется процесс получения и усвоения новых знаний студентами, способствующие улучшению качества образования.

Ключевые слова: образовательные технологии, игровая технология, технология проблемного обучения, информационно-коммукативные технологии.

Слово «технология» происходит от греческого слова: «*techne*» - искусство, мастерство, умение и «*logos*» - наука, закон. Следовательно, «технология» - наука о мастерстве.

В учебном процессе для реализации познавательной и творческой активности обучающихся, для повышения качества образования используются современные образовательные технологии, позволяющие эффективно использовать учебное время.

Современные образовательные технологии играют важную роль в современной системе образования. С развитием технологий обучение стало более доступным, интересным и эффективным.

Свойствами образовательных технологий являются:

- **эффективность:** способность выполнять работу и достигать необходимого или желаемого результата с наименьшей затратой;
- **управляемость:** возможность диагностического целеполагания, планирования, проектирования процесса обучения с целью коррекции результатов;
- **целостность:** между собой связаны элементы образовательной технологии, обеспечивающие качество;
- **концептуальность:** способность организовывать систему мышления;
- **воспроизводимость:** воспроизведение современных образовательных технологий большим количеством преподавателей.

Время не стоит на месте, прогресс движется вперед семимильными шагами и применение инновационных технологий в образовании является целью для подготовки обучающихся к современной жизни. Сущность такого обучения состоит в ориентации учебного процесса на потенциальные возможности человека и их реализацию.

Что же относится к образовательным технологиям?

— использование электронных средств обучения, таких как интерактивные доски, компьютеры, планшеты и т.д. Эти средства не только облегчают процесс обучения, но и позволяют обучающимся более эффективно усваивать информацию.

— создание индивидуальных учебных планов. Каждый обучающийся имеет свои особенности, и обучение должно быть адаптировано именно под него.

— использование современных методик обучения, включают в себя проектную деятельность, игровые технологии, коллективное обучение и т.д. Эти методики позволяют не только усвоить материал, но и развиваться в разных областях, что особенно важно в современном мире. [4]

Инновационные технологии в образовании — это организация образовательного процесса, построенная на качественно иных принципах, средствах, методах и технологиях и позволяющая достигнуть образовательных эффектов, характеризующихся:

- усвоением максимального объема знаний;
- максимальной творческой активностью;
- широким спектром практических навыков и умений. [5]

С целью активизации познавательной деятельности студентов на учебных занятиях профессиональных модулей применяю элементы современных образовательных технологий.

Желательно выбирать образовательную технологию в соответствии с целями урока, учебной дисциплиной, уровнем подготовки обучающихся, возможностью удовлетворить их потребности в образовании.

В учебном процессе использую презентации, видеоролики, электронные учебники, для тестирования использую *Google* форму, приложение *Plickers*. Во время дистанционного обучения на платформе *Edupage* выкладываю лекционный и тестовый материал. В программе *Zoom* провожу родительские собрания.

Важно заинтересовать обучающихся в приобретении новых знаний, развития навыков, которые пригодятся им в дальнейшем в реальной жизни. Применяю элементы проектной технологии на своих уроках технологии машиностроения. Обучающиеся по рабочим чертежам самостоятельно под моим контролем, составляют технологические маршруты обработки детали и производят расчеты режимов резания. Работая над проблемой построения последовательности обработки, через проектную деятельность проявляют свои умения практически применять полученные знания, предусматривающие решение проблем.

Критическое мышление – это умение определять, когда и какая информация требуется и способность выбрать необходимую. Для формирования у обучающихся навыка самостоятельно мыслить, определять тему и цели урока использую на уроках видео и фотоматериал. Критическое мышление способствует быть внимательным, изучать информацию, выделять главное, обосновывать свою точку зрения.

Для закрепления знаний и умений при опросе применяю элементы игровой технологии. Обучающиеся с азартом задают вопросы друг другу и отвечают на них

Чтобы учебный процесс был не в тягость в процессе обучения проводим физическую и умственную разминку в виде нейроупражнений, что способствует и мотивирует на настрой на урок.

На уроках использую элементы проблемного обучения составляем с обучающимися проблемные ситуации из жизни и решаем их, работая в командах.

Весь материал курса разбит на определенные разделы, систематизирован и выдается обучающимся в определенной логической последовательности.

Быстрое развитие интернета и онлайн-технологий привело к значительному увеличению онлайн-образовательных ресурсов. Сегодня в интернете можно найти большое количество бесплатных уроков, онлайн-курсов и образовательных программ. Использование компьютерных симуляторов, виртуальных лабораторий и других инструментов позволяет студентам получать новые знания и навыки, имитируя научные эксперименты и исследования. [4]

Мы живем во время стремительных изменений. Меняются технологии, роботизация внедряется во многие сферы человеческой деятельности, постоянно появляется новая информация, растет спрос на необычные специальности. Чтобы обеспечить необходимый уровень компетенций, современный человек должен постоянно учиться. [2]

Массово открываются онлайн-курсы.

Открытые интернет-курсы успешно решают две задачи:

- Обеспечивают доступ к актуальным знаниям для широкого круга людей.
- Создают условия для открытого и интерактивного образования.
- Создают обучающие площадки, которые обеспечивают доступ к курсам [2]

Я принимала участие в создании площадки онлайн обучения по специальности «Токарное дело» на Платформе Skills.Enbek. Платформа Skills.Enbek – это широкая площадка, где можно не только освоить новые навыки, но и реализовать себя в качестве ментора, делиться своими знаниями. Составила курс лекций для обучения, сценарии для видео, подготовила тестовый материал для контроля и проверки полученных знаний.

Основная цель современного образования – создать такую систему обучения, которая бы обеспечивала образовательные потребности каждого обучающегося в соответствии с его склонностями, интересами и возможностями.

Список литературы:

1. https://portal.tpu.ru/SHARED/k/KAV47/education/Tab2/pt_v_t.pdf
2. <https://gb.ru/blog/sovremennye-obrazovatelnye-tehnologii/>
3. <https://www.ranepa.ru/blog/obrazovanie-i-samorazvitie/obrazovatelnye-tehnologii-cto-eto-kakie-byvayut-cto-vkhodit-v-tehnologiyu-primery/>
4. <https://www.ranepa.ru/blog/obrazovanie-i-samorazvitie/obrazovatelnye-tehnologii-cto-eto-kakie-byvayut-cto-vkhodit-v-tehnologiyu-primery/>
5. <https://nsportal.ru/npo-spo/obrazovanie-i-edagogika/library/2019/12/30/innovatsionnye-tehnologii-obucheniya-kak>
6. <https://cyberleninka.ru> > article > sovremennye-obrazo.

ПРИМЕНЕНИЕ ИННОВАЦИОННЫХ ТЕХНОЛОГИЙ ОБУЧЕНИЯ НА УРОКАХ СПЕЦИАЛЬНЫХ ДИСЦИПЛИН И ПРОИЗВОДСТВЕННОГО ОБУЧЕНИЯ

Хижинская Антонина Александровна

Мастер производственного обучения

ГКП на ПХВ «Колледж сервиса и туризма» г.Астана

Аннотация: в данной статье автор освещает вопросы применения инновационных технологий обучения на уроках специальных дисциплин и производственного обучения. Применение на практике различных методов и инструментов инновационных технологий для подготовки конкурентоспособного, компетентного специалиста.

Ключевые слова: инновация, компетенция, дифференциация, результат, технология, метод.

"Если мы будем сегодня учить так, как учили вчера, мы украдём у детей завтра".

Джон Дьюи

Цель - рассмотреть и раскрыть целесообразность применения инновационных и информационных технологий обучения в организациях ТиПО.

Задачи:

-Рассмотреть методы организации обучения с применением инновационных технологий обучения при изучении специальных дисциплин и производственного обучения

-Представить формы работы с инновационными педагогическими технологиями обучения на уроках;

XXI век. Меняются цели и задачи, стоящие перед современным профессиональным образованием, акцент переносится с «усвоения знаний» на формирование «компетентности».

В этих условиях становится все более очевидным необходимость в новой модели обучения, построенной на основе инновационных технологий обучения, реализующей принципы личностно-ориентированного образования.

Можно соглашаться с запросами рынка и общества, предъявляемые к образованию, или нет, но несомненным является то, что освоение студентами базовых и профессиональных компетенций становится жизненно необходимыми.

Профессиональная компетентность будущего конкурентоспособного специалиста — это единство его теоретической и практической готовности к осуществлению профессиональной деятельности. Получить необходимые знания и сформировать компетенции помогают современные педагогические и информационные технологии обучения.

В своей практике я использую в сочетании технологию уровневой дифференциации, игровые, информационно-коммуникативные технологии обучения, проблемное обучение и проектную технологии. Применение современных и информационных технологий обучения целесообразно на всех этапах урока.

При опросе домашнего задания студентам предлагаю вопросы, тестовые задания, различного уровня сложности, а также применяю игровой метод обучения "Пресс-конференция", "Kahoot", "Своя игра" и т.д. Использование данной технологии и методов позволяет: в короткое время опросить большое количество студентов, повышает интерес к дисциплине, способствует вовлечению в учебный процесс слабых студентов, помогает созданию благоприятного настроения на изучение новой темы.

Во время изучения новой темы наряду с технологией уровневой дифференциации использую средства и методы информационно-коммуникативной технологии (презентации, видеофильмы, мастер-классы, видеоэкскурсии и т.д). Помимо этого, при изучении нового материала студенты работают в мини группах, каждый изучает и защищает свой раздел, создает презентации, мини-проекты. Данные технологии способствуют более прочному усвоению нового материала, облегчают организацию учебного процесса. Китайская мудрость гласит: «Я слышу – я забываю, я вижу – я запоминаю, я делаю – я усваиваю».

При закреплении нового материала на уроках использую метод решения проблемных ситуаций, дополнение технологических схем, карт. Студентами разыгрываются заранее предложенные производственные ситуации, что способствует развитию творческих и индивидуальных способностей, формированию профессиональных компетенций. Данную методику также можно применять на всех этапах урока.

На этапе оценивания также применяю инновационные технологии обучения. Это современные компьютерные тестовые программы оценивания: AnsTester, TestMaker, Нурertext и матрица оценивания, и работа в парах, при этом студент может побывать в роли преподавателя и в роли отвечающего, что само создает благоприятную обстановку на уроке. Также применяю взаимопроверку и самопроверку. Студент при этом чувствует себя раскованно, развивается ответственность, формируется адекватная оценка своих возможностей, каждый имеет возможность проверить, оценить, подсказать, исправить, что создает комфортную обстановку и снижается уровень тревожности у слабого студента

Таким образом, применение инновационных технологий обучения при изучении специальных дисциплин и производственного обучения позволяет мне повысить эффективность учебного процесса, достигнуть лучшего результата обучения. А также дает возможности подготовить квалифицированного работника соответствующего уровня и профиля, конкурентоспособного на рынке труда, компетентного, свободно владеющего своей профессией, готового к профессиональному росту, социальной и профессиональной мобильности, позволяет сделать каждый урок нетрадиционным, ярким, насыщенным, легко запоминающимся. Помимо этого, развивает личностные и профессиональные компетенции, как студента, так и педагога.

Список литературы:

1. Гузев В.В. Основы образовательной технологии: дидактический инструментарий. М.: 2006.

2. Мухина С.А., Соловьева А.А. Нетрадиционные педагогические технологии в обучении.-Ростов-на-Дону: Изд-во «Феникс», 2004.
3. Рублёв В.С., Верёвкина М.П., Шабарова М.Н. Педагогические технологии: методические рекомендации. Омск, 2008.
4. Семушина Л.Г., Ярошенко Н.Г. Содержание и технологии обучения в средних специальных учебных заведениях: учебное пособие для преподавателей учреждений среднего профессионального образования М.: Мастерство, 2001.

Методические рекомендации.

- Применение инновационных технологий и методов обучения необходимо использовать на всех этапах урока;
- Постановка проблемы и инструктаж о ходе работы;
- Ознакомление студентов с будущими результатами занятия и объяснение практического значения учебного материала;
- Дифференциация учебного материала для свободного выбора студентами заданий, исходя из их способностей (при сохранении обязательного минимума). Состав групп рекомендуется периодически менять.
- Планирование работы в группах;
- Индивидуальное выполнение задания студентами;
- Выполнение практических и творческих заданий с применением игровых и групповых форм работы, с использованием активных методов обучения и средств ИКТ;
- Анализ полученных результатов, формулировка выводов, обратная связь;
- Взаимоанализ и самооценка результатов деятельности студента на занятии, в соответствии с заранее разработанными критериями оценивания.

ПРИМЕНЕНИЕ ТЕХНОЛОГИИ «ДЕБАТЫ» НА ЗАНЯТИЯХ ПО ИСТОРИИ КАЗАХСТАНА В КОЛЛЕДЖЕ

**Джиеналиев Ерлан Курмашевич,
Тәсібек Бағнұр Танатарқызы**
Преподаватели истории
Колледж Astana IT University, г.Астана,

Аннотация: данная статья посвящена особенностям применения технологии «Дебаты» на уроках истории в колледже. Целью работы является познакомить с особенностями применения технологии «Дебаты» на занятиях по истории в колледже. Задачами являются знакомство с целями, задачами, с технологиями, с особенностями, элементами, видами дебатов на занятиях по истории. Показаны основные элементы: формулировка, определение, системы аргументации, поддержки и доказательства и типы дебатов, применяемых на занятиях истории. Применение данной технологии позволит повысить интерес, знания студентов, их активность и познавательную деятельность по предмету история

Түйін: мақала колледжде тарих сабағында «Дебат» технологиясын қолдану ерекшеліктеріне арналған. Жұмыстың мақсаты – колледжде тарих сабақтарында «Пікірталас» технологиясын қолдану ерекшеліктерін көрсету. Міндеттері: Тарих сабағында пікірталастың мақсаты, міндеттері, технологиясы, ерекшеліктері, элементтері, түрлерімен таныстыру. тұжырымдау, анықтау, дәлелдеу жүйелері, қолдау және дәлелдеу, тарих сабақтарында қолданылатын пікірталас түрлерідей негізгі элементтері көрсетілген. Бұл технологияны пайдалану оқушылардың пән тарихына қызығушылығын, білімін, белсенділігін, танымдық белсенділігін арттырады

Abstract: this article is devoted to the peculiarities of using the “Debate” technology in history lessons in college. The purpose of the work is to introduce the features of using the “Debate”

technology in history classes in college. The objectives are to become familiar with the goals, objectives, technologies, features, elements, types of debates in history classes. The basic elements are shown: formulation, definition, systems of argumentation, support and evidence, and types of debate used in history classes. The use of this technology will increase the interest, knowledge of students, their activity and cognitive activity in the subject history

Ключевые слова

Колледж, дебаты, дискуссии, технологии, элементы

В условиях современного Казахстана перед институтами образования встала проблема выработки программы адаптации молодежи к жизни в новом обществе. Социальный заказ системе образования связан с формированием у студентов личностных качеств, которые были бы адекватны ситуации динамичных изменений, позволили бы им быть активными созидателями демократического общества и реализовать себя в нем. Решить эти задачи, оставаясь в рамках только традиционных педагогических подходов, не представляется возможным. Результативность обучения в современных условиях во многом связана с осознанием настоящей необходимости замены малоэффективного вербального способа передачи знаний системно-деятельностным подходом, перехода от преимущественно объяснительно-иллюстративных технологий обучения к личностно-ориентированным, развивающим. Одной из таких технологий является технология «Дебаты».

Инновационная педагогическая технология «Дебаты» направлена на развитие студента, на раскрытие его личностного потенциала. Этим определяется стержневая цель дебатов – воспитание свободных граждан с развитыми интеллектуальными способностями, творческим отношением к миру, чувством личной ответственности и высокой морали, способных к преобразовательной продуктивной деятельности. Этот метод позволяет убедить других в том, что его подход к решению проблемы правилен, и ученик чувствует себя уверенно, если ему удаётся доказать свою точку зрения. Ведь для молодого суверенного Казахстана необходимы граждане с активной жизненной позицией и творческим отношением к окружающему миру.

Цели уроков дебатов:

1. Способствовать формированию социально активной личности, воспитанию в процессе социального и экономического обновления общества.
2. Развивать критическое мышление, терпимость и уважение к различным идеям и взглядам, что в конечном счёте будет способствовать формированию качества для современной личности – толерантности.
3. Поощрять высокие коммуникативные способности, умение налаживать обмен опытом и идеями, прививать навыки самообразования и самовоспитания.
4. Расширять кругозор школьников, развивать общую культуру и культуру публичного выступления [1].

Дебаты решают следующие задачи:

Обучающие, так как способствуют расширению кругозора, закреплению, актуализации полученных ранее знаний, овладению новыми знаниями, умениями и навыками.

Развивающие: способствуют развитию интеллектуальных, лингвистических качеств, творческих способностей. Дебаты развивают логику, критическое мышление, позволяют сформировать системное видение проблемы, наличие взаимосвязей и явлений, различных аспектов их рассмотрения.

Воспитывающие: способствуют формированию нравственно-мировоззренческой позиции и поведенческих установок, гражданских качеств и навыков жизнедеятельности в демократическом обществе.

Социализирующие: приобщают к нормам и ценностям гражданского общества, способствуют формированию культуры общения, способности работать в команде, терпимости к различным взглядам и мнениям, толерантности [2].

Технология «Дебаты» предполагает:

- активное включение самого ученика в поисковую учебно-познавательную деятельность, организованную на основе внутренней мотивации;
- организацию совместной деятельности, партнерских отношений обучающихся и обучаемых, включение студентов в педагогически целесообразные воспитательные отношения в процессе учебной деятельности;
- обеспечение диалогического общения не только между преподавателем и студентами, но и между учащимися в процессе добывания новых знаний [3].

Дебаты способствуют:

1. Расширению общекультурного кругозора:
 - развитию интереса к учебе, формированию мотивации обучения;
 - формированию интереса к регулярному чтению научной, научно-популярной, художественной литературы.
2. Развитию интеллектуальных способностей:
 - формированию критического мышления, умения устанавливать логические связи между явлениями;
 - умению анализировать различные идеи и события, делать обоснованные выводы, выстраивать цепочку доказательств;
 - способности концентрироваться на сути проблемы.
3. Развитию исследовательских и организационных навыков:
 - собирать и анализировать материалы из различных источников, носясь к ним с критической точки зрения, рассматривая в конкретном историческом контексте;
 - оценивать различные версии и мнения о прошедших исторических событиях, признавая, что некоторые источники могут быть необъективными, объяснять причины такой необъективности;
 - грамотно организовывать материал в целях повышения эффективности сообщения вне зависимости от того, устное оно или письменное [4].
4. Развитию творческих качеств:
 - умению по-новому взглянуть на проблему, стремлению использовать не традиционные способы ее решения, способности видеть нечтовое, необычное в привычных явлениях;
 - гибкости и продуктивности мышления, быстроте реакции; способности ценить креативность у других людей.
5. Развитию коммуникативных умений:
 - умению слушать и слышать собеседника;
 - терпимости к различным взглядам, иным точкам зрения, толеранности;
 - способности работать в команде.
6. Развитию ораторских способностей:
 - навыков публичного выступления;
 - уверенности в себе;
7. Формированию гражданской позиции и навыков жизнедеятельности в демократическом обществе:
 - уважительному отношению к общечеловеческим и национальным ценностям; различным культурам, традициям;
 - повышению интереса к событиям в общественно-политической жизни страны, региона, города;
 - стремлению использовать свои знания в практике общественной жизни; умению брать на себя решение каких-либо проблем [5].

Основные элементы дебатов:

1. Тема. Первый шаг в любых дебатах – это формулировка темы. Это не простая задача. Во-первых, тема должна быть актуальной, затрагивать значимые проблемы. Во-вторых, тема должна быть пригодной для вынесения на дебаты. Формулировка должна следовать определенным принципам: тема дебатов должна формулироваться в виде

утверждения и не давать преимуществ ни одной из сторон, т.е. чтобы и сторона «за» и сторона «против» могли одинаково эффективно развивать свои аргументы. Пример, формулировка «Было ли нападение джунгар на Казахстан в 1723 году внезапным?» является неправильной. Грамотно сформулированная тема может звучать так: «Нападение джунгар на Казахстан в 1723 году внезапным».

2. Определение темы (определение терминов и понятий, содержащихся в формулировке темы). Определения необходимы как отправная точка. Определения очень важны в дебатах, поскольку нужно знать, что можно обсуждать, а что нельзя. Определения рассматриваются, с одной стороны, как путь к исследованию темы, с другой стороны, как необходимые ограничения. Перед тем, как представить свои аргументы перед судьей или оппонентами, вам необходимо определить термины темы, чтобы было проще проводить исследование темы. Изучение того, в чем суть данной проблемы, или в чем она может быть - первый шаг в подготовке к успешным дебатам. Тема задает дебатам определенные рамки. Но поскольку тема может содержать огромное количество возможностей выбора проблем для обсуждения, необходимо ее ограничить. Участники дебатов проводят эти дополнительные ограничения путем определения терминов темы. Также, четкие определения помогают судье лучше понять позицию команды и контекст ее аргументов. Определения терминов и понятий должен представить в начале своего выступления первый спикер утверждающей команды. Отрицающая команда должна принять определения, представленные утверждением, за исключением крайних случаев, когда определения даны некорректно. Следует помнить, что дебаты по определениям не допускаются (судья имеет право прервать такие дебаты).

3. Система аргументации. Каждая команда для доказательства своей позиции создает систему аргументации, то есть совокупность аспектов и аргументов в защиту своей точки зрения, представленных в организованной форме. С помощью аргументации команда пытается убедить судью, что ее позиция по поводу темы – наилучшая.

4. Поддержка и доказательства. Вместе с аргументами участники дебатов должны представить судье свидетельства – поддержки (цитаты, факты, статистические данные), доказывающие их позицию [6].

Дебаты на уроках истории можно разделить также на несколько видов:

1. Проблемные дебаты - дебаты, предусматривающие знакомство участников с историографическими концепциями. Следует отметить, что проблемных дебатов может быть немного – только по главным, ключевым, дискуссионным проблемам.

2. Экспресс-дебаты по мини-проблемам – это дебаты, в которых фаза ориентации и подготовки сведены к минимуму. Подготовка осуществляется непосредственно на уроке по материалу учебника или рассказу преподавателя. Этот тип дебатов может быть довольно часто и успешно использован как элемент «обратной связи», закрепления учебного материала либо как форма активизации познавательной деятельности.

3. Дебаты как форма работы с документами – дебаты, основанные на различных источниках и предусматривающие работу студентов с историческими документами. Эти дебаты призваны научить работать с историческими источниками.

4. Дебаты могут выступать как форма подведения итогов самостоятельной работы студентов по какой-либо проблеме, то есть явиться формой презентации и осмысления результатов работы учащихся с учебной и научной литературой.

5. Дебаты как средство формализации дискуссии. В процессе изучения истории, учащиеся нередко сталкиваются с дискуссионными проблемами, которые настолько затрагивают их личность, что не могут явиться предметом рационального обсуждения. Студенты часто испытывают затруднения перед ситуацией, когда необходимо предъявить группе свое мнение по таким проблемам в неформализованном обсуждении. Средством преодоления такой ситуации становится формализация дискуссии, то есть перевод ее в русло дебатов [7].

6. В форме дебатов могут быть организованы повторительно-обобщающие уроки. При этом, как правило, развитие учащегося идет по направлению развития инструментария, а не

приращения содержания – дебаты проходят на базе основного содержания учебного материала.

Приблизительные темы дебатов по истории Казахстана:

1. Государства кочевников или союзы племен;
2. Чингисхан: тиран или прогрессивный деятель;
3. Образование Казахского ханства: объективный процесс или случайность;
4. Обращение хана Младшего Жуза Абулхайра к Анне Иоанновне: объективность

сквозь призму истории;

5. Восстание Кенесары Касымова носило не только реакционный характер;
6. Целина оправдана;
7. Независимость-закономерный этап в истории Казахстана;

Подводя итоги, отметим то, что «Дебаты» - это и практическое применение знаний и умений, приобретенных в курсе изучения истории, это и интеллектуальная активность, которая ведет к осмыслению истории. Исследования педагогов показывают, что технология «Дебаты» позволяет решить две важнейшие задачи современного обучения истории – приобщить студентов к искусству доказательной полемики в учебном диалоге и одновременно сформировать умение воссоздавать образы прошлого. В отличие от традиционных уроков на таких уроках ученики получают более прочные знания, углубляют интерес к предмету, развивают воображение и способность отстаивать свое мнение.

Список литературы:

1. Дебаты: учебно-методический комплект / Авторы: Светенко Т.В., Калинкина Е.Г., Петренко О.Л. - Москва, БОНФИ, 2001. - С.135-251;
2. Литовченко О. А. Технология «Дебаты» как основа формирования универсальных учебных действий учащихся /О.А. Литовченко, Н.Е. Попова // Педагогическое образование в России. 2016. № 8. С. 118-122;
3. Садохин, А. И. Межкультурная коммуникация [Текст] : учеб. пособие / А. И. Садохин. – М.: Альфа, 2004. – С. 288;
4. Аржадеева Д.А., Кудинова Н.А. Развитие коммуникативных умений как одной из составляющих социальной компетентности посредством технологии «дебаты» // Филологические науки в МГИМО. 2017. № 2 (10). С. 55-64;
5. Мордвинова Е.А. Использование технологии дебатов в учебном процессе вуза//Личность, семья и общество: вопросы педагогики и психологии: сб. ст. по матер. II междунар. науч.-практ. конф. № 2. Часть I. – Новосибирск: СибАК, 2010. 50;
6. Филонова Ю.А. Виды учебных дебатов в дидактике // В сборнике: Человек в информационном пространстве сборник научных трудов. Под общей редакцией Т. П. Курановой. 2015. - С. 101-105.
7. Калинкина Е.Г. Дебаты на уроках истории. Учебно-методическое пособие. - Москва, РОССПЭН, 2002. – С. 151

РАЗВИТИЕ ФУНКЦИОНАЛЬНОЙ ГРАМОТНОСТИ НА УРОКАХ ГЕОГРАФИИ ЧЕРЕЗ ИСПОЛЬЗОВАНИЕ КОНТЕКСТНЫХ ЗАДАНИЙ И ЦИФРОВЫХ РЕСУРСОВ

Кажмуратова Алмагуль Канатовна

ГККП «Высший колледж культуры им Акана серэ г.Кокшетау»
при управлении образования Акмолинской области

Аннотация: тема статьи Развитие функциональной грамотности на уроках географии через использование контекстных заданий и цифровых ресурсов является актуальной на сегодняшний день, так как в современном мире функциональная грамотность становится одним из базовых факторов, способствующих активному участию людей в социальной,

культурной, политической и экономической деятельности, а также обучению на протяжении всей жизни. Цель работы показать возможности развития у обучающихся естественно-научной грамотности и формирования «мягких» навыков через выполнение заданий на уроках географии. Ценность работы заключается в демонстрации включения в учебный процесс, в соответствии с целью обучения заданий PISA и осуществление экспериментальной деятельности на уроках географии, с учетом возрастных особенностей обучающихся.

Түйін: мақаланың тақырыбы контекстік тапсырмалар мен цифрлық ресурстарды пайдалану арқылы география сабақтарында функционалдық сауаттылықты дамыту бүгінгі таңда өзекті болып табылады, өйткені қазіргі әлемде функционалдық сауаттылық адамдардың әлеуметтік, мәдени, саяси және экономикалық қызметке, сондай-ақ өмір бойы оқуға белсенді қатысуына ықпал ететін негізгі факторлардың біріне айналуға. Жұмыстың мақсаты география сабақтарында тапсырмаларды орындау арқылы білім алушылардың жаратылыстану-ғылыми сауаттылығын дамыту және "жұмсақ" дағдыларды қалыптастыру мүмкіндіктерін көрсету. Жұмыстың құндылығы білім алушылардың жас ерекшеліктерін ескере отырып, PISA тапсырмаларын оқыту және география сабақтарында эксперименттік қызметті жүзеге асыру мақсатына сәйкес оқу процесіне енгізуді көрсету болып табылады.

Abstract: the topic of the article «Development of functional literacy in geography lessons» is relevant today, since in the modern world, functional literacy is becoming one of the basic factors that contribute to the active participation of people in social, cultural, political and economic activities, as well as learning throughout life. The purpose of this work is to show the possibilities of developing students in natural science literacy and the formation of «soft» skills through the performance of tasks in geography lessons. The value of the work lies in demonstrating inclusion in the educational process, in accordance with the goal of teaching PISA tasks and the implementation of experimental activities in geography lessons, taking into account the age characteristics of students.

Ключевые слова: естественно-научная грамотность, компетентность, читательская грамотность, функциональная грамотность, развитие «мягких навыков», экспериментальная деятельность.

Түйінді сөздер: жаратылыстану-ғылыми сауаттылық, құзыреттілік, Оқу сауаттылығы, функционалдық сауаттылық, "жұмсақ дағдыларды" дамыту, эксперименттік қызмет.

Key words: natural science literacy, competence, reading literacy, functional literacy, development of «soft skills», experimental activity.

В эпоху глобализации информационного пространства, массового использования гаджетов система образования вынуждена ускорить свое преобразование, приспособление к новым социальным требованиям. Многие страны, включая Казахстан, столкнулись с проблемой функциональной неграмотности в условиях развития глобального информационного общества. Основные направления развития функциональной грамотности школьников отражены в Государственной программе развития образования Республики Казахстан на 2011-2020 годы. В соответствии с требованиями международного стандарта, центральным лицом процесса обучения является обучающий субъект, а компетенции, конечный результат полученных субъектом знаний, повышают актуальность формирования вопроса «функциональной грамотности» в системе образования [1, с 24]. Функциональная грамотность – это способность учащихся взаимодействовать с внешней средой, адаптироваться к меняющимся условиям жизни, развивать индивидуальные способности, что составляют основу для развития социальных навыков учащихся, социально-культурного развития, превращения знаний, умений и навыков в компетенции. Функциональная грамотность формируется из компетенций, важных для решения коммуникативных, информационных проблем обучающихся. [2, с 34].

В Концепции развития географического образования в Республике Казахстан обращается особое внимание на реализацию деятельностного подхода, обеспечивающего «...формирование практических навыков использования географической информации, высокую мотивацию к изучению географии; формирование готовности обучающихся к

саморазвитию и непрерывному образованию; активную учебно-познавательную деятельность обучающихся...». Становится очевидным, что процесс обучения географии на уровне средне специального технического послесреднего образования должен соответствовать результативно-целевой основе Государственного общеобязательного стандарта образования (ГОСО) и показателям качества образования, признанным в мире. Процесс формирования функциональной грамотности обучающихся в настоящее время является актуальной педагогической проблемой. Подтверждением этому являются работы таких исследователей, как А. А. Жеребцова, А. Ю. Пентина, Г. Г. Никифорова, Е. А. Никишова и др. Формирование функциональной грамотности по мнению исследователей должно осуществляться через поиск оптимальных инновационных методов, повышающих педагогическое воздействие. Развитие функциональной грамотности обучающихся должно осуществляться комплексно, совместно с интеллектуальными и коммуникативными способностями, которые в совокупности являются показателями интегративного развития личности обучающегося [3]. Уровень развития функциональной грамотности в системе среднего звена является показателем метапредметного результата образования. Владение знаниями по функциональной грамотности позволяет свободно и результативно решать актуальные проблемы и задачи географического образования на основе имеющихся знаний. В системе оценки качества образования функциональная грамотность выступает как один из показателей интеллектуальной, социальной и эмоциональной зрелости учащихся основной школы [3 стр 58]. В Концепции развития географического образования сказано, что при изучении обучающимися географии отсутствует связь теоретического материала с жизненным опытом обучающихся, поэтому данный предмет поддается изучению достаточно сложно. Н. В. Болотникова в своем исследовании по развитию функциональной грамотности на уроках географии отмечает важность развития естественнонаучной грамотности как способности к использованию естественнонаучных знаний, выявлению проблемы и формулировке обоснованных выводов, необходимых для понимания окружающего мира и тех изменений, которые вносит в него деятельность человека, также для принятия соответствующих решений [1]. В структуру функциональной грамотности по географии входит картографическая грамотность, читательская грамотность, математическая грамотность, но ввиду направленности предмета особую роль занимает естественнонаучная грамотность. Функциональная грамотность обучающихся по географии проявляется в умении ориентироваться в источниках географической информации, нахождении и извлечении необходимой информации, использовании различных источников географической информации для решения учебных и практико-ориентированных задач, относящихся к естественнонаучной грамотности. Использование знаний учащихся о географических законах и закономерностях, о взаимосвязях между географическими объектами, процессами и явлениями для объяснения их свойств, условий протекания и различий играет большую роль в формировании естественнонаучной грамотности учащихся средней школы [2]. В нормативных образовательных документах государственного и стратегического значения формирование функциональной грамотности позиционируется как одна из главных и ведущих задач компетентностно-ориентированного обучения. Обновленное содержание образования Республики Казахстан согласно Государственному общеобязательному стандарту образования требует обновление методического аппарата учебно-методического комплекса по географии, где ведущим методическим принципом становится формирование практических навыков использования географической информации, требующей реализации деятельностного подхода. В учебниках географии новой линии согласно обновленному содержанию образования появились новые контекстные задания, включающие законченный по смыслу текст личностно значимого содержания и группу заданий к нему, предполагающих осмысление, анализ и объяснение ситуации и (или) поиск способа решения общественно значимой проблемы. Тексты этих заданий дополняют основной текст учебника, содержат информацию о важных событиях и проблемах, включают фрагменты программы документов, обозначающих реальные современные проблемы развития нашей страны и намечающих

основные пути их решения. Этим заданиям принадлежит особая роль в реализации принципа связи содержания географического образования с жизнью [3].

Для развития функциональной грамотности учителю необходимо работать в следующих направлениях: 1. Применение заданий на функциональную грамотность. Учитель может самостоятельно разрабатывать задания или адаптировать тексты заданий PISA. Задания открытых сборников PISA можно использовать частично т.е использовать только ту часть задания которая соответствует ЦО, или возрастной категории учащихся, заменить часть заданий, используя местный компонент. 2. Оценивание для обучения. Важно продумать как будет проходить оценивание достижений учащихся учителем, отслеживание прогресса в развитии компетенций самого ученика, способствовать развитию креативного мышления учащихся. Использование приемов самооценивания и взаимооценивания. 3. Развитие коммуникативных качеств учащихся. Организация деятельности учащихся в парах, группах способствует развитию речевых компетенций и навыков взаимодействия. 4. Развитие читательской грамотности. На уроках географии используются различные форматы сплошного и не сплошных текстов, в том числе географические карты, которые помогают обучающимся осознать те действия, с помощью которых они находят решение [3, с. 68]. Я хотела бы поделиться опытом работы по составлению контекстных заданий и использованию цифровых ресурсов для развития функциональной грамотности у обучающихся на уроках географии.

Контекстное задание – это задание мотивационного характера, в условии которого описана конкретная жизненная ситуация, требованием такого задания является анализ, осмысление и объяснение этой ситуации или выбор способа действия в ней, а результатом решения задания является встреча с учебной проблемой и осознание её личностной значимости.

Очень часто на мобильный телефон граждан РК приходят сообщения от службы спасения 112. С начала июня по 15 декабря 2023 года пришли порядка 100 сообщений жителям Акмолинской области об оповещении разного рода природной опасности. *Изучи текст сообщений. Письменно ответь на вопросы.*

- **Прочитай текст, рассмотри картинки, письменно ответь на вопросы:**

Студенты экологического факультета Алматинского аграрного колледжа осенью 2020 года посетили экологический форум, организованный 3 государствами: Казахстаном, Узбекистаном и Китаем. Во время проведения форума участникам была предложена экскурсия. В ходе экскурсии в одном из залов студенты увидели выставку фотографий, в последующих залах они принимали участие в слушаниях и обсуждениях проблем. После окончания форума студентам необходимо было сдать зачёт по данной проблеме. *Помоги студентам колледжа сдать зачёт по экологии.*

- **Изучи текстовую информацию, проанализируй снимки из космоса, составь письменный анализ о чрезвычайном происшествии в Туркестанской области:**

В Узбекистане 1 мая после сильного дождя и штормового ветра произошел прорыв одной из дамб Сардобинского водохранилища. 2 мая в 04.30 на границе Мактааральского района произошел разлив из коллектора, в связи с чем последовало подтопление населенных пунктов Туркестанской области Казахстана. Из-за смыва части дамбы Сардобинского водохранилища в Сырдарьинской области Узбекистана и сброса воды для снижения уровня в водохранилище наполнились водой приграничные коллекторы Мактаральского района Туркестанской области Казахстана. Из-за притока воды произошел разлив из коллектора на границе Мактаральского района, что привело к подтоплению 631 дома в пяти населенных пунктах: Жана Турмыс — 46 домов, Женис — 130 домов, Фирдоуси — 250 домов, Орgebас — 194 дома, Достык — 11 домов.

- **Школьники из Талдыкоргана запланировали в мае 2022 года отправиться в тур поход по красивейшим природным местам Жетысу. Ребята планируют посетить Долину замков в Чарынском каньоне, Кольсайские озёра и национальный парк Алтын Емель. Но у ребят возникла проблема они не знают, как правильно**

выстроить свой маршрут и сколько дней займет их путешествие в целом.

Используя программу 2ГИС, помогите ребятам выстроить маршрут путешествия, определите километраж маршрута и количество дней, которые они будут в пути.

В качестве примера использования заданий на развитие естественнонаучных знаний предлагаю задание по цели 11.1.1.2 – применять методы экспертных оценок согласно теме исследования. Задание используется на этапе «Осмысления», направлено на развитие навыков высокого порядка.

Задание на применение индивидуальных методов экспертных оценок. ВЕТРОЭЛЕКТРОСТАНЦИИ. Многие верят, что в будущем в качестве источников энергии для производства электричества вместо нефти и угля будут использоваться ветроустановки. Механизмы, продемонстрированные на картинке ниже, представляют собой ветряные мельницы с лопастями, приводимыми в движение ветром. Данные вращения производят электричество при помощи генераторов, которые активируются ветряными мельницами.

Ветроэлектростанция. Вопрос 1: ВЕТРОЭЛЕКТРОСТАНЦИИ Графики ниже демонстрируют среднюю скорость ветра в четырех разных местностях в течение года. На каком из графиков указано самое подходящее место для установки ветроэлектростанции с целью производства электричества? 62

Вопрос 2: ВЕТРОЭЛЕКТРОСТАНЦИИ Приведите два значимых достоинства и два значимых недостатка использования ветряной энергии для производства электричества в сравнении с использованием ископаемого топлива, например, угля и нефти.

Достоинства:

Недостатки:

Список литературы:

1. Болотникова Н. В. Формирование и развитие естественнонаучной грамотности учащихся как необходимое условие достижения целей обучения в курсе географии / Материалы Всеросс. науч.-практ. конф., Волгоград, 15 мая 2019 г. — С. 19–27.
2. Вершловский С. Г., Матюшкина М. Д. Функциональная грамотность учащихся: представления, критический анализ, измерение // Социологические исследования. — 2011. — № 5
3. Гакаев Р. А., Чатаева М. Ж. Преподавание географии в школе и его значение как междисциплинарного учебного предмета. // Научное обозрение 2014 — № 4 — С. 45–56.
4. Пентин А. Ю., Никифоров Г. Г., Никишова Е. А. Основные подходы к оценке естественнонаучной грамотности // Отечественная и зарубежная педагогика. — 2019. — Т. 1. — № 4 (61). — С. 80–97

ОТ ТЕОРИИ К ПРАКТИКЕ: ОБ ОСОБЕННОСТЯХ ОБУЧЕНИЯ ПО СПЕЦИАЛЬНОСТИ «ТЕХНИЧЕСКОЕ ОБСЛУЖИВАНИЕ, РЕМОНТ И ЭКСПЛУАТАЦИЯ АВТОМОБИЛЬНОГО ТРАНСПОРТА».

Аржикеев Ерлан Серикжанович
мастер производственного обучения

ГКП на ПХВ «Строительно-технический колледж» акимата г. Астана

Аннотация: В данной статье рассматриваются особенности обучения студентов практическим навыкам через применение активных и интерактивных форм работы на основе полученных теоретических знаний и умений. Освещена важность использования цифровых инструментов для повышения интереса студентов и вовлечения в процесс практического обучения и влияние приобретенного опыта при профориентационной работе на формирование особенностей обучения техническим специальностям.

Түйін: Бұл мақалада студенттердің алған теориялық білімдері мен дағдылары негізінде белсенді және интерактивті жұмыс түрлерін қолдану арқылы практикалық дағдыларға үйретудің ерекшеліктері қарастырылады. Студенттердің практикалық оқу процесіне қызығушылығы мен қатысуын арттыру үшін цифрлық құралдарды қолданудың маңыздылығы және кәсіптік бағдар беру жұмысы кезінде алған тәжірибесінің техникалық мамандықтарды оқыту ерекшеліктерін қалыптастыруға ықпалы көрсетілген.

Abstract: This article discusses the peculiarities of students' teaching to acquire practical skills through the use of active and interactive forms of work based on the theoretical knowledge learned. The importance of using digital tools to increase student interest and involvement in the process of practical learning and the influence of the experience gained in career guidance on the formation of the characteristics of teaching technical specialties are definitely highlighted and depicted.

Ключевые слова: автомобилестроение, активные и интерактивные формы, цифровые технологии, эффективное обучение, профориентация.

Связь между теорией и практикой обучения является важным аспектом педагогической деятельности. Теория обучения предоставляет нам основные принципы, концепции и модели, которые помогают понять, как люди учатся и какие методы обучения наиболее эффективны. Практика обучения, в свою очередь, позволяет применить эти теоретические знания на практике и проверить их эффективность.

Теория обучения предоставляет нам фундаментальные понятия и принципы, которые помогают нам понять, как происходит обучение. Например, теория конструктивизма утверждает, что учащиеся активно строят свои знания и понимание мира через взаимодействие с окружающей средой. Это позволяет педагогам разработать методы обучения, которые активизируют учащихся и стимулируют их самостоятельное исследование и поиск знаний.

Однако, теория сама по себе не может обеспечить эффективное обучение. Практика обучения позволяет применить теоретические концепции в реальной образовательной среде и адаптировать их под индивидуальные потребности и особенности учащихся. Например, педагог может использовать методы активного обучения, такие как групповая работа или проектные задания, чтобы стимулировать учащихся к активному участию и самостоятельному исследованию. Таким образом, связь между теорией и практикой обучения является взаимосвязанной и взаимообусловленной. Теория предоставляет нам основу для понимания процесса обучения, а практика позволяет нам применить эти знания на практике и адаптировать их под конкретные образовательные ситуации и потребности учащихся.

В производственном обучении сложились устоявшиеся стереотипы, такие как чтение примитивных лекций и в результате полученных знаний, студенты применяют их на практике. Часто такая модель обучения не вызывает особого интереса у обучаемых и более того отбивает желание учиться. Таким образом, перед преподавателем стоит огромная задача вовлечения студентов в процесс обучения и повышения их интереса. В эпоху бурного развития цифровых и информационных технологий инновационный преподаватель грамотно и умело должен применять все новшества, а активные и интерактивные формы обучения через применение инновационных инструментов повышают эффективность теоретических и практических занятий, что на данный момент все еще является актуальным в производственном преподавании. Из опыта профориентационной работы в школах города, районов и поселков, вот уже на протяжении четырех лет, я наблюдаю, что ребята, которые планируют поступать в колледж по окончании 9-х классов проявляют интерес к специальности «Техническое обслуживание, ремонт и эксплуатация автомобильного транспорта». Да, в стенах колледжа мы готовим электриков, сантехников, строителей, сварщиков, но более предпочтительной и востребованной остается данная специальность.

По окончании школы перед ребенком и его родителями, либо законными представителями, стоит нелёгкий выбор в специальности, так как выбор именно той или иной специальности в будущем повлияет на становление выпускника как личности и специалиста

своего дела. Из личного опыта хочу сказать, что многие ребята, которые поступают к нам - в будущем становятся хорошими профессионалами, работая по специальности и с которыми я поддерживаю уже дружеские отношения, а не как преподаватель и студент. Но есть и такие примеры, как, заканчивая первый или второй курс, студент понимает, что это не его специальность, крутить болты, ремонтируя двигатель или трансмиссию автомобиля, он понимает, что его влечет, например, готовить еду или выступать на сцене, это факт, приходя на первые занятия видно как у них горят глаза: они хотят узнать и научиться многому, но я считаю, что у будущего слесаря-механика или инженера высококлассного и пользующегося спросом профессионала с рождения закладывается предрасположенность к техническим или иным профессиям.

Нижеприведенная таблица показывает динамику приема абитуриентов на технические специальности, что является доказательством привлекательности и повышения интереса к нашим профессиям.

Сравнительный анализ по приему абитуриентов за 5 лет

Год	Данные по приему	Сельская местность	Городская местность	Средний балл		
				Государственный язык обучения	Русский язык обучения	Средний балл
2018	233	64%	36%	126	107	3.4
2019	192	55%	45%	88	104	3.3
2020	237	56%	44%	100	137	3.5
2021	301	59%	41%	115	186	3.4
2022	337	53%	57%	93	244	3.5
2023	362	57%	43%	190	172	3.3

Особенности производственного обучения

Работая мастером производственного обучения по специальности «Техническое обслуживание, ремонт и эксплуатация автомобильного транспорта», хочу выделить основные моменты в обучении и воспитании будущего специалиста. Во-первых, обучая будущего специалиста специальным предметам и практическим навыкам, я несу полную ответственность за подготовку данных кадров, поэтому на сегодняшний день имея определенный опыт и базу, которая имеется в нашем колледже, а именно современное оборудование в двух мастерских с подъемниками, спец инструментами и приспособлениями как на станциях технического ремонта и обслуживания, лаборатории с диагностическим оборудованием для автоэлектриков, рабочие зоны и посты, интерактивное оборудование с выходом в интернет и все условия, отвечающие требованиям санитарной и противопожарной безопасности. Мы готовим специалистов, соответствующих требованиям работодателей, с которыми мы сотрудничаем на протяжении долгого времени, такими как ТОО «БАЗИС-А», ТОО «Имасталькон-Астана» и мн. другие.

Во-вторых, подход обучения каждого преподавателя специальных дисциплин либо мастера производственного обучения индивидуален, где есть определенные профессиональные стандарты, методические требования. При обучении на первом курсе вместе с общеобразовательными предметами изучаются специальные предметы, такие как «Устройство автомобиля», «Материаловедение», «Охрана окружающей среды», где вместе с теорией обучения используем различные методы обучения, такие как игровая форма, которая позволяет сделать интересными и увлекательными не только работу учащихся на творческо-поисковом уровне, но и будничные шаги по обучению учебных предметов. Занимательность условного мира игры делает положительно эмоционально окрашенной, а эмоциональность игрового действия активизирует все психологические процессы и функции обучающегося. Другой положительной стороной игры является то, что она способствует использованию знаний в новой ситуации.

Таким образом, усваиваемый учащимися материал проходит через своеобразную практику, вносит разнообразие и интерес в учебный процесс. Завлечь обучающихся, выполняя не сложные практические работы по разборке и дефектовке, ремонту и сборке узлов и деталей автомобиля на практических уроках, со студентами под моим руководством были сконструированы и собраны действующие учебные стенды по промывке радиатора - отопителя салона автомобиля, стенд для проверки и дефектовке генератора переменного тока. При прохождении теоретического материала со студентами на уроках мною используется интерактивная панель для развития визуальной памяти учащихся, где студенты самостоятельно работают с демонстрационными деталями, запоминают, стараются правильно и последовательно расставлять детали той или иной части автомобиля. Для закрепления теории активно применяются цифровые инструменты «Kahoot», «Google Forms», «Socrative», «Coogle», что повышают не только интерес учащихся, но и эффективность теоретического обучения.

Благодаря активным и интерактивным формам обучения, в 2020 году студенты с легкостью собрали действующий стенд электрооборудования автомобиля ТОЙОТА КАМРИ. На данном стенде функционируют такие системы как освещение, аварийная сигнализация, система пуска двигателя, звуковой сигнал, система очистки лобового остекления, мультимедийная система и многое другое, здесь то и определяется - есть способности у ребенка или нет, у некоторых горят глаза, и они имеют большое желание научиться, конечно, из них выйдут тоже высококласные специалисты, как говорится в одной известной фразе- 5% таланта, а остальные 95%- это упорный труд и оттачивание профессионального мастерства. Студенты второго и третьего курсов изучают профессиональные предметы и специальные дисциплины, не остается в стороне и дуальная практика на производстве, где все они приобретают профессиональные навыки.

Проходя преддипломную практику в 2012 году, студент устроился на СТО при автосалоне ТОО «БИПЕК АВТО», где он хорошо себя зарекомендовал и по окончании колледжа его приняли на работу в качестве автоэлектрика по обслуживанию гарантийных автомобилей, в 2015 г. мой студент был принят на работу в автобусный парк г. Кокшетау на должность специалиста по обслуживанию топливных аппаратур, и таких примеров очень много.

В заключении хочу сказать, что развитие технического прогресса в условиях современного мира на сегодняшний день не стоит на месте, в ногу со временем должно идти и преподавание, где использование цифровых и инновационных технологий повышают эффективность обучения, что влияет на выпуск квалифицированных специалистов и популяризацию технических специальностей при поступлении в колледж. Квалифицированные автослесари и автомеханики пользуются большим спросом на рынке труда, что дает возможность развития экономики в нашей стране.

А развитие автомобилестроения является одной из ключевых составляющих экономики развивающихся стран, хочется, чтобы и в нашей стране правительство уделяло больше внимания и финансирование в проектные институты, на обучение инженеров-конструкторов, слесарей, механиков по обслуживанию оборудования, ведь имея своих специалистов и налаженное производство компонентов и деталей, можно производить свою технику и не зависеть от зарубежных производителей, которые реализуя свою продукцию увеличивают и развиваются сами

Список литературы:

1. Об утверждении Правил разработки и (или) актуализации профессиональных стандартов <https://adilet.zan.kz/rus/docs/V2300033401>
2. Нормативно-правовые документы, регламентирующие деятельность ТиПО https://kasipkor.kz/?page_id=530&lang=ru
3. Захаров И.Г. Информационные технологии в образовании.-М.,2014

4. Игнатова И.Г. Соколова Н.Ю. Информационные коммуникационные технологии в образовании –М.: 2013

ПЕДАГОГИЧЕСКИЕ УСЛОВИЯ ВЗАИМОДЕЙСТВИЯ ПЕДАГОГОВ И СТУДЕНТОВ В СИСТЕМЕ ЭЛЕКТРОННОЙ ОБРАЗОВАТЕЛЬНОЙ СРЕДЫ

Садыков Марат Кадырбекович
мастер производственного обучения,
ГКП на ПХВ «Строительно-технический
колледж» акимата г. Астана

Аннотация. Данная статья посвящена проблеме взаимодействия педагогов и студентов в электронной образовательной среде. На сегодняшний день, главной причиной развития и расширения среды дистанционного и электронного образования является широкое использование Интернета и все более широкий доступ к новейшим технологиям. В процессе дистанционного обучения осуществляется взаимодействие субъектов образования в виртуальной среде с помощью специальных средств коммуникации. Особенность среды взаимодействия и специфика организации учебной информации при отсутствии непосредственного контакта студента с педагогом определяют педагогические особенности дистанционного обучения.

Түйін: Бұл мақала электронды білім беру ортасындағы мұғалімдер мен студенттердің өзара әрекеттесу мәселесіне арналған. Бүгінгі таңда қашықтықтан және электронды білім беру ортасының дамуы мен кеңеюінің басты себебі – интернетті кеңінен қолдану және жаңа технологияларға қолжетімділікті арттыру. Қашықтықтан оқыту процесінде білім беру субъектілері арнайы коммуникация құралдарын пайдалана отырып, виртуалды ортада өзара әрекеттеседі. Студент пен оқытушының тікелей байланысы болмаған кездегі өзара әрекеттестік ортасының ерекшеліктері және оқу аппаратын ұйымдастырудың ерекшеліктері қашықтықтан оқытудың педагогикалық ерекшеліктерін анықтайды.

Abstract: This article is devoted to the problem of interaction between teachers and students in an electronic educational environment. Today, the main reason for the development and expansion of the distance and e-education environment is the widespread use of the Internet and increasing access to the latest technologies. In the process of distance learning, the interaction of educational subjects in a virtual environment is carried out using special means of communication. The peculiarity of the interaction environment and the specifics of the organization of educational information in the absence of direct contact between the student and the teacher determine the pedagogical features of distance learning.

Ключевые слова: дистанционное обучение; виртуальная среда; межличностное общение; педагогические технологии дистанционного обучения; организация информации в дистанционном обучении.

Согласно Закону Республики Казахстан от 27 июля 2007 года № 319-III «Об образовании» (с изменениями и дополнениями по состоянию на 10.09.2023 г.), Вуз имеет право применения любых технологий дистанционного обучения, обеспечивающих качество знаний в соответствии с требованиями государственных общеобязательных стандартов образования, одновременно с этим следует создать все необходимые условия для качественной работы виртуальной образовательной среды при реализации образовательных программ [1]. Для того чтобы улучшить качество образования, многие высшие учебные заведения включают в свою программу обучения различные возможности дистанционного образования. В крупных университетах мира данная тенденция является достаточно распространенной. Использование дистанционных технологий в современном образовании также является приоритетным явлением в повышении конкурентоспособности на международном образовательном рынке [2].

Образовательная среда может относиться к определенному физическому месту обучения либо к определенным условиям, благодаря которым студенты получают образование. Общими стараниями студентов, администрации и педагогов формируются комфортные условия для всестороннего развития студентов в процессе обучения. Это является одним из основных условий образования на сегодняшний день. При этом студенты и сами педагоги являются главными субъектами в образовании [3]. Особенности построения и создания виртуальной образовательной среды в своих исследованиях рассматривали многие ученые [4, 5, 6] Авторы придерживаются личностно-ориентированного подхода в обучении, а также рассматривают педагогику функционального подхода. По их мнению, образовательную среду можно рассматривать как характеристику внешнего содержания образования, заключающую в себе условия развития личности. Еще одним автором, изучившим особенность образовательной среды, является А.В. Паначугин. С его точки зрения, образовательная среда – это целостная качественная характеристика внутренней жизни школы, которая определяется теми конкретными задачами, которые школа ставит и реально решает в своей деятельности, проявляется в выборе средств, с помощью которых эти задачи решаются, содержательно оцениваются по тому эффекту в личностном, социальном, интеллектуальном развитии детей, которого она позволяет достичь.

В трактовке педагогов, образовательная среда – это «система условий и формирования личности и воздействия на неё для достижения ею (личностью) заданного образца, а также тех возможностей для развития личности, которые объективно складываются в предметнопространственной среде человека и его социальном окружении» [7]. Проанализировав представленные понятия, можно утверждать, что исследователи определяют образовательную среду как определенные условия социально-культурного характера, благодаря которым студенты получают образование и развиваются в личностном плане. В свою очередь понятие «виртуальная образовательная среда» получило свои особенности в соответствии со спецификой данного термина. Изучив литературу, было определено, что свой вклад в исследование данного понятия вложили такие авторы как З.З. Оразалина [8], Ж.М. Тусубаева [9], О.А. Павлють [10] и др. Так, О.А. Павлють понимает под виртуальной образовательной средой информационное содержание и коммуникационные возможности локальных, корпоративных и глобальных компьютерных сетей, формируемые и используемые для образовательных целей всеми участниками образовательного процесса. О.А. Павлють трактует виртуальную образовательную среду как «весь комплекс контента, размещенных в Интернете ... разнообразных учебных и других материалов: курсов, как систематических, которые соответствуют учебным программам средних и высших учебных заведений, курсов повышения квалификации и т.д., так и «не программных», случайных, разобщенных, так называемых «тренинговых», а также информационных материалов, учебного контента на сайтах другой направленности ... и в социальных сетях».

В соответствии с проведенным анализом различных исследований можно отметить, что на сегодняшний день существует множество схожих понятий в области Интернет-образования. Так, «Интернет-обучение» также встречается в качестве таких понятий как «онлайн-обучение», «онлайн-образование», «электронное обучение» и «e-learning». Под этими понятиями многими авторами понимается одно и то же.

Виртуальное обучение может быть построено на основе использования средств видеосвязи или за счет записи видео. Прямые видео коннекты могут быть использованы при обучении в режиме реального времени, а записи могут быть переданы обучающимся при асинхронном обучении. В качестве сопровождения Интернет-обучения могут выступать различные онлайн-ресурсы и сайты, благодаря которым можно использовать дополнительные задания, упражнения, наглядный контент и демонстрации.

Еще одно важное свойство виртуального образования – это эффективные и адекватные инструменты оценивания студентов, которые позволяют оценить качество усвоения материала каждым студентом в отдельности. Данные студентов помогают преподавателям совершенствовать учебную программу. При этом это помогает студентам следить за своими

оценками, а также корректирует их в соответствии с ними. Онлайн-обучение успешно использует различные формы интерактивного взаимодействия между субъектами образовательного процесса.

Интерактивные методы основаны на двустороннем обмене информацией между участниками обучения. При использовании интерактивных методов задействуются различные технологии: для постановки проблемы применяют аудио и видео, для поиска и оформления результатов – компьютеры. Современные технологии делают обучение более эффективным. В данной цепочке педагог стоит над процессом, так как именно он создает условия для работы и направляет студентов в их деятельности. И, несмотря на то что педагог не является основным участником, процесс подготовки такого рода занятий более трудоемкий и занимает больше времени, чем организация обычных занятий.

Как видим, виртуальное обучение на сегодняшний день является процессом по использованию технологий для предоставления субъектам образовательного процесса необходимого учебного материала. Данное обучение может принимать различные формы и в значительной степени опирается на современные инструменты электронного обучения, которые поддерживают интерес студентов. Современное онлайн-обучение подразумевает различные формы: асинхронную, синхронную и гибридную. Интернет-обучение предполагает использование интерактивности.

Технологии дистанционного обучения развиваются по мере совершенствования технических средств и носителей информации. В связи с необходимостью организовать массовое дистанционное обучение наряду с давно существующими платформами Moodle, Google Classroom, Google Docs, Google Jamboard, WebTutor, iSpringLearn начали активно использоваться сервисы Zoom, Viber и Skype для проведения онлайн-занятий.

Для проведения онлайн-занятий необходимо подготовить учебный материал таким образом, чтобы его было удобно использовать в онлайн-формате. Наиболее простой путь – проводить занятия по аналогии с очной формой обучения. Студенты занимаются по обычным учебникам, а педагог включает демонстрацию экрана в Zoom, для показа требуемых страницы учебника, запускает подготовленную презентацию в Power Point или видеоматериал к занятию.

Для того, чтобы активнее вовлекать студентов в процесс обучения, педагог может использовать специальные возможности интернет-сервисов. Например, во время занятия студенты выполняют упражнения в интерактивных учебниках, редактируют тексты, используя Kami, OneDrive или SharePoint, проводят мозговой штурм с помощью Padlet. Сервисы Google Jamboard, Stoodly, Scratchwork позволяют проводить занятия с использованием интерактивной доски в дистанционной форме [15]. Такая работа требует более серьезной подготовки с технической точки зрения. Все сервисы должны быть заранее установлены у всех студентов, а материалы занятия должны содержать гиперссылки на задания в различных сервисах. Кроме того, если студенты не знакомы с работой выбранных сервисов, во время занятия будут возникать непонимание и задержки, а также возможно негативное отношение к незнакомому и непонятному формату занятия.

В период пандемии общее видение системы образования осознало, что педагоги и студенты заинтересованы в адаптации онлайн-платформ преподавания и обучения для удовлетворения текущих образовательных потребностей. На сегодняшний день отечественная система высшего образования (впрочем, как и многих других государств) в основном нашла пути адаптации к новой ситуации и решения большей части возникших проблем. Определенный опыт использования информационных технологий для оперативной реализации образовательных задач в период неблагоприятной эпидемиологической ситуации, выявил условия осуществления эффективного интерактивного дистанционного образовательного обучения.

Анализируя современные формы организации виртуальной образовательной среды, стоит заметить – виртуальная образовательная среда в рамках ее использования системой высшего образования существует на основе виртуального взаимодействия. При этом все

материалы и необходимая информация размещается также в виртуальном пространстве. В целом рассматривая модель взаимодействия всех субъектов образовательной среды в рамках виртуального пространства в образовании можно выделить:

1. Виртуальное взаимодействие – лекции, вебинары, блоги, чаты, консультации.

2. Участники образовательного процесса: с одной стороны – педагог, задача которого размещать учебно-методические материалы и контролировать качество обучения; с другой стороны – обучающийся, задача которого изучать учебный материал, выполнять задания, размещать выполненные задания.

На основе изучения специфики Интернет-обучения и особенностей интерактивных форм обучения можно определить формы организации виртуальной образовательной среды между преподавателями и студентами:

- встречи между студентами и педагогом в режиме реального времени;
- дистанционное обучение с использованием интерактивных учебных материалов; - совмещенный формат.

Для каждой из перечисленных форм организации виртуальной образовательной среды преподавателю важно подобрать соответствующий дидактический материал, который основан на использовании различных сайтов и ресурсов. Категории Интернет-ресурсов определяются в зависимости от цели их использования в виртуальной образовательной среде. Например:

- Интернет-ресурсы для встреч в режиме реального времени: Discord, Skype, ClickMeeting, Zoom.

- Ресурсы для оформления, создания и передачи материалов: Viber, Telegram, Whatsapp, Сервисы Google.

- Интернет-ресурсы для создания интерактивных заданий и тестов: LearningApps, Kubbu, Quizlet.

- Интернет-ресурсы для обратной связи: Сервисы Google, Форумы и блоги, Direct Poll, Telegram, Viber, Почта, Quizizz.

- Платформы для управления виртуальным образовательным процессом: ILIAS, ATutor, Diskurs, Moodle.

Ресурс Zoom позволяет всем участникам образовательного пространства организовывать встречи на основе аудио и видео связи. Данный ресурс может быть использован не только с использованием компьютера, но и на телефоне. Дополнительные функции данного ресурса могут предоставить всем участникам возможности поделиться действующим экраном, передать определенные документы и использовать онлайн-чат в группе или в личные сообщения. Основным преимуществом данного ресурса является простота его использования, кроме того, его интерфейс относительно интуитивно понятен.

Переход от традиционного обучения к виртуальному обучению делает образовательный процесс более эффективным и доступным. В процессе организации виртуальной образовательной среды каждому педагогу важно учитывать следование определенной этапности. Основные этапы включают:

1. Подготовительный этап.

2. Аналитический этап.

3. Контрольный (синтетический) этап.

Итак, можно сделать вывод, что в процессе организации виртуальной образовательной среды для дистанционного обучения каждому педагогу важно учитывать следующие принципы:

1. Приверженность системе дистанционного образования. В соответствии с этим принципом образовательные учреждения должны сосредоточиться на оптимальном использовании имеющихся ресурсов. Это приносит пользу системе образования и помогает распространять эту форму обучения по всему миру. Кроме того, вуз должен стремиться собирать отзывы как студентов, так и преподавателей в процессе организации виртуального пространства. Затем вуз должен внести соответствующие изменения в систему образования,

чтобы приспособить ее к потребностям всех студентов в процессе организации виртуального пространства.

2. Личностно-ориентированное и персонализированное обучение. В соответствии с этим принципом дистанционное образование должно быть в основном направлено на благополучие учащихся. Дистанционные курсы призваны предложить гибкий метод обучения, чтобы каждый человек мог учиться в любом месте и в любое время. В связи с этим, вуз обязан обеспечить эффективное самообучение каждого обучающегося в процессе организации виртуального пространства. Кроме того, занятия должны строиться так, чтобы студенты могли учиться в своем собственном темпе.

3. Приверженность профессии. Этот принцип распространяется на экспертов и педагогов, осуществляющих дистанционное обучение. В соответствии с этим принципом педагоги должны полностью отдавать должное своей роли наставника. Кроме того, ни к каким учащимся не может быть применено какое-либо особое отношение в процессе организации виртуального пространства.

Список литературы:

1. Закон Республики Казахстан от 27 июля 2007 года № 319-III «Об образовании» (с изменениями и дополнениями по состоянию на 10.09.2023 г.). – [Электронный ресурс]: <https://online.zakon.kz> (Дата обращения 24.11.2023 г.).

2. Баранова О.В. Методика формирования икт-компетентности будущих учителей начальных классов в процессе организации дуального обучения в рамках прикладного бакалавриата // Ученые записки ИУО РАО. 2018. № 1 (65). С. 20-22. URL: <https://www.elibrary.ru/item.asp?id=35689551>

3. Ватунский А.А. Платформа LMS MOODLE как эффективное средство организации информационного образовательного пространства для студентов колледжа // Педагогический журнал. 2020. № 1-1. С. 13-21. URL: <https://www.elibrary.ru/item.asp?id=43923021>

4. Галустян О.В. Виртуальная образовательная среда и виртуальные учебные сообщества // Информатизация образования и науки. 2021. № 3 (51). С. 104-113. <https://www.elibrary.ru/item.asp?id=46323435>

5. Гогицаева О.У., Кочисов В.К. Цифровые образовательные ресурсы в профессиональной деятельности педагога // ЦИТИСЭ. 2022. № 2 (32). С. 182-190.

6. Грунт Е.В. Дистанционное образование в условиях пандемии: новые вызовы российскому высшему образованию // Перспективы науки и образования. 2020. № 5 (47). С. 45-58. URL: <https://www.elibrary.ru/item.asp?id=44130089>

7. Шеховцева Т.Г., Долинная М.А. Интерактивные методы обучения как основа мотивации студентов в условиях современного педагогического процесса // Актуальні проблеми сучасної медицини: Вісник української медичної стоматологічної академії. 2019. Т. 19, № 1 (65). С. 105-108. <https://www.elibrary.ru/item.asp?id=42374434>

8. Оразалина З.З. Формирование технологической готовности преподавателя вуза к использованию виртуальной образовательной среды при кредитной технологии обучения (на примере Республики Казахстан): дисс. ... к. п.н.: 13.00.08. – Барнаул, 2015.

9. Тусубаева Ж.М. Методика организации дистанционной формы обучения в системе высшего профессионального образования: автореф. ... к. п. н.: 13.00.08. – Алматы, 2004.

10. Павлють О.А. Виртуализация образовательного пространства: перспективы и вызовы //

Социологический альманах. 2019. № 10. С. 165-171. URL: <https://www.elibrary.ru/item.asp?id=44120031>

ИСПОЛЬЗОВАНИЕ СОВРЕМЕННЫХ ТЕХНОЛОГИЙ И ПОДХОДОВ НА УРОКАХ ТЕОРЕТИЧЕСКОГО ОБУЧЕНИЯ

Бекбаев Ербол Жакиевич

преподаватель истории,

КГКП «Рудненский горно-технологический колледж»

Аннотация: Доклад о «Использовании современных технологий и подходов на уроках теоретического обучения» представляет системно-деятельностный подход к образованию в Казахстане на 2023-2029 гг. Автор акцентирует внимание на эффективности технологий, способствующих познавательному, коммуникативному, социальному и личностному развитию студентов. Рассмотрены игровые технологии, технология критического мышления и информационно-коммуникационные технологии, их роль в разнообразии форм и средств обучения. Приводятся конкретные примеры, включая игры, методы анализа и использование средств мультимедиа. Заключение подчеркивает, что использование современных технологий способствует активности студентов, повышает качество учебного процесса и усвоения материала.

Во все времена профессия педагог была очень важной. Без учителя сложно представить развитие общества и человека.

В концепции развития дошкольного, среднего, технического и профессионального образования РК на 2023-2029 гг., выделен системно-деятельностный подход к образованию студентов. Поэтому наиболее эффективными являются технологии, которые направлены на познавательное, коммуникативное, социальное и личностное развитие студентов.

Моделирование уроков в различных технологиях – дело не простое, но это требование времени. Если учащийся не может проявить свои способности на уроке, он равнодушен к происходящему на уроке, ему скучно. Процесс обучения необходимо строить таким образом, чтобы студент добывал знания самостоятельно, а преподаватель только помогал ему, направляя на правильный путь.

В своей работе я использую технологию критического мышления, информационно-коммуникативную, игровую технологию, технологию проблемного обучения, технологию обучения в сотрудничестве. Данные технологии или их элементы позволяют разнообразить формы и средства обучения, повышая творческую активность студентов.

Игровые технологии.

Игровые формы обучения на уроке – эффективная организация взаимодействия педагога и учащихся. Игра – творчество, игра – труд. В процессе игры у студентов вырабатывается привычка сосредотачиваться, мыслить самостоятельно, развивается внимание, стремление к знаниям. Студенты не замечают, что в ходе игры они учатся: познают, запоминают новое, ориентируются в необычных ситуациях, развивают навыки, фантазию. Даже самые пассивные из студентов включаются в игру с огромным желанием.

Цель ставится перед студентами в форме игровой задачи, учебный материал используется в качестве средства игры; в учебную деятельность вводится элемент соревнования, который переводит дидактическую задачу в игровую; успешность выполнения дидактического задания связывается с игровым результатом. Например, игра «Викторина» в викторине реализуется умение человека мыслить, проявлять остроту ума, тренируется память, расширяется кругозор. В викторине играют все учащиеся. Вопросы зачитываются один-два раза, дается время на обдумывание, отвечает тот, кто первым поднял руку. При неправильном ответе право отвечать передается следующему. По окончании викторины подсчитывается, кто сколько успел набрать баллов, принимается решение о победителе.

Технология критического мышления.

Технология критического мышления развивает коммуникативные компетентности, умение находить и анализировать информацию, учит мыслить объективно и разносторонне. Одна из основных целей данной технологии - научить студента самостоятельно мыслить и

передавать информацию, чтобы другие узнали о том, что нового он открыл для себя. Уроки, выстроенные по технологии "критического мышления", побуждают студентов самим задавать вопросы и активизируют к поиску ответа.

Например, при изучении темы «Влияние мировых войн XX века на систему международных отношений» используя метод технологии критического мышления, предлагаю студентам рассмотреть карикатуру «Мюнхенский сговор 1938года» и выполнить задания:

1. Описать карикатуру
2. Кого символизируют персонажи карикатуры?
3. Определить историческое событие
4. Какими психологическими характеристиками наделяет персонажей автор
5. Какие идеи хотел донести автор карикатуры

Информационно – коммуникационные технологии.

Положительную роль в современной образовательной системе играет использование информационно-компьютерной технологии. Сегодня ИКТ можно считать тем новым способом передачи знаний, который соответствует качественно новому содержанию обучения и развития. Этот способ позволяет с интересом учиться, находить источники информации, воспитывает самостоятельность и ответственность при получении новых знаний. Средства мультимедиа позволяют обеспечить наилучшую, по сравнению с другими техническими средствами обучения, реализацию принципа наглядности, которому принадлежит ведущее место в образовательных технологиях учебного заведения. Кроме того, средствам мультимедиа отводится задача обеспечения эффективной поддержки игровых форм урока.

Чтобы обогатить урок, сделать его более интересным, доступным и содержательным, при планировании следует предусмотреть, как, где и когда лучше включить в работу ИКТ: для проверки домашнего задания, объяснения нового материала, закрепления темы, контроля над усвоением изученного, обобщения и систематизации пройденных тем и т.д.

Таким образом, применение новых технологий способствует развитию у студентов познавательной активности, творчества, креативности, умения работать с информацией. Применение в создании презентации, видеороликов на уроках теоретического обучения.

В настоящее время смартфон единый современный гаджет, который является вспомогательным инструментом для учащихся на уроках, я используя приложение **Online Test Pad** на этапе контроля, закрепления нового материала предлагаю студентам выполнить тест, что позволяет выявить уровень усвоения материала.

Подводя итоги можно сделать вывод, что использование современных технологий на уроках теоретического обучения имеют огромное значение в повышении творческой активности студентов и усвоения учебного материала, повышению качества учебного процесса.

Список литературы:

1. Бектурова З.К., Вагапова Н.Н. Внедрение инновационных технологий обучения в учебный процесс в Республике Казахстан. -Международный журнал экспериментального образования. -2004 №3
2. Каминский В.Ю. Использование образовательных технологий в учебном процессе. -Научно-практический журнал «Завуч» №3, 2010
3. Селевко Г.К. Современные образовательные технологии: Учебное пособие.-М.: Народное образование 2004г.
4. Конструирование современного урока. М.: Просвещение 2002

ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ПРОЕКТНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ НА УРОКАХ РУССКОГО ЯЗЫКА

Махметова Айслу Аскеровна

преподаватель русского языка и литературы,
ГКП на ПХВ «Технологический колледж» акимата г.Астаны,

Аннотация: в статье рассматриваются вопросы преподавания русского языка методом проектов. Одним из показателей успешности обучения является самостоятельность студентов, которая необходима для принятия обучающимся самостоятельных суждений и действий в процессе преодоления учебных задач, а формируется она в процессе проектной деятельности. Данный опыт использования проектной деятельности на уроках русского языка поможет студентам овладеть ключевыми компетенциями (коммуникативной, культуроведческой, информационной, языковой, исследовательской), что позволит им стать востребованными специалистами и занять достойное место в обществе.

Ключевые слова: метод проектов, личностно ориентированный, компетентностный подход, проектная деятельность, типы метода проектов, творческий проект, критерии оценивания.

В настоящее время быстро меняющиеся условия жизни и труда предъявляют совершенно новые требования к уровню образованности, к личности выпускника, поэтому очень важен поиск традиционных и инновационных технологий и методов, помогающих становлению личности каждого студента, стремящегося к самостоятельному добыванию знаний для последующей реализации себя в обществе. Одним из них является метод проектов как технология развития умений учиться.

«Метод проектов — личностно ориентированный метод обучения, основанный на самостоятельной, творческой деятельности учащихся по разработке учебной проблемы и оформлению практического результата. Он всегда предполагает решение какой-то проблемы. Решаемая проблема должна быть значимой в исследовательском, творческом плане, а результаты проектной деятельности должны быть, что называется, «осязаемы». Если это теоретическая проблема, то должно быть конкретное ее решение, если практическая — конкретный результат, готовый к использованию на уроке, в реальной жизни».[1]

«Чтобы добиться такого результата, необходимо научить детей самостоятельно мыслить, находить и решать проблемы, привлекая для этой цели знания из разных областей, способность прогнозировать результаты и возможности последствия разных вариантов решения, умения устанавливать причинно-следственные связи».[2]

Если говорить о методе проектов как о педагогической технологии, то эта технология включает в себя исследовательские, поисковые, проблемные методы, творческие по своей сути. Преподавателю в рамках проекта отводится роль разработчика, координатора, эксперта, консультанта.

Метод проектов способствует развитию

- а) познавательных навыков студентов;

- б) умения ориентироваться в информационном пространстве;
- в) умений самостоятельно конструировать свои знания;
- г) критического и творческого мышления.

Такой подход предусматривает самостоятельную деятельность (индивидуальную, парную, групповую), которой студенты занимаются в течение определенного отрезка времени.

Поэтому по времени проведения они могут быть краткосрочными, средней продолжительности, долгосрочными.

По содержанию же различаются проекты исследовательские, ролево-игровые, практико-ориентированные, информационные, творческие.

Сегодня метод проектов оказался особенно востребован в условиях компетентного подхода к обучению и применим не только во внеклассной работе, как это было первоначально задумано учёными-методистами, но и непосредственно при обучении на уроках.

Подготовка и проведение уроков русского языка на основе метода проектов требуют высокой квалификации преподавателя, поскольку для каждого такого проекта необходимо самостоятельно и очень тщательно отобрать необходимый языковой материал и разработать систему заданий и упражнений.

Проектная деятельность студентов меняет и формы работы преподавателя и студента.

Уроки- исследования, уроки- семинары, деловые игры, практикумы, дискуссии включают, прежде всего аналитическую работу с текстом. А самое главное предполагает возможность выбора студента и самого текста, и заданий, и формы работы с ним.

Разрабатывая вопрос о содержании и последовательности работы по ознакомлению студентов с организацией проектной деятельности на уроке, необходимо руководствоваться следующими соображениями:

- 1) вначале ознакомить учащихся с наиболее важным, нужным и вместе с тем доступным для понимания и посильным для них материалом;
- 2) учесть уровень интуитивного восприятия любого текста любого стиля каждым обучаемым;
- 3) надо иметь в виду и целесообразность обращения к тексту на том или ином этапе усвоения изучаемой по программе темы.

Итак, последовательность работы группы студентов при проектной деятельности:

- 1.Определение проблемы.
- 2.Формулировка темы проекта, задач.
- 3.Постановка гипотезы (если необходимо).
- 4.Выбор способов деятельности.
- 5.Осмысление заданий и их распределение.
- 6.Промежуточное обсуждение в группе.
- 7.Коллективное обсуждение.
- 8.Защита проекта.
- 9.Рефлексия.

Например, образец для студентов:

- 1.Названа проблема, тема.
- 2.Цель: исследование текста писателя с точки зрения его содержания и оформления.
- 3.Гипотеза.

Если только студенты смогут совершить глубокие и правильные наблюдения за содержанием и письменным оформлением (звуковым) данного текста и чётко сформулируют тему, микротемы, идею, определяют его структуру, верно расставят (пояснят) орфограммы и пунктограммы, затем используют свои силы в свои в создании текста по аналогии, это позволит им создать образец сценария, эссе, очерка, рассказа, повести в будущем.

В изучении текста всегда есть две стороны:

- 1) ознакомление учащихся с новым лингвистическими сведениями и
- 2) постоянное обращение к прошлому, тому, что было изучено.

При этом повторение идёт, как правило, на более высоком уровне, когда знакомые студентам языковые учащиеся единицы каждый раз предстают перед нами в новых речевых ситуациях.

При анализе текста учитывается и тематика, и их различие по типам и стилям речи, и структура текста, и его речевое оформление. И, конечно же, образцовые тексты в идейно-тематическом и языковом отношении.

Языковой анализ может быть следующим:

- а) грамматический;
- б) интонационно-фонетический;
- в) словообразовательный
- г) лексико-фразеологический;
- е) орфографический;
- ж) пунктуационный

Различают полный и частичный (выборочный) анализ текста. Но и при выборочном анализе непременно условие-связь характеристики языковых средств с темой, идеей и структурой текста.

Вопросы правописания обычно примыкают к анализу текста. Пунктуационное оформление во многом зависит от его содержания и интонации, от структуры текста, поэтому пунктуационный разбор может углубить понимание идеи анализируемого текста. Ведущим ориентиром является главная идея высказывания.

Разумеется, проектная деятельность студентов на уроке, ограниченная во времени рассчитана на выборочный анализ предложенных студентам материалов.

Анализ текста предполагает доброжелательное, тактичное отношение к автору и уважения к его труду, на что обращает внимание обучающихся словесник и просит быть соучастниками творческого процесса над сюжетом, давая различные задания:

- 1) продолжить текст;
- 2) написать финал рассказа (очерка)
- 3) составить план сюжета;
- 4) сконструировать свой сюжет по аналогии;
- 5) собрать текст из разрозненных фрагментов;
- 6) доработать написанное и т.д.

Исходя из выше предложенного можно сделать вывод:

Проектная деятельность как самопостижение научных знаний нужна сегодня в колледже студентам и для повторения и обобщения изученных сведений, и для постижения новых знаний по предмету. Без систематической работы над тем, как строится любое высказывание и как оно оформляется устно или письменно нельзя научить речи. А это главная задача словесника.

Информационный проект – это разновидность учебного процесса.

1.Цель его – исследование какого-то учебного (предметного) вопроса (темы, микротемы).

2.Формы работы:

- чтение специальной литературы; знакомство с содержанием предложенных преподавателем текстов;
- исследование содержания и оформления данного документа (текста);
- выполнение заданий по его осмыслению и оформлению;
- поиск дополнительной информации; обсуждение творческих решений;
- оформление полученных результатов (графическое);
- корректировка;
- подготовка к защите проекта.

3.Результаты работы:

Создание проекта по теме (реферат, план, схема-опора, таблица, статья, текст, словарь, рисунки, чертежи, сборники).

Задача языковых предметов – научить обучающегося понимать тексты различных видов, размышлять над их содержанием, оценивать их смысл и излагать свои мысли о прочитанном.

«Грамотность в чтении – способность понимать, применять и критически осмысливать текстовую информацию», - считает У.Б.Жексенбаева. [3]

Согласно действующим программам, студенты должны уметь создавать своё высказывание (текст) с соблюдением стилистических норм, находить и устранять различные языковые ошибки в своём тексте (речевые, грамматические в том числе).

Например, при подборе текстов для проектной деятельности внеклассной работы студентам можно остановиться на повести М.Ю.Лермонтова «Тамань» из романа «Герой нашего времени». Здесь как раз налицо смешение стилей (научного, разговорного, публицистического).

Беря за основу в формировании орфографической и пунктуационной зоркости своих студентов тексты из романа Лермонтова на уроках русского языка и во внеурочное время, целесообразно обратиться и к опыту учителя-словесника из Санкт-Петербурга Е.И.Ильина[4], использующего в своей педагогической практике подобный приём: «текст на 10, 15, 20, 25 запятых».

Образец задания для информационного проекта

Текст «на 15 запятых»

(в тексте пропущены 15 запятых, есть предложения с прямой речью)

Задания

1. Определите тип речи данного текста.
2. Расставьте недостающие запятые.
3. Произведите пунктуационный разбор двух предложений (по выбору)
4. Выпишите слова с пропущенными гласными буквами и сгруппировать их по орфограммам.
5. Составьте схему предложения с прямой речью.
6. Спроектируйте правило «Знаки препинания при прямой речи».

Он же Ильин Е.Н., автор многочисленных методических пособий, утверждает, что именно этот текст романа является образцовым для развития речи обучающихся и их орфографической, и пунктуационной грамотности.

Кроме того, тексты очерков из цикла «Окно в природу» писателя – натуралиста Василия Михайловича Пескова тоже являются образцом публицистического стиля. Каждый преподаватель-словесник, обратившись к ним и включив студентов в самостоятельную работу над их содержанием, может рассчитывать на удачу, так как они помогут ещё и раскрыть природные данные в области предмета, так и в познании окружающего мира в целом.

Творческий проект – одна из разновидностей учебного проекта, наряду с исследовательскими, ролево-игровыми, практико-ориентированными, информационными проектами.

По времени проведения он может быть:

- краткосрочным (5-10 минут в начале или в конце);
- средней продолжительности (30-45 минут);
- долгосрочным (от недели до месяца, четверти).

Цель творческого проекта – приобщить к творчеству, самовыражению, к построению собственного высказывания и научить самокритике, самооценке своего труда. Форма проекта – устная и письменная.

Этапы работы над творческим проектом:

- а) знакомство с предложенным учителем текстом;
- б) осмысление его содержания;
- в) определение темы, микротемы, основной мысли;
- г) наблюдение за композицией, лексикой;
- д) выяснение стиля речи, типа речи;

е) продолжение данного текста или размышление над фразой писателя;

ж) устное или письменное иллюстрирование.

Образец задания для творческого проекта (отрывок из очерка В. М. Пескова «У дороги чибис...»)

Задания:

1. Прочитайте внимательно текст.

2. Проследите за интонационным рисунком его, выявите своеобразие синтаксиса данного фрагмента из очерка писателя-натуралиста.

3. Определите тему, микротемы, основную мысль текста.

4. Сделайте пунктуационный разбор предложений первого абзаца.

5. Выпишите синонимический ряд слов, начиная со слова «птица».

6. Спроектируйте по аналогии текст собственного высказывания «Птичьи тайны».

Метод проектов помогает изменить роль студента в организации обучения; от пассивного «получателя» знаний, умений и навыков к активному субъекту познавательного процесса.

Каждый студент здесь нацелен на конечный результат, проявляет свои реальные знания в процессе проектной деятельности, развивает аналитические способности, может оценивать себя, то есть уровень своей компетентности в том или ином учебном вопросе, проявить языковое чутьё, выявить свои индивидуальные качества и готовность к общению.

Работа над учебным проектом позволяет сегодня выстроить педагогику сотрудничества (педагога и студента).

Преподаватель всю свою учебно-воспитательную работу начинает ориентировать на разнообразные виды самостоятельной деятельности студентов, на их выбор тем исследования.

А это изменяет психологический климат в группе, что положительно сказывается на мотивацию к изучению предмета.

Проектная деятельность становится одним из дидактических средств развития, обучения и воспитания, помогающих формировать и развивать компетентности, т.е. универсальные способы деятельности проектирования и исследования.

В зависимости от этапов работы студентов над той или иной темой преподаватель консультирует, мотивирует (раскрывает перед обучающимися ситуацию выбора), моделирует ситуацию вопросами, наблюдает, оценивает.

Работы студентов оцениваются по следующим критериям:

1. Степень самостоятельности в выполнении различных этапов работы над проектом.

2. Степень включенности в групповую работу и четкость выполнения отведенной роли.

3. Практическое использование предметных знаний, умений, навыков.

4. Количество новой информации, использованной для выполнения проекта.

5. Степень осмысления использованной информации.

6. Уровень сложности и степень владения использованными методиками.

7. Оригинальность идеи, способа решения проблемы.

8. Осмысление проблемы проекта и формулирование цели проекта или исследования.

9. Уровень организации и проведения презентации: устного сообщения, письменного отчета, обеспечения объектами наглядности.

10. Владение рефлексией.

11. Творческий подход в подготовке объектов наглядности презентации.

12. Социальное и прикладное значение полученных результатов.

Самой важной оценкой для студента является общественное признание самостоятельности (успешности, результативности). Положительно оценивается любой из достигнутых результатов. Неудовлетворительные оценки за проект не ставятся.

Преподаватель, обратившийся к подобной методике в своей работе, становится не просто наставником и воспитателем, но прежде всего помощником студента, его консультантом и научным руководителем, так как обучаемый может всегда обратиться за помощью. Он же определяет при постановке задач (заданий), содержание задачи, конечный и

промежуточный контроль и сроки выполнения, чётко и качественно и в нужные сроки выполнить задачу. При контроле выполнения заданий преподаватель может принять решение о необходимой доработке работы данным студентом или группой.

Проектная деятельность дает возможность каждому студенту под руководством консультанта-преподавателя выявить свои реальные знания по определённым темам курса русского языка, закрепить их и сделать ещё один шаг вперёд. А так как воспитание и обучение тесно связаны между собой, через проектную деятельность развиваются те стороны личности студентов, которые в будущем обеспечат успешную созидательную работу по профессии и в любой сфере жизни.

Список литературы:

1. Фабрикантова Е.В., Полянская Е.Е. Современные информационные технологии в образовании: учебное пособие. -Оренбург: Изд-во ОГПУ, 2017.
2. Полат Е.С., Бухаркина М.Ю., Моисеева М.В., Петров А.Е. Новые педагогические и информационные технологии в системе образования. - М.: Академия, 2002.
3. Жексенбаева У.Б. Компетентностно-ориентированное образование в современной школе. Учебно-методическое пособие. -Алматы, 2009.
4. Ильин Е.Н. Герой нашего урока. - М., 2001.

ИНТЕРАКТИВНЫЙ СИМУЛЯТОР PHET КАК АЛЬТЕРНАТИВА ФИЗИЧЕСКОЙ ЛАБОРАТОРИИ КАБИНЕТА ФИЗИКИ

Куйшугулова Наталья Николаевна

Преподаватель физики

КГКП «Рудненский горно-технологический колледж»
Управления образования акимата Костанайской области

Аннотация: Данная работа предназначена для ознакомления слушателей с виртуальной лабораторией PhET, ее назначением, способами ее применения. Интерактивный симулятор PhET хоть и представляет собой эффективную альтернативу традиционным физическим лабораториям, обеспечивая учащимся интерактивное и безопасное обучение физике через виртуальные эксперименты, но не исключает работу учащихся, что называется, «вживую». Проведенное небольшое исследование по использованию данного интерактивного ресурса (в виде опроса преподавателей) показало о малой осведомленности наших преподавателей о наличии его в интернет-пространстве, а также о многообразии ее возможностей. Считаем своей задачей вести просветительскую деятельность в отношении слушателей по применению вышеупомянутой виртуальной лаборатории для повышения уровня образования по физике.

Түйін: Бұл жұмыс тыңдаушыларды PhET виртуалды зертханасымен, оның мақсатымен, оны қолдану тәсілдерімен таныстыруға арналған. PhET интерактивті тренажері дәстүрлі физикалық зертханаларға тиімді балама болғанымен, оқушыларға виртуалды эксперименттер арқылы интерактивті және қауіпсіз физика бойынша оқытуды қамтамасыз етеді, бірақ оқушылардың жұмысын "тірі" деп жоққа шығармайды. Осы интерактивті ресурсты пайдалану бойынша жүргізілген шағын зерттеу (оқытушылардың сауалнамасы түрінде) біздің оқытушыларымыздың оның интернет-кеңістікте болуы туралы, сондай-ақ оның мүмкіндіктерінің алуан түрлілігі туралы аз хабардар екендігін көрсетті. Физика бойынша білім деңгейін арттыру үшін жоғарыда аталған виртуалды зертхананы қолдану бойынша тыңдаушыларға қатысты ағартушылық қызметті жүргізуді өз міндетіміз деп санаймыз.

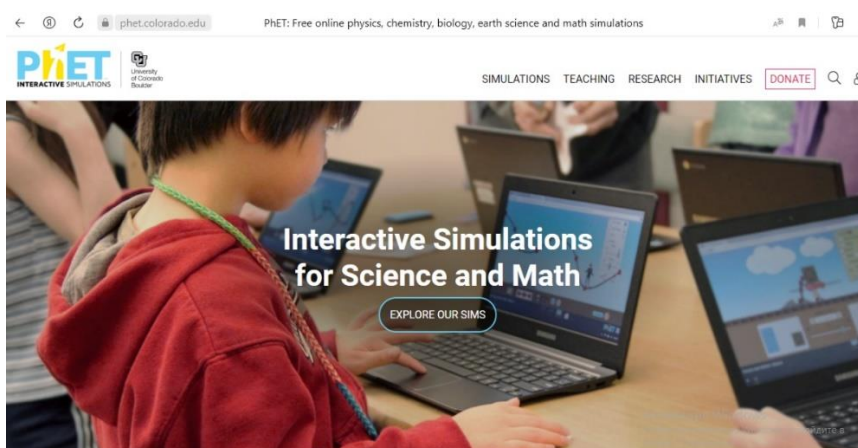
Abstract: This work is intended to familiarize students with the PhET virtual laboratory, its purpose, and ways of its application. Although the interactive PhET simulator represents an effective alternative to traditional physics laboratories, providing students with interactive and safe physics training through virtual experiments, it does not exclude the work of students, as they say, "live". A small study conducted on the use of this interactive resource (in the form of a survey of teachers)

showed that our teachers are not aware of its presence in the Internet space, as well as of the variety of its possibilities. We consider it our task to conduct educational activities for students on the use of the above-mentioned virtual laboratory to improve the level of education in physics.

Ключевые слова: интерактивный симулятор, виртуальная лаборатория, виртуальные лабораторные эксперименты, контролируемая и безопасная среда, эффективная альтернатива, интерактивное и безопасное обучение, гибкость и доступность образования.

В последние годы виртуальные лаборатории по естественным наукам значительно изменились. Хотя ничто не сравнится с работой в учебной или научной лаборатории, довольно часто нет условий для проведения реальных опытов.

Главными препятствиями являются, разумеется, стоимость и доступность оборудования. Отсутствие условий проведения опытов, особенно в удалённых местах, влияет на качество обучения. Однако в последнее время в Интернете появляется всё больше площадок, где ученикам предлагается провести опыты в виртуальных средах. Альтернативные методы обучения и замена традиционных физических лабораторий становятся все более популярными в современной образовательной системе. Одним из таких эффективных инструментов является интерактивный симулятор PhET, разработанный Калифорнийским университетом в Боулдере.

Симулятор PhET предлагает широкий спектр виртуальных лабораторных экспериментов, репрезентирующих различные физические явления и принципы. Он позволяет учащимся экспериментировать и исследовать физические процессы в контролируемой и безопасной среде, что особенно полезно в случае отсутствия физического оборудования или доступа к лабораторному кабинету.

Один из главных преимуществ использования симулятора PhET состоит в его интерактивности. Учащиеся имеют возможность изменять параметры эксперимента, наблюдать за изменениями, а также измерять и анализировать полученные данные. Это позволяет им активно взаимодействовать с материалом и получать наглядное представление о различных физических явлениях.

Симулятор PhET также предоставляет учащимся возможность проводить эксперименты в различных условиях, таких как изменение температуры, давления или состава вещества. Это помогает им лучше понять взаимосвязь между различными переменными и результатами эксперимента.

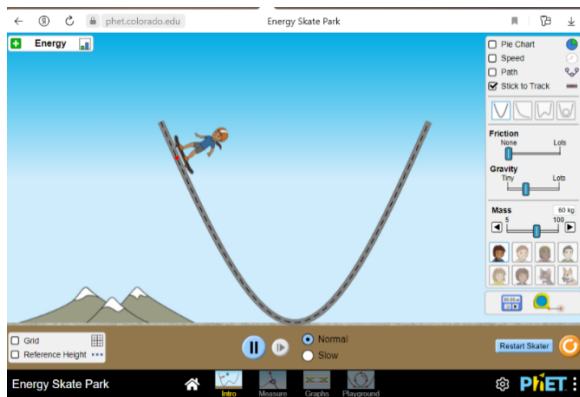
Кроме того, симулятор PhET доступен в онлайн-формате, что дает возможность учащимся изучать физику в любое время и в любом месте, обеспечивая гибкость и доступность образования.

Таким образом, интерактивный симулятор PhET представляет собой эффективную альтернативу традиционным физическим лабораториям, обеспечивая учащимся интерактивное и безопасное обучение физике через виртуальные эксперименты.

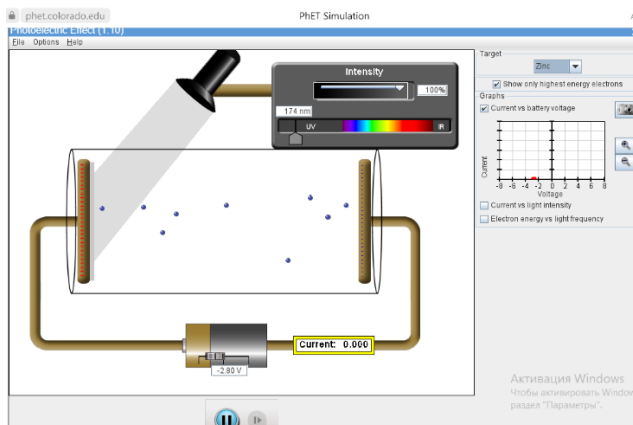
Симулятор PhET можно использовать на уроках физики для наглядной демонстрации физических явлений и законов, для проведения экспериментов и исследований, а также для

проверки и закрепления полученных знаний. Вот несколько примеров использования PhET на уроках физики:

1. Иллюстрация законов движения: Используйте симуляторы движения для демонстрации законов Ньютона или закона сохранения импульса. Учащиеся могут изменять массу, силу или скорость объектов, а затем наблюдать, как меняются их параметры, чтобы увидеть законы в действии.

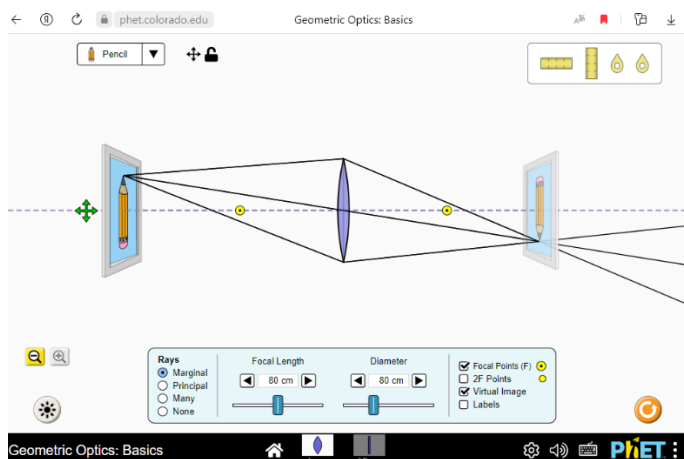

2. Изучение законов фотоэффекта.

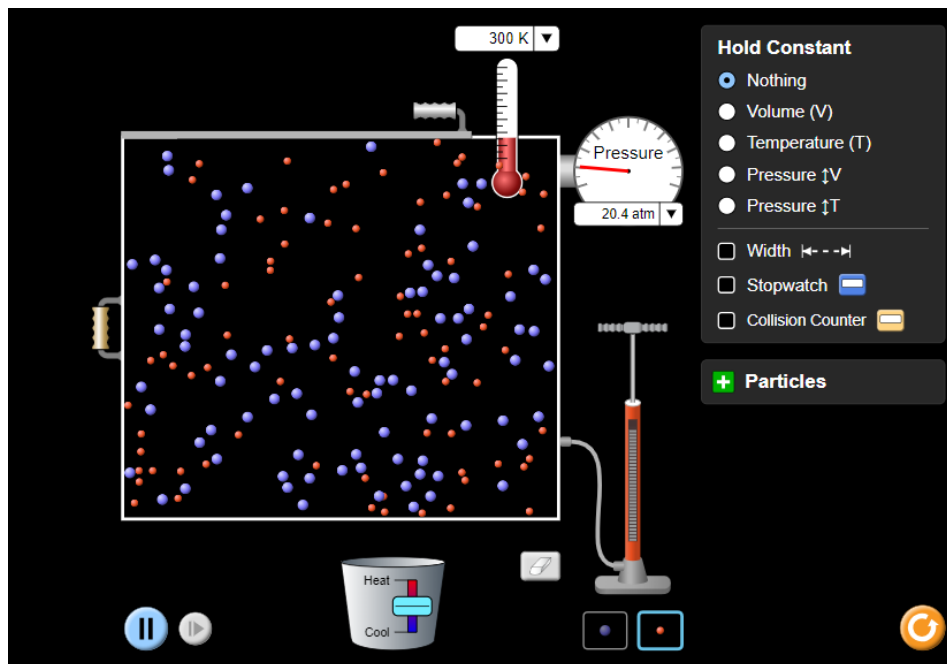
<https://phet.colorado.edu/sims/cheerj/photoelectric/latest/photoelectric.html?simulation=photoelectric>

3. Исследование оптических явлений: Используйте симуляторы по оптике, чтобы изучить отражение, преломление и интерференцию света. Учащиеся могут изменять углы падения, коэффициенты преломления или расстояния, чтобы исследовать, как это влияет на путь света и его характеристики.

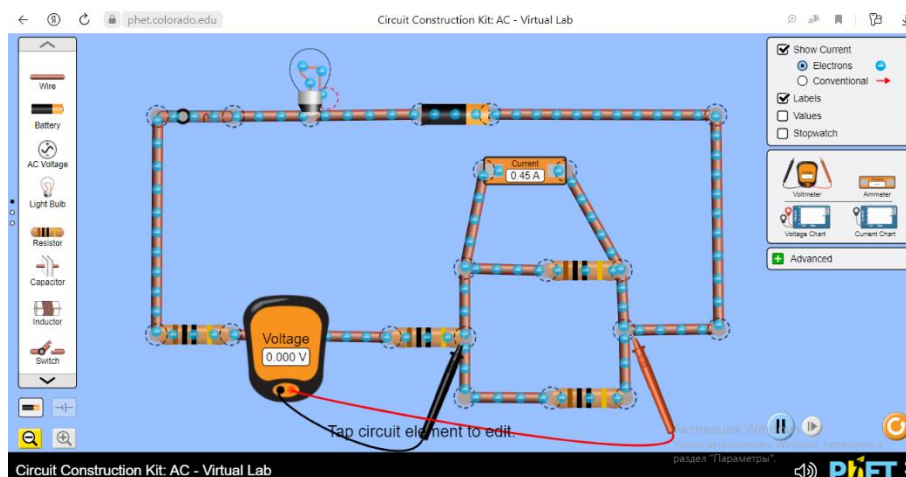
https://phet.colorado.edu/sims/html/geometric-optics-basics/latest/geometric-optics-basics_all.html

4. Эксперименты с термодинамикой: Используйте симуляторы по теме термодинамики, чтобы исследовать процессы нагревания, охлаждения и изменения состояния веществ. Учащиеся могут наблюдать, как меняются температура, давление и объем при изменении условий, понимая законы термодинамики.

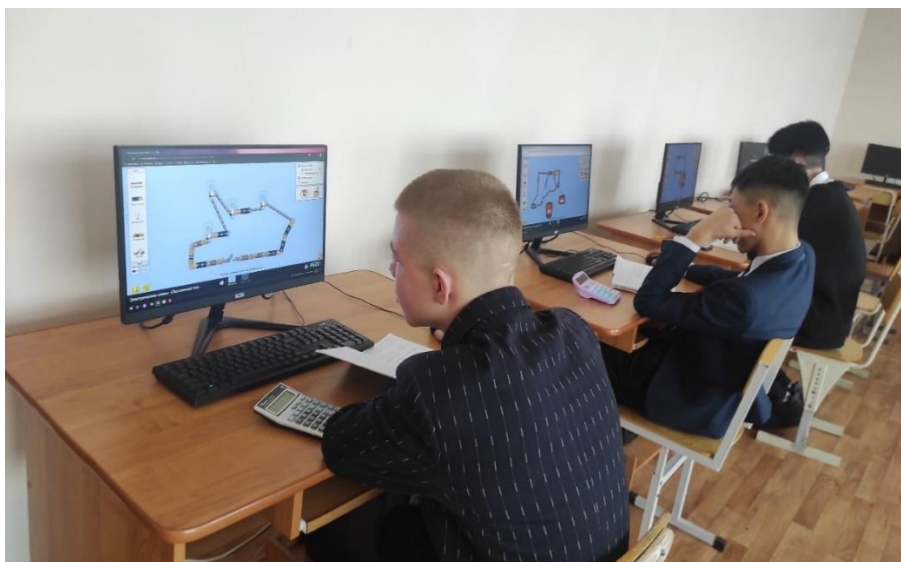
https://phet.colorado.edu/sims/html/gas-properties/latest/gas-properties_all.html

5. Моделирование электрических цепей: Используйте симуляторы для создания и анализа электрических цепей. Учащиеся могут создавать и модифицировать цепи, измерять ток, напряжение и сопротивление, чтобы понять, как работает электрическая энергия.

https://phet.colorado.edu/sims/html/circuit-construction-kit-ac-virtual-lab/latest/circuit-construction-kit-ac-virtual-lab_all.html

Применение мною симулятора PhET значительно повысило интерес студентов к проведению виртуальных экспериментов, позволило им наглядно представить процессы, происходящие в ходе эксперимента, но невидимые для человеческого глаза, и на основе этого наблюдения, понять суть явления, закона

Все эти примеры демонстрируют, как PhET может быть использован для поддержки и расширения учебной программы по физике, делая обучение более интерактивным и понятным для учащихся. Симулятор поддерживается ОС Android и IOS, его можно использовать и для дистанционного обучения

К сожалению, у меня нет прямого доступа к статистике использования PhET в мире или в Казахстане. Однако, я могу поделиться общей информацией о популярности и распространенности PhET:

Согласно официальной информации PhET Interactive Simulations, в настоящее время, их симуляторы используются более чем в 190 странах по всему миру. Они доступны на 95 языках и охватывают широкий спектр предметов, включая физику, химию, биологию, математику и другие области естественных наук.

В отношении Казахстана, у меня нет конкретных данных о статистике использования PhET в этой стране. Однако, установлено, что PhET является очень популярным и широко используемым инструментом в образовательных учреждениях по всему миру.

Можно предположить, что PhET также используется в Казахстане, особенно в учебных заведениях, которые стремятся обогатить свою образовательную программу интерактивными и визуальными материалами для более эффективного обучения и понимания физики.

Окончательные статистические данные об использовании PhET в Казахстане могут быть получены через опросы, исследования или статистические отчеты, проведенные независимыми организациями или образовательными учреждениями, специализирующимися на мониторинге и оценке использования образовательных технологий.

По итогам опроса в республиканском чате учителей физики, используют эту виртуальную лабораторию только 1,3% педагогов. К сожалению, данная лаборатория мало известна среди преподавателей Казахстана. Однако, благодаря этому опросу, многие заинтересовались данным симулятором и высказали желание ознакомиться с ним и попробовать использовать его в разных вариациях. Надеемся, что наша работа позволила пролить свет на малоизвестный, но очень полезный и продуктивный, многофункциональный интернет-ресурс в образовательном пространстве Казахстана.

Список литературы:

1. <https://phet.colorado.edu/en/research>
2. Компьютерное моделирование в классах: инструменты перемен, Н. С. Подолефски, К. К. Перкинс и У. К. Адамс, материалы научно-практической конференции по физическому образованию за 2009 год. AIP Press, 2010.
3. Изучая использование интерактивного моделирования PhET в классах колледжей и средних школ США, Перкинс К.К., Мур Э.Б. и Честин С.В. Материалы научно-исследовательской конференции по физическому образованию 2014 года, июнь 2014 г.

ИННОВАЦИОННЫЕ ТЕХНОЛОГИИ КАК РЕСУРС ПОВЫШЕНИЯ КАЧЕСТВА ОБРАЗОВАНИЯ

Валдаева Любовь Олеговна,
Темирбаева Ольга Владимировна

преподаватели общеобразовательных дисциплин
КГКП «Денисовский профессионально-технический колледж»

Аннотация: в данной статье рассматриваются преимущества использования инновационных технологий, которые позволяют решить множество проблем, таких как развитие личности, которая умеет ориентироваться во многих жизненных ситуациях, также позволит изменить характер взаимодействия субъектов образования педагог – обучающийся, которые имеют равные права в учебном процессе. Также данная статья рассматривает основные методы преподавания, примеры и их применения, а также эффективность инновационных технологий и их влияние на результаты обучения. В статье рассматриваются возможности использования электронных образовательных сервисов LearningApps, Test Pad, Google form при обучении общеобразовательных дисциплин. Отмечаются преимущества данных приложений как средства повышения эффективности учебного процесса.

Түйін: Бұл мақалада көптеген мәселелерді шешуге мүмкіндік беретін инновациялық технологияларды қолданудың артықшылықтары қарастырылады, мысалы, көптеген өмірлік жағдайларда бағдарлай алатын жеке тұлғаны дамыту, бұл сонымен қатар білім беру субъектілері, мұғалім мен оқушы арасындағы өзара әрекеттесу сипатын өзгертеді, білім беру процесінде тең құқықтарға ие. Бұл мақалада сонымен қатар оқытудың негізгі әдістері, мысалдары және олардың қолданылуы, сондай-ақ инновациялық технологиялардың тиімділігі және олардың оқыту нәтижелеріне әсері қарастырылады. Мақалада жалпы білім беретін пәндерді оқытуда LearningApps, Test Pad, Google form электрондық білім беру қызметтерін пайдалану мүмкіндіктері қарастырылған. Бұл қосымшалардың оқу үдерісінің тиімділігін арттыру құралы ретіндегі артықшылықтары атап өтілді.

Abstract: This article discusses the advantages of using innovative technologies that allow solving many problems, such as the development of an individual who knows how to navigate in many life situations, which will also change the nature of the interaction between subjects of education, teacher and student, who have equal rights in the educational process. This article also examines basic teaching methods, examples and their applications, as well as the effectiveness of innovative technologies and their impact on learning outcomes. The article discusses the possibilities of using electronic educational services LearningApps, Test Pad, Google form in teaching general education disciplines. The advantages of these applications as a means of increasing the efficiency of the educational process are noted.

Ключевые слова: личностно-ориентированная технология, информационно-коммуникационные технологии, технологии критического мышления, проектная технология.

*Думать легко, начинать действовать тяжело,
а осуществить задуманное самая тяжелая задача.*

Абай

На сегодняшний день в системе образования Республики Казахстан большие глобальные перемены, которые охватывают все стороны педагогического процесса. Личный интерес обучающегося – это решающий фактор процесса образования. Одним из важных моментов повышения качества знания обучающихся колледжа – это хорошая организация учебного процесса. На сегодня к учебным занятиям предъявляются высокие требования. Взаимодействие между педагогом и обучающимся влияет на правильную организацию учебных занятий, подбор методического и дидактического материала, использование инновационных технологий, приемов и методов обучения, что в целом влияет на результат деятельности обучающегося. Сейчас выпускнику колледжей предъявляют высокие

требования, такие как умение работать с информацией, которая обновляется каждый день, уметь ориентироваться в ней. Выпускнику XXI века необходимо самостоятельно принимать решения, самосовершенствоваться. Отсюда и новые требования к выпускнику - «научить учиться». Поэтому нам, педагогам, необходимо знать разнообразные методы современных технологий, уметь владеть и применять их в учебном процессе, постоянно совершенствуясь, чтобы добиться планируемых результатов.

Одной из главных задач повышения качества учебного процесса, является повышение педагогического мастерства путем овладения современными технологиями обучения и воспитания. Инновационно – коммуникационные технологии – это новые, современные подходы и методы, используемые для обучения студентов. Новые технологии отличаются от традиционных методов преподавания и включают в себя использование современных технологий проектной работы, различных интерактивных упражнений, игр, проектных работ и множество других инновационных подходов в обучении. Инновационные технологии в методике преподавания общеобразовательных дисциплин направлены на активное вовлечение обучающихся в учебный процесс, также на развитие критического мышления, коммуникативных навыков, их творческого потенциала и самостоятельности. Все это помогает создать более интересную и мотивирующую обстановку в группе, где студенты активно принимают участие в учебном процессе и умело применяют полученные знания на практике.

Применяемые инновационные технологии способствуют развитию информационно – коммуникационных навыков обучающихся, так как они включают используемые навыки в работе с компьютером, интернетом, различным мультимедийным материалом и другими современными средствами обучения. Все это позволяет обучающимся получить доступ к разнообразным и актуальным материалам, позволяющим расширять их кругозор и развивать навыки работы с полученной информацией. Овладевая любую новую технологию, у преподавателя начинается новое педагогическое мышление. Применяя инновационные технологии в своей работе, мы убедились, что процесс обучения можно рассматривать с другой, новой точки зрения, осваивая в ходе учебного процесса психологические механизмы формирования личности каждого студента, и добиваться более качественных результатов.

Преимущества использования инновационных технологий:

1. Повышение мотивации обучающихся

Чтобы повысить мотивацию обучающегося, предлагаются новые технологии, также интересные способы изучения учебного материала на занятиях, что делает процесс обучения более увлекательным и захватывающим.

2. Индивидуализация обучения

Использование новых технологий позволяет адаптировать учебный процесс под определенные потребности и интересы каждого обучающегося. Предлагаются различные формы работы, где каждый студент может выбрать задания, проекты, которые на их взгляд более интересны и актуальны. Все это способствует более эффективному усвоению учебного материала и повышению мотивации к изучаемому предмету.

3. Развитие критического мышления и творческого подхода

При использовании данной технологии обучающиеся могут анализировать и оценивать информацию, применять полученные знания на практике и решать создавшиеся проблемы, предлагая свои идеи. Все это помогает развивать у обучающихся навыки самостоятельно мыслить, решать задачи и творчески походить к ним.

4. Использование современных технологий

Новые подходы в образовании помогают студентам использовать такие современные технологии как компьютеры, интернет, различные мультимедийные программы и материалы, что позволяет обучающемуся получить доступ к большому потоку информации. Используя различные онлайн – ресурсы для изучения материала, у студентов развиваются навыки работы с информацией.

Таким образом, использование инновационных технологий позволяет повысить мотивацию обучающихся, помогает развивать их коммуникативные навыки, индивидуализировать обучение. Также помогает развивать критическое мышление и творческий подход, используя современные технологии для более эффективного изучения материала на учебных занятиях.

Для повышения эффективности образовательного процесса используем различные инновационные технологии при проведении учебных занятий. Одной из главных технологий мы выделили «Коучинг-технологию» (личностно-ориентированная технология), так как на первое место в современном образовании ставят личность обучающегося и его деятельность, включающая в себя проектную и коллективную мыслительную деятельность на учебном занятии. Это самостоятельная деятельность обучающихся, где ребята поэтапно планируют свои действия, отслеживая результаты своей работы. Проекты представляют в виде докладов, рисунков, презентаций. Обучающиеся в творческих группах создают и защищают проекты.

Следующую технологию, которую мы используем – это информационно-коммуникационные технологии. Данная технология позволяет повысить на занятиях мотивацию к обучению, позволяет использовать компьютерные знания при объяснении нового материала, также выполнение тестовых и тренировочных заданий при закреплении.

При использовании технологии критического мышления обучающийся дисциплинарно подходит к осмыслению, оценке, анализу и синтезу информации, полученной в результате наблюдения, опыта, размышления или рассуждения и отстаивает свою точку зрения с помощью логических доводов. Немало важно отметить применение дидактических технологий на учебных занятиях, таких как, игры, аудиовизуальные технические средства, интерактивная доска.

При рефлексии мы используем новое направление – это технология оценивания достижения обучающихся. В данной технологии мы используем такие методы как «Лестница успеха», «Светофор», «Мишень», «Треугольник», «Плюс, минус, интересно», «Оценка своих ответов» и т.д.

Хотелось бы остановиться на некоторых методах и приемах, используемых на занятиях:

Использование интерактивных досок и панелей, которые помогают нам, педагогам, сделать занятия более интересными и увлекательными: показ презентаций и видеоматериалов, выполнение заданий на доске вместе с обучающимися, игры и задания с использованием доски.

Использование онлайн – ресурсов и приложений дает доступ к большому количеству материалов и упражнений. Существуют множество онлайн - ресурсов, которые помогают нам сделать учебный процесс более интересным и эффективным. Например, на своих занятиях мы используем следующие онлайн - ресурсы: Learning Apps, Google form, youtube канал. Learning Apps – общедоступное приложение, разработанное специально для поддержки процесса обучения и преподавания с помощью интерактивных мультимедийных модулей. Если говорить о преимуществах данного сервиса, можно выделить следующие:

- на сервисе имеется огромное количество готовых упражнений по различным темам и блокам по общеобразовательным дисциплинам;
- простота и легкость создания упражнений как преподавателями, так и обучающимися;
- мгновенная проверка выполнения упражнений;
- возможность работать с любых мобильных устройств.

Приложение Learning Apps содержит ряд шаблонов, которые можно условно поделить на непосредственно учебные и учебно-игровые. Шаблоны второй группы позволяют преподнести учебный материал в игровой форме, что повышает интерес к изучению предмета и переключает обучающихся на занимательный для них вид деятельности. Практически все шаблоны сервиса Learning Apps можно наполнить видео- и аудиоматериалом, что дает возможность задействовать больше органов восприятия информации и максимально ее визуализировать.

Пример: <https://learningapps.org/14922109>, <https://learningapps.org/display?v=pkmyb4pxn24>.

Следующий онлайн - инструмент, который мы используем на своих занятиях является Google-форма. Этот сервис помогает создавать тесты, анкеты, опросы, викторины. Преимуществами данного инструмента являются: возможность выдавать задания, автоматическая оценка, форма обратной связи и многое другое. А для обучающихся – это прохождение онлайн тестирования по предоставленной ссылке и возможность видеть свои результаты после отправки.

Наиболее часто Google - форма на занятиях может применяться в следующих случаях:

1. При организации совместной работы в группе.
2. На этапе рефлексии.
3. При проведении тренировочных и контрольных тестов.

Существует широкое множество форматов вопросов, которые можно использовать в проверочной/контрольной или тренировочной работе.

Виртуальные экскурсии с использованием видео и аудио материалов. С помощью виртуальных экскурсий обучающиеся могут познакомиться с различными странами и культурами, не выходя из кабинета. Например, они могут посетить Великобританию, США или Австралию, изучить историю, географию и культуру этих стран. Виртуальные экскурсии позволяют обучающимся расширить свой кругозор, улучшить свои навыки аудирования и понимания на слух, а также развить интерес к изучению английского языка, истории, географии и других дисциплин.

Это лишь некоторые примеры применения инновационных технологий в преподавании общеобразовательных дисциплин в системе ТиПО. Важно помнить, что выбор конкретной технологии зависит от целей и задач учебного занятия, возможностей преподавателя и потребностей обучающихся.

Например: по истории Казахстана можно совершить виртуальную экскурсию по музеям на территории нашего государства <https://www.csmrk.kz/index.php>; по английскому языку можно совершить экскурсию по городам Англии <https://www.google.com/maps/@51.5237718,-0.1582449,3a,75y,264.21h,93.4t/data=!3m6!1e1!3m4!1sXgLI2ebsRAKR-aStjh8KA!2e0!7i16384!8i8192?hl=en&entry=ttu>

Заключение

Введение инновационных технологий в методику преподавания общеобразовательных дисциплин имеет множество преимуществ. Они позволяют сделать учебный процесс более интерактивным, увлекательным и эффективным. Применение таких технологий, как компьютерные программы, интерактивные доски, онлайн-ресурсы и другие, позволяет обучающимся активно взаимодействовать с материалом, развивать навыки коммуникации и повышать мотивацию к изучению дисциплины. В целом, использование инновационных технологий в преподавании общеобразовательных дисциплин является важным шагом в образовании и способствует более качественному обучению. Все технологии направлены на развитие всех форм мышления обучающегося, которое поможет стать развитой личностью и обеспечит постоянное развитие выпускника после окончания колледжа, поможет им быстро адаптироваться к изменяющимся условиям жизни и быть конкурентноспособными на рынке труда.

Список литературы:

1. Сериков В.В. Личностно-ориентированное образование // Педагогика. 1994. №5.
2. Якиманская И. С. Технология личностно - ориентированного образования. - М., 2000.
3. Зайцева С. А., Иванов В. В. Современные информационные технологии в образовании. URL: <http://sgpu2004.narod.ru/infotek/infotek2.htm>
4. ИКТ на уроках истории. – URL: <http://wiki.vspu.ru/workroom/ikto/m5/ludmila/physics>.

5. Расулова М.Ж. Использование информационно-коммуникативных технологий на уроках английского языка. г. Санкт- Петербург, 2012г.
6. Центр педагогического мастерства АОО «НИШ» (2016) Руководство для учителя. Образовательная программа профессионального развития педагогических кадров в общеобразовательных школах «Рефлексия в практике».
7. <https://learningapps.org/index.php?page=2&s=&category=3>
8. Интернет- ресурсы.

ФОРМИРОВАНИЕ И ПОДГОТОВКА СПЕЦИАЛИСТОВ ПО КОМПЕТЕНЦИИ «СВАРОЧНЫЕ ТЕХНОЛОГИИ» В ПРАКТИКЕ МОЕГО УЧЕБНОГО ЗАВЕДЕНИЯ

Токкабулова Фариза Ерсайиновна

мастер производственного обучения,
КГКП Житикаринский политехнический колледж

Аннотация: Статья посвящена одной из ключевых проблем в формировании и подготовки профессиональной компетентности будущих специалистов. Реализация рабочей профессии, как инструмент для реформирования и модернизации профессиональной компетенции молодого специалиста дает дополнительные возможности для повышения профессионализма.

Аннотация: Мақала болашақ мамандардың кәсіби кәзіреттілігін қалыптастыру мен оқытудағы негізгі мәселелердің біріне арналған. Жұмысшы кәсібін жүзеге асыру жас маманның кәсіби құзыреттілігін реформалау және жаңғырту құралы ретінде кәсібилікті арттыруға қосымша мүмкіндіктер береді.

Abstract: The article is devoted to one of the key problems in the formation and training of professional competence of future specialists. The implementation of a working profession, as a tool for reforming and modernizing the professional competence of a young specialist, provides additional opportunities for improving professionalism.

Ключевые слова: компетенция, компетентность, обучение, молодой специалист, профессионализм.

Золотое гнездо — это птица с жесткими крыльями, идущая по стенам университета. Таким образом, он вылетает из вуза, держа бразды правления какой-то специальности. «Молодой специалист» с момента трудоустройства в сферу, в которую влюблена душа, теперь является маяком, который дарит яркий свет стране. Уместно под этим словом понимать пылкую молодую, активную и новаторскую личность с огнем в груди.

Я, Токкабулова Фариза Ерсайиновна, окончила бакалавр «Профессиональное обучение» в Казахском национально-техническом университете имени К.И.Сатпаева на отлично, работаю в колледже мастером производственного обучения по специальности «Сварочное дело», мне очень нравится моя профессия и нисколько не жалею, что посвящаю свою жизнь подготовке квалифицированных кадров.

Наш колледж, как современное, гибкое, инновационное учебное заведение, в первую очередь направляет все свои силы и возможности на укрепление материально-технической базы. Именно благодаря новому оборудованию возможна подготовка специалиста, способного быстро адаптироваться на современных промышленных предприятиях.

В целях укрепления материально-технической базы колледж продолжает реализацию проекта «Жас маман», в рамках которого наше учебное заведение уже в данное время обладает уникальным сварочным оборудованием, способным решать любые производственные задачи. Для создания современной мастерской я, как мастер принимала непосредственное участие в рабочей группе по подбору перечня сварочного оборудования, их приемки и проектированию

сварочных постов мастерской с целью создания комфортных условий для обучающихся и мастеров производственного обучения.

Сегодня в рамках реализации кредитно-модульной технологии мною реализовывается профессиональный модуль «Сварка и резка электрической дугой». Основой для разработки материала рабочей программы являлись паспорта и руководства по эксплуатации сварочных аппаратов зарубежного производства TERRA, Fronius, ESAB, СЕА, на которых после освоения теоретического материала, обучающиеся приобретают и закрепляют навыки работы.

В 2023 году наш колледж стал Центром компетенций для подготовки, и повышения квалификации специалистов Сварочного дела, что является этапами реализации методических рекомендаций проекта Жас Маман» и «Дорожной карты» колледжа. Создание Центра позволят педагогам и обучающимся повышать профессиональные навыки сварочного дела, так на сегодняшний день мною проведен конкурс профессионального мастерства по стандартам WolrdSkills по компетенции «Сварочные технологии». Призовые места 1 и 3 место забрали мои студенты, кроме того, победитель будет представлять колледж на Региональном чемпионате WolrdSkills. Также мною разработана документация с техническим описанием, необходимая для проведения в июне 2023 года демонстрационного экзамена, что позволит выявить наиболее компетентных и высококвалифицированных обучающихся.

Я с гордостью считаю, преподавание предметов специальных дисциплин и производственного обучения, необходимы в целях подготовки кадров рабочих профессий. Каждый мой урок, наполнен различными подходами, интересен по-новому. В зависимости от уровня мыслительных навыков обучающихся, задания группируются и находят применение различные методы оценки. Я считаю, что мои цели обучения раскрывают полное содержание учебного материала, потому что использую активные методы обучения которые реализую через вышеуказанные технологии.

Работа в виртуальном пространстве, в котором обучающиеся будут получать образовательные материалы в электронной форме, дает неоспоримое преимущество. Обучение становится намного эффективнее, особенно если к каким-либо текстовым материалам прикреплены презентации, изображения, аудио-, видеоматериалы, которые не могут не остаться в памяти слушателя. Альтернативным вариантом в данном случае может стать использование виртуальных досок. Для успешного осуществления дистанционного, а также индивидуального и совместного обучения в условиях проектной деятельности обучающихся использую онлайн-доски Padlet, Miro, Google Jamboard, для быстрой проверки тестов использую онлайн тесты Online Test Pad, Kahoot, Google test что позволяет реализовать один из важнейших принципов дидактики – принцип наглядности, а значит обеспечить высокий уровень усвоения предлагаемого материала.

В данное время идет активная работа по разработке образовательных программ с учетом опыта зарубежного партнера и требований WorldSkills. Коллектив колледжа совместно с работодателями провел работу по анализу результатов обучения необходимых рабочих кадров.

С целью реализации дорожной карты в рамках проекта «Жас Маман» пункта 3.3 «Стажировка преподавателей специальных дисциплин и мастеров производственного обучения» и приобретения профессиональных и коммуникативных компетенций на основе ознакомления с современными достижениями техники и технологии градообразующего предприятия АО «Костанайские минералы» с 01.11.2021 года Я проходила стажировку на локомотивном участке.

Социальные партнеры в тесном взаимодействии с заведующими мастерскими и преподавателями специальных дисциплин колледжа выстраивают дальнейший вектор развития сотрудничества.

Уже сегодня учебное оборудование, закупленное в рамках реализации проекта «Жас маман», функционирует на полную мощность. Моя группа начала обучение на новом оборудовании по квалификации «Сварочное дело»

Современное оборудование сварочной мастерской необходимо для подготовки специальности Электрогазосварщик в соответствии с требованиями WorldSkills, которое включает в себя рабочие столы с комплектом сварочных аппаратов. Оснащение зарубежного оборудования позволят выполнять сварку электрической дугой, автоматической сваркой, аргоном, а также навыкам плазменной резки.

Я как мастер производственного обучения убеждена, что реализация оборудования в свою очередь повысит престиж системы технического и профессионального образования, в купе с внедрением современных образовательных технологий, академической свободы для колледжей, обновлением содержания образования, в целом позволят повысить качество предоставляемых образовательных услуг. Реализует рабочей профессии, как необходимость для реформирования и модернизации профессиональной компетенции молодого специалиста, которые дают дополнительные возможности для повышения профессионализма.

Список литературы:

1. Макаренко А.С. Собр. соч. Т.1. М., 1957. С. 189.

Интернет ресурсы:

1. <https://adilet.zan.kz/rus/docs/V1900018681>
2. <https://infourok.ru/statya-na-temu-rol-mastera-proizvodstvennogo-obucheniya-v-podgotovke-kvalificirovannih-rabochih-luganskoy-narodnoy-respubliki-2857464.html>
3. <https://teacher.yandex.ru/posts/doska-padlet-dlya-prepodavatelya-stsenarii-ispolzovaniya>
4. <https://infourok.ru/zhas-maman-men%D1%96%D2%A3-mekteb%D1%96mn%D1%96%D2%A3-model%D1%96-4587328.html>
5. <https://zhitcollege.edu.kz/proekt-zhas-maman/proekt-zhas-maman1>
6. <https://cloud.mail.ru/public/ELyB/qVeZ34gFF>
7. <http://www.juristu.su/sovety-yuristu/1497-kto-takoy-molodoy-specialist.html>

ПРОБЛЕМНОЕ ОБУЧЕНИЕ КАК СРЕДСТВО РАЗВИТИЯ ПРОФЕССИОНАЛЬНЫХ КОМПЕТЕНЦИЙ НА УРОКАХ СПЕЦИАЛЬНЫХ ДИСЦИПЛИН И ПРОИЗВОДСТВЕННОГО ОБУЧЕНИЯ.

Нуржанов Аблай Абдулкаримович
Курмамбаев Марат Дисенбаевич

преподаватель специальных дисциплин
мастер производственного обучения

КГКП «Аулиекольский сельскохозяйственный колледж»

Аннотация. В основе доклада освещен собственный опыт педагогов колледжа использования проблемного обучения как средства развития профессиональных компетенций на уроках специальных дисциплин и производственного обучения. В докладе говорится об эффективности применения в работе педагогов проблемного обучения, дано описание этого метода и создание на уроках проблемных ситуаций. Данная образовательная технология дает возможность студенту рассуждать, искать выход, творчески мыслить. Рассмотрены различные производственные ситуации на уроках производственного обучения, где каждый студент пытается дать свой собственный вариант ответа и обязательно высказывает любую версию, даже неправильную.

Самостоятельное решение проблемных ситуаций ведет к глубокому усвоению обучающимися соответствующих вопросов дисциплины или модуля и способствует интенсивному умственному развитию.

Проблемные ситуации стимулируют развитие профессиональных умений и навыков.

Түйін. Баяндама колледж оқытушыларының проблемалық оқытуды арнайы пәндер мен өндірістік оқыту сабақтарында кәсіби құзыреттіліктерді дамыту құралы ретінде пайдалану тәжірибесіне негізделген. Баяндамада мұғалімнің жұмысында проблемалық оқытуды қолданудың тиімділігі туралы айтылады, бұл әдістің сипаттамасы және сабақта проблемалық жағдаяттар құру қарастырылған. Бұл білім беру технологиясы оқушыға ой қорытуға, одан шығудың жолын іздеуге, шығармашылықпен ойлауға мүмкіндік береді. Өндірістік оқыту сабақтарында әр түрлі өндірістік жағдаяттар қарастырылады, мұнда әрбір студент өз жауабын беруге тырысады және кез келген нұсқаны, тіпті қатесін де міндетті түрде жеткізеді.

Проблемалық жағдаяттарды өз бетінше шешу студенттердің пәннің немесе модульдің өзекті мәселелерін терең түсінуіне әкеледі және интенсивті психикалық дамуына ықпал етеді.

Проблемалық жағдаяттар кәсіби дағдылардың дамуына түрткі болады.

Abstract. The report is based on the college teachers' own experience of using problem-based learning as a means of developing professional competencies in the lessons of special disciplines and industrial training. The report talks about the effectiveness of using problem-based learning in the work of teachers, provides a description of this method and the creation of problem situations in lessons. This educational technology allows the student to reason, look for a way out, and think creatively. Various production situations are considered in industrial training lessons, where each student tries to give his own answer and is sure to express any version, even the wrong one.

Independent solution of problem situations leads to students' deep understanding of the relevant issues of the discipline or module and contributes to intensive mental development.

Problem situations stimulate the development of professional skills.

Ключевые слова: учебная проблема, проблемная ситуация, проблемное обучение, побуждение студентов, решение проблемы

Проблемный метод ставит своей целью развитие эвристических умений учащихся в процессе разрешения проблемных ситуаций, которые могут носить как практический, так и теоретико-познавательный характер. Это организованный преподавателем способ активного взаимодействия учащихся с проблемно представленным содержанием обучения, в ходе которого он приобщается к объективным противоречиям научного знания и способам их разрешения, учится мыслить и творчески усваивать знания.

Описание метода

Проблемное обучение — система методов и средств обучения, основой которого выступает моделирование реального творческого процесса за счет создания проблемной ситуации и управления поиском решения проблемы. Усвоения новых знаний при этом происходит как самостоятельное открытие их учащимися с помощью учителя. Для этого необходимо действие двух факторов:

1. Возникновение познавательной потребности, значимой для студентов и локализуемой в определенном учебном материале;
2. Овладение новыми обобщенными знаниями, необходимыми для выполнения определенных задач.

Проблемное обучение является одним из наиболее эффективных средств активизации мышления студента. Суть активности, достигаемой при проблемном обучении, заключается в том, что студент должен анализировать фактический материал и оперировать им так, чтобы самому получить из него новую информацию. Другими словами, это расширение, углубление знаний при помощи ранее усвоенных знаний или новое применение прежних знаний. Нового применения прежних знаний не может дать ни преподаватель, ни книга, оно ищется и находится студентом, поставленным в соответствующую ситуацию. Это и есть поисковый метод учения как антипод методу восприятия готовых выводов преподавателя (хотя последний метод тоже вызывает определённую активность студента). Как показали исследования, можно выделить наиболее характерные для педагогической практики типы проблемных ситуаций, общее для всех предметных дисциплин:

- Студент не знает способа решения поставленной задачи, не может ответить на проблемный вопрос, дать объяснение новому факту в учебной или жизненной ситуации;
- Студент должен использовать ранее усвоенные знания в новых практических условиях;
- имеется противоречие между теоретически возможным путем решения задачи и практической неосуществимостью избранного способа;
- имеется противоречие между практически достигнутым результатом выполнения учебного задания и отсутствием у обучающихся знаний для его теоретического обоснования.

Приведем некоторые из способов создания проблемных ситуаций.

1. Побуждение студентов к теоретическому объяснению явлений, фактов, внешнего несоответствия между ними.
2. Использование учебных и жизненных ситуаций, возникающих при выполнении студентами практических заданий.
3. Постановка учебных проблемных заданий на объяснение явления или поиск путей его практического применения.
4. Побуждения к анализу фактов и явлений действительности, порождающему противоречия между житейскими представлениями и научными понятиями об этих фактах.
5. Выдвижение предположений (гипотез), формулировка выводов и их опытная проверка.
6. Побуждение студентов к сравнению, сопоставлению фактов, явлений, правил, действий, в результате которых возникает проблемная ситуация.
7. Побуждение студентов к предварительному обобщению новых фактов и их сравнению с уже известными.
8. Ознакомление студентов с фактами, несущими как будто бы необъяснимый характер и приведшими в истории науки к постановке научной проблемы.
9. Организация межпредметных связей.
10. Варьирование задачи, переформулировка вопроса.

Проблемные ситуации возникают при наличии проблемы. Какова же природа проблемы, возникающей в процессе обучения? Учебная проблема не тождественна задаче. Основными элементами учебной проблемы являются «известное» и «неизвестное» (нужно

найти «связь», «отношение» между известным и неизвестным). В условиях задачи обязательно содержатся такие элементы, как «данное» и «требования». Учебная проблема – это форма проявления логико-психологического противоречия процесса усвоения, определяющее направление умственного поиска, пробуждающее интерес к исследованию (объяснению) сущности неизвестного и ведущее к усвоению нового понятия или нового способа действия.

Постановка учебной проблемы осуществляется в несколько этапов:

1. анализ проблемной ситуации;
2. осознание сущности затруднения – видение проблемы;
3. словесная формулировка проблемы.

Процесс решения учебной проблемы

Решение любой проблемы начинается с ее правильной и четкой формулировки. Процесс формулировки означает, что ученик уже понимает возникшую перед ним задачу и в известной мере видит, «нащупывает» пути ее решения, то есть, составляет план решения, затем осуществляет план и «оглядывается назад» (изучение полученного решения). Существует три вида решения проблемы в зависимости от наличия у решающего определенного опыта в отношении данного класса проблемных задач:

1. Решение задач, относительно которых у решающего нет никакого прежнего опыта. В этих случаях субъект идет путем проб и ошибок до тех пор, пока одна из проб более или менее случайно не приведет к решению проблемы.
2. Ситуации, относительно которых у человека имеются некоторые формулы, схемы и другие виды опыта. Решение происходит здесь в форме узнавания в предложенной ситуации одной из имеющихся схем.
3. Ситуации, когда у человека имеется некоторый опыт, но опыт этот во всей его совокупности не позволяет ему решить данную проблему. Решение здесь состоит в том, что создаются на основе анализа условий задачи специально для данного случая новая, не имевшаяся ранее схема действий.

Существенной чертой процесса решения проблем является сбор информации о признаках и свойствах элементов, составляющих проблемную ситуацию. Логика решения учебной проблемы включает:

- составление плана решения проблемы (план обязательно включает в себя выбор вариантов решения),
- выдвижение предположения и обоснование гипотезы (возникает в результате «мысленного забега вперед»);
- доказательство гипотезы (осуществляется путем выведения из гипотезы следствий, которые проверяются);
- проверка решения проблемы (сопоставление цели, требования задачи и полученного результата, соответствие теоретических выводов практике);
- повторение и анализ процесса решения.

Решение учебной проблемы есть результат преодоления противоречий учебного процесса вообще и основного противоречия познавательной проблемы в частности, есть результат активного мыслительного процесса, при котором отбрасываются неверные гипотезы и выбираются правильные, обоснованные. Решение учащимися проблемы имеет огромное преимущество перед простым заучиванием готовой информации, которое заключается в том, что при решении проблемы учащийся активно мыслит. А это приводит не только к прочности и глубине знаний, приобретенных самостоятельно, но и к ценнейшему качеству ума – умению ориентироваться в любой ситуации и самостоятельно находить пути решения любой проблемы.

Для организации проблемного обучения и управления мыслительной деятельностью ученика важное значение имеет деление вопросов на основе принципа проблемности: вопросы бывают информационные и проблемные. Вопросы, задающиеся с целью получения ответов, содержащих известные знания, называются информационными вопросами. Такие вопросы не возбуждают активную мыслительную деятельность учащихся, память без напряжения ума

работает в поисках имеющейся в кладовых мозга готовой информации. Вопрос, на который учащийся должен искать готовый ответ, не имеет проблемного характера. Проблемными являются те вопросы, которые вызывают интеллектуальные затруднения у учащихся, поскольку ответ на них не содержится не в прежних знаниях ученика, ни в предъявляемой учителем информации. Проблемный вопрос содержит в себе еще не раскрытую (учащимися) проблему, область неизвестного, новые знания, для добывания которых необходимо какое-то интеллектуальное действие, определенный целенаправленный мыслительный процесс.

Список литературы:

1. Ильницкая И.А. Проблемные ситуации и пути их создания на уроке. - М.: Знание, 1985.
2. Селевко Г.К. Современные образовательные технологии ДОС. Учебное пособие. М.: Народное образование, 1998. 256 с.
3. Интернет – ресурс

РЕАЛИЗАЦИЯ МЕТОДИКИ СЕРТИФИКАЦИОННОГО ОБУЧЕНИЯ РАБОТЕ В СИСТЕМЕ «1С: ПРЕДПРИЯТИЕ 8.3»

Абдулина Гульнара Бибиталиевна

преподаватель специальных дисциплин,

КГКП «Костанайский индустриально-педагогический колледж»

Аннотация: Рассматриваются вопросы реализации методики сертификационного обучения в рамках системы «1С:Предприятие 8.3». Основной акцент делается на анализе эффективности и применения данной методики для повышения квалификации специалистов в области работы с указанной программной платформой. Исследуются ключевые аспекты процесса обучения, включая выбор оптимальных учебных материалов, методов оценки знаний и структурирование учебного процесса.

Түйін: "1С:Кәсіпорын 8.3" жүйесі шеңберінде сертификаттық оқыту әдістемесін іске асыру мәселелері қаралады. Аталған бағдарламалық платформамен жұмыс саласындағы мамандардың біліктілігін арттыру үшін осы әдістеменің тиімділігі мен қолданылуын талдауға баса назар аударылады. Оқу процесінің негізгі аспектілері, соның ішінде оңтайлы оқу материалдарын таңдау, білімді бағалау әдістері және оқу процесін құрылымдау зерттеледі.

Abstract: The issues of implementation of the certification training methodology within the framework of the 1C system are considered: "Enterprise 8.3". The main focus is on the analysis of the effectiveness and application of this technique to improve the skills of specialists in the field of working with the specified software platform. The key aspects of the learning process are investigated, including the choice of optimal learning materials, methods of knowledge assessment and structuring of the learning process.

Ключевые слова: сертификационный модуль, сертификационный курс, фирма «1С», платформе «1С:Предприятие 8», ИТ-специалисты.

Колледжи включают в рабочий учебный план профессиональные модули по выбору, ориентированные на запросы рынка труда. В общем случае эти модули являются учебными и не соответствуют сертификационной подготовке. Однако из них можно выделить подмножество тех, что ориентированы на получение студентом соответствующего профессионального сертификата после их прохождения [1]. Для таких профессиональных модулей в рамках настоящего исследования предлагается ввести термин сертификационный модуль, под которой будет пониматься профессиональный модуль, соответствующая по содержанию оригинальным сертификационным курсам, но отличающаяся методами обучения, освоение которой позволяет получить сертификат внешних фирм на этапе обучения в колледже. Другими словами, сертификационный модуль, с одной стороны, по содержанию

и методам контроля должна включать курс фирмы-вендора (но может выходить за эти рамки), с другой стороны, по объемам и видам учебной деятельности должна соответствовать учебному плану колледжа.

Условиями реализации таких модулей являются:

1) Наличие у колледжа соответствующей лицензии на использование изучаемой программной системы в рамках учебного процесса.

2) Наличие информационной облачной среды колледжа, в которой может быть создана информационная облачная среда модуля.

3) Наличие электронно-учебного комплекса (ЭУМК) с полным обеспечением всех видов учебной деятельности, включая самостоятельную работу.

4) Знание преподавателем требований и условий проведения сертификационных курсов сторонней фирмы. [2]

Организация сертификационной дисциплины позволяет студентам на стадии получения образования получить сертификат сторонней фирмы. Данный подход имеет плюсов, как для выпускников, так и для работодателей.

Выпускник в данном случае имеет:

- официальное подтверждение высокой квалификации, опыта и навыков работы с наиболее массовыми программами автоматизации управления и учета;
- преимущества при продвижении по службе или приеме на работу;
- уважение и доверие руководства и сотрудников;
- уверенность в своих знаниях и способностях.

Работодателю позволит:

- иметь объективные критерии оценки профессиональных способностей при приеме сотрудников на работу, продвижении их по службе или поощрении;
- уменьшение затрат времени и средств на обучение и подготовку сотрудников;
- повышение качества работы предприятия, минимизацию рисков и проблем.

Можно сформулировать принципы построения сертификационной дисциплины:

- соответствие содержания профессионального модуля и контроля ее усвоения курсам фирм-вендоров;
- соответствие учебному плану колледжа;
- методическая эффективность;
- ориентация на самостоятельную работу студентов. [3]

Учебно-методический комплекс (УМК) адресован, прежде всего, студенту. Для него это своеобразный компас, помогающий ориентироваться в содержании профессионального модуля, последовательности её изучения, разделах и требованиях к уровню её освоения. УМК позволяет студенту оптимально организовать работу над курсом, обеспечивая учебной и методической информацией. Рабочий учебный план специальности 06130100 «Программное обеспечение (по видам)» включает модуль «ПМ 05 Создание информационной справочной поддержки» (цикл профессиональных модулей) общим объемом 24 кредита, из них 1,5 кредита (36 часов) – аудиторные (лекции), 2,5 кредита (60 часов) лабораторных занятий, 6 кредитов (144 часов) профессиональной практики. Таким образом, в соответствии с позициями учебного плана по специальности разрабатывается необходимый минимум методического обеспечения дисциплины, который включает в себя планы лекционных работ, лабораторные работы, системы текущего и итогового контроля.

Исходя из выделенного минимума учебно-методический комплекс, структурно состоит из следующих компонентов [4]:

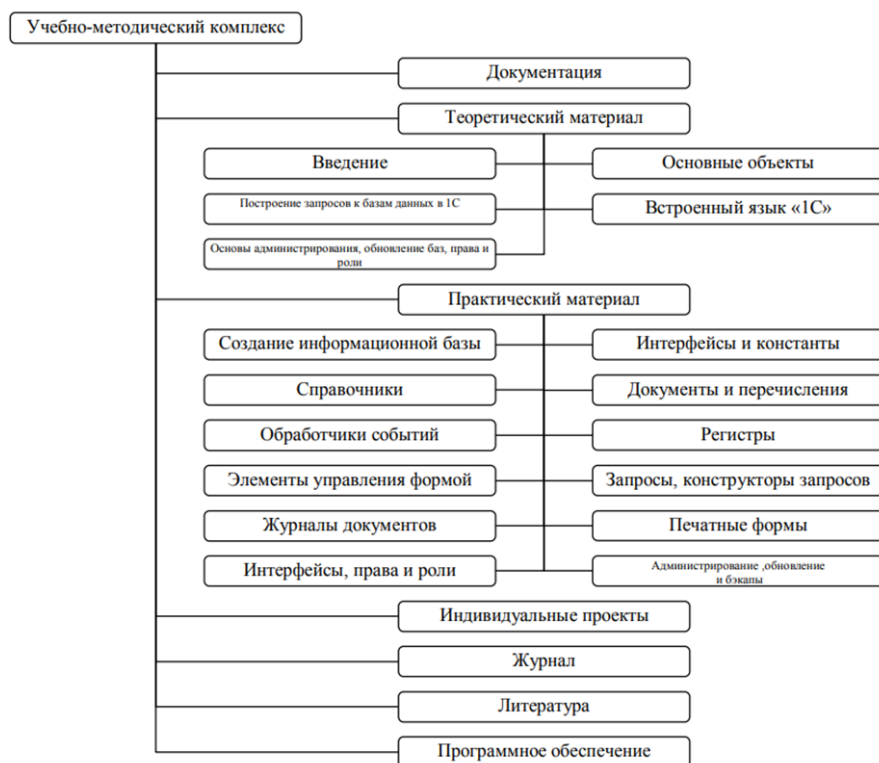

Рисунок 1. Структура учебно-методического комплекса

Одной из форм повышения уровня профессионализма являются конкурсы. Основная цель подобных конкурсов – выявление талантливых и творческих студентов., способных к активному пополнению своих знаний, сочетающих личные и общественные интересы, обладающих навыками общения, поведения, самооценки. В процессе подготовки и проведения конкурсов профессионального мастерства у студентов ликвидируются некоторые пробелы в знаниях, вырабатываются умения решать проблемные задачи [5].

Ежегодно фирма «1С» организует Студенческие 1С:Соревнования:

- Международная олимпиада по программированию учетно-аналитических задач на платформе «1С:Предприятие 8» и web-программированию.
- Международный конкурс дипломных проектов с применением технологий 1С.

Участие в конкурсе – хорошая возможность встретиться с единомышленниками и работодателями. Участники конкурса имеют возможность бесплатно пройти тестирование «1С:Профессионал» и получить официальный сертификат «1С», который высоко ценится работодателями.

Участие в олимпиаде – хорошая возможность для учебных заведений оценить качество преподавания профильных дисциплин, повысить мотивацию учащихся и практическую ориентированность учебных курсов, заложить основы перспективного сотрудничества с бизнес-средой, повысить свою привлекательность среди абитуриентов

Сопоставление результатов работы с поставленными задачами позволяет заключить следующее:

1) Анализ актуальных требований работодателей позволяет заключить, что специалисты «1С», являются востребованными в разных сферах. Это связано с популярностью и распространенностью данной системы. Самым большим набором компетенций должны обладать ИТ-специалисты. Одним из требований работодателей к таким специалистам, является наличие сертификата «1С:Профессионал».

2) Произведено сопоставление профессиональных модулей и сертификационных курсов фирмы «1С». С учетом выделенных на освоение модуля часов составлено рабочий учебный план и разработана структура курса.

3) Разработан и реализован в среде Moodle учебно-методический комплекс для подготовки к сертификации «1С:Профессионал», обеспечивающий все виды учебной деятельности.

4) Подготовка основывается на методах организации самостоятельной работы как в аудитории, так и вне ее.

5) В ходе опытно-поисковой работы доказана результативность применения предложенной методики, которая обеспечивает сертификационную подготовку «1С» в рамках профессионального модуля [6].

Список литературы:

1. «1С:Профессионал» – сертификация пользователей ПП "1С:Предприятие". // URL: <http://1c.ru/> URL: <http://1c.ru/prof/prof.htm> (дата обращения: 06.04.2017).
2. 1С : Предприятие версия для обучения программированию // Online 1С URL: <http://online.1c.ru/catalog/free/learning.php> (дата обращения: 19.05.2017).
3. 1С:Комплексная автоматизация 8 // <http://infostart.ru> URL: <http://infostart.ru/public/428458/> (дата обращения: 05.05.2017).
4. 1С:Предприятие 8.3. Версия для обучения программированию // 1С:Предприятие 8 URL: http://v8.1c.ru/edu/platform_training.htm (дата обращения: 19.05.2017).
5. Власова Л.Г. Использование программных продуктов "1С" в учебном процессе по курсу Организация и планирование производства" // Сборник научных трудов 14-й международной научно-практической конференции "Новые информационные технологии в образовании" (Применение технологий "1С" для повышения эффективности деятельности организаций образования) 28– 29 января 2014 г. – Часть 1.– М.: ООО "1С-Паблишинг", 2014. С. 166–169.
6. Встраивание сертифицированных курсов фирмы «1С» в образовательные программы вузов и ссузов // URL: https://1c.ru/csopart/rus/partners/training/cso/teachers_cso_u32.jsp (дата обращения: 06.04.2017)

ПРЕДМЕТНО-ЯЗЫКОВЫЙ ИНТЕГРИРОВАННЫЙ ПОДХОД В ПРОЦЕССЕ ОБУЧЕНИЯ (ИЗ ОПЫТА ПРЕПОДАВАНИЯ ЭКОНОМИЧЕСКИХ ДИСЦИПЛИН)

Айсина Алия Габбасовна

преподаватель специальных дисциплин,
КГКП «Костанайский строительный колледж»,

Аннотация: Актуальность исследования обусловлена необходимостью поиска, разработки и внедрения в образовательный процесс новых эффективных методик, способствующих повышению качества языкового образования в колледже, которые учитывали бы многоаспектность феномена билингвизма, потенциал студентов к многоязычию в процессе обучения специальных дисциплин.

Ключевые слова: билингвизм, интеграция, обучение, методика, исследование, приемы.

Мы все не понаслышке знаем о проблемах форсированного внедрения трехязычия в сфере образования. Данная реформа доставила немало хлопот как студентам различных учебных заведений, так и преподавателям школ, колледжей и университетов. В Интернете можно было прочесть множество отзывов неравнодушных к отечественным реформам граждан, среди которых были и такие как: «дети смогут справиться, а учителя под вопросом», «это как откусить три яблока по одному разу и выбросить. Мы получим такое поколение, которое ни на одном языке не сможет выразить ясно свою мысль и мыслить ясно», и т.д.

Современные реалии процесса обучения также требуют развития обучения новым навыкам и компетенциям. И здесь стоит вопрос не поддержания реформ, а как данность, необходимость: как осуществлять учебный процесс в конкретных нестандартных ситуациях?

А ситуации таковы: у нас, в строительном колледже, есть случаи, когда в одной учебной группе могут обучаться студенты, закончившие школы с государственным и русским языками обучения. Такая обстановка, видимо, возникла с текущими вопросами приемной комиссии: перебор, недобор абитуриентов по отдельным специальностям. Для нас, преподавателей, это большая образовательная проблема: как вести занятия в таких смешанных группах?

В первую очередь, куратор и преподаватели должны решить вопрос о социальной адаптации таких студентов в отдельно взятой группе. Если будет установлено взаимодействие в коллективе, языковой барьер будет преодолен легко и быстро. Все это влияет на успешность обучения и уровень профессиональной подготовки студентов. Важную роль в адаптации студентов играют преподаватели. Необходимо вникать в трудности студентов в процессе обучения, акцентировать внимание на конкретных проблемах: что привело к дисбалансу процесса обучения, к понижению мотивации обучающегося, к его стрессовому состоянию?

Конечно, не выход из ситуации: дать перевод нового учебного материала отдельным студентам, а самому заниматься с остальными обучающимися. Что же тогда делать?

Методика одновременного преподавания на государственном и русском языках обучения, я считаю, должна строиться в виде *обучения через содержание*. Это процесс, в котором изучение конкретной дисциплины должно находиться в центре внимания как обучающихся, так и преподавателя, а языковая передача должна осуществляться как бы «попутно» - в процессе усвоения предметного содержания этой дисциплины.

В целях активизации языкового обучения и повышения при этом эффективности усвоения материала, можно предложить некоторые приемы и методы, которые я применяю в собственной педагогической практике.

1. Работа с глоссарием (терминологическим словарем) лежит в основе формирования понятийного мышления у студентов, что необходимо как для будущей профессиональной деятельности, так и для расширения специального лексического запаса.

После изучения темы, студентам предлагается перевод новых терминов на государственном языке.

Например:

Такырып: Кәсіпорын- шаруашылық жүргізу объектісі ретінде

Тема: Предприятие- как объект хозяйствования

предприятие - кәсіпорын

производство – өндіріс

основное производство - негізгі өндіріс

товарное производство- тауарлы өндіріс

способ производства- өндіріс әдісі

средства производства - өндіріс құралдары и т.д.

На устном или письменном опросе проверяется как знание изученных терминов, так и их перевод на государственном языке.

Уже известные, повторяемые понятия (характеристики) пройденной темы, при изучении нового материала, сразу предлагаются на государственном языке: студенты должны самостоятельно перевести данный термин или словосочетание на русский язык.

Например:

Такырып: Кәсіпорынның негізгі құралдары

Негізгі өндірістік қорлар-?

Негізгі өндірістік емес қорлар-?

(кәсіпорын, өндіріс, негізгі, құралдар - изученные понятия).

Значимость составления и использования терминологического словаря при таком обучении заключается в обогащении словарного запаса у студентов:

- количественное увеличение слов и качественное совершенствование имеющегося запаса слов;
- обучение умению пользоваться известными и вновь усвоенными словами.

2) Прием «Ассоциация»

Студентам предлагается ответить на вопрос: «Какие ассоциации у вас возникают, когда вы слышите слово «конкуренция»- «бәсеке»? Они перечисляют все возникшие ассоциации, которые преподаватель записывает на доске с обязательным переводом: борьба/ күрес, соперничество/жарысу, столкновение/ қақтығысу, рынок/ нарық, покупатель/ сатып алушы, продавец/ сатушы, цена /баға, реклама/жарнама, хорошее качество товаров/тауарлардың жақсы сапасы и др. Применение метода ассоциаций способствует развитию творческой активности и логического мышления обучающихся, совершенствует механизмы запоминания, обогащает словарный запас.

3) Прием «Синквейн».

Синквейн (от французского слова «sing» - пять) – стихотворение, состоящее из пяти строк. Составление синквейна требует от студента изложения учебного материала в нескольких значимых словах, емких и кратких выражениях. Это форма свободного творчества, но по определенным правилам [1, с. 54]

Алгоритм создания синквейна:

- 1 строка – экономическое понятие, определяющее содержание синквейна.
- 2 строка – два прилагательных, характеризующее экономическое понятие.
- 3 строка – три глагола, обозначающих ключевое понятие в действии.
- 4 строка – фраза (предложение из 4-х слов), раскрывающая суть понятия.
- 5 строка – существительное-синоним к экономическому понятию.

Студентам предлагается составить синквейны по понятиям пройденной темы: как на русском, так и на государственном языках.

Например: «Предпринимательство» (тема «Рыночный механизм и принципы функционирования»)

- Предпринимательство
- Индивидуальное, коллективное
- Осуществляет, получает, управляет
- Инициативная самостоятельная деятельность граждан
- Бизнес

- Кәсіпкерлік
- Жеке, ұжымдық
- Жүзеге асырады, алады, басқарады
- Азаматтардың бастамашылық дербес қызметі
- Бизнес

4) Прием «Написание эссе»

Это одна из форм самостоятельной работы, имеющей творческий характер. Студентам предлагается написать свободное письмо на заданную тему по выбору. Например: «Рынок: благо или зло для общества?» («Нарық: қоғам үшін игілік немесе жамандық?»). При составлении эссе обучающимся рекомендуется в начале выразить мысли на русском языке, а потом перевести на государственный. В структуру эссе также входит составление терминологического словаря по новым понятиям.

Такое обучение предполагает перевод и последующую фиксацию полученной информации в виде письменного сообщения. Написание эссе по экономике на государственном языке – очень ответственное задание, требующее от студента не просто владения языковым материалом, но и умения мыслить на данном языке.

Данный прием предполагает формирование у студентов следующих компетенций:

- совершенствование навыков речевого общения на русском и государственном языках;
- формирование навыков поиска, обработки информации на двух языках;
- применение полученных навыков в деловой переписке.

5) Прием “Кластер”

Это графический приём систематизации материала. Кластер оформляется в виде грозди или модели планеты со спутниками. Каждое новое слово образует собой новое ядро, которое вызывает дальнейшие ассоциации. Таким образом, создаются ассоциативные цепочки. Преподаватель предлагает студентам самостоятельно составить кластер для обобщения пройденного материала. Рекомендуется казахские и русские слова писать разными цветами, чтобы можно было легко сфокусироваться на одном или другом языке при необходимости. Данное задание даёт возможность преподавателю отслеживать понимание студентами темы, а также обогащает их словарный запас на государственном языке.

б) **Применение игровых технологий.** Применение словесных (языковых) и подвижных дидактических игр в образовательной деятельности с использованием игровой атрибутики

[2, с. 518]. Например, игра «Переводчик». Предмет игры: мяч среднего размера. Описание игры: преподаватель бросает мяч обучающемуся, произнеся определенное слово, а он должен передать мяч обратно, произнеся при этом переведенное на русский (или казахский) язык слово. Например: производство- өндіріс, пайда –прибыль и т.д. Словесные игры дают возможность тренировать внимание, память и проявлять эрудицию в игровой форме.

7) Установите соответствие между понятиями и определениями:

№	Определения		Понятия
1	Бұл жүйе ұрпақтан-ұрпаққа жалғасып келе жатқан дәстүрлерге негізделген	А	Не? Қалай? Кім үшін?
2	Эта система характеризуется государственной собственности на все материальные ресурсы	Б	Рыночная экономическая система
3	Бұл жүйе ресурстарға жеке меншікпен сипатталады	В	Экономические ресурсы
4	Основные вопросы экономики	Г	Жоспарлы экономикалық жүйе
5	Барлық экономикалық жүйелерде өндіріс процесін жүргізуге қажет	Д	Традиционная экономическая система

Приемы: **соотнесение, комбинация.** Задание для закрепления понятий «термин-понятие» на казахском и русском языках.

Актуальность исследования обусловлена необходимостью поиска, разработки и внедрения в образовательный процесс новых эффективных методик, способствующих повышению качества языкового образования в колледже, которые учитывали бы многоаспектность феномена билингвизма, потенциал студентов к многоязычию в процессе обучения специальных дисциплин.

Внедрение методики взаимосвязанного формирования элементов билингвизма в рамках обучения специальных дисциплин требует совершенствования содержания и структуры учебных программ и учебников. Это кропотливая и объемная работа, на наш взгляд, необходимая для определения перспективы трехязычного образования. Мною предпринята попытка показать методику по формированию метаязыковых умений, с интеграцией в процессе обучения специальных дисциплин. Необходимо экспериментировать, делиться опытом, внедрять, совершенствовать - только тогда мы достигнем ожидаемых результатов.

Знакомство с основной лексикой по определенным специальностям, активное усвоение терминологии, грамматических и синтаксических особенностей, характерных для данной специальности, умение вести беседу, участие в дискуссиях и дебатах по проблемам специальности на государственном и русском языках должно способствовать преодолению языкового барьера, разрушению культурных стереотипов, развитию социально-культурной и межкультурной компетенции будущих специалистов [3, с. 133].

В условиях глобализации экономики, теснейшего переплетения информационных потоков язык становится универсальным средством профессиональной жизни, а коммуникативная компетентность выступает как одна из наиболее важных профессионально значимых характеристик. Следовательно, развитие этой компетентности — одна из первоочередных задач профессионального образования.

Список литературы:

1. Н.В. Богатенкова Технология развития критического мышления на уроках истории и краеведения Н.В.Богатенкова // Пособие для учителей – СПб.: СПбГУПМ, 2001
2. Амшонов, Х.Х. Методические приемы развития билингвизма на первой ступени образования // Фундаментальные исследования. – 2013. – №11-3. – С. 517-520 [Электронный ресурс].
3. Г.В.Елизарова Культура и обучение иностранным языкам. - СПб.: Союз, 2001.- 291с.

ДИФФЕРЕНЦИРОВАННЫЙ ПОДХОД НА ЗАНЯТИЯХ ПРОИЗВОДСТВЕННОГО ОБУЧЕНИЯ

Горшкова Флюра Флюровна

мастер производственного обучения,

КГКП «Аулиекольский сельскохозяйственный колледж»

Аннотация. В докладе говорится о необходимости применения в работе педагогов дифференцированного подхода в обучении, освещён собственный опыт использования в организации преподавания производственного обучения мастерами студентам колледжа.

Дифференциация в обучении предполагает организацию учебной деятельности с учетом индивидуальных особенностей обучающихся. Дифференцированный подход – это целенаправленное педагогическое воздействие на обучающихся, которое решает задачу оказания действенной помощи обучающемуся в совершенствовании его личности. Кроме того, поскольку основные педагогические воздействия направлены не на одного студента, а на всю группу, обучающийся меньше ощущает себя объектом постоянного контроля.

Түйін. Баяндамада педагогтардың жұмысында оқытуда сараланған тәсілді қолдану қажеттігі туралы айтылады, колледж студенттеріне өндірістік оқытуды оқытуды ұйымдастыруда шеберлердің жеке тәжірибесін пайдалану туралы баяндалады.

Оқытудағы саралау білім алушылардың жеке ерекшеліктерін ескере отырып, оқу қызметін ұйымдастыруды көздейді. Сараланған тәсіл - бұл білім алушыға оның жеке басын жетілдіруге пәрменді көмек көрсету міндетін шешетін білім алушыларға мақсатты бағытталған педагогикалық ықпал ету. Бұдан басқа, негізгі педагогикалық әсерлер бір ғана студентке емес, бүкіл топқа бағытталғандықтан, білім алушы өзін тұрақты бақылау объектісі ретінде сезінбейді.

Сараланған тәсіл, жеке ерекшеліктер, өндірістік оқыту, қызығушылық деңгейі, интернет ресурстар.

The report speaks of the need to apply a differentiated approach to teaching in the work of teachers, highlighting their own experience in organizing the teaching of industrial training by college masters.

Differentiation in training involves the organization of educational activities taking into account the individual characteristics of students. A differentiated approach is a targeted pedagogical impact on students, which solves the task of providing effective assistance to the student in improving his personality. In addition, since the main pedagogical influences are directed not at one student, but at the entire group, the student less feels himself under constant control.

Ключевые слова: дифференцированный подход, индивидуальные особенности, производственное обучение, уровень интереса, интернет ресурсы.

Дифференцированный подход позволяет мастеру производственного обучения нейтрализовать трудности у отстающих и помочь одаренным студентам. Дифференцированный подход позволяет сгладить различия в готовности к освоению специальности у обучающихся, учесть разный уровень интереса к выбранной профессии; создает условия для выявления и реализации способностей обучающихся с максимальным использованием их потенциальных возможностей.

Для повышения эффективности своих занятий я стараюсь создать необходимые условия для обучения с учетом способностей и индивидуальных особенностей обучающихся при их наличии, использую дифференцированный подход по возможности на всех этапах урока производственного обучения. Например, при изучении ПМ 01 «Выполнение первичной и тепловой кулинарной обработки продуктов с использованием различных способов», по теме: «Технология приготовления блюд из яиц и творога», «Технология приготовления горячих блюд из котлетной массы «Котлеты, биточки, тефтели»» при актуализации теоретических знаний провожу фронтальный опрос в трех направлениях:

- индивидуальные задания по карточкам для слабоуспевающих обучающихся и тех, кому сложно отвечать устно, получают дозировано, переходя от простых действий к сложным по мере освоения предыдущих действий.

Карточка № 1

Приложение № 1

Приготовление котлетной массы и полуфабрикатов из неё.

1. Укажите, чем отличается котлетная масса от рубленой:

2. Назовите части мяса, которые используют для приготовления котлетной массы:

3. Норма продуктов для приготовления 1 кг. Котлетной массы:

Наименование продукта	Вес граммы
Хлеб	
Вода или молоко	
Соль	
Перец	

4. С какой целью выбивают котлетную массу?

Приложение № 1

Карточка № 2

Заполнить таблицу

Наименование блюда	Форма полуфабриката	Панровка п.ф.	Тепловая обработка п.ф.	Гарнир	Соус
Биточки					
Котлеты					
Шницель					
Фрикадельки					
Резлет					
Тефтели					

Пока обучающиеся выполняют письменные задания по карточкам, с остальными студентами провожу викторину «Я помню», вопросы, которые могут быть:

- простыми, на знание материала теоретического обучения, например,: Для приготовления блюд из яиц используют...? или Чем отличается смешанный омлет от фаршированного? (для слабых)

- уточняющими, которые вынуждают студента формировать и выразить собственные мысли, например вопрос: «По температуре подачи блюда из творога делят на...?, или Значение хлеба в котлетной массе?» (средним);

- обучающийся отвечает на вопрос, затем правильный ответ изображается на интерактивной доске (самоконтроль).

- пока обучающиеся выполняют письменные задания по карточкам, с остальными студентами провожу викторину «Я помню», вопросы, которые могут быть:

- простыми, на знание материала теоретического обучения, например: Для приготовления блюд из яиц используют...? или Чем отличается смешанный омлет от фаршированного? (для слабых)

- уточняющими, которые вынуждают студента формировать и выразить собственные мысли, например вопрос: «По температуре подачи блюда из творога делят на...?, или Значение хлеба в котлетной массе?» (средним);

- практическими, которые требуют не только теоретических знаний, но и практических умений, например: «Как приготовить творожную массу для сырников?» (сильным).

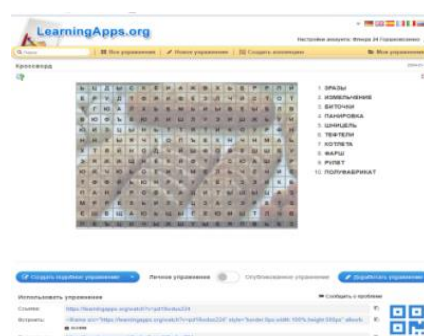
Обучающийся отвечает на вопрос, затем правильный ответ изображается на интерактивной доске (самоконтроль).

Можно использовать тематические ребусы. Разгадывая ребусы, обучающиеся развивают смекалку, воображение, интуицию, укрепляют память, прочно усваивая изучаемый материал. (сильным)

Головоломка. Найти в таблице тематические слова: котлеты, биточки, брутто, нетто, запекание, жарка, полуфабрикат и т.д. (для более слабых)

На уроках производственного обучения использую интернет ресурсы, такие как Learning, Wordwall, в программе выбираю шаблон, составляю дифференцированные задания согласно теме, в низу каждого шаблона имеется ссылка. Обучающиеся в смартфонах используя ссылку, выполняют задания по своим способностям, например: «Найдите соответствие полуфабрикатов с описанием формы?» (для слабых студентов), и «Укажите форму и подачу полуфабрикатов из котлетной массы?» (для сильных)

В заключение вводной части урока провожу инструктаж по технике безопасности с помощью интернет ресурса Learning по ссылке (для слабых).

Для более сильных – визуализация, при проведении которой применяю приём «Переправа»: раздаю обучающимся предметы, например, халат с оторванной пуговицей, нож с отломленным кончиком, тёрку, эмалированную посуду с осколом, тарелку с трещинной, прихватку, бинт и йод и т.д. Имитирую реку полоской цветной бумаги синего цвета или шарфом. Предлагаю студентам перейти реку, правильно ответив на вопрос по ТБ связанный с одним из данных предметов.

При применении этого метода обучающиеся лучше воспринимают и усваивают материал по технике безопасности.

При проведении практической работы в текущем инструктаже применяю бригадный (звеньевой) способ организации труда, с учетом пожеланий и способностей студентов (сильный и слабый). Работая в бригаде, обучающиеся могут помогать и обсуждать задания, проверять и оценивать работу. Работой бригад на занятии руководит сильный обучающийся (бригадир). При этом я контролирую работу в бригадах и отмечаю индивидуальные результаты каждого обучающегося.

После подведения итогов урока, провожу рефлексию, которая, помогает закрепить и оценить значимость полученных на уроке знаний.

Предлагаю более подготовленным студентам провести рефлексию в форме синквейна: составить текст из пяти строк на тему:

СИНКВЕЙН:

1. ТВОРОГ
2. ПОЛЕЗНЫЙ
3. ВАРИТЬ, ЖАРИТЬ, ЗАПЕКАТЬ.
4. ПИЩА, НЕ ЗНАЮЩАЯ ЗАПРЕТОВ
5. СОВЕРШЕННЫЙ ПРОДУКТ

Более слабым предлагаю закончить фразы, в письменной форме. Например:

я понял, что...
теперь я могу...
я почувствовал, что...
я приобрел...
я научился...
у меня получилось ...
я смог...
мне захотелось...

Применение в своей работе с обучающимися дифференцированного подхода на уроках производственного обучения позволяет разнообразить формы и методы работы с обучающимися, повысить интерес обучающихся к учебе, но самое главное, повысить качество технологического образования обучающихся.

Список литературы:

1. Богуславский М. Дифференцированный подход в обучении: четыре основных принципа / М.Богуславский. – 2007.
2. Еремеева В.Д. Нейропсихолог о дифференциации обучения / В.Д. Еремеева. – 2007.
3. Издательство КАРО, «Современные педагогические технологии» автор Даутова О.Б.
4. Пайков А.В. Дифференцированный подход в обучении технологии / А.В. Пайков. – 2001.
5. Селевко Г.К. Педагогические технологии на основе эффективности управления и организации учебного процесса / Г.К. Селевко. – М., 2008.

ИНФОРМАЦИОННЫЕ ТЕХНОЛОГИИ В ОБРАЗОВАТЕЛЬНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ НА УРОКАХ ПО БАЗОВОМУ МОДУЛЮ «ПРИМЕНЕНИЕ БАЗОВЫХ ЗНАНИЙ ЭКОНОМИКИ И ОСНОВ ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСТВА»

Досмаганбетова Гульшат Тургыновна

заведующая учебной частью,

КГКП «Костанайский индустриально – педагогический колледж»

Аннотация: Мақалада "Экономиканың базалық білімін және кәсіпкерлік негіздерін қолдану" базалық модулінің сабақтарында ақпараттық және коммуникациялық технологияларды қолдану, олардың білім сапасын арттыруға және болашақ мамандардың кәсіби даярлығының жоғары деңгейіне ықпал ететін оқу танымының негізгі көзі болып табылуға. Оқу процесіндегі рөлі, сондай-ақ ақпараттық және коммуникациялық технологиялардың практикалық қызметімен тығыз байланысы бар. Оқыту мен тәрбиелеудің мазмұны мен технологиясын өзгерту үшін педагогикалық қызметке педагогикалық

инновация, заманауи педагогикалық технологияларды ынтымақтастықта, жобалау әдістемесінде оқыту ретінде пайдалану.

Аннотация: в статье рассматривается использование информационных и коммуникационных технологий на уроках базового модуля «Применение базовых знаний экономики и основ предпринимательства», их роль в учебном процессе, который является основным источником учебного познания, способствующие повышению качества знаний и высокому уровню профессиональной подготовки будущих специалистов, также связь информационных и коммуникационных технологий с практической деятельностью, роль педагогической инновации в педагогическую деятельность для изменения содержания и технологии обучения и воспитания, использование современных педагогических технологий как обучение в сотрудничестве, проектной методике.

Abstract: the article examines the use of information and communication technologies in the lessons of the basic module “Application of basic knowledge of economics and the fundamentals of entrepreneurship”, their role in the educational process, which is the main source of educational knowledge, contributing to improving the quality of knowledge and a high level of professional training of future specialists, as well the connection of information and communication technologies with practical activities, the role of pedagogical innovation in teaching activities to change the content and technology of training and education, the use of modern pedagogical technologies such as learning in collaboration, project methodology.

Ключевые слова: педагогические инновации, информационные технологии, личностно – ориентированный подход в обучении, профессиональное образование, рынок труда, специалист рыночного типа.

В Послании Главы Государства К. К. Токаева народу Казахстана «Справедливое государство. Единая нация. Благополучное общество» говорится о том, что наша страна вступила в новый этап развития – на политическую модернизацию, продолжением которого должны стать структурные экономические преобразования. Далее Глава Государства подчеркнул предстоящую глубинную перестройку отношений в триаде «гражданин – бизнес – государство». А Государство будет всецело поддерживать экономическую свободу, но в то же время будет решительно защищать граждан при чрезмерных колебаниях рынка.

Стратегические инвестиции в будущее страны – это состояние системы образования, которая играет решающую роль в повышении потенциала нации, где говорится о том, что учебным заведениям технического и профессионального образования нужно ориентироваться на реальные потребности рынка труда и соответствовать задачам нового экономического курса страны и при этом необходимо последовательно выстраивать партнерские отношения с родителями и учениками, которые должны нести свою долю ответственности за качество и востребованность получаемых знаний и навыков. Для реализации поставленных задач необходим новый подход к кадрам. В XXI веке специалист должен быть предприимчивым, грамотным, самостоятельно принимать решения в ситуации выбора и прогнозировать их возможные последствия, быть способным к конструктивному сотрудничеству, обладать информационными, коммуникативными компетентностями.[1] Ключевые ориентиры современной системы образования – знания и профессиональные навыки помогут учебным заведениям технического и профессионального образования подготовить специалистов конкурентоспособных, востребованных на рынке труда. Это произойдет благодаря модернизации методик преподавания, активному развитию онлайн – системы образования, внедрению инновационных методов при обучении практическим навыкам и получении практической квалификации. Нововведения, или инновации, характерны для любой профессиональной деятельности человека и поэтому, естественно, становятся предметом изучения, анализа и внедрения. Инновации сами по себе не возникают, они являются результатом научных поисков, передового педагогического опыта отдельных педагогов и целых коллективов.

Применительно к педагогическому процессу инновация означает введение нового в цели, содержание, методы и формы обучения и воспитания, организацию совместной деятельности педагога и обучающегося.

В настоящий момент в образовании применяют самые различные педагогические инновации.

Одним из этапов повышения качества будущих специалистов являются информационные технологии, используемые в познавательном процессе. В программе развития образования инновациям отводится особое место, особенно информационным технологиям обучения.

Информатизация – ведение времени, приводящее к необходимости внедрения информационных технологий, основанных на современной вычислительной технике, в повседневную жизнь специалистов любой профессии. На современном рынке труда предъявляются все более жесткие требования к специалистам. Владение современными информационными технологиями – это путевка в большую профессиональную жизнь, обеспечение конкурентоспособности, востребованности и трудоустройства выпускников учреждений профессионального образования на рынке труда.

Педагогическая инновация – нововведение в педагогическую деятельность, изменения в содержании и технологии обучения и воспитания, имеющие целью повышение их эффективности. [2] Использование информационных технологий обучения на уроках повышает эффективность учебного процесса, за счет сообщения большого объема информации и значительной активизации познавательной деятельности обучающихся. Урок с использованием информационных и коммуникационных технологий (ИКТ) – это наглядно, красочно, информативно, интерактивно, экономит время преподавателя и обучающегося, позволяет обучающемуся работать в своем темпе, позволяет преподавателю работать с обучающимся дифференцированно и индивидуально, дает возможность оперативно проконтролировать и оценить результаты обучения.

За урок с использованием ИКТ преподаватель успевает сделать многое: провести опрос, проверить домашнее задание, разобрать новый материал, закрепить его, увидеть рост каждого, создать ситуацию успеха – в этом преподавателю помогают электронные пособия. Электронные пособия увеличивают наглядность обучения, выступают как источник информации, тренажер, средство диагностики и контроля.

Применение технологий мультимедиа и Интернета позволяет использовать информационные технологии в качестве средства общения, воспитания, интеграции в мировое сообщество.

Информационные технологии:

- значительно экономят время на уроке;
- поддерживают дисциплину;
- активизируют обучающихся;
- способствуют развитию коммуникативных умений и навыков;
- развивают познавательный интерес к модулю;
- формируют творческий потенциал обучающихся;
- повышают эффективность образовательного процесса;
- обеспечивают максимальное самораскрытие личности каждого обучающегося;
- побуждают обучающихся к самостоятельному поиску;
- делают урок современным.

Использование ИКТ в учебном процессе является актуальным вопросом современного образования.[3]

Современный преподаватель внедряет элементы новых информационных компьютерных технологий с целью активизации познавательной деятельности обучающихся, чтобы создать условия практического овладения модуля для каждого обучающегося, выбирает такие методы обучения, которые позволяют каждому обучающемуся проявить свою активность, свое творчество в процессе обучения.

Анализ качества обучения в группах первого и второго курсов специальности 01140500 «Физическая культура и спорт» показал, что в группах, где на уроках использовались современные педагогические технологии качество обучения 82,3%, а в группе, где этот урок проводился традиционным методом 70,7%. Исходя из этого виден эффект педагогического поиска по внедрению инновационных технологий в образовательной деятельности.

Современные педагогические технологии такие как обучение в сотрудничестве, проектная методика, использование новых информационных технологий, Интернет – ресурсы помогают реализовать личностно – ориентированный подход в обучении, обеспечивают индивидуализацию и дифференциацию обучения с учетом способностей обучающихся, их уровня обученности, склонностей и т.д.

В формировании специалиста рыночного типа важное значение имеет существенное повышение роли самостоятельного получения знаний. Использование новых информационных технологий в обучении – способствуют развитию самостоятельной работы. В программе Microsoft Office Excel обучающиеся производят ввод данных, их сортировку, фильтрацию и автоматизацию финансовых расчетов, делают анализ и принимают управленческие решения. С помощью Microsoft Office PowerPoint будущие специалисты могут подготовить презентацию бизнес – плана, которую могут прорекламировать кругу социальных партнеров нашего учебного заведения, с которыми ведется тесная взаимосвязь. А с помощью возможностей сети Интернет выбрать, сопоставить, затем и отобрать информацию, полученную от работодателей, расширить возможность общения, знакомства с опытом работы производственных предприятий всех регионов Казахстана, ближнего и дальнего зарубежья.

Информационные технологии основываются на системе навыков сознательной самоорганизации и представляют собой индивидуальную или коллективную познавательную деятельность обучающихся, направленную на развитие творческого мышления, формирование общепрофессиональных и специальных знаний, умений, убеждений, необходимых обучающемуся для успешного выполнения в будущем профессиональных функций.

Эффективность работы современного рынка определяется готовностью выпускников колледжа к использованию ИКТ (например, наличие у них навыков работы с персональными компьютерами, использование сетевых ресурсов в предприятиях, онлайн – сервисов, облачных технологий, почтой, поисковыми программами, использование искусственных интеллектов и нейронных сетей, сайта электронного правительства и т.д., умение быстро адаптироваться к использованию новых программных продуктов). [4]

Анализ проведенных конференций по итогам производственной практики, на которые приглашаются руководители практики от предприятия, показывает, что руководители современных предприятий уже начали осознать, что для наиболее плодотворного использования компьютерных технологий в будущем необходимо повышать уровень квалификации специалистов в данных вопросах, а также информировать их об обширных возможностях компьютера. На эти вопросы уделяем большее внимание при подготовке будущих специалистов.

Использование информационных технологий способствует повышению качества знаний обучающихся и высокому уровню их профессиональной подготовки. А также использование информационных технологий развивают наблюдательность, воображение, мышление, обогащает обучающихся конкретными представлениями, обеспечивает формирование у них научных понятий, связывает изучаемое с жизнью, практикой.

Уроки с использованием информационных технологий должны быть направлены на формирование компетенций, на готовность обучающихся к профессиональной деятельности, к использованию информационных ресурсов, к социальному взаимодействию. На таких уроках обучающиеся ставят цель и добиваются результатов через наблюдение, анализ, проектирование.

Соединение механизмов развития рыночной экономики с использованием информационных технологий приведет к повышению уровня компетенций современной молодежи и ее конкурентоспособности на рынке труда.

Профессиональное образование призвано подготовить кадры, способные творчески реализовать поставленные задачи. Занимаясь подготовкой будущих специалистов, нужно помнить, что информационная культура является составной частью модели специалиста новой эпохи.

Специалисты должны уметь работать со всем многообразием необходимой в их профессиональной деятельности информации. Они должны уметь собрать, сохранить, обработать, продуцировать и представить необходимую информацию для выполнения функций управления экономических объектов. Для осуществления своей профессиональной деятельности специалист в условиях современного рынка должен владеть информационными и коммуникационными технологиями, в частности, для автоматизации профессиональной деятельности. Автоматизация с помощью экономической информационной системы сокращает дублирующие функции, увеличивает оперативность расчетов, возможности по оптимизации решений за счет многовариантных расчетов.

Задача преподавателя помочь обучающимся разобраться в том, что в современных условиях невозможно информатизация экономики без использования ИКТ. Использование информационных технологий обеспечивает обучающихся и преподавателей важной профессиональной и справочной информацией, заменяет библиотеки, сокращает время рутинного труда и освобождает время для творчества и развития. Применение на уроках информационных технологий позволяют создать условия для развития познавательных интересов, творческого потенциала обучающихся, обеспечивает самораскрытие личности каждого обучающегося. [5]

Информационные технологии позволяют обучающемуся стать полноправным участником учебного процесса, основным источником учебного познания. Использование традиционных технологий урока в сочетании с информационными технологиями повышают качество подготовки конкурентоспособного специалиста.

Качественное образование должно сказываться на эффективности экономики, и одним из элементов качественного образования является использование информационных технологий на уроках.

Список литературы:

1. Послание Главы государства Касым – Жомарта Токаева народу Казахстана «Справедливое государство. Единая нация. Благополучное общество», 28 декабря 2023 г.
2. Шевченко Е.Н. Инновационные технологии как ресурс повышения качества образования. Чебоксары: ИД «Среда», 2020 г.
3. Конева С.Н. «Информационные технологии в экономике». Алматы, 2015 г.
4. А. Молчановская, А. Карабаев и др. Рынок труда Казахстана: развитие в условиях новой реальности. Центр развития трудовых ресурсов, 2021 г.
5. Сластенин В.А. Педагогика профессионального образования. М., АСАДЕМА, 2006 г.

ИНТЕГРИРОВАННЫЕ УРОКИ – СОВРЕМЕННАЯ ТЕХНОЛОГИЯ КОЛЛЕКТИВНОГО ОБУЧЕНИЯ И СОТРУДНИЧЕСТВА В УЧЕБНОМ ПРОЦЕССЕ

Мамитанова Лаззат Калижановна
преподаватель общеобразовательных дисциплин,
ЧУ «Колледж предпринимательства КИИЭУ»

Аннотация: в данной статье на основе проведенных уроков выясняется, что применение интегрированных уроков способствует повышению познавательного интереса,

сотрудничества. Основное содержание исследования составляет разработка интегрированных уроков русского языка с другими предметами. Опыт проведения интегрированных уроков показал, что студенту предоставляется великолепная возможность проявить себя в позиции творческого субъекта, включиться в деятельность с целью самореализации или испытания своих возможностей, проявить свой интерес и активность, шире развить познавательные процессы и сферы межличностного общения.

Түйін: Мақалада өткізілген сабақтар негізінде біріктірілген сабақтарды қолдану танымдық қызығушылықты, ынтымақтастықты арттыруға ықпал ететіндігі анықталды. Зерттеудің негізгі мазмұны орыс тілі сабақтарын басқа пәндермен біріктіріп әзірлеу болып табылады. Біріктірілген сабақтарды өткізу тәжірибесі студентке шығармашылық субъекті позициясында өзін танытуға, өзін-өзі жүзеге асыру немесе өз мүмкіндіктерін тексеру мақсатындағы іс-әрекеттермен айналысуға, қызығушылығы мен белсенділігін көрсетуге тамаша мүмкіндік берілгенін көрсетті. танымдық процестер мен тұлғааралық қарым-қатынас салаларын кеңінен дамыту.

Abstract: In this article, based on the lessons conducted, it turns out that the use of integrated lessons helps to increase cognitive interest and cooperation. The main content of the research is the development of integrated Russian language lessons with other subjects. The experience of conducting integrated lessons has shown that the student is given an excellent opportunity to express himself in the position of a creative subject, to engage in activities for the purpose of self-realization or testing his capabilities, to show his interest and activity, to develop cognitive processes and areas of interpersonal communication more widely.

Ключевые слова: интеграция, интегрированный урок, интегрированное обучение, методологическая функция, образовательная функция, развивающая функция, межпредметная интеграция.

В наше современное время в сфере образования происходит активный поиск новаторских методов проведения уроков. Одним из значимых направлений является интеграция различных предметов в рамках одного учебного занятия. Интегрированный урок предоставляет уникальные возможности для формирования у учащихся целостного восприятия мира, способствует более глубокому освоению различных сфер жизни.

Но что подразумевается под интеграцией? Этот термин имеет латинские корни и означает объединение различных элементов в единое целое. По определению С. И. Ожегова, "интегрировать" – это объединение в единое целое. В контексте образования интеграция нацелена на расширение возможностей обучающихся, совершенствование и развитие существующей специализации в процессе обучения. Важно подчеркнуть, что интеграция не ставит своей целью заменить традиционные учебные предметы, а, напротив, стремится объединить полученные знания в единую систему.

Таким образом, интегрированный урок представляет собой особый формат занятия, на котором осуществляется обучение сразу по нескольким предметам, при этом материал одного из предметов углубляется, расширяется и уточняется. Это, по сути, несколько предметов, объединенных в рамках одного урока.

Одним из ключевых требований к интегрированному обучению является активизация самостоятельной работы учащихся. Благодаря интеграции открываются возможности для расширения тематики изучаемого материала, а также для более глубокого анализа и обобщения явлений, которые, в свою очередь, могут быть дополнены знаниями из других областей.

Существует разнообразие типов интегрированных уроков: формирование новых знаний, обучение умениям и навыкам, повторение, а также систематизация знаний. Кроме того, существуют различные формы интегрированных уроков, такие как урок-путешествие, урок-исследование, урок-экскурсия, мультимедийный урок, проблемный урок и другие.

Для успешного внедрения интегрированного обучения важно понимание его функций. Методологическая функция направлена на формирование современных представлений об изучаемых предметах. Образовательная функция целенаправлена на формирование

системности и связанности отдельных частей, глубокого осознания и познания. Развивающая функция включает в себя формирование познавательной активности, преодоление инертности мышления, расширение кругозора учащихся. Воспитывающая функция демонстрирует политехническую направленность, а конструктивная функция проявляется в усовершенствовании содержания учебного материала, использовании методов и форм организации обучения.

Предлагаю вам рассмотреть пример интегрированного урока, который объединяет базовый модуль "Применение профессиональной лексики в сфере профессиональной деятельности" и профессиональный модуль "Техническая эксплуатация и безопасность движения". Тема урока – "Станционные и специальные пути". На данном уроке можно развивать такие навыки, как использование информационных технологий при приеме и отправке поездов, работа с телефонограммами, а также грамматические и терминологические навыки для общения в сфере профессиональной деятельности.

Что может ожидать преподаватель от такой работы? Новый уровень мышления, глобализацию, интегрированность, а не ограничение узкими специализациями.

Чем же все-таки эффективны интегрированные уроки?

Во-первых, потому, что урок выходит за рамки общепринятых норм – обучающих, развивающих и воспитывающих – как желательная форма в дополнение к привычной урочной жизни.

Во-вторых, потому, что необходимость совместной реализации поставленной проблемы урока требует от преподавателей тонкого настроя на эмоциональную обстановку в группе, на изменяющуюся ситуацию во время урока и друг друга. Ведь любой, даже тщательно подготовленный урок в момент его проведения всегда требует от преподавателя гибкости и способности к импровизации.

В-третьих, задействованный в процессе урока механизм одновременно-последовательного преподавания выстраивает наряду со старой системой (педагог – студент, студент – студент) и новую воспитательную линию общения педагог – педагог, которая ближе стоит к формированию межличностного общения человек – человек.

Освобождение учебного времени для изучения других аспектов. Исключение дублирования учебного материала. Усиление межпредметных связей. А что могут ожидать учащиеся от такой работы? Активное мышление, интенсивность учебного материала, расширение зоны получаемой информации, укрепление мотивации в обучении.

Другим примером интегрированного урока может служить объединение русского языка и факультатива "Психология семейных отношений". На таком уроке можно рассмотреть проблемы поколения Z, использование безличных предложений, изучение отрицательных форм прилагательных в превосходной степени, а также проблемы семейного воспитания и взаимоотношений между родителями и детьми. Урок может начинаться с положительного настроя и проведения игры "Шкатулка пожеланий". В ходе занятия применяются такие методики, как Корзина идей, ПОПС-формула, фишбоун, Дуб предсказаний, зеркальный синквейн.

«Современные информационные технологии. Проблема выбора профессии» это была интеграция урока Всемирная история и Русский язык. На уроке были использованы следующие приемы: опережающее задания, прием Фишбоун, Диаграмма Вена, заполнение таблицы «Положительные и отрицательные стороны информационных технологий в обществе», предложены загадки от Стива Джобса, задания на соотнесение событий и характеристика.

Таким образом, я убеждена, что использование межпредметной интеграции русского языка с другими предметами представляет собой более эффективное и разумное воздействие на обучающихся, способствует развитию их речи и мышления, а также представляет собой важный шаг в формировании конкурентоспособной личности.

Список литературы:

- 1.Афанасьева Н.А. Технология интегрированных уроков. [Электронный ресурс] // [2012]. – URL: <http://school634.com/tehnologiya-integrirrovannyh-urokov>.
- 2.Баранов М.Т. и др. Методика преподавания русского языка. Стр.31-62.
- 3.Фисюк Т. Н. Метапредметный подход в преподавании русского языка и литературы
- 3.Данилюк А.Я. Учебный предмет как интегрированная система //Педагогика.1997.№4.С.24-28.
- 4.Павленко В.К. Основные направления в развитии методики русского языка на современном этапе // ж. Средняя школа Казахстана, 2003, № 1.

ПРИМЕНЕНИЕ МЕТОДОЛОГИИ КАНБАН В ОБРАЗОВАТЕЛЬНОМ ПРОЦЕССЕ

Сейчанова Динара Габитовна

преподаватель специальных дисциплин
КГКП «Костанайский строительный колледж»

Аннотация: в статье описывается применение методики Канбан в педагогической деятельности. Цель системы Канбан — сделать проект наглядным, отследить готовность работ и проконтролировать нагрузку специалистов. Канбан — это метод улучшения процессов разработки и часть agile-философии. В его основе — «Манифест гибкой разработки программного обеспечения». Сегодня канбан – популярная методология гибкого управления. Система реализуется через физические и виртуальные kanban-доски, на которых карточки проходят несколько этапов, двигаясь из одной колонки в следующую.

Түйін: мақалада Канбан әдістемесін оқытуда қолдану туралы. Канбан жүйесінің мақсаты – жобаны көрнекі ету, жұмыстың дайындығын қадағалау және мамандардың жүктемесін бақылау. Канбан - даму процестерін жақсарту әдісі және икемді философияның бір бөлігі. Ол Agile бағдарламалық жасақтаманы әзірлеу манифестіне негізделген. Бүгінгі таңда Канбан - танымал икемді басқару әдістемесі. Жүйе физикалық және виртуалды Kanban тақталары арқылы жүзеге асырылады, онда карталар бір бағаннан қозғалатын бірнеше кезеңді орындайды.

Abstract The article is about the application of the Kanban methodology in teaching. The purpose of the Kanban system is to make the project visual, track the readiness of work and control the workload of specialists. Kanban is a method for improving development processes and part of the agile philosophy. It is based on the Manifesto for Agile Software Development. Today, Kanban is a popular agile management methodology. The system is implemented through physical and virtual Kanban boards, in which cards perform several stages, moving from one column.

Ключевые слова: гибкое управление; методология; визуализация; доска; модель; проект; задача; цель.

Совместная деятельность характерна для процесса обучения по определению. Совместная проектная деятельность – это деятельность, которая осуществляется несколькими людьми вместе на д определенной задачей. Она предполагает объединение индивидуальных деятельностей, их взаимное дополнение и качественное обогащение.

К сожалению, полноценная совместная деятельность учащихся, несмотря на то, что дети находятся в одном помещении одновременно, не всегда имеет место быть. Это направление процесса обучения требует отдельного осмысления и системной работы. Структура совместной деятельности складывается через взаимодействие между отдельными её участниками. Это возможно, если при взаимодействии присутствуют общая цель и мотив, совместные действия и общий результат [1].

Говоря о совместной проектной деятельности, имеем в виду оптимальный тип взаимодействия – сотрудничество. В учебной деятельности сотрудничество проявляется обычно в двух плоскостях: «педагог-студент», «студент-студент». Сотрудничество со

сверстниками играет незаменимую роль в развитии, обучении и воспитании учащихся, поскольку уже в этом возрасте они должны получить опыт участия в коллективном субъекте, например на производственной практике. Суть сотрудничества заключается в том, что все участники помогают друг другу в достижении индивидуальных целей каждого и общих целей совместной деятельности. На практике существует достаточный арсенал форм совместной деятельности учащихся в процессе обучения: работы в статичных и динамичных парах, парах сменного состава, разнообразные виды групповой работы.

В этом ключе интересен метод Канбан. Канбан-доска была изобретена в Японии, как метод, позволяющий разрабатывать качественные продукты с минимальными затратами. «Кан-бан» — это японский термин, означающий дословно «видимая карточка». Автор метода Тайити Оно вдохновился схемой супермаркетов, когда покупатель сам выбирает необходимые товары. Рабочие компании стали обмениваться сигнальными карточками с подробным описанием «задачи» — номер и количество деталей, кто отправляет или производит, кто получает.

Карточки клеили на тару, которую, исходя из цели, перемещали на склад, на производственную или монтажную линию. Таким образом работники самостоятельно регулировали процесс. Например, монтажник приходит на склад и видит, какое количество каких деталей ему нужно забрать. Или на производство приходит пустая тара с прикрепленной карточкой о численности и виде необходимых деталей.

Руководствуясь опытом Toyota, Канбан на производстве стали применять и другие компании. С его помощью удалось организовать рабочие процессы по типу конвейера — каждый последующий цех назначал план по производству продукции предыдущему цеху. Это помогало снизить перепроизводство и излишнее затаривание складов [1].

Несколько позже Канбан-методологию начали применять для управления проектами. А в 2007 годах kanban пришёл в сферу программирования: вслед за тем, как менеджмент-менеджер и консультант технологичных компаний Дэвид Андерсон провел презентации по этому методу управления в Microsoft.

Эта доска позволяет визуально и очень наглядно отслеживать с начала и до конца процесс работы.

Среди гибких подходов к разработке и управлению проектами, в том числе в сфере образования, руководители часто выбирают методологию Канбан (Kanban). Сейчас, говоря о Kanban, чаще подразумевают гибкую методологию для управления задачами в IT-сфере, например, в командах разработки, службы поддержки, производства контента. Канбан-доска — это популярный инструмент планирования, представляющий собой таблицу из нескольких столбцов. Система Kanban состоит из пяти элементов:

это доска с колонками и карточками. Основной инструмент визуализации — доски Kanban. Доска — это модель работы над проектом. Она разделена на столбцы — количество зависит от конкретного проекта. Каждый столбец соответствует определенному этапу работы. Вся последовательность столбцов — поток Kanban.

В начале работы над проектом команда разбивает его на этапы, отображая их в виде столбцов на доске. Затем формирует задачи, представляя их в виде Kanban-карточек. На старте проекта все карточки находятся в крайнем левом столбце.

Карточки — задачи команды, а колонки — их статусы.

На доске может быть любое количество колонок — это зависит от количества этапов работы над задачей или продуктом. По мере выполнения работ карточки перемещаются по потоку.

Учащиеся, исполнители проекта двигают карточки по колонкам слева направо. Как только очередной этап работы завершён, карточку перемещают в следующую колонку до тех пор, пока карточка не окажется в последней колонке с завершёнными задачами.

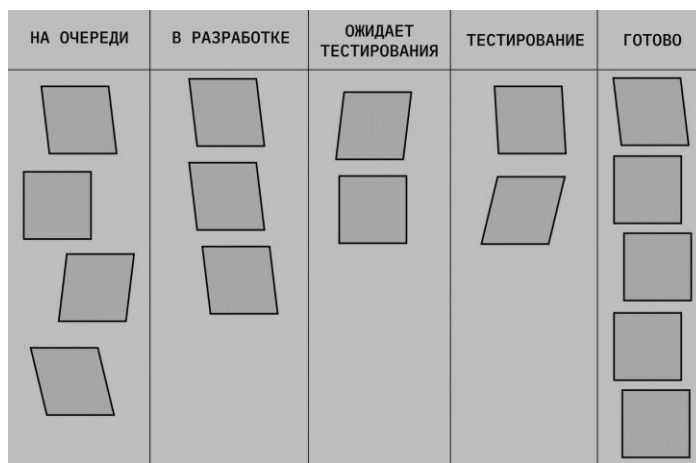

Рисунок 1. Так обычно выглядит Канбан-доска команды разработки.

Колонки визуализируют этапы работы, а карточки — на каком из них находится задача. Методология Канбан (Kanban) — это организация проектной деятельности с использованием прозрачной и понятной для всех участников команды системы визуализации работы над проектом. Применение методологии Канбан решает задачи:

- обеспечения наглядности протекания рабочего процесса — дает возможность увидеть целиком картину разработки;
- отслеживания готовности решения поставленных задач;
- контроля загруженности работой участников команды.

Методология Канбан может быть использована для организации многих областей жизни, к примеру, как председатель цикловой комиссии технических дисциплин. Существует множество вариаций канбан-доски. Канбан-доска для команд студентов по специальности «Разработка программного обеспечения», разрабатывающих программное обеспечение тоже достаточно актуальна.

Каждый участник команды разработчиков имеет к Kanban-доске постоянный доступ. Доска может быть, как реальная, например, обычная со стикерами, так и виртуальная, например, сформированная в программе Trello. В своей работе с учащимися используем цифровую версию доски, созданную в Trello. Это наиболее удобно в нашем случае, когда в команде учащиеся могут работать удаленно дома или находясь на производственной практике. В Trello можно создавать любое количество проектов с разным составом команды. К карточкам можно добавлять разноцветные метки, прикреплять вложения и оставлять комментарии. Число колонок неограниченно. Есть готовые интеграции с другими приложениями. Бесплатно доступен почти полный функционал kanban [2].

Такой тип визуализации помогает просто и понятно систематизировать задачи, а также отслеживать выполнение работы.

- Визуальные сигналы. Первое, что бросается в глаза, смотря на доску — это обилие карточек. Каждая из них вносится командой и обозначает одну задачу. По мере выполнения они продвигаются по столбцам — этапам разработки. Для учащихся одна карточка обозначает одну пользовательскую историю — задание на разработку.

- Столбцы. Весь рабочий процесс на доске разбит на этапы. Для каждого из которых есть своя колонка с карточками. В составлении и наполнении Kanban-доски нет правил, поэтому свои столбцы, как их количество вы можете определять самостоятельно. Они могут иметь как самые простые значения — «предстоит сделать», «в разработке», «завершено», так и разбивать каждый этап на несколько более детальных.

- Ограничение незавершенной работы (WIP). Ключевой аспект в работе с доской. Для каждого столбца команда устанавливает лимит по карточкам. Например, в столбце «разработка» количество пользовательских историй равно лимиту. Значит команде учащихся необходимо приложить максимальные усилия для того, чтобы освободить очередь для перехода других задач в эту колонку.

- Точка принятия обязательств — точка начала работы над задачей из бэклога (Бэклог — общий список). Важным элементом рядом с доской является уже приоритизированный бэклог. Команда и, например руководитель проекта выбирают из него задачи по уровню приоритетности и начинают работу над ними.
- Точка поставки продукта — точка завершения работы над проектом. Этот элемент непосредственно относится к крайнему столбцу. Он означает окончание проекта и его сдачу.

Метод Канбан легко перенести с проектной деятельности на учебную. Только результатом работы будут не продукты, а полученные знания. Обучение и саморазвитие — это такой же проект, для которого требуется организация и оптимизация времени и сил. Рассмотрим основные правила, которые помогут внедрить систему в учебный процесс.

1. Сформулировать цель — что необходимо сделать. Например, подготовить реферат по предмету. Это будет проект.
2. Понять, что нужно для реализации цели. Изучить информацию, составить план, написать введение, основную часть и заключение — это карточки, которые должны содержать основные задачи.
3. Установить сроки во всех задачах.
4. Сформировать этапы продвижения задачи — «Идеи», «В очереди», «Выполняется», «Готово».

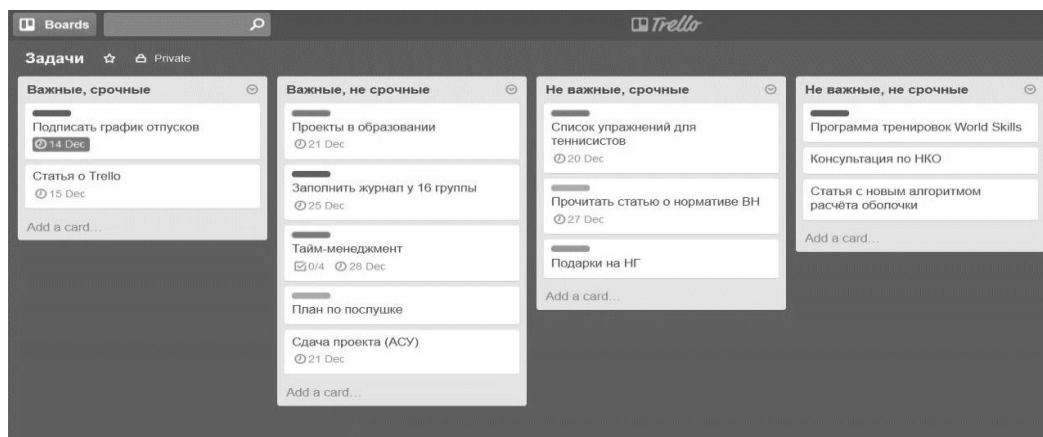

Рисунок 2 Применение Trello

С помощью такой доски вы сможете увидеть весь объем работы, полностью сфокусироваться на написании реферата, оценить каждый этап, подготовить доклад точно в срок, не утонуть в учебниках и не переутомиться.

Данная технология также может быть адаптирована и для урока.

В современном уроке особое внимание уделяется совместной деятельности, а также ее планированию и контролю. Например, для молодого педагога, не имеющего большого опыта по организации взаимодействия на уроке, контролю каждого этапа урока, можно адаптировать данную технологию, которая бы способствовала реализации системно-деятельностного подхода в обучении. Ведь любая деятельность, может быть успешна в том случае, если она хорошо спланирована и организована.

Каждый столбец соответствует определенному этапу работы.

При адаптации данной технологии для урока, можно дополнить глаголами, которые помогают обучающимся формулировать задачи, таблички с названиями столбцов. Они очень просты в использовании, легко перемещаются. Во время урока, размещаются на доске. В течение урока обращаться с студентами табличкам с задачами, перемещая их внутри таблицы.

Вот так выглядит простейшая канбан-доска на уроке:

Цель урока	Запланировано (нужно сделать)	В процессе (над чем работаю)	Готово (выполнено)
	размещаются карточки с задачами на урок.	расположены карточки с текущей задачей, над которой в данный момент идёт работа.	полностью законченные и проверенные задачи.

Рисунок 3. Простейшая канбан-доска на уроке

Также, Методология Kanban может использоваться для разработки обучающих программ и тренингов для педагогов и создания тематических курсов.

Являясь, председателем цикловой комиссии технических дисциплин применяю данную методику к примеру, при составлении плана недели цикловой комиссии, а также рейтинга педагога за определенные периоды.

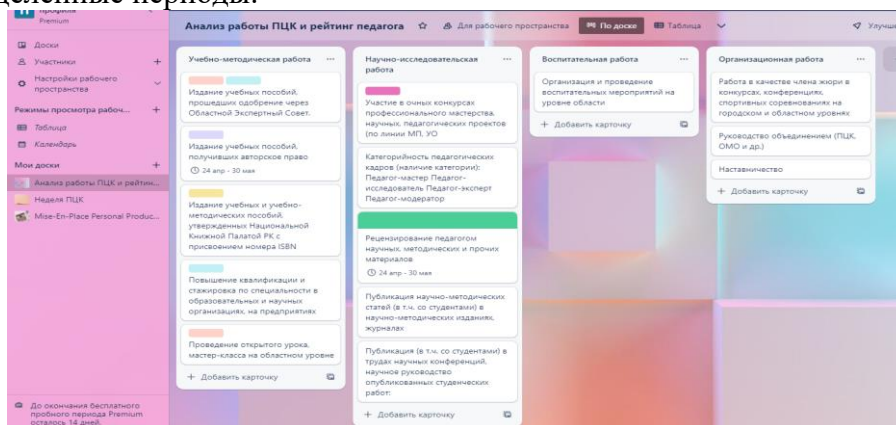

Рисунок 4 Применение доски Канбан в работе председателя цикловой комиссии

Методика Kanban может быть также эффективно применена в работе председателя цикловой комиссии технических дисциплин. Данная методика поможет председателю комиссии более эффективно управлять своей работой и достигать поставленных целей.

Применение методики Kanban в работе председателя цикловой комиссии технических дисциплин имеет ряд преимуществ:

- Повышение эффективности работы. Председатель комиссии может более рационально распределять свое время и ресурсы.
- Улучшение качества работы. Председатель комиссии может более эффективно отслеживать ход выполнения задач и вносить необходимые корректировки.
- Повышение удовлетворенности работой. Председатель комиссии может более эффективно достигать поставленных целей и получать от этого удовлетворение.
- Методика Kanban может помочь председателю комиссии более эффективно управлять коммуникациями с преподавателями, студентами, администрацией колледжа и т.д. Например, председатель комиссии может использовать доску Kanban для отслеживания вопросов и обращений, поступающих от преподавателей и студентов.

Методика Kanban является гибким инструментом, который может быть адаптирован к конкретным потребностям и задачам.

Список литературы:

1. Паскаль Д. Сиртаки по-японски. О производственной системе Тойоты и не только / Д. Паскаль. Пер. с англ. М.: Институт комплексных стратегических исследований, 2023. 192 с.
2. <https://vc.ru/s/1157931-upravlenie-proektami/613960-metodiki-scrum-i-kanban-v-razrabotke-cifrovyyh-produktov>
3. <https://www.unisender.com/ru/glossary/kanban>

СРЕДСТВА ПОВЫШЕНИЯ ЭФФЕКТИВНОСТИ УРОКА ИНОСТРАННОГО ЯЗЫКА

Касымова Сауле Жумаевна

преподаватель иностранного языка,

КГКП «Аулиекольский сельскохозяйственный колледж»

Аннотация. В докладе говорится о необходимости применения в работе преподавателя иностранного языка современных образовательных технологий, освещён собственный опыт их использования в организации преподавания иностранного языка студентам колледжа.

Основной задачей педагога является – активизировать деятельность каждого обучающегося в процессе обучения, создать условия для их творческой активности, что бы они усвоили языковые средства общения (фонетические, лексические, грамматические), умели пользоваться этими языковыми средствами, умели понимать высказывания и передавать информацию в связных высказываниях. С этой целью на уроках иностранного языка можно использовать занимательные задания, интеллектуальная зарядка в занимательной форме тренирует зрительную память, активизирует мыслительную деятельность обучающихся, способствует повышению познавательного интереса обучающихся к предмету.

Түйін. Баяндамада шет тілі оқытушысының жұмысында қазіргі заманғы білім беру технологияларын қолдану қажеттігі туралы айтылады, колледж студенттеріне шет тілін оқытуды ұйымдастыруда оларды пайдаланудың жеке тәжірибесі жария етілді.

Педагогтың негізгі міндеті - оқу процесінде әрбір білім алушының қызметін жандандыру, олардың тілдік қарым-қатынас құралдарын (фонетикалық, лексикалық, грамматикалық) меңгеру, осы тілдік құралдарды пайдалана білу, пікірлерді түсіну және байланысты пікірлерде ақпарат бере білу үшін шығармашылық белсенділігіне жағдай жасау болып табылады. Осы мақсатта шетел тілі сабақтарында қызықты тапсырмаларды пайдалануға болады, зияткерлік жаттығу қызықты нысанда көру жадын жаттықтырады, білім алушылардың ойлау қызметін жандандырады, білім алушылардың пәнге таяндық қызығушылығын арттыруға ықпал етеді.

Abstract. The report talks about the need to use modern educational technologies in the work of a foreign language teacher, highlights their own experience in organizing the teaching of a foreign language to college students.

The main task of the teacher is to intensify the activities of each student in the learning process, create conditions for their creative activity, so that they learn the language means of communication (phonetic, lexical, grammatical), are able to use these language means, are able to understand statements and transmit information in coherent statements. To this end, entertaining tasks can be used in foreign language lessons, intellectual exercises in an entertaining form train visual memory, activate the mental activity of students, and contribute to increasing the cognitive interest of students in the subject.

Ключевые слова: образовательный процесс; иностранный язык; мотивация; эффективные приемы, интерес, познавательная активность; информационно-коммуникационные технологии.

Преподаватели иностранного языка располагают многими средствами, чтобы вызвать интерес к своему предмету и повысить познавательную активность обучающихся. Один из эффективных приемов обучения – использование стихотворных и песенных материалов, с помощью которых преподаватель развивает навыки устной речи, используя те или иные слова или выражения, может быть и целые фразы в разговоре с обучающимися.

Например, стихотворение можно использовать: (2 слайд)

1) для ознакомления с формами приветствия

- Guten Tag, guten Tag!
- Hallo. Wie geht's?
- Danke. Prima.Gut.

- Tschuss. Aufwiedersehen.

2) для самостоятельного формулирования обучающимися темы урока и его цели. Например, дать ребятам такое задание: прочитайте и догадайтесь, о чем мы будем говорить сегодня на уроке, какую проблему мы будем с вами обсуждать сегодня. Выполнив его, учащиеся сами формулируют тему урока и его цель. Например, при изучении темы «Режим дня»:

Morgenstunde hat Gold im Munde. Jedes Ding hat seine Zeit.
(Kто рано встает, тому Бог дает. Всякому овощу свое время).

3) для усвоения лексических единиц по каким-либо темам или обозначающих цвет предмета и тд. (3 слайд)

Grün, grün, grün sind alle meine Kleider,
Grün, grün, grün ist alles, was ich hab.
Darum lieb ich alles was so grün ist,
Weil mein Schatz ein **Jäger**, Jäger ist.

(blau – der Seemann,
weiß - der Müller,
schwarz - der Schornsteinfeger,
bunt - der Maler)

4) для закрепления правил чтения букв и буквосочетаний oi, ou, eau, eu

Ma mere est **ouvriere**. Elle travaille a la **fabrique**.

Ma mere est **docteur** a la policlinique.

La mere d Anatol travaille a l **ecole**.

La mere de Pierre est **couturier**,

Elle travaille a l **atelier**, elle fait des robes, des **tabliers**

5) для лучшего усвоения какого-либо грамматического явления, например,: (4 слайд)

1. употребление слитного артикля - Elle travaille **a la** fabrique. / **a la** policlinique/ **a l** atelier.

2. ознакомление с употреблением частичного артикля, его разновидностями **du, de la, de l** и для закрепления его употребления в речи:

Leon boit **du** café et Annett? Elle mange **de l** omelette. Elle prend **du the**.

3. ознакомление, закрепление формы глаголов 3 группы на примере глагола “attendre” в повелительном наклонении - **attends!** Future Simple (будущее время) – глаголов venir, perdre - *viendra, perdront*:

Attends – moi quand nul message

Ne *viendra* de loin

Quand tous ceux *perdront* courage,

Qui m attendaient moins.

(стихотворение К.Симонова «Жди меня» “Attends – moi!”)

На основе содержания песен и стихов можно работать над всеми видами речевой деятельности, на материале которого отрабатываются звуки, интонация, чтение, а также это создает психологически благоприятный климат и теплую, комфортную атмосферу в классе.

Использование игры на уроках иностранного языка значительно облегчает учебный процесс, способствует накоплению языкового материала, закреплению ранее полученных знаний, формированию речевых навыков, умений.

Одним из вариантов игры на уроке являются занимательные задания, кроссворды, которые смогут заинтересовать обучающихся. Они помогают разнообразить урок, сделать его более эффективным. Занятия с подобными заданиями очень полезны: интеллектуальная зарядка в занимательной форме тренирует зрительную память, активизирует мыслительную деятельность обучающихся.

Например, Таблица 1. Здесь спрятано 9 слов. Найдите их. (5 слайд)

(Ort, Tag, Bild, Gast, Buch, Baum, **Tisch**, alt, **Maß**)

Таблица 2. Тематический кроссворд.

Und hier ein Kreuzworträtsel.

По вертикали:
 1) семья
 2) мама
 3) папа
 4) дети
 5) дочь
 6) сын
 7) братья и сёстры

По горизонтали:
 1) родители
 2) сестра
 3) брат
 4) бабушка
 5) дедушка
 6) тётя
 7) дядя

2. «Слово в слове». Нужно найти внутри одного слова другое слово: (6 слайд)

Kobalt (**старый**), **Kalander** (**страна**), **Hundert** (**собака**)
Mannequin (**мужчина**), **Neutron** (**новый**), **Achtung!** (цифра **8**)

3. –Замени букву и получи другое слово:

Butter (масло) - **Mutter** (мать), **Hund** (собака) - **Hand** (рука)
Ора (дедушка) – **Ома** (бабушка), **Enkel**(внук) – **Onkel** (дядя),
Vach (ручей)- **Vuch**(книга), **Mä**u**chen** (девочка) – **Mä**r**chen** (сказка)

4. – Убери букву и получи другое слово:

Bus**ch** (куст) – **Vu**s**ch** (книга)
kalt (холодный) - **alt** (старый)
neun**** (цифра 9) – **neu** (новый)
Brot (хлеб) – **rot** (красный)

Подобные задания можно предложить в виде кроссворда, обучающимся предоставляется выбор между видами заданий: (7 слайд)

Замени букву, получишь другое слово.

Составь одно слово из двух.

	U = A		1. 	a.
 МАСЛО	B = M		2. 	b.
	A = U		3. 	c.

5. Используя притяжательные прилагательные *ma, ta, sa, mon, ton, son*, составьте слова:

(8 слайд) ...lut, ...tagne, pan...on, chan...
 salut, montagne, pantalon, chanson,

6. Какое из написанных слов является «лишним», объясните почему:
 die Tasche, das Mädchen, der Stuhl, der Schrank.

7. Применение парной и групповой форм работы также повышает эффективность обучения иностранного языка, с их помощью создаются условия для взаимного обучения, взаимоконтроля, взаимокоррекции. Например, создание ассоциогаммы - визуально раскрыть значение какого-либо понятия, то есть подобрать слова, которые ассоциируются с этим понятием и оформить в виде кластера. («Город» - театр, музей, универ, цирк. «Казахстан» - Родина, дом, дружба, семья).

В процессе обучения необходимо опираться на принцип сознательности: опора на родной язык, а именно сравнение изучаемого явления иностранного языка с аналогичным в родном. Например: есть ли у существительных основных изучаемых языков (русский, казахский) род, какой?, совпадают ли они с немецким (англ., франц), например, в русском, немецком все три рода (м,ж,ср), а у существительных казахского языка вообще нет рода. Каким окончаниям русского, казахского языков соответствуют окончания немецкого языка (французского, английского)? (9 слайд)

л/ед	местоимение	окончание	л/мн	местоимение	окончание
I	ich - я - мен	e - у, ю - мін/мын	I	wir - мы - біз	en - ем, им - міз/мыз
II	du - ты - сен	st - ешь, ишь - сін/сың	II	ihr – вы - сендер	t - ете,ите - сіндар/сындар
III	er - он - ол	t - ет, ит, ір/ыр	III	Sie - Вы - Сіз	en - ете, ите - сіз/сыз
	sie - она - ол	t - ет, ит, ір/ыр		sie – они	en- ут, ют - ір-ыр
	es - оно - ол	t - ет, ит, ір/ыр		- олар	

Способы образования сложных существительных полностью совпадают во всех языках – существительное + существительное, существительное + прилагательное, существительное + числительное, существительное + основа глагола:

Водопад, треугольник, самовар (русский язык)

Бакенбард, вундеркинд, дуршлаг (немецкий язык)

Гардероб, шезлонг, шедевр (французский)

Үшбұрыш, көктайғақ, атамұра (казахский язык)

Вышеописанное позволяет преодолеть отсутствие интереса, снижение учебной мотивации, утомляемость в процессе однообразной работы. Если на занятиях для осуществления наглядной и опорной поддержки обучения используются различные приемы работы с ИКТ, восприятие учебного материала и сам процесс обучения становятся более эффективными.

В интернете можно найти множество обучающих компьютерных программ, которые позволяют выводить на экран нужную информацию в виде видеоизображения, текста, звука, что помогает при обучении лексике, фонетике, грамматике изучаемого языка; для объяснения нового материала, для актуализации и автоматизации полученных знаний, при объяснении правил чтения и изучения страноведческого материала.

Например, Padlet подходит для работы в качестве виртуальной доски, с размещенными на ней заданиями, которые в определённый момент можно легко использовать; на Wordwall можно выбрать один из предлагаемых шаблонов и ввести свой нужный для ознакомления, повторения или закрепления материал.

Список литературы:

1. Кутаева Е.П. Французский язык в детском саду.
2. Царапкина Е.С. Немецкий для малышей, Иностранные языки в школе, 1987.
3. Наумова Л.Н. Работа над стихами как средство повышения интереса к иностранному языку, Иностранные языки в школе, 1975
4. Бусурина А.Н.Использование поэзии и песни на уроках английского языка.
5. Беспалько В. П. Слагаемые педагогической технологии. – М., - 1989.

НАУЧНО-ИССЛЕДОВАТЕЛЬСКАЯ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ В ФОРМИРОВАНИИ ПРОФЕССИОНАЛЬНЫХ КОМПЕТЕНЦИЙ БУДУЩИХ СПЕЦИАЛИСТОВ

Ловягина Татьяна Владимировна

преподаватель спецдисциплин,

КГКП «Костанайский строительный колледж», г. Костанай

Аннотация: в статье рассматривается роль научно – исследовательской деятельности студентов в учебном процессе, возможность организации научно-исследовательской деятельности, важность научно-исследовательской деятельности в профессиональной подготовке будущих архитекторов. Выявлены преимущества научно – исследовательской деятельности студентов, рассмотрены основные функции научно – исследовательской деятельности, ее практическая значимость, приведены данные из опыта, приведены данные об отношении студентов к участию в научно-исследовательской деятельности. Подтверждено, что в процессе научного поиска происходит осознание будущими специалистами необходимости профессионального самообразования и самосовершенствования.

Андатпа: мақалада студенттердің оқу үдерісіндегі ғылыми – зерттеу қызметінің рөлі, ғылыми-зерттеу қызметін ұйымдастыру мүмкіндігі, болашақ сәулетшілерді кәсіби даярлаудағы ғылыми-зерттеу қызметінің маңыздылығы қарастырылады. Студенттердің ғылыми-зерттеу қызметінің артықшылықтары анықталды, ғылыми – зерттеу қызметінің негізгі функциялары, оның практикалық маңыздылығы қарастырылды, тәжірибеден алынған мәліметтер келтірілді, студенттердің ғылыми-зерттеу қызметіне қатысуға қатынасы туралы мәліметтер келтірілді. Ғылыми ізденіс барысында болашақ мамандардың кәсіби өзін-өзі тәрбиелеу және өзін-өзі жетілдіру қажеттілігі туралы хабардар екендігі расталды.

Abstract: The article examines the role of students' research activities in the educational process, the possibility of organizing research activities, the importance of research activities in the professional training of future architects. The advantages of students' research activities are revealed, the main functions of research activities and their practical significance are considered, data from experience are presented, data on the attitude of students to participate in research activities are presented. It is confirmed that in the process of scientific research, future specialists become aware of the need for professional self-education and self-improvement.

Ключевые слова: научно-исследовательская деятельность, актуализация познавательных способностей, формирование исследовательских умений студентов, научно-практические конференции, профессиональные компетенции.

От специалиста среднего звена на современном этапе, в связи с развитием всех сфер жизни человека, повышением социальных потребностей населения требуются новые профессиональные и личностные качества: системное мышление, экологическая, правовая, информационная, коммуникативная культура, способность анализировать свою деятельность, самостоятельно действовать в условиях неопределенности, приобретение новых знаний, творческая активность, ответственность за выполняемую работу [1].

Кто такой «современный высококвалифицированный специалист»? Прежде всего это – исследователь! Ведь ему необходимо не только профессионально и основательно разбираться в своем деле, но и обязательно обладать высокой профессиональной мобильностью, уметь самостоятельно ориентироваться в обширной научно-технической информации. Что касается обучающихся, то без активного участия студентов в научно-исследовательской работе, этого всего достичь невозможно.

Научно-исследовательская деятельность – один из способов формирования профессиональной компетентности выпускников направленная на развитие навыков самостоятельного овладения научными знаниями и их творческого применения. Научно-исследовательская деятельность студентов рассматривается как одно из ключевых направлений совершенствования качества профессиональной подготовки студентов [2].

Организацию научно-исследовательской работы в учебном заведении можно рассматривать как проектирование совместной познавательно-исследовательской

деятельности педагогов и студентов. Под руководством педагогов студенты выполняют проектную, исследовательскую или творческую работу [3].

Можно выделить несколько направлений по применению и внедрению различных видов и форм научно-исследовательской деятельности студентов на учебных занятиях и во внеучебное время: написание научных докладов, статей, подготовка сообщений; проведение олимпиад и научных конференций; разработка проектов для получения Грантов; факультативные формы обучения; научно-исследовательские кружки и др. [4].

О научно-исследовательской работе студентов опубликовано много статей в интернет и печатных изданиях. Это вопрос рассматривается на педагогических чтениях, научных конференциях на разном уровне, обсуждается в социальных сетях. Но красной линией проходит то, что научно-исследовательская работа студентов является одной из важнейших форм учебного процесса в среднем профессиональном образовании. Это один из основополагающих факторов в повышении подготовки специалистов.

Студенты, активно участвующие в студенческих научных обществах (в нашем колледже – «Зерек»), конкурсах и конференциях разного уровня, приобретают опыт полноценной научной работы, расширяя свой кругозор и практические навыки. Неоспоримо, что научно-исследовательская работа, выполненная самостоятельно, позволяет студенту интеллектуально, творчески расти, учит умению отстаивать свои идеи, аргументировать высказывания, грамотно строить отношения с окружающими, предают уверенности. И чем раньше приобщить студента к научно-исследовательской деятельности, тем выше будет результат его профессиональной подготовки. Кстати, и факультативные занятия по сути своей также связаны с изучением особенностей научно-исследовательской деятельности, позволяют своевременно выявить студентов, имеющих склонность и мотивацию к научной деятельности, стремящихся показать или, как это стало модно сейчас, пропиарить себя и свои способности. Как следствие, такие студенты будут успешно справляться с выполнением обязательных учебно-научных работ, а по окончании учебы, смогут более качественно осуществлять свою профессиональную деятельность, что показывает практика.

Без научно-исследовательской деятельности для студентов архитектурного отделения при освоении основных профессиональных модулей «Разработка отдельных архитектурных и объемно-планировочных решений архитектурного раздела проектной документации» и «Подготовка демонстрационных материалов для представления архитектурного концептуального проекта заказчику» однозначно не достичь нужного результата – в рамках курсового проектирования разработать достойный архитектурный проект: будь это индивидуальный, многоэтажный жилой дом, общественное здание или небольшое архитектурное сооружение. Когда студенты ознакомятся с заданием на проектирование, ими будет выдвинута цель и поставлены вытекающие из нее, требуемых решения, задачи.

Проделав довольно-таки сложную работу, каждый автор смело представляет свой проект, аргументирую преимущества, отличия от типовых, целесообразность, реальность, при этом презентует свою способность презентовать накопленные знания и навыки. Итак, всё, о чем выше сказано, касается непосредственно учебного процесса в подготовке будущих архитекторов.

Наверное, каждого преподавателя волнует, как выбрать тему будущей научной работы. Во время учебных занятий у моих студентов уже при работе над проектом, часто возникают вопросы, проблемы, которые требуют дополнительного рассмотрения, изучения, исследования. При этом студент, автор проекта, смог предложить интересное, оригинальное и качественно выполненное конструктивное и объемно-планировочное решение определенного здания. Например, такие вопросы как обеспечение безопасности, создание комфорта и уюта, применение новых технологий в проектировании и строительстве, соответствие внешнего облика здания его функциональному назначению и др. Тут рождается идея, развить проект дальше и представить его в качестве научно-исследовательской работы. Ведь практическая часть, сам проект, можно считать, готова.

Научно-исследовательская работа начинается, в соответствии с отработанным алгоритмом: обоснование темы, постановка целей и задач, выдвижение гипотезы, определение предмета и объекта исследования, подборкой методов, доказательства актуальности темы. И закипела работа! Изучается состояния темы на текущем этапе, как в нашем государстве, городе, так и за рубежом, выявляются проблемы и достижения, инновационные решения. Далее подбирается и изучается база нормативных документов, специальная необходимая литература, интернет материал. Обязательно студенты знакомятся с уже существующими объектами по теме, проектами типовыми и индивидуальными, анализируют их. Рассматривают вопрос о строительных материалах, которые более эффективно использовать в будущем проекте и их местное производство, предусматривая экономическую целесообразность. Студенты могут изучить состояние темы или отношение к ней, предпочтения тех, для кого этот объект предназначен путем устного или онлайн опроса, анкеты (максимум 5 вопросов). Далее определяют суть практической части, состав, способ подачи проекта. Уже после этого они приступают непосредственно к проектированию: создают клаузуру, применяя весь подобранный и изученный материал, смотрят его отображение в эскизе. Причем одним эскизом или клаузурой никогда дело не обходится, если предусмотреть разные стили, конструкции, строительные материалы, назначение объекта, пожелания опрошенных респондентов. Вся эта предварительная работа и позволяет студентам смело перейти к выполнению непосредственно практической части исследовательской работы: проектирование в компьютерной программе (в нашем колледже предпочтение отдано программному пакету «ArchiCAD»), изготовление макета, создание видеоролика (как уже замечено, именно этот момент иногда является акцентом при оценивании конкретной работы).

Важно выстроить работу со студентом в научно-исследовательской деятельности на доверии и взаимопонимании. Нужно заинтересовать, вовлечь, подать пример. Часто бывает, что некоторые интересные малоизвестные факты, события, обнаруженные во время поиска материала по теме работы и исследований, используются на учебных занятиях.

Со студентами третьего курса мною проведено анкетирование, в котором нужно было обозначить своё отношение к научно-исследовательской деятельности и профессиональным конкурсам, расставить приоритеты (рис.1):

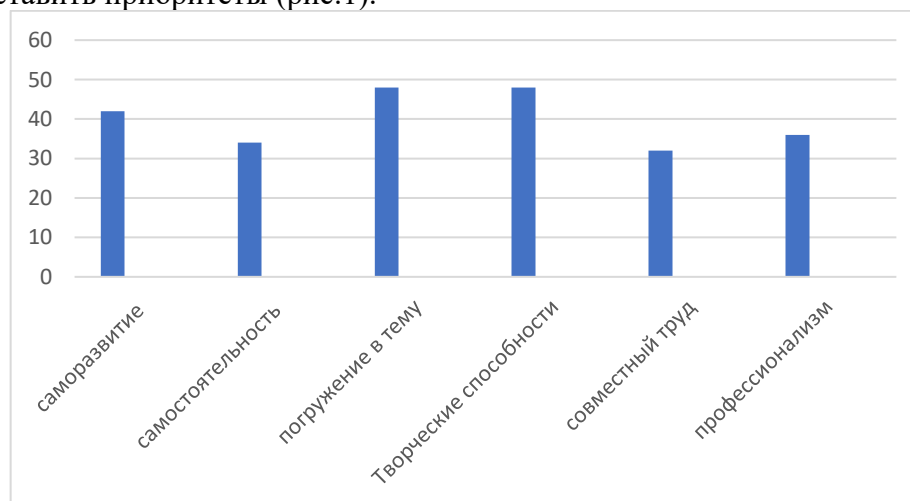

Рисунок 1 – Отношение студентов к научно-исследовательской деятельности и профессиональным конкурсам

Тут можно сделать следующий вывод: все опрошенные студенты осознают, что научно-исследовательская деятельность погружает в тему, повышает творческие способности, способствует саморазвитию.

Ежегодно студенты, под моим руководством, участвуя в научно-практических конференциях, проводимых как в области, республике, так и зарубежом, в том числе традиционных, например: «Жас ғалым» (КИнЭУ), «Путь к успеху: образование. наука. профессия» (КПВК), «Костанайпрождект» (РНПЦ «Костанай дарыны») и другие. Из международных можно выделить «Национальное достояние России» (Омский АТК),

«Архитектура и строительство» (г. Санкт-Петербург, СПАСК), «Форум молодых ученых: мир без границ» (Донецкая МАН) и многие другие. Число конференций, на которых мы представляли свои работы, например, в 2022-2023 учебном году – 14. Были успешно представлены работы: «Жизненное пространство студентов в организации достойной студенческой жизни», «Архитектурный облик общественного здания в формировании информации о его назначении», «Новые подходы в проектировании жилого дома – возможность достижения разнообразия в городской архитектуре», «Малые архитектурные формы в интеллектуальном развитии детей», «Новые технологии в проектировании торгово-развлекательного комплекса». При этом не было случая, чтобы мои подопечные остались без диплома или грамоты. Естественно мое портфолио, как руководителя, тоже пополняется.

Научно-исследовательская работа захватывает, увлекает, расширяет кругозор, практические навыки будущих техников-проектировщиков. А глядя на студентов, достигших успехов с научными работами на мероприятиях в колледже и вне его, появляется желание заняться научно-исследовательской деятельностью и у многих других студентов. Стоит начать, и появляется ощущение азарта: дальше – больше, глубже, интереснее.

У нас, работающих и обучающихся на архитектурном отделении в плане участия в научно-практических конференциях проблема одна – в силу специфики специальности трудно определиться с выбором секции или направления. Но, как показывает опыт, что это все решаемо, дорабатываем работу под тему конференции.

Понятно, что прежде, чем студент выйдет на конференцию с научно-исследовательской работой, необходима длительная и кропотливая подготовительная работа, обеспечивающая развитие навыков исследовательской деятельности – от постановки проблемы до самостоятельного обобщения полученных в ходе исследования результатов. Не менее существенным является и умение представлять и отстаивать полученные результаты.

Повторюсь, что актуализация познавательной потребности, пробуждение исследовательской жилки в студенте будет происходить только тогда, когда он почувствует удовольствие от поиска, от нахождения интересных фактов. Поиск не будет продвигаться вперед без эмоциональной подпитки. Педагогам нужно начинать работу со студентами с заинтересованного обсуждения темы, чтобы они почувствовали, что преподавателю самому любопытно. Начать с каких-то простых вещей, но так, чтобы «зацепить» своим интересом [2].

Итак, вовлечение в научно-исследовательскую деятельность студентов способствует формированию готовности будущих специалистов к творческой реализации полученных в колледже знаний, умений, практических навыков, помогает овладеть методологией научно поиска, обрести исследовательский опыт. Нам, преподавателям специальных дисциплин, необходимо заложить у студентов не только профессионально — предметную подготовленность по специальности, но и основу всех направлений профессиональной компетентности в будущем, что в полной мере может быть реализовано при занятии со студентами научно-исследовательской работой.

Именно в процессе научного поиска, что важно, и происходит осознание будущими специалистами необходимости профессионального самообразования и самосовершенствования.

Список литературы:

1. Петрова С. Н. Научно-исследовательская деятельность студентов как фактор повышения качества подготовки специалистов // Молодой ученый. — 2011. URL: <https://nsportal.ru/>
2. Роль научно-исследовательской деятельности в процессе обучения у студентов. URL <https://infourok.ru/rol-nauchno-issledovatel'skoj-deyatelnost>
3. Фролова Н. В. Роль научно-исследовательской деятельности студентов колледжа в системе профессиональной подготовки // Молодой ученый. – 2015. – №8. – С. 445-447. – URL <https://moluch.ru/archive/55/7584/>

4. Чупрова, Л. В. Научно-исследовательская работа в образовательном процессе вуза//Теория и практика образования в современном мире: материалы международной заочной научной конференции. (г. Санкт-Петербург, февраль 2012 г.). – СПб.: Реноме, 2016. –С. 380–383

ФОРМИРОВАНИЕ У СТУДЕНТОВ HARD И SOFT SKILLS НАВЫКОВ

Иманбаева Сымбат Мараткызы

магистр сельского хозяйства,

преподаватель спецдисциплин,

Костанайский индустриально-педагогический колледж.г.Костанай

Аннотация.

Цель исследования: исследовать процесс формирования у студентов навыков Hard и Soft skills и выявить влияние этого процесса на их успешность в будущей профессиональной деятельности.

Задачи исследования:

1. Проанализировать концепцию Hard и Soft skills.
2. Изучить методы формирования Hard и Soft skills у студентов.
3. Оценить влияние приобретенных навыков на успех студентов в профессиональной деятельности.

Результаты исследования:

1. Определены основные компоненты Hard и Soft skills, необходимые для успешной карьеры.
2. Выявлены эффективные методы формирования указанных навыков у студентов.
3. Проведен анализ влияния приобретенных навыков на успех студентов в будущей профессиональной деятельности.

Краткие выводы:

Исследование показало, что формирование таких качеств имеет решающее значение для их успешной адаптации в современном рынке труда. Студенты, обладающие разносторонними навыками, имеют больше шансов на успешное трудоустройство и профессиональный рост.

Эти результаты подчеркивают важность внедрения специальных программ и методик обучения, направленных на развитие как Hard, так и Soft skills у студентов.

Ключевые слова: логика, память, Hard skills, Soft skills, специалист, личность.

Hard skills переводятся как «жесткие навыки» - это профессиональные знания, умения, инструменты и компетенции, которыми владеет человек. Они связаны с технической стороной деятельности и являются обязательными при приеме на работу.

Осваивать жесткие навыки помогает левое полушарие головного мозга. Оно отвечает за логику и умственные способности. Чтобы освоить hard skills нужно изучать и запоминать теоретический материал из учебников, лекций, инструктажей и другого. А потом применять их на практике. Приобретение хард скилс происходит постепенно: по уровням сложности, степень которой увеличивается. Освоение каждого уровня подтверждается проверкой: тестом или экзаменом. Ежедневная практика приводит к тому, что hard skills становятся автоматическими.

В последние годы, повсеместно стали говорить о значимости soft skills. Однако, невозможно стать профессионалом в своей области без освоения hard skills. Это справедливо для любой деятельности. Представьте себе очень общительного и организованного переводчика, который не владеет иностранным языком. Это невозможно. Без грамотности и конкретных умений нельзя стать специалистом и профессионально расти. Совокупность хард скилс определяет компетенции специалиста и его профессионализм.

Современный мир бросает людям настоящий вызов. Чтобы выдержать эту гонку, нужно постоянно возвращать и развивать в себе конкурентные преимущества. Так же я как преподаватель специальных дисциплин, на примере специальности “Землеустройство” хотелось бы рассказать формирование у студентов навыков софт скиллс и хард скиллс.[1 с 46]

Hard skills	Soft skills
Актуальны для конкретной профессии	Нужны повсеместно: и в работе, и в жизни
Для обучения необходимы интеллектуальные усилия, логика и память	Подразумевают наличие эмоционального интеллекта
Легко проверить экзаменом, тестовым заданием	Можно проверить на поведенческом интервью, но не без погрешностей
Легко подтвердить дипломом, сертификатом, кейсами и портфолио	Можно подтвердить кейсами с фактами и цифрами, но всю картину покажет время в работе
Можно освоить за несколько месяцев	Софт скиллс осваиваются дольше, т.к. приходится продираться сквозь свои убеждения и привычки
Неизбежно крепнут с опытом работы	Развиваются только в адекватном применении к ситуации. В нересурсном психологическом состоянии софт скиллс даже можно утратить.
Отличия в хард скиллс от места к месту работы не существенны	Везде нужно будет перестраивать софт скиллс, ведь смена работы означает и смену сотрудников, начальства и корпоративной культуры
Необходимая база, чтобы устроиться на работу	Необходимая база для всего, даже чтобы освоить hard skills

Между хард и софт скиллс есть существенные различия. Для наглядности представим их в таблице 1:

Теперь рассмотрим различие хард и софт скиллс на примере специальности “Землеустройство” Техник-землеустроитель в таблице №2

Hard skills	Soft skills
Ведет земельно-учетную документацию	Интерес к работе
Формирует землеустроительные дела	Готовность брать на себя ответственность
Готовит землеотводные документы	Умение работать в команде, группе
Разрабатывает технико-экономические обоснования для установления границ участка	Умение учиться, осваивать новое
Использует современные геодезические инструменты, фотосъемку и отражает все на плане.	Умение организовывать собственную работу
	Умение находить решение в нестандартных ситуациях
	Соблюдение норм труда
	Общее понимание принципов работы с клиентами
	Аналитическое мышление

По таблице обратите внимание к качествам софт скиллс. Руководителями отделами, специалистами наших со партнёров, мною был предложен пройти опрос, какие **личностные качества и навыки, наиболее необходимые для успешного трудоустройства и карьеры (% от численности работодателей, называющих в качестве основного критерия найма наличие у работника определенных качеств, навыков)**

Диаграмма 1. Опрос работодателей

По диаграмме руководители организации ждут от выпускников прежде всего проявления интереса к работе (64%), готовности брать на себя ответственность (55%) и умения работать в коллективе (54%).

В списке важнейших навыков — адаптивность и способность самостоятельно ориентироваться в рабочих ситуациях, умение учиться, осваивать новое, находить решения в нестандартных обстоятельствах.

Для развития этих навыков как руководитель группы ЗУ-22, провожу тематические кураторские часы, для развития этих качеств

Приведем пример командной игры из разработки кураторского часа для формирования мыслительных навыков: .[2 с 13]

Задание 1. «100 слов за 10 минут»

Цель: развитие креативного мышления посредством письменной речи в ограниченных условиях, развитие коммуникативных навыков в письменной речи.

Время выполнения: 10 минут.

Действия обучающихся: написать эссе на тему «Я в профессии -землеустроитель».

Ограничение — эссе должно состоять ровно из 100 слов. Для написания дается 10 минут

Как преподаватель специальных дисциплин

Творческое задание 2. «Важные дела»

Цель: побуждение к самоанализу, развитие самоорганизационных навыков, развитие креативного мышления, совершенствование коммуникативных навыков. Время выполнения: 15 минут. Действия обучающихся: 1) составить план дел на выходной день с учетом того, что каждые два часа должна происходить смена деятельности. Задание необходимо выполнить на платформе Miro (<https://miro.com/>); 2) представить план одногруппникам

Среди качеств личности специалиста, конкурентоспособного на рынке труда, особое место занимают soft skills, которые считаются одним из показателей динамично развивающейся области образования. Считаю, что, именно система образования определяется важнейшим институтом социализации личности, который представляет собой единый процесс, где обучение и воспитание ориентированы на подготовку просвещенных, эрудированных, культурных и креативно мыслящих специалистов. .[3 с 18]

Список литературы:

1. Вестник Казахского национального педагогического университета им. Абая», серия «Специальная педагогика»
2. Журнал "Доклады Казахской академии образования"

3. Кириллов А.В., Солдатов А.А. Благоприятный социально - психологический климат - основа создания безопасных условий труда и обучения. Материалы Ивановских чтений. 2016. №4-1 (8). С. 44-47.

4. Новиков, А.М., Чошанов, М.А. Компетенция и компетентность [Электронный ресурс]. Режим доступа: http://epo.ucoz.com/index/kompetencija_i_kompetentnost/0-7 (Дата обращения: 10.12.2016).

5. Чуланова, О.Л. Эмоциональная компетентность в управлении персоналом / О.Л. Чуланова // Вестник Университета (Государственный университет управления). - 2011. - №16. - С. 135-138

ФОРМИРОВАНИЕ ТОЛЕРАНТНОГО ОТНОШЕНИЯ К ОБУЧАЮЩИМСЯ С ОСОБЫМИ ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫМИ ПОТРЕБНОСТЯМИ В ОРГАНИЗАЦИЯХ ТЕХНИЧЕСКОГО И ПРОФЕССИОНАЛЬНОГО ОБРАЗОВАНИЯ

**Усенова Жанар Орманбековна,
Мулжигитова Ляззат Алиевна**

преподаватели общественных дисциплин
КГКП «Костанайский строительный колледж»
г.Костанай

Аннотация: статья раскрывает актуальную и значимую в настоящее время проблему формирования толерантного отношения к обучающимся с ограниченными возможностями здоровья в профессиональной образовательной организации. Практический опыт педагога в педагогической работе со студентами показывает, что необходимо эффективно, целенаправленно и систематически использовать уважительное, толерантное взаимодействие в студенческом коллективе с лицами данной категории.

Аңдатпа: мақала қазіргі уақытта кәсіби білім беру ұйымында мүгедектер мен денсаулығы бойынша мүмкіндігі шектеулі тұлғаларға толерантты көзқарасты қалыптастырудың өзекті және маңызды проблемасын ашады. Педагогтің студенттермен педагогикалық жұмыстағы практикалық тәжірибесі студенттік ұжымда осы санаттағы тұлғалармен сыйластық, толеранттық өзара іс-қимылды тиімді, мақсатты және жүйелі түрде пайдалану қажеттігін көрсетеді.

Abstract: the article reveals an urgent and currently significant problem of forming a tolerant attitude towards people with disabilities in a professional educational organization. The practical experience of the teacher in pedagogical work with students shows that it is necessary to effectively, purposefully and systematically use respectful, tolerant interaction in the student body with persons of this category.

Ключевые слова: толерантное отношение, обучающиеся с особыми образовательными потребностями, инклюзия, слабослышащие, специальные формы и методы.

Толерантность, как понятие, понимается в общественном сознании как терпимость по отношению к людям, имеющим отличия от ценностей и норм, принятых социумом [1]. Проблема формирования толерантного отношения к людям с ограниченными возможностями здоровья является сложной социальной реальностью современного общества. Данная ситуация возникла с развитием процесса инклюзии, когда особые дети включаются в общеобразовательную среду вместе со слышащими сверстниками. К проблеме также можно отнести: отсутствие достаточной информированности обучающихся о людях с ограниченными возможностями здоровья и трудностях, с которыми они сталкиваются; отсутствие у обучающихся навыков общения с детьми-инвалидами; отсутствие в программе занятий, помогающих подросткам понять своих сверстников, имеющих инвалидность и научиться общению с ними; дефиците методических разработок в этой области.

Проблема низкого толерантного отношения в стране является острой, как никогда, так как отсутствие терпимости провоцирует ряд других проблем. К ним относятся следующие пункты:

1. Сниженная социализация ребенка в обществе, нетерпимо относящегося к наличию дефекта у обучающегося. Соответственно, из-за нетерпимости окружающих к психофизиологическим особенностям обучающихся с особыми образовательными потребностями; обучение, воспитание и сопровождение данной категории лиц усугубляется «закрытостью» последних. [2].

В частности, студенты с ограниченными возможностями здоровья, имеющие негативный опыт социализации, с трудом адаптируются к реалиям взрослой жизни. Они характеризуются наличием таких черт, как чрезмерная обидчивость, ранимость, выраженная агрессивность по отношению к другим людям.

2. Интолерантное отношение обучающихся «нормы» к лицам с особыми образовательными потребностями провоцирует жестокость, буллинг и игнорирование последних, фактически предопределяя неудачный сценарий жизни во взрослом возрасте. Если подросток с ограниченными возможностями здоровья приобретает глубокое разочарование к миру, то здоровые обучающиеся, вырастая во взрослых людей, передают своим детям негативное отношение к ним.

3. Преемственность поколений, воспитанных в духе интолерантного отношения к «иным» обучающимся, также способствует росту агрессии у родителей здоровых студентов, не желающих принимать и понимать принципы инклюзивного образования. Согласно исследованию Писаревской М.А., родители здоровых обучающихся негативно относятся к инклюзивному образованию, так как опасаются снижения качества образовательной деятельности [3]. Данная проблема выражается в противодействии обучению собственных детей с обучающимися, имеющими проблемы со здоровьем.

В связи с развитием в последние десятилетия в Казахстане процесса инклюзии особое значение приобрела проблема формирования межличностной толерантности между детьми с ограниченными возможностями здоровья и сверстниками, не имеющими психофизических отклонений. Практика показывает, что дети, имеющие нормальный уровень развития, не готовы принять детей с инклюзией. Исследования педагогов и психологов свидетельствуют о том, что воспитание основ толерантности необходимо начинать с дошкольного возраста, потому что именно этот период является благоприятным для формирования и развития нравственных качеств, составляющих основу толерантности.

Дети, не имеющие психофизических нарушений, с ранних лет общаясь с особыми детьми, постепенно понимают, что мир – это единое сообщество людей, включающее тех, кто нуждается в помощи с их стороны. Для здоровых детей такое общение является колоссальным источником нравственного воспитания, они учатся помогать детям, непохожих на них, сопереживать, помогать, защищать. Помогая сверстникам с особыми образовательными потребностями активно участвовать в образовательной и социальной деятельности, здоровые дети, незаметно для себя, получают важнейшие жизненные уроки. К великому сожалению, в настоящее время мы видим, что дети с нормальным уровнем психофизического развития не готовы принять детей с инклюзией, здесь важна роль педагога.

Воспитание толерантности в подростковом возрасте осуществимо через использование особых педагогических технологий во время образовательного процесса и за его пределами, во время внеурочных занятий и на кураторских часах. Решение данной проблемы должно занимать особое место в воспитательной работе как куратора, так и любого преподавателя, а также сотрудника образовательной организации. В решении имеющихся проблем важное значение имеет и изменение отношения родителей однокурсников к детям с особыми образовательными потребностями, так как именно родители являются образцом поведения для подрастающего ребенка вне учебной среды.

Целью данной статьи является изложение опыта формирования толерантности по отношению к детям с особыми образовательными потребностями у обучающихся КГКП

«Костанайский строительный колледж». На сегодняшний день в инклюзивной образовательной среде колледжа проходят обучение 9 обучающихся: 2- слабослышащих, 7- слабослышащих и глухих студентов. В колледже созданы условия для данной категории обучающихся: есть переводчик жестового языка, благодаря чему глухие ребята учатся в группе вместе со слышащими сверстниками, чувствуют себя комфортно и показывают хорошие результаты.

Мы преподаем в группе 1 курса специальности «Строительство и эксплуатация зданий и сооружений». В группе обучаются 3 глухих и 1 слабослышащий студенты. В начале учебного года неслышащие студенты испытывали проблемы вхождения в коллектив, сложности в получении информации, предлагаемой педагогами на лекциях и практических занятиях. Так же наблюдалось негативное отношение: в основном на 1 курсе обучаются 14-15 летние студенты, в этом возрасте обычно начинают отчетливо проявляться негативные явления, которые относятся к разряду нетерпимости: агрессивность, конфликтность, насмешки, угрозы, запугивание, изгнание, отчуждение, бойкот, превосходство над другими, стремление утвердиться любыми способами. Это приводит к нежелательным поступкам по отношению к сверстникам, особенно с инклюзией. Поэтому считаем, что формирование у слышащих подростков толерантного отношения к таким сверстникам является одной из главных задач нравственного воспитания на всех уроках.

На своих занятиях мы воспитываем у слышащих студентов умение ориентироваться на затруднения слабослышащих, оказывать им действенную помощь, проявлять сочувствие. Считаем, что процесс формирования толерантного отношения студентов – подростков к обучающимся с ограниченными возможностями здоровья должен осуществляться комплексно и предусматривать создание необходимых психолого-педагогических условий. Одним из таких условий, является осуществление поэтапно организованной работы по формированию у студентов толерантного отношения к детям с особыми образовательными потребностями.

Первый этап – информационно-познавательный: усвоение информации, получение знаний об объекте, необходимых для формирования толерантного отношения.

Второй этап – этап формирования эмоционально-оценочного отношения к обучающимся с особыми образовательными потребностями.

Третий этап – этап формирования устойчивого толерантного отношения к обучающимся с особыми образовательными потребностями.

Осуществление процесса по формированию у студентов толерантного отношения к детям с особыми образовательными потребностями на каждом из этапов предполагает использование педагогом специальных форм и методов.

Эффективным считаем метод, который направлен на формирование положительного эмоционально-оценочного отношения к обучающимся с особыми образовательными потребностями: личный пример педагога, целенаправленное наблюдение, организованное педагогом с последующим обсуждением; совместное обсуждение различных жизненных ситуаций, в которых присутствуют примеры не толерантного отношения к лицам с инклюзией. Важно воздействовать не только на сознание обучающихся, но и на их чувства, тогда у них сформируется умение понимать других.

Толерантное взаимодействие должно проявляться через сотрудничество и диалог, обеспечивающие субъектам личностный рост. Сотрудничество дает возможность создать условия для совместной деятельности, проживания, рефлексии ситуации (в том числе и непосредственно связанных с толерантностью). Жизнь должна быть наполнена надлежащими ситуациями (например, забота о больном, помощь более слабому, поздравления с праздниками и т.д.). Здесь многое зависит от педагога, который должен не только использовать случаи, возникающие стихийно, но и должен специально организовывать ситуации, включая обучающихся в разные виды деятельности: игру, занятия по всем разделам программы, работа в парах и микрогруппах. Обучающиеся с особыми образовательными потребностями учатся организовывать деятельность с партнером независимо от его каких-либо особенностей. Таким образом, студенты приучаются сочувствию, сопереживанию, эмоциональной саморегуляции,

толерантному поведению. На формирование толерантного поведения направлены следующие методы:

- создание условий, располагающих толерантное поведение;
- игровая, практическая деятельность;
- поощрение в случае, если обучающийся проявит толерантное отношение.

Реализация вышеперечисленных условий на практике зависит от педагогического общения в образовательном учреждении. В образовательной среде, где происходит формирование толерантного отношения стиль общения должен быть демократическим, позволяющим гуманизировать отношения, свободно развиваться и проявлять активность, инициативу любому члену коллектива независимо от его особенностей, повысить восприимчивость к любым интолерантным проявлениям в социальной среде и сформировать неодобрение их.

Развивая формирование толерантного отношения в построении педагогической работы, основными формами могут являться этические и познавательные беседы, рассказы, диспуты на различные тематики, защита проектно-исследовательских работ, сочинений, презентаций проектов, конкурсы стихов, рисунков, социальные концерты, акции, совместные праздники.

Для того, чтобы развить у обучающихся понимания ценностных ориентаций, готовности к установлению конструктивного взаимодействия с другими людьми, социально-значимых образцов бесконфликтного поведения, формирование толерантного отношения к себе и другим, будет целесообразно использование технологий деятельностного и интерактивного обучения и воспитания, моделировать ролевые игры, просмотр и обсуждение фильмов, воспитывающих ситуаций.

Ко внеучебной деятельности можно отнести развлекательные конкурсы, акции, концерты с участием родителей и обучающихся всех категорий.

Применение исследовательских и проектных методов обучения и воспитания позволяет обучающимся получить самостоятельный опыт общественного действия; понимание в необходимости адекватно и более целю познать себя и других людей, получать информацию о своем социальном окружении, способах взаимодействия с обществом.

Огромное значение для достижения положительных результатов является взаимодействие обучающихся с представителями различных социальных субъектов как внутри, так и за пределами образовательной организации, в открытой общественной среде. Обучающиеся с интересом взаимодействуют с людьми, имеющими большой социальный опыт, поэтому организовывая многие формы воспитательной работы важно привлекать социологов, психологов, искусствоведов и просто успешных и интересных людей и без особых потребностей.

При выборе формы воспитательно-педагогической работы регламентируются поставленными целями, возрастом и уровнем обученности обучающихся, уровнем их способностей, профессиональной компетентностью педагогических кадров.

Следует учитывать, что любые методы и приёмы будут результативными только при их систематическом применении. Это значит, что все мероприятия обязаны быть включены в учебный план образовательной организации. Рабочие программы учебных предметов должны адаптироваться с учетом обучающихся с особыми образовательными потребностями, составляется четкий тематический план внеурочных мероприятий и кураторских часов.

Воспитанию толерантного отношения оказывают влияние следующие приёмы:

Тренинги - вид групповой работы, сосредоточенный на приобретение знаний, умений и навыков, коррекцию и формирование установок, необходимых для успешного взаимодействия всех обучающихся. Как правило, тренинги, включают в себя игры и развлекательные упражнения.

Представлены некоторые технологии, направленные на сближение обучающихся, а также снятие напряжения при совместном выполнении:

- Слепой и проводник - человек находится с закрытыми глазами, ему описывают маршрут, как можно безопасно добраться до какого-либо предмета, парная работа.
- Пантомима, или Крокодил - изображение слов и словосочетаний без использования речи;
- Угадай, кто\что? - определение предметов и людей с завязанными глазами.

Существует еще один прием — это применение киноискусства как средства воспитания и развития толерантного отношения. Восприятие кинопроизведения — это поэтапный процесс, он предполагает непрерывную смену типов восприятия: сочувствие, сопереживание, созерцание, ассоциативное мышление, шифрование скрытых значений, эмоциональное сочувствие. При установлении эмоциональной связи с персонажем, во время просмотра кино работают такие механизмы взаимопонимания, как идентификация и эмпатия: как бы зритель на время выключается из собственной жизни и погружается в другую, он начинает сопереживать герою, или идентифицирует, подражает, отождествляет себя с ним. Правильно подобранный, в соответствии с возрастом и уровнем развития, фильм оказывает такое же большое влияние на формирование характера и мировоззрения обучающегося, как и личный пример человека, пользующегося авторитетом. Кроме этого, фильм оказывает огромное информационно-просветительское воздействие и поднимает осведомленность обучающегося о корректном и толерантном поведении при общении со сверстниками с особыми образовательными потребностями. В организацию классных часов и внеучебных мероприятий следует включить просмотр кинопроизведений, формирующих позитивное отношение к людям с особыми образовательными потребностями и инвалидностью с их последующим обсуждением или письменным рассуждением. Предлагаем небольшой перечень некоторых из них:

«Моя плоть и кровь» (2003), реж. Джонатан Карш, США.

«Мисс Америка в инвалидном кресле» (2011), реж. Алексис О. Коричински, США.

«Моя левая нога» (1989), реж. Джим Шеридан, Ирландия.

«Море внутри» (2004), реж. Алехандро Аменабар, Испания.

«1 + 1» (2011), реж. Оливье Накаш, Эрик Толенадо, Франция.

Используя данные приемы как формы коррекционно-развивающей работы, мы как педагоги имеем возможность улучшить психологический климат в смешанном коллективе, а обучающемуся становится легче избавиться от скованности и неуверенности в себе, научиться взаимодействовать с самыми разными людьми. Инклюзивное образование характеризуется тем, что постепенно размываются границы между детьми с особыми образовательными потребностями и детьми, не имеющих их. Представленные приемы позволяют раскрыть скрытый потенциал подростка, независимо от его особых потребностей развития.

В заключении статьи хотелось бы еще раз обозначить, что современное образование совсем не похоже на то, что было десять, двадцать лет назад, оно неизменно претерпевает изменения. Обязательной остается лишь конечная цель образовательной деятельности - воспитание и обучение разносторонне-развитой личности, раскрытие внутреннего потенциала каждого обучающегося. Под словом «каждый» подразумеваются, действительно, все, независимо от пола, убеждений, внешнего облика и внутренних и физических качеств.

Список литературы:

1. Волченкова А.А. Когнитивные основы формирования толерантности в контексте инклюзивного образования // Материалы I-й Всероссийской научно-практической конференции с международным участием. Калужский государственный университет им. К.Э. Циолковского. 2016.
2. Ковалева А.С. Опыт воспитания толерантности участников инклюзивного образовательного пространства к детям с ОВЗ // Проблемы современного педагогического образования. 2018.

3. Писаревская М.А. Формирование толерантного отношения к детям с ограниченными возможностями в условиях инклюзивного образования / М.А. Писаревская, Краснодар: Краснодарский ЦНТИ, 2013.

4. Косарева Г.Н. Формирование толерантного отношения к детям с ограниченными возможностями здоровья в условиях инклюзивного образования // Путь науки. 2015. № 2

КОММУНИКАТИВНЫЕ НАВЫКИ, СПОСОБСТВУЮЩИЕ ПРОФЕССИОНАЛЬНОМУ РАЗВИТИЮ ОБУЧАЮЩИХСЯ НА ЗАНЯТИЯХ СПЕЦДИСЦИПЛИН

Мусина Мадина Даулетжановна

преподаватель специальных дисциплин

КГКП Костанайский индустриально – педагогический колледж, г.Костанай

Аннотация: коммуникативные навыки — это способность передавать и получать информацию. Развитие коммуникативных умений и навыков начинается еще в детском возрасте и на это влияет множество факторов, таких как особенности воспитания, микроклимат в семье, образ жизни и другие немаловажные вещи. В случае, когда человек не получает определенного коммуникативного опыта, во взрослом возрасте он может быть замкнутым и неуверенным.

Аңдатпа: қарым-қатынас дағдылары – ақпаратты беру және қабылдау қабілеті. Қарым-қатынас дағдыларын дамыту бала кезінен басталады және оған көптеген факторлар әсер етеді, мысалы, тәрбиенің ерекшеліктері, отбасындағы микроклимат, өмір салты және басқа да маңызды нәрселер. Егер адам белгілі бір коммуникативті тәжірибе алмаса, ол есейген кезде тұйық және сенімсіз болуы мүмкін.

Abstract: Communication skills are the ability to transmit and receive information. The development of communication skills begins in childhood and is influenced by many factors, such as the characteristics of upbringing, the microclimate in the family, lifestyle and other important things. In the case when a person does not receive certain communicative experience, in adulthood he may be withdrawn and insecure

Ключевые слова: коммуникативные навыки, технологии, саморазвитие, восприятие, речевое восприятие.

Түйін сөздер: коммуникативті дағдылар, технология, өзін-өзі дамыту, қабылдау, сөйлеуді қабылдау.

Key words: communication skills, technology, self-development, perception, speech perception.

Коммуникативные навыки — это способность передавать и получать информацию. И на первый взгляд кажется, что ничего сложного в этом нет. В конце концов, ещё детьми мы научились говорить и понимать чужую речь. Но суть здесь не только в обмене информацией как таковой, но и в умении максимально точно выразить свои мысли, улавливать смысл сказанного собеседником и адекватно реагировать на чужие сообщения. Всё это и есть эффективное общение.

Коммуникативные навыки играют важную роль в профессиональном развитии обучающихся.

Основные стратегии, способствующие развитию этого процесса:

Активное слушание: Обучающиеся могут развивать свои профессиональные навыки, проявляя интерес к мнению других и внимательно слушая. Это способствует пониманию различных точек зрения и обогащает опыт.

Эффективное общение: Умение четко и ясно выражать свои мысли помогает обучающимся взаимодействовать с коллегами и профессионалами в своей области.

Коллаборация: Работа в команде способствует обмену знаний и опытом. Обучающиеся могут развивать коммуникативные навыки, активно участвуя в групповых проектах и обсуждениях.

Обратная связь: Запрашивание и принятие конструктивной обратной связи помогает обучающимся видеть свои сильные стороны и области для улучшения. Это важный элемент профессионального роста.

Сетевое взаимодействие: Активное участие в профессиональных сетях и мероприятиях способствует установлению связей с представителями отрасли и обмену опытом.

Развитие эмпатии: Понимание потребностей и точек зрения других людей помогает строить эффективные коммуникативные стратегии.

Профессиональное самопродвижение: Умение представлять свои идеи и достижения может содействовать успешной карьере.

Эти коммуникативные навыки способствуют не только успешному обучению, но и профессиональному развитию студентов в будущем.

В зависимости от специфики преподаваемой дисциплины преподаватель из всего разнообразия методов предоставления информации выберет именно тот, который будет ему более «удобен» в применении. На сегодняшний день нам известны такие технологии как: критическое мышление, проектная технология, развивающее обучение, здоровые берегающие технологии, проблемное обучение, игровые технологии, квест – технология, модульные, интегрированное обучение, педагогика сотрудничества и кейс технологии.

Внедрение современных образовательных технологий дает возможность преподавателю проработать новые познания у обучающихся, зафиксировать их мастерство, умения в разных сферах работы, подействовать обучающимся совершенствовать научно-техническое понимание, способность вести независимую работу, приводящую к развитию в себе выдержки при выполнении заданий.

Развитие коммуникативных навыков - не всегда тяжелый труд. Существует много упражнений, построенных на игровых форматах, что позволяет сделать процесс освоения нового не только полезным, но и приятным.

Коммуникативных способностей существует нескольких видов:

информационно-коммуникативная способность, отвечающая за начало, поддержание и завершение беседы, а также привлечение внимания собеседника и применение вербальных и невербальных средств общения;

аффективно-коммуникативная способность, помогающая замечать эмоциональное состояние собеседника и грамотно на него реагировать, а также проявлять по отношению к партнеру отзывчивость и уважение;

регуляционно-коммуникативная способность, позволяющая помогать собеседнику в ходе общения и использовать оптимальные способы разрешения конфликтных ситуаций; эта же способность позволяет человеку принимать помощь со стороны окружающих.

Что же касается структуры коммуникативных способностей, то она включает в себя множество компонентов, среди которых:

социальная перцепция (связана с восприятием, пониманием и оценкой самого себя, других людей и социальных групп);

гностические умения и рефлексия (связаны с осознанием, систематизацией и переносом информации);

познавательные умения (связаны с особенностями памяти, мышления и внимания);

интеракционные умения (связаны с «подачей себя» и умением «настраиваться» на собеседника);

волевые качества;

восприятие и интерпретация вербальных и невербальных сигналов;

способность к пониманию подтекста и контекста;

способность к применению знаковых систем для решения разных коммуникативных задач.

Развитие коммуникативных умений и навыков начинается еще в детском возрасте и на это влияет множество факторов, таких как особенности воспитания, микроклимат в семье, образ жизни и другие немаловажные вещи. В случае, когда человек не получает определенного коммуникативного опыта, во взрослом возрасте он может быть замкнутым и неуверенным.

Но даже для людей с проблемами в общении всегда есть выход из ситуации, ведь развитие социально-коммуникативных навыков доступно в любом возрасте. И здесь самое время поговорить о том, какие же есть средства развития коммуникативных навыков.

В основу преподавания специальных дисциплин входит технология личностно-ориентированного обучения, позволяющая добиться активизации познавательной деятельности, умение решать проблемы, получать и использовать информацию, ориентировать обучающихся на применение и использование знаний полученных при изучении общетехнических дисциплин [3, с 86].

Одним из важных моментов на занятии для обучающихся является понимание необходимости личной заинтересованности в приобретении знаний, чтобы обучающиеся могли ощущать свою компетентность не только в результате, но и на протяжении всего процесса обучения, в этом и есть условие развивающего воздействия обучения на личность обучающегося. Поэтому современный урок, должен быть построен в сочетании специально организованной деятельности и обычного межличностного общения, таким образом, через личностный план общения на занятии реализуется учет возрастных, психологических особенностей учащихся: их готовность к расширению круга общения, к сопереживанию проблем взрослых, стремление к самоутверждению.

Достичь поставленных целей могут помочь современные образовательные технологии, такие как: технология уровневой дифференциации обучения; групповые технологии; технологии компьютерного обучения; игровые технологии; технология проблемного и исследовательского обучения; технологии интенсификации обучения на основе схемных и знаковых моделей учебного материала; педагогика сотрудничества. Современные технологии позволяют формировать и развивать предметные и учебные знания и умения в процессе активной разноуровневой познавательной деятельности учащихся в условиях эмоционально - комфортной атмосферы, развивать положительную мотивацию учения [1, с.79].

Следовательно, необходимо сделать из обучающегося активного соучастника учебного процесса. Обучающийся может усвоить информацию только в собственной деятельности при заинтересованности предметом. Поэтому преподавателю необходимо забыть о роли информатора, он должен исполнять роль организатора, координатора познавательной деятельности обучающегося, и организовать на занятии для обучающегося все виды учебно-познавательной деятельности.

Систематическая работа с активным применением инновационных педагогических технологий повышает интерес к предмету, учебную активность обучающихся, обеспечивает глубокое и прочное усвоение знаний, развивает мышление, память и речь обучающихся, способствуют воспитанию честности, прилежного и добросовестного отношения к учебному труду, а также активизирует преимущественно репродуктивную деятельность обучающихся.

Для выявления коммуникативных навыков применяются на занятиях спецдисциплин технологии деловой игры.

Деловые игры рассматриваются как своеобразное моделирование естественных ситуаций общения, которое имеет определенную дидактическую цель, связанную с решением студентами проблемных коммуникативно-познавательных и профессиональных коммуникативно-познавательных и профессиональных задач. В процессе обучения иностранных студентов технического вуза использовались: а) деловые игры, построенные на основе усвоения и закрепления учебного (языкового и речевого) материала - деловые игры (презентация, интервью); б) деловые игры, построенные на практическом материале методико-педагогические деловые игры (введение нового материала, активизация изученного материала, повторение, обобщение).

Деловые игры дают возможность проверить умение обучающимся организовать свою речь в форме диалога, осуществлять тактику речевого общения [4,28]. Умение организовать деловой разговор, например, регулирующий конфликтную ситуацию, самый распространенный вариант деловой игры. Реализуется такая игра в официально-деловой сфере общения.

Важная особенность обучения - создание условий для продуктивной деятельности по использованию знаний, их обобщению и систематизации. Подобная организация учебного процесса развивает мыслительные способности обучающихся, заставляет их быть внимательными, учит анализировать, сравнивать, выделять главное, превращает из пассивных слушателей на занятиях в активных участников. Таким образом, различные виды технологий способствуют развитию познавательных и творческих интересов у обучающихся. Однако внедрение современных образовательных и информационных технологий не означает, что они полностью заменят традиционную методику преподавания, а будут являться ее составной частью. Ведь педагогическая технология — это совокупность методов, методических приемов, форм организации учебной деятельности, основывающихся на теории обучения и обеспечивающих планируемые результаты. Преподавателю очень сложно преодолеть сложившиеся годами стереотипы проведения занятия.

Список литературы:

1. Батышев С. Я. Профессиональная педагогика. М.: Изд. «Эгвес», 2017 г
2. Вербитский А.А., Борисова Н.В. "Методологические рекомендации по проведению деловых игр", 1990 г.
3. Белозерцев, Е. П. Педагогика профессионального образования: учебник / Е. П. Белозерцев, А. Д. Гонеев, А. Г. Пашков, под ред. В. А. Сластенина, 4-е изд., стер. — М.: ИЦ Академия, 2008 г
4. Борисова, Н. В. Образовательные технологии, как объект педагогического выбора: учеб. пособие / Н. В. Борисова. 2000. г
5. Гуслова, М. Н. Инновационные педагогические технологии: учеб. пособие для учреждений СПО / М. Н. Гуслова, 4-е изд. 2013 г

ПСИХОЛОГИЧЕСКИЙ КОМФОРТ КАК ФАКТОР ОБЪЕДИНЕНИЯ СТУДЕНТОВ ГРУППЫ

Науменко Татьяна Викторовна

педагог-психолог

КГКП «Костанайский политехнический высший колледж»

г. Костанай

Аннотация: в данной работе раскрывается такое понятие как психологический климат и его влияние на студентов. Особое внимание уделяется для создания благоприятного психологического климата в колледже студентам с ОВЗ. С этой целью психологом разработана и осуществляется программа, которая показывает положительные результаты в данном направлении.

Аңдатпа: бұл жұмыс психологиялық климат және оның оқушыларға әсері сияқты ұғымды ашады. Колледжде мүмкіндігі шектеулі студенттерге қолайлы психологиялық ахуал жасауға ерекше көңіл бөлінеді. Осы мақсатта психолог осы бағытта оң нәтиже көрсететін бағдарлама әзірлеп, жүзеге асыруда.

Abstract. This work reveals such a concept as psychological climate and its influence on students. Particular attention is paid to creating a favorable psychological climate in college for students with disabilities. For this purpose, the psychologist has developed and is implementing a program that shows positive results in this direction.

Ключевые слова: инклюзивное образование; дети с ограниченными возможностями здоровья; социально-психологический климат; студенческий коллектив; психологическая служба

На сегодняшний день инклюзия считается одним из стратегических направлений развития системы образования. Законодательство Республики Казахстан гарантирует право на качественное образование всем обучающимся с учетом разнообразия индивидуальных способностей и особых образовательных потребностей.

Общепринятым считается, что инклюзивное образование – это процесс развития системы образования в целом и формирования инклюзивного общества. Существует мнение, что инклюзивное образование стало результатом эволюции отношения общества к особому детству, понимания места нетипичных детей в обществе; закономерный процесс развития системы специального образования и сближения его с общим образованием [1].

Инклюзия (от лат. include – заключаю, включаю) – включение детей с ограниченными возможностями здоровья (ОВЗ) в обычные группы или классы общеобразовательных учреждений (детские сады, школы). Инклюзия предполагает решение проблемы образования детей с ограниченными возможностями за счет адаптации образовательного пространства, школьной среды к нуждам каждого ребенка, включая реформирование образовательного процесса: – перепланировку учебных помещений так, чтобы они отвечали нуждам и потребностям всех без исключения детей; – необходимые средства обучения согласно типу отклонения развития ребенка, психологическую и методическую готовность учителей [2].

Актуальной проблемой технического и профессионального образования (ТиПО) на сегодняшний день является рост числа студентов с ограниченными возможностями здоровья (ОВЗ), нуждающихся в специальных (особых) подходах к обучению и воспитанию. Инвалидность у учащейся молодежи создает существенное ограничение жизнедеятельности, может способствовать социальной дезадаптации, затруднениям в общении, обучении и овладении профессиональными навыками, а также являться социальной проблемой неравных возможностей. Важную роль в решении данной проблемы призвана сыграть сама система ТиПО, которая способна создать условия для личностного развития будущего специалиста, формирования его социальных ценностей, обеспечивающих активную, успешную адаптацию и самореализацию в личностной, профессионально-трудовой и социально значимой деятельности [3].

Студенческая группа является психологическим центром подготовки будущего специалиста. Именно в ней формируются высокие моральные качества и правильное отношение к учебе. Группа студентов позволяет существенно повысить эффективность индивидуального процесса приобретения знаний. Но для того, чтобы это произошло, необходимо, чтобы группа студентов стала коллективом (командой), где готовы помочь однокласснику, где существует культ учения и знаний, климат научных исследований, т.е. в группе создана среда, способствующая благоприятному социально-психологическому климату.

Понятие «социально-психологический климат» давно вошло в язык социальной психологии и социологии наряду с такими аналогичными понятиями, как «групповой климат», «морально-психологический климат», «нравственная среда», «психологический климат», «моральная среда», «настроение», атмосфера, дух, микроклимат, ситуация, групповая экология, социальная среда и т. д. В общем, дело в том, что, как писал В.Б. Ольшанский, «человек может испытывать внутреннюю удовлетворенность и быть хорошим работником в одном коллективе и совершенно захиреть в другом».

Наиболее близко к глубинной сущности социально-психологического климата подошел К.К. Платонов, представив его как «взаимодействие физической и социальной среды и личности, которое стойко отражается ее сознанием, формируя ее психическое состояние...», выступая при этом как одна из структурных характеристик группы. «Социально-психологический климат для каждого члена группы – это объективная реальность, которую он отражает, включаясь в эту группу; отраженный психологический климат становится

одновременно и его субъективной реальностью, и объективной реальностью для других членов этой группы» [4].

Чтобы понять природу климата, необходимо учитывать не только то, что влияет на людей, но прежде всего сам факт влияния. При анализе и понимании климата следует сосредоточить внимание на явлении группового влияния на личность, каналах и механизмах этого влияния, включая заражение, формирование, давление и т. д.

Другими словами, социально-психологический климат включает в себя все в психологии (культуре) группы, что так или иначе влияет на жизнь и деятельность членов данной группы. Сегодня климатом группы можно считать те компоненты коллективной психологии, которые влияют на благополучие, здоровье, развитие и активность человека, входящего в эту группу. Речь идет, прежде всего, о социально-психологических условиях, в которых живут и работают люди и которые во многом ими же и создаются.

Социально-психологический климат коллектива – это совокупность всех влияний членов коллектива друг на друга, а также психологических условий, которые позволяют или препятствуют удовлетворению социальных потребностей его членов. Эти условия включают: внутригрупповую информацию, отвечающую потребностям в знаниях и руководстве; признание (принятие), взаимное уважение; групповые факторы, позволяющие человеку реализовать свой интеллектуальный и эмоциональный потенциал, сыграть ту роль, к которой он способен и подготовлен; возможность чувствовать себя свободным, иметь статус, не вредящий его самооценке [5].

Социально-психологический климат студенческой группы наделен рядом особенностей, вытекающих из социально-психологического характера самих студентов, которые следуют из основной деятельности студента – обучения и имеющими определенные психологические особенности и характеристики. Познавательная деятельность обучающихся отражает интеллектуальную работу, достигающую высокого уровня сложности и интенсивности. В результате выполнения учебных заданий у студентов формируются профессионально важные знания, умения и качества личности.

Сходство решаемых одновременно учебных задач является важным фактором, который сближает обучающихся, обмениваться опытом, правильно оценивать одноклассников и практиковать взаимопомощь. Студенты могут на равных обсуждать темы обучения и возникающие затруднения, и давать полезные рекомендации. Здесь темами делового разговора может стать то, как все работают, из-за чего возникают недостатки, как их устранить и т. д. В результате создаются благоприятные условия для дружеского совместного обучения, активизации учебной и социальной активности студентов и развития взаимной поддержки.

Главное отличие студенческого коллектива, а также его психологического климата, в том, что он формируется, так сказать, с «нуля». Обучающиеся-первокурсники не присоединяются к уже существующим группам, а формируют свои. И в дальнейшем студенческая группа проходит несколько ступеней сплочения.

Одним из самых сложных и важных этапов студенческой группы и каждого отдельного студента является начальный период. Это время, когда обучающиеся плохо ориентируются в новых требованиях колледжа, еще не знают, как наладить контакт с одноклассниками, не умеют согласовывать свои усилия при выполнении учебных задач, что вызывает большую утомляемость, эмоциональную перегруженность и искаженное восприятие трудностей обучения.

Все эти процессы и явления концентрируются, в конечном счете, в психологическом климате группы. Благоприятный климат в группе каждым человеком переживается как состояние удовлетворенности отношениями с одноклассниками, преподавателями, своей учебной деятельностью. Это повышает настроение человека, положительно влияет на желание учиться и развивать свои творческие навыки. Если группа успешно справляется со своими задачами, то ее члены испытывают теплые взаимные чувства и гордятся своим групповым членством и своей группой. Благоприятный социально-психологический климат является условием повышения интереса к учебе.

Недостаточно сплоченную группу трудно нацелить на решение какой-либо задачи. Неблагоприятный климат индивидуально переживается как неудовлетворенность взаимоотношениями в группе, условиями и содержания обучения. Это сказывается на настроении обучающегося, на его учебной деятельности и на посещаемости учебных занятий.

Именно таким образом социально-психологический климат студенческой группы оказывает свое влияние на успеваемость каждого студента, а особенно студентов с ОВЗ.

Основной целью деятельности психологической службы является социально-психологическое сопровождение студентов на протяжении всего времени обучения в колледже, профессиональная забота о психологическом комфорте и здоровье обучающихся.

Основными задачами социально-психологической службы в колледже являются:

1. создание условий для обеспечения психологического комфорта и здоровья участников образовательного процесса;
2. создание благоприятных условий для успешной адаптации первокурсников к условиям обучения в колледже;
3. оказание помощи студентам, находящимся в трудной жизненной ситуации;
4. оказание консультационной помощи родителям, кураторам групп и преподавателям;
5. повышение психологической компетентности и культуры участников образовательного процесса;
6. способствование созданию условий для формирования благоприятного микроклимата в учебных группах;
7. создание условий для полноценного развития личности студента и успешности обучения;
8. создание социально-психологических условий для оказания помощи студентам, имеющим проблемы в психологическом развитии, обучении.

Создание благоприятного социально-психологического климата в студенческой группе является делом не только ответственным, но и творческим, требующим знания его природы и средств регулирования. Формирование хорошего социально-психологического климата требует понимания психологии людей, обучающихся в колледже, их эмоционального состояния, отношений друг с другом, особенностей индивидуальной и коллективной учебной деятельности.

Работа со студентами-первокурсниками начинается с самого первого дня пребывания в колледже. Как известно, чтобы правильно выстроить работу со студентом, нужно его хорошо знать. С первого дня поступления идет изучение личных дел обучающихся. У студентов с ОВЗ, изучение диагноза, консультация с медицинским работником колледжа, для составления индивидуального плана с учетом заболевания. Проводятся беседы на знакомство, на которых студенты информируются о целях и задачах психологической службы, направлениях работы, о том, какую помощь могут оказать студентам. На сегодняшний день в Костанайском политехническом высшем колледже обучаются десять студентов с ОВЗ, у шести из них третья группа инвалидности, трое дети-инвалиды с детства. И здесь нужно очень тщательно подходить к вопросу адаптации данных студентов к учебному процессу и учебной группе. Со всеми группами нового набора психологом проводится индивидуальная диагностика, по результатам которой составляется социально-психологический портрет первокурсника, разрабатываются рекомендации и проводятся консультации студентов, кураторов групп, преподавателей предметников, родителей.

Для групп нового набора психологом проводятся тренинги, направленные на знакомство и сплочение, развитие навыков самопрезентации, умения общаться и находить конструктивный выход из стрессовых ситуаций. Для проведения тренинговых занятий создана благоприятная и располагающая к общению обстановка.

На каждого обучающегося с ОВЗ составляется индивидуальный план работы, для более успешного прохождения процесса адаптации к студенческому коллективу, к учебному процессу и к социуму в целом. В течении учебного года, с группами, в которых обучаются данные студенты, проводятся тренинговые занятия по разработанной программе, такие как

«Равный равному», «Вместе мы сила», «Уроки толерантности» и др. Для изучения психологического климата группы на протяжении всего учебного процесса проводится диагностика, с последующей коррекционно-развивающей работой со всеми участниками образовательного процесса.

С данной целью разработана программа, которая состоит из четырех разделов: «Адаптация первокурсников», «Профилактика конфликтов», «Профилактика аутодеструктивного поведения среди обучающихся», «Я подросток».

Содержание коррекционно-развивающей программы реализуется через различные формы профилактической работы – лекции, семинары, круглые столы, тренинговые занятия и диагностические процедуры. Основной упор в работе сделан на психологические тренинги. Ценность психологических тренингов в том, что через искусственное моделирование тех или иных ситуаций идет развитие позитивных психологических качеств и навыков людей. К плюсам тренинга относится эффективное сочетание в нем различных форм продуктивной деятельности – общения, игры, обучения и трудовой деятельности.

Благодаря групповым тренингам у участников программы развиваются коммуникативные навыки, навыки эмпатии, эмоциональный интеллект, рефлексивная культура и стремление к саморазвитию и самосовершенствованию. Исходя из этого, в программу включены различные тренинги для обучающихся: «Тренинг адаптивности и личностного роста», «Жизнь без конфликтов», «Все в жизни можно исправить», «Наполни жизнь смыслом!» и др.

Совместные тренинги для студентов и их родителей: «Конфликты в детско-родительских отношениях и пути их решения», «Подросток и закон» и др.

Для педагогов: «Методы и приемы педагогического общения в ситуации конфликта», «Система работы по профилактике аутодеструктивного поведения среди подростков».

Не мало важную роль в прохождении успешного процесса адаптации студентов играет просветительская работа с родителями. Для системной работы реализуется проект «Семейный клуб», включающий в себя различные мероприятия с родителями, такие как тренинги, дискуссионные площадки, лектории. Например: «Новый мир вокруг меня или успешная адаптация студента», «Управление конфликтами и саморегуляция», «Профилактика буллинга в подростковом возрасте», «Формы эффективного вербального общения в коммуникации Родитель-ребенок» и др.

Оценка эффективности реализации программы осуществляется на основе результатов психологической диагностики в конце каждого раздела и после завершения программы.

Данная программа начала апробироваться на базе КГКП «Костанайский политехнический высший колледж» с прошлого учебного года. Результаты работы показали положительную динамику в улучшении процесса адаптации первокурсников к условиям колледжа, снижении процента конфликтов в студенческом коллективе, уменьшении количества обучающихся с высоким уровнем тревожности, депрессии, агрессии и др., стабилизации эмоционального фона студентов, заметно улучшились взаимоотношения в студенческом коллективе, гармонизируются детско-родительские отношения (что подтверждают как родители, так и студенты).

Итак, все перечисленное позволяет психологической службе проводить системно и планомерно психолого-педагогическое сопровождение всех участников образовательного процесса колледжа, под особым вниманием обучающиеся с ОВЗ. Результатом работы является достаточно быстрая адаптация к условиям обучения в колледже (что подтверждают в первую очередь результаты диагностик, беседы со студентами, педагогами и родителями), предупреждения асоциального поведения, обеспечение сохранности контингента и успешное трудоустройство в будущем обучающихся с ОВЗ.

Список литературы:

1. Мовкебаева З.А. Инклюзивное образование в Республике Казахстан: проблемы и перспективы- Монография. - Алматы, 2019.-190 с

2. Лиходедова Л. Н. Теория и практика инклюзивного образования: учебное пособие для группы специальностей «Образование» / КГПИ, 2017. – 165 с.
3. Журнал «Открытая школа» рубрика «Инклюзивное образование» № 10 (131) декабрь 2013
4. Платонов Ю.П. Основы социальной психологии. - СПб., 2004. - С.310.
5. Платонов К.К. Проблемы управления психологическим климатом коллектива // Социально-психологические проблемы повышения эффективности деятельности производственных коллективов. Курган, 1977. - С.138.

ТОЛЕРАНТНОСТЬ КАК НАЦИОНАЛЬНАЯ И ПРОФЕССИОНАЛЬНАЯ ЦЕННОСТЬ БУДУЩЕГО ПЕДАГОГА

Саулина Любовь Викторовна

магистр, преподаватель,

Костанайский высший педагогический колледж

Аннотация: в статье рассматривается сущность и значение толерантности как ценности современной личности поликультурного общества. Актуальность воспитания толерантности будущих педагогов в процессе профессиональной подготовки посредством создания толерантной образовательной среды учебного заведения.

Аңдатпа: мақалада толеранттылықтың мәні мен маңызы көпмәдениетті қоғамның заманауи тұлғасының құндылығы ретінде қарастырылады. Білім беру мекемесінің толерантты білім беру ортасын құру арқылы болашақ мұғалімдерді кәсіби даярлау процесінде толеранттылыққа тәрбиелеудің өзектілігі.

Abstract: The article deals with the essence and significance of tolerance as a value of the modern personality of a multicultural society. The relevance of education of tolerance of future teachers in the process of professional training through the creation of a tolerant educational environment of the educational institution.

Ключевые слова: толерантность, образовательная среда, компоненты образовательной среды, модель функционирования образовательной среды.

«Признание единства общечеловеческого и национального является главным императивом современной эпохи».

Т.Гасанов

На современном этапе развития поликультурного Казахстана одной из приоритетных задач является воспитание нового поколения, способного жить в условиях многонациональной среды и мирно сосуществовать с представителями различных этносов и вероисповеданий.

Сегодня в Казахстане постоянно проживают представители более чем ста двадцати пяти наций и народностей, зарегистрировано 3877 религиозных объединений, охватывающих 18 конфессий, мирно сосуществующих друг с другом.

Именно наша страна, по мнению зарубежных религиозных деятелей, является примером: здесь мирно уживаются ислам и христианство, лютеранство, иудаизм и другие вероисповедания. Причем количество верующих за последнее десятилетие значительно увеличилось. Поэтому казахстанский опыт, накопленный в развитии межэтнических отношений, считается уникальным. У нас нет межнациональных конфликтов, хотя многим высокоразвитым странам не удалось избежать возникновения очагов подобного напряжения. И это еще раз подчеркивает необходимость формирования с детского возраста чувства уважительного отношения к представителям других наций и народностей, способности жить в мире и согласии.

Обращаясь к педагогическому наследию наших соотечественников нельзя не отметить, какое большое значение в их трудах предавалось сохранению мира и согласия, становлению и воспитанию нравственных качеств личности.

Во многих произведениях И. Алтынсарина красной нитью проходит идея нравственного совершенствования ребенка, воспитание его духовно - нравственной культуры на основе знания обычаев и традиций своего народа, уважительного отношения к культуре других народностей.

В своем «Наставлении» он говорит о равенстве всех народов, не зависимо от того, к какому этносу он принадлежит, причем о равенстве не только религиозном, но и социальном (царь Давид). И. Алтынсарин, не случайно вводит образ Давида. Он наглядно показывает, что царь такой же человек, как и другие, что, несмотря на свою заносчивость и величие, «Понял, что он такой же, как миллионы людей».

Идея равенства людей и позитивного, гуманного отношения друг к другу закрепились еще с древних времен в религиозных мировоззрениях в виде аксиоматических божественных заповедей.

Так, универсальные принципы отношения человека к человеку, вне зависимости от национальной или культурной принадлежности, на протяжении 2,5 тысячи лет меняли свою форму, однако оставляли неизменным их содержание:

Буддизм: «Человек может выразить свое отношение к родственникам и друзьям пятью способами: великодушием, учтивостью, доброжелательностью, отношением к ним, как к себе и верностью своему слову».

Конфуцианство: «Не делай другим того, чего не хотел бы от других».

Джайнизм: «В счастье и страдании, в радости и в горе мы должны относиться ко всем существам, как относимся к самим себе».

Даосизм: «Считай успех соседа своим успехом, а потерю соседа своей потерей».

Иудаизм: «Не делай ближнему своему того, от чего плохо тебе».

Христианство: «Во всем, как хотите, чтобы с вами поступали люди, так поступайте и вы с ними».

Ислам: «Никто из вас не станет верующим, пока не полюбит своего брата, как себя самого».

Отражение идей божественных заповедей находим в трудах Абая Кунанбаева, который утверждал, что любовь к людям – основа мира и согласия, он писал: «Любовью Бога созданы народы, и ты люби их, как себя. Люби людей как братьев, как свободу, тогда истина и жизнь – все для тебя».

Однако данный вопрос сегодня приобретает особую актуальность и на первый план выходит проблема воспитания неконфликтной личности, одной из главных черт которой должна стать толерантность.

Согласно Декларации принципов толерантности, утвержденной ЮНЕСКО, *толерантность* — это добродетель, которая делает возможным достижение мира и способствует замене культуры войны культурой мира. Она означает уважение, принятие и признание многообразия культур нашего мира, форм самовыражения и способов проявлений человеческой индивидуальности. Толерантность предполагает отказ от догматизма, от абсолютизации истины и утверждает нормы, установленные в международных актах в области прав человека.

Следовательно, толерантность – это человеческая добродетель: искусство жить в мире разных людей и идей, способность иметь права и свободы, при этом, не нарушая прав и свобод других людей. В то же время, толерантность – это не уступка, снисхождение или потворство, а активная жизненная позиция на основе признания иного.

В связи с этим, одним из направлений профессиональной подготовки будущих педагогов является воспитание толерантности как национальной и профессиональной ценности современной личности. Сегодня возрастает роль в подготовке специалиста педагогической сферы, владеющего набором не только знаний, умений и навыков, но и

спектром определенных профессиональных компетентностей, профессионально-значимых качеств, способного проявлять их на практике и эффективно взаимодействовать в поликультурной образовательной среде. Безусловно, одним из таких качеств должна стать толерантность.

Актуальность воспитания толерантности в современных условиях подготовки специалистов для работы в сфере человек-человек не вызывает сомнения, т.к. воспитать толерантную личность может только тот, кто является и имеет навыки проявления толерантности.

На наш взгляд, именно создание толерантной образовательной среды в учебном заведении будет способствовать успешному протеканию данного процесса. Образовательную среду необходимо рассматривать как совокупность условий и возможностей, влияющих на функциональное и пространственное объединение субъектов образовательного процесса, между которыми устанавливаются групповые взаимосвязи и реализуются их личностные и профессиональные потребности, интересы и способности.

В современных исследованиях, посвященных проблеме среды, отмечается ряд ее объективных характеристик, среди которых можно выделить наиболее значимые: среда воздействует на все чувства и информацию о среде мы получаем из данных всех органов, среда дает не только главную, но и периферийную информацию, среда воспринимается в тесной связи с практической деятельностью, среда обладает психологическими и символическими значениями, среда воздействует как единое целое.

К структурным компонентам образовательной среды, способствующим ее толерантному становлению, необходимо отнести информационный, социальный и технологический.

Информационный компонент насыщен разнообразными профессионально-образовательными ресурсами: образовательные программы, учебные планы, методические разработки, книги, визуализированная и текстовая информация, оформление, информационно-рекламные объекты, Интернет-сайты и другие, которые можно использовать с целью формирования знания у обучающихся о понятии толерантность/интолерантность, способах ее проявления в обществе.

Социальный компонент представлен взаимодействием всех субъектов образовательного пространства (преподавателей, обучающихся, а также представителей служб колледжа: социальной, психологической, методической, учебной части, работников библиотеки, лабораторий), основанном на принципе диалогичности, партнерстве и сотрудничестве.

Технологический компонент включает в себя учебную, квазипрофессиональную и учебно-профессиональную деятельность обучающихся, деятельность преподавателей (цели, содержание, формы организации, стиль преподавания и характер контроля, методы, технологии и др.), обеспечивает различные пути и способы приобретения и применения профессиональных знаний и опыта социальных отношений и служит основой моделирования предметного и социального контекстов деятельности будущих педагогов.

Образовательная среда позволяет стимулировать диалог и совместное творчество, создавать атмосферу, позволяющую присваивать духовные ценности, представленные в пространстве образовательной организации, в нашем случае, ценности толерантность. При создании толерантной образовательной среды, необходимо учитывать принципы гуманизации, интеграции, культуросообразности, вариативности и гибкости. Строить образовательное пространство необходимо с учётом, как минимум, трёх составляющих: готовности администрации учебного заведения оказывать содействие по воспитанию толерантности, толерантности самих педагогов как внешней, так и внутренней (общий уровень толерантности, этническая и социальная толерантность, а также коммуникативная толерантность как отсутствие нетерпимости в общении с другими людьми) и восприятия обучающимися образовательной среды как толерантной.

При создании толерантной образовательной среды колледжа необходимо руководствоваться следующими правилами:

- опора на позитивный опыт толерантного взаимодействия;
- создание атмосферы ненасилия и безопасного взаимодействия в коллективе педагогов, в коллективе обучающихся, в отношениях педагога и студента;
- использование демократического стиля педагогического руководства;
- организация диалога и сотрудничества в коллективе;
- организация психолого-педагогической поддержки и психологической защищенности членов коллектива (рис. 1.1)

Рисунок 1. Модель функционирования толерантной образовательной среды

Таким образом, можно установить, что образовательная среда обладает разнообразными источниками для воспитания толерантности у обучающихся колледжа. Именно толерантная среда в образовательном пространстве колледжа обеспечивает открытость мышления, дивергентность, творчество, готовность к инновациям; является адекватным откликом на увеличение многообразия мира, в котором живем; повышает эмоциональную устойчивость и асертивность; способствует личностному росту; ориентирует ценности группы на гуманистические этические нормы; оптимизирует общение, его составные базовые социально-психологические процессы (социальные отношения, социальное познание, социальное взаимодействие).

Список литературы:

1. Аракелян, С.С. Формирование этнической толерантности обучающихся /С.С. Аракелян //Социальная политика и социология. – 2010. - № 11. – С. 190-195.
2. Асмолов А.Г Толерантность как культура XXI века// Толерантность: объединяем усилия. М., 2002.
3. Безотечество Л.М. Толерантность как ключевая компетентность педагога // современные проблемы науки и образования. – 2012. – № 6; URL: www.science-education.ru/106-7857 (дата обращения: 15.11.2013).
4. Декларация принципов терпимости (утв. резолюцией 5.61 Генеральной конференции ЮНЕСКО от 16 ноября 1995 года)
5. Зимовина О.А. Воспитание толерантности студентов: теоретико-методологический аспект // Гуманизация образования № 3, 2011. С. 34-39.

6. Степанова, И.А. Толерантность как профессиональное свойство личности педагога /И.А. Степанова, Е.В. Донгаузер //Вестник Волжского университета им. В.Н. Татищева. – 2012. - №3. – С. 175-185.

SWOT-АНАЛИЗ КАК МЕТОД РАЗРАБОТКИ СТРАТЕГИЧЕСКОГО ПЛАНА ДЕЯТЕЛЬНОСТИ КОЛЛЕДЖА

Аксёнова Ирина Игоревна

заместитель директора по учебной работе,
КГКП «Житикаринский политехнический колледж»

Аннотация: В статье раскрыта существующая потребность в разработке SWOT-анализа при разработке стратегического плана развития. Цель статьи: представить результаты проведенного анализа деятельности колледжа, которые раскрывают сильные и слабые стороны учебно-воспитательного процесса учебного заведения.

Аңдатпа: мақалада стратегиялық даму жоспарын әзірлеу кезінде SWOT талдауын әзірлеу қажеттілігі ашылады. Мақаланың мақсаты: оқу орнының оқу-тәрбие процесінің күшті және әлсіз жақтарын ашатын колледж қызметіне жүргізілген талдау нәтижелерін ұсыну.

Abstract: The article reveals the existing need for the development of SWOT analysis in the development of a strategic development plan. The purpose of the article is to present the results of the analysis of the college's activities, which reveal the strengths and weaknesses of the educational process of the educational institution.

Ключевые слова: SWOT-анализ, оценка внутренних и внешних факторов, стратегическое планирование, преимущества и недостатки.

В Республике Казахстан прогрессивное развитие и модернизация образования являются приоритетными, а главное возможными благодаря пониманию руководством страны необходимости и важности развития человеческого капитала и всесторонней поддержке при инициировании и проведении реформ в сфере образования.

Программа развития колледжа на долгосрочный период - важнейший стратегический документ образовательной организации технического и профессионального образования, принявшего за основу

программно-целевую идеологию развития. Необходимость разработки стратегических планов развития обусловлена парадигмой модернизации системы образования в целом и в частности ТиПО, нацеленной на внедрение нововведений, удовлетворение не только актуальных, но и ожидаемых, прогнозируемых общественно- государственных потребностей, социального заказа на подготовку квалифицированных рабочих и специалистов среднего звена.

Программа развития колледжа представляет собой комплекс взаимосвязанных по ресурсам и срокам мероприятий, охватывающих изменения во всех сферах: ее структуре, содержании и технологиях образования, системе управления, финансово- экономических механизмах.

Характеризуя назначение стратегического плана, следует подчеркнуть, что он должен стать нормативной моделью совместной деятельности руководящих и педагогических работников, определяющей:

- исходное состояние образовательной организации,
- образ ее желаемого будущего в виде концепции;
- состав и структуру действий педагогического коллектива и администрации по переходу от настоящего к будущему.

Постановка целей и задач, определение желаемых и ожидаемых результатов работы. Тем не менее целеполагание в стратегическом плане развития существенно отличается от традиций -остановки целей и задач в обычном плане. В частности, в программе обязательно определяются стратегические цели, наиболее важные для развития колледжа. Причем

конкретные цели, которые определяются на основе стратегических, формулируются не только в целом перед колледжем как системой, но и перед всеми ее подсистемами и подразделениями. Все цели формулируются как конкретные, измеримые, диагностируемые образы желаемых результатов, позволяющие выявить достижение ожидаемого результата или отклонения от него.

Колледж постоянно ведет работу по обеспечению сбора, анализу и распространению важной информации для эффективного менеджмента программ обучения и других видов деятельности. На постоянной основе осуществляется процесс совершенствования системы показателей деятельности колледжа. Регламентирован сбор информации и его периодичность по всем основным направлениям деятельности колледжа. На заседаниях педагогического и методического советов колледжа проводится анализ отчетов и сравнение результатов по выбранным индикаторам и проводимым мероприятиям, ориентированным на решение задач и достижение целей Стратегического плана развития колледжа.

Для эффективного взаимодействия с социальными партнёрами с возможными консультациями рекомендательного характера по актуальности, качеству и стратегической необходимости образовательных программ, реализуемых в колледже, создан индустриальный совет.

Конкретный план действий, отвечающий на все основные вопросы планирования: кто, зачем, во имя чего, что, в какие сроки, где, вместе с кем, с какими ресурсами и допустимыми издержками должен будет сделать для достижения программных целей.

Стратегический план КГКП «Житикаринский политехнический колледж»:

- является продуктом творчества всего коллектива при обязательном активном участии органов самоуправления, социальных партнеров и работодателей;
- имеет специфическую концептуальную базу, которую в современных условиях образуют стратегический, проектный, инновационный менеджмент, менеджмент качества, программно-целевое управление и специфические инструменты анализа и планирования;
- имеет ярко выраженную стратегическую направленность при преимущественной реализации стратегии системных, охватывающих все изменения
- имеет ярко выраженную инновационную направленность, ориентированную на построении нового образа организации, стратегии и тактики ее движения к этому новому образу через нововведения);
- имеет системную направленность, т.е. предполагает развитие колледжа как целостной системы, а не решение отдельных, хотя и острых локальных проблем;
- имеет прогностическую направленность (задачи поставлены не от достигнутого, а от завтрашних прогнозируемых потребностей и возможностей).

При разработке развития деятельности учебного заведения различные методы, один из которых является SWOT-анализ.

Анализ ресурсной базы колледжа по реализации стратегического плана развития включал в себя определение сильных и слабых сторон колледжа по ряду ключевых направлений деятельности: повышение качества образования, создание условий для творческой самореализации обучающихся, формирования и развития у них профессионально значимых качеств и профессиональной компетенции в социальной деятельности, повышение качества жизни обучающихся, повышение качества работы образовательного учреждения, развитие социального партнерства.

SWOT-анализ

(Оценка сильных и слабых сторон и факторов риска и возможности развития колледжа)

S (strength) - Сильные стороны	W(weakness) - Слабые стороны
<ol style="list-style-type: none"> 1. Многолетний опыт работы в системе ТиПО; 2. Реализация государственного образовательного заказа; 3. Финансовая стабильность предприятия; 4. Стратегия колледжа ориентирована на устойчивое развитие в соответствии с государственной политикой в области образования; 5. Соответствие организационной системы управления колледжа, миссии, целям и задачам; 6. Участие работодателей в формировании миссии, целей и задач колледжа и в разработке образовательных программ; 7. Доступность технического и профессионального образования для всех категорий граждан; 8. Профильные специальности колледжа совпадают со спецификой предприятий региона; 9. Постоянный контроль посещаемости и успеваемости, объективность, прозрачность и гласность; 10. Сертификация выпускников колледжа; 11. Кадровая политика колледжа направлена на учебно-воспитательный процесс колледжа; 12. Развитие профессиональных компетенций обучающихся, через различные виды деятельности; 13. Применение активных и инновационных методов обучения; 14. Система повышения квалификацмм и стажировки педагогического коллектива и АУП; 15. Участие педагогического коллектива в жизни колледжа; 16. Систематические проверки контролирующих органов финансовой деятельности предприятия. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Отсутствие в участии в международных программах в получении грантов; 2. Отсутствие сертификата качества ИСО; 3. Не регулярный прием абитуриентов с государственным языком обучения;
О (opportunitu) - благоприятные возможности	T(threat) – Угрозы
<ol style="list-style-type: none"> 1. Интеграция в мировое образовательное пространство путем получения аккредитации. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Слабая базовая подготовка абитуриентов. 2. Демографическая ситуация, низкая рождаемость потенциальных абитуриентов

<p>2. Укрепление материально-технической базы в рамках социального партнерства с предприятиями.</p> <p>3. Увеличение контингента обучающихся.</p> <p>4. Внедрение современных образовательных программ</p> <p>5. Привлечение к преподавательской деятельности инженерно-технических работников предприятий социальных партнеров.</p> <p>6. Реализация дуальной формы обучения с компенсационной выплатой обучающимся.</p> <p>7. Наличие сайта колледжа</p> <p>8. Система оценки компетентности педагогических кадров</p> <p>9. Формирование кадрового резерва через «Школы молодого педагога» и «Становления педагогического мастерства»</p>	<p>3. Экономический кризис.</p> <p>4. Инфляционные процессы повышающие цены для приобретения материальных ресурсов;</p> <p>5. Вынужденный уход молодых кадров в различные сферы бизнеса</p>
--	---

Итоги SWOT-анализа работы колледжа

- Педагогический коллектив с высоким профессиональным уровнем и творческим потенциалом в целом готов к апробации и внедрению в образовательный процесс колледжа инновационных образовательных программ и технологий
 - Опыт работы с социальными партнерами в организации учебной и внеурочной деятельности обучающихся является весомым потенциалом в расширении условий для предоставления доступного качественного образования студентов и реализации их социальных инициатив в соответствии с запросами личности.
 - Сформированная система студенческого самоуправления является основой для расширения социальной открытости колледжа для окружающего социума и создания системы эффективного управления
 - Выстроена система включения обучающихся в воспитательные и профориентационные мероприятия разного уровня, налажена система информирования обучающихся, их родителей и преподавателей с использованием социальных сетей, сайта, что сокращает время поиска необходимой информации. Обучающиеся быстрее адаптируются к колледжу, требованиям, коллективу.
 - Выстроена система работы с социально активными, одаренными и талантливыми студентами. Проводятся заседания клубов по интересам, индивидуальные консультации, олимпиады, конференции, участие в интеллектуальных играх, выездных проектах.
- Вместе с тем необходимо учитывать ряд негативных факторов:
- ✓ постоянное моральное и техническое старение оборудования, компьютеров, помещений, требует больших финансовых затрат;
 - ✓ недостаточный уровень гражданского самосознания, социальной активности, культуры поведения и общения, принятия ценностей здорового образа жизни среди обучающихся, наличие фактов асоциального поведения;
 - ✓ небольшой конкурс на специальности из-за сложной демографической ситуации;
 - ✓ низкое качество подготовленности абитуриентов, поступающих в колледж;
 - ✓ сложности с организацией получения внешней экспертизы учебно-методических пособий;
 - ✓ недостаточная мотивированность преподавательского состава, что связано как с объективными, так и субъективными факторами.

✓ Внешние возможности нивелируют слабые характеристики нашей организации, а сильные внутренние стороны позволят ослабить влияние возможных внешних угроз. Реализация перспективных проектов и позволит колледжу выйти на принципиально новый уровень в вопросах процессов управления.

В целом использование SWOT-анализа позволило сделать программу действительно стратегическим документом развития колледжа, интегрирующих усилия всех заинтересованных сторон: обучающихся и их родителей, преподавательского состава и социальных партнеров.

Список литературы:

1. Портер М. Конкурентная стратегия. Методика анализа отрасли и конкурентов / пер. с англ. – М.: Альпина Бизнес Букс, 2007. – 453 с.
2. Козловская О.И. SWOT-анализ в деятельности предприятий. Экономика и управление. 2010..№4.
3. Учитель, Ю.Г. SWOT-анализ и синтез --- основа формирования корпоративной стратегии / Ю.Г. Учитель, М.Ю. Учитель. - Москва: Наука, 2023. - 975 с.

SOFT SKILLS КОМПЕТЕНЦИИ, КАК ФАКТОР УСПЕШНОСТИ ПЕДТАНДЕМА ПРЕПОДАВАТЕЛЕЙ СПЕЦИАЛЬНЫХ ДИСЦИПЛИН И МАСТЕРОВ ПРОИЗВОДСТВЕННОГО ОБУЧЕНИЯ

Смолева Наталья Васильевна

преподаватель специальных дисциплин,
КГКП «Костанайский строительный колледж»

Аннотация: в статье рассматриваются вопросы развития softskills (гибких навыков), которые на сегодняшний день являются важным фактором профессионального роста преподавателей и мастеров производственного обучения, а также softskills способствуют успешности обучающихся, повышая конкурентноспособность и востребованность выпускников на рынке труда.

Ключевые слова: softskills, гибкие навыки, hardskills, твёрдые навыки, профессиональный рост, профессиональные навыки, преподаватель специальных дисциплин, мастер производственного обучения, результаты обучения

В недавнем прошлом успешность специалиста определялась его профессиональными знаниями, способностью решать технические и технологические задачи, когда основными качествами специалиста считались понимание себя в профессии, знание должностных обязанностей, усидчивость, но на сегодняшний день современные тенденции указывают на то, что профессиональные знания не являются основной составляющей успеха. Сегодня хороший специалист – это публичный специалист, умеющий мобильно и интегративно выбирать продуктивный способ взаимодействия с окружающей социальной средой, состоящей из множества элементов: культурных и политических [1].

В современном мире профессионалу практически в любой сфере занятости, чтобы быть востребованным на рынке труда, быстро построить карьеру и добиться личного успеха, необходимо владеть soft skills.

Softskills, или «гибкие» навыки (англ. softskills) – необходимый для успешной профессиональной деятельности набор надпрофессиональных, неспециализированных навыков, являющихся сквозными, и не связанных с определенной предметной областью [2]. Эти навыки способствуют эффективному выполнению профессиональных задач, повышают производительность труда.

Soft skills — это комплекс умений общего характера, тесно связанных с личностными качествами; так или иначе важных во всякой профессии. Гибкими считаются навыки

критического мышления, решения задач, публичного выступления, делового общения, умение работать в команде, владение цифровыми технологиями, организация деятельности рабочей группы. А также необходимо знание трудовой этики, дисциплины, чувство ответственности и определенный уровень лидерских качеств.

Одной из основных характеристик softskills является способность создания рабочей группы для достижения определённых целей и задач, и данный навык помогает при составлении рабочей документации, разработке рабочих программ, содержание которых определяется совместно, также определяются результаты обучения и критерии оценивания. Применяя в работе «гибкие» навыки, работая в тандеме, преподаватель специальных дисциплин и мастер производственного обучения дополняют друг друга знаниями и умениями, так как всё знать и уметь невозможно. Преподаватель даёт теоретические знания, а мастер учит применять эти знания на практике. Именно такие педтандемы успешны в подготовке студентов к чемпионатам WorldSkills, когда преподаватель специальных дисциплин и мастер производственного обучения определяют и дают необходимый объём теоретических знаний и также совместно нарабатывают со студентом профессиональное мастерство. Результат такой работы приносит радость педагогу, мастеру и обучающемуся, обучение становится процессом сотворчества, помогающим совершенствованию и самореализации каждого участника, как личности [3, с.136].

В Костанайском строительном колледже преподаватели специальных дисциплин и мастера производственного обучения, работая в тандеме, способствуют развитию не только своих собственных «гибких» навыков, но и их развитию у обучающихся.

В соответствии с миссией строительного колледжа главная задача – это подготовка высококвалифицированных, конкурентоспособных специалистов системы технического и профессионального образования для удовлетворения потребностей строительной отрасли региона посредством формирования современной экосистемы колледжа. На сегодняшний день конкурентоспособность выпускников достигается путем развития не только Hardskills («твёрдыми навыками»), но и softskills («гибкими навыками»).

На итоговой аттестации студенты, обладающие развитыми «гибкими» навыками публичности, кооперативности, делового общения, умения креативно отвечать на вопросы, презентующие себя членам комиссии, состоящим из числа работодателей, приглашаются на работу гораздо чаще, чем студенты, которые не демонстрируют и не проявляют себя на защите несмотря на то, что уровень Hardskills, профессиональных навыков достаточно высокий.

Также проходя практику на базах социальных партнеров, студенты, обладающие коммуникабельностью, креативностью и кооперативностью легче осваивают и нарабатывают профессиональные навыки, проявляют лидерские качества и становятся востребованными на рынке труда.

У современной молодежи можно выделить «любимые и «не любимые» softskills. Одним из «гибких» навыков, которым владеют практически все обучающиеся – владение цифровыми технологиями, студентам эта тема понятна, молодежь много времени проводит за компьютерами, ноутбуками, планшетами, играет в компьютерные игры, «зависает» и живет в виртуальном мире и поэтому такой навык, как публичность и презентация себя аудитории, становится одним из «не любимых». Так, например, студенты, владеющие игрой Майнкрафт, приходя на занятия информатики, легко выполняют моделируют 3д объекты, но на презентацию своих работ идут с нежеланием и защитить достойно им сложно.

Что же касается Hardskills, они, безусловно, важны и требования к твердым навыкам остаются высокими, особенно в строительстве, но следует отметить, что возрастает значимость визуализации объектов, что и просматривается в разработке архитектурных и конструкторских проектов.

С развитием систем автоматизированного проектирования строительство будет выходить на новый уровень, будут создаваться информационные модели зданий, и жизненный цикл здания будет отслеживаться виртуально от этапа проектирования, на протяжении всего срока эксплуатации до демонтажа здания.

С целью приобретения softskills («гибких навыков») в профессиональные модули необходимо внедрять результаты обучения, способствующие их развитию, студенты должны уметь себя презентовать, выступать с необычными идеями и креативными походами. Так, например, в строительном колледже внедрены в обучение профессиональные модули, в результате которых у студентов приобретаются как Hardskills, так и Softskills. Это модули «Участие в проектировании зданий и сооружений», «Выполнение технологических процессов при строительстве, эксплуатации и реконструкции строительных объектов», рабочие программы которых разрабатывались с учетом пожеланий и предложений социальных партнеров, а также темы проектов выдавались проектной группой БК Строй и отделом архитектуры г. Костанай. Результатом обучения этих модулей являются дизайнерские, архитектурные и конструкторские проекты, разработанные группой студентов или индивидуально, но при этом проектные решения обсуждаются командой. Так, например, по запросу социальных партнеров компании БК–Строй студенты строительного колледжа разрабатывают проекты жилых домов на тему «Семизэтажный жилой дом 2 класса комфортности», а также разработаны интерьеры для нового общежития Костанайского колледжа автомобильного транспорта: несколько помещений общежития отделаны и обустроены в соответствии с проектом. Визуализацию вы видите на слайде. Как руководитель проектной группы по внедрению в учебный процесс ВМ технологий, могу отметить, что после изучения данных профмодулей студенты становятся более критичными, рассудительными, коммуникабельными, публичными, умеют работать в команде, что ценят работодатели при работе в коллективе и работе в проектном бюро.

Таким образом, возникает необходимость формирования «мягких навыков» у студентов различных специальностей как показателя наличия активной творческой позиции по отношению к собственной жизни и сформированной мотивации на выработку эффективных стратегий поведения в будущей профессиональной деятельности [4, с.194].

Обучаясь и отрабатывая «гибкие навыки» каждый день в педтандеме преподаватель специальных дисциплин – мастер ПО, происходит осознанное профессиональное развитие, совершенствуются и формируются новые компетенции, решаются сложные задачи, которые в конечном итоге являются фактором успешности не только педагогов, но и обучающихся, которые конкурентноспособны и востребованы на рынке труда.

Список литературы:

1. Научно–методический электронный журнал «Концепт», 2018, №4 (апрель) [Электронный ресурс] // <https://e-koncept.ru/en/2018/181018.htm> (дата обращения 12.12.2023).
2. Картаслов.RU– Карта слов и выражений русского языка [Электронный ресурс] <https://kartaslov.ru/карта-знаний/Гибкие+навыки#:~:text=Гйбкие%20навыки%20или%20мягкие%20навыки,не%20зависят%20от%20специфики%20конкретной> (дата обращения 12.12.2023).
3. Бирюк Е.А. Взаимодействие мастера производственного обучения и обучающихся на уроках производственного обучения // Педагогическая наука и практика.- 2021.- №2(32)- С.135-139.
4. ISSN 1991-5497. Мир науки, культуры, образования. № 1 (86) 2021 [Электронный ресурс] file:///C:/Users/Admin/Downloads/soft-skills-myagkie-navyki-i-ih-rol-v-podgotovke-sovremennyh-spetsialistov.pdf (дата обращения 12.12.2023).

**РЕСНАКУСНА МҰҒАЛІМДЕРДІҢ ИНТЕЛЛЕКТУАЛДЫ ҚАРЫМ-
ҚАТЫНАСЫНЫҢ БІР ТҮРІ РЕТІНДЕ /
РЕСНАКУСНА КАК ОДНА ИЗ ФОРМ ИНТЕЛЛЕКТУАЛЬНОГО ОБЩЕНИЯ
ПЕДАГОГОВ**

**ЕРЕКШЕ БІЛІМДІ БЕРУДІ ҚАЖЕТ ЕТЕТІН БАЛАЛАРДЫ ЕРЕКШЕ КӘСІБИ
БАҒДАРЛАУ ЖОЛДАРЫ**

Нұрманова Ақжарқын Дарханқызы
арнайы пәндер оқытушысы
«Қоғамдық тамақтандыру
және сервис колледж» ШЖҚ МКК,
Астана қаласы

Аннотация. Мақала инклюзивті топтардағы кәсіптік оқытуды ұйымдастыруды және оның мүмкіндігі шектеулі балаларға бейімделген білім беру ортасын құрудағы маңыздылығын қарастырады. Ұйымның негізгі аспектілерін, соның ішінде жеке көзқарасты, білім беру міндеттеріне қол жеткізу әдістерін және психологиялық-педагогикалық қолдауды бөліп көрсетеді. Мақаланың негізгі бөлігі мүмкіндігі шектеулі түлектер үшін кәсіби мотивациясының маңыздылығына және кәсіби бағдарлаудың тиімді жүйесінің олардың табыстылығы мен бәсекеге қабілеттілігіне әсеріне арналған.

Тірек сөздер: кәсіби бағдар беру, ерекше білімді беруді қажет ететін балалармен жұмыс, инклюзивті топтар, мамандық шектеулері, психологиялық кәсіби бағдар, медициналық кәсіби бағдар, кәсіби кеңес берудің кешенді тәсілі.

Диагноздың сипатына (түріне) және ауырлығына байланысты, әр түрлі санаттағы ерекше білім беру қажеттіліктерін ескеру, осы қажеттіліктерді барынша қанағаттандыруға бағыттау – инклюзивті білім берудің тиімділігі секілді олардың кәсіби бағдары маңызды жұмыс болып табылмақ. Осылайша, инклюзивті топтарда кәсіптік оқытуды ұйымдастыру жалпы және арнайы білім беру ұйымдарының қанағаттануын қамтамасыз ететін бейімделген білім беру ортасын құруға мүмкіндік береді

Мүмкіндігі шектеулі балалардың қажеттіліктері, атап айтқанда:

- әр балаға жеке көзқарасты қамтамасыз ету, оның кәсіби бағыты;
- әдістерді ескере отырып, білім беру қызметін жобалау,
- дамудың әртүрлі деңгейлері бар балалар үшін қол жеткізуге болатын білім беру міндеттеріне қол жеткізудің әдістері мен құралдары;
- білім мен оқу дағдыларын игеру үдерістерін интеграциялау және әлеуметтік тәжірибені, өмірлік құзыреттерді дамыту процестері;
- білім беру қатынастарына қатысушыларды психологиялық-педагогикалық сүйемелдеуді қамтамасыз ету;
- кәсіптік бағдарлау процесіне тартылған әртүрлі бейіндегі мамандардың үйлестірілуін және өзара іс-қимылын қамтамасыз ету;

Денсаулығында шектеулері бар түлектің өмірде табысты және бәсекеге қабілетті болуы үшін оның кәсіби мотивациясын ерте жастан қалыптастыру қажет кәсіби бағдарлаудың тиімді жүйесі.

Кәсіптік бағдарлаудың тиімділігі мамандардың дұрыс жұмысына байланысты, оның барысында тек нозология ғана емес, сонымен қатар мүмкіндігі шектеулі баланың жасы және ата-аналармен өзара әрекеттесу формалары ескеріледі, олардың балаға деген кәсіби қалауы әрдайым баланың мүдделерімен келісе бермейді.

Қазіргі психологияда кәсіптік бағдар беру қызметін бастауға болатын келесі жас кезеңдері ерекшеленеді:

- бастауыш мектеп жасы: 7-10 жас,

- орта мектеп жасы: 11-13 жас,
- бірінші орта мектеп жасы: 14-16 жас,
- екінші орта мектеп жасы: 16-18 жас.

Аталған жас кезеңдерінің әрқайсысының өз мақсаттары мен кәсіптік бағдар беру жұмысының мазмұны бар. Мүмкіндігі шектеулі баланың әлеуметтік маршрутының өзіндік ерекшеліктері бар:

- білім беру мекемесін таңдау;
- білім беру бағдарламалары мен әдістемелерін таңдау;
- тұлғаға бағытталған оқу процесі;
- психологиялық-медициналық-әлеуметтік сүйемелдеу;
- жеке тұлғаны әлеуметтік интеграциялау және өзін-өзі жүзеге асыру мақсатында кәсіби және кәсіби өзін-өзі анықтау.

Мүмкіндігі шектеулі жасөспірімдерді кәсіптік бағдарлаудың қажетті шарты ретінде біз олардың кеңес алуға деген ұмтылысын – психологиялық себептерге байланысты мәселелерді (қиындықтарды) шешуге көмек алуды, сондай-ақ өздерінің кәсіби болашағы үшін жауапкершілікті қабылдауға дайындығын қарастырамыз. Біз мүмкіндігі шектеулі жасөспірімдердегі бұл жауапкершіліктің шекаралары жоғары белсенділік пен тәуелсіздіктен, жасөспірім шынымен де өз өмірінің қожайыны болған кезде және қиын жағдайлардан шығудың жолын іздеуге тырысқанда, жоғары нәрестелік пен басқаларға тәуелділікке дейін болатынын ескереміз. Нәрестелік мүмкіндігі шектеулі жасөспірімдердің жиі кездесетін ерекшелігі болғандықтан, мектептерде, колледждерде де кәсіби кеңес беру барысында кеңес берушінің өз белсенділігі мен жауапкершілігін ынталандыру (өзектендіру) үшін арнайы іс-шаралар қабылданады: позитивті көзқарас, оның күші мен мүмкіндігіне деген сенімді нығайту[1].

Кәсіби кеңес берудің кешенді тәсілі аясында мүмкіндігі шектеулі жасөспірімдердің педагогтары мен ата-аналарын осы жұмысқа тарту үлкен маңызға ие. Мүмкіндігі шектеулі жасөспірімдерге жеке кәсіби кеңес беруде әртүрлі жұмыс түрлері қолданылады, мысалы, кәсіби маңызды дағдыларды дамыту бойынша топтық тренингтер, әртүрлі кәсіби дағдыларды қолдануға мүмкіндік беретін рөлдік ойындар, бейнематериалдарды қарау және талқылау және т. б.

Мүмкіндігі шектеулі жасөспірімдер көбінесе лабильді және мазмұнына ғана емес, сонымен қатар кез-келген мәлімдеменің формасына өте сезімтал, сондықтан колледжде, мектепте қарым-қатынастың этикалық-психологиялық ережелері сақталады.

Мүмкіндігі шектеулі жасөспірімдерді диагностикалық зерттеу нәтижелерімен біз оларды мамандықтарды таңдау саласындағы шектеулер туралы ақпаратты қабылдауға эмоционалды түрде орналастыру үшін жағымды ақпаратпен таныстыра бастаймыз. Жағымсыз эмоциялар мен сезімдерді тудыруы мүмкін ақпарат психолог пен жасөспірімнің мүгедектікпен қарым-қатынасының ортасында беріледі. Кешенді кәсіптік бағдарлаудың маңызды міндеті қалыптастыру кәсіби таңдау мүмкіндігі бар жасөспірімдерде және олардың мүмкіндіктеріне сәйкес келетін іс-әрекетке ынталандыру болып табылады, себебі олар келесі сипаттағы қиындықтарды бастан кешіреді:

- қоршаған әлемді танудағы шектеулерге байланысты олардың кәсіби қызмет түрлері туралы идеялары жиі жеткіліксіз қалыптасады;

- беделді мамандықтарға бағдарлану еңбек нарығындағы жоғары бәсекелестікке байланысты жұмысқа орналасуды қиындатуы мүмкін;

- таңдалған мамандықты алуға мүмкіндік беретін мамандандырылған оқу орындары желісінің болмауына байланысты кәсіптік жоспарларды құру қиынға соғады.

Осы ерекшеліктерді ескере отырып, біз таңдалған мамандықтың жасөспірімнің мүдделеріне, бейімділіктеріне, қабілеттері мен мүмкіндіктеріне сәйкес келу принципін ұстанады, бұл оның денсаулығының нақты жағдайымен және шектеулерімен байланысты[2].

Осылайша, білім беру мекемелерінде кәсіби кеңес беруде жеке және жеке бағдарланған тәсілдер жүзеге асырылады, топтық жұмыстың жеке формалары басым болады. Кәсіптік

бағдар беру жұмысының алдында жасөспірімнің жеке ісінде бар психодиагностика және медициналық диагностика нәтижелерімен танысу болады. Мүмкіндігі шектеулі балаларды өзін-өзі анықтау және кәсіптік бағдарлау мәселесін шешу барысында білім беру мекемелері бұзушылықтың әрбір түрі үшін кәсіптік кеңес берудің арнайы нысандары мен әдістерін пайдаланады. Мысалы, есту қабілеті бұзылған балалардың кәсіби өзін-өзі анықтау процесі олардың ақауларына байланысты өзіндік ерекшеліктерге ие:

- есту қабілеті нашар балалар (көбінесе саңырау) есту қабілеті бар құрдастарымен салыстырғанда жалпы білім беру және политехникалық дайындық деңгейі төмен;
- есту қабілеті нашар балаларда ауызша сөйлеудің жеткіліксіз дамуы мамандықтар туралы ақпарат алуды қиындатады;
- есту анализаторының бұзылуы өте қиын, кейде бұқаралық мектептердің білім алушыларына арналған ақпарат көздерін (радио, дикторлық мәтіні бар деректі және ғылыми фильмдер және т.б.) пайдалану мүмкіндігін жояды[3].

Есту қабілеті нашар балаларға кәсіби бағдар беру мен өзін-өзі анықтаудың өнімді әдісі-рөлдік ойындар, іскерлік ойындар. Ойындардың негізгі міндеті-ойын, еңбек, спорт және басқа да іс-шаралар процесінде тұлғаның коммуникативті қасиеттерін дамытудағы жаттығулар. Балаларға сабақ тақырыбымен анықталған тақырып пен тілдік минимум шегінде қарапайым қарым-қатынасты үйрететін сөйлеу ойындарына үлкен мән беру керек. Дәстүрлі емес әдістердің ішінде арт-терапияны қолдану маңызды. Бұл өзін-өзі тануды дамытуға, жеке тұлғаны тереңдетуге ықпал ететін және адамның әлеуметтену формасы болып табылатын көркемдік және эстетикалық тәрбие. Арт-терапия әдістеріне сурет салу, жест-ишара ән айту және т.б. жатады. көркем шығармашылық нашар еститін балаға бақыт, талантына, ерекшеліктеріне мақтаныш сәттерін өткізуге мүмкіндік береді.

Мамандар кәсіби бағдар беру мүмкіндігі шектеулі балаларды қоғамға біріктірудің маңызды құралдарының бірі екендігімен келіседі. Бұл күрделі, көп қырлы жұмыс. Адамның жағдайы мамандық таңдау туралы ойлауға мүмкіндік бергеннен кейін оны мүмкіндігінше ертерек бастау керек. Мүмкіндігі шектеулі балаларға қатысты ол барлық оқу орындарындағы оқушыларды қамтуы керек. Кәсіптік бағдарлаудың міндеті-мүмкіндігі шектеулі жандарға ең қолайлы жұмыс түрлерін белгілеу және олардың білімдері мен дағдыларына сәйкес жұмысты орындауға мүмкіндік беру. Кәсіптік бағдар беру жұмысы барысында әр адамның жеке қалауын ескеру қажет және кәсіби бейімділікті мұқият бағалауға және, әрине, субъектінің медициналық диагнозына негізделуі керек.

Әдебиеттер тізімі

1. Адаптация учащихся на сложных возрастных этапах (1, 5, 10 классы): система работы с детьми, родителями, педагогами / авт.-сост. С. А. Коробкина. – Волгоград : Учитель, 2015.
2. Бартышев, А. В. Базовые психологические свойства и профессиональное самоопределение личности : практическое руководство по психологической диагностике / А. В. Бартышев. – СПб. : Речь, 2005.
3. Зеер, М. Ф. Профориентология: Теория и практика : учеб. пособие для вузов / М. Ф. Зеер. – М. : Академический проект, 2004.

ТАМАҚТАНДЫРУ ИНДУСТРИЯСЫ МАМАНДАРЫНЫҢ КОММУНИКАТИВТІК ҚҰЗЫРЕТТІЛІГІН ҚАЛЫПТАСТЫРУ

Муканова Айнұр Серікқызы
Арнайы пәндер оқытушысы,
техника және технология магистры
«Қоғамдық тамақтандыру және сервис колледжі» ШЖҚ МКК,
Астана қаласы

Аннотация: Білім беру жүйесінің басты мақсаты – кәсіби, коммуникативтік құзыреттілікке, креативті әлеуеті мен сыни ойлау қабілетіне ие болған мамандарды дайындау. Осыған байланысты білім беру саласында кәсіби қызметте өзін-өзі табыстылықпен іске асыру факторы ретінде коммуникативтік құзыреттілікті қалыптастыруға көмектесетін, шығармашылықты дамытатын, бірыңғай білім беру кеңістікке айналдыру қажеттігі туындады.

Тамақтандыру индустриясы мамандарының коммуникативтік құзыреттілігін қалыптастыру барысында атқарылып жатқан жұмыстармен танысытыра келе өз тәжірибеммен бөлісемін.

Тірек сөздер: коммуникативтік құзыреттілік, креативті әлеует, кәсіби маман, тамақтандыру индустриясы, заманауи технологиялар, әлеуметтік серіктестер

Біздің елімізде білім беру жүйесін жаңғырту үш басым бағыт бойынша жүзеге асуда.

Біріншісі, білім беру ұйымдарын оңтайландыру және оқыту үдерісіне қазіргі заманғы әдістемелер мен технологияларды енгізу.

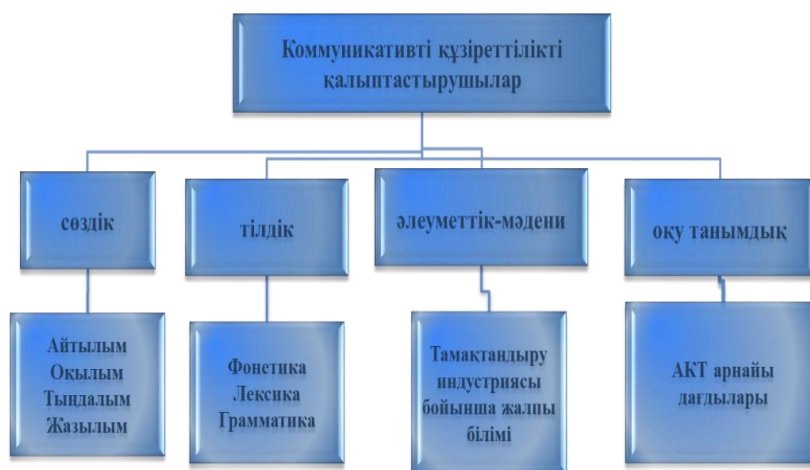
Екіншісі, оқу-тәрбие үдерісін жаңғырту және педагогтар құрамының сапасын арттырудың маңызы зор. Оқытушыларының біліктілігін арттыруға талаптарды күшейту, әр өңірде педагогтардың біліктілігін арттыратын интеграцияланған орталықтар жұмыс істеуі

Үшіншісі, білім беру қызметтерінің тиімділігі мен қолжетімділігін арттыру және біліктілікті жетілдірудің тәуелсіз жүйесін құру.

Коммуникативтік құзыреттілік:

- нақты өмір жағдайында өзінің міндеттерін шешу үшін қазақ және басқа тілдерде ауызша және жазбаша коммуникациялардың түрлі құралдарын қолдануға;
- коммуникативтік міндеттерді шешуге сәйкес келетін стильдер мен жанрларды таңдауға және қолдануға;
- әдептілік нормаларына сәйкес өзіндік пікірін білдіруге;
- нәтижелі өзара іс-әрекетті, оның ішінде басқа мәдениет өкілдерімен, түрлі көзқарас және әртүрлі бағыттағы адамдармен сұхбат жүргізе отырып, шиеленіскен ахуалдарды шешуді жүзеге асыруға;
- жалпы нәтижеге қол жеткізу үшін түрлі көзқарастағы адамдар тобында қарым-қатынас құруға топта жұмыс жасау дағдыларын, ұжымдағы әр түрлі әлеуметтік рөлдерді меңгеруге мүмкіндік береді.

Студенттердің шығармашылығын дамыту жолдарын коммуникативтік құзыреттілік арқылы іске асыруға болады.

Болашақ кәсіби мамандардың коммуникативтік құзыреттілігі қалыптастыру – оқу үдерісін оқытудың интерактивті әдістері мен технологиялары негізінде ұйымдастыру.

Қазіргі коммуникативтік кеңістік күрделі жүйеден тұрады, онда негізгі орындардың бірі коммуникацияның әр түрлеріне тиесілі. Себебі адам өзін әр түрлі жағдайларда түрліше ұстайды, сөйтіп әрбір жеке жағдайда басқа адамдармен ерекше қатынас орнатады. Сонымен қатар коммуникацияның сипаты мен ерекшеліктері ақпарат беру құралдарымен, тәсілдерімен,

коммуникация субъектілерімен, мақсаттарымен және басқа көптеген себептермен анықталады. Коммуникацияның төмендегі түрлерін атап көрсетуге болады:

- этникааралық,
- іскерлік,
- әлеуметтік,
- халықаралық,
- тұлға аралық,
- бұқаралық,
- мәдениет аралық және т.б.

Коммуникативтік құзыреттілік бірқатар маңызды міндеттерді шешумен қатар өнімді өзара іс-қимылды, оның ішінде басқа да көзқарас пен бағыттарды ұстанатын басқа ұлт өкілдерімен қарым-қатынас диалогына түсе отырып, жанжалдық ахуалды шешуді жүзеге асыруға және жалпы нәтижеге қол жеткізу үшін түрлі позициядағы адамдармен топта қарым-қатынас орнатуға мүмкіндік береді.

Білім беру нәтижелері ретіндегі құзыреттіліктер:

- проблеманың шешімін табу құзыреттілігі (өзіндік менеджмент);
- ақпараттық құзыреттілік; коммуникативтік құзыреттілік деп белгіленді.

Коммуникативтік құзыреттік студенттің алған білімі мен дағдыларын тәжірибеде, күнделікті өмірде қандай да бір практикалық және теориялық мәселелерді шешу үшін қолдана алу қабілеттілігі.

Студенттер қарым-қатынас моделдерін, мәдениеттік стереотиптерді, мәдениет образдары мен Символдарын білулері керек. Бұл студенттердің ойлауы мен жаңа жұмыс орындарында өзін емін-еркін ұстауына, маман ретінде тұлғалық дамуын қамтамасыз ете алады.

Коммуникативтік құзыреттілік төмендегідей компоненттерден тұрады:

- коммуникативтік тәртіп аймағындағы білімі (қажетті тілдерді білуі, педагогика және психология, конфликтология, логика, риторика, мәдениет және сөйлеу аймағындағы білімі).
- коммуникативтілік және ұйымдастырушылық қабілеті (іскерлік қатынастарды орнату,

белсенділік таныту, тұлғаны дұрыс қабылдау және түсіну негізінде психологиялық әсер ету, қоршаған ортамен және оқшауланған адамдармен біріккен ісәрекет кезінде белсенді әрекет жасау);

- эмпатияға қабілетті болу (түсіне білу іскерлігі, өзгені сезіне білу, т.б.).
- өзіндік бақылауға қабілеттілігі (көршісінің және өзінің мінез-құлқын реттей алу іскерлігі, әңгімелесушіні

моделдей алу, жағымды психологиялық климатты тудыру, субъектаралық қарым-қатынасты болжай алу);

- қарым-қатынас мәдениеті (сөйлеу техникасы, риторикалық амалдар, аргументация техникасын және келісім-шарттарды жүргізу, кәсіби әдеп ережелерін сақтау, ақпаратты мақсатты түрде қолдану, сөйлеу мәдениетін меңгеру).

Коммуникативтік құзыреттілікті болашақ мамандардың бойына сіңіруде заманауи технологиялар кеңінен қолданамын. Атап айтқанда:

- ақпараттық,
- сын тұрғысынан ойлау,
- жобалау,
- модульдік,

- даралапсаралау,
- ойын және т.б.

Тамақтану индустриясы (Қоғамдық тамақтандыру) - бұл әр түрлі меншік нысандарындағы кәсіпорындардан және халықтың тамақтануын ұйымдастыратын ұйымдық-басқару құрылымынан, сондай-ақ дайын өнімдер мен жартылай фабрикаттарды қоғамдық тамақтандыру кәсіпорнында да, одан тыс жерлерде де өндіру мен сатудан тұратын, бос уақытты ұйымдастыру және басқа да қосымша қызметтер бойынша

қызметтердің кең тізімін ұсыну мүмкіндігі бар экономиканың дербес саласы.

Жоғарыда аталған тамақтандыру индустриясы мамандарының коммуникативтік құзыреттілігін қалыптастыру үшін колледж келесі бағыттарды жұмыс атқаруда:

Колледждің материалдық базасы әрбір оқу жылына жаңартылып, қажет құралдармен жабдықталады

Арнайы пәндер аудиториялары соңғы үлгідегі мультимедиялық жабдықтармен қамтылған, моноблок, мультимедиялық-подиум, интерактивті тақта, Wi-Fi т.б.

Педагогикалық құрам жоспар негізінде біліктілікті арттыру курстарына қатысу арқылы, білімдерін шыңдап отырады. Қалалық, республикалық, халықаралық Шеберсыныптар мен тағылымдамалар студенттер мен оқытушылар үшін бірдей ұйымдастырылған. (Ресей, Татарстан, Корей елдері)

Әлеуметтік серіктестермен жақсы жұмыс жолға қойылған. Нұр-Сұлтан қ. бойынша 4-5* қонақ үйлері, мейрамханалар, кафе-барлар және т.б.

Технологиялық және кәсіптік тәжірибенің жүйелі түрде орнатылуы, студенттердің ғана емес өндірістік оқыту шеберлері мен арнайы пәндер оқытушыларының тәжірибе базаларында машықтану мүмкіндігі қарастырылған.

Кәсіби жарыстар, қалалық, республикалық, халықаралық Worldskills Kazakhstan.

Әр күні өзгеріске толы бүгінгі жауапты кезеңде замана көшінен қалып қоймай уақыт талабына сай ертеңгі болашақ жас ұрпақты білімді етіп тәрбиелеу ұстаздарға зор жауапкершілікті жүктейді. Оқытушының шеберлігі мен жетістігі – сапалы білім және жақсы тәрбие алған шәкіртінде.

Оқытуда қолданылатын оқыту әдістері, технологиялар, сабақтың түрлері, білімдік, тәрбиелік және дамытушылық мақсаттардың орындалуы студенттер бойында коммуникативтік құзыреттілігінің қалыптасуына ықпалы зор. Тамақтандыру индустриясын оқытуда коммуникативтік құзыреттіліктің қалыптастыру заман талабы. Сондықтан жаңа заман талабына сай білімді, жан-жақты, танымдылығы жоғары, құзыретті, өзіндік ой-толғамы қалыптасқан, тілдік қарым қатынасқа түсе алатын, коммуникабельді, мәдениетті, өмірге икемделген тұлға, бәсекеге қабілетті маман даярлау біздің қолымызда.

Әдебиеттер тізімі:

1. Қазақстан Республикасының мемлекеттік жалпыға міндетті білім беру стандарты. Ресми басылым. Астана. 2006 ж.
2. Равен Дж. Компетентность в современном обществе: выявление, развитие и реализация: Перевод с англ., М., 2002
3. Муравьев Е.М. Компетентностный подход как одно из оснований обновления образования//Народное образование, №5, 2003.
4. Шәкілікова, Ш.Ш. Кәрібаев, т.б. Білім берудегі компоненттік тәсіл// Қазақстан мектебі, №4, 2004.
5. С.Аманжолов, Құзыреттілікті қалыптастырудың теориялық негіздері // Өскемен: 2007. – Б.135-140.

6. «Қазақстанның үшінші жаңғыруы: жаһандық бәсекеге қабілеттілік» Жолдауы, Н. Назарбаев, Астана, 2017ж.
7. А.Қ. Қозыбай. Мамандыққа кіріспе. Оқулық. Алматы, 2008ж.

ӘЛЕУМЕТТІК ЖАҒДАЙЫ ТӨМЕН ОТБАСЫНДАҒЫ ЕРЕКШЕ БІЛІМ БЕРУДІ ҚАЖЕТ ЕТЕТІН БАЛАЛАРДЫ ҚОЛДАУ («БАҚЫТ МЕКЕНІ» ТҮЗЕТУ-ДАМУ ТӘЖІРИБЕЛІК АЛАҢЫ)

Нурманова Ақтолқын Дархановна

Арнайы пәндер оқытушысы

М.Мәметова атындағы Қызылорда педагогикалық колледжі

Аңдатпа: білім беру ортасындағы Инклюзия дамудың әртүрлі ерекшеліктері бар адамдар үшін кедергілер мен күресудің негізгі кезеңі болып табылады. Сондықтан Қазақстанда инклюзияның қалыптасуын, оның өзекті жай-күйі мен даму перспективаларын зерделеу маңызды болып табылады Қазақстан Республикасы, өзін демократиялық, зайырлы, құқықтық және әлеуметтік мемлекет ретінде танытатын кез келген басқа ел сияқты, адами құндылықтарды, сапалы өмір сүру мүмкіндігін, адам құқықтарын сақтауды және жеке тұлға ретінде өзін-өзі іске асыру үшін толық еркіндік беруді өзінің басымдығына қояды. Осыған байланысты мақалада әлеуметтік жағдайы төмен отбасындағы ерекше білім беруді қажет ететін балаларды қолдау мақсатында азаматтардың барлық санаттары үшін тең мүмкіндіктерді қамтамасыз етуге ұмтылатын басым бағыттардың бірі қарастырылады.

Аннотация: инклюзия в образовательной среде является ключевым этапом препятствий и борьбы для людей с различными особенностями развития. Поэтому важно изучить становление инклюзии в Казахстане, ее актуальное состояние и перспективы развития Республика Казахстан, как и любая другая страна, представляющая себя демократическим, светским, правовым и социальным государством, обладает полной свободой для реализации человеческих ценностей, качественной жизни, соблюдения прав человека и самореализации как личности ставит отдачу в свой приоритет. В этой связи в статье рассматривается одно из приоритетных направлений, направленное на обеспечение равных возможностей для всех категорий граждан в целях поддержки детей с особыми образовательными потребностями в малообеспеченных семьях.

Annotation:Inclusion in the educational environment is a key stage of obstacles and struggle for people with various developmental disabilities. Therefore, it is important to study the formation of inclusion in Kazakhstan, its current state and prospects for development. The Republic of Kazakhstan, like any other country that presents itself as a democratic, secular, legal and social state, has full freedom to realize human values, quality of life, respect for human rights and self-realization as a person puts return on its priority. In this regard, the article considers one of the priority areas aimed at ensuring equal opportunities for all categories of citizens in order to support children with special educational needs in low-income families.

Түйін сөздер: инклюзивті білім беру, ерекше білім беру қажеттіліктері бар балалар, білім беру, оқыту, тәрбиелеу

Қазіргі заманғы білім беру жүйесі өзінің белгілі бір талаптарына сай келетіндерді, барлығына ортақ бағдарлама бойынша оқуға және барлығына қалыпты үлгерім нәтижелерін көрсетуге қабілетті стандартты мүмкіндіктері бар балаларды ғана толық қабылдайды. Нәтижесінде ерекше білім беру қажеттіліктері бар балалардың жалпы білім беру процесінен бас тартуы сирек емес, өйткені олармен жұмыс істеу үшін жалпы білім беретін мекемелердің педагогикалық құрамы түзету және арнайы педагогика саласында қажетті білімге ие емес. Қазіргі мектептегі осы және басқа да көптеген мәселелер инклюзивті білім беруді шешуге арналған. Сонымен, инклюзивті білім дегеніміз не? Инклюзивті білім беру (французша "inclusif" нұсқасы – қамтиды; латынның "include" сөзінен – қорытындылаймын, қосамын) –

барлығына, соның ішінде ерекше қажеттіліктері бар балаларға да білім берудің қолжетімділігін көздейтін жалпы білім беруді дамыту процесі. Инклюзивті білім беру балалардың кез-келген кемсітушілігін болдырмайтын және барлық адамдарға тең дәрежеде қарауды қамтамасыз ететін идеологияға негізделген, бірақ сонымен бірге ерекше білім беру қажеттіліктері бар балаларға қажетті жағдай жасайды. [2, с. 2]

Соңғы жылдарда Қазақстанда ерекше білімді қажет ететін бала тәрбиелеп отырған аз қамтылған отбасы өте көп. Қазіргі уақытта инклюзияға көп мән берілуде, алайда ол балалардың қоғамға араласып кетуі өте қиын. Ал барлық ата-аналардың өз балаларын түзету дамыту орталықтарына беруге мүмкіндіктері жете бермейді, ал мемлекет тарапынан көрсетілетін көмектің аздығы балаларды жаппай қамти алмайды. Осыған орай Әлеуметтік жағдайы төмен отбасындағы ерекше білім беруді қажет ететін балаларды қолдау мақсатында «Бақыт мекені» түзету-дамыту практикалық алаңын ұсынамыз.

Тұтынушы сегменттері:

Әлеуметтік жағдайы төмен отбасындағы ерекше білім беруді қажет ететін балаларды қолдау мақсатында «Бақыт мекені» түзету-дамыту практикалық алаңы екі түрлі білім беру ұйымына қатысты субектілерді қамтиды. Олар:

- Ерекше білім беруді қажет ететін балалар және ата-аналарын әлеуметтік педагогикалық қолдауды ұйымдастыру
- Колледж білім алушыларының практикалық іскерлік дағдыларын дамытуға бағытталған тәжірибелік алаң ұйымдастыру

Басты құндылықтар:

Тәжірибелік алаң бірнеше мәселелерді шешуге бағытталған. Атап айтар болсақ:

- Аз қамтылған отбасындағы ерекше білім беруді қажет ететін балалар үшін педагогикалық-психологиялық көмек көрсетіп, балалардың вистибуляция, координация, сөйлеу, ойлау, моторика, тактильді сезімдерін дамыту
- Әлеуметтік тұрғыдан аз қамтылған отбасындағы ерекше білім беруді қажет ететін балалар үшін түзету дамыту қызметтерінің нарықтағы бағадан қолжетімді етіп ұйымдастыру
- Жалпы білім беру жағдайында инклюзивті білім беруді іске асыруда практикалық алаң ұйымдастыру

Өткізу арналары

- Бақыт мекені түзету-дамыту практикалық алаңының тыныс-тіршілігін, біздің құндылықтарымызды практикалық алаңның жеке сайт беттерінен, инстаграмм парақшасынан тәулігіне 24 сағат ақпаратпен қамтамасыз етіліп қызмет көрсетеді.
- Бақыт мекені» түзету-дамыту практикалық алаңының @inclusive.school инстаграм парақшасы
- Бақыт мекені» түзету-дамыту практикалық алаңының жеке сайты

Практикалық алаң Әлеуметтік тұрғыдан аз қамтылған отбасындағы ерекше білім беруді қажет ететін балаларға мүмкіндіктеріне қарай жұмыс жасайды, себебі барлық ата-аналар экономикалық тұрғыдан толық қамтылған емес, кейбір отбасында тіпті түзету дамыту орталықтарына қатыстыру мүмкіндіктері жоқ, ал мемлекет тарапынан көрсетілетін көмектің аздығы балаларды жаппай қамти алмайды, сондықтан да тәжірибе алаңы аз қамтылған отбасылардағы ерекше білімді қажет ететін балаларға әлеуметтік педагогикалық қолдау көрсетуге ықпал етеді. Бұл тәжірибелік алаң білім беру мекемесінің базасында құрылатын болғандықтан көп қаражатты қажет етпейді, өйткені балалар теориялық білімін практикалық алаңда тәжірибен өткізеді. Екіншіден аз да болса пайда табуға негізделеді. Сол табылған пайданы практикалық алаңды дамытуға жұмсалатын болады. Ал мамандар ерікті белсенді студенттерден, педагогика және психология пәндерінен сабақ беретін оқытушылардан және қажет болған жағдайда сала аралық мамандарды қамтуды қамтамасыз етеді.

Қызметтің негізгі түрлері

- Арнаулы білім беру мекемелері мен түзету дамыту орталықтары, әлеуметтік мекемелерімен әлеуметтік серіктестік байланыс орнатып, меймарандумдарға қол қойып жүзеге асыру
- Өндірістік тәжірибе жинақтаудың яғни практикалық алаңның мазмұныны ашатын практика түрінің барысына енгізу
- Қажетті тәжірибелік алаңды жасақтау
- Әлеуметтік серіктестік тұрғысынан қажет мамандарды тарту

Негізгі серіктестер

- Білім беру мекемесінің басшысы
- Психологиялық-медициналық-педагогикалық консультация (ПМПК) қызметі
- Медициналық мамандардың қызметтері
- Арнаулы әлеуметтік қызметтер көрсету *орталығы*
- Түзету- дамыту орталықтарының сала мамандары

Қорытындылай келе, инклюзивті білім ғана емес, жалпы білім де негізделетін сегіз принципті бөліп көрсету керек: адамның құндылығы оның қабілеттері мен жетістіктеріне байланысты емес; әр адам сезінуге және ойлауға қабілетті; әр адам қарым-қатынас жасауға және тыңдауға құқылы; әртүрлілік адам өмірінің барлық аспектілерін күшейтеді; Шынайы білім тек нақты қарым-қатынас аясында жүзеге асырылуы мүмкін; барлық адамдар құрдастарының қолдауы мен достығына мұқтаж; барлық білім алушылар үшін прогреске жету мүмкін емес нәрселерден гөрі не істей алатындығында болуы мүмкін; барлық адамдар бір-біріне мұқтаж. Сондай-ақ, барлық балалар, физикалық, әлеуметтік, интеллектуалдық және басқа да ерекшеліктерге қарамастан, міндетті түрде білім беру жүйесіне қосылып, құрдастарымен бірге тәрбиеленуі керек деп айту керек. Бірақ шетелдік тәжірибе көрсеткендей, алға қойылған мақсаттарды жүзеге асыру үшін көп уақыт қажет, ең бастысы – ерекше білім беру қажеттіліктері бар баламен жұмыс істейтін білім беру процесінің барлық ересек қатысушыларының қатысуы мен өзара әрекеттесуі, өйткені тек осы жағдайда ғана инклюзивті білім беру мәселелерін шешуге болады. Инклюзивті білім беру-бұл қазіргі қоғамда үлкен перспективалары бар оқытудың прогрессивті тәсілі және бұл мүмкіндігі шектеулі әрбір бала өзінің мүмкіндіктері мен қажеттіліктеріне бейімделген сапалы білім алу құқығын жүзеге асыра алады, өмірде өз орнын табады және өзінің өмірлік мүмкіндігі мен әлеуетін жүзеге асырады деген үміт береді. Бұдан шығатын түйін біздің мақсатымыз қарапайым бала мен ерекше білім беретін балалардың арасындағы кедергіні бұзып, «Бақыт мекенін» құру.

Әдебиеттер тізімі:

1. Алехина С.В., Алексеева М.Н., Агафона Е.Л. Готовность педагогов как основной фактор успешности инклюзивного процесса в образовании // Психологическая наука и образование №1: Инклюзивный подход и сопровождение семьи в современном образовании. М., 2011.
2. «Инклюзивті білім берудің теориялық және тәжірибелік өзекті мәселелері» атты халықаралық ғылыми-тәжірибелік конференцияның МАТЕРИАЛДАРЫ 20 қазан 2016ж
3. Уатаева А.М. Мектепке дейінгі инклюзивті білім беру: Оқу құралы. Жезқазған, 2020ж
4. Акатов Л.И. Социальная реабилитация детей с ограниченными возможностями здоровья. Психологические основы : учеб. пособие для студ. высш. учеб. заведений / Л.И. Акатов. – М.: ВЛАДОС, 2003.

LUMIO BY SMART ПЛАТФОРМАСЫН ОҚУ ҮРДІСІНДЕ ҚОЛДАНУДЫҢ МҮМКІНДІКТЕРІ

Толеубаева Айша Бакытжановна

Әдіскер, физика пәні оқытушысы, техника ғылымдарының магистрі
Халел Өзбекғалиев атындағы Маңғыстау жоғары политехникалық колледжі

Аннотация. Lumio қызметі мұғалімдерге сабақты тиімдірек етуге және оқушыларды оқу процесіне тартуға мүмкіндік береді, ал сабақты қандай форматта өткізгеніңіз маңызды емес. Қызмет классикалық сабақты өткізу үшін де, аралас оқыту форматында жұмыс істеу үшін де, тіпті асинхронды сабақтарды ұйымдастыру үшін де бірдей жақсы.

Зерттеудің мақсаты-Lumio by Smart платформасының **қолданудың тиімділігі** зерттеу және оны білім алушыларды оқытуда қолдану алгоритмін сипаттау, сондай-ақ әзірленген алгоритмнің тиімділігін тексеру.

Мақалада теориялық әдістер (смарт-технологияларды қолданудың негізгі педагогикалық принциптерін сипаттау, жүйелеу, санаттау, жалпылау, деректерді талдау әдістері) және эмпирикалық зерттеу әдістері (алгоритм әзірлеу, оқыту эксперименті, эксперимент нәтижелерін бағалау, сауалнама) қолданылады.

Түйін сөздер. Smart Technology, Smart learning, қашықтықтан оқыту, лексиканы оқыту, ағылшын тілін шет тілі ретінде оқитын студенттер.

Lumio by SMART – бұл білім алушыларды жаңа деңгейге тарту үшін белсенді, бірлескен оқу-тәжірибесіне айналдырудың оңай жолы. Сыныпта, қашықтықтан немесе өз уақытында оқитынына қарамастан сабақтарды студенттердің құрылғысына сиқырлы түрде жеткізуге мүмкіндік береді

Студенттерге сапалы білім беру – бүгінгі күннің заманауи талабы. Жаһандану заманында студенттердің білікті тұлға болып шығуы – бүгінгі күнде біздердің, яғни мұғалімдердің құзырында. Сондықтан да белгілі ағылшын ғалымы Уорд былай деген екен:

Жай мұғалім – хабарлайды.

Жақсы мұғалім- түсіндіреді.

Керемет мұғалім – көрсетеді.

Ұлы мұғалім – шабыттандырады.

Осы орайда, баяндаманың тақырыбын «Lumio by SMART платформасын оқу үрдісінде қолданудың мүмкіндіктері» деп алдым. Себебі, студенттердің шығармашылығын арттыру, түсінбеген тақырыптарын жүйелі қайталау, меңгерген білімдерін тереңдету мақсатында Lumio платформасын сабақтың әрбір бөлімінде қолдануға болады.

Lumio by SMART – бұл білім алушыларды жаңа деңгейге тарту үшін белсенді, бірлескен оқу-тәжірибесіне айналдырудың оңай жолы. Сыныпта, қашықтықтан немесе өз уақытында оқитынына қарамастан сабақтарды студенттердің құрылғысына сиқырлы түрде жеткізуге мүмкіндік береді. Таңдаулы сабақтарды түрлі форматта, соның ішінде PDF файлдар, Power Point файлдары, GoogleSlides, YouTube бейнелерін салуға болады.

Lumio-мен бірге сіз жасай аласыз:

1. Әлемнің кез келген нүктесінен және кез келген құрылғыдан жұмыс жасаңыз;
2. PowerPoint презентацияларын, PDF материалдарын және Smart Notebook сабақтарын бір құжатқа біріктіру;
3. Барлық оқушылардың қай жерде орналасқанына қарамастан бір оқу материалында бірлескен жұмысын ұйымдастыру;
4. Кез келген статикалық мазмұнды теңшелген үлестірме материалға немесе ынтымақтастық кеңістігіне түрлендіру;
5. Рефлексия жүргізу, білімді өзектендіру немесе материалдарды жалпылау үшін дайын әзірлемелерді пайдаланыңыз;
6. Қашықтықтан тесттер немесе сауалнамалар жасаңыз және жүргізіңіз;
7. Сабақта кез келген уақытта оқушылардан айқайлау құралымен кері байланыс алыңыз.

Сіз Lumio-ны дәл қазір пайдалана аласыз.

Lumio ішінен мыңдаған дайын ресурстарды, соның ішінде сабақтарды, үлгілерді немесе сандық манипуляцияларды қолданып әр сабақты түрлендіріп өткізуге мүмкіндік мол. Тіпті веб браузерлеріңізде тікелей оқу аудиосын жазуға болады, оны студенттер кез келген жерде, кез келген уақытта қалағанынша ойната алады.

Lumio икемді, ол студенттерге кез келген құрылғыдағы веб-браузерде жеке немесе қашықтықтан веб-конференция арқылы сабаққа қосылуға мүмкіндік береді. Оқу туралы көбірек білу үшін тікелей сауалнамаларды, формативті бағалауларды және ойынға негізделген викториналарды қосуға болады. Студенттер бір уақытта сабақта не қашықтан мәтінді, кескіндерді, веб-сілтемелерді, ойындарды және т.б. қосу үшін бірге жұмыс істейді. Тапсырманы орындаған студенттерді оңай көріп және нақты уақытта пікір білдіре алу мүмкіндігі бар.

Lumio платформасын **қолданудың тиімділігі:**

1. Студенттердің сабаққа деген қызығушылығы артады.
2. Логикалық ойлауы және өз бетінше, топтық жұмыс істеу белсенділігі артады.
3. Мақсатқа жетуге талпынады.
4. Өз күшін, білімін байқауға, бақылап, бағалауға ынталанады.

Lumio платформасының мүмкіндіктері:

1. **YouTube** – бейнелерін ешқандай жарнамасыз, студенттерді қызықтыру мақсатында сабақта қолдануға болады.

2. **Desmos** графикалық калькуляторы математикалық түсініктерді оқуды әр оқушы үшін көрнекі және қызықты етеді.

3. **PhEt** виртуалды зертханасында математика, физика, химия, жер туралы ғылымға және биологияға арналған 91 интерактивті PhEt симуляциясының жинағы бар.

4. **Үлгілер:** бет дизайнын жылдам жасау үшін әртүрлі тақырыптар мен мазмұн макеттерін таңдап алуға болады.

5. **Миға шабуыл:** мәтіндері мен суреттерді жүктеп алу үшін құрылғыны пайдалану керек.

6. **Тестілеу** - бұл бөлімде тест құрастырып, варианттарын түрліше таңдауға болады.

7. **Ойын тапсырмалары** интерактивті ойын сессиялары студенттерді қызықтырудың, олардың үлгерімін бағалаудың және әлеуметтік-эмоциональды оқу дағдыларын қалыптастыруға көмектесудің тамаша тәсілі.

8. **Білімді жаңарту:** бұл бөлім бойынша дайын тапсырма материалдарын қосу арқылы студенттердің зерттелетін тақырып бойынша не білетінін анықтауға мүмкіндік береді. 5 тапсырмадан тұрады: БББ әдісі, «Бұл тақырып бойынша не білгіңіз келеді», «Бұл мәлімдеме рас па, жалған ба?», шығу билеті, «Тақырып бойынша не білесіз, суретін салыңыз»

9. **Рефлексия** арқылы студенттердің оқуындағы олқылықтардың орнын тез толдыру қажет. 12 тапсырма бар: «Плюс, минус, идея» әдісі, «3 дерек, 2 сұрақ, 1 пікір» әдісі, «Келісемін не келіспеймін» әдісі, шығу билеті, үйренген 3 нәрсені айту, 1 минуттық сұхбат, алты сөзден қорытынды, «Не үйренгеніңізді қалай жеткізер едіңіз?», «Себеп және салдары», «Үйренгеніңізді қорытындылаңыз», 3-2-1 кері байланыс, «Бұл тақырыпқа көзқарасыңыз»

10. **Манипуляторлар** әртүрлі интерактивті әрекеттерден таңдап, санау, монеталар және сабаққа оңай құрастыруға болатын сөз үлгілері сияқты манипуляторлар бар. 15 тапсырма: санау текшелері, манеталар, календар, бөлшектермен жұмыс, циферблат, 100-ге дейін санау, сөз құрастыру, математикалық мысалдар, нота дәптері, пішінді сұрыптау, сандық өс, паркет үлгілері.

Графикалық ұйымдастырушылар – білім алушылардың зейінін шоғырландыруға, жазып алуға, ұғымдарды салыстыруға, сондай-ақ пайымдау қадамдарын түсіруге көмектесетін үлгілер. 21 тапсырмадан тұрады:

11. Миға шабуыл, себеп және тергеу, менталды карта, Корнелл әдісі, Фрайер әдісі, 2 бағанды ескертпелер, 3 бағанды ескертпелер, оқырман күнделігі, ғылыми әдіс, реттілік

диаграммасы, Т диаграммасы, сызба-жұмысты талдау, ағаш тәрізді диаграмма, 6 ұяшықты кесте, анықтамалық тізбек, Венн диаграммасы, анықтама кестесі, 2,3,4 бағанды кесте.

Lumio платформасын өз тәжірибемде үнемі қолданамын. Бұл бағдарламаның мүмкіндіктері көп екендігін атап өткенімдей, сабағымның кез келген бөлімінде пайдаландым. Атап айтсам:

Ұйымдастыру бөлімінде студенттердің көңіл-күйін, сабаққа дайындығын байқау мақсатында, «Бүгінгі көңіл-күйлеріңіздің суретін салыңыз» деген тақырыпта студенттерге ұсындым. Нәтижесінде әрбір студент өз көңіл-күйлерінің суретін салып, сабаққа қаншалықты дайын екендерін көрсетті.

Үй тапсырмасын сұрау мақсатында «Ойын шоуы» арқылы тест жұмысын жасадым. Әрбір студент жеке тапсырма ретінде орындап, өз деңгейлерін көрсетті. Тиімділігі уақытты үнемдеп, әрі барлық оқушыдан үй жұмысын сұрауға мүмкіндік алдым.

Жаңа сабақты бастамас бұрын тақырыпқа сай бейнероликті YouTube-тан тікелей көріп, студенттер бейнеролик бойынша өз ойларын талқыға салды.

Сабақтың рефлексия бөлімінде «Білемін, білгім келеді, білдім, сұрағым бар» стратегиясы арқылы кері байланыс алдым. Нәтижесінде студенттердің көкейлеріндегі сұрақтарды, не ұғынғаны жайлы, ұсыныстарын біліп, келесі сабақта қамту керек тақырыптарды өзіме түртіп алдым. Ең тиімді жағы уақыт үнемділігі және студенттер стикер жазғаннан гөрі ойын ашық жеткізгендігі. «Бұл платформаға студенттер қалай кіреді?» деген сұраққа жауап берсем.

Ең бірінші, интернет желісі іске қосылған смартфон қажет. Және бұл құрылғы барлық студентте бар. Екіншіден, Google-ге [hellosmart.com](https://www.hellosmart.com) сілтемесі арқылы кіріп, аты-жөндері мен идентификатор номерін теріп кіреді.

Тәжірибемде қолдану барысында байқағаным:

- Студенттердің цифрлық сауаттылығы артады;
- Студенттер оқу материалын игеруде енжарлық танытпай, белсенді тыңдаушылар рөліне енеді. Жалпылама тапсырмадан гөрі, дербес жұмыс істеуге бағытталған тапсырмалар көлемі ұлғайды;
- Пәнге қызығушылықтары артады;
- Бұл жерде, студенттің ғана емес, мұғалімнің де жұмысы жеңілдейді;
- Оқытушының кәсіби деңгейі өседі;
- Уақытын үнемді әрі ұтымды пайдаланады;
- Кері байланыс алады, рефлексия жасайды;
- Алдағы жоспарларын жүйелейді

Студенттерге дайын өнімді қабылдаушы ретінде емес, өздігінен дербес іс-әрекет жасай алатын тұлға ретінде қарау – осы тәжірибеснің басты мақсаты, негізгі өлшеуіші. Нақты тақырып төңірегінде білім алушының алдына мақсат қойып, сол мақсатқа жетудегі міндеттерді орындап отыруын қадағалау – оңай шаруа емес. Ол бірізділік пен жүйелілікті, шеберлікті талап етеді. Ендеше, Конфуциидің «Естігенімді-ұмытамын, көргенімді-есте сақтаймын, өзім істегенімді-меңгеремін» дегені оқушылардың ұстанымы болу керек. Ал, «Барлығы-өмірден және барлығы-өмірге» дегені ұрандары болу керек.

Әр мұғалім осы ұстаным мен ұранды білім алушының бойына сіңірсе, ұстаздан шәкірт озып, мұғалімнің жұмысы ойдағыдай жүзеге асса онда жан-жақты дамыған, білімді, дара тұлға тәрбиелей алғаны. Тек осы қарқынмен ғана әрбір мұғалім өз ісінің шебері бола алмақ, әр технологияның қыр-сырын меңгермек.

Қазіргі уақытта әр студенттің шығармашылық қабілеттерін дамытуға, әртүрлі инновациялық оқу бағдарламаларын енгізуге, іске асыруға мүмкіндік беретін Lumio бағдарламасы өте ыңғайлы және қажет. Мұғалімдерді кәсіби даярлаудағы тәжірибелік білімдердің рөлі артады. Түрлі қызықты ресурстарды қолдану барысында оқыған материалды студенттер оңай әрі тез меңгереді. Бұл білім алушыларды оқу үрдісін қолжетімді және қызықты етіп жасайды, сонымен қатар білім беру процесіне қатысу, білімді игеру жақсы және күшті болады.

Қорытындылай келе, сабақта бағдарлама мүмкіндіктерін тиімді пайдалану оқушылардың танымдық әрекеттерін, белсенділіктерін дамытып, оларды шығармашылыққа, ізденушілікке жетелейді. Сабаққа деген қызығушылығын арттырып қана қоймай, белсенділігі күшейеді. Lumio бағдарламасын сабақта өз дәрежесінде, және сабақ кезеңдерінде тиімді ұйымдастырып, қолдана білсек өз нәтижесін береді деген үміттемін.

Әдебиеттер тізімі:

1. Ш.Х. Құрманалина, Б.Ж. Мұқанов, Ә.У. Ғалымоа, Р.Қ Ильясова. Педагогика Оқулық – Астана: «Фолиант» 2007
2. Идрисова С.А. «Оқушы тұлғасын қалыптастыруда жаңашыл технологияның рөлі» баяндама, // интернет желісі – 2014.
3. К.Ж. Бұзаубақова. Жаңа педагогикалық технология. (оқулық) Тараз. ТарМУ, 2003ж.
4. Қ. Өстеміров, А.Айтбаева, Қазіргі білім беру технологиялары, Алматы, 2006ж.
5. Lumio бағдарламасы <https://suite.smarttech.com/>
6. Chen C.M. Personalized intelligent m-learning system for supporting effective English learning / C.M. Chen, S.H. Hsu, Y.L. Li et al. // IEEE International Conference on Systems, Man and Cybernetics. – Vol. 6. – 2006. DOI: 10.1109/ICSMC.2006.385081
7. Elsakova R. Smart Technology Integration in the System of Bachelors' Language Training / R. Elsakova, N. Kuzmina, D. Kochkina // International Journal of Emerging Technologies in Learning. – 14(15). – 2019. DOI: 10.3991/ijet.v14i15.10565
8. Farra R.S.A. The effectiveness of using smart boards in developing tenth graders' vocabulary achievement, retention, and attitudes towards English in Gaza / R.S.A. Farra – 2014 - URL: <http://hdl.handle.net/20.500.12358/18773> (accessed: 23.08.2022)
9. Germain M.-L. Distance Education / M.-L. Germain // Integrating Service-Learning and Consulting in Distance Education. - Emerald Publishing Limited, Bingley, 2019. – pp. 9-43. DOI: 10.1108/978-1-78769-409-520191004
10. Gerova N. Smart Technologies in Foreign Language Students' Autonomous Learning / N. Gerova, M. Lapenok, I. Sheina // Smart Education and e-Learning - 2016 - Smart Innovation, Systems and Technologies. - Vol 59. - Springer, Cham., 2016. DOI: 10.1007/978-3-319-39690-3_48
11. Hubbard P. The use and abuse of meaning technologies / P. Hubbard // Special Research Symposium Issue. – 2001. - p. 82. - URL: <http://www.teslontario.net/uploads/publications/researchsymposium/ResearchSymposium2001.pdf#page=82> (accessed: 23.08.2022)
12. Ignatieva N. Using smart technologies at the classes of foreign languages at a non-linguistic university / N. Ignatieva, I. Zhdankina, D. Bykova et al. // International Conference on Integrated Science. - Springer, Cham., 2020. - pp. 235-240. DOI: 10.1007/978-3-030-49264-9_21
13. Kalugina O.A. Smart technology integration into EFL teaching at the non-linguistic higher school / O.A. Kalugina, N.A. Tarasevich – 2018. DOI: 10.18355/XL.2018.11.01XL.02
14. Kim M.K. Technology supported reading comprehension: a design research of the student mental model analyzer for research and teaching (SMART) technology / M.K. Kim, C.J. Gaul, C.N. Bundrage et al. // Interactive Learning Environments - 1-25 - 2020. DOI: 10.1080/10494820.2020.1838927
15. Kulichenko, Y. Smart Technologies in Foreign Language Teaching / Y. Kulichenko, L. Medvedeva, Y. Dzyubenko // Institute of Scientific Communications Conference. - Springer, Cham., 2020. - pp. 893-899. DOI: 10.1007/978-3-030-59126-7_99

ОРТА ТЕХНИКАЛЫҚ БІЛІМ БЕРУДЕ ТЕОРИЯ МЕН ПРАКТИКАНЫ ШЕБЕР ҰШТАСТЫРУ КЕПІЛІ

Саркулова Гаухар Жаксылыковна

арнайы пән оқытушысы

Ақтөбе Жоғары политехникалық колледжі

Ақтөбе қаласы

Аннотация: статья посвящена вопросам использования в учреждениях среднего профессионального образования дуальной системы обучения, которая в современном образовании рассматривается как одна из новейших форм организации профессионального образования.

Ключевые слова: дуальная система обучения, профессиональное образование, теоретическое и практическое обучение, квалифицированный специалист, социальное партнерство.

Аңдатпа: бұл мақалада қазіргі білім беруде кәсіптік білім беруді ұйымдастырудың жаңа нысандарының бірі ретінде қарастырылатын орта кәсіптік білім беру мекемелерінде дуальды оқыту жүйесін қолдану артықшылығы туралы сұрақтар қарастырылған.

Түйін сөздер: дуальды білім беру жүйесі, кәсіптік білім беру, теориялық және практикалық оқыту, кәсіби білікті маман, әлеуметтік серіктестік.

Annotation. The article is devoted to the use of a dual education system in institutions of secondary vocational education, which in modern education is considered as one of the newest forms of organizing vocational education.

Keywords: dual education system, vocational education, theoretical and practical training, qualified specialist, social partnership.

Дуальды оқыту – оқытудың теориялық бөлігі білім беру ұйымының базасында, ал практикалық бөлігі – жұмыс орнында өтетін оқыту түрі. Кәсіпорындар оқу орындарына белгілі бір мамандар санына тапсырыс береді, ал жұмыс берушілер оқу жоспарын жасауға қатысады. Студенттер оқуын үзбей кәсіпорында өндірістік тәжірибеден өтеді. Дуальды оқыту жүйесінде жұмыс берушінің рөлі күшейіп, сапалы түрде өзгереді. Кәсіпорын аумағында студенттерге арналған оқу жұмыс орындары құрылады, олар кәдімгі жұмыс орнынан виртуалды симуляциялық жабдықтың болуымен ерекшеленуі мүмкін. Ең маңызды құрамдас – тәлімгер ретінде әрекет ететін дайындалған кадрлардың болуы.

Дуальды оқытудың мақсаты – нақты кәсіпорынның талаптарына сәйкес келетін білікті мамандарды дайындау, сондай-ақ жастарға кәсіби және мансаптық өсу перспективалары бар сапалы білім алуға көмектесу. Білім сапасын арттыру мәселесі тек білім беру жүйесінің ғана емес, өндіріс саласының, жалпы мемлекеттің ең өзекті мәселелерінің біріне айналып отыр. Мамандарды даярлаудың барлық кезеңдерінде, оқытудың барлық деңгейлерінде және оқу процесіне барлық мүдделі тұлғалардың қатысуымен білім сапасын арттыру қажет.

Педагогика, оқыту әдістемесі мен оқыту технологиялары саласындағы озық ғылыми зерттеулердің нәтижелерін үздік білім беру бағдарламаларына айналдыра отырып, ұстаздық кәсіптің беделін арттыра отырып, университет бүгінде ел дамуының қуатты қозғаушы күшіне айналып отыр.

Қазіргі таңда уақыт талабына, экономика сұранысына сай жас мамандардың алдында тұрған міндет өте жоғары. Білімнің сапасы мен қолжетімділігі – елдің бәсекеге қабілеттілігінің басты факторы.

Осы орайда білікті, бәсекеге қабілетті кадрларды даярлау үшін дуальды оқыту жүйесін қолдану қажет. Бұл оқыту жүйесі дүние жүзінде кеңінен қолданылады. Қазақстанда дуальды оқытуды білім беру жүйесіне енгізу процесі біраз уақыттан бері жүріп жатыр. Жас түлектер жұмыс берушілердің талаптарына толық жауап беретіндіктен, дуальді білім беру жүйесі арқылы түлектерді жұмысқа орналастыру мүмкіндігі күн сайын артып келеді.

Дуальды жүйе оқу процесінде теориялық және практикалық дайындықты ұштастыруға мүмкіндік береді. Білім алумен қатар, студенттер таңдаған мамандығын тікелей кәсіпорындарда, дәлірек айтқанда, жұмыс орындарында жүзеге асырады. Тәжірибе мен теория алмасу бүкіл оқу үдерісінде жалғасады.

Заманауи экономика талаптарына жауап беретін мамандарды даярлау мәселесін шешу оқу-тәрбие үрдісіне жаңа оқу үлгілерін жасап, енгізусіз, мамандарды даярлаудың дидактикалық негіздерін, педагогикалық құралдар мен технологияларын жетілдірмейінше мүмкін емес. Білім беру жүйесі мұғалімдердің кәсіби дайындығы мен осы инновациялық қызметке қабілетті болуын күтеді. Отандық білім беру тәжірибесі көптеген білім беру ұйымдарында жаңа білім беру технологиясы мен жабдықтарының пайда болуына, жаңа формалардың, технологиялардың, әдістемелік оқу құралдарының және басқа да педагогикалық жаңалықтардың белсенді дамуына қарамастан, инертті және кәсіби икемділік сақталуда. Бұл жағдайдың себептеріне кәсіптік пәндердің оқытушылары әдетте педагогикалық білімі жоқ тиісті мамандық бойынша түлектері болуы; кәсіптік пәндер оқытушының өндірістік секторда емес, университеттегі тәжірибесі негізінде оқытылады; білім беру ұйымдарының материалдық-техникалық және технологиялық жабдықталуы қазіргі заманғы өндірістің жабдықталу деңгейіне сәйкес келмеуі; мұғалімдер өндірістің минут сайын проблемалары мен қажеттіліктерін білмейді. Өндірістен оқшаулану оқу үдерісінің қазіргі қоғамның кәсіби кадрларды дайындау талаптарына сай болуына мүмкіндік бермейді. Студенттердің оқу орындарында алған теориялық және практикалық білімдері жеткіліксіз, оқытуды өндірістегі толық емес жұмыс күнімен үйлестіру, білім беру ұйымының әртүрлі еңбек нарығы институттарымен, яғни жұмыс берушілермен, еңбек және жұмыспен қамту қызметтерімен өзара әрекеттесуі, қоғамдық ұйымдар қажет. Концепциялық тұрғыдан алғанда, мамандарды даярлау жүйесі біртұтас әдістемелік негізде құрылуы және сәйкес кәсіби дайындықпен жүйелі түрде өзара байланысты болуы маңызды.

Өйткені дуальды оқыту жүйесі кәсіптік лицей мен оқу кәсіпорны (ұйым) арасындағы тығыз өзара іс-қимылды қамтамасыз етуге бағытталған. Екі мекеме бір-біріне қатысты тәуелсіз серіктестер. Дуальды жүйенің өзі соңғы инновациялық өнім емес. Оны Еуропаның көптеген елдері кадрларды даярлау жүйесінде бұрыннан қолданып келеді. Дүниежүзілік кәсіптік білім беру тәжірибесінде Германияда пайда болған кәсіптік оқытудың дуальды жүйесі кеңінен танылып, мойындалды. Осы елде жұмыс күшін даярлаудың осы моделін қолданудың жарты ғасырға жуық тәжірибесі, сондай-ақ оны бірқатар басқа елдердің жағдайларына бейімдеу тәжірибесі, олардың теориялық, әдістемелік, ұйымдастырушылық және практикалық негіздерін анықтауға мүмкіндік береді. оларды есепке алу және кәсіптік білім берудің басқа сегменттері мен деңгейлеріне қатысты бейімдеу мүмкіндігі

Дуальды оқыту жүйесінің даусыз артықшылықтары бар:

1. Қабілетті, мақсатты және ұйымшыл студенттердің мүмкіндіктерін ашатын тиімді және тиімді оқыту түрі. сонымен қатар, мансаптық өсу және өзін-өзі жүзеге асыру мүмкіндігі бар;
2. Кәсіпорын мен ТЖКБ ұйымының үйлестірілген өзара әрекеттесуі ;
3. Тапсырыс берушімен тығыз жұмыс жасай отырып, білім беру ұйымдары жұмыс берушінің болашақ мамандарға қоятын талаптары туралы уақтылы және толық ақпарат алады және оқу бағдарламасын реттей алады;
4. Жұмысшы мамандығын алу;
5. Кәсіби мамандықтардың беделін арттыру;
6. Болашақта өздерінің білім беру күш-жігерінің нәтижесінде инвестицияланған капиталдың үлкен табысына қол жеткізу;
7. Қосымша оқыту құнын төмендетеді ;
8. Алынған білімнің жоғары сапасы, түлектердің бейімделуі, өз мамандығы бойынша жұмыс істеуге ынтасының артуы және т.б.;
9. ТЖКБ түлегі үшін кәсіпорында кәсіптік тағылымдамадан өту мерзімі оның еңбек өтіліне есептеледі ;.

10. Оқытудың дәстүрлі формалары мен әдістерінің негізгі кемшілігі – теория мен практика арасындағы алшақтықты жояды;
11. Мұғалімнің кәсіби құзыреттілігі дамиды;
12. Болашақ маманның жаңа психологиясы құрылуда;
13. Студенттер үшін мансаптың оң перспективалары, соның ішінде жұмысқа орналасу; жоғары білікті түлектер; персоналдың жоғары біліктілігі; студенттердің оқу кезіндегі күнделікті және әлеуметтік жеңілдіктері; өндірістегі жаңа кадрлар үшін қысқа бейімделу кезеңі;
14. Білім алуға, дағдыны меңгеруге мотивация қалыптасады, өйткені студенттердің білім сапасы қызметтік міндеттерді орындаудан тікелей көрінеді;
15. Тапсырыс берушілері білім беру мекемесінің материалдық-техникалық базасын жаңартуға өздері мүдделі, бұл **оқу орындарының** оқу-материалдық базасының заманауи өндірістік технологияларға сәйкес келуіне және т.б.;
16. Кәсіпорындарда мамандарды іздеу мен іріктеуге, оларды қайта даярлауға және бейімдеуге жұмсалатын шығындарды барынша азайта отырып, өз қызметінің ерекшеліктеріне сәйкес маман даярлау мүмкіндігі бар;
17. Кәсіпорында оқу кезінде жұмыс берушінің үздік студенттер арасынан кадрларды таңдау мүмкіндігі бар;
18. педагогикалық қызметке білікті өндірістік кадрларды тарту;
19. Кәсіпорындардың кәсіптік білім беру мазмұны мен сапасына қатысты нақты сұраныстарын есепке алу;
20. Дуальді оқыту жүйесін қолдану нәтижесінде жұмыс берушінің талаптарына жақсырақ жауап беретіндіктен, жұмысқа орналасқан түлектер саны артып келеді, ал кадрларды даярлау өндіріс сұранысына барынша жақын.

Қорытындылай келе, енгізудегі қиындықтарға, жекелеген білім беру ұйымдары мен көптеген кәсіпорындардың дайын еместігіне қарамастан, дуальды оқыту жүйесін енгізу жоғары білікті жұмысшыларды даярлау мен қайта даярлаудың сапалы жаңа деңгейіне өтуге ықпал ететінін атап өткен жөн. жоғары технологиялық өндіріс бойынша мамандар; оқу орындары түлектерінің жалпы және кәсіптік құзыреттерін қалыптастыру, олардың еңбек нарығында бәсекеге қабілеттілігі мен сұранысын қамтамасыз ету; кәсіптік білім беру саласында әлеуметтік серіктестіктің тиімді жүйесін дамыту, бұл өз кезегінде оны жаңғыртудың қуатты факторына айналады.

Әдебиеттер тізімі:

1. Қазақстан Республикасында білім беруді дамытудың 2022 – 2026 жылдарға арналған тұжырымдамасын бекіту туралы
2. «Дуалды оқыту жүйесі: кәсіби біліктілікті арттырудың жаңа мүмкіндігі»
- 3.«ТЖКБ жүйесіне халықаралық тәжірибелерге негізделген оқытудың дуалды жүйесін енгізу перспективасы»

ВИДЕОСТОРИТЕЛЛИНГ КАК ИННОВАЦИОННАЯ РАЗНОВИДНОСТЬ ПРОЕКТНО-ОРИЕНТИРОВАННОГО ОБУЧЕНИЯ СТУДЕНТОВ

Кайпбаева Жулдыз Шамильевна

магистр экономических наук,
заместитель директора по учебно-методической работе,
КГКП «Костанайский политехнический высший колледж»

Аннотация: Видеосторителлинг рассматривается как цифровой тип сторителлинга, формирующий иноязычную профессиональную коммуникативную компетенцию при подготовке студентов колледжа в группах, гетерогенных по специальностям и уровню

владения языком. В данном исследовании рассмотрена технология успешного формирования иноязычной профессиональной коммуникативной компетенции в группах студентов по специальности 06130100 Программное обеспечение (по видам)* профиля 06 Информационно-коммуникационные технологии. Иноязычная коммуникативная компетенция рассматривается как неотъемлемый компонент профессиональной подготовки квалифицированных рабочих кадров, способствующий успешному выполнению профессиональных задач.

Андатпа: Бейне сторителлинг колледж студенттерін мамандықтар мен тілді меңгеру деңгейі бойынша гетерогенді топтарда даярлау кезінде басқа тіліндегі кәсіби коммуникативтік құзыреттілікті қалыптастыратын сторителлингтің цифрлық түрі ретінде қарастырылады. Бұл зерттеу 06130100 Бағдарламалық қамтамасыз ету (түрлері бойынша)* мамандығы 06 Ақпараттық-коммуникациялық технологиялар бейіні бойынша студенттер топтарында басқа тіліндегі кәсіби коммуникативтік құзыреттілікті табысты қалыптастыру технологиясын қарастырды. Басқа тіліндегі коммуникативтік құзыреттілік кәсіби міндеттерді табысты орындауға ықпал ететін білікті жұмысшы кадрларды кәсіби даярлаудың ажырамас құрамдас бөлігі ретінде қарастырылады.

Abstract: Video storytelling is considered as a digital type of storytelling, which forms a foreign language professional communicative competence in the preparation of college students in groups heterogeneous in specialties and language proficiency level. In this study, the technology of successful formation of foreign-language professional communicative competence in groups of students in the specialty 06130100 Software is considered (by type)* profile 06 Information and communication technologies. Foreign language communicative competence is considered as an integral component of the professional training of qualified workers, contributing to the successful fulfillment of professional tasks.

Ключевые слова: сторителлинг, цифровой сторителлинг, видеоблогинг, мультимедийный лонгрид, визуализация, смешанное обучение, иноязычная коммуникативная компетенция, Elevator Pitch, TED Talk, коммуникативный метод, дистанционные технологии.

Вводная часть.

Проблема исследования заключается в определении инструментов для формирования коммуникативной компетентности студентов технического профиля политехнического колледжа. На первый план выходит внедрение в образовательный процесс элементов педагогики сотрудничества [2], личностно [1] и профессионально-ориентированных методик и технологий. Исследуется способность к иноязычной коммуникации на уровне самостоятельного неподготовленного и подготовленного монолога и диалога. Особое место в исследовании занимает внедрение исследовательских методов в образовательный процесс через организацию научно-исследовательской деятельности студентов для передачи явного и неявного знаний.

Актуальность представленного в статье исследования обусловлена тенденцией распространения видеосторителлинга как инструмента трансмедийного повествования, «который не только позволяет привлечь и удержать внимание потребителя в необъятном контент-потоке, но и сделать его эмоциональным и деятельным соучастником развития и расширения этой новой параллельной реальности» [8]. В частности, видеоблогинг как разновидность информационной деятельности блога, где акцент делается на видеоинформацию, используется и как новый канал коммуникации на рынке образовательных услуг, и как форма учебной и внеучебной проектной деятельности.

Цель публикации - охарактеризовать видеосторителлинг как инновационную разновидность проектного обучения второму (казахскому/русскому - в зависимости от языка обучения) и третьему (иностранным) языку в рамках профессионального модуля ПМ 05 «Создание информационной справочной поддержки для клиентов» по специальности 06130100 Программное обеспечение (по видам)* и описать особенности создания и внедрения в учебный процесс медиаконтента.

Методология и методы. В ходе исследования применялись универсальные теоретические научные методы: анализ, синтез, конкретизация и обобщение; использовались

также гипотетико-дедуктивный и проектный методы.

Результаты и научная новизна. В статье рассмотрена структура видеосторителлинга с позиции учебного проектирования и профориентированного обучения второму (казахскому/русскому - в зависимости от языка обучения) и третьему (иностранному) языку. Обсуждаются дидактические проблемные вопросы, которые возникли у автора при разработке и апробации теоретических положений на практике - в ходе наблюдения практических занятий по общеобразовательным дисциплинам «Казахский язык и литература» и «Русский язык и литература», Иностранный язык (английский), профессионального модуля ПМ 05 «Создание информационной справочной поддержки для клиентов» по специальности 06130100 Программное обеспечение (по видам)*.

Практическая значимость. Материалы публикации могут быть полезны для преподавателей, занимающихся организацией проектной деятельности, отвечающей требованиям новой коммуникационной реальности и нуждам современных образовательных систем.

Введение. Изменения в традиционном образовательном процессе включают в себя поиск и интеграцию таких форматов и технологий, которые подходили бы для обучения нового поколения, выросшего в цифровой среде [6]. Эффективность обучения зависит от рационального подбора современных методов и технологий обучения, направленных на развитие иноязычной профессиональной коммуникативной компетенции. Иноязычная коммуникативная компетенция рассматривается как компонент профессиональной подготовки рабочих квалифицированных кадров, который способствует успешному выполнению профессиональных задач на производстве. Инструментом для повышения эффективности образовательного процесса, в том числе и через стимулирование учебной мотивации рассматриваются информационно-коммуникационные технологии в сфере образования. Это объясняется тем, что интенсивное развитие коммуникационных технологий привело к появлению новых форматов и способов подачи информации, что оказало существенное влияние и на образовательный процесс. Важнейшим критерием эффективности педагогического мастерства преподавателя иностранного, казахского, русского языка является умение синтезировать методы, развивающие визуальную, образную и аудиальную составляющие средств обучения, применение средств повышения мотивации обучающихся, способность вовлечь обучающихся в научно-исследовательскую деятельность. Так как одним из факторов успеха в учебной деятельности является учебная мотивации [3] целесообразным становится рассмотрение ИКТ с позиций формирования заинтересованности и вовлечения обучающихся в образовательный процесс. В свою очередь, организация образования должна обеспечить учебно-воспитательный процесс необходимыми техническими, учебно-методическими средствами, отвечающим запросам времени, компетентным инженерно-педагогическим составом, способным обучать поколение, выросшее в цифровой среде, и обучаться тенденциям, изменениям в образовательной парадигме. Стоит отметить, что на педагога XXI века возложена высочайшая ответственность – сегодня педагоги не просто преподают учебный материал, но и содействуют развитию социальных навыков и эмоционального интеллекта у детей» [9]. Преподаватель в ходе реализации проектной деятельности со студентами выполняет функционал: организации, планирования, контроля, мониторинга качественных и динамических характеристик содержания и эффективности организации проектной работы, коррекции проекта. Руководство проектной деятельностью возлагает на преподавателя системную работу по управлению процессом, так как он является ключевым звеном, решающим спектр дидактических вопросов.

Интенсивное развитие цифровой образовательной среды в Костанайском политехническом высшем колледже приобрело начало в период перехода на дистанционное обучение в 2020 году. Образовательная деятельность с применением электронного обучения и дистанционных образовательных технологий обеспечила непрерывность обучения при этом повысив приемлемость онлайн-обучения. Дальнейшее его распространение повлияло на

изменения в традиционном образовательном процессе включив поиск и интеграцию таких форматов и технологий, которые подходят для обучения поколения Z.

Актуальной тенденцией становится переход к смешанному обучению (blended learning), предполагающему работу в электронных образовательных средах и применение дистанционных технологий обучения. Такое обучение «предполагает организацию самостоятельной работы обучающихся через массовое использование онлайн-курсов, систем дистанционного обучения, социальных сетей и сервисов веб 2.0 и др., частичное перенесение отдельных видов занятий в виртуальную электронную среду, организацию в ней проектной деятельности» [5]. В Костанайском политехническом высшем колледже применяется смешанное обучение на платформе Moodle – в случае обучения в период неблагоприятных погодных условий – это дает существенное преимущество, так же существует возможность применения дополнительных образовательных сервисов на занятиях как офлайн (штатно), так и онлайн форматах: LearningApps, Padlet, Kahoot!, Quizizz, Triventy, Flippity, Plickers, Mentimeter, Classtime, Slido, Quillionz, Explain Everything, Wordwall, ThingLink, Simpleshow, Explain Everything, InsertLearning, EdForm, easel.ly, infogr, canva, Screencast-O-Matic, Screen Recorder, Movavi, edpuzzle, XMind, Bubbl, Popplet, Math fight, Desmos, Tricider, Formative, Wizer, Live Worksheets, Quiver, Seesaw, Jigsaw Planet, Classroomscreen, Argin.

Такие передовые образовательные технологии, как смешанное обучение, технологии педагогического дизайна, перевернутого класса, онлайн-оценивания, мультимедиа и др., ускоряют перестройку традиционного образовательного процесса. Помимо них активно развиваются массовые открытые онлайн-курсы, мобильные и облачные технологии, геймификация обучения, тренажеры и симуляторы, а также интерактивный контент [6]. На официальном Youtube канале Костанайского политехнического высшего колледжа размещено: 200 видеоуроков, 11 онлайн-инструкций, 15 видеоотчетов по методическим декадам кафедр, 17 конкурсных видео, 17 профориентационных роликов, 17 челленджей, 11 роликов по правовому всеобучу и др. Все это является подтверждением того, что педагогами создается цифровой контент, который передает информацию, формирует знания.

Объектом исследования данной статьи является видеосторителлинг как инновационная форма учебной и внеучебной проектной деятельности.

Предмет исследования – ряд ключевых дидактических вопросов и возникающих в процессе реализации проблем видеосторителлинга как специфической формы проектно-ориентированного обучения второму (казахскому/русскому - в зависимости от языка обучения) и третьему (иностранному) языку в колледже.

Основные задачи исследования – охарактеризовать видеосторителлинг как разновидность учебно-методической работы, ориентированную на создание медиалингвистического продукта; представить структуру проектной работы; выявить основные дидактические проблемы и вопросы, нуждающиеся в регулировании.

Основная часть.

В условиях дефицита академических часов и увеличения доли самостоятельной работы студентов колледжей учебное проектирование становится все более востребованным видом обучения. Под проектной деятельностью обучающихся подразумевается «создание ими идеального или материального продукта, обладающего объективной или субъективной новизной» [4]. Проектная деятельность подразумевает творческий и автономный подход обучающегося к практической задаче под руководством педагога. Следует отметить, что в проектной работе обучающийся формирует содержание создаваемой работы самостоятельно, исходя из индивидуальных интересов, задатков и профессиональной специализации. В процесс осуществления задачи вовлечены таким образом не только языковые компетенции, но и профессиональные навыки. Контроль преподавателя заключается в обеспечении выполнения всех этапов проектной деятельности.

Новизной исследования является внедрение цифрового формата в проектную деятельность для формирования интереса при изучении второго (казахского/русского - в зависимости от языка обучения) и третьего (иностранного) языка. Среди интерактивных

цифровых методов, в последние годы активно интегрируемых в образовательный процесс, особо выделяется цифровой сторителлинг (digital storytelling).

Сторителлинг (от англ. storytelling) означает искусство увлекательного рассказа. В научных публикациях сторителлинг рассматривается как «способ передачи информации и знаний, а также побуждение к желаемым действиям с помощью поучительных историй» [4].

Различают два вида педагогического сторителлинга: классический и активный. В классическом сторителлинге преподаватель передает студентам конкретную учебную информацию в форме яркой запоминающейся истории. При активном сторителлинге сами обучающиеся вовлечены в процесс создания и рассказывания историй, преподаватель лишь определяет цели и задачи конечного результата.

Структура сторителлинга включает такие элементы, как завязка, нарастающее действие, кульминация, нисходящее действие, развязка. Отмечается важность присутствия героя (персонажа), который является «движущей силой» истории и с которым слушатель может себя ассоциировать. Значимым элементом истории является четкая формулировка главного сообщения (послания, морали), вывода, который слушатель должен сделать по завершению истории.

На практике существуют разновидности сторителлинга, которые периодически по мере развития технологий пополняются новыми «техническими средствами выразительности».

1. Устный сторителлинг - формат публичных выступлений, телевизионных ток-шоу. При выступлении в формате TED изложение в данном формате определяется как короткое устное выступление на актуальную тему, основанное на его личном научном исследовании. При выступлении в формате Science Slam изложение подразумевает короткую научную лекцию о результатах своих исследований, изложенную доступным и интересным языком. Данный формат применяется при подготовке студентов к научно-практическим конференциям в рамках студенческого научного общества «Парасат», а также при реализации проектной деятельности в рамках факультатива. В 2022 году в учебном плане на всех специальностях Костанайского политехнического высшего колледжа был введен новый факультативный курс «Основы проектной деятельности», задачей которого является вовлечение в проектно-исследовательскую деятельность обучающихся колледжа. Результатом работы является защита каждым обучающимся индивидуального проекта. Практическое занятие «Искусство публичного выступления. Выступление в стиле TED» с одной стороны, обобщает подростковый социальный опыт, задает повышенную планку освоения способов самопрезентации на различных мероприятиях.

2. Сторителлинг как письменная практика – применяется в области журналистики, рекламы и блогосферы, копирайтинга. Представляет развлекательный рассказ об истории продукта, его уникальных товарных качествах и позиционирует сторителлинг как эффективную стратегию продвижения товара. С 2021 года в Костанайском политехническом высшем колледже реализуется проект со студентами «Формирование медиа пространства колледжа КРВК», целью которого является новостное сопровождение мероприятий колледжа от лица студентов-ведущих блога, диалог со студенческой аудиторией.

3. Цифровое повествование (digital storytelling) – рассказ с использованием широкого мультимедийного инструментария. Метод последовательного изложения истории в интернет-пространстве от текстовой формы переходит в медиа-формат с использованием различных форм представления информации: текстовой, аудиальной, графической, видео (цифровое эссе, интерактивное повествование, компьютерный рассказ, мультимедийный сторителлинг, лонгрид и др.). На сегодняшний день более расширенно представлен видеосторителлинг - относительно новый формат рассказывания истории посредством видеоряда (лонгрид), при этом его основой являются не только ресурсы Интернета, но и документальные фильмы. На занятиях актуально применяется в формате виртуального музея, где ведется описание эпохи через цифровые инструменты, они посредством специальных эффектов создают атмосферу реальности.

4. Трансмедийное повествование (transmedia storytelling) - технология рассказа

истории или представление повествования посредством использования мультиплатформ и кросс-медийных сериальных изданий. Метод рассказа и представления единственной истории или опыта её переживания сквозь множественные платформы и форматы цифровых технологий.

5. Также существуют разновидности сторителлинга как virtual storytelling (с использованием инструментов виртуальной и дополненной реальности), mobile storytelling (более сжатый, емкий формат сторителлинга, реализованный с помощью мобильного телефона или планшета), location-based storytelling (данные о местоположении пользователя служат фоном (контекстом) для цифрового повествования), immersive storytelling (создающий эффект «полного погружения» в историю, а также эффект влияния человека на ход дальнейших событий).

В рамках Студенческого научного общества «Парасат» ведется работа по организации проектной деятельности обучающихся на основе цифрового сторителлинга с целью достижения личностных результатов: определение тем и проектных групп, закрепление научных руководителей, определение календарного плана проекта, промежуточные и итоговые отчеты проектных групп, построение схемы речи на презентации и защите проекта, представление презентаций, тезисов докладов и макетов проектов, обсуждение проектов.

Ниже представлен алгоритм разработки цифрового рассказа, создаваемого обучающимися в рамках учебного проекта в целях формирования медиакомпетентности, закрепления базовых знаний для решения практических задач в области ИКТ, развития творческой способностей.

Структура цифрового рассказа как проектной работы

1. Разработка концепции. Включает в себя выбор темы, определение целей и задач цифрового рассказа, целевой аудитории. На этом этапе необходимо познакомить обучающихся с видами сторителлинга (социокультурным, деловым, учебным, личным, семейным). Результатом первого этапа является оформление и обсуждение сценарной заявки. В ходе обсуждения автор получает обратную связь и рекомендации преподавателя и членов учебной группы.

2. Сбор и анализ информации. На этом этапе осуществляется поиск информации по теме, ее анализ, размышления, выработка авторской позиции.

3. Создание истории. На этапе создания истории нужно применяются элементы классической сюжетной схемы. Готовый сценарий записывается, обсуждается, проверяется на наличие ошибок.

4. Раскадровка. На этом этапе создается раскадровка, осуществляется окончательный подбор визуального и аудиоматериала. Для ускорения и упрощения работы можно пользоваться наборами сцен и клипартов в сервисах, например, VideoScribe, Powtoon, GoAnimate.

5. Монтаж. Собранный контент соединяется в рабочем пространстве проекта. К готовым сценам добавляется закадровый голос. Добавляется музыка, аудиоэффекты, шумы, анимация, переходы.

6. Презентация проекта. Проект показывается членам учебной группы, собирается обратная связь, выполняется корректировка проекта.

7. Публикация. Для мотивации обучающихся и конкретизации задач цифрового сторителлинга можно заранее определить способ публикации или представления продукта: размещение на Youtube организации образования, в социальных сетях, в личном портфолио, в галерее сервиса разработки, на сайте учебной дисциплины и т.д.

Новой и наиболее привлекательной для современного «цифрового поколения» молодежи формой обучающей проектной деятельности на данный момент выступает видеоблоггинг как разновидность блоггинга. Видеоблоггинг, или «влог» (сокращенное название от англ. vlog – video blog или video log), – разновидность блоггинга, в котором доминируют не текстовые записи, а регулярно добавляемые заметки в форматах видео- или мультимедиафайлов - иными словами, медиатекстов.

Структура видеоблоггинга как проектной работы

- 1) написание сценария, соответствующего определенной педагогической задаче;
- 2) перевод закадрового текста и/ или стендапа;
- 3) чтение и фонетическая тренировка материала;
- 4) съемка и иллюстрирование видеоролика, анимация;
- 5) монтаж видеоролика;
- 6) размещение видеоролика в социальных сетях, продвижение контента.

Представленная структура видеоблоггинга раскрывает проектную деятельность в комплексном и междисциплинарном формате. Ее языковая составляющая обеспечивает языковую практику и углубленное знакомство с культурой изучаемого языка и профессиональным тезаурусом; позволяет участникам проекта овладеть навыками работы с текстом; сформировать способность анализировать и интерпретировать текст. Медиакомпонент развивает и позволяет применить на практике умения и навыки, которые студенты специальности 06130100 Программное обеспечение (по видам)* приобретают в ходе освоения дисциплин профессионального модуля ПМ 05 «Создание информационной справочной поддержки для клиентов».

Вывод: все новые формы, обеспечивающие эффективную коммуникацию и эргономичную подачу информации, к которым относится метод цифрового сторителлинга, востребованы в самых разных сферах частной, деловой и общественной жизни, в том числе и в работе педагога. Опыт проектной деятельности в области цифрового сторителлинга в рамках освоения информационно-коммуникационных технологий будет полезен обучающимся колледжа. Он позволит закрепить и применить на практике целый комплекс компетенций, связанных с применением текста, графики, фото, аудио, видео в заданных коммуникативных ситуациях, развивает речевые навыки, стимулирует внутреннюю мотивацию к изучению средств и принципов медиакоммуникации.

Список литературы:

1. Арашин С.Н., Мазанова Л.С. Личностно-ориентированное образование как основа конкурентоспособности// «Конкурентоспособность территорий и предприятий во взаимозависимом мире»: Материалы Всероссийского форума молодых учёных и студентов. – Екатеринбург, 2006.
2. Арашин С.Н., Мазанова Л.С. Педагогика сотрудничества // «Взгляд в будущее: наука, образование и карьера в Верхнекамском регионе»: Материалы региональной научно-практической конференции. – Березники, 2006.
3. Зимняя И.А. Педагогическая психология. М.: Логос, 2004. 384 с.
4. Мельничук Т.В. Метод проектов. Режим доступа: <http://tmel.ru/metod-proektov>.
5. Можяева Г.В. Массовые онлайн-курсы: новый вектор в развитии непрерывного образования // Открытое и дистанционное образование. 2015. №2.
6. Можяева Г.В. Передовые образовательные технологии: ответ на вызовы цифровизации и персонализации // Материалы XVI Международной конференции Ассоциации «История и компьютер»: 26–28 октября 2018 г., Москва. М.: МАКС Пресс, 2018. 184 с. (Информационный бюллетень Ассоциации «История и компьютер» № 47).
8. Пильгун М.А. Transmedia Storytelling: перспективы развития медиатекста // Электронный научный журнал «Медиаскоп». 2015. № 3. URL: <http://www.mediascope.ru/1773>
9. Токаев К.-Ж. К. Доклад на Республиканском съезде педагогов. 05 октября 2023 г.

МЕТОДИКА ПРОВЕДЕНИЯ ИГРЫ, КАК ФАКТОР ТВОРЧЕСКОГО МЫШЛЕНИЯ

Виноградова Юлия Яковлевна

методист,

КГКП «Житикаринский политехнический колледж»

Аннотация: В данной работе раскрывается методика проведения игры, которая призвана помочь обучающимся развить свой творческий потенциал. Применение игровой методики должно сформировать положительную мотивацию к обучению, к поиску нового знания. Важное отличие интерактивных упражнений и заданий от обычных в том, что, выполняя их, учащиеся не только и не столько закрепляют уже изученный материал, сколько изучают новый. Использование данной формы развивает воображение, фантазию, способствует активизации внимания.

Түйін: Бұл мақалада студенттер өздерінің шығармашылық әлеуетін дамытуға көмектесу үшін арналған ойын әдістемесін ашып көрсетуге тиіс. Ойын тәсілдерін пайдалану жаңа білім іздеу үшін, үйрену оң мотивациясы жасауы керек. Сонша, оларды істеп деп әдеттегі интерактивті жаттығулар мен тапсырмалар арасындағы маңызды айырмашылық, студенттер ғана емес, сондай-ақ болып табылмайтын қазірдің өзінде жаңа зерттеу ретінде, материалды үйренді нығайтады. Пайдаланыңыз Осы нысаны қиял, қиял дамытады, ол көңіл белсендіру үшін көмектеседі.

Abstract: This work reveals the methodology of the game, which is designed to help students develop their creative potential. The use of gaming techniques should create positive motivation for learning and the search for new knowledge. An important difference between interactive exercises and assignments and ordinary ones is that by completing them, students not only and not so much consolidate already learned material, but learn new ones. The use of this form develops imagination, fantasy, and helps to activate attention.

Ключевые слова: творческое мышление, игра, методы обучения, принципы, деятельность.

Одна из основных задач современной обучения - помочь учащимся в полной мере проявить свои способности, развить инициативу, самостоятельность, творческий потенциал. Успешная реализация этой задачи во многом зависит от использования методов и приёмов активизации творческой деятельности учащихся. Они очень разнообразны и имеют широкое применение в учебном процессе.

Методика развития творческого мышления должна опираться на следующие принципы:

- деятельности - любое развитие происходит в процессе какой-либо деятельности;
- индивидуальности - необходимо учитывать, что индивидуальные особенности каждого обучающегося позволяют тренировать его способности лишь в определённых пределах;
- последовательности - предлагать упражнения надо начиная с самых простых, постепенно усложняя их по мере овладения;
- поэтапности - включать в учебную деятельность упражнения для развития способностей, приступая к очередному этапу, нельзя миновать предыдущий;
- цикличности - включать развивающие упражнения необходимо определёнными циклами, повторять эти циклы в течение учебного года целесообразно несколько раз;
- психологической комфортности – обучающийся не должен чувствовать свои неудачи;
- сотрудничества педагога с психологической службой и родителями.

Для развития творческого мышления необходимо выполнение следующих условий:

- избегать в стиле преподавания традиционности, будничности, монотонности, отрыва от личного опыта, обучающегося;
- не допускать переутомления и учебных перегрузок;
- использовать стимуляцию познавательных интересов;

- стимулировать познавательные интересы многообразием приёмов (иллюстрациями, игрой, кроссвордами, задачами-шутками, занимательными упражнениями);
- специально обучать приёмам умственной деятельности и учебной работы, использовать проблемно-поисковые методы обучения.

Таким образом, у детей необходимо формировать положительную мотивацию к учению, предполагающую проявление волевых усилий в процессе овладения знаниями, что и является, по сути, развитием познавательной активности ребёнка.

Методы обучения – это совокупность приемов и подходов, отражающих форму взаимодействия учащихся и учителя в процессе обучения.

В современном понимании обучения процесс обучения рассматривается как процесс взаимодействия между учителем и учениками (урок) с целью приобщения учащихся к определенным знаниям, навыкам, умениям и ценностям. С первых дней существования обучения и до сегодняшнего дня сложились, утвердились и получили широкое распространение в общем три формы взаимодействия учителей и учащихся. Для наглядности представим их нижеследующими схемами.

Пассивный метод – это форма взаимодействия учащихся и учителя, в которой учитель является основным действующим лицом и управляющим ходом урока, а учащиеся выступают в роли пассивных слушателей, подчиненных директивам учителя. Связь учителя с учащимися в пассивных уроках осуществляется посредством опросов, самостоятельных, контрольных работ, тестов и т. д. С точки зрения современных педагогических технологий и эффективности усвоения учащимися учебного материала пассивный метод считается самым неэффективным, но, несмотря на это, он имеет и некоторые плюсы. Это относительно легкая подготовка к уроку со стороны учителя и возможность преподнести сравнительно большее количество учебного материала в ограниченных временных рамках урока.

Активный метод – это форма взаимодействия учащихся и учителя, при которой учитель и учащиеся взаимодействуют друг с другом в ходе урока и учащиеся здесь не пассивные слушатели, а активные участники урока. Если в пассивном уроке основным действующим лицом урока был учитель, то здесь учитель и учащиеся находятся на равных правах. Если пассивные методы предполагали авторитарный стиль взаимодействия, то активные больше предполагают демократический стиль. Многие между активными и интерактивными методами ставят знак равенства, однако, несмотря на общность, они имеют различия. Интерактивные методы можно рассматривать как наиболее современную форму активных методов.

Интерактивный метод. Интерактивный («Inter» - это взаимный, «act» - действовать) – означает взаимодействовать, находится в режиме беседы, диалога с кем-либо. Другими словами, в отличие от активных методов, интерактивные ориентированы на более широкое взаимодействие учеников не только с учителем, но и друг с другом и на доминирование активности учащихся в процессе обучения. Место учителя в интерактивных уроках сводится к направлению деятельности учащихся на достижение целей урока. Учитель также разрабатывает план урока (обычно, это интерактивные упражнения и задания, в ходе выполнения которых ученик изучает материал).

Следовательно, основными составляющими интерактивных уроков являются интерактивные упражнения и задания, которые выполняются учащимися. Важное отличие интерактивных упражнений и заданий от обычных в том, что, выполняя их, учащиеся не только и не столько закрепляют уже изученный материал, сколько изучают новый.

Для развития творческих способностей я использую традиционные практические, наглядные и словесные методы.

К практическим методам относятся упражнения, игры, моделирование.

Упражнения - многократное повторение ребенком практических и умственных заданных действий. Упражнения подразделяются на конструктивные, подражательно-исполнительские, творческие.

Упражнения на развитие

- мышления: Назови общим словом. Найди лишний предмет. Подбери противоположные понятия. Поставь в нужной последовательности. Установление причинно-следственных связей. Найди закономерность ...

- памяти: Запомните картинки(слова) и назовите их. Зрительный диктант. Работа с текстом: прочитать и ответить на вопросы. Заучивание стихов. Запоминание слов, чисел, дат...

- внимания: Найди спрятанные слова. Раздели на группы. «Да» и «нет» не говорите. Угадай предмет с помощью наводящих вопросов. Что изменилось. Найди отличие...

Игровой метод предполагает использование различных компонентов игровой деятельности в сочетании с другими приемами:

1. Каждая игра представляет собой набор задач.

2. Задачи дают ребенку в разной форме, и таким образом знакомит его с разными способами передачи информации.

3. Задачи расположены примерно в порядке возрастания сложности.

4. Задачи имеют очень широкий диапазон трудностей. Поэтому игры могут возбуждать интерес в течение многих лет.

5. Постепенное возрастание трудности задач - способствует развитию творческих способностей.

6. Для эффективности развития творческих способностей у детей необходимо соблюдать условия:

- развитие способностей нужно начинать с самого раннего возраста;

- задания-ступеньки создают условия, опережающие развитие способностей;

- творческие игры должны быть разнообразны по своему содержанию, т.к. создают атмосферу свободного и радостного творчества.

Моделирование — это процесс создания моделей и их использования (обозначение, схемы, цепи и т.д.)

К наглядным методам относится наблюдение - рассматривание рисунков, картин, просмотр презентаций. Словесными методами являются: рассказ, беседа, чтение, пересказ.

Применяю такие методические приёмы реализации развития творческого мышления, как постановка творческих задач; решение развивающих задач; решение проблем творческого характера; выполнение комплексных заданий; использование наглядных пособий; обращение к жизненному опыту учащихся; постановка вопросов и поиск ответов на уроках.

На уроках можно применять следующие методические приёмы:

1. Мозговой штурм - оперативный метод решения проблемы на основе стимулирования творческой активности, при котором участникам обсуждения предлагают высказывать возможно большее количество вариантов решения.

Правильно организованный мозговой штурм включает три обязательных этапа. Постановка проблемы. В начале этого этапа должна быть четко сформулирована проблема.

Генерация идей. Учащимся предлагается подумать и записать все, что они знают или думают, что знают, по данной теме (5мин.);

Группировка, отбор и оценка идей.

2. Мозговая атака

Для проведения мозговой атаки обычно создают две группы:

✓ учащиеся, предлагающие новые варианты решения задачи;

✓ учащиеся, обрабатывающие предложенные решения.

Различают индивидуальные, парные и групповые мозговые атаки. Парная мозговая атака очень помогает учащимся, для которых сложно высказать свое мнение перед большой аудиторией. Обменявшись мнением с товарищем, такой ученик легче выходит на контакт со всей группой. Разумеется, работа в парах позволяет высказаться гораздо большему числу учащихся.

3. Ключевые термины

Учитель выбирает из текста 4-5 ключевых слов и выписывает их на доску.

Вариант «а»: Парам отводится 5 минут на то, чтобы методом мозговой атаки дать общую трактовку этих терминов и предположить, как они будут фигурировать в последующем тексте.

Вариант «б»: Учащимся предлагается в группе или индивидуально составить свою версию рассказа, употребив все предложенные ключевые термины.

При знакомстве с исходным содержанием, учащиеся сопоставляют «свою» версию и версию «оригинального текста». Описанное задание обычно используется в начале урока, однако в конце урока целесообразно вернуться к ключевым терминам и обсудить обнаруженные совпадения и выявленные разногласия. Использование данной формы развивает воображение, фантазию, способствует активизации внимания при знакомстве с текстом оригинала.

4.Перепутанные логические цепочки (связать последовательность элементов информации в нужной последовательности)

Вариант «а»: расположить на доске ключевые слова в специально «перепутанной» логической последовательности. После знакомства с текстом учащимся предлагается восстановить нарушенную последовательность.

Вариант «б»: на отдельные листы выписываются 5-6 событий из текста. Демонстрируются перед классом в заведомо нарушенной последовательности. Учащимся предлагается восстановить правильный порядок хронологической или причинно-следственной цепи. После заслушивания различных мнений и придя к более или менее единому решению, учитель предлагает ученикам познакомиться с исходным текстом и определить: верны ли были их предположения. Форма способствует развитию внимания и логического мышления.

5.Прием «Пометки на полях» («v» - я так и думал, «+» - новая информация, «+!» - очень ценная информация, «-» - у меня по-другому, «?» - не очень понятно, я удивлён)

Данный прием требует от ученика не привычного пассивного чтения, а активного и внимательного. Он обязывает не просто читать, а вчитываться в текст, отслеживать собственное понимание в процессе чтения текста или восприятия любой иной информации. На практике ученики просто пропускают то, что не поняли. И в данном случае маркировочный знак «вопрос» обязывает их быть внимательным и отмечать непонятное. Использование маркировочных знаков позволяет соотносить новую информацию с имеющимися представлениями.

Описанные приемы позволяет педагогу помочь учащимся стать более самостоятельными, мыслить критически, ответственно и творчески относиться к учебе. Они дают реальную возможность создать в классе атмосферу партнерства. Учитель, получающий в руки технологию, а не готовые рецепты хороших уроков, обучается работать в режиме творческого соавторства, в готовности к обоснованным изменениям, принятию нестандартных и ответственных решений.

Список литературы:

1. Букатов В. М. Групповая работа на уроке: режиссура школьной повседневности в невыдуманных рассказах, неожиданных советах и нескучных рекомендациях : метод.материал / В. М. Букатов, М. Ганькина. - М. : Чистые пруды, 2006.
2. Кругликов В. Н., Платонов Е. В., Шаронов Ю. А. Деловые игры и другие методы активизации познавательной деятельности. - СПб.: "Изд. П-2", 2006.
3. Плигин А.А. Развитие познавательных процессов в различных образовательных технологиях.- М: Генжер, 2006.
4. Анцибор М.М. Активные формы и методы обучения.- Тула 2002.

ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ВЕБ-СЕРВИСА LIVWORKSHEETS, КАК ИНСТРУМЕНТ ПОВЫШЕНИЯ КАЧЕСТВА ОБУЧЕНИЯ

Голубева Алеся Александровна

преподаватель английского языка,

КГКП «Рудненский горно-технологический колледж»

Аннотация: в данной работе рассматривается онлайн веб-сервис liveworksheets, способы применения и эффективность использования этого инструмента для повышения качества обучения. Liveworksheets - это онлайн-платформа, которая предоставляет учителям возможность создавать интерактивные учебные материалы и задания для своих учащихся.

Түйін. Бұл жұмыста liveworksheets онлайн веб-сервисі, оқыту сапасын арттыру үшін осы құралды қолдану тәсілдері мен пайдалану тиімділігі қарастырылады. Liveworksheets - бұл мұғалімдерге өз оқушылары үшін интерактивті оқу материалдары мен тапсырмаларын жасауға мүмкіндік беретін онлайн-платформа.

Abstract. This paper discusses the online web service liveworksheets, how to use and how to use this tool to improve the quality of training. Liveworksheets is an online platform that provides teachers with the ability to create interactive learning materials and assignments for their students.

Ключевые слова. Интерактивные карточки, онлайн-упражнения, повышение мотивации, повышение качества обучения

Использование сервиса liveworksheets, как инструмент повышения качества обучения

Преподаватели играют ключевую роль в обучении и воспитании подрастающего поколения. От их профессионализма и преданности делу во многом зависит будущее страны. В наше время перед педагогами стоит немало вызовов: необходимость постоянно совершенствовать свои знания, осваивать новые методики, успевать готовить яркие и интересные уроки.

В своей педагогической практике я использую веб-сервис liveworksheets, который способствует проведению продуктивных уроков, расширению возможностей для творчества и проектной деятельности.

Что такое Liveworksheets?

Liveworksheets — это образовательный инструмент, позволяющий педагогам трансформировать традиционные рабочие листы (в формате doc, pdf, png или jpg) в интерактивные онлайн-упражнения с автоматической маркировкой. Этот сервис позволяет экономить время на проверку работ и бумагу. Кроме того, интерактивные рабочие листы могут помочь студентам практиковать все языковые навыки (аудирование, чтение, письмо и даже говорение) и языковые области (грамматика и лексика). Данное приложение позволяет создавать задания разного типа такие как выбор правильного ответа, сопоставление перетягивание правильного ответа, задания на произношение, открытые вопросы задания на прослушивание и др.

Liveworksheets содержит интерактивные задания на 100 языках мира по разным предметам. Там можно найти как готовые задания, так и создать их самим. Liveworksheets пригодится учителю, когда нужно оживить обычную контрольную или тест. Сервис подойдет и тем, кому нужно сделать методичку или разработать собственную рабочую тетрадь по предмету или отдельной теме.

Огромным преимуществом этого сервиса является тот факт, что в один рабочий лист можно включить задания нескольких уровней сложности. Выполняя упражнения, ученики будут постепенно переходить от лёгких задач к более продвинутому уровню сложности. Эта стратегия весьма эффективна, если в группе бывают обучающиеся с низким уровнем знаний и низкой мотивацией к обучению: вы всегда можете построить рабочий лист таким образом, чтобы более способные ученики не просиживали «просто так», ожидая, когда их одноклассники закончат свои задания.

Разработанные рабочие листы я применяю на разных этапах урока, как warm up в начале урока, в качестве активизации знаний, для закрепления изученного материала или изучения нового материала.

Я создаю свои задания и пользуюсь уже готовыми рабочими листами.

Использование таких интерактивных заданий повышает интерес к изучаемому предмету, активизирует работу ребят на уроке и повышает качество обучения.

Задания, созданные через этот веб-сервис яркие, красочные, разнообразные, что помогает привлечь внимание студентов, стимулирует изучение предмета и помогает вовлечь максимальное количество учащихся в учебный процесс. Кроме того, использование интерактивных упражнений и заданий создает связи между изучаемым предметом и новыми технологиями.

В целом, использование интерактивных инструментов в предметном обучении повышает способность учащихся запоминать и понимать материал, что приводит к более эффективному и осмысленному обучению.

Я, используя этот сервис создавала викторины, игры или тесты, которые оцениваются автоматически. Интерактивные рабочие листы оказывают наиболее существенное влияние на развитие лингвистико-культурной личности и формирование иноязычного общения: активизация взаимодействия; поддержка независимости когнитивной деятельности; индивидуализация учебного процесса; обеспечение практической направленности занятий; создание условий для развития устной и письменной речи.

Liveworksheets помогает развлекать студентов захватывающими играми, в которые студенты могут играть индивидуально или в группах с помощью комнат для обсуждения в MS Teams. Если учитель готов быть творческим, мотивирующие игры, такие как кроссворды, поиск слов или даже головоломки, могут быть созданы очень быстро и легко. Эти игры лучше мотивируют учащихся и связывают их с онлайн-уроками, учителями и сверстниками. На Фиг. 3 показан пример головоломок, созданных на основе функции «перетаскивание» в Liveworksheets. Это упражнение можно использовать для обучения новым словам, подготовки к прослушиванию, а также для игры в группах или индивидуально.

Еще одним достоинством Liveworksheet является то, что он позволяет учителям создавать различные задачи, которые соответствуют интегрированным навыкам, таким как аудирование, говорение, чтение и письмо, а также языковым областям, таким как произношение, словарь и грамматика. Типы задач могут варьироваться от нескольких вариантов выбора, заполнения пробелов, сопоставления, перетаскивания, перестановки, действий на основе песен или фильмов

Кроме того, предположим, что учителя совмещают различные функции Liveworksheets. В этом случае они также могут создавать захватывающие игры, такие как поиск слов, кроссворды, аудирование и головоломки, привлекая значительное внимание учащихся. Еще одним преимуществом Liveworksheets является удобство использования и экологичность. Представьте, что в английском классе 45 учеников. Если класс находится на месте,

необходимо подготовить 45 бумажных рабочих листов. В отличие от этого, Liveworksheets может сэкономить 45 листов бумаги, если класс онлайн. Чем больше задач будет выполнено в режиме онлайн, тем больше деревьев будет сохранено. Поэтому Liveworksheets выгоден и для окружающей среды на Земле.

Liveworksheets состоит из полезных интерактивных рабочих листов со многими преимуществами, такими как удобная доступность, инструмент своевременной формирующей оценки, разнообразные типы задач, экологичность и гибкость.

Исходя из своего опыта по применению Liveworksheets на своих уроках, я могу сказать что использование этого веб-ресурса позволяет мотивировать обучающихся на изучение предмета, позволяет улучшить вовлеченность и интерес учащихся, а также обеспечивает быстрый и удобный доступ к обучающим материалам и тем самым повысить качество обучения.

Список литературы:

1. file:///C:/Users/%D0%93%D0%BE%D0%BB%D1%83%D0%B1%D0%B5%D0%B2%D0%B0/Downloads/Le-Prabjandee2023.pdf
2. Kopniak, N. B. (2018). The use of interactive multimedia worksheets at higher education institutions. *Information Technologies and Learning Tools*, 63(1), 116–129. <https://doi.org/10.33407/itlt.v63i1.1887>

ТӘРБИЕ БАРЫСЫНДАҒЫ ҰЛТЫҚ ҚҰНДЫЛЫҚТАРДЫ ҚАЛЫПТАСТЫРУ

Досанова Кенжегул Нурмухановна

қазақ тілі мен әдебиеті оқытушысы,
«Қостанай автомобиль көлігі колледжі» КМҚК

Аңдатпа. Мақалада оқытушыларға құндылықтарды білім беру процесіне енгізуге, тәрбие іс-шараларын ұйымдастыруға және ұлттық рух пен құндылықтарды қалыптастырудың тиімді әдістері мен тәсілдерін қолдануға баса назар аударылады. Бұл мақала колледжде ұрпақ тәрбиесін жетілдірудің өзекті бағыттарына назар аудару. Мақалада жас ұрпаққа тәрбие беру жұмыстарын жүргізу қарастырылды: колледждің ұжымдық мәдени-тәрбиелік ортасы, отбасылық құндылықтар жүйесі, ұлттық құндылықтар жүйесі, салауатты өмір салты, АКТ сауаттылық, адал кәсіпкерлік еңбек құндылықтары. Мақалада ұрпақты тәрбиелеудің әдістері мен тәсілдерін дамыту, рухани-адамгершілік құндылықтарды нығайту, патриоттық тәрбие беру қажеттілігі атап көрсетеді.

Аннотация. В статье делается акцент на внедрении ценностей в образовательный процесс преподавателями, организации воспитательной деятельности и использовании эффективных методов и приемов формирования национального духа и ценностей. Данная статья посвящена актуальным направлениям совершенствования воспитания поколений в колледже. В статье рассмотрено проведение воспитательной работы подрастающего поколения: коллективная культурно-воспитательная среда колледжа, система семейных ценностей, система национальных ценностей, здоровый образ жизни, грамотность ИКТ, ценности добросовестного предпринимательского труда. В статье подчеркивается необходимость развития методов и приемов воспитания поколения, укрепления духовно-нравственных ценностей, патриотического воспитания.

Annotation. The article focuses on the introduction of values for teachers in the educational process, the organization of educational events and the use of effective methods and techniques for the formation of the national spirit and values. This article focuses on topical areas of improving the education of generations in college. The article considered the implementation of educational work for the younger generation: the collective cultural and educational environment of the College, the system of family values, the system of national values, a healthy lifestyle, ICT literacy, honest

entrepreneurial Labor values. The article emphasizes the need for the development of methods and methods of educating the generation, strengthening spiritual and moral values, and patriotic education.

Кілт сөздер: ұлттық тәрбие, құндылықтар, саналы ұрпақ, күтілетін нәтиже, еңбек, ұжым, адамгершілік, болашақ.

Мақсаты: Рухани-мәдениет саласындағы білімін кенейте отырып, кәсіби іс-әрекетінде ұлттық бала тәрбие тәжірибесін дамыту. Жастар бойында ұлттық рухының кемелдене түсіп, туған халқына қызмет ету бағытындағы парызылық қасиетін қалыптастыру.

Міндеті: Білім алушы тәрбиесіндегі ұстаздың қосар үлесі мен ұлттық құндылықтардың жас ұрпақ бойында сақталып қалуы. Бүгінгі таңда жастардың тәрбиесі ел болашағына пайдасы.

Қазіргі уақытта, ХХІ ғасырда, қол жеткен жоғары жетістіктерге қарамастан қоғамда ұлттық рух әлсіреп, ана тіліне деген құрмет төмендеп, перзенттік және азаматтық борыш ұғымдарының мәні құнсызданып, жастар арасында зорлық-зомбылық сияқты жағымсыз құбылыстар көбейіп барады. Жастардың бойында рухани-адамгершілік қағидаларының толық сақталмауы, жалпы адами әдеп негіздерінің жетіспеушілігі, адал еңбек ету ниеттері мен ерік-жігердің төмендеуі, өмірлік мақсаттарының айқын еместігі, сабырсыздық, ашуланшақтық, қатыгездік, кек сақтаушылық, өркөкіректік, әлсіздерге күш көрсету, тағы басқа жағымсыз қасиеттердің кең таралуы қоғамда алаңдатушылық туғызуда. Халық даналығында «Ұрпақ болашағы – ұстаздан» – деп атап көрсетілгендей, жас ұрпақ тәрбиесін жетілдіруде қазіргі мектептерге, оқу орындарына үлкен жауапкершілік артылуда. Әр білім алушының әлеуметтік жетілген тұлғасын қалыптастыруға үлкен әсер ететін маңызды әлеуметтік институт, ал ұстаз – білім алушыларды тәрбиелеудегі жетекші тұлға, мәдениеттің қайнар көзі, ұлттық құндылықтардың жанашыры. Ұлттық құндылықтарға әр халықтың ғасырлар бойы жинақтаған ұлттық, рухани және мәдени құндылықтары жатады. Осы құндылықтарды ұрпағымыздың бойына сіңіріп, оқу-тәрбие үдерісінде ұлтжандылыққа, отаншылдық пен салт-дәстүрімізді құрметтеуге баулып, өз халқын, өз мемлекетін көздің қарашығындай қорғайтын тұлғаларды тәрбиелеу – ұстаздар алдындағы басты міндет. Ұлтымыздың тұнып тұрған асыл мұра, рухани байлығын оқыту үдерісіне енгізу арқылы қазақ халқының құнды ойларын, даналық сөздерін, өмірлік тәжірибесін халық игілігі үшін қолдана алатын жан-жақты дамыған, білімді, өзіндік көзқарасы бар жеке тұлғаны қалыптастырамыз. «Туған тілін сүюден басталатын махаббат, елжандылықтан адамзатты шексіз құрметтеуге дейін өседі. Жасынан туған халқының даналығымен сусындап, оның өсиетінен нәр алып, әдебиетті сүйіп, сол арқылы ұлтжанды азамат болып өсері хақ», - дейді аса көрнекті әдебиеттанушы Ш. Елеуқенов. Ұрпақ тәрбиесі - ұлт болашағы, келешек қоғам тәрбиесі. Халық даналығында: «Бір баланы адам етіп өсіргенше, бір шаһар апат болады» деген сөз бар. «Ту жанында қисық ағаш жатпайды» дегендей, сом тараулы тәрбие жолының тоғысар тұсы халықтың өзінде ,ата –баба салт санасында, дәстүрінде. Жас ұрпақты ұлттық мақтаныш пен ұлттық патриотизм рухына қалай тәрбиелесек, еліміздің халқымыздың болашағы, даналығы да солай айқын көрінеді . Даналық білімнен нәр алады. Даналыққа апаратын жол ұзақ әрі қиын. Ғалымның ісі – ғалымдағы зандылықтарды ашып, оны сөзбен формулаға айналдыру. Әдіскердің міндеті – ғалымның ашқан жаңалығын білімге айналдырудың құралын табу. Педагогтың міндеті - ғалым мен әдіскердің міндетін кең көлемде қоса отырып, білім алушының тұтас ойлау қабілетін қалыптастыру . Бүгінгі таңда білім алушыларға әлемдік деңгейде өркениетті негізде білім мен тәрбие беру, ұлттық құндылықтарды олардың бойына сіңіру – біздің алдымыздағы үлкен міндет. Адамзат тарихында құндылықтарды қалыптастыру ерте заманнан-ақ ойшылдар мен ғұламалардың назарында болды. Олардың тәрбиелік негіздері атадан балаға ұрпақтан-ұрпаққа ізгі қасиеттер мен сезім ниеттерден тұрады. Ұрпақ тәрбиесіндегі құндылықтар негізгі ізгілікті, ақылды адамгершілік, парасаттылық, имандылық міндеттерін ажырата біліп өзіне таңдау жасауы. Халықта «Балаңды өз тәрбиеңмен тәрбиелеме, өз ұлтыңның тәрбиесімен тәрбиеле» деген мақал бар. Жас ұрпаққа тәрбие мен білім беру саласында халықтық педагогиканы енгізе отырып, қазақ халқының салт-дәстүрін, әдет-ғұрпын, мінез-құлық мәдениетін меңгеруде оқушылардың бойына ұлттық имандылық, адамгершілік, сыпайылық

қасиеттерін қалыптастыру. Ұлттық тәрбие біздің ұрпақтан-ұрпаққа жеткізетін асыл қазынамыз. Ол болашақ ұрпақты өмір сүруге тәрбиелейтін үлкен тәрбие кітабы. Ал тәрбие тамыры тереңде-халық қазынасында, оның қадір қасиеті мен бітім-болмысында. Бұл қазына ұлттық құндылықтар арқылы бала бойына сіңетіні даусыз. Ұлттық құндылықтар дегеніміз не? Қарапайым тілмен айтқанда, ұлттық құндылықтар белгілі бір ұлтқа ұлт азаматына тән зат, адами қадір-қасиет, яғни ғасырлар бойы жинақтаған ұлттық рухани және материалдық құндылықтар. Ол-тәрбие мен оқытуға бағытталған мұрағаттар. Оларға кісілік, сыйластық, имандылық, кішіпейілділік, салауаттылық, қайырымдылық, ізгілік, еркіндік, өнерпаздық, сыпайылық, мәдениеттілік, шығармашылық, рухани байлық, махаббат сынды қасиеттер жатады. Кез-келген ұлттың сипаты бес қағидаға келіп тіреледі. Біріншісі – тілі, екіншісі – діні, үшіншісі – дәстүрі, төртіншісі – тарихы, бесіншісі – атамекені. Құндылықтар – шынайы ғана болады, ол адамға тәуелді емес, ол ең алдымен адам санасында орын алады. Өз ұлтын қадірлеп, қастерлеген, ұлт қадірін білген азаматтың бірі Ж.Аймауытов: «Мен халыққа кіндігіммен байланып қалғанмын. Оны үзе алмаймын. Үзу қолымнан келмейді» дейді. Сырым Датұлы: «Мен ағайынды екеумін: бірі – өзім, екіншісі – халқым»-дейді. Қазақ халқы баланы жамандықтан жиреніп, жақсылықты жаны тілеп тұратын тәрбиелі ұрпақ болып өсуін ұлт тәрбиесінің негізгі қағидасы етіп ұстаған. Тәрбие бала тумай тұрып, дүниеге келмей тұрып берілуі тиіс.

Жеке тұлғаны ұлттық тәрбие арқылы дамыта отырып, нақты әрекет арқылы оқытуда төмендегі құндылықтардың болуы қажет:

- **белсенді қарым-қатынас:** білім алушы мен оқытушының әрбір мәселеде өз көзқарастарын білдіріп отыруы;

- **өзіндік тәртіп:** өзіндік бағалауда шешім қабылдауды үйрену;

- **шыдамдылық:** әр түрлі пікірлерді қабылдай алу, бір-бірінің пікірлері мен ерекшеліктерін құрметтеу, қабылдау. Ұлттық құндылықтарымызды әлемдік деңгейге шығаруға қабілетті тұлға тәрбиелеу:

- саналы ұрпақтың сана-сезімін қалыптастыру;

- жас ұрпақ санасына туған халқына деген құрмет, сүйіспеншілік мақтаныш сезімдерін ұялату, ұлттық рухын дамыту;

- ана тілі мен дінін, оның тарихын, мәдениетін, өнерін, салт-дәстүрін, рухани-мәдени мұраларды қастерлеу;

- білім алушылар бойында жанашырлық, сенімділік, намысшылдық тәрізді ұлттық мінездері қалыптастыру сияқты міндеттерді орындағанда ғана біз мақсатқа жете аламыз.

Бала бойына ұлттық құндылықтарды дамытудағы негізгі құралдарға мыналарды жатқызуға болады:

- тәрбие сағаттары;

- баспасөз және қабырға газеттері;

- бұқаралық ақпарат құралдары;

- тәрбие шаралары (пікірталас, тәрбие сағаты, кеш, дәріс, таным-өнеге сағаттары, т.б.)

- кітап оқу;

- сыныптан тыс жұмыстарды ұйымдастыру;

- шығармашылық жобалар қорға

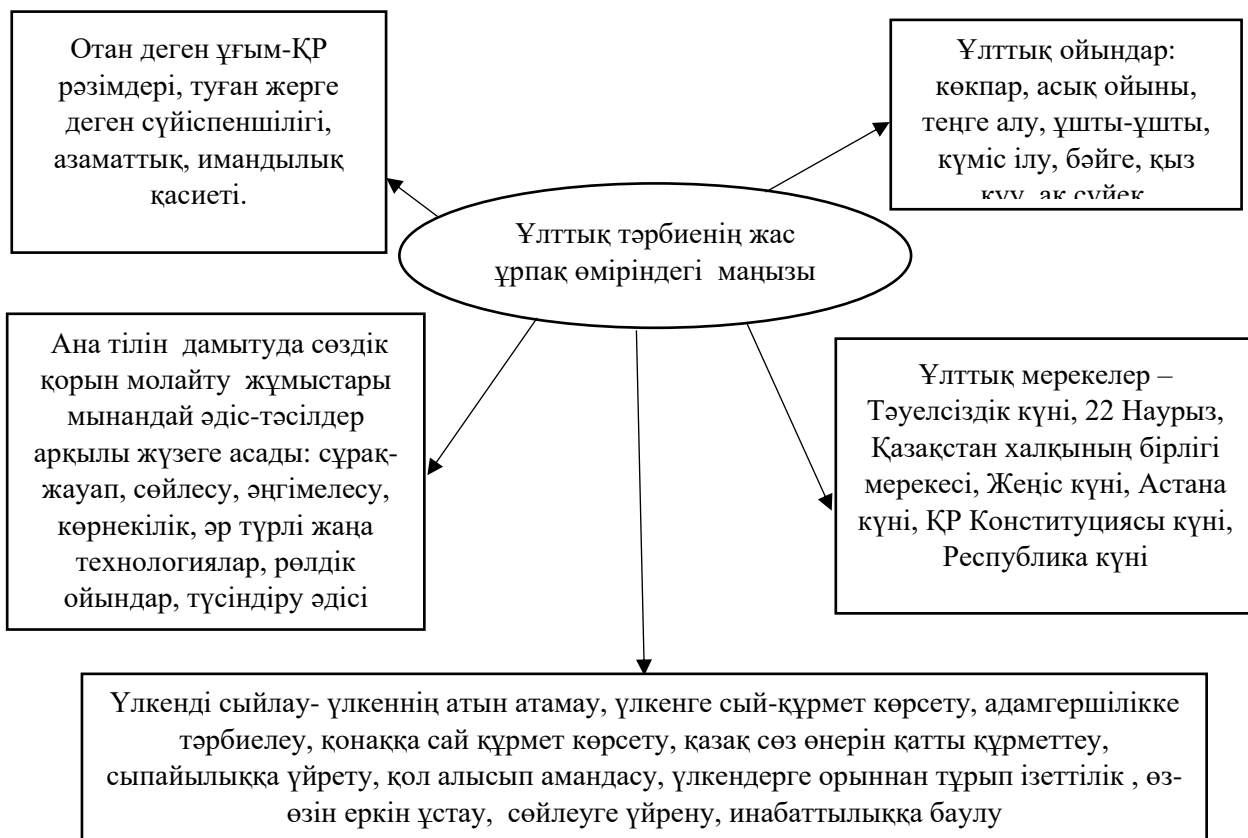
- үйірмелерге қатысу.

Жаңа Қазақстан үшін қазақ өркениетін дамыту, салт-дәстүрін, әдет-ғұрпын, тілін ұлттық құндылықтар аясында кеңейту - өзекті мәселенің бірі. Сондықтан алдымызда тұрған үлкен мақсат – ұлттық мұра құндылықтарын қазіргі таңның мәдени жетістіктерімен үйлестіру, яғни ол өзінің өсу, есею кезінде ақ сүт беріп асыраған ата-анасымен де, көкірек көзін ашқан ұстаздарымен де үйлесім таба білуі тиіс. Сонда ғана тұлға бойында ұлттық рухани қасиеттер бірте-бірте қалыптасары сөзсіз. Тұлға бойындағы рухани құндылықтарды қалыптастырудың көзі, отбасы, әулет, әлеуметтік орта, мемлекет болса, ұлттық құндылық, ұлттық салт-сана, ұлт алдындағы міндет, парыз, намыс, ұлттық рух, ұлттық салт-дәстүр, тұлға бойындағы ұлттық құндылықтың жоғары көрсеткіш. Қазіргі кезде өз пәнін терең білетін, әдістемелік шеберлігі

шындалған әрбір оқытушының негізгі алға қойған міндеті - шәкірттерінің ой-өрісін кенейтуге, биік адамгершілік қасиеттерін қалыптастырып, шығармашылық қабілеттерін дамытуға мән беруде. Колледжде келгенде өзінді жылы жүзбен қарсы алып, амандасқан білім алушыларды көріп қуанасын. Оларды білім нәрімен сусындатып, білім алсын, жақсы азамат болсын деп ойлайсын. Ұлы Абай: «Мақсұтым тіл-ұстартып, өнер шашпақ» дегендей, білім алушылардың мәдениетті, ұстамды, тілді жақсы меңгеріп, олардың ұлттық сана-сезімін оятуға көп көңіл белуге тырысамын. Айтар ойым, білімімізбен алысу емес, олармен кездесу, тілдесу, халқымыздың сауатты азаматы болсын дегенім. Білім алушының өз туған үйлерінен кейінгі білім алатын жылы мекені- бұл өзінің оқу орны, оқытушылардың нұрлы ақылы, ыстық қайраты, жылы жүрегі.. Білім алушының бойында қайырымдылық, адамгершілік қасиеттері болса, келешек ұрпақтың жақсы азамат болып қалыптасуына еш алаңдамас едік. Елімізде білім, тәрбие беру саласында ежелден келе жатқан халық тарихының салт дәстүрінің рухани ата-баба мұраларының алатын орны зор. Ертеден халқымыздың інжу-маржандары қазақ халқының ұлы ойшылдары Қорқыт ата, Жүсіп Баласұғын, Қожа Ахмет Яссауи, Махмұт Қашқари, Жиренше Бұхар жырау Бергі заманда Абай, Ыбырай, Шоқаннан мұра болып қалған асыл сөздер халқымыздың бойына өшпес із қалдырумен келеді. Ержүрек батыр Бауыржан атамыздың асыл қазынамызға қосқан үлесі қанша ма десеңші?! Ұлттық салт дәстүрді мәдениетпен өнерді насихаттау – тәрбиенің төресі. Көкпар, бәйге, қыз қуу, теңге алу, аударыспақ, т.б ойындарымыз арқылы қазақи қайнардан тәлім алса ұлттық құндылықтарды бойына сіңіріп өскен халықпыз. Біздің алдымызда бабаларының игі дәстүрін сақтайтын, күллі әлемге әйгілі әрі сыйлы өз елінің патриоттары болатын ұрпақ тәрбиелеу міндеті тұр. «Балаңды өз тәрбиенмен емес, өз ұлтыңның тәрбиесімен тәрбиеле» деген екен дана халқымыз. Сондықтан да сан ғасырлар бойы сұрыпталған ұлттық құндылықтарымызды оқу-тәрбие процесіне енгізу арқылы ұлттың тұнып тұрған рухани байлығымен өскелең ұрпақты сусындату – басты парызымыз. Ұлттық құндылықтардың әрбір халықтың өмірінде алатын орны өзгеше. Қазақтың салт-санасын жаңғырту еліміздің ішкі және сыртқы саясатын ұлттық сипатта жүргізуді талап етеді. Қазақи рухы биік ұлттық идеяның қалыптасуында ұлттық құндылықтардың маңызы зор. Ұлттық тәрбие туралы идея бүгінгі күн талабы мен өмірлік қажеттіліктен туындап отыр. Ұлттық сана-сезімі қалыптасқан, төл құндылықтар мен жалпы адамзаттық құндылықтарды өзара ұштастыра алатын толық кемелді, ұлтжанды тұлғаны тәрбиелеу – ұлттық идеяның негізгі бағыты. Ұлттық идея – қазақ халқы тудырған моральдық нормаларда және ұлттық құндылықтарда бекітілген патриоттық тәжірибені меңгеру, ұлттық этномәдени дәстүрлер мен әдет-ғұрыптарды тану, тарихты құрметтеу арқылы іске асырылады. Қазақ ақыны Мағжан Жұмабаев «Жас бала – жас бір шыбық, жас күнде қай түрде иіп тастасаң, есейгенде сол иілген күйінде қалмақ» деп тұжырым жасаған екен. Бүгінгі жас ұрпақты бала шақтан, яғни ерте жастан ұлттық құндылықтарға сүйене отырып тәрбиелеу керек. Бүгінгі дұрыс тәрбие алған жастар – болашақ жақсы азаматтар. Бүгінгі күн тұрғысынан қарайтын болсақ, егемен елдің бейбітшілігі мен бірлігін сақтайтын жас ұрпақтың бойына ерлік рухты, отаншылдық сезімді сіңіру – маңызды мәселелердің бірі. Елдің туын көтеріп, тәуелсіздік талаптарын орындау ісіне батыл бетбұрыс жасаған бүгінгі таңда адамзаттық игіліктерді, халқымыздың ғасырлар бойы армандаған мәдени-рухани мұрасы мен ұлттық тәрбие саласында жұмыс жасау – басты міндетіміз. Ұлттық құндылықтар – ұлттық идеяның негізгі өзегі, ұлт қалыптасуының басты факторларының бірі. Ұлттық идея – туған жер, өскен орта әсерлерінен қалыптасып, халықтың тілі, ауыз әдебиеті, салт-санасы, әдет-ғұрпы, ырымдары мен тыйымдары арқылы жүйеленген сезім. Ол – ұлттың болмысы, психологиялық өзіндік ерекшелігі. Ал осы ұлттық идеологиямыз әлсіз болса, барлық салаға өзінің теріс әсерін тигізуі мүмкін. Бауыржан Момышұлы: «Біздің тарихымыз батырға бай тарих, халқымыз батырлықты биік дәріптеп, азаматтық пен кісіліктің символы санаған. Батырлық, ерлік ұрпақтан-ұрпаққа ата дәстүр болып қала бермек. Өткенін білмеген, тәлім-тәрбие, ғибрат алмаған халықтың ұрпағы – тұл, келешегі – тұрлаусыз. Біздің қазақ халқы – батыр халық», деген екен. Расында, кең байтақ атырапты жауға бермей, қасық қаны қалғанша күрескен, жарғақ құлағы жастыққа тимей, елім деп еңіреп өткен хас батырлар қаншама десеңізші! Олардың ерлігі кейінгі ұрпаққа

қашанда өнеге болмақ. Отансүйгіштік рух – Тәуелсіз еліміздің әлемдік өркениет көшіне қосылып, дүниежүзілік қауымдастықтан лайықты орнын алуына мүмкіндік беретін бірден-бір күш. Осы жерде жас ұрпақ ең бастысы – отбасында отансүйгіштік сезімде тәрбиеленуі тиіс. Ұлы Абай: «Балаға мінез үш алуан адамнан жұғады: біріншісі – ата-анасынан, екіншісі – ұстазынан, үшіншісі – құрбысынан», дейді. Отансүйгіштік сезімнің қалыптасуына ата-ана, ауыл-аймағының ықпалы зор. Отанды сүю отбасынан басталатыны рас. Сондықтан да бала тәрбиесінің шешуші факторы – отбасы. Баланың ер жетіп өсуі, бойындағы алғашқы адамгершілік белгілері отбасында қалыптасады.

Бала тәрбиесі – баршамызға ортақ маңызды іс. Сондықтан да қоғам бұл жұмысқа парасаттылық танытып, байсалдылықпен жұмылуы керек. Ұрпақ тәрбиесінде ежелден қалыптасқан халқымыздың жақсы дәстүрі мен тағылымдарын, мәдениетін, тарихын, бұрынғы-соңғы ұлы ойшыл педагогтердің еңбектерін оқып, жетік білмей, оны жақсы меңгермей тұрып, келер буынға дұрыс тәрбие-тағылымын сіңіру мүмкін емес.

Жас ұрпаққа ата-бабамыздан келе жатқан ұлттық тәрбие үлгісін ұғындырып, оларды мәдениетті, адами қасиеті мол, шығармашылық тұлға етіп тәрбиелеу – қазіргі таңдағы өмір талабы және қоғам қажеттілігі. Ұлы ағартушы Ахмет Байтұрсынов: «Балам» деген жұрт болмаса, «жұртым» дейтін бала қайдан шығады» деген. Сондықтан ел болып, жұрт болып ұрпақ тәрбиесін қолға алу – басты шаруа. Тәрбие барысында ұлттық құндылықтарымыз арқылы жол көрсетер болсақ, жастарымыз еліміздің әлеуметтік-мәдени өзгерістеріне жоғары мәдениетті деңгейде бейімделе алады деп сеніммен айта аламын. Осы ауыз әдебиеті үлгілерімен қоса, қазақ халқының тұрмыс тіршілігі, шаруашылығы, салт-дәстүрі элементтерін де оқу-тәрбие ісінде түрлі ашық шаралар ретінде қолданады. Мен өз сабағымда, сыныптан тыс жұмыстарымда «Төрт түлік», «Тіл-алтын қазына», «Мың бір мақал, жүз бір жұмбақ», «Жігіт сұлтаны» тағы басқа көптеген іс-шаралар өткіземін. Театрға барып әр түрлі қойылымдарды көріп тамашалаймыз. Колледж ішінде «Рухани дос» және «Кітап оқитын колледж» жобасы жұмыс жасад, яғни «Кітапқа өз даусыңды бер» жобасы аясында. Бұл жобаға колледж білім алушылары қатысып, жүлделі орындарға ие болды. Білім алушыларға ұлттық құндылықтар негізінде тәрбие берудің мақсаты – ұлттық сана-сезімі қалыптасқан, ұлттық мүдденің

өркендеуіне үлес қоса алатын ұлтжанды тұлғаны тәрбиелеу. Қорыта айтқанда, бүгінгі күнде жастарды әдепті де саналы етіп тәрбиелеу үшін ең алдымен тәрбие ережелеріне сүйене отырып, ұлттық дәстүрімізді, әдет-ғұрыптарымызды, дінімізді, ата-бабаларымыздан қалған насихат-мұраларды жастардың санасына сіңіре білуіміз қажет. Тәрбиенің көзі ата-бабамыздан қалған мұралар мен дана сөздер десек, біз соларды насихаттайтын жүргізушіміз. Бүкіл қоғам болып қолға алып, мәдениетті, тәрбиелі болып жүруді әрқайсысымыз өзімізден бастасақ, жас ұрпақтың тәрбиесі де өз жемісін берері анық.

Әдебиеттер тізімі:

- 1.Құсайынов, А. Қ. Ұрпақ тәрбиесіндегі құндылықтар негізі//
- 2.«Білім» ғылыми-педагогикалық журналы. – Астана: БІ. Алтынсарин атындағы Ұлттық білім академиясы, 2023.
- 3.Қалиев С. Қазақ этнопедагогикасының теориялық мәселелері және тарихы. – Алматы: “Білім” 2004 ж.
- 4.Жарықбаев К.Б., Қалиев С. Қазақ тәлімінің тарихы. – Алматы: “Санат” 1995 ж.
- 5.Табылдиев Ә. Қазақ этнопедагогикасы. – Алматы: “Санат” 2001 ж.
- 6.Қалиев С., Молдабеков Ж., Иманбекова Б. “Этнопедагогика” - Астана. 2005 ж.
- 7.Қалиев С., Оразаев М., Смаилова М. Қазақ халқының салт-дәстүрлері. – Алматы: “Рауан” 1995 ж.
- 8.Жұмабаев.М. “Педагогика” – Алматы: “Ана тілі” 1992 ж.

СБОРНИК КОМПЕТЕНТНОСТНЫХ ЗАДАЧ – СРЕДСТВО ФОРМИРОВАНИЯ И РАЗВИТИЯ ДИЗАЙН-МЫШЛЕНИЯ СТУДЕНТОВ СПЕЦИАЛЬНОСТИ 02110400 «ИЗДАТЕЛЬСКОЕ ДЕЛО»

Степченко Ирина Николаевна

мастер производственного обучения, преподаватель специальных дисциплин
КГКП «Костанайский колледж сферы обслуживания»

Аңдатпа: мақалада құзыреттілікке арналған тапсырмалар жинағын пайдалану тәжірибесі келтірілген 02110400 «Баспа ісі» мамандығы студенттерінің дизайн-ойлауын қалыптастыру және дамыту. 40 «Графикалық дизайн» құзыреттілігі бойынша WorldSkills (WSSS) стандарттарының ерекшеліктерінің халықаралық талаптарын ескере отырып, студенттердің орындалған жұмыстарының сапасын бағалауға арналған тапсырмалар мен критерийлердің мысалдарымен мақсаттар жүйесі (Блум бойынша: білу, түсіну, қолдану, талдау, синтездеу, бағалау) қаралды.

Аннотация: в статье представлен опыт использования сборников компетентностных задач для формирования и развития дизайн-мышления студентов специальности 02110400 «Издательское дело». Рассмотрена система целей (по Блуму: знание, понимание, применение, анализ, синтез, оценка) с примерами заданий и критериев для оценки качества выполненных работ студентов с учетом международных требований спецификации стандартов WorldSkills (WSSS) по компетенции 40 «Графический дизайн».

Annotation:The article presents the experience of using collections of competence tasks for the formation and development of design thinking of students of the specialty 02110400 «Publishing». The system of goals (according to Bloom: knowledge, understanding, application, analysis, synthesis, evaluation) with examples of tasks and criteria for evaluating the quality of students work performed, taking into account the international requirements of the WorldSkills standards specification (WSSS) for the competence 40 “Graphic Design”, is considered.

Қажетті сөздер: құзыреттілік тапсырмалар жинағы, дизайн-ойлау, Блум мақсаттары жүйесі, WorldSkills стандарттары бойынша критериялды бағалау, тексеру тізімі.

Ключевые слова: сборник компетентностных задач, дизайн-мышление, система целей по Блуму, критериальное оценивание по стандартам WorldSkills, чек-лист.

Key words: Collection of competence tasks, design thinking, Bloom goal system, criteria-based assessment according to WorldSkills standards, check list.

Актуальность проблемы формирования креативного мышления обучающихся определена интенсивными изменениями, происходящими в системе образования, которые задают новые ориентиры в обществе и предъявляют особые требования к развитию творческой личности в современных условиях. В современном обществе, как никогда, сегодня востребованы специалисты, нацеленные на постоянное саморазвитие, умеющие адаптироваться к постоянно меняющимся жизненным ситуациям, способные искать пути нестандартного разрешения ситуаций и проблем [1].

Современный графический дизайн бесконечно развивается, как и другие творческие сферы. Регулярно появляются технические новинки, проводятся исследования психологии человека и разрабатываются инновационные подходы в работе. Последние годы набирает популярность дизайн-мышление, без которого сложно конкурировать на рынке труда и придумывать нестандартные идеи.

Дизайн-мышление (design thinking) — метод создания нестандартных проектов, продуктов и услуг, который направлен на решение конкретных проблем с учетом интересов потенциального пользователя. В отличие от аналитического мышления, дизайн-мышление — творческий процесс генерации и реализации идей, главная задача которого, выйти за пределы стереотипов и создать что-то по-настоящему ценное [2].

Работая со студентами специальности 02110400 «Издательское дело», целенаправленно формирую — дизайн-мышление, при проектировании многостраничного и информационного дизайнов. Формирование дизайн-мышления проходит этапами:

1. *Эмпатия.* Заключается в основательном изучении проблемной области, то есть концепции заказчика. На данном этапе мы собираем информацию о компании/личности заказчика, о заказываемой полиграфической продукции, о цветовых предпочтениях и т.д. Здесь важно умение проявлять эмпатию, то есть прочувствовать опыт другого человека, понять, что именно его волнует.

2. *Фокусировка.* Через сбор, систематизацию и анализ информации, полученной от заказчика, мы понимаем наши задачи. На этапе фокусировки мы формулируем главную проблему или вопрос, на который будем искать ответ. Проблема должна быть конкретной и значимой, а задачи — четко сформулированными и реалистичными.

3. *Генерация идей.* После выявления проблемы мы начинаем искать способы ее решения. Лучше придумать как можно больше самых разных по масштабу и серьезности идей, которые предлагаются заказчику. Это позволит найти лучшее решение.

4. *Создание прототипа.* Этап подразумевает создание первоначальной версии проекта. Это помогает найти существенные недостатки решения и исправить их.

5. *Тестирование.* Конечный проект, продукт или услуга должен пройти тестирование заказчиком, которую мы анализируем, вносим изменения и возвращаемся на предыдущие этапы [3].

Значительную роль в совершенствовании учебного процесса и формировании креативного мышления обучающихся, я отвожу комплексным работам (дизайн-проектам), позволяющим, на материале одной работы оценить уровень компетентности обучающихся. С этой целью мною были составлены сборники компетентностных задач по программам “Adobe Photoshop” ISBN 978-601-7479-11-4 — 2013 г., Сборник компетентностных задач по программе “CorelDraw” ISBN 978-601-3360-77-5 — 2018 г., Сборник компетентностных задач по программе “Adobe Illustrator” ISBN 978-601-359-284-8 — 2023 г., Сборник компетентностных задач по программе “Adobe InDesign” ISBN 978-601-359-043-1— 2021 г.

В сборниках собран материал, который станет основой для формирования дизайн-мышления специалистов издательского дела и вошли задачи, которые студенты будут решать

в ходе своей профессиональной деятельности — разработка дизайна полиграфической продукции.

Каждый сборник состоит из уроков, содержащих теоретические сведения по основным разделам программы. Это термины, определения, характеристики, нормы и стандарты полиграфической продукции, которые необходимо знать специалистам издательского дела. В практической части собраны задачи, содержащие материал по выполнению работы. Каждая практическая часть урока, посвящена одному виду продукции: вывескам, табличкам, буклетам, клише печати, визитным карточкам (личная, деловая, корпоративная), флаерам, упаковочной продукции, этикеткам, кольереткам, вкладышам, календарям, стендам, баннерам, билбордам, брендмауэрам, пилларам, штендерам.

Представленный тщательно отобранный, структурированный материал, сборников, выстроен по степени сложности. Практическая часть сборника компетентностных задач по программам “Adobe Photoshop” имеет четырехуровневые задачи, которые были сформулированы по сложности отбора материала и способам решения. Для решения задач первого уровня требуется один теоретический факт, второго - несколько теоретических фактов (из разных предметных областей, разных разделов, возможно применение личных наблюдений). Третьего - нестандартные способы решения, поиск нескольких способов решения. В четвертом уровне - нужно иметь исследовательский подход, изучение нового материала, более детальное знакомство с особенностями объекта или сферы деятельности.

Достоинствами сборника компетентностных задач по программе “CorelDraw” является полиязычие (казахский, русский, английский, язык Брайля). Задания выстроены с учетом регионального компонента и соответствуют требованиям времени. Материал актуален, задания построены с учетом воспитательных целей урока, где формируется патриотическое и гражданское воспитание на основе Стратегического плана «Казахстан-2050», «Болашаққа бағдар: рухани жаңғыру» — «Взгляд в будущее: модернизация общественного сознания» и других стратегических планов государства.

Дизайн-проекты сборника компетентностных задач по программе “Adobe Illustrator”. составлены с учетом международных требований спецификации стандартов WorldSkills (WSSS) и WorldSkills Kazakhstan по компетенции 40 Графический дизайн: модуль А Фирменный стиль, модуль В Многостраничный дизайн, модуль С Информационный дизайн, модуль D Упаковка. Сборник направлен на формирование — дизайн-мышления, при разработке логотипа (книга с рекомендациями по использованию логотипа), гайдлайна (рекомендаций для формирования внешнего вида продукта, товара, компании) и брендбука (книги бренда).

Задачи, представленные на страницах сборника компетентностных задач по программам «Adobe InDesign», — своеобразная рефлексия опыта работы с программой Adobe InDesign на уроках теоретического и производственного обучения, подготовки к демонстрационному экзамену и профессиональным конкурсам, в том числе, чемпионату WorldSkills по компетенции 40 «Графический дизайн».

Особенностью содержания сборника является его междисциплинарный характер, что актуально при модульно-компетентностном подходе [4]. Сборник материалов имеет большое практическое значение и представляет несомненный интерес для широкого круга специалистов в области графического дизайна, работающими над актуальными проблемами развития и совершенствования направления допечатной подготовки изданий, определением целевых ориентиров развития графического дизайна, стратегии их достижения.

Концепция современного образования в Республике Казахстан рассчитана на приближение результатов профессионального образования к международным образовательным стандартам в сфере профессиональной подготовки, что определяет необходимость развивать систему мониторинга и экспертизы качества обучения, совершенствуя имеющийся опыт подобной деятельности [5]. С этой целью в Республике Казахстан были введены новые профессиональные стандарты. В стандарте заложены определенные изменения в педагогической деятельности, что закладывает формирование

новых профессиональных компетенций и совершенствование уже имеющихся. Очень серьезной является для образовательных организаций процедура разработки и введения в практику деятельности критериев оценки профессионального уровня как педагогов, так и обучающихся [6].

Учитывая, что пока критериальный аппарат до конца не разработан на уровне законодательных органов, мною разработана система целей и критериев для оценки качества выполненных работ студентов по специальности 02110400 «Издательское дело», с учетом международных требований спецификации стандартов WorldSkills (WSSS) по компетенции 40 «Графический дизайн», что отражается в чек листах.

По мнению Блума, задача педагога — сделать так, чтобы обучающиеся достигали высоких уровней мышления [7]. Система целей (предложенная Блумом и используемая в сборнике компетентностных задач по программам «Adobe InDesign») строится от простого к сложному: знание, понимание, применение, анализ, синтез, оценка. Знание и понимание относятся к самому низкому уровню мышления и развития, анализ и применение — к среднему, синтез и оценка — высокий уровень мышления.

1. Знание

Первый уровень начинается с запоминания и воспроизведения полученной информации. Студент узнает основные термины, конкретные факты, правила и может их повторить. На первом уровне формируется общее представление о предмете.

Чтобы поставить цель, используйте глаголы действия: определить, назвать, запомнить, расположить, перечислить, выучить, найти, указать, записать, выбрать.

Примеры заданий для первого уровня целей: перечислите виды полиграфической продукции; дайте определение лендинга.

2. Понимание

На втором этапе происходит понимание и осознание. Главный показатель освоения этого этапа — это умение изложить материал своими словами. Студент знает и понимает правила и принципы, может объяснить факты и явления и проинтерпретировать графики и диаграммы.

Глаголы действия: определить, объяснить, охарактеризовать, интерпретировать, сравнить, суммировать, соотносить, извлечь, привести пример, перефразировать.

Примеры заданий: приведите примеры цветowych моделей; охарактеризуйте типографские метки при печати полиграфической продукции.

3. Применение

Цель третьего этапа — научиться использовать полученные знания в конкретных ситуациях. Студент решает практические задачи с помощью новых правил, формул и законов.

Глаголы действия: решить, распределить, показать, объяснить, применить, вычислить, исследовать, провести эксперимент, найти, выбрать.

Примеры заданий: Разработайте макет дизайн-проекта квиз лендинга для компании «DEZSERVICE». Выберите информацию для лендинга. Используйте элементы типовой схемы расположения информационных блоков на лендинге

4. Анализ

На четвертом уровне цель студента — понимать структуру материала и уметь разделить его на связанные части. Студент видит принцип построения данных и может найти логические ошибки.

Глаголы действия: анализировать, выделить, построить, выяснить, объяснить, упорядочить, придумать, выстроить, противопоставить, разделить, сделать вывод.

Примеры заданий: Сравните свой дизайн проект с проектами других студентов. Сопоставьте сильные и слабые стороны своего проекта. Проанализируйте этапы работы над проектом. Определите критерии оценивания

5. Синтез

Достигнув пятого уровня, студент умеет обобщать и комбинировать свои знания. Он использует знания, чтобы создать новую конструкцию, например, способ классификации или план решения проблемы.

Глаголы действия: составить, разработать, группировать, комбинировать, установить, спланировать, обобщить, проверить, предложить, сформулировать.

Примеры заданий: разработайте дизайн-проект статейного лендинга (Article Landing Page) для компании “KONTIO”.

6. Оценка

На самом высоком уровне студент оценивает утверждения с помощью критериев, которые может сформулировать сам или с помощью педагога. Главная цель — оценить логику построения материала, проверить точность выводов и аргументировать свою точку зрения.

Глаголы действия: оценивать, аргументировать, защитить, изложить, измерить, обсудить, проверить, обосновать, подтвердить, прогнозировать.

Примеры заданий: Оцените результаты критериального оценивания проекта. Защитите свой проект. Обсудите допущенные ошибки. Дайте свою оценку работы согласно критериям оценивания по стандартам WorldSkills.

Оценивание по стандартам WorldSkills включает в себя два основных метода - измерительный и судейский.

Измерительное используется для оценки точности и других характеристик, которые можно измерить объективно. Он используется там, где следует избегать двусмысленности. Судейское используется для оценки качества исполнения, относительно которого могут быть небольшие расхождения во взглядах при применении внешних эталонов. Оценка является широким термином и включает в себя перечень критериев, по которым она проводится. Критерий - это более узкий термин, относящийся к назначению шкал или чисел. Оценки – это общий термин для измерения результатов, они фактически содержат баллы, которые преобразуются в оценки [8].

Сборники компетентностных задач по специальности 02110400 «Издательское дело», это учебно-методический материал, который представляет собой сочетание разноуровневых заданий: от заданий, требующих простого воспроизводства знаний до заданий, ориентированных на допечатную подготовку изданий, когда студент должен самостоятельно создать макет и оригинал-макет печатного или информационного издания, предложить заказчику несколько дизайн-проектов, определить свою точку зрения и ее аргументировать. Использование студентами нестандартных решений, дадут возможность организовывать дискуссии по обсуждению дизайн-проектов, слабых и сильных сторонах проектов, ответить на профессиональные вопросы, и оценить проекты. Реализация такого подхода к созданию учебников нового поколения, позволит добиться успеха в деле формирования у студентов дизайн-мышления и подготовки квалифицированных специалистов.

Список литературы:

1. Государственная программа развития образования и науки Республики Казахстан на 2020– 2025 годы

2. 4brain.ru/design

3. lala.lanbook.com/dizajn-myshlenie-v-obuchenii-interesy-uchenika-prezhde-vsego

4. Модульно-компетентностный подход и его реализация в профессиональном образовании: материалы межрегиональной научно-практической конференции (12 марта 2012 года) / Отв. ред. Н.В.Горшенина – Оренбург: ГБОУ СПО «ОГК», 2012 – 178 с.

5. Цейтлина Е.Ю. Многокритериальная оценка результатов учебной деятельности учащихся: методическое пособие для педагогов и администраторов школ.- СПб: ГОУ ДППО Центр повышения квалификации специалистов «Научно-методический центр» Адмиралтейского района Санкт-Петербурга, 2011.- 216 с. ISBN 5-89967-354-2

6. Абекова Ж.А., Оралбаев А.Б., Бердалиева М., Избасарова Ж.К. Технология критериального оценивания, методика ее применения в учебном процессе // Международный журнал экспериментального образования. – 2016. – № 2-2. – С. 215-218

7. teacher.yandex.ru/posts/stavim-tseli-v-obrazovanii-taksonomiya-bluma

8. Правила чемпионатов WorldSkills Kazakhstan

ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ВОЗМОЖНОСТЕЙ ОБНОВЛЕННОГО СОДЕРЖАНИЯ ПРОГРАММ ОБЩЕОБРАЗОВАТЕЛЬНЫХ ДИСЦИПЛИН НА ПРИМЕРЕ БИОЛОГИИ ДЛЯ ФОРМИРОВАНИЯ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ МОТИВАЦИИ СТУДЕНТОВ

Сиротенко Татьяна Федоровна

Преподаватель высшей категории, учитель биологии и химии
КГКП «Костанайский колледж автомобильного транспорта»

Аннотация: в статье представлен опыт работы по использованию обновленной программы общеобразовательной дисциплины «Биология» для подготовки конкурентоспособного специалиста технического профиля на основе формирования профессиональной мотивации у студентов колледжа. Приведены примеры тем, на которых автор демонстрирует нестандартный подход к их изучению.

Аңдатпа: мақалада колледж студенттерінің кәсіби уәждемесін қалыптастыру негізінде бәсекеге қабілетті техникалық бейінді маман даярлау үшін "Биология" Жалпы білім беру пәнінің жаңартылған бағдарламасын пайдалану бойынша жұмыс тәжірибесі ұсынылған. Автор оларды зерттеуге стандартты емес көзқарасты көрсететін тақырыптардың мысалдары келтірілген.

Ключевые слова Обновленное содержание, мотивация, результат обучения, цель обучения, технико-технологическое направление, междисциплинарная интеграция.

...Чтобы не формально усвоить материал, нужно не «отбыть» учение, а прожить его нужно, чтобы обучение вошло в жизнь, чтобы оно имело жизненный смысл для учащегося.

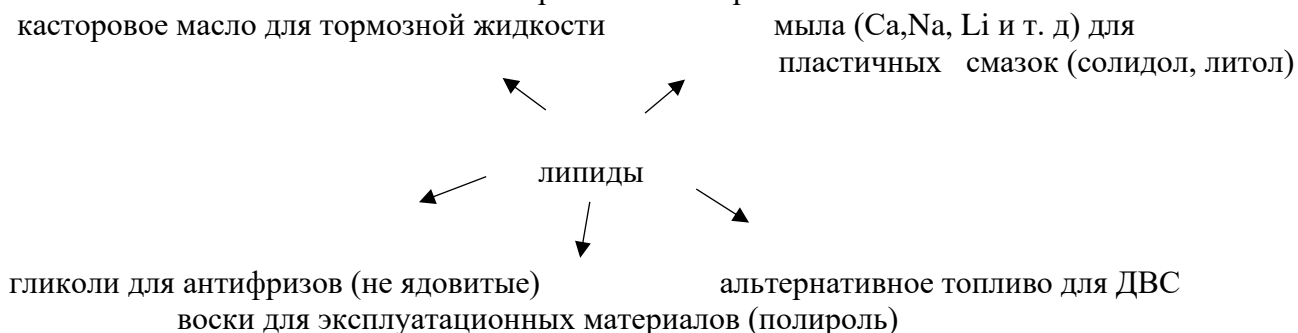
А.Н. Леонтьев, педагог, основатель теории деятельности.

В нашем быстро меняющемся мире перед нами-педагогами стоит очень важная задача: подготовить будущих специалистов. Современный специалист — это думающий, творческий, обладающий способностью справляться с огромным количеством информации, умеющий ее анализировать, находить главное. Как нам помочь студенту стать таким? Как использовать возможности обновленного содержания образования? Ведь мы все знаем, что с одной стороны программы общеобразовательных дисциплин (естественно-математического направления сейчас, а со следующего учебного года это технико-технологического направления) предполагают изучение тем, буквально с академическими знаниями, перенасыщенных научной информацией, терминологией, с огромным количеством фактов, дат, описанием научных экспериментов и буквально цитированием научных статей. При этом мы должны показать студенту, что это ему необходимо знать, и главное создать условия для овладения этими знаниями. Ведь мы не можем менять цели обучения, определенные в программе [1, прил.52]. Здесь указано, что «Цель обучения дисциплины "Биология" является развитие современных биологических знаний и умений у обучающихся; понимание сущности, развития и проявления жизни на разных уровнях ее организации; подготовка всесторонне развитой личности, которая понимает значение жизни как наивысшей ценности». Вот, например, в разделе «Прикладные и интегрированные науки» в теме «Биомедицина и биоинформатика» результат обучения определен как «Понимать интеграцию биологии, физики, механики и информатики», а критерии оценивания предлагаются такие как: 1) Раскрывает применение

биомеханики в робототехнике;2)объясняет механизм работы сердца с использованием электрокардиограммы;3) объясняет воздействие электромагнитных и звуковых волн на организм человека; значение эпигенетики в изучении механизмов регуляции генов, не затрагивающими последовательность генов [1, прил.52].Даже на первый взгляд понятно, что реализовать на занятии это не просто проблематично, а с учетом того, что наши студенты далеко не все мотивированы на обучение, крайне сложно. Поэтому в нашем колледже мы пытаемся решить эти проблемы за счет формирования профессиональной мотивации, в том числе и на биологии, что стимулирует процесс познания обучающихся, способствует формированию не только предметных компетенций, но и компетенций в сфере профессиональной деятельности. Думаю, что мотивировать можно, да и нужно, показав единство живой природы и техники. А главное, по моему мнению, если студент будет понимать, что невозможно было бы создать многие технические конструкции, механизмы и машины, без учета биологических знаний, то и мотивация появится обязательно. Ведь именно мотивы являются движущими силами процесса обучения и усвоения материала.

Приведу примеры того, в каких темах я использую такие возможности. Перечень тем в новой программе для технико-технологического направления, в которых можно использовать межпредметную связь со специальными дисциплинами, был разработан с моим участием, по этому поводу есть приказ Министерства просвещения РК[3]. В теме «Структурные компоненты липидов. Свойства и функции жиров» предлагаю студентам нестандартно подойти к вопросу о применении жиров и предложить их использование в автомобильной отрасли. Ответом послужил необычный кластер, составленный студентами:

Применение жиров.

На этом же занятии делаем задание на развитие ЕНГ. Вот пример такого задания, мною разработанного.

Задание на функциональную грамотность

Тема 1.1.4 Структурные компоненты липидов. Использование жиров в технике.

РО: описывать функции жиров;

КО: объясняет применение жиров в технике

УМН: применение

Развитие компетенций ЕНГ: интерпретировать информацию

Масло для жарки продуктов быстрого приготовления

Использовать для процесса жарки продуктов можно растительное масло, жиры. Это называют фритюром. Само слово «фритюр» означает процесс жарения продуктов в масле. Во фритюре готовят изделия из теста, мяса, рыбы, овощей, картофеля. Это любимые многими чипсы, картофель-фри, нагетсы. Фритюрница выглядит, как глубокий чан. Внутри ее имеется сетка, чтобы в этой сетке погружать продукты в емкость. Жарка блюд во фритюре считается быстрой кухней. Для этого используют большой объем масла. Продукты, которые готовят таким путем, должны плавать в большом количестве масла, тогда они равномерно прожариваются и пропекаются. Так можно готовить блюда в одном и том же масле многократно. Закономерно встает вопрос об утилизации использованного масла, а так как приготовленная таким образом еда очень популярна, то объемы масла довольно значительны.

Рисунок 1

Вопрос: Как можно использовать масло, которое предназначено для утилизации, в технике?

- A. _____
 B. _____
 C. _____

Дескрипторы:

1. Называет области применения (не менее трех) отработанного растительного масла в технике
2. Устанавливает связь между свойствами жиров и их применением.

Студент с ИОП выполняет задание, используя дополнительно рисунки 2 и 3.

Рисунок 2.

Рисунок 3.

Занятие с таким содержанием меняет отношение студентов к сложной теме и мотивирует их на ее изучение. Кроме того, здесь можно увидеть и дифференцированный подход, и творчество, и креативность мышления студентов. По данной теме мной проведено открытое занятие для преподавателей колледжа, на нем присутствовали преподаватели специальных дисциплин и они отметили направленность деятельности студентов на будущую профессию.

Существуют классификация учебной мотивации студентов: познавательные мотивы; социальные мотивы; прагматические мотивы; профессионально-ценностные мотивы; эстетические мотивы; статусно-позиционные мотивы; коммуникативные мотивы; традиционно-исторические мотивы; учебно-познавательные мотивы; мотивы социального и личного престижа; неосознанные мотивы. [3, с.266] Эти мотивы могут сливаться, образуя общую мотивацию для обучения. Я приведу пример занятия, когда эти мотивы образовали именно общую мотивацию. Занятие было проведено интегрированного типа: интегрировались дисциплины «физика», «химия» и «биология». Тема его «Двигатели внутреннего сгорания, как один из видов тепловых двигателей». Кажется бы, ну какая тут связь с биологией? А она есть и очень нестандартная. Здесь была рассмотрена тема «Строение поперечно-полосатой мышечной ткани. Структура миофибрилла (саркомеры, актин, миозин и другие). Механизм сокращения» в связи с физическими законами, лежащими в основе работы и устройства двигателя внутреннего сгорания. Будущие техники-механики, работая в парах и группах, выяснили, что процесс, при котором химическая энергия, заключенная в пище, превращается в теплоту или затрачивается на работу мышц, в сущности то же, что и горение значит, человек - и есть тепловая машина, такая как и ДВС. Устройство скелетных мышц (саркомера, миофибриллы) (рис.4) похоже на цилиндр (рис.5) в ДВС.

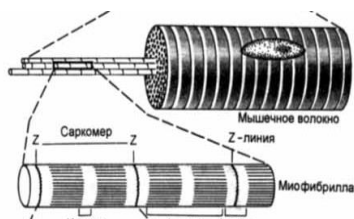

Рисунок 4.

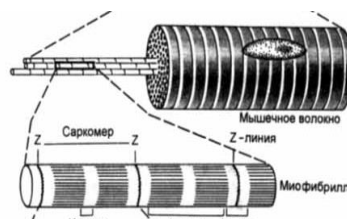

Рисунок 5.

Если двигатель-это сердце автомобиля, то мышцы, это генератор движений человека. Далее привожу презентацию, видеоматериал об устройстве и работе мышц, студентов привлекаю к поиску информации, применяю взаимобучение. Здесь же рассматриваем вопрос химического состава сплавов, применяемых в конструкции двигателя(чугун, стали).А альтернативно рассматриваем применение сплавов при конструировании современных протезов, в том числе и новых конструкционных материалов, заменяющих утраченные конечности у человека при травмах, позволяющих ему двигаться самостоятельно и выполнять различные действия, перемещать тяжести. В таком изложении материал уже не кажется сухим и сложным, а главное у студентов-техников создается стойкая ассоциация о единстве органического мира и техники, а мотивация обучения возрастает многократно, что видно при оценивании студентов.

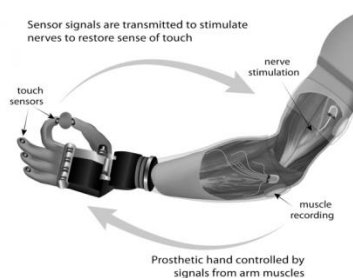

Рисунок 6.

Рисунок 7.

Большим потенциалом нестандартного подхода и мотивации обладает Тема 3.2.1. «Глобальное потепление: причины, последствия, пути решения», где результатом обучения обозначено, что обучающийся должен «анализировать влияние человека на окружающую среду». С точки зрения понимания глобализации в современном мире, тема выглядит довольно расплывчато, обычно студенты говорят, что это где-то далеко, мы не индустриальная зона, такие проблемы нас не касаются... Однако, работая над ней, можно убедить их в обратном. Для этих целей необходимы не только данные мировой статистики, наши показатели по вредным выбросам в Казахстане [4, стр.163], но и данные по работе автомобильной отрасли в нашем городе. Ключевым объектом отрасли в городе является автопроизводство «Allur», наши студенты там проходят практику, это наш социальный партнер. Вот мы в теме говорим о парниковом эффекте на планете: «В настоящее время в атмосфере происходит накопление диоксида углерода CO₂-парникового газа, задерживающего до 20% теплового излучения земной поверхности. На сегодняшний день в мире зарегистрировано более 600 млн. автомобилей с бензиновыми или дизельными двигателями. При этом в атмосферу поступает огромное количество одного из основных парниковых газов: углекислого газа». Уместно добавляю, что в 2023 году на предприятии автопрома «Allur» в Костанайе произвели 90000 автомобилей (на 20000 больше, чем в 2022г.).

Рисунок 8.

Рисунок 9.

В 2024 году планируют увеличить производство до 110000. Это составляет 63% всего рынка Республики Казахстан. Так вот давайте посчитаем, а сколько выбрасывать будут эти автомобили отработанных газов, если один автомобиль ежегодно поглощает из атмосферы в

среднем более 4 т кислорода, выбрасывая при этом с отработанными газами 800 кг угарного газа, 40 кг оксидов азота и почти 200 кг различных углеводов? Кроме того, предлагаю на занятии использовать данные метеонаблюдений по нашей области (рис.8). где четко видно, что имеется тенденция к потеплению климата в регионе, о чем свидетельствует пунктирная линия, упрямо ползущая вверх. В нижней части графика показаны так называемые полосы потепления. Каждая цветная полоса представляет собой среднюю температуру за год: синяя - более холодные годы, красная - более теплые [5].

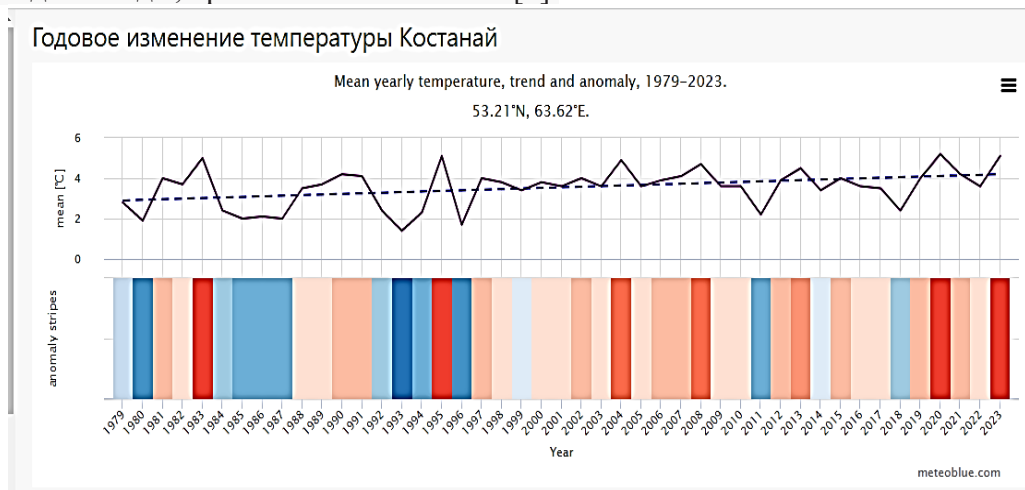

Рисунок 10.

Такие факты позволят глобальную тему сделать привязанной к местным факторам и задуматься об альтернативных видах топлива, т.е. переходе на зеленую экономику. А это изучается уже в теме 3.2.3. «Внедрение зеленых технологии в Казахстане. Утилизация и переработка отходов». И так как, в данной теме один из критериев обучения указан как студент «приводит примеры путей решения экологических проблем Казахстана», то ссылка на информацию о том, что на заводе «Allur» произвели первые в РК электромобили бренда JAC классов седан, SUV и коммерческий транспорт, позволит увидеть государственный подход в решении проблемы глобального потепления. Данный пример изложения темы есть пример сочетания различных мотивов: социальных; профессионально-ценностных; статусно-позиционных учебно-познавательных.

На практике в большей степени происходит спонтанная, нецеленаправленная интеграция знаний. Наша задача сделать ее целенаправленной. Одним из организационно-методических средств повышения качества подготовки специалиста можно назвать междисциплинарную мотивацию к обучению, которая может принимать два значения: во-первых, это создание у обучающегося целостного представления об окружающем мире (здесь мотивацию и интеграцию можно рассматривать как единую цель обучения); во-вторых, это нахождение общей платформы сближения предметных знаний (здесь межпредметная интеграция - средство обучения).[6] Дисциплина «биология» в данном случае должна сыграть значительную роль вместе с другими общеобразовательными дисциплинами. Именно такой подход к профессиональной подготовке технических специалистов в современных условиях является одним из важнейших средств повышения качества профессионального образования.

Список литературы:

1. Типовая учебная программа технического и профессионального образования по дисциплине "Биология". <https://adilet.zan.kz/rus/docs/V2300031666>
2. Национальная академия образования им. Алтынсарина, пр. №01-1/127 от 26.02.23
3. Асеев В.Г. Мотивация поведения и формирования личности / В.Г. Авсеев.– М.: Академия, 2013.– 266с.
4. Учебник «Биология», часть2, 11кл., Алматы «Мектеп»
5. <https://www.meteoblue.com/ru/climate-chang>

ПОСТРОЕНИЕ ТРАЕКТОРИИ: ОТ ПРОСТОГО СТУДЕНТА ТЕХНИЧЕСКОГО КОЛЛЕДЖА К ВЫСОКОКЛАССНОМУ СПЕЦИАЛИСТУ

Щербакова Ирина Альбертовна
заместитель директора по УР,
КГКП «Костанайский политехнический высший колледж»

Аннотация: сегодня одной из важных задач учебных учреждений является повышение качества обучения студентов колледжей, их подготовка к выходу на рынок труда как высококвалифицированных специалистов, востребованных и мобильных на своем рабочем месте. В статье рассматривается проблема построения индивидуальной траектории обучения посредством организации педагогического сопровождения студентов. Автором раскрываются особенности ее построения, как со стороны преподавателей, так и со стороны студентов. Ведь в основе любой деятельности лежит их взаимодействие субъектов и, конечно, лучше, когда это взаимодействие эффективное. Продуктивное взаимодействие помогает субъектам мотивировать друг друга, совместный анализ результатов позволяет с разных сторон взглянуть на достижение поставленных целей, выявление трудностей дает возможность осознанно избежать их или найти пути выхода.

Андатпа: Білім беру мекемелерінің басты міндеті колледжді бітіргеннен кейін еңбек нарығында сұранысқа ие жоғары білікті мамандар болатын техникалық мамандықтардың студенттерін оқыту сапасы болып табылады. Мақалада колледж студенттерін білім беру процесінде педагогикалық қолдауды ұйымдастыру мәселесі қарастырылады. Автор оны жүзеге асырудың ерекшеліктерін ашады. Педагогикалық сүйемелдеу білім беру процесі субъектілерінің өзара әрекеттесуіне негізделген. Басты назар студенттердің "жұмсақ" және "қатты" дағдыларын дамытуға, әр студенттің оқу іс-әрекетіне қосылуын қамтамасыз ететін қажетті жағдайларды жасауға бағытталған жұмысты жоспарлы түрде құруға аударылады.

Abstract: The main task of educational institutions is the quality of training for students of technical specialties, who, upon graduation from college, will be highly qualified specialists in demand in the labor market. The article is discussed the problem of organizing pedagogical support for college students in the educational process. The author reveals the features of its implementation. The basis of pedagogical support is the interaction of subjects of the educational process. The main attention is paid to the development of "soft" and "hard" skills in students, the systematic construction of work aimed at creating the necessary conditions to ensure the inclusion of each student in educational activities.

Ключевые слова: педагогическое сопровождение, взаимодействие, индивидуальная траектория, повышение качества, мотивация.

На сегодняшний день перед учебными заведениями технического и профессионального, послесреднего образования выдвинута главная цель – качественная подготовка специалистов для рынка труда. При этом многообразии преобразований, происходящих в системе ТИППО зашкаливает, это введение кредитной технологии, балльно-рейтинговое оценивание, дуальное обучение, целевой госзаказ, двух и даже трехуровневая подготовка, включающая овладение студентами смежными квалификациями для расширения спектра их профессиональных умений в рамках основной квалификации, привлечение специалистов с производства для преемственности между обучением в колледже, и используемыми технологиями на производстве. Для обеспечения качества учебно-планирующей документации нормативно закрепили ее размещение в Реестре образовательных программ. Все перечисленные новшества вводятся с одной единственной целью повышения качества подготовки студентов.

Однако учебные заведения систематически испытывают трудности в работе, так как не всегда вовремя вводится в действие нормативная база, в результате «сани обгоняют лошадь», либо слишком часто меняется нормативно-правовая основа, что также осложняет работу педагогических коллективов.

Решением проблемы обеспечения качества подготовки специалистов для рынка труда предлагается организация педагогического сопровождения студентов, в рамках которого осуществляется разработка индивидуальной траектории обучения студентов.

Реализация педагогического сопровождения студентов в образовательном процессе актуальная и важная тема для всех участников образовательного процесса, так как позволяет создавать более эффективные, инклюзивные и адаптированные образовательные среды для каждого обучающегося. Одним из требований, предъявляемых сегодня к образованию, является обеспечение индивидуализации обучения, учитывая способности, разнообразные потребности и особенности каждого студента. Педагогическое сопровождение играет ключевую роль в создании условий для индивидуализации учебных планов и оказания необходимого уровня поддержки обучающемуся. Не менее важно еще одно приоритетное направление современного образования – активизация деятельности всех студентов в учебную деятельность, включая обучающихся со сниженной мотивацией, имеющих низкий уровень сформированности общеучебных умений и навыков, а также тех, у кого не сформировано умение к самостоятельной деятельности.

В основе педагогического сопровождения лежит взаимодействие преподавателя и студента. Соответственно необходима целенаправленная подготовка преподавателей к данному процессу. Это поможет им лучше понимать и реагировать на потребности своих студентов, что, в конечном счете, приведет к повышению качества образования.

Педагогическое сопровождение рассматривается учеными-педагогами с разных позиций. Так, по мнению З.Р. Максимовой, педагогическое сопровождение – это особая сфера деятельности педагога, основанная на продуктивном взаимодействии со студентами [1]; по А. Л. Уманскому, педагогическое сопровождение – это процесс взаимодействия педагога и учащихся с целью оказания последним необходимой помощи для успешного развития и реализации их потенциала [2]; согласно позиции М. В. Шакуровой, – это солидаристическое, двустороннее педагогическое взаимодействие [3]; по утверждению И.Э. Куликовской, – системный инструментальный педагогической деятельности [4]; с точки зрения П. А. Элькановой, – пролонгированная педагогическая поддержка [5]. Несмотря на разницу в толкованиях, для нашего исследования важно, что все авторы сходятся во мнении, что педагогическое сопровождение предполагает взаимодействие педагога и обучающихся с целью оказания им необходимой своевременной помощи при затруднениях, возникающих в процессе обучения.

Анализ многообразия существующих определений понятие «педагогическое сопровождение», позволяет выделить их общие черты: педагогическое сопровождение нацелено на оказание сопровождаемому содействия в развитии умения выявлять и устранять проблемные ситуации, «тормозящие» достижение планируемых результатов и предполагает продуктивное взаимодействие сопровождающего и сопровождаемого, которое требует развития коммуникативных способностей взаимодействующих, которые, представляют собой индивидуально-психологические особенности личности, обеспечивающие эффективность взаимодействия субъектов коммуникации и адекватное восприятие друг друга или в процессе выполнения совместной деятельности, или в общении, из этого следует, что коммуникативная связь между педагогом и студентом в процессе педагогического сопровождения нацеливает их на объединение стремлений и усилий для достижения главной цели – повышения уровня профессиональной подготовки студентов колледжа и обучения в целом.

Исходя из вышесказанного, следует, что педагогическое сопровождение студентов колледжа следует рассматривать, как динамично развивающийся процесс взаимодействия педагога и студента, направленный на осознанное разрешение студентом возникающих затруднений, решение профессиональных задач в русле индивидуальной траектории при

регулярном оказании педагогом дозированной помощи и обеспечивающий поэтапный переход обучающихся на более высокий уровень в ходе обучения [6].

Основной целью педагогического сопровождения является обеспечение успешности каждого студента в образовательном процессе. Это включает в себя создание условий для развития академических и профессиональных навыков студентов, а также поддержку в преодолении трудностей на пути к достижению образовательных целей. Именно на это направлена деятельность преподавателей.

С целью отслеживания эффективности педагогического сопровождения в колледже было проведено исследование, в котором приняли участие 428 студентов разных курсов и 82 преподавателя колледжа.

Для достижения данной цели необходимо решение ряда задач:

1. Осуществлять мотивационное сопровождение.

Данное сопровождение реализуется при оказании помощи студентам в поиске внутренней мотивации и интереса к учебе, разработке мероприятий, которые помогут им понять, какое значение имеет получение образования для будущей карьеры и личного развития. Проведенное исследование наглядно доказывает, что повышение значимости выбранной профессии прослеживается у студентов с каждым курсом: 1 курс – 48,2% респондентов отметили, что осознанно пришли получать профессию в колледж; 2 курс – 51,4%, на 3 курсе – 68,8%, на 4 курсе – 88,2% от общего числа респондентов отметили стремление к овладению профессией и построение в дальнейшем карьеры по выбранной квалификации.

Следует отметить, что видимые успехи студентов и системная обратная связь оказывает положительное действие на мотивацию на преподавателей. При проведении исследования 92% педагогов отметили, что успехи студентов мотивируют их к деятельности, воодушевляют к поиску интересных форм работы.

2. Развивать навыки самоорганизации.

Следует обучать студентов методам планирования, управления временем, организации учебного процесса и анализа учебного материала.

Ценностью индивидуальной траектории обучения студента является формирование таких умений, как осознанная самооценка осуществляемой деятельности, повышение мотивации к овладению профессионально значимыми умениями и навыками, наличие ценностных ориентаций, развитие творческой индивидуальности каждого студента. Таким образом, обеспечение индивидуальной зоны развития студента, основанной на персонализации пути реализации личностного потенциала каждого студента в процессе овладения профессией. Личностный потенциал студента следует рассматривать, как совокупность его способностей, таких как способность к самоорганизации в процессе выполнения деятельности, познавательная и коммуникативные способности, а также другие способности необходимые в процессе обучения.

Сам процесс выявления и развития данных способностей следует строить от простого к сложному при продвижении студента по индивидуальной траектории. Для этого в качестве ориентиров, для ведения деятельности по осуществлению профессиональной подготовки, необходимо выделить личностные способности студентов, которые будут являться основой в определении путей повышения результативности данной подготовки через повышение индивидуального уровня сформированности профессионально значимых знаний, умений и навыков.

Осмыслению самим студентом степени выполнения поставленных целей и задач в процессе продвижения по индивидуальной траектории профессиональной подготовки призваны помочь как самоконтроль и самооценка, так и взаимоконтроль и взаимооценка, в зависимости от формы организации деятельности студентов, позволяющие им вести учет собственных достижений.

Отвечая на вопросы анкеты, 68,4% студентов 1 курса отметили, что с трудом планируют время, из них 12,6% указали причину: полагаюсь на родителей и 40,2% отметили,

что не задумывались над этим; студенты более старших курсов отметили, что 2 курс – 62,4% стараются планировать собственное время; 3 курс – 88,8% не только планируют собственное время, но и планомерно достигают поставленные цели; 4 курс – 94,6% отметили, что планируют время ежедневно, так как вовлечены на практике в трудовую деятельность на производстве, осознают важность обучения для получения диплома.

При этом не менее важен тайм-менеджмент и для преподавателей. Поэтому с педагогами системно проводятся семинары, планируется посещение курсов повышения квалификации, организуются заседания кафедр с целью обмена опытом работы. После прохождения курсов повышения квалификации 78,4% преподавателей отметили, что по-иному стали планировать время и относиться к выполнению поручений.

3. Индивидуализировать процесс оценки уровня знаний и умений каждого студента, а также достижения поставленных им целей.

Именно в процессе построения индивидуальной траектории профессиональной подготовки, появляется возможность систематизировать оценивание индивидуальных достижений сопровождаемого в процессе его профессионального роста с учетом его способностей и склонностей, уровня сформированности требуемых умений и навыков.

Крайне важно, ведение учета личностных достижений студента в процессе осуществления профессиональной подготовки. Для этого преподавателю необходимо системно отслеживать динамику сформированности субъектного опыта студентов, направляя учебно-профессиональную деятельность на качественное преобразование основ приобретаемого и уже имеющегося опыта.

Решение данной задачи возможно посредством разработки персонализированных учебных планов, учитывающих уровень подготовки, способности и потребности студента. Кроме того, студентам предоставляются чек-листы с предоставлением возможности к самооцениванию. Озвучивание критериев оценки, дескрипторов к каждому заданию позволяет сделать оценивание более открытым и прозрачным. 86,8% опрошенных студентов отметили, что оценивание в колледже осуществляется открыто и понятно.

Однако, очень часто первокурсники пытаются зависить себе оценивание, что конечно же обоснованно корректируется педагогом в соответствии с критериями и дескрипторами.

Именно индивидуальные достижения студента и реализация потенциальных возможностей будущего специалиста должны служить ориентиром при организации деятельности в процессе обучения. Поэтому особая роль при продвижении обучающегося по индивидуальной траектории принадлежит преподавателю, осуществляющему педагогическое сопровождение процесса повышения качества профессиональной подготовки студента. Важным здесь является то, что преподавателю необходимо сохранить логику предмета, его структуру и содержание, за счет фиксированного объема фундаментальных образовательных критериев, которые совместно с индивидуальной траекторией профессиональной подготовки обеспечат студенту не только нормативное достижение уровня обучения, необходимого для качественного овладения выбранной профессией, но и более высокий уровень подготовки.

Индивидуализация оценивания на первых порах вызывала трудность у 94,6% опрошенных преподавателей. Однако, овладев особенностями балльно-рейтингового оценивания 92,2% педагогов отметили, что появилась возможность более точно проводить оценивание студентов, так как 100 балльное оценивание дает хороший разбег при подведении итогов урока.

4. Создать поддерживающую образовательную среду.

Необходимо организовывать деятельность, способствующую развитию у студентов толерантности, взаимоподдержки и сотрудничества. То есть предоставление каждому студенту возможности выстраивать собственную траекторию в процессе расширения индивидуальной зоны профессионального развития, позволяющей студенту на каждом этапе, опираясь на индивидуальные качества, склонности и способности, выходить на более высокий уровень профессиональной подготовки. Это подразумевает не только отбор индивидуального

содержания профессиональной подготовки, но и возможность выбора студентом оптимальных темпа и ритма, собственного стиля обучения, оценки результатов.

Для решения данной задачи педагогами колледжа используются следующие формы работы:

- осуществляют обучение студентов техническим навыкам в рамках теоретических и лабораторно-практических занятий, где обучающиеся получают требуемый уровень знаний и непосредственный опыт.

- организуют все виды практик для студентов, поэтапно формируя квалифицированных, мобильных, адаптированных к требованиям производства, востребованных специалистов.

- организуют учебную деятельность с применением современного оборудования и инструментов, которые используются в реальных условиях производства, это позволяет развивать у студентов технические навыки.

- поддерживают и мотивируют студентов к участию в олимпиадах, профессиональных конкурсах Worldskills, к разработке научных работ (проектов), которые подтверждают уровень профессиональной подготовки студентов.

- поощряют студентов к участию в проектах, которые интересны им самим, самостоятельному изучению дополнительного материала, самоорганизации и самореализации в профессиональной сфере.

- **вовлекают студентов в проектную работу, которая направлена на развитие сотрудничества студентов в группах, умения принимать решения и совместно искать выходы из проблемных ситуаций, способствует развитию навыков коммуникации, лидерства и креативности;**

- **используют ролевые игры и квазипрофессиональную деятельность, что позволяет студентам практиковать навыки самостоятельного принятия решений, управления конфликтами в контролируемой среде;**

- организуют активные **дискуссии и дебаты** по актуальным темам, что позволяет студентам улучшить навыки аргументации, обсуждения и анализа информации;

- **проводят тренинги по коммуникации, направленные на формирование у студентов навыков** слушания, убеждения и эффективной коммуникации;

- **организуют профессиональные стажировки, что дает студентам возможность** получить опыт работы в своей профессиональной области позволяет студентам развивать навыки, необходимые для успешной карьеры, такие как решение проблем, адаптация к рабочей среде и управление временем;

- **реализуют спецкурсы по развитию** мягких навыков, таких как управление временем, лидерство, эффективная коммуникация;

- **оказывают психологическую поддержку, так как психологические консультации** и поддержка могут помочь студентам управлять стрессом и развивать эмоциональный интеллект;

- предоставляют студентам задания для самостоятельного выполнения, то есть домашние задания и минипроекты, которые требуют саморегуляции, самодисциплины и управления временем.

При опросе 92,2% студентов отметили, что учиться в колледже интересно. 96,4% студентов попробовали себя в роли исследователя, профессионала своего дела, волонтера, спортсмена и др.

100% педагогов отметили важность активной деятельности студентов в процессе обучения, что именно активность студентов влияет на качество их обучения. Трудности, с которыми преподаватели встречаются (множественный выбор ответов):

- занимает очень много времени – 98,8%;

- имеются студенты со сниженной мотивацией – 24,8%

- большая загруженность педагога – 46,8%;

- требует постоянного личностного и профессионального роста самого педагога – 12,6%.

Однако 100% преподавателей отметили, что рады успехам своих студентов.

Эти задачи педагогического сопровождения помогут студентам снизить мотивационные проблемы, развить навыки, необходимые для успешной учебы, и поднять уровень знаний, что в итоге поможет им достичь академического успеха.

Интеграция этих методов в учебный процесс помогает студентам не только усваивать академические знания, но и развивать навыки, которые будут полезны в их будущей карьере и в жизни.

Таким образом, построение индивидуальной траектории обучения – это совместные действия педагога и студента, направленные на развитие студентом умений необходимых для выполнения самостоятельной деятельности, постановку тактических и стратегических целей и соответствующих задач, выбор методов, форм, средств и содержания обучения, рефлексия, самооценку личностных достижений, инициативу и ответственность за принятие решений и решение поставленных задач.

Исходя из выше сказанного следует, что педагогическое сопровождение в колледже играет важную роль в развитии студентов, обеспечивает более полное и сбалансированное образование, которое не только дает студентам академические знания, но также формирует навыки, необходимые для успешной карьеры и межличностных отношений, а это, в свою очередь, подготавливает их к вызовам современного мира, где умение адаптироваться, взаимодействовать и учиться на протяжении всей жизни становятся все более важными.

Список литературы:

1. Максимова, З. Р. Педагогическое сопровождение профессионального самоопределения студентов средних специальных учебных заведений: на примере специальности «Графический дизайн»: дис. ... канд. пед. наук : 13.00.08 / З. Р. Максимова. – М., 2018. – 154 с.

2. Уманский, А. Л. Педагогическое сопровождение детского лидерства : дис. ... док. пед. наук: 13.00.01 / А. Л. Уманский. – Кострома, 2014. – 318 с.

3. Шакурова, М. В. Педагогическое сопровождение становления и развития социокультурной идентичности школьников : дис. ... док. пед. наук : 13.00.01 / М. В. Шакурова. – М., 2017. – 361 с.

4. Куликовская, И. Э. Эволюция мировидения детей дошкольного возраста и ее педагогическое сопровождение : дис. ... док. пед. наук : 13.00.07 / И. Э. Куликовская. – Ростов-на-Дону, 2002. – 450 с.

5. Эльканова, П. А. Педагогическое сопровождение социализации подростка: на примере Заполярья : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.01 / П. А. Элькановой. – М., 2020. – 184 с.

6. Щербакова, И.А. Педагогическое сопровождение как средство эффективной подготовки студентов / И. А. Щербакова, Н. Я. Сайгушев, О. А. Веденеева // Интернет-журнал «Мир науки». – 2018. – Т6. – № 6.

ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ КОЛЛЕДЖА С РАБОТОДАТЕЛЯМИ КАК УСЛОВИЕ КАЧЕСТВЕННОЙ ПОДГОТОВКИ ВЫПУСКНИКОВ

Бухарбаева Балзинеп Тайлановна

преподаватель специальных дисциплин

КГКП «Костанайский колледж автомобильного транспорта»

Аннотация: В статье рассмотрены результаты взаимовыгодного сотрудничества с социальным партнером и определены дальнейшие цели совместной работы по подготовке специалистов в сфере строительства автомобильных дорог.

Андатпа: Мақалада элеуметтік серіктеспен өзара тиімді ынтымақтастықтың нәтижелері талқыланып, жол құрылысы саласындағы мамандарды даярлау бойынша бірлескен жұмыстың алдағы мақсаттары айқындалады.

Abstract: The article discusses the results of mutually beneficial cooperation with a social partner and identifies further goals of joint work to train specialists in the field of highway construction.

Ключевые слова: социальное партнерство; формирование профессионально компетентной личности конкурентоспособного специалиста; взаимовыгодное сотрудничество колледжа и работодателя.

Социальное партнерство - это особый тип взаимодействия с субъектами рынка труда. Полноценное, качественное образование состоит из трех частей: знаний, умений и опыта. Знания и умения, приобретаемые на занятиях в аудиториях, лабораториях и мастерских ничего не значили бы сами по себе, не будь производственной и профессиональной практики, которые являются обязательным атрибутом обучения по любой специальности. Именно на предприятиях и в организациях города и области студенты Костанайского колледжа автомобильного транспорта приобретают тот самый опыт, который поможет им не растеряться в первый рабочий день после трудоустройства. Благодаря практике наши студенты могут получить возможность вплотную прикоснуться к будущей профессии. И такой шанс им предоставляют наши социальные партнеры. Социальное партнерство является основой качественной подготовки рабочих кадров.

Стратегическая цель организации системы социального партнерства – формирование профессионально компетентной, социально адаптированной личности конкурентоспособного специалиста. Основные направления сотрудничества:

- разработка дополнительных профессиональных компетенций выпускников в соответствии с профессиональными требованиями работодателя;
- совместная разработка основных учебных профессиональных программ;
- привлечение к процессу обучения специалистов, имеющих опыт профессиональной деятельности непосредственно на производстве;
- теоретическое и практическое обучение студентов с использованием технологической базы предприятия;
- контроль качества подготовки специалистов при проведении государственной итоговой аттестации обучающихся;
- стажировка педагогических кадров профессионального цикла на базе предприятия;
- укрепление и модернизация учебно-производственной базы образовательной организации, организация и создание благоприятных условий для прохождения обучающимися производственной практики на базе предприятия;
- взаимодействие по вопросам трудоустройства выпускников.

Цель любого колледжа - обеспечить качественной подготовкой специалистов, ориентированных на социально-экономические, научно-технические современные реалии рынка труда, специалистов способных на профессиональном уровне адаптироваться в организациях с их профессиональной деятельностью.

Колледж и работодатели звенья одной цепи – работодатели должны формулировать требования, как к количеству (целевой заказ) так и к качеству подготовки профессиональных кадров.

Сотрудничество колледжа с одним из предприятий – Филиал РГП «Национальный центр качества дорожных активов» по Костанайской области данная лаборатория находится в городе Тобыл. Филиал РГП «Национальный центр качества дорожных активов» – юридическое лицо, находящееся в ведении уполномоченного государственного органа по автомобильным дорогам, на которое возложены функции по проведению экспертизы качества работ и материалов, управлению дорожными активами, организации мобилизационной подготовки на автомобильных дорогах международного и республиканского значения, также

проведению ведомственной экспертизы технической документации на средний ремонт автомобильных дорог, внедрению новых технологий и сопровождению опытных участков.

Центр производит экспертизу согласно методам испытаний и измерений, регламентированных действующими нормативно-техническими документами с применением сертифицированных, поверенных и разрешенных к применению на территории Республики Казахстан приборов, средств измерений и оборудования.

Спецификой работы лаборатории является проверка качества материалов, применяемых при строительстве и ремонте автомобильных дорог в нашем регионе.

РГП Национальный центр качества является давним партнером, с которым мы поддерживаем тесный контакт в подготовке студентов по специальности «Строительство и эксплуатация автомобильных дорог и аэродромов». Центр оснащен всем необходимым для продуктивной деятельности оборудованием и специальной техникой, которая регулярно проходит аккредитацию и обновляется.

Руководитель предприятия Зинетов Рафис Радикович принимает активное участие в мероприятиях, проводимых в нашем колледже, является председателем государственной итоговой аттестации по специальности «Строительство и эксплуатация автомобильных дорог и аэродромов».

В ходе сотрудничества нами проводится совместная профориентационная работа в школах города Костанай, ориентированная на рекламу специальности в колледже автомобильного транспорта, а также получении высшего образования по данной специальности в городах Казахстана.

В рамках декады специальных дисциплин цикловой комиссии дорожно-строительных дисциплин специалисты лаборатории посещают открытые мероприятия семинары, круглые столы, выступают на диалоговых площадках, рассказывая о престиже и о приоритетах профессии; оказывают консультацию и помощь в проведении экскурсий, практических и лабораторных занятий, требующих работы на определенных установках и механизмах и другом оборудовании; в прохождении производственных практик студентов, ориентированных на организацию.

Преподаватели специальных дисциплин проходят стажировку на предприятии; практическую часть курсов повышения квалификации; предприятие так же оказывает большую помощь в трудоустройстве выпускников.

Сотрудничество между колледжем и партнерами – взаимовыгодное. Наши студенты на практике в лаборатории перенимают опыт у квалифицированных специалистов и успешно закрепляют полученные в колледже теоретические знания на практике.

У социальных партнеров возникает возможность присмотреться к практикантам, оценить уровень их знаний, способность к адаптации в коллективе, трудолюбие, и затем, по окончании обучения, пригласить их на работу. О выпускниках колледжа, работающих в данный момент в лаборатории и о студентах, проходящих практику – отзывы только положительные, как отметила заведующая лабораторией Якуба Наталья Владимировна – студенты и выпускники грамотные, имеют необходимую базу знаний, легко обучаемы, берутся за любую работу.

Работодатели и колледж должны быть заинтересованы в создании условий, которые объединят их усилия по формированию профессиональных компетенций студентов в соответствии с требованиями образовательной системы и требованиями рынка труда.

Дипломированный специалист, который проверен на практике – ценное приобретение для предприятия, даже если это – вчерашний выпускник колледжа.

Список литературы:

1. <https://applied-research.ru/ru/article/view?id=9245>
2. <https://adilet.zan.kz/rus/docs/K1500000414>
3. https://akvobr.ru/socialnoe_partnerstvo_faktor_stanovlenia.html

ON-LINE ТЕСТИРОВАНИЕ КАК ОДИН ИЗ МЕХАНИЗМОВ МОНИТОРИНГА ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫХ ДОСТИЖЕНИЙ ОБУЧАЮЩИХСЯ НА ПРИМЕРЕ СЕРВИСА ONLINE TEST PAD

Кравченко Татьяна Николаевна

преподаватель общеобразовательных дисциплин, магистр,
КГКП «Костанайский высший педагогический колледж»

Аннотация: в статье рассматриваются возможности использования онлайн тестов через применение сервиса Online Test Pad с целью оценки образовательных достижений обучающихся с трудностями обучения. Описывается опыт оказания педагогической поддержки студентам через составления тестовых заданий с использованием данной платформы как способа индивидуализировать процесс обучения.

Түйін: мақалада оқу қиындықтары бар білім алушылардың білім жетістіктерін бағалау мақсатында Online Test Pad сервисін қолдану арқылы онлайн тесттерді пайдалану мүмкіндіктері қарастырылады. Оқу процесін даралау тәсілі ретінде осы платформаны қолдана отырып тест тапсырмаларын құрастыру арқылы студенттерге педагогикалық қолдау көрсету тәжірибесі сипатталған.

Abstract: the article discusses the possibilities of using online tests through the use of the Online Test Pad service in order to assess the educational achievements of students with learning difficulties. The article describes the experience of providing pedagogical support to students through the preparation of test tasks using this platform as a way to individualize the learning process.

Ключевые слова: инклюзивное образование, тесты онлайн, оценка образовательных достижений, сервис Online test pad, инструменты оценивания, трудности в обучении

«Качество образования - одно важное условие становления успешной нации. Каждому обучающемуся должны быть созданы благоприятные условия для всестороннего обучения и развития», - отмечает президент Казахстана Касым-Жомарт Токаев [1]. Организация равных условий для получения образования реализуется на разных уровнях получения образования: дошкольном, школьном, профессиональном. Признание ценности различий всех обучающихся и их способности к обучению, которое ведётся способом, наиболее подходящим данному индивидууму это инклюзивное образование. Инклюзивное образование - обеспечение равного доступа к образованию для всех обучающихся с учетом разнообразия особых образовательных потребностей и индивидуальных возможностей. «Развитие системы инклюзивного образования – одно из приоритетных направлений государственной политики», - подчеркнул министр просвещения Гани Бейсембаев на встрече с представителями научного сообщества по вопросам специального и инклюзивного образования в январе 2024 года в городе Алматы. Понимая, важность развития этого направления, в декабре 2023 года в структуре министерства открылся Департамент специального и инклюзивного образования. Согласно Приказу Министра образования и науки Республики Казахстан от 12 января 2022 года № 4 «Об утверждении Правил оценки особых образовательных потребностей», в организациях образования должны быть созданы условия, включающие индивидуально-развивающие программы, методы обучения, технические, учебные и иные средства, среду жизнедеятельности, психолого-педагогическое сопровождение, медицинские, социальные и иные услуги, без которых невозможно качественное освоение образовательных программ [2].

Оценка образовательных потребностей осуществляется в зависимости от причин трудностей обучения. И здесь выделяют две группы обучающихся: первая группа включает детей с трудностями усвоения отдельных учебных навыков вследствие недостаточности психических функций (умственной работоспособности, восприятия, внимания, памяти), а также детей с ограниченными возможностями (нарушение слуха, зрения, интеллекта, речи, нарушения опорно-двигательного аппарата); вторая группа включает детей, не имеющих нарушений умственного и физического развития, при этом их особые образовательные

потребности обусловлены социально-психологическими факторами, препятствующими их включению в образовательный процесс (категории социально уязвимых слоев населения, беженцы, мигранты, дети с инвалидностью).

В своей педагогической практике, являясь преподавателем общеобразовательных дисциплин Костанайского высшего педагогического колледжа, я сталкиваюсь со студентами, которые имеют такие трудности обучения как недостаточность психических функций, проявляемая в низкой и неустойчивой работоспособности, низкой концентрации внимания, отвлекаемости, низкой скорости восприятия информации, а также трудностями в организации собственной деятельности. Моя задача здесь заключается в индивидуальном подходе в обучении без изменения учебной программы, который предполагает увеличение времени на выполнение работы, использование наглядных пособий при ответе, анализ ошибок, деление заданий на дозы, рациональной системе упражнений, использование карточек-консультаций, алгоритмов, комментирование и систематическое повторение, составление плана ответа. Таким обучающимся необходимы постоянная стимуляция, яркая мотивация, четкое отслеживание временного режима, проверка качества выполнения заданий, включение заданий на развитие.

Любое эффективное обучение должно опираться на хорошо сформированные умения и навыки самостоятельной работы. Самостоятельность в учении выступает в виде свойства личности, которое становится ведущим фактором достижения успехов в учебной и профессиональной деятельности. Педагогическая поддержка со стороны педагога направлена на развитие индивидуальности обучаемого, раскрытие его умений и способностей в процессе педагогического взаимодействия – создание творческой образовательной среды и совместной деятельности педагога и студентов. Для того чтобы потенциал самостоятельной работы студентов максимально использовался для их развития необходимо: мотивационная сфера, познавательная деятельность и творческая деятельность.

И значительную помощь здесь оказывают тестовые технологии. Онлайн тестирование является органической частью современного образовательного процесса, важнейшим средством установления обратной связи, благодаря которому обучение превращается в дифференцированный, личностно-ориентированный процесс, обеспечивающий индивидуальный темп обучения, средством экспертизы качества образовательного процесса и его индивидуализации. Назначение тестов не столько контроль и оценка знаний, умений, сколько диагностика состояния и проблем, возникающих у студентов на каждом этапе изучения программного материала. Таким образом, создание интерактивных технологий в образовании не только повышает интеллектуальный потенциал студентов за счет самоорганизации, стремления к знаниям, умения взаимодействовать с компьютерной техникой и самостоятельно принимать решения, но и формирует компетентного специалиста с необходимой предметной ориентацией.

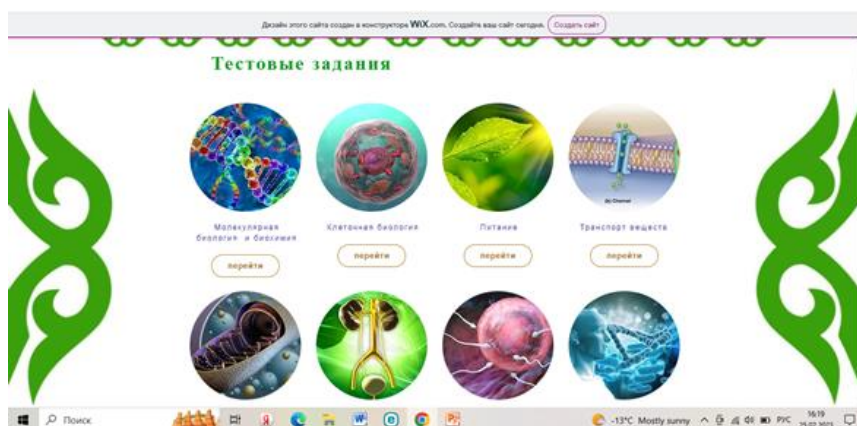
Электронный вариант учебника совместно с системой интерактивного тестирования имеют ряд преимуществ, которые делают их использование максимально востребованным, в частности: возможность заниматься в удобное для себя время, в удобном месте и темпе; возможность обращения к источникам учебной информации в режиме online; нерегламентированный отрезок времени для освоения темы. Интерактивные технологии дают возможность каждому студенту независимо от уровня подготовки активно участвовать в процессе образования, индивидуализировать свой процесс обучения, осуществлять самоконтроль. Быть не пассивным наблюдателем, а активно получать знания и оценивать свои возможности. Студенты начинают получать удовольствие от самого процесса учения, независимо от внешних мотивационных факторов.

При разработке тестов я руководствуюсь следующими принципами: задания должны соответствовать содержанию целей проверки, что позволяет оценить знания студентов, понимание ими темы, умение применять изученный материал, а также владеть такими механизмами как анализ и синтез, что позволяет в полной мере оценить уровень подготовки. Второй принцип - принцип полноты, проверка знаний, умений и навыков, обучающиеся

должны знать фундаментальные понятия, термины, правила, теории и их практическое применение, проверка умений контролирует владение полученными знаниями. Третий принцип - тестовые задания должны соответствовать научному развитию, при составлении заданий опираюсь на утвержденные учебники Министерством Просвещения РК. Считаю, что тесты выступают для студентов не только как применение существующих знаний, но и объектом познания, вопросы и задания тестов развивают мышление, побуждают к применению полученных знаний и умений на практике. При этом, выполнив тестовые задания, студент сразу может просмотреть ответы и проанализировать свои ошибки.

Существует большое разнообразие тестовых оболочек, но в моей работе я использую онлайн конструктор тестов Online Test Pad. Сервис имеет широкий функционал, понятный интерфейс. Осуществить контроль образовательных достижений с помощью сервиса Online Test Pad просто и удобно, это обосновано многообразием поддерживаемых типов вопросов, гибкой настройкой параметров теста, удобным инструментом статистики. Использование разных видов тестовых заданий дает большую объективность оценивания, повышает интерес обучающихся к тестам, развивает методологическую грамотность. Конструктор тестов предлагает 17 типов вопросов: одиночный выбор, множественный выбор, ввод числа, ввод текста, ответ в свободной форме, установление последовательности, установление соответствий, заполнение пропусков, интерактивный диктант, последовательное исключение, слайдер (ползунок), загрузка файла, информационный текст, слова из букв, фразы из слов, голосовой ответ, поиск в тексте.

Мной разработано 82 теста, которые сгруппированы по 15 разделам.

Тестовые задания размещены на образовательном сайте под названием «Тестовые задания для самостоятельной работы по курсу биологии», созданном мной на платформе Wix.com. Тесты разработаны различной степени сложности. Тестовые задания сборника располагаются в соответствии с построением учебной программы курса Биологии 10-11 класс общественно-гуманитарного направления. Более подробно с сайтом можно ознакомиться, перейдя по ссылке <https://magistr2006.wixsite.com/sbornik-testov> или по QR коду перейти в мобильную версию сайта:

Анализируя полученные результаты в ходе апробации технологии онлайн тестирования при организации самостоятельной работы студентов с трудностями в обучении,

сделаны следующие выводы: онлайн тесты влияют на состояние и результативность процесса образования, повышается уровень учебных достижений по предмету; воспитывается ценностное отношение к учебной деятельности; снижается уровень тревожности у студентов. Онлайн тесты — это способ индивидуального обучения и прием создания успеха для обучающихся. Здесь особенно важным является создание условий для благополучного развития и обучения с учетом его индивидуальных возможностей. У обучающихся с особенностями развития часто снижен темп работы, поэтому важно предоставить каждому из них возможность работать в присущем ему темпе, почувствовать себя в «ситуации успеха». Это возможность организации инклюзивной образовательной среды в системе среднего профессионального образования.

Список литературы:

1. Послание Главы государства Касым-Жомарта Токаева народу Казахстана «Справедливое государство, единая нация, благополучное общество», 1 сентября 2022 год.
2. Приказ Министра образования и науки Республики Казахстан от 12 января 2022 года № 4 «Об утверждении Правил оценки особых образовательных потребностей».
3. Чурина, К. В. Тестирование как форма контроля результатов обучения / К. В. Чурина, Е. К. Зимица. — Текст: непосредственный // Молодой ученый. — 2015. — № 9 (89). — С. 1214-1217. — URL: <https://moluch.ru/archive/89/18283/>

БАСКЕТБОЛ БОЙЫНША ЖАРЫСТАРДА СТАТИСТИКА ЖҮРГІЗУ ВЕДЕНИЕ СТАТИСТИКИ В СОРЕВНОВАНИЯХ ПО БАСКЕТБОЛУ

Янков Владлен Викторович

преподаватель физической культуры

КГКП «Костанайский колледж автомобильного транспорта»

Андатпа: бұл мақалада автор баскетбол бойынша жарыстарда статистиканы жүргізу бойынша мамандандырылған сандық бағдарламаларды қолдана отырып, студенттермен жаттықтырушылық жұмыстың бір бағытын көрсетеді. ҚАКК студенттерінің сандық бағдарламалармен танысуынан, оқу және жарыс кезінде тәжірибелік қолданудан процесс қалай құрылады. Ойын статистикасын пайдалану ойыншылар мен жаттықтырушыға қандай пайда әкелетіні, статистикадан қолмен жүргізілетін сандық бағдарламалардың тиімділігі неде екені түсіндіріледі.

Түйінді сөздер: статистика, сандық бағдарлама, жарыстар, баскетбол, студенттер

Аннотация: в этой статье автором показано одно из направлений тренерской работы со студентами с применением специализированных цифровых программ по ведению статистики на соревнованиях по баскетболу. Как выстраивается процесс от знакомства студентов ККАТ с цифровыми программами, изучения и практического применения в период соревнований. Объясняется, какую пользу приносит игрокам и тренеру использование статистики игры, в чем преимущество цифровых программ от статистики которую ведут в ручную.

Ключевые слова: статистика, цифровая программа, соревнования, баскетбол, студенты

Abstract: In this article, the author shows one of the areas of coaching with students using specialized digital programs for maintaining statistics at basketball competitions. How the process is built from the acquaintance of ККАТ students with digital programs, study and practical application during the competition. It is explained what benefits the use of game statistics brings to players and the coach, what is the advantage of digital programs from statistics that are manually conducted.

Keywords: statistics, digital program, competitions, basketball, student

Каждый студент имеет право, в свободное от учебы время участвовать в общественной жизни колледжа – в том числе заниматься спортом. Я преподаватель физической культуры Костанайского колледжа автомобильного транспорта (ККАТ) веду на протяжении 20 лет спортивную секцию по баскетболу в нашем колледже. Как тренер по баскетболу, работая много лет в этой сфере, и имея дополнительно опыт работы в ДЮСШ с детьми и молодежью, а также опыт работы в мужских командах, включая профессиональные, стремлюсь применить свой опыт - что поможет мне в работе со студентами. При участии команды колледжа в различных турнирах, соревнованиях, мною всегда ставится цель – что нужно сделать, чтоб показать лучший результат, как улучшить качество игры своей команды. Какие задачи нужно решить, чтоб двигаться к намеченной цели. Один из моих методов - обязательное собрание с командой, для того чтоб можно было вместе с ребятами разобрать игру, понять, что получилось достичь, а в чем допустили ошибки. Обязательно после каждой игры у спортсмена должно быть понимание, на сколько, хорошо или плохо он сыграл в этом матче. Для этих целей даю им возможность ознакомиться с официальным протоколом прошедшей игры, где зафиксированы все забитые очки каждым из игроков и полученные им персональные фолы в процессе игры. (См. приложение, рисунок № 1). Но показателей, зафиксированных в протоколе игры, для этих целей недостаточно. Для вынесения более объективной оценки большую помощь оказывают результаты статистики игры. Но по разным обстоятельствам данная форма работы тренерами используется крайне редко, за исключением профессиональных команд. Раньше при ведении статистики необходимые показатели заполняли вручную на специальном бланке листа формата А – 4. В моей тренерской практике, когда не было цифровых баскетбольных программ специально обученные студенты, на протяжении всей игры, фиксировали на бумаге различные показатели такие как: количество бросков в игре, процент попадания в кольцо, подборы мяча у щита и т.д. После сбора и проработки всех собранных данных, легче оценивать каждого студента, принимавшего участие в игре. Очень важно, чтоб каждый игрок, понимал, по каким критериям его оценивают. Какие действия на площадке приносят ощутимую пользу команде, какие наносят вред, чему нужно уделить внимание в дальнейшем. (См. приложение, рисунок № 2). В последние годы у нас появилась возможность вести данную статистику игр с применением специальной компьютерной программы. Для этого перед игрой в нее вносятся исходные данные: фамилия, имя, игровой номер и далее в процессе игры будет фиксация его различных действий, указанных в программе, что и служит основными критериями оценивания.

Командная статистика.

Проведению более глубокого анализа, для тренера, помогут показатели, выданные программой не только по действиям каждого отдельно взятого игрока, но и показателям команды в целом. Важно сравнить их с показателями противоположной команды. В этом случае проще будет понять, в чем мы были лучше, а в чем хуже (процент попаданий в игре, количество ошибок и т.д.) Результаты статистики с результатами на каждого игрока и команды отправляются через WhatsApp в группу команды. (См. приложение, рисунок № 3). Пользуясь такой возможностью, спортсмены, придя домой после игры, в спокойной обстановке изучают свои показатели, сравнивают их между собой и с показателями соперников. Все эти действия способствуют развитию критического мышления у студентов и помогают более осознанно оценить свою игру по проведенному матчу.

Как происходит выстраивание данной работы в колледже.

В колледже на протяжении 20 лет существует факультатив «Судья по баскетболу». Именно студенты данного факультатива и занимаются всей этой работой. Как это все работает? Студенты учатся по программам колледжа только 3 – 4 года. В начале учебного года делается презентация факультатива среди групп нового набора. В факультативе в это время состоят ребята и девушки 2 – 4 курсов колледжа. Делается это или во время урока физкультуры или после занятий в аудитории.

Первый этап. Ставится цель – увлечь идеей попробовать свои силы в этом направлении. Это очень непростая задача. Даже если бы перед нами сидели студенты – баскетболисты,

имеющие опыт участия в различных соревнованиях по баскетболу, даже для них – эта информация была бы не полностью понятной, так как в основном баскетболисты – школьники среднего уровня подготовки, не сталкивавшиеся с этим в своей практике. В нашем колледже студенты учатся на технических специальностях – многие далеки от спорта, в частности от баскетбола и практически все не имеют понятий о том, что им предстоит освоить если, так как крайне мало имеют в этом направлении каких-то знаний.

Второй этап – теоретические занятия. Так как знаний в этом направлении у студентов практически нет совсем – занятия проводятся с малыми группами от 2 – 4 человек. Информация дается небольшими частями, с пояснениями с обратной связью и так чтоб им было понятно и интересно.

Третий этап – практический. Мы с вами можем смотреть, как зритель соревнования по баскетболу, но при этом многие моменты, происходящие в игре, мы не подмечаем, а видим только общую картину действий. Поэтому на этом этапе работы ребята осваивают умение замечать все действия игроков, попадающих под критерии оценивания. (очки, подборы, фолы и т.д.)

Далее необходимо наработать навык работы в паре. В игре все действия на площадке происходят очень быстро. Необходимо первому статисту быстро давать необходимую информацию (игрок с какой дистанции выполнил бросок, при этом попал или промазал, кто снял мяч в борьбе под щитом, а также знать все жесты судьи в поле). Второй статист должен быстро вносить в программу информацию, которую ему проговаривает первый статист. Таким образом, постепенно проходит процесс, благодаря которому нарабатываются умения у статистов и постепенно вырабатываются навыки данной работы. По прохождению 3 – 4 месяцев такой стажировки, после обслуживания 8 – 12 матчей, данная пара студентов сможет обслуживать соревнования городского и областного уровня по баскетболу. Несмотря на то, что в ККАТ ведется работа по обучению студентов ведению статистики на соревнованиях по баскетболу и ведение данной работы в профессиональном спорте – это является нормой и даже требованием, то в любительском спорте это больше как исключение! Практически не встретишь ведение статистики на областных и республиканских соревнованиях среди организаций ТиПО, турниров среди команд производственных коллективов и в том числе официальных чемпионатов с участием специализированных ДЮСШ по баскетболу.

Секретари и статисты студенты и выпускники ККАТ востребованы в Костанайской области. В городе Костанай проводятся различные турниры по баскетболу организаторами, которых является Управление образования и Управление спорта Костанайской области. На данных городских, областных и республиканских турнирах соревнуются дети, молодежь и взрослое население, куда неоднократно приглашались юноши и девушки нашего факультатива для судейства и ведения статистики. Развитие информационных технологий дает новые возможности при подготовке студентов – спортсменов в Костанайском колледже автомобильного транспорта.

Мы знаем, что работа тренера опирается на его знания, как специалиста, его проявления творчества при организации тренировочного процесса. Но век информационных технологий дает возможность применения дополнительных ресурсов, положительно влияющих на педагогический процесс при работе со студентами.

Приложение.

Рисунок № 1.

ПРОТОКОЛ

Команда А *Алматы* Команда Б *ALLUR*

органizations: *Уч. заведения "Спартак" г. Костанай* Ст. судья: *Бердубаев К*
 дата: *31.10.2007* Время: *19.30* Судья 1: *Тынышев Д*
 гра №: *5* Место: *ККАТ* Судья 2: *Тынышев Д*

Команда А: *Алматы*

тайм-ауты: Четверть 1 2 4

Четверть 3 4 4

Дополнительное время:

№	Фамилия, Имя	№	Фолы
			1 2 3 4 5
4	Имбаев Д.	4	Y
5	Шилпенко А.	5	X
7	Тайров П.	7	X P P
8	Фурман М.	8	X
9	Белозор Б.	9	X P P
11	Мухоматов С.	11	X P
13	Запольский В.	13	X P P P P
14	Тыкан И.	14	X P P P P
15	Елькин С.	15	X P P P P
16	Айдаров Д.	16	X

Команда Б: *ALLUR*

тайм-ауты: Четверть 1 2 4

Четверть 3 4 4

Дополнительное время:

№	Фамилия, Имя	№	Фолы
			1 2 3 4 5
4	Жоланов Ш.	4	X
5	Адашев В.	5	X
7	Тельчак М.	7	X
8	Тынышев А.	8	X
9	Чурапов Е.	9	X
10	Кутышев Н.	10	X P
11	Швортенко С.	11	X P P P P
14	Мухоматов А.	14	X P
15	Мухоматов С.	15	X P P
16	Сейсеналиев Б.	16	X P P

ТЕКУЩИЙ СЧЕТ

А		Б		А		Б		А		Б		А		Б	
1	1	1	1	41	41	81	81	121	121	121	121	121	121	121	121
2	2	2	2	42	42	82	82	122	122	122	122	122	122	122	122
3	3	3	3	43	43	83	83	123	123	123	123	123	123	123	123
4	4	4	4	44	44	84	84	124	124	124	124	124	124	124	124
5	5	5	5	45	45	85	85	125	125	125	125	125	125	125	125
6	6	6	6	46	46	86	86	126	126	126	126	126	126	126	126
7	7	7	7	47	47	87	87	127	127	127	127	127	127	127	127
8	8	8	8	48	48	88	88	128	128	128	128	128	128	128	128
9	9	9	9	49	49	89	89	129	129	129	129	129	129	129	129
10	10	10	10	50	50	90	90	130	130	130	130	130	130	130	130
11	11	11	11	51	51	91	91	131	131	131	131	131	131	131	131
12	12	12	12	52	52	92	92	132	132	132	132	132	132	132	132
13	13	13	13	53	53	93	93	133	133	133	133	133	133	133	133
14	14	14	14	54	54	94	94	134	134	134	134	134	134	134	134
15	15	15	15	55	55	95	95	135	135	135	135	135	135	135	135
16	16	16	16	56	56	96	96	136	136	136	136	136	136	136	136
17	17	17	17	57	57	97	97	137	137	137	137	137	137	137	137
18	18	18	18	58	58	98	98	138	138	138	138	138	138	138	138
19	19	19	19	59	59	99	99	139	139	139	139	139	139	139	139
20	20	20	20	60	60	100	100	140	140	140	140	140	140	140	140
21	21	21	21	61	61	101	101	141	141	141	141	141	141	141	141
22	22	22	22	62	62	102	102	142	142	142	142	142	142	142	142
23	23	23	23	63	63	103	103	143	143	143	143	143	143	143	143
24	24	24	24	64	64	104	104	144	144	144	144	144	144	144	144
25	25	25	25	65	65	105	105	145	145	145	145	145	145	145	145
26	26	26	26	66	66	106	106	146	146	146	146	146	146	146	146
27	27	27	27	67	67	107	107	147	147	147	147	147	147	147	147
28	28	28	28	68	68	108	108	148	148	148	148	148	148	148	148
29	29	29	29	69	69	109	109	149	149	149	149	149	149	149	149
30	30	30	30	70	70	110	110	150	150	150	150	150	150	150	150
31	31	31	31	71	71	111	111	151	151	151	151	151	151	151	151
32	32	32	32	72	72	112	112	152	152	152	152	152	152	152	152
33	33	33	33	73	73	113	113	153	153	153	153	153	153	153	153
34	34	34	34	74	74	114	114	154	154	154	154	154	154	154	154
35	35	35	35	75	75	115	115	155	155	155	155	155	155	155	155
36	36	36	36	76	76	116	116	156	156	156	156	156	156	156	156
37	37	37	37	77	77	117	117	157	157	157	157	157	157	157	157
38	38	38	38	78	78	118	118	158	158	158	158	158	158	158	158
39	39	39	39	79	79	119	119	159	159	159	159	159	159	159	159
40	40	40	40	80	80	120	120	160	160	160	160	160	160	160	160

ренер: *Козыбаев К*
 помощник тренера: *Сейсеналиев Б*
 секретарь: *Козыбаев К*
 помощник секретаря: *Сейсеналиев Б*
 секундометрист: *Сейсеналиев Б*
 оператор таймера для броска: *Сейсеналиев Б*
 тарный судья: *Сейсеналиев Б*
 судья 1: *Сейсеналиев Б* Судья 2: *Сейсеналиев Б*
 судья капитана в случае протеста: *Сейсеналиев Б*
 Игра окончена в (ч:мин): *80:80*
 СЧЕТ: Четверть А 5 Б 2
 Четверть А 3 Б 7
 Четверть А 20 Б 12
 Овертаймы А Б
 Финальный счет: Команда А *80* Команда Б *81*
 Команда победитель: *ALLUR*
 Игра окончена в (ч:мин):

Рисунок 1.

Статистика

Спартакиада колледжей г. Костаная 2006 – 2007 учебного года.

Дата: 8.12.2006 г.

Спортивный зал: ККАТ

Игра: ККАТ – ККСФО

Фамилия, имя	Персональные ошибки	Броски		Всего бросков		Подборы	Результативные передачи
		с игры	штрафные	с игры и процент попадания	штрафные и процент попадания		
Каркавин Александр	1,2,3	1,1,2,3,1,2,2	0фф	57	66,6	1,2,3	1,2
Мальшев Андрей	1	2,2,1,2,2,1,2	ф0ф00	41	40	1,2,3,4,5,6,7	—
Третьяков Иван	1	2,1,3,1,3,2,1	фф	57	100	1,2	1
Бровкин Максим	1,2	1,1,2,1	—	25	—	—	—
Трегубенко Сергей	1	2,1,1,3,2	—	20	—	1	1,2,3
Трусович Василий	—	2,2,1,1,2,1	00ф	50	33,3	1,2,3	—
Соколенко Павел	1	1,1,2,2,1,2	—	50	—	1	1
Татаринцев Руслан	1,2,3	2,1	—	50	—	—	—
Молоков Алексей	—	1,3,2,1,2,2	ф	67	100	—	1
Всего:	12	50/28	14/8	49,5	57	17	8

Условные обозначения:

- Персональные ошибки – 1,2,3,4,5
- Результативные передачи - 1,2,3,4,5
- Подборы - 1,2,3
- Фолы – P

- Броски с игры – 1
- Штрафные броски - O
- Попадания с игры – 2, 3
- Попадания со штрафных - O

Рисунок 2.

Автодор

№	Имя игрока	Штр	%	2х	%	3х	%	Пот	ПНап	ПЗащ	ПО	Блок	ПХ	АП	РП	Ф	ФЗ	О	ИВ	КПД
4	шакуров	0/0	0%	0/0	0%	0/0	0%	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	00:00	0,0
5	арыпханов	0/0	0%	7/2	29%	2/0	0%	2	0	2	2	0	1	0	1	0	0	4	18:27	0,4
7	женилов	0/0	0%	0/0	0%	0/0	0%	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	00:00	0,0
8	иньков	0/0	0%	6/1	17%	0/0	0%	3	1	5	6	0	0	0	0	0	2	24:24	0,6	
9	березанский	0/0	0%	2/0	0%	0/0	0%	7	1	1	2	0	1	0	0	2	0	0	15:01	0,2
10	жуманзар	0/0	0%	2/0	0%	0/0	0%	2	0	1	1	0	0	0	0	5	0	0	13:45	0,1
11	мельник	0/0	0%	3/1	33%	0/0	0%	3	1	2	3	0	1	0	0	0	2	21:20	0,9	
12	белозор	0/0	0%	9/2	22%	3/0	0%	5	1	1	2	0	0	0	0	2	0	4	22:04	0,2
13	елькин	2/0	0%	7/0	0%	0/0	0%	1	8	6	14	0	1	0	2	3	0	0	20:47	0,9
14	тайров	0/0	0%	0/0	0%	0/0	0%	1	1	3	4	0	0	0	0	0	0	0	07:57	4,0
15	бутенко	0/0	0%	0/0	0%	0/0	0%	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	00:00	0,0
17	аспелайтер	8/4	50%	11/1	9%	4/0	0%	3	1	7	8	0	2	0	0	1	0	6	22:45	0,4
-	Итого	10/4	40%	47/7	15%	9/0	0%	27	14	28	42	0	6	0	3	13	0	18	166:30	-

КИПК

№	Имя игрока	Штр	%	2х	%	3х	%	Пот	ПНап	ПЗащ	ПО	Блок	ПХ	АП	РП	Ф	ФЗ	О	ИВ	КПД
9	альбеков	2/1	50%	13/3	23%	1/0	0%	2	1	3	4	0	13	0	3	2	0	7	22:40	1,0
5	береговой	0/0	0%	1/0	0%	0/0	0%	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	04:30	0,0
13	ташкемов	0/0	0%	6/2	33%	0/0	0%	5	2	2	4	0	1	0	1	4	0	4	28:49	0,6
12	скабелкин	2/1	50%	7/2	29%	0/0	0%	4	6	6	12	1	0	0	0	1	0	5	23:04	1,1
10	хрусталева	0/0	0%	2/2	100%	0/0	0%	2	1	0	1	0	0	0	0	1	0	4	14:25	1,7
11	абелгазы	0/0	0%	3/2	67%	0/0	0%	1	1	1	2	0	0	0	0	0	0	4	07:53	2,0
8	хадыров	9/2	22%	16/6	38%	2/0	0%	4	0	3	3	0	3	0	0	1	0	14	32:02	0,5
4	есеев	5/1	20%	13/3	23%	0/0	0%	5	3	5	8	7	0	0	0	2	0	7	33:07	0,7
-	Итого	18/5	28%	61/20	33%	3/0	0%	23	14	20	34	8	17	0	4	11	0	45	166:30	-

Штр - попадания со штрафных. 2х - двухочковые попадания. 3х - трехочковые попадания. Пот - потеря. ПНап - подбор в нападении. ПЗащ - подбор в защите. ПО - Всего подборов. Блок - блокшот. ПХ - перехват. АП - атакующая передача. РП - результативная передача. Ф - фол. ФЗ - фол заработал. О - суммарные очки. ИВ - время в игре. КПД - коэффициент полезного действия.

Рисунок 3.

Список литературы:

1. Копылова, Е. А. Комплексная методика подготовки судей-секретарей по баскетболу в вузе: метод. рекомендации к практическим занятиям для студентов всех специальностей и направлений подготовки дневной формы обучения / Е. А. Копылова. - Могилев: Белорус.-Рос. ун-т, 2021. - 16 с.
2. Методическое руководство для судей - секретарей по баскетболу. Издание третье – переработанное и дополненное.- Москва: РФБ ЗАО «ИНФОБАСКЕТ», 2006.- 27 – 39 с.

ЛЕГКОАТЛЕТИЧЕСКИЕ ПРОБЕГИ НА ДЛИННЫЕ ДИСТАНЦИИ КАК СОВРЕМЕННЫЙ ТРЕНД СРЕДИ МОЛОДЕЖИ

Бижанова Жанна Сагындыковна
Тойшыбеков Еркебулан Тойшыбекович
преподаватели физической культуры.
КГКП «Костанайский колледж автомобильного транспорта»

*Если вы просто хотите бегать, пробегите милю. Если вы хотите почувствовать
другую жизнь, пробегите марафон.*

*Эмиль Затопек – чехословацкий легкоатлет, многократный олимпийский чемпион и
рекордсмен мира в беге на длинных дистанциях. [1]*

В работе рассматривается набирающий обороты тренд современной молодежи, а именно легкоатлетические пробеги на длинные дистанции. Актуальность заключается в получении

удовлетворения от процесса преодоления дистанции, получение положительных эмоций и расширения кругозора. Занятия бегом является неотъемлемой частью физической подготовки студента, что положительно влияет на его дисциплину, формирует интерес к здоровому образу жизни.

Цель работы заключается в поиске активных методов привлечения студентов к занятиям физической культурой, спортивно-массовым мероприятиям и формированию здорового образа жизни, по средствам трендов среди молодежи. Выявление активной аудитории в направлении легкой атлетики, осуществления своевременной физической подготовки к предстоящим стартам.

Ключевые слова: Бег, легкая атлетика, длинная дистанция, физическая подготовка, здоровый образ жизни, легкоатлетический пробег, тренд, молодежь, студент.

Среди студентов Костанайского колледжа автомобильного транспорта в 2023-2024 учебном году набирает популярность участие в легкоатлетических пробегах на длинные дистанции. Данный тренд начал прослеживаться в связи с проведение в нашем городе *Kostanay Half Marathon*.

Kostanay Half Marathon - это совершенно новая гонка по центральным улицам целинного города Костанай в самом сердце северного Казахстана. Трасса забега сертифицирована в *World Athletics*, что даёт возможность использовать результат для аттестации спортсмена. Дистанции на гонке: 21.1 км, 10 км, Скандинавская ходьба 10 км, Детские дистанции 1 км и 2 км. [2]

17 сентября стартовало 770 любителей бега, 33 из них это студенты и преподаватели Костанайского колледжа автомобильного транспорта. Два студента нашего колледжа взойшли на пьедестал почета, заняв второе и третье места в возрастной группе 15-18 лет на дистанции 10 километров.

Цитируя директора пробега и представителя ООО “Экстремальная атлетика” Павела Тенцера. «Наша трасса сертифицирована на 5 лет в международном реестре марафонских забегов, результат с этой трассы подходит, чтобы пройти на забеги любого международного уровня. Наша задача – пропагандировать здоровый образ жизни среди населения, показать людям, что спорт доступен для каждого и приучить народ, что город по выходным может быть закрыт. [3]

Огромный вклад в пропаганду здорового образа жизни, популяризации легкоатлетических пробегов на длинные дистанции среди молодежи вносят социальные партнеры колледжа, автозавод Allur. Сотрудники завода Allur являются ярким примером, так как принимают активное участие в марафонах не только на территории Казахстана, но и за его пределами. Так же, предоставляя материальную поддержку в виде оплаты стартовых пакетов для студентов и работников нашего колледжа, желающих окунуться в атмосферу спортивно-массового праздника.

Прошедшее событие пробудило интерес студентов к длинным дистанциям, следующим стартом стал пробег на дистанцию 12 километров в областном легкоатлетическом пробеге, памяти казахского педагога-просветителя Ыбрая Алтынсарина.

В наступившем 2024 году, 1 января Костанайский колледж автомобильного транспорта совместно с сотрудниками Allur приняли участие в традиционном центральноазиатском новогоднем марафоне, преодолев дистанцию 7 километров.

После участия наших студентов в вышеперечисленных легкоатлетических пробегах мы задались вопросом, чем же привлекает современную молодежь участие в забегах на длинные дистанции?

Проводя беседы со студентами, участниками мы узнали, что для многих — это отличный способ организовать досуг, для других соревнование с самим собой, а также раскрытие потенциала, расширение кругозора, новые знакомства, приятное время проведение, получение положительного заряда эмоций.

Отталкиваясь от устного опроса, провели опрос посредством Google Формы, для выявления потенциальных бегунов среди студентов Костанайского колледжа автомобильного транспорта. Студенты ответили на следующие вопросы: занимаешься ли ты легкой атлетикой? имеется ли у тебя интерес к бегу? какие дистанции тебе даются легко, короткие, средние или длинные? Хотел бы ты попробовать преодолеть длинную дистанцию?

Опрос показал, что из 140 опрошенных обучающихся 49 студентов имеют интерес к бегу, а 45 задумываются над тем, чтобы принять участие в легкоатлетическом пробеге на длинную дистанцию.

Получив положительный отклик, наша задача привлечь данных студентов к занятиям в секциях для поддержания физической формы, а также продолжать агитационную работу по привлечению к участию в спортивно-массовых праздниках, легкоатлетических пробегах в предстоящем сезоне.

Для своевременной подготовки студентов к предстоящим спортивно-массовым стартам, нами составлен календарь легкоатлетических пробегов, в которых, они смогут принять участие.

Календарь предстоящих легкоатлетических пробегов на 2024 год. [4]

№ п/п	Наименование спортивного мероприятия	Дата	Место проведения	Дистанция
1.	Традиционный легкоатлетический «Ради женщин на край света»	02.03.2024	Костанай	2,5; 5 км.
2.	Городской пробег Наурыз мейрамы	16.03.2024	Костанай	
3.	Легкоатлетический пробег «Память»	09.05.2024	Костанай	10; 21,1 км.
4.	Всемирный день бега	05.06.2024	Костанай	
5.	Kostanay Half Marathon	18.08.2024	Костанай	10; 21.1 км.
6.	Областной легкоатлетический пробег памяти Ы. Алтынсарина	15.09.2024	Костанай	12 км.

Отталкиваясь от проделанной работы, мы выстроили план действий, а именно акцентировать внимание на проведении секционных занятий для студентов Костанайского колледжа автомобильного транспорта, активно вести агитационную работу по привлечению к легкоатлетическим пробегам на длинные дистанции. Считаем данный тренд среди молодежи необходимо поддерживать и развивать, так как он является активным методом привлечения студентов к занятиям физической культурой, спортивно-массовым мероприятиям и формированию здорового образа жизни.

Список литературы:

1. 30 Вдохновляющих цитат о беге <https://livelong.pro/vdohnovlyayushhie-tsitaty-o-bege-i-triatlone>
2. Сайт Kostanay Half Marathon <https://athletex.kz/competitions/11528>
3. Татьяна Файль / Костанайский легкоатлетический полумарафон собрал 770 любителей бега /Газета Наш Костанай / г.Костанай сен.2023 г.
4. План мероприятий Управления физической культуры и спорта акимата Костанайской области на 2024 год.

ФОРМИРОВАНИЕ И РАЗВИТИЕ ТОЛЕРАНТНОСТИ У ВСЕХ УЧАСТНИКОВ ОБРАЗОВАТЕЛЬНОГО ПРОЦЕССА

Перминов Сергей Михайлович

социальный педагог,

КГКП «Костанайский колледж автомобильного транспорта»

Управления образования акимата Костанайской области

Данная тема очень актуальна для нашего колледжа. Если мы откроем социальный паспорт нашего колледжа. То мы увидим, что общая численность обучающихся ККАТ равна 1437.

А давайте рассмотрим такие аспекты как; национальный состав, половая принадлежность, вероисповедание, и многие другие аспекты, которые делают всех нас особенными. Поэтому для нашего педагогического коллектива важно не только формирование у обучающихся чувства гордости за свое “Я”, но и ознакомление с традициями и обычаями других народов и народностей, воспитание уважительного отношения к людям, которые по

определённым признакам отличаются от большинства представителей социума. Научимся ценить чувство уважения к окружающим, и к культуре различных народов, и народностей.

С целью определения уровня толерантного сознания, в первом семестре 2023-2024 учебного года, был осуществлён социальный опрос среди обучающихся и преподавателей колледжа: преподавателей- 46 человек, обучающихся- 75 человек. Как показал опрос педагогов и обучающихся на вопрос «Знаком ли вам, термин толерантность?» 95% преподавателей ответили- да, знаем. Но перечислить все принципы толерантности так и не смогли. Полностью справились с этим заданием, только 20 % преподавателей. 74% обучающихся знают и понимают, что такое толерантность. И только 28 % знакомы с принципами толерантности, практически никто из преподавателей и обучающихся, не смогли перечислить основные международные документы по вопросам толерантности.

Таким образом, стоит сказать, что общий уровень толерантного сознания наших педагогов и обучающихся оставляет желать лучшего, а это значит, в первую очередь нам как педагогам необходимо работать над собой, чтобы впоследствии развивать толерантность в наших обучающихся. Мы должны определить четкие представления о том, как же привить основы толерантности в наших детях.

Понятие «толерантность» исходит от латинского глагола – переносить, выдерживать, терпеть. При этом понятие толерантности было различимо в различных культурах народов мира. Оно зависело от исторического опыта народа:

В Декларации принципов толерантности толерантность, определяется: как “уважение, и правильное понимание богатого многообразия культур нашего мира, наших форм самовыражения и способов проявления индивидуальности”. Ей способствуют знания, открытость, общение и свобода мысли, совести и убеждений.

«Основы толерантности»

- ✓ Терпимость к мнениям и чужим верованиям.
- ✓ Сочувствие.
- ✓ Понятие другого таким, какой он есть
- ✓ Прощение
- ✓ Милосердие
- ✓ Уважение прав окружающих.
- ✓ Уважение человеческого достоинства.

«Международные нормативные документы»

Международный пакт о гражданских политических правах, Конвенции и защите прав человека).

Принципы толерантности закреплены в законодательных актах и провозглашены в международных декларациях (Всеобщая декларация прав человека.

«Основы толерантной личности»

Толерантная личность: уважение мнения других, доброжелательность, желание что-либо делать вместе, чуткость, любознательность, снисходительность, доверие, гуманизм.

Понимание толерантности может быть достигнуто через уяснение проявлений ее противоположности - интолерантности (или нетерпимости). Интолерантность основывается на убеждении, что система взглядов, образ жизни, группа, к которой принадлежит человек, стоят выше остальных. Это непринятие другого человека, неготовность к взаимодействию с ним только за то, что он выглядит, думает, поступает иначе, что он иначе существует. Диапазон форм проявления интолерантности достаточно широк. Это и обычная невежливость, и пренебрежительное отношение к окружающим, и умышленное унижение людей.

«Признаки интолерантности»

Признаки интолерантности: непонимание, игнорирование прав и свобод, эгоизм, нетерпимость, активное выражение пренебрежения, раздражительность, равнодушие, цинизм.

Деление людей на толерантных и интолерантных является условным. Крайние позиции встречаются довольно редко. Каждый человек в своей жизни совершает как толерантные, так и интолерантные поступки. Наиболее эффективным средством предупреждения нетерпимости

является воспитание (ст. 4 Декларации принципов толерантности). В связи с этим огромная ответственность ложится на педагогов, задача которых состоит в систематическом и рациональном обучении учащихся толерантности. невозможно формирование толерантности у учащихся. Педагогическая толерантность – терпимость к собственным детям, ученикам, умение понять, простить их несовершенства.

«Правила поведения толерантного преподавателя»

- ✓ Преподавать в духе мира
- ✓ Быть примером для всех членов общества
- ✓ Избегать жестких отношений в образовательном процессе
- ✓ Развивать у обучающихся чувство ответственности за свои поступки
- ✓ Признавать индивидуальность и способности каждого обучающегося
- ✓ Всегда быть готовым и способным к диалогу, солидарности
- ✓ Быть терпеливым
- ✓ Уметь слушать окружающих

Какого преподавателя справедливо можно назвать терпимым? Это педагог, умеющий поддерживать дружелюбные отношения с обучающимся, проявляющий интерес к ним, педагог, который принимает их такими какие они есть, способный своевременно помочь обучающимся, и который вправе ожидать после этого обратной связи.

А преподаватель агрессивный, не умеющий терпеливо обучать, безразличный к судьбам обучающихся, использующий систему оценивания в качестве дисциплинарного регулятора, является антиподом ранее описанного.

Толерантность в работе педагога имеет особое значение, особенно это наблюдается в деятельности некоторых категорий преподавателей. Приведу один из самых распространённых примеров; Педагоги предпенсионного и пенсионного возраста нередко негативно относятся к внешнему виду обучающихся (цвет волос, фасон одежды, татуировки) не принимая во внимание веяния современной моды. К моему глубочайшему сожалению, нередко наблюдаются случаи, когда студенты, обладающие определёнными особенностями, ощущают непонимание их внутреннего мира, ощущают недостаток уважения. В моей повседневной работе социального педагога нередко можно встретить примеры, когда непонятые обучающиеся замыкаются в себе, испытывают эмоциональный дискомфорт в новом для себя коллективе, что как правило приводит к конфликтным ситуациям в колледже. Такие обучающиеся требуют к себе лишь одного «Примите меня таким какой я есть». Каждый из участников образовательного процесса неповторимая личность, категорически нельзя применять морально устаревшие стереотипы это касается как педагогов, так и обучающихся. Нередко и сами педагоги ощущают на себе нехватку понимания и принятия их «Я». Это выражается как правило в стереотипах современного поколения, считающих преподавателей «Морально устаревшими».

В моей практике я использую определённые направления и методы развития толерантности у обучающихся. Данные методы позволяют подросткам осознать своё «Я», и познать окружающих.

Развитие толерантности в узких группах

Прием «Ты лучший». Этот приём можно применять практически на каждом занятии, подчёркивая индивидуальные особенности обучающихся.

Прием «Я особенный». Во время проведения занятия педагог старается развить в подростках «Я» обучающегося, развивает чувство уверенности в себе.

Прием «Моя история». Данный приём особенно подходит для групповых работ. Особенностью данного приёма является самовыражение обучающихся, подросток описывает себя и свою жизнь, и делится рассказом с окружающими. Опытный педагог способен уловить в рассказе подростка его эмоциональное состояние, и сделать необходимые выводы.

Диалоговая площадка. Данный этап проходит с использованием диалоговых приёмов.

Прием «Лицедей». Данный метод позволяет подростку взглянуть на окружающий мир глазами другого человека. Этот приём очень актуален если в группе есть дети с особыми

образовательными потребностями (нарушение работы речевого аппарата, с частичной или полной потерей слуха).

Развитие толерантных отношений в многочисленных группах

Данный метод призван сплотить всех участников образовательного процесса в единое целое.

Прием «Доброе слово». Обучающиеся приводят примеры добрых фраз, которые произносят герои фильмов (при этом важно, чтобы эти слова были направлены к людям других наций и народностей, недругам и т. п.).

Прием «Импровизация». Обучающиеся свободно импровизируют на выбранную тему (инсценируют, музыкальные и иные произведения, составляют задания друг для друга).

В моей практике стоит выделить несколько основных форм и методов, которые я беру за основу воспитания толерантности в нашем колледже.

Рассмотрим основные примеры реализации воспитания толерантности:

- ✓ Дебаты
- ✓ Изучение исторических личностей
- ✓ Тематические вечера
- ✓ Экскурсии
- ✓ Туристические походы
- ✓ Кружки по интересам
- ✓ Дискуссии
- ✓ Класные часы

Исходя из вышеперечисленного, понятие толерантности очень разнообразно и основывается на общечеловеческих отношениях. У современного поколения также должно быть многогранное и разнонаправленное представление о понятиях добра и зла. В первую очередь это проблема, которая возникает в рамках семьи, но ложиться на плечи кураторов, психологической службы, преподавателей – предметников.

Преподаватель имеет право:

✓ Воспитывать разносторонне развитую личность, если сам в состоянии принимать обучающихся такими как они есть.

✓ Быть требовательным к обучающимся, если строг к себе, и умеет видеть недостатки в самом себе.

✓ Уметь развивать успешных, талантливых и результативных обучающихся, если сам способен к саморазвитию.

✓ Рассчитывать на взаимопонимание со стороны всех участников образовательного процесса. Толерантность определяется желанием и умением оказаться на месте обучающегося, взглянуть на проблемы его глазами.

✓ Если мы хотим воздействовать на общество, не оскорбляя ни чих прав, не вызывая у них чувства обиды, при этом необходимо по мере возможности соблюдать девять правил от Дейла Карнеги:

Мы не в состоянии перестроить общество и сделать толерантными всех участников образовательного процесса. Но ни в коем случае нельзя брать за образец ни своё поведение и мировоззрение. Каждый из участников образовательного процесса является неповторимой личностью, и следует уважать наше право на самовыражение.

За время работы социальным педагогом, я понял одну интересную вещь. Чем больше мы стараемся понять подростков, тем больше они продолжают нас удивлять. Каждый подросток «Лицедей» и моя основная задача, позволить ему осознать значимость и индивидуальность его истинной природы.

Список литературы:

1. Асмолов, А. Историческая культура и педагогика толерантности [Текст] / А. Асмолов // Мемориал. 2001. - № 24. - С.61-63.

2. Кулинич, Г.Г. Классные часы: Культура общения. Личностный рост. Самовоспитание/ Г.Г.Кулинич. 10 – 11 классы. – М.: ВАКО, 2007. – 224с
3. URL: <https://applied-research.ru/ru/article/view?id=8523> (дата обращения: 22.01.2024).
4. Обучение толерантности /под ред. Г.Л. Бардиер. СПб, 2005
5. <https://nsportal.ru/nachalnaya-shkola/vospitatelnaya-rabota/2018/08/28/pedsovet-formirovanie-i-razvitie-tolerantnosti-u>

**МАСТЕР-КЛАСС МҰҒАЛІМДЕРДІҢ КӘСІБИ ТӘЖІРИБЕСІН ТАРАТУДЫҢ БІР
ТҮРІ РЕТІНДЕ /
МАСТЕР-КЛАСС КАК ОДНА ИЗ ФОРМ РАСПРОСТРАНЕНИЯ
ПРОФЕССИОНАЛЬНОГО ОПЫТА ПЕДАГОГОВ**

**АРНАЙЫ ПӘНДЕРДІ ОҚЫТУДА КҮРДЕЛІ АҚПАРАТТЫ ЖЕҢІЛДЕТУ ҮШІН
ГРАФИКАЛЫҚ ТӘСІЛДЕРДІ ҚОЛДАНУ**

Жұмабек Таңнұр

арнайы пәндер оқытушысы

ШЖҚ «Жоғары көлік және коммуникация колледжі» МКК

Астана қаласы

Аннотация: Техникалық және кәсіптік білім саласында білікті мамандарды даярлауда «Арнайы пәндерді оқытуда күрделі ақпаратты жеңілдету үшін графикалық тәсілдерді қолдануды» үнемі жетілдіру арқылы студенттердің білімін дамыту.

Түйінді сөздер: Нұсқаулық инфографика, Динамикалық инфографика, Статикалық инфографика.

XXI ғасырдағы білім мен ғылым саласында болып жатқан заманауи өзгерістер, оның ішінде техникалық және кәсіптік білім саласында білікті мамандарды даярлауда біздің оқытушылар қауымының алдына көптеген көкейкесті мәселелер мен маңызды міндеттерді қойып отыр.

Қазіргі таңда білім беру ісін дамыта білмеген мемлекет құрдымға кетері анық. Сондықтан біз болашақта жоғары технологиялық және білікті өнеркәсіп мамандарының шоғырын қалыптастыруымыз қажет. Өйткені, тек жоғары білімді маман ғана қоғам мен экономиканы, әлеуметтік және мәдени өркендетудің көшбасшысы бола алады.

Жан-жақты білікті мамандарды даярауда білім беру мәселесі, оның оқыту жүйесін заман талабына сай үйлестіре білу, оқытудың әдіс-тәсілдерін үнемі жетілдіріп отыру және жаңа педагогикалық технологияларды меңгерту арқылы студенттердің білімін дамытуға жағдай жасау.

Мен «Тасымалдауды ұйымдастыру және көлікте қозғалысты басқару (салалар бойынша)» мамандығының арнайы пәндер оқытушысымын. Менің алдымда тұрған *міндет*: ақпараттық технология және ғылымның дамыған заман талабына сай білікті маман, білімді оқытушы болу. Ал студенттердің шығармашылық қабілеттерін дамытуға жағдай жасай отырып, білімді қабылдауға деген құштарлығын, өз бетінше ойлауға үйрететін, өз білімін толығырақ іске асыра алатын тұлғаны қалыптастыру. Сонымен қатар өздерінің пәндерін оқуға деген ынтасын арттырып, олардың жеке бейімділігі мен талантын көтермелеу.

Жаңа педагогикалық технологиялар білім алушының жеке тұлғалық күшін арттырып, шығармашылық ойының дамуына ықпал етеді. Ол үшін баланы субъект ретінде қарап, оқу ісіне өзінше қызықтыратын, оған қабілетін арттыратын жағдай туғызу керек. Оның бастысы – оқу үрдісін жаңаша әдіс-тәсілдер мен технологиялар қолдану арқылы ұйымдастыру.

«Тасымалдауды ұйымдастыру және көлікте қозғалысты басқару (салалар бойынша)» мамандығының арнайы пәндер оқытушысы ретінде «Жолаушыларды тасымалдау технологиясы мен ұйымдастыру» пәнінде «Қала автомобилі» тақырыбын түсіндіруде нұсқаулық инфографиканы қолдандым.

Ең алдымен, демографиялық ақпарат, зерттеу нәтижесі, сандар мен статистика. Мұндай ақпараттарды студенттердің бір оқып түсіне қоюы екіталай. Кез келген адам 65% ақпаратты көру мүшесі арқылы қабылдауының өзі тірі, визуалды презентацияның артықшылығын көрсетеді. «Тірі» презентациялар немесе «сөйлейтін суреттер» студенттердің 70%-ына оң әсер етеді. Ал мәтін негізінде құрылған контент тек 20% студенттің есінде сақталады. Демек, арнайы пәндерді оқытуда күрделі ақпаратты қызық та қарапайым етіп әдемі, түсінікті суретпен

айтып беру үшін графикалық (инфографика) тәсіліді қолдану ғылыми күрделі ақпаратты түсіндірудің тиімді жолы болып табылады.

Жалпы инфографика 4 түрге бөлінеді.

Нұсқаулық инфографика. Бұл түрімен, кез келген процесті немесе бір нәрсе үйрену мақсатында түсіндіруге қадамдар сериясын көрсете аламыз.

Динамикалық инфографика. Бұл түрі процестің немесе даму динамикасын көрсетуге арналған. Ең жиі әлеуметтік-экономикалық көрсеткіштерге визуализация үшін пайдаланылады.

Статикалық инфографика. Көрнекі сандық деректер мен ғылыми фактілер жасау. Олар, әдетте, графиктер, схемалар, диаграммалар

Videoinfografika. Ол көрерменге күрделі, көп деңгейлі ақпаратты визуализация көмектеседі, инфографика бағытында соңғы заманауи бағыттарының бірі болып табылады.

Инфографика жасауда:

1-қадам: Мен студентке не жеткізгім келетінін шешіп, мақсат қойдым, көрнекі және вирустық болуы үшін майда детальдармен ақпарат жинаудан бастадым.

2-қадам: Chrome, Firefox, Opera браузерлерінде Piktochart веб-сайтына өтіп «Тегін бастау» түймені басып редактордың инфографикасына таңдадым.

3-қадам: Сайтқа тіркелдім немесе әлеуметтік желі арқылы кіруге де болады.

4-қадам: Өзіме сәйкес келетін стильді, сондай-ақ жеткізгім келетін ақпаратты таңдап өз дизайнды жасай бастаймын.

5-қадам: Мәтіннің, кескіндердің және графиканың орналастырдым.

6-қадам: Инфографиканың барлық әртүрлі элементтері дайын болғаннан кейін өзімізге жүктеп аламыз.

Күрделі және көп бөлімнен тұратын дәрісті тек бір ғана беттен тұратын графика арқылы ұсындым. Графика арқылы студенттер ойлана бастайды, графикадағы әр-бір элементке тоқталып бір-бірімен пікір алмасып, ойымен бөліседі, өзара жұмыс істейді, оқудағы іс-әрекеті арқылы ойлау дағдыларын жетілді, өз бетінше білім алады, әрекет етеді. Мақсатқа жету студенттің өзі арқылы іске асады. Оқытушы инфографика арқылы бағыт беруші, ұйымдастырушы.

Сондықтан оқуды және жариялауды жеңілдету үшін күрделі ақпаратты ұсынудың графикалық тәсілі инфографика арқылы студенттердің сабаққа деген қызығушылығын арттыру, мұнда креативті суреттер, түрлі формалар, белгілер қолданылады. Пайыздық көрсеткіш, сандар, салыстыру, баға, индекс – қабылдауға қиын ақпараттар. Оларды сөзбен жазу іш пыстырады және студентті шатастырады. Ал инфографика бұл мәселенің тиімді шешімі. Жалпы инфографика ең алғаш 1982 жылы USA Today газетінің баспагерлері қолдана бастады. Осының арқасында газет ең көп оқылатын басылымдардың үздік бестігінің қатарына енді. Уақыт өткен сайын инфографика тек қана технология мен бизнес емес, сонымен қатар өнер екені де анықтала бастады.

Бірақ инфографика тек қана кәсіби дизайнерлердің қолынан келетін шаруа ғана емес, оны қызығушылық танытқан, үйренемін деген әрбір маман да жасай алады. Оның қолданылу

аясы өте кең: география, журналистика, білім беру, статистика, техникалық мәтіндер. Инфографиканы кез келген пәнде қолдануға болады. (инфографиканы жасау әдісін педагогикалық лайфхак ретінде менің Youtube каналымнан көре аласыздар (<https://youtu.be/tmWrZslhRFI>)).

Осындай іс-әрекет нәтижесінде: күрделі тақырыпты оңай әрі тез түсінді, Әрбір тақырып бойынша берілген инфографиканы өз ұялы телефонда қарап, тақырыпты қайталап, үй жұмысын орындау жеңілдей түсті. Студенттің танымдық белсенділігін артты, өз бетінше білім алуға, шығармашылығын қалыптастыруға ықпал етеді, студенттер оқудың қызықты жеңіл өтетіндігін, ұжымда бірлесіп жұмыс жасауға үйрететіндігін, білімнің тереңдігі, әрі тиынақтылығы артатындығын баяндады. Яғни, білім алушы өз ой-пікірін ашық еркін айтады, бір-бірін тыңдауға үйренеді ұжымда ынтымақтастық атмосферасы қалыптасты. Сондықтан басқа кез-келген пәндер осындай әдістерді пайдаланса, тиімді болатындығына сенімім кәміл.

Жалпы қорыта айтқанда, аталған әдіс — тәсілдерді сабақта тиімді қолданысқа енгізу арқылы үлкен нәтиже көріп отырмын, болашақта заман талабына сай жоғары білім беретін, жоғары санатты ұстаз болатыныма сенімдімін, жан-жақты дамыған, болашағы айқын, бағдары анық, сонымен қатар, бәсекеге қабілетті рухани бай тұлға тәрбиелей алатыныма сенімім мол.

Әдебиеттер тізімі:

1. Айтмамбетова, Б. Жаңашыл педагогтар идеялары мен тәжірибелері. -А., 1991.
2. Айтмамбетова, Бейсенбаева. Тәрбиенің жалпы әдістері. -А., 1991.
3. Е. Арын, «Педагогика».- Павлодар., 1990.
4. ҚР «Білім туралы» Заңы, Астана, 2007. «Білім технологиялары» № 3, 2014 ж.

ИСПОЛЬЗОВАНИЕ STEM-ТЕХНОЛОГИИ ПРИ МЕХАНИЧЕСКОЙ ОБРАБОТКЕ ОВОЩЕЙ

Халиди Кунсулу Амантайқызы

мастер производственного обучения

ГКП на ПХВ, «Колледж общественного питания и сервиса»

г.Астана

Аннотация: "Механическая обработка овощей на основе STEM-технологии" означает рассмотреть эту тему с учетом интеграции науки, технологии, инженерии и математики для улучшения процессов обработки овощей. Ведь с помощью практических занятий мы демонстрируем учащимся применение научно-технических знаний в реальной жизни. Взять хотя бы особую нарезку овощей: здесь на микроскопическом уровне происходят изменения в их структуре, и это важно для сохранения вкуса и питательных веществ. Например, расчеты скорости и давления, необходимых для нарезки или чистки овощей, могут помочь улучшить производительность и качество. При этом также подчеркивается важность безопасности при работе с острыми инструментами и оборудованием.

Андатпа: "STEM технологиясына негізделген көкөністерді өңдеу" көкөністерді өңдеу процестерін жақсарту үшін ғылым, технология, инженерия және математиканың интеграциясын ескере отырып, осы тақырыпты қарастыруды білдіреді. Шынында да, практикалық сабақтардың көмегімен біз студенттерге ғылыми-техникалық білімді нақты өмірде қолдануды көрсетеміз. Көкөністердің арнайы кесілуін алсақта: мұнда микроскопиялық деңгейде олардың құрылымында өзгерістер болады және бұл дәм мен қоректік заттарды сақтау үшін маңызды. Мысалы, көкөністерді кесу немесе тазалау үшін қажетті жылдамдық пен қысымды есептеу өнімділік пен сапаны жақсартуға көмектеседі. Сонымен қатар, өткір құралдармен және жабдықтармен жұмыс істеу кезінде қауіпсіздіктің маңыздылығы да атап өтіледі.

Abstract: "Mechanical processing of vegetables based on STEM technology" means to consider this topic taking into account the integration of science, technology, engineering and

mathematics to improve vegetable processing processes. After all, with the help of practical exercises, we demonstrate to students the application of scientific and technical knowledge in real life. Take, for example, the special slicing of vegetables: here, at the microscopic level, changes occur in their structure, and this is important for preserving taste and nutrients. For example, calculations of the speed and pressure required for slicing or peeling vegetables can help improve productivity and quality. At the same time, the importance of safety when working with sharp tools and equipment is also emphasized. (11 p.t.)

Ключевые слова: Механическая обработка овощей, увеличивать доступность питательных веществ, окислительные процессы, STEM-технологии, санитария и гигиена, продуктивное обучение, теоретическая подготовка.

ЦЕЛЬ МАСТЕР-КЛАССА: показать, как можно применять на практике новые технологии, эффективные методы и приёмы на занятии производственного обучения

ЗАДАЧИ:

- передача продуктивных способов работы на слушателей мастер-класса путем прямого и комментированного показа последовательности действий, методов, приемов и форм педагогической деятельности;
- совместная отработка методических подходов и приёмов решения поставленной в программе мастер-класса проблемы;
- рефлексия собственного профессионального мастерства участниками мастер-класса.

ОБОРУДОВАНИЕ: компьютер, мультимедийный проектор, интерактивные презентации, раздаточный материал для участников мастер-класса.

1. Приветствие. Вступительное слово. (Слайд 1)

В начале моего мастер-класса я предлагаю поговорить о STEM-образовании. "Механическая обработка овощей на основе STEM-технологии" означает рассмотреть эту тему с учетом интеграции науки, технологии, инженерии и математики для улучшения процессов обработки овощей.

Хочу задать вам вопрос –STEM-образование. Что это означает?

В словаре иностранных слов есть толкование этого слова: Термин «STEM-образование» возник в начале 2000-х годов в США. Это модель, которая объединяет инженерию и естественные науки в единую систему. Специалисты, получившие такое образование, умеют рассматривать проблему в целом, а не в контексте какой-то одной технологии или области науки.

Хочу обратить ваше внимание именно на это определение, сказанное выше– То есть это высокий уровень чего-либо, высокое развитие, умение, которым владеют специалисты. (Слайд 2)

Каким образом это определение можно связать с нашей профессиональной деятельностью?

Сегодня я решила не отступать от темы единого методического дня, а именно поговорить о применении эффективных методов и приёмов, т.е. умению грамотно и целесообразно использовать их на производственном занятии.

Тема мастер-класса: "Механическая обработка овощей на основе STEM-технологии" на основе разбора занятия производственного обучения ПМ I «Соблюдение правил и норм охраны труда при первичной кулинарной обработке продуктов.»

Цель было показать, как можно применять на практике новые технологии, эффективные методы и приёмы в процессе производственного занятия.

Уже никому не нужно доказывать, что у учащегося с устойчивой мотивацией к учению будет повышаться качество знаний. Эту аксиому очень точно отражают слова Владимира Борисова: «Ничему не научишь человека, не научив его хотеть». (Слайд 3)

Задача педагога пробудить эти мотивы, вызвать ученика на диалог, но, не вынуждая, а что бы это была инициатива с его стороны, его желание поучаствовать в процессе.

Инициатива – спонтанное, самостоятельное проявление человеком своей активности, его включение в тот или иной вид деятельности по собственной воле.

Творчество, являясь формой активности и самостоятельной деятельности, приводящей к созданию чего-либо нового, ранее не существовавшего, выступает «механизмом продуктивного развития» (Я.Пономарев).

Чтобы повысить творческую активность педагог должен разнообразить формы работы на различных этапах занятий. Помимо традиционных приемов и методов работы, которыми мы владеем, современная педагогика, постоянно развиваясь, предлагает нам инновационные технологии, которые, безусловно, помогают повысить качество обучения.

Использование инновационных технологий на уроках имеет большие преимущества. Учебный процесс становится для учащихся интересным, что повышает активность учащихся, развивает навыки самостоятельно получать знания в процессе взаимодействия и поиска. Повышается качество и прочность полученных знаний. Развиваются исследовательские навыки и умения, формируются аналитические способности учащихся. Параллельно с процессом обучения идет развитие коммуникативных качеств и формирование лидерских качеств личности.

Инновационный подход к обучению позволяет так организовать учебный процесс, что молодому человеку урок и в радость, и приносит пользу, не превращаясь просто в забаву или игру. И, может быть, именно на таком уроке, как говорил Цицерон, «зажгутся глаза слушающего о глаза говорящего».

Обратимся к примерам.

STEM – технология (Слайд 4)

S Наука (Science): Включает в себя понимание химических и физических процессов, происходящих в овощах при механической обработке.

T Технология (Technology): Использование современных кухонных устройств и инструментов, таких как электрические нарезчики, шинковки и чистилки, для эффективной обработки овощей.

E Инженерия (Engineering): Проектирование и разработка устройств для обработки овощей, учитывая их текстуру, структуру и потребности в механической обработке.

M Математика (Mathematics): Математические расчеты могут использоваться для оптимизации процессов обработки овощей.

Основа этой технологии:

объединение наук, направленное на развитие новых технологий, на инновационное мышление, на обеспечение потребности в хорошо подготовленных инженерных кадрах.

Инновационные методы: портфолио, обучение в сотрудничестве, проектное обучение, наукоёмкие проекты.

STEM-образование с помощью практических занятий демонстрирует учащимся применение научно-технических знаний в реальной жизни. На занятиях они разрабатывают, вникают и совершенствуют продукты современной индустрии.

Они изучают конкретный проект, в результате чего своими руками создают прототип реального продукта.

«STEM образование», STEM технологии это сообщество педагогов естественно-научных дисциплин, математики, ИКТ, робототехники и научно-технического творчества

Цель технологии:

- Развитие мыслительных навыков учащихся, необходимых не только в учёбе, но и в обычной жизни.
- Умение принимать взвешенные решения, анализировать различные стороны явлений.

Технологические приёмы в рамках этой технологии: (Слайд 5)

Словарь терминов (English – Қазақша) из двадцати слов

Далее, идет картина, в которую каждый учащийся включается с выражением «Да знаю я это, я что – картошку не почищу?» И здесь время STEM-технологии, где идет новый взгляд

с научной точки зрения на рутинную чистку, резку, обработку овощей. Даем время на ознакомление. Теоретическая подготовка (5 минут):

1. Например, при нарезке овощей на микроскопическом уровне происходят изменения в их структуре, и это важно для сохранения вкуса и питательных веществ.

Cell rupture: When cutting vegetables

Разрыв клеток: При нарезке овощей, таких как морковь или брокколи, механическое воздействие вызывает разрыв клеток. Это может увеличивать доступность питательных веществ, так как они становятся более доступными для пищеварения. Однако, это также может привести к потере влаги и некоторых питательных веществ.

Oxidation: Many vegetables contain enzymes and phytochemicals that can be activated when cut and exposed to air.

Это может привести к окислительным процессам, которые вызывают изменение цвета овощей (например, брюквы могут потемнеть) и потере витаминов, таких как витамин С.

"Decrease in the level of moisture in vegetables"

Потеря влаги: Многие овощи содержат большое количество влаги, и механическая обработка, такая как нарезка или дробление, может способствовать потере этой влаги. Это может изменить текстуру и консистенцию овощей. Разрыв клеток и окислительные процессы могут также влиять на вкус овощей. Например, горькие вкусы могут усиливаться

при нарушении целостности клеток.

2. Технология также включает в себя разработку инновационных устройств и методов обработки.

Electric slicers, Mandolines, Food processors, Graters, Herb scissors (слайд)

3. Инженеры могут создавать устройства, которые делают процесс обработки более эффективным и безопасным. И таких устройств уже есть достаточное количество.

4. Например, расчеты скорости и давления, необходимых для нарезки или чистки овощей, могут помочь улучшить производительность и качество.

Слайд 6

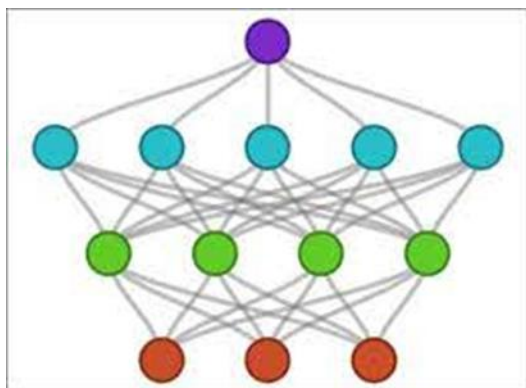
Далее демонстрация студентам правильную технику обработки овощей. Это включает в себя методы нарезки (тонкие ломтики, кубики, соломка, брусочки), чистки, мойки и другие методы подготовки овощей. Все это время мы, как преподаватели, должны обратить внимание на важные аспекты, такие как безопасность, сохранение текстуры и вкуса овощей, а также эффективность.

Эта часть занятия призвана показать студентам, как правильно использовать инструменты и оборудование для обработки овощей, и как достичь наилучших результатов с точки зрения внешнего вида и вкуса блюд. Она также подчеркивает важность безопасности при работе с острыми инструментами и оборудованием. Слайд 7

Практическая часть:

С использованием искусственных нейронных сетей и программ для генерации QR-кодов.

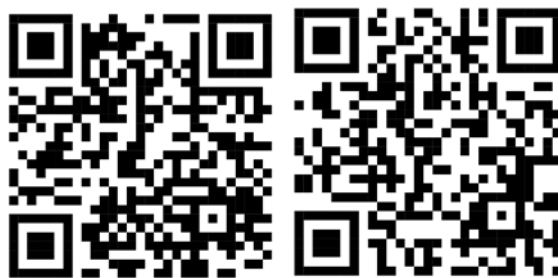
Развитие искусственного интеллекта и нейросетей в технологии генерации QR-кодов

выходит за пределы только эстетических улучшений. QR-коды нового поколения, созданные пользователем, позволяют использовать их на новом уровне, раскрывая новые возможности и потенциал. Эти разработки помогают переосмыслить подходы и творческий потенциал учащихся №

При этом начинаем работу в парах:

- Разделение студентов на пары.
- Раздача овощей и инструментов для практической обработки. Работа в парах.

Обсуждение и анализ:

Оценка в соответствии с мировыми стандартами orldSkills с использованием приложения Socrative. Здесь очень большое внимание уделяется самостоятельной работе учащегося.

Но необходимо отметить, что самостоятельная работа в современной образовательной модели вообще стоит на первом месте. Использование и апробация системы подготовки студента, обучающегося по индивидуальной программе, существуют некоторые особенности. Вот некоторые из них:

1 Текущий контроль. Ведущее место здесь занимает ежедневная оценка успешности прохождения индивидуального маршрута (лекции, практические и лабораторные работы).

2 Самоконтроль и самооценка. Умелая организация самоконтроля и самооценки за выполненные задания не только позволяет проверить его успехи, но и развивает индивидуальные качества личности студента.

Обсуждение на основе проблемного обучения с применением ситуационных задач.

- Обсуждение пройденной темы и навыков, приобретенных на занятии.

Далее, как и на всех уроках следует оценивание учащихся. Оценка в соответствии с мировыми стандартами WorldSkills с использованием приложения Socrative (Использование приложения для смартфона.)

Возможности Socrative при создании множества вопросов по теме, а студенты проходят тест, их ответы записываются. Ответы можно посмотреть в верхнем меню во вкладке "Results". В процессе оценивания отображаются выбранные студентами имена, поэтому важно напомнить им использовать их реальные имена, это важно для оценивания, чтобы потом сопоставить ответы и список обучающихся.

Подготовка обратной связи обучающимся (это можно сделать во вкладке "Exit Ticket").

Моментальный результат (преподаватель сразу видит статистику, она сразу обновляется при выборе ответа студентом).

Сохранение тестов, результатов в приложении и на компьютере (материалы находятся во вкладке "Reports").

- Обсуждение пройденной темы и навыков, приобретенных на занятии. Или рассмотрение возможных сложностей и способов их преодоления.

- Организация и управление работой
- Санитария и гигиена
- Техника безопасности и нормы щхраны здоровья, окружающая среда
- Знание об ингредиентах и меню
- Изготовление и презентация блюд.
- Приобретение и хранение пищевых продуктов

Вот и настал момент рефлексии

- * 1. Было интересно ...
- * 2. Было трудно ...
- * 3. Теперь я могу ...
- * 4. Я научился ...
- * 5. Меня удивило ...
- * 6. Мне захотелось ...
- * 7. Особенно интересно было на уроке ...

3. У каждой методики есть свои плюсы и минусы.

Активные методы обучения помогают: развивать мотивацию к обучению и наилучшие стороны ученика, учить учащихся самостоятельно добывать знания, развивать интерес к предмету, позволять активизировать процесс развития у учащихся коммуникативных навыков, учебно-информационных и учебно-организационных умений.

Активные методы обучения имеют и недостатки: учащиеся-первокурсники не всегда могут совладать со своими эмоциями, следовательно, на уроках создаётся вполне допустимый рабочий шум при обсуждении проблем.

Приведенные мною методы – лишь малая часть известных на сегодняшний день методов обучения. Надеюсь, мой мастер-класс был вам полезен. И я хочу получить обратную связь:

Уважаемые коллеги заполните класстер на тему:

И если вы отметили хотя-бы три лучика, то мастер-класс дошел до слушателя.

Да, нам сложно внедрять STEM технологии, и среди трудностей можно выделить следующие:

- дефицит навыков работы с современными технологическими решениями и оборудованием;
- недостаточность материально-технической базы, что не позволяет использовать те или иные инструменты в учебном процессе;
- психологические барьеры, страх перед новыми технологиями и рисками;
- слабая методическая поддержка: отсутствие рекомендаций, примеров заданий и инструментов, регламентов их применения.

Для развития STEM педагога не актуальны прежние программы подготовки.

STEM образование позволяет сформировать у учащихся, у студентов целостное видение действительности во взаимосвязи изучаемых отраслей знания и развить у них не только специальные, узкопрофессиональные навыки, но и универсальные способы деятельности. А для этого важны курсы повышения квалификации и взаимообмен инновационным опытом использования нестандартных решений повышения качества, доступности и эффективности образования.

Список литературы:

1. Педагогика Подласый И.П. «Гуманитарный изд.центр ВЛАДОС».
2. Педагогика и психология Кравцова Е.В. «Издательство Форум».
3. Знания, мышление и умственное развитие. Пономарёв Я.А. Книги-онлайн.
4. Раздел: интеллект

5. Ранние Импринты человека. Что же определяет нашу судьбу?
6. Автор: Борисов Владимир Андреевич - Руководитель Центра «Сталкер», Бизнес-тренер, Коуч, 29 июня 2016 (Статья)
- 7.
8. 5. Охрана труда для повара-кондитера. Автор: Добычина Анна Владимировна, .
9. Издательство: НИЦ ИНФРА-М. АВАНГАРД-БУКС ООО. Год издания: 2023,

129 стр

ИССЛЕДОВАНИЕ РЕЗУЛЬТАТИВНОСТИ УРОКОВ ПО ОРГАНИЗАЦИИ ПЕДАГОГИЧЕСКОГО ПРОЦЕССА С ПРИМЕНЕНИЕМ ПЕДАГОГИЧЕСКОГО ПОДХОДА LESSON STUDY НА УРОКАХ БИОЛОГИИ

Серикбаева Зарина Кайбаровна

преподаватель биологии

КГКП «Казахстанский Агротехнический колледж»

Аннотация: В данной работе представлено описание педагогического опыта. Представленный опыт – это попытка демонстрации алгоритма внедрения системы обмена опытом с использованием педагогического подхода Lesson study для эффективного сопровождения учебного процесса и его успешной профессиональной самореализации на уроках биологии.

Ключевые слова: Lesson study, исследование, планирование, урок.

Abstract: This paper presents a description of the teaching experience. The presented experience is an attempt to demonstrate an algorithm for implementing an experience exchange system using the pedagogical approach of Lesson study for effective support of the educational process and its successful professional self-realization in the sciences of biology.

Keywords: Lesson study, research, planning, lesson.

Андатпа: Бұл жұмыста педагогикалық тәжірибенің сипаттамасы берілген. Ұсынылған тәжірибе-оқу үдерісін тиімді сүйемелдеу және оның биология ғылымдарында табысты кәсіби өзін-өзі жүзеге асыруы үшін Lesson study педагогикалық тәсілін пайдалана отырып, тәжірибе алмасу жүйесін енгізу алгоритмін көрсету әрекеті.

Түйін сөздер: Lesson study, зерттеу, жоспарлау, сабақ.

В современно динамичном развивающемся мире в век инновационных технологий каждый учитель ищет всевозможные пути и эффективные методики конструирования урока.

В текущем году Национальный центр повышения квалификации Орлеу институт профессионального развития по Костанайской области совместно с Костанайским социально-техническим университетом им. З.Алдамжара (КСТУ) предложили провести исследование результативности уроков по организации педагогического процесса с применением педагогического подхода Lesson Study.

На сегодняшний день наука не стоит на месте и развивается с каждым днем. Опираясь только на свою практику сложно и не всегда эффективно, конструктивное обсуждение урока с коллегами может быть очень полезным.

Мне хотелось бы поделиться своим небольшим опытом работы применения методики Lesson Study на уроках химии.

В каждом исследовании выявляется проблема. Мною была выбрана такая проблема как: низкая учебная мотивация учеников при

закреплении материала урока по предмету химия.

Для исследования уроков был выбран 9 «Б» класс. В классе 7 учеников. В классе отличников нет, 1 хорошистка, 6 троечников, неуспевающих нет. Возраст учащихся составляет 14-16 лет.

В первую очередь создали команду учителей и распределили роли: ученик уровень С (педагог-исследователь - Султангалиева Ж.К.), наблюдатель за учеником уровня В

(учитель химии на казахском языке обучения – Кенжебаева Н.Б.), наблюдатель за учеником уровня А (учитель - исследователь - Бовтало О.А.), наблюдатели урока (Джагалтаева К.К., Нурсейтова Ж.С.); составили план и график проведения Lesson Study.

Работа команды учителей была построена по следующему алгоритму:

1. Совместное планирование урока-исследования;
2. Проведение урока-исследования и наблюдение за уроком;
3. Обсуждение урока-исследования и первоначальное планирование следующего урока-исследования;
4. Опрос учащихся.

Цель, связанная с действиями учащихся: развить речевую деятельность учащихся, используя эффективные приемы и стратегии критического мышления.

При совместном планировании первого урока - исследования команда учителей предложила использовать различные приемы и методики с применением интегрированных заданий для повышения мотивации учеников на уроке.

При проведении первого урока повышалась активность класса при работе с интегрированными заданиями.

Использование психологического настроя в начале уроков создавало атмосферу позитивного настроя. Каждый урок дети ждали что-то необычное и уже не обращали внимания на наблюдателей, увлеченно обсуждали, слушали мнение каждого, говорили друг другу комплименты, выражая радость и хорошее настроение. Работали в группах, старались помогать друг другу, оценивали себя и других. Использование различных способов оценивания, рефлексии; ИКТ способствовало развитию творческих способностей, отслеживания учащимися собственных знаний, умению высказывать свои мысли, аргументировать ответы и повысило интерес к учебному процессу.

Наблюдатели урока сделали вывод, что именно с применением ИКТ технологий на уроке химии практически весь класс на третьем исследовательском уроке проявил себя активно и качество знаний увеличилось на %.

Сравнительная характеристика вовлеченности учеников на уроках биологии

№ урока	Используемые приемы	А	В	С
До исследования	Работа с таблицей, Постер, Работа с презентацией	7	5	2
1	Работа с таблицей	8	6	3
2	Постер	9	7	5
3	Работа с презентацией	10	8	7

После обсуждения всех уроков выяснили, что активными методами являются:

Работа с презентацией, составление и защита постеров. Ученики перестали стесняться, овладели навыками совместной работы, научились смело рассуждать и быстро реагировать на поставленные вопросы. Если ребята испытывали трудность, то участники группы помогали обсуждать или отвечать вопросы. Несмотря на активность и заинтересованность всего класса, ученик уровня А все же, проявляла очень большую активность на уроке. Наблюдатели урока заметили, что у нее богатый словарный запас, поэтому ей легко, она в центре внимания не стесняется, не комплексует. Благодаря позитивной и легкой атмосфере в классе, ученик уровня С стал более общительным, принимал участие в групповой работе, начал изучать тему по предмету.

Принимая участие в таком исследовании учителю в таких условиях необходимо быть умелым практиком, исследователем, наблюдателем, ломая устаревшие стереотипы традиционного образования, уметь позитивно настроить детей на урок и создать коллаборативную среду.

Мониторинг результативности уроков по организации педагогического процесса с применением педагогического подхода Lesson Study

Наблюдение за уроком	Урок №1	Урок №2	Урок №3
Плюсы	Создана хорошая рабочая атмосфера на уроке. Задания имеют дифференцированный характер.	Использование различных методов и приёмов, повышающих степень активности детей в учебном процессе. Закрепление нового материала происходило непосредственно у доски и самостоятельно на рабочих местах. Было уделено время самостоятельному выполнению заданий учащимися.	Работа с ноутбуками позволила максимально включить каждого обучающегося в классе. Повышение коммуникативных навыков за счет ИКТ технологий, оценка своих действий на уроке.
минусы	Не все ученики активно участвуют в обсуждении на уроке.	Несколько учеников не проявляли себя в различных видах работ.	Ученики участвовали активно
Вовлеченность учеников на уроке	50%	70%	100%
Рекомендации	Своевременно выставлять и комментировать оценки за урок. Можно привлечь к оцениванию	Учителю работать над развитием речи учащихся, добиваться четких, полных развернутых ответов.	Продолжать и в дальнейшем использовать разнообразные методы и приемы на уроках. выполненных работ самим учащимся.

Из данных таблицы мы видим, что результат показывает положительную динамику работы на уроке.

В заключении хочется отметить, что проведение исследовательских уроков способствовало развитию профессиональных навыков, обмену опытом. В классе сложились доверительные отношения, детям понравилась работать в группе, где каждый несет ответственность за результат.

После каждого проведенного урока, команда учителей совместно обсуждала, выявляла успешные моменты урока и сделала следующие выводы о проведенном исследовании:

1. С применением дифференцированных заданий на уроках химии, повысилась мотивация и вовлеченность учеников на уроке;
2. По результатам трех исследуемых уроков наблюдается повышение качества знаний.
3. Наиболее эффективными методами обучения на уроках стали работа с постером и работа с презентацией;
4. В дальнейшем планируется продолжить использование различных приемов и методов на уроке, уделить большое внимания на ученика уровня С.

Основные моменты уроков

КОМПЕТЕНТНОСТНЫЙ ПОДХОД В УЧЕБНОМ ПРОЦЕССЕ КАК СПОСОБ РАСКРЫТИЯ ТВОРЧЕСКОГО ПОТЕНЦИАЛА ОБУЧАЮЩИХСЯ

Данченко Татьяна Владимировна

преподаватель общеобразовательных дисциплин
ЧУ «Колледж предпринимательства КИНЭУ»

Аннотация: в научной статье рассматривается компетентностный подход в учебном процессе как способ раскрытия творческого потенциала обучающихся. Компетентностный подход способствует развитию творческого мышления и инновационных способностей студентов. Они учатся генерировать новые идеи, находить нестандартные решения, применять творческие подходы к решению задач.

Ключевые слова: компетентность, подход, процесс, компетенция, творчество, потенциал, способ, обучающиеся.

Андатпа: Ғылыми мақалада білім беру үдерісіндегі құзіреттілікке негізделген әдіс – оқушылардың шығармашылық әлеуетін ашудың бір жолы ретінде қарастырылады. Құзіреттілікке негізделген әдіс оқушылардың шығармашылық ойлауы мен инновациялық қабілеттерін дамытуға ықпал етеді. Олар жаңа идеяларды генерациялауды, инновациялық шешімдерді табуды және мәселелерді шешуде шығармашылық тәсілдерді қолдануды үйренеді.

Түйінді сөздер: құзіреттілік, тәсіл, процесс, құзіреттілік, шығармашылық, потенциал, әдіс, оқушылар.

Abstract: The scientific article examines the competency-based approach in the educational process as a way to unlock the creative potential of students. The competency-based approach contributes to the development of creative thinking and innovative abilities of students. They learn to generate new ideas, find innovative solutions, and apply creative approaches to solving problems.

Key words: competence, approach, process, competence, creativity, potential, method, students.

*«Скажите мне факт, и я научусь.
Скажи мне правду, и я поверю.
Но расскажи мне историю, и она
навсегда останется в моем сердце».*
– *Индийская пословица*

Сегодняшние студенты растут в техноцентричном мире, где цифровые инструменты и тексты распространены повсеместно. Молодые обучающиеся во всем мире используют мобильные телефоны, компьютеры и планшеты для общения, исследования и игр и требуют возможностей использовать технологии в школе и за ее пределами. Современные образовательные технологии – это не только цифровизация и внедрение гаджетов, но и методы обучения, которые более полно отвечают запросам обучающихся.

Традиционное содержание обучения сегодня является надежным фундаментом для внедрения новых, еще неизвестных педагогике идей. При разработке и внедрении инновационных методов обучения важно создать отношения между преподавателем и обучающимися, которые поддерживают интеллектуальный риск. Этот комфорт позволяет обучающимся понимать сложные предметы и знать, что допускать ошибки — это нормально, создавая возможность для более глубокого обучения. Один из способов сделать это — использовать компетентностный подход в обучении. Вытеснение традиционного подхода компетентностным объективно востребовано в условиях, когда следует «обеспечить доступ к новым педагогическим и дидактическим подходам и их развитию, дабы они содействовали овладению навыками и развивали компетентность и способности, связанные с коммуникацией, творческим и критическим анализом, независимым мышлением и коллективным трудом в многокультурном контексте» [1].

Компетентностный подход способствует развитию творческого мышления и инновационных способностей студентов. Они учатся генерировать новые идеи, находить нестандартные решения, применять творческие подходы к решению задач. Он предполагает активное участие студентов в учебном процессе. Они не просто пассивно слушают лекции, а активно участвуют в дискуссиях, решают задачи, проводят исследования. Это способствует более глубокому усвоению материала и развитию самостоятельности и ответственности, ориентирован на подготовку студентов к реальной жизни и работе. Он помогает им развить навыки, которые будут полезны им в профессиональной деятельности, такие как коммуникация, решение проблем, творческое мышление. А. А. Вербицкий, О. В. Воробьев, и др. уделяли огромное внимание вопросам формирования творческих компетентностей [2]. Идеи компетентностного подхода как принципа образования рассматриваются в работах А.М.Аронова, А.В.Баранникова, А.Г. Бермуса, В.А.Болотова, И.А.Зимней, Г.Б. Голуба, В.В. Краевского, О.Е.Лебедева, М.В. Рыжакова, Ю.Г.Татура, И.Д.Фрумина, А.В.Хуторского, О. В. Чураковой, М.А. Чошанова, П.Г.Щедровицкого и др.

Различным проблемам компетентностного подхода посвящены труды казахстанских исследователей: С.К. Абылдиной, С.Б. Абдыгаппаровой, С.А. Абдыманапова, А.Е. Абылкасымовой, Н.А. Балабановой, А.Б. Бекмановой, А.А. Булатбаевой, С.А. Жолдасбековой, А.Е. Жумабаевой, А. Жунусбековой, С.М. Кенесбаева, А.К. Мынбаевой и др.

Наиболее эффективным методом развития исследовательских компетенций, является метод проектов. Цель, которого ориентирована не на интеграцию фактических знаний, а на применение актуализированных знаний и приобретение новых. Как писал О.Е.Лебедев, компетентностный подход позволяет определять уровень образованности, складывающийся не из суммы знаний, умений и навыков, а из умения решать проблемы различной сложности на основе имеющихся знаний. Этот метод предполагает развитие исследовательских, поисковых творческих, лингвистических компетенций обучающихся. В основе метода проектов лежит развитие познавательных навыков обучающихся,

формирование умений самостоятельно конструировать свои знания и ориентироваться в информационном пространстве, а также развитие критического мышления.

Когда-то, давным-давно (а может быть, и не так давно), учителя не использовали модные презентации Power Point, проекторы и даже классные доски. Они просто делились своими знаниями через истории. Один из лучших способов общения со студентами и обучение их навыкам — это наш собственный опыт. Человеческая потребность передавать личный опыт делает рассказывание историй естественным способом разработки исследовательских, проектных уроков. Преподаватели могут сделать разговорное рассказывание историй постоянным элементом своих занятий, чтобы повысить интерес, сочувствие, доверие и чувство связи учащихся. необходимо, чтобы рассказы были сосредоточены на одном простом событии, вызвавшем эмоциональную реакцию (например, удовольствие, удивление, страх, гнев). Работа по соединению концепций и интеграции того, что мы знаем, с новыми идеями является важной частью обучения. Чтобы по-настоящему понять предмет, обучающиеся должны работать над пониманием ключевых идей, начать разрабатывать систему взаимосвязей между этими идеями, а затем развить способность объяснять как отдельные идеи, так и то, как эти идеи связаны между собой. Чтобы глубже понять конкретный предмет, учащимся необходимо проследить свой путь обучения и задаться вопросом: «Что я знаю?» Как эти идеи сочетаются друг с другом? Как изменилось мое понимание? И могу ли я объяснить то, что знаю, кому-то другому?

Рассказывая обучающимся историю, мы помещаем идеи в более широкий контекст, обеспечивая более глубокое понимание и создавая прочную память — мы запоминаем в контексте и забываем отдельные факты. Когда преподаватели рассказывают истории, они запоминающимся образом создают связь между теорией (то, что они хотели бы, чтобы учащиеся знали) и применением (как теория работает). Истории — это естественный способ мышления; еще до начала нашего формального образования мы уже учимся на баснях, сказках или семейной истории. Дэниель Пинк рассматривает историю и сторителлинг как концепт, позволяющий обострить восприятие ситуации или объекта через помещение его в заданный контекст [3]. Сторителлинг – рассказывание историй. В контексте образования – это методика, которая предполагает использование историй для достижения образовательных целей и результатов. Она может быть вплетена в программу обучения частично – или сквозным образом, охватывая весь курс.

Термин сторителлинг пришёл к нам из английского языка. Ввел его Дэвид Армстронг – руководитель, «генеральный рассказчик» фирмы Armstrong International, мировой гигант в сфере энергетики. Он считал, что истории, рассказанные от своего имени, легче воспринимаются слушателями, они увлекательнее и интереснее, чем читаемая книга. Поэтому на собраниях, он часто рассказывал истории об успешности сотрудников своей компании, стимулируя всех остальных на плодотворную работу [4].

В некоторых источниках термин «сторителлинг» предлагают переводить как «сказительство». Истории делают любую информацию органичной для восприятия, вот почему сторителлинг является мощным инструментом обучения, при помощи которого любой учитель может достичь главной цели - донести свое послание до учеников убедительным способом. Истории будоражат воображение, воскрешают эмоции, завоевывают доверие, они служат для того, чтобы слушатель был готов воспринимать информацию. «Хорошее преподавание – это одна четверть подготовки и три четверти – театр» - говорила американская писательница Гейл Годвин.

Люди обладают врожденной способностью сочинять истории. Мы рассказываем их, чтобы передавать следующим поколениям наши верования, традиции, культурные и семейные ценности. Сторителлинг – самая ранняя форма образования. Мощным педагогическим инструментом повествование делают 2 причины: создает контекст и «включает» мозг на максимум, тем самым способствует запоминанию; истории побуждают эмоции и устанавливают доверительные отношения. История должна соотноситься с реальностью, с жизненным опытом. Неизменные атрибуты: развивающийся сюжет, герои и «приправа,

которая создает вкус» - метафоры. Хорошая история воздействует на эмоции, и на разум. Она должна содержать понятную идею, ради которой она и рассказывается. Педагогический сторителлинг как техника подачи учебной информации выполняет следующие функции: наставническая, воспитательная, мотивирующая, образовательная, развивающая. Выделяют несколько видов педагогического сторителлинга: классический, активный, цифровой. В классическом сторителлинге история рассказывается самим педагогом. Студенты только слушают и воспринимают информацию. При использовании классического сторителлинга преподаватель передает студентам конкретную учебную информацию: правила теории, экспериментальные законы, облеченную в яркую форму запоминающейся истории.

В активном сторителлинге педагогом задается основа события, формируются ее проблемы, цели и задачи.

Обучающиеся смогут: создавать истории самостоятельно, следуя заданию и рекомендациям преподавателя, моделировать различные ситуации и искать пути выхода, анализировать истории самостоятельно или с преподавателем. Сегодня педагогический сторителлинг применяется при активном использовании мультимедийных технологий, а значит, может без труда использоваться преподавателями, как в очном, так и в дистанционном формате обучения – это цифровой сторителлинг, такой формат, в котором рассказывание истории дополняется, сопровождается визуальными компонентами (картинки, презентации, видео, скрайбинг, инфографика). Цифровые истории — это литературные и научно-популярные мультимодальные повествования, которые используют возможности цифровой среды. Визуальные и аудиоэлементы, такие как изображения, текст, музыка и другие аудиоэлементы, видео и анимационные элементы, органично соединяются вместе, создавая интерактивные, захватывающие истории.

Основные функции сторителлинга:

- развить ключевые компетенций обучающихся, сделать урок более интересным, вовлечь в свою историю студентов, чтобы они активно участвовали в учебном процессе;
- удерживать внимания студента, интересная история поможет удержать внимание;
- рассказывать о сложных вещах простым языком, чтобы информация воспринималась легче.

Сторителлинг — это способ быстро и легко донести необходимую информацию, мотивировать добиваться поставленных целей, разнообразить занятия без особых затрат, наглядно продемонстрировать, что вы даете «работающие» советы и рекомендации, и тем самым эффективно развивать ключевые компетенции студентов. Благодаря использованию сторителлинга обучение становится практичным и приближенным к реальности.

Таким образом, обучение, основанное на компетентностном подходе, не состоит из традиционных обучающих ситуаций. Оно основано на идее о том, что обучающиеся учатся посредством опыта и открытий. Обучающиеся должны быть активно вовлечены в ситуацию обучения. Они лучше всего учатся в значимых контекстах, а также в сотрудничестве и взаимодействии с другими людьми и окружающей средой. Им позволяют самим приобретать знания, интерпретировать знания, проверять и перепроверять свои недавно построенные идеи с идеями других. Это подчеркивает необходимость обучения методом проекта. Конечно, нельзя пренебрегать возможностью показывать детям новые горизонты и перспективы, а также энтузиазм в отношении вещи, о которых они, возможно, никогда еще не слышали, т.е. с применением современного метода сторителлинга. Применение современных методов обучения, таких как метод проектов и сторителлинг важны для развития и совершенствования навыков XXI века, таких как коммуникативные, культурные и творческие компетенции.

Список литературы:

1. Стратегии развития высшего образования в Европе: Документы. – Алматы, 2004. – 154
2. Зимняя И. А. Ключевые компетентности как результативно-целевая основа компетентностного подхода в образовании. Авторская версия. – М.: Исследовательский центр проблем качества подготовки специалистов, 2004. – 42 с.

3. Pink, D. H. A Whole New Mind: Why Right-Brainers Will Rule the Future / D. H. Pink – Riverhead Books. – New York, 2006. – 304 с.

4. Коликова Е.Г., Бабин Е.Н. Интеграция урочной и внеурочной деятельности в предметной области «Технология» // Научно-методический электронный журнал «Концепт». - 2017. - № 5. - С. 171-176.

4. Морозова О.М. Внедрение технологии сторителлинга как средства развития ключевых компетенций. 2020

5. Научно-исследовательские традиции технологии визуального сторителлинга// Медиасреда. 2020

ИСПОЛЬЗОВАНИЕ МЕТАФОРИЧЕСКИХ КАРТ В РАБОТЕ ПЕДАГОГА-ПСИХОЛОГА

Кожевина Шамиля Шамилевна

педагог-психолог

КГКП «Костанайский колледж автомобильного транспорта»

Аннотация: в данной статье рассмотрена работа с метафорическими ассоциативными картами. Дается краткая характерологическая особенность использования метафорических карт в индивидуальной и групповой работе со студентами и педагогами. Мак-карты - проективный инструмент в работе психолога, своего рода путешествие к бесчисленным возможностям своего сознания.

Аңдатпа: Бұл мақалада метафоралық ассоциативті карталармен жұмыс қарастырылады. Оқушылармен және мұғалімдермен жеке және топтық жұмыста метафоралық карталарды қолданудың қысқаша характерологиялық ерекшелігі келтірілген. Маккарт - психолог жұмысындағы проективті құрал, сіздің санаңыздың сансыз мүмкіндіктеріне саяхат түрі.

Abstract: This article discusses working with metaphorical associative maps. A brief characterological feature of the use of metaphorical cards in individual and group work with students and teachers is given. McCarts are a projective tool in the work of a psychologist, a kind of journey to the countless possibilities of your consciousness.

Ключевые слова: метафорические ассоциативные карты, карточки, сознание, инструмент визуализации.

Метафорические ассоциативные карты — это эффективный и экологичный инструмент, помогающий заглянуть в наше подсознание, визуализировать связи между понятиями, идеями или эмоциями, помогает более ясно понять внутренний мир клиента (студента) и его мыслительные процессы. Карты представляют собой набор картинок величиной с игральную карту или открытку. На сегодняшний день их использование приобрело большую популярность. [1]

Необходимо отметить, что Мак-карты существуют более 40 лет. В 1975 году канадский художник Эли Раман, с целью популяризации искусства, создал первую колоду О-карт, на которых были нарисованы его живописные произведения. Психологическим инструментом эти карты стали только в 1983 году благодаря психотерапевту Моритцу Эгетмейеру, который впервые применил их в работе с пациентами. Так появилась первая колода «ОН».

На метафорических картах могут быть изображены люди, животные, пейзажи, жизненные и сказочные ситуации, абстракции. Представленные образы в картах — это наглядные метафоры взглядов, страхов, желаний человека, которые ассоциативно связаны с его опытом и внутренним состоянием.[2]

Очень важно не искать в картинке первоначально заложенный смысл, должен быть душевный отклик на попавшуюся картинку. Причем, каждый может увидеть и почувствовать что-то своё. Когда человек, всматривается в метафорическую карту, он по сути дела,

путешествует по своему внутреннему миру, например, он смотрит на картинку, изображающую какую-то ситуацию она порождает в нём какие-то воспоминания - это может быть ситуация, участником которого был он сам, а может - что-то, что происходило не с ним самим, но каким-то образом затронула его. В любом случае, у каждого из нас, есть подобные отклики на увиденное. [3]

Работа с использованием метафорических карт подобно прогулке по-нашему сознаю, в котором множество дверей. И каждая карточка, это дверь, за которой живёт событие, впечатление, человеческая история. Двери могут быть закрыты, и даже заперты на большой и уже заржавевший замок, но, подобно ключу карта помогает их открывать. И тогда, вытащенное на свет содержимое, обретает смысл и наполняется актуальным содержанием. Выбирая ту или иную карту, рассматривая её и представляя нам, человек на самом деле рассказывает о себе, и из этого рассказа и нам и ему, становится понятно, что у него на душе, откуда он черпает силы, какова его система ценностей, чего он боится и во что он верит. Мы можем увидеть, как он воспринимает себя - как жертву или как героя, как наблюдающего зрителя или как основное действующее лицо. Можно представить такие препятствия встречаются на его пути и как он их преодолевает.

Именно поэтому метафорические карты называют ассоциативными (они вызывают ассоциации, благодаря которым человек проживает ещё раз свою историю, актуализирует проблему), проективными (человек видит в карте именно то, что он хочет видеть, то что эмоционально отзывается в нём), терапевтическими. Всё это делает метафорические карты уникальным, похожим на игру инструментом, который может использоваться в консультировании, в групповой и индивидуальной работе с детьми и взрослыми.

В своей работе я применяю МАК – карты, в индивидуальных беседах со студентами и преподавателями. Откровенно рассказывать о себе и своих проблемах бывает непросто. Были ситуации, когда студент приходит на консультацию и говорит, что я не знаю с чего начать, в этом случае – вырывают метафорические карты. Был случай, когда студент пришел с одним запросом, по увидев карты, понял решение своей ситуации и поступил от него новый запрос на работу. Бывают ситуации, когда, просмотрев все карты студент выдаёт, что нет подходящей карты, что нет изображенной знакомой ситуации. В одной из моих колод, есть пустая карта, белое изображение. И бывают случаи, когда студент сам говорит, что он бы хотел увидеть. Можно сказать, что это отличный повод для обсуждения проблемы и её видения самим подростком, не мной, как психологом, сам ребёнок должен рассказывает, как должна выглядеть эта карта, которая ему сейчас нужна. Что именно и как должно быть на ней изображено. Можно составить недостающую карту из имеющихся. Визуализация и обсуждение и есть та самая работа, которая является психологической по сути.[4]

В групповой работе со студентами МАК – карты используются активно, например, при знакомстве с группой, я предлагаю им карту, и они говорят о себе, глядя на вытянутую ими карту, при завершении тренинга, когда студенты говорят пожелания своим одноклассникам. Сочиняем сказки со студентами с использованием метафорических карт. Первоначально, в групповой работе при использовании метафорических карт, устанавливаются следующие правила, они такие же, как и в любой групповой работе психолога: конфиденциальность, уважение, свобода (когда участникам тренинга с МАК-картами, говорят о том, что они не обязаны буквально воспринимать изображение, могут дать волю фантазии, не существует правильных и неправильных ответов, чувств, образов), спонтанность (чем быстрее и свободнее реакция на карту, тем веселее и результативнее будет работа), безопасность (участник может отказаться от карты, без объяснения причин, не показывая ее окружающим).

Важно не забывать, что карты — это не средство для постановки диагноза и составления заключения оппонента. Они дают нам информацию о человеке, и возможность ее интерпретировать, но это будет наше мнение, предположение, а не вывод, которому можно доверять. Мак-карты, необходимы нам в установлении контакта, в проявлении инициативы и запроса от клиента, в моем случае студента. Карты становятся незаменимым помощником в создании безопасной атмосферы, установление доверительных отношений. Ни одна карта не

может быть интерпретирована однозначно и не может быть отнесена строго к одному какому-то человеку, студенту, группе, возрасту. Одна и та же картинка несёт в себе для разных людей разные смыслы, что отражает прежде всего различие их интеллектуальных переживаний. Хозяин карты – хозяин процесса, он высказывает свое видение, может отказаться от обратной связи, его мнение не может быть неверным. [5] Характер отношения человека к карте показывает его точку зрения, его верования и пристрастие, его способ отношения к жизни. Исследовав его вместе со студентом, можно поразмышлять анализировать предоставлять новые возможности, стараясь не учить, не направлять, не выносить суждения. Нет карточек правильных и неправильных, нет выборов верных и неверных. Не стоит делать прямолинейных выводов из представленного выбора.

Таким образом в работе психолога с помощью метафорических карт достигаются такие эффекты как: установление доверия; актуализация переживаний; самораскрытие; установление контакта с внутренними частями личности; исследование его ценностей и мотивов; инсайт, рефрейминг, структурирование проблемы; поиск путей решения и ресурсов; обогащение личных смыслов; расширение картины мира; получение метафорической обратной связи. Эти эффекты возможны на основании психологических явлений, которые задействованы в МАК-картах: проекции, идентификации, ассоциирования, инсайтов студентов, выделении в материале фигуры и фона, диссоциации от проблем, снижении уровня защитных механизмов, метафорического воздействия.

Метафорические ассоциативные карты, через метафору (ассоциации) позволяют быстро получить доступ к психотравмирующей ситуации, что с одной стороны, помогает выявить незавершенные внутренние процессы, а с другой стороны, – избежать дополнительной ретравматизации [6]. Кроме того, МАК создают безопасный контекст для поиска и моделирования решения, запускают внутренние процессы самоисцеления и поиска своего уникального пути выхода из трудной жизненной ситуации.

Список литературы:

1. Дмитриева Н.В., Буравцова Н.В. Метафорические карты в пространстве консультирования и психотерапии. Новосибирск, 2015. 228 с.
2. Ингерлейб М. Метафорические ассоциативные карты. Полный курс для практики. – СПб.: Питер, 2020. – 192 с.
3. Кац Г., Мухаматулина Е. Метафорические карты: Руководство для психолога. – М.: Генезис, 2020. 160 с.
4. Буравцова Н. В. Использование ассоциативных карт в работе с детьми и подростками. – Новосибирск, 2017. – 200 с.
5. Морозовская Е. Мир проективных карт. – М.: Генезис, 2016. – 170 с.
6. Толстая С.В. Метафорические ассоциативные карты в семейном консультировании. М., 2019. 260 с.

ИГРОПРАКТИКА КАК ИНСТРУМЕНТ ПОВЫШЕНИЯ ПОЗНАВАТЕЛЬНОЙ АКТИВНОСТИ ОБУЧАЮЩИХСЯ

Султанова Галия Еркеновна

преподаватель экономических дисциплин

КГКП «Костанайский высший педагогический колледж»

Единственный путь, ведущий к знанию, – это деятельность.

Бернард Шоу.

Задачи современного преподавателя – не преподносить знания обучающимся, а создавать мотивацию и сформировать комплекс умений учить самого себя. Это значит, что обучающиеся должны быть вовлечены во весь учебный процесс и ответственность за

обучение переходит от преподавателя к студенту. Этот эффект достигается, когда преподаватель становится организатором учебного процесса и создает такую учебную среду, в которой обучающиеся индивидуально, небольшими группами или всей группой, приобретают знания посредством опыта, а затем, пересматривая сделанное и размышляя, нарабатывают определенные навыки. Эти навыки впоследствии могут быть использованы в различных ситуациях.

Чтобы достичь такого результата преподаватель должен использовать целый набор методов обучения, ориентированных на обучающегося. На своих уроках я часто меняют технику преподавания, даже во время одного занятия.

Обозначения	Наименования	Образец	1 этап	2 этап	3 этап	4 этап	5 этап
Q	Количество изготовленных книжек	3					
VC	Стоимость материалов (0,15 ден.ед. за каждую книжку)	0,45					
	Количество работающих	5					
VC	Заработная плата (50 ден.ед. за каждого)	250					
FC	Рента (75 ден.ед. за одну парту)	150					
FC	Капиталовложения (1 ден.ед. за одну ручку)	1					
TC	Общие затраты и издержки (ден.ед.)	401,45					
TC/Q	Себестоимость книжки	133,82					
t	Общее время работы (3 мин. х на число работающих)	15					
Q/t	Производительность труда	0,2					

Отсутствие возможности самовыражения подавляет учебный процесс и приводит к скуке. Поэтому, чтобы обучающиеся, активно участвовали в процессе обучения, мною используется целый спектр обучающих методик, акцентирующихся на активном участии обучающихся. К таким относятся:

презентации, групповые дискуссии, работа в малых группах, изучение кейсов, индивидуальные задания, проекты и мини-предприятия, мозговой штурм, ролевая игра, деловые игры.

Цель – заинтересовать и увлечь – наиболее успешно реализуется, на мой взгляд, через деловые игры.

Игры, модулирующие деловую среду, помогают обучающимся практиковать навыки управления предприятием и видеть результаты своей деятельности так, как будто это происходит в реальной ситуации. При проведении деловых игр происходит приближение обучения к реальной действительности, требуя от студентов взаимодействия, творчества и инициативы. Игровое сопровождение изучения материала позволяет поддерживать постоянный высокий интерес у студентов к содержанию учебного предмета, активизирует их самостоятельную деятельность, помогает формировать и закреплять практические навыки. Широкое применение мною в практике преподавания экономики деловых игр направлено на решение комплексных задач усвоения нового, закрепления материала, развития творческих способностей, формирования общеучебных умений, дают возможность студентам понять и изучить учебный материал с различных позиций.

Вашему вниманию предлагается описание деловой игры “Книжная фабрика” разработанной авторами Л.Б.Азимовым, Е. В. Журавской, О.Ю. Макаровой [1], и апробированной мной в течение нескольких лет преподавания в колледже дисциплин «Основы рыночной экономики» и «Основы предпринимательской деятельности». Деловая игра – хорошая форма для коллективного познания. Приведенная разработка в полном объеме ориентированна на обучающихся колледжа. Вместе с тем она легко может быть использована и в школах, где ведется изучение основ экономики, стоит лишь сократить объем и степень подробности информации. Таким образом, деловая игра, моделирующая реальную производственную деятельность, полностью или частями в зависимости от целей обучения эта игра с успехом проводилась в разных группах колледжа.

Цель занятия: развить у студентов представления о понятиях, связанных с производством, привить элементарные навыки ведения экономической документации; активизировать познавательную деятельность обучающихся.

Деловая игра развивает умения и навыки *общеучебного характера* через: организацию мыслительной деятельности (систематизация и классификация данных, аргументирование, формулирование выводов); оценка результатов своих действий. Среди *коммуникативных умений и навыков*, формируемых в ходе деловой игры, следует выделить следующие: организация внутригруппового сотрудничества и делового общения; совместная выработка решений; публичное выступление, презентация результатов работы; решение демократическим путем конфликтных ситуаций.

Чему должны научиться обучающиеся: давать определение понятия производительности, связывая ее не только с затратами труда; перечислять факторы, влияющие на производительность, понимать их взаимосвязь; различать постоянные и переменные издержки, уметь рассчитывать себестоимость, производительность.

Описание урока

В основе занятия лежит деловая игра “Книжная фабрика”, в которой моделируется производство книг. Сравнение результатов деятельности при различных способах организации производства позволяет продемонстрировать преимущества разделения труда и специализации. Познакомить обучающихся с важными понятиями, необходимыми для анализа производственной деятельности (производительность, себестоимость, фиксированные и переменные расходы, капиталовложения и т.д.)

Требуемое время: 2-4 часа.

Для занятия понадобятся: пачка писчей бумаги, скрепки, ручки.

Таблицы Т-1, Т-2, Т-3 (в расчете на каждого студента)

ТАБЛИЦА № 1. Подсчёт производительности труда

Название компании _____ группа _____

Таблица № 1 предлагается студентам в начале занятия и заполняется поэтапно.

Таблица № 2 “Данные по фабрике” и Таблица № 3 “Результаты работы фирм” считаю необходимыми для логического завершения урока, т.к. студенты, получая разные данные в ходе игры, работают на общий результат задания.

ТАБЛИЦА № 2. Данные по фабрике

Фирма	ТП (Всего товарной продукции)	ТС (Общие затраты)	t (Общее время)	Количество работающих	Стоимость ОПФ

ТАБЛИЦА № 3. Результаты работы фирм

Фирма					
Себестоимость					
Произв. труда					
Произв. капитала					

Выводы:

Оценка _____ преподаватель _____

Участники игры:

Фирмы производители – несколько групп студентов (оптимально 5 человек);

Отдел технического контроля – эту роль берет на себя преподаватель, но уже в ансамбле с 2-3 студентами

До игры:

Преподаватель готовит на карточках технологию производственного процесса по изготовлению книжек для каждого этапа и для каждой фирмы.

Формируются фирмы, определяется состав и название. Заготавливаются таблички с названием;

Преподаватель знакомит студентов со схемой игры. Цель созданных компаний – изготовление максимального количества книжек. При этом по окончании каждого периода игры (продолжительностью 3 минуты) для производительности труда учитывается только качественная готовая продукция, оставшиеся же полуфабрикаты или брак учитываются для подсчета себестоимости!

Ход игры:

Попросите студентов убрать все вещи со столов, раздайте им бумагу и скрепки, предложите каждому попробовать изготовить книжку.

Объясните студентам технологию изготовления книжки, продемонстрируйте ее: сложив лист бумаги пополам, разорвите его по сгибу, сложив еще раз, вновь разорвите. Сложив в 3-ий раз получившиеся 8 листов, получаем 16-страничную книжку. Необходимо пронумеровать все четные внутренние страницы (со второй по четырнадцатую), на обложке написать название фирмы (название, чем короче, тем лучше) и скрепить страницы скрепкой.

Убедитесь, что все студенты поняли задание. Раздайте каждой группе ТАБЛИЦУ № 1 “Подсчета производительности труда”, объясните, каким образом ведется учет результатов производства. Соберите сделанные образцы и укажите на хорошие качественные и неудачные бракованные книжки. Это теперь обязанность Отдела технического контроля (ОТК) отслеживать на каждом этапе по фирмам производство продукции.

Объявите о первом этапе производства. На этом этапе все студенты производят книжки самостоятельно от начала до конца, специализация отсутствует. При этом на каждую фирму приходится только по одной ручке. По истечении трех минут производство прекращается. Подсчитывается результат и заполняется таблица.

Объявите о втором этапе производства. На этом этапе производственный процесс студенты делят на операции, специализируясь на конкретной операции. Количество ручек при этом не меняется. По истечении трех минут проведите те же процедуры контроля и подсчета результатов, что и на первом этапе.

Объявите о третьем этапе производства. Компании получают возможность использовать столько капиталовложений, сколько сочтут необходимым для более эффективной работы фирмы, не забывая о стоимости каждой ручки.

Объявите о четвертом этапе производства. Проблемы безработицы и сокращения рабочих мест актуально рассмотреть и обсудить этот вопрос.

Объявите о пятом этапе производства. На этом этапе предложите студентам проявить свое творчество и придумать свою ситуацию. В конце каждого этапа не забывайте проводить подсчет результатов.

Обратите внимание на методы оценки производительности труда, использованные в ходе игры. Дайте общее определение производительности как отношения количества произведенных благ к количеству использованных ресурсов.

Предложите студентам заполнить ТАБЛИЦУ № 2 “Данные по фабрике” и ТАБЛИЦУ № 3 “Результаты работы фирм” и проанализировать результаты деятельности фирм в целом.

Обсуждение игры:

Предложите студентам продемонстрировать на основе данных таблицы № 1 повышение производительности в результате разделения труда. Обсудите причины снижения себестоимости.

Проанализируйте результаты, достигнутые после приобретения дополнительных капиталовложений, обсудите ситуацию при сокращении рабочих мест.

Предложите студентам обратить внимание на обозначения в таблице № 1 постоянных и переменных затрат, обсудите их изменения.

Подведите итоги обсуждения, сформулируйте еще раз возможные способы повышения производительности: разделение труда, дополнительные капиталовложения, вложения в человеческий капитал (образование, здравоохранение, профессиональная подготовка пр.), сокращение и т.д.

Закрепите новые формулы и проведите блиц – контрольную (7-10 стандартных заданий на расчет производительности и себестоимости) с применением варианта самопроверки по вывешенному преподавателем плаката с правильными ответами.

Положительные результаты такой формы урока: студенты готовы к решению более сложных задач; студенты являются активными партнёрами в процессе обучения; преподаватель открывает в себе резервы для совершенствования.

Деловые игры – дело вовсе не шуточное. Вот уже несколько десятилетий этот метод активно используется во всем мире для обучения серьёзных и взрослых людей. Участие в деловых играх может дать не только знания, но и бесценный опыт. Кроме того, с помощью деловых игр можно тренировать такие важные качества, как коммуникативность, лидерские качества, умение ориентироваться в сложной, быстро меняющейся ситуации.

Насколько это всё нужно в колледже? Я считаю, что необходимо. Ведь основной задачей современной системы образования считается не просто обучение – получение и накопление знаний, а приобретение умения наиболее успешно использовать всё то, что накоплено: знания, особенности характера, личностные качества. То есть воспитание успешного человека.

Список литературы:

1. Л.Б.Азимов, Е. В. Журавская, О.Ю. Макарова “ Преподавание экономики в школе”. Москва 1994 г.

ИЗ ОПЫТА РАБОТЫ: СОЗДАНИЕ КВЕСТОВ И ВЕБ-КВЕСТОВ С ЦЕЛЬЮ ПОВЫШЕНИЯ МОТИВАЦИИ СТУДЕНТОВ

Синько Олеся Викторовна

преподаватель математики

КГКП «Костанайский строительный колледж»,

г. Костанай

Аннотация: Миссия педагога – постоянно идти в ногу со временем, обучаться и развивать свои навыки, с целью формирования у обучающихся актуальных знаний, которые они смогут практически использовать в XXI веке. Педагогам необходимо постоянно совершенствовать методы, инструменты и внедрять в практику новые подходы в преподавание и обучение.

Одной из эффективных современных образовательных технологий является квест и веб-квест технология. Основная цель ее использования – это повышение мотивации, развитие исследовательской компетентности, ИКТ-навыков, критического и креативного мышления обучающихся. При конструировании квестов и веб-квестов необходимо учитывать приоритетность практического использования полученных знаний и навыков по предмету в жизни. В статье определены и обоснованы цели и результаты применения квестов на уроках математики, даны рекомендации по созданию эффективных образовательных квестов и веб-квестов.

Ключевые слова: квест, веб-квест, навыки XXI века, образовательные технологии, образовательная платформа, повышение мотивации.

Основной запрос к специалистам различных профессий в ближайшем будущем – это запрос на самостоятельность и креативность, способность действовать эффективно, находить креативные решения в различных сферах жизни без принуждения и контроля.

Современный мир наполнен цифрами, количественными выражениями, объемной и постоянно меняющейся информацией, современными и высокотехнологичными производствами. Перед педагогами, в том числе математиками, возникает необходимость развивать у обучающихся навыки XXI века: любознательность, критическое мышление, умение решать проблемы, коммуникативные навыки, работа в команде, гибкость, готовность к риску и многое другое [1]. Для этого педагог должен организовать систему математического образования обучающихся оптимизирующую развитие функциональной математической грамотности; развивать практические математические и общеобразовательные способности, необходимые для успешной социализации в современном обществе, учитывать различные возможности и потребности обучающихся. Для выполнения данных функций современный учитель должен быть знаком с отечественным и зарубежным педагогическим опытом, владеть инновационными технологиями [2].

Математика является одним из фундаментальных и важных предметов для студентов любых специальностей. Задача преподавателя математики научить обучающихся быть математически грамотными. Для этого они должны уметь, использовать свои знания по математике, уметь распознать математическую природу ситуации или проблемы, которые встречаются в реальном мире, а затем применять эти знания в повседневной или профессиональной деятельности. Эта задача не из простых, требует трансформации реальной ситуации, неоднозначной, иногда запутанной, в четко определенной математической задаче, что, в свою очередь, требует математических умозаключений и рассуждений. После успешного преобразования полученная математическая задача должна быть решена с использованием математических понятий, алгоритмов и процедур, изучаемых на уроке математики.

Для того, чтобы обучающиеся смогли применять математические знания в реальной жизни, педагогу необходимо предложить им нетипичные задачи, в которых необходимо решить жизненные вопросы, проблемы или ситуации. Решение таких задач требует

применение знаний в незнакомой ситуации, поиска новых нестандартных решений или способов действий, творческого подхода.

Перед педагогами встает вопрос: как организовать учебный процесс с точки зрения развития математической грамотности обучающихся? Какие стратегии и подходы должны применять педагоги, чтобы добиться ощутимых результатов в этом направлении?

Одной из эффективных образовательных технологий для формирования функциональной грамотности, медиа и ИКТ компетентности, поисковых и творческих навыков у обучающихся является, на мой взгляд, технология квестов и веб-квестов.

Эта технология позволяет создать в учебном процессе благоприятную среду для отработки практических умений, необходимых студентам для грамотной работы с различного рода информацией, а также активизировать теоретические знания и практический опыт обучающихся, их способность высказывать свои мысли, идеи, предложения, умение выслушать альтернативную точку зрения, и аргументировано высказать свою.

Квест и веб-квест опирается на такой подход к обучению, в процессе которого происходит конструирование нового. Согласно данному подходу, преподаватель становится консультантом, организатором и координатором проблемно-ориентированной, исследовательской, учебно-познавательной деятельности обучающихся. Преподавателем создаются условия для самостоятельной умственной и творческой деятельности обучающихся и поддерживается их инициатива. В свою очередь, студенты становятся равноправными участниками процесса обучения, разделяя с преподавателем ответственность за процесс и результаты обучения.

Для того, чтобы сконструировать свой квест или веб-квест, необходима предварительная подготовка. На первом этапе нужно продумать тему квеста, сформулировать проблему. Тему подобрать так, чтобы при работе над ней студент углубил свои знания по предмету или приобрел новые. Тема должна быть интересна и полезна, чтобы студент мог выбрать себе дело (роль) по душе и работать, осознавая необходимость решения поставленной проблемы. Над решением проблемы могут работать ученики индивидуально или в группе, тем интереснее будет обсуждение результатов, поскольку они могут освещать тему с разных точек зрения. Могут быть распределены роли в команде. Все члены команды могут помогать друг другу, оказывать консультацию и поддержку.

На этапе выполнения заданий формируются исследовательские навыки обучающихся. При поиске ответов на поставленные вопросы среди большого количества научной информации развиваются критическое мышление, умение сравнивать и анализировать, классифицировать объекты и явления, мыслить абстрактно. Студенты приобретают навыки трансформирования полученной информации для решения поставленных вопросов или проблем. В дальнейшем накопленный опыт исследовательских навыков, командной работы, социальных навыков под руководством педагога поможет каждому в организации своей дальнейшей самостоятельной и профессиональной деятельности.

На этапе оформления результатов деятельности происходит осмысление произведённого исследования. Данный этап предусматривает сбор или отбор самой значимой информации, непосредственное выполнение заданий (этапов квеста), представление собранной информации в виде презентации, буклета, постера, репортажа и т.д. На этом этапе очень важна роль педагога как консультанта.

Обсуждение результатов работы над квестом можно провести в виде конференции (можно онлайн), дискуссии, презентации, чтобы обучающиеся имели возможность показать свой труд, осознать значимость проделанной работы. Команда выдвигает человека, который будет защищать проект. Преподаватель может порекомендовать выступить студенту, чей вклад в работу был минимален в силу каких-то причин (это может быть слабое логическое и аналитическое мышление, отсутствие исследовательских навыков или другие причины). Такой студент, осознавая ответственность перед всей командой, приложит все усилия, чтобы изучить материал, разобраться в проблеме, достойно представить проект, и, тем самым, получит приращение своих профессиональных компетенций. На этом этапе закладываются

такие черты личности как, ответственность за выполненную работу, самокритичность, взаимоподдержка и умение выступать перед аудиторией. В завершении работы над проектом, после подведения итогов, важно использовать мотивацию и стимулирование результатов в виде оценки, поощрения.

К основным требованиям к квесту, предназначенному для работы с ним обучающихся, можно отнести следующие.

- Квест должен иметь ясное вступление, где четко описаны главные роли участников или сценарий квеста, предварительный план работы, обзор всего квеста.

- Центральное задание, которое понятно, интересно и выполнимо. Четко определен итоговый результат самостоятельной работы обучающегося (например, задана серия вопросов, на которые нужно найти ответы, прописана проблема, которую нужно решить, определена позиция, которая должна быть защищена, и указана другая деятельность, которая направлена на переработку и представление результатов, исходя из собранной информации).

- Список информационных ресурсов (ссылки на ресурсы в Интернет, адреса веб-сайтов по теме и т.д.), необходимых для выполнения студентами задания. Этот список должен быть аннотированным.

- Описание процедуры работы, которую необходимо выполнить каждому студенту при самостоятельном выполнении задания (этапы).

- Руководство к действиям (как организовать и представить собранную информацию), которое может быть представлено в виде направляющих вопросов, организующих учебную работу (например, связанных с определением временных рамок, общей концепцией, рекомендациями по использованию электронных источников, представлением «заготовок» - для избежания технических трудностей при создании ими проекта, презентации и т.д. как результата изученного ими материала).

- Заключение, в котором суммируется опыт, который будет получен обучающимися при выполнении самостоятельной работы над квестом. Иногда полезно включить в заключение риторические вопросы, стимулирующие активность студентов продолжить свои опыты в дальнейшем.

- Важным этапов при проведении квеста является оценка результатов. Большое значение при этом должно уделяться критериям оценивания. Квест является комплексным заданием, поэтому оценка его выполнения должна быть основана на нескольких критериях. Б. Додж рекомендует использовать от 4 до 8 критериев [3], которые могут включать оценку:

- исследовательской и творческой направленности работы;
- качества аргументации и оригинальности работы;
- навыков работы в группах;
- устного выступления;
- презентации работы и т.д.

Для разработки критериев оценки квеста необходимо учитывать:

- достижение заявленной цели;
- качество выполнения работы;
- качество процесса выполнения работы;
- содержание, сложность задания.

Необходимо подготовить описание критериев оценки. Нужно начинать с описания идеального варианта выполнения заданий образовательного (тематического) квеста, а затем переходить к описанию возможных недостатков выполнения работы по каждому критерию. При необходимости можно указать значимость каждого критерия в общей оценке (например, в процентах или баллах) [4].

Один из самых популярных цифровых сервисов для создания веб-квестов – образовательная платформа Joyteka. Данная образовательная платформа помогает педагогам пробовать новые форматы уроков и домашних заданий, она подходит для любой дисциплины. Платформа Joyteka позволяет создавать квесты жанра «выход из комнаты». В таких квестах перед игроками ставится задача выбраться из комнаты, используя различные предметы,

находя подсказки и решая логические задачи. Для создания образовательного квеста, подсказками могут быть ответы на задачи, которые необходимо решить для продвижения по сюжету квеста. Таким образом, педагог, добавляя содержание своей дисциплины, делает квест образовательным и увлекательным. Они глубоко вовлекают учеников и позволяют проверить, как они усваивают новую тему прямо во время урока.

Для того, чтобы успешно пользоваться данной образовательной платформой, необходимо зарегистрироваться. В ней есть как бесплатный тариф, так и платные, которые расширяют функциональность данной платформы. На платформе есть множество тематических комнат. К примеру, комната путешественника, кабинет Деда Мороза, в открытом космосе, магазин, здание суда и т.д. Также есть предметные комнаты: кабинет математики, химическая лаборатория, школьный спортзал, кабинет физики, читальный зал и т.д.

Для того, чтобы создать веб-квест на платформе Joyteka, педагогу необходимо продумать задания, чтобы загрузить их в выбранный шаблон квеста. Задания нужно разместить в текстовом формате, либо есть возможность загрузить картинки. Каждая квест комната обладает своими индивидуальными особенностями, подсказками, игровыми механизмами, и позволяет выстраивать разное количество заданий (от 3 до 12). Сервис позволяет создавать задания трех типов: с одиночным выбором, множественным выбором, с открытым ответом, где обучающиеся вводят текстовый или цифровой ответ. Интерфейс данной платформы интуитивно понятный, и не вызывает сложностей при создании веб-квестов.

Применение данной технологии на уроках расширяет кругозор и эрудицию, позволяет значительно повысить мотивацию обучающихся на достижение наилучших учебных результатов.

Я считаю квесты и веб-квесты очень своевременным и полезным инструментом для внедрения элементов игры в обучение, развития критического мышления, повышения мотивации приобретения знаний. А мотивация обучающихся к непрерывному обучению в течение всей жизни очень важна для их будущего, и мы должны принимать во внимание новые возможности познания мира. Квесты и веб-квесты позволяют адаптировать учебный материал под контекст, опыт и запросы обучающихся, что позволяет им лучше понимать и применять изучаемый материал, так как они видят его связь с реальным миром. Такая деятельность может привести обучающихся в любую точку мира, помочь им стать творческими исследователями. Кроме того, квесты и веб-квесты позволяют исследовать проблему более глубоко. Он прекрасно подходит для обучения в команде, повышает уверенность в своих силах, пробуждает интерес и самооценку обучающихся.

Изменения, происходящие в системе образования, требуют ориентации образовательного процесса на становление таких важных личностных качеств выпускников, как настойчивое стремление к непрерывному самообразованию, установка на постоянное пополнение имеющихся знаний новыми, расширяющими сферу их возможного применения на практике. В этом процессе развития компетенций, формирования умений и навыков обучающихся стали квест и веб-квест технологии.

Подводя итог, выделю основные положительные моменты использования квест и веб-квест технологии на уроках.

1. Применение данной технологии на уроках математики способствует повышению мотивации студентов к личностному и профессиональному росту, тем самым стимулируя педагогов постоянно быть в поиске, глубже изучать самим и передавать студентам новые современные технологии.

2. Квесты формируют способность ориентироваться в информационных потоках, умение быстро находить полезную информацию, анализировать её и использовать в своей деятельности, повышая эффективность интеллектуального или физического труда.

3. Квесты способствуют решению проблемы развития познавательной самостоятельности в обучении, и значит делают необходимым для педагогов поиск новых путей и методических средств при преподавании предмета.

4. Для педагога технология квестов очень эффективный и действенный способ повысить мотивацию и качество знаний по предмету.

Для использования педагогами данной технологии есть необходимые ресурсы:

- модель работы с квестами веб-квестами используют огромное число педагогов в самых разных странах, в сети интернет можно найти много интересных разработок;
- в интернете имеются шаблоны, которые могут быть полезны педагогам, желающим создавать свои собственные веб-квесты, различные задания.
- если же необходимо разработать веб-квест самостоятельно, можно воспользоваться рекомендациями, представленными в этой статье.

Список литературы:

1. Саидов З.А., Ярычев Н.У., Соколова Н.И. Навыки XXI века в контексте современных образовательных реалий // Мир науки, культуры, образования. – 2021 – № 2 (87), с. 318-320.
2. Оренбурова Л.В., Валеева Р.А. Образ современного педагога в контексте навыков XXI века // Современные проблемы науки и образования. – 2022. – № 6 (часть 2), с. 151-155.
3. Dodge B. Some Thoughts About Web Quests, 1995. URL: http://webquest.sdsu.edu/about_webquests.html.
4. Напалков С.В. О методических особенностях организации работы по выполнению учащимися заданий тематического образовательного web квеста по математике. // Инновации в образовании (Вестник Нижегородского университета им. Н.И. Лобочевского) – 2014 – № 1 (2), с. 42-50.

КОНСТРУКТИВНОЕ СТРЕСС-СОВЛАДАНИЕ НА УЧЕБНЫХ ЗАНЯТИЯХ ПСИХОЛОГИИ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ

Сейлханова Аида Ерикбаевна

педагог-организатор,

КГКП «Костанайский колледж автомобильного транспорта»

Аннотация: рассматриваются понятия «стресс-совладание» и «копинг». Эти термины описывают способы, которыми люди адаптируются к стрессовым ситуациям с целью справиться с ними и сохранить свои психологические ресурсы. У студентов стрессовые ситуации могут вызывать различные негативные последствия, такие как снижение работоспособности, проблемы с общением и ухудшение личностного развития. Поэтому исследование копинг-поведения имеет особое значение для студентов. Копинг-стратегии могут быть разными и зависят от индивидуальных предпочтений и ресурсов каждого человека. Некоторые основные стратегии включают поиск социальной поддержки, планирование и организацию времени, использование позитивного мышления, физическую активность и релаксацию. эффективность различных стратегий копинга может различаться в зависимости от конкретной ситуации. Поэтому важно развивать адаптивные способы справляться со стрессом, осознавать свои эмоции и реагировать на них конструктивным образом.

Аңдатпа: "стрессті жеңу" және "күресу" ұғымдары қарастырылады. Бұл терминдер адамдардың олармен күресу және психологиялық ресурстарын сақтау мақсатында стресстік жағдайларға бейімделу жолдарын сипаттайды. Студенттерде стресстік жағдайлар өнімділіктің төмендеуі, қарым-қатынас проблемалары және жеке дамудың нашарлауы сияқты әртүрлі жағымсыз салдарға әкелуі мүмкін. Сондықтан күрес мінез-құлқын зерттеу Студенттер үшін ерекше маңызға ие. Күресу стратегиялары әртүрлі болуы мүмкін және әр адамның жеке қалауы мен ресурстарына байланысты. Кейбір негізгі стратегияларға әлеуметтік қолдауды

табу, уақытты жоспарлау және ұйымдастыру, позитивті ойлауды қолдану, физикалық белсенділік және релаксация жатады. әр түрлі күресу стратегияларының тиімділігі нақты жағдайға байланысты өзгеруі мүмкін. Сондықтан стрессті жеңудің, эмоцияларыңызды білудің және оларға сындарлы түрде жауап берудің бейімделу жолдарын дамыту маңызды.

Abstract: The concepts of "stress coping" and "coping" are considered. These terms describe the ways in which people adapt to stressful situations in order to cope with them and preserve their psychological resources. Stressful situations can cause various negative consequences for students, such as decreased performance, communication problems and deterioration of personal development. Therefore, the study of coping behavior is of particular importance for students. Coping strategies can be different and depend on the individual preferences and resources of each person. Some basic strategies include seeking social support, planning and organizing time, using positive thinking, physical activity, and relaxation. The effectiveness of different coping strategies may vary depending on the specific situation. Therefore, it is important to develop adaptive ways to cope with stress, be aware of your emotions and respond to them in a constructive way.

Ключевые слова: стресс, копинг-поведение, стресс-совладание,

В современном мире постоянно меняются условия, к которым нужно адаптироваться и при этом сохранять внутренние ресурсы. В классической и современной психологии зарубежного и отечественного направления немало трудов посвящено проблеме стресс-совладающего поведения. Особенно характерным для студентов является стрессовая ситуация, которая способна повлиять на личностное развитие. Часто она приводит к снижению работоспособности, продуктивности деятельности, к трудностям в общении. В стрессовых ситуациях мы, как правило, переживаем не одну эмоцию, а некоторую комбинацию различных эмоций, каждая из которых оказывает влияние на наши социальные взаимоотношения, на восприятие, мышление, поведение. Всё это делает актуальным исследование преодоления стрессовых состояний, что в психологии получило название копинг-поведение (стресс-совладающее поведение).

Впервые термин появился в психологической литературе в 1962 году; Л. Мэрфи применила его, изучая, каким образом дети преодолевают кризисы развития. Четыре года спустя, в 1966 году Р. Лазарус в своей книге «Психологический стресс и процесс совладания с ним» обратился к копингу для описания осознанных стратегий совладания со стрессом и с другими порождающими тревогу событиями. Копинг — это, прежде всего, способы, которым индивидуум поддерживает психосоциальную адаптацию в период стресса. Таким образом, стресс-совладающее поведение — это деятельность личности по поддержанию или сохранению баланса между требованиями среды и ресурсами, удовлетворяющими эти требования. Это способ, которым индивидуум переживает стресс или ответ на стресс.

Исследованием стресс-совладающего поведения занимались такие ученые СНГ как: Лазарус Р., Мерфи Л., Амирхан Дж., Василюк Ф.Е., Семичев С. Б., Тышкова С.И., Крюков С.Н. и другие.

В Республике Казахстан исследованием копинг-стратегий занимаются Барабанова Е.И., Абдеева С.Б., Шмидт М.А., Корнеева А.Д., Дергачёва Е.В. При этом отечественные исследователи подробнее останавливаются на вопросах изучения особенностей конструктивных стратегий стресс-совладающего поведения субъектов различной профессиональной деятельности, формирования эффективных конструктивных стратегий стресс-совладающего поведения у обучающихся. Для совладения со стрессовыми ситуациями человек на протяжении своей жизни, вырабатывает так называемые конструктивные-стратегии стресс-совладающего поведения.

Конструктивные стратегии стресс-совладающего поведения – осознанно используемые человеком приемы совладания с трудными ситуациями, состояниями о порождающими их условиями. Существует 3 базисные копинг-стратегии, предложенные Дж. Амирханом в 1990 году: стратегия избегания, стратегия разрешения проблем, стратегия поиска социальной поддержки.

Также А. Биллингс и Р. Моос выделяют три способа совладания со стрессовой ситуацией: копинг, нацеленный на оценку, копинг, нацеленный на проблему, копинг, нацеленный на эмоции.

Термином копинг-стратегии в психологии принято обозначать действия, которые совершает личность для того, чтобы справиться со стрессом и вообще с трудными жизненными ситуациями.

Интересно, что подобными практиками пользуются многие люди, которые о данном понятии даже не слышали. В русском языке в близком значении широко используется такое слово, как «переживание».

Стрессы в наше время стали неотъемлемой частью человеческой жизни. Именно поэтому чуть ли не каждому человеку сегодня требуется копинг.

Точно не установлено, кто впервые начал применять термин «копинг-стратегии». Это могла быть либо Л. Мэрфи, которая наблюдала, как дети преодолевают возрастные кризисы, либо А. Маслоу – тот самый, который придумал знаменитую пирамиду потребностей; Маслоу применял его в изучении поведения взрослых в экстремальных ситуациях. Одним из первых учёных, говоривших о копинг-стратегиях, был и Ричард Лазарус. В общем, разработка теории о копинге принадлежит в первую очередь американским психологам.

Психологами показано, что стресс является дискомфортом, при котором человек осознаёт, что его ресурсов не хватает для решения поставленной перед ним задачи. Характерно, что только сам индивид может определить, является ли какая-то ситуация для него стрессовой или нет. Определив наличие стресса, личность старается преодолеть его теми или иными способами.

Умелое распределение ресурсов позволяет некоторым людям уверенно держаться на ногах, даже если стрессовая ситуация достаточно сильна. Говорят, даже о внутренней «торговле» ресурсами. В этом и состоит копинг (в чём его отличие от психологической защиты).

В списке наиболее важных внутренних ресурсов личности – такие позитивные качества, как способность к творчеству, адекватная самооценка эмоциональная устойчивость (низкий нейротизм), позитивное мышление.

Говоря о подверженных стрессу, поскольку ускорение темпа и динамики жизни, увеличение информационной и эмоциональной нагрузок вызывают проблемы, решение которых требует больших психоэмоциональных затрат. Мы выполняем упражнения на занятиях со студентами упражнения, которые нацелены на овладение знаниями коммуникативных навыков и методами снятия напряжения. А в процессе выполнения упражнений, студент умеет:

- подбирать техники и приемы психологической разгрузки в зависимости от ситуации применения;
- видеть возможности применения для психологической разгрузки нестандартных ситуаций;
- использовать конструктивные стратегии стресс–совладающего поведения;
- использовать конструктивные стратегии выхода из конфликтной ситуации.

В рамках занятий факультатива «Психология профессиональной деятельности» по теме «Стресс. Пути выхода из стресса» мы знакомимся понятием «стресс», его виды и что вызывает он на уровне психофизиологии. Так как в постоянном меняющемся мире человек подвержен стрессу, а что уже говорить о студентах?! Поэтому на своих занятиях мы используем помимо теоретических заданий и объяснений, практические упражнения.

Упражнение «Воздушный шарик».

В этом упражнении участники принимают удобную позу, закрывают глаза, дышат глубоко и ровно. «Сейчас мы будем учиться расслабляться с помощью дыхания. Представьте себе, что в животе у вас воздушный шарик. Вы вдыхаете медленно, глубоко-глубоко и чувствуете, как он надувается... Вот он стал большим и легким. Когда вы почувствуете, что не можете больше его надуть, задержите дыхание, не спеша сосчитайте про себя до пяти, после

чего медленно и спокойно выдыхайте. Шарик сдувается... А потом - надувается вновь... Сделайте так пять-шесть раз, потом медленно откройте глаза и спокойно посидите одну-две минуты».

Данное упражнение является частью дыхательной практики и направленно на расслабление всего тела. Следующее упражнение «Тряска». Эта телесная техника помогает запустить работу парасимпатической системы, высвободить избыток гормонов стресса кортизола и адреналина и снять напряжение. Начинаем тряссти кистями рук, постепенно включая в работу локти, плечи, корпус, голову, ноги. Можно немного потопать ногами по полу. Тряска должна быть интенсивной, чтобы «включилось» все тело.

С помощью таких упражнений можно избрать эффективные стратегии копинга, которые имеют характер поддержки в процессе адаптации.

Список литературы:

1. Крюков С.Н. Основы конструктивного копинг-поведения: учебно-методической комплекс / сост. С.Н. Крюков. – Костанай: Костанайский педагогический колледж, 2015. –136 с.
2. Крюков С.Н. Психологическая разгрузка и релаксация: методические рекомендации/ сост. С.Н. Крюков. – Костанай: Костанайский педагогический колледж, 2013.
3. Крюков С.Н. Формирование конструктивных стратегий копинг-поведения студентов педагогического колледжа / дис. ... магистра психолого-педагогического образования / С.Н. Крюков; науч. рук. Е.В. Мельник; Челябинский государственный педагогический университет. - Челябинск, 2016. - 186 с.
4. Крюков С. Н. Стресс и психологическая разгрузка [сборник научных работ]/С.Н. Крюков. – Saarbrücken: LAP LAMBERT Academic Publishing, 2015. – 136 с.
5. Крюкова Т. Л. Психология совладающего поведения / Т. Л. Крюкова. - Кострома: КГУ им. Н. А. Некрасова, 2006. – 376
6. <http://www.trepsy.net/world/?stat=56021>.
7. <http://www.openclass.ru/node/117964>

ИСПОЛЬЗОВАНИЕ СЕРВИСА TINKERCAD ПРИ ОБУЧЕНИИ ПО СПЕЦИАЛЬНОСТИ ЦИФРОВАЯ ТЕХНИКА (ПО ВИДАМ)

**Дирксен Светлана Валерьевна,
Трубников Алексей Владимирович**
преподаватели специальных дисциплин
КГКП «Костанайский колледж автомобильного транспорта»

Аннотация: Мастер-класс с использованием Tinkercad представляет эффективный взгляд на современные методы обучения. Разработанный для педагогов мастер-класс подчеркивает важность технологий в образовании и рассматривает ключевой онлайн-сервис Tinkercad. Статья затрагивает процесс внедрения 3D-моделирования, начиная с базовых шагов и заканчивая программированием микроконтроллеров. Авторы выделяют практические аспекты использования Tinkercad в учебном процессе, подчеркивая его роль на всех уровнях образования, включая разработку дипломных проектов. Обсуждаются функциональные возможности Tinkercad, включая создание классов, отслеживание прогресса и совместную работу, делая мастер-класс полезным и вдохновляющим ресурсом для современных педагогов.

Андатпа: Tinkercad колданатын семинар заманауи оқыту әдістеріне тиімді көзқарас береді. Оқытушыларға арналған мастер-класс білім берудегі технологияның маңыздылығын көрсетеді және Tinkercad негізгі онлайн қызметін қарастырады. Мақалада негізгі кадамдардан

бастап микроконтроллерлерді бағдарламалаумен аяқталатын 3D модельдеуді жүзеге асыру процесі қарастырылады. Авторлар Tinkercad-ті оқу үдерісінде қолданудың практикалық аспектілеріне тоқталып, оның білім берудің барлық деңгейінде, соның ішінде дипломдық жобаларды әзірлеуде рөлін атап көрсетеді. Tinkercad функционалдығы, соның ішінде сыныпты құру, үлгерімді бақылау және бірлескен жұмыс талқыланады, бұл семинарды бүгінгі мұғалімдер үшін пайдалы және шабыттандыратын ресурсқа айналдырады.

Abstract: A workshop using Tinkercad provides an effective look at modern teaching methods. Designed for educators, the masterclass highlights the importance of technology in education and examines the key online service Tinkercad. The article touches on the process of implementing 3D modeling, starting with basic steps and ending with programming microcontrollers. The authors highlight the practical aspects of using Tinkercad in the educational process, emphasizing its role at all levels of education, including the development of diploma projects. Tinkercad functionality is discussed, including class creation, progress tracking, and collaboration, making the workshop a useful and inspiring resource for today's educators.

Ключевые слова: 3D-моделирование, Tinkercad, образование, онлайн-сервис, микроконтроллеры, программирование, обучение, симуляторы, создание классов, прогресс, совместная работа.

Сейчас уже трудно представить, что современных детей можно увлечь простым рассказом или хорошей цветной книгой, они не будут заглядывать вам в рот и с интересом слушать материал, если нет каких-то гаджетов, компьютеров и прочих видов информационных технологий. Внедрение информационных технологий в образование внесло большие изменения в подходе к преподаванию. В данном мастер-классе мы обсудим и посмотрим, как различные онлайн-сервисы и симуляторы могут стать мощным инструментом в нашей педагогической практике.

Знаете ли вы сервис Tinkercad? Что, по вашему мнению, делает технологию Tinkercad особенно интересной для обучения? Как вы считаете, насколько актуально использование различных симуляторов в образовании?

Tinkercad — это бесплатное приложение для 3D-дизайна, электроники и программирования, которому доверяют более 50 миллионов человек по всему миру.

Немаловажным ресурсом данного сервиса является возможность объединения студентов в классы, где можно размещать задания и отслеживать прогресс обучающихся.

И в сегодняшнем мастер-классе мы с вами рассмотрим возможности применения данного сервиса во многих модулях и предметах учебного плана для специальности Цифровая техника (по видам).

Итогом обучения на специальности Цифровая техника является разработка, создание и программирование устройств на основе микроконтроллеров, для создания интеллектуальных систем дома и других полезных вещей. Поэтому в своих рабочих программах мы внедряем использование данного сервиса начиная с первого курса на дисциплине Информатика и заканчивая выполнением дипломного проекта.

Первым делом студенты изучают возможности 3D моделирования, затем используя библиотеку электронных компонентов создают свои первые электрические схемы, которые затем собирают с помощью реальных компонентов: батарейка, кнопка, моторчики, светодиоды, потенциометры.

Для создания модели корпуса устройства, студенты тоже используют возможности Tinkercad для создания 3D модели и затем переносят ее в реальность.

На третьем курсе они начинают подключать программирование к данным схемам, что в итоге позволяет им выполнить курсовой и дипломный проект, где они уже разрабатывают и собирают свое умное устройство.

Билл Гейтс сказал: Лучшие учителя - те, кто вечно учатся. Сегодня мы вместе станем эталоном лучших учителей, и я уверена, что технология Tinkercad станет вашим надежным союзником в современном образовательном процессе.

Как и большинство онлайн сервисов для начала работы необходимо пройти регистрацию. Здесь имеется несколько вариантов: личная регистрация, регистрация как преподаватель или как студент, с возможностью присоединения к классу.

После регистрации вы можете начинать работу с сервисом.

При открытии вкладки Проекты, вам доступно создание своих проектов: 3D моделей, схем (цепей), а также кодовых блоков.

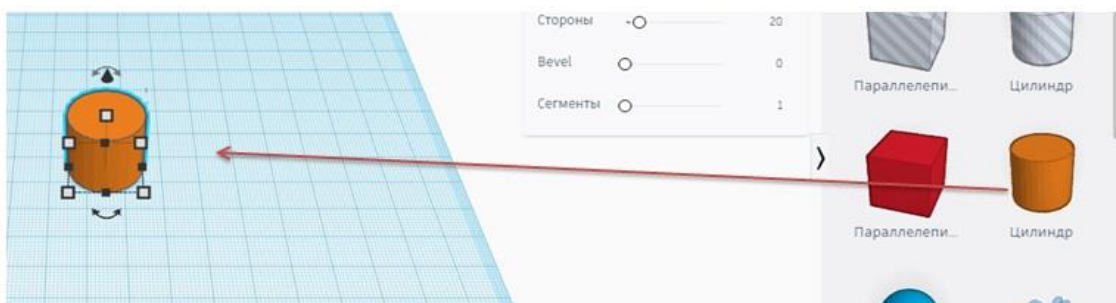
При переходе на ссылку Классы вы можете создать новый класс, либо открыть уже имеющийся. При открытии класса мы можем наблюдать за прогрессом учеников, следить за новыми работами во всех видах, начиная с 3D модели и заканчивая кодовыми блоками.

В классе могут быть несколько педагогов. После того когда вы создали свой класс, то можете пригласить любого педагога в качестве соучителя, отправив ему ссылку приглашение. Эта возможность помогает контролировать выполнение заданий в разных подгруппах.

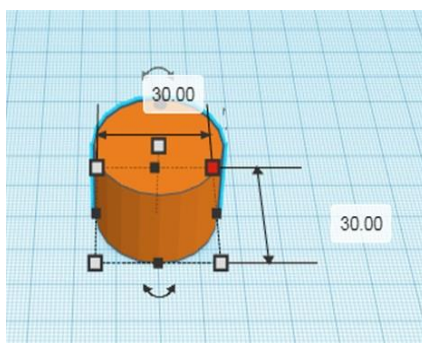
А теперь давайте вместе попробуем создать простую 3D-модели пуговицы.

Для этого необходимо будет выполнить следующие шаги:

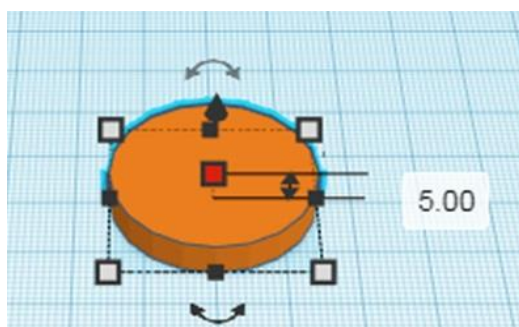
1. Поместим Цилиндр на рабочую плоскость (выделим Цилиндр на панели форм, перенесем его на рабочую плоскость, удерживая левую кнопку мыши)

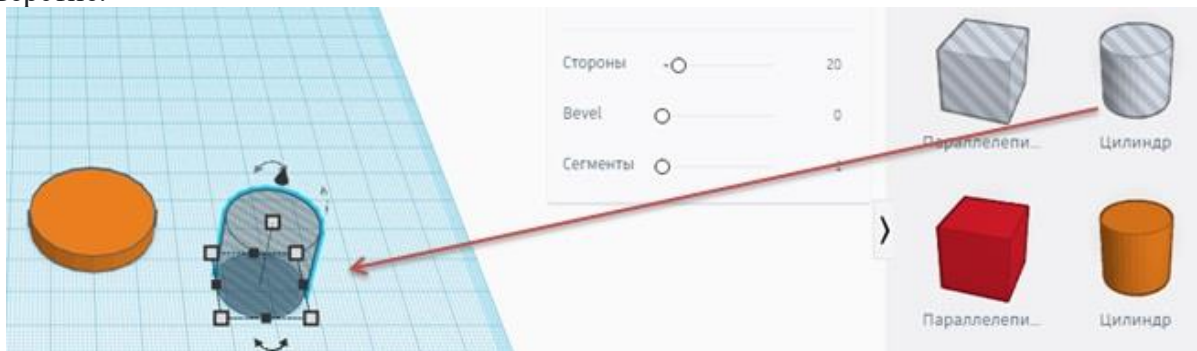
2. Изменим диаметр Цилиндра. Щелкнем левой кнопкой мыши по белым квадратикам. Появятся окна размеров. Введем значения 30 и 30

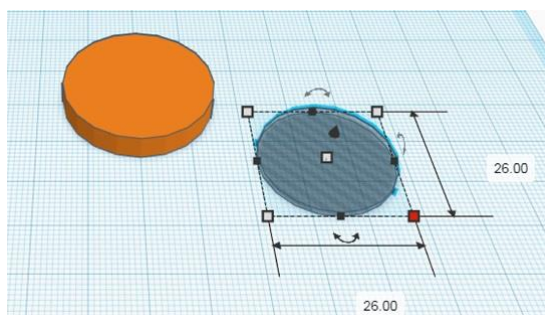
3. Изменим высоту Цилиндра. Щелкнем левой кнопкой мыши по верхнему белому квадратикам. Появятся окна размеров. Введем значение 5.

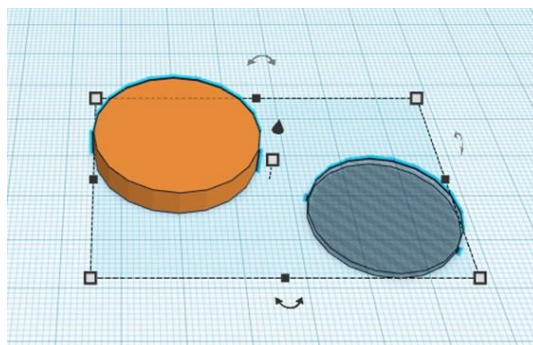
4. Сделаем бортики пуговицы. Перенесем на рабочую плоскость Цилиндр-отверстие.

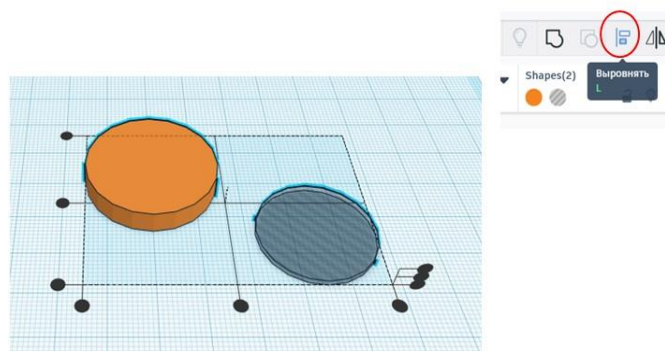
5. Установим для Цилиндра-отверстия диаметр 26 мм и высоту 1 мм.

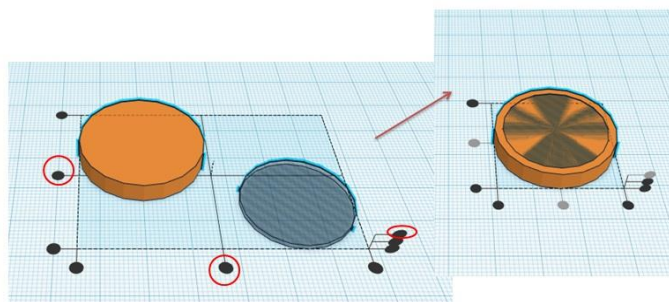
6. Выделим оба цилиндра (удерживая левую кнопку мыши)

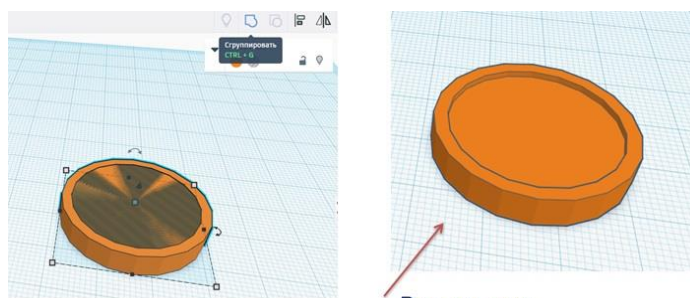
7. Выравниваем цилиндры. Нажимаем значок Выровнять в правом верхнем меню инструментов.

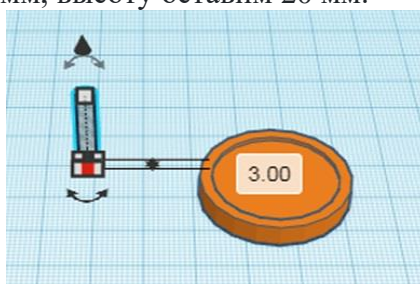
8. Выравниваем цилиндры по центру по горизонтали и по верху по вертикали.

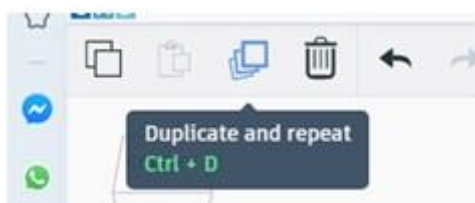
9. Выделив оба цилиндра, применим к ним команду Группировать

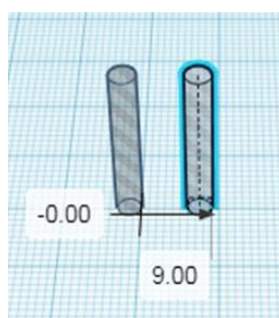
10. Сделаем отверстия. Поместим на рабочую плоскость Цилиндр-отверстие. Установим для него диаметр 3 мм, высоту оставим 20 мм.

11. Сделаем копию Цилиндра-отверстия. Выделив цилиндр нажмем на значок Дубликат на верхней левой панели инструментов или используем комбинацию клавиш Ctrl+D

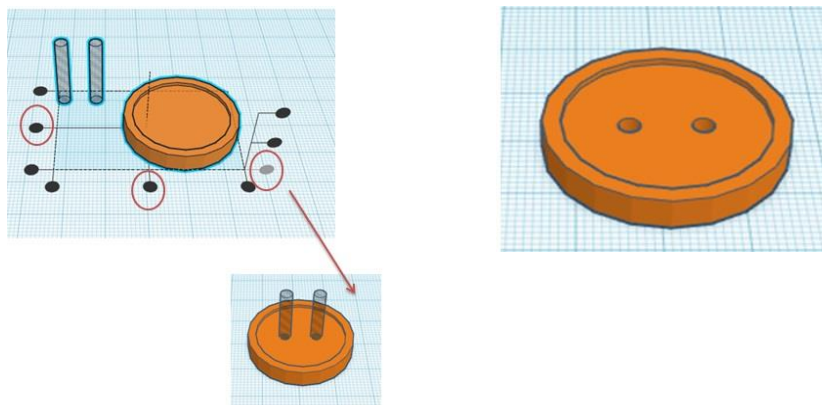

Отведем копию на 9 мм в сторону (зажав левую кнопку мыши).

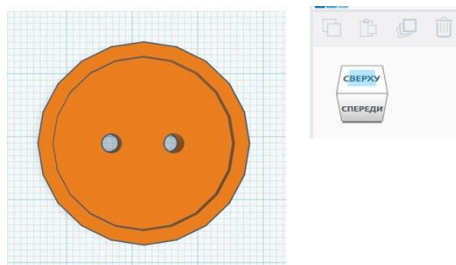

12. Выделив оба цилиндра, сгруппируем их

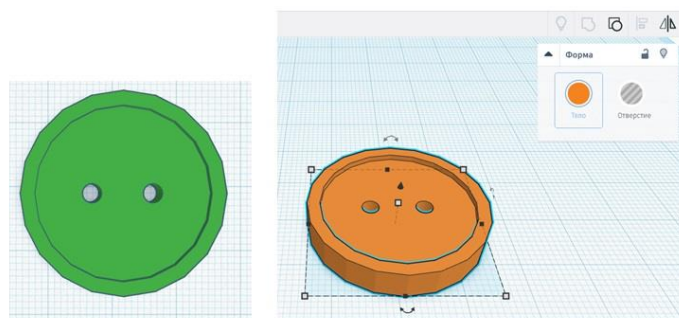
13. Сделаем отверстия в пуговице с помощью группы Цилиндров-отверстий. Для этого выделим все объекты. Выравниваем по центру, по горизонтали и по низу по вертикали. Сгруппируем.

14. С помощью Навигационного кубика (в верхнем левом углу, под панелью инструментов) установим вид сверху. Мы должны увидеть отверстия.

15. Установим для пуговицы другой цвет. Выделим пуговицу. В правом верхнем углу откроется панель Форма. Выберем значок Тело, щелкнем по нему. Открывается цветовая палитра. Выберите любой цвет, щелкните.

Сегодня мы с вами попробовали создать простую 3D модель, используя инновационный инструмент Tinkercad. Надеюсь, этот опыт стал для вас ценным шагом в направлении современного образования.

Помните, что каждый из вас - важная часть образовательного сообщества, где обмен опытом и идеями играет решающую роль. Продолжайте учиться, внедрять новые подходы и делиться своим опытом.

Благодарю вас за активное участие, ваши вопросы и творческий подход. Пусть ваше образовательное путешествие с Tinkercad будет полным вдохновения и успешных открытий. Удачи вам и вашим ученикам в использовании новых знаний!

Список литературы:

1. Горьков Дмитрий. Электронная книга Tinkercad. Для начинающих. Подробное руководство по началу работы в Tinkercad. Издательство: 3D-Print-nt. Размер - 20.7 Мб, 2015

2. Швецова А.В., Минкин А.В. Современное обучение с использованием образовательной программы Tinkercad, ЖУРНАЛ Форум молодых ученых, Текст научной статьи по специальности «Компьютерные и информационные науки», 2018
3. Дони́на И.А., Шустров А.С. Tinkercad как инновационное средство обучения основам 3d-моделирования на уроках технологии, сборник статей XVI международной научно-практической конференции. Издательство: Наука и Просвещение (ИП Гуляев Г.Ю.), Пенза, 2021
4. <https://natalia.aclas.ru/3d-моделирование-и-печать/tinkercad/>
5. https://toltekplus.ru/educational_materials/Начало_работы_в_программе_Tinkercad
6. <https://www.qbed.space/knowledge/blog/tinkercad-for-beginners-part-1>

МУҒАЛІМНІҢ БІРЕГЕЙ ИДЕЯЛАРЫН ТАРАТУДЫҢ БІР ТҮРІ РЕТІНДЕ TED СТИЛІНДЕГІ ПРЕЗЕНТАЦИЯ / ПРЕЗЕНТАЦИЯ В СТИЛЕ TED КАК ОДНА ИЗ ФОРМ РАСПРОСТРАНЕНИЯ УНИКАЛЬНЫХ ИДЕЙ ПЕДАГОГА

СМЕШАННОЕ ОБУЧЕНИЕ В СИСТЕМЕ ТИПО, КАК ИНСТРУМЕНТ ФОРМИРОВАНИЯ ПОЗНАВАТЕЛЬНОГО ИНТЕРЕСА СТУДЕНТОВ И ПОВЫШЕНИЕ КАЧЕСТВА ОБРАЗОВАНИЯ

Муравьева Светлана Анатольевна

мастер производственного обучения,

ГКП на ПХВ «Профессионально-технический колледж» акимата г. Астана

Аннотация: В работе автор отразил технологию инновационного обучения «Перевернутый класс». Данная модель обучения позволяет студентам получить качественное образование за счет предоставления материала для самостоятельного изучения дома, то есть с использованием образовательного метода Пре-водкастинг и на оффлайн занятиях студенты закрепляют практический материал по Таксономии Блума при смешанном обучении.

Аннотация: жұмыста автор "төңкерілген сынып" инновациялық оқыту технологиясын көрсетті. Оқытудың бұл моделі студенттерге үйде өз бетінше оқуға арналған материалды ұсыну арқылы сапалы білім алуға мүмкіндік береді, яғни водкастингке дейінгі білім беру әдісін қолданады. Офлайн сабақтарда студенттер аралас оқыту кезінде Блум таксономиясы бойынша практикалық материалды бекітеді

Abstract: the author demonstrates the innovative technology of teaching "inverted classroom". This learning model allows students to receive a high-quality education by providing material for self-study at home, that is, using the method of argument-casting. In offline classes, students consolidate practical material on Bloom's taxonomy in mixed learning

Ключевые слова: Смешанное обучение, перевернутый класс, инновационные технологии, практическая работа, стандартное и смешанное обучение, Таксономия Блума, кружковая работа, ранняя профориентация.

Как нам известно система технического и профессионального образования нуждается в инновациях. Экономика вокруг нас стремительно меняется – во многом благодаря тому, что общество все больше зависит от прорывных технологий. И образование не исключение, так как применение проверенные временем технологии: лекции, семинар и т.д., не дают качественного результата обучения и это подтверждают психологи: Эльконин, Давыдов, Занков и другие, «Давать учебный материал в готовом виде - очень неэффективный метод» [1, стр.35].

Данную *проблему* можно решить, применяя противоположный метод – добывать знание самостоятельно в учебной деятельности. Философ И. Г. Песталоцци говорил про своих учеников: «Моя главная задача – помочь им раскрыться, развить собственные идеи» [2, стр.18]. Для нашего процветающего Казахстана, нужны амбициозные, креативно мыслящие и образованные специалисты, в своей работе, я хочу показать использование элементов смешанного обучения в режиме эксперимента с целью повышения качества образования студентов, и которое доказало свою эффективность.

Актуальность заключается в том, что применение современных технологий в образовательном процессе вызвана интеграционными и информационными процессами, происходящими в экономики страны. И для качественного обучения благодаря инновационным технологиям стало возможным с большей эффективностью, наглядностью и с меньшим расходом времени и ресурсов на отработку профессиональных навыков.

Пути решения – внедрение в образовательный процесс смешанного обучения. Смешанное обучение – это образовательный подход, совмещающий обучение педагога (лицом

к лицу) с онлайн-обучением и предполагающий элементы самостоятельного контроля обучающихся.

Элементы смешанного обучения позволяют студентам проявлять самостоятельность в выборе времени, места, темпа и траектории обучения и формата (онлайн или офлайн), а также идет интеграция опыта обучения с педагогом и онлайн.

Иными словами, в основе смешанного обучения лежит концепция объединения классно-урочной системы и технологий электронного обучения. В основе модели смешанного обучения лежит в первую очередь – самообразование, личное взаимодействие педагог-студент и интерактивное взаимодействие.

На основании модели смешанного обучения рассмотрен принцип обучения, в котором прослеживается последовательность учебного процесса, так как он позволит отойти от знаниевой системы обучения, которая не обеспечивает теми навыками, компетенциями обучающихся с которыми они должны выйти из стен колледжа. А для успешности выпускника важно обеспечить не столько знаниевую подготовку студента, а сколько развить в нем личностные, профессиональные компетенции, которые позволят системно, критически и творчески мыслить.

Умения формулировать и решать проблемы, работать в команде.

На рисунке 1.1 представлен принцип смешанного обучения.

Рисунок 1.1. Принцип смешанного обучения

Принцип смешанного обучения наглядно можно рассмотреть по таксономии Блума, где показана работа при стандартном обучении и смешанном, рисунок 1.2.

Рисунок 1.2. Таксономия Блума

Тогда встает новый вопрос, а как же можно все успеть, и уложиться в учебное занятие для того, чтобы сформировать глубокие теоретические знания и получить навыки, компетенции.

На взгляд автора, здесь подойдет модель «Перевернутый класс», который является одним из составляющих смешанного обучения. Модель «Перевернутый класс», как раз

Если рассматривать стандартное обучение, здесь акцент идет на знаниевую подготовку (знание, понимание, применение), а вторая часть идет на выполнение домашнего задания, которая представляет собой уже высокий уровень, на котором студент должен (обобщать, дискутировать, оценивать, планировать). Работая по данной методике, не придем к результату, от которого наш выпускник будет успешным.

компенсирует то не достающее время, на занятиях в аудитории. Студент рассматривает теоретическую часть дома, дистанционно, а на вторую часть (по таксономии Блума) отводится больше времени, когда студенты выполняют практические задания, работают в малых группах, работают над проектами и тд.

Модель смешанного обучения нужно понимать, как развитие компетенций. Если использовать только одну модель, то она не дает результат, поэтому педагогу необходимо овладеть ИКТ и большее время отвести аудиторной работе.

А теперь перейдем непосредственно к учебному занятию и посмотрим, как смешанное обучение применимо в учебном процессе.

Традиционно педагог много времени тратит на предъявление нового учебного материала, ориентируясь на студентов среднего уровня. Студенты, работающие в более быстром темпе, начинают скучать, а те, кто испытывает трудности фактически выпадают из учебного процесса. Как правило, отработка навыков происходит дома при выполнении домашнего задания.

В модели «Перевернутый класс» все, наоборот. Студенты изучают новый материал дома, при этом они имеют возможность обратиться к материалу повторно, особо внимание уделить трудным теоретическим места, проверить свои предварительные знания на тестовых заданиях, дистанционно направить вопросы педагогу.

На рисунке 1.3 представлена работа студентов по модели «Перевернутый класс»

Рисунок 1.3. Работа студентов по модели «Перевернутый класс»

Для того, чтоб домашнее задание было выполнено качественно необходимо:

1. Важно организовать их виртуальное сопровождение через задания, инструкции и инструменты самоконтроля (Интеллект-карта (mind map, майнд-карта, карта мыслей, ментальная карта), тест-самоконтроля «Online Test Pad», личный сайт педагога (xn----7sbjacfebyblk2cj1abkgb2b0e.xn--plai), видео лекция «Говорящая голова» 7-10 мин.), рисунок 1.4.

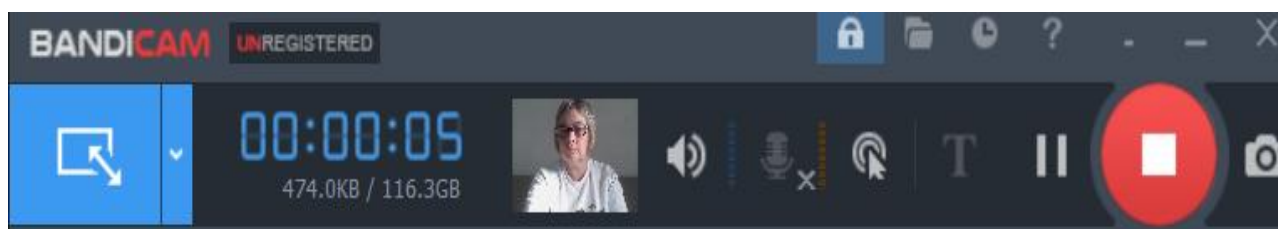

Рисунок 1.4. Лекция «Говорящая голова» в программе Bandicam

2. Качественно организовать процесс работы на учебном занятии.

В аудитории применяются разные виды деятельности, формы индивидуальной и групповой работы. Малые группы формируются в зависимости от уровня освоения домашнего материала на основании проведения актуализации пройденного материала. Таким образом меняется роль студента и педагога. Педагог становится тьютором, фасилитатором

Модель «Перевернутый класс» можно использовать не только в учебной деятельности, а также и вне учебной. Эта кружковая работа, цель данной работы – ранняя профориентация, ознакомление с будущей профессией «Техник-электрик». Школьники нарабатывают навыки практической деятельности, получают профессиональные компетенции и показывают свои знания на конференциях, конкурсах, чемпионатах JasSkills, рисунок 1.5.

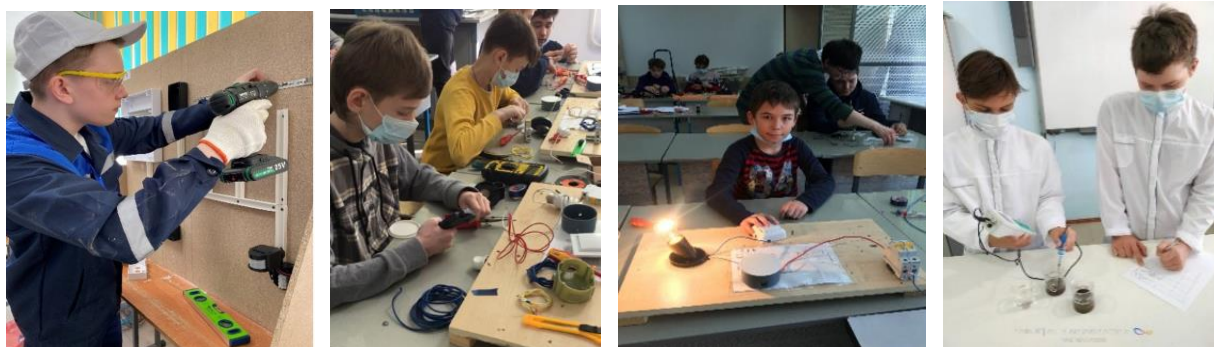

Рисунок 1.5 Работа со школьниками

На рисунке 1.6 представлена диаграмма по эффективности внедрения элементов смешанного обучения в образовательный процесс. Был проведен опрос, респонденты предпочтение отдают такому виду работы, так как идет мотивация, командная работа, мобильность, обратная связь.

На основании построенной диаграммы, можно сделать вывод, что при смешанном обучении качество образования повысилось, за счет того, что студенты и школьники вовлекаются в процесс, проявляют заинтересованность и приобретают множество полезных навыков и выходят на результат обучения.

Процесс обучения становится осмысленным, и обучающиеся всегда знают, зачем они изучают конкретный предмет или тему. Это позволяет сосредоточиться на качественной информации, которой можно пользоваться в реальной жизни.

Студенты обучающиеся по модели «Перевернутый класс» перестают ориентироваться на оценки, получают свободное время и делают ставку на самообучение. Это повышает качество подготовки и приводит к тому, что во время контрольных работ средний балл студентов выше сверстников обучающихся по традиционной форме.

Оценка эффективности внедрения элементов смешанного обучения в образовательный процесс (представлено в % соотношении)

Рисунок 1.6. Качество знаний по модели «Перевернутый класс»

При смешанном обучении используется критериальное оценивание. Критериальное оценивание – процесс соотнесения реально достигнутых обучающимися результатов обучения с ожидаемыми результатами обучения на основе выбранных критериев. Перечень критериев, сформулированных в общем виде, заранее известен всем участникам образовательного процесса.

На рисунке 1.7 представлен SWOT-анализ.

SWOT - АНАЛИЗ

Рисунок 1.7. SWOT – анализ

Вывод: Смешанное обучение дает большую возможность для студентов постоянно находиться в поиске знаний, то есть «учиться», не отстать от постоянно растущего информационного потока. Уметь не только фильтровать информацию, но и правильно ее применить для решения определенных вопросов. А также смешанное обучение позволяет оптимизировать образовательный процесс, и придать этому процессу инновационный вектор развития современного образования.

Список литературы:

1. Занков Д.Б., Давыдов В.В., Эльконин Д.Б. «Рефлексивный подход к процессу обучения» Вестник высшей школы, Педагогика и психология. 2016 г.
2. Песталоцци И.Г. "Смешанное обучение как эффективный метод преподавания в современных условиях» Доклад
3. Андреева Н.В., Рождественская Л.В., Ярмахов Б.Б. Шаг школы в смешанное обучение. – М.: Буки Веди, 2016.
4. Библиографическое описание: Логинова А. В. Смешанное обучение: преимущества, ограничения и опасения // Молодой ученый. — 2015. — №7.

КРИТЕРИАЛЬНОЕ ОЦЕНИВАНИЕ НА УРОКАХ ЧЕРЧЕНИЯ

Лазарев Родион Николаевич

магистр технических наук, заведующий механико-технологическим отделением
КГКП «Костанайский политехнический высший колледж» г. Костанай

Аннотация: в статье описана методика оценивания работ по черчению в колледже.

Ключевые слова: критерий, оценивание, компетенция, WorldSkills.

Критериальное оценивание работ по черчению, разработано и апробировано в Костанайском политехническом высшем колледже (с 2023 года).

Критерии оценивания разработаны для отчёта по практике, а также применимы к курсовым и дипломным проектам любых специальностей любого учебного заведения (в зависимости от конкретной специальности количество аспектов может варьироваться в большую или меньшую степень). Данные критерии оценивания работ основаны на актуальных

в момент выполнения заданий межгосударственных стандартах ГОСТ (приняты Межгосударственным советом по стандартизации, метрологии и сертификации Содружества Независимых Государств). Также они сгруппированы в блоки, где прослеживается логическая структура, что по сути является схемой оценки, используемой в Чемпионатах профессионального мастерства WorldSkills по любой компетенции. Данные критерии выдаются студентам целиком, как есть.

Однако, стоит отметить сложности при составлении критериев оценивания.

Во-первых, сложность в составлении критериев оценивания зависит от степени конкретики по каждому шагу оценки.

Во-вторых, сложность в составлении критериев оценивания зависит от количества этих самых шагов.

В-третьих, сложность в составлении критериев оценивания зависит от позиции, есть ли разработанное задание по интересующей теме или нет.

Если есть задание, то остаётся составить критерии (проверка орфографии, пунктуации, каллиграфии, наличие и качество рисунков, наличие и качество таблиц, оформление формул, скорочтение, расстановка акцентов/пауз, выделение существенного, умалчивание незначительного и т.п.).

Если задания нет, но есть тема, то исходя из критериев обучения по типовому учебному плану [1] составляются либо критерии оценивания, либо задание с последующим составлением критериев оценивания.

Далее представлены основополагающие документы, из которых и взяты критерии оценивания пояснительной записки (ПЗ):

- в ГОСТ 2.106-96 описан вид интересующего документа – ПЗ [2]. Требования документа обязательны к исполнению;
- в ГОСТ 2.105-95 описаны правила общего порядка, применительные ко всем текстовым документам [3]. Требования документа обязательны к исполнению;
- в методических указаниях собраны выдержки из первых двух документов, а также из других наиболее применимых к этому виду документа (ПЗ), но не исключающих и других (специфических) правил (касательно конкретных специальностей) (форматы, масштабы, типы линий, основные надписи). Требования документа обязательны к исполнению;

Критерии оценивания, приведённые на рисунке 5, применимы ко всем лабораторно-практическим работам, сгруппированным по общему признаку-типы изображений: разрезы простые, местные, сложные, сечения. По тем же критериям оцениваются работы по теме «Выносные элементы».

ID	Имя документа	Описание документа	Критерий
1	ГОСТ 2.106-96	Пояснительная записка	1
2	ГОСТ 2.105-95	Правила оформления текстовых документов	2
3	ГОСТ 2.105-95	Правила оформления текстовых документов	3
4	ГОСТ 2.105-95	Правила оформления текстовых документов	4
5	ГОСТ 2.105-95	Правила оформления текстовых документов	5
6	ГОСТ 2.105-95	Правила оформления текстовых документов	6
7	ГОСТ 2.105-95	Правила оформления текстовых документов	7
8	ГОСТ 2.105-95	Правила оформления текстовых документов	8
9	ГОСТ 2.105-95	Правила оформления текстовых документов	9
10	ГОСТ 2.105-95	Правила оформления текстовых документов	10
11	ГОСТ 2.105-95	Правила оформления текстовых документов	11
12	ГОСТ 2.105-95	Правила оформления текстовых документов	12
13	ГОСТ 2.105-95	Правила оформления текстовых документов	13
14	ГОСТ 2.105-95	Правила оформления текстовых документов	14
15	ГОСТ 2.105-95	Правила оформления текстовых документов	15
16	ГОСТ 2.105-95	Правила оформления текстовых документов	16
17	ГОСТ 2.105-95	Правила оформления текстовых документов	17
18	ГОСТ 2.105-95	Правила оформления текстовых документов	18
19	ГОСТ 2.105-95	Правила оформления текстовых документов	19
20	ГОСТ 2.105-95	Правила оформления текстовых документов	20
21	ГОСТ 2.105-95	Правила оформления текстовых документов	21
22	ГОСТ 2.105-95	Правила оформления текстовых документов	22
23	ГОСТ 2.105-95	Правила оформления текстовых документов	23
24	ГОСТ 2.105-95	Правила оформления текстовых документов	24
25	ГОСТ 2.105-95	Правила оформления текстовых документов	25
26	ГОСТ 2.105-95	Правила оформления текстовых документов	26
27	ГОСТ 2.105-95	Правила оформления текстовых документов	27
28	ГОСТ 2.105-95	Правила оформления текстовых документов	28
29	ГОСТ 2.105-95	Правила оформления текстовых документов	29
30	ГОСТ 2.105-95	Правила оформления текстовых документов	30
31	ГОСТ 2.105-95	Правила оформления текстовых документов	31
32	ГОСТ 2.105-95	Правила оформления текстовых документов	32
33	ГОСТ 2.105-95	Правила оформления текстовых документов	33
34	ГОСТ 2.105-95	Правила оформления текстовых документов	34
35	ГОСТ 2.105-95	Правила оформления текстовых документов	35
36	ГОСТ 2.105-95	Правила оформления текстовых документов	36
37	ГОСТ 2.105-95	Правила оформления текстовых документов	37
38	ГОСТ 2.105-95	Правила оформления текстовых документов	38
39	ГОСТ 2.105-95	Правила оформления текстовых документов	39
40	ГОСТ 2.105-95	Правила оформления текстовых документов	40
41	ГОСТ 2.105-95	Правила оформления текстовых документов	41
42	ГОСТ 2.105-95	Правила оформления текстовых документов	42
43	ГОСТ 2.105-95	Правила оформления текстовых документов	43
44	ГОСТ 2.105-95	Правила оформления текстовых документов	44
45	ГОСТ 2.105-95	Правила оформления текстовых документов	45
46	ГОСТ 2.105-95	Правила оформления текстовых документов	46
47	ГОСТ 2.105-95	Правила оформления текстовых документов	47
48	ГОСТ 2.105-95	Правила оформления текстовых документов	48
49	ГОСТ 2.105-95	Правила оформления текстовых документов	49
50	ГОСТ 2.105-95	Правила оформления текстовых документов	50

Рисунок 1. Критерии оценивания пояснительной записки

ГОСТ 2.106—96
МЕЖГОСУДАРСТВЕННЫЙ СТАНДАРТ

ЕДИНАЯ СИСТЕМА КОНСТРУКТОРСКОЙ ДОКУМЕНТАЦИИ
ТЕКСТОВЫЕ ДОКУМЕНТЫ

Издане официальное

МЕЖГОСУДАРСТВЕННЫЙ СОВЕТ
ПО СТАНДАРТИЗАЦИИ, МЕТРОЛОГИИ И СЕРТИФИКАЦИИ
Москва

Рисунок 2. ГОСТ 2.106-96 Единая система конструкторской документации. Текстовые документы

ГОСТ 2.105—95
МЕЖГОСУДАРСТВЕННЫЙ СТАНДАРТ

Единая система конструкторской документации
ОБЩИЕ ТРЕБОВАНИЯ К ТЕКСТОВЫМ
ДОКУМЕНТАМ

Издане официальное

МЕЖГОСУДАРСТВЕННЫЙ СОВЕТ
ПО СТАНДАРТИЗАЦИИ, МЕТРОЛОГИИ И СЕРТИФИКАЦИИ
Москва

Рисунок 3. ГОСТ 2.105-95 Единая система конструкторской документации. Общие требования к текстовым документам

КОСТАНАЙ ОБЛЫСЫ АҚПАДІСТІ БІЛІМ БАСҚАРМАСЫНЫҢ
«КОСТАНАЙ ЖОҒАРЫ ПОЛИТЕХНИКАЛЫҚ КОЛЛЕДЖІ» ҚАҒА
КҚП «КОСТАНАЙСКИЙ ПОЛИТЕХНИЧЕСКИЙ ВЫСШИЙ КОЛЛЕДЖ»
УПРАВЛЕНИЯ ОБРАЗОВАНИЯ АКИМАТА КОСТАНАЙСКОЙ ОБЛАСТИ

ЛАЗАРЕВ РОДИОН НИКОЛАЕВИЧ

Методические указания по оформлению текстовых и графических материалов: рефератов, курсовых, дипломных проектов и работ, отчетов по практике для обучающихся в организациях технического и профессионального образования
(методическое пособие)

Костанай, 2023

Рисунок 4. Методические указания

2. типовые учебные программы должны быть составлены с учётом требований Международных спецификаций стандартов WorldSkills (WSSS);

3. рабочие учебные планы в организациях образования должны быть пересмотрены таким образом, чтобы была логическая связь между дисциплинами, неразрывная прямая цепочка.

Приложение 228
к приказу Министра образования
и науки Республики Казахстан
от « » » 2017 г.
№

ТИПОВАЯ УЧЕБНАЯ ПРОГРАММА
технического и профессионального образования

Код и профиль образования: 1200000 – Производство, монтаж, эксплуатация и ремонт (по отраслям). Эксплуатация транспорта
Специальность: 1201000 – Техническое обслуживание, ремонт и эксплуатация автомобильного транспорта
Квалификация: 1201072 – Слесарь по ремонту автомобилей
1201092 – Мастер по ремонту транспорта
1201123 – Техник-механик

Базовые и профессиональные компетенции	Наименование модуля	Краткий обзор модуля	Результаты обучения и критерии оценки	Дисциплины, формирующие модуль
Профессиональные модули				
Квалификация «1201072 – Слесарь по ремонту автомобилей»				
ПК 01. Выполнять схемы и чертежи, читать техническую документацию, использовать измерительные инструменты и приборы	ПМ 01. Составление, чтение и оформление чертежей по профилю специальности	Данный модуль описывает знания, умения и навыки, необходимые для выполнения схем и чертежей, чтения технической документации, применения методов проектирования, основ начертательной геометрии, правил	Результат обучения: 1) Выполнить правила технического черчения, правила оформления чертежей, правила разработки и оформления конструкторской документации. Критерии оценки: 1. Применяет типы линий. 2. Применяет чертежные шрифты. 3. Знает правила оформления чертежей.	Черчение
		выполнения чертежей.	Результат обучения: 2) Выполнить и читать чертежи. Критерии оценки: 1. Владеет навыками геометрических построений. 2. Владеет навыками построения сопряжений. 3. Выполняет чертежи плоских деталей с применением геометрических построений. 4. Наносит размеры. 5. Читает чертежи. 6. Выполняет структурные электрические и кинематические схемы.	
ПК 04. Владеть навыками использования прикладных программ, предназначенных для автоматизации деятельности на предприятии, текстовых и графических редакторов	ПМ 04. Применение средств вычислительной техники в профессиональной деятельности	Данный модуль описывает знания, необходимые для овладения навыками использования прикладных программ, предназначенных для автоматизации деятельности на предприятии, текстовых и графических редакторов.	Результат обучения: 1) Применять программные средства для подготовки документов. Критерии оценки: 1. Использовать стандартный пакет прикладных программ для составления и оформления документов. 2. Владеть навыками использования текстовых редакторов при подготовке документов большого объема. 3. Владеть навыками проведения расчетов в табличном процессоре. Результат обучения: 2) Использовать в профессиональной деятельности прикладные программы, направленные на выполнения отдельных производственных задач. Критерии оценки: 1. Применяет прикладные программы организации документооборота на предприятии. 2. Применяет системы автоматизированного проектирования при проектной работе на производстве.	Прикладная информатика
ПК 18. Подбирать и применять ремонтно-технологическое оборудование для диагностики и ремонта автомобиля	ПМ 18. Использование ремонтно-технологического оборудования для диагностики и ремонта автомобиля	Данный модуль описывает знания, умения и навыки, необходимые для выбора и использования ремонтно-технологического оборудования для диагностики и ремонта автомобиля. При изучении модуля обучающиеся должны освоить следующие знания: технологию восстановления и ремонта деталей, узлов и агрегатов; разработку технологических процессов ремонта; техническое нормирование труда в ремонтных зонах предприятий транспорта; основы проектирования ремонтных зон автомобильного предприятия; работу диагностической лампы и режим отображения кодов неисправностей; схему проведе-	Результат обучения: 1) Разрабатывать технологический процесс ремонта. Критерии оценки: 1. Применяет и разрабатывает способы восстановления деталей, технологии ремонта деталей, узлов и приборов. 2. Осуществляет техническое нормирование труда в ремонтных зонах предприятий транспорта. 3. Проектирует ремонтные зоны предприятий транспорта. Результат обучения: 2) Использовать и обслуживать диагностические приборы и устройства. Критерии оценки: 1. Называет общие характеристики диагностических приборов и устройств. 2. Характеризует теорию систем управления автомобилей. 3. Осуществляет интерпретацию диагностических карт. Результат обучения: 3) Организовывать рабо-	Ремонт транспорта Курсовой проект Производственное обучение

Рисунок 14. Результаты обучения по типовой учебной программе.

Список литературы:

1. – Приказ Министра просвещения Республики Казахстан от 6 января 2023 года № 1 Об утверждении типовых учебных программ цикла или модуля общеобразовательных дисциплин для организаций технического и профессионального, послесреднего образования по дисциплине "Графика и проектирование" технико-технологическое направление Приложение 55.

2. – ГОСТ 2.106-96 Единая система конструкторской документации. Текстовые документы.

3. – ГОСТ 2.105-95 Единая система конструкторской документации. Общие требования к текстовым документам.

ФОРМИРОВАНИЕ НАЦИОНАЛЬНЫХ ЦЕННОСТЕЙ ЧЕРЕЗ ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ С СОЦИАЛЬНЫМИ ПАРТНЕРАМИ КОЛЛЕДЖА

Закалюжный Владимир Иванович

заместитель директора по воспитательной работе
КГКП «Костанайский колледжа автомобильного транспорта»
Управления образования акимата Костанайской области, г.Костанай,

«Человек - дитя своего времени.

Если он плох в этом виновны его современники»

А. Кунанбаев.

Аннотация: в современном мире очень остро стоит вопрос национальной идентичности, так как глобализация во всех сферах приводит к постепенному стиранию национальных признаков, особенно у молодежи. Но развитие страны невозможно без того, чтобы граждане ощущали свою принадлежность к той нации, которая ее представляет. И здесь главным вопросом является сохранение общенациональных ценностей и их культивирование в молодежной, студенческой среде. В решении данного вопроса должны быть задействован весь социум, окружающий молодое поколение, в конкретном случае социальные партнеры колледжа, которые вместе с педагогическим коллективом учебного заведения решают данную важную задачу.

Ключевые слова: Национальные ценности, идентичность, воспитание, социальные партнеры, колледж, меморандум

На протяжении всей истории нашего народа, какую эпоху мы бы не рассматривали, система воспитания была одной из приоритетных задач государства. Это было время Казахского ханства, колониального периода в истории Казахстана, советский период и современный этап - Независимое государство. Ядром воспитания были ценности, которые культивировались в обществе и, следовательно, были центральным местом в выстроенной системе воспитания и образования в разные периоды нашей истории. Без ценностей, выстроенных в стройную систему идеологии, нельзя было воспитать гражданина своего времени, показать свою национальную уникальность и идентичность. Столетия, пронесшиеся над нашей страной, полные героизма, трагизма, успехов и разочарований, выковали стройную систему национальных ценностей, наиболее приемлемых для нашего народа, являющимися самодостаточными для определения его уникальности в мировом разнообразии этносов и народов.

«Каждая нация в мире по-своему уникальна. Мы должны это правильно понимать. Уникальность нашей нации должна заключаться в успешности», так в своем выступлении на национальном Курултае в 2023 году, сказал президент Касым-Жомарт Токаев. Успешность, некоторые понимают однобоко — это прекрасное образование. Но еще один, очень известный президент США Теодор Рузвельт сказал: *«Воспитать человека интеллектуально, не воспитав его нравственно, — значит вырастить угрозу для общества».* Здесь мы можем вспомнить нравственные терзания великого ученого А.Энштейна по поводу участия его в процессе, который послужил созданию ядерного оружия и очень образованных людей из руководства США в 1945г., которые отдали приказы на уничтожение беззащитных японских городов Хиросимы и Нагасаки без всяких нравственных угрызений, поставили на желание продемонстрировать перед СССР свои «мускулы» жизни десятков тысяч мирных граждан Японии. Там же, на 2 сессии Национального Курултая наш президент инициировал принятие нового подхода к определению и формированию национальных ценностей, где наши ценности традиции и обычаи, культура и искусство будут связаны с передовыми современными технологиями и общечеловеческими ценностями. Позже на основании направлений, данных президентом будет выработана и принята «Единая программа воспитания» целью которой *«является воспитание трудолюбивого, честного, сознательного, созидательного гражданина на основе общечеловеческих и национальных ценностей».* Программа конкретно

определяет основополагающие ценности воспитания: национальный интерес, совесть, стремление которые в свою очередь наполнены основными индикаторами и ожидаемым результатом. Все это в совокупности дает понять конкретные цели и задачи воспитания молодежи в каждом конкретном воспитательном воздействии и видеть ожидаемый результат или идти к нему. Программа вобрала воспитание тех ценностей, которые сформировались столетиями и те без которых невозможно сегодня идти дальше в глобальном мире.

К реализации данной программы привлекаются многие государственные структуры и общественные организации страны, даже принят план участия различных организации в реализации программы. Это говорит о том, что воспитание не только задача сферы образования и родителей, но и всего общества.

В Костанайском колледже автомобильного транспорта сложилась встроенная система практики участия различных государственных и общественных организаций, социальных партнеров, в деле воспитания студентов в духе национальных ценностей еще до принятия «Единой программы воспитания», сейчас этот процесс приобретает стройную направленность, через заключение меморандумов о взаимном сотрудничестве и реализации совместных проектов с социальными партнерами.

На основе реализации проекта «Жастар SAP», совместно с заводом «ALLUR» проводятся психологические тренинги будущих специалистов, экскурсии на предприятие, мотивационные встречи с специалистами предприятия и руководством. Все это, создает у студентов мотивационное стремление к изучению специальности и личностному росту. Организация книжных конкурсов на русском и государственном языке дает возможность приобщить студентов к чтению произведений мировой и отечественной литературы и возможность саморазвития через чтение и презентацию прочитанного в среде своих сверстников и социальных сетях. Формирование такой ценности как «Стремление» у молодежи главная задача сотрудничества между колледжем и автозаводом «ALLUR». Эта национальная ценность, через которую молодые люди станут высококлассными специалистами в своей отрасли.

Добрые и крепкие связи у нашего колледжа и с воинской частью 6697 Национальной гвардии РК. Заключенный совместный меморандум, помогает воспитывать у студентов патриотизм, готовность к защите Родины. ВПК «Жас Бүркіт» и проводимые с представителями части мероприятия доказательство тесному сотрудничеству по реализации такой ценности, как «Национальный интерес». Состав ВПК, насчитывающий более 40 студентов активно посещает расположение части, где проводятся занятия с курсантами по различным видам военно-прикладного дела, в колледже военнослужащие участвуют в организации и проведении стрелковых турниров, турниров по рукопашному и ножевому бою среди студентов, участвуют в проведении учебных занятий по НВП. Неоценимая помощь части в материальном обеспечении ВПК «Жас Бүркіт». Духовой военный оркестр воинской части 6697 на День Победы создает в здании колледжа атмосферу торжественности и праздника среди студентов и сотрудников.

Взаимодействие и систематическое сотрудничество между представителями органов полиции и колледжем в этом году вылилось в заключение меморандума о сотрудничестве по правовому воспитанию студентов и профилактики правонарушений среди подростков. Меморандум заключен между администрацией Костанайского колледжа автомобильного транспорта и Департаментом внутренних дел Костанайской области. Продолжение сотрудничества через встречи сотрудников полиции с студентами, круглые столы, конференции, просмотры фильмов, рейдовые мероприятия помогают прививать студентам моральные принципы и нормы нашей страны и законов, воспитывать качества такой национальной ценности как «Совесть».

Конечно, наше учебное заведение активно работает и с другими организациями, деятельность которых несет формирование национальных ценностей, обозначенных в «Единой программе воспитания». Студенты активно посещают мероприятия, проводимые Областной библиотекой им. Л.Н.Толстого, представители библиотеки проводят мероприятия

в колледже, посвященные знаменательным событиям, праздникам, презентуют новую литературу. Студенты колледжа, особенно групп обучающихся на государственном языке, желанные гости в Казахском областном драматическом театре им. И. Омарова. При посещении постановок театра студенты знакомятся с ценностями национального искусства, традициями и обычаями, моральными принципами казахского народа. Особенно студентам запомнился спектакль «Министр» по мотивам произведения А.Шаяхмета, 85 студентов колледжа с интересом посмотрели спектакль.

Колледж старается сотрудничать со всеми заинтересованными организациями, занимающимися воспитанием у молодежи наших национальных ценностей. Это и молодежные организации, молодежное крыло партии «АМАНАТ», организации здравоохранения, Департамент ЧС по Костанайской области. Мы открыты всем структурам, которые участвуют вместе с нами, в воспитании молодежи в духе национальных ценностей и интересов, реализации «Единой программы воспитания» и подготовке высококлассных специалистов. Только единым фронтом наше общество обретет ту свою уникальность, о которой говорит президент и станет узнаваемым в глобальном мире через призму наших великих национальных ценностей.

*В этом тёмном мире считай истинным только
духовное богатство, ибо оно никогда не обесценится.
Омар Хайям*

Список литературы:

1. Материалы 2 сессии Национального курултая «Әділетті Қазақстан – Адал азамат». 17 июня 2023 г.
2. «Единая программа воспитания» в организациях образования за исключением высших учебных заведений
3. Программа работы ТОО «СарыарқаАвтоПром» с обучающимися Костанайского колледжа автомобильного транспорта «Жастар SAP»
4. <https://www.akorda.kz/ru>

ИЗУЧЕНИЕ ОБЩЕОБРАЗОВАТЕЛЬНОЙ ДИСЦИПЛИНЫ ХИМИЯ В РАЗРЕЗЕ МОДУЛЯ ЭКСПЛУАТАЦИОННЫЕ МАТЕРИАЛЫ

Баймагамбетова Гульжан Ермековна

преподаватель химии

КГКП «Костанайский колледж автомобильного транспорта»

Аннотация В статье рассматривается реализация межпредметных связей в процессе обучения химии студентов технического направления в разрезе модуля «Эксплуатационные материалы». В настоящее время в качестве товара выведена на рынок труда компетентность специалиста. Компетентность как набор профессиональных и личностных качеств выступает главным фактором при устройстве на работу, поэтому качество образования сегодня связывают именно с формированием компетентности. Особо важное значение для формирования профессиональных компетенций приобретает проблема межпредметной интеграции. Использование межпредметной интеграции общеобразовательных дисциплин с профессиональными модулями позволяет расширить и обогатить учебный процесс, развивает кругозор, глубину мышления, способствует быстрому восприятию происходящих явлений изучаемого материала и помогает развивать навыки использования потенциальных знаний в прикладных дисциплинах.

Аңдатпа: Мақалада «Эксплуатациялық материалдар» модулі аясында техникалық студенттерге химияны оқыту үдерісінде пәнаралық байланысты жүзеге асыру қарастырылады. Қазіргі уақытта маман құзыреті еңбек нарығына тауар ретінде енгізілді. Құзыреттілік кәсіби және жеке қасиеттердің жиынтығы ретінде жұмысқа орналасу кезінде негізгі фактор болып

табылады, сондықтан бүгінгі күні білім сапасы күзiреттiлiктi қалыптастырумен дәл байланысты. Кәсiби қүзыреттiлiктердi қалыптастыру үшiн пәнаралық интеграция мәселесi ерекше маңызға ие. Жалпы бiлiм беретiн пәндердiң кәсiптiк модульдермен пәнаралық интеграциясын пайдалану оқу үдерiсiн кеңейтуге және байытуға мүмкiндiк бередi, сiздiң ой-өpiсiңiздi, ойлау тереңдiгiн дамытады, оқытылатын материалдың болып жатқан қүбылыстарын тез қабылдауға ықпал етедi және әлеуеттi бiлiмдi пайдалану дағдыларын дамытуға көмектеседi. қолданбалы пәндер бойынша.

Abstract The article discusses the implementation of interdisciplinary connections in the process of teaching chemistry to technical students in the context of the module “Operating Materials”. Currently, specialist competence has been introduced into the labor market as a commodity. Competence as a set of professional and personal qualities is the main factor when applying for a job, so the quality of education today is associated precisely with the formation of competence. The problem of interdisciplinary integration is of particular importance for the formation of professional competencies. The use of interdisciplinary integration of general education disciplines with professional modules allows you to expand and enrich the educational process, develops your horizons, depth of thinking, promotes quick perception of the ongoing phenomena of the material being studied and helps develop skills in using potential knowledge in applied disciplines.

Ключевые слова Межпредметная интеграция, компетентность специалиста, профессиональные модули, общеобразовательные дисциплины.

Техническое и профессиональное образование – наиболее востребованный в нашем обществе уровень образования. Специальные средние знания должны стать основным звеном в профессиональной деятельности, а среднее специальное образование – ведущим производителем кадров.

От выпускника среднего специального заведения требуются хорошо отработанные конкретные умения и навыки, осознанность решений, быстрота и точность выполнения действий, ответственность и способность к самоконтролю. Они составляют основной человеческий капитал для развития отечественного производства, его динамичного роста, достижения экономической независимости страны, а значит, процветания и благополучия для всех. [1]

Основные вопросы, которые интересуют студента с первого дня в колледже, сводятся к актуальности выбранной профессии или

специальности, в то время как дисциплины общеобразовательного цикла уходят на второй план. В то же время общеобразовательная подготовка для будущих специалистов технического профиля имеет важное прикладное значение, т.к. формирует у них необходимые в профессиональной деятельности качества, развивает мыслительную

деятельность. Это способствует формированию как профессиональных, так и общих компетенций будущего специалиста.

С 1 сентября будущего учебного года в колледжах будут внедрены новые типовые учебные программы по шести направлениям и 16 дисциплинам. В их числе педагогическое, социально-экономическое, технико-технологическое, художественно-технологическое, аграрно-технологическое, общественно-гуманитарное направления.

Для повышения интереса обучающихся к будущей профессии в учебных программах общеобразовательных дисциплин учитывается профильная направленность, которая позволяет повысить мотивацию у обучающихся и обеспечит опережающий вход в выбранную специальность. Способствует развитию профессионально-познавательного интереса к будущей профессии.

Если ранее колледжи основывались на типовые учебные программы общего среднего образования, то теперь у студентов появится возможность изучать предметы на практических занятиях, ориентированных на выбранную специальность. Наблюдения показывают, что потребность в новых знаниях возникает у студентов только при осознании их значимости для будущей профессиональной деятельности.

Изучение химии, в средне специальных учебных заведениях, где курс программ по общеобразовательным дисциплинам разработан по технико- технологическому направлению, является важной составной частью системы общего естественнонаучного образования. Курс химии является важным для специальностей технико- технологического направления, так как в процессе его изучения студенты осваивают законы и закономерности, необходимые для понимания сущности и раскрытия причинно-следственных связей явлений и процессов при изучении предметов профессиональной направленности и общеобразовательного цикла. Кроме того, курс химии синтезирует в себе знания, умения и навыки, которые в дальнейшем будут необходимы студентам при изучении отдельных тем или разделов по многим другим предметам, а также во время учебной и производственной практики. [2]

Недавно в одном интернет-издании я прочитала, что «химия - рекордсмен невыученных уроков и неувоенных знаний». Так химию, с периода школьного курса, ребята относят к категории сложных предметов, часть из них не видят связи избранной специальности с данной дисциплиной. В целом химия пугает первокурсников объемом теоретического материала, предполагающего вдумчивое изучение законов, правил, типов классификаций, без которых невозможно выполнение практических заданий.

Преподавание общеобразовательных дисциплин в колледже имеет свои особенности:

- ✓ студенты первого курса проходят сложный период адаптации к условиям учебы;
- ✓ разный, а чаще всего низкий, уровень подготовки первокурсников, который объясняется тем, что они приходят из разных школ;
- ✓ значительный объем самостоятельной работы студентов, к которому не готово большинство обучающихся, а подготовка компетентного специалиста требует большого внимания к развитию активной, творческой, готовой к принятию самостоятельных решений личности;
- ✓ у ряда студентов недостаточно развиты память, логическое мышление, речь, не все одинаково владеют ИКТ- навыками;

Сама действительность требует от современного человека наличия определенного багажа химических знаний и навыков обращения с химическими веществами не только в профессии, но и в быту.

В педагогическом наследстве великий таджикский учёный Абу Али ибн Сина (Авиценна) написал, что «...каждый ученик в соответствии с талантом и возможностями желает изучить определенную область знаний. При небрежении их желаниями учебный процесс будет неэффективным». Интеграция дисциплины химия в профессиональные модули, это просто необходимое условие преподавание химии в средне специальном учебном заведении.

Профессиональный модуль «Автомобильные эксплуатационные материалы входит в состав профессионального модуля «Техническая обслуживание, ремонт и эксплуатация автомобильного транспорта» и является одной из дисциплин изучаемая будущими специалистами, практическая деятельность которых связана с техникских обслуживанием, ремонтом и эксплуатацией автомобильного транспорта.

На свои занятия у студентов данной специальности, я всегда подчеркиваю значимость владением знаниями по дисциплине химия. Что эффективность и надёжность эксплуатации автомобиля зависит не только от его конструкции, но и на сколько хорошо подобраны топливо, смазочные материал и специальные жидкости. Поэтому и появилось потребность в научном обосновании применения ГСМ. Этим занимается наука «Химмотология», которая и легла в основу дисциплин «Автомобильные эксплуатационные материалы».

Химмотология (производное от химия, мотор, логия), это прикладная наука об эксплуатационных свойствах качества и рациональном применении в технике топлив, масел, смазок и специальных жидкостей.

К началу изучения модуля «Эксплуатационные материалы» студенты технико-технологического направления уже закончат курс общеобразовательных дисциплин, и

преподаватели спец дисциплин при изложении своего материала, будут опираться на знания, полученные на химии, физике и других общеобразовательных дисциплин.

Изучая раздел «Топлива», из курса «химия» студенты должны хорошо владеть знаниями о физико-химические свойства нефти. Большое внимание уделяю химическому составу и структуре углеводородов нефти на своих занятиях.

Из курса химии обучающие должны уяснить что все углеводороды нефти можно разделить на следующие группы:

- парафиновые (алканы);
- нафтеновые (цикланы);
- ароматические (арены).

Однако большая часть их имеет смешанное, гибридное строение, различное сочетание парафиновых, нафтеновых и ароматических углеводородов.

Что нефть можно представить как раствор газообразных и твердых углеводородов в жидких. Что с изменением молекулярной массы изменяются температура кипения, теплотворная способность и детонационная стойкость углеводородов. Из парафинового ряда автомобилисту необходимо знать: гептан (C_7H_{16}), октан (C_8H_{18}) и цетан ($C_{16}H_{34}$), так как некоторые эксплуатационные свойства этих углеводородов являются эталонными. Гептан (C_7H_{16}) – его детонационная стойкость условно оценена в 0 единиц. Изооктан (C_8H_{18}) – его детонационная стойкость условно оценена в 100 единиц. Цетан ($C_{16}H_{34}$) – его склонность к самовоспламенению условно оценена в 100 единиц. Все перечисленные выше углеводороды являются углеводородами нормальной структуры, их атомы представляют прямую цепочку и называются n-парафиновыми (нормальными-парафиновыми), но молекул парафиновых углеводородов могут так же иметь и разветвленную цепочку и называются изомерами или изопарафиновыми. Разъясняем как влияют углеводород различного строения (нормального разветвленного или замкнутого) на качество топлива. Подчеркиваем, что изомерные парафиновые углеводороды улучшают качество бензинов, повышая их детонационную стойкость, а нормальные углеводороды парафинового ряда улучшают качество дизельных топлив, поскольку обладают повышенной склонностью к самовоспламенению. Однако область применения их ограничена только летними сортами дизельного топлива, т. к. парафиновые углеводороды легко замерзают. Когда идет речь о циклопарафинах подчеркиваем, что они обладают большей стойкостью против окисления при высоких температурах по сравнению с нормальными парафиновыми углеводородами и имеют более высокую температуру кипения при сопоставимых молекулярных массах.

Легкие нафтеновые углеводороды желательны в автомобильных топливах для карбюраторных двигателей и для зимних сортов дизельного топлива. Нафтеновые углеводороды сложной структуры, имеющие длинные боковые цепи, желательны в маслах, т. к. улучшают их качество, в частности понижая температуру застывания. Нафтеновые углеводороды подобно парафиновым могут длительно храниться без изменения своих химических свойств.

По детонационной стойкости ароматические углеводороды являются желательными компонентами бензинов. По отношению к кислороду воздуха они оказываются исключительно стойкими, превосходя в этом отношении аналогичные по массе молекулы нафтенов и парафинов. В дизельных топливах наличие ароматических углеводородов нежелательно – плохо самовоспламеняются. и это только не большая часть межпредметной интеграции раздела химии «Углеводороды» с темами профессионального модуля «Эксплуатационные материалы».

Нельзя себе представить хорошей профессиональной подготовки без общеобразовательного уровня. Овладение профессией и основами наук составляет единый учебно-воспитательный процесс. Общеобразовательные предметы должны служить не только базой для изучения специальных дисциплин, но и непосредственно способствовать повышению профессиональной подготовки обучающихся. Изучение же специальных

предметов должно не только помогать в закреплении знаний по общеобразовательным предметам, но и дополнять, углублять их.

Таким образом, комплексный подход к формированию понятий на занятиях в системе преподавания дисциплин «химия – общеобразовательные предметы – общетехнические предметы – спецдисциплины – учебная и производственная практики» помогает студентам самостоятельно организовать и контролировать свою работу, более осознанно использовать полученные знания и умения, а также способствует решению вопроса активизации процесса обучения.

Список литературы:

1. Республиканский информационно-аналитический журнал "Современное образование" 1. Республиканский информационно-аналитический журнал "Современное образование"
2. Криволапова, Е. В. Реализация межпредметных связей в процессе обучения химии студентов технического направления / Е. В. Криволапова. — Текст : непосредственный // Молодой ученый. — 2017. — № 21.1 (155.1). — С. 38-40.
3. <https://www.informio.ru/publications/id6200/Professionalnaja-napravlennost-prepodavaniya-himii-v-medicinskih-kolledzhah-na-primere-GBPOU-Miasskii-medicinskii-kolledzh>
4. Р. Р. Масленников В. Н. Ермак Эксплуатационные материалы (автомобильные) Учебное пособи
5. Куль, Т. Н. Междисциплинарная интеграция химии со спецпредметами в системе начального и среднего профессионального образования / Т. Н. Куль. — Текст : непосредственный // Теория и практика образования в современном мире : материалы IV Междунар. науч. конф. (г. Санкт-Петербург, январь 2014 г..)

ИСПОЛЬЗОВАНИЕ НЕСТАНДАРТНЫХ ФОРМ РАБОТ СО СТУДЕНТАМИ В ВОСПИТАТЕЛЬНОЙ СРЕДЕ

Кульмухамбетова Гульнар Барлыковна
преподаватель общегуманитарных дисциплин,
КГП «Костанайский высший медицинский колледж»

Цель: активизировать участие студентов в создании проектов, внеклассных мероприятий с использованием инновационных технологий, повышение профессиональной компетентности, обобщение и распространение педагогического опыта.

Задачи:

- Вовлечь студентов в разработку Start-Up с использованием профессиональных навыков.
- Создать условия для развития игры КВН с привлечением активных, коммуникабельных студентов и преподавателей.
- Развивать коммуникативные навыки и сотрудничество между студентами разных колледжей.

Результаты исследования:

Разработка Start-Up проекта с привлечением аудитории различных социальных статусов.

Выявление активных и артистичных студентов в культурно-массовом направлении.

Выводы: В современном образовании необходимо применять эффективные формы и способы в учебно-воспитательном процессе с использованием инновационных технологий.

Ключевые слова: Start-Up, коммуникабельность, сотрудничество, соперничество, компетентность.

Стартап (Start-Up) — это коммерческий проект, основанный на какой-либо идее и требующий финансирования для развития.

Цель. Стартап стремится завоевать рынок. Для него важно масштабирование и развитие для возврата полученных инвестиций и скорейшего получения прибыли.

Инновационность. Идея стартапа — это инновационный продукт или услуга, которой еще нет на рынке.

Способы финансирования. Для запуска стартапа необходимы большие вложения.

Темпы роста. Они обязаны развиваться быстро и стремительно иначе не смогут выйти на рынок, получить прибыль и вовремя вернуть инвесторам их деньги.

Бытует мнение, что стартапы — это исключительно технологические компании. Однако это не так, поскольку их сфера деятельности может быть разной.

Стартапы бывают как локальные, так и международные. Их целью может быть создание нового продукта, улучшение функций уже существующего сервиса или блока производства, а также продаж или услуг в какой-либо сфере.

КВН (Клуб Весёлых и Находчивых) — популярные юмористические игры, в которых команды различных коллективов (вузов, предприятий, учебных заведений и т. д.) соревнуются в юмористических ответах на заданные вопросы, импровизациях на заданные темы, разыгрывании заранее заготовленных сцен и т. д.

КВНовские конкурсы: приветствие, разминка, музыкальный конкурс, биатлон, конкурс новостей, домашнее задание, фристайл, конкурс капитанов, конкурс одной песни.

Список литературы:

- 1.[<https://ru.wikipedia.org/wiki/%D0%A1%D1%82%D0%B0%D1%80%D1%82%D0%B0%D0%BF>]
- 2.[<https://sendpulse.kz/support/glossary/startup>]
- 3.[<https://dic.academic.ru/dic.nsf/ruwiki/948131>]

ИСКУССТВЕННЫЙ ИНТЕЛЛЕКТ – ПОМОЩНИК ИЛИ УГРОЗА ДЛЯ ПРЕПОДАВАТЕЛЯ?

**Ротман Инесса Михайловна,
Капизова Асель Бейсеновна**

магистры технических наук, преподаватели спецдисциплин
КГКП «Костанайский колледж автомобильного транспорта»

Аннотация: Одними из самых актуальных вопросов, изучаемых современными исследователями, становятся вопросы, посвященные теме искусственного интеллекта. Особенно, большое внимание уделяется возможностям искусственного интеллекта в процессе образования.

В статье описывается роль искусственного интеллекта и его назначение в образовании, а также выявлены плюсы и минусы его внедрения в данную сферу. В процессе исследования был проанализирован широкий спектр источников по данной теме, в том числе зарубежных авторов, внедрены некоторые инструменты ИИ в процесс обучения (ChatGPT, чат-боты, голосовые помощники), проведено анкетирование среди преподавателей и студентов.

Аңдатпа: Қазіргі зерттеушілер зерттейтін ең өзекті мәселелердің бірі-жасанды интеллект тақырыбына арналған сұрақтар. Әсіресе, білім беру процесінде жасанды интеллект мүмкіндіктеріне көп көңіл бөлінеді.

Мақалада жасанды интеллекттің рөлі және оның білім берудегі мақсаты сипатталған, сонымен қатар оны осы салаға енгізудің оң және теріс жақтары анықталған. Зерттеу барысында осы тақырып бойынша көптеген дереккөздер, соның ішінде шетелдік авторлар талданды, оқу процесіне кейбір AI құралдары енгізілді (ChatGPT, чат-боттар, дауыстық көмекшілер), оқытушылар мен студенттер арасында сауалнама жүргізілді.

Abstract: One of the most pressing issues studied by modern researchers are those related to the topic of artificial intelligence. Especially, much attention is paid to the possibilities of artificial intelligence in the educational process.

The article describes the role of artificial intelligence and its purpose in education, as well as the pros and cons of its implementation in this area. In the course of the research, a wide range of sources on this topic were analyzed, including foreign authors, some AI tools were introduced into the learning process (ChatGPT, chatbots, voice assistants), and a survey was conducted among teachers and students.

Ключевые слова: искусственный интеллект, образование, педагог-обучающийся, инструменты искусственного интеллекта, ChatGPT.

В научно-фантастическом романе Нила Стивенсона 1995 года «Алмазный век» читатели знакомятся с Нелл, молодой девушкой, у которой появляется очень продвинутая книга «Иллюстрированный букварь для молодой леди». Книга представляет собой не обычный статический набор текстов и изображений, а инструмент глубокого погружения, который может общаться с читателем, отвечать на вопросы и персонализировать ее содержание, и все это служит обучению и мотивации молодой девушки стать сильной и независимой личностью [1].

Такое устройство, даже после появления Интернета и планшетных компьютеров, осталось в области научной фантастики — до сих пор. Поворотный момент в принятии искусственного интеллекта в обществе наступил в ноябре 2022 года с выпуском ChatGPT. Расширенные возможности ChatGPT по написанию и пониманию удивили многих людей, привлекая широкую аудиторию и привлекая беспрецедентное внимание. Это вызвало волну инноваций, некоторые из которых предполагают, что мы, возможно, находимся на пороге эры интерактивных, сверхинтеллектуальных инструментов, мало чем отличающихся от книги, которую Стивенсон придумал для Нелл.

Что же такое искусственный интеллект (далее ИИ)?

Искусственный интеллект – это технология, а точнее направление современной науки, которое изучает способы обучить компьютер, роботизированную технику, аналитическую систему разумно мыслить также как человек.

Авторство термина «искусственный интеллект» приписывают Джону Маккарти – основоположнику программирования. В 1956 году будущий лауреат престижной премии Тьюринга продемонстрировал в университете Карнеги-Меллон прототип программы на основе ИИ [2].

Казахстан также ведет активные исследования в области искусственного интеллекта. Министерством цифрового развития, инноваций и аэрокосмической промышленности в рамках цифровой трансформации государственного управления и развития цифровых технологий разрабатывается Концепция развития ИИ.

В своем выступлении Касым-Жомарт Токаев на международном форуме Digital Bridge 2023 отметил: “Искусственный интеллект — это уже не научная фантастика, а наступившая

реальность. На наших глазах разворачивается новая эра. Технология искусственного интеллекта является такой же революционной, какими в свое время были электричество и Интернет. Она способна кардинально поменять уклад жизни человека, автоматизировать многие рабочие процессы и создать значительную по своим масштабам экономическую ценность.” [3].

Будучи фундаментальным компонентом социальной эволюции и индивидуального развития, образование, пожалуй, больше всех “пострадало” от достижений в области искусственного интеллекта. Интеграция ИИ в образовательные системы меняет способы обучения студентов, обучения преподавателей и функционирования учебных заведений. Персонализируя процесс обучения, автоматизируя административные обязанности и обеспечивая обратную связь в режиме реального времени, ИИ совершает революцию в образовательной среде, устраняя пробелы и создавая более инклюзивную и эффективную среду обучения.

Каково же потенциальное влияние ИИ на образование? ИИ: помощник или угроза для преподавателя? И самый распространенный вопрос: заменят ли инструменты, управляемые искусственным интеллектом, реальных педагогов. Это маловероятно. Преподаватель-человек незаменим! Однако ИИ в образовании может улучшить результаты обучения и обеспечить более увлекательный процесс обучения. Инструменты ИИ могут быть полезны в рутинных процессах в сфере образования.

Можно выделить три способа, с помощью которых инструменты ИИ могут помочь обучающемуся улучшить результаты учебы:

1. Обучение, управляемое искусственным интеллектом: машина, управляемая искусственным интеллектом, может быть загружена заранее определенным опытом, точно так же, как преподаватель приносит предыдущие знания на урок. Эта машина с искусственным интеллектом может затем передавать знания обучающемуся так же, как это делает преподаватель. В процессе обучения, управляемом ИИ, как и с преподавателем в классе, сохраняется алгоритм, по которому обучающийся будет следовать к достижению желаемых целей. Такая система может выступать в качестве наставника для студента во время самостоятельной работы. Если обучение, управляемое искусственным интеллектом, станет популярным, необходимость в домашних репетиторах может исчезнуть, т.к. простая имитация репетитора с использованием технологии ИИ не реализует весь потенциал ИИ. Есть более эффективные способы использования ИИ для улучшения обучения.

2. Обучение с поддержкой ИИ: обучающийся сотрудничает с машиной ИИ. Машина непрерывно собирает данные от обучающегося во время взаимодействия с ним. Эти данные затем используются в качестве дополнительной обратной связи для корректировки процесса обучения, поскольку машина ИИ может оценить прогресс, достигнутый студентом. Посредством этого возвратно-поступательного процесса машина ИИ адаптивно помогает студенту улучшить процесс обучения. Здесь студент является центром обучения. Успеваемость обучающегося заставляет машину искусственного интеллекта изменять уровень сложности, что приводит к идеальному персонализированному обучению для студента. И студенты, и машины искусственного интеллекта сотрудничают.

3. Обучение с использованием искусственного интеллекта. Интересным аспектом образования с использованием искусственного интеллекта является то, что здесь участвуют и студенты, и преподаватели. При использовании этого способа в процессе решения сложной проблемы могут сотрудничать сразу большое количество обучающихся. Преподаватели предоставляют обратную связь и советы, обеспечивая улучшенную среду преподавания и обучения. Поскольку это совместная работа, студенты должны приобрести эффективные коммуникативные способности и проявить творческий подход [4].

Как бы ни была популярна тема искусственного интеллекта, широко в системе образования он не используется, в лучшем случае - только отдельные инструменты. Это подтверждают и результаты проведенного нами опроса. В основном в профессиональной деятельности преподаватели используют поисковые системы, различные чат-боты и

голосовые помощники, реже - переводчики (см. рисунок 1), причем 58% опрошенных часто используют инструменты на основе ИИ, 35,5% - время от времени. Эффективность искусственного интеллекта в решении задач, с которыми сталкиваются преподаватели в профессиональной деятельности 58,1% опрошенных оценивают на “хорошо”, 19,4% - на “удовлетворительно” и 12,9% - на “отлично”.

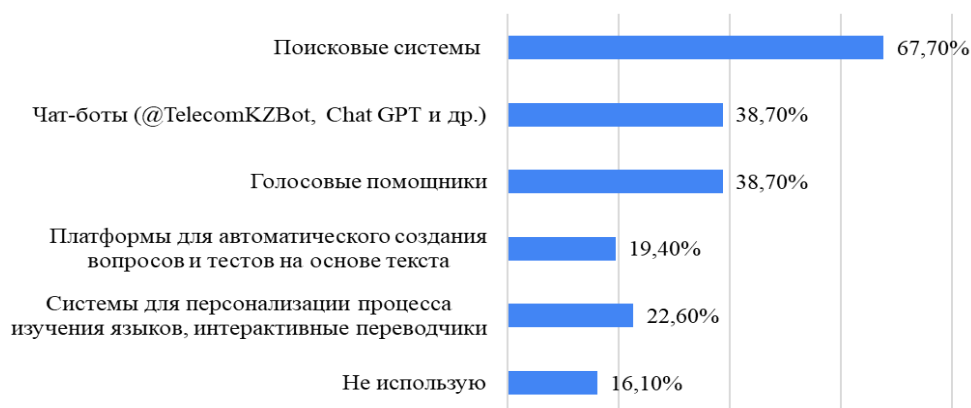

Рисунок 1 - Результаты ответа на вопрос “Какие конкретные примеры платформ/программ на основе искусственного интеллекта вы используете в повседневной жизни и/или работе?”

Основными направлениями использования искусственного интеллекта в образовании выделяют:

- языковое распознавание и анализ естественного языка;
- персонализация онлайн-обучения;
- виртуальное (онлайн) обучение;
- адаптивное обучение.

Однако реально преподаватели используют инструменты ИИ в подавляющем большинстве для экономии времени при выполнении рутинных задач (см. рисунок 2).

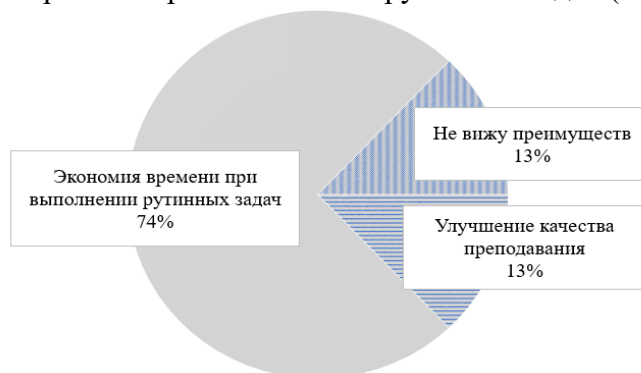

Рисунок 2 - Результаты ответа на вопрос “Какие преимущества искусственного интеллекта вы видите в своей сфере деятельности?”

Это можно объяснить:

- отсутствием опыта использования искусственного интеллекта или информации о продуктах, которые могут быть применены в профессиональной деятельности;
- наличием ограничений в доступе к современным технологиям и программному обеспечению, необходимым для работы с искусственным интеллектом образовательными учреждениями;
- отсутствием уверенности в положительном влиянии подобных методов обучения на студентов;
- сложностью принятия новых технологий, уверенностью в достаточной результативности традиционных методов обучения.

Отвечая на вопрос: “Как искусственный интеллект влияет на процесс обучения и понимание учебного материала студентами?”, 9,4% респондентов отметили повышение

качества знаний, 12,5 % не заметили каких-либо изменений, 34,4% считают, что повысился интерес к предмету, 43,8% - отмечают снижение самостоятельности мышления. 68,8% опрошиваемых преподавателей считают, что внедрение ИИ в образовательный процесс будет негативно влиять на умения студентов самостоятельно находить решения, анализировать информацию, творчески подходить к выполнению заданий, 31% обеспокоены отсутствием нормативного регулирования в данной сфере. И все-таки, более широкое использование ИИ в образовательном процессе - несомненно!

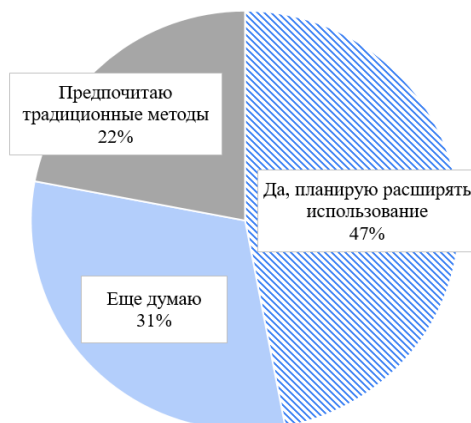

Рисунок 3 - Результаты ответа на вопрос “Планируете ли вы дополнительно интегрировать искусственный интеллект в свою преподавательскую деятельность?”

Ответить на вопрос о значимости внедрения инструментов ИИ в учебный процесс невозможно без учета мнения другой стороны - студентов.

Из 394 опрошенных студентов 6,3% первый раз слышат об ИИ, но хотели бы узнать, 25,4% - не интересует совсем. На вопрос “Как искусственный интеллект влияет на ваш процесс обучения и понимание учебного материала?” 60,2% ответили, что ИИ помогает лучше понять новую тему, 5,6% просто копируют полученный результат, не пытаясь разобраться, 34,3% не используют программные средства на основе ИИ в учебной деятельности. При этом положительное влияние применения средств ИИ заметны (см. рисунок 4).

Рисунок 4 - Результаты ответа на вопрос “Какие изменения замечаете в вашем обучении при использовании искусственного интеллекта?”

Подавляющее большинство опрошенных студентов, считают полезным применение ИИ в учебном процессе (см. рисунок 5).

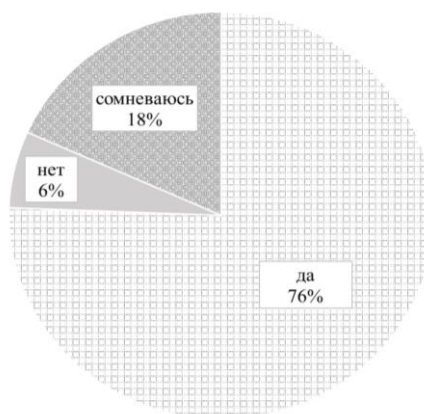

Рисунок 5 - Результаты ответа на вопрос “Считаете ли вы, что применение искусственного интеллекта может помочь в учебе?”

Таким образом можно прийти к выводу, что искусственный интеллект - это данность сегодняшнего дня и игнорировать его внедрение в нашу жизнь мы не можем. Как и во всех новшествах в технологиях имеются свои преимущества и недостатки, и тем не менее, предполагается, что внедрение ИИ в процесс обучения может стать более активным. Технологии совершенствуются в соответствии с запросами общества и уже будет проблематично удовлетворить потребностям современного студента. В конечном счете, лучший путь вперед — это не отставать от прогресса, внедрять искусственный интеллект в образовательную систему и использовать его возможности для улучшения результатов обучения.

Список литературы:

1. Стивенсон Нил. «Алмазный век, или Букварь для благородных девиц» - Fanzon, 2023 г
2. Компьютер учится и рассуждает (ч. 1) // Компьютер обретает разум = Artificial Intelligence Computer Images / под ред. В. Л. Стефанюка. — Москва: Мир, 1990. — 240 с.
3. Интернет-портал СНГ//<https://e-cis.info/news/566/112738/>
4. URL: <https://edutoria.ru/blog/post/iskusstvennyy-intellekt-v-obrazovanii-kak-ispolzovat-varianty-primeneniya>
5. Человек» – научное издание//URL: <https://chelovek-journal.ru/s023620070014856-8-1/>
6. Report «Artificial Intelligence Market in the US Education Sector 2018-2022», Research and Markets. 2018. URL: <https://www.researchandmarkets.com/reports/4613290/artificial-intelligence-market-in-the-us>] (дата обращения: 20.01.2024)

ВИРТУАЛЬНАЯ РЕАЛЬНОСТЬ В СОВРЕМЕННОМ ОБРАЗОВАНИИ ТИПО

Верещага Оксана Сергеевна

заведующая отделением сельскохозяйственных специальностей,

Скворцова Анастасия Юрьевна

преподаватель специальных дисциплин,

КГКП «Костанайский сельскохозяйственный колледж».

Аннотация: Целью является изучение влияния VR- и AR- реальности на современное образование.

Актуальность заключается в том, что виртуальные среды становятся актуальными в различных областях научного образования, включая естественные, медицинские и компьютерные науки. Многие исследования об использовании виртуальной реальности в

естественнонаучном образовании фокусируются на результатах обучения, мотивации и отношении студентов при использовании виртуальной реальности.

Реальная среда и виртуальные объекты взаимодействуют через устройство дополненной реальности в режиме реального времени. Например, при съемке реального снимка камерой смартфона AR может прикреплять к фотографии виртуальные объекты. Было обнаружено, что дополненная реальность помогает учащимся визуализировать абстрактные концепции, позволяя им наблюдать явления, которые иначе были бы невозможны.

Abstract: The goal is to study the influence of VR and AR reality on modern education.

The relevance lies in the fact that virtual environments are becoming relevant in various areas of science education, including natural sciences, medical sciences and computer sciences. Many studies on the use of virtual reality in science education focus on student learning outcomes, motivation, and attitudes when using virtual reality.

The real environment and virtual objects interact through an augmented reality device in real time. For example, when taking a real photo with a smartphone camera, AR can attach virtual objects to the photo. Augmented reality has been found to help students visualize abstract concepts, allowing them to observe phenomena that would otherwise be impossible.

Ключевые слова: виртуальная среда, STEM, реальная среда, смарт-очки, приложение.

Виртуальные среды становятся актуальными в различных областях научного образования, включая естественные, медицинские и компьютерные науки. Многие исследования об использовании виртуальной реальности в естественнонаучном образовании фокусируются на результатах обучения, мотивации и отношении студентов при использовании виртуальной реальности. В литературе не сообщается об отсутствии существенных различий в результатах обучения при сравнении виртуальной реальности с другими видами активного обучения, но в некоторых исследованиях сообщается об улучшении обучения при сравнении виртуальной реальности с традиционным обучением. В литературе по использованию виртуальной реальности о способностях и отношении студентов, изучающих естественные науки, сообщается об улучшении успеваемости, интересов и опыта обучения студентов в STEM-образовании. Актуальность использования виртуальной реальности для улучшения определенных научных навыков, таких как визуализация абстрактных концепций, была подчеркнута в некоторых исследованиях [1].

Использование виртуальной реальности в образовании дало возможность представлять абстрактные концепции и виртуально манипулировать ими, обеспечивая подходящую платформу для понимания математических концепций и их взаимосвязи с физическим миром. Многие физические величины, такие как сила и ускорение, математически моделируются с помощью векторов для описания, вычисления и прогнозирования физического мира. Следовательно, понимание векторов и работа с ними необходимы для изучения физики. В литературе подчеркиваются преимущества использования виртуальной реальности в естественнонаучном обучении. В различных исследованиях сообщалось о разработке приложений AR для изучения векторов, их свойств и операций. В этом материале мы представляем исследование с целью оценки знаний и опыта студентов при использовании инструмента виртуальной реальности для изучения трехмерных векторов в университетском курсе физики. Сначала мы представляем обзор литературы по основным концепциям виртуальности и образовательных технологий. Мы определяем контекст исследования и представляем исследовательские вопросы. Мы предоставляем методологию исследования, описание участников, инструментов, сбора и анализа данных. Мы представляем количественные и качественные результаты и обсуждаем взаимосвязи между ними [2].

При работе с виртуальной реальностью (VR) важно пересмотреть определения смешанной реальности, дополненной реальности и виртуальной реальности, чтобы отразить нашу позицию по этим концепциям. Смешанная реальность — это тип гибридной среды, в которой физическое окружение сочетается с виртуальными объектами. Он описывает линейный континуум, который варьируется от реальной среды (reality) до полностью виртуальной среды (virtuality). В смешанной реальности реальный и виртуальный контент

допускают контекстуализацию данных, они обеспечивают интерактивность в реальном времени, и контент должен быть нанесен на карту и соотнесен с трехмерным пространством. В рамках этого континуума мы находим дополненную реальность, которая интегрирует виртуальные объекты в реальную среду, обычно с использованием таких устройств, как смартфоны или носимые смарт-очки. Реальная среда и виртуальные объекты взаимодействуют через устройство дополненной реальности в режиме реального времени. Например, при съемке реального снимка камерой смартфона AR может прикреплять к фотографии виртуальные объекты (из нашего опыта работы). Было обнаружено, что дополненная реальность помогает учащимся визуализировать абстрактные концепции, позволяя им наблюдать явления, которые иначе были бы невозможны [1,2].

Виртуальные среды становятся актуальными для научного образования в различных областях, таких как образование в области компьютерных наук, образование в области нанотехнологий, образование в области биологии, образование в области строительных наук, образование в области медицинских наук, химическое образование, среди прочих. Исследования показывают, что виртуальная реальность может быть эффективно реализована как виртуальный класс для веб-обучения естественным наукам. Преподаватели естественных наук, приступающие к работе, осознают потенциальные преимущества и недостатки использования виртуальной реальности в классной комнате после использования многопользовательской виртуальной среды. Коулинг и Бирт подчеркивают необходимость ставить педагогику выше технологий для создания симуляций смешанной реальности, которые удовлетворяют педагогические потребности студентов с помощью исследовательского подхода, основанного на дизайне.

Тенденции в исследованиях смешанной реальности показывают, что большинство исследований сосредоточено на достижениях в обучении, мотивации и отношении и что качественных исследований в этой области не хватает. В большинстве исследований результаты обучения студентов при использовании виртуальной реальности сравниваются с другими подходами, такими как AR, практический опыт и / или традиционное образование. Исследования показывают, что виртуальная реальность более эффективна для визуального образовательного контента, в то время как AR - лучший вариант для обучения на слух [3].

Исследование не выявило существенных различий в результатах обучения между VR, AR и практическим опытом. Исследования показали, что практические занятия, выполняемые в виртуальной и физической средах, одинаково эффективны в достижении значительных результатов обучения, касающихся знаний учащихся и уверенности в раннем научном образовании. Другие исследования показали, что существует равенство между использованием практического обучения и виртуальной реальности в результатах обучения и когнитивных процессах. В преподавании медицинских наук несколько исследований показали, что нет существенной разницы в результатах обучения при использовании виртуальной реальности, дополненной реальности или планшетных симуляций; однако участники, использующие виртуальную реальность, сообщали о побочных эффектах, таких как головокружение [4].

Однако при сравнении использования виртуальной реальности с традиционными подходами в литературе сообщается об успехах в обучении. МакЭлхани и Линн обнаружили, что студенты экспериментируют с виртуальными средами как преднамеренные, бессистемные и исчерпывающие экспериментаторы, и что эти студенты добились значительного прогресса в понимании физики. Совместное воплощенное обучение в средах смешанной реальности приводит к увеличению результатов обучения по сравнению с обычным обучением естественным наукам. Использование иммерсивного моделирования важнейших идей в физике для всего тела приводит к значительному прогрессу в обучении, высокой вовлеченности и позитивному отношению к науке. Использование виртуальной реальности на уроках естествознания повышает академическую успеваемость и показатели вовлеченности по сравнению с традиционными курсами [5].

На своих занятиях применяем для AR – реальности MERGE Cube.

MERGE Cube — это продукт дополненной и виртуальной реальности, который очень прост в использовании. Использование кубика может варьироваться от 5 класса до или в возрасте от 10 лет. Доступные приложения предоставляют широкий спектр учебных рес 2 курсов колледжа, там представлены различные объекты, начиная от видов солнечной системы до подробной демонстрации человеческих органов. Недостатком является то, что нет ресурса для покупки классных комплектов, но всего несколько кубиков могут обеспечить отличные центры или групповые занятия (из нашего опыта).

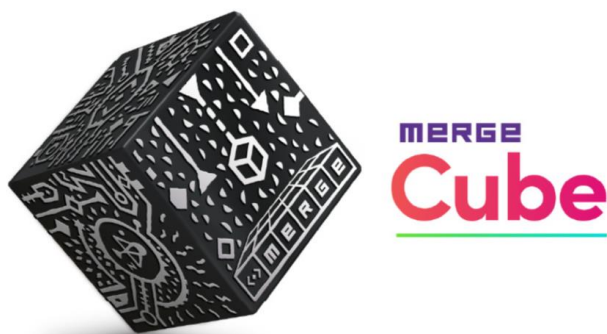

Рисунок 1. MERGE Cube

Возможность подержать предмет в руках, повернуть его, сделать выбор в отношении того, как вы взаимодействуете с ним, может привести к более богатому опыту обучения и более глубокому вовлечению. Куб позволяет нам и нашим студентам получить несколько более аутентичный опыт, чем когда-либо могло бы быть при использовании статической модели! Представьте, что учащиеся на занятиях биологии держат в руках бьющееся человеческое сердце, двигают его, чтобы увидеть, как оно выглядит под разными углами, и даже заглядывают глубоко внутрь сердца, чтобы увидеть сосуды. Учащиеся, изучающие математику, могут создавать и просматривать геометрические модели. Студенты-физики могут создавать модели молекул или элементов, на занятиях химии могут конструировать молекулу или цепочку ДНК.

Главное преимущество VR — возможность оказаться в таком месте или выполнить такие действия, которые невозможны или труднодоступны в реальной жизни. Это и диктует варианты образовательных приложений в виртуальной реальности [6].

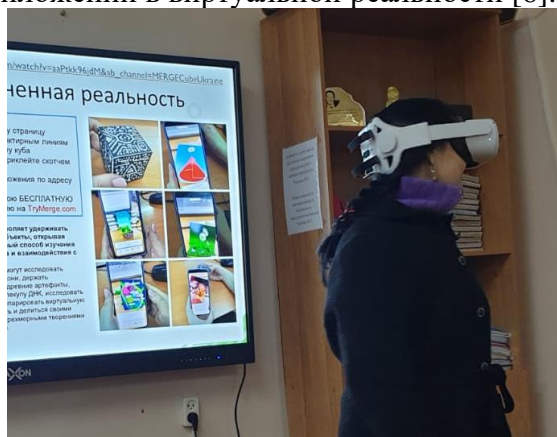

Рисунок 2. Изучение темы через VR-очки

VR-очки позволяют на наших занятиях погрузить студентов в виртуальный мир молекул, рассмотрев их строение более близко, или посетить национальные заповедники наши страны, не прилагая усилий на дорогу и затрату денежных средств для передвижения на транспорте. Данные технологии вызывают у студентов огромный интерес к изучаемым предметам.

Благодаря, виртуальной реальности мы можем экономить время, и помогать студентов изучить нужную нам тему более интересно и захватывающе не выходя из кабинета учебного заведения.

Несколько исследований показали, что использование виртуальной реальности улучшает определенные способности и отношение у студентов, изучающих естественные науки. Внедрение среды обучения виртуальной реальности 3D улучшило успеваемость студенток по физике и мотивацию к изучению физики. Мотивация и отношение студентов к обучению в иммерсивных виртуальных средах для научного образования связаны через конструкции внутренней ценности и саморегуляции, в то время как внимание и удовольствие студентов связаны с обучением студентов в иммерсивной виртуальной среде. Доказано, что внедрение виртуальной лаборатории обучения инженерным наукам (VESLL) повышает интерес студентов и повышает опыт обучения в STEM-образовании [7].

Гюней подчеркивает актуальность визуализации и визуальной грамотности в учебном дизайне для внедрения технологий в учебные среды посредством обзора литературы по визуальным эффектам, визуальной грамотности и дизайну мультимедийных инструкций. Используя среды виртуальной реальности и технологии для изучения естественных наук, важно учитывать пространственную остроту учащихся, поскольку когнитивное развитие учащихся играет важную роль в восприятии учащимися виртуальной реальности [8].

Список литературы:

1. Кочкин, Д.А. Обзор инструментальных средств виртуальной реальности, используемых в образовательном процессе [Текст] / Д.А. Кочкин, Г.И. Шевченко // Студенческая наука для развития информационного общества: сборник материалов IV Всероссийской научно-технической конференции: в 2-х томах. — Т. 1. — Ставрополь: Изд-во СКФУ, 2016. — 238 с.
2. Swanson, J. 2016: The Year of Virtual Reality [Электронный ресурс]. — URL: http://knowledgeworks.org/worldoflearnin_g/2017/05/virtual-reality-2016/ (дата обращения: 09.01.2024).
3. Суворов, К.А. Системы виртуальной реальности и их применение [Текст] / К.А. Суворов // Т-Comm — Телекоммуникации и Транспорт. — 2013. - № 9. -С. 140-143.
4. Селиванов, В.В. Использование техник виртуальной реальности в школьном преподавании биологии [Текст] / В.В. Селиванов, Л.Н. Селиванова // Математическое и компьютерное моделирование в биологии и химии. 3-я международная научная Интернет-конференция. Казань, 25 сентября 2018 г. Материалы конференции. — Казань: ИП Синяев Д.Н., 2018. — С. 120-125.
5. Селиванов, В.В. Эффективность использования виртуальной реальности при обучении в юношеском и взрослом возрасте [Текст] / В.В. Селиванов, Л.Н. Селиванова // Непрерывное образование: XXI век. — 2018. — № 1(9). — С. 1-20.
6. Образцов, И.В. Виртуальные тренажеры в практике технического образования / И.В. Образцов, В.В. Белов // Всероссийский конкурс научно-исследовательских работ студентов и аспирантов «Инновационные технологии в образовательном процессе»: сб. науч. работ. — Ч. 2. — Белгород, 2021.
7. Кочкин, Д.А. Технологические уровни представления виртуальной реальности в контексте образовательного процесса [Текст] / Д.А. Кочкин, Г.И. Шевченко // Студенческая наука для развития информационного общества: сборник материалов III Всероссийской научно-технической конференции. — Часть 1. — Ставрополь: Изд-во СКФУ, 2017. — 313 с.
8. Warren, T. Microsoft's Windows Mixed Reality: everything you need to know [Электронный ресурс]. — URL: <https://www.theverge.com/2017/10/17/16487936/microsoft-windows-mixed-reality-vr-headsets-guide-pricing-features> (дата обращения: 05.01.2023).

ПРАКТИЧЕСКИЙ ГИД: КАК ПОДГОТОВИТЬ СТУДЕНТОВ К УСПЕШНОМУ ЗАПУСКУ СТАРТАПА

Контрбаева Жаннат Дусембиевна

магистр экономических дисциплин,
преподаватель экономических дисциплин

КГКП «Костанайский политехнический высший колледж»

Аннотация: В статье определены основные этапы подготовки студентов к Стартап проектам, так как работа с ними активизирует проектно-предпринимательскую активность, что считается ключевым показателем формирования предпринимательских, коммуникативных и навыков личного развития. Разработка инновационного проекта и коллективное участие в его защите способствуют развитию интеллекта, самопознания, а также эмоциональной саморегуляции и самоподдержки.

Түйін: Мақалада студенттерді Стартап жобаларға дайындаудың негізгі кезеңдері анықталған, өйткені олармен жұмыс жобалық-кәсіпкерлік белсенділікті жандандырады, бұл кәсіпкерлік, коммуникативтік және жеке даму дағдыларын қалыптастырудың негізгі көрсеткіші болып саналады. Инновациялық жобаны әзірлеу және оны қорғауға ұжымдық қатысу интеллекттің, өзін-өзі танудың, сондай-ақ эмоционалды өзін-өзі реттеу мен өзін-өзі қолдаудың дамуына ықпал етеді.

Abstract: The article defines the main stages of preparing students for Startup projects, as working with them activates project and entrepreneurial activity, which is considered a key indicator of the formation of entrepreneurial, communicative and personal development skills. The development of an innovative project and collective participation in its protection contribute to the development of intelligence, self-knowledge, as well as emotional self-regulation and self-support.

Ключевые слова: StartUp проект, инновационные проекты, проектная деятельность, предпринимательство, трудоустройство, исследовательская деятельность, работа в команде.

Будущее общества определяется формированием личностей в современных условиях. Наблюдается изменение требований, предъявляемых работодателями к выпускникам, связанных с интенсивным развитием постиндустриального общества. Экономика становится инновационно-ориентированной, с высокой долей населения, занятого в области услуг. Научные исследования и разработки играют ключевую роль в современной экономике.

В настоящее время разработка и запуск стартапа – это один из наиболее важных этапов развития бизнеса, при этом большинство проектов, которые успешно прошли этот этап, были им придуманы и созданы молодыми предпринимателями. Все больше и больше обучающихся начинают интересоваться стартапами и пытаются создавать свой собственный бизнес, однако процесс создания компании является сложным и требует множества знаний.

Методологической основой публикации выступают: С. Бланк, Э. Рис, А. Остервальдер, Н. Фокс, Д. Мюллер, С. Хоффман [1], исследования в области понимания термина «стартап», взгляд с позиции инвестирования. Формирование эко систем на основе корпоративной модели открытых инноваций посвящены работы ученых экономистов: Казарцева А.И., Деньщик М.Н., продвижение стартапов Бейгул Е.Н., формирование конкурентноспособной инновационной экосистемы университета Сергеева К.С., Ерошенко Е.П. [2,3] и др

В течение последних пяти лет интенсивной подготовки студентов к стартап-проектам, конкурсам инновационных идей, а также научно-практическим конференциям, я разработала ключевые шаги, способные привести любую идею к успешному бизнесу.

Наиболее ценными качествами выпускников являются уровень образования, высокая мастерство и квалификация, готовность к освоению новых знаний и развитию навыков, нацеленность на результат, умение довести начатое дело до конца, а также творческое отношение к поставленным задачам.

Однако общество также желает видеть в выпускниках технического и профессионального образования не только компетентных специалистов, но и личности с активной гражданской

позицией. Такие личности направлены на улучшение различных социальных аспектов жизни, включая образование, здравоохранение, социальную сферу и решение экологических проблем.

Какие шаги необходимо предпринять для успешного запуска стартапа?

Ключевым компонентом является выявление проблемы или потребности, которая заботит вас, общество или рынок. Идея всегда вытекает из проблемы, которую разработчики стартап-проекта стремятся решить. Как только идея сформулирована, необходимо начать поиск путей для ее воплощения.

Для достижения успеха в области стартап-проектов важно ориентироваться на пять основных аспектов:

1. Социальные сети, знакомства, встречи - активно взаимодействуйте, обменивайтесь идеями, задавайте вопросы, учитесь. Участие в конкурсах, стартап-уикендах, хакатонах и подобных мероприятиях играет ключевую роль. Это поможет вам лучше понять, в правильном ли направлении движется ваш стартап, и получить обратную связь, которая поможет выявить ошибки и укрепить слабые стороны вашего проекта.

2. Поиск уникальной концепции. У идеи всегда существуют три источника:

- Выявление проблемы;
- Объединение;
- Адаптация.

Примером идеи, разработанной для решения проблемы, является широко известное приложение WhatsApp. Основатели столкнулись с трудностью общения на расстоянии, не имея возможности отправлять фотографии или видео. В настоящее время более 2 миллиардов людей по всему миру пользуются этим приложением.

Другим методом поиска – это объединение двух идей. Например, цирк "Дю Солей" или "Цирк Солнца", основанный в 1984 году Ги Лалиберте и Жилем Сент-Круа в Монреале, Канада. Этот цирк известен своим принципиальным отказом от использования животных в представлениях, сочетая цирковое мастерство с музыкой, художественным дизайном и хореографией, что придало новую жизнь цирковому искусству.

Адаптация опыта из других областей — это идея, которая уже существует на мировом рынке и пользуется популярностью, но требует дополнительной рекламы. Примером такого направления является франчайзинг, сеть ресторанов McDonald's является самой распространенной в мире. К началу 2022 года под брендом McDonald's функционировало 38 000 ресторанов, из которых 35 000 работали по принципам франчайзинга.

3. Оптимальная команда, где каждый участник обладает наделен ролью, и взаимодействует как единое целое. Уровень мотивации, амбициозности, гибкости, стремление к саморазвитию и толерантности в команде прямо влияют на вероятность достижения успеха.

4. Навыки. В условиях стартап-соревнований требуются определенные навыки для выживания, как Hard Skill и Soft Skills.

К твердым навыкам относят:

- Финансовая грамотность;
- Разработка и дизайн;
- Маркетинг и продажи;
- Управление ресурсами.

К мягким навыкам относят:

- Принятие решений;
- Решение проблем;
- Целеполагание;
- Работа в команде.

5. Концепция проекта. На данном этапе необходимо разработать краткое описание изначальных гипотез о вашем бизнесе. Начнём с определения цели: что вы хотите создать, с какой целью, и, самое важное, для кого. Рекомендуется поддерживать это описание цифровыми данными. Важно провести подробное исследование целевой аудитории и,

основываясь на полученной информации, составить портрет предполагаемого клиента. Этот подход поможет чётко определить потребности клиента и грамотно сформировать предложение. Выбор целевой аудитории напрямую влияет на конверсию пользователя в постоянного потребителя.

Чтобы точно предсказать поведение потенциального потребителя, рекомендуется подробно описать один день из его жизни, разбив его на интервалы по 15-30 минут. Особое внимание следует уделить времени, проводимому в интернете.

Помимо основной аудитории, на которую вы первоначально ориентируете проект, возможно существование вторичной аудитории – лиц, потенциально заинтересованных в вашем продукте. Опишите, как вы видите клиента из каждой группы. Важно оценить численность аудитории, готовой платить за ваш продукт. Эта группа обычно меньше общего числа потенциальных пользователей. Специальное внимание следует уделить анализу стратегических перспектив проекта (SWOT-анализу) и возможным способам его монетизации. Опишите, как будет развиваться доход компании в течение трех лет. Какой посещаемости нужно достичь, чтобы достичь целевых показателей?

После четкого определения доходов, приступайте к прогнозированию расходов на тот же период. Исходя из этого, оцените возможную прибыль. Если вам планируется привлечь инвестиции, определите заранее их долю в проекте.

6. Формирование технического задания. В данном этапе подробное проектирование стартапа не имеет особого смысла. Проект развивается и дополняется в реальном времени, учитывая пожелания пользователей и новые идеи автора, пока не будет полностью реализована вся его концепция в рамках исходной идеи. Разумно начать разработку технического задания с разбиения всего проекта на отдельные, целостные этапы. Необходимо устанавливать конкретные сроки! Рекомендуется выделять на каждый этап в два раза больше времени, чем предполагается изначально.

7. Создание прототипа. Не приступайте к привлечению инвестиций для стартапа до того, как создадите прототип. Разработайте проект продукта с основным набором характеристик. Прототип должен быть легко понятным и применимым. Это могут быть макеты страниц, демонстрирующие расположение информации и элементов управления в различных разделах сайта. Таким образом, вы сможете оценить работу стартапа перед переходом к его программированию.

8. Тестирование и первые версии.

После завершения прототипа, рекомендуется попросить знакомых начать его использование. Основная задача - проверить правильность формулировки проблемы и соответствие предлагаемого решения потребностям потенциальных пользователей. Тестирование прототипа позволило улучшить некоторые элементы сервиса.

На стадии внутренних тестов проект готов, но еще не протестирован. В ходе внутренних тестов вносятся коррективы в интерфейс, которые не учтены при разработке и создании технического задания, возможны переговоры с первыми клиентами.

Проект привлекает небольшое количество последователей для тестирования продукта. После тестирования работают над ошибками. Параллельно ведется активное привлечение пользователей, заинтересованных в предлагаемых услугах. Основная задача на этой стадии - подтвердить изначально гипотезы о рынке и потребителях.

Бета-тестирование выявило, что предложенные варианты продукции не были активно восприняты целевой аудиторией. Проект был видоизменен, добавлены новые элементы, учтены предпочтения аудитории. Проведена работа над ошибками.

Начинается работа над проектом: его продвижение, оформление юридических документов. Даже после полной реализации исходной идеи успешный стартап продолжает развиваться, улучшаются технические и идеологические аспекты. Задачи также включают исправление ошибок и регистрацию товарного знака при необходимости.

9. Поиск инвесторов. Важно понимать, какую долю вашего бизнеса вы готовы передать инвестору. Для повышения шансов успешного развития проекта, рекомендуется не

отдавать более 15-25%. Организуйте встречи с различными инвесторами, выявите нескольких потенциальных партнёров и приступите к переговорам о структуре сделки и её завершении. Не стесняйтесь обсуждать и оспаривать предложения инвесторов, предлагая свои условия. Чётко определите границы контроля, которые будет иметь инвестор, а также возможные варианты выхода из бизнеса. Уделите особое внимание документированию этих вопросов.

10. Неотступное стремление и вера в успех имеют важное значение. Важно осознавать, что стартапы всегда представляют собой нечто новое, как для всей команды, так и для рынка в целом, и новое всегда воспринимается с трудом. Каждый день стартап сталкивается с новыми вызовами, которые требуется решать на месте. С другой стороны, иногда важно сохранять терпение и веру в успех, даже если не все условия идеальны.

Костанайский политехнический высший колледж акцентирует внимание на развитии предпринимательских навыков, успешно осуществляемых через участие в стартап-проектах и конкурсах инновационных идей.

В качестве руководителя клуба студенческого предпринимательства "Бизнес без границ" я руковожу более чем 50 студентами колледжа, развивая исследовательские проекты в областях экологии, образования, IT-технологий и сельского хозяйства. Вся наша деятельность направлена на формирование предпринимательских и коммуникативных навыков, а также методов самосовершенствования у студентов и будущих выпускников.

Совместная исследовательская работа педагогов и студентов приводит к успешным результатам, участники наших проектов становятся победителями международных, республиканских и областных стартап-конкурсов. В процессе работы над стартап-проектами было сгенерировано более 100 идей, прошедших отбор и подвергшихся мозговому штурму и геймификации. Некоторые из этих идей уже получили финансирование и находятся на стадии реализации.

Клуб взаимодействует с организациями и предприятиями и организациями, которые оказывают помощь в реализации проектов это такие предприятия как:

1. Казахский научно-исследовательский институт им. Жиенбаев
2. Проект «Наставники»
3. Клуб Студенческого предпринимательства «ENACTUS KAZAKHSTAN»
4. ОО «Социум и Я»
5. НПО «Экологический клуб NESCO»

За время существования клуба студенческого предпринимательства «Клуб бизнес без границ» и проводя мониторинг можно выявить положительную динамику его работы, указанные на рисунке 1 и 2.

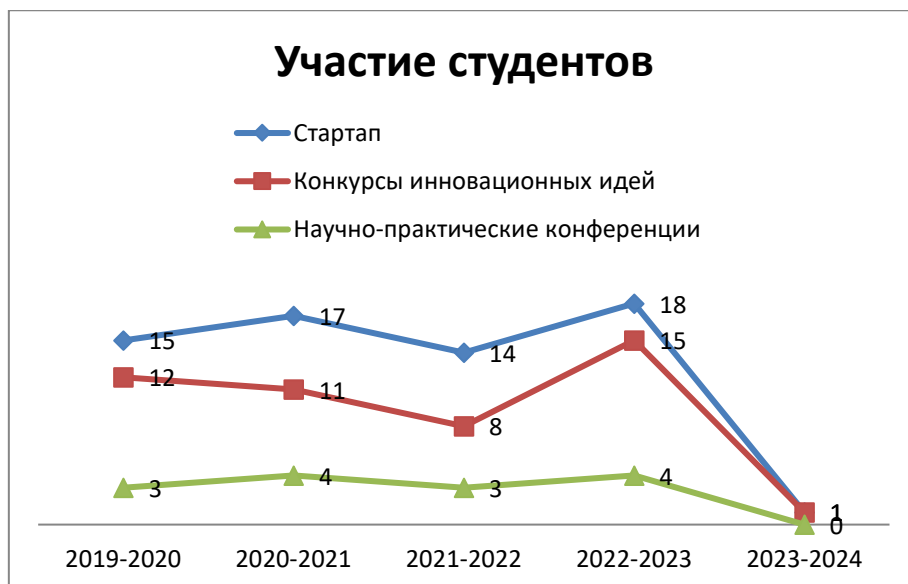

Рисунок – 1. Участие студентов в стартап, конкурсах инновационных проектов и научно-практических конференций.

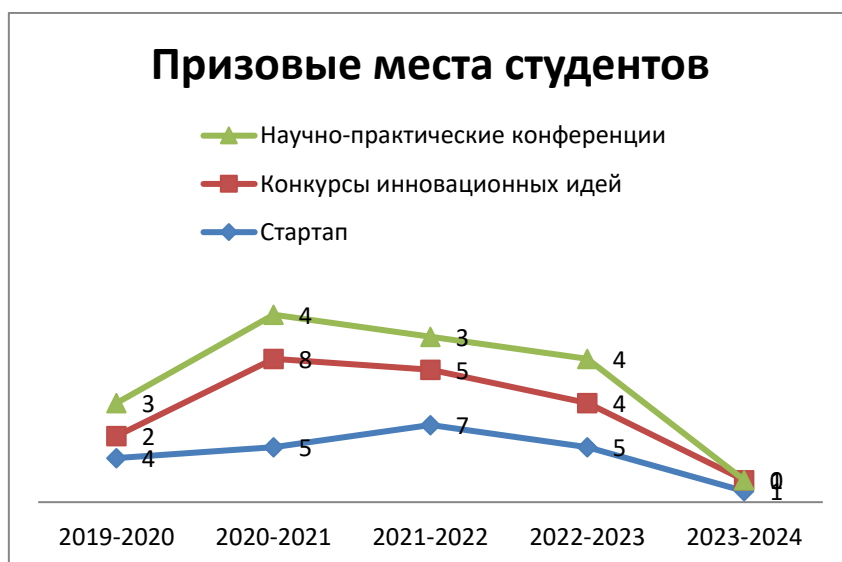

Рисунок - 2. Наличие призовых мест за участие в стартап, конкурсах инновационных проектов и научно-практических конференций.

Работа над проектом, общение с экспертами дают возможность проверить проект на уникальность, приобрести навыки дальнейшего решения проблем, активно продвигать и успешно реализовывать представленные проекты, что способствует формированию коммуникативных компетенций. Участие студентов в проектной деятельности развивают интеллект и самопознание, эмоциональную саморегуляцию и самоподдержку, что формирует компетенции личного самосовершенствования.

Подводя итогу работы клуба, было определено, что выступлений студентов в очном и заочном формате 126 выступлений из них 56 призовых мест это 44% успеха и 66% накопленного опыта. Данные для анализа представлены в Рисунке -3.

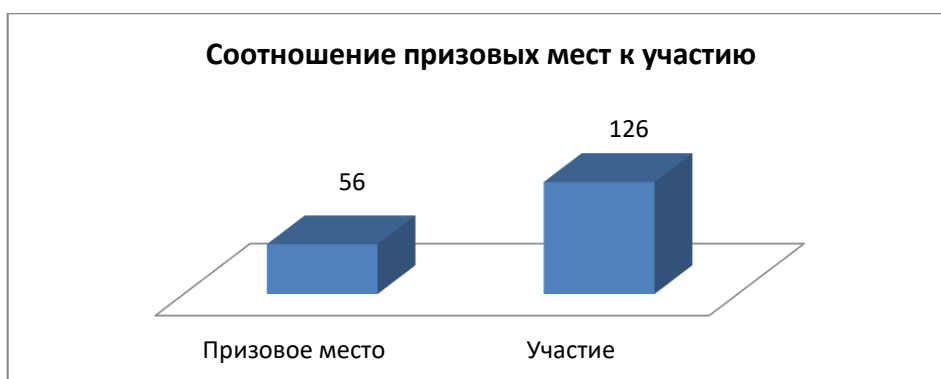

Рисунок - 3. Соотношение призовых мест к участию студентов в стартап, конкурсах инновационных проектов и научно-практических конференций.

Таким образом, работа над Startup проектами – является механизмом обучения и воспитания, вовлечение в проектную - предпринимательская деятельность. При анализе трудоустройства было выявлено что выпускники, участвующие в деятельность кружка «Бизнес без границ», начали предпринимательскую деятельность по результатам мониторинга за последние 5 года из 75 участников клуба студенческого предпринимательства 44 человека или 59 % занимаются предпринимательской деятельностью и 31 или 41 % участник построили успешную карьеру работая по специальности.

Участие и работа в клубе студенческого предпринимательства «Бизнес без границ» даёт возможность рассматривать его как инструмент формирования компетенций у студентов, которые необходимы для дальнейшего трудоустройства выпускников, способами которых являются поисковая практика, навыки анализа, самостоятельная исследовательская деятельность.

Список литературы:

1. Рис, Э. Бизнес с нуля. Метод Lean Startup для быстрого тестирования идей и выбора бизнес-модели / Э. Рис. – Москва: ПГПУ, 2013. – 214 с.
2. Сергеева, К.Н. Формирование конкурентоспособной инновационной экосистемы университета: автореферат дис. к-та. эконом. наук: 08.00.05 / Сергеева Ксения Николаевна. – Москва, 2015. – 29 с.
3. Слесарева, Г.Д Выпускная квалификационная работа как результат организации самостоятельной работы студентов в условиях реформирования высшей школы: автореферат дис. к-та. пед. наук: 13.00.08 / Слесарева Галина Дмитриевна. – Киров, 2008. – 25 с.
4. Закирова Т.И. Проектная деятельность студентов как метод формирования компетенций студентов вузов // Современные проблемы науки и образования. – 2017. – № 5.;
5. Бармина, В. Я. Педагогическое проектирование деятельности учителя по формированию универсальных учебных действий / В. Я. Бармина // Школа и производство. 2016. № 3.

6.Иванова, М. В. Опыт педагогического сопровождения проектной деятельности школьников / М. В. Иванова // Школа и производство. 2013. № 4.

7.Морозова, Е. Е. Формирование ценностного отношения к природе у младших школьников на основе проектной деятельности / Е. Е. Морозова, О. А. Федорова ; Саратов. гос. ун-т им. Н. Г. Чернышевского. Саратов : Издательство Саратовского университета, 2015. 252,

8.Педагогическое проектирование образовательных событий, нацеленных на достижение воспитательного идеала / С. В. Смирнова // Воспитание школьников. 2016. № 9/10.

9. Ширшов, Е. В. Педагогические условия проектирования электронных учебнометодических комплексов : монография / Е. В. Ширшов, О. В. Чурбанова ; Архангел. гос. техн. ун-т. Архангельск : Издание: Флагман науки, 2016 год № 45

ОСНОВЫ ФОРМИРОВАНИЯ ФУНКЦИОНАЛЬНОЙ ГРАМОТНОСТИ ПЕДАГОГОВ С ООП

**Тлеумбетова Диана Балдыргановна,
Рамазанова Айгул Боранбаевна**

преподаватели специальных дисциплин
ГККП на ПХВ «Колледж общественного питания и сервиса»
г.Астана

Аннотация: *Цель исследования*-дать возможность преподавателям, специалистам и студентам прийти к единой цели, то есть адаптации и социализации студентов. Ввиду имеющимся контингента обучающихся.

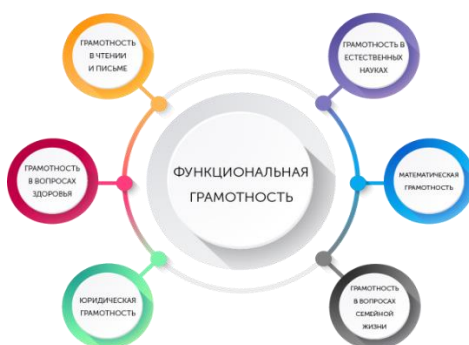
Научная новизна –применение международного метода в процесс обучения Колледжа общественного питания и сервиса.

В результате- открытие командного центра поддержки обучающихся особенными потребностями.

Ключевые слова: Инклюзия, международный, функциональная грамотность.

В 1978 году Генеральная ассамблея ЮНЕСКО дала определение функциональной грамотности, действующее до сих пор:

«Функционально грамотным считается тот, кто может участвовать во всех тех видах деятельности, где грамотность необходима для эффективного функционирования его группы и общества и которые дают ему также возможность продолжать пользоваться чтением, письмом и счётом для своего собственного развития и для развития общества».

Инклюзивное образование — запрос современной жизни и международный стандарт. В Казахстане более 160 тысяч детей с ограниченными возможностями, которые нуждаются в инклюзивном образовании. Только около 23% из них участвуют в таком образовательном процессе. (данные на 1 января 2022 г.)

Напомним, 15 января 2021 года Глава государства на расширенном заседании Парламента подчеркнул, что ключевым инструментом создания сильного инклюзивного общества является эффективная социальная политика. Президент поставил задачу сократить разрыв в качестве образования между различными социальными группами и регионами. Он отметил, что для этого, требуется разработать и реализовать специальный национальный проект по переобучению и постоянному совершенствованию навыков работников сферы образования (стратегия 2050)

В связи с этим основной груз ложится на плечи преподавателей. В первую очередь преподаватели должны быть подготовленные к данному процессу обучению. Преподаватели должны учитывать, что функциональная грамотность в направлении инклюзивного образования должны быть глубже и профессиональней.

Наша миссия – создать лучшие возможности для комфортного обучения.

По мимо учебных планов, основанные на результатах обучения нам необходимо включить дополнительную поддержку в виде *команды центра поддержки*. Так как функциональная грамотность в направлении грамотности вопросах здоровья и грамотность вопросах семейной жизни в инклюзивном обучении является более актуальной нежели сам процесс приобретения навыка.

В данный момент практикуя множество различных мировых систем обучения, мы используем у себя Эстонский метод.

В чем заключается данная система?

Основное внимание в работе центра поддержки уделяется учащимся с особыми образовательными особенностями, а также учащимся из группы риска, особенно тем, кто приходит учиться на базе школы, но также частично и на базе средней школы.

- Состоит из руководителя /психолога
- Социального педагога
- Консультанта по обучению/специального педагога
- Консультанта по вопросам карьеры /руководителя группы факультативного года
- Медицинского работника
- Тьюторы, сурдоперодчик

Центр поддержки в начале учебного года выявляет и идентифицирует учеников (с особыми образовательными особенностями), определяет необходимые меры поддержки и организует занесение документации в информационную систему).

- ученической документации
- анкетах
- беседах со студентами
- беседах с преподавателями
- согласии родителей критерии
- Постоянные трудности в обучении
- Интеллектуальная недееспособность
- Эмоциональные трудности и поведенческие трудности
- Статус здоровья

При поддержке студентов (с особыми образовательными особенностями) далее - ОПП, можно выделить следующее:

все методы информации и рекомендации, запланированные реализованные специалистами центра поддержки при оказании услуг учащимся предоставляются учителям и их родителям;

- сотрудничество с преподавателями, классными руководителями, родителями и специалистами центра поддержки;

индивидуальные беседы, поддерживающие выбор карьеры;

- групповое или индивидуальное консультирование по разным темам (напр. развивающие социальные компетенции), оказывающие помощь учащимся.

- особые потребности студентов и выявление социальных рисков,

- адаптация студентов к системе обучения и дистанционному обучению,
- корректировка выбора профессии (при необходимости направление на другое место по способностям учеников, Основные темы консультирования:

- беспокойство по поводу мотивации и трудности с обучением и задолженностями,
- понимание полученной информации, планирование времени и действий,
- расширение сотрудничества, разрешение конфликтов и ментальных/душевных проблем

- проблемы цифровых навыков, специальные гранты (получение стипендии, материальных пособий, участие в конкурсах, соревнованиях и т.д.)

Данный метод более приемлем к нашим условиям обучения. Так как делает акцент на индивидуальный подход к каждому студенту учитывая его диагноз.

Изучая «Минусы» инклюзивного образования

1. Имеющееся на сегодняшний день инклюзивное образование, которое требует постоянной модернизации, связанной с улучшением качества.

2. Отсутствие нужного количества квалифицированных кадров (тьюторов, учителей-воспитателей, социальных педагогов, логопедов, дефектологов, психологов), имеющих соответствующие знания по сопровождению людей, нуждающихся в инклюзивной форме образования.

3. Не всегда объективная оценка знаний учащегося (часто завышенная) со стороны обучающего состава, в силу проявления снисходительности к нему по его состоянию здоровья.

4. Не повсеместная доступность инклюзивного образования.

5. Иногда встречаются отличия от общегосударственного учебного плана, который не позволяет учащимся продолжать своё образование.

6. Отсутствие достаточного объёма информации для граждан, нуждающихся в инклюзивном типе образования. Вследствие чего возникает пласт людей, окончивших школу и не получивших дальнейшего образования, и в результате становящихся иждивенцами государства.

Также имея на сегодняшний день гр ПК -352, количество 15 студентов. Имеющих разные диагнозы и способности к обучению. 1 декада 1 семестра мы с группой преподавателей имеющих определенный опыт и прошедших международные курсы обучения. Коллегиально пришли к выводу о создании командного центра поддержки особенных детей-студентов.

Этот центр дает возможность преподавателям, специалистам и студентам прийти к единой цели, то есть адаптации и социализации студентов. Ввиду имеющимся контингента обучающихся. По итогу проведенной работы мы на стадии разработки внутреннего документа системы менеджмента качества. Что дает возможность структурировать работу центра и практического обучения, повышает функциональную грамотность всех специалистов данной командного центра учитывая все способности студентов ООП.

Список литературы:

1. <https://strategy2050.kz/ru/news/inklyuzivnoe-obrazovanie-v-rk-chto-predusmotreno-v-novom-zakonoproekte/>
2. <https://plusimiusi.ru/inklyuzivnoe-obrazovanie-ego-plyusy-i-minusy/>

СТУДЕНТТЕРДІҢ СЫНИ ОЙЛАУЫН ДАМЫТУДАҒЫ РЕФЛЕКСИЯНЫҢ РӨЛІ

Ескалиева Салтанат Бахытовна

әдіскер

ШЖҚ «Ақтөбе Жоғары политехникалық колледжі» МКК

Аннотация: В данном докладе рассматривается роль рефлексии в развитии критического мышления студентов. Критическое мышление является важной компетенцией,

необходимой для принятия обоснованных решений и анализа информации. Рефлексия, как процесс осознанного восприятия и анализа своих мыслей, поведения и опыта, играет значительную роль в этом развитии. В ходе исследования были выявлены основные методы и подходы к использованию рефлексии в учебной среде, которые способствуют развитию критического мышления студентов.

Түйін: Бұл баяндамада студенттердің сыни ойлауын дамытудағы рефлексияның рөлі қарастырылады. Сыни тұрғыдан ойлау-негізделген шешімдер қабылдау және ақпаратты талдау үшін қажет маңызды құзыреттілік. Рефлексия, өзінің ойларыңды, мінез-құлқың мен тәжірибенді саналы түрде қабылдау және талдау процесі ретінде, бұл дамуда маңызды рөл атқарады. Зерттеу барысында оқушылардың сыни ойлауын дамытуға ықпал ететін оқу ортасында рефлексияны қолданудың негізгі әдістері мен тәсілдері анықталды.

Annotation: The role of reflection in the development of students' critical thinking is discussed in this report. Critical thinking is an important competence necessary for making informed decisions and analyzing information. Reflection, as a process of conscious perception and analysis of one's thoughts, behaviors, and experiences, plays a significant role in this development. During the research, the main methods and approaches to using reflection in the educational environment were identified, which contribute to the development of students' critical thinking.

Ключевые слова: рефлексия, сыни ойлау, студенттер, даму, әдістер, тәсілдер, логикалық талдау, өзіндік талдау, сындарлы ой, шешім қабылдау

Қарқынды өзгерістегі әлемге сәтті бейімделуде студент үшін сыни тұрғыдан ойлау дағдыларының орны ерекше. Сыни тұрғыдан ойлау – студент үшін табысты білім мен кәсіби мансабына қажетті негізгі дағдылардың бірі болуы тиіс. Бұл дағдылар студентке ақпаратты түсінуге, талдауға және бағалауға, негізделген шешімдер қабылдауға және тұлға ретінде дамуға мүмкіндік береді.

Сыни тұрғыдан ойлау - ақпараттандырылған шешімді қабылдаудың негізгі кілті. Өйткені қазіргі әлем бізге көптеген ақпарат береді. Ал оларды сыни тұрғыдан талдай білу, оның мәнін анықтауға, дұрыс шешім қабылдауға ықпал етеді. Әртүрлі идеялар арасындағы байланыстарды көру және проблемалардың стандартты емес шешімдерін табу қабілеті, сыни ойлауды дамытудың маңызды аспектісі ретінде шығармашылық ойды дамытады.

Сыни ойлауды дамыту әдістері:

Логикалық талдауға үйрету. Логикалық ойлауды дамытуға бағытталған бағдарламалар студенттің сыни талдау қабілетін жақсартуға ықпал етеді.

Оқу және талқылау. Белсенді оқу және пікірталасқа қатысу студенттің ақпаратты сыни тұрғыдан қабылдау және талдау қабілетін дамытады.

Мәселелерді шешу. Шешімін табуды қажет ететін әртүрлі тапсырмалар мен жобаларға қатысу тәжірибесі студенттің сыни ойлауын дамытуға көмектеседі.

Технология. Тренингтер, миды жаттықтыруға арналған қосымшалар және білім беру ресурстары секілді заманауи технологияларды қолдану сыни ойлауды дамытудың тиімді құралы бола алады.

Интроспекция және рефлексия. Өз ойларын, шешімдерін және әрекеттерін өз бетімен талдай білу студенттің өз іс-әрекеті мен жоспарын талдау қажетті өзгерістер енгізуге көмектеседі.

Сыни тұрғыдан ойлайтын адамдар мәселелерді тиімді шешіп, әртүрлі қиындықтарды жеңе алады. Олар икемді және оңтайлы шешімдер табады. Бұл оларды өмірдің әртүрлі салаларында табысты етеді. Сыни тұрғыдан ойлау қарым-қатынаста да көмектеседі. Тұлғааралық қатынастарды жақсартады. Ақпаратты жеткілікті түрде талдай алатын адамдар эмпатияның дамуына және қарым-қатынасты байытуға ықпал ететін басқа адамдардың көзқарастарын жақсы түсінеді.

Сыни ойлауға дағдыланған студент күрделі ақпаратты тез түсінеді, өңдейді, негізгі ойларды бөліп көрсетеді және мәселенің құрылымын анықтауда сындарлы пікірлер айтады. Ақпараттың сенімділігін, маңыздылығын және өзектілігін ескеріп, оны сыни тұрғыдан бағалау мүмкіндігін меңгереді. Жаңа шешімдер немесе түсініктер жасау үшін әртүрлі идеялар мен

тұжырымдамаларды біріктіреді. Ақпараттың мағынасын, сондай-ақ оның мәнмәтіні мен салдарын түсінеді.

Заманауи оқыту форматында сыни ойлау технологиясын қолдану артуда. Бұл студенттерге ақпараты тек оқытушыдан емес, сонымен қатар белсенді өзара әрекеттесу, талқылау және талдау арқылы да игеруге мүмкіндік береді. Сын тұрғысынан ойлау технологиясының басты артықшылығының бірі - студенттерге жаңа біліммен қатар жаңа дағдыларды үйрету. СТОТ барысында студенттер теориялық білімді талдайды, топтарда жұмыс жасайды, соның нәтижесінде қарым-қатынас дағдыларын дамытады. Бұл оларға материалды тереңірек игеруге және оны жақсы есте сақтауға көмектеседі.

Сонымен қатар, СТОТ стратегияларын қолдану студенттердің әртүрлі өмірлік қажетті дағдыларын дамыту үшін өте пайдалы. Қазіргі күнде көптеген мамандықтар қажет ететін маңызды өмірлік дағдылары дамиды. Мысалы, коммуникативтік дағдылары, командалық жұмыс, көшбасшылық қабілеттері т.б. жақсарайды.

Рефлексия өз кезегінде студенттердің сыни ойлауын қалыптастыруда және дамытуда маңызды рөл атқарады. Рефлексияны студенттердің өз тәжірибесін, ойларын, сезімдері мен әрекеттерін түсіну және бағалау процесі ретінде сипаттауға, өздерінің мінез-құлықтарын сыни тұрғыдан талдауға, әлсіз жақтарын табуға және қателіктерінен сабақ алуға қабілеттілік деп түсіндіруге болады. Рефлексия студенттерге өздерінің болжамдары, қалаулары мен тілектері туралы білуге көмектесіп, олардың онтайлы сыни көзқарастарының дамуына ықпал етеді.

Бастапқыда студенттердің сыни ойлауды қолдану тәжірибелерінің жеткіліксіз болуы себепті, ақпаратты қабылдап, бірақ сұрақтар қойып, кері байланыс жасамауы мүмкін. Мұндай жағдайда сабақта рефлексия болды деп айту қиын. Сондықтан рефлексияны күнделікті сабақтарда қолданып, студенттерді кері байланыс беруге дағдыландыру керек. Рефлексия студенттерге жағдайға әр түрлі көзқараспен қарауға, фактілерге күмән келтіруге және балама көзқарастарды іздеуге мүмкіндік береді. Бұл студенттерге талдау мен сыни ойлау негізінде аргумент құруға және өз ұстанымдарын қорғауға көмектеседі.

Рефлексияны қолданудың бір жолы - студенттермен кері байланыс орнату. Оқытушылар студенттерді өз білімдерін, олардың қолданылуын және кездесетін қиындықтарын талдауға шақыруы керек. Материалды, тапсырмаларды және мысалдарды белсенді талқылау және түсіну, сындарлы талдауды қажет ететін сұрақтар қою студенттердің сыни ойлау қабілеттерін дамытады.

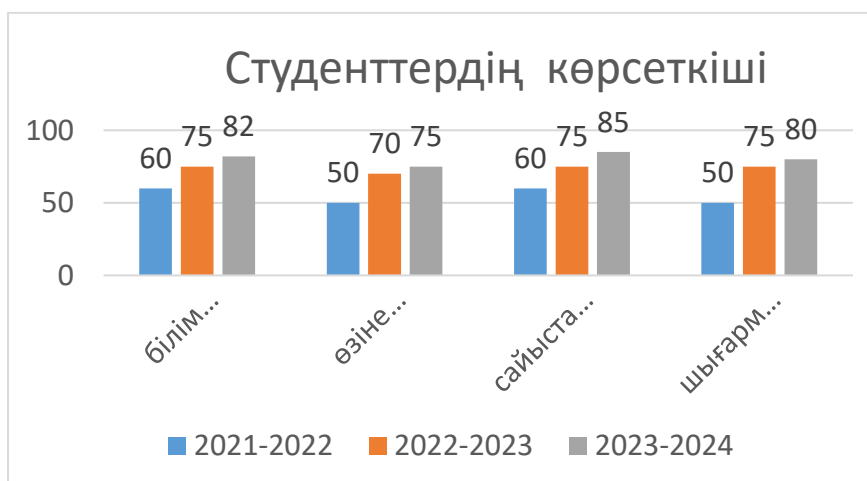
Рефлексия студенттерге білімнің әртүрлі салалары арасында байланыс орнатуға және жалпы заңдылықтарды табуға мүмкіндік береді. Бұл студенттерге үлкен суретті көруге және олардың білімінің іс жүзінде қалай қолданылатынын түсінуге көмектеседі. Рефлексия студенттердің сыни ойлауын дамытудың маңызды аспектісі ретінде өзін-өзі бағалау мен өзіне деген сенімділікті дамытуға ықпал етеді.

Өзімнің педагогикалық қызметімде рефлексияны қолдануда студенттердің бақылау, талдау, қорытындылау, интерпретация секілді дағдыларын дамытуды көздедім. Сабақтарда рефлексияны қолдану, студенттердің мәселеге қатысты сындарлы ойларын дамытуға, сабаққа қызығушылықтарын арттырып, шығармашылыққа ұмтылыстарын жоғарылатуға көмектесті. Сыни тұрғыдан ойлау – студенттерде бақылау, тәжірибе, рефлексия нәтижесінде алынған ақпаратты түсінуге, бағалауға, талдауға және синтездеуге тәртіптік көзқарасты қалыптастырды. Сондай-ақ, оқытушы мен студенттердің ынтымақтастығына, рефлексияға студенттің белсенді қатысуына, психологиялық шиеленісті жеңілдететін қолайлы жағдайлар жасауға көмектесті.

Рефлексия кезінде студенттердің сыни тұрғыдан ойлау процесін ұйымдастыру үшін келесі әдіс-тәсілдер қолданылды: ақпаратты талдау және сұрыптау, түсіну, тақырып бойынша сұрақтар қою, талдау және синтездеу, алынған ақпаратты зерделеу. Сабақтарда студенттер тапсырманы қызығушылықпен орындап, оның орындалуы бойынша рефлексия жасауды үйренді. Топтық жұмыстарға рефлексия жасау кезінде бір-бірімен дұрыс қарым-қатынас орнатуға, өзгелердің пікірін тыңдауға дағдыланды.

Рефлексия – студенттің негізгі көрсеткіштері жаңа идеяларға ашықтығын дамуға, өз пікірін және өз пікірінің рефлексиясын қалыптастыруға бағытталған тиімді әдіс. Тәжірибе көрсеткендей, рефлексияны тиімді қолдану нәтижесінде - студенттер өз қажеттіліктері мен проблемаларын өз бетінше шешуге үйреніп, өз қабілеттерін жүзеге асыруға мүмкіндік алды. Сонымен қатар, өз іс-әрекеттерін бағалау тәсілдеріне үйренді, тек оқуда ғана емес, қарапайым өмірде де қажет ойлау дағдыларын дамытты. Салмақты шешімдер қабылдауға, ақпаратпен жұмыс істеуге, құбылыстардың әртүрлі жақтарын талдауға және т.б. үйренді.

Сыни тұрғыдан ойлау технологиясын терең зерттегеннен кейін, оның студенттер үшін қызықты және қажетті екенін ұқтым. Студенттер сыни ойлауды дамытуға бағытталған рефлексия тәсілдерін оң қабылдады. Зерделеу көрсеткендей студенттердің оқуға, түрлі байқауларға, шығармашылыққа қызығушылықтары артты. Ойларын еркін жеткізіп, өз көзқарастарын бағалауды, сындарлы жеткізуді және дәлелдеуді үйренді.

Рефлексия нәтижелерін зерделеу келесідей мәліметтерді анықтауға мүмкіндік берді:

1. Мәселені немесе жағдайды талдаудың тереңдігі мен дәлдігі: мәселенің барлық маңызды аспектілерін анықтайды, мағыналы талдау, логикалық негізделген қорытынды жасайды.

2. Шығармашылық және ойлау икемділігі: стандартты емес және ерекше шешімдерді ұсынады, мәселені әртүрлі көзқарастардан көреді және қажет болған жағдайда көзқарасын өзгертуге дайын.

3. Сыни тұрғыдан ойлау: ақпаратты талдауға, фактілерді пікірлерден ажыратуға, өз көзқарасын дәлелдеуге, күмәндануға және балама түсініктемелер іздеуге қабілетті.

4. Ақпаратты жүйелеу және ұйымдастыру қабілеті: негізгі ақпаратты анықтау және әртүрлі фактілер мен дәлелдер арасындағы байланысты орнату мақсатында үлкен көлемдегі ақпаратты жинайды, құрылымдайды, талдайды

5. Қарым-қатынас және сындарлы диалог қабілеті: өз ойларын, идеяларын нақты және дәлелді жеткізеді, өзгелердің көзқарасын тыңдайды, ескереді, мәселені талқылауға дайын.

6. Өзін-өзі бағалау және өзін-өзі сынау: өзінің ойлау процестерін объективті бағалауға, қателіктері мен кемшіліктерін мойындауға, сондай-ақ өзінің ойлауын үнемі дамытуға және жетілдіруге қабілетті.

7. Критериалды ойлауды практикалық жағдайларда қолдану: өзінің сыни ойлау дағдыларын нақты мәселелер мен міндеттерді шешу үшін қолданады, сонымен қатар қолда бар мәліметтер мен логикалық дәлелдерге негізделген шешімдер қабылдайды.

Қорыта келе, рефлексия студенттердің сыни ойлауын дамытуда маңызды рөл атқарады. Рефлексия студенттерге ақпаратты талдауға, фактілер туралы ойлауға, өз ұстанымдарын дәлелдеуге және негізделген шешімдер қабылдауға көмектеседі. Студенттер материалды талдау мен талқылауға ынталану арқылы белсенді түрде өз рефлексиясын жасайды. Білім берудің мақсаты - сыни ойлауды дамыту болса, рефлексия - сол мақсатқа жетудің негізгі

құралы. Осылайша, рефлексия оқытудың тиімді және қызықты тәсілі ретінде, студенттерге білім беру процесіне белсенді қатысуға, іскерліктері мен дағдыларын дамытуға, сондай-ақ білімдерін тереңдетуге мүмкіндік береді. Сондықтан, оқытушылаға тиімді және интерактивті сабақтар өткізу үшін өз тәжірибелерінде рефлексияны жүйелі қолдану ұсынылады.

Әдебиеттер тізімі:

1. Аймукатов А.Т., Ескалиева С.Б., Применение интерактивных методов преподавания общеобразовательных дисциплин в условиях обновленного содержания среднего образования (для преподавателей системы ТиПО), методическое пособие, Ақтобе, Өрлеу, 2020.
2. Ескалиева С.Б., Қарым – қатынас психологиясының негіздері және іскерлік қатынастар этикасы. – Астана: Фолиант, 2019.
3. С.И.Заир-Бек, И.В.Муштановская, Развитие критического мышления на уроке. – Москва: Просвещение, 2011

ПЕДАГОГИКАЛЫҚ БІЛІМ БЕРУДЕГІ ТРЕНДТЕР - БІЛІМ БЕРУДЕГІ ТЕНДЕНЦИЯЛЫҚ ӨЗГЕРІСТЕР

**Алмағазы Талғат Әділұлы,
Ізімов Ғалымжан Қуанышұлы**
арнайы пән оқытушылары,
ШЖҚ «Ақтөбе Жоғары политехникалық колледжі» МКК

Аннотация: мақалада қазіргі білім беру жүйесіндегі жаңашылдық, педагогикалық технологиялар мен білім берудің жаңа трендтерін оқу процесіне ендірудің қажеттілігі мен маңыздылығы, оның ғылымдағы мәні кеңінен қарастырылған. Зерттеушілердің еңбектерінде білім берудегі және педагогика ғылымындағы инновациялық процестер секілді мәселелерді қарастырады: іс жүзіндегі педагогикалық ойлар және инновациялар; педагогикалық инновацияларды жүзеге асыру мәселелері; білім беру ісіне енгізілген жаңалықтардың өміршеңдік мәселелері; дәстүрлер және жаңартулар. Кейде жаңалық өз уақытынан ерте туады да көпшілік тарапынан қолдау таппайды, ал кейін, жағдайға байланысты пісіп-жетіліп, қоғам сұранысын қанағаттандырады. Білім берудегі трендтер – бұл білім берудің өзгеру процестері. Соңғы он жыл бойында білім беру жүйесінде педагогикалық инновацияларды және компьютерлік әдістемені оқыту оқудың нәтижелері мен оның сапасын жақсарту мақсатында белсенді түрде енгізіліп келеді. Заманауи білім жүйесінің талабы қоғамды тек керекті біліммен қамтамасыз етіп қана қоймай, қоғамдық құндылықтарды нығайту, ұлғайту, гуманизм мен азаматтықтың жағдайларын кеңейту өзекті мәселе етіп қойылуда. Бұл процесс үздіксіз жүреді, адамның әлеуметтену іске асырудың барлық кезеңінде жүзеге асырылады. Қазіргі кезеңде қолданылып жүрген инновациялық технологияның негізіне жататындар: әрбір білім алушының жеке және дара ерекшеліктерін ескеру; білім алушылардың қабілеттері мен шығармашылығын арттыру; білім алушылардың өз бетінше жұмыс істеу, іздену дағдыларын қалыптастыру. Инновациялық технология түрлеріне: ынтымақтық педагогикасы; білім беруді ізгілендіру технологиясы; проблемалы оқыту технологиясы; тірек сигналдары арқылы оқыту технологиясы; түсіндіру басқарып оза оқыту технологиясы; деңгейлік саралап оқыту технологиясы; міндетті нәтижеге негізделген деңгейлеп саралап оқыту технологиясы; модульдік оқыту технологиясы; жобалап оқыту технологиясы. Қазіргі білім беру саласындағы инновациялық технологияларын меңгермейінше сауатты, жан-жақты білгір маман болу мүмкін емес.

Түйін сөздер: Білім Беру Жүйесі, Педагогикалық Технология, Жаңа Трендтер, Инновация, Оқу-Тәрбие

Abstract: The article discusses innovation in the education system, the importance and necessity of introduction in educational process of new educational technologies and trends education and its importance in teaching science. Innovative processes in science and education pedagogy in the works of researchers addresses the issues of: innovation and pedagogical thought in the actual; on the implementation of pedagogical innovations; life cycle of innovations in the field of education; tradition and renewal. In the news support from the public ahead of time sometimes not appearing, and then, depending on the circumstances of maturing, improving, and meets the needs of society. The news very early when I was born, has become a necessity, everyday, death is not off, then the opposite is developing, several times transformed, yet a new kind of communication is used. Trends in education is the process of education, changes. For the past ten years and his teaching methods and pedagogical innovations in the educational system to improve the quality of education, actively implemented computer results. Only the requirement of the modern education system not only provides the necessary education society, social values, strengthening, increase, extension relevant the question is, citizenship and humanism. This process occurs continuously, at all stages of implementation, is the socialization of the person. Applicable laws the basis of innovative technologies on the modern stage are: physical and individual characteristics of each student; taking into account the abilities and raising creative potential of students; self-work of students, formation of skills search. The types of innovative technologies: pedagogy of cooperation; humane education; technology problem-based learning; technology of learning with the help of reference signals; technology advanced education technology controls interpretation; the technology level of differentiation of training; technology of multi-level differentiated instruction based on the result, definitely; technology of modular training; project-based learning technology. Skills for future innovative technologies in the field of education, competently, comprehensively qualified specialist can't be.

Қазіргі даму кезеңі білім беру жүйесінің алдында оқыту үдерісін технологияландыру мәселесін қойып отыр. Білім берудің нәтижелі технологияларын сараптап, әлемдік іс тәжірибелер зерттеліп, колледж өміріне енгізу - басты мақсат. Жаңа білім парадигмасы бірінші орынға баланың білімін, білігі мен дағдысын ғана емес, оның жеке бас тұлғасын, білім алу арқылы азамат ретінде дамуын қойып отыр. Ғылым мен техниканың жедел дамыған, ақпараттар ағыны күшейген заманда ақыл-ой мүмкіндігін қалыптастырып, адамның қабілетін, талантын дамыту колледждің басты міндеті болып тұр. Ол бүгінгі білім кеңістігіндегі ауадай қажет жаңару мұғалімнің қажымас ізденімпаздыққа, шығармашылыққа тәрбиелеуді жүзеге асыратын жаңартылған педагогикалық технологияны меңгеруге үлкен бетбұрыс жасауы керек. Білім берудің жаңа философиясы қалыптасып, модернизация қарқынды жүріп келеді. Бүгінде біздің басты трендіміз - білімге екі тұрғыдан әсер ететін цифрлық революция. «Тренд» деген сөз ағылшын тілінен «тенденция» деп аударылады. Трендте болу «уақытқа сәйкес келу» және осы саладағы соңғы жаңалықтардан хабардар болуды білдіреді. Педагогикалық білім берудегі трендтер – білім берудегі тенденциялық өзгерістер. Білім берудегі заманауи трендтерге Smart- оқыту, білім берудегі робототехника, сыныптан тыс оқыту, саябақтардағы оқу, әлеуметтік медиа, білім берудегі ойындарға оқыту, жаратылыстану пәндерін оқыту әдістері (learning sciences), STEM –білім беру технологиясы, білім беру үдерісінде мобильді құрылғы пайдалану жатады. Заманауи білім берудің трендінің бірі - Smart-оқыту. Қазіргі заманғы ақпараттық қоғам біртіндеп Смарт-қоғамға (Smart Society) қадам басып келеді.[6] ЭЕМ мүмкіндіктерінің өте жылдам дамуы мен ақпараттық технологиялардың барлық салаларда кеңінен қолданылуымен ерекшеленеді. Бұның нәтижесінде компьютерлерді қолдауға қатысты мәселелерге көзқарастар түбегейлі өзгерістерге ұшырауда. Осы жағдайлар оқу үрдістеріне де қатысты болып, білім берудің классикалық принциптерінен бас тартпай білім беру жолдары мен әдістерін сапалы өзгерту мүмкіндіктерін туғызады. Білім беру саласында дәстүрлі оқыту электронды оқытуға, электронды оқыту Smart оқытуға ауысты. «Smart» ағылшын тілінен аударғанда «ақылды» деген мағынаны білдіреді.[3] Ал, технологиялық сипатта да осы мағынада жұмсалады. Яғни, ақылды технология, ақылды техника, пайдалануға ыңғайлы, мейлінше ықшам, көп функциялы құрылғыларды атаймыз.

Педагогикалық үдеріс тұрғысынан қарастыратын болсақ, оқытудың бұл түрі электронды оқыту, мобильді оқыту, кез келген жерде, кез келген ортада оқыту деген мағынада жұмсалады. Нақ осы оқыту жүйесі қазіргі әлемнің мүмкіндіктері мен міндеттеріне сәйкес максималды білімнің жоғарғы деңгейін қамтамасыз етіп, жастардың, өскелең ұрпақтың тез өзгергіш қоғам жағдайына бейімделуіне, оқулықтан нақты белсенді әрекетке көшуге мүмкіндік береді. Smart оқыту мақсатқа және үздік нәтижеге талпынуды болжайды. Мақсатты дұрыс қоя білу – бұл жетістіктің жартысы. Smart – мақсаты да осындай, әр әрпі, сөзі бір бағытты көрсетеді:

S – Self Directed (өзін-өзі оқытуға бағдарланған)

M - Motived – (белсенді танымдық іс-әрекетті негіздейді)

A – Adaptive – (білім беру субъектісіне бейімделген)

R – Resource Free – (білім беру ресурстарына еркін қолжетімділігі бар)

T – Technology Embedded – (технологиялармен қамтамасыз етіледі). [3]

Smart оқыту – оқытудың жаңа түрі, қарқынды дамып келе жатқан бірегей үдеріс. Smart білім ұғымының мәні – білімнің кең көлемді қолжетімділігі. Smart оқытудың мақсаты - білім беру процесін электронды ортаға көшіру арқылы оқыту процесін тиімді ету. Бұл әлеуметтік желілер арқылы білім алу, алмасу, жеке тұлғалық ерекшеліктерді ескере отырып оқыту қызметі, студенттерге бағытталған, бағдарланған, орталықтандырылған оқыту ортасы, ең соңында Smart құрылғыларды пайдалана отырып оқыту деген тұжырымдарды қамтиды. [4]

Қазіргі ақпараттық жаһандану заманында жаңа технологиялардың тез дамуы кезінде машина жасау, IT технологиясы, ғылым, өнер, және т.б. мамандықтарға сұраныс көбейді. Болашақта елестету қиын болатын мамандықтар пайда болып жатыр. Олар жаңа био, нанотехнологиялар, жаратылыстану ғылымдары, инженерлік салада білімділікті талап етеді. Осындай мамандарды даярлауды мектептен бастасақ, ол үшін не істеуіміз керек? Таяу және алыс шет елдерде жоғары технологиялар саласында мамандарды даярлаудың негізі STEM білім беру болып есептеледі. Студенттердің есептік ойлау дағдыларын ерте дамыту, ғылыми зерттеу жұмыстарын, жобалық топтық, жұптық жұмыстарға деген қызығушылықтарын арттыру, нақты инженерлік, технологиялық нәтижелер шығаруға бағытталған. STEM-жүйесінің акронимымен танысатын болсақ, «STEM» аббревиатурасын алғаш рет америкалық бактериолог Р.Колвэлл 1990 жылдары ұсынды, бірақ ол тек 2000 жылдарда әйгілі бола бастады. STEM жүйесі бүкіл әлемді жаулап келе жатқан инновация болып табылады. STEM (science-ғылым, technology-техника, engineering - инженерлік, mathematics - математика, бұрын METS деп аталатын)- бұл ғылым, техника, инженерлік және математика бойынша оқу пәндері. [2] STEM- колледж студенттерін оқытудың жаңа әдістемесі және әлемдік білім берудегі трендтердің бірі. STEM әлемдік жүйесінің жаңа тренді білім беру робототехникасы болды, ол бағдарламалау және құрастыру дағдыларын дамытуға мүмкіндік береді. Қазіргі уақытта STEM білім беру белсенді дамып келеді, негізгі идеясы жаратылыстану ғылымдарының интеграциясы болып табылатын бағыт ретінде, технологиялар, модельдеу, өнер, математика, пәнаралық және қолданбалы тәсілдерді қолдану. [2]

STEM - оқытудың біріктірілген тәсілі. STEM -студенттерге пәнаралық және қолданбалы әдісті қолдану арқылы оқыту идеясынан негізделген оқу жоспары. STEM бес пәнді жеке-жеке оқытпай, оларды біртұтас оқыту жолына біріктіреді. Осы технологиямен жұмыс істеудің маңызды ерекшелігі - бұл жобадағы ұжымдық жұмыс. STEM - білім берудің мақсаты – балаларға білім беру робототехникасының әртүрлі бағыттарын және оны меңгеруге, сонымен қатар күрделі тәжірибелік тапсырмаларды шешуге мүмкіндік беру. Сонымен қатар, білім беру негізгі міндеті оқыту үшін пәнаралық, шығармашылық, жоба негізіндегі тәсіл негізінде студенттердің құзыреттілігін дамыту болып табылады. [2] Балаларды технологиялық тұрғыдан дамыған әлемге дайындайды. STEM студенттерде сыни ойлауды, топта немесе жобада жұмыс жасау дағдыларын, әрекетті жоспарлау және талдау қабілеттіліктерін, ғылыми-танымдық ақпаратпен жұмыс жасай алу және белсенді қарым-қатынас құра білу, техникалық пәндерге қызығушылығын арттыруды, жобаларға креативті, жаңашыл көзқарастарындамытуды көздейді. STEM- білім беру студенттерді білу және істей алу

кабілеттерін өнертапқыш шешімдер, зерттеушілік қызметтер мен тәжірибелік форматтарда көрсету көздейді. Күтілетін нәтиже-студенттердің функционалдық сауаттылықтары, олардың өмірлік және болашақтағы кәсіби жетістіктері, өз күштеріне деген сенімділіктің болуы. Мектебімізде сабақтарда арнайы технологиялық зертханалық және оқу жабдықтары, сонымен қатар 3D-принтер, басқа да жабдықтар пайдаланылады.

Робототехника – білім берудегі әмбебап құрал. Оны колледж пәні ретінде, сабақтан тыс іс-шаралар ретінде және қосымша ретінде оқытуға болады. колледжге дейінгі балалардан бастап кәсіптік білімге дейін Барлық жастағы адамдарға сәйкес келеді. Сонымен қатар, робототехникалық құралдарды пайдалана отырып балаларды оқыту – бұл ойын барысында оқыту және техникалық шығармашылық болып табылады және өздеріне сенімді, өз ісіне қызығушылықпен және жауапкершілікпен қарайтын тұлғаларды тәрбиелеуге жетелейді. Колледждегі робототехника негіздері элективті курсына математика пәні бойынша «арифметикалық амалдар» мен информатика пәніндегі «цикл» терминін қолданып, Lego машинасының жүру жылдамдығын, жүрген қашықтығын есептеуге болады. Бұл процесс студентке жалпы автокөліктердің жылдамдығы, жүру қашықтығының есептеу принципін меңгертеді. Осылайша, STEM-білім беру студенттерді алған білімдерін қоршаған орта процестерімен байланыстыруға және жобалық ойлауына мүмкіндік береді. Былтырғы оқу жылында мектебіміздің робототехникадан төртінші сынып студенттерді қалалық сайысқа қатысып, жүлделі орынды иеленді. Осының нәтижесінде студенттер өздерінде сыни ойлау, топта жұмыс жасай білу дағдыларының қалыптасқанын дәлелдей білді. Бүгінгі таңда электрондық оқыту – бұл объективтік заңдылық. Атап айтқанда, электрондық оқыту ақпараттық қоғам мұхитында жаңа түрленуді және еркін азаматтың тұлғалығын қалыптастырудың қуатты факторы бола алады. Электронды оқыту жүйесінің арқасында кейінгі өсіп келе жатқан жас ұрпағымыздың сапалы білім алуына оң нәтиже береді. Электронды оқыту жүйесі – көрнекілік, жүйелілік, біртұтастық, ұғынымдылық сияқты дидактикалық қағидаларды, тәрбиелейтін оқытуды жаңа деңгейде іске асыру үшін мұғалімге де, студенттерге да жұмыс орнын қамтамасыз етуге мүмкіндік береді; танымдық іс-әрекет кезеңдерін, оқытуды дараландыруды, студенттердің құлшынысын арттыруды, студенттердің өзін-өзі бағалауын қалыптастыруды, ұлттық бірыңғай тестілеуге дайындықты, педагог кадрларды қайта дайындаудың жаңа мүмкіндіктерін, мұғалімнің шығармашылық өсуін және т.б. іске асыруды қамтамасыз етеді. Қазіргі уақытта жаңа технологияларға көшу ХХІ ғасырдағы әр елдің бәсекеге қабілеттілігінің маңызды факторларының бірі болғандықтан студенттер алған білімдерін өмірде, әлеуметтік ортада қолдана алуға, өзгермелі өмірге бейімделуіне, бастамашылдықты, сыни ойлауды дамытуға және жас ұрпаққа стандартты емес шешімдерді қабылдай білуді үйретуге ат салысуымыз керек. Мемлекет басшысы Қасым-Жомарт Тоқаев 2020 жылғы 1 қыркүйек Қазақстан халқына Жолдауында : «ХХІ ғасырдың ұрпағы терең білімді болғаны жөн» [1]-дегендей, біздің студенттеріміз ертеңгі өмірге қабілетті болсын десек, бүгін оларға педагогикалық заманауи білім беру тренді кеңістігінде жұмыс жасауға жағдай жасауымыз керек. Нәтиже болашақтың қолында.

Әдебиеттер тізімі:

- 1.Мемлекет басшысы Қасым-Жомарт Тоқаевтың Қазақстан халқына Жолдауы. 2020 жылғы 1 қыркүйек « Жаңа жағдайдағы Қазақстан: іс-қимыл кезеңі».
2. STEM- білімді енгізу бойынша әдістемелік ұсынымдар.- Астана: Ы.Алтынсаринатындағы Ұлттық білім академиясы, 2017.-160 б.
- 3.Е.Н.Сафуллин, Н.К.Дускалиев, С.С.Шагиров Смарт оқытуға алғашқы қадам. Орал, 2014.
- 4.Курс «Современные образовательные технологии и SMART» – ваш гид по новым возможностям использования.
- 5.Ә. Сыдықов «Ы. Алтынсариннің педагогикалық идеялары мен ағартушылық қызметі» Алматы, 1969 ж.

ҰЛТТЫҚ ТӘРБИЕНІ ҚАЛЫПТАСТЫРУДАҒЫ ТАРИХ ПӘНІНІҢ РӨЛІ

Бейсенбай Адай

заң ғылымдарының магистрі, тарих пәнінің оқытушысы,
«Ақан сері атындағы жоғары мәдениет колледжі»ММ.Көкшетау қаласы

Аннотация. Мақалада «ұлттық құндылықтар» ұғымы, ұрпақты ұлттық рухта тәрбиелеудің маңызы және ұлттық тәрбиені қалыптастыруда Қазақстан тарихы пәнінің атқаратын рөлі туралы айтылған. Сонымен қатар Қазақстан тарихы сабағында ұлттық тәлім-тәрбиені қалыптастырудың жолдары жан-жақты сипатталған. Жастардың рухани өй-өрісін, парасат-пайымын дамыту мәселесі қоғамның өзекті тақырыбы болғандықтан, зерттеудің мақсаты ретінде алынып отыр. Мақсатқа жету барысында тарих сабағында әртүрлі оқу әдістерін қолдану, интерактивтік құралдарды пайдалану, білім алушылардың әрекетін бақылау және өзге де міндеттер алға қойылды. Зерттеу нәтижесінде оқушылардың аудио-визуалды, визуалды қабылдауының ерекше маңызды орын алатыны байқалды. Сол арқылы тарихтың ұлттық тәрбиені қалыптастырудағы орны айқындалды.

Түйін сөздер: ұлттық құндылық, тарих, киелі жерлер, ұлттық тәрбие, білім беру, тарихи оқиғалар.

Abstract. The article describes the concept of "national values", the importance of educating the generation in the national spirit and the role of the subject of the history of Kazakhstan in the formation of national education. The ways of forming national education in the lessons of the history of Kazakhstan are also described in detail. The problem of the development of the spiritual field, the sanity of youth is an urgent topic of society and is the purpose of the study. In the course of achieving the goal, tasks were set for the use of various teaching methods in history lessons, the use of interactive tools, monitoring the activities of students and others. As a result of the study, it was noted that the audiovisual, visual perception of students occupies a particularly important place. Thus, the place of history in the formation of national education was determined.

Keywords: national value, history, holy places, national upbringing, education, historical events.

Еліміздің болашағы жан-жақты білімді, қоғамның әр саласында бәсекеге қабілетті, ұлтын сүйетін, ұлттық құндылықтарды жастайынан бойына сіңіріп өскен жастардың қолында. Ғасырлар бойы атадан балаға мирас болып келе жатқан рухани мұраларымыздан, қазақтың ұлттық болмысы, дүниетанымынан нәр алып, тұлға болып қалыптасқан ұрпақ еш уақытта туған елінің туын жықпайды, тек мемлекет көркеюі жолында аянбай еңбек етері анық. Бұған белгілі мемлекет қайраткері, ұлт жанашары, Алаш қозғалысының көрнекті өкілі Мұстафа Шоқайдың: «Ұлттық құндылықтардан жұрдай рухта тәрбиеленген ұрпақтан халықтың мүддесі мен мұқтажын жоқтайтын пайдалы азамат шықпайды», – деген сөзі толық дәлел бола алады.

Жалпы, мәселенің тереңіне бойламай тұрып, «ұлттық құндылық» ұғымының сөздіктерде, мақалаларда берілген дефинициясына тоқтала кетейік.

✚ Ұлттық құндылық – белгілі бір ұлттың мүддесіне, таным-түсінігіне бағытталған мәнділік [1].

✚ Ұлттық құндылықтар – әрбір ұлттың болмысында ғасырлар бойы атадан балаға мирас болып келе жатқан адамгершілік қағидаттары [2].

✚ Ұлттық құндылықтар – олардың тарихи өзіндік ерекшелігі Отан, тіл, тарих, өнер, әдебиет және тағы басқалар сияқты көрініс тапқан қандай да бір этностық қауымдастық өкілдерінің рухани идеалдарының жиынтығы [3].

Жоғарыда келтірілген анықтамаларды негізге ала отырып, ұлттық құндылықты талай ғасырларға жүк болар рухани, ұлттық тәлім-тәрбиенің көзі, бабалар аманаты, тәуелсіздігіміздің тұғырлы болуының кепілі деуге болады. Ал ұлттық құндылықты жастар бойына дарытудың маңызы – ұлтжанды, рухы биік, ақыл-парасаты мол ұрпақ қалыптастыру. Бұл – ел алдындағы басты міндет. Өйткені ана тілін, туған жерін, тарихын, салт-дәстүрін қадірлеп өскен бала ел дамуы үшін тер төгіп, адал еңбек етері хақ.

Қазақстан Республикасының Білім туралы Заңында: «Азаматтық пен патриотизмге, өз Отаны – Қазақстан Республикасына сүйіспеншілікке, мемлекеттік рәміздер мен мемлекеттік тілді құрметтеуге, халық дәстүрлерін қастерлеуге, Конституцияға қайшы және қоғамға жат кез келген көріністерге төзбеуге тәрбиелеу» – білім беру жүйесінің міндеті ретінде көрсетілген [4]. Жастарға ұлттық рухта білім мен тәрбие беру мәселесі қай кезде де өзектілігін жойған жоқ. Бұл ретте мектеп қабырғасында оқытылатын Қазақстан тарихы пәнінің маңызы ерекше.

Тарих – адамзаттың өткенін зерттейтін ғылым. Оқушыларға халқымыздың өткен тарихы, басынан кешкен қиыншылықтары мен жеткен жетістіктерін, ел қорғаудағы бабаларымыздың ерлік істерін егжей-тегжейлі баяндап, Тәуелсіздігіміздің маңызын саналарына сіңіру тарих пәнінің маңызды міндеттерінің бірі болып саналады.

Тамырын тереңге жайған тарихымызға көз салып қарасақ, қазақ халқының талай қиын-қыстау заманды басынан өткергенін көруімізге болады. Алайда әр заманның парасаты мол хан, билеріміздің, ержүрек батырларымыздың, терең ойлы зиялыларымыздың ақылы, көрегендігі, батылдығы арқасында ауыр күндерді еңсеріп, бүгінгі күні толағай табыстарымен әлемге танылған тәуелсіз Қазақ елі болып, кең қанат жайып отырмыз.

Қазақстан тарихын оқыту барысында мемлекет болып қалыптасу жолында ел дамуы үшін үлес қосқан ірі тұлғалардың ғұмырын, өмір жолын, саяси қызметін тарихи тұрғыда талдау арқылы, тарихи оқиғалардың тарихи маңыздылығын жан-жақты түсіндіру арқылы оқушылардың азаматтық позициясы қалыптасып, отансүйгіштік қасиетінің артатыны даусыз. Ал қазақтың рухани өмірі, көшпелі тұрмыс-тіршілігі, өнері, ауыз әдебиеті сынды тақырыптарды талқылау барысында оқушылардың туған халқының болмыс-бітімін, салт-санасын тануына мүмкіндік туады.

Негізінен, Қазақстан тарихы сабағында ұлттық тәлім-тәрбиені қалыптастырудың төмендегідей жолдарын атап көрсетуге болады:

✚ Тарихи білімдерін толықтыру, тарихи оқиғалар, құбылыстар туралы өзіндік пікірін қалыптастыру үшін, сонымен қатар шынайы сезім туғызу мақсатында мультимедиялық құралдарды қолдану, яғни бейнематериалдар, аудиожазбалар, диафильмдерді көрсету;

✚ Сабақ барысында қызықты, танымдық жағынан жоғары білім алушылардың қабілетін жан-жақты дамытатын әдістерді қолдану. Мысалы. «Ашық микрофон», «Бістық орындық», «Бір минуттық әңгіме», «Кейіпкерге хат», «РАФТ технологиясы» сынды білім алушылардың ой-өрісін кеңейтетін, шешендік өнерін байқататын әдіс-тәсілдер шығармашылық қабілеттерін де дамытатыны анық. Және сол арқылы туған тілінің қадір-қасиетін түсінуіне жол ашады.

✚ Туған жерге, оның киелі жерлеріне деген патриоттық сезімдерін арттыру, тарихи оқиғалар туралы шынайы пікір қалыптастыру мақсатында туған өлкеміздің киелі жерлеріне сапар шегу.

Бұл ретте, колледжіміздің студенттері өңіріміздің бірнеше киелі жерлеріне саяхат жасап келді. Алғашқысы – Бурабайдың көркем, киелі тарихи нысандары. Студенттер саяхат барысында Абылай хан алаңы, Бөлектау және Ботай тұрағында болып, көптеген тарихи мәліметтерге қанық болды (1-сурет).

1 сурет. Ботай тұрағында.

Екінші сапар саяси қуғын-сүргін құрбандарының «АЛЖИР» мемориалды кешеніне жасалды. Республика күніне орай және «Рухани жаңғыру» бағдарламасы аясында ұйымдастырылған сапар барысында студенттер құнды тарихи жәдігерлер және деректермен танысып, өткен тарихымыздың ақтаңдақ кездеріне шолу жасады. Ел мен жер үшін күрескен ұлы тұлғаларымыздың әйелдері отырған «АЛЖИР» түрмесінің ауыр зардаптарын өз көздерімен көргендей әсерде қалған жастарымыз өздеріне терең ой түйді (2-сурет).

2 сурет. «АЛЖИР» мемориалдық кешенінде.

Ал биыл Республика күніне орай «Тарихи керуен» сапарымен Солтүстік Қазақстан облысы Айыртау ауданы Сырымбет ауылындағы Қазақтың ұлы ғалымы, ағартушылық мәдениеттің тұңғыш өкілдерінің бірі, шығыстанушы, тарихшы, фольклоршы, этнограф, географ, ағартушы Шоқан Уәлиханов мұражайына танымдық саяхат ұйымдастырылды. Мұражай қызметкерлері саяхат өткізіп, жастарға неғұрлым тереңірек зерттелген Ш.Уалихановтың өмірі мен шығармашылығын кеңірек мазмұндап айтып берді.

Сонымен қатар «Тарихи керуен» сапары Мәдениет ауылында 1999 жылы бой көтерген мемориалды кешенде жалғасын тапты. Абылай хан бастаған қазақ жасағының айбынды батырлары Ағынтай мен Қарасайдың басына тұрғызылған кесене – еліміздегі аса көрнекті тарихи ескерткішіне тағзым жасалды (3-сурет).

3 сурет. Мұражайда.

Алдағы уақытта киелі орындарды аралауға сапарлар ұйымдастырылып отырса, бұл жастарды отансүйгіштікке тәрбиелеп ғана қоймай, жауапкершілігі жоғары, еліміздің гүлденуіне бар күш жігерін салуға даяр тұратын, тәуелсіздіктің қадірін терең түсінетін, еліміздің ынтымақ-бірлігі жарасқан бейбіт өмір салтын жалғастыратын тұлға қалыптастыруға өз септігін тигізетініне сенемін.

Қазақтың әйгілі ақыны Мағжан Жұмабаев: «Әрбір ұлттың баласы өз ұлтының арасында өз ұлты үшін қызмет қылатын болғандықтан, ол сол ұлт тәрбиесімен тәрбиеленуі тиіс», - деген болатын. Ұлттық құндылықтарды кішкентай кезінен жанына сіңіріп өскен бала әр ісін әр уақытта Қазақ елінің мәртебесінің асқақ болуы жолына арнайды. Ұлттық тәрбие – ұлт болашағы.

Әдебиеттер тізімі:

1. Қазақ әдеби тілінің сөздігі. Он бес томдық. 10-том. / Құраст.: М.Малбақов, Н.Оңғарбаева, А.Үдербаев және т.б. – Алматы, 2011. -752 б.
2. <https://massaget.kz/blogs/26580/>
3. Биекенов К., Садырова М. Әлеуметтанудың түсіндірме сөздігі. — Алматы: Сөздік-Словарь, 2007. — 344 бет.
4. Қазақстан Республикасының Білім туралы Заңы

АРНАЙЫ ПӘНДЕРДІ ОҚЫТУДА ҚОЛДАНЫЛАТЫН БІЛІМ БЕРУДІҢ ЗАМАНАУИ ТРЕНДТЕРІ

Кабиева Жанар Зиядабековна

кәсіптік оқыту бакалавры, арнайы пәндер оқытушысы,
«Шығыс техникалық-гуманитарлық колледжі» Өскемен қаласы

Аннотация. Мақалада қазіргі білім беру саласындағы өзекті мәселелердің бірі - жаңа технологиялар мен әдіс-тәсілдерді қолданудың тиімділігі көзделген. Студенттердің шығармашылық, теориялық негіздерін, эстетикалық көзқарастарын пайымдауын, баға беруін, сыни ойлау, ситуациялық мәселелерді шешу дағдыларын, танымдық белсенділігін, болашақ кәсіби мамандардың іскерлік дағдыларын қалыптастыруға бағытталған.

Мақсаты: Арнайы пәндерді оқытуда білім алушылардың қызығушылығын қалыптастыруды теориялық тұрғыда негіздеп, оқу үрдісінің тиімділігін арттыру әдістерін ұсыну, тәжірибе тарату.

Жаңашылдығы: Жаңа әдістерді өз тәжірибемде қолдана отырып студенттердің интеллектілік, шығармашылық ойлауын дамыту, қазіргі заман талабына сай экономикалық көзқарастары мен белсенділігін қалыптастыра отырып, кәсіпкерлікке баулу, өз бетінше білім алу және еңбек ету дағдыларына негіз салу болып табылады.

Түйін сөздер: арнайы пәндер, оқыту әдістері, заманауи технологиялар, CLIL, АКТ, Web-ресурстар, PBL.

Қазіргі таңда әр ұстаздың алдына қойып отырған басты міндеттерінің бірі – оқытудың әдіс-тәсілдерін үнемі жетілдіріп отыру және жаңа педагогикалық технологияларды меңгеру. Оқыту процесінде пайдаланылып отырған әртүрлі әдіс-тәсілдер мен жаңа технологиялар өз нәтижелерін беруде. Олар білім алушының жеке қасиетін аша отырып, оның танымдық қабілетін қалыптастыру және білімін кеңейтуге, тереңдетуге едәуір ықпал келтіріп отыр. Осыған орай арнайы пәндерді оқытуда жаңа технологияларды пайдалану арқылы болашақта біліммен жан – жақты қаруланған мамандарды даярлау жұмысымыздың басты бағыты болып отыр.

Ұстаз болу үшін ең басты мәселе – оқыту әдісін дұрыс таңдау. Осы орайда педагогтарға бірнеше сауал ойға келері сөзсіз. Мәселен, арнайы пәндерді оқытуда жаңа трендтегі технологияларды қалай тиімді үйлестіруге болады? Күнделікті дәрісті қалай ерекше ету керек, қызықты емес, әсіресе техникалық пәндер бойынша материалды қалай таныстыру керек, қазіргі жастармен заманауи тілде қалай тіл табысуға болады? Бұл сан түрлі сауалдарға жауап табу үшін ең алдымен педагогтың өз пәні бойынша білімін, білім берудің жаңа технологиялары мен тәсілдерін үнемі жетілдірумен қатар білім алушылардың әр түрлі деңгейлерін ескеретін тұлғалық-бағдарлы, дамытушылық білім беру технологияларын қолдана отырып, әрқайсының қазіргі тұлғалық дамуы негізінде жаңа білімді «ашуға» бағытталған өзіндік іс-әрекеттер сабақтастығымен қатар ұйымдастырылуы қажет деп ойлаймын.

Менің мақаламның негізгі мақсаты арнайы пәндерді оқытуда студенттерге кәсіби білімді тек жаттанды дәстүрлі әдістер арқылы өткізу емес, әлемдік тәжірибелерді зерделей отырып, оның ішінде ұлттық құндылықтарды, оқытылатын пәннің бағытына, студенттердің білімді игеру, тұлғалық қалыптасу қабілеттерін саралай келе ортақ нәтижеге жету үшін жастар тілімен айтқанда заманауи трендтегі технологиялар мен әдіс-тәсілдерді тиімді қолдануды ұсынғым келеді. Олай болса, өзімнің тәжірибемде қолданыстағы бірнеше технологияларды атап өтейін:

- CLIL -пәндік-тілдік интеграцияланған оқыту технологиясы: ауызша қолдау (verbal scaffolding), контенттік қолдау (content scaffolding), үйрену үдерісін қолдау (learning process scaffolding)

- Ақпараттық-коммуникативтік құзыреттілікті қалыптастырудағы: электрондық білім беру және Web-ресурстарын қолдану;

- Қазіргі кезде әлемде білім беру процесін инновациялық дамытуға арналған оқыту технологиялары: проблемаға бағытталған оқыту технологиясы (Problem-based Learning) – ProblemBL; кейске негізделген оқыту технологиясы (Case-based Learning) – CaseBL; жобаға бағытталған оқыту технологиясы (Project-based Learning) – ProjectBL; зерттеуге бағытталған оқыту технологиясы (Inquiry-based Learning) – InquiryBL.

Жаңа білім беру технологияларының ішінде мен болашақ кәсіби мамандарды оқытуға тиімді технологияларды таңдадым. Олай болса, төмендегі әдіс-тәсілдерге тоқталып өткім келеді.

1.CLIL - бұл пәндік білімді игеру мен тілдік құзыреттілікті жақсартуға қос фокуспен шет тілі арқылы тілдік емес пәнді оқыту тәсілін сипаттау үшін пайдаланылатын жалпы термин. CLIL әдістемесі болашақ түлектердің өз мамандығы шеңберінде қарым- қатынасты шет тілінде жүзеге асыруға мүмкіндік беретін деңгейде білуіне жол беретін, лингвистикалық компетенцияларды қалыптастырады. Пәндік-тілдік интеграцияланған оқыту екі мақсатты көздейді [4]: шет тілі арқылы пәнді оқу; оқытылатын пән арқылы шет тілін оқу.

Дәрісті өткізу алдында сабақтың жоспарын әзірлеуге төрт С яғни мазмұн, таным, мәдениет, қарым-қатынас қағидаларын ескере отырып құрылады (1-кесте)

1-кесте. 4С әдісін қолдана отырып жоспарлау

4С әдісін қолдана отырып жоспар жасау (Қосымша 1)			
Content (мазмұны)	Cognition (Таным)	Culture (Мәдениет)	Cummunication
Оқыту мақсаты:	Ойлау дағдылары (мазмұнға сәйкес)	Тақырыппен байланыс жасай отырып	Мазмұн тілі (түйінді сөздер, фразалар және т.б)
Оқыту нәтижелері:	Дәрісханаларда қолданылатын жаттығулар	студенттердің мәдени құндылықтарын,	Нұсқау тілі Оқыту тілі
Тақырыптар тізімі (мазмұны)	Scaffolding (қарапайым оқытудан күрделі оқытуға біртіндеп көшу студенттерді қолдау)	адами қасиеттерін бойына сіңіруге ықпал ету	Студенттерді қолдау тілі Scaffolding

Арнайы пәндерді ағылшын тілінде оқыту барысындағы «Scaffolding» стратегиясы маңызды процес болып келеді. «Scaffolding» (скэфолдинг) дегеніміз не? Скаффолдинг әріптестің көмегімен және студенттерге өздерінің «Ең дамудың жақын аумағында» қалуға, олардың өздері қол жеткізуі мүмкін болған шектен шығуға көмектесетін материалдың көмегімен оқыту болып табылады. "Scaffolding" жай қолдау ғана емес, ол сын тұрғысынан ойлауды дамытуға жәрдемдесетін қолдаушы білім беру ортасын құруға арналған құрал да болып табылады.

Неліктен маңызды болып табылады? Қолдаусыз және бағытсыз оқыту әдетте айтарлықтай жетістікке жеткізе қоймайды. Керісінше, "Scaffolding" оқытушылар мен студенттерге бай оқыту ортасын жасауға және жоғары нәтижелерді көрсетуге көмектесе алады. Студенттер күтіліп отырған жоғары нәтижелерді көрсеткенде, олар өздерінің оқуға деген әлеуетін өсіруге, өз-өзіне деген сенімін арттыруға мүдделі бола түседі.

Студенттерді қолдау үшін, CLIL оқытушысы қолдау техникасын (scaffolding) пайдалануға болады, ол келесі түрлерге бөлінеді [4]: ауызша қолдау (verbal scaffolding), контенттік қолдау (content scaffolding), үйрену үдерісін қолдау (learning process scaffolding).

Ауызша қолдау (verbal scaffolding) оқытушының тілді студенттер түсінетін тілдік деңгейге бейімдеуінде жатыр. Оқытушы студенттердің ағымдағы тілдік деңгейімен байланысты шектеулерге қарамастан, оларды сабақ үдерісіне белсенді тартудың тәсілдері мен әдістемелерін қолдану қажет. Мысалы арнайы пәндер бойынша өтетін тақырыпқа байланысты студентпен қарапайым сөйлемдермен диалог құруға болады.

«Арнайы технология» пәні бойынша студентпен ауызша диалог жүргізу (мысал)

Оқытушы: Ok. What is this?

Студент: кірпіш (brick)

Оқытушы: How is кірпіш in English? (How do you say brick in English?)

Студент: brick

Оқытушы: What is this?

Студент: brick. It is brick.

Байқағаныңыздай сұрақты қайтадан түрлендіріп қою арқылы студенттің тек танымдық ғана емес ауызша сөйлеу дағдылары қалыптасады.

Контенттік қолдау (content scaffolding) - студентке пәннің контентін түсінуге және онымен шет тілде белсенді жұмыс істеуге мүмкіндік беретін техникалар мен әдістерді пайдалану арқылы ұйымдастырылады. Өз тәжірибемде БББ (білемін, білгім келеді, білдім), визуалды материал, бейне материал, өрмекші диаграммасы, тірек сөздер, шиеленіскен сөйлем, жасыл және қызыл карточкалар әдістерін қолданамын. Мысалы «Визуалды материал» әдісін қарастыратын болсақ студенттерге бүгінгі тақырыпқа сәйкес суреттер, құралдар, материалдар көрсетіліп, ортақ сұрақтар қойылады (кесте-2)

2 -кесте «Визуалды материал» әдісі бойынша тапсырма

Арнайы технология пәні, тақырып «Қабырғалар мен бұрыштарды қалау»	
Тапсырма:	Қабырғаларды қалауға арналған құралдар ұсынылды: кельма, деңгейлегіш, тіктеуіш, қатарлағыш, шот балға, шапқы, бұрыштық, жиналмалы метр.
Сипаттау:	Find the name of these tools (Бұл құралдардың атауын табыңыздар)

Бұл тәсілде студенттер жауап беруге қиындықтар туындаған жағдайда бірнеше сұрақтар қою арқылы немесе көрсетілген құралдар туралы студенттердің не айта алатындығын, олардың

ассоциациялары, тақырыппен байланыстылығы туралы ой пікірлерін біліп, студентке контенттік қолдау жасауға тырысамын. Түрлі әдіс –тәсілдерді қолдану барысында студенттердің тілдік білім деңгейлерін ескере отырып, оңайдан қиынға қарай бағдарлаймын.

Үйрену үдерісін қолдау (learning process scaffolding) студенттерге жұмыс істеу және оқу үдерісінде қолдау көрсететін техникаларды пайдалануда жатыр. Олар рефлексиялы дағдыларды дамыту және студенттердің дербестігін дамыту жөніндегі стратегияларды қамтиды. Дәрістерімде скимминг (skimming), скэннинг (scanning), жүгіру кезіндегі диктант (running dictation), жол ақпарат, жауабы басқа студентте бар сұраулы сөйлем (Questionloop activities), шын/өтірік (True /false), әдістерімен қатар практикалық өздік тапсырмаларды сабақтың күрделілігіне қарай үйлестіріп қолданамын. Әсіресе скимминг, скэннинг тәсілдерін қолдану арқылы топтық формадағы практикалық өздік тапсырма беремін.

3-кесте «Скэннинг» тәсілін бойынша өздік тәжірибелік жұмыс

№	Өздік тәжірибелік жұмыс/ Independent practical work	Скэннинг (Scanning) тәсілі бойынша ақпарат іздеу	Берілген модельдерден қабырға қалау (Masonry walls from the presented models)
I топ		Қалаудың әдістері және байлау технологиясы туралы ақпарат Кірпіштің өлшемдері, қабырға қалыңдықтары	«Көп қатарлы қалау» әдісімен қалыңдығы 640 мм етіп құрастыру
II топ		Қалаудың элементтері Қалау сапасына қойылатын талаптар туралы жазба, бейне материалдар, схемалар, стандарттардан ақпараттарды іздеп танысу	2-схема “Көп қатарлы қалау” әдісімен қалыңдығы 510 мм етіп құрастыру
III топ			3-схема “Көп қатарлы” әдісімен қалыңдығы 770 мм етіп құрастыру

Жоғарыдағы берілген тапсырмада (3-кесте) студенттерге өздік жұмысқа қажетті кірпіш модельдері, скэннинг тәсілін қолдану арқылы егжей-тегжейлі ақпарат іздеу арқылы қалаудың әдістерімен танысады және модельдерден әр топқа жеке берілген суреттер бойынша қабырғаның бөлігін қалайды. Студенттер тілдік қорларын кеңейтумен қатар таңдаған мамандықтары бойынша тәжірибелік тапсырма орындау арқылы кәсіби құзыреттілік қалыптасады.

2. Заманауи ақпараттық оқыту технологиялары. Бүгін педагогтің ақпараттық-коммуникативтік құзыреттілігі заман ағымына сай жаңа электронды ресурстарды сауатты қолдануды қажет етеді. Сол мақсатта өз тәжірибемде электрондық білім беру ресурстары мен Web- ресурстарының бірқатар түрлерін дәріс беруде қолданамын [2]. Ақпараттық технологиялар құралдарын пайдалануға байланысты жаңа кәсіби құзыреттілікті меңгеруге, сонымен қатар оқытушылар теориялық білім мен білім алушылардың ерекшеліктерін ескере отырып, заманауи электрондық ресурстармен, WEB-сервистермен (құралдармен) жұмыс істеудің практикалық дағдыларын қалыптастыруға бағытталған. Оқу нәтижелері (құзыреттіліктер): оқытушының кәсіби қызметінде ақпараттық технологиялар құралдарын қолданудың мәні мен ерекшелігін білу және түсіну; оқыту үрдісінің мақсаттары мен міндеттерін қою және шешу үшін ақпараттық технологиялар құралдарын қолдану білігі мен дағдысы көзделген.

Электрондық білім беру ресурстарын құру: ментальдық карталар, интерактивті плакаттар мен жаттығулар, сөз бұлты, тег бұлты, Kahoot, Quizlet, Prezi, Sway интерактивті бейсызық презентацияларды әзірлеу және қолдану ерекшеліктерін меңгеру қажет [5]. Бұл оқыту ресурстарының ішінде ментальді карталар (майндмэппинг, mindmapping) – бұл ойлау қабілетін қалыптастырудың ерекше әдісі емес, ол нағыз қарапайым әдіс, ақпараттың үлкен көлемін есте сақтауға мүмкіндік беретін ойлау қабілетін дамытудың және баламалы жазбаның

ыңғайлы әрі тиімді техникасын ұсынғым келеді. Ментальді карталар тек идеяны тудыру, визуализациялау, құрылымдау, саралау үшін ғана емес, сондай-ақ қандай да бір мақала жазуда тапсырмаларды орындауды, ұйымдастыруды үйрену, шешімдерді қабылдау құралы ретінде де қолданылады. Интеллектуалды карталарды жасау бойынша веб-сервистер қажет болады. Арнайы пәндерге интеллект картасын әзірлеу үшін mindmeister веб-сервисін қолданамын. Ұстаздық қызметімде мен оларды тек лекцияларымның конспектісі ретінде ғана қолданбаймын, сондай-ақ студенттердің ментальді карталар арқылы лекциялық материалдарды өз бетінше конспектілеуіне және қосымша ақпараттармен толықтыруға мүмкіндік беремін. Мұндағы ең негізгі мотивация біріншіден, студенттер практикалық сабақтарда өз қолымен жасаған ментальді карталар бойынша жауап береді, екіншіден, ментальді картаның креативтілігіне қосымша балл қосылады. Онымен қоса, студенттер өздерінің презентацияларын баннерге ментальді карта істеулері арқылы өткізеді, ал бұл өз кезегінде аудиторияға баяндаманың негізгі құрылымын түсінуге және ең басты мәселелерді аңғаруға мүмкіндік береді.

Жұмысымда төмендегі Web-ресурстарды пайдаланамын:

- Веб-квест технологиясы проблемалық оқытудың жаңа түрі
- Цифрлық сторителлинг мультимедиялық технологияларды қолдану арқылы тарих түрінде ақпаратты ұсыну тәсілі.
- Білім берудегі Screencast технологиясын қолдану.
- Google нысандары - кері байланыс, онлайн-тестілеу және сауалнама нысандарын құру үшін онлайн-сервис.
- Piktochart инфографика жасау бойынша онлайн-қосымша
- Garden Answer ресурсы, Plickers бағдарламасы, QR mania генераторы.

Бұл ресурстар студенттердің пәнге қызығушылығын арттырып ғана қоймай оқытушының дәрісті тиімді ұйымдастыру, уақытты үнемдеу, барлық студенттердің білімін саралау, бағалау үшін өте тиімді деп ойлаймын.

3. Қазіргі кезде әлемде білім беру процесін инновациялық дамытуға арналған бірнеше оқыту технологияларын атап өтейін:

- проблемаға бағытталған оқыту технологиясы (Problem-based Learning) – ProblemBL;
- кейске негізделген оқыту технологиясы (Case-based Learning) – CaseBL;
- жобаға бағытталған оқыту технологиясы (Project-based Learning) – ProjectBL;
- зерттеуге бағытталған оқыту технологиясы (Inquiry-based Learning) – InquiryBL.

Бұл технологиялардың ішінде жобалық оқыту [1] - студенттердің шынайы, қызықты және күрделі сұрақтарға, мәселелерге жауап іздеу үшін (Project based learning жұмыстары) ұзақ уақыт жұмыс жасау арқылы білім мен зерттеушілік дағдыларды игеретін оқыту әдісін ұсынғым келеді. Бұл әдісті дәрістерімде жиі пайдаланамын, өйткені техникалық пәндерді жетік меңгерту үшін студенттердің ақпаратты жан-жақты зерттеуі мен зерделеуі нәтижесінде алған білімдерін қорытып, түсінуге негіз болуда. Жобаның мынандай кезеңдері бар: мәселе, жоспарлау, ақпарат іздеу, өнім, презентация. Зерттеуге бағытталған оқыту тәсілінде ұстаз білім алуудағы көмекші және ақпарат ұсынушы рөлін атқарады.

Европа университеттерінде жобаға бағытталған оқыту тәжірибесін қарастыратын болсақ, оларда сабақ өткізудің бірнеше түрлері пайдаланылады:

- Response lectures (дәріс сабағы – студенттер алдын ала оқытушыға өз сұрақтарын жазбаша түрде дайындайды, ал мұғалім соларға толық жауап береді);
- Workshops (арнайы сабақ түрі – студенттерге практикалық немесе теориялық есептер беріліп, соларды шығару қажет етіледі, презентациялар, т.б. дайындау да болуы мүмкін.);
- Progress Tests (өткен материалдардың бөлігі бойынша емтихан өткізу).

Мен дәрістерімде студенттерге келесі сабақта өтетін тақырыпқа байланысты өзекті тақырыптарды таңдап, студенттерді топқа жіктеп, әр топқа зерттеу тақырыбымен жобаны құрудың критерийлерілерін ұсынамын (кесте -4).

4-кесте Жобаны құрудың критерийлері

Жобалаудың жалпы құрылымы	Жобалау әдісіне қойылатын талаптар:	Жобалау әдісінің алгоритмі:
1) алдымен жобаның тақырыбын, типін таңдау; 2) зерттеудің маңыздылығы; 3) міндеттерді топтарға бөлу, зерттеу әдістерін талқылау, ақпарат іздеу, шығармашылық шешімдер қабылдау; 4) зерттеулердің, шығармашылық міндеттері бойынша өздік жұмысы, бақылау; 5) алған ақпараттары бойынша талқыға салу; 6) қорғау.	1.Зерттеудегі шығармашылық жоспардың проблемалары мен міндеттерін кіріктірілген білімді, оны шешу үшін ізденушілігін талап ету; 2. Практикалық , теориялық , танымдық нәтижелердің көрсеткіштері; 3. Студенттердің өздігінен іс-әрекет етуі; 4. Жобалаудың мазмұнының құрылымы.	1.Проблема 2.Жобалау 3.Ақпарат көздерін іздестіру 4.Нәтижені қорытындылау 5.Презентация

Саралай келе, PBL технологиясының артықшылықтары студенттердің тақырыпты тереңдетін түсінулері үшін жан-жақты зерттеу, зерделеуі арқылы сараптау, салыстыру, сынау, нәтижені қорытындылауда қойылған проблеманы шеше алу дағдылары қалыптасады. Бұл әдіс кәсіптік мамандықтарды оқытуда тиімді деп есептеймін, себебі теорияда алған білімдерін тәжірибеде қолдану барысында көптеген ситуациялық жағдайлар кездеседі және бұл жағдайларды шешуде қалыптасқан қабілеттері көмектесетіні сөзсіз.

Қазіргі білім беру ісінің басты шарттарының бірі болып студенттің өзіне керекті мәліметті өзі іздеп табуына үйретіп, олардың өз оқу траекторияларын өзінің таңдай білуі есептеледі. Менің ойымша, ақпараттық-білім беру ортасын жобалаудағы басты мақсат студентті өздігінен оқуға талаптандыру, яғни ізденімпаздыққа үйрету болып саналады. Ол үшін оқытушының біліктілігі, іскерлігі, көптеген әдіс – тәсілдерді қолдана білуі керек.

Қорытындылай келе, ұстаздық өмірдегі алдыма қойған мақсатым – білім алушыны жеке тұлға ретінде танып, оқу ісіне өзінше қызықтыратын, қабілетін арттыратын жағдай туғызу, ойлау дағдыларын жетілдіру болып табылады. Осы мақсатта студенттің шығармашылық қабілетін дамыту - негізгі ұстанымым. Жүсіпбек Аймауытов «Сабақ беру – үйреншікті жай ғана шеберлік емес, ол жаңадан жаңаны табатын өнер» десе, халқымыздың рухани көсемі Ахмет Байтұрсынұлының «Мұғалім әдісті көп білуге тырысу керек, оларды өзіне сүйеніш, қолғабыс нәрсе есебінде қолдану керек» дегені әр маманның есінде болуға тиісті деп ойлаймын.

Әдебиеттер тізімі:

1. Бөрібаев Б., Н. Ж. Жанатбекова «Жаңа ақпараттық технологиялар», Алматы, 2014ж.
2. Білім беру ұйымдарына электрондық оқыту жүйесін енгізу жағдайында педагогтардың біліктілігін арттыруды ұйымдастыру әдістемесі / Ахметова Г.К., Караев Ж.А., Мухамбетжанова С.Т. // Алматы:АҚ «ҰБАО «Өрлеу», 2013.
3. Істеміров Н «Қазіргі педагогикалық технологиялар мен оқыту құралдары», Алматы,2007.
4. «Тыңдаушыларға арналған нұсқаулық», КЕАҚ «Талап», Астана 2018ж
5. «Тыңдаушыларға арналған нұсқаулық», КЕАҚ «Талап», Астана 2020ж

ТЕХНИКАЛЫҚ ЖӘНЕ КӘСІПТІК БІЛІМ БЕРУДЕГІ ЖАҢА МҮМКІНДІКТЕР МЕН ЗАМАНАУИ ҮРДІСТЕР ТҮРЛЕРІН ТИІМДІ ПАЙДАЛАНУ

Жақсылық Перизат Болатқызы
арнайы пән оқытушысы,
ШЖҚ «Ақтөбе Жоғары политехникалық колледжі» МКК

Аннотация: қазіргі заман талабы – оқытудың жаңа технологияларын меңгеру. Оқытудың жаңа технологияларының бірі – ақпараттық технология. Ақпараттандыру технологиясының дамуы кезеңінде осы заманға сай білімді, әрі білікті жұмысшы мамандарын даярлау оқытушының басты міндеті болып табылады. Қоғамдағы ақпараттандыру процестерінің қарқынды дамуы жан-жақты, жаңа технологияны меңгерген жеке тұлға қалыптастыруды талап етеді. Білім беру реформасы – Қазақстанның бәсекеге нақтылы қабілеттілігін қамтамасыз етуге мүмкіндік беретін аса маңызды құралдардың бірі.

Білім беру реформасы табысының басты өлшемі – тиісті білім мен білік алған еліміздің кез келген азаматы әлемнің кез келген елінде қажетке жарайтын маман болатындай деңгейге көтерілу болып табылады» делінген. Сонымен қатар бүкіл еліміз бойынша әлемдік стандарттар деңгейінде сапалы білім беру қызметін көрсетуге қол жеткізу, On-line тәсілінде оқыту тәжірибесін дамытып, елімізде оқу теледидарын құру, оқу жоспарларына жаратылыстану ғылымдары бойынша, бірінші кезекте, математика мен ақпараттандырудан қосымша сағаттар немесе пәндер енгізу қажеттігін баса айтты.

Кәсіптік білім беруде ақпараттық технологияларды пайдалану мен оқушылардың ақпараттық құзіреттілігін қалыптастыру қазіргі заман талабына сай ақпараттық технологияларды, электрондық оқулықтарды және интернет ресурстарды пайдалану оқушының білім беру үрдісінде шығармашылық қабілетін дамытуға мүмкіндік береді. Үшінші мыңжылдық кезінде қоғамның даму көрсеткіші ретінде ақпараттық қоғамға өту ісі алынады да, ал оның ең анықтаушы ролін ақпарат түсінігі атқарады. Ақпаратты жинау, сақтау, өңдеу және тарату тәсілдері мен құралдары динамикалық түрде өзгеріске ұшырап, солар арқылы қоғамның инфрақұрылымы қалыптаса бастады.

Колледж оқытушылары үшін ақпараттық технологияларды пайдаланудың тиімділігі:

- студенттің өз бетімен жұмысына;
- уақытын үнемдеуге;
- білім – білік дағдыларын тест тапсырмалары арқылы тексеруде;
- қашықтықтан білім алу мүмкіндігінің туындауы;
- қажетті ақпаратты жедел түрде алу мүмкіндігі;
- экономикалық тиімділігі;
- іс-әрекет, қимылды қажет ететін пәндер мен тапсырмаларды оқып үйренуде;
- қарапайым көзбен көріп, қолмен ұстап сезіну немесе құлақ пен есту мүмкіндіктері болмайтын табиғаттың таңғажайып процестерімен әр түрлі тәжірибе нәтижелерін көріп, сезінуге мүмкіндік береді;
- студенттің ой-өрісін дүниетанымын кеңейтуге де ықпалы зор.

Түйін сөздер: Жаңа технология, өндірістік оқыту, ақпараттық технология, білім – беру

Abstract. The demand of modern times is to learn new technologies of teaching. One of the new technologies of education is information technology. In the period of development of information technology, the main task of the teacher is to train knowledgeable and qualified workers. The rapid development of information processes in society requires the formation of an individual who is well-versed in new technologies. Educational reform is one of the most important means of ensuring Kazakhstan's real competitiveness.

The main measure of the success of the educational reform is to rise to the level where any citizen of our country, who has received the appropriate education and skills, will become a specialist needed in any country of the world. At the same time, he emphasized the need to achieve the provision of quality educational services at the level of world standards throughout the country, to develop the experience of online teaching, to create educational television in the country, to introduce additional hours or subjects in natural sciences, first of all, mathematics and informatics.

The use of information technologies in professional education and the formation of information competence of students, the use of information technologies, electronic textbooks and Internet resources in accordance with modern requirements, allows the development of creativity of students in the educational process. During the third millennium, transition to the information society

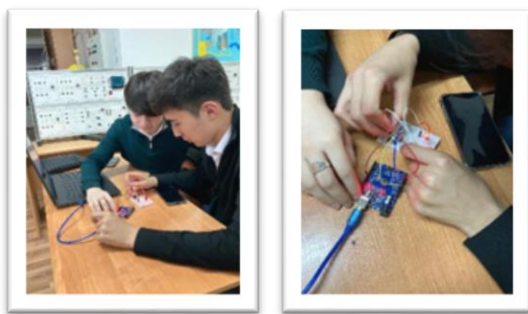
is taken as an indicator of society's development, and the concept of information plays its most defining role. The ways and means of collecting, storing, processing and distributing information have undergone dynamic changes, and the infrastructure of society has begun to be formed through them.

Effectiveness of using information technology for college teachers:

- student's independent work;
- to save time;
- checking knowledge and skills through test tasks;
- possibility of distance learning;
- the ability to quickly obtain the necessary information;
- economic efficiency;
- studying subjects and tasks that require action and movement;
- allows you to see and feel the results of various experiments with the amazing processes of nature, which are not possible to see and feel with the ordinary eyes or with the ears and hearing;
- has a great influence on expanding the student's worldview.

Оқытушы сабағында ақпараттық технологияның тиімділігін жүйелі түрде көрсете біледі. Ақпараттық технологияны пайдалану – тиімді әдіс деп ойлаймын. Колледжде жаңа заманға сай толық жабдықталған 2 электрмен қамтамасыз ету кабинеті бар. Онда колледж студенттері мен оқытушыларының, өндірістік оқу шеберлерінің ақпараттық оқу құралдарын пайдалануға және әлемдік ақпарат жүйесіне еркін еніп, өз білімдерін тұрақты жетілдіруге жағдай жасалған. Оқытушылар мен өндірістік оқу шеберлерінің көпшілігі дербес компьютерді және интерактивті тақтаны жетік меңгерген. Арнаулы пән оқытушылары бұл құралдардың барлығын сабақтарында еркін пайдаланады.

Студенттерге білім беруде жаңа оқыту технологияларын қолдану, инновациялық бағытта жұмыс жасау заман талабына сай талап етілуде. Оқу процесінде компьютерді тиімді пайдалану және қолдану кейінгі жылдары айтарлықтай оң тәжірибе беріп отыр. Атап айтсақ, студенттердің өз бетімен ізденісі, пәнге деген қызығушылығын арттырып, шығармашылығын дамытуға, оқу қызметінің мәдениетін қалыптастыруға, дербес жұмыстарын ұйымдастыруға ерекше қолайлы жағдай туғызып отыр.

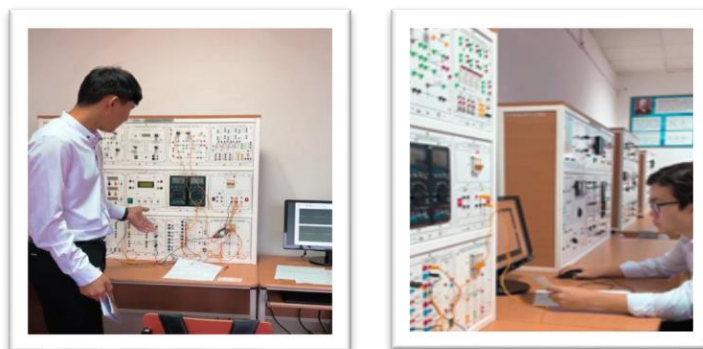

1-сурет. IDE Arduino бағдарламасын «Электроника және электротехника» пәнінен сабақ беруде пайдалану

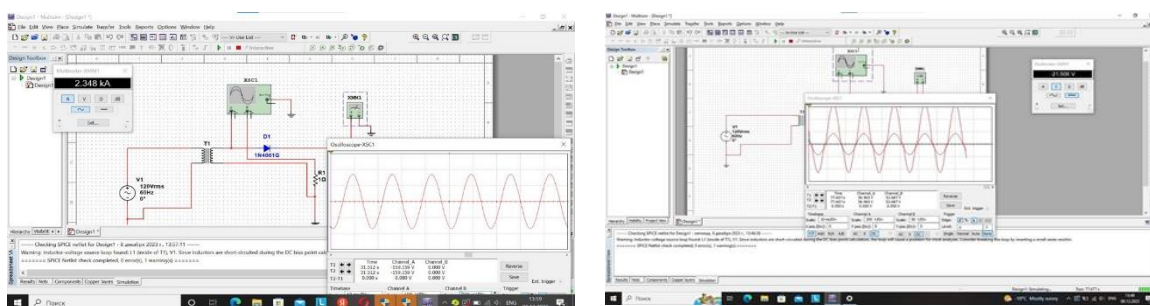
Өзім сабақ беретін «Электрмен қамтамасыз ету» және «Электрмеханикалық жабдықтарға техникалық қызмет көрсету» мамандықтарында қазіргі таңда студенттермен сабақ өту барысында көптеген жаңа технологияларды меңгеріп қана қоймай, оларды сабақ берумен ұштастырып жатырмыз. Мен қолданатын заман талабына сай жаңа технологиялар түрлері:

1. Kahoot
2. Quizlet
3. GIMKIT
4. Wordwall
5. Zipgrade
6. NI Multisim
7. AutoCAD

8. IDE Arduino
9. Delta Profi

2-сурет. Delta Profi бағдарламасын «Электротехника» және «Электр машиналары» пәндерінен оқыту стендтерінде тізбек құру және өтпелі процестерді, ВАСын Delta Profi бағдарламасында бақылау

3-сурет. NI Multisim бағдарламасын «Электрлік жұмыстарға қолданылатын материалдардың қасиетін анықтау және жіктеу» оқыту нәтижесінде қолдану

Пән оқытушылары білім беру жүйесін ақпараттандыруды дамыту бағытында колледждің оқу – тәрбие үрдісін ақпараттандыру мен барлық пәндерге ақпараттық – коммуникациялық технологияның мүмкіндіктерін пайдалану және өз пәнін оқытудың сапасын арттыру жағдайында олардың ақпараттық құзырлығы қалыптасқан тұлға болуы қажет.

Электрондық оқу құралы – бұл оқу курсының ең маңызды бөлімдерін, сонымен бірге есептер жинағы, анықтамалар, энциклопедиялар, карталар, атластар, оқу эксперименттерін жүргізу нұсқаулары, практикумға, курстық және дипломдық проекттерге нұсқау және т.б. білім беруді басқаратын электрондық оқу құралы. Сонымен қатар электрондық оқулықтарды сабақта пайдалану кезінде оқушылар бұрын алған білімдерін кеңейтіп, өз бетімен шығармашылық тапсырмалар орындайды. Әрбір студент таңдалған тақырып бойынша тапсырмалар мен тарау бойынша тест жұмыстарын орындап, анимациялық практика тапсырмаларымен жұмыс жасауға дағдыланады. Электрондық оқулық арқылы түрлі суреттер, видеокөріністер, дыбыс және музыка тыңдатып көрсетуге болады. Бұл, әрине мұғалімнің тақтаға жазып түсіндіргенінен әлдеқайда тиімді, әрі әсерлі. Меңгерілуі қиын сабақтарды компьютердің көмегімен студенттерге ұғындырса, жаңа тақырыпқа деген баланың құштарлығы оянады деп есептеймін.

Басқаша айтқанда, бұл кеңістікке ең алғаш еніп, оны жүйелі және кәсіби бағытта енуін қамтамасыз ететін мұғалім. Бүгінгі күні ақпараттар ағымы өте көп. Ақпараттық ортада жұмыс жасау үшін кез келген педагог өз ойын жүйелі түрде жеткізе алатындай, коммуникативті және ақпараттық мәдениеті дамыған, интерактивтік тақтаны немесе басқа да жаңашыл құрылғыларды еркін пайдалана алатын, Онлайн режимінде жұмыс жасау әдістерін меңгерген мұғалім болуы тиіс.

Техникалық және кәсіптік білім беруде ақпараттық технологияларды пайдалану мен оқушылардың ақпараттық құзіреттілігін қалыптастыру атты баяндамамды қорытындылай келе төмендегідей ұсыныстарға тоқталамын:

- Техникалық және кәсіптік білім беретін оқу орындарын қазіргі заманға сай жаңа ақпараттық құрал – жабдықтармен жабдықтау, интерактивті тақталар мен мультимедиялық кабинеттермен және арнаулы пәндер бойынша электрондық оқулықтармен, тренажерлармен қамтамасыз ету;

- Кәсіптік білім саласында оқытудың жаңа ақпараттық технологияларын пайдалану бойынша білім жетілдіру курстарын жиі ұйымдастыру.

Қазіргі уақытта инновациялық технологияларды енгізу әлеуметтік өмірдің құрамдас бөлігі, яғни тұтастай алғанда елдің дамуының көрсеткіші болып табылады. Инновациялық даму білім беру жүйесін назардан тыс қалдырған жоқ, дәстүрлі технологиялардан smart-технологияларға көшу үдерісі қарқынды. Жаһандық компьютерлендіру, заманауи адам ортасының ажырамас бөлігіне айналған ақпараттық технологиялардың қарқынды дамуы нәтижесінде smart білім беру «классикалық» электронды оқытуды бірте-бірте алмастыруда. Соңғы бірнеше жылда білім берудегі smart- технологиялар туралы ғылыми әдебиеттерде көптеген зерттеулер пайда болды. Білім беру жүйесіне smart- технологияларды енгізу үшін келесі іргелі факторлар қажет:

- Нақты мақсат қою, атап айтқанда білім алушыларға қазіргі заманғы табысты кәсіптік қызмет үшін қажетті дағдыларды дамыту;

- Білім беру процесінің барлық субъектілерінің құзыреттіліктерін ұдайы тиімді қалыптастыру үшін интеллектуалды орта құру.

Қоғамның smart- технологияларды кешенді пайдаланудың құралдары мен әдістеріне ие құзыретті мамандарға қажеттілігі артып, мамандарды кәсіби даярлау саласындағы жетекші факторға айналуға. Smart оқыту технологиялары – біліммен және ақпаратпен жұмыс істеу үшін әртүрлі аппараттық және бағдарламалық құралдарды пайдаланатын педагогикалық технологиялардың бір түрі. Қазіргі уақытта smart- технологиялар оқу үдерісінің барлық субъектілерінің электронды білім беру ортасына енуіне ықпал етуде. Кәсіптік білім беру жүйесіндегі smart- технологиялардың мақсаты – білім беру үдерісі субъектілерінің қажеттіліктеріне сәйкес ақпараттық ресурстарды құру және пайдалану, сонымен қатар кәсіби құзыреттіліктерді меңгеру. Білім беру үдерісіне smart- технологияларды енгізудің негізгі міндеттері:

- білім алушылардың жаңа құзыреттіліктерін қалыптастыру мақсатында, сондай-ақ оқу материалын өз бетінше меңгеру үшін жеке электрондық білім беру ресурстарын құру;
- білім беру процесінің барлық субъектілерінің бірлескен қызметі барысында ақпараттық ресурстарды құру;
- білім алушылардың өзара және интернеттегі сарапшылық қауымдастықтармен өзара әрекеттесуі үшін орта құру.

Smart- технологияларға жатады:

• Ойын технологиялары – оқу процесінде ойын элементтерін пайдалану мақсатында портативті компьютерлерді пайдалануды көздейді. Геймификация білім алушылардың кәсіби құзыреттіліктерін, шығармашылық ойлау қабілеттерін және өз бетінше шешім қабылдау қабілетін дамытуға мүмкіндік береді.

• Кейс оқыту технологиясы – талдауға бағытталған және «істе» ұсынылған нақты жағдайларды шешу. Кейс технологияларын енгізуде электронды оқыту белсенді қолданылғандықтан, оны smart технологияларға жатқызуға болады. Кейстер әдетте нақты проблемалық жағдайларға жақын болады. Кейсті құрастырудың белгілі бір ережелері бар: проблемалық жағдай сипатталады; берілген проблемалық жағдайдың біржақты шешімі болмауы керек; мәселенің шешімін табуға мүмкіндік беретін нақты деректер беріледі; проблемалық жағдайды шешу әртүрлі құзыреттерді белсенді пайдалануға бағытталуы керек.

• «WEB-квест» технологиясы – бұл технология мүмкіндігі шектеулі білім алушылардың оқу процесінің толыққанды қатысушысы болуға мүмкіндік береді. Сонымен қатар, веб-квест оқушылардың оқуға деген ынтасын арттыруға, сонымен

• Жобалық оқыту технологиясы – бұл технология білім алушылардың кәсіби бағытталған тапсырмаларды орындауға, нақты құзыреттіліктерін дамытуға бағытталған.

Тәжірибеге бағытталған, симуляциялық ойын, сондай-ақ ақпараттық және аналитикалық жобалар негізінде жүзеге асады.

Білім беру жүйесіне smart технологияларды енгізудің негізгі техникалық құралдары: дербес компьютер; пернетақта мен тінтуір; телекоммуникациялық блок; принтер; проектор; ақпаратты енгізуге арналған құрылғылар; бейне және дыбыс құралдары; smart тақта; мобильді құрылғылар; компьютермен басқарылатын құрылғылар.

Білім беру жүйесіне smart- технологияларды енгізудің мүмкіншіліктері:

- оқу материалын оқудың жеке формасы;
- жедел кері байланысты қамтамасыз ету;
- шығармашылық қабілеттерін қалыптастыру және дамыту;
- оқу икемділігі;
- барлық қажетті білім беру ресурстарына шексіз қол жеткізу;
- оқу процесін басқаруды жеңілдету;
- білім сапасын арттыру;
- білімді бақылаудың жеңілдетілген механизмі;
- инновациялық педагогикалық технологияларды қолдану.

Кәсіптік білім беру жүйесіндегі smart- технологиялар оқылатын модулдердің мазмұнын, сондай-ақ ақпаратты ұсынуды өзгертеді, бұл тек презентациялар немесе бейнелер ғана емес, бұл ақпараттық желілерге, деректер базаларына және форумдарға тікелей қосылулар. Кәсіптік білім беру жүйесіне smart- технологияларды енгізу оқу процесін ұйымдастырудың әртүрлі заманауи әдістерін, формаларын, құралдарын таңдауға мүмкіндік береді. Білім беру жүйесіндегі заманауи smart-технологиялар білім алушылардың шығармашылық қабілеттерін дамытуға және олардың кәсіби құзыреттілігін қалыптастыруға ықпал етеді.

Әдебиеттер тізімі:

1. Скаун В.А. Введение в профессию мастера производственного обучения: Методическое пособие. - М.: Высш. шк., 2010 г.
2. Қабдықайыров Қ., Инновациялық технологияларды диагностикалау. – А, 2015
3. Раджерс Э. Инновация туралы түсінік. – // Қазақстан мектебі, №4, 2011. «Әлеуметтік әріптестік жағдайында техникалық және кәсіптік білім беру», Білім беру мекемесі басшыларының анықтамалығы №2 (26) 2013 ж.
4. Шишов С.Е. Понятия компетенции в контексте проблемы качества образования. «Государства и образования, 2002 г».

ЭЛЕКТР ЭНЕРГЕТИКА САЛАСЫНДА МАМАН ДАЯРЛАУДА ДУАЛЬДЫ БІЛІМ БЕРУ ЖҮЙЕСІНІҢ МАҢЫЗДЫЛЫҒЫ

**Тоймағамбетова Айымгуль Мырзагалиевна,
Айтказиева Гульшат Сагындыкқызы**
арнайы пән оқытушылары
ШЖҚ «Ақтөбе Жоғары политехникалық колледжі» МКК

Аннотация: Мақалада техникалық және кәсіптік білім жүйесін дамытуда әлеуметтік серіктестіктер негізінде дуалды білім беру жүйесін қолдана отырып, заманауи техникалармен жұмыс жасау әдістерін меңгерту, бәсекеге қабілетті білікті маман даярлаудың тиімділігі қарастырылған.

Түйін сөздер: Әлеуметтік серіктес, электрмен жабдықтау, дуальды оқыту.

Дуалды оқыту жүйесі дегеніміз-теорияны өндіріспен ұштастыра оқыту технологиясы. Дуалды білім, ол – техникалық-кәсіптік оқу орындарының жұмыс беруші жеке сектордағы өндіріс, шаруашылық мекемелерімен серіктестік ретінде бірлесе отырып, нарық заманында

бәсекелестікке төтеп бере алатын, жаңа инновациялық-технологиялық бағдарламаларды меңгеруге дайын жұмысшы мамандарын даярлау деген сөз.

Дуалды оқыту жүйесі төмендегі мәселелерді шешуге оң ықпал етеді:

- қажетті мамандарды анықтау;
- түлектерді жұмыспен қамтамасыз ету;
- техникалық және кәсіптік білім беру саласын қаржыландыру болып табылады.

Еліміздің индустриялық-инновациялық даму міндеттері ауқымының жедел қарқынымен өсуіне байланысты техникалық және қызмет көрсету еңбегінің кадрларын даярлауда сапалы ұмтылыстың қажеттілігі туындап отыр. Осыған байланысты елімізде заман талабына сай білімді, озық технологияларды жетік меңгерген, кәсіби білікті жұмысшы мамандар даярлауда техникалық және кәсіптік білім беретін оқу орындарына үлкен міндеттер мен талаптар жүктеліп отырғаны белгілі.

Техникалық және кәсіптік білім беру ұйымдары индустриялық-инновациялық дамытудың мемлекеттік бағдарламасын іске асыруда ерекше рөл атқарады.

Қазіргі таңда кәсіптік салада жан-жақты білімді, білікті, бәсекеге қабілетті маман даярлау олардың әлеуметтік, кәсіптік, өзіндік жұмыс жасай алу қабілеттерін дамытумен белгіленеді.

Қазақстанның инновациялық болашағы еңбек ресурстары сапасына сай тікелей байланысты болғандықтан түбегейлі жаңа әдіс және технология қажеттілігі туралы мәселеге назар аударылды. Қазіргі кезде әлемде оқытудың дуалды жүйесі-техникалық және кәсіптік мамандар даярлаудың ең тиімді жолдарының бірі болып табылады.

Дуалды білім беру жүйесінің бағыттары:

- колледждің материалдық-техникалық базасын жаңғырту;
- кәсіптік оқытудың дуалды жүйесін енгізу арқылы әлеуметтік серіктестікті дамыту;
- бәсекеге қабілетті маман дайындау үшін инновациялық технологияларды қолдану;

Әлеуметтік серіктестікті дамыту бағыттары:

- Өндірістік тәжірибе бойынша жұмыс бағдарламаларын бірлесе әзірлеу;
- Кәсіпорынның материалдық-техникалық базасын қолдану арқылы білім алушылардың тәжірибелік оқуын ұйымдастыру (құралдар мен арнайы жабдықтарды қолдану мүмкіндігі беріледі);
- Оқу бітірушілердің қорытынды аттестациясы кезеңінде кәсіпорын өкілдерінің мамандар даярлау сапасын бағалауы;
- Бірлескен конференциялар мен семинарлар өткізу;
- Ары қарай жұмысқа орналасумен өндірістік тәжірибеден өтуге үшжақты шарттар жасау;
- Кәсіпорындарда арнайы пәндер оқытушыларының сынақ өтулерін ұйымдастыру.

Қазақстанда оқу орындарының басым бөлігі дуалды оқытуға көшуде.

Дуалды оқыту жүйесі төмендегі мәселелерді шешуге оң ықпал етпек:

- қажетті мамандарды анықтау;
- түлектерді жұмыспен қамтамасыз ету;
- техникалық және кәсіптік білім беру саласын қаржыландыру болып табылады.

Дуалды білім беру жүйесінің тиімділігі:

- мамандарды даярлаудың дуалды жүйесі білім берудің дәстүрлі нысандары мен әдістерінің негізгі жетіспеушіліктері – теория мен тәжірибе арасындағы алшақтықты жояды;
- даярлаудың дуалды жүйесінің құрылымында маманға әсер етіп, болашақ қызметкердің жаңа психологиясын жасау механизмі жатыр;
- қызметкерлердің дуалды білім алу жүйесі білім алу мен жұмысқа дағдылануға жоғарғы мотивация береді, өйткені олардың алған білімдерінің сапасы жұмыс орындарында атқаратын қызметтік міндеттеріне тікелей байланысты;
- сәйкес мекемелер басшыларының өз қызметкерлерін іс жүзінде оқытуға мүдделілігі;

- тапсырыс берушімен тығыз қатынаста жұмыс істейтін оқу орыны оқу барысында болашақ мамандарға қойылатын талаптарды ескереді;
- дуалды білім беру жүйесі таяу жылдары Қазақстанның кәсіби оқытуында кеңінен қолданылуы.
- мамандардың кәсіби дайындығын жоғарылатуға ықпал етеді;
- еңбек өнімділігі артады, халықтың көшіп – қонуы азаяды, әлеуметтік шиеленіске жол берілмейді.

Дуалды оқыту жүйесі келешекте маманның болашақ кәсібі бойынша жұмыс орнын табу мәселесіне, оқуға да, ынтасына да тікелей әсер етеді. Олар өндіріске маман ретінде бекітіле отырып, оқу барысында ерекше көзқарас қалыптастырып, жауапкершілікті түсініп, қызыға оқиды. Сонымен қатар студент өндірістік ұжымдағы қарым-қатынасқа ерте бейімделіп, әлеуметтік ортаға үйренеді. Бұл жерде еңбек нарығында сұраныс болса, жаңа бітірген жас маман жұмысқа тез-ақ орналасатынын ерекше айтып өткім келеді. Ақиқатында жастарға дуалды оқыту жүйесі ересек өмірге өтуге бейімделу жеңіл болады. Оқу барысында өз еңбегіне ақы ала отырып, ал кейін жақсы маман жұмыс орнына кедергісіз орналаса алатын болады. Дуалдық жүйе бойынша оқыту білім алушылардың кәсіби біліктер мен дағдыларды, іскерліктерді тікелей жұмыс орнында меңгеріп, жан-жақты кәсіби дамуына мүмкіндік беріп, түрлі жүйелердің – білім, ғылым, өндірістің – өзара байланысын, өзара әсерін, өзара кірігуін камтамасыз ету арқылы кәсіптік білім беру жүйесінің сапасын арттыратындығы сөзсіз.

Шет елдік тәжірибе бойынша жұмыс орнында оқыту - бұл тек оқыту форматы ғана емес, сонымен қатар колледждің білім беру стратегиясы, ол студенттерге нақты жұмыс тәжірибесін ұсынуға, білімдерін іс жүзінде қолдануға және өзіне лайықты жұмыс іздеу дағдыларын дамытуға бағытталған жұмыс дағдылары.

Дуалды білім беру оқу үрдісінде жүзеге асырылуы колледждерде қалыптасты.

Ақтөбе көлік, коммуникация және жаңа технология колледжінде электрмен жабдықтау мамандығы бойынша үш топ 1,2,3 курстар дуальдық оқыту жүйесіне енгізілген. Осы топтардың практикалық сабақтарының 60% мекемеде өткізіледі. Қазіргі таңда колледж «Ақтөбе электрмен жабдықтау» дистанциясы ЭЧ-2 мекемесімен үш жақты келісім шартқа отырды.

Дуальды білім беру жүйесінің тиімділігі теория мен тәжірибені меңгеріп, бекітілген жұмысқа деген жауапкершілік сезімін жоғарылатады

Қолданылған әдебиет:

1. Борисова Н.Г. Системы производства и распределения энергоносителей промышленных предприятий. Конспект лекций (для студентов, обучающихся по специальности «Теплоэнергетика»), Ч.2. – Алматы: АИЭС, 2002. – 56с
2. Сазанов Б.В., Ситас В.И. Теплоэнергетические системы промышленных предприятий: Учеб.пособие для вузов.– М.:Энергоатомиздат, 1990.– 304 с.
3. Соколов Е.Я. Теплофикация и тепловые сети: Учебник для вузов. – 7-ое изд. стереот. – М: Издательство МЭИ,2001 – 472с.
4. Шеховцов В.П. Справочное пособие по электрооборудованию и электроснабжению. - М.: «ФОРУМ-ИНФРА-М», 2009.
5. Киреева Э.А. Современные комплектные трансформаторные подстанции и распределительные устройства напряжением 6(10) – 35/0,4 кВ. - М.: «НТФ Энергопрогресс, Энергетик», 2007.
- Ефимова О.Н. Энергообеспечение сельского хозяйства. Конспект лекций. - Алматы: НАО АУЭС,

**ОЗЫҚ ПЕДАГОГИКАЛЫҚ ТӘЖІРИБЕНІ РАСТАУДЫҢ ТИІМДІ
НЫСАНДАРЫНЫҢ БІРІ РЕТІНДЕ ЖАЛПЫЛАУ ПЕДАГОГ ҚЫЗМЕТІНІҢ
НӘТИЖЕЛЕРІ /
ОБОБЩЕНИЕ ПЕРЕДОВОГО ПЕДАГОГИЧЕСКОГО ОПЫТА КАК ОДНА ИЗ
ЭФФЕКТИВНЫХ ФОРМ ПОДТВЕРЖДЕНИЯ РЕЗУЛЬТАТОВ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ
ПЕДАГОГА**

**ОБОБЩЕНИЕ ОПЫТА РАБОТЫ ОБ ОРГАНИЗАЦИИ РАБОТЫ
ПОПЕЧИТЕЛЬСКОГО СОВЕТА КАК НОВОЙ МОДЕЛИ УПРАВЛЕНИЯ
КОЛЛЕДЖЕМ**

Павленко Дмитрий Иванович
директор, преподаватель истории
КГКП «Костанайский колледж автомобильного транспорта»
Управления образования акимата Костанайской области

Аннотация. В статье рассматривается организация работы Попечительского совета Костанайского колледжа автомобильного транспорта. Глобальные тенденции, такие как быстрое развитие технологий, изменение потребностей рынка труда и разнообразие культурных фонов студентов, требуют новых подходов к управлению, в которых Попечительский совет играет ключевую роль. Актуальность работы подтверждается ее потенциалом в создании эффективной платформы для обсуждения и реализации стратегических целей колледжа. Автором представлена актуальная и перспективная модель управления колледжем, способная эффективно адаптироваться к изменяющимся потребностям и вызовам образовательной среды. Выявлены дополнительные резервы совершенствования материально-технической базы. В контексте республики и области, новизна системы определяется ее уникальными характеристиками и особенностями, такими как специфика организации образования, потребности студентов и местные условия, определяющие уровень ее инновационности и уникальности.

Ключевые слова: планирование, управление, организация, ответственность, эффективность, потребность, коллегиальность, сотрудничество, поддержка, партнерство, прозрачность, открытость.

Түйін. Мақалада Қостанай автомобиль көлігі колледжінің Қамқоршылық кеңесінің жұмысын ұйымдастыру қарастырылады. Технологияның қарқынды дамуы, еңбек нарығының қажеттіліктерінің өзгеруі және студенттердің мәдени ортасының әртүрлілігі сияқты жаһандық тенденциялар Қамқоршылар кеңесі шешуші рөл атқаратын басқарудың жаңа тәсілдерін қажет етеді. Жұмыстың өзектілігі оның колледждің стратегиялық мақсаттарын талқылау және іске асыру үшін тиімді платформа құрудағы әлеуетімен расталады. Автор білім беру ортасының өзгертін қажеттіліктері мен қиындықтарына тиімді бейімделе алатын колледжді басқарудың өзекті және перспективалы моделін ұсынады. Материалдық-техникалық базаны жетілдірудің қосымша резервтері анықталды. Республика мен облыс контекстінде жүйенің жаңалығы оның бірегей сипаттамалары мен ерекшеліктерімен анықталады, мысалы, білім беру ұйымының ерекшелігі, студенттердің қажеттіліктері және оның жаңашылдығы мен бірегейлігінің деңгейін анықтайтын жергілікті жағдайлар.

Түйінді сөздер: жоспарлау, басқару, ұйымдастыру, жауапкершілік, тиімділік, қажеттілік, алқалылық, ынтымақтастық, қолдау, серіктестік, ашықтық, ашықтық.

Abstract. The article discusses the organization of the work of the Board of Trustees of Kostanay College of Motor Transport. Global trends, such as the rapid development of technology, changing labor market needs and the diversity of cultural backgrounds of students, require new management approaches in which the Board of Trustees plays a key role. The relevance of the work is confirmed by its potential in creating an effective platform for discussing and implementing the

strategic goals of the college. The author presents an up-to-date and promising college management model that can effectively adapt to the changing needs and challenges of the educational environment. Additional reserves for improving the material and technical base have been identified. In the context of the republic and the region, the novelty of the system is determined by its unique characteristics and features, such as the specifics of the organization of education, the needs of students and local conditions that determine the level of its innovation and uniqueness.

Keywords: planning, management, organization, responsibility, efficiency, need, collegiality, cooperation, support, partnership, transparency, openness.

Актуальность опыта. Современные требования к организациям образования включают в себя не только обеспечение качественного образования, но и создание благоприятной среды для развития студентов. Попечительский совет, как орган управления, способствует сбалансированному подходу к управлению, включая в себя не только административные и учебные аспекты, но и социальные и культурные аспекты жизни колледжа. Роль Попечительского совета в организациях образования становится все более значимой в контексте современных вызовов и изменений в системе образования. Глобальные тенденции, такие как быстрое развитие технологий, изменение потребностей рынка труда и разнообразие культурных фонов студентов, требуют новых подходов к управлению, в которых Попечительский совет играет ключевую роль. Актуальность работы подтверждается ее потенциалом в создании эффективной платформы для обсуждения и реализации стратегических целей и приоритетов колледжа. Попечительский совет, состоящий из разнообразных заинтересованных сторон, способствует разработке и внедрению более гибких и адаптивных стратегий развития, отвечающих на изменяющиеся потребности образовательного сообщества. В современном образовательном контексте организация Попечительского совета представляет собой актуальную и перспективную модель управления колледжем, способную эффективно адаптироваться к изменяющимся потребностям и вызовам образовательной среды.

В республике на системной основе работа Попечительских советов осуществляется в рамках Типовых правил организации работы Попечительского совета и порядка его избрания в организациях образования. Однако, реформы в сфере образования вносят новое в деятельность организаций образования. Одна из новых форм работы — это усиление функции Попечительских советов. Некоторые организации образования работали формально, не имея действенной юридической силы и финансовых ресурсов. По сути, с 2024 года начинается реформа, ведущая к большой прозрачности менеджмента организаций образования. По своему содержанию Попечительские советы должны стать новой, прогрессивной общественной формой управления организациями образования.

Основные противоречия, решаемые в опыте организации работы Попечительского совета, включают следующие аспекты:

1. *Централизованное управление.* Одним из ключевых противоречий является необходимость эффективного управления колледжем в условиях централизованной администрации, при этом обеспечивая достаточную степень децентрализации принятия решений на уровне Попечительского совета для учета конкретных потребностей и особенностей колледжа.

2. *Административные функции.* Еще одним противоречием является необходимость согласования роли Попечительского совета в выполнении административных функций (например, утверждение бюджета) и стратегического управления, направленного на определение долгосрочных целей и развитие колледжа.

3. *Структурированность и гибкость.* Противоречие между необходимостью иметь четкую структуру и процедуры функционирования Попечительского совета и требованием к гибкости и адаптивности в условиях изменяющейся образовательной среды и потребностей студентов.

4. *Принципы представительства и профессионализм.* Противоречие между необходимостью представительства различных заинтересованных сторон в составе

Попечительского совета и требованием к профессионализму и компетентности членов совета в принятии стратегических решений.

5. *Прозрачность и открытость, конфиденциальность.* Противоречие между необходимостью обеспечения прозрачности и открытости деятельности Попечительского совета для широкого образовательного сообщества и требованием к соблюдению конфиденциальности в случае обсуждения чувствительных вопросов или персональных данных.

Целью обобщения опыта является создание эффективной, демократичной и ответственной системы управления колледжем, направленной на повышение качества образования, учет интересов всех заинтересованных сторон и обеспечение устойчивого развития.

Для достижения данной цели определены следующие задачи:

1. *Формирование Попечительского совета.* Создать Попечительский совет, определить его состав, привлечь представителей различных стейкхолдеров.

2. *Разработка положения о Попечительском совете и плана работы.* Составить положение и план работы, которые определяют структуру, задачи, компетенции, процедуры принятия решений и другие аспекты деятельности Попечительского совета.

3. *Определение стратегических целей и приоритетов.* Определить стратегические цели и приоритеты развития учебного заведения на долгосрочную перспективу.

4. *Участие в разработке и мониторинге стратегических планов.* Активизировать участие Попечительского совета в разработке стратегических планов и мониторинге их выполнения, обеспечивая соответствие целей и приоритетов образовательной программы текущим вызовам и потребностям обучающихся.

5. *Управление финансовыми ресурсами.* Определить бюджетные приоритеты, участие в разработке бюджета колледжа и мониторинг его исполнения, обеспечивая эффективное использование финансов для достижения стратегических целей.

6. *Вовлечение студентов и обучающихся.* Создать механизмы для активного участия студентов и обучающихся в процессе принятия решений, обеспечивая представительство и учет их мнения при разработке образовательной политики.

7. *Развитие партнерских отношений.* Содействовать в установлении и развитии партнерских отношений с другими образовательными учреждениями, предприятиями и организациями для обмена опытом и ресурсами.

8. *Оценка эффективности деятельности Попечительского совета.* Разработать механизм оценки эффективности работы совета, проведение регулярных анализов и обзоров для выявления потребностей в корректировке стратегий и подходов.

Основная идея опыта заключается в создании эффективной и прозрачной модели управления колледжем, которая бы учитывала интересы различных заинтересованных сторон и способствовала достижению стратегических целей и задач колледжа. Попечительский совет выступает в роли стратегического партнера администрации колледжа, обеспечивая консультационную поддержку, разработку и утверждение стратегических планов развития, а также мониторинг и оценку эффективности деятельности колледжа. Важной составляющей основной идеи опыта является учет потребностей и интересов студентов, преподавателей, родителей и других участников образовательного процесса при принятии стратегических решений и разработке политики управления. Ключевыми принципами, лежащими в основе данной идеи, являются прозрачность, открытость, демократичность и ответственность перед образовательным сообществом, что способствует повышению доверия к управлению и улучшению качества образования в колледже.

В Костанайском колледже автомобильного транспорта с 2018 года функционирует Попечительский совет. Я, являясь директором Костанайского колледжа автомобильного транспорта, работаю в системе технического и профессионального образования с января 2021 года, уделяю большое внимание престижу учебного заведения и создаю условия для инновационного развития колледжа. Имея большой опыт организации работы в различных

структурах (Департамент внутренней политики, филиал Национальной экономической палаты Казахстана «Союз «Атамекен», областной филиал партии «Нур Отан», директор по организационному развитию ТОО «СарыаркаАвтоПром»), провожу работу по развитию социального партнерства и совершенствованию технологий практического обучения с предприятиями области, развиваю международное сотрудничество.

В рамках международного сотрудничества с ПАО «КАМАЗ» торговая компания выделила колледжу современный двигатель автомобиля КАМАЗ Р6 с набором инструментов для учебных целей на безвозмездной основе. По инициативе «Allug» и за счет предприятия был отремонтирован и оборудован читальный зал, конференц-зал, приобретены современные книги, построена спортивная площадка, создан центр компетенций.

Для организации успешной деятельности мною пройдены курсы повышения квалификации по темам «Менеджмент в образовании», «Система менеджмента качества», «Обучение государственному языку», а также международные курсы на базе Профессионального колледжа Южного Сава «Esedu» по теме «Обучение на рабочем месте. Опыт Финляндии».

Материальные продукты опыта. Для организации работы Попечительского совета разработаны *Положение о Попечительском совете*, который определяет структуру, состав, задачи, компетенции и процедуры деятельности Попечительского совета. Составлен *Стратегический план развития колледжа*, определяющий стратегические цели, приоритеты и планы действий на определенный период времени, разработанный с участием Попечительского совета. Мною ежегодно составляются *отчеты о финансово-хозяйственной деятельности колледжа*, которые включают в себя информацию о достигнутых результатах, проведенных мероприятиях, финансовых показателях и другие важные аспекты деятельности. Вырабатываются *рекомендации и проекты решений*, содержащие предложения по различным вопросам, таким как финансовое планирование, улучшение качества образования, развитие кадрового потенциала и т. д. Систематизируются *протоколы заседаний*, в которых фиксируются обсуждаемые вопросы, принимаемые решения и другие важные моменты работы Попечительского совета на его заседаниях. Готовятся *материалы для общественности*, например, информационные материалы, предназначенные для широкой аудитории, такие как буклеты, презентации, информационные бюллетени и другие, которые помогают ознакомить общественность с деятельностью Попечительского совета и его результатами.

В работе использую интерактивные формы работы Попечительского совета: организационные, отчетные, тематические, выездные заседания на базах предприятий, торжественные открытия лабораторий, спортивных площадок, центров компетенций.

Практическая значимость опыта заключается в реальных выгодах и преимуществах, которые она приносит колледжу, его студентам, преподавателям и администрации. Эти выгоды проявляются в нескольких аспектах.

Эффективное управление. Попечительский совет, как орган управления, способствует принятию обоснованных и стратегически важных решений, направленных на развитие и улучшение работы колледжа. Это включает в себя оптимизацию процессов управления, улучшение качества образования и ресурсное обеспечение учебного процесса.

Повышение качества образования. Попечительский совет способствует повышению качества образовательного процесса через разработку и внедрение инновационных образовательных программ, адаптированных к потребностям студентов и требованиям рынка труда.

Укрепление партнерских отношений. Попечительский совет способствует установлению и развитию партнерских отношений с другими образовательными учреждениями, предприятиями, государственными и неправительственными организациями, что создает дополнительные возможности для студентов и обогащает образовательную программу колледжа.

Участие заинтересованных сторон. Попечительский совет обеспечивает участие

различных заинтересованных сторон, таких как студенты, преподаватели, родители, работодатели и представители местных сообществ, в процессе управления и принятия решений, что способствует учету разнообразных потребностей и интересов образовательного учреждения.

Создание устойчивой образовательной среды. Попечительский совет способствует созданию устойчивой и адаптивной образовательной среды, способной эффективно реагировать на изменяющиеся требования и вызовы в области образования и общества в целом.

Все эти аспекты делают эту модель управления ценной и полезной для организации образования и его сообщества.

Распространение опыта. Опыт работы Попечительского совета Костанайского колледжа автомобильного транспорта был представлен на расширенной коллегии Костанайской области, совете директоров, республиканской методической конференции «Лучшие педагогические практики» в г. Щучинске, республиканском методическом форуме «Развитие методической службы организаций технического и профессионального образования: реалии и новые возможности». Кроме этого, ежегодно деятельность совета колледжа рассматривается на заседаниях Попечительского, педагогического, научно-методического советов. В апреле 2021 года принял участие в региональной конференции и выступил по теме «Реализация инновационных проектов «Жас Маман» и «КАМАЗ» в рамках модернизации образования и внедрения международного опыта подготовки квалифицированных кадров», где был представлен опыт работы организации Попечительского совета колледжа.

Публикации о представленном опыте: «Allur помогает выпускать для заводов высококвалифицированные современные кадры», «Дело техники», «Новая образовательная стратегия Allur привлекает зарубежные университеты», «Машиностроителей обучают на государственном языке в Костанаве».

Результативность опыта. В 2022 году Попечительский совет Костанайского колледжа автомобильного транспорта признан лучшим как в области, так и в республике. Поступления в виде благотворительной помощи составляют за период с 2021 года по 2024 годы составляет более 150 млн. тенге.

В состав Попечительского совета входят представители местных представительных, исполнительных и правоохранительных органов работодателей и социальных партнеров, некоммерческих организаций, родителей и благотворителей.

В целях организации и поддержания взаимодействия между членами Попечительского совета, колледжем и его выпускниками реализуется программа взаимного сотрудничества под названием «Жастар SAP». Благодаря совместной работе организуются и проводятся теоретические и практические семинары по различным тематикам. Ежегодно педагоги колледжа повышают квалификацию на базе предприятия, проходят стажировку на предприятии. Проводятся встречи студенческого и педагогического коллективов в рамках конкурсов, конференций, круглых столов и др. Компания «Allur» подарили колледжу словари терминов по машиностроению на государственном языке. На постоянной основе проводится профориентационная работа со школьниками совместно со службой GR «Allur». Ежегодно оказывается материальная помощь колледжу по организации и проведению республиканского конкурса среди педагогов организаций технического и профессионального образования по профилю «Транспорт», где членами экспертной комиссии являются представители «Allur». Традиционно проводятся дни открытых дверей на предприятии, классные часы на базе предприятия, тренинги, квесты, гранты и многое другое. Членам Попечительского совета мы демонстрируем учебные занятия с применением критериального оценивания, приглашаем на заседания итоговые педагогического совета, демонстрируем экзамены по стандартам WorldSkills, организуем выставки спортивного инвентаря, презентуем вновь созданные современные лаборатории и мастерские, тем самым окунув их в учебно-воспитательный процесс.

Программа «Студенческий кадровый резерв» отбирает самых активных и перспективных студентов колледжа для завода, для которых проводятся экскурсии по производственным площадкам, встречи с сотрудниками корпоративного университета, осуществляются выездные мероприятия тимбилдинг с представителями предприятия. Совместно с «Allur» организуем и проводим спортивные соревнования, интеллектуальные игры как среди студентов, так и среди педагогов и сотрудников предприятия.

Самые разнообразные и вопросы, выносимые на повестку заседаний: об отчете по результатам самооценки организации образования; о результатах прохождения государственной аттестации колледжа; об организации профориентационной работы с абитуриентами; о социализации обучающихся через систему учебно-воспитательного процесса колледжа; об обеспечении условий для использования компьютерной техники в образовательном процессе и цифровизация образования; об организации и проведении региональных чемпионатов WorldSkills; о рассмотрении отчета о финансово-хозяйственной деятельности колледжа и выработка рекомендаций и предложений; об использовании результатов обучения при разработке образовательных программ; об организации совместной работы по трудоустройству выпускников; о подведении итогов работы.

Перспективность опыта. Со всеми членами Попечительского совета заключены меморандумы с социальными партнерами, которые является одним из принципиально новых решений по трансляции технологий обучения по наиболее востребованным и перспективным специальностям.

Определено шефство «Allur» над Костанайским колледжем автомобильного транспорта». Данное сотрудничество направлено, прежде всего, на улучшение материально-технической базы колледжа, организацию практики студентов и стажировки педагогов с использованием современной технологической базы предприятий. Благодаря сотрудничеству образовательные программы разрабатываются самостоятельно с участием работодателей на основе требований государственных общеобязательных стандартов образования (ГОСО) и профессиональных стандартов WorldSkills.

Целевой образовательный заказ – одна из эффективных форм взаимодействия колледжа, выпускника и работодателя, потому что заведомо подписан контракт, и каждый знает правила игры, т. е. осознает свои права и ответственность. Целевая подготовка кадров с ТиППО осуществляется по заявленным специальностям в организациях образования за счет государственного образовательного заказа на основании договора, заключенного между организацией образования и предприятием. Предприятие совместно с организацией образования осуществляют отбор претендентов (собеседование) из числа абитуриентов, желающих обучаться по целевой подготовке кадров.

Костанайский колледж автомобильного транспорта является одной из первых активных организаций образования в вопросах реализации дуального обучения. Колледж совместно с «Allur» организует различные виды практик: ознакомительная, производственно-технологическая, преддипломная. Преимущества данной системы заключаются в ориентации на рынок труда, положительных карьерных перспективах студентов, гарантированном трудоустройстве.

Оснащение колледжа позволяет являться площадкой национального и регионального чемпионата WorldSkills, а также республиканских конкурсов профессионального мастерства среди педагогов по профилю «Транспорт». Опыт участия в чемпионатах WorldSkills позволил колледжу ввести итоговую аттестацию в формате демонстрационного экзамена. Педагоги являются международными и национальными экспертами чемпионата WorldSkills. Активно развивают чемпионаты по 8 компетенциям: сетевое и системное администрирование, сварочные технологии, инженерный дизайн CAD, слесарно-механическая обработка, экспедирование грузов, дорожное строительство, техническое обслуживание автомобилей, работа на токарных станках с числовым-программным управлением.

За период с 2019 по 2023 годы студенты колледжа являются неоднократными победителями и призерами региональных, национальных и международных чемпионатов

WorldSkills (областной уровень – 52 победителя, республиканский уровень - 13 победителей, международный уровень - 2 победителя).

В заключении, хочется отметить, что необходимо объединять усилия педагогического коллектива, законных представителей обучающихся, благотворительных организаций на решение социальных вопросов и содействие в создании безопасных и благоприятных условий для обучения и воспитания обучающихся в колледже, поддержка студентов, имеющих достижения в учебно-воспитательном процессе (стипендия, возможно премирование всей группы студентов); вовлекать членов Попечительского совета в решение социальных вопросов (единовременная помощь, стипендии, премирование и т.д.).

Подобных примеров сотрудничества приводить можно очень много, и они говорят о том, что в состав Попечительского совета входят неравнодушные представители предприятий. В Попечительском совете очень важно наличие ядра – людей, которые постоянно ходят на заседания, голосуют, активно участвуют в жизни колледжа и вне заседаний. Попечительский совет Костанайского колледжа автомобильного транспорта – это, во-первых, коллектив единомышленников, которые корректируют, приземляют, дают возможность правильно настроить политику с учетом всех мнений; во-вторых, Попечительский совет колледжа всегда поддерживает интересы организации образования. Мы в большей степени заинтересованы в его результативном функционировании, поэтому при организации работы совета мы ведем тщательную подготовительную, консультационную и агитационную работу.

Список литературы:

1. Приказ Министра образования и науки Республики Казахстан от 27 июля 2017 года № 355. Зарегистрирован в Министерстве юстиции Республики Казахстан 29 августа 2017 года № 15584 «Об утверждении Типовых правил организации работы Попечительского совета и порядок его избрания в организациях образования» в редакции приказа и.о. Министра просвещения РК от 01.03.2023 № 56.

2. Методические рекомендации Министерства просвещения Республики Казахстан Национальная академия образования им. И. Алтынсарина «Попечительский совет организации образования: особенности функционирования», Астана, 2022.

ОБОБЩЕНИЕ ОПЫТА РАБОТЫ О ВЛИЯНИИ ПЕДАГОГИЧЕСКОГО СОПРОВОЖДЕНИЯ НА ПОВЫШЕНИЕ КАЧЕСТВА ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ ПОДГОТОВКИ СТУДЕНТОВ ПОЛИТЕХНИЧЕСКОГО КОЛЛЕДЖА

Щербакова Ирина Альбертовна

заместитель директора по УР,

КГКП «Костанайский политехнический высший колледж»

Управления образования акимата Костанайской области

Аннотация: В современном образовательном пространстве одной из ключевых задач учебных заведений является повышение качества профессиональной подготовки студентов для успешной адаптации на рынке труда в роли высококвалифицированных специалистов. Данная статья посвящена обобщению опыта работы по реализации педагогического сопровождения, в основе которого лежит организация эффективного взаимодействия педагогов и студентов. Продуктивное взаимодействие способствует взаимной мотивации субъектов педагогического сопровождения; совместный анализ результатов позволяет оценивать достижение поставленных целей; выявление трудностей содействует осознанному предотвращению их возникновения и комфортному продвижению студента на более высокий уровень профессиональной подготовки. Начало формы

Түйін: Заманауи білім беру кеңістігінде оқу орындарының негізгі міндеттерінің бірі жоғары білікті мамандар ретінде еңбек нарығында табысты бейімделу үшін студенттердің

кәсіби даярлығының сапасын арттыру болып табылады. Бұл мақала педагогтар мен студенттердің тиімді өзара әрекеттесуін ұйымдастыруға негізделген педагогикалық қолдауды жүзеге асыру бойынша жұмыс тәжірибесін жалпылауға арналған. Нәтижелі өзара іс қимыл педагогикалық сүйемелдеу субъектілерінің өзара әрекеттесуіне ықпал етеді; нәтижелерді бірлесіп талдау алға қойылған мақсаттарға қол жеткізуді бағалауға мүмкіндік береді; қиындықтарды анықтау олардың пайда болуын саналы түрде болдырмауға және студенттің кәсіби дайындықтың жоғары деңгейіне жайлы ілгерілеуіне ықпал етеді.

Abstract: In the modern educational environment, one of the key tasks of educational institutions is to improve the quality of professional training of students for successful adaptation to the labor market as highly qualified specialists. This article is devoted to summarizing the experience of implementing pedagogical support, which is based on organizing effective interaction between teachers and students. Productive interaction contributes to the mutual motivation of the subjects of pedagogical support; joint analysis of results makes it possible to evaluate the achievement of set goals; identifying difficulties contributes to the conscious prevention of their occurrence and the student's comfortable advancement to a higher level of professional training.

Ключевые слова: педагогическое сопровождение, практико-ориентированные задания, индивидуальная траектория, повышение качества, дозированная помощь.

На современном этапе развития экономики страны возросла общественная потребность в грамотных, разносторонне развитых, легко адаптирующихся к изменяющимся условиям молодых людях, которые в процессе профессиональной подготовки станут достойной сменой в непрерывно изменяющейся и стремительно развивающейся сфере производства. Поэтому каждое учебное заведение системы ТиПО активизирует деятельность по разработке системы оценки качества профессиональной подготовки своих студентов. В основе нашей системы заложены такие показатели и критерии как:

- прирост качества знаний и успеваемости;
- положительная динамика изменения мотивации студентов к профессиональной подготовке за счет конкретизации целей, учета их интересов, потребности в достижениях;
- повышение уровня сформированности профессионально-значимых умений и навыков;
- прогрессивные изменения в деятельности студентов, приводящие к их активности, инициативности, самостоятельности, творчеству.

Основополагающим результатом учебного процесса выступает профессиональная готовность выпускников к трудовой деятельности по выбранной профессии, достижение которой становится возможным при системной работе педагогов над повышением качества профессиональной подготовки каждого студента.

В п.1) ст.11 Закона РК «Об образовании» четко обозначено, что одной из задач системы образования является «создание необходимых условий для получения качественного образования, направленного на формирование, развитие и профессиональную подготовку личности на основе национальных и общечеловеческих ценностей, достижений науки и практики».

Эту же задачу в текущем году озвучил в своем обращении Глава государства Касым-Жомарт Кемелевич Токаев, обозначив повышение качества обучения важнейшим приоритетом всей системы образования. Данную задачу можно решить путем внедрения в учебный процесс педагогического сопровождения студентов, что не ставит под сомнение актуальность рассматриваемой темы «Повышение качества профессиональной подготовки студентов в процессе педагогического сопровождения».

Цель обобщения опыта: Определить необходимые условия, обеспечивающие повышение ее качества при осуществлении педагогического сопровождения профессиональной подготовки студентов технического колледжа.

Для достижения поставленной цели определены следующие задачи, требующие решения:

1. Изучить научные труды ведущих педагогов-практиков, которые внесли существенный вклад в разработку теоретических и практических основ повышения качества профессиональной подготовки;
2. Определить условия, влияющие на повышение эффективности педагогического сопровождения студентов в процессе профессиональной подготовки.
3. Разработать структурно-содержательную модель педагогического сопровождения студентов технического колледжа в процессе профессиональной подготовки, обеспечивающую переход студентов на более высокий уровень;
4. Разработать и апробировать многоуровневую программу повышения готовности преподавателей к педагогическому сопровождению студентов;
5. Разработать методические рекомендации для преподавателей образовательных учреждений, осуществляющих профессиональную подготовку обучающихся;
6. Провести мониторинг положительной динамики качества профессиональной подготовки при совместном с педагогом выстраивании индивидуальной траектории профессиональной подготовки студента, способствующей повышению самостоятельности студентов, расширению индивидуальной зоны профессионального развития в соответствии с его индивидуальными качествами, склонностями и способностями и позволяющей ему подниматься на более высокий уровень профессиональной подготовки.

В связи с этим одной из важнейших задач профессиональной подготовки обучающихся в системе технического и профессионального образования становится формирование у них готовности к продуктивным действиям в процессе обучения и критической оценке результатов собственной деятельности. Одним из эффективных средств реализации данного требования, как показывает обширный педагогический опыт, может выступать педагогическое сопровождение студентов в процессе профессиональной подготовки, рассматриваемое как система взаимосвязанных действий педагогов и студентов, направленных на овладение студентами профессионально значимыми знаниями, умениями и навыками, что закономерно повышает результативность профессионального образования выпускников технического колледжа.

В научных трудах Е. А. Александровой, Е. В. Михеевой, А. И. Ноева, Б. И. Сарсенбаевой, и др. раскрыто видение сущности педагогического сопровождения профессиональной подготовки студентов. Существенный вклад в разработку теоретических основ повышения качества профессиональной подготовки обучающихся внесли А. А. Вербицкий, А. К. Маркова, Н. И. Рыжова и др.

Проблемы контроля качества профессиональной подготовки обучающихся разрабатываются в исследованиях Т. Ю. Ксензовой, В. Л. Синябрюховой и др. наряду с этим активно разрабатываются идеи управления качеством образования в образовательных учреждениях среднего профессионального образования (труды О. А. Михальковой, В. С. Суворова, И. В. Чистовой, и др.).

При этом необходимо различать педагогическое сопровождение и педагогическую поддержку. По этому поводу целесообразно привести тезис О. С. Газмана [1], который утверждает, что педагогическая поддержка — это деятельность, направленная на оказание педагогом оперативной помощи учащемуся при решении возникшей проблемы с целью достижения положительных результатов в процессе обучения.

При этом, педагогическое сопровождение субъекта позволяет ему в большей степени самостоятельно принимать решение о необходимости помощи и осуществлять выбор путей решения проблемы, в то время как при педагогической поддержке решение об оказании помощи принимается преимущественно педагогом.

Основными принципами сопровождения являются:

- рекомендательный характер советов сопровождающего;
- приоритет интересов сопровождаемого;
- непрерывность сопровождения;
- комплексный подход сопровождения.

Рекомендательный характер советов сопровождающего говорит о необязательности исполнения и сохраняет саму идею сопровождения - развитие самостоятельности субъекта в решении актуальных для него проблем. Само решение возникающих проблем в процессе педагогического сопровождения, должно проходить с максимальной для сопровождаемого пользой, сохраняя приоритет его интересов.

Педагогическое сопровождение студентов в процессе профессиональной подготовки следует рассматривать как процесс взаимодействия педагога и студента, обеспечивающий профессиональное развитие студента в русле индивидуальной траектории, направленной на поэтапное повышение качества профессиональной подготовки и формирование умений самостоятельного разрешения студентом возможных затруднений, влияющих на качество данной подготовки посредством регулярного оказания педагогом дозированной помощи в этом.

Под качеством образования М.М. Поташник понимает соотношение цели и результата как меры достижения цели при том, что цель (результат) спрогнозирована в зоне потенциального развития обучающегося [3, с. 136]. В. П. Панасюк, считает, что качество образования – это определенная совокупность свойств, которые обеспечивают удовлетворенность социальных потребностей в развитии личности в аспектах: обученность, воспитанность, выраженность социальных, психических и физических свойств» [2].

На основании этого под **качеством профессиональной подготовки** следует мы понимаем **уровень профессиональной готовности, достигнутый студентами в соответствии с требованиями, предъявляемыми в государственных образовательных стандартах, и удовлетворяющий запросы работодателя.**

С целью систематизации деятельности по осуществлению педагогического сопровождения студентов была разработана структурно-содержательная модель, в которой основной направленностью является использование педагогического сопровождения для повышения качества профессиональной подготовки студентов технического колледжа (рис.1).

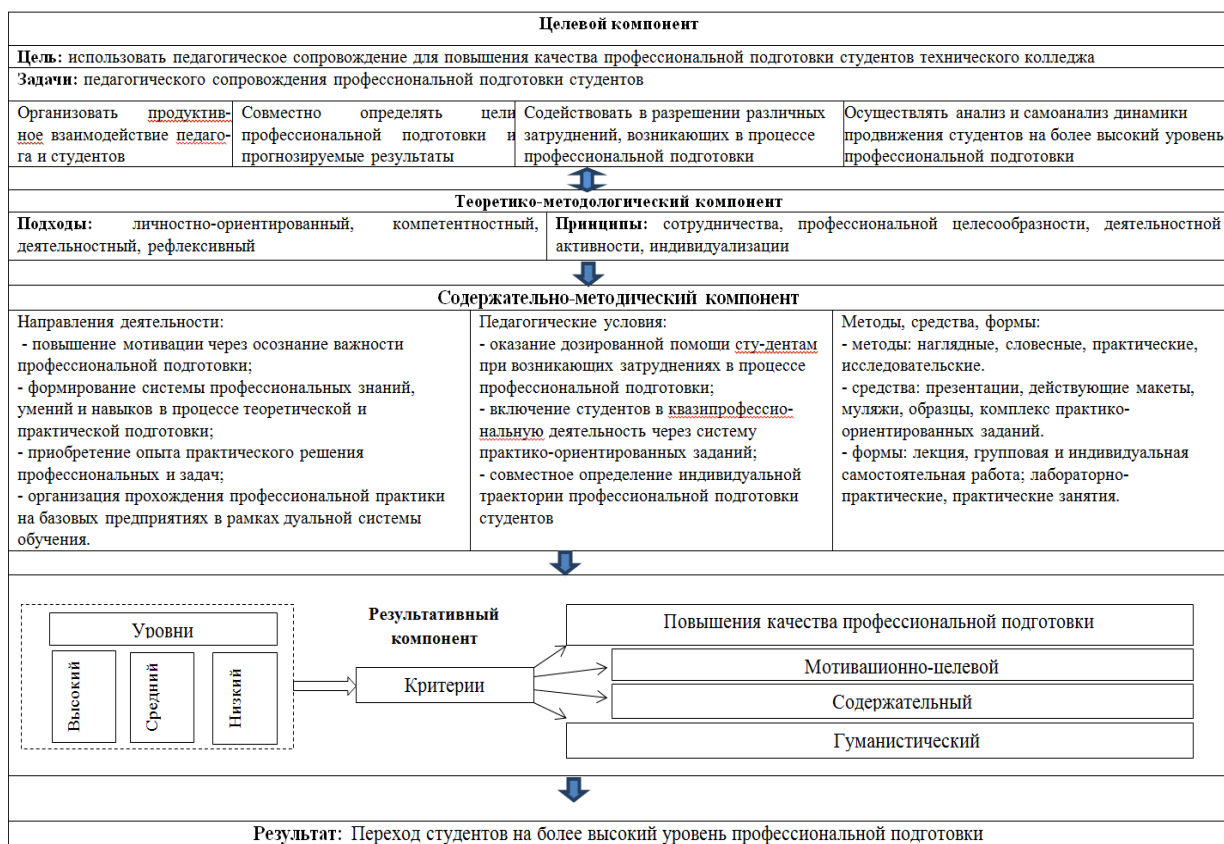

Рисунок 1 – Модель педагогического сопровождения профессиональной подготовки студентов технического колледжа

Реализация выделенных в модели подходов обеспечивается комплексом принципов (рис. 2):

Рисунок 2 – принципы педагогического сопровождения

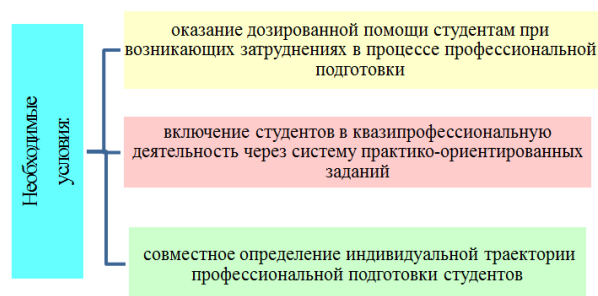

Рисунок 3 – педагогические условия

Реализация разработанной нами структурно-содержательной модели педагогического сопровождения профессиональной подготовки студентов технического колледжа обеспечивает повышение эффективности профессиональной подготовки на одном из трех уровней – высоком, среднем или низком и способствует переходу студентов на более высокий уровень.

Взаимодействие субъектов педагогического сопровождения осуществляется в ходе реализации эффективных условий, гарантирующих переход студентов в ходе профессиональной подготовки на более высокий уровень (рис. 3)

Важным аспектом при организации педагогического сопровождения является подготовка педагогов к его реализации в учебном процессе. Для построения планомерной деятельности мы провели диагностическое исследование для выявления уровня понимания педагогами сущности педагогического сопровождения. Анализ результатов проведенного показал, что в исследовании приняли участие 82 педагога (100%), из которых 40,0 % от общего количества респондентов смогли дать ответ на вопрос о сущности педагогического сопровождения (им предлагалось завершить фразу «Педагогическое сопровождение студентов, по моему мнению, это...»). При этом педагогическое сопровождение рассматривалось ими как оказание помощи студентам и не соотносилось ни с взаимодействием, ни с сотрудничеством, ни с соуправлением. Только три человека – 7,5 % педагогов от общего числа респондентов – определили педагогическое сопровождение через тесное взаимодействие педагога и студента.

Таким образом, была выявлена необходимость осуществления методической подготовки преподавателей к реализации педагогического сопровождения, для чего была разработана Многоуровневая программа повышения готовности преподавателей к педагогическому сопровождению профессиональной подготовки студентов технического колледжа (ISBN 978-601-343-317-2).

Системность деятельности позволила нам отметить положительную динамику в данном направлении работы:

- четкое понимание сущности педагогического сопровождения;
- эффективная организация продуктивного взаимодействия педагог-студент;
- умелое выстраивание, системное отслеживание и коррекция индивидуальной траектории профессиональной подготовки студентов колледжа;
- грамотная подготовка студентов к практической деятельности на производстве;
- системная работа со студентами разного уровня по повышению качества профессиональной подготовки.

В ходе реализации первого условия педагогами колледжа оказывалась дозированная помощь студентам с разным уровнем подготовки. Под дозированной помощью, мы понимаем помощь субъекту профессиональной подготовки, в объеме необходимом ему для преодоления

возможных трудностей и дальнейшего самостоятельного продвижения к достижению поставленных целей.

Для реализации второго условия педагогами колледжа были разработаны методические комплексы, включающие в себя практико-ориентированные задания. Их использование позволяло вовлекать студентов в квазипрофессиональную деятельность, отработывая с ними определенные трудовые компетенции, формируя профессионально значимые знания, умения и навыки.

Большие трудности у педагогов колледжа вызвала реализация третьего педагогического условия. Это обусловило разработку Программы реализации индивидуальной траектории профессиональной подготовки студента, целью которой, являлось построение индивидуальной траектории профессиональной подготовки студента, способствующей повышению уровня профессиональной подготовки.

Под индивидуальной траекторией профессиональной подготовки студентов нами понимается целенаправленная учебно-профессиональная деятельность, обеспечивающая каждому из них возможность выбора: индивидуального темпа обучения, уровня сложности материала, наиболее эффективных для развития студента форм деятельности.

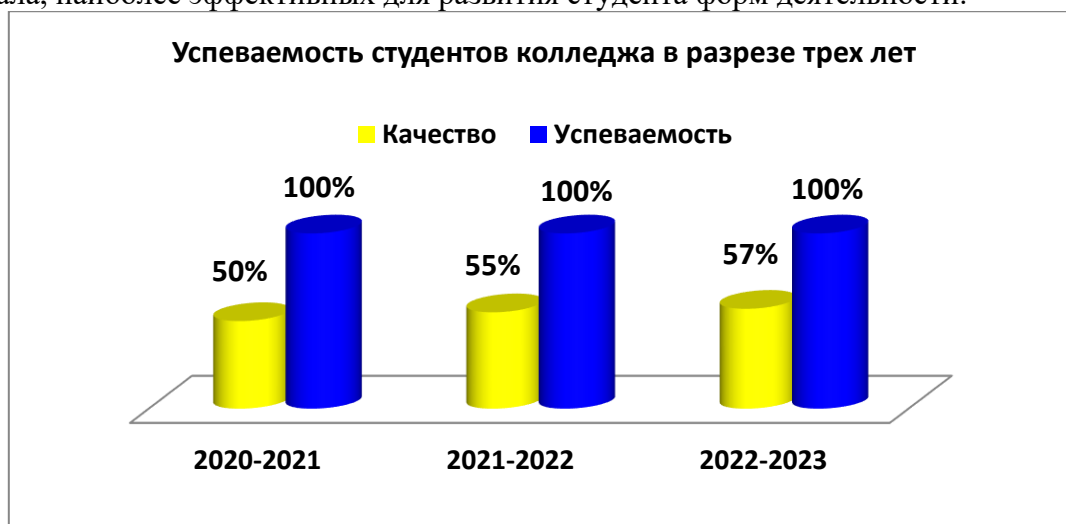

Диаграмма 1. Успеваемость студентов колледжа

Отслеживание результативности осуществляемой деятельности осуществлялось на протяжении ряда лет и сегодня можно говорить об успехе проведенной работы, так наблюдается положительная динамика качества (диаграмма 1). При рассмотрении диаграммы становится видно, что показатель качества в целом по колледжу на протяжении лет имеет тенденцию к росту, что позволяет сделать вывод о целесообразности системно организуемой деятельности – педагогического сопровождения студентов.

Отслеживание уровня прироста показателя качества профессиональной подготовки, осуществлялось посредством мониторинга и последующего анализа результатов прохождения студентами практики на производстве. Результаты качества прохождения студентами практики на производстве в разрезе трех лет представлены в таблице 1:

Таблица 1. Результаты прохождения студентами практики на производстве

	Успеваемость, %	Качество, %	Средний балл
2020-2021	100%	81%	4,1
2021-2022	100%	82%	4,2
2022-2023	100%	89%	4,3

Анализ результатов наглядно показывает прирост показателя качества. Как результат возросло количество трудоустроенных студентов. Результаты трудоустройства приведены в таблице 2:

Таблица 2. Количество трудоустроенных студентов в разрезе трех лет:

2020-2021 уч. год			2021-2022 уч. год			2022-2023 уч. год		
Всего (чел)	Трудоустроено		Всего (чел)	Трудоустроено		Всего (чел)	Трудоустроено	
	Всего трудоустроено	% трудоустроенных		Всего трудоустроено	% трудоустроенных		Всего трудоустроено	% трудоустроенных
409	341	83,4%	343	297	86,5%	357	339	94,9%

С целью распространения опыта реализации педагогического сопровождения среди педагогов колледжей Костанайской области нами были разработаны Методические рекомендации (ISBN 978-601-312-528-2), раскрывающие особенности организации педагогического сопровождения студентов в процессе профессиональной подготовки; опубликованы статьи на международном, республиканском и областном уровнях; личное участие в распространении опыта прослеживается в конференциях международного и областного уровней.

Список литературы:

1. Газман, О. С. Педагогическая поддержка детей в образовании как инновационная проблема / О. С. Газман // Новые ценности образования: десять концепций и эссе. – 1995. – № 3. – С. 58–65.
2. Панасюк, В. П. Системное управление качеством образования в школе : монография / В. П. Панасюк. – 2-е издание. – СПб. : РГПУ им. А. И. Герцена, 2000 – 239 с.
3. Поташник, М. М. Качество образования : проблемы и технология управления (в вопросах и ответах) / М.М. Поташник – М. : Педагогическое общество России, 2002. – 352 с.
4. Сарсенбаева, Б. И. Педагогическое сопровождение профессионального самосовершенствования будущего учителя : дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.08 / Б. И. Сарсенбаева. – М., 2006. – 416 с.

ОБОБЩЕНИЕ ОПЫТА РАБОТЫ ПО РАЗВИТИЮ ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСКОЙ ИНИЦИАТИВЫ МОЛОДОГО ПОКОЛЕНИЯ КОЛЛЕДЖА АВТОМОБИЛЬНОГО ТРАНСПОРТА

Бибик Виктория Викторовна

заместитель директора по научно-методической работе,
преподаватель модуля

«Применение базовых знаний экономики и основы предпринимательства»

КГКП «Костанайский колледж автомобильного транспорта»

Управления образования акимата Костанайской области

Аннотация. В статье рассматриваются перспективы развития предпринимательской инициативы среди студентов Костанайского колледжа автомобильного транспорта. Развитие предпринимательской инициативы позволяет использовать креативный потенциал молодого поколения. Автором представлены результаты профессиональной деятельности в рамках преподавания модуля «Применение базовых знаний экономики и основы предпринимательства». Выявлены дополнительные резервы стимулирования предпринимательства среди обучающихся посредством совершенствования учебно-методической и материально-технической базы. Сделан вывод о наличии сформированных стереотипов в сознании, которые препятствуют и затрудняют вхождение молодежи в предпринимательскую среду и снижают ее готовность к организации самостоятельной предпринимательской деятельности. Предложен набор инструментов, способствующих

развитию системы поддержки и сопровождения молодых людей, желающих организовать свой бизнес. Обоснован вывод о том, что реализация общих усилий государства, бизнеса и общества будет способствовать развитию предпринимательской инициативы молодого поколения.

Ключевые слова: предпринимательская инициатива, поддержка, самостоятельность, бизнес-проект, молодое поколение, конкурсы, бизнес-инкубатор.

Түйін. Мақалада Қостанай автомобиль көлігі колледжінің студенттері арасында кәсіпкерлік бастаманы дамыту перспективалары қарастырылады. Кәсіпкерлік бастаманы дамыту жас ұрпақтың шығармашылық әлеуетін пайдалануға мүмкіндік береді. Автор "экономиканың базалық білімін және кәсіпкерлік негіздерін қолдану" модулін оқыту аясындағы кәсіби қызметтің нәтижелерін ұсынды. Әдістемелік және материалдық-техникалық базаны жетілдіру арқылы білім алушылар арасында кәсіпкерлікті ынталандырудың қосымша резервтері анықталды. Жастардың кәсіпкерлік ортаға кіруіне кедергі келтіретін және қиындататын және оның тәуелсіз кәсіпкерлік қызметті ұйымдастыруға дайындығын төмендететін санада қалыптасқан стереотиптердің болуы туралы қорытынды жасалды. Өз бизнесін ұйымдастырғысы келетін жастарды қолдау және қолдау жүйесін дамытуға ықпал ететін құралдар жиынтығы ұсынылды. Мемлекеттің, бизнестің және қоғамның ортақ күш-жігерін іске асыру ғана жас ұрпақтың кәсіпкерлік бастамасын дамытуға ықпал етеді деген тұжырым негізделген.

Түйінді сөздер: кәсіпкерлік бастама, қолдау, дербестік, бизнес-жоба, жас ұрпақ, конкурстар, бизнес-инкубатор.

Abstract. The article discusses the prospects for the development of entrepreneurial initiative among students of Kostanay College of Motor Transport. The development of entrepreneurial initiative makes it possible to use the creative potential of the younger generation. The author presents the results of professional activity within the framework of teaching the module "Application of basic knowledge of economics and the basics of entrepreneurship". Additional reserves of stimulating entrepreneurship among students have been identified by improving the methodological and material and technical base. It is concluded that there are formed stereotypes in the mind that hinder and complicate the entry of young people into the entrepreneurial environment and reduce their readiness to organize independent entrepreneurial activity. A set of tools is proposed that contribute to the development of a support and support system for young people who want to organize their business. The conclusion is substantiated that only the implementation of the common efforts of the state, business and society will contribute to the development of the entrepreneurial initiative of the younger generation.

Keywords: entrepreneurial initiative, support, independence, business project, young generation, contests, business incubator.

Актуальность опыта. Система технического и профессионального образования в последние годы претерпевает качественные изменения. Осуществляется трансформация всей системы подготовки кадров в соответствии с нуждами индустрии. Колледжи становятся ключевым звеном подготовки рабочих кадров, центрами повышения квалификации и переобучения, ориентированными на формирование востребованных навыков, площадками для реализации стартапов и бизнес-идей [1].

Одной из активных и мобильных социальных групп для вхождения в предпринимательскую среду является молодежь. Молодые люди все больше задумываются о перспективах организации собственного дела и развития самозанятости. Возникает необходимость в формировании нового поколения предпринимателей – поколения молодых людей, современных, динамично развивающихся, способных активно функционировать в бизнесе, экономике и в целом в развитии общества.

Молодежь является наиболее перспективной категорией рабочей силы. Молодое поколение, как правило, отличается креативным мышлением, что оказывается выгодной характерной особенностью для предпринимательской деятельности, обеспечивающей конкурентоспособность в сфере бизнеса. Молодежь воспринимает предпринимательскую

деятельность как основу материального благополучия и профессионального роста. Необходимо отметить, что молодежь является ядром активной предпринимательской деятельности, так как большая часть планирующих начать бизнес принадлежит к молодому поколению. В связи с этим становится актуальным вопрос, связанный с рассмотрением нормативно-правовых и организационных основ предпринимательской деятельности молодежи. От активности, продуманности, системности и адекватности проводимой работы на разных уровнях во многом зависит вовлечение молодежи в предпринимательскую деятельность.

Основные противоречия, решаемые в этом опыте. В национальном докладе «Молодежь Казахстана – 2022» сказано, что на сегодняшний день основная часть казахстанской молодежи не имеет опыта предпринимательской деятельности, о данном факте свидетельствуют результаты социологического исследования, проведенного НИЦ «Молодежь». Так, по результатам исследования, около 80% респондентов не имеют опыта в бизнесе, а 4,1% сообщают о неудачном опыте. Лишь 4,9% отметили, что их опыт начала предпринимательской деятельности оказался успешным. В региональном разрезе доля молодежи, которая в настоящее время занимается предпринимательством, незначительна [2].

Результаты опроса среди студентов Костанайского колледжа автомобильного транспорта также позволили выявить проблемы, препятствующие предпринимательской активности среди молодежи. Среди основных: отсутствие стартового капитала (60%), трудности в получении кредита (23%), недостаточные знания о создании бизнеса (17%). Таким образом, можно говорить о сформированных социальных стереотипах в общественном сознании, которые препятствуют и затрудняют вхождение в предпринимательскую среду и снижают готовность к организации самостоятельной предпринимательской деятельности молодежью. Проводимые нами исследования позволили выявить некоторые особенности образа предпринимателя в общественном сознании молодежи. Так, чертами, препятствующими и снижающими желание и готовность к предпринимательской деятельности, являются: инфантильность, неготовность к риску, низкий уровень открытости к инновациям, неизвестность или иллюзорность представлений о предпринимательстве в целом.

Современные реалии демонстрируют ряд причин, сдерживающих развитие молодежного предпринимательства в стране. К ним относятся: отсутствие информационного ресурса, в котором молодые люди смогли бы найти необходимую информацию о существующих программах поддержки предпринимательства; слабая развитость системы финансирования бизнес-проектов; отсутствие опыта и недостаточная профессиональная подготовка молодых предпринимателей. Поэтому в процессе обучения важное значение приобретает проблема создания условий для формирования личности гармоничной, постоянно совершенствующейся, эрудированной, конкурентоспособной, равнодушной, обладающей прочным нравственным стержнем, способной при этом адаптироваться к меняющимся условиям и восприимчивой к новым созидательным идеям.

Цель обобщения опыта - определить необходимые условия, обеспечивающие развитие предпринимательской инициативы студентов технического колледжа.

Для достижения поставленной цели определены следующие задачи, требующие решения:

- изучить действующие государственные программы и проекты;
- разработать образовательную программу, направленную на приобретение навыков ведения предпринимательской деятельности и создания малого бизнеса;
- разработать учебно-методический комплекс на образовательной платформе «Moodle» по модулю «Применение базовых знаний экономики и основы предпринимательства» для онлайн обучения путем самостоятельного освоения учебных материалов;
- провести мониторинг положительной динамики качества профессиональной подготовки по модулю «Применение базовых знаний экономики и основы предпринимательства».

В Костанайском колледже автомобильного транспорта на протяжении ряда лет я преподаю базовый модуль «Применение базовых знаний экономики и основы предпринимательства» и одновременно работаю над методической проблемой «Развитие предпринимательской инициативы молодого поколения».

Для успешной преподавательской деятельности в 2019 году мною пройдены курсы повышения квалификации по теме «Развитие профессиональных компетенций курса «Основы предпринимательской деятельности» организации ТиПО по проекту «Бизнес-советник» НПП «Атамекен». В 2020 году повысила ИТ компетентность в НАО «Talar», пройдя курсы повышения квалификации по теме «Развитие и совершенствование ИТ-компетенций педагогов» и в институте повышения квалификации «Даму» по теме «Современные образовательные технологии в системе профессионального образования». В 2022 году прошла обучение по теме «Білім және ғылым министрлігінің оқудан жұмысқа көшу кезінде институционалдық әлеуетін арттыру жобасы», где получила навыки работы с молодежью. В 2023 году в НАО «Talar» прошла успешно обучение по теме «Менеджмент в образовании», где получила навыки применения коучингового подхода в обучении. С 2023 года являюсь тренером курсов повышения квалификации «Развитие профессиональной компетентности педагогов технического и профессионального, послесреднего образования», которые способствуют улучшению профессиональных навыков как преподавателей, обеспечивая им актуальные знания и методики, так и лучшей подготовке студентов к требованиям рынка труда.

Материальные продукты опыта. Мною разработан электронный образовательный ресурс по модулю «Применение базовых знаний экономики и основы предпринимательства», который предусматривает изучение в практической форме – психологии бизнес-мышления, получение навыков выбора бизнес-идеи, бизнес-модели и планирования основной бизнес-деятельности, изучение навыков маркетинга и работы с целевой аудиторией бизнеса, стратегий продаж и управления бизнес-ресурсами, финансовых моделей и методов привлечения инвестиций, а также основ налоговой и юридической грамотности и ответственности предпринимателей[3].

В основе электронного образовательного ресурса лежит практико-ориентированный подход, который подразумевает самостоятельную работу студентов над собственными стартап проектами. Также используется метод кейсов, который наглядно демонстрирует применение полученных знаний на примерах действующих казахстанских и международных компаний, а также принцип геймификации, позволяющий студентам закреплять полученные знания в процессе участия в бизнес-играх. Электронный образовательный ресурс «Применение базовых знаний экономики и основы предпринимательства» предусматривает изучение 20 модулей <https://moodle.kkat.edu.kz/course/view.php?id=484>.

Каждый модуль содержит: теоретический курс, практические задания, тестовые вопросы, контрольные вопросы, дополнительные задания, задания для самостоятельной работы, видеоуроки, видеоролики, интервью с казахстанскими предпринимателями, образцы бизнес-канвы, бизнес-проектов и бизнес-планов.

Система знаний, навыков и умений, которыми должен обладать студент после изучения курса: осмысление и оценка закономерности функционирования субъектов предпринимательства; знания законодательного и организационно-управленческого механизма ведения предпринимательской деятельности в Республике Казахстан, умения использовать их в корпоративной работе на профессиональном уровне; способность генерировать бизнес-идеи, взвешивать возможности их практической реализации, осуществлять планирование и прогнозирование предпринимательской деятельности на основе применения системы финансовых показателей; проектировать и разрабатывать бизнес-планы; осуществлять текущую оценку экономического состояния субъекта и перспектив его развития.

Изучение модуля «Применение базовых знаний экономики и основы предпринимательства» дает возможность обучающимся ознакомиться с основными

теоретическими аспектами ведения предпринимательской деятельности, овладеть первичными практическими навыками для создания собственного бизнеса и в последующем при изучении профессиональных дисциплин использовать полученные знания и навыки для разработки бизнес-планов, создания собственного стартапа с нуля, участия в научных исследованиях и конкурсах-выставках изобретений, подготовки технико-экономического обоснования проектных решений.

С учетом особенностей содержания учебного материала применяю следующие методы обучения: исследование, разбор кейсов, деловые игры, беседы, иллюстрации, презентации, демонстрации, проблемные и игровые ситуации, экскурсии, самостоятельный поиск, моделирование и проектирование.

В работе использую интерактивные формы и методы обучения: гостевые лекции, семинар, практическая работа, тренинг, презентация мини-урока, метод кейсов, проектный метод, обсуждение видео-фильмов, а также самостоятельная работа студента с преподавателем, работа в малых группах, обучающие игры, обратная связь, обсуждение сложных и дискуссионных вопросов и проблем, мастер-класс, защита индивидуальных портфолио и аналитических отчетов.

Распространение опыта. В 2021 году электронный образовательный ресурс «Применение базовых знаний экономики и основы предпринимательства» был представлен: в НАО «Талап» на республиканский конкурс «Витрина инновационных идей и был размещен на сайте НАО «Талап» в течение учебного года; в 2023 году в рамках организации и проведения курсов повышения квалификации НАО «Талап» в г.Кокшетау по теме «Развитие профессиональной компетентности педагогов технического и профессионального, послесреднего образования»; в 2024 году на международных педагогических чтениях среди педагогов по теме «Новые возможности и современные тренды ТиПО».

Стабильность и результативность опыта. Предпринимательскую инициативу молодого поколения развивает участие в различных республиканских и областных мероприятиях. Так, в декабре 2020 года под моим руководством с целью поддержки наших студентов (*Воробьев Р. проект «Выращивание искусственного мяса in vitro», Стреляева К. проект «Мини завод по изготовлению дорожной крошки», Омурбекова А. проект «Уход за пожилыми людьми в рамках социального предпринимательства», Сабиров Н. проект «Открытие собственной киностудии»*) мы приняли участие в республиканском онлайн-гранд турнире «Я предприниматель», представив бизнес-проекты по разным направлениям, вошли в 10-ку лучших работ республики. Работа Стреляевой Кристины заняла 3 место. В марте 2021 года эти же студенты приняли участие в областном конкурсе стартап-проектов, проводимый в Костанайской высшем экономическом колледже, где были отмечены грамотами и призами. В 2021 году под моим руководством студент Зарипов Максим занял 3 место в республиканском онлайн-гранд турнире «Я предприниматель» по теме «Автомобильный детейлинг». Студенты колледжа выступили по темам «Библиотека нового поколения» (Искаков Д.) и «Центр туристической подготовки» (Стадников Р.).

Для поддержки обучающихся мною организованы гостевые встречи с известным бизнес-тренером проекта «Бастау Бизнес», ментором по Костанайской области Абдуллиной Гульсун Ашимбековной, успешными предпринимателями Акмолинской области.

В 2022 году студенты под моим руководством приняли участие в республиканском онлайн-гранд турнире «Я предприниматель», представив бизнес-проекты по различным направлениям, вошли в 10-ку лучших работ в республике и получили 3 призовое место. («Аутсорсинговая кампания» (Голубев Е.) и «Школа softskills и hardskills» (Сергиенко Г.), «Производство эксклюзивных биокаминов» (Бардюжа А.). Работа Бардюжи Анастасии заняла 2 место. В 2022 году в областном конкурсе стартап-проектов принял участие Нигматулин Р., где был отмечен грамотами и призами. Кроме этого, мною проведен открытый единый урок со школьниками 7-9 классов СШ Костанайской области по теме «Предпринимательское

мышление и тайм-менеджмент».

В 2023 году под моим руководством приняли участие в областном конкурсе Start-up и бизнес-проектов «Тәуелсіздік ұрпақтары», организованный ГУ «Управление общественного развития акимата Костанайской области» и КФ «Фонд «Жас Отан» по Костанайской области» среди студентов организаций технического и профессионального образования Костанайской области. В данном конкурсе приняли участие студенты Джусупеков Ж. и Итимгенов Р. по теме «Продажа и доставка фермерских продуктов», разработали сайт, составили бизнес-план, презентацию бизнес-плана и вошли в 10-ку лучших работ, получили сертификаты за участие.

В 2023 году под моим руководством студент колледжа Савенок Николай занял 2 место в международной конференции в Качканарском горно-промышленном колледже Свердловской области по теме бизнес-проект «Автостудия SHIC». В 2023 году приняли участие в I Международной интеллектуальной игре по экономике на базе «Камский государственный автомеханический техникум имени Л.Б. Васильева» (Джусупеков Ж. и Итимгенов Р.) и заняли 1 место из 30 организаций РФ. Активно принимаем участие в областной научно-практической конференции «Жас Ғалым» в секции «Startup. Будущее глазами тинейджеров».

Публикации о представленном опыте. Разработаны сборники международных педагогических чтений среди педагогов и международных научно-практических конференций среди студентов с присвоением международного номера ISBN.

Неоднократно печатаюсь в областной газете «Учительская +», опубликовала статьи «Объединение знаний» (2019 г.), «Социальное партнерство предполагает учет интересов всех сторон» (2019 г.), «Компетентный разговор» (2019 г.), «Опыт предпринимательства из первых уст» (2019г.), «Опыт предпринимательства из первых уст» (2020г.), «Благотворный обмен мнениями» (2020г.), «Способ интерактивного взаимодействия» (2020 г.), «Международное сотрудничество как инструмент повышения мотивации студентов и педагогов» (2022 г.), «Колледж и работодатели: у нас взаимный интерес» (2022 г.), «В стремлении к совершенству» (2023 г.).

Перспективность опыта. В рамках реализации проекта национального доклада к I Съезду педагогов «Качественное образование, доступное каждому» в 2024 году начата работа по открытию кабинета «Основы предпринимательства». Кроме этого, планируем принять участие в научно-практической деятельности по теме «Разработка проекта кабинета основы предпринимательства» с созданием 3D модели.

С 2025 года планируем создание бизнес-инкубатора для открытия собственного дела совместно с автомобильным заводом «Allur». Бизнес-инкубатор предоставит студентам – молодым предпринимателям, поддержку, необходимую для запуска и успешного ведения своего бизнеса. Это будет способствовать инновациям, созданию новых рабочих мест и формированию предпринимательской культуры. Деятельность бизнес-инкубатора будет включать комплекс мероприятий: вовлечение молодежи в предпринимательство; поддержка начинающих молодых предпринимателей на первых этапах хозяйственной деятельности предприятий; поддержка успешных молодых предпринимателей.

Проводя мониторинг динамики качества профессиональной подготовки, хочется отметить, что положительный из года в год по всем специальностям, ценность его заключается в том, даже небольшой успех обучающегося, не остается незамеченным. Оценка становится более значимой и более конкретной для студента. Качество знаний и общая успеваемость колеблется в пределах 80-100%.

Проводя мониторинговые исследования, необходимо помнить, что главная цель – помощь, а не оценить, выявить недостатки, а не успехи. Мониторинг позволяет мне:

- определить уровень обученности и обучаемости по модулю;
- разработать методические материалы по устранению пробелов и коррекции знаний;
- выявить факторы и условия, влияющие на качество обучения;
- целесообразно внедрять новые педагогические технологии в образовательный процесс;

-проводить своевременно обработку полученных результатов.

Выводы. Исходя из вышесказанного, можно выделить основные мероприятия поддержки развития предпринимательской инициативы с учетом характеристик современной молодежи:

1) популяризация предпринимательской деятельности в молодежной среде. Реклама и информация должны быть размещена в образовательных платформах, в нашем случае, «Moodle», «Виртуальная методическая служба»;

2) вовлечение молодых людей в предпринимательскую деятельность. Молодежи необходимо больше показывать, а не рассказывать;

3) создание системы государственной поддержки и сопровождения молодых людей, начинающих свой бизнес. Единственный способ активного взаимодействия – убеждать, объяснять, обсуждать, приводить аргументы;

4) создание образовательных программ, направленных на приобретение навыков ведения предпринимательской деятельности и создания малого бизнеса. Необходимо не перегружать молодежь большими объемами информации, следует, напротив, визуализировать информацию, вовлекая молодежь в активное практическое взаимодействие;

5) объединение ресурсов и возможностей всех участников процесса развития предпринимательства (органы государственной власти, институты развития в сфере малого и среднего предпринимательства, организации инфраструктуры поддержки субъектов малого и среднего предпринимательства, общественные организации).

Таким образом, только реализация общих усилий государства, бизнеса, институтов гражданского общества будет способствовать развитию предпринимательской инициативы молодежи как основы устойчивого роста экономики республики.

Список литературы:

1. Проект национального доклада «Качественное образование, доступное каждому».
2. Национальный доклад «Молодежь Казахстана – 2022».– Астана, 2022. – 384 б.
3. Методическое пособие: для педагогов технического и профессионального образования РК по курсу «Основы предпринимательской деятельности» Дуйсенханов Е.С., Жулдызбаев Н.Е., Успаева А.С., Утепкалиев А.С., Атагельдинова С. НПП РК «Атамекен».

ОБОБЩЕНИЕ ОПЫТА РАБОТЫ О МЕТОДИКЕ ПРОВЕДЕНИЯ ДИАГНОСТИКИ МЕЖПРЕДМЕТНЫХ СВЯЗЕЙ В ПРОФЕССИОНАЛЬНЫХ МОДУЛЯХ ПРИ ОБУЧЕНИИ СТУДЕНТОВ В ПОЛИТЕХНИЧЕСКОМ ВЫСШЕМ КОЛЛЕДЖЕ

Кайпаева Жулдыз Шамильевна

магистр экономических наук,
заместитель директора по учебно-методической работе,
КГКП «Костанайский политехнический высший колледж»
Управления образования акимата Костанайской области

Аннотация: Педагогическая диагностика рассматривается как составной компонент профессиональной деятельности педагога. Выявление её сущности, содержания, методов, особенностей и условий на современном этапе является одним из важнейших направлений совершенствования учебно-воспитательной работы в колледже. В данном исследовании рассмотрены основные виды и функции межпредметных связей, компоненты карты педагогической оценки и самооценки готовности преподавателей специальных дисциплин к деятельности по реализации межпредметных связей. Рассмотрена методика расчета сформированности умений по реализации межпредметных связей.

Түйін: Педагогикалық диагностика оқытушының кәсіби қызметінің құрамдас бөлігі ретінде қарастырылады. Қазіргі кезеңде оның мәнін, мазмұнын, әдістерін, ерекшеліктерін мен

жағдайларын анықтау колледждегі оқу-тәрбие жұмысын жетілдірудің маңызды бағыттарының бірі болып табылады. Бұл зерттеу пәнаралық байланыстардың негізгі түрлері мен функцияларын, педагогикалық бағалау картасының компоненттерін және арнайы пәндер оқытушыларының пәнаралық байланыстарды жүзеге асыруға дайындығын қарастырады. Пәнаралық байланыстарды жүзеге асыру бойынша дағдылардың қалыптасуын есептеу әдістемесі қарастырылды.

Abstract: Pedagogical diagnostics is considered as an integral component of a teacher's professional activity. The identification of its essence, content, methods, features and conditions at the present stage is one of the most important directions for improving educational work at the college. This study examines the main types and functions of interdisciplinary connections, components of the map of pedagogical assessment and self-assessment of the readiness of teachers of special disciplines to implement interdisciplinary connections. The method of calculating the formation of skills for the implementation of interdisciplinary connections is considered.

Ключевые слова: диагностика, модель, метод, межпредметная связь, интеграция обучения, уровень, профессиональный модуль.

Вводная часть.

Проблема исследования заключается в определении механизма диагностики межпредметных связей в профессиональных модулях при обучении студентов в политехническом высшем колледже. На первый план выходит определение эффективных педагогических условий использования диагностики в профессиональной деятельности педагога. Исследуются модели поведения педагога в общении с обучаемыми на занятиях, практические приемы для привлечения и удержания внимания на занятии.

Актуальность представленного в статье исследования обусловлена требованиями ГОСО ТиППО к уровню подготовки обучающихся, в которых заложены профессиональные компетенции. Профессиональные компетенции определяются как способность решать совокупность профессиональных задач на основе знаний, умений и навыков, а также личностных качеств, позволяющих эффективно осуществлять профессиональную деятельность [1]. Для эффективного функционирования образовательной системы, способной выпускать современных конкурентоспособных специалистов, требуется соблюдение ряда педагогических условий, наиболее значимым из которых является интеграция учебных дисциплин в рамках профессионального модуля. При этом наблюдается недостаточная разработанность в общей и профессиональной педагогической литературе системы педагогической диагностики, в том числе межпредметных связей в профессиональных модулях.

Цель публикации - теоретическое обоснование и разработка рекомендации применения диагностики в профессиональной деятельности педагога, реализующего межпредметные связи в профессиональных модулях.

Методология и методы. В ходе исследования применялись универсальные теоретические научные методы: анализ, синтез, конкретизация и обобщение; использовались также гипотетико-дедуктивный и проектный методы.

Результаты и научная новизна. В статье рассмотрен механизм диагностики уровня профессионально-педагогической компетентности преподавателя при реализации межпредметных связей в профессиональном модуле. Обсуждаются дидактические проблемные вопросы, которые возникли у автора при разработке и апробации теоретических положений на практике - в ходе наблюдения занятий по профессиональным модулям. Вместе с тем, теоретически обоснована и экспериментально проверена эффективность структуры и содержания диагностики.

Практическая значимость. Материалы публикации могут быть полезны для методической службы, преподавателей, осуществляющих контроль (самоконтроль), диагностику (самодиагностику) профессионально-педагогической компетентности преподавателя, реализующего межпредметные связи в профессиональных модулях.

Разработан и апробирован комплекс методических материалов по диагностике

реализации межпредметных связей в профессиональных модулях: Программа изучения деятельности преподавателей специальных дисциплин по реализации межпредметных связей, Карта педагогической оценки и самооценки готовности преподавателей специальных дисциплин к деятельности по реализации межпредметных связей, Анализ и самоанализ комплексных форм занятий, проводимых при изучении дисциплин профессионального модуля, Программа наблюдения за профессионально-педагогическими умениями преподавателей, направленными на формирование у обучающихся межпредметных знаний и умений, Программа оценки учебно-методического комплекса по дисциплине, направленной на реализацию межпредметных связей, Программа оценки, которая охватывает аспекты реализации межпредметных связей, Сборник педагогических технологий.

Введение.

Объектом исследования данной статьи является профессиональная деятельность педагога, реализующего межпредметные связи в профессиональных модулях.

Предмет исследования – теоретико-методические основы проведения диагностики межпредметных связей в профессиональных модулях.

Основные задачи исследования - определить затруднения педагогов в практической реализации межпредметных связей, разработать теоретические основы профессионально-педагогической диагностики преподавателя, реализующего межпредметные связи в профессиональных модулях; обосновать педагогические условия использования профессионально-педагогической диагностики, формы и методы педагогической диагностики; разработать дайджест по организации диагностики деятельности преподавателей по реализации межпредметных связей в профессиональном модуле.

Основная часть.

Диагностика, рассматриваемая как система методов и средств изучения педагогической деятельности преподавателей, открывает широкие возможности для определения затруднений в деятельности преподавателей специальных дисциплин по реализации межпредметных связей, уровня их подготовленности к этому виду деятельности, а также для выявления позитивного опыта работы педагогов. Результаты диагностики позволяют определить содержание методической работы преподавателей специальных дисциплин по проблеме межпредметных связей, наиболее полно отвечающим запросам и интересам педагогов, найти оптимальные пути преодоления выявленных затруднений, выбрать конкретные способы закрепления позитивного опыта педагогов [2].

На первом этапе (2018 – 2019 г.г.) осуществлялось осмысление теоретико-методологических основ исследования, выявилось состояние проблемы диагностики межпредметных связей в профессиональных модулях, определялись ведущие позиции исследования (объект, предмет, цель, гипотеза, задачи и т.п.), уточнялся терминологический аппарат исследования, осуществлялся поиск новых теоретико-методических подходов к проблеме. На первом этапе были определены и сформулированы цель, объект, предмет исследования, гипотеза и задачи, разработан план исследования.

Второй этап (2019 – 2020 г.г.) – констатирующий эксперимент, целью которого являлось выявление состояния исследуемой проблемы в практике обучения студентов в политехническом высшем колледже, в задачи эксперимента входило выявление уровня профессионально-педагогической компетентности по проблеме межпредметных связей, определение основных недостатков и затруднений в осуществлении межпредметных связей в профессиональных модулях при обучении студентов в политехническом высшем колледже, определение влияния профессионально-педагогической компетентности преподавателей на уровень сформированности умений обучающихся осуществлять межпредметные связи в процессе изучения смежных дисциплин в профессиональном модуле. Одновременно осуществлялась разработка методической системы диагностики преподавателей и определение степени эффективности подготовки преподавателей от организации деятельности преподавателей на курсах повышения квалификации, организации серий мастер-классов и семинаров, коуч-сессий, направленных на развитие знаний и умений по

реализации межпредметных связей. Разработан комплекс методов и средств изучения педагогической деятельности преподавателей.

На третьем этапе (2020 – 2021 г.г.) проводился пробный, зондирующий эксперимент с целью первичной проверки гипотезы исследования; одновременно дорабатывалась структура и методика проведения диагностики межпредметных связей в профессиональных модулях при обучении студентов в политехническом высшем колледже, изучения динамики роста методической компетентности педагога по реализации межпредметных связей под влиянием реализации разработанной методической системы подготовки преподавателей к осуществлению межпредметных связей в профессиональных модулях при обучении студентов в политехническом высшем колледже.

На четвертом этапе (2021 – 2022 г.г.) был осуществлен формирующий и контрольный эксперимент, направленный на проверку эффективности разработанной методической системы диагностики межпредметных связей в профессиональных модулях, анализ степени удовлетворенности преподавателей Костанайского политехнического высшего колледжа их методической подготовкой, изучение уровня знаний, умений и навыков, компетентностей обучающихся, сформированных под влиянием осуществления межпредметных связей.

Пятый этап (2023 г) включал итоговую обработку результатов теоретико-экспериментальной работы, уточнение выводов, распространение результатов исследования на областном уровне в рамках заседания Областного учебно-методического совета методического кабинета ТиШПО Управления образования акимата Костанайской области (протокол № 2 от 27 апреля 2023 г.), внедрение результатов исследования на республиканском уровне в рамках курсов повышения квалификации по теме «Развитие профессиональной компетентности педагогов ТиШПО» и посткурсового сопровождения, организуемых НАО «Talar» в г. Кокшетау, г.Костанай, г.Шымкент, г. Туркестан, г.Астана, оформление материалов обобщения опыта.

Апробация и внедрение результатов исследования осуществлялись посредством публикаций их результатов в печати и выступлений на международных, республиканских, региональных научно-практических конференциях и семинарах, в том числе в научном журнале «Вестник Академии Педагогических Наук Казахстана» (г.Алматы, журнал № 5, сентябрь - октябрь 2020 г.), научно-методическом журнале «Педагогическая наука и практика» филиала АО "Национальный центр повышения квалификации «Өрлеу» ИПК ПРО (г. Костанай, 2020 г., 2021 г.), научном журнале «Education quality assurance» Независимого агентства аккредитации и рейтинга (г.Нур-Султан, журнал № 1 (18), 2020 г.), VI Международной научно-практической конференции «Среднее профессиональное образование в информационном обществе: от цифровизации к цифровой трансформации» (РФ, г.Миасс, январь 2022 г.), республиканской научно-практической конференции «Современный колледж: новое время и новые решения» (г.Мангыстау, ноябрь 2022 г.), международных педагогических чтениях «Научно - педагогические исследования как фактор развития системы образования» (г. Костанай, январь 2023 г.).

Результаты исследования внедрены в практику работы Костанайского политехнического высшего колледжа, использованы при проведении курсов повышения квалификации педагогических работников, заместителей директоров колледжей г.Астана, г. Кокшетау и Акмолинской области, г.Костанай и Костанайской области, г.Шымкент, г. Туркестан и Туркестанской области.

Представленные диагностические материалы разработаны и адаптированы таким образом, что могут быть использованы не только для педагогической диагностики, но и для самодиагностики преподавателей как инструментарий самопознания. Кроме того, они разрабатывались с учетом системы требований к деятельности педагогов по реализации межпредметных связей.

Программа изучения деятельности преподавателей специальных дисциплин по реализации межпредметных связей является одной из форм реализации внутриколледжного контроля, представляет 6 целей посещения занятий: изучение форм, методов и способов

реализации межпредметных связей, используемых педагогом; формирование понятий, общих для профессионального модуля; формирование компетенций, общих для профессионального модуля; формирование межпредметных связей; практическая направленность обучения на основе межпредметных связей; выявление затруднений в практической реализации межпредметных связей.

Для того, чтобы иметь представление об уровне готовности преподавателей специальных дисциплин к деятельности по реализации межпредметных связей в профессиональных модулях применяется Карта педагогической оценки и самооценки готовности преподавателей специальных дисциплин к деятельности по реализации межпредметных связей. Данная карта состоит из 8 компонентов: мотивационный, когнитивный, организационный, конструктивный, мобилизационный, ориентационный, коммуникативный, исследовательский компоненты. Расчет показателей ведется по 9-балльной шкале. При этом рассчитанный итоговый балл диагностики педагога является индикатором его профессионально-педагогической компетентности, так называемой «точкой роста» педагога.

Следующим этапом диагностики является Анализ и самоанализ комплексных форм занятий, проводимых при изучении дисциплин профессионального модуля. Для систематизации диагностики преподавателей разработана Программа наблюдения за профессионально-педагогическими умениями преподавателей, направленными на формирование у обучающихся межпредметных знаний и умений. Для определения качества содержания программы разработана Программа оценки учебно-методического комплекса по дисциплине, направленной на реализацию межпредметных связей. Для определения эффективности занятий преподавателей специальных дисциплин профессионального модуля, при изучении учебного материала на основе установления межпредметных связей разработана Программа оценки, которая охватывает аспекты реализации межпредметных связей.

Педагогический эксперимент проводился для проверки педагогической эффективности методической системы подготовки, включающей содержание, формы, методы и средства обучения, и направленной на формирование профессионально-педагогических знаний и умений преподавателей организаций ТиППО по проблеме МПС. Результаты констатирующего этапа педагогического эксперимента показали, что в настоящее время преподавателями организаций ТиППО Костанайской и Акмолинской областей проявляется достаточно высокий интерес к проблеме МПС.

Результаты экспериментального обучения преподавателей на курсах повышения квалификации Костанайской и Акмолинской областей и в межкурсовой период, а также результаты контрольного этапа эксперимента показали, что уровень сформированности основных профессионально-методических знаний и умений преподавателей по проблеме МПС, а также готовность преподавателей к деятельности по реализации МПС, которые прослушали модуль в рамках курсов повышения квалификации, семинаров, мастер-классов значительно выше, чем у преподавателей контрольной группы (рис. 1 и 2).

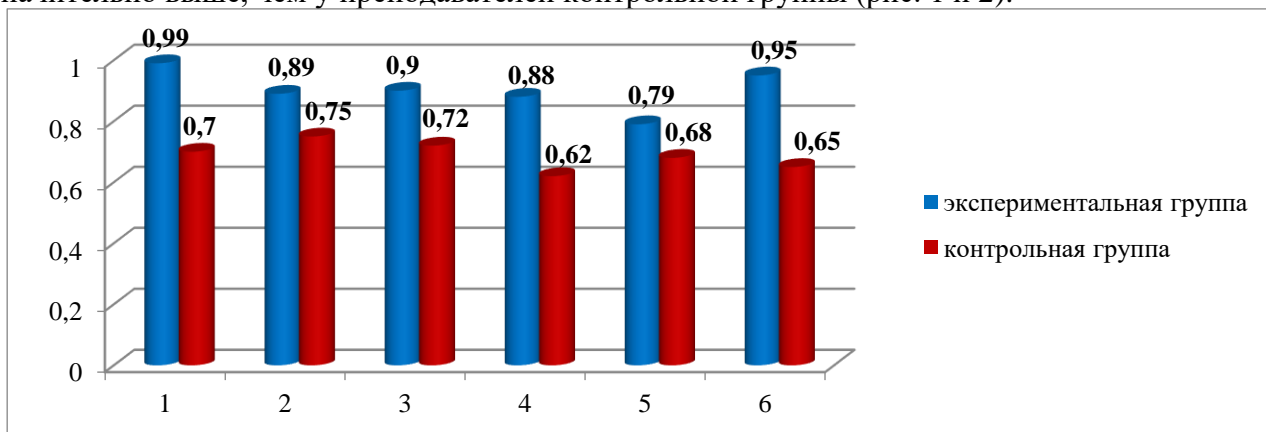

Рисунок 1. Сравнительные результаты сформированности профессионально-методических умений преподавателей экспериментальной и контрольной групп: 1 – умение

анализировать рабочие учебные программы по смежным дисциплинам в модуле; 2 – умение разрабатывать тематический план реализации МПС; 3 – умение разрабатывать поурочный план; 4 – умение разработать контрольные задания для проверки качества знаний и умений обучающихся по осуществлению МПС; 5 – умение провести анализ выполнения контрольных работ обучающихся; 6 – умение провести анализ и самоанализ эффективности учебного занятия.

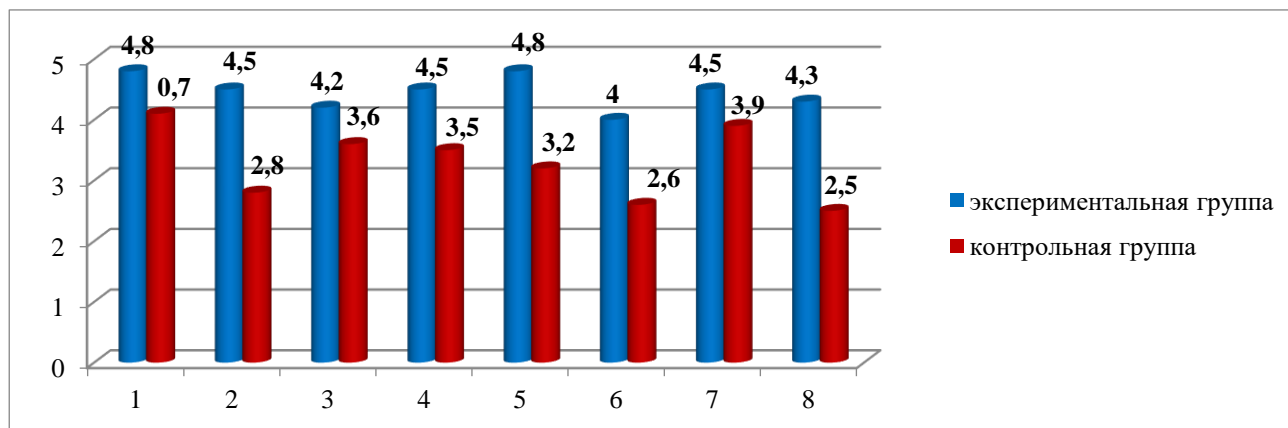

Рисунок 2. Профессионально-педагогическая компетентность по проблеме межпредметных связей преподавателей экспериментальной и контрольной групп. Компоненты деятельности преподавателей по реализации МПС: 1 – мотивационный; 2 – когнитивный; 3 – организационный; 4 – конструктивный; 5 – мобилизационный; 6 – ориентационный; 7 – коммуникативный; 8 – исследовательский.

Для развития у преподавателей исследовательских умений, активизации их творческой деятельности, повышения познавательного интереса к проблеме МПС преподавателям было предложено разработать поурочный план занятия, содержание которого определено в соответствии с программой курсов повышения квалификации. В итоге многими преподавателями были защищены квалификационные работы по организации и проведению современного занятия по проблеме МПС на высший балл.

В ходе педагогического эксперимента проводилось исследование влияния уровня профессионально-методической компетентности преподавателей в рамках проблемы МПС на качество сформированности у обучающихся умений устанавливать МПС при решении задач из области межпредметных знаний. В процессе экспериментального обучения отслеживался уровень сформированности экспериментальных умений, умений работать с литературой, вести поиск информации в рамках модуля.

Таблица 1. Результаты сравнительного анализа сформированности экспериментальных умений у обучающихся (по результатам контрольного эксперимента)

Показатели	Курсы			
	3		4	
	контр.	эксперим.	контр.	эксперим.
Число обучающихся	25	23	29	25
$K = \frac{\sum n}{n N}$	0,22	0,45	0,23	0,49
$\gamma = K_n / K_1$	1,30	2,16	1,17	2,21
$\eta = K_3 / K_k$	2,04		2,13	

K – коэффициент полноты усвоения умений, γ – коэффициент прочности усвоения умений, η – коэффициент эффективности применяемой методики

Таблица 2. Результаты сравнительного анализа сформированности у обучающихся 3-4 курсов экспериментальных и контрольных групп умений работать с литературой и информацией в рамках модуля (по результатам контрольного эксперимента)

Показатели	Курсы			
	3		4	
	контр.	эксперим.	контр.	эксперим.
Число обучающихся	43	40	42	45
$K = \frac{\sum n}{n N}$	0,42	0,58	0,49	0,62
$\eta = K_э / K_к$	1,38		1,26	

Данные таблиц 1 и 2 показывают, что уровень сформированности экспериментальных условий и умений работать с литературой и информацией по обобщенным планам у обучающихся 3 – 4 курсов выше, чем у обучающихся контрольных групп. Это обстоятельство свидетельствует о достаточно высокой эффективности формирования у обучающихся умений, общих дисциплин в профессиональных модулях на основе широкого использования межпредметных связей.

Таким образом, педагогический эксперимент подтверждает эффективность предлагаемой методической системы диагностики, обучения в рамках курсов повышения квалификации, посткурсового сопровождения по реализации МПС в рамках проведения современного занятия:

$$\gamma_э > \gamma_к ; \eta_э > 1 ; T_{набл} > T_{крит}$$

Более высокие показатели качества знаний и умений обучающихся экспериментальных групп показывает взаимосвязь с уровнем профессионально-педагогической компетентности преподавателей достиг оптимального уровня, что позволяет строить процесс обучения с учетом межпредметных связей на достаточно высоком уровне.

Вывод: разработанный Комплекс методических материалов по диагностике реализации межпредметных связей в профессиональных модулях, Сборник педагогических технологий и внедренные в практику, полученные в ходе исследования результаты имеют определенное практическое значение. Практическое значение имеет система критериев для уровневого описания деятельности по реализации межпредметных связей, диагностические материалы, требования к уровню знаний и умений о межпредметных связях, отраженные в модели-професиограмме.

Список литературы:

1. Приказ Министра просвещения Республики Казахстан от 3 августа 2022 года № 348 «Об утверждении государственных общеобязательных стандартов дошкольного воспитания и обучения, начального, основного среднего и общего среднего, технического и профессионального, послесреднего образования».
2. Елагина В.С. Научно-практический журнал «Завуч» № 6. Москва, 2014 г.

ОБОБЩЕНИЕ ОПЫТА РАБОТЫ ОБ ОРГАНИЗАЦИИ ПРОФЕССИОНАЛЬНЫХ ПРОБ КАК ЭФФЕКТИВНОЙ ФОРМЕ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ ОРИЕНТАЦИИ ШКОЛЬНИКОВ

Климова Светлана Васильевна

преподаватель специальных дисциплин,

КГКП «Костанайский колледж автомобильного транспорта»

Управления образования акимата Костанайской области

Аннотация: Проблема подготовки школьников к жизненному и профессиональному самоопределению становится все более актуальной. В связи с отсутствием социального и личного опыта подростки не в состоянии сделать правильный выбор профессии, который

помог бы им реализовать свои способности, возможности, знания и умения как в практической деятельности, так и в жизни в целом. Профориентационная работа в Костанайском колледже автомобильного транспорта направлена на содействие профессионального самоопределения школьников в соответствии с их интересами, способностями и психологическими особенностями обучающихся с учетом конъюнктуры рынка труда. Профессиональные пробы как одно из направлений профориентационной деятельности являются эффективной формой повышения готовности обучающихся к самостоятельному выбору профессии, практическим звеном профориентационной работы.

Аңдатпа: Оқушыларды өмірлік және кәсіби өзін-өзі анықтауға дайындау мәселесі өзекті бола түсуде. Әлеуметтік және жеке тәжірибенің болмауына байланысты жасөспірімдер өздерінің қабілеттерін, мүмкіндіктерін, білімдері мен дағдыларын практикалық қызметте де, жалпы өмірде де жүзеге асыруға көмектесетін мамандықты дұрыс таңдай алмайды. Қостанай автомобиль көлігі колледжіндегі кәсіптік бағдар беру жұмысы оқушылардың еңбек нарығының конъюнктурасын ескере отырып, олардың мүдделеріне, қабілеттеріне және білім алушылардың психологиялық ерекшеліктеріне сәйкес кәсіби өзін-өзі анықтауға жәрдемдесуге бағытталған. Кәсіптік бағдар беру қызметінің бағыттарының бірі ретінде кәсіптік сынамалар білім алушылардың кәсіпті өз бетінше таңдауға дайындығын арттырудың тиімді нысаны, кәсіптік бағдар беру жұмысының практикалық буыны болып табылады.

Ключевые слова: профессиональная ориентация; профессиональные пробы; профессиональное самоопределение; выбор профессии, мотивация к продолжению образования.

Значимость проблемы подготовки учащихся к профессиональному самоопределению подчёркивается в Послании Главы Государства К.Ж. Токаева «Единство народа и системные реформы – прочная основа процветания страны» - «Подрастающее поколение должно осознанно относиться к выбору будущей профессии». [1]

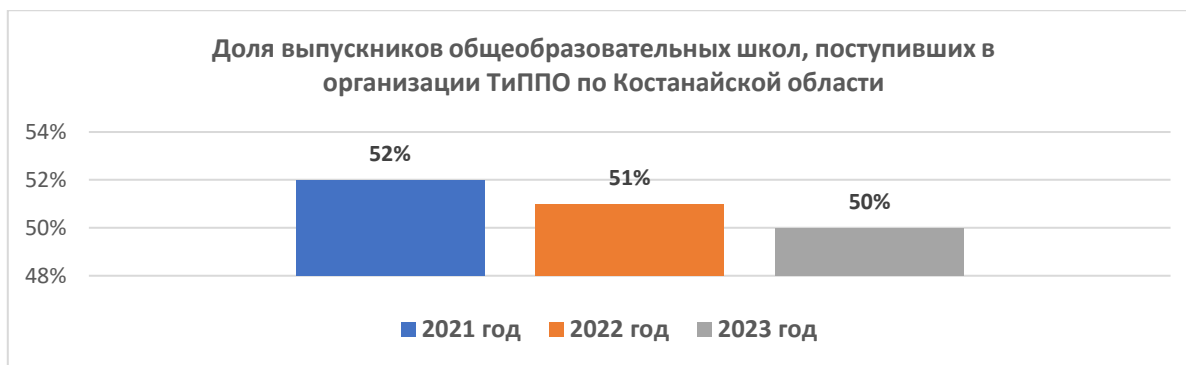
Низкая привлекательность и непрестижность организаций технического и профессионального образования для выпускников школ, слабая профориентационная работа среди школьников, вузоцентрическая ориентация многих общеобразовательных школ и их нежеланием взаимодействовать с профессиональными образовательными организациями в решении профориентационных задач.

И все же ежегодный рост приема в организации ТиПО свидетельствует об изменении у выпускников школ и их родителей представления о привлекательности получения данного образования. Так, в 2022 году в организации ТиПО был осуществлен прием 183 тыс. человек, что на 25 тыс. человек больше, чем в 2021 году (2020 год – 158,3 тыс. человек, 2021 год – 158,5 тыс. человек).

Тем не менее, актуальными остаются вопросы информирования населения о динамичном развитии системы ТиПО и профессионального самоопределения обучающихся школ через инструменты профориентационной работы. [2]

В Костанайской области высокий уровень конкуренции среди организаций ТиПО (как следствие большой выбор для абитуриентов), что предполагает необходимость предоставления услуг высокого качества и соответственно наличие квалифицированных специалистов, а также современное материально-техническое оснащение колледжа.

Доля школьников, поступивших в организации ТиПО по Костанайской области в 2023 году составила 50% от общего числа выпускников общеобразовательных школ (13 919 чел.). Из них на базе основного среднего образования 76% (5236 чел.) и на базе общего среднего образования 24% (1654 чел.). По сравнению с 2021 и 2022 годами наблюдается динамика снижения данного показателя.

Кроме того, содержание обучения на каждом уровне образования строится на различных целях и ожидаемых результатах, необъединенных общей методологической рамкой.

Содержание дошкольного воспитания и обучения ориентировано на формирование компетенций по 5 образовательным областям: здоровье, коммуникация, познание, творчество и социум. Школы перешли на обновленные программы с акцентом на навыки широкого спектра: функционального и творческого применения знаний, критического мышления, проведения исследовательских работ, использования ИКТ, применения различных способов коммуникации, умения работать в группе и индивидуально, решения проблем и принятия решений. В техническом и профессиональном и послесреднем образовании программы направлены на развитие у обучающихся профессиональных компетенций.

Таким образом, имеющиеся различия и несогласованность в наборе ключевых навыков и компетенций, приобретаемых на разных уровнях образования, создают препятствия к построению системы обучения в течение всей жизни.

Решение всех этих проблем возможно, но только при тесном взаимодействии общеобразовательных школ и организаций технического и профессионального образования посредством организации и проведения эффективных форм профориентационной работы, направленных на активизацию деятельности школьников по профессиональному самоопределению, формирование позитивного имиджа колледжа и повышение конкурентноспособности на рынке образовательных услуг.

Работа по профессиональной ориентации – это осознанная необходимость в деятельности колледжа, сотрудники которого приняли основное правило: при наборе достойных студентов – колледж займет достойное место в системе образования региона и страны.

Профориентационная работа в первую очередь должна предполагать не только наличие информации о профессии, но и знание требований, предъявляемых к трудовой деятельности, которая в свою очередь определяет наличие различных качеств и свойств личности, способствующих успешному освоению профессии, т.е. с помощью опытного познания.

Основная цель обобщения опыта: Формирование профессионального самоопределения школьников посредством организации и проведения профессиональных проб в соответствии с их интересами, способностями и психологическими особенностями.

Для достижения поставленной цели определены следующие задачи, требующие решения:

- изучение научных трудов ведущих педагогов-практиков, педагогов-исследователей, которые внесли существенный вклад в разработку основных подходов и программ профессиональной ориентации школьников;
- определение степени профессионального самоопределения школьников (анкетирование);
- разработка программного сопровождения школьников в процессе организации профориентационной работы;

➤ создание необходимых условий для формирования профессионального и личностного самоопределения через организацию самостоятельной работы по приобретению начального опыта профессиональной деятельности через профессиональные пробы;

➤ ведение мониторинга положительной динамики качества организации профессиональных проб и профориентационной работы в целом.

Профессиональная проба – профессиональное испытание или профессиональная проверка, моделирующая элементы конкретного вида профессиональной деятельности, имеющая завершённый вид, способствующая сознательному, обоснованному выбору профессии. [3]

Опыт работы показывает, что в связи с отсутствием социального и личного опыта подростки не в состоянии сделать правильный выбор профессии, который помог бы им реализовать свои способности, возможности, знания и умения как в практической деятельности, так и в жизни в целом.

Кроме того, интересы школьников подросткового возраста имеют динамическую природу: то, что нравится «сегодня», может не понравится «завтра».

Статистика по определению профессионального самоопределения школьников выпускных классов общеобразовательных школ города Костанай показывает, что в 2022-2023 учебном году 52% учащихся на вопрос «Выбрал ли ты профессию?» отвечают «Нет» (в 2021-2022 уч.г. – 51%), а на вопрос «Почему не выбрал?» 47% школьников - не могут выбрать из нескольких, предложенных вариантов (в 2021-2022 уч.г. – 43%), 16% отвечают - «плохо знаю мир профессий» (в 2021-2022 уч.г. – 14%), 24% - «плохо знаю свои возможности» (в 2021-2022 уч.г. – 23%) и 13% учащихся отмечают, что «не знаю, как выбирать профессию» (в 2021-2022 уч.г. – 20%). По сравнению с 2021-2022 учебном году данные показатели приблизительно одинаковые.

Ведущие авторы в данной области (профессор, исследователь Сигэкадзу Фукуяма (Япония), американский философ, педагог, реформатор школьного образования Джон Дьюи, Е.А. Климов, И.В. Кузнецова, С.Н. Чистякова, А.В. Гапоненко, П.С. Ларнер и многих др.) указывают на необходимость оказания «...всяческой помощи подростку получить ориентировку в мире профессий» [4], а также на «формирование психологической готовности к профессиональному самоопределению». [5]

Сегодня, вновь много говорится о необходимости внедрения образовательных программ по рабочим квалификациям для учащихся 10-11 классов общеобразовательных школ, реализуемых в организациях ТиПО в режиме эксперимента (пилотный проект). И это правильно!

Некоторые из нас, чьи школьные годы пришлись на конец прошлого столетия, а именно на 70-90е годы, наверняка ещё помнят об УПК (учебно-производственный комбинат), на базе которого обучающиеся проходили профессиональную подготовку. По окончании школы выпускники уже имели рабочую профессию и были готовы к взрослой жизни. А главное они в полной мере обладали информацией о содержании профессий, имели представление о том, чем занимается данный специалист, каков характер и условия его труда в конкретной профессии, владели профессиональными первоначальными умениями и навыками. Могли адекватно оценить свои возможности и профессиональные склонности.

С целью формирования профессионального самоопределения школьников в колледже проводится систематическая, эффективная работа по повышению престижа профессионально - технического образования, развития новых форм партнерства и содействие профессиональному самоопределению выпускников общеобразовательных школ (экскурсии, мастер-классы, профессиональные пробы) в рамках реализации проекта «Серіктестік алаңы».

Организация и проведения профессиональных проб состоит из нескольких этапов: подготовительного, основного и аналитического.

На первом этапе важно руководствоваться следующими требованиями:

➤ форма проведения должна быть интересной и доступной для понимания школьников и отличаться от традиционных уроков в школе;

- содержание программ профессиональных проб разрабатывается обязательно с учётом возрастных особенностей учащихся;
 - выполнение разных профессиональных действий специалиста выбранной профессии;
 - доступность для выполнения учащимися комплекса или элемента проб (в рамках специальности);
 - возможность вариативности выполнения профессиональных проб различной степени сложности;
 - невысокие требования медицинских показателей к данному виду профессиональной деятельности;
 - соблюдение принципа преемственности для продолжения профессионального обучения в соответствующем учебном заведении, учитывая будущие замыслы участника проб;
 - привлечение студентов старших курсов к проведению профессиональных проб.
- Каждая профессиональная проба составляет самостоятельную, логически завершенную единицу учебно-трудовой деятельности, которая складывается из:
- выявления, формирования и закрепления необходимых представлений, умений и навыков, которые требуются для качественного выполнения задания;
 - практического выполнения задания профессиональной пробы, осуществляемого по схеме: *задание — условие — результат (продукт труда)*.

В продукте труда обучающийся реализует себя как субъект деятельности и не важен объем и качество выполненного задания, главное отношение к его выполнению, характер и уровень мотивации школьника.

Аналитический этап характеризуется осмыслением результатов профессиональной пробы, которые выражены в следующем:

- внешняя оценка – отзывы о проведении профессиональных проб от всех участников (анализ отзывов позволяет учесть мнение и рекомендации всех заинтересованных лиц и в дальнейшем более эффективно спланировать работу);
- самооценка – оценить степень достижения поставленных целей, определить эффективность выбранных методов и приемов, значимость и целесообразность содержательного компонента;
- определение положительных аспектов и выявление проблем, последующая корректировка (при необходимости).

Промежуточные и итоговые результаты нашей профориентационной работы были представлены на республиканском и областном уровнях:

- сборник Областных педагогических чтений «Актуальные направления трансформации образования: реалии и перспективы», статья «Профессиональные пробы как способ профессионального самоопределения обучающихся», проводимых в рамках проекта «Серіктестік алаңы» в Костанайском индустриально-педагогическом колледже, ISBN 978-601-08-2073-9 (Костанай-2022г., стр.123);
- статья в методическом журнале «Техническое и профессиональное образование» АО «РНМЦ» по теме «Профессиональные пробы как способ формирования профессионального самоопределения школьников», выпуск №1(48) 2022г.;
- заметки в газете «Учительская+»: статья «Увидеть, попробовать и выбрать» об организации профориентационной работы с учащимися общеобразовательных школ, № 47 (494) 03.12.2021г.; статья «Чтобы выбрать, надо попробовать» об участии учащихся общеобразовательной школы №4 г. Костаная в профессиональных пробах по специальности «Сварочное дело», № 17 (514) 29.04.2022г.;
- составлен «Сборник программ профессиональных проб» в который вошли 8 программ по специальностям и 18 программ по дисциплинам общепрофессионального и профессионального циклов;

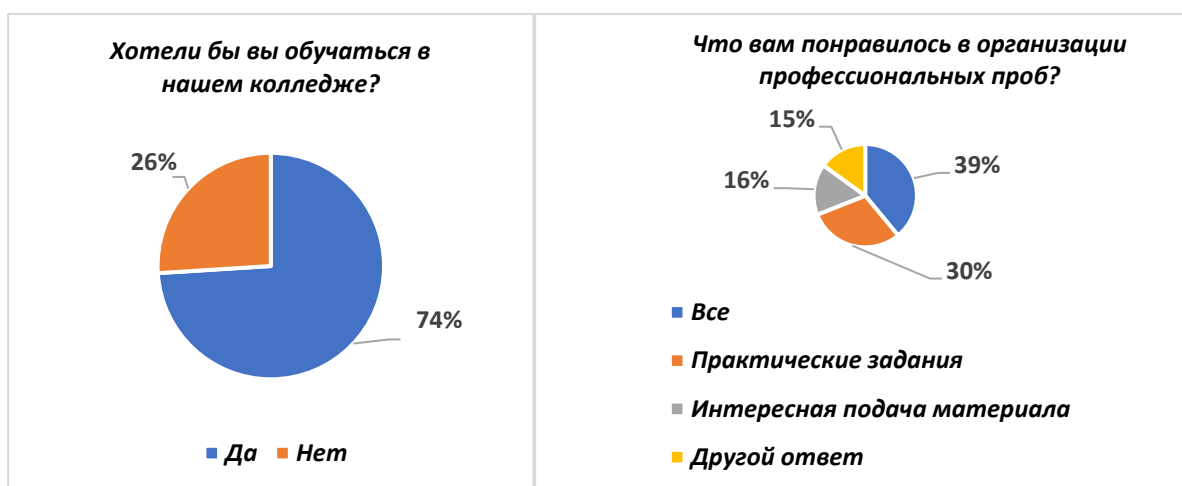
➤ разработаны положение и договор об организации и проведении профессиональных проб.

Результаты организации и проведения профессиональных проб с целью формирования профессионального самоопределения школьников следующие: за 2022-2023 учебный год более 150 учащихся 9 классов общеобразовательных школ города Костанай приняли участие в профессиональных пробах.

Как видно из диаграммы, наблюдается значительная динамика роста участников профессиональных проб, что может быть косвенно, но все же влияет и на количество абитуриентов, поступающих в колледж.

По результатам анкетирования на предмет обратной связи, выявлено, что на вопрос «Что вам понравилось в организации профессиональных проб» - 39% респондентов ответили, что «Все», 30% - «Практическое задание», 16% - «Интересная подача материала» и 15% - «Другой ответ», а на вопрос «Хотели бы вы обучаться в нашем колледже?» в 2022-2023 учебном году 74% отвечают «Да» (в 2021-2022 уч.г. - 84%), причем больше 50% (в 2021-2022 уч.г. - 58%), хотели бы обучаться по специальности «Техническое обслуживание, ремонт и эксплуатация автомобильного транспорта». Приоритетными показателями обучения в колледже являются «Обучение по интересной профессии» - 45% (в 2021-2022 уч.г. - 53%) и «Обучение на бюджетной основе» - 39% (в 2021-2022 уч.г. - 37%) и 16% (в 2021-2022 уч.г. - 10%) респондентов выбрали вариант «Здесь учатся мои друзья».

Средний показатель по приёму обучающихся на 2023-2024 учебный год составил 1,3 чел./место (2022-2023 уч.год – 1,3 чел./место, 2021-2022 уч.г - 1,6 чел./место), а по профилирующей специальности «Техническое обслуживание, ремонт и эксплуатация автомобильного транспорта» - 1,8 чел./место (по квалификации «Электрик по ремонту автомобильного электрооборудования» - 2,7 чел./место).

Доля первокурсников, посетивших наш колледж до поступления (экскурсии, мастер-классы, профессиональные пробы, день открытых дверей и т.д.), составила – 34% от общего

количества студентов 1 курса. Причем, если рассматривать по группам, то данный показатель варьирует в пределах от 20 до 64 процентов (*кроме того, следует отметить, что данный показатель по сравнению с 2022 годом остался на прежнем уровне*).

Планомерная и регулярная организация профессиональных проб является действенным средством пропаганды рабочих специальностей, по которым ведется обучение в колледже, и несомненно, способствует первоначальной сформированности знаний, умений и навыков с учетом физических возможностей обучающихся для последующей рекомендации им профессии. Именно, профессиональные пробы выступают инструментом эффективного формирования и оценки профессионального самоопределения, практическим звеном профориентационной работы.

Профессиональные пробы не только влияют на выбор профессии, но и на становление личности подростка. Попробовав себя в реальном деле, он чувствует себя более взрослым и самостоятельным. Что может быть лучше, чем попробовать ее на практике? Без трудового опыта почти невозможно осознанно выбрать профессию и быть уверенным в правильности своего решения.

Практическая значимость данного педагогического опыта заключается в том, что предложенные материалы позволят организациям среднего, технического и профессионального образования повысить качество профориентационной работы, помогут в разработке локальных актов и программ профессиональных проб адаптированных к конкретным условиям отдельных образовательных организаций.

И в заключении хотелось бы сказать, что плодотворная работа с выпускниками школ возможна только при формировании положительного имиджа учебного заведения, который формируется благодаря использованию новых методов управления, применению новейших информационных технологий, методическому обеспечению учебного процесса и современного материально-технического оснащения.

Список литературы:

1. Послание Главы государства Касым-Жомарта Токаева народу Казахстана «Единство народа и системные реформы – прочная процветания страны» от 01.09.2021 г.
2. Концепция развития дошкольного, среднего, технического и профессионального образования Республики Казахстан на 2023 – 2029 годы, утверждена постановлением Правительства РК №249 от 28.03.2023г.
3. Профессиональные пробы и выбор профессии. Книга для учителя / под ред. С.Н. Чистяковой. - электронный адрес http://www.prosv.ru/ebooks/Chistakova_Prof-probi/index.html
4. Климов Е. А. Как выбирать профессию. – М.: Просвещение, 1990.
5. Митина Л. М. Психологическое сопровождение выбора профессии. – М.: Московский психолого-социальный институт; Флинта, 1998.
6. Джон Дьюи Дж. Психология и педагогика мышления / пер.с англ. Н.М. Никольский; под ред. (и с предисл.) Н.Д. Виноградова, -М.: Мир, 1915,-с.202. Образовательная платформа Юрайт [сайт]. — URL: <https://urait.ru/bcode/468144> (дата обращения: 25.12.2021).

ОБОБЩЕНИЕ ОПЫТА РАБОТЫ ПО ИСПОЛЬЗОВАНИЮ АКТИВНЫХ МЕТОДОВ ОБУЧЕНИЯ В УРОЧНОЙ И ВНЕУРОЧНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ДЛЯ ПОВЫШЕНИЯ ПОЗНАВАТЕЛЬНОЙ АКТИВНОСТИ СТУДЕНТОВ

Дюсекеева Людмила Кабдулаевна
преподаватель русского языка и литературы
КГКП «Костанайский политехнический высший колледж»
Управления образования акимата Костанайской области

Аннотация. В статье представлен опыт работы по использованию активных методов обучения в урочной и внеурочной деятельности. Определена цель педагогического опыта: создать условия для активизации познавательной деятельности обучающихся путем использования активных методов обучения на уроках русского языка и русской литературы и внеурочной деятельности. Сделаны выводы: применение на занятиях русского языка и русской литературы, во внеурочной деятельности активных методов обучения способствует развитию функциональной грамотности обучающихся, критического мышления, повышает познавательную активность обучающихся.

Ключевые слова: активный метод обучения, познавательная активность, взаимодействие, диалогическое общение.

Түйін. Мақалада орыс тілі мен орыс әдебиеті сабақтарында оқытудың белсенді әдістерін қолдану бойынша жұмыс тәжірибесі берілген. Педагогикалық тәжірибенің мақсаты анықталды: орыс тілі мен орыс әдебиеті сабақтарында оқытудың белсенді әдістерін қолдану арқылы оқушылардың танымдық белсенділігін арттыруға жағдай жасау. Қорытындылар: орыс тілі мен орыс әдебиеті сабақтарында оқытудың белсенді әдістерін қолдану оқушылардың функционалдық сауаттылығын, сыни тұрғыдан ойлауын дамытуға ықпал етеді, оқуға деген ынтасын арттырады.

Түйінді сөздер: белсенді оқыту әдісі, танымдық белсенділік, өзара әрекет, диалогтік байланыс

Abstract. The article are presented work experience on the use of active teaching methods in Russian language and Russian literature lessons. The goal of the pedagogical experience has been determined: to create conditions for enhancing the cognitive activity of students through the use of active teaching methods in the lessons of the Russian language and Russian literature. Conclusions are drawn: the use of active teaching methods in the Russian language and Russian literature classes contributes to the development of students' functional literacy, critical thinking, and increases motivation to learn.

Key words: active learning method, cognitive activity, dialogic communication.

Сегодня обществу нужны функционально – грамотные специалисты. Функционально грамотные специалисты- это личности, которые могут самостоятельно творчески решать научные, производственные, общественные задачи, критически мыслить, уметь пользоваться информацией, вырабатывать и защищать свою точку зрения, свои убеждения, систематически и непрерывно пополнять и обновлять свои знания путем самообразования, совершенствовать умения, творчески применять их в действительности.

Очень часто педагоги в своей работе сталкиваются с таким явлением, как низкая мотивация к обучению или ее полное отсутствие, причиной этого является то, что в век информатизации, у современных обучающихся «клиповое мышление», то есть способность воспринимать мир через короткие яркие образы и послания.

Как вовлечь обучающихся в учебную деятельность, какие задания предложить, как организовать их работу и взаимодействие, как делегировать студентам ответственность за результаты их обучения, научить самооценке и рефлексии собственной деятельности – вот далеко неполный список вопросов, которые учитель решает при проектировании занятия.

Проблема активности студентов, особенно технических специальностей, в обучении гуманитарным наукам является одной из актуальных как в психологической и педагогической науке, так и в образовательной практике.

Главными характеристиками выпускника любого образовательного учреждения являются его компетентность и мобильность. В этой связи акценты при изучении учебных дисциплин переносятся на сам процесс познания, эффективность которого полностью зависит от познавательной активности самого студента.

Очевидно, что для решения этих проблем, получения специалиста с нужными сформированными компетенциями, нужна такая технология обучения, применение которой будет эффективным и даст положительные результаты.

Исследования ученых показывают, человек запоминает только 10% того, что он читает, 20% того, что слышит, 30% того, что видит, 50-70% запоминается при участии в групповых дискуссиях, 80% – при самостоятельном обнаружении и формулировании проблемы. И лишь когда обучающийся непосредственно участвует в реальной деятельности, в самостоятельной постановке проблем, выработке и принятии решения, формулировке выводов и прогнозов, он запоминает и усваивает материал на 90% [1].

Поэтому долгие размышления привели меня к тому, что наибольшая эффективность образовательного процесса достигается в условиях применения активных методов обучения.

Интерес к активным методам обучения вызван острой потребностью улучшить современную дидактическую систему и сделать это с наименьшим риском, то есть за счет мастерства педагога, а не перегрузки обучающихся.

Цель педагогического опыта: создать условия для активизации познавательной деятельности обучающихся путем использования активных методов обучения на занятиях русского языка и русской литературы.

Для достижения цели были поставлены задачи: изучить опыт зарубежных и отечественных практик педагогической деятельности и построить модель формирования познавательной активности обучающихся студентов; повысить уровень своей профессиональной компетенции путем изучения и внедрения в практику преподавания предмета эффективных активных методов обучения; разработать и апробировать методические и дидактические материалы, используемые в учебном процессе; создать условия для развития обучающихся в процессе изучения русского языка и русской литературы; развивать познавательную способность обучающихся, навыков самостоятельной работы, эффективной организации своей деятельности, самоконтроля, объективного оценивания полученных результатов; повысить качество проведения учебных занятий с использованием активных методов обучения; провести мониторинг положительной динамики качества обучения и достижений студентов по русскому языку и русской литературе.

Новизна опыта заключается в изменении подходов к содержанию, формам, методам обучения, а также в изменении роли учителя русского языка и русской литературы; в развитии умения педагога управлять познавательной деятельностью студента, используя для этого различные активные методы обучения.

Активные методы обучения — это способы активизации учебно-познавательной деятельности, которые побуждают учащихся к активной мыслительной и практической деятельности в процессе овладения материалом. Применение активных методов направлено не на изложение готовых знаний и их воспроизведение, а на самостоятельное овладение учащимися знаниями в процессе активной познавательной деятельности [2, с.30].

Активные методы основаны на взаимодействии учащихся между собой, с педагогами (в зависимости от того, кто включен в работу). Подобные методы позволяют будущим специалистам самим решать трудные проблемы, не просто быть наблюдателями; создают потенциально большую возможность переноса знаний и опыта деятельности из воображаемой ситуации в реальную; позволяют «сжимать» время, являются психологически привлекательными и комфортными для учащихся [3].

Именно в активной деятельности, направляемой преподавателем, студенты овладевают необходимыми знаниями, умениями, навыками для их профессиональной деятельности, развиваются творческие способности. В основе активных методов лежит диалогическое общение, как между преподавателем и студентами, так и между самими студентами. В процессе диалога развиваются коммуникативные способности, появляется умение решать проблемы коллективно. Активные методы обучения направлены на привлечение студентов к самостоятельной познавательной деятельности, вызывают личностный интерес к решению каких-либо познавательных задач, дают возможность применения студентами полученных знаний. Целью активных методов является включение всех психических процессов (мышления, речи, памяти, воображения и т.д.) в усвоение знаний, умений, навыков.

Методы активного обучения могут использоваться на различных этапах учебного процесса:

1 этап - первичное овладение знаниями. Это могут быть проблемная лекция, эвристическая беседа, учебная дискуссия и т.д.

2 этап - контроль знаний (закрепление), могут быть использованы такие методы как коллективная мыслительная деятельность, тестирование и т.д.

3 этап - формирование профессиональных умений, навыков на основе знаний и развитие творческих способностей, возможно использование моделированного обучения, игровые и неигровые методы.

Для активных методов обучения характерно: отношение учителя к студенту как к себе равному; не простое сообщение знаний как неоспоримых истин, а самостоятельное «строительство» знания обучающимся методом критического отношения к существующим сведениям, информации и т.п. и самостоятельного решения творческих задач; плюрализм мнений, подходов, уважительное отношение к мнению, варианту другого [4, с. 340].

Активные методы обучения делят на следующие четыре группы:

Дискуссионные методы (свободные и направленные дискуссии, обсуждение жизненных и профессиональных казусов и т.п.), построенные на живом и непосредственном общении участников, при пассивно отстраненной позиции ведущего, выполняющего функцию организации взаимодействия, обмен мнениями, при необходимости управление процессами выработки и принятия группового решения. Игровые методы (деловые, организационно-деятельностные, имитационные, ролевые игры, психодрама, социодрама и др.), использующие все или несколько важнейших элементов игры (игровой ситуации, роли, активное проигрывание, реконструкция реальных событий и т.п.) и направленные на обретение нового опыта, недоступного человеку по тем или иным причинам.

Рейтинговые методы (рейтинги эффективности, рейтинги популярности), активизирующие деятельность обучающихся за счет эффекта соревнования, корректировки потребности достижения.

Тренинговые методы (поведенческие и личностно-ориентированные тренинги), направленные на оказание стимулирующего, корректирующего, терапевтического, развивающего воздействия на личность и поведение участников [4].

В своей практике на занятиях русской литературы применяю активные методы обучения такие, как: метод разработки проектов, анализ конкретных ситуаций, деловые управленческие и ролевые игры, квест-игры, составление интеллектуальных карт, мозговой штурм, «инсерт», фишбоун, ассоциативные ряды, перекрестная дискуссия, шесть шляп, горячий стул, интервью и другие, которые ориентированы на личностные особенности каждого обучающегося, а также на его активное участие в самореализации, получение качественных знаний, профессиональных умений, творческое решение конкретных проблем.

Активные методы обучения применяю на различных этапах обучения: при объяснении нового материала, при повторении, при закреплении, при контроле и систематизации, при обобщении, при выполнении домашних заданий, при заучивании наизусть, при работе с текстом произведения, при самостоятельной работе.

Для систематического совершенствования профессиональной компетентности студентов невозможно без повышения профессиональной компетентности педагога. Мною были пройдены курсы повышения квалификации: в январе 2020 г. по теме «Функциональная компетентность учителя русского языка и литературы в условиях перехода к обновленному содержанию образования в республике Казахстан»; в феврале 2020 г. по теме: «Развитие профессиональных компетенций учителя русского языка и литература»; в марте 2020 г. по теме «Критериальное оценивание как фактор развития функциональной грамотности учащихся на уроках русского языка и литературы в условиях обновления содержания образования»; в августе 2020 г. «Русский язык и литература» в рамках обновления содержания среднего образования РК»;

В 2021 году прошла курсы по программам дополнительного образования студентов высших учебных заведений и колледжей, разработанных на основе уровневых программ повышения квалификации педагогических работников Республики Казахстан, в объеме 232 академических часов, в АОО «Назарбаев интеллектуальные школы» Центра педагогического мастерства.

На втором этапе курсов по Программе уровневых программ повышения квалификации педагогических работников Республики Казахстан провела серию последовательных занятий. Старалась внедрить ключевые идеи Программы в свою педагогическую практику в ходе четырех занятий. Занятия провела у обучающихся 1 курса в группе по специальности «Машиностроение» с применением активных методов обучения. Темы и цели занятий были выбраны в соответствии с Типовой учебной программой по дисциплине «Русский язык». Опыт проведения серии последовательных был представлен слушателям курсов обучения.

С 23.10.2023- 03.11.2023 прошла курсы в АОО «Назарбаев интеллектуальные школы» Центра педагогического мастерства по теме «Преподавание русского языка и русской литературы в колледже: фокусы и стратегии улучшений». На курсах слушателям был представлен план урока по русской литературе с использованием активных методов обучения по теме «Образы Евгения Онегина и Ленского».

С идеями по распространению и пропаганде своего педагогического опыта выступила в 2022 году на республиканской педагогической научно-практической конференции «Современное образование: от теории к практике, от практики к профессии» по теме «Диалоговое обучение на уроках русского языка и литературы» (УДК 37.0 ББК 74.00 3-21), в 2023 году - на республиканской научно-практической конференции «Заманауи білім беру жүйесі: идеялар, тәжірибелер, ізденістер» республикалық ғылыми –тәжірибелік» по теме «Квест как инновационная технология для формирования познавательной деятельности обучающихся», представленная работа была отмечена в номинации «Ең үздік баяндама», в республиканской научно-педагогической конференции «Профессионализм педагога - залог качественного образования и воспитания», посвящённой 145 - летию педагога и писателя Спандияра Кубеева представила работу по теме « Квест как инновационная технология для формирования функциональной грамотности у обучающихся на уроках русского языка и литературы», представленная работа была удостоена первого места.

Педагогический опыт был опубликован в сборнике «Международные педагогические чтения по теме «Научно - педагогические исследования как фактор развития системы образования» по теме «Активизация познавательной деятельности обучающихся на уроках русского языка и литературы посредством применения интерактивных технологий обучения» (УДК377 ББК 74.56 с23), в сборнике материалов республиканской научно-педагогической конференции «Профессионализм педагога - залог качественного образования и воспитания», посвящённый 145 - летию педагога и писателя Спандияра Кубеева (УДК37.0 ББК 74.00 п 23), публикация в сборнике международной научно-практической конференции Алтынсаринские чтения «Непрерывность педагогического образования – залог успешности современных педагогов» по теме «Диалоговое обучение как инновационный подход в преподавании русского языка и литературы» (УДК 37.02 ББК 74.00 п 23), в журнале «Педагогическая наука и практика» по теме «Диалоговое обучение на уроках русского языка и литературы как способ развития интеллектуальной сферы обучающихся», (2022 г, УДК 377.5.02:37.016 грнти 14.33.09).

С применением активных методов обучения были проведены открытые уроки по темам: «В жизни всегда есть место подвигу...» (по рассказу М. Горького «Старуха Изергиль»; «Вводные слова, словосочетания и предложения. Обращение. Знаки препинания при обращении и вставных конструкциях».

По методической теме выступала на заседаниях ЦМК филологических дисциплин: «Использование информационно-коммуникативных технологий (ИКТ) на уроках русского языка и литературы»; «Активные методы и приемы как способ повышения познавательной активности студентов на занятиях литературы».

В 2021 году заняла 1 место в республиканском конкурсе эссе «Білім беру саласының көшбасшысы». (Сборник материалов республиканского конкурса «Білім беру саласының көшбасшысы», ISBN 978-601-275-789-7)

В 2019-2020 учебном году разработала два УМК по дисциплине «Применение профессиональной лексики в сфере профессиональной деятельности»: учебно-методический комплекс «Применение профессиональной лексики в сфере профессиональной деятельности» для практического обучения студентов по специальности 1219000 «Хлебопекарное, макаронное и кондитерское производство» (ISBN 978-601-343-444-5); учебно-методический комплекс «Применение профессиональной лексики в сфере профессиональной деятельности» для практического обучения студентов специальности 0902000 «Электроснабжение» (ISBN 978-601-343-443-8).

А также разработан сборник заданий по русской литературе с использованием активных методов обучения, которые помогают выстраивать активный образовательный процесс.

Использованная мною данная методика позволила добиться хороших результатов по русскому языку и русской литературе, способствовала повышению познавательной активности обучающихся; выросло качество знаний; увеличилось число участников олимпиад и конкурсов.

В 2022 году в Республиканской научно-практической конференции на тему «Путь к успеху-2022: Образование. Наука. Профессия», посвященной 150-летию Ахмета Байтурсынова, Жураев Хайдар с работой «Понятие и факторы успеха» занял 2 место. Сарекин Адилет в Республиканской научно-педагогической конференции «Профессионализм педагога - залог качественного образования и воспитания», посвященной 145 - летию педагога и писателя Спандияра Кубеева занял 1 место.

Студенты в конкурсах, олимпиадах по русскому языку и русской литературе показывают высокий уровень подготовки и проявляют креативность. В 2021-2022 учебном году в предметных конкурсах, олимпиадах на областном уровне 11 обучающихся заняли призовые места, в 2022-2023 учебном году -12 обучающихся.

Активные методы обучения помогают развивать мотивацию к обучению, учиться самостоятельно добывать знания, повышают интерес к предмету, позволяют активизировать процесс развития коммуникативных навыков.

Результаты работы за три года показывают положительную динамику качества знаний по преподаваемому предмету, что указывает на эффективность применения активных методов обучения на занятиях русского языка и русской литературы.

Качество знаний обучающихся в 2021-2022 учебном году составило 83%, в 2022 – 2023 учебном году -86%, в 2023-2024 учебном году – 88%.

Повышение качества знаний обеспечивается успешной реализацией индивидуального подхода к обучающимся, применением активных методов, что и является аспектом изучения моей методической темы по обобщению опыта, темы по самообразованию.

Таким образом, в активной деятельности, направляемой преподавателем, обучающиеся овладевают необходимыми знаниями, умениями, навыками, развиваются творческие способности. Активные методы обучения направлены на привлечение обучающихся к самостоятельной познавательной деятельности, способны вызвать личностный интерес к решению каких-либо познавательных задач, возможность применения обучающимися полученных знаний.

Список литературы:

1. Активные формы и методы в современном образовании. [Электронный ресурс] <https://cyberleninka.ru/article/n/aktivnyye-formy-i-metody-prepodavaniya-v-sovremennom-obrazovanii/viewer> (дата обращения 17.01. 2024)

2. Смолкин А.М. Методы активного обучения. М., 1991-176

3. З.У. Колокольникова, С.В. Митросенко, Т.И. Петрова Учебное пособие Технология активных методов обучения в профессиональном образовании [Электронный ресурс] https://ipi.sfukras.ru/files/tehnologiya_aktivnyh_metodov_obucheniya_v_professionalnom_obrazovanii_2007.pdf (дата обращения 15.01. 2024)
4. Братцева Г.Г. Активные методы обучения и их влияние на смену педагогической парадигмы / Г.Г. Братцева // Философия образования: сб. материалов конф. Вып. 23. – СПб., 2002.
5. Методы активного обучения [Электронный ресурс] https://studme.org/78276/menedzhment/klassifikatsiya_aktivnyh_metodov_obucheniya (дата обращения 15.01. 2024)

ОБОБЩЕНИЕ ОПЫТА РАБОТЫ ОБ ИНТЕГРАЦИИ КУРСА ФИЗИКИ И ОБЩЕТЕХНИЧЕСКИХ ДИСЦИПЛИН С ЦЕЛЬЮ ПОВЫШЕНИЯ КАЧЕСТВА ПОДГОТОВКИ КОНКУРЕНТОСПОСОБНОГО СПЕЦИАЛИСТА

Толегенова Раушан Курманбековна

преподаватель физики,
КГКП «Костанайский колледж автомобильного транспорта»
Управления образования акимата Костанайской области

Аннотация: Применение технологии интегрированного обучения в процессе подготовки специалистов среднего звена является одним из направлений, реализующих основную цель профессионального образования: подготовки высококвалифицированного, компетентного специалиста, способного мыслить широко и нестандартно, готового к саморазвитию, самообразованию и самосовершенствованию. В данной статье автором представлены современные подходы подготовки конкурентоспособных специалистов, через интеграцию дисциплин. Рассмотрены формы и методы работы по интеграции дисциплины «Физика» с общетехническими и специальными дисциплинами.

Түйін: Орта буын мамандарын даярлау процесінде кіріктірілген оқыту технологиясын пайдалану кәсіптік білім берудің басты мақсатын жүзеге асыратын салалардың бірі: біліктілігі жоғары, құзыретті, кең және шеңберден тыс ойлауға қабілетті, өз бетімен жұмыс істеуге дайын маман дайындау. дамыту, өзін-өзі тәрбиелеу және өзін-өзі жетілдіру. Бұл мақала пәндерді интеграциялау арқылы бәсекеге қабілетті мамандарды даярлаудың заманауи тәсілдерін зерттеудегі жұмыс тәжірибесін жинақтауға арналған. «Физика» пәнін жалпы техникалық және арнайы пәндермен кіріктіру жұмысының формалары мен әдістері қарастырылған.

Abstract: The application of integrated learning technology in the training process of middle-level professionals is one of the directions that implements the main goal of professional education: preparing highly qualified, competent specialists capable of thinking broadly and unconventionally, ready for self-development, self-education, and self-improvement. This article is dedicated to summarizing the experience of studying modern approaches to preparing competitive specialists through the integration of disciplines. The forms and methods of integrating the "Physics" discipline with general technical and specialized disciplines are discussed.

Ключевые слова: интеграция, контекстный подход, профессиональная направленность.

Түйін сөздер: интеграция, контекстік тәсіл, кәсіби бағдар.

Keywords: integration, contextual approach, professional orientation.

Перед современной системой образования в ТипО сегодня стоит задача подготовки молодых людей к жизни, полной многообразия социокультурной и духовной сферы, с целостным пониманием картины мира, с пониманием глубины связей, явлений и процессов. Однако действительность такова, что ни одна учебная программа не может вместить в себя

все это. Поэтому только интегрированный подход в образовательном процессе ТиПО способствует устранению данного противоречия, что обеспечивает расширение и дополнение уже имеющихся знаний у студентов, тем самым стимулируя их познавательную активность и развитие их как субъектов образовательного процесса. Это тем более актуально, что при реализации идеи подготовки конкурентоспособного специалиста приходится учитывать всевозможные интегрированные системные процессы, вовлекающие в себя науку и образование, культуру и социальную жизнь и т.д.

Данное обстоятельство влечет за собой реструктуризацию и самой образовательной системы, предусматривающей формирование нового интегрированного мышления у учащейся молодежи, что возможно только при создании грамотной межпредметной интеграции. Вот почему при формировании конкурентоспособности студентов, им необходим синтез предметов на основе не просто логического, а синтезирующего мышления. Когда речь идет о межпредметной интеграции, то имеется в виду углубление дифференциации профильной подготовки с расширением изучения профильных предметов параллельно с непрофильными дисциплинами.

Процесс интеграции в ходе преподавания, можно рассматривать как взаимовлияние, взаимопроникновение и взаимосвязь содержания учебных дисциплин, и основан на принципе восстановления естественной целостности на основе установления межпредметных связей. Он предусматривает соединение искусственно разделенных предметов как по вертикали (через межпредметные и управленческие связи), так и по горизонтали (через внутрипредметные, технологические связи). [1]

Интеграция в образовании – это не мода, а необходимость для подготовки качественных специалистов для любой сферы человеческой деятельности.

Целью обобщения опыта – рассмотреть один из способов решения современных педагогических задач - интеграция учебных дисциплин, с целью повышения качества подготовки конкурентоспособного специалиста.

Для достижения поставленной цели определены следующие задачи:

- Анализировать и корректировать рабочие учебные программы по физике с целью выделения наиболее значимых в профессиональном плане разделов и тем;
- Наполнить содержания учебного материала по физике практическими примерами и задачами профессиональной направленности;
- Разработать учебно-методический комплекс на образовательной платформе «Moodle» по дисциплине «Физика» для онлайн обучения путем самостоятельного освоения учебных материалов;
- Провести интегрированные занятия, позволяющих решать проблему применения знаний на практике;
- Провести мониторинг положительной динамики качества профессиональной подготовки по дисциплине «Физика»

Метод интеграции направлен на оптимизацию содержания учебного материала с целью устранения дублирования, разночтения, временной несогласованности. Этот метод адаптирует содержание учебных программ, создаёт необходимые условия для интеллектуального развития каждого студента, формирует максимально возможную успешность обучения. Интеграция дисциплин должна быть нацелена на получение следующих результатов: 1) системность знаний; 2) развитие познавательного интереса; 3) формирование убеждения и развитие личности; 4) умение обобщать и практически применять имеющиеся знания. [2]

Применяя интеграцию на занятиях, можно создать «ситуацию успеха» для слабоуспевающих студентов, ведь для любого подростка очень важно получить одобрение от преподавателя и сверстников. Поэтому интеграция является сильным средством для мотивации учения каждого обучающегося, т. к. активизирует учебно-познавательную деятельность, развивает творческое мышление, позволяет применять полученные знания в жизни, воспитывает культуру общения, формирует личностные качества.

Физика является основой большинства технических дисциплин, но многие студенты не осознают необходимости ее изучения. В результате поверхностного изучения предмета, у студентов слабо формируются знания и умения по общепрофессиональным и специальным дисциплинам, позволяющие им правильно ориентироваться в практических заданиях, применять знания для решения задач, связанных с будущей специальностью. Поэтому при организации процесса изучения физики на первых курсах технических специальностей необходимо организовать такое обучение физики и так подобрать материал, чтобы не только заинтересовать этим предметом, но и построить фундамент для изучения общетехнических и специальных предметов. На занятиях по физике самыми актуальными вопросами обучения становятся: Как НАУЧИТЬ студентов ПОНИМАТЬ физику? Как ЗАИНТЕРЕСОВАТЬ их в изучении физики? Эти проблемы обусловили мой поиск новых методов и способов организации занятий физики.

В связи с этим мною была определена индивидуальная методическая тема самообразования: «Изучение содержания спецдисциплин с целью интеграции с дисциплиной «Физика» для специальности «Техник-механик».

Опыт преподавательской работы, показал, что наиболее рациональными и действенными способами формирования мотивации и как следствие заинтересованности в познании физики являются применение задач и практических примеров из будущей профессиональной деятельности (контекстный подход) и использование принципов проблемного обучения.

Контекстный подход к изучению физики необходим, прежде всего, для того чтобы показать студентам значимость физических теорий и явлений не только в жизни, но и в технике: устройство механизмов, объяснение принципов работы узлов и элементов машин.

Решение качественных задач по физике, содержание которых непосредственно связано с устройством, ремонтом и эксплуатацией автомобиля, и способствует установлению межпредметных связей курса физики и дисциплины «Конструкции и конструктивные особенности агрегатов и узлов автомобиля». Практика преподавания показывает, что использование таких задач способствует формированию у студентов интереса к избранной ими профессии. Умение анализировать различные физические явления подготавливает студентов к более сознательному и успешному изучению специальных дисциплин.

Рассмотрим примеры решения качественных задач с профессиональным содержанием:

- Для какой цели сидения автомобиля снабжают ремнями безопасности и подголовниками?
- Почему при движении автомобиля на труднопроходимом участке пути давление в шинах нужно снижать?
- Какие силы действуют на поршень в цилиндре двигателя?
- Почему нужно беречь тормозную колодку и тормозной барабан транспортного средства от попадания между ними масла?
- Что может произойти с движущимся автомобилем при выходе их строя амортизатора?
- Почему фонари задних габаритных огней, стекло стоп-сигнала автомобиля имеют красную окраску?

Так в 2021 году мною совместно с преподавателем физики Нугурбековой Б.О. был разработан «Сборник задач по физике с техническим содержанием» (ISBN 978-601-359-114-8). В данном сборнике подобраны задачи по всем темам традиционного курса физики, содержащие понятия и элементы профессиональной деятельности. Система задач в сборнике направлена на формирование умений объяснять явления и процессы на основе физических теорий. Многие задачи рассчитаны на то, что при их выполнении студенты должны самостоятельно находить нужные сведения в учебной и справочной литературе. Материал в сборнике задач распределен по разделам в соответствии с рабочей программой учебной дисциплины. Сборник задач по физике с техническим содержанием адресован преподавателям

физики и студентам профессиональных образовательных организаций по программам подготовки квалифицированных рабочих и служащих.

Для осуществления интеграции физики с дисциплинами общетехнического и специального цикла, необходимо показать студентам значимость физических теорий и явлений не только в жизни, но и в технике: устройство механизмов, объяснение принципов работы узлов и элементов машин. Например, при изучении темы «Движение жидкостей и газов» объяснить, как закон Бернулли применяется в карбюраторе. Поток воздуха, засываемого в двигатель, сужается в том месте, где установлен распылитель бензина (обрез трубки диаметром d). Скорость воздуха в этом сечении возрастает, а давление по закону Бернулли падает. Благодаря пониженному давлению бензин вытекает в поток воздуха.

При изучении темы «Изопроцессы. Адиабатный процесс» рассказываю ребятам о том, где наблюдается адиабатный процесс в работе ДВС. Данная тема непосредственно связана с дисциплиной «Устройство автомобиля». Таким образом из выше приведенных примеров следует, что все физические явления можно связать с техникой и показать значимость физики в будущей профессии.

Буквально все темы по физике тесно связаны с спецдисциплинами. В связи с этим мной была составлена Таблица «Межпредметная связь между физикой и устройством автомобиля». Например, тема по физике «Явление электромагнитной индукции» – устройство автомобиля «Генератор»; физика «Трансформаторы» - устройство автомобиля «Катушка зажигания» и т.п.

Мной были проведены следующие интегрированные занятия: (физика и устройство автомобиля) – «Адиабатный процесс. Тепловые двигатели. Проблемы большого города»; (физика и электротехника) – «Явление электромагнитной индукции»; (физика и электрооборудование) - «Преобразование переменного тока. Трансформаторы». Также я провожу внеклассные мероприятия такие, как конкурс презентаций по профессиональной тематике «Физика в автомобиле»; викторина «Физика и техника»; «Интеллектуальное казино» по физике; «Естественно-математический турнир» и др., провожу предметную олимпиаду по физике по специальностям.

В процессе обучения использую элементы критического мышления, информационно – коммуникационных технологии, технологию проблемного обучения, технологию уровневой дифференциации.

Контекстный подход способствуют вовлечению обучающихся в учебный процесс: приоритет в работе отдается диалогическим методам общения, совместным поискам истины, разнообразной творческой деятельности. Все это реализуется при применении интерактивных методов обучения. В ходе диалогового обучения студенты учатся критически мыслить, решать сложные проблемы на основе анализа обстоятельств и соответствующей информации, взвешивать альтернативные мнения, принимать продуманные решения, участвовать в дискуссиях, общаться с другими людьми. Для этого на занятиях организуются парная и групповая работа, применяются исследовательские проекты, ролевые игры, идет работа с документами и различными источниками информации, используются творческие работы.

Использование на занятиях видеороликов, демонстрирующих принципы работы техники и механизмов, играет важную роль в интеграции физики и спецдисциплин.

Обучение физике предусматривает привлечение обучающихся к таким видам деятельности, которые позволяют использовать приобретенные знания на практике, в частности, к выполнению лабораторных работ. Лабораторные работы при надлежащей их постановке дают возможности для расширения кругозора, для формирования более глубоких, прочных и действенных знаний по применению физики в технике и повседневной жизни вообще, по развитию политехнических умений и навыков. С целью установления межпредметных связей курса физики и спецпредметов, мной в сотрудничестве с преподавателями специальных и технических дисциплин был составлен сборник лабораторных работ для специальности «Техническое обслуживание, ремонт и эксплуатация автомобильного транспорта». Вот например, лабораторная работа «Определение зависимости силы трения скольжения и коэффициента от веса тела, площади трущихся поверхностей, от

состояния этих поверхностей» дает возможность студентам уяснить, что сцеплении шин с дорогой определяется одной простой школьной формулой:

$$F = \mu N = \mu mg$$

где μ — коэффициент сцепления, N — сила, прижимающие одно тело к другому (в данном случае, вес шины плюс вес части автомобиля, приходящейся на эту шину), m — масса тела (шины и части автомобиля, приходящейся на эту шину), g — ускорение свободного падения.

При осуществлении интеграции физики с другими общетехническими дисциплинами, в большинстве случаев физика выступает в качестве основы объяснения процессов и свойств объектов изучения других естественнонаучных дисциплин.

Многочислен разработан электронный образовательный ресурс по дисциплине «Физика», который предусматривает изучение тем в теоретической и практической формах. Данный курс систематизирован по темам, где к каждой теме прилагается теоретический материал, презентация, видеоролик, различные тренажеры, задания для самостоятельного выполнения или тестовые задания. В основе электронного образовательного ресурса лежит практико-ориентированный подход, который подразумевает самостоятельную работу студентов.

По завершению изучения дисциплины физика, проводится итоговая аттестация в форме устного экзамена. Билеты содержат три вопроса: первый вопрос по дисциплине физика, второй вопрос связан с будущей специальностью, а третий либо экспериментальное задание, либо решение практико-ориентированной задачи.

Интегративный подход к профессиональной подготовке специалиста в современных условиях является одним из важнейших средств повышения качества профессионального образования. Физика готовит информационную основу для решения межпредметных проблем, а также углубляет и расширяет знания о применении обобщенных умений или действий, вооружает обучающихся опытом их реализации. В этом заключаются особенности межпредметной интеграции физики с другими естественными, специальными и общетехническими дисциплинами. Важно, чтобы работа по реализации межпредметной интеграции была системной, постоянной, целенаправленной и общей для всех предметов.

Список литературы:

1. Современный образовательный процесс: основные понятия и термины // Словари и энциклопедии на Академике [электронный ресурс] режим доступа: https://current_pedagogy.academic.ru/823/
2. Понятие и виды интеграции в образовании. Интеграция в образовании - это... [электронный ресурс] режим доступа: <https://fb.ru/article/261822/ponyatie-i-vidyi-integratsii-v-obrazovanii-integratsiya-v-obrazovanii---eto>.
3. Бабина С. Н. Подготовка будущих учителей физики и технологии к интеграции технологического и физического образования учащихся: монография / С.Н. Бабина. - М.: Педагогика, 2003.
4. Горлова Л. А. Интегрированные уроки физики: 7-11 классы / Л.А. Горлова. - М.: ВАКО, 2010.
5. Зверев И. Д. Межпредметные связи в современной школе / И.Д. Зверев, В.Н. Максимова. - М.: Педагогика, 1991.
6. Коллоложвари И. Как организовать интегрированный урок [о методике интегрированием образования] / И. Коллоложвари, Л. Сеченикова. // Народное образование. - 1996. - №1. - С.31.
7. Селевко Г. К. Современные образовательные технологии / Г.К. Селевко. - М.: Народное образование, 1998. - 256 с.
8. Смелова В. Г. Повышение учебной мотивации обучающихся основной и полной средней школы средствами межпредметной интеграции: Автореф. дисс. канд. пед. наук / В.Г. Смелова. - М., 2009.

9. Федорец Г. Ф. Проблемы интеграции в теории и практике обучения / Г.Ф. Федорец. - Л., 1990.

ОБОБЩЕНИЕ ОПЫТА РАБОТЫ ПО СОВРЕМЕННЫМ ПОДХОДАМ В ОРГАНИЗАЦИИ ВНУТРИКОЛЛЕДЖНОГО КОНТРОЛЯ

Тайкова Галина Леонидовна
заведующая отделением, преподаватель,
КГКП «Костанайский политехнический высший колледж»
Управления образования акимата Костанайской области

Аннотация: Статья «Из опыта работы: Современные подходы в организации внутриколледжного контроля» представляет собой анализ успешного опыта внедрения современных методов и подходов в систему внутриколледжного контроля. Работа фокусируется на роли заведующего отделением, организующего внутриколледжный контроль для повышения эффективности образовательного процесса и обеспечения качества обучения. Статья также освещает ключевые аспекты внутриколледжного мониторинга, включая использование современных технологий, обучение преподавателей, и взаимодействие с администрацией. Результаты опыта могут быть полезными для образовательных учреждений, стремящихся улучшить свои системы контроля и обеспечить высокие стандарты качества обучения.

Түйін: "Жұмыс тәжірибесінен алынған: колледжішілік бақылауды ұйымдастырудағы заманауи тәсілдер" мақаласы колледжішілік бақылау жүйесіне заманауи әдістер мен тәсілдерді енгізудің табысты тәжірибесін талдау болып табылады. Жұмыс білім беру процесінің тиімділігін арттыруда және оқыту сапасын қамтамасыз етуге колледжішілік бақылауды ұйымдастырудың рөліне бағытталған. Мақалада сонымен қатар колледж ішіндегі мониторингтің негізгі аспектілері, соның ішінде заманауи технологияларды қолдану, оқытушыларды оқыту және әкімшілікпен өзара әрекеттесу. Тәжірибе нәтижелері бақылау жүйелерін жақсартуға және оқыту сапасының жоғары стандарттарын қамтамасыз етуге ұмтылатын білім беру ұйымдары үшін пайдалы болуы мүмкін.

Abstract: The article "From Work Experience: Modern Approaches in the Organization of Intra-College Control" is an analysis of the successful experience of introducing modern methods and approaches into the system of intra-college control. The work focuses on the role of the organization of intra-college control in increasing the efficiency of the educational process and ensuring the quality of education. The article also covers key aspects of intra-college monitoring, including the use of modern technologies, teacher training, and interaction with the administration. The results of the experience may be useful for educational institutions seeking to improve their control systems and ensure high standards of teaching quality.

Ключевые слова: система внутриколледжного контроля, мониторинг, образовательный процесс, качество образования, рейтинговый лист, результаты обучения.

Система среднего профессионального образования осуществляет не только подготовку молодых специалистов, но является поставщиком образовательных услуг студентам и их потенциальным работодателям, что, несомненно, требует постоянного роста его качества. В связи с этим особую актуальность приобретают вопросы создания системы менеджмента качества подготовки специалистов в среднем профессиональном образовании.

Одним из важнейших направлений деятельности любого учебного заведения является организация внутриколледжного контроля или мониторинга, который является главным источником информации для диагностики состояния образовательного процесса, основных результатов деятельности отделения, колледжа и призван обеспечить обратную связь между управленческим персоналом и объектами управления, т.е. внутриколледжный контроль подразумевает целостную систему, которая основана на скоординированной и

целенаправленной деятельности всех подразделений и должностных лиц по осуществлению контрольных мероприятий на единой плановой методической основе [4].

Внутриколледжный контроль имеет большое значение в современной образовательной системе и остается актуальным по нескольким причинам:

1. *Качество образования* - внутриколледжный контроль позволяет оценивать уровень усвоения материала студентами. Это важно для поддержания высокого качества образования и обеспечения соответствия учебных программ актуальным требованиям рынка труда.

2. *Оценка эффективности методов обучения* - внутриколледжный контроль позволяет анализировать эффективность различных методов обучения. Исходя из результатов контроля, учебные заведения могут внедрять инновационные подходы, оптимизировать процессы обучения и повышать общую эффективность образовательной системы.

3. *Актуализация учебных ресурсов* - непрерывный мониторинг успеваемости студентов позволяет выявлять устаревшие или малоэффективные учебные материалы. Это стимулирует образовательные учреждения обновлять и адаптировать свои учебные ресурсы для лучшего соответствия потребностям студентов.

5. *Адаптация к изменениям в образовательной политике* - внутриколледжный контроль является важным инструментом для обеспечения соответствия учебных программ и политики образования изменениям в законодательстве и стандартах образования.

6. *Содействие развитию у студентов навыков самоорганизации*, самостоятельности и ответственности за свой учебный процесс. Эти навыки являются важными для успешной адаптации к требованиям будущей профессиональной деятельности.

7. *Оценка преподавателей* - оценка студентами и коллегами педагогической деятельности преподавателей является неотъемлемой частью внутриколледжного контроля. Это способствует повышению профессионального уровня преподавателей и созданию стимулов для развития и совершенствования методов преподавания.

8. *Идентификация индивидуальных потребностей студентов* - оценка успеваемости и учебных достижений студентов помогает выявить их индивидуальные потребности и трудности, что позволяет предоставлять персонализированную помощь и поддержку для максимизации образовательных результатов.

Таким образом, внутриколледжный контроль остается актуальным инструментом для обеспечения качественного образования и адаптации к изменениям в обществе, охватывает широкий круг аспектов, оставаясь актуальным в контексте динамичного развития образования и требований современного общества.

Внутриколледжный контроль — это система мер и механизмов, направленных на обеспечение эффективности и качества образовательного процесса в учебном заведении. Целью внутриколледжного контроля является всестороннее совершенствование деятельности учебного заведения путем предупреждения, выявления и оперативного устранения недостатков в работе, поиска резервов улучшения учебно - воспитательного процесса и работы его подразделений, оказание конкретной помощи инженерно - педагогическим работникам в целях повышения качества обучения, воспитания студентов и создание условий для их успешного развития.

Основные задачи:

1. Осуществлять мониторинг качества предоставляемых образовательных услуг, оценивать соответствие учебных программ современным требованиям и стандартам.

2. Анализировать методы преподавания, использование современных образовательных технологий и оценивать результативность учебного процесса.

3. Вести контроль за академической успеваемостью студентов.

4. Проводить мониторинг объективности и справедливости оценивания студентов, а также развивать систему аттестации студентов и преподавателей.

5. Проведение анализа обратной связи между студентами, преподавателями и другими участниками образовательного процесса для постоянного улучшения качества обучения.

6. Реализовывать инновационные образовательные методики и технологии с целью повышения эффективности обучения.

Управление качеством образования предусматривает его соответствие стандартам и нормативно-правовым актам, требованиям рынка образовательных услуг, требованиям работодателей как социальных партнеров, а также ожиданиям студентов и их родителей как субъектов образовательного пространства. Поэтому грамотная организация диагностики учебно-воспитательного процесса посредством инструментов мониторинга является основополагающим фактором в улучшении качества образовательных услуг.

Внутриколледжный контроль на отделении проводится в соответствии с планом, утвержденным директором колледжа и представляет собой комплексную оценку состояния учебно - воспитательного процесса, проводимую на основании мониторинга всех направлений деятельности, а также учетных процессов и динамики изменений показателей образовательного учреждения. Внутренний контроль на отделении является основным источником информации и анализа текущей деятельности в соответствии с нормативно - правовыми актами в образовательной сфере. Диагностика позволяет определить состояние системы на данный момент..

Внутриколледжный контроль включает в себя: выполнение учебных планов и программ; состояние преподавания и обучения; качество знаний, умений и навыков; результативность воспитательной работы; результативность внеаудиторной работы; состояние дисциплины; исполнение принятых решений; состояние документации.

Но в то же время контроль носит:

- демократический и неразрушающий характер, это когда контрольно - диагностическая деятельность используется в целях создания продуктивной профессиональной среды, для повышения качества работы, творчества и жизни участников контроля;

- стимулирующий, т.е. использование контроля для повышения мотивации;

- поддерживающий - выделяющий достоинства участников процесса;

- обучающий характер (обучение коллег) [1].

В Костанайском политехническом высшем колледже на электротехническом отделении диагностика образовательного процесса проводится по основным направлениям, в соответствии с «Положением о внутриколледжном контроле»:

- *Мониторинг качества ведения занятий*

Мониторинг качества ведения занятий проводится для установления соответствия содержания, уровня и качества проведения учебных занятий требованиям учебной рабочей программе и модулей, а также, определения уровня методической подготовки преподавателей, проводящих уроки, степени достижения поставленных образовательных целей.

Ведение мониторинга оказывает влияние на повышение качества и успеваемости студентов отделения, в связи с чем перед преподавателями ставятся конкретные методические задачи, решение которых способствует систематизации деятельности, направленной на повышение успеваемости обучающихся, как в разрезе групп, так и в целом по отделению. Поэтому целью контроля является оценка профессиональных качеств педагогических работников и их педагогического мастерства. При этом основная цель контроля подчинена его главной задаче - обеспечению высокого научно - методического уровня организации образовательного процесса и качества подготовки выпускников отделения.

Педагогический коллектив электротехнического отделения постоянно работает над улучшением качества преподавания, повышением уровня знаний, умений и навыков студентов. Преподаватели сочетают проведение традиционных занятий с новыми формами и технологиями. На практических занятиях используют новейшее оборудование, приобретенное в рамках проекта «Жас Маман», тем самым обеспечивая подготовку специалистов, способных трудиться в условиях рыночной экономики. Показателем работы преподавателей отделения является результаты итоговой аттестации выпускников и их дальнейшее трудоустройство.

Мониторинг результатов освоения образовательных программ показывает увеличение качества знаний студентов выпускных групп в разрезе трех лет.

Таблица 2. Трудоустройство выпускников

Доля трудоустроенных выпускников, %	2020-2021уч.г.	2021-2022уч.г.	2022-2-23уч.г.
	87%	91%	94,5%

По сравнению с 2020-2021уч.г. доля трудоустроенных студентов в 2022-2023уч.г. увеличилась на 7,5%.

- *Мониторинг профессиональной деятельности педагога или рейтинг преподавателя электротехнического отделения*

Система рейтинговой оценки деятельности преподавателя функционирует с целью достижения максимальной эффективности учебно - воспитательного процесса через механизмы материального и психологического стимулирования творческой и профессиональной деятельности педагога и направлена на повышение качества образовательных услуг. Она дисциплинирует педагога, формируя в нем такие профессиональные качества, как компетентность и саморазвитие, повышает статус педагога и престижность самой профессии [2].

Каждый педагог отделения ведет рейтинговый лист, в котором в табличной форме указаны критерии, по которым оценивается качество работы преподавателей и отражены все его успехи.

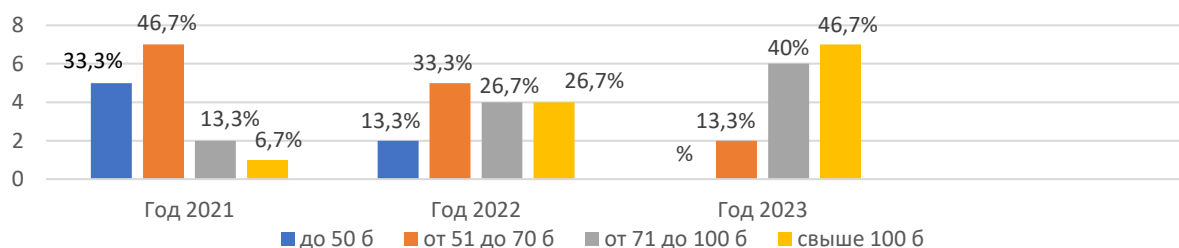
Оценка деятельности педагога или критерии оценивания состоят из следующих разделов: учебная и внеучебная работа, учебно-методическая, научно-исследовательская, учебно-производственная, воспитательная и профориентационная работа. Критерии оценки могут изменяться, если в этом возникает необходимость.

Таблица 1. Рейтинговый лист преподавателя

№	Критерии оценивания	Пояснение по оцениванию (в баллах по каждому критерию)	Оценка критерия
1.	Учебная работа		

Карта мониторинга или рейтинговый лист наглядно свидетельствует о том, кто и насколько эффективно поработал в течении учебного года, а у кого возникают затруднения в той или иной области, что служит основой для принятия корректирующих действий как со стороны самого педагога, так и методиста, заведующего отделением и др.

Результаты рейтинга преподавателей электротехнического отделения по годам

Из диаграммы видно, что по результатам рейтинга преподавателей за последних три года происходит оптимальный рост по вышеперечисленным критериям. Основным влияющим фактором на мотивацию преподавателей является поощрительная система премирования, возможность приобретения разностороннего педагогического опыта и своевременная подготовка педагогов к аттестационному периоду.

Конечной целью системы рейтинговой оценки деятельности подразделений и преподавателей является повышение эффективности работы и конкурентоспособности научно - педагогического коллектива и, как следствие, улучшение качества подготовки специалистов.

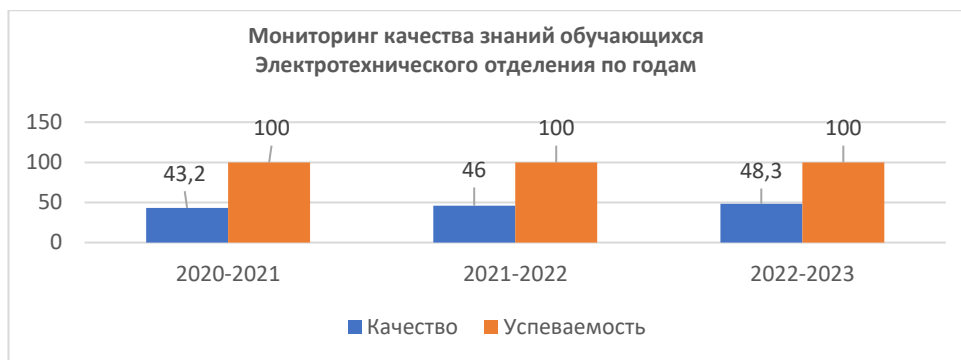
- *Мониторинг результатов обучения обучающихся отделения*

Контроль качества знаний студентов является одним из основных элементов оценки качества образования, важнейшим компонентом педагогической системы и частью учебного процесса [3]. Обучение может быть результативным только тогда, когда учебная работа систематически и глубоко контролируется, когда сами студенты постоянно видят результат своей работы. При отсутствии такого контроля в процессе усвоения учебного материала обучающиеся не знают подлинного уровня своих знаний, слабо представляют свои недоработки.

Мониторинг качества знаний студентов нашего отделения представляет собой систему традиционных и инновационных форм контроля, оценки и диагностики качества знаний, эффективная реализация которых осуществляется на основе модульно - рейтинговой формы его организации. Модульно - рейтинговая форма как средство мониторинга качества знаний на отделении, сочетающая достоинства дидактической модели, выстроенной в соответствии с положениями системной концепции дидактики и современных методик рейтинговой аттестации обеспечивает непрерывное взаимодействие субъектов обучения в системе «преподаватель - студент». В рамках обновленного содержания образования применяется бально - рейтинговая буквенная система учебных достижений (знания, умения, навыки и компетенции) обучающихся. Студенты оцениваются в баллах по 100-балльной шкале, в соответствии с принятой в международной практике буквенной системы.

Мониторинг качества обучения студентов производится по итогам каждого полугодия в разрезе специальностей, курсов обучения. Сравнение результатов производится как по итогам полугодий, так и по учебным годам, что позволяет отслеживать динамику обученности студентов и вырабатывать корректирующие мероприятия в случае необходимости.

Анализ мониторинга результатов обучения на отделении указывают на успешные тенденции увеличения эффективности образовательного процесса. Сочетание инноваций, профессионального развития, систематической обратной связи и административной поддержки, формируют основу для дальнейшего улучшения обучения и достижения высоких стандартов на электротехническом отделении. Студенту же мониторинг дает возможность отслеживать свой рейтинг, приобретать позитивную мотивацию, успешнее продвигаться к учебной цели. При этом родители постоянно видят реальную картину достижений своего ребенка, получают достоверную оценку его учебной деятельности, участвуют в его развитии.

Из диаграммы видно, что качество знаний обучающихся отделения в 2022-2023 учебном году увеличилось на 5,1% по сравнению с 2020-2021уч.г. Это выражается в повышении средних баллов, улучшении показателей успеваемости и общего уровня освоения учебного материала.

Все результаты внутриколледжного контроля оформляются в виде аналитической справки, доклада о состоянии дел по проверяемому вопросу или иной формы, установленной в колледже. Итоговый материал содержит констатацию фактов, выводы и предложения по улучшению деятельности отделения. Информация о результатах мониторинга доводится до работников колледжа.

Систематическое использование методики мониторинговых исследований на отделении позволяет оперативно вырабатывать и реализовывать комплекс управленческих решений, необходимых для корректирования хода образовательного процесса и повышения качества образования. Внутренний контроль становится ключевым инструментом для поддержки студентов, выявления трудностей в обучении и предоставления дополнительных образовательных ресурсов. Эта система также способствует постоянному улучшению качества образования через анализ результатов обучения, что позволяет адаптировать учебные программы к современным требованиям и потребностям рынка труда.

Результатом использования современных подходов при организации внутриколледжного контроля на отделении является:

- обеспечение высокого уровня подготовки студентов на завершающих этапах образовательной программы при сдаче ИА;
- увеличение доли трудоустроенных студентов;
- положительная динамика роста качества знаний обучающихся отделения по изучаемым предметам или модулям.

В целом, успешное прохождение аттестации колледжа по специальностям в 2023г. и специализированной аккредитации в 2022г., подтверждает высокий стандарт качества образования на отделении, его соответствие современным требованиям и способность эффективно готовить квалифицированных специалистов.

Список литературы:

- 1.Тебякина А.П., Кенмешева И.В., 2-е издание, г. Ставрополь, 2008г.
- 2.Республиканский педагогико-методический журнал «Профессиональное образование» №4 2023г. стр.40
- 3.Ленер И.Я. Качество знаний учащихся. Какими они должны быть. М., 1978г.
- 4.Мельникова Е.П. Система внутреннего контроля в образовательных организациях СПО // Среднее профессиональное образование. 2014 №10.

ОБОБЩЕНИЕ ОПЫТА РАБОТЫ О СОВРЕМЕННЫХ ВЫЗОВАХ И ПЕРСПЕКТИВАХ ОРГАНИЗАЦИИ ДУАЛЬНОГО ОБУЧЕНИЯ В КОСТАНАЙСКОМ ПОЛИТЕХНИЧЕСКОМ ВЫСШЕМ КОЛЛЕДЖЕ

Матвиенко Юлия Владимировна

заведующая практикой, преподаватель

КГКП «Костанайский политехнический высший колледж»

Управления образования акимата Костанайской области

Аннотация. Статья рассматривает актуальные вызовы и перспективы организации дуального обучения в Костанайском политехническом высшем колледже, где подчеркивается важность разработки эффективных стратегий привлечения партнеров из бизнес-сферы для расширения возможностей студентов в практической области. На основе проведенного анализа предлагаются конкретные практические шаги и рекомендации для оптимизации дуального обучения и подготовки высококвалифицированных кадров.

Түйін. Мақалада Қостанай жоғары политехникалық колледжінде дуальді оқытуды ұйымдастырудың өзекті мәселелері мен перспективалары қарастырылып, студенттердің практикалық саладағы мүмкіндіктерін кеңейту үшін бизнес саласындағы серіктестерді тартудың тиімді стратегияларын әзірлеудің маңыздылығына баса назар аударылады. Талдау негізінде дуальды оқытуды оңтайландыру және жоғары білікті кадрларды даярлау бойынша нақты практикалық қадамдар мен ұсыныстар ұсынылады.

Abstract. The article examines the current challenges and prospects of organizing dual education at Kostanay Polytechnic Higher College, which emphasizes the importance of developing effective strategies to attract business partners to expand students' opportunities in the practical field. Based on the analysis, specific practical steps and recommendations are proposed to optimize dual education and training of highly qualified personnel.

Ключевые слова. Дуальное обучение, социальные партнеры, практический опыт, квалифицированные специалисты, потребность рынка труда.

Сегодня дуальная форма обучения приобретает особую актуальность в контексте динамично меняющихся требований рынка труда и эволюции образовательных подходов. Эта система представляет собой инновационный метод обучения, который успешно интегрирует теоретические основы с практическим опытом. Наблюдается активное развитие этого образовательного формата, который становится все более востребованным в современном образовательном пространстве.

Актуальность дуального обучения проявляется в нескольких ключевых аспектах. Прежде всего, данная образовательная модель содействует более тесному взаимодействию колледжа с предприятиями, что в свою очередь обеспечивает оперативную адаптацию образовательных программ к изменениям в секторах занятости. Эта динамичность позволяет колледжу оставаться релевантным и предоставлять студентам навыки, востребованные на рынке труда. Студенты, проходящие дуальное обучение и получающие практические навыки на предприятиях, обладают значительным конкурентным преимуществом после окончания обучения. [1]

Целью данного исследования является анализ современных вызовов, с которыми сталкивается Костанайский политехнический высший колледж в организации дуального обучения, и выявление перспективных путей улучшения этого образовательного формата.

Исходя из цели можно выделить следующие задачи:

- Провести анализ организации дуального обучения в Костанайском политехническом высшем колледже;
- Определить актуальные вызовы и проблемы, с которыми сталкивается колледж при организации дуального обучения;
- Исследовать взаимодействие с предприятиями в контексте организации практической части обучения;

- Сформулировать предложения по оптимизации дуального обучения в колледже.

В Костанайском политехническом высшем колледже с 2014 года уделяется особое внимание организации дуального обучения, чтобы обеспечить студентам не только теоретические знания, но и практический опыт, который имеет огромное значение для успешного трудоустройства после окончания обучения.

Организация системы обучения складывается из следующих аспектов:

Методическое обеспечение и трансляция опыта

Для методического обеспечения дуального обучения и прохождения профессиональной практики разработаны: «Положение о порядке организации дуального обучения», 2021 год, «Методические рекомендации отчетной документации производственной и преддипломной практики», 2021 год, одобренные протоколом Методического совета колледжа,

За период исследования вопросы разработки эффективных стратегий привлечения партнеров мной опубликованы ряд статей:

- Международная практическая конференция «Talar»: «Дуальное обучение: лучшие тренды практики, стратегии». Тема статьи касалась дуального обучения как эффективной формы в подготовке специалистов без отрыва от производства, 2021 г;

- Научно-методический журнал «Педагогическая наука и практика. Орлеу» на тему «Система подготовки квалифицированных кадров условиях дуального обучения», 2021г.

Так же транслировала опыт по развитию дуальной формы обучения на уровне - Республиканской научно-практической конференции ОФ Международная академия наук экологии, инженерии и педагогики, Республиканский научно-исследовательский центр «Дарын» на тему: «Взаимодействие системы образования с рынком труда, как фактор содействия трудоустройству выпускников колледжа», 2022 год.

Определение контингента обучающихся дуальной формы обучения

После проведения анализа потребностей рынка труда в нашем регионе, были выделены отрасли, находящиеся в стадии наибольшего роста. В дуальную форму обучения включены четыре специальности, наиболее востребованные на рынке труда:

- 07130200 Электроснабжение (по отраслям) квалификации 4S07130202 Техник-электрик;

- 07211200 Элеваторное, мукомольное, крупяное и комбикормовое производство квалификации 4S07211203 Техник-технолог;

- 07210300 Хлебопекарное, макаронное и кондитерское производство квалификации 4S07210305 Техник-технолог;

- 07150100 Технология машиностроения (по видам) квалификации 4S07150106 Техник-механик.

Анализ данных о контингенте обучающихся дуальной формы обучения за последние пять лет показывает следующую динамику:

В 2019-2020 учебном году количество студентов, обучающихся по дуальной форме обучения составило - 311 человек. В последующем 2020-2021 учебном году наблюдался рост числа обучающихся, достигнув 461 студента. В 2021-2022 учебном году рост контингента

сохранялся, и число студентов увеличилось до 564. В 2022-2023 учебном году наблюдалось небольшое снижение, количество студентов составило 562. На начало 2023-2024 учебного года отмечается некоторое уменьшение численности, достигнув 512 студентов.

Общий анализ свидетельствует о некоторой вариабельности в численности студентов, обучающихся в рамках дуальной формы обучения. Это объясняется сокращением продолжительности обучения для специальностей 07130200 Электроснабжение (по отраслям) и 07150100 Технология машиностроения (по видам). Однако в 2023 году была внесена важная корректировка, колледжем была получена лицензия на дополнительную квалификацию по специальности 07150100 Технология машиностроения (по видам). В связи с этим изменением предполагается, что набор студентов на 2024-2025 учебный год будет осуществляться, как и ранее на срок обучения 3 года и 10 месяцев.

Кроме того, планируется получение лицензии на дополнительную квалификацию по специальности 07130200 Электроснабжение (по отраслям).

Материально - техническая база колледжа, соответствующая требованиям современного производства

Внедрение дуального обучения способствует дальнейшей реализации инновационных проектов, способствующих обновлению содержания. Одним из них стал проект – Жас Маман. В рамках данного проекта колледжу выделен грант в размере 327 348 151 тнг. Данные средства были направлены на создание 6 лабораторий, 2 мастерских по специальности 07130200 Электроснабжение (по отраслям) и 2 лабораторий по специальности 07210300 Хлебопекарное, макаронное и кондитерское производство. В формировании заказа на приобретение оборудования непосредственную консультативную помощь оказали специалисты предприятий-партнеров дуального обучения.

Взаимодействие с социальными партнерами и предприятиями

Одним из основных вызовов, с которым сталкивается колледж, является поиск квалифицированных мест для практики студентов. Вместе с тем, благодаря активному взаимодействию с предприятиями города и региона, Костанайский политехнический высший колледж успешно решает эту проблему, обеспечивая своим студентам возможность для практического обучения на реальных производственных объектах. [2]

В связи с этим заключено 60 договоров о социальном партнерстве с ведущими предприятиями области, 46 договоров на проведение профессиональной практики, 5 меморандумов о взаимном сотрудничестве.

В осуществление дуального обучения входят двенадцать крупнейших предприятий региона: АО «Баян Сулу», ТОО «ЭПК-forfait», ТОО «СарыаркаАвтоПром», АО «АгромашХолдингKZ», к/х «Успеньевское», ТОО «Олжа Астык», ТОО «КЗП», АО «Костанайский мелькомбинат», ТОО «MBF-group», ТОО «Костанай электромонтаж», ТОО «Агрофирма Диевская», ТОО «Агро Корн».

Анализ данных по предприятиям, участвующим в программе дуального обучения, за последние несколько учебных лет представляет следующую динамику: в 2019-2020 учебном году количество предприятий составляло 5. В последующем 2020-2021 учебном году наблюдался рост числа предприятий, достигнув 8. В 2021-2022 учебном году количество

предприятий значительно увеличилось до 13. В 2022-2023 учебном году отмечалось небольшое снижение, связанное с внешними факторами расформирования двух предприятий ТОО «Иволга-Грэйп» и ТОО «Костанай Трейд», и количество предприятий составило 11. На начало 2023-2024 учебного года отмечается увеличение численности предприятий, достигнув 12.

Общий анализ показывает, что программа дуального обучения становится все более популярной и привлекательной для предприятий-партнеров.

С предприятиями и студентами заключаются общие и индивидуальные трехсторонние договора, которые, гарантируют обучающимся безопасные условия работы, обеспечение специальной одеждой, возможность пользования лабораториями, технической документацией предприятия, а также рассмотрения кандидатуры выпускника, для принятия на работу. [4]

Предприятия, участвующие в дуальном обучении, для эффективного обучения студентов назначают опытных наставников на производстве. Для сотрудничества с колледжем выделено 15 квалифицированных специалистов, которые обладают высокой компетентностью в своей области.

Для обеспечения более эффективного обучения преподаватели специальных дисциплин обязательно проходят стажировку на предприятиях-партнерах, что позволяет им более точно адаптировать учебные программы под реальные потребности предприятий.

За три года наблюдается постоянный рост количества преподавателей, проходящих стажировку. Именно: 17 человек в 2021 году, 20 человек в 2022 году и 24 человека в 2023 году. Увеличение числа участников свидетельствует о повышенном интересе преподавателей к практическим опытам и внедрению новых знаний, навыков и методик в учебный процесс.

Обеспечение оценки профессиональных навыков WorldSkills

Участие в чемпионатах WorldSkills дополнительно способствует оттачиванию навыков, приобретенных в рамках специальностей дуального обучения. Студенты, освоившие профессиональные умения на производственной практике, активно участвуют в соревнованиях, где демонстрируют свое мастерство. [3]

За этот период 2021 года колледж продемонстрировал значительный успех, имея 7 победителей в региональном чемпионате WorldSkills и 4 победителя в национальном чемпионате. В последующем году колледж увеличил количество победителей до 11 человек на региональном чемпионате и 5 человек на национальном чемпионате WorldSkills. В 2023 году участники продолжили показывать стабильные результаты, снова имея 11 победителей в региональном чемпионате WorldSkills и 3 победителя в национальном.

Так же Политехнический высший колледж является региональной площадкой 6 компетенций специальностей дуального обучения: Кондитерское дело, Пекарское мастерство, Оценка качества зерна и продуктов его переработки, Слесарное дело, Инженерная графика САД, Электромонтаж. Это подтверждает устойчивую политику в области профессиональной подготовки.

Мероприятия для эффективного партнерства колледжа с предприятиями

Для обеспечения эффективного взаимодействия между колледжем и партнерами, а также для более глубокого понимания требований рынка труда и обеспечения актуальности образовательных программ, функционируют Попечительский и Индустриальный советы.

В функции Попечительского совета входит: стратегическое управление, финансовое планирование, контроль за исполнением законов и стандартов. Индустриальный совет предоставляет рекомендации по содержанию и актуализации учебных программ, чтобы они отражали современные требования рынка труда.

Обязательное участие представителей предприятий в квалификационных экзаменах и комиссиях государственной аттестации также играет важную роль в успешной реализации дуального обучения. [4]

В 2020 году в колледже был организован круглый стол «Профессии останемся верны» под руководством Управления образования Костанайской области. В рамках круглого стола было проведено обобщение опыта внедрения дуального обучения в Костанайском политехническом высшем колледже, заключен меморандум о дуальном обучении с ТОО «Агро Корн». Представители предприятий проявили заинтересованность во встрече с будущими специалистами и рассказали о своих предприятиях. Студентов же в свою очередь интересовали конкретные предложения работодателей, условия работы и самореализация на предприятиях.

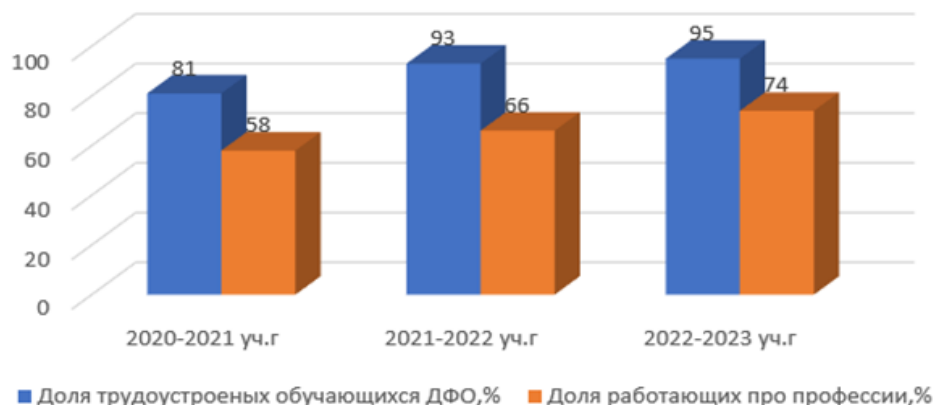
В 2022 году рамках общереспубликанского Дня работодателя в Костанайском политехническом высшем колледже состоялась встреча с социальными партнерами дуальной формы обучения, принимающими непосредственное участие в подготовке будущих специалистов. Многие работодатели посетили колледж и воочию увидели здесь настоящую «кузницу» кадров для своих производств, проявили явную заинтересованность в дальнейшем сотрудничестве и даже пожелали оказать определенную поддержку в реализации планов. [4]

Содействие трудоустройству выпускников

Положительным результатом успешной реализации дуального обучения является обеспечение высокого уровня трудоустройства выпускников. Содействие выпускникам колледжа играет важную роль в их успешной адаптации к профессиональной жизни и развитии карьеры. Колледж предоставляет разнообразные ресурсы и услуги, направленные на поддержку студентов после завершения учебы.

Данные включают в себя процент успешно трудоустроенных студентов, на основании предоставленных справок с места работы, а так же данных РГКП «Государственный центр по выплате пенсий и пособий».

Диаграмма 5- Доля трудоустроенных обучающихся по ДФО, %

В период 2020-2021 учебного года доля трудоустроенных составляла 83%, отмечается высокий уровень трудоустройства, что свидетельствует о успешной реализации программы дуального обучения. 58% выпускников работают по специальности.

В 2021-2022 учебный год происходит значительный рост доли трудоустроенных до 93%. Положительная динамика свидетельствует о повышенной эффективности дуальной формы обучения и растущем интересе со стороны работодателей. Значительный рост в проценте тех, кто работает по специальности – 66%. В 2022-2023 учебном году заметное улучшение ситуации с долей трудоустроенных – 95%. Дополнительный рост в показателе работы по специальности – 74 %.

Увеличение процента свидетельствует о продолжающемся совершенствовании программы обучения и более эффективной адаптации выпускников к требованиям профессиональной деятельности.

Общий уровень трудоустройства выпускников колледжа по дуальной форме обучения выше среднего. Рост доли трудоустроенных и повышение уровня работы по специальности говорит о планомерной адаптации программы под требования рынка труда.

Таким образом, организация дуального обучения в Костанайском политехническом высшем колледже сталкивается с различными вызовами, но при этом имеет большие перспективы. Вместе с этим, в процессе осуществления дуального обучения в колледже возникают определенные проблемы и предложены способы их эффективного решения.

1. Трудности в организации наставничества

Не всегда легко находить подходящих наставников для студентов в предприятиях. Сотрудники предприятий могут испытывать дефицит времени из-за рабочей загруженности.

Предлагаемое решение: Разработка программ по обучению менторов, создание системы поощрения менторов, активное вовлечение бизнес-партнеров в процесс обучения.

2. Недостаточное финансирование и ресурсы:

Реализация программ дуального обучения требует дополнительных финансовых и организационных ресурсов для оснащения лабораторий оборудованием и разработки системы оплаты труда наставников на производстве.

Предлагаемое решение: Активное взаимодействие с государственными и частными организациями для привлечения дополнительного финансирования, а также оптимизация внутренних бюджетов.

Решение этих задач будет способствовать формированию новой модели профессиональной подготовки, которая позволит преодолеть отставание в структуре, объемах и качестве трудовых ресурсов от реальных требований конкретных предприятий.

В заключение, решение проблем дуального обучения требует совместных усилий образовательных учреждений, предприятий и государственных органов. [5]

Только совместными усилиями мы сможем создать эффективные и инновационные дуальные программы, которые полностью соответствуют потребностям студентов и требованиям рынка труда.

Список литературы:

1. М.И. Шейх-Али, А.С. Крылов. «Организация дуального обучения в образовательных учреждениях», 2017 г;
2. М.Ю. Захарова. «Дуальное обучение в системе высшего образования: опыт и перспективы», 2018 г;
3. Л.Б. Талызина. «Организация дуального обучения: опыт и перспективы», 2020г;
4. О.Ю. Басалаева, И.Н. Басалаев. «Организация дуального обучения в профессиональных образовательных учреждениях», 2021 г.
5. И.Ю. Гончарова. «Дуальное обучение как инновационная педагогическая технология», 2022 г.

ОБОБЩЕНИЕ ОПЫТА РАБОТЫ ПО ТЕМЕ «РАЗВИТИЕ КРИТИЧЕСКОГО МЫШЛЕНИЯ У СТУДЕНТОВ ПРОФЕССИОНАЛЬНОГО КОЛЛЕДЖА»

Аяганова Бакита Займуловна

заведующая учебно-методическим кабинетом
КГКП «Костанайский политехнический высший колледж»
Управления образования акимата Костанайской области

Анотация. В последнее время среди видов мышления все чаще стали говорить о критическом мышлении как способности человека подвергать информацию анализу с позиции логики, различных научных подходов и личного понимания, что обуславливает обоснованность его суждений и успешность действий в нестандартных ситуациях. Свобода мышления определяет критическую его направленность, ориентированного на конструктивную и творческую деятельность, поэтому критическое мышление является качественной характеристикой свободной личности.

Түйін. Соңғы кездері ойлау түрлерінің ішінде адамның ақпаратты логикалық тұрғыдан талдауға бағындыру қабілеті, әртүрлі ғылыми көзқарастар мен жеке түсіну қабілеті ретінде оның пайымдауларының дұрыстығы мен ой-пікірлерінің табыстылығын анықтайтын сыни тұрғыдан ойлау туралы жиі айтыла бастады. стандартты емес жағдайларда әрекеттер. Ойлау еркіндігі оның сыни бағыттылығын анықтайды, конструктивті және шығармашылық белсенділікке бағытталған, сондықтан сыни ойлау еркін тұлғаның сапалық сипаты болып табылады.

Abstakt. Recently, among the types of thinking, they have increasingly begun to talk about critical thinking as a person's ability to subject information to analysis from the standpoint of logic, various scientific approaches and personal understanding, which determines the validity of his judgments and the success of actions in non-standard situations. Freedom of thinking determines its critical orientation, focused on constructive and creative activity, therefore critical thinking is a qualitative characteristic of a free personality.

Ключевые слова: критическое мышление, самостоятельность, творческая деятельность, экспериментальная группа, опытная работа

Многие студенты профессионального колледжа в условиях обучения сталкиваются с трудностями, и не у всех студентов получается к началу трудовой деятельности уметь действовать эффективно в ситуациях, когда необходимо быстро принять решение, осуществить выбор, сделать прогноз, а также интерпретировать информацию, сформулировать точку зрения, вести переговоры и другое. Следовательно, необходимы специальные педагогические технологии, к числу которых мы относим технологию развития навыков критического мышления.

Критическое мышление находится в центре внимания исследователей (Д. Брунер, Л.С. Выготский, Д. Дьюи, А.Р. Лурия, А.Н. Леонтьев, Ж. Пиаже, С.А. Рубинштейн и др.). В центре

внимания исследователей свобода мышления, которая определяет его критическую направленность, ориентирует на конструктивную и творческую деятельность.

Исследователи определяют критическое мышление как творческий процесс, позволяющий «взглянуть на проблему под разным углом зрения, учитывая непредвиденные ситуации, и при выборе окончательного решения из возможных необходимо отобрать наиболее важные, которые позволяют максимально решить задачу». [2, с.16]

Для студентов профессионального колледжа, как будущих специалистов производственной сферы, владение навыками критического мышления открывает дорогу к профессиональному саморазвитию: умения прогнозировать, проектировать решение с учетом реальных условий и современных технологий помогают учитывать перемены, видеть изменения в технологии и управлении производством. [3]

Можно сказать, что критическое мышление меняет психологию студента, раскрывает его адаптивные возможности, способствует формированию деловых качеств, актуальных в будущей профессии. [1]. В целом, развитие критического мышления является необходимым для выпускника профессионального колледжа, независимо от специальности.

В ходе исследования нами были разработаны условия развития критического мышления у студентов профессионального колледжа.

Цель обобщения опыта: обосновать, разработать и апробировать условия развития критического мышления у студентов профессионального колледжа.

Для достижения цели необходимо решить следующие задачи:

Задачи:

- -изучить опыт зарубежных и отечественных практик педагогической деятельности и построить модель урока с использованием технологии критического мышления;
- -повысить уровень своей профессиональной компетенции путем изучения и внедрения в практику преподавания предмета технологии критического мышления;
- -разработать и апробировать методические и дидактические материалы, используемые в учебном процессе;
- -создать условия для развития обучающихся в процессе изучения русского языка и русской литературы;
- -развивать познавательную способность обучающихся, навыков самостоятельной работы, эффективной организации своей деятельности;
- -повысить качество проведения учебных занятий с использованием технологии критического мышления
- -провести мониторинг положительной динамики качества обучения и достижений студентов по русскому языку и русской литературе.

Новизна: новизна опыта заключается: в комбинации элементов методики, которые обеспечивают развитие мыслительной деятельности у обучающихся. В опыте предусмотрено использование приемов и методов критического мышления, которые вовлекают обучающихся в динамичную деятельность и направлены на понимание ими лингвистического материала и развития интеллекта, приобретение практических навыков самостоятельной деятельности.

Опыт предусматривает:

- -в изменении подходов к содержанию, формам, методам обучения, а также в изменении роли педагога русского языка и литературы;
- -в развитии умения педагога управлять познавательной деятельностью студента, используя для этого приемы и методы критического мышления;
- в комбинации элементов методики, которые обеспечивают развитие мыслительной деятельности у обучающихся

Сущность опыта: Педагогический опыт преподавателя русского языка и литературы – это опыт, который отличается достижением высоких результатов, внедрением и эффективным использованием приемов и методов критического мышления.

Практическая значимость работы заключается в том, что разработанные мною конспекты занятий, внеурочных мероприятий с использованием технологии критического

мышления могут быть использована в образовательном процессе технического и профессионального образования.

Первое условие реализации опыта предполагает, что на занятиях целенаправленно реализуется обучение данному типу мыслительной деятельности, используется технология развития критического мышления для решения профессионально-ориентированных задач. В центре внимания технология развития критического мышления, позволяющая в совместной деятельности педагогу и обучающимся пройти путь от постановки цели к достижению результата: «Вызов – осмысление содержания – рефлексия». Важно использовать данную технологию как на отдельных занятиях, так и в системе учебной работы в процессе профессиональной подготовки студентов.

Второе условие подразумевает, что разработаны критерии и показатели, объективные и субъективные показатели, по которым можно судить об уровне развития навыков критического мышления, позволяющие своевременно корректировать и направлять данную работу.

Опытная работа проводилась в КГКП «Костанайский политехнический высший колледж» Управления образования акимата Костанайской области, город Костанай, Республика Казахстан. Общее число участников опытно-экспериментального исследования составили обучающиеся экспериментальной группы ТЗ-25, контрольной группы ТЗ-26 специальности «Элеваторное, мукомольное и крупяное производство» составило 50 студентов

В ходе опытной работы были апробированы условия развития критического мышления у студентов профессионального колледжа (на примере курса «Русский язык» в экспериментальной и контрольной группах специальности «Элеваторное, мукомольное и крупяное производство»).

Комплекс приемов и упражнений для развития критического мышления систематически использовался на учебных занятиях в соответствии с календарно-тематическим планом и содержанием дисциплины (на примере курса «Русский язык» для 10-11 классов естественно-математического направления уровня общего среднего образования по обновленному содержанию).

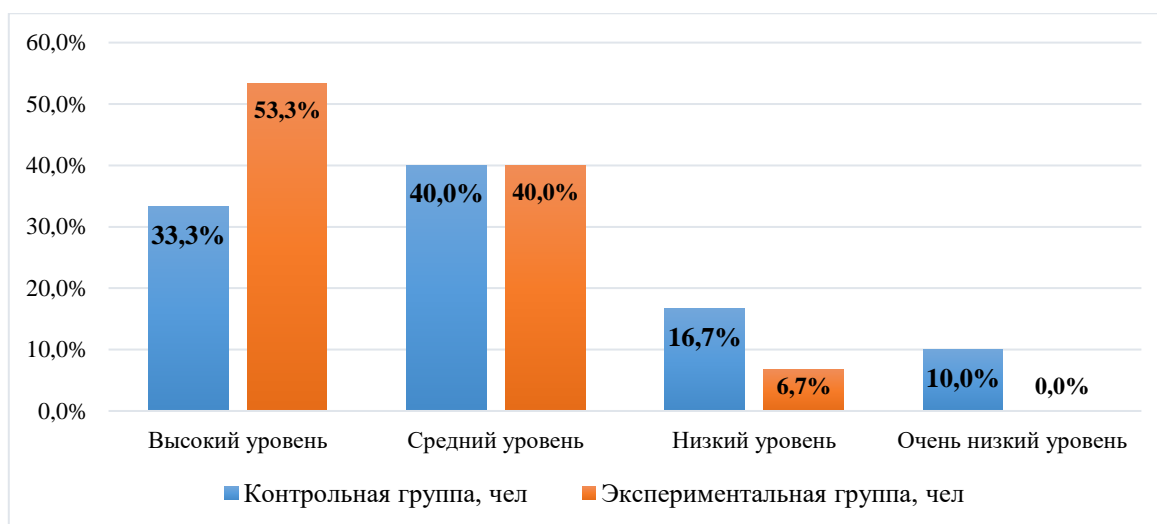
Более подробно остановимся на трех типах заданий представленных в комплексе приемов и упражнений: первый тип (репродуктивный)-на узнавание, на запоминание, направлен на знание алгоритма, умение применять его при решении нестандартных заданий и упражнений;

второй тип(частично-поисковый) -на понимание, на внутритемное обобщение; третий тип(эвристический) -направлен на межпредметное обобщение, на межпредметные связи и формирует умение обобщать материал на уровне разных тем, умение использовать уже известные знания в новой ситуации (при выполнении нестандартных заданий), гибкость ума.

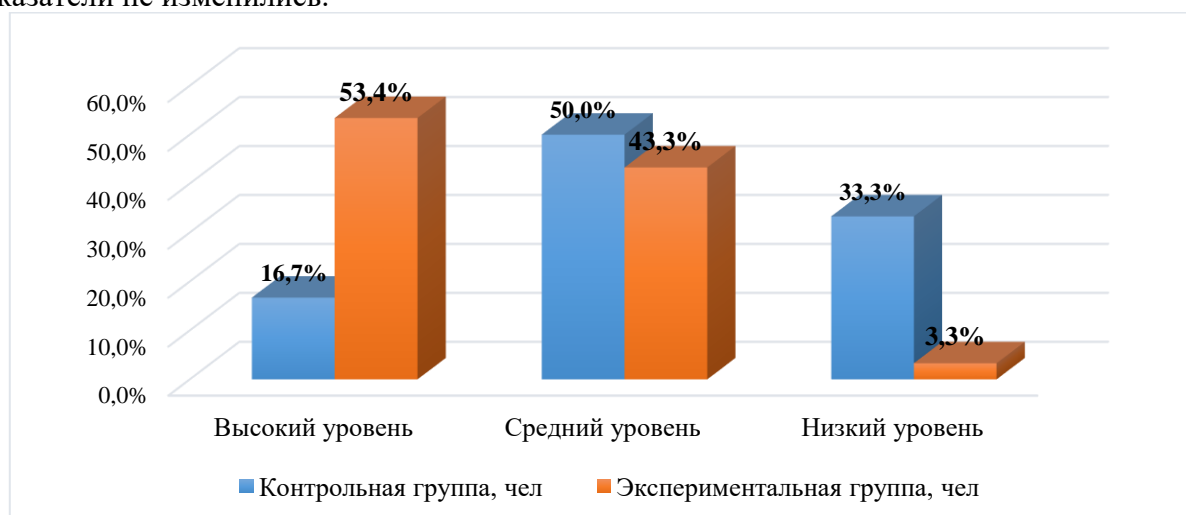
В целом, все уроки с использованием комплекса приемов и упражнений прошли эффективно, обучающиеся получили возможность раскрыть себя, продемонстрировать свои знания, творческие умения и способности; познакомились со множеством новых способов работы с информацией.

Многие обучающиеся стали более раскрепощенными и активнее отвечать уроках. При помощи комплекса подобранных приемов на разных этапах «Вызова-осмысление-рефлексия» (кластеры, инсерт, синквейн) для развития критического мышления студенты были включены в самые разные виды работы с информацией, а также помогали увидеть возможности применения данных приемов при работе с любой информацией.

Результаты контрольной диагностики по разработанным критериям (мотивационный, когнитивный, аналитический, рефлексивный) показали положительную динамику.

Так, наблюдается положительная динамика в показателях мотивационного критерия: высокого уровня до 53,3% и среднего до 40%. Показатели низкого уровня развития навыков критического мышления у студентов экспериментальной группы снизились до 6,7%. Показатели очень низкого уровня развития навыков критического мышления у студентов экспериментальной группы выявлены не были. В группе студентов контрольной группы показатели не изменились.

Полученные данные контрольной диагностики когнитивного критерия дают основания утверждать, что наблюдается положительная динамика в показателях высокого уровня до 53,3% и среднего до 43,3%. Показатели низкого уровня развития навыков критического мышления у студентов экспериментальной группы снизились до 3,3%. Показатели студентов контрольной группы остались на том же уровне.

Данные диагностики аналитического критерия развития навыков критического мышления выявили, что показатели высокого уровня возросли до 60,0% и среднего до 30,0%. Показатели низкого уровня развития навыков критического мышления у студентов экспериментальной группы снизились до 10,0%. В группе студентов контрольной группы показатели не изменились.

Анализ данных диагностики рефлексивного критерия показал, что у студентов экспериментальной группы отмечается повышение: включенности в процесс деятельности; заинтересованности в успешности; способных к пониманию инструкций и их выполнения.

Таким образом, можем утверждать, что для развития критического мышления студентов профессионального колледжа необходимы определенные условия. Решение проблемы развития критического мышления будущих специалистов производственной сферы требует пристального внимания педагогического сообщества.

Список литературы:

1. Беляев В.П., Гладкова И.В. Развитие навыков критического мышления [Электронный ресурс]: учебно-методическое пособие для магистрантов всех направлений и специализаций / Беляев В.П., Гладкова И.В. – Екатеринбург: Изд-во УГГУ, 2019. – 23 с.
2. Касаткина Н.С. Формирование критического мышления студентов вуза / Н.С. Касаткина; Южно-Уральский государственный гуманитарно-педагогический университет. – Челябинск: Южно-Уральский научный центр РАО, 2020. – 152 с.
3. Матвеева Т.М. Формирование критического мышления у современного школьника / Т.М. Матвеева // Ученик в обновляющейся школе. – 2022. – №12. – С. 83-89.

БІЛІМ БЕРУДЕГІ ЗАМАНАУЫ БІЛІМ БЕРУ ТЕХНОЛОГИЯЛАРЫ / СОВРЕМЕННЫЕ ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫЕ ТЕХНОЛОГИИ В ОБРАЗОВАНИИ

СОВРЕМЕННЫЕ ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫЕ ТЕХНОЛОГИИ В ОБРАЗОВАНИИ

Витенкова Кира Анатольевна

преподаватель специальных дисциплин,

Ческидова Оксана Васильевна

преподаватель математики, информатики,

ГБПОУ Челябинский профессиональный колледж,

г. Челябинск

Аннотация. Рассмотрение новых технологий в образовании, таких как компьютеры, интернет и мобильные устройства, с применением которых образовательные процессы становятся более доступными и интерактивными. Анализ нескольких видов популярных образовательных технологий, выявление их преимуществ и недостатков, в результате их изучения, обучение становится более эффективным, а качественный визуальный материал лучше усваивается и делает учебный процесс интереснее. Внедрение и использование современных образовательных технологий является приоритетом для образовательных учреждений и преподавателей.

Ключевые слова: образовательные технологии, компьютер, электронное обучение, онлайн-занятия, дистанционное образование, программы.

Образовательные технологии играют ключевую роль в современном образовании, помогая учащимся развивать навыки, получать знания и достигать успеха. С появлением новых технологий, таких как компьютеры, интернет и мобильные устройства, образовательные процессы стали более доступными и интерактивными.

Одной из самых популярных образовательных технологий является электронное обучение или e-learning. Электронное обучение (e-learning, е-лернинг, елэрнинг) — это вид обучения с помощью интернета и цифровых технологий. Это может быть онлайн-курс, который проводится на специальной платформе, или занятие в аудитории, но с использованием компьютера, программ, сервисов. Например, если студент пришел в университет, на компьютере открыл электронную библиотеку своего вуза. Изучил нужные ему статьи, написал конспект. Затем прошел онлайн-тест. Получается, e-learning — это любое обучение, где необходим интернет.

Электронное обучение — популярный формат в разных сферах. Например:

1. Классическое образование в школах и вузах. Урок можно провести онлайн по видеосвязи или вместо устного объяснения материала включить видео.
2. Обучение в интернете. Например, проводятся вебинары, выдают тесты с автоматической проверкой.
3. Корпоративное обучение. Например, записываются видео или готовятся инструкции в формате презентации.

Многие путают дистанционное обучение и электронное, но на самом деле это разные форматы.

Дистанционные образовательные технологии или ДОТ — это обучение на расстоянии, в том числе в электронном виде. Термин обозначает разные форматы: пересылку бумажных писем физической почтой, обмен заданиями в мессенджере, обучение на интерактивной платформе.

Согласно образовательным нормативам, есть одно главное отличие дистанционного обучения от электронного. Применение ДОТ возможно при участии преподавателя или куратора. А для организации e-learning участие педагогов обычно не нужно. Например, просмотр видеолекции дома или в аудитории без общения с учителем — это электронное обучение. А просмотр онлайн-занятия, которое ведет педагог, — дистанционное.

У e-learning много преимуществ, но при организации электронного обучения могут возникнуть трудности. Если их не устранить, может снизиться качество обучения. Рассмотрим основные сложности в e-learning и расскажем, как их избежать.

С помощью электронного обучения легко осваивать теорию: читать статьи, смотреть видео, рассматривать инфографику. Но отработать некоторые практические навыки довольно сложно. Например, нельзя научиться водить автомобиль или проверить, правильно ли повар сделал салат.

В такой ситуации помогают технологии дополненной реальности и симуляторы, которые имитируют работу прибора или реальную деятельность. Также можно делать онлайн-тесты в качестве проверки знаний и просить предоставить видео- либо фотоотчет. Например, на курсе кондитеров студент может прислать фотографию торта в разрезе, а преподаватель оценит, насколько правильно распределена начинка. Еще один вариант — проводить очную проверку знаний, если есть возможность.

Чтобы учиться с комфортом, нужен компьютер, а иногда — наушники, микрофон, планшет и так далее. И чем технологичнее формат курса, тем более дорогие устройства понадобятся.

Сейчас понятие e-learning используют редко: появились более актуальные определения обучения с помощью ИИ, интернета. Например, онлайн, диджитал-, цифровые курсы. Они более точно описывают суть образовательной системы в интернете.

Часть экспертов считает, что совсем скоро дистанционные курсы станут частью e-learning, потому что обмениваться бумажными письмами, чтобы получить образование, больше не будут. Но в таком случае использовать термин e-learning не совсем корректно, потому что такой формат — не обязательно обучение на расстоянии. В такой ситуации уместнее говорить «онлайн-образование», и это еще одна причина, почему определение e-learning устаревает.

Некоторые эксперты пришли к мнению, что определение «электронное обучение» было актуально несколько десятилетий назад. В конце XX — начале XXI веков система e-learning была альтернативой традиционной форме образования. В то время информационные технологии не использовались, а основными источниками знаний были книги, статьи в научных журналах, труды ученых.

Сейчас ситуация иная. Даже небольшие сельские школы давно используют интернет, онлайн-платформы, интерактивные тесты. Поэтому термин e-learning не является противопоставлением классическому образованию.

Мы выяснили, что несмотря на различия, термины «дистанционное образование» и «e-learning» сегодня интегрируются друг в друга. Такой формат можно назвать онлайн-обучение. Это современный, удобный, эффективный способ получения знаний, у которого множество преимуществ:

1. Гибкость. Например, можно жить в сибирской деревне, но быть студентом московского вуза. Или заниматься основной работой, а учиться в выходные.
2. Адаптированный материал. Например, для тех, кто отстает, можно сделать дополнительные тесты или подобрать более простые темы.
3. Актуальные знания. Например, люди, которые хотят стать программистами, чаще проходят онлайн-курсы, а не поступают в вузы.
4. Разнообразие программ. В интернете можно научиться всему — от коучинга до работы с базами данных.
5. Интерактивность. Учиться онлайн интереснее, чем офлайн. Обычно в программе есть интерактивные материалы, видеоуроки, тесты с автоматической проверкой, виртуальные лаборатории. Также можно получать обратную связь от преподавателей, общаться с другими студентами.
6. Экономия времени и денег. Обучаясь в интернете, не нужно тратить время и деньги на дорогу. Не придется покупать учебники, различные пособия: все есть на учебной платформе.

7. Удобный формат. Студенты могут учиться в комфортном темпе и выбирать материалы, которые отвечают их целям, требованиям, а также уровню знаний.

8. Большой охват. С помощью e-learning можно обучать большое количество человек. Например, если в обычной аудитории только 30 мест, то на видеоуроке — несколько сотен

9. Возможность учиться у лучших преподавателей. У электронного обучения нет границ в виде разных стран и часовых поясов.

Другой важной технологией является использование интерактивных досок в классе. Интерактивные доски позволяют преподавателям создавать интерактивные уроки, включающие в себя видео, аудио, графику и другие мультимедийные элементы. Это помогает сделать уроки более интересными и привлекательными для учащихся, а также способствует активному участию в обучении.

По-простому, интерактивная доска — это очень большой телевизор, с возможностью сенсорного управления, который можно легко подключать к ноутбуку или компьютеру. С таблицами, картинками, картами и многим другим можно взаимодействовать легким касанием пальцев. Весь процесс работы, аналогичен пользованию планшетом. Также доступны стандартные функции редактирования: сделать подпись, выделить, изменить и т.д.

Интерактивные доски во многом удобнее своих традиционных аналогов, на которых пишут мелом или маркером, а также бумажных флипчартов. Сейчас интерактивные доски даже устанавливают в школах и других образовательных учреждениях — с их помощью намного удобнее работать.

Более эффективное обучение: качественный визуальный материал лучше усваивается и делает учебный процесс интереснее.

Экономия времени на подготовку материалов для занятий: педагогу не нужно искать бумажные карты или тратить время на распечатку заданий. Всё можно продемонстрировать на доске прямо с компьютера.

Простой уход: не нужно пользоваться тряпкой, чтобы стереть мел с доски.

Высокое качество изображения: картинка транслируется на доску без искажений, поэтому на уроках можно смотреть фильмы и обучающие видео в отличном качестве.

Ускоренный темп занятий: учителю не нужно тратить время, чтобы написать задание на доске. Можно вывести его на экран и сразу приступить к выполнению.

Совместная работа: благодаря интерактивному оборудованию ученикам и учителям проще работать над проектами. Все участники видят изменения в документе на доске и могут предложить свои варианты.

Быстрое освоение технических новинок. Подростки с легкостью овладевают компьютерной грамотностью, оперативнее осваивают современные электронные устройства. Это позволяет им лучше ориентироваться в современных технологиях.

Также стоит отметить использование мобильных устройств в образовании. Смартфоны и планшеты стали неотъемлемой частью нашей жизни, и они также нашли свое применение в образовании. С помощью мобильных приложений и онлайн-платформ учащиеся могут получать доступ к образовательным материалам, выполнять задания и общаться с преподавателями и другими учащимися в любое время и в любом месте.

Появление специализированных приложений для обучения в последнее время стала рассматриваться как возможность использования таких мобильных приложений в общеобразовательном процессе.

Анализ мировых тенденций демонстрирует жизненную остроту применения в образовательной деятельности мобильных приложений для решения различных педагогических задач, организации удаленного доступа к общесетевым и специализированным ресурсам и сервисам учебных заведений.

Своевременность применения мобильных технологий в образовательной среде обусловлена следующими предпосылками: высокий уровень и динамика распространения мобильных устройств (не редкость, когда один пользователь является владельцем двух и более

устройств), устойчивый интерес к их применению, возможностью превратить в медиаконтент и сопутствующее содержание в инфраструктуру образовательного и научно-исследовательского пространства.

Возможности мобильных приложений для общеобразовательных учреждений:

- функция «мобильный дневник»;
- интерактивное онлайн расписание занятий и уроков;
- быстрый доступ к методическим и учебным материалам;
- удобный контроль знаний учащихся с помощью онлайн тестирования;
- использование в процессе обучения дополнительных интерактивных модулей и площадок, создаваемых для каждой дисциплины.

Говоря о мобильных приложениях для образования, стоит отметить и их возможность доступа к облачным сервисам, которые используют как единое информационное поле для хранения информации об учениках и преподавателях, показателях учебной деятельности.

Еще одной важной технологией является использование виртуальной реальности (VR) в образовании. VR позволяет создавать иммерсивные образовательные среды, в которых учащиеся могут взаимодействовать с виртуальными объектами и ситуациями. Это помогает им лучше понять и запомнить учебный материал, а также развивает их навыки принятия решений и решения проблем. Современные образовательные технологии имеют огромный потенциал для улучшения образовательного процесса. Они делают обучение более интерактивным, доступным и эффективным. Однако, необходимо помнить, что технологии должны быть правильно интегрированы в учебный процесс и использоваться с учетом потребностей и возможностей учащихся.

Значительным преимуществом использования VR в образовательном процессе является формат обучения, построенный в игровой форме, он увлекает человека сильнее, чем «сухая» теория.

При изучении информационного материала с помощью VR, существенный плюс — наглядность процесса. Симуляция дает возможность детально изучить предмет или применить практические знания на деле.

Отличительной чертой является полная вовлеченность в процесс изучения. Концентрация человека повышается, и эффективность обучения растет. Благодаря тому, что учебные сценарии можно программировать индивидуально, нет отвлекающих внешних раздражителей.

Проведение сложных химических и физических опытов возможно без рисков для ученика. Оттачивание навыков вождения или практика хирургической деятельности не несет никакой угрозы, ведь ситуации смоделированы.

Технология виртуальной реальности в образовании может показаться недоступной для широких масс. Однако уже известны успешные образовательные программы, которые совершенствуются и доступны в различных источниках.

Развивающий контент можно встретить в каталогах AppStore, GooglePlay или Steam. На площадке Youtube многие уже сталкивались с видео формата 360 градусов, которые позволяют побывать в другой стране или даже космосе.

Активное развитие VR технологий говорит о том, что в скором времени эта практика станет повсеместной. На данном этапе некоторые факторы, такие как дороговизна оборудования, не могут позволить полностью внести VR в образовательную систему. Число исследований по внедрению технологии растет. Ожидается, что в ближайшее время будут создаваться необходимые методические материалы по использованию VR в школьных или университетских программах обучения и рекомендации по их эксплуатации.

Виртуальная реальность — не только замечательная идея для бизнеса, это рыбок и в образовательной сфере.

В заключение, современные образовательные технологии играют важную роль в образовании, помогая учащимся получать знания и развивать навыки. Они делают обучение более интересным, доступным и эффективным. Поэтому, внедрение и использование

современных образовательных технологий должно быть приоритетом для образовательных учреждений и преподавателей.

Список литературы:

1. Современные образовательные технологии : учебное пособие для вузов / Е. Н. Ашанина [и др.] ; под редакцией Е. Н. Ашаниной, О. В. Васиной, С. П. Ежова. — 2-е изд., перераб. и доп. — Москва : Издательство Юрайт, 2023. — 165 с. — (Высшее образование). — ISBN 978-5-534-06194-9. — Текст: электронный // Образовательная платформа Юрайт [сайт]. — URL: <https://urait.ru/bcode/515140> (дата обращения: 15.01.2024).
2. Беспалько В.П. Педагогика и прогрессивные технологии обучения / В.П. Беспалько. -- М., 2019.- С.287.
3. Ксензова Г.Ю. Перспективные технологии в СПО: - М.: Педагогическое общество России, 2020. - С.214.

БИОЭТИКА В ОБУЧЕНИИ СТУДЕНТОВ ТЕНИКУМА ПО СПЕЦИАЛЬНОСТИ 36.02.01 ВЕТЕРИНАРИЯ

Юсупова Лилия Самигулловна

преподаватель междисциплинарных курсов и профессиональных модулей
по специальности 36.02.01 Ветеринария

ГАПОУ «Камский государственный автомеханический техникум имени Л.Б. Васильева»
город Набережные Челны, Республика Татарстан

*Любовь не только к одному человечеству, но и ко всему живому...
вот высшее проявление этого благородного
атрибута нравственно развитого человека - гуманности.*

А.Н. Бекетов

Для обучения студентов - ветеринаров мы в нашем техникуме используем различные гуманные методы. Это помогает не только повышать качество профессиональной подготовки, но и воспитывать в молодых людях доброту, умение сострадать «братьям нашим меньшим». Веками уничтожалось огромное количество лягушек, кошек, собак и т.п. Они воспринимались не как существа, испытывающие боль и страдание, а как объекты наблюдения за реакцией их нервов. Сохранился документ двухвековой давности. Вот выдержка из него: «...Ведь собака, привязанная на некоторое время, иногда не лает и не воеет, какую бы боль ты ей не причинил ...» (Биоэтика - путь к мировым стандартам: тезисы доклады II Международного симпозиума. - Харьков, 2005. - С. 181-182.)

Пример такого отношения к живым существам воспитывает студентов - ветеринаров или медиков не лучшим образом. Использование живых существ в целях различных исследований впервые начали обсуждать в двадцатом веке, появилось понятие - биоэтика. Развернутое обсуждение проблем биоэтики состоялось в 1946 году в Нюрнберге в связи с бесчеловечными опытами на людях немецкими врачами. В ходе Нюрнбергского процесса были выработаны нормы морали при проведении научных исследований. Но применение этики должно распространяться на всю биосферу. Студент не должен изучать внутренние органы живого существа, причиняя ему страдания.

Вместо этого мы с коллегами в техникуме создаем, например, визуальные модели органов и систем животных. С этой целью созданы компьютерные разработки в виде презентаций, видеофильмов с описанием нужных нам объектов, хирургических операций и т.д. Мы широко используем видеофильмы ВВС, отечественных кинокомпаний, например, известный фильм о паразитах в организме человека и животных. Этот фильм вызвал большой интерес у студентов при изучении паразитологии и микробиологии. Уровень усвоения материала в этом случае повысился. Нами сняты фильмы: «Стерилизация кошек и собак»,

«Лечение переломов собак», «Кастрация поросят».

Как пассивный, но эффективный метод в процессе обучения, фильмы и видеофильмы дают хорошие исходные сведения и служат в качестве хорошей визуальной альтернативы. Например, видеофильмы профессионально выполняемом анатомировании, часто передают студентам намного больше информации, чем анатомирование, выполняемое самими студентами. Эти видеофильмы используются для обучения тех студентов, которым нужны эти навыки в их будущей работе, до того, как они будут выполнять реальное анатомирование на трупах животных, полученных из этических источников.

Значит, существует насущная необходимость в создании альтернативных методов обучения, которые заменяют использование животных, причиняющее им вред. Аудиовизуальные технологии мы демонстрируем для показа явлений, которые обычно не наблюдаются в подобном эксперименте на животном. Например, анимация органа, его функций. Альтернативная модель дешевле приобретения и содержания животного. Экономится время студентов и преподавателей. В данной ситуации решается так называемая «биоэтическая» проблема использования животных в процессе обучения. Также мы используем культуры клеток и живые ткани, имеющие этический источник происхождения. Более того, использование животных тканей в некоторых практических работах мы заменяем растительными материалами: например, картофель или свеклу вместо традиционной печени крысы. Еще один из недорогих моделей для изучения элементов хирургических операций это - изделия из резины, пластика, которые обеспечивают тактильный, структурный и пространственный опыт работы, например, симулятор тренажер для искусственного осеменения коров. Основные модели помогают нам в изучении анатомии и облегчают освоение навыков обращения с животными без стресса со стороны животных и тревоги со стороны студентов. Эти модели предоставляют студентам возможность овладеть такими основными навыками, как координация глаза и руки, использование инструментов и техника наложения швов. Тренажеры на органах животных, получаемых с боен, предусматривают использование реальных тканей в процессе обучения. Для этого мы используем трупы животных, полученные из этически приемлемых источников.

Для многих студентов-зоологов и всех будущих ветеринаров изучение анатомии не было бы законченным без некоторого непосредственного опыта работы с животными и животной тканью. Подобным же образом, для хирургии обучение не было бы достаточным при отсутствии непосредственного опыта работы с реальной животной тканью. Этические альтернативы убийству и причинению вреда животным, конечно, существуют и для таких требований: а именно, трупы животных, полученные из этических источников. "Полученные из этических источников" означает, что эти животные не были выращены и убиты с целью снабжения ими учебных заведений. Примеры этических источников включают в себя животных, умерших естественной смертью или в результате несчастного случая, а также животных, эвтаназированных по серьезным медицинским показаниям. Ветеринарные клиники и фермерские хозяйства - два хороших потенциальных источника получения трупов животных.

Для зоологов и студентов ветеринарных специальностей важность практической работы с живым телом не может быть переоценена. Эффективное понимание физиологических процессов приобретается благодаря, по крайней мере, некоторому опыту работы с живым телом. Студент, давший согласие, является отличным "экспериментальным животным", и экспериментирование студентов на самих себе является безвредной, гуманной альтернативой. Мы, например, используем демонстрацию некоторых методов клинического исследования друг на друге.

Чрезвычайно интересно мультимедийное компьютерное моделирование. Возможности, связанные с развитием компьютерного программного обеспечения и содействующие эффективному образованию в области наук о жизни, выросли экспоненциально за последние несколько лет. От визуального анатомирования, которое студенты выполняют на экране компьютера, до полной визуальной реальности компьютерного моделирования клинических

техник с трехмерным и тактильным оборудованием. Обучение с помощью компьютера предполагает также большую глубину и широту опыта обучения. Картинка на компьютере легко увеличивается или уменьшается, кровеносная или нервная системы убраны с картинки, или, наоборот, выделены в трехмерном изображении, мышцы приведены в действие, и даже такие качества, как затененность органов контролируются с тем, чтобы более четко оценить структуру и структурные соотношения. Нами созданы презентации по хирургии, микробиологии. Студенты работают в своем собственном темпе, повторяют части упражнений и используют вспомогательный материал до тех пор, пока они не будут уверены в своих знаниях и навыках. Они могут быть настолько самостоятельными в процессе обучения, насколько это позволяет программа курса обучения. Инновационный характер новых технологических разработок может быть побуждающим, что прибавляет интерес к процессу обучения студентов и является важной частью их неформального обучения для профессий, где информационные технологии и компьютерные навыки будут играть важную роль.

Таким образом, мой опыт и опыт многих других преподавателей ветеринарных образовательных учреждений России подсказывает, что у программ обучения ветеринарных дисциплин на трупах животных, умерших естественной смертью и других вышеперечисленных альтернативных методов обучения, есть большие преимущества.

Список литературы:

1. Ковалева О.Н., Журавлева Л.В. Преподавание биоэтики как элективного курса студентам медицинского университета/О.Н. Ковалева, Л.В. Журавлева // Биоэтика - путь к мировым стандартам: тезисы докл. II Международного симпозиума. - Харьков, 2005. - С. 147-148.
2. Лазарева Т.Н. К вопросу о формировании у детей этического отношения к окружающему миру/ Т.Н. Лазарева, М.А. Колесник //Биоэтика: тезисы докл. II Международного симпозиума. - Харьков, 2005. - С.179-180.

ДЕМОНСТРАЦИОННЫЙ ЭКЗАМЕН КАК ИННОВАЦИОННАЯ ФОРМА ОЦЕНИВАНИЯ ОБЩИХ И ПРОФЕССИОНАЛЬНЫХ КОМПЕТЕНЦИЙ В СПО

Куракбаева Альфия Майкиновна

Заместитель директора по учебной работе

КГУ «Урджарский колледж»

Республика Казахстан, ВКО, Урджарский район, село Таскескен

Аннотация. В статье представлена информация о демонстрационном экзамене как форме государственной итоговой аттестации в условиях колледжа. Определены принципы деятельности, по мнению автора, которые обеспечат повышение результативности сдачи демонстрационного экзамена. Описаны составляющие демозамена, результативность обучающихся колледжа.

Ключевые слова: демонстрационный экзамен, стандарты WorldSkills, общие компетенции, профессиональные компетенции, результат.

Демонстрационный экзамен по стандартам WorldSkills – это форма государственной итоговой аттестации выпускников по программам среднего профессионального образования, которая предусматривает:

- моделирование реальных производственных условий для демонстрации выпускниками профессиональных умений и навыков;

- независимую экспертную оценку выполнения заданий демонстрационного экзамена, в том числе экспертами из числа представителей предприятий;

- определение уровня знаний, умений и навыков выпускников в соответствии с международными требованиями.

Включение формата демонстрационного экзамена в процедуру государственной итоговой аттестации обучающихся профессиональных образовательных организаций – это модель независимой оценки качества подготовки кадров, содействующая решению нескольких задач системы профессионального образования и рынка труда без проведения дополнительных процедур.

Типо вводит демонстрационный экзамен в структуру итоговой аттестации выпускников образовательных учреждений. Меняется сложившаяся практика, когда по итогам просто пишется дипломная работа или сдается теоретический экзамен. Да, теоретическая часть нужна для специальностей СПО, но обязательно обучающийся должен продемонстрировать свои умения на практике.

Методика проведения демонстрационного экзамена и оценки квалификации разработана на основе европейского и финского опыта оценки и признания квалификаций работников компаний.

Демонстрационный экзамен повышает мотивацию обучающихся и работников, так как меняются подходы в организации обучения, осуществляется переход к самостоятельному обучению на рабочем месте при сопровождении квалифицированных преподавателей и ведущих специалистов предприятий. Сотрудничество с организациями поможет образовательным организациям уточнить требования к результатам обучения, перечисленным в федеральных государственных образовательных стандартах, обновить образовательные программы для организации процесса обучения и производственной практики на базе организаций.

Полученный опыт можно будет активно использовать при корректировке программ обучения обучающихся и приблизить профессиональное образование к требованиям современного производственного процесса.

Для проведения демонстрационного экзамена по модели WorldSkills требуются специализированные площадки, оснащённые современным технологическим оборудованием и позволяющие выполнять задания так, как это предусмотрено паспортом компетенции WorldSkills. И это, естественно, создаёт определённые сложности для образовательных организаций, потому что на своей базе большинство образовательных организаций не смогут проводить демонстрационный экзамен, а участие и использование чужой базы, чужой площадки, естественно, сопровождается определёнными финансовыми затратами, которые лягут на плечи образовательных организаций.

Конкурсы профессионального мастерства, как форма внеурочной деятельности, помогают успешно решать задачи повышения качества подготовки специалистов, позволяют создать благоприятную среду для развития интеллекта, совершенствования профессиональных умений и навыков, развития профессионального и креативного мышления обучающихся, способствуют формированию опыта творческой деятельности в профессиональной сфере.

Основная цель любого профессионального конкурса: демонстрация профессионального мастерства и дальнейшее его совершенствование, а также выявление талантливых, творческих студентов.

Все новшества определено накладывают дополнительную нагрузку на преподавателя, возникает много вопросов и разногласий, но в этой ситуации большим подспорьем является обучение преподавателей. Заканчивая свое выступление, хотелось бы сказать, что внедрение демонстрационного экзамена в качестве итоговой государственной аттестации станет несомненным конкурентным преимуществом выпускников колледжа, что позволит находить потенциальных работодателей еще в процессе обучения в техникуме. Для образовательного учреждения внедрение демонстрационного экзамена позволит участвовать в рейтинге образовательных организаций по качеству подготовки кадров. Выгоду получают и работодатели, приходящие на экзамен. Они могут присмотреться к своим потенциальным

сотрудникам непосредственно во время их профессиональной деятельности и подписать с ними отложенный трудовой договор.

Таким образом, демонстрационный экзамен - инновационный элемент системы независимой оценки, необходимый для подтверждения качественной подготовки, способствующий адаптации на рынке труда.

Список литературы:

1. Сборник рабочих материалов проекта 2012 года. Финско-российский проект «ВАЛО: Вклад в развитие современной системы квалификаций 2011 – 2014 гг», Санкт-Петербург, URL: <http://valo.nwaip.ru/doc/materiayi/publikacii/sbornik.pdf>
2. <https://worldskills.ru/nashi-proektyi/demonstracionnyj-ekzamen/obshhaya-informaciya.html>
3. Шомин И. И. Инновационная форма проведения квалификационного экзамена с использованием стандартов WorldSkills // Профессиональное образование и рынок труда. — 2018. — № 1. — С. 61–67.
4. Михеева, Е. В. Практикум по информационным технологиям в профессиональной деятельности : учеб. пособие для студ. учреждений сред. проф. образования / Е. В. Михеева. –3

ТАРИХ САБАҒЫНДА ЗАМАНАУИ БІЛІМ БЕРУ ТЕХНОЛОГИЯЛАРЫН ҚОЛДАУ ТӘЖІРИБЕСІ

Тайкенова Айжан Умуртаевна
преподаватель общеобразовательных
дисциплин ККАТ, г.Костанай.

Аңдатпа. Мақалада автор тарих сабақтарында заманауи білім беру технологияларын енгізу және пайдалану тәжірибесін ұсынады. Заманауи технологиялардың көмегімен оқыту, білімді алу, меңгеру процесін қамтамасыз етеді және тездетеді деп сипатталады. «Тарих» пәні бойынша оқу сабақтарын өткізу кезінде қолдануға болатын белсенді әдістер, саралап оқыту және ойын технологиялары, жобалық оқыту элементтері қарастырылады.

Аннотация. В статье автором предоставлен опыт работы по внедрению и использованию современных образовательных технологий на уроках истории. Описан, что обучения, с помощью современных технологий, обеспечивает и ускоряет процесс получения и усвоения новых знаний. Рассматриваются элементы активных методов, дифференцированного обучения и игровых технологий, проектного обучения, которые можно применить при проведении учебных занятий по дисциплине «История».

Abstract. In the article, the author provides experience in the implementation and use of modern educational technologies in history classes. It is described that learning, with the help of modern technologies, ensures and accelerates the process of obtaining and assimilating new knowledge. The elements of active methods, differentiated learning and gaming technologies, project-based learning, which can be applied when conducting training sessions in the discipline "History", are considered.

Ключевые слова: современные образовательные технологии, история, проект, дифференциация.

Түйінді сөздер: заманауи білім беру технологиялары, тарихы, жоба, саралау.

Keywords: modern educational technologies, history, project, differentiation.

*Тарих - біздің істеріміздің өткенінің куәсі, қазіргіміздің үлгісі мен өнегесі, ал
болашағымыздың асыл қазынасы.
Мигель де Сервантес*

Педагогикалық технология – бұл студенттер мен оқытушыға қолайлы жағдайларды сөзсіз қамтамасыз ете отырып, оқу процесін ұйымдастыру мен өткізуді жобалау үшін жан-жақты ойластырылған бірлескен оқу-педагогикалық іс-әрекеттің үлгісі. Жаңа стандарттың айрықша ерекшелігі оның белсенділікке негізделген сипаты, оның басты мақсаты

білім алушының жеке тұлғасын дамыту болып табылады. Стандартты тұжырымдау оның оқытудың соңына дейін меңгеруі тиіс нақты іс-әрекет түрлерін көрсетеді, бұл жағдайлар оқыту мен тәрбиелеудің инновациялық құралдарын, нысандары мен әдістерін іздеуді талап етеді. [2.12]

Тарих сабағында оқытушы студенттерге сөйлеуге, ойлауға, тындауға, естуге үйрету үшін міндеттер қояды. Сабақта тиімді әдістерді қолданудың маңызы зор. Оқытудың әртүрлі әдістерін сауатты қолдану ғана білім алушылардың білім алуға ынталандыратын жағдай жасайды. Орта буын мамандарын даярлаудың алғы шарты оқу процесінде миға шабуыл, дөңгелек үстел, семинар, кейс-стади, іскерлік және рөлдік ойын, топтық талқылау сияқты формаларды пайдалану болып табылады. Студенттердің жалпы және кәсіптік құзіреттіліктерін қалыптастыру және дамыту үшін белсенді және интерактивті әдістер сыныптан тыс жұмыстармен бірге қолданылады. Замануи білім беру технологияларды пайдалану оқу үдерісін жетілдірудің маңызды аспектілердінің бірі болып табылады, оның практикалық бағыттын арттырады, қарым қатынас жасаушылардың интеллектуалдық және шығармашылық қабілеттерін дамытады және пәнді оқуға деген ынтасын арттыруға көмектеседі.[1.3]

Менің жұмыс істеп жатқан әдістемелік тақырыбым «Тарих сабағында білім алушылардың танымдық белсенділігін дамыту және олардың өзін-өзі жүзеге асыруына жағдай жасау құралы ретінде оқытудың белсенді әдістерін қолдану» қазіргі заманғы технологияларды сабақта қолданумен тікелей байланысты.

XXI ғасыр технология ғасыры деп аталады, өйткені бүгінгі таңда адам өмірінің бірде-бір саласы жоғары технологиясыз өте алмайды. Бұл әсіресе білім беру саласына қатысты. Мен өз тәжірибемде элементтерін қолданатын кейбір білім беру технологияларын қарастырайық.

Ойын технологиялары. Рөлдік ойындар қиялды, сөйлеуді дамытады, адамгершілікке тәрбиелеуде үлкен маңызға ие. Жағымды жағы экспромт театрын өткізу болды. Мақсаты: білім алушылардың шығармашылық іс-әрекетке баулу арқылы коммуникативті жағдаят құру.

«Тарихи тұлғалар» рөлдік ойыны. Білім алушылар төрт топқа бөлінеді. Жаднама: «Тарихи тұлғаның өмірі мен қызметін сипаттау».

1. Тарихи тұлға өмір сүрген уақыт
2. Оның қызметі
3. Тұлға қасиеттері
4. Бұл кісінің өмірі мен шығармашылығының тарихы мен үшін қандай үлгі болды?

I топ студенттеріне рөлдер бөлінеді: Керей мен Жәнібек хандардың бейнелерін қайталау керек. Қазақ хандарының тұлғалары туралы толық мәліметтерді жинақтау үшін оқушылар қосымша материалдармен танысады.

II топқа Төле би, Әйтек би, Қазыбек би туралы мәліметтермен өз бетінше танысады.

III топ «Қазақ батырлары – халық мақтанышы» тақырыбымен жұмыс жасайды.

Театрлық экспромттық әдіс мыналарға мүмкіндік береді:

- 1) студенттерді пәнді оқуға ынталандырады
- 2) сөйлеуді дамытуға ықпал етеді
- 3) сөздік қорын кеңейтеді.

Саралап оқыту технологиясы. Дифференциация студенттерге бірдей көлемдегі оқу материалын ұсына отырып, оқыту оларды оны меңгеруге қойылатын талаптардың әртүрлі деңгейіне бағыттайтындығына байланысты жүзеге асырылады.[4.5]

Саралап оқытудың оң жақтары;

1. материалды өңдеу;
2. дидактикалық материал;
3. өз бетінше деңгейден деңгейге көшу.

Мысалы: «XX ғасырдың екінші жартысы мен XXI ғасырдың басындағы халықаралық қатынастар» тақырыбы бойынша көп деңгейлі тест жұмысы:

Сұрақтар («А» деңгейі);

1. Бейбітшілікті сақтау және қауіпсіздікті нығайту мақсатында 1945 жылы 26 маусымда Біріккен Ұлттар Ұйымы құрылды. Құрамына қанша мемлекеттер кіреді?

Сұрақтар («В» деңгейі);

«Сәйкестендіру» әдісі

№	жыл		Оқиға
1	1949 г.	А	Финляндияның бастамасымен Хельсинкиде Еуропа елдерінің қауіпсіздік және ынтымақтастық жөніндегі конференциясы өтіп, Қорытынды актіге қол қойылды.
2	1955 г.	В	НАТО АҚШ басшылығымен құрылды
3	1963 г.	С	КСРО басшылығымен ішкі істер жөніндегі Варшава келісім ұйымы құрылды
4	1975 г.	Д	Англия, АҚШ және КСРО арасында Ядролық сынақтарға тыйым салу туралы шартқа қол қойылды; бұл елдер бұдан былай ауада, құрлықта және суда атом қаруымен тәжірибелер жасамауға міндеттелді.

Сұрақтар («С» деңгейі): 1,2 немесе 3 дұрыс жауапты таңдау керек

Түркия үшін Лозан келісімнің нәтижесі

А) сұлтан билігін қалпына келтіру

В) аумақтық тұтастықты нығайту

С) Франция мен Италияның Анатолины басып алуы

Д) елдің ағылшын билігіне бағынуы

Е) мемлекеттік тәуелсіздігін жариялау

Ф) Түркия территориясының Англия, Греция және Франция арасында бөлінуі

Оқуда қиындықтары бар студенттерге онай тапсырмалар беріледі. Осылайша, стрессті бастан өткермей, олар оқудың негізгі деңгейіне жетеді.

Жаңартылған білім жүйесі білім алушылардың оқудағы белсенді, дербес және белсенді позициясын қалыптастыратын оқыту әдістерін қажет етеді. Мұндай әдістердің ішінде жобалық әдісі болып табылады. Студенттердің орындаған жобалардың бірі: Ұлы Отан соғысы менің отбасымның тарихында.

Жобаны дайындау, құрастыру және ұсыну дәстүрлі тапсырмаларды орындаудан гөрі мұғалім үшін де, студенттер үшін де әлдеқайда күрделі міндет, сондықтан, Менің ойымызша, жұмыс жоспарынан басқа, жоба күнделігі болуы керек, іс-әрекеттер алгоритмімен қатар, студенттерге жобаны құрастыру мен көрсетуге қойылатын нақты талаптарды, жобаны бағалау критерийлерін жеткізу қажет.

Сабақта тиімді әдістерді қолданудың маңызы зор. Әр оқушыны сабақтағы белсенді іс-әрекетке қосу үшін ең қолайлы жағдай топтық жұмыс формасы арқылы жасалады.

Топтық жұмыстың мақсаты: оқушылардың пәнге деген қызығушылығын ояту; оқушылардың білім деңгейін арттыру, сыни тұрғыдан ойлауға үйрету. Топтық жұмыстың мәні – білім алушылар бір-біріне көмектесе отырып, бір ортақ тапсырма бойынша бірлесіп, жемісті жұмыс істеуге үйрету.[3.5]

Мысалы: «Қазақстан территориясындағы этногенез және этникалық процестер» тақырыбы бойынша. Антропологтар тобы «Қазақ халқының қалыптасу процесінің негізгі кезеңдері» мәтіні бойынша оқулықтармен жұмыс жасайды.

Түркі және моңғол дәуіріндегі Қазақстан аумағындағы этникалық кезеңдерді талдайды.

Картографтар тобы орта ғасырлардағы Қазақстан аумағындағы тайпалардың қоныстану картасын жасайды. Картадан түріктердің, түргештердің, қарлұқтардың, қимақтардың, оғыздардың, қимақтардың, қыпшақтардың аумақтарын көрсетеді. Бір топ деректанушы ғалымдар тарихи дереккөздерді талдап, «қазақ» сөзінің әлеуметтік, этникалық және саяси мағынасын анықтайды.

Бір топ этнограф «Алаш», «Жүз», «Қазақ» терминдерінің шығуы туралы аңыз әңгімелер айтады.

Заманауи білімдендірудің мақсаты мамандарды шығармашылыққа дайындау екені даусыз. Шығармашылық дегеніміз жаңалықты(жаңа нысана, жаңа білім, жаңа проблема, жаңа әдіс) ашу. Осыған орай, проблемалық оқытудың өзі де шығармашыл процесс: бейқалыпты ғылыми-оқу мәселені бейқалыпты әдістермен шешу. Соңғы кезде кең тараған оқу түрінің мәні: оқытушы жаңа білімді дайын түрде баяндамай, білім алушылардың алдына проблемалық сұрақтарды қойып, оларды шешудің жолдары мен тәсілдерін іздеуге бейімдейді.[5.8]

Проблемалық оқыту технологиясын сабақтың әртүрлі кезеңдерінде қолданамын: білімді жаңарту және іс-әрекеттегі қиындықтарды тіркеу кезеңінде, оқу тапсырмасын қойғанда.

Білім алушыларға қойылған проблемалық сұрақтар оларды іс-әрекетке итермелейді, есептерді өз бетінше шешуге үйретеді, шешімін табудың жоспарын белгілейді.

Сонымен қатар сабақтағы проблемалық жағдай оларды талдауға, мәселелерді шығармашылықпен қарауға үйретеді. Мысалы, тақырыпты «Қазіргі замандағы экологиялық проблемалар» оқу кезінде әр топ қайшылықтарды, зардаптарын, салдарын және шешу жолдарын ұсынады.

Осылайша, заманауи педагогикалық технологиялар заманауи ақпараттық технологиялармен үйлескенде оқу процесінің тиімділігін айтарлықтай арттыруға болады, жан-жақты дамыған, шығармашылық жағынан еркін тұлға тәрбиелеудегі оқу орнының алдында тұрған міндеттердің бірі.

Әдебиет тізімі:

1. Қазақстан тарихы: мектепте оқыту 2019 №3 (18)
2. С.Әлкен. Жаңа технологиялар арқылы шығармашылыққа баулу. «Қазақстан тарихы» №1 2006 ж
3. «Қазақстан Республикасының білім беру жүйесін 2015 жылға дейін дамыту»
4. Инновациялық педагогикалық технологиялар.К.Сарбасова.(2006 ж)
5. Мұғалімге арналған нұсқаулық 1 деңгей, 2 басылым, 2014 – жыл

УЧЕБНАЯ ПРАКТИКА, КАК ИНСТРУМЕНТ ФОРМИРОВАНИЯ ПЕРВИЧНЫХ НАВЫКОВ У СТУДЕНТОВ

Гринь Лилия Викторовна

преподаватель,

«Костанайский высший колледж Казпотребсоюза»

Аннотация: Государственная программа развития профессионального и технического образования предусматривает увеличение доли профессиональной практики до 60 % для овладения профессиональными компетенциями.

Согласно Правилам организации и проведения профессиональной практики и правил определения предприятий (организаций) в качестве баз практики для организаций технического и профессионального, послесреднего образования, основными видами профессиональной практики являются учебная, производственная и преддипломная.

Учебная практика для студентов ТиППО - является составной частью образовательной программы. Студенты проходят учебную практику в организации образования под руководством преподавателей кафедры. При этом, с целью повышения эффективности образовательного процесса, посещение профильных организаций, для закрепления практических навыков по выбранной профессии.

Ключевые слова: программа развития профессионального и технического образования, учебная практика, профессиональные компетенции, инновационный инструмент,

эффективность образовательного процесса.

Развитие профессионального и технического образования в Республике Казахстан является одним из наиболее важных условий, для достижения стратегических целей государства, вхождение в число 50 наиболее конкурентоспособных государств мира.

В связи с чем, перед организациями ТиППО поставлены следующие задачи:

1. Обновление образовательных программ с учётом запросов работодателей;
2. Развитие инфраструктуры подготовки кадров;
3. Повышение престижа профессионального и технического образования;
4. Подготовка специалистов в соответствии с прогнозными потребностями современного

рынка труда.

Государственная программа развития профессионального и технического образования предусматривает увеличение доли профессиональной практики до 60 % для овладения профессиональными компетенциями.

Согласно Правилам организации и проведения профессиональной практики и правил определения предприятий (организаций) в качестве баз практики для организаций технического и профессионального, послесреднего образования, основными видами профессиональной практики являются учебная, производственная и преддипломная [1].

Учебная практика для студентов ТиППО - является составной частью образовательной программы. Студенты проходят учебную практику в организации образования под руководством преподавателей кафедры. При этом, с целью повышения эффективности образовательного процесса, посещение профильных организаций, для закрепления практических навыков по выбранной профессии.

Для организации учебной практики в колледже, ведущими преподавателями, составляются индивидуальные задания, при выполнении которых студент должен продемонстрировать профессиональные навыки.

Учебная практика для студентов первого курса (более 50 %) Учреждения «Костанайский высший колледж Казпотребсоюза» по специальности 0412100 «Банковское и страховое дело», квалификация 4S04120103 «Менеджер по банковским операциям», была организована в нетрадиционном формате, на базе социальных партнёров.

Весь процесс проведения учебной практики разделен на несколько блоков:

1. Подписание соглашения с работодателями, и отправление части студентов на базу социальных партнёров, для прохождения учебной практики;
2. Создание площадок на базе социальных партнёров, для проведения дискуссий;
3. Проведение конкурсов профессионального мастерства, на базе социальных партнёров;
4. Проведение профессиональных конференций, по результатам освоение результатов профессиональных модулей;
5. Проведение итоговой конференции, по результатам проведения учебной практики.

Соглашения по предоставлению баз для прохождения учебной практики было подписано со следующими банками: АО «Евразийский Банк», АО «Банк ЦентрКредит», АО «Береке Банк», АО «Народный Банк», АО «Номад Иншуранс».

Обязанности практиканта были различны:

- выполнять индивидуальные задания;
- выполнять правила внутреннего распорядка банка;
- соблюдать банковскую тайну;
- соблюдать правила техники безопасности;
- систематизировать полученный материал.

На базе социальных партнёров, студенты имели возможность закрепить теоретический материал на практике, продемонстрировать профессиональные компетенции по ПО 03 «Осуществление кредитных операций».

Данный формат учебной практики, позволил студентам окунуться в сферу своей будущей профессии. Выполнение индивидуальных заданий, позволило практикантам познакомиться с организацией банковского дела.

Студенты расширили кругозор, приобрели коммуникативные навыки, умения налаживать деловые отношения с клиентами.

Инновационным инструментом при организации и проведении учебной практики, стало создание коммуникативных площадок на базе социальных партнёров, где студентам была предоставлена уникальная возможность принять участие в дискуссиях, на актуальные темы. Так, первая площадка для проведения дискуссий, была организована Home Credit Банком:

1. «Современное состояние банковской системы РК»;
2. «Рынок страховых услуг РК»;
3. «Актуальные вопросы банковского законодательства РК».

В январе 2024 года, по итогам учебной практики, планируется проведение конкурса профессионального мастерства «Современный банковский работник».

Конкурс профессионального мастерства — это активный метод закрепления полученных теоретических знаний по нескольким результатам обучения профессиональных модулей.

Это способ глубокого усвоения материала, формирования эмоционально-психологического портрета будущего специалиста - менеджера по банковским операциям.

Конкурс будет проведён, с целью определения уровня освоения профессиональных компетенций учебной практики, по ПО 03 «Осуществление кредитных операций».

Для проведения конкурса для студентов специальности 0412100 «Банковское и страховое дело», квалификация 4S04120103 «Менеджер по банковским операциям» было создано следующее учебно-материальное оснащение:

1. Индивидуальные задания;
2. Программы для работы с банковской документацией;
3. Элементы дресс-кода;
4. Необходимое оборудование.

В период проведения занятий по учебной практике, запланировано проведение конференций согласно результатам обучения:

1. Характеризовать элементы кредитной политики;
2. Анализировать кредитоспособность клиентов;
3. Осуществлять операции по страхованию кредитных рисков;
4. Сопровождать кредитные сделки.

Инновационный подход к организации и проведению учебной практики в организациях ТиППО, рассматривается, как адаптация содержания образовательных программ к новым условиям функционирования современного рынка труда, а также:

1. Возможность совершенствования научно-познавательной деятельности студентов;
2. Определение целей и задач, планирования своей будущей профессиональной деятельности;
3. Проведение анализа и самоанализа результатов освоения профессиональных компетенций;
4. Возможность решения текущих проблем в будущей профессиональной деятельности;
5. Закрепление интереса к будущей профессии.

Такой формат проведения учебной практики облегчит дальнейшее теоретическое обучение по профессиональным модулям образовательной программы и сделает процесс более сознательным - в итоге формирование компетентного специалиста.

Список литературы:

1. Приказ Министра образования и науки РК от 29 января 2016 года № 107 Об утверждении Правил организации и поведения профессиональной практики и правил определения предприятий (организаций) в качестве баз практики для организаций ТиППО, с изменениями и дополнениями от 08.08.2023 № 252.

ПРЕПОДАВАТЕЛЬСКАЯ НАПРАВЛЕННОСТЬ ПРЕПОДАВАНИЯ РУССКОГО ЯЗЫКА И ЛИТЕРАТУРЫ В СИСТЕМЕ ТИПО

Бейсембаева Айгуль Нурлановна

ГККП «Многопрофильный инновационный колледж при управлении образования Акмолинской области»

Задачами русского языка и литературы являются формирование и развитие умений и навыков связного изложения мыслей в устной и письменной форме, обучение нормам литературного языка, обогащение словарного запаса и грамматического строя речи, а также развитие логического мышления студентов, выработки навыков работы с книгой, самостоятельного пополнения знаний.

В настоящее же время волнует падение интереса к русской, художественной литературе, пугает низкая коммуникативная, языковая и филологическая компетенция, эстетическая глухота наших студентов. «Дитя входит в духовную жизнь окружающих его людей единственно через посредство отечественного языка», - писал К.Д.Ушинский.

Русский язык - живой, естественный язык - важнейшее средство человеческого общения, поэтому задача преподавателя – словесника - научить студента свободно владеть речью. Иными словами, на уроках русского языка мы должны сформировать личность с ценностным взглядом на родной язык, с постоянным стремлением овладеть его системой и совершенствоваться в знаниях и умениях, связанных с родным языком и родной речью. Ведь самое страшное, что оскудение речи ведет к духовному оскудению студентов. И особенно важно это для студентов колледжа. Ведь самая многочисленная группа студентов - слабоуспевающие. В основном это студенты, обладающие средними способностями, которые не имеют навыка самостоятельной работы; материал запоминают, но медленно и неглубоко; обобщать, анализировать, сделать выводы чаще всего не могут. Их речь бедна. Да и отношение к учебе чаще всего негативное. В каждой группе есть ребята, у которых колледж отброшен на второй план, а на первом - конфликт с родителями, семейная драма, а может быть и трагедия, в которой никто не может разобраться, чтобы помочь ему обрести себя.

Тревожит и то, что студенты практически не читают, а если и читают, то неосмысленно, нецеленаправленно; информацию получают, в основном по телевидению и далеко не равнозначную и по содержанию, и по оценкам. Сельскому подростку повысить свой интеллектуальный уровень вообще негде.

Каждый преподаватель старается сформировать у ребят стойкий интерес к своему предмету. Следовательно, мне нужно построить свой урок так, чтобы мы трудились вместе: преподаватель, и студенты. Я, как педагог, должна организовать учебный труд студентов, направлять его в нужное русло, поддерживать на уровне плодотворной, нелегкой, но радостной активности. Известно, что любая деятельность стимулируется мотивами. Поэтому одна из моих задач - создать условия для мотивации к учению. Для достижения данной цели необходимо решить следующие задачи:

- изучить мотивации учения студентов;
- повысить интерес к предмету;
- развить самостоятельность студентов на уроках русского языка и литературы.

А в целом добиться активной мыслительной деятельности студентов. И при отборе содержания учебного материала исхожу именно из этого. Обдумываю, какие умения, навыки необходимо сформировать, какие виды работы с целью активизации познавательной деятельности использовать.

Важнейшими приемами активизации на уроках литературы являются для меня разнообразные жанры: урок - исследование («Кто вы, Николай Степанович?»)- урок посвящается Н. Гумилёву), урок - дискуссия (при изучении романа «Преступление и наказание»), урок - суд («Суд над местоимением»), круглый стол («Мировое значение русской классики»), урок - концерт (при изучении лирики А.Ахматовой и М.Цветаевой), урок –

посвящение (о В.Высоцком, В.Шукшине, Б.Окуджаве), урок – КВН, при изучении поэзии уроки лингвоанализа. Уроки различных жанров устраняют однообразие стиля уроков, студенты на них работают с удовольствием, проявляют активность.

К сожалению, количество часов на изучение литературы очень мало. Но я все - таки стараюсь выкроить время на изучение внепрограммных произведений (2-3 урока). Подбираю произведения, которые представляют интерес для подростков. Например, роман А.Лиханова «Никто», ставлю цели: раскрыть драматизм судьбы подростка, оказавшегося под влиянием современного супермена; формировать умения студентов делать выводы; научить извлекать нравственные уроки из прочитанного на основе предостережений автора.

Во вступительном слове говорю, что у каждого из подростков есть потребность в идеале, в человеке, которому хочется подражать, быть похожим на него. Но вот вопрос: кто же в наше время может служить образцом для подражания? С кого хочется брать пример, к чему стремиться, на кого быть похожим? «Делать жизнь с кого»? В нынешнее время наше государство в качестве ориентира для молодежи подает умного, и, значит богатого человека. Деньги - предмет разговоров с телеэкранов, на улицах, в беседах политиков, артистов, военных. В массы брошен риторический вопрос: «Если ты не дурак, то почему бедный?». Героями теле - и кинофильмов становятся супермены, у которых, «все схвачено, за все заплачено», которые в исполнении популярных артистов могут вызвать у вас чувство восхищения не только своей удачливостью, но даже и благородством. Но таковы ли они на самом деле? Каково их подлинное лицо?

Ребята активно работают на уроке. Произведение им это нравится. Ведь герой - их ровесник. После окончания девятого класса Николай Топоров (Кольчуга), сирота, детдомовец, поступает учиться на автослесаря. Они делают правильные выводы, обмениваются мнениями о романе, его герое, авторе. Подводя итоги, приходят к мысли, что это роман - предупреждение, роман - отчаяние и крик о гибельности такой идеологии для молодых людей, их неокрепших душ. Раздумья студентов над поставленными в произведении проблемами позволяют реализовать творческие возможности студентов, создают условия для формирования внутренних потребностей личности, становления духовного мира подростков.

В последнее время стараюсь применять нетрадиционные формы обучения и на уроках русского языка, т.к. они способствуют повышению интеллектуальной активности студентов, а следовательно, и эффективности урока. Игра на уроке помогает создать атмосферу непринужденности, увлекает. Охотно ребята работали на уроке «Я хочу, чтоб к штыку приравняли перо», где они выступали в роли начинающих журналистов; при повторении темы «Правописание наречий» проводили урок- восхождение в горы, который посвятили В.Высоцкому.

Активизация мыслительной деятельности не может быть решена без включения в обучение заданий поискового характера, в число которых входят проблемные задачи, предполагающие исследовательскую деятельность ребят.

Существенными признаками заданий поискового характера являются следующие:

- 1) выполнение их без непосредственного участия преподавателя (проблемные задачи) или с частичной «подсказкой» с его стороны (задания частично- поискового характера);
- 2) открытие студентами в процессе выполнения заданий новых знаний, или новых способов добывания новых знаний.

В повседневной практике использую различные методы: словесный, словесно-наглядный, (заочные экскурсии), словарный- при формировании новых понятий, наглядный (альбомы, иллюстрации, видеоролики). Чтобы возбудить интерес к предмету необходим мотив для действий, потребность получить новые знания на данном уроке, т. е. необходимо создать положительные эмоции. Это может быть игра, прослушивание отрывка из произведения или стихотворения в целом в исполнении мастеров художественного слова, привлечение музыкальных произведений; дискуссия, интрига (стихи, афиша, афоризмы, письмо или телеграмма, страница газеты, интервью, лингвоанализ, для которого подбираю тексты с интересной для ребят информацией или содержащий проблемный вопрос.

Лингвоанализ помогает студентам решить задачу - формировать правописные и речевые навыки в единстве, убеждает в том, что правильное оформление содержания текста и его орфографическое и пунктуационное оформление образуют органическое единство двух сторон грамотной письменной речи, что грамотное письмо облегчает процесс общения, способствует более точной передаче содержания текста и его восприятию. Предлагаю, например, задание: постарайтесь вникнуть в смысл и построение стихотворения А.А.Ахматовой и расставить знаки препинания так, чтобы они соответствовали его замыслу.

Ржавеет золото и истлевает сталь
Крошится мрамор к смерти все готово
Всего мрачнее на земле печаль
И долговечней царственное слово

Активировать внимание и деятельность ребят помогают упражнения, в которых нужно переставить части переписываемого текста или другая их группировка; дописывание фраз; постановка вопросов; сокращение текста; ответы на вопросы; пересказ лингвистического текста; определение роли языковых средств в передаче содержания, в композиционном членении текста и т.п.

Включаю в уроки и задания игрового характера. Например: игра «Кто больше? Кто быстрее? Кто правильней?» Студенты должны вспомнить названия художественных произведений, кинофильмов, в которых используются числительные.

Игра «Кто хорошо знает пословицы?» Читаю начало пословицы, а студенты заканчивают ее, выделяют антонимы.

Мир строит, война... (разрушает).
Герой умирает, а слава его... (живет)

Интегрированные уроки проводятся совместно с преподавателями спец.предметов, с учетом согласованности действий преподавателей. На таких уроках происходит углубление одних и тех же понятий, являющихся необходимым для употребления на практике. Цели введения межпредметных связей: использовать ранее полученные студентами знания по спецпредметам, как базу для изучения нового материала, закрепить приобретенные знания, умения и навыки. Постоянный поиск и обработка учебно-методического материала активизирует работу творческой лаборатории студентов и преподавателя. Творческая лаборатория позволяет формировать у студентов научно-исследовательский потенциал, объединяет усилие преподавателя и обучающихся в совместном научном поиске. Например, при проведении урока-презентации главную роль играют сами студенты. Преподаватель только координирует действия студентов. Уроки-презентации удобны тем, что их можно проводить при изучении новой темы, так и при обобщении, повторении темы. При изучении новой темы «Моя профессия – моя гордость» студенты могут подготовить и личную, и групповую презентацию. Они рассказывают о своей будущей профессии, о характере работы, современных требованиях к профессии и т.д. При теме «История и традиции колледжа» студенты выступают с презентацией о колледже с профориентационной целью.

Изучение нового материала и повторение заключается в систематической связи с профессией и многоплановым обращением к речи. Используя тексты, взятые из учебников по спецпредметам или специальной дополнительной литературы, которая посвящена изобретательской деятельности и творческому подходу современного рабочего в любых отраслях производства. Такой вид работы вызывает интерес к изучению предмета, повышает качество знаний, как по русскому языку, так и по спецпредметам. Например, при повторении занятий по синтаксису, основу составляет три элемента:

- 1) Разбор грамматической модели с выводами о правилах построения аналогичных конструкций и расстановка в них знаков препинания;
- 2) Построение студентами предложений текстов с использованием данных конструкций;
- 3) Запись предложений и текстов, расстановка в них знаков препинания.

Например, по данной конструкции напиши свои предложения, используя знания по технике безопасности. Объясни знаки препинания и определи вид предложений.

«Штукатур - маляр, каменщик должны знать, что ...»

Такой вид работы вызывает интерес к изучению предмета, повышает качество знаний и успеваемость и поможет студентам овладеть научно-техническим стилем речи.

На первых порах студентам трудно усвоить сложную терминологию, стиль научного языка. Они затрудняются в произношении и написании сложных терминов. Помогать студентам в усвоении технической специальной терминологии следует систематически, продуманно, чтобы работа над технической терминологией способствовала воспитанию в студентах интереса к своей профессии, более глубокому пониманию значения культуры речи для квалифицированного специалиста. Эффективно проводить работу с помощью метода попутного повторения и закрепления материала по лексике. Для этого хорошо использовать подобранные тексты из учебников по специальности, а также публицистической и художественной литературы, отражающих специфику определенных профессиональных профилей. Такая работа развивает речь студентов, обогащает словарный запас, помогает усвоению теоретических знаний по избранной профессии. Развивая профессиональный аспект письменной речи, преподаватели могут использовать упражнения с применением в научной лексике таких точных и выразительных средств, как омонимы, синонимы, антонимы (при изучении тем «Омонимы, синонимы, антонимы», «Лексика научного стиля»). Для развития пунктуационных навыков студентов, навыков правописания сложносочиненных и сложноподчиненных предложений, предложений с однородными членами, бессоюзных сложных предложений, а также правописания - н и - нн во всех частях речи приводятся упражнения с профессиональной направленностью для поваров, портных, строителей, техников-механиков.

Для управления учебно - познавательной деятельности студентов применяю различные способы. Чаще всего – фронтальные и индивидуальные (подготовка сообщений, реферат, работа с книгой, творческие работы), способствующие развитию у студентов самостоятельности, активности, поиска. Иногда использую и групповую работу. И хотя она и трудная, но способствует повышению знаний, увеличивает продуктивность познавательной деятельности. При работе в паре сама определяю состав пар, учитывая работоспособность студентов. Цель парной работы – оказание помощи сильным студентам слабым или взаимопомощи, например, при проверке самостоятельных работ, при работе над ошибками, допущенными в диктанте, при проверке домашнего задания.

При фронтальной работе часто прибегаю к созданию проблемной ситуации.

В качестве способов измерения результатов обучения применяю метод письменного контроля (реферат, доклад, кроссворд, ответы на вопросы, тестирование, сочинение, диктант, срезовые контрольные работы). Устный опрос, викторина, побуждающая к вдумчивому повторению пройденного материала, чтению дополнительной литературы, закреплению знаний студентов.

Из опыта работы знаю, что студенты лучше воспринимают и запоминают те уроки, где они непосредственно включаются в активную деятельность, доступную им, приносящую радость познания, чувство удовлетворения успехом.

Список литературы:

1. Авлиякулов Н.Х., Романцев Г.М., Ткаченко Е.В. Теория и практика профессионально – педагогического образования. Том1. Екатеринбург: Изд-во ГОУВПО «РГППУ», 2007.
2. Колюткин Ю.Н., Муштавинская И.В. Образовательные технологии. ГУПМ. – 2002,2003
3. Муштавинская И.В. Технология развития критического мышления на уроке и в системе подготовки учителя. СПб.: КАРО. – 2008

4. Пташкина В.Н., Виноградова К.Е., Амбушева Т.М. Игровые технологии на уроках русского языка. – Волгоград., Издательство «Учитель», 2009.
5. Шкуран Р.А. Современные образовательные технологии на уроках русского языка и литературы: Учебно-метод.пособие для слушателей курсов повышения квалификации учителей русского языка и литературы. – Тамбов: ТОИПКРО, 2006

ПРИЛОЖЕНИЯ ДЛЯ ПОПУЛЯРИЗАЦИИ ЭКОЛОГИЧЕСКОГО ОБРАЗА ЖИЗНИ И ОТСЛЕЖИВАНИЯ ЭКОЛОГИЧНОГО ОБРАЗА ЖИЗНИ

Сапаров Ануар Талгатович

Преподаватель химии

ГККП «Многопрофильный инновационный колледж
при управлении образования Акмолинской области»

Аннотация: Сталкиваясь с изменением климата, огромным количеством отходов и др., экологическая ответственность становится важной проблемой человечества.

Актуальность статьи заключается в необходимости поиска инновационных решений для стимулирования экологически ответственного поведения. В этом контексте возникает потребность в разработке мобильного приложения, которое будет не только информировать пользователей о влиянии их действий на окружающую среду, но и предоставлять персонализированные рекомендации для улучшения их экологического образа жизни.

Цель – исследование потенциала мобильного приложения для формирования экологически ответственного поведения.

Задачи:

1. Провести анализ существующих приложений и выявить их преимущества и недостатки;
2. Привести рекомендации по созданию приложения в контексте Республики Казахстан.

Ключевые слова: экология, новые технологии, углеродная нейтральность.

Создание мобильного приложения послужит эффективному формированию экологически устойчивого образа жизни казахстанцев. Предполагается, что оно не только повысит уровень осведомленности пользователей об экологических проблемах, но и станет надежным партнером в процессе изменения их привычек в более устойчивом направлении. В результате создания и использования данного приложения ожидается активное участие граждан в экологических инициативах, способствуя тем самым созданию более устойчивого будущего для нашей планеты.

Проблемы современного состояния экологии зачастую связаны с неэкологичным поведением или отсутствия экологического мышления, понимания процессов и важности бережливого отношения к окружающей среде. Люди могут не осознавать последствий своего действия, полагая, например, что "мой мусор не влияет на окружающую среду". Некоторые люди могут быть не осведомлены о том, как мусор влияет на экосистему, здоровье человека и животных. Отсутствие знаний о переработке и вреде мусора может стать причиной небрежного отношения к окружающей среде.

Также недостаток интереса к проблемам изменения климата и убеждение в том, что индивидуальный вклад в экономию энергии незначителен. Многие не видят непосредственной связи между своим потреблением энергии и глобальными экологическими проблемами. Некоторые люди могут считать воду неограниченным ресурсом и не осознавать важность ее экономии, не зная, какие экологические последствия могут возникнуть из-за избыточного потребления воды, таких как исчезновение водных источников, снижение уровня грунтовых вод и деградация экосистем [1].

Ниже представлены ключевые функции данного приложения, которые призваны не только информировать, но и активно вовлекать пользователей в процесс изменения своих привычек в более устойчивом направлении. От мониторинга личных экологических показателей до социального взаимодействия и образовательных инициатив — это многоуровневый инструмент, способствующий созданию сообщества, ориентированного на заботу о нашей планете.

1. Мониторинг экологических показателей:

Пользователи могут вводить данные об их **углеродном следе, потреблении воды и энергии**. Например, они могут указывать, сколько километров они проехали на автомобиле, сколько воды использовали в день или сколько киловатт-часов электроэнергии потребили. Приложение анализирует эти данные и предоставляет обзор экологических показателей, а также сравнение с другими пользователями. Примеры существующих приложений:

- “Carbon Footprint Calculator”: Рассчитывает углеродный след пользователя на основе их повседневных действий.
- “Energy Monitor”: Анализирует энергопотребление дома и предоставляет рекомендации по снижению.

2. Персонализированные рекомендации:

После анализа данных мониторинга приложение предлагает персонализированные советы по улучшению экологического образа жизни. Эти рекомендации могут включать в себя изменения привычек питания, энергопотребления и выбора транспортных средств.

- “EcoLife Coach”: Предоставляет рекомендации на основе данных пользователя и помогает им принимать более экологичные решения.
- “Green Habits”: Подсказывает, как уменьшить свой след на окружающую среду, например, переходя на вегетарианское питание или используя общественный транспорт.

3. Цели и достижения:

Пользователи могут устанавливать экологические цели, такие как снижение объема производимых отходов или переход на эко-транспорт. Приложение отслеживает прогресс и предоставляет достижения, мотивируя пользователей к постоянному улучшению.

4. Социальное взаимодействие:

Пользователи могут присоединяться к сообществу, обмениваться опытом, задавать вопросы и поддерживать друг друга в устремлении к более устойчивому образу жизни. Также предусмотрены соревнования и вызовы среди пользователей.

- “EcoGoals”: Позволяет устанавливать и отслеживать экологические цели, например, уменьшение использования пластиковых изделий.

5. Экологические события и инициативы:

Приложение информирует пользователей о предстоящих мероприятиях, акциях и инициативах, связанных с охраной окружающей среды. Пользователи могут участвовать в них и организовывать свои.

- “EcoEvents”: Содержит календарь экологических событий, таких как дни уборки прибрежных зон или акции по посадке деревьев.
- “Green Initiatives”: Предоставляет информацию о текущих экологических инициативах и позволяет пользователям присоединиться к ним.

6. Образовательный контент:

Предоставление информационных материалов, интересных фактов и статей об экологии и устойчивости. Также включены интерактивные обучающие уроки для повышения осведомленности.

- “EcoLearn”: Платформа с видеоуроками, инфографикой и тестами по экологии.

7. Экологические благотворительные взносы:

Возможность совершения благотворительных взносов на поддержку проектов, направленных на охрану окружающей среды и борьбу с экологическими проблемами.

8. Видеохостинг и обмен материалами:

- *Описание:* Добавление функции видеохостинга, где пользователи могут загружать видеоматериалы о своих экологических инициативах, отчетах о субботниках, а также обнаруженных экологических проблемах в их городе. Возможность комментирования и обмена опытом.

9. Карта с отметкой пунктов раздельного сбора мусора, переработки и приёма мусора для вторичной переработки:

- *Описание:* Многие люди не знают мест, где производится сбор и утилизация конкретных отходов, не уделяют внимания раздельному сбору мусора и т.д. Карта с отмеченными местами упростит

Эти функции создают обширный и многоуровневый инструментарий, который может эффективно поддерживать и вдохновлять пользователей в принятии более экологически устойчивого образа жизни [2, 3].

При рассмотрении данных приложений были выявлены следующие механизмы воздействия и мотивации:

1. Социальная коммуникация. Приложения создают виртуальные сообщества, где пользователи могут обмениваться опытом, задавать вопросы и поддерживать друг друга. Этот механизм воздействия основан на человеческой потребности в социальной связи. Взаимодействие с другими пользователями помогает укрепить мотивацию и чувство принадлежности к общности, что способствует более устойчивому образу жизни.

2. Сравнение. Приложения сравнивают показатели пользователя с другими, показывая, насколько он уступает или превосходит. Сравнение стимулирует к постоянному улучшению. Когда пользователь видит, что другие справляются лучше, это мотивирует его действовать активнее. Графики, рейтинги и достижения помогают визуализировать этот процесс.

3. Геймификация. Приложения используют элементы игр (бейджи, уровни, задания) для стимуляции активности. Игровой формат делает процесс интересным и вовлекает пользователя. Он ощущает, что достигает чего-то важного, как в игре. Бейджи за достижения, прогресс к следующему уровню и выполнение заданий делают путь к устойчивому образу жизни более привлекательным.

4. Визуализация. Приложения предоставляют графики, диаграммы и прогресс-бары, чтобы пользователь видел свой прогресс. Визуализация помогает понять, насколько успешно пользователь движется к своим целям. Это визуальное подтверждение успеха, что мотивирует к дальнейшим действиям.

5. Соревновательность. Пользователи могут участвовать в челленджах, соревнованиях и достигать лучших результатов. Соревнование мотивирует к активности и достижению целей. Желание быть лучше других подталкивает к действиям. Рейтинги, призы и лидерские доски поддерживают этот механизм.

Также после анализа данных приложения зачастую дают советы пользователям, как улучшить свои показатели и уменьшить вред окружающей среде. Эти механизмы воздействия в совокупности помогают пользователям формировать устойчивые привычки и поддерживать экологический образ жизни. Важно учитывать индивидуальные особенности пользователей и комбинировать разные методы, чтобы создать максимально мотивирующее окружение.

Заключение. В завершении, разработка и внедрение мобильного приложения для поддержки экологического образа жизни представляет собой перспективное решение в современном мире, где экологические вопросы становятся все более насущными. Представленный функционал приложений стремится не только предоставить информацию и стимулировать личные усилия в устойчивом потреблении, но также акцентировать внимание на социальном взаимодействии и вовлечении в совместные экологические инициативы. Путем интеграции мониторинга личных экологических показателей, персонализированных рекомендаций и образовательного контента, приложение создает плацдарм для формирования сообщества, где каждый участник может внести свой вклад в сохранение окружающей среды. В статье рассмотрены существующие приложения и их высокая эффективность. Таким образом, разработка подобного приложения открывает перспективы для коллективного

усилия в создании устойчивого и заботливого образа жизни, в котором каждый имеет возможность внести свой вклад в будущее нашей планеты.

Список литературы:

1. Nikitin, Artem. (2022). Eco-trackers as an effective tool for the development of eco-friendly habits in school students. *Comprehensive Child Studies*. 4. 226-238. 10.33910/2687-0223-2022-4-3-226-238. 2. Zhidebekkyzy, Aknur & Moldabekova, Aisulu & Amangeldiyeva, Birganym. (2023). Pro-Environmental Behavior and Household Waste Sorting in Kazakhstan: an Empirical Analysis. 1. 39-51. 10.47703/ejeb.v1i67.186.

https://www.researchgate.net/publication/369739901_Pro-Environmental_Behavior_and_Household_Waste_Sorting_in_Kazakhstan_an_Empirical_Analysis

3. Kazhmuratova, Aigerim & Akhmetkaliyeva, Sandigul & Boltaeva, Aigul & Moldabekova, Aisulu. (2020). Introduction of environmental innovations in the Republic of Kazakhstan. *E3S Web of Conferences*. 159. 01005. 10.1051/e3sconf/202015901005.

4. Ахрамчук П.П. “Использование информационных ресурсов и веб-приложений для повышения вовлеченности в тему экологии и экологического образа жизни на примере веб-приложения ‘Be Eco’”

5. “Event’ы как инструмент популяризации ‘экологического’ мышления человека”

РЕАЛИЗАЦИЯ ПРИНЦИПА ДИФФЕРЕНЦИРОВАННОГО ПОДХОДА НА РАЗНЫХ ЭТАПАХ УРОКА ХИМИИ

Тойшыбекова Гульшат Избастыевна

преподаватель дисциплины “Химия”

КГКП “Костанайский колледж автомобильного транспорта”

Управления образования акимата Костанайской области

Аннотация: В настоящее время наиболее приоритетной педагогической приоритетной педагогической технологией обучения химии остается дифференцированный подход обучения, основанный на личностно-ориентированном характере образования. В данной статье автор описывает принцип реализации дифференцированного подхода на разных этапах урока.

Түйін: Қазіргі уақытта химияны оқытудың ең басым педагогикалық технологиясы білім берудің оқушыға бағытталған сипатына негізделген сараланған оқыту тәсілі болып қала береді. Бұл мақалада автор сабақтың әртүрлі кезеңдерінде сараланған тәсілді жүзеге асыру принципін сипаттайды.

Abstract: Currently, the highest priority pedagogical technology for teaching chemistry remains a differentiated teaching approach based on the student-oriented nature of education. In this article, the author describes the principle of implementing a differentiated approach at different stages of the lesson.

Ключевые слова: педагогическая технология, дифференциация, уровень мыслительных навыков.

Негізгі сөздер: педагогикалық технология, саралау, ойлау қабілетінің деңгейі.

Keywords: pedagogical technology, differentiation, level of thinking skills.

Начиная готовиться к занятиям, каждый преподаватель желает, чтобы все студенты были вовлечены в учебный процесс и в итоге могли усвоить новый материал. Но не всегда так получается, даже у профессионалов своего дела. Почему? Возможно, не учитывается уровень восприятия информации, либо она дана в сложном контексте. В этом случае важно определить уровень знаний каждого студента, для того чтобы составить те задания, которые он выполнит с интересом и желанием.

В любой системе преподавания в той или иной степени присутствует дифференцированный метод, грамотное его применение дает в минимальной степени отрицательные результаты.

Поэтому преподавателю нужно организовывать уровневую дифференциацию на протяжении всего урока: при опросе домашнего задания, изучении и закреплении нового материала, при мониторинге усвоения материала. [1]

При планировании своего занятия использую три типа дифференцированных программ («А», «В», «С») различной степени трудности. По каждой теме составлен обязательный минимум заданий, которые позволяют гарантировать их выполнения всеми студентами независимо от мотивационного уровня.

Уровень «С» должен выполнить, каждый студент независимо от уровня мыслительной деятельности, прежде чем приступить к более сложным заданиям. Данная программа основывается на базовых – минимальных стандартах, в основе которых лежит многократное повторение и пошаговый алгоритм выполнения заданий.

Задания уровня «В» в отличие от уровня «С» более расширенные, требуют анализа дополнительных сведений для выполнения задач на применение знаний.

Уровень «А» творческий, приводящий студентов на уровень сознательного, творческого использования знаний. Данный уровень предусматривает дополнительные развивающие сведения, углубляющие материал, требующий логического объяснения. На данном уровне студенты демонстрируют свою самостоятельную работу. [2]

Дифференцированные задания применяю на всех этапах урока. При подготовке студентов к изучению нового материала, даю легко выполнимые задания, с содержанием информации о новой теме. При этом у студентов формируется мотивация, где можно определить уровень познавательной деятельности.[3] Таким образом выявляются студенты, которым нужна индивидуальная поддержка, а другим обучающимся предлагаю сформулировать вопросы по изучаемой теме. При изучении новой темы, студентам дается проблемный вопрос, на который должен попытаться ответить каждый обучающийся, при этом нужно выслушать каждого.

Преподаваемый мною предмет «Химия» является сложным для многих обучающихся, так как в начале изучения предмета, студенты были недостаточно мотивированы и заинтересованы. Для этого на первом курсе в начале семестра предлагаю студентам завести отдельную тетрадь или папку, куда можно складывать или записывать интересные, новые для себя факты по изученным темам. В конце каждого месяца делиться информацией. Это пробудит интерес и улучшит запоминаемость некоторых тем. Также стараюсь давать не сухую информацию, а подкрепляю ее интересными опытами и демонстрациями. [4]

При объяснении некоторых тем из курса химии, использую несколько средств обучения, при этом чередуя их друг с другом. Примером можно привести использование демонстрации опыта, далее объяснения химического процесса, либо наоборот. При использовании дидактического материала нет определенных общих правил для всех случаев. Избыток либо недостаток дидактических средств снижает эффективность обучения.

Почти на всех своих уроках прошу студентов в конце занятия составить краткие конспекты – схемы, тем самым слабые студенты, могут повторно вникнуть в суть материала пройденной темы. При этом сильные студенты самостоятельно выполняют задания на закрепление. К примеру, при изучении темы «Изомерия органических соединений», всем студентам раздаю схемы изомерии для ознакомления, в это время студенты с высоким уровнем мотивации самостоятельно составляют изомеры данного им вещества. Составляя схемы, заполняя таблицы у обучающихся накапливается материал для дальнейшей подготовки к рубежному контролю.

В группах профшколы я применяю метод изложения материала, что дает возможность охватывать главные понятия, далее их обобщать и систематизировать.

Закрепляя новую тему, применяю различные приемы в разной форме для разнообразия и завлечения даже слабых обучающихся, а также не потерять интерес у сильных студентов.

Три уровня для закрепления:

Студенты с уровнем “А” получают сложные, но увлекательные задания. При выполнении данных заданий обучающиеся анализируют, делают обобщенные выводы.

-Студенты с уровнем «В», выполняют задания, направленные на развитие навыков анализа и синтеза. Данные студенты делают выводы на занятии.

Студенты с уровнем “С” нуждается в постоянном контроле на всех этапах работы, и предлагаются задания, которые восполняют пробелы в знаниях и облегчают усвоение нового материала.

На закреплении изученной темы, составляю не только задания разного уровня, но и различного содержания. Зачастую применяю химические диктанты, кроссворды, ребусы, диаграммы, занимательные задачи. Например, задача для студентов на нахождение молекулярной формулы вещества может быть представлена следующим образом: “Один жилец третьего дома зашел в гости квартиру номер восемь поиграть в шахматы. Кто из них кому пешку не уступил или шах поставил - неизвестно. Но только они крупно взаимодействовали, в результате чего жилец массой 0,8 г. исчез, а вместо него образовалось 1,12 г. его оксида. Определите, как звали пропавшего жильца, который любил ходить в гости?”. [5]

В ходе работы я выявила, что обучающиеся стали более активно включаться в совместную со сверстником деятельность, стали проявлять больший интерес к учебе. Они самостоятельно формулировали цель деятельности, равноправно распределяли между партнерами задания. При выполнении заданий совместно с партнером определяли общую стратегию деятельности, составляли план работы и способы его выполнения. Обучающиеся осознавали цели своей деятельности, соотносили со своими личностными потребностями. В процессе деятельности студенты контролировали свою работу, самостоятельно устраняли ошибки, а также анализировали причины неуспешности.

Список литературы:

1. Унт И. Э. Индивидуализация и дифференциация обучения. М.: «Педагогика», 1990.
2. Бутузов И. Т. Дифференцированное обучение — важное дидактическое средство эффективного обучения школьников. М., 1968.
3. Кирсанов А. А. Индивидуализация учебной деятельности как педагогическая проблема. Казань, 1982.
4. Клевченя М.С Психологические проблемы дифференцированного обучения // Актуальные проблемы дифференцированного обучения. --Мн., «Народная асвета», 1992.
5. Монахов В. М., Орлов В. А., Фирсов В. В. Проблема дифференциации обучения в средней школе. — М., 1990.
6. «Изучаем химию в 8 классе» дидактические материалы, под. редакцией Т. В.Смирновой, М.:»Блик и К», 2001г.
7. <https://moluch.ru/conf/ped/archive/213/12059/>

SHADOWING TECHNIQUE: LEARNING ENGLISH THROUGH REPETITION

Сагатбаева Аимбуби Кудайбергеновна,
Әріпбай Ақмарал Әлімқызы

ағылшын тілі пәнінің оқытушылары
Астана Халықаралық университетінің педагогикалық колледжі

Abstract. This comprehensive article explores the "Shadowing Technique" as an effective method for mastering the English language. The technique involves listening to English speech while concurrently repeating it, aiming to replicate pronunciation, intonation, and speech rhythm

accurately. The article delves into the advantages of this method, highlighting its role in refining pronunciation, enhancing auditory comprehension, and improving speech fluency. Practical application tips, such as selecting suitable listening materials and consistent practice, are detailed to aid learners in integrating this technique into their language learning journey. Ultimately, the article emphasizes how the shadowing technique not only refines speech reproduction but also enhances overall understanding and comfort in using English proficiently.

Аннотация. Бұл мақалада «Shadowing техникасы» ағылшын тілін меңгерудің тиімді әдісі ретінде қарастырылады. Бұл әдіс айтылымды, интонацияны және сөйлеу ырғағын дәл қайталауды мақсат етіп, бір мезгілде қайталай отырып, ағылшын тілінде сөйлеуді тыңдауды қамтиды. Мақалада бұл әдістің артықшылығы қарастырылып, оның айтылуды пысықтаудағы, есту қабілетін арттырудағы және сөйлеудің еркіндігін арттырудағы рөлі көрсетілген. Тиісті тыңдау материалдарын таңдау және дәйекті тәжірибе сияқты практикалық қолданбалы кеңестер оқушыларға осы әдісті тіл үйрену саяхатына біріктіруге көмектесу үшін егжей-тегжейлі берілген. Сайып келгенде, мақалада көлеңкелеу техникасы сөйлеуді қайта шығаруды нақтылап қана қоймай, сонымен қатар жалпы түсінік пен ағылшын тілін жетік қолдануда жайлылықты арттыратынына баса назар аударылады.

Key words: Shadowing Technique, English Language Learning, Pronunciation Improvement, Intonation Practice, Auditory Comprehension, Speech Repetition, Language Fluency, Effective Learning Methods, Accent Mimicry, Listening Skills Enhancement.

Түйінді сөздер: Shadowing Technique, Ағылшын тілін үйрену, Айтылымды жетілдіру, Интонациялық тәжірибе, Есту арқылы түсіну, Сөйлеуді қайталау, Тілде еркін сөйлеу, Оқытудың тиімді әдістері, Акцент мимикасы, Тыңдау дағдыларын жетілдіру.

Learning the English language involves various methods and techniques, and one of the effective ones is "shadowing." This learning method allows for improvement in pronunciation, intonation, and auditory comprehension skills. In today's rapidly developing world, people are increasingly talking about the importance of continuous professional development of personnel, since it forms an integral condition for the successful functioning of any enterprise. Personnel development is one of the key areas in the process of achieving economic sustainability and competitiveness. New technologies, goods and services appear only where there is a high potential of workers, and their competence corresponds to the most high requirements. It is obvious that in these circumstances it is no longer enough to simply find highly qualified employees; they need to be able to retain them, properly motivate them and stimulate them to work effectively. At the same time, there are certain difficulties in creating a personnel development system that is adequate to the ever-increasing requirements; it is also not always possible to practically solve the problems of optimal use of labor potential in the system of the general management loop.

Advantages of Using the Shadowing Technique:

- **Improvement in Pronunciation and Accent:** Mimicking a native speaker helps in acquiring accurate pronunciation of words and phrases.
- **Development of Auditory Skills:** Mimicking speech contributes to better perception and understanding of English speech by ear.
- **Enhancement of Speech Speed and Fluency:** Shadowing practice aids in improving speech speed and its fluency.

Although the shadowing technique is an effective method for learning English, it also has some drawbacks:

- **Difficulty in Getting Started:** Some individuals may find it challenging to begin this technique due to the need to quickly mimic speech after the speaker.
- **Limitation in Variety:** Consistent use of this single technique may lead to a sense of monotony or a lack of diversity in learning methods.
- **Not Universally Applicable:** Some people may struggle to make significant progress using this technique due to individual differences in perception and learning.

- **Dependency on Materials:** Effective application of the technique requires quality audio materials, which may not always be readily available or suitable for the learner's level.
- **Limitation in Grammar and Contextual Understanding:** Shadowing doesn't always ensure a deep understanding of grammar and contextual usage, potentially requiring additional learning methods for comprehensive language mastery.

Despite these drawbacks, the shadowing technique remains a valuable tool in English language learning, especially when combined with other learning methods.

Table 1

Pros	Cons
Improved pronunciation and intonation	Difficulty initiating for some individuals
Development of auditory perception skills	Limitation in diversity of learning methods
Increased speech speed and fluency	Not universally applicable
Enhanced vocabulary acquisition	Dependency on availability of quality materials
Improved contextual understanding	imitation in depth of grammar and contextual comprehension

This table 1 presents the advantages and disadvantages of the shadowing technique in a comparative format, highlighting the main pros and cons of this language learning method.

How to Utilize the Shadowing Technique:

- ✓ **Choose Listening Materials:** Start with audio recordings, podcasts, videos, or audiobooks in English.
- ✓ **Listen and Repeat:** Listen to the audio and simultaneously repeat phrases or sentences after the speaker, trying to replicate their intonation and rhythm.
- ✓ **Focus on Details:** Pay attention to accent, tone, speech speed, and pauses.
- ✓ **Gradually Increase Difficulty:** Begin with slower audio recordings, progressively advancing to faster and more complex materials.
- ✓ **Consistent Practice:** Regular training helps in enhancing skills.

The classic use of shadowing in teaching a foreign language involves fairly strict rules and fixed instructions. First you need to prepare the material: select the text and divide it. We insist on listening to regular voiced texts, in which there are no pauses, musical inserts, or digressions. Radio shows, films, TV programs, and podcasts are not suitable. The ideal option is books or educational texts. The speaker must be a native speaker. Choose clear voice acting at a pace that is convenient for you. The voiced text must be accompanied by a translation and a transcript - a written record with which you will work. The text needs to be divided into fragments, one fragment for one lesson. The volume of one piece can be varied, but at the initial stage it is better to settle on a duration of one to one and a half minutes, which approximately corresponds to 10-15 sentences.

Work using the shadowing method consists of several types of activities for 10-15 minutes, which are used in a certain sequence:

- Listening and repeating “blindly”
- Listening and repeating while looking at the translation
- Listening and repeating while looking at the text
- Reading text and speaking from memory
- Reading text, speaking and writing by hand

On the first day, you need to listen to the first passage several times, without looking at the transcript and translation. After this, you can start repeating after the announcer for 10-15 minutes.

On the second day, you need to listen to the first passage and repeat it, looking at the translation of the text. At the same time, the second excerpt is connected - we listen to it without looking at the recording.

On the third day, imitation of the first text is accompanied by reading the written text. Accordingly, the second passage can be listened to and repeated while looking at the translation. And work begins on the third excerpt - blind listening.

On the fourth day, the audio recording of the first fragment does not turn on; you need to read the text and voice it, trying to reproduce it from memory as it was in the recording. We are working on the remaining fragments according to the schedule.

On the fifth day, you need to read the first text and rewrite it by hand, accompanied by speaking it out loud. Argüells calls this type of work "scriptorium". By this time, there are already five fragments in the works.

On the sixth day, work on the first passage stops. We rewrite the second passage by hand, work on the rest according to the schedule and introduce the sixth fragment.

Further training in shadowing follows the same scheme. Periodically, you can return to already completed fragments and repeat them. Thus, you need to spend about an hour and a half a day on classes.

We advise you not to sit while imitating the speaker's speech, but to walk or engage in other physical activity. The fact is that movement and learning are closely related: physical activity stimulates the cerebellum, which is responsible for learning new things. When walking, the material is fixed faster.

Conclusion:

The shadowing technique is an effective way to improve pronunciation, auditory comprehension, and the rhythm of English speech. Regular practice of this method can significantly elevate language proficiency and confidence in its use. Learning English through the shadowing technique provides a unique opportunity not only to master precise speech reproduction but also to enhance overall understanding and comfort in communicating in English. For those who already have experience in shadowing, you can combine the lesson with a walk: repeat after the speaker while walking, so our brain works better and absorbs information.

List of literature:

1. Liberati EG. What is the potential of patient shadowing as a patient-centred method? *BMJ Qual Saf* 2016;26:1–4.
2. Calvert W, Hopkins G, Platt C. Patient shadowing as an ethnographic study of staff and patient experience to influence daycase surgery outcomes. *J Health Des* 2018;3:144–7.
3. DiGioia A, Greenhouse P. Patient and family shadowing: creating urgency for change. *JONA: J Nurs Adm* 2011;41:23–8.

АРНАЙЫ ПӘНДЕРДІ (МОДУЛЬДЕРДІ) ОҚЫТУДА ЖАҢА МҮМКІНДІКТЕР, ӘР ТҮРЛІ ОҚЫТУ ӘДІС-ТӘСІЛДЕРДІ ҚОЛДАНУ

Конакбаева Гулия Каримжановна

арнайы пәндер оқытушысы,

техника ғылымдарының магистрі,

Абай облысы әкімдігінің білім басқармасы

«Радиотехника және байланыс колледжі» КМҚК, Семей қаласы

Аннотация. Мақалада оқытушылардың қосымша білім мен дағдылар көлемін алудағы білімдік қажеттіліктерін қанағаттандыру, сонымен қатар жас оқытушыларға қарқынды өзгеріп жатқан өмір жағдайында үздіксіз кәсіби дамуға дайын болуға көмектесу туралы, сонымен қатар әдістемелік жұмыстың тиімділігін қамтамасыз ететін білім берудегі инновациялық үдерістерге қолдау көрсету бойынша жұмыстары қарастырылған

Оқытушылардың білімалушылардың бойында өз бетімен білім алу, өзін-өзі реттеу дағдыларын қалыптастыруға; түрлі адамдармен тиімді диалог жүргізе алатын, қазіргі заманда табысты өмір сүруге дайын, сандық технологияларда құзырлылық танытатын белсенді азамат, болашақ маман ретінде қалыптасуға көмектесетін оқу үдерісін ұйымдастыру үшін қажетті

біліммен және практикалық дайындықпен қамтамасыз етуге жағдай жасау туралы да сөз қозғалады

Түйін сөздер: Ақпараттық-коммуникациялық, сын тұрғысынан ойлау, сандық технологиялар, рефлексия, декламация

Сапалы білім беру – бүгінгі күннің талабы болғандықтан біздің барлық күшіміз білім сапасын көтеру және педагогикалық процесті жетілдіруге бағытталуы тиіс.

Орыс педагогі К.Д.Ушинский айтқандай, қазіргі заман талабына сай, әр мұғалім, өз білімін жетілдіріп, ескі бір сарынды сабақтардан гөрі, жаңа талапқа сай инновациялық технологияларды өз сабақтарында күнделікті пайдаланса, сабақ тартымды да, мәнді, қонымды, тиімді болары сөзсіз. Бұл жөнінде Қазақстан Республикасы «Білім туралы» Заңының 8-бабында «Білім беру жүйесінің басты міндеттерінің бірі – оқытудың жаңа технологияларын енгізу, білім беруді ақпараттандыру, халықаралық ғаламдық коммуникациялық желілерге шығу» деп атап көрсеткен

Келешек техникалық мамандарды жаңа заман талабына сай оқытуда оқыту әдістерін қалайша түрлендіру керектігі туралы сұраққа осы курста өткен әдіс тәсілдерді қолдана отырып, студенттердің оқу нәтижелеріне деген қызығушылығын біршама болса да арттыруға болатынына көз жеткіздім.

Оқытудың деңгейлік бағдарламасының теориялық негіздерімен таныса отырып, оқытудың әдіс- тәсілдерін қолдану арқылы бағдарламаның артықшылықтары мен құндылықтарын сабақ барысында қолдана бастадым.

Мен колледжде сабақ жүргізу барысында, өз тәжірибемде студенттерді топтарға бөлуді практикалық және тарауды қайталау бөлімдерінде пайдалануға тырысамын.

Топ жұмысын ұйымдастыру үшін, алдын –ала әр сабақтың алдында арнайы ұйымдастырушылары тағайындалды, сабақ барысында студенттердің жұмысын реттеу және бағалау үшін бағалау критериялары көрсетілген парақтар таратылды, бұл арқылы студент өз жұмысының қадағаланатындығын түсінді. Сабақ басталар алдында студенттер бірлесіп жұмыс жасау үшін топтың ережесі даярланып, оның маңызды екендігі айқындалды. Сергіту және үй тапсырмасын қайталау сәтінде «шаттық шеңбері», «қар кесегі» әдістерін өткізу арқылы студенттердің көңіл күйі көтерілетіндігін, өздеріне қарсыласты таңдап, бірін-бірі тыңдауға үйренетіндігі байқалды. Көңіл күйі көтеріңкі, өздерін еркін сезінетін топтың жұмысы нәтижелі болатыны түсінікті.

Топ ішінде мәселені талқылау барысында студент әңгімелесу арқылы ой қорыта алды, ақпаратты өз бетінше меңгере алды, ол мәселені шешудің тиімді жолдарын табуға мүмкіндік берді.

Әр топқа берілген тапсырмалар арқылы олар өздерінің шығармашылық қабілеттерін, шеберліктерін, ой ұшқырлықтарын көрсетті. Топ мүшелерінің әрбіреуінің жұмысына жанашуы, жеткізе алмаған жерін толықтырып, бір біріне деген жанашырлық сезімдері жақсы байқалды, студенттер жұмыс нәтижесінде салынған постерлерімен мақтанды.

Мысалы жақында ұйымдастырылған дәстүрлі емес сабақта балаларды екі топқа бөліп әрқайсысына екі түрлі ауқымды тақырып берілді, яғни бір топқа «Ұялы байланыстың адам өміріне зияны», екінші топқа «Ұялы байланыстың пайдасы» деген тақырып ұсынылды. Студенттер осы тақырып бойынша постер құрып, зияны мен пайдасын жазып командасымен қорғады. Байқалғаны топ ішінде жұмыс жасау өз білгеніне сынмен қарауға, сөйлеу мәнеріне, ғаламтормен жұмыс жасау, жолдастарын тыңдай және тыңдата білу қабілетіне және уақытты үнемді пайдалануға үйренуге мүмкіндік берді.

Топта жұмыс жасай отырып, студент нені білетінін немесе білмейтіндігін рефлексиядан анықтадым. Топ ішінде жұмыс жасау кезінде жиі кездескен сәтсіз жағдай олардың шулауы, дауласуы, сонымен қатар уақыт жеткіліксіздігі болды. Сонымен қатар, студенттерді топпен жұмыс жасатудағы көңіл бөлетін жағдай топты бағалауға келтірген қиындық болды.

Осындай қиындық келтірген жағдайлардың себебін рефлексия арқылы анықтап, сабақты қайта жоспарлауда, тапсырманы және ресурсты дұрыс беруде, бағалау критерийін қайта қарау керек екендігіне түсіндім.

Мерсер мен Литлтон өз еңбектерінде диалог сабақта студенттердің қызығушылығын арттырумен қатар, олардың білім деңгейінің өсуіне үлес қосатындығын атап көрсетеді. Яғни, интерактивті қарым-қатынас пен достарымен бірігіп жүргізілген жұмыс студенттердің танымдық дамуына әсер ететіндігін дәлелдейді

Осындай сабақтарымда түрлі әдістерді қолдана отырып топтық жұмыстарды ұйымдастыру арқылы студенттердің сұрақ қою дағдылары мен олардың идеясын анықтау мақсатында диалогтік оқыту әдістерін қолдандым. Әңгімелесу арқылы студенттердің қызығушылығын оята отырып, олардың сұрақ қоюы және оны өзара пікірлесіп талқылауы олардың сыни ойлануына септігін тигізді деп есептеймін. Мысалы «Диод, оның түрлері» тақырыбында жұптық әдіс тәсілдерін қолданып, үйлерінде қолданып жүрген тұрмыстық құралдары жайлы жанындағы отырған жұбымен әңгімелесуге мүмкіндік бердім.

Осылайша студенттердің сұрақ қою біліктіліктерін бақылауға және нақты сұрақ қоя отырып, сыни ойлауын дамыту бағытында құрастырылған сабағымда әңгіме-дебат, кумулятивтік әңгіме, зерттеушілік әңгіме түрлерін қолданамын. Сұрақ қою маңызды дағдылардың бірі болып табылатындықтан, сұрақтарды дұрыс қою жағына да көп көңіл бөлемін. Студенттердің тақырыпты түсінуіне қол жеткізу мақсатында сұрақтардың «жұқа, қалың, төмен, жоғары» түрлерін тиімді қолдануға тырысамын. Осы бағытта жұмыс істеу кезінде мен сабақтарымда «Джигсо» әдісін қолданып, студенттерді әңгімеге тарту арқылы түсіну мен білім беруге қол жеткіземін. Бұл әдістердің артықшылығы – топта жұмыс істеуге арналған құрылым ұсынып, сөйлеу және тыңдау дағдыларын дамытуды қамтамасыз ететіндігі.

Топтағы бұл бірлескен сұхбат студенттердің тақырып бойынша өз ойларын білдіруіне, басқа адамдардың идеясын түсінуіне, басқаларға өз идеяларын дәлеледеуге және оқытушыға студенттердің білім, білік деңгейінің қандай дәрежеде екендігін түсінуге көмектеседі. Сонымен қатар «Еркін әңгіме» түрлерін аздап қолданып көрдім. (Ақпарат көзі <http://www.atrixol.co.uk/cz/teachers/Debate%20formats.do>)

Жалпы сабақ барысында тапсырмаларды орындауда, әрине, студенттерге жаңаны үйренуде тірек болатын оқытушының рөлі осы жерде зор. Выготскийдің пікірінше бұл қолдау қарым-қатынасты қамтиды және оқытудың негізгі құралы болып есептеледі.

Белгілі ғалым Мерсердің сөзіне жүгінсек, ол білім беруде, табысты талқылауларда әңгіменің зерттеушілік түрі басымдылыққа ие болады дейді.

Шын мәнісінде қоғамды адамсыз елестету мүмкін емес. Ал қоғамға адам қалай керек болса, адамға да қарым-қатынас соншалықты деңгейде қажет екендігі барлығымызға мәлім. Барнс (1971) сыныпта тіл қаншалықты қолданылса, студенттердің білім алуына соншалықты әсер ететінін және білім берудің мұғалімді селқос тыңдағанда емес, вербальды құралдарды қолдану нәтижесінде, яғни сөйлесу, талдау және дәлелдеу барысында жүзеге асатынын тұжырымдайды. Барнстың бұл айтқан тұжырымдамасымен мен толық келісемін, себебі бұл жайттарды өз сабағымда көре алдым.

Диалогтік оқыту әдісі электротехника, электроника сабақтарында негізгі орын алады, себебі электротехника, электроникада оқытудың басты мақсаты - студенттердің коммуникативтік құзыреттілігін қалыптастырып дамыту, техникалық тілде сауатты сөйлеу, өз ойын маман ретінде толық жеткізе алуы болып табылады.

Жоғарыда айтылғандай, диалогтік оқытуды сабақ барысында жүзеге асыру мақсатында мен бірнеше стратегияны қолдана алдым.

Мерсер және Ходжкинсон зерттеулері Барнстың ертеректегі жұмысына негізделе құрылып, оқу барысындағы диалог атқаратын негізгі рөлге назар аударуды мақсат етеді. Олар:

- студенттердің тақырып бойынша өз ойларын білдіруіне мүмкіндік береді;
- студенттердің басқа адамдарда түрлі идеялардың болатындығын түсінуіне көмектеседі;
- студенттерге өз идеяларын дәлелдеуге көмектеседі;

• оқытушыларға студентті оқыту барысында олардың қандай деңгейде екендігін түсінуге көмектеседі

Жалпы сабақта диалогті пайдалану өте пайдалы, студенттердің сөйлеу мәдениетін, техникалық терминдердің дұрыс айтылуын, маман ретінде сауатты сөйлеп тіл табыса білуін қалыптастырады.

Сын тұрғыдан ойлау «ойлау туралы ойлану» деп сипатталған. Ол маңызды мәселелерді талқылау және тәжірибені ой елегінен өткізуді қамтиды: біз, оқытушылар жоғары және қосымша білім беру, біліктілікті арттыру жүйесі шеңберінде бұл дағдыларды қалайша дамытып, өз жұмысымызда қалайша қолданып жүрміз.. Сын тұрғыдан ойлау бағдарламаның өн бойында екі мағынада қарастырылады: келешек мамандардың сыни тұрғыдан ойлауын дамыту және оқытушылардың сын тұрғыдан ойлауын дамыту. Бағдарлама өзара байланысты бұл үдерістердің екеуін де дамытуды қарастырады. Студенттерге қатысты сыни тұрғыдан ойлау ақпарат пен идеяларды синтездеу қабілеті, ақпарат пен идеяның шынайылығы мен салыстырмалы түрде маңыздылығы туралы ойлана білу қабілеті, өзінің кәсіби оқуына қатысты таңдау жасау және басқалардың идеяларына күмәнмен қарау қабілеті ретінде түсіндіріледі. Оқытушылардың сыни тұрғыдан ойлауы өзінің жұмыс тәжірибесін, жаңа тәсілдерді қолдану және бағалау әрекеттерін сыни тұрғыдан бағалауды қамтиды. Сыни тұрғыдан ойлай алатын маман, өмірдегі қиындықтарды шеше алатын болады және оларды соған бағыттауымыз қажет. Мысалы колледжде мен сабақ беретін оқу нәтижесінде студенттердің микросхемаларды талдау, ситуациялық есептерді шешу кезінде, өздерін мазалап жүрген сұрақтарға жауап іздеп табады.

Өзімнің тәжірибе кезінде өтуге тиісті сабақтарымда әр түрлі белсенді әдіс-тәсілдерді пайдаланып, студенттерге сыни тұрғыдан ойлауға отырып, таңдаған мамандықтарына деген құштарлықтарын оятуды көздеп отырамын.

Ұзақ мерзімді жоспар бөлімі:	Жартылай	«Радиотехника және байланыс колледжі» КММҚ		
Өткізілетін күндер:				
Күні:	25.10.2022ж.	Оқытушының аты-жөні: Қонақбаева Гүлия		
		Керімажанова		
Топ:	263,274РЭТ	Қатысқандар 15	Қатыспағандар 0	
Сабақтың тақырыбы:	Айнымалы токты тұрақты токқа түрлендіру			
Осы сабақты қол жеткізетін оқу мақсаттары (оқу бағдарламасына сілтеме)	Айнымалы, тұрақты ток туралы түсінікті қайталау, трансформатор туралы естеріне түсіру, схеманың көмегімен айнымалы токты тұрақты токқа айналдыру схеманың көмегімен түсіндіру.			
Сабақтың мақсаттары	Барлық студенттер: Айнымалы, тұрақты ток туралы түсінікті қайталау, трансформатор туралы естеріне түсіру, схеманың көмегімен айнымалы токты тұрақты токқа айналдыру схеманың көмегімен түсіндіру. Көпшілік студенттер: Схеманың көмегімен айнымалы токты тұрақты токқа айналдыру схеманың көмегімен түсіндіру. Кейбір студенттер: Графикалық шартты белгісін біліп, схеманың компоненттерін түсіндіру			
Бағалау критерийлері:	• Схеманы түсінеді, схеманың электронды компоненттерін ролын түсінеді, графикалық шартты белгісін сызып көрсете алады, жұмыс принципі түсінеді.			
Тілдік мақсаттар	Тілдік дағдылар: Студенттер схеманың электронды компоненттерін атаумен қабілетіне үйренеді. Нәтиже қатысты сөздік қор мен терминдер:			
	№1	Қазақша	Орысша	Ағылшынша
	1	Түрлену	Преобразование	Transformation
	2	Айнымалы ток	Переменный ток	Alternating current
	3	Тұрақты ток	Постоянный ток	Direct current
	4	Жартылай өткізгіш	Полупроводник	Semiconductor
	5	Трансформатор	Трансформатор	Transformer
Құндылықтарды дарыту	Студенттерде еңбек және шығармашылық, ынтымақтастық, өмір бойы білім алуға баулу.			
Пәнаралық байланыс	Физика, электротехника, электроника, сәуле			
Алдыңғы оқу/бастапқы білім	Диодтың жұмыс принципі, схеманың ролын негізгі заңдылықтарын сипаттап, схеманы қолдана білу. Диод түрлерін арқасында айырмашылықты түсіндіру			

Сын тұрғысынан ойлау алдындағы өткен материалдарды есепке ала отырып бақылау, және тыңдау арқылы дәлелдер келтіреді.

Александр өз тәжірибиесінде жасап зерттеп балаларға білім берудің бес үлгісін анықтаған болатын.

1. Механикалық есте сақтау-сабақ барысында айтылған фактілерді өмірде қолдана алуы.
2. Декламация-сабақты қорытындылау кезінде тест сұрақтары арқылы тарауды қайталап еске түсіру.
3. Нұсқаулық-оқушыларға қалай жұмыс жүргізуге түсіндіруге бағытталған.
4. Талқылау-кез-келген мәселені шешу барысында оқушылар бір-бірімен ой бөлісу.
5. Диалог-түсінгендері мен ойларын тездетіп жеткізуге ықпал ететін құрылымдалған кумулятивтік әңгіме мен пікірталас арқылы мақсатқа жету. Осы айтылған бес үлгі студент бойында табылса бұл ұстаздың ең биік жетістігі.

Сонымен кез – келген сын тұрғысынан ойлаушы топпен немесе жұппен жұмыс істеп, ауқымды мәселелерді шешеді. Роберт Эннис сыни тұрғыдан ойлауда «не істеп, неге сену керектігі жөніндегі ой елегінен өткен шешімдерді қабылдау» деп анықтама береді. Студент әр уақытта өзіндік ойлайды, өзінде бар білімнің барлығын қолдана алады және өзінің айтқандарын нақтылай түсу үшін дұрыс дәлелдер келтіре алады.

Бағалау - одан арғы оқу туралы шешім қабылдау мақсатымен оқытудың нәтижелерін белгілеу. Топтағы бағалаудың артында кез-келген баланың дамуы, оқуы, және ынтасы және студенттің өзін-өзі бағалауы, қабілеттілік және оның күш-жігері сияқты құндылықтар қатары жатыр деген пікірдің өзекті екендігін түсіндім.

Бағалаудың мақсаты әрқашан білім алушының қандай деңгейде тұрғанын, не жасау керек екендігін, алға қойылған мақсаттарға қалай жету керек екендігін білу. «Бағалау» терминінің «жақын отыру» дегенді білдіруі жәйдан жай емес. Жақын отыру арқылы басқа адамның не айтып, не істегенін, дербес ойлауын, түсінігін алаңсыз бақылауды жүзеге асыруға болады.

Колледждегі тәжірибемде қалыптастырушы бағалау идеяларын жүзеге асыру барысында өзара бағалау, өзін-өзі бағалау, тестілеу әдісі, Kahoot мобильді қосымшасы, Learning Apps интерактивті оқыту қосымша көмегімен, ынталандырушы тәсілдер, дескрипторлар арқылы бағалауды қолдандым

Сабақ барысында қол соғу, критерийлер арқылы бағалау, «Жарайсың, ...», «Бас бармақ» әдісі сияқты ынталандырушы бағалауды қолдану бәсекелестікпен оқуға итермелейтіндігіне көзімді жеткіздім.

Сонымен қатар бұл топқа бөле отырып біліктілік арттыру курсына қарастырған **көпірше** әдісін қолдандым, яғни жақсы оқитын студент өз білгенін қасында одан төмен оқитын студенттерге көмектесу арқылы тобына ұпай жинайды.

Бүгінгі күні әлемдік ең озық білім кеңістігінің деңгейіне көтерілудің тиімді жолы білім беру саласын толықтай ақпараттандыру құралдарымен жабдықталуға байланысты болып отыр.

Педагогтардың ақпараттық –коммуникациялық технологияларды (АКТ) пайдалану қызметі дайындығынан келесіні байқауға болады:

— педагогтардың компьютерлік техниканы пайдалануға қызығушылықтарының артқандығы.

— оқыту құралдары ретіндегі компьютерлік техниканы пайдаланудың ең маңызды психологиялық-педагогикалық ерекшеліктерін сақтау. Мұндай ерекшеліктерге мыналар жатады: а) осы оқыту құралын пайдаланудың педагогикалық тұрғыдан тиімділігі; б) үйренушілердің оқу-танымдық қызметін ұйымдастырудың тиімді тәсілдері (компьютерлік техниканың жеке-маңызды қызмет құрылымына кіруі, үйренуші мен компьютерлік техниканың ұтымды диалогын орнату, өзіндік қызметті дамыту арқылы оқу-танымдық қызметті жандандыру, оқу үдерісін өз бетімен бақылауды ұйымдастыру, компьютерлік техникамен өзара іс-қимыл барысында үйренушілердің шығармашылық дағдыларын қалыптастыру:)

Kahoot мобильді қосымшасын сабағымда үнемі қолданып отырамын. Тестілеу кезеңінде студенттер белсенділікпен, қызығушылықпен орындайды. Берілген сұрақтар нәтижесінде олардың өтілген сабақ бойынша деңгейлерін көруге мүмкіндік алынады.

Блэк пен Уильямның бастапқы зерттеулерінде сыныптың «қара жәшік» сияқты техникалық метафорасы қолданылған және сол арқылы оқу үшін бағалауды қолдану «қара жәшік ішіндегі жұмыс» ретінде белгілі болды.

Зерттеу бағалау арқылы оқуды жақсарту бір қарағанда қарапайым болып көрінетін, бірақ оқытуға енгізілуі тиіс бес түйінді факторға байланысты екенін көрсетті:

- Студенттермен тиімді кері байланысты қамтамасыз ету.
- Студенттердің өзіндік оқуға белсенді қатысуы, бұл өз кезегінде олардың өзін өзі бағалауға қатысуға мүмкіндігін тудырады.
- Бағалау нәтижелерін ескере отырып, оқытуды түрлендіру.
- Бағалаудың студенттердің оқуға деген ынтасы мен өзін өзі бағалауына терең ықпал ететіндігін мойындау, себебі бұлардың екеуі де оқуға түбегейлі түрде ықпал ететіндігін көрсетеді

Қазақтың ұлағатты тұлғасы М. О. Әуезовтің «Ел болам десең, бесігінді түзе!» деген ұлы сөзі бар. Бұл сөздің астары жас ұрпақ тәрбиесіне келіп тіреледі, сондай — ақ ұрпағымыздың сапалы білім егесі болуы тиіс дегенді білдіреді.

«Жаңа Қазақстан, жаңашыл ұстаз, жаңа ұрпақ» — бұл білім беру жүйесіндегі бәсекеге қабілетті маман даярлау, білім кеңестігіндегі мәдениет пен өнердің даму негізі.

«Әлемнің өзгеруін қаласаң, өзгерудің алғашқысы өзін бол! Болашағыңның өзгеруін қаласаң, сол өзгерісті қазір жаса!» дейді, ендеше біздің білім жүйемізде болып жатқан білім саласындағы бүгінгі өзгеріс орынды.

Қолданған әдебиеттер:

1. Беспалько В.П. Слагаемые педагогической технологии. – М.: Педагогика, 1989.
2. Левина М. М. Технологии профессионального педагогического образования: Учеб. пособие для студ. высш. пед. учеб. заведений. – М.: Издательский центр «Академия», 2001.– 272.
3. Чошанов М. А. Гибкая технология проблемно-модульного обучения: Методическое пособие. – М.: Народное образование, 1996. – 160.
4. Қараев. Ж. А, Кобдикова Ж. У. Актуальные проблемы модернизации педагогической системы на основе технологического подхода. – Алматы, 2005.
5. Кларин, М.В. Инновации в мировой педагогике: обучение на основе исследования / М. В. Кларин. – Рига : Эксперимент, 1995. –176. (Развивающее обучение).
6. Монахов В.М. Технологические основы проектирования и конструирования учебного процесса. – Волгоград: Перемена, 1995.
7. Селевко Г.К. Современные образовательные технологии: Учебное пособие. – М.:, 1998.
8. Шаталов В.Ф. Куда и как исчезли тройки. – М.:Педагогика, 1980. – 114.
9. Амонашвили Ш.А. Личностно-гуманная основа педагогического процесса. – Минск: Университетское, 1990. – 559.

ИННОВАЦИОННЫЕ ПОДХОДЫ К НАРЕЗКЕ ОВОЩЕЙ: НОВЫЕ ГРАНИ В КУЛИНАРИИ

Голубева Светлана Семеновна

мастер производственного обучения
ГКП на ПХВ «Колледж Сервиса и Туризма»
г. Астана

Аннотация. Современное кулинарное и пищевое производство стремится к усовершенствованию процессов обработки овощей, чтобы обеспечить высокое качество и сохранность питательных веществ, а также оптимизировать время приготовления блюд. В данной статье рассматриваются инновационные способы нарезки овощей, которые стали ключевым фактором в современной кулинарии и пищевой промышленности.

Целью нашего исследования было изучение инновационных подходов к нарезке овощей и их влияния на качество блюд, визуальное оформление, производительность и внимание к деталям в кулинарии. Мы стремились определить, насколько эти инновации могут улучшить результаты приготовления блюд и как они могут быть успешно внедрены в современной кулинарии. Исследование включало в себя анализ различных методов нарезки овощей, таких как "Batonnet", "Paysanne", "Julienne" и другие, а также изучение инноваций в области кулинарного оборудования и технологий, которые поддерживают эти методы. Мы провели серию экспериментов и сравнительных исследований, используя разные методы нарезки, для определения их влияния на качество и вкусовые характеристики блюд.

Ключевые слова: Нарезка, кулинария, шифонирование, Жульен, Paysanne, Batonnetting

В кулинарии все начинается с подготовки ингредиентов, и методы нарезки овощей играют ключевую роль в этом процессе. Традиционные методы нарезки, такие как кубики или колечки, давно используются, однако с появлением новых и более эффективных методов нарезки, кулинары могут достичь нового уровня визуальной привлекательности и текстурных возможностей блюд. В этой статье рассмотрим важность применения новых методов нарезки овощей в кулинарии и как они могут повысить качество и эстетику блюд.

Использование новых методов нарезки овощей позволяет создавать красивые и привлекательные композиции на тарелке. Равномерные формы, интересные текстуры и необычные внешние виды привлекают внимание и делают блюда более аппетитными. Например, методы нарезки, такие как шифонирование или batonnetting, создают элегантные и утонченные формы овощей, которые подчеркивают мастерство и внимание к деталям.

Новые методы нарезки овощей обеспечивают более равномерное приготовление. Когда овощи нарезаны в одинаковые кусочки, они готовятся равномерно и имеют одинаковую степень мягкости. Это особенно важно при приготовлении супов, рагу и других блюд, где необходимо достичь однородности текстуры и вкуса.

Инновации в мире нарезки овощей позволяют создавать различные текстурные возможности. Например, julienne или chiffonade создают тонкие и легкие полоски овощей, которые добавляют хрустящий и легкий элемент к блюдам. Более тонкие или удлиненные кусочки могут обеспечить более нежные и нежные текстуры. Это расширяет возможности использования овощей и добавляет разнообразие в кулинарные творения.

Применение новых методов нарезки овощей также способствует более быстрой и равномерной готовке. Когда овощи нарезаны в одинаковые кусочки, они имеют одинаковую поверхность, которая позволяет равномерно поглощать тепло при приготовлении. Это помогает сократить время приготовления блюд и обеспечивает консистентность результатов.

Правильная нарезка овощей в соответствии с новыми методами позволяет повысить абсорбцию ароматов и соусов. Когда овощи нарезаны более тонкими или удлиненными кусочками, поверхность контакта с ароматами и соусами увеличивается, что способствует лучшему проникновению вкусовых компонентов в овощи. Это помогает создать более насыщенные и вкусные блюда. Подробнее остановимся на некоторых инновационных методах нарезки овощей (Рисунок 1).

Рисунок 1. Новые приемы нарезки овощей

Метод нарезки под названием "Жульен" (Julienne) (Рисунок 2) является особым способом приготовления пищи, особенно популярным в кулинарной сфере. Этот метод нарезки используется для подготовки овощей или других ингредиентов для приготовления блюд.

Метод нарезки "Жульен" позволяет создать элегантную и привлекательную текстуру овощей, что делает блюда более интересными и аппетитными. Он также упрощает процесс приготовления и позволяет достичь равномерной толщины полосок овощей для равномерного приготовления.

Важно быть осторожным при использовании ножа или мандолины для нарезки овощей. Рекомендуется следовать инструкциям по безопасности и использовать защитные перчатки или держатель для защиты рук от возможных травм.

Метод нарезки под названием "Шифонирование" является техникой нарезки пищевых продуктов, которая применяется для создания тонких и легких полосок или ломтиков. Шифонирование часто используется при приготовлении фруктов, овощей и некоторых мясных продуктов для создания эстетически привлекательных и деликатных текстур.

Шифонирование создает визуально привлекательные и воздушные полоски или ломтики продуктов, что придает блюдам элегантный и изысканный вид. Оно также может помочь улучшить вкусовые ощущения, поскольку тонкие ломтики или полоски лучше впитывают соусы и пряности.

Метод нарезки под названием "Paysanne" (Рисунок 2) является техникой нарезки пищевых продуктов, которая создает кубиками или кубиками скошенными углами. Этот метод нарезки широко используется в кулинарии для овощей, таких как морковь, картофель, лук, и других ингредиентов, чтобы создать равномерные и симметричные кусочки для приготовления различных блюд.

Этот метод имеет практическую значимость по нескольким причинам:

1. **Эстетика и внешний вид:** Метод нарезки "Paysanne" придает овощам и фруктам более аккуратный и профессиональный внешний вид. Это особенно важно в ресторанном бизнесе и при подаче блюд клиентам, где визуальное восприятие играет важную роль.

2. **Равномерное приготовление:** Когда овощи или фрукты нарезаны в форме "Paysanne", они приготавливаются более равномерно. Это обеспечивает равномерный нагрев и уменьшает вероятность пересыхания или пересоления блюд.

3. **Сокращение времени приготовления:** Такие мелкие ломтики могут быстрее приготовиться, чем большие куски. Это сокращает время приготовления блюд и увеличивает производительность кухни.

4. **Интенсивность вкуса:** Маленькие ломтики овощей или фруктов могут быть более интенсивными по вкусу, так как они имеют большую поверхность, которая контактирует с приправами и соусами.

5. **Вариативность:** Метод "Paysanne" позволяет креативно подходить к нарезке овощей и фруктов, создавая разнообразные формы и дизайны для блюд.

Широко используется во французской кулинарии, метод нарезки "Paysanne" позволяет придать блюдам профессиональный вид и подчеркнуть внешний вид и текстуру блюда. Кубики или кубики скошенными углами, созданные с помощью этого метода, равномерно готовятся и сохраняют свою форму, что способствует более равномерному распределению тепла и сохранению текстуры продуктов.

Кубики "Paysanne" могут использоваться в различных кулинарных приемах, таких как жарка, тушение, запекание или добавление в супы, рагу или салаты. Они обладают удобной формой и помогают создавать гармоничные композиции на тарелке, а также обеспечивают равномерное распределение вкуса и текстуры в каждом кусочке.

Метод нарезки "Paysanne" является прекрасным способом улучшить внешний вид и текстуру блюд. Эта техника требует некоторой практики, но с опытом можно мастерски выполнять шифонирование и добавлять привлекательность своим кулинарным творениям.

Метод нарезки под названием "Batonnetting" является техникой нарезки пищевых продуктов, которая создает равные и прямоугольные палочки или брусочки. Этот метод нарезки широко используется в кулинарии для овощей, таких как морковь, картофель, свекла, а также для других ингредиентов, чтобы создать кусочки одинакового размера для более равномерного приготовления и подачи.

Метод нарезки под названием "Batonnetting" представляет собой один из важных технологических процессов в области приготовления пищи, особенно в сфере кулинарии и ресторанного бизнеса. Его практическая значимость заключается в следующем:

1. **Улучшение внешнего вида блюд:** Метод "Batonnetting" позволяет создавать равномерные и привлекательные формы овощей, что улучшает визуальное восприятие блюд. Это особенно важно в высококлассных ресторанах, где внешний вид блюд играет ключевую роль.

2. **Равномерное приготовление:** Равные размеры овощей, полученные при помощи метода "Batonnetting", обеспечивают равномерное приготовление. Это способствует предотвращению пересушивания или переваривания овощей и сохранению их текстуры.

3. **Улучшение вкусовых качеств:** Благодаря равномерной нарезке, овощи могут равномерно впитывать вкусовые компоненты блюда, что улучшает вкусовые качества приготовленной пищи.

4. **Экономия времени при приготовлении:** Равномерно нарезанные овощи готовятся быстрее, поскольку они имеют одинаковый размер и могут быть добавлены в блюдо одновременно.

Палочки, полученные с помощью метода нарезки "Batonnetting", могут использоваться в различных кулинарных приемах, таких как жарка, тушение, запекание или добавление в супы, рагу или салаты. Они обладают удобной формой, что делает их удобными для обработки и приготовления.

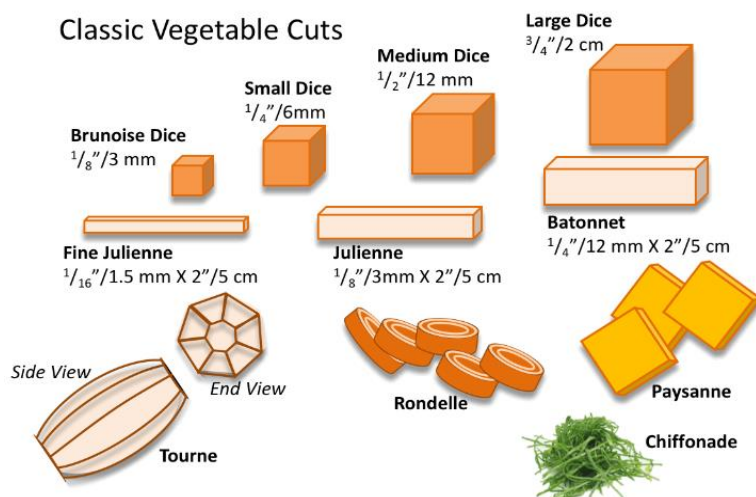

Рисунок 2. Классические формы нарезки овощей в современной кулинарии

Применение новых методов нарезки овощей в кулинарии является важным шагом для повышения визуальной привлекательности, текстуры и качества блюд. Они способствуют созданию красивых композиций на тарелке, обеспечивают равномерное приготовление и позволяют экспериментировать с различными текстурами. Кроме того, применение новых методов нарезки позволяет экономить время и ресурсы. Овощи, нарезанные с использованием этих методов, обогащают кулинарные творения и удовлетворяют взгляду и вкусу. Поэтому, внедрение новых методов нарезки овощей в кулинарии является неотъемлемым компонентом современных тенденций и инноваций в гастрономии. Они не только придают блюдам эстетическую привлекательность, но и влияют на вкусовые характеристики и текстуру готовой пищи.

С использованием инновационных методов нарезки овощей в своей практике, таких как шифонирование, batonnetting, paysanne и другие, студенты получают возможность создавать более сложные и интересные композиции на тарелке. Эти методы позволяют вырезать овощи в различные формы и размеры, что добавляет глубину и многообразие в визуальном представлении блюда. Стоит отметить, что все виды нарезки я применяю на уроках производственного обучения по квалификации «Повар» для обучения студентов, для подготовки студентов к Чемпионату «WorldSkills» по компетенции Поварское дело, для приготовления и оформления блюд на конкурсы поваров «Деларук» и «ASTAU FEST», для участия в Демонстрационных экзаменах по стандартам «WorldSkills».

Данный подход дает свои результаты. Студент 3 курса Махам Серик продемонстрировал свои профессиональные навыки в области кулинарии на Городском Чемпионате "WorldSkills" по компетенции "Поварское дело". Он использовал инновационные методы нарезки овощей, такие как метод "Жульен" для оформления блюда из рыбы (рисунок 3) и кубики "Paysanne" для приготовления блюда "Оливье" (рисунок 4).

Рисунок 3 - Использование метода нарезки "Жульен" для оформления блюда из рыбы

Рисунок 4 - Использование метода нарезки "Paysanne" для приготовления "Оливье"

Эти методы нарезки овощей способствовали улучшению визуального оформления и вкусовых характеристик блюд, делая их более эстетичными и вкусными.

Махам Серик продемонстрировал не только свои навыки в использовании инновационных методов нарезки, но также свою кулинарную творческую природу и способность к адаптации. В результате своих усилий он занял заслуженное 3-е место на соревнованиях. Это достижение подчеркивает важность инноваций и технического мастерства в современном поварском искусстве (рисунок 5).

Рисунок 5 - Студент 3 курса Махкам Серик, при подготовке к Городскому Чемпионату "WorldSkills"

Важно отметить, что нарезка овощей также способствуют улучшению текстуры блюд. Более тонкие и однородные нарезки овощей позволяют достичь более нежной и сочной консистенции при приготовлении. Они могут быстрее поглощать ароматы и соусы, благодаря чему каждый кусочек овощей пропитывается вкусовыми компонентами.

Благодаря новым методам нарезки овощей, кулинары также экономят время и ресурсы. Более эффективная и точная нарезка овощей позволяет сократить время подготовки ингредиентов и уменьшить количество отходов. Это особенно важно в профессиональных кухнях, где эффективность и скорость играют ключевую роль.

Это позволяет сделать нам вывод о том, что использование инноваций в нарезке овощей в кулинарии является необходимостью для достижения высокого уровня гастрономического опыта. Они позволяют придать блюдам уникальный и запоминающийся вид, а также повысить их качество и вкусовые характеристики. Кулинары, осваивая и применяя эти методы, могут расширить свои творческие возможности и удовлетворить даже самых взыскательных гурманов.

Список литературы:

1. Н.А.Анфимова, Т.И.Захарова, Л.Л. Татарская Кулинария : учебник для нач. проф. образования / Н. А. Анфимова. — 9-е изд., стер. — М. : Издательский центр «Академия», 2013. — 400 с.
2. Карвинг. Пошаговая энциклопедия. 60 техник нарезки овощей и фруктов. Шаг за шагом! Молиненго Тьерри, Москва 2017
3. <https://chefs-academy.com/blog/sposoby-narezki-produktov-osnovnyie-ponyatiya-terminy-i-tekhniki>

ВИРТУАЛДЫ САЯХАТТАРДЫ ЖАСАУ ТЕХНОЛОГИЯСЫ

Мустафина Ардак Карымсаковна

техник және технология магистрі,
«педагог-зерттеуші», арнайы пәндер оқытушысы,
Ақмола облысы білім басқармасының жанындағы
«Көкшетау қаласы, Жоғары техникалық колледж» МКҚК

Аннотация. Широкое распространение современных информационных технологий в последнее время ставит вопрос о новых способах представления информации. Это особенно актуально, когда необходимо предложить крупный объект или музейное пространство, новое туристическое направление, образовательное, культурное или социальное учреждение. В

настоящее время пользователь может получить различные виды образования: от развлекательного до профессионального, не выходя из дома. В большинстве случаев это осуществляется путем создания интернет-ресурсов, способствующих информационной глобализации.

Түйін. Қазіргі заманғы ақпараттық технологияларды кең ауқымда қолдану соңғы уақытта ақпаратты таныстырудың жаңа тәсілдері туралы мәселе қояды. Әсіресе, бұл қандай да бір үлкен нысанды немесе мұражай-кеңістікті, жаңа туристік бағытты, білім беру, Мәдени немесе әлеуметтік мекемені ұсыну қажет болған жағдайда өзекті болып табылады. Қазіргі уақытта пайдаланушы үйден шықпай-ақ, ойын-сауық сипатынан кәсіби сипатқа дейін түрлі білім ала алады. Көп жағдайда бұл ақпараттық жаһандануға ықпал ететін Интернет ресурстарын құру арқылы жүзеге асырылады.

Abstract. The widespread use of modern information technologies has recently raised the question in new ways of the presenting information. This is especially true when it is necessary to propose a large object or museum space, a new tourist destination, an educational, cultural or social institution. Currently, the user can receive various types of the education: from entertaining to professional, without leaving home. In most cases, this is done through the creation of Internet resources that promote information globalization.

Түйінді сөздер. Виртуалды саяхат, Unity платформасы, қозғалтқыш, 3D, жоба, сахна, C#, Blender.

Виртуалды саяхат — бұл барлық адамдарға ашық заманауи технология. Заманауи технологиялардың арқасында пайдаланушы үйден шықпай-ақ туристік саяхаттар жасай алады. Бұл өмірде бұл орынға баруға мүмкіндігі жоқ пайдаланушылар үшін өте маңызды.

Виртуалды саяхат жасау үрдісін төрт кезеңге бөлуге болады:

- объектінің фототүсірілімі;
- алынған суреттерді өңдеу;
- панорамалық фотосуретті қосу;
- виртуалды тур жасау және виртуалды саяхат құрастыру.

Виртуалды турларды құрудың бірінші кезеңі — фототехниканы таңдау, нысанды түсіру. Фототехниканы таңдаудағы негізгі аспектілер:

- айналмалы линзасы бар айна камерасы;
- объектив «көзі линзасы»;
- панорамалық басы бар штатив.

Ең аз бұрмаланған жоғары сапалы панельдер алу үшін бірқатар ережелерді ұстану керек:

- камера таңдалған диафрагмада сериядағы барлық кадрлар фокуста болатындай етіп орнатылады;
- тігілетін суреттердің жинағын болашақ сфералық панораманың тігістерінің орындары бір тонды жерлерде болатындай етіп шешу керек;
- барлық суреттер үшін міндетті түрде камераны көлденең және тік жазықтықтарда синхрондауды жүзеге асыру керек, камераны теңестіру деңгейлер арқылы жүзеге асырылады;
- камераның айналмалы бұрылу бұрыштары 120° тең болуы тиіс, бұл бұрылыс шкаласы мен реттеледі.

Екінші кезеңде алынған суреттер Adobe Photoshop Lightroom, Adobe Photoshop, Photoscape сияқты графикалық редакторлардың көмегімен өңделеді. Графикалық редакторлар түсті және жарық түзеуді орындауға, көкжиек бұрышын тегістеуге мүмкіндік береді.

Үшінші кезеңде фотосуреттер таңдалған материалдан Autorano Giga, Panorama Factory, Hugin сияқты арнайы компьютерлік бағдарламалардың көмегімен біріктіріледі. Осы арқылы Фотосуреттер бағдарламасы бір Панға біріктіріледі.

Төртінші кезең бір интерактивті саяхатқа панорамалы фотосуреттерді орналастыру арқылы виртуалды турлардың соңғы құрылуынан тұрады. Виртуалды саяхат жасау

бағдарламалары Kolor Panotour Pro, Kpan, Pano2QTVR free сияқты виртуалды турлардың құрастырушылары деп аталады.

Виртуалды саяхат виртуалды турлардан панорамалық фотосуреттер негізінде жиналады. Өрбір виртуалды тур бір турдан екінші турға өту функциясы бар белсенді аймақтарды құру есебінен бірқалыпты өткелдердің көмегімен байланыстырылады.

Виртуалды саяхат мамандандырылған бағдарламалық қамтамасыз ету арқылы жасалады:

- графикалық редактор;
- панельдер жасау бағдарламасы;
- виртуалды экскурсия жасау бағдарламасы.

Фотосуреттерді өңдеуге арналған бағдарламалар:

- Adobe Photoshop Lightroom;
- Adobe Photoshop;
- Photoscape;
- GIMP;
- Picasa және т. б.

Adobe Photoshop Lightroom — сандық фотосуреттермен жұмыс істеу үшін графикалық бағдарлама. Бағдарламаның ерекшелігі "құрылымдық емес редакциялау" болып табылады, ол кезде суреттің бастапқы файлы өзгеріссіз қалады, ал бейнені редакциялаудың барлық операциялары автоматты түрде генерацияланған жұмыс файлдарымен — «нұсқалармен жүзеге асырылады».

Adobe Photoshop — Adobe Systems фирмасымен әзірленген және таратылатын көпфункционалды графикалық редактор. Негізінен растрлық бейнелермен жұмыс істейді, бірақ кейбір векторлық құралдар бар. Өнім растрлық бейнелерді редакциялаудың коммерциялық құралдары саласындағы нарықтың көшбасшысы және Adobe фирмасының ең танымал өнімі болып табылады.

Photoscape – графикалық редактормен өте ұқсас тегін бағдарлама Adobe Photoshop. Бұл графикалық редактордың мүмкіндіктері фотосуреттерді толық өңдеуге мүмкіндік береді. Бағдарлама файлдарды пішімде айырбастауға қабілетті RAW.

Нақты тәжірибеде панорамалық фотосуреттерді тігу үшін қолданылады:

- Autopano Giga;
- Panorama Factory;
- Hugin;
- Panorama Maker;
- PhotoFit Harmony және т.б.

Autopano Giga - панорларға, виртуалды турлар мен гигапиксель суреттерін жылдам жартылай автоматты жасау бағдарламасы. Бұл бағдарлама фотосуреттердің шекарасын өз бетінше анықтайды және оларды бір-бірімен қатар түйісу байқалмайтындай етіп орналастырады. Бағдарлама бүкіл панорамада бірыңғай түс гаммасы қамтамасыз етілетін түсті түзету құралдарын қамтиды. Сонымен қатар, әртүрлі төзімділікке байланысты кемшіліктерді жоюға болады. Бағдарлама HDR кескіндерімен жұмыс істейді және жоғары жылдамдықпен ерекшеленеді.

Panorama Factory- сандық фотосуреттер жиынтығынан панорамалық суреттерді жасау бағдарламасы. Бағдарлама линзамен амалсыз бұрмалауды түзетеді және бейненің цилиндрлік немесе сфералық проекцияларын жасайды.

Hugin - панорамалық фотосуреттерді тігу процесін автоматтандырып қана қоймай, параметрлерді қолмен орнатуға немесе оларды өзгертуге мүмкіндік беретін еркін кроссплатфорлы бағдарлама. Бағдарламада әдеттегі мониторда көру үшін динамикалық диапазонды қысқаннан кейін HDR-суреттердің тондарын бейнелеу түрінде дәстүрлі әдістермен салыстырғанда шынайы бейнені беретін экспозицияларды автоматты түрде мәлімет беру мүмкіндігі бар.

Панорамалық фотосуреттерді тігу үшін ең ыңғайлы және функционалды бағдарлама-бұл Autorpano Giga, себебі ол бар:

- панельдерді бірнеше режиммен тігу;
- қарапайым және ыңғайлы интерфейс;
- дайын панорамалық фотосуреттерді түс түзетумен.

Нақты тәжірибеде виртуалды саяхат жасау үшін қолданылады:

- Kolor Panotour Pro;
- Kран;
- Pano2QTVR free;
- freeDEXpano;
- JATC және т.б.

Осы бағдарламалардың арқасында виртуалды саяхат жасау жүзеге асырылады. Зерттеу аясында виртуалды экскурсия жасау үшін үш арнайы бағдарлама іріктелді.

Kolor Panotour Pro - сандық фотосуреттерден интерактивті виртуалды саяхат жасау бағдарламасы. Интерактивті турды бірнеше рет басып, интуитивті-түсінікті бағдарлама интерфейсі орыс тілінде жасауға болады. Бағдарлама көптеген сурет файл пішімдерін қолдайды.

Виртуалды саяхат жасау белсенді нүктені бейнеден суретке қарай оңай сүйреп апарды, содан кейін сілтемелер автоматты түрде жасалады.

Kранo - бұл панорамалық суреттер мен виртуалды саяхаттардың барлық түрлерін көру үшін икемді және жоғары өнімді құралдар жиынтығы. Пайдаланушыға флэш және HTML5 форматтары бар. Бағдарлама браузерлерде көріністі ағын режимінде қашықтағы серверлерден (online) немесе жергілікті дискілерден (offline).

Kранo көптеген бірегей мүмкіндіктерді ұсынады-үлкен көру бұрышымен шынайы көрініс үшін теңшелетін "балық көз" әсері, өте үлкен панельдерді қолдау, басқарылатын виртуалды турларды жасау және жеке плагиндерді жасау мүмкіндігі.

Pano2QTVR free - автоповорот функциясы мен Фондық музыкасы бар цилиндрлік және кубтық көріністерді жасауға мүмкіндік береді. Сондай-ақ, бағдарламаға Quicktime, PTViewer, DevalVR және SPi-V үшін HTML үлгілері енгізілген.

Unity платформасы - классикалық графикамен, шынайы физикамен және түсінікті интерфейсмен ойындарды жасау және дамыту тегін қозғалтқыш ортасы. Әлемде ойындарды жасау үшін көптеген платформалар бар, бірақ бұл әрдайым ыңғайлы және дамып келе жатқан ойын жасау платформасы болды, әсіресе бастаушы гейм дизайнерлер арасында.

Unity платформасы тез дамып жатқан технология ортасымен бірге келеді. Бұл бір мезгілде код редакторы да, графикамен жұмыс істеу де, ойын сахнасында заттардың мінез-құлқының логикасы да болып келеді.

Оның басты *ерекшелігі* - бұл сюжетті іске қосу немесе тестілеу кезінде бәрін жасауға және реттеуге болады. Мысалы, егер ойында машинаның түсі ұнамаса, онда сіз сахнадан шықпай қажетті параметр түзетіп, бірден өзгергенің көре аласыз.

Ойын қозғалтқышы нақты әлемнің үш өлшемді модельдеу нысандарын сияқты тапсырмаларды жақсы орындайды. Модельді жинап, қажетті қасиеттерді орнатқаннан соң, ол әртүрлі жағдайларда қозғалыста қалай жұмыс істейтінін көруге болады.

Ойындарда экрандағы сурет жағымды және жасанды сезім туғызбауы маңызды. Unity-де нақты уақыттағы рендеринг қозғалтқышы орнатылған -бұл суреттің өзгеруі қандай да бір өзгерісті енгізгеннен кейін бірден орын алатынын білдіреді.

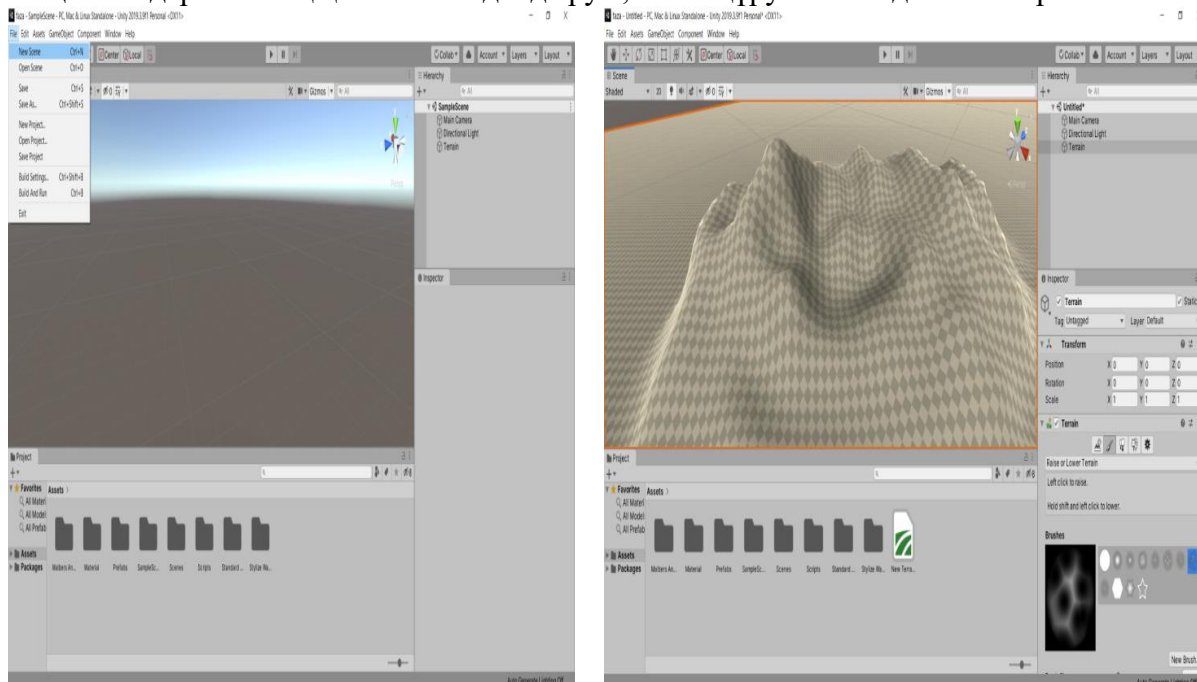
Unity жаһандық жарықпен жұмыс істей алады, сәулелер мен шағылыстардың физикасы туралы біледі, бұл шынайы графика жасауға мүмкіндік береді. Бұл барлық тез жұмыс істеу үшін, қозғалтқыш барлық танымал графикалық карта өндірушілер API қолдайды: Vulkan, iOS Metal, DirectX 12, NVIDIA VRWorks және AMD LiquidVR.

Unity платформасы ерекше *қасиеттерінің* бірі - JS және C# сценарийлері. Платформада жұмыс істеу үшін оның логикасы мен шектеулері бар кіріктірілген скриптеу тілін үйренудің

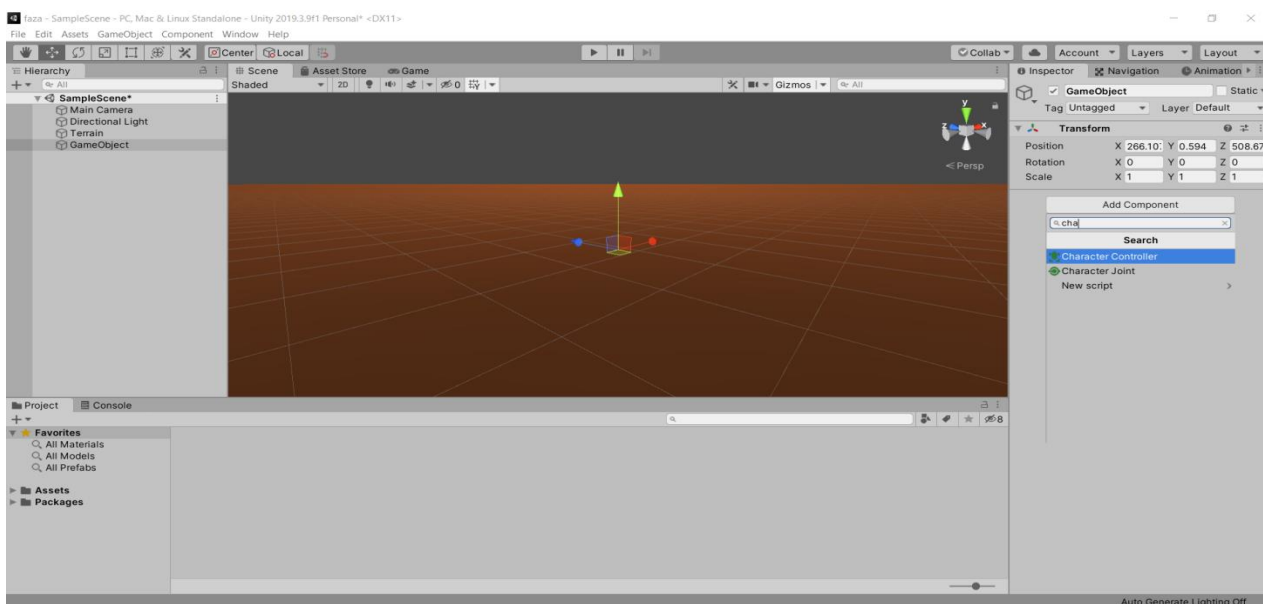
қажеті жоқ, сізге керекті тек осы екі бағдарламалау тілдерінің кез келгенін қабылдап және сізге не қажет екенін жазасыз.

SketchUp - салыстырмалы түрде қарапайым үш өлшемді нысандарды - ғимараттарды, жиһаздарды, интерьерді модельдеуге арналған бағдарлама. Негізгі ерекшелігі - алдын ала орнатылған терезелердің мүлдем болмауы. Құрылғы әрекеті аяқталғаннан кейін немесе бірден аяқталғаннан кейін барлық геометриялық сипаттамалар жұмыс аймағының төменгі оң жақ бұрышында орналасуы «Өлшемдер» мәтіндік терезесінің оң жағында орналасуы «Құнды басқару» өрісіндегі пернетақтадан орнатылады. Тағы бір басты ерекшелігі - итеру / тарту құралы, ол кез-келген жазықтықта бүйірге «итеруге» мүмкіндік береді, және қозғалыс кезінде жаңа бүйір қабырғаларын жасайды.

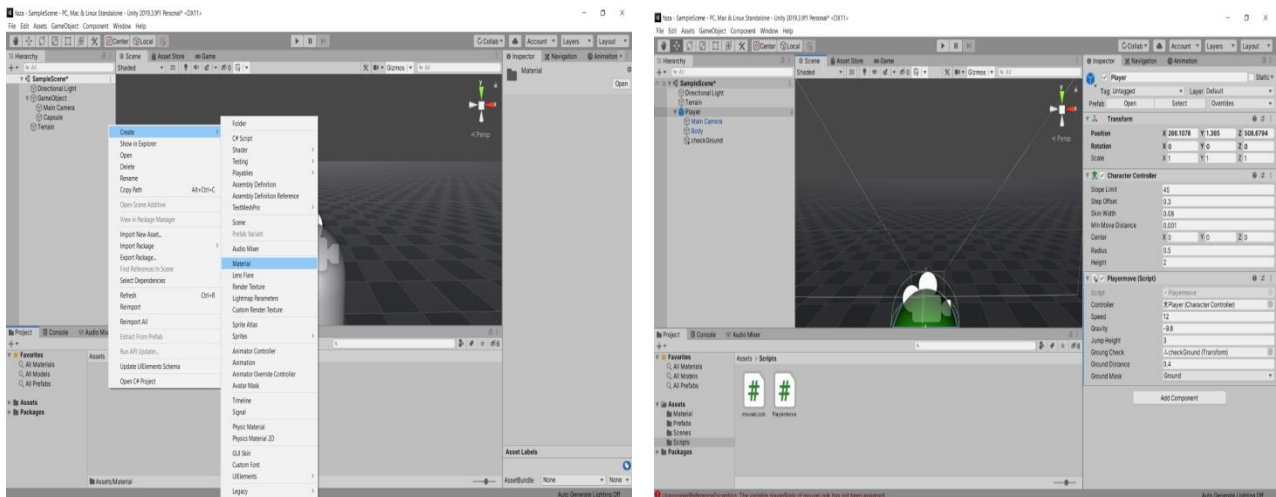
Autodesk 3ds Max (бұрын 3D Studio MAX) - бұл кәсіби 3D модельдеу, анимация және визуализация бағдарламалық қамтамасыздандыруы, ойын құруға және дизайнға арналған.

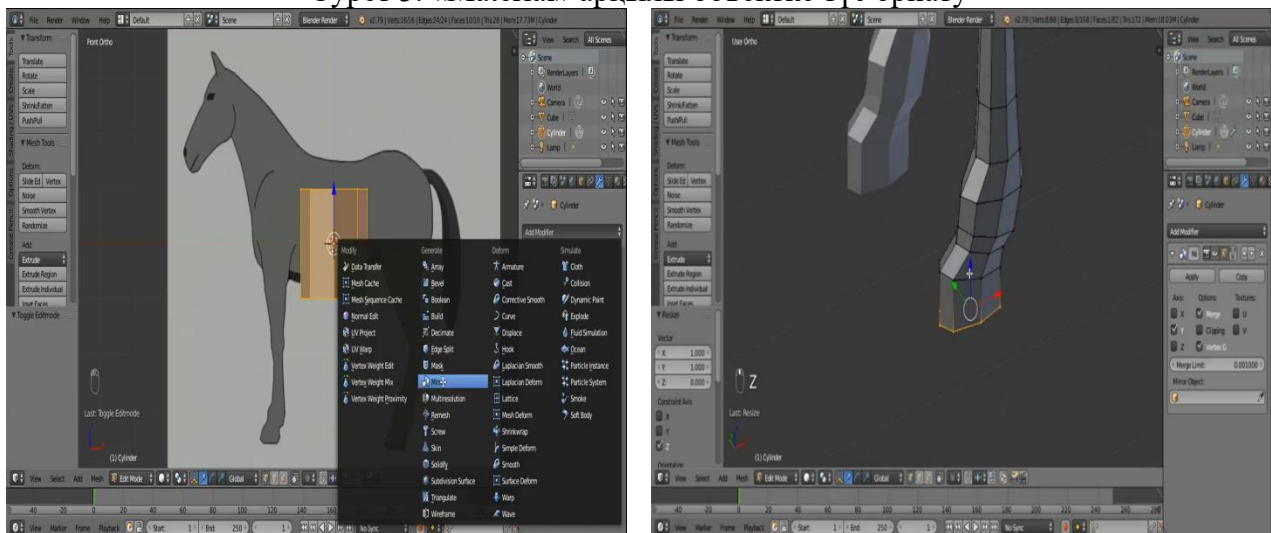
Сурет 1. Unity 3D сахна. Кратерлік пен таулық аймақты салу. Жаңа объекті жасау және оған «Character Controller» сипаттамасын беру.

Сурет 2. Ойын параметірлерін енгізу.

Сурет 3. «Material» арқылы объектке түс орнату

Сурет 4. Таулық аймаққа жылқының 2D сызбасын салып, кейін 3D моделіне пішінің өзгерту

«Subdivision Surfaces» бұл қасиет арқылы объектінің сыртқы пішінін тегістеуге болады. «Bevel» модификаторы торға қалай және қайда қолданылатынын бақылауға мүмкіндік беретін, қолданылатын тордың шеттерін қозғалу (мысалы, жылқының шабуы) мүмкіндігін қосады.

"Виртуалды саяхат" түпкі мақсаты - тамаша имитация ретінде ештеңе болып табылатын объектіні сезінуге, көруге, саяхаттауға, зерттеуге мүмкіндік беру. Виртуалды саяхаттардың әлеуметтік маңыздылығы халықтың барлық топтары үшін ақпараттың қол жетімділігі болып табылады. Әрбір пайдаланушы нақты өмірде қандай да бір объектіге кіре алмайды, ал виртуалды саяхат арқасында бұл мүмкін болады. Виртуалды саяхаттардың қазіргі адамның өмірінің барлық салаларына енуі түпкілікті және сөзсіз болады, сондықтан туристік және рухани тұрғыдан оң әсер ететін оның нысандарын белсенді пайдалану керек.

Әдебиеттер тізімі

1. Ветрова А. А. Макаренко, А. Ю. Құру конструктор әзірлеу үшін виртуалды 2D және 3D саяхат [Электрондық ресурс] / А. А. Ветрова, А. Ю. Макаренко // Прикаспийский журналы: басқарма және жоғары технологиялар. – 2008ж. –№2 (2). - Кіру режимі: [http://hi-tech.asu.edu.ru/files/2\(2\)/91-95.pdf](http://hi-tech.asu.edu.ru/files/2(2)/91-95.pdf)

2. Гордова, М. В. Экскурсия студенттердің жалпы мәдени және кәсіби құзыреттілігін қалыптастыру құралы ретінде-гуманитариев [Электронды ресурс] / М. В. Гордова // ҒЫЛЫМ мен білімнің қазіргі мәселелері. – 2015ж. – №3. - Кіру режимі: <http://cyberleninka.ru/article/n/ekskursiya-kak-sredstvoformirovaniya-obschekulturnyh-i-professionalnyh-kompetentsiy-studentovgumanitariev>

3. Черкесова, В. А. виртуалды экскурсия дегеніміз не? [Электронды ресурс] / В. А. Черкесова / / жеке сайт. - Кіру режимі: <https://sites.google.com/site/virtualnyeeskursiisvenerockoj/cto-takoe-virtualnaaekskursia>
4. Unity үйрену каналы <https://www.youtube.com/channel/UCe1BaaGF4UZ5pJ1QvymbN9g>
5. 3D сфералық панорлар мен Виртуалды турлар жасау бағдарламалары [Электронды ресурс] / Ярослав Пиндора сайты. Виртуалды турлар және Тапсырыс бойынша 3D панельдер жасау. - Кіру режимі: <http://3drano.pindora.com/download.html>
6. Бірлік әрекетте. С# | Хокинг Джозеф бойынша мультиплатформенді дамыту
7. Крис Дикинсон-Ойын Оңтайландыру Unity 5, 2015ж;
8. Кенни Ламмерс-Шейдеры және әсерлер Unity, 2014ж

СОВРЕМЕННЫЕ ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫЕ ТЕХНОЛОГИИ НА ЗАНЯТИЯХ АНГЛИЙСКОГО ЯЗЫКА В СПО

Фомичева Анастасия Александровна

преподаватель,

ГАПОУ «Технический колледж им. В.Д. Поташова»

Аннотация: Статья рассматривает применение современных образовательных технологий на занятиях по изучению английского языка в среднем профессиональном образовании (СПО). В статье анализируются различные методики и инструменты, такие как интерактивные онлайн-платформы, мультимедийные ресурсы и приложения для обучения, которые могут эффективно поддерживать и стимулировать обучающий процесс. Также рассматривается использование игровых технологий, мультимедийных материалов и облачных платформ для обучения языку. Статья также обсуждает преимущества и недостатки таких методов, а также предлагает практические рекомендации для преподавателей внедрения современных образовательных технологий в учебный процесс. Кроме того, делается упор на важность интеграции современных образовательных технологий в учебный процесс и их потенциал для улучшения качества обучения английскому языку в среднем профессиональном образовании.

Ключевые слова: образовательные технологии, английский язык, среднее профессиональное образование, онлайн-платформы, мультимедийные ресурсы, обучение, приложения, учебный процесс, интеграция, качество обучения.

В современной России все активнее обсуждаются проблемы применения новейших образовательных технологий в процессе воспитания и обучения. В данной статье рассматриваются некоторые современные подходы к обучению иностранному языку, которые способствуют развитию у учащихся коммуникативной культуры и улучшению качества образования. Виртуальная реальность позволяет создать иммерсивную среду, в которой студенты могут погружаться в языковую среду и применять свои знания на практике, взаимодействуя с виртуальными персонажами и ситуациями. Это помогает развивать устную речь, практиковать аутентичное произношение и погружаться в реальные языковые контексты.

Кроме того, многие образовательные учреждения начинают использовать различные приложения и онлайн-платформы, которые используют методику обучения через игры (gamification). Это позволяет студентам не только учиться, но и получать удовольствие от процесса, так как игровой подход делает обучение более увлекательным и мотивирующим. Таким образом, использование новейших образовательных технологий в обучении иностранному языку позволяет сделать процесс обучения более эффективным, интересным и увлекательным. Эти методы помогают развивать коммуникативные навыки, практиковать язык в реальных ситуациях и повышать мотивацию учащихся к изучению иностранного языка.

В условиях модернизации системы образования и разработки новых федеральных образовательных стандартов, особое значение приобретают компетенции и квалификации

выпускников образовательных учреждений. Таким образом, в современной образовательной системе большое внимание уделяется развитию межкультурных коммуникативных навыков учащихся. Это включает в себя не только изучение иностранного языка, но и освоение межкультурной коммуникативной компетенции, умения взаимодействовать с представителями других культур, понимать и уважать их особенности. Межкультурные коммуникативные навыки становятся важными для успешной карьеры специалиста, так как в условиях глобализации мировой экономики и культуры, все больше компаний и организаций работают с зарубежными партнерами. Умение эффективно общаться и сотрудничать с представителями других стран и культур становится ключевым фактором для достижения успеха. Поэтому современные образовательные программы включают в себя не только изучение иностранных языков, но и различные межкультурные проекты, обмены и стажировки за рубежом, а также изучение культур и обычаев других стран. Все это способствует формированию у учащихся толерантности, открытости и уважения к другим культурам, что является важным компонентом их будущего успеха.

В колледже курс иностранного языка в основном ориентирован на профессиональную подготовку. В целом, достижение образовательной цели осуществляется в рамках гуманитаризации технического образования, что позволяет студентам расширить свой кругозор, повысить уровень общей культуры, а также развить навыки мышления, коммуникации и речи. Кроме того, знание иностранного языка открывает новые возможности для обучения и работы за границей, позволяет участвовать в международных проектах и программах обмена, а также повышает конкурентоспособность на рынке труда. Быстрые изменения в общественных отношениях и использование новых информационных технологий требуют от студентов развития коммуникативных навыков и совершенствования иноязычной готовности. Поэтому изучение английского языка становится приоритетным, так как он не только служит средством коммуникации, но и способствует достижению успехов в профессиональной сфере. Таким образом, изучение иностранного языка в колледже не только способствует профессиональному росту, но и открывает новые горизонты для личностного развития и успешной адаптации в современном мире.

В новых федеральных государственных образовательных стандартах предусмотрено изучение иностранного языка в рамках общего гуманитарного и социально-экономического цикла. Это изменение в образовательной программе направлено на развитие коммуникативных навыков студентов и обеспечение им необходимых знаний для работы и общения на иностранном языке в профессиональной сфере. Предполагается, что студенты должны общаться (устно и письменно) на профессиональные и повседневные темы на иностранном языке, переводить профессиональные тексты с использованием словаря, самостоятельно совершенствовать свою устную и письменную речь, пополнять словарный запас и знать лексический и грамматический минимум, необходимый для чтения и перевода профессиональных текстов [4].

Такой подход способствует формированию полноценной лингвистической компетенции у выпускников и повышению их конкурентоспособности на рынке труда. Изменения в образовательной программе могут быть полезными для студентов, так как помогают им освоить иностранный язык более эффективно и использовать его в будущей профессиональной деятельности.

Среди множества методов обучения иностранным языкам, наиболее продуктивным, по мнению ученых-методистов, является коммуникативный подход. Основной идеей этого подхода является обучение языку через коммуникацию, то есть через реальное использование языка в различных ситуациях общения. Этот подход предполагает, что студенты должны не только изучать грамматику, словарный запас и правила языка, но и уметь применять их на практике в разговорной речи, аудировании, чтении и письме. При этом основное внимание уделяется развитию навыков общения, понимания и восприятия на иностранном языке.

Коммуникативный подход также предполагает использование различных интерактивных методик, игр, ролевых игр, проектной работы, обсуждений групповых заданий,

что позволяет студентам активизировать свои языковые навыки и развивать уверенность в использовании иностранного языка.

Считается, что коммуникативный подход способствует не только обучению языку, но и развитию межкультурной компетенции, обогащению лексического и грамматического запаса, а также повышению мотивации студентов к изучению иностранного языка.

Таким образом, коммуникативный подход является наиболее эффективным методом обучения иностранному языку, который позволяет студентам не только усвоить языковые знания, но и применить их на практике в реальных ситуациях общения.

Внедрение современных образовательных технологий в процесс обучения иностранному языку требует активного использования принципов и методов компетентностно-ориентированного образования, технологий личностно-ориентированного и развивающего обучения, а также стратегий и приемов смыслового чтения и работы с текстом.

Педагогическая технология, являющаяся умело спланированной моделью совместной учебной и педагогической деятельности, обеспечивает комфортные условия для обучающихся и преподавателя. Она включает в себя использование интерактивных досок, компьютерных программ, мультимедийных материалов, онлайн-ресурсов и других современных средств обучения. Такой подход позволяет сделать обучение более интересным, доступным и эффективным для учащихся, поскольку они могут взаимодействовать с материалами, получать наглядные примеры и учиться в более удобном для них формате. Использование современных средств обучения также способствует развитию информационной грамотности учащихся и подготавливает их к работе в цифровой эпохе.

Одним из ключевых принципов современных образовательных технологий является индивидуализация обучения, которая позволяет учитывать особенности каждого учащегося и создавать персонализированные образовательные пути. Это достигается за счет использования дифференцированных заданий, консультирования и поддержки каждого ученика в его образовательном процессе.

Кроме того, внедрение современных образовательных технологий способствует развитию информационной грамотности, критического мышления, коммуникативных навыков и творческого потенциала учащихся. Таким образом, активное использование современных образовательных технологий в процессе обучения иностранному языку позволяет создать благоприятные условия для эффективного и интересного обучения, а также развития личностных качеств учащихся.

Выбор подходящей педагогической технологии должен основываться на ее системности, концептуальности, эффективности и гибкости. Она должна обеспечивать логическую последовательность и взаимосвязь в процессе обучения, быть основанной на научной концепции, соответствовать образовательным стандартам и предлагать различные варианты для комфортного взаимодействия студентов и преподавателя. Разберем каждую технологию подробнее.

1) Системность. Педагогическая технология должна быть построена как система, включающая последовательные этапы, методы и средства обучения, а также оценки и контроля. Она должна обеспечивать логическую последовательность и взаимосвязь всех ее компонентов, чтобы обеспечить эффективное обучение.

2) Концептуальность. Педагогическая технология должна быть основана на научной концепции обучения и развития. Это означает, что ее методы и приемы должны быть обоснованы педагогической наукой и практикой, а также соответствовать современным подходам к образованию.

3) Эффективность. Выбранная технология должна демонстрировать свою эффективность в достижении образовательных целей. Она должна способствовать усвоению знаний, развитию умений и навыков, формированию потребных компетенций, а также мотивации студентов к обучению.

4) Гибкость. Педагогическая технология должна предлагать различные варианты для комфортного взаимодействия студентов и преподавателя. Она должна быть адаптивной к

разным индивидуальным потребностям и особенностям студентов, а также учитывать различные образовательные контексты, включая онлайн и офлайн обучение.

5) Выбранная технология всегда имеет перспективу дальнейшего развития или преобразования, а именно быть динамичной.

б) Любая технология должна быть понятна, чтобы ее могли применять другие педагоги и студенты в разных учебных заведениях.

Проще говоря, логичность, целостность и взаимосвязь — это важные характеристики современных технологий обучения английскому языку. Логичность построения процесса обучения помогает учащимся лучше понимать последовательность изучения материала и видеть его связь с предыдущими знаниями. Целостность обучения подразумевает учет всех аспектов языка (грамматики, лексики, произношения, письма и т. д.), а также их взаимосвязь и взаимодействие для формирования полноценных языковых навыков у учащихся. Эти характеристики помогают сделать процесс обучения более эффективным, а усвоенные знания более устойчивыми.

Необходимость применения современных образовательных технологий обусловлена разнообразием студентов, которые поступают в профессиональное образование с разным уровнем подготовки. В процессе обучения преподаватели сталкиваются с индивидуальностями, у которых есть различные склонности, интересы, потребности, мотивы, особенности темперамента, свойства мышления и памяти.

В начале учебного года преподаватели иностранного языка проводят тестирование, чтобы оценить уровень владения языком. Однако возникают сложности со студентами, у которых были другие иностранные языки (не английский), таких как французский или немецкий, в школе. Студенты, изучающие эти языки, показали низкую успеваемость в изучении английского языка в начале обучения в колледже. Для устранения этой проблемы и улучшения качества изучения английского языка мы можем использовать различные современные образовательные технологии, которые широко применяются на занятиях:

1) Коммуникативная технология - предназначена для развития навыков коммуникативной компетентности. Эти современные технологии на уроках английского языка необходимы учащимся для адаптации к различным формам и моделям коммуникации в современных культурах.

2) Дифференцированная технология - позволяет учить предмет с учетом индивидуальных интересов, навыков и сильных сторон каждого студента.

3) Модульная технология - предполагает интеграцию современного английского урока и его содержания (с использованием автономных модулей и подразделов) в один общий курс.

4) Информационно-коммуникативные технологии - нацелены на улучшение практической направленности занятий и активизацию познавательной деятельности студентов путем увеличения самостоятельной работы.

Одной из ведущих технологий в организации образовательного процесса на занятии и во внеурочное время являются информационно-коммуникативные технологии. Использование информационно-коммуникативных технологий на разных этапах урока позволяет оптимизировать образовательный процесс и эффективно использовать время. Для наглядности при объяснении нового материала я использую компьютерные презентации в Microsoft PowerPoint, в том числе презентации, созданные самими студентами после предварительной проверки учителем, а также видеоролики с сайта Youtube, учебные фильмы, видеоклипы, отрывки из мультфильмов и художественных фильмов, электронные приложения к учебникам. На этапе закрепления лексики и при обобщении и повторении использую интерактивные задания, а при контроле знаний - интерактивные тесты и компьютерные презентации при защите проектов.

5) Технология применения информационно-коммуникационных технологий (ИКТ) в обучении английскому языку является важной составляющей процесса обучения. Она дополняет и улучшает навыки перевода текстов, развивая грамматику, лексику и машинный перевод. Использование ИКТ и мультимедийных средств активизирует познавательную

деятельность учащихся, повышает их мотивацию и способствует развитию коммуникативных умений [3].

6) Интернет-технологии - открывают различные возможности и доступы для нахождения информации, создания отдельных проектов и исследований. Учащиеся через интернет имеют доступ к разнообразной информации, создают проекты и проводят исследования. Использование интернета в обучении письменному английскому языку позволяет развить навыки письма и обеспечивает коммуникативный подход. Моделирование реальной аутентичной среды через интернет помогает понять и оценить разнообразие культур. Использование интернет-ресурсов и коммуникации на иностранном языке обогащает лексику, развивает навыки чтения, письма и разговорной речи [2].

7) Современные технологии, основанные на индивидуальном обучении, учитывают особенности и интересы учащихся.

8) Гестирование и проектная технологии позволяют контролировать усвоение материала и создавать модели социального взаимодействия между учащимися, улучшая общую успеваемость.

9) Технология «Проектного обучения» - основана на организации учебной деятельности в виде проектов, в которых учащиеся самостоятельно планируют, исследуют и представляют результаты своей работы. Проекты могут быть многоуровневыми, включать взаимодействие с реальными людьми или организациями, а также предлагать разные формы представления полученных знаний (презентации, постеры, видео и т. д.). Эта технология способствует развитию творческого мышления, исследовательских навыков, коммуникации и самостоятельности учащихся. Проектная деятельность развивает речевые компетенции и способствует межкультурному взаимодействию. Процесс работы над проектами включает множество шагов, от определения темы до оценки результата. Проектная деятельность в сочетании с использованием компьютера делает уроки интересными и современными, где учитель не только учит детей, но и сам учится у них. Отдельная роль отводится как личной, так и коллективной ответственности за достижение общих целей.

10) Игровая технология - основывается на раскрытии потенциала и развитии творческого мышления учащихся во время совместного рассмотрения и решения поставленных задач. Игры позволяют осуществлять дифференцированный подход к учащимся, вовлекать каждого школьника в работу, учитывая его интересы, склонность, уровень подготовки по языку. Упражнения игрового характера обогащают учащихся новыми впечатлениями, активизируют словарь, выполняют развивающую функцию, снимают утомляемость. Они могут быть разнообразными по своему назначению, содержанию, способам организации и проведения. С их помощью можно решать какую-либо одну задачу (совершенствовать грамматические, лексические навыки и т.д.) или же целый комплекс задач: формировать речевые умения, развивать наблюдательность, внимание, и творческие способности и т.д. Одни игры выполняются учащимися индивидуально, другие — коллективно. Индивидуальные и тихие игры можно выполнять в любой момент урока, коллективные — желательно проводить в конце урока, поскольку в них ярче выражен элемент состязательности, они требуют подвижности. Одно и то же упражнение может использоваться на разных этапах обучения. При этом изменяется лингвистическая наполняемость игры, способ ее организации и проведения. Ситуация указывает на условия совершения действия, описывает действия, которые предстоит совершить, и задачу, которую следует решить. В ситуации необходимо дать сведения о социальных взаимоотношениях партнеров. Описание роли дается в ролевой карточке или в речемыслительной задаче. К примеру, применяя популярную игру «Испорченный телефон», учащиеся развивают навык последовательного или синхронного перевода.

11) Технология развития критического мышления предназначена для развития в ученике разносторонней персоны, которая может критически и с вниманием относиться к полученной информации. Данная технология становится крайне актуальной при литературном переводе художественных произведений, стихотворений и т.д.

На протяжении всего обучения применяются различные методы и приемы, чтобы разнообразить занятия и еще больше вовлечь обучающихся в образовательный процесс.

«Модельный метод обучения» - основывается на создании ситуаций, в которых учащиеся должны искать и анализировать информацию для решения проблемы. Задачи формулируются таким образом, чтобы требовать применения знаний и навыков, приобретенных на предыдущих этапах обучения. Такая технология помогает развить у учеников критическое мышление, самостоятельность, умение работать в команде и эффективное использование информации.

«Кейс-метод» — это метод обучения, основанный на анализе реальных или вымышленных ситуаций, называемых «кейсами». Учащиеся изучают каждый кейс, анализируют проблемы, предлагают альтернативные решения, оценивают возможные последствия. Задача кейс-метода - развить учебные навыки, аргументацию и принятие решений, а также способность видеть проблемы с разных точек зрения и искать их решения.

Метод «Диалогического обучения» основан на организации диалога между преподавателем и обучающимися, а также между самими обучающимися. Преподаватель дает вопросы, провоцирует обсуждение, задает дополнительные вопросы, чтобы развить критическое мышление и специфические навыки учащихся. Цель этой технологии - развить коммуникативные и аналитические навыки, способность аргументировать свою точку зрения, слушать и уважать мнения других.

Метод «Mind-Map» (карта памяти) является простой технологией записи мыслей, идей и разговоров. Он основан на ассоциативном потоке идей, где основная тема находится в центре, а остальные идеи записываются сверху слева и заканчиваются справа внизу. Этот метод позволяет быстро записать и систематизировать множество идей и создает пространство для творческого проявления.

Еще одним популярным методом является «Brainstorming» (мозговой шторм), который стимулирует мыслительную активность участников. Здесь учащиеся называют все, что они знают и думают по заданной теме или проблеме. Все идеи принимаются без оценки и критики. Роль преподавателя в этом методе заключается в том, чтобы помочь студентам размышлять, выслушивая их идеи.

Метод «Cluster» (гроздь) используется для систематизации материала и стимулирования мыслительной активности. Он позволяет записывать слова и идеи вокруг ключевого слова, обводя их и соединяя с основным словом. Таким образом, каждое новое слово создает новое ядро, вызывая дальнейшие ассоциации.

Метод «Синквейн» является стихотворением из пяти строк, в котором учащийся описывает тему используя ключевые слова и фразы с разной длиной. Этот метод впервые возник в Соединенных Штатах Америки в начале прошлого века под влиянием японской поэзии. Поначалу большое значение придавалось ритму и размеру стиха - количеству слогов в строке, расстановке ударений. В педагогической практике акцент сместился на принципы построения каждой строки и общее содержание. Этот метод требует синтеза информации и материала в кратких формах и способствует развитию креативности и рефлексии [1].

Современные образовательные технологии, такие как интерактивные учебные программы, онлайн-курсы, мультимедийные ресурсы и облачные платформы, предлагают разнообразные методы обучения, которые учитывают индивидуальные потребности учащихся. Благодаря этим технологиям, учащиеся могут получать доступ к обучающим материалам в любое время и из любой точки мира, что способствует гибкости обучения. Кроме того, использование современных технологий в обучении иностранным языкам помогает стимулировать учебный процесс, делая его более интересным и привлекательным для учащихся. Такие инновационные методы также позволяют учителям проводить более интерактивные занятия, включая обучающие игры, общение в реальном времени и коллаборацию между учащимися через технологические платформы. В конечном итоге, современные образовательные технологии содействуют формированию компетентных и

креативных личностей учащихся, а также способствуют достижению высоких результатов в обучении иностранным языкам.

Список литературы:

1. Гераскевич, Н. В. Основы экспериментального исследования в методике обучения иностранным языкам: учебно-методическое пособие. Направление подготовки 050100.62 Педагогическое образование (квалификация (степень) «бакалавр»). Профиль «Образование в области иностранного языка» / Н. В. Гераскевич. — Сургут: Сургутский государственный педагогический университет, 2013. — 149 с. — ISBN 978-5-93190-303-3.
2. Кларин М. В. Педагогическая технология в учебном процессе. М.: Знание, 1989 - 80 с.
3. Крылова М. Н. Интерактивные методы в системе преподавания гуманитарных дисциплин в техническом вузе // Перспективы Науки и Образования. 2016. 4 (22). С. 39-46.
4. Лабазина Л. Н., Орехова Ю. М. Современный урок иностранного языка в рамках реализации ФГОС: учебно-методическое пособие. Ярославль: РИО ЯГПУ, 2015. 30 с.

ИНФОРМАЦИОННОЕ ОБРАЗОВАТЕЛЬНОЕ ПРОСТРАНСТВО

Дудель Елена Викторовна
заведующая дневным отделением, преподаватель высшей категории
Дудель Людмила Викторовна
преподаватель высшей категории, Заслуженный учитель РФ
Государственное автономное профессиональное образовательное учреждение
Свердловской области "Екатеринбургский колледж транспортного
строительства" (ГАПОУ СО "ЕКТС")
Российская Федерация, Свердловская область, г. Екатеринбург

Аннотация: Существует множество подходов к определению понятия «информационное образовательное пространство», в статье приводится опыт использования созданного преподавателями колледжа образовательного пространства, включающего в себя сайт преподавателя, курс на образовательной платформе, электронный журнал и пр.

Ключевые слова: CORE, образовательный процесс, образовательная платформа, цифровая образовательная среда, студент

Moodle, iSpring Learn, WebTutor, Teachbase, GetCourse, iSpring Market, Memberlux, Сферум... согласно исследованию от издания Finances Online количество провайдеров платформ для обучения (LMS) на 2019 год перевалило за 1000.

На сегодняшний день под цифровой образовательной платформой понимается информационное пространство, объединяющее участников процесса обучения, которое дает возможность применения дистанционных технологий при формировании образовательного пространства, обеспечивает доступ к методическим материалам и информации, и позволяет осуществлять контроль уровня знаний обучающихся по средствам автоматизации процессов проверки.

Востребованность электронных образовательных платформ, обладающих интерактивными возможностями обучения, растет на протяжении нескольких лет. Технологии дистанционного и электронного обучения требуют внедрения в процесс современных методов с использованием не только компьютеров, но и прочих современных гаджетов.

Для осуществления образовательной деятельности ведется работа по формированию цифровой образовательной среды, включающей в себя сайт преподавателя, курсы на образовательной платформе, тесты в онлайн конструкторе и пр.

Структура цифровой образовательной среды

2. Курсы на базе образовательной платформы CORE

- комбинированный урок, включающий в себя теоретический материал и практические задания и упражнения с автоматизированной системой проверки и мониторингом успеваемости студентов
- онлайн урок
- викторина/олимпиада
- контрольная/проверочная работа

1. Сайт преподавателя

- материалы для проведения аудиторных занятий (лекции, задания, литература)
- материалы для самостоятельной работы студентов (задания, учебная литература, книги для дополнительного чтения, видеоуроки)
- журнал мониторинга успеваемости студентов в GoogleTable
- ссылки на тестовые задания в конструкторе TestPad
- ссылки на обучающие курсы, разработанные преподавателем на образовательной платформе CORE

ГАПОУ СО "ЕКТС"
ДУДЕЛЬ Е.В.
ДУДЕЛЬ Л.В.

3. Система тестирования в конструкторе OnLineTestPad

- тесты с возможностью установки сроков проведения, автоматизированной проверки, сводных таблиц результатов с указанием ошибок

4. Обратная связь

- электронная почта
- канал на Discord? с возможностью проведения онлайн консультаций с использованием видео/голосового канала

Рисунок 1. Структура цифровой образовательной среды.

Несколько лет назад началась разработка собственного образовательного ресурса, а именно – сайта в конструкторе Tilda. Структура сайта позволяет размещать материалы по нескольким преподаваемым дисциплинам и МДК. Так для дисциплины «Иностранный язык в профессиональной деятельности» на сайте располагаются ссылки на онлайн-курсы – English for the 1st year students и Technical English.

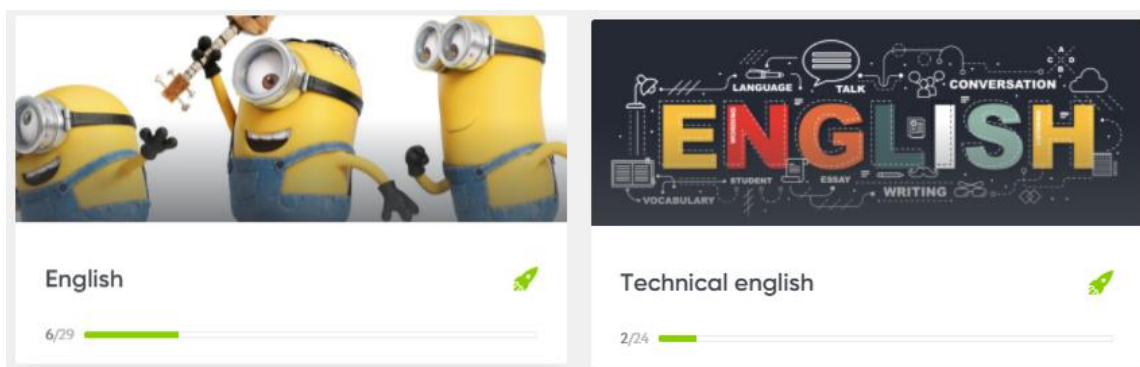

Рисунок 2. Интерфейс курсов на образовательной платформе CORE.

Образовательная платформа CORE — это платформа дистанционного обучения, представляющая собой инструмент для обучения с возможностью создания онлайн-уроков, проведения дистанционной групповой работы, проверки домашних заданий и получением аналитики по результатам работы в автоматическом режиме. CORE позволяет создавать как отдельные уроки, так и образовательные курсы.

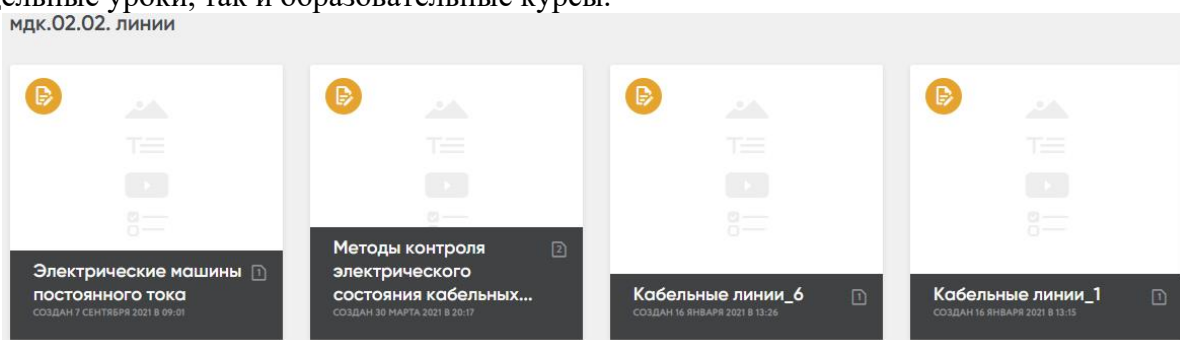

Рисунок 3. Интерфейс отдельных уроков образовательной платформе CORE.

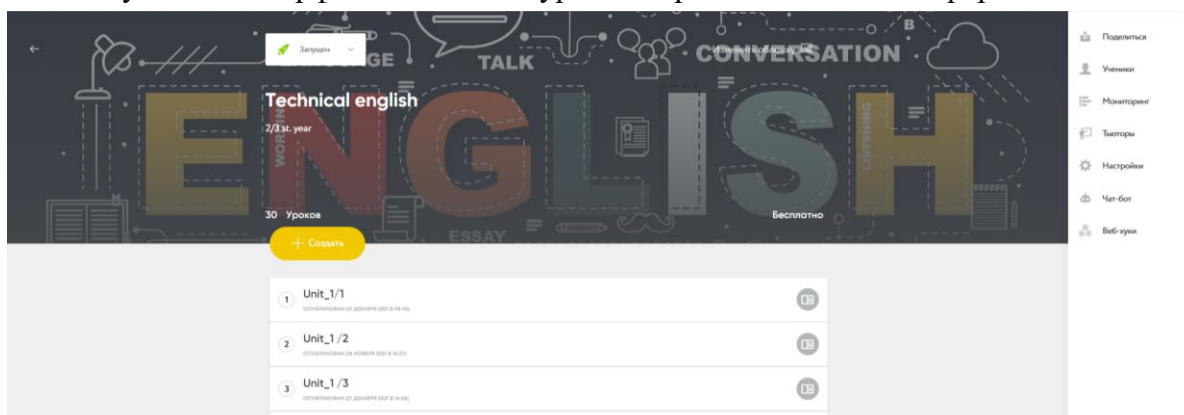

Рисунок 4. Интерфейс образовательного курса на образовательной платформе CORE.

Аудитория, в которой работают студенты, оснащена нетбуками, что позволяет работать на платформе на занятии и за пределами учебного заведения. От студентов CORE требует регистрации в курсе, которая является бесплатной. После регистрации студенту доступны все уроки курса, мониторинг результатов и пр. Студент получает возможность проходить уроки, задания которых, если это заложено преподавателем, проверяются автоматически, при неправильно выполненном задании видеть теоретический материал по заданию, в котором были совершены ошибки, получать комментарий от преподавателя при проверке, т.е. обратная связь с преподавателем, отслеживать результаты своей деятельности, т.е. видеть выполненные и невыполненные уроки, возвращаться к уроку с любого гаджета в любое удобное ему время.

Для преподавателя CORE предоставляет Личный кабинет с возможностью самостоятельной разработки уроков на базе интуитивно понятного конструктора (данная функция является общедоступной и бесплатной).

Доступными для преподавателя функциями является проверка заданий в автоматическом режиме; возможность написать комментарий студенту при проверке; возможность видеть выполнение студентом задания в режиме реального времени; сохранение и вывод результатов выполненных студентами работ в excel; изменение уже созданных уроков; внедрение в разработанный урок заданий, созданных на других сервисах; ограничение/установка времени выполнения заданий; создание контрольных точек, без выполнения которых студент не сможет перейти к следующему уроку; защита от рандомизации (т.е. от выполнения заданий «наугад»).

Рисунок 5. Интерфейс страницы мониторинга на образовательной платформе CORE.

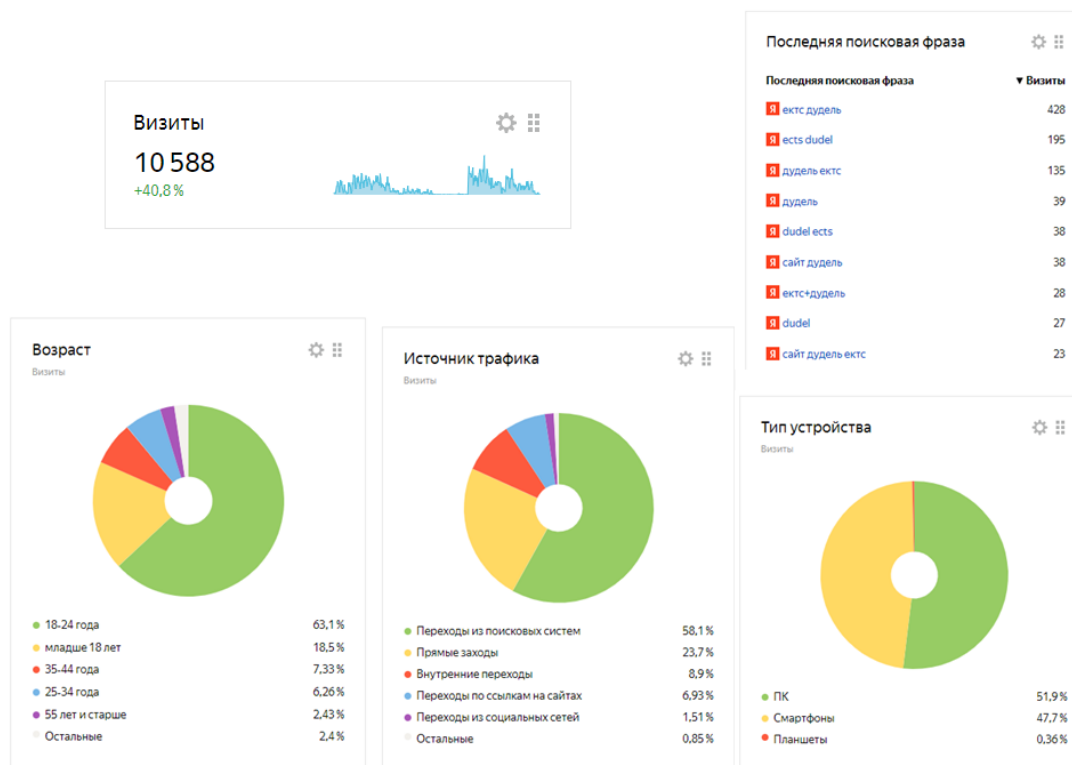
На сайте расположена ссылка на электронный журнал, выполненный на базе GoogleTable для того, чтобы студенты самостоятельно могли отслеживать результаты своей успеваемости. Журнал позволяет в автоматическом режиме получать аттестационную оценку по результатам каждого месяца и отслеживать возможную оценку по итогам семестра.

ПР-12_2			entry test	unit 1G в Баллах	unit 1G	unit 1RW в Баллах	unit 1RW	unit 1VSL в Баллах	unit 1VSL	unit 2G в Баллах	unit 2G	unit 2 RW в Баллах	unit 2 RW	unit 2 V в Баллах	unit 2 RW	сентябрь	октябрь	ноябрь	декабрь	семестр
Средняя оценка класса	2	66%	3,5	13,3	2,6	19,7	4,5	23,8	2,1	17,8	2,6	8,5	3,3	7,1	3,7					
9	4	66%	4	12	3	20	5	6	1	25	4	9	4	8	5	4	4	3	4	4
9	4	79%	2	17	4	20	5	37	4	21	4	9	4	7	4	4	4	4	4	4

Рисунок 7. Страница журнала успеваемости.

По результатам аналитики ЯндексМетрика за 2022 год сайт посетили 10588 пользователей (с расположением на сайте ссылок на курсы на платформу CORE процент посещений увеличился); возраст посетителей 18-24, т.е. это студенты колледжа; заходы на сайт осуществляются со смартфонов и компьютеров (во время аудиторных занятий и студентами дома); переходы на сайт осуществляются с помощью поисковых систем по поисковым фразам, содержащим в себе фамилию преподавателя и наименование учебного заведения.

Таким образом, можно сделать вывод, что студенты систематически прибегают к использованию созданного образовательного пространства.

Целью создания цифровой образовательной среды поставлено:
- создание платформы, которая станет опорой студентам и педагогам,

- повышение цифровой грамотности и развитие цифровых компетенций всех участников образовательного процесса.

Разрабатываемая среда соответствует ключевым принципам построения ЦОС, а именно открытость, доступность, ответственность, полезность.

Задачи, которые преследует цифровая образовательная среда, направлены на всех участников образовательного процесса:

- Для студента:

- расширены возможности построения образовательной траектории;
- получен доступ к современным образовательным ресурсам;
- процесс обучения вышел за рамки образовательной организаций.

- Для родителя:

- расширены образовательные возможности для ребенка;
- появилась абсолютная прозрачность образовательного процесса;
- упрощена коммуникация со всеми участниками образовательного процесса.

- Для преподавателя:

- снижена нагрузка по контролю выполнения заданий студентом за счет автоматизации;
- повышается качество мониторинга за образовательным процессом;
- формируются новые возможности образовательного процесса;
- создаются новые условия для стимулирования и повышения мотивации студентов при создании и выполнении заданий;
- формируются новые условия для переноса активности образовательного процесса на студента;
- упрощаются условия формирования индивидуальной образовательной траектории студента.

- Для образовательной организации:

- повышается эффективность использования ресурсов за счет переноса части нагрузки на ИТ;
- расширяются возможности коммуникации со всеми участниками образовательного процесса.

Список литературы:

1. Цифровая образовательная среда (ЦОС) - Текст: электронный // <https://www.loiro.ru>: Ленинградский областной институт развития образования.

ОРЫС ТІЛДІ АУДИТОРИЯДА ҚАЗАҚ ТІЛІН ОҚЫТУДЫҢ КЕЙБІР АСПЕКТІЛЕРІ

Жаркинбекова Сагдат Серикбаевна

Қазақ тілі және әдебиеті пәнінің оқытушысы

Астана қаласы әкімдігінің

«Қоғамдық тамақтандыру және сервис колледжі» ШЖҚ МКК

Аннотация:Мақаланың мақсаты қазақ тілін үйренушілердің сөйлеу әрекетіндегі орыс тілі мен бұрын үйренген шет тілінің интерференциялық әсерінен туындайтын типтік қателіктерді талдауға арналған. Бұл ретте орындалу керек міндеттер ретінде келесі мәселелер қарастырылады: тіларалық интерференцияның сөйлеу әрекетінің атрибуты бола отырып, әртүрлі тіл деңгейлерінде көрінуі; орыс тілінде сөйлейтін білім алушылардың қазақ тілін үйрену барысында анықталған орыс және шет (ағылшын) тілдерінің тілдік ерекшеліктерін қазақ тіліне көшіру жағдайлары. Мақалада фонетикалық, грамматикалық және лексикалық-семантикалық деңгейлердегі интерференция мысалдары келтірілген.

Түйін сөздер: интерференция, қазақ тілі, орыс тілі, фонетикалық интерференция, грамматикалық интерференция, лексикалық-семантикалық интерференция

Қазақ тілі оқытушысының негізгі мақсаты – оқыту тиімділігінің жоғары деңгейіне қол жеткізу, оқу-әдістемелік материалдардың кең спектрін және білім беру қызметтері нарығындағы ең заманауи жетістіктерге негізделген өзінің қазақ тілін жетілдіргісі келетін және барлық жастағы білім алушыларға тілді оқытуға мүмкіндік беретін инновациялық әдістемені ұсыну. Ал қазақ тілін оқытудағы басты прагматика – өз ойларын осы тілде еркін айтуға мүмкіндік беретін деңгейге жету.

Өз ойын қазақ тілінде еркін жеткізумен қатар айтушының сөзін тыңдаушының дұрыс түсінуі маңызды.

Орыс тілді аудиторияның білім алушыларын сөйлеу дағдыларын қалыптастыру және сөйлеудің бастапқы деңгейіне үйрету кезінде оларды алдымен сөздерді, сөз тіркестерін, содан кейін ғана сөйлемдерді дұрыс айтуға үйрету керек. Осындай қарапайым қадамдардан бастап қазақ тілін үйренушіге қазақ тілінің тілдік ережелерінің әліпбиімен танысуға тура келеді. Өйткені орыс тілінде сөздерді айту кезінде екпін үлкен рөл атқарады. Сөздегі қате екпін тіпті коммуниканттар арасындағы түсініспеушілікке әкелуі мүмкін. Ал қазақ тілінде олай емес: негізінен екпін соңғы буынға қойылады. Орыс тілді білім алушылар қазақ сөздерін айтқан кезде бірінші, екінші және соңғы буындардың дауысты дыбыстарына баса назар аударады, осылайша олар орыс тілінің ережелерін қолдана отырып, қазақ сөздерін айтады. Орыс тілінде екпінді буындағы дауысты фонемалар өзгермейді, ал екпінсіз буындағы дауысты фонемалар өзгереді. Сондықтан, орыс тілді білім алушылар қазақ тілінде сөйлегенде, олар сөздің басқа буындарындағы дауысты дыбыстардың айтылуын өзгерте отырып, бір буынға баса назар аударады. Мысалы, көрди-көрдi, ұйықта-ұйықта. [1,29]

Тілаларлық интерференция-бұл ана тілінің шет тіліне теріс әсері, ол мағынаны шет тілінде ана тілінің грамматикалық және лексикалық ережелеріне сәйкес берілуінде көрінеді. осындай тілаларлық кедергі көптеген қателіктерге әкелуі мүмкін. Қазақ тілін практикалық меңгеру қажеттілігі қазақ тілі мен орыс тілі жүйлеріндегі ерекшеліктерді анықтау міндеттерінің өзектілігін анықтайды.

Тілдерді лингводидактикалық мақсатта зерттеушілер тілаларлық ұқсастықтар мен айырмашылықтарды, тілаларлық сәйкестіктер мен жүйелік сипаттағы сәйкессіздіктерді ғана емес, сонымен қатар ұқсастықтар мен айырмашылықтардың әдістемелік өзектілігін, тілаларлық интерференциялардың сипатын анықтамен айналысады. [5,123]. Бұл мәселе бүгінгі күнге дейін өзекті болып қала береді, өйткені тіл үйренушілердің сөйлеу әрекетінде ең көп қателіктер, ең алдымен, өзінің сөйлеу тілі мен меңгеріп жатқан тілдің интерференциялық әсерінен туындайды. Мәдениетаралық коммуникацияда интерференция тілдік жүйенің барлық деңгейлерінде көрінеді: дыбыстық (фонетикалық, фонологиялық және дыбыстық-репродукциялық интерференция), грамматикалық (морфологиялық, синтаксистік және пунктуациялық интерференция), лексикалық, семантикалық және стилистикалық. Фонетикалық, грамматикалық және лексикалық-семантикалық деңгейлердегі орыс тілділердің қазақ тіліндегі интерференциясының мысалдарын қарастырайық.

Дыбыстық интерференция қарым-қатынас кезінде екі тілде сөйлеу нормаларын бұзатын, ана тілінің фонемаларын зерттелетін шет тілінің фонемаларымен сәйкестендіретін жағдайларда пайда болады. Мұндай сипаттағы қателіктер айтылғанның мағынасын бұрмалайды және түсінуді қиындатады.

Егер қазақ және орыс тілдерінің фонетикалық жүйелерін салыстыратын болсақ, қазақ тілінде орыс тілінде жоқ дыбыстар бар екенін байқау қиын емес. Сондай-ақ, бұл тілдерде акустикалық-артикуляциялық көрсеткіштермен ішінара сәйкес келетін және графикалық кескінмен толық сәйкес келетін дыбыстар бар.

Қазіргі қазақ тілінің әліпбиі 42 әріптен тұрады: кирилл алфавитінен 33 әріп және қазақ тілінің төл дыбыстарын жеткізетін 9 әріп. Орыс және қазақ алфавиттеріндегі 33 әріптің графикалық сәйкестігіне қарамастан, екі тілдің де дыбыстық сөйлеуінде олардың кейбіреулері әртүрлі айтылады. Сонымен, дыбыстардың акустикалық-артикуляциялық ерекшеліктеріне

байланысты, **ы, ж, ш** әріптерімен көрсетілген дыбыстардың айтылуында ауытқулар бар. Қазақ сөздерінде **ы** әрпімен (қысаң дауысты дыбыс) белгіленетін фонеманы іске асыру процесінде негізінен оқытудың бастапқы кезеңінде қателіктерге жиі жол беріледі. Қазақ дыбысы [ы] графикалық бейнедегі ұқсас орыс дыбысына қарағанда қысқа айтылады.

Орыс тілінде **ж, ш** әріптерімен көрсетілген дыбыстарда жуан-жіңішкелігі бойынша жұп болмайды. Олар әрдайым жуан естіледі, ал қазақ тілінде бұл фонемалар жуан және жіңішке дауыстылармен жүзеге асырылады. Мысалы, "жаз" (ауд. лето, пиши), "шаш" (ауд. волосы) сөздерінде [ж] және [ш] дыбыстары үндестік заңына сәйкес жуан айтылады. Олардың айтылуы орыс тілінде сөйлеушіге қиын болмайды. [1, 60]. Бірақ "жезде" (ауд. зять) және "шеше" (ауд. мать) сөздерінде дыбыстар үндестік заңына сәйкес олар жұмсақ айтылады. Орыс тілінде осы мысалға сәйкес келетін құбылыс жоқ.

Орыс тілінде сөйлейтін адам үшін <о> фонемасын дыбыстау белгілі бір қиындық тудырады. Орыс тілінде екпінсіз буындарда дауысты дыбыстар азаятыны белгілі. Артикуляцияның әлсіреуі нәтижесінде сапалы редукция - дауысты дыбыстың өзгеруі пайда болады. Бұл ережеге сәйкес, екпінсіз буындағы [о] дыбысы [а] деп айтылады, мысалы: вода [вада], окно [акно]. Қазақ тілінде екпінсіз дауысты дыбыстар өз сапасын өзгертпейді, бұл осы тілдің фонетикасының ерекшелігі болып табылады. Сөздегі кез-келген позициядағы дауысты дыбыстар азаяды және артикуляциялық белгілерін сақтайды.

Қазақ тілінде орыс тілді білім алушы орыс тілінің орфоэпиялық нормаларына сәйкес [о] дыбысын [а] ретінде жиі айтады. Мысалы, [Отан] орнына — [атан] (бойдақ түйе), [бота] орнына - [бата] деп қолданатындар кездеседі. Қазақ орфоэпиясының ережелеріне сәйкес сөйлеу ағынындағы [о] дыбысы әрқашан [о] деп анық айтылады. Бұл фонеманың дұрыс іске асырылмау жағдайлары жиі байқалды, бұл белгілі бір оқиғаларға әкелді. Мысалы, *Мен Отанымды сүйемін — Я люблю свою Родину* деген сөйлемді орыс тілді студент орыс тілінің екпінсіз фонемасын қазақ тілімен сәйкестендіре отырып, *Мен атанымды сүйемін — Я люблю своего холощеного верблюда* (*Мен өзімнің бойдақ түйемді жақсы көремін*) деп оқуы мүмкін. Сонымен қатар, "сүю" (любить) етістігін тек адамдарға, Отанға және сүйікті ісіне (хоббиге) қатысты қолдануға болады. Қазақ жануарларға деген сүйіспеншілігін білдіру үшін **жақсы көру** (любить) сөз тіркесін қолданады.

Тағы бір мысал: белгілі ақын, лингвист Олжас Омарұлы Сүлейменовтің есімін орыс тілділер атағанда, тіпті басқа мағынаға ие болып кететінін ақынның өзі айтып отырады екен: "АЛЖАС Амарұлы". "Алжас" сөзбе-сөз "адасу" дегенді білдіреді (жолдан шығу, жынды болу). "Алжу" — ақылынан адасу, "алжасу" - адасу (жолдан шығу, есі ауысу).

Сондай-ақ, қазақтың төл дыбысы [і]-нің айтылуында ауытқулар бар. Оның графикалық бейнесі ағылшын дыбысына сәйкес келеді. Көбінесе студенттер бұл дыбысты [и] немесе [ы] деп қате айтады, бұл сөздің мағынасын бұрмалауға әкеледі. Бұл жағдайда біз ағылшын тілінің интерференциялық әсерін көреміз. Мысалы, **білік** (знание) сөзінің орнына **билік** (господство) сөзіне ұқсас, **кідірудің** (задерживаться) орнына — **кидіру** (надевать) сөзін айтады. Бұл мысалдар сөз мағынасының толық бұрмалануын көрсетеді. **Кітап** (книга) — **китап, тіл** (язык) — **тил** деген сияқты сөздердің айтылуы кезінде ауытқулар анықталады.

Біреудің сөзін тыңдай отырып біз естігенді талдау кезінде өз тіліміздің таныс "фонологиялық елегін" қолданамыз. Біздің "елегіміз" басқа біреудің тіліне сәйкес келмейтіндіктен, көптеген қателіктер мен түсініспеушіліктер туындайды. Бөтен тілдің дыбыстары бізден қате түсінік алады, өйткені олар ана тіліміздің "фонологиялық елегі" арқылы өтеді. [4,59].

Ғалымдар айтылуындағы ең күрделі болып табылатын қазақ келесідей дыбыстарын көрсетеді:

- жіңішке дауысты дыбыстар: ә, ө, і, ү;
- жуан дауысты: ұ;
- қатана дауыссыз: қ;
- ұяң дауыссыздар: ғ, х;
- үнді дауыссыз дыбыс: н.

Көбінесе орыс тілінде сөйлейтін студенттің қазақ тіліндегі сөйлеу нормасының бұзылуы <Ұ>, <Ү>, <Ө> фонемаларын қолдануында байқалады. Сонымен, "төк" (вылей) сөзі [түк] (волос), "күт" (богатство) [күт] (погоди) немесе мүлдем басқаша айтылады, бұл қызығушылыққа, түсініксіздікке әкелуі мүмкін.

Білім алушылардың сөйлеу әрекетінде интонациядағы бұрмаланулар да байқалады. Бұл мәлімдеменің мағынасын дұрыс түсінбеуге әкеледі. Сонымен, егер оқушы *Үйге барасың ба?* деген сұрақ қойса, сөйлемнің соңындағы тонды жоғарылату және екпіннің астындағы сұрақ бөлшегімен бұл сұрақ туындайды: *Пойдешь ли ты домой?* Егер екпіннің астында етістіктің соңғы буыны болса және сөйлемнің соңына қарай тон төмендесе, онда бұл үйге баруға өтінішті білдіреді (*А не сходил бы ты домой?*).

Грамматикалық деңгейдегі интерференция грамматикалық категориялардың айырмашылығынан және ана тілінің грамматикалық құрылымының қос тілді немесе көп тілді сөйлеудегі әсерінен көрінеді. Орыс тілінде сөйлейтін студент үшін үлкен қиындық-тәуелдік жалғаулар. Орыс тілінде заттың белгілі бір адамға жататындығын білдіретін грамматикалық категория жоқ. Ол үшін орыс тілінде иелік есімдіктер қолданылады. Қазақ тілінде бұл грамматикалық категория үш тұлғаның жекеше және көпше түрдегі жалғаулар арқылы қалыптасады. Тәуелдік формалары ілік септігіндегі есімдіктер мен зат есімдердің тіркесуінен көрінеді. Көбінесе студент мұндай тіркестерде тәуелдік мәнін білдіретін сөзге тәуелдік жалғауын қосуды ұмытып кетеді немесе есімдікке ілік септігінің жалғауын қоспай қолданады, мысалы: **Менің әкемнің орнына Менің әке** немесе **Мен әкем**.

Сол сияқты, барыс, табыс, жатыс септіктерінің жалғауларының тәуелдік формаларын сөздің мағынасына қарай дұрыс қолдану да тіл үйренуші үшін қиындық туғызуы мүмкін. Тәуелдеуде барыс септігінің -ға, -ге, -қа, -ке жалғаулары -а, -е, -на, -не; табыс септігінің -ны, -ні, -ды, -ді, -ты, -ті жалғаулары -н, -ын, -ін; шығыс септігінің -да, -де жалғауы -нда, -нде түрінде қолданылады. Мысалы, оның атасыда емес, атасында; оның атаны емес, атасын; оның атасыға емес, атасына.

Синтаксистік деңгейдегі интерференция құбылысы орыс тілінде сөйлейтін білім алушыларды сөйлеуіндегі сөз тәртібін бұзуда байқалады. Қазақ тілінде сөз тәртібі бекітілген, ал орыс тілінде еркін. Қазақша сөйлемде сөздерді қою мүмкіндігі анағұрлым шектеулі. баяндауыш пен толықтауыштың екі тілдегі позициялары әртүрлі. Қазақ сөйлеміндегі баяндауышәрқашан түпкілікті позицияны алады. Қазақ тіліндегі *Ол кітапты алды* деген қарапайым хабарлы сөйлем орыс тілінде *Он взял книгу* деп аударылады. Қазақша сөйлемде тура толықтауыш баяндауыштың алдында, ал орыс тілінде сөйлемнің соңында тұр. Егер сіз *Әдемі қыз сурет салды (Красивая девочка нарисовала рисунок)* сөйлеміндегі сөздердің ретін өзгертсеңіз, *Қыз әдемі сурет салды (Девочка нарисовала красивую картину)*, онда сөйлемнің мағынасы өзгереді. Осылайша, орыс тілінде сөйлемдегі сөздердің байланысы негізінен морфологиялық құралдармен, ал қазақ тілінде морфологиялық құралдармен де, сөз тәртібімен де көрінеді.

Лексикалық-семантикалық тіларалық интерференция сөздің лексикалық мағынасының сәйкестігін дұрыс орнатпау, нәтижесінде оны сөйлеу кезінде дұрыс қолданбаудан пайда болады. Мұның себебі сөздердің полисемиясы, омонимия, синонимия, полисемия және паронимия болуы мүмкін.

Әдемі, сұлу, әсем, сымбатты, көркем, өнегелі (ауд. красивый/ая) лексикалық синонимдерінің мысалында лексикалық-семантикалық тіларалық интерференцияның кейбір жағдайларын талдап көрейік. Орыс тілді білім алушы үшін бұл сөздердің барлығы адамның сыртқы келбетінің немесе бір нәрсенің жағымды сипаттамасын білдіреді. Тиісінше, ол оларды орыс тілінің ұқсас жағдайларында қолдана алады. Іс жүзінде бәрі басқаша. Қазақ тілінде ер адамды сипаттау кезінде *сымбатты, әдемі* сөздерін қолданады. Қызды немесе әйелді сипаттау кезінде *әсем, сұлу, әдемі, сымбатты* сөздерін қолданады. Қазақтар жағымды іс-әрекет туралы айтқан кезде *өнегелі* сөзін қолданады.

Тіларалық интерференцияның осы және басқа жағдайларын анықтау сөйлеу модельдеріндегі типтік қателіктерді және оларды жою жолдарын анықтауға, тілдік

материалды түсіндіру мен бекітудің қолайлы жолдарын анықтауға мүмкіндік береді. Осы құбылыстың нәтижесінде туындайтын қателіктердің алдын алу және еңсеру үшін білім алушыға қазақ дыбыстарының айтылуын түзету бойынша жаттығулар кешенін, орыс тілімен салыстырғанда қазақ тілінің ерекшелігін білу негізінде грамматикалық және лексикалық сөйлеу дағдыларын бекітуге және қалыптастыруға бағытталған тапсырмаларды орындау ұсынылады. Ғалымдардың айтуынша, бұл тілаларлық интерференцияны толығымен жоя алмайды, бірақ қателерді азайтуға септігін тигізеді.

Пайдаланған әдебиеттер тізімі:

1. Джусупов М. Звуковые системы русского и казахского языков. Ташкент: Фан, 1991. 240 с.
2. Интерференция в русской речи казахов. Алма-Ата: Наука, 1988. 128 с.
3. Мусаев К.М. Казахский язык. М.: Восточная литература, 2008. 367 с.
4. Трубецкой Н.С. Основы фонологии. М.: Издательство иностранной литературы, 1960. 372 с.
5. Юсупов У.К. Проблемы сопоставительной лингвистики. Ташкент: Фан, 1987. 136 с.
6. Костомаров В.Г., Мустайоки А., Гроховски А. Методическая теория и практика преподавания русского языка в различных странах.// Научные традиции и новые направления в преподавании русского языка и литературы. Будапешт, 1986.

ПРАКТИКО - ОРИЕНТИРОВАННОЕ ОБУЧЕНИЕ В ПРОФЕССИОНАЛЬНЫХ МОДУЛЯХ

Нарбаева Райхан Темирбековна

преподаватель спецдисциплин

Высший технический колледж г.Кокшетау

Аннотация. В данной статье автор освещает практико- ориентированное обучения в колледже на специальности агрономия. Подчеркивает важность практической деятельности будущих специалистов. Приводит примеры из собственной педагогической деятельности.

Практико – ориентированное обучение имеет положительные результаты в трудоустройстве выпускников колледжа. Также имеют положительный результат в приобретении профессиональных компетенции.

Автор проводит тесную взаимосвязь с производственной практикой, учитывает рекомендации и предложения для дальнейшей работы.

Түйін. Бұл мақалада автор агрономия мамандығы бойынша колледжде тәжірибеге бағытталған оқытуды қамтиды. Болашақ мамандардың практикалық қызметінің маңыздылығын атап көрсетеді. Өз педагогикалық қызметінен мысалдар келтіреді.

Тәжірибеге бағытталған оқыту колледж түлектерін жұмысқа орналастыруда оң нәтижелерге ие. Сондай-ақ кәсіби құзыреттерді игеруде оң нәтиже бар.

Автор алдағы жұмысқа ұсыныстар мен кеңестерді ескеріп, өндірістік практикамен тығыз байланыс орнатады.

Abstrakt. In this article, the author highlights the practice-oriented college education in the specialty of agronomy. Emphasizes the importance of the practical activities of future specialists. He gives examples from his own teaching activities.

Practice-oriented training has positive results in the employment of college graduates. They also have a positive result in acquiring professional competencies.

The author carries out a close relationship with the production practice, takes into account recommendations and suggestions for further work.

Ключевые слова: практико – ориентированное обучение, потребности,

профессиональные компетенции, эффективное обучение, виртуальные лаборатории.

Сегодняшний специалист, получивший средне – специальное образование, за период своего обучения овладевает профессиональными компетенциями, которые являются главным приоритетом в практической работе.

Каждый преподаватель задается вопросами о том, какие формы, методы, приемы будут являться наиболее эффективными в обучении. При организации обучения специалиста и формировании содержания образования акцент необходимо ставить на принципы диалогизма и практико-ориентированности. Это позволит сформировать у будущих специалистов навыки диалогического общения, толерантное отношение к мнениям и взглядам коллег, умение выделять проблему из общей ситуации, выбирать оптимальный способ решения, прогнозировать и анализировать результаты, что соответствует критериям профессиональной компетентности специалиста.

Наш регион зона Северного Казахстана является аграрным сектором и конечно же, государству необходимы компетентные специалисты, которые будут приумножать производство сельскохозяйственной продукции Казахстана. Колледж ведет подготовку специалистов среднего звена. Эта специальность востребована рынком труда. Главная задача агронома – управлять сельскохозяйственным производством и совершенствовать его. Опираясь на свои знания, агроном видит, как меняется почва и ее состав, каким образом развиваются растения и чего им не хватает.

Агроном имеет дело не только с землей и тем, что на ней произрастает, соблюдая все технологии возделывания. Именно он планирует и организует их работу, оказывает необходимую помощь. Поэтому, кроме уже имеющихся знаний, этот специалист должен обладать организационными навыками. От того, насколько четко планирует агроном свою работу и работу людей в поле, зависит производительность труда.

Важно каждому преподавателю специальных дисциплин при изучении модуля уметь построить модель подготовки специалиста, а, следовательно, учебный процесс должен быть направлен на практико-ориентированное обучение. Главная цель – формирование у будущего специалиста профессиональных компетенций.

Учитывая все эти проблемы, обучение в колледже по агрономической специальности должно проходить интересно, увлекательно, иметь высокий уровень подготовки.

Процесс практико – ориентированного обучения – приобретение навыков и умений в области своей профессии, возможности использования своих знаний не только в узкой специальности, но и в других сферах.

Мой многолетний опыт работы со студентами этой специальности каждый раз подтверждает, что четкие знания теоретического материала могут быть реализованы на действительных примерах производственного содержания профессиональной деятельности. Выпускник должен быть сформирован как личность, которая была бы способна решать профессиональные, порой нестандартные задачи, ощущать себя творческой личностью и конкурентно-способным специалистом на современном рынке труда. Надо помнить, что практико-ориентированное обучение характеризует постоянная нацеленность на результат обучения.

На своих уроках я применяю информационные технологии – виртуальные лаборатории. Практические задания дают возможность студентам осмыслить услышанное и заученное, сформировать свой опыт. Посредством виртуальных лабораторий провожу изучение различных видов почвы и обработки, связанные особенностями климатических зон разных регионов нашей республики. Весь процесс обучения проводится последовательно и соответствует утвержденным образовательным программам.

Деятельность обучающихся прослеживается и на учебной, производственной практике. Веду тесную связь с социальными партнерами. Обязательно беру себе на заметку все рекомендации и замечания, которые могут возникать в период прохождения практики. Стимулирую обучающихся использовать в решении практических задач знания из различных областей, а не только знания из изучаемой дисциплины, что расширяет кругозор студентов.

Развиваются профессиональные компетенции сравнения, использования разных вариантов решения проблемы.

Немаловажно развивать и творческие способности каждого обучающегося. В ходе занятий студенты выдвигают свои варианты решения проблем производственных ситуаций. В таких ситуациях я рекомендую студентам аргументировать их решения, доказывать правильность решения. Апробировать данные решения предлагаю в период учебной, производственной практики. Демонстрацию тех или иных достижений обязательно провожу через индивидуальные отчеты и выступления с докладами на последующих уроках и конференциях.

Тем самым постепенно складываются практические навыки, которые переходят в определенный опыт будущей профессии.

Профессионально – ориентированный подход в подготовке будущих специалистов позволяет увидеть конечный результат.

Анализируя трудоустройство выпускников колледжа по специальности, я увидела, что процент трудоустройства высокий. Выпускники устраиваются на работу по своей специальности. Проведенный опрос среди выпускников дал ответ, что в процессе обучения они постоянно находились в практической сфере будущей профессии. Также они увидели актуальность своей деятельности, так как научились проявлять инициативу собственного мнения, научились доказательно применять знания в той или иной сфере своей деятельности.

Практико-ориентированное обучение дает возможность поэтапного введения студентов с 1 курса в профессиональный образовательный процесс, начиная с адаптации к обучению в колледже (знакомство с будущей профессией), затем изучение общепрофессиональных и специальных дисциплин (практический этап – освоение профессиональных модулей и прохождение учебной практики, оценка своего профессионального уровня, исследовательская деятельность – кружковая, курсовая работа, решение профессиональных, ситуационных задач).

Этот подход применяется с первых дней обучения. Лабораторно-практические занятия проводить с использованием компьютерной, технологии и должны быть нацелены на индивидуальную поисковую деятельность, где студент не просто закрепляет основные теоретические положения учебного предмета, а учится прогнозировать, планировать, самостоятельно организовывать свою деятельность.

На 2 курсе к указанной деятельности добавляется продолжительная учебная практика. Кроме практической работы будущие специалисты знакомятся с реальными задачами производства, их постановкой, решением, документированием и презентацией. Студенты в рамках предмета работают в группах разрабатывают планы и где решают ситуационные задачи по земледелию, технологии возделывания сельскохозяйственных культур.

На 3,4 курсе участвуют на производственной и преддипломной практики. Их задачи: закрепление и углубление теоретических знаний практическими, полученных в учебном заведении по всему курсу обучения овладения профессиональными компетенциями, проверка возможностей самостоятельной работы будущего специалиста в условиях конкретного производства; сбор и подготовка материалов к написанию курсовой работы. Во время практики студенты выполняют конкретные задания, предусмотренные должностными обязанностями квалификационной характеристики единого квалификационного справочника должностей, служащих по соответствующей должности. В период практик студенты могут приниматься на работу на вакантные должности в соответствии со штатными квалификационными требованиями. Обучающиеся на моих занятиях учатся прогнозировать, планировать. Важную роль в данном обучении я отвожу диалоговому общению, где проявляются умения каждого работать в команде.

Практические занятия я также провожу на учебном участке, в поле, где обучающиеся могут пообщаться с механизаторами, бригадирами, агрономами и другими специалистами. В живой беседе обучающиеся слышат определенные проблемы и трудности в своей специальности. Такие занятия позволяют погружаться в настоящую профессиональную

атмосферу. Профессиональное становление обучающегося — это проявление желания состояться в будущей профессии.

Таким образом, практико-ориентированность будущим специалистам позволяют приобрести первый профессиональный опыт, организаторский, мобильный, конкурентно-способный характер, могут иметь успех в их дальнейшей жизни. Обучить конкурентоспособного специалиста, привить ему самые лучшие профессиональные качества я считаю можно через использование практико - ориентированного обучения.

Список литературы:

1. Ваганова О. Методы и технологии образования в условиях практико – ориентированного обучения. Педагогика и психология. Азимут научных исследований, 2019 г.
2. Беликовы В., Романов П.,Валеев А. ИНФРА- М., 2018 г.
3. <https://nsportal.ru/npo-spo/obrazovanie-i-pedagogika/library/2023/01/27/praktiko-orientirovannoe-obuchenie>

ҚАШЫҚТЫҚТАН ОҚЫТУДА ВИРТУАЛДЫ СИМУЛЯТОРЛАРДЫ ҚОЛДАНУДЫҢ ТИІМДІЛІГІ

Әбілда Нұрғұл Ерғалиқызы

өндірістік оқыту шебері, педагог-модератор
Қазалы аграрлы-техникалық колледжі

Аннотация. Жазба жұмысында виртуалды зертханалар студенттерге оқу процесіне белсенді қатысу үшін тәжірибе мен құралдар бере отырып, олардың сыни тұрғыдан ойлауын қамтамасыз етуін. Теориялық білімді практикада қолдану, интерактивті сценарийлер және тәуелсіз зерттеу, контекстердің әртүрлілігі және деректерді талдау, кері байланыс және рефлексия туралы мәліметтер қарастырылған.

Түйін. Қашықтықтан оқытуда виртуалды тренажерларды пайдалану бірнеше себептер бойынша тиімді болуы:

- Тәуекелсіз тәжірибелік оқыту
- Қол жетімділік және икемділік
- Басқа оқу материалдарымен интеграция

Қашықтықтан оқытуда виртуалды модельдеуді пайдалану білімнің әртүрлі салаларында тереңірек және интерактивті оқытуды қамтамасыз етудің тиімді құралы бола алады. Виртуалды симуляторлардың кейбір артықшылықтары мен мүмкін қолданбалары:

- Иммерсивті оқыту: Виртуалды модельдеу студенттерге шынайы сценарийлер мен орталарға ену мүмкіндігін береді, бұл оқуды қызықты әрі есте қаларлық етеді.

- Практикалық дағдыларды жақсарту: Медициналық тәжірибе, ұшу тренажерлары, жүргізушілерді оқыту немесе әртүрлі салалардағы кәсіптік дағдылар сияқты тәжірибені қажет ететін дағдыларды үйрену үшін виртуалды тренажерлар тәуекелсіз оқыту үшін тамаша мүмкіндіктер береді.

- Қауіпсіздік және тәуекелді азайту: Виртуалды модельдеу оқушыларға өздеріне немесе басқаларға қауіп төндірмей тәжірибе жасауға және жаттығуға мүмкіндік береді. Мысалы, медициналық модельдеу студенттер мен дәрігерлерге нақты пациенттерсіз процедураларды орындауға мүмкіндік береді.

- Қол жетімділік және икемділік: Виртуалды модельдеу кез келген жерде, кез келген уақытта оқытуға қол жеткізуді қамтамасыз етеді, бұл әсіресе қашықтықтан оқыту үшін маңызды. Бұл сонымен қатар студенттерге материалды жеке қажеттіліктеріне сәйкес келетін қарқынмен меңгеруге мүмкіндік береді.

- Ресурстарды үнемдеу: Виртуалды модельдеуді пайдалану материалдарға, жабдыққа және практикалық кеңістікке кететін шығындарды азайтады.

Виртуалды зертханаларды пайдалану студенттердің сыни тұрғыдан ойлауына оң әсер етеді. Виртуалды зертханалар сыни ойлауды дамытатын бірнеше әдістер:

Теориялық білімді практикалық қолдану: Виртуалды зертханалар студенттерге теориялық білімдерін практикада қолдану мүмкіндігін береді. Виртуалды ортада жұмыс істеу оларға эксперимент жүргізуге және параметрлердегі өзгерістер нәтижелерге қалай әсер ететінін көруге мүмкіндік береді, бұл тақырыпты терең түсінуге әкеледі.

Интерактивті сценарийлер және тәуелсіз зерттеуде виртуалды зертханалар көбінесе студенттерден шешім қабылдауды және өз бетінше зерттеуді талап ететін интерактивті сценарийлерді ұсынады. Бұл сыни ойлауды ынталандырады және талдау дағдыларын дамытуға көмектеседі.

Тәуекелсіз эксперимент жасауда студенттер өздеріне немесе жабдыққа нақты қауіп төндірмей виртуалды эксперименттер жүргізе алады. Бұл оларға гипотезаларды қауіпсіз тексеруге, қателіктер жіберуге және олардан үйренуге мүмкіндік береді, бұл сыни ойлауға ықпал етеді.

Сценарийлер мен контексттердің әртүрлілігі: Виртуалды зертханалар әртүрлі сценарийлер мен контексттерде жұмыс істеуге мүмкіндік береді. Бұл студенттерге өз білімдерін әр түрлі жағдайларда қолдану мүмкіндігін көруге көмектеседі, бұл сыни ойлаудың кеңірек дамуына ықпал етеді.

Деректерді талдау виртуалды зертханалар әдетте деректерді жинау және талдау үшін құралдарды қамтамасыз етеді. Студенттер алынған ақпаратқа сүйене отырып, нәтижелерді интерпретациялауы, қорытындылар жасауы және болжам жасауы керек, бұл сыни ойлау дағдыларын дамытады.

Кері байланыс және рефлексия жасауда виртуалды зертханалар дереу кері байланыс бере алады. Студенттер өз әрекеттерінің нәтижесін бірден көріп, амалдарын бейімдей алады. Бұл процесс рефлексия мен талдау дағдыларын дамытуға ықпал етеді.

Тұтастай алғанда, виртуалды зертханалар студенттерге оқу процесіне белсенді қатысу үшін тәжірибе мен құралдар бере отырып, олардың сыни тұрғыдан ойлауын дамытудың қуатты құралы бола алады.

Ғылымда қашықтықтан оқытуда қолдануға болатын көптеген виртуалды зертханалар бар. Міне, кейбір мысалдар:

PhET интерактивті модельдеулері (PhET):

Веб-сайт: [PhET Interactive Simulations](http://phet.org)

Сипаттама: PhET физика, химия, биология, математика және басқа ғылымдар бойынша 150-ден астам интерактивті модельдеуді қамтамасыз етеді. Бұл модельдеу студенттерге виртуалды эксперименттермен әрекеттесіп, нәтижелерді байқауға мүмкіндік береді.

Stepik.org интерактивті онлайн курстар платформасы

Веб-сайт: stepik.org

Сипаттама: Функцияға бай және жасау үшін икемді платформа және оқу материалдары

Бұл ресурстар ғылымдағы қашықтықтан оқытуға біріктіруге болатын виртуалды зертхана мен модельдеулердің кең ауқымын қамтамасыз етеді. Нақты оқу мақсаттары мен курс мазмұнына сәйкес келетін ресурстарды таңдау маңызды.

1. Колорадо университеті әзірлеген PhET интерактивті модельдеу мұғалімдер мен студенттер арасында танымал ететін бірнеше артықшылықтарды береді:

Интерактивтілік және визуализация: PhET модельдеулері студенттерге ғылымдардағы күрделі ұғымдарды көрнекі түрде түсінуге мүмкіндік беретін жоғары сапалы визуализациялар мен интерактивті сценарийлерді ұсынады.

Тақырыптардың кең ауқымы: PhET физика, химия, биология, математика және ғылымның басқа салаларын қамтитын модельдеулердің кең ауқымын ұсынады. Бұл оларды әртүрлі білім деңгейлері мен оқу бағдарламаларының тақырыптары үшін пайдалы етеді.

Интуитивті интерфейс: PhET симуляторларының интерфейсі әдетте интуитивті және пайдалану оңай. Бұл студенттерге бақылауды тез меңгеруге және оқу материалының мәніне назар аударуға мүмкіндік береді.

Тәуекелсіз эксперимент: PhET симуляторларымен студенттер өздеріне немесе жабдыққа нақты қауіп төндірмей виртуалды эксперименттер жүргізе алады. Бұл әсіресе қашықтықтан оқыту жағдайында тәжірибелік оқыту үшін пайдалы.

Икемділік және қол жетімділік: PhET веб-шолғышта жұмыс істейді, бұл қосымша бағдарламалық жасақтаманы орнатуды қажет етпестен модельдеулерге оңай қол жеткізуге мүмкіндік береді. Бұл әртүрлі білім беру орталарында пайдалану икемділігін арттырады.

Тегін: барлық PhET модельдеулерін пайдалану тегін. Бұл оларды оқытушылар мен студенттердің кең ауқымына, соның ішінде бюджеті шектеулі оқу орындарындағыларға қолжетімді етеді.

Қолдау көрсететін білім беру мақсаттары: PhETs білім беру мақсаттары мен стандарттарын ескере отырып жасалған. Көптеген симуляциялар оқу жоспары, іс-әрекеттер және талқылау сұрақтары сияқты мұғалімдерге арналған қосымша материалдармен бірге жүреді.

Үздіксіз жаңарту және қолдау: PhET соңғы ғылыми және білім беру талаптарын көрсету үшін белсенді түрде жаңартылады және кеңейтіледі. Сондай-ақ пайдаланушыларға техникалық қолдау көрсетіледі.

PhET тренажерлары технологияны оқу үдерісіне сәтті біріктіріп, оқытуды интерактивті, қолжетімді және тиімді етеді.

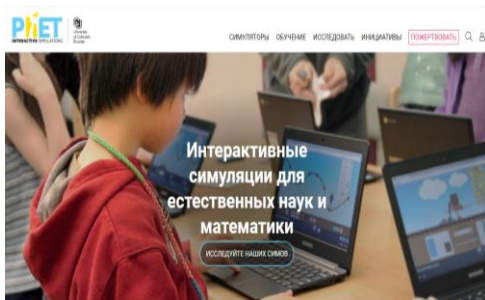
PhET интерактивті модельдеулері веб-шолғышта жұмыс істеуге арналған және әдетте пайдалану үшін өте интуитивті. Мұнда PhET тренажерларымен жұмыс істеу бойынша кадамдық нұсқаулар берілген:

Веб-шолғышты ашыңыз:

Компьютерде веб-шолғышты іске қосыңыз (мысалы, Google Chrome, Mozilla Firefox, Safari).

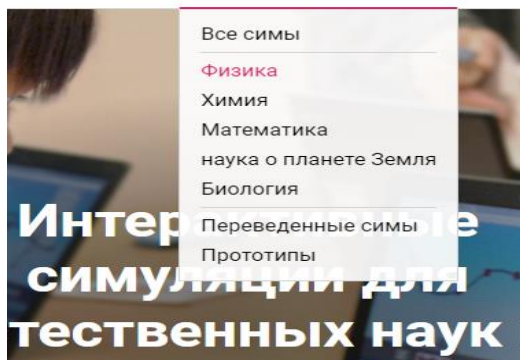
PhET веб-сайтына өтіңіз:

Браузердің мекенжай жолағына <https://phet.colorado.edu/> деп теріп, Enter пернесін басыңыз.

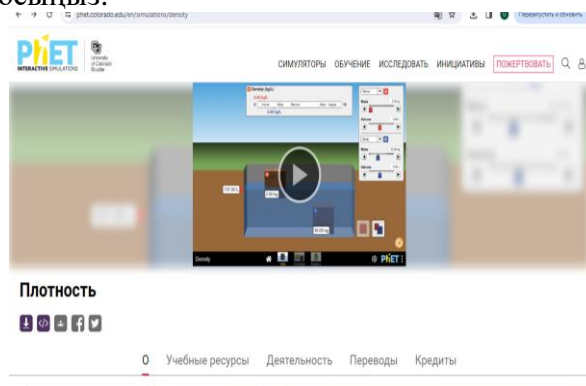
Пәніңізге байланысты симуляцияны таңдаңыз:

СИМУЛЯТОРЫ ОБУЧЕНИЕ ИССЛЕДОВАНИЕ

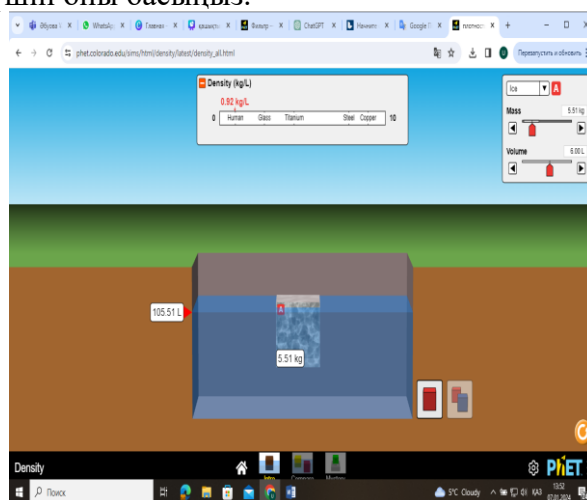

PhET негізгі бетінде қолжетімді модельдеу тізімін зерттеп, пайдаланғыңыз келетінін таңдаңыз. Сәйкес сілтемені басыңыз.

Симуляцияны іске қосыңыз:

Модельдеу бетінде «іске қосу» немесе ұқсас түймені табыңыз. Модельдеуді бастау үшін оны басыңыз.

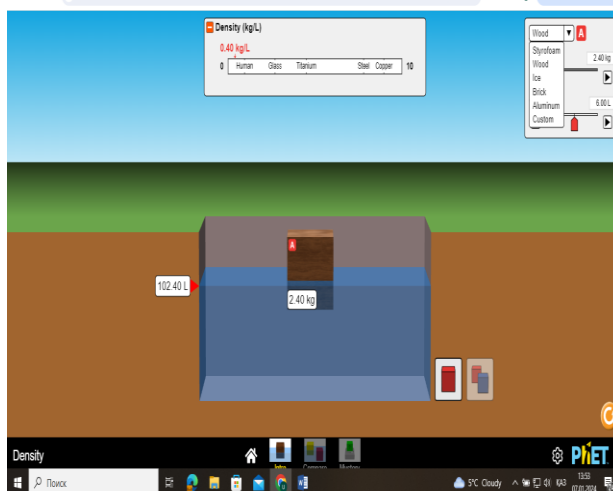

Басқару элементтерін зерттеңіз:

Модельдеу іске қосылғаннан кейін басқару элементтерімен танысыңыз. Олар әдетте имитацияланатын процестің әртүрлі аспектілерін байқау үшін өзгертуге болатын әртүрлі параметрлерді қамтамасыз етеді.

Параметрлермен тәжірибе жасаңыз:

Виртуалды симулятор интерактивті болғандықтан, бірнеше параметрлер бойынша өзгерістер жасап, зертханалық жұмысты әр түрлі күйлерде өзгеріске ұшырайларын демонстрациялауға болады. Модельдеу параметрлерін өзгертіңіз және олардың нәтижелерге қалай әсер ететінін көріңіз.

Мысалы, модельдеу тақырыбына байланысты температураны өзгертуге, заттарды қосуға немесе басқа айнымалыларды реттеуге, денелер тығыздығы немесе массасын өзгерту арқылы эксперименттер жасауға болады.

Нәтижелерді зерттеңіз:

Эксперимент нәтижелерін мұқият талдаңыз. PhET әдетте не болып жатқанын жақсы түсіну үшін көрнекі көрсеткіштер мен графиканы қамтамасыз етеді.

Қосымша ресурстарды пайдаланыңыз:

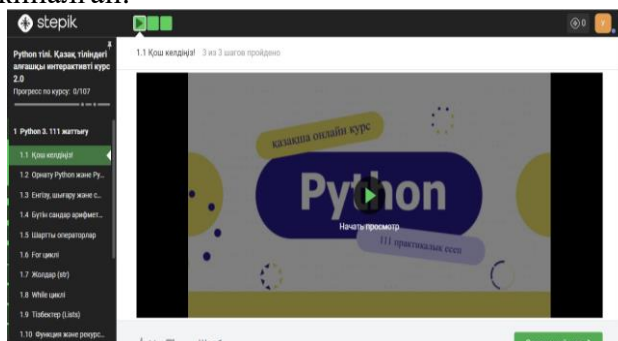
Әр модельдеу бетінде әдетте тақырыпқа қатысты қосымша материалдарды таба аласыз, мысалы, сипаттамалар, талқылау сұрақтары, эксперимент идеялары және т.б.

Зерттеуді жалғастыру:

Қажет болса, басқа PhET модельдеулеріне өтіңіз немесе оларды оқу үдерісінде оқу материалдарымен бірге пайдаланыңыз.

PhET интерфейсі нақты модельдеуге байланысты аздап өзгеруі мүмкін екенін ескеріңіз, бірақ пайдаланудың жалпы принциптері бірдей болып қалады.

2. Stepikonлайн курстар платформасында Информатика пәнін оқытуда көптеген тегін және ақылы курстар жиналған.

Stepik.org - әртүрлі салаларда, соның ішінде информатикада курстар мен сабақтар ұсынатын білім беру платформасы. Информатика үшін Stepik.org сайтын пайдаланудың кейбір артықшылықтары:

Тегін білім беру ресурстары: Stepik.org сайтындағы көптеген курстар тегін беріледі, бұл платформаны студенттердің кең ауқымына қолжетімді етеді.

Курстардың кең ауқымы: Stepik.org негізгі бағдарламалау мен алгоритмдерден бастап машиналық оқыту, веб-қосымшаларды әзірлеу және т.б. сияқты мамандандырылған тақырыптарға дейін әртүрлі информатика курстарын ұсынады.

Интерактивті материалдар: Stepik.org сайтындағы курстар жиі интерактивті сабақтарды, тесттерді және тапсырмаларды қамтиды. Бұл студенттерге материалдармен белсенді түрде әрекеттесіп, алған білімдерін бекітуге мүмкіндік береді.

Өздігінен оқыту: Stepik.org өздігінен оқуды қамтамасыз етеді. Студенттер материалдарды өз қарқыны мен уақытында оқи алады.

Оқытушылармен және студенттермен байланыс: Көптеген курстар материалдарды, тапсырмаларды және сұрақтарды талқылауға арналған форумдарды ұсынады. Бұл студенттердің бір-бірімен араласуына және мұғалімдерге сұрақтар қоюына мүмкіндік береді.

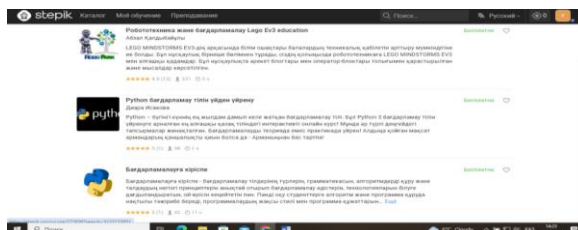
Онлайн сертификаттар мен жетістіктер: Stepik.org сайтындағы курстарды сәтті аяқтағаннан кейін студенттер онлайн сертификаттар алып, өз жетістіктерін профильдерінде көрсете алады.

Мазмұнды үнемі жаңартып отыру: Stepik.org үнемі жаңартылып отырады және платформаға үнемі жаңа курстар қосылады. Бұл студенттерге информатиканың соңғы тенденцияларын қадағалауға мүмкіндік береді.

Икемді оқыту пішімі: платформа бейнелекциялар, интерактивті тапсырмалар, практикалық жобалар және т.б. сияқты оқыту форматтарының икемділігін қолдайды. Бұл студенттерге материалды меңгерудің ең жақсы әдісін таңдауға мүмкіндік береді.

Дегенмен, оқудың тиімділігі тек платформаға ғана емес, оқушының өзіне де байланысты екенін есте сақтаңыз. Оқу процесіне белсенді қатысу, тапсырмаларды орындау және оқуды барынша арттыру үшін қолда бар ресурстарды пайдалану маңызды.

Stepik.org сайтында курсты қашықтықтан оқытуда қолдануға арналған қадамдық нұсқаулар:

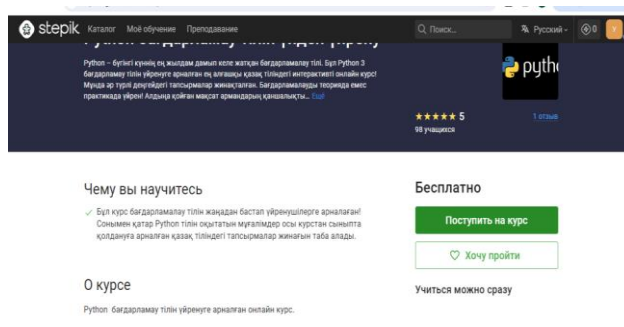

Курсты таңдаңыз:

Stepik.org сайтына өтіп, тіркеліңіз.

Каталогтан сізді қызықтыратын курсты таңдаңыз. Әртүрлі салалардағы курстарды іздеуге немесе шолуға болады.

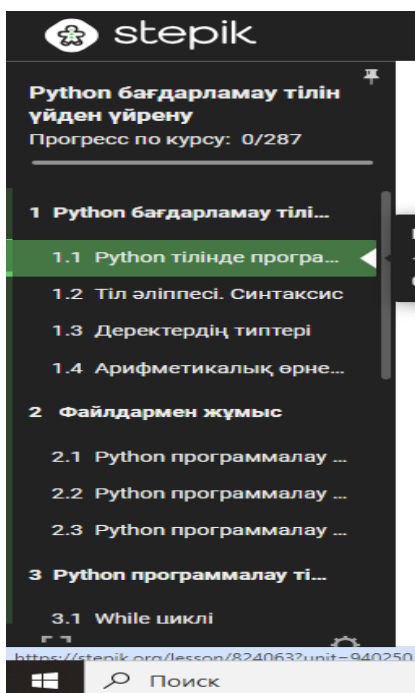
Курсқа қосылыңыз:

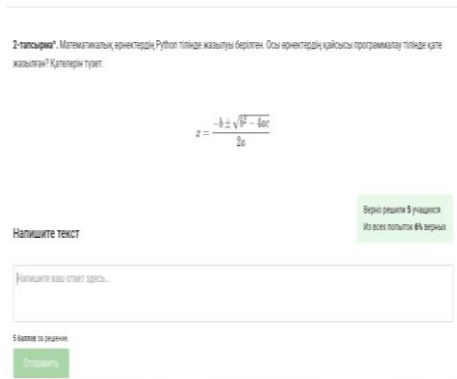
Толық ақпаратты көру үшін курс атауын басыңыз.

Курс тегін болса, әдетте «Курсқа қосылу» түймесін немесе соған ұқсасты басуға болады.

Оқу материалдары:

Курсқа қосылғаннан кейін материалдарды зерттеуді бастаңыз. Степик бойынша курстар көбінесе бейне дәрістер, мәтіндік материалдар, тесттер мен тапсырмаларды қамтиды. Тесттер мен тапсырмаларды орындаңыз:

Курс барысында студенттен тест тапсырып, тапсырмаларды орындау сұралады. Бұл үйренген материалдарды бекітуге және біліміңізді тексеруге мүмкіндік береді.

Форумдар мен талқылауларға қатысу:

Stepik.org сайтындағы көптеген курстар сұрақтар қоюға және оқытушылармен және басқа студенттермен қарым-қатынас жасауға болатын форумдар немесе пікірталастар ұсынады.

Қорыта келе, қашықтықтан оқытуда виртуалды тренажерларды пайдаланудың тиімді болуы:

- Көрнекілік және интерактивтілігі
- Уақыт пен ресурстарды үнемдеу
- Сценарий әртүрлілігі
- Нақты уақыттағы кері байланыс
- Басқа оқу материалдарымен интеграция

Осы артықшылықтары олардың тиімділігі оқу процесіне дұрыс кіріктіруге және оқу мақсаттарына сәйкестігіне байланысты.

Әдебиеттер тізімі:

1. Білім берудегі жаңа технологиялар оқу құралы. Айтбаева А.Б. Алматы қаласы Қазақ Университеті, 2011жыл.
2. [http:// Stepik.org /](http://Stepik.org/)
3. [http:// phet.colorado.edu /](http://phet.colorado.edu/)

ЭТАПЫ ПРОЦЕССА - ИННОВАЦИОННОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ

Маканова Гульнара Исенкильдаевна

Ахмадиева Макпал Бейсембаевна

преподаватели специальных дисциплин

«Костанайского политехнического высшего колледжа»

Аннотация. Современное информационное общество требует от людей адаптации к постоянным изменениям и интеграции с технологиями. Важно осознавать, что эти изменения в поведении и приоритетах являются естественным следствием развития технологий и их влияния на все сферы жизни.

Түйін. Қазіргі ақпараттық қоғам адамдардан үнемі өзгеріске бейімделуді және технологиямен интеграцияны талап етеді. Мінез-құлық пен басымдықтардағы бұл өзгерістер технологияның дамуы мен олардың өмірдің барлық салаларына әсер етуінің табиғи салдары екенін түсіну маңызды.

Abstract. The modern information society requires people to adapt to constant changes and integrate with technology. It is important to realize that these changes in behavior and priorities are a natural consequence of the development of technology and its impact on all spheres of life

Ключевые слова: Инновационная деятельность, академическая самостоятельность, оптимизации образовательных программ, традиционализация.

В современной образовательной системе педагоги активно вовлечены в инновационные процессы. Инновации в образовании направлены на улучшение качества обучения, разнообразие методов преподавания и использование новых технологий. Педагоги в настоящее время активно реализуют различные программы и осваивают новые методики и педагогические технологии. Вовлеченность педагогов в разработку, реализацию, и трансляцию своего опыта на мероприятиях разного уровня является важным элементом инновационного образования. Участие педагогов в обновлении содержания образования и форм его реализации имеет важное значение для создания современной и эффективной системы обучения. Педагоги могут активно участвовать в создании и обновлении учебных программ, внедряя современные методики, темы и подходы в соответствии с требованиями современного общества. [1]

Работа в команде, обмен опытом и создание благоприятной обстановки для экспериментов могут способствовать успешному внедрению инноваций в образование. Инновационная деятельность в образовании может быть организована и развиваться по определенным этапам, способствуя постепенному переходу педагогического коллектива на более качественную ступень развития. Вот некоторые общие этапы инновационного процесса:

Выявление потребностей и целей: Определение конкретных потребностей и целей является ключевым шагом на первом этапе инновационного процесса. Этот этап играет фундаментальную роль в формировании направления и фокуса инноваций. Результатом инновационной деятельности в стране является академическая самостоятельность. Академическая самостоятельность, предоставляемая колледжам в определении содержания образовательных программ и сроков обучения в сотрудничестве с работодателями, может принести множество преимуществ для студентов, образовательных учреждений и бизнес-сферы. Колледжи, совместно с работодателями, могут более гибко реагировать на изменения в требованиях рынка труда. Это позволяет создавать программы, соответствующие актуальным тенденциям и востребованным навыкам, что улучшает трудоустроенность выпускников. Вовлечение представителей бизнес-сферы в разработку образовательных программ способствует более глубокому пониманию реальных потребностей отрасли. Это позволяет создавать образовательные курсы, более точно соответствующие стандартам и ожиданиям работодателей. Совместная работа колледжей с работодателями может привести к оптимизации образовательных программ и уменьшению избыточности в учебных планах. Это помогает студентам получать квалификации в более короткие сроки, что особенно важно в условиях быстро меняющейся экономики. [2]

Планирование и проектирование: Второй этап инновационного процесса, а именно разработка плана внедрения инноваций, играет ключевую роль в успешной реализации изменений в образовательной практике. На этом этапе формируется рабочая группа, обладающая разнообразными навыками и опытом, адаптированные к инновациям. Педагоги на курсах повышения квалификации обучаются этим методам через различные формы профессионального развития. Разрабатываются механизмы для поддержки педагогов в процессе использования новых методов обучения. Педагоги продолжают развиваться и углублять свои знания в области инноваций. Однако на этом этапе обучение может становиться более индивидуализированным, ориентированным на потребности каждого педагога. Это может включать в себя профессиональное обучение, семинары, тренинги, мастер-классы и другие формы обучения. Обучение персонала новым методам и технологиям играет важную роль в обеспечении успешной реализации инноваций. [3]

Обмен опытом и устойчивость: Традиционализация инноваций представляет собой важный этап в инновационном процессе, когда новые методы и подходы становятся

неотъемлемой частью повседневной педагогической практики. Этот этап важен для устойчивого и долгосрочного внедрения инноваций. Новые методы обучения и технологии становятся неотъемлемой частью учебного процесса. Они внедряются в различные предметы и уровни образования, становясь стандартной частью учебных программ. Инновационные подходы становятся частью профессиональной культуры учебного заведения. Они влияют на способы взаимодействия, обмена опытом и общения между педагогами. Педагоги по-прежнему стремятся к постоянному улучшению своей практики, но уже в контексте установившихся инноваций. Инновационные методы становятся стимулом к поиску новых возможностей для повышения эффективности обучения. Педагоги активно участвуют в обучающих сообществах, обмениваются опытом, обсуждают лучшие практики и помогают друг другу в интеграции инноваций в педагогическую практику. В результате традиционализации инноваций происходит изменение общей культуры учебного заведения. Открытость к новым идеям и постоянное стремление к улучшению становятся частью профессионального самосознания педагогов. Традиционализация инноваций свидетельствует о том, что инновации успешно интегрированы в педагогическую практику и стали неотъемлемой частью ежедневной "приятной рутины".[4]

Список литературы:

1. Алексеева, Л. Н. Инновационные технологии как ресурс эксперимента/ Л. Н. Алексеева// Учитель. - 2019. - № 3. - с. 28. .
2. Бычков, А. В. Инновационная культура/ А. В. Бычков// Профильная школа. - 2016. - № 6. - с. 33.
3. Дебердеева, Т. Х. Новые ценности образования в условиях информационного общества/ Т. Х. Дебердеева// Инновации в образовании. - 2015. - № 3. - с. 5.
4. Козлов, С. Д. Роль образования в современном обществе/ С. Д. Козлов// Педагогическая мастерская. - 2017. - № 2. - с. 9.

БІЛІКТІ МАМАН ТӘРБИЕЛЕУ МІНДЕТІМІЗ

Сағындық Ақнұр Ералықызы

өндірістік оқыту шебері

«Қазалы аграрлы-техникалық колледжі»

Қызылорда облысы

Аннотация. Білім беру жүйесі біздің елімізді өркениетті және дамыған, бәсекеге қабілетті елдер қатарына шығаруда ерекше рөл атқарады. Қазіргі жағдайда заманауи жоғары білікті және тәжірибелі мамандарды даярлау басты міндеттердің бірі болып табылады. Білім берудің басым бағыттарының бірі жалпыадамзаттық құндылық қасиеттерін қалыптастыра отырып, ұрпақты тәрбиелеу болып табылады.

Түйін. Саналы ұрпақ тәрбиелеп, жақсы маман иесін дайындап оны жетістіктерге баулып жүру біздердің міндетіміз. Бұрынғылар былай деген «Оқусыз білім жоқ, білімсіз күнің жоқ» деп білімнің алмайтын қамалы жоқ екенін білеміз. Адам баласы білім арқылы адами қасиеттерге ие бола алады. Баланы үнемі әдептілікке баулып, оларды дұрыс жолға бағыттау, білімге деген құлшынысын аттыру заман талабы. «Білімді адам бай адам» біздер білімді жақсы маман иесі болып тәрбиеміз мықты болса, бізден асқан бай адам болмайды және мақтапта мадақта айтатын, сондай сяқты білім алатын балаларды да сондай бағытқа жетелеуіміз керек.

Елімізді әлемдегі өркениетті әрі дамыған, бәсекеге қабілетті елдер санатына қосу жолында білім беру жүйесінің алатын орны ерекше. Осы жағдайда заманға сай кәсіби біліктілігі мол және озық тәжірибелі мамандарды даярлау – негізгі міндеттердің бірі. Білім берудің басым бағыттарының бірі – жалпыадамзаттық құндылық қасиеттері қалыптасқан ұрпақ тәрбиелеу. Сондықтан, бүгінгі студент – ертеңгі ұстаз.

Қазіргі уақытта жаңа технологиялар дамыған сайын ғылымның барлық салаларында адамзаттың мүмкіндіктері артып, болашақ ұрпақтың өмірге деген көзқарасы өзгеруде. Әрине, біз жас білікті мамандарды даярлауда жаһандық ауқымда болып жатқан процестерді саралауымыз керек. Ал қазіргі заманғы кәсіпқойды балалардың дамуы, тапқырлығы, оқуы, әлемде болып жатқан өзгерістерге ұмтылуы үшін тәрбиелеу керек. Біздің колледжде білім алушылардың кәсіби шеберлігін дамыту бойынша жұмыстар жүргізілуде:

- білім алушылардың кәсіби міндеттерін анықтау мақсатында зерттеулер жүргізу;
- білім беру ұйымдарында тәжірибе жинақтау және тәжірибе барысында білімді жетілдіру;
- үздіксіз кәсіби дамудағы болашақ маманға назар аудару (әсіресе құнды білім беру шеңберінде).

Білім алушыны кәсіби құзыреттілікке бағыттау үшін оқытушы студентте қалыптасатын дағдыларды дамытып, сабақта болашақ мұғалім қолданатын әдістер мен әдістерді үйретуі керек. Бұл жағдайда қазіргі кезеңде өзекті болып табылатын рухани қасиеттер туралы ұмытпау керек. Қазіргі уақытта педагог мамандығы бойынша оқитын білім алушыларға:

- сыни тұрғыдан ойлау қабілеті;
- жан-жақты зерттеуші, зерттеуші болу;
- Шығармашылық Белсенді болу;
- өз білімін бағалауға мүмкіндік беретін мақсатты тапсырмаларды, рефлексиялық жаттығуларды орындай білу;
- оқушының рухани-адамгершілік қасиеттерін дамыту түрлерін меңгеру;
- оқушының дағдыларын ашуға ықпал ететін әдістер мен әдістерді тиімді қолдана білу;
- оқушыларға алған білімдерін өмірде, күнделікті өмірмен бірге қолдана білуге үйрету.

Мұғалім болашақ мамандарға мұғалім жүйелі түрде әр сабақты ұйымдастыра білуі керек екенін түсіндіруі керек. Тек дұрыс ұйымдастырылған сабақ нәтижелі болады. Мұғалім өзінің шеберлігі арқылы оқушылардың білімге деген қызығушылығын дамыта алады.

1) Нақты білім мен дағдылар арқылы кейбір міндеттерді шешуге қатысуға немесе проблемаларды өз бетінше шешуге қабілетті тұлғаның мүмкіндіктері;

2) танымдық және практикалық қызметтің теориялық әдістерін меңгеру дәрежесімен айқындалатын тұлғаның білім деңгейі;

3) Егер мұғалім өз елінің болашағына қамқорлық жасаса, ол міндетті түрде ұрпаққа адамгершілік құндылық тәрбиесі мен сапалы білім береді;

4) адам үшін білімді болу жеткіліксіз, адам бір кәсіптің иегері болуға, құзыретті маман болуға ұмтылуға және сонымен бірге өзі игерген мамандық арқылы өзінің жеке әлеуетін жан-жақты іске асыруға тиіс. Кәсіби құзыреттілік ұғымы ең бірінші жеке тұлғаның кәсіби білімінің деңгейімен, жеке қабілеттерімен, өзін-өзі жетілдіру және үздіксіз іскерлігімен, өз ісіне деген шығармашылығымен, жауапкершілігімен, теориялық білімдерін практикада тиімді қолдана алуымен анықталады. Студенттерді адагершілік ұстанымы бар, ізгілікті, кәсіби педагог етіп тәрбиелеу – колледж ұстаздарының басым бағыты болып табылады.

"Кәсіби құзыреттілік" ұғымы, ең алдымен, жеке тұлғаның кәсіби білім деңгейімен, жеке қабілеттерімен, өзін-өзі жетілдіруге және бизнесті үздіксіз жүргізуге деген ұмтылысымен, шығармашылығымен, өз ісіне жауапкершілігімен, теориялық білімді практикада тиімді қолдана білуімен анықталады. Колледж оқытушылары жұмысының басым бағыты студенттерді ізгі, кәсіби мұғалімдер ретінде тәрбиелеу болып табылады.

XXI ғасырдың табалдырығында әлемдік бірлестіктерді интеграциялау бойынша бірнеше стратегиялық қадамдар жасалды, Қазақстан мемлекеті өз тәуелсіздігін нығайтты және жастарды ұлттық тәрбиелеу мақсатында білім беру кеңістігіне елеулі өзгерістер енгізді. Олар айтқандай, білімді халықтың болашағы бұлыңғыр болмайды, жас ұрпақтың білімі - бүгінгі күннің басты талабы. Солардың бірі-халықтық тәрбие негізінде жастарды оқытуда ұлттық өнердің өркендеуіне жол ашу қажеттілігі. Бұл мәселе "білім туралы" Қазақстан Республикасының Заңында Білім беру жүйесінің басты міндеттерінің бірі ретінде көрсетілген. Атап айтқанда, Қазақстан Республикасының осы Заңында: " ұлттық және жалпыадамзаттық

құндылықтар, ғылым мен практика жетістіктері негізінде тұлғаны қалыптастыруға, дамытуға және кәсіби жетілдіруге бағытталған білім алу үшін қажетті жағдайлар жасау" деп белгіленген.

Қазақстанға ХХІ ғасырда өркениетті әлемде орын алуға және дамыған елдердің деңгейіне жетуге көмектесетін жалғыз күш-білімді ұрпақ. Қазіргі уақытта Қазақстан сияқты көпұлтты мемлекеттің алдында біріншіден, біртұтас білім беру кеңістігін қалыптастыру, екіншіден, ұлттың озық этнопедагогикалық және этнопсихологиялық дәстүрлері негізінде жасөспірімдердің санасында туған халықты қастерлеудің, сондай-ақ ұлттық дәстүрлерді меңгерудің, тілді, әдебиетті, тарихты қастерлеудің ұлттық рухын ояту міндеті тұр өнер. Сондықтан қазіргі қоғамдық өзгерістерге сәйкес даму қарқыны болашақ мамандарды даярлау кезінде рухани, ұлттық бірегейлікті қалыптастыруда білім беру моделінің жаңа құрылысын талап етеді. Қазіргі заманғы қажеттіліктер елдің болашақ иелерінің рухани қазынаға, ұлт өнеріне толы болуын талап етеді. Осыған байланысты болашақ мамандардың қызметін, имиджін заманауи өзгерту, оларда кәсіби маңызды қасиеттерді қалыптастыру және жеке тұлғаны дамыту көзделеді. Қазақ ойшылдары мен ағартушылары ж. Баласағұн, әл-Фараби, ш. Уәлиханов, и. Алтынсарин, А. Құнанбаев өздерінің ағартушылық еңбектерінде болашақ жастарды кәсіпті игеруге үйрету қажеттілігін қарастырады.

Классикалық педагогтар, демократиялық ағартушылар, қоғам қайраткерлері Я. А. Коменский, Жан-Жак Руссо, А. Дистерверг, и. Г. Песталоцци, в. г. Белинский, к. д. Ушинский, А. С. Макаренко, ҰК. Крупская, в. Сухомлинский, қазақстандық қоғам қайраткерлері және Ұлы ағарту педагогтары М. Жұмабаев, А. Байтұрсынов, М. Дулатов, Ш. Құдайбердиұлы, ж. Аймауытовтар. ТМД ғалымдары П. Р. Атутов, с. А. Батышев, қазақстандық ғалымдар А. Сейтешев, г. Уманов, Б. Момынбаев, о. Л. Гумилев, А. Қоңыратбаев, с. Қасқабасов, М. Балтабаев, Б. Байжігітов, жоғары оқу орындарында болашақ мамандарды кәсіби даярлаудың жолдары мен әдістерін, тарихи – философиялық, фольклорлық-этнографиялық тұрғыдан Қазақ ұлттық өнері негізінде мәдениеттің және дамудың заңдылықтарын әртүрлі аспектілерде зерттеген Сыздықов, Г. г. Еркібаева және т. б. ғалымдардың құнды еңбектерінде баяндалған. Қазақ сәндік-қолданбалы өнерінің өмірдегі тарихы мен әлеуметтік маңызын т. к. Ертенев, о. Жәнібеков, м. с. Мұқанов, А. Тәжімұратов, с. Қасыманов, х. Арғынбаев және т. б. өскелең ұрпақты тәрбиелеуде" ұлттық сәндік-қолданбалы өнерді " пайдаланудың маңыздылығы және сол арқылы тәрбие мәселелері Е. Асылханов, к. Амиргазин, а. о. Камаков, Б. А. Альмухамбетов, у. М. Абдигапбарова және т. б. еңбектерінде қаралады. қазақстандық ғалымдардың еңбектерінде оқушылар мен студенттерді (адамгершілік, еңбек, эстетикалық және т.б.) тәрбиелеуді жетілдіру мақсатында өнер түрлерін пайдалану жолдары қарастырылып, педагогикалық мүмкіндіктер ашылды.

Қазақстан Республикасы азаматтарының, әсіресе күн сайын өсіп, дамып, жетіліп келе жатқан жас ұрпақтың білім сапасы мен сауаттылығының сапасы еліміздің жарқын және кемелді болашағының кепілі болып табылады. Білім беру жүйесін жаңа сапаға көтеру, осылайша өскелең ұрпақты тәрбиелеу қызметіне дәстүрлі көркем мәдениеттің барлық мүмкіндіктерін тарту-бүгінгі күннің өзекті мәселелерінің бірі. Бұл міндет-қазіргі заманғы педагогикалық мектептің дәстүрлі көркемдік мәдениетінің жекелеген элементтерін ғана емес, керісінше, оның шынайы өміршең принциптері мен тетіктерін жүйелі түрде қолдана отырып, ұлттық педагогика жүйесін құру.

Әдебиеттер тізімі:

1. Н. Ә. Назарбаев. Қоғамның идеологиялық Берлиндегі Қазақстанның болашағы А., 2003.
2. Н. Ә. Назарбаев. Қазақстан халқына үндеу А., 2012
3. Раифа Дүйсенбинова мектептің білім беру процесіне қазақ этнопедагогикасын енгізудің ғылыми-педагогикалық негіздері. Алматы. 2001.

СОВРЕМЕННЫЕ ТЕХНОЛОГИИ В ПРОФЕССИОНАЛЬНОМ ОБРАЗОВАНИИ

Ентураева Наталья Вячеславовна

кандидат педагогических наук

ГАПОУ «Камский государственный автомеханический техникум»,
Республика Татарстан, г. Набережные Челны

Худакова Лариса Владимировна

кандидат педагогических наук

ГАПОУ «Набережночелнинский технологический техникум»,
Республика Татарстан, г. Набережные Челны

Аннотация. В статье рассмотрено применение современных технологий в профессиональном образовании как ресурс повышения качества образования при подготовке специалистов экономического профиля и специалистов индустрии питания.

Ключевые слова: современные технологии, образовательные потребности обучающихся, цифровые технологии, облачные технологии, образовательный web-квест.

Целью современной системы образования становится обучение и воспитание всесторонне развитой личности, способной самостоятельно и моментально восполнять проблемы в знаниях с учетом стремительного наращивания информации в мире. Приоритетным становится обучение процессу усвоения знаний, способствующее развитию познавательной активности, аналитического мышления и коммуникативных навыков студентов, которые бы повысили их конкурентоспособность на рынке труда [1].

Современные подходы в образовании не ограничиваются просто использованием техники и гаджетов; они включают методы, способствующие более полному удовлетворению образовательных потребностей обучающихся.

Новые технологии дают возможность студентам быть активными участниками в учебном процессе, а педагогам – создавать новые подходы, методики и образовательные модели. Например, педагог в ходе лекции может провести онлайн-опрос для оценки уровня освоения материала.

В образовательной практике применяются разнообразные инновационные технологии, такие как коллективное обучение, информационно-коммуникативные технологии, проектное обучение, а также игровые технологии и робототехника. Также активно используются цифровые технологии, такие как мобильное обучение, облачные решения, игровые методики и web-квест.

Web-квесты, основанные на проблемных задачах и ролевых играх с использованием онлайн-ресурсов, представляют инновационный подход к обучению, развивая у студентов самостоятельность, критическое мышление и мотивацию.

Web-квест, как правило, включает в себя:

Раздел 1. Введение, содержащее краткое описание темы и описание того, чему смогут научиться обучающиеся, выполнив данный web-квест.

Раздел 2. Формулировка проблемного задания, которое должно иметь конечный результат решения. Оно может быть предоставлено командам в различных видах: печатный вариант, в виде презентации, или выложенным на интернет-сайте.

Раздел 3. Распорядок работы и необходимые ресурсы – описание последовательности действий (ход выполнения задания), ролей и ресурсов, необходимых для выполнения задания (ссылки на интернет-ресурсы и любые другие источники информации), а также вспомогательные материалы (примеры, шаблоны, таблицы, бланки, инструкции и т.п.), которые позволяют более эффективно организовать работу в формате web-квеста.

Раздел 4. Оценка – заранее известное участникам web-квеста описание критериев и параметров оценки его выполнения. Оценивается защита командных проектов самими студентами. Это описание вносится в так называемый «бланк оценки» – критериальный лист.

Раздел 5. Дебрифинг (подведение итогов). После защиты проектов студенты обсуждают выступления. Обучающиеся обмениваются мнениями о прошедшем занятии в данном формате, высказывая положительные и отрицательные моменты проделанной работы.

Работа над данным проектом, способствует расширению кругозора студентов, воспитанию толерантности, умению работать в команде, самостоятельности, организаторским способностям, раскрытию творческого потенциала студентов. «Нам очень нравится работа в данном формате, – делятся впечатлениями студенты. – Мы чувствуем себя командой..., то есть буквально всё делаем вместе».

«Формат web–квеста включает в работу всех членов команды и решающую роль здесь играют возможности участника, его склонности и интересы. Технология web-квеста тренирует мыслительные способности (объяснение, сравнение, классификация), позволяет разнообразить учебный процесс, учит работать в команде, развивает самообучение и самоорганизацию, а также способствует подготовке студентов к предстоящим публичным защитам своих курсовых и дипломных работ» [2].

Мобильное обучение, например, способствует удобной и продуктивной работе, обмену знаниями и удаленному взаимодействию между учащимися и педагогами. Мобильное обучение включает:

- Инновационные подходы к предоставлению услуг, связанные с местоположением, позволяют учитывать координаты, персональные данные владельца, включая пол, возраст, профессию, предпочтения, увлечения и многое другое. Эти технологии открывают перед организаторами маркетинговых кампаний новые перспективы, ориентированные на конкретного потребителя.

- Расширение функционала социальных сетей в области сбора и обработки различной информации с применением мобильных устройств создает инновационный канал для распространения рекламных сообщений.

- Прогрессивные технологии мобильного поиска.

- Инновационные методы покупки товаров и услуг с использованием мобильных устройств.

- Применение систем мобильных платежей.

- Технологии разработки услуг, ориентированных на конкретные ситуации.

- Системы распознавания объектов.

- Создание мобильных видео и аудиовизуальных произведений на основе изучаемого языка для формирования навыков говорения и аудирования и прочих умений.

Технологии также облегчают процесс проведения проектной работы в удаленном формате, где студенты работают над групповыми проектами, редактируя общий документ онлайн.

Использование облачных технологий позволяет размещать задания и практические работы для студентов, а педагог может контролировать выполнение заданий, имея доступ к документам.

Область применения облачных технологий охватывает как государственные организации, так и предприятия, и это обусловлено многочисленными преимуществами, которые они предоставляют конечным пользователям. С ростом и развитием бизнеса возникает потребность в дополнительных вычислительных ресурсах и пространстве для хранения цифровой документации, корпоративного программного обеспечения, служб и прочих электронных данных. Применение облачных технологий для решения данных задач позволяет достигнуть максимальной эффективности при снижении временных затрат и оптимизации финансовых вложений.

Основная цель современной системы образования заключается в удовлетворении образовательных потребностей каждого студента, учитывая их интересы и способности.

Эффективное взаимодействие данных технологий является оптимальным решением в данном контексте.

Список литературы:

1. Худакова, Л.В. Особенности педагогики высшей школы на современном этапе [Электронный ресурс] /Л.А. Иванова, Л.В. Худакова// Экономика и социум. – 2015. №1(14) – Режим доступа: <http://www.iurp.ru>
2. Ентураева, Н.В. Проектирование содержания инновационных учебных курсов на основе модульнокомпетентностного подхода в профессиональном образовании / Мухаметзянова Ф.Ш., Храпаль Л.Р., Худакова Л.В., Ентураева Н.В, Шарифзянова К.Ш./ В мире научных открытий. – 2014. № 5-1 (53) – Режим доступа. <https://elibrary.ru>

ҚАЗАҚ ТІЛІ МЕН ӘДЕБИЕТІ САБАҒЫНДА БІЛІМ АЛУШЫЛАРДЫҢ ТАНЫМДЫҚ ҚЫЗМЕТІН АРТТЫРУ ҮШІН ЗАМАНАУИ ТӘСІЛДЕРДІ ҚОЛДАНУ

Сактаганова Инеш Ашимовна

қазақ тілі мен әдебиеті пәні оқытушысы, педагог-зерттеуші
Қостанай облысы әкімдігінің Білім басқармасы
«Рудный құрылыс және көлік колледжі» КМҚК

Аңдатпа. Мақсаты: Мемлекеттің дамуына, қоғамның өркендеуіне азаматтардың қарым-қатынас жасау құралы- сапалы білім болып қала береді. Ал, оны іске асырушы педагог. Колледж қабырғасында білім алып жүрген білім алушыны қарапайым әдіс-тәсілдермен қазақ тілін меңгерту. Білім сапасын арттыру үшін мұғалімдердің кәсіби біліктілігін арттырудың маңызды екені де көрсетіледі. Мақалада тиімді әдіс-тәсілдер көрсетіледі, оларға шолу жасалады, тиімділігі көрсетіледі, қорытынды тұжырымдар ұсынылады.

Міндеттері қазақ тілін оқытуда жаңа әзірлемелерге сәйкес оқыту әдістемесін, оқыту тәсілдерін, атап айтқанда, жаңа материалды беру тәсілдерін, жаттығу түрлері мен дағдыларды дамытуға арналған тапсырмаларды, бақылау түрлерін білуіне қолдау көрсету жолымен кәсіби дамуға ықпал ету, сабақты жоспарлауды оқытудың тиімді әдістері мен әдістемелерін үйрету.

Түйінді сөздер: сөйлесу, цифрлық білім беру ресурстары, электрондық оқулықтар, тапсырмалар, бағдарлама.

Аннотация. Цель: Одним из основных факторов, влияющих на развитие государства, процветание общества, благополучие граждан, является качественное образование и его реализующий педагог. В данной статье показано применение простых методов, при помощи которых обучающийся может овладеть в стенах колледжа. Также показано, что для повышения качества образования важно повышать профессиональную квалификацию учителей. В статье указываются эффективные методы и приемы, дается их обзор, демонстрируется эффективность, предлагаются заключительные выводы.

Раскрываются задачи, которые содействуют профессиональному развитию в обучении казахскому языку в соответствии с новыми разработками, путем оказания поддержки в знании методики преподавания, методов обучения, в частности, способов подачи нового материала, заданий на развитие видов упражнений и навыков, видов контроля, обучение эффективным методам и методикам обучения планирования урока.

Abstract: Purpose: one of the main factors influencing the development of the state, the prosperity of society, the well-being of citizens is quality education and the teacher implementing it. This article shows the use of simple methods by which a student can master the Kazakh language within the walls of a college. It has also been shown that it is important to improve the professional qualifications of teachers to improve the quality of education. The article indicates effective methods and techniques, gives an overview of them, demonstrates effectiveness, proposes final conclusions. Tasks are disclosed that contribute to professional development in teaching the Kazakh language in accordance with new developments, by providing support in knowledge of teaching methods, methods of teaching, particularly, methods of submitting new material, tasks for the development of

types of skills and abilities, types of control, training in effective methods and methods of training lesson planning.

Бүгінгі таңда білім саласының алдында білімді, бәсекелестікке қабілеті бар, шығармашыл, дербес ойлай алатын, ізденімпаз, білімі мен білігі негізінде сауатты іс-әрекет ете алатын, функционалды сауатты жеке тұлға қалыптастыру міндеті тұр.

«Қазақ тілі мен әдебиеті» бағдарламасының мақсаты– білім алушылардың тілдік дағдыларын дамыту, қазақ тілін қадірлейтін, қоғамдық мәнін түсінетін тұлға қалыптастыру, тіл нормаларын сақтап, дұрыс қолдана білуге, еркін сөйлесуге және сауатты жазуға үйрету.

Білім алушыларға қазақ тілінен білім мазмұнын игеруіне оқулық пен көмекші оқу құралдары, ғылыми көпшілік әдебиет, журнал мен газет материалдарының мәні зор. Мен көбіне өз сабақтарымда оқу бағдарламасына, білім алушылардың жасына сәйкес жаңа материалдармен қамтып отыруға тырысамын. Мәтінді негізінен республикалық басылым «Егемен Қазақстан» газетін аламын. Себебі білім алушылар бүгінгі қоғамда болып жатқан өзгерістер мен жаңалықтардан қалыс қалмауы қажет деп білемін. Жалпы қазақ тілінде сөйлеп, жазу-қоғамда қазақ тілінің мәртебесін жоғары дәрежеге көтерудің алғы шарты.

Қазіргі білім алушылардың мына дамыған заманда сана сезімі өзгерді.

Тілдік қатынасқа байланысты іске асатын сөйлесім әрекеті бес түрге бөлінеді:

1. Оқылым.
2. Жазылым.
3. Тыңдалым.
4. Айтылым.
5. Тілдесім

Ахмет Байтұрсынов өзінің «Қай әдіс жақсы» мақаласында: Әдіс-керекшіліктен шығатын нәрсе. Әдістің жақсы-жаман болмағы жұмсалатын орнының керек қылуына қарай.

Ғалым өзінің оқулықтарында «жеңілден ауырға, оңайдан қиынға, жайдан күрделіге деген ұстанымды ұстаған.

Тілді үйретудің басты түйіні, кілті-қазақ тілінде сөйлесе білу, өз ойын жеткізе білу.

Білім алушылар қазақ тілі мен әдебиеті сабағында дұрыс сөйлеуге, сөздерді тиісті жұмсауға үйренеді. Сөздік қорына көп жаңа сөздер қосады. Оларды қалай, қайда қолдануды үйренеді.

Сөйлесу бөлімінде танымдық процесс топты 4-6 адамнан шағын топтарға бөлу арқылы негізінен білім алушылардың өзара әрекет етуіне құрылған. Білім алушылардың танымдық қызметі әрбір білім алушының әр сабақта үш күрделілік деңгейде берілген оқу материалын тыңдау, жазу, көру және айту мүмкіндігі болатындай етіп құрылған. Оқытуды ойын түрінде ұйымдастыру және әр түрлі белсенді формаларды (топтық, топтық-жеке және жұппен жұмыс, пікірталастар) қолдану оқытудың міндетті шарты болып табылады.

Ізденістен туындаған технологиялардың бірі – тірек сызбалар арқылы оқыту әдістемесі немесе менталды карта.

1. Графикалық организатор
2. Концепт-карта
3. Кластер
4. Спайдерграмма (қазақ әдебиеті сабағында қолданамын).

Тірек сызбалардың бірінші ерекшелігі – нақты, дәл есептелген тұтас оқу процесін құра білу. Екінші ерекшелігі – уақыт үнемділігі.

Мысалы, белгілі бір тарауды түсіндіру барысында бірнеше тақырыпты жинақтап, ықшамдап бір -екі тірек сызбасына сыйдыруға болады.

Білім алушылардың танымдық ой-қабілетінің артуына үлесін қосатын нақты дүние – цифрлық білім беру ресурстары. Цифрлық ақпарат көздеріне: цифрлық білім беру ресурстары, электронды оқулықтар, инновациялық оқу-әдістемелік кешендер, виртуалды зертхана, күрделі құрылымды ақпараттар көзін (цифрлық мұражай, кітапхана, энциклопедия т.б.) жатқызуға болады.

Оларды оқу үрдісінде белсенді қолдану – білім сапасының өсуіне, білім алушылардың пәнге деген қызығушылығын арттыруға, білім алушылардың танымдық ой-өрісінің дамуына зор ықпалын тигізеді.

Қазіргі кезеңде білім алушының өз бетімен білімге ие болу барысында оның белсенді іс-әрекетін ұйымдастыру оқу үдерісіне қойылатын негізгі талаптардың бірі болып табылады.

Үздіксіз білім беру жүйесіндегі заманауи тәсілдер білім алушыларға белгілі бір өмірлік жағдайларға, өндірістің жаңа қажеттіліктеріне, қоғамның ақпараттық және коммуникативтік қажеттіліктеріне, олардың тұтынушыларының белгілі бір топтарына жаңа білімді өз бетінше табуға, зерттеуге, талдауға және қосуға үйрету керек.

Электрондық оқулықтармен жұмыс негізгі үш деңгейде атқарылады:

- оқу
- оқыту
- бақылау және тексеру.

Электрондық оқулықтар білім алушылардың өз бетінше жұмысын және олардың жоғары танымдық белсенділігін арттырады, олардың терең де тиянақты білім алу сапаларын көтереді. 2023 жылдың қорытындысы бойынша 93% оқулықтар цифрлық форматқа көшірілді[1]

Сонымен бірге, ақпараттық коммуникативтік технология сабаққа дайындалуда қосымша ақпаратты іздеуді кеңейтеді. Қазіргі тада интернет жылдамдығы 19%-дан 65 % -ға артты. [2] Интернеттің іздеу жүйесі арқылы қызықты мәліметтер, көрнекіліктер таба аламыз.

Сонда, оқу-жүйесінде ақпараттық-коммуникативтік технологияларды қолдану мынадай нәтижелерге қол жеткізеді:

- білім алушылар электронды оқулықтармен және интернет желісімен жұмыс істей алады;
 - білім алушының білімі қысқа мерзімде және кез келген уақытта бағаланады;
 - орындаған жұмыстарының қателерін бірден көруге мүмкіншілік тудырады;
 - интерактивті тақтаны еркін қолданады;
 - ақпараттық мәдениетін дамытады;
 - зерттеу дағдылары дамиды;
 - білім алушылардың пәнге деген қызығушылықтары артады;
 - әрбір білім алушының шығармашылық мүмкіндігі ашылады
- Quizizz - экспресс-сауалнамалар, тесттер, викториналар өткізуге арналған веб-құрал.

1-сурет. Quizizz бағдарламасы

<https://quizizz.com/admin> Quizizz бағдарламасын сыныпта да, үйде де пайдалануға болады.

- Мұғалім тест немесе викторинаны өзі жасай алады. Және де тесттерге әртүрлі типтегі көп сұрақтар қосса болады. - білім алушы сұрақтарға өзінің мобильді құрылғысын немесе компьютерін қолдана отырып, жауап береді.

- Фишкалар, бонустар және мемдер

- білім алушылар тесттермен индивидуалды қарқында жұмыс істегендіктен, көшіріп алу оларға қиындау болады.

Til qural <https://tilqural.kz/> сайты немесе мобильді қосымшасы. Бұл сайттан интерактивті сабақтар ғана емес, видеосабақтар, кітаптар, мәтіндер жинағы, түрлі сөздіктермен жұмыс жасау мүмкіндігі бар.

Сабақты бекіту мақсатында ҚазLingua қосымшасын жиі пайдаланамын.

«Қазlingua» мобильдік қосымшасының басымдылығы (1-10 сынып)

жаңартылған білім беру бағдарламасы негізінде әзірленді;

ойын түрінде берілді;

14 интерактивті тапсырма түрлері ұсынылды;

ЛГМ негізінде құрастырылды;

әр сынып бойынша бөлім тақырыптары толық сақталды;

әр сабақ 3-5 минут қамтиды;

нәтижесін қадағалау мүмкіндігі бар

2-сурет. ҚазLingua мобильдік қосымшасы

ҚазLingua – қазақ тілі мен әдебиеті пәнін өзге тілді мектептерде оқытуда көмекші цифрлы құрал. «Қазlingua» мобильдік қосымшасының басымдылығы:

- ✓ жаңартылған білім беру бағдарламасы негізінде әзірленді;
- ✓ ойын түрінде берілді;
- ✓ 14 интерактивті тапсырма түрлері ұсынылды;
- ✓ ЛГМ негізінде құрастырылды;
- ✓ әр топ бойынша бөлім тақырыптары толық сақталды;
- ✓ әр сабақ 3- 5 минут қамтиды;
- ✓ нәтижесін қадағалау мүмкіндігі бар.

Мобильді қосымшаны қолдану барысында білім алушы алдымен сөздікпен жұмыс жасайды, тыңдалым, оқылым, жазылым дағдыларына қатысты тапсырмалар орындайды.

Білім алушы ойын түрінде берілген тапсырмаларды орындау арқылы қазақ тілінде қарым-қатынас жасауға, суретті сөздіктер арқылы сөздік қорларын көбейте отырып, синтаксистік конструкциялар құруға дағдыланады. Сонымен қатар білім алушы өзінің тілді меңгеру деңгейін әр тақырыптың соңында берілген тест сұрақтары арқылы үнемі қадағалап, бағалап отырады.

Барлық әдіснаманың белгілі бір шектеулері болады. Ұсынылып отырған әдіснаманың да белгілі бір кемшіліктерінің болуы заңдылық.

Біздің алдымызда тұрған мақсатымыз-жастардың кәсіби, шығармашылық әлеуетін ашу.

Қорытындылай келе, біртұтас ақпараттық ортаның қалыптасуын, цифрлық технологияларды меңгерген оқытушылар мен білім алушылар артуы сөзсіз. Ендігі жерде осы және өзге де факторлар білім алушыларды оқытудың жаңа әдістері мен цифрлық білім ресурстарын жасау саласы кәсіби әзірлемелерімен толығыуы қажет. «Білімді ақпараттандыру» анықтамасында «компьютерлендіру» ұғымы жоқ. Өйткені білімді цифрландыру – мақсатты цифрлық нәтижеге жеткізетін білімді ақпараттандырудың анағұрлым компьютерлендірілген түрі деп білемін.

Әдебиеттер тізімі:

1. <https://egemen.kz/article/341502-bilimdi-tsifrlandyru---uaqyt-talaby>
2. <https://quizizz.com/admin>
3. <https://www.gov.kz/memleket/entities/edu/press/news/details/673105?lang=kk>

СТИМУЛИРОВАНИЕ УЧЕБНО - ПОЗНАВАТЕЛЬНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ОБУЧАЮЩИХСЯ НА ПРОФЕССИОНАЛЬНЫХ МОДУЛЯХ

Фирсова Татьяна Николаевна

преподаватель спецдисциплин,
«Рудненский колледж строительства и транспорта»

Аннотация: Целью работы является рассмотрение и анализ роли стимулирования учебно-познавательной деятельности в процессе обучения студентов технических специальностей в колледже.

Для достижения цели работы поставлена задача: обобщить и проанализировать имеющуюся информацию и точки зрения по теме и сопоставить с собственными позициями и взглядами использования стимулирование учебно - познавательной деятельности в процессе обучения студентов по специальности «Мастер отделочных работ».

Түйін: Колледжде техникалық мамандықтар студенттерін оқыту процесінде оқу-танымдық қызметін ынталандырудың рөлін қарастыру және талдау болып табылады.

Жұмыс мақсатына жету үшін қойылған міндеттер: тақырып бойынша бар ақпарат пен көзқарастарды тарату және талдау «әрлеу жұмыстарының шебері» мамандығы бойынша студенттерді оқыту процесінде оқу - танымдық іс-әрекетті ынталандыруды қолданудың өзіндік ұстанымдары мен көзқарастарымен салыстыру.

Abstract: The purpose of the work is analysis and consideration the role of stimulating educational and cognitive activity in the process of teaching students of technical specialties in college.

To achieve the purpose of the work the following task was given: to summarize and analyze the available information and opinions on the given topic, to compare it with own positions and views on the use of stimulation of educational and cognitive activities in the process of teaching students of the specialty “Master of Finishing Works”.

Ключевые слова: стимул, стимулирование, метод эмоционального стимулирования, ситуация успеха, дифференцированная помощь.

Эффективность освоения любого вида деятельности во многом зависит от наличия у обучающегося мотивации к данному виду деятельности. Деятельность протекает более эффективно и дает более качественные результаты, если у обучающегося имеются сильные, яркие и глубокие мотивы, вызывающие желание действовать, активно преодолевать затруднения, настойчиво продвигаться к поставленной цели.

Учебная деятельность идет успешно, если у обучающихся сформировано положительное отношение к учению, есть познавательный интерес и потребность к познавательной деятельности, а также если у них воспитаны чувства ответственности и обязательности. [1]

Учителями и наукой накоплен большой арсенал методов, направленных на формирование положительных мотивов учения.

Стимулом в психологии называют внешнее побуждение человека к активной деятельности. Поэтому стимулирование — это фактор деятельности учителя. [2] Для того, чтобы повысить мотивацию обучающихся в своей работе я применяю несколько методов.

Ведущую роль отвожу *методу эмоционального стимулирования*.

В стимулирующих методах отвожу на межличностные отношения преподавателя с обучающимися. Используя влияния межличностных отношений, создаю атмосферу эмоционального комфорта в процессе учения. Это обеспечивает доброжелательные отношения в коллективе. Проявляю по отношению к обучающимся педагогический оптимизм, который заключается в том, что ожидаю от каждого обучающегося высоких результатов. Возлагаю на обучающихся надежды и верю в их способности. Это приводит к формированию позитивного отношения к процессу обучения в целом.

Одним из приемов метода эмоционального стимулирования, который я тоже использую - *создания ситуаций успеха*. [3]

Я подбираю для обучающихся не одно, а ряд заданий с нарастающей сложности. Первое задание выбирается не сложным для того, чтобы обучающиеся, которые нуждаются в стимулировании, смогли решить его и почувствовать себя знающими и опытными. Далее следует большие и сложные задания. Или использую специальные сдвоенные задания: первое доступное для обучающегося и готовит ему базу для решения последующей, более сложной задачи.

Такие задания ведут к возникновению у обучающихся чувства уверенности в своих силах и легкости процесса обучения. Без переживания радости успеха невозможно настоящему рассчитывать на дальнейшие успехи в преодолении учебных затруднений.

Еще прием, способствующий *созданию ситуации успеха*, который я использую – *дифференцированная помощь*. Слабоуспевающие обучающиеся получают планы предстоящего ответа, примеры – аналоги. А потом предлагаю выполнить упражнение аналогичное первому, но самостоятельно.

Другой прием *метода эмоционального стимулирования*, который я применяю – «поощрение и порицания в обучении». Вовремя похвалить в момент успеха, найти слова для короткого порицания, когда он переходит границы допустимого. Поощрение в виде похвалы, положительное оценивание, выставление повышенной отметки.

Порицание и наказания использую в вынужденных ситуациях.

Для развития интереса к учебной деятельности и решения отдельных конкретных задач применяю *игры и игровые формы*. Примерами подобных задач выступает отработка навыка. Так, для отработки навыка нанесения штукатурного раствора ручным способом на профессиональном модуле подходит игра – цепочка, построенная по принципу передачи права ответа по цепочки.

Так же, наряду с короткими играми, проходят и игры на урок. К примеру, сюжетом объединяющий весь урок, что вам предложили дополнительный приработок оштукатурить поверхность. Первому ряду - фасад, второму ряду - цементной штукатуркой внутри помещения бетонную поверхность, третьему – гипсовой штукатуркой, поверхность из газобетона. Необходимо расписать используемый материал, применяемый инструмент, технологический процесс, рассчитать объем работ и сколько денег они в конечном результате получат за выполненную работу.

Так же, для того чтобы сформировать готовность восприятия учебного материала, направленных на подготовку обучающихся к выполнению основных заданий и упражнений урока, вместо стандартной фразы «Мы начинаем новую тему» - я прошу обучающихся написать в течении трех минут все известные им слова относящиеся к данной теме. После выполнения этого задания они подсчитают сколько слов им удалось написать и выясняем у кого больше. Затем начинаю новую тему. Обучающиеся внимательно следят за моей речью, думая о том, что они забыли написать, что можно было написать еще.

Еще одним из методов, применяемых мною на уроках, это метод стимулирования занимательным содержанием. Ввожу в учебный процесс занимательные примеры, опыты, парадоксальные факты.

Например, новые строительные материалы и технологии. Подбор занимательных фактов вызывает интерес у обучающихся. Часто они сами подбирают такие примеры. Удивление при убедительности и наглядности примеров вызывает интерес к выбранной профессии.

Так же на уроках, формирую у обучающихся осознания важности успешного обучения для его настоящей и будущей жизни. Показывая озабоченность и беспокойства неуспехом в учебе и акцентирования внимания на ощущения радости за результаты успешного обучения, пытаюсь организовать совместное переживание всей группой за успехи каждого обучающегося.

Одним из приемов, которым я пользуюсь для стимулирование учебно - познавательной деятельности, это урок – дискуссия. Урок – дискуссию провожу тогда, когда обучающиеся уже изучили значительный объем материала по разделу, умеют аргументировать, доказывать и обосновывать свою точку зрения.

На уроках, по мере возможности, выставляю наглядный материал, который повышает интерес к изучаемой теме.

Каждый ученик имеет склонности и задатки к определенным предметам, но учитель обязан создать такие условия, чтобы эти склонности проявились, и чтобы заинтересовать предметом всех учеников. Если ученику предмет интересен, он более успешно его изучает, если учитель при этом направляет его интерес, помогает проявить себя в качестве активного субъекта познания, то происходит развитие ученика. [4]

Список литературы:

1. Макарова, Е. С. Активизация познавательной самостоятельности у учащихся колледжа : автореф. дис. . канд. пед. наук / Е. С. Макарова. -Челябинск, 2006. 22 с.
2. Милов, Ю. Е. Формирование познавательной самостоятельности студентов колледжа : дис. . канд. пед. наук / Ю. Е. Милов. Магнитогорск: МаГУ, 2002. - 190 с.
3. Батышев, С. Я. Подготовка рабочих в средних профессиональных училищах / С. Я. Батышев. М.: Педагогика, 2000. - 176 с.
4. Вяткин, Л. Г. Опыт развития познавательной самостоятельности студентов / Л. Г. Вяткин, Г. И. Железковский // Педагогика. 1993. - № 1. — С. 61-69.
5. Горянова, И. А. Формирование познавательной деятельности студентов с использованием методов активного обучения в высшем учебном заведении : автореф. дис. . канд. пед. наук / И. А. Горянова. Ставрополь, 2005. - 20 с.

WORLD SKILLS ХАЛЫҚАРАЛЫҚ СТАНДАРТТАРЫНА СӘЙКЕС КӘСІПТІК ЖӘНЕ ТЕХНИКАЛЫҚ БІЛІМ БЕРУ ЖҮЙЕСІНІҢ ТҮЛЕКТЕРІН ҚОРЫТЫНДЫ АТТЕСТАТТАУДЫҢ ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ

Манашева Раушангул Есеевна

арнайы пәндер оқытушысы

«Халел Өзбекғалиев атындағы Маңғыстау жоғары политехникалық колледжі» МКҚК

WorldSkills – жас мамандардың кәсіби біліктілігін арттыруға негізделген халықаралық жоба. Оның мақсаты – жұмысшы мамандығын дәріптеу, қоғамға қажетті мамандардың біліктілігін арттыру. Сұранысқа ие жұмысшы кадрлар – біздің болашағымыз.

Цель международного проекта WorldSkills заключается в повышении профессиональной компетентности молодых специалистов и продвижении рабочих профессий. Востребование рабочие кадры – наше будущее.

The goal of the WorldSkills international project is to increase the professional competence of young professionals and promote working professions. In – demand working personnel are our future.

WorldSkills, демонстрациялық емтихан, құзыреттілік, кәсіби маман, бағалау критерийлері, сарапшы, дағдылар төлқұжаты.

WorldSkills чемпионаты техникалық және кәсіптік білім беру жүйесін дамыту-экономикалық прогрестің қозғаушы күші. WorldSkills чемпионаты уақыт өткен сайын танымалдылыққа ие болып келеді, маңыздылығы да артты. Бұл мамандықтарды насихаттауда және кәсіптік білім беру ұйымдарында білім алушыларға грант санын көбейтуге және бәсекелестікке қабылетті болумен қатар, жұмысшы мамандықтарды дайындауда маңызды рөл атқарады. Бүгінгі таңда білім беру бағдарламалары WorldSkills стандарты бойынша

жасалынып, жұмысшы мамандықтарын насихаттауда маңызға ие болып, еліміздің экономикасына елеулі үлесін қосып келеді деп ойлаймын.

WorldSkills қозғалысы тарататын кәсіби стандарттар «техникалық сипаттаманың», «тест тапсырмасының», бағалау өлшемшарттарының, «Инфрақұрылым парағының», кәсіби чемпионатты өткізуге арналған алаңның жоспарының және оның техникалық жарактандырылуы мен қауіпсіздік шараларын сақтау талаптарының жиынтығын білдіреді [2]. WorldSkills қозғалысының қызметінде сарапшылық қозғалыс маңызды рөл атқарады. Оны кәсіби шеберліктің жоғары деңгейінде көрінетін, өз құзыреті шеңберінде WorldSkills кәсіби стандарттары мен регламенттерін білуден, кәсіби чемпионатты өткізу техникасын білуден, тест тапсырмасын әзірлеуге тікелей қатысудан және конкурсанттардың орындаған тапсырмаларының нәтижелерін бағалау өлшемшарттарын айқындаудан көрінетін біліктілік деңгейі жоғары кәсіпқойлар ұжымы қалыптастырады.

WorldSkills чемпионаты қайдан бастау алды дейтін болсақ, екінші дүниежүзілік соғыстан кейін жұмысшы мамандығы тапшы болып, 1947 жылы (әр дерек көздерінде әр түрлі) алғаш рет Испанияда жұмысшы мамандықтардың бірінші чемпионаты өтті. Қазіргі таңда бұл WorldSkills - әлемдік бағыт әлемнің 75 мемлекетіне таралып, Қазақстан Республикасы 70-шы қатысушы мемлекет болып табылады. Сол жылдардан бастап еліміздегі WorldSkills чемпионатының негізгі мақсаты халықаралық стандарттар негізінде техникалық мамандықтар бойынша жоғары технологиялық өндіріс салаларын кадрлармен қамтамасыз етуді қалыпқа келтіру, кәсіби бағдар механизмдерін қосып, жұмысшы мамандарын даярлау, сараптамалық қауымдастықтар қалыптастыру және өнімділігін арттыру болып келеді. Бұл жоба еліміздегі жас жұмысшы мамандардың кәсіби дағдылары мен құзыреттіліктерін көрсететін, бәсекеге қабылеттілігін арттыратын, инновациялық дамуына әсер ететін үлкен бағыт болып саналады.

Қазіргі таңда бәсекеге қабылетті мамандарды даярлауда, WorldSkills халықаралық стандарты бойынша техникалық және кәсіптік білім беру ұйымдарында қорытынды аттестаттауда демонстрациялық емтиханның маңызы зор. WorldSkills Kazakhstan стандарттары бойынша демонстрациялық емтихан нақты өндірістік процестерді модельдеу жағдайында білім, дағды және тәжірибелік дағдылар деңгейін анықтау үшін өткізіледі.

WorldSkills стандарты бойынша жасалған демонстрациялық емтиханның бағалау құжаттамасының жинағы болады, оған мыналар кіреді: құзыреттіліктің техникалық сипаттамасы, инфрақұрылым тізімі (инфрақұрылым парағы), бағалау критерийлері, емтихан тапсырмалары. Демонстрациялық емтихан әр түрлі құзыреттіліктер бойынша техникалық сипаттамасы, инфрақұрылымдық парақ, бағалау критерийлері, емтихан тапсырмалары болып табылатын бағалау құжаттамаларының жинақтарын пайдалана отырып жүргізіледі. Білім беру ұйымдарынан құзыреттілікке сәйкес тапсырма әзірлеу үшін сарапшы-ұйымдастырушылар тартылып, емтихан алушы мүшелерінен және сарапшы топтан тұрады. Демонстрациялық емтихан бағалары EDUWSK жүйесіне енгізіліп, әр базалық учаскеде демонстрациялық емтиханды бағалау үшін емтихан комиссиялары құрылады. Демонстрациялық емтихан алынатын алаңға және жабдықтың техникалық жай-күйіне және оның жұмысына, сондай-ақ емтихан өткізуге қатысқан барлық тұлғалардың сақталуына жауапты болатын техникалық сарапшы тағайындалады. Техникалық сарапшы емтихан тапсырмаларын бағалауға қатыспайды, сараптамалық топтың мүшесі болып табылмайды. Барлық аттестатталушылар мен сарапшылар WorldSkills стандартының этикалық кодексімен, құзыреттіліктің техникалық сипаттамасымен, кодекс үлгісімен және басқа да нормативтік құжаттармен дербес таныстырылады. Қауіпсіздік техникасы және еңбекті қорғау бойынша құжаттамамен таныстырып, еңбекті қорғау және қауіпсіздік техникасы бойынша нұсқаулықтан өткен, сондай-ақ жұмыс орындарымен танысқан аттестаттаушылар жіберіледі. Демонстрациялық емтиханды өткізу жоспарының жобасын сарапшы ұйымдастырушы даму жоспарын, жұмыс орындарының санын, учаскенің өткізу қабілетін, емтихан тапсырмаларының ұзақтығын, бағалау рәсімдерін және емтихан топтарын дұрыс бөлуді ескере отырып қарайды. Емтиханды дайындау және өткізу жөніндегі іс-шаралар жоспарын білім беру ұйымы бекітеді. Дайындық күні демонстрациялық емтихан басталардан 1 күн бұрын өткізіледі. Емтихан тапсырмалары

бірнеше модульдерден тұрады және модульдер бойынша тапсырма орындайды. Тапсырмаларды орындау барысында емтихан тапсырушылардан еңбекті қорғау және қауіпсіздік техникасы талаптарын қатаң сақтау талап етіледі. Емтихан тапсырушылардың еңбекті қорғау ережелері мен нормаларын сақтамауы бағалау критерийлеріне сәйкес ұпайларды жоғалтуға әкелуі мүмкін. Қауіпсіздік стандарттарын жүйелі және өрескел бұзу емтихан алушының емтихан тапсырмаларын орындаудан уақытша немесе түпкілікті шеттетуге әкелуі мүмкін. Емтихандық тапсырмаларды орындау нәтижелерін бағалау тәртібі WorldSkills Kazakhstan стандарттары бойынша құзыреттілігін бағалау құжаттамасында және бағалау әдістемесінде көзделген ережелерге сәйкес жүзеге асырылады. Демонстрациялық емтихан тапсырмаларының орындалуын бағалауға еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау жөніндегі нұсқаулықтан өткен және міндеттерді бөлумен танысқан сараптамалық топ мүшелері жіберіледі. Көрсетілімдік емтиханды өткізу тәртібінің ақпараттық ашықтығы мен айқындылығын қамтамасыз ету мақсатында, сондай-ақ, жалпыға қолжетімді интернет-ресурстарды пайдалана отырып, демонстрациялық емтихан барысы туралы тікелей эфирді ұйымдастыру ұсынылады. WorldSkills Kazakhstan стандарттары бойынша демонстрациялық емтихан нәтижелері бойынша барлық емтихан тапсырушылар дипломмен бірге дағдылар төлқұжатын алады. Дағдылар төлқұжаты – WorldSkills Kazakhstan стандарттары бойынша демонстрациялық емтихан нәтижесінің мемлекеттік, орыс және ағылшын тілдерінде EDUWSK жүйесіне енгізілген, әрбір аттестатталушының жеке профилінде жасалған құжаты [1].

Осылайша техникалық және кәсіптік білім беру ұйымын аяқтаған жас маман өз қызметі саласында құзыреттіліктің жоғары деңгейін қалыптастыруға, ал жас мамандарға жұмыс берушілердің күткен талаптарын қанағаттандыруға және қолдауға мүмкіндік береді.

Әдебиеттер тізімі

1. WorldSkills стандарттары бойынша демонстрациялық емтиханды ұйымдастыру және өткізу бойынша нұсқаулық: Нұр-Сұлтан-2020 ж.
2. Алешин, Б. С. Внедрение в образовательный процесс стандартов WorldSkills как фактор повышения уровня качества образования в ссузах/ Б. С. Алешин. - Текст : непосредственный // Молодой ученый. - 2020. - № 47 (337). - с. 466-468.

РАЗВИТИЕ АВТОНОМИИ ЛИЧНОСТИ СТУДЕНТОВ СПЕЦИАЛЬНОСТИ ДОШКОЛЬНОГО ВОСПИТАНИЯ И ОБУЧЕНИЯ В ПРОЦЕССЕ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ ПОДГОТОВКИ

**Третьякова Ольга Владимировна,
Нурпеисова Маншук Женисовна**

педагоги, магистры педагогического образования,
КГКП «Костанайский высший педагогический колледж»

Аннотация: Автономия личности одно из актуальных направлений в образовании, так как обучающийся, окончив учебное заведения и приступив к работе, постоянно нуждается в пополнении своих профессиональных навыках. Автономный индивид активно стремится к обучению и самосовершенствованию.

Түйін: Жеке тұлғаның дербестігі білім берудегі өзекті бағыттардың бірі болып табылады, өйткені білім алушы оқу орындарын бітіріп, жұмысқа кіріскеннен кейін үнемі өзінің кәсіби дағдыларын толықтыруды қажет етеді. Автономды адам оқуға және өзін-өзі жетілдіруге белсенді ұмтылады.

Abstract: Personal autonomy is one of the most relevant areas in education, since a student, after graduating from an educational institution and starting work, constantly needs to replenish his professional skills. An autonomous individual actively strives for learning and self-improvement.

Ключевые слова: автономия в обучении, саморегуляция, самостоятельность, автономия личности, самоактуализация.

Быть автономным значит уметь приспосабливаться к людям, сохраняя при этом свои убеждения, быть способным выслушать, обменяться мнениями, воспринять противоположное мнение.

Подготовка студентов к автономии в обучении является важной задачей современного педагогического образования. Этот аспект поддерживается как государственными общеобязательными стандартами, так и современными требованиями к образовательному процессу. Важно развивать у студентов навыки самостоятельной работы, критического мышления, аналитические способности, а также способность эффективно управлять своим временем и ресурсами.

Проблема автономности личности является многогранной и рассматривается в рамках различных научных дисциплин, таких как философия, педагогика, психология и другие. В философии автономия часто рассматривается как способность личности принимать собственные решения и руководствоваться собственными ценностями. Различные философские течения, такие как личностный этицизм или кантианство, акцентируют важность автономии личности. В образовании и педагогике проблема автономности личности выходит за рамки простого передачи знаний. Педагоги стремятся развивать у студентов навыки самостоятельного мышления, критического анализа и саморегуляции. Психологи изучают процессы, которые формируют личность, включая развитие индивидуальных черт, мотивацию и способность к самостоятельному принятию решений. Развитие личности включает в себя формирование автономии и самоопределения. В социологии исследуются социокультурные факторы, которые влияют на развитие автономии в индивидуальном и коллективном контекстах. Взаимодействие с обществом и социокультурные стереотипы могут оказывать влияние на степень автономии личности. Исследования в области нейронаук также могут пролить свет на механизмы, лежащие в основе способности человека к самостоятельному мышлению и принятию решений.

Интегративный подход, объединяющий знания из различных областей, позволяет получить более полное понимание процессов формирования автономии личности и разработать эффективные стратегии поддержки этого развития в образовательной и социальной среде [1].

А. Маслоу определяет автономию человека через категорию самоактуализации, как полное использование талантов, способностей, возможностей. Автономная личность - это не обычный человек, которому что-то добавлено, а обычный человек, у которого ничто не отнято.

Согласно Меррею, потребность к саморазвитию выражается в стремлении к автономии, освобождению от ограничений и уз. Он описывал эту потребность как желание быть независимым, сопротивление принуждению, стремление действовать в соответствии со своими внутренними побуждениями и не быть ограниченным внешними условиями. Также, Меррей подчеркивал важность индивидуальности и уникальности каждой личности. Таким образом, взгляды Меррея на автономию совпадают с пониманием этого понятия как естественной для человека потребности быть свободным от ограничений, принуждений и внешних условий, чтобы иметь возможность развиваться и действовать в соответствии с собственными потребностями и стремлениями.

В.И. Андреев выделяет ряд способностей, свойственных человеку как субъекту самостоятельной деятельности. Эти способности подчеркивают роль индивида в активном освоении мира и взаимодействии с окружающей средой. Вот некоторые из ключевых свойств, которые он выделяет:

Способность к выбору: Человек, как субъект самостоятельной деятельности, обладает способностью выбирать свои цели, пути достижения этих целей, и методы решения проблем. Способность к выбору позволяет индивиду планировать свои действия и принимать ответственность за результаты.

Способность к саморегуляции: Автономный субъект обладает способностью к саморегуляции своего поведения, эмоций и мышления. Это включает в себя умение контролировать свои действия, адаптироваться к изменениям и поддерживать внутреннюю гармонию.

Способность к обучению: Автономный индивид активно стремится к обучению и самосовершенствованию. Он готов учиться на основе своего опыта, анализировать результаты и вносить коррективы в свое поведение и мышление.

Способность к планированию: Самостоятельная личность обладает способностью к планированию своих действий и достижению поставленных целей. Планирование позволяет ей эффективно использовать ресурсы и время.

Способность к рефлексии: Автономный субъект способен осознавать и анализировать свои мысли, чувства и действия. Рефлексия позволяет ему выявлять сильные и слабые стороны, а также совершенствовать свои навыки.

Способность к сотрудничеству: Автономность не исключает сотрудничество. Человек может самостоятельно принимать решения, но также уметь работать в команде, обмениваться идеями и поддерживать взаимодействие с окружающими.

Эти способности формируют основу для проявления автономии в различных сферах жизни и обеспечивают личностное развитие в условиях постоянных изменений.

Кроме названных способностей в самостоятельную (автономную) личность включаются мировоззренческие качества (убежденность, способность отстаивать свои творческие позиции), нравственные качества (честность, скромность, смелость, решительность), эстетические свойства (способность достигать гармонии, простоты и красоты человеческих отношений), индивидуальные особенности (темп деятельности, работоспособность, характеристики стиля деятельности) [3].

Таким образом, в психологии автономность понимается как качество личности, характеризующее ее стремление к самоактуализации, раскрытию своих способностей, к самостоятельной деятельности. Автономной личность может стать лишь приобретая значительный спектр способностей и качеств.

Процесс формирования у студентов умения решать задачи в области дошкольного воспитания и обучения представляет собой важный аспект их профессиональной подготовки. Переход от решения задач на элементарном уровне к творческому подходу отражает развитие их профессиональных компетенций [2]. Вот несколько аспектов, которые могут быть характерными для формирования этого умения:

Этап «Проб и ошибок»: На начальных этапах обучения студенты могут сталкиваться с задачами и решать их методом «проб и ошибок».

Использование жизненного опыта: Студенты могут привлекать свой собственный жизненный опыт при решении задач. Опыт взаимодействия с детьми, а также личные наблюдения могут служить основой для поиска решений.

Творческий подход: С развитием профессиональных навыков студенты могут переходить к творческим способам решения задач. Это может включать в себя разработку инновационных подходов к обучению и воспитанию детей, создание игровых сценариев и другие творческие методы.

Самостоятельное изучение материала: Студенты на более поздних этапах обучения могут самостоятельно изучать материал, используя различные инструкционные материалы. Это может включать в себя научные статьи, методические пособия, электронные ресурсы и другие источники.

Применение теоретических знаний в практике: Студенты могут интегрировать теоретические знания в практическую деятельность, анализируя ситуации, выявляя проблемы и предлагая решения на основе своих знаний и опыта.

Этот процесс развития умения решать задачи поддерживает становление профессиональной компетентности студентов, что важно для успешной работы в сфере дошкольного воспитания и обучения.

Так же педагоги, работающими со студентами для развития и становления автономий в обучении используют такие формы работы как:

- разработка проекта (развитие способности прогнозировать, проектировать, моделировать);
- выполнение кейс-задания (формирование умения анализировать в короткие сроки большой объем неупорядоченной информации, принятие решений в условиях недостаточной информации);
- составление тематического портфолио работ (развитие способности к систематизации и анализу информации по выбранной теме, работе с эмпирическими данными, со способами и технологиями решения проблем);
- информационный поиск (развитие способности к проектированию и преобразованию учебных действий на основе различных видов информационного поиска)
- использование инфографики (усвоение отношений между понятиями или отдельными разделами темы с помощью инфографики);
- разработка мультимедийной презентации (формирование специальных компетенций, обеспечивающих возможность работы с информационными технологиями; становление общекультурных компетенций);
- использование граф-схемы (усвоение отношений между понятиями или отдельными разделами темы и отражение их с помощью граф-схемы).

Роль педагога-методиста сводится к роли индивидуального консультанта. Например, при изучении профессионально-значимых личностных качеств педагога применяется такая форма работы как взаимообучение. Взаимообучение включает в себя обсуждение концепций, обмен опытом, решение задач в коллективе. Взаимопомощь и обмен идеями могут значительно обогатить процесс усвоения материала.

Так на уроке «Утренние упражнения» студенты совместно отрабатывают технику выполнения физических упражнений, а затем на практике используют данный опыт в работе с дошкольниками. Успех имеют практические занятия, носящие тренировочный характер: «Нетрадиционные формы физического воспитания»; «Особенности взаимоотношения с родителями»; «Игра как метод воспитания и обучения». Практические занятия позволяют студентам выбирать необходимый материал для работы в детском саду, педагог же корректирует материал, помогает его доработать.

Таким образом, формирование автономности учебной деятельности студентов является важным аспектом подготовки современных специалистов. Этот процесс требует сотрудничества и готовности как со стороны студентов, так и со стороны педагогов [1]. Вот несколько ключевых моментов:

Готовность студента:

Самостоятельность: Студент должен быть готов к самостоятельной работе, уметь самостоятельно учиться и решать задачи.

Ответственность: Студенты должны осознавать свою ответственность за свое обучение и активно участвовать в процессе.

Готовность педагога:

Поддержка и направление: Педагог должен предоставлять студентам подходящие ресурсы, оказывать методическую поддержку и направлять их в процессе учебы.

Обратная связь: Важна обратная связь от преподавателя, помогающая студентам оценить свой прогресс и понимать, как они могут улучшить свою работу.

Активное взаимодействие:

Диалог: Важно создавать диалог между педагогом и студентами, где обе стороны могут обмениваться мнениями и идеями.

Сотрудничество: Процессы взаимообучения и сотрудничества могут способствовать формированию автономности, так как студенты могут обмениваться опытом и поддерживать друг друга.

Развитие навыков:

Критическое мышление: Педагоги могут активно поощрять развитие критического мышления у студентов, что помогает им анализировать информацию и принимать обоснованные решения.

Планирование и саморегуляция: Поддержка в развитии навыков планирования и саморегуляции помогает студентам более эффективно управлять своим временем и ресурсами.

Формирование автономности в учебной деятельности создает основу для дальнейшего профессионального и личностного развития студентов, что важно для успешного вхождения в современное образовательное и профессиональное пространство.

Список литературы:

1. Сырцова Е.Л. Развитие автономности личности в образовании: проблемы и перспективы // Фундаментальные исследования. – 2007. – № 3. – С. 90-93;
2. Дмитриева, О. И. Формирование готовности студентов педагогического колледжа к выполнению профессиональной деятельности воспитателя - 2013. — С. 130-132.
3. Маркова А. К. Психология профессионализма. – М. : Знание, 1996. – 308 с.

БІЛІМ БЕРУ ПРОЦЕСІНЕ WORLDSKILLS СТАНДАРТТАРЫН ЕНГІЗУ АРҚЫЛЫ СТУДЕНТТЕРДІҢ КӘСІПТІК БІЛІМ САПАСЫН АРТТЫРУ

Әнәпия Айжан Бүркітбайқызы

арнайы пән оқытушысы

«Қазалы аграрлы-техникалық колледжі»

Қызылорда облысы

Аннотация. Баяндамада заманауи кәсіби жұмысшыларға қойылатын талаптар, ТЖКБ-ны дамыту перспективалары және білім беру процесінде World Skills стандартын қолданудың жағымды жақтары көрсетілген.

WorldSkills чемпионаты бүгінде техникалық және кәсіптік білім беретін мекемелер арасында жыл сайын өткізілетін, жұмысшы мамандықтарының әуелетін арттыруға зор ықпал ететін бірден-бір сайыстардың бірі.

WorldSkills International (WSI) - халықаралық коммерциялық емес бірлестік, оның мақсаты бүкіл әлемдегі кәсіби дайындық пен біліктіліктің мәртебесі мен стандарттарын көтеру, бүкіл әлем бойынша халықаралық конкурстар арқылы жұмысшы кәсіптерін танымал ету. Ол 1953 жылы құрылды. Бүгінгі таңда ұйымның қызметіне 80 ел қатысады.

WSI өз миссиясын жұмысшы мамандықтарға аударуға және жоғары кәсіби стандарттарды дамытуға жағдай жасауға шақырады. Оның негізгі қызметі - 22 жасқа дейінгі жастар үшін әр түрлі деңгейдегі кәсіби жарыстарды ұйымдастыру және өткізу. WorldSkills жұмысшылардың әлем чемпионаты екі жылда бір өткізіліп тұрады, оны «Жұмысшылардың олимпиадасы» деп те атайды. Бұл қазіргі уақытта ең үлкен жарыс.

1947 жылы Испанияда алғашқы ұлттық кәсіптік білім беру сайысы өтті. Бұл жұмысшы мамандықтарының танымалдылығын арттыруға және кәсіптік білім берудің тиімді жүйесін құруға ықпал етуге шақырылды, өйткені Азаматтық соғыстан кейін елімізде білікті жұмысшылар тапшылығы байқалды. Бұл идеяның авторы испандық жастар ұйымының бас директоры Хосе Антонио Элола Оласо болды.

2015 жылы Қазақстан халықаралық WorldSkills қозғалысына қосылды.

Бүгінгі таңда WSI қамқорлығымен көптеген іс-шаралар өткізілуде, соның ішінде облыстық және республикалық жарыстар, континентальдық чемпионаттар және екі жылда бір рет әлем чемпионаты.

Бәсекелестік бағыттары

WorldSkills чемпионатының құрамына алты негізгі бағытқа бөлінген 45 кәсіби құзырет кіреді.

- **Әуе көлігі қызметі;**

- **Құрылыс технологиясы:**

Архитектуралық тас өндірісі, кірпіш шығарушы, жиһаз өндірісі, ағаш ұстасы, электрик, ағаш ұстасы, көгалдандыру, үй сырлаушы, сылақшы, сантехника және жылыту, тоңазытқыш жабдықтары мен ауа баптау жүйелері, плиткалар.

- **Шығармашылық және дизайн:**

Сән дизайны, флористика, графикалық дизайн, зергер, дүкен, ішкі дизайн, дыбыстық инженерия;

- **Ақпараттық және коммуникациялық технологиялар:**

Ақпараттық кабельдік желілер, IT-желілерді басқару, IT-бизнес шешімдері, Полиграфия, веб-дизайн, өмірлік циклды басқару;

- **Өндіріс және инженерлік технологиялар:**

CNC станоктарында фрезерлік станок, CNC станоктары бойынша тернер, Металл конструкциялар өндірісі, Электроника, Өндірістегі автоматтандырылған басқару жүйелері, Өнімдерді өнеркәсіптік жинау, Графикалық CAD дизайны, Мехатроника, Мобильді робототехника, Пластмассадан бұйымдар жасау, Полимермеханик/Автоматтандыру, прототиптеу, металды өңдеу технологиясы, дәнекерлеу

- **Қызмет көрсету мамандары:**

Косметология, кондитер, аспаз, шаштараз, әлеуметтік қызметкер, даяшы

- **Құтқару жұмыстары;**

- **Азаматтық көлік қызметі:**

Ұшақтарға техникалық қызмет көрсету, денені жөндеу, авто механика, автомобиль бояуы.

Робототехника саласындағы жарыстар R арнайы платформасының көмегімен өткізіледі.

WorldSkills чемпионатының тапсырмалары жыл сайын өзгеріп отырады, оның мақсаты оқушының дайындығын жан-жақты ету, асқан шеберлікке баулу.

«Графикалық дизайн» құзыреттілігі бойынша чемпионаттың өту барысы таңертеңгі брифингтен, жұмыс орнын дайындаудан, еңбекті қорғау және қауіпсіздік техникасы бойынша нұсқамадан және жеребе өткізуден кейін барлық қатысушылар үлкен ынтамен байқау тапсырмаларды орындауға кіріседі. Биылғы «WorldSkills Kazakhstan 2023» VIII Республикалық кәсіби шеберлік чемпионатында «Графикалық дизайн» құзыреттілігі бойынша чемпионат тапсырмалары төмендегідей:

Конкурстық тапсырма 3 модульден тұрады:

Бірінші міндет - *Тапсырма 1: skyflow үшін типографиялық логотип (сөз белгісі) жасау - 1,5 сағат. Тапсырма 2: логотиппен біріктіру үшін иллюстрациялар жасау -2,5 сағат. Task 3: Instagram-дағы skyflow парақшасы үшін анимациялық графикасы бар екі әлеуметтік медиа жазбасын жасаңыз-2 сағат*

Екінші байқау тапсырмасы- *тапсырма 1: Onewave сөз белгілері мен стикерлер жүйесін құру - 1,5 сағат. Тапсырма 2: энергетикалық сусынның қаптамасын әзірлеу -3,5 сағат. Тапсырма 3: Нұсқаулық картасын әзірлеу - 1 сағат.*

Үшінші байқау тапсырмасы – *Тапсырма 1: конференция буклетінің мұқабасы -2 сағат. Тапсырма 2: 12 ішкі бет кітапшасы - 3 сағат. Тапсырма 3: Тек конференция кестесіне арналған макет >> 1 сағат*

Ұсынылған тапсырмаларды орындау үшін қатысушыларға соңғы графикалық жаңалықтардан хабардар болу, шығармашылық ойлауға бейімділік, стиль сезімі, композиция негіздері, түс және баспа алдындағы дайындық өте маңызды.

WorldSkills чемпионаттарын өткізудің:

Мақсаты:

- WorldSkills чемпионатына қатысуға аймақтық бәсекеге қабілетті командалар мен ұлттық құрамаға кандидаттардың дайындық инфрақұрылымын қалыптастыру;

- Білім беру ұйымдарындағы оқытушылар мен өндірістік оқу шеберлері арасында сарапшылар қауымдастығын қалыптастыру және облыстың кәсіпорын өкілдерін WorldSkills талаптарына сәйкес оқыту;

- Облыстың кәсіби білім беру жүйесін WorldSkills стандарты деңгейінде және жұмыс берушілердің талаптары бойынша дамытуда инновациялық шарттарды жүзеге асыру;

ТЖКБ мекемелерінің оқу үдерісіне WorldSkills стандарттарын ендіру қазіргі таңда уақыт күттірмес қажеттілік болып табылады. Қазақстандағы WorldSkills чемпионатының ұлттық операторы болып табылатын “Кәсіпқор”

Холдингті” КЕАК ұсынған WorldSkills стандарттары мазмұнында құзыреттілікке ие әр бір маманның игеруі тиіс білім, білік, дағдылар тізімі пайыздық мөлшерде қарастырылған. Ұсынылған стандарттар жұмыс оқу жоспарын жасағанда, практикалық тапсырмалар мен оларды бақылау жұмыстарында ескерумен қатар, өңірлік, Ұлттық чемпионатқа студенттерді дайындағанда да есепке алуынуы тиіс.

Қорыта келгенде, WorldSkills чемпионаты – елдің жеңіл өнеркәсібін дамытуға атсалысатын, сондай-ақ оқушылар мен студенттердің бойында – шапшаңдық, ұқыптылық, мұқияттылық пен логикалық қасиеттерді бойына сіңіруге ықпал ететін бірден-бір әлемдік деңгейдегі сайыс.

Әдебиеттер тізімі:

1. ҚР МЖМБС 2.002-2008. Орта білім. Техникалық және кәсіптік білім беру. Негізгі ережелер.

2. Алешин, Б. С. Внедрение в образовательный процесс стандартов World Skills как фактор повышения уровня качества образования в сузах / Б. С. Алешин. — Текст : непосредственный // Молодой ученый. — 2020. — № 47 (337). — С. 466-468.

ЖАҢАРТЫЛҒАН БІЛІМ БЕРУ МАЗМҰНЫ-ЗАМАН ТАЛАБЫ

Мешелова Роза Жарасбаевна

орыс тіл мен әдебиет пәнінің педагогі, педагогика магистрі,

Оқу бөлімінің меңгерушісі

«Қостанай Гуманитарлық колледж» мекемесі

Аңдатпа. Мақала жаңартылған білім беру мазмұны заман талабына сай. Рухани жаңғыру арқылы халықтың ой-санасында серпіліс болып, мемлекетіміздің әрі қарай дамуы маңызды рөл атқармақ. Бұл үшін Қазақстанда ХХІ ғасыр заманының талабына сай «Цифрлық Қазақстан», «Үштілдік», «Мәдени және конфессия аралық келісім» арқылы дайындауға бастайды.

Аннотация. Статья посвящена теме внедрения обновленного содержания образования в РК. В нем говорится, что внедрение этой системы веяние времени. Данная система помогает становлению, а также формированию культурного наследия в обществе. Для этого в Казахстан широко внедряются такие системы как «Цифровой Казахстан», 294 «Трехъязычие».

Absract. Article is devoted to the introduction of updated content education in the Republic of Kazakstan. It says that that the implementation of this system is a trend of the times. This system helps the formation and formation of cultural heritage in a healthy society. For this purpose in Kazakstan, such systems as “Digital Kazakstan» and «Trilingualism» are widely implemented.

Түйін сөздер: мәдени мұра, жаңартылған білім, «Күнделік жобасы», мәдени мұраны таныту.

Ключевые слова: культурное наследие, обновленное содержание, проект «Күнделік», популяризация культурного наследия.

Key words: Cultural heritage, updated content, the project «Kundelik» popularization of cultural heritage.

«Болашаққа бағдар: рухани жаңғыру» атты мақала бүгінгі таңда бүкіл Қазақстандықтар арасында жан-жақты талқыланып, ондағы міндеттер іс жүзіне асырылуда. Еліміздің рухани жаңғыруы – Қазақстанның жаһандық бәсекеге қабілеттілікке қол жеткізуге бағытталған ұлт жоспарын орындаумен, бәсекеге қабілетті үздік елдің қатарына кіру мақсатындағы ауқымды іс-шаралармен қатар жүргізілетін басты міндет екені де бәрімізге белгілі [2].

Рухани жаңғырудың нақты тетіктерін атап айтқан мақаласы ұлттық салтсананы, мәдени дәстүрлерімізді, әдет-ғұрпымызды мықты сақтап, оны жаңа жетістіктермен, адами құндылықтармен байыта отырып, дамытуға үндейді. Мемлекет басшысы өз мақаласында жастардың тәрбиесіне баса мән берді. Өрендер мен аға ұрпақ өкілдері арасындағы сабақтастық жібінің үзілмеуіне көңіл бөлді. Жаһандық бәсекеге қабілетті алдыңғы қатарлы елдердің дамуына мән беріп, тереңірек үңілетін болсақ, алға қойылған мақсаттарымыз, ұлттық құндылықтарымызбен рухани санамыз тежеліп қалмайды. Бұл рухани жаңғыру арқылы халықтың ой-санасында серпіліс болып, мемлекетіміздің әрі қарай дамуына, құлдырамауына маңызды рөлі атқарылады.

Рухани жаңғыруды ұсынудағы негізгі мақсат – ауқымы. Ол – тіліміз, мәдениетіміз, әдебиетіміз, дәстүріміз, білім, ғылым, өнер, жастар тәрбиесі, ұлтжандылық, отан сүйгіштік сияқты әр бірінің бес атанға жүк боларлықтай салмағы бар дүниелерді тереңнен қаузаиды. Ел басымыздың рухани жаңғыру ұғымын ұсынуы – көнерген әдеттермен артта қалып қоймай, жаһандық әлеммен бәсекеге қабілетті болып, еліміз алдыңғы қатарда жүруін көздегені. Н.Назарбаевтың «Цифрлық Қазақстан», «Үштілділік бағдарламалары арқылы бүгінгі ұрпақты ХХІ ғасыр заманының талабына сай дайындауға бастайды.

Қазақстан жаңа тарихи кезеңге енгендіктен, қазіргі таңда жастар, біз аса ауқымды және іргелі жұмыстарға кірісуге тиіспіз. Яғни, қоғамымыз жаңаша бағытқа көз тігуі керек. Атап айтатын болсам, әр нәрсеге аса мән беру, қызығушылық таныту, бәсекеге қабілетті болу, мәдени білімділік, ұлттық бірегейлігімізді сақтау, бұл дегеніміз, бәсекеге қабілетті екендігімізді білдіреді.

«Ел болам десең, бесігіңді түзе!» – деген мақала бекер айтылмаған. Бәсеке болған жерде ғана жақсылыққа ұмтылып, жаманшылықтан арылып, санамызды жөндейміз. Бәрі санадан басталады. Сол үшін сана түзелуі керек. Сананы рухани жағынан үнемі жетілдіріп, дамытып отыру – әрқайсысымыздың абыройларымыз.

Болашақта ұлттың табысты болуы оның табиғи байлығымен емес, адамдардың бәсекелестік қабілетімен айқындалады. Сондықтан әрбір Қазақстандық, сол арқылы тұтас ұлт ХХІ ғасырға лайықты қасиеттерге ие болу керек. Мысалы компьютерлік, сауаттылық, шет тілдерін білу, мәдени сияқты факторлар әркімнің алға басуына сөзсіз қажетті алғы шарттардың санаттарында. Сол себепті, «Цифрлі Қазақстан», «Үш тілде», «Білім беру», «Мәдени және конференциялық келісім» сияқты бағдарламалар ұлтымызды, яғни барша Қазақстандықтарды ХХІ ғасырдың талаптарына даярлаудың қамы. Қоғамымыздың қазіргі кездегі даму кезеңі. Оқу тәрбиелік процесті цифрландыру замана талабы. Қай саланы алсаңыз да барлығында цифрландырудың бағдарламалары жүргізілуде. Білім саласындағы «Цифрлық Қазақстан» аудандағы мектептерде «Күнделік» электрондық мектеп журналының жүйесін енгізумен басталады. Былтыр басталған бастамаға биыл қалған мектеп қосылды. «Күнделік» жобасы, әсіресе, ата-ана үшін тиімділігі зор екенін дәлелдеген. Сонымен қатар, «BilimLand» білім беру ресурсы жұмыс жасайды. Бұл цифрлы білім беру контентімен мұғалімдерге интерактивті сабақтар дайындалуға арналған виртуальды жабдықтырғыш танымдық бейне сабақтар көріп, пайдалануға мүмкіндік береді. Осы бағдарлама аясында аудан тұрғындарының цифрлық сауаттылығын арттыру мақсатында білім беру мекемелерінде компьютерлік сауаттылық курстары ұйымдастыру жоспарланған. Отбасы мен мектептердің өзара іс-қимылын күшейту үшін қамқоршылық кеңестің маңызы зор.

Қоғамымыздың қазіргі даму кезеңі мектептегі білім беру жүйесінің алдына оқыту үрдісін технологияландыру мәселесін қойып отыр. Оқытудың әр түрлі технологиялары

жасалып, білім беру мекемелерінің тәжірибесіне енуде. Жаңа технологияларды меңгерту мұғалімнің интеллектуалдық, кәсіптік, адамгершілік, рухани, азаматтық және де басқа да көптеген адами келбетінің қалыптасуына игі әсерін тигізеді [1]

Жаңа технологиялар теориялық тұрғыда дәлелденіп, тәжірибеде жақсы нәтижелер беруде. Жаңа педагогикалық технологияларды күнделікті сабақ үрдісінде пайдалану үшін, әр мұғалім алдында отырған оқушылардың жас ерекшеліктерін ескере отырып, педагогтік мақсатына, мүддесіне сай, өзінің шеберлігіне орай таңдап алады. Бұл жаңа технологиялар – оқушылардың шығармашылық қабілеттерін, терең ойлай білуін, теориялық негіздерін, эстетикалық көзқарастарын пайымдауын, баға беруін, танымдық белсенділігін дамытуға бағытталған. Жаңа технологиялардың негізгі қағидалары: – балаға ізгілік тұрғысынан қарау; – оқу мен тәрбиенің бірлігі; – баланың танымдық және шығармашылық икемділігін дамыту; – баланың танымдық күшін қалыптастыру және дамыту; – әр оқушыны оның қабілеті мен мүмкіндік деңгейіне қарай оқыту; – барлық оқушының дамуы үшін жүйелі жұмыс істеу. Міне, бұл технологияда оқушы өз топшылауын, өз пайымын еркін білдіреді, өзіндік дәлелдер келтіреді, басқалардың ой түйіндерін сынайды, өз пікірін, өз тоқтамды жасайды. Бұл әдіс шәкірттерге де, оқытушыларға да үлкен жауапкершілікті жүктейді. Оқыту әдістерін жетілдіруге, дамытуға олардың тиімділігін арттыруға көмектеседі.

Осындай жұмыстардың нәтижесінде бүгінгі күн талабына сай сауатты, білімді оқушылар тәрбиелеуге болады. Ол үшін мұғалім көп ізденіп, көп оқып, ізденіс үстінде болуы керек. Әрине, әр сабаққа дайындық керек, сондықтан да мен оқушыларға шығармашылық бағыт-бағдар бере отырып, үздіксіз ісәрекетке жетеледім. Бұл бағдарламаны оқып, үйреніп оны өз жұмысымда қолданып мұғалімдік кәсіптің қыр-сырына тереңдей түстім. Бағдарлама стратегиялары оқушылардың бірінбірі тындап, құрметтеуіне үйретті. Қуанышпен айта кететін жайт, бұрын үндемей отыратын балалардың сабаққа қызу араласуы. Жай уақытта олар өздерін бұлай көрсетуге бара қоймас еді. Сабақтардың ерекше, жаңа технология жобасымен өтуі – оларға еркін сөйлеп, ойларын ашық жеткізуге, сыншыл көзқарас байқатуларына мүмкіншілік туғызғандай. Бүгінгі қоғамға да, оқу орындарында да керекті осылар.

Қорыта айтқанда, педагогикалық жаңа технологиялардың барлығы жеке тұлғаның өзін-өзі дамытуына, өздігінен шығармашылықпен жұмыс істей білу қабілетін және біліктіліктері мен дағдыларын қалыптастыруға, сонымен қатар, алға қойған мақсатқа жетудің тиімділігін, нәтижелілігін қамтамасыз етуді көздейтін, берілген материалды жедел, әрі сапалы меңгертуге бағытталған.

Қазіргі уақытта ұялы телефондарда жарнамалар, хабарламалар латын әліпбиімен жазылуда. Сонымен қатар, интернет желісінде де латын әліпбиіне аударатын транскрипция орнатылған, бірақ, орыс графикасында ғана жасалған, болашақта қазақ графикасында жасалады деген ойдамыз. Латын әліпбиіне көшуде осындай бастапқы жұмыстар атқарылып отыр.

Қорыта келгенде, латын әліпбиіне көшу – ұлтымыздың санасын бұғаудан босатады. Түркі және жаһандық әлемімен ықпалдасуға, қазақ халқы ертеден қолданған әліпбиімізге қайта оралып, ұлттық санамыздың қайта жаңғыруына жол ашады, – демекпін.

Бір сөзбен айтқанда, тұлғаға бағытталған білімдер жүйесі білім стандартына сай тұлғаның жан-жақты дамуына негізделген, алған білімін өмірдің қандай бір жағдаяттарына қолдана алатындай дәрежеде ұсыну педагогтің құзіреттілігіне байланысты болады.

Әдебиеттер тізімі:

1. Жаңа бағдарлама туралы нұсқаулық. Алматы, 2016 ж. - [14-18 б].
2. Н.Ә. Назарбаев «Болашаққа бағдар: Рухани жаңғыру», Егемен Қазақстан газеті, 2016 ж. [2-4]

КРЕДИТТІК-МОДУЛЬДІК ОҚЫТУ ТЕХНОЛОГИЯСЫ

Жақсыбай Айбек Қайрақбайұлы
өндірістік оқыту шебері
«Қазалы аграрлы-техникалық колледжі»
Қызылорда облысы

Аннотация. Модульдік оқыту дегеніміз - білім беру ақпараттары модульдерге (толық және тәуелсіз бірліктер, ақпарат бөліктері) бөлінетін оқу процесін ұйымдастырады. Модуль - бұл логикалық аяқталған оқу материал, мақсатты іс-қимыл бағдарламасы мен қойылған мақсаттарға жетуді қамтамасыз ететін әдістемелік басшылықты қамтитын ақпарат блогы. Модуль тұжырымдамасы өз ішінде «осындай оқу материалының көлемін қамтиды, соның арқасында қандай да бір нақты жұмысты орындау үшін кейбір теориялық және практикалық дағдыларды алу қамтамасыз етіледі».

Түйін. Модульдердің тіркесімі студенттердің белгілі бір санатын оқытуға (және өз бетінше оқуға) және арнайы дидактикалық және кәсіби мақсаттарды жүзеге асыруға қажетті, нақты оқу материалын таңдау мен жинақтау кезінде қажетті икемділік пен еркіндікті қамтамасыз етуі керек.

Қазіргі таңдағы ғылыми техникалық прогресс пен өркениетті даму дәуіріне бет бұру кезеңінде жаңа қоғамға лайықты саналы, білімді жеке тұлғаны қалыптастыру бүгінгі қоғамның алдында тұрған негізгі міндет

Сондықтан, қандайда бір мелекеттің білім жүйесінің халықаралық деңгейдегі кредиттік жүйеге өтуінің маңызы ерекше. Кредиттік жүйе алғаш рет Америка Құрама Штатында пайда болды. Оның негізін 1870 жылдары Гарвард университетінің Президенті, белгілі Американдық білім қайраткері Чарльз Элиот салып, «кредит-сағат» ұғымын қоғамға енгізген болатын. 1892 жылдан бастап «кредиттік-сағаттық» жүйенің екінші кезеңі басталып, осы кезде АҚШ-тың ұлттық білім комитеті университет, колледж, мектеп топтарын жақсарту мақсатында, оқу бағдарламаларын стандарттауда «кредит» ұғымын тек университет пен колледждерде ғана емес, орта мектептерде де, енгізе бастады.

Қазақстан Республикасында кредиттік оқу жүйесі 19 ғасырдың 90-шы жылдарының ортасынан біртіндеп қалыптаса бастады. Қазақстан Республикасының «Білім туралы» Заңын іске асыру мақсатында №66-шы «кредиттік оқыту технологиясы бойынша оқу процесін ұйымдастыру ережесі» әзірленген және бекітілген.

Қазақстандағы білім беру жүйесі қарқынды дамып келе жатқан және жаһандану мен ақпараттандырудың жылдамдатылған әлемдік процестеріне барабар ден қоюға қабілетті болып отыр.

2002 жылдан бастап Ұлттық білім беру бағдарламаларын халықаралық тану, студенттер мен оқытушылардың академиялық ұтқырлығын күшейту мақсатында, сондай-ақ білім беру сапасын арттыру және білім берудің барлық деңгейлері мен сатыларының сабақтастығын қамтамасыз ету үшін Республикада оқытудың кредиттік-модульдік технологиясы енгізілді.

Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрлігі кредиттік-модульдік жүйе шеңберінде оқу процесін ұйымдастыру және жүргізу бойынша негізгі талаптарды регламенттейтін оқытудың кредиттік-модульдік технологиясының нормативтік-құқықтық базасын қалыптастыру бойынша белгілі жұмыс жүргізді:

- "оқытудың кредиттік жүйесінің ережелері",
- "кредиттік технология бойынша оқу процесін ұйымдастыру ережелері";
- "оқытудың кредиттік технологиясы бойынша оқу процесін ұйымдастыру

Ережелерін бекіту туралы".»

➤ "Техникалық және кәсіптік білім беру ұйымдарында кредиттік-модульдік оқыту технологиясын енгізу ерекшеліктері" және т. б.

Оқытудың кредиттік жүйесіне көшудің алғышарттары мыналар болып табылады:

- оқыту мен білім беру сапасын арттыру қажеттілігі;
- еңбекнарығының талаптарын қатаңдату;
- Қазақстанның білім беруді Болон процесіне қою.
- Кредиттік оқыту технологиясы-білім алушылардың білім беру траекториясының

бірлігінің жеке жоспарлау мүмкіндігі бар оқу үдерісін ұйымдастыру тәсілі

Оқытудың кредиттік технологиясының мәні оқу жұмысының еңбек сыйымдылығын есепке алу оқытылатын материалдың көлемін сипаттайтын кредиттерде жүргізіледі. Кредиттік оқыту технологиясының негізгі міндеттерінің бірі студенттердің өзіндік жұмысының рөлін арттыру болып табылады.

Оқу орындарының оқу процесіне кредиттік технологияны енгізудің мақсаты:

- отандық білім беру жүйесін халықаралық білім беру кеңістігіне интеграциялау;
- білім беру үдерісі субъектілерінің академиялық ұтқырлығын қамтамасыз ету.
- студенттердің білім көлемін біріздендіру;
- оқытуды барынша дараландыру;
- өзіндік жұмыстың рөлін арттыру

Ғалымдардың пікірінше, оқытудың кредиттік технологиясы-білім беру технологиясы, дараландыру, оқу үдерісін регламенттеу және кредит түрінде білім көлемін есепке алу аясында білім беру траекториясын таңдау негізінде өз бетімен білім алу мен шығармашылықпен меңгеру деңгейін арттыратын жүйе бейсызық жүйенің бір түрі болып табылады. Ол білім беру үдерісіне неғұрлым икемді қарауға мүмкіндік береді, студент өз бетінше оқуға арналған курстардың көп санын таңдай алады.

Жаңалықтарды енгізудің қаржылық проблемасы бар: кредиттік технология білім беру жүйесінде толық іске асырылуы үшін материалдық-техникалық базаны, яғни қосымша жарактандыруды, жабдықпен және қосымша компьютерлік сыныптарды жақсарту қажет. Бүгінгі күні әрбір оқу орны мұны мүмкін емес.

Жалпы кредиттік технология оқыту түрі ретінде қолайлы. Өйткені мұндай жүйе оқытушылар мен студенттер арасында бәсекелестіктің пайда болуына әкеледі, әрі қарай да соңғылардың үлгерімін арттыруға және олардың білім сапасын жақсартуға ықпал етеді.

Модульдік оқыту-бұл оқу ақпараты модульдерге (аяқталған және дербес бірліктер, ақпарат бөліктері) бөлінетін білім беру процесін ұйымдастыру. Модуль-оқу материалының қисынды аяқталған бірлігін, іс-әрекеттің мақсатты бағдарламасын және қойылған мақсаттарға қол жеткізуді қамтамасыз ететін әдістемелік басшылықты қамтитын ақпарат блогы. Модуль ұғымы "қандай да бір нақты жұмысты орындау үшін кейбір теориялық және практикалық дағдыларды бастапқы меңгеру қамтамасыз етілетін оқу материалының осындай көлемін" қамтиды.

Модульдік оқытудың мәні оқытудың мазмұны автономды ұйымдастыру-әдістемелік блоктар — модульдерге құрылымданады, олардың мазмұны мен көлемі дидактикалық мақсаттарға, білім алушылардың бейіндік және деңгейлеп саралануына, білім алушылардың оқу курсы бойынша қозғалыстың жеке траекториясын таңдау бойынша қалауы бойынша өзгеруі мүмкін.

Модульдердің үйлесімі білім алушылардың белгілі бір санаттарын оқыту (және өз бетінше зерделеу) және арнайы дидактикалық және кәсіби мақсаттарды іске асыру үшін талап етілетін нақты оқу материалын іріктеу мен жинақтауда қажетті еркіндік деңгейін қамтамасыз етуі тиіс.

Кредиттік-модульдік жүйе-бұл оқытудың модульдік технологиясы мен есеп сынақ кредиттерінің бірлігіне негізделген оқу үдерісін ұйымдастыру моделі, студенттің оқу жүктемесінің мазмұнды модульдерін меңгеру үшін қажетті өлшем бірлігі ретінде. Оқу үдерісін ұйымдастырудың кредиттік-модульдік жүйесі мыналарды көздейді: білім беру бағдарламасының модульдік құрылымы; еңбек сыйымдылығын бағалау үшін сынақ бірліктерін (кредиттерін) пайдалану; білімді бағалаудың балдық-рейтингтік жүйесін пайдалану; студенттің жеке оқу жоспарын қалыптастыруға қатысуы; білім беру үдерісінде өзін-өзі оқыту үлесін арттыру; білім беру бағдарламаларының икемділігін арттыру.

Кредиттік-модульдік жүйені енгізудің мақсаты мазмұны бойынша да, оқытуды ұйымдастыру бойынша да икемді білім беру құрылымдарын құру болып табылады.

Оқытудың кредиттік-модульдік жүйесі кезіндегі негізгі міндет – қажетті білім беруге ғана емес, студенттерді үздіксіз кәсіптік білім беру мен өздігінен білім беру жүйесіне қосуға мүмкіндік беретін оқытудың жаңа нысандары мен әдістерін таңдау.

Қорыта келгенде, "кредиттік-модульдік жүйе" ұғымы жаңа білім беру жүйесінің мәнін нақты көрсетеді, өйткені Қазақстанда жұмыс оқу бағдарламаларының негізінде өз мақсаты, мазмұны, әдістері мен оқыту құралдары, нәтижесі бар "толық, логикалық аяқталған блок" ретінде модуль жатыр. Инновациялық техникалық және кәсіптік білімнің технологиямен оқыту жүйесінде модульдік оқыту технологиясының дидактикалық тиімділігін арттыру оқытушы-профессорлардың нұсқаушылық-бағдарлау іс-әрекетін түсіндіру, ұғындыру, баяндау сияқты вербальды амалдардан басқа локальді тұрғыда конструктивті мәнде өтіліуіне басымдық беріледі. Әр оқытушы өзінің іс-әрекетін жобалап, студенттердің қанша кредит меңгеретініне саналы басшылық жасап, олардың өздігінен ізденісті-зерттеу жұмыстарының нұсқалы орындауына мүмкіндік туғызады.

Әдебиеттер тізімі:

1. Қазақстан Республикасы Білім Және Ғылым Министрлігі Ы. Алтынсарин Атындағы Ұлттық Білім Беру Академиясы «Назарбаев Зияткерлік Мектептері» Дербес Білім Беру Ұйымы Жалпы білім беретін мектеп мұғалімдеріне арналған критериялды бағалау басшылығы Астана 2016

2. Елбасы Н.Ә Назарбаевтың «Қазақстанның үшінші жаңғыруы: жаһандық бәсекеге қабілеттілік» атты Қазақстан халқына Жолдауы, 31 қаңтар 2017ж.

Қазақстан Республикасында білім беруді және ғылымды дамытудың 2016-2019 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасы

ДЕНЕ ШЫНЫҚТЫРУ АРҚЫЛЫ САЛАУАТТЫ ӨМІР САЛТЫН ҚАЛЫПТАСТЫРУ

Тілеубайұлы Әнуарбек

дене тәрбиесі пәнінің оқытушысы, әдіскер

«Қазалы аграрлы-техникалық колледжі»

Қызылорда облысы

Аннотация. Жас ұрпақтың салауатты өмір сүруге көзқарасын қалыптастыру, олардың денсаулығын сақтауға, қоршаған ортасын таза ұстауға және жоғары, сапалы білім алып, сол білімді келешектегі өмірінде пайдалана білуге тәрбиелеу.

Салауатты өмір салты

Ауырып ем ізденгенше,

Ауырмаудың жолын ізде.

Қазіргі кезде адамдар мен қоғамның салауаттылығы бүкіл өркениетті әлем үшін әлеуметтік сипатқа ие болып отыр. Бүгінгі адам салауатты өмір мен денсаулық мәдениетін игермей тұрып, өзін білімді адам деп санай алмайды. Өйткені, әрқайсымыздың денсаулығымыз – бұл жеке байлық қана емес, ол сондай-ақ еліміздің дамыған елдер қатарына қосылу үшін де қажетті шарт. Яғни, адамдардың денсаулығы да сол елдің өркениеттік деңгейін танытатын маңызды факторлардың бірі. Ал денсаулықтың негізгі шарты – мәдени орта, салауатты өмір салты.

Салауатты өмір салты мәдениетін қалыптастыру қазіргі кезде білім беру мекемелерінің алдында тұрған міндеттердің бірі – жас ұрпақтың салауатты өмір сүруге көзқарасын қалыптастыру, олардың денсаулығын сақтауға, қоршаған ортасын таза ұстауға және жоғары, сапалы білім алып, сол білімді келешектегі өмірінде пайдалана білуге тәрбиелеу.

Өмір салты мен денсаулық арасындағы өзара байланыс салауатты өмір салты ұғымын құрастырады.

«Денсаулық кілті – дене шынықтыру. Қайталап айтамын: бұқаралық спортқа, балалар спортына барлық жағдайды жасау қажет. Облыс әкімдері спорт инфрақұрылымының кезең-кезеңімен құрылуын қамтамасыз етуі керек», – деді Президент.

Білім беру жүйесінің маңызды міндеттерінің бірі – дене тәрбиесі арқылы салауатты өмір салтын қалыптастыру мәселесі. Соған байланысты көптеген құжаттар бар. Сондықтан да оқытушыларға қойылатын жаңаша талаптар мен өзгерістер туындап отыр. Бұған себеп қазіргі кезде жеке тұлғаның қоғамдық және әлеуметтік мәні дене тәрбиесі оқытушыларының назарынан тыс қалмауы қажет.

"Дені сау адам - табиғаттың ең қымбат жемісі" деп тегін айтылмаған. Салауатты өмір салтына денешынықтыру, спорт, дене тәрбиесі, туризм, халықаралық туризм, табиғатқа серуен, таза ауада жүру жатады. Денсаулықты сақтау мен қайта қалпына келтіру әр адамның өзіне байланысты. Ол оған әрекеттенгенде ғана жетеді. Жасалатын әрекет саналы түрде, өз сұранысын қанағаттандыру үшін жасалу қажет. Денсаулықты сақтау үшін салауатты өмір салтына оң ықыластың болғаны жөн. Бұл ретте оқушы тұлғасы ең құнды дүние болып табылады. Соңғы кезде денсаулықты қалыптастыру факторының ең негізгісі салауатты өмір салты екендігін көптеген педагогикалық, психофизиологиялық, медициналық зерттеулерде, еңбектерде атап көрсетіледі. Жалпы алғанда, қозғалыс белсенділігінің көрсеткіштеріне көптеген факторлар біріге ықпалын тигізеді, мұнда дене тәрбиесі мен оңтайлы күн тәртіптемесі, әрекет түрлерін ұтымды ауыстырып отыру, баланың бос уақытын физикалық белсенді демалыспен толтыру маңызды рөл атқарады.

Соңғы кезде дәстүрлі сабақ жүйесінде оқу үрдісін ұйымдастырудың кейбір жақтарының кемшіл тұстары ашылууда. Сол себепті де оқу-тәрбие жұмысының тиімділігін арттыратын қазіргі заманғы педагогикалық технологияларды іздеп табу аса маңызды міндеттердің бірі.

Технология дегеніміз - білім беру үрдісіне қажетті әдіс - тәсілдер жүйесі және техникалық және адами ресурстарды пайдалана отырып оқытуды жетілдіре отырып білімді меңгерту.

Денсаулық сақтау технологиялары көптеген педагогтарға белгілі психологиялық - педагогикалық әдіс - тәсілдер, технологияларды, мәселені шешу жолдарын жинақтайды және соған қоса мұғалімнің өзін-өзі үнемі жетілдіруге ұмтылысы қажет.

Денсаулық сақтау технологияларының мақсаты - баланың денсаулығын сақтау, оның денсаулығын сақтау туралы білім, білігі мен дағдыларын қалыптастыру, алған білімдерін қолдана білуге үйрету, денсаулық сақтау жөніндегі оқытушының білімін жетілдіру, оқушының дене шынықтыру жаттығулары мен салауатты өмір сүру салтының денсаулық сақтауды ұйымдастыру - сауықтыру әдістемесін жетілдіру. Денсаулық сақтау технологиясы педагогтан үлкен кәсіби біліктілікті қажет етеді. Мақсатқа жету мен оң нәтиже алу үшін технологиялық амалдар мен денсаулық сақтаушы әрекеттер жасалу қажет.

Денсаулық сақтау технологияларының жалпы құрылымы мен жүргізілу барысын біле отырып, денсаулық сақтаудың негізгі мәселелерін шешуді жүзеге асыруымыз қажет. Бұл денсаулық сақтау технологияларының маңызды бірінші қадамы деп ойлауға болады. Екінші қадам оқушы мен педагог арасында сенімді қарым-қатынас орнату деп түсіну қажет, яғни оқушыны технологияның субъектісі деп қарау қажет.

Бұл жерде педагог пен баланың қарым - қатынасы тек мәлімет алмасу ғана деп түсінбеу керек. Баланы «мен» тұрғысында дамыту сапалы даму деңгейін береді, осы тұрғыда дамыту оны нағыз субъект ретінде дамуын көздейді. Балаға өзін қоршаған ортаны білім көзі ретінде ғана емес, білімді қолдану ортасы ретінде үйретуіміз қажет.

Қозғалысқа бағытталған құралдарда сауықтыру технологияларының міндетін шешеді және оларға мыналар жатады:

- қозғалыс;
- физикалық жаттығулар;

- сергіту минуттары мен үзілістегі бойжазулар;
- эмоцияны басу мен «тыныштық минуттары»;
- гимнастика;
- қозғалысты ойындар.

Табиғаттың сауықтыру күштерін қолдану оқытудың денсаулық сақтау технологияларының мақсатына жетуге үлкен септігін тигізеді. Таза ауада сабақ өткізу биологиялық процестердің белсенділігін арттырады, ағзаның жалпы жұмысқа білеттілігін арттырады, қажу процесін тежейді.

Жоғарыда келтірілген құралдарды пайдалануға қойылатын бірден-бір талап оларды жүйелі, кешенді түрде пайдалану қажет.

Олар:

- алдын алу әдістері қолданылатын сабақ түрінде;
- функционалдық музыкаларды қолдану;
- сабақты аудио сүйемелдеу;
- жоғары мен төмен белсенділікті қажет ететін сабақтарды кезек қою арқылы;
- қайта оралту іс-шаралары түрінде;
- жаппай спорттық – сауықтыру іс – шаралары арқылы;
- денсаулық мерекесі;
- табиғатқа серуендеу;
- экскурсия.

Сабақ кезінде білім алушының ішкі позициялық көзқарасы мен бағыты айқын көрініс бере алады. Сонда ғана сабақ нәтижелі болып, білім сапасы артады. Осы бағыттарда әрбір оқытушының оқытуға, үйретуге өз тұғырнамасы болуы қажет.

Олар мыналар:

- Әр білім алушының білім деңгейін, қабілетін, мүмкіншілігін түсіну;
- Білім алушылардың бойындағы жетістіктері мен кемшіліктерін қабылдау;
- Білім алушыларға қиындықтарды жеңуге, кемшіліктерден арылуға көмектесу.

Дене шынықтыру пәнінің басқа пәндерге қарағанда көптеген ерекшеліктері бар. Мұнда негізінен оқушының қабілеті, бейімділігі баса назарда болуы керек. Дегенмен де оқушыларды бейімдеу, қабілетін дамыту, спортқа деген қызығушылығын арттыру жақс ыұйымдастырылған сабаққа байланысты.

Сондықтан да оқытушы сабақты тартымды етіп теория мен практиканы ұштастыруында жаңа инновациялық технологиялардың тиімділігі баса назарда болуы қажет. Бұл оқытушы мен оқушы арасындағы қарым-қатынас, сабақты жақсы оқитын, спортқа бейім оқушылармен белсенді жұмыс істеп қана қоймай, барлық баланың дамуы үшін қолайлы жақсы ойлар туғызып, қабілеті жеткен жерге дейін еңбек етуін ойластыру. Барлық оқушылар өз қабілетін ең төменгі жеңіл тапсырмаларды орындаудан бастайды да, оларды міндетті түрде толық орындап болғаннан кейін ғана, келесі күрделі деңгейдегі жаттығуларды орындауға көшіп отырады. Бұл оқушылар арасындағы бәсекелестікті және әр оқушының өз қабілетіне, қызметіне сәйкес жоғары деңгейге көтерілуіне толық жағдай жасалады.

Білім алушылардың пәнге деген қызығушылығын арттырып, білім сапасын көтеруге оқу орынынан тыс спорттық шаралардың да маңызы зор. Соның ішінде қазақтың ұлттық ойындары мен қозғалмалы ойындарын, әртүрлі жарыстарын, тоғызқұмалақ, арқантартыс, аударыспақ сынды ойын түрлерін өткізіп отыру керек. Осындай жұмыстарды жүргізу нәтижесінде білім алушылардың белсенділігі артып, спортқа деген бейімділігі қалыптасады. Білім алушылардың танымдыққа білеттерін артырып, салауатты өмір сүру, адам денсаулығы осы спортқа байланысты екендігін түсінеді. Нәтижесінде білім алушылардың білім сапасы артып, жоғары сапаға қол жеткізуге болады.

Сөз соңында айтарым, халық денсаулығы тек медицина қызметкерлерінің кәсіби тірлігі ғана емес, бүкіл қоғамның тұтас денсаулық сақтауға және нығайтуға арналған үйлескен іс-қимыл әрекеттерінің жемісі екенін баршамыз да ұғынуға тиіспіз. Сонда ғана қоршаған ортаны

сақтай отырып, таза су ішіп, дұрыс тамақтанып, иманды және салауатты өмір салттарын тұрақты қалыптастырсақ болашақтың жарқын кепілі болмақ.

Әдебиеттер тізімі:

1. Мұғалімдерге арналған нұсқаулық «Назарбаев Зияткерлік мектептері» ДББҰ. Педагогикалық шеберлік орталығы, 2016 ж.
2. Республикалық ғылыми-әдістемелік, спорттық-патриоттық журналы, 2016 ж.
3. К.Бержанов, С.Мусин. Педагогика тарихы. - Алматы: Мектеп, 1972.
4. К.Сейталиев. Тәрбие теориясы. - Алматы, 1986.
5. Мектепте дене шынықтыру. Республикалық оқу-әдістемелік журнал. №1-3 2018 ж. №6 2012 ж.
6. Ұстаз. Ғылыми-әдістемелік журнал. №1 2019ж

ПЕДАГОГТЫҢ БІЛІМ БЕРУ МАЗМҰНЫН ЖАҢАРТУ ЖАҒДАЙЫНДАҒЫ КӘСІБИ ДАМУЫ

Арзакынов Қаршыға Мендикулович
директорының оқу-өндірістік жұмыстары жөніндегі орынбасары,
арнаулы пән оқытушысы
Қазалы аграрлы-техникалық колледжі

Аннотация. Қазіргі мемлекетіміздің білім беру саласындағы алдына қойып отырған басты мақсаты – заман талабына сай кәсіби оқытушыны қалыптастыра отырып білім берудің ұлттық моделін қалыптастыру.

Әр қоғамның білім беру саласының алдына қояр мақсаттары мен одан туындайтын міндеттері ешқашан да бір - біріне ұқсаған емес. Ұстаздар қауымы алдына мемлекетіміз жай білім беру ғана емес, сонымен қатар өркениет көшінің сүбелі тұсынан орын алып, жол бастауға қабілетті, әрі ұлттық рухта сусындаған білімді, дарынды азаматтар тәрбиелеп шығару міндетін қойып отыр. Білім беру мазмұнының жаңару жағдайында оқытушының кәсіби шеберлігін дамыту, біліктілігін арттыру арқылы жоғарғы сапа мен бәсекеге қабілеттілікке қол жеткізе отырып, кәсіби дамуын қамтамасыз ету мәселелері біліктілік арттыру саласындағы басым бағыт болып отыр.

Оқытушының кәсіби даму шеберлігі мұғалімнің алған дипломына сай тынбай еңбектенуі арқылы келетін жетістік. Бұл жетістік, В. И. Нефедованың[2] пікірінше, жас қызметкердің аяқтануы мен кәсіби дамуы маманның кәсіби және тұлға ретіндегі дамуы үрдісі нәтижесінде мүмкін болады. Т. Ю. Ломакина [4] дипломнан кейінгі білім алу үрдісін сипаттай келе, оның маманның көзқарасының нақтылана бастауы мен жан - жақты тұлғаның қалыптасуы ретіндегі үздіксіз білім алу үрдісі ретінде бөліп көрсетеді. Қазіргі кездегі зерттеу нәтижелерін пайдалана отырып, жас маманның кәсіби дамуы оның білім деңгейінің жоғарылауы, дайындықтың жетілуі, педагог санаты деңгейінің жоғарылауы тәрізді сапалы өзгерістермен дәйектеліп отыратындығын көреміз. Бұл бес жылда бір рет оқытушының міндетті өтуі тиісті білім жетілдіру курстары мен аттестация арқылы қарапайым жете қоятын жеке емес. Аталған мәселелерден басқа, оқытушы үздіксіз білім алу нәтижесінде өз бетімен теориялық білімін жетілдіре отырып, әріптестерінің жұмыс нәтижесін мүмкіндігінше зерделей келе, өзінің күнделікті еңбек нәтижесін талдауға үйренсе, сол нәтижелер негізінде жасалған арнайы жоспар бойынша еңбектену бастаса, байқала бастайтын жеке жетістіктерін көре біліп, соған жету жолын сипаттауға тура келетін ұзақ мерзімді ауыр жұмыс. Бұл бағытта жүйелі өтетін ашық сабақтар, түрлі сайыстар, байқаулар, конкурстар, сыныптан тыс жұмыстар, пәндік олимпиада, ғылыми жоба, семинарлар және ғылыми - тәжірибелік конференцияға қатысу жұмыстары да кіреді.

Қазіргі жас мамандардың белгілі бөлігінің кәсіби қалыптасуына кедергі келтіріп отырған қиыншылықтардың туындау себептері неде? Көптеген оқытушылармен әңгімелесу, жұмыс барысындағы жетістіктері мен қиыншылықтарын талдау барысындағы байқалатын басты кемшілік – оқытушылардың жыл сайынғы заманауи өзгерістермен бірге түрленіп отырған оқушы психологиясындағы айырмашылықты көре білу мен соған қатысты қызмет саласындағы бетбұрыстарды уақытында енгізіп отырудан сәл кеш қалуы немесе осы басымдықтарға толық мән бермеуі тәрізді. Бұл жерде көптеген оқытушылардың басты қателігі - тек қана өз пәніне оқушыларды қызықтыруды, жеке пәні бойынша әріптестері арасында жоғары көрсеткіштерге жетуді ғана ойлап, жоғарыда аталған педагогикалық - психологиялық ерекшеліктерге толық мән бермеу нәтижесі екендігін көрсету. Колледждегі білім сапасы оқытушының кәсібилігі мен оқытушылардың қызметінің сапасына тікелей байланысты. Оқытушы жайлы Ахмет Байтұрсынов былай деген: ... « *Мұғалім қандай болса, мектеп те сондай болмақшы. Яғни, мұғалім білімді болса, ол мектептен балалар көбірек білім алып шықпақшы. Солай болған соң, ең әуелі мектепке керегі білімді, педагогикадан, методикадан хабардар, жақсы оқыта білетін мұғалім*». Демек, мектептен балалардың көбірек білім алып шығуы, немесе білім сапасын көтеру арқылы нәтижелілікті арттырудың басты тетігі – кәсіби ұстаз, ұстаздың білім мазмұнының жаңаруы жағдайындағы педагогикалық, психологиялық, дидактикалық, әдістемелік жаңалықтарды өз тәжірибесіне ендіре отырып, кәсіби дамуын, оның теориялық білімі мен кәсіби шеберлігінің, педагогикалық – психологиялық дайындығы мен шығармашылық қызметке бейімділік деңгейінің заманауи талаптарға сай өзгеруіне, жетіліп отыруына біліктілік арттыру нәтижесінде қол жеткізу болып табылады.

Қазіргі мемлекетіміздің білім беру саласындағы алдына қойып отырған басты мақсаты – заман талабына сай кәсіби оқытушыны қалыптастыра отырып білім берудің ұлттық моделін қалыптастыру. Бұл бағытта қазіргі гиперактивті білім алушылардың энергиясын керекті бағытқа икемдеу, сол энергияны тұрақты, берік білім негізін қалыптастыруға бейімдеу, білім алу барысында меңгерген теориялық материалды өмірдің өзгермелі ситуацияларына қолдануға дайын жас ұрпақты дайындау – білім саласының басты мақсаты.

Бүгінгі оқытушы кәсібилігінің қажеттігінің негізгі мақсаты колледж білім алушыларының білімді тек қана қабылдап, сол білімін теориялық көрсете білуден оны практикада пайдалану дағдысына көшіру. Бұл жерде мұғалімнен оқушының тек танымдық мүмкіндіктерін ғана емес, сонымен бірге эмоционалдық, психомоторлық қабілеттерінің де іске қосылып, оқушыдағы проблеманы шеше білу, ақпаратты талдай білу, коммуникативтік, әлеуметтік құзырлылық негізінің де пайда болып, тұрақты қажеттілікке айналуын қадағалау талап етіледі. Бұл оқушы тарапынан материалдың игерілу деңгейіне де, оны өз қажеттіліктеріне қатысты пайдаланылу деңгейінің де арта түсуіне әсер ететіндігі байқалды. Қазіргі кездегі «Өрлеу «Біліктілікті арттыру ұлттық орталығы» акционерлік қоғамы мен оның филиалдары тарапынан жүргізіліп отырған жұмыс толықтай осы міндеттерді шешуге бағытталған. Сондықтан *«Маған жақсы мұғалім бәрінен де қымбат, өйткені мұғалім – мектептің жүрегі»* - деп Ыбырай Алтынсарин айтқандай, қазіргі білім беру мазмұнының жаңару жағдайында мұғалімнің кәсіптік мәдениетін көтеру, кәсіби деңгейде жұмыс жасауға баулу білім беру ұйымдары мен біліктілік арттыру институттары алдындағы басты міндет болып табылады. Бұл өрлеулік тренерлердің күні кешегі пандемия жағдайындағы мұғалімдерге қашықтан оқыту бойынша жүргізіп отырған көмегінен де көрінеді.

Жас ұрпақты жан - жақты, терең білімді, интеллектуалдық деңгейі жоғары түрде қалыптастырудың бірден бір жолы – оқушыға білімді терең игертудің тиімді әдіс – тәсілдерін іздестіру, шығармашылыққа жетелей білу. Бұл жұмысты атқаруда мұғалімнің терең біліктілігі қажет. Біліктілік – бұл білімдегі, тәжірибедегі, берілген білімді меңгертудегі бейімділік, құндылықты бейнелейтін жалпы қабілеттілік. Бұған мұғалім бойындағы келесі қасиеттерді қосуға болады:

- білім беру үрдісіндегі жауапкершілікті сезіне білу;
- оқушы жұмысын проблеманы шеше білуге бейімдей білу қабілеті;

- білім беру технологияларын пайдаланудан бұрын толық түсіну, меңгеру, қолдануда жоғары шеберлік таныта алуы;
- өз жұмысының қоғамдық маңызын түсінуі;
- өз саласында үнемі ізденісте бола білуі.

Бұл қабілеттілікке жетудегі мұғалім үшін ең басты таптырмас жолдың бірі – өз сабақтарын өткен күні - ақ талдай отырып, сабақтағы сәтті шыққан кезеңдер мен нәтижелілігі төмен болған сабақ бөліктерінің себептерін табу қажеттігі. Адам санасындағы сабақ жүру барысы туралы ақпарат көмескіленбей тұрғандағы талдаудың басты ерекшелігі, оң, теріс нәтиженің барлығының санадан өтіп, мынау жаман, мынау жақсы деген толық бағаға ие болмай тұрғандағы алғашқы нәтижені жазып үлгеру мүмкіндігінің болуында.

Кәсібилікке жетудегі мұғалім бойынан табылуға тиісті келесі қабілеттің бірі - оқып үйрену қасиеті. Бұл қабілеттің басты қажеттілігі кез - келген материалды оқи отырып, мұғалімнің талдау нәтижесінде өз теориялық багажын толықтыра білу немесе оны өзгерте алу мүмкіндігіне жете білуі. Тек осындай жағдайда ғана мұғалім оқушы алдында берілген, дайын ақпаратты, материалды ұсынушы емес, керісінше оқушыға ой салушы, бағыт беруші роліне ене алады. Оқып үйренудің негізгі қағидаларын төмендегі түрде құрастыруға болатын тәрізді:

- мұғалімнің өзін – өзі дамыту, өзіндік үздіксіз білім алу және оны жаңартып отыру қабілеті;
- барлық жинақталған ақпаратты жүйелеу, материалдар арасындағы сабақтастықты таба білу қабілеті;
- дүние жүзілік білім беру тәжірибесіндегі кең тараған педагогикалық тәжірибелердің өз тәжірибесіне қажетті тұстарын таңдай білуі мен сол элементтерді өз тәжірибесіне енгізе білу қабілеті;
- үздіксіз білім алу нәтижесіндегі алынған ақпаратты талдап, жүйелеп, пайдалану мүмкіндіктерінің ең тиімді тұстарын таба білуі қабілеттері түрінде алуға болады.

Кәсібилікке, табыстылық пен нәтижелілікке ұмтылған пән мұғалімдері үшін кез - келген ақпаратты немесе материалды іздестіру және өз қажетіне сай бейімдей білу қабілеттері де басты роль атқарады. Барлық бұқаралық ақпарат құралдары ең жаңа ақпаратты басылымға дайындау барысында материалдың жинақылығы мен ұшқырлығын арттыру үшін кестелерді, графиктер мен диаграммаларды жиі қолданады. Ол ақпарат мемлекеттік ұйымдар тарапынан кітап, электрондық оқулық т. б. түрде дайындалып шығуы үшін ұзақ уақыт кетеді. Осы жағдайда мұғалімнің керекті ақпаратты аталған ақпарат көздерінен ала білу мүмкіндігі, сол материалды бүгінгі ақпараттар ағынында көре білу қасиеті, кездескен толық емес материал көздерін тиянақты жүйелеу қабілеті, бірнеше көзден алынған деректерді бір - біріне икемдей алу шапшаңдығы, кез - келген кездескен қиыншылықтардан шыға білуі мен оларды жеңе білу, соңғы шешім қабылдай алу қабілеттері жатады.

Қазіргі заман мектебіндегі мұғалімнен талап етілетін кәсібилікке бастар қабілеттің бірі – кез - келген ортада тіл табыса білу мен ынтымақтастық жағдайда жұмыс жасай білу. Бұл бағытта мұғалім бойынан табылуға тиіс ерекшелік – оқушы психологиясындағы заманауи өзгерістерді меңгеру деңгейі және сол психологиялық білімді практикада тиімді қолдана білу қабілеті. Мұғалім тәжірибесіндегі барлық жетістіктер де, барлық кемшіліктер де осы психологиялық – педагогикалық ынтымақтастықта жұмыс жасауға үйрену, әр оқушының және әріптестерінің пікірлеріне сыйластықпен қарау, әр түрлі (тіпті қарама – қарсы) пікір айтылған кездегі шыдамдылық пен көрегенділік, пікірлесушіге деген тілектестік, ең бастысы шешім қабылдау мен айтылған мәселені орындаудағы дәлділікке байланысты болатындығы қазір психологтар да, педагогтар да тараптарынан дәлелденіп отыр.

Жаңа заманның кәсіби мұғалімінің қалыптасуында қызметкердің өз міндеттері мен жауапкершілігін сезіне білу мүмкіндігінің де ролі зор. Мұғалімнің қоғам алдындағы, мемлекет алдындағы, ата - аналар мен қарапайым оқушы алдындағы өз міндетін біліп, сол міндетті мүлтіксіз орындауға деген, тек қана қоршаған орта алдындағы сыртқы бейнесімен ғана емес, пәк күйдегі ішкі сезімінің болуы арқылы – қазіргі замандағы қарапайым мұғалім мен «патриот», яғни шығармашыл, кәсіби мұғалім арасындағы басты айырмашылығын көреміз.

Осының нәтижесі мұғалімнің өз жұмысын ұйымдастыра білу мүмкіндігі, өткен мен жаңаның байланысы арқылы тиімді тәсілдердің өміршендігін көрсете білуі, қоғам дамуына сын көзбен қарай отырып, оқушы бойындағы қиындықтарға және сенімсіздіктерге қарсы тұра білуі мен кез - келген құбылысқа (табиғи, әлеуметтік) жеке көзқарасын білдіру дайындығынан көрініп отырады, яғни мұғалімнің жұмысқа деген ниеттілігі деген тағы бір қабілеті байқалады.

Бұл қабілеттілік түрлерінің іргетасының мұғалім бойында қалана бастауы мұғалім бойындағы кәсіби құзіреттіліктің пайда бола бастағанының белгісі. Л. М. Митинаның пікірінше[3] «Кәсіби құзіреттілік - білім, біліктілік, дағды мен оның тұлға қызметіндегі, қарым - қатынасы мен дамуы (өзіндік дамуындағы) барысындағы аталған мүмкіндіктерді пайдаға асыру тәсілдері мен әдістерін тыңғылықты меңгеру» болып табылады. Немесе басқаша айтатын болсақ, «Кәсіби құзіреттілік – бұл мұғалімнің қызметтік міндетерін атқару барысында коммуникативтік, проблеманы шеше білу, ақпараттық және технологиялық білімі мен біліктілігін оқушы бойында болжамды нәтижені қалыптастыру жолдарын таңдай білуде тиімді пайдалана білуі» болып табылады.

Аталған анықтамамызды пайдалана отырып, құзіретті мұғалім қалыптасуындағы келесі құрауыштарды бөліп көрсетуге болатын тәрізді. Бұл:

1. мұғалімнің өз еңбегінің мемлекеттік деңгейдегі білім беру жүйесінің құрамдас бөлігі ретіндегі қажеттілігін түсінуі;
2. кәсіби қажетті педагогикалық және психологиялық білімі;
3. кәсіби қажетті педагогикалық біліктілігі;
4. кәсіби мамандығына қажетті мұғалімнің негізгі психологиялық ұстанымдары, мұғалімдік көзқарасы;
5. оқушы білімі нәтижесі мен оның мінез – құлық өзгерістерінің себеп - салдарлық себептерін анықтау мүмкіндігі;
6. кәсіби білім мен біліктіліктің қалыптасуын қамтамасыз етуші мұғалімнің жеке тұлғалық ерекшеліктері;
7. өз мерзімінде педагогикалық, психологиялық және әдістемелік басым бағыттарды меңгертуге арналған біліктілік арттыру курстарынан өтуі.

Осы құрастырушыларының мұғалім бойындағы қалыптасуы мұғалімнің шығармашылдыққа бет бұрғандығының көрсеткіші бола алады. Алғашында оқушы алдындағы сенімге ие болу мен танылу, жаңашылдық пен шығармашылыққа ұмтылу, өзіндік жетілу мен өзіндік даму, баламен жұмыс жасау барысындағы қиыншылықтарды оңтайлы шешу, балада білімге деген талпынысты қалыптастыру, өзін өз ісінің шебері ретінде таныту мен адал қызмет жасау түрінде байқала бастаған қызмет түрткілері құзырлылықтың, кәсібиліктің негізіне айналады. Кәсіби құзырлылық деңгейіне жеткен маман шығармашылық жұмыс нәтижесінде өзіндік тәжірибесінің ерекшеліктерін көруге, өз тәжірибесінің мақсатқа жетудегі артықшылықтарын, оған жетудің тиімді жолдарын және болжамды нәтижені сипаттап, ұзақ уақыт тиімді де, жоғары нәтижені ұстап тұру мүмкіндігіне ие болады.

Әдебиеттер:

1. «Қазақстан жолы – 2050: Бір мақсат, бір мүдде, бір болашақ».
2. Захарова Е. А. Требования к профессиональному развитию педагогов в условиях последипломного образования // Молодой ученый. – 2011.- №3
3. Митина Л. М. Психология труда и профессионального развития учителя. М., Академия, 2004
4. Егоров С. Ф. К. Д. Ушинский. М., Просвещение, 1977

ӨНДІРІСТІК ОҚЫТУ ШЕБЕРІНІҢ ӨНДІРІСТІК САБАҚТЫ ҰЙЫМДАСТЫРУЫ

Орынбасар Қуат Құланбайұлы
арнаулы пән оқытушысы, аға шебері,
«Қазалы аграрлы-техникалық колледжі»
Қызылорда облысы

Аннотация. Өндірістік оқыту шеберлерінің кәсіптік әдістемелік даярлықтарын, олардың мамандыққа деген көзқарастарын өзгертіп, теория мен әдістемелік білімдерін арттыру, педагогикалық дағдылары мен шеберліктерін жетілдіру - өскелең заманымыздың өзекті мәселелерінің бірі болып келеді.

«Техникалық мамандықтарға басымдық беру керек. Өнеркәсіптік инженерлердің жаңа буынын өсіру қажет.»

(ҚР Президенті Қ.Тоқаевтың 2022 жылдың 11 қаңтарындағы үндеуінен)

Өндірістік оқыту шебері – білім алушыларды оқыту және тәрбиелеудегі басты тұлға. Оқу сабақтарында шебер білім алушыларға жаңа технологияларды меңгертуде, өндірістік білік пен еңбек мәдениетін қалыптастырады. Педагогтың жас маман жұмысшыларды тәрбиелеудегі еңбегі адамдардың іс-қимылындағы негізгі жауапкершілік болып табылады.

Сондықтанда өндірістік оқыту шеберіне көптеген талаптар қойылады:

Идеялық-саяси дайындығы. Қазіргі заман талабына сай маманды қалыптастыру, шебердің білім алушыларды тәрбиелеудегі рөлі мен жауапкершілігі жоғары болады. Оның барлық жұмысы жастарды өз Отанын сүйуге, достықты сезінуге, жолдастыққа, ұжымдыққа, тазалыққа, қарапайымдылыққа тәрбиелеуге, мақсатына берілуге, еңбекке саналы қатысуға бағытталады.

Барлық іс-қимыл кезеңінде шебер таза өз ісіне берілуі тиіс. Ол ғылыми және кәсіби білімін үздіксіз толықтырып отырады. Ол үшін өз бетімен оқып-үйренуі қажет.

Шебер әртүрлі тиімді оқыту әдістерін меңгеріп пайдалануы, өз пәні жөнінде шеберлігін көрсете білуі керек.

Өндірістік оқыту шебері білім алушылардың үлгерімін және сабақтарға қатысуын үнемі бақылап отыруы (оқу жұмыстарының орындалуы, ұқыптылығы, өз бетімен үй тапсырмаларын орындауы), білім алушылардың жалпы дамуын, тәртіп ережелерінің орындалуын, білім алушыларға қоғамдық оқиғаларға бей-жай қарамауын, міндеті мен жауапкершілігін сезінуін, тазалыққа, қарапайымдылыққа еркіндікке тәрбиелеу (шешімді болуы, батылдығы, ынталылығы, табандылығы, т.б.), білім алушылардың материалдық – тұрмыстық жағдайын біліп отыруы қажет. Шебер осы байқауларды есепке алады, білім алушының істерінің жақсы және кемшілік жақтарын белгілейді, кемшіліктерінің себебін анықтап, әрбір білім алушының оқыту және тәрбиелеу жұмыстарын жақсарту шараларын жүргізеді.

Шебердің жалпы мәдениеті. Шебер білім алушыларды тек белгілі мамандыққа оқытып қана қоймайды, оларды жан-жақты болуға тәрбиелейді. Оқушыларға шебердің жалпы мәдениетінің деңгейі, жеке тәртіп үлгісі үлкен әсерін тигізеді. Шебердің мәдениеті, білімі, адамгершілігі жоғары болғанда ғана, оның педагогикалық мақсаты тыңғылықты орындалады.

Өндірістік оқытуды жоспарлау және ұйымдастыру

Ұйымдардағы өндірістік сабақты өндірістік оқыту шебері жүргізеді. Ол:

➤ Өндірістік оқыту бойынша практикалық сабақтар мен оқу – өндірістік жұмыстарды және өндірістік оқыту бағдарламаларына сәйкес кәсіптік сабақтарды, нарықтық психологияны, білік пен дағдыны қалыптастырады;

➤ Білім алушыларды білім алушыларды жұмыстарды орындаудың, жабдықтарды пайдалану мен қызмет көрсетуді, еңбек ұйымдарының озат нысандарын, материалдық және энергетикалық ресурстарды ұқыпты жұмсаудың тиімді тәсілдері мен амалдарына үйретеді;

➤ Өндірістік оқытуды жоспарлау, есепке алу және есеп беру жөніндегі құжаттамаларды жүргізеді;

➤ Оқу шеберханаларын жабдықтармен және аспаптармен, материалдармен, қосалқы бөлшектермен және оқыту құралдарымен уақытында қамтамасыз ету жөнінде шаралар қолданады;

➤ Технологиялық құжаттамаларды, сызбаларды, нобайларды және т.б. дайындайды;

➤ Оқу процесінде ғылыми-әдістемелік ұсынымдарды, озат педагогикалық және өндірістік тәжірибелерді қолданады;

➤ Білім алушылармен тәрбие жұмысын жүргізуге, ата – аналармен, құқықтық органдармен байланыс жасап, қоғамдық іс-шараларға қатысып, ішкі құпияны қатаң сақтауға міндетті.

Өндірістік оқытуды жоғары әдістемелік дәрежеде өткізу үшін шебер сабаққа алдын-ала мұқият дайындалады. Жұмыстың озық әдістерін ұйымдастыруды қамтиды.

Өндірістік оқыту сабақтарының негізгі мақсаты – білім алушылардың теориялық сабақтардан алған білімдерін тәжірибеде бекіту. Әрбір сабақты тиімді ұйымдастыра отырып, білім алушылардың мамандыққа деген сүйіспеншілігін, қызығушылығын тәрбиелеуді көздейді.

Шебер мен білім алушының түсіністікпен жұмыс жасауы, білім беруі және қабылдауы дидактикалық үдеріс болады. Сондықтан оқытудың дидактикалық қағидаттары, яғни тәрбие, теория мен тәжірибенің байланысы, көрнекілік, оның ғылымылығы, жүйелілігі және саналылығы есепке алынғанда ғана, оқыту үдерісі тиімді болады.

Оқыту кезінде шебер білім алушыларды еңбекке баулып, берілген техниканы күтіп ұстауға, еңбек мәдениетіне үйретеді.

Білім алушының жұмыс орнының негізгі элементтері:

- Қалыпты жұмыс жасау үшін аймақ;
- Жұмыс жүргізу үшін жабдықтар, машиналар мен құрылғылар;
- Материалдарды, дайын өнім мен қалдықтарды сақтауға арналған құрылғылар;
- Құрал-жабдықтар мен құжаттарды сақтауға арналған құрылғылар;
- Білім алушылардың жұмыс орнына бекітілеген көтергіш – көлікті құралдары;
- Қалыпты еңбек жағдайын қамтамасыз ететін құрылғылар;
- Қауіпсіз еңбек жағдайлары (жергілікті жарықтандыру, желдету және салқындату құрылғылары, қауіпсіздік қағидаларына негізделген қоршаулар);
- Білім алушының ыңғайлы жұмыс жасауына арналған құралдары бар орындар (орындықтар, аяққа арналған тіреуіштер және т.б.):

Ұйымдардағы жұмыс орнына қойылатын талаптар:

- Жұмыстың тез және сапалы орындалуы үшін атқарылатын жұмысқа қажетті барлық құрал-саймандар қол астында болуы қажет;
- Оң қолмен ұсталып жұмыс жасалатын құралдар оң жақта, сол қолмен ұсталып жұмыс жасалатын құралдар сол жақта, жиі пайдаланылатындары жақын, сирек қолданылатын құрал-саймандар алысырақ орналасады;
- Оқу – өндірістік құжаттар қолданылуға ыңғайлы және ластанудан қорғалған жерлерде орналасады;
- Шикізат және дайын болған өнімдер жұмыс істеуге кедергі келтірмейтін жерлерде орналасады;
- Жеңіл заттар ауыр заттардың үстінде орналасады.

Өндірістік тапсырмаларды орындау 14-16 жас аралығындағы білім алушы үшін аптасына 23 сағат немесе күніне 4 сағат 32 минут, 16-18 жас аралығындағы білім алушы үшін аптасына 30 сағат немесе күніне 6 сағат болуы керек.

Өндірістік оқыту кезінде білім алушы әр 50 минут сайын 10 минуттық үзіліске және 4 сабақтан кейін түскі асқа жіберіледі.

Қорыта айтқанда өндірістік оқыту шеберлерінің кәсіптік әдістемелік даярлықтарын, олардың мамандыққа деген көзқарастарын өзгертіп, теория мен әдістемелік білімдерін

арттыру, педагогикалық дағдылары мен шеберліктерін жетілдіру - өскелең заманымыздың өзекті мәселелерінің бірі болып келеді.

Кәсіптік білім беру саласында оқушыларды кәсіби мамандыққа үйрету және тәрбиелеу жолына өндірістік оқыту шебері зор еңбек етуі қажет.

Әдебиеттер тізімі:

1. Балыкбаев Т.О. «Педагогические и технические основы формирование студенческого контингента» Монография док. Дисс. Алматы, 2001
2. «Колледждердегі оқу-өндірістік сабақтарды ұйымдастырудың тиімді әдістемелері» әдістемелік құрал, Орал, 2014
3. Кругликов Г.И. «Кәсіпке оқыту шеберінің оқу жұмысы» Мәскеу «Академия» баспа орталығы 2016

2024 ЖЫЛДЫҢ БІЛІМ БЕРУ ТЕНДЕНЦИЯСЫ

Мұса Қожабай Жаңабайұлы

экономика ғылымдарының магистрі,
есеп және аудит пәнінің оқытушысы

"Қазтұтынуодағы Арқалық көпсалалы колледжі" мекемесі

Аннотация. Адам табиғатының тереңінде білім мен мәдени тәжірибені үйренуге және белсенді игеруге тұрақты бейімділік бар. Біз айналамызды және өзімізді түсінудің күшті мотивтерімен ізденімпаз және әлеуметтік болу үшін дамыдық. Алайда, білім беру мекемелері табиғаттың осы белсенділігі мен қызығушылығынан пайда табудың орнына, оны оқытуды ынталандыру үшін сыртқы бақылау, бағалау және жасанды сыйақы стратегияларымен алмастыруға тырысады. Нәтижесінде, оқыту қуаныштан гөрі қиындықтарға әкеліп соғады. **Оқыту мен дамудың ішкі және сыртқы қос тенденциясы мотивация тұрғысынан талқыланады.**

Түйін. Технологияның өсуімен және төртінші өнеркәсіптік революцияның басталуымен қоғам мен кәсіби әлем дамып, өзгеруде. Бұл өз кезегінде білім беру саласына үлкен әсер етті және білім беру әлемінде бірқатар өсіп келе жатқан тенденцияларды тудырды. Оқытушылар өз оқушыларын дұрыс тарта алуы үшін олар осы соңғы өзгерістер мен сыныптағы оқытуға әсер ететін негізгі факторлардан хабардар болуы керек. Осы тенденциялар туралы түсінігіңіз сізге тиімді оқу ортасын құруға көмектеседі.

Abstract. Deep down in human nature, there is a constant tendency to actively learn and assimilate cultural knowledge and experience. We have evolved to be curious and social with strong motivations to understand our environment and ourselves. However, instead of benefiting from this activity and interest of nature, educational institutions seek to replace it with external strategies of control, evaluation and artificial reward to promote learning. As a result, learning becomes more difficult than joy. The innate motivation of learning and development is discussed in the context of the dual tendencies of intrinsic motivation and integration.

Түйін сөздер: тенденция, интернет, зейін, оқыту, студент, ынта.

Оқыту мен оқытудағы технологиялық үрдістер соңғы екі онжылдықтағы технологияның әлемдік деңгейде дамуы білім беру секторын артта қалдырмады. Компьютерлер мен интернет оқушылардың ақпаратқа ғана емес, тіпті сабақтарға да қол жеткізу тәсілін өзгертті.

Технологиялық мүмкіндіктердің артуы бүгінгі таңда студенттерге интернет арқылы сапалы білім алуға мүмкіндік беретін көптеген бұқаралық ақпарат құралдары мен оқытуды қолдау құралдары бар екенін білдіреді.

Бұл үрдіс өз студенттеріне табысқа жету үшін қажетті сапалы білім беруді жалғастырғысы келетін мұғалімдер мен оқу орындары үшін бірқатар артықшылықтар мен кемшіліктерге ие.

Мәселен, технология студенттерді тұлғааралық дағдыларды игеруге ынталандырмауы мүмкін. Сізде дәстүрлі сыныптардағыдай сыныптастарыңызбен өзара әрекеттесу үшін кіріктірілген мүмкіндіктер болмауы мүмкін. Топтық жобаларды басқару мүмкіндіктері бұрынғыдай органикалық түрде берілмейді.

Онлайн платформа сонымен қатар мұғалімдерді оқыту әдістерін өзгертуге ынталандырады. Студенттердің мұғалімді жеке көре алмаса да, олардың қатысуын қамтамасыз ету үшін сабақ жоспарларын құру тәсілі сізге қиыншылық тудырады.

Бақытымызға орай, онлайн сабақтар мен технологиялық қолдаумен оқытудың пайда болуы, мұғалімдер мен олардың оқу орындары үшін кең мүмкіндіктер ашады. Көптеген мұғалімдер өздерінің оқу жоспарында ұсына алатын икемділікті бірден байқайды. Платформалар студенттерге кейінірек дәрістерді тікелей эфирде немесе жазылған нұсқаларда көруге мүмкіндік бере алады.

Мұндай оқытулардың онлайн сипаты оқытушылардың әртүрлі оқу стильдеріне арналған құралдарды ұсыну қабілетін арттырады. Жетілдірілген студенттерге сабақтың қалған бөлігінің ағынын тоқтатпай, пәнді тереңдетуге ынталандыру үшін қосымша оқу ресурстары мен тапсырмалар беріледі.

Жұмсақ дағдыларды оқыту: жоғары білім берудегі маңызды тенденция.

Жұмыс орындарының болашағы жұмыс орнындағы ең маңызды дағдыларға сыни ойлау, мәселелерді шешу, қызметкерлердің көшбасшылығы және шығармашылық жатады. Жұмыс берушілерге қиын шешімдер қабылдауды түсінетін және көшбасшылық қабілеттерін көрсететін жаңа мамандар қажет.

Студенттерді болашақ мансапқа дайындауды мақсат етіп, білім беру мекемелері оқушыларға осы тұлғааралық дағдыларды дамытуға көмектесуі керек.

Алайда, талқылап өткендей, бір уақытта онлайн оқыту үрдісі көптеген мұғалімдер үшін қиындық тудырады. Оқытушылар өз сыныптарында экранды қарауға кететін уақытты студенттерді тұлғааралық дағдыларды дамыту үшін бетпе-бет ынтымақтастыққа ынталандырудың маңыздылығымен үйлестірудің жолын табуы керек.

Дегенмен, осы дағдылардың дамуын ынталандыратын сапалы рецепттерді табатын білім беру мекемелері бұл үрдіс оларға өсуге бірқатар мүмкіндіктер беретінін білуі қажет. Осындай талаптармен оқыған студенттер жұмысқа орналасуы үшін көбірек мүмкіндіктерге ие болады. Бұл сіздің түлектеріңіздің үлгерімін жақсартады, бұл жоғары білім беру саласында шешуші бәсекелестік артықшылық жасайды.

Студенттік тенденция: зейіннің төмендеуі.

Технологияның таралуымен студенттердің назары да өзгерді. Майкрософт жүргізген зерттеуі бойынша мобильді революция басталған 2000 жылдан бастап 2015 жылға дейінгі аралықта шоғырлануды зерттеді. Ол зейіннің 4 секундқа - 12 секундтан 8 секундқа дейін төмендегенін анықтады.[1]

Зейіннің өзгеруін әр түрлі ұрпақтар арасындағы айырмашылықтардың жарқын мысалы ретінде де қолдануға болады. Мысалы, осы технологиямен өскен Z буыны мыңжылдықтардан, X буынынан және оларға дейін өскен буындардан ерекше белгілерге ие.

Z буыны, атап айтқанда, егер мазмұн өте қызықты болса, олардың алдыңғы ұрпақтарға қарағанда ұзақ уақыт бойы назар аудару мүмкіндігі бар екендігі анықталды.

Z буынының назарын аудару үшін олар ұсынған мазмұн керемет визуалды презентация мен диалогқа, сондай-ақ қызықты сюжеттік желіге ие болуы керек. Бұл кіші топ басқа жас топтарына қарағанда өздерін қызықтыратын мазмұнның баяндау және визуалды сипатына көбірек көңіл бөледі.

Зейіннің бұл айырмашылығын басқа жас топтарымен салыстырғанда Z буынының мінез-құлқынан да байқауға болады. Жастар арасында 77 пайызы назар аударатын ештеңесі

болмаған кезде телефонды алатынын айтады. Алайда, 65 жастан асқан адамдардың тек 10 пайызы ғана дәл осындай іс-қимылға баратыны белгіленді[2].

Назар аудару тенденцияларындағы бұл өзгеріс оқытушылардың оқуын қалай бейімдейтініне және студенттерді оқу материалына қалай тартатынына үлкен әсер етеді. Оқытушылар Z буынына жататын студенттердің назарын аударатын және оқыту әдісі мен қарқынын бейімдейтін сабақтарды ұйымдастырудың жолдарын табуы керек. Сіздің сабағыңыздың дизайны нақты баяндау мен визуалды дизайнның маңыздылығын ұмытпауы керек.

Осы студенттермен қарым-қатынас жасауды үйренетін мұғалімдер оның оқыту үшін ашатын мүмкіндіктерінен пайда көреді.

Оқытуды ынталандыру

Технологияның маңыздылығының артуымен мұғалімдердің оқушыларымен қарым-қатынасы да өзгерді. Ақпараттың көптігімен бүгінде студенттердің қолында көптеген фактілер мен білімдерді өз бетінше зерттеуге қажетті құралдар бар. Оның орнына мұғалімдер қазір көмекші рөл атқарады. Сіздің тағайындауыңыз біртіндеп студенттерге оқуды, оқуды қалай жақсы көруді және олар тапқан ақпаратты қалай ашуға және түсінуге көмектесетін лауазымға айналды.

Бұл көшбасшылық және проблемаларды шешу дағдыларымен жұмыс істеуді қажет ететін мұғалімдер үшін кейбір қиындықтар тудыруы мүмкін. Сіз қарым-қатынасты ынталандыруды және топтық жұмысты бағалайтын ортаны құруды үйренуіңіз керек.

Үздік мұғалімдер студенттерге оқу үшін жауапкершілікті өз мойнына алуға көмектесетіндер.

Оқытушылар студенттердің оқу процесіне көбірек қатысып қана қоймай, сонымен қатар, олар оқудың тиімділігі туралы дереу кері байланыс алауы қажет. Сіздің сыныпта осы дағдыларды дамытуға және сақтауға дайын болуыңыз сыныптың материалды меңгеруге деген ынтасы тез көрінеді.

Білімді беруден гөрі оқушылардың дамуына көбірек көңіл бөлгісі келетін мұғалімдер бұл жаңа модельде өте пайдалы деп саналайды.

Өмір бойы оқу үрдісі

Әрбір өнеркәсіптік революция таңқаларлық түрде еңбек пен жұмыс орындарының сипатын өзгертті. Қазіргі 4-ші өнеркәсіптік революция жұмыс орындарының таңқаларлық 50 пайызына әсер етуі мүмкін, өйткені үлкен технологиялық прогресс адамдардың өз жұмысын орындау тәсілінің өзгеруіне әкеледі. Өз ортасында бәсекеге қабілетті болғысы келетін мамандар үнемі біліктілігін арттыруға мәжбүр болады. Сіз өзіңіздің кәсіби мансабыңыздың бірінші жартысында алған біліміңіз өмір бойы қажет болады деп ойлай алмайсыз[3].

Оның орнына дипломнан кейін үздіксіз білім алу керек. Бұл оқу орындарынан өз студенттерінде, сондай-ақ оқытушылар мен қызметкерлерде өзін-өзі дамыту менталитетін қалыптастыруды талап етеді. Оқушылар өздері таңдаған салаларда оқуды және оқуды жалғастыра алуы үшін сабақтар өзін-өзі оқыту дағдыларын үйретуге мүмкіндік беруі керек.

Сіз бұрынғы оқушыларыңызды өз салаларыңыздағы жаңа әзірлемелерден хабардар ететін және қажетті қолдау мен оқу үшін білім беру мекемесіне қайта-қайта оралуын қамтамасыз ететін үздіксіз оқытуды ұсына аласыз.

Бұл білім беру саласын өсуге мүмкіндік береді, өйткені олар ересектерге жаңа бағдарламалар мен білім беру мүмкіндіктерін құрып, бұрынғы адамдарға өзгеріп отыратын кәсіби ортада табысты болуға көмектеседі.

Нақты және жасанды интеллекттің үйлесімі

Gradescope платформасының тәжірибесі AI технологиясы оқытушылардың баға қоюға жұмсаған уақытын 70% қысқартатынын көрсетті.

Ақылды чатботтар қалай жұмыс істейді және олармен не істеуге болады

Жалпы цифрландыру дәуіріндегі трендтерді таңдау біздің өмірімізге көбірек енетін жасанды интеллект туралы айтпай-ақ толық болмас еді. Қазірдің өзінде AI көптеген міндеттер

үшін қолданылады: білімді тексеру, прогресті бағалау, жеке ұсыныстар жасау, қажетті ақпаратты іздеу, виртуалды көмекшілер.

Жасанды интеллект жұмысындағы кейбір шектеулерді, олардың өзін-өзі оқыту ерекшеліктерін, сондай-ақ нейрондық желілердің жұмыс алгоритмдеріндегі тұрақты өзгерістерді ескерген жөн. Бірақ нақты мұғалімнің бақылауымен жасанды интеллект білім берудің қолжетімділігін, тиімділігін және сапасын айтарлықтай жақсарта алады.

Әрине, бұл қазіргі білім берудегі барлық тенденциялардан алыс. Бірақ дәл осы трендтер оқыту технологиялары мен әдістері дамитын бағытты көрсетеді. Білім қол жетімді болады. Тәжірибе күшті екпін алады. Көптеген бағдарламалар адамдар аз уақыт ішінде оқи алатындай етіп жасалынады. Мұның бәрі lifelong learning — өмір бойы адам өзінің дағдыларын шындай алатын және үнемі дамып келе жатқан жаңа білім алатын үздіксіз оқыту үлгісін өмірге әкелуге көмектеседі.

Технология қоғамды өзгертетіндіктен, ол адамдардың кәсіби мансабын қалай табуға және оған дайындалуға үлкен әсер етеді. Осы өзгерістерге ілесуді Үйренетін мекемелер өздерін өсу мен табысқа бағытталған деп санайды.

Weareteachers жобасы мұғалімдердің 80% - ы жаңа оқу идеяларын іздеу үшін әлеуметтік желілерді пайдаланатынын, ал 77% - ы өз оқушыларына ресурстар іздейтінін анықтады[4].

Оқытуға арналған әлеуметтік желілердің үлкен артықшылығы - олар коммуникацияны жеңілдетеді. Мұнда материалдарды бөлісу, басқа студенттермен өзара әрекеттесу, бірлескен жобалар жүргізу, практикалық жұмыстардың нәтижелерін ұсыну ыңғайлы. Кейбір білім беру жобалары кері байланыс пен нәтижелерді бағалау тәсілі ретінде өз бағдарламаларына әлеуметтік желілер мен мессенджерлерді қосады. Бұл жағдайда ең ыңғайлы құралдардың бірі - оқу процесінде куратор рөлін атқара алатын чатбот.

Әдебиеттер тізімі:

1. Николай Молчанов, психология ғылымдарының кандидаты, «Разоблачаем Microsoft – вся правда об эффекте «золотой рыбки»» мақаласы.
2. Борзаков Д.В. Корпоративная социальная ответственность в восприятии поколений Y и Z // Воронеж мемлекеттік университетінің хабаршысы. Серия: Экономика және басқару. 2018. № 2. С.58-66.
3. Ryan, R. M., & Deci, E. L. (2009). Promoting self-determined school engagement: Motivation, learning, and well-being.
4. <https://mdreducation.com/2023/06/23/teachers-social-media-use/>

МАМАНДАРДЫ ДАЯРЛАУДА ӨНДІРІСТІК ПРАКТИКАНЫҢ РӨЛІ

Пржанов Адилжан Орынбасарұлы
өндірістік оқыту шебері
«Қазалы аграрлы-техникалық колледжі»
Қызылорда облысы

Аннотация. Изложены виды профессиональной практики обучающихся в области технического и профессионального образования, в том числе ход прохождения производственной практики. Влияние производственной практики на обучающихся. Изложен уровень трудоустройства

Түйін. Техникалық және кәсіптік білім беру саласында білімалушылардың кәсіптік практикасының түрлері мен соның ішінде өндірістік практиканың өту барысы баяндалған. Білімалушыларға өндірістік практиканың әсері. Жұмысқа орналасу деңгейі баяндалған

Abstract. The types of professional practice of students in the field of technical and professional education, including the course of practical training, are described. The impact of industrial practice on students. The level of employment is outlined

Түйін сөздер: кәсіптік практика, өндірістік практика, әлеуметтік серіктестер

Қазіргі қазақстандық қоғам өндірістік қызметті ұйымдастырудың сапалы жаңа қағидаттары қалыптасатын үдерісті бастан кешуде.

Бұл жағдайларда бірінші кезекте кәсіпорындарда белгілі бір лауазымдарды атқаратын болашақ мамандарды даярлау, олардың кәсіби құзыреттілігі, бастамашылдығы, икемділігі және өндіріс процесіне бейімделу мүмкіндігі жатыр. Осы мәселелердің бәрін тек тиімді жұмыс істеу негізінде ғана шешуге болады. Ол болашақ мамандарды даярлаудағы кәсіпорындардың көмегімен кешенді білім беру жүйесі екендігі анық.

Техникалық және кәсіптік білім беру мекемелерінде жас мамандарды даярлау сапасы:

- теориялық оқыту курсы барысында білімалушылардың алған білімдерінің тереңдігіне;

- өндірістік оқыту және өндірістік практика процесіне;

- кәсіпорындарда алған білімдерінің практикалық дағдыларын пысықтау және бекітуге тікелей байланысты.

Қазіргі уақытта біз кәсіпорындар мен фирмаларда жетілдірілген білімі бар, бірақ, өкінішке орай, оларды тәжірибеде қолдана алмайтын жаңа оқитын студенттерге қарағанда жұмыс тәжірибесі бар қызметкерлерге артықшылық берілуде деген проблемамен көбірек бетпе-бет келістік.

Жыл сайын түлектерді жұмысқа орналастыру жас маман үшін де, колледж үшін де қиынға соғады. Негізгі проблема жұмыс берушілер кем дегенде 1 жылдан 3 жылға дейін жұмыс тәжірибесі бар мамандармен бос жұмыс орындарын жабады және диплом алған бітірушіні жұмысқа алуға мүдделі емес. Бұл мәселені шешу үшін колледж білімалушыға жеке кесте бойынша немесе дуальды оқыту аясында практикалық дайындық арқылы оқу кезінде жұмыс тәжірибесін алуға көмектесуге тырысады. Дуальді оқыту қазіргі уақытта білімалушылар үшін ең қолайлы нұсқа екенін атап өткен жөн.

Сондықтан, еңбек нарығында өз түлектерінің жоғары бәсекеге қабілеттілігін және олардың табысты кәсіби қызметін қамтамасыз ету үшін колледждер білімалушыларға өзінің болашақ кәсіби қызметі саласында кең ауқымды мәселелерді шешуде біліктер мен дағдыларды дарыту, сондай-ақ олардың жеке қасиеттерін дамыту қажет. Диплом алған маман, ең алдымен, өндірістік жұмысқа жақсы дайындалуы керек. Болашақ маманды дайындау мен қалыптастыруда маңызды нысан болашақ мамандардың практикалық жұмыс дағдыларын қалыптастыруды, колледжде алған теориялық білімдерін бекітуді қамтамасыз ететін оқу және өндірістік тәжірибе болып табылады.

Техникалық және кәсіптік білім беру саласында білімалушының мамандығы, біліктілігі, жұмысының мазмұны мен сипаты бойынша кәсіптік практика 3 кезеңге бөлінеді:

I кезең — оқу. Оның мақсаты- практикаға теориялық тұрғыдан дайындау. Мамандыққа байланысты оқу практикасы оқу және оқу-өндірістік шеберханаларда, өндірістік шаруашылықтарда, оқу полигондарында, білім беру ұйымдарының оқу-көмекші объектілерінде, сондай-ақ кәсіпорындарда (ұйымдарда) өткізіледі. Оқу практикасында білім алушылардың жұмыс күнінің ұзақтығы жасына және өндірістік жағдайларға байланысты жұмысшылардың тиісті санаттарына арналған қолданыстағы еңбек туралы заңнамаға сәйкес кәсіпорындарда (ұйымдарда) 6 академиялық сағатты құрайды.

II кезең — өндірістік. Өндірістік практика (тиісті мамандық бойынша) кәсіпорындарда өткізіледі.

III кезең — диплом алды практика – болашақ кәсіптік қызметпен байланысты белгілі бір жұмыс түрлерін орындау процесінде теориялық білімдерді, дағдыларды бекітуге, практикалық машықтар мен құзыреттерді иемденуге және дамытуға бағытталған оқу қызметінің түрі;

Өндірістік практикадан өту-құзыретті маман даярлауды жеделдетудің негізгі құралдарының бірі. Теориялық білімді ұштастыру және оларды практикада қолдану жас қызметкерлерге өз ісін барынша толық білу мен анық түсінуге мүмкіндік береді.

Өндірістік практика кәсіпорындардағы оқу процесінің кестесіне сәйкес өткізіледі. Студенттер практикаға әлеуметтік серіктестермен жасалған келісім-шарттар негізінде және кәсіпорындардың жеке анықтамалары негізінде жіберіледі. Әр тәжірибеге барар алдында студенттермен кездесулер өткізіліп, онда бөлім меңгерушілері, пәндік цикл комиссияларының төрағалары студенттерді практиканың мақсаттары мен міндеттерімен таныстырады, сонымен қатар, еңбекті қорғау және қауіпсіздік техникасы туралы нұсқаулық жасалады.

Колледжде №21-1 топ білімалушылары 1-қыркүйектен 6-қазан аралығында төмендегі кесте бойынша кәсіпорындар мен жеке кәсіпкерліктерде өндірістік практикадан өтті.

1.	Есетов Ерсұлтан	«Сыр Маржанв» ЖШС
2.	Мырзағали Ерасыл	
3.	Мырзағали Ернұр	
4.	Шамша Дидар	
5.	Алдажар Батыржан	Қазалы темір бұйым цехы
6.	Балтабаев Нурбакыт	
7.	Ахмет Даниал	«М-Бай» темір бұйым цехы
8.	Өтеміс Данияр	
9.	Дәрменқұлов Ерсұлтан	«Жұпарбаев С» ЖК
10.	Қожабаев Диас	
11.	Жақсылық Дәулет	
12.	Ғабитбекұлы Айберген	«Пірманов Н.»ЖК
13.	Сағынтай Данияр	
14.	Дүйіс Бағылан	«Нұрмағанбет» ЖШС
15.	Шүкір Ақтілек	
16.	Куникеев Ғалым	«Бигерестанов М» ЖК
17.	Мирамбекұлы Бақытбек	
18.	Нағыметуллаев Мирас	«Бірза-Агро» ЖШС

Өндірістік практикадан өту-құзыретті маман даярлауды жеделдетудің негізгі құралдарының бірі. Теориялық білімді ұштастыру және оларды практикада қолдану жас қызметкерлерге өз ісін барынша толық білу мен анық түсінуге мүмкіндік береді.

Практикадан өту мүмкіндігі студенттерде үшінші курста пайда болады. Балалар кәсіпқойлар ортасына кірігіп, олардың тәжірибесін қабылдай бастайды, бұл болашақта жұмысқа орналасу кезінде оларға бірден жұмыс процесіне қосылуға мүмкіндік береді.

Үздіксіз өндірістік тәжірибе өзін білім алушылардың, ең алдымен тәрбиелеуші, оқытатын және дамытушы тұлғаның тұлғасына кешенді әсер ету факторы ретінде көрсетті.

Студенттерде өз мамандығы туралы нақты түсінік қалыптасты, оған деген құрмет пен барлығына қажетті жауапты міндеттерді шешуге қатыстылығы үшін мақтаныш артты.

Оқу зертханаларында ешқашан игерілмеген, олардың болашақ жұмысы үшін пайдалы көптеген іскерліктер мен дағдылар қалыптасты. Жауапкершілігі күшейтілді, және өсіп қызығушылық меңгеруге оқу пәндерінің орната отырып, ең жақсы дайындықты, кәсіби қызметтің үлгерімін арттыру.

Басқа да оң нәтижелер анықталды. Мекеменің өзінде білім беру процесі үздіксіз өндірістік практиканың ықпалымен жетілдіріледі. Сабақ өткізу кезінде теорияның практикамен байланысы артты. Студенттердің дәрістерінде, жауаптарында және сөз сөйлеулерінде өндірістік тәжірибе тәжірибесінен алынған мысалдар жиі қолданылады.

Мұндай мысалдар семинарлар мен практикалық сабақтарда үлкен қызығушылықпен, терең және пәндермен талқыланады.

Әдебиеттер:

1. Қазақстан Республикасы нормативтік құқықтық актілерінің ақпараттық-құқықтық жүйесі <https://adilet.zan.kz/kaz/docs/V1600013395>
2. <https://aemk.kz/өндiрiстiк-және-кәсiптiк-тәжiрбие>

АКТИВИЗАЦИЯ УЧЕБНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ СТУДЕНТОВ ПОСРЕДСТВОМ ПРИМЕНЕНИЯ СОВРЕМЕННЫХ ПЕДАГОГИЧЕСКИХ ТЕХНОЛОГИЙ

Мустафина Алма Какеновна

преподаватель русского языка и литературы,

методики преподавания русского языка,

ГКП на ПХВ «Высший педагогический колледж, город Щучинск» при управлении образования Акмолинской области

Аннотация. В статье отражено практическое применение современных педагогических технологий в процессе обучения на уроках русского языка, методике преподавания русского языка, внеклассной работе, а также во время практики студентов. Используемые приемы ориентированы на проявление самостоятельности обучающихся, развитие активной мыслительной деятельности.

Түйін . Мақалада орыс тілі сабағында, орыс тілін оқыту әдістемесінде, сыныптан тыс жұмыстарда, сондай-ақ студенттердің іс-тәжірибе барысында оқыту үрдісінде заманауи педагогикалық технологияларды практикалық қолдану көрсетілген. Қолданылатын әдістер оқушылардың дербестігін көрсетуге, белсенді ойлау әрекетін дамытуға бағытталған.

Abstract. The article reflects the practical application of modern pedagogical technologies in the learning process of Russian at the lessons, methods of teaching the Russian language, extracurricular activities, as well as during students' practice. The used methods are focused on the manifestation of the independence of students, the development of active mental activity.

Ключевые слова: информационно-коммуникационная технология, уровневая дифференциация, критическое мышление, активизация познавательной деятельности.

На современном этапе развития общества как никогда выросла потребность в нестандартно мыслящих творческих личностях. Новые требования общества к уровню образованности и развития приводят к необходимости использования современных педагогических технологий. В педагогическом процессе инновация означает введение нового в цели, задачи, содержание, методы и формы обучения и воспитания, организацию совместной деятельности учителя и учащегося. Обучающийся должен не просто владеть суммой знаний, умений и навыков, но и уметь самостоятельно добывать, анализировать и использовать информацию для самореализации и полезного участия в жизни общества. Успешному формированию у студентов педагогических компетенций способствует применение современных педагогических технологий, различных методов и приемов обучения.

К современным образовательным технологиям отнесены: развивающее обучение, проблемное обучение, исследовательские методы, технология модульного обучения, разноуровневое обучение, командная работа, игровые технологии и т.д.

Из множества существующих современных технологий в образовании предпочитаю информационно-коммуникационную технологию (ИКТ), технологию критического мышления, проектную технологию, технологию уровневой дифференциации, технологию проблемного обучения.

Применение данных технологий в учебном процессе дает возможность эффективно

реализовать цели обучения, повышает мотивацию студентов к обучению.

Информационно-коммуникационная технология способствует улучшению качества обучения, открывает новые возможности в преподавании.

В своей практике использую электронные учебники, интернет; привлекаю студентов к созданию презентаций по определенным темам. ИКТ студенты активно применяют в процессе прохождения практики в школе: используют видео -аудио – записи, создают презентации, подбирают ситуативные упражнения, игры.

Прохождение пробной практики в школе.

Актуальна технология критического мышления. Основу технологии составляют три стадии организации учебного процесса: стадия вызова, стадия осмысления, стадия рефлексии.

Урок начинаю с актуализации знаний по ранее изученным темам. Например, при изучении темы «Экологические маршруты Казахстана. Знаки препинания с обособленными обстоятельствами» на стадии вызова, используя прием «корзина идей», провожу беседу по разделу

«Туризм»:

-Что такое туризм?

-Какие виды туризма вы знаете?

-Какова роль туристического сектора в укреплении имиджа Казахстана?

-Что такое экологический туризм?

-Каковы его цели?

На стадии осмысления задаю «стартовые» вопросы:

-Что такое экологический маршрут?

-Какие экологические маршруты в Казахстане вы знаете?

Студенты знакомятся с новой информацией. Работу организую по схеме учебник (или другой источник) – студент-преподаватель. На данном уроке использую видеосюжет, затем студенты самостоятельно изучают материал учебника.

Процесс понимания темы отслеживаю в беседе:

-Является ли актуальной и достоверной информация, сообщаемая в видеосюжете?

Почему? Выскажите свое мнение о нем.

-Актуальная ли информация содержится в тексте? Аргументируйте свой ответ.

-Какие интересные и уникальные места, достопримечательности находятся в вашем крае?

На этапе рефлексии студенты пишут эссе-описание о том, чем привлекателен экологический туризм в Казахстане.

Грамматическая тема рассматривается в той же последовательности. На стадии вызова вспоминают, что такое обстоятельство, разряды обстоятельств. Затем самостоятельно прорабатывают тему в учебнике, анализируют примеры, выполняют упражнения на закрепление.

Такая организация работы позволяет активизировать самостоятельную познавательную деятельность студента. Роль преподавателя будить мысль, давать простор

самостоятельным суждениям, выводам и умозаключениям студентов, не сообщать в готовом виде то, к чему они могут прийти путем собственных умственных усилий.

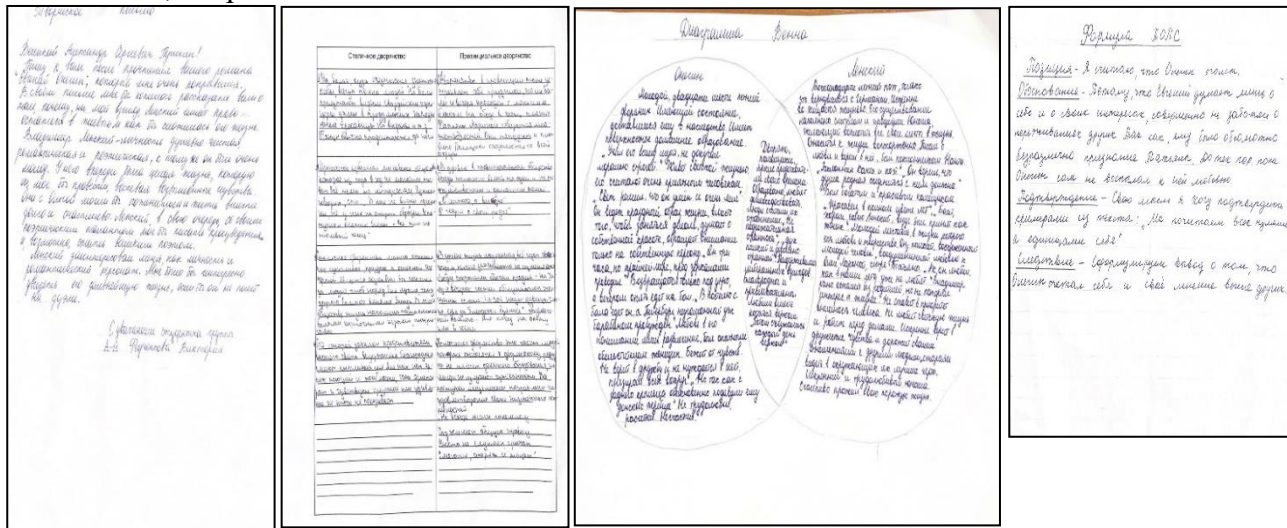
Преподаватель управляет деятельностью студентов. Он является координатором, консультантом.

Применяю методические приемы:

- «корзина идей», составление кластера, схем, «толстых» и «тонких» вопросов, тезисного и цитатного

планов, «мозговая атака»;

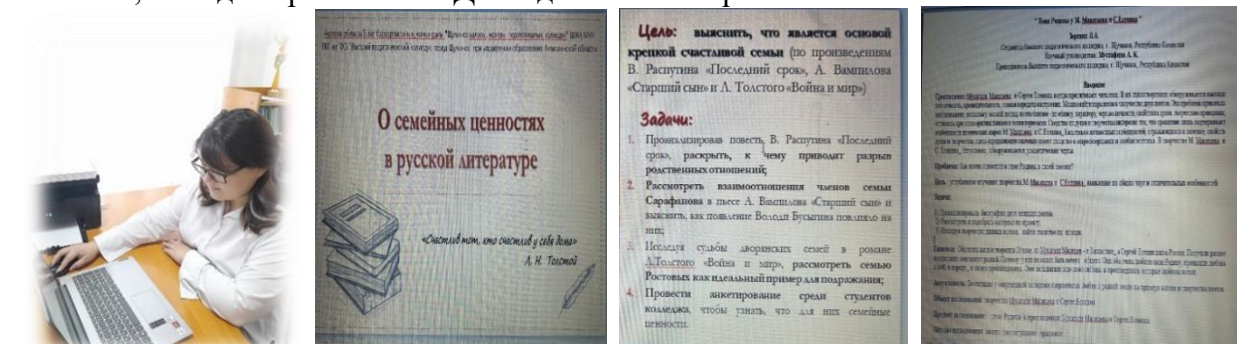
- заполнение таблиц (сравнительные, хронологические, таблицы- характеристики);
- Диаграмма ВЕННА;
- формула ПОПС, синквейн;
- эссе, творческое письмо.

Образцы студенческих работ

Привлекаю студентов к исследовательской деятельности. Проектная технология-это практические творческие задания исследовательского метода.

Главная цель - развитие самостоятельного поиска данных. Овладевая методом исследования, студент выражает собственное мнение на ту или иную проблему. Эта деятельность позволяет студенту проявить себя. Студентами были выполнены исследования на темы «О семейных ценностях в русской литературе», «Тема Родины в творчестве Мукагали Макагаева и Сергея Есенина», «Владимир Иванович Даль: диалоги с современниками».

Исследовательская деятельность студентов

Технология проблемного обучения предполагает организацию деятельности обучающихся по решению учебных проблем. На теоретических и семинарских занятиях по предмету «Методика преподавания русского языка» использую такие проблемные вопросы и задания:

- Чем отличается обучение русской грамоте в национальной школе от обучения родной грамоте?

-Как проявляется в работе над грамматическим материалом в начальных классах принцип учета особенностей родного языка? Постройте ответ на материале одного из учебников.

-Как представлен в действующих программах и учебниках русского языка для начальных классов материал по орфографии?

Технология уровневой дифференциации остается ведущей в современных условиях, так как создает ситуацию успеха для каждого, ситуацию выбора уровня, объема знаний. Для практических занятий разработала пособие с уровневыми заданиями, которое использую на уроках обобщения с целью проверки умений и навыков студентов.

<p>Вариант 1 Уровень 1</p> <p>1. Как называется раздел грамматики, в котором слово изучается как часть речи? А) Орфография Б) Морфология В) Фонетика Д) Синтаксис Е) Словообразование</p>	<p>Вариант 1 Уровень 2</p> <p>1. В каких словах количество букв и звуков не совпадает? А) Встречная, вестник, злоебеще Б) Сучьями, пятый, мед В) Черный, плечом, часы Д) Народ, шиповник, стена Е) Аргумент, казачок, шофер</p>	<p>Вариант 1 Уровень 3</p> <p>Укажите, в какой форме употреблено причастие в предложении. Много раз обманывались мы, стараясь разглядеть на приближающемся берегу признаки человеческой жизни. А) Действительное причастие настоящего времени Б) Действительное причастие прошедшего времени В) Страдательное причастие настоящего времени Д) Страдательное причастие прошедшего времени Е) Краткое страдательное причастие.</p>
--	--	---

Примеры заданий по уровням

Таким образом, применение технологий развивающего обучения способствует повышению результативности обучения и готовит студентов к профессиональной деятельности.

Список литературы:

1. Шатова Е.Г.: Урок русского языка в современной школе: типы, структура, методика. - М.: Дрофа, 2008
2. Пашкова Г.И.: Информационные технологии и образовательные электронные ресурсы в обучении орфографии (5-7 классы). - Белгород: БелГУ, 2006
3. Атемаскина Ю.В. Богословец Л.Г. Современные педагогические технологии в ДОУ.- Санкт-Петербург: Изд-во «Детство-Пресс». - 2011. - С.89.
4. Сабитова З. К., Алтынбекова О. Б. Русский язык. 10 класс. - Алматы «Мектеп» 2019.
5. Мухамадиев Х. С., Мантаева Р. Т., Сагимбаева Г. У. Русский язык. 11 класс. – Сапалы білім баспасы Алматы 2020.

ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ДОКУМЕНТОВ ПИСЬМЕННОГО ИНСТРУКТИРОВАНИЯ НА УРОКАХ ПРОИЗВОДСТВЕННОГО ОБУЧЕНИЯ

Шагун Ирина Николаевна

преподаватель спецдисциплин,

КГКП «Костанайский индустриально-педагогический колледж»

Управление образования акимата Костанайской области.

Аннотация. В данной статье рассмотрена проблема применения наглядных средств, обучения. инструкционных и инструкционно - технологических карт. Применение письменного инструктирования способствует расширению и укреплению связи теории и практики. Работая с письменной инструкцией, студенты широко используют теоретические знания, конкретизируют и расширяют их.

Роль использования наглядных методов в процессе обучения с целью повышения активизации познавательной деятельности студентов на уроках специальных дисциплин

Түйін. Бұл мақалада көрнекі құралдарды пайдалану және оқыту мәселесі қарастырылады. нұсқау және нұсқау-технологиялық карталар. Жазбаша оқытуды қолдану теория мен практика арасындағы байланысты кеңейтуге және нығайтуға көмектеседі. Жазбаша нұсқаулармен жұмыс істей отырып, студенттер теориялық білімдерін кеңінен пайдаланады, нақтылайды және кеңейтеді.

Арнайы пәндер сабақтарында оқушылардың танымдық белсенділігін арттыру мақсатында оқу үрдісінде көрнекі әдістерді қолданудың рөлі

Annotation. This article discusses the problem of using visual aids and teaching. instructional and instructional-technological cards. The use of written instruction helps to expand and strengthen the connection between theory and practice. Working with written instructions, students widely use theoretical knowledge, specify and expand it.

The role of using visual methods in the learning process in order to increase the activation of students' cognitive activity in the lessons of special disciplines

Ключевые слова: самостоятельная работа студентов, методы активизации познавательной деятельности студентов, информационные технологии в процессе обучения.

Түйін сөздер: студенттердің өзіндік жұмысы, оқушылардың танымдық іс-әрекетін белсендіру әдістері, оқу процесіндегі ақпараттық технологиялар.

Key words: Tuysin sozder: communicativti dagdylar, technology, ozin-ozu damytu, kabyldau, soyleudi kabyldau.

Совершенствование процесса обучения и воспитания студентов в профессиональных учебных заведениях в значительной степени зависит от обеспечения его учебной документацией, методической литературой, наглядными пособиями и техническими средствами обучения. [1] Дидактические задачи, решаемые с помощью применения инструкционных карт дают обучающимся более полную и точную устную информацию и повышают качество обучения, его доступность, интерес и любознательность учащихся снижают утомляемость их на занятиях, переключают сэкономленное время на творческую деятельность, увеличивают долю времени на самостоятельную работу, а главное облегчают труд преподавателя и студента.

Применяя наглядные средства, преподаватели реализуют один из наиболее важных принципов наглядности обучении. Они являются источником знаний для обучающихся. Одним из видов наглядных пособий является использование инструкционных и инструкционно-технологических карт.

Необходимость использования документов письменного инструктирования вызвана рядом причин: во-первых, во все возрастающими требованиями к качеству подготовки квалифицированных рабочих; во-вторых, нехваткой времени для эффективного управления процессом производственного обучения студентов - проведения индивидуального инструктирования. (Исследования показали, при длительности урока производственного обучения - 6 часов на индивидуальную работу мастера с каждым из 25 студентов приходится всего 8-10 мин.); в-третьих, невозможностью использовать на рабочих местах, обучающихся изданные в виде книг руководства для подготовки квалифицированных рабочих ряда профессий, в том числе по специальности "Профессиональное обучение". [2] На наш взгляд, применение письменных инструкций во многом расширяет возможности мастера в управлении процессом обучения. Это обеспечивается, прежде всего, тем, что учебная информация в документах письменного инструктирования дается в заранее намеченной, четко выраженной системе. Письменное инструктирование создает благоприятные условия для определенной стандартизации сообщаемой информации. Вместе с тем, необходимо отметить, что, несмотря на явные достоинства, письменное инструктирование, к сожалению, пока не нашло широкого применения в практике производственного обучения студентов.

Используемые в производственном обучении документы письменного инструктирования имеют две стороны: производственно-технологическую, определяющую, что и в какой последовательности делать для получения необходимого результата обучения, и учебно-инструктивную, содержащую указания, как делать. В период изучения отдельных трудовых операций (операционный период), когда студенты только начинают освоение профессии, когда у них отсутствуют профессиональные умения и навыки, не сформированы профессионально значимые качества, когда для студентов все изучаемое является новым, непонятным, когда учащиеся нуждаются в подробных объяснениях, инструкциях, в этот период используются инструкционные карты. В период выполнения сложных комплексных

работ, то есть отработки технологии по изготовлению какого-то инструмента, применяются технологические карты. В любой период обучения можно применять учебные алгоритмы и карты-задания. [3] При обучении профессии “Техник-механик” применяются простые и сложные, линейные и разветвленные алгоритмы. Особенно важно применять алгоритмы при изучении технологии изготовления инструмента. Карты-задания также применяются в различные периоды овладения профессией

Непременным условием является системность применение письменных инструкций. Второе условие – глубокое знание письменных инструкций мастером производственного обучения, умение свободно и технически грамотно владеть всеми трудовыми действиями, приёмами, учить учащихся выполнять их так, как рекомендовано в инструкциях. Применение письменных инструкций-заданий для изучения студентами оборудования и технологических процессов на предприятиях создает условия для формирования у них таких профессионально важных умений и навыков, как анализ, синтез, систематизация, выделение наиболее существенного и т.п. Применение письменных инструкций создаёт благоприятное условие для формирования у обучающихся самостоятельности в работе и способствует успешному решению задачи повышения профессиональной адаптации учащихся – будущих специалистов. Наибольший эффект управления процессом обучения профессии и самостоятельности обучающегося даёт такая организация применения карт, когда они имеются у каждого студента на рабочем месте. Данная индивидуализация позволяет обучающемуся многократно, независимо от других, обращаться к указаниям, содержащимся в инструкции, в момент необходимости в любых условиях работы. Имея “под рукой” инструкцию, студент может постоянно контролировать свои действия и осознанно их корректировать. Мы стараемся оформить их методически и технически грамотно, дать точные и доходчивые указания. Дидактическая ценность письменных инструкций заключается в сочетании различных видов информации: словесных указаний и рекомендаций, рисунков, эскизов, схем, графиков, контрольных вопросов и т.д. [4] Применение документации письменного инструктирования, являющейся самостоятельным источником информации, как показывает опыт, дает возможность в значительной степени решить вопрос об эффективном инструктировании каждого обучающегося, повысить самостоятельность студентов в процессе обучения. Применение письменного инструктирования способствует расширению и укреплению связи теории и практики. Работая с письменной инструкцией, студенты широко используют теоретические знания, конкретизируют и расширяют их. В ходе проведения занятия необходимо учитывать подготовку обучающихся к восприятию демонстрации пособия, и их дальнейшей самостоятельной работы с документами письменного инструктирования.

Современные требования, предъявляемые к специалистам, создают необходимость использования развивающих возможностей инструкционных и инструкционно-технологических карт. Нужно стремиться превратить наглядные пособия в средства, помогающие восприятию учебного материала, чтобы постичь сущность явления, понятия. Эти средства помогают не просто показать учащимся той или иной объект, но и научить их самостоятельно выполнять различного рода задания. [5]

Список литературы:

1. Скакун В.А. «Введение в профессию мастера производственного обучения». Москва 1988 год.
2. Кругликов Г.И. «Методика профессионального обучения» Академия 2007 год.
3. Шапоринский С.А. «Вопросы теории производственного обучения» Москва 1981
4. Журнал Профессионал Казахстана №6 декабрь 2013г.
5. Журнал Специалист №7 20012г.

ТӘРБИЕ САҒАТТАРЫН ЖАН-ЖАҚТЫ ҰЙЫМДАСТЫРУДЫҢ ТИІМДІЛІГІ

Ильясова Аяжан Куандықовна

Арнайы пән оқытушысы, педагог-сарапшы

Қазалы аграрлы-техникалық колледжі

Қызылорда облысы, Қазалы қаласы

Андатпа. Автор тәрбие сағаттарын жан-жақты ұйымдастырудың тиімді жолдарын көрсеткен.

Түйінді сөздер: тәрбие, тәрбие сағаты, куратор, білім алушылар, топ, жоспар, QR-кодтар

Тәрбие ұғымы – жастарды әлеуметтік өмірге, еңбекке дайындау, оларға қоғамдық тарихи-тәжірибені үйрету үдерісі. Тәрбие әрқашан мақсатты. Мақсатсыз тәрбие болмайды. Мақсат өзіне міндеттерді, мазмұнды, әдістерді, формаларды, құралдарды бағындырады.

Тәрбие тиімділігінің ең басты шарты – мемлекет мүмкіндігінен туындайтын қажеттілікке сай тәрбиенің мақсатын нақты анықтау болып табылады.

Жалпы адамзаттық тұрғыдан тәрбие мақсаты – тұлғаны жан-жақты жарасымды етіп тәрбиелеу. Қазақстан Республикасы өз алдына дербес, тәуелсіз ел қатарына қосылған соң, ұрпақ тәрбиесінде жаңа мақсат-міндеттер туындады, олар Қазақстан Республикасының Білім туралы Заңында жазылған. Тәуелсіз мемлекетіміздің бүгінгі мен ертеңі болашақ ұрпақ қолында екенін ескере отырып, жан-жақты дамыған тұлға тәрбиелеу – кезек күттірмейтін мәселелердің бірі.

Тәуелсіз мемлекетіміздің бүгінгі мен ертеңі болашақ ұрпақ қолында екенін ескере отырып, жан-жақты дамыған тұлға тәрбиелеу – кезек күттірмейтін мәселелердің бірі.

Сондықтан жас ұрпақты шыңдап өсіру, білікті азамат болып қалыптасуын қамтамасыз ету – бүгінгі колледж алдына қойылып отырған басты міндет.

Әбу Насыр Әл-Фараби: «Адамға ең бірінші білім емес, тәрбие берілуі керек, тәрбиесіз берілген білім адамзаттың қас жауы»-деген екен.

Оқу барысына қарағанда, білім алушылардың сабақтан тыс іс-әрекет формалары көбірек. Білім алушылар апталықтарға, байқауларға, викториналарға, дебаттарға қатысады, ғылым мен техника жаңалықтары жөнінде баяндамалар тыңдайды, танымдық сипаттағы ойындарға қатысады, оқылған кітаптар мен көрілген бейнероликтерді талқылайды. Білім алушылармен жүргізілетін танымдық іс-әрекет формасы қызығу саласына сай клубтық жұмыстар болып табылады.

Жасөспірімнің тәрбие алуына әсер ететін 5 түрлі жағдай

ТӘРБИЕ ЖҮЙЕСІНДЕ БАСШЫЛЫҚҚА АЛЫНАТЫН ҚҰЖАТТАР

- 1995 жылғы 30 тамыздағы Қазақстан Республикасының Конституциясы;
- «Қазақстан Республикасындағы Баланың құқықтары туралы» Қазақстан Республикасының 2002 жылғы 8 тамыздағы Заңы;
- «Білім туралы» Қазақстан Республикасының 2007 жылғы 27 шілдедегі Заңы;

- «Педагог мәртебесі туралы» Қазақстан Республикасының 2019 жылғы 27 желтоқсандағы № 293-VI Заңы;
- «Білімді ұлт» сапалы білім беру» ұлттық жобасын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2021 жылғы 12 қазандағы № 726 қаулысы;
- «Ұлттық рухани жаңғыру» ұлттық жобасын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2021 жылғы 12 қазандағы № 724 қаулысы;
- «Балалардың әл-ауқат индексін бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Премьер-Министрінің 2022 жылғы 1 ақпандағы № 21-р өкімі;
- «Жаңа Қазақстан: жаңару мен жаңғыру жолы» Мемлекет басшысы Қасым-Жомарт Тоқаевтың 2022 жылғы 16 наурыздағы Қазақстан халқына Жолдауы;
- Мемлекет басшысының «Абай және ХХІ ғасырдағы Қазақстан» мақаласы (2020 жылғы 8 қаңтар);
- Мемлекет басшысының «Тәуелсіздік бәрінен қымбат» мақаласы (2021 жылғы 5 қаңтар).
- Мемлекет басшысының «Жаңа Қазақстан: жаңару мен жаңғыру жолы» атты Қазақстан халқына Жолдауы (2022 жылғы 16 наурыз)
- «Әділетті мемлекет. Біртұтас ұлт. Берекелі қоғам» Мемлекет басшысы Қасым-Жомарт Тоқаевтың 2022 жылғы 1 қыркүйектегі Қазақстан халқына Жолдауы.
- Мемлекет басшысы Қасым-Жомарт Тоқаевтың Қазақстан халқына Жолдауы
- ӘДІЛЕТТІ МЕМЛЕКЕТ. БІРТҰТАС ҰЛТ. БЕРЕКЕЛІ ҚОҒАМ. 1 сәуір, 2023 жыл

Топпен жүргізілетін сабақтан тыс жұмыстарды ұйымдастырып, өткізуге жетекшілік рөл – куратордікі. Ол ата-аналардың, жұртшылықтың, еңбек ұжымдарының, қамқоршы білім алушылардың күшін біріктіреді. Сабақтан тыс жұмыстар бұл кезде студенттік парламент ұйымдарының іс-әрекетімен тығыз бірлікте жүргізіледі. Білім алушылардың қоғамдық мәнінің әлеуметтік белсенділігін қалыптастыруға, жасампаздық қабілеттері мен дарындарының дамуына мүмкіндік береді.

Сабақтан тыс қоғамдық жұмыстардың жалпы түріне апталықтар, түрлі байқаулар мен сайыстар, үйірмелер мен «Жас толқын» дебаттық қозғалыс және студенттік парламент жұмыстары жатады. Үйірме жұмысы балаларды пәндік, техникалық, спорттық секцияларға біріктіреді. Колледжіміздегі ұйымдастырылып жатқан түрлі тәрбие жұмыстарының мақсаты – білім алушыны ғылым мен техника әлеміне енгізу, жасампаздық қабілеттері мен дарындарын дамыту, білім алушылардың тәжірибелік білігі мен дағдыларын қалыптастыру, үйірме жұмыстарында алған білімдерін сабақтарда, өмірде пайдалануға үйрету.

Сабақтан тыс тәрбие жұмыстарының тиімділігіне төмендегідей жалпы педагогикалық шарттар бар:

- Сабақтан тыс жұмыстардың барлық түрлерінің саяси – идеялық мазмұны бай болуы керек;
- Олардың іс-әрекетінің мақсаты, жұмыс барысы, нәтижесі білім алушыларға түсінікті болуы керек;
- Кез-келген жұмыс түрі білім алушыларға қуаныш әкеліп, олардың танымдық сезімін оятып, олардың қабілеті мен дарынын дамытуы керек;
- Куратор сабақтан тыс жұмыстың қай түрін пайдаланбасын, оның әр білім алушыға тигізетін тәрбиелік ықпалын жобалауы керек;
- Жұмыс түрлерін нақты және педагогикалық орынды тізбектестікте пайдалануы керек.
- Бүгінгі таңда ұлттық мәдениет әдебиетінің, тілдің, әдет – ғұрып, дәстүр, салттың тағдыры мен болашағы колледждегі жас ұрпақ тәрбиесіне байланысты.
- Тәрбиедегі басты бағыт: «Әрбір адам ең алдымен өз халқының президенті, өз отанының азаматы болу керек екенін, ұлттың болашағы тек өзіне байланысты болатынын есте ұстауға тиіс». Оның осындай тұжырымға тоқталуына ұлттық әдет-ғұрыптар мен дәстүрлер көптеп көмектеседі. Солар арқылы ол жалпы адамзаттық әлемге аяқ басып, өз халқының игілігін басқа халықтарға жақын да түсінікті ете алады. Сондықтан әрбір ұрпақ өз кезі мен

өткеннің талаптары, объективті факторлар негізінде жас ұрпақты өмірге даярлап, оны жинақталған тәжірибе арқылы тәрбиелей отырып, өзінің ата-бабаларының рухани мұрасын игере түсуі керек.

Тәртіпсіздік істеген балаға қатаң сөз айтып керек емес, жылы сөзбен өзіне тартып, себебін өзіне айтқызып, істеген ісінің дұрыс бағытта еместігіне көзін жеткізу керек, бала деңгейіне дейін өзін кешіре білуің керек, әйтпесе ештеңе шығара алмайсың.

Тәрбиеленуші сіздің жан дүниеніз бен ақыл-ойыңызды сізді көру, тыңдау арықылы қабылдайды

Колледжімізде жоспар бойынша апта сайын өткізілетін тәрбие сағаттары – куратордың

тәрбиелеу ісінің негізгі бөлігі. Ол әр түрлі мақсатта өтеді. Куратордың тәжірибесіне, қойылған мақсатқа, білім алушының қабілетіне, колледждің жағдайына байланысты тәрбие сағатының түрі, технологиясы әр түрлі нұсқамен жүзеге асады. Әрине, ол апта бойы жиналған жағымсыз қылықтарға мораль оқу емес. Ол сағатты білім алушы асыға күтетіндей

дәрежеге жеткізу куратордың кәсіптік шеберлігіне байланысты. Тәрбие жоспарын жасағанда тәрбие салаларын қамти отырып, тақырыпты тек дәріс немесе өлең жаттау ғана емес, ойын түрлері, пікірсайыс, көрініс, диалог, дөңгелек үстел, пікірталас, хабар беру т.б түрлерін таңдап алған жөн.

Куратор үшін тәрбиенің дайын үлгісі жоқ. Ол алдына мақсат қоя отырып, баланы жан-жақты зерттейді. Колледжімізге республикамыздың әр түкпірінен жиналған білім

алушыларды бір топқа орналастырған соң, куратор мен топ шеберінің мақсаты – топтың ұжымын қалыптастыру. Осы мақсатпен 202-2023 жаңа оқу жылының басында Қазалы қаласындағы Ғани Мұратбаев атындағы мемориалдық мұражайына барып, жанындағы Қарасақал Ерімбет ескерткішіне бар ып, парк ішінде түрлі ойындар ойнап, суретке түсіп, келген соң алған әсеріміз жайында әңгіме өткіздік. Сабақтан тыс жұмыстарда білім алушылардың дамуына жағдай жасап, әр баланың көңіл-күйі мен психологиялық ерекшелігіне зерттеу, бақылау жұмыстарын жүргіздік. (сауал, әлеуметтік диагностикалық карта, психологиялық – диагностикалық карта т.б)

«Болашақ – менің қолымда ма?» деген тақырыпта пікір алысу өтті. Пікір алысуға күні бұрын дайындық жүргізіп, ойланатын сұрақтармен таныстырылып, бағыт-бағдар берілді. Баланың сабақ үлгерімін, тәртібін, мінез-құлқындағы өзгерістерді үнемі зерттеп, біліп, шәкірті қиналып жүрген сәтте оның жанынан табылып, көмектесіп, үнемі ақыл-кеңес беріп, оған ізгілікті қасиеттерді үйретуден жалықпаған кураторды ғана бала жанының нағыз бағбаны деуге болады.

Тәрбие сағатын ұйымдастырудағы бірнеше тәсілдерге тоқталып өтейін.

Диалог – мәселе бойынша екі немесе одан да көп адамның өзара ой-пікір бөлісуі. Мысалы, ойды анықтау, келісілген қорытынды шығару.

Пікірсайыс (дискуссия) – даулы нәрсені ұжым болып талқыға салып, зерттеу. Мақсаты: қарсы пікірді тыңдай біліп, өз ойының дұрыстығын дәлелдей алу немесе дұрыс пікірге келісім жасауға үйрету.

Пікір алысу (диспут) – келелі мәселелерді жөнінде ұжымдық талдау жасау. Мақсаты: ойды анық ойға жету, өз көзқарасын анықтап алу.

Дөңгелек үстел – өз ойын еркін айта білу. Жүргізуші нақты мәселе жөнінде жоспар жасайды. Мақсаты: тыңдап алған тақырыпты талдауға қатысушылардың көңілін аудару білу.

«Ақпарат» (хабарлама) – саяси хабарлама тәрізді жаңалықпен таныстыру. Ол –

мәдениет, экология, экономика, саясат жөнінде білім тереңдету үшін айтылатын қызықты, мағыналы әңгіме. Түсінік беру, сұхбат болуы мүмкін. Мысалы, білім алушының белсенді өмірлік бағдарын қалыптастыру.

Қазіргі тәрбие тәжірибесі өзінің өтпелі кезеңінде тұр. Кураторлардың көбі ғылыми технология бойынша жұмыс істеуді әлі де мойынсынбайды. Бірақ тәрбие міндеттерін шешудің жекелей интуитивті жолынан жалпы бұрылыс көрініс бере бастады. Пайдасы көп, сарапталған технологиялық жаңалықтарды енгізуге педагогтар қауымы ыңғай танытуда.

Жаңа технологиялық біліммен қарулану функциясы арқылы студенттердің бойындағы еңбекке деген алуан түрлі қабілеті ерік-жігердің дамуына әкеледі. Сол жаңа технологияның ең қарқынды дамып келе жатқан түрі – ақпараттық технология болып табылады. Ақпараттық технология арқылы мамандардың кәсіби маңызды қасиеттерін жетілдіру бойынша ұйымдастырылған іс-шаралар кәсіби шеберлігін, мобильділігін қалыптастырумен байланыстыруға бағытталған. Басқаша айтқанда, ақпараттық технология арқылы болашақ мамандардың кәсіби маңызды қасиеттерін жетілдіру мәселесі өздігінен білім алуына және өзін-өзі дамуына жағдай жасау арқылы білім сапасын көтерудің негізгі шарттарының біріне айналмақ.

Білім беруді ақпараттандыру – бұл ақпараттық технологиялық құралдарын білім беру саласына қолданудың методологиялық және тәжірибелік құндылықтарын зерттеп, оқыту мен тәрбиелеудің психологиялық және педагогикалық мақсаттарына бағыттап қамтамасыз ету процесі.

Тәрбие сағаттарын жүргізуде түрлі жаңа технологияларды пайдаланамын. Соның бірі QR-кодтардың көмегімен фото-бейне роликтерді ұсыну.

Тәрбие сағаттар барысында барлық лекциялар мен тапсырмалар, тесттік жұмыстар, сауалнамалар мен фото-бейнероликтердің барлығын QR кодтар арқылы ұсынуға болады. Бұл тәрбие сағатының қызықты өтуіне және шынайы әрі ашықтығын қамтамасыз етеді.

Куратор өзінің әр тәрбие сабағымен шәкірттерін қызықтыра білгені жөн. Шәкірттерді сол сабақты асыға күтіп отыратын дәрежеге жеткізуі қажет. Сонда ғана оқытушы шын ұстаз болғаны деп саналады.

Біз, кураторлар да, студенттер де осы технологияны тәрбие сағаттарында жиі қолдану мүмкіндігіне қызығушылық танытып отырмыз. QR-кодтың басымдылығы оны жасаудың жеңілдігі болып табылады. Бұл өзіңіздің шифрланған кодтарыңызды жасауға және оларды түрлі сабақтарда, шығармашылық үй тапсырмасын орындауда және т.б. пайдалануға мүмкіндік береді. Кез келген тәрбие сағатын осы әдіспен безендіріп, әртараптандыруға болады, ал кейіннен студенттерді осындай кодтарды өздері жасауға үйрете аласыз.

Осы ізденістердің бірінің нәтижесі топта QR-кодты қолдану болды, ал бұл кодтарды қолдану тәрбие сағатының әр түрлі кезеңдерінде мақсат қоюдан қорытындыға дейін және әр түрлі жұмыс түрлерінде (жұпта, топтарда, жеке немесе алдыңғы) мүмкін болады. Мысалы, өзімнің тобыма «ТӘУЕЛСІЗ ЕЛІМ-ҚАЗАҚСТАНЫМ!» тақырыбында тәрбие сағатын өту кезінде QR-кодты пайдаланып бейне, аудио, суреттер мен тақырыпқа сәйкес түрлі ақпараттарды толықтай көрсете алдым. Студенттер сұрақтарға жауап береді, кейіннен кодты оқу арқылы өздерін тексереді. Түсінгендерін ауызша жеткізіп қорытындылады.

Студенттермен тәрбие қызметінде QR кодтарын пайдаланудың қандай артықшылықтары бар?

- код негізгі жұмыстан алшақтамайды, себебі онда шифрланған ақпаратты арнайы аппаратсыз көру мүмкін емес. Бірақ ол студенттерді оқытушының осы жолы қандай қызықты нәрселер дайындағанын анықтау үшін басты міндетті тез арада орындауға ынталандыра алады.

- QR кодтарын білім беруде қолдану уақытты сақтап қалуға және білім беру кеңістігін оның барлық қатысушылары үшін ашық етуге мүмкіндік береді.

Тәрбие сағатында тақырыпқа байланысты топты топқа бөлу қажет болса QR-код арқылы бөлемін және бейнероликтер мен қосымша ақпараттарды ұсынып отырамын.

Тобымның білім алушыларына тапсырма ретінде алдағы уақытта өз электронды портфолиоларын жасауды беріп, олардың орындауларын қадағалауды мақсат етіп отырмын. Оқытушылар мен білім алушылар үшін электронды портфолиоға QR-код жасау өте ыңғайлы.

ӘДЕБИЕТТЕР ТІЗІМІ:

1. Қазақстан Республикасында білім беруді және ғылымды дамытудың 2020-2025 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасы. - Астана, 2019 жыл;
2. Оқушылардың тұлғалық қасиеттерін дамытудың педагогикалық негіздері [Электронный ресурс]: научное издание/С.Қалиев, Ш.Майғаранова, Г.Нысанбаева, А.А.Бейсенбаева;
3. <http://www.big-big.ru/blog/reklama-i-marketing/chto-takoe-qr-kody.html>
4. <https://yandex.ru/images/search?text=qr%20код&stype=image&lr=8&parent-reqid=1522101075258209-1225284471170739662906884-man1-3538&source=wiz>

АКТИВНЫЕ МЕТОДЫ ОБУЧЕНИЯ В ПРОФЕССИОНАЛЬНОМ ОБРАЗОВАНИИ

Рогачева Елена Васильевна

преподаватель физической культуры

КГП «Костанайский высший медицинский колледж»

Аннотация. В современном этапе образования использование активных методов обучения играет существенную роль в преподавании. Внедрение активных методов - одно из важнейших направлений совершенствования подготовки студентов, самостоятельное овладение студентами знаний в процессе активной познавательной деятельности.

Түйін Қазіргі білім беру кезеңінде оқытуда белсенді оқыту әдістерін қолданудың маңызы зор. Белсенді әдістерді енгізу – белсенді танымдық іс-әрекет процесінде студенттердің дайындығын, білімді өз бетінше меңгеруін жетілдірудің маңызды бағыттарының бірі.

Abstract. In the modern stage of education, the use of active learning methods plays a significant role in teaching. The introduction of active methods is one of the most important areas for improving student training, students' independent acquisition of knowledge in the process of active cognitive activity

Ключевые слова: Методы, методы обучения, образование.

Активные методы обучения – это методы, стимулирующие познавательную деятельность обучающихся. Строятся в основном на диалоге, предполагающем свободный обмен мнениями о путях разрешения той или иной проблемы. Актуальные методы характеризуются высоким уровнем активности учащихся.

Активные методы обучения основаны на принципах равноправия учителя и ученика. То есть в процессе одинаково задействованы как студенты, так и педагог, не только наставник вовлекает подопечных в процесс обучения, но и ученики воздействуют друг на друга посредством игровых методов. Учитель же выступает как координатор действий. Он должен создать такие условия для учащихся, в которых они захотят проявить инициативу.

Новые потребности в высокопрофессиональных специалистах невозможно удовлетворить без существенной перестройки системы профессиональной подготовки кадров. В связи с этим необходимость внедрения в учебный процесс современных технологий обучения, развивающих творческие способности обучаемых и повышающих их заинтересованность в усвоении материала, не вызывает сомнения. Учебный процесс должен быть увлекательным и результативным, т. е. направленным на максимальное достижение поставленных целей. Как

показывает практика, применение активных методов обучения позволяет не только повысить уровень профессиональной подготовки обучаемых, представляющий собой конечный результат образовательного процесса, но и сделать этот процесс более интересным и продуктивным.

Признаки активных методов обучения:

1. Активизация мышления, учащийся должен быть активным.
2. Длительное время активности – учащийся работает не эпизодически, а в течении всего учебного процесса.
3. Самостоятельность в выработке и поиске решений поставленных задач.
4. Мотивированность к обучению.

Классификация активных методов обучения:

1. Тренинг.
2. Проектный метод.
3. Кейс - стадии.
4. Деловая игра.
5. Ролевая игра.

Тренинг – это систематическое обучение, направленное на развитие определенных навыков, знаний или поведенческих черт участников, часто с использованием интерактивных методов и практических упражнений. Тренинг может изучать различные аспекты, включая профессиональные навыки, коммуникацию, лидерство, управление временем, разрешение конфликтов.

Принципы тренинга включают:

1. Принцип доступности: Обеспечение доступности и понятности материалов для всех участников.
2. Принцип активности: Поощрение активного участия и взаимодействия учащихся.
3. Принцип релевантности: Связывание материала с реальными ситуациями и задачами.
4. Принцип индивидуализации: Учет индивидуальных особенностей участников и их уровня подготовки.
5. Принцип обратной связи: Предоставление обратной связи для улучшения результатов.

Требования к тренингу включают:

1. Ясные цели: Четко определенные цели и ожидания от тренинга, соответствующие потребностям участников.

Проектный метод – это образовательная стратегия, которая включает выполнение студентами конкретного проекта для достижения учебных целей. Он предоставляет студентам возможность применять знания и навыки на практике через решение реальных задач.

Проектный метод выполняет несколько ключевых функций в образовательном процессе:

1. Развитие практических навыков.
2. Адаптированность: Учет особенностей аудитории, их уровня подготовки и профессиональных потребностей.
3. Формирование обратной связи: Обеспечение механизмов обратной связи между преподавателем и студентами.
4. Совместная работа и коммуникация: Способствует развитию навыков командной работы, взаимодействия и обмена идеями между участниками проекта.
5. Проблемное обучение предоставляет студентам возможность решать реальные проблемы, что способствует развитию критического мышления.
6. Поощряет творческое мышление и поиск инновационных подходов к решению задач.
7. Увеличивает мотивацию студентов через возможность видеть результаты своего труда в виде завершенного проекта.

Кейс-стади. Стадии кейса включают в себя последовательность этапов, на которых решается конкретный случай (кейс). Обычно, кейс-метод используется в образовании для обучения анализу ситуаций и принятия решений.

Основные стадии кейса:

1. Описание ситуации: Представление контекста и основной информации о ситуации или проблеме, которая стала объектом кейса.

2. Анализ фактов: Изучение и анализ фактов, данных и деталей, связанных с кейсом.

3. Определение проблемы: Выделение основных проблем и вопросов, которые требуют решения или анализа.

4. Формулирование целей: Установление целей, которые должны быть достигнуты в ходе решения кейса.

5. Идентификация альтернативных вариантов решения: Поиск различных вариантов решения проблемы или сценариев развития ситуации.

6. Оценка альтернатив: Проведение анализа и оценка каждого предложенного варианта решения в контексте поставленных целей.

Деловая игра — это имитационный коллективный игровой метод активного обучения и включает в себя целый комплекс методов активного обучения: дискуссию, анализ конкретных ситуаций. Целью деловых игр является обучение участников практическим навыкам, принятию решений и управлению в условиях, максимально приближенных к реальным. После завершения игры проводится анализ результатов, обсуждаются принятые решения, выявляются сильные и слабые стороны участников. Деловые игры позволяют применять теоретические знания в реальных сценариях что способствует более глубокому пониманию материала.

Ролевые игры — это метод обучения, при котором участники принимают на себя роли вымышленных персонажей и взаимодействуют в predetermined фантастическом или вымышленном мире.

Основные черты ролевых игр:

1. Персонажи и роли: Участники выбирают или создают персонажей, каждый из которых обладает своей уникальной личностью, навыками и характеристиками.

2. Импровизация: Ролевые игры часто включают элементы импровизации, где участники реагируют на ситуации и взаимодействуют с другими персонажами в соответствии с созданным сюжетом

3. Сюжет и приключения: Ролевые игры часто включают в себя сюжетные линии, квесты и приключения, создавая основу для взаимодействия персонажей. Ролевые игры выполняют ряд важных функций, предоставляя участникам разносторонний опыт и способствуя развитию различных навыков.

Вот некоторые из функций ролевых игр:

1. Креативность: Развивают креативное мышление и способность фантазировать поскольку участники создают и разыгрывают уникальные персонажи и сценарии

2. Коммуникация и социальные навыки: Способствуют развитию умений коммуникации, так как участники взаимодействуют между собой в роли персонажей и совместно разрабатывают сюжет.

3. Решение проблем: Учат анализу ситуаций, принятию решений и решению проблем в рамках игрового контекста, что может быть перенесено на реальные ситуации.

Преподаватель в своей профессиональной деятельности использует ту классификацию и группу методов, которые наиболее полно помогают осуществлению тех дидактических задач, которые он ставит перед занятием.

Проявление и развитие активных методов обучения обусловлено тем, что перед обучением были поставлены задачи не только усвоение студентами знаний и формирования профессиональных умений и навыков, но и развитие творческих и коммуникативных способностей личности, формирование личностного подхода к возникающей проблеме.

Активные методы обучения являются одним из наиболее эффективных средств вовлечение студентов в учебно-познавательную деятельность. В основе активных методов лежит диалогическое общение, как между преподавателем и студентами, так и между самими студентами.

Схема активных методов обучения:

Список литературы:

- 1.Артемьева Е.М.Теория и практика современного образования // Материалы Международной научно-практической конференции. 2015г. 36 с.
- 2.Валиева Э.Д. Мухамадиев Г.Д. Проблемное обучение как активный метод обучения // Материалы Международной научно-практической конференции.2018.С.789-792
- 3.Зарукина Е.В. , Логинова Н.А. ,Новик М.М. Активные методы обучения я: рекомендации по разработке и применению : учебно-методическое пособие . СПб.: СПбГИЭУ , 2010 .59 с.
- 4.Абдрахманова А.О., Калиева М.А., Сыздыкова Т.Б. Эффективные методы преподавания в медицинском вузе // Методические рекомендации . 2015г. 38 с.

РОЛЬ ИНОСТРАННОГО ЯЗЫКА В ПОВЫШЕНИИ КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТИ БУДУЩИХ СПЕЦИАЛИСТОВ

**Каптёл Галина Михайловна,
Ерденева Лязат Насибуловна**
преподаватели иностранного языка
КГКП «Костанайский строительный колледж»
управления образования акимата Костанайской области.

Аннотация: В данной статье говорится о важности изучения иностранного языка для современного специалиста. Практиковать язык можно как средство общения в естественной среде (общаясь с носителем языка) или организованно, в группе на занятиях. Хорошо известно, что преподавание-обучение иностранному языку принципиально отличается от изучения родного языка. Знание иностранного языка расширяет профессиональные знания за счет доступности иностранной информации. Широкое использование английского языка в сфере профессионального общения порождает потребность в подготовке специалистов, владеющих специальной лексикой на английском язык, умеющих работать с профессионально ориентированными текстами и документацией и поддерживать устное общение на иностранном языке.

Ключевые слова: иностранный язык, профессиональные знания, образование, общество, система обучения.

Түйін: Бұл мақалада қазіргі маман үшін шет тілін үйренудің маңыздылығы туралы айтылады. Тілді құрал ретінде қолдануға болады қарым-қатынас табиғи ортада (ана тілінде сөйлейтін адаммен сөйлесу) немесе ұйымдасқан түрде, сыныптағы топта. Оқыту - шет тілін оқыту ана тілін үйренуден түбегейлі ерекшеленетіні белгілі. Шет тілін білу шетелдік ақпараттың қолжетімділігі есебінен кәсіби білімін кеңейтеді. Кәсіби қарым-қатынас саласында ағылшын тілін кеңінен қолдану ағылшын тілінде арнайы лексиканы меңгерген, кәсіби бағытталған мәтіндермен және құжаттамамен жұмыс істей алатын және шет тілінде ауызша қарым-қатынасты сақтай алатын мамандарды даярлау қажеттілігін тудырады.

Түйінді сөздер: шет тілі, кәсіби білім, білім, қоғам, оқыту жүйесі

Abstract: This article talks about the importance of learning a foreign language for a modern specialist. You can practice a language as a means of communication in a natural environment (communicating with a native speaker) or in an organized manner, in a group during classes. It is well known that teaching and learning a foreign language is fundamentally different from studying the native language. Knowledge of a foreign language expands professional knowledge due to the availability of foreign information. The widespread use of English in the field of professional communication creates a need for training specialists who speak special vocabulary in English, are able to work with professionally oriented texts and documentation, and maintain oral communication in a foreign language.

Key words: foreign language, professional knowledge, education, society, education system.

Сегодня одним из стратегических направлений в системе профессионального образования является владение иностранным языком. Время стремительно движется вперед и запросы общества также меняются. С этой точки зрения, владение иностранным языком - это преимущество, которое является требованием времени, является одним из наиболее важных аспектов сегодняшнего дня. Иностранный язык все чаще становится языком профессии и призван обеспечить готовность будущих специалистов к самоопределению в жизни и личностного развития на протяжении всей жизни. Иностранный язык является естественным компонентом такого самосовершенствования. Знание иностранного языка расширяет профессиональные знания за счет доступности иностранной информации. С другой стороны, это доступность международного рынка труда, повышение конкурентноспособности специалистов. В условиях интеграции социальных процессов владение иностранным языком специалистом рассматривается, как одна из основных профессиональных компетенций, возможность профессионального обмена, получение важной информации не только на родном, но и на иностранном языке и постоянный профессиональный рост. Выделяют несколько групп мотивов овладения иностранным языком: коммуникативный, познавательный, ценностноориентированный, самоутверждение, перспектива профессионального роста. Эти мотивы взаимосвязаны и дополняют друг друга.

Преподавание таких междисциплинарных занятий по иностранному языку потребует специальных знаний от преподавателя, приходится вникать в тонкости различных сфер деятельности (экономика, строительство, железная дорога, энергетика) для дальнейшей совместной работы со студентами по теме. Такое обучение направлено на развитие межличностных отношений и создание внутривузовских ситуаций, где студенты могли бы использовать как специализированные знания, так и развивать навыки общения на иностранном языке [1].

Кроме того, иностранные языки играют важную образовательную роль. Гуманизация современного образования направлена на то, чтобы на первое место ставились социальные аспекты жизни человека [2]. Задача современного образования – сформировать не только базовые профессиональные компетенции, но и научить человека нести ответственность за свое собственное поведение, основанное на универсальных ценностях и социальных нормах, которые способствуют развитию таких качеств, как ответственность, толерантность, принятие чужой точки зрения, умение нивелировать конфликтную ситуацию, умение слушать и взаимодействовать. Профессионально-ориентированный подход к обучению иностранным языкам устраняет сложность психологических, лингвистических и социальных трудностей,

связанных с формированием личности студента, а также независимого мыслителя, менеджера собственного образовательного процесса, способного к творчеству и инновации. В этом случае специалист несет ответственность за свои профессиональные действия перед профессиональным сообществом и обществом в целом [3]. Поэтому иностранный язык – это инструмент будущей профессиональной деятельности. Перед преподавателями колледжа стоит задача формирования не только лингвистических и речевых навыков в процессе обучения, а также расширение информации в профессиональной сфере через использование профессиональных текстов, овладение профессиональными терминами, обучение профессиональному языковому материалу и профессионально ориентированный перевод.

Для преподавателей иностранного языка стоит вопрос выбора соответствующего информационного материала для организации совместной и самостоятельной работы студентов. Согласно требованиям организации учебного процесса, дидактический материал должен содержать современные источники и обновляться своевременно. Когда дело доходит до текстового контента, аудио- и видеоматериалов, эта проблема становится особенно актуальной. Так как иногда очень сложно найти необходимый материал на иностранном языке.

Сейчас мир переживает процесс глобализации - появление новой мировой культуры, смешение различных национальных традиций, развитие сотрудничества между нациями. Эти процессы привели к развитию межкультурных контактов во всех сферах нашей жизни. Межкультурная коммуникация включает в себя такие ситуации, как учеба в колледжах и университетах для обмена опытом, стажировки, международные конференции, совместные предприятия, туристические поездки, выставки, экскурсии, спортивные мероприятия и многое другое. Это, опять же, показывает, что важным аспектом успешной адаптации в социальном пространстве является знание иностранных языков.

Что же нужно для того, чтобы быть конкурентноспособным специалистом? Чтобы преуспеть в профессиональной деятельности, современному специалисту необходимо в полной мере владеть навыками разговорной культуры, обладать коммуникативной компетентностью, иметь желание реализовать свой творческий потенциал. Для этого необходимы следующие качества: понимание норм литературного языка и устойчивые навыки их использования в речи, способность следить за точностью и логической последовательностью речи, а также грамотное владение терминологией, знание соответствий между терминами и понятиями, владение грамотной профессиональной речью, осознавать ситуацию общения, умение создавать и поддерживать комфортную атмосферу общения. [4]

Сегодня важность коммуникативной компетентности специалиста увеличивается в связи с необходимостью международных связей и партнерства в научной и промышленной сферах. Широкое использование английского языка в сфере профессионального общения порождает потребность в подготовке специалистов, владеющих специальной лексикой на английском языке, умеющих работать с профессионально ориентированными текстами и документацией и поддерживать устное общение на иностранном языке. Поэтому наряду с формированием профессиональной компетентности по основному профилю деятельности, необходимо развитие и совершенствование знаний иностранного языка

В зарубежной лингвистике понятие «профессионально ориентированный английский» означает такую языковую подготовку, которая является средством достижения определенных профессиональных знаний именно на иностранном языке. Таким образом, изучение иностранного языка перестает быть самоцелью. Это не традиционное преподавание иностранного языка, но обучение тех аспектов иностранного языка, которые важны для успешного осуществления профессиональной деятельности, например, обмен опытом, написание научной статьи или заявка на грант, выступление на конференции, то есть что необходимо студенту для выполнения определенной социальной роли.[5] Квалифицированные специалисты должны постоянно отслеживать все новое, что появляется в мире, в частности в их области, и извлекать полезные данные для своей профессиональной деятельности. Для того, чтобы быть в курсе последних новостей и разработок из области науки

и техники, специалист должен уметь читать статьи на языке оригинала и обладать навыками перевода технических текстов. Для этого необходимо знание иностранного языка.

Таким образом, содержание обучения профессиональному иностранному языку специалиста должно быть адаптировано к специфике речевой деятельности в контексте профессионального общения и направлен на развитие профессионально важных навыков. Под языком специальности мы подразумеваем всю совокупность языковых средств, используемых в профессиональном взаимодействии с целью достижения взаимопонимания и достижения образовательных целей при обучении в образовательном учреждении иностранному языку. Ведущей основой языка специальности является терминологический словарь с наличием определений по толковому техническому словарю.

Приоритет компетентностного подхода означает переориентацию от процесса к результату обучения, сместив акцент с накопления знаний терминологии к формированию навыков и умений у обучающихся, умения применять язык в конкретных ситуациях. Образовательный процесс организован с учетом спроса общества в знаниях выпускника конкретной специальности, в его умении решать проблемы и соответствии его способностей реальным потребностям быстро меняющегося рынка и обеспечивает сформировавшийся потенциал для быстрой, безболезненной адаптации как в будущей профессии, так и в социальном обществе.

Основными компонентами коммуникативной компетентности являются:

- лингвистический, в том числе лексические, фонологические, синтаксические знания и навыки, а также знание языка в целом;
- социолингвистический, предполагающий использование языка в определенных социокультурных условиях и влияющих на процесс общения между представителями разных культур.

Иноязычная коммуникативная компетентность и профессиональная компетентность в условиях преподавания специальности неразрывно связаны. Цель формирования данной коммуникативной компетентности: научить взаимодействию в сфере профессионального общения на иностранном языке в соответствии с нормами и культурными традициями изучаемого языка и в достижении взаимопонимания в общении. В целом компетентность включает в себя знания, умения, практический опыт, способность работать самостоятельно. В процессе формирования иноязычной коммуникативной компетентности, последовательность обеспечения знаниями обучаемым, формирование навыков и развитие навыков может быть разным. Таким образом, студенты могут приобретать знания одновременно с освоением речевых навыков и умений. Целью формирования коммуникативной компетентности является не накопление объема знаний, умений и навыков, а умение использовать свою иноязычную коммуникативную компетентность в иноязычной профессионально направленной деятельности.

Речевая компетентность включает в себя ряд компетенций: аудирование, говорение, чтение, письмо, перевод. В целом речевая компетентность определяет способности обучаемых:

- понимать на слух содержание подлинного текста;
- осуществлять устное общение (монологическое и диалогическое);
- читать тексты разных жанров и видов с разными уровнями сложности содержания;
- общаться письменно в соответствии с поставленными задачами;
- реализовывать функции медиатора (посредника) культуры в процессе межкультурной коммуникации;
- использовать опыт, полученный при изучении родного языка, рассматривая его как средство сознательного овладения иностранным языком.

Известно, что в современном преподавании иностранного языка акцент не делается на языке как системе грамматических структур, а на речи. Для того чтобы выяснить, что побуждает молодежь изучать иностранный язык был проведен опрос среди студентов первых

курсов. В результате прослеживаются пять основных наиболее часто указываемых факторов, которые больше всего побуждают изучать иностранный язык.

— Карьерный рост. Сейчас все чаще при приеме на работу знание английского языка не только приветствуется, но может сыграть существенную роль при выборе кандидата. Знание иностранных языков не только поможет вам найти хорошую работу, но и сделает вас более ценным и хорошо оплачиваемым сотрудником.

— Возможность дальнейшего обучения и прохождения стажировки за рубежом. Обучаясь за рубежом у вас есть возможность повысить свой профессиональный уровень.

— Зарубежные поездки по обмену опытом. При выборе кандидата для зарубежной поездки, начальство отдаст предпочтение специалистам, владеющим иностранным языком. И, к сожалению, проходя обучение в колледже, студенты нередко сталкиваются с проблемой недостаточного владения иностранным языком при участии в международном конкурсе Worldskills, что говорит о важности и необходимости изучения иностранного языка.

— Возможность устроиться на высокооплачиваемую работу. В настоящее время важным требованием к кандидатам на работу в крупные компании является «свободное владение» английским языком.

— Поездка за рубеж с целью отдыха. Многие студенты указали, что при поездке за рубеж на отдых, владея иностранным языком, вы сможете легко вступить в диалог для решения житейских вопросов (найти адрес, сделать покупку, купить билеты и т.д.).

В данной статье обоснованы цели преподавания иностранного языка студентам с точки зрения компетентного подхода, проанализированы возможные методы оценки сформированности знаний иностранного языка, профессионально ориентированной коммуникативной компетентности. Анализ структуры коммуникативной компетентности позволяет сделать вывод о том, что иностранный язык играет важную роль в обучении специалиста. Наряду с другими дисциплинами иностранный язык участвует в формировании профессионально важных качеств специалиста. В целом, изучение иностранного языка помогает студентам расширить языковые знания, углубить культурные познания, быть в курсе новых открытий и изобретений зарубежной науки и техники, чтобы ориентироваться в потребностях социального и экономического развития.

Список литературы:

1. Климинская С.Л. Роль иностранных языков в гуманитарном образовании. / Наукоеведение, 2015. Т. 7. № 5
2. Кочетова И.Д. Роль иностранного языка в развитии социальной ответственности у студентов вузов // Наукоеведение, 2014. № 1
- 3.<http://www.beatoncapital.com/wpcontent/uploads/2012/03/Whyprofessionalism-is-still-relevant-by-George-Beaton.pdf/> (date of access: 01.01.2010).
4. <https://sampo.com/foreign-language-in-professional-activities/>
5. Т. Hutchinson, English for Specific Purposes: A learning-centered approach/Cambridge University Press, 1987.

«ТЕМІР ЖОЛ КӨЛІГІНДЕ ТАСЫМАЛДАУДЫ ҰЙЫМДАСТЫРУ ЖӘНЕ ҚОЗҒАЛЫСТЫ БАСҚАРУ» МАМАНДЫҒЫ БОЙЫНША КУРСТЫҚ ЖҰМЫСТАРДЫ ОРЫНДАУ КЕЗІНДЕГІ ӘДІСТЕМЕЛІК ҰСЫНЫМДАР

Байжанова Гүлнара Қаппасқызы
Арнайы пәндер оқытушысы
«ҚИНЭУ кәсіпкерлік колледжі» ЖМ

Аннотация. Работа содержит информацию о практической работе студента. При выполнении которой, изучаются сразу несколько вопросов по экономике в области

«Организации перевозок на железнодорожном транспорте». Проводиться расчет заданных параметров, определяются затраты, количество трудового персонала на выполнение определенного объема работ. Производится расчет заработной платы по нормативам, отчисления. Работа представляет собой составленный в определенном порядке перечень вопросов, которые должны быть освещены в работе.

Түйін. Жұмыста студенттің практикалық жұмысы туралы ақпарат бар. Оны орындау кезінде «Теміржол көлігімен тасымалдауды ұйымдастыру» саласындағы экономика бойынша бірден бірнеше мәселелер зерделенеді. Берілген параметрлерді есептеу жүргізіледі, шығындар, белгілі бір жұмыс көлемін орындау үшін еңбек персоналының саны анықталады. Жалақы нормативтер, аударымдар бойынша есептеледі.

Жұмыс - бұл белгілі бір тәртіппен жасалған, жұмыста қамтылуы керек мәселелердің тізімі.

Abstract. The work contains information about the student's practical work. During the implementation of which, several issues on economics in the field of "organization of transportation by rail" are studied at once. The calculation of the specified parameters is carried out, the costs are determined, the number of labor personnel to perform a certain amount of work. Wages are calculated according to the standards, deductions are made. The work is a list of issues compiled in a certain order that should be covered in the work.

Түйінді сөздер: сапалық көрсеткіштер, көлемдік көрсеткіштер, станция, сұрыптау, вагондар, жүк, қызметкерлер.

Қазіргі еңбек нарығы студенттердің таңдаған мамандығы бойынша білімдерін қолдануға тез бейімделуін талап етеді.

Алынған білімді нақты жағдайларда нақты мәселелерді шешу үшін пайдалану материалды жақсы игеруге, жұмыс істеуге ғана емес көмектеседі

Өндірісті дамыту студенттерден жоғары білім деңгейін, оларды қолдана білуді, яғни олардың практикалық қолданылуын білуді талап етеді. Сондықтан тәжірибеге бағытталған оқыту сыни ойлауды дамытуға ықпал етеді.

Іскерлік ойынға қатысу, тренажерде жаттығу немесе нақты жағдайларды қарастыру арқылы студенттер талдауды, проблемалардың тиімді шешімдерін табуды, соның ішінде өз тәжірибелеріне сүйенуді үйренеді.

Бұл тәсіл кәсіби құзыреттілікті, коммуникативті дағдыларды және командада жұмыс істеу қабілетін дамытады.

Болашақ жұмыс орны-бұл команда, бірақ өндірісте қойылған міндеттерді шешуге нақты талаптары бар. Сондықтан қабылданған шешім үшін жауапкершілік қызметкерге, яғни бұрынғы студентке жүктеледі. Оқу процесін жүргізудің заманауи технологиялары таңдалған мамандық туралы, не істеу керек, болашақ маманның болашағы туралы түсінік береді.

Болашақтың білімі жұмыс істеуге, ақша табуға және өзіне, отбасына немесе қоғамға пайда әкелетін жоғары деңгейлі мамандарды ғана құрмайды.

Енді ол өз жұмысына, сондай-ақ айналасындағы әлемге жауапкершілікпен қарайтын адамдарды құруға бағытталған. Бұл білім беру тізбегіндегі маңызды сәттер де маңызды емес, жұмыс берушілер де өз ісін білетін, «қайта оқытуды» қажет етпейтін, бірақ өндірісте, технологиялық процесте мамандарды күтеді.

Жұмыс берушілер әр түрлі жағдайларда оларды қолдануды ескере отырып, нақты технологиялар түрінде негізгі талаптарды нақты анықтайды, көптеген ақпаратты бағдарлай алады, жаңа міндеттер қоя алады, белгісіздік, таңдаудың өзгергіштігі және білімді үнемі жетілдіру жағдайында сапалы жаңа шешімдер таба алады.

Сондықтан, кәсіптік техникалық білім берудегі екпіндерді фактілерді игеруден әдістер мен технологияларды игеруге ауыстыра отырып, студент пассивті қабылдағыш болуды тоқтатады, ол білім беру іс - әрекетінің белсенді субъектісі болып табылады, ал мұғалімнің функциялары міндеттер қою, студенттердің іс - әрекетін ұйымдастыру, осы қызметті басқару және білім беру нәтижелерін бағалау (құзыреттілікке ие болу) болып табылады.

Орындалатын жұмыс - бұл белгілі бір тәртіппен жасалған бөлімдер тізімі және жұмыста қамтылуы керек мәселелердің толық тізімі.

Жұмыс берілген мәліметтермен нұсқалар бойынша орындалады. Жұмыста сұрыптау станциясы жұмысының көлемдік және сапалық көрсеткіштерін анықтау бойынша екі бөлім бар. Көлемдік көрсеткіштердің есебіне мыналар кіреді:

- техникалық жұмыс бойынша - жалпы вагон айналымы;
- бөлімшесі бар вагондарды қайта өңдеумен, қайта өңдеусіз және жергілікті транзиттік вагондарға жөнелту;
- вагондардың жұмысшысы;
- маневрлік локомотивтердің саны;
- жүк жұмысы бойынша - тонна және вагондарда жүктерді жөнелту;
- тонна және вагондарда жүктердің келуі (түсіру).

Сапалық көрсеткіштер:

- қарапайым транзиттік вагондар (қайта өңдеумен және қайта өңдеусіз);
- қарапайым жергілікті вагондар, бір жүк операциясының астында қарапайым;
- өз тиеу вагонына орташа статикалық жүктеме;
- маневрлік локомотивтің өнімділігі;
- жұмыс паркінің вагондарын пайдалану тиімділігінің коэффициенті [1].

Көлемдік және сапалық көрсеткіштер тоқсан бойынша, сондай - ақ тәулігіне орта есеппен егжей - тегжейлі және қаралады.

Станцияның еңбек ресурстарын есептей отырып, біз келесі көрсеткіштерді анықтаймыз: жұмысшылардың келу және тізімдік саны, орташа жалақы, жалақы қоры және еңбек өнімділігі.

Станция қызметкерлерінің санын есептеу қызмет көрсету аймақтарын кеңейтуді, кәсіптерді біріктіруді және еңбек өнімділігін арттыратын басқа да іс-шараларды ескере отырып жүргізіледі.

Станция қызметкерлерінің саны жұмыс көлеміне және өндіру нормаларына, қызмет көрсетілетін объектілер санына және бір объектіге белгіленген еңбек шығындарының нормаларына байланысты шаруашылықтар, өндірістік топтар, жұмыскерлердің кәсіптері мен лауазымдары бойынша жоспарланады.

Басшы қызметкерлердің, мамандардың және қызметшілердің саны станция сыныбына байланысты штат кестесі бойынша жоспарланады.

Өндірістік штат қызметкерлерінің саны темір жол көлігінің негізгі шаруашылық қызметінің шығыстар номенклатурасына сәйкес шаруашылықтар мен баптар бойынша жоспарланады. [1].

Еңбек жоспарында цех персоналы мен станцияны басқару аппаратының санын анықтау көзделеді. Станцияның цехтық персоналына қажеттілік жұмыс көлеміне, қызмет көрсету нормаларына және ауысым санына байланысты қолданыстағы лауазымдар номенклатурасы негізінде белгіленеді. Станцияны басқару аппараты қызметкерлерінің санын станция класына байланысты үлгілік штат кестелері негізінде айқындайды.

Тарифтік мөлшерлеме жұмысшының санатына қарай, ал лауазымдық жалақысы – штат кестесі бойынша қабылданады. [2].

Сұрыптау станциясындағы, жүк станциясындағы еңбек өнімділігі анықталады. Пайдалану шығындарын есептеу мыналарды қамтиды: еңбекақы төлеу қоры, әлеуметтік қажеттіліктерге аударымдар, материалдық шығындар, оның ішінде: материалдар, отын, электр энергиясы, басқа материалдық шығындар, амортизация, басқа шығындар.

Барлық есептеулер негізінде станцияның бюджеті жасалады және тасымалдау құны анықталады. [1].

Өзіндік құн-кәсіпорынның экономикалық қызметінің маңызды көрсеткіштерінің бірі. Өзіндік құн жұмсалған материалдық және еңбек құралдарын пайдалануды, негізгі өндірістік қорларды пайдалану дәрежесін, кәсіпорынның тиімділігі мен сапасын арттыруды сипаттайды.

Жалпы алғанда, шығындар өндірістік шығындардың өндірілген өнім көлеміне қатынасы ретінде анықталады. Станцияның өнімдері: жөнелтілген вагондар – қайта өңдеумен транзиттік, қайта өңдеусіз транзиттік, жергілікті; жөнелтілген (тиелген) және тоннамен келген (түсірілген) жүк болып табылады.

Деректер негізінде калькуляция жасалады. Шығындар мен жұмыс түрлерінің пайда болуының барлық орындарына ортақ шығыстар есептеледі, ал жалпы шаруашылық шығыстар жұмыс түрлері мен шығындар туындайтын орындар бойынша тікелей шығыстар бойынша жоспарланатын жалақыға пропорционалды түрде өнім түрлері бойынша бөлінеді. [2].

Студенттің жұмысында теміржол көлігі экономикасының басқаруды ұйымдастыру, тасымалдауды жоспарлау, жылжымалы құрамның жұмысы; инвестициялардың тиімділігін бағалау; ұйымдастыру, нормалау және еңбекақы төлеу сияқты негізгі мәселелері қамтылған. Шығыстардың, кірістер мен пайданың мәні ашылды, жүк және жолаушылар тасымалы тарифтерін құру мәселелері баяндалды[1].

Әдебиеттер тізімі

1. Теміржол көлігі экономикасы, Оқулық, Терешина Н.П., Левицкая Л. П., Шкурина Л. в., 2012 ж

2. Мәселелер мен міндеттердегі теміржол көлігінің экономикасы .Ефимова О. В., Гусева А. И., Бабошин Е. Б.. Редактор: Ефимова Ольга Владимировна баспасы: Прометей, 2021 ж.

КОЛЛЕДЖДЕ ҚАШЫҚТЫҚТАН ОҚЫТУ ФОРМАТЫНДА ҚАЗАҚ ТІЛІ МЕН ӘДЕБИЕТІН ОҚЫТУ

Бектасова Алтынай Аргынгельдиновна

қазақ тілі мен әдебиет пәні оқытушысы,

педагог-зерттеуші,

«ҚИНЭУ кәсіпкерлік колледжі» ЖМ,

Қостанай қ.

Аннотация. Изменения, происходящие в мире сейчас, во многом связаны с появлением и развитием информационно-цифровых технологий. Традиционные методы и средства обучения оказываются недостаточно эффективными для выполнения повышенных требований к уровню подготовки выпускников технического и профессионального образования. Появились доступные средства получить моментально практически любую информацию через интернет-устройства. Компьютерные цифровые технологии обладают неограниченными возможностями для этого. В статье говорится о преподавании казахского языка и литературы при дистанционном формате обучения в колледже, о преимуществах и недостатках данного вида обучения и какие виды, формы применяются в обучении государственного языка.

Түйін: Қазір әлемде болып жатқан өзгерістер көбінесе ақпараттық-цифрлық технологиялардың пайда болуымен және дамуымен байланысты. Оқытудың дәстүрлі әдістері мен құралдары Техникалық және кәсіптік білім беру түлектерінің дайындық деңгейіне қойылатын жоғары талаптарды орындау үшін жеткілікті тиімді емес. Интернет-құрылғылар арқылы кез-келген ақпаратты бірден алуға қол жетімді құралдар пайда болды. Компьютерлік цифрлық технологиялар бұл үшін шексіз мүмкіндіктерге ие. Мақалада колледжде қашықтықтан оқыту форматында қазақ тілі мен әдебиетін оқыту, оқытудың осы түрінің артықшылықтары мен кемшіліктері және мемлекеттік тілді оқытуда қандай түрлері, нысандары қолданылатыны туралы айтылады.

Abstract: The changes taking place in the world now are largely related to the emergence and development of information and digital technologies. Traditional methods and means of education

are not effective enough to meet the increased requirements for the level of training of graduates of technical and vocational education. There are now available means to get almost any information instantly via Internet devices. Computer digital technologies have unlimited possibilities for this. The article talks about the teaching of the Kazakh language and literature in the distance learning format at college, about the advantages and disadvantages of this type of education and what types and forms are used in teaching the state language.

Ключевые слова: дистанционное обучение, дистанционные образовательные технологии, образовательная платформа, формат обучения, обратная связь, ресурсы

Түйін сөздер: қашықтықтан оқыту, қашықтықтан білім беру технологиялары, білім беру платформасы, оқыту форматы, кері байланыс, ресурстар

Keywords: distance learning, distance learning technologies, educational platform, learning format, feedback, resources

Қазіргі жағдайда білім беру мен білім беру қызметтерінің рөлі едәуір артады. Білім беру жүйесі ХХІ ғасырдың мәселелерін шешуге дайын болуы үшін заманауи ғылыми алаң қажет. Ал бұл жаңа ақпараттық-цифрлық нысандарды, оқыту әдістері мен тәсілдерін құру және енгізу, оқу материалдары мен электрондық оқулықтар базасын әзірлеу. Ақпараттық технологиялар мен білім бірге адамзат алдында тұрған мәселелерді шешуге негіз болуы керек.

Қазір әлемде болып жатқан өзгерістер көбінесе ақпараттық-цифрлық технологиялардың пайда болуымен және дамуымен байланысты. Олар болып жатқан өзгерістердің қозғаушы күшіне айналады. Оқытудың дәстүрлі әдістері мен құралдары Техникалық және кәсіптік білім беру түлектерінің дайындық деңгейіне қойылатын жоғары талаптарды орындау үшін жеткілікті емес. Ғылыми-техникалық прогрестің жоғары қарқыны өнеркәсіпте, өндірісте, ғылымда, мәдениетте, білім беруде жұмыс істейтін мамандардың білімінің тез ескеруіне әкеледі. Барлық саналы еңбек қызметін жетілдіруді, тереңдетуді, білімді кеңейтуді жалғастыру қажеттілігі туындайды. Әлемге еңбек нарығындағы ең маңызды талаптарға сай келетін жоғары деңгейлі мамандар қажет.

Іс жүзінде әрбір адам табысты және сұранысқа ие маман болуға ұмтылады, сондықтан сапалы білім туралы ойлану керек. Қазіргі уақытта бұл салада қарқынды өзгерістер орын алууда. Интернет-құрылғылар арқылы кез-келген ақпаратты бірден алуға қол жетімді құралдар пайда болды. Компьютерлік цифрлық технологиялар бұл үшін шексіз мүмкіндіктерге ие.

Бүгінгі күннің өзекті тақырыбы – қашықтықтан оқыту. Е. С. Полат қашықтықтан оқытуды бүкіл білім беру жүйесінің бөлігі ретінде қарастырады. «Қашықтықтан оқыту-оқу процесінің барлық құрылымдық бөліктерін (мақсаты, мазмұны, ұйымдастырушылық нысандары, оқу құралдары) қамтитын және арнайы интернет немесе басқа интерактивті құралдар арқылы іске асырылатын педагог пен оқушы арасындағы ақпараттық-коммуникациялық технологияларды пайдалана отырып, оқу процесін ұйымдастыруға және жүргізуге қазіргі заманғы тәсіл» [1].

Қашықтықтан білім беру технологияларын (ҚОТ) қолдана отырып оқыту алғаш рет М. Дулатов атындағы Қостанай инженерлік-экономикалық университетінде 2006 жылы сыналды, өзін қызығушылық танытқан студенттердің білім алуының ыңғайлы әрі тиімді тәсілі ретінде көрсетті. ҚИнЭУ кәсіпкерлік колледжі 2020 жылдың сәуір айынан бастап бүкіл әлемде коронавирустық инфекцияның тез таралуына байланысты мектептер, колледждер мен институттар қашықтықтан оқытуға көшті. Көптеген мұғалімдер өздері үшін жаңа оқыту форматтарына шұғыл түрде қайта құруға мәжбүр болды. Біздің колледж ұжымына да оңай болған жоқ, бірақ біз оқытудың жаңа форматын тез меңгеріп, бүгінгі күнге дейін сәтті қолданамыз.

2023 жылғы 27 қарашада Қазақстанның білім министрлігі оқытудың барлық деңгейлерінде білім беру бағдарламалары бойынша қашықтықтан оқыту регламенттерін белгіледі.

Жалпы орта, техникалық және кәсіптік білім беру ұйымдарында қашықтықтан оқыту мынадай жағдайларда жүргізіледі:

- Белгілі бір әкімшілік-аумақтық бірліктерде карантиндік шараларды қоса алғанда, төтенше жағдайларды енгізу.
- Қолайсыз метеорологиялық құбылыстар.
- Дәрігерлік-консультациялық комиссиядан білім алушы туралы медициналық қорытындының болуы.
- Студенттердің халықаралық және республикалық оқу-жаттығу жиындарына, спорттық жарыстарға, зияткерлік және шығармашылық іс-шараларға қатысуы.
- Ата-аналардың немесе заңды өкілдердің өтініші. [2]

Осылайша, қашықтықтан оқыту форматы техникалық және кәсіптік білім беру ұйымдарында оқытудың бір түрі болып табылады және оқу процесінде сәтті қолданылады. Әсіресе қыс мезгілінде қатты аяз, боран, көктайғақ болған кезде. Қолайсыз ауа-райына қарамастан, қашықтықтан оқыту форматына байланысты оқу процесі үзілмейді.

Қашықтықтан оқыту сабақтарын өткізу кезінде біз сайтта орналастырылған алгоритмді қолданамыз: қашықтықтан білім беру технологиялары (ҚБТ) - мұғалімдерге арналған Заманауи білім беру платформасы (<http://qnar.kineu.kz>). Бұл платформа ыңғайлы, өйткені мұғалім оқу бағдарламасы бойынша барлық қажетті материалдарды осы сайтқа жүктейді және студент өзінің жеке кабинетінен оқуға арналған барлық ақпаратпен таныса алады.

Қашықтықтан оқыту процесі студенттердің өзіндік жұмысын көбірек қамтиды. Олар дәрістердің бейнежазбаларын қарайды, мақалалар оқиды, тапсырмаларды орындайды, қосымша материалдарды оқиды және өздеріне ыңғайлы уақытта тест тапсырады.

Қашықтықтан оқыту бойынша білімдерін жетілдіру, тереңдету, кеңейту мақсатында «Талап» коммерциялық емес акционерлік қоғамының оқу-тренинг орталығының «Техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі білім беру ұйымдарында қашықтықтан оқыту: контент құрудан бастап білім беру процесін ұйымдастыруға дейін» және «Қашықтықтан оқыту жағдайында студенттердің өзіндік жұмысын ұйымдастыру» тақырыптары бойынша біліктілікті арттыру курстарынан өтті. Маған сабақтарды әртараптандыруға және студенттерді қызықтыруға көмектесті.

Мен өз мақаламда сабақтарда белсенді қолданатын бірнеше қарапайым формалар мен әдістерді келтіргім келеді. Қашықтықтан оқыту кезінде сабақтарды онлайн режимінде өткіземіз, оның барысында педагог пен оның студенттері жоспарланған уақытта байланысқа шығады. Сабақтарды өткізу үшін jitsi Meet платформасы қолданылады.

Jitsi Meet-бұл абсолютті жаңадан бастаушылар да пайдалана алатын заманауи бейнеконференция платформасы. Jitsi Meet-бұл бейнеконференция қосымшасы. Ол орнатуды және тіркеуді қажет етпейді: сілтемені басу жеткілікті және бағдарламалық жасақтама веб-ортада автоматты түрде орналастырылады. Құпиялылықты қамтамасыз ету үшін jitsi-ді өз серверіне орнату мүмкіндігі бар.

JITSI Meet-те компьютердегі немесе ноутбуктағы веб-браузер арқылы немесе Android және iOS жүйелеріндегі қосымша арқылы байланысуға болады. Бір конференцияға 75 адамға дейін қатыса алады, әзірлеушілер қосылыстың тұрақтылығын сақтау үшін әлі 35-тен астам қатысушыны қосуды ұсынбайды. Егер сізге көп көрерменді қосу қажет болса, YouTube-те ағынды форматта бейне трансляция ұйымдастыруға болады.

Платформаның негізгі ерекшеліктерінен біз оның абсолютті тегін екендігін және басқа қызметтерде белсендіру үшін премиум жазылымды қажет ететін қол жетімді мүмкіндіктердің болуын атап өтеміз. Бұл, мысалы, тікелей трансляция мүмкіндігі, сонымен қатар Jitsi-дегі кездесулерді Google және Office 365 күнтізбелерімен біріктіру. [3]

Jitsi Meet платформасы сапалы онлайн сабақтар өткізуге мүмкіндік береді. Платформа бейнематериалдарды, презентацияларды, тапсырмаларды pdf форматында іске қосуға мүмкіндік береді. Онлайн сабақтарды өткізу үшін сілтемені жібермеймін, ал білім алушылар өздерінің жеке кабинетіне кіріп, сабаққа сілтеме бар мәзірден «Сабақ кестесін» таңдайды. Ол бойынша студенттер конференцияға компьютерден де, ұялы телефоннан да кіре алады. Мен іс-шараны ұйымдастырушы ретінде жұмыс үстелін көрсете аламын, бұл маған кез-келген мәселені тереңірек көрсетуге мүмкіндік береді.

Онлайн сабақтардың артықшылығы-мен оқушыларыммен екіжақты байланыс орната аламын, оларға ақпаратты өңдеу бойынша қажетті нұсқаулар бере аламын, түсініксіз сұрақтарды түсіндіре аламын. Алайда, мұндай сабақтарды өткізудің кемшіліктері де бар:

- Барлық студенттердің мұғаліммен байланысқа шығуға техникалық мүмкіндігі жоқ;
- Мұғалім оқушылардың тапсырманы орындау кезінде қандай қателіктер жіберетінін көрмейді.

Сабақтарды қашықтықтан өткізу үшін материалды ұсыну тәсілдерін ойластырып, өткізілетін сабақтың тақырыбы бойынша тапсырмалар әзірлеп, студенттерге бағалау критерийлерін жеткізуді ұмытпаймын.

Жаңа материалды игеруді жеңілдету үшін мен презентацияларды қолданамын, жұмыс үстелінің демонстрациясын көруге қосамын. Слайдтарда негізгі ақпаратты орналастырамын. Түсіндіру кезінде мен студенттерге диалогтық өзара әрекеттесуге тарту үшін сұрақтар қоямын. Презентацияда әртүрлі тапсырмалар болуы мүмкін. Мен оларды орындау және есеп беру бойынша нұсқаулық беремін.

Мен білімді бақылауды тақырыптық тексеру жұмысы түрінде немесе тестілеу түрінде жасаймын. Білімді бақылау жүйесіне ерекше назар аударғым келеді. Мұғалімдер әзірлеген онлайн тестілерді қолдану өте ыңғайлы. Менің ойымша, компьютерлік тестілеу оқу процесін талдауға мүмкіндік береді, өйткені мұғалім «кері байланыс» алады және студенттердің өткен материалды қаншалықты меңгергенін анықтайды.

Маған «Google Forms» онлайн тест құрастырушысы ұнайды (<https://drive.google.com>). Осы ресурстың көмегімен тест әзірлеуге және студенттердің өткен тақырыпты игеруін бағалауға болады.

Онлайн тестілеуден өтудің сөзсіз артықшылықтары:

- объективтілік;
- саралау;
- жеке көзқарас.

Алайда, мұндай білімді тексерудің кемшіліктері бар. Ең алдымен оларға мыналар кіруі керек:

- техникалық кедергілер, мысалы, нашар интернет;
- кездейсоқ жауап таңдау;
- анонимді түрде тест тапсыру, қателер мен дұрыс жауаптарды қарау. Тесттің қайталама өтуі қазірдің өзінде өз фамилиясымен есептен шығарылған жауаптармен.

Көрсетілген кемшіліктерді ескере отырып, мен қорытынды тестілеуді студент топтарына тапсырмалардың нұсқаларын орналастыру арқылы өткіземін. Мен студенттерге нұсқа нөмірін және оны орналастыруға сілтемені алдын-ала хабарлаймын. Алайда тапсырманың мәтінін тек белгіленген уақытта ашамын, орындалу уақытын шектеймін. Барлық студенттер жауаптарды уақытында жібермейді, бұл кідірістерді интернет мәселелерімен түсіндіреді. Ең бастысы, бұл жағдайда білім алушы қосымша ақпарат көздерін де пайдалана алады.

«Қазақ тілі мен әдебиеті» пәні оқу, жазу, сөйлеу және тыңдау сияқты бөлімдерге бөлінгендіктен, қашықтықтан оқыту кезінде осы дағдыларды тексеру үшін студенттер өткен тақырыптар бойынша аудиожазбалар, бейнероликтер жасайды және «Жауаптарды жүктеу» мәзірі арқылы өзінің жеке кабинетінен ҚБТ-ға жібереді. Оқытушы сонымен қатар ҚБТ-ға кіріп, орындалған тапсырмаларды «Студенттердің кері байланысы» арқылы тексереді. Бұл платформада сіз студенттің жауаптарды жүктеген уақытын көре аласыз, тақырыптар бойынша аудио жазбаларды тыңдай аласыз немесе студенттің бейнежазбасын көре аласыз.

Қорытындылай келе, қашықтықтан оқыту тиімді болуы мүмкін екенін атап өткім келеді. Қашықтықтан оқытудың кез-келген түрінің тиімділігі келесі компоненттерге байланысты:

- мұғалім мен білім алушының өзара іс-қимылының тиімділігінен;
- педагогикалық технологияларды таңдаудан;

- қолданылатын әдістемелік материалдардың сапасынан;
- кері байланыс тиімділігінен.

Ұсынылған цифрлық білім беру ресурстарын зерттей отырып, мен өзім үшін бірнеше сұрақтарды шештім:

- білім алушылардың ынтасы артты;
- қашықтықтан оқытуға тартылған білім алушылардың саны көбейді.

Барлық ресурстар қазақ тілі мен әдебиетін толыққанды зерделеу үшін өте қолайлы, ал сабақ барысында онлайн платформа кеңістігін бірлесіп пайдалану және тағы басқалар мен оқыған және өзімнің білім беру үдерісін енгізген білім беру құралдарының арқасында мүмкін болды.

Әдебиет тізімі:

1. Полат Е.С. Модели дистанционного обучения. – Режим доступа: URL: <https://hr-portal.ru/article/modeli-distancionnogo-obucheniya-polat-es>
2. Сайт <https://bizmedia.kz/>
3. сайт <https://selectel.ru/blog/what-is-jitsi-meet/>

МҰҒАЛІМНІҢ ӨЗ ТӘЖІРИБЕСІН РЕФЛЕКСИЯ АРҚЫЛЫ ЖЕТІЛДІРУ МҮМКІНДІГІ

Смағұлов Бегайдар Зарылханұлы
арнайы пәндер мұғалімі,
«КИНЭУ кәсіпкерлік колледжі» ЖМ

Түйін. Мақала - ұстаздарының өздік талдауы дағдысын жетілдеу маңызы ашылған. Сонымен қатар мектеп, колледждердегі әділдік жұмысты ұйымдастыруда авторы, педагогтардың іс-тәжірибесінің рефлексиялық талдауы арқалы тиімді құруы мүмкіндігін ашып көрсетеді.

Аннотация. Статья - раскрыта важность совершенствования навыков самостоятельного анализа учителей. Вместе с тем, объективность в организации работы в школах, колледжах показывает, что рефлексивный анализ практики педагогов может быть эффективным.

Abstract. In the article is written the importance of the improvement of teachers, self analysis. And the author of the report shows the effective ways of organizing the methodological work at schools and colleges through the reflection of teachers experience.

Кілт сөздер: Рефлексия ұғымы, формальды, кәсібилігінің жоғары деңгейі, проблемалық аймақтарды анықтау, рефлексивті практика.

Білім мазмұнын жаңартуға көшу жаңа талаптар қояды педагогикалық кадрларға. Білім берудегі сапалы өзгеріс онсыз мүмкін емес мұғалімнің өз орнына деген жаңа көзқарасын, оқушыға және колледжге деген формальды өзіне. Ақпараттық технологиялар ғасырында оқыту формалары мен әдістерін жаңарту қажет. Оқыту мен тәрбиелеудің жеке стратегияларын әзірлеу басымдыққа айналады мұғалімнің кәсібилігінің жоғары деңгейін тікелей болжайтын балалар, оның маңызды құрамдас бөлігі оның кәсіби рефлексия қабілеті болып табылады. Әр мұғалім өзіне: "Мен қандай мұғаліммін? Мен немен қазір істеп жатырмын және неге дәл солай? Неліктен мен мұндай нәтижеге қол жеткіздім, басқаша емес? Қалай оқушылар мені қабылдап, түсінеді ме? Мен өз оқушыларымды түсінемін бе? Мен дұрыс па жұмысты жоспарлау? Неліктен мен басқа әріптестерім сияқты табысты емеспін? Немесе мүмкін, кірмей-ақ оңай өзімен ұзақ ойлау, қиындық туындаған жағдайда өзіңізге түсіндіріңіз: "бұл студент нашар оқиды, өйткені қабілетсіз. Бірақ бұл батыл, өйткені жаман тәрбиеленді". Мұғалім ретінде " Мен бәрін дұрыс істеп жатырмын және жарайды. Оның үстіне, жақында бас мұғалім мені мақтады". Әрине, мұғалімнің бұл ұстанымы ыңғайлы және тыныш: осындай жүйке және

физикалық белсенділікпен өзіңізді азаптаңыз сұрақтар, күмән... ИЯ, жоғарыда келтірілген сұрақтарға жауап беру, ол әлі де өз алдына қояды кәсіби мұғалім, бұл өте қиын болуы мүмкін.

Рефлексия қажет уақыт, ерік-жігер, оны әдеттегі өмірдің жайлы әлемінен алып тастайды, әкеледі олардың қателіктерін ауыртпалықсыз мойындау құндылықтарды қайта бағалауға итермелейді, өздерін өзгертуге мәжбүр етеді.

Бұл солай. Бірақ тек осындай-ойланатын, күмәнданатын, өзін-өзі талдайтын мұғалім өз кәсібінің нағыз шебері болады. Тек мұндай-ойлайтын, рефлексивті мұғалім кәсіби мәселелерді шеше алады, үлгі болуы мүмкін емес: өскелең адамның жеке басының даму міндеттері.

"Рефлексия" ұғымы (латын тілінен reflexio – "артқа бұрылу") бастапқыда философияда пайда болды және адамның болып жатқанның бәрі туралы ойлау процесін білдірді өз санасында. Басқаша айтқанда, бұл адамға өзінің рухани әлемінің мазмұнын ашатын өзін-өзі тану қызметі.

Рефлексия ұғымын бірінші болып ежелгі грек философтары енгізді. Олар адамның өзін-өзі тануындағы рефлексияның мақсатын көрді.

Менің тәжірибе "рефлексия" 2014 жылы келді. Мен болған сәттен бастап екінші (негізгі) деңгейдегі Бағдарламаның біліктілікті арттыру курстарының тыңдаушысы Қазақстан Республикасының педагогикалық қызметкерлері. Мен үшін жаңа бет ашылды. Менің педагогикалық қызметім. "Рефлексивті тәжірибе" ұғымына тап болған Мен мұғалім үшін өз іс-әрекеттері туралы ойлана білу қаншалықты маңызды екенін түсіндім, оларды талдау және түзету, өз тарапынан, өз тарапынан қарау педагогикалық практика. Әдістемелік жұмысты ұйымдастыруда рефлексия маңызды рөл атқарады әдіскерлер, директорлардың оқу-әдістемелік жұмысы жөніндегі орынбасарлары. Жұмыс кәсіби шеберлікті арттыру бойынша әріптестер мыналарға сүйене отырып құрылуы керек мұғалімдердің өздері сұраған.

Жетістік көшбасшы болған жағдайда ғана қамтамасыз етіледі (директордың орынбасары, әдіскер) "рефлексивті практика" дағдыларымен қаруланады, әр жолы өзіме сұрақтар қою менің іс-әрекеттерім дұрыс па? Қандай көмек бүгінгі күнге дейін өзекті ме? Әріптестеріме қалай көмектесемін? Түсінеді менің әріптестерім бар ма? Нәтижені жақсарту үшін қалай және не істеу керек оқыту және педагогтердің кәсіби өсуі? Педагогтар үшін ұйымдастырылатын семинарлар, тренингтер, коучингтер міндетті түрде орындауды қажет ететін қажетті шаралар ретінде қабылданады.

Көбінесе жоспарларға әріптестердің қажеттіліктерін қанағаттандырмайтын" ұрылған " тақырыптар енгізілді. Ал семинарлар дәстүрлі түрде өтеді. Тағы да, өзіңізге ешнәрсе сұрамай барлық іс-шаралар қалай мүмкін болса, талдаусыз сұрақтар жоспарлануы мүмкін тәжірибенізді өзгерту, өз тәжірибенізді түзету мүмкіндігі ретінде қарастырыңыз қызметі.

Мен тек бір бағытта толығырақ тоқталғым келеді мұғалімнің қызметі-әдістемелік тақырыппен (өзін-өзі тәрбиелеу тақырыбы) жұмыста.

Мұғалімдердің өзін-өзі тәрбиелеу тақырыптары бойынша жұмыс материалдарын зерттеу, тыңдау колледж мұғалімдерінің есептері маған барлық мұғалімдердің қабілетті емес екенін анықтауға мүмкіндік берді өз бастамаңызды қайта қарау және қайта құру мақсатында өз бетіңізше бастама көтеріңіз қызметі. Көптеген әріптестер өздерінің болашағын анықтауда қиындықтарға тап болады қызметі. Сондай-ақ, мұғалімдер әрқашан екпін қояды біле бермейтіні анықталды ең бастысы, яғни. олардың қызметте сәттілігін қамтамасыз ететін, оның нәтижесіне әсер ететін нәрсе және бұл өзара әрекеттеседі. Мұғалім өзінің педагогикалық мақсатын нақты көрсетпейді еңбек, яғни осы еңбектің нәтижесі деп түсінетін нәрсе-қиындықтар педагогикалық идеялар мен міндеттерді практикалық деңгейге аудару. Әрине, мұның бәрі мәселелер туындайды, өйткені мұғалімдер өз іс-әрекетінің жоспарын құра отырып, мыналарға сүйенеді көп жағдайда терең қайта қарау үшін емес, нақты қойылған

Білім министрлігі міндеттері. Бұл дұрыс. Бірақ терең қажет жеке тұлғаны жоспарлау мақсатында жасалған жұмысты рефлексивті талдау өзін-өзі жетілдіру. Мұғалімнің өзін-өзі тәрбиелеу қызметі туралы есебі ешкімге құпия емес көптеген жағдайларда бұл формальды, яғни мұғалім-мұғалім оны қабылдайды процесс сөзсіз орындауды қажет ететін еріксіз оқиға ретінде. Мұғалім бұл қызмет түрі сіздің тәжірибенізді өзгерту мүмкіндігі ретінде

қарастырылмайды, әрі қарайғы қызметті түзету мүмкіндігі ретінде. Проблемалық аймақтарды анықтау, менің басты міндетім - "рефлексиялық тәжірибе" менің әріптестеріме көмек көрсету болды. Осы мақсатта мен рефлексивті модельді ұсынамын педагог қызметінің есебі.

Өзін-өзі тәрбиелеу бойынша жұмысты ұйымдастыруда толық құтылу мүмкін болмады формализм. Егер әдістемелік бірлестіктердің басшылары келесі материалдарды талап етсе өзін-өзі тәрбиелеу, кейбір мұғалімдер кем дегенде қандай да бір белсенділік танытады, ал кейбіреулері ұжым "күсбелгі" үшін материал ұсынады. Осы негативтерді жою мақсатында осы сәттердің нәтижелілігін одан әрі жүйелі түрде талдау қажет

ҚМ, әдістемелік кеңестің отырыстарында өзін-өзі тәрбиелеу бойынша педагогтердің жұмыстары, педагогикалық кеңес, мұғалімдерге әртүрлі дәстүрлі емес әдістерді қолдануға кеңес беріңіз өзін-өзі тәрбиелеу жұмысының нәтижелерін ұсыну формалары. Жұмыс нәтижелерін ұсынудың осындай формаларының бірі рефлексиялық есеп педагог. Мұғалімнің рефлексивті есебі-бұл тек жасалған іс туралы ресми есеп емес немесе "орындалғаны туралы белгі" бағанында "орындалды" деген белгі қойылады. Қалай анықтау маңызды олардың кәсіби қызметінің жағымды және жағымсыз жақтары және олардың маңыздылығы дауыс беру.

Сондай-ақ, педагогикалық тәжірибені интроспекциялау арқылы түсіну маңызды, өзін-өзі диагностикалау келесі жоспарларды құруы керек, болашақты анықтауға болатын бағыт. Ең бастысы, "орындамау туралы өз құпияларын" ашудың не екенін білу жоспарланған " жаза болмайды! Сонда ғана біз туралы айта аламыз өзін-өзі тәрбиелеу өнімділігі. Өйткені өзін өзі талдау қабілетін дамыту, өзін-өзі тануға, өзін-өзі бақылауға, өзін-өзі диагностикалауға, өзін-өзі бағалауға негізделген жұмыста бар қиындықтарды жеңу. Әрекеттің терең рефлексиясы болмаса, бұл мұны істеу мүмкін емес. Рефлексиялық есеп нені қамтуы керек? Мұғалім не туралы жазуы керек есепте?

Ыңғайлы болу үшін есепті 3 бөлікке бөлген жөн деп санаймын.

I бөлім. Атқарылған жұмыс туралы: іс-шаралар, нәтижелер және т. б.

II бөлім. Рефлексивті бөлігі. Біз қамтуы керек бірқатар сұрақтарды ұсынамыз осы бөлімдегі мұғалім: Неліктен осы тақырыпқа (мәселеге) назар аударуды шешкеніңізді түсіндіріңіз?

Неге бұл сіз үшін маңызды ма?

Жоспар өзін ақтады ма?

Мақсат пен міндеттер дұрыс қойылған ба?

Әрекеттер мен әрекеттер дұрыс таңдалды ма?

Барлық жоспарланған іс-шаралар орындалды ма? Егер жоқ болса, неге? Не қажет бұл мәселені болдырмау үшін не істеу керек?

Олар қандай қиындықтарға тап болды? Сіз оларды қалай шештіңіз?

Өзін-өзі тәрбиелеу процесін жақсарту үшін басқаша не істер едіңіз?

III бөлім. Алдағы оқу жылына арналған жоспарлар: жаңа міндеттер қою, жеке жоспар. Біздің өміріміз тез өзгеруде. Біз қалалық телефондарды ауыстырдық ұялы, түтікшелі Теледидарлар сұйық кристалды, және дәстүрлі ауыстырыңыз, өзін-өзі тәрбиелеу іс-әрекетіне көзқарас, біз ешқандай жолмен шешілмейміз. Көрсеткіштер педагогикалық өзін — өзі тәрбиелеудің тиімділігі - бұл ең алдымен мұғалім ұйымдастырған.

Оқу процесінің сапасы және мұғалімнің кәсіби біліктілігінің өсуі. Бірақ әзірге мұғалім жеке жоспар құратын болады өзінің кәсіби өсуі үшін емес, "плюс" белгісі үшін өзін-өзі тәрбиелеу процесінің тиімділігі туралы мәселе болмайды. Тиімді жұмыс өзіне қажетті білім мен дағдыларды ғана емес, сонымен бірге жоғары мотивацияны да қажет етеді.

Адам болу - бұл үнемі өзін-өзі құруды білдіретінін есте ұстаған жөн, өзін-өзі дамытуға, өзін-өзі жүзеге асыруға, өзін-өзі тануға ұмтылу. Тәжірибеңізді өзгерту үшін, әрине, өзгерту керек өзі. Ішкі сенімдеріңізді өзгерту арқылы ғана жақсыларға сене аласыз өз еңбегінің жемісі. Ешбір маман өз қызметінде ештеңені өзгертпейді, бұл әрекеттің сәттілігіне сенімді болмау. Оқу орнының жетістігі, балаларымыздың жетістігі біздің әрқайсымызға тікелей байланысты. Және рефлексия екенін ешқашан ұмытпаңыз қазіргі педагогика ұмтылатын жаңа нәрсе: ғылымға емес, оқуға үйрету.

Өткен жолыңызды түсініп, логикалық тізбек құрыңыз, өзіңізді ұйымдастырыңыз өз тәжірибеніз, салыстырыңыз, талдаңыз, әрекеттеріңізді реттеңіз және барыңыз.
Алға, рефлексия бізге осылай береді.

Список литературы:

1. Бизяева А.А. Психология думающего учителя: педагогическая рефлексия- Псков: ПГПИ им.С.М.Кирова, 2004.
2. Электронный педагогический словарь, <http://dictionary.fio.ru/>

ПРЕЗЕНТАЦИЯ КАК ОДИН ИЗ ЭФФЕКТИВНЫХ ВИДОВ САМОСТОЯТЕЛЬНОЙ РАБОТЫ

Солонская Богдана Валерьевна

преподаватель, специальных дисциплин
ЧУ «Колледж предпринимательства КИиЭУ»

Аннотация. Определение презентации в контексте самостоятельной работы. Значение презентаций в современном мире. Преимущества использования презентаций в учебных целях. Возможности демонстрации знаний и умений через презентации. Развитие навыков публичных выступлений и коммуникации. Примеры успешной самостоятельной работы в формате презентаций. Кейс-стади: Успешные примеры применения презентаций в учебных целях.

Түйін. Өзіндік жұмыс контекстіндегі презентацияны анықтау. Қазіргі әлемдегі презентациялардың маңызы. Презентацияларды оқу мақсатында пайдаланудың артықшылықтары. Презентациялар арқылы білім мен дағдыларды көрсету мүмкіндіктері. Көпшілік алдында сөйлеу және коммуникация дағдыларын дамыту. Презентация форматындағы сәтті өзіндік жұмыстың мысалдары. Кейс-стади: презентацияларды оқу мақсатында қолданудың сәтті мысалдары.

Abstract. Defining a presentation in the context of independent work. The importance of presentations in the modern world. The advantages of using presentations for educational purposes. Opportunities to demonstrate knowledge and skills through presentations. Development of public speaking and communication skills. Examples of successful independent work in the presentation format. Case study: Successful examples of the use of presentations for educational purposes.

Ключевые слова. Презентация, самостоятельная работа, прогресс

Для успешного освоения учебной программы студентам необходимо активно использовать различные методы самостоятельной работы, такие как чтение специальной литературы, выполнение домашних заданий, подготовка к зачетам и экзаменам, опережающие задания, а также проведение исследовательской работы. Это требует от студентов хорошей самоорганизации, самодисциплины и умения работать над материалом самостоятельно.

Таким образом, самостоятельная работа студентов становится важной частью их образования в условиях реформирования образования и изменения государственных стандартов. Она требует, как активной поддержки преподавателей, так и от студентов самостоятельности и ответственности за свое обучение.

Презентация может быть формой самостоятельной работы в различных областях знаний и профессий, включая образование, науку, бизнес и многие другие.

Как самостоятельная работа, презентация может быть поручена студентам или учащимся для исследования, подготовки и представления определенной темы или проекта. Это может помочь им развивать навыки управления информацией, ораторские способности, умение работать с визуальными средствами и развивать креативное мышление.

Подготовка презентации включает в себя несколько этапов:

1. *Выбор темы и целевой аудитории.* Необходимо определить, что будет представлено и кому.
2. *Исследование и сбор информации.* Надо собрать необходимые материалы и выделить основные идеи.
3. *Определение структуры презентации.* Важно понять, как информация будет организована и какие визуальные средства будут использованы.
4. *Подготовка и оформление визуальных элементов.* Здесь нужно создать слайды, добавить текст, изображения, графики, аудио и другие визуальные элементы.
5. *Подготовка к выступлению.* Определение речи, подготовка к ответам на вопросы, подготовка переходов между слайдами и т. д.

В целом, презентация является эффективной формой самостоятельной работы, которая помогает учащимся и студентам развиваться и совершенствовать свои навыки в различных областях знаний и профессий.

Какая польза для студента колледжа, если он готовит презентацию как опережающее задание?

Подготовка презентации как опережающее задание может принести студенту колледжа несколько преимуществ:

1. *Развитие навыков исследования.* Подготовка презентации требует изучения информации, поиск и анализ данных. Это поможет студенту развить навыки исследования и аналитического мышления.
2. *Улучшение коммуникативных навыков.* Создание презентации помогает студенту улучшить навыки публичных выступлений, а также умение ясно и убедительно передавать информацию.
3. *Повышение самоуверенности.* Представление презентации перед аудиторией требует уверенности. Такие задания помогают студенту преодолевать страх перед публичными выступлениями и повышают уверенность в собственных способностях.
4. *Подготовка к будущим задачам.* Умение создавать презентации полезно в различных сферах жизни и работы. Это ценный навык для будущей карьеры, так как в современном мире умение эффективно представлять информацию играет важную роль.
5. *Осмысление материала:* Подготовка презентации требует углубленного понимания темы или материала. Это помогает студенту лучше усвоить и запомнить изучаемую информацию.

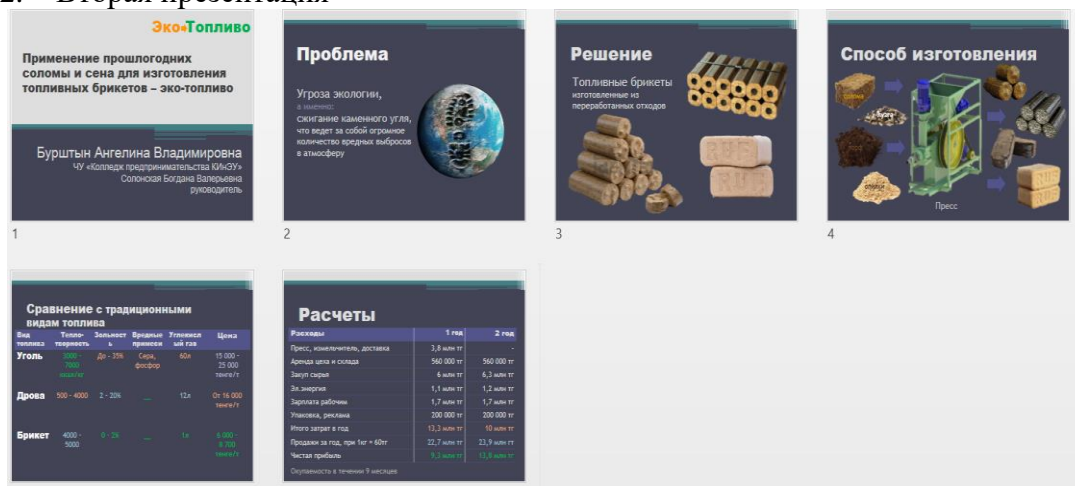
Таким образом, подготовка презентации в качестве опережающего задания может принести студенту множество выгод, помогая развить навыки, которые будут полезны как в учебе, так и в будущей профессиональной деятельности.

В качестве примера можно рассмотреть две презентации, выполненные одним студентом но с разницей по времени:

1. Первая презентация

2. Вторая презентация

Как видно из рисунков появилось более четкое представление по подаче материала, умение выделить основное.

В тоже время презентация, подготовленная студентом может использоваться при подаче нового материала самим студентом.

Список литературы:

- 1) Интернет-ресурс <https://surgay.ru/blog/effektivnaya-prezentatsiya/>
- 2) Интернет-ресурс <https://www.elitarium.ru/razrabotka-prezentacii-vstrecha-auditoriya-informaciya-cel-vopros-problema-vremya-menedzher-uchastnik-slushatel-orator-soderzhanie-preimushchestvo-opyt-vnimanie-podgotovka/>
- 3) Интернет-ресурс <https://presium.pro/blog/30-rules-and-secrets-of-a-successful-presentation>

КРИТЕРИАЛДЫ БАҒАЛАУ-ОҚУ ПРОЦЕСІНІҢ МАҢЫЗДЫ ФАКТОРЫ

Тавтыбаева Алия Аблаевна

қазақ тілі және әдебиеті пәнінің оқытушысы,
гуманитарлық ғылымдар магистрі,
«ҚИнЭУ кәсіпкерлік колледжі» ЖМ.

Түйін: «Критериалды бағалау – оқу процесінің маңызды факторы» мақаласы білім беру процесінде критериалды бағалаудың ролін зерттеуге арналған. Жұмыстың мақсаты-критериалды тәсілдің оқыту тиімділігіне әсерін анықтау. Міндеттерге бағалау әдістерін талдау, олардың студенттерге әсерін бағалау және практикалық қолданбаларды анықтау кіреді. Нәтижелер белсенділікті ынталандыру және материалды жақсы игеру үшін критериалды бағалаудың маңыздылығын көрсетеді. Қысқаша тұжырымдар оның тиімділігін арттыру үшін критериалды бағалауды оқу процесіне біріктіру қажеттілігін көрсетеді.

Аннотация: Статья «Критериальное оценивание – важный фактор процесса обучения» посвящена исследованию роли критериального оценивания в образовательном процессе. Цель работы - выявить влияние критериального подхода на эффективность обучения. Задачи включают анализ методов оценивания, оценку их воздействия на студентов и выявление практических применений. Результаты подчеркивают значимость критериального оценивания для стимулирования активности и лучшего усвоения материала. Краткие выводы подчеркивают необходимость интеграции критериального оценивания в учебный процесс для повышения его эффективности.

Abstract: The article «Criterion-based Assessment - a Crucial Element of the Learning Process» explores the role of criterion-based assessment in education. The aim is to identify the

impact of the criterion-based approach on the effectiveness of learning. Tasks include analyzing assessment methods, evaluating their influence on students, and identifying practical applications. Results underscore the significance of criterion-based assessment in stimulating activity and enhancing material comprehension. Brief conclusions emphasize the necessity of integrating criterion-based assessment into the educational process to improve its overall effectiveness.

Түйінді сөздер: Критериалды бағалау, білім беру процесі, білім берудің тиімділігі, бағалау әдістері, студенттердің қатысуы, оқу нәтижелері, белсенді оқыту, педагогикалық әсер, бағалау стратегиялары, білім беру процесіне интеграция.

Критериалды бағалау білім сапасын арттырудың қуатты құралы бола алады. Критериалды бағалау дегеніміз не? Критериалды бағалау (немесе белгілі бір критерийлер жиынтығы бойынша бағалау) – бұл жұмыстың кез-келген түрін бағалаудың әмбебап тәсілі, ол жұмыс элементтерін бөліп көрсетуге және оны толығымен емес, «біртіндеп» бағалауға мүмкіндік береді. Дәл осы бағалау жұмыстың күшті және әлсіз жақтарын көруге, оның «өсу жағдайын» түсінуге мүмкіндік береді. Мазмұнды бақылау мен бағалаудың міндетті шарты-білім алушының оқу іс-әрекетін дұрыс орындауының нақты, ашық, егжей-тегжейлі критерийлерінің болуы. Критериалды бағалау білім алушы өзінің жетістіктері мен сәтсіздіктері туралы ақпарат алған кезде кері байланыс функциясын орындайды. Сонымен қатар, аралық жұмыстың ең қанағаттанарлықсыз нәтижелері де өз нәтижелерін жақсартуға арналған ұсыныстар ретінде қабылданады.

Білім беру контекстіндегі бағалау-бұл білім алушының оқу мақсаттарына жету дәрежесін анықтау, оның білімін, шеберлігін, дағдылары мен құзыреттілігін бағалау үшін ақпаратты жинау, талдау және түсіндірудің жүйелі процесі. Бағалау кері байланысты, оқу мақсаттарына бағдарлауды және тиісті стандарттарды қалыптастыруды қамтамасыз ететін білім беру процесінде маңызды рөл атқарады.

Критерийлер-бұл білім алушының тапсырманы орындау дәрежесін бағалау, мақсатқа жету немесе белгілі бір дағдыларды игеру үшін қолданылатын нақты анықталған стандарттар немесе шаралар. Критерийлер критериалды бағалаудың негізгі элементтері болып табылады, бағалаушы мен оқушыға нақты және объективті нұсқаулар береді. Олар көбінесе орындалу сапасының деңгейлерінің нақты сипаттамалары ретінде көрсетіледі, бұл бағалау процесін ашық және әділ етеді. Критерийлер мәнмәтінге, мақсатқа және бағалау түріне байланысты: тапсырма, жоба немесе оқу бағдарламасының жалпы жетістігі болсын, өзгеруі мүмкін.

Критериалды бағалаудың студенттердің мотивациясына әсері:

Критериалды бағалау студенттердің оқу белсенділігіне және білім беру мақсаттарына жетуге деген ұмтылысына әсер ете отырып, олардың мотивациясына айтарлықтай әсер етеді. Міне, осы әсерді көрсететін бірнеше аспектілер:

1. Нақты үміттер мен мақсаттар:

- Критериалды бағалау сәттіліктің нақты критерийлерін белгілейді. Бұл студенттерге олардан не күтілетінін және қандай мақсаттарға жету керектігін жақсы түсінуге көмектеседі. Айқын нұсқаулар мотивацияны ынталандыратын табысқа жетудің құрылымдық жолын жасайды.

2. Кері байланыс жақсарту үшін ынталандыру ретінде:

- Критериалды бағалау нақты критерийлерге негізделген кері байланысты қамтамасыз етеді. Студенттер нені жақсы болғаны және нені жақсартуды қажет ететіні туралы ақпарат ала отырып, олардың күш-жігерін оңай бағдарлай алады. Бұл үнемі жетілдіруге мүмкіндік береді, сондықтан мотивацияны қолдайды.

3. Жауапкершілік пен өзін-өзі реттеуді арттыру:

- Табыстың нақты критерийлерін біле отырып, студенттер өздерінің оқу іс-әрекеттеріне жауапкершілікпен қарайды. Олар белгіленген стандарттар мен критерийлерге сәйкес келу үшін уақытты, ресурстарды және оқу стратегияларын тиімдірек басқара алады.

4. Өз қабілеттеріне деген сенімділікті нығайту:

- Қойылған критерийлерге сәтті қол жеткізу студенттердің өз қабілеттеріне деген сенімділігін арттырады. Бұл жетістік тәжірибесі студенттерді оқуға және дамуға белсенді қатысуға бейімдеу арқылы күшті ынталандыру болып табылады.

5. Бәсекелестік және ынтымақтастық ырғағын құру:

- Критериалды бағалау студенттерді белгіленген стандарттардан асып түсуге ынталандыру арқылы бәсекелестік элементін енгізе алады. Ол сондай-ақ, әсіресе студенттер жалпы жетістік критерийлеріне қол жеткізу үшін топтарда жұмыс істейтін жағдайларда ынтымақтастықты дамыта алады.

Осы аспектілерді ескере отырып, критериалды бағалау табысты өлшеу құралына ғана емес, сонымен қатар студенттердің белсенді және мақсатты оқуына ықпал ететін мотивацияның күшті құралына айналады.

Критериалды бағалау арқылы кәсіби дағдыларды бағалауға көмектесу:

1. Нақты күтулер мен стандарттар:

- Критериалды бағалау кәсіби дағдылардың нақты стандарттарын анықтайды. Бұл студенттер мен оқытушыларға кәсіби құзыреттілікті сәтті көрсету үшін не қажет екенін жақсы түсінуге көмектеседі.

2. Қол жеткізудің объективті шаралары:

- Критериалды бағалаудағы жетістік критерийлері өлшенетін көрсеткіштерде көрсетіледі. Бұл субъективті бағалаудың алдын алу және әділетті бағалау жүйесін құру арқылы кәсіби дағдыларды бағалау процесінде объективтілікті қамтамасыз етеді.

3. Бағалаудағы ашықтық:

- Студенттер бағалау критерийлерін түсініп, олардың кәсіби дағдыларының қандай аспектілері бағаланатынын анық көре алады. Бағалаудағы ашықтық олардың қай салаларда күш көрсететінін және қайсысында жақсарту қажеттілігі бар екенін жақсы түсінуге ықпал етеді.

4. Негізгі құзыреттерге бағдарлау:

- Бағалау критерийлері кәсіби салада қажетті негізгі құзыреттерге бағытталуы мүмкін. Бұл білімді ғана емес, сонымен қатар нақты жұмысқа дайындалу үшін маңызды дағдыларды практикалық қолдануды бағалауға мүмкіндік береді.

5. Кәсіби өзін-өзі реттеуді дамыту:

- Студенттер кәсіби дағдыларды бағалауда қандай критерийлер қолданылатынын білетіндіктен, олар өздерінің әлсіз жақтарымен белсенді жұмыс істей алады. Бұл кәсіби өзін-өзі реттеуді дамытады және үнемі жетілдіруді ынталандырады.

6. Кері байланысты қалыптастыру:

- Критериалды бағалау егжей-тегжейлі кері байланыс үшін контекст береді. Студенттер қай жерде сәтті және қай жерде жақсартуға болатындығы туралы ақпарат алады. Бұл кері байланыс кәсіби дағдыларды дамытуда маңызды рөл атқарады.

Критериалды бағалау арқылы тек бағалауға ғана емес, сонымен қатар студенттердің кәсіби дағдыларын белсенді дамытуға және жетілдіруге ықпал етуге болады.

Өзім сабақ беретін пәніме келетін болсақ, қазақ тілін үйренуді критериалды бағалауды пайдалана отырып тиімді бағалауға болады, бұл нақты критерийлер бойынша бағалауды құрылымдауға және тілдік дағдыларды бағалауда ашықтықты қамтамасыз етуге мүмкіндік береді. Қазақ тілін үйрену кезінде критериалды бағалауды қолданудың бірнеше нақты мысалдарын келтіріп кетейін:

1. Грамматикалық дұрыстық:

- Критерий: студенттерді қазақ тіліндегі сөздердің грамматикалық дұрыстығы бойынша бағалау.

- Мысал: студенттер жазбаша және ауызша тіркестерде шақтарды, септіктерді, зат есімдер мен сын есімдер арасындағы қиысу және басқа грамматикалық ережелерді дұрыс қолдана білу қабілетімен бағаланады.

2. Лексика және терминологияны меңгеру:

- Критерий: сөздік қорын бағалау және әртүрлі контексте белгілі бір терминологияны қолдану мүмкіндігі.

- Мысал: студенттерді іскерлік әңгімелер, тақырыптық диалогтар және т. б. кәсіби немесе облыстық терминологияны білу және қолдану арқылы бағалауға болады.

3. Тыңдалым және сөйлесімді қабылдау дағдылары:

- Критерий: студенттердің қазақ тілінде ауызша сөйлеуді түсіну қабілетін бағалау.

- Мысал: студенттер әртүрлі күрделіліктегі аудио үзінділерді тыңдайды және сөйлеудегі негізгі мазмұнды, негізгі идеялар мен мәліметтерді түсіну арқылы бағаланады.

4. Диалог жүргізе білу:

- Критерий: студенттердің қазақ тілінде диалог жүргізу қабілетін, оның ішінде айтылуы, барабар лексиканы қолдану және грамматикалық дұрыстығын бағалау.

- Мысал: студенттер рөлдік ойындарға, әртүрлі сценарийдегі диалогтарға (саяхат, іскерлік кездесулер және т.б.) қатыса алады және қарым-қатынас тиімділігіне қарай бағаланады.

5. Жазбаша жұмыстар:

- Критерий: студенттердің қазақ тіліндегі жазбаша жұмыстарын нақты құрылымын, айтылымның қисындылығын және тілдік құралдарды дұрыс пайдалануды ескере отырып бағалау.

- Мысал: студенттер эссе, шығарма, есептер немесе хаттар жасай алады және олардың жұмыстары тіл стандарттарының сақталуын ескере отырып бағаланады.

6. Технологияларды қолдану:

- Критерий: студенттердің қазақ тілін оқу және практикада қолдану үшін түрлі технологияларды (веб-ресурстар, қосымшалар және т.б.) қолдану қабілетін бағалау.

- Мысал: студенттер мультимедиялық презентациялар жасай алады, аудио және бейнематериалдар жаза алады, тілді үйрену үшін онлайн ресурстарды пайдалана алады және олардың осы технологияларды меңгеру қабілетін бағалауға болады.

Бұл мысалдар студенттердің тілді меңгеру деңгейін неғұрлым объективті және құрылымдық бағалауға ықпал ете отырып, критериялды бағалауды қазақ тілін үйренудің әртүрлі аспектілерінде қалай қолдануға болатынын көрсетеді.

Қорыта айтқанда, критериялды бағалау оқу процесінің маңызды факторы бола келе, бағалау әдістемесі табысты оқытудың ажырамас бөлігіне айналып, студенттердің құзыреттілігін қалыптастыруға әсер етеді. Критериялды бағалау білім сапасын арттырудың қуатты құралы бола алады.

Әдебиеттер тізімі:

1. Ступницкая, М.А: Критериальное оценивание как здоровьесберегающий фактор школьной среды. Школа здоровья. 2003.

2. Петерсон, Л.Г. Оценка в условиях перехода к безотметочному обучению. Школьные технологии. — 2007.

3. Минеева, И.Е. К вопросу о совершенствовании оценочного инструмента. Начальная школа плюс До и после. — 2007.

4. Панина, А.Г. Внедрение критериально ориентированной оценки учебных достижений школьников в педагогическую практику. Начальная школа плюс До и После. 2008.

5.Руководство для учителя. «Эффективное обучение». ЦПМ АОО «Назарбаев Интеллектуальные школы» - Астана, 2016.

6.Масимова Х.Т. «Критериялды бағалаудың маңызы». Мұғалім бейнесі-ұлт мәртебесі. Халықаралық ғылыми-тәжірибелік конференция ғылыми мақалалар жинағы. I-бөлім. Шымкент, 2019.

7. Масимова Х.Т., Көшербаева А.Н. Критериялды бағалау жағдайында педагогтің бағалау іс-әрекетінің ерекшеліктері. Алматы, 2022.

ЫБЫРАЙ АЛТЫНСАРИННИҢ АҒАРТУШЫЛЫҚ МҰРАЛАРЫН ҚАЗІРГІ КЕЗДЕГІ БІЛІМ САЛАСЫНДА ҚОЛДАНУ

Кушегалина Айгүл Манапқызы
қазақ тілі және әдебиет пән оқытушысы,
КМҚК «Қостанай құрылыс колледжі»

Аңдатпа. Мақалада білім беру мазмұнын жаңарту жағдайында пәнді оқытудың кейбір мәселелеріне тоқталсақ. Ұлы ұстаз бастаған ағартушылық ісін бүгінде жүздеген, мыңдаған ізбасарлары абыроймен жаңа технологиялар арқылы жалғастыруда. Бүгінде қазақ даласында оқымаған, мектеп табалдырығын аттамаған бірде – бір бала жоқ дей аламыз. Жастарға Ыбырай Алтынсариннің мақсатын және ағартушылық-педагогикалық еңбектерін қадірлеп, ол еңбектердің мәңгі өмір сүруіне ат салысуымыз қажет.

Түйін сөздер: мемлекет, саяси-экономикалық реформалар, ынтымақ, өскелең ұрпақ, негізгі міндет, құндылықтар, еңбекқор, мұғалім, оқу-ағарту, шығармашылық, адал азамат, тарихи-мәдени мұралар, инновациялық технологиялар.

Аннотация. В статье затрагиваются вопросы преподавания дисциплины «Казахский язык и литература» в условиях обновленного содержания образования. Благодаря новым педагогическим технологиям, дело просвещения, начатое великим учителем, сегодня с достоинством продолжают тысячи педагогов. Сегодня, можно сказать, что не ни одного ребенка, который не был бы знаком с произведениями великого педагога. Просветительско-педагогические взгляды, наследие Ибрая Алтынсарина играют немаловажную роль в процессе воспитания и обучения современной молодежи.

Ключевые слова: государство, политико-экономические реформы, содружество, молодое поколение, основная цель, трудолюбие, современная культура, учитель, просветитель, произведения, честный гражданин, историко-культурное наследие, инновационные технологии.

Annotation. The article deals with the issues of teaching the discipline "Kazakh language and literature" in the context of the updated content of education. Thanks to new pedagogical technologies, the work of enlightenment, begun by the great teacher, is now being continued with dignity by thousands of teachers. Today, we can say that there is not a single child who would not be familiar with the works of the great teacher. Educational and pedagogical views, the legacy of Ibrai Altynsarin play an important role in the process of education and training of modern youth.

Keywords: the state, political and economic reforms, the commonwealth, the younger generation, the main goal, diligence, modern culture, teacher, educator, works, honest citizen, historical and cultural heritage, innovative technologies.

Мемлекет басшысы Қасым-Жомарт Тоқаевтың Қазақстан халқына жолдаған жолдауында Қазақстанды жан-жақты дамыту, жаңарту негізін қалау мақсатында басты 8-бағыттарды айқындап берген болатын.

Мемлекеттік нышандарды жетілдіру, ұлттың тарихи сезімін жаңғырту, мәдени мұраларды жан-жақты дәріптеу, өскелең ұрпақтың тәрбиесінің маңыздылығы, ақпарат саясатының креативті индустриялық дамуы, мемлекеттік саясатты сараптама қызметі сапалы жүргізілуі, еліміз үшін шекаралық аймақтарды талдау, қоғамда мемлекеттік аппараттың жұмысына қатысты сын-пікірлерді дұрыс түсіну.

Соның ішінде негізгі міндет-осы заманғы білім беру мен кәсіптік даярлау «парасатты экономиканың» негіздерін қалыптастыру, жаңа технолодиярды, идеялар мен көзқарастарды пайдалану, инновациялық экономиканы дамыту-бүгінгі таңда білім беру құрылымының маңызды элементтерінің біріне айналуға дүние жүзінде білім сапасының көлеміне, ойлау деңгейіне байланысты болады.

Осы тұрғыда бүгінгі күні жаңа технологияның тиімді әдіс-тәсілдердің жас ұрпақтың бойына сіңіріп, қоршаған ортаны қорғау арқылы экологиялық тәрбие беру ұстаздардың басты

міндеті болып отыр. Ол үшін әрбір ұстаз үнемі шеберлігін арттырып отырмаса, бала білімнің дамуы төмендейді.

Тәуелсіз ел тірегі-білімді, еңбекқор ұрпақ екені даусыз. Білімсіз елдің ертені жоқ екені айдан анық. Мемлекет басшысы білім беру мәселесін назардан тыс қалдырмайды.

Қазіргі кәсіптік мектеп колледж бітірушіге қояр заман талабы жоғары. Бұл күндері жұмыс берушіге өз ісі маманының білгірі керек. Болашақ маман:

1. Өз бетінше жұмыс істеуге дағдыланған, әр түрлі проблемаларды өздігінен шеше алатын алған білімін пайдалана білетіндер.

2. Шығармашылық пен жаңа жағдайда әрекет ете білетін, жаңа технологияны игеруге қабілетті.

3. Адамдардың әр түрлі топтарымен тиімді қарым-қатынас орната білетін, жұмыс істеуге дағдыланған болуы керек.

Атақты ғұлама Әбу Насыр әл-Фарабидің «Адамға ең бірінші білім емес, тәрбиесіз берілген білім адамзаттың қас жауы, ол келешекте оның өміріне апат әкеледі»[1,б.210] – деген сөз бәрімізді қатты ойландыру керек. Ұлттың рухани-экономикалық, әлеуметтік тұрғыда өсіп-жетілуі білімнің мазмұндылығы мен маңызына, оған деген көзқарасқа тікелей қатысты. Ал жеке тұлға қоғам құндылықтарын қалыптастыру барлық кезеңдерде өзекті мәселе болып келгені мәлім. Олай дейтініміз, осы рухани-адамгершілік құндылықтардың мәні, тәрбиелік маңызы туралы ғұлама, ұлы ағартушы-педагог Ыбырай Алтынсарин өз еңбегінде құнды ой-пікірлерін кейінгі ұрпаққа мұра етіп қалдырған. Ғасырлар қойнауынан жеткен жәдігерлердің өнегелік сипаттарын, тәлімдік тәсілдерін тиімді қолдансақ, ғибраттың нағыз қайнар көзінен сусындаймыз. Ағартушы-жазушымыз-кемеңгер ғұлама ұстаз Ы.Алтынсарин еңбектерінде баланы елін, жерін сүйуге, табиғатты аялауға, имандылыққа, әдептілікке, қайраттылыққа, еңбек етуге тәрбиелердің ұлт табиғатына лайық небір тамаша әдістері ұсыналады. Тегінде, адам баласы адам баласынан ақыл, білім, ар, мінез деген қасиеттерімен озады-деген данышпан сөзі барлық уақытта да өз мәнін жоймайды. Себебі, заманның, қоғамның дамуына, өзгеруіне өз үлесін қосатын адамдар-еліміздің ұлтжанды, халқымыздың бар болымысын бойына жинаған тәрбиелі де, білімді, озық ойлы адам болған. Міне болашақ ұрпақ, оқушыларымызды дәл осындай адам етіп тәрбиелеуді жүзеге асыру ең алдымен білім мекемелерінің алдына қойған басты мақсаты болу керек. Халқымыз үшін Ыбырай мұраларының теңдесі жоқ алтын қазына екені сөзсіз. Ыбырайдың асыл сөздері, ой-толғамдары кеудесінде сәулесі бар адамның рухани азығы болмақ. Ы.Алтынсарин адам тәрбиесіне зор мән берген. Өткен жылы Білім беруді дамыту тұжырымдамасы ұсынылды. Онда адам тәрбиесінің жаңа методологиясы ерекше орын алады. Адам тәрбиесінің жаңа методологиясы екі сатыдан тұрады. Біріншісі, биологиялық индивид делініп, одан жүрек тәрбиесі жүйе қалыптасады. Екіншісі сананы жетілдіру, одан ақыл тәрбиесі қалыптасады. Осы ілім ұсынған жаңа технология арқылы Ыбырай армандаған толық адам нұрлы, ақылды келешек ұрпаққа енші болады. Мемлекеттік тілді өзге ұлт өкілдеріне оқытуда білім беру реформасы табысының басты өлшемі-білім мен біліктілік, әлемнің кез келген елінің қажетіне жарайтын маман болатындай деңгейге көтерілуі қажет екенін бәріміз білеміз. Ыбырай еңбектерінің тілдік, стильдік ерекшеліктері. Ол қолданған бейнелеу-мәнерлеу тәсілдері мен көркемдік құралдары. Сондықтан, тек тіл мамандары ғана емес, басқа да пәндерді оқытуда жаңа технологиялардың тиімді әдістерін кеңінен қолдану қажет.

Мысалы, біздің колледж студенттеріне алты мамандық бойынша білім берудеміз. Олар: Бағдарламалық қамтамасыз ету түрлері бойынша, Архитектура, Интерьер дизайн, Газбен қамтамасыз ету жабдықтары мен жүйелерін құрастыру және пайдалану, Гимараттар мен құрылымдарды салу және пайдалану, және жұмысшы мамандықтары бойынша. Ұстаздар әр сабағында еңбекке, өнерге тиімді әдіс-тәсілдер арқылы үйретіп, тәрбиелеуде.

Оқушыларға, студенттерге білім беруде, тәрбиелеуде Ыбырай өмірінің, педагогикалық идеяларының өнегелі тәрбие беретін жақтары жеткілікті. Себебі, Ыбырай бүкіл өмірі, еңбектері, негізінен үлгілі-өнегелі адам тәрбиелеу ережесі десе болады. Ыбырай мұрасын мәңгілік өнеге мектебі дейміз. Қазіргі таңда жан аямай кәсіп қылудан безінетін «бейнет көрмей

дәулет жоқ екенін» парасаттамайтын, ұрлық пен қулықты қызық көретін жастарды жақсы мінез-құлық пен имандылыққа үйрететін, ел болып ер жетуімізге жол нұсқайтын асыл-Ыбырай мұрасы. Ыбырай шығармаларындағы терең ойды мұғалім өзі терең түсінгенде ғана баламен жүргізілетін білімдік және тәрбиелік істері нәтижелі болмақ.

Қоғамның санасын Ыбырай Алтынсарин педагогикалық жүйемен баяндап эстетикалық таныммен пәлсапалық қағидалармен тұжырымдап отырды. Қазіргі таңда ұстаздың сабағында жаңа технология әдіс-тәсілдері оқушыларды ортамен қарым-қатынас жасай білуге, басқаны тыңдай білуге, топта бір тұжырымға келуге, топ алдында өз ойын еркін айтып қорғай білуге, әдептілікке, жауапкершілікке, өнерге, еңбектенуге үйретеді. Ыбырай ұстазымыздың да ұсынған әдістемесінің негізі осы емес пе.

Білім берудегі демократиялық, ізгілендіру, ынтымақтастық идеясы, мұғалім мен оқушы арасындағы қарым-қатынасты өзгертті. Мұнда мұғалімнің кәсіби-әдістелік шеберлігінің маңызы зор. Қазіргі жаңалық деп жүрген ынтымастық, ізгілендіру идеясын сол кездің өзінде-ақ Ыбырай Алтынсарин қалыптастырған болатын.

Ыбырай Алтынсариннің ізгі ойлары, талғауы, педагогикалық идеялары көптеп саналады.

Еліміздің үлкен бір проблемасы жастар проблемасы болып есептеледі. Ендеше бүгін алға қойған мақсат Ыбырай Алтынсариннің еңбек, тәртіп, тәрбие идеяларына тоқталып, қазіргі заман талабымен ұштастыру. Данышпан әр оқушыны біртұтас жасампаз тұлға деп қарайды. Сондықтан жеке адамның бойынан жоғарыда айтылған адамгершілік қасиеттерінің бірі табылса, біртұтас мінез қалыптасады. Бұлар ұстаздардың оқушыларға дұрыс, жүйелі, табанды түсіндірумен, балаға дұрыс талап қоя білулермен жүзеге асырылады және ұзақ уақытты қажет етеді.

Бүкіл адамзат қоғамындағы материалдық және рухани байлықтың бәрі де адам еңбегінің күдіреті арқылы жүзеге асады.

«Еңбек-байлық атаулының негізі. Ол бүкіл адамзат өмірінің бірінші алғы шарты. Адамның өзін жасаған еңбек» -деп Ыбырай Алтынсарин ғылыми түрде тұжырымдап көрсеткен.

Сол адамзат қоғамы тарихымен тығыз бірлік жасап келе жатқан жасампаз тәрбие нысаны-еңбек пен кәсіпке үйрету, оның еңбегін үнемді ету. Өзім, қазақ тілі мен әдебиет сабақтарында бағдарлама бойынша тақырыптарды оқытқанда қазақ халқының қолданбалы өнерінің тарихы түрлері жайында мәтіндер құрастырып, орынды пайдаланамын; халқымыздың еңбекке баулу тәсілдеріне назар аударамын; оқудың ұлттық сапасын оятумен бірге ата-бабаларымыздың қонақжайлық, үлкенге ілтипат, кішіге қамқорлық жасау, мейірімділік, еңбекке үйрететін әділ-тәсілдерді қолданамын. Қазақ тілі және әдебиет сабағында үнемі ұлттық педагогикамен ұштасытыуды көздеймін.

Ыбырай Алтынсарин мектептегі тәртіпке зор көңіл бөлген «Тәртіптің шындыққа айналауы тәртіптілік сезімін тудырады»-деген ұлы ұстаз. Тәртіп деген педагогикалық ұғымға Ыбырай Алтынсарин терең талдаулар жасайды. Ол бірде тәртіп-тәрбие құралы десе, бірде тәртіп-тәрбиенің нәтижесі деген аңықтама береді. Ал бұл халық педагогикасындағы «тәрбие-тәртіптің құлы» деген түсінікке жақын. Сондай-ақ тәртіп оқушының мектеп ережесіне бағына білу мен шын еркіндіктің табиғи бірлігі дегенді де ұлы ұстаз Ыбырай Алтынсарин жазған. Міне, кезінде аса көргендікпен көпшілікке ұсынған осы ұғым тұжырымдары қазір де мұғалімдердің қажетіне жарап жүр.

Еңбекті қадірлеу-оның шығармаларының басты тақырыбы өсиет, өнеге айта отырып, ой саларлықтай салмақ тастады. Адамның мінез-құлқын қалыптастыруда тәрбие рөлінің ерекшелігіне тоқталып, «бағып-қағып үлкен мән бер бала тәрбиесіне» жеміс ағашын өсіруші бағбан еңбегімен парапар. «Дүниедегі жақсы атаулы күннің нұрымен, ананың ақ сүтімен бойымызға дарып, сіңеді» - деп тұжырым жасайды.

Ыбырай әңгімелерінің ішіндегі ең бір шоқтығы биік шығармасы – «бай баласы мен жарлы баласы». Қазақ қоғамындағы өмір шындығын, тап жігін аша отырып, ауыр тұрмыстың ыстық қазынасында пісіп, шығып тағдыр тауқыметін көрген кедей баласының еңбек қорлығын

баяндайды. Мұғалім өз сабағында осы мәселеге көңіл қойып, үйретудегі мақсат: Асан мен Үсенге салыстырмалы мінездеме бере отырып, кедей баласының сабырлығы мен көргендігін, еңбекқор өмірге икімділігін; екіншісінің шыдамсыздығын жинақтай отырып, шығарманың идеялық мазмұнын айқын түсіндіру. «Талаптың пайдасы» деген әңгімесінде Ыбырай Алтынсарин еңбектенсең, талаптансаң, мақсат-мұратына жетерсің-дей келіп осы идеяны ашып көрсетеді. Балаға білім берудегі еңбекке баулудың рөлі өте зор деген ой тастайды. Ыбырай Алтынсарин оқушыларды еңбек арқылы тәрбиелеу, оқыту өз еңбегінің нәтижесін көруге, одан қанағат, ләззат алуға үйретеді, еңбек етіп үйренген адамға білім беру жеңілірек болады деген пікір ұсынады.

Білім мен тәрбие берудегі Ыбырайдың алға қойған мақсаттарына тоқталсақ, жоғарыда айтылғандай: оқушыларға жан-жақты және кең көлемде білім беру; мұғалімнің рөлін жоғары көтеру, оқулықтардың сапасына көңіл аудару; оқу бағдарламаларын үнемі жетілдіріп, толықтырып отыру, оқушылар білімін қосымша материалдармен толықтыру;

Ыбырай Алтынсарин адамгершілікке тәрбиелеу идеясын көтерді, оны шешу жолдарын іздестірді.

Тәрбиенің қазіргі біз пайдаланып жүрген қай саласын алсақ та, Алтынсарин еңбектерін табуға болады.

Білім беру сапасын жақсартудың бірден-бір жолы- жаңа педагогикалық технологияларды қолдану. Мұғалім оқушының табиғи дарын, қабылетін ашу арқылы жас ерекшелігін ескере отырып, технология элементтерін тиімді пайдалану керек бір сабақтың барысында бірнеше технологияны кезекпен тиімді, оқушыны жалықтырмай жүргізуге болады. Сабақ-ұстаздың көп ізденуінен, көп еңбектенуінен туатын педагогикалық шығарма. Кезінде Алтынсарин да мұғалімдерге дәл осындай талап қойған болатын. Бұл Ыбырай Алтынсариннің педагогикалық идеяларының өміршендігін байқатады. Мұғалімнің беделін көтере отырып, Ыбырай Алтынсарин мұғалімге талап қойған.

Қазіргі оқыту әдістемесінде қолданып жүрген көптеген технологияларда бар. Сын тұрғысынан ойлау, деңгейлеп-саралап оқыту, проблемалық оқу, интерактивті, белсенді оқыту т.б-қайсысын алсақ та негізінде Ыбырайдың педагогикалық идеялары жатыр деуге болады. Осы жерде «Новое-это хорошо забытое старое» - деген сөзбен келіспеуге болмайды.

Техникалық-кәсіптік білім беруде модульдік оқыту технологиясын өте тиімді екені даусыз.

Сондай-ақ арнаулы пән сабақтарында В.Ф Шаталовтың технологиясына сай тірек-сызба әдістері тиімді. Мысалы, қазақ тілі және әдебиет пәні сабақтарында тірек-сызба арқылы, тірек конспектілерді пайдалану арқылы рөлдік-ойындар ақылы оқушының сөйлесу мәдениетін дамытуға пікір таластыра білуге үйретемін.

Қазіргі заман талабына сай білім беру жүйесінің тиімділігінің басты көрсеткіші-білім сапасы мұғалімнің негізгі міндеті оқушыны білімге, өз бетінше ізденіске және шығармашылық жұмысқа баулу болып табылатыны бәрімізге белгілі. Мемлекет басшысының жолдауында «Біз бүкіл елімізде әлемдік стандарттар деңгейінде сапалы білім беру қызметіне қол жеткізуге тиіспіз» делінген.

Қазіргі жас буын жан-жақты терең білімді, саяси-экономикалық сауатты, яғни интеллектуалдық деңгейі жоғары болса, тәуелсіз мемлекетіміздің мықты тірегі болатынына сеніміміз мол.

Ыбырайдың да алға қойған мақсаты қайткен күнде де «қалын елі, қазағым» терезесі тең көсегелі, көргенді мәдениетті, өнері өркендеген ел қатарына қосу болатын. Осы жолда сан кедергілерге кездесіп, «мыңмен жалғыз алысып», аңсаған арманға жету жолында бойдағы бар күш-қайратын, ақыл-парасатын сарп еткен Ыбырай да қалың бұқараның шынайы қамқоршысы бола білді. Ыбырай Алтынсариннің идеяларын, ағартушылық мұраларын, ұлттық құндылықтарын дамытып, қоғамда заманауи технологияларын пайдалана отырып, қазіргі заман талабына сай жас ұрпаққа білім беру үлкен бір жетістік.

Әдебиеттер тізімі:

1. Біз Ыбырайды білеміз бе? Ұлы ұстаз жайлы 50 сұраққа 50 жауап/ құраст.: Қ.Т. Орманов, К.А. Кусаинова. – ҚМПИ, 2016.- 320 б.
2. Дербісілин Ә. Әдебиет туралы толғаныстар.- Алматы: Ғылым, 1990 ж.
3. Жарықбаев Қ. Қазақ ағартушылары жастарды тәрбиелеу туралы. – Алматы, 1965 ж.
4. Кәкішев Т. Қазақ әдебиеті сынының тарихы.- Алматы: Санат, 1994 ж.
5. Керімбаев Н. Жасымда ғылым бар деп ескермедім.- Алматы: Рауан, 1995 ж.
6. Қирабаев С. Бес ғасыр жырлайды 2- Т., Алматы: Жазушы, 1989 ж.
7. Ламашев Ә. Ыбрай Алтынсарин.- Алматы: Ана тілі, 1991 ж.
8. Сыздықов Ә. Ы. Алтынсариннің педагогикалық идеялары мен ағартушылық қызметі.- Алматы, 1969 ж.
9. EGEMEN QAZAQSTAN// 17 маусым, 2023 жыл

ФОРМИРОВАНИЕ КАЧЕСТВ BIM-СПЕЦИАЛИСТА ЧЕРЕЗ КОМПЬЮТЕРНЫЕ ПРИЛОЖЕНИЯ И ПРОФОРИЕНТАЦИОННЫЕ МЕРОПРИЯТИЯ

Тертышник Ольга Сергеевна

преподаватель спецдисциплин,

КГКП «Костанайский строительный колледж»

Аннотация. В статье рассматривается роль влияния компьютерных приложений и профориентационных мероприятий на формирование профессиональных качеств будущих специалистов в области информационного моделирования зданий. Рассматриваются программы, которые с раннего возраста помогают сформировать профессиональные навыки будущей профессии.

Аннотация. Мақалада ақпараттық модельдеуді құру саласындағы болашақ мамандардың кәсіби сапаларын қалыптастыруға компьютерлік қосымшалар мен кәсіптік бағдар беру қызметінің ықпалының рөлі қарастырылады. Бағдарламалар ерте жастан болашақтың кәсіптеріне кәсіби дағдыларды қалыптастыруға көмектеседі деп саналады.

Annotation. The article examines the role of the influence of computer applications and career guidance activities on the formation of professional qualities of future specialists in the field of building information modeling. Programs are considered that from an early age help to develop professional skills for the professions of the future.

Ключевые слова: информационное моделирование зданий (Building Information Modeling), архитектура, проектирование, компьютерные приложения, моделирование, формирование творческих навыков.

Интенсивное развитие современных компьютерных технологий требует появления новых специальностей на рынке труда. Одно из таких направлений – это специалисты BIM технологий, которые должны обладать знаниями в области проектирования зданий и сооружений и навыками компьютерного моделирования. Такие профессионалы будущего должны видеть не просто чертеж в двухмерной плоскости, но и научиться визуализировать будущее сооружение в трехмерных конструкциях. Такие качества лучше всего воспитывать в ребенке с раннего возраста, поэтому уже сейчас специалисты и педагоги берут темп на развитие у детей инженерного мышления. Помочь приобрести необходимые компетенции в области проектирования и научного творчества помогают специальные приложения, которые могут быть установлены как на компьютерах, так и на мобильных гаджетах.

Разработчики профессиональных систем проектирования не забывают о молодом поколении и периодически выпускают приложения, как для детей, так и для специалистов сферы проектирования. Именно такие разработки формируют мышление будущих профессионалов сферы BIM технологий. Применение мобильных приложений и компьютерных программ проектирования возможно в профориентации учебных заведений на

таких мероприятиях как мастер-классы и workshop, где школьники смогут попробовать свои силы в программах для информационного моделирования. Для этого необходимо дать детям позитивное восприятие профессии инженера-строителя, вдохновить их ещё в том возрасте, когда они, возможно, ещё подсознательно выбирают будущую профессию.

В данной статье я предлагаю рассмотреть и сравнить приложения и программы для формирования перечисленных навыков специалистов. С каких приложений можно начать изучение моделирования в юном возрасте? Эти программы должны легко устанавливаться на компьютер или смартфон, необходимо чтобы интерфейс приложения был удобным и максимально простым. Одна из таких программ - Planner 5D, простое и удобное приложение, которое позволяет быстро и просто создавать красивые планировки помещений, дизайн интерьера, поэтажные планы, индивидуальные проекты и даже ландшафтный дизайн. Не нужно специальных навыков и долгого знакомства с инструкцией – можно рисовать красивые и аккуратные планировки, интерьеры и планы помещений всего за несколько минут и получать отличную 3D визуализацию дизайн проектов. Благодаря дружелюбному интерфейсу работа с интерьером и планами помещений превращается в игру. Интуитивно понятный интерфейс и приятный дизайн превращает работу над планировками в увлекательное занятие. А конструкции в Planner 5D напоминают инструменты из программы автоматизированного проектирования ArchiCad, поэтому в дальнейшем при профессиональном изучении обучающимся легче будет освоить навыки работы в специализированных программах проектирования.

Ученикам постарше уже можно предложить моделирование посерьезней с более сложными деталями и конструкциями, они будут в восторге, когда соорудят настоящее здание своими руками. Такие занятия развивают пространственное мышление и ощущение пропорций.

Также в этом возрасте можно начать показывать обучающие ролики и лекции, где рассказывают о выдающихся архитекторах и зданиях, ими построенных. Начать стоит с выдающихся мастеров: Фрэнка Гери, Ле Корбюзье, Оскара Нимейера и других. Особенно усидчивые смогут осилить целые обучающие курсы по архитектуре. В Костанайском строительном колледже уже есть опыт проведения онлайн-мероприятия Workshop «Локация проектирование», совместно со школьниками городских школ четвертого и седьмых классов, а также студентов колледжа с участием бюджетного профессионального образовательного учреждения Омской области «Омский автотранспортный колледж». Цель Workshop – привлечение студентов и школьников к научно-технической деятельности с использованием BIM технологий. Школьники приняли активное участие и создали свой первый дом.

Самый приятный и в то же время неожиданный способ привить ребенку любовь к архитектуре – компьютерные игры. Например, в игре Minecraft можно сооружать не просто здания, а целые системы, определять, какие элементы будут наиболее функциональны, а от каких можно отказаться, пожалуй, это и есть основа градостроительства. Благодаря таким симуляторам, как SimCity и Cities: Skylines, можно не только очень быстро подтянуть свои знания об архитектуре, но и понять, как устроен город, по каким принципам он живет.

На «Архитектурном отделении» Костанайского строительного колледжа прошел конкурс студенческих проектов компьютерной игры «Minecraft». Темой для творчества стало «8 чудес света» и «Город будущего». Благодаря таким конкурсам у студентов развивается творческий процесс в работе и фантазия, они узнают историю архитектуры. В ходе конкурса ребята проделали объемную работу, в которой выразили все свои творческие навыки в 3D пространстве. Также в колледже был проведен виртуальный день открытых дверей с приглашением учащихся школ, на котором школьники познакомились с колледжем, через проект, созданный студентами в Minecraft.

Основным продуктом работы BIM-менеджера-проектировщика выступает детализированная 3-мерная модель, полностью повторяющая будущий объект строительства. Она создается с помощью специального программного обеспечения и на основании единой

базы данных, чертежей, планов, архитектурной визуализации. Именно BIM менеджер благодаря своей работе приближает модель, созданную в программе, к реальной картине. Из-за необходимости совмещать знания в строительной и IT сфере директора проектных организаций предпочитают нанимать специалистов, которые владеют и теми, и другими навыками. Поэтому кроме интереса к строительству и архитектуре, и знаний моделирования необходимо будущим студентам овладевать знаниями программирования и представления данных.

С помощью BIM заказчик и проектировщик могут примерно оценить стоимость будущего здания. И, что еще более важно, в реальном времени можно вести контроль технико-экономических показателей. Работа с BIM-технологиями позволяет избежать многих ошибок на этапе строительства. Когда модель хорошо проработана, строитель может быть уверен, что проектировщик видел реальную картинку и понимал, как будут воплощаться его решения. Люди, которые мыслят чертежами, видят свою задачу только в том, чтобы сдать эти чертежи заказчику. Но теперь они должны создавать модель, а потом из нее получать чертеж. Меняются технологии и стандарты, а значит и требования к специалистам отрасли тоже возрастают. Профессионал, владеющий технологиями, должен обладать способностью быстро овладевать навыками работы в любых программах автоматизированного проектирования и моделирования, уметь применять расчетные программы и интегрировать данные между приложениями. [4]

Новые направления требуют принципиально иных специалистов, обладающих системным мышлением, навыками управления проектами, умеющих работать в условиях неопределенности. Большим плюсом таких работников станет владение программированием, умение управлять роботами, экологическое и творческое мышление. [3]

В «Атлас новых профессий» Казахстана и России уже вошла такая профессия как BIM (Building Information Modeling) - менеджер-проектировщик, который работает над полным жизненным циклом строящегося дома и рассматривает здание и все, что к нему относится, как единый объект. [2] Профессии будущего — это стимул для организаций образования двигаться в сторону замещения устаревающих профессий на образовательном рынке и готовить конкурентоспособных универсальных специалистов для строительной отрасли. Уже сейчас в программу обучения включено изучение таких программ как ArchiCad и Revit в рамках дисциплины «Информационные технологии в профессиональной деятельности», что дает значительное преимущество нашим выпускникам.

Современные технологии развиваются со стремительной скоростью, каждый раз предоставляя новые, еще более эффективные инструменты для выполнения своей работы. То, что лишь вчера казалось фантастикой, сейчас вполне реально. Получается, что полученные знания сегодня, нужно совершенствовать завтра. Очень важным становятся умение быстро освоить необходимую информацию и, как можно быстрее, начать применять ее в практической деятельности. Людям, не стремящимся к получению новых знаний, будет сложно добиться успеха. Профессия предполагает обучение в течение всего карьерного пути, поэтому специалисты, не следящие за изменениями в отрасли, станут аутсайдерами и лишатся всех преимуществ.

Выбирая для себя работу, связанную с BIM, надо понимать — это как раз та сфера, которая вообще не консервативна. Выходит новое программное обеспечение — переучиваешься. Новый язык программирования — переучиваешься. Появятся новые технологии коммуникации, какой-нибудь нейроинтерфейс — придется учиться постоянно. Это, конечно, тяжело, но очень интересно. Поэтому выбрав инженерную профессию будущего молодое поколение должно изучать иностранные языки, читать техническую литературу и уделять большое значение самообразованию, способности самостоятельно искать и анализировать информацию, развивать себя как специалиста. Умение принимать ответственные решения, убедительно и корректно аргументировать свою профессиональную позицию тоже оценивается высоко. Немаловажно также обладать коммуникативными навыками: легко устанавливать и поддерживать контакт в команде, безболезненно избегать

конфликтные ситуации и преодолевать их. Специалист, который идёт в ногу со временем, всегда будет востребован на рынке труда.

Список литературы:

1. Владимир Талапов: Технология BIM. Суть и особенности внедрения информационного моделирования зданий, ДМК-Пресс, 2015 г, 410с., ISBN: 978-5-97060-291-1
2. Атлас новых профессий, <https://www.enbek.kz/atlas/professions?department>
3. <http://sroportal.ru/news/federal/stroitelnye-professii-budushhego-ekoanalitik-bim-menedzher-i-prorab-votcher/>, [электронный ресурс]
4. <http://bestprofs.ru/it-programmirovanie/professiya-bim-menedzher-proektirovshhik>, [электронный ресурс]

АҚПАРАТТЫҚ ТЕХНОЛОГИЯЛАРДЫ ПАЙДАЛАНУ АРҚЫЛЫ БІЛІМ САПАСЫН АРТТЫРУ

Жолмырзаев Бекмұрат Ондасынович

арнайы пән оқытушысы

Ақтөбе көлік, байланыс және жаңа технологиялар колледжі

Аннотация. Баяндамада қазіргі білім беру саласындағы ақпараттық технологияларды сабақ барысында көрнекілік ретінде қолданудың әдіс-тәсілдері жайлы жазылған. Студенттердің шығармашылық, теориялық негіздерін, эстетикалық көзқарастарын пайымдауын, баға беруін, танымдық белсенділігін дамытуға бағытталған.

Түйін сөз. Студенттердің қызығушылығын қалыптастыруды теориялық тұрғыда негіздеп, оқу үрдісінің тиімділігін арттыру жолдарын көрсету. Қазіргі заман талабы – оқытудың жаңа технологияларын меңгеру. Оқытудың жаңа технологияларының бірі – ақпараттық технология.

Кілт сөз. Ақпараттандыру технологиясының дамуы кезеңінде осы заманға сай білімді, әрі білікті мамандарын даярлау оқытушының басты міндеті болып табылады. Қоғамдағы ақпараттандыру процестерінің қарқынды дамуы жан-жақты, жаңа технологияны меңгерген жеке тұлға қалыптастыруды талап етеді.

Мақсаты: Жаңа әдістерді қолдана отырып жас жеткіншектердің интеллектуалды, шығармашылық ойлауын дамыту, қазіргі заман талабына сай экономикалық көзқарастары мен белсенділігін қалыптастыра отырып, кәсіпкерлікке баулу, өз бетінше білім алу және еңбек ету дағдыларына негіз салу болып табылады.

Қазақстан Республикасының «Білім туралы» Заңында «Білім беру жүйесінің басты міндеті — ұлттық және жалпы адамзаттық құндылықтары ғылым мен практика жетістіктері негізінде жеке адамды қалыптастыруға және кәсіби шыңдауға бағытталған білім алу үшін қажетті жағдайлар жасау, оқытудың жаңа технологияларын енгізу, білім беруді ақпараттандыру, халықаралық ғаламдық коммуникациялық желілерге шығу» деп білім беру жүйесін одан әрі дамыту міндеттері көзделеді. Мультимедиялық технологиялармен жұмыс істеу кезінде студенттер басынан бастап, қызықты танымдық әрекеттерге араласа алады. Осындай процесс барысында студенттер білім алып, оны іс-жүзінде қолданып қана қоймай, сол ортадағы қосымша мәлімет көздерімен қажетті деген құралдарын өздері таңдап ала алады.

Білім беру реформасы – Қазақстанның бәсекеге нақтылы қабілеттілігін қамтамасыз етуге мүмкіндік беретін аса маңызды құралдардың бірі.

Бүгінгі күннің басты талабы еңбек нарығы мен қоғамның қажеттіліктерін қанағаттандыруда кәсіптік білім берудің беделі артып отыр. Оның мақсаты - техникалық және кәсіптік білім беру жүйесін қайта ұйымдастыру, бәсекеге қабілетті дағдылары бар және білім алуды жалғастыру үшін жеткілікті әлеуеті бар экономика салалары мен жұмыс берушілерді техникалық және қызмет көрсету еңбегінің білікті мамандарымен қамтамасыз ету.

Дамыған елдердегі білім беру жүйесінде ерекше маңызды мәселелердің бірі – оқытуды ақпараттандыру, яғни оқу үрдісінде ақпараттық технологияларды пайдалану. Қазіргі таңда елімізде білім беру жүйесінде жаңашылдық қатарына ақпараттық кеңістікті құру енгізілді. Ақпараттандыру жағдайында оқушылар меңгеруге тиісті білім, білік, дағдының көлемі күннен күнге артып, мазмұны өзгеріп отыр. Білім беру саласында ақпараттық технологияларды пайдалану арқылы білімнің сапасын арттыру, білім беру үрдісін интенсификациялау мен модернизациялаудың тиімді тәсілдері іздестірілуде.

Кәсіптік білім беруде ақпараттық технологияларды пайдалану мен оқушылардың ақпараттық құзіреттілігін қалыптастыру қазіргі заман талабына сай ақпараттық технологияларды, электрондық оқулықтарды және Интернет ресурстарды пайдалану оқушының білім беру үрдісінде шығармашылық қабілетін дамытуға мүмкіндік береді.

Студенттер үшін ақпараттық технологияларды пайдаланудың тиімділігі:

- студенттің өз бетімен жұмысына;
- уақытын үнемдеуге;
- білім – білік дағдыларын тест тапсырмалары арқылы тексеруге;
- шығармашылық есептер шығару кезінде физикалық құбылыстарды түсіндіру арқылы жүзеге асыру;
- қашықтықтан білім алу мүмкіндігінің туындауы;
- қажетті ақпаратты жедел түрде алу мүмкіндігі;
- экономикалық тиімділігі;
- іс-әрекет, қимылды қажет ететін пәндер мен тапсырмаларды оқып үйренуде (би өнері, қол еңбегі, дене шынықтыру сабақтары т.с.с.);
- қарапайым көзбен көріп, қолмен ұстап сезіну немесе құлақ пен есту мүмкіндіктері болмайтын табиғаттың таңғажайып процестерімен әр түрлі тәжірибе нәтижелерін көріп, сезінуге мүмкіндік береді;
- студенттің ой-өрісін дүниетанымын кеңейтуге де ықпалы зор.
- «Инновациялық» деген сөз — латынның «novus» жаңалық және «in» енгізу деген сөзінен шыққан, ал оның қазақша аудармасы «Жаңару, жаңалық, өзгеру» деген мағынаны білдіреді.

Қазіргі кезде біздің қоғамымыз дамудың жаңа кезеңіне көшіп келеді, бұл кезең ақпараттық кезең, яғни компьютерлік техника мен оған байланысты барлық ақпараттық коммуникациялық технологиялар педагогтар қызметінің барлық салаларына кірігіп, оның табиғи ортасына айналып отыр. «Білім берудегі АКТ» ұғымы «оқытудың жаңа ақпараттық технологиялары», «қазіргі ақпараттық оқыту технологиялары», «компьютерлік оқыту технологиялары» және т. б. тіркестермен тығыз байланысты.

Қазіргі білім саласындағы оқытудың жаңа педагогикалық технологияларды меңгермейінше сауатты, жан — жақты білгір маман болу мүмкін емес. Жаңа педагогикалық технологияны меңгерту. Студенттің зейін – зерделік, кәсіптік, адамгершілік, рухани т. б, көптеген ұстаздық қабілеттерінің қалыптасуына игі әсерін тигізеді, өзін — өзі дамытып, оқу тәрбие үрдісін жүйелі ұйымдастыруына көмектеседі. Оқытушылар алғаш жаңа педагогикалық технологияларды оқып үйренеді, екіншіден меңгереді, үшіншіден тәжірибеде қолданады, төртіншіден оны дамытып нәтижесін көрсетеді.

«Ақпараттық компьютерлік технологиялар»- бұл термин бүгінде баспасөз беттерінде, теледидар мен радиода жиі кездеседі. Ақпарат алудың қазіргі кезде көптеген көздері мен құралдары бар. Соның ішінде компьютерлік технологияны қолданудың жеке тұлғаны қалыптастырудағы оның шығармашылық мүмкіндіктерін арттырудағы атқарар ролін қазіргі заман талаптары өзі анықтап отыр. Компьютер адам қызметінің барлық саласында еңбек өнімділігін арттыру құрамына айналды.

Ақпараттық технология тақырып көлемінде немесе белгілі бір уақыт аралығында айтылуға тиіс мәліметтер көлемін ұлғайтады. Білім деген бір — бірінен үлкен арақашықтықта орналасқан әртүрлі оқу орындарында отырып қол жеткізуге болады. Оқыту жүйесінің көп деңгейлі жетілдірілуі олардың тарамдалуымен оқу материалының сапасын арттырады. Ұрпақ

үшін кітаптың маңызы қандай болса, компьютерде студент үшін қоршаған әлемді танудың табиғи құралы болып табылады. Олай болса, барлық сабақтарды компьютерлердің қуаттануымен жүргізуді үйрену — бүгінгі күннің кезек күттірмейтін өзекті мәселелерінің бірі. Сондықтан, ұстаз – қауымының алдына өте үлкен міндет жүктелді.

Бүгінгі таңда жас ұрпаққа пәнді тиімді ұғындырудың бірі – жаңа технология негіздері болып табылады. Ақпараттандыру жағдайында оқушылар меңгеруге тиісті білім, білік, дағдының көлемі күннен күнге артып, мазмұны өзгеріп отыр. Білім беру саласында ақпараттық технологияларды пайдалану арқылы білімнің сапасы артады, сабақ өткізген кезде сапалы білім беру үшін жаңа технологияларды пайдалана отырып, сонымен қатар компьютерді, интерактивті тақтаны қолдану арқылы білім берсе, студенттің қызығушылығы арта түсері анық. Студенттің қызметін активтендіру негізінде педагогикалық технологияларының бірі — оқытудың компьютерлік технологиясы. Оқытудың компьютерлік технологиясын пайдалану оқу процесін жаңа оқу — әдістемелік материалдармен қамтамасыз етуге және студенттің шығармашылық қабілетін ашуға мүмкіндік береді.

Шығармашылық іс — әрекет

Зейін

Есте сақтауы

Интеллектісі

Ойлауы

Оқытудың компьютерлік технологиясы – оқытудың бағдарламалық идеяларын дамытады, мүлдем жаңа технологиялық жолдар ашады.:

— дәстүрлі (оқулық, көрнекілік құралдар, электронды оқулықтар).

— компьютерлік (презентация, дисктер, мультимедиа құралдар).

— Интернет — технология (интернет дербес ақпарат көзі ретінде, e — mail — ақпарат алмасу құралы ретінде, т. б.).

Компьютерлік оқыту технологиясы – педагогтың мүмкіндігін күшейтетін құрал, бірақ ол оқытушыны алмастыра алмайды. Компьютер мүмкіндіктері психология мен дидактика тұрғысынан талданып, керек кезінде педагогикалық талаптарға сай қолданылуы керек. Дидактиканың негізгі принципі — білім беру кезінде көрнекіліктерді пайдалану, осы себепті компьютерлік технологияны пайдалану оқу барысында қойған мақсатқа қол жеткізуге мүмкіндік береді.

1. Компьютер —білім бағалау құралы;

Қазіргі кездегі ақпараттық технологиялар оқу материалдарын иллюстрация жасау кезінде (мысалы анимациялы слайд — фильмдер) қолданылады. Бұл оқу үрдісін қозғалыста бейнелеуге мүмкіндік береді. Компьютердің көмегімен дыбыстық және бейнефрагменттерді де демонстрация жасауға болады. Компьютердің көмегімен студент өз бетінше, сондай — ақ өзге студенттермен топтасып бірге жұмыс істеуге мүмкіндік алады. «Компьютер көрнекі – бейнелі ойлауды, қозғалыстық және ауызша қарым — қатынас машықтарын, мақсатты әрекеттерді және әлеуметтенуді дамыту үшін мүмкіндіктер туғызады»

2. Электрондық оқулық — студентті осы оқулықпен таныстыру. Тәжірибелік тұрғыдан студенттің назарын туындаған проблемаларға аудару

3. Сабаққа деген шығармашылық қабілетінің деңгейін көрсететін, күнделікті сабақ барысында пайдалануға болатын құрал.

Microsoft Power Point презентация арқылы әр тақырыпты қажетті көрнекілік құралдарымен безендіріп, тартымды әрі қызықты етіп көрсетуге болады. Осы уақытта студенттің есте сақтау мүмкіндіктері жүзеге асады. Презентация уақытты үнемдеуге және студент принтер арқылы қажетті ақпаратты шығарып алуға мүмкіндік береді.

Бүгінгі студент ертеңгі күнгі әр түрлі саланың маман иесі. Болашақ өмірінде белгілі бір кәсіби мамандықты таңдап алуға септігін тигізеді.

Студент — ақпараттанушы емес, жеке тұлғалық және интеллектуалды дамуын жобалаушы. Ал бұл студенттер ақпараттық құзырлылықты, ұйымдастырушылық қабілеттілікті, қазіргі қоғамның түбегейлі өзгерістеріне лайық бейімдеу, олардың зерттеушілік

дағдыларын дамыту бағыттарын талап етеді. Компьютерді пайдалану пәндер бойынша терең танып білуіне ғана емес сондай — ақ, есептеуіш техникамен жұмыс істеу дағдысын қалыптастыру — уақыт талабы екенін сезінуіне жағдай жасайды. Кез келген сабақтарда жаңа ақпараттық технологияны пайдалану студенттің қызығушылығын ғана тудырып қоймай, басты білім сапасының артуына әсер етеді.

Қазақстан Республикасының білім беру жүйесін одан әрі дамыту бағытындағы басты екі мәселе ретінде оның, біріншіден, мазмұны жағынан және екіншіден, құрылымдық жағынан жетілдірілулерін айтуға болады. Білім берудің бүгінгі таңдағы басты мақсаты – әрбір адамның практикалық қызметіне ауадай қажетті болатын басты (маңызды) құзіреттіліктерді қалыптастыру. Қазіргі заманғы жастар өз қызметінің белгілі бір тақырыптар бойынша еркін әңгімелесе алулары, өз ойларын тыңдаушы адамға дәл жеткізе алулары, ақпараттық технологияларды еркін меңгерулері, алдарына мақсат қоя алулары және білімдерін өз беттерінше жетілдіруге қабілетті болулары бағытында. Студенттер үшін асты құзіреттіліктер санатына меңгерген білімдері мен біліктіліктерін, дағдылары мен қызмет тәсілдерін нақты өмірде кездесіп отыратын нақты практикалық мәселелерді шешуде қолдануға дайындықтарын жатқызуға болады. Басты құзіреттіліктерді меңгерген адам қоғамға қажет болады және ол адам қоғамда өзін еркін ұстайтын болады.

Сондықтан ақпараттық технологияны қолдану сауатты ұйымдастырылуы және оқыту мен тәрбиелеу процесінде көмекші болуы керек. Жоғарыда айтылған ой-пікірлерді тұжырымдай келе компьютерді қолдану оқыту сапасын арттырып, білім беруді ақпараттандыру жүйелі түрде іске асады деуге болады.

«Қазіргі заманда жастарға ақпараттық технологиямен байланысты әлемдік стандартқа сай мүдделі жаңа білім беру өте қажет» деп, Ел басы атап көрсеткендей жас ұрпаққа білім беру жолында ақпараттық технологияны оқу үрдісінде оңтайландыру мен тиімділігін арттырудың маңызы зор.

Ақпараттық – коммуникациялық технологияны оқу процесінде қолдану оқушының өз мамандығына қызығушылығын арттырып, шығармашылық шабытын шыңдап, ғылыми көзқарасын қалыптастырып, мамандық сапасын арттырып, еңбек нарығындағы бәсекеге қабілетті мамандар даярлауда үлесі мол.

Әдебиеттер тізімі:

1. Қазақстан Республикасының «Білім туралы» Заңы
2. “Жаңа әлемдегі жаңа Қазақстан” Н.Ә.Назарбаевтың Қазақстан халқына Жолдауы, 2007
3. «Қазақстан халқының әл-ауқатын арттыру-мемлекеттік саясаттың басты мақсаты» Н.Ә.Назарбаевтың Қазақстан халқына Жолдауы, 2014
4. Қазақстан Республикасында техникалық және кәсіптік білім беруді дамытудың 2008 – 2012 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасы

STEM БІЛІМ БЕРУ ТЕХНОЛОГИЯСЫ ОҚУШЫЛАРДЫҢ ҒЫЛЫМИ ДҮНИЕТАНЫМЫН ҚАЛЫПТАСТЫРУДЫҢ ЖОЛЫ РЕТІНДЕ

Хасенова Айнура Айтбековна

педагогика пәні оқытушысы, педагог-сарапшы, магистр
Астана халықаралық университетінің педагогикалық колледжі

Аннотация. В статье говорится об эффективности образовательной технологии STEM и ее роли в повышении исследовательского потенциала студентов.

Түйін. Мақалада STEM білім беру технологиясының тиімділігі және оның білім алушылардың зерттеушілік әлеуетін арттырудағы ролі туралы айтылған.

Abstract. The article talks about the effectiveness of STEM educational technology and its

role in increasing the research potential of students.

Түйін сөздер. Альфа буыны – әлеуметтік желілердің қарқынды дамуы кезеңінде дүниеге келген буын.

Технология – оқытудың мақсаты мен мазмұнына негізделген, жақсы нәтижелерге жету кепілдігін беретін оқыту жүйесі.

Топтық таныстырылым – берілген тапсырманы топпен немесе жұппен орындап, презентациялау.

Факультатив - студенттердің білімін олардың қажеттіліктеріне, қабілеттеріне, сұраныстарына сәйкес белгілі бір оқу пәндері бойынша тереңдету, дамыту мақсатында сабақтан тыс оқу сабақтарын ұйымдастыру формасы.

STEM - оқытудың біріктірілген тәсілі, оның шеңберінде академиялық ғылыми-техникалық тұжырымдамалар шынайы өмір контекстінде зерттеледі.

Қазіргі білім беру үдерісі үздіксіз қозғалыстағы және жиі өзгерістерге ұшырайтын, жаңалықтарды тез меңгеріп, жүзеге асыруды талап ететін құбылысқа айналуда. Өйткені қоғамда және экономикада болып жатқан жаһандық өзгерістердің сұранысына сай жауап беру білім беру саласының да міндетіне айналды.

Бұл жағдайда оқушылар мен студенттер әлі пайда болмаған жұмыс орындарында, осы күнге дейін ойлап табылмаған технологиялардың көмегімен күтпеген әлеуметтік және жаһандық мәселелерді шешу жағдайында еңбек етуге дайын болуы керек.

Альфа буынының оқушыларымен жұмыс жасауына тура келетінін ескерсек педагогикалық мамандықтың түлектеріне қажетті болатын технология – STEM білім беру технологиясы. Мысалы, қазіргі уақытта бастауыш мектеп жасындағы балалардың техникалық, шығармашылық ойлауының қарқынды жандануын байқауға болады. Оған дәлел ретінде олардың сандық әлемде тез бағдарлануын, жақсы дамыған сыни ойлау дағыларының болуын, өз ойын ашық айта алу қабілетін айтуға болады. Оған қоса жаңа мемлекеттік білім беру стандарттары оқу үдерісіне заманауи технологияларды енгізуді талап етеді. Осы міндетті STEM білім беру арқылы болашақ мұғалімдердің STEM пәндерін оқытудағы құзыреттілігін дамыту арқылы шешуге болады. Аталған технология арқылы болашақ мамандар белгілі бір тақырыпты зерттеу барысында ғылым, технология, инженерия, математика, өнер, жаратылыстану ғылымдарынан алған білімдерін пайдаланады. Нәтижесінде олардың ғылыми дүниетанымы қалыптасып, түрлі пайдалы құзыреттіліктерді меңгере алады.

Сондықтан бүгінгі таңда STEM жүйесі негізгі трендтердің бірі ретінде дамып келеді. STEM білім беру пәнаралық және қолданбалы тәсілді қолдануға, сондай-ақ барлық төрт пәнді бір схемаға біріктіруге негізделген. Заманауи технологияларда (ақпаратта) студенттерге өз оқуын өз бетінше басқаруға – эксперимент жүргізуге және олардың қызығушылығын қанағаттандыратын және әлеуетін ашуға болатын шешімдер қабылдауға мүмкіндік беретін дағдыларды дамытуға арналған құралдардың жиынтығы бар[1].

Осыны ескере келе және болашақ мамандардың зерттеушілік әлеуетін арттыру үшін Астана халықаралық университетінің педагогикалық колледжінде STEM факультативі жүргізіледі.

Осы курсты оқытудың негізгі мақсаты болашақ мұғалімдердің STEM-пәндерді оқыту бойынша құзыреттіліктерін дамыту және олардың өздерінің де зерттеушілік әлеуетін арттыру болып табылады. Бұл құзыреттілік адамға ақпараттық салада өзінің мінез-құлқын дұрыс құруға мүмкіндік береді: ақпаратты дұрыс жерден іздеу, оны қабылдау, жинау, ұсыну және беру. Оған ақпарат көздерін – анықтамалықтарды, сөздіктерді, энциклопедияларды, карталарды, іздеу жүйелерін және т. б. пайдалану мүмкіндігі де кіреді.

Курсты оқыту барысында келесі міндеттер шешіледі:

- білім алушылардың шығармашылықты және өнертапқыштықты талап ететін міндеттерді шеше алу қабілеті дамиды;
- әртүрлі көздерден қажетті ақпаратты іздеу, қолда бар ақпаратты тексеру, түрлендіру және сақтау, сондай-ақ компьютерді пайдалану дағдыларын қалыптастырады;

- оқушыларға өзін-өзі тану, кәсіптер әлемін зерделеу, кәсіби өзін-өзі анықтау мақсатында кәсіби сынамаларды орындау мүмкіндігі пайда болады;
- жобалық қызметті жүзеге асыру процесінде коммуникативті дағдыларды қалыптастыру, әртүрлі көзқарастар мен пікірлерді тыңдау және қабылдау, оларды өз көзқарастарымен салыстыру, міндеттерді бөлу, талқылау процесінде бірыңғай шешімге келу, яғни келісу, өз көзқарасын дәлелдеу, таңдалған әдістің дұрыстығына сендіру және т. б.;
- басқа адамның жеке басын құрметтеу негізінде тең құқылы ынтымақтастық қабілетін дамыту.

Факультатив курсының басында студенттерге қалауы бойынша зерттеу тақырыптары бекітіледі. Олардың жұппен жұмыс жасау міндетті талап болып табылады. Бұл жағдайда жұптасып жұмыс жасау студенттердің өзара пікір алмасуына, ортақ мақсатқа жету үшін ынтымақтастықта жұмыс жасауына әсер етеді.

Зерттеу тақырыптарының мысалы төмендегідей:

- Жауарларды қалай қорғауға болады
- Көлеңке қалай пайда болады?
- Термометр ыстық пен суықты қалай ажыратады?
- Көлеңке театрын қалай жасайды?
- Ғарышқа қалай ұшады?
- Неліктен әр жануардың қорегі әр түрлі болады? т.б.

Әрбір тақырыпты студенттер жан-жақты зерттеу жүргізіп, таныстырылым жасау арқылы қорғайды. Мысалы, «Ғарышқа қалай ұшады?» тақырыбына таныстырылым жасау барасында студенттер Күн жүйесінің макетін жасап, әр планетаның орналасу ретін көрсетіп, планеталар туралы тың, қызықты деректерді ұсынды. «Көбелектің пайда» болуы тақырыбын студенттер көбелектердің түрлерін гербарий арқылы таныстырып, оның пайда болу сатыларын мүсіндер арқылы көрсете білді.

Факультатив жұмысының нәтижесінде STEM технологиясын пайдалан отырып жасалған жұмыстар білім алушылардың тақырыпты жан-жақты қарастыруға деген қызығушылығын, жеке жауапкершілігін, материалды неғұрлым түрлендіріп, толық ұсынуға деген құлшыныстарын арттыратыны байқалды.

Мұғалімнің міндеті – оқушыға қажетті дағдыларды қалыптастыру үшін оқу әрекетін тиімді үйлестіру және ақпарат ағынына ілесе отырып өз жұмысын басқару. Бұл курс болашақ мұғалімдердің STEAM пәндерін оқытудағы құзыреттіліктерін дамытудың тиімді құралы болып табылады. Өйткені, жоғарыда айтылғандай, дамудың жедел қарқыны білім беру жүйесіне де жаңаша талап қоятыны айқын[2]. Ол — қазіргі техниканың озық дамыған ғасырында жастардың бойында ақпараттық мәдениетті қалыптастыра отырып, жан-жақты, заманауи әдістер мен технологияларды білетін, терең білімді, өз білімін кез-келген салада қолдана алатын тұлға тәрбиелеу.

Әдебиеттер тізімі:

1. Т.В.Волосовец, В.А.Маркова, С.А.Аверин «STEM-образование детей дошкольного и младшего школьного возраста». М., 2019
2. <https://aqtobegazeti.kz/?p=94122>

ПРОЕКТНОЕ ОБУЧЕНИЕ – НЕОТЪЕМЛЕМАЯ ЧАСТЬ ОБРАЗОВАТЕЛЬНОГО ПРОЦЕССА

Зубов Алексей Юрьевич

преподаватель специальных экономических дисциплин,
ГККП «Высший технический колледж, город Щучинск, Бурабайский район»
при управлении образования Акмолинской области

Аннотация. Проектное обучение или метод проектов способствует развитию познавательных навыков обучающихся, критического и творческого мышления, умений самостоятельно конструировать свои знания, ориентироваться в информационном пространстве, мотивирует самостоятельную работу, инициативность и интерес. Оно используется в работе со студентами разных направлений профессионального обучения. Результаты проектной деятельности можно применять в учебных и профессиональных целях, а также в повседневной личной жизни. В статье рассмотрены понятие проектного обучения, его принципы, приведены примеры проектов студентов по экономическим дисциплинам.

Түйін. Жобалық оқыту немесе жобалық әдіс оқушылардың танымдық қабілеттерін, сыни және шығармашылық ойлауын, өз білімін өз бетінше құрастыру, ақпараттық кеңістікте шарлау, өз бетінше жұмыс істеу, бастамашылық пен қызығушылықты ынталандыру қабілетін дамытуға ықпал етеді. Ол кәсіптік оқытудың әртүрлі салаларында студенттермен жұмыс жасауда қолданылады. Жобалық іс-әрекеттердің нәтижелері білім беру және кәсіби мақсаттарда, сондай-ақ күнделікті жеке өмірде қолданылуы мүмкін. Мақалада жобалық оқыту тұжырымдамасы, оның қағидаттары қарастырылып, экономикалық пәндер бойынша студенттік жобалардың мысалдары келтірілген.

Abstract. Project-based learning or the project method promotes the development of students' cognitive skills, critical and creative thinking, the ability to independently construct their knowledge, navigate the information space, motivate independent work, initiative and interest. It is used in working with students in various areas of professional training. The results of project activities can be used for educational and professional purposes, as well as in everyday personal life. The article discusses the concept of project-based learning, its principles, and provides examples of student projects in economic disciplines.

Ключевые слова: проектное обучение, проект, компетенция, интерес, самостоятельность, инициативность, электронное учебное пособие, зелёная экономика, энергоэффективность

В Концепции развития дошкольного, среднего, технического и профессионального образования Республики Казахстан на 2023 – 2029 годы отмечена необходимость внедрения в учебный процесс инновационных способов преподавания предметов, перевод необходимых учебных материалов в цифровой формат [1, с.6]. Это обязывает современных педагогов активизировать стремление каждого студента учиться с удовольствием, с интересом. Ведь интерес — это форма проявления познавательной потребности, обеспечивающая направленность личности на осознание целей деятельности и способствующая овладению новыми знаниями, умениями и навыками.

Главная компетенция 21 века – готовность и умение непрерывно учиться, ответственность человека за собственное обучение. Задачи, поставленные перед образованием, требуют новых методов обучения, суть которых заключается в формировании в процессе обучения у студентов профессиональных, социальных, информационных и коммуникативных компетенций, способностей к занятию проектной деятельностью.

Проектное обучение (англ. project-based learning), или метод проектов — это образовательная технология, центр которой - сам учащийся, а цель - формирование у него самостоятельности, инициативности и креативности. Эти качества развиваются благодаря его собственным действиям в процессе познания интересных и значимых тем.

В современном мире технология проектного обучения заключается в тезисе «Все, что я познаю, - я знаю, для чего это мне надо, а также где и как я могу эти знания применить».

Основные принципы метода проектного обучения - диалогичность, проблемность, интегративность, контекстность, самостоятельность [2, с.1; 3, с.2].

В процессе проектного обучения осуществляется достижение целей через разработку проблемы, которая должна завершиться реальным, осязаемым практическим результатом, оформленным тем или иным способом.

Цель проектного обучения состоит в том, чтобы создать условия, при которых студенты:

1. Самостоятельно приобретают новые знания из разных источников;
2. Учатся пользоваться приобретенными знаниями для решения познавательных и практических задач;
3. Приобретают коммуникативные умения, работая в группах;
4. Развивают у себя исследовательские умения (умения выявления проблем, сбора информации, наблюдения, проведения эксперимента, анализа, построения гипотез, обобщения и др.) и критическое мышление.

Для описания проектной деятельности часто используют термин «шесть „П“», обозначающий совокупность шести необходимых этапов и элементов: **Проблема – Планирование - Поиск информации – Продукт – Презентация - Портфолио** [с. 3, с.7].

В организации учебного процесса необходимо учитывать уровни обучения проведению исследований, которые можно представить в следующем виде:

1. Учебно-исследовательская деятельность (работа) студентов: постановка задачи, предварительный анализ имеющейся информации, условий, методов, планирование и организация эксперимента, анализ и обобщение полученных результатов, их объяснение;
2. Исследовательская деятельность (работа) студентов: освоение новых компонентов – формулировка исходных гипотез, теоретический анализ гипотез, проверка гипотез на основе полученных фактов, формулировка новых фактов, получение объяснений и научных предсказаний;
3. Научно-исследовательская деятельность (работа) студентов: осваиваются все компоненты научного исследования. Обучение основам научных исследований обуславливает качество подготовки специалиста, его конкурентоспособность на рынке труда, компетентность в решении профессиональных задач.

В методике организации учебного процесса в учебных заведениях технического и профессионального образования широко распространены понятия «учебный проект», «курсовой проект», «дипломный проект». Выделяют три типа учебных проектов: обязательные, назначенные преподавателем; проекты, предложенные педагогом на выбор; проекты, которые предлагаются самими обучаемыми.

Приведу примеры проектов моих студентов по экономическим дисциплинам.

Совместная творческая работа со студентами – будущими программистами позволила мне создать электронные учебные пособия (ЭУП) «Теория статистики», «Аудит 1 – Теория аудита» и «Аудит 2 – Аудит элементов финансовой отчётности» для обучающихся по специальности 04110100 «Учёт и аудит», в которых систематизированы теоретические и инструктивные материалы по темам; приведены образцы решения типовых задач; глоссарии по основным понятиям учебной дисциплины; экономические словари на государственном, русском и английском языках; созданы условия для выполнения студентами практических работ и контроля сформированных у них профессиональных компетенций с помощью тестирующих программ, решения занимательных заданий и задач.

Результаты проекта:

1. Для колледжа и преподавателя – переведён учебный материал в цифровой формат;
2. Для студентов – успешная защита дипломных проектов с совершенствованием профессиональных компетенций по созданию ЭУП.

Студентка Фатыхова Альбина выполнила под моим руководством учебно-исследовательскую работу «Учебно-методический комплекс «Теория аудит» на английском языке (лекционный, практический и контрольный материалы). Базой для этого проекта послужили изучение учебной дисциплины «Аудит» по специальности «Учёт и аудит» и самостоятельное дополнительное углубленное изучение студенткой английского языка.

Результаты проекта:

1. Для колледжа и преподавателя - создан УМК;

2. Для студентки – выступление на учебно-исследовательской конференции колледжа на тему «Наука без границ» (3-ье место); возможность совершенствования знаний английского языка; в будущем в практической деятельности бухгалтера при работе с Международными стандартами финансовой отчётности и сотрудничестве с иностранными компаниями.

Со студентом Бондаренко Даниилом, обучавшимся по специальности «Энергоаудит», мы разработали проект на тему «Годовая экономия от внедрения энергосберегающих мероприятий в жилом помещении».

Мы выбрали данную тему, так как нам стало интересно, сколько энергоресурсов в натуральном и денежном выражении сможет сэкономить домохозяйство за один год, если решит реализовать в своём доме или квартире ряд несложных мероприятий.

Цель проекта – формирование профессиональных компетенций по расчёту показателей эффективности мероприятий по энергосбережению и повышению энергоэффективности в быту.

Актуальность работы заключается в том, что во всём мире очень остро стоит вопрос экономии энергоресурсов природы, которые, как нам известно, не бесконечны. Одним из решением данной проблемы является зелёная экономика, которая направлена на рациональное использование ресурсов, подверженных истощению.

В качестве исследуемого объекта был выбран одноэтажный частный дом, площадью 65 квадратных метров, в котором проживает семья из четырёх человек (двое взрослых и двое детей). Дом является благоустроенным – к нему подведено электричество, централизованное отопление, горячая и холодная вода, а также канализация. Исследуемый объект расположен в Северном Казахстане в зоне резко континентального климата.

Пользуясь общедоступными среднестатистическими данными по годовому потреблению энергоресурсов одним домохозяйством, а также установленными нормами, Даниил составил отчёт, в котором отразил возможный объём потребления электроэнергии, теплоэнергии и воды за 2022 год.

Для снижения годовых расходов на оплату за потреблённые энергоресурсы он разработал план из 6 энергосберегающих мероприятий:

1. По экономии электроэнергии:
 - 1.1 Замена ламп накаливания на светодиодные лампы;
 - 1.2 Установка датчика движения на улице перед входной дверью;
2. По экономии теплоэнергии:
 - 2.1 Установка комнатного терморегулятора;
 - 2.2 Монтаж теплоотражающих конструкций за радиаторами отопления;
3. По экономии воды:
 - 3.1 Установка аэраторов на смесители;
 - 3.2 Установка двухрежимного слива.

Рассчитав возможную годовую экономию по каждому энергоресурсу, свел все полученные данные в одну таблицу, на основании которой определил, что срок окупаемости предлагаемого плана мероприятий составляет около 1 года.

Возможное изменение стоимости потребления энергоресурсов в 2023 году по сравнению с 2022 годом после реализации плана мероприятий можно увидеть на следующем графике:

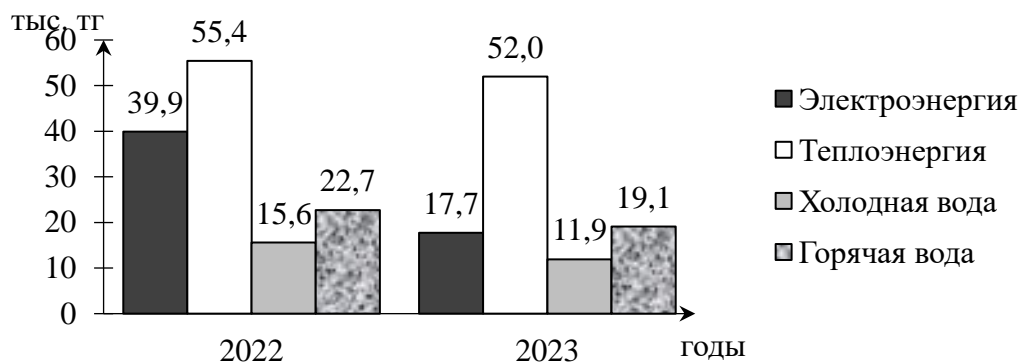

Рис. 1 Стоимость потребления энергоресурсов в 2022-2023 годах в денежном выражении

Результаты проекта:

1. Каждый потребитель у себя в доме может экономить электроэнергию, теплоэнергию и воду, реализовав план несложных, низкзатратных мероприятий. В настоящее время энергосбережение - одна из приоритетных задач. Это связано с дефицитом основных энергоресурсов, возрастающей стоимостью их добычи, а также с глобальными экологическими проблемами.

2. Студент совершенствовал свои профессиональные навыки по расчёту возможной годовой экономии по каждому энергоресурсу – электроэнергии, теплоэнергии, холодной и горячей воде, сформированные при изучении учебной дисциплины «Эффективность энергопотребления».

3. Разработка плана энергосберегающих мероприятий.

4. Выступление на областной научно-практической конференции «Молодёжь XXI века: социальный, инновационный и творческий потенциал» - диплом 1-ой степени.

Таким образом, результаты проектной деятельности можно применять не только в учебных, научных и производственных целях, но и у себя в частном доме или квартире, то есть в быту. Проектная деятельность позволяет повысить заинтересованность студентов в изучении учебных дисциплин, а также даёт возможность успешно пользоваться её результатами.

Список литературы:

1. Концепция развития дошкольного, среднего, технического и профессионального образования Республики Казахстан на 2023 – 2029 годы

2. Технология проектного обучения: суть, цели, этапы и методы.
<https://school.kontur.ru/publications/2447>

3. Что такое проектное обучение и где оно применяется
<https://skillbox.ru/media/education/chto-takoe-proektnoe-obuchenie-i-gde-ono-primenyaetsya/>

ИСПОЛЬЗОВАНИЕ СОВРЕМЕННЫХ МЕТОДОВ ОБУЧЕНИЯ НА ЗАНЯТИЯХ РУССКОГО ЯЗЫКА И ЛИТЕРАТУРЫ

Амантаева Сауле Калиевна

преподаватель русского языка и литературы

ГККП «Костанайский политехнический высший колледж»

Аннотация. Целью работы является, как организовать учебный процесс для повышения эффективности современного урока. Решением данной проблемы является применение современной ИКТ технологии (информационно-коммуникационной). Для

повышения эффективности урока, а также и качества знаний, обучающихся приводятся примеры решения дидактических задач при применении ИКТ технологии.

Аңдатпа. Жұмыстың мақсаты-Заманауи сабақтың тиімділігін арттыру үшін оқу процесін қалай ұйымдастыру керек. Осы проблеманы шешу қазіргі заманғы АКТ технологиясын (ақпараттық-коммуникациялық) қолдану болып табылады. Сабақтың тиімділігін, сондай-ақ білім сапасын арттыру үшін АКТ технологиясын қолдану кезінде дидактикалық есептерді шешудің мысалдары келтірілген.

Annotation: The aim is how to organize the learning process to improve the efficiency of a modern lesson. The solution to this problem is the use of modern ICT technologies (Information - Communication). To improve the effectiveness of the lesson, as well as the quality of students' knowledge and examples of solving didactic problems in the application of ICT technologies

Ключевые слова: информационные технологии, познавательная активность, мотивация обучающихся, дифференцированный процесс, приемы.

Преподавание – это и искусство, и наука. Это не навык, однажды научившись которому, учитель может перестать совершенствоваться.

Подсчитано, что за время учёбы в школе и колледже каждый обучающийся посещает примерно 10 тысяч уроков. И почти все они как близнецы похожи друг на друга.

Как построить современный урок? Как сделать так, чтобы он вооружал учащихся не только знаниями и умениями, значимость которых невозможно оспорить, но и чтобы всё, что происходит на уроке, вызывало у детей искренний интерес, подлинную увлеченность.

ИКТ – дополнительные возможности учения. Использование электронных образовательных ресурсов на уроках позволяет:

- повысить интерес студентов к предмету;
- развить самостоятельность и критичность мышления;
- разнообразить формы работы;
- активизировать внимание учащихся.

Включить каждого студента в познавательную деятельность, в процесс нахождения истины, заинтересовать его этим процессом вот задача, которая стоит сегодня перед педагогом. Вот почему в центре внимания преподавателей такие формы урока, которые способствуют организации диалога, живой и свободной взаимосвязи между учителем и обучающимися, создают для каждого студента возможность самовыражения.

Сегодня информация играет решающую роль во многих проблемах, связанных не только с познавательной, но и технологической, творческой, политической, социальной деятельностью человека. Резкое возрастание роли и значения информации требует глубокой подготовленности всех членов современного общества к использованию средств информационной технологии в своей профессиональной деятельности, а значит, востребован выпускник колледжа, владеющий навыками работы с информацией. Нельзя забывать и о высоком потенциале информационных технологий в формировании и удовлетворении индивидуальных духовных потребностей обучающихся, развитии их творческих способностей.

В процессе использования ИКТ на уроках формируется умение студентов самостоятельно обрабатывать информацию, что в свою очередь формирует у обучающихся, умение принимать оптимальное решение или предлагать варианты решения в сложной ситуации, развивает умение осуществлять экспериментально-исследовательскую деятельность. Использование этой технологии открывает для педагога новые методические возможности подготовки и проведения уроков русского языка и литературы (и не только этих предметов), позволяет формировать культуру умственного труда, развивает внимание, творческую активность, дисциплинированность студентов. А если эта работа сопровождается ярким, эмоционально насыщенным учебным материалом, то она повышает познавательную мотивацию, что способствует прочному усвоению материала.

Информационно – коммуникационные технологии

XXI век – век высоких компьютерных технологий. Поэтому одним из результатов

обучения и воспитания в колледже первой ступени должна стать готовность студента к овладению современными компьютерными технологиями и способность актуализировать полученную с их помощью информацию для дальнейшего самообразования.

Использование ИКТ на уроках русского языка и литературы способствует:

- более качественной реализации наглядности и доступности;
- эффективности использования времени;
- созданию проблемных ситуаций и актуализации проектной деятельности.

Методика преподавания **богата формами и методами работы**, помогающими раскрыть интеллектуальный и творческий потенциал студента:

- творческие мастерские;
- факультативы, кружки по интересам;
- занятия исследовательской деятельностью;
- творческие конкурсы,
- интеллектуальный марафон;
- научно-практические конференции;
- участие в олимпиадах;
- работа по индивидуальным планам;

При использовании инновационных технологий в обучении русскому языку и литературе успешно применяются следующие **приемы**:

- ассоциативный ряд;
- опорный конспект;
- ИНСЕРТ (интерактивная система записи для эффективного чтения и размышления);

- мозговая атака;
- синквейн;
- эссе;
- ключевые термины;
- перепутанные логические цепочки;
- медиапроектные;
- дидактическая игра;
- лингвистические карты;
- исследование текста;
- работа с тестами;
- нетрадиционные формы домашнего задания.

Задачи, стоящие перед преподавателем – словесником, во многом отличаются от целей и задач других педагогов – предметников. По большому счёту наша главная цель – это душа ребёнка, это проблемы нравственности, это развитие творческой личности, а также проблема подготовки студента к будущей профессии. Задачи эти предполагают, конечно, в первую очередь работу с художественным словом, с книгой, с текстом. Поэтому перед педагогом, который собирается использовать компьютер, всегда возникают вопросы целесообразности его применения на уроках русского языка и литературы, о том, в какой степени компьютер может заменить преподавателя и на каких этапах урока, а также о том, какие дидактические функции можно возложить на компьютер.

Используя на своих уроках компьютер уже несколько лет, я получила ответы на эти и многие другие вопросы. Я применяю компьютер на уроках, во – первых для того, чтобы решать специальные практические задачи, записанные в программе по русскому языку и литературе:

- формирование прочных орфографических и пунктуационных умений и навыков;
- обогащение словарного запаса;
- овладение навыками литературного языка;
- знание лингвистических и литературоведческих терминов;

- знание фактического материала по биографии и творчеству писателей;
- формирование общеучебных умений и навыков.

Для решения таких задач компьютер является хорошим помощником. Конечно, машина не может полностью заменить преподавателя, но зато хорошо может помочь, освободив его от большей части рутинной работы, при подготовке карточек, схем, тестов. Используя Интернет – ресурсы, можно найти любую информацию для урока.

Считаю, что целесообразно применять компьютер как в начале урока, так и на уроках закрепления, обобщения знаний, уроках контроля, на зачётных уроках, тестировании. Я использую как готовые пакеты контролирующих программ, программ – тренажёров, ЦОР «Репетитор» по русскому языку и литературе, а также на уроках литературы, при подготовке презентаций, использую Интернет – ресурсы. Студенты с помощью компьютера реализуют свои творческие возможности: набирают тексты своих творческих работ. Учатся их редактировать. Создают сборники стихов, сочинений, делают компьютерные рисунки к прочитанным произведениям. Обучающиеся давно используют компьютер для презентаций и оформления своих проектов, докладов, рефератов, помогают педагогу делать дидактический материал для уроков: схемы, карточки, тестовые задания.

Использование ИКТ на уроках русского языка и литературы активизирует мыслительную деятельность, повышает эффективность усвоения материала.

Приёмы применения компьютерных технологий:

1. *Вовлечение обучающихся в дистанционные викторины, конкурсы* способствуют самостоятельной и ответственной работе с информационными источниками. Итогами такой работы становятся проекты, буклеты, презентации, web-сайты, фильмы. Студенты могут получать и дополнительное дистанционное образование.

2. *Общение с другими участниками сети Интернет.*

3. *Организация проектов* по интересующей теме. Например, можно предложить домашнее задание – подготовить проект на заданную тему, этот проект может быть подготовлен группой студентов, сопровождаться цитатами, доказывающими представленный материал, плакатом, на котором представлена схема излагаемого материала, стенгазетой. Работа в группах для обучающихся всегда интересна и увлекательна. Примером такой деятельности может служить проект по творчеству Ф.М.Достоевского, И.С.Тургенева, В.В.Высоцкого, «Обособленные члены предложения», «Как писать эссе»

4. С помощью ИКТ можно *повысить грамотность* обучающихся. Электронные словари и справочники позволяют мобильно получить дополнительные знания и использовать их на уроке.

5. *На уроках литературы*, при изучении нового материала используются библиографические сведения, проводятся виртуальные экскурсии по музеям, показываются обучающимся фото, иллюстрации, картины из жизни писателя, поэта, видеофрагменты, что повышает заинтересованность обучающихся предметом.

6. В помощь преподавателю есть множество материалов, которые можно использовать на уроке – *электронные энциклопедии* («Кирилл и Мефодий»), *готовые ЦОР*, в том числе и собственные, электронные презентации, флэш - анимации, аудиофрагменты, электронные тренажеры, фильмы, музыкальные CD-диски, материалы сети Интернет.

7. *Электронные учебники и электронные конспекты уроков*, которые имеют гиперссылки, анимацию, речь диктора, интерактивные задания, мультимедийные эффекты.

8. Одна из форм, позволяющая реализовать интеллектуальные интересы студента - *исследовательская работа*. Исследуя выбранную проблему, студент приобретает навыки работы с научной и справочной литературой, учится культуре умственного труда. Кроме того, данный вид работы помогает развивать творческие способности студента. Но важно помнить, что исследовательской, проектной деятельности надо учить, постепенно усложняя задачу. Это могут быть сообщения, ответы на проблемные вопросы, поисковую деятельность организует, естественно, преподаватель. Далее работу выполняют сами обучающиеся, преподаватель лишь

направляет их деятельность. Итогом работы может стать реферат, проект, исследовательская работа. Незаменимый помощник – компьютер.

9. С помощью ИКТ осуществляется и *проверка учебного материала* посредством *компьютерных тестов*, особенно, если это онлайн тесты (Интернет-тесты), студент сразу видит свой результат и может посмотреть допущенные им ошибки, соответственно в тетрадь вносится запись, какие правила необходимо повторить. После повторения, студент может выбрать именно ту тему, которая вызвала затруднения и пройти тест на закрепление материал

10. Викторины, интеллектуальные игры актуальны для любой возрастной категории. Использование Интернет-ресурсов даст возможность провести это мероприятие в актовом зале или конференц-зале динамично и красочно.

11. **Акции.** Они проводятся как заранее подготовленные праздники (например, к юбилеям писателей и поэтов), пробуждают интерес к предмету, и оказывают массовое воздействие на обучающихся. Содержание этого вида внеклассной работы весьма разнообразно: листовки, агитбригады, памятки, поздравления с использованием презентаций.

12. **Посещение библиотеки.** Библиотечные выставки нашего колледжа могут заинтересовать обучающихся. По окончании экскурсии дается задание написать отзыв, эссе, сделать презентацию.

13. **Проектная деятельность.** Отличительной чертой проекта является поиск информации, ее обработка и доказательство гипотезы с помощью эвристических или экспериментальных методов. Метод проектов — это способ достижения дидактической цели через детальную разработку проблемы (технологию), которая должна завершиться вполне реальным, осязаемым практическим результатом, оформленным тем или иным образом (проф. Е. С. Полат [20]). Например, проекты «История моей фамилии», «Мое имя».

14. **Выразительное чтение, использование аудио.** Выразительное чтение способствует более глубокому восприятию текста и риторическому развитию обучающихся. Воспитывается культура речи. Данные навыки необходимы в любой профессиональной деятельности будущих выпускников колледжа.

Применение ИКТ эффективно при подготовке и проведении различных форм урока: мультимедийной лекции, урока-семинара, урока – практикума, урока- виртуальной экскурсии. Организация таких экскурсий возможна на природу, в музей, на родину писателя. Использование Интернета способствует формированию и развитию способностей обучающихся к самостоятельному поиску, сбору, анализу и предоставлению информации студентом, активизирует интерес к изучаемому материалу. Интернет даёт возможности для саморазвития, самообразования и студентов, и преподавателей, является эффективным средством для индивидуального, группового и коллективного общения и обучения.

Таким образом, максимальное использование средств ИКТ на уроках русского языка и литературы обучающимися совместно с преподавателем повышает не только уровень познавательной активности, но и улучшает показатели обученности, мотивацию обучающихся и качество знаний.

Применение ИКТ сегодня – это огромный шаг навстречу своему студенту, потому что современный студент использует возможности электроники, хорошо знает их, когда преподаватель (такое встречается часто) только начинает в них разбираться. Таким образом, использование ИКТ на уроках значительно повышает не только эффективность обучения, но и помогает создать более продуктивную атмосферу на уроке, заинтересованность студентов в изучаемом материале. Кроме этого, владение и использование ИКТ – хороший способ не отстать от времени и от своих студентов.

Список литературы:

1 Акиф Л. М. Проблема формирования познавательной активности учащихся // Вестник ТГПУ, 2012. – №5. – С.197-202.

2. Архипова Н.П. Уроки литературы с применением информационных технологий. Методическое пособие с электронным приложением. - М: Глобус, 2010. – 341 с.

3. Анянова И.В. Современная технология учебного занятия. – Н.Тагил: НТФ ИРРО, 2008. – 253 с.
4. Бахтиярова Е.М. Метод проектов и индивидуальные программы в продуктивном обучении // Школьные технологии. – 2001. – №2. – С.7-12.
5. Буткин Г.А., Володарская И.А. Формирование самостоятельной познавательной деятельности учащихся // Проблемы методов обучения в современной общеобразовательной школе. – М.: Наука, 1980. – С.67-78.
6. Выготский Л.С. Педагогическая психология. – М.: Педагогика – Пресс, 1996. – С.281-283.
7. Горшкова О. О. Самостоятельная работа как фактор формирования познавательной активности студентов // Известия РГПУ им. А.И. Герцена. 2007. – №41. – С.31-34.
8. Даринский А.В. Методика преподавания гуманитарных дисциплин. – М.:, 1996. – 391с.
9. Исакова И. Литературное произведение: теория и практика анализа. – Русский язык и литература для школьников. 2008. – № 2. – С.11-17.
10. Ильин В. Как увлечь книгой? Учитель учителю. Санкт-Петербург. Бизнес-школа «Взмах», 1995
12. Левитов Н.Д. Профессиональные и учебные интересы 8-ков. Сборник «Способности и интересы»/Под ред. Левитова Н.Д. и Крутецкого В.А. – М: АПН РСФСР. – 1990. – 281 с.
13. Угроватова Т. «Подсказки на каждый день». Москва, «Владос», 2005г.
14. Селевко Г.К. Современные образовательные технологии. – М.: Народное образование, 1998.
15. Полат. Е.С. Современные педагогические и информационные технологии в системе образования [Текст]: учеб. пособие для студ. высш. учеб. заведений /Полат Е.С, Бухаркина М.Ю. – М.: Академия. 2007. – С.120.
16. Полат Е.С. Метод проектов на уроках. <http://center/fio.ru/do/news.asp>
17. Роберт И.В. Современные информационные технологии в образовании: дидактические проблемы, перспективы использования. М.: Школа-Пресс, 1994. – С. 145.
18. Щукина Г.И. Активизация познавательной деятельности учащихся в учебном процессе. – М.: Учпедгиз, 1986. – 353 с.
15. Эльконин Д.Б. Избранные психологические труды // Под ред. В.В. Давыдова, В.П. Зинченко. – М.: Педагогика, 1989.

ТЕХНИКАЛЫҚ ЖӘНЕ КӘСІПТІК БІЛІМ БЕРУДІҢ БЕДЕЛІН АРТТЫРУ

Амирхамзина Бакыт Касенгалиевна
экономика ғылымдарының магистрі, аға оқытушы,
Хусаинова Динара Бериковна
арнайы пәндердің оқытушысы
«Қостанай жоғары политехникалық колледжі» КМҚК

Аннотация. Білім мен ғылымды инновациялау мен модернизациялау экономикалық дамудың басты бағытына айналды. Еліміздің дербес даму бағыты айқындалып, халықтың тарихқа деген көзқарасы жаңа қырынан жаңғыра бастаған бүгінгі таңдағы негізгі міндеттердің бірі – білім беруді жаңа инновациялық жолмен дамыту.

Аннотация. Инновации и модернизация образования и науки стали главным направлением экономического развития. Одной из основных задач на сегодняшний день, когда определены самостоятельные направления развития страны, и отношение населения к истории начинает возрождаться с нового ракурса, является развитие образования новым инновационным путем.

Түйін сөздер. Білім беру, инновация, экономикалық даму, техникалық білім, кәсіптік білім, еңбек нарығы.

Ключевые слова. Образование, инновация, экономическое развитие, техническое образование, профессиональное образование, рынок труда.

XXI ғасырдағы дамыған ел дегеніміз – белсенді, білімді және денсаулығы мықты азаматтар. Заманауи бағдарламалар мен оқыту әдістемелерін білікті мамандар ұсынуы маңызды. Оқыту нәтижесі білім алушылардың сындарлы ойлау, өзіндік ізденіс пен ақпаратты терең талдау машығын игере білуге тиіс.

Мемлекет басшысы Қасым-Жомарт Тоқаев өзінің «Жаңа жағдайдағы Қазақстан: іс-қимыл кезеңі» атты Қазақстан халқына Жолдауында білімді болу, еңбек және кәсіп дағдыларын меңгеру, иелену міндеттерін қойды. Бұл техникалық және кәсіптік білім беру саласына да қатысты бағыт-бағдар болып табылады. Жастарымыздың бойында темірдей тәртіп, жоғары жауапкершілік, әділеттілік, адалдық, ұқыптылық, тиянақтылық құндылықтарын қалыптастыруды тапсырды. Бұл бағыттар техникалық және кәсіптік білім беру саласының студенттерінің тұлғалық қасиеттерін жетілдіруге серпін береді. Қаламыздың коллеждерінде жұмысшы кәсіптері білімін беру, жастарды тәрбиелеу бойынша бірқатар жұмыстары жүргізілуде. [2].

Еліміздегі әлеуметтік-экономикалық және саяси өзгерістер, республиканың әлемдік деңгейде білім беру жүйесіне жетуде жасаған қадамдары осы кезге дейін педагогика теориясы мен практикасында бекітілген білім беру парадигмаларын, жүйелерін, әдістерін, формаларын жетілдіру талабын қойды. Білім берудегі жаңашылдықтар — ізгіліктік педагогика, студенттердің тұлғалық әлеуетін анықтау және дамыту, әлеуметтік үдерістер мен тұлғааралық қарым-қатынастарды ұйымдастырудың ерекше формасы ретінде танылатын оқыту үдерісінің тиімділігін арттыру болып отыр.

Техникалық және кәсіптік білім беру жүйесіндегі білім беру мен тәрбие жұмыстарының талапқа сай жетілдірілуі студенттердің болашақ кәсіби құзыретті маман болып қалыптасуына зор ықпал етеді. [1].

Тәуелсіз елімізді дамытудың қай кезеңінде болсын жас ұрпаққа білім мен тәрбие беру мәселесін өзге мұраттармен бірқатар дұрыс жолға қойып келеді. Осы жолда балабақша, жалпы орта білім беретін мектеп, арнаулы орта білім беретін колледж, жоғары білім беретін оқу мекемелері жүйеі нық қалыптасты, олар заңды жолмен қарастырылған. Қазіргі таңда олардың әрқайсы мүмкіндігінше жетілдірілуде. Соның ішінде колледждердің заман мен қоғам сұранысына жауап беретіндей болуына аса көңіл бөлінуде.

Техникалық және кәсіптік білім беру ұйымдары индустриялық-инновациялық дамытудың мемлекеттік бағдарламасын іске асыруда ерекше рөл атқарады. Қазіргі таңда кәсіптік салада жан-жақты білімді, білікті, бәсекеге қабілетті маман даярлау олардың әлеуметтік, кәсіптік, өзіндік жұмыс жасай алу қабілеттерін дамытумен белгіленеді.

Еліміз егемендік алған алғашқы жылдарынан бастап білім беру ісіне аса мән берілуде. Бүгінгі ғаламдастыру дәуірінің талабына сай білім беру барысында студенттердің жеке тұлғасын жан-жақты жетілдіруге, олардың танымдық әрекетін дамытумен қатар ғаламдық ой-санасын қалыптастыруға ерекше назар аударылуда [5].

Еңбек нарығында бәсекеге қабілетті, құзыретті, өз жұмысын жақсы білетін, жан - жағына бағыт - бағдармен қарайтын, әлемдік стандарт деңгейінде нәтижелі жұмысқа, кәсіби өсуге, әлеуметтік - саяси оңтайлы тез әрекет жасауға, болып жатқан өзгерістерге тез бейімделуге қабілетті, индустриалды - инновациялық жағдайды шешуге лайық, өз қалауы мен қоғам талабына сай білікті, өз ісінің шебері, кең ауқымды, жан - жақты дамыған, өзінің әлеуметтік - экономикалық және рухани дамуының мазмұны мен сипаттарының өзгеруіне және еңбек сапасына талаптың жоғарылуына байланысты өз ісін жетік білетін, кәсіби білігі мол кәсіби маман дайындау қазіргі замандағы білім берудің негізгі мақсаты болып табылады.

Техникалық және кәсіптік білім беру – қоғамның және экономиканың индустриялық – инновациялық даму сұраныстарына сәйкес техникалық және кәсіптік білім беру жүйесін жаңғырту, білім беру жүйесіндегі білім, білік, дағды жиынтығын толық меңгерген, қоғам

өміріне белсене араласатын, шығармашылықпен ойлайтын, өзін - өзі көрсете алатын, өздігінен ақпаратты іздеп, талдайтын және оны дамытуға қабілетті, кәсіби құзыретті, функционалды сауатты жеке тұлғаны қалыптастыруға бағытталған.

Бүгінгі таңда білім беруді жаңғырту – заманның талабы. Болашақ мамандарды даярлауда олардың кәсіби құзіреттілігін қалыптастырудың маңыздылығы қазіргі таңда жаңа технологиялармен оқыту жүйелі түрде жүргізілуде. Ол үшін студенттердің кәсіби құзіреттілігін теориялық және тәжірибелік тұрғыдан жетілдіру қажет және білім беру ұйымдарында қызмет жасайтын мамандарды қайта оқыту, интерактивті білім беру, түрлі технологиялық және өндірістік оқу тәсілдер арқылы оқуға деген қолжетімділікті арттыру, білім беруді жаңғырту [4].

Мамандар даярлауда оқу-тәрбие үдерісін жаңғырту білім саласына ене бастады. Мәселен, бүгінгі таңда маманды дамыту білім беру жүйесін түбегейлі өзгертті деп айтуға болады. Оқыту үдерісін жаңғырту бағыты бойынша сұранысқа ие, болашағы бар бағыттарды күшейтудің маңызы зор. Біліктілікті арттыру жүйесі мен түрлі серіктестіктер жобалары жалпы алғанда студенттердің сауаттылығын қамтамасыз ету міндеттерін орындауға көңіл бөлгендіген, болашақ мамандар ақпараттық ортадағы өзіндік жұмысты ұйымдастыруға жеткілікті дәрежеде дайындауда.

Жастардың табысты еңбек етуі төмендегі факторлармен тығыз байланысты: біріншіден, бүгін білім алу көзі кеңейіп, өз бетімен оқимын деушілерге мол мүмкіндік туып отыр, екіншіден, білім әлемінде өз жолын тауып, өздігінен білім алуға ұмтылыс жасау, үшіншіден, адамның өзіндік қызығушылығы, түрлі мотивтері болуы, төртіншіден, жұмыс істейтін орында оның үнемі даму үстінде болуына жағдай жасалуы.

Мемлекет басшысының тапсырмасы бойынша мемлекеттік бағдарламалардан ұлттық жобалар форматына көшу жүзеге асырылды. «Білімді ұлт» сапалы білім беру» ұлттық жобасында жедел шешімдерді талап ететін және халықтың қажеттілігін қамтамасыз етуге бағытталған мәселелер бойынша мемлекеттік бағдарламамен сабақтастық сақталған. Ұлттық жоба 4 негізгі бағыттан, 5 міндеттен, 15 көрсеткіштен және 26 іс-шарадан тұрады. Еліміздің білім саласының 2025 жылға дейінгі ұлттық даму жоспарын қамтиды. Ұлттық жобаның төртінші міндеті – қолжетімді және сапалы техникалық және кәсіптік біліммен қамтамасыз ету. 2025 жылға қарай жастардың барлығы да қажетті мамандықтар бойынша тегін техникалық және кәсіптік біліммен қамтамасыз етілетін болады. [6].

Техникалық және кәсіптік білімге сапалы және кедергісіз қолжетімділігін қамтамасыз ету жастарды оқуға және еңбек нарығына бейімдеу үшін маңызды бағыт. Білім алушылардың колледждегі кәсіби бағыттарды ескере отырып, жалпы білім беретін пәндердің мазмұнын терең меңгеруде сапалы білім беру маңызды. «Білімді ұлт» сапалы білім беру» ұлттық жобасының бұрынғы мемлекеттік бағдарламалардан басты ерекшелігі-нақты және ең маңызды міндеттерге бағытталған. [3].

Жастардың табысты еңбек етуі төмендегі факторлармен тығыз байланысты: біріншіден, бүгін білім алу көзі кеңейіп, өз бетімен оқимын деушілерге мол мүмкіндік туып отыр; екіншіден, білім әлемінде өз жолын тауып, өздігінен білім алуға ұмтылыс жасау; үшіншіден, адамның өзіндік қызығушылығы, түрлі мотивтері болуы; төртіншіден, жұмыс істейтін орында оның үнемі даму үстінде болуына жағдай жасалуы.

Елбасының «Мен сөзімді, әсіресе, жастарымызға арнағым келеді. Бүгін мен жариялаған жаңа саяси және экономикалық бағыт сіздерге жақсы білім беруді, яғни бұдан да лайықтырақ болашақ сыйлауды, көздейді. Мен сіздерге — жаңа буын қазақстандықтарға сенім артамын. Сіздер жаңа бағыттың қозғаушы күшіне айналуға тиіссіздер... Сендердің азат ойларың мен кемел білімдерің — елімізді қазір бізге көз жетпес алыста, қол жетпес қиянда көрінетін тың мақсаттарға апаратын құдіретті күш», — деп жастарға зор үміт артып, қазіргі таңдағы білім алудағы басты мақсат қандай дегенге тоқталар болсақ: жастардың өз елінің нағыз патриоты бола отырып, өз елінің дамып, әлемдік аренада өз орнын айқындайтындай мемлекетке айналуына септігін тигізетін, жаңа технология меңгерген, қоғамға адал қызмет ететін тұлға болып қалыптасу.

Мемлекетіміздің тек саясат пен экономика емес, білім беру жүйесіне де үнемі назар аударуы еліміздің болашағы жайындағы кемел ойлардан туындап отырғаны түсінікті. Қай қоғамда болмасын шешуші фактор адам және жеке тұлға болып қала бермек.

«Жастар-еліміздің болашағы» деген қанатты сөзді жиі айтамыз. Ал, сол жастардың болашағы – Отанымыздың ертеңгі тағдыры. Қоғамның белсенді, саналы, қабілетті, құзыретті мамандарын даярлау біздің еңбегімізге тікелей байланысты. Сондықтан колледж ұстаздары студент-жастардың сапалы білім алуына жауапты. Бүгінгі студент – ертеңгі маман еліміздің дамуына үлес қосатынын ұмытпағаны абзал.

Әдебиеттер тізімі

1. Білім берудің мазмұнын жаңғырту және сапасын артыру [Мәтін] / [журн. ред.] // Техникалық және кәсіптік білім = Техническое и профессиональное образование. – 2023. – № 1. – Б. 56–57.
2. Жаңа жағдайдағы Қазақстан: іс-қимыл кезеңі [Мәтін] : ҚР Президенті Қасым-Жомарт Тоқаев Қазақстан халқына Жолауын жариялады / [газ. ред.] // Qazaq. – 2020. –1–8 қыркүйек. – Б. 1, 4.
3. Каркынбаева Гульмира. Пәнді оқытудың басымдықтары және жетілдіру стратегиялары [Мәтін] / Г. Каркынбаева // Техникалық және кәсіптік білім = Техническое и профессиональное образование. – 2023. – № 3. – Б. 97–98.
4. Мектепке дейінгі, орта, техникалық және кәсіптік білім беруді дамыту бағытында атқарылған жұмыстар [Мәтін] / [газ. ред.] // QAZAQ. – 2023. –21–28 наурыз. – Б. 5.
5. Миразова, Аягүл. Кәсіптік білімге баулу - өзекті іс [Мәтін] / А. Миразова // Техникалық және кәсіптік білім = Техническое и профессиональное образование. – 2023. – № 3. – Б. 79–81.
6. Талдыбаева, Қарлығаш. «Білімді ұлт» ұлттық жобасы жұмыстар [Мәтін] / Қ. Талдыбаева, Ж. Иманкулова, А. Дүйсенбаева // Жалын. – 2022. – № 3. – Б. 81–86.

ИНТЕРАКТИВНЫЕ МЕТОДЫ ОБУЧЕНИЯ: СОВМЕСТНЫЕ УСИЛИЯ СТУДЕНТОВ И ПРЕПОДАВАТЕЛЕЙ ДЛЯ ДОСТИЖЕНИЯ УСПЕХА

Ахметова Гульнара Байдавлетовна
преподаватель специальных дисциплин,
Горпенко Наталья Андреевна
преподаватель математики,
КГКП «Костанайский политехнический высший колледж»

Аннотация. Статья рассматривает современные подходы в образовании, ориентированные на активное взаимодействие студентов и преподавателей. Обсуждаются различные формы интерактивности, такие как интерактивные лекции, групповые проекты, виртуальные классы, игровые методы обучения, а также системы обратной связи и самооценки. Статья подчеркивает важность сотрудничества между участниками образовательного процесса для формирования динамичного и эффективного обучающего пространства.

Түйін. Мақала студенттер мен оқытушылардың белсенді өзара әрекеттесуіне бағытталған білім берудегі заманауи тәсілдерді қарастырады. Интерактивті дәрістер, топтық жобалар, виртуалды сабақтар, ойынға негізделген оқыту әдістері, кері байланыс және өзін-өзі бағалау жүйелері сияқты интерактивтіліктің әртүрлі формалары талқыланады. Мақала динамикалық және тиімді оқу кеңістігін қалыптастыру үшін білім беру процесіне қатысушылар арасындағы ынтымақтастықтың маңыздылығын көрсетеді.

Abstract. The article examines modern approaches in education, focused on the active interaction of students and teachers. Various forms of interactivity are discussed, such as interactive lectures, group projects, virtual classes, game-based learning methods, as well as feedback and self-

assessment systems. The article emphasizes the importance of cooperation between participants in the educational process for the formation of a dynamic and effective learning space.

Ключевые слова: Интерактивные методы обучения; успех в образовании; студенты и преподаватели; технологии в образовании

Современное образование постоянно эволюционирует, а студенты и преподаватели активно ищут эффективные методы обучения. Интерактивные методы стали ключевым элементом успешного образовательного процесса, поскольку они способствуют активному взаимодействию между студентами и преподавателями. В данной статье рассмотрим, как совместные усилия студентов и преподавателей в рамках интерактивных методов обучения могут привести к достижению выдающихся результатов.

Примеры интерактивных методов обучения

Интерактивные методы обучения предполагают активное участие студентов в процессе обучения. Они обеспечивают более глубокое понимание материала, развивают критическое мышление и способствуют умению решать проблемы. Эти методы включают в себя групповые обсуждения, проектную работу, игры, использование технологий и другие формы взаимодействия.

Гибкость в обучении: Интерактивные методы обучения обеспечивают гибкость, позволяя студентам выбирать пути изучения материала, наилучшим образом соответствующие их стилю обучения. Это особенно актуально в условиях разнообразия обучающейся аудитории.

Развитие критического мышления: В условиях быстрого темпа изменений в обществе и технологиях, развитие критического мышления становится ключевым. Интерактивные методы, такие как дебаты и обсуждения, способствуют формированию у студентов критического взгляда на информацию.

Интеграция технологий в образование: С использованием современных технологий, таких как виртуальная реальность и онлайн-платформы, интерактивные методы обучения не только обогащают образовательный опыт, но и готовят студентов к взаимодействию с технологиями в будущей профессиональной деятельности.

Формирование тимбилдинга и лидерских качеств: Групповые проекты и задачи требуют совместной работы и координации усилий, что способствует формированию навыков тимбилдинга и развитию лидерских качеств у студентов.

Преимущества совместных усилий

Активное участие студентов: Интерактивные методы обучения требуют от студентов активного участия, что способствует глубокому усвоению информации. Студенты, вовлеченные в обсуждения и совместную деятельность, лучше понимают материал.

Развитие коммуникативных навыков: Групповые проекты и дискуссии способствуют развитию навыков коммуникации. Студенты учатся выражать свои мысли, слушать мнения других и работать в коллективе.

Стимуляция творческого мышления: В процессе интерактивного обучения студенты сталкиваются с реальными проблемами и ищут креативные решения. Это способствует развитию творческого мышления и инновационного подхода к решению задач.

Повышение мотивации: Совместные усилия создают атмосферу взаимопомощи и взаимопонимания, что способствует повышению мотивации студентов. Они видят цель в обучении и чувствуют, что их вклад важен.

Продление обучения за пределы учебных занятий: Интерактивные методы обучения способствуют формированию у студентов интереса к самостоятельному обучению. Поддерживая их инициативу, преподаватели могут вдохновить студентов на дополнительные исследования и углубленное изучение темы.

Поддержка разнообразия в обучении: Использование разнообразных интерактивных методов учитывает индивидуальные потребности студентов, способствуя созданию инклюзивной образовательной среды, где каждый студент может достичь успеха в соответствии с собственными предпочтениями и способностями.

Обратная связь и самооценка: Путь к постоянному росту

Важным компонентом интерактивных методов является система обратной связи и самооценки. Преподаватели могут регулярно оценивать усвоение материала студентами, а студенты, в свою очередь, могут активно участвовать в процессе оценки своего прогресса.

Интерактивные методы обучения создают благоприятное окружение для развития знаний и умений студентов. Совместные усилия студентов и преподавателей, применяемые в рамках этих методов, не только способствуют успешному усвоению материала, но и формируют навыки, необходимые для успешной карьеры и активного участия в обществе. Взаимодействие и сотрудничество становятся ключевыми элементами образовательного процесса, обогащая его и делая более эффективным.

Студенты и преподаватели, взаимодействуя с использованием таких методов, создают обучающее пространство, где обучение превращается из рутины в захватывающее приключение. Именно в совместных усилиях студентов и преподавателей закладываются основы для достижения успеха в образовательном процессе.

Список литературы:

1. Аладина А.А., Минайдарова М.Е., Абдрахманова Х.Т. Роль интерактивных методов обучения в формировании креативной личности, Таразский государственный педагогический институт, Тараз, 2011. - 136 с.
2. Атаманова Р.И., Толстой Л.Н. Деловая игра: сущность, методика конструирования и проведения - М.: АСТ-Пресс, 2008. - 124с.
3. Бабанский Ю.К. Методы обучения в современной общеобразовательной школе - М.: Просвещение 2006г. - 126 с
4. Богоявленская Д.Б. Психология творческих способностей. - М.: Академия, 2006. - 320с.
5. Репкина Г.В., Заика Е.В. Оценка уровня сформированности учебной деятельности. – М., 1997.
6. Тягян С.А. Грамотность в компьютерный век. – М.: Педагогика. – 1995. - №1.

ЗАМАНАУИ БІЛІМ БЕРУ ЖӘНЕ ЖАҢА ТЕХНОЛОГИЯЛАР

Ескалиева Шаттыкгуль Бейбитовна

арнайы пәндер оқытушысы,

«Қостанай жоғары политехникалық колледжі» КМҚК

Аннотация. Мақалада заманауи білім беру мәселелері мен жаңа технологиялар қарастырылады. Себебі ХХІ ғасыр – білім мен біліктің ғасыры. Білім беру жүйесінің жандануы мен білім беру сапасының жақсаруы, жан-жақты жетілген, еңбекке икемді, игі іс әрекеттерге белсенді, ел ертеңін айқындар бәсекеге қабілетті жеке тұлғаны даярлау, ертеңгі маман иелерін дайындауда оқытушы әрқашан жетілу үстінде болу керек. Өзін-өзі дамыту үстіндегі заманауи оқытушы ғана, үр жаңа технологияларды меңгеріп, оны өз әдістемесінде қолдана алады. Осы мақсатты көздеп жазылған мақала барша педагогтер мен әдіскерлерге көмек береді деген ойдамын.

Түйін сөздер: технология, педагог, білім, тәрбие, ойлау

Аннотация. В статье рассматриваются проблемы современного образования и новые технологии. Потому что ХХІ век-век знаний и умений. Активизация системы образования и улучшение качества образования, всесторонне зрелая, гибкая к труду, активная к добрым действиям, подготовка конкурентоспособной личности к завтрашнему дню, подготовка завтрашних специалистов, преподаватель всегда должен быть в совершенстве. Только современный преподаватель саморазвития может освоить новые технологии и применить их в своей методике. Я думаю, что статья, написанная с этой целью, поможет всем педагогам и методистам.

Ключевые слова: технология, педагог, образование, воспитание, мышление

Annotation. The article discusses the problems of modern education and new technologies. Because the XXI century is the century of knowledge and skills. Activation of the education system and improvement of the quality of education, comprehensively mature, flexible to work, active in kind actions, preparation of a competitive personality for tomorrow, training of tomorrow's specialists, the teacher must always be perfect. Only a modern teacher of self-development can master new technologies and apply them in his methodology. I think that an article written for this purpose will help all teachers and methodologists.

Keywords: technology, teacher, education, upbringing, thinking

XXI ғасыр – білім мен біліктің дәуірі. Әр адам өзін үздіксіз жетілдіріп, жаңа кәсіптерді игеріп, үнемі заман ағымына бейімделу арқылы ғана бәсекелік қабілетін арттыра алады. Білім мен технология, жоғары еңбек өнімділігі ел дамуының басты қозғаушы күші болуға тиіс, Тәуелсіздік жылдарында талантымен таңдай қақтырған жас өрендердің тұтас легі өсіп-жетілді. Бүкіл әлемді аузына қаратқан ғажайып дарын иелері де бар. Олар – Қазақстанның мәдени келбеті, елімізді халықаралық аренада танытып, Тәуелсіздік құндылықтарын жер жүзіне паш ететін рухани елшілерміз, біздің айрықша күшіміз («soft power»), -дейді президентіміз Қасым-Жомарт Кемелұлы Тоқаев.

Иә, рухани тәуелсіздік пен елдік идеяға қызмет ету мектепте, кәсіптік және жоғары оқу орындарында үздіксіз іске асып жатады. Өйткені еліміз егемендік алғаннан бері қоғамымызда түбегейлі өзгерістер болып жатыр. Бұл өзгерістерді тек оңтайлы жағынан ғана көруге болады. Мәселен, Қазақстан мемлекетін дүниежүзілік экономикалық қауымдастыққа мүше етумен қатар, еліміз ішкі нарығында да әлемдік деңгейге көтерілді. Мұнымен қоса, білім мен ғылым саласында да жаңа талаптар пайда болды. Білім беру жүйесін жандандыру мен білім сапасын жақсарту мәселесі қолға алынды. «Жалпы білім беретін және кәсіптік мектеп, орта, жоғары оқу орындарында жас ұрпаққа ғылым саласына терең білім берумен қатар жан-жақты жетілген, еңбекке икемді, барлық игі іс - әрекетте белсенділік көрсете алатын жеке тұлғаны тәрбиелеу басты назарда тұр.

«Қуатты қол-құрыш, даналық ой -ырыс» демекші қуатты қол мен даналық ойды серік еткен, білікті маман, білімді ұстаздың басты мақсаты - рухани тәуелсіздікті басты негізге ала отырып, мақсаты айқын, болашағы жарқын, елдік идеяны ұстанған өскелең жас ұрпақты елжанды, білімді адам, білікті маман етіп тәрбиелеу.

Білім беру жүйесінің жандануы мен білім беру сапасының жақсаруы, жан-жақты жетілген, еңбекке икемді, игі іс әрекеттерге белсенді, ел ертеңін айқындар бәсекеге қабілетті жеке тұлғаны даярлау, ертеңгі маман иелерін, ел жанашырларын дайындауда оқытушының басты назарында болу керек.

Өзінің ұстаздық іс-тәжірибесінде болашақ ұрпақ тәрбиесіне зор үлес қосып келе жатқан тәжірибелі әдіскер – педагог әрқашан өз сабақтарында инновациялық үрдістер мен жаңа ақпараттық технология элементтерін оқушыларды оқыту мен тәрбиелеуде ұтымды қолдана білуі қажет. Ол өз жұмысына шығармашылық көзқараспен қарайды, оқушылардың шығармашылық, танымал-зерттеушілік қабілеттерін дамытады. Оқу – тәрбие үрдісінде тұрақты оң нәтижені қамтамасыз етеді.

Дәстүрлі оқыту әдістемесін жоққа шығармаймыз, дегенмен де заманың түлкі болса тазы боп шап деген уақыт ағымынан қалыспай отыру керек. Сондықтан жаңартылған әдістемелік оқыту жүйесін іске асыру үшін оны технологияландыру қажеттігі туындайды. Оқытушыларға қойылатын басты талапта, басты міндеттерінің бірі де – оқытудың жаңаша әдіс-тәсілдерін тұрақты түрде жетілдіріп отыру және жаңа педагогикалық технологияларды меңгеру.

Педагогикалық технология – оқытушыларға кәсіби қызметін жаңартушы және жоспарланған нәтижеге жетуге қол жеткізуге мүмкіндік береді. Педагогикалық технологиядағы басты міндет – оқушының зияткерлік қабілетін жандандыра отырып, алға қойған мақсатқа толық жетуге жағдай жасайды. [3]

«Өз еңбегін талдай білген адам ғана тәжірибелі ұстаз бола алады» деген. Білім негізінен пән арқылы берілгендіктен, әр пәнді заман талабына сай өз деңгейінде игерту, қай кезде болмасын, ең басты мәселе болып келгені даусыз. Әрине терең білімде, материалдың игеруге қолайлығы да, оқулық деңгейімен шектелу де мүлде нәтижесіз болды деп айта алмаймын. Технология мен әдістеменің мақсаты бір – «қалай оқыту мәселелерін қарастырады». . «Өз еңбегін талдай білген адам ғана тәжірибелі ұстаз бола алады» деген В.Сухомлинскийдің сөзінен оқытушының талмай ізденген еңбегінің нәтижесі ғана жемісін бермек.

Сондай-ақ, ұлы ағартушы Ахмет Байтұрсыновтың «Ұстаз үздіксіз ізденген де ғана, шәкірт жанына нұр құя алады», — деген сөзі ізденімпаз, жаңаша ұстаздарға арналғандай. Мұны әрбір оқытушы жадында жаттап, санасында сақтауы қажет. [4]

Бүгінгі оқыту жүйесінде әртүрлі жаңа технологияларды қолдану тәжірибеге еніп, жемісті нәтижелер беруде. Бұлар оқушының даралық қасиетін аша отырып, азамат етіп тәрбиелеумен қатар оқушының танымдық күшін қалыптастыру және білімін кеңейтуге, тереңдетуге жағдай жасайды.

Ендеше бірнеше технологияның түрімен жаңаша әдіс-тәсілдермен танысып көрейік.

«Сын тұрғысынан ойлауды дамыту» технологиясы.

- Бұнда оқушы өз бетінше ізденеді;
- Сабаққа деген қызығушылығы артады;
- Өз ойын, өз білгенін толық аша алады.

Бұған «Топтастыру», «Венн диаграммасы», «ПОПС формуласын», «Джигсо», «5-5-1» т.б әдістерді қолдануға болады. Бұл технология үш кезеңді қамтиды: Ой толғаныс, қызығушылықты ояту, мағынаны ашу.«Сүзгі» әдісін алып көрейік. Қажетті мәліметті алып қалып, қажет емесін сүзгіден өткізеді. Стикерге жазылған сөздердің керегін сүзгінің жоғары жағына, керек емесін төменгі жағына жабыстырады. Тіпті бұл әдісті плакатта, тақтада қолдана беруге болады. «Тұндыру» әдісі деп те аталады.

Ойын технологиясы. педагогикалық ойындар технологиясы - сабақты ойын түрінде ұйымдастырудың әдістері мен тәсілдері болып табылады. Ойын түріндегі жұмыстар сабақ үстіндегі оңтайлы жағдайлар туғызып, оқушыларды қызықтырушы құрал ретінде қолданылады.

«Ойын – баланың жетекші әрекеті» деген сипаттама береді, өйткені баланы ақыл-ой жағынан да, дене жағынан да алға жетелеп дамытады, баланың ой өрісін өрбітіп бойын өсіреді. Ойында шындықтың көрінісі оның образды сәулесі қылаң береді. Ойын элементтерін қолдану барысында оқушылардың ойлау және сөйлеу қабілеттері дамиды, рухани- адамгершілікке тәрбиелеудің маңызды тетігі деуге болады. Балалар ойын барысында өзінің рухани жан дүниесін еркін сезінеді, ізденімпаздық, тапқырлық әрекет байқатады. Рухани жан дүниесін сезіну, қабылдау, ойлау, қиялдау, зейін қою, ерік арқылы түрлі психикалық түйсік пен сезім әлеміне енеді. «Мен саған, сен маған» әдісі, «Бағдаршам әдісі», «Аукцион» әдісі, «Бинго» әдісі «ХО» тағы басқа.

«ХО» әдісінде берілген тапсырманы толық тез, жылдап орындау арқылы кестені толтыруда жеңілмеу керек.

Топпен ойналатын ойын дұрыс тапсырманы орындауға, жылдамдыққа, бірлікке баулиды.**Проблемалы оқыту технологиясы.** Проблемалы оқыту – қиын мәселелерді туғызу және оқушылардың белсенді түрде өз беттерімен мәселелерді шешу. Қорытындысында олардың ойлау қабілеттері дамып, шығармашылық іскерліктері мен дағдылары қалыптасуына жағдай жасайды. «Бес жолды өлең», «Автор орындағы», «Егер мен...», «Галерияға саяхат» т.б.

«Қарлы кесек» әдісі. Қағаздан істелген қарға проблемалық сұрақ жасыру арқылы, жауап алады. Проблеманы шешу жолдарын тапқызу. Мақсатқа жетуге баулу. Оқушылар қызыға орындайды. Жағдаяттық сұрақтарды қамтуға болады.

Деңгейлік саралау технологиясы. Саралап оқыту технологиясы, оқыту процесінің белгілі бөлігін қамтып, ұйымдастырудың шешімдері, оны оқыту құралдарының жиынтығы түрінде көрінеді. Топтарды оқытуға әртүрлі қолайлы жағдай туғызуды қажет етеді;

әдістемелік педагогикалық-психологиялық және ұйымдастыру-басқару шаралары біріктіріледі.

- Деңгейлеп оқыту технологиясының мақсаты: әрбір оқушы өзінің даму деңгейінде оқу материалын меңгергенін қамтамасыз етеді.

- Деңгейлеп оқыту әр оқушыға өз мүмкіндіктерін пайдалана отырып, білім алуына жағдай жасауға мүмкіндік береді;

- Деңгейлеп оқыту әр түрлі қабылдаудағы балаларға, олармен саралай жұмыс істеуге мүмкіндік береді.

- Деңгейлеп-саралап оқыту құрылымында білімді игерудің бірнеше деңгейі қарастырылады: ең төменгі деңгей (базалық), бағдарламалық, күрделенген деңгей сондықтан әрбір оқушы меңгеруі тиіс.

Жекелеп оқыту технологиясы. Жекелеп оқыту – оқу процесін ұйымдастырудың мына түрлері мен үлгілерін қарастырады.

- оқытушы бір ғана оқушымен жұмыс істейді;

- оқушы тек оқу құралдары мен өзара қатынаста (оқулықтар, компьютер, т.б) болады. Жекелік оқудың басты жетістігі баланың қабілетімен оқу қызметінің желісін әдісі мен мазмұнын өз қабілетіне қарай бейімдеуіне мүмкіндік береді. «Ыстық орындық», «Түртіп алу», «Болжау кестесі» т.б.

- орындайды. Тақырыпты түсінгендігін көрсете

Топтық технология. Балалардың топпен жұмыс жасату, бірлікке, жылдамдыққа, бірін-бірі сыйлауға шақырады. Топқа бөлуде де бірнеше әдістер бар. «Суреттер арқылы бөлу», «Сөздер арқылы бөлу», «Уақыт арқылы бөлу», «Түстер арқылы» бөлу, «Сандар арқылы бөлу» т.б. Тіпті программалар арқылы бөлуге болады. «Вордвоол» программасы өте ыңғайлы.

Айта берсек, бүгінгі заманда қолданылатын жаңа технологиялар түрлері өте көп. Тек оны тиянақтап жүйемен қолдана білу керек.

Қорыта келе өзім қолданатын программалар мен әдістерді QR арқылы салып қойдым және қолдануға кеңес беремін.1 «Тарсия» 2. «Quizizz.com», 3. «Пликерс» 4. «Вордвоол»

Иә, ХХІ ғасыр – бұл ақпараттық технология дәуірі, технологиялық ізденіс дәуірі, қоршаған ортаға, дүниеге, адамның денсаулығына, кәсіби шеберлікке мән беріп қарайтын дәуір.

Қазіргі білім беруде оқытудың озық технологияларын білмейінше жан-жақты сауатты маман болу мүмкін емес. Жаңа технологияны меңгеру оқытушының интеллектуалдық, кәсіптік, адамгершілік және көптеген адами қабілеттің қалыптасуына оңтайлы әсер етеді.

ХХІ ғасыр - жеке тұлғаны қалыптастыру, жас ұрпақты ізгілендіру, дамыту ғасыры. Сол себепті оқытушының алдында тұрған бірден-бір міндет - оқушылар алған білімдерін пайдаға асырып, өзара әрекет ете алатын, ұлттық құндылықтарды меңгерген жеке тұлға тәрбиелеу;

Қазіргі таңда басты мәселе де бәсекеге қабілетті ұрпақ тәрбиелеу. Қоғамның әрбір даму кезеңі ең алдымен сол қоғамға сәйкес жаңа адамды қалыптастыруды көздейтіні - ешқашан маңызын жоймайтын үздіксіз құбылыс.

«Балық қаңқасы кестесі» балалардың өзіндік жеке көзқарасын қалыптастырады. Алған білімді қаншалықты түсінгенін тексеруге көмектеседі. Оқушылар қызыға, асыға Жаңа инновациялық технологияларды пайдалану — заман талабы. Қазіргі жаңа талаптар оқушыға емес, қазіргі заман оқытушысына қойылады, оқытушы тек «сабақ беруші» ғана емес, баланың оқу ортасын құра арлатын адам болуы керек. Педагогикалық технологияларды іске асыру үшін қалыпты емес жағдайда жұмыс істей алатын, технологиялық ұйымдастырылған білім беру процесін түсінетін, жаңа рөлді қабылдай алатын педагог болуы қажет. Ол үшін ол жаңашылдыққа дайын болуы керек.

Қысқасы, оқытушы білім мазмұнына өзгеріс енгізе алатын, оқыту мен тәрбиеге жаңа әдістер мен технологияларды енгізе алатын зор шығармашылық әлеуеті бар дарын иесі.

Сабақ мақсатына жету үшін оқушылардың іздену дағдыларын дамытуға жағдай жасау керек. Бұны іске асыру үшін:

- сабақта түрлі әдіс-тәсілдерді қолдану;

- әр оқушының сабақ процесіне белсене қатысуына жағдай жасау;
- оқытуда саралап және даралап оқытуды қолдану;
- бейімделушілік қабілеттерін, құрдастарымен және жеке жұмыс жасай алу қабілеттерін дамыту керек.

Оқушылардың өздері оқуға қатысқанда ғана оқу қызықты болады: жобалау, құрастыру, зерттеу, ашу, осы сөздің шынайы мағынасында ашу болып табылады. Мұның бәрі тек заманауи

педагогикалық технологиялар негізінде өз бетімен білім алу жағдайында ғана жүзеге асады.

Қазіргі заманда оқушылардың белсенді танымдық және шығармашылық қызметі сұранысқа ие болу керек. Оқушылардың танымдық және шығармашылық белсенділігін дамытуда оқытушының алатын орны ерекше. Сондықтанда бүгінгі заман талабына сай шәкіртін шабыттандыратын ұлы оқытушы болу біздің басты міндетіміз.

Пайдаланылған әдеби дереккөздер тізімі:

1. «Білім туралы» 2007 жылғы 27 шілдедегі № 319-III Қазақстан Республикасының Заңы (2024.01.01. берілген өзгерістер мен толықтыруларымен)

2. Қазақстан Республикасы Парламенті палаталарының бірлескен отырысында Мемлекет басшысы Қасым-Жомарт Тоқаев Қазақстан халқына Жолдауын, 2023ж.

3. Қазақстан Республикасында жоғары білімді және ғылымды дамытудың 2023 – 2029 жылдарға арналған Үкіметінің 2023 жылғы 28 наурыздағы № 248 қаулысы

4. Мұхамбетжанова С.Т., Мелдебекова М.Т. Педагогтардың ақпараттық – коммуникациялық технологияларды қолдану бойынша құзырлылықтарын қалыптастыру әдістемесі. Алматы: ЖШС «Дайыр Баспа», 2010 ж.

5. <https://multiurok.ru/files/baiandama-zhan-a-ak-parattyk-tiekhnologhiialardy-s.html>

6. <https://infourok.ru/zhaa-innovaciyali-tehnologiyalardi-paydalanu-bilim-sapasin-arttirudi-tiimdi-7.zholdari-1066231.html>

КЛЮЧЕВЫЕ ФАКТОРЫ В ПОВЫШЕНИИ ЭФФЕКТИВНОСТИ ОБУЧЕНИЯ

Изделюева Салима Сайлаубаевна

преподаватель специальных дисциплин,
магистр сельского хозяйства

Риженко Екатерина Терентьевна

преподаватель специальных дисциплин
КГКП «Костанайский политехнический высший колледж»,

Аннотация. Эффективность обучения зависит от множества факторов, включая четкость целей, персонализированный подход, активное вовлечение, обратную связь, разнообразные методы и технологии. Организация материала, учет разнообразия студентов и эффективное управление временем также играют ключевую роль. Развитие навыков критического мышления является важным аспектом обучения. Комбинированный подход к реализации этих элементов способствует созданию стимулирующей обучающей среды и более эффективному усвоению материала студентами.

Түйін. Оқытудың тиімділігі әртүрлі факторларға байланысты, соның ішінде мақсаттың анықтығы, жекелендірілген тәсіл, белсенді қатысу, кері байланыс, әртүрлі әдістер мен технологиялар. Материалды ұйымдастыру, студенттердің әртүрлілігін ескеру және уақытты тиімді басқару да шешуші рөл атқарады. Сыни тұрғыдан ойлау дағдыларын дамыту оқытудың маңызды аспектісі болып табылады. Осы элементтерді жүзеге асырудың біріктірілген тәсілі ынталандырушы оқу ортасын құруға және студенттердің материалды тиімді игеруіне ықпал етеді.

Abstract. The effectiveness of training depends on many factors, including clarity of goals, personalized approach, active involvement, feedback, and a variety of methods and technologies. The organization of the material, consideration of student diversity and effective time management also play a key role. Developing critical thinking skills is an important aspect of learning. The combined approach to the implementation of these elements contributes to the creation of a stimulating learning environment and a more effective assimilation of the material by students.

Ключевые слова: образовательный процесс, ключевые факторы, результат обучения, педагогические технологии, проектные и проблемные методики обучения

Повышение эффективности обучения зависит от множества факторов, которые могут варьироваться в зависимости от контекста и конкретных обстоятельств. Рассмотрим несколько основных ключевых факторов, которые непосредственно влияют на результат обучения. Четкое определение целей обучения и их обоснование помогает студентам понимать важность учебного материала, стимулирует их интерес и мотивацию, учитывая индивидуальные потребности и стили обучения студентов. Персонализированные подходы могут включать в себя разнообразные методы и ресурсы, чтобы каждый студент мог эффективнее усваивать материал.

Структурирование учебного процесса и разумное распределение времени помогают избежать перегрузки информацией и обеспечивают более эффективное усвоение материала. Хорошая структура учебного материала, логическая последовательность тем и четкость изложения помогают студентам лучше усваивать информацию.

Вовлечение студентов в учебный процесс через обсуждения, групповые проекты, практические занятия и другие интерактивные методы способствует более глубокому усвоению материала. Регулярная обратная связь помогает студентам понимать свой прогресс, выявлять ошибки и улучшать свои навыки. Эффективная обратная связь также может стимулировать мотивацию. Учитывая различия в стилях обучения, культурных особенностях, уровнях подготовки и других факторах, чтобы создать более инклюзивную и поддерживающую обучающую среду.

Развитие критического мышления является важной составляющей образования, способствующей формированию самостоятельных, аналитических и ответственных граждан. Этот навык включает в себя способность к критическому анализу данных, поиску альтернативных решений и осмысленному выражению своих мыслей. Так, критическое мышление поддерживает развитие у студентов навыков анализа, синтеза информации, решения производственных проблем. Современный рынок труда требует не только умения применять усвоенные знания, но и готовность к адаптации и обучению новым навыкам и концепциям. Учитывая эти тенденции, в образовательных программах ставится акцент на развитие способности студентов к самостоятельному обучению и личному и профессиональному росту.

В современном образовательном процессе активные методы обучения играют ключевую роль. Они учитывают не только процессы восприятия и памяти, но также ставят акцент на творческое мышление, поведение и коммуникацию. Эти методы изменяют роли как преподавателя (от информатора до менеджера), так и студентов (информация не цель, а средство для развития навыков и личностных качеств). К таким методам относятся игровое моделирование, деловые игры и анализ конкретных ситуаций (кейсы). Для активизации образовательного процесса, преподаватели разрабатывают разнообразные методы и формы обучения, способствующие развитию исследовательских умений студентов и повышению эффективности самостоятельной работы. Модульное обучение, в свою очередь, структурирует учебный материал для максимально полного усвоения и включает обязательные блоки упражнений и контроля по каждой части материала.

Разберем на конкретном примере: при изучении профессионального модуля 01 «Прием зерна и зернопродуктов, оценка качества сырья, хранение и передача его на переработку», необходимо освоить результат обучения Р.О. 1. «Осуществлять оценку качества поступающего зерна». Для достижения данного результата студенты проходят следующие

этапы обучения: осваивают теоретический материал, который закрепляется в ходе проведения лабораторного практикума, прохождением учебной практики с применением технологии проблемного и проектного методов обучения.

Проектные и проблемные методики обучения обычно включают в себя реальные задачи и проекты, которые студенты должны решать. Это предоставляет им практический опыт работы с материалом, инструментами и технологиями, которые они будут использовать в будущей профессиональной деятельности. Использование различных форм обучения и инновационных технологий на занятиях, особенно в разрезе специальных дисциплин, позволяет преподавателям моделировать различные проблемные ситуации, а используя проектный метод студент учиться разрабатывать и проектировать технологические схемы и операции.

Проблемное обучение основано на стимулировании студентов к самостоятельному поиску знаний путем постановки проблемных задач. Этот подход требует специальных навыков преподавателя в постановке задач.

Для примера рассмотрим один из этапов занятия по специальным дисциплинам для специальности «Элеваторное, мукомольное, крупяное и комбикормовое производство» - студентам предлагается решить проблемную ситуацию на производстве: На элеватор поступила партия зерна с повышенной влажностью, предложите ваши пути решения для обеспечения сохранности зерна.

Вариантов дальнейшего развития занятия может быть несколько:

а) преподаватель предлагает несколько разных решений, студенты должны выбрать оптимальный вариант;

б) студенты строят последовательный план решения ситуации и устранения проблемы.

В результате такого занятия студенты демонстрируют свои профессиональные навыки в решении производственной ситуации, используя свой опыт прохождения практики.

Проектный метод обучения — это педагогическая методика, которая акцентирует внимание на практическом применении знаний, умениях и навыках через выполнение проектов. Этот метод подразумевает активное участие студентов в создании, реализации и оценке проектов, что способствует развитию креативности, аналитических способностей и самостоятельности. Проектный метод обучения может быть эффективным способом развивать практические навыки и способности студентов, а также побуждать их к самостоятельному обучению и исследовательской деятельности.

Рассмотрим для примера один из этапов занятия по специальным дисциплинам для специальности «Элеваторное, мукомольное, крупяное и комбикормовое производство» студентам предлагается разработать проект по технике безопасности при обслуживании технологического оборудования зерноочистительного отделения. Преподаватель предоставляет основные принципы и структуру проекта, а также ожидаемый результат, который включает в себя улучшение безопасности рабочего процесса, уменьшение риска возникновения аварий и повышение осведомленности персонала о правилах безопасности. Однако формат выполнения проекта студенты определяют самостоятельно. Это может включать в себя разработку обучающих материалов, проведение семинаров по безопасности, создание новых процедур и инструкций, а также реализацию мероприятий по мониторингу и оценке эффективности улучшений в области безопасности.

Преподаватель играет важную роль в руководстве студентами и предоставлении им необходимой информации о структуре проекта и алгоритме выполнения. Это помогает студентам понять, какие шаги им нужно предпринять, чтобы достичь ожидаемого результата.

Однако, важным аспектом проектного метода является также стимулирование самостоятельности и креативности учащихся. Предоставление студентам свободы выбора формата выполнения проекта позволяет им проявить свои собственные идеи и подходы. Это способствует развитию их самостоятельности и умения принимать решения.

Одним из наглядных примеров проектного метода является выполнение курсовой работы в рамках модуля ПМ-07 "Осуществление и контроль технологических процессов

мукомольного производства". Студентам предоставляется возможность самостоятельно выбрать тему для проектирования мукомольного завода, определяя вид производимой продукции и требуемую производительность. Затем, на основе предоставленных исходных данных, студенты индивидуально изучают теоретический материал и приступают к расчетам и подбору технологического оборудования для зерноочистительного или размольного отделения мукомольного завода.

Важным аспектом данного проекта является то, что студенты не только учатся теоретическим аспектам производственных процессов, но и приобретают практические навыки в выборе и анализе оборудования. Далее, на основе собственных расчетов, они разрабатывают технологическую схему выбранного отделения и приводят ее характеристику. Весь процесс выполнения курсовой работы надежно поддерживается и направляется преподавателем, который координирует действия студентов и обеспечивает необходимую помощь.

Завершающим этапом данного проекта является защита курсовой работы, где студенты представляют свои проекты и обсуждают свои решения с преподавателями. Такой опыт обогащает знания студентов, развивает их аналитические способности и способствует практическому применению учебных материалов, подтверждая эффективность проектного метода в образовании.

Комбинация руководства преподавателя и самостоятельности студентов позволяет достичь баланса между обеспечением структуры и ориентации на конечный результат и поощрением творческого мышления и самоуправления. Этот подход может помочь студентам развивать навыки, которые будут полезны в их будущей профессиональной деятельности.

Немаловажную роль в становлении будущего специалиста имеет внеурочная деятельность по направлению выбранной специальности. Одним из примеров является подготовка и участие в научно-практических конференциях и профессиональных конкурсах. На данный момент, в рамках специальности "Элеваторное, мукомольное, крупяное и комбикормовое производство", активно реализуется проект при поддержке нашего социального партнера, ТОО "КМК-Pioneer". Этот проект фокусируется на разработке рецептуры хлеба с особым вниманием к реологическим свойствам теста. В рамках этой инициативы, преподаватели совместно с нашими студентами, при непосредственной поддержке сотрудников лаборатории, активно проводят анализ и исследование реологии зерна нового урожая. Эти исследования включают в себя анализ данных, полученных с помощью фаринографа и экстенсографа. На основе накопленного опыта и полученных результатов, наши участники проекта определяют способы улучшения качества муки, что имеет важное значение для разработки более качественных и инновационных рецептов для хлебопечения и использования зерна пониженного качества.

Также одним из выдающихся примеров внеурочной деятельности является участие студентов в подготовке к участию в конкурсе рабочих профессий WorldSkills. Это событие играет важную роль в развитии наших студентов, поскольку оно способствует раскрытию их индивидуальных способностей и потенциала. Участие в этом конкурсе позволяет студентам отточить и усовершенствовать профессиональные навыки, получить ценный практический опыт и обрести навыки, которые необходимы для успешной карьеры в будущем. Более того, подготовка к WorldSkills способствует формированию личностных качеств, необходимых для становления конкурентоспособных и высоко квалифицированных специалистов. Участие в таком мероприятии является не только образовательным, но и вдохновляющим путем для наших студентов, способствуя развитию их профессионального роста и самоутверждению в мире современного труда.

Интеграция современных технологий в обучение может сделать процесс более интересным и эффективным. Электронные ресурсы, онлайн-курсы, интерактивные приложения и другие технологии могут быть полезными. Одними из постоянно используемых являются ИКТ, которые облегчают преподавателям организацию и управление уроками, предоставляя инструменты для создания интерактивных уроков и оценки успехов студентов.

Это также позволяет персонализировать обучение, подстраивая его под потребности каждого студента. Мы применяем следующие программы: Google forms, Learning Apps, Quizizz, Joyteka, Kahoot, StudyStack, Quizlet и другие.

Данные методики нестандартных уроков позволяют выявить степень подготовки будущих специалистов зерноперерабатывающей промышленности и увидеть пробелы в теоретическом обучении для дальнейшего улучшения качества знаний. Студенты применяют теоретические знания в реальных ситуациях. Это помогает им понять, как их знания могут быть использованы на практике и какие навыки им нужно развивать, чтобы быть успешными в своей будущей профессии.

В целом, повышение эффективности обучения - это многогранный процесс, который зависит от взаимодействия различных факторов. Ключевые элементы включают четкую формулировку целей, персонализированный подход к студентам, активное вовлечение, регулярную обратную связь, разнообразные методы обучения и использование современных технологий. Важным также является организация материала, учет разнообразия студентов и эффективное управление временем. Развитие навыков критического мышления признается также важным аспектом образования.

Комбинированный подход, учитывающий эти факторы, способствует созданию обучающей среды, которая стимулирует интерес, мотивацию и активное участие студентов, что в конечном итоге способствует более эффективному усвоению знаний и развитию навыков. Постоянное стремление к инновациям и адаптации к разнообразным потребностям студентов также играют важную роль в достижении высоких результатов в образовании.

Список литературы:

1. Крылова Г. В. и Дудников, А. В. 2019. Современные образовательные технологии в высшей школе: опыт и перспективы.
2. Зубков, В. А. 2014. Проектное обучение и проблемное обучение: методика и технологии.
3. Семенов, В. С. 2016. Проектное обучение и проблемное обучение в системе образования.
4. Андреев, В. А. 2018. Проектное обучение: технологии и методики.
5. Афонина, Е. 2019. Применение информационно-коммуникационных технологий в образовании: основные подходы и перспективы.

БІЛІМ БЕРУ ОРТАСЫ ҚАЗІРГІ ҚОҒАМДА ЖҰМЫС ІСТЕУДІҢ ШАРТЫ РЕТІНДЕ

Кумарова Гульбану Еркиновна,
ауыл шаруашылығы магистрі, арнайы пәндер оқытушысы
Дәуіт Ару Майрамбековна,
жаратылыстану ғылымдарының магистрі, арнайы пәндер оқытушысы
«Қостанай жоғары политехникалық колледжі» КМҚК

Аңдатпа. Білім беру жүйесінде реформалау цифрлық білім беру кеңістігі негізінде оқытудың дәстүрлі модельдерінің мүмкіндіктерін кеңейтуге бағытталған. Қазіргі заман қоғамның әртүрлі салаларына цифрлық технологияларды енгізуге байланысты өмір сүрудің жаңа шындықтарын ұсынады. Бұл процестің маңыздылығын түсіну экономиканы цифрландыру жағдайында білім беру ортасының даму тенденцияларын зерттеуге мүмкіндік берді. Білім беру процесін цифрландыруға байланысты басым жобаларды іске асыру қажетті инфрақұрылымды құруды, тиісті нормативтік-құқықтық базаны қалыптастыруды талап етеді. Электрондық құжат айналымын енгізу немесе әлеуметтік желілер парағын жүргізу туралы ғана емес, сонымен қатар білім беру саласында да жаңа технологияларды өзгерту және жаңа мүмкіндіктер жасау үшін цифрлық технологияларды пайдалану өңірде білім беру процесінде

жаңа технологияларды табысты қолдану қарқыны артып келе жатқанын, кәсіби құзыреттіліктерді қалыптастыруды қамтамасыз ететін қажетті жағдайлар жасалатынын көрсетті.

Мақалада «Қостанай жоғары политехникалық колледжі» КМҚК студенттерінің электрондық оқыту жүйесін пайдалана отырып сабақтарды ұйымдастыру және өткізу туралы пікірін социологиялық зерттеу нәтижелері келтірілген. Студенттер білім беруді цифрландырудың артықшылықтары мен кемшіліктерін атап өтті. Сауалнамаға қатысқандардың жартысынан көбі университеттің электрондық білім беру ресурстарына риза, аралас оқыту, дәстүрлі аудиториялық және электронды оқыту қажеттілігін растайды. Білім беру процесінде уақыт сұраныстарына сәйкес келетін педагогикалық тәсілдерді қолдану қолданылатын цифрлық құралдардың тиімділігіне байланысты екендігі анықталды. Цифрлық білім беру ортасы қазіргі қоғамда жұмыс істеудің қажетті шарты болып табылатыны анықталды.

Түйінді сөздер: білім беру ұйымы; білім беру ортасы; электрондық оқыту; цифрлық технологиялар; білім беруді цифрландыру.

Білім беру ортасын қазіргі қоғамда жұмыс істеудің шарты ретінде қарастыру - цифрлық білім беру ортасын дамыту, ол әсіресе экономика мен басқаруды цифрландыру кезеңінде өзекті болып табылады. Цифрландыру Қазақстан Республикасы мемлекеттік саясатының басым бағыты болып табылады. Сонымен қатар, кейде әр түрлі қызмет салаларында ақпараттандыру және цифрландыру ұғымдары араласады, бұл цифрландырудың мәнін қате түсіндіруге әкеледі. Білім беру - экономика мен басқаруды цифрландыру бойынша жобаларды іске асыруға қабілетті білікті кадрларды даярлайтын әлеуметтік институт.

Ақпараттық технологиялар өте ұзақ уақыт бойы қарқынды дамыды, ал қазіргі уақытта ғалымдар олардың оқыту мен тәрбиені қамтитын білім беру процесіне әсерін зерттеудің маңыздылығын түсінді. Қазіргі уақытта оқытудың барлық деңгейлерінде, соның ішінде кәсіптік оқытуда әртүрлі ұйымдық-құқықтық нысандағы ұйымдарда цифрлық білім беру ортасын құру әр елдің мемлекеттік саясатының басым бағыты болып табылады [2].

Зерттеудің мақсаты-қазіргі білім беру процесінің маңызды құрамдас бөлігі ретінде цифрлық білім беру ортасының мүмкіндіктерін, сондай-ақ қазіргі қоғамда сенімді жұмыс істеуді зерттеу. Цифрлық орта Әлеуметтік, мәдени, технологиялық ортаның бөлігі ретінде қазіргі білім берудің жаңа шындығының материалдық көрінісі болып табылады, бұл зерттеудің өзектілігін көрсетеді. Оқыту сапасын арттыру үшін цифрлық білім беру ортасының мүмкіндіктерін пайдалану елдің мемлекеттік саясатының басым бағыттарының бірі болып табылады.

Білім беру жүйесіндегі цифрландыру мәселелерін зерттеудің теориялық негізі отандық ғалымдардың Қазақстандағы білім беру сапасын арттыру үшін цифрлық білім беру ортасын пайдалану жөніндегі еңбектері [3], ресми интернет-сайттардың материалдары, сондай-ақ Қостанай жоғары политехникалық колледжінің студенттері арасында жүргізілген әлеуметтанулық зерттеу деректері болды. Зерттеу барысында сауалнама, жалпылау, салыстырмалы, статистикалық талдау әдістері қолданылды. Зерттеудің ақпараттық базасы елдегі экономиканы цифрландыруға қатысты нормативтік құжаттар болды.

Білім беру саясатының басым бағыты цифрландыру жағдайында барлық деңгейлерде білім беру сапасын арттыру болып табылады. Білім беру ұйымдарының бәсекелестік артықшылығы олардың білім беру процесіне жаңа буын технологияларын енгізуге дайындығымен анықталады. Кәсіптік білім беру мекемелерінде цифрлық білім беру ортасын құру білім алушыларды даярлау сапасын арттыруға, білім беру процесінің әртүрлі міндеттерін тиімді шешуге ықпал етеді. Білім беруде цифрлық ортаны пайдалану көптеген нормативтік құжаттармен, соның ішінде ҚР 2007 жылғы 27 шілдедегі № 319-III «Білім туралы» Заңымен қамтамасыз етіледі және реттеледі [4].

Ақпараттық технологиялардың экономика мен әлеуметтік саланың барлық салаларына енуі ұйымдар қызметінің әртүрлі бағыттарында көрініс табады. 2017 - 2023 жылдар ішінде «Сапалы білім беру» ұлттық жобасы шеңберінде оқушылардың жеке дамуы, олардың кәсіби

өзін-өзі анықтауы, балалардың шығармашылық қабілеттерін қалыптастыру және дамыту, салауатты өмір салтын қалыптастыру үшін жағдайлар жасалып, жақсартылды.

«Цифрлық білім беру ортасы» өңірлік жобасы аясында колледж базасында цифрлық білім берудің SMART-орталықтары құрылды. Қашықтықтан цифрлық білім беру технологиялары орта кәсіптік білім беру ұйымдарында оқытудың ақпараттық кеңістігіне тез енгізілуде. Цифрлық білім беру ортасының міндеті әрбір нақты оқу орнының тұрақты инновациялық дамуына жәрдемдесу болып табылады. Цифрландыру жағдайында қызметті ұйымдастырудағы өзгерістер Колледждің ішкі процестерін де өзгертуді талап етеді. Бәсекелестік артықшылықты сақтау үшін колледж жаңа буын білім беру жүйесіндегі өзгерістерге дайын болу үшін білім беруде жаңа технологияларды уақтылы енгізуі қажет.

Қостанай жоғары политехникалық колледжінде «IT-технологиялар» зертханасы ашылды, ол цифрлық платформаны зерттеуде табысты қарқын алуда. Оқу орны ERASMUS+ халықаралық жобаларына қатысады, оның шеңберінде Ақпараттық сауаттылықты дамыту, стартап-жобаларда акт-мамандықтары студенттерін жандандыру және т.б. бойынша жұмыстар жүргізілуде. Ақпараттық-коммуникациялық технологияларды дамыту жаңа сервистерді құру процестерін қарқындатуға ықпал етеді. Электрондық оқыту қызметтері қашықтықтан білім беру технологияларын белсенді пайдалануға мүмкіндік береді, мысалы, студенттер мен оқытушылардың аудио және бейне қоңыраулары, файлдарға бірлескен қол жетімділік мазмұнын көрсету және т. б. Тәжірибе көрсеткендей, қазіргі заманғы цифрлық білім беру платформасында білім беру процесін ұйымдастырған кезде оқытушы білім алушының пәні бойынша қажетті құзыреттіліктерді қалыптастыруға, оны оқу өзара іс-қимыл процесінде цифрлық білім беру ортасында әлеуметтендіруге және жаңа білім құру бойынша бірлескен іс-әрекетке аса назар аударады.

Цифрлық білім беру ортасының жай-күйі туралы пікірді анықтау, политехникалық колледжде электрондық қашықтықтан білім беру жүйесін пайдалана отырып сабақтарды ұйымдастыру мен өткізуді жетілдіру мақсатында 2022 жылғы мамырда Google Forms базасында әзірленген сауалнаманың көмегімен білім алушыларға сауалнама жүргізілді. Сауалнамаға күндізгі оқу түрінің 329 студенті қатысты. Қыздар 90,6%, ұлдар 9,4% құрады. Оқыту курстары бойынша сұралғандар келесідей бөлінді: I курс - 28,6 %; II курс - 21 %; III курс - 26,4 %, IV курс - 24 %. Оларды тексеруге қатысқан студенттердің көпшілігі ҚР азаматтары - 94,8 %, шетел азаматтары - 5,2% құрады. «Сіз цифрлық білім беру ортасының не екенін білесіз бе?» студенттердің көпшілігі оң жауап берді (81,7%), 13,5% жауап беру қиынға соқты, бірақ цифрлық білім беру ортасының не екенін білмейтіндер де бар (4,9%). Осы сауалнаманың нәтижелері көрсеткендей, цифрлық білім беру ортасы қажетті ақпаратты іздеуде және пайдалануда дербестікті дамытады (75,3%), ыңғайлы уақытта және ыңғайлы жерде оқуға мүмкіндік береді (72%), білім, білік және дағды деңгейін арттырады (60,1%), қарым-қатынас шеңберін кеңейтеді (33,8%). Сауалнамаға қатысқандардың пікірінше, қазіргі заманғы университеттің қажетті элементтері мынадай ақпараттық технологиялар болып табылады: электрондық кітапхана (76,5%), онлайн курстар (74,7%), қашықтықтан оқыту (68,6%), студенттердің электрондық портфолиосы (53,4%). Сауалнамаға қатысушылар колледжде келесі цифрлық технологиялардың қолданылуын атап өтті: студенттердің электрондық портфолиосы (85,1%), қашықтықтан оқыту (83,6%), электрондық кітапхана (82,4%), факультеттегі электрондық кесте (57,1%), онлайн курстар (25,2%). Цифрлық кампустардың болуын білім алушылардың 10,6% растады. Зерттеу барысында оқу орындарында цифрлық технологиялардың дамуына не әсер ететінін анықтау маңызды болды. Сонымен, сауалнамаға қатысқандардың 88,1% - ы білім беруді цифрландыру ең алдымен оқудың ыңғайлылығына әсер етеді, студенттердің 59% - ы үздіксіз білім алу мүмкіндігін атап өтеді; сұралғандардың 51,7% - ы халықаралық аренада ілгерілеу туралы айтады; респонденттердің 50,5% - ы оқыту сапасын арттыруды белгіледі. Цифрлық технологиялардың дамуы түлектердің оқу орнын таңдауына (43,5%), бәсекелестік артықшылықтарға (38%) әсер етеді. Цифрлық технологиялардың дамуы түлектердің еңбек нарығындағы бәсекеге қабілеттілігіне әсер етпейді (14,9%) деп жауап берді. Студенттердің көпшілігі цифрлық

технологияларды қолдану оқу уақытын үнемдейді (74,7%) және ең өзекті білім алады (50,8%), тәуліктің кез келген уақытында оқуға мүмкіндік береді (62%), оқуды жеңілдетеді (46,2%), үздіксіз оқу мүмкіндігі пайда болады (41,6%), оқу әлдеқайда көп болады қызықты (36,8%). Сонымен қатар, студенттердің 21% - ы eLearning көмегімен білім сапасы да жақсаратынына сенімді, ал 61,6% - ы бұл жақсарады деп жауап берді, бірақ олардың әдістері жақсы болған жағдайда ғана; Студенттердің 8,2% - ы бұл сұраққа жауап беру қиынға соғады, күмәнданады және әсер етпейді деп санайды, сәйкесінше сауалнамаға қатысқандардың 6,4 және 3,3%. Қашықтықтан оқыту форматында оқуға 50,5%, бейтарап - 37,6%, теріс - 11,6% респонденттер оң жатады. Студенттер Қашықтықтан оқытуға оң көзқараспен қарайды, алайда ғылыми және қоғамдық жұмыстарға кедергі жасау мәселесіне қатысты пікірлер екіге бөлінді. Жалпы студенттер колледжді цифрландырудың және білім беру процесінде электрондық ресурстарды пайдаланудың жоғары деңгейін атап өтті.

Қазіргі уақытта біздің елімізде білім берудің барлық салаларына қатысты Қазақстан Республикасының білім мен ғылымды дамытудың 2020 - 2025 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасы іске асырылуда. Цифрлық технологиялар іс жүзінде жаңа педагогикалық практиканы қолдануға көмектеседі, экономиканы цифрландыру жағдайында кәсіби қызмет үшін қажетті құзыреттерді қалыптастыруға ықпал етеді.

Қостанай жоғары политехникалық колледжінде студенттің оқу контентін өз бетінше басқаруға мүмкіндік беретін интернет платформалары кіре алатын жеке білім беру орталары қалыптастырылды. Мобильді технологиялар дәуірінде білім беру процесін цифрландырудың рөлі ресми және бейресми оқыту үшін маңызды бола түсуде. Цифрлық білім беру ортасы білім алушының білім беру қажеттіліктерін қанағаттандыру мүмкіндіктерін кеңейтуге мүмкіндік береді.

Әдебиеттер тізімі

1. Алюнова Т.И. Қазіргі университеттегі цифрландыру мәселелері. Педагогика және қазіргі заманғы білім: дәстүрлер, тәжірибе және инновациялар: VIII халықаралық СБ. ғылыми.- тәжірибе. конф.- Пенза: «Ғылым және білім»ХҒС, 2019. - 44-46 б.
2. Қазақстан Республикасы Ғылым және жоғары білім министрлігі: сайт [Электрондық ресурс]. - URL: <https://www.gov.kz/memleket/entities/sci/about/structure?lang=kk>.
3. Қазақстан Республикасы Үкіметінің қаулысымен бекітілген 2017 жылғы 29 қарашадағы кезеңге арналған «Сапалы білім беру» ұлттық жобасы [Электрондық ресурс]. - URL: <https://adilet.zan.kz/rus/docs/P2100000726>.
4. «Ақпараттық Қазақстан – 2020» мемлекеттік бағдарламасы және «Мемлекеттік бағдарламалар тізбесін бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Президентінің 2010 жылғы 19 наурыздағы № 957 Жарлығына толықтыру енгізу туралы [Электрондық ресурс]. - URL: <https://adilet.zan.kz/rus/docs/U1300000464>.
5. Білім туралы. Жаңартылған. Қазақстан Республикасының 2007 жылғы 27 шілдедегі № 319-III Заңы. - URL: <https://adilet.zan.kz/rus/docs/Z070000319>.
6. «Цифрлық Қазақстан» мемлекеттік бағдарламасын бекіту туралы 2022 жылғы 17 мамыр - URL: <https://adilet.zan.kz/rus/docs/P1700000827>.
7. Серафимович И. В., Конькова О.М., Райхлина А. В. ЖОО-ның электрондық ақпараттық білім беру ортасын қалыптастыру: интеракция, кәсіби ойлауды дамыту, басқару // ашық білім беру. - 2019. - Т. 23, № 1. - 14-26 б.

ФОРМИРОВАНИЕ КОНКУРЕНТОСПОСОБНЫХ СПЕЦИАЛИСТОВ ЗЕРНОПЕРЕРАБАТЫВАЮЩЕЙ ОТРАСЛИ: ТРАЕКТОРИИ ВЗАИМОДЕЙСТВИЯ С ПРЕДПРИЯТИЯМИ

Сагандыкова Жанаргуль Бисимбаевна

преподаватель специальных дисциплин,
магистр сельскохозяйственных наук

Ибраева Муслима Булатовна

преподаватель специальных дисциплин,
КГКП «Костанайский политехнический высший колледж»,

Аннотация. Современная образовательная система активно адаптируется к постоянно меняющимся вызовам рынка труда. Эффективное социальное партнерство выступает важным инструментом в этом процессе, способствуя гармоничному сочетанию образовательных и профессиональных потребностей. В данной статье мы подробно рассмотрим роль социального партнерства в формировании конкурентоспособных специалистов.

Түйін. Қазіргі білім беру жүйесі еңбек нарығының үнемі өзгеріп отыратын сын-қатерлеріне белсенді бейімделеді. Тиімді әлеуметтік серіктестік бұл процесте маңызды құрал болып табылады, білім беру мен кәсіби қажеттіліктердің үйлесімді үйлесуіне ықпал етеді. Бұл мақалада біз бәсекеге қабілетті мамандарды қалыптастырудағы әлеуметтік серіктестіктің ролін егжей-тегжейлі қарастырамыз.

Abstract. The modern educational system is actively adapting to the ever-changing challenges of the labor market. Effective social partnership is an important tool in this process, contributing to a harmonious combination of educational and professional needs. In this article, we will consider in detail the role of social partnership in the formation of competitive specialists.

Ключевые слова: социальное партнерство, профессиональные стандарты, образовательные программы, профессиональные компетенции, конкурентоспособный специалист.

Социальное партнерство в сфере образования представляет собой существенный механизм взаимодействия между различными участниками, объединенными общей целью – созданием качественной подготовки специалистов. Эта форма сотрудничества способствует обмену знаний и опыта между образовательными учреждениями, студентами, представителями предприятий и общества в целях более эффективного сочетания теоретического обучения с практическим опытом, что, в конечном итоге, помогает выпускникам лучше подготовиться к вызовам современного рынка труда.

Взаимодействие образовательных учреждений с зерноперерабатывающими предприятиями осуществляется по нескольким траекториям:

- зерноперерабатывающие предприятия могут предоставлять студентам возможность прохождения практики на своих производствах, что позволяет студентам ознакомиться с конкретными технологиями, процессами и особенностями работы в отрасли;
- предприятия могут активно участвовать в создании и проведении образовательных программ, в том числе мастер-классов, лекций и семинаров, что способствует обмену знаний и опытом между предприятиями и образовательными учреждениями;
- предприятия и учебные заведения могут сотрудничать в области научно-исследовательской деятельности, проводя совместные проекты по оптимизации производственных процессов, внедрению новых технологий или разработке инновационных продуктов;
- зерноперерабатывающие предприятия могут поддерживать и спонсировать студенческие олимпиады и конкурсы, создавая тем самым дополнительные стимулы для студентов и мотивируя их к достижению высоких результатов в учебе;

➤ предприятия могут предоставлять учебным заведениям доступ к своему оборудованию и ресурсам для проведения учебных практик, что обеспечивает студентам реальный опыт работы на современном оборудовании.

По специальности 07211200 «Элеваторное, мукомольное, крупяное и комбикормовое производство» постоянными социальными партнерами Костанайского политехнического высшего колледжа являются следующие предприятия: ТОО «Baltic Control Kazakhstan»; ТОО «КМК-Pioneer», АО «Костанайский мелькомбинат», ТОО «КЗП» и другие зерноперерабатывающие предприятия города Костанай и Костанайской области.

Одной из важнейших ролей социального партнерства является адаптация образовательных программ к требованиям рынка труда. Совместно с представителями предприятий и индустрии, образовательные учреждения могут разрабатывать актуальные учебные планы, внедрять современные технологии и методики обучения, а также предоставлять студентам практические навыки, необходимые для успешной карьеры. Социальные партнеры предоставляют ценную информацию о текущих требованиях рынка труда и ожиданиях от выпускников. Учебные программы могут быть актуализированы и адаптированы под реальные потребности производства и общества.

Образовательные программы послесреднего образования в соответствии с 5 уровнем Национальной рамки квалификаций направлены на приобретение следующих компетенций: вести самостоятельное управление и контроль процессами трудовой деятельности в организации; применять широкий диапазон теоретических и практических знаний в профессиональной области; выполнять самостоятельный поиск информации, необходимый для решения профессиональных задач; решать практические задачи, предполагающие многообразие способов решения и их выбор; применять творческий подход к решению профессиональных проблем; вести текущий и итоговый контроль, выполнять оценку и коррекцию деятельности.

По специальности 07211200 «Элеваторное, мукомольное, крупяное и комбикормовое производство» разработка рабочих учебных программ осуществлялась на основе компетентностного подхода к организации учебного процесса, который подразумевает формулировку целей обучения через компетенции, востребованные в профессиональной деятельности будущего работника.

В условиях реализации компетентностного подхода социальным партнером, на основе производственного опыта, было предложено использование следующих профессиональных стандартов «Производство мукомольно-крупяных продуктов, крахмалов и крахмальных продуктов», «Производство круп», «Производство муки», «Производство пищевых концентратов на основе зерновых продуктов», должностные инструкции сменного мастера АО «Костанайский мелькомбинат», должностные инструкции старшего мастера ТОО «Койбагорский элеватор», также карточки профессий технолога по производству пищевых концентратов и инженера технолога. Благодаря регулярному взаимодействию с социальными партнерами, учебные заведения могут быстро реагировать на изменения в требованиях рынка труда и адаптировать свои программы обучения соответствующим образом.

Социальное партнерство также способствует обмену знаниями и опытом между образовательными учреждениями и предприятиями. Это позволяет обоим сторонам оставаться в курсе современных тенденций и инноваций в своей области. Обучение и консультирование сотрудников предприятий образовательными учреждениями способствует повышению квалификации и развитию профессионализма. Предприятия вносят свой вклад, предоставляя возможности для стажировок преподавателям, чтобы они могли быть в курсе современных изменений и новшеств в сфере переработки зерна.

Погружение в специальность 07211200 «Элеваторное, мукомольное, крупяное и комбикормовое производство» начинается в ходе ознакомительной практики студентов с организации экскурсий на предприятия социальных партнеров. Этот опыт предоставляет будущим специалистам уникальную возможность поглубже понять реальные условия работы

в выбранной области, расширить свое представление о производственных процессах и практическом применении теоретических знаний.

Во-первых, экскурсии обеспечивают студентам уникальную возможность непосредственного взаимодействия с рабочей средой, оборудованием и технологическим процессом. Это способствует лучшему пониманию специфики профессии и формированию реалистичных ожиданий от будущей карьеры. Во-вторых, такие экскурсии способствуют установлению связей между теоретическим обучением и его практическим применением. Студенты могут наблюдать, как применяются учебные материалы в реальных сценариях, что усиливает их учебный опыт и повышает практическую значимость знаний.

Таким образом, экскурсии на производство являются неотъемлемой частью ознакомительной практики, обогащая образовательный процесс и готовя студентов к успешной карьере в выбранной области.

В ходе дальнейшего обучения, прохождение студентами производственных практик предоставляет возможность приобретать реальный опыт и применять полученные в колледже знания. Эти профессиональные компетенции позволяют студентам не только оттачивать свои навыки, но и успешно решать производственные задачи. Такой опыт значительно повышает их конкурентоспособность на рынке труда.

Совместные проекты между колледжами и предприятиями позволяют студентам и преподавателям внедрять инновации, решать реальные проблемы и создавать ценность для общества. В этом году в рамках сотрудничества с предприятиями, на базе ТОО «КМК-Pioneer» реализуется проект «Разработка рецептуры хлеба с учетом реологических свойств теста». Хорошее техническое оснащение лабораторий предприятий позволяет изучать реологические свойства теста, которые характеризуют хлебопекарные достоинства муки. В связи со сложившимися неблагоприятными погодными условиями текущего года в Костанайской области, данная тема является актуальной. Так как большое количество осадков перед уборкой урожая, привело к увеличению количества проросшего зерна, что в свою очередь привело к ухудшению качества нового урожая. Работая с этим проектом, студенты и преподаватели могут внести вклад в разработку более эффективных рецептов для хлебопечения, что поможет справиться с вызовами, связанными с качеством урожая в данной климатической ситуации. Это отличный пример того, как практическое сотрудничество между образовательными учреждениями и предприятиями может привести к конкретным решениям и улучшениям в зерновой индустрии.

Социальные партнеры играют значительную роль в организации и поддержке чемпионатов WorldSkills регионального и национального уровня. Сотрудничество с социальными партнерами в рамках подготовки и проведения чемпионатов WorldSkills проявляется в нескольких ключевых аспектах: предоставлять необходимое оборудование, материалы и ресурсы для участников чемпионата; в период подготовки к чемпионату, будущим конкурсантам предоставляется возможность отработать свои профессиональные навыки в условиях производства; представители производства выступают в качестве независимых экспертов чемпионата. Социальные партнеры участвуют в разработке образовательных программ и конкурсных заданий, связанных с WorldSkills. Для прозрачного проведения чемпионата по компетенции «Определение качества зерна и продуктов его переработки» социальные партнеры проводят независимый анализ качества сырья используемого на конкурсе и предоставляют на него сертификат качества. Общее воздействие социальных партнеров заключается в том, что они помогают сделать чемпионаты WorldSkills более успешными, обеспечивая лучшие условия для участников и способствуя развитию профессионального образования и навыков в республиканском масштабе.

Зерноперерабатывающая отрасль Костанайской области за период независимости Республики Казахстан прошла большой путь развития: активно развивалась система стандартизации и сертификации продукции; внедрялась новая система оценки качества зерна и продуктов его переработки; расширился рынок товарооборота; произошло усовершенствование технологических процессов переработки. Усовершенствование

лабораторного оборудования позволяет расширить перечень параметров и упростить процесс определения показателей качества.

Социальное партнерство играет важную роль в формировании конкурентоспособных специалистов, способных успешно адаптироваться к быстро меняющемуся миру. Сотрудничество между учебными учреждениями и предприятиями создает выигрышную ситуацию для всех сторон: студентов, учебных заведений и предприятий. Подготовка специалистов, оснащенных не только знаниями, но и практическими, информационно-коммуникативными навыками и готовностью к сотрудничеству, является неотъемлемой частью устойчивого развития общества и экономики.

Список литературы:

1. Грин, К. и Линдсей, М. (редакторы). 2015. "Социальное партнерство в образовании: Руководство для практики". Книга предоставляет обзор практических аспектов социального партнерства в сфере образования.
2. Миллер, Р., и Слэтт, Р. 2018. "Разработка образовательных программ с использованием компетентного подхода". Книга представляет методику разработки образовательных программ, ориентированных на компетенции.
3. Голик, В. А. 2019. "Социальное партнерство в образовании: теория и практика". Книга рассматривает теоретические аспекты социального партнерства и его роль в современной системе образования.
4. Профессиональные стандарты, связанные с отраслью "Элеваторное, мукомольное, крупяное и комбикормовое производство".

ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ПРОЕКТНОГО МЕТОДА КАК СРЕДСТВО ЭФФЕКТИВНОГО ОБУЧЕНИЯ ИНОСТРАННОМУ ЯЗЫКУ

Амиржанова Айнагуль Малкарровна

Магистр педагогических наук, преподаватель

Педагогический колледж Международного университета «Астана»

Аннотация. В статье рассматривается проектная деятельность студентов по иностранному языку на языковой специальности, раскрываются дидактические возможности метода образовательного проекта. Данная образовательная технология помогает сформировать конкурентоспособного специалиста, отвечающего требованиям современного рынка труда.

Түйін. Мақалада тілге бағытталған шет тілі сабағындағы студенттердің жобалық іс-әрекеттері қарастырылған, оқыту жобасындағы дидактикалық әдістеме мүмкіндіктері анықталған. Осы білім беру технологиясы заманауи еңбек нарығының талаптарына сәйкес келетін бәсекелесуге қабілетті маманды қалыптастыруға көмектеседі.

Abstract. The article deals with the project activity of students in foreign language in the university at the language department, the didactic possibilities of the method of educational project are revealed. This educational technology helps to form a competitive specialist that meets the requirements of the modern labor market.

Ключевые слова: проект, методология проекта, проектная деятельность, продукт, презентация, проблема мотивации, потенциальные возможности.

Кілт сөздер: жоба, жобалық әдістеме, жобалық қызмет, өнім, презентация, мотивация мәселесі, потенциалдық мүмкіндіктер.

Key words: project, project methodology, project activity, product, presentation, motivation problem, potential opportunities.

Главной задачей в сфере образования является создание условий для воспитания высокообразованных конкурентоспособных специалистов, свободно владеющих иностранным

языком, обладающих профессиональной мобильностью и адаптивностью, осуществляющих непрерывное в течение всей жизни повышение квалификации.

Важнейшим требованием к высшему профессиональному образованию на сегодняшний день является приведение уровня профессиональной подготовки и качества специалистов в соответствие с потребностями рынка труда, формирование конкурентоспособного специалиста, адекватного требованиям современного общества [1]. Изучение иностранного языка раскрывает новые возможности, делает богаче внутренний мир человека. Кроме того, знание иностранного языка повышает мобильность работника, его способность адаптироваться к изменяющимся условиям жизни, позволяет ему быть более конкурентоспособным, более востребованным на рынке труда.

Овладение иностранным языком не всегда происходит так, как мы этого желаем. На промежуточном этапе может возникнуть такой момент, когда требуется дополнительный импульс, стимул для изучения иностранного языка.

Нет никаких сомнений в том, что для каждого преподавателя важным является повышение эффективности обучения. Как же сформировать стойкую положительную мотивацию обучающихся к изучению иностранного языка? Одной из таких форм, позволяющих сделать учебную деятельность максимально эффективной, является проектная методика.

Следуя наставлениям известного австрийского педагога Рудольфа Штайнера, необходимо учить детей применять полученные ими знания для решения практических задач. Всё, что ребёнок познаёт теоретически, он должен уметь применять практически, если не сейчас, то в будущем.

Использование проектов на уроках иностранного языка повышает интерес обучающихся к его изучению путём развития внутренней мотивации при помощи переноса обучения с учителя на ученика. А позитивная мотивация – это ключ к успешному изучению иностранного языка.

Современные подходы к обучению языку подчёркивают важность сотрудничества и взаимодействия между обучающимися как мотивирующего фактора. Сущность проектной методики состоит в том, что цель занятий и способы её достижения должны определяться самим обучающимся на основе его интересов, индивидуальных особенностей, потребностей, мотивов и способностей. Основываясь на понятиях технологии обучения и проектирования, С.С. Кунанбаева рассматривает проектную методику как совокупность поисковых, проблемных методов, творческих по самой своей сути, представляющих собой дидактическое средство активизации познавательной деятельности, развития креативности и одновременно формирование определенных личностных качеств учащихся в процессе создания конкретного продукта [2].

Таким образом, проектная методика - это педагогическая технология, ориентированная не на интеграцию фактических знаний, а их применение и приобретение новых путем самоорганизации и самообразования учащихся.

Проект – это уникальная возможность для обучающегося выразить свои собственные идеи в удобной для него, творчески продуманной, форме: коллаж, объявление, афиша, интервью, исследование, карта различных мест с иллюстрациями, стенгазета, презентация, туристический буклет, фотоальбом [3].

В ходе работы над выполнением проекта вся ответственность возлагается на самого обучающегося.

И здесь мне хотелось бы отметить один очень важный и положительный момент: именно обучающийся, а не учитель, определяет, что будет содержать проект, в какой форме он будет, и как будет проходить его защита.

Метод проектов - это способ достижения дидактической цели через детальную разработку проблемы, которая должна завершиться вполне реальным практическим результатом.

Доктор педагогических наук, известный исследователь в области технологий обучения учащихся Е.С. Полат определяет метод проектов как “определенным образом организованную поисковую, исследовательскую деятельность учащихся, индивидуальную или групповую, которая предусматривает не просто достижение того или иного результата”.

Итогом работы студента над проектом может быть как идеальный продукт (выполненный на основе изучения информации умозаключение, выводы, сформированные знания), так и продукт материальный (страноведческий коллаж, альбом, туристический проспект с целью представления своей малой родины, участие в благоустройстве двора, написанием письма зарубежному сверстнику, созданием газеты)

Совместная работа над проектом позволяет каждому не только выполнять порученное для него задание, но и учиться навыкам совместного труда в коллективе, когда необходимо выслушать партнера, принять или не принять его точку зрения, аргументировать свой выбор. То есть каждому проявить свое “я”, рассказать о себе, о своих мыслях, оценить, что твоя точка зрения кому-то интересна и интересен ты сам как личность.

Работа над проектами развивает воображение, фантазию, творческое мышление, самостоятельность и другие личностные качества. Резервы развивающего обучения раскрываются наиболее плотно, если этому способствуют благоприятный психологический климат на уроке и адекватное поведение как речевого партнера и старшего помощника.

Преподавателю необходимо объяснить учащимся цель задания. Прежде всего, необходимо изучить вместе с учениками памятку “Творческий проект – это интересно!”, в которой даются советы о том, как лучше организовать работу над проектом.

Обучающимся нужно помочь выбрать проект, который соответствует их интересам и уровню языковой подготовки. Студенты имеют право предложить свой собственный проект, если ни один из предложенных им не интересен.

Работа над проектом может вестись или индивидуально, или в группах. В последнем случае участникам совместного проекта следует помочь распределить роли и объяснить, что общий успех зависит от вклада каждого участника.

Работа над проектом начинается на уроке под руководством учителя, продолжается дома, а презентация проекта осуществляется на следующем уроке. Важно организовать работу над проектом, создав максимально благоприятные условия для раскрытия и проявления творческого потенциала участников.

Особое внимание следует уделить презентации проекта, которая должна осуществляться, как правило, на уроке на иностранном языке. При работе над первым проектом желательно, чтобы сам учитель представил свой проект в качестве примера. Если в параллели несколько групп, можно организовать выставку лучших проектов, чтобы их могли увидеть и оценить другие студенты.

Личностно-ориентированное обучение, обучение в сотрудничестве, проектные методики в определенной степени позволяют решить проблему мотивации, создать положительный настрой к изучению иностранного языка, когда обучающиеся учатся с увлечением и раскрываются потенциальные возможности каждого студента.

Проектное обучение активизирует деятельность обучающихся, так как оно:

- личностно-ориентировано;
- самомотивируемо, и как результат, у студентов, по мере выполнения, возрастает степень увлеченности ею;
- позволяет учиться на собственном опыте и опыте других в конкретном деле;
- приносит удовлетворение ученикам, видящим результаты (продукт) своего собственного труда.

Деятельность учащихся направлена на стремление к самообучению и самосовершенствованию через активные способы действия. В курсе иностранного языка метод проекта может использоваться в рамках программного материала практически по любой теме, поскольку отбор тематики проводится с учётом практической значимости для ученика. Каждый проект соотносится с определённой темой устной речи. В основе проекта лежит

какая-либо проблема. Чтобы её решить, учащимся требуется не только знания языка, но и владение большим объёмом разнообразных предметных знаний. Обучающиеся должны владеть определёнными интеллектуальными, творческими и коммуникативными умениями. Меняется их роль, т.е. они становятся активными участниками процесса.

Метод проекта предполагает при реализации соблюдение определённого алгоритма и сочетания различных видов деятельности, таким образом, на разных этапах осуществления проекта выполняется соответствующий элемент проектной деятельности.

I этап. Начинание или целеполагание, подготовка.

Деятельность студентов: выявляют проблемы, обсуждают задание, уточняют информацию.

Деятельность преподавателя: объясняет цели проекта, мотивирует учащихся, наблюдает.

II этап. Планирование.

Деятельность студентов: формируют задачи, уточняют информацию, выбирают и обосновывают свои критерии успеха.

Деятельность преподавателя: помогает, наблюдает.

III этап. Принятие решения (Исследование. Выбор методов проверки принятых решений.)

Деятельность студентов: работают с информацией, выполняют исследования.

Деятельность преподавателя: наблюдает, консультирует.

IV этап. Выполнение. Деятельность студентов: оформляют проект, выполняют исследование, работают над проектом.

Деятельность преподавателя: направляет процесс, если это необходимо.

Наблюдает.

V этап. Оценка результатов.

Деятельность студентов: участвуют в коллективном самоанализе и самооценке.

Деятельность преподавателя: направляет процесс, если это необходимо.

Наблюдает.

VI этап. Защита проекта.

Деятельность студентов: защищают проект, участвуют в коллективной оценке результатов проекта.

Деятельность преподавателя: участвуют в коллективной оценке результатов проекта

Важное правило: каждый этап проекта должен иметь свой конкретный продукт.

Во время защиты проекта студенты демонстрируют уровень владения иностранным языком, представляется ясная картина, чему он научился при изучении данной темы. Нужно помнить, что суть проектной деятельности при изучении иностранного языка – это прежде всего коммуникативная деятельность, включённая в другие виды деятельности.

Конечно, обучение методом проекта с одной стороны сложно оценить работу, т.к. оценивается не объём освоенной информации, а её применение в деятельности для достижения цели, поэтому необходим в этом случае алгоритм оценивания работы [2]. Данный алгоритм может состоять из двух частей: оценивание процесса проектирования и защиты проекта.

Результат мы можем увидеть и на “малоуспешных” учащихся. Пусть защита и не блестящая, но для слабого студента индивидуальное продвижение к успеху, который, педагогу необходимо поддерживать.

В формировании проектных умений важно придерживаться принципа от простого к сложному. Эффективность использования проектного метода в практике обучения иностранному языку высока по всем видам деятельности: увеличивается скорость чтения, улучшается качество перевода текста, совершенствуются умения устной и письменной речи, расширяется кругозор учащихся, развиваются коммуникативные навыки, стремление самостоятельно добывать и использовать новые знания. Итак, проект – это пять “П”. Проблема - Проектирование - Поиск информации - Продукт - Презентация.

Одной из главных задач обучения иностранным языкам является решение такой важной проблемы, как развитие самостоятельной работы учащихся, ориентирование их на активное творческое усвоение материала, умение логично мыслить и оперативно принимать самостоятельно решения.

Эффективна эта технология обучения тем, что обучающиеся приобретают знания в творческом процессе планирования и самостоятельном выполнении практических заданий. В работе над иностранным языком польза проектной методики очевидна при обобщении, закреплении и повторении учебного материала. Особенно большим плюсом является тот факт, что проектное обучение активно влияет на мотивационную сферу обучаемого. Важно также и то, что в работе над проектом студенты учатся сотрудничать, а обучение в сотрудничестве воспитывает в них такие нравственные ценности, как взаимопомощь, желание и умение сопереживать; формируются творческие способности и активность обучаемых, т.е. идет неразрывный процесс обучения и воспитания.

Список литературы:

1. Бреднева Н.А. Проектная деятельность студентов на занятиях иностранного языка в вузе // naukarus.com
2. Кунанбаева Современное иноязычное образование: методология и теория – Алматы, 2015. - С. 66-67.
3. Полякова Н.Н. Проектная методика на уроках иностранного языка // <https://infourok.ru>
4. Шумская Е.М. Использование проектной технологии на уроках английского языка учитель английского языка // <http://festival.1september.ru>

СОВРЕМЕННЫЕ ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫЕ ТЕХНОЛОГИИ В ОБРАЗОВАНИИ

Жанузакова Айгерим Нуржановна
преподаватель специальных дисциплин,
ЧУ «Колледж предпринимательства КИИЭУ»

Аннотация. Статья написана на тему «Современные образовательные технологии в образовании». Целью статьи заключается в рассмотрении современных образовательных технологий в образовании, которые я использую на своих уроках.

Инновационные методы обучения — это не только использование самых передовых технологий в аудитории или постоянное отслеживание последних тенденций в области образования, это методы преподавания и обучения! Внизу приведены преимущества использования инновационных методов обучения.

Түйін. Мақала "Білім берудегі заманауи білім беру технологиялары" тақырыбында жазылған. Мақаланың мақсаты- өз сабақтарымда қолданатын білім берудегі заманауи білім беру технологияларын қарастыру.

Оқытудың инновациялық әдістері аудиториядағы ең озық технологияларды пайдалану немесе білім берудің соңғы тенденцияларын үнемі қадағалап отыру ғана емес, бұл оқыту және оқыту әдістері! Төменде оқытудың инновациялық әдістерін қолданудың артықшылықтары келтірілген.

Abstract. The article is written on the topic "Modern educational technologies in education". The purpose of the article is to consider modern educational technologies in education, which I use in my lessons.

Innovative teaching methods are not only the use of the most advanced technologies in the classroom or the constant monitoring of the latest trends in education, they are teaching and learning methods! The advantages of using innovative teaching methods are shown below.

Ключевые слова. Современные образовательные технологии, дистанционное обучение, инновационные методы обучения.

Современное образование диктует свои правила, и традиционные методы обучения уже не могут обеспечить качественную подготовку. В связи с этим, образовательные технологии стали одним из главных направлений в сфере образования.

В образовательной технологии основное — это использование электронных средств обучения, таких как интерактивные доски, компьютеры, планшеты и т.д. Эти средства не только облегчают процесс обучения, но и позволяют обучающимся более эффективно усваивать информацию.

Второе — это создание индивидуальных учебных планов. Каждый школьник или студент имеет свои особенности, и обучение должно быть адаптировано именно под него. Индивидуальные учебные планы позволяют учителям принимать во внимание особенности каждого ученика и помогают им более эффективно обучаться.

Третье — это использование современных методик обучения, включающих в себя проектную деятельность, игровые технологии, коллективное обучение и т.д. Эти методики позволяют не только усвоить материал, но и развиваться в разных областях, что особенно важно в современном мире.

Отдельно стоит упомянуть об обучении на удаленных платформах. В связи с недавней пандемией, многие вузы перевели обучение в онлайн-формат. Это позволило сохранить образовательный процесс и не допустить простоев, а также позволило получать знания в любой точке мира.

Таким образом, образовательные технологии — это широкое понятие, которое включает в себя множество методов и приемов обучения. Важно помнить, что эти технологии не заменяют преподавателей, а лишь помогают им более эффективно осуществлять свою миссию — предоставлять знания новым поколениям.

Один из наиболее популярных видов современных технологий обучения — дистанционное обучение. Эта форма обучения позволяет получить знания и умения в удобное для себя время, без необходимости посещения учебных заведений. Она основана на использовании интернет-ресурсов, специальных программ для обучения. Сегодня, она активно используется в различных сферах деятельности — от получения высшего образования до повышения квалификации и профессиональной переподготовки.

Другим видом современных технологий обучения является мобильное обучение. Эта форма обучения основана на использовании мобильных устройств и различных приложений. Многие образовательные учреждения и компании предоставляют доступ к обучающим программам и курсам, которые можно проходить на мобильных устройствах в любом месте и в любое время.

Одной из наиболее распространенных технологий обучения является онлайн-курсы. Они предоставляют доступ к учебному материалу через интернет-ресурсы. Как правило, такие курсы могут быть начаты в любое время и взять их можно по необходимости, что позволяет сохранить гибкость и свободу в учебном процессе.

Также нельзя забывать и об интерактивном обучении, базирующемся на использовании компьютерных игр и других интерактивных учебных программ. Эти методы обучения стали особенно популярны в последнее время, благодаря возможности совместить образование и развлечение.

Дистанционное обучение — это метод обучения, основанный на использовании интернет-ресурсов, а также различных программ и приложений для учения. Концепция дистанционного обучения рассматривается как подход, который позволяет обучающимся работать в своем темпе, изучать материалы по своему выбору и получать квалификацию без необходимости посещения учебных заведений. Эта форма обучения нашла свое применение в различных областях деятельности, включая профессиональную подготовку и высшее образование.

Одним из наиболее распространенных видов дистанционного обучения является онлайн-курсы. Это форма обучения, которая предоставляет доступ к учебному материалу через интернет. Обычно эти курсы позволяют начать обучение в любое время и получить сертификат о прохождении курса.

Дистанционное обучение также может быть осуществлено через специальные программы, в которых можно выбирать курсы и просматривать лекции в свое свободное время. Это помогает получить знания и навыки в соответствии с вашими временными и финансовыми возможностями.

Многие учебные заведения также используют видео-лекции как форму дистанционного обучения. Учащиеся могут просматривать видео-лекции в любое удобное для них время и получать необходимые знания.

Сегодня дистанционные технологии также получили свою форму в виде мобильного обучения. Многие учебные заведения и компании предоставляют доступ к обучающим программам и курсам, которые можно проходить на мобильных устройствах в любом месте и в любое время.

Преимущества дистанционного обучения явны — это экономия времени и денег, а также возможность получить квалификацию в «своем темпе жизни». Однако стоит отметить также и недостатки, такие как отсутствие общения с преподавателем и другими учащимися, возможные технические проблемы при работе с программами дистанционного обучения и ограниченная возможность общения в режиме реального времени.

Я на своих уроках применяю инновационные методы обучения. Инновационные методы обучения – это методы обучения, которые несут в себе новые способы взаимодействия «преподаватель - студент», определенное новшество в практической деятельности в процессе овладения учебным материалом.

Инновационные методы обучения — это не только использование самых передовых технологий в аудитории или постоянное отслеживание последних тенденций в области образования, это методы преподавания и обучения!

Они все об использовании новых стратегий обучения, которые больше ориентированы на студентов. Эти новаторские идеи побуждают учащихся активно присоединяться и взаимодействовать со своими одноклассниками и с вами - учителем - во время уроков. Учащимся придется работать больше, но так, чтобы лучше удовлетворять их потребности и помогать им расти быстрее.

В отличие от традиционного обучения, которое в основном фокусируется на том, сколько знаний вы можете передать своим студентам, инновационные способы обучения позволяют глубже понять, что студенты действительно выносят из того, что вы преподаете во время лекций.

Преимущества инновационных методов обучения:

✓ Поощряйте исследования – инновационные подходы к обучению побуждают обучающихся исследовать и открывать новые вещи и инструменты для расширения кругозора.

✓ Улучшить навыки решения проблем и критического мышления – Креативные методы обучения позволяют студентам обучиться в своем собственном темпе и побуждают их к мозговому штурму новых способов решения проблемы вместо того, чтобы искать ответы, уже написанные в литературах.

✓ Избегайте получения большого количества знаний сразу – преподаватели, использующие новые подходы, по-прежнему дают студентам информацию, но склонны разбивать ее на более мелкие части. Усвоение информации теперь может быть более доступным, а краткость помогает обучающимся быстрее освоить основы.

✓ Используйте больше мягких навыков – обучающиеся должны использовать более сложные инструменты в аудитории, чтобы закончить свою работу, что помогает им узнавать новое и пробуждать их творческий потенциал. Кроме того, при выполнении индивидуальных или групповых проектов обучающиеся знают, как управлять своим

временем, расставлять приоритеты в задачах, лучше общаться, работать с другими и многое другое.

✓ Проверить понимание обучающихся – оценки (баллы) и экзамены могут сказать кое-что, но не все об обучаемости и знаниях студента. Инновационные идеи обучения позволяют преподавателям следить за занятиями и лучше знать, с чем сталкиваются их студенты, чтобы найти наиболее подходящие решения.

✓ Улучшить самооценку – благодаря отличным методам преподавателей обучающиеся могут понять, что они узнали и чего им не хватает. Обнаружив то, что им еще нужно знать, они смогут понять, зачем изучать определенные вещи, и у них появится больше желания это делать.

✓ Оживите аудиторию – не позволяйте вашей аудитории быть переполненными вашим голосом или неловкой тишиной. Инновационные методы обучения дают обучающимся что-то интересное, побуждая их высказываться и больше взаимодействовать.

Так же используется игровой подход, который позволяет студентам лучше понимать и усваивать материал. Активно используются информационные технологии и интерактивные доски, создавая комфортную и современную обстановку для обучения.

Список литературы:

1. Активные методы обучения. Международный Институт Развития «ЭкоПро», Образовательный портал «Мой университет».
2. Коджаспирова Г.М. Практикум и методические материалы. - М.: Издательство «Владос», 2003. - 416 с.
3. Лизинский В.М. Приемы и формы в учебной деятельности. - М.: Издательский центр «Педагогический поиск», 2002. - 160с. 14. Орлов А.А. Введение в педагогическую деятельность: учеб. - метод. пособие для студ. высш. пед. учеб. Заведений. - М.: Издательство «Академия», 2004. - 281 с.
4. Современные способы активизации обучения: учеб. пособие для студ. высш. учеб. заведений / Т.С. Панина, Л.Н. Вавилова. - М.: Академия, 2008.- 176с.

ДИФФЕРЕНЦИРОВАННЫЙ ПОДХОД В ОБУЧЕНИИ РУССКОМУ ЯЗЫКУ И РУССКОЙ ЛИТЕРАТУРЕ

Батаева Розалия Степановна

преподаватель русского языка и русской литературы,
КГКП «Костанайский индустриально-педагогический колледж»

Аннотация. В данной статье мы рассмотрим особенности и преимущества дифференцированного подхода в обучении русскому языку и русской литературе. Дифференцированный подход в обучении русскому языку и русской литературе предполагает достижение ряда целей, направленных на индивидуализацию учебного процесса и учет особенностей каждого обучающегося. Основной целью дифференцированного подхода является создание условий для того, чтобы каждый обучающийся мог развиваться в соответствии с собственными темпами и уровнем подготовки

Дифференцированный подход в обучении русскому языку и русской литературе предполагает решение ряда задач, направленных на адаптацию учебного процесса к индивидуальным потребностям и особенностям каждого обучающегося. Ключевые задачи, которые ставит перед собой дифференцированный подход:

1. Разработка методов и стратегий, позволяющих выявить индивидуальные особенности каждого обучающегося, включая уровень знаний, стили обучения, интересы и темп усвоения материала.

2. Обеспечение гибкости в предоставлении учебного материала с учетом различий в уровне подготовки и интересах обучающихся.
3. Формирование групп с учетом уровня знаний и способностей для более эффективного обучения.
4. Развитие творческого мышления и учет индивидуальных интересов через проведение индивидуальных и групповых проектов.
5. Предоставление обратной связи и коррекция методов обучения в зависимости от реакции обучающихся.
6. Содействие развитию коммуникативных и социальных навыков через совместные учебные активности.

Дифференцированный подход в обучении русскому языку и русской литературе направлен на достижение этих целей и задач, обеспечивая более эффективное и приятное обучение для каждого обучающегося в группе.

Ключевые слова: дифференцированный подход, обучение, индивидуальные потребности, группа, обучающиеся, уровень, интерес.

Современная система образования сталкивается с вызовами, связанными с разнообразием стилей обучения, темпераментов и способностей обучающихся. В этом контексте особенно важным становится применение дифференцированного подхода в обучении, который направлен на учет индивидуальных потребностей каждого обучающегося. Так как в современном образовательном мире ключевую роль играет понимание того, что каждый обучающийся уникален. Различия в интеллекте, стиле обучения, темпе усвоения информации требуют переосмысления традиционных методов преподавания. Дифференцированный подход, основанный на индивидуализации учебного процесса, становится неотъемлемой частью образования. Это особенно важно в контексте обучения русскому языку, который является не только средством общения, но и ключевым аспектом формирования мышления и культурного восприятия [2].

Что такое дифференцированный подход?

Дифференцированный подход в обучении предполагает наличие гибкости в методах преподавания с учетом индивидуальных особенностей каждого обучающегося. Этот метод ставит целью создание оптимальных условий для успешного обучения, учитывая уровень знаний, темп усвоения материала, а также индивидуальные потребности и интересы обучающихся.

Применение дифференцированного подхода в обучении русскому языку и русской литературе:

1. Оценка уровня языковых навыков: первым шагом к дифференцированному обучению русскому языку является оценка уровня языковых навыков обучающихся. Это позволяет преподавателю адаптировать программу к их потребностям и уровню подготовки.
2. Индивидуальные и групповые задания: включение в учебный процесс как индивидуальных, так и групповых заданий позволяет обучающимся выбирать путь обучения в соответствии с их предпочтениями и стилем обучения.
3. Использование современных технологий: в эпоху цифровых технологий применение онлайн-ресурсов, образовательных приложений и интерактивных платформ дает возможность создать персонализированный опыт обучения, подстраиваемый под уровень каждого обучающегося.
4. Разнообразие методик обучения: преподаватель может комбинировать различные методики обучения, такие как игры, обсуждения, проекты, чтение художественной литературы и другие, чтобы удовлетворить разнообразные потребности обучающихся.
5. Обратная связь и коррекция: регулярная обратная связь и коррекция помогают обучающимся осознавать свой прогресс, а также корректировать методы обучения в соответствии с их потребностями.

Дифференцированный подход базируется на идее, что каждый обучающийся уникален, и, следовательно, требует индивидуального подхода к обучению. Основные принципы этого метода включают в себя:

1. Учет разнообразия обучающихся: дифференцированный подход предполагает учет различий в уровне подготовки, интересах, стилях обучения и темпераменте обучающихся. Учитывая эти факторы, педагог может адаптировать учебный материал для максимального понимания каждым обучающегося.

2. Использование разнообразных методов обучения: для эффективного применения дифференцированного подхода необходимо использовать разнообразные методы обучения, такие как групповая работа, индивидуальные проекты, обсуждения и т.д. Это способствует более полному освоению материала каждым обучающимся.

3. Формирование гибких групп: педагог должен быть готов к формированию групп в зависимости от потребностей обучающихся. Гибкие группы позволяют адаптировать темп и сложность обучения под уровень каждого обучающегося.

Преимущества дифференцированного подхода в обучении русскому языку и русской литературе:

1. Развитие языковых навыков: дифференцированный подход позволяет обучающимся развивать языковые навыки на своем уровне, что способствует более глубокому пониманию и успешному освоению языковых концепций.

2. Стимуляция творчества: индивидуальные и групповые проекты, адаптированные под интересы обучающихся, могут стимулировать творческое мышление и развивать языковые навыки через творческое выражение.

3. Повышение мотивации: учет интересов и потребностей каждого обучающегося способствует повышению их мотивации к изучению русского языка. Когда учебный процесс соответствует индивидуальным запросам, обучающийся чувствует себя более уверенно и заинтересованно.

4. Развитие социальных навыков: групповые задания и обсуждения способствуют развитию коммуникативных навыков, что важно для эффективного использования русского языка в реальных общественных ситуациях.

Дифференцированный подход в обучении русскому языку и русской литературе является ключевым компонентом современного образования, направленным на индивидуализацию обучения. Этот метод позволяет преподавателям эффективно работать с разнообразием обучающихся, создавая условия для максимального освоения материала. Реализация дифференцированного подхода в обучении русскому языку и русской литературе не только способствует достижению высоких результатов, но и формирует у обучающихся устойчивый интерес к языковой деятельности.

Необходимо признать, что дифференцированное обучение представляет собой не просто набор стратегий или видов деятельности, а целый подход к преподаванию. Для эффективной дифференциации необходимо постоянно оценивать потребности обучающихся и внимательно разрабатывать учебные мероприятия, а также оценивать их результаты, чтобы соответствовать этим потребностям. Важно, чтобы преподаватели обладали обширным репертуаром стратегий преподавания, основанных на исследованиях, но также умели "мыслить нестандартно", чтобы удовлетворить потребности каждого обучающегося [1].

Представляю практические примеры дифференцированных заданий в обучении русскому языку и русской литературе, где применение дифференцированного подхода привело к значительному улучшению результатов обучающихся.

Дифференцированные задания по русскому языку и русской литературе, направленные на разработку индивидуальных проектов:

1. Литературный проект:

- Задание для обучающихся с высоким уровнем творческих способностей: напишите рассказ или роман на выбранную вами тему, используя необычные структуры повествования и персонажей. Обоснуйте свои литературные решения.

- Задание для обучающихся, нуждающихся в поддержке: составьте короткий рассказ или стихотворение, фокусируясь на использовании языковых средств и выражении чувств. Объясните, какие слова и выражения помогли вам донести свои мысли.

2. Лингвистический анализ:

- Задание для обучающихся с высоким уровнем языковых навыков: проведите лингвистический анализ произведения выбранного автора, выявляя особенности стиля, лексики и грамматики. Покажите, как эти элементы влияют на восприятие текста.

- Задание для обучающихся, нуждающихся в поддержке: выполните анализ структуры и языка простого текста, выделяя основные элементы. Какие слова и фразы считаете ключевыми для понимания смысла?

3. Исследование литературных течений:

- Задание для обучающихся с высоким уровнем критического мышления: исследуйте историю и влияние выбранного литературного течения. Создайте презентацию или эссе, демонстрируя свое понимание ключевых аспектов и значимость течения.

- Задание для обучающихся, нуждающихся в поддержке: выберите одно литературное течение и опишите его основные черты и представителей. Какие изменения в литературе оно внесло?

4. Творческое письмо:

- Задание для обучающихся с высоким уровнем творческих способностей: напишите письмо в стиле выбранного литературного персонажа. Отрадите его мироощущение, манеру общения и уникальный язык.

- Задание для обучающихся, нуждающихся в поддержке: составьте письмо, выражая свои мысли и эмоции в структурированной форме. Какие слова и выражения помогают вам лучше донести смысл?

5. Поэтический проект:

- Задание для обучающихся с высоким уровнем чувства ритма: создайте поэтический цикл на выбранную вами тему, экспериментируя с формой, рифмой и метром. Объясните, как эти элементы поддерживают ваше поэтическое выражение.

- Задание для обучающихся, нуждающихся в поддержке: напишите короткое стихотворение, фокусируясь на выбранных структурных элементах (например, рифме или ритме). Как эти элементы добавляют выразительности вашему стиху?

Эти задания предоставляют обучающимся возможность развивать свои языковые и творческие навыки через индивидуальные проекты, соответствующие их уровню навыков и интересам.

Учебные проекты и задачи, ориентированные на совместную работу в группах, которые развивают коммуникативные навыки и способствуют обмену знаниями:

1. Анализ текста:

- Уровень 1: Выделите основные события в тексте.
- Уровень 2: Разберите характеры главных героев, опишите их внутренний мир.
- Уровень 3: Проанализируйте структуру текста, выявите ключевые темы и мотивы.

2. Составление коллективного рассказа:

- Уровень 1: Напишите первый абзац рассказа.
- Уровень 2: Добавьте второй абзац, развивая сюжет.
- Уровень 3: Завершите рассказ, обеспечив заключение и разрешение конфликта.

3. Обсуждение литературных персонажей:

- Уровень 1: Выберите одного персонажа и опишите его внешность.
- Уровень 2: Проанализируйте характер персонажа, его мотивацию и взаимоотношения с другими персонажами.
- Уровень 3: Предложите альтернативные действия для персонажа в сюжете.

4. Составление рекламы:

- Уровень 1: Сформулируйте заголовок для рекламного объявления о книге.

- Уровень 2: Добавьте краткое описание сюжета и обоснование, почему стоит прочитать книгу.
- Уровень 3: Разработайте креативный и запоминающийся слоган для привлечения внимания читателей.

5. Анализ стихотворения:

- Уровень 1: Определите основные образы и метафоры в стихотворении.
- Уровень 2: Разберите ритм и рифму, выделите особенности структуры.
- Уровень 3: Интерпретируйте смысл стихотворения, обсудите возможные варианты толкования.

Эти задания различной сложности могут быть адаптированы к конкретным произведениям или темам, над которыми работает ваша группа.

Дифференцированные задания по русскому языку и русской литературе с использованием современных технологий. Интеграция современных образовательных технологий, таких как онлайн-ресурсы и обучающие приложения, создает возможность для обучающихся выбирать оптимальные для них формы обучения.

1. Создание видеобзора литературного произведения:

- Уровень 1: Запишите короткое видео (1-2 минуты) с обзором основных событий в книге.
- Уровень 2: Добавьте в видео ваши личные впечатления и оценку произведения.
- Уровень 3: Используйте монтаж и графику для создания интересного и креативного видеобзора.

2. Онлайн-дискуссия в формате форума:

- Уровень 1: Оставьте комментарий в онлайн-форуме, обсуждая ключевой момент из прочитанной главы.
- Уровень 2: Запустите новую тему обсуждения, предложив интересный вопрос касательно литературного произведения.
- Уровень 3: Поддерживайте дискуссию, комментируя мнения других участников и предоставляя дополнительные аргументы.

3. Создание интерактивного буклета с использованием онлайн-платформ:

- Уровень 1: Составьте простой буклет с основной информацией о произведении, используя Microsoft Word или Google Docs.
- Уровень 2: Создайте интерактивный буклет с помощью онлайн-сервиса для дизайна, добавив гиперссылки и мультимедийные элементы.
- Уровень 3: Внедрите элементы геймификации, добавив квесты или викторины, чтобы проверить понимание произведения.

4. Подготовка подкаста об анализе стихотворения:

- Уровень 1: Запишите аудиофайл, в котором вы читаете стихотворение.
- Уровень 2: Добавьте краткий анализ использованных стихотворений и метафор в подкаст.
- Уровень 3: Пригласите гостей для дискуссии и обсуждения различных толкований стихотворения.

5. Создание цифровой книжной выставки:

- Уровень 1: Составьте простую презентацию о произведении, используя PowerPoint или Google Slides.
- Уровень 2: Создайте цифровую выставку с использованием онлайн-платформы, добавив изображения, аудио и видеотреклеты.
- Уровень 3: Интегрируйте возможности виртуальной реальности (VR) для создания интерактивного пространства выставки.

Эти задания позволяют студентам использовать современные технологии для более интересного и эффективного изучения русского языка и литературы.

Помимо упомянутого, важно варьировать задания для домашней работы. Когда у всех студентов одинаковые задания, некоторые справляются с ними легко, в то время как другие сталкиваются с трудностями и не могут успешно их завершить [3].

Сотрудничество в рамках дифференцированного урока способствует наилучшему усвоению материала студентами, особенно когда все обучающиеся трудятся вместе. Применение метода обучения в небольших группах оказывается очень эффективным в обеспечении доступа всех обучающихся к важному содержанию, а сохранение гибкости в составе групп позволяет преподавателям подбирать студентов с различными уровнями для разнообразных видов активности.

Дифференцированный подход в обучении русскому языку и русской литературе - это не просто изменение методов преподавания, но и философия, призванная сделать образование более доступным и эффективным для каждого обучающегося. Индивидуализация учебного процесса не только обогащает языковое обучение, но и формирует навыки, необходимые для успешной адаптации в современном многообразном обществе.

Список использованных литературных источников:

1. Нишонов Усмонхон Ибрагимович. Обучение русскому языку как иностранному в вузах Узбекистана // Вопросы науки и образования, 2018. № 2 (14). С. 45-46. 2. Абдуллаева М.Х., Урмонова Г.Х., Башарова Г.Г. Процесс внедрения информационных технологий в систему образования // Вестник науки и образования, 2019. № 19-2 (73). С. 50-52.

3. Парпиева М.М. Самостоятельные задания поискового и творческого характера как способ активизации деятельности на уроках русского языка // Достижения науки и образования, 2018. № 16 (38). С. 36-37.

ТАРИХ САБАҒЫНДА ТИИМДІ ӘДІС-ТӘСІЛДЕРДІ ҚОЛДАНУ

Шыраева Жанар Зейнуллаевна

Тарих пәні оқытушысы

«Қазалы аграрлы-техникалық колледжі»

Қызылорда облысы

Аннотация: Мақаладағы басты мақсат, міндеттер қазіргі таңда мемлекетімізде өзіндік азаматтық позициясы бар, өз ойын еркін білдіре алатын, барлық технологияларды меңгерген, барлық жағынан дамыған тұлғаны дамыту мұғалімнің басты міндеті болып табылатындығын және сонымен қоса білім беру үдерісінде заман талабына сай жаңа педагогикалық технологияларды қолдану қажеттілігін басты назарда ұстауды ұсыну. Студенттер арасында сын тұрғысынан дамыту, бірлескен оқу, пікірталас, семинар, сынақ, жарыс, өзіндік жұмыс, мәнерлеп оқыту т.б. тәсілдерді қолдану технологияларын түсіндіру.

Түйін сөздер: Тарих сабағында тиімді әдіс-тәсілдерді қолдану жолын түсіндіру

Болашақтың бүгінгіден де нұрлы болуына ықпал етіп адамзат қоғамын алға апаратын күш тек білімде ғана. Біздің еліміздің негізгі тірегі – зияткерлік ұрпақ мүмкіндігі. Сондықтан да біздің жастарымыздың сапалы білім алуы маңызды. Білім алушылардың білім ордасында алған білімін қоғамдық — әлеуметтік ортада пайдалануға икемдеу, олардың функционалдық сауаттылығын арттыру арқылы еліміздегі білім мен ғылымды дамыту мәселелеріне басымдық берілуі тиіс. Мұндай жаңа міндеттерді мұғалімнің кәсіби санасының өзгеруінсіз, кәсіби құзіреттілігінің өсуінсіз ескі психологиямен, ескі әдістермен, ескі біліктілік арттыру жүйесімен шешу мүмкін емес. Олай болса қоғам – жаңалыққа жаны құмар, жаңаша ойлайтын, өзгермелі өмірге икемделіп қана қоймай, оны жағымды жаққа өзгертуге белсенді қатысатын ұстаздарға мұқтаж.

Қазіргі таңда мемлекетімізде өзіндік азаматтық позициясы бар, өз ойын еркін білдіре алатын, барлық технологияларды меңгерген, барлық жағынан дамыған тұлғаны дамыту мұғалімнің басты міндеті болып табылады. Сондықтан қазіргі таңда білім беру үдерісінде заман талабына сай жаңа педагогикалық технологияларды қолдану қажеттілігі бар.

Сабақта тиімді әдіс-тәсілдерді пайдалану арқылы білім алушылардың танымдық және ойлау үрдістерін белсендіру» мәселесі бойынша түсініктілік және белгілілік енгізді:

- бұл стандарт, оқу бағдарламалары, жоспарларды жаңғырту;
- бұл оқудың түрі, әдістері мен технологиясын жаңғырту;
- бұл студенттерге білім беру нәтижелерін бағалау жүйесін дамыту;
- бұл студенттерге білім беру мен тәрбиелеуге ата-аналардың белсенді қатысуын

қамтамасыз ету және т.б. жалпы әлемдік тенденциялар контекстінде және ХХІ ғасырда білім беруге қойылған талаптар негізінде Қазақстанның ұлттық білім беру жүйесінің бәсекеге қабілеттілігін арттыру функционалдық сауаттылықты дамыту мәселелерін шешеді. Еліміздің білім беру саласындағы бүгінгі күннің аса өзекті мәселесі: тарихты жан-жақты, терең оқыту. Себебі, Елбасымыз айтқандай, өз елінің тарихын білмеу, оның қыр-сырына көңіл бөлмеу өз халқы мен тілін сыйламауы. Сонымен бірге жұмыс істету барысында оқушылардың функционалдық сауаттылықтарын дамыту мәселесіне қатысты зерттеудің теориялық тұрғыдан ғана қарастырылуы, жүйеленбеуі. Сол себептен осы жұмыста бұл мәселе көрініс табады.

Чех педагогы Ян Амос Каменский ойынды баланың ең қажетті іс-әрекеттің табиғатына және бейімділігіне ең жауапты түрі деп санайды. Ян Амос Каменский ойын құптай отыра, өз сабақтарымда ойын түрлерін жүргіземін. Білім алушылардың танымдық қызығушылығын, белсенділігін арттыру үшін өз сабағымда пайдаланып жүрген әдіс-тәсілдерден мысалдар келтіріп кетуді жөн көрдім.

Нейл Мерсер, А. Дайалогос пен Литлтон еңбектеріндегі сапалы оқытудың бір көзі, әңгімелесу яғни, адами когнитивті және әлеуметтік даму негізінде оқушылардың қызығушылығын диалогтық стратегияларды қолдану арқылы жүзеге асыру қажетті десе, ал Рэгг және Браун ұсынған зертеулеріндегі оқушылардың жауаптары мен түсініктемелеріне қарай әрекет етуінің түрлерін тиімді қолдануды ұсынады. Ендеше, өз сабақтарымда диалог пен әңгімелесу тиімді екенін, оның өзара әрекеттесу дағдыларын дамытатынын тәжірибе жүзінде енгізіп, зерттедім. Білімалушыларға оқу материалын зерттеу жұмысы негізінде беруді жоспарлап, сабақта оларды оқытудың мақсатымен таныстырдым.

Білім ордасындағы зерттеу барысында оқу материалын меңгерту үшін когнитивті іс - әрекетті ұйымдастыру пайдалы, сондықтан түрлі тапсырмаларды диалог арқылы талдауды ұйымдастырдым. Білімалушылардың әрбір сабақтағы іс-әрекетін бағалау үшін диалогтық қарым - қатынас өте қажет. Диалогтік оқыту арқылы білімалушылардың өзара дамуын қалыптастыру, Бразилиялық педагог Фриери айтқандай әр адам оқу процесіне сыни тұрғыда қатысып, адамдармен диалогтық әңгімелесуге қатысуға қабілетті екендігіне негізделген білім теориясын әзірледі. Фриери теориясының негізінде осы тәсілге жағымды энергияны енгізуге арналған «педагогиканың мүмкіндіктері» термині жатыр. Педагог Фриери білім мынадай болуға тиіс деп көрсеткен. Бірлескен, яғни білімалушылардың топтық жұмыстарда ынтымақтастық арқылы өзара дамуын қалыптастыруды меңгерту мақсатында түрлі тапсырмалар орындады. Проблемалық тапсырмаларды шешуде диалог арқылы жұмыстар ұйымдастырылды.

Өткізген сабақтарымдағы білімалушылардың өзара әрекет дағдыларын дамытудың тағы бір тәсілі - аффективті (эмоционалды) сезім арқылы ортақ проблемаларды бірге шешіп, екі оқушы бірге қорытындылайды. Сабақтарымда «ЖИГСО» әдісін қолдану кезінде Диалогтік оқыту әдісі жақсы жүзеге асып отырды. Диалог барысында білімалушылар күтілген нәтижеге жету үшін күш – жігерін жұмсады, ынталанды, ойларын бөлісті, пікірлеседі, білімді бірлесіп алды, өз білімін толықтырды. Пікір алмасу білімалушылар арасында диалог жүргізу арқылы жүзеге асып отырды. Фриери, мұғалімнің міндеті - білімалушының білімін толтыру, көбейту тенденциясымен емес, білімді тауып, дамыту арқылы тереңдетуге бағытталған көзқараспен білімалушылармен диалогқа түсу деп санайды (2007 ред., 43-б). Осы мақұлдау жаңашыл болып табылады. Ең алдымен, Л.С. Выготский оқытуда диалогқа басты рөлді беруді ұсынған; ол енгізген «жақын маңдағы даму аймағы» мен Сократтың ұсынған «эленхос» сияқты (Abbs бойынша цитата 2003, 15-бет) түсінігі, диалогтік әңгімеге қатысушылардың біліміндегі

кемістіктерді көрсететінін дәлелдейтін теорияның мағынасын анықтайды. Фриери осы теорияны ары қарай дамытуда, білімалушы мен мұғалімнің арасындағы диалог процесінің рөлі мен қатынасын қарастыруда, осындай диалогтың мақсаттарын анықтауда көп еңбек сіңірген. Ендеше, сабақ барысында білімалушы мен мұғалімнің арасындағы диалогты ескере отырып, сұрақ-жауап тапсырмалары да ескерілді. Мысалы, екінші сабағымда үй жұмысын тексерген кезде «серпілген сауал» стратегиясын қолдансам, төртінші сабағымда «сұрақты ұстап ал» стратегиясын қолдандым. Мәселен, I курс білім алушыларына «Қазақстан аумағындағы қола дәуірінің археологиялық мәдениетінің ерекшеліктері» тақырыбын өткенде студенттер өздеріне үлестірілген ресурстардан мәлімет жинау үшін диалог арқылы өзара әрекеттесіп, әңгімелесіп бір-біріне өздерінің ой - пікірлерін білдіреді. Тапсырма орындауда топтық әңгімеде білімалушылардың әрқайсысы диалогқа түсті өз идеяларын, шешімдерін ұсынды, ауызша, жазбаша дәлелдеді, дұрыс пікірді құптап келісімге келді. Білімалушылар өзара әрекетпен нәтижеге жету мақсатында пікір алмасып өздерінің күш жігерін жұмсады. Мұндай тапсырмалар білімалушылар үшін өте қызықты болды. Мерсердің айтуынша, ұжымдық түсіну мен оқытуға қол жеткізу аясында табысты талқылауларда әңгімелесудің зерттеушілік түрі басым болады. Ол әңгімелесудің маңыздылығын, оның білім алуға ажырамас бөлігі екенін зерттеу барысында дәлелдеді.

Студенттер арасында сын тұрғысынан дамыту, бірлескен оқу, пікірталас, семинар, сынақ, жарыс, өзіндік жұмыс, мәнерлеп оқыту т.б. тәсілдерді қолданамын. Сурет-иллюстрациялар бойынша әңгіме құрастыру, тірек сигналдар, тірек-сызбалар, кластерлер, хронологиялық таблицалар құрастыру, тірек-конспектілер, Венн диаграммасы арқылы жұмыс істеу әдістері де қолданылады. Тағы бір ерекшелік, күнделікті сабақпен салыстырғанда қайталау сабақтарында оқушылардың өз беттерінше ойланып жұмыс істеуіне едәуір мүмкіндік туады. Тарихи оқиғалар мен құбылыстарды өз бетінше талдайды, салыстырады, қорытынды жасайды, баға береді.

Мысалы: **1. «Қазақ жүздеріне сипаттама бер»**

жүздер	территориясы	ұраны	Жүздерге енетін тайпалар
Ұлы жүз			
Орта жүз			
Кіші жүз			

2. «Алтын Орда мемлекетіне мінездеме бер»

1. Территориясы _____
2. Қоғамдық құрылысы _____
3. Ішкі саясаты _____
4. Сыртқы саясаты _____
5. Құлау себебі _____
6. Қорытынды _____

3. Венн диаграммасын толтыру:

1783-1797 жж. Сырым Датұлы бастаған көтерілістің ерекшеліктері	Көтерілістің ортақ белгілері	1837-1838 жж. Ішкі Ордадағы шаруалар көтерілісінің ерекшеліктері
--	------------------------------	--

4. «Портреттер сөйлейді» (көрсетілген фотосуреттегі адамның аты-жөнін атап, өмірбаянына тоқталу)

Қабанбай, Бөгенбай

5. «Бұл кімнің сөзі?» (мәнерлеп оқи отырып, карточкада берілген жырдың кімнің сөзі екенін анықтау) т.с.с.

2023 жылдың 21-ші желтоқсан күні III курс «Тамақтандыруды ұйымдастыру» тобына өткен «Қазақстанның XIX-XX ғасырлардағы мәдениеті» атты ашық сабағында қолданған әдіс-тәсілдерден мысал келтіріп кетер болсам, Үй тапсырмасын сұрау барысында мынадай әдіс-тәсілдерді қолдандым; Мысалы, 1. **Зымыран сұрақтар**, 2. **Сәйкестендіру тесті**, 3. **«Кім жүйрік?»** тест сұрақтарына жауап беру арқылы үй тапсырмасы бекітілген болатын.

Жаңа материалды игерту барысында **БЫМ**: Тұлға суреттері бойынша жаңа сабақтың тақырыбын табу, яғни білім алушылар жасырылған екі қатардағы тұлғалардың аты- жөнін туған жылдарын және олардың өмірбаяны мен шығармаларын атайды. Ал мұғалім, ендеше, бүгінгі сабақ тақырыбы: Қазақстанның XIX-XX ғасырлардағы мәдениеті деп хабарлайды.

Кинометафора әдісі: XIX ғасырдағы мәдениеттің дамуы тақырыбында бейнематериал көрсету. Білім алушылар көрсетілген бейнематериалды көру, тыңдау арқылы XIX ғасырдағы мәдениет саласына үлес қосқан тұлғалар туралы ойларын жинақтап пікірлерін айтатын болады. Сонымен қоса жаңа сабақты игерту барысында тағы да қолданған әдіс-тәсілдің бірі **«Джигсо» әдісі**. I топқа: Қазақстанның XIX ғасырлардағы мәдениеті. II топқа. Қазақ халқының XX ғасырдағы мәдениеті тақырыбында тұтас мәтін берілді.

Сабақ аяғында білім алушылардың өзіндік жұмысына «Ақиқат» немесе «Жалған» әдісі арқылы сұрақтар жасырдым.

Сабақ соңында сабақ бойынша рефлексия болды. **«БББ» әдісі** бойынша білемін, білдім, білгім келеді кестесі бойынша білім алушылар сабақтан алған әсерлері жайында кері байланыстарын берді.

Міне, осы тәрізді әдіс-тәсілдерді білім сапасын арттыру мақсатында түрлендіре отырып қолданамын. Бұл жұмыстар білім алушылармен тығыз байланыста болуға, білім алушы бойындағы табиғи мүмкіндіктерді ашуға, білімалушының танымдық іс-әрекеттерін қалыптастыруға, білімалушы тарапынан белсенділік танытып, дербестік көрсетуіне, өзіне деген сенімділігін қалыптастыруға көмектеседі. Білім алушылардың алған білімдерін кеңейтіп, логикалық ойлау жүйесін дамытып, тиянақты білім алуына жол ашады. Сабақта білім алушының жеткен жетістігін баса көрсетіп, оның пәнге деген қызығушылығын арттырып отырамын. Білім алушыны өз бетімен ізденіп жұмыс істеуге баули отырып, шығармашылық қабілеттерін шыңдаймын. Бірақ шамадан тыс тапсырмалар беруден сақтану керек, ең басты оқиғалар мен фактілерді ғана білуі керектігін ескеріп, нақты тапсырмалар берген жөн. Сондай-ақ, күнделікті сабақта студенттердің білімін бағалауға да тигізер көмегі көп.

Мұғалімнің ой - өрісі кең, жан-жақты білімді, ізденімпаз ғалым, тынымсыз еңбекқор, кез-келген ортаның ұйтқысы, студенттердің алдында беделді, ұжым мүшелері мен ата-аналар арасында сыйлы болуы керектігін ескере отырып, Отаны мен халқы алдындағы жауапкершілігін сезіне алатын жас ұрпақтың азаматтық ұстанымын қалыптастыруға өз үлесімізді қоса білейік. Себебі халық бізге өз балаларын үлкен сеніммен тапсырып отыр емес пе?

1. **Қорыта айтқанда**, Тарих сабағында тиімді әдіс-тәсілдерді қолдану оқушылардың пәнге қызығушылықтарын арттырады;

2. Білім алушылардың жан-жақты болуына мүмкіндік береді;

3. Білім алушылардың функционалдық сауаттылықтарының артуына әсер тигізеді.

Әр мұғалім болашақ үшін қызмет істейді. Ол әр білім алушыны жеке тұлға ретінде көріп, оның өміріндегі өз орнын табуына, орта ұғымын қалыптастыруға, ата-аналармен ынтымақтасуға, оқуда қиындық көріп жүрген білім алушыға көмек көрсетеді. Ол үшін жалықпай жаңа инновациялық технологияларды өз жұмысында пайдаланып, сонымен қатар білім алушыларды мадақтап, ынталандырып отырған орынды.

Пайдаланылған әдебиеттер

1. Кәсіптік мектеп №1 2009 ж.
2. И.Я. Лернер. Развитие мышления учащихся в процессе обучения истории. М., 1982
3. М.В. Короткова, М.Т. Студеникин. Методика обучения истории в схемах, таблицах и описаниях. М., 1999
4. Г.И. Старобинская. Познавательные задания и контрольные вопросы по курсу истории Древнего мира // Преподавание истории в школе, 1999 №7
5. Жалпы тарих және құқықтану мектепте, колледжде және ЖОО-да №5-6, 2011ж.

ЗАМАНАУИ БІЛІМ БЕРУ ТЕХНОЛОГИЯЛАРЫ

Касенова Жазира Ахметказыевна

химия және биология пәнінің оқытушысы

Астана қаласы әкімдігінің «Технологиялық колледжі» ШЖҚ МКК

Аннотация. Мақалада заманауи білім беру технологияларының студенттерді оқытудағы маңызы ашылады. Оқытудың жаңа мүмкіндіктері оқытушыларға студенттердің тәрбиелік іс-әрекеттерін дамытуға бағыт береді, оған студенттің көзқарасы ескеріліп және оқытушының жеке-бағдарланған технологияларды пайдаланған кезде ғана қол жеткізуге болады.

Қазіргі білім беру технологияларын қолданудың негізгі мақсаты: сабақта танымдық әрекетке қызығушылық, белсенділік сипаттарын беру, мәселені шешудің нұсқаларын дәлелді таңдау және

жаңа білім беру нәтижелеріне қол жеткізуі болып табылады.

Жаңа білім беру стандарттарын енгізу жағдайында негізгі белгілері процесс-мақсатты бағдарлау болып табылатын технологиялар ең өзекті болып отыр; салыстырмалы тұтастық; студенттерді жаңа тәжірибені өз бетінше меңгеруге, олардың танымдық мүмкіндіктерін дамытуға бағыттау; оқу процесін шығармашылық ізденіс ретінде көрсету.

Түйін сөздер: тиімділік, жаңашылдық, оқу қызметі, әдістемелік әдістемелер, білім беру технологиялары.

Оқу үдерісінде студенттің танымдық және шығармашылық әрекетін жүзеге асыру үшін білім сапасын арттыруға, оқу уақытын тиімді пайдалануға және уақытты қысқарту арқылы қатысушылардың репродуктивті белсенділігінің үлесін азайтуға мүмкіндік беретін заманауи білім беру технологиялары қолданады. Заманауи білім беру технологиялары білім алушылардың жасы мен білім деңгейіне қарамастан дараландыруға, оқу процесінің қашықтығы мен вариативтілігіне бағытталған.

Қазақстан Республикасының «Білім туралы» Заңының 8 – бабында «Білім беру жүйесінің басты міндеті – оқытудың жаңа технологияларын енгізу, білім беруді ақпараттандыру, халықаралық коммуникациялық желілерге шығу, ұлттық және жалпы адамзаттық құндылықтар, ғылым мен практика жетістіктері негізінде жеке тұлғаны қалыптастыруға, дамытуға және кәсіби шыңдауға бағытталған білім алу үшін қажетті жағдайлар жасау» – деп атап көрсеткендей, қазіргі кезеңде әрбір ұстаздың алдына қойып отырған басты міндеттерінің бірі – оқытудың әдіс – тәсілдерін үнемі жетілдіріп отыру және жаңа педагогикалық технологияны меңгеру. Ал білім беру жүйесінің алдындағы жаңа міндеттердің бірі инновациялық педагогикалық оқыту технологияларын пайдаланып білім сапасын арттыру.

Технологиялар әртүрлі бағытта келеді: сыни ойлауды дамыту технологиясы, жобалау технологиясы, дамыта оқыту технологиясы, денсаулықты сақтайтын технологиялар, ойын технологиялары және т.б.

1. АКТ-ға негізделген білім беру қызметі – бұл ақпарат көздерінің ашық (бақыланатын) кеңістігі, «ересектердің» ақпараттық іс-әрекетінің құралдары, оқу үдерісін ақпараттық қамтамасыз ету ортасы, икемді сабақ кестесі, оқу топтарының икемді құрамы, заманауи білім беру процесі. басқару жүйелері. Ақпараттық технологияны қолданатын сабақ студенттер үшін қызықтырақ болады, бұл әдетте оқудың тиімдірек болуына әкеледі; сабақтағы түсініктілік деңгейі жақсарды; оқытушының жұмысын жеңілдетуге мүмкіндік береді: тапсырмаларды, тесттерді таңдау, білім сапасын тексеру және бағалау, сол арқылы қосымша тапсырмаларды орындауға сабақта уақытты босату; нақтылықта көру мүмкін емес құбылыстарды көрсете білуге, айқындыққа байланысты сабақтың тиімділігі артады; оқытуды даралау мен саралау үшін мол мүмкіндіктер қарастырылған. Қазіргі заманғы дербес компьютерлер мен бағдарламалар анимацияны, дыбысты, фотографиялық дәлдікті пайдалана отырып, әртүрлі оқу жағдайларын имитациялауға мүмкіндік береді және мультимедиялық формада бірегей

ақпараттық материалдарды (картиналар, қолжазбалар, бейнеклиптер) ұсыну мүмкіндігіне ие; зерттелетін құбылыстарды, процестерді және объектілер арасындағы қатынастарды бейнелеу.

2. Сыни тұрғыдан ойлау – бұл кез келген тұжырымға сыни тұрғыдан ойлауға, ешнәрсені дәлелсіз қарапайым деп қабылдамауға, сонымен бірге жаңа идеялар мен әдістерге ашық болуға көмектесетін ойлау түрі. Сыни тұрғыдан ойлау – таңдау еркіндігінің, болжау сапасының және өз шешімдері үшін жауапкершілігінің қажетті шарты. Демек, сыни тұрғыдан ойлау негізінен таутологияның бір түрі, сапалы ойлаудың синонимі болып табылады, ол студенттердің әртүрлі ақпарат көздерімен (арнайы жазылған мәтіндер, оқулық параграфтары, бейнероликтер, мұғалімдердің әңгімелері және т.б.) жұмысын ұйымдастыру кезінде сыни тұрғыдан ойлауын дамытуға мүмкіндік береді. Оқушыларды өз бетінше ойлауға және рефлексияға баулу, сонымен қатар сабақта ұжымдық, жұптық, жеке жұмыстарды ұйымдастыру арқылы жаңа материалды меңгеруге ынталандырады.

Сыни тұрғыдан ойлауды дамытудың негізгі әдістемелік тәсілдері: «Кластер» әдісі, кесте, оқу ойға шабуыл, интеллектуалды қыздыру, эссе, «Идеялар қоржыны» әдістемесі, «Синквиндер құрастыру» әдістемесі, тест сұрағы әдісі, «Мен білемін./Білгім келеді...» әдісі. «Мен білдім...», су айналымдары, рөлдік ойын жобасы.

3. Жобалық әдіс. Технологияның мақсаты – қатысушылардың белгілі бір білім көлемін меңгеруді талап ететін белгілі бір мәселелерге қызығушылығын ояту және осы есептерді шешуді көздейтін жобалық іс-әрекеттер арқылы алған білімдерін іс жүзінде қолдану қабілетін арттыру. Бұл технология мұғалімнің қолдау және бағыттаушы функциясы бар студенттердің іс-әрекетінің үштігін білдіреді: тұжырымдама-іске асыру-өнім. Сондай-ақ, қызметтің келесі кезеңдерінен өту: кез келген қызметті орындау туралы шешім қабылдау; қызметтің мақсаттары мен міндеттерін тұжырымдау; жоспар мен бағдарламаны құру; жоспарды жүзеге асыру; дайын өнімді таныстыру; портфолио презентациясы. Маңызды ереже: жобадағы жұмыстың әрбір кезеңі өзінің нақты өнімі болуы керек. Әртүрлі плакаттар, жадынамалар, макеттер дайындау, көрмелер, викториналар, конкурстар, спектакльдер ұйымдастыру және өткізу, алынған нәтижелерді міндетті түрде көрсетуді талап ететін шағын зерттеулер жүргізу – бұл бастауыш мектептегі жобалық іс-әрекет үлгілерінің толық тізімі емес. Бұл әдіспен жұмыс істеу студенттердің жеке шығармашылық қабілеттерін дамытуға және кәсіби және әлеуметтік өзін-өзі анықтауға саналы түрде қарауға мүмкіндік береді.

4. Дамыта оқыту технологиясы деп оқытушының жетекшілігімен проблемалық жағдаяттарды және оларды шешу үшін оқушылардың белсенді өз бетінше әрекетін құруды көздейтін оқу сабақтарын ұйымдастыру түсініледі, нәтижесінде шығармашылық шеберлік қалыптасады. кәсіби білім, білік, дағды және ойлау қабілетінің дамуы жүреді (гипотеза құру, оның ақиқаттығын тексеру жолдарын сызу және талқылау, дәлелдеу, эксперименттер, бақылаулар жүргізу, олардың нәтижелерін талдау, дәлелдеу).

Оқытудағы проблемалық ситуацияның оқушыға ұсынылатын проблемалық тапсырма оның интеллектуалдық мүмкіндіктеріне сәйкес келуі және студенттердің осы жағдайдан шығуға деген ұмтылысын оятуға және туындаған қайшылықты жоюға көмектескенде ғана тәрбиелік мәні болады.

5. Оқытуда денсаулық сақтау технологияларын қолдану мектеп оқушыларының денсаулығын сақтауға және нығайтуға көмектеседі: қатысушылардың сабақта шамадан тыс жұмыс істеуіне жол бермейді; балалар топтарындағы психологиялық климатты жақсартады; концентрацияны арттырады. Бұл технологияларды қолдану сабақ барысында әр түрлі тапсырмаларды біркелкі бөлуге, ақыл-ой әрекетін физикалық минуттармен алмастыруға, күрделі оқу материалын көрсету уақытын анықтауға, өзіндік жұмысқа уақыт бөлуге және оң нәтиже беретін ТСЖ-ны нормативті түрде қолдануға, ерекше білім беруді қажет ететін білім алушыны анықтауға мүмкіндік береді.

6. Ойын технологиясы оқу-тәрбие процесінің белгілі бір бөлігін қамтитын және жалпы мазмұнымен, сюжетімен, сипатымен біріктірілген тұтас білім ретінде құрылады. Сонымен бірге ойын сюжеті оқу процесін белсендіруге және бірқатар білім беру элементтерін сіңіруге көмектеседі; білімді неғұрлым еркін, психологиялық еркін бақылауды жүзеге асырады; сәтсіз

жауаптарға студенттің ауыр реакциясы жоғалады; қатысушыларға оқудағы көзқарас анағұрлым сезімтал және толық сараланады. Ойын барысында оқыту тануға, салыстыруға, сипаттауға, ұғымдарды ашуға, негіздеуге, қолдануға үйретуге мүмкіндік береді

Ойын арқылы оқыту әдістерін қолдану нәтижесінде келесі мақсаттарға қол жеткізіледі: танымдық белсенділік ынталандырылады; ақыл-ой қызметі белсендіріледі; ақпарат өздігінен есте сақталады; ассоциативті жады қалыптасады; пәнді оқуға деген ынтасы артады.

Осылайша, инновациялық білім беру технологияларын пайдалана отырып, келесі өзара байланысты мәселелерді шешуге болады:

1. Заманауи әлемде бағдарлау дағдыларын қалыптастыру арқылы белсенді азаматтық ұстанымы бар, қиын өмірлік жағдайларды бағдарлай алатын және өз мәселелерін оңтайлы шеше алатын студенттердің жеке тұлғасының дамуына ықпал ету.

2. Мектептегі білім беру жүйесінің субъектілерінің өзара әрекеттесу сипатын өзгерту: оқытушы мен студент – серіктестер, пікірлес адамдар, «бір ұжымның» тең құқылы мүшелері.

3. Оқушылардың оқу әрекетіне деген ынтасын арттыру. Оқу үрдісіне студент әрекетінің әр алуан түрлерін енгізу арқылы оқушы тұлғасының әр түрлі аспектілерін дамыту жүріп жатыр.

4. Оқу-тәрбие процесін ұйымдастыру әдістерін, жүйе субъектілерінің өзара әрекеттесу сипатын, сайып келгенде, олардың ойлауы мен даму деңгейін айтарлықтай өзгертуге мүмкіндік беретін заманауи педагогикалық технологияларды оқып-үйренуге және меңгеруге көбірек көңіл бөлу.

Әдебиет тізімі

1.«Қазақстан-2050» стратегиясы қалыптасқан мемлекеттің жаңа саяси бағыты» атты Елбасының Қазақстан халқына жолдауы. 14.12.2012 ж. //

2.Қазақстан Республикасының «Білім» туралы Заңы.

3. Сманқұлова Ж. Оқытудың инновациялық әдістері оқу әдістемелік құрал - Алматы, 2014

ОҚЫТУ ПРОЦЕСІНДЕ АҚПАРАТТЫҚ ТЕХНОЛОГИЯНЫ ҚОЛДАНУ МҮМКІНДІКТЕРІ

Джумажанова Гульнур Жусуповна
арнайы пән оқытушысы, педагог-модератор
Қазалы аграрлы-техникалық колледжі
Қызылорда облысы, Қазалы қаласы

Андатпа: Автор ақпараттық технологиялардың ішіндегі wordwall интерактивті тапсырма құру сервисін қолдануды жүзеге асыруды көрсеткен.

Түйінді сөздер: Білім беру, оқыту, ақпараттық технология, wordwall, интерактивті тапсырма

Білім беру технологияларының басты мақсаты – білім беру сапасын арттыру, білім алушылардың білім, білік, дағдыларын қалыптастыру. Бүгінгі жаңа қоғам мұғалімнің ішкі жан дүниесі де жаңаша, өйткені, ХХІ ғасырдың өскелең ұрпағынан үлкен үміт күтілуде. Соған сәйкес білім беру жүйесінде жаңа инновациялық технологиялар пайда бола бастады.

Оқу – тәрбие үрдісіне жаңа инновациялық әдіс-тәсілдерді енгізу білім алушылардың білімге деген қызығушылығын, талпынысын арттырып өз бетімен ізденуге шығармашылық еңбек етуге жол салады. Пәндерді оқытуда тиімді әдіс – тәсілдерді пайдалана отырып, сабақты қызықты да тартымды өткізу мұғалімнің шеберлігіне байланысты екені баршамызға мәлім.

Жаңа заман талабына сай білім беру – бүгінгі таңда өзекті мәселе. Ендеше шығармашылық қабілеті мол, жан-жақты дамыған азамат тәрбиелеуде жаңа педагогикалық технология қажет.

Мысалы: ақпараттық технологиялардың ішіндегі wordwall интерактивті тапсырма құру сервисін қолдануды жүзеге асырып келемін.

Wordwall – білім беру процесінің басты міндеттерінің бірі – білім алушылардың ынтасын арттыруға көмектесетін әмбебап оқу ресурсы! Wordwall интерактивті және баспа материалдарын жасауға арналған көп функциялы құрал. Көптеген шаблондар интерактивті және баспа түрінде қол жетімді. Көптеген мұғалімдер сервисінің қазақша қаріптерді қабылдайтын нұсқасы бар екендігіне риза болады.

Интернеттегі жаттығулар қарапайым, бірақ толық компьютерлік ойындар деп санауға болады, себебі мұғалім нақты сабақтың талаптарына сүйене отырып, қойған шарттарына қарай, проблемаларды шешу жолдары болады. Әр ойынның шарты мен мазмұнын өзгертуге, толықтыруға болады. Сонымен қатар, бүкіл жер шары бойынша әріптестердің дайын әзірлемелерді пайдалану мүмкіндігі бар.

Сонымен қатар білім алушылардың тапсырмаларды орындау статистикасын қашықтықтан жинау мәзірі де бар.

Wordwall интерактивті тапсырма құру сервисін қолдану төмендегідей мақсатты көздейді:

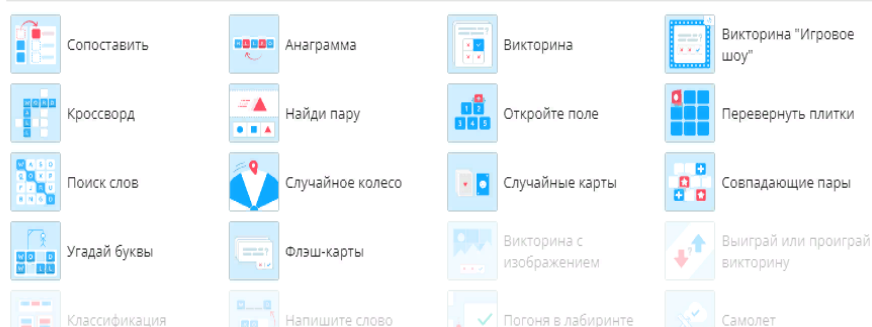
- оқушылардың ақпаратпен жұмыс жасау іскерлігін қалыптастыру арқылы коммуника-тивтік қабілеттерін, ақыл-ойын, танымдық және шығармашылық қабілеттерін дамыту
- алған білімдерін практикалық іс-әрекетте қолдануға үйрету.

Wordwall онлайн сервисін пайдалану кезінде 8 түрлі функцияларды қарастыруға болады. Интерактивті жаттығулар интернетке қол жетімді кез-келген құрылғыда ашылады: компьютерде, планшетте, телефонда немесе интерактивті тақтада. Осы ресурстардың көмегімен әр баланың мүмкіндіктерін ескере отырып, интерактивті немесе баспа жаттығуларын жасау арқылы оқуды саралау мен жекелендіруді ұйымдастыруға болады. Сервисте сабақтар шаблондар жүйесі арқылы жасалады. Бұл үлгілерге викторина және кроссворд сияқты таныс классика кіреді. Жаңа сабақ жасау үшін алдымен үлгіні таңдап, содан кейін мазмұнды енгізу керек. Бұл қарапайым және бірнеше минут ішінде толық интерактивті сабақ жасай аласыз дегенді білдіреді.

Wordwall веб-сайтында ұсынылған 18 шаблон өте сапалы құрылымға ие және мұғалімге ойынның бұрыннан бар нұсқаларын қолдануға және нөлден бастап өз нұсқаларын жасауға мүмкіндік береді. Викторина, сәйкестендіру, кездейсоқ доңғалақ, сәйкес келетін карталар, бос орынды толтыр, тәртіпке келтіру, анаграмма, шындық не жалған, сөздерді іздеу, суреттер викторинасы.

Переключить шаблон

ИНТЕРАКТИВНЫЙ

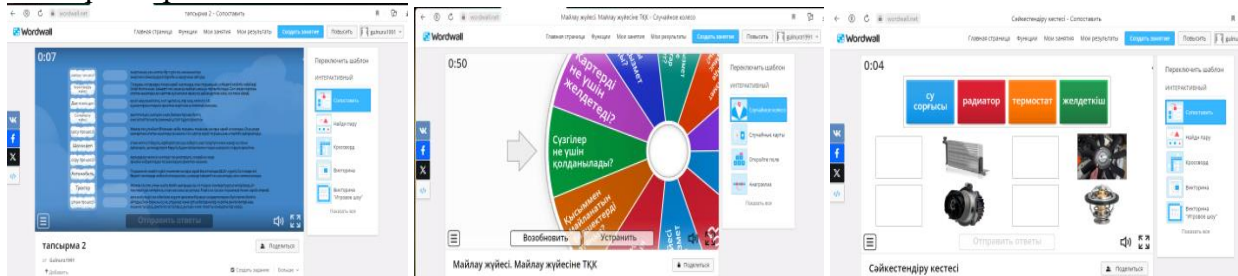

Wordwall интерактивті тапсырма құру сервисін пайдалану білім алушының оқуға мотивациясын арттырады және арнайы пәндерді оқыту барысында мынадай мүмкіндіктерге қол жеткізеді:

- Оқу материалдарының мазмұнын көрнекілікті, түсінікті, қызықты етеді;
- Оқу материалдың суреттерін динамика түрінде көрсетуге (құбылыстарды әр түрлі жағынан және әр түрлі деңгейде);
- Білім алушылармен жылдам және тиімді тестілеу өткізу;
- Білім алушылармен өзіндік жұмыстарды ұйымдастыру, анықтамалық материалмен жұмыс істеуге үйрету;

- Жеке тұлғалық және психологиялық ерекшеліктерін ескере отырып, оқушыға комфорттық жағдай жасау;
- Ақпараттық мәдениеттің дамытуға бүгінгі ақпараттық, коммуникациялық құралдармен жұмыс істеу дағдыларын арттыру.

«Тракторлардың, автомобильдердің және ауылшаруашылығы машиналарының негізгі бөліктері» модулі бойынша білім алушылардың білімін бақылау мақсатында Wordwall сервисін тиімді пайдаландым. Тракторлардың жалпы құрылысы, салқындату жүйесі, майлау жүйесі тақырыптарына сәйкестендіру, кездейсоқ доңғалақ, бос орынды толтыр, анаграмма тапсырмаларын дайындаған болатынмын.

Wordwall интерактивті тапсырма құру сервисін пайдалану сабақтың ұйымдастырушылық, қайталау, жаңа тақырыпты игеру, практикум, бекіту, қорытындылау, талдау кезеңдерінде, білім бақылауда кеңінен білім алушының қызығушылығын, оқуға танымдық қасиетін оятуға, объективті бағалауға, білім алушының еркін сезінуге ақпараттық-коммуникациялық мәдениетінің деңгейі өсуіне жағдай жасалып, келешекте терең білім алуға көмегі зор.

Ранг	Имя	Баллы	Время
1-й	ОНТАДАРОС	10	1:27
2-й	Турсынбек	10	2:14
3-й	Ерик	10	2:48
4-й	арман	10	4:24
5-й	Назарбие	10	4:43
6-й	Досымжан	10	5:26
7-й	Ерканат	7	4:12
8-й	-	-	-
9-й	-	-	-
10-й	-	-	-

Қорыта келгенде, ақпараттық технологияның тиімділігі – білім алушылардың білім олқылықтарына үнемі зерттеу жасап, түзету жұмыстарын жүргізуге пайдасы бар екендігі анықталды. Қазіргі заманның даму қарқыны мұғалімдер шығармашылығын жаңаша, ғылыми-зерттеу бағытында құруды талап етеді. Демек, компьютер оқушылар мен мұғалім жұмысын ұйымдастыруда кең мүмкіндіктерге ие, оқытудың әдістерін кеңінен әрі сапалы қолдануға мүмкіндік береді. Ендеше, ақпараттық технологияны сабақта қолдану оқушының іс-әрекетін, жұмысын түрлендіруге көмектеседі, зейінін белсендіреді, жеке тұлғаның шығармашылық мүмкіндіктерін жоғарылатады деуге болады. Ақпараттық технология арқылы жасалатын тест тапсырмалары уақытты, шығынды үнемдеуге көмектесе отырып білім алушылардың өз білімін бағалауға үйретеді. Ең бастысы, білім алушылардың өзіндік білім алуын қамтамасыз етіп, әр түрлі білім көздерінен негізгісін бөліп алу, тауып алу дағдыларын дамытады. Әрбір білім алушының білім деңгейін талапқа сай көтеру үшін озық әдістемелік технологиялар қажет. Сол жаңа озық әдістемелік технологиялармен қаруланған, заман талабына сай оқытудың жаңа әдістерін, яғни ақпараттық-коммуникациялық технологияларды толық меңгерген педагог қана білім алушының сапалы білім алуына мүмкіндік жасайды.

Әдебиеттер тізімі:

1. <https://wordwall.net/ru/>
2. Қазіргі педагогикалық технологиялар мен оқыту құралдары: оқу құралы

ПРОЕКТНАЯ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ КАК ОДИН ИЗ МЕТОДОВ ОБРАЗОВАТЕЛЬНОГО ПРОЦЕССА

Кукенова Бакыткуль Кабылдиновна

преподаватель специальных дисциплин,
КГКП «Костанайский политехнический высший колледж»,
Управления образования акимата Костанайской области

Аннотация. Одним из направлений в области развития и совершенствования образовательного процесса стала проектная деятельность студентов. Интерес к проектированию связан с необходимостью соответствовать важнейшим требованиям общества к специалисту с профессиональным образованием в части овладения им проектной деятельностью. Выпускник профессионального учебного заведения должен уметь проектировать собственную профессиональную деятельность. Работа над проектом предполагает решение какой-то проблемы, предусматривающей использование разнообразных методов и интегрирование знаний, умений из различных областей. В основе проектной деятельности лежит развитие творческой активности, познавательных навыков студентов, умений самостоятельно конструировать свои знания и ориентироваться в информационном пространстве, развитие профессиональной компетентности, развитие критического мышления. Особое значение приобретает привлечение студента к процессу поиска, в котором важным является не сколько сам результат, а скорее процесс достижения результата.

Түйін. Білім беру процесін дамыту және жетілдіру саласындағы бағыттардың бірі студенттердің жобалық қызметі болды. Жобалауға деген қызығушылық қоғамның кәсіби білімі бар маманға оның жобалау қызметін игеру бөлігіндегі маңызды талабына сәйкес келу қажеттілігімен байланысты. Кәсіби оқу орнының түлегі өзінің кәсіби қызметін жобалай білуі керек. Жоба бойынша жұмыс әртүрлі әдістерді қолдануды және әртүрлі салалардағы білім мен дағдыларды біріктіруді көздейтін қандай да бір мәселені шешуді қамтиды. Жобалық іс-әрекеттің негізінде шығармашылық белсенділікті, студенттердің танымдық дағдыларын, өз білімдерін өз бетінше құра білу және ақпараттық кеңістікте бағдарлай білу, кәсіби құзыреттілікті дамыту, сыни ойлауды дамыту жатыр. Студентті іздеу процесіне тарту ерекше маңызға ие, онда нәтиженің өзі маңызды емес, керісінше нәтижеге жету процесі.

Abstract. One of the directions in the field of development and improvement of the educational process has become the project activity of students. The interest in design is related to the need to meet the most important requirement of society for a specialist with a professional education in terms of mastering design activities. A graduate of a professional educational institution should be able to design his own professional activity. Working on a project involves solving some kind of problem involving the use of various methods and the integration of knowledge and skills from various fields. The basis of project activity is the development of creative activity, cognitive skills of students, the ability to independently design their knowledge and navigate the information space, the development of professional competence, the development of critical thinking. Of particular importance is the involvement of the student in the search process, in which the result itself is important, but rather the process of achieving the result.

Ключевые слова: проект, метод проектов, проектная деятельность, студенты

Применение метода проектного обучения в системе профессионального образования – явление далеко не новое, однако в настоящее время оно приобретает все большую популярность, становится очень востребованным. Формировать у студентов значимые для будущей профессиональной деятельности качества личности: самостоятельность мышления, способность к саморазвитию, развивать познавательную способность и активность студентов, их исследовательские умения позволяет и метод проектов. Применение этого метода необходимо для обеспечения готовности обучающихся к определенным действиям и операциям на основе имеющихся знаний, умений и навыков. В отличие от исследовательской

деятельности, характерной для практико-ориентированных заданий, проектная деятельность представляет собой совместную учебно-познавательную, творческую деятельность студентов. Эта деятельность имеет общую цель, согласованные методы и способы деятельности, направленные на достижение общего результата. Если в исследовательской деятельности студентов исследуют то, что уже есть, то в проектной деятельности – создают то, чего еще не было. Такая деятельность предполагает три этапа – замысел (анализ), делание (конструирование), новый продукт [1].

В основе метода проектов – развитие познавательных интересов студентов; умений самостоятельно конструировать свои знания, ориентироваться в информационном пространстве; развитие критического мышления. Этот метод всегда ориентирован на самостоятельную деятельность студентов – индивидуальную, парную или групповую, выполняющуюся в течение определённого промежутка времени. В результате работы над проектом студенты овладевают системой проектировочных умений и приобретают новое интеллектуальное качество – способность учиться на собственном опыте и опыте других.

Современные учебные заведения, инновационные процессы, характерные для них, модернизация общего образования и др. актуализируют проблему изменения методов обучения студентов, обеспечивающих становление творческой, способной адаптироваться в постоянно меняющихся условиях личности. Я считаю, одним из таких методов является метод проектов. Используя метод проектов, как инновационную технологию обучения я исхожу из гипотезы о том, что он при обучении экономики будет обеспечивать повышение качества обучения и развитие интеллектуальной сферы студентов.

Давайте посмотрим, что такое метод проектов? Метод проектов — это совокупность учебно-познавательных приемов, которые позволяют решить ту или иную проблему в результате самостоятельных действий студентов с обязательной презентацией этих результатов. Проектная технология включает в себя совокупность исследовательских, поисковых, проблемных методов, творческих по самой сути [2].

Студенты самостоятельно делятся на группы по 2—3 человека, продумывают структуру и план действий, распределяют между собой обязанности. В процессе работы обучающихся над проектом происходит формирование комплекса фундаментальных знаний по определенной тематике, приобретение навыков применения полученных знаний для решения познавательных и практических задач. Работа в парах и группах оказывает влияние на развитие коммуникативных умений. Для этого студентам нужно помочь выбрать проект, который соответствует их интересам. Работа над проектом ведется под руководством преподавателя, продолжается дома, а презентация осуществляется на зачете или экзамене.

Метод проектов в экономической подготовке студентов — это дидактический инструмент, который создает уникальные предпосылки для развития целеустремленности и самостоятельности учащегося в постижении нового, стимулируя его природную любознательность и творческий потенциал.

Специфика проекта как самостоятельной формы учебной деятельности объясняется его ролью в изменении субъектно-объектных отношений в процессе обучения студентов. Педагогическая теория и существующая практика доказали, что эффективность системы обучения выше, если учащийся сам становится субъектом обучения. Активная позиция студента и реализация принципа «учиться, делая» являются отличительной особенностью проектной деятельности.

Центральным принципом проектной работы является совместная деятельность преподавателя и студента, то есть студенты вместе с преподавателем формулируют тему, определяют задачи, разрабатывают план, контролируют этапы выполнения работы и оценивают полученный результат. Эффективность проектной работы во многом зависит от того, насколько преподаватель уважает выбор студента при определении темы.

Целями проведения учебных занятий базовой модули «Применение базовых знаний экономики и основ предпринимательства» с применением метода проекта является:

- реализация и совершенствование информационно-коммуникативной компетенции студентов повысить активность студентов на уроках данной модули;

- формирование информационно-коммуникационной грамотности: умений самостоятельно искать, собирать, анализировать, оценивать, организовывать, представлять, передавать информацию, моделировать и проектировать объекты и процессы, квалифицированно используя доступные современные средства информационных и коммуникационных технологий;

- воспитание значимых общечеловеческих ценностей (толерантность, диалог); чувство ответственности; самодисциплины; способности к методической работе и самоорганизации;

- развитие исследовательских и творческих способностей личности [3].

Основной задачей является - изучение и анализ существующей литературы по данной теме, разработка авторского проекта по выбранной теме, создание презентации проекта с использованием мультимедийных средств. Для решения задач исследования и проверки гипотезы был использован комплекс методов: теоретический метод анализа проблемы, методы синтеза, сравнение, систематизация, классификация.

В основу метода проектов положены: идея, составляющая суть понятия проект, его прагматическая направленность на результат, который можно получить при решении той или иной практически или теоретически значимой проблемы. Этот результат можно увидеть, осмыслить, применить в реальной практической деятельности. Чтобы добиться такого результата, необходимо научить студентов самостоятельно мыслить; находить и решать проблемы, привлекая для этой цели знания из разных областей; прогнозировать результаты и возможные последствия разных вариантов решения [2].

В основе метода проектов лежит развитие познавательных навыков студентов, умений самостоятельно конструировать свои знания, умений ориентироваться в информационном пространстве, развитие критического мышления.

Для того чтобы создать и защитить проект, необходима соответствующая информация. В ходе обсуждения алгоритма действий учащиеся выбрали способы сбора информации: социологический опрос. Этап поиска и сбора информации дает учащимся возможность приобрести иные навыки в получении необходимой информации. Через личные наблюдения и общение с людьми студенты учатся координировать различные точки зрения.

Наиболее сложная часть работы над проектом - обработка полученной информации. Здесь необходимо уметь формировать собственные суждения, делать выводы.

Далее - этап представления полученных результатов работы, который проходит в форме конференции, позволяющей каждому студенту осознать важность своего участия в данном проекте. Работая над проектом, обучаемые показали, что они могут самостоятельно осуществлять поиск, отбор, обобщение и анализ необходимой информации. На первой консультации по проектной работе я объясняю студентам, что такое проект и этапы его выполнения. Знакомлю с целями и задачами предстоящей работы. Вместе изучаем тематику проектных заданий. Она должна быть достаточно широкой, чтобы охватить, возможно, большой круг разделов модули и учесть интересы студентов. Вместе с тем знакомлю студентов с требованиями к портфолио, пояснительной запиской, определяю порядок защиты проекта. Студенты знакомятся с ранее выполненными проектными работами. Выбор темы происходит по перечню тематики творческих проектов, состоящий из реально выполнимых заданий. При подборе объектов проектной деятельности учитываю основные требования: подготовленность учащихся к данному виду деятельности; интерес студентов к проблеме; практическая направленность и значимость проекта; творческая постановка задачи практическая осуществимость проекта. В тематике проектных заданий учитываю актуальные вопросы экономики. Правильный выбор темы с учетом названных требований, возрастных и личностных интересов учащихся обеспечивает положительную мотивацию и дифференциацию в обучении, активизирует самостоятельную творческую деятельность при выполнении проекта. На следующем этапе провожу индивидуальные консультации с каждым студентом, определяя конкретные задания, выбор материалов, необходимой литературы.

Затем студенты приносят план работы над проектом. При необходимости вношу поправки. Дальнейшую помощь учащимся в работе над выполнением проектов оказываю на занятиях и в порядке консультаций. В зависимости от сложности проект может быть индивидуальным или коллективным.

Успешность выполнения проекта окончательно выясняется на его защите. Студенты делают сообщения по вопросам проекта, представляют портфолио проекта, показывают электронную презентацию проекта. Автор проекта делает самоанализ своей работы, выслушивает мнение других студентов, преподавателя. Подводится итог обсуждению и ставится оценка.

При оценке проекта учитываю полноту рассмотрения проблемных вопросов, полученные результаты, сделанные выводы, кроме того – актуальность темы, наличие анкетирования или социологического опроса, уровень самостоятельности, степень владения материалом при защите проекта.

Считаю, что метод проектов позволяет активно развивать у студентов основные виды мышления, творческие способности, стремление самому созидать, осознавать себя творцом. У студента вырабатывается и закрепляется привычка к анализу потребительских, экономических ситуаций, способность оценивать идеи, исходя из реальных потребностей, материальных возможностей.

Проектная деятельность делает обучаемых активными участниками процесса приобретения знаний, умений и навыков. Учебная мотивация усиливается от реализации своего проекта и личностных успехов, и достижений.

При выполнении проекта создаются предпосылки для формирования у студентов активной творческой деятельности, развитие эстетического вкуса, образного мышления, пространственного воображения. Все этапы проектирования требуют индивидуальной заинтересованности обучающихся, интеллектуальной подготовки, поиска материалов. Так у студентов возникает дополнительная заинтересованность в получении знаний, необходимых для выполнения проекта. А для меня, как для преподавателя, предоставляется возможность дать обобщенную оценку знаний, умений и навыков, усвоенных студентами за весь курс изучения базовой модули «Применение базовых знаний экономики и основ предпринимательства» [3].

Проектный метод обучения на современном этапе выступает основным звеном в организации творческой самостоятельной работы студентов. Включение метода проектов в учебный процесс дает возможность преподавателю значительно расширить и раскрыть свой творческий потенциал, разнообразить формы проведения занятий, развить мотивационную сферу студентов.

В процессе выполнения проекта студенты проводят своеобразные исследования. Это поисково-исследовательское начало прямо связано с внедрением в технологическую подготовку студентов метода проектов. У студентов появляется желание и возможность разработать, проанализировать, проверить и воплотить возникшие у них идеи в материале.

Подход к освоению студентами технологии проектной деятельности оправдан и педагогически эффективен. Поэтому в педагогической деятельности я применяю проектную технологию.

Список литературы:

1. Борискова И.В., Метод проектов как средство разработки и внедрения педагогических инноваций / И.В. Борискова // Международный журнал экспериментального образования. – 2012. – № 4-2. – С. 51-53.
2. Романовская, М.Б. Метод проектов в образовательном процессе : методическое пособие / М.Б. Романовская. – М. : Центр “Педагогический поиск”, 2016. – 160с. – Библиогр.: С. 159-160.
3. Череданова Л. Н. Основы экономики и предпринимательства; Академия - Москва, 2012. - 224с.

МЕТОДИЧЕСКОЕ СОПРОВОЖДЕНИЕ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ПЕДАГОГИЧЕСКОГО КОЛЛЕКТИВА КОЛЛЕДЖА ОДНА ИЗ ФОРМ МЕТОДИЧЕСКОЙ РАБОТЫ

Малых Елена Аркадьевна

заместитель директора по учебно-методической работе,
КГКП «Костанайский индустриально-педагогический колледж»

Аннотация. Динамизм развития является отличительной чертой современного образования. Осуществляя профессиональную деятельность, решая большое число задач, педагог вынужден непрерывно пополнять, совершенствовать знания, умения и навыки, профессионально расти и развиваться. Происходит переход от модели «образование на всю жизнь» к модели «образование через всю жизнь». Все эти изменения, новые требования к качеству образовательного процесса, заставляют взглянуть совершенно по-новому на методическое обеспечение. Одной из современных форм методической работы является сопровождение деятельности педагогов методическими службами, которые традиционно играют важную роль в образовательном процессе.

Түйін. Даму динамикасы-қазіргі білім берудің айрықша белгісі. Кәсіби қызметті жүзеге асыра отырып, көптеген міндеттерді шеше отырып, мұғалім үздіксіз толықтыруға, білімін, іскерлігі мен дағдыларын жетілдіруге, кәсіби өсуге және дамуға мәжбүр. "Өмір бойы білім беру" моделінен "өмір бойы білім беру" моделіне көшу бар. Осы өзгерістердің барлығы, білім беру процесінің сапасына қойылатын жаңа талаптар, әдістемелік қамтамасыз етуге мүлдем жаңа көзқараспен қарауға мәжбүр етеді. Әдістемелік жұмыстың заманауи формаларының бірі-дәстүрлі түрде білім беру процесінде маңызды рөл атқаратын әдістемелік қызметтермен мұғалімдердің қызметін сүйемелдеу.

Abstract. Dynamism of development is a distinctive feature of modern education. Carrying out professional activities, solving a large number of tasks, the teacher is forced to continuously replenish, improve knowledge, skills, and professionally grow and develop. There is a transition from the "education for life" model to the "education through life" model. All these changes, new requirements for the quality of the educational process, force us to look at methodological support in a completely new way. One of the modern forms of methodological work is the support of teachers by methodological services, which traditionally play an important role in the educational process.

Ключевые слова: методическое сопровождение, методическая служба, педагогическая деятельность, профессиональные компетенции, методическое обеспечение.

Динамизм развития является отличительной чертой современного образования. За последние десятилетия в системе образования произошли серьезные изменения, затронувшие все стороны этого процесса. В связи с этим актуальность развития профессиональной компетентности работников образовательных организаций определяется значимостью их профессиональной деятельности в достижении приоритетных национальных задач и обеспечении повышения качества образования.

Процесс обучения нового поколения, способных критически мыслить, проявлять инициативность и стремиться к успешной самореализации, требует от педагогов высокого профессионализма, включающего не только предметные, дидактические, психолого-педагогические знания и умения, но и соответствующие личностные установки и убеждения. Осуществляя профессиональную деятельность, решая большое число задач, педагог вынужден непрерывно пополнять, совершенствовать знания, умения и навыки, профессионально расти и развиваться. Происходит переход от модели «образование на всю жизнь» к модели «образование через всю жизнь».

Все эти изменения, новые требования к качеству образовательного процесса, заставляют взглянуть совершенно по-новому на методическое обеспечение. Одной из современных форм методической работы является сопровождение деятельности педагогов методическими службами, которые традиционно играют важную роль в образовательном процессе.

Для полного понимания всех теоретических аспектов, необходимо понимать значение понятия «сопровождение». Согласно словарю С.И. Ожегова понятие «сопровождение» от глагола «сопровождать» обозначает сопутствовать чему-либо, служить приложением, дополнением к чему-либо. [1] Общефилософская основа определения «сопровождение» – это теория свободного выбора, равно как условие развитие. Личностно-ориентированный подход является первоначальным положением формирования научных начал сопровождения. Методическое сопровождение педагогической деятельности - целенаправленная совместная деятельность методической службы и коллектива образовательного учреждения, направленная на повышение качества образовательного процесса, является важной составляющей обеспечения качества образования, способствующая реализации профессионального роста педагогов, систематическому внедрению инновационных методов работы и удовлетворению потребностей всех участников образовательного процесса через расширенный спектр методических услуг.[2]

Методическая служба Костанайского индустриально-педагогического колледжа осуществляя методическое сопровождение деятельности педагогического коллектива и выполняет целый ряд функций: обучающую, консультационную, диагностическую, психотерапевтическую, коррекционную, адаптационную, информационную, проектную, направляющую.

Содержание методического сопровождения в колледже определяется нормативно-правовыми документами (Законы РК, приказы, инструкции), программами развития технического и профессионального образования, методическими наработками, диагностикой и результатами прогнозирования состояния образовательного процесса и др.

В колледже используются разнообразные формы методической работы, направленные на повышение квалификации и профессионального мастерства педагогов:

- обучающие и практико-ориентированные семинары, организованные как на уровне колледжа, так и семинары областного и республиканского уровня;
- научно-методические конференции среди педагогов различных уровней;
- организация работы в научно-исследовательской деятельности студентов;
- участие и организация в республиканских, областных, колледжных профессиональных конкурсов;
- методические декады цикловых комиссий;
- организация работы различных творческих групп и школ;
- консультирование по проблемам психологии, педагогики и методики;
- самообразовательная деятельность по индивидуальной методической теме, направленная на обобщение, представление и распространение передового педагогического опыта (это могут быть разработка учебно-методических комплексов, проведение круглых столов по обмену опытом, мастер-классов, открытых уроков, участие в конкурсах методической продукции, публикации авторских разработок и т. д.).

Методическое сопровождение оказывается педагогам при разработке и совершенствовании образовательных программ, рабочих учебных программ, методических рекомендаций, пособий.

Осуществляя сопровождение педагогической деятельности коллектива, методическая служба колледжа выявляет, изучает и делает оценку результативности педагогического опыта, занимается вопросами обобщения и распространения инновационного педагогического опыта, стимулирует проявление творческой инициативы и профессионального роста педагогов, оказывает поддержку педагогам, организации и проведению опытно-экспериментальной работы, экспертной оценке авторских программ, пособий, учебных планов и программ, оказывает помощь в осуществлении редакционно-издательской деятельности.

Методическим отделом колледжа отслеживается участие педагогов в семинарах, мастер-классах, инновационных проектах, конкурсах профессионального мастерства, экспертной деятельности, использование ими цифровых образовательных ресурсов,

современных образовательных технологий для достижения высокого результата. Отмечено, что в последние годы значительно вырос интерес педагогов к профессиональным конкурсам и научно-практическим конференциям разного уровня.

Также педагоги принимают участие в мероприятиях, проводимых в сети Интернет; многие создали персональные сайты и успешно используют их для организации самостоятельной работы обучающихся и контроля за ней. Педагоги колледжа успешно создают обучающие курсы на образовательной платформе Moodle.

В отличие от традиционных форм обучения, методическое сопровождение деятельности педагогов имеет целый ряд преимуществ, оно более индивидуализировано и гибко, в большей степени учитывает темп развития, самого педагога, позволяет постоянного отслеживать траекторию роста, имеет постоянный характер.

Перечисленные преимущества очевидны и позволяют сделать вывод о том, что методическое сопровождение действительно имеет целый ряд положительных результатов.

Говоря о методическом сопровождении педагогического коллектива, нужно отметить и препятствия, с которыми оно сталкивается, это количественный и качественный состав сопровождаемых, индивидуальная и профессиональная неготовность специалистов к сопровождению, что чаще всего бывает, вызвано недостатком опыта.

Таким образом, методическое сопровождение деятельности педагога необходимо, многоаспектно и способствует всестороннему развитию педагога, его профессиональному росту, а многообразие функций делает этот процесс уникальным.

Список литературы:

1. Ожегов, С. И. Толковый словарь русского языка / С.И. Ожегов, Н. Ю. Шведова. – М.: Азбуковник, 1999. – 944 с.

2. Поташник, М.М. Управление профессиональным ростом учителя в современной школе: метод. пособие / М.М. Поташник. – М.: Центр педагогического образования, 2009. – 448 с.

СОВРЕМЕННЫЕ ТРЕНДЫ ПРЕПОДАВАНИЯ В ТЕХНИЧЕСКОМ И ПРОФЕССИОНАЛЬНОМ ОБРАЗОВАНИИ

Ласкин Максим Сергеевич

мастер производственного обучения

КГКП «Профессионально-технический колледж имени К. Доненбаевой»

Костанайская область, Мендыкаринский район

Аннотация: в статье рассматриваются современные тренды развития новых возможностей IT технологий (в образовании), ключевые моменты вопроса эмоционального стимулирования на уроках производственного обучения.

Ключевые слова: профессиональное обучение, дуальное обучение, эмоциональное стимулирование, интеграция, soft skills, Google Classroom, GPT нейросеть, социальное партнерство, педагогический подход, стимул, мотивация, личностная цель.

В наше время, основы перехода экономики и общества на инновационный путь развития рассматривается модернизация профессионального образования. Именно образование способно стать катализатором и инструментом инновационных процессов в обществе, фактором эффективного функционирования экономики и государственной системы [1 - с. 2].

Современное образование находится в постоянной динамике развития, особенно в области технического и профессионального обучения. С развитием технологий и изменениями в экономической среде, требования к профессиональным навыкам и компетенциям также меняются. Сегодня мы рассмотрим новые возможности и современные тренды в техническом и профессиональном образовании [2 - с. 4].

Интеграция технологий: в современном образовании активно используются высокотехнологичные средства обучения, такие как виртуальная реальность, онлайн-курсы, интерактивные доски и т.д. Это позволяет студентам более глубоко погружаться в учебный материал и развивать навыки, необходимые для работы в современном мире.

Например, использование таких площадок как:

1 Google Classroom, данная площадка позволяет оперативно начинать урок посредством QR code, также с помощью данной площадки можно отслеживать выполненные работы на практическом занятии и применять дискрипторы [3 - с. 1].

2 GPT нейросеть, математическая модель, основанная на 128 языковых панелях, что способствует с легкостью подготовиться к уроку, таким образом, можно минимизировать затраты времени. С помощью данной модели можно не только подготавливать задания, но и материализовать определенный текст в картинку [4 - с. 2].

Дуальное обучение включает развитие профессиональных навыков, применение теоретических знаний на практике, и повышение мотивации студента. Современные технологии и высокотехнологичные сектор требует нового подхода к подготовке кадров технического профиля. Постоянно изменяющиеся требования работодателей, вызванные появлением новых производственных технологий, требуют изменения содержания обучения в средних профессиональных заведениях.

В этой связи образовательными учреждениями совместно с работодателями разрабатываются и корректируются набор требуемых профессиональных компетенций по подготовке будущих специалистов, вводятся новые дисциплины и программы подготовки студентов, также необходимая направленность технологий — это классификатор:

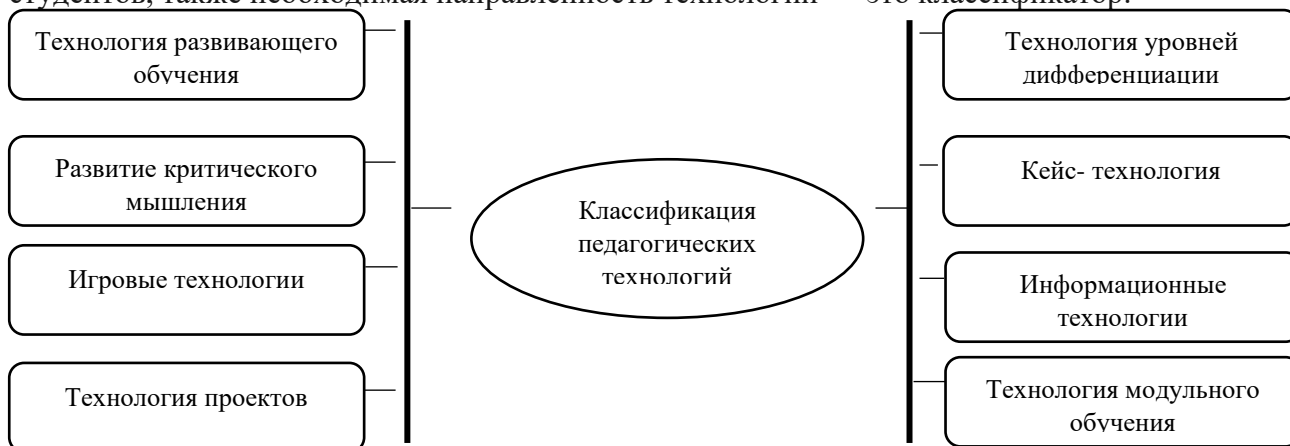

Рисунок 1.1 Классификация педагогических технологий

Основной уклон исходя из классификатора упирается на критическое мышление, модульное обучение и дуальное обучение.

Акцент на практическом обучении: вместо учебы только теоретических знаний, современное образование ставит акцент на практические навыки и опыт.

Студенты получают возможность применить свои знания на практике, работая на реальных проектах и симуляторах, что помогает им быстрее адаптироваться к требованиям рынка труда.

Гибкость и доступность образования: с появлением онлайн-образования и дистанционных технологий, у студентов появилась возможность самостоятельно планировать своё обучение и изучать материал в удобное для них время. Это особенно актуально для тех, кто уже работает или имеет другие обязанности, но хочет получить дополнительное образование [5 - с. 3].

Развитие межличностных навыков: в современном мире важное значение приобретают мягкие навыки, такие как коммуникация, коллаборация, критическое мышление и проблемное

решение. Образовательные учреждения активно внедряют программы, направленные на развитие этих навыков у студентов [6 - с. 3]

Сотрудничество с работодателями:

Для того чтобы быть уверенными в том, что выпускники образовательных учреждений обладают необходимыми навыками и знаниями, современные образовательные программы активно взаимодействуют с работодателями и предприятиями, чтобы адаптировать свои курсы под требования рынка труда, в связи с этим, анализируют следующие направления социального партнерства:

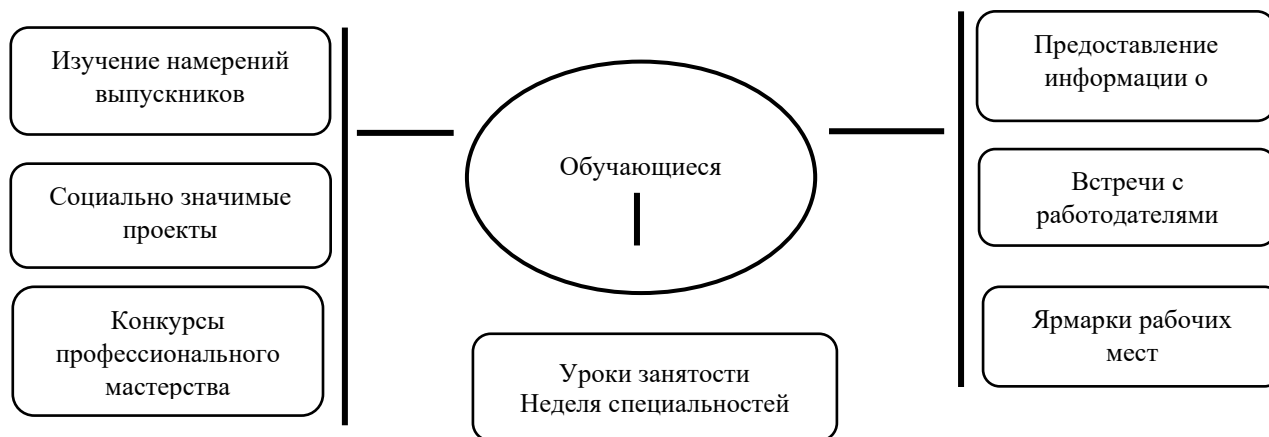

Рисунок 2.1 Направления социального партнерства

Современные технологии, гибкие образовательные программы и акцент на практическое обучение позволяют студентам получать качественное и актуальное техническое и профессиональное образование, соответствующее требованиям современной экономики и рынка труда.

Важным трендом в профессиональном образовании является переход к учебным программам, ориентированным на практические навыки и реальные потребности рынка труда.

Например, с учетом модульного введения в систему образования, студенты имеют возможность после окончания определенного модуля уже работать по специальности. Это позволяет улучшать практические навыки студентов.

Создание курсов, основанных на проектной методике обучения, стажировки в компаниях, вовлечение работодателей в процесс обучения - все это помогает выпускникам быстрее адаптироваться к требованиям современной индустрии и успешно устраиваться на работу.

Важной составляющей технического и профессионального образования становится развитие soft skills - навыков мягкого общения и социальных навыков, которые становятся все более востребованными на рынке труда. Обучение коммуникации, работы в команде, управления временем, креативности и решения проблем позволяет выпускникам быть более конкурентоспособными в современном мире труда [7 – с. 3].

Таким образом, новые возможности в техническом и профессиональном образовании связаны с использованием инновационных технологий, ориентацией на реальные потребности рынка труда и развитием soft skills, что позволяет выпускникам быть успешными в современном мире.

Список литературы:

1 Инновационные направления модернизации профессионального образования [Электронный ресурс] / URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/innovatsionnye-napravleniya-modernizatsii-professionalnogo-obrazovaniya> (дата обращения) 04.01.2024 год.

2 Новые тренды в образовании [Электронный ресурс] / URL: <https://www.gov.kz/memleket/entities/edu/documents/details/451747?lang=ru> (дата обращения) 04.01.2024 год.

3 Методические рекомендации по использованию платформы Google Classroom [Электронный ресурс] / URL https://magpk.ru/images/documents/alias_distantcionnoe-obuchenie/Instructions%20for%20teachers.pdf (дата обращения) 04.01.2024 год.

4 Официальный сайт русскоязычного сообщества ChatGPT [Электронный ресурс] / URL: <https://chatgpt-zone.ru/2023/03/17/kak-chat-gpt-pomogaet-uluchshat-proczechy-obucheniya-i-obrazovaniya-perspektivy-ispolzovaniya-v-onlajn-kursah-i-distanczionnom-obucheni/> (дата обращения) 04.01.2024 год.

5 Гибкость и доступность современного образования [Электронный ресурс] / URL: <https://business.mybuh.kz/onlajn-kursy-gibkost-i-dostupnost-sovremennogo-obrazovaniya/> (дата обращения) 04.01.2024 год.

6 Методы эмоционального стимулирования [Электронный ресурс] / URL: <https://kazedu.com/referat/129356/2> (дата обращения) 04.01.2024 год.

7 Мотивация и стимулирование персонала в организации» УЧЕБНОЕ ПОСОБИЕ для вузов // [Электронный ресурс] / URL: https://psyrea.com/assets/files/Motivaciya_i_stimulirovanie_personala.pdf (дата обращения) 04.01.2024 год.

МАҚСАТ ҚОЮ. САБАҚТА SMART МАҚСАТ ҚОЯ БІЛУ

Калимова Куляш Бакиджановна

Қазақ тілі мен әдебиет пәнінің оқытушысы,
«Қостанай Идустриалды-педагогикалық колледжі» КМҚК

Түйін. Мақаланың тақырыбы: «Мақсат қою. Сабаққа SMART мақсат қоя білу»

Біздің өміріміздің кез келген саласында, тіпті білім беруде де сапалы өзгерістер оқытушының оқу-тәрбие процесіндегі орны мен рөлі туралы жаңа көзқарасты қалыптастырмайынша мүмкін емес.

Оқу-тәрбие процесінің мақсат қоюы мен жоспарлауын жетілдіру педагогикалық тәжірибенің қозғалысын, үздіксіз даму қажеттілігінен туындайды.

Менің мақсаты оқытушыларды SMART мақсаттарымен таныстыру, сабақтың мақсатын қоюға көмектесу. Осы мақсатқа жету үшін алдыма бірнеше міндеттер қойып әр түрлі іс-шаралар қолданып жүргенімді атап көрсетемін. Сабақты жоспарлау кезінде SMART мақсаттың мәні туралы түсінік беремін және сабақтың мақсаттары мен міндеттерін тұжырымдау үшін жадынама берілген. Бүгінгі күні бұл тақырып өзекті және уақыттың қажеттілігі болып табылады.

Аннотация. Название статьи: «Целеполагание. Постановка SMART цели урока»

Качественные изменения в любой области нашей жизни, а тем более в образовании невозможны без формирования нового взгляда педагога на свое место и роль в образовательном процессе.

Совершенствование целеполагания и планирования учебного процесса процесса диктуется необходимостью постоянного развития, движения педагогической практики.

Моя цель - познакомить учителей с целями SMART, помочь им сформулировать цели урока. Хочу подчеркнуть, что я поставила ряд задач и предприняла различные меры для достижения этой цели. При планировании урока я объясняю смысл SMART-цели и предоставлю памятку для формулирования целей и задач урока. Сегодня эта тема актуальна и вопрос времени.

Abstract. Title of the article: "Goal setting. Setting SMART lesson goals"

Qualitative changes in any area of our lives, and even more so in education, are impossible without the formation of a new view of the teacher on his place and role in the educational process.

Improving goal setting and planning of the educational process is dictated by the need for constant development and movement of teaching practice.

My goal is to introduce SMART goals to teachers and help them formulate lesson goals. I would like to emphasize that I have set a number of goals and taken various measures to achieve this goal. When planning a lesson, I explain the meaning of a SMART goal and provide a reminder to formulate the goals and objectives of the lesson. Today this topic is relevant and a matter of time.

Түйінді сөздер: SMART, мақсат, жоспар, міндет, тұжырымдау, сабақ, іс-шара.

SMART сөзі аббревиатура болып табылады. Оны 1954 жылы американдық менеджмент теоретигі Питер Дракер енгізді. Бұл әдіс барлық ақпаратты жалпылауды, нәтижеге жетудің белгілі бір мерзімдерін белгілеуді, мақсатқа жету жолында қажет болатын барлық ресурстарды бағалауды және жинауды қамтиды. SMART-мақсатқа қол жеткізудің әрбір қатысушысына жоспарлаудың ең ерте кезеңінде процесте белгілі бір рөл беріледі. Бұл техниканың мәні бес критерийдің мақсаттарына сәйкес келеді:

S - specific - нақтылық;

M - measurable - өлшемдік;

A - achievable - қолжетімділік;

R - relevant - өзектілігі;

T - time bound - уақыт шектеулі.

SMART мақсат қоюдың бастапқы әдісі негізінде басқа транскриптер жасалды. Алайда оның бастапқы көрінісі жоғарыда келтірілген. SMART мақсаттарының мұндай технологиясы бүкіл әлемге танымал.

Мақсат қоюда SMART технологиясының мәнін түсіну үшін оның әрбір қағидасын толығырақ қарастыру қажет. SMART мақсатты белгілеудің бірінші критерийі «нақтылау». Бұл мақсат айқын болуы керек дегенді білдіреді, бұл оған жету мүмкіндігін айтарлықтай арттырады. Бұл критерийдің шарты бір мақсат, бір нәтижеге ие болуы мүмкін. Егер оған жету барысында бірнеше мақсат болса, онда мәселені қайта қарап, SMART мақсаттарын бірнешеге бөлу керек. Мақсат неғұрлым нақты болса, соғұрлым оған жету оңайырақ.

Екінші қағидасы өлшемдік, нәтиже өлшенуі керек. Бұл үшін процессте жүргізілетін критерийлер анықталады.

Мысалы, «Оқушылар сөйлеуде синонимдерді, антонимдерді, омонимдерді пайдалана отырып, спорттың пайдасы туралы ауызша тұжырым жасай алады» мақсаты үшін SMART технологиясын қолдана отырып, нәтижені критерийлер мен дескрипторлар арқылы өлшеуге болады. Барлық оқушылар тапсырманың мәнін және олардың жұмысы қандай критерийлер бойынша бағаланатынын түсінуі керек. Бұл студенттің қалаған нәрсесінен қаншалықты жақын екенін бағалауға мүмкіндік береді. Әрбір критерийде студенттің не істей алатынын және қай жерде қателік жіберетінін анықтауға болатын дескрипторлар бар.

Мысалы, тапсырма: Тамақтың пайдасы туралы ауызша мәлімдеме жасаңыз. Сөйлеуде синоним және антоним сөздерді қолданыңыз.

Критерийлер:

- ауызша мәлімдеме жасайды;

- сөздік қорын меңгереді.

Дескриптор:

- тақырыпты ашады;

- айтылған ойдың жүйелілігін сақтайды;

- сөйлеу нормаларын сақтайды;

- сөйлеуде синонимдер мен антонимдерді қолданады.

Қол жетімділік- әдістеменің маңызды тармағы SMART-мақсатқа қол жеткізу болып табылады. Сабақтың мақсаттарын бастамас бұрын барлық қол жетімді ресурстарды ескеру қажет. Олар барлық тапсырмаларды толық орындауға мүмкіндік беру үшін жеткілікті болуы керек. Мұндай ресурстарға уақыт, ресурстық материал, білім беру қабілеті, тәжірибе мен білім, дағдыларды қалыптастыру жатады.

Келесі қағидасы өзектілігі. Бұл тармақ қолданыстағы ресурстармен де байланысты. Тек осы аспект олардың қатысуын бағалауды ғана емес, олардың санын мақсатқа жету үшін қажетті санмен салыстыруды қамтиды. Бұл кезде жоспар құру ыңғайлы болады, өйткені

қандай ресурстар барлығын қарастырып, нәтижеге жету үшін жетіспейтін ресурстарды қарастырады. Егер ресурстардың айтарлықтай жетіспеушілігі болса, мақсаттарды қайта қарау керек.

T - time bound - уақыт шектеулі. SMART-осы кезеңге мақсат қою әдісі оны орындау кезінде нақты уақытты анықтауды қажет етеді. Бұл мақсатқа жету жолындағы тапсырмалардың барысын бақылау үшін қажет. Бұл уақыт көлемі қолданыстағы ресурстар мен мүмкіндіктерге негізделген болуы керек. Ол үшін екі тұжырымдаманы байланыстыру керек. Олардың бірі – сабақта мақсатқа жетуі болса, екіншісі нақты болуы үшін қандай мүмкіндіктері бар екен шешу. SMART мақсаттарын қою әдістемесі дәл осы кезеңнің арқасында сабақтың тәрбиелік және дамытушылық мақсаттарынан ерекшеленеді.

SMART жүйесіне сәйкес мақсатты дұрыс қою үшін әдістеменің барлық 5 тармағымен байланыстыру керек. Ол олардың әрқайсысына сәйкес келуі керек. Егер SMART-тен кем дегенде бір тармақ орындалмаса, онда мақсат орындалмайды немесе нәтиже жоспарлау кезінде күткендей болмайды, сондықтан мақсатты дұрыс қоя білу қажет.

SMART - мақсат қою техникасы оларды визуализациялау принципіне байланысты тиімді. Күнделікті сабақтарымызды жобалай отырып, біз өзіміз қалаған нәтижеге жету жолын елестетеміз, оқытушы алға жылжу мен өсуге бейімделеді. Мақсатқа жетелейтін SMART-техниканың көмегімен тұжырымдалған жолдар адамның санасында және әрқашан оны ең жақсы іс-әрекетке итермелеуге дайын. Бұл SMART техникасының көмегімен мақсатты визуализациялаудың оң әсері.

Мақсат қысқаша және қысқаша тұжырымдалуы керек екенін есте ұстаған жөн – бұл басты қағида.

Мақсат-педагогикалық жұмыстың міндетті бөлігі. Нәтиже мақсат қаншалықты дұрыс таңдалғанына және тұжырымдалғанына байланысты. Педагогикалық мақсат қою мәселесі оқыту жұмысындағы міндетті кезеңдердің бірі болып табылады.

Мақсаттардың түрлері және олардың ерекшеліктері.

<i>Жедел мақсаттар</i>	Әр сабақта іске асырылады
<i>Тактикалық мақсаттар</i>	Әр тақырыпты зерделеу кезінде іске асырылады
<i>Аралық мақсаттар</i>	Оқу материалын толық зерделеуді қамтамасыз етеді
<i>Стратегиялық мақсаттар</i>	Педагогикалық қызметті бүкіл оқу жылы ішінде бағыттайды
<i>Негізгі мақсаттар</i>	Барлық оқу жылдарында оқу-тәрбие процесінің қалыптастырушы тиімділігін анықтайды

Оқу мақсаттарының мысалдары:

Студенттер не туралы екенін түсініктері болуы керек...

Студенттер себеп-салдар байланысын басшылыққа алуы керек...

Студенттер заңдылықтарды анықтай алуы керек...

Студенттер тапсырманы өз бетінше орындай алуы керек...

Студенттер тапсырманы орындау тәсілін аша білуі керек...

Студенттер білімді өзгерген жағдайға ауыстыруды жүзеге асыра алуы керек...

Студенттер құзыреттілікті меңгеруі тиіс...

Мәні мен иелігін ашу...

Негізгі ерекшеліктері мен негізгі нәтижелерін ашу...

Терең сенім қалыптастыру...

Мақсат нақты, қолжетімді нәтиже бағытталған болу керек

<i>Нақты, егжей-тегжейлі.</i>	<i>Нәтижеге бағытталған.</i>
<i>Қол жеткізуге болады, өлшенеді.</i>	<i>Уақытқа бағытталған.</i>
<i>Бастапқы мақсат.</i>	<i>Өңделген мақсат.</i>

Студенттер тамақтың атауларын біледі.	Әрбір студент тамақтану туралы 10 ережелерін біледі
Студенттер жабайы және үй жануарларын біледі	Әр оқушы жабайы және үй жануарларының айырмашылықтарын түсіндіре алады
Студенттер ұғымдарды біледі	Студенттер ұғымдарды... параметрлер бойынша жіктей алады ...
Студенттер пайдалы сөз тіркестерін қалай қолдану керектігін біледі	Студенттер сәлемдесу, әңгімені бастау және аяқтау үшін ауызекі сөз тіркестерін қолданады
Студенттер мәселені шешудің ең жақсы әдісін біледі	Студенттер мәселені шешудің екі тәсілінің қайсысы жақсы екенін таңдайды

Әр түрлі сабақтың мақсаттарын қалай тұжырымдауға болады?

Сабақ түрі	Мақсаттарды тұжырымдау мысалдары
Жаңа оқу материалымен танысу сабағы	- студенттер не туралы екенін түсініктері болуы керек... - студенттер не туралы жалпы түсінік болуы керек ... - студенттер тануы керек ...
Жаңа материалды меңгеру сабағы	- студенттер, мазмұнын түсінуі керек... - студенттер себеп-салдарлық байланыстарда бағдарлануы тиіс... - студенттер заңдылықтарды анықтай білуі керек...
Жаңа дағдыларды қалыптастыру сабағы	- студенттер білімді стандартты жағдайда қолдана білуі керек... - студенттер тапсырманы өз бетінше орындай алуы керек... - студенттер тапсырманы орындау тәсілін аша білуі керек...
Жаңа материалды бекіту сабағы	- студенттер білуі керек... - студенттер білуі керек (шешу, талдау, тұжырымдау) - студенттер алған білімдерін жаңғырта білуі керек...
Оқу материалын жүйелеу және жалпылау сабағы	- студенттер білуі керек... - студенттер оқу материалдарын жүйелендіре білуі керек... - студенттер жалпы талдай жасай білуі керек...
Білімді тексеру және бағалау сабағы	Бақылау деңгейіне байланысты (танысу, репродуктивті деңгей, шығармашылық деңгей): - студенттер сыртқы тірекпен тани алуы керек... - студенттер үлгі бойынша орындай білу керек... - студенттер ұсынылған алгоритм бойынша орындай білуі керек... - студенттер білімді өзгерген жағдайға көшіруді жүзеге асыра алуы керек... - студенттер құзыреттілікті меңгеруі тиіс;...

SMART-қа сәйкес тапсырмаларды жоспарлау үшін Б.Блум таксономиясын қолдану ең қолайлы болып табылады. Бұл білімнің барлық деңгейлерін қолдана отырып, оқу міндеттерін анықтауға мүмкіндік береді.

<i>Деңгейі</i>	<i>Көрнекі етістік</i>	<i>Тапсырмалар үшін негізгі сұрақтар</i>
Білім	Жасаңыз, анықтаңыз, сипаттаңыз, тізімдеңіз, сәйкестікті табыңыз, есте сақтаңыз, атаңыз, тапсырыс беріңіз, бөлектеніз, таныңыз, қарым-қатынасты	«Қанша...? Кім...? Не...? Қашан...? Кіммен ...? Қайда ...?» есімдіктерінен құралатын сұрақтар.

	табыңыз, есте сақтаңыз, қайталаңыз, ойнатыңыз, таңдаңыз, орнатыңыз.	
Түсіну	Жіктеңіз, түрлендіріңіз, негіздеңіз, сипаттаңыз, талқылаңыз, ажыратыңыз, бағалаңыз, түсіндіріңіз, білдіріңіз, кеңейтіңіз, қорытындылаңыз, мысалдар келтіріңіз, анықтаңыз, көрсетіңіз, шығарыңыз, орынды анықтаңыз, басқаша атаңыз, болжаңыз.	- Қай мысал сәйкес келеді...? - Басты мақсат қандай...? - Бұл нені білдіретінің дұрыс түсініп тұрмын ба?... - Сіз түсіндіре аласыз ба?... -Қалай өзгерте аласыз.... ?
Қолдану	Қолданыңыз, өзгертіңіз, таңдаңыз, көрсетіңіз, сахналаңыз, суреттеңіз, өзгертіңіз, басқарыңыз, болжаңыз, дайындаңыз, жасаңыз, көрсетіңіз, эскиз жасаңыз, шешіңіз, пайдаланыңыз	-Қорытынымен не болады, егер..... - Не үшін қолданамыз.....? - Пайдалануға бола ма...? -Істі қалай шешу керек ...? - Өз білімінде қолданыпмәселені қалай шешу керек.....
Анализ	Талдаңыз, бағалаңыз, салыстырыңыз, схемалық түрде суреттеңіз, айырмашылық, тану, зерттеу, эксперимент, анықтаңыз, суреттеңіз, шығарыңыз, модельдеңіз, бөлектеңіз, көрсетіңіз, сұраңыз, байланыстырыңыз, таңдаңыз, бөліңіз, көріңіз.	-Қалай байланысты....? -Айырмашылығы неде.....? -Мүмкіндіктері қандай.....? -Қандай дәлелдер келтіруге болады.....? -Нені куәландырады....? -Олардың ара қатынасы қандай....?
Синтез	Таратыңыз, жинаңыз, таңдаңыз, жасаңыз, жобалаңыз, ойлап табыңыз, түсіндіріңіз, тұжырымдаңыз, біріктіріңіз, ұйымдастырыңыз, жоспарлаңыз, дайындаңыз, ұсыныңыз, қайта құрыңыз, байланыстырыңыз, қайта қарастырыңыз, айтыңыз, жазыңыз.	-Басқаны құру үшін, қалай үйренуге болады.....? -Қалай біріктіру қажет.....? -Қандай критерилермен біріктіріледі...? -Дәлелдеу үшін не біріктірілуі керек...? -Қалай еңгізу....?
Бағалау	Анықтаңыз, дауласыңыз, бағалаңыз, таңдаңыз, салыстырыңыз, аяқтаңыз, қарсы қойыңыз, қорғаңыз, сипаттаңыз, айырмашылық, орнатыңыз, түсіндіріңіз, байланыстырыңыз, болжаңыз, қарастырыңыз, таңдаңыз, бағалаңыз.	-Сіз келісесіз бе.....? -Неге....? -Неге бұл тандалынды...? -Жақсы бола ма егер.....? -Не ұсынуға болады....? -Поэзия арқылы, қалай бағалау керек....? -Мықты және әлсіз жақтары неде...? -Дәлел неге сүйенеді.....?

Педагогтің кәсіби қызметі, кез-келген адамның іс-әрекеті сияқты, мақсатты жүзеге асырудан тұрады. Мақсаттың болмауы педагогтің студенттермен жүргізетін жұмысын кәсіби маманның қызметі ретінде жіктеуге мүмкіндік бермейді, бұл жұмысты қандай да бір қызмет түрі, іс-әрекеттер жиынтығы ретінде ғана жіктеуге болады.

Мақсат бәріне түсінікті болуы үшін, ең бастысы, оны дұрыс қабылдауы қажет, оны тұжырымдау керек. Бір немесе бірнеше мақсатты таңдау процесі мақсат қою деп аталады. Шын мәнінде, мақсат қою дегеніміз – адамның өз іс-әрекетін мақсаттарды қою және іске асыру тұрғысынан практикалық түсінуі.

Алайда, оқытушының педагогикалық өзара әрекеттесудің мақсаттарын нақты түсінуі жеткіліксіз, бұл мақсаттар басқаларға және ең алдымен, студенттерге дұрыс, нақты және нақты тұжырымдалуы қажет. Жасыратыны жоқ, оқытушы көбінесе сабақтың мақсаттарын дұрыс тұжырымдау үшін білім беру қызметіне дайындалып, интернет ресурстарына жүгінеді.

Сонымен қатар, ол мақсаттарды студенттердің белгілі бір тобы үшін нақты мұғалім анықтауы керек деп ойламайды. Бұл жағдайда басқа адамдардың мақсаттары сәйкес келмейді. Сондықтан әр оқытушы сабақтың мақсатын дұрыстап құрастырса сабақ қолжетімді болады.

Әдебиеттер тізімі:

1. «SMART мақсаттары мансап пен жеке өмір мақсаттарыңызға 10 оңай қадам» Эс Джей Скотт;
2. Стивена Кови «Тиімділігі жоғары адамдардың жеті әдеті»
3. Наталья Лебедева «Мақсат қою ережелері»;
4. Жакупов А.С. «SMART Жұмыс істейтін мақсаттарды қалай қоюға болады»;
5. А.Әлімов «Интербелсенді әдістемені ЖОО-да қолдану мәселелері», Оқу құралы, Алматы-2013ж.

ХАЛЫҚАРАЛЫҚ БІЛІМ БЕРУ ҒЫНТЫМАҚТАСТЫҒЫНДАҒЫ БІРЛЕСКЕН КҮШ - ЖІГЕР: ЖАЛПЫ ПРИНЦИПТЕР ЖӘНЕ ЖЕКЕ ТӘСІЛДЕР

Бердибаева Казина Берикбаевна

жалпы кәсіптік пәндер оқытушысы

Астана қаласы әкімдігінің

«Қоғамдық тамақтандыру және сервис колледжі» ШЖҚ МКК

Аннотация: мақала қоғамның заманауи сын-қатерлері динамикалық әлем жағдайында жеке дамудың негізгі құралы ретінде білім берудің маңыздылығын көрсетеді. Өзекті білімге ие болу ғана емес, сонымен қатар өзгерістерге сәтті бейімделу үшін қажетті қабілеттерді дамыту маңызды. Бұл мақалада қазіргі жағдайда білім мен жеке даму арасындағы тепе-теңдікті қалай табуға болатындығы қарастырылады.

Түйін сөздер: білім беру, жеке даму, тепе-теңдік, білім беру мақсаттары, білім беру бағдарламаларының икемділігі, негізгі құзыреттер.

Негізгі аспектілердің бірі-білім беру бағдарламаларының икемділігі. Еңбек нарығының технологиялары мен талаптарындағы жылдам өзгерістерді ескере отырып, білімнің өзектілігін қамтамасыз ету үшін икемді және бейімделгіш білім беру тәсілдері маңызды болады. Білім беру тек нақты ақпарат беріп қана қоймай, сонымен қатар әртүрлі салаларда тиімді жұмыс істеу үшін қажетті дағдыларды дамытуы маңызды.

Тағы бір негізгі аспект - негізгі құзыреттерді дамыту. Сыни тұрғыдан ойлау, қарым — қатынас дағдылары, мәселелерді шеше білу-бұл дағдылар динамикалық әлемде табысты жеке дамудың ажырамас бөлігіне айналады. Қазіргі білім беру бағдарламалары осы негізгі құзыреттерді қалыптастыруға ықпал ететін әдістемелерді белсенді түрде енгізуі керек.

Қазіргі заманғы технологиялардың интеграциясы да маңызды элемент болып табылады. Сандық құралдар мен онлайн ресурстарды тиімді пайдалану интерактивті және динамикалық білім беру орталарын құруға мүмкіндік береді. Бұл студенттердің мотивациясын арттыруға ғана емес, сонымен қатар қазіргі әлемде маңызды цифрлық сауаттылық дағдыларын дамытуға ықпал етеді.

Білім беру мақсаттары мен жеке қажеттіліктер арасындағы тепе-теңдікті сақтау білім беру практикасын дараландыруды талап етеді. Оқыту жүйелері әр студенттің қызығушылықтарын, оқу стильдерін және кәсіби мақсаттарын ескере отырып, олардың ерекше ерекшеліктеріне бейімделе алуы керек.

Қазіргі әлем тұрақты өзгерістермен сипатталады, бұл адамның тез өзгеретін жағдайларға тиімді бейімделу қабілетін талап етеді. Бұл орайда осы процесте тепе-теңдікті табудың негізгі стратегияларын анықтай отырып, динамикалық ортада жеке дамуды қалыптастырудағы білімнің рөлі қарастырылады [1].

Шекаралар қысқарып, ақпараттық ағындар күшейіп келе жатқан қазіргі әлемде білім беру саласындағы халықаралық ынтымақтастық маңызды орын алады. Бұл бағыт білім мен тәжірибе алмасуға ықпал етіп қана қоймай, жеке білім беру тәсілдерін дамытуға бірегей мүмкіндіктер туғызады.

Халықаралық білім берудегі жалпы бағдарлар:

1. Мәдени алмасу: халықаралық білім беру бағдарламалары мәдени алмасуға ықпал етеді, бұл студенттерге әртүрлі дүниетанымдар мен дәстүрлерге енуге мүмкіндік береді. Бұл тәжірибе көкжиектерді кеңейтеді, айырмашылықтарды құрметтейді және жаһандық ойлауға ықпал етеді.

2. Тілдік дағдыларды дамыту: көптілді ортада оқыту қазіргі білім беруде нормаға айналуда. Бұл жаңа тілдерді үйренуге ғана емес, сонымен қатар тілдік икемділікті дамытуға да ықпал етеді, бұл әсіресе жаһандық коммуникация жағдайында маңызды.

3. Құндылықтардың ортақтығы: халықаралық білім беру бағдарламалары студенттердің тұрақтылық, жауапкершілік және АЗАМАТТЫҚ БЕЛСЕНДІЛІК сияқты ортақ құндылықтарды қалыптастыруға жиі назар аударады. Бұл қасиеттер әлемдік қоғамда сәтті бейімделудің кілті болып табылады.

Халықаралық білім беру контекстіндегі жеке тәсілдер:

1. Білім беру бағдарламаларындағы икемділік: ұсынылатын курстар мен бағдарламалардың алуан түрлілігі студенттерге өздерінің қызығушылықтары мен кәсіби мақсаттарына сәйкес келетіндерді таңдауға мүмкіндік береді. Бұл жеке таңдау тиімдірек оқу үшін жағдай жасайды.

2. Тәлімгерлік және кеңес беру: жекелендірілген тәсіл студент тәжірибелі тәлімгерлерден жеке қолдау мен ұсыныстар ала алатын тәлімгерлік пен кеңес беру жүйесінің болуын болжайды. Бұл материалды жақсы игеруге және кәсіби дамуға ықпал етеді.

3. Жеке оқу жоспарлары: әрбір студенттің білім беру қажеттіліктерінің ерекшелігін ескеретін жеке оқу жоспарларын әзірлеу халықаралық білім берудің маңызды элементіне айналады. Бұл әр оқушыға өзінің әлеуетін барынша арттыруға мүмкіндік береді.

Осылайша, білім беру саласындағы халықаралық ынтымақтастық жаһандық білім беру кеңістігін қалыптастыру үшін жалпы бағдарларды қамтамасыз етеді, бірақ сонымен бірге әрбір білім алушының бірегейлігін қолдай отырып, жеке тәсілдер үшін кеңістік береді. Бұл тепе-теңдік түлектерді қазіргі әлемнің қиындықтарына дайындайтын тиімді білім беруге ықпал етеді. Қазіргі білім беру парадигмасының негізгі элементтерінің бірі-икеменділік пен бейімделуге баса назар аудару. Технологиядағы, экономикадағы және қоғамдағы өзгерістердің жылдамдығы білім беру бағдарламаларынан жаңа талаптарға тез жауап беру қабілетін талап етеді. Бұл тек оқу мазмұнын жаңартуды ғана емес, сонымен қатар оқыту әдістері мен форматтарын өзгертуді де қамтиды[2].

Қазіргі білім берудің маңызды бағыты дәстүрлі академиялық құзыреттіліктерді ғана емес, сонымен қатар "жұмсақ дағдылар" немесе болашақ құзыреттіліктерін дамыту болып табылады. Бұған қарым-қатынас дағдылары, сыни ойлау, ұжымда жұмыс істеу, стандартты емес мәселелерді шешу қабілеті жатады. Бұл дағдылар технологияның қарқынды дамуы мен жаһандану жағдайында маңызды бола түсуде.

Тағы бір маңызды элемент-білімге қол жетімділікті кеңейту. Қазіргі әлемде қашықтық білім алуға кедергі болмауы керек. Онлайн білім беру, жаппай ашық онлайн курстар (МООС) және басқа технологиялар әлемнің түкпір-түкпірінен келген адамдарға үйден шықпай-ақ сапалы білім алуға мүмкіндік береді[3].

Осы мақаланың қорытындысында біздің заманымыздың өзекті сын-қатерлерін шешуге бағытталған табысты білім беру бастамалары қаралды. Осы мысалдарды талдай отырып, тез өзгертін әлемнің талаптарына сәйкес білім беруді үнемі дамыту қажеттілігі туралы қорытынды жасауға болады. Алдағы жылдары білім беруді дамытудың талданған перспективалары оқыту саласындағы инновациялар мен бейімделудің маңыздылығын көрсетеді. Күтілетін трендтер болашақ білім беру бағдарламаларын қалыптастыру кезінде қоғамдағы, технологиядағы және экономикадағы өзгерістерді ескеру қажеттілігін көрсетеді.

Білім беруді дамыту біздің заманымыздың сын-тегеуріндеріне табысты бейімделудің негізгі факторына айналады және оның эволюциясы неғұрлым икемді, инновациялық және білім алушылардың қажеттіліктеріне сәйкес келетін білім беру жүйелерін құру бағытында жалғасатын болады.

Әдебиеттер тізімі:

1. Kim, C. (2021). "Innovative Approaches to Education: Case Studies from Around the World." *Innovations in Education and Teaching International*, 28(2), 89-104.
2. Anderson, P. (2017). "Future Trends in Education: A Global Perspective." *Trends in Educational Technology*, 22(3), 165-182.
3. Martinez, S. (2019). "Access to Education Beyond Borders: The Role of Online Platforms." *International Journal of Open and Distance Learning*, 14(1), 45-62.

ПРИМЕНЕНИЕ АКТИВНЫХ МЕТОДОВ ОБУЧЕНИЯ ПРИ ИЗУЧЕНИИ СПЕЦИАЛЬНЫХ ДИСЦИПЛИН

Булхайрова Акмарал Кайроллиновна

преподаватель специальных дисциплин высшей категории,
ГККП «Высший технический колледж города Кокшетау»

Түйін. Бұл мақала арнайы пәндерді оқыту кезіндегі белсенді оқыту әдістерін пайдалану нәтижесін анықтауына арналған. Арнайы пәндері сабақтарында техникалық ойлау қабілетін қалыптастыратын әдістері қарастырылған. Зерттеу әдістері мен құралдары сипатталған. Арнайы пәндерді оқыту кезінде қажет техникалық ойлау қабілетін қалыптастыру үшін кәсіптік есептерді, өндірістік жағдайларды шешу, шеберхана, жобалар, ойын технологиялары, ми шабуылы сияқты әдістер шығармашылық және техникалық ойлау қабілетін, танымдық қабілеттерін толық көрсетуге мүмкіндік беретін жайлы қорытынды жасалған.

Аннотация. Данная статья посвящена определению результативности применения активных методов обучения при изучении специальных дисциплин. Рассмотрены методы, формирующие техническое мышление на уроках специальных дисциплин. Описаны методы и инструменты исследования, а также полученные результаты. В результате внедрения активных методов обучения, и проведенных исследований сделан вывод о том, что использование таких методов как решение профессиональных задач и производственных ситуаций, использование ролевых и деловых игр на уроках, технология мастерских, мозговой штурм, проектные технологии позволяют наиболее действенно проявить творческое и техническое мышление, познавательные способности, умение адаптироваться в реальной среде.

Abstract. This article is devoted to determining the effectiveness of using active learning methods in the study of special disciplines. Methods that form technical thinking in the lessons of special disciplines are considered. The research methods and instruments, as well as the results obtained, are described. As a result of the introduction of active teaching methods and the conducted research, it was concluded that the use of such methods as solving professional problems and production situations, the use of role-playing and business games in the classroom, workshop technology, brainstorming, design technologies allow the most effective expression of creative and technical thinking, cognitive abilities, ability to adapt in a real environment.

Ключевые слова: техническое мышление, «читать» схемы, производственные ситуации, ролевая игра, соревновательность

Специальные дисциплины в техническом и профессиональном образовании являются опорными, и непрерывно связаны с постоянно меняющимися технологиями своей сферы. Появляются новые виды материалов, методов раскрытия и способов обработки. И эти инновации

необходимо постоянно вносить в учебную программу, в соответствии с потребностями рынка труда.

Являясь основным звеном в обучении специальности, преподавание специальных дисциплин является ключевым фактором в учебном процессе. Именно на уроках специальных дисциплин происходит формирование технического мышления, так необходимого при изучении методов обработки узлов и деталей изделий.

В целях формирования способности к анализу, умения воспроизводить схемы в разрезе и «читать» их, используются активные методы обучения. Это такие методы, как решение профессиональных задач и производственных ситуаций, деловые и ролевые игры, проектная технология, технология мастерских и т.д.

При выборе метода обучения необходимо, прежде всего проанализировать содержание учебного материала и использовать активные методы там, где наиболее действенно могут проявиться творческое мышление, познавательные способности, жизненный опыт, умение адаптироваться в реальной деятельности.

К примеру, одна из производственных ситуаций, выглядит следующим образом:

Производственная ситуация №1: В ателье поступил заказ на ремонт женского зимнего пальто:

– а именно, обработка нижней части проймы изделия, заключающаяся в прокладывании шва втачивания рукава в пройму вручную. Так как прокладывание машинной строчки затруднено, из-за многослойности изделия и труднодоступности данного участка. В данном пальто подкладка, притачная по низу, то есть верх пальто полностью закрыт подкладом.

Задание: Выбрать способ обработки. Определить, из каких операций будет состоять данная услуга. Составить последовательность обработки, отметить виды ручных стежков и строчек, используемых в данной ситуации.

Учебно-производственная задача 1.

Укажите по заданной схеме распределение посадки по участкам и распределите посадку по окату рукава, согласно участкам, если длина оката длиннее проймы на 8 см.

Задание: Определить нормы посадки оката рукава относительно проймы, на каждом участке, согласно схемы.

В данной учебно-производственной задаче студенты должны рассчитать посадку оката рукава, распределяя ее по участкам, используя данные таблицы «Нормы посадки ткани по окату рукава».

Такие задания, имеющие производственную направленность, особенно те, в которых «зашифрована» проблема, стимулируют студентов на поиск ответа на поставленный вопрос.

В результате использования игровых технологий на уроках специальных дисциплин был разработан сборник деловых и ролевых игр, где собран обширный материал для подготовки к урокам по специальности.

Деловая игра – это как правило, профессиональная игра. Она направлена на формирование таких профессиональных умений и навыков, которые потребуются на производстве.

Так, например, в ролевой игре «Заседание художественного совета» группа делится на четыре подгруппы, задача каждой из которых – изучить, проанализировать очередной способ обработки одного и того же кармана, выделить достоинства и недостатки каждого способа обработки. При этом игра построена таким образом, чтобы в процессе осмысления нового способа обработки, найти видимые и невидимые достоинства именно этого способа обработки кармана. Элементом состязательности в данной игре является борьба за запуск в производство своего метода обработки, а для этого подгруппы должны сделать все, чтобы найти лучшие

достоинства своего метода обработки. В результате проведения такой игры, достигаются такие цели, как формирование способности студента «читать» схемы узлов в разрезе, умение бегло зарисовывать схему узла в разрезе, способность к анализу, и самое главное – техническое мышление.

В деловой игре «Использование новых видов материалов для изготовления спецодежды», студентам дается возможность попробовать себя в роли сотрудников текстильных фабрик, фирм, предоставляющих материалы для спецодежды на рынке тканей, работников частного швейного производственного объединения. Студенты каждой из групп должны найти различные варианты курточных материалов и подобрать пакет материалов для изготовления комбинезона, состоящего из куртки и брюк, для спецодежды. Выбранный пакет материалов необходимо представить в виде конфекционной карты. Все участники хорошо осведомлены и владеют характеристиками материалов, а также требованиями к спецодежде. Поэтому очень тщательно подбирают материалы, а также подвергают анализу выбранные варианты команды соперников. Ограничения по времени стимулируют студентов к быстрому выполнению заданий, при этом уделяя достаточное время содержательности будущей презентации.

Преподавание специальных дисциплин по специальности «Швейное производство и моделирование одежды», также связано с определенными трудностями: слабо развитое логическое мышление, недостаточная подготовка в области математических дисциплин, проблемы с изучением английского языка, сниженный уровень произвольного внимания и т.д. Эти факторы во время занятий вызывают у студентов непонимание, тревожность, неуверенность в своих силах. Естественной защитой обучающихся является выбор пути с наименьшим сопротивлением. Поэтому, основной целью при организации учебной деятельности студентов становится активизация познавательного интереса к специальным дисциплинам, путем введения активных методов обучения.

Следовательно, необходимо создавать условия для развития каждого обучающегося на уровне его возможностей и способностей, формирования общих и профессиональных компетенций, формирования коммуникативных умений и навыков, творческой самореализации личности учащихся.

У большинства студентов возникают трудности с техническим мышлением, так необходимым, при изучении специальной технологии швейного производства, где практически вся обработка рассматривается через схемы в разрезе. В результате затрудняется чтение схем обработки деталей или узлов изделий. При обучении студентов через игровые методы, значительной проблемой для студентов становится выступление перед аудиторией, а через это и вхождение в роль ролевых и деловых игр. Для таких случаев разработан элективный курс по разработке и изготовлению изделий в масштабе М 1:2 на масштабные манекены.

Этот курс практически включает в себя программу по разработке и изготовлению целого изделия самостоятельно студентом от начала и до конца.

Данный элективный курс направлен на формирование самостоятельности, пытливости, способности к поиску нового, умение выделять дополнительное время для обучения, т.е. самообразованию. Состоит курс из 4 этапов: 1. Организационный; 2. Конструкторский; 3. Технологический; 4. Презентационный.

Основной целью данного курса является индивидуальное, углубленное обучение интегрированием курсов: технологии, конструирования, моделирования и художественного оформления одежды вместе с производственным обучением.

Получив задание по элективному курсу студенты приступают к самостоятельному сбору информации по предложенным преподавателем источникам, разрабатывают комплект лекал, продумывают технологию пошива.

В целях изучения способностей студентов адаптироваться обучению через моделирование профессиональной деятельности в учебном процессе, были проведены исследования, для сравнительного анализа.

При изучении темы «Технология изготовления женского демисезонного пальто» был проведен эксперимент, в процессе которого сравнивались результаты обучения в двух группах квалификации «Портной» 3-ПУ-21 и ПУ-22-Ц, с продолжительностью обучения 2 года 10 месяцев и 1 год 10 месяцев, в программе обучения, которых изучается данная тема. В одной группе обучение проводилось по традиционной классической классно-урочной системе. В другой группе портных обучение данной темы проводилось с применением активных методов обучения. Группа, в которой были внедрены игровые методы и методы решения производственных ситуаций, была более активна на занятиях, и у студентов данной группы появился интерес к преподаваемой дисциплине. Тогда, когда, в группе, которая обучалась по классической технологии, материал изучался студентами механически, не визуализировался, спустя время студенты забывали пройденный материал.

Так, при проведении игры «Заседание художественного совета», где студентам была предложена идея разработки способа обработки накладных карманов в женском пальто, студенты подбирали различные модели пальто и изучили множество вариантов обработки накладных карманов на подкладке. Дух соревнования, который был во время игры, побудил студентов найти наиболее выигрышный способ обработки накладных карманов и таким образом предоставить свой способ обработки для запуска в производство. Конечно же, мотивацией также послужил тот факт, что при подведении итогов победившие студенты вознаграждались ценными призами, которыми являлись комплекты лекал, изготовленные на типовые размер роста из плотного картона. Но в результате проведенной игры студенты смогли самостоятельно изучить множество способов обработки накладных карманов на подкладке, что побудило у них повышение мотивации к обучению.

При изучении темы «Соединение рукавов с проймой в демисезонном пальто» урок проводился в форме решения производственных задач, где студентам предлагались различные варианты решения ситуации по распределению посадки по окату рукава. Каждую задачу студенты решали и публично презентовали в группе, сообщая, насколько верно выполнена задача. Такая форма изучения понравилась студентам, и в процесс были втянуты даже те студенты, которые не особо участвовали ранее в диалогах. Каждый урок проводился с упором на коллективную работу.

Студенты, вовлеченные в учебный процесс посредством игровой технологии, хотели еще играть на уроке, и им была предложена игра «Производственное совещание», где студенты должны были найти достоинства и недостатки в способах обработки бортов и их окончательной отделки. Выполняя условия игры, студенты учились анализировать каждую строчку и каждый шов. В результате студенты смогли охарактеризовать все способы обработки самостоятельно.

По итогам эксперимента были выявлены следующие показатели в обучении. Качество обучения в группе обучающейся по активным методам обучения повысилось до 87%, а в группе, которая изучала тему по классно урочной системе качество обучения осталось на уровне 68%

Обучение бывает эффективным и достигает хороших результатов, если студенты открыты для обучения и активно включаются в процесс сотрудничества с другими участниками образовательного процесса. Студенты получают возможность для анализа своей деятельности и реализации собственного потенциала, если могут практически подготовиться к тому, с чем им предстоит столкнуться в ближайшее время в жизни и профессиональной деятельности.

Такие возможности и условия для студентов создает применение активных методов обучения.

Список литературы:

1. Бабанский Ю.К. Проблемы повышения эффективности педагогических исследований. - М., 1982.
2. Звягинский В.И. Педагогическое творчество учителя. - М: Педагогика, 1987.

3. Конаржевский Ю.А. Система. Урок. Анализ. - Псков: ПОИПКРО, 1996.
4. Л. Г. Семушкина, Н. Г. Ярошенко, Технологии образовательного процесса в средних специальных учебных заведениях. – М.: 2000г

ҚАЗАҚ ТІЛІ САБАҚТАРЫНДА ФОНЕТИКА ЖӘНЕ ГРАММАТИКАНЫ ОҚЫТУДЫҢ ЖОЛДАРЫ

Жалелова Айжан Жалеловна

қазақ тілі мен әдебиеті пәнінің оқытушысы
«Алматы автомеханика колледжі»КМҚК

Аннотация. Мақалада қазақ тілін сабағында фонетика және грамматиканы оқытудың тиімді жолдары ұсынылған. Білім алушыларды қазақ халқының тарихы мен мәдениетіне, оның әдебиетіне баулуға бағытталған оқу жоспары көрсетілген. Сонымен қазақ тілін үйрену, өзінің тікелей мақсатынан басқа, білім алушыларды интернационалдық тәрбиелеу, сондай-ақ жалпы қазақ тілін оқытуды дамыту жолдары ұсынылған. Тілді оқытуды қазақ тілінің қысқаша тарихын жариялаудан және әліпбимен танысудан немесе қайталаудан басталған. Қазақ әліпбиі орыс графикасы негізінде жасалған, бұл оны игеруді жеңілдетеді, бұл тақырыпты көзбен көріп, есте сақтау үшін көрнекі құралдар мен кестелерді қолдануды ұсынған. Нақты қазақ әріптері бөлініп көрсетілген, бөліп көрсету әдісі тиімділігі көрсетілген, өйткені ол қазақ әліпбиінің әріптерін тез игеруге ықпал етеді. Ауызекі тілде қазақ тіліне тән дыбыстардың артикуляциясы бойынша жұмыс көрсетілген.

Түйін сөздер: фонетика және грамматика, қазақ тіліне тән дыбыстар, әдебиет және тарих, оқытудың дамыту жолдары, интернационалдық тәрбие.

Аннотация. В статье представлены эффективные способы обучения фонетике и грамматике на уроке казахского языка. Представлена учебная программа, направленная на ознакомление учащихся с историей и культурой казахского народа, его литературой. Так изучение казахского языка, помимо своей непосредственной цели, предлагает интернациональное образование обучающихся, а также пути развития преподавания казахского языка в целом. Обучение языку началось с публикации краткой истории казахского языка и знакомства или повторения алфавита. Казахский алфавит создан на основе русской графики, что облегчает его освоение, для наглядности и запоминания темы рекомендуется использовать наглядные пособия и таблицы. Отдельно показаны настоящие казахские буквы, показана эффективность метода выделения, поскольку он способствует быстрому изучению букв казахского алфавита. Показана работа по артикуляции звуков, характерных для казахского языка, в разговорной речи.

Ключевые слова: фонетика и грамматика, звуки, характерные для казахского языка, литература и история, методика развития обучения, международное образование.

Қазақ тілін оқыту сабағының негізгі мақсаты тілдік қарым-қатынас базасын құру, яғни ауызша сөйлеу тілін практикалық меңгеру болып табылады. Бұл мақсатқа келесі міндеттер кешенін жүзеге асыру нәтижесінде қол жеткізуге болады:

А) Оқылатын мәтіннің және оның грамматикалық құрылымы туралы белгілі бір білім беруге;
Б) қазақ тілінің ерекше дыбыстарының дыбыстық жүйесі мен графикалық (әріптік) белгілеу жүйесі туралы қажетті білімді сіңіруге;

В) дыбыстарды, сөздер мен сөйлемдерді игеруге қол жеткізу және осы негізде нақты дыбыстарды, әсіресе нақты дыбыстарды айту дағдыларын дамытуға;

Г) қазақ тіліндегі сөзжасамның, сөз тіркесінің және сөзжасамның негізгі тәсілдерін меңгеруге қол жеткізуге;

Д) қазақ тілінен орыс тіліне аударуды үйренуге (және керісінше).

Бұл тапсырмаларды орындау белгілі бір білім, дағдылар мен дағдыларды игеруді қамтуға:

А) қазақ әліпбиін, ондағы әріптердің ретін нық білу; оларды дұрыс атай білуге;

- Б) қазақ дыбыстарын қалыптастыру мен қолданудың жіктелуі мен тәсілдерін меңгеруге;
В) қазақтың ерекше дыбыстарын жеке де, басқа дыбыстармен де дұрыс айтуға;
Г) сөздегі дауысты және дауыссыз дыбыстарды үйлестіру тәртібін және оның қазақ тіліндегі сингармонизм заңына бағынуын білуге; аффикстерді сөздердің негізіне қосу шарттарын меңгеруге;
Д) сөздің құрамын және жаңа сөздерді қалыптастыру тәсілдерін, сондай-ақ сөйлеу бөліктерін өзгертуді меңгеруге болады.

Қазақ тілін оқыту балаларды қазақ халқының тарихы мен мәдениетіне, оның әдебиетіне баулуға бағытталған тәрбие жұмысымен ұштастырылуы тиіс. Сонда қазақ тілін үйрену, өзінің тікелей мақсатынан басқа, білім алушыларды интернационалдық тәрбиелеу, сондай-ақ жалпы дамыту құралдарының бірі бола алады.

Тілді оқытуды қазақ тілінің қысқаша тарихын жариялаудан және әліпбимен танысудан немесе қайталаудан бастаймын. Қазақ әліпбиі орыс графикасы негізінде жасалған, бұл оны игеруді жеңілдетеді. Бұл тақырыпты көзбен есте сақтау үшін реттік нөмірлері, баспа және қолжазба әріптерінің сызбалары көрсетілген қазақ әліпбиі бар көрнекі құралдарды, кестелерді қолданамын. Бұл ретте мен нақты қазақ әріптерін бөліп көрсетемін, мұндай беру әдісін тиімдірек деп санаймын, өйткені ол қазақ әліпбиінің әріптерін тез игеруге ықпал етеді. Ауызекі тілде мен нақты дыбыстардың артикуляциясы бойынша көп жұмыс істеймін.

Академик Л. В. Щерба осы мәселе бойынша былай деп жазды: "екінші тілде дұрыс сөйлеуді үйрену – бұл рефлекторлық шыршаға айналу үшін бірқатар ерекше қимылдарды игеру сияқты", қазақ тілі, басқа тілдер сияқты, бала кезінен қалыптасқан өзіндік артикуляциялық базаға ие. Бұл міндет жергілікті емес тілдің лексикасы мен грамматикасын игеруден гөрі қиын. Сондықтан білім алушылар мұны білуі керек:

- А) қазақ тілінде дауысты дыбыстардың пайда болуында еріндер орыс тіліне (ерін) қарағанда белсенді қатысады;
Б) дауыссыз дыбыстарды қалыптастыру кезінде тілдің артқы артикуляциясы басым болады ;
В) көбірек мұрын дауыссыздары;
Г) соңында дауысты дыбыстар естілмейді;
Д) екпін әлсіз, байқалмайды, бірақ соңғы буында дауысты дыбыстар анық, анық айтылады.

Осыған сүйене отырып, қазақ дыбыстарының айтылуын зерттеуге кіріспес бұрын, балаларға орыс тілінің дыбыстарын айтуға, қай сөйлеу мүшесінің қатысатынын дәл тіркеуге мүмкіндік беремін. Мысалы, бір оқушы а, о, у, ы, ал екіншісі – ә, ө, ү, і дыбыстарын айтады; сол сияқты К, г – қ, ғ дауыссыз дыбыстар. Бұл жағдайда мен көрнекі құралдарды қолданамын. Дыбыстық жүйені зерттеу орыс тілінің дыбыстық жүйесімен салыстырылады. Бұл әдіс қазақ дыбыстарының айтылу ерекшелігін игеруді жеңілдетеді.

Мен сондай-ақ әр түрлі тақырыптағы мәтіндермен жаттығу жасаймын, онда сөздерде жуан және жіңішке дауысты дыбыстар жоқ, содан кейін әріптер еріннің қатысу дәрежесі бойынша түсіндіріледі және анықталады: ерін немесе ерін емес, ашық немесе жабық.

Осылайша, қазақ тілінің әрбір дыбысымен жұмыс жасай отырып, олардың артикуляциялық қасиеттері бойынша орыс дыбыстарына мүлдем сәйкес келмейтінін және есту және сөйлеу мүшелерін ұзақ уақыт оқытуды талап ететінін ескеремін.

Жұмыс жоспары үш бөлімнен және қосымша материалдан тұрады:

- 1) тілдік материал;
- 2) ауызекі сөйлеуді меңгеруді қамтамасыз ететін талаптар;
- 3) мәтіндер, яғни лексикалық материал.

Фонетикалық жүйені, жеке сөздерді, сөз тіркестерін және сөйлемдерді игеруге негізделген тілдің грамматикалық құрылымын байыпты зерттемей, бірде-бір тілді үйрену мүмкін емес. Сондықтан қазақ тілін оқыту оның фонетикасын, грамматикасы мен лексикасын жүйелі меңгеруге негізделуі тиіс. Сабақтың басынан бастап ауызша сөйлеу сабақтары жүйелі түрде өткізілуі керек (сәлемдесу, қазақ тілінде үндеу және т.б.).

Менің жоспарымның құрылымы келесі кезеңдерден тұрады:

1) фонетика және грамматика. Фонетика бойынша уақытты үнемдеу мақсатында орыс тілінде жоқ қазақ тілінің тоғыз ерекше дыбысына баса назар аударамын. Осы себепті грамматика тек қажетті негізгі сұрақтарды қамтиды, онсыз келісілген сөйлеу қиынға соғады. Статистика көрсеткендей, кез-келген тілдің алғашқы мың сөзі бүкіл мәтіннің 70-80% құрайды. Бұл бүкіл мәтіннің 80% - на дейін түсінуге мүмкіндік береді (ауызекі тілдің 90% - ы, өйткені көптеген кітап сөздері сөйлеуде қолданылмайды).

2) оқу. Сабақтың екінші бөлігінде ол негізгі болып табылады, бірақ мұнда басқа мақсаттар қойылады. Мысалы: аударма, сұрақтарға жауаптар, қысқаша мазмұнын орыс және қазақ тілдерінде беру. Әр мәтіннің алдында жаңа сөздер мен сөз тіркестері, өйткені бұл мәтіннің мазмұнын түсінудегі қиындықтарды жою үшін қажет.

3) сөйлеу. Материал негізінен диалог түрінде, кейде мүмкін болса, рөлдерде ойнайды. Бірақ тақырыпқа байланысты немесе қажет болса, есте сақтау үшін шағын лексикалық тақырыптар беремін.

4) хат. Мен бұл кезеңді екіге бөлемін:

А) грамматика жаттығуларын орындау; сөздер мен сөз тіркестерінің емлесі бойынша жұмыс (сөздік диктант, сөздер мен тіркестерді есте сақтау арқылы жазу);

Б) диктанттар; үйлесімді жазбаша сөйлеу бойынша жұмыс (диктант, эссе және тек өткен материал бойынша).

5) жедел жад дағдыларын дамыту (жатқа оқыту). Сабақтың бұл кезеңі сөйлеуді дамыту үшін қажет. Онда мақал-мәтелдер, жұмбақтар, өлеңдер, жаттауға арналған әндер бар. Сабақтың осы бөлігінің тапсырмаларын негізінен оқушылар үйде орындайды, содан кейін сабақта сыныпта тексеріледі.

Орыс тілінен алынған сөздерге көп көңіл бөлу керек, өйткені ондаған жылдар бойы жалпы экономикалық және мәдени даму нәтижесінде орыс тілінен көптеген сөздер қазақ тіліне көшті және керісінше. Мысалы: сот, почтальон, радио, жігіт, жайлау, қымыз, айтыс және т. б.

Әдебиеттер тізімі

1. Бубнова Г.Н. Гарбовский Н.К. Жазбаша және ауызша байланыс: Синтаксис және просодия. – М.: 1991 ж
2. Зарубина Н.Д. Лингвистикалық-әдістемелік аспектілері.– М.: 1981
3. Зимняя П.А. Мол А. М. оқытудағы есту және көру анықтығы туралы: 1996 – 200 б.
4. Кубасова О.В. Оқу сабағында реконструктивтік қиялды дамыту: Бастауыш мектеп – 1991 ж
5. Руденко Т.П. Ауызша сөйлеу тәжірибесі – Омбы: 2006 -182 бет.
6. Смирнова Л.П. Шетел тіліндегі сөйлеу хабарламаларын тындап түсіну деңгейлері және оларды бақылау жолдары. – М.: 1982 ж
7. Шаренков Д.И. Диалогтік сөйлеуге үйрету. – М.: 1981 ж

БІЛІМ АЛУШЫНЫҢ ШЫҒАРМАШЫЛЫҒЫН ҚАЛЫПТАСТЫРАТЫН ӘДІС-ТӘСІЛДЕР

Жұмағали Нұрбол Махмутұлы

арнайы пәндер оқытушысы

Әбдіманап Ботагөз

өндірістік оқыту шебері

«Алматы автомеханика колледжі» КМҚК

Анотация. Бұл мақалада қазіргі таңда кеңінен қолданылып келе жатқан, білім алушылардың шығармашылығын қалыптастыратын әдіс-тәсілдер сипатталған. Жаңа педагогикалық әдіс-тәсілдердің арасында мыналарды бөлуге болады:

- білім алушылардың психофизиологиялық және жеке ерекшеліктерін тереңірек есепке алу және пайдалану қажеттілігі;
- тиімділігі төмен ауызша сөзді ауыстырудың шұғыл қажеттілігін түсіну
- жүйелі-әрекеттік тәсілмен білім берудің (ауызша) тәсілі;
- кепілдендірілген оқу нәтижелерін қамтамасыз ететін оқу процесін, мұғалім мен оқушы арасындағы өзара әрекеттестіктің ұйымдастырушылық формаларын жобалау мүмкіндігі.

Түйін сөздер: жаңа әдістер, миға шабуыл, рефлексия, Өрмекші торы, INSERT, Кластер, ДЖИГСО, «Тазалық» ойыны әдісі

Педагогикалық жаңа әдістер – іс- әрекетке, оқыту барысында жүзеге асатын педагогикалық жүйе. Ол даратұлғаны жетілдіруге, белгілі бір мақсатқа жету жолында арнайы ықпалды ұйғаруға қажетті байланысқан әдіс-тәсілдер. Қазіргі заман талабына сай білім алушылардың білімін жетілдіру, шығармашылығын дамыту мақсатында өз тәжірибемде жаңа технологияларды қолданудамын. Нақтырақ айтсақ сабақ беру барысында қолданып жүрген әдіс-тәсілдеріме тоқталып өтейін.

1. Сабақ басында балалардың психологиялық хал-ахуалын, көңіл-күйлерін көтеру үшін, зейінін тұрақтандыру мақсатында екі әдіс-тәсілді қолданамын. **Қар кесегі және Өрмекші торы** әдістері.

2. Жаңа тақырыпты ашу мақсатында **Миға шабуыл** <https://youtu.be/LhmgMYWaRw0?si=eooO5E3tzwxhfHOTd> әдісін қолданамын. Миға шабуыл әдісінің мақсаты: Коммуникативті дағдыны дамыту. Өзекті мәселе төңірегінде білімдері туралы ой қалыптастыру. Ынтымақтастық – өзара әрекет арқылы келісімге қол жеткізуге бағытталған. Бірлескен жұмыс мәселелерді шешу, тапсырмаларды орындаудағы бірлескен әрекет олып табылады.

3. Жаңа тақырыпты меңгерту мақсатында **INSERT, Кластер, ДЖИГСО** әдістерін қолдануға болады. Сабақтың тақырыбын меңгеру үшін әр топқа үлестірмелі материал мен интернет желісінен сілетемелер беремін. Дайындық 15 минут уақыт беріледі. Дайын болған топ шапалақ қағу арқылы дайындықтарын білдіреді. Оқу материалын меңгергеннен **ДЖИГСО** әдісін қолдан арқылы постер қорғайды. **ДЖИГСО** тәсілінде тыңдаушыларға кіші топтарға берген тапсырманы талдауға, ойын білдіруге, сұрақ қоюға, тыңдауға мүмкіндігі болады. **ДЖИГСО** тәсілінің негізгі мақсаты – топтың барлық мүшелерін оқу әрекетіне араластыру, сыйластық қарым - қатынас орнату.

4. Рефлексия **«Тазалық» ойыны әдісі**. Стикерге өз ойларын жазып, керек суреттің тұсына жабыстырады.

Сонымен жалпылап айтқанда оқу үрдісінде оқушының тұлғасының дамуына, ықпал жасайтын жаңа технология түріндегі сабақтар үлгісінің бәріне жүктелетін міндеттер жүйесі төмендегідей:

Жаңа әдістерді қолдануда оқушылардың пәнге деген қызығушылығын арттырып қана қоймай, үлкен ізденіспен, шығармашылыққа жетелеуге де болады.

Нәтижесінде білім алушы:
Оқыту процесінде жаңа технологияларды қолдана отырып білімін шыңдайды;
Жаңа оқыту үрдісін қалыптастырады;
Өздігінен ізденімпаздық қабілеті артады;
Ақпараттық сауаттылығы мен ақпараттық мәдениеті қалыптасады.
https://youtube.com/shorts/MxvkBkLLd80?si=odjvU0QZ6D_olidl

ОҚЫТУ НӘТИЖЕЛЕРІН ҚАЛЫПТАСТЫРЫЛАТЫН ҚҰЗЫРЕТТЕРМЕН БАЙЛАНЫСТЫРУ

Маманова Замира Серікқызы

*арнайы пән оқытушысы,
«Қазалы аграрлы-техникалық колледжі»
Қызылорда облысы, Қазалы қаласы*

Аннотация. Маманның кәсіби міндеттер кешенін шешу қабілеті кәсіби құзыреті болып табылады. Кәсіби құзыреттер кәсіптік стандарттардың талаптарын ескере отырып айқындалады.

Білім беру бағдарламасындағы құзыреттер тізбесін мынадай құзыреттер тобы ұсынады: жалпы білім беру, базалық және кәсіптік.

Жалпы білім беру құзыреттері жалпы білім берудің пәндік - белсенділік құрамдас бөлігін көрсетеді және білім беру бағдарламасының мақсатына кешенді қол жеткізуді қамтамасыз етуге арналған.

Базалық құзыреттер салауатты өмір салтын қалыптастыруға және дене қасиеттерін жетілдіруге, қоғамда және еңбек ұжымында әлеуметтенуге және бейімделуге, патриотизм мен азаматтық сезімдерін, ұлттық сана-сезімді, парасаттылық пен сыбайлас жемқорлыққа қарсы мәдениетті дамытуға, кәсіпкерлік қызмет пен қаржылық сауаттылық дағдыларын игеруге, кәсіби қызметте ақпараттық-коммуникациялық және цифрлық технологияларды қолдануға бағытталған.

МЖБС көрсетілген міндетті базалық модульдерді қалыптастыратын құзыреттер міндетті базалық құзыреттер болып табылады.

Маманның кәсіби міндеттер кешенін шешу қабілеті кәсіби құзыреті болып табылады. Кәсіби құзыреттер кәсіптік стандарттардың талаптарын ескере отырып айқындалады.

Кәсіби құзыретті қалыптастыру үшін кәсіптік стандарттың бірлігі қолданылады - еңбек функциясы, бұл еңбек процесінің бірнеше мәселелерін шешуге бағытталған өзара байланысты әрекеттер жиынтығы.

Білім беру бағдарламаларында құзыретті қалыптастыру үшін модуль анықталады, ол өз кезегінде оқыту нәтижелерін қамтиды.

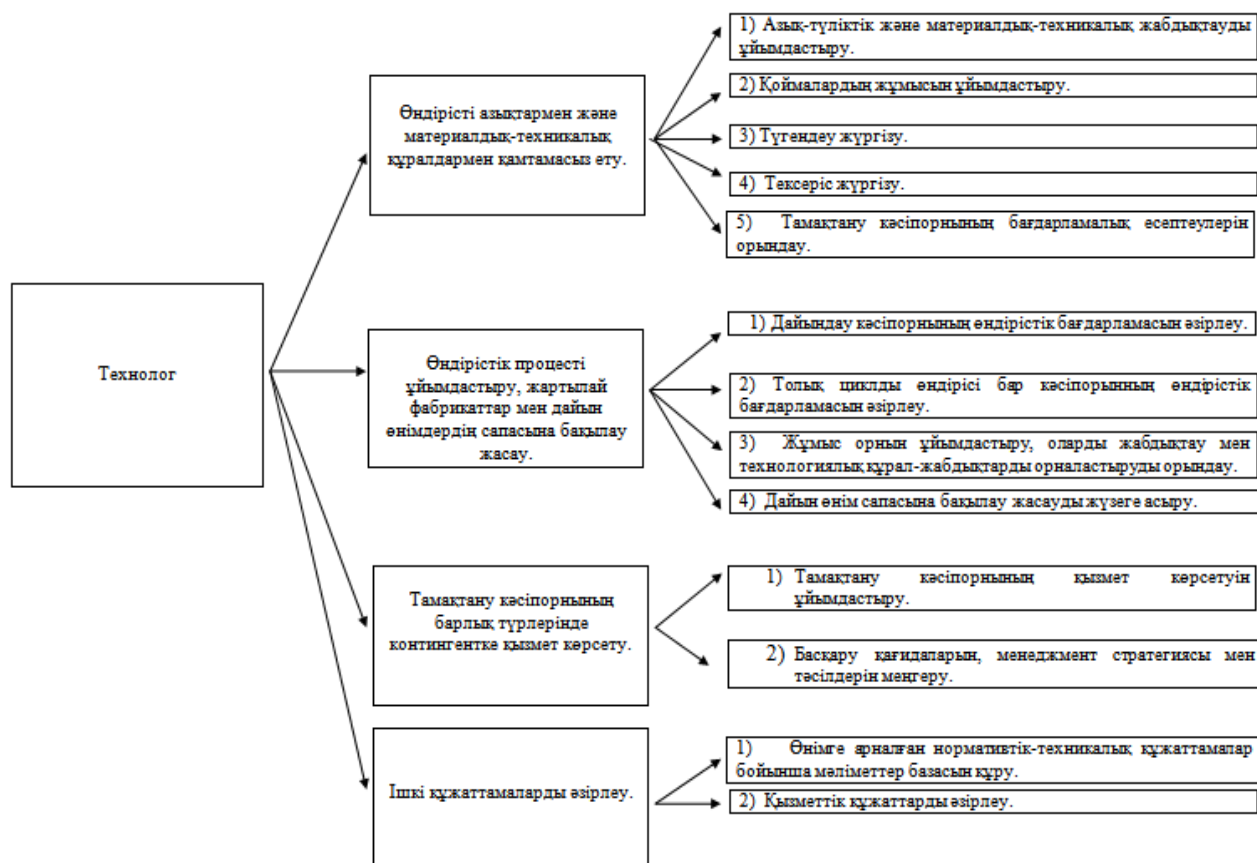
Модульдердің тұжырымдамалары құзырет тұжырымдамаларына ұқсас құрылымға ие және тек әрекеттердің сипаттамасымен ерекшеленеді:

- құзырет-бұл етістіктің анықталмаған / бастапқы формасы;
- модульдегі зат есім-етістіктен жасалған зат есім.

Кәсіби қызмет- бұл мамандыққа сәйкес лауазымдық міндеттерді орындау кезінде маман орындауы керек функциялардың, әрекеттердің, операциялардың жиынтығы.

Кәсіби модульдің мазмұны, КМ шеңберінде білім алушылардың жұмысын ұйымдастыру нысандары еңбек функциясын іске асыру үшін қажетті дағдыларды, білімді, іскерлікті және кәсіби құзыреттерді қалыптастыруға арналған, бұл еңбек процесінің бірнеше міндеттерін шешуге бағытталған өзара байланысты әрекеттер жиынтығы. Кәсіби модульдердің еңбек функцияларымен байланысы.

Кәсіптік модульдердің еңбек функцияларымен байланысы

Оқыту нәтижелері мен кәсіби құзыреттердің арақатынасы:

- Оқыту нәтижелері қалыптасқан құзыретке сәйкес келуі және дайындық деңгейін көрсетуі керек.
- Оқыту нәтижелерінің көлемі құзыретті қалыптастыру үшін жеткілікті болуы тиіс, бұл ретте модуль (пән) оқытудың кемінде екі нәтижесінен тұруы тиіс.
- Оқыту нәтижелері қол жетімді, нақты, түсінікті және бағалануы керек.
- Оқыту нәтижесінің сипаттамасы қысқа болуы керек.
- Тұжырым біртұтас анықталған құрылым болуы керек: оқыту нәтижесін тұжырымдау үшін, әдетте, белгісіз түрдегі бір ғана әрекет етістігі қолданылады, содан кейін оқыту нәтижесінің мәнмәтінін сипаттайтын сөз тіркесі қолданылады.

Оқыту нәтижелері құзырет деңгейін білдіру құралы ретінде әрекет етеді және модуль бойынша оқу курсы сәтті аяқтағаннан кейін білім алушының не айтуы, көрсетуі, түсіндіруі мүмкін деген тұжырым болып табылады.

Оқыту нәтижелері оқу процесінің мақсаттары болып табылады. Оларға білім, іскерлік, дағдылар, көзқарастар, мотивация, құндылықтар кіреді, кейде бағдарламаны меңгергеннен кейін бірден анықтау өте қиын, кейде мүмкін емес.

Оқыту нәтижелерін бағалау білім алушылардың нақты жетістіктері түрінде сипатталған бағалау критерийлері арқылы анықталады, оларды бағалауға болады.

Әдебиеттер тізімі:

1. Өндірістік оқытуды ұйымдастыру және әдістемесі. – М.: Жоғары мектеп, 1978.-399б.. әл. (Кәсіптік-техникалық білім беру. Кәсіптік педагогика).
2. Башмаков, А. И. Интеллектуалды ақпараттық жүйелер: оқу құралы. құралы /А.И. Башмаков, И.А. Башмаков. - Н.Э. Бауман атындағы М.: МГТУ баспасы. 2010ж. - 304б.

ОЙЫН ТЕХНОЛОГИЯЛАРЫН ПАЙДАЛАНУ АРҚЫЛЫ ҚАЗАҚ ТІЛІН ҮЙРЕТУ

Саметова Нургуль Серикбаевна

қазақ тілі мен әдебиеті пәнінің оқытушысы
«Қостанай автомобиль көлігі колледжі» КМҚК

Аннотация: мақалада қазақ тілі сабақтарында ойын технологияларын пайдалану коммуникативтік дағдыларды дамытуға және тілді үйренуге оң мотивацияны қалыптастыруға ықпал ете отырып, оқыту процесін қызықты әрі тиімді етуге мүмкіндік беру жолдары қарастырылған.

Түйін сөздер: ұрпақ, білім, ойын, ойлау, тәрбие.

Аннотация: в статье обобщаются способы, с помощью которых использование игровых технологий на занятиях по казахскому языку способствует развитию коммуникативных навыков и формированию положительной мотивации к изучению языка, делая процесс обучения интересным и эффективным.

Ключевые слова: поколение, образование, игра, мышление, воспитание.

Annotation: The article summarizes the ways in which the use of gaming technologies in Kazakh language classes contributes to the development of communication skills and the formation of positive motivation for learning the language, making the learning process interesting and effective.

Key words: generation, education, play, thinking, upbringing

Қазіргі жағдайда болашақ ұрпағымызды білімді, мәдениетті, саналы етіп тәрбиелеуде егеменді елімізде қазақ тілін оқыту өмірлік зор маңызға ие болып отыр. Қазақ тілін үйрету барысында оқушыларды қазақ елінің салт-дәстүрімен, әдет-ғұрпымен, мәдениетімен таныстыру олардың жан-жақты дамуына, тілге деген көзқарастарын қалыптастыруға көп көмегін тигізеді.

Қазақ тілі де басқа ұлт өкілдеріне шет тіл болып саналғандықтан, шет тілін, яғни, қазақ тілін оқыту арқылы оқушыларды ұлттық патриотизмге тәрбиелеуге жол ашады. Олар өз ұлтын сүйе, өзге ұлттарды сыйлауға үйренеді. Пән бойынша өзекті тақырыбым *«Қазақ тілі сабағында ойын технологиясын тиімді пайдалану жолдары»*. Пән бойынша басты мақсатым және міндетім – қазақша сөйлей білуге үйрету, ауызекі сөйлей білу, игерілген білімдерін қолдана білу, белгіленген талаптарды игеру.

Балаларды қазақша сөйлей білуге үйретуде мынадай талаптар қоямын:

- Әр сөзді тұрақты түрде есінде қалдыру.
- Сөз балаларға таныс заттарға байланысты болу керек.
- Әрбір сөз үнемі пайдаланылып, қайталанып отыруы тиіс.
- Сөздік қорды молайтып отыру.
- Қазақ тіліне тән дыбыстарды дұрыс айтуға дағдыландыру арқылы дұрыс сөйлеуге үйрету.

Бұл талаптарды орындау үшін әр сабақ қызықты құрылып, сабақтың әр кезеңі әдістемелік талапқа сай жүргізілуі тиіс. Тіл үйрену баланың ойлау қабілетімен тығыз байланысты болғандықтан, олардың ойлау дағдысын жан-жақты дамытып, кеңейтіп отыру қажет. Балалардың сөздік қорын молайту жөнінде оларды дұрыс сөйлеуге үйрету жолында өзімнің іс-тәжірибеме сүйеніп мынадай тәсілдер қолданамын:

- Сөздік жұмыс (әңгімелесу, салыстыру, қайталау, сұрақ – жауап, суретпен жұмыс, оқу т.б.)
- Көрнекі құралдар қолдану (сурет, ойыншық)
- Ойын (дидактикалық, сергіту, жарыс, сюжетті – рөлдік, логикалық, т.б.).

Қазақ тілі сабағында әр түрлі ойын элементтерін пайдаланамын. Олар:

«Кім жылдам?», «Адасқан әріптер», «Ұшты-ұшты», «Белгілі бір сөзден бірнеше сөз құрастыру», «Қатесін тап», «Домино», «Пирамида», «Қайталай ғой», «Дұрыс па, бұрыс па?» ойыны немесе «иә-жоқ», «Сөз жарысы», «Әр әріпке бір сөз», “ Баламасын тап”,

«Бағдаршам», «Ыстық орындық», “ Жалғасын тап” ойыны, «Ойлан, тап» ойыны, «Кім тапқыр?» ойыны, Корреспонденттің сұрақтары, «Жұбыңды тап» немесе «Сәйкестендіру»

Ойын барысында баланың адамгершілік қасиеттері, өмірге деген көзқарасы, қызығушылығы қалыптасады. Ойын арқылы топта нашар оқитын оқушыларды да сабаққа нәтижелі тартуға болады.

Ойын – оқу үрдісіндегі оқытудың әрі формасы, әрі әдісі. Сонымен бірге ойынды мұғалім мен оқушылардың бірлескен оқу әрекетінің өзара байланысты технологиясы ретінде қолдануға болады.

✓ Ойын- бала әрекетінің негізгі түрі

Ойын ойнағанда бөлме теңіз де, ұшақ та темір жол вагоны да болуы мүмкін. Балалар ойын кезінде тыныш отыра алмайды. Тіпті жалғыз баланың өзінде де сөйлесіп жүреді.. Сондықтан, ойын барысында тілдесім үлгісі қалыптасады.

Ойындар мазмұнына қарай, өзіне тән ерекшеліктеріне қарай сюжетті-рольді, драматизациялық, дидактикалық құрылыс ойындары, қимылды ойындар, ұлттық ойындар болып бөлінеді.

Ойынның түрлері өте көп. Мысалы: рөлдік ойындар, дене шынықтыру ойындары, сюжеттік ойындар, дидактикалық ойын элементтерін пайдаланудың маңызы өте зор. Дидактикалық ойындар баланың ақыл – ойын дамытып, сабаққа деген қызығушылықтарын арттырады. Тіпті нашар оқитын балалардың өздері де ойын элементтері араласқан сабаққа зор ынтамен ,жігерімен араласатыны анық.

«Ұлттық қазақ ойындары: Баланың тілін жетілдіру үшін оны әңгімеге тарта отырып, баланың сөздік қорын жаңа сөздермен толықтырып, түсінігін молайту қажет. Баланың тілін дамытуда ойын түрлерін жүргізу арқылы, ойын шарттарын айта отырып та байытуға балады. Мысалы: Мен кез келген ойын түрлерін сабағымен тақырыбына сай таңдап аламын. Әсіресе дидактикалық ойындарды тіл дамыту сабақтарында пайдаланудың тиімділігін тәжірибе көрсетіп отыр. Сабақты бекіту, баланың шығармашылығын дамыту, тіл байлығын молайту үшін ойындар сабақтың тақырыбына, мазмұнына сай таңдап аламын. Мысалы: «Телефон» ойынында диалогтық сөйлеудегі әңгіменің мақсаты – бір нәрсе жайында саралап, баланың оған жауап беруге, белгілі бір әрекетке түрткі болуға үйрету болып табылады.

✓ Рөлдік ойындар

Рөлдік ойындар қазақ тілі сабағында елеулі орын алады. Бұл ойындар ұзақ та , қысқа да болуы мүмкін. Сюжетті – рөлді ойындар бейнелеу құралы роль мен ойын әрекеті болып табылады. Өзінің сипаты жағынан бұлар көбінесе еліктеу, шындықты көрсету болып табылады. Мысалы «Дүкен» ойынын ойнағанда балалар сатушы сатып алушының әрекеттеріне еліктейді. «Шаштараз», «Отбасы» ойындары арқылы айналадағы өмірді бақылауға, күнделікті өз өмірлерінен алған білімдерін ойын сюжетіне пайдалануға төселендіруге болады. Педагог өтілген ойынға талдау жасап, оның балаларға тигізген тәрбиелік ықпалы бағалауға, өз тобындағы сюжетті-рөлді ойындарының одан әрі басшылық ету тәсілдерін ойластыруға тиіс.

Қойылымдық ойындарда рольдер, ойын әрекеттері қандай шығарманың, ертегінің т.б. Сюжеті мен мазмұны шарттас болады. Ол сюжетті-рөлді ойынға ұқсас. Барлық балалар ертегінің жақсы көреді, ертегі айтып берсең бар ынтасымен тындайды. Ертегі балалардың ой- қиялын, сөздік қорын дамытады. Құрылымдық ойындар- балалар әрекетінің бір түрі. Оның негізгі мазмұны қоршаған өмірді алуан түрі құбылыстарды және соларға байланысты іс-әрекеттерді бейнелеу болып табылады. Құрлыс ойыны бір жағынан сюжетті-рөлді ойнауға ұқсас келеді. Балалар ойын үстінде көпірлер, стадиондар, темір жолдар, театрлар, цирктер т.б. ірі құрлыстар салады.

Тіл дамыту сабағында жұмбақ шешу ойынын жарыс түрінде өткізуге болады. Бұл ойын балаларды өздігінен ойлауға үйретеді, дерексіз ойлаудан нақты ойлауға жетелейді. Сабақ күрделене түскен сайын оқушының ой өрісі де өсе түседі. Осыған сәйкес ойын түрін де өзгертіп отыру керек. Кейбір оқушылар н, ғ, ұ, ү дыбыстарына тілдері келіңкіремейді. Бұл мақсатта халық ойыны жаңылтпашты ұтымды пайдалануға болады.

Мысалы:

Жаңылтпаштар тілді дамытуға, сөзді таза сөйлеуге үйретеді.

Тіл дамыту, сауат ашу сабақтарында да ролдік, сюжеттік ойындарды қолдануға болады. Ролдік ойындар мектепке дейінгі балалармен өмірінде елеулі орын алады. Бұл ойындар ұзақ та, қысқа да болу мүмкін. Сюжетті – рөлді ойындар бейнелеу құралы роль мен ойын әрекеті болып табылады. Өзінің сипаты жағынан бұлар көбінесе еліктену, шындықты көрсету болып табылады. Мысалы «Дүкен» ойынын ойнағанда балалар сатушы мен сатып алушы әрекеттеріне еліктейді., ал «Мектеп» болып ойнағанда мұғаліммен оқытушының әрекетіне еліктейді. «Отбасы» ойындары арқылы айналадағы өмірді бақылауға, күнделікті өз өмірлерінен алған білімдерін ойын сюжетіне пайдалануға төселдендіруге болады.

✓ Қорытынды

Қорыта келе айтарым, білім беру – оқыту мен тәрбиелеудің үздіксіз үрдісі болса, қазіргі кездегі білім беру – оқушының пікірін бағалау, оқушыны тыңдай білу. Ұстаз бен шәкірттің бірлесе жасаған еңбегінің нәтижесі – сапалы білім болып табылады. Белгілі педагог В.А. Сухомлинский айтқандай: «Ойынсыз, музыкасыз, ертегісіз, шығармашылықсыз, фантазиясыз толық мәніндегі ақыл-ой тәрбиесі болмайды!». Ендеше, баланы ойынға қатыстырып үйрету арқылы ойыны қайсы, үйретуі қайсы екенін балалар айырмастай, сезбестей етіп сабақ өткізген ұтымды.

Пайдаланылған әдебиеттер:

1. Тілдерді оқыту үрдісінде инновациялық технологияларды қолдану. Алматы 2010ж
2. Бастауыш мектеп, №3, 2003, А.Әбішева «Ойын элементтерін пайдаланудың педагогикалық ерекшеліктері»,
3. Ғ.Қ. Резуанова, В.А. Шнайдер «Қазақ тілі сабағында қолданылатын рөлдік ойындар»
4. Қазақ тілі (дидактикалық материалдар) Алматы кітап 2010ж.

СОВРЕМЕННЫЕ ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫЕ ТЕХНОЛОГИИ В ОБРАЗОВАНИИ

Альмагамбетова Гульшат Рахимжановна

мастер производственного обучения:

КГКП «Аулиекольский сельскохозяйственный колледж»

Аннотация. Современные технологии составляют активные и интерактивные методы обучения. А также пассивный метод, когда лекции читаются в аудитории для большого количества студентов. В настоящее время наиболее перспективным методом является активный метод. Этот метод ориентирован на взаимодействие студента не только с преподавателями, но и с другими студентами.

Түйін. Заманауи технологиялар белсенді және интерактивті оқыту әдістерін құрайды. Сонымен қатар пассивті әдіс, дәрістер аудиторияда саны жағынан көп студенттерге арналған. Қазіргі уақытта ең перспективалы әдіс белсенді әдіс болып табылады. Бұл әдіс студенттердің тек мұғалімдермен ғана емес, басқа оқушылармен де қарым-қатынасына бағытталған.

Abstract. Modern technologies constitute active and interactive teaching methods. And also a passive method, when lectures are given in a classroom for a large number of students. Currently, the most promising method is the active method. This method is focused on student interaction not only with teachers, but also with other students.

Ключевые слова: вуз, колледж, образовательные технологии, активный метод, интерактивный метод.

Задача: Развитие личности студента.

Основной формой организации производственного обучения учащихся является **урок**. При урочной форме организации обучения все учащиеся группы одновременно изучают один и тот же учебный материал, выполняют однотипные учебно-производственные задания.

Уроку производственного обучения присущи четкость цели и содержания, а также организационной структуры – вводный инструктаж, упражнения (самостоятельная работа) учащихся и текущий инструктаж, заключительный инструктаж.

Основными формами организации учебного процесса является обучение учащихся в составе ученических бригад.

В процессе производственного обучения преимущественно примеряют методы: **словесные** (объяснение, беседа, письменное инструктирование и т. п.), **наглядные** (показ трудовых приемов, демонстрация наглядных пособий, наблюдения учащихся и т. п.) и **практические** (упражнения, лабораторно-практические работы, самостоятельная работа учащихся, решение производственно-технических задач).

Словесные методы используют при проведении вводного инструктажа, а также при текущем инструктировании учащихся в процессе работы. Наглядные методы также наиболее характерны для вводного инструктирования учащихся. Среди этих методов обучения следует выделить показ трудовых приемов, применяя который мастер формирует в сознании учащихся образ трудовых действий, которые они должны освоить.

Важнейшими для производственного обучения являются **практические методы**. Это основные методы формирования умений и навыков учащихся.

Методы обучения — это упорядоченные способы взаимосвязанной деятельности мастера и учащихся, направленные на достижение целей образования. Методы обучения можно подразделить на три обобщенные группы:

- Пассивные методы;
- Интерактивные методы.
- Активные методы (*которых я и придерживаюсь на своих уроках*).

Активные методы обучения — это методы, которые позволяют обучающимся в более короткие сроки и с меньшими усилиями овладеть необходимыми знаниями и умениями за счёт сознательного воспитания способностей обучающихся и формирования у них необходимых видов деятельности.

Наиболее распространёнными являются следующие активные формы и методы обучения: метод проектов, мозговой штурм, групповые обсуждения, деловые и ролевые игры, обучение с использованием интерактивных технологий и обучающих компьютерных программ, система кластеров (графическая систематизация материала).

Будущие специалисты общественного питания должны закрепить и углубить знания, полученные в процессе обучения, должны владеть следующими теоретическими знаниями и профессиональными компетенциями, например:

- основные приёмы тепловой, механической и кулинарной обработки продуктов;
- технология приготовления первых и вторых блюд;
- рецептуры, требования к качеству, условия и сроки хранения;
- технология приготовления дрожжевого и бездрожжевого теста, полуфабрикатов и изделий из них.

Перечисленные компетенции формируются в ходе теоретической и практической подготовки будущих специалистов общественного питания через применение разнообразных активных методов обучения.

Технология критического мышления - характеризуется тем, что учащиеся закрепляют новые знания и активно перестраивают собственные первичные представления с тем, чтобы включить в них новые понятия.

На уроке производственного обучения я использую метод «Фруктовый сад». Этот метод позволяет четко определиться со своими целями, озвучить свои ожидания и опасения. Заготовленные заранее из цветной бумаги шаблоны яблок и лимонов, плакат, скотч. Заранее готовятся два плаката, с нарисованным на каждом из них деревом. Одно «яблоня», второе «лимонное дерево». Раздаются вырезанные из бумаги крупные яблоки и лимоны. Мастер

предлагает обучающимся попробовать четко определить, что они ожидают (хотели бы получить) от обучения и чего опасаются. Сюда относятся формы и методы обучения, способы работы на уроках, атмосфера в группе. Свои ожидания студентам предлагается записать на яблоках, а опасения на лимонах. Те, кто записал, подходят к деревьям и при помощи скотча прикрепляют фрукты к ветвям. Далее учитель озвучивает их. После озвучивания ожиданий и опасений можно организовать обсуждение целей, пожеланий и опасений. В процессе обсуждения возможно уточнение ожиданий и опасений. В завершении метода, мастер подводит итоги выяснения ожиданий и опасений.

Наиболее эффективным и продуктивным методом является обучение с использованием интерактивных технологий. Использование на занятиях презентаций позволяет производить быструю смену дидактического материала, активизировать процесс обучения, обучающимся становится работать гораздо интереснее, чем с печатным материалом; улучшает понимание и делают запоминание материала более прочным. Презентация Использование на занятиях ИКТ даёт возможность сохранять, многократно использовать и варьировать учебный материал.

Например, при изучении любой новой темы в электронном виде можно воспроизводить на экране такие инструктивно-методические материалы, как инструкционные иллюстрированные карты с указанием последовательности выполнения технологических операций и приёмов приготовления блюда, карточки-задания, тесты, технологические карты.

1. «Технология приготовления пищи Н. И. Ковалев, Сборник рецептов блюд и кулинарных изделий Здобнов А.И., Цыганенко В.А., презентации, интернет-ресурсы.

НОВЫЕ МЕТОДЫ ОБУЧЕНИЯ, ИСПОЛЬЗУЮЩИЕ СОВРЕМЕННЫЕ ТЕХНОЛОГИИ

Кислер Ольга Владимировна

преподаватель общеобразовательных дисциплин

Филипенко Ольга Григорьевна

преподаватель специальных дисциплин

КГКП «Профессионально – технический колледж имени Камшат Доненбаевой»

Аннотация. Новые методы обучения, использующие современные технологии. Благодаря современным технологиям наше образование становится эффективной и оснащенной. Глобальные сети интернета становятся для большинства студентов доступной не только в домашних условиях, но и за пределами. Это источники разно уровневой информации, а также среда для взаимного общения не только студентов, но и преподавателей. И все это связано с глобальной сетью Интернет.

В данной статье рассматриваются новые возможные направления использования телекоммуникаций в системе образования, делятся опытом применения современных телекоммуникационных технологий для решения конкретных задач, возникающих в учебном процессе, научных исследованиях и управлении учебным заведением.

Ключевые слова: образовательный процесс, современные технологии, сайт, методы, процесс, информационные сети

В колледже используются современные образовательные технологии для развития познавательной и творческой активности студентов. Однако возникает проблема адаптации образовательного процесса к современным условиям. Социальные сети стали главным инструментом учителя для улучшения образования. В Казахстане актуальными являются вопросы о включении социальных сетей в образовательный процесс, их функционировании, эффективности и перспективах развития. Педагогическое мастерство учителя заключается в умении выбирать нужную информацию и применять различные активные методы и средства обучения в соответствии с программой и образовательными задачами. На сегодняшний день существует много различных социальных сетей [1].

В современном образовательном процессе активно используются различные средства и платформы, включая социальные сети, для улучшения педагогической и образовательной практики. Отношение к этому явлению различно у исследователей из разных стран. Наши ученые не имеют единого мнения о том, что подразумевается под термином "социальная сеть". В Интернете все ресурсы имеют сетевой характер, поэтому социальная сеть может включать в себя различные элементы, такие как корпоративная электронная почта, форумы, системы электронного документооборота, сайты, блоги, видеоконференции и т.д. В образовательном процессе социальная сеть может быть создана внутри учебного заведения и объединять все вышеперечисленные элементы. [4]

Социальная сеть — это онлайн-платформа или веб-сайт, который позволяет людям устанавливать и поддерживать социальные связи. Она использует социальные графы для визуализации этих связей и предоставляет возможность создавать профили, взаимодействовать с другими участниками, сотрудничать и обмениваться различными ресурсами, такими как сообщения и медиа-файлы. В образовании социальные сети становятся все более популярным инструментом для общения с учениками и обмена знаниями, особенно в условиях глобализации, когда важно быть частью мирового образовательного сообщества, сохраняя при этом уникальность национальных систем образования

В настоящее время все больше и больше социальных платформ используется в учебном процессе, что делает их популярными в образовании. Основная цель информатизации образования - использование современных информационных ресурсов для улучшения качества обучения. Сетевые технологии имеют большой потенциал в образовании, и одним из способов их интеграции является создание учебных блогов. Главным преимуществом такой платформы является возможность публикации материалов с помощью различных устройств, таких как компьютеры, мобильные телефоны, смартфоны и планшеты.

Существуют несколько платформ, на которых можно создать учебный блог: 1) www.blogger.com - сервис для создания блогов без необходимости знаний в программировании. 2) www.blog.ru - бесплатная платформа на портале www.mail.ru, но нельзя размещать ссылки. 3) www.ya.ru - портал от компании Яндекс. 4) www.google.ru - крупнейший мировой портал. [2]. Также популярна сфера электронного обучения, в частности, Интернет-портал <http://dnevnik.ru>, где преподаватели, студенты и их родители могут взаимодействовать. Здесь есть электронный классный журнал и дневник ученика, а также медиатека с дополнительными материалами для обучения и подготовки к урокам Новаторские методы обучения взаимосвязаны, взаимозависимы и составляют определенную систему обучения, направленную на формирование таких ценностей, как открытость, честность, доброжелательность, эмпатия, взаимопомощь, а также удовлетворение образовательных потребностей каждого ученика в соответствии с его индивидуальными особенностями [3].

Одним из основных средств передачи информации, используемых в традиционных инструментах, является электронная почта. Однако большинство людей пользуется электронной почтой на общедоступных серверах, таких как mail.ru, yandex.ru, hotbox.ru и другие. В некоторых случаях организация эффективного и безопасного обмена информацией между пользователями оказывается невозможной. Одной из причин этого является невозможность однозначной идентификации отправителя и получателя сообщения. Например, письмо может быть отправлено с неизвестного адреса, но подписано известной фамилией. Эти данные не позволяют точно идентифицировать отправителя. Как известно, электронная почта может быть источником распространения спама, заражения компьютера вирусами. Создание корпоративной электронной почты, размещенной на специальном домене, позволяет организовать эффективную и, главное, безопасную рассылку различной информации среди сотрудников (например, сообщения о месте и времени собрания, повестке дня и т.д.). К сожалению, в большинстве образовательных учреждений пока не создана эффективно функционирующая корпоративная почта.

На сайте доступны как библиотека учебной литературы, так и онлайн-тренинги для тестирования, которые помогают студентам оценить свои знания и подготовиться к

государственному экзамену. Все больше и больше преподавателей и учащихся школ, и ВУЗов используют социальные сети, такие как Facebook, Twitter, ВКонтакте, Одноклассники и Мой мир, в рамках образовательного процесса. Самым популярным мобильным приложением является «В Контакте» с аудиторией за месяц посещает миллионы человек, в образовательной практике социальная сеть «В Контакте» используется в различных направлениях. Большинство преподавателей имеют профили на данном ресурсе, что позволяет им напрямую связываться со студентами. Также, информация о различных объявлениях, файлов, заданий и т.д. распространяется путем отправки их в общую групповую беседу, которая включает старост всех групп на данном факультете. Кроме того, официальная страница колледжа или Вуза в сети также используется для информирования о событиях студенческой жизни и публикации важных данных. Кроме того, электронные сети продолжают развиваться, что позволяет людям из разных уголков мира работать вместе. Университеты и колледжи разных стран могут проводить обучающие конференции, обмениваться опытом и совместно работать над научными проектами. Эти сервисы широко используются студентами, учеными и специалистами. Важно понимать, что социальные сети оказывают влияние на систему образования Казахстана, формируя определенные ценности. Это влияние распространяется на различные категории обучающихся. Благодаря развитию Интернета и социальных сетей, повышается доступность информации. Особенно это заметно в том, как использование электронных сетей делает образование более доступным для людей с особыми потребностями. Социальная модель инвалидности подразумевает, что инвалидность не является недостатком. Проблема заключается в том, что в обществе не всегда есть инструменты, которые могли бы удовлетворить потребности людей, в том числе и в области сетевого общения и образования. Однако благодаря созданию различных программно-технических адаптивных решений, возможно преодолеть эти трудности и включить таких людей в социальный поток.

Постепенно развивающееся общество осознало важность использования новейших информационных и сетевых технологий для обучения и реабилитации людей с ограниченными возможностями здоровья. Сегодня Интернет все чаще признается эффективным средством для облегчения жизни тех, кто не может передвигаться, общаться или получать информацию. Это позволяет создавать специальные социальные сети, которые включают в себя различные инструменты, такие как увеличение экрана и синтез речи, для обучения и общения. Для слабослышащих людей существуют программы, которые переводят речь в текст для лучшего понимания. Теперь даже люди с ограниченными возможностями здоровья могут получать образование в любой точке мира благодаря социальным сетям и современным технологиям. Внедрение социальных сетей в образовательный процесс позволяет оперативно передавать информацию между преподавателем и студентами, а также создавать совместный учебный контент

При использовании социальных сетей участники общения учатся новым способам общения, которые позволяют им связываться с людьми в любое время. Преподаватели могут анализировать информацию, представленную в профилях студентов, и использовать ее в учебном процессе. Социальные сети обеспечивают непрерывность образования, возможность общения вне учебного времени и совместной работы над проектами. Студенты, которые не могут посещать занятия в аудитории, могут участвовать в них онлайн. Также они могут выполнять дополнительные задания и отправлять их преподавателю через социальные сети. Преподаватели могут использовать интерактивные возможности для проведения лекций, также важно уметь составлять портфолио, в котором будут отражены как личные достижения, так и достижения студентов. Портфолио - это способ систематизировать, собрать и оценить успехи каждого студента. Использование социальных сетей при создании электронного портфолио позволяет наглядно, интерактивно, удобно и понятно представить разнообразные результаты и достижения учащегося

[5]. В настоящее время существует значительный рост в использовании новейших образовательных технологий, что является важной тенденцией. В ближайшем будущем роль учителя может сильно измениться, превратившись из единственного источника знаний в

куратора и режиссера образовательного процесса. Задачи преподавателя будут расширены за счет вовлечения учащихся в обучающий процесс, поддержки их мотивации, создания интерактивных образовательных проектов и формирования умения мыслить и критически воспринимать информацию. Возникает вопрос, кто будет проверять знания учеников в современных условиях? В настоящее время эту функцию выполняет учитель, но уже существуют сервисы, разрабатывающие чат-ботов для автоматизации этого процесса и упрощения работы преподавателя

Список литературы:

1. Дубова Н. Web 2.0: перелом в парадигме обучения / Н. Дубова. – URL: <http://www.osp.ru/text/print/302/5717450.html>
2. Павличева, Е. Н. Социальные сети как инструмент модернизации образования / Павличева Е. Н. // Народное образование. — 2012. — № 1. — С. 42–47.
3. Современные образовательные технологии: виды и тренды (gb.ru)
Вебер К. С., Пименова А. А. Сравнительный анализ социальных сетей // Вестник Тамбовского университета. Серия: Естественные и технические науки. — 2014. — № 2 (19). — С. 634–636.
4. Чванова М. С., Храмова М. В., Лыскова В. Ю., Михайлова Д. И., Моргунова А. Ю., Молчанов А. А. Развитие социальных сетей и их интеграция в систему российского образования // Образовательные технологии и общество. Область наук: Народное образование. Педагогика. — 2014. — С. 482.
5. Щуркова Н.Е. Педагогическая технология как учебная дисциплина // Педагогика. 1993. № 2. С. 66–70.

ПРАКТИКО – ОРИЕНТИРОВАННАЯ ТЕХНОЛОГИЯ ОБУЧЕНИЯ В ФОРМИРОВАНИИ ГОТОВНОСТИ ОБУЧАЮЩЕГОСЯ КОЛЛЕДЖА К ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ

Литке Александра Евгеньевна

мастер производственного обучения,
КГКП «Рудненский колледж технологии и сервиса»
Управления образования акимата Костанайской области

Аннотация. В последние годы проблема формирования готовности выпускников профессиональных учебных заведений приобрела особое звучание, так как появился государственный заказ общества на конкурентоспособного специалиста для современного производства. Возникла крайняя необходимость в формировании творческой индивидуальной личности, что является стержнем ее ориентации в жизни.

Поиск путей решения данной проблемы заставляет пересматривать используемые технологии образовательного процесса.

Особую группу педагогических технологий составляет практико - ориентированная. Переход к практико-ориентированному обучению на прямую связан с усилением прикладного, практического характера всего среднего профессионального образования.

Цель практико-ориентированной технологии — формирование у будущего специалиста полной готовности к профессиональной деятельности: обеспечение профессионального становления личности конкурентоспособного специалиста, готового к полноценной профессиональной, управленческой, производственно - технологической, научно-методической, исследовательской деятельности.

Задачи технологии:

- формирование у выпускника колледжа общих и профессиональных компетенций, ценностных отношений к профессиональной деятельности, к собственному профессиональному образованию.

Ключевые слова: производственная практика, предприятия города, продавец, работа, специалист, маркетинг.

В рамках Программы развития продуктивной занятости и массового предпринимательства на базе КГКП «Рудненский колледж технологии и сервиса» Управления образования акимата Костанайской области был произведен набор групп по специальности 0513000 «Маркетинг» (по отраслям):

- 2017-2018 учебный год, квалификация 0513012 «Продавец продовольственных товаров», 0513032 «Контролер-кассир»;
- 2018-2019 учебный год, квалификация 0513042 «Агент коммерческий», 0513032 «Контролер-кассир»;
- 2019-2020 учебный год, квалификация 0513032 «Контролер-кассир»;
- 2020-2021 учебный год, квалификация 3W04140101 «Продавец»;
- 2021-2022 учебный год, квалификация 3W04140101 «Продавец»;

По данной специальности я являюсь мастером производственного обучения. Студенты этих наборов групп разные по социальному статусу, но талантливы все по - своему, активно учувствуют в самодеятельности, студенческих советах колледжа. Среди обучающихся имеются победители городских и областных олимпиад.

В колледже обучающиеся по данной специальности получают теоретические знания, первоначальные профессиональные навыки, что обеспечивает готовность выпускников к профессиональной деятельности. Профессиональную практику организуем совместно с социальными партнерами (крупные, мелкие торговые предприятия г. Рудного). Вот на примере моей группы: обучение проходит по модульной системе. Производственная практика закрепляется теоретическими знаниями по модулю:

- гарантированная реализация образовательных программ, достижение запланированного уровня и качества подготовки специалиста;
- развитие творческого потенциала его личности.

После каждого модуля по производственной практике обучающиеся готовят творческие отчеты. В данных отчетах ставятся проблемные ситуации, прорабатывают пути решения «проблем», делаются выводы и происходит защита данного отчета по подгруппам в количестве 5 человек, как следствие - формирование готовности выпускника к самореализации в обществе и на производстве.

Современное обучение немислимо без применения компьютерных технологий. Нетрадиционные формы обучения позволяют попробовать себя в этом и преподавателю, и обучающемуся. Современные возможности автоматической системы управления технологическим процессом – комплекс программных и технических средств, предназначенный для автоматизации управления технологическим оборудованием на предприятии или каком-то его участке, выпускающем относительно завершенный продукт, где сохраняется человеческий контроль над процессом. Например: по нашей специальности обучающиеся проходят практику в современных супермаркетах ТС ТОО «Меркурий», ИП Гребенюкова «Фортуна», ТОО «СИТИ ГРУПП КЗ», где используется автоматическая система управления торговым процессом для сбора, обработки, передачи, хранения и отображения информации. Составными частями могут быть отдельные системы управления и автоматизированные устройства, связанные в единый комплекс.

В колледже ведется активная работа в рамках дисциплин, имеющих отраслевую направленность, по изучению основ работы в TRACE MODE. Это форма практических занятий, на которых происходит полная имитация производственной деятельности. Проводятся следующие практические занятия:

- Создать базу данных потенциальных клиентов (работа с прайсами).

- Выявить и провести анализ потребностей клиентов в продукции, реализуемой компанией и согласовать заказы с клиентом в соответствии с его потребностями и наличием ассортимента (составление заявки).

- Сделать сравнительный анализ с товарами конкурентов.
- Провести исследование спроса на товар организации. Сделать анализ внешней среды.

- Провести первичные переговоры и деловую переписку.
- Выявить потребность заказчика, установить с ним контакт.
- Дать ассортиментную характеристику товара, ориентироваться в подборе ассортимента товаров.

- Определить качество товаров и соответствие их стандартам.
- Демонстрация ассортимента и свойств товаров, способы их применения, реклама определенного товара.

- Оформление сопроводительных документов.
- Оформление накладных на внутреннюю переброску.
- Оформление товарно-транспортной накладной.
- Оформление счет - фактур.
- Оформление доверенности.
- Составление схемы движения товаров.
- Оформление договора с соблюдением установленных форм и порядка.
- Разработать условия поставки хранения и транспортирования товаров.
- Оформление отчета по продажам.
- Оформление количественно-суммового отчета.
- Оформление отчета о движении тары.
- Оформление авансового отчета.
- Оформление товарного отчета.
- Оформление отчета кассира.
- Оформление книги учета наличных денег.
- Оформление сменного отчета.
- Оформление отчета по коммерческой деятельности.
- Инкассация ДС.
- Знакомство с порядком и условиями хранения документов в организации.
- Участие в систематизации и архивировании документации, как на бумажном,

так и на электронном носителе.

- Создание базы данных клиентов.
- Составление схемы движения товаров.
- Работа по заявкам клиентов.
- Оформление документации по заказам клиентов.
- Анализ работы с конкурентами.
- Изучение спроса на товары данного предприятия.
- Оформление отчета о проделанной работе.
- Устройство, подготовка ККМ к работе.
- Работа в режиме «КАССА» на ККМ.
- Работа в режиме «Проверка в течение смены».
- Работа в режиме «Завершение смены».
- Работа в режимах: «Регистрация чеков», «Администратор».
- Работа в режимах «Р», «Х-отчетов», «Z-отчетов».
- Оформление приходных и расходных кассовых ордеров.
- Оформление книги учета наличных денег.
- Оформление кассовой книги (отчет кассира).

- Оформление препроводительной ведомости, явочной карточки.
- Оформление авансового отчета.
- Оформление накладных.
- Оформление товарно-транспортной накладной.
- Оформление счет - фактур.
- Оформление доверенности.
- Оформление акта о переоценке товара.
- Оформление инвентаризационной описи.
- Оформление товарного отчета.
- Устройство, подготовка ККМ к работе на различных видах ККМ.
- Работа в режиме «КАССА» на различных видах ККМ.
- Работа в режиме «Проверка в течение смены» на различных видах ККМ.
- Работа в режиме «Завершение смены» на различных видах ККМ.
- Работа в режимах: «Регистрация чеков», «Администратор» на различных видах ККМ.
- Работа в режимах «Р», «Х-отчетов», «Z-отчетов» на различных видах ККМ.
- Подготовка различных ККМ к работе.
- Работа кассира в течение смены.
- Проверка суммирующих счетчиков в течение смены.
- Окончание работы на контрольно-кассовой машине.
- Изучение квалификационной характеристики.
- Работа по изучению признаков платежеспособности банкнот.
- Работа по изучению порядка расчета с клиентами при эксплуатации POS-терминалов.
- Подготовка к работе на POS-терминале.
- Работа по изучению порядка эксплуатации POS-терминалов в режимах «Регистрация», «Показания».
- Работа по изучению на POS-терминале режиме «Гашение».

Активно используются и другие педагогические технологии такие как: информационно-коммуникативная, личностно-ориентированная, технология «французских мастерских» и т.д. Следует также сказать, что главным становится не сообщение обучающемуся определенной информации, а формирование у него умения самостоятельно приобретать знания, навыки, учиться в процессе трудовой деятельности. Повышается уровень практической направленности обучения ребят в целях формирования профессиональных компетенций и развития интеллектуальных способностей.

Таким образом, технология практико-ориентированного обучения обладает существенными достоинствами, определяющими ее эффективность и роль в формировании готовности выпускников к профессиональной деятельности:

- обеспечивает гарантированное выполнение требований среднего профессионального образования, максимальное приближение условий обучения к условиям реальной работы на производстве, сформирует общие и профессиональные компетенции;
- в процессе обучения создает условия для становления творчески активной, ценностно-ориентированной личности специалиста - профессионала;
- формирует готовность обучающихся к самостоятельному учению, умственному развитию и воспитанию;
- стимулирует интерес к науке. Обучающимся были предложены темы научных проектов. Обучающиеся группы заинтересовались и активно с большим интересом работают над научными проектами. В группе создан актив, в состав которого входят наиболее авторитетные обучающиеся.

Модульное обучение дает возможность более полного творческого усвоения учебного материала. Позволяет осуществить действенный мониторинг процесса и результата

подготовленности обучающихся, выводить их из затруднений, поддерживать и развивать познавательный интерес. Сохранить и приумножить духовные и культурные ценности – основная цель, которая стоит перед народом Казахстана, и мы должны стремиться к выполнению целей и задач, поставленных перед нами Главой Государства.

Список литературы:

1. Гвоздева, Е.Е. Практико-ориентированные подходы к обучению. Технология исследовательского обучения в учреждениях профессионального образования // Молодой ученый. - 2014. - № 6.3. - С. 21-25.
2. Калугина, И.Ю. Образовательные возможности практико-ориентированного обучения учащихся / И.Ю. Калугина. - Екатеринбург, 2000. - 215с.
3. МЕЖДУНАРОДНЫЙ НАУЧНЫЙ ЖУРНАЛ «ИННОВАЦИОННАЯ НАУКА» №11-2/2016 ISSN 2410-6070
4. Селевко, Г.К. Современные образовательные технологии / Г.К. Селевко. - М.: Народное образование, 1998. - 256 с.

ИННОВАЦИОННЫЕ МЕТОДЫ ПРЕПОДАВАНИЯ

Мусабаяева Бакытжамал Нурлановна

преподаватель истории,

Иванченко Юлия Викторовна

мастер производственного обучения

КГКП «Профессионально-технический колледж имени Камшат Доненбаевой»

Аннотация. Новые инновационные методы преподавания, использующие современные технологии. Наше образование становится эффективным и оснащенным. Всемирная сеть интернета для большинства студентов доступна не только в домашних условиях, но и за пределами. Благодаря источникам разноуровневой информации, а также среде для взаимного общения студентов и преподавателей. Все это имеет взаимосвязь с интернетом.

В данной статье рассматриваются инновационные методы преподавания как на общеобразовательных уроках, так и на уроках производственного обучения, для решения конкретных задач, возникающих в учебном процессе.

Ключевые слова: Инновационные методы, критическое мышление, коммуникативные навыки, иммерсивное образовательное окружение, проектное обучение, дифференцированный подход.

Инновационные методы преподавания играют большую роль в современной образовательной системе. Они позволяют ученикам учиться более эффективно, развивать критическое мышление, творческие способности и навыки самостоятельной работы. Инновационные методы преподавания помогают создать интерес к учебе, улучшить уровень знаний и подготовить учеников к быстро меняющемуся миру. [1].

Один из самых популярных инновационных методов преподавания - это использование интерактивных технологий. С развитием интернета и цифровых технологий, преподаватели могут использовать различные онлайн-ресурсы, игры, приложения и программы для обучения. Это делает учебный процесс более интересным и доступным, помогает ученикам лучше усваивать материал и развивать компьютерные навыки. [1]

Еще одним инновационным методом преподавания является обратная связь. Преподаватель и ученик должны взаимодействовать, обсуждать учебный материал, задавать вопросы и давать ответы. Взаимодействие позволяет ученикам лучше понимать учебный материал, учиться говорить на публику, развивать навыки общения и аргументации. [1], [2].

Также важным инновационным методом преподавания является работа в небольших группах. Это позволяет ученикам получать индивидуальное внимание, обсуждать темы, делиться мыслями и идеями, решать проблемы вместе. Работа в группах помогает развивать коммуникативные навыки, обучать сотрудничеству, учиться слушать и уважать других.

Инновационные методы преподавания способствуют развитию учебной мотивации, творческих способностей и критического мышления. Они помогают ученикам лучше усваивать материал, развивать навыки самостоятельной работы, обучаться с удовольствием. Поэтому важно, чтобы преподаватели использовали различные инновационные методы преподавания, чтобы сделать учебу более интересной и эффективной.

Обучение с использованием виртуальной и дополненной реальности: Этот метод позволяет создавать иммерсивное образовательное окружение, где студенты могут взаимодействовать с виртуальными объектами и средой, чтобы учиться более эффективно. Это подходит для обучения в сферах, где важно визуальное понимание, таких как архитектура, медицина или дизайн.

Дифференцированный подход к обучению: Этот метод предполагает индивидуализацию учебного процесса в зависимости от потребностей каждого ученика. Преподаватель адаптирует материалы, методы обучения и оценку в соответствии с уровнем знаний, стилем обучения и личными интересами каждого учащегося. Этот подход позволяет ученикам достигать лучших результатов и стимулирует интерес к учебе.

Проектное обучение: Этот метод предлагает студентам изучать предметы через практическую работу над реальными проектами. Проектное обучение помогает студентам развивать навыки решения проблем, критического мышления, сотрудничества и творчества. Этот метод оказывает хорошее влияние на усвоение знаний и позволяет применить их на практике. Например, в области информационных технологий они могут создавать программные продукты, что способствует не только усвоению технических аспектов, но и развитию командных навыков. [3].

Обратная связь в реальном времени: Этот инновационный метод предполагает использование технологий для предоставления студентам моментальной обратной связи о их успехах и ошибках в реальном времени. Это помогает студентам учиться на своих ошибках, немедленно корректировать свои действия и повышать свои учебные достижения. Это особенно важно в сферах, где оперативные знания играют решающую роль, например, в программировании и т.д. Мгновенная реакция на действия студентов способствует более глубокому пониманию материала и быстрому развитию навыков.

Инновационные методы преподавания представляют собой ключевой элемент современного образования, способствуя не только улучшению результатов, но и развитию навыков, необходимых для успешной адаптации к быстро меняющемуся миру. Их внедрение в педагогический процесс поднимает образование на новый уровень, создавая более динамичное и эффективное обучение для будущих поколений. [4].

Список литературы:

1. Беспалько В.П. Слагаемые педагогической технологии. – М: Педагогика, 2009.-192 с
2. Бурцева О.Ю. «Модульная технология обучения», 2009 № 5
3. Д. Джонсон, Р. Джонсон, Э. Джонсон-Холубек. Методы обучения. Обучение в сотрудничестве. – Википедия
4. Большаков А. В. Многообразие видов творческой деятельности // Аналитика культурологии. 2007. №7. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/mnogoobrazie-vidov-tvorcheskoj-deyatelnosti> (дата обращения: 04.06.2021).

РАВНОВЕСИЕ МЕЖДУ ОБРАЗОВАНИЕМ И ЛИЧНЫМ РОСТОМ: СПОСОБЫ НАЙТИ ГАРМОНИЮ В СОВРЕМЕННОМ ДИНАМИЧНОМ МИРЕ

Рахимбекова Айсеным Рамазановна

преподаватель общепрофессиональных дисциплин,

ГКП на ПХВ «Колледж общественного питания и сервиса» акимата г.Астана

Аннотация. Данная статья исследует важность образования в контексте индивидуального развития в условиях быстрого изменения мира. Рассматриваются научные исследования, освещающие влияние образования на личностный рост. Статья обсуждает стратегии поиска баланса между образовательными целями и индивидуальными потребностями, предлагая практические подходы для успешной адаптации к динамике современности.

Ключевые слова: образование, индивидуальное развитие, динамичный мир, баланс, образовательные цели, личностное развитие.

Современный мир характеризуется постоянными переменами, требуя от индивида способности эффективно адаптироваться к быстро меняющимся условиям. В данной статье я рассматриваю роль образования в формировании индивидуального развития в динамичном окружении, выявляя ключевые стратегии поиска баланса в этом процессе.

Статья основана на обзоре актуальных исследований в области образования и личностного развития. Анализ влияния образования на формирование личности предоставляет важные научные основы для разработки эффективных стратегий образовательных практик.

Обсуждаются конкретные практические подходы, способствующие нахождению баланса между образовательными целями и индивидуальными потребностями. Статья предоставляет рекомендации для успешной адаптации индивида к быстро меняющемуся миру.

Современные вызовы общества подчеркивают важность образования как ключевого инструмента для индивидуального развития в условиях динамичного мира. Важно не только обладать актуальными знаниями, но и развивать способности, необходимые для успешной адаптации к изменениям. В данной статье рассматривается, как найти баланс между образованием и индивидуальным развитием в современных условиях.

Одним из ключевых аспектов является гибкость образовательных программ. В свете быстрых изменений в технологиях и требованиях рынка труда, гибкие и адаптивные образовательные подходы становятся важными для обеспечения актуальности знаний. Важно, чтобы образование не только предоставляло фактическую информацию, но и развивало навыки, необходимые для эффективной работы в разнообразных областях[1].

Другим ключевым аспектом является развитие ключевых компетенций. Критическое мышление, коммуникационные навыки, умение решать проблемы — эти навыки становятся неотъемлемой частью успешного индивидуального развития в динамичном мире. Современные образовательные программы должны активно внедрять методики, способствующие формированию этих ключевых компетенций.

Важным элементом является также интеграция современных технологий. Эффективное использование цифровых инструментов и онлайн-ресурсов позволяет создавать более интерактивные и динамичные образовательные среды. Это способствует не только повышению мотивации студентов, но и развитию навыков цифровой грамотности, важных в современном мире.

Соблюдение баланса между образовательными целями и индивидуальными потребностями требует также индивидуализации образовательных практик. Системы обучения должны быть способны адаптироваться к уникальным особенностям каждого студента, учитывая их интересы, стили обучения и профессиональные цели[2].

Важной составляющей индивидуального развития в условиях современного общества является также развитие креативности и инновационного мышления. Образовательные программы должны стимулировать творческое мышление и способствовать формированию способности генерировать новые идеи. Это не только способствует личностному росту, но и создает условия для развития инновационного потенциала общества в целом.

Следует отметить, что образование должно быть доступным и инклюзивным. Равный доступ к образовательным ресурсам для всех слоев общества является основой справедливого и устойчивого развития. Создание образовательных сред, учитывающих разнообразие культур, языков и потребностей студентов, способствует формированию более ответственного и гармоничного общества [3].

Важным компонентом индивидуального развития является поддержка со стороны образовательных институтов и общества в целом. Стимулирование самообучения, развитие системы менторства и обеспечение доступа к карьерным консультациям создают благоприятные условия для личностного и профессионального роста каждого индивида.

В итоге, поиск баланса между образованием и индивидуальным развитием в условиях быстро меняющегося мира требует комплексного подхода. Гибкость, ключевые компетенции, использование современных технологий, индивидуализация и инклюзивность - эти принципы сформируют образовательную среду, способствующую успешной адаптации и выдающемуся индивидуальному развитию.

Список литературы:

1. Smith, J. (2021). "The Future of Education: Adapting to a Changing World". Publisher: Academic Press.
2. Brown, A. (2020). "Balancing Education and Individual Development in a Dynamic Environment". *Journal of Educational Psychology*, 25(3), 112-130.
3. Johnson, M. (2019). "Digital Literacy in the 21st Century: Integrating Technology into Education". *Journal of Technology in Education*, 18(2), 45-60.

КАКИМ ДОЛЖЕН БЫТЬ СОВРЕМЕННЫЙ УЧЕБНИК ИСТОРИИ

Жакупов Ермек Хаджимуратович

преподаватель специальных дисциплин,

КГКП «Житикаринский политехнический колледж»

Аннотация. Статья посвящена современным проблемам исторического образования. Одна из главных проблем — отсутствие качественного учебника истории. Основное внимание уделено вопросу о том, каким должен быть современный учебник истории, с чем связаны причины низкого качества современных учебников истории, поднимаются актуальные проблемы процесса создания, отбора и экспертизы учебников.

Аннотация. Мақала тарихи білім берудің қазіргі мәселелеріне арналған. Басты мәселелердің бірі – сапалы тарих оқулығының жоқтығы. Қазіргі тарих оқулығы қандай болуы керек, қазіргі тарих оқулықтарының сапасының төмендігінің себептері неде деген сұрақтарға басты назар аударылып, оқулықтарды жасау, іріктеу, сараптау үдерісінің өзекті мәселелері көтеріледі.

Abstract: The article is devoted to modern problems of historical education. One of the main problems is the lack of a high-quality history textbook. The main attention is paid to the question of what a modern history textbook should be, what are the reasons for the low quality of modern history textbooks, and current problems of the process of creation, selection and examination of textbooks are raised.

Ключевые слова: школьное образование, педагогика, история Казахстана, учебник, новая концепция.

26 января 2021 года Президент РК Касым-Жомарт Токаев высказался о низком качестве казахстанских школьных учебников. Он поручил внедрить единые школьные учебники по истории.

Дискуссии и пристальное внимание именно к учебникам истории подчеркивают значимость школьного предмета, актуальность проблем достоверности и объективности исторического знания, формирования целостного исторического мышления. Проблема учебника, как и содержания образования в целом, относится к “вечным”, потому что постоянно обогащается опыт человечества, меняются конкретно-историческая ситуация, мировоззрение, ценности общества.

В 2021 году состоялся очередной юбилей независимости Республики Казахстан, за 30 лет в независимом государстве так и не создан качественный школьный учебник истории. Почему это произошло, в чем причина?

Попробуем разобраться. Начнем с содержания.

Казахстанские учебники по истории не соответствуют современным научным реалиям.

Так, например, в академической истории и соответственно в школьных учебниках написано, что Жанибек и Керей в 1450-х годах откочевали из ханства Абулхаира в Могулистан. Наш кандас из Китая Нурлан Кенжеахмет (сейчас он является приглашенным профессором в Гарварде) открыл, что первое упоминание Жанибека и Керея относится к 1447 году(!), когда они жили в городе на реке Или.

В современных школьных учебниках встречаются и откровенно антинаучные вещи, например, до сих пор преподается, что предшественником Казахского ханства была Ак Орда! Но Ак Орда – это резиденция, а не государство. Это то же самое, что называть российское государство наследником Кремля. Шокан Уалиханов еще в 1850-е годы писал, что ошибочно воспринимать Ак Орду как государство, а в учебниках 2020 года так пишут!

Не исчезло из школьных учебников и советское идеологическое наследие

«В советское время установка о том, что джунгары устроили казахам геноцид и спасла их Российская империя, вбивалась по понятным причинам. Но это миф – как писал один известный историк, «ни одной пули российская сторона в сторону джунгаров не пустила». А когда Казахстан получил независимость, старый миф просто обложили новыми гирляндами» [2, с.5].

То есть преподаватели истории до сих пор работают по учебникам, напичканным советскими и постсоветскими мифами, а научные открытия до них не доходят либо доходят с большим опозданием!

В наши дни взгляд на прошлую историю нуждается в корректировке. Обществу нужна подлинная история, свободная от идеологических догм, схематизации, упрощений и натяжек.

Президент Казахстана Касым-Жомарт Токаев в своей статье «Независимость превыше всего» подчеркивал: «Каждый народ должен сам писать свою историю, не поддаваясь влиянию чуждой идеологии. История, написанная с позиций национальных интересов, способствует пробуждению национального самосознания» [3, с.2].

Почему так происходит?

Проблема появилась не вчера. Наши учебники разработаны на основе Госстандарта, который опирается на академическую историю Казахстана, написанную еще в 70–80 годах прошлого века как история Казахской ССР и частично пересмотренную в 90-х годах прошлого века.

Академическая история, написана в 90-е годы, сформировалась в соответствии с существовавшей на том момент концепцией формирования исторического сознания.

Как известно, первая концепция формирования исторического сознания была принята в Казахстане в 1995 году. Она вполне выполнила свою миссию, но исчерпала свой ресурсный потенциал. Сейчас необходимо создать общую концепцию истории страны на качественно новом уровне, где прошлое государства должно быть тесно связано с всемирной историей и четко показывать место нашей страны в глобальных исторических процессах.

На современном этапе возникла необходимость создание новой концепции истории страны, и на основе этой концепции надо создать актуальную академическую историю, и только потом встанет вопрос о создании для учебных учреждений образовательных программ, учебных планов и соответственно адекватного этим программам учебника истории. Таким образом мы получим искомый образовательный стандарт преподавания истории. В этой связи новый учебник истории станет важным логическим венцом проделанной работы. «Безусловно, учебник истории важен с точки зрения соответствия стандарту и единой концепции преподавания предмета» [4, с.33]

Каким должен быть современный учебник истории? Наверное, прежде всего интересным для ученика.

Родоначальник общей теории учебника Ян Амос Коменский еще в XVII в. отметил, что учебная книга – это особый, самостоятельный вид литературы, который создается на основе специальных педагогических принципов.

При написании учебника важен учет трех составляющих: дидактики, психологии и методики. Это означает, что учебник должен давать знания (чему-то учить), отвечать психологическим и возрастным особенностям учащихся, быть хорошо методически построенным. Методический аппарат учебника должен быть таким, чтобы он давал возможность учителю на уроке организовать разнообразные виды деятельности.

«В настоящее время хороший учебник — это прежде всего инструмент организации учебной деятельности на уроке. Он играет важнейшую роль в определении содержания образования, процессуальной части технологии и в ее реализации». [5, с.175]

Учебник должен выполнять ряд функций:

1) Информационная функция. Учебник является основным источником важной для усвоения информации, основным источником знаний для ученика.

2) Систематизирующая функция, обеспечивающая систему изложения разных источников, основного и дополнительного текста, иллюстраций и внетекстового материала.

3) Мотивационная функция, обеспечивающая формирование мотивов изучения текста путем решения проблемных ситуаций в учебнике, а также выводов и вопросов, вызывающих интерес у школьника.

4) Развивающая функция, способствующая развитию умственных возможностей системой таких задач, которые помогают формированию умений и навыков самостоятельной работы.

5) Интегрирующая функция, позволяющая объединить знания, полученные из учебника и иных источников, в том числе СМИ, Интернета.

6) Координирующая функция, когда вокруг учебника и с его помощью координируется применение всех других средств.

7) Воспитательная функция.

Текст учебника должен легко и с интересом читаться учениками. Отсюда возникает проблема — кто должен писать учебники? Современная тенденция, когда учебники создаются крупными историками-специалистами, зачастую делает их малопонятными не только ученикам, но и учителям. Они не отвечают психологическим особенностям усвоения материала конкретного возраста, их методический аппарат часто состоит лишь в сложно сформулированных вопросах к параграфу. С другой стороны, учителя и методисты не могут написать хороший учебник без привлечения специалистов. Идеальная ситуация заключается, наверное, в том, чтобы в состав авторского коллектива входили специалисты-историки по конкретному разделу истории, опытные учителя-методисты, а также, возможно, и психологи.

Обязательным элементом учебника должен быть источник. В старых учебниках он, как правило, был примитивной иллюстрацией к авторскому тексту. Сегодня источник — это средство обучения работе с исторической информацией, в учебнике должно быть разумное сочетание текста и исторического документа.

Важнейшим элементом учебника являются иллюстрации, причем не только изображения классических музейных экспонатов, но и картинки, карикатуры, плакаты, современные фотографии.

Кстати, об иллюстрациях.

Ещё одна распространенная ошибка в современных казахстанских учебниках – это путаница с фотографиями известных людей. Портрет известного поэта Юсуфа Баласагуни в учебнике для 6 класса один, а уже через год школьникам представляют его же, но уже с другой фотографией. На страницах учебника по казахской литературе третье изображение!

Не случайно президентом наряду с переработкой учебника по истории поставлена задача о создании нового учебника по литературе. Сейчас, когда встал вопрос о переиздании учебника по литературе, видится важным не только простое исправление ошибок в новом издании. На мой взгляд, является важным проработать вопрос о создании межпредметных связей между дисциплинами гуманитарного цикла, такими, например, как история и литература.

В «Требованиях к разработке современного учебника для общеобразовательных школ Республики Казахстан», разработанных РНПЦ «Учебник» (2017 год), детально, чётко и доступно даны все инструкции по составлению учебников по обновлённому содержанию образования.

Детализирована и процедура ввода в действие учебных пособий. Согласно Приказа Министра образования и науки Республики Казахстан от 24 июля 2012 года № 344 учебные пособия в РК проходят многоуровневую экспертизу. Казалось бы, все давно придумано, однако, как показала практика, данная система, увы, не работает – январское заявление президента, красноречивое тому подтверждение. Единственный случай, когда учебник был переиздан – это печально известный учебник Сабитовой по русскому языку за 7 класс.

В 2016 году на учебники из государственного бюджета было потрачено – 17 млрд. тенге, в 2017 году – уже 27 млрд. тенге, а в 2018 году – 28,6 млрд. тенге. Внушительный объем издательского рынка учебных пособий неизбежно создает коррупционные риски. В СМИ мелькают идеи о так называемом «сопровождении» процесса создания, отбора и экспертизы учебников. В частности, предлагается ввести в состав комиссий сотрудников КНБ. Приводится опыт контроля сотрудников КНБ при разработке тестовой базы ЕНТ, который в своё время обеспечил объективные результаты выпускников. Так неужели для решения проблемы опять нужен «человек с ружьем»?

Вопрос как говорится «риторический».

Сейчас, в связи с возникшим резонансом, особое внимание уделено учебникам истории, однако вопрос с качеством казахстанских учебников, как для общеобразовательной школы, так и для всей системы образования на самом деле имеет общий характер. Причины, обусловившие низкое качество учебников по истории, являются системными и характерны для всех современных учебных пособий, соответственно и пути решения необходимо искать универсальные, а приобретенный опыт в создании нового учебника по истории необходимо применить и при создании учебников по другим дисциплинам.

Подводя итог, следует сказать, что для создания качественного учебника истории (и не только) необходимы кардинальные преобразования. Необходимо создать фундамент, в виде академической науки, и только в последующем преступить к созданию образовательных программ и учебников истории. Немаловажным является процедура контроля подготовки, экспертизы, апробации, проведению мониторинга, издания учебников, учебно-методических комплексов и учебно-методических пособий.

Застаревшая проблема с учебными пособиями усугублена грядущими переменами – здесь и введение «латиницы», и неизбежный переход на 12-летнее образование и многое другое.

Но все же какими нерешаемыми казались бы предстоящие задачи, дорогу, как известно, осилит идущий. Будущее, как подсказывает история, наступит неизбежно, и поэтому уже сейчас необходимо приступать к решению имеющихся проблем.

Список литературы:

1. Журавлева О.Н. Гуманитарная модель современного учебника: проектирование и экспертиза содержания. СПб., 2009. С. 81
2. Жаксылык Сабитов: «Зачем в нашей истории выдумывать мифы и антинаучные вещи?». Золотая Орда [электронный ресурс]: <https://zolord.ru/zachem-v-nashej-istorii-vyidumyivat-mifyi-i-antinauchnyie-veshhi> (дата обращения 02.04.2021.)
3. Касым-Жомарт Токаев «Независимость превыше всего» Источник: <https://www.kazpravda.kz/news/prezident2/polnii-tekst-stati-tokaeva-nezavisimost-previshe-vsego>
4. О.Н.Журавлева, Т.П.Андреевская, Т.И.Пашкова. Учебник истории как методический феномен: инновационные направления деятельности петербургских авторов//Преподавание истории в школе. 2021. № 3. С.31-38.
5. Саплина Е. В. Проблемы исторического образования// Вопросы образования. 2005. № 2. С. 173–185

СОВРЕМЕННЫЕ ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫЕ ТЕХНОЛОГИИ В ОБРАЗОВАТЕЛЬНОМ ПРОЦЕССЕ

Дрожено Галина Григорьевна

заместитель директора по воспитательной работе

Евтушенко Валентина Валентиновна

методист, преподаватель специальных дисциплин.

КГКП «Профессионально-технический колледж имени К. Доненбаевой»

Управления образования акимата Костанайской области

Аннотация: В статье рассматриваются современные образовательные технологии и возможности их применения в образовательном процессе. Акцент сделан на технологию развития критического мышления. Применение данной технологии актуально в связи с современными условиями жизни, а именно постоянного обновления информации.

Ключевые слова: технология, мышление, профессиональное образование, обучение, знания

Меняющиеся реалии современной жизни, ее темп, заставляют вносить изменения и корректировать практически все формы общественной жизни. В неустойчивом, плохо прогнозируемом VUCA-мире трещат по швам привычные нам понятия, устои, методы и формы общественной жизни. Образование, как одна из важнейших созидательных форм общественной жизни, не исключение. К вопросу «Чему учить?» добавляется еще один «Как учить?» или вернее даже «Как научить?»

Изменяется не только привычная роль педагога, но и сами обучающиеся. Привыкшие к короткой, яркой, клиповой информации. Отвыкшие читать длинные текста, критически воспринимать полученную информацию, анализировать и оценивать.

В такой не простой ситуации, нам кажется, что технология развития критического мышления станет одной из ведущих и долгоиграющих образовательных трендов. Ведь количество и уровень информационного шума будет только возрастать, и способность критически его осмысливать становится чуть ли не главным навыком 21 века.

Критичность ума – это умение человека объективно оценивать свои и чужие мысли, тщательно и всесторонне проверять все выдвигаемые положения и выводы. Критическое мышление, т.е. творческое, помогает человеку определить собственные приоритеты в личной и профессиональной жизни, предполагает принятие индивидуальной ответственности за сделанный выбор, повышает уровень индивидуальной культуры работы с информацией, формирует умение анализировать и делать самостоятельные выводы, прогнозировать

последствия своих решений и отвечать за них, позволяет развивать культуру диалога в совместной деятельности [1].

Критическое мышление работает на многих уровнях, не довольствуясь фактами, а вскрывая причины и следствия этих фактов. Критическое мышление предполагает вежливый скептицизм, сомнение в общепринятых истинах, означает выработку точки зрения по определённому вопросу и способность отстаивать эту точку зрения логическими доводами. Критическое мышление предусматривает внимание к аргументам оппонента и их логическое осмысление. Критическое мышление не есть отдельный навык или умение, а сочетание многих умений» [2].

Большой объем находящейся в открытом доступе информации это не только плюс современного мира, но и существенный минус. В силу возрастных и психофизических особенностей подростки не могут адекватно оценить информацию из социальных сетей и других средств массовой информации. Без средств массовой информации невозможно представить современный мир, и СМИ не только информируют и развлекают население, они, по сути, формируют сознания человека, его жизненные ценности, привычки, взгляды.

Технология развития критического мышления стала складываться в 90-е годы XX века. Ее разработчиками считаются Чарльз Темпл, Джинни Стил и Курт Мередит. Технология направлена на работу с большим информационным потоком, умение устно и письменно выражать свои мысли, ясно, уверенно и корректно по отношению к окружающим; умение вырабатывать собственное мнение на основе осмысления различного опыта, идей и представлений, на самообучение, на умение работать в группе, эффективно коммуницировать с людьми, решать проблемы.

Технология критического мышления включает в себя совокупность педагогических приемов, которые заставляют пробуждаться у обучающихся исследовательские и творческие навыки. Роль педагога заключается в создании условий для того, чтобы обучающиеся смогли осмыслить и обобщить полученные знания. Другими словами, педагог выступает в роли координатора. Популярным методом демонстрации процесса мышления является графическая организация материала. Модели, рисунки, схемы и т.п. отражают взаимоотношения между идеями, показывают ход мыслей. Процесс мышления, скрытый от глаз, становится наглядным, обретает видимое воплощение. Графическая организация материала может применяться на всех этапах обучения как способ подготовки к исследованию, как способ направить это исследование в нужное русло, как способ организовать размышление над полученными знаниями. Средства технологии позволяют работать с информацией в любой области знания, а это значит, что ознакомление с ней можно организовать на любом предметном материале.

Занятия с применением технологии критического мышления должны быть достаточно содержательными, практически наполненным, интересным, но при этом максимально доступными для всех обучающихся.

Педагог сам должен участвовать в обсуждении проблемы, направлять студентов, подталкивает их в нужное русло. Он выслушивает существующие у студентов точки зрения, сравнивает, находит положительные и отрицательные стороны. В ходе совместного обсуждения, группа совместно выбирает самое оптимальное и аргументированное решение проблемы.

Роль педагога как координатора заключается еще и в умении наладить в группе атмосферу непринужденного общения, без агрессии. Педагог должен уметь помочь студентам отбросить свои комплексы и начать свободно общаться, высказывать и отстаивать свою точку зрения. У обучающихся должно быть желание контактировать, общаться друг с другом.

Хорошим способом является уловка, когда преподаватель заведомо предоставляет ложную информацию, вызвав в обучающихся желание возразить, и обсудить ее. Необходимо также постоянно поддерживать в студентах желание обсудить информацию, самому попытаться поработать над ней, и найти решение.

Применение технологии развития критического мышления позволяют обучающимся освоить такие навыки как: оценка, открытость, способность рассуждать, формированию

собственного мнения. Так оценка проявляется во время отбора и классификации фактов, явлений. Открытость позволяет генерировать идеи, обходить ограничения общепринятых стандартов. Способность рассуждать проявляется в изучении свойств объектов, размышлений об их положительности или отрицательности.

Конструктивную основу «технологии критического мышления» составляет базовая модель трех стадий организации учебного процесса:

- вызов («вызываются», актуализируются имеющиеся знания и представления об изучаемом, формируется личный интерес, определяются цели рассмотрения той или иной темы);

- осмысление (как правило, обучающийся вступает в контакт с новой информацией, происходит ее систематизация);

- рефлексия (учащиеся закрепляют новые знания и активно перестраивают собственные первичные представления с тем, чтобы включить в них новые понятия).

Рассматриваемая технология меняет деятельность обучающегося с монотонной, ленивой, не активной роли на занятии к активной роли исследователя, ученого ставящего эксперименты. На таких занятиях каждый обучающийся проявляет себя, демонстрирует свое видение, отстаивает свою точку зрения, находится в творческом поиске.

Объединяя все вышесказанное, можно сделать вывод, что технология развития критического мышления способствует развитию мыслительной деятельности необходимой для будущей профессиональной деятельности. Во время решения профессиональных задач необходимо принимать взвешенные, оптимальные решения, делать это нужно оперативно с используя данные анализа сложившейся ситуации, выделять главное, искать причину проблемы и т.д.

Список литературы:

1. Халперн Д. Психология критического мышления / Д. Халперн. СПб.: Питер, 2000, 512с
2. Аникушина Е.А., Бобина О.С. Инновационные образовательные технологии и активные методы обучения: Методическое пособие. – Томск: В-Спектр, 2010. – 212 с.
3. Сорина Г.В. Критическое мышление: история и современный статус//Вестник Московского университета. Серия 7. Философия. № 6. 2003. С. 97-110.

ВНЕДРЕНИЕ МАРКЕТИНГА В ДЕЯТЕЛЬНОСТИ УЧЕБНЫХ ЗАВЕДЕНИЙ СИСТЕМЫ ТИППО ПО ПОВЫШЕНИЮ МОТИВАЦИИ К ОБУЧЕНИЮ РАБОЧИХ ПРОФЕССИЙ И СПЕЦИАЛЬНОСТЕЙ

Масунов Дмитрий Валерьевич

мастер производственного обучения

КГКП «Профессионально-технический колледж имени К. Доненбаевой»

Управление образования акимата Костанайской области

Костанайская область п. Боровское

Аннотация: В данной статье рассмотрены возможности осуществления этапов маркетинговой стратегии преподавателями и мастерами производственного обучения. Рассмотрены результаты маркетингового исследования первокурсников профессионально-технического колледжа имени К. Доненбаевой.

Ключевые слова: маркетинг, исследования, стратегия, потребности

Современная экономика Республики Казахстан, курс на модернизацию и промышленная революция предъявляют достаточно высокие требования к выпускникам учебных заведений системы ТИППО. Современные реалии развития производства и экономики требуют специалистов, одинаково владеющих hard skills и soft skills,

высокомотивированных на постоянное совершенствование навыков, получение новых знаний и умений.

По данным Бюро Национальной статистики, на момент проведения переписи в 2021 году 3,7 млн. человек (то есть каждый четвертый гражданин) имели высшее образование, 4,1 млн – среднее специальное, 4,9 млн – среднее образование. В тоже время по данным Минтруда, в 2019-2023 годы востребованы профессии, имеющие стабильный рост: бухгалтеры, учителя средней школы, парикмахеры и сварщики.

Вместе с тем, у современных молодых людей отмечается низкий уровень мотивации к получению рабочих профессий и специальностей. Из личного опыта работы по профориентации выпускников 9 и 11 классов школ, можно отметить низкую заинтересованность рабочими профессиями. Школьники отмечают низкий престиж профессий данного сегмента, сложные условия труда, недостаточно высокую заработную плату, не видят перспектив карьерного роста. Нам представляется одним из эффективных способов решения кадровых проблем и проблем занятости молодежи, особенно молодежи НЕЕТ, формирование спроса у абитуриентов именно на рабочие специальности.

В этом напрямую заинтересованы учебные заведения системы ТИППО, в частности расположенные в сельской местности и готовившие специалистов под запрос местных товаропроизводителей. Очень часто, такие учебные заведения, несмотря на соответствующую материально-техническую базу, высокий профессиональный уровень педагогического коллектива, сталкиваются с проблемой нехватки абитуриентов желающих получить рабочую профессию или специальность.

В данной ситуации, на наш взгляд, необходимо перефокусировать отношения между абитуриентом и учебным заведением, сделать их более рыночными в хорошем смысле этого слова. Этот переход неоспоримо повлечет за собой характерные для рынка явления, такие как конкурентную борьбу, поиск целевых групп потребителей, формирование спроса и предложение для него адекватного продукта и т.д.

Таким образом, использование концепции маркетинга, т.е. определение нужд и потребностей целевых рынков (абитуриенты) и обеспечение их желаемой удовлетворенности более эффективными и более продуктивными, чем у конкурентов (другие учебные заведения), способами и будет решающим фактором в определении эффективности деятельности и успешности учебных заведений системы ТИППО.

Следствием использования концепции маркетинга, или точнее одним из условий использования данной концепции является введение в штат учебного заведения специалиста-маркетолога или даже службы маркетинга. Специалисты решали бы задачи, являющиеся традиционными для маркетинговой системы:

- сбор и анализ информации о внешней среде, потребительских группах;
- разработка планов маркетинговой деятельности по видам образовательных услуг;
- совершенствование образовательных услуг;
- формирование спроса и стимулирование сбыта образовательных услуг через маркетинговые коммуникации.

Но, к сожалению, очевидно, что штат маркетологов или даже одного специалиста могут позволить себе не все учебные заведения системы ТИППО, расположенные в сельской местности. И дело не только в оплате труда, но и специфике маркетинговой стратегии для данных учебных заведений.

Выходом из данной ситуации, представляется нам в изучении и применении основ маркетинговых исследований, маркетингового планирования и маркетинговых коммуникаций педагогами и мастерами производственного обучения. Непосредственно они контактируют с целевым рынком (абитуриенты), инсайдерами и родительской общественностью. От их профессиональной деятельности зависит удовлетворённость образовательной услугой и формирование положительного образа рабочих профессий и специальностей.

Для внедрения маркетинговой стратегии необходимо соблюсти следующие этапы:

- проведение маркетинговых исследований;

- разработка маркетингового планирования;
- формирование маркетинговых коммуникаций.

Маркетинговое исследование — это системный сбор и анализ информации о различных маркетинговых проблемах, касающихся внутренней и внешней среды.

Рассмотрим возможную реализацию такого исследования на примере маркетингового исследования первокурсников КГКП «Профессионально-технический колледж имени К. Доненбаевой».

Данное исследование было нацелено на выявление степени удовлетворенности студентов образовательным процессом в колледже. В качестве метода сбора первичных данных использовался опрос в письменной форме, при котором респонденты получали анкеты для заполнения.

В анкете в основном присутствовали закрытые вопросы, которые были нацелены на выяснение причин, по которым первокурсники отдали предпочтение именно этому учебному заведению и насколько они удовлетворены своим выбором.

Реквизитная часть анкеты была направлена на получения информации, касающейся респондентов: пол, возраст, доход. Выборка составила 80 человек.

Ответы на вопросы реквизитного блока «Ваш пол, возраст и основные увлечения, и занятия в свободное от учебы время» дали следующие результаты. В основном абитуриентами колледжа становятся юноши (70% опрошенных); возраст большинства первокурсников – 16 лет (74%); активно проводят свободное время менее половины опрошенных, треть опрошенных (30%) ответили, что в свободное время «ничего не делают» или «сидят в телефоне», подрабатывает же вообще мизерное количество (менее 3%).

Ответы на вопрос «Что побудило Вас поступить учиться в Профессионально-технический колледж имени К. Доненбаевой» распределились следующим образом: меньше половины поступили учиться в колледж потому, что их интересовала будущая профессия - 48%, почти 21% опрошенных ответили, что не было другого выбора, при этом почти 31% выбрали колледж не самостоятельно, а под влиянием друзей или родителей.

Ответы на вопрос «Пробовали ли Вы поступить в другое учебное заведение» распределились следующим образом: да - 28%, нет - 72%.

При ответе на вопрос: «Какие преимущественно оценки в Вашем аттестате об образовании» подтвердилось, что в основном студентами колледжа становятся подростки, не успевавшие либо слабо успевавшие в школе, так как только 4% учились в школе на «хорошо» и «отлично».

По степени востребованности среди первокурсников специальности, предлагаемые колледжем, распределились следующим образом:

- «Бухгалтер» - 16%
- «Повар» - 18%
- «Электрогазосварщик» - 23%
- «Техник-механик» - 22%
- «Мастер производственного обучения, техник-технолог (всех наименований)» - 21%.

Ответы на вопрос: «Сложно ли Вам обучаться в колледже?» показали, что большинство студентов не испытывают особых трудностей (73%), скорее всего, это свидетельствует о недостаточной самомотивации обучающихся к учебному процессу. Этот вывод подтверждается ответом на следующий вопрос «Стремитесь ли Вы к высоким оценкам?», на который положительно ответили только 14% опрошенных. Но, на вопрос «Интересно ли Вам учиться» студенты в большинстве своем ответили, что интересно (72%).

Также студентам предлагалось оценить важность и степень удовлетворенности такими характеристиками образовательного процесса как:

- библиотечный фонд;
- профессионализм преподавателей;
- доброжелательность и предвзятость преподавателей;

- условия для занятий спортом;
- условия для занятий творчеством;
- консультационно-психологическая помощь;
- уровень медобслуживания в медпункте;
- качество питания в столовой;
- состояние общежития;
- обеспеченность современными средствами коммуникаций.

Респондентам предлагалось «Важность» оценить по 3-х балльной шкале и «Удовлетворенность» по 5-ти балльной шкале.

Наиболее важными для первокурсников оказались состояние общежития, условий для занятия спортом, возможность получить психологическую помощь. Наименее важными – профессионализм преподавателей и обеспеченность современными средствами коммуникаций.

Первокурсники почти в равной степени удовлетворены всеми характеристиками образовательного процесса. Менее удовлетворены такими характеристиками как: условия для занятия спортом и состояние общежития.

Итоговым вопросом в анкете был: «Если бы у Вас была возможность еще раз выбрать учебное заведение, Вы повторили бы свой выбор?» Однозначно положительно на него ответили чуть больше половины респондентов (54%).

Таким образом, этап внедрения маркетинговой стратегии «проведение маркетинговых исследований» вполне может осуществляться педагогами и мастерами производственного обучения. Маркетинговые исследования можно расширить, включив в них выпускников школ, родителей, социальных партнёров и т.д.

Маркетинговые исследования являются основой для построения маркетинговой стратегии, важной частью исследования удовлетворенности потребителей, инструментом анализа текущей ситуации, позволяют выявить потребности целевого рынка.

Список литературы:

1. Бухарова Г.Д. Маркетинг в образовании : учеб. пособие для студ. высш. учеб. заведений / Г.Д.Бухарова, Л.Д.Старикова. — М. : Издательский центр «Академия», 2010. — 208 с.
2. Маркетинг в сфере образования, науки и творчества [Электронный ресурс]/. Электрон. журн. Режим доступа: https://spravochnick.ru/marketing/marketing_v_sfere_obrazovaniya_nauki_i_tvorchestva/#marketing-v-sfere-obrazovaniya-i-nauki

СОВРЕМЕННЫЕ МЕТОДЫ ОБУЧЕНИЯ В ПРОФЕССИОНАЛЬНОМ ОБРАЗОВАНИИ

**Скидина Анжелика Ивановна,
Скидин Александр Александрович**
мастера производственного обучения
КГКП «Профессионально-технический колледж имени К. Доненбаевой»
Управление образования акимата Костанайской области

Аннотация. Цель этого исследования – изучить и анализировать современные педагогические технологии профессионального обучения и их эффективность, и возможность применения в процессе обучения.

В статье рассматриваются главные принципы и методы современной педагогической техники, такие как дистанционное образование, интерактивное обучение, проектирование, использование информационных и коммуникационных технологий.

В работе могут быть полезны преподаватели, учебные заведения, руководители образовательных организаций и все, кто заинтересован в современных тенденциях профессионального образования.

Поэтому все более популярны новые образовательные технологии, например, интерактивное обучение, использование медиаматериалов, онлайн-платформа. Они дают студентам возможность самостоятельно изучать новые знания, решать задачи, сотрудничать в группах, обмениваться мыслями.

Ключевые слова: современность, самостоятельность, эффективность, инновационность, гуманистичность, коучинг.

Современные тренды профессионального образования включают использование современной техники в процессе образования, развитие интернет-образования, акцентируя на развитие юношеских навыков, уклоняясь на стимулирование бизнес-активности и развитие инновационных мыслей.

В профессиональном образовании важная роль играет подготовка квалифицированных кадров с учетом требований современного трудового рынка и потребностей общества.

Непрерывная профессиональная подготовка направлена на поддержку и совершенствование профессиональных навыков и компетенций специалистов, которые уже обладают определенным уровнем квалификации. Это могут быть курсы профессиональной переподготовки, профессиональные тренинги, научно-практические программы, стажировки и прочие формы подготовки.

Дополнительная профессиональная подготовка позволяет обучать специалистов в отдельных направлениях и темах, чтобы получить дополнительные знания и навыки, специализацию в определенной сфере или получить новые профессиональные компетенции. Также современные тенденции профессиональной подготовки характеризуются уклоном к комплексному подходу к подготовке. Таким образом, обучение не только охватывает теоретические знания, но и включает в себя практическую работу, развивать мягкие навыки коммуникации, решать проблемы, управлять временем, т.д., а также интернатуру в реальном труде.

При этом современные тренды профессионального обучения учитывают и изменения требования к рынку труда, а также изменения в условиях трудового рынка. В связи с развитием информационной техники, растущим потреблением и изменением экономики спрос на некоторые профессии изменяется, а образование должно гибко отвечать этим изменениям и обеспечивать студентам необходимые навыки и знания.

В профессиональном образовании образовательная технология включает в себя применение современных технологий и методов и инновационных подходов к подготовке и оцениванию знаний и образования.

Современная образовательная технология включает в себя интерактивные доски, компьютеры, интернет ресурсы, онлайн курсы, вебинары и многое другое техническое средство для подготовки. Также важный элемент современной образовательной технологии - использование дистанционных методов обучения, позволяющих учащимся заниматься в любой стране, посредством доступа к материалам обучения через Интернет.

Кроме того, современные тенденции профессионального образования также учитывают изменения в требованиях рынка труда. С развитием информационных технологий, ростом потребления и изменениями в экономике, спрос на определенные профессии меняется, и образование должно быть гибким, чтобы соответствовать этим изменениям и предоставлять студентам актуальные знания и навыки.

В рамках профессионального образования, образовательные технологии включают в себя использование современных технических средств и методик, а также инновационные подходы к обучению и оценке знаний.

Современные образовательные технологии включают в себя использование интерактивных досок, компьютеров, интернет-ресурсов, онлайн-курсов, вебинаров и многих других технических средств для обучения. Также важным элементом современных

образовательных технологий является использование методов дистанционного обучения, что позволяет учащимся обучаться в любом месте, имея доступ к образовательным материалам через интернет.

В современных образовательных технологиях активно используются инновационные методики обучения, такие как проектное обучение, проблемное обучение, индивидуализированное обучение и т.д. Эти методики направлены на развитие познавательных способностей учащихся, их критического мышления и умений решать сложные задачи.

Научная обоснованность. Современные педагогические технологии должны быть основаны на научных исследованиях в области педагогики, психологии, методики обучения и других смежных дисциплин. Они должны быть адаптированы под конкретные образовательные цели и потребности учащихся.

Эффективность. Педагогические технологии должны демонстрировать высокую эффективность в достижении поставленных образовательных целей. Они должны способствовать максимальному раскрытию потенциала каждого учащегося и формированию необходимых компетенций.

Инновационность. Современные педагогические технологии должны использовать инновационные подходы и методы, учитывая современные технологии и требования общества. Они должны быть гибкими и способными адаптироваться к изменяющимся образовательным средам.

Целостность. Педагогические технологии должны рассматриваться как целостная система, учитывающая взаимосвязь между всеми ее компонентами – целями, содержанием, методами, формами организации образовательного процесса.

Гуманистичность. Педагогические технологии должны быть ориентированы на развитие личности учащихся, уважение их индивидуальных особенностей и потребностей, а также на формирование активной гражданской позиции.

Практическая применимость. Педагогические технологии должны быть легко внедряемыми в реальные образовательные процессы без существенных затрат времени и ресурсов.

Эти качества играют важную роль в разработке, выборе и применении современных педагогических технологий, позволяя им эффективно решать задачи обучения и воспитания в современной образовательной среде.

Системность, комплексность, целостность и научность - все эти качества необходимы для эффективной и устойчивой функциональности технологии как системы. Они обеспечивают интеграцию различных компонентов, управление ими в комплексе, сохранение целостности и принятие решений на основе научного анализа и опыта. В итоге, они способствуют достижению оптимальных результатов в различных областях деятельности.

Устойчивость- способность системы сохранять свои основные характеристики при воздействии внешних факторов, сохранение целостности и функционирования.

Динамичность- способность системы к изменению, развитию и адаптации к новым условиям и требованиям.

Непрерывность- обеспечение непрерывности и последовательности педагогического процесса без перерывов и пропусков.

Индивидуализация- учет индивидуальных особенностей и потребностей учащихся при планировании и организации образовательного процесса.

Эффективность- достижение поставленных целей педагогического процесса с максимальной результативностью при минимальных затратах ресурсов.

Инструментальность и эффективность тесно связаны в контексте образования. Инструментарий, предоставляемый учебными заведениями, должен быть эффективным в использовании, чтобы обеспечить достижение поставленных образовательных целей.

При этом эффективность также может быть рассмотрена с точки зрения использования современных технологий в образовательном процессе. Технологические инновации должны

быть эффективными в достижении образовательных целей, а также оптимально использовать ресурсы, такие как время, деньги и усилия преподавателей и обучаемых.

В целом, инструментальность и эффективность играют важную роль в обеспечении качественного образования и развитии образовательных технологий способствует повышению уровня информационной грамотности и коммуникационных навыков, развивает критическое мышление и умение анализировать информацию, активизирует творческие способности и умение работать в команде, способствует формированию здорового образа жизни и умению заботиться о себе, развивает у учащихся навыки самостоятельного решения проблем, помогает воспитывать ответственность за свое образование, учит организации и планированию работы способствует развитию навыков уровневой дифференциации и индивидуализации обучения, позволяет эффективно сочетать теорию и практику в обучении, поддерживает тесное взаимодействие между учащимися и педагогами.

Дифференцированное обучение - позволяет учителю подстраивать учебный процесс под индивидуальные потребности каждого ученика, учитывая их уровень знаний, интересы, способности и темп обучения. Это позволяет обеспечить оптимальные условия для успешного обучения каждого ученика.

Проблемно-ориентированное обучение - подразумевает, что учебный материал представляется в виде реальных проблем или задач, которые требуют творческого мышления и поиска решений. Это стимулирует активность и самостоятельность учащихся, а также развивает у них аналитические и критические способности.

Проектное обучение - основано на выполнении учащимися различных проектов, которые позволяют им применять полученные знания на практике, развивать творческое мышление, коммуникативные навыки и умение работать в коллективе. Технологии активного обучения. Включают в себя различные методики и приемы, направленные на активизацию учебной деятельности учащихся, такие как дискуссии, игры, презентации, практические задания и др.

Меж предметные связи - включают взаимосвязь различных учебных предметов и способствуют более глубокому пониманию учебного материала, развитию у учащихся системного мышления и способности применять знания в различных контекстах. Эти и другие современные педагогические технологии позволяют создать оптимальные условия для развития учащихся, стимулируют их учебную активность, развивают творческое мышление и способствуют формированию компетентной личности.

Групповые технологии также предполагают взаимодействие между участниками группы, обмен опытом и знаниями, обучение друг друга. Это может способствовать более глубокому пониманию материала, развитию критического мышления, обучению навыкам командной работы и решению проблем.

Групповые технологии могут быть эффективным инструментом обучения, поскольку они способствуют развитию социальных навыков, повышают мотивацию учащихся, обеспечивают разнообразие и интерактивность обучающего процесса. Они также могут помочь учащимся развивать умение работать в коллективе, что важно для будущей профессиональной деятельности. Таким образом, групповые технологии играют важную роль в образовательном процессе, способствуя развитию коммуникативных и социальных навыков учащихся, обеспечивая интерактивность и динамичность обучения.

Эта технология подразумевает, что ученик самостоятельно исследует новые материалы, сталкивается с проблемами, ищет возможные решения и обсуждает их с другими учениками и учителем. Это способствует развитию логического мышления, критического мышления, коммуникативных навыков, и умения работать в команде.

Блочное обучение - это метод обучения, основанный на разделении учебного материала на отдельные блоки, которые последовательно осваиваются учащимися. Каждый блок включает в себя ряд этапов, направленных на максимальное усвоение и понимание материала. Рассмотрим каждый этап подробнее:

Информационный блок: на этом этапе учащиеся предоставляются соответствующие учебные материалы, объясняющие новую тему или концепцию.

Тестово-информационный блок: после ознакомления с информацией ученики проходят тестирование, чтобы оценить уровень усвоения знаний.

Коррекционно-информационный блок: на основе результатов тестирования учащимся предоставляются дополнительные материалы или объяснения для уточнения понимания темы.

Проблемный блок: ученики решают задачи и применяют полученные знания на практике для углубления понимания материала.

Блок проверки и коррекции: этот этап включает в себя проверку выполнения заданий и коррекцию ошибок.

После завершения всех этапов, тема повторяется в следующем блоке для закрепления и улучшения усвоения материала.

Блочное обучение обычно применяется для повышения эффективности усвоения материала, индивидуализации обучения и улучшения взаимодействия учителя и ученика.

Модульное обучение обеспечивает гибкость и персонализацию образования, позволяя каждому ученику выбирать темп, содержание и формы обучения в соответствии с их потребностями и возможностями. Кроме того, модульное обучение учит студентов организовывать свое время и планировать свою учебную деятельность, что также является важным навыком для успешной учебы и работы в современном мире. В целом, модульное обучение представляет собой эффективный подход к обучению, который позволяет учитывать индивидуальные особенности учащихся, развивать их навыки самостоятельной работы и обеспечивать гибкость в образовательном процессе.

Применение кейс-технологий в обучении позволяет студентам не просто учить теоретические знания, но и применять их на практике, а также развивать аналитическое мышление и навыки принятия решений.

В процессе использования кейс-технологий преподаватель предоставляет студентам реальные ситуации из практики, с которыми сталкиваются специалисты в их области. Студентам предлагается изучить кейс, проанализировать его, выработать стратегию решения проблемы и предложить свое решение. Преимущества использования кейс-технологий в образовании очевидны: студенты приобретают практические навыки, учатся применять свои знания на практике, расширяют свой опыт и развивают критическое мышление. Кроме того, кейс-технологии позволяют учащимся активно участвовать в образовательном процессе, обсуждать различные точки зрения, добиваться консенсуса и учиться аргументировать свои мысли. Таким образом, кейс-технологии представляют собой эффективный метод обучения, который позволяет студентам не только учиться теории, но и развивать практические навыки, что важно для их будущей профессиональной деятельности.

Основная цель работы с кейсами — помочь студентам и профессионалам развить умение применять теоретические знания на практике, анализировать сложные ситуации, принимать решения и обосновывать их. В процессе работы с кейсом участники учатся обращать внимание на ключевые аспекты проблемы, анализировать информацию, выявлять паттерны и влияние различных факторов на ситуацию. Таким образом, работа с кейсами представляет собой важный инструмент в образовании и профессиональной подготовке, помогающий студентам и специалистам развивать критическое мышление, принятие решений и применение теоретических знаний на практике.

Коучинг представляет собой процесс содействия развитию личности или профессиональных навыков. В отличие от обучения или консультирования, коучинг не предполагает передачи знаний или опыта, а основывается на том, что у человека уже есть все необходимые ресурсы для достижения своих целей. Коуч помогает человеку осознать свои сильные стороны, обозначить цели и наметить план действий для их достижения.

Коучинг может проводиться как в индивидуальной, так и в групповой форме, и может быть направлен на саморазвитие, достижение успеха в работе, преодоление личных проблем

или улучшение отношений. Ключевыми элементами коучинга являются доверительная атмосфера, активное слушание, задавание вопросов и постановка задач.

В настоящее время коучинг широко применяется в бизнесе, спорте, личной жизни, образовании и других областях. Многие компании нанимают профессиональных коучей для повышения производительности своих сотрудников, а также для улучшения взаимодействия в коллективе. Таким образом, коучинг представляет собой мощный инструмент для развития личности и профессиональных навыков, который помогает людям повысить свою эффективность, осознать свой потенциал и достичь желаемых результатов.

Список литературы:

1. Зырянова Н.М. Коучинг в обучении подростков // Вестник практической психологии и образования. -2004. -№ 1- 55с. [Электронный ресурс]/ URL: <https://pro-psichology.ru/prakticheskaya-psixologiya-nauchno-metodicheskij/1095-kouching-v-obuchenii-podrostkov.html> (дата обращения) 19.01.2024 год.

2. Пожитнева В.В. Кейс-технологии для развития одаренности// Химия в школе. -2008. - № 4.- 43-44 с. [Электронный ресурс]/ URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/keys-tehnologiya-kak-aktivnoe-sredstvo-obucheniya-himii-studentov-universiteta> (дата обращения) 17.01.2024 год.

3. Черноусова И.Д., Основные требования к уровню современного профессионального образования // Воронежский институт ГПСМЧС России, Воронеж. . [Электронный ресурс]/ URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/osnovnye-trebovaniya-k-urovnyu-sovremennogo-professionalnogo-obrazovaniya> (дата обращения) 14.01.2024 год.

4. Методические рекомендации по использованию современных педагогических технологий. - Режим доступа: [Электронный ресурс]/ URL: <https://infourok.ru/metodicheskie-rekomendacii-ispolzovanie-chellendzha-pri-provedenii-massovyh-meropriyatij-s-uchashimisya-4428389.html> (дата обращения) 18.01.2024 год.

ИННОВАЦИОННЫЕ СРЕДСТВА ОБУЧЕНИЯ КВАЛИФИКАЦИИ «ЭЛЕКТРОГАЗОСВАРЩИК» В УСЛОВИЯХ СЕЛЬСКОГО ПРОФЕССИОНАЛЬНО- ТЕХНИЧЕСКОГО КОЛЛЕДЖА

Солнцев Сергей Михайлович

мастер производственного обучения

КГКП «Профессионально-технический колледж имени К. Доненбаевой»

Управления образования акимата Костанайской области

Аннотация. В данной статье рассмотрены возможности использования инновационных средств обучения студентов по квалификации «Электрогазосварщик». Рассмотрен потенциал информационных технологий, тренажеров-симуляторов и рабочих листов. Сделан вывод о применении рассмотренных средств обучения в условиях сельского профессионально-технического колледжа.

Ключевые слова: тренажеры, компьютерная презентация, рабочий лист, средство обучения

На сегодняшний день предприятия практически всех отраслей хозяйства Республики нуждаются в квалифицированных специалистах – электрогазосварщиках. Особенно остро дефицит таких специалистов ощущается в сельской местности, где сварщик является востребованным работником и в агропромышленном секторе, и в животноводческой отрасли, и на предприятиях авторемонтного сервиса, и на личных подворьях. Однако, как показывает опыт, низкий уровень профессионального мастерства электрогазосварщиков является причиной не только аварий и разрушений металлических изделий, но и не желание достойно оплачивать работу специалиста, как следствие создание негативного имиджа и непривлекательности профессии среди населения.

Колледжи, расположенные в сельской местности, как правило, являются монополистами в подготовке электрогазосварщиков, соответственно на них возлагается ответственность по качественному обучению и освоению студентами технологических процессов выполнения сварочных работ. Социальные партнеры, работодатели обращаются в колледжи за молодыми квалифицированными специалистами и очень важно обеспечить производства специалистами высокого уровня. Следовательно, формы и методы обучения должны быть направлены на эффективное усвоение профессиональных знаний, умений, навыков.

Основной и самой эффективной формой подготовки будущих специалистов электрогазосварщиков является производственное обучение. В свою очередь, качество производственного обучения зависит от уровня квалификации мастера производственного обучения. От уровня владения учебным материалом, от умения подготовить и использовать материально-техническую базу, от выбора формы и методов проведения учебного занятия зависит конечный результат обучающихся, их мотивация, уровень владения трудовыми навыками, знания и умения.

Многолетний опыт преподавания, изучение существующих форм, методов, средств и инструментов обучения квалификации «Электрогазосварщик» показал, что одним из перспективных направлений совершенствования процесса обучения является более широкое использование информационных технологий (ИТ), интерактивных приемов и возможностей ИИ (искусственный интеллект), в том числе нейросети.

Возможности информационных технологий активно применяются в учебном процессе, это обусловлено возможностями ИТ в процессе развития познавательной активности обучающихся, в организации проектной и поисковой деятельности, контроля и самоконтроля. Выделим основные преимущества применения информационных технологий в подготовке специалистов электрогазосварщиков:

- большая адаптация обучающихся к учебному материалу
- регулирование интенсивности обучения
- постоянный доступ к учебному материалу
- наглядность представления учебного материала
- создание инновационных средств обучения.

Классифицируя инновационные средства обучения будущих электрогазосварщиков можно выделить тренажерно-обучающие системы. По степени имитации такие системы делятся на компьютерные и искровые.

Компьютерные тренажеры позволяют применять визуальные эффекты и учебно-методическое сопровождение. Но, изображение все же достаточно условное и четкая взаимосвязь между имитацией и реальным сварочным процессом не прослеживается. Обучающимся потребуются определенный период адаптации к реальному сварочному процессу.

Искровые же тренажеры более реально отображают сварочные процессы благодаря использованию искрового разряда. Искровой разряд имитирует реальную сварочную дугу, свариваемые детали имитируются термочувствительной бумагой. Использование искровых тренажеров позволяют сразу получить обратную связь по основным сварочным параметрам: угол наклона электрода, длина дуги, тепловой режим ванны.

Классифицируя инновационные средства обучения нельзя не выделить тренажеры с дополненной виртуальной реальностью. Такие тренажеры дают возможность проводить обучение в добавленной реальности, используя инструменты сварщика. Инновационные 3D-очки имитируют виртуальную реальность. Визуальные эффекты воспроизводят различные виды дефектов, возникающих в сварочных работах, и позволяют обучающимся на практике понять причину их возникновения: трещина, искривление, газовая пористость, неметаллические включения, недостаточная плавка, неполное проникновение, и подтравливание.

Современные сварочные тренажеры имеют достаточно высокую стоимость, их использование ограничено временным периодом т.к. они вызывают повышенную утомляемость у обучающихся, кроме этого, как было отмечено выше, изображение и обратная связь носит достаточно условный характер. Поэтому, целесообразно, на наш взгляд обратить внимание на другие средства обучения. При разработке средств обучения для обучающихся квалификации «Электрогазосварщик» следует ориентироваться на структуру образовательной программы, обязательно применять продуктивные способы деятельности, средства обучения должны быть актуальными, учитывать современные образовательные тренды и профессиональную направленность. Сварочные тренажеры представлены на рисунке 1.

Рисунок 1 – Сварочные тренажеры

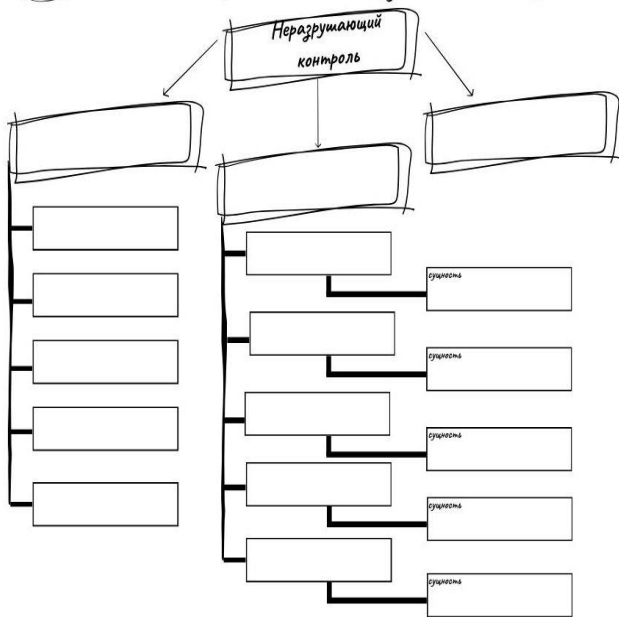
Одним из таких средств, на этапе изучения теоретического материала является использование рабочих листов. Рабочие листы представляют собой рабочее поле с набором заданий различной сложности, чек-листом для самооценивания, справочной информацией (при необходимости). Рабочие листы подшиваются в тетрадь с конспектами, что позволяет всегда вернуться к изученному материалу. Рабочие листы позволяют достаточно компактно представить изучаемый теоретический материал, сокращают объем учебной информации, мотивируют познавательную деятельность, позволяют организовать самостоятельные работы студентов, взаимную проверку и самопроверку.

Задания в рабочих листах разрабатываются нами таким образом, чтобы максимально использовать различные виды и формы организации деятельности студентов. Обязательно учитывается момент необходимости психологического раскрепощения студентов и активизации познавательной деятельности.

Студенты не просто механически заполняют схемы и выполняют задания в рабочем листе, а выполняют работу по осмыслению осваиваемых понятий. Некоторые темы включают в себя обязательное использование технологических задач. Студенты должны при их решении демонстрировать достаточно глубокие знания и умения, определять зависимости и связи, анализировать, использовать расчетные методы. Фрагменты рабочих листов приведены на рисунке 2.

Компьютерные презентации прочно вошли в список вспомогательных средств в учебном процессе. Презентации отлично визуализируют учебный материал, выделяют главное, расставляют акценты. Кроме того, современные презентации выступают в роли инновационного средства обучения т.к. могут включать в себя игровые интерактивные элементы, квесты, интерактивные плакаты и мн. др.

3 Изучите виды неразрушающего контроля качества сварных соединений, заполните схему

4 Внимательно прочитайте три ряда предложенных слов. Из каждого ряда исключите одно не соответствующее остальным. Обоснуйте свой выбор. Время выполнения 3 минуты.

внешний осмотр, капиллярный метод, механические испытания

ультразвуковая дефектоскопия, контроль воздушным давлением, контроль гидравлическим давлением

механические испытания, испытания с целью получения характеристик сварных соединений, радиационный метод

5 Соотнесите дефекты сварных швов

Рисунок 2 – Фрагмент рабочего лист по теме «Дефекты и контроль качества сварных соединений»

Создание презентации для педагога очень творческий процесс, раскрывающий его потенциал, демонстрирующий навыки работы с программным обеспечением. Содержание слайдов может содержать не только текстовый и табличный материал, но и рисунки, фотографии, видео и аудио фрагменты. Фрагменты презентации (интерактивный плакат) представлены на рисунке 3.

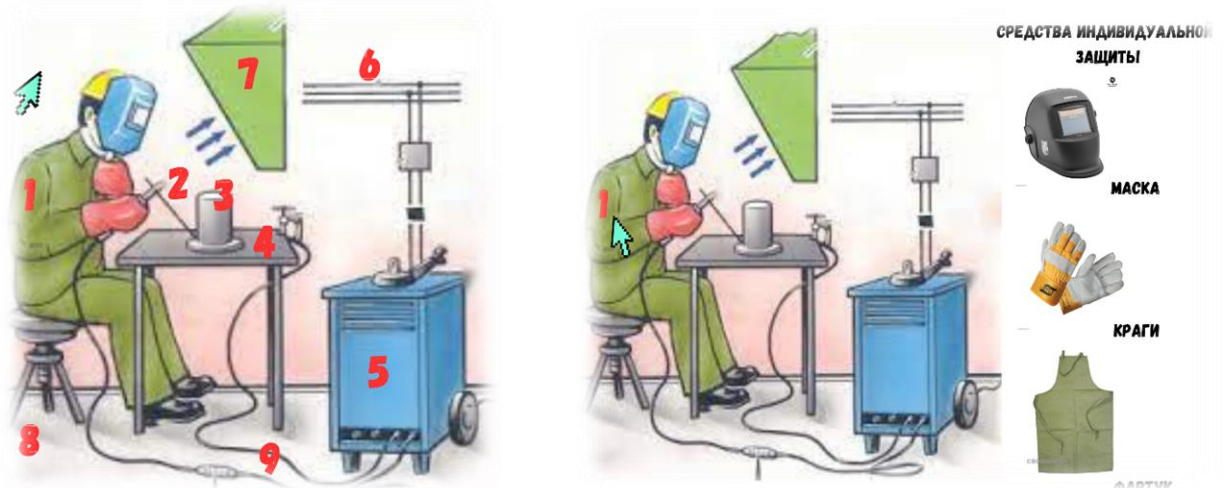

Рисунок 3 – Фрагмент интерактивного плаката «Общий вид типового сварочного поста»

Кроме этого, презентации позволяют включать юмористическую, позитивную составляющую из современной культуры подростков: мемы, короткие видеоролики и т.д.

Таким образом, можно сделать вывод, что существующие современные технологии позволяют использовать широкий спектр средств обучения. Инновационный подход в использовании привычных средств обучения позволяют повысить качество подготовки специалистов электрогазосварщиков.

На наш взгляд, наиболее эффективным способом обучения является применения микса из перечисленных в данной статье средств обучения. Творческий подход, заинтересованность мастера производственного обучения, применение современных трендов, юмористическая составляющая вместе формируют позитивное отношение к обучению, познавательный интерес, положительный имидж специалиста электрогазосварщика.

Список литературы:

1. Григальчик Е. К., Губаревич Д. И. Обучаем иначе. Стратегия активного обучения. – Минск: Современное слово, 2003.
2. Бережнова Е.В. Основы учебно-исследовательской деятельности студентов: Учебник. – М.: Просвещение, 2006.
3. Поляков С.Д. В поисках педагогической инновации. – М.: Дрофа, 2003.

USE OF MODERN TECHNOLOGIES IN TEACHING ENGLISH LANGUAGE

Беримжанова Салтанат Токашевна

магистр филологических наук

преподаватель английского языка

КГКП «Рудненский колледж строительства и транспорта»

Abstract: The article deals with the investigating of using modern technologies in teaching English language. The purposes of writing, the genres of written communication, and the nature of audience and author are all changing rapidly with the diffusion of computer-mediated communication, both for first and second language writers. This article reviews research on the relationship of new technologies to writing and discusses the implications of this research for English language learning and teaching. Issues addressed include the participatory dynamics and linguistic features of computer-assisted classroom discussion, the impact of e-mail exchanges on students' writing process, and the relationship of writing purpose to student outcomes in multimedia authoring. This work also addresses areas of debate and concern, such as whether the Internet fosters plagiarism, and whether new forms of computer-mediated writing serve to complement and enhance more traditional forms of writing or detract from them. Finally, future trends in technology-intensive writing, such as the increased importance and nature of electronic literacy, are also discussed, as are the implications of these trends for teaching and research.

Key words: Writing skills, internet technologies, modern tools

In recent years, the function of writing in the teaching of English language has systematically enhanced, and, in a sense, writing is beginning to be considered as a reserve in improving the effectiveness of teaching English language. The practical significance of written communication line in the light of modern means of communication system, in particular e-mail, the Internet, social messengers and others cannot be ignored either. In the latter case, writing as a form of verbal communication is elaborated on the bases of exclusively authentic material.

The tasks solved in teaching writing are connected with the creation of conditions for mastering the content of teaching writing. They consider the establishment of students' inevitable graphic automatism, speech-thinking skills and the capability to elaborate a thought in compliance with the written style, the expansion of knowledge and world perception, the mastery of culture and cognitive readiness to construct the content of the written work of speech.

Writing serves as a reliable tool for thinking, encourage speaking, listening and reading in a foreign language. It also plays a subsidiary role in the development of a grammatical skill, performing written tasks from elementary rewriting to tasks requiring creative approach. It is complicated for students to retain lexical and grammatical material externally relying on the writing [1].

These days we have prodigious prospects in what a teacher can do with his or her students at colleges. The considerable number of new techniques, visual aids, gadgets, sources are formed to

help teachers in resolving the issue of acquisition of divergent language skills for further development and satisfactory mastering of knowledge.

The Internet can be used as efficient applications for the development of the grammatical, lexical skills, writing and reading practice. This includes all sorts of training lexical, grammatical, phonetic exercises, reading, grammar, tests, IQ tests, etc. [2]

The greater advantage of using Internet resources is the development of intercultural competence, i.e. getting to know different cultures, identify ways they interact and overlap each other, the formation of cultural universals, necessary to achieve mutual understanding and productive collaboration with the direct communication.

With this liberty in teaching, we have as well a tremendous number of ideas to utilize in our classrooms. Nowadays teacher uninterruptedly determines a great amount of new ideas and activities whole time. Notwithstanding, as far as the time of our students are invaluable, one of the mentor's indispensable tasks is to compare, investigate and assess the methods they apply with the aim stimulate the learners and to make the learning process as effective as possible.

In our research work we concentrated some techniques commonly used today and test them. With a theoretical study of these methods, we will present how we applied them in real classrooms and how they worked.

The following methods were used for students on English lessons:

1) Writing an e-mail to somebody – is one of the modern and popular way to improve writing skills. The teacher gives student a written assignment about content of the letter. Usually this method raises big interest among students instead of formal dictation. Here students can use their potential and they are free in using any writing techniques. The teacher should supervise the process and the result.

2) WhatsApp Thread. Now, in the age of informatization, people began to write real letters less often, but message-communication and communication on the Internet became very popular among young generation. Hundreds of words have message-equivalent, message-language has become the second for millions of people, especially for English-speaking users. To date, this method of communication is one of the most common. The task can be – to write a short text for the definite purpose.

3) Description of favorite cartoon/movie/videogame. Students are interested in modern digital facilities like TV, PC and other gadgets. They will have a big desire to share their tastes and preferring in this field. The tasks can be different, starting with simple written description of the main idea finishing with writing the end to the story of the movie or game.

Nowadays it is very important to teach writing skills within the realization of three-lingual education model. It is designed to study the world experience in the field of education, thus the young people will develop the universal service of training in three languages (Kazakh, English and Russian), which includes a collection of online resources in the basic subjects.

As an information system, the Internet offers its users a variety of information and resources. Basic services may include: e-mail; newsgroups; video conferencing; the ability to publish your own information, creating your own home page and placing it on a Web server; access to information resources: reference catalogs; search engines; talk online [3] These resources can be actively used in the classroom.

The internet provides nearly unlimited sources and facilities for educational purposes. A simple search will bring abundant useful tools and programs for innovative ways and methods to teach writing. However, we are going to focus on the easiest and practical Internet tools, and how to use them effectively in teaching writing. All listed methods were used on the lessons in the experimental group where are 25 students. At the end of experiment students passed test that included dictation, essay, picture description. The results of the experiment are presented in the end of the work.

Further are presented the methods that were used by the author on English language lessons using modern Internet technologies.

1) Make a school online project together with classmates. This task develops writing skills, helps in learning vocabulary and spelling.

Needless to say, one of the main advantages of technology for foreign language students is that they can practice their skills not only at school (e.g. in language labs) but also at home, which favours independent learning. For example, make a joint project on proposed topic where they are free to use the platform in the way they find most appropriate to complete it. This approach helps students to interact with each other, be independent and sociable, make their own decisions and share ideas. This differentiation between the ‘guided’ activities and the ‘autonomous’ activities reflect a difference in the way students use the English language: the aim of the introduction and reinforcement activities is for students to learn and employ particular features of the language; however, as far as relaxation activities are concerned, the language is a tool to complete the task, and students are expected to use a wide range of grammatical structures and vocabulary which are not necessarily related to the grammar points and vocabulary studied in the unit.

The project involves an independent research work of schoolchildren, during which they are looking for a way to solve some complex multi-level task.

One of the popular topics among students as was identified during the experiment for the project realization is cinema.

In Table 1 are presented the approximate tasks and instructions for the project implementation.

Task	Result
Describe what kind of film genres do you know? Write brief description of each.	Students make a list of genres or favorite movies and describe them using writing activity (usually they support their answers with pictures that makes the process more interesting and attractive)
Express your attitude to one of this genres (5-7 sentences)	Students write an essay explaining their choice
Make a recommendation film list for your friends (add the information about the genre, main actors, why it is worthy to see)	Students make a list of films with the detail description of it (here they use non-standard lexis and vocabulary)
To describe your favorite part of any film or cartoon	Students write a short analysis of the episode from the film or cartoon, improve vocabulary, spelling and writing tips.

There are special websites that can help teacher to place the tasks and guidelines within the project (Fig.1)

2) Filling in students card/interview online. Using given words fill the card with the personal information and progress level.

3) Using Internet games

Games create an environment where education is mostly learner-centred, with a good opportunity for socialisation when well-organised, and awakening the will to win and competitive desire inside people. When students play online video games, for instance from their mobile phones, often times they share their progress online (e.g. to their social media account). This shows that students do not mind sharing what they have, do, or will do. Teachers can take advantage of this attitude of their students. Teachers can encourage students to expand their video gaming to the next level using students’ writing skills. Not to mention, supervised by their teachers, students can also develop their writing using different styles of writing, i.e. descriptive, narrative, persuasive, and expository [5]

FILM *Review*

The Hunger Games

Sci-fi adventure, 2012

In the future the USA is a new country called Panem. Every year the Capitol of Panem chooses 12 boys and 12 girls to go on a TV show called *The Hunger Games*. In this TV show the teenagers have to fight until there is only one person left. Katniss goes on the show and she has to run fast and fight to save her life.

I love the actors in this film. Jennifer Lawrence, Liam Hemsworth and Josh Hutcherson are fantastic as Katniss, Gale and Peeta. My favourite character is Katniss because she is very good at running and fighting. Also, I think that the film is good because it is exactly the same as the book.

I give *The Hunger Games* ☆☆☆☆☆, go and watch it soon!

Marta (13 years old, Mexico)

☆☆☆☆☆ Fantastic! ☆☆ Bad
 ☆☆☆☆☆ Really good! ☆ Terrible!
 ☆☆☆☆ OK

Top Tips for writing

1. Start with the film's title.
2. The type of film. When it was made.
3. Explain the film's story but don't explain the ending!
4. Your opinion of the film.
5. Should people go and watch the film?

Fig.1 Website /learnenglishteens.britishcouncil.org [4]

What is even better, this activity does not need to take place in classroom. Teachers may first start by asking students what kind of video games they like and/or play the most. Teachers can then brainstorm students about the story lines of the video games, characters, how to finish the games, and perhaps students' thoughts about what is good and not good about the video games. From this brainstorming activity, teachers can also expand more thorough ideas such as students' favourite characters from the video games and their reasons why they favour the characters. There are many resources available for students and teachers relating to topics the students need to develop. The students are urged to visit and search some World-wide web to get information, authentic sources and material for their writings. Searching information in the internet is an activity that requires the student to practice several skills, including English reading comprehension, comparing information, and summarizing and reporting in English. It is also an activity that is designed to naturally engage the student's interest.

The list of used literature

1. Cohen A. D., *Strategies in Learning and Using a Second Language*. New York: Addison Wesley Longman Limited. 1998.p.59.
2. Cook V., *Second language learning and language teaching*. 4th ed. London: Hodder, 2008.
3. Cumming A., 'Learning to Write in a Second Language: Two Decades of Research'. *International Journal of English Studies*, [e-journal] 1 (2), pp. 1 -23. Available at: <<http://www.um.es/engphil/ijes>> [Accessed 8 March 2014].
4. Davidson C., 'Independent writing in current approaches to writing instruction: What have we overlooked?' *English Teaching: Practice and Critique*, [e-journal] 6 (1), 2007. pp. 11-24.

5. Galskova N.D., Gez N.I. Theory of Teaching Foreign Languages: Linguodidactics and Methods: Proc. Conf. for stud. ling. un-s and com. in lang higher ped. studies. institutions. - M.: Publishing Center "Academy", 2004.

ОСОБЕННОСТИ ПРЕПОДАВАНИЯ ОБЩЕОБРАЗОВАТЕЛЬНЫХ ДИСЦИПЛИН ОБУЧАЮЩИМСЯ С ООП

Жакуппаева Бибигуль Байкановна

преподаватель иностранного языка,

Кожаниязова Замзягуль Доскалиевна

преподаватель химии и биологии

КГКП «Костанайский колледж сферы обслуживания»

Аннотация. Цель: выяснить степень вовлечения обучающихся с ООП согласно их потребностям в рамках процесса совместного обучения в общей группе

Задачи: проанализировать психологическую, коммуникативную готовность обучающихся с ООП к овладению основных тем дисциплин общеобразовательного цикла.

Результаты исследования: инклюзивное образование способствует включению обучающихся с ООП в образовательную среду, социальную интеграцию, позволяя учиться им вместе с остальными, приобретать полезные навыки взаимодействия в группе и вне ее.

Краткие выводы: Инклюзивное образование имеет обширные перспективы развития, обеспечит доступ к образованию всех, независимо от их специальных потребностей.

Түйін. Мақсаты: жалпы топтағы бірлескен оқыту үдерісі аясында ерекше білім беру қажеттіліктері бар студенттерді олардың қажеттіліктеріне сәйкес тарту деңгейін анықтау.

Міндеттері: психологиялық, коммуникативті дайындығын талдау ерекше қажеттіліктері бар студенттер жалпы білім беретін пәндердің негізгі тақырыптарын меңгеруге.

Зерттеу нәтижелері: инклюзивті білім беру ерекше білім беру қажеттіліктері бар студенттерді білім беру ортасына қосуға ықпал етеді, басқалармен білім алуға және топ ішінде және одан тыс әрекеттесу үшін пайдалы дағдыларды алуға мүмкіндік беретін элеуметтік интеграция.

Қысқаша қорытындылар: Инклюзивті білім берудің даму перспективалары кең және оның ерекше қажеттіліктеріне қарамастан әрбір адам үшін білімге қолжетімділікті қамтамасыз етеді.

Abstract. Goal: to find out the degree of involvement of students with special education needs according to their needs within the framework of the process of joint learning in a general group

Objectives: analyze psychological, communicative readiness students with special needs to mastering the main topics of general education disciplines.

Research results: inclusive education contributes to the inclusion of students with special education needs in the educational environment, social integration, allowing them to learn with others and acquire useful skills for interacting in and outside the group.

Brief conclusions: Inclusive education has broad prospects for development and will ensure access to education for everyone, regardless of their special needs.

Ключевые слова: интеграция, самореализация, потенциал, инклюзивное образование, общество

Современная система образования все больше концентрирует в себе функции социализации личности независимо от ее физических возможностей. Остро ощущается потребность в оказании помощи нуждающимся людям полноценно включиться в жизнь общества. Инклюзивное образование стремится развить методологию, направленную на детей, и признающую, что все дети - индивидуумы с различными потребностями в обучении.

Инклюзивное образование в колледже сферы обслуживания заключается в получении профессионального образования обучающимися с особыми образовательными

потребностями. Их дальнейшая интеграция в общество является одним из основных условий для успешной социализации, обеспечения их полноценного участия в жизни общества, эффективной самореализации в различных видах профессиональной и социальной деятельности.

Одним из наиболее заметных преимуществ инклюзивного образования является способность способствовать социальной интеграции, развитию навыков социального взаимодействия, способствует развитию уважения к разнообразию: каждый человек уникален и имеет свои особенности. Инклюзивное образование способствует обучению толерантности и эмпатии: учащиеся учатся ставить себя на место других, понимать их нужды и помогать им.

Знать особенности инклюзивного образования педагогам любых образовательных учреждений крайне важно. Это позволит качественно внедрять инклюзию в образование и применять правильно принципы и формы работы с детьми с ООП, что приведет к положительным результатам.

Общая большая задача выбрать такие формы работы, чтобы дети с ОПП не чувствовали себя дискомфортно, а полностью могли проявить свои возможности и в конечном итоге увидели результаты своей деятельности.

Согласно данным, в Республике Казахстан на сегодняшний день функционирует 24 школы для детей с нарушениями слуха обучающихся по обновленному содержанию. После окончания специальной школы большинство из них продолжает образование в колледжах нашей страны.

В настоящее время в колледже сферы обслуживания обучаются 35 человек с особыми образовательными потребностями, из них 31 в коррекционных группах П 23-1, П 23-2. В группах ПС 22-1, МЗ 22-1 студенты с ООП обучаются с основной группой, по 1 - 4 человека.

Опыт ведения занятий в общих группах и в группах с коррекционной направленностью показал, что обучающиеся с ОПП очень усердно выполняют все задания и при этом достигают более высоких результатов, тем самым раскрывая свой скрытый потенциал. Важным для преподавания учебного материала детям с нарушением слуха является применение на уроках ярких наглядностей по теме, при проведении занятий акцент делается на подачу материала визуально. Используются презентации, сопровождающие объяснение новой темы с демонстрацией рисунков, схем, таблиц и текстовыми заданиями. А также дополняются слайдами, графическими фрагментами, анимацией и видеофильмами, что делает урок более насыщенным, иллюстрированным.

Действительно, образовательная среда становится более доступной и эффективной для всех учеников при использовании технологий: мобильных приложений, технических устройств, и позволяет включить всех подростков в общее образовательное пространство.

Так, например, на Windows 10 можно выставить режим «Прослушивание текста» и тогда экранный диктор будет читать вслух текст, на который был наведен курсор. В браузере Google Chrome для людей с ограниченными возможностями являются изменение размера изображения, проговаривание текста и голосовой интерфейс, другим приложением e-PECS можно воспользоваться для обучения детей с аутизмом и сложностями в коммуникации. Оно помогает им начать разговаривать и общаться с помощью карточной системы PECS, приложение-коммуникатор «ПАВЛИК» помогает детям с аутизмом, ДЦП, задержками психического развития и речи сформулировать или донести родителю свое желание, приложение KidAPP подойдет в обучении малышей от 2 лет, а также детей с особенностями развития: помогает обобщать предметы в категории, знакомит с профессиями, звучанием музыкальных инструментов и формированию фонематического восприятия и слуховой памяти, приложение Kahoot.

Часто на уроках применяются опорные схемы-конспекты. Опорный конспект позволяет легче запомнить изученный материал, обобщить полученные знания, сконцентрировать свое внимание на сложных понятиях изучаемого материала. Опорные конспекты дают возможность кратко изложить содержание любой темы схематично, что

активизируют зрительный канал восприятия информации и помогает обучающемуся проанализировать, обобщить изученное, сделать выводы.

Что касается такого предмета, как английский язык в группе ООП, здесь тоже нужен особый подход. Программа с начала учебного года корректируется преподавателем Жакуппаевой Б.Б., согласно количеству часов составляется РУП по упрощенной, доступной форме для обучающихся с ООП, объёмы работ даются на 50 процентов меньше, чем в обычных группах.

Задания по предмету английский язык в группе ООП доступны, понятны, реализуемы, соответственны по времени на их выполнение (SMART for SWIN, Tasks for all students / for SWIN)

Уроки разработаны в формате SMART с учётом потребностей обучающихся. The lesson is developed in the SMART format, talking into account the needs of the learners. The aims are specific, measurable, achievable, realistic and timed.

Цели урока реальные, измеримые, достижимые и конкретные.

Критерии оценивания в баллах за каждый вид работы, например: запись новых слов с переводом на русский язык и транскрипцией -10 баллов, составление предложений с новыми словами по теме урока – 15 баллов, сообщение по теме (essay, topic), говорение в форме диалога -20 баллов с учетом объёма и ошибок.

Задания дифференцированы согласно уровню обученности студентов с ООП. В плане урока прослеживаются все этапы.

На каждом этапе урока студенты выполняют задания и получают за это баллы, при этом идёт контроль с моей стороны и взаимоконтроль между обучающимися.

Tasks are differentiated according to the needs of each group. The lesson plan traces the stages: Lead in, new theme, vocabulary, pre – reading, reading, post- reading, feedback.

At each stage, students complete tasks and receive points for this, while there is mutual control.

Создание такой среды возможно, развивая информированность, улучшая доступ к образовательным ресурсам и индивидуализируя обучение, тем самым делая образование средой более доступной и эффективной для всех учеников. Достижением таких задач, возможно при использовании технологий: мобильных приложений, технических устройств, что позволяет включить всех детей в общее образовательное пространство.

Общая большая задача для педагогов, выбрать такие формы работы, чтобы дети с ООП не чувствовали себя дискомфортно, а полностью могли проявить свои возможности и в конечном итоге видели результаты деятельности.

В таких группах очень важна прямая и обратная связь между педагогом и обучающимся. Она может быть реализована через различные формы коммуникации: вербальные и невербальные. Под невербальной коммуникацией понимается совокупность неязыковых средств, символов и знаков, использующихся для передачи информации в общении.

На уроках общеобразовательного цикла: химии, биологии используется язык жестов: предлагая обучающимся сигналами показать понимание или непонимание изучаемого материала. Также студентам с особыми образовательными потребностями выдаются карточки с подробным алгоритмом выполнения задания с образцом выполнения задания. Работая с группой, им предлагается выполнить задания различного уровня сложности, с учетом индивидуальных особенностей и темпом работы.

В группах с нарушением слуха используются мобильные приложения, помогающие освоить материал, такие как Kahoot, Google Chrome, KidAPP. Данные приложения используются как при изучении новой темы урока, так и для закрепления домашнего задания.

Выполняя учебные задания, обучающиеся выстраивают особый коммуникативный уровень взаимодействия: происходит процесс принятия личности другого человека, умение понимать других людей, их эмоции, мысли, намерения, поведение в обществе и общие точки зрения.

Для решения поставленных задач, педагог должен обладать большой способностью, эмоционально отзываться на переживания ребенка, ценить их внутренний мир, понимать их мысли и чувства. Вот в чем суть толерантного отношения в обществе к людям с ограниченными возможностями здоровья. Основным смыслом доверительного отношения между такими обучающимися с ООП и педагогом - в понимании, сочувствии, оказании помощи в той или иной ситуации. Главное найти, что волнует студента, какие у него проблемы и переживания в процессе обучения. Как найти путь к наиболее значимому и личному, и нужный момент поддержать, помочь раскрыть их потенциал, вселить веру в себя. Особенно тогда, когда собственные попытки студента с ООП разобраться самостоятельно не увенчались успехом и появляется чувство безысходности. Смысл такой ситуации тонко подметил поэт Е. Евтушенко: *«Как важно, чтобы в миг той немоты, за сильного тебя хоть кто-то принял, от широты своей душевной придал, тебе значенье большее, чем ты».*

Список литературы:

1. Староверова М.С. Инклюзивное образование. М.: Гуманитарный из. центр ВЛАДОС, 2011
2. Бучина О. В. Проблемы внедрения инклюзивного образования в Ярославской области/ Материалы международной научно-практической конференции 20-22 июня 2011:
3. Щербакова А.М. Роль среды в самореализации человека с интеллектуальной недостаточностью/ Материалы международной научно-практической конференции 20-22 июня 2011.
4. Алехина С.В. Инклюзивное образование: практика, исследование, методология: сборник материалов международной научно-практической конференции, 2013
5. Алехина С. В., Принципы инклюзии в контексте изменений образовательной практики / Психологическая наука и образование. 2014. № 1. С. 5–16.

ПРИМЕНЕНИЕ СОВРЕМЕННЫХ ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫХ ТЕХНОЛОГИЙ НА ЗАНЯТИЯХ ПРОИЗВОДСТВЕННОГО ОБУЧЕНИЯ

**Лыжина Татьяна Федоровна,
Чуева Надежда Александровна**

мастера производственного обучения.

КГКП «Профессионально-технический колледж имени Камшат Доненбаевой»
Управления образования акимата Костанайской области

Аннотация. В данной статье рассматривается тема использования и эффективное применение мастером производственного обучения в образовательном процессе современных технологий и методик, приводит к стабильным результатам освоения обучающимися образовательных программ.

Изложенные задачи, решаемые с помощью внедрения современных образовательных технологий. Личный опыт использования современных технологий является непременным условием эффективности современного процесса обучения, является развитием активности обучающихся и поддержанием этой активности в течение всего занятия

Ключевые слова: информационно-коммуникационные технологии, личностно ориентированные технологии, здоровьесберегающие технологии, проблемное обучение, дистанционные технологии обучения.

Андатпа. Бұл мақалада өндірістік оқыту шеберінің білім беру процесінде қазіргі заманғы технологиялар мен әдістемелерді пайдалану және тиімді қолдану тақырыбы қаралады, білім алушылардың білім беру бағдарламаларын меңгеруі тұрақты нәтижелерге әкеледі.

Қазіргі заманғы білім беру технологияларын енгізу арқылы шешілетін баяндалған міндеттер. Қазіргі заманғы технологияларды пайдаланудың жеке тәжірибесі қазіргі заманғы оқыту процесі тиімділігінің сөзсіз шарты болып табылады, білім алушылардың белсенділігін дамыту және сабақ бойы осы белсенділікті қолдау болып табылады

Түйінді сөздер: ақпараттық-коммуникациялық технологиялар, тұлғаға бағдарланған технологиялар, денсаулық сақтау технологиялары, проблемалық оқыту, қашықтықтан оқыту технологиялары.

Annotation. This article discusses the topic of the use and effective application of modern technologies and techniques by a master of industrial training in the educational process, which leads to stable results in the development of educational programs by students.

The stated tasks are solved through the introduction of modern educational technologies. Personal experience in using modern technologies is an indispensable condition for the effectiveness of the modern learning process, it is the development of student activity and the maintenance of this activity throughout the lesson.

Key words: information and communication technologies, personally oriented technologies, health-saving technologies, problem-based learning, distance learning technologies.

В настоящее время перед профессиональным образованием стоят задачи – это не только подготовка грамотного специалиста, но и конкурентно-способного выпускника, который готов к профессиональной мобильности в условиях в связи с социально экономическими изменениями в мире и современном обществе.

Система профессионального образования в Казахстане претерпевает изменение связанные с вхождение в мировое образовательное пространство; в связи с чем происходит изменение в педагогической теории и в практике учебного процесса.

Практические занятия в учебном заведении составляют важную и обязательную часть теоретического и практического обучения студентов в профессионально образовательных учреждениях ТиПО. Ведущей целью практических занятий является формирование умений, они являются составной частью профессиональных и общих компетенций. Готовность студента использовать знания, умения и навыки для решения теоретических и практических задач – это и есть компетенция. Она закладывается в образовательный процесс по средствам технологий.

Что мы подразумеваем, под технологией обучения? Это изменения и представление учебной информации, это способы воздействия мастера производственного обучения на студента во время учебной практики с использованием технических или информационных средств.

Мастер производственного обучения в основном применяет традиционные педагогические технологии, одна из которых является наглядная презентация. Наглядно представленный материал способствует развитию мыслительных операций и всей мыслительной деятельности студентов. Но это должна быть не просто наглядная информация, она должна активизировать мыслительную деятельность, самостоятельно добывать знания и развивать интерес к профессии. Традиционные педагогические технологии имеют свои положительные стороны: это четкая организация учебного процесса, воздействие личности мастера на обучающихся во время общения на уроке. Но при традиционном подходе обучения невозможно воспитать специалиста, адаптированного к современным требованиям.

Использование информационно компьютерных технологий открывает для мастера производственного обучения и студента, новых возможностей. [1]

Среди многообразия современных образовательных технологий мы применяем в своей работе, следующее:

- дистанционные технологии обучения;
- здоровье сберегающие технологии;
- игровые технологии;
- информационно-коммуникационные технологии;
- проблемное обучение;

кейс технологии.

Дистанционные образовательные технологии — это технологии реализуемые в основном с применением информационных и телекоммуникационных технологий (это обучение на расстоянии). Цель использования дистанционно образовательных технологий — предоставление учебным учреждениям возможность обучения студентов по месту жительства. Основной проблемой дистанционного обучения является - отсутствие необходимого информационно технического оснащения.

Важным аспектом благополучия общества и государства, является состояние здоровья молодого поколения. Здоровьесберегающая технология — это при каких условиях проходит обучение студентов (отсутствие стресса, адекватность требований и методик обучения); правильная организация учебного процесса; это правильное распределение учебной и физической нагрузки.

Для этого нужно работать в нескольких направлениях: формирование физической медицинской культуры; культура проведения свободного времени, пропаганда здорового образа жизни. Во время проведения занятий проводим беседы по здоровому образу жизни: о вреде курения, алкоголя, о культуре поведения в общественных местах. Системное использование здоровьесберегающих технологий, ведёт к снижению показателей заболеваемости и улучшает психологический климат.

Чтобы привлечь студентов к работе, заинтересовать их, нужно активизировать их мыслительную и познавательную деятельность. Для этого в своей работе мы используем нестандартные формы и методы проведения учебной практики. Можно выделить такие группы уроков: КВН, деловая игра, викторина, репортаж, интервью, пресс-конференция, диалог, урок сюрприз, учёный совет, телемост. [2]

В производственном обучении деловая игра используется для решения комплексных задач, усвоения нового, закрепления пройденного материала.

Позволяет пересмотреть процедуру контроля знаний. У обучающихся вырабатывают способность оценивания друг друга и уметь находить нестандартные решения.

Что включает в себя проблемная технология обучения? Под руководством мастера производственного обучения происходит самостоятельная поисковая работа студентов, где формируются новые знания, умения, навыки, эрудиция, творческое мышление. В качестве проблемных заданий могут выступать: вопросы, практические задания, учебные задачи.

Есть три основных формы проблемного обучения:

проблемное изложение;

частично-поисковая деятельность;

исследовательская деятельность.

Главной задачей проблемного обучения является, создание производственных ситуаций, где студенты должны их решить самостоятельно.

Кейс технологий.

Кейс — это реальный случай жизненной ситуации, который можно перевести в статус задачи. Метод кейса развивает у студентов способность анализировать ситуации, применять самый оптимальный вариант решений, составлять план для решения поставленных задач и выбирать из множества вариантов решений единственное правильное. [3]

В образовательном процессе использование информационно-коммуникационных форм, делают работу более эффективной, экономит время, позволяет быстрый поиск информации, позволяет студентам пользоваться возможностью персонального компьютера.

Компьютерные технологии открыли новые возможности для создания мастером иллюстративного материала. Такие средства обучения облегчают обучающимся понимания и запоминания учебного материала.

Экран притягивает, внимания которого мы порой не можем добиться при фронтальном опросе. Положительными качествами при использовании презентаций является возможность выведения материала на экран. Мультимедийная техника позволяет вывести на экран любую

информацию. Она лучше запоминается. Ее можно вернуть назад для повторного объяснения, повторения или закрепления пройденного материала.

Применение ИКТ во время учебной практики – это как источник дополнительной информации, способ самообразования, способ расширения индивидуальной активности каждого студента.

Современные образовательные технологии действуют как комбинированный механизм; внутри этого механизма все компоненты образуют определенную структуру, заданную целью образования.

Дети не рождаются учеными, врачами, учителями, инженерами. Всему этому их нужно научить. Для этого педагогу самому надо всю жизнь учиться, искать новые и новые пути совершенствования мастерства.

Список используемой литературы:

1. Гуслова М.Н. Инновационные педагогические технологии – М.: Издательский центр «Академия», 2012
2. Кругликов Г.И. Учебная работа мастера профессионального обучения – М.: Издательский центр «Академия», 2011.
3. Михайлова Э.А. Кейс и кейс-метод – М.: Центр маркетинговых исследований, 2009.
4. Морева Н.А. Педагогика среднего профессионального образования – М.: Издательский центр «Академия», 2008.
5. Шимутин е. Кейс-технологии в учебном процессе – М.: Народное образование, 2009.

ИНФОРМАЦИОННЫЕ ТЕХНОЛОГИИ В ТЕХНИЧЕСКОМ И ПРОФЕССИОНАЛЬНОМ ОБРАЗОВАНИИ

Викторова Надежда Михайловна,

преподаватель информационных дисциплин
КГКП «Лисаковский технический колледж»

Управления образования акимата Костанайской области

Аннотация. Современное профессиональное образование активно развивается и предоставляет человеку все больше возможностей приобретать знания, умения, навыки, компетенции, которые помогут ему в профессиональном росте и социальном продвижении. Для осуществления познавательной и творческой деятельности обучающегося используются современные образовательные технологии, которые дают возможность повысить качество образования, эффективно использовать учебное время и уменьшить долю репродуктивной работы обучающихся.

Ключевые слова: образовательные технологии, цифровые инструменты, интерактивные технологии.

Использование современных информационных технологий в образовании в настоящее время является обязательным и необходимым, ведь именно современные технологии, телекоммуникации позволяют кардинально изменить характер организации учебного и воспитательного процесса обучающихся в учреждениях среднего профессионального образования. Информационные технологии способствуют полному погружению обучающихся в информационно-образовательную среду, повышению качества образования, мотивируют процессы восприятия потока информации и получения знаний. Использование этих технологий помогает обучающимся лучше понять сложные концепции, развить логическое мышление и подготовиться к будущим вызовам в профессиональной области.

Как преподаватель с шестнадцатилетним опытом преподавания я сталкиваюсь с постоянно меняющимися технологиями и инструментами. Сегодняшняя эра информационных технологий требует от нас, педагогов, постоянно развиваться и приспосабливаться к изменениям для оказания качественного образования.

Одной из ключевых проблем, с которой мы сталкиваемся в обучении является нехватка привлекательных и эффективных методик.

В настоящее время, когда практически каждый обучающийся имеет доступ к компьютеру и Интернету, мы можем использовать разнообразные онлайн инструменты и программные средства для создания интерактивных уроков. Эти технологии увлекательны, интуитивно понятны и способствуют активному участию обучающихся в обучении.

В своей статье я рассмотрю аспекты использования информационных технологий в образовании, сферы их применения и преимущества.

1. Преимущества внедрения информационных технологий в образовании:

– Улучшение доступности образования: Информационные технологии позволяют учиться удаленно, дистанционно, что особенно важно для студентов, живущих в отдаленных регионах или с ограниченными возможностями передвижения.

– Интерактивность и индивидуализация обучения: Использование информационных технологий позволяет создать интерактивные учебные материалы, учитывающие индивидуальные потребности студентов и их темп усвоения информации.

– Свежий и актуальный контент: Информационные технологии обеспечивают доступ к актуальным и свежим материалам, что позволяет студентам быть в курсе последних тенденций и разработок в своей области.

2. Применение информационных технологий в техническом и профессиональном образовании:

Виртуальные лаборатории и симуляторы – это компьютерные программы, которые эмулируют реальные эксперименты и позволяют студентам практиковаться в безопасной и контролируемой среде. Основная цель использования виртуальных лабораторий и симуляторов – улучшение процесса обучения, сокращение затрат и повышение доступности образования. Виртуальные лаборатории и симуляторы имеют огромный потенциал в техническом образовании. Они могут использоваться для обучения и практического овладения навыками работы с различными инженерными инструментами и технологиями.

Преимущества использования виртуальных лабораторий и симуляторов:

– Безопасность: Студенты могут проводить опыты и эксперименты, отрабатывать практические навыки в виртуальной среде, избегая возможных рисков и опасностей.

– Ресурсоэффективность: Использование виртуальных лабораторий и симуляторов может значительно сократить затраты на оборудование и материалы, в то же время поддерживая высокую эффективность обучения.

– Интерактивность: Виртуальные лаборатории часто предоставляют студентам возможность взаимодействия с различными объектами и эффектами, увеличивая интерес и мотивацию к обучению.

Использование виртуальных лабораторий и симуляторов в техническом и профессиональном образовании не только сокращает затраты, но и стимулирует интерес и мотивацию обучающихся. Будущее технического и профессионального образования, безусловно, связано с использованием виртуальных технологий.

Компьютерные игры Компьютерные игры могут быть мощным инструментом для обучения студентов техническим навыкам и профессиональным компетенциям. Одной из основных выгод использования компьютерных игр в техническом образовании является развитие у студентов навыков проблемного мышления и решения сложных задач. В играх, разрабатываемых специально для этой цели, игрокам предоставляются уровни с различными заданиями, которые требуют анализа и синтеза информации, критического мышления и применения знаний в практической ситуации. Это позволяет студентам развивать и применять свои способности к аналитическому мышлению и креативности.

Кроме того, компьютерные игры могут быть полезны при обучении навыкам сотрудничества и командной работы. Многие современные игры мультиплеерного режима предоставляют возможность игрокам сотрудничать и работать в команде, чтобы достичь общих целей. Это позволяет студентам развивать коммуникационные и коллаборативные навыки, которые являются важными в работе на профессиональном уровне.

Также компьютерные игры могут быть полезны для студентов, которые обучаются профессиональным навыкам в определенной отрасли. Технологии виртуальной реальности и симуляции позволяют создавать тренировочные среды, в которых студентам можно практиковать свои навыки без реального риска или необходимости доступа к дорогому оборудованию. Это особенно полезно в профессиях, где безопасность и точность играют важную роль, таких как медицина, авиация, инженерия и другие.

Таким образом, компьютерные игры имеют большой потенциал для применения в техническом и профессиональном образовании. Они могут развивать навыки проблемного мышления, сотрудничества и командной работы, а также предоставлять уникальные возможности для практических тренировок. Вместе с тем они могут быть мощным инструментом для мотивации студентов и создания стимулирующей обучающей среды. Поэтому, интеграция компьютерных игр в техническое и профессиональное образование может привести к более эффективному и интересному процессу обучения.

Интерактивные учебные материалы представляют собой инновационное средство обучения, призванное эффективно передавать знания и навыки в сфере технической и профессиональной подготовки. Благодаря использованию передовых технологий, таких как компьютерная графика, анимация и виртуальная реальность, эти материалы позволяют студентам не только получить теоретическую базу знаний, но и активно применять полученные сведения на практике.

Главное преимущество интерактивных учебных материалов заключается в их способности насытить обучение эмоциональным и кинестетическим составляющими. Студенты имеют возможность взаимодействовать с материалом, выполнять задания и интерактивные упражнения, играть ролевые модели и обучающие игры, что способствует лучшему усвоению информации и повышению мотивации для обучения.

Такие материалы позволяют студентам изучать историю, принципы работы и особенности различных технических устройств, программного обеспечения и профессиональных навыков с помощью визуальных моделей, демонстраций, симуляций и видеоуроков. Каждый учебный материал разработан с учетом возможностей индивидуальной адаптации к уровню знаний и потребностям студентов, что позволяет не только эффективно использовать эти материалы в аудиторной работе, но и проводить самостоятельное обучение в любом удобном месте и на любом устройстве.

Кроме того, интерактивные учебные материалы стимулируют развитие критического мышления, логического мышления и других ключевых компетенций, необходимых в сфере технического и профессионального образования. Студенты могут принимать решения, анализировать проблемные ситуации, искать решения и тем самым развивать свои навыки решения различных задач.

В целом, интерактивные учебные материалы в техническом и профессиональном образовании открывают новые горизонты для студентов, позволяя им погрузиться в увлекательный и эффективный процесс обучения. Эти материалы предлагают не только новые формы передачи информации, но и активное обучение, интегрируя теорию и практику, что делает процесс обучения более увлекательным, эффективным и результативным.

Цифровые образовательные ресурсы Онлайн ресурсы стали неотъемлемой частью учебного процесса, предоставляя студентам уникальные возможности для обучения и развития своих навыков.

Цифровые образовательные ресурсы в техническом и профессиональном образовании являются эффективным инструментом для получения знаний в различных областях. Они

предлагают широкий выбор онлайн-курсов, видеолекций, практических заданий и тестов, позволяющих студентам изучать материал по своему темпу и в удобное для них время.

Одним из ключевых преимуществ цифровых образовательных ресурсов является доступность. Учебный материал может быть представлен в различных форматах, а пользователь имеет возможность выбрать самый удобный способ получения информации — это может быть, как текстовая информация, так и видеуроки, интерактивные задания или вебинары. Кроме того, благодаря возможности доступа к онлайн ресурсам, обучение становится гибким и независимым от места нахождения студента, что позволяет учиться дистанционно или даже в пути.

Еще одним преимуществом цифровых образовательных ресурсов является их актуальность. Благодаря своей динамичности, такие ресурсы могут оперативно обновлять информацию в соответствии с новыми технологическими достижениями и требованиями рынка труда. Это позволяет студентам быть в курсе последних тенденций и приобретать актуальные знания, которые будут полезны в их дальнейшей профессиональной деятельности.

Кроме того, цифровые образовательные ресурсы обеспечивают возможность персонализации обучения. Студенты могут выбирать курсы и задания, соответствующие их уровню знаний и интересам. Это помогает им сфокусироваться на наиболее важных для них темах и развиваться в нужном направлении.

В целом, использование цифровых образовательных онлайн ресурсов в техническом и профессиональном образовании является важным инструментом, который помогает студентам расширить свои знания и улучшить свои профессиональные навыки. Благодаря доступности, актуальности и возможности персонализации, такие ресурсы существенно улучшают качество образования и помогают студентам достичь лучших результатов.

В заключении хотелось бы отметить, что информационные технологии играют важную роль в современном техническом и профессиональном образовании. Они повышают доступность образования, создают интерактивные и индивидуализированные учебные материалы, а также обеспечивают доступ к свежим и актуальным знаниям. Применение информационных технологий включает использование виртуальных лабораторий, онлайн-курсов и интерактивных материалов, что помогает студентам эффективно осваивать знания и развивать навыки. Внедрение информационных технологий в образование является неотъемлемой частью современного образовательного процесса и важным фактором успеха студентов на рынке труда.

Список литературы:

1. Воронкова, Ю.Б. Информационные технологии в образовании / Ю.Б. Воронкова. - РнД: Феникс, 2022.
2. Захарова, И.Г. Информационные технологии в образовании: Учебное пособие / И.Г. Захарова. - М.: Академия, 2021.
3. Федотова, Е.Л. Информационные технологии в науке и образовании: Учебное пособие / Е.Л. Федотова, А.А. Федотов. - М.: Форум, 2022.

РОЛЬ СОВРЕМЕННЫХ ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫХ ТЕХНОЛОГИЙ В ИЗУЧЕНИИ НЕМЕЦКОГО ЯЗЫКА В ТЕХНИЧЕСКОМ И ПРОФЕССИОНАЛЬНОМ ОБРАЗОВАНИИ

Потянова Инна Александровна

преподаватель иностранного языка

КГКП «Лисаковский технический колледж»

Управления образования акимата Костанайской области

Аннотация. В центре внимания статьи находятся образовательные технологии, позволяющие преподавать немецкий язык в условиях современного образования. Обучение иностранному языку стало характеризоваться приобщением обучающихся к поиску, анализу и интерактивному представлению информации, чтобы результаты познания были не репродуктивными, а основанными на личном опыте с желанием поделиться им на иностранном языке.

Ключевые слова: современные технологии, иностранный язык, образовательные технологии, приложение, ресурсы.

В современном мире, где глобализация играет ключевую роль, знание иностранных языков становится неотъемлемой частью успеха в различных областях жизни. Особенно важным является изучение немецкого языка в сфере технического и профессионального образования.

Прежде всего, немецкий язык является одним из самых распространенных и влиятельных языков в мире. Германия, как одна из ведущих экономических держав, имеет сильное промышленное и техническое развитие, что делает немецкий язык особенно важным для специалистов в области инженерии, техники и технологий.

Во-вторых, знание немецкого языка в техническом и профессиональном образовании открывает широкий доступ к научным исследованиям, технической литературе и инновациям. Множество статей, книг и публикаций о ведущих разработках и технологических нововведениях выходят на немецком языке, и чтобы быть в курсе последних тенденций, необходимо обладать навыками чтения и понимания данного языка.

Более того, использование немецкого языка в профессиональной сфере открывает двери к множеству вакансий и карьерных возможностей. Многие крупные немецкие компании связаны с технической и инженерной деятельностью, и они ищут специалистов с хорошим знанием языка для работы в своих филиалах или сотрудничества. Иметь навыки владения немецким языком может быть преимуществом для выпускников технического и профессионального образования при поиске работы и повышении своего профессионального статуса.

Кроме того, изучение немецкого языка помогает развивать межкультурное понимание и коммуникационные навыки. Культура Германии имеет богатое наследие и является важной частью европейской и мировой истории. Изучение языка помогает студентам углубить свои знания о культуре, традициях и ценностях немецкого народа. Это также способствует развитию толерантности, разностороннего мышления и способности эффективно общаться и сотрудничать с коллегами и партнерами из Германии.

В целом, необходимость изучения немецкого языка в техническом и профессиональном образовании неоспорима. Знание немецкого языка открывает двери к множеству возможностей, обеспечивает доступ к технической литературе и инновациям, а также способствует карьерному росту и развитию личности. Становясь глобальным языком делового и технического общения, немецкий язык становится неотъемлемым компонентом успешной профессиональной карьеры.

И в этом нам помогают современные образовательные технологии, которые играют важную роль в обеспечении эффективного изучения языка в сфере технического и профессионального образования. С их применением можно значительно улучшить процесс обучения и помочь студентам освоить немецкий язык более эффективно. Первым и, безусловно, одним из наиболее важных аспектов в использовании образовательных технологий в изучении немецкого языка является доступность информации. Вместо традиционного учебника студенты могут использовать интерактивные онлайн-ресурсы, которые предлагают разнообразные учебные материалы, упражнения и тесты. Благодаря этому они могут обучаться в удобное для них время и самостоятельно контролировать свой прогресс. С появлением интернета и развитием мобильных устройств, доступ к информации и обучающим материалам стал намного удобнее и быстрее. Сейчас есть множество

специализированных приложений и интерактивных платформ, которые помогают обучающимся развивать свои языковые навыки в интересной и доступной форме.

Немецкий язык становится все более популярным среди студентов, которые планируют свою карьеру в инженерных, технических и других профессиональных областях. И современные технологии здесь играют ключевую роль в обеспечении эффективного изучения языка.

Одной из таких технологий является использование компьютерных программ и онлайн-ресурсов. Специальные программы позволяют создавать интерактивные уроки, которые адаптированы к языковым потребностям студентов и специфике технической терминологии. Эти программы предлагают дополнительные интересные упражнения на прослушивание, чтение и письмо, а также виртуальные задания, которые помогают студентам применять изученный материал на практике.

Еще одной важной технологией является электронная доска, которая позволяет преподавателям визуализировать иллюстрации, диаграммы и графики, чтобы студенты лучше понимали материал. Это особенно полезно при изучении технических тем, где важно уяснить сложные концепции и процессы.

Также необходимо упомянуть об использовании мультимедийных материалов, таких как аудио- и видеозаписи. С их помощью студенты могут улучшить свои навыки восприятия на слух, расширить словарный запас и познакомиться с различными нюансами произношения и интонации. Это особенно ценно для студентов, которые планируют иметь дело с технической документацией на немецком или работать с носителями языка.

Наконец, онлайн-платформы и социальные сети становятся все более важными ресурсами для обучения немецкому языку в техническом и профессиональном образовании. Одна из основных преимуществ современных технологий в обучении языку - возможность общения с носителями языка. С помощью специальных приложений и онлайн-сервисов, социальных сетей можно участвовать в форумах и обмене опытом, а также получать обратную связь от преподавателей и других студентов, найти языковых партнеров по всему миру и общаться с ними через видеочаты или сообщения. Это дает уникальную возможность развивать навыки общения на немецком языке, практиковать речь, улучшать произношение и расширять словарный запас и создает мотивацию для продолжения изучения.

Наряду с общением, технологии также предоставляют большое количество интерактивных упражнений и игр для изучения языка. Нельзя не упомянуть использование мобильных приложений для изучения языка. Это мощный инструмент, который позволяет студентам изучать немецкий язык в любое время и в любом месте. Они могут использовать приложения для отработки словарного запаса, изучения грамматики, прохождения тестов и многое другое. Мобильные приложения также позволяют студентам проводить аудирование и произношение упражнения с помощью голосового распознавания. В наше время многие из нас сталкиваются с необходимостью освоить иностранный язык, и такие приложения как Duolingo, Memrise и Rosetta Stone являются популярным средством для самообразования. Они позволяют овладеть языком в игровой форме, с помощью заданий на грамматику, чтение, аудирование и письмо. Интересные и разнообразные задания помогают обучающимся усвоить новые слова и выражения, а также закрепить изученный материал. Давайте рассмотрим, как они влияют на эффективность изучения немецкого и что предлагают пользователям.

Duolingo - это одно из самых популярных приложений для изучения языков, включая немецкий язык. Его основные особенности включают прогрессивное обучение, систему наград, визуализацию процесса обучения и доступность на различных платформах. Его преимущества использования состоят в том, что данное приложение предлагает интуитивное обучение грамматике и словарный запас. Упражнения помогают повысить языковые навыки и развить понимание немецкой грамматики. Приложение использует игровой подход к обучению, что делает процесс более увлекательным и мотивирующим. Duolingo предлагает возможность общаться с другими обучающимися, принимать участие в соревнованиях и обсуждать темы, связанные с немецким языком.

Memrise - еще одно популярное приложение для изучения языков, включая немецкий. Оно сосредоточено на визуализации и запоминании слов и фраз, используя запоминающие картинки и ассоциации. Его преимущества использования в том, что приложение предлагает обучение через запоминающие картинки, что делает процесс более зрительным и запоминающим. Memrise обновляет уровень сложности в зависимости от успехов пользователя, настраиваясь под его потребности. Также важно и интересно, что данное приложение предлагает видео с носителями языка, что помогает улучшить произношение и понимание речи.

Rosetta Stone — это программное обеспечение, предлагающее полноценное иммерсивное обучение, используя картинки, звуки и тексты. Преимущества использования Rosetta Stone в том, что оно предлагает упражнения на аудирование, чтение и говорение, что помогает развивать комплексные навыки в изучении немецкого языка. Также данное приложение предлагает множество интерактивных заданий, которые помогают применить полученные знания на практике.

Итак, все три обсуждаемых приложения, Duolingo, Memrise и Rosetta Stone, предлагают уникальные возможности для изучения немецкого языка. Duolingo имеет преимущество в грамматическом обучении и доступности, Memrise специализируется на лексическом запоминании, а Rosetta Stone предлагает полноценное иммерсивное обучение. Но всё-же, каждое приложение имеет свои ограничения, и важно выбрать тот, который наилучшим образом соответствует потребностям и стилю обучения каждого отдельного пользователя. Использование этих приложений в сочетании с другими методами изучения немецкого языка в колледже может быть наиболее эффективным подходом к достижению успеха в изучении нового языка.

В общем, современные образовательные технологии позволяют обучающимся самостоятельно контролировать свой прогресс в изучении языка, так как многие приложения и онлайн-платформы предоставляют статистику и отчеты о проделанной работе, а также возможность установки целей и планирования изучения языка. Это помогает студентам быть более ответственными и мотивированными в процессе обучения.

Кроме того, современные образовательные технологии также позволяют создавать интерактивные и многоуровневые задания, которые способствуют развитию разных навыков студентов. Например, использование онлайн-форумов и виртуальных классов может помочь улучшить коммуникативные навыки студентов и предоставить им возможность практиковать реальные ситуации общения на немецком языке. Также можно использовать видеоуроки, интегрированные с определенными техническими и профессиональными темами, чтобы помочь студентам узнать больше о конкретных областях и применить свои знания языка в контексте, которым они будут сталкиваться в будущей карьере.

Однако следует помнить о важности комбинированного подхода в применении образовательных технологий. Классические методы обучения, такие как уроки в классе и преподавание со стороны опытного преподавателя, необходимы для обеспечения качественного обучения. Технологии должны служить вспомогательным инструментом, который обогащает и дополняет процесс обучения.

В заключение хотелось бы подчеркнуть, что современные образовательные технологии значительно упрощают процесс изучения немецкого языка в техническом и профессиональном образовании, делая его более интересным, доступным и эффективным. Они помогают студентам развивать не только языковые навыки, но и навыки коммуникации, критического мышления и работы в команде, предлагают удобный доступ к информации, обеспечивают многоуровневое обучение и позволяют студентам изучать язык в соответствии с их индивидуальными потребностями. Однако, необходимо помнить, что эти технологии должны использоваться в сочетании с традиционными методами обучения, чтобы обеспечить качественный результат. Также они предоставляют обучающимся широкий спектр возможностей для практики, самообучения и контроля прогресса. Важно правильно использовать их в своих целях и уметь находить качественные обучающие материалы.

Список литературы:

1. Взятых В.Ф. Методология проектирования в инновационном образовании. М.: 2015.
2. Джонс Дж.К. Методы проектирования. М.: 2018
3. Полат Е.С. Метод проектов на уроках иностранного языка. М.:2021
4. Полат Е. С. «Новые педагогические и информационные технологии в системе образования.» М.: 2021
5. Сафонова Е.П. Современный урок иностранного языка. М.: 2016
6. Соловова Е.В. Методика обучения иностранным языкам. М.: 2019
7. Гальскова Н. Д. Современная методика обучения иностранным языкам. М.: АРКТИ 2000
8. Колкова М.К. «Традиции и инновации в методике обучения иностранным языкам». М.: Санкт-Петербург: 2007

РАЗРАБОТКА И ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ЭЛЕКТРОННЫХ УЧЕБНЫХ ПОСОБИЙ

Фатхудинова Ирина Владимировна

преподаватель специальных дисциплин,

КГКП «Лисаковский технический колледж»

Управления образования акимата Костанайской области

Аннотация. Электронное пособие - это учебное издание в электронном варианте, которое включает в себя структурированный материал, применяемый обучающимися с целью изучения новейших знаний и умений

Ключевые слова: информационные технологии, электронное учебное пособие, мотивация.

Одним из приоритетных направлений процесса информатизации современного общества является информатизация образования - внедрение средств новых информационных технологий в систему образования.

В настоящее время в Казахстане идут становление новых систем образования, ориентированного на вхождение в мировое информационно-образовательное пространство. Это явление сопровождается существенными изменениями в педагогической теории и практике учебно-воспитательного процесса, связанными с внесением коррективов в содержание технологий обучения и способствовать гармоничному вхождению студента в информационное общество.

Применение современных компьютерных технологий в обучении объясняется необходимостью решения проблемы поиска путей и средств активизации обучающихся, развитие их творческих способностей. Преподаватель выступает в роли помощника, консультанта, стимулирующего самостоятельность, инициативу и активность.

Информационные компьютерные технологии заняли прочные место в процессе обучения. Практика показывает, что они имеют немало преимуществ перед традиционными методами обучения.

Электронные пособия позволяют внести дополнения и изменения в содержание учебника, учитывая специфику изучаемой дисциплины в данном колледже.

Преподаватель решает глобальные вопросы государства и его будущего на своем доступном уровне, внедряя инновационную деятельность в учебный процесс, посредством инновационных подходов в преподавании дисциплины

Разработка и применение электронных методов обучения проводится с применением электронных учебных пособий на уроках специальных дисциплин.

В рамках данного направления мною разработано электронное учебное пособие по дисциплине «Охрана труда и окружающей среды» и рекомендовано экспертным советом к использованию в качестве учебно-методического пособия (Приложение 1).

Основная цель ЭУП - оказание помощи обучающемуся колледжа в теоретическом освоении данной дисциплины и практике ее применения.

Предлагаемая конструкция пособия имеет логическую структуру, оптимально наполненную необходимым содержанием.

Содержание пособия выстроено с учетом основных психолого-педагогических принципов и закономерностей.

ЭУП удобно в пользовании, доступно по изложению материала. Эти характеристики позволят активизировать обучающихся с низкой мотивацией, а сильным дадут возможность самостоятельно изучать программу с опережением и проводить самоконтроль знаний.

Применение ЭУП в практической деятельности обеспечит повышение уровня информационно-коммуникативных компетенций педагога и обучающихся, восполнит недостаток литературы по данной специальности, а также повысит качество знаний по изучаемой дисциплине.

Представленная работа структурно состоит из 11 разделов: «Основополагающие нормативные документы по охране труда», «Управление охраной труда», «Опасные и вредные производственные факторы, и средства индивидуальной защиты работающих», «Предупреждение производственного травматизма и профессиональных заболеваний», «Производственная санитария и гигиена труда. Требования к территории, производственным и вспомогательным помещениям», «Нормализация санитарно-гигиенических условий труда», «Безопасность работы автомобильного транспорта», «Основные условия безопасности при использовании энергии сжатого газа и воздуха», «Электробезопасность», «Пожарная безопасность. Пожарная безопасность автотранспортных предприятий» и «Пожарная профилактика». (Приложение 2).

Текст лекционного материала снабжен активными гиперссылками, соотносящимися с содержанием глоссария. (Приложение 2).

С целью контроля знаний предложены контрольные вопросы и тестовые задания. (Приложение 3).

Для лучшего усвоения материала к каждой теме даны опорные конспекты и практические задания. (Приложение 4).

Данное ЭУП можно использовать на занятиях по теоретическому и практическому обучению в профессиональных образовательных учреждениях, а также при переподготовке кадров.

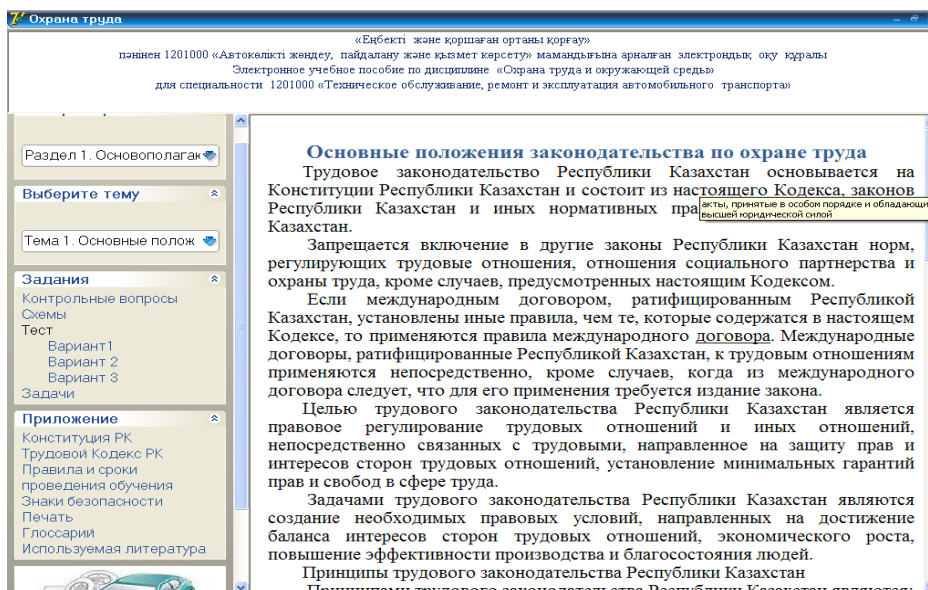
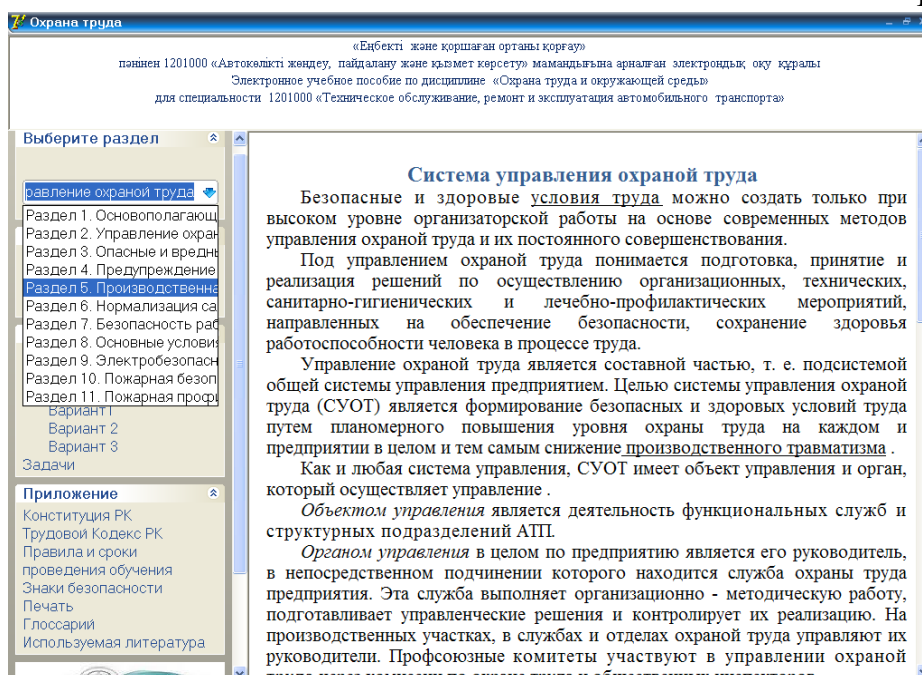
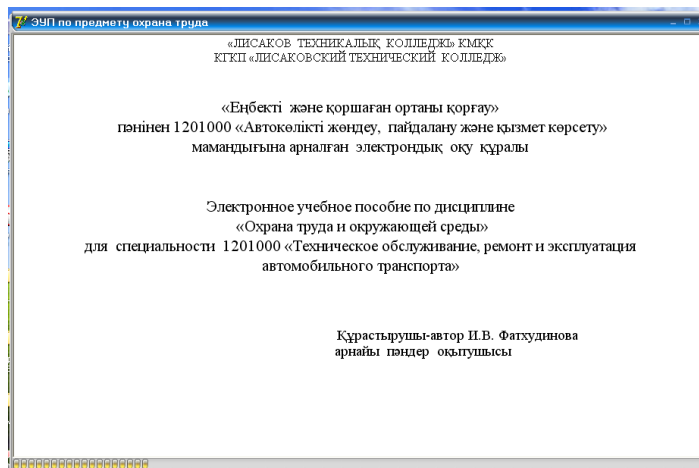
Самостоятельная работа эффективна только в активно-деятельной форме, следовательно, внедрение методик и подходов, развивающих такие формы обучения усиливают мотивацию обучающихся.

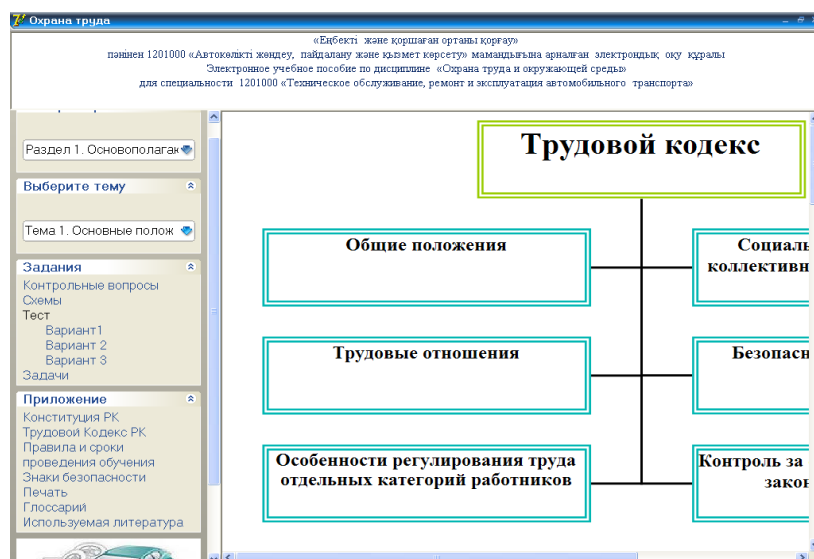
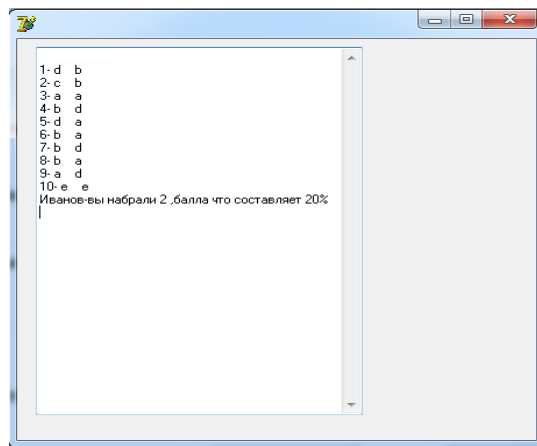
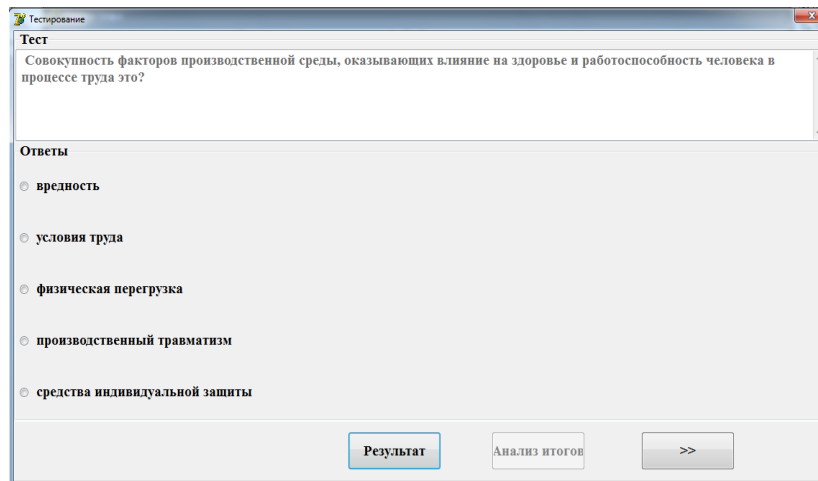
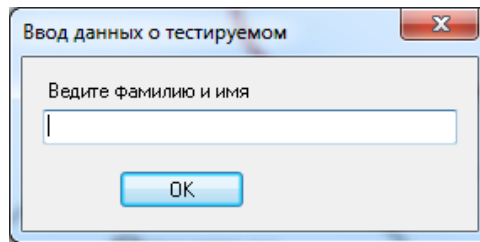
Достоинства ЭУП:

1. Разнообразие форм представления информации подразумевает применение лекций, заданий, таблиц, схем, иллюстраций;
2. Интенсификация самостоятельной работы обучающихся, которая заключается в усилении деятельности самообразования, самоконтроля, самооценки обучаемого;
3. Повышение мотивации, интереса и познавательной активности за счет разнообразия форм работы.

Внедрение ЭУП в процессе обучения создает принципиально новые педагогические подходы, представляя, тем самым, и новые возможности. При этом изменяются функции педагога, и значительно расширяется сектор самостоятельной учебной работы как неотъемлемой части учебного процесса.

Использование ЭУП открывает обучающимся доступ к нетрадиционным источникам информации, дает новые возможности для творчества, обретения и закрепления многих профессиональных навыков.

Список литературы:

1. Селевко Г.К.Современные образовательные технологии: Учебное пособие. М., 1998
2. Новые педагогические и информационные технологии в системе образования: Учебное пособие/ Е.С.Полат, М.Ю. Бухаркина, М.В.Моисеева, А.Е.Петров; под ред.Е.С.Полат.М., 1999

БИОЛОГИЯ ПӘНІН ОҚЫТУДА ҚОЛДАНЫЛАТЫН ТИІМДІ ӘДІС-ТӘСІЛДЕРІ

Сыздықбаева Айымкул Мураткалиевна

биология пәнінің оқытушысы,

Астана қаласы әкімдігінің

ШЖҚ МКК Құрылыс-техникалық колледжі

Аннотация. Еліміздің әлемдік білім кеңістігіне бағдар алуының басты өзегі – 12 жылдық білім беруге көшу мәселесі көкейкесті тақырыпқа айналды. Жаңа білім парадигмасы балаға оқу қызметінің субъектісі ретінде қарап, шығармашылық қызығушылықтары негізінде білімге құндылық бағдарын қалыптастыра отырып, танымдық, шығармашылық, рухани қажеттіліктерін қанағаттандыруды және жан-жақты дамыған, логикасы жетілген жеке тұлғаны көздейді. Мақалада білім мазмұнын жаңарту жағдайында биологияны оқытудың негізгі дағдылары мен құндылықтары, жаңа білім беру бағдарламаларының мазмұнындағы тиімді әдіс-тәсілдерім көрсетілген.

Abstract: The transition to 12-year education, the main core of our country's orientation to the global educational space, has become a hot topic. The new paradigm of education looks at the child as a subject of educational activities, forms a value orientation to education based on his creative interests, aims to satisfy cognitive, creative, spiritual needs and a comprehensively developed, logically mature individual. The article shows the basic skills and values of teaching biology in the context of updating the content of education, effective methods in the content of new educational programs.

Түйін сөздер: шиыршық әдісі, миға шабуыл, ИНСЕРТ әдісі, функционалдық сауаттылық, АТФ, қалыптастырушы бағалау

«Ұрпағы білімді халықтың болашағы бұлыңғыр болмайды дегендей» жас ұрпаққа сапалы, мән-мағыналы, өнегелі тәрбие мен білім беру бүгінгі күннің басты талабы. Бұл тұрғыдан бүгінгі күні жаңа технологияның тиімді әдіс-тәсілдерін жас ұрпақтың бойына сіңіре отырып тәрбие беру мұғалімнің басты міндеті. Сондықтан әрбір педагог сапалы білім беру үшін сабақты үнемі қалыптасқан формада өткізуден гөрі оқытудың жаңа технологиясын, жаңа әдіс-тәсілдерін және дәстүрлі емес сабақ түрлерін өткізгені тиімді. Бұл бағытта білім берудің әртүрлілігі, нұсқадағы мазмұны, құрылымы ғылымға және тәжірибеге негізделген жаңа идеялар, жаңа технологиялар бар. Сондықтан оқыту үрдісіндегі жаңа әдіс-тәсілдерді оқу мазмұны мен оқушылардың жас ерекшеліктеріне қарай таңдап алудың маңызы зор. Қазіргі таңда оқытудың озық технологияларын меңгермейінше сауатты, жан-жақты маман болу мүмкін емес. Сабақта қолданылған жаңа технологиялардың өзі әрбір мұғалімнің шеберлігіне байланысты әрқалай жүзеге асырылуы мүмкін. [1]

Биология пәнін оқытуда қазіргі кезде қойылатын талаптары мынадай:

- Жаңа форматтағы әдіс-тәсілдерді сабақта қолдану;
- Негізгі білімділік ұғымдарды терең меңгерту;
- Оқытудың жаңа технологиясын пайдаланып, оқушылардың пәнге деген қызығушылығын арттыру;
- Оқушының өз бетімен жұмыс жасау қабілетін жетілдіру, дамыту;
- Шығармашылық тапсырмалар орындату;
- Сыни тұрғыдан ойлау қабілеттерін арттыру;
- Тәжірибе жүзінде білім, біліктілік дағдыларын қалыптастыру;

- Жаңа терминдер мен сөздіктермен жұмыс жасауға дағдыландыру;
- Жаңа технологияларды сабақта пайдалану;
- Оқушылардың жас ерекшеліктеріне сай білім беру;
- Тізбектелген сабақтар топтамасындағы сыни тұрғыдан ойлау моделі.

Биология пәнінің берілуі кіріктірілген білім беру бағдарламасында өзгеше. Бағдарлама оқушының төрт тілдік дағдысын: тыңдалым, айтылым, оқылым, жазылым жетілдіруге бағытталған. Бұл төрт дағды оқу жоспарында «шиыршық әдісімен» орналастырылған және бір-бірімен тығыз байланысты. Осы орайда мен өзімнің сабақ барысында қолданылатын тиімді әдіс-тәсілдеріммен бөліскім келеді. Қысқа мерзімді жоспар бойынша бағыты: «Техника-технологиялық», бөлімі «Қолданбалы және интеграцияланған ғылымдар». Бөлімше Тыныс алу». Сабағымның тақырыбы: «Аденозинтрифосфор қышқылының құрылымы мен қызметі». [3]

Оқу бағдарламасына сәйкес оқу мақсаттарым: «Аденозинтрифосфор қышқылының мәнін анықтау, жасушалық тыныс алу механизмін түсіндіру». Білім алушылардың қажеттіліктерін (көру қабілеті нашар және мінез-құлқында қиындықтары бар студенттер) ескере отырып олардың оқу бағдарламасына сай оқыту нәтижелеріне жету үшін тиімді әдістерді және арнайы тапсырмаларды құрастырдым. [1]

"Инсерт"
н/е түрлі алу әдісі

№	Білім	№	Жаңа мәлімет	№	Білімнің	№	Сұрақ тула

Сабақтың ұйымдастыру кезеңінде «Миға шабуыл әдісі» арқылы сабақтың тақырыбын аштым. Студенттерге жаңа сабақты түсіну мақсатында «ой қозғау» сұрақтарын ұсындым. Осы әдіс топтық ұжымда топ мүшелерінің жаңа тақырып бойынша белсенді

жұмыс істей отырып, соған қатысты айтылған идеяларын өз ішінде талқылап, ортақ келісімге келгендерін негіздеп жазып ұсыну мақсатында қолданылады. Әр студент өз ойымен бөлісіп, өзгенің пікірін толықтырады. Көру қабілеті төмен және ерекше мінез құлқы бар студенттерде өз ойларын жинақтап, топтарда пікіп алмасып талқылау жасайды. Барлық студент сабақтан тыс қалмай толықтай ат салысады. [3]

Аталған әдіс барлық студенттердің биология сабағында белсенділіктерін арттыруға көмектеседі. Әр түрлі идея ұсынып шығармашылық ойлауын және бірлесіп жұмыс атқару дағдыларын қалыптастырады. Сабақтың тақырыбы мен мақсатын анықтауға мүмкіндік береді. [1]

Көп ұстаздың алдына келген бала да әр түрлі ойлау қабілетінде болады, мысалы, кейбірі шапшаң тез ойлап, тез жұмыс істесе, кейбірі тақырыпты баяу қабылдап, оған тапсырманы қайтадан қарап шығу тиімді болып табылады. Осы мақсатта биология сабағында «кубизм», «топтастыру», «ИНСЕРТ», «бес жолды өлең», «венндиаграмма» стратегияларын жиі пайдалануға болады. Солардың ішіндегі мен үшін тиімді оқыту әдістерінің бірі «ИНСЕРТ» әдісі. Бұл әдіс биология сабағында сабақты қорытындылау кезеңіне тиімді. Бұл әдіс барлық студенттердің жұмыс істеуіне қолайлылық тудырады. Көру қабілеті төмен және ерекше мінез-құлқы бар студенттер топтағы барлық балалармен бірдей жұмыс жасауы үшін алдыңғы парталарға аралас түрде отырғызылады. Білім алушылар жаңа тақырыпты бекіту мақсатында берілген мәтінді мұқият оқи отырып, әр абзац тұсына белгі қойып отырады: Белгілеу шарты мынандай: «Құс белгісі» бұрыннан білемін, «қосу белгісі» жаңа ақпарат, «алу белгісі» менің ойлағанымға қайшы, келісе алмаймын, «сұрақ белгісі» білгім келеді? Белгілер қойылғаннан кейін талқылау жұмыстары жүргізіледі. Яғни сұрақ белгісі тұрған абзац бойынша студентке кеңес береді. Алу белгісі тұрған абзац бойынша пікірін дәлелдеу, түсіндіру сұралады. Аталған әдіс арқылы биология сабағында студенттер сыни тұрғыда ойлауды, ақпаратты түсіндіру мен бағалаудың әр түрлі тәсілдерін меңгеруді және өз көзқарасын дәлелдеуді үйренеді. Студенттердің жеке ерекшеліктері ескеріле отырып айтылым, тыңдалым, жазылым дағдылары қалыптасады. [1]

Функционалдық сауаттылық – жеке тұлғаның әлеуметтік, мәдени, саяси және экономикалық қызметтерге белсене араласуы және өмір бойы білім алуына ықпал ететін

базалық факторы, яғни бүгінгі жаһандану дәуіріндегі заман ағымына қарай ілесе отырып, меңгерген білімді тұрмыс тіршілікте қолдана алуы мен жетілдіре отыруы. Сонда, функционалдық сауаттылық ұғымына келесі анықтаманы беруге болады: адамның мамандығына, жасына қарамастан меңгерген білімді сауатты қолдана алуы мен үнемі білімін жетілдіріп отыру процесі. Мұндағы басшылыққа алынатын функционалдық сапалар: белсенділік, шығармашылық тұрғыда ойлау, шешім қабылдай алу, өз кәсібін дұрыс таңдай алуға қабілеттілік, т.б. [4]

Студенттердің сабақта жаратылыстану ғылыми сауаттылығын арттыру мақсатында «Глюкозаның оттегісіз ыдырауы» атты мәтінін күнделікті өмірмен байланыстыра отырып жабық тапсырма түрінде жасадым. Бұл тапсырма бойынша студенттер анаэробты тыныс алу белгілерін атайды; аэробты тыныс алу белгілерін көрсетеді; . Көру қабілеті төмен және ерекше мінез-құлқы бар студенттерге тапсырма қиын болмау үшін тапсырма жұптық жұмыс арқылы орындалады. Бұл тапсырманы беру мақсатым биология сабағы барысында студенттердің ойлау дағдысын қалыптастыру және әр сабақтағы ақпаратты күнделікті өмірмен байланыстыра білу, өз өмірлерінде қолдана алуға үйрету. Осы тапсырманы орындау барысында студенттердің сыни ойлау дағдысы қалыптасады. [4]

Сұрақ:	Глюкозаның оттегісіз ыдырауы
<p>1) Неліктен Асқарда ауыр физикалық жұмыс жасағаннан кейін бұлшықеттің ауырғаны сезіледі?</p> <p>2) Тыныс алу кезінде аэробты және анаэробты тыныс алу бірге жүретінін түсіндіріңіз.</p> <p>https://u.to/</p>	<p>Қарқынды физикалық жұмыс жасағанда организм жасушалары оттегімен қанығып үлгермейді, глюкозаның ыдырауы анаэробты кезеңмен шектеледі. Нәтижесінде жүйке және бұлшықет жасушалары үшін уытты зат – сүт қышқылы тез жинақтала бастайды (ауыр физикалық жұмыс жасағаннан кейін бұлшықеттің ауырғаны сезіледі). Сүт қышқылының пайда болуы тыныс алу орталығын қоздырады және бізді еселеп тыныс алуға мәжбүрлейді. Жасушаларды оттегімен қанықтыру организмде АТФ молекулалары түрінде энергияның қажетті мөлшерін қамтамасыз ететін оттегі ыдырату процесін жаңартуға мүмкіндік береді, «екінші тыныс алу» ашылады. Асқар бос уақытында спортпен айналысады. Ол аптасына екі рет жаттығу залына барады. Жаттығу залында ауыр-ауыр жаттығу түрлерімен айналысады. Жаттығу орындау барысында терлеп, тыныс алуы жиілейді. Бұлшықеттің ауырғаныда сезіледі.</p>

Назарларыңызда келесі Қалыптастырушы бағалау тапсырмалары. Қалыптастырушы бағалау тапсырмалары оқу сабақ жоспарының бағалау критериилеріне сай жасадым. Тапсырма білім алушының қажеттіліктері мен мүмкіндігін ескере отырып жасалды. Тапсырма білім алушылардың алған білімдерін тексеру мақсатында жеке жұмыс жасау арқылы орындалады. Тиімділігі: студенттердің өз еркінде ойлануын, өз білімін бағалауына мүмкіндік береді. Қалыптастырушы бағалау арқылы қаншалықты оқыту нәтижесіне жеткенімді анықтай аламын. Берілген ашық тапсырмаларды студенттер мәтін бойынша алған ақпараттарын еске ала отырып орындайды.[1]

1-кесте

АТФ құрамы бірліктерінің сипаттамасы		АТФ-тің құрылым бірліктері
АТФ молекуласы құрамындағы фосфат топтары арасындағы байланыс	А	фосфор қышқылы
АТФ молекуласының құрамындағы азотты негіз	В	рибоза
Энергетикалық нуклеотид	С	аденин
АТФ молекуласының құрамындағы үш қалдықтан тұратын зат	Д	АТФ
АТФ молекуласының құрамындағы көмірсу	Е	макроэргиялық байланыстар

2-кесте

Тән белгілер	Аэробты тыныс алу	Анаэробты тыныс алу
Глюкозаның тотығуы оттегі қатысуымен жүзеге асады		
Глюкозаның оттегісіз ыдырауы		
АТФ-тің екі молекуласы түзіледі және сутек тасымалдаушының тотықсыздандырылған түрі - НАД*Н ₂ түзіледі		
НАД ⁺ бір молекуласы НАД(Н)-қа дейін тотықсызданады		
Таза АТФ шығымы екі молекулаға тең		
Ацетилкофермент ацетил-КоА түзіледі		
2600 кДж/моль энергия босап шығады		
2921 кДж/моль энергия босап шығады		
Екі бөліктен: Кребс циклі мен тыныс алу тізбегінен тұрады		
Сірке қышқылының туындысына дейін тотығады		

Мен сабағымды жоспарлауда жоғарыдағы аталған әдістерді қолдана отырып, сабақ барысында функционалды сауаттылыққа арналған және кестелер арқылы берілген ашық тапсырмаларды орындату арқылы оқушылардың бойында оқылым, жазылым, тыңдалым, айтылым және сыни ойлау дағдыларын қалыптастырдым. Және көру қабілеті төмен, ерекше мінез құлқы бар студенттерді қоса алғанда барлық топ студенттерімен оқу мақсатыма толықтай жеттім деп сеніммен айта аламын. [4]

Қорытындылай келе айтарым, биология сабақтарында жаңа технологияны қолдана отыру барысында оқушылар төмендегідей нәтижеге жете алады:

- тіл байлығы жетіледі;
- еркін ойлауға мүмкіндік береді және өз ойын еркін жеткізе алады;
- оқыту процесінде жаңа технологияларды қолдана отырып білімін шыңдайды;
- жаңа оқыту үрдісін қалыптастырады;
- өздігінен ізденімпаздық қабілеті артады, жан-жақты ізденеді. [2]

Әр мұғалім сабақ өткізген кезде оқушыларға сапалы білім беру үшін жаңа технологияларды пайдалана отырып, сонымен қатар компьютерді, интерактивті тақтаны қолдану арқылы білім берсе, оқушылардың қызығушылығы арта түсері анық. «Қазіргі заманда жастарға жаңа технологиямен байланысты әлемдік стандартқа сай мүдделі жаңа білім беру жолында жаңа технологияны оқу үрдісінде оңтайландыру мен тиімділігін арттырудың маңызы зор деп білемін. Жаңартылған білім беру бағдарламасы бойынша менің көкейге түйгенім: алдымызға бір мақсат қоя отырып, сол мақсатқа жету жолында шәкірттердің жүрегіне жол тауып, әрекеттендіре білу шеберлігіне жетсек, егемен елдің ұл-қыздары білімді де білікті болып шықпақ. Соның арқасында біз бәсекеге қабілетті, іргесі мықты ел боламыз. [1]

Әдебиеттер тізімі:

1. Қазақстан мектебі 2010/3.
2. Биология Қазақстан мектебінде 2010ж.
3. М.Барбер, М.Муршед. Как добиться стабильно высокого качества обучения в школах – 2008ж.
4. «Мектеп оқушыларының функционалдық сауаттылығын дамыту жөніндегі 2012-2016 жылдарға арналған ұлттық іс-қимыл жоспары», Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2012 жылғы 25 маусымдағы № 832 қаулысымен бекітілген.

СОВРЕМЕННАЯ, ПРОФЕССИОНАЛЬНАЯ ПОДГОТОВКА КАДРОВ, ПУТЬ К УСТОЙЧИВОМУ ЭКОНОМИЧЕСКОМУ РАЗВИТИЮ

Есиповская Наталья Викторовна

Мастер производственного обучения

ГКП на ПХВ «Колледж общественного питания и сервиса» акимата г.Астана.

Аннотация. Современное общество сталкивается с неотложной необходимостью обеспечения устойчивого экономического развития, что в свою очередь поднимает вопрос о качественной профессиональной подготовке кадров. Данная статья анализирует актуальность этой темы, обосновывает ее важность, а также предоставляет научные и практические выводы, направленные на разработку эффективных стратегий в области образования и подготовки специалистов для будущего.

Ключевые слова: профессиональная подготовка, устойчивое экономическое развитие, образовательная стратегия, кадровый потенциал, образовательные инновации.

Современное общество, находясь в состоянии постоянной трансформации, сталкивается с вызовами, предъявляемыми быстрыми изменениями в экономической среде. В условиях, где конкуренция на рынке труда становится все более острой, а требования к специалистам постоянно растут, профессиональная подготовка кадров выходит на передний план как ключевой фактор обеспечения устойчивого экономического развития. Настоящая статья направлена на обоснование актуальности данной темы, анализ ее научной и практической значимости, а также предоставление конкретных выводов для дальнейшего улучшения стратегий в сфере образования.

В условиях современного быстрого развития технологий и появления новых тенденций в бизнесе, профессионалы будущего должны обладать не только техническими навыками, но и гибкостью, способностью к постоянному обучению и развитию soft skills. Актуальность темы профессиональной подготовки кадров обусловлена не только ростом потребности в квалифицированных специалистах, но и появлением новых требований, предъявляемых к работникам в условиях динамичного рынка [1].

Научная значимость статьи заключается в комплексном анализе современных вызовов и тенденций в сфере подготовки кадров. Мы исследуем влияние технологических инноваций на структуру образования, выделяем важность взаимодействия с предприятиями для адекватного отражения потребностей рынка труда. Этот анализ не только помогает понять текущую ситуацию, но и служит основой для дальнейших исследований в этой области.

Основываясь на проведенном анализе, приходим к выводу о том, что эффективная подготовка кадров требует инновационных методов обучения и активного взаимодействия с бизнес-сектором. Подчеркиваем необходимость создания гибких образовательных программ, способных оперативно реагировать на изменения в требованиях рынка.

Практическая значимость статьи проявляется в предложении конкретных рекомендаций для образовательных учреждений и предприятий. Выделение мягких навыков, таких как коммуникабельность и креативность, подчеркивает их важность для работодателей и стимулирует их внедрение в учебные программы. Статья служит не только источником

теоретических знаний, но и инструментом для реальных изменений в системе образования и бизнес-практике.

Кроме того, необходимо обратить внимание на изменения в структуре занятости, которые вносят свои коррективы в требования к профессиональным навыкам. Глобализация и цифровизация современного общества создают новые виды профессий и открывают возможности для гибкого трудового рынка. Это требует от образовательных программ быть ориентированными на многозадачность и разнообразие, чтобы выпускники могли успешно справляться с различными аспектами своей будущей карьеры [2].

Важной частью профессиональной подготовки также является акцент на развитии предпринимательских навыков. В условиях динамичного бизнес-окружения специалисты должны обладать навыками принятия решений, управления рисками и творческого мышления [3]. Образовательные программы должны интегрировать элементы предпринимательства, чтобы выпускники могли успешно внедрять инновации и создавать свои собственные проекты.

Особое внимание следует уделить роли менторства и практического опыта в профессиональной подготовке. Сотрудничество образовательных учреждений с предприятиями для предоставления студентам реального опыта работы и менторской поддержки способствует более глубокому пониманию профессиональной среды и укрепляет связь между учебной и практикой.

Таким образом, эффективная профессиональная подготовка кадров должна быть нацелена на разностороннее развитие студентов, учитывая изменения в требованиях рынка труда [4]. Необходимо продолжать исследования в этой области, чтобы обеспечить адекватные и инновационные методы обучения, способные гармонично сочетать традиционные и современные подходы к образованию.

В заключении подчеркиваем, что профессиональная подготовка кадров - это неотъемлемый компонент устойчивого экономического развития общества. Системные изменения в образовательной сфере и взаимодействие с бизнесом необходимы для создания качественного кадрового потенциала, способного успешно адаптироваться к вызовам современного мира.

Список литературы:

1. Смит, Дж. (2019). "Эволюция образования и требования рынка труда". Издательство: Академия Знаний.
2. Джонсон, М. (2020). "Инновации в профессиональной подготовке: перспективы и вызовы". Журнал Экономической Эффективности, 15(2), 45-62.
3. Браун, А. и Ли, С. (2018). "Подготовка кадров: теория и практика". Международный Журнал Образования, 22(4), 112-128.
4. Грин, П. (2021). "Инновационные подходы к образованию: опыт успешных стран". Издательство: Образовательные Технологии.

ИННОВАЦИОННОЕ РАЗВИТИЕ КОЛЛЕДЖА, ЧЕРЕЗ АДАПТАЦИЮ, КОРРЕКЦИЮ И СОЦИАЛИЗАЦИЮ ОБУЧАЮЩИХСЯ С ОСОБЫМИ ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫМИ ПОТРЕБНОСТЯМИ

Койшина Мая Сакеновна,

заместитель директора по УР

Нарихнюк Кристина Александровна,

заместитель директора по УПР

КГКП «Костанайский колледж сферы обслуживания»
Управления образования акимата Костанайской области

Аннотация: Основная цель программы состоит в обеспечении равных возможностей для студентов с особыми образовательными потребностями, развивать навыки и достигать успехов в профессиональной сфере. Автор подчеркивает, что инновационное развитие колледжа через адаптацию, коррекцию и социализацию является неотъемлемой частью социальной справедливости и инклюзивного образования.

Адаптация, коррекция и социализация должны быть основаны на доверии и взаимопонимании между всеми участниками образовательного процесса.

В заключение, автор подчеркивает, что инновационное развитие колледжа через адаптацию, коррекцию и социализацию обучающихся с особыми образовательными потребностями приводит к созданию инклюзивной обучающей среды, где каждый студент имеет возможность преодолеть свои трудности и достичь успешных результатов.

Түйін: Бағдарламаның негізгі мақсаты-Ерекше білім беру қажеттіліктері бар студенттерге тең мүмкіндіктер беру, дағдыларды дамыту және кәсіби салада жетістіктерге жету. Автор колледждің бейімделу, түзету және әлеуметтену арқылы инновациялық дамуы әлеуметтік әділеттілік пен инклюзивті білім берудің ажырамас бөлігі екенін атап көрсетеді.

Бейімделу, түзету және әлеуметтену білім беру процесінің барлық қатысушылары арасындағы сенім мен түсіністікке негізделуі керек.

Қорытындылай келе, автор ерекше білім беру қажеттіліктері бар білім алушыларды бейімдеу, түзету және әлеуметтендіру арқылы колледждің инновациялық дамуы инклюзивті оқыту ортасын құруға әкелетінін атап көрсетеді, мұнда әрбір студент өз қиындықтарын жеңуге және табысты нәтижелерге қол жеткізуге мүмкіндік алады.

Abstract: The main goal of the program is to provide equal opportunities for students with special educational needs, develop skills and achieve success in the professional field. The author emphasizes that the innovative development of the college through adaptation, correction and socialization is an integral part of social justice and inclusive education.

Adaptation, correction and socialization should be based on trust and mutual understanding between all participants in the educational process.

In conclusion, the author emphasizes that the innovative development of the college through adaptation, correction and socialization of students with special educational needs leads to the creation of an inclusive learning environment where each student has the opportunity to overcome their difficulties and achieve successful results.

Ключевые слова: Инклюзивное образование, особые образовательные потребности, адаптационный этап, коррекционный этап, этап социализации.

Получение профессионального образования обучающимися с особыми образовательными потребностями и их дальнейшая интеграция в общество является одним из основных условий их успешной социализации, обеспечения их полноценного участия в жизни общества, эффективной самореализации в различных видах профессиональной и социальной деятельности.

Костанайский колледж сферы обслуживания ежегодно производит набор по специальности «Швейное производство и моделирование одежды», из числа детей с особыми образовательными потребностями, имеющих различные отклонения в развитии. Их особые образовательные потребности задаются видом нарушения психофизического развития (нарушение слуха, зрения, интеллекта, речи, мобильности, эмоциональной сферы).

Учебные группы в колледже формируются в основном из числа выпускников коррекционных школ области, интернатов для детей с особыми образовательными потребностями: (КГУ «Рудненская специальная школа для детей с особыми образовательными потребностями»; КГУ «Костанайская специальная школа для детей с особыми образовательными потребностями»; КГУ «Костанайская специальная школа-интернат №3 для детей с особыми образовательными потребностями»; КГУ «Костанайская специальная школа-интернат №2 для детей-сирот и детей, оставшихся без попечения родителей, с особыми образовательными потребностями»). [2]

Обучение организовано с учётом индивидуальных особенностей студентов, психических и физических особенностей. В колледже обучаются 23 человека с особыми образовательными потребностями. Из них в коррекционных группах на первом курсе - 15 человек. В группах ПС22/1, ОДП22/1, ОДП21/1, МЗ22/1, МЗ21/1 обучаются с основной группой, по 1 - 3 человека. Всего студентов, имеющие статус инвалида по различным заболеваниям - 12 человек с нарушением слуха и зрения, с диагнозом F-70 и с другими диагнозами.

Авторская программа «Инновационное развитие колледжа, через адаптацию, коррекцию и социализацию обучающихся с особыми образовательными потребностями» разработана в соответствии с Государственным общеобязательным стандартом технического и профессионального образования Республики Казахстан, по специальности 07230100 Швейное производство и моделирование одежды, квалификации 3W0723010 2 «Портной» и состоит из трех этапов: адаптация, социализация и коррекция.

В процессе обучения студентам с особыми образовательными потребностями оказывается квалифицированная коррекционная, психолого-педагогическая и социальная помощь с учетом проблем в развитии каждого обучающегося. Руководители групп работают в тесном контакте с родителями. В колледже создан психологический комфорт и обстановка доверительного общения. Студенты активно участвуют в общественной жизни колледжа, в конкурсах, посещают кружки и секции. [3]

«Адаптационный курс» и «Курс социализации» содержит темы, позволяющие обучающимся с особыми образовательными потребностями успешно адаптироваться в образовательном пространстве и социализироваться в обществе.

Целью программы является формирования знаний, умений, навыков и компетенций, способствующих их социальной и психологической адаптации и интеграции в общество, развитие личностной сферы, через сюжетно-ролевые игры и упражнения.

«Коррекционный курс» направлен на коррекцию познавательных процессов, развитие личностной сферы и всех видов анализаторов: зрительного слухового, тактильно-двигательного, обонятельного, сенсорного.

Развитие познавательных процессов является мощным стимулятором познавательной активности, как средства формирования устойчивой познавательной мотивации; развитие внимания (устойчивости, концентрации, повышения объема, переключения, самоконтроля и т. д.); развитие памяти (расширение объема, устойчивости, формирование приемов запоминания, развитие смысловой памяти); развитие восприятия (пространственного, слухового), пространственных и временных представлений, сенсомоторной координации; формирование мыслительной деятельности: стимуляцию мыслительной активности, формирование мыслительных операций (анализа, сравнения, обобщения, выделения существенных признаков и закономерностей), развитие элементарного умозаключающего мышления и гибкости мыслительных процессов. [4]

На данном этапе, большое внимание уделяется формированию коммуникативных навыков, так как студенты с особыми образовательными потребностями часто испытывают сложности при установлении контакта с собеседником и передачи/принятии информации. Такие умения нужны в обучении, профессиональном становлении личности.

АДАПТАЦИОННЫЙ ЭТАП

ЦЕЛЬ: помочь студентам с особыми образовательными потребностями сформировать знания, умения, навыки и компетенции, способствующие психологической адаптации в образовательном пространстве колледжа.

ЗАДАЧИ:

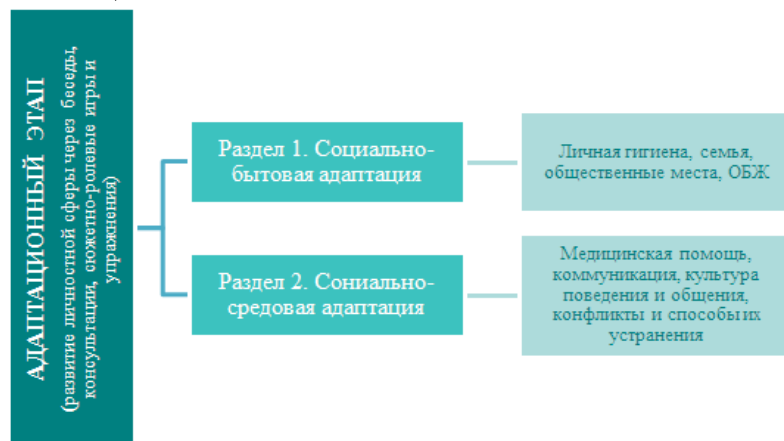
- формирование представлений и знаний о нормах культуры поведения;
- формирование поведения, умения адекватно общаться, обращаться за помощью, соблюдать принятые правила приличия;
- повышение общего уровня развития обучающихся;
- развитие умений, необходимых для осуществления своей

жизнедеятельности в режиме самостоятельности;

ОЖИДАЕМЫЙ РЕЗУЛЬТАТ:

- соблюдает правила культуры поведения;
- знает права и обязанности гражданина;
- ведет здоровый образ жизни;
- умеет разрешить конфликт;
- обладает навыками самостоятельного труда.

ЭТАПЫ РЕАЛИЗАЦИИ:

КОРРЕКЦИОННЫЙ ЭТАП

ЦЕЛЬ: помочь студентам с особыми образовательными потребностями в коррекции основных познавательных процессов: мышления, памяти, внимания, речи через развитие личностной сферы (воспитание самостоятельности, уверенности в своих силах, формирование адекватной самооценки, развитие коммуникативных способностей).

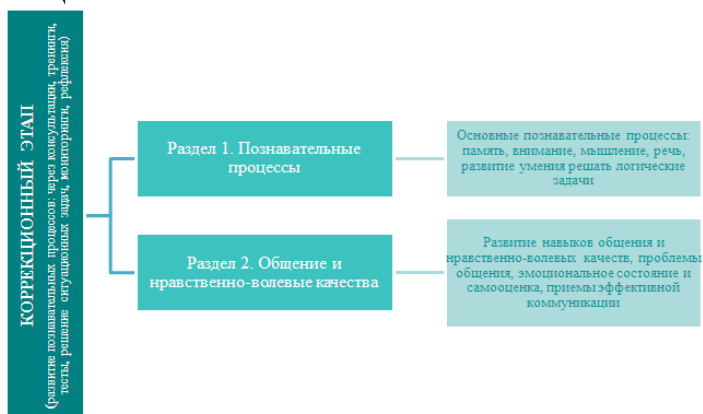
ЗАДАЧИ:

- Формирование познавательной активности и учебной мотивации;
- Повышение уровня развития внимания, мышления, речи, памяти;
- Воспитание положительного отношения к социуму;
- Привитие морально-нравственных принципов;
- Снятие эмоционального напряжения и скованности, развитие коммуникативных умений.

ОЖИДАЕМЫЙ РЕЗУЛЬТАТ:

- Обладает познавательной активностью;
- Повышает уровень развития внимания, мышления, речи, памяти;
- Имеет позитивное отношение к социуму;
- Корректирует морально-нравственных принципов;
- Снимает эмоциональное напряжение и скованность.

ЭТАПЫ РЕАЛИЗАЦИИ:

ЭТАП СОЦИАЛИЗАЦИИ

ЦЕЛЬ: помочь студентам с особыми образовательными потребностями сформировать компетенции, способствующие социальной и психологической интеграции в профессиональную среду, воспитание самостоятельности, уверенности в своих силах, самооценки, развитие профессиональных коммуникативных способностей.

ЗАДАЧИ:

- формирование умений ориентироваться в окружающем социуме;
- формирование социального поведения;
- развитие эмоционально-волевой сферы;
- повышение профессионального уровня развития обучающихся;
- развитие самостоятельности в реализации профессиональных

компетенций;

ОЖИДАЕМЫЙ РЕЗУЛЬТАТ:

- умеют ориентироваться в окружающем социуме;
- владеют навыками социального поведения;
- умеют контролировать себя;
- повышают профессиональный уровень развития через самообразование;
- разрешает конфликтные ситуации. [5,6,7]

ЭТАПЫ РЕАЛИЗАЦИИ:

ПРОЦЕСС РЕАЛИЗАЦИИ АДАПТАЦИОННОГО И КОРРЕКЦИОННОГО ЭТАПОВ

ПРОЦЕСС РЕАЛИЗАЦИИ ЭТАПА СОЦИАЛИЗАЦИИ

Список литературы:

1. <https://edu.mcfr.kz/article/rubric/169>
2. Конвенция о правах инвалидов (Специальные образовательные потребности) — Организация Объединенных Наций, 2006 г. — Доступно по ссылке: <https://www.ohchr.org/Documents/ProfessionalInterest/convoptprot.pdf>
3. Борякова Н.Ю. Педагогические системы обучения и воспитания детей с отклонениями в развитии. Учебное пособие. - Издательство: АСТ. Астрель ISBN: 2008.
4. Лузик М.В. Компетентный подход в обучении и воспитании школьников с нарушением интеллекта // Инновации в специальном (дефектологическом) образовании. -М., 2011.-С. 77-82
5. Садырова М.С. Индикаторы профессиональной адаптации//Глобализация и вопросы социологической адаптации, Астана, 2005. Ч 1 – С 226.
6. Кислякова. Ю. В. БылиноМ.В. Развитие речи. Занимательные игры и упражнения Изд. Народная света 2013-112с.
7. Психологические тесты/Под ред. А.А Карелина: В 2т.-М.: Гуманит. изд. центр ВЛАДОС. 2002-248с. ил.

ИСПОЛЬЗОВАНИЕ СОВРЕМЕННЫХ ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫХ ТЕХНОЛОГИЙ В ПОДГОТОВКЕ КОНКУРЕНТОСПОСОБНОГО СПЕЦИАЛИСТА НА РЫНКЕ ТРУДА

Болих Татьяна Витальевна

мастер производственного обучения

КГКП «Денисовский профессионально –технический колледж»

Аннотация. Современное общество нуждается в высококвалифицированных специалистах, которые восприимчивы к творческому труду, способные к непрерывному профессиональному росту, обладающие адаптационной и профессиональной мобильностью, чувством ответственности. В данной статье рассматриваются современные образовательные технологии, которые применяются в работе мастера производственного обучения. Также предоставлен опыт использования новых технологий мастером на практических занятиях.

Түйін: Қазіргі қоғам шығармашылық еңбекке бейім, үздіксіз кәсіби өсуге қабілетті, бейімделгіш және кәсіби ұтқырлықты, жауапкершілікті сезінетін жоғары білікті мамандарды қажет етеді. Бұл мақалада өндірістік оқыту шеберінің жұмысында қолданылатын заманауи білім беру технологиялары қарастырылады. Шебердің тәжірибелік сабақтарда жаңа технологияларды қолдану тәжірибесі де қарастырылған.

Abstract: Modern society needs highly qualified specialists who are receptive to creative work, capable of continuous professional growth, possessing adaptive and professional mobility, and a sense of responsibility. This article discusses modern educational technologies that are used in the work of an industrial training master. Experience in using new technologies by a master in practical classes is also provided.

Ключевые слова: конкурентоспособный специалист, квалифицированный специалист, информационные технологии, информационно - коммуникационные технологии, личностно-ориентированная технология, активные технологии, деловая игра, технология взаимообучения, социальное партнерство.

Основной показатель системы профессионального образования – востребованность ее выпускников, уровень их квалификации, соответствие потребностям рынка труда и конкретным запросам работодателей. Современному работодателю нужны не простые исполнители, а творческий работник, способный мыслить самостоятельно. Задача современного образования научить обучающихся самостоятельно, критически мыслить, быть способным формировать новые идеи, творческий подход к выбранному виду деятельности, быть коммуникабельным, контактным в социуме. Я считаю, что главной задачей мастера производственного обучения, является правильно организованный учебный процесс, формирующий у обучающихся повышение интереса к учебе и получения знаний о профессии. Ведущая роль в подготовке высококвалифицированного рабочего принадлежит производственно-практической подготовке, в ходе которой формируются основы профессионального мастерства. Характеризуются они, прежде всего, такими показателями, как качество выполнения учебно- производственных работ, высокая производительность труда, умение применять рациональные приемы и способы труда, владеть современной техникой и новыми технологиями, умение применять теоретические знания для решения практических задач, а также, творческое отношение к труду, соблюдение охраны труда. Для достижения всех поставленных целей, мастеру необходимо подготовить квалифицированного специалиста, владеющего навыками работы с современным оборудованием по новым технологиям. Для этого необходимо тщательно организовывать процесс обучения на производственном занятии.

Педагогическое мастерство состоит в том, чтобы определять нужное содержание, применять оптимальные методы и средства обучения в соответствии с программой и поставленными образовательными задачами. В последние годы всё чаще поднимается вопрос о применении новых информационных технологий в образовании. Это не только новые технические средства, но и новые формы и методы преподавания, новый подход к процессу

обучения. На занятиях производственного обучения стараюсь использовать элементы игровой технологии, технологии взаимообучения, развивающего и проблемного обучения, интерактивного обучения, проектной технологии, здоровьесберегающей, личностно-ориентированной. На производственном занятии даю не просто информацию, а активизирую познавательную деятельность обучающихся и самостоятельную практическую работу.

Активные формы обучения развивают у обучающихся способности к инициативе и самостоятельности. Для проведения таких занятий использую современные технологические средства обучения (интерактивную доску, электронные учебники, электронные программы), раздаточный и дидактический материал.

На занятиях производственного обучения я использую игровые технологии. Они дают возможность применять коллективные методы взаимодействия обучающихся, чтобы выявить межпредметные связи, тем самым повышая интерес к профессии. Данная технология помогает достичь более прочного усвоения обучающимися знаний, умений и навыков. Игровая форма используется при помощи игровых приемов и ситуаций, которые выступают как средство побуждения, стимулирования обучающихся к учебной деятельности. Например, на занятиях производственного обучения использую различные игры, такие как, игра «Лото», игра «Нельзя», «Вставь пропущенное слово», логический диктант, игра «Собери мозаику», «Аукцион», заполнение оценочных листов. Данные игры помогают проводить самоконтроль и взаимоконтроль. Такие игры, как «Выбери необходимое сырье», «Выбери необходимое оборудование, температурные режимы приготовления, форму нарезки и т.д.», «Найди ошибку», помогают развивать у обучающихся вариативное мышление, при котором обучающиеся находят несколько вариантов решения задачи, умеют осуществить, сравнить и найти оптимальный вариант. Обучение, в котором реализуется принцип вариативности, снимает у обучающихся страх перед ошибкой, учит воспринимать неудачу не как трагедию, а как сигнал для исправления ситуации — ведь это всего лишь один из вариантов, который оказался неудачным, следовательно, надо искать другой вариант. Такой подход к решению проблем, особенно в трудных, "тупиковых" ситуациях, необходим и в жизни: в случае неудачи не впадать в уныние, а искать и находить выход из положения.

Метод деловой игры дает обучающимся развивать творческие и социальные компетенции, необходимые для будущего специалиста. Студентам очень нравится, когда на занятии применяю метод ролевой игры. Он помогает приспособляться к реальным условиям на производстве. Игра способствует воспитанию личности.

На уроках-конференциях затрагиваются такие вопросы как, качество продуктов питания, польза и вред пищевых добавок, условия хранения пищевых продуктов и блюд, история блюд, исторические события и др. Обучающиеся получают опережающее задание и готовят сообщения, с использованием дополнительной литературы, материалов интернет-сайтов, а также собственных рассуждениях. На таких занятиях формируются общие компетенции: осуществлять поиск информации, необходимой для эффективного выполнения профессиональных задач; использовать информационно-коммуникационные технологии в профессиональной деятельности.

Для профессионального роста в группе необходимо проводить такие уроки как мастер - класс, уроки соревнования. Они развивают чувство коллективизма, организованности, сплоченности, способствуют развитию творческих способностей.

При применении на уроках технологии взаимообучения, группе обучающихся даю опережающее задание по теме урока, где ребята выступают в роли мастера производственного обучения. Такая работа всегда вызывает интерес у обучающихся. Подготовительный период к этим занятиям отличается высокой степенью сочетания индивидуальной и совместной творческой работы обучающегося и мастера.

Здоровьесберегающие технологии направлены на обеспечение психологического здоровья обучающихся. Они достигаются путем создания благоприятного психологического фона на учебном занятии через использование приёмов и методов, способствующих появлению и сохранению интереса к учебному материалу, учитывая особенности группы,

приводят к предотвращению усталости и утомляемости, повышению мотивации к учебной деятельности. Принцип психологической комфортности предполагает создание на занятии такой атмосферы, которая расковывает обучающихся, и в которой они чувствуют себя "как дома". Каждый обучающийся должен ощущать веру преподавателя в свои силы. Ситуация успеха (я могу!), которая создается при получении нового знания для каждого обучающегося, формирует у него веру в себя, учит преодолевать трудности, помогает осознать свое продвижение вперед.

Применяя на своих занятиях информационно - коммуникационные технологии, я как организатор учебного процесса способствую самоорганизации труда, самообразования мастера и обучающихся; что дает возможность к личностно-ориентированному подходу; тем самым способствуя расширению зоны индивидуальной активности ребят. Использование новых технологий в учебном процессе приводит к развитию новых педагогических методов и приемов. Меняется стиль работы мастера, который помогает решать задачи, позволяет повысить мотивацию обучения. Информационные технологии дают возможность разгрузить мастера и помочь ему сосредоточиться на индивидуальной, наиболее творческой работе.

Проблемное обучение делает учебный процесс активным и творческим. Для того чтобы предупредить ошибки в работе после объяснения нового материала, я предлагаю обучающимся перечислить возможные ошибки, причины их возникновения, а также способы их предупреждения. На занятиях практикую для самоконтроля различные карточки, инструкционно – технологические карты, технологические схемы. Это способствует развитию навыков самостоятельности, самоконтроля, повышению производительности труда и качества выполненной работы.

Одним из используемых мной приемов на занятиях производственного обучения личностно – ориентированный подход «сделай сам – помоги другому». Данный прием помогает решить воспитательные задачи, в ходе которых обучающиеся приобретают навыки работы в коллективе, развивается чувство товарищества, что в свою очередь помогает адаптироваться на производстве.

При использовании интерактивного обучения практикую работу в мини - группах, которая способствует формированию коммуникативных навыков общения.

Данные технологии, используемые в моей работе, помогают более качественному усвоению учебного материала. Конкурентоспособность на современном рынке труда во многом зависят от его способности приобретать и развивать умения, навыки или компетенции, которые можно применять в жизненных ситуациях.

В связи с модернизации образования появился один фактор современных образовательных технологий - социальное партнерство. Это один из самых решающих факторов улучшения ситуации на рынке труда, уровня жизни значимой части населения, социального климата и стабилизации экономики.

В республике Казахстан все чаще и чаще ведется речь о стратегической кадровой политике, в которой в качестве принципов трудовой деятельности выдвигается необходимость обновлений знаний и освоение новых профессий и специальностей. Наш колледж осуществляет совместную деятельность с предприятиями наших социальных партнеров. На данный момент выходим на новый этап сотрудничества. Заключаются договора о сотрудничестве. В договорах обязательно указываются условия производственного обучения и учебной практики, а также о трудоустройстве обучающихся по окончании учебного заведения. Представители социальных партнеров оказывают колледжу помощь при проведении профориентационной работе по набору абитуриентов. Также привлекаются к активному участию при составлении содержания учебных рабочих программ, входят в состав комиссии и процедуре оценивания уровня профессиональной подготовки и присвоении квалификации в итоговой и промежуточной аттестации. Организуют стажировку на предприятии педагогического персонала. Целью стажировки является усовершенствование профессиональных навыков в профессии. В нашем колледже проводятся внеклассные мероприятия и конкурсы по профессии среди обучающихся с привлечением специалистов и

ветеранов производства, которые помогают привить у обучающихся интерес к изучаемой профессии. Также, ежегодно походит «Ярмарка вакансии» для выпускников колледжа с представителями социального партнерства. Целью данного мероприятия является дальнейшее трудоустройство выпускников.

На сегодняшний день остро стоит вопрос о урегулировании ситуации на рынке труда и о подготовке конкурентоспособных квалифицированных специалистов. В существующих рыночных отношениях, рынок труда и рынок образовательных услуг должны тесно работать для достижения высоких результатов.

Список литературы:

1. Кубалаева С.Р., Пестрикова О.В., Социальное партнерство- одна из форм современных образовательных технологий. Научно- методический журнал № 11(78), ноябрь 2009,
2. <https://znanio.ru/media/ispolzovanie-innovatsionnyh-tehnologij-na-urokah-proizvodstvennogo-obucheniya-dlya-formirovaniya-professionalnoj-kompetentsii-2612446>
3. Варзар С.А. Развитие информационно – коммуникационных технологий в образовании. Научно- методический журнал № 1(92), январь 2011г.
4. Алтынбаева Р.Б. Социальное партнерство- основа качественной подготовки рабочих кадров. Информационно- методический журнал Техническое и профессиональное образование № 2/2014г.
5. Видергольд Р. И., Внедрение инновационных технологий в учебный процесс как основной фактор в подготовке конкурентоспособного специалиста. Информационно- методический журнал Техническое и профессиональное образование № 2/2014г.
6. Бейсекеев К.Ш., Пути и методы повышения качества профессионального образования. Техническое и профессиональное образование, № 3 (12) 2013г.

ПРИМЕНЕНИЕ ВИРТУАЛЬНОЙ ОБРАЗОВАТЕЛЬНОЙ СРЕДЫ ДЛЯ ДОСТУПНОСТИ ОБРАЗОВАНИЯ

Оспанова Сабина Балгабаевна

преподаватель биологии

КГКП «Денисовский профессионально-технический колледж»

Аннотация. В статье рассматривается применение виртуальной образовательной среды для доступности образования. Задачами данного исследования является изучение проблемы использования технологий виртуальной образовательной среды в образовательном процессе СПО; уточнение понятий «виртуальная образовательная среда», определение перечня и дидактических возможностей современных программных продуктов и средств для построения виртуальной образовательной среды в процессе изучения биологии. В заключении автор подчеркивает значимость применение виртуальной образовательной среды для достижения доступности образования.

Статья будет полезным исследованием для преподавателей, администраторов образовательных учреждений и других заинтересованных сторон, ставящих целью повышение доступности образования.

Түйін: Мақалада білім берудің қолжетімділігін қамтамасыз ету үшін виртуалды Білім беру ортасын пайдалану қарастырылады. Бұл зерттеудің мақсаты кәсіптік білім берудің білім беру процесінде виртуалды Білім беру ортасының технологияларын пайдалану проблемасын зерттеу; "виртуалды Білім беру ортасы" ұғымдарын нақтылау, биологияны зерттеу процесінде виртуалды Білім беру ортасын құруға арналған заманауи бағдарламалық өнімдер мен құралдардың тізімі мен дидактикалық мүмкіндіктерін анықтау болып табылады.

Қорытындылай келе, автор білім берудің қолжетімділігіне қол жеткізу үшін виртуалды Білім беру ортасын пайдаланудың маңыздылығын атап көрсетеді.

Мақала мұғалімдерге, білім беру мекемелерінің әкімшілеріне және білімнің қолжетімділігін арттыруға ұмтылатын басқа да мүдделі тараптарға пайдалы зерттеу болады.

Abstract. The article discusses the use of a virtual educational environment for accessibility of education. The objectives of this study are to study the problem of using virtual educational environment technologies in the educational process of vocational education; to clarify the concepts of "virtual educational environment", to determine the list and didactic capabilities of modern software products and tools for building a virtual educational environment in the process of studying biology. In conclusion, the author emphasizes the importance of using a virtual educational environment to achieve accessibility of education.

The article will be a useful study for teachers, administrators of educational institutions and other stakeholders aiming to increase the accessibility of education.

Ключевые слова: виртуализация, цифровые технологии, виртуальная образовательная среда, мультимедийная среда обучения, индивидуализация, доступность образования.

Актуальность темы исследования.

Виртуализация общественной жизни предопределяет и виртуализацию образования, предъявляет новые требования к осуществлению современного учебного процесса. На образовательном рынке Казахстана практика создания так называемых виртуальных университетов, центров дистанционного обучения существует уже более десятилетия, однако именно в последние годы образование приобретает все более выразительные черты виртуальной среды. Согласно Государственной программе «Цифровой Казахстан» [1] в сфере технического и профессионального образования активно проводятся мероприятия по увеличению доступа студентов к ресурсам и знаниям, в том числе хакатоны, олимпиады, конкурсы и инфраструктура подготовки к ним.

Анализ последних исследований и публикаций.

Проблематика внедрения и эффективного использования в отечественном и зарубежном образовании технологий виртуальной образовательной среды находится сегодня в авангарде научного поиска. В этой области имеется ряд научных работ, в частности, по нашему мнению, интересными являются исследования М. Вайндорф-Сысоевой, Д. Лоэртшера, К. Коклин и Э. Розенфельд [2; 3]. Однако вопрос построения виртуальной образовательной среды для доступности образования еще недостаточно артикулируется в отечественном научном пространстве, это и обусловило выбор темы нашей статьи.

Изложение основного материала исследования.

Виртуальный компонент становится сегодня интегральной составляющей учебной среды, составляющей обучения в очной лекции, в работе учебных групп, в самостоятельной работе студента в библиотеке и на экзамене [4, с. 21].

«Новый словарь методических терминов и понятий» под редакцией российских ученых Е. Азимова и А. Шукина трактует понятие виртуальной образовательной среды как программно-телекоммуникационную среду, обеспечивающую ведение учебного процесса, его информационную поддержку и документирование в электронных сетях с использованием единых технологических средств [5, с. 38].

Казахстанский ученый А.Н. Баймендинова определяет виртуальную образовательную среду в точном значении слова как программное обеспечение, размещаемое на определенном сервере и созданное для того, чтобы управлять различными аспектами обучения: механизмом ведения курсов, мониторингом успеваемости студентов и оценивания, доступом к ресурсам [6, с. 55]. Вышеупомянутый автор определяет следующие основные черты виртуальной образовательной среды: контроль доступа – обычно основан на пароле; создание хорошо подготовленного материала курса и управление им, материал курса может быть изменен, обновлен или эффективно дополнен; использование всех типов физических медиа: текст, 2D - и 3D-графика, анимация, цифровое аудио, цифровое видео, виртуальная реальность; ссылки на цифровые библиотеки и другую важную информацию в Интернете; автоматические

гlossарии, индексы, системы поиска; инструменты коммуникации – электронная почта, чаты, презентации, объявления, дискуссии внутри среды; подключение к программному обеспечению, необходимому для обучения (при наличии); персональное пространство для студентов для того, чтобы обмениваться материалами и хранить их; инструменты для автоматической оценки, обычно также инструменты для самооценки; мониторинг успеваемости студентов, систематизация их оценок, статистическая информация об учебном процессе для преподавателя [6, с. 55].

Белорусские ученые А. Жук и С. Сиренко понимают под виртуальной образовательной средой сетевое коммуникационное пространство, в котором обеспечиваются организация образовательного процесса, его методическая и информационная поддержка, документирование, взаимодействие между всеми субъектами образовательного процесса (студенты, преподаватели, деканат), а также управление им [7].

Следовательно, виртуальную образовательную среду можно интерпретировать как учебную онлайн-среду, конкретное открытое динамическое пространство для реализации образовательного процесса. Способность виртуальной образовательной среды модифицироваться, изменять свои параметры, возможность для преподавателя при необходимости внести изменения в учебный контент привели к тому, что в новейших исследованиях по вопросам развития виртуальной образовательной среды появилось понятие образовательного сценария, то есть при разработке образовательных виртуальных курсов учитывается траектория перемещения студента по отдельным модулям этих курсов.

Компонентами виртуальной среды обучения, по мнению российского исследователя А. Крыловой, есть веб-ресурсы, почтовые серверы, форумы, средства для проведения виртуальных конференций, блоги, социальные пространства, а также инструменты для мониторинга, оценки эффективности обучения и управления обучением [8].

Виртуальное образовательное пространство в Казахстане образуют такие виртуальные образовательные системы: дистанционное образование, интернет-обучение (процессы обучения и преподавания происходят целиком с использованием интернета, студенты и преподаватели находятся в различных пространственных и временных измерениях), комбинированное обучение, сочетающее традиционное образование и интернет-обучение [9, с. 13].

Проектируя виртуальную образовательную среду колледжа, стоит брать на вооружение инструментарий таких распространенных ныне цифровых и виртуальных ресурсов, как компьютерные игры, мобильные приложения, тренажеры, социальные интернет-сети, веб-страницы вообще – прежде всего имеется в виду преимущественное использование этими ресурсами интерактивного контента, анимации и т.д.

Итак, имеющийся ныне в СПО традиционный, лишенный интерактивного характера контент, составляющий печатные пособия, учебники – нуждается в обновлении, придании ему интерактивного характера для дальнейшей интеграции в новую виртуальную образовательную среду.

Основой для проектирования виртуальной образовательной среды казахстанских образовательных учреждений сегодня обычно является открытая платформа Moodle, которая находится еще с 2002 г. в свободном доступе в сети Интернет и была создана именно для осуществления сетевого обучения. По мнению казахстанского исследователя Б.О. Сатаева, специализированная среда обучения – виртуальная среда обучения призвана дать студентам возможность максимально эффективно использовать разнообразные информационно-образовательные и учебные электронные ресурсы, а также интерактивные и поисковые услуги, предоставляемые интернет-технологиями для организации дистанционного взаимодействия между всеми участниками учебного процесса» [10, с. 58].

Российский ученый Г. Воробьев [11] предлагает следующие основные модули виртуальной мультимедийной среды обучения:

- виртуальная медиатека с мультимедийными курсами;
- виртуальная видеотека и обучающие видеофильмы;

- сеть спутникового телевидения;
- виртуальная справочная система – словари, энциклопедии, грамматические справочники;
- система компьютерного тестирования;
- виртуальная библиотека электронных пособий;
- виртуальная библиотека электронных портфолио студентов.

Для построения образовательной среды, можно использовать технологию написания педагогического сценария компьютеризированного курса, разработанного российским педагогом Е. Скибицким [12, с. 61]. Данную технологию нам усматривается возможным упрощенно презентовать следующим образом:

1 этап-поисковый – анализ содержательной информации по дисциплине, определение дидактической цели и задач курса, дидактический анализ, выбор формы презентации учебного материала, методический анализ, выбор методов и приемов обучения, подбор критериев оценивания;

2 этап – основной-структурирование учебного и справочного материалов, подбор практических заданий (тестов), формирование глоссария, создание банка игровых ситуаций, разработка системы тестирования (текущий, промежуточный, итоговый контроль и т.д.), апробация сценария, внесение необходимых изменений;

3 этап – заключительный – разработка методических рекомендаций для преподавателя и инструкций для студентов.

Сегодня, как отмечает В. Стародубцев, объективно возрастают требования к компетенциям преподавателя (тьютора), поскольку педагогическое взаимодействие все больше становится опосредованным и дистанционным, реализуется перекрытием персональных образовательных сфер его участников [13, с. 16]. Современный преподаватель колледжа должен, следовательно, приобрести ИКТ-компетентности, чтобы суметь эффективно использовать технологии виртуальной образовательной среды в собственной педагогической практике.

Начать преподавателю можно с внедрения в учебный процесс отдельных сборник научных трудов 201 информационно-коммуникационных технологий, а уже потом переходить к систематической работе с интернет-ресурсами. Например, в рамках создания виртуальной образовательной среды в процессе обучения биологии в СПО можно разработать модели клеток и органов человека, которые будет возможно поворачивать и увеличивать, чтобы получить более детальное представление о их структуре и функциях.

Студенты смогут проводить эксперименты и наблюдать за их результатами в виртуальной среде. Например, они могут изучать питательные среды для культур бактерий или проводить сортировку генетических материалов. При организации виртуальных экскурсий в зоологический или ботанический сад, студенты могут прогуляться по виртуальным тропинкам, рассмотреть растения и животных, и изучить их особенности и классификацию. Это лишь некоторые примеры того, как можно реализовать виртуальную образовательную среду для обучения биологии в СПО. Возможности в этой области очень широки и зависят от доступных технических возможностей и творческого подхода преподавателя.

Выводы

Таким образом, использование виртуальной образовательной среды имеет потенциал для обеспечения доступности образования в СПО. Технологии виртуальной реальности, интерактивные онлайн курсы и другие инструменты позволяют предоставлять образование студентам, которым по каким-то причинам сложно или невозможно посещать традиционные учебные заведения.

Одно из основных преимуществ виртуальной образовательной среды – это возможность изучения материала в удобном для себя темпе и в удобное для себя время. Студенты могут выбирать те материалы и методы обучения, которые подходят именно для них, и пропускать то, что они уже знают или что им не интересно. Это помогает создать более

эффективное и мотивирующее обучающее окружение. Однако, следует отметить, что виртуальная образовательная среда не может полностью заменить традиционное образование. Взаимодействие со сверстниками и преподавателями, непосредственная обратная связь и общение в реальном времени остаются важными компонентами образования. Поэтому, виртуальная образовательная среда должна использоваться в сочетании с другими методами обучения для достижения оптимальных результатов.

В целом, виртуальная образовательная среда предоставляет новые возможности для достижения доступности образования. Она помогает преодолеть географические и временные ограничения, индивидуализировать обучение и реализовывать практико-ориентированные формы обучения.

Список литературы:

1. Цифровой Казахстан – URL: <https://primeminister.kz/ru/news/tsifrovoy-kazahstan-realii-i-perspektivi-16155> (дата обращения: 12.01.2024)
 2. Вайндорф-Сысоева М.Е. Педагогический потенциал инновационной деятельности в образовании: Монография. – М.: Изд-во МГОУ, 2017. – 235 с.
 3. Виртуальное образовательное пространство: создание интерактивного учебного пространства школы / Дэвид Лоэртшер, Кэрол Коклин, Эстер Розенфельд. – М.: РШБА, 2015. – 205 с.
 4. Зимовина О.А. Виртуальная среда и ее воспитательные возможности // Вестник УРАО. – 2017. – №3. – URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/virtualnaya-sreda-i-ee-vospitatelnye-vozmozhnosti> (дата обращения: 12.01.2024).
 5. Новый словарь методических терминов и понятий: (теория и практика обучения языкам) / Э. Г. Азимов, А. Н. Щукин. – М.: ИКАР, 2020. – 446 с.
 6. Баймендинова А.Н. Орта білім беруде виртуалды оқытудың тиімділігі // Молодой ученый. – 2022. – № 12 (407). – С. 318-321.
 7. Жук А., Сиренко С. Педагогика. Практикум на основе компетентностного подхода: Учебное пособие для преподавателей, аспирантов и студентов высших учебных заведений / Под общей редакцией О.Л. Жук. – Мн.:РИВШ, 2017. – 182 с.
 8. Крылова А.С. Виртуальная среда как средство обучения // European research. – 2016. – №1 (12). – URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/virtualnaya-sreda-kak-sredstvo-obucheniya> (дата обращения: 12.01.2024).
 9. Башмаков М.И., Поздняков С.Н., Резник Н. А. Информационная среда обучения. – СПб.: Свет, 2021. – 400 с:
 10. Сатаев Б.О. Открытое образование как новый тренд в Казахстане // Наука и образование сегодня. 2019. №11 (46). URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/otkrytoe-obrazovanie-kak-novyy-trend-v-kazahstane> (дата обращения: 12.01.2024).
 11. Воробьев Г. Виртуальная межкультурная среда // Высшее образование в России. 2007. №9. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/virtualnaya-mezhkulturnaya-sreda> (дата обращения: 12.01.2024).
 12. Скибицкий Эдуард Григорьевич, Михеев Сергей Александрович Использование интернет-технологий в условиях новой образовательной парадигмы // Высшее образование сегодня. 2016. №6. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/ispolzovanie-internet-tehnologiy-v-usloviyah-novoy-obrazovatelnoy-paradigmy> (дата обращения: 12.01.2024).
- Стародубцев В.А. Создание персональной образовательной среды преподавателя вуза – Томск: Изд-во Томского политехнического ун-та, 2013. – 117 с

СТИХИ КАК СРЕДСТВО АКТИВИЗАЦИИ ПОЗНАВАТЕЛЬНОГО ИНТЕРЕСА СТУДЕНТОВ ПРИ ИЗУЧЕНИИ ХИМИЧЕСКИХ ДИСЦИПЛИН

Сыроватченко Лариса Михайловна
преподаватель химических дисциплин
«Восточный техническо-гуманитарный колледж»
г. Усть-Каменогорск

Аннотация: В современном мире образовательный процесс меняет свои направления и цели, основными из которых становятся - развитие творческого мышления обучаемого, стимулирование его творческого поиска и желания самостоятельно добиваться эффективного результата. А современный преподаватель — это наставник, консультант, способный вовремя направить творческую энергию студента, активизировав познавательный интерес в сторону будущей профессии. Существует множество приемов и методов повышения познавательного интереса студентов к изучению материала, один из них - это использование на уроках отрывков из художественных произведений, загадок и стихотворений.

Ключевые слова: Активизация познавательного интереса, художественные произведения, творческое мышление, эстетическое воспитание, химические понятия.

Основной задачей практически любого преподавателя является наиболее полное раскрытие возможностей и индивидуальных способностей каждого студента, развитие его творческого мышления и профессиональной самостоятельности.

Многие преподаватели ставят перед собой вопрос - каким должен быть современный урок, почему порой, вложив максимум усилий, мы получаем минимальный результат.

Анализ содержания традиционного урока показывает, что большую часть занимает деятельность самого преподавателя, будь то опрос, изложение нового материала, закрепление, или даже контроль. И если еще все проходит однообразно и утомительно, то резко снижается познавательная деятельность и активность студентов, а значит, падает интерес к учебному предмету и к будущей профессии [2].

Это объясняется тем, что модель классической системы традиционного урока в основном строится на концепции усвоения теоретических знаний. Современная реальность требует подготовки специалиста нового качества и уровня, производству нужен не просто грамотный работник, а специалист, ориентированный на творческий подход к делу, обладающий высокой культурой мышления, многосторонне развитый человек [1].

Современный урок по химическим дисциплинам характеризуется большим объемом фундаментальной информации, которая на уровне фактов, понятий, теорий должна быть усвоена студентами. Однако не всякая информация способна пробудить познавательный интерес: это возможно лишь тогда, когда она вызывает у обучающегося определенные эмоции и чувства. В современной педагогике существует множество разнообразных методов активизации познавательного интереса. Одним из них является применение на уроках отрывков художественных произведений с химической тематикой.

Выразительность и эмоциональность литературного слова позволяет разнообразить и оживить изложение химического материала, вызвать интерес к теме и предмету в целом, активизировать ассоциативную память, способствует эстетическому воспитанию, а также снимает напряжение и усталость. Удачно подобранная рифма или сравнение помогают легче понять и запомнить состав вещества, то или иное свойство изучаемых соединений и происходящих с ними явлений [3].

Использование литературных отрывков, загадок или стихов при объяснении нового материала создают благоприятные условия для усвоения студентами максимума из того, что им дается. Такие уроки проходят живо, эмоционально, в непринужденной обстановке при высокой активности обучающихся, и даже самый трудный материал тогда усваивается легко и просто.

Сама по себе стихотворная форма изложения материала способствует более легкому усвоению материала, его наилучшему восприятию, пониманию, запоминанию и последующему воспроизведению. Такой подход к изложению материала развивает словесно-логическое мышление, творческий подход к поставленным задачам.

Рассматривая вопрос, связанный с выбором формы изложения материала, следует отметить, что стихотворение, его форма и структура, длина строф и т.д., воздействуют на человека, вызывая эмоции, ассоциации, ощущения, желания, фантазии. Таким образом, с психологической точки зрения, стихотворная форма изложения способствует развитию взаимосвязанных между собой психических процессов, таких как, восприятие, внимание, воображение, память, мышление и речь. Все они участвуют в познании действительности и регуляции деятельности, в формировании знаний, умений и навыков всей личности.

Методика использования на уроках стихов может быть разнообразной. Если отрывок содержит описание химического явления, то его целесообразно зачитать для иллюстрации изучаемого материала. Можно поступить и иначе: зачитав фрагмент из художественного произведения, спросить обучающихся: о каком химическом явлении идет речь в цитируемом тексте? Какая химическая реакция соответствует данному описанию? Как составить уравнение реакции? Сопровождение демонстрационного эксперимента стихами позволяет легче понять и запомнить условия и признаки реакций, характерные свойства веществ.

В течение педагогической деятельности мною были собраны и классифицированы наиболее яркие стихотворения химической тематики. Для быстрого выбора произведения на конкретный урок стихи подразделяю на группы:

- стихи для иллюстрации изучаемого материала (урок сообщения новых знаний);
- стихи об области применения веществ;
- стихи-загадки (урок систематизации и обобщения, контроля);
- стихи для быстрого запоминания формул, терминов, правил.

Для повышения познавательного интереса студентов при изучении новой темы очень эффективно использовать постановку задачи в стихотворной форме.

При изучении темы «Строение периодической системы элементов Д.И. Менделеева» в качестве эпиграфа использую стихи:

«ЧИТАЯ МЕНДЕЛЕЕВА»

С. Щипачев

Другого ничего в природе нет
Ни здесь, ни там, в космических глубинах;
Все: от песчинок малых до планет
Из элементов состоит единых.
Как формула, как график трудовой,
Строй менделеевской системы строгой.
Вокруг тебя творится мир живой,
Входи в него, вдыхай, руками трогай!
Ты знаешь, газ легчайший водород
В соединении с кислородом – это
Июльский дождь от всех своих щедрот,
Сентябрьские туманы на рассветах.
Кипит железо, серебро, сурьма
И темно-бурые растворы брома,
И кажется вселенная сама
Одной лабораторией огромной.

Использование литературных загадок при изучении нового материала развивает логическое мышление студентов, а также способствует их эвристической деятельности на

уроке. Это помогает студентам глубже понять изучаемый материал, а также создаёт атмосферу игры и соревнования на уроке.

Например, при объяснении темы «Строение атома» предлагаю студентам, вспомнить школьный материал и отгадать загадки:

Он бежит по проводам,
Он бывает тут и там.
Свет зажег, нагрел уют
... - наш лучший друг.
Если в атом он попал –
То, считай, почти пропал:
Он с утра и до утра
Носится вокруг ядра. (Ответ: электрон)

Очень положительный,
С массой внушительной.
А таких, как он, отряд
Создает в ядре заряд.
Лучший друг его - нейтрон.
Догадались? Он - ...! (Ответ: протон)

Зарядом я похвастать не могу,
А потому сижу в ядре и ни гу-гу.
А то еще подумают: шпион.
А я нейтральный и зовусь ...! (Ответ: нейтрон)

На уроках обобщения и систематизации знаний по разделу «Химические элементы: металлы и неметаллы» студенты получают загадки, в процессе отгадывания которых они узнают какой элемент необходимо охарактеризовать. Для того чтобы правильно отгадать загадку, они должны вспомнить свойства элементов и их применение.

Давно известна человеку,
Она тягуча и красна,
Еще по бронзовому веку
Знакома в сплавах всем она,
С горячей серной кислотой дает нам синий купорос! (Ответ: медь)

Рассеян по земле он повсюду,
Немного есть его в морской воде
Рассказывать не буду, как обнаружен он везде,
Летучий, темный, кристаллический
Он мало растворим в воде,
Раствор спиртовой столь типичный
В аптеке встретится везде (Ответ: Йод)

Хранят обычно в керосине
И бегают он по воде
Отныне знай – в свободном виде
В природе нет его нигде.
В солях открыть его возможно,
Желтеет пламя от него
И получить из соли можно
Как Деви, получил его. (Ответ: Натрий)
Ослепительным пламенем ярким

Когда меня сгибают,
Я издаю несильный треск,
Когда же в холод помещают,
То теряю цвет и блеск. (Ответ: Олово)

При изучении аллотропных модификаций углерода эффективно это сделать в стихотворной форме:

Я на бумаге оставляю,
Конечно, очень жирный след.
И рисовать вам помогаю
Уже я много-много лет!
Не прочен я, не как гранит!
А называюсь я ... (графит)

Горжусь своим я блеском
И тем, что очень твёрд.
Разрежу я железку
На тысячи кусков.
Я - камень драгоценный,
Чужих боюсь я глаз!
Надеюсь, догадались:
Меня зовут... (алмаз)

Некоторые стихи сопровождаются соответствующими формулами и уравнениями для лучшего понимания и запоминания.

«Окислитель-восстановитель»

Восстановитель -это тот, кто электроны отдаёт.
Сам отдаёт грабителю, злодею-окислителю.

Индикатор **лакмус красный** - кислоту укажет ясно!
Индикатор **лакмус синий** - щелочь тут, не стой разиней!
Фенолфталеиновый в щелочах **малиновый**.

Интерес студентов к загадкам и стихам по химии настолько велик, что они не только с большим удовольствием отгадывают загадки в стихотворной форме, но и сами сочиняют стихи.

H_2SO_4 - это серная кислота!
В одном только названии чувствуется острота.
Если получим от нее ожог,
Переступим мы медицинский порог.
Например, о значении химии ребята высказываются так:
Химия моя! Ты наука века!
Обеспечила нитратами человека.
Овощи ли ем, фруктами питаюсь,
Всюду и везде с химией встречаюсь!

(Климова Е., студентка 1 курса)

Каждое используемое на уроке стихотворение несёт в себе определённую учебную цель и имеет химический смысл. Их применение придаёт уроку химии особую привлекательность и является одним из способов развития интереса к химии как к науке, а также способствует развитию логического мышления студентов. Практика использования на уроках отрывков из

художественных произведений показывает, что новый материал лучше усваивается студентами и впоследствии легко воспроизводятся.

Список литературы:

1. Китаева М.В. Успешный учитель – успешный ученик. – Ростов н/Д: Феникс, 2003г
2. Морева Н.А. Основы педагогического мастерства. –М.:Просвещение, 2006
3. Михайлова М.В. Нетрадиционные формы работы на уроках //Открытая школа. – 2006 - №3

КОЛЛЕДЖДЕ АҒЫЛШЫН ТІЛІН ОҚЫТУ БАСЫМДЫҚТАРЫ

Еркужаева Шынар Жұмамұратқызы

ағылшын тілі пәнінің оқытушысы, «педагог-зерттеуші» санатты
«Қазалы аграрлы-техникалық колледж» КМҚК
Қызылорда облысы, Қазалы ауданы, Қазалы қаласы

Аннотация: «Білім сапасы бірінші кезекте сапалы даярланған педагогтармен айқындалады, олар бұл білімдерін әртүрлі әдістер арқылы білім алушыларға береді» - делінген. Ол үшін Қазақстанның саяси әлеуметтік-экономикалық дамуына өз үлесін қоса алатын, жан-жақты дамыған, бәсекеге қабілетті тұлғаны дайындап, тәрбиелеуде ізденімпаз, жаңашыл, үнемі өз білімін жетілдіріп, сапалы білім берудің жолдарын іздестіріп, «оқыту үшін оқу», - деген мақсатты көздейтін оқытушылар қажет.

Түйін сөздер: Оқу нәтижесі, мақсат-міндеттері, әдіс-тәсілдер, топтық, жұптық, жеке жұмыс, қолдау көрсету.

Бүгінгі таңда ағылшын тілі - ғаламдық феноменге айналды. Мемлекетаралық байланыстарды нығайту елдердің экономикалық қарқынына ғана емес, ол руханиятқа, соның ішінде, тілге де тәуелді. Оқыту саласына түбегейлі өзгеріс жүріп жатқан, оқыту әдістері мен оның мазмұны қайта қарастырылып жатқан қазіргі таңда шетел тілдерін оқытудың тарихи тәсілдері мен оның негізгі тенденцияларын жетілдіру жүйесіне орала кету орынды.

Пәнге негізделген тілдік оқытуды енгізу – сабақ өткізу әдісін жүргізу және тілдерді пайдаланудың нақты мақсатын құру және тіл үйренудің табиғи контекстін қамтамасыз ету болып табылады.

Коммуникативтік тілдерді үйренуге деген көзқарастың пайда болуымен және соңғы екі онжылдықта студенттердің коммуникативті қабілеттеріне көп көңіл бөлінген. Студентке бағытталған оқыту жоспарларын әзірлеу және студенттердің коммуникативтік тапсырмаларды құру тұрғысынан екінші тілді пайдалануы болып табылады.

Әртүрлі көзқарастардағы анықтамалардың мәселелерін теңдестіріп қарау үшін хронологиялық тәртіппен талқылайтын болсақ, мысалы:

Лонг (1985). Адамдар күнделікті өмірде, жұмыста, ойында және олардың арасында не істейді?

Брайн (1987). Жаттығулар мен тілдік сабақтарға арналған бірқатар жұмыс жоспарлары.

Кіші Джон (1998). Шет тілін үйрету үшін студенттер қабылдаған іс-әрекеттерге арналған материалдық ұсыныс.

Скехан (1996). Ой, проблема туралы мәлімдеме және нәтиже.

Willis (1996). Нәтижеге қол жеткізу үшін коммуникативтік мақсат үшін күтілетін нәтиже.

Эллис (2003) Нәтижеге қол жеткізу үшін студенттің тілдерді прагматикалық тұрғыда қолдануды талап ететін жұмыс жоспары.

Nunan (2005) Мазмұнды жеткізу үшін студенттерді басқарусыз топтағы жұмыс бөлігі.

Пол Блэк пен Дилан Уильям өздерінің «Қара жәшік ішінде» атты көпке танымал мақаласында қалыптастырушы бағалауды жақсарту оқушылардың үлгерімін артыратынын көрсетті. Олар әріптестерімен бірлесіп мұғалімдерге өздерінің жұмыс әдістерін өзгертуге, ал оқушыларға өздерінің мінез-құлықтарын өзгертуге көмектескен, сол арқылы әр тарап оқу үшін өз жауапкершілігін түсінген жоба туралы әңгімелейді.

Осынған сәйкес «Колледжде ағылшын тілін оқыту басымдықтары және жетілдіру стратегиясы» атты біліктілік арттыру курсынан алған әсеріммен бөлісемін және сабақта қолданған тәжірибемешолу жасаймын.

Қазақстанның саяси әлеуметтік-экономикалық дамуына өз үлесін қоса алатын, жан-жақты дамыған, бәсекеге қабілетті тұлғаны дайындап, тәрбиелеу үшін ізденімпаз, жаңашыл, үнемі өз білімін жетілдіріп, сапалы білім берудің жолдарын іздестіріп, «оқыту үшін оқу», - деген мақсатты алған оқытушылар қажет. «Білім сапасы бірінші кезекте сапалы даярланған педагогтармен айқындалады, олар бұл білімдерін әртүрлі әдістер арқылы білім алушыларға береді» - делінген.

Мен өз баяндамамда бағалау критерийлерінде көрсетілген барлық талаптарды қамтитын сабақ жоспарын қалай жасағаным туралы айтқым келеді.

Сабақ жоспарым «Шетел тілі» пәні бойынша техникалық және кәсіптік білім берудің типтік оқу бағдарламасына сәйкес аграрлық - технологиялық бағыт бойынша 1 курсқа арналған.

Unit 4. **Organic and Non-organic Worlds.** Сабақтың тақырыбы: **Discussing the difference between organic and non-organic food.**

Стандартты оқу жоспарынан мен келесі оқу нәтижелерін алдым:

- **express own opinion on the topic orally and in writing;**

(тақырып бойынша өз пікірін ауызша және жазбаша айту)

- **use reading and listening skills to solve the problems creatively and cooperatively in groups;**

(оқу және тыңдау дағдыларын топтарда шығармашылық және ынтымақтастықпен шешу үшін қолдану)

Осы оқу нәтижелері бойынша мен сабақтың келесі мақсаттары мен міндеттерін анықтадым.

Студенттер орындай алады:

- **use active vocabulary on the topic in speech and writing;**
- **use the skills of research and finding the necessary information;**
- **discuss with group mates to make a hypothesis on the topic.**

(сөйлеуде және жазуда тақырып бойынша белсенді сөздіктерді қолдану ;

зерттеу және қажетті ақпаратты табу дағдыларын қолдану;

тақырып бойынша гипотеза жасау үшін топтастарымен талқылау).

Белгіленген мақсаттар мен міндеттердің SMART-қа сәйкестігіне көз жеткіздім және талапқа сәйкес келесі **қолдану, талқылау** етістіктерін пайдаландым. Сабақ барысында студенттер үшін тапсырмалар нақты, өлшемді, қол жетімді және шынайылығын көруге болады.

Студенттердің оқу нәтижелері мен мақсаттарына қол жеткізуі үшін жоспарға **«Мақтау сөздері», «ABC әріптері...», Скиминг оқу «Конверт», «Көриілермен сөйлесу», «Бір сөйлемнен қорытындылау» «Мақсат – табыс» «Допты ұстау» «Асық ату («What? How? Why? Result»)» сияқты бірнеше тиімді оқыту әдістерін жоспарға енгіздім.**

Мысалы, мен өз жоспарымда **«Конверт» әдісін** тандадым.

Бұл әдістің мақсаты конверттегі сөздерді пайдаланып бос орындарды толтыруды және сөйлемдерді дұрыс жазуды жақсарту болып табылады және бұл әдіс жеке жұмыс түрінде (жұптық, жеке, топтық формада) ұйымдастырылады, осылайша оқу процесіне барлық оқушыларымды қатыстырғым келді. Бұл әдіс аясында студенттер **конверттегі сөздерді** пайдаланып, бос орындарды толтырады, сөйлемдерді дұрыс аяқтайды және бұл менің

оқушыларыма оқу және сөйлеу дағдыларын жақсартуға көмектесті. Бұл әдістің соңында мен оқушымның келесі оқу жетістіктерін көргім келеді:

- **use active vocabulary on the topic in speech and writing;**
сөйлеуде және жазуда тақырып бойынша белсенді сөздік қорды пайдалану;
- **discuss with group mates to make a hypothesis on the topic.**
тақырып бойынша гипотеза жасау үшін топтағы әріптестерімен талқылау.

Келесі әдіс **«Көршілермен сөйлесу»** Бұл әдістің мақсаты: студенттердің өз пікірлерін дауыстап айтуына дағдыландыру. Бұл әдісте студенттер 3 шағын топқа бөлінеді, тапсырмалар беріледі және талқылауға уақыт беріледі; одан кейін оқушылардан көршілерімен өз ойларын айту ұсынылады; студенттерге ізденіп, берілген тапсырма бойынша постер жасап, көршілеріне білетіндері туралы айтып беруі ұсынылады және бұл әдіс топпен ұйымдастырылды, осылайша мен оқу процесінде барлық студенттерімді жұмысқа тартқым келді. Бұл әдіс аясында студенттер **топта өз пікірін білдіріп, басқа студенттер бірге талдайды. Студенттердің топпен жұмыс істеу қабілеті, жылдамдығы мен еркіндігі және талдауы артады және бұл менің студенттеріме сөйлеу дағдыларын жетілдіруге көмектеседі.** Бұл әдістің соңында мен студенттің келесі оқу жетістіктерін көргім келді:

- **use the skills of research and finding the necessary information;**
зерттеу және қажетті ақпаратты табу дағдыларын қолдану;
- **discuss with group mates to make a hypothesis on the topic.**
тақырып бойынша гипотеза жасау үшін топтағы әріптестерімен талқылау.

Келесі әдіс **«Асық ату» ұлттық құндылыққа негізделген. Pre-listening барысында ұлттық құндылық туралы шолу жасаймын.**

Бұл әдістің мақсаты: студенттердің өз пікірлерін дауыстап айтуына дағдыландыру. Бұл әдісте студенттер 4 шағын топқа бөлінеді, асықты шаршыны шерту арқылы **“What? How? Why? Result”** тапсырмалар беріледі және талқылауға уақыт беріледі; одан кейін оқушыларға өз ойларын айту ұсынылады; студенттерге ізденіп, бір-бірін қолдау арқылы берілген тапсырма бойынша постер жасап, білетіндері туралы айтып беруі ұсынылады және бұл әдіс топпен ұйымдастырылды бір топ екінші бір топты бағалау ұсынылды, осылайша мен оқу процесінде барлық студенттерімді жұмысқа тартқым келді. Бұл әдіс аясында студенттер **топта өз пікірін білдіріп, басқа оқушылармен бірге талдайды және жұмыстарын бағалайды. Оқушылардың топпен жұмыс істеу қабілеті, жылдамдығы мен еркіндігі және талдауы артады және бұл менің студенттеріме сөйлеу дағдыларын жетілдіруге көмектеседі.** Бұл әдістің соңында мен студентімнің келесі оқу жетістіктерін көргім келеді:

- **develop intercultural awareness through reading and discussion;**
- **understand the detail of an argument in unsupported extended talk on a wide range of general and curricular topics, including talk on a limited range of unfamiliar topics;**

Ерекше білім алатын студенттер үшін білім беру қажеттіліктерін ескере отырып, барлық әдіс кезінде шағын топтарда **студенттердің басқа студенттермен бірлесіп жұмыс жасауы арқылы қолдау арқылы жұптық және топтық формада ұйымдастырылады.** Осындай студенттерге қолдау көрсету үшін мен оларға **үлестірмелі материалдар, суреттер сияқты қосымша ресурстар бердім.** Бұл әдіс арқылы студент(тер) **топта өз пікірін білдіріп, басқа студенттермен бірге талдай алады және олардың сөйлеу дағдыларын жетілдіруге көмектеседі** деп ойлаймын.

Оқу нәтижелері мен мақсаттарына жетуі үшін мен жоспарға сәйкес бірнеше тапсырмалар дайындаған болатынымын.

Тапсырмалардан бір аппендексті (тапсырма қосымшасы) қарастыратын болсақ, тапсырманы орындау үшін келесіні әзірледім:

- Оқыту нәтижесі: оқу және тыңдау дағдыларын топтарда шығармашылық және ынтымақтастықпен шешу үшін қолдану;

Осы оқу нәтижесі үшін келесі бағалау критерийлерін анықтадым:

Бағалау критерийлері:

- зерттеу және қажетті ақпаратты табу дағдыларын қолдану;

- тақырып бойынша гипотеза жасау үшін топтағы әріптестерімен талқылау.

Бұл тапсырманы студенттер орындайды:

4 шағын топта жұмыс. Берілген тапсырма бойынша постер құрастыру (мәтін, графика, видео, нәтиже)

- ❖ 1-топ. Органикалық тағам түрлері (мәтін)
- ❖ 2-топ. Органикалық тағам өндіру (графика)
- ❖ 3-топ. Органикалық тағамның пайдасы (бейне)
- ❖ 4-топ. Нәтиже

Бұл тапсырма студенттердің тыңдау, оқу және жазу дағдыларын, сондай-ақ оқуды талқылау дағдыларын, жазбаша тілді ұйымдастыру және өңдеу, тыңдау кезінде сөйлеуді тану және түсіну және айтылу қосалқы дағдыларын жетілдіру үшін ұйымдастырылды.

Осы тапсырмадан функционалдық сауаттылықты арттыруға арналған осы тапсырма туралы айтқым келеді. Бұл тапсырмада студенттер мәтінді оқу, сызбаны талқылау және бейнефильм көру қабілеті бойынша постер құрастырады. Студенттердің күнделікті өмірмен тікелей байланысты оқу тапсырмаларын орындауына мән береді және оқуды түсіну дағдыларына тартуда тәжірибе мен шеберлікті қажет етеді.

Студенттер оқу дағдылары арқылы оқытылады.

Бұл тапсырма оқушылардың оқу және жазу дағдыларын және студенттердің жылдам жазу дағдыларын жетілдіру үшін қарастырдым.

Тапсырмаларды орындап болған соң студенттердің білімін тексеру үшін өзін-өзі бағалау, бірін-бірі бағалау, топтық бағалауды қолдандым.

Студенттердің ерекшелігін ескере отырып, мен бұл тапсырманы келесіге бейімдегім келді, яғни **студент басқа студенттермен сөйлесу, кестелерді талдау, топтағы басқа студенттерді тыңдау және сауатты жазуға үйрету. Студентке (көзі нашар көретіндер немесе сөйлеу тілінде кедергісі бар) цифрлық форматтағы барлық көрнекіліктер мен тапсырмалар беріледі. Студент үшін қосымша жарық пен еркін қозғалыс алаңы қарастырылған.**

Тапсырманы орындау барысында мұндай студентке топтың қолдауы сияқты қосымша ресурстар беріледі (немесе оқытушы және өзге студенттер арқылы қолдау, кестелер, сұрақтар, суреттер, т.б.). Мұнда мен жеңілдетілген жұмыс жасау нәтижесін анықтадым:

- **басқа студенттермен жұмыс жасайды;**
- **басқа оқушыларды тыңдайды;**
- **өз пікірін айтады;**

Студенттердің тапсырманы дұрыс орындағанын тексеру үшін «**Бір сөйлеммен қорытындылау**» әдісін қолдандым.

Тапсырманың фазасы **үш негізгі функцияға** ие. Олар:

1) таңдалған тақырып бойынша тапсырма беруге және қызығушылық танытуға;
2) тапсырманы орындауға және нақты сөздерге, сөз тіркестеріне және мақсатты сөйлемдерді белсендіру;

3) факультативтік функция студенттердің жұмыс циклі кезінде мүмкіндігінше қарым-қатынас жасауға көмектесетін күрделі тапсырманы қамту.

Мақсатты цикл (оқу нәтижелері мен мақсаттары) тапсырмалардың, сондай-ақ жоспарлау және мәлімдеу кезеңдерінен тұрады, онда студенттер тапсырмаларында орындалатын жұмыстар туралы ауызша немесе жазбаша жасаған жұмысын ұсынады. Тапсырма кезеңінде студенттер жұптармен немесе топтармен жұмыс істейді және тапсырманың мақсаттарына қол жеткізу үшін олардың барлық тілдік ресурстарын пайдаланады. Содан кейін, дәлдікпен сөйлеуді жетілдіру қаупін болдырмау үшін, олар өздерінің тапсырмалар туралы жұмыстарын жоспарлау кезінде мұғаліммен тілін жақсарту үшін жұмыс істейді.

Тілді үйренуге бағытталған мақсатты көзқарасты қолданудың басқа **артықшылықтары** мыналарды қамтиды:

- Бұл білім алушыларға олардың қажеттіліктерін анықтауға мүмкіндік беру арқылы олардың қажеттіліктерін талдауға мүмкіндік береді.
- оқу нәтижелеріне негізделген материалдарды және әдіснамаларды дамыту туралы шешім қабылдауға мүмкіндік беретін эмпирикалық деректер (оқу бағдарламаларының әртүрлі түрлерін және түрлерін эмпирикалық түрде қолдайтын).
- критерийлерге негізделген мақсатты тестілеуге негізделген. Енді сіз студенттердің белгілі бір критерийлерге жауап беретін тапсырмаларды орындауға қабілеттілігін бағалай аласыз, бұл дискретті нүктеден сәтті өтуге мүмкіндік береді.
- Студенттердәі іс-әрекетін қадағалауға мүмкіндік береді.

Сөзімнің соңын қорытындылай келе, алдымызға бір мақсат қоя отырып, сол мақсатқа жету жолында шәкірттердің жүрегіне жол тауып, әрекеттендіре білу шеберлігіне жетсек, егемен елдің ұл-қыздары білімді де білікті болып шықпақ. Соның арқасында біз бәсекеге қабілетті, іргесі мықты ел боламыз. Ұстаздықтың ұлы жолында өзімнің бар күш жігерімді салып, еліме пайдамды тигізіп жатсам, бұл ғаламда одан артық бақыт жоқ деп ойлаймын.

Әдебиеттер тізімі:

1. Nunan David. *Task-Based Language Teaching* ELT methodology, Cambridge University Press, 2004, 222 pages.
2. Willis Dave, Willis Jane. *Doing Task-Based Teaching*. Oxford Handbooks for Language Teachers Oxford University Press, 2007. – 137 p. (without appendices)
3. Ковалева Ю.Ю. Аспекты модульного обучения английскому языку студентов технического вуза Томск: Изд-во Томского политехнического университета, 2011. – 272 с.
4. РУКОВОДСТВО курса повышения квалификации педагогических работников и приравненных к ним лиц организаций технического и профессионального образования по программе «Преподавание специальных дисциплин (модулей) на английском языке на основе интеграции методик CLIL, TBLT и модели BOPPPS» / Центр профессионального образования – Астана, 2018. – 183 с.
5. *Working Inside the Black Box: Assessment for Learning in the Classroom.* by Paul Black, Christine Harrison, Clare Lee, Bethan Marshall and Dylan Wiliam

АКТИВИЗАЦИЯ ПОЗНАВАТЕЛЬНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ СТУДЕНТОВ НА УРОКАХ ЭКОНОМИКИ ЧЕРЕЗ ДЕЛОВУЮ ИГРУ

Султанова Галия Еркеновна

преподаватель экономических дисциплин

КГКП «Костанайский высший педагогический колледж»

Единственный путь, ведущий к знанию, – это деятельность.

Бернард Шоу.

Задачи современного преподавателя – не преподносить знания обучающимся, а создавать мотивацию и сформировать комплекс умений учить самого себя. Это значит, что обучающиеся должны быть вовлечены во весь учебный процесс и ответственность за обучение переходит от преподавателя к студенту. Этот эффект достигается, когда преподаватель становится организатором учебного процесса и создает такую учебную среду, в которой обучающиеся индивидуально, небольшими группами или всей группой, приобретают знания посредством опыта, а затем, пересматривая сделанное и размышляя, нарабатывают определенные навыки. Эти навыки впоследствии могут быть использованы в различных ситуациях.

Чтобы достичь такого результата преподаватель должен использовать целый набор методов обучения, ориентированных на обучающегося. На своих уроках я часто меняю технику преподавания, даже во время одного занятия.

Отсутствие возможности самовыражения подавляет учебный процесс и приводит к скуке. Поэтому, чтобы обучающиеся, активно участвовали в процессе обучения, мною используется целый спектр обучающих методик, акцентирующих на активном участии обучающихся. К таким относятся:

презентации, групповые дискуссии, работа в малых группах, изучение кейсов, индивидуальные задания, проекты и мини-предприятия, мозговой штурм, ролевая игра, деловые игры.

Цель – заинтересовать и увлечь – наиболее успешно реализуется, на мой взгляд, через деловые игры.

Игры, модулирующие деловую среду, помогают обучающимся практиковать навыки управления предприятием и видеть результаты своей деятельности так, как будто это происходит в реальной ситуации. При проведении деловых игр происходит приближение обучения к реальной действительности, требуя от студентов взаимодействия, творчества и инициативы. Игровое сопровождение изучения материала позволяет поддерживать постоянный высокий интерес у студентов к содержанию учебного предмета, активизирует их самостоятельную деятельность, помогает формировать и закреплять практические навыки. Широкое применение мною в практике преподавания экономики деловых игр направлено на решение комплексных задач усвоения нового, закрепления материала, развития творческих способностей, формирования общеучебных умений, дают возможность студентам понять и изучить учебный материал с различных позиций.

Вашему вниманию предлагается описание деловой игры “Книжная фабрика” разработанной авторами Л.Б.Азимовым, Е. В. Журавской, О.Ю. Макаровой [1], и апробированной мной в течение нескольких лет преподавания в колледже дисциплин «Основы рыночной экономики» и «Основы предпринимательской деятельности». Деловая игра – хорошая форма для коллективного познания. Приведенная разработка в полном объеме ориентированна на обучающихся колледжа. Вместе с тем она легко может быть использована и в школах, где ведется изучение основ экономики, стоит лишь сократить объем и степень подробности информации.

№ п/п	Обозначения	Наименования	Образец	1 Этап	2 Этап	3 Этап	4 Этап	5 Этап
	Q	Количество изготовленных книжек	3					
	VC	Стоимость материалов (0,15 ден.ед. за каждую книжку)	0,45					
		Количество работающих	5					

	VC	Заработная плата (50 ден.ед. за каждого)	250					
	FC	Рента (75 ден.ед. за одну парту)	150					
	FC	Капитало вложения (1 ден.ед. за одну ручку)	1					
	ТС	Общие затраты и издержки (ден.ед.)	401,45					
	ТС/Q	Себестоимость книжки	133,82					
	t	Общее время работы (3 мин. х на число работающих)	15					
	Q/t	Производительность труда	0,2					

Таким образом, деловая игра, моделирующая реальную производственную деятельность, полностью или частями в зависимости от целей обучения эта игра с успехом проводилась в разных группах колледжа.

Цель занятия: развить у студентов представления о понятиях, связанных с производством, привить элементарные навыки ведения экономической документации; активизировать познавательную деятельность обучающихся.

Деловая игра развивает умения и навыки *общеучебного характера* через: организацию мыслительной деятельности (систематизация и классификация данных, аргументирование, формулирование выводов); оценка результатов своих действий. Среди *коммуникативных умений и навыков*, формируемых в ходе деловой игры, следует выделить следующие: организация внутригруппового сотрудничества и делового общения; совместная выработка решений; публичное выступление, презентация результатов работы; решение демократическим путем конфликтных ситуаций.

Чему должны научиться обучающиеся: давать определение понятия производительности, связывая ее не только с затратами труда; перечислять факторы,

влияющие на производительность, понимать их взаимосвязь; различать постоянные и переменные издержки, уметь рассчитывать себестоимость, производительность.

Описание урока

В основе занятия лежит деловая игра “Книжная фабрика”, в которой моделируется производство книг. Сравнение результатов деятельности при различных способах организации производства позволяет продемонстрировать преимущества разделения труда и специализации. Познакомить обучающихся с важными понятиями, необходимыми для анализа производственной деятельности (производительность, себестоимость, фиксированные и переменные расходы, капиталовложения и т.д.)

Требуемое время: 2-4 часа.

Для занятия понадобятся: пачка писчей бумаги, скрепки, ручки.

Таблицы Т-1, Т-2, Т-3 (в расчете на каждого студента)

ТАБЛИЦА № 1. Подсчёт производительности труда

Название компании _____ группа _____

Таблица № 1 предлагается студентам в начале занятия и заполняется поэтапно.

Таблица № 2 “Данные по фабрике” и Таблица № 3 “Результаты работы фирм” считаю необходимыми для логического завершения урока, т.к. студенты, получая разные данные в ходе игры, работают на общий результат задания.

ТАБЛИЦА № 2. Данные по фабрике

Фирма	ТП (Всего товарной продукции)	ТС (Общие затраты)	t (Общее время)	Количество работающих	Стоимость ОПФ

ТАБЛИЦА № 3. Результаты работы фирм

Фирма					
Себестоимость					
Произв. труда					
Произв. капитала					

Выводы:

Оценка _____ преподаватель _____

Участники игры:

Фирмы производители – несколько групп студентов (оптимально 5 человек);

Отдел технического контроля – эту роль берет на себя преподаватель, но уже в ансамбле с 2-3 студентами

До игры:

Преподаватель готовит на карточках технологию производственного процесса по изготовлению книжек для каждого этапа и для каждой фирмы.

Формируются фирмы, определяется состав и название. Заготавливаются таблички с названием;

Преподаватель знакомит студентов со схемой игры. Цель созданных компаний – изготовление максимального количества книжек. При этом по окончании каждого периода игры (продолжительностью 3 минуты) для производительности труда учитывается только качественная готовая продукция, оставшиеся же полуфабрикаты или брак учитываются для подсчета себестоимости!

Ход игры:

Попросите студентов убрать все вещи со столов, раздайте им бумагу и скрепки, предложите каждому попробовать изготовить книжку.

Объясните студентам технологию изготовления книжки, продемонстрируйте ее: сложив лист бумаги пополам, разорвите его по сгибу, сложив еще раз, вновь разорвите. Сложив в 3-ий раз получившиеся 8 листов, получаем 16-страничную книжку. Необходимо пронумеровать все четные внутренние страницы (со второй по четырнадцатую), на обложке написать название фирмы (название, чем короче, тем лучше) и скрепить страницы скрепкой.

Убедитесь, что все студенты поняли задание. Раздайте каждой группе ТАБЛИЦУ № 1 “Подсчета производительности труда”, объясните, каким образом ведется учет результатов производства. Соберите сделанные образцы и укажите на хорошие качественные и неудачные бракованные книжки. Это теперь обязанность Отдела технического контроля (ОТК) отслеживать на каждом этапе по фирмам производство продукции.

Объявите о первом этапе производства. На этом этапе все студенты производят книжки самостоятельно от начала до конца, специализация отсутствует. При этом на каждую фирму приходится только по одной ручке. По истечении трех минут производство прекращается. Подсчитывается результат и заполняется таблица.

Объявите о втором этапе производства. На этом этапе производственный процесс студенты делят на операции, специализируясь на конкретной операции. Количество ручек при этом не меняется. По истечении трех минут проведите те же процедуры контроля и подсчета результатов, что и на первом этапе.

Объявите о третьем этапе производства. Компании получают возможность использовать столько капиталовложений, сколько сочтут необходимым для более эффективной работы фирмы, не забывая о стоимости каждой ручки.

Объявите о четвертом этапе производства. Проблемы безработицы и сокращения рабочих мест актуально рассмотреть и обсудить этот вопрос.

Объявите о пятом этапе производства. На этом этапе предложите студентам проявить свое творчество и придумать свою ситуацию. В конце каждого этапа не забывайте проводить подсчет результатов.

Обратите внимание на методы оценки производительности труда, использованные в ходе игры. Дайте общее определение производительности как отношения количества произведенных благ к количеству использованных ресурсов.

Предложите студентам заполнить ТАБЛИЦУ № 2 “Данные по фабрике” и ТАБЛИЦУ № 3 “Результаты работы фирм” и проанализировать результаты деятельности фирм в целом.

Обсуждение игры:

Предложите студентам продемонстрировать на основе данных таблицы № 1 повышение производительности в результате разделения труда. Обсудите причины снижения себестоимости.

Проанализируйте результаты, достигнутые после приобретения дополнительных капиталовложений, обсудите ситуацию при сокращении рабочих мест.

Предложите студентам обратить внимание на обозначения в таблице № 1 постоянных и переменных затрат, обсудите их изменения.

Подведите итоги обсуждения, сформулируйте еще раз возможные способы повышения производительности: разделение труда, дополнительные капиталовложения, вложения в человеческий капитал (образование, здравоохранение, профессиональная подготовка пр.), сокращение и т.д.

Закрепите новые формулы и проведите блиц – контрольную (7-10 стандартных заданий на расчет производительности и себестоимости) с применением варианта самопроверки по вывешенному преподавателем плаката с правильными ответами.

Положительные результаты такой формы урока: студенты готовы к решению более сложных задач; студенты являются активными партнёрами в процессе обучения; преподаватель открывает в себе резервы для совершенствования.

Деловые игры – дело вовсе не шуточное. Вот уже несколько десятилетий этот метод активно используется во всем мире для обучения серьёзных и взрослых людей. Участие в деловых играх может дать не только знания, но и бесценный опыт. Кроме того, с помощью

деловых игр можно тренировать такие важные качества, как коммуникативность, лидерские качества, умение ориентироваться в сложной, быстро меняющейся ситуации.

Насколько это всё нужно в колледже? Я считаю, что необходимо. Ведь основной задачей современной системы образования считается не просто обучение – получение и накопление знаний, а приобретение умения наиболее успешно использовать всё то, что накоплено: знания, особенности характера, личностные качества. То есть воспитание успешного человека.

Список литературы:

1. Л.Б.Азимов, Е. В. Журавская, О.Ю. Макарова “ Преподавание экономики в школе”. Москва 1994 г.

ФОРМИРОВАНИЕ ПРОФЕССИОНАЛЬНЫХ КОМПЕТЕНЦИЙ ПРИ РЕАЛИЗАЦИИ ПРАКТИЧЕСКОГО ОБУЧЕНИЯ В КОЛЛЕДЖЕ

Шамиева Наталия Леонидовна

преподаватель специальных дисциплин,
КГКП «Рудненский политехнический колледж»

Аннотация. В статье рассматривается роль учебной, электромонтажной, профессиональной практики в формировании профессиональных компетенций обучающихся технического профиля.

Ключевые слова: практическая подготовка; учебная практика; профессиональная подготовка; практический опыт.

В системе современного образования актуальной является профессиональная подготовка квалифицированных специалистов, конкурентоспособных на рынке труда, способных к эффективной работе по специальности на уровне мировых стандартов, готовых к постоянному профессиональному росту и профессиональной мобильности.

Освоение профессии невозможно без получения первоначальных профессиональных навыков. Такие навыки обучающиеся по основным профессиональным образовательным программам получают во время прохождения учебных, профессиональных и технологических практик.

Повышение качества профессионального образования в немалой степени зависит от состояния учебно-производственной базы, ее материально-технического оснащения и конечно, от уровня компетентности, квалификации преподавателей. Практика является неотъемлемой частью профессиональной подготовки специалиста и выступает как одно из средств формирования у будущих специалистов знаний, умений и навыков, интереса к выбранной специальности.

Современному молодому специалисту, выпускнику ТиПО, для успешной профессиональной деятельности в новом информационном обществе необходимы такие профессиональные и личностные качества, как умение профессионально подходить к решению технических задач и проблем, использование современных информационных технологий при разработке новых образцов техники, владение графической и компьютерной культурой, умение выявлять приоритетные решения задач с учетом нравственных аспектов деятельности, способности к творческому профессиональному саморазвитию.

Мышление современного выпускника ТиПО сегодня существенно усложняется и включает в себя смежные типы мышления: научное, эстетическое, экологическое, эргономическое. Ему необходимо обладать достаточно развитыми техническими способностями, которые позволяют человеку успешно работать с разнообразным оборудованием, огромную роль в этом процессе играет учебная профессиональная практика.

Профессиональная практика обучающихся является важнейшей частью подготовки высококвалифицированных специалистов и направлена на закрепление теоретических знаний,

приобретение практических навыков и компетенций, полученных в процессе обучения в колледже.

Виды, сроки и содержание профессиональной практики определяются рабочими учебными планами специальностей и учебными программами практик. В зависимости от специальности (направления подготовки) проводятся соответствующие виды профессиональных практик. В процессе профессиональной практики, обучающиеся должны приобрести опыт профессиональной и организаторской работы. В условиях рыночных отношений выпускники ТиПО должны быть конкурентоспособными, что определяет качество подготовки специалистов.

Инновационное образование с использованием проблемно-ориентированных и проектно-организованных технологий требует особого внимания в организации и проведении учебных и производственных практик обучающихся. Проведение практик должно обеспечить выработку у обучающихся определенных умений и навыков, и если теоретические знания - это образовательный процесс через науку, то практические наработки – образовательный процесс через производство.

При подготовке специалистов среднего профессионального образования в состав профессиональных модулей обучения входят: теоретический курс, учебная, профессиональная и производственная практики.

При формировании профессиональных компетенций необходима реализация интегрированного подхода в методике обучения. Изучая теоретический материал, обучающиеся знакомятся с устройством и принципом работы контрольно-измерительных приборов, силового электрооборудования, применяемого в промышленности, в автоматике и автоматизированных системах. Составляются технологические карты на монтаж, обслуживание и ремонт приборов и систем автоматики, электромеханического оборудования, при этом активно используются средства наглядности (плакаты, действующие макеты), сопровождающиеся презентациями, подготовленными видеоматериалами, сочетание которых способствует более продуктивному усвоению информации обучающимися.

Усвоение и закрепление полученного теоретического материала осуществляется через практическую деятельность. Под руководством преподавателя обучающиеся самостоятельно или группой работают с действующими стендами и макетами оборудования, выполняя сборку, монтаж и измерение основных параметров.

Назначение практических занятий - формирование у студентов профессиональных умений и практических навыков, формирование личности будущих специалистов. Практические занятия призваны углублять, расширять, детализировать знания, полученные на лекции в обобщенной форме, и содействовать выработке навыков профессиональной деятельности. Они развивают научное мышление и речь, позволяют проверить знания студентов и выступают как средства оперативной обратной связи.

На практических занятиях у студентов закрепляются знания, на их основе вырабатываются практические умения, способствующие формированию профессиональных навыков. Особенно важны практические занятия при освоении профессиональных модулей, так как они не только развивают интеллектуальные умения студентов, но и готовят их к профессиональной деятельности.

Для оценки эффективности формирования компетенции, при изучении профессиональных модулей, используются следующие показатели:

- усвоение обучающимися теоретических знаний определяется на основе устного, фронтального опроса или тестирования;
- умение использовать полученные теоретические знания на практике при выполнении практических работ.

При изучении профессиональных модулей у обучающихся формируются знания в области устройства оборудования, они получают навыки по техническому обслуживанию и ремонту оборудования. На производственной практике студенты закрепляют полученные знания, реализуют себя на рабочих местах, осваивая специальность.

Формирование профессиональных компетенций обучающихся занимает важное место в процессе становления конкурентоспособной личности будущего специалиста и относится к числу основных задач, стоящих перед учреждениями среднего профессионального образования на современном этапе его развития.

Учебная практика играет важную роль, как составной части образовательного процесса в колледже. Практика направлена на комплексное освоение обучающимися всех видов профессиональной деятельности по специальности, формирование общих и профессиональных компетенций, а также приобретение необходимых умений и опыта практической работы.

Для ознакомления студентов с правилами и способами монтажа электропроводки, аппаратов управления и средств автоматизации учебным планом предусматривается электромонтажная практика. В системе подготовки обучающихся специальности «Автоматизация и управление технологическими процессами» монтажная практика является начальной. В процессе её прохождения студенты знакомятся с электрическим оборудованием, контрольно-измерительными приборами и электронной аппаратурой, учатся собирать электрические схемы.

В процессе практики обучающиеся получают навыки проверки приборов и электрооборудования на работоспособность в различных условиях, моделируются нормальные рабочие или критические аварийные ситуации. Для проведения практики в колледже оборудована электромонтажная мастерская, где установлено оборудование, которое позволяет вести подготовку высококвалифицированных специалистов. Целью практики является закрепление теоретических знаний и приобретения студентами профессиональных навыков по организации и выполнению электромонтажных работ.

Целью практики является закрепление знаний, полученных в курсе теоретического обучения по модулям ПМ 1 - Монтаж приборов, электрических и пневматических схем систем автоматики; ПМ 5 - Технический и метрологический контроль состояния приборов и средств автоматизации; ПМ 4 - Выбор и использование электротехнических материалов, инструмента и оборудования, подготовка к изучению электротехнических дисциплин и дальнейшей профессиональной деятельности, приобретение первичных умений и профессиональных навыков.

Учебная практика в электромонтажной мастерской помогает студентам понимать сущность и социальную значимость своей будущей профессии, проявлять к ней устойчивый интерес. Студенты осваивают правила техники безопасности при работе с электромонтажными приборами и инструментами, правила выбора материалов и инструментов, последовательность сборки схем подключения. На практике вырабатываются первичные профессиональные умения по монтажу электропроводки, электроосвещения, подключения счетчиков, силового электрооборудования, распределительных устройств, шкафов, правильного оформления отчётных материалов. Обучающиеся самостоятельно разрабатывают и выполняют сборку электрических схем, монтируют и подключают простые электроосветительные установки, силовое электрооборудование, распределительные устройства.

Практическая подготовка выпускника современного уровня требует, чтобы попадая в проблемную ситуацию, он смог выбрать рациональный способ и обосновать своё решение. Специфика формирования ключевых компетенций у обучающихся заключается в том, что усваиваются неготовые знания, кем-то предложенные к усвоению, а когда он сам найдёт эти знания, сформирует понятия, необходимые для решения задач.

Цифровая трансформация обуславливает перестройку учебно-производственного процесса в колледже с тем, чтобы сформировать у выпускников необходимые компетенции для профессиональной социализации в современном информационном обществе.

Применение цифровых технологий включает в себя создание новых, эффективных процессов обучения, которые делают передачу знаний интересной и динамичной, удовлетворяют познавательные интересы обучающихся. В рамках цифровой трансформации

образовательного процесса в колледже используют информационные платформы, онлайн-занятия для практической подготовки. Онлайн-занятия используют при изучении теоретических и практических вопросов, для наглядной демонстрации сборки щитов управления, составления схем подключения электроаппаратуры и средств автоматизации. Применение смешанного обучения позволяет уменьшить однотипные занятия, увеличить визуализацию учебного материала для студентов, сформировать у них навыки, необходимые для будущей профессии, такие как: умение работать в команде, поиск необходимой информации, ориентация на результат, самоконтроль.

Использование информационно-коммуникационных технологий оживляет образовательный процесс теоретического и практического обучения, переход к использованию современных технических средств ускоряет процесс передачи материала, повышает качество его восприятия за счет наглядности, и поднимает уровень заинтересованности и мотивации у студентов.

Для подготовки специалистов к предстоящей трудовой деятельности важно развить у них интеллектуальные умения - аналитические, проектировочные, конструктивные, поэтому характер заданий на занятиях должен быть таким, чтобы обучающиеся были поставлены перед необходимостью анализировать процессы, состояния, явления, проектировать на основе анализа свою деятельность, намечать конкретные пути решения той или иной практической задачи.

Таким образом, в ходе практики у обучающихся закрепляются теоретические знания, формируется понимание необходимости постоянно их совершенствовать, возникает более устойчивый интерес к профессии. Сочетание процесса теоретического обучения с практикой и потребности в специалистах на рынке труда позволят выпускникам успешно трудоустроиться по полученной специальности.

Особое место профессиональной практики, отведено преддипломной практике, содержание которой определяется темой выпускной работы. Целями преддипломной практики являются обобщение и совершенствование знаний и умений обучающихся по будущей профессии, проверка возможностей самостоятельной работы будущего специалиста в условиях конкретного производства. В период данного вида практики обучающийся собирает фактический материал о производственной (профессиональной) деятельности предприятия, учреждения, организации, использует его при разработке выпускной работы, тем самым завершается формирование обучающегося, как специалиста, на данном этапе обучения, способного к самостоятельной творческой технической деятельности в условиях современных высокоразвитых предприятий.

Задачами практик являются: обеспечение готовности выпускников к выполнению основных профессиональных функций в соответствии с квалификационными требованиями; расширение круга формируемых умений и навыков; обеспечение неразрывной связи практического и теоретического обучения, обладание профессиональной культурой.

В зависимости от профиля выбранной специальности, обучающиеся на практике в условиях производственного предприятия изучают: технологию производства; экономику, организацию и управление производством, мероприятия по выявлению резервов повышения эффективности и производительности труда; оборудование, аппаратуру, вычислительную технику, контрольно-измерительные приборы и инструменты, а также создание и обеспечение безопасных и здоровых условий труда.

Программа профессиональной практики предусматривает: содержание и сроки выполнения индивидуальных заданий обучающихся; участие в рационализаторской и изобретательской работе предприятия, учреждения, организации; примерное содержание и сроки проведения экскурсий; порядок подготовки и сроки защиты обучающимися отчетов по практике; чтение лекций и проведение консультаций в помощь обучающимся-практикантам, всё это нацелено на подготовку квалифицированного работника соответствующего уровня и профиля, конкурентоспособного на рынке труда, компетентного, ответственного, свободно

владеющего своей профессией, способного к эффективной работе по специальности на уровне мировых стандартов, готового к постоянному профессиональному росту.

Принципиальной основой концепции организации производственных практик является баланс интересов учебного заведения и предприятия: необходимо определить степень полезности производственной практики, как для обучающихся, так и для предприятия.

Учебное заведение посредством профессиональных практик решает проблему качества подготовки выпускника к самостоятельной работе, а также проблему его дальнейшего трудоустройства. Предприятие же получает возможность заблаговременного подбора более подготовленных и перспективных специалистов. Навыки приобретаются в период прохождения всех видов учебных и профессиональных практик и выполнения общественной работы.

Практическое обучение и, в частности, производственная практика служит одним из основных средств формирования профессиональных компетенций у студентов колледжа. Без неё невозможно знакомство с реальным производством, закрепление теоретических знаний, приобретение навыков рабочей профессии.

Расширение роли производственной практики как этапа индивидуальной целевой подготовки студента колледжа в интересах реального производства можно рассматривать как источник профессиональных компетенций и, одновременно, как стимул для их формирования. Самостоятельная работа студентов в период производственной практики требует творческого применения теоретических и практических знаний в реальных условиях деятельности. Обязательным качеством личности практиканта является самостоятельность действий, способность принимать оперативные и правильные решения.

Таким образом, следует отметить, что получение профессиональных навыков при прохождении практик играет значительную роль в подготовке квалифицированного специалиста.

Профессиональная компетентность выпускника среднего профессионального заведения – это определенная система профессионально-значимых личностных свойств, приобретенных специалистом как в процессе общего и специального образования, так и на основе практического опыта, обеспечивающих высокий уровень профессиональной педагогической деятельности. Под высоким уровнем профессиональной деятельности понимается её эффективность, соответствующая уровню современной науки и требованиям сегодняшнего дня.

Перед преподавателями учреждений среднего профессионального образования поставлена задача такой организации обучения обучающихся, которая обеспечит, во-первых, формирование самостоятельности в образовательном процессе и трудовом процессе и, во-вторых, создаст условия для приобретения устойчивых навыков информационной культуры в различных видах деятельности. Обучающийся становится активной фигурой образовательного процесса, а не пассивным объектом обучения. Поэтому, необходимо включать его в активную учебную деятельность, учить учиться, оказывать ему помощь в приобретении знаний.

Профессиональные компетенции в образовании рассматриваются как готовность обучающихся использовать усвоенные знания, умения, способы деятельности в реальной жизни для решения практических задач. Приобретение необходимых компетенций основывается на опыте деятельности обучающихся в конкретных ситуациях. Овладение компетенциями позволяет человеку быть успешным и востребованным обществом.

Список литературы:

1. Живойкин Ю.М. Производственная практика студентов: Методические рекомендации мастеру и руководителю практики. - Чебоксары, 2001
2. Часовникова Г. А. Профессиональное образование, 1990
3. Шамков Н.А. Педагогические основы производственной практики обучающихся ПТУ. - М.: Высшая школа, 1989

ТЕХНОЛОГИИ БУДУЩЕГО: СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ ГЕОДЕЗИИ С ПОМОЩЬЮ ЛАЗЕРНЫХ СКАНЕРОВ

Базарбаев Виктор Жолдасович,

заместитель директора по УМО,

Базарбаева Ирина Петровна,

преподаватель специальных дисциплин,

КГКП «Костанайский колледж автомобильного транспорта»

Аннотация. Лазерные сканеры играют важную роль в образовании, особенно в подготовке техника-геодезиста. Они упрощают и повышают точность измерений в геодезии, обеспечивая быстрое и точное измерение расстояний между объектами и создание точных 3D-моделей. Использование лазерных сканеров в учебных процессах имеет следующие преимущества:

1. Сокращение времени измерений и обработки данных.
2. Высокая точность измерений, необходимая для профессиональной деятельности техника-геодезиста.
3. Широкий функционал, включая создание 3D-моделей, измерение деформаций объектов и создание точных карт геодезических сетей.

Вывод: современные технологии играют ключевую роль в различных сферах нашей жизни, включая образование. В учебном процессе при подготовке техника-геодезиста в настоящее время практически необходимо использование лазерных сканеров, которые значительно упрощают и повышают точность измерений в геодезии.

Ключевые слова. Измерения, лазерные, сканеры, процесс, сканирование, геодезические, использование, навыки, точность, обучение.

Геодезия – область, посвященная измерению и определению географических характеристик Земли, таких как ее форма, размеры и положение точек на поверхности. С развитием технологий прошлого века, геодезия получила значительный импульс развития, особенно с появлением инструментов для использования лазерного сканирования. В настоящей статье мы рассмотрим перспективные технологии будущего в области геодезии, основанные на применении лазерных сканеров для совершенствования процесса измерений и повышения точности результатов.

Лазерный сканер – это инструмент, использующий принцип лидара (Light Detection and Ranging), позволяющий измерять расстояние от прибора до объекта с помощью лазерного излучения. Он может быть использован для измерения географических параметров, таких как высота, расстояние и форма объектов на поверхности Земли.

Использование лазерных сканеров в геодезии предоставляет ряд преимуществ, включая:

- Высокая точность измерений: лазерные сканеры позволяют проводить измерения с высокой степенью точности, что позволяет получать более надежные и точные результаты измерений.

- Быстрота и эффективность: лазерные сканеры позволяют сократить время выполнения геодезических измерений в сравнении с традиционными методами. Это экономит время и ресурсы, что делает процесс геодезии более эффективным.

- Универсальность: лазерные сканеры могут использоваться для измерения различных географических параметров, что делает их универсальным инструментом в геодезии.

Использование лазерных сканеров позволяет улучшить точность и надежность геодезических измерений. Благодаря высокой точности измерений лазерными сканерами, можно получать более точные данные о форме и размерах географических объектов, таких как здания, мосты, рельеф и другие.

Лазерные сканеры позволяют автоматизировать процесс геодезических измерений, что повышает его эффективность. Благодаря особенностям работы лазерных сканеров, возможно

получение большого количества данных об объектах в кратчайшие сроки. Это позволяет ускорить процесс и снизить риски ошибок, связанных с ручным выполнением измерений.

В учебном процессе данное устройство может быть применено для обучения студентов всем аспектам геодезии, начиная с основных принципов измерений и заканчивая сложными задачами трассировки и обработки данных.

Применение лазерных сканеров в учебном процессе имеет несколько значимых преимуществ. Во-первых, использование таких устройств существенно сокращает время измерений и обработки данных. Вместо традиционных методов, которые могут потребовать множество ручных измерений и расчетов, лазерные сканеры значительно ускоряют процесс, что позволяет студентам проводить более качественные и комплексные исследования. Во-вторых, лазерные сканеры обеспечивают высокую точность измерений. Благодаря своим техническим характеристикам, эти устройства способны собирать большое количество данных с очень высокой точностью, что позволяет студентам получать более точные результаты и анализировать их в реальном времени. Это важно для обучения техника-геодезиста, так как точность измерений является ключевым аспектом его профессиональной деятельности. В-третьих, лазерные сканеры обладают большой функциональностью. Они могут быть использованы для создания 3D-моделей территории, строений или предметов, что позволяет студентам визуализировать изучаемые объекты и проводить более детальный анализ в рамках учебного процесса. Кроме того, эти устройства могут использоваться для измерения и контроля деформаций объектов, а также для создания точных карт геодезических сетей.

Во время нашей стажировки мы столкнулись с важной необходимостью использования лазерных сканеров для индивидуального обучения и повышения профессиональных навыков. Они позволяют нам более глубоко изучить и рассмотреть различные аспекты наших задач и проектов. Преимущества лазерных сканеров включают точность, высокую скорость сканирования и возможность создания трехмерных моделей. Эти устройства обладают способностью сканировать объекты и собирать данные с высокой детализацией, что играет важную роль в нашем процессе обучения и профессиональном развитии. Благодаря содержащейся в них технологии, лазерные сканеры помогают нам разобраться в сложных конструкциях, идентифицировать потенциальные проблемы и находить оптимальные решения. Они позволяют нам углубиться в детали и осознать каждую особенность объекта, с которым мы работаем.

Кроме того, мы используем лазерные сканеры для визуализации и создания впечатляющих презентаций. Благодаря возможности создавать трехмерные модели объектов, мы можем представить наши идеи и концепции в ярком и привлекательном виде. Мы глубоко убеждены в том, что использование лазерных сканеров имеет огромный потенциал и стоит дальнейшего изучения. Они не только помогают нам усовершенствовать наши навыки и знания, но и способствуют более глубокому пониманию наших профессиональных областей.

Курс по обучению лазерному сканированию для студентов является важным и необходимым шагом в образовании будущих специалистов в данной области. Мы ожидаем, что этот курс обеспечит нашим студентам все необходимые знания и навыки, чтобы они могли успешно работать с лазерными сканерами и применять их в различных сферах деятельности.

Первоначально, мы ожидаем, что студенты узнают основы лазерного сканирования, включая его принципы, историю развития и современные технологии. Это включает в себя изучение различных типов лазерных сканеров, их преимущества и ограничения, а также основных компонентов и технических характеристик. Студенты должны быть осведомлены о различных методах и стратегиях сканирования, таких как механическое сканирование, фотоакустическое сканирование, а также использование лазеров в медицине, науке и инженерии. Кроме того, мы ожидаем, что студенты получат практические навыки в работе с лазерными сканерами. Это включает в себя овладение различными программными инструментами и технологиями, используемыми в процессе сканирования. Студенты должны быть способными самостоятельно производить настройку и калибровку сканеров, а также

обрабатывать полученные данные. Они также должны быть готовы анализировать и интерпретировать результаты сканирования, адаптировать их для различных приложений и обеспечивать качественные результаты.

Также мы ожидаем от студентов, что они будут развивать свои навыки в области коммуникации и сотрудничества. В процессе обучения им предстоит работать в группах, обмениваться идеями и решать задачи вместе. Это позволит им развить навыки командной работы, улучшить свою способность к самостоятельной организации и принятию решений, а также улучшить свои навыки презентации и написания отчетов. Все это является важными компонентами успешной карьеры в области лазерного сканирования. Мы верим, что при наличии правильного образования и подготовки, студенты смогут стать конкурентоспособными на рынке труда и внести свой вклад в развитие и применение лазерного сканирования в различных отраслях.

Заключение

С применением лазерных сканеров геодезия стала более точной, эффективной и быстрой. Технологии будущего в этой области предоставляют уникальные возможности для совершенствования геодезических измерений и получения более достоверных результатов. Внедрение этих новых технологий позволит улучшить инженерные и строительные проекты, обеспечить безопасность и повысить качество геодезических работ. Применение лазерных сканеров в учебном процессе при подготовке техника-геодезиста позволяет студентам ознакомиться с новыми технологиями и современными методами измерений. Эти устройства значительно упрощают процесс сбора и обработки данных, обеспечивая высокую точность и функциональность. Использование лазерных сканеров в учебном процессе способствует развитию профессиональных навыков студентов и подготавливает их к эффективной работе в геодезической сфере.

Список литературы:

1. Бонет М.А. Лазерная геометрия и лазерные сканеры. Москва: Техносфера, 2009.
2. Бургер В. А. Лазерные измерительные системы для технического наблюдения за сооружениями. Инновации и инвестиции. 2015; 2(12): 123-128.
3. Горюн А.В., Шилов Е.А., Заболотских Е.В. Использование лазерных сканеров в геодезии и строительстве. Геодезия, картография, строительство. 2014; 6(80): 51-54.
4. Евтухов Ю.Г. Применение лазерных сканеров в геодезии и геоинформационных технологиях. Вестник УрФУ. Серия География. Геология. Геоэкология. 2012; 3(13): 58-65.
5. Крюков В.А. Лазерное сканирование в задачах топографии и инженерной геодезии. Вестник БГТУ. 2019; 6(88): 49-54.
6. Макаров В.А., Матвеев Р.Р. Применение лазерных сканеров при инженерно-геодезических работах. Известия высших учебных заведений, Геодезия и аэрофотосъемка. 2017; 1(393): 48-54.
7. Малеева Е.В., Михайлов В.Д. Возможности лазерных сканеров в геодезии. Молодой ученый. 2018; 50(258): 51-53.
8. Петров А.Г. Лазерно-сканирующие системы в аэрогеодезии. Вестник Волгоградского государственного университета. Серия 11. Естественные науки. 2017; 4(38): 108-115.
9. Степанянченко А.Г. Использование лазерных сканеров в геодезии и строительстве. Вестник КГПА. 2016; 4(23): 43-50.

ПРИМЕНЕНИЕ ИНТЕРАКТИВНЫХ ФОРМ И МЕТОДОВ ОБУЧЕНИЯ В УЧЕБНЫХ ЗАВЕДЕНИЯХ

Салимов Русланбек Ануарбекович

аведующий отделением,

КГКП «Костанайский колледж автомобильного транспорта»

Аннотация: В данной статье рассматривается применение интерактивных форм и методов обучения на занятиях в соответствии с современными требованиями. Установление эффективного общения, умение участвовать в эффективном общении – одно из главных требований к современному учителю. Кроме того, в статье представлена информация об информационно-коммуникационных, методических средствах, используемых при дистанционном обучении студентов. В статье всесторонне рассмотрена сфера применения этих инструментов.

Түйін: Бұл мақалада заман талабына сай туындап отырған білім саласындағы қашықтан оқыту мәселесі туралы сөз қозғалады. Тиімді байланыс орнату, нәтижелі коммуникацияға түсе білу бүгінгі оқытушыға қойылатын негізгі талаптардың бірі. Сонымен қатар, мақалада студенттерге қашықтан білім беруде қолданылатын ақпаратты-коммуникациялық, әдістемелік құралдар туралы ақпарат берілген. Аталмыш құралдардың қолдану аясы мақалада жан-жақты қарастырылған.

Abstract: This article discusses the use of interactive forms and teaching methods in the classroom in accordance with modern requirements. Establishing effective communication and the ability to participate in effective communication is one of the main requirements for a modern teacher. In addition, the article provides information about information, communication, and methodological tools used in distance learning for students. The article comprehensively examines the scope of application of these tools.

Ключевые слова: коммуникация, информационно-коммуникационные средства, интерактивные формы и методы.

Современная система профессионального образования переживает реформирование, предусматривающее переход к уровневой подготовке. Но реформирование заключается не только в этом, меняется само содержание подготовки.

Реализация компетентного подхода должна предусматривать широкое использование в учебном процессе активных и интерактивных форм проведения занятий». Удельный вес таких занятий в учебном процессе должен составлять 20–30 % аудиторных занятий, в зависимости от направления подготовки. Таким образом, внедрение интерактивных форм обучения — одно из важнейших направлений совершенствования подготовки студентов в современном колледже.

Интерактивный («Inter» — это взаимный, «act» — действовать) — означает взаимодействовать, находиться в режиме беседы, диалога с кем-либо. Другими словами, интерактивное обучение — это, прежде всего, диалоговое обучение, в ходе которого осуществляется взаимодействие между студентом и преподавателем, между самими студентами.

Задачами интерактивных форм обучения являются:

- пробуждение у обучающихся интереса;
- эффективное усвоение учебного материала;
- самостоятельный поиск учащимися путей и вариантов решения поставленной учебной задачи (выбор одного из предложенных вариантов или нахождение собственного варианта и обоснование решения);
- установление воздействия между студентами, обучение работать в команде, проявлять терпимость к любой точке зрения, уважать право каждого на свободу слова, уважать его достоинства;
- формирование у обучающихся мнения и отношения;
- формирование жизненных и профессиональных навыков; выход на уровень осознанной компетентности студента.

Следует обратить внимание на то, что в ходе подготовки занятия на основе интерактивных форм обучения перед преподавателем стоит вопрос не только в выборе наиболее эффективной и подходящей формы обучения для изучения конкретной темы, а открывается возможность сочетать несколько методов обучения для решения проблемы, что,

несомненно, способствует лучшему осмыслению студентов. Представляется целесообразным рассмотреть необходимость использования разных интерактивных форм обучения для решения поставленной задачи.

Принципы работы на интерактивном занятии: занятие — не лекция, а общая работа; все участники равны независимо от возраста, социального статуса, опыта, места работы; каждый участник имеет право на собственное мнение по любому вопросу; нет места прямой критике личности (подвергнуться критике может только идея); все сказанное на занятии — не руководство к действию, а информация к размышлению. В учебном процессе в настоящее время применяются различные виды лекций: информационная, проблемная, лекция-визуализация, с применением мультимедийного оборудования (наглядные материалы, слайды, презентации), лекция-диалог, лекция-пресс-конференция. При чтении лекций в современных условиях является абсолютно необходимым применение мультимедиа проекторов.

Использование презентаций, сделанных в программе Power Point. Самый распространенный метод и при грамотном применении достаточно успешный. Главный недостаток — невозможность поместить на слайдах большое количество текстовой информации и это несколько ограничивает возможности данной программы в отношении студентов визуалов по восприятию текстов лекции.

Предполагается, что качественное обучение — это наличие компьютерных классов, мультимедиа и инженерной технологий. Однако, все это лишь «инструменты», дополнительные средства, способствующие процессу обучения, но, ни в коем случае, не замещающие его. В основе обучения помимо инновационных и интерактивных методов, должно лежать живое общение между преподавателем и студентами; между преподавателями; студентами между собой; студентами и представителями предприятий. Поэтому помимо проведения лекционных занятий с использованием электронных материалов необходимо добавить интерактивные семинарские занятия.

Что же в современном обучении экономике можно отнести к интерактивному обучению?

Это – деловые и ролевые игры, дискуссии, диспуты, анализ конкретных ситуаций, беседы, лекции с элементами дискуссий, проблемного изложения материала, исследования, практикумы, работа в малых группах и парах сменного состава, различные формы взаимообучения и взаимоконтроля, лабораторно-исследовательские работы, проекты, эвристическое обучение, проблемно-поисковое обучение, элементы дистанционного обучения и т.д.

Можно выделить следующие обязательные условия организации интерактивного обучения на уроках экономики:

- Доверительные, по крайней мере позитивные, отношения между учителем и обучающимися.
- Демократический стиль преподавания.
- Сотрудничество в процессе урока учителя и обучающихся, обучающихся между собой.
- Опора на личный («экономический») опыт обучающихся, включение в учебный процесс ярких примеров, фактов, образов.

Таким образом, для подготовки конкурентоспособных специалистов, готовых к эффективной профессиональной деятельности необходимо широко применять различные инновационные, в том числе и интерактивные технологии.

В заключении хочется сказать, что интерактивное обучение вне зависимости от форм и способов его организации и предметном поле содержания обучения будет активно развиваться как в теоретическом плане, так и в практическом. Это методическое веление времени, которое связано с новым (или может быть хорошо забытым старом) типом взаимодействия Учителя с Обучающимся, подразумевающее активный искренний интерес друг к другу, к познанию

существующих в мире проблем, противоречий и загадок, к постижению смысла, поиску истины путем ОБЩЕНИЯ в процессе учебно-познавательной деятельности.

Список литературы:

1. Назарбаев Н. Туған елім-тірегім.-Алматы: Рауан, 2001.-128 б.
2. Королько В. Основы Паблик рилейшнз, Москва, 2002
3. Л.Н.Федотова., Паблик Рилейшнз и общественное мнение. М 2003
4. Шерковин Ю.А. Природа и функции массовой коммуникации. Вест.Моск. ун-та. Сер.ХІ. Журналистика, 1967

ВИЗУАЛЬНЫЕ МОДЕЛИ ПРЕДСТАВЛЕНИЯ УЧЕБНОЙ ИНФОРМАЦИИ КАК ЭФФЕКТИВНОЕ СРЕДСТВО ПОВЫШЕНИЯ ПОЗНАВАТЕЛЬНОЙ АКТИВНОСТИ ОБУЧАЮЩИХСЯ

Бабенко Мария Михайловна

преподаватель спецдисциплин

КГКП «Рудненский политехнический колледж»

Аннотация. В статье автор обосновывает необходимость перехода от наглядности как «демонстрации» к визуализации и развитию визуального мышления обучающихся. Цель статьи: заинтересовать преподавателей методами и приемами визуализации учебной информации. Автор исследует пользу и трудности внедрение в практику визуализации учебной информации и делает вывод, что использование приемов и методов визуализации учебной информации значительно облегчает работу, концентрирует внимание обучающихся на предмете, поддерживает интерес. Обучение перестает быть «слепым» заучиванием, а превращается в увлекательное изучение предмета и быстрое усвоение информации. Статья может быть интересна преподавателям специальных дисциплин.

Ключевые слова: наглядность, визуализации учебной информации, визуальный конспект, «сопротивление обучающихся», интерес, активность.

В педагогике, в методике преподавания, значение понятия «наглядный» всегда было основано на демонстрации тех или иных предметов, процессов, явлений, представление готового образа. В последнее время в области передачи визуальной информации произошли колоссальные изменения: возрос объем, количество информации, появились новые виды визуальной информации, а также способы ее передачи. Все больше проявляется следующая закономерность - чем больше учебной информации приходится осваивать ученикам, тем большее значение обретает наглядная основа обучения. Психологи считают, что 80% современных обучающихся визуалы и только 20% аудиалы и кинестетики. Технический прогресс, новая визуальная культура, предъявляют новые требования к педагогам в использовании принципа наглядности в обучении. В новых условиях использование наглядности, как демонстрации готового предмета уже недостаточно для достижения результата.

Но проблема в том, что часть преподавателей недооценивает возможности визуализации учебной информации. Иногда преподаватели считают, что простой показ картинок, изображающих определенный объект, позволяет обучающимся тут же подхватить мысль. Но это не так. Никакую информацию о предмете не удастся непосредственно передать наблюдателю, если не представить этот предмет в структурной ясной форме. Педагог должен помочь восприятию, но не словами, а структурированием рисунка. Каждая фраза, раскрывающая содержание отдельного утверждения учебной теории, может быть зафиксирована в виде знаков, схем или рисунка. Именно эти образы и применяются для восприятия, усвоения и переработки информации. Практика обучения указывает на противоречие между возможностями обучающихся наглядно усваивать материал, и

предлагаемыми им традиционными наглядными методами обучения. Это противоречие обуславливает необходимость изменения подхода к реализации принципа наглядности в обучении. На современном этапе необходим переход от наглядности как «демонстрации» к визуализации и развитию визуального мышления обучающегося. Существующее противоречие обусловили обращение к теме исследования.

Цель: Увеличение количества преподавателей, использующих визуальные модели представления учебной информации.

Объект исследования - наглядное обучение в образовательном процессе.

Предмет исследования – исследование трудностей обучающихся при использовании визуальных моделей представления учебной информации.

Замысел и организация исследования предполагали проверку следующей **гипотезы:** можно ожидать, что уровень понимания и активности обучающихся повысится при использовании визуальных моделей представления учебной информации.

В соответствии с проблемой, целью были поставлены следующие **задачи:**

1. Изучить основные визуальные модели представления учебной информации.
2. Выяснить, чем полезно использование визуальных моделей представления учебной информации, и почему «сопротивляются» студенты, применяя их.

Для решения поставленных задач и проверки исходных предположений были использованы **методы исследования:** наблюдение, анкетирование.

В работе используется термин «визуализация». Визуализация (от лат. visualis, «зрительный») — создание зрительного образа. Визуализация — это процесс представления данных в виде изображения с целью максимального удобства их понимания; придание зримой формы любому мыслимому объекту, субъекту, процессу [1].

Тема интересна потому, что наглядность обеспечивает связь между конкретным и абстрактным, содействует развитию визуального мышления. Развитие визуального мышления имеет особое значение для обучающихся технических специальностей, живущих в мире схем, чертежей.

Во все времена преподаватели стремились решить одну главную задачу - обеспечить полноценное, прочное и относительно быстрое усвоение знаний обучающимися. Визуальный образ нужен мозгу для правильного и быстрого восприятия информации. Кажется, что проще и быстрее передавать информацию текстом, но нам до сих пор нужна визуальная поддержка. Часто бывает, что студенты внимательно слушают лекцию, обсуждают, но потом испытывают трудности при изложении материала и выполнении заданий, это может привести к потере интереса к занятиям. Нужно решение этой проблемы. Новые проблемные ситуации практически не поддаются разрешению старыми методами. Альберт Эйнштейн писал: «Вы никогда не сумеете решить возникшую проблему, если сохраните то же мышление и тот же подход, который привел вас к этой проблеме» [2].

Только осваивая новые способы и принципы мыслительной работы, можно рассчитывать на решение проблем. В рамках исследования студентам было предложено оценить различные визуальные модели представления учебной информации. Так мы реализовали главное правило наглядности — это понимание и активность. Еще Конфуций говорил: «Я слышу - я забываю. Я вижу - я запоминаю. Я делаю - я понимаю» [2].

Скетч — это простая зарисовка. Он не требует навыков рисования. Достаточно знать, что любой объект можно нарисовать, используя визуальные примитивы: круги, квадраты, треугольники, линии и точки [3]. Скетчи полезны для ведения конспектов и фиксации своих мыслей и идей, учит внимательно слушать и вычленять главную мысль. Заметки задействуют ваше мышление таким образом, что вы можете воспринимать идеи, которые слышите, в то время как ваша рука выражает эти идеи в зрительных образах, учит внимательно слушать и вычленять главную мысль. В процессе мозг оперирует вербальной и визуальной информацией, при этом, включаются также практически все органы чувств: зрение, слух, осязание.

Почему метод встречает «сопротивление»? По отзывам обучающихся, основная причина: «я не умею рисовать, «потом не пойму, что нарисовал». Этот метод выбирают 12% обучающихся.

Интерактивная тетрадь на занятиях — это очень эффективный и увлекательный способ повысить мотивацию к обучению и интерес к учёбе целом. Интерактивные тетради — это такие тетради, в которые включены интерактивные элементы: кармашки с карточками, разные книжечки с окошками, книжки-гармошки, какие-то выдвигающиеся элементы, картинки и так далее [4]. Полезна тетрадь тем, что обучающиеся учатся систематизировать информацию. С каждым годом всё больше и больше приходится запоминать информацию и обрабатывать её. Почему метод встречает «сопротивление»? По отзывам обучающихся, потому что «нужно вырезать, клеить, искать картинки». Этот метод выбирают 44% обучающихся.

На семинарах мы предлагаем использовать при ответах визуальный конспект, его можно использовать и для объяснения друг другу во время работы в группе. Конспект — это сокращенная символическая запись изучаемого материала. Польза конспекта в том, что он помогает глубже разобраться в изучаемом материале и легче его запомнить. Способов составления визуальных конспектов много. Вот некоторые из них [5].

Метод таблиц. Таблицы — это очень наглядно. Когда полезен: при конспектировании большого количества фактов, чтобы разобраться в плюсах и минусах чего-либо. Почему метод встречает «сопротивление»? По отзывам обучающихся, «нужно приносить карандаш и линейку, чертить». Этот метод выбирают 56% обучающихся.

Метод индексов. Стрелочки, рамки, схемы, таблицы, графики, рисунки и прочие визуальные средства — прекрасные помощники в понимании связей и запоминании ключевых понятий. Полезен, когда нужно записывать быстро, но при этом [структурировать информацию](#). Почему метод встречает «сопротивление»? По отзывам обучающихся «нужно запоминать условные обозначения, стрелочки, рамочки, кружочки, квадратики». Этот метод выбирают 32% обучающихся.

Метод ментальных карт. В карте ключевая идея находится в центре, а от неё тянутся ветки мыслей и объяснений. Во время составления ментальной карты обучающийся пропускает информацию через себя и лучше её запоминает. Польза — конспектирование [лекций](#), обобщение и структуризация знания. Почему метод встречает «сопротивление»? По отзывам обучающихся «нужно думать много, придумывать, искать взаимосвязи, включать логику, углубляться». Этот метод выбирают 76% обучающихся.

Метод Корнелла. В середине прошлого века профессор Корнелльского университета Вальтер Паук разработал метод конспектирования, ставший впоследствии суперпопулярным у студентов. Полезен для обработки больших объёмов информации. Почему метод встречает «сопротивление»? По отзывам обучающихся «надо уметь выбирать самое важное, выделять главное, составлять резюме лекции». Этот метод выбирают 20% обучающихся.

Метод боксов. Суть в том, чтобы заключать каждый блок темы в небольшие квадраты. Когда полезен: при изучении технических терминов. Почему метод встречает «сопротивление»? По отзывам обучающихся «надо уметь выделять главное, четко отделять и распределять факты». Этот метод выбирают 32% обучающихся.

Метод нумерации. Суть этого вида конспектирования заключается в том, чтобы присваивать порядковый номер каждой записываемой мысли. Когда полезен метод? Для записывания длинных лекций. Почему метод встречает «сопротивление». По отзывам обучающихся «надо уметь писать кратко, тезисно». Этот метод выбирают 28% обучающихся.

Согласно «методической пирамиде», эффективность такого вида деятельности, как «работа с наглядными пособиями», достаточно высока - 30% усвоения информации [6]. А можно ли еще увеличить этот процент? Можно самим изготовить оригинальные пособия. При изготовлении того или иного пособия, у обучающихся неизбежно возникает интерес к нему, появляется желание разобраться в его назначении и структуре. А это приводит к лучшему пониманию и лучшему усвоению учебного материала. Лучше всего, то пособие, которое изготовлено самими учащимися.

Модели и моделирование. Моделирование — это процесс или деятельность субъекта по построению моделей для указанных целей. Польза моделирования: помогает тем, кто испытывает затруднения в понимании теоретического материала. При работе с моделями

легко установить взаимосвязь и сделать вывод как работает данная установка. Метод моделирования позволяет раскрыть такие стороны объектов, которые трудно понять путём непосредственного изучения. Почему метод встречает «сопротивление»? По отзывам обучающихся, «чтобы изготовить модель, нужно хорошо знать теорию». Этот метод выбирают 64% обучающихся.

Основные трудности, с которыми сталкиваются обучающиеся в процессе визуализации учебной информации, можно суммировать фразой «нужно активно участвовать в проведении учебного занятия, усердно работать». Это как раз то, о чем мечтает каждый преподаватель. Результаты анкетирования показывают, что обучающиеся в целом положительно оценивают визуальные способы передачи учебной информации, по их отзывам на занятиях «стало интереснее», «не надо просто заучивать», «быстрее запоминается материал», «не надо много писать», «легче понять материал». Это подтверждает гипотезу.

Реализация принципа наглядности во многом зависит от заинтересованности преподавателя и от владения навыками использования визуальных моделей представления учебной информации.

В заключение можно сказать, что визуализации учебной информации становится наиболее заметной тенденцией развития современного информационного образовательного пространства. Она формирует образное мышление обучающихся, обеспечивает прочность знаний, содействует развитию речи, памяти, оказывает эмоциональное воздействие. Она позволяют обращаться ко всем психическим способностям обучающихся, что приводит к более полному и адекватному усвоению учебного материала и его дальнейшему полноценному применению в учебе и жизни. Мы изучили и использовали на практике визуальные модели представления учебной информации, и пришли к выводу, что они обеспечивают новый уровень понимания и активности обучающихся на учебных занятиях. Использование визуальных моделей представления учебной информации позволит выстроить процесс обучения более эффективно, сам учебный материал сделать наглядным и интересным, а процесс обучения ярким и динамичным.

Список литературы:

1. Википедия. Свободная энциклопедия – URL: <https://ru.wikipedia.org> > wiki > Визуализация
2. Цитаты известных личностей - URL: <https://ru.citaty.net/avtory/albert-einshtein/>
3. Саморока Е.А. Применение метода «Скетч» в работе с информацией. Санкт-Петербургский образовательный вестник, 2017. - URL: <https://cyberleninka.ru> > article > primeneniye-metoda
4. Куртеева М.Е. Интерактивные тетради. Образовательная социальная сеть, 2021. - URL: <https://nsportal.ru> > 2021/05/04 > interaktivnyye-tetradi
5. Идеи оформления, методы и способы конспектирования - URL: <https://externat.foxford.ru> > Блог
6. Савельева Н.А. Наглядные пособия в обучении. Образовательная социальная сеть. - URL: <https://nsportal.ru> > naglyadnye-posobiya-v-obuchenii

РАЗВИТИЕ ПРОФЕССИОНАЛЬНЫХ КОМПЕТЕНЦИЙ КОНКУРЕНТОСПОСОБНОГО СПЕЦИАЛИСТА В ПРОЦЕССЕ СОЦИАЛЬНОГО ПАРТНЕРСТВА

Брусова Валентина Михайловна
преподаватель специальных дисциплин,
КГКП «Рудненский политехнический колледж»

Аннотация В статье рассматриваются особенности условия повышения

эффективности развития качеств конкурентоспособной личности специалиста в условиях колледжа. Представлены пути определения комплекса организационно-педагогических условий, способствующих формированию конкурентоспособности выпускников колледжа.

Abstract. The article dwells upon peculiarities and pedagogical conditions of an effective competitive personality development of a specialist in the process of college education. The complex of pedagogical conditions leading to the college graduates competitiveness formation is presented in the article.

Түйін. Мақалада колледж жағдайында маманның бәсекеге қабілетті тұлғалық қасиеттерін дамытудың тиімділігін арттыру шарттарының ерекшеліктері қарастырылған. Колледж түлектерінің бәсекеге қабілеттілігін қалыптастыруға ықпал ететін ұйымдастырушылық-педагогикалық шарттар кешенін анықтау жолдары көрсетілген.

Ключевые слова: конкурентоспособность, профессиональная подготовка, социальное партнерство

Рынок труда является средой, в которой осуществляются социально-трудовые отношения. Традиционно он достаточно консервативен и регулируется целым блоком законодательства, связанного с трудовым правом. Но в связи с происходящими на сегодняшний день изменениями рынок труда подвержен значительным перепадам, которые проявляются как количественно, так и качественно.

Это снижает возможности его оперативного регулирования, а значит, нужен пересмотр подходов к оценке и управлению процессами на рынке труда. Сохранятся дефицит квалифицированных кадров более чем по 70 профессиям и специальностям, существующая система профессионального образования не в полной мере удовлетворяет потребности предприятий в квалифицированных рабочих и специалистах, что усугубляет проблемы трудоустройства выпускников образовательных учреждений. Ухудшается кадровое обеспечение экономики региона.

Проблема социального партнерства в системе профессионального образования затрагивается в той или иной мере в исследованиях многих авторов. Применительно к системе начального профессионального образования она рассмотрена в работах И.П. Смирнова, Е.В. Ткаченко и др. Относительно высшей профессиональной школы эти вопросы затронуты в исследованиях Л.М. Аболина, Г.В. Мухаметзяновой, Ф.Г. Мухаметзяновой и др. Что касается средних специальных учебных заведений, то данная проблема отражена в трудах П.Ф. Анисимова, Л.А. Гайнуловой, Г.И. Ибрагимова, Е.А. Корчагина О.Н. Олейниковой, Т.М. Трегубовой, Ю.Ф. Шуберта, и др.

Анализ опубликованных работ позволяет констатировать, что проблема социального партнерства в профессиональной педагогике находится пока еще на начальной стадии осмысления и обобщения. Публикации касаются, главным образом, одного субъекта социального партнерства колледжа - работодателя, сводя по существу этот вопрос к взаимодействию учебного заведения и предприятия. Таким образом были выделены следующие противоречия между:

- потребностью общества в социальной стабильности и отсутствием в реальной практике механизмов социального партнерства в системе: профессиональное образовательное учреждение - социальные службы - рынок труда;

- необходимостью обеспечения эффективного механизма регулирования социально-партнерских отношений в системе среднего профессионального образования и отсутствием научно обоснованной системы социального партнерства, при наличии которой социальное партнерство выполняло бы роль индикатора качества образования.

Таким образом, в современных условиях роль колледжа, как социального партнера, в развитии конкурентоспособного специалиста, востребованного на современном рынке существенна. Поэтому важно разработать новые условия социального партнерства в развитии конкурентоспособного специалиста, востребованного на современном рынке.

Выделенные противоречия позволили сформулировать исследовательскую задачу: каковы условия, при которых социальное партнерство в колледже будет способствовать развитию профессиональных компетенций конкурентоспособного специалиста?

Объект исследования: процесс социального партнерства колледжа.

Предмет исследования: условия организации социального партнерства, способствующие развитию профессиональных компетенций конкурентоспособного специалиста.

Цель исследования – теоретически обосновать и проверить на практике условия организации социального партнерства, способствующие развитию профессиональных компетенций конкурентоспособного специалиста (на примере КГПК «Рудненский политехнический колледж»).

Гипотеза исследования: социальное партнерство в колледже будет способствовать развитию профессиональных компетенций конкурентоспособного специалиста, если будут соблюдаться следующие условия:

- выявлены требования и интересы основных заказчиков на рынке труда;
- разработана и обоснована организационная модель социального партнерства в системе колледжа по развитию профессиональных компетенций конкурентоспособного специалиста, востребованного на современном рынке труда;
- разработаны организационные формы и методы взаимодействия колледжа с социальными партнерами по развитию профессиональных компетенций конкурентоспособного специалиста, востребованного на современном рынке труда.

В соответствии с целью, объектом, предметом исследования и выдвинутой гипотезой были поставлены следующие задачи:

1. На основе теоретического анализа литературы рассмотреть состояние проблемы социального партнерства в теории и практике профессионального образования.
2. Дать характеристику профессиональной компетенции конкурентоспособного специалиста, востребованного на современном рынке труда.
3. Обосновать условия социального партнерства, способствующие развитию профессиональных компетенций конкурентоспособного специалиста, востребованного на современном рынке труда.
4. Провести опытную работу и анализ ее результатов.

Методологическую основу исследования составляет: системный подход, позволяющий исследовать объект и предмет с позиций принципов системности, целостности, управляемости, интегративности результата (В.Г. Афанасьев, И.В. Блауберг, В.П. Беспалько, М.С. Каган и др.).

Теоретическую основу исследования определили:

- теория внутришкольного управления и концепции менеджмента в образовании (Ю.А. Конаржевский, М.М. Поташник, В.П. Симонов, Т.И. Шамова, Л.А. Шипилина и др.);
- концепции качества общего и профессионального образования и управления качеством образования (В.И. Байденко, Н.П. Булынский, Г.В. Гутник, Э.М. Коротков, О.Л. Назарова, М.М. Поташник, А.М. Стрижов, А.И. Субетто, Ю.В. Фролов и др.);
- теория и концепции развития профессионального образования и профессиональной направленности личности студентов средних профессиональных учебных заведений (М. С. Громкова, Н. В. Кузьмина, Ю. Н. Кулюткин, А. К. Маркова, А. М. Новиков, В. А. Слостенин, И. П. Смирнов, Г. С. Сухобская и др.);
- идеи социального партнерства в образовании (А. В. Корсунов, А. А. Костин, О. Н. Олейникова, И. П. Смирнов, Ф. Ф. Харисов и др.)

Методы исследования:

- **теоретические: анализ нормативных документов по организации образовательного процесса и требований к организации взаимодействия с социальными партнерами колледжа, научно-педагогической и учебно-методической литературы, обобщение, синтез научного материала, конкретизация.**

- **эмпирические:** анализ практики организации образовательного процесса в колледже и особенностей организации сотрудничества с социальными партнерами, **наблюдение, анкетирование, беседа, экспертное оценивание.**

Практическая значимость исследования состоит в том, результаты выпускной квалификационной работы могут быть использованы в процессе развития профессиональных компетенций конкурентоспособного специалиста, востребованного на современном рынке труда.

Опытная база исследования: Коммунальное государственное казенное предприятие «Рудненский политехнический колледж» Управления образования акимата Костанайской области.

В первую очередь были провалены исследования «Социальное партнерство в системе среднего профессионального образования как педагогическая проблема» рассматривается социальное партнерство в системе среднего профессионального образования. Обосновываются Условия социального партнерства, способствующие развитию профессиональных компетенций конкурентоспособного специалиста.

Изучив и проанализировав психолого-педагогическую литературу по организации социального партнерства, способствующего развитию профессиональных компетенций конкурентоспособного специалиста, было установлено, что Социальное партнёрство является типом социального взаимодействия, характеризующимся особым, основанным на равноправном сотрудничестве, способом регулирования общественных отношений между различными социальными группами и образовательным учреждениям СПО.

Опыт работы колледжа по формированию системы социального партнерства показывает, что социальное партнёрство – это долгий процесс, требующий усилий обеих сторон. Социальное партнерство дает положительные результаты, приводит к единому пониманию проблем, имеющих в образовании. В современных условиях развития рыночной экономики колледж особенно заинтересован в эффективном сотрудничестве с социальными партнерами. Развитие социального партнерства способствует повышению авторитета, получению общественного признания, высокой оценки деятельности колледжа.

На современном рынке труда работодателям требуется профессионал – исследователь, инициативный, самостоятельно мыслящий и широко образованный, способный предлагать и разрабатывать идеи, находить нетрадиционные решения, демонстрировать свою компетенцию. Профессиональная компетентность рассматривается учеными как понятие, которое включает в себя сложное емкое содержание, интегрирующее профессиональные, социально-педагогические, социально-психологические, правовые и другие характеристики, и содержит мотивационно-волевой, функциональный, коммуникативный и рефлексивный компоненты профессиональной компетентности.

На основе теоретического анализа литературы были сформулированы были сформулированы следующие организационные условия социального партнерства, способствующие развитию конкурентоспособного специалиста, востребованного на современном рынке труда:

- выявлены требования и интересы основных заказчиков на рынке труда;
- разработана и обоснована организационная модель социального партнерства в системе колледжа по развитию профессиональных компетенций конкурентоспособного специалиста, востребованного на современном рынке труда;
- разработаны организационные формы и методы взаимодействия колледжа с социальными партнерами по развитию профессиональных компетенций конкурентоспособного специалиста, востребованного на современном рынке труда.

В связи с выше сказанным был представлен опыт по организации социального партнерства, способствующего развитию профессиональных компетенций конкурентоспособного специалиста. «Опытная работа по организации социального партнерства, способствующего развитию профессиональных компетенций конкурентоспособного специалиста»

Опытная работа проводилась на базе Рудненского политехнического колледжа и состояла из трех основных этапов. Выборку исследования составили студенты старших курсов, которые обучаются по направлениям 0518000 «Учет и аудит», 0707000 «Техническое обслуживание и ремонт горного электромеханического оборудования» 1014000 «Технология машиностроения», 1302000 «Автоматизация и управление (по профилю)», 0911000 «Техническая эксплуатация, обслуживание и ремонт электрического и электромеханического оборудования (по видам)». Всего 180 человек.

Результаты диагностики на констатирующем этапе опытной работы показали, что первичный уровень развития конкурентоспособного специалиста, востребованного на современном рынке труда, находится на недостаточном уровне, что потребовало разработать специально организационные формы взаимодействия Рудненского политехнического колледжа с социальными партнерами по развитию конкурентоспособного специалиста, востребованного на современном рынке труда.

Для того, чтобы социальное партнерство между Рудненским политехническим колледжем и предприятиями обеспечило эффективный процесс по развитию конкурентоспособного специалиста, востребованного на современном рынке труда, необходимо на наш взгляд более точно, планомерно и искусно проработать их в рамках системы социального партнерства через программу «Подготовка профессионалов». Цель программы социального партнерства «Подготовка профессионалов» заключается в повышении уровня профессиональной подготовки студентов Рудненского политехнического колледжа на основе социального партнерства для того, чтобы они конкурировали среди молодых специалистов – выпускников других колледжей. Формами взаимодействия между представителями производственных предприятий и Рудненским политехническим колледжем стали: производственная практика; круглые столы; конкурсы; совместных занятий, лабораторных работ с мастерами предприятий-партнеров со студентами Рудненского политехнического колледжа. Благодаря увеличению практической составляющей учебного процесса и проведения занятий непосредственно на рабочем месте произошло сокращение разрыва между теорией и практикой у будущих специалистов железнодорожного транспорта, закрепление теоретических знаний, формирования умения применить, полученные знания на практике непосредственно в организации предприятия-партнера. Подготовительный этап перед производственной практикой для каждого студента индивидуальный, здесь определяется профессиональная пригодность каждого студента.

Уровень удовлетворенности работодателей теоретической и практической подготовкой выпускников определяется по результатам анкетирования мастеров, руководителей структурных подразделений и предприятий. На таких встречах работодатели непосредственно участвуют в выработке решений выявленных проблем. При необходимости вносятся коррективы в модель интеграции производственной и образовательной сфер.

После реализации программы была проведена повторная диагностика студентов, результаты которой показали, что количество студентов, отнесенных к высокому уровню развития конкурентоспособного специалиста, востребованного на современном рынке труда по когнитивному, мотивационно-ценностному и деятельностному критериям, стало на 14% больше. На среднем уровне это количество уменьшилось на 7%, а на низком – снизилось на 5%.

Качественный анализ показал, что наблюдается положительная динамика в изменениях уровней развития конкурентоспособного специалиста, востребованного на современном рынке труда по когнитивному, мотивационно-ценностному и деятельностному критерию.

Эти различия позволяют нам сформулировать соответствующий вывод о том, что социальное партнерство является эффективным ресурсом развития конкурентоспособного специалиста, востребованного на современном рынке труда.

В результате были сформулированы выводы, организовано практическое исследование проблемы, данные полученные в экспериментальной части исследования, позволяют сделать вывод, что апробированные условия по организации социального партнерства в колледже,

направленные на повышение уровня профессиональной подготовки студентов, могут быть использованы в учреждениях СПО.

Список литературы:

1. Артемьев И.А. Механизм социального партнерства в мониторинге качества профессионального образования // Научные исследования в образовании. – 2010. – №10. – URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/mehanizm-sotsialnogo-partnerstva-v-monitoringe-kachestva-professionalnogo-obrazovaniya> (дата обращения: 29.01.2022).
2. Багжанов Ж.Т. Социальное партнерство образовательной организации: содержание и технологии управления. – Караганда: РГУ «Карагандинская Республиканская школа Жас Улан», 2018.
3. Базавова, Т. В. Мониторинг качества профессионального образования в техникуме на основе компетентностного подхода [Текст] :дис. ... канд. пед. наук : 13.00.08 / Т. В. Базавова ; Федер. ин-т развития образования. –М., 2007. –244 с.
4. Батышев, С. Я. Энциклопедия профессионального образования: в 3-х томах / Под ред. С. Я. Батышева. – М.: АПО, 1998. – 236 с.
5. Бобина, О.С. Дифференцированный подход в совершенствовании профессиональной компетентности преподавателей колледжа [Текст] / О. С. Бобина // Среднее профессиональное образование. –2008. –№ 1 . –С. 47-49.
6. Борытко, Н.М. Педагогические технологии [Текст] : учеб. для студентов пед. вузов / Н.М. Борытко, И. А. Соловцова, А. М. Байбаков ; под ред. Н. М. Борытко. –Волгоград: Изд-во ВГИПК РО, 2006. –59 с.

ДЕЛОВАЯ ИГРА КАК МЕТОД АКТИВНОГО ОБУЧЕНИЯ ПРИ ИЗУЧЕНИИ СПЕЦИАЛЬНЫХ ДИСЦИПЛИН

Вуейкова Ольга Николаевна

доктор философии (PhD), преподаватель специальных дисциплин,
КГКП «Рудненский политехнический колледж»

Аннотация: Рассмотрена возможность проведения практических занятий с использованием активных форм обучения – деловых игр. Определены цели деловой игры, согласующиеся с практическими потребностями обучающихся. Разработан сценарий реализации интерактивных технологий при проведении практического занятия по модулю «Определение соответствия заготовок конструкторско-технологической документации» в виде деловой игры.

Түйін: Оқытудың белсенді түрлерін - іскерлік ойындарды қолдана отырып, практикалық сабақтар өткізу мүмкіндігі қарастырылған. Білім алушылардың практикалық қажеттіліктеріне сәйкес іскерлік ойынның мақсаттары анықталды. Іскерлік ойын түріндегі "конструкторлық-технологиялық құжаттама дайындамаларының сәйкестігін анықтау" модулі бойынша практикалық сабақ өткізу кезінде интерактивті технологияларды іске асыру сценарийі әзірленді.

Abstract: The possibility of conducting practical classes using active forms of learning – business games is considered. The objectives of the business game are determined, consistent with the practical needs of students. A scenario has been developed for the implementation of interactive technologies during a practical lesson on the module "Determining the compliance of blanks with design and technological documentation" in the form of a business game.

Ключевые слова: интерактивные технологии; деловая игра; интерактивные формы; практические занятия; оптимальное решение.

В современном мире выпускники любого учебного заведения должны успешно адаптироваться на рынке труда, основными характеристиками которого являются

изменчивость, гибкость, высокая инновационная динамика. Также меняются и требования работодателей к будущим специалистам. Молодые специалисты должны работать не лучше, а по-другому. От них ждут готовности к непрерывному самообразованию и повышению профессиональной квалификации, умения общаться с людьми, действовать и принимать ответственные решения в нестандартных и неопределенных ситуациях, способности к критическому мышлению и т.д.

В этом случае меняться надо не только обучающимся, но и преподавателям.

В последнее время при формировании базовых знаний обучающихся колледжей всё более весомую роль приобретает компетентностный подход в педагогической работе преподавателей. Это достигается с помощью применения интерактивных форм обучения в образовательном процессе.

Среди всего многообразия интерактивных технологий, при проведении занятий наиболее часто используют следующие из них: видеоконференция, интерактивная экскурсия, мастер-классы, круглый стол, тренинги, компьютерные игры, деловые и ролевые игры, мозговой штурм и т.д.

Деловые игры являются одной из наиболее эффективных форм решения практических задач обучения специалистов [1]. Выступая как динамические модели упрощенной действительности, они позволяют имитировать реальные ситуации из практики будущей профессиональной работы студентов, реализуя различные сценарии построения процесса принятия решений и взаимодействия между контрагентами.

В отличие от традиционных методов обучения, проведение деловых игр позволяет существенно интенсифицировать процесс обучения при повышении его качества и способствует скорейшему профессиональному становлению специалистов в новых и прогрессивных направлениях.

Деловые игры бывают развивающие, исследовательские и специальные [2]. Могут быть использованы в педагогических исследованиях или, как метод активного обучения.

По конечному результату деловые игры подразделяются:

– на жесткие игры - заранее известен ответ (например, сетевой график), существуют жесткие правила;

– на свободные, открытые игры заранее известного ответа нет, правила изобретаются для каждой игры свои, участники работают над решением неструктурированной задачи.

По конечной цели:

– обучающие - направлены на появление новых знаний и закрепление навыков участников;

– констатирующие - конкурсы профессионального мастерства;

– поисковые - направлены на выявление проблем и поиск путей их решения.

Структура деловой игры представляет собой совокупность игровой и имитационной моделей [3].

Имитационная модель отражает выбранный фрагмент реальной действительности, который можно назвать прототипом модели или объектом имитации, задавая предметный контекст профессиональной деятельности специалиста в учебном процессе. Она основывается на конкретных ситуациях, взятых из реальной жизни, и представляет собой динамическую модель упрощенной действительности. При этом создаваемая имитационная модель требует немедленного решения поставленной задачи, развивая и укрепляя знания и навыки студентов, приобретенные на всех этапах обучения.

Игровая модель – это ролевая структура игры. Игровая форма соответствует логике деятельности, включает в себя момент социального взаимодействия, готовит к профессиональному общению. Игровой компонент способствует большей вовлеченности обучаемых в процесс принятия решения. В игре формируются установки профессиональной деятельности, легче преодолеваются стереотипы, корректируется самооценка.

Цели деловой игры в большей степени согласуются с практическими потребностями обучающихся (в рамках изучаемого модуля). Данная форма организации учебного процесса

устраняет противоречие между абстрактным характером изучаемого предмета и реальным характером профессиональной деятельности, системным характером используемых знаний и их принадлежности к разным дисциплинам.

Проведение деловой игры имеет четыре последовательных этапа [4].

1. Предварительная подготовка участников игр по данной теме;

2. Организационный этап имеет следующий алгоритм:

- обоснование темы и цели игры;

- введение стартовой игровой ситуации;

- формирование мини-групп от 7 до 10 человек;

- распределение ролей и их функциональных обязанностей;

- создание арбитража в лице не менее 3 – 4 человек;

- информирование участников об условиях игры и ознакомление с правилами игры;

- вручение участникам игровых документов.

3. В ходе третьего игрового этапа мини-группы имитируют подготовленные задания, предлагают для обсуждения подготовленные групповые решения, выбирают способы их презентации;

4. Подведение итогов.

В рамках изучения модуля деловая игра выступает как одна из основных форм интерактивной аудиторной работы с обучающимися, предполагая проведение ими предварительного самостоятельного внеаудиторного исследования на основе открытых источников информации [5]. Для максимально эффективного и полного достижения целей игры первый этап рекомендуется проводить в начале освоения дисциплины, нацелив слушателей на длительную работу по заданной проблеме с применением для ее решения инструментов, предлагаемых в рамках лекционного материала. Таким образом, теория конкурентного анализа и формирования конкурентной стратегии будет дополнена практикой ее применения.

Рассмотрим реализацию интерактивных технологий при проведении практического занятия по модулю «Определение соответствия заготовок конструкторско-технологической документации» с использованием знаний, полученных в рамках ранее изучаемого модуля в виде деловой игры. Согласно предварительно разработанному сценарию, в начале занятия преподаватель формирует проблемы, цели, знакомит с правилами игры, регламентом, выдает необходимый методический материал

Концепция научно-образовательной деловой игры предполагает:

- необходимость формирования грамотного инженерного подхода к конструированию и изготовлению деталей;

- создание психологических условий для быстрого и качественного усвоения сложного материала;

- методологическое обеспечение научно-образовательными материалами по теме деловой игры, имеющими большое практическое применение.

Результатом научно-образовательной деловой игры становится новое качество – адаптация специалистов к условиям, при которых они должны при недостатке времени грамотно решить поставленную задачу, т.е. выработка навыков и умений быстро ориентироваться в существующих методах и способах ремонта технологического оборудования и умений использовать на практике наиболее эффективные из них.

На начальном этапе преподаватель делит участников на две группы и формулирует задание. Каждая группа будет выполнять определенную часть задания и, соответственно, будут называться команда конструкторов и команда технологов.

Команда конструкторов, исходя из задания, должна определить необходимые допуски и посадки размеров, разработать требования к точности формы и расположения поверхностей, назначить шероховатость поверхностей.

Команда технологов выбирает материал, который будет использован для изготовления детали, учитывая ее служебное назначение, определяет способ изготовления, подбирает металлорежущие оборудования и соответствующие инструменты.

Первоначально обучающиеся должны оценить служебное назначение детали, ее взаимоположение в сборочном узле (рисунок 1). Далее участники деловой игры должны распределить задание между членами команды.

Рисунок 1 – Работа в командах

Задача обучающихся – самостоятельно оценить все предлагаемые варианты по решению поставленных задач и получить окончательный результат. Такой прием позволяет систематизировать полученные знания, анализировать различные решения поставленной задачи, показывает умение самостоятельно пользоваться различной технической и справочной литературой, умение слушать и слышать друг друга.

Заключительный этап деловой игры – объединить работу двух команд в единый документ. Это должен быть чертеж со всей необходимой информацией и пояснительная записка.

В конце проведения деловой игры преподавателю необходимо подвести ее итоги. На этом этапе очень важно не столько критически оценивать предложенные обучающимися технические решения, сколько выявлять положительные моменты, которые могут быть связаны с тем, что учащиеся по справочникам или имеющимся базам данных смогли быстро и правильно найти нужный материал.

Возможно, что в группах обучающихся самопроизвольно выявятся скрытые лидеры, которые смогут управлять своими командами. Чем активнее учащиеся будут вовлечены в процесс поиска технического решения, тем выше следует оценивать полученные результаты.

Таким образом, быстро и качественно усвоить столь большой объем материала возможно только в том случае, если использовать активные методы познания, среди которых наибольшей популярностью пользуются деловые игры.

Список литературы:

1. Абрамова Г.С., Степанович В.А. Деловые игры: теория и организация. - Екатеринбург: Деловая книга, 1999. – 192с.
2. Алапьева В.Г. Методические рекомендации по организации учебно- технических и деловых игр. -Екатеринбург: Деловая книга, 1999. – 187с.
3. Баурова, Н.И. Проведение деловых игр по дисциплине «Техническая диагностика и контроль качества»: метод. указ. / Н.И. Баурова. – М.: МАДИ, 2016. – 44 с.
4. Жук, А.И. Деятельностный подход в повышении квалификации: активные методы обучения / А.И. Жук, Н.Н. Кашель. – М.: Институт повышения квалификации и переподготовки руководящих работников и специалистов образования, 1994. – 96 с.

5. Платов, В.Я. Деловые игры: разработка, организация и проведение: учебник / В.Я. Платов. – М.: Профиздат, 1991. – 156 с.
6. Смолкин, А.М. Методы активного обучения: науч.-метод. пособие / А.М. Смолкин. – М.: Высш. шк., 1991. – 176 с.

МОТИВАЦИЯ СТУДЕНТОВ КАК ОСНОВА УСПЕШНОСТИ ОБУЧЕНИЯ

Герашенко Евгений Иванович

Преподаватель специальных дисциплин
КГКП «Рудненский политехнический колледж»

Аннотация: в данной статье рассматриваются проблемы и способы мотивации студентов к изучению профессиональных модулей на примере проведенных экспериментов среди обучающихся колледжа.

Түйін: бұл мақалада колледж студенттері арасында жүргізілген эксперименттер мысалында студенттерді кәсіби модульдерді оқуға ынталандыру мәселелері мен жолдары қарастырылады.

Abstract: this article discusses the problems and ways of motivating students to study professional modules using the example of experiments conducted among college students

Ключевые слова: способы мотивации, влияние уровня мотивации на память и научение

Мотивация - это побуждения, вызывающие активность личности и определяющие её направление. Она основывается на мотивах, под которыми имеются в виду конкретные побуждения, стимулы, заставляющие действовать и совершать поступки. В качестве мотивов могут выступать эмоции и стремления, интересы и потребности, идеалы и установки.

Профессиональная мотивация для студентов является наиболее эффективным способом улучшить процесс обучения по выбранной специальности.

Профессиональный модуль в любой организации образования играет решающую роль в свойствах будущего специалиста. В числе профессиональных модулей по специальности 07160500 «Эксплуатация, ремонт и техническое обслуживание тягового подвижного состава железных дорог» модуль «Ремонт тягового подвижного состава» является одним из самых важных в подготовке обучающихся в колледже. Значимость данного модуля определяется связью между эксплуатацией, обслуживанием и ремонтом подвижного состава. При эксплуатации, помимо выполнения технологических задач, подвижной состав обязан отвечать ряду требований по обеспечению безопасности перевозок грузов и пассажиров. Содержание модуля напрямую связано с обслуживанием, ремонтом и, как следствие, с безопасной эксплуатацией локомотивов и вагонов.

Современные требования, предъявляемые к системе образования и воспитания будущих специалистов, рассматривают обучение в качестве процесса разностороннего развития личности, требует соответствующих подходов к решению задач, связанных с организацией и проведением занятий, в частности, занятий по модулю «Ремонт тягового подвижного состава». Поэтому перед техническим и профессиональным образованием стоит задача приведения обучающей деятельности преподавателя в соответствие концепциями обучения, что предполагает разработку системы подготовки и проведения уроков, сохраняющей концептуальные цели, а также овладение компетенциями, обозначенные в программе образовательной области специальности 07160500 «Эксплуатация, ремонт и техническое обслуживание тягового подвижного состава железных дорог».

Большое значение приобретает принцип учета индивидуальных особенностей обучающихся и применение индивидуализации и дифференциации в процессе обучения. Разделение обучающихся на группы по различным признакам, естественно, приводит к поиску

и применению разнообразных методик обучения в выделенных группах для достижения максимальной эффективности в подготовке обучающихся.

При определении законов и закономерностей процесса обучения И.Я. Лернер выделяет возможность реализации всякого обучения при целенаправленном взаимодействии обучающего, обучаемого и изучаемого объекта [1]. Другими словами, процесс обучения трехсторонен, для его осуществления необходимо наличие двух субъектов – преподавателя и обучающихся, обладающих определенной степенью самостоятельности, свободы действий в ходе процесса обучения, а также изучаемого объекта, модуля. Естественно, отсутствие какой-либо из сторон или целенаправленных взаимосвязей в процессе обучения делает невозможным его осуществление. Под целенаправленными взаимовлияниями вслед за И.Я. Лернером, мы склонны понимать активность преподавателя в организации и проведении обучения, направленную на достижение компетенций, указанных в программе, а также познавательную активность обучающегося, действующего в том же направлении.

Важным фактором результативности процесса обучения является наличие мотивации и интереса учащегося к изучаемому модулю. "Ремонт тягового подвижного состава" в колледже изучается на протяжении четырех семестров, начиная с первого семестра второго курса. Отношение субъекта к изучаемому материалу может быть различным. Так, касаясь модуля "Ремонт тягового подвижного состава", важно отметить, что мотивационный уровень студентов на протяжении изучения модуля неодинаков: на начальном этапе изучения мотивация небольшая, что обусловлено незначительным количеством учебных часов (72 ч), которые выделены на данный модуль согласно учебного плана; следующий этап изучения модуля также носит кризисный характер, что на наш взгляд, может быть связано с тем обстоятельством, что студенты, вернувшиеся с производственной практики, изменили свои профессиональные предметные ценности. Под профессиональными предметными ценностями мы понимаем актуальность содержания модуля для обучающегося на определенном этапе профессионального становления необходимого для формирования профессиональной компетентности. По определению профессиональная компетентность включает «не только представление о квалификации (профессиональных навыках как опыта деятельности, умений и знаний), но также освоение социально-коммуникативных и индивидуальных способностей, обеспечивающих самостоятельность профессиональной деятельности» [2].

Структура методики преподавания модуля "Ремонт тягового подвижного состава" и других профессиональных модулей классическая. Сначала проводятся теоретические занятия, далее следуют практические. При выполнении практических работ формируются профессиональные умения, при защите практических работ закрепляется ранее изученный материал. Через определенный период времени производятся различные формы контроля знаний. Ежедневно задается домашнее задание, основная часть связана с заучиванием материала.

С целью изучения возможных путей повышения мотивационного уровня мною было проведено экспериментальное исследование. За основу были взяты учения Ж. Пиаже, К. Левина, Б. Зейгарник [3]. Объектом экспериментального исследования были преимущественно три категории проблем:

1. Связь между уровнем мотивации, научением и памятью;
2. Влияние перерыва в выполнении задачи на последующее ее сохранение в памяти;
3. Влияние на запоминание и сохранение конфликта между имеющейся у субъекта установкой и содержанием задачи.

Рассмотрим каждую категорию проблемы:

1. Влияние уровня мотивации на научение и память.

Применяя результаты исследований Ж. Пиаже, перед двумя группами студентов, обучающихся по одной программе была поставлена одинаковая цель заучить материал из 20 вопросов. Предварительно одной группе говорилось, что целью эксперимента является стандартизация материала (слабая мотивация), тогда как в инструкции другой группе подчеркивалось, что результат каждого испытуемого будет рассматриваться, как показатель

его уровня знаний по определенной теме и оценка будет засчитана по практической работе данной темы (сильная мотивация). Запоминание определялось сразу же после окончания заучивания на следующий день и неделю спустя. Полученные результаты свидетельствуют о том, что при сильной мотивации уменьшается количество ошибок и возрастает число правильных воспроизведений.

2. Влияние на память прерывов в деятельности.

В следующем нашем опыте, основываясь на результатах исследования Б. Зейгарник, обучающиеся должны были «как можно быстрее и как можно точнее» решить 20 задач разного характера: небольшие тестовые задания, измерение зазоров деталей, сборка и разборка узлов и т. п. Половина этих задач прерывалась до того, как они были выполнены обучающимися. По окончании опыта мы просили перечислить все ранее выполняемые ими задачи. В группе из 25 человек результаты были следующие: 20 испытуемый лучше запомнили прерванные задачи, чем завершённые, 3 человека лучше запомнили завершённые задачи и, наконец, двое одинаково хорошо помнили те и другие. Это свидетельствует о том, что сохранение прерванных задач превышает сохранение завершённых задач. Эти результаты подтверждают предположение К. Левина о том, что незавершённая задача создает у субъекта состояние психического напряжения, способствующего более длительному сохранению в памяти этой задачи.

3. Влияние на память конфликта между имеющимися установками и содержанием задачи. Для данного эксперимента двум группам учащихся предлагалось заучить материал по специальности. Одной группе давался материал с правильной технологической последовательностью ремонта узлов, другой группе такая же технологическая последовательность, но с ошибками, противоречащими логике и ранее изученному материалу по другим предметам. При этом нами обращалось внимание обучающихся не на необдуманное заучивание, а скорее, на доскональное понимание заучиваемого материала. Испытание проводилось в течение 45 минут. Условиями испытания являлись правильность и наивысшая скорость при ответе. В результате исследования вторая группа студентов на вопросах, противоречащих их правильным установкам, тратила больше времени на ответ и зачастую ответ был неправильный. Можно заметить, что когда содержание текста вступает в противоречие с установками испытуемого, то не только медленнее происходит заучивание текста, но и забывается этот текст гораздо быстрее [3].

Далее рассмотрим некоторые способы повышения мотивации при изучении профессиональных модулей.

1. Мотивация личным примером. Интерес студента должен быть вызван не только профессиональностью преподавания учебного материала, но и личными качествами преподавателя.

2. Создание положительного микроклимата в группе. Положительный, приветливый настрой, ровный доброжелательный тон – залог эффективного труда.

3. Формирование положительного отношения к профессии. Необходимо акцентировать внимание на важных профессиональных компетенциях и специфических вопросах.

4. Наличие связки студент-преподаватель. Студенту очень важно, что бы педагог был его наставником, что бы к нему можно было обратиться за помощью по любому вопросу.

5. Четко выработанная система организации учебного процесса является залогом успешной мотивации. Студенты «привыкшие» к преподавателю, к его требованиям будут тратить меньше времени на организационные моменты и осмысление происходящего на уроке.

8. Обязательное сообщение целей урока. Информирование в начале занятия о том, чему студенты научатся, внимательно слушая и выполняя задания, направленно на формирование внутренних стимулов мотивации.

9. Акцент на непосредственную сферу применения полученных знаний. Должна прослеживаться «связь теории с жизнью», которая повышает интерес и внимание студентов к своей будущей профессии.

10.Посильные учебные задачи. Слишком простые или слишком сложные задания вызывают понижение мотивации и интереса к освоению новых компетенций. Сложность заданий должна быть примерно равна уровню знаний аудитории или немножечко выше, чтобы дать возможность студентам возможность анализировать и искать информацию самостоятельно.

11.Регулярная и непрерывная система контроля со стороны преподавателя. Чрезвычайно важен систематический контроль знаний учащихся. Система среднего профессионального образования подразумевает проведение большинства занятий в форме комбинированных. Задача преподавателя проводить регулярную проверку уровня усвоения знаний студентов для поддержания мотивации.

12.Использование современных методов обучения (проектный, проблемный, исследовательский, обучение в сотрудничестве и другие). Разнообразие современных форм и методов организации учебной деятельности повышает мотивацию студентов.

Таким образом, на основании вышеизложенного представляется возможным сделать вывод о том, что при изучении специальных дисциплин, в частности модуля «Ремонт тягового подвижного состава», необходимо на протяжении всего курса обучения поддерживать мотивацию студентов на должном уровне за счет изучения психологических особенностей восприятия информации.

Список литературы:

- 1.Лейбин В. Словарь-справочник по психоанализу. - М.: "АСТ", "АСТ Москва", 2010. - 1219 с.
- 2.Лернер И.Я. Процесс обучения и его закономерности. - М.: Знание, 1980. - 96 с.
- 3.Экспериментальная психология. Редакторы составители Поль Фресс, Жан Пиаже. Выпуск IV. Перевод с французского общая редакция и предисловие действительного члена Академии педагогических наук СССР А.Н. Леонтьева. – М.: Издательство «Прогресс», 1973. - 344 с.
- 4.Энциклопедия профессионального образования: В 3-х томах / Под ред. С.Я. Батышева. – М.: АПО, 1998. - 1496 с.

СТИМУЛИРОВАНИЕ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ ПОДГОТОВКИ СТУДЕНТОВ ПОЛИТЕХНИЧЕСКОГО КОЛЛЕДЖА ЧЕРЕЗ РАЗВИТИЕ СОЦИАЛЬНОГО ПАРТНЕРСТВА

Косолапова Венера Габляхатовна

преподаватель специальных дисциплин,
КГКП «Рудненский политехнический колледж»

Аннотация В статье представлен опыт развития социального партнерства в рамках профессиональной подготовки студентов политехнического колледжа. Отмечается, что для развития профессиональной подготовки студентов необходима программа развития профессионального опыта с привлечением мастеров производственных предприятий социальных партнеров.

Ключевые слова: профессиональная подготовка, студенты политехнического колледжа, социальное партнерство

Түйін. Политехникалық колледж студенттерін кәсіби даярлау шеңберінде әлеуметтік әріптестікті дамыту тәжірибесі ұсынылды. Студенттердің кәсіби дайындығын дамыту үшін әлеуметтік серіктестердің өндірістік кәсіпорындарының шеберлерін тарта отырып, кәсіби тәжірибені дамыту бағдарламасы қажет.

Түйінді сөздер: Кәсіби дайындық, политехникалық колледж студенттері, әлеуметтік серіктестік.

Abstract. The experience of the development of social partnership in the framework of vocational training of students of the Polytechnic College is presented. It is noted that for the development of professional training of students, a program for the development of professional experience with the involvement of masters of production enterprises of social partners is necessary.

Keywords: professional training, students of the Polytechnic college, social partnership.

Проблема социального партнерства в системе профессионального образования затрагивается в той или иной мере в исследованиях многих авторов. Применительно к системе начального профессионального образования она рассмотрена в работах И.П. Смирнова, Е.В. Ткаченко и др. В рамках деятельности средних специальных учебных заведений данная проблема отражена в трудах П.Ф. Анисимова, Л.А. Гайнуловой, Г. И. Ибрагимова, Е.А. Корчагина О.Н. Олейниковой, Т.М. Трегубовой, Ю.Ф. Шуберта и др. Относительно высшей профессиональной школы эти вопросы затронуты в исследованиях Л.М. Аболина, Г.В. Мухаметзяновой, Ф.Г. Мухаметзяновой и др.

Анализ опубликованных работ позволяет констатировать, что проблема социального партнерства в профессиональной педагогике находится пока еще на начальной стадии осмысления и обобщения. Публикации касаются, главным образом, одного субъекта социального партнерства учебного заведения-работодателя, сводя по существу этот вопрос к взаимодействию учебного заведения и предприятия. Данное исследование посвящено вопросам реализации социального партнерства в колледже с целью усиления профессиональной направленности в обучении студентов.

Исследование практики социального партнерства в системе профессионального образования свидетельствует, что успешно развивающиеся техникумы и колледжи добиваются этого не только за счет оптимального включения в процесс подготовки специалиста внутренних ресурсов учебного заведения, но и использования возможностей субъектов рынков труда и образовательных услуг, а также государственных и общественных структур, заинтересованных лиц (органы власти, предприятия и учреждения, школы, родители, студенты, преподаватели и др.) [2].

Проблема заключается в том, что социальное партнерство зачастую существует формально, на практике реализуется минимальными ресурсами, поскольку недостаточно отработаны механизмы взаимодействия и обратной связи. Требования модернизации Казахстанского образования актуализировали многие противоречия, копившиеся в системе профессионального образования, и обусловили появление новых противоречий.

Анализ проблемного поля позволил выделить следующие **противоречия** между:

- требованием обеспечить практико-ориентированное опережающее развитие всей системы профессионального образования и отсутствием четких механизмов его реализации;
- требованием широкого внедрения в учебный процесс новых востребованных профессионально-ориентированных практик и формальным подходом к осуществлению социального партнерства для реализации данной задачи;
- необходимостью использования социального партнерства в колледже для повышения качества профессиональной подготовки будущих специалистов и недостаточным научно-методическим обеспечением данного процесса.

Таким образом, в современных условиях развития колледжей социальное партнерство становится объективно необходимым условием повышения качества подготовки специалиста. Поэтому важно разработать новые условия осуществления социального партнерства как условия повышения качества подготовки специалистов.

Выделенные противоречия позволили сформулировать **исследовательскую задачу**: определить, при каких условиях социальное партнерство будет способствовать профессиональной подготовке студентов в политехническом колледже.

Объект исследования: образовательный процесс в политехническом колледже.

Предмет исследования: развитие социального партнерства в рамках профессиональной подготовки студентов в политехническом колледже.

Цель исследования: обосновать, разработать и апробировать условия развития социального партнерства, которые будут способствовать профессиональной подготовке студентов политехнического колледжа.

Гипотеза исследования: развитие социального партнерства будет способствовать профессиональной подготовке студентов в политехническом колледже, если:

- определены направления социального партнерства, значимые для профессиональной подготовки специалистов в данном регионе;

- разработана и реализуется программа социального партнерства, предполагающая систематическое взаимодействие с предприятиями-партнерами, привлечение мастеров производственных предприятий для проведения производственной практики обучающихся, а также обмен научно-методическим опытом на уровне преподавателей и специалистов практиков на совместных семинарах и конференциях.

Задачи исследования:

1. На основе анализа психолого-педагогической литературы выявить значимость социального партнерства в подготовке профессиональных кадров на базе политехнического колледжа;

2. Рассмотреть сущность понятия «социальное партнерство» и его особенности в условиях политехнического колледжа.

3. Обосновать условия развития социального партнерства в политехническом колледже, способствующие профессиональной подготовке студентов колледжа.

4. Провести опытную работу и анализ ее результатов.

Методологической основой исследования являются:

- положения системного подхода к исследованию общественных явлений (В.Г. Афанасьев, И.В. Блауберг, Э.Г. Юдин и др.);

- положения личностно-деятельного подхода (А.Н. Леонтьев, П.Я. Гальперин, Н.Ф. Талызина и др.).

Теоретическая основа исследования:

- идеи компетентностного подхода в образовании (В.И. Байденко, В.Болотов, Э.Ф. Зеер, Г.И. Ибрагимов, А.М. Новиков, В.В. Сериков и др.);

- исследования, раскрывающие роль и место социального партнерства в системе профессионального образования (Г.В. Мухаметзянова, О.Н. Олейникова, И.П. Смирнов, Е.В. Ткаченко, Т.М. Трегубова и др.);

- теории деятельности (В.В. Давыдов, А.Н. Леонтьев, Р.Х. Шакуров);

- теоретические подходы к изучению проблемы взаимодействия личности и общества (К.А. Абульханова-Славская, Л.С. Выготский, А.В. Петровский и др.);

- теория педагогического проектирования (В.П. Беспалько, В.С. Леднев, М.И. Махмутов, В.А. Сластенин и др.);

- концепция непрерывного профессионального образования личности как условие ее самореализации и профессионализации (Б.С. Гершунский, Г.В. Мухаметзянова, А.М. Новиков и др.).

Практическая значимость исследования:

- разработка и апробация условий организационно-педагогического обеспечения социально-педагогического партнерства в Рудненском политехническом колледже по следующим направлениям:

- создание системы социального партнерства через программу «Старт в будущее», производственные конференции «Моя профессия. Мой опыт на производстве».

Для решения поставленных задач использовались **методы:**

- теоретические: анализ научно психолого-педагогической, а также методической литературы по теме исследования, системный анализ, изучение и обобщение имеющегося педагогического опыта осуществления социального партнерства в системе профессионального образования, в том числе на основе бесед с руководителями предприятий,

директорами филиалов колледжа, родителями, с целью выяснения их мнений по проблемам социального партнерства и его роли в формировании компетентного специалиста;

- эмпирические: педагогическое наблюдение, опрос, анкетирование, метод экспертных оценок;

- статистические: графическое представление результатов диагностических исследований.

База исследования: Коммунальное государственное казенное предприятие «Рудненский политехнический колледж» Управления образования акимата Костанайской области.

Профессиональной подготовкой специалистов и рабочих среднего звена занимаются

Реализация системы социального партнерства позволяет вносить изменения, разрабатывать и утверждать ключевые и обоюдно выгодные функции образовательного процесса как со стороны учреждений ТиПО, так и со стороны предприятий различных видов отрасли.

По мнению И.Н. Гавриловой, «что многие острые проблемы невозможно решить без взаимных солидарных действий, без социального партнерства, и особенно в крупных городах». Задачи социального партнёрства в образовании:

1. Привлекать дополнительные ресурсы общества для развития сферы образования.

2. Направлять ресурсы образования на развитие совместной деятельности любого образовательного учреждения, его общественной самоорганизации, в том числе на развитие самоуправления.

3. Накапливать и систематизировать опыт образовательного сообщества и его партнеров.

4. Эффективно координировать деятельность каждого партнера.

5. Оказывать помощь и поддержку нуждающимся членам сообщества.

В результате выполненного исследования нами выявлено, что организационно-педагогическое обеспечение социального партнерства колледжа должно включать в себя мероприятия по корректировке содержания и организационных форм профессионально-образовательного процесса. Эти мероприятия должны быть основаны на рефлексии согласованной деятельности социальных партнеров, на сопряжении требований, предъявляемых работодателем, государством, колледжем и студентами, с учетом динамики этих требований.

В результате анализа литературы научных трудов были сделаны следующие выводы: социальное партнерство – это особый вид совместной деятельности между субъектами образовательного процесса, который характеризуется доверием, едиными целями и ценностями, добровольным вступлением в отношения, их прочностью и долговременностью, а также признанием взаимной ответственности сторон за продукт их сотрудничества и развития. Партнерские отношения могут различаться по форме (договорная, организационная); по уровню (макроуровень, мезо уровень, микроуровень); по видам взаимодействия (благотворительность, спонсорство, кооперация, инвестиции). Главным условием их установления являются добровольные и взаимовыгодные отношения равноправных субъектов, формирующиеся на основе заинтересованности всех сторон.

В результате выполненного исследования нами выявлено, что организационно-педагогическое обеспечение социального партнерства колледжа должно включать в себя мероприятия по корректировке содержания и организационных форм профессионально-образовательного процесса. Эти мероприятия должны быть основаны на рефлексии согласованной деятельности социальных партнеров, на сопряжении требований, предъявляемых работодателем, государством, колледжем и студентами, с учетом динамики этих требований.

Опытная работа по развитию социального партнерства в рамках профессиональной подготовки студентов колледжа проводилась на базе Рудненского политехнического

колледжа. Общее количество рассмотренных лет, для проведения опытной работы составило 3 года.

Опытная работа по развитию социального партнерства в рамках профессиональной подготовки студентов колледжа состояла из 3 этапов: констатирующий этап, формирующий этап, контрольный этап. Проведенный анализ психолого-педагогической литературы позволил выделить компоненты профессиональных компетенций студентов политехнического колледжа: мотивационно-волевой, функциональный, коммуникативный и рефлексивный.

Для каждого из компонентов были подобраны и адаптированы методики. Каждая из диагностических методик была проведена в соответствии с требованиями и инструкцией их проведения.

Диагностирование проводилось при помощи комплекса методов диагностического исследования, а также методов статистической обработки данных. Повторная диагностика уровней профессионального развития студентов показала, что уровни когнитивного, мотивационного и деятельностного критерия профессиональной подготовленности студентов значительно повысился.

Таким образом, гипотеза исследования о том, что развитие профессиональной подготовки студентов в политехническом колледже будет эффективно, если: разработаны и апробированы условия организационно-педагогического обеспечения социально-педагогического партнерства в Рудненском политехническом колледже и создана система социального партнерства через программу «Старт в будущее», организованы производственные конференции «Моя профессия. Мой опыт на производстве» с привлечением мастеров -социальных партнеров, нашла своё подтверждение.

В ходе проведенного теоретического исследования и опытной работы удалось сделать выводы, подтверждающие, в целом, его теоретическую, практическую значимость и выдвинутую гипотезу.

В результате анализа были сформулированы основные выводы:

1. Профессиональная подготовка рассматривается как комплекс специальных знаний, умений и навыков, который способствует эффективной деятельности в определенной сфере. Окончательным этапом профессиональной подготовки считается работа студента в рамках производственной практики чтобы у колледжа была возможность осуществлять полноценную профессиональную подготовку студентов, необходимо наладить теснейшую взаимосвязь с производственными и промышленными предприятиями, то есть организовать социальное партнерство.

2.. Опыт работы по развитию социального партнерства в рамках профессиональной подготовки студентов колледжа проводилось на базе Рудненского политехнического колледжа. Анализ показал, что для осуществления профессиональной подготовки у политехнического колледжа имеются все внутренние и внешние условия. В соответствии с имеющимися отзывами руководителей практики от предприятия был сделан вывод, что у студентов не хватает практических навыков, опыта работы на производстве, коммуникабельности, а значит и недостаточно качеств присущих какой-либо профессии (специальности), норм поведения в коллективе. По данным первичной диагностики критериев профессиональной подготовки студентов был сделан вывод о том, что: не все студенты обладают достаточной теоретической (средний балл 3,82) и практической подготовкой, а именно проявляются недостаточность знаний, умений и навыков; у большинства студентов недостаточно трудового опыта для работы по их профессии (специальности) – 48% опрошенных; представители основного социального партнера оставляют отзывы о недостатках в профессиональной подготовке студентов, которые говорят о недостаточности практических навыков, опыта работы на производстве, коммуникабельности, а значит и недостаточно качеств присущих какой-либо профессии (специальности), норм поведения в коллективе. Для того, чтобы социальное партнерство между Рудненским политехническим колледжем и предприятиями обеспечило эффективный процесс профессиональной

подготовки студентов было предложено разработать и апробировать систему социального партнерства через программу «Старт в будущее», спецпроект «Гид в будущее», производственные конференции «Моя профессия. Мой опыт на производстве». Цель программы социального партнерства «Старт в будущее» заключается в повышении уровня профессиональной подготовки студентов Рудненского политехнического колледжа на основе социального партнерства [5].

Содержание программы социального партнерства «Старт в будущее» предполагает параллельное проведение комплекса мероприятий между предприятиями АОССТПО, ТОО «Жас-канат», ТОО «Злак плюс», ТОО «Лидер 2010» и Рудненским политехническим колледжем, представлено в виде 6 блоков – «Организационно-правовые мероприятия», «Кадровое обеспечение», «Коррекция и внесение изменений в содержание основных рабочих программ Рудненского политехнического колледжа с использованием профессиональных стандартов предприятий-партнеров», «Модернизация учебной базы Рудненского политехнического колледжа», «Участие предприятий-партнеров в процессе профессиональной подготовки студентов Рудненского политехнического колледжа», «Профорентация».

На базе колледжа была организована и проведена ежегодная традиционная практическая конференция «Моя профессия. Мой опыт на производстве». Целями проведения практической конференции стали: определение уровня профессиональных компетенций, а также знаний, умений и практического опыта студентов Рудненского политехнического колледжа; выявление спорных моментов во время прохождения производственной практики; активизация профессиональной и практической деятельности студентов колледжа. Повторная диагностика критериев профессиональной подготовки студентов Рудненского политехнического колледжа после проведения формирующего этапа опытной работы показала, что уровни когнитивного, мотивационного и деятельностного критерия профессиональной подготовленности студентов значительно повысился. Степень обученности студентов в 22-23 учебном году составил 99,8%, в группе в 21-22 учебном году – 99,2%, в группе 20-21 учебном году – 99,5%. Процент успеваемости в разрезе рассмотренных лет: в группе 22-23 учебного года – 0,68%, в группе 21-22 учебного года – 0,70%, в группе 20-21 учебного года – 0,72%. Все студенты обладают хорошей (достаточной) теоретической и практической подготовкой. У большинства студентов наблюдается достаточность трудового опыта для работы по их профессии (специальности) – 68% опрошенных.

Таким образом, гипотеза исследования о том, что развитие профессиональной подготовки студентов в политехническом колледже будет эффективно, если: разработаны и апробированы условия организационно-педагогического обеспечения социально-педагогического партнерства в Рудненском политехническом колледже и создана система социального партнерства через программу «Старт в будущее», организованы производственные конференции «Моя профессия. Мой опыт на производстве» с привлечением мастеров -социальных партнеров, нашла своё подтверждение.

Список литературы:

1. Васина Е.В. Социальное партнерство и содержание профессионального образования. // Инновации в российском образовании. - М.: МГУП, 2000. - С. 40-42.
2. Зинченко Г. П. Социальное партнёрство [Текст] / Г. П. Зинченко, Ш. И. Рогов. – М: Академ.: «Центр», 2019. – 224 с.
3. Морозова Д.А., Морданова С.М Теория и методика воспитательной работы. Учебное пособие –Костанай: Костанайский филиал ФГБОУ ВО «Челябинский государственный университет», 2019. –178 с.
4. Мухаметзянова Г.В. Методология проектирования и развития системы среднего профессионального образования в регионе. - Казань: ИСПО РАО, 1998. – 128с.
5. Рудненский политехнический колледж - Официальный сайт. URL: <http://rptk.kz/>

ПРАКТИЧЕСКОЕ ПРИМЕНЕНИЕ ПРОЕКТНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ В ПРЕПОДАВАНИИ ПРОФЕССИОНАЛЬНЫХ МОДУЛЕЙ

Кузнецова Анастасия Николаевна
преподаватель специальных дисциплин,
КГКП Рудненский политехнический колледж

Аннотация: в статье рассматривается применение метода проектов и его использование в процессе преподавания профессионального модуля в организации ТиПО, описана структура проектной деятельности, а также ее этапы.

Түйін: мақалада жобалық әдісті қолдану және оны ТЖКБ ұйымында кәсіби модульді оқыту процесінде пайдалану қарастырылады, жобалық қызметтің құрылымы, сонымен қатар оның кезеңдері сипатталады.

Abstract: the article discusses the application of the project method and its use in the process of teaching a professional module in the organization of TaVE, describes the structure of project activities, as well as its stages.

Ключевые слова: проект, образование, метод проектов, технология, проектная деятельность.

Успешное использование метода проектов в образовательном процессе позволяет применить на практике теоретические знания для эффективного решения конкретных задач с учетом множества факторов.

Проектная деятельность — это деятельность, направленная на достижение заранее определенного результата, создание определенного уникального продукта или услуги.

Проект - уникальный процесс, состоящий из совокупности скоординированных и управляемых видов деятельности с начальной и конечной датами, предпринятый для достижения соответствующей конкретным требованиям цели, включающий ограничения по срокам, стоимости и ресурсам. Общие признаки, отличающие проект от других видов деятельности:

1. Направленность на достижение конкретных целей с определенным началом и концом;
2. Ограниченная протяженность по срокам, стоимости и ресурсам;
3. Неповторимость и уникальность (в определенной степени);
4. Комплексность - наличие большого числа факторов, прямо или косвенно влияющих на прогресс и результаты проекта;
5. Правовое и организационное обеспечение - создание специфической организационной структуры на время реализации проекта.

Согласно мнению Земскова Ю. П. выделяют следующие этапы работы над проектом:

- определение проблемы и темы проекта, определение актуальности проекта и постановка целей;
- общее обсуждение способов реализации проекта, поиск источников для исследования;
- определение частей, из которых будет состоять проект, и логической взаимосвязи между ними; участники самостоятельно изучают и систематизируют новую информацию, при этом могут обратиться за консультацией к руководителю проекта;
- презентация проекта;
- итоги.

Считаю целесообразным рассмотреть виды проектов:

Учебный проект – выполнение обучающимися, определенного комплекса исследовательских, графических, расчетных работ для решения поставленных задач.

Информационный проект – это тип проекта, направленный на поиск и анализ информации. Обучающиеся используют несколько разных методов получения информации, ее анализ и презентация. Такой вид проекта не редко используется на занятиях.

Исследовательский проект – имеет сходство с различными научными исследованиями, т.к. включают в себя определение актуальности темы, постановка проблемы, предмета, объекта, цели и задач исследования. Также является обязательным выдвижение гипотезы исследования, выделение одного или нескольких методов исследования и проведения эксперимента.

Такие проекты используются студентами во внеурочной деятельности по предмету в качестве подготовки к научно-практической конференции. Творческий проект может быть представлен в форме фильма, презентации, репортажа, графического материала и т.д.

Игровой проект – выделяются проблема и цели проекта, и презентация проходит в форме ролевой игры. [1]

Образовательная ценность метода проектов заключается в осуществлении обучающимися самостоятельной исследовательской деятельности, также формируются межпредметные связи.

Проект обязательно предполагает развитие коммуникативных способностей и проведение практического эксперимента, а не только теоретическую информацию.

С точки зрения обучающегося, проект – это возможность:

- делать самостоятельно что-то интересное в группе или одному;
- решить интересную проблему, сформулированную самими учащимися в виде цели и задач;
- максимально использовать свои возможности;
- проявить себя, попробовать свои силы, приложить свои знания;
- принести пользу;
- публично показать достигнутый результат.

С точки зрения преподавателя проект — это интегративное дидактическое средство развития, обучения и воспитания, которое позволяет вырабатывать и развивать специфические умения, навыки и компетенции, в числе которых:

- проблематизация (рассмотрение проблемной ситуации, выделение имеющихся противоречий, формулирование проблемы и подпроблем, постановка цели и задач и т.д.);
- целеполагание и планирование деятельности;
- самоанализ и рефлексия;
- поиск и критическое осмысление информации (отбор фактического материала, его интерпретация, обобщение, анализ);
- освоение методов исследования;
- практическое применение знаний, умений и навыков в нестандартных ситуациях и др. [2]

В рамках рассматриваемой темы статьи при проведении занятий на базе Рудненского политехнического колледжа с обучающимися третьего курса в рамках модуля ПМ 06 «Проведение проверки технического состояния технологического оборудования и технических устройств» по теме занятия: «Проверка кабельных линий электропередач» обучающимся предлагается выполнить проект, направленный на проверку учебного материала.

Проектная деятельность состоит из нескольких этапов, в каждом из которых преподаватель и обучающийся выполняют определенные действия.

Работая над проектом, были учтены следующие моменты:

Проектная деятельность состоит из нескольких этапов:

1. Обучающиеся группы делятся на подгруппы. Преподаватель задает вопросы, которые требуют ответа. Задаются следующие вопросы:

- каким образом производятся испытания проложенных кабельных линий?
- что входит в состав технической документации, передаваемой монтажной организации при сдаче кабельной линии в эксплуатацию?
- как проводят профилактические испытания кабельных линий городских электрических сетей?

- какова периодичность профилактических испытаний кабельных линий городских электрических сетей напряжением 3, 6 и 10 кВ, работающих в нормальных режимах?

Используя дополнительную литературу, обучающимся необходимо составить перечень работ по надзору за состоянием кабельных линий электропередачи, проложенных на открытых и на закрытых территориях.

Преподаватель совместно с обучающимися принимают решения, каким образом оформлять результаты работы.

2. Обучающиеся активно работают над проектом. Преподаватель консультирует по возникающим вопросам.

3. Обучающиеся оформляют результаты проекта. В качестве результатов проекта может быть презентация, макет или доклад.

4. Демонстрируется итог работы над проектом перед преподавателем и обучающимися. Обучающиеся рассказывают, какие приемы использовали для получения информации, с какими проблемами столкнулись, чему научились и к каким выводам пришли, показывают результат работы.

5. Заключительным этапом проекта является рефлексия, где обучающиеся и преподаватель оценивают проделанную работу, делятся впечатлениями, обсуждаются и выставляются оценочные баллы за выполненные работы в соответствии с дескрипторами.

При использовании метода проектов иногда испытываю трудности: трудно сформулировать проектные задания в соответствии с образовательным стандартом - ведь заинтересовать обучающегося можно только тогда, когда ему самому это интересно, тогда результат "налицо". Необходимо выбрать именно ту проблему, которая актуальна на сегодняшний день! При работе с группой по проекту бывает сложно оценить личный вклад каждого обучающегося.

Работа над проектом способствует развитию исследовательских умений и навыков у обучающихся, носит практический характер, имеет важное прикладное значение.

Метод проектов вовлекает обучающихся в творческую деятельность, учит мыслить и добывать знания самостоятельно, при этом вызывая интерес к обучению

Педагог перестает быть просто источником знаний, а становится организатором и координатором исследовательской работы. Он поддерживает учеников на каждом этапе работы над проектом, создает творческую среду, стимулирует постоянное личностное развитие.

Важнейшей особенностью метода проектов является обучение на активной основе, через целесообразную деятельность обучающегося, соответствующую его личным интересам.

Список литературы:

1. Сальникова Т. П. Педагогические технологии, М.: 2005. – 252с
2. Яковлева Н.Ф. Проектная деятельность в образовательном учреждении. М.: Флинта, 2014. - 144с

CNC SIMULATOR - СОВРЕМЕННЫЙ ИНСТРУМЕНТ ДЛЯ ФОРМИРОВАНИЯ НАВЫКОВ БУДУЩЕГО СПЕЦИАЛИСТА В ОБЛАСТИ МАШИНОСТРОЕНИЯ

Небытова Альмира Галиахметовна

преподаватель специальных дисциплин,

КГКП «Рудненский политехнический колледж»

Аннотация: в статье рассматриваются вопросы применения симулятора токарного станка, рассмотрены преимущества применения, возможности станка, ожидаемыми результатами применения симулятора является отработка навыков оператора станка с ЧПУ.

Ключевые слова: симулятор, имитационное обучение, образования будущего, образовательный процесс

Система образования в целом всегда являлась предметом широкой дискуссии, и в связи с обширным влиянием на нее инновационного развития и общей цифровизации экономики необходимо обсуждать и создавать компоненты, которые станут составляющими «образования будущего».

Немаловажен фактор создания непрерывной системы образования, где работодатель будет уверен в том, что его настоящий и будущий сотрудник – квалифицированный специалист. Причем системы управления знаниями должны постоянно обновляться [1].

Для успешной трудовой деятельности и умения решать поставленные профессиональные задачи обучающимся необходимо научиться владеть практическими навыками работы на достаточно высоком уровне еще во время обучения. Виртуальные тренажеры-симуляторы используются как дополнительное средство, повышающего качество преподавания теоретического и практического учебного материала. Симуляторы для обучения – это интерактивные модели, имитаторы управления процессом, оборудованием, механизмом, а также имитаторы ситуации. Главная цель – обучение через действие. Чаще всего симуляторы, которые используются в наши дни, представлены механическими и компьютерными (виртуальными) версиями [2].

Традиционная модель подготовки с использованием симуляторов сформировалась в русле концепции Д. Дьюи. Она обеспечивала формирование у обучаемых профессиональных навыков, необходимых для занятия определенного рабочего места. Ведущими методическими принципами при организации профессионального обучения на основе симуляторов выступали обучение в процессе деятельности (*learning by doing*), а также получение обратной связи от инструктора (*learning from feedback*). Действия обучаемого детально регламентировались; задача «вхождения в деятельность» трактовалась как освоение набора трудовых действий и алгоритмов принятия решений, обеспечивающих работу машины или функционирование сложной технической системы. Роль инструктора в процессе тренинга была доминирующей. Данный подход к проектированию и использованию симуляторов как инструмента практической подготовки сохраняет свою актуальность и остается господствующим в отношении тех видов профессиональной деятельности, которые связаны с повышенной опасностью для персонала и необходимостью обеспечения технологической безопасности.

В последнее десятилетие развитие систем подготовки, построенных на симуляторах, получило совершенно другое направление. Функциональные возможности симуляторов оцениваются исследователями США, Западной Европы и Китая в понятиях конструктивистской педагогики. В рамках данной концепции знание не столько передается обучающемуся преподавателем, сколько создается, конструируется им самим в процессе обучения. Важнейшим условием эффективности такого обучения является самостоятельность обучающегося и его активность, способность организовать собственную деятельность (*self-directed learning*), навыки осознанного и ответственного решения профессиональных задач [3].

Технология симуляции является коммуникативной, поскольку предполагает установление контакта и взаимодействие между участниками образовательного процесса. Информация, проникая в сознание, инициирует его активную работу и, как следствие, запускает обратный информационный процесс, ответную реакцию, действие.

Правильно организованное имитационное обучение все шире внедряется, как дополнительный этап образования, позволяющий повысить качество подготовки специалистов. При симуляционном обучении профессиональный навык может повторяться многократно до выработки его уверенного выполнения и полного устранения ошибок. И конечно, внедрение системы симуляционного обучения дает целый ряд преимуществ [4].

- **Скорость.** Симуляционное обучение позволяет быстрее всего научить тем или иным практическим навыкам новичков.
- **Актуальность.** Технологии в современном мире меняются очень быстро. Угнаться за этой динамикой в теории ещё возможно, а на практике – гораздо сложнее.

- Точность и контроль. Возможность фиксировать процесс обучения, наблюдать и корректировать действия.
- Вовлечённость и увлеченность в процесс обучения. Усиление эффекта интерактивности и геймификации (а с ними - и увеличение уровня мотивации). Эмоциональное вовлечение в процесс обучение благоприятно влияет на уровень усвоения материала, продуктивность. Но это возможно именно когда симулятор – именно толковый имитатор реальности, а не просто игра [5].

В рамках подготовки универсального специалиста составлена программа обучения по модулю КВ 11 «Выполнение работ на станках с ЧПУ и их обслуживание» по специальности 07150100Технология машиностроения (по видам). Специалист, который отвечает за настройку, управление и контроль работы станков с ЧПУ называется оператор станков с ЧПУ (числовым программным управлением).

Программой предусмотрены следующие результаты обучения

РО 1.1 Проводить подготовительно-заключительные работы.

РО 1.2 Производить ввод данных на станке с числовым программным управлением, с применением основ программирования.

РО 1.3 Устанавливать технологическую последовательность и режимы обработки.

РО 1.4 Контролировать обработку поверхности деталей контрольно-измерительными приборами и инструментами.

РО 1.5 Устранять неполадки в работе инструмента и приспособлений.

РО 1.6 Выполнять подналадку узлов и механизмов в процессе работы.

Результат обучения РО 1.2 «Производить ввод данных на станке с числовым программным управлением, с применением основ программирования» направлен на изучение порядка разработки управляющей программы, программирование скорости резания, программирования подачи, программирования перемещений инструмента реализуется с помощью программы Cnc Simulator.

Результат обучения РО 1.3 «Устанавливать технологическую последовательность и режимы обработки» направлен на написание программы обработки для деталей типа тел вращения» реализуется с помощью программы Cnc Simulator.

Cnc Simulator используется для имитации обработки деталей на металлорежущих станках с ЧПУ для фрезерных и токарных станков.

Функциональные возможности симулятора должны обеспечивать выполнение следующих задач: составление текстов управляющих программ операций токарной обработки в формате стандартного G/M кода и проверку управляющих программ на синтаксические и технологические ошибки;

- воспроизведение на экране вычислительного устройства трёхмерных графических моделей основных узлов имитируемого оборудования, технологической оснастки и металлорежущего инструмента с целью учебной имитации процесса токарной обработки материала;
- трёхмерную визуализацию процесса формообразования детали при токарной обработке по составленным управляющим программам;
- визуализацию траекторий перемещения режущего инструмента в рабочей плоскости станка;
- осуществление интерактивного взаимодействия пользователя с имитационной моделью оборудования [6].

Обучающиеся третьего курса ознакомлены с приемами обработки деталей типа тел вращения, способны составить технологический процесс обработки вала. Умеют выбирать инструмент для обработки поверхностей. Используя симулятор обучающиеся отрабатывают навык в написании управляющей программы. На рисунке 1 показан внешний вид станка.

Рисунок 1. Внешний вид токарного станка с ЧПУ

При составлении программы обучающиеся могут выбрать режущий инструмент и установить в позицию УАСИ.(рисунок 2)

Рисунок 2. Выбор режущего инструмента

Симулятор дает возможность переустановки заготовки из установа А в установ В. Spc Simulator дает представление о точении наружных цилиндрических поверхностей, сверлении, рассверливании, расточки, обработки канавок, нарезке резьбы наружной и внутренней. На рисунке 3 представлен процесс обработки вала.

При аварийных ситуациях станок дает оповещение «Авария» (рисунок 4). Это позволяет проанализировать ошибки при установки инструмента или написании кода.

Рисунок 3. Обработка детали на симуляторе

Рисунок 4. Оповещение об аварии

Данный симулятор имеет 5 камер отображения, что позволяет смотреть процесс обработки с разных углов. Имеет функцию поворота во время обработки.

По завершению обучения обучающиеся сдадут демо-экзамен.

Список литературы:

1. Загидуллин Д.Р., Пулявина Н.С. Методика симуляционного обучения как основа стартапа на рынке образовательных технологий (edtech) - Journal of Economics, Entrepreneurship and Law, февраль 2021 г
2. Ваганова В. А., Ерочкина О. А., Кузьмина С. Н. Симуляторы в образовательном процессе как инструмент повышения качества образования - Санкт-Петербургский государственный электротехнический университет «ЛЭТИ» им. В.И. Ульянова (Ленина), г. Санкт-Петербург, Россия
3. Дудырев Ф. Ф., Максименкова О. В. Симуляторы и тренажеры в профессиональном образовании: педагогические и технологические аспекты - Вопросы образования / Educational Studies Moscow. 2020. № 3
4. Буканова Садриева А.М С.А Симуляционное обучение – как современная технология обучения и средство оценки практических навыков. Вестник образования, науки и техники. Серия «Образование». Том 63. [Электронный ресурс]: сборник трудов всероссийских научно-практических конференций / Интертехинформ; под ред. Каргина А.В.– Сетевое издание.– Тула: Интертехинформ, 2019
5. Алексеева О.В. Имуляционные методики в учебном процессе . - Журнал Современные проблемы науки и образования. – 2015. – № 5
6. https://pedagogika.org/publ/kalejdoskop_razlichnykh_znaniy/ispolzovanie_metoda_simuljacji_pri_obuchenii/4-1-0-199

ФОРМИРОВАНИЕ НАВЫКОВ САМООБРАЗОВАТЕЛЬНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ОБУЧАЮЩИХСЯ ЧЕРЕЗ ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ИНФОРМАЦИОННЫХ ТЕХНОЛОГИЙ

Преображенская Марина Владимировна

преподаватель специальных дисциплин,
КГКП «Рудненский политехнической колледж»

Аннотация: Данная статья посвящена проблеме формирования интереса к самообразованию студентов. На основе анализа научных подходов и исследований в этой сфере построена и внедрена модель уровневого развития интереса к самообразованию студентов.

Түйін: Мақала студенттік жастардың өз бетімен білім алуға қызығушылықтарын қалыптастыру мәселесіне арналған. Ғалымдардың зерттеулері мен жүргізілген ғылыми талдаулардың негізінде білім беру үрдісіне осы сала бойынша студенттердің өз бетімен білім алуға қызығушылығының деңгейлік даму моделі құрастырылып енгізілген.

Abstract: This article is devoted to the problem of formation of interest to self-education of students. On the basis of analysis of scientific approaches and researches in this sphere the model of level development of interest to self-education of students is constructed and inculcated.

Ключевые слова: образование, самообразование, познавательная деятельность, успешное развитие личности, конкурентоспособность.

Реформирование образования, осуществляемое в Республике Казахстан направлено на улучшение качества подготовки специалистов в соответствии с потребностями рынка труда и реалиями современного производства. Обновление структуры и содержания системы технического и профессионального, послесреднего образования Республики Казахстан обуславливает постоянное корректирование целей и ориентиров, которые соответствуют формированию внутренней культуры личности.

В настоящее время образование наряду со средствами массовой коммуникации, формальным и неформальным общением людей становится ведущим транслятором опыта и знания. При этом меняется как характер образования, так и отношение к нему со стороны

общества и индивида. К образованию все более формируется отношение как к общественному благу и индивидуально-личностной ценности. Потребность в образовании как в средстве для усиления адаптационных возможностей человека к резко ускорившемуся темпу жизни превращает его в непрерывный процесс, а усложнение общественной жизни вносит свои коррективы. Содержание и организационные формы образования должны соответствовать актуальности и решать не только задачи подготовки людей к выполнению не только профессионально-трудовых, но и общественно-политических, художественно-эстетических и социально-бытовых функций.

Рассматривая самообразование как средство поиска и усвоения социального опыта, с помощью которого человек осуществляет свое образование, развитие и профессиональную подготовку в соответствии с поставленными перед собой целями и задачами, можно отметить естественность такого подхода. Эффективность самообразования во многом обуславливается наличием ярко выраженного стремления и готовности к самосовершенствованию, сформированными мотивами и четко поставленными перед собой задачами, способности к самоорганизации и самостоятельного осуществления образовательного процесса, где индивид одновременно выступает и в качестве субъекта образовательной деятельности, и ее объекта.

В системе непрерывного образования самообразование играет роль связующего звена между ступенями и стадиями организационной учебы, придавая образовательному процессу целостный и восходящий характер. Взаимосвязь образования и самообразования проявляется двояко. С одной стороны, образование как цель и содержание педагогического процесса создает базу для самообразования, с другой – самообразование способствует формированию потребности в знаниях, опыте и личностных качествах, превращающихся в цели образования.

Следует отметить, что самостоятельная работа индивида по личностному самосовершенствованию, осуществляемая в рамках воспитания и обучения, представляет собой переходную ступень между процессами образования и самообразования. Именно благодаря этому система образования, в том числе и дополнительного, может получить возможность успешно решать задачу ускоренного внедрения теории самообразования личности в педагогическую практику, так как самообразование отнюдь не всегда подразумевается при получении человеком образования в каком-либо учебном заведении. Наоборот, сложившаяся система предполагает обращение к самообразованию как к дополнительному виду деятельности в систематической работе обучающегося над собой в рамках целостного педагогического процесса.

Все это имеет чрезвычайно важное значение в условиях становления и формирования рыночных отношений, коснувшихся и образовательной среды, в которой со всей остротой встает проблема обеспечения конкурентоспособности каждого трудоспособного члена общества. Это может быть достигнуто разными способами, в первую очередь – путем психологической и практической подготовки человека к самообразовательной деятельности. Самообразование становится одним из важнейших направлений самореализации личности на фоне динамичной ситуации как на рынке труда, так и в других социальных сферах.

Прослеживая эволюцию понятия «самообразование», можно выделить два этапа его развития: исследование проблемы самообразования в контексте общих проблем обучения и воспитания (до XIX в.); выделение самообразования в самостоятельный вид человеческой деятельности и в специальный объект исследования (с XIX в.).

Различные аспекты проблемы самообразования в контексте собственных фундаментальных и прикладных исследований рассматривали известные ученые-педагоги (Ю.К. Бабанский, В.С. Ильин, П.Ф. Каптерев, М.Н. Скаткин, Г.И. Щукина и др.), психологи (Л.С. Выготский, В.П. Зинченко, С.Л. Рубинштейн, В.И. Слободчиков, В.Д. Шадриков и др.). Анализ научной литературы показывает, что самообразование как целеустремленная самостоятельная деятельность человека по личностному самосовершенствованию включает в себя два относительно самостоятельных процесса: самообучение и самовоспитание. Самообразование выступает как средство самовоспитания и саморазвития, поскольку способствует развитию различных сфер личности (интеллектуальной, волевой,

эмоциональной, мотивационной) и базовых качеств развивающегося человека (целеустремленность, организованность, трудолюбие, настойчивость и др.). Основываясь на работах ученых, можно предложить следующее определение «самообразования».

Самообразование – это непрерывный образовательный процесс, направленный на развитие и самоактуализацию личности, удовлетворение ее познавательных интересов и духовных потребностей. Таким образом, система, основанная на организации процесса, учете мотивационных предпочтений индивида и контроле, есть система совершенствования индивида, управление которой позволяет ему определиться в современном обществе.

Формирование у студенческой молодежи готовности к самообразованию осуществляется на основе освоения личностных особенностей, которые заключаются в том, что человек самостоятельно организует свою учебную, познавательную и другую расширяющую его знания деятельность и управляет этой деятельностью. Готовность становится важным элементом поддержания потребности в самовыражении, включающей в себя:

- потребность в информации, необходимой для ориентации студентов в окружающем мире и осуществления успешной деятельности по получению информации и знаний, а также организации деятельности, обеспечивающей собственное развитие;

- потребность в овладении умениями, навыками, методами и приемами самообразовательной деятельности и потребность в их совершенствовании;

- потребность в реализации своих личностных компонентов деятельности, без чего студент не сможет адекватно ставить цели, находить способы их достижения и управлять своей деятельностью;

- потребность в положительных эмоциях в связи с успешным завершением того или иного этапа самообразовательной деятельности.

Идея уровня анализа развития интереса нашла свое развитие в работах Щукиной Г.И. (1971, 1988), Ильина В.С. (1971), Иванова В.Г. (1985), Казаренкова В.И. (1983, 2003, 2007) и других исследователей. В этом контексте привлекает особое внимание исследование Щукиной Г.И. (1988), в котором просматривается четкая характеристика каждого уровня развития интереса к самообразованию. Щукина Г.И. указывает, что во взаимосвязи с развитием интереса меняется характер познавательной деятельности студентов: «Опыт познавательной деятельности содействует постепенному формированию познавательного интереса: от стадии простой ориентировки, связанной с состоянием любопытства через активный поиск недостающей информации, выражающейся в состоянии любознательности, к познавательному интересу, в основе которого лежит стремление к познанию внутренней сущности процессов, явлений окружающего мира» [1].

Таким образом, самообразование представляет собой самообразовательную познавательную деятельность студентов, поэтому целесообразно выделить четыре уровня развития интереса к выбранному виду деятельности. Если опираться на исследования Г.И. Щукиной, В.И. Ильина, В.И. Казаренкова, можно выделить уровни любопытства, любознательности и интереса у студентов к самообразованию. Поуровневая модель развития у студентов интереса к самообразованию имеет в таком случае следующий вид: 1 уровень – любопытство; 2 уровень – любознательность; 3 уровень – интерес первого порядка; 4 уровень – интерес высшего порядка.

Данная модель развития интереса у студентов к самообразованию отражает переход с одного уровня в другой. Каждый уровень характеризуется тремя группами признаков (интеллектуального, волевого и эмоционального характера). Данные признаки позволяют проследить динамику развития интереса студентов к самообразованию по вышеуказанным уровням [2]. Выделив для наблюдения три основные группы признаков, используемых исследователями данной проблемы, в каждую группу было включено по семь признаков, в наибольшей степени характеризующих развитие у студентов интереса к самообразованию и удобных для фиксации при использовании указанных выше методов исследования:

- 1) признаки интеллектуального характера:

- готовность к самообразованию;
 - направленность личности на освоение знаний и умений по самообразованию;
 - проявление творческой активности в самообразовании;
 - поиск путей, способов, средств совершенствования процесса самообразования;
 - использование самообразования для выполнения формальных и неформальных заданий;
 - использование самообразования для тотального освоения человеческих знаний и опыта;
 - связь самообразования с учебно-познавательной деятельностью;
- 2) признаки волевого характера:
- проявление волевых усилий в процессе самообразования;
 - продолжительность самообразовательной деятельности;
 - систематичность самообразовательной деятельности;
 - наличие волевой доминанты к осуществлению работы по самообразованию;
 - направленность на преодоление трудностей в процессе самообразования;
 - самопрограммирование и принятие самообязательств по осуществлению самообразовательной деятельности и их выполнению;
 - использование помощи окружающих людей в процессе самообразования;
- 3) признаки эмоционального характера:
- эмоциональное реагирование на самообразовательную деятельность;
 - эмоциональные состояния, сопровождающие процесс самообразования;
 - эмоциональное поведение в процессе самообразования;
 - эмоциональная устойчивость;
 - эмоциональная реакция личности на отвлечения от самообразовательной деятельности;
 - эмоциональное «заражение» сверстников самообразовательной деятельностью;
 - наличие положительных эмоций в постобразовательный период.

Выбор основных признаков интеллектуального, волевого и эмоционального характера был проведен на основе анализа данных позиций в научной литературе. Тщательно изучив и проанализировав используемые учеными признаки (показатели, критерии), характеризующие развитие у студентов интереса к самообразованию, был произведен их отбор по частоте применения в перечисленных выше публикациях, а также по значимости для полноценной характеристики развития исследуемой проблемы. Далее был произведен процесс дополнения традиционно используемых групп признаков, характеризующих развитие интереса к самообразованию (интеллектуального, волевого, эмоционального характера).

Формирование у студентов интереса к самообразованию становится жизненно необходимым атрибутом современного молодого человека, ориентированного на успешное личностное развитие и профессиональный рост. Проблема формирования у студентов интереса к самообразованию сложна и имеет множество аспектов, которая требует целенаправленных и разносторонних подходов к ее решению с учетом современных условий развития отечественного и мирового социального пространства. Без позитивного вариативного решения этой проблемы невозможно ни успешное развитие личности специалиста, ни обеспечение государства профессиональными кадрами.

Список литературы:

1. Щукина Г.И. Педагогические проблемы формирования познавательных интересов. – М.: Педагогика, 1988. – 540с.
2. Казаренков В.И. Самообразование и университетская подготовка студентов // Проблемы современной высшей школы: Межвузовский сборник научных трудов – М.: РУДН, МАНПО, 2008. С. 3-8.

РАБОЧИЙ ЛИСТ КАК ИНСТРУМЕНТ АКТИВИЗАЦИИ САМОСТОЯТЕЛЬНОЙ РАБОТЫ СТУДЕНТОВ ПРИ ИЗУЧЕНИИ ЭКОНОМИЧЕСКИХ ДИСЦИПЛИН

Фомина Наталия Викторовна

Преподаватель специальных дисциплин
КГКП «Рудненский политехнический колледж»

Аннотация: цель статьи описать эффективность использования рабочих листов для активизации самостоятельной работы студентов при изучении экономики, особенности составления рабочих листов и результативность их применения.

Түйін: мақаланың мақсаты экономиканы оқу кезінде студенттердің өзіндік жұмысын жақсарту үшін жұмыс парақтарын пайдаланудың тиімділігін, жұмыс парақтарын құрастыру ерекшеліктерін және оларды пайдалану тиімділігін сипаттау.

Abstract: the purpose of the article is to describe the effectiveness of using worksheets to enhance students' independent work when studying economics, the features of compiling worksheets and the effectiveness of their use.

Ключевые слова: рабочие листы, способы активизации, дифференцированность заданий, дескрипторы.

Основная задача преподавателя специальных дисциплин – формирование профессиональных компетенций будущих специалистов. При этом они должны обладать критическим мышлением, быстро ориентироваться в нестандартных ситуациях и иметь навыки самообучения. И всему этому способствует использование рабочих листов на уроках специальных дисциплин.

Рабочие листы – это учебные материалы, предназначенные для самостоятельной работы обучающихся. Они могут быть представлены в виде таблиц, графиков, карт и других форматов и содержат вопросы и задания, которые помогают студентам применять свои знания и навыки в практическом контексте.

Рабочие листы активно применяются в школах при изучении общеобразовательных дисциплин. В сети Интернет можно найти много примеров, образцов и готовых рабочих листов. Но для изучения специальных и общепрофессиональных дисциплин (модулей) таких листов нет, поэтому я стала разрабатывать рабочие листы самостоятельно. Для этого использую такие электронные инструменты как Quizlet, Canva, PowerPoint, генератор кроссвордов, ребусов (Viouroki.ru), генератор облака тегов (wordscound.pythonanywhere.com) и др.

Спектр возможностей применения рабочих листов очень широк:

1. На этапе изучения нового материала
2. На этапе закрепления новых знаний
3. При проверке уровня знаний и сформированности навыков
4. На уроке обобщения и закрепления
5. В качестве домашнего задания

На своих занятиях я активно применяю информационно-коммуникативные технологии — это и просмотр обучающих видеороликов, и демонстрация презентаций, и выполнение заданий он-лайн (LearningApps.org, Kahoot.it) - что создает определенную нагрузку и на зрение, и на восприятие, и мыслительную деятельность обучающихся. При этом я заметила, что задания онлайн ребята выполняют больше на скорость, а не на осмысление. Поэтому стараюсь минимизировать использование смартфонов студентами во время занятий. При этом возникает вопрос: как сделать так, чтобы ребята не утратили интерес к уроку, и он не стал для них скучным, а руки не потянулись к гаджетам? Я поняла, что необходимо разрабатывать разнообразные задания и печатать рабочие листы на бумажном носителе. Известно, что при письменной работе, человек лучше концентрируется и усваивает новые знания. Письмо от руки развивает мелкую моторику, которая задействует большое количество отделов мозга и нервных окончаний.

При этом несмотря на то, что рабочие листы предусматривают работу офф-лайн формате, я в некоторые из них добавляю ссылки на онлайн задания. Такие рабочие листы являются комбинированными.

Задания на рабочих листах располагаются по возрастанию - от простого к сложному и имеют разные формы представления: в виде текста, таблиц, схем, диаграмм, рисунков и т.д. Сами задания тоже всегда разнообразны: «Вставь пропущенные слова», «Найди соответствие», «Прокомментируй интересный факт», «Сравни», «Проанализируй», «ВЕРНО/НЕВЕРНО», «Реши кроссворд, кейворд, филлворд» и т.д. Они направлены не только на выявление способности студентов воспроизвести полученные знания, но и на формирование навыка анализировать информацию, искать решения и делать выводы.

По отзывам студентов, им нравится такой вид работы – даже не очень активные студенты с удовольствием самостоятельно работают с заданиями.

Представленные рабочие листы разработаны для изучения «Экономики отрасли» студентами технических специальностей. Зачастую, я слышу, что обучающимся сложно даётся эта наука, так как здесь много формул, расчетов и новых терминов, а содержание отличается от привычных им специальных дисциплин (модулей). В этом случае, рабочие листы помогают быстрее освоить материал, вызывают познавательный интерес и создают положительную учебную мотивацию. Особенно, когда я предлагаю студентам самостоятельно выбрать уровень сложности: рабочие листы предлагаются в двух уровнях. Уровень А - задания более простые, доступные, но максимальный балл по ним 70 (хорошо), а уровень Б более сложный, зато и оценка максимум 100 баллов (отлично). Исходя из личного опыта, могу сказать, что большинство студентов выбирают уровень А, и тогда я предлагаю два варианта рабочих листов уровня А. При этом немало обучающихся, которые выполняют задания уровня Б. (Рисунок 1)

Рабочие листы могут использоваться при разных формах деятельности - как для индивидуальной работы студентов, так и для работы в паре и в микрогруппе. Для многократного применения листы можно ламинировать и работать на них маркером, который затем стирается.

К каждому рабочему листу разработаны дескрипторы, по которым студенты сразу видят, сколько баллов за задание они получают (Рисунок 2). Говоря об оценивании, при применении рабочих листов нетрудно отследить уровень знаний и сформированность навыков по таксономии Блума, так как сами задания предполагают демонстрацию знания, понимания, применения, анализа, синтеза и оценивания.

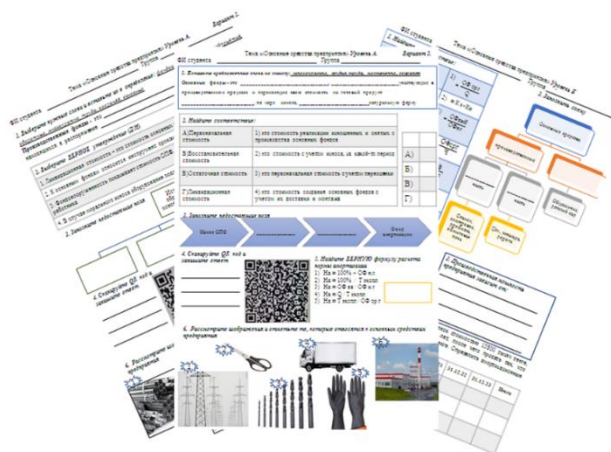

Рисунок 1. Примеры рабочих листов разного уровня

Тема «Организация оплаты труда» Уровень Б.

ФИ студента _____ Группа _____

1. Выпишите понятия, относящиеся к данной теме

о	к	л	а	д	с
с	е	л	к	б	а
и	з	о	а	е	в
ф	и	р	а	т	к
о	с	е	т	к	а

2. Сравните поперечную и сдельную формы оплаты труда

Критерии	Повременная	Сдельная
За что платят		
Количество систем		
Условия применения		
Пример профессии		

Вывод: _____

3. Рассчитайте заработок проходчика 4 разряда Ахметова Е. М. за месяц (в выдано), отработавшего 22 смены, в том числе 3 смены в ночь, 2 смены в праздники и 2 часа сверхурочно. Средняя тарифная ставка 16 тысяч тенге, при производительности смены 12 часов (8.00-20.00). За перевыполнение нормы выработки начислена премия 15%.

4. Рассмотрите факты о заработной плате, прокомментируйте причины этих действий.

1. В Японии руководство компаний доплачивает сотрудникам, работающим на дому.

1 _____

2. Герри Форд, владелец автомобильной промышленности, однажды принял нестандартное решение – в один день он увеличил своим рабочим зарплату сразу вдвое!

2 _____

3. В Британии работодатели законодательно запрещено скрывать информацию о зарплате своих работников.

3 _____

Чек-лист

Задание	Критерии оценивания	Дескрипторы	Баллы
Выписать понятия из фидворда	Знает основные понятия оплаты труда	Правильно определяет и записывает понятия (5 слов, 3 балла за каждое)	Макс 15 баллов
Сравнительная таблица	Характеризует поперечную и сдельную формы оплаты труда	Верно указывает характеристики разных форм оплаты труда по предложенным критериям (2 балла за каждую ячейку) Формирует вывод о применении разных форм оплаты труда (4 б)	Макс 20 баллов
Решение задачи	Рассчитывает заработную плату (к выдаче)	Верно рассчитывает тарифную зарплату (5 баллов) Верно определяет доплату за работу в ночное время (5 баллов) Верно определяет доплату за работу в праздничные дни (5 баллов) Верно рассчитывает доплату за работу сверхурочно (5 баллов) Правильно рассчитывает премию (5 баллов) Правильно определяет общий начисленный заработок (5 баллов) Правильно рассчитывает зарплату (к выдаче), определив отчисления (пенсионные взносы, ИПН, ВОСМС) (5 баллов)	Макс 35 баллов
Оценка фактов о зарплате	Анализирует предложенные факты	Формирует комментарий по каждому факту, поясняя причины и последствия (10 баллов за каждый)	30
Итого			100

Рисунок 2. Пример рабочего листа с чек-листом оценивания

В заключении хочу сказать, что мною был проведен опрос среди студентов об эффективности использования рабочих листов и получены следующие результаты:

- 1) Большинство студентов (97,4% из 38 человек) отметили, что работать в рабочих листах интересно.
- 2) 58 % считают, что легче выполнять задания онлайн
- 3) 72% отмечают, что бумажные рабочие листы можно сохранить и вклеить в тетрадь.
- 4) 46% опрошенных нравится в рабочих листах то, что можно выбрать уровень сложности, 38% - нравится разнообразие заданий, а 16% студентов выбрали оба варианта ответа, то есть им нравится и выбор уровня сложности, и то, что задания всегда разные.
- 5) 68% студентов отметили, что задания сложные и заставляют думать.

При этом все 38 опрошенных считают, что надо продолжать использовать рабочие листы на занятиях, так как это помогает им лучше усвоить материал. Также хочется отметить рост успеваемости на 5,8% за семестр среди студентов групп, где были использованы рабочие листы.

Таким образом, рабочий лист – один из эффективных инструментов активизации деятельности студентов. Его использование на уроках спецдисциплин позволяет организовать продуктивную самостоятельную работу обучающихся с учебным материалом, помогает активизировать их познавательную деятельность на любом этапе урока и является действенным средством получения обратной связи.

ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ВИРТУАЛЬНЫХ ТРЕНАЖЕРОВ ПРИ ПОДГОТОВКЕ УЧАСТНИКОВ К ЧЕМПИОНАТАМ WORLDSKILLS

Шинкевич Светлана Александровна
преподаватель специальных дисциплин
КГКП «Рудненский политехнический колледж»

Антапта. Мақалада WorldSkills чемпионаттарына виртуалды тренажерлердің көмегімен техникалық мамандықтардың білім алушыларын даярлауды ұйымдастыру және өткізу мәселелері қарастырылады. Бағдарламалық аппаратты қолдана отырып, практикалық

кезеңнің мәселелері толық ашылды, бұл білім алушының кәсіби құзыреттілігін қалыптастыруға мүмкіндік береді.

Түйінді сөздер: кәсіби шеберлік байқауы, виртуалды зертхана, құзыреттілік.

Аннотация. В статье рассматриваются вопросы организации и проведения подготовки обучающихся технических специальностей с помощью виртуальных тренажеров к чемпионатам WorldSkills. Полно раскрыты вопросы практического этапа с применением программного аппарата, что позволяет сформировать профессиональные компетенции обучающегося.

Ключевые слова: конкурс профессионального мастерства, виртуальная лаборатория, компетенция.

Abstract. The article discusses the issues of organizing and conducting training of students of technical specialties using virtual simulators for the WorldSkills championships. The issues of the practical stage with the use of software are fully disclosed, which allows the formation of professional competencies of the student.

Keywords: professional skills competition, virtual laboratory, competence.

Одно из важных направлений совершенствования образовательной системы ТиПО – это внедрение новых образовательных стандартов, которые обеспечат подготовку студентов в соответствии с мировыми стандартами по 50-ти новым, перспективным профессиям и специальностям из перечня ТОП-50. В последнее время, на казахстанском рынке труда отмечается рост спроса на специалистов в области электромонтажа. Данная компетенция входит в ТОП-50 профессий WorldSkills International (WSI) - международной некоммерческой организации.

Миссия WorldSkills Kazakhstan заключается в формировании механизмов кадрового обеспечения высокотехнологичных отраслей промышленности по техническим профессиям на основе международных стандартов, включая механизмы профессиональной ориентации, подготовки кадров, формирования экспертных сообществ и повышения производительности труда.

Основные цели WorldSkills Kazakhstan:

1. Выявление лучших мировых практик профессиональной подготовки молодежи и внедрение их в систему технического и профессионального образования (далее – ТиПО) РК;
2. Стимулирование инновационных процессов и внедрение новых технологий обучения в системе ТиПО Казахстана;
3. Развитие экспертного сообщества Казахстана через регулярную методическую помощь по совершенствованию учебных программ;
4. Повышение статуса человека труда и престижа технических профессий.

Стандарты WorldSkills являются очень жёсткими и требовательными. Например, выполнив монтаж схемы силового электрооборудования и наладочных работ участнику необходимо подготовить приборы для измерений и приспособления для проведения испытаний и измерений, закрыть крышки электрооборудования и кабеленесущих систем, предусмотренных конструкцией, заполнить отчет по предложенной форме и сообщить экспертам об окончании выполнения работ.

Назначенная группа экспертов проверяет выполнение условий. Если условия не выполнены – работа не принимается, а студент может воспользоваться второй/третьей попытками. Также проверяется заполнение отчета, если экзаменуемый заполнил все поля (100%) – эксперты переходят к визуальному осмотру, если экзаменуемый не заполнил отчет - эксперты указывают на незаполненные поля, заполняют их, отмечают в оценочной ведомости (выставляют за оформление отчёта – 0 баллов) и переходят к визуальному осмотру.

Прежде чем проводить испытания, эксперты визуально осматривают электроустановки для выявления явных ошибок, которые способны нанести вред оборудованию и безопасности окружающих. Если ошибки обнаружены, проведение испытаний не начинается до устранения, студент может использовать три попытки для устранения ошибок. Если все верно, студент выполняет снятие показаний (сопротивление/наличие цепи заземления, сопротивление

изоляции) и фиксирует полученные значения в отчёте. По окончании испытаний, эксперты заносят данные в оценочную ведомость.

Помимо этого, для каждого модуля отводится определённое время, не уложившись в которое, задание также считается невыполненным.

В течение учебного года студенты пошагово разбирают тонкости выполнения всех модулей и оттачивают мастерство на тренировке к чемпионатам WorldSkills.

Внедрение движения WS в образовательный процесс пока только начинается, но с каждым годом требования к выпускникам со стороны работодателей возрастают и это вызывает необходимость повышения уровня подготовки студентов. Для улучшения качества подготовки выпускников необходимо вводить элементы WS в учебные планы. При обучении и подготовке участника к чемпионату эксперты в первую очередь руководствуются WSSS, именно они лежат в основе лучших международных практик технического и профессионального уровня выполнения работы.

Формат дистанционного обучения при подготовке участников чемпионатов WSR является передовой формой и может успешно применяться не только в образовательном процессе, но и при подготовке участников конкурсов профессионального мастерства.

Решить проблему подготовки участников чемпионатов WSR и не только, можно при помощи дистанционного обучения. Есть два варианта такой формы подготовки: запись обучающих видео, проводимых экспертами WSR компетенции Электроника и онлайн видеуроки, проводимые специалистами в области программирования. Развитие данного направления сопряжено с большим объёмом методической и организационной работы. Однако, во многих образовательных учреждениях работа экспертов со стороны администрации никак не поощряется и держится только на энтузиазме и профессионализме преподавателей. Для изменения ситуации необходимо прежде всего добрая воля руководства образовательных учреждений и материальная поддержка региональных властей.

Дистанционное обучение может быть эффективно использовано в образовательном процессе только при максимально высоком уровне методической поддержки. Для этого должна быть сформирована база учебно-методических комплексов (УМК), обеспечивающих теоретическую подготовку и практические работы по недостающим знаниям, умениям и навыкам WSSS.

Виртуальный тренажер – это совокупность «умных» средств, добавленных к обычному компьютеру таким образом, что пользователь получает возможность взаимодействовать с компьютером как со специально разработанным для него обычным электронным прибором. Под виртуальным прибором понимается виртуальный тренажер – компьютерная модель, имитирующая работу физического оборудования (приборов, устройств) при различных условиях и создающая иллюзию действий с физической аппаратурой. Основной особенностью является максимально полное воспроизведение внешнего вида физических устройств (передних панелей, шкал, стрелок и других элементов приборов) и элементов управления ими (кнопок, тумблеров, переключателей), а также реакция устройств на воздействия пользователя.

Рассматриваемый в данной статье проект "VR тренажер Поиск неисправностей WorldSkills по компетенции «Электромонтаж»", нацелен на образование и безопасное обучение и состоит из "Обучения" и "Экзаменационной части". Экзаменационная часть — это не одно и то же задание, которое можно выучить, а генерируема. Ведь основная задача научить, а не выучить последовательность определённых действий в определенной ситуации

Рассматриваемые типы неисправностей:

- неправильный цвет проводника;
- короткое замыкание;
- разрыв цепи;
- механические неисправности;
- ошибка коммутации.

В Рудненском политехническом колледже в рамках подготовки к чемпионатам WorldSkills ежегодно проводятся конкурсы профессионального мастерства по квалификации электромеханик. При организации и проведении конкурсов обязательным является разработка положения, критерий оценки заданий.

Рисунок 1. Практический этап конкурса

Конкурс состоит из трех заданий: теоретическое, практическое и профессиональное. Первое задание составляется на проверку знаний по профильным модулям. Второе задание – исследование цепи постоянного тока. Третье задание заключалось в сборке схемы пуска двигателя, умение работать со слесарным инструментом.

В практическом задании конкурсантам было предложено исследовать разветвленную электрическую цепь постоянного тока. Необходимо правильно подключить измерительные приборы, произвести измерения, расчеты, применяя основные электротехнические законы (Ома и Кирхгофа).

Современные программные средства и продукты позволяют за счет использования компьютерной техники разрабатывать имитационные модели практически любого технологического оборудования с требуемым набором параметров реальности. С помощью интерфейсных блоков и датчиков физических величин можно выполнять и реальный эксперимент, а также дистанционно управлять реальными объектами, осуществлять автоматизированный контроль, обрабатывать результаты исследований и т.д.

Преимущество технологии виртуальных приборов состоит в возможности программным путем, опираясь на потенциал современной компьютерной техники и ее интегрируемости со средствами измерений, создавать различные измерительные приборы, измерительные системы и программно-аппаратные комплексы, легко их адаптировать к изменяющимся требованиям, минимизировать экономические и временные затраты на проектирование и разработку.

Конкурсантам наглядно представляется схема, которую необходимо исследовать в виртуальной лаборатории Electronics Workbench.

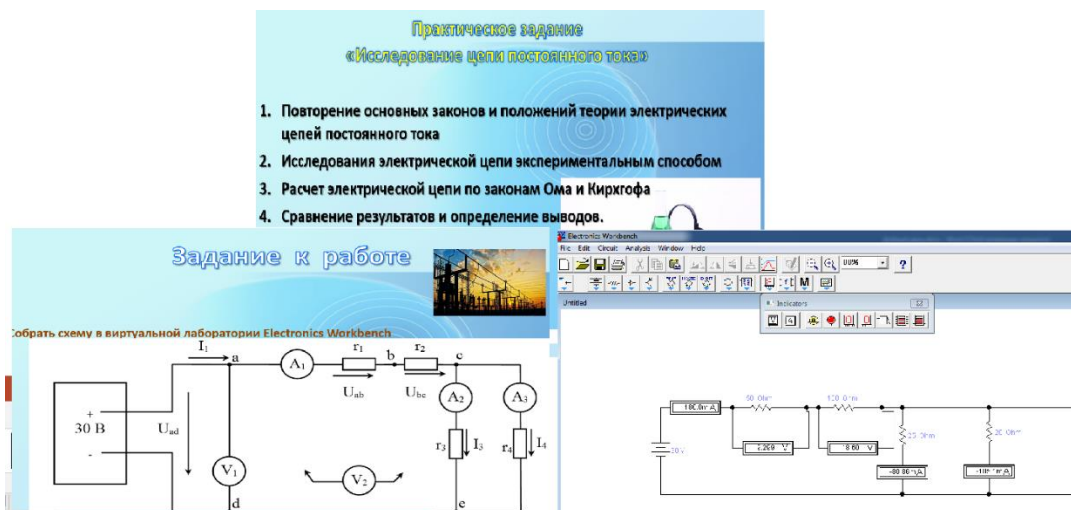

Рисунок 2. Выполнение практического этапа при помощи виртуального тренажера Electronics Workbench

Накопленная за последние годы практика организации и проведения конкурсов в процессе обучения обучающихся Руднского политехнического колледжа доказала эффективность в формировании общих и профессиональных компетенций обучающихся.

С точки зрения профессиональной деятельности и подготовки специалистов, виртуальные тренажеры можно рассматривать как метод моделирования деятельности будущего специалиста, в которой формируется его научно-исследовательская компетентность.

Список литературы:

1. Роль конкурсов профессионального мастерства в формировании общих и профессиональных компетенций обучающихся. (infourok.ru)
2. Иванов, Д. А., Митрофанов, К. Г., Соколова, О. В. Компетентный подход в образовании. Проблемы, понятия, инструментарий. Учебно-методическое пособие. – М.: АПКиПРО, 2003.
2. Шуберт Ю. Ф., Андреещева Н. Н. Формирование у студентов профессиональных компетенций // Среднее профессиональное образование. – М., 2009. – № 12.
3. Якупова А. Р., Чернявская В. И. Компетентная модель специалиста технического профиля // Научные исследования в образовании. Приложение к журналу «Профессиональное образование. Столица». – М., 2009. – № 6.

ЭТНИЧЕСКИЙ СОСТАВ КОСТАНАЙСКОЙ ОБЛАСТИ

Танибаев Тулеген Сабитович

преподаватель Истории Казахстана

КГКП «Костанайский колледж автомобильного транспорта» УОАКО

Актуальность выбранной темы. Этничность на территории бывшего советского пространства долгое время находилась в тени национальной политики советского государства, целью которой была иллюзорная идея построения новой социальной общности «советского народа». Взрыв этничности в конце 1980-х начала 1990-х годов стал очень болезненным процессом для всех политических регионов советского государства. Этнический фон на территории прежнего постсоветского пространства остается достаточно напряженным и сейчас, о чем свидетельствуют массовые миграционные оттоки, являющиеся важнейшим

индикатором неблагополучного социально-экономического, этнополитического и этнокультурного положения в регионе. Не стала исключением и Республика Казахстан. Отрицательное сальдо мигрантов с 1989 по 1999 год, по разным оценкам, составило от 1,8 до 2,5 млн. человек. Таким образом, за 10 лет страну покинуло более 15%-20% граждан. Закономерно, что максимальная убыль пришлась на один из самых политических регионов Республики, на Костанайскую область, где отток населения в 1995 году почти в два раза превысил средний уровень по стране.

Очевидно, что для стран с ярко выраженным политическим и мультикультурным составом населения проблемы достижения и укрепления социальной стабильности, гармонизации интересов личности, отдельных социальных групп в целом неизбежно увязываются с повышенным вниманием к взаимодействию этнических общностей и непосредственным учетом нужд и интересов всех национальностей, населяющих государство. Все это и предопределило возрастающий интерес к феномену этничности, в том числе и в научных исследованиях.

Современный этнический состав Костанайской области является результатом исторических событий, происходивших в мировой истории, на сегодняшний день в области проживают представители более ста национальностей, представляющих различные этнокультурные особенности своих народов.

Изучение современного этнического состояния области обусловлено желанием сохранить то богатство чем гордится наша страна, а именно разнообразием различных нации проживающих в нашей стране.

Объектом исследования являются население Костанайской области.

Предметом исследования являются- этнические процессы населения Костанайской области.

Целью научной работы выявить специфику современной этнической ситуации в Костанайской области.

Исходя из цели исследования, поставлены следующие задачи работы:

-проанализировать количественный и качественный состав этносов Костанайской области за период с 1991 по 2023 г.

-выявить различия в мотивах миграции различных этносов;

-проанализировать факторы, способствующие миграционным процессам в области;

-изучить влияние этносов на демографию Костанайской области.

Получение Казахстаном статуса суверенного государства привело к образованию новых социально-экономических, этнополитических, этнокультурных реалий, что, безусловно, отразилось на положении всех этнических групп в регионе и предопределило дальнейший ход этнических процессов.

Комплексные исследования отечественных ученых в этом направлении стали осуществляться относительно недавно. В 1970-1980-е гг. впервые в СССР были проведены этносоциологические исследования в союзных республиках Эстонии, Грузии, Узбекистане, Молдавии, а также в областных центрах и автономных республиках РСФСР. Существенным итогом проделанной работы стало формирование общих методологических и теоретических подходов к изучению этнических и этнокультурных процессов в целом.

Постепенно в отечественной этнографии начинают формироваться важнейшие направления в этносоциологических исследованиях: изучение этноязыковых процессов, освещение и анализ этнических традиций в быту и в семейной сфере. В рамках этих направлений были рассмотрены вопросы функционирования и взаимодействия языков и их статусной характеристики, а также этнокультурного взаимовлияния.

Губогло М. И. «Языки этнической мобилизации» [3]. Ученые установили, что язык является не только средством коммуникации, но и значимым символом в процессе этнической солидарности и средством мобилизации. В условиях национально-смешанной микросреды процессы этнической интеграции происходят наиболее интенсивно, а выходцы из такой среды, как правило, ориентированы на две этнокультуры.

После развала СССР в 1990-е г. в силу новых геополитических условий все большее внимание этнографов стали привлекать межэтнические конфликты и этническая напряженность, ориентация на сепаратизм и сецессию, проблемы миграции и вынужденных переселенцев.

Все больший интерес ученых в настоящее время начинают вызывать этнические процессы, происходящие в Казахстане. Это обусловлено тем, что, несмотря на свою полиэтничность, Казахстан по Конституции является унитарным государством с выраженной национальной политикой, особенно четко проявляющейся в языковой сфере. Этнический фон Казахстана за последнее двадцатилетие являлся предметом научных изысканий многих ученых.

В своем научном труде «Воспроизводство населения Казахстана» Аубакиров Ж.С. предпринимает попытку анализа процессов воспроизводства населения Казахстана в конце XX столетия на основе демографического районирования. Исследуется этнический состав и этнические особенности естественного и пространственного движения населения.

Научный труд Алексеенко А.Н., Алексеенко Н.В., Козыбаева М.К., Романова Ю.И. «Этносы Казахстана». В работе содержатся сведения о численности и расселении всех народов, проживающих в Республике Казахстан. Статистический материал основан на данных переписи населения 1926, 1939, 1989, 1999 годов.

В работе Жумасултанова Т.Ж. в «Народ Казахстана: современное состояние демографического и социального развития» ставится цель обобщения итогов демографического и социального развития, состояния народонаселения в Республике Казахстан за первые 20 лет со времени провозглашения её независимости.

Таким образом, в историографии накоплен значительный теоретический и эмпирический опыт в изучении групп, находящихся в инонациональном окружении. В вышеуказанных трудах большое внимание уделяется вопросам конструирования и функционирования этнической идентичности, особенностям межэтнического взаимодействия в различных сферах, а также изучению этнокультурных ориентации в области национальной культуры.

Источниковая база исследования включает в себя документы и материалы, данные статистических отчетов СССР и Республики, Казахстан которые можно разделить на 4 группы:

Первую группу источниковой базы составили статистические данные первой общегосударственной переписи населения Республики Казахстан в 1999 г., а также материалы областногостатуправления за период с 2000 по 2011 гг. Данные источники позволили нам получить информацию о динамике численности изучаемых групп, степени ее урбанизированности, уровне языковой компетенции и языковых ориентациях в различные исторические периоды.

Вторую группу источников вошли периодические издания, содержащие ценную информацию об экономической, культурной, общественно-политической жизни этнических групп.

Третью группу источников составили архивные материалы, извлеченные из фондов Костанайского государственного архива.

Четвертая группа источников — это материалы правового характера, к которым мы отнесли Конституцию Республики Казахстан, действующие нормативно-правовые акты, а также постановления акимата г. Костаная. Данные источники позволили нам определить правовое поле, в котором функционирует изучаемая нами этническая группа, выявить возможные проблемы и перспективы развития этнических общин региона в статусе не титульного населения страны.

Таким образом, круг источников, привлеченных в ходе исследования, достаточно широк и обеспечивает выполнение поставленных задач.

Основные положения работы, выносимые на защиту связаны с задачами, представленными в работе и комплексно выраженными следующим образом.

1. Выявление специфики современной этнической ситуации в Костанайской области. За двадцать лет независимости Казахстана этнический состав области существенно изменился. Большое количество представителей не коренной нации покинули Костанайскую область в силу объективных причин.

2. Анализ количественного и качественного этнического состава Костанайской области с 1991 г. по 2013 г. В диссертационной работе представлены данные, основанные на статистических данных двух переписей населения и ежегодных демографических справочниках с 2000 г.

3. Миграция населения в своем роде носит естественные причины или события, послужившие поводом для переселения. В диссертационной работе рассматриваются причины для миграции некоренных этносов из Костанайской области.

4. Анализ различных факторов, которые способствуют миграции для различной нации. В диссертационной работе рассматриваются международные и правительственные программы, постановления, способствующие как уменьшению, так и увеличению численности этносов, населяющих Костанайскую область.

5. Влияние экономической ситуации на этнический состав Костанайской области. В работе на основе статистических данных можно увидеть занятость всех этносов в разный период, рассматриваемый в научной работе. Экономическое и социальное положение всегда влияет на население, его занятость и миграционное настроение.

6. Одним из немаловажных пунктов, рассматриваемых в диссертационной работе это влияние этнического состава на демографию Костанайской области. Демографическое положение области с 1991 по 2023 г. оставляет желать лучшего. За данный период численность населения сократилось почти на полмиллиона человек.

Новизна работы. До настоящего момента внимание исследователей было сосредоточено на изучении групп этнического большинства, между тем, комфортность этнического фона в значительной степени зависит и от малых этнических групп, населяющих регион, данное обстоятельство и предопределило наш интерес к этой теме. Необходимо отметить также, что объектом изучения ученых были этнические процессы, протекающие на территории Республики Казахстан, в то время как этнический фон в соседних постсоветских государствах, охваченных с конца 1980-ых годов волной национальных движений, фактически продолжает оставаться «белым пятном», а сами эти страны - неиссякаемым источником миграции в Россию бывших соотечественников.

В настоящей работе проведен комплексный анализ тенденции этнического развития малых групп Костанайской области, в рамках которого выявлены особенности структуры этнической идентичности и стратегии ее конструирования в среде изучаемой группы.

Практическая значимость научной работы заключается в том, что её можно использовать как научно-теоретический материал студентам и преподавателям, специализирующимся на изучении народов этносов, населяющих Республику Казахстан.

Список литературы:

- 1 Томас, У., Знанецкий, Ф. Этносоциологические исследования о польских крестьян, проживающих в Европе и Америке. 1970.
- 2 Дробижева, Л. Ме Духовная общность народов СССР. Историкосоциологический очерк межнациональных отношений. 1981.
- 3 Бромлей, Ю. В. О соотношении предметных областей этнографии, истории и социологии // Сов. этнография. 1978. X! 4.
- 4 Губогло, М. И. Языки этнической мобилизации. 1998.
- 5 Аубакирова, Ж.С. Воспроизводство населения Казахстана (этно региональный аспект). — Усть-Каменогорск, 2010. — С. 190.
- 6 Алексеенко, А.Н., Алексеенко, Н.В., Козыбаева, М.К., Романова, Ю.И.
- 7 Этноссы Казахстана. - Алматы, 2000. — С. 200.
- 8 Жумасултанова, Т.Ж. Народ Казахстана. — Алматы, 2010. — С. 180.

- 9 Базанова, Ф.Н. Формирование и развитие структуры населения Казахской ССР, - Алма-ата, 1989. - С. 152.
- 10 Итоги переписи населения 1999 г. по Костанайской области // Национальный состав. — Алматы: Агентство по статистики, 2000. - С .14.
- 11 О предварительных итогах Всесоюзной переписи населения 1989 года по Кустанайской области // Ленинский путь. — 1989. л^г2 5, — С. 1.

БІЛІМ БЕРУДЕ ҰЛТТЫҚ ҚҰНДЫЛЫҚТАРДЫ ҚАЛЫПТАСТЫРУ / ФОРМИРОВАНИЕ НАЦИОНАЛЬНЫХ ЦЕННОСТЕЙ В ОБРАЗОВАНИИ

ӘДЕТ – ҒҰРЫП ЭЛЕМЕНТТЕРІН ФИЗИКА ПӘНІН ОҚЫТУДА ҚОЛДАНУ

Оспанова Айнұр Өмірзаққызы

физика пәнінің оқытушысы

«Қазалы аграрлы – техникалық колледжі»

Қызылорда облысы

Аннотация. Білім алушының жетістіктерден, жаңа жаңалықтардан көрінуіне ықпал етуші бірден бір адам ол - оқытушы. Себебі, оқытушы біріншіден білім алушының мүддесіне жеке тұлғалық, өзіндік қызметін қалыптастырады, әр істің келешектегі мәнін түсіндіріп береді. Сонымен бірге оқытушы, жаңа мәселелерді шешетін қызмет мәнін жаңартып білім алушы тұлғасының білімін артуына септігін тигізеді. Физика пәнін оқыту барысында теория, практика, есептер шығару мен зерттеу жұмыстарын жасауда халқымыздың салт-дәстүр, әдет-ғұрып элементтерін физика сабағында қолдана отырып, ұлттық ойындарды пайдалану білім алушылардың қызығушылығын арттыру қатар жүреді. Бір ғана физикалық есептерді шығарудың өзі ұшқыр оймен шығармашылықты талап етеді себебі физикалық есептердің өзіндік ерекшеліктері бар. Міне осыған орай білім алушылармен жұмыс жасау барысында нәтижеге жету керектігі осы баяндамамды айқындалады.

«Ең үлкен байлық –ақыл-ой, ең үлкен мұра –тәрбие» - деп Али-ибн-Әбу –Талиб бабамыз айтқандай еліміздің болашағы үшін біз аянбай еңбек етуіміз керек. Қазақстанның ертеңі –қашанда білімді ұрпақ қолында. Міне осыған орай қазақ елінің жастарына білім беруде білім ошақтары жауапкершілікпен қарайды.

Осыған орай, білім алушылардың танымдық қызығушылығын әрі қарай арттыру үшін мынадай мәселелерді басты назарда ұстану керек:

Материалдық сілтеме дайындау

Алдын – ала қажетті білімі мәліметті беру

Білім алушыны психологиялық тұрғыда дайындау

Білім алушыға өз бетінше орындайтын тақырыпқа сәйкес тапсырмалар беру

Сабақ барысында шығармашылық (суреттеу, өлең шығару, әңгіме құрастыру, есептер құрастыру, т.б) тапсырмалар беру

Білім алушы орындаған жұмыстарға дер кезінде талдау жасап, бағалау

Білім алушыны нақтылыққа үйрету

Білім алушының сөйлеу мәнерін қалыптастыру

В.А. Сухомлинский жүйелі түрде білім алу ең алдымен кітаппен жұмысқа байланысты деген пікір айтады. Ол білім алушылардың өздігінен, өз ықыласымен жүйелі кітап оқуын ақыл –ой тәрбиесінің екінші бағдарламасы деп санаған.

Білім алушының жетістіктерден, жаңа жаңалықтардан көрінуіне ықпал етуші бірден бір адам ол - оқытушы. Себебі, оқытушы біріншіден білім алушының мүддесіне жеке тұлғалық, өзіндік қызметін қалыптастырады, әр істің келешектегі мәнін түсіндіріп береді. Сонымен бірге оқытушы, жаңа мәселелерді шешетін қызмет мәнін жаңартып білім алушы тұлғасының білімін артуына септігін тигізеді. Физика пәнін оқыту барысында теория,

Табиғаттағы тіршілік атаулының өсіп-өну, даму көзі оның тамыры, адам баласының санасының даму көзі – оның тілі. Тамырсыз өсімдік атаулы көктемейді, ана тілінсіз ұрпақ жетілмейді. Ана тілінің уызына қанбаған, оның бұлағынан нәр алмаған ұрпақтың баршасының бойынан ізгіліктің нышандарын табу мүмкін емес, өйткені жастарымыз халықтық педагогикадан, ұлттық салт-дәстүрлерімізден, рухани байлығымыздан қол үзіп кеткен ұрпақтың өкілі.

Қайта құру еліміздегі ұлттар мен ұлыстардың ұлттық сана-сезімін дамытуға жағдай жасады. Ұлттық мәдениеттің, тілдің, дәстүрдің қайта өрістеуіне қуатты серпін берді.

Қазақ халқы өзінің бүгінгі күнін бағалай отырып, өткен өміріне көз салу, тарихи тәжірибеден сабақ алу, мәдени дәстүрлерін, озық әдет-ғұрпын, өмір салтын зерттеу, оларды ұрпақтан ұрпаққа мұра етіп жеткізу мәселерімен ұстаздар қауымы да мұқият шұғылдана бастады. Халықтың тірнектеп жинаған оқу-тәрбие ісінің бай тәжірибесін аса тиімді, шығармашылықпен қолдана білу- әрбір ұстаздың міндеті.

Халықтық педагогиканың негізгі көздер мақсаты-өзінің бай тарихи тәжірибесіне сүйене отырып, келер ұрпақты еңбекке, өнер –білім машықтарын меңгеруге, отбасы, ауыл-аймақтың, Отанын сүюге, ар-намысын қорғауға және т.б. ізгі адамгершілік қасиеттерге баулу.

Қоғамымыздың ертеңгі болашағы- мектеп жасындағы жас жеткіншектер. Оларды халықтық салт-дәстүрді, әдет-ғұрыпты қастерлеуге, құрметтеуге үйреткен абзал. Өз халқының мол мұрасын, ұлттық ерекшеліктерін білудің адам болып қалыптасуына берер пайдасы зор.

Білім алушыларды ұлтжандылыққа, халқын қастерлеп, оған қалтықсыз қызмет етуге тәрбиелеу және адамгершілікке, қайырымдылыққа баулу мақсатында күнделікті оқу-тәрбие жүйесіне халықтық педагогиканың тағылымдарын енгізу кең өріс алып келеді.

Міне, өз ұрпағының өнегелі, өнерлі, еңбексүйгіш, абзал азамат болып өсуі үшін халық педагогикасының негізгі мақсатын оқу-тәрбие үрдісіне тиімді пайдалану әрбір ұстаздың міндеті блып табылады.

Ұрпағын ойламайтын халық болмайды. Онсыз өсіп-өну, ілгерілеу жоқ. Халықтық оқу-тәрбие ісінің негізгі мақсаты – жалпы адамды, ең алдымен баланы сұлулық хабардар ете отырып тәрбиелеу. Оқу мен тәрбие алдында ата-ана да, тәрбиеші мен ұстаз да, адамды қоршаған ұжым да, тіпті көшедегі кездейсоқ халық та жауап береді. Сол себепті физика пәнін оқытуға мысалды алыстан іздемей-ақ халқымыздың пайдаланып келген ұлттық құрал-саймандарын, ұлттық атауларын қолдануға болады.

Оқулықтарда көбінде ұлттық психологияға сай келе бермейтін мысалдар келтірілген. Ұлттық мектеп пен ұлттық ерекшелікке, ұлттың тарихына, мәдениетіне, өнеріне, салт-дәстүріне, тұрмыс-тіршілігіне, халықтың ұлттық ойындары мен отбасы тәрбиесіне сай құрастырылған оқулық – ұлттық педагогиканың ықпалы мен әсерінен жасалатын және дамитыны дүниежүзілік тәжірибеден белгілі.

Халықтық педагогика мен халықтық психология тағылымдарын пайдалану, физика пәнінің әр тарауларынан өткізілген сабақ түрлері білім алушылардың пәнге қызығушылығын, белсенділігін арттырып, тарауды пысықтау кезеңін сапалы өткізуге, материалды толық меңгеруге көмектеседі. Сонымен бірге білім алушы ойын дамытып, өзіндік пікір айтуға үйретеді. Білім алушыны құрғақ жаттандылықтан аулақтатып, дербес ойлап, әрекет етуге жетелейді. Халық педагогикасының тағылымдарын физика сабағында қолдану – оның білімдік және тәрбиелік мақсаттарын жүзеге асырумен қатар халқымыздың салт-дәстүрін қастерлеп, Білім алушыларды ұлттық мақтаныш рухында тәрбиелеуде зор мәні бар

Қазақтың әдет-ғұрып, салт-санасында кездесетін кейбір элементтерді физика сабағында қолдануға болады. Біз осыдан жазу-сызуы болмаған халқымыздың табиғат құбылыстарын дұрыс түсіне білгендігін, көргендігін, данышпандығын аңғарамыз. Мысалы, “Диффузия құбылысы” тақырыбын өткенде айран ұйыту, құрт қайнату, нан ашыту қалай орындалатынын айтып кеткен орынды. Айран ұйытқанда немесе нан ашытқанда судың жылы болуы, температура жоғарылаған сайын молекулалардың бір заттан екінші затқа өтуі шапшаң жүретінін көреміз. “Қысым” тақырыбын өткенде бабаларымыздың ағаш қазықтың ұшын неге үшкір етіп жасағанын түсіндірген тиімді. Аз күш жұмсап қазықты жерге тез кіргізудің тәсілін ерте игерген.

“Жылу өткізгіштік” тақырыбын оқытқанда малдың, аңның терілерінен тіккен киімдердің жылуды жақсы сақтайтынын білгенін, байланысты тұлып, ішік тігіп кигенін түсіндіру керек. “Сәуле шығару” тақырыбын өткенде сабақта не себепті киіз үйге ақ киіз жабатынын, не себепті ақ киім киетінін нақты мысалдар арқылы дәлелдесе білім алушылар миында тақырып ұзақ сақталады.

Сондай-ақ “Ньютонның қозғалыс заңдарын” өткенде қазақтың ұлттық спорт ойындары – “Арқан тарту”, “Күш сынау”, тағы басқаларын айтса, сабақтың мазмұны байып, құндылығы артады, білім алушылардың білімі молаяды.

“Механикалық толқындар” тарауын өткенде домбыраның қалай дыбыс шығаратын аспап екенін айта кету керек. Алдымен тыныштықта тұрған ішекті тепе-теңдігін бұзып тербелтеміз. Екіншіден, ішектің тербелісі ауаға беріліп, ол арқылы дыбыс бізге жетеді. Үшіншіден, домбыраның беттік тақтайы да тербеліске түседі. Домбырамен бірге қобыздың да қалай дыбыс шығаратынына тоқтала кеткен жөн.

“Броундық қозғалыс” тақырыбына келейік. Бұл сабақты да тартымды етіп өткізудің сан алуан жолдары бар. Нақты дәлелге жүгінсек, күбіге айран піскенде майдың түсуі, қатты дене бөлшектерінің сұйықтағы қалықтаған қозғалысы екенін жатық тілмен әңгімелеген жөн.

Ал, “Газдардағы электр тогы” тақырыбын өткенде мына мысалға назар аударған тартымды. Найзағай ойнағанда үйден шықпай, есік-терезені жауып отыру керек деген ұғымның қалай пайда болғанына тоқталу білім алушылардың сабаққа деген ынтасын арттырады.

“Спектрлер” тақырыбы туралы. Мұнда ақ және қара түстерді қалай пайдалану керектігін жан-жақты ұғындырған ұтымды. Тілге тиек ететіміз – “Конвекция”, “Сәуле шығару” құбылыстары. Бұларды түсіндірген кезде киіз үйдің іргесін тұру, түндігін ашып қою есебіне тоқталу білім алушылардың дүниетанымын кеңейтіп, көзқарасын қалыптастырады.

Білім алушылардың басым көпшілігі физика пәнін тек қаптаған жалаң формулалар, заңдылықтар деп түсінеді. Осы себептен де физика сабағында халықтық педагогика негізінде ұлттық салт-дәстүрлерді уағыздап, жас ұрпақ санасына дарытуды, осы арқылы пәнге деген қызығушылығын арттыруды мақсат еткен жөн. Халықтық педагогиканың бір саласы – ұлттық ойындар. Біріншіден ойын сергіту сәті болса, екіншіден білім алушылар ойынға қатысу үшін өз білімдерін үнемі толықтырып отырады. Үшіншіден өтілген материалды қайталау тұрақты түрде жүзеге асады. Бұдан білім алушы есінде көп нәрсе қалары сөзсіз. Себебі, қайталау – оқу анасы.

Ойындар әр түрлі бағытта жүргізіліп отырады. Мысалы, бірде білім алушы жалпы өтілген теориялар мен анықтамалар бойынша жарысқа түссе, тағы бірде ұлы физик ғалымдардың өмірі жайлы айтысады. Осылай әр түрлі бағытта жүргізуге болады. Оқытушы біздің ата-бабаларымыздың ертеден ойнаған ойындарының тәрбиелік мәнінің зор екенін түсіндіріп, олардың қазірге дейін ұрпақтан ұрпаққа жеткенін және заман талабына сай жаңаша түр сипат алатынын да әңгімелеп айтуы керек. Сондай-ақ, бұл ойындар білім алушылардың білім деңгейін көтеріп қана қоймай бір-бірімен жақындастырып достыққа, жолдастыққа, адамгершілікке тәрбиелейді, ұлтына деген ыстық ықылас пен сезімін оятады.

Қалай десек те, білім алушылар санасында халқымыздың ұлттық салт-дәстүрлерін қалыптастыру үшін және білім алушылардың ғылымға, білімге деген ынталарын арттыру үшін де физика сабағында ұлттық ойындарды пайдаланудың берері көп, маңызы зор.

Сонымен қатар басқа да, мысалға, орамал тастау, теңге алу, сақина салу, арқан тарту сияқты ойындарды сабақ барысында ұйымдастыруға болады.

Белгілі бір тақырыпты өткен кезде мысал ретінде қажетті мақалды келтіре отырып, оның тәрбиелік және физикалық мәніне түсінік берген өте пайдалы. Мысалы, “Кебу және конденсация” тақырыбын өткенде “Аузы күйген үрлеп ішеді” деген мақалды білім алушыларға айту керек. Мақалдың тәрбиелік мәні, жіберген қатені екінші рет қайталамай дер кезінде қорытынды жасауға меңзесе, физикалық тұрғысынан ыстық нәрсені үрлесек, кебу процесі тездетіліп, оның температурасының төмендейтінін ұғуға болады. Осы сияқты басқа да мақал-мәтелдерді тақырыпқа сай айтып отырса, білім алушылардың ұлттық сана-сезімін оятуға, дамытуға берер әсері көп. Сонымен қатар бұл мақалдар халқымыздың ертеден-ақ дана халық болғанының дәлелі, айғағы екендігі сөзсіз. Бұл білім алушылардың өз ұлтымызға деген сүйіспеншілігін оятады.

Білім алушылардың ойлану, танымдық, білімділік ұғымдар мен түсініктерді ой елегінен өткізіп, тұжырым жасап, шешімге келуде тапқырлық пен дүниетанымдық дәрежесін байқау үшін жұмбақ шешкізудің де маңызы зор. Мысалы,

Қозғалысқа келтіріп,
Жылдамдығын береді.
Өлшемдерін қарасаң,
Ньютонға ол келеді. Шешуі:(Күш).

Жоғалмайды ешқашан,
Түрлендірсең егер де.
Басқа күйге ауысса,
Жұмыс істейді әрқашан. Шешуі:(Энергия).

Оқытушылардың шығармашылық ізденіспен жаңаша жүргізілетін күрделі жұмысы – физика пәніне халықтық, ұлттық салт-дәстүрлерді, ұлттық атауларды, ұлттық тіл өрнектерін, ұлттық ойындарды көптеп қолдана білу. Оған даяр жоба ұсынуға болмайды. Сабақты тартымды, қызықты өткізу оқытушының шығармашылық жұмысына, талантына, біліміне байланысты. Егер оқытушы сабақта бір тақырыпты оқытуда білім алушыларды ойландыруға, тәжірибе жасап, оған қорытынды жасай білуге, сөйлесу мәдениетін дамытуға көңіл аударса, келесі бір сабақты мүмкіндігіне қарай халқымыздың дәстүрлі ұлттық тұрмыс, салт-сана көріністеріне, қазіргі жеткіншек жете біле бермейтін ұғым-түсінігін бүгінгі өмірге жанастыра көңіл аудартса, сол арқылы танымдық мақсат қояды. Сөйте отырып, ұлттық салт-дәстүрді қадірлей білуге, адамгершілікке, ізгілікке, ұлттық тәлім-тәрбие беруге назар аударылады. Ғасырлар бойы күнделікті тұрмыста қазақ халқы физика ілімінің атауларын, салтын, дәстүрін қолданып келген, қолдана береді де.

Қолданылған әдебиеттер.

1. Г. Б. Әлімбекова. Физика пәнін халықтық педагогика тағылымдарымен байланыстыра отырып оқыту. Оқу құралы. Алматы. “Литера.” 2001 ж.
2. “Математика және физика” журналы. 2003, №6.
3. “Ұлағат” журналы. 1999, №2.
4. “ИФМ” журналы. 2000 ж.

ҚАЗАҚТЫҢ ҰЛТТЫҚ ОЙЫНДАРЫН ДЕНЕ ШЫНЫҚТЫРУ ПӘНІНДЕ ҚОЛДАНУ

Ерғазы Бақтияр Махмұджанұлы
дене тәрбиесі пәнінің оқытушысы
«Қазалы аграрлы – техникалық колледжі»
Қызылорда облысы

Аннотация. Халықтың ұлттық ойындары көп салалы, көп қырлы құбылыс, ол тек ойындық сала емес, мәні жағынан да колледж тәрбиеленушілерінің рухани өресі кең өсіп – жетілуіне, эстетикалық мәдениетін қалыптастыруға тәрбиелейтін негізгі құралдардың бірі.

Қазақтың ұлттық және спорттық ойындарының да өзіндік тарихы, даму жолдары, қалыптасу кезеңдері бар. Қазіргі кейбір тарихи деректерге қарағанда, бізге жеткен ұлт ойындарының біразы сонау көне заманнан басталады. Демек: Қазақстан жерінде қалыптасқан алғашқы құрылыс халқымыздың ұлттық ойындарын да туғызған. «Бес тас», «Асық», «Садақ ату», сияқты ұлт ойындары шамамен алғанда осыдан бес мың жылдар бұрын ойналғандығы жайында айта келіп ағылшын ғалымы З.Маккей «Бұл ойындардың барлығы дерлік Азия елдерінде тайпалы одақтардың арасында тарағанға ұқсайды» - дейді.

Ұлт ойындары қоғамның өзгеруі, әлеуметтік – экономикалық жағдай негізінде толығып, тұрмысқа сіңіп, өзгеріске ұшырап отырған. Мысалы, Қазақстан жеріндегі алғашқы

қауымдастық құрылыста қалыптасқан «Аң аулау», «Таяқ жүгірту», «Садақ ату», «Қақпа тас», «Қарагие» ойындары келесі дәуірлерде қайталау толығы процесінде «Аң аулау», «Құс салу», «Жамбы ату», болып аттары өзгеріп, мазмұны сақталып қалды.

Ұлттық мұраның бай қазынасының бірі – халықтың ұлттық ойындары көп салалы, көп қырлы құбылыс, ол тек ойындық сала емес, мәні жағынан да колледж тәрбиеленушілерінің рухани өресі кең өсіп – жетілуіне, эстетикалық мәдениетін қалыптастыруға тәрбиелейтін негізгі құралдардың бірі. Ұлы педагог В.Сухомлинский «Ойынсыз, музыкасыз, ертегісіз, шығармашылықсыз, қиялсыз толық мәніндегі ақыл-ой тәрбиесі болмайды» дейді, демек, шәкірттің ақыл-ойы, парасаты ұлттық салт-сананы сіңіру арқылы байи түспек. Фольклортанушы ғалым Ә.Диваев «Қазақ балаларының ойындары» деген еңбегінде адамның жас ерекшелігін үш топқа бөледі: «...өмірге келгеннен бастап жеті жасқа дейінгі бала, жеті жастан он бес жасқа дейінгі балалар, он бес пен жиырма жас аралығындағы жастар...». Осының негізінде қазақтың ұлттық ойындарын үш топқа бөліп қарастырып, бірінші топқа, сол жастағыларға лайықты: «санамақ, тәй-тәй, айгөлек, соқыр теке, қуырмаш, алақан соқпақ, ақ серек-көк серек» т.б. ойындарын, ал одан кейінгі топқа: «тақия тастамақ, тартыс, сиқырлы қоржын, бәйге, көкпар, асық, хан талапай, теңге алу, қыз қуу, орамал тастамақ, ақсүйек, күрес» т.б. ойындарын жатқызуға болады. Мұндай ойындар баланы тез ойлауға, тапқырлыққа баулып, жаңа тақырыптарды жылдам меңгеруге ықпал етеді, сөз тіркесіне, ұйқастыруға дағдыландырады

Біз болашақ ұрпағымызға тілімізді ғана үйретіп қоймай, салт-санамызды, дәстүрімізді мирас етіп қалдырып, ұрпақтан – ұрпаққа жалғасуына жағдай жасауымыз қажет.

Бұл ретте ойындардың мәні өте зор. Оларды қолдану негізінен дене тәрбиесі сабақтарында, спорттық жарыстар, серуендер кезінде жүзеге асады. Орайы келсе тіл дамыту мен көркем әдебиет сабақтарында да пайдаланған жөн. Себебі осы пәндерде санаға көбірек салмақ түседі. Сондай кезде өтетін тақырыпқа байланысты қимыл – қозғалыстар, жаттығулар, жаңылтпаштар, дене тәрбиесі, сергіту уақыттарын ұйымдастырса, баланың денесі ширап, көңілі көтеріліп, сабақ материалдарын қабылдау сапасы да артады. Балалар ойын барысында еркін тапқырлық әрекет байқатады, сезіну, қабылдау, ойлау, қиялдау, зейін қою, ықылас, ерік және т.б. түрлі психикалық түйсік пен сезімділікке тәрбиеленеді.

Халық ойынын көп ойнаған, халық фольклорынан мол сусындаған бала сол халықтың тынысымен дем алатыны және сол ойындар арқылы өз халқының салт – дәстүріне, туған жерінің географиялық жағдайына, яғни табиғат ерекшеліктеріне мән беріп өсері сөзсіз.

Балалар ойынында кейде өлең-тақпақтар жиі кездеседі. Ол өлең-тақпақтардың негізгі мақсаты тапқырлыққа, шашпандыққа, ептілікке баулу, қиялына қанат беріп, ойын ұштау, өз бетімен іскерлікке, қысылған жерде дұрыс шешім қабылдауға тәрбиелеу. Бұған қоса кез-келген ойынның аяғында жеңу бар да, жеңілу бар. Жеңгендер әрі қарай өз биігінде қалуға тырысса, жеңілгендер айып тартады. Ол көбінесе тақпақ айту, ән салу, би билеу түрінде болады. Бұдан қай ойынның да түпкі нысанасы - балалардың бойында өнердің, білімнің, тәрбиенің нұрын себу, өлең, тақпақ айтуға төселдіру екенін аңғару қиын емес.

Ұлттық ойындарды оқу және тәрбие үрдісінде пайдаланудың өзектілігі Қоғамымыздың іргетасын нығайту үшін бүгінгі жастарға үлгілі, өнегелі тәрбие беру - қазіргі міндеттердің бірі. Оқушыда жалпы адамзаттық құндылықтар мен адамның айналадағы дүниемен жеке тұлғалық қатынасын (этикалық, эстетикалық, адамгершілік тұрғысынан) тәрбиелеу мақсатын халқымыздың мәдени рухани мұрасының, салт-дәстүрінің озық үлгілерін оның бойына дарыту арқылы жүзеге асыруға болады. Осымен байланысты бағдарлама халқымызға тән әдептілік, қонақжайлық, мейірімділік, т.б. сияқты қасиеттер, табиғатқа деген қарым-қатынасындағы біздің халыққа тән ерекшеліктер. Жас ұрпақ өз халқының мәдениетімен, асыл мұраларымен ұлттық әдебиеттер арқылы танысып келеді. Халық ойынды тәрбие құралы деп таныған. Ойынды сабақта қолдану оқушылардың ой-өрісін жетілдірумен бірге, өз халқының асыл мұраларын бойына сіңіріп, кейінгі ұрпаққа жеткізе білу құралы. Бірақ оны жүргізуге арналған нақты әдістемелік құралдар жоқтың қасы. Зерттеу жұмысында орыс тілінде жазылған әдебиеттер қолданылды. Соның нәтижесінде қазіргі таңда тақырыптың өзектілігі туындап

отыр. Халық педагогикасының адам, отбасы, өскелең жас ұрпақты тәрбиелеу туралы арман-мақсаттарын, орныққан пікірлерін, ұсыныстарын қамтып көрсететін педагогикалық идеялар мен салт-дәстүрлері өткен мен қазіргінің арасындағы байланысты көрсетеді. Ол тарихи даму барысындағы әлеуметтік мәні бар ақпаратта (білім, білік) т.б. жиналып, ұрпақтан ұрпаққа беріліп отырады.

Ең алдымен, халық педагогикасы өскелең ұрпақтың еңбек пен өмір сүру бейнесінің негізі болып, оларды келешектегі қызметіне дайындайды. Біздің халықтық педагогикада еңбек тәрбиесі өте ертеден бастау алады. Ертеден келе жатқан еңбек тәрбиесінің әдіс-тәсілдер құралы, сөз жоқ, еңбек болып табылады. Еңбек адамның қалыптасуы мен тәрбиеленуінде бір ұрпақтан екінші ұрпаққа өмірлік тәжірибе береді және халықтың даму барысында шешуші роль атқарады. Еңбек ету кезінде адамның дене, ақыл-ой, эстетикалық дамуы мен еңбек тәрбиесі қатар жүреді. Халықтық педагогиканың ең бір көне тиімді құралдарының біріне ойын жатады. Ойын арқылы бала қоршаған ортаны өз бетінше зерделейді. Сөйтіп, өзінің өмірден байқағандарын іске асырып, қоршаған адамдардың іс-әрекетіне еліктейді. Соның нәтижесінде өзі көрген жағдайларды отбасылық тұрмыс пен қызмет түрлерін жаңғыртады. Мәселен, қазақтың ұлттық ойындары: «Бәйге», «Көкпар», «Алтын сақа», «Хан талапай», «Қыз қуу», «Тоғызқұмалақ» т.б. балалардың еңбекке деген қарым-қатынасы мен қабілеттерін арттырады.

Ойын дегеніміз – адамның ақыл-ойын дамытатын, қызықтыра отырып ойдан-ойға жетелейтін, тынысы кең, алысқа меңзейтін, қиял мен қанат бітіретін ғажайып.

Жас ұрпақ өз халқының мәдениетімен, асыл мұраларымен ұлттық әдебиеттер арқылы танысып келеді. Халық ойынды тәрбие құралы деп таныған. Ойынды сабақта қолдану оқушылардың ой-өрісін жетілдірумен бірге, өз халқының асыл мұраларын бойына сіңіріп, кейінгі ұрпаққа жеткізе білу құралы. Бірақ оны жүргізуге арналған нақты әдістемелік құралдар жоқтың қасы. Зерттеу жұмысында орыс тілінде жазылған әдебиеттер қолданылды. Соның нәрсесі нәтижесінде қазіргі таңда тақырыптың өзектілігі туындап отыр.

Халық педагогикасының адам, отбасы, өскелең жас ұрпақты тәрбиелеу туралы арман-мақсаттарын, орныққан пікірлерін, ұсыныстарын қамтып көрсететін педагогикалық идеялар мен салт-дәстүрлері өткен мен қазіргінің арасындағы байланысты көрсетеді. Ол тарихи даму барысындағы әлеуметтік мәні бар ақпаратта (білім, білік) т.б. жиналып, ұрпақтан ұрпаққа беріліп отырады. Ең алдымен, халық педагогикасы өскелең ұрпақтың еңбек пен өмір сүру бейнесінің негізі болып, оларды келешектегі қызметіне дайындайды. Біздің халықтық педагогикада еңбек тәрбиесі өте ертеден бастау алады. Ертеден келе жатқан еңбек тәрбиесінің әдіс-тәсілдер құралы, сөз жоқ, еңбек болып табылады. Еңбек адамның қалыптасуы мен тәрбиеленуінде бір ұрпақтан екінші ұрпаққа өмірлік тәжірибе береді және халықтың даму барысында шешуші роль атқарады. Еңбек ету кезінде адамның дене, ақыл-ой, эстетикалық дамуы мен еңбек тәрбиесі қатар жүреді. Халықтық педагогиканың ең бір көне тиімді құралдарының біріне ойын жатады. Ойын арқылы бала қоршаған ортаны өз бетінше зерделейді. Сөйтіп, өзінің өмірден байқағандарын іске асырып, қоршаған адамдардың іс-әрекетіне еліктейді. Соның нәтижесінде өзі көрген жағдайларды отбасылық тұрмыс пен қызмет түрлерін жаңғыртады. Мәселен, қазақтың ұлттық ойындары: «Бәйге», «Көкпар», «Алтын сақа», «Хан талапай», «Қыз қуу», «Тоғызқұмалақ» т.б. балалардың еңбекке деген қарым-қатынасы мен қабілеттерін арттырады. Ойын дегеніміз – адамның ақыл-ойын дамытатын, қызықтыра отырып ойдан-ойға жетелейтін, тынысы кең, алысқа меңзейтін, қиял мен қанат бітіретін ғажайып нәрсе. Е. Сағындықов өз еңбегінде: «Қазақтың ұлт ойындары тақырыпқа өте бай және әр алуан болады», - дей келіп, ұлт ойындарын негізінен үш салаға бөліп топтастырған. Ә. Диваев «Игры киргизских детей» атты еңбегінде тарихта алғаш рет қазақтың ұлттық ойындарын үш топқа бөліп қарастырады. Қазақ балаларының ұлттық ойынына тоқталғандардың бірі – орыс ғалымы А. Алекторов. Мәселен, оның «О рождении и воспитании детей киргизов, правилах и власти родителей» (Орынбор, 1891) атты еңбегінің атауға болады. М. Жұмабаев ойындарды халық мәдениетінен бастау алар қайнар көзі, ойлау қабілетінің өсу қажеттілігі, тілдің, дене шынықтыру тәрбиесінің негізгі элементі деп

тұжырымдайды. Кезінде ұлттық ойындарды зерттеген авторлар қатарында М.Тәнекеев, Б.Төтенаев, М.Балғымбаев, Ә.Бүркітбаев, т.б. есімдерін атауға болады. Кеңес Одағы кезіндегі ұлттық ойындардың маңызы мен қажеттілігін көрегендікпен қарастырған ғалым Б.Төтенаев «Қазақтың ұлттық ойындары» (Алматы, 1994) атты еңбегінде қазақ ойындарын бірнеше топқа бөліп, ойын шарттарын жазып, жастар үшін тәрбиелік мәнін зерделеп, ойын білдірген. Сабақта және тәрбиеде, яғни балабақшалар мен бастауыш мектептерде ұлттық ойынды ұтымды пайдаланса, алдымен еңбекке баулу және дене шынықтыру пәндерінде оқушылардың өз бетімен жұмыс жасау дағдыларын қалыптастыру шарттары теориялық тұрғыдан негізделсе, онда оқушылардың білімге деген құштарлығын арттыруға және халықтың асыл мұрасын бойына сіңіріп, ұлттық сананы қалыптастыруға болады.

Қорыта айтқанда, қазақтың ұлттық ойындарын тек қана қазақ зерттеушілері емес, соның ішінде басқа ұлт зерттеушілері де зерттеп өз еңбектерінде мұра етіп қалдырған.

Қазақтың ұлттық ойындарын дене шынықтыру сабағында қолдану қазақтың патриоттық сезімін қалыптастыру ғана емес, ол өз орнына міндетті болып табылады. Қазақтың ұлттық ойындарының басқа халықтардың ұлттық ойындарынан айырмашылығы - оның шығу, пайда болу тегінің ерекшелігіне байланысты белгілі бір тәрбиелік мақсат бірлігін көздейтіні. Еліміздің егемендік алуы Қазақстандағы дене шынықтыру, ұлттық ойындар мәселесіне басқаша сын көзбен қарауды талап етеді. Бабаларымыздың асыл қазыналарына деген көзқарасын құрметтеуге сөз әсемдігін сезінуге үйретеді. Батылдыққа, өжеттікке тәрбиелейді. Ендеше еңбекке баулу сабағын ұлттық ойындар арқылы сабақтасытырып түсіндіру пән тақырыптарын тез, жылдам меңгеруге ықпал етеді. Оқушының сөздік қорын байыта түседі. Жалпы ойынның қандай түрі болмасын, атадан балаға, ұрпақтан- ұрпаққа ауысып отырады. Халық ойындары өмірлік қажеттіліктен туады да, психологиялық жағынан денсаулық сақтауға негізделеді. Тапқыр да алғыр, шымыр да епті, қайратты да қажырлы бала өсіруді армандамайтын отбасы жоқ. Демек ойынның өзі бала үшін біліктің, тәлімнің қайнар көзі болып табылады. Балаларға ұлттық ойындарды үйретіп, оған өзгеше әр беріп, жаңартып өткізіп отыруды ата-аналар, тәрбиешілер бір сәт те естен шығармағандары абзал. Өйткені жас бүлдіршіндер ойнай да, күле де, ойлай да білсін!

Ұлттық ойындар бала тәрбиесінде негізгі екі жауапты рөл атқарады: біріншіден, жаттығулар жасап, ұлт ойындарын ойнаған кезде дене дамуы жақсарса, екіншіден, ұлт ойындарының мазмұнын, ойлау тәртібін түсіндірген кезде ұлттық әдет – ғұрпымыздан, өткен өмірімізден хабар алады. Егер балабақшада жұмыс стилі ұлттық дәстүр, салт – санаға бағытталған болса, мысалы, барлық топ бөлмелері, залдар қабырғаларындағы тұскиіз, ою, сырмақ, домбыра, қамшы, ер сияқты заттардың өзі күнделікті баланың көз алдында болғандықтан осы бұйымдарға көздері қанық болып өседі.

Дене шынықтыру пәнінде қазақтың ұлттық ойындарын қолдану, тарихынан мағлұмат беру, оқушылар бойында патриоттық сезім қалдырары сөзсіз.

Әдебиеттер тізімі:

1. Дене тәрбие жүйесінің мазмұны мен негіздері. // Ұлт тағылымы. № 4. – Алматы, 2005.
2. Жеке тұлғаның рухани дамуындағы дене мәдениетінің рөлі // «Шоқан тағлымы 14» Халықаралық ғылыми-практикалық конференция. Т.6.- Көкшетау, 2009. – Б.222-224.
3. Иванов П, Қарақов А. Дене тәрбиесі. Алматы, 2003.
4. Қуаныш Т.Ш. Дене тәрбиесінің ілімі. Алматы, 2005.
5. Мухтаров С.М.. Дене тәрбиесі сабағында // Қазақстан мектебі., 2001. – № 6 . 67-68 б.б.
6. Танекеев М.Т. Қазақстандағы дене тәрбиесі. Алматы, 2001.
7. Уанбаев Е. Дене тәрбиесінің негіздері. – Алматы, 2001.

«БІРТҰТАС ТӘРБИЕ БАҒДАРЛАМАСЫ» РУХАНИ ҚҰНДЫЛЫҚТАРДЫ ҚАЛЫПТАСТЫРУДЫҢ НЕГІЗГІ ЖОЛЫ

Маханбетова Айгерим Айтбаевна

білім магистрі, педагог-психолог;

«Қостанай индустриалды-педагогикалық колледжі»

КМҚК, Қостанай қ.

Түйін. Мақалада өскелең жас ұрпақты рухани-адамгершілік қасиетке баулу, тәрбиелеу—барлық кезеңде өзекті екендігі сөз болып, тәрбие жұмысында ұлттық мүдде, ар-ұят, талап сынды 3 құндылық тәрбиеге негізделген бағытқа басымдылық беру арқылы баланы ел мен жер тұтастығын, ел тәуелсіздігін қадірлей білу, ар-ұят, намысты жоғары ұстауға, адал еңбек пен қызмет етуге, қоғам игілігі үшін азаматтық белсенділік танытуға, жауапкершілікті саналы түсінуге, салауаттық, зияткерлік құндылықтарына негізделген тәрбиеге басымдық беруді алға тартатын «Біртұтас тәрбие бағдарламасының» колледж қабырғасында жүзеге асырылу жолдары көрсетілген.

Аннотация. В статье подчеркивается, что воспитание у подрастающего поколения духовно-нравственных качеств актуально на всех этапах воспитания. В воспитательной работе приоритетными являются 3 ценностные ориентиры воспитания: национальный интерес, совесть, стремление, которые направлены на воспитание таких качеств, как умение уважать целостность страны и земли, независимость страны, поддерживать высокую честь, добросовестный труд и служить, проявлять гражданскую активность на благо общества, осознанно понимать ответственность, быть здоровым, показаны пути реализации «единой воспитательной программы» в стенах колледжа, которая способствует приоритетности воспитания, основанного на интеллектуальных ценностях.

Annotation. The article emphasizes that the upbringing of the younger generation of spiritual and moral qualities is relevant at all stages of education. In educational work, 3 value orientations of education are prioritized: national interest, conscience, aspiration, which are aimed at fostering qualities such as the ability to respect the integrity of the country and the land, the independence of the country, maintain high honor, conscientious work and serve, show civic activity for the benefit of society, consciously understand responsibility, be healthy, ways are shown the implementation of a "unified educational program" within the walls of the college, which promotes the priority of education based on intellectual values.

Түйін сөздер: тәрбие, «Біртұтас тәрбие бағдарламасы», құндылықтар, білім алушылар.

Тәуелсіз елдің өркениеттілігі елдің материалдық байлығымен емес, рухани байлығымен өлшенеді. Тәуелсіз елді өркениетті әлемге танытатын, дамыған елдер қатарында терезесін тең ететін күш - білім және білімді ұрпақ. Білімді ұрпақ - егеменді елдің берік тірегі. Біз білімді ұрпақ, білімді тұлға дегенде рухани жан дүниесі бай, білімі мен біліктілігі жоғары, талап-талғамы терең, салауатты өмір салтын дұрыс қалыптастырған тұлғаны айтамыз. Түбегейлі өзгерістерге бет бұрған жаңа қоғамда тек білімді болу жеткіліксіз, сондықтан әрбір жеке тұлғаның бойында адамгершілік, ізгілік, кішіпейілділік, қайырымдылық, отансүйгіштік т.б. қасиеттер болуы тиіс. Ол үшін жас ұрпаққа тәрбие беруде ар-ұят, адалдық, адамгершілік, ізгілік мәселелерін қатар қою қажет [1].

Білім беру жүйесі жеке тұлғаның әлеуметтену институттарының негізгі бір буыны болып саналады және осы жүйенің даму дәрежесі сол қоғамның саяси—экономикалық, мәдени даму деңгейінің көрсеткіші де бола алады. Соңғы жылдар ішінде елімізде экономика мен әлеумет құрылымында, ғылым мен білім саласында, маңызды өзгерістер енгізуліде. Нарық институтының құрылуына байланысты қоғамдық өмірде қалыптасқан құндылықтар жүйесі өзгеріп, рухани-адамгершілік құндылықтардың мән-мағынасы жоғалып, көптеген азаматтарымыз оның орнын материалдық құндылықтар мен ақпарат тарату жүйесінде, соның ішінде теледидардан, ғаламтор беттерінен көріп оқитынымыз көбіне қастандық, зұлымдық, жыныстық тақырыптағы ақпараттар. Білім беру жүйесінің негізгі қызметі қалай болғанда да,

адамзат ұрпағының моральдық, рухани-адамгершілік бейнесін және физикалық болмысын қалыптастыруға бағытталған кешенді іс-шара. Болашақ ұрпақты тәрбиелеу дегеніміз – біліммен қатар жастардың бойына тарихи мәдениетімізді, рухани жетістіктерімізді қалыптастыру және осы мәдени мұраларды сыйлау сезімін тәрбиелеу. Өсіп келе жатқан жастарымыз еліміздің абыройлы азаматтары болу үшін олардың рухани-адамгершілік мәдениеті жоғары, білімді болулары қажет.

Білім беру жүйесінің негізгі міндеттері ұлттық және жалпы адамзаттық құндылықтар негізінде, ғылым мен практика жетістіктеріне сүйене отырып жеке тұлғаны қалыптастыру және дамыту. Осыдан білім берудің негізгі міндеті – білім алушылардың рухани қабілеттерін ашу, жеке тұлғаның дамуына жағдай жасай отырып зияткерлігін байыту. Ұлттық тәрбие мәселенің шешімі өсіп келе жатқан ұрпақты халықпен беттестіру, ұзақ уақыт бойы жиналған халық тәжірибесімен, халық педагогикасымен ұштастыру арқылы шешімін тауып келеді [2].

Ғылымда ізгілендіру проблемсы өзекті проблемалар қатарынан орын алып отыр. Өйткені ғылым мен техниканың қарқынды дамыған тұсында адамдар білімінің күшін тек жақсылыққа, игі істерге ғана жұмсамай, жамандық пен қатыгездікке де жұмсауда. Сондықтан да табиғаттың аялы алақанын бағалауға, оның өмір сүру үшін маңыздылығын ұғындыруда жас ұрпаққа адамгершілік тұрғысынан түсіндіру аса қажет. Осы кезде ғана біз адамгершілік ұғымын кең ауқымда, яғни адамдардың бір-біріне ғана емес, мәдениетке, табиғатқа деген ізгі қарым-қатынасын қалыптастырамыз. Осы қарым-қатынастар арқылы адамның құндылық жүйесі көрініс табады [3].

Философтар «құндылық» ұғымын қоршаған әлем объектісінің әлеуметтік өзгермелігі және адам мен қоғамның жаман мен жақсы жақтарын айқындауы деп түсіндірсе, психологтардың пікірінше, «құндылық» - жеке адам болмысының құбылысы. Олай болса, құндылық адам үшін маңызы зор. Онда «құндылық» түсінігі, біріншіден, жеке адамның адамгершілік ар-абыройын, қылығы мен қоғамдағы адамның мінез-кұлқы. Екіншіден, моральдық сана, норма, принциптер, мұрат, жақсылық және жамандық, әділдік пен бақыт. Ал мұны меңгеру үшін білім мен біліктің, талап пен талғам және тәрбие қажет. «Біліктілік - адамның өмір жолында көргені мен естігенінің тиімдісін, құндысын, пайдалысын көңілге тоқудан, ал білімділік - тиісті ғылым негіздерімен қаруланудан, оқудан құралмақ» - дейді профессор Ж.Наурызбай. Білімділіктің сапасы рухани құндылық болса, біліктілік - жас ұрпақ дүниетанымының, адамгершілік құндылық қасиеттерінің қалыптасуына байланысты. Олай болса, педагогикалық проблемадағы құндылық ұлттық тәлім-тәрбие, яғни мақал-мәтел, аңыздар, әңгімелер және т.б. арқылы іске асырылып, ұрпақ тәрбиесіне пайдаланып отырылады. Жалпы адамзат тарихында құндылықтар қалыптасуы ерте заманнан-ақ ойшыл-ғұламалардың, көнекөз қариялар мен ақын-жыршы, жырау, әнші, күйші, термелі өнер адамдарымен жалғасып отырған. Мәселен, Қожа Ахмет Иассауидың «Диуани хикмет» еңбегінде: «... адамға адами міндеттерді түсіндіру, өмірге келгендегі мақсатын айқындау - оның жүрегі мен рухына көңіл бөлу» , - деген. Бұның түпкі тамыры руханилық пен адамгершілікте екені түсінікті.

Ғалым Г.К.Нұрғалиева: «Адамгершілік құндылық дегеніміз - өмірдің мақсаты, мағынасы мен білімнің рөлі, өмірдегі жолы мен еңбегі; рухани құндылық негізі - өмір сүру нормасынан тұратын процесс» - деген. Олай болса, білім беру жүйесінің тәрбие негізі – рухани-адамгершілік құндылықтар бағытын көп қырлы оқу-тәрбие үрдісіне енгізу өзкті мәселеге айналуы қажет. Ол үшін, ең алдымен, тәрбиенің әлеуметтік сипатын, заңдылығын, мақсатын, принципін, қатынасын, әдіс-тәсілін анықтау қажет [4].

Қазіргі уақытта Қазақстанда білім берудің өзіндік ұлттық үлгісі қалыптасуда. Жаңа білім парадигмасы бірінші орынға баланың білімін, білігі мен дағдысын емес, оның тұлғасын, білім алу арқылы рухани дамуын қолдап отыр. Ал рухани бай адам - ең алдымен әділ, шыншыл, мейірімді, кешірімді, қанағатшыл, ақылды болады [5].

Техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі білім беру ұйымдарының білім алушылардың бойында адамгершілік қасиеттерін қалыптастыруда «Біртұтас тәрбие» бағдарламасы негізге алынуда. «Біртұтас тәрбие» бағдарламасы – ұлттық, адами

құндылықтарға негізделген. Бұл құжатта білім беру ұйымдарындағы тәрбие жұмысын толыққанды жүзеге асыру үшін білім алушылардың бойында қалыптастырылуы тиіс құндылықтар мен тәрбиенің мақсаты, міндеттері айқындалады. «Біртұтас тәрбие» бағдарламасының мақсаты: жалпы адамзаттық және ұлттық құндылықтарды бойына сіңірген еңбекқор, адал, саналы, жасампаз азаматты тәрбиелеуболса, осы мақсатқа апарар жол: ата-ананың өсиетін тындауға, отбасы татулығы мен берекесін қадірлеуге, перзенттік парызын өтеуге тәрбиелеу.

«Қостанай индустриалды-педагогикалық колледжі» КМҚК қабырғасында рухани құндылықтарды насихаттау, аталған бағдарламаны жүзеге асыру кураторлық сағаттар мен тәрбиелік іс-шаралар, сыныптан тыс жұмыстар мен қосымша білім беру, атап айтқанда үйірмелер, секциялар, факультативтер арқылы жүзеге асырылады. Колледж қабырғасында жыл сайын ұйымдастырылып жүрген «асы ату» бойынша жарыстарды, ұлттық нақышта өткізілетін тәрбие сағаттарды ауыз толтырып айтуға болады. Сонымен қатар, колледжімізде әр сабақ қазақтың күмбірлеген күйімен басталып, құлаққа жағымды сол күймен аяқталатындығы соның бір дәлелі.

«Отан отбасынан басталады» - демекші, колледж психологиялық қызметі ата-аналар мен білім беру ұйымдарының өзара іс-қимылын жақсартуға бағытталған "Үндестік" облыстық жобасын тиімді жүргізіп келеді.

Аталған жобаның мақсаты білім беру ұйымында педагогтер мен ата-аналардың өзара іс-қимылын жақсартуға бағытталған, қолайлы оқу-тәрбие өрісін құруға бағытталған әлеуметтік әріптестік қағидаттары мен шарттарында отбасы мен білім беру ұйымдарының жүйелі, кешенді, Үйлестірілген әлеуметтік-психологиялық-педагогикалық ұзақ мерзімді өзара іс-қимылын қамтамасыз ету. Осы жоба аясында ата-аналар жиналыстар, басқосулар барысында өз отбасында қалыптасқан салт-дәстүрлерімен бөлісіп, жеткіншекті тәрбиелеудегі тәжірибелерімен бөліседі. Сол арқылы білім алушыларға рухани құндылықтарды дәріптейді, алға тартады. Аталған іс-шаралардың тәрбиелік мәні жоғары.

Бүгінгі күні қазақ халқының ұлттық мәдениетінің қайта өркендеу жағдайында оқушыларды өз халқының рухани қазынасымен тереңірек таныстыру қажеттігі туды. Себебі, өз халқымыздың ұлттық ерекшеліктерін білмей, оқушылардың бойында жоғары рухани құндылықтарды, адамершілік қасиеттеді қалыптастыру мүмкін емес.

Қазақ халқы - рухани зор байлықтың мұрагері. Ежелгі ата-бабамыздың күмбірлеген күміс күйі, сыбызғы-сырнаының үні, салған әсем әні, мақал-мәтел, шешендік сөз, айтыс өлеңдері сан ғасыр бойы өз ұрпағын «сегіз қырлы, бір сырлы» өнегелі де өнерлі, адамгершілік ар-ожданы жоғары, намысқой азамат етіп тәрбиелеп келгені тарихи шындық. Олай болса, еліміздің болашақ ұрпағын тәрбиелеуде, олардың бойына ізеттілік, қайырымдылық, кішіпейілділік, әдептілік секілді ең асыл қасиеттерді қаны мен жанына сіңіруде осы ата-бабамыздың салт-дәстүрі басты фактор болып табылады. Сол себепті де оқу-тәрбие жұмыстарын ұйымдастыруда салт-дәстүрлерге арқа сүйеу - ұтымды, әрі оңтайлы жол болып отыр [6].

Ұрпаққа ұлттық рух беріп, әдет-ғұрыптарымызды салт-санамыздың, дәстүріміздің қадір-қасиетін, ерекшелігін айту, баулу әрбір педагогтың міндетінің бір бөлшегі деп айта аламыз. Ұлттық рухта тәрбие алмаған, тілін, дінін, ойынын, дәстүрін дұрыс білмеген ұрпаққа отанды қорғауға сенім арту, болашақтың тізгінін ұстату есіне түскенде «есек барға саналса да, малға саналмайды» деген сөз еріксіз ойға оралады [7].

Қай заманда болмасын адамзат алдында тұратын ұлы мұрат-міндеттердің ең бастысы өзінің ісін, өмірін жалғастыратын салауатты, саналы ұрпақ тәрбиелеу.

Өзге халықтар сияқты қазақ елінің де бала тәрбиесі жөнінде атам заманнан бері жиып-терген мол тәжірибесі бар. Аға буын өз бойындағы ізеттілік, қайырымдылық, кішіпейілділік, әдептілік, елін-жерін, Отанын сүюшілік секілді ең асыл қасиеттерін, қанындағы рухани құндылықтарын жас ұрпаққа күнделікті тұрмыста үнемі үйретіп, қаны мен жанына сіңіріп келеді. Адам жарық дүниеге келген күннен бастап, оның есейіп, қартайып, о дүниеге аттанып кеткенге дейінгі өмірі мен іс-әрекеті, басқалармен қарым-қатынасы атаулының барлығы –

салт-дәстүрлерден өзекті орын алып, адамның дүниетанымын, көзқарасын, осы қатынастардан көрініс табатын рухани байлығын қалыптастыратын тәрбие мектебі.

Өз ұрпағының «сегіз қырлы, бір сырлы», өнегелі, өрелі болып өсуін мақсат еткен ата-бабамыз өз бойындағы бар асыл қасиеттерін әлденеше ғасырлар бойы осы салт-дәстүрлерге сыйдырып келген және осы құндылықтарды білім алушылардың бойына дарыту біздің міндетіміз.

Әдебиеттер тізімі:

1. М.Құрманбаева, №51 гимназия; Тұлғаны рухани-адамгершілікке тәрбиелеу, //Бастауыш мектеп 2005 №1 25-26 б. 27
2. М.А.Нышанова, Қаратау гуманитарлық-хникалық колледжінің оқытушысы, ҚБА-ның ізденушісі; Ұлттық құндылықтарды қалыптастырудың педагогикалық мүмкіндіктері, //Білім 2007 №1 9-10 б. 4
3. Ж.Өтегенов, Қорқыт Ата атындағы Қызылорда мемлекеттік университетінің ізденушісі; Ұлттық салт-дәстүрлеріміз – ұлттық тәрбиеміздің түп қазығы, //Ұлт тағылымы 2004 №2 19-21 бет.
4. З.Жәкіш ТарМУ-дың аспиранты, Оқушыларға рухани адамгершілік құндылықтар арқылы тәрбие беру мәселелері; //Білім берудегі менеджмент 2002 №4 63-67 б. 28
5. Г.Аңламасова, ТарМУ-дың ізденушісі; Жас ұрпақты рухани құндылықтар негізінде әлеуметтендіруде ұлттық мәдениеттің рөлі, //Ұлт тағылымы 2004 №1 196-198 бет
6. Б.Матаева, С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан мемлекеттік университетінің аспиранты; Рухани байлық – ұлттық тәрбие берудің арқауы; //Бастауыш мектеп 2005 №4 9-11 б.29
7. Р. Елубаева, ТарМУ-дың аспиранты, Салт-дәстүрлер арқылы оқушыларды адамгершілікке баулу, // Ұлағат ғылыми психологиялық және педагогикалық басылым 2007 №6 17-19 б. 14

ҰЛТТЫҚ ҚҰНДЫЛЫҚ- ТӘРБИЕ БАСЫ

Жакина Манар Сактагановна

тарих пәнінің оқытушысы

«Рудный политехникалық колледжі» КМҚК

Аннотация. Мақалада ұлттық құндылықтарды болашақ ұрпақ бойына сіңдіру және ұлттық құндылықтардың алар орын қаншалықты маңызды екені айтылып өтеді. Сонымен қатар тарих пәнінің басты өзектілігінің бірі болып табылатын оқушы бойында ұлттық құндылықтарды қалыптастыру екендігіне тусінік берілді. Келесі кезеңде тарих сабақтарында ұлттық құндылықтарды қалыптастырудағы әр түрлі әдіс-тәсілдермен бөлістім. Болашақ ұрпақ бойына ұлттық құндылықтарды тарих сабағымен ұштастырып, елімізді толағай табыстарға, зор жетістіктерге жеткізетіндігі керсетіліп кетеді.

Негізгі сөздер: ұлттық құндылық; ұлт мақтанышы; жаңартылған; оқу жүйесі; балашақ тұлға; тарихи дерек; ұлт азаматы.

Әр ұстаздың бойына біткен дарыны ол әрине жасөспірім ұрпаққа тек қана білім нәрін сусындатып қою емес, сонымен қатар алдында отырған жас буынға тәрбие беру. Мен әр оқушыға бағдаршы болғым келеді. Сол себептен оқушылар санасына ұлттық құндылықтардың адам өмірінде алар орны қаншалықты маңызды екенін ұғындырсам деп келемін. Ал ұлттық құндылықтар дегеніміз не?

Ұлттық құндылықтар дегеніміз- әр халықтың, бірнеше ғасырлар бойы жинақтап келген ұлттық, рухани және мәдени құндылықтарын атаймыз. Жас буынның құндылықтарды бойына сіңіріп, оқу-тәрбие үдерісінде ұлтжандылыққа, отаншылдық пен салт-дәстүрімізді

құрметтеуге баулыи отыра, өз халқын, өз мемлекетін көздің қарашығындай қорғайтын тұлғаларды тәрбиелеу – біздер, ұстаздар алдындағы басты міндетміз. Өз ұлтымыздың атадан балаға аманат етіп қалдырған асыл мұрасын, рухани байлығын оқыта отырып, қазақ халқының құнды ойларын, даналық пәлсапасын, өмірлік тәжірибесін халық игілігі үшін қолдана алатын жан-жақты дамыған, білімді, өзіндік көзқарасы бар жеке тұлғаны қалыптастырамыз. Қазіргі уақытта білім беру ең мықты қарқынмен дамып келеді және әр жолы жаңа технологиялармен байытылады. Дегенмен, жаһандану дәуірінде әр мемлекет өзінің менталитетін, ұлттық ерекшеліктерін сақтап қалуға міндетті. Қазақстан Республикасының "Білім туралы" Заңында: "Білім беру жүйесінің басты мақсаты-ұлттық және жалпыадамзаттық құндылықтар, практика мен ғылым жетістіктері негізінде жеке тұлғаны қалыптастыру, сапалы білім алу үшін жағдай жасау, жеке тұлғаның рухани, физикалық және шығармашылық мүмкіндіктерін дамыту, салауатты өмір салты үшін берік негіздерді қалыптастыру және адамгершілік, даралықты дамыту арқылы өзін-өзі тануды байыту» деп көрсетілген. Осы міндеттерді іске асыру үшін оқытудың жаңа технологияларын енгізу және ең тиімді жолдарды пайдалану қажет, болашақ ұрпақ қоғамда өзін-өзі тәрбиелеу мен өзін-өзі жүзеге асыру деңгейін арттыру қажет. [2, б. 63]

Ұлттық құндылықтар-бұл біздің ұлттық дәстүрлеріміз бен әдет-ғұрыптарымыз, халқымыздың мәдениеті мен өнері. Ұлттық құндылықтарды жаңа ұрпақты тәрбиелеу мен оқыту ісіндегі озық технологиялармен байланыстыра отырып, біз оқытушы қауым әрбір жас адамды ұлт патриотты, өзіне сенімді тұлғаны тәрбиелеу қажет. Халқымыздың ғасырлар шеруіндер алақанына салып аялаған баға жетпес рухани мұрасы, әдебиетінің даналық дариясынан көрініс табады. «Туған тілін сүюден басталатын махаббат, елжандылықтан адамзатты шексіз құрметтеуге дейін өседі. Жасынан туған халқының даналығымен сусындап, оның өсиетінен нәр алып, әдебиетті сүйіп, сол арқылы ұлтжанды азамат болып өсері хақ», - дейді аса көрнекті әдебиеттанушы Ш. Елеукенов. [1, б. 12]

Жеке тұлғаны ұлттық тәрбие арқылы дамыта отырып, нақты әрекет арқылы оқытуда төмендегі құндылықтардың болуы қажет:

- белсенді қарым-қатынас: бұл жерде оқушы мен мұғалім әрбір мәселеде өз көзқарастарын аша айтып, өз ойларын білдіріп отыруы;
- келесі индивиттік бағытта: оқытушы әр жеке оқушының бойындағы ерекшелігін дамыту арқылы, қоғам алдындағы жауапкершілігін арттыру;
- өзіндік тәртіп: жеке оқушыға өзіндік бақылау мен бағалауда нақты шешім қабылдай алуына үйрену;
- шыдамдылық: бір-бірінің пікірлері мен ерекшеліктерін құрметтеу, қабылдау және әр түрлі пікірлерді қабылдай алу.

Ұлттық құндылықтарымызды Әлемдік деңгейге шығара алатын, қабілетті тұлға тәрбиелеу үшін:

- ана тілі мен дінін, оның тарихын, өнерін, салт-дәстүрін, мәдениетін, рухани-мәдени мұраларды қастерлеу;
- оқушылардың сана-сезімін оята отырып, қалыптастыру;
- жас ұрпақ санасында ұлттық рухын дамыту, туған халқына деген құрмет, сүйіспеншілік мақтаныш сезімдерін ұялату;
- жас ұрпақ бойында жанашырлықтың не екенін, сенімділік пен намысшылдық тәрізді ұлттық мінездері қалыптыру сияқты міндеттерді орындағанда ғана оқытушы өз мақсатына жете алады.

Ұлттық тәрбие біздің ұрпақтан-ұрпаққа жеткізетін асыл қазынамыз. Бұл дегеніміз болашақ ұрпақты өмір сүруге тәрбиелейтін үлкен тәрбие кітабы. Ал тәрбие тамыры тереңде-халық қазынасында, оның қадір қасиеті мен бітім- болмысында. Бұл қазына ұлттық құндылықтар арқылы бала бойына сіңетіні даусыз. Тағы бір шолу жасап көрейікші... [3, б. 53]

Ұлттық құндылықтар дегеніміз не? Қарапайым тілмен айтқанда, ұлттық құндылық-ұлттың қайнар көзі, құндылықтар белгілі бір ұлтқа, ұлт азаматына тән ойдағы қасиет, адами қадір-қасиет, яғни ғасырлар бойы жинақтаған ұлттық рухани және материалдық құндылықтар. Ол-тәрбие мен оқытуға бағытталған мұрағаттар болып саналады. Оларға қайырымдылық,

меймандостық, ізгілік, еркіндік, кісілік, өнерпаздық, сыпайылық, сыйластық, рухани байлық, имандылық, кішіпейілділік, салауаттылық, мәдениеттілік, шығармашылық, махаббат сынды қасиеттерді жатқыза аламыз.

Кез-келген ұлттың сипаты бес қағидаға бөле аламыз: біріншісі – тілі, екіншісі – діні, үшіншісі – дәстүрі, төртіншісі – тарихы, бесіншісі – атамекені. Қазақ еліне еңбегі зор сіңген ірі тұлға Сырым Датұлы: «Мен ағайынды екеуім: бірі – өзім, екіншісі – халқым»-дейді. Осы орайда нақты құндылықтар сөзінің терең мғынасына үңілер болсақ: құндылық тек шынайы ғана болады, ол адамға тәуелді емес, дей тұрғанмен ол ең алдымен адам санасында орын алады. Құндылықтарды сезім арқылы қабылдап, ал сана арқылы түсінуге болады, соның нәтижесінде тұлға құндылықты игереді, соған сай әрекет етеді.

Тарих пәні оқытушысы ретінде өз оқушыларыма ұлттық құндылықтарды бойына сіңіру үшін тарихта тары орын алып қалған Ел мақтаныштарының сөздерін жиі қолданамын. Өз ұлтын қадірлеп, қастерлеген, ұлт қадірін білген қазақ елінің тұлғасы Ж.Аймауытов: «Мен халыққа кіндігіммен байланып қалғанмын. Қазақ халқының осындай дәріптеуге, қастерлеуге, дамытуға тұрарлық ұлттық рухани материалдық құндылықтары туралы ұлағатты, құнды ойларын халық игілігіне келешек ұрпақты ел жұртқа ие болатын азаматтарды тәрбиелеуге неге қолданбасқа? Қазақ халқы баланы жамандықтан жиреніп, жақсылықты жаны тілеп тұратын қылықты болуын, сұлу сөз сиқырлы ұн, әдемі өң мен түрлі ләззат ала білетін, һәм байсалды, ойламды шымыр болып өсуін ұлт тәрбиесінің негізгі қағидасы етіп ұстаған. Ал ұрпақ тәрбиесіне кешігу - ол мертігумен бірдей. [4, б. 74]

Біздің еліміздің «Білім туралы» заңында мемлекеттік саясат негізінде ең алғаш рет әр баланың қабілетіне қарай интеллектуалдық дамуы жеке адамның дарындылығын таныту сияқты өзекті мәселелер енгізіліп отыр. атап өткенімдей тарих пәні оқытушысы ретінде ең алдымен «Тарих» сөзінің шығу төркініне көңіл бөлемін. Ол әрине араб тілінен енген. Негізгі мағынасы «әңгімелеймін» деген мағынаны береді. Оқушыларға «Қазақстан тарихы» пәнін оқыту барысында ең бірінші мына мақсаттарды олардың бойына, тарихи санасына, қазақстандық патриотизмді, өз елінің тарихы мен мәдениетіне құрметтеуді, өз ата-бабаларының жетістіктеріне деген мақтаныш сезімін қалыптастыруды, ұлттықты, жалпы адамзаттық құндылықтарды сіңіру болып табылады. Осы мақсатқа жету үшін әр оқытушы төмендегі міндеттерді орындауы керек:

– Қазақстанның көнеден дамуы барысында қалыптасқан ұлттық құндылықтар жүйесі туралы білім беру;

– Еліміздегі ежелгі заманнан бастап бүгінгі күнге дейінгі қоғамның әлеуметтік, мәдени, саяси, экономикалық дамуының негізгі кезеңдері мен ерекшеліктері туралы білімін қалыптастыру;

Тарих беттеріндегі оқиғаларды, құбылыстар мен үдерістерді және тарихи тұлғалардың қызметін отандық тарих тұрғысына, сын тұрғысынан талдау және дамыту;

-Еліміздің тарихи дамуының негізгі оқиғалары, үдерістерінің мәні туралы түсінік қалыптастыру;

— Бүгінгі күндегі саяси, әлеуметтік-экономикалық және мәдени үдерістерді бағдарлай алу үшін тарихи білімдерін қолдана білу дағдыларын қалыптастыру;

– Пәнді оқыту барысында оқушылардың дағдыларын дамыту үшін жағдайлар жасау, ақпаратты табу және құрастыру, басқару, мәліметтермен, идеялармен бөлісуге үйрету, оқушылармен қосыла әрекет ету, әр-түрлі жабдықтар мен қосымшаларды пайдалану арқылы өз жұмысын бағалау және жетілдіру дағдыларын дамыту. [5, б. 41]

Ұлттық құндылық белгілі бір бағытты, мақсатты, жүйелі ұлттық көзқарасты, мінез-құлықтағы адамдық тәртіп пен рухани дағдыны қалыптастыратын жүйе. Келер шаққа тәрбие мен білім беру саласында халықтық педагогиканы мысал ретінде алып отырып, қазақ халқының салт-дәстүрін, әдет-ғұрпын, мінез-құлық мәдениетін меңгеруде оқушылардың бойына ұлттық имандылық, адамгершілік, сыпайылық қасиеттерін қалыптастыру. Қазақ ағартушысы М. Жұмабаев: «Тәрбиеші баланы осы балаға тиесілі, ол үшін өмір сүретін және жасайтын ұлт рухында тәрбиелеуге міндетті» деп апат кеткен. Ал қазақ ғалымы Жүсіпбек

Аймауытов: «Егер мектеп түлегі бүкіл әлемге, басқаларға және өз еліне қарайтын болса, білімді адамның саналы көзқарасы арқылы өз өмірі-білім берудің негізгі және маңызды мақсаты түсінікті болады» деген екен. Балаларды тәрбиелеу және оқыту ісінде мұғалімнің кәсіби құзыреттілік, мінсіз кәсіби дайындық, іскерлік тәжірибеге қол жеткізу сияқты қасиеттеріне сүйену керек. Білім беру бағдарламасының негізгі мақсаты ол – білімді жаңарту, критериялды бағалау жүйесін енгізу және оқытушыларды оқытудың әдіс-тәсілдері мен әртүрлі құралдарын қолданудың тиімділігін арттыруды талап етеді. [6, б. 92]

Бала бойына ұлттық құндылықтарды дамытудағы негізгі құралдарға мыналарды жатқызуға болады:

- үйірмелерге қатысу
- сыныптағы тәрбие сағаттарында белсенділік таныту;
- баспасөз және қабырға газеттерін жасауға ат салысу;
- бұқаралық ақпарат құралдарына мақала құрастыру;
- шығармашылық жобалар қорғау;
- тәрбие шараларына қатыру;
- кітап оқу, зейінін толықтыру;
- мектептен тыс және сыныптан тыс жұмыстарды ұйымдастыруда белсенді бола білу;
- қоғамдық ұйымдармен байланыс жасау;
- саяхатқа шығу

Жаңартылған білім берудің маңыздылығы – оқушы тұлғасының үйлесімді қолайлы білім беру ортасын құра отырып, жеке, жұппен, топта жұмыс жасай білу әдіс-тәсілдерді қолдану болып табылады. Халқымыздың тарихи санасын жетілдіру және «Жаңа Қазақстандық» патриотизмді қалыптастыру бағытындағы бағдарламаларды іске асыру үшін болашақ ұрпаққа тарихи білім беру мазмұны мен әдістемелерін жетілдіру жұмыстарын атқару керек.

Жаңартылған білім беру жүйесінде тарих пәнін оқыту оқушылардың дайындық деңгейлеріне қойылатын талаптары көп. Көптеген елдердің білім беру жүйесінде балаларды тәрбиелеу бағыттарының басым көпшілігі қатаң бақылауда. Мысалы, американдық білім беру жүйесіндегі басты міндет-өз елінің лайықты азаматын тәрбиелеу, сондай-ақ әлемдік экономикадағы бәсекеге қабілеттілік үшін принциптерді, дағдыларды игеру болып саналады. Француз білім беру жүйесі студенттердің болашақта мәдени даму үшін жаңа білімге деген ұмтылысын қалыптастыруды мақсат етеді. Жапонияда оқушының жеке басын құрметтеу өте маңызды. Греция бірқатар реформалар мен қайта құрулардан кейін еркін ойлайтын және жауапты азаматты қалыптастырудың заманауи моделін құруға қол жеткізді. Ресейлік мектептер білім беру жүйесіндегі негізгі және ең маңызды бағыт ретінде рухани қажеттілікке байланысты баланың жеке қызығушылығының жоғары деңгейін дамытуды қарастырады. [7, б. 90]

Жаңа Қазақстан болуы үшін міндетті түрде ең алғаш қазақ өркениетін дамыту, салт-дәстүрін, әдет-ғұрпын, тілін, т.б. ұлттық құндылықтар аясында кеңейту - өзекті мәселенің бірі. Сондықтан алдымызда тұрған үлкен мақсат – ұлттық мұра құндылықтарын қазіргі таңның мәдени жетістітерімен үйлестіру. Яғни тұлға бойындағы рухани құндылықтарды қалыптастырудың көзі ол отбасы, әулет, әлеуметтік орта, мемлекет болса, ұлттық құндылық, ұлттық салт-сана болып табылады. Тәрбиенің негізі болып саналатын адамзаттық құндылықтардың бірі тәрбиенің басқа адамға деген қажеттілігі, басқа адамдарды сүйе білу қажеттілігі болып табылады. Дана халқымыз: «Бір баланы адам етіп өсіргенше, бір шаһар апат болады» деген сөз бар. Осы салыстырудың өзі-ақ баланың шын мәніндегі Адам болып қалыптасуы қыруар уақыт пен тер төгетін еңбекті қажет ететін аумағы кең, жауапкершілігі мол күрделі іс екенін ұқтырса керек. «Ту жанында қисық ағаш жатпайды» дегендей, сом

тараулы тәрбие жолының тоғысар тұсы халықтың өзінде ,ата –баба салт санасында, дәстүрінде. Ал қазақ елінің тәрбие ісі рухани құндылыққа бағытталады. Оқу бағдарламасы оқушылардың жас ерекшеліктеріне қарай, тарих пәні бойынша толыққанды, жүйелі білім беру, оқушылардың қызығушылығын ояту, ұлттық құндылықтарға бейімдеу, білім, білік, дағдыларын қалыптастыру, салыстырмалы талдау жасай білуге мүмкіндік береді. [8, б. 120]

Жанартылған білім беру жүйесінде «Қазақстан тарихы» оқулығына төмендегідей талаптар қойылады:

оқулық мазмұнының оқу пәнін оқыту мақсаттары мен міндеттеріне сәйкестігі;
оқу басылымы мазмұнын баяндаудың жүйелілігі, бірізділігі, қисындылығы.

Тарих мазмұнындағы құндылықтар арқылы, оқушылардың өз ойын еркін жеткізе алатын ойлау, сөйлеу дағдыларды игеруіне мүмкіндік жасау. «Қазақстан тарихы» пәнін оқыту

барысында, оқушылардың ақпараттық-коммуникациялық технологияларды қолдану дағдысын дамыту үшін, соның ішінде ақпаратты табу, құрастыру және басқару, мәліметтермен және идеялармен бөлісу, бірлесіп әрекет ету, түрлі жабдықтар мен қосымшаларды қолдану арқылы өз жұмысын бағалау және жетілдіру үшін қажетті жағдайлар жасалуы қажет. Қазақстан тарихын тереңдете оқыту арқылы олардың танымдық белсенділіктері мен шығармашылық қабілеттерін дамытуға ықпал жасауға болады. Ол үшін білім алушылардың ғылыми қоғамдарын ұйымдастыру және республикалық ғылыми жарыстарға белсене қатынасуына мүмкіндіктер жасауға тиіспіз. «Қазақстан тарихы» пәнін оқытуды тиімді жүзеге асыру үшін оқыту

үдерісі тарихи концептілер негізінде ұйымдастырылады. [9, б. 75]

Сонымен колледж студенттері арасында бағдарламаға сай жұмыс жасай отыра, мен оқушыларды ұлттық құндылықтарды қастер тұтуына да үлкен көңіл бөлемін. Олар әр түрлі колледж ішілік іс шараларға, ғылыми жоба жұмысын жүргізуге, сыныптан тыс мереке ұйымдастыру ісіне белсене ат салысады. Ол тек туған жердің, туған елдің рухани байлығымен өз өмірлерін ұштастырып қою емес, әр болашақ тұлғаның өз ұлттық құндылықтарын мақтан тұту және дамуына ат салысу болып табылады [10, б. 90]

Токсан сөздің толықтай түіні, бүгінгі күнде жастарды әдепті де саналы етіп тәрбиелеу үшін ең алдымен тәрбие ережелеріне сүйене отырып, ұлттық дәстүрімізді, әдет-ғұрыптарымызды, дінімізді, ата-бабаларымыздан қалған насихат-мұраларды жастардың санасына сіңіре білуіміз қажет. Тәрбиенің көзі ата-бабамыздан қалған мұралар мен дана сөздер десек, біз соларды насихаттайтын жүргізушіміз. Бүкіл қоғам болып қолға алып, мәдениетті, тәрбиелі болып жүруді

әрқайсысымыз өзімізден бастасак, жас ұрпақтың тәрбиесі де өз жемісін берері анық. Сол үшін ең басты ұлттық тәрбие мен ұстанымымызды жоғалтпайық [11, б. 45]

Әдебиеттер тізімі:

1. Ш.Елеукенов, Замандас парасаты. Әдеби сын. Алматы: Санат, 1977 ж.
2. Ұлттық құндылықтар арқылы тәрбие жұмыстарын ұйымдастырудағы сынып жетекшінің орны.

3. Бастауыш мектеп журналы/ республикалық ғылыми-әдістемелік және педагогикалық журнал/ №7, 2007
4. Бастауыш мектеп журналы/ республикалық ғылыми-әдістемелік және педагогикалық журнал/ №5, 2002.
5. Сынып жетекшінің анықтамалығы/ №1(01) 2009.
6. Әдеп және жантану/ хрестоматия/ Атамұра Алматы, 1996
7. «Қазақстан тарихы» және «Дүниежүзі тарихы» пәндері бойынша сараптамалық материалдар. Сараптамалық жинақ. – Астана: Ы. Алтынсарин атындағы Ұлттық білім академиясы, 2015.
8. Сманқұлова Ж.Е. Жаңартылған оқу бағдарламасындағы тиімді педагогикалық технологиялар // Научный журнал «Хабаршы Вестник Казахского национального педагогического университета имени Абая. Серия «Исторические и социально-политические науки», 2018.
9. Сманкулова Ж.Е. Қазақстан тарихы пәні бойынша электронды оқулықтарды оқу құралдары ретінде қолдану // Қазақстан тарихы, – 2017.
10. Абдугулова Б.К. «Қазақстан тарихынан әңгімелер» курсы оқыту әдістемесі // Материалы международной научнопрактической конференции «Международные отношения в Центральной Азии: история и современность». – Алматы, 2017.
11. Аналитические материалы по обучению предметам «История Казахстана» и «Всемирная история». Аналитический сборник. – Астана: Национальная академия образования им. И. Алтынсарина, 2015.
12. Төлегенов А.К., Сүлейменов А.Б. Қазақстан тарихы пәнінен жаңартылған бағдарлама бойынша оқушылардың танымдық белсенділігін арттыру. – Алматы, 2018. .
13. Абдугулова Б.К. Тарихты оқытудағы ақпараттық технология» курсы оқытуда компьютерлік технологияны пайдаланудың әдістемелік жолдары. – Алматы: Ұлағат, 2018.

ФОРМИРОВАНИЕ НАЦИОНАЛЬНЫХ ЦЕННОСТЕЙ ЧЕРЕЗ УЧЕБНО-ВОСПИТАТЕЛЬНЫЙ ПРОЦЕСС

Бокаева Галия Канатовна

социальный педагог

ЧУ «Колледж предпринимательства КИИЭУ»

Түйін. Мақалада ұлттық құндылықтардың жастар тәрбиесіндегі рөлі, отбасындағы салт-дәстүрді жалғастыру, өскелең ұрпақты ұлттық мәдениетке, салт-дәстүрге баулу қажеттігі туралы ой-пікірлер берілген. Әңгіме әр адамның өмірінде әр түрлі дәрежеде көрінетін және әртүрлі бағыттар болуы мүмкін өзін-өзі тәрбиелеу, өзін-өзі жетілдіру қабілеті туралы болып отыр.

Аннотация. В статье представлены мнения о роли национальных ценностей в воспитании молодежи, продолжении традиций в семье, необходимости приобщения молодого поколения к национальной культуре, обычаям и традициям. Речь идёт о способности к самовоспитанию, самосовершенствованию, которая в жизни каждого человека проявляется в различной степени и может иметь различную направленность.

Abstract. Мақалада ұлттық құндылықтардың жастар тәрбиесіндегі рөлі, отбасындағы салт-дәстүрді жалғастыру, өскелең ұрпақты ұлттық мәдениетке, салт-дәстүрге баулу қажеттігі туралы ой-пікірлер берілген. Әңгіме әр адамның өмірінде әр түрлі дәрежеде көрінетін және әртүрлі бағыттар болуы мүмкін өзін-өзі тәрбиелеу, өзін-өзі жетілдіру қабілеті туралы болып отыр.

Ключевые слова. Национальные ценности, воспитание, традиции, духовно-культурное наследие, развитие личности

На сегодняшний день актуально национальное воспитание молодежи. Нравственно-этические ценности являются важнейшей составляющей культуры, вне которой невозможно развитие современного общества. У каждой культуры есть свои национальные ценности, передающиеся подрастающему поколению. Особое внимание должно уделяться духовному развитию. Эта общепедагогическая задача в той или иной степени в настоящее время решается средствами всех учебных предметов, всей системой воспитательной работы в образовательном учреждении.

Ценности духовной культуры, нравственные устои общества составляют основу его единства, внутренней целостности, являются выражением основных интересов общества и государства, а также содержат перспективную, созидательную программу общественной жизни. Они позволяют почувствовать себя социально и духовно свободным человеком, имеющим право и возможность выбирать собственные идеалы и убеждения, чувствовать себя полноценным гражданином Республики Казахстан.

В Законе «Об образовании» Республики Казахстан написано: «Главная цель системы образования – это формирование личности на основе национальных и общечеловеческих ценностей, достижений практики и науки, создание условий для получения качественного образования, для развития и профессионального закалывания, развитие духовных, физических и творческих возможностей личности, формирование твердых основ для здорового образа жизни и человечности, через развитие индивидуальности обогащение кругозора и самосознания».

Задачами системы образования являются:

1) создание необходимых условий для получения качественного образования, направленного на формирование, развитие и профессиональное становление личности на основе национальных и общечеловеческих ценностей, достижений науки и практики;

2) развитие творческих, духовных и физических возможностей личности, формирование прочных основ нравственности и здорового образа жизни, обогащение интеллекта путем создания условий для развития индивидуальности;

3) воспитание гражданственности и патриотизма, любви к своей Родине - Республике Казахстан, уважения к государственным символам и государственному языку, почитания народных традиций, нетерпимости к любым антиконституционным и антиобщественным проявлениям;

4) воспитание личности с активной гражданской позицией, формирование потребностей участвовать в общественно-политической, экономической и культурной жизни республики, осознанного отношения личности к своим правам и обязанностям;

5) приобщение к достижениям отечественной и мировой культуры; изучение истории, обычаев и традиций казахского и других народов республики; овладение государственным, русским, иностранным языками;

6) обеспечение повышения социального статуса педагогов;

7) расширение автономности, самостоятельности организаций образования, демократизация управления образованием;

8) функционирование национальной системы оценки качества образования, отвечающей потребностям общества и экономики; [1]

Стратегические ориентиры воспитания сформулированы Президентом РК Токаевым К.К. "Каждая нация в мире по-своему уникальна. Мы должны это правильно понимать. Уникальность нашей нации должна заключаться в успешности. Чтобы быть успешными, нам нужно совершать конкретные дела, а не следовать громким лозунгам, живя в плену иллюзий. Это должно быть ясно и понятно всем гражданам. У нас должен быть четкий ответ на вопрос: "Каким образом мы станем успешной страной?". Качества, присущие ответственному гражданину, необходимо укоренить в сознании подрастающего поколения", – отметил президент [2].

В художественных произведениях поднимаются вопросы этики, эстетики, политики, но самое главное - проблема души и духа отдельного человека и целого народа. Эта проблема

стала центральной, доминирующей, а для этого сам курс по своему целеполаганию, содержанию, структуре предстает единым, целостным, подчиненным определенной идее, освещающей национальную самобытность, идеалы своего народа и родной литературы. [3]

Педагогическими условиями, способствующими активизации процесса духовно-нравственного воспитания учащихся на занятиях и во внеклассной деятельности, являются: опора на ценностный потенциал содержания образования, сочетание традиционных форм обучения с инновационными, использование преподавания предмета, формирующего духовную сферу человека.

Национальными ценностями Казахстана издревле считались: - свобода (казахи могли в любой момент собрать свои юрты на ночлег и переехать с семьями в другое село или в бескрайнюю степь); – взаимопомощь («асар» – способ, которым все село помогало строить дом или собирать новый скот взамен сгоревшего дома или павшего от джута скота); – гостеприимство (путь определяется ценностью странника по пустынным степям); – уважение к родителям (это положительное явление, объединяющее поколения). Эти, как и другие ценности, по-прежнему важны.

В современном обществе отсутствие нравственных ориентиров и принципов в воспитании, насаждение средствами массовой информации чуждого и аморального образа жизни, отсутствие воспитания благочестия, целомудрия, праведности, любви, уважения к честному труду — вот далеко не полный перечень, свидетельствующий о духовно-нравственном состоянии детей и молодежи. [4]

Поэтому ведущее значение в содержании современного духовно-нравственного просвещения и образования детей и молодежи должны иметь общенациональные ценности народной культуры. Такие общенациональные гражданские идеалы и ценности, составляя основу семейного и общественного духовно-нравственного воспитания и образования детей и молодежи, присутствуют в любом динамично развивающемся социуме, придают ему мобильность, обеспечивают расширенное воспроизводство демографического, культурного потенциалов.

Эти поставленные цели и задачи необходимо решать в тесном сотрудничестве с родителями. Реализуя социально-коммуникативное развитие через все виды деятельности.

Поставленные цели и задачи могут реализоваться через следующие формы образовательной деятельности:

- непосредственно организованная образовательная деятельность;
- проектная деятельность;
- мастер-классы;
- творческие объединения педагогов;
- кружковая деятельность;
- досуги, развлечения;
- экскурсии; конкурсы, выставки.

Важной частью развития воспитательной системы является формирование и укрепление традиций в учебном заведении. Колледж сохраняет и укрепляет их, так как воспитательный потенциал их бесценен. В течение года в учебном заведении проводятся традиционные мероприятия: День знаний; День здоровья, День учителя, День пожилого человека, День толерантности, День Независимости Казахстана, Новогодние праздники, 8 Марта, «Наурыз», День Победы, Последний звонок.

Воспитательная работа охватывает весь педагогический процесс, интегрируя учебные знания, занятия в объединениях дополнительного образования, внеклассные и внешкольные мероприятия.

- воспитание общечеловеческих ценностей таких как: уважительное отношение учащихся к школе, друг к другу и к себе, терпимость к взглядам другого человека, чуткость, отзывчивость.

- воспитание ценности дружбы и товарищества, гражданско-патриотического воспитания учащихся;

- создание условия для проявления и раскрытия творческих способностей, развитие художественного эстетического потенциала личности, организация праздников, творческих дел, работа кружков,

спортивных секций. Руководители кружковой работы поддерживают стремление к самостоятельности. Индивидуальный подход к каждому ребенку, создает условия для содержательных контактов со сверстниками, поддерживает стремление налаживать дружеские связи с другими детьми, умение управлять своим поведением.

В воспитание гармонично развитой и социально ответственной личности большая роль принадлежит не только учебному учреждению, но и семье. Ценности семейной жизни, усваиваемые ребенком с первых лет жизни, имеют непреходящее значение для человека в любом возрасте. Взаимоотношения в семье проецируются на отношения в обществе и составляют основу гражданского поведения человека.

Обеспечение духовно-нравственного развития и воспитания личности гражданина является ключевой задачей современной государственной политики Республики Казахстан. Базовые национальные ценности раскрываются в системе духовно-нравственных ценностей: казахстанский патриотизм – любовь к Родине, к народу, к родной земле, гражданственность – служение Отечеству, правовое государство, гражданское общество, поликультурный мир, семья – любовь и здоровье, уважение к родителям, труд и творчество – уважение к труду, творчеству и созиданию, любовь к природе – родной земле, экологическое воспитание, уважение к культуре других народов, прогресс, сотрудничество

Резюмируя данную тему, можно сказать одно, что для дальнейшего успешного развития страны большое значение имеет воспитание на основе духовных ценностей народа патриотов своей родины, которые в будущем смогут достойно решать стоящие перед ними задачи.

Список литературы:

1. Закон Республики Казахстан от 27 июля 2007 года № 319-III «Об образовании»
2. <https://ru.sputnik.kz/>
3. Нравственное воспитание. - Москва. "Мысль". 1979.
4. Головнева Е. В. Теория и методика воспитания: учебное пособие для педагогических вузов по спец. 031200 «Педагогика и методика начального образования»

ФОРМИРОВАНИЕ НАЦИОНАЛЬНЫХ ЦЕННОСТЕЙ НА УРОКАХ «ГЕОГРАФИИ»

Зыкова Раиса Юрьевна

преподаватель,

ЧУ «Колледж предпринимательства КИНЭУ»

Аннотация. Данная статья посвящена исследованию роли уроков географии в формировании национальных ценностей среди учащихся. Авторы анализируют влияние уроков географии на формирование понимания о родной стране, её культуре, истории, географических особенностях и значении на мировой арене. Основное внимание уделяется разработке методов и приемов преподавания, способствующих формированию у учащихся глубокого уважения к своей родине, её природным и культурным ресурсам, их сохранению и умению использовать их в благо общества. В результате исследования делается вывод о важности интеграции национальных ценностей в учебную программу по географии с целью формирования патриотизма и гражданской ответственности учащихся.

Түйін. Бұл мақала оқушылар арасында ұлттық құндылықтарды қалыптастырудағы география сабақтарының рөлін зерттеуге арналған. Авторлар география сабақтарының туған елі, оның мәдениеті, тарихы, географиялық ерекшеліктері мен әлемдік аренадағы маңызы туралы түсініктің қалыптасуына әсерін талдайды. Оқушылардың өз Отанына, оның табиғи

және мәдени ресурстарына деген терең құрметін қалыптастыруға, оларды сақтауға және оларды қоғам игілігі үшін пайдалана білуге ықпал ететін оқыту әдістері мен тәсілдерін әзірлеуге басты назар аударылады. Зерттеу нәтижесінде оқушылардың патриотизмі мен азаматтық жауапкершілігін қалыптастыру мақсатында география бойынша оқу бағдарламасына ұлттық құндылықтарды интеграциялаудың маңыздылығы туралы қорытынды жасалады.

Abstract. This article is devoted to the study of the role of geography lessons in the formation of national values among students. The authors analyze the influence of geography lessons on the formation of an understanding of the native country, its culture, history, geographical features and importance on the world stage. The main attention is paid to the development of teaching methods and techniques that contribute to the formation of students' deep respect for their homeland, its natural and cultural resources, their preservation and the ability to use them for the benefit of society. As a result of the study, it is concluded that it is important to integrate national values into the geography curriculum in order to form patriotism and civic responsibility of students.

Ключевые слова: национальные ценности, география, формирование, образование, уроки, обучение, методика, культурные особенности, патриотизм, идентичность, межкультурное образование, географическое образование, дидактика, студенты, учителя.

В современном мире, где глобализация и межкультурные взаимодействия становятся все более значимыми, формирование национальных ценностей становится важным аспектом образования. Уроки географии предоставляют отличную возможность для обсуждения и изучения различных аспектов культуры, истории и природы своей страны.

Через изучение географии учащиеся могут лучше понять свое место в мире, познакомиться с богатством и разнообразием природы и культуры своей страны. Это поможет им лучше усвоить и полюбить свою национальную историю, ценности и традиции.

Уроки географии также могут способствовать формированию у учащихся патриотических чувств и уважения к своей стране. Изучение истории и географии собственной страны, ее природных ресурсов и культурных достижений может привести к большему осознанию и ценности национального наследия.[5]

Важно, чтобы уроки географии включали в себя не только изучение карт и ландшафтов, но и обсуждение культурных, исторических и социальных аспектов страны. Это поможет учащимся развить глубокое уважение и любовь к своей родине, а также понять свою роль в ее сохранении и развитии.

Определение национальных ценностей и их влияние на общественное сознание

Национальные ценности представляют собой основные принципы, идеи, убеждения и нравственные стандарты, которые формируют основу культуры и общественного сознания определенной нации. Они отражают особенности и традиции конкретного народа, его исторические, культурные, религиозные и социальные ценности. Влияние национальных ценностей на общественное сознание. Национальные ценности играют важную роль в формировании общественного сознания, воспитании молодежи и укреплении национальной идентичности. Они определяют поведение, взгляды, убеждения и отношение людей к другим культурам, идеям и ценностям.[1]

Роль уроков географии в формировании национальных ценностей

Уроки географии играют важную роль в формировании национальных ценностей учащихся. Изучение географии помогает понять особенности природы, истории, культуры, традиции и обычаи своей страны. Оно также способствует формированию уважения к своей национальной истории, культуре, традициям и обществу. [3]

Образование играет важную роль в формировании ценностных ориентаций у людей, поскольку оно предоставляет возможность усвоения определенных знаний, навыков и ценностей. Различные уровни образования (начальное, среднее, высшее) могут оказывать различное влияние на формирование ценностных ориентаций у людей.

Начальное образование часто формирует основные ценности и моральные принципы у детей, такие как уважение к окружающим, толерантность, умение справляться с конфликтами.

Среднее образование может углубить эти ценности и внести новые, связанные с общественной и политической активностью, здоровым образом жизни и профессиональной ответственностью. Высшее образование, в свою очередь, может формировать ценности, связанные с профессиональной деятельностью, социальной ответственностью, культурным развитием и т.д.[2]

Исследования показывают, что люди с высшим образованием часто имеют более широкий спектр ценностных ориентаций, у них выраженнее уважение к разнообразию, более развита критическая мысль и социальная ответственность. В то же время, образование может также оказать влияние и на формирование ценностей, связанных с потреблением, карьерой, материальным благополучием и т.д.

Однако влияние образования на формирование ценностных ориентаций может быть различным в разных культурных и социальных контекстах. Также стоит учитывать, что образование не является единственным фактором, влияющим на ценностные ориентации человека, и влияние других социальных институтов (семьи, СМИ, религии и т.д.) также играет свою роль.[3]

Таким образом, исследование влияния образования на формирование ценностных ориентаций является важной задачей для понимания механизмов формирования ценностей у людей и разработки соответствующих образовательных программ.

Учитель и учебная программа играют важную роль в формировании национальных ценностей у учащихся. Учитель, как образованный и культурный человек, имеет возможность влиять на учеников через свое поведение, учебные материалы и методы обучения. Он может быть образцом для подражания и наставником, помогающим ученикам осознавать и уважать свою национальную историю, культуру и традиции.

Учебная программа также имеет значительное влияние на формирование национальных ценностей. В ней могут быть заложены материалы о значимых событиях и людях своей страны, документы, отражающие основные принципы и ценности нации, и традиционные культурные элементы.[5]

Исходя из этого, учебная программа может помочь учащимся узнать и полюбить свою страну, понять свою идентичность и уважать разнообразие в мире.

Однако стоит отметить, что роль учителя и учебной программы в формировании национальных ценностей не должна сводиться к пропаганде или идеологическому воздействию. Важно, чтобы обучение основывалось на объективных знаниях, уважении к различиям и критическом мышлении, чтобы ученики могли самостоятельно формировать свои ценности на основе полученной информации.[4]

Таким образом, учитель и учебная программа имеют большое значение в формировании национальных ценностей у учащихся, но их роль должна быть сбалансирована и направлена на развитие уважения к своей культуре и культурам других народов.

Проведение анкетирования с учащимися и учителями географии представляет собой важную часть исследования. Анкетирование позволит собрать мнения и отзывы участников образовательного процесса относительно темы статьи и подходов к формированию национальных ценностей на уроках географии.

Для проведения анкетирования необходимо разработать анкеты для учащихся и учителей, которые будут содержать вопросы, связанные с темой статьи. Вопросы могут касаться восприятия учащимися материала, предлагаемого на уроках географии, их отношения к национальным ценностям, а также мнения учителей о методах и подходах к формированию этих ценностей.

Для учащихся можно использовать вопросы, например:

- Что для вас означает национальные ценности?
- Какую роль играет география в формировании ваших национальных ценностей?
- Какие методы использования национальных ценностей на уроках географии вам кажутся наиболее эффективными?

Для учителей можно подготовить вопросы, такие как:

- Какие методы вы используете для формирования национальных ценностей на уроках географии?
- Как вы оцениваете влияние географии на формирование национальных ценностей учащихся?
- С какими трудностями вы сталкиваетесь при внедрении подходов к формированию национальных ценностей на уроках географии?

После сбора ответов на анкеты, проведения анализа данных и интерпретации результатов, вы сможете получить ценные сведения о мнениях и опыте участников, которые можно использовать для дальнейших исследований и разработки практических рекомендаций.

Для анализа результатов и выявления основных тенденций в формировании национальных ценностей на уроках географии можно использовать следующие методы и подходы:

1. Анализ содержания учебных программ и учебных пособий по географии, чтобы выявить, какие темы и аспекты национальной культуры и ценностей они охватывают.
2. Анкетирование учащихся и учителей по поводу того, какие национальные ценности они считают важными, какие аспекты национальной культуры они считают значимыми и какие из них они видят в учебных материалах.
3. Наблюдение за уроками географии, чтобы определить, какие темы и аспекты национальной культуры и ценностей акцентируют внимание учителя и вызывают интерес у учащихся.
4. Анализ учебных проектов и исследовательских работ учащихся на предмет того, в какой мере они отражают и осмысливают национальные ценности через призму географических знаний.
5. Проведение групповых обсуждений с учащимися по поводу значимости национальных ценностей и их отражении в учебных материалах.

Анализ результатов этих методов позволит выявить основные тенденции в формировании национальных ценностей на уроках географии, а также определить эффективность используемых образовательных практик в этом направлении.

Рекомендации по улучшению процесса формирования национальных ценностей на уроках географии: внедрение дискуссионных форм работы на уроках географии, где ученики могут высказывать свои взгляды на национальные ценности, обсуждать их и аргументировать свою точку зрения. Использование современных методик и технологий обучения, таких как интерактивные презентации, игры, ролевые игры и проекты, чтобы привлечь внимание учеников и показать им актуальность и важность национальных ценностей. Организация экскурсий и практических занятий, чтобы дать ученикам возможность личного познания и понимания своих национальных ценностей. Включение в учебный план уроков посвященных истории и культуре своей страны, где будет рассматриваться формирование национальных ценностей на протяжении времени. Привлечение к учебному процессу специалистов и практиков из области национальной культуры, истории и искусства, чтобы дать ученикам возможность услышать мнение и опыт людей, активно работающих в данной сфере. Проведение тематических мероприятий, выставок и конкурсов, где ученики смогут продемонстрировать свои знания и понимание национальных ценностей.

В заключение, можно сказать, что образование национальных ценностей является важной составляющей образования молодого поколения. На уроках географии есть возможность не только изучать природные и географические особенности своей страны, но и формировать у студентов уважение к своей истории, культуре, традициям и окружающей среде. В своей работе мы рассмотрели различные методики и подходы к формированию национальных ценностей на уроках географии, и сделали вывод о том, что активное использование интерактивных методов обучения, привлечение внешкольных мероприятий и событий, а также использование мультимедийных ресурсов и технологий способствуют успешному формированию национальных ценностей учащихся. Однако, дальнейшие

исследования в этой области могут быть направлены на изучение более эффективных методов и практик для развития национального самосознания учащихся на уроках географии

Список литературы:

1. Ильин Е.П. Национальное воспитание молодежи: идеалы, ценности, мотивы. М.: Педагогика, 2001.
2. Мордвинцева И.Г. Национальные ценности: теоретические аспекты и практика формирования. М.: Издательство МГУ, 2015.
3. Миндерова Г.Н. Формирование национальной идентичности учащихся на уроках географии. Вестник Российского университета дружбы народов. Серия: Педагогика и психология образования. 2017. № 3.
4. Федорова Т.А. Культурно-национальное воспитание учащихся в процессе изучения географии. Вестник Челябинского государственного педагогического университета. 2018. № 2.
5. Хейфец Л.Л. Формирование национальных ценностей учащихся в учебном процессе. М.: Педагогическое общество России, 2014.

БІЛІМ БЕРУДЕНГІ ҰЛТТЫҚ ҚҰНДЫЛЫҚТАРДЫҢ ҚАЛЫПТАСУЫ ЖӘНЕ ҰРПАҚ ТӘРБИЕСІ

Кумарбекова Дамира Даниярқызы
арнайы пәндер мұғалімі.
«ҚИНЭУ кәсіпкерлік колледжі» ЖМ.

Түйін. Кәсіби білім беретін оқу орындарының мақсаты – мамандықты игерумен шектелмейді, заман талабына сай, әлемдік білім кеңістігіне ене отырып – бәсекелестікке қабілетті тұлға дайындау. Тәрбиелік істерді ұйымдастырудағы біртұтастық бағыт-ол әр педагогтын мақсатқа, тәрбиеге, тәлімденудің- ұйымдасуы іс-әрекеттердің байланысын, басқару мен өзіндік басқарым байланысын қалыпқа келтіру. Зерттеу нәтижесі бойынша педагогикалық ғалым мен озық тәжірибенің бүгінгі даму деңгейінде белгілі болған оқыту әдіс-тәсілдерінің бәрін де еркін игеріп, әрбір нақтылы жағдайларға орай ең тиімдісін таңдап алу және олардың бірнешеуінің жиынтығын түрлендіре тиімді, үйлесімді әрі шығармашылықпен қолдану - сабақтың сәтті өтуінің кепілі. Қорыта келгенде, тәрбие жұмысына атсалысып, студенттерге қамқор болып, тәрбие мен өнерді үйретіп, үйлестіріп, студенттердің қоғамдық жұмыстарға араласып, жан-жақты болып өсуіне бірден-бір септігін тигізе береді деген сенімдеміз.

Аннотация. Цель учебных заведений профессионального образования – подготовить конкурентоспособную личность, не ограничиваясь овладением профессией, погружаясь в современное, мировое образовательное пространство. Целостное направление в организации воспитательных дел - это нормализация каждого педагога к цели, воспитанию, воспитанию-организационной деятельности, связности управления и самостоятельного управления. По результатам исследования педагогическим ученым и передовым практикам необходимо свободно овладеть всеми известными на современном уровне развития методами обучения, выбрать наиболее эффективные для каждой конкретной ситуации и эффективно, гармонично и творчески применить их к преобразованию совокупности нескольких из них-залог успешного прохождения урока. В итоге, мы надеемся, что участие в воспитательной работе, забота о студентах, обучение и гармонизация воспитания и искусства, участие студентов в общественной работе и всестороннее развитие.

Abstract. The purpose of vocational education institutions is to prepare a competitive person, not limited to mastering a profession, immersing himself in the modern, global educational space. A holistic direction in the organization of educational affairs is the normalization of each teacher to the goal, education, upbringing-organizational activity, coherence of management and independent

management. According to the results of the study, pedagogical scientists and best practices need to freely master all the teaching methods known at the current level of development, choose the most effective for each specific situation and effectively, harmoniously and creatively apply them to transform the totality of several of them-the key to successful completion of the lesson. As a result, we hope that participation in educational work, care for students, education and harmonization of education and art, student participation in social work and comprehensive development.

Кілтті сөздер: тәрбие үдерісінің қозғаушы күші, тәлімгер, тәрбие жүйесі, инновация технология, біртұтас қозғалысты жүйе.

Тәрбие жүйесі субъектілерінің ынтымақтастығын дамыту.

Елбасы Нұрсұлтан Назарбаев «Біздің болашағымыз – жастар. Біз жастарды жаңа өмірге бейімдей білуіміз керек» деді. Ұрпақ тәрбиесі – адамзат қоғамының, мемлекет дамуының негізгі алғышарты. Бұл сөзді қайталып айтып, санамызға сіңіре беруіміз керек. Олай болса әрбір ата-ана, мектеп, педагог, қоғам болып «бір жағадан бас, бір жеңнен қол шығарып», осы жағдайды түзетуге күш салуымыз қажет. Ұрпақ тәрбиесіне барлығымыз жауаптымыз. Мемлекет жастар тәрбиесі мен біліміне ерекше көңіл бөліп, үнемі қолдау көрсетіп келеді. Біз шәкірттерімізді біліммен ғана емес, олардың адами құндылықтарға негізделген беріктілігің, заманауи дүниетанымын келешек елдің мүддесіне адал қызмет ететіндей азаматтық мінезін қалыптасуға атсалысуымыз керек. Шығыстың ғұлама ойшылы Әбу-Насыр әл-Фараби: «Адамға ең бірінші тәрбие беру керек, тәрбиесіз берілген білім адамзаттың қас жауы, ол келешекте оның өміріне және қоғамға үлкен апат әкеледі», - деген тұжырымы қоғам алдына үлкен жауапкершілікті мақсат етіп қояды. Ұлттық құндылықтармен сусындап өскен ұрпақ ұлағатты болмақ. Дәл осы өскелең ұрпағымыз ұлттың сапасын құрайды. Сондықтан да қадір-қасиет, ар-намыс, адалдық, патриотизм, жауапкершілік, әдептілік, мейірімділік, сүйіспеншілік, үлкенге ізет, кішіге құрмет сияқты қасиеттерге ие шығармашыл азаматты тәрбиелеу маңызды. Қазақ халқының да сан-ғасырлық тарихи-мәдени жетістіктерінің жемісін, рухани байлығын, жанына біткен еңбексүйгіштік, имандылық, бауырмалдық, балажандық, қонақжайлық, т.б. қасиеттерін танытатын тәлімгерлік тәжірибесі бар. Онда кешегі өткен данғой қариялар, ғұлама ойшылдар, би-шешендер және ақын-жыраулардың саналық болжамдарының, психологиялық пайымдаулары мен педагогикалық тұжырымдарының өшпес ізі жатыр.

Басты мақсат – жас ұрпақты ұлттық игіліктер мен адамзаттық құндылықтар, рухани-мәдени мұралар сабақтастығын сақтай отырып тәрбиелеу. Егер тәрбие біртұтас үдеріс күйінде ұйымдастырылса ғана, оның барша мүмкіндіктері толығымен ашылады.

Тәрбие үдерісіндегі волонтерлік қызмет.

Тәрбие үдерісінің біртұтастық мәні - оның барша бөліктері мен қызметтерінің жалпы "мақсатқа" бағытталуында, адамның тұтастай қалыптасуына ықпал жасап, оның әлеуметтік даралығы мен әлеуметтік тұлға сапаларын дамытуға арналуында. Тәрбиелік істерді ұйымдастырудағы біртұтастық бағыт- әр педагог іс-әрекетінің жалпы "мақсатқа" сәйкестігі - "тәрбие" мен «өзіндік тәрбиенің», тәлім мен өзіндік тәлімденудің бірлігі; - «педагогикалық жүйелер арасындағы байланыстарды, яғни ақпарат алмасу байланысын, ұйымдасу - іс-әрекеттер байланысын, басқару мен өзіндік басқарым байланысын қалыпқа келтіру. Осы тұрғыдан тәрбиелік үдерісті педагог пен шәкірт әрекеттері іске асыуы тиіс жүйе құрастырушы жағдайын және мақсаты тәрбиеленуші тұлғасын дамыту болған біртұтас қозғалысты жүйе ретінде қарастыруға болады. Тәрбиелік үдеріс тәлім мекемесіндегі педагогикалық қызметтің ажыралмас өзегі. Сонымен бірге бұл үдеріс оқу-үйретім, тәрбие мекемесінің ұйымдастыру аймағымен шектелмей, әлеуметтік ортадан болатын барша ықпалдарды да ескерумен атқарылады.

Тәрбие үдерісінің қозғаушы күші - бұл тәрбиеленушіге бағытталған әрқилы да әртарапты әсерлер мен оның біртұтас тұлғасының қалыптасуына бағытталған ниеттері арасындағы қайшылықтар тоғысында туындайды. Егер педагог тарапынан қойылған тәрбие мақсаттары шәкірттің даму мүмкіндіктерінің жақын аймағынан болып, әрі олардың маңыздылығы оның бағамына сәйкес келсе, қандай да қарама-қарсылық ықпалды қозғаушы күшке айналады. Керісінше де, мұндай қайшылықтар, егер бала қоршаған әлеуметтік ортадан,

әсіресе, өз педагогы тарапынан болатын оң ықпалдарды ажыратып, оларды қабылдауға дайын болмаса, жүйенің тиімді дамуына себін тигізе алмайды. Тәрбиелеу нәтижесінде әр шәкірттің тәрбиелік деңгейі қаншалықты өзгеріске түссе, тәрбиелік үдеріс қатынасшылары арасындағы қарым-қатынас сипаты да соншалықты өзгерісте болуы күтіледі. Бұл тұрғыдан, "тәрбие үдерісі" және "тәрбие жүйесі" түсініктерінің арасындағы өзара байланыстықты қарастырған жөн. Әлбетте, бұл екі құбылыс арасындағы байланыс табиғи құбылыс. Бір тараптан - тәлім-тәрбие мекемесінде педагогикалық мақсаттарды белгілеу үдерісінде тәрбиелік жүйе жасалады әрі ол дамиды, ал екінші тараптан - бұл жүйе тәрбиелік міндеттердің табысты шешілуінде басты себепке айналады. Егер тәрбие үдерісін жүйелілік тұрғысынан қарастыратын болсақ, онда "тәрбие жүйесінің дамуы" мен "тәрбие үдерісі" өзара сәйкестікте екенін байқаймыз.

Біртұтас педагогикалық үдеріс есептелетін тәрбие жұмыстары педагог пен тәрбиеленушілер арасындағы әрекеттестік байланыстарға негізделеді. Жетекшілік бұл үдерісте педагогтар есесіне тиеді. Бұлай болса, педагог тәрбие үдерісінің субъекті де, ал тәрбиеленуші - оның объекті.

Педагогтар субъект ретінде тәрбие жұмыстарының орындалып, шешілуіне мақсатты бағытталған кәсіби іс-әрекет - қызметті атқарады. Бұл іс-әрекет балаға ғана бағытталған мақсатты ықпалмен шектелмейді, ол баланы қоршаған әрқилы орта ерекшеліктерін ескеруді және сол ортаға белсенді ықпал жасауды көздейді. Осыдан, өз кәсіби қызметтерін атқару барысындағы педагогтың шәкіртіне жасаған әрекет ықпалына негізделген педагогикалық іс-әрекет тәрбиелік жұмыс деп аталады. Тәрбие жұмысы өз ішіне тәрбиеленуші тұлғасын тиімді дамытуды, белгіленген міндеттерге сай тәрбие формалары мен әдістерін және үдерістің өзін іске асыруды қамтамасыз етуші ұйымдастыру және педагогикалық міндеттерді қамтиды. Бұл жұмыс педагогтар мен жасөспірімдердің бірлікті іс-әрекетін көзде ұстап, балаға күшті ықпал-әсерлер тигізуші әлеуметтік мәселелер қатынастарын реттеп барады.

Білім беру ұйымдарындағы тәрбие қызметінің тиімді инновациялары.

Бүгінгі таңда білім беру саласының басты бағыты - білімнің сапалы да саналы түрде берілуі. Кәсіби білім беретін оқу орындарының мақсаты – мамандықты игерумен шектелмейді, заман талабына сай, әлемдік білім кеңістігіне ене отырып – бәсекелестікке қабілетті тұлға дайындау. Студенттердің құзыреттілігіне, қабілетіне сүйене отырып нәтижеге бағытталған кәсіби теориялық білім беру.

Қазіргі кезде әлеуметтік жағынан қорғанған адам – ол технология ауысуына және нарық талабына сай терең білімді, әрі жан-жақты адам. Қазіргі білім жүйесінің ерекшелігі – тек біліммен қаруландырып қана қоймай, өздігінен білім алуды дамыта отырып, үздіксіз өз бетінше өрлеуіне қажеттілік тудыру. Инновациялық іс-әрекет адамдардың шығармашылық жемісті қызметінің бір түрі және оған

Инновация–педагогикалық процеске оқыту мен тәрбиенің жаңа тұжырымдамаларын, оқу жоспарларын және бағдарламаларын, түрлерін, әдістерін, құралдарын енгізіп, мақсатқа жету. Оқу орындарындағы білім сапасын арттыру үшін:

сабақта интерактивті әдістерді қолдану;

- Әр студенттің психологиялық ерекшеліктерін ескеру,

- Міндетті деңгейдегі білімді қалыптастыра отырып, мүмкіндік деңгейлерін ашу;

Инновациялық технологияларды сынау арқылы тиімділігін арттыру, оқу орны жағдайына бейімдеу, заман талабына сай технологияларды қолдану ауқымы, түрлері өзгеріп отырады. Бірақ ең басты технологияларды тиімді, жүйелі қолдану керек.

Инновациялық технология нәтижелері:

1. Түрлі әдістерді пайдалану сабақтың нақты мәнін терең ашуға көмектеседі.
2. Студенттердің барлығын сабаққа қатыстыруға мүмкіндік туады.
3. Олардың әрқайсысының деңгейін анықтай алуға болады.
4. Студенттердің көбін бағалауға мүмкіндік бар.
5. Студенттерді ізденіске баулып, өз бетімен жұмыс істеуге үйренеді
6. Студенттердің қабілеттері, ұйымшылдығы, шығармашылық белсенділігі артады.

Қазіргі таңда оқу үдерісіне «жаппай» енгізіліп жатқан инновациялық технологиялар баршылық. Әрине, инновация көкейкесті мәселелердің тоғысында пайда болып, оқу үдерісіндегі әдістемелерге жаңаша тұрғыдан қарап, оны үздіксіз жаңғыртуға бағытталады. Сонымен бірге оқытудың интерактивті әдіс-тәсілдері өте көп. Педагогикалық ғалым мен озық тәжірибенің бүгінгі даму деңгейінде белгілі болған оқыту әдіс-тәсілдерінің бәрін де еркін игеріп, әрбір нақтылы жағдайларға орай ең тиімдісін тандап алу және олардың бірнешеуінің жиынтығын түрлендіре тиімді, үйлесімді әрі шығармашылықпен қолдану - сабақтың сәтті өтуінің кепілі. Незігі сабақты сәтті ұйымдастырудың бірнеше шарттары бар.

Олар:

- Сабақтың тақырыбына сай сабақ жоспарын жасау.
 - Сабақ жоспары нақтылы жүзеге асатындай етіп жасалынуы қажет.
 - Дұрыс құрылмаған сабақ жоспары жақсы нәтиже бермейді.
 - Тақырыпқа сай сабақ түрін, оның әдіс-тәсілдерін түрлендіріп отыру;
 - Қосымша материалдарды тақырыпқа сай шығармашылықпен іріктеп ала білу;
 - Дидактикалық, техникалық құралдарды, электрондық оқулықтарды мақсатқа сай, оқушы сезіміне әсер ететіндей тұрғыда пайдалану;
 - Сабақта алдыңғы қатарлы озық іс-тәжірибелермен жаңа технологияларды пайдалану.
- Бұл орайда инновациялық технологияларды пән бойынша қандай тарауға, қай тақырыпқа пайдалану тиімді болатынына зерттеу салыстырып жүргізіп отыру қажет.

Жаңа инновациялық әдістерді пайдаланудың әдістері неде?

1) Қазіргі уақыт жаңалық пен инновация уақыты. Күнделікті өмірде жаңа білім мен жаңалықтармен кездесеміз.

2) Жаңалықты пайдалану оқушының ойлау қабілетін жаңалыққа икемдеп, алдын ала болжам жасауға үйретеді.

3) Жаңа ақпараттық технологияның негізгі ерекшелігі - бұл оқушыларға өз бетімен немесе бірлескен түрде шығармашылық жұмыспен шұғылдануға, ізденуге, өз жұмысының нәтижесін көріп, өз өзіне сын көзбен қарауына және жеткен жетістігінен ләззат алуға мүмкіндік береді. Ол үшін мұғалім өткізетін сабағының түрін дұрыс таңдай білуі қажет. Сабақты сәтті ұйымдастырудағы басты мақсат - оқушының сабаққа деген қызығушылығын арттырып, бүгінгі заман талабына сай білім беру.

Тәлімгерлік-тәрбиенің қайнар көзі.

Тәлімгер – сабақ беру мен тәрбие саласына қатысты әдістемелерді игерген, білімді, кәсіби және адамгершілік қасиеттері жоғары тәжірибелі педагог.

Тәлімгерлер колледждің басты мақсаты – 1 курс студентінің ортаға бейімделуіне қол ұшын созу. Барлық колледждің тәжірибелі педагогтары тәлімгерлік етеді. Олар 1 курс студенттеріне кәсіби бағыт-бағдар беріп, оқуға деген қызушылықтарын ашып, бос уақыттарын тиімді ұйымдастыруға көмектесіп, шығармашылық, спорттық, тұлға болып даму жолында ақыл-кеңес беріп, ұжымдық мәдениетке, колледждік дәстүрлерге баулуда. Тәлімгерінен тәрбие алған студент, тәлімгеріне қарап бой түзеп, өмірін дұрыс бағытқа бейімдеп, көркейді. Қорыта келгенде, Тәлімгерлер институты тәрбие жұмысына атсалысып, студенттерге қамқор болып, тәрбие мен өнерді үйретіп, үйлестіріп, студенттердің қоғамдық жұмыстарға араласып, жан-жақты болып өсуіне бірден-бір септігін тигізе береді деген сенімдеміз.

Әдебиеттер тізімі:

1. [<http://merki-bilim.kz/>]
2. <https://rgmedia.kz/e/action/ShowInfo.php?classid=28&id=14579>
3. Сәбет Балтабайұлы Бабаев. Оқу құралы .Педагогикалық теория негіздері. Алматы 2013
4. «Курсив» ЖШС баспаханасында басылған. Зинаш Байжанова. Жалпы педагогика. «Таймас баспа үйі». Алматы 2008

ФОРМИРОВАНИЕ МЕЖЭТНИЧЕСКОЙ ТОЛЕРАНТНОСТИ И ЭТНОКУЛЬТУРНОЙ КОМПЕТЕНЦИИ В УРОЧНОЙ И ВНЕУРОЧНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ

Ничубай Елена Владимировна

преподаватель общественных дисциплин
КГКП «Костанайский строительный колледж»

Аннотация. В статье раскрывается актуальность проблемы по формированию у обучающихся межэтнической толерантности и этнокультурной компетенции, которая обусловлена тем, что Казахстан исторически является многонациональным государством. Освящены формы и методы урочной и внеурочной деятельности по решению этой проблемы.

Указывается на важность реформирования системы образования с учётом включения в государственные образовательные стандарты этнокультурных знаний, введение в воспитательную систему задач формирования межэтнической толерантности и этнокультурной компетенции обучающейся молодёжи

Материал статьи имеет большое воспитательное значение, так как определяет задачи формирования межэтнической толерантности и этнокультурной компетенции учащейся молодёжи, которая возможна лишь на основе общих целей и ценностей: мира, благополучия, здоровой среды обитания, понятной национальной политики.

Данная статья может быть использована на уроках общественных, социально-гуманитарных дисциплин, а также как материал при проведении классных часов и часов общения с молодёжью.

Ключевые слова: этнокультурная компетенция, полиэтничность, межэтническая толерантность, межкультурное взаимодействие, поликультурное образование.

Аннотация: мақалада студенттер арасында этносаралық толеранттылық пен этномәдени құзыреттілікті дамыту мәселесінің өзектілігі ашылады, бұл Қазақстанның тарихи көп ұлтты мемлекет екендігіне байланысты. Бұл мәселені шешуге арналған сыныптық және сыныптан тыс жұмыстардың формалары мен әдістері қасиеттері.

Мемлекеттік білім беру стандарттарына этномәдени білімдерді енгізу, білім беру жүйесіне оқушылардың этносаралық толеранттылық пен этномәдени құзыреттіліктерін дамыту міндеттерін енгізуді ескере отырып, білім беру жүйесін реформалаудың маңыздылығы көрсетілген.

Мақала материалының тәрбиелік мәні зор, өйткені ол студенттердің этносаралық толеранттылық пен этномәдени құзыреттілігін дамыту міндеттерін айқындайды, бұл тек ортақ мақсаттар мен құндылықтар негізінде мүмкін болады: бейбітшілік, гүлдену, салауатты өмір сүру ортасы және айқын ұлттық саясат.

Бұл мақаланы әлеуметтік, әлеуметтік және гуманитарлық пәндер сабақтарында, сондай-ақ аудиториялық сағаттар мен жастармен қарым-қатынас сағаттарында материал ретінде пайдалануға болады.

Түйінді сөздер: этномәдени құзыреттілік, көпұлттылық, этносаралық толеранттылық, мәдениетаралық өзара әрекеттестік, көпмәдениетті тәрбиелеу.

Abstract: the article reveals the relevance of the problem of developing interethnic tolerance and ethnocultural competence among students, which is due to the fact that Kazakhstan is historically a multinational state. The forms and methods of classroom and extracurricular activities to solve this problem are consecrated.

The importance of reforming the education system is pointed out, considering the inclusion of ethnocultural knowledge in state educational standards, the introduction into the educational system of the tasks of developing interethnic tolerance and ethnocultural competence of students.

The material of the article is of great educational importance, as it defines the tasks of developing interethnic tolerance and ethnocultural competence of students, which is possible only on the basis of common goals and values: peace, prosperity, a healthy living environment, and a clear national policy.

This article can be used in lessons of social and humanitarian disciplines, as well as as material during classroom hours and hours of communication with young people.

Key words: ethnocultural competence, multiethnicity, interethnic tolerance, intercultural interaction, multicultural education.

Система образования в Республике Казахстан, с одной стороны, ориентирована на интеграцию в мировое сообщество, а с другой – на сохранение разнообразия различных взаимосвязанных культур и традиций внутри страны.

Исторически сложилось, что Казахстан является многонациональным государством. Обособленное существование народов и культур в настоящее время становится невозможным, так как интенсификация миграционных и демографических процессов, увеличение числа этнически смешанных семей, образование многонациональных коллективов в социальных институтах значительно расширяют рамки межэтнического взаимодействия. Всё это обуславливает и преобразование социальной среды, характерной особенностью которой является полиэтничность.

Актуальность проблемы очевидна и обусловлена ростом необоснованной агрессии и насилия в обществе, потерей нравственных ориентиров поведения, жесткой конкурентнообразной средой проживания, разгулом террора и межнациональной розни. В связи с этим сегодня на первый план выдвигаются ценности и принципы, необходимые для общего выживания и свободного развития, такие как этика и стратегия ненасилия, идея терпимости к чужим и чуждым позициям, ценностям, культурам, идея диалога и взаимопонимания, поиска взаимоприемлемых компромиссов. В таких условиях люди, равнодушные к происходящему, начинают вспоминать и декларировать многие общечеловеческие ценности, к которым и относится толерантность.

Термин межэтническая толерантность означает уважение, принятие и правильное понимание богатого многообразия культур нашего мира, наших форм самовыражения и способов проявления индивидуальности.

Толерантность как особенность сознания или личностная черта не присуща человеку изначально и может никогда не появиться, не будучи специально воспитана, сформирована. Наоборот, человеку скорее органично присуща противоположная тенденция – настороженность, легко переходящая во враждебность, агрессию по отношению к тем, кто от него отличается, на него не похож. У каждого человека есть бессознательный механизм, который фиксирует отношение «свой — чужой» [1].

Поэтому образование призвано не только способствовать сохранению традиционных позитивных форм воспитания, определяющих воспроизводство языка, обычаев и обеспечивающих этническую идентичность, но и обеспечивать устойчивость этих достижений в условиях расширяющейся сферы межкультурного взаимодействия, помочь обрести новый уровень осмысления этнокультурных элементов в развитии культуры конкретного общества, обеспечивать приобщение каждого этноса к общечеловеческим достижениям и позитивному отношению к этнокультурным различиям [2].

С учётом полиэтничности общества, в котором сегодня социализируется молодое поколение Казахстана, становится очевидной необходимость разработки новых образовательных стратегий, формирование этнокультурной компетенции будущих специалистов.

Быть этнокультурно компетентным – значит признавать принцип плюрализма, знать национально – психологические особенности представителей различных этносов, иметь знания об их национальных культурах, понимать своеобразие и ценность этих культур [3].

В качестве механизмов формирования межэтнической толерантности и этнокультурной компетенции у обучающихся выступают обучение, воспитание, деятельность и общение. Этот процесс происходит в форме индивидуально – парного взаимодействия и коллективных взаимоотношений. Взаимодействия и отношения могут быть специально организованными (знания и опыт, приобретаемые в семье, во взаимоотношениях со сверстниками и взрослыми, а также из средств массовой информации и др.). Первая форма

более действенна при индивидуально – личностном взаимопонимании и согласии. Вторая требует вхождения молодого человека в общество, в систему взаимодействия с другими людьми, представителями различных этнических и культурных общностей [3].

Формирование межэтнической толерантности и этнокультурной компетенции – одно из направлений воспитательной системы Костанайского строительного колледжа.

Основными ориентирами в формировании у обучающихся колледжа этнокультурной компетенции являются:

- этнокультурная идентификация личности;
- освоение системы понятий и представлений о разнообразии культур в мире, стране, территории проживания;
- воспитание установок толерантности сознания;
- развитие умений и навыков конструктивного взаимодействия с представителями других культур.

В колледже обучаются представители разных национальностей, а соответственно разных этнических культур. Поэтому приоритетной целью воспитания является формирование человека, способного к эффективной жизнедеятельности в поликультурной среде, обладающего развитым чувством понимания и уважения других культур, умением жить в мире и согласии с людьми разных национальностей, рас, верований.

Исходя из цели, определены ключевые задачи:

- глубокое и всестороннее овладение культурой собственного народа;
- знакомство с культурой народов региона, страны, мира в целом;
- создание условий для интеграции различных культур и представителей иных этносов, формирование толерантных установок и поведения;
- подготовка квалифицированных специалистов к организации и осуществлению своей трудовой деятельности в полиэтнической среде.

Таким образом, поликультурное образование в колледже связывается с повышением уровня образованности и достижением личностью социального успеха в поликультурном пространстве, с воспитанием толерантности не просто как важнейшей социальной ценности, а как личностно значимого качества обучающегося.

Учитывая, что толерантность в этих условиях предстаёт как нравственное качество, ориентирующее личность на уважение прав и достоинства людей иных групп, иных взглядов, стиля мышления и поведения, на конструктивное взаимодействие с ними, в колледже определены ведущие направления деятельности:

- интерактивные методы воспитания и обучения на основе личностно-ориентированного подхода;
- проблемные ситуации, а также прохождение всеми участниками образовательного процесса адаптации в поликультурной среде, участие в социализации друг друга;
- проведение педагогического мониторинга, направленного на отслеживание и корректировку этнокультурной направленности обучающихся, которая проявляется в интеллектуальной и мотивационной сферах.

Данные направления реализуются в разнообразных видах деятельности. С точки зрения организации педагогически эффективных межкультурных взаимодействий учебного заведения и социальной среды особый интерес для нас представляют этнокультурные контакты. В связи с этим в колледже налажены тесные связи с представителями национально-культурных центров, диаспор г. Костаная. Например, ко Дню Независимости Республики Казахстан была организована конференция «Казахстан. Вектор развития: единство, согласие, процветание». На данную конференцию были приглашены представители НЦК, которые познакомили ребят со своей культурой, традициями и обычаями.

Встречи обучающихся с иными культурами моделируются педагогами и в специальных игровых и деловых ситуациях, где уже сами обучающиеся берут на себя роли представителей различных народов и, стараясь удерживать свою новую культурную позицию, вступают в

предусмотренный игровым сценарием или заданной ситуацией «межкультурный диалог» по каким-либо проблемам.

Подобные игровые ситуации организуются и в рамках обычных учебных занятий. Большим потенциалом здесь обладают уроки истории.

Например, при изучении темы «История мировых цивилизаций», возможно провести игру «Законы для ...» моделирующая переговоры представителей мусульманского и христианского мира. В игре обсуждаются проблемы, которые могут возникать и способы их решения.

Эффективным методом формирования межэтнической толерантности и этнокультурной компетенции обучающихся является организация проблемных дискуссий. Участие в дискуссии способствует овладению обучающимися навыками критически мыслить, вести диалог, анализировать свою и чужие точки зрения. Это позволяет научиться оценивать обоснованность и достоверность тех или иных суждений, договариваться и находить компромиссные решения, соотнести собственное отношение со взглядами и мнениями сверстников, что может стать источником изменения их собственных взглядов.

В колледже не один год действует дискуссионный клуб в работе которого принимают участие обучающиеся колледжа. Члены дискуссионного клуба обсуждают и вопросы, связанные с проблемами межэтнической толерантности, межкультурного взаимодействия, социально-культурной интеграции и др.

Предлагаю примерные темы дискуссий, которые могут быть встроены и в учебный процесс: «Межэтнические отношения: проблемы и противоречия», «Проблемы и способы разрешения межэтнических конфликтов», «Миграционная политика Республики Казахстан», «Казахстанская модель межэтнического и межконфессионального согласия»

При изучении тем: «История мировых цивилизаций», «Антропогенез и этногенез», «Межэтнические отношения в мировой истории», «История мировых религий», «Духовно-нравственные ценности современного общества» используя сравнительно – исторический метод обучающиеся приходят к выводу, что несмотря на то что каждая отдельно взятая цивилизация, каждый народ, имеет особенности развития своей истории, культуры, традиций и обычаев, при этом у них есть очень много общего (виды занятий, почитание старших, гостеприимство, религиозные верования и культы), и это то что сегодня объединяет народы и будет объединять дальше.

В колледже проводятся мероприятия, направленные на удовлетворение потребностей обучающихся в уважении и признании национальной самобытности и культурных ценностей народов, проживающих в Казахстане. Используются разнообразные формы проведения мероприятий: устные журналы, конференции, встречи с деятелями культуры, искусства, фестивали, творческие выставки и конкурсы, экскурсии, театрализованные представления. Так, ко Дню единства народа Казахстана ежегодно проводится фестиваль дружбы народов Казахстана под девизом «Мы один народ, мы одна страна»; ко Дню языков - конкурс чтецов; театрализованные представления к национальным праздникам. Такие мероприятия позволяют увидеть обучающимся черты национального своеобразия в облике людей, их одежде, предметах быта, традициях, культуре, способствуют формированию нравственно – эстетической отзывчивости на прекрасное в поведении и поступках людей.

Традиционными стали презентации выставок творческих работ обучающихся колледжа, которые проходят ярко, эмоционально, оригинально. Тематика выставок самая разнообразная «Это мой Казахстан, здесь моя земля», «Я познаю мир», «Культурное наследие народов Казахстана», «Мир искусства», отражает культуру, обычаи и традиции представителей разных этносов, проживающих в Казахстане, является примером полиэтнического, поликультурного воспитания обучающихся.

Можно много говорить о культурном наследии народа, о формировании значимых качеств личности, чувства толерантности, но одна встреча с человеком, сыгравшим значительную роль в жизни общества, страны, зачастую имеет большее воспитательное воздействие, чем десятки учебников. Поэтому ещё одним направлением воспитательной

деятельности в колледже по формированию межэтнической толерантности и этнокультурной компетенции является знакомство обучающихся с жизнью и творчеством достойных, передовых людей нашего города, явивших примеры гражданского служения своему народу, через организацию творческих встреч. Так, например, творческие встречи с почетным членом Академии педагогических наук Республики Казахстан, Лауреатом международных литературных конкурсов Сусловой А.И. оказывают большое эмоциональное воздействие на обучающихся колледжа, учат добру, взаимопомощи, уважению человека к человеку независимо от национальной и религиозной принадлежности.

Особый интерес представляет и самостоятельная исследовательская деятельность обучающихся, направленная на сбор, изучение, анализ и использование в учебном и внеучебном процессе материалов, раскрывающих особенности культуры, традиции, быта, образа жизни, психологии различных народов. Исследовательские проекты обучающихся колледжа представляют собой самостоятельный творческий поиск, который призван заинтересовать, пробудить жажду познания, желание «проникнуть» в другую культуру. Приведу некоторые темы исследовательских работ обучающихся нашего колледжа: «Полиэтническое воспитание через поиски духовного согласия», «Роль краеведческой работы в воспитании поликультурной личности», «Изучение архитектурного и духовного наследия родного края через туристические маршруты Костанайской области», «Возрождение казахских обычаев, традиций через духовный мир семьи».

Путь к взаимопониманию проходит не только через знания, представления, но и через чувства, стремление видеть и творить прекрасное. Приобщение к этнокультуре осуществляется через овладение «инструментарием» её познания, «языком» её художественных форм, проникновением в ценностно-смысловое содержание символов этнокультуры.

Таким образом, все направления учебной и воспитательной работы по формированию межэтнической толерантности и этнокультурной компетенции в колледже позволяют приобщить студентов к сфере духовно – практической деятельности.

Хотелось бы отметить, что на события, происходящие сегодня в мире в плане межнациональных, межконфессиональных конфликтов мы не должны смотреть как на что-то отвлечённое, на события, которые не касаются нас. Они во много имеют невидимую связь с тем вопросом, который мы сегодня рассматриваем.

Ответственность за будущее и особенности социального положения молодого поколения делают проблему формирования толерантного сознания актуальной и значимой в воспитательной работе всех образовательных учреждений.

Мирное сосуществование множества национальностей – положительный факт в новейшей истории Казахстана. Перед нашим обществом стоит задача консолидации народа. Она возможна лишь на основе общих целей и ценностей, а ими выступают мир, благополучие, здоровая среда обитания, понятная национальная политика.

Список литературы:

1. Гурова В.Н. Формирование толерантности личности в полиэтнической образовательной среде. – М.:2004.-240 с.
2. Толерантное сознание и формирование толерантных отношений (теория и практика): Сб. науч. – метод. Ст. – 2 изд., стереотип. – М.: Издательство НПО «МОДЭК», 2003. – 368 с.
3. Поштарева Т.В. Формирование этнокультурной компетентности// Справочник заместителя директора школы. - 2009-№7-С.43-51

ВОЛОНТЕРЛІК ҚЫЗМЕТ-РУХАНИ-АДАМГЕРШІЛІК ҚҰНДЫЛЫҚТАРДЫ ҚАЛЫПТАСТЫРУ ҚҰРАЛЫ

Пушкарева Анастасия Вячеславовна

магистр юридических наук, руководитель волонтерского центра
при Ассамблеи народа Казахстана, педагог- организатор
Костанайского политехнического высшего колледжа

Медеубаев Алмаз Батырханович

преподаватель специальных дисциплин
Костанайского политехнического высшего колледжа

Андатпа. Мақалада азаматтық қоғамның құрамдас бөлігі ретінде еріктілер қозғалысын дамытудың өзектілігі және осы құбылыстың анықтамасына түрлі көзқарастар қарастырылған Қазақстандағы еріктілер қозғалысын дамытудың заңнамалық негіздері және осы қозғалыстың рухани негіздері сипатталған

Қостанай жоғары политехникалық колледжінің еріктілерінің жұмыс тәжірибесі ұсынылған.

Түйінді сөздер: еріктілік, әлеуметтік жауапкершілік, жалпыадамзаттық құндылықтар, ізгі іс әрекеті.

Еріктілік-қазіргі заманның жаһандық әлеуметтік құбылысы. Бұл құбылысты зерттеу көрсеткендей, Әлемнің көптеген елдерінде еріктілер (еріктілер) техногендік трагедиялардың, түрлі апаттардың салдарын жоюға көмектеседі, қиын өмірлік жағдайға тап болған адамдарға көмектеседі. Бұл құбылыстар жалғасуда, өйткені соғыстар тоқтамайды, әртүрлі табиғи апаттар жаһандық сипатқа ие болады, қазіргі өркениеттің ізгілендірілуіне қарамастан, халықтың одан әрі стратификациясы жүреді кедейлік - қазіргі әлем құбылысы.

Бас Ассамблеясының қарарында: еріктілік – бұл "өзара көмек пен өзіне-өзі көмектесудің дәстүрлі түрлері, қызметтерді ресми түрде ұсыну және жалпы қоғамға, қоғамдарға және еріктілердің өздеріне пайда әкелетін экономикалық және әлеуметтік дамуға азаматтық қатысудың басқа түрлері" [1].

Осы құжатты талдай отырып, зерттеушілер М. В. Певная мен Г.Е. Зборовский "еріктілік кедейлікті азайтуға, тұрақты дамуға, денсаулықты нығайтуға, апаттардың алдын алуға, басқару мен әлеуметтік интеграцияға (әлеуметтік иеліктен шығару мен кемсітушілікті жеңуге) бағытталған кез-келген стратегияның маңызды құрамдас бөлігі болып табылады" деп объективті түрде атап өтті [2].

Монографиядағы талдауды қорытындылай келе, олар былай деп жазады: "халықаралық құжаттарда еріктілік азаматтық қоғам институты, жаһандық жалпыадамзаттық мәселелерді шешу механизмі ретінде сипатталатынын және жаһанданудың нәтижесі ретінде қарастырылуы мүмкін екенін байқау қиын емес" [2].

Әр түрлі анықтамалық көздердегі талдаулардан М. В. Пивная және Г. Е. Зборовский "волонтерлік әр түрлі деңгейдегі әлеуметтік өзара әрекеттесу ретінде түсіндіріледі, мұнда волонтерлер әлеуметтік әрекеттің тәуелсіз субъектілері ретінде әрекет етеді, ал туындайтын қатынастар қоғамға, әлеуметтік қауымдастықтарға және жеке адамдарға субъективті және объективті пайдаға байланысты" [2].

Біздің елімізде азаматтық қоғамның дамуы жағдайында еріктілік жаңа ауқымға ие болуда. Бұл процеске 11.07.2017 жылғы өзгерістермен қабылданған "волонтерлік қызмет туралы" Қазақстан Республикасының Заңы ықпал етеді, ол Волонтерлік қызметті қолдаудың құқықтық негіздерін, мақсаттары мен міндеттерін, принциптерін, нысандары мен түрлерін, сондай-ақ шараларын белгілейді.

Заңда бірінші тарауда келесі мақсаттар анықталған:

1) жеке және заңды тұлғаларға көмек көрсету, азаматтардың денсаулығын сақтау, қоршаған ортаны қорғау және қорғау, дене шынықтыру мен спортты дамыту, сондай-ақ қоғамдық игіліктерді қамтамасыз етуге бағытталған басқа да мақсаттар;

2) қоғамда азаматтық ұстанымды, өзін-өзі ұйымдастыруды, әлеуметтік жауапкершілік сезімін, ынтымақтастықты, өзара көмек пен мейірімділікті қалыптастыру.

Волонтерлік қызметтің міндеттері де Заңда айқындалған:

- 1) қоғамға әлеуметтік міндеттерді шешуге көмектесу;
- 2) Азаматтық бастамаларды дамыту және қолдау;
- 3) халықтың әртүрлі нысаналы топтарымен және санаттарымен өзара іс-қимылда волонтерлік қызметтің рөлін арттыру жөніндегі шараларды әзірлеу және іске асыру;
- 4) еріктілерге консультация беруді, ақпараттандыруды және әдістемелік сүйемелдеуді ұйымдастыру және жүргізу;
- 5) жоба іс-шараларын Орындаушы еріктілер тобын қалыптастыру;
- 6) Волонтерлік қызметті оқытуды ұйымдастыру [3].

Заңда волонтерлік қызметтің принциптері, оның формалары мен түрлері анықталған.

Заңның екінші тарауында волонтерлік қызмет саласындағы мемлекеттік реттеу ұсынылған, үшінші тарауда Волонтерлік қызметті ұйымдастыру мен қолдау көрсетілген.

Осы Заңға сәйкес жергілікті атқарушы органдар волонтерлік қызмет жүйесін дамыту жөнінде шаралар қабылдауы тиіс.

Осы талапты негізге ала отырып, Қостанай облысының білім басқармасы бұйрық шығарды және "техникалық және кәсіптік білім беру ұйымдарындағы волонтерлік қызмет туралы ережені" әзірледі, онда: "волонтерлік қызмет деп азаматтардың еркін білдіруі бойынша жүзеге асырылатын, жергілікті, ұлттық немесе халықаралық деңгейде әлеуметтік маңызы бар қызметтерді риясыз көрсетуге бағытталған, әлеуметтік қызмет көрсету нысаны түсініледі. осы қызметті жүзеге асыратын азаматтардың (еріктілердің) жеке өсуі мен дамуы. Волонтерлік қызмет пайда табумен байланысты емес және қоғамдағы әлеуметтік, мәдени, экономикалық, экологиялық мәселелерді шешуге бағытталған"[4].

"Мейірімді жүрек" Қостанай жоғары политехникалық колледжінің жастар волонтерлік қозғалысының студенттері білім басқармасының бұйрығын орындап, өз бастамаларын көрсете отырып, қолайсыз отбасылардан шыққан балаларға, жетім балаларға және ата-анасының қамқорлығынсыз қалған балаларға, ҰОС ардагерлері мен мүгедектеріне, қарттарға, жалғыз тұратын азаматтарға қайырымдылық көмек көрсетеді, балалар білім беру мекемелеріне барады, балалар білім беру мекемелерін ұйымдастырады және балалар үйлерінде концерттер, көрмелер, конкурстар, спартакиадалар ұйымдастырады.

Колледж еріктілері осы оқу жылында:

– "Дүниежүзілік акциясы аясында"Т обыл-Таза жағалау" эко-челленджі "ғаламшарды қоқыстан тазарту;

- "ардагер жақын жерде тұрады"акциясы;

– "алтынның жасын мадақтайық!»;

– "біз-жер балаларымыз"акциясы;

- "Біздің күшіміз бірлігімізде!»

- қалалық балалар ауруханасының оңалту бөлімінде "Армандар орындалады" акциясы.

- "жаңа жылдық ертегіге бару" ертеңгілігі басқа да іс-шаралар.

"Мейірімді жүрек" колледжінің Жастар еріктілер қозғалысы облыста үздік деп танылды.

Біздің елімізде волонтерлікті дамытуға қатысты барлық деңгейлерде шығарылған барлық заңнамалық актілер, Бұйрықтар халықаралық құжаттарға қайшы келмейді, азаматтық қоғамды және жастардағы ең жақсы жалпыадамзаттық құндылықтарды дамытуға бағытталған, олардың арасында ізгілік – Волонтерлік қозғалыстың негізі маңызды болып табылады.

Өскелең ұрпақта ізгілікті тәрбиелеу туралы Шығыстың данышпандары, философтары: Юсуф Баласағұни, Ахмед Исауи, Эл – Фараби, Абай Құнанбаев және басқалар қамқорлық жасады. XXI ғасырда Юсуф Баласағұни "құнарлы білімде" жазды:

...Ол емес-тек өзін жейтін адам,

Ал адамдар туралы уайымға толы адам. Ал мейірімді – тыныш баспана таңдаған адам емес,

Ал адамдармен бірге және оларға көмектесуге дайын адам [5, б.74].

Абай Құнанбаев адамның басты қасиеті-ізгілікке ерекше мән берді, ол былай деп жазды: "адам қайырымды болуға және басқалардың қайырымдылығына таңдануға ғана емес, сонымен бірге жақсылықты өзі тынымсыз жасауға міндетті"[6, 73-бет].

Ел Президенті Қ.-Ж. Тоқаев "Абай және Қазақстан ХХІ ғасырда" мақаласында "бүкіл адамзаттың рухани азығы" болып табылатын ақын мұрасын зерделеудің маңыздылығына назар аударды, онда ол Абай әлемдік деңгейдегі көрнекті қазақ данышпаны екенін жазады. Ол бүкіл адамзатқа ақыл-ойдың жемісін берді [7], жаңа ұрпаққа жақсылық жасау туралы өсиет.

Қазіргі уақытта біздің елімізде волонтерлердің қызметін жетілдіру үшін қолайлы жағдайлар қалыптасты, оны дамытудың жаңа бастамасын ҚР Президентінің 2019 жылғы 29 тамыздағы "волонтер жылын жариялау туралы" Жарлығы берді, онда: "волонтерлікті дамыту мақсатында қаулы етемін:

1. 2020 жылды еріктілер жылы деп жариялау.
2. Қазақстан Республикасының Үкіметі еріктілер жылын өткізу жөнінде қажетті шаралар қабылдасын " ...[8].

Президенттің осы Жарлығын орындау барысында Үкімет қолайлы ортаны, волонтерлік қызмет инфрақұрылымын дамыту, азаматтардың волонтерлік қызметке қатысуын кеңейту, корпоративтік Волонтерлік қызметті дамыту, волонтерлікті танымал ету және т.б. іс-шараларды көздейтін "Birgemiz" волонтер Жылын өткізудің 2020 жылға арналған іс-шаралар жоспарын бекітті.

Осы жоспарға сәйкес өңірлерде Қазақстан халқы Ассамблеясының еріктілер қозғалысының орталықтары құрылды. Олардың қызметі қоғамдық келісім мен жалпыұлттық бірліктің қазақстандық моделі негізінде еріктілер қозғалысын дамытуға, өскелең ұрпақтың бойында патриотизм, әлеуметтік жауапкершілік, мейірімділік және өзара көмек сезімдерін тәрбиелеуге бағытталатын болады.

Біздің облыста Қазақстан халқы Ассамблеясының еріктілер қозғалысы орталығының төрағасы осы мақаланың авторларының бірі А.В. Пушкарева – "Мейірімді жүрек" колледжінің Жастар еріктілер қозғалысының бастамашысы болып табылады, бұл біздің еріктілер – студенттер қозғалысының облыста үздік болып табылатынын растау болып табылады. Өңірлер Қазақстан халқы Ассамблеясының еріктілер қозғалысы орталықтарының төрағалары Ел Президенті Қ.Ж. Тоқаевтың қатысуымен өткен Республикалық фронт – офис іс-шарасына шақырылды.

Колледждегі Волонтерлік қозғалыстың жұмысын талдай отырып, қазіргі уақытта елдегі Волонтерлік қозғалыстың жаңа сатысында жұмыстағы оқиғалық тәсілден жүйеге өту маңызды деген қорытындыға келді.

Үкіметтің іс-шаралар жоспарына сәйкес осы жүйелі жұмысты іске асыру қызметі азаматтық қоғамның дамуына ықпал ететін елде еріктілердің бірыңғай желісін құруға алып келеді деген сенім бар.

Әдебиеттер тізімі:

1. General Assembly Resolution 56/38.I 0 January, - http://www.worldvolutelrweb.org/fileadmin/docdb/pdf/2007/NO_14788.pdf
2. Певная М. в., Зборовский г. Е. волонтерлікті басқару : халықаралық тәжірибе және жергілікті тәжірибелер / М. в. Певная, г. Е. Зборовский, - <http://www.books.google.kz>>кітаптар
3. "Волонтерлік қызмет туралы" Қазақстан Республикасының Заңы (11.07.2017 жылғы өзгерістермен), - <http://www.nao.kz> > blogs>downeocad PDF
4. Қостанай облысы әкімдігі білім басқармасының 13.02.2018 жылғы бұйрығы, - <http://www.edu.kostanay.gov.kz>
5. Жарикбаев к. б., Қазақстанның педагогикалық ойының антологиясы / к. б. Жарикбаев, С. К. Қалиев. - Алматы: "Рауан", 1995. – 512с.

6. Абай. Сөздер кітабы.- Алматы: Жазушылар, 1992. – 128с.

7. Тоқаев Қ.-Ж. "Абай және Қазақстан ХХІ ғасырда" / қ. - Ж. Тоқаев.- <http://www.tl.kz>>content

8. ҚР Президентінің 2019 жылғы 26 тамыздағы "волонтер жылын жариялау туралы" Жарлығы / ҚР Президентінің Жарлығы, - <http://www.akorda.kz>>legal_acts>decrees>ob-obyavlenii-goda-volontera

БІЛІМ АЛУШЫЛАРДЫҢ ҰЛТТЫҚ ҚҰНДЫЛЫҚТАРЫН ЖӘНЕ ҚҰЗІРЕТТІЛІГІН ҚАЛЫПТАСТЫРУ

**Ахметжанова Динара Косылбековна
Шектыбаева Лейсан Филаридовна**

қоғамдық пәндер оқытушылары,
«Қостанай жоғары политехникалық колледжі» КМҚК

Аннотация. Негізгі мақсаты - білім алушылардың құндылығын және құзіреттілігін қалыптастыру, білім дағдыларды білім алушыларға ұсыну. Жаңа ақпараттық технологияны пайдалану арқылы білім алушылардың танымдық іс-әрекетін ұйымдастырып, кәсіби құзіреттілігін дамыту. Бүгінгі таңда жаһандану үрдісі жүріп жатқан кезде ұлттық мүдде, тәрбие, құндылық, ұлттық рухымызды сақтап қалу біздің басты парызымыз. Әрбір тұлға өзін басқалармен салыстыра отырып, өзіндік ұлттық құндылық қасиеттерін қалыптастырады. Ұстаз үшін нәтижеге жету шәкіртінің білімді ғана болуы ғана емес, білімді өздігінен алуы және алған білімдерін қажетіне қолдану арқылы кәсіби құзіреттілігін дамыту болып табылады.

Түйін сөздер: құндылық, білім, ұлтжандылық, жасөспірім, құзіреттілік, маман, заманауи, оқыту үдерісі, тұлға.

Бәсекеге қабілетті тұлғаның бойында сапалы білім, саналы тәрбие тұнған, алған білімін өмірде қолдана білетін, ұлттық құндылықтарды бойына сіңірген, өз орнын нақты білетін, жан-жақты жетілген қасиеттер болуы тиіс. Жаңа білім беру жүйесі тұлғаны дамытуды, ұлттық құндылықтарды қалыптастыруды, сонымен қатар жаңа заманның талаптары бойынша өзіне қажет ақпараттарды таба білетін біліктілікті меңгеруді қарастырады.

Ұлттық құндылықтарға әр халықтың ғасырлар бойы жинақтаған ұлттық, рухани және мәдени құндылықтары жатады. Осы құндылықтарды ұрпағымыздың бойына сіңіріп, оқу-тәрбие үдерісінде ұлтжандылыққа, отаншылдық пен салт-дәстүрімізді құрметтеуге баулып, өз халқын, өз мемлекетін көзінің қарашығындай қорғайтын тұлғаларды тәрбиелеу – оқытушылар алдындағы басты міндетіміз. Ұлтымыздың тұнып тұрған асыл мұра, рухани байлығын оқыту үдерісіне енгізу арқылы қазақ халқының құнды ойларын, даналық пәлсапасын, өмірлік тәжірибесін халық игілігі үшін қолдана алатын жан-жақты дамыған, білімді, өзіндік көзқарасы бар жеке тұлғаны қалыптастырамыз, сол арқылы келешек ұрпаққа жеткізіп отырамыз.

Ұлттық құндылықтарды жасөспірімдердің бойына сіңіре отырып, жаңа ақпараттық технологияны қолдану арқылы білім алушылардың танымдық іс-әрекетін ұйымдастырып кәсіби құзіреттілігін арттыру. Біздің жастарымыз оқуға, жаңа ғылым-білімді игеруге, жаңа машықтар алуға, білім мен технологияны күнделікті өмірде шебер де тиімді пайдалануға тиіс. Біз бұл үшін барлық мүмкіндіктерді жасап, ең қолайлы жағдайлармен қамтамасыз етуіміз керек [1].

Қазіргі білім беру жүйесінің мақсаты – ұлттық құндылықтармен сусындаған бәсекеге қабілетті маман дайындау. Жоғары кәсіби білім беретін оқу орындарының, білім беру жүйесінде білікті мамандар даярлаудың басты мақсаты мамандықтарды игерту ғана емес, әлемдік білім кеңістігіне ене отырып, бәсекеге қабілетті тұлға дайындау үшін кәсіби құзыреттілік мүмкіншіліктері арқылы нәтижеге бағдарланған білім беру жүйесін жүзеге асыру - қазіргі таңда негізгі өзекті мәселелердің бірі. Еліміздің білім беру жүйелерінде жасөспірімдерге білім беру мен тәрбиелеу бағытында сан алуан жұмыстар жүргізілуде.

Сондықтан білім беруде жаңа ақпараттық оқыту технологияларын қолдану, инновациялық бағытта жұмыс жасау заман талабына сай талап етілуде. Білім алушыларға ақпараттық технологиялармен байланысты әлемдік стандартқа сай мүдделі білім беруіміз қажет. Қазіргі уақытта заман талаптарына сай оқыту үдерісінің өзгеруіне байланысты жаңа технологиялар кеңінен қолданылуда.

Бүгінгі таңда әр пәннің оқытылуы білім алушының жан-жақты дамытуды көздеу, білім алушының бойындағы шығармашылық қабілетін дамыту, оның дербестігі мен белсенділігіне дұрыс бағыт беру сияқты мәселелерді жан-жақты шешу қажеттілігі ескерілуде. Білім берудегі шынайы мақсат адамға белгілі бір білімді жеткізу ғана емес, сондай-ақ оның рухани, адамгершілік тұрғыдағы мәнін дамыту. Бүгінгі таңда балалардың өмірден өз орнын табуы үшін өз бойындағы табиғи дарыны мен қабілетінің ашыла түсуіне де көмектесудің қажеттілігі арта түсуде. Өзін-өзі тану баланы жолдастары арасында өзін сыйлата білуге, өзін-өзі жетілдіріп, басқадан үлгі алуға, қоршаған орта жағдайында өзіне-өзі бағыт алуына, өз бетінше бір шешім айта алуына, әр іске жауапкершілікпен қарауға тәрбиелейді. Бірақ бұл жолда оқытушыға үлкен шығармашылық пен ізденіс керек. Онсыз ұстаздың бала жүрегіне жол табуы мүмкін емес. Қазіргі әлеуметтік-экономикалық өзгерістер жағдайында біздің қоғамымызда өздігінше шешім қабылдай алатын және оның жүзеге асыра алатын әлеуметтік белсенді, шығармашыл тұлғаға сұраныс күшейді. Осыған орай әр тұлғаның кәсіби құзыреттілігін қалыптастырудың маңыздылығы да арта түседі. Жоғары дәрежелі кәсіби құзыреттілік маманның бәсекеге қабілеттілігін арттырады. Өздігінше еркін ойлау қабілеті бар, тәрбие-білім беру үрдісін модельдей алатын, тәрбие беру және білім берудің жеке технологиялары мен жаңа идеяларын өздігінше іске асыра алатын мұғалімнің кәсіби құзыреттілігінің деңгейін арттыру - өзекті мәселе, себебі, біріншіден, кәсіби құзыретті мұғалім мектептің тәрбие-білім беру процесінде шығармашылық оқушылардың қалыптасуына дұрыс әсер етеді; екіншіден, өзінің кәсіби қызметінде жақсы нәтижелерге қол жеткізе алады; үшіншіден, кәсіби мүмкіндіктерінің іске асуына ықпал жасайды [2].

Егеменді еліміздің ең басты мақсаты өркениетті елдер қатарына көтерілу болса, ал өркениетке жетуде жан-жақты дамыған, рухани бай тұлғаның алатын орны ерекше. Қазіргі білім берудің басты мақсаты да сол жан-жақты дамыған, рухани бай жеке тұлға қалыптастыру болып табылады.

Кез келген елдің болашағы білім беру жүйесінің және зиялылар қауымының деңгейіне байланысты болғандықтан, Қазақстан халқына да әлемнің дамыған елдерімен тең дәрежеде білім беру қажеттігі күмән тудырмайды.

Құзыреттілікті қалыптастыру – білім беру саласының өзекті мәселесі. Күн сайын адамға көптеген ақпарат тасқыны келеді. Ал оқу мазмұны мен оқыту әдістері ескі сарында қалып қоюда. Сондықтан білім берудегі әлеуметтік қажеттілік пен ол қажеттілікті қанағаттандырудың арасындағы қарама-қайшылық білім беру саласының дағдарысына әкеліп соғуда. Сол себепті оқытушылардың әдістемелік шығармашылығын дамытуды педагог-мамандардың біліктілігін жетілдіру жүйесінде ұйымдастыруды олардың кәсіби құзіреттілігі кезінде жүзеге асыру қажеттігі туындайды.

Құзіреттілік тәсіл идеясы – «қоғамға қандай, жеке тұлғаға қандай білім қажет және ол қоғамның қандай қажетін өтей алады» деген сұраққа жауап береді. Оқытушының құзыреттілігін қалыптастыру – бүгінгі білім беру саласының өзекті мәселелерінің бірі. Құзырлық тәсіл, білім сапасын арттыруды дәстүрлі тәсіл мен білім мазмұнын ұлғайту арқылы шешудің арасындағы қарама-қайшылықтан туындаған дағдарыстан шығудың бір жолы деп қарастыруға болады. Бұл тәсіл білім берудің нәтижесіне басты орын береді. Оның сапасы алған білімнің көптігінен емес, сол білімді қолдана білумен маңызды.

Оқытушының басты рөлі – тұлғаның жеке дамуына негізделген, жан-жақты зерттелетін, сараланған білім беру үлгісінің басым бағыттарын айқындау, нәтижесінде еліміздің әлемдік өркениетке негізделген білім саясатының стратегиялық мақсаттарын жүзеге асыру. Осыған орай, құзыреттілікті нәтижеге бағытталған білім беру жүйесінің сапалық өлшемі ретінде қарау, зерттеу, бүгінгі күн талабы [3].

Жаңа ақпараттық технологияларды кәсіптік білім беруде пайдаланудың тағы бір ерекшелігі – бітіруші түлектердің біліктілігін растау емтиханын ұйымдастыру және өткізу. Дербес компьютерлерге арнайы тест бағдарламалары енгізіліп, бітіруші түлектер бітіру емтиханының тест сұрақтарына өз бетінше дайындалу мүмкіндігіне ие болды. Білім – болашақ бағдары, кез-келген маман даярлайтын оқу орынның басты міндеттерінің бірі – жеке тұлғаның құзіреттілігін дамыту. Құзірет – оқушының жеке және қоғам талаптарын қанағаттандыру мақсатындағы табысты іс-әрекетіне қажетті білім дайындығына әлеуметтік тапсырыс. Құзыреттілік – білім алушының әрекет тәсілдерін жан-жақты игеруінен көрінетін білім нәтижесі. Ақпараттық құзыреттілік – бұл жеке тұлғаның әртүрлі ақпаратты қабылдау, табу, сақтау, оны жүзеге асыру және ақпараттық – коммуникациялық технологияның мүмкіндіктерін жан-жақты қолдану қабілеті. Құзіреттілікті білім алушының пән бойынша игерген білім, білігінің жинағы деп қабылдауға келмейді. Ол – оқу нәтижесінде өзгермелі жағдайда меңгерген білім, білік, дағдыны тәжірибеде қолдана алу қабілеті болып табылатын жаңа сапа.

Ақпараттық құзіреттілікті қалыптастырудың басты мақсаты – білім алушыларды ақпаратты беру, түрлендіру және оны қолдану білімдерімен қаруландыру, олардың компьютерлік технологияны өз қызметтеріне еркін, тиімді пайдалана алу қабілеттерін қалыптастыру. Басқаша айтқанда, бұл кеңістікке ең алғаш еніп, оны жүйелі және кәсіби бағытта енуін қамтамасыз ететін оқытушы. Бүгінгі күні ақпараттар ағымы өте көп. Ақпараттық ортада жұмыс жасау үшін кез келген педагог өз ойын жүйелі түрде жеткізе алатындай, коммуникативті және ақпараттық мәдениеті дамыған, интерактивтік тақтаны пайдалана алатын, онлайн режимінде жұмыс жасау әдістерін меңгерген оқытушы болуы тиіс.

Ақпараттық құзіреттілікті қалыптастырудан күтілетін нәтиже жаңа заманға сай ақпараттық мәдениеті мен құзіреттілігі қалыптасқан, теориялық білімдерін іс жүзінде қолдана алатын, информатика пәнін басқа пәндермен байланыстыра алатын жеке тұлға қалыптастыру. Жас ұрпаққа білім беру жолында ақпараттық технологияны оқу үрдісінде оңтайландыру мен тиімділігін арттырудың маңызы зор [4].

Білім беру тұжырымдамасында педагог кадрлардың кәсіби - тұлғалық құзыреттілігін қалыптастыру басты мақсат екендігін атай келе, білім беруде педагог төмендегідей құзыреттіліктерді игеруі міндетті деп көрсетілген.

Арнайы құзыреттілік - өзінің кәсіби дамуын жобалай білетін қабілеті. Әлеуметтік құзыреттілік - кәсіптік қызметімен айналысу қабілеті. Білім беру құзыреттілігі - педагогикалық және әлеуметтік психологияның негіздерін қолдана білу қабілеті. Ендеше құзыреттілік дегеніміздің өзін қазіргі заман талабына сай педагог қауымының өзін-өзі өзгерте алу қабілеттілігі деп түсінуге болады.

Білім саясатындағы түбегейлі өзгерістерді күнделікті оқу үрдісінде берілетін тапсырмалардан бастау қажет екендігі айқын көрсетілген. Білім алушылар оқытушы қауымнан тек білімге ғана емес, өмірге үйрететін қабілеттілікті қажет етіп отыр. Демек, болашақ мамандарымыз осы ақпараттық қоғамнан қалыспай: жедел ойлаушы: жедел шешім қабылдаушы: ерекше ұйымдастырушылық қабілетті: нақты бағыт-бағдар беруші болып шығуы - бұл қазіргі заманның талабы. Міне, құзыреттілік қалыптастыру дегеніміздің өзі болашақ оқытушы - қазіргі студенттердің шығармашылық қабілеттерін дамыта отырып ойлаудың, интеллектуалдық белсенділіктің жоғары деңгейіне шығу, жананы түсіне білуге, білімнің жетіспеушілігін сезінуге үйрету арқылы ізденуге бағыттауды қалыптастырудағы күтілетін нәтижелер болып табылмақ. Бұның өзі өз кезегінде қазіргі ұстаздардан шәкіртті оқытуда, білім беруде, тәрбиелеп өсіруде белгілі бір құзіреттіліктерді бойына сіңірген жеке тұлғаны қалыптастыруды талап етеді.

Аталған құзыреттілік қасиеттерді тұлға бойына дарытуда педагог қауымның арнайы әлеуметтік білім беру құзыреттіліктерінің жан-жақты болуы талап етіледі. Егер педагог өзінің кәсіби өсу жобасын дұрыс жолға қоя отырып, өзінің кәсіптік қызметіне нақты берілу арқылы тұлғаның алған білімін өмірде қолдана білетіндей тапсырмалар жүйесін ұсына алатын жағдайда болғанда ғана студент құзыреттілігін қалыптастыруға мүмкіндік табады. Бір

сөзбен айтқанда, тұлғаға бағытталған білімдер жүйесі білім стандартына сай тұлғаның жан-жақты дамуына негізделген, алған білімін өмірдің қандай бір жағдаяттарына қолдана алатындай дәрежеде ұсыну педагогтің құзыреттілігіне байланысты болады.

Заман талабы мұғалімдерге жан-жақты жетілген, көпсалалы дайындық иесі болуды жүктейді. Тәуелсіз мемлекетімізге еңбекқор, кәсібін терең түсінетін, үнемі өзгеріп отыратын жағдайларға өзінің білімі мен іскерлігін әртүрлі әрекеттердің айналасында қолдана білетін қабілетті мамандар қажет. Білім беру талаптарына «Құзыреттілік» ұғымы енгізілді. Оның мазмұны психологиялық ғылымда бірнеше нұсқада қарастырылады. Тәжірибеде кәсіби құзыреттілік бітірушінің идеялды моделі ретінде көрініс берді. Құзыреттіліктің негізгі анықтаушы факторлары болып үздіксіз білім алуға деген қажеттіліктердің қалыптасқандығы, кәсіби құзыреттілікті тереңдетуге дайындық болып табылады. Үздіксіз педагогикалық білім берудің деңгейі ретінде педагогикалық колледждің негізгі қызметі, бұл маманның кәсіби құзыреттілігін қамтамасыз ететін тұлғалық және кәсіптік жағдайлардың қалыптасуы болып табылады. Құзыреттілік бірінші орынға білім алушының мәселені дұрыс шеше білу қасиетін қояды.

Оқытушылардың кәсіби сапалары студенттердің сабаққа деген қызығушылықтарын анықтайды. Оқытушылар студенттерге тек қана білім берумен шектелмеуі қажет, оларға оқыту әдістерін үйретеді және жалпы педагогикалық, мәдениетке тәрбиелейді. Кәсіптік білім беру саласында әлемдік деңгейге жету үшін, жаңа буын оқулықтарының пайда болуы, ағарту саласы мамандарының өз қызметтерін сын көзбен қарап, кәсіби шеберліктерін уақыт талабына сай шындап, білімдерін көтеріп отыруды талап етеді. Электронды оқулықтар, педагогикалық технологияларды қолдану. Келешектің адамын қалыптастыру ол оқытушының оқушыға сенуі, оқушының оқытушыны сүйуі - ізгілендіру идеясы. Қазіргі оқыту білім алушыны жан-жақты дамытуға, алдымен ақыл-ойды дамытуға бағытталған. көбіне мәселелі оқытудың әдістері қолданылады. Сол себепті студенттер арасында түрлі сайыстар және әртүрлі мәселелер педагогикалық тәрбие колледжде жақсы жолға қойылған.

Әдебиеттер тізімі:

- 1.«Қазақстан – 2050»: Стратегиясы: қалыптасқан мемлекеттің жаңа саяси бағыты // Н.Ә.Назарбаевтың Қазақстан халқына Жолдауы.
- 2.Қазақстан Республикасының «Білім туралы» Заңы // Алматы. - 2010. - 9 б.
Қазақстан Республикасында 2015 жылға дейінгі білім беруді дамыту тұжырымдамасы // Астана. - 2004. – 5-7 б.
- 3.Қазақстан Республикасында білім беруді дамытудың 2005–2010 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасы. - Астана. - 2004. - 23 б.
- 4.Тұрғынбаева Б.А. Мұғалімнің шығармашылық әлеуетін біліктілікті арттыру жағдайында дамыту: Теория және тәжірибе // Алматы. - 2005. - 155 б

ҰЛТТЫҚ ҚҰНДЫЛЫҚТАР - ЖАСТАРДЫ ТӘРБИЕЛЕУДІҢ НЕГІЗІ

Бейсенова Хамар Баязитовна

Бексултанова Алма Кабдырахмановна

қазақ тілі мен әдебиеті пәнінің оқытушылары,
«Қостанай жоғары политехникалық колледжі» КМҚК

Аннотация. Одним из эффективных средств развития и реализации потребностей молодежи считается органическая связь культуры с нравственными и эстетическими аспектами обучения. Культурные традиции, духовное наследие народа считаются первоисточником духовного роста на протяжении многих тысячелетий. Сегодня они являются важным фактором воспитания подрастающего поколения в духе верности своей стране и идеалам гуманизма. В статье сделан анализ национальных ценностей, описана важная роль

модернизации и развития исторического наследия в деле воспитания молодежи. Рассматриваются преимущества предложенных методов обучения, таких как повышение мотивации учащихся к изучению национальных ценностей, индивидуализация обучения и предоставление доступа к образованию.

Түйін. Жастардың қажеттіліктерін дамыту мен іске асырудың тиімді құралдарының бірі оқытуда мәдениеттің адамгершілік және эстетикалық аспектілерімен органикалық байланысы болып саналады. Мәдени дәстүрлер, халықтың рухани мұрасы көптеген мыңжылдықтар бойы рухани өсудің бастапқы көзі болып саналады. Бүгінде олар жас ұрпақты өз еліне және гуманизм мұраттарына адалдық рухында тәрбиелеудің маңызды факторы болып табылады. Мақалада ұлттық құндылықтарға талдау жасалады, жастарды тәрбиелеу ісінде тарихи мұраны жаңғырту мен дамытудың маңызды рөлі сипатталған. Оқушылардың ұлттық құндылықтарды зерттеуге мотивациясын арттыру, оқытуды даралау және білімге қол жеткізуге мүмкіндік беру сияқты білім берудегі ұсынылған әдіс-тәсілдердің артықшылықтары қарастырылады.

Abstract. One of the effective means of developing and fulfilling the needs of young people is considered to be the organic connection of culture with the moral and aesthetic aspects of learning. Cultural traditions and the spiritual heritage of the people have been considered the primary source of spiritual growth for many millennia. Today, they are an important factor in educating the younger generation in the spirit of loyalty to their country and the ideals of humanism. The article analyzes national values, describes the important role of modernization and development of historical heritage in the education of young people. The advantages of the proposed teaching methods are considered, such as increasing the motivation of students to study national values, individualizing learning and providing access to education.

Түйін сөздер: ұлттық құндылықтар, тарихи мұра, дәстүр, білім беру жүйесі, әдіс-тәсілдер.

Екі ғасырға жуық уақыт бойы ұлттық білім ұғымы әлемдік педагогикада – И. Г. Фихте, К. Д. Ушинский, С. И. Гессенге дейін дамыды. Бұл тұжырымдаманың мәні - белгілі бір елде, белгілі бір халықта білім беруде ұлттың мөрін алып жүреді, халықтың өзіндік құндылықтарын көрсетеді. Патриоттық тәрбие - бұл білім беру жүйесінде оқушының ақыл - ойы мен жүрегін осы ұлттық құндылықтарға тікелей аударатын нәрсе.

С. М. Миронов атап өткендей, білім беру жалпыұлттық мүдделер мен ұлттық қауіпсіздік мүдделері тұрғысынан ұмтылуы тиіс идеал – бұл рухани адамгершілігі мол адам, патриот, азамат, маман. Бүгінгі таңда Қазақстанның дамып келе жатқан білім беру жүйесі осындай идеалға бағытталған. А.Запесоцкийдің [1] пікірінше, ұлттық мәдениеттің рухани негіздерін елемеу үлкен қауіп төндіреді, өйткені қоғамның рухани әлеуетінің әлсіреуі олардың өмірлік маңызды параметрлерін сақтау қабілетін жоғалтуға әкеледі.

Білім беру кеңістігіне тұтынушылық қоғам туралы идеяларды әлеуметтік ұйымның ең адами түрі ретінде енгізу ұлттық руханияттың ғасырлық дәстүрлеріне нұқсан келтіреді, атап айтқанда білім алушыларда ортақ игілікке риясыз қызмет ету қабілетін тәрбиелеуге ұмтылады. Білім беруді кәсібилендірудің рухани контексті, керісінше, жеке өмір сүрудің мақсаттары мен құндылықтарына бағытталған, ең маңыздысы ретінде бәсекелестіктің өсу жағдайларына бейімделуге мүмкіндік беретін дағдыларды, сондай-ақ кәсіпкерлік пен көшбасшылық қасиеттерді қарастыруға мәжбүр етеді.

Тәрбие - қоғам мен тұлғаның өзара әрекеттесу процестерінің басқарылатын жүйесі, ол бір жағынан осы тұлғаның өзін – өзі дамытуын және жүзеге асыруын, екінші жағынан, осы өзін-өзі дамытудың қоғамның құндылықтары мен мүдделеріне сәйкестігін қамтамасыз етеді. Оның мақсаты – адамның жеке қасиеттерін - жеке мағыналарын, көзқарастарын және т. б. өсіру.

Ұлттық құндылықтар дегеніміз не? Оларға нені жатқызуға болады? Әрбір ұлт өз елі мен халқын нығайту мақсатында, ұлттық құндылықтарды мұрагерлік жолмен таратуы маңызды. Құндылық – философияда - белгілі бір объектілер мен құбылыстардың жеке, әлеуметтік-мәдени маңыздылығын көрсету. Қоғамда қалыптасқан нормалар оның

құндылықтар жүйесінің ең жоғары көрінісі болып табылады. Қоғамда қалыптасқан құндылықтар жүйесі маңызды рөл атқарады, өйткені ол нормалардың мазмұнына әсер етеді. Ал нормалар - бұл белгілі бір жағдайдағы адамдар үшін мінез-құлықтың ережелері немесе нұсқаулары. Мәселен, патриотизм санада, бала кезінен қалыптасады, отбасы мен мектепте тәрбиеленеді, халықтың дәстүрлері мен өмір салты, қоғамның күш-жігері, өз Отанының игілігі үшін үнемі еңбек ету, заңдарды құрметтеу және сақтау арқылы қалыптасады. Білім берудегі оның басты бағыты - жоғары руханият пен патриотизмді қалыптастыру. Қазақстан Республикасының "Білім туралы" Заңында: "Білім беру жүйесінің басты мақсаты - ұлттық және жалпыадамзаттық құндылықтар, практика мен ғылым жетістіктері негізінде жеке тұлғаны қалыптастыру, сапалы білім алу үшін жағдай жасау, жеке тұлғаның рухани, физикалық және шығармашылық мүмкіндіктерін дамыту, салауатты өмір салты үшін берік негіздерді қалыптастыру және адамгершілік, даралықты дамыту арқылы ой-өрісі мен өзін-өзі тануды байыту" деп баяндалған [2].

К. Д. Ушинскийдің пікірінше, қоғамдық тәрбиенің сипаты мен бағыты "Басқа халықтардан алуға болмайтын ұлттың ұзақ мерзімдегі тарихи дамуының өнімі" [3, Т.1]. Өткен мәдени тәжірибенің рөлі мен мәдени процестердің инерциясын төмендетуге болмайды. Б. Гершунский атап өткендей[4], қазіргі ұрпаққа қатысты ұжымдық сана мен қоғамдық ойлауда әрқашан адамдардың алдыңғы ұрпақтары тудырған элементтер бар. Қазіргі адамдардың жеке менталитеті әрқашан олармен бірге өмір сүріп жатқан қоғамның басымдықтарын көрсете бермейтінін ескеру маңызды. Осыған байланысты басқа мәдениеттерден білім беру модельдерінің енуі әлеуметтік-мәдени дамудың тиімділігіне айтарлықтай қауіп төндіреді.

Қазақ тілі мен әдебиеті сабақтарында ұлттық құндылықтарды қалыптастыру маңызды міндет болып табылады, өйткені бұл пәндер Қазақстанның мәдени мұрасы мен тарихына тікелей байланысты. Осы міндетті орындау мақсатында оқушылардың бойына ұлттық құндылықтарды сіңіруге болатын жолдарын қарастырайық:

Қазақ әдебиетіндегі ұлы жазушылардың шығармалары студенттерге ұлттық әдеби дәстүрге еруге және оның құндылықтарын игеруге көмектеседі. Сабақ барысында әдеби шығармалардағы мәдени аспектілерді талдау, яғни мәтіндердегі ұлттың тарихына, дәстүріне, әдет-ғұрыпына және мәдениетке қатысты тақырыптарды талқылау студенттерге өздерінің мәдени мұраларын жақсы түсінуге және бағалауға мүмкіндік береді. Оған қоса, қазақ мақал-мәтелдері қолданылатын тілдік жаттығулар оқышуларға ұлттық құндылықтармен танысуға және мемлекеттік тілді меңгеруге көмектеседі. Фильмдер мен деректі фильмдерді көру оқушылардың өз еліне деген қызығушылығын оята алады. Осыған орай, эссе жазу, көркем шығармалар немесе ұлттық тақырыптарға арналған театрландырылған қойылымдар жасау сияқты шығармашылық жобаларды жүргізу студенттердің сабаққа белсенді қатысуын ынталандырады. Сонымен қатар экскурсияларды ұйымдастыру. Оқушыларды тарихи және мәдени орындарға, мұражайларға, тарихи ескерткіштерге экскурсиялар ұйымдастыру оқу процесін байытып, студенттерге өз елінің тарихына көз жүгіртуге көмектеседі. Себебі, көзбен көрінген нақты дерек оқушылардың есінде жақсырақ сақталады. Бұл теория ғылыми дәлелденген.

2019-2021 жылдар аралығында болған оқиғалары білім беру жүйесі неғұрлым заманауи оқытуға көшу керектігін көрсетті. Оған интерактивті жобалар, веб-ресурстар, әлеуметтік медиа, виртуалды мұражайлар, цифрлық кітаптар немесе бейне презентациялар жасау сияқты жобаларды әзірлеу студенттерге ұлттық құндылықтарды зерттеу және тарату процесіне белсенді қатысуға мүмкіндік береді. Осы тұрғыдан, салыстырмалы талдаулар жүргізу өте орынды. Қазақ әдеби шығармаларын басқа мәдениеттердің шығармаларымен салыстыру ұлттық құндылықтардың бірегейлігін және олардың әлемдік мәдениеттегі орнын түсінуге ықпал етеді. Бүгінгі таңда роботтандыру және жоғары технологияларды дамыту дәуірінде адамның жеке қасиеттері ерекше өзектілікке ие - ата-бабаларға, Отанға, жақын адамдарға деген сүйіспеншілік пен құрмет, жауаптылық, эмоционалды интеллект және т.б. Өндірістік циклдардағы күнделікті процестерді автоматтандыру тенденциялары тұлғаның шығармашылық құрамдас бөлігінің, оның ішінде ол тәрбиеленген мәдениеттің өзіндік

ерекшелігінен туындайтын құндылықтың артуына әкеледі. Қызмет көрсету саласындағы жоғары бәсекелестік, сонымен қатар әлемдік қоғамдастыққа интеграциялануға ұмтылатын заманауи жастардан тиімді қарым-қатынас жасауға, жаңа құндылықтар жасауға мүмкіндік беретін "жұмсақ дағдылар" деп аталатындарды талап етеді. Осыған байланысты халық шығармашылығын, мәдени дәстүрлерді ережелердің энциклопедиялық жиынтығы, адамгершілік, ұлттық және жалпыадамзаттық қағидаттар, ұрпақ тәрбиесінде табысты тәжірибе көрсеткен нормалар тұрғысынан қарастыру маңызды [5].

Оқу процесінде келесі шарттар орындалған жағдайда тиімді болады:

- білім берудің нысаналы бағыты білім беру процесінің халықтың ұлттық құндылықтарына бағытталуын көздейді;

- білім алушылар елдің тарихи және мәдени мұрасын және халықтардың мәдени дәстүрлерін құрметтеуге, мәдени өзара алмасуға, диалогтық өзара іс-қимылға және әлеуметтік-мәдени айырмашылықтарды толерантты қабылдауға ынталандырылады;

- студенттердің ұлттық бірегейлігін қалыптастыру тетігі студенттерді түсінумен, эмоционалды - сенсорлық қабылдаумен, мәтіндер мен құндылықтарды түсіндірумен, өзін-өзі сәйкестендірумен және жеке интериоризациямен байланысты іс-шараларға қосу арқылы белсендіріледі;

- студенттердің ұлттық бірегейлігін қалыптастырудың критериалды-бағалау шкаласы әзірленген жағдайда тиімді болады[6].

Алайда, моральдық және эстетикалық нормалардың берілуі, егер ол жалпы қоғамның да, жас ұрпақтың да негізгі талаптарымен келісілген болса, жемісті болады. Жастар үшін өзін-өзі растау, шығармашылық қабілеттерін дамыту, қарым-қатынас қажеттіліктері өзекті. Мұғалім оқушылардың қажеттіліктерін ескеруі керек, сонымен қатар білім мен тәжірибенің бағажын толықтырып, жаңа, жоғары қажеттіліктер мен идеалдарды дамытуы керек.

Жастардың қажеттіліктерін дамыту мен іске асырудың тиімді құралдарының бірі оқытудағы мәдениеттің адамгершілік және эстетикалық аспектілерімен органикалық байланысы болып саналады. Болмыстың сезімтал объективті тәжірибесіне деген қажеттілік - бұл адамның туа біткен қасиеті, ал деградацияға, адамның рухани пассивтілігі, эмоционалды ессіздігі дәл осы қажеттіліктің қанағаттанбауына әкеледі. Шығыс ойшылдары Әбу Райхан Беруни [7], Мирзо-Ұлықбек, Әл-Фараби, және басқалары білім алушының дұрыс эмоционалды дамуының болмауы мұғалімнің білім мен тәжірибе берудегі кез-келген күш-жігерін нөлге дейін төмендетеді деп сенді.

Бұл қайшылықты шешудің жалғыз тиімді нұсқасы - білім беру жүйесін модернизациялау және оны Болон процесіне енгізу бойынша қадамдарды жалғастыру, елдің ұлттық мәдени ерекшеліктерін, отандық білім мен тәрбие дәстүрлерін, патриоттық құндылықтарды нығайту қажеттілігін және жас ұрпақтың тарихқа, мәдениетке және руханиятқа деген қызығушылығын жандандыруды ескере отырып, қалыптасқан идеялар мен тәсілдерді қайта қарау және түзету. Рухани құндылықтар қайтадан кәсіби принциптер мен құндылықтардың маңыздылығын сақтай отырып, оқу процесінің орталық нүктесіне айналуы керек. Осындай жағдайда ғана алынған кәсіби білім мен операциялық дағдылар, жағымды, жасампаз рухани контекстке сүйене отырып, елдің нақты халықаралық саяси және экономикалық мәртебесін көтеру үшін жұмыс істей бастайды. Мұндай әдістер студенттерге олардың Қазақстанның ұлттық құндылықтары мен мәдени мұрасына саналы көзқарасына ықпал ете отырып, оларға неғұрлым терең және нәтижелі әсер жасауға көмектеседі.

Ұлттық құндылықтарды табиғи жолмен, ұлттық бірегейлікті түсіну арқылы жандандыру қажет. Мәдени дәстүрлер, халықтың рухани мұрасы көптеген мыңжылдықтар бойы рухани өсудің бастапқы көзі болып саналды. Бүгінде олар жас ұрпақты өз еліне және гуманизм мұраттарына адалдық рухында тәрбиелеудің маңызды факторы болып табылады.

Патриотизмді, Отанға деген сүйіспеншілікті, әлеуметтік жауапкершілікті тәрбиелеуде халықтардың рухани байлығы, олардың әдет - ғұрыптары мен дәстүрлері, тарихты, көркем шығармаларды, ескерткіштерді, жазуды білу - әлемдік мәдени қазынаны байытқан барлық нәрсе шешуші рөл атқарады, сонымен қатар біздің халқымыздың кең рухани мұрасының

айғағы болып табылады. Осы құндылықтардың арқасында туған жерге, оның тарихи және көркем мұрасына деген сүйіспеншілік пайда болады. Ауызша шығармашылық ерекше рөл атқарады, ол ұрпақтан-ұрпаққа берілетін және эпостарда, аңыздарда, әндерде көрініс табатын халықтың тарихи жадысы болып саналады [8].

Пайдаланылған әдебиет тізімі:

1. Запесоцкий А.С. Гуманитарное образование и проблемы духовной безопасности // Педагогика. 2002. № 1.
2. https://adilet.zan.kz/kaz/docs/Z070000319_
3. Ушинский К.Д. Педагогические сочинения: в 6 т. М., 1998.
4. Гершунский Б.С. Философия образования для XXI века. М., 1998, -с.127.
5. Жалилов З. Воспитание студентов в духе национальных ценностей // International Scientific Review, 2016. № 2 (12). С. 237-240.
6. Семенова Л. А. Формирование Российской национальной идентичности студентов в процессе обучения // Психолого-педагогические проблемы образования, 2014. №3, - с. 90.
7. Умарова Р.Ш. Бытие и философские взгляды Абу Райхана Беруни // Достижения науки и образования, 2019. № 3 (44). С. 32-33.
8. Ахмедова Н.М., Хамидова Н.У., Алланазарова С.Х., Бухорова М.Х. Культурологический фактор в современном образовании // Проблемы современной науки и образования, 2018. № 5 (125). С. 90-93.

ҚАЗАҚ ХАЛҚЫНЫҢ ХІХ ҒАСЫРДАҒЫ АҒАРТУШЫЛАРЫНЫҢ ПЕДАГОГИКАЛЫҚ МҰРАСЫ

Шаракулова Акерке Абубакировна

арнайы пәндер оқытушысы

«Қостанай жоғары политехникалық колледжі»

Аннотация. В статье рассматривается актуальность вопросов, связанных с многолетним духовным наследием нашего народа, концепцией обновления духовных начал, формированием моральных и этнических норм, принципов и методов.

В статье показана методика оценки этнического и языкового наследия казахского народа такими казахскими просветителями, как Ы.Алтынсарин, А. Кунанбаев, Ш. Уалиханов.

Данная статья может быть полезна для понимания того, что памятники литературно-педагогического богатства казахов являются предпосылкой поиска эффективных средств обучения народным традициям и обычаям.

Түйін. Мақалада біздің халқымыздың бұрыннан келе жатқан рухани мұрасына байланысты мәселелердің өзектілігі, рухани қағидаттардың жаңаруының, адамгершілік-этникалық нормалардың, қағидаттар мен тәсілдердің қалыптасуының тұжырымдамасы қарастырылады.

Мақалада А. Құнанбаев, Ш. Уәлиханов, Ы. Алтынсарин сияқты қазақ ағартушыларының қазақ халқының этникалық, тілдік мұраларының бағалау әдісі көрсетілген.

Бұл мақала Қазақтардың әдеби-педагогикалық қазынасының ескерткіштері халық дәстүрлері мен әдет-ғұрыптарында тәрбиелеудің тиімді құралдарын іздеудің алғышарты болып табылатынын түсіну үшін пайдалы болуы мүмкін.

Abstract. The article considers the relevance of issues related to the long-term spiritual heritage of our people, the concept of renewal of spiritual principles, the formation of moral and ethnic norms, principles and methods.

The article shows the methodology of assessing the ethnic and linguistic heritage of the Kazakh people by such Kazakh educators as Y. Altynsarin, A. Kunanbaev, Sh. Ualikhanov.

This article can be useful for understanding that the monuments of the literary and pedagogical wealth of Kazakhs are a prerequisite for the search for effective means of teaching folk traditions and customs.

Түйін сөздер: мұра, педагогика, ағартушы, тәрбие, құндылық

Бүгінгі таңда біз халқымыздың бұрыннан келе жатқан рухани мұрасына байланысты мәселелердің өзектілігінің, сондай - ақ егемендік жағдайында айрықша өткірлікке ие болған рухани қағидаттардың жаңаруының, өмірдің ең өзекті мәселелерін шешуде жаңа саяси, адамгершілік-этикалық нормалардың, қағидаттар мен тәсілдердің қалыптасуының куәсі болып отырмыз.

Қазақ ағартушылары А. Құнанбаев, Ш. Уәлиханов, ы. Алтынсариннің идеялары өз халқының рухани дамуы мен қалыптасуында ерекше орын алады.

Қазақтың аса көрнекті ақыны әрі демократ, XIX ғасырдың ағартушысы Абай Құнанбаев бізге, ұрпақтарға өзінің сан қырлы мұрасын қалдырды. Ол қазақ халқының ғасырлар бойы қалыптасқан рухани мәдениетінің ерекшелігін, ең алдымен оның фольклорын ұғына алды [1, 53].

Абай Құнанбаев тәрбиенің басты құралы — еңбек деп санады. Ол білімді игерудің маңыздылығын, адамның рухани жетілуі көбінесе ағартушылыққа байланысты екенін атап өтті. "Ұлыңды бөлек отбасы қылып шығаруға асықпа, оны орыс мектебінде оқыт. Егер оқу қажет болса, барлық мүлкіңді құрбан ет. Ұлың адам болып шығуы үшін ештеңден аянба. Егер ұлым надандықта қалса, ол өзі бақытты болмайды және одан халыққа жақсылық болмайды. Болмаса Жаратушының алдында мәңгілік қорқынышта және осындай ұл үшін адамдар алдында мәңгілік ұятқа қаласың" [2, 79].

Абай Құнанбаевтың және басқа да түркі тілдес ойшылдардың шығармашылығында қазақ халқының руханиятының негізгі сәттері айқын көрінеді. Сол кездегі ұлы ойшылдардың әлеуметтік-этикалық идеалы айқын гуманистік бағытқа ие болғаны белгілі [3, 55].

Ұлы ақын Абай Құнанбаевтың пікірінше, қазақтардың өзіндік этникалық, тілдік ерекшелігі бар. "Қазақ әлем есігін әнмен ашады, ол өмірінің мәңгілік серігі. Қайғы мен қуаныш, өмірде болып жатқанның бәрі әнге құйылады. Әнде халықтың дауысы, уақыт қоңырауы естіледі". Қазақтардың тек материалдық қана емес, сонымен қоса ең алдымен рухани байлығы болды және бар: жоғары көркем ауызша және жазбаша әдебиеті, бай фольклоры, эпосы, жарқын музыкалық, поэтикалық және философиялық мұрасы [4, 5].

Абай Құнанбаевтың еңбегі-ол адамды жаңарту жолдарын іздеп, оның руханилығын көтеруге, адамгершілік қасиеттерін жетілдіруге тырысты. Оның жалпыадамзаттық әділеттілік идеалдарын бекітуге шақыруы "Адал бол!" ("Стань человеком!") біздің заманымызда да өзектілігін сақтап қалды [5, 39].

Абай адамдардың жағымды адамгершілік қасиеттерін алуға ерекше мән берді және әрбір жеке тұлғаның "кемел адам" деңгейіне жетудегі жеке қызығушылығының ерекше рөлін атап өтті. Оған жол – білім арқылы, адамгершілік және рухани жетілу арқылы жатыр деп көрсетті. Өмір мен шындық үшін күрес білімге әкелетін өмір жолының негізі болуы керек. Тек ағартылған адам өзінің күнделікті нанын адал еңбекпен алуға тырысады, әділеттілікке ұмтылады және басқаларға жамандық жасамайды, жамандықтарға қарсы моральдық қасиеттерді дамытады.

Абай Құнанбаев, әл-Фараби атамыз айтқандай сияқты, жаман әдеттерден арылуға және бақыт табуға тек білім көмектеседі деп айтқан. Абай Құнанбаев «Адам табиғаты бойынша таза және мінсіз» деп тұжырымдайды, содан кейін ол әлеуметтену процесінде кез — келген қасиеттерді-жақсы және жаманды тәрбиелейді, бұл оның қалауы мен табандылығына байланысты болуы мүмкін. Адам өзі үшін қажет деп санайтын қасиеттерге ие болады. Ол өзінің табиғатының бастапқы тазалығы мен адалдығын сақтауға тырысуы керек. Философ адамның рухани өсуіне, оның адамгершілік жетілуіне, тұлғаның қалыптасуына ықпал ететін қасиеттерге назар аударады. Ұлы ойшылдың бүкіл рухани әлемі, даналық кристалы сияқты, адамгершілік оптимизм нұрына толы.

Абай Құнанбаев басқа да көптеген тақырыптарды қозғады. Ол адам абыройы, жастар тәрбиесі, басқа ұлт өкілдеріне қарым-қатынас, мәдениет және ағартушылықтың қажеттілігі туралы ой толғады. Осы әр түрлі ой толғаулар бір-бірімен байланысып жатыр.

Қазақ әдебиетінде алғаш рет осындай моральдық тұрғыдан айқын отбасына, ата-ана борышына, жас ұрпақты тәрбиелеуге және, ең бастысы, әйелге деген жаңа көзқарас айтылды. Ақын өлеңдерінің үлкен циклі өткеннің дәстүрлері мен әдет-ғұрыптарына негізделген қазіргі заманғы қоғамдық моральдың барлық негіздерін түбегейлі қайта қарауға арналған. Абайдың орасан зор мұрасында ақынның философиялық — моралистік, психологиялық — педагогикалық тұжырымдары болып табылатын "қара сөздері" —оның көп жылғы толғаныстарының жемісі маңызды орын алады.

"Қара сөздердегі" басты ой-адамның рухани сұлулығын көрсету. Рух, адамның таусылмайтын мүмкіндіктері. "Рухани қасиеттер — адам өміріндегі басты нәрсе",— деп тұжырымдады Абай.

Оның "жиырма бірінші сөзіндегі" пайымдаулары патриотизм мен демократия идеяларына толы. Патриотизмді адамның адамгершілік қасиеті ретінде анықтауға болады. "Патриот — Отанға қызмет ететін адам, ал Отан-ең алдымен халық" (Халық сөзі).

Патриоттық тәрбие адамдарды халықтың материалдық және рухани мәдениетімен таныстыруға ықпал етеді; ұлттық психологияның ерекшеліктерін нығайтады, осылайша адамдарды өз халқына, Отанына құрметпен қарауға тәрбиелейді. Отанға деген сүйіспеншілік, бірлік-адамгершіліктің түп негізі.

Бүгінгі таңда өсіп келе жатқан ұрпақты патриоттық рухта тәрбиелеуге ерекше назар аудару керек. Қазақ халқының алдыңғы қатарлы өкілдері әрқашан патриотизммен және халыққа деген махаббатымен ерекшеленді.

Қазақ ойшылдары: Ш. Уәлиханов, Ы. Алтынсарин, А.Құнанбаев және сол кездегі басқа да көптеген өкілдердің патриоттық идеялары осының дәлелі болып табылады. [7, 360].

Озық педагогикалық ой тұтас бірқатар мәселелерді шешуге бағытталған. Қазақ ағартушылары қазақ балаларын ана тілінде оқытуды, мектеп, зайырлы, әйелдер және кәсіптік — техникалық білім беру желісіне рұқсат беруін белсенді түрде қолдады. Олар сондай-ақ оқытудың прогрессивті әдістері, білікті кадрларды даярлау, оқулықтар мен оқу құралдарын шығару үшін күресті.

Ұлттық дамудың болашағы туралы алаңдаған олар халықты ағартуға, мәдениетке шақырды. Сол кездегі патшалық автократия оларды қызметінен кетіргенімен, бұл адамдар прогрессивті идеяларды жалғастыра берді.

Қазақстанда педагогиканы дамыту үшін Ы.Алтынсаринның қызметі мен шығармашылығы үлкен маңызға ие болды. Алтынсарин орыс графикасы негізіндегі әліпбиді (Қырғыз хрестоматиясы) қолдана отырып, қазақ балаларының дамуына оң әсерін тигізген ана тілінің алғашқы оқулығын құрастырды.

Өз шығармаларында ол әділетсіздікке, қысымшылық пен заңсыздыққа қарсы шықты. Ы. Алтынсарин өз халқын ағартушы ретінде көрдуді армандады. Өзінің көптеген шығармаларында ойшыл тоқтамай, білімді насихаттады. Ол қазақтарды әлемдік мәдениетке баулу, өз ой-өрісін кеңейту үшін орыс тілін меңгеруге шақырды.

Оның педагогикалық шығармаларында ұлт, Отанға деген сүйіспеншілік, гуманизм идеялары айқын көрінеді. Олар адамгершілікті тәрбиелеу идеясына терең енеді. Педагог-ағартушы еңбектің зор маңызын көрсетіп, тәрбиенің мақсаты — еңбекке деген құрметті бекітті. Өз әңгімелерінде ол қазақ халқының еңбек топтарының балаларын қабілетті, ақылды, тапқыр, білімқұмар деп атады.

Ы. Алтынсарин ағарту қоғамдық өмірдің барлық аспектілерінің ілгерілеуінің негізінде жатыр деп есептеді. Бұл білімді халықтарға өмір игіліктерін құруға, гүлденген қоғам құруға мүмкіндік беретін білім.

Ұлы қазақ ағартушыларының философиясы Қазақ руханиятының дәстүрін жалғастырып, оны одан әрі дамытудың маңызды кезеңі болып табылатынын атап өткен жөн.

Тек өзін-өзі тану және өзін-өзі тәрбиелеу жолында адам ішкі жетілуге жетеді, шынайы адами қасиеттерге ие болады.

Бірақ бұл жол оңай емес және қиын. Адам өмір бойы іс-әрекетте моральдық қасиеттерді жаңғыртып, жағымсыз қасиеттерді жеңуі керек. Білім мен шындық үшін күрес білімге әкелетін өмір жолының негізі болуы керек:

Білімсіз өмір жоқ,

Ілімсіз білім жоқ (Халық сөзі).

Әрбір оқушы өз халқының мәдениетімен, тарихымен, идеяларымен, тұжырымдамаларымен таныс болуы қажет. Сол себепті Қостанай политехникалық жоғары колледжінде әрбір сынып сағатында осы тақырыптар қарастырылады. Мен 4 курс тобының кураторымын, мысал ретінде осы семестрде өткен «Республика күніне арналған «Адақтаймын сені, Отаным», «Тарихқа тағзым», Адал еңбектің құны туралы дөңгелек үстел "бес нәрсеге асығыңыз..." атты сынып сағаттарын қарастыратын болсақ. Бұл сынып сағаттарында біз оқушылармен қоғамдық өмірде тәрбиенің, білімнің, адамгершіліктің, ұлттық, рухани дамудың, патриоттық сезімнің маңыздылығын қарастырдық. Сынып сағаттарында қазақ ойшылдары Ш. Уәлиханов, Ы. Алтынсарин, А.Құнанбаевтың идеяларын, көзқарастарын, шығармаларындағы моральдық идеяларды кеңінен қолданатын болсақ, жас ұрпақтың рухани жағынан дамуына үлкен үлес қосамыз. Әрбір жасөспірім осы қасиеттерді бойына сіңіріп өсуі қажет.

Кез-келген халықтың мәдениеті өткенді, өзінің тарихи тамырларын білместен мүмкін емес. Осы тұрғыдан алғанда, қазақ ойшылдарының ойлары, идеялары, тұжырымдары, ХІХ ғасырдағы ағартушылардың педагогикалық мұрасы қазіргі кезде де өзекті, білім берудің алдында жалпыадамзаттық құндылықтарға бағдарланған жеке тұлғаны қалыптастыруды талап ететін міндеттер тұр. Қазақтардың әдеби-педагогикалық қазынасының ескерткіштері халық дәстүрлері мен әдет-ғұрыптарында тәрбиелеудің тиімді құралдарын іздеудің алғышарты болып табылады.

Әдебиеттер тізімі:

1. Қазақстан тарихы бойынша оқу құралы (ежелгі дәуірден біздің дәуірімізге дейін күн).– А., 1992, – 171 б.
2. Қазақстанның педагогикалық ойының антологиясы. – А., Рауан, 1995, - Б. 78-90.
3. Мамырбекова А. Абайдың философиялық көзқарастарының адамгершілік оптимизмі.// Ой. 2007. № 8. Б.55.
4. Қаракөзова Ж. К., Хасанов М. Ш. Қазақ мәдениетінің космосы. – А., 1993, - с. 5. Кабдуев А. жеке тұлғаны тәрбиелеу және құқық.// Ой.2005. № 6. Б.39.
6. Абай Құнанбаев, Сайланған.– М., 1945, - Б. 33.
7. Алтынсарин и.А. шығармалар жинағы. Үш томдық. – А., ғылым, Т. 1,1975– - Б. 54
8. Стрелкова И. Уәлиханов. ЖЗЛ (өмірбаяндар сериясы). – М., 1983.– 283 б.
9. Сегізбаев о. қазақ философиясының тарихы. – А., Ғылым, 2001, - С. 134-135.

ПОЛИЯЗЫЧИЕ – ОСНОВА ФОРМИРОВАНИЯ ПОЛИКУЛЬТУРНОЙ ЛИЧНОСТИ

Есім Ғалия Хамитқызы

Преподаватель русского языка и литературы
ГКП на ПХВ «Строительно-технический колледж»
акимата города Астаны

Аннотация: В статье рассматривается вопрос формирования поликультурной личности в условиях полиязычного образования. Раскрыты понятия полиязычие и поликультурная личность. Рассмотрены основные тенденции и система принципов, определяющие развитие полиязычного образования в Казахстане, которое рассматривается

как действенный инструмент подготовки молодого поколения в условиях взаимосвязанного и взаимозависимого мира.

Ключевые слова: полиязычие, полиязычное образование, поликультурное образование, поликультурная личность, трехязычие, евразийская поликультурность, коммуникативность.

Казахстан является многонациональной страной, и образование играет решающую роль в сосуществовании взаимопонимания и уважения между различными культурами. Сохраняя лучшие традиции отечественной системы образования, Казахстан не должен стоять на месте. Таким образом, для формирования конкурентоспособного специалиста и коммуникабельной личности, способной к активной и эффективной жизнедеятельности в многонациональной и поликультурной среде, необходимо поликультурное и полиязычное образование.

Главная проблема сегодняшнего образования – это подготовка разностороннего специалиста, обладающего высоким уровнем культуры и культуры слова.

Президент страны Касым-Жомарт Кемелевич Токаев поставил достаточно высокую планку перед национальным образованием [1]. Образование должно стать конкурентоспособным, высококачественным, таким, чтобы выпускники казахстанской школы могли легко продолжить обучение в зарубежных вузах. Внедрение в учебно-воспитательный процесс общеобразовательной школы обучения на трех языках - это, безусловно, значительный шаг вперед в направлении реализации Концепции развития образования Республики Казахстан до 2025 года, одной из базовых компетенций которой являются трехязычие, евразийская поликультурность, коммуникативность и технократичность [2].

Целью образования на современном этапе является не просто знания, но и формирование ключевых компетенций, которые позволят вооружить студентов для дальнейшей жизни в обществе. Это умение устно и письменно общаться, естественно, предполагает владение несколькими языками. Главной особенностью развития современного этапа казахстанского общества является развития языков, культуры и национального самосознания всех этнических групп Казахстана. Современная эпоха- это век технологии, что активизирует поиски эффективных условий и механизмов обучения молодежи взаимодействию с различными культурами.

Обучаясь на казахском, русском и английском языках, студенты знакомятся с культурой, традициями и обычаями народов, что способствует единению Казахстана в мировом сообществе.

Во все времена образованные люди, знающие свой родной язык и много других языков, были в центре внимания любого общества, особенно современного. Владая тремя языками студенты могут получить систематизированную информацию о мире. У них есть возможность получать информации из различных источников, в том числе из Интернета.

В нашем колледже преподаватели проводят недели филологии, где студенты 1-2 курсов представляют свои творческие работы (видеопроекты, стенгазеты, плакаты, презентации, буктрейлеры фильмы и т.д.), преподаватели проводят открытые уроки, а также внеклассные мероприятия в виде КВНов, викторин, различных игр и другое.

Полиязычие - важное направление развития человечества. Основой формирования поликультурной личности является полиязычие.

Основные цели, стоящие перед нашими преподавателями и студентами колледжа – это развитие поликультурной личности, способной на социальное и профессиональное самоопределение, знающей историю и традиции своего народа, свободно владеющей несколькими языками, способной осуществлять коммуникативную деятельность на трех языках в любых ситуациях и стремящейся к саморазвитию и самосовершенствованию.

Овладение казахским, русским и иностранным языками стало неотъемлемой частью личной и профессиональной деятельности человека в современном обществе. Поэтому существует потребность в большом количестве граждан, которые могут практически и профессионально овладеть несколькими языками и занимать более высокие социальные и

профессиональные позиции. Разумное, грамотное и правильное внедрение трехязычия позволит выпускникам нашего колледжа адаптироваться к общению в любой среде.

Полиязычие рассматривается как инструмент подготовки молодого поколения к жизни взаимосвязанном и взаимозависимом мире. В связи с этим понимание роли языков в современном мире ставит вопрос о повышении уровня языкового образования и языковой подготовки. Принципы образования в системе полиязычия : казахский язык – русский язык – английский язык.

Человек знающий любой другой язык, кроме своего родного, более приспособлен к жизни, знание иностранных языков устраняет границы общения. Для современного казахстанца владения тремя языками – это необходимое условие собственного благополучия.

Студенты понимают, что в эпоху научно-технического прогресса знание нескольких языков позволит им приобрести необходимые навыки для будущей профессии.

Как известно, язык играет важную роль в жизни человека. С помощью языка, мы выражаем свои мысли, чувства, познаем неизведанное.

Во все времена люди, знающие свой родной язык и многие другие языков, были в центре внимания любого общества.

Поликультурное образование в Республике Казахстан сегодня является одним из основных направлений в системе средне – специального и высшего образования. Важнейшим этапом в процессе формирования и развития поликультурной личности является образование, которое предстает собой этап осознания необходимости создания для студентов благоприятную среду, гармонизирующей развитие общечеловеческих качеств личности с возможностью полноценной реализации национальных, культурных и этнических потребностей. Необходимо отметить, что в современной ситуации образ жизни людей в некотором смысле унифицирован, исчезли многие этнические различия, утрачена связь людей со своими корнями, обесценивается нравственный опыт предыдущих поколений. Поэтому перед преподавателями стоит важнейшая задача. Она заключается в том, чтобы использовать весь свой уникальный опыт и знание культурных традиций для содействия формированию социально активной личности. Таким образом, для подготовки будущего специалиста новой формации, конкурентоспособного специалиста необходимо поликультурное и полиязычное образование.

Список литературы:

1. Токаев К. К. Послание народу Казахстана от 16 марта 2022 года. «Новый Казахстан: путь обновления и модернизации». - Нур-Султан, - 2022.
2. Концепция развития образования Республики Казахстан до 2025 года. - [ЭР]
<https://www.zakon.kz/5087472-kontseptsiyu-razvitiya-obrazovaniya-do.html>.
3. Государственная программа развития языков в Республике Казахстан на 2011-2020 годы
4. Нурдильдина Г.Г. «Поликультурное и полиязычное образование»

ХАЛЫҚ ПЕДАГОГИКАСЫНЫҢ ТӘРБИЕ ҚҰРАЛДАРЫН ҚАЗАҚ ТІЛІ САБАҚТАРЫНДА ҚОЛДАНУ – ҰЛТТЫҚ ҚҰНДЫЛЫҚТАРДЫ ҚАЛЫПТАСТЫРУ ЖОЛЫ

Базилбаева Гульжазира Тулеуовна
қазақ тілі және әдебиеті пәнінің жоғары санатты оқытушысы
Астана қаласы әкімдігінің ШЖҚ
«Жоғары көлік және коммуникация колледжі» МКК

Аннотация. Заманауи білім беру саласында халық педагогикасының тәрбие құралдарын, ұлттық құндылықтарды менгермейінше, сауатты, жан-жақты дамыған маман

болу мүмкін емес. Ұлттық құндылықтарды меңгеру оқытушының зияткерлік, кәсіптік, адамгершілік, рухани азаматтылық, адами тұлғасының қалыптасуына үлкен әсерін тигізеді, өзін-өзі дамытып, оқу үрдісін оңтайлы ұйымдастыруына көмектеседі. Ұстаздың өз жұмысын ұйымдастырудағы ең негізгі мақсаты – әр сабағын түсінікті, тартымды, тиімді өткізу. Оны жүзеге асырудың жолы – заман талабына сай тәрбие құралдарын қолдану.

Халық педагогикасы – ұрпақтан-ұрпаққа жалғасып келе жатқан, кең тараған халық тәжірибесінен туындайтын, тәлім-тәрбие тәжірибесінде дәлелденген өмір, идея, ой, өнеге, тәрбие үлгілері, тәрбие құралы. Бұл даналықтың, салауатты адамгершіліктің бұлағы. Оның негізінде адамгершілік, мейірімділік, адамды құрметтеу, қарапайымдылық, әдептілік жатыр.

Халық педагогикасы негізі, іргетасы және ғылыми педагогика қызметін атқарады. Қазақ халқының ұлттық тәрбиесі – әлемде теңдесі жоқ тәрбие. Жалпы «ұлттық» деген сөздің астарында елге — жерге, тілімізге, дінімізге деген құрмет жатыр. Ал осы ұлттық тәрбиені бала бойына сіңіруде мектепке дейінгі мекемеде атқарылатын жұмыстың орны ерекше. Біздің мектепке дейінгі ұйымның да басты бағыты - ұлттық тәрбие. «Еліміздің, ертеңі -бүгінгі жас ұрпақтың қолында, ал жас ұрпақтың тағдыры – ұстаздың қолында», - деп Елбасымыз айтқандай, білімді, жан-жақты қабілетті ұрпақ — ұлтымыздың баға жетпес қазынасы.

Халық педагогикасының тәрбие құралдары:

- ана тілі;
- өз халқының игілігі үшін еңбек ету (туған жерінің тарихын зерделеу);
- халық әндері: бесік жыры, лирика, еңбек туралы;
- дөңгелек би, ашық ауада, сайыс ойындары;
- халықтың мінезін, тұрмыс-тіршілігін білдіретін халық билері (пәктік, ұят, тазалық...)
- мақал-мәтелдер, нақыл сөздер, жұмбақтар, ертегілер, дастандар, ертегілер, аңыз-әңгімелер, нақыл сөздер;
- халықтық әдет-ғұрып, салт-дәстүр.

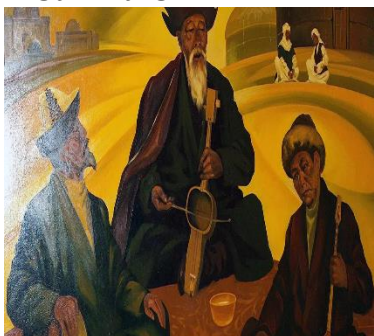
Ахмет Байтұрсынұлы ұлттың ең жақсы көрінісі – ана тілі деп есептеді. Ол арқылы біз балалардың бойында шовинизмге жат ұлттық мақтаныш сезімін басқа халықтарға деген құрметпен ұштастырып тәрбиелеуге және дамытуға шақырамыз. «Халық тілі – оның бүкіл рухани өмірінің ең жақсысы, ешқашан сөнбейтін, қайта гүлдейтін гүлі. Тіл бүкіл халықты, оның бүкіл туған жерін руханиландырады. Тіл – халықтың ескірген, көзі тірі және келешек ұрпақтарын бір ұлы тарихи өміршең буынға, тұтастыққа біріктіретін ең жанды, ең мол және берік байланыс. Ол халықтың өміршеңдігін білдіріп қана қоймайды, дәл осы өмір. «Ұлттық тіл жойылғанда халық қалмайды!» А.Байтұрсынұлы өз ана тілін халықтың рухани қасиеттерінің үздік танытушысы ғана емес, кітап, мектеп болмаған кезде де халықты оқытқан ең жақсы халық тәлімгері деп есептеді. Ана тілін меңгере отырып, бала дыбыстарды, олардың тіркесімі мен түрленуін ғана емес, сонымен бірге шексіз көп ұғымдарды, көзқарастарды, сезімдерді, көркем бейнелерді қабылдайды.

ТАБИҒАТ – тәрбиенің қуатты құралы. Қазақстанның табиғаты бай және әдемі, біздің Отанымыздың әрбір бұрышы өзінше керемет және әдемі.

Табиғат эстетикалық сезімдерді, бақылауды, қиялды дамытуға ықпал етеді. Табиғатты шын сүйетін адам, әдетте, адамдарға мейірімді.

ФОЛЬКЛОР

Халық өнерімен балалар жастайынан естіген алғашқы әнімен, ертегілерімен, алғаш таныған ойында-ақ танысады. Өнер оны есейгенге дейін ілеседі. Қазақ халқының фольклоры – халықтың ең үлкен байлығы, көркем мәдениеттің құрамдас бөлігі, сан ғасырлық кемел туынды. Ауызша ауыз әдебиеті өзінің бір-бірімен тығыз байланыста болатын танымдық, тәрбиелік және эстетикалық құндылықтарынан тұратын үлкен педагогикалық мәнге ие.

ӘДЕБИЕТ

Қазақ әдебиеті өзінің гуманистік мұраттарымен, толыққанды адам тұлғасын қалыптастырудағы азаматтық пафосымен, оның руханилығымен, имандылығымен танымал. Халықтың рухани мәдениетінің бір бөлшегі бола отырып, әдебиет басқа гуманистік пәндермен қатар білім алушыларды халық мәдениетімен таныстырады. Қазақ әдебиетінің рөлі ерекше болып шықты, ұлттық болмыстың жаңа формаларын іздеумен, тұтас білімге ұмтылумен, қазақ әдебиетінің шамшырағына айналған адамгершілік мұрат іздеумен тығыз байланысты болды.

МУЗЫКА

Музыка – адамның әр түрлі эмоционалдық күйлерінің бейнесін беретіндіктен сезімге баулитын өнер түрлерінің бірі. Музыканы жанның тілі деп бекер айтпаған, оның ең нәзік нюанстарын өнердің басқа түрлерінде жеткізу қиынға соғады. Балалар өздерінің сезімдері мен қиялдарына әсер ететін барлық нәрселерге сезімтал. Олар классикалық музыканы қызыға тыңдап, эстетикалық құндылықты білдірмейтін нағыз өнерді қарапайым өнерден ажырата алады. Музыка балада сан алуан сезім реңктерін оятады, оған ләззат береді, оның эмоционалдық өмірін байытады.

Әр халықтың өзіндік халықтық педагогикасы, өз тілі бар, бірақ тәрбие құралдары өте ұқсас. Әйтсе де, қазақ халқының ұлттық тәжірибелері мен тағылымдарының мол қазынасы – халықтық педагогика. Бүгінгі біздің алдымызға қойған басты міндет – баланың ұлттық сана-сезімін оятып, тәрбиелеп қана қоймай, оның бойына халықтық педагогиканы, ғасырлар бойы қалыптасқан тіл, дін, тәрбие, ұлттық салт-дәстүр, үлгі-өнегені сіңірту, яғни тәрбие беру мен оқыту әдістемелерінің түрлерін күнделікті оқу қызметтерінде жаңа технологиялар арқылы пайдалану.

Қазіргі кезде жан-жақты даму үстіндегі қоғам болғандықтан, біз білім беруші жаңашыл ұстаз ретінде түрлі әдіс-тәсілдерді меңгеріп, барынша тиімдісін таңдауға тырысамыз. Ұлттық құндылықтар келешек ұрпақтың жан-жақты білім алуына, іскер әрі талантты, шығармашылығы мол, еркін дамуына жол ашатын педагогикалық, психологиялық жағдай жасау үшін де тигізер пайдасы аса мол.

Менің де ізденімпаз ұстаз ретіндегі, азаматтық әрі мамандығыма байланысты ұстанатын позициям: жарқын әрі кемел болашақты қалыптастыратын озық ойлы жастарды тәрбиелеуде қажырлы еңбек ету. Себебі ұстаз ретіндегі біздің ұстанымыз, жаңашылдығымыз, заманауи көзқарасымыз - білімді ұрпақтың кепілі. Әрдайым білімімізді шыңдап, біліктіліктерімізді арттырып отыру міндетіміз.

Әдебиеттер тізімі:

1. Бөлеев Қ. Болашақ мұғалімдерді оқушыларға ұлттық тәрбие беруге кәсіби дайындау. – Алматы: Нұрлы әлем, 2004.
2. Мұқанова Б., Ильясова Р. Этнопедагогика. – «Фолиант» Астана, 2008.
3. Пірәлиев С. Ұлттық тәрбие және жаһандану // «Егемен Қазақстан».

ФОРМИРОВАНИЕ НАЦИОНАЛЬНЫХ ЦЕННОСТИ И ИХ РОЛЬ В ПРАВСТВЕННОМ ВОСПИТАНИИ ПОДРАСТАЮЩЕГО ПОКОЛЕНИЯ

Ибраева Шынар Кенжахметовна
преподаватель специальных дисциплин
КГКП «Костанайский колледж автомобильного транспорта»

Аннотация. Формирование национальных ценностей и их влияние на нравственное воспитание молодежи. Одним из ключевых аспектов этой проблемы является понимание сути национальных ценностей и их роли в формировании культурной идентичности.

Abstract. Formation of national values and their influence on the moral education of youth. One of the key aspects of this problem is understanding the essence of national values and their role in the formation of cultural identity.

Ключевые слова: национальные ценности, культурное наследие, патриотизм, нравственное воспитание, национальное наследие

Современное образование сталкивается с вызовом не только передачи академических знаний, но и формирования целостной личности гражданина. В этом контексте воспитание

национальных ценностей у молодого поколения становится ключевым элементом, направленным на создание ответственных и патриотичных граждан.

Эти ценности, укорененные в истории, традициях и общих принципах, служат для людей дорожной картой, позволяющей ориентироваться в сложностях современного мира. Данная научная статья анализирует процессы воспитания национальных ценностей студентов в Республике Казахстан. Воспитание национальных ценностей в колледжах РК неотделимо от богатой истории и культурного наследия страны. Пропаганда и сохранение национальных традиций, языка и обычаев играют ключевую роль в формировании гражданской идентичности среди студенческой аудитории.

Национальные ценности играют важную роль в закладывании этических основ. Уважение к семье, толерантность и чувство ответственности по отношению к обществу в целом являются результатом этих ценностей, пронизывающих нравственное воспитание молодежи. Эти глубоко укоренившиеся принципы дают людям возможность противостоять этическим дилеммам будущего, проявляя устойчивость и честность.

Нацеленность национальных ценностей на сохранение и уважение исторического наследия, традиций и обычаев способствует укреплению общественной структуры. Именно через осознание и принятие национальных ценностей подрастающее поколение может стать основой для стабильного развития общества.

Интеграция воспитания национальных ценностей в учебные программы колледжей является неотъемлемой частью успешного процесса. Внедрение курсов, посвященных истории, культуре и общественным ценностям, способствует не только обогащению знаний студентов, но и формирует их понимание и уважение к своему национальному наследию. Преподаватели играют ключевую роль в процессе воспитания. Их образовательные методики, личный пример и организация внеурочной деятельности направлены на создание позитивной образовательной среды, где студенты могут ощутить ценности своей культуры и традиций.

Организация культурных событий, конкурсов, и тематических встреч способствует погружению студентов в общенациональную атмосферу. Эти мероприятия не только укрепляют чувство общности среди студентов, но и активно способствуют формированию их национальной идентичности. Систематическая оценка эффективности программ воспитания национальных ценностей в колледжах Республики Казахстан позволяет адаптировать и совершенствовать методики в соответствии с потребностями студенческой аудитории. Мониторинг социальной адаптации и уровня патриотизма студентов является важным инструментом для определения успеха воспитательных программ.

В заключение отметим, что формирование национальных ценностей выступает неотъемлемым аспектом нравственного воспитания. Поскольку социальные течения меняют культурные ландшафты, привитие сильного чувства национальной идентичности становится первостепенным. Способность ориентироваться в тонком взаимодействии традиций и глобализации снабжает подрастающее поколение инструментами, необходимыми для противостояния постоянно развивающемуся миру. Воспитывая глубокое понимание и признание национальных ценностей, общество закладывает основу для морально сознательного и адаптируемого поколения, готового к встрече с вызовами будущего. В результате успешной реализации данных мероприятий можно ожидать, что студенты колледжей РК станут не только образованными специалистами, но и ответственными гражданами, гордящимися своим национальным наследием.

Список литературы:

1. Приказ Министра просвещения Республики Казахстан от 19 сентября 2023 года № 294 Об утверждении «Единой программы воспитания» в организациях образования, за исключением высших учебных заведений.
2. Назарбаев Н. А. Послание народу Казахстана «Стратегия «Казахстан-2050» – новый политический курс состоявшегося государства». URL: <http://akorda.kz/>_(дата обращения: 03.2017)

3. «Ұлттық тәрбие» журналы – ҚазҰПУ баспасы – 132 б.

4. Гасанов З.Т. Цель, задачи и принципы патриотического воспитания граждан // Педагогика. – 2005. - №6. – С. 59-63.

ИНТЕГРАЦИЯ НАЦИОНАЛЬНЫХ ЦЕННОСТЕЙ В МУЛЬТИКУЛЬТУРНОЙ ОБРАЗОВАТЕЛЬНОЙ СРЕДЕ

Ибраева Сандугаш Жиентаевна

Преподаватель специальных дисциплин
“КГКП Костанайский политехнический высший колледж”

Аннотация. В статье рассматривается важность интеграции национальных ценностей в мультикультурной образовательной среде, где студенты с различными культурными фонами встречаются и обучаются вместе. Обсуждаются методы и стратегии, направленные на создание гармоничной среды, способствующей уважению к разнообразию и формированию общих ценностных основ. Статья предлагает практические подходы для педагогов и администрации образовательных учреждений, позволяющие успешно интегрировать национальные ценности в учебный процесс и воспитательную деятельность.

Ключевые слова: национальные ценности, воспитательный процесс, мультикультурная образовательная среда

Глава государства, неоднократно подчеркивая в своих выступлениях ценность просвещения и воспитания детей, в Послании народу Казахстана «Экономический курс Справедливого Казахстана» также отметил, что «основы формирования гармоничной личности и ответственного гражданина закладываются в детском возрасте».

– Законом РК «Об образовании» определены основные принципы организации воспитания подрастающего поколения, в том числе обязанности педагогов, родителей, руководства школы и государства.

Согласно ст. 28 Закона, воспитательные программы в организациях образования являются составляющей частью образовательного процесса и направлены на формирование патриотизма, гражданственности, интернационализма, высокой морали и нравственности, а также на развитие разносторонних интересов и способностей детей.

Планирование учебно-воспитательной работы в организациях среднего образования осуществляется на основе утвержденного графика учебно-воспитательного процесса на учебный год. Рекомендовано, чтобы воспитательная работа в организациях образования была выстроена на основе Единой программы воспитания.

Согласно статье 15 Закона «О статусе педагога», в обязанности педагога включено соблюдение педагогических принципов обучения и воспитания, обеспечение качества обучения и воспитания не ниже требований, предусмотренных государственными общеобязательными стандартами образования, развитие у обучающихся и воспитанников жизненных навыков, компетенций, самостоятельности, творческих способностей и формирование культуры здорового образа жизни.

В ст. 49 Закона «Об образовании» указывается, что родители и иные законные представители обязаны создавать детям здоровые и безопасные условия для жизни и учебы, обеспечивать развитие их интеллектуальных и физических сил, нравственное становление и уважать честь и достоинство работников организаций образования.

Для формирования процветающего казахстанского общества, отношения внутри которого будут базироваться на единых общечеловеческих и национальных ценностях, в Министерстве просвещения РК и Министерстве науки и высшего образования РК проводят активную работу по обеспечению подрастающего поколения и молодежи страны полноценным воспитанием, продвижению идеологии «Человек труда» и концепции «Толық адам» для формирования всесторонне развитой и гармоничной личности. Она должна

органично вписаться в образовательный процесс, содействовать воспитанию благополучных граждан, которые будут достойно вести себя в семье, в обществе, с уважением относиться к труду.

– Единая программа воспитания разработана Министерством просвещения РК и внедряется в воспитательный процесс общеобразовательных школ. Она направлена на формирование добросовестного гражданина, личности, воспитанной на основе общечеловеческих и национальных ценностей и освоившей передовое образование. В содержание этой программы включены, в частности, принципы доктрины Абая «Толық адам».

Воспитание обучающихся будет осуществляться в рамках учебно-воспитательного процесса, классных часов, внеурочной деятельности, сотрудничества с семьей, взаимодействия с заинтересованными государственными органами, неправительственными организациями и общественными объединениями.

– Воспитание нового поколения казахстанцев видится в развитии общечеловеческих ценностей и эмоционального интеллекта обучающихся.

В настоящее время воспитательная работа в организациях образования страны реализуется по следующим основным направлениям:

- духовно-нравственное воспитание;
- национальное воспитание;
- семейное воспитание;
- воспитание казахстанского патриотизма и гражданственности;
- правовое воспитание;
- трудовое, экономическое и экологическое воспитание;
- поликультурное и художественно-эстетическое воспитание;
- интеллектуальное воспитание;
- воспитание информационной культуры;
- физическое воспитание;
- здоровый образ жизни и др.

Воспитательный процесс подрастающего поколения актуализируется через включение таких элементов, как рациональный подход к жизни с акцентом на собственное образование, здоровый образ жизни и профессиональный успех, любовь к своей земле, своему аулу, городу, региону, малой родине, культуре и языку. Доминирующими для казахстанской молодежи должны стать традиционные общечеловеческие ценности, такие как честность, доброта, справедливость, саморазвитие.

Воспитание чувства ответственности за сохранность природы, выработка активной жизненной позиции по восприятию проблемы сохранения окружающей среды станут важными принципами подрастающего поколения. В организациях образования будет активизирована работа по идеологическому воспитанию молодого поколения и патриотическому воспитанию обучающихся через вовлечение их в организованную общественную деятельность путем широкого и последовательного членства в детско-юношеских движениях «Жас қыран», «Жас ұлан», Дебатном движении «Ұшқыр ой алаңы», школьных и студенческих парламентах и самоуправлении.

В совокупности все эти меры будут способствовать формированию гармоничной системы воспитательной работы, направленной на физическое, умственное, эмоциональное и нравственное развитие каждого обучающегося.

Современное общество все более становится мультикультурным, и образовательные учреждения являются местами, где сталкиваются различные культуры и ценности. Интеграция национальных ценностей в мультикультурной образовательной среде играет важную роль в формировании гармоничного и уважительного общества. Этот процесс включает в себя уважение к разнообразию, понимание культурных особенностей и способствует созданию благоприятной среды для обучения и взаимодействия.

Для успешной интеграции национальных ценностей в образовательную среду важно создать открытое и включающее пространство. Это может быть достигнуто путем проведения

тематических мероприятий, праздников и культурных фестивалей, на которых студенты и персонал могут делиться своими традициями, языками и культурным наследием. Такие мероприятия способствуют формированию позитивного общественного духа и позволяют участникам более глубоко понять и уважать друг друга.

Однако, национальные ценности не ограничиваются только праздниками и мероприятиями. Их следует интегрировать в учебный процесс. Образовательные программы могут быть оздоровлены путем включения материалов, отражающих разнообразие культур и их ценностей. Важно также обучать студентов толерантности и уважению к культурным различиям, что помогает им стать гражданами мира.

Продвижение изучения различных языков и культур также способствует интеграции национальных ценностей. Язык – ключевой элемент культурного понимания, и включение изучения нескольких языков в образовательную программу обогащения учеников и расширяет их кругозор. Помимо этого, знание культурных особенностей позволяет лучше понимать принципы и ценности различных обществ.

Успешная интеграция национальных ценностей требует активного участия педагогов и администрации. Они должны создавать условия для открытого обсуждения культурных вопросов, поддерживать учеников разных культур и помогать им интегрироваться в образовательное сообщество. Педагоги также должны стремиться к саморазвитию, осваивая методики обучения, учитывающие мультикультурную среду.

Заключение: Интеграция национальных ценностей в мультикультурной образовательной среде является необходимым шагом в создании гармоничного общества. Этот процесс требует участия всех участников образовательного процесса, начиная от администрации и преподавателей, и заканчивая студентами. Поддерживая уважение и толерантность, образовательные учреждения становятся местами, где разнообразие культур приветствуется, а каждый ученик чувствует себя частью общества, в котором ценят его индивидуальность и национальные особенности. Статья подчеркивает важность интеграции национальных ценностей в мультикультурной образовательной среде как ключевого фактора обеспечения гармоничного соседства различных культур и формирования гражданской ответственности у будущих поколений.

Список литературы:

1. Закон «О правах ребенка в Республике Казахстан» от 08.08.2002 N 345-III
2. Закон Республики Казахстан «Об образовании» от 27 июля 2007 года № 319-III (с изменениями и дополнениями по состоянию на 01.01.2023 г.)
3. Рыхтик М. И. Мультикультурализм и проблема взаимопонимания: что нужно делать?// Пространство и время в мировой политике и международных отношениях: материалы 4 Конвента РАМИ: в 10 т. М., 2007. Т.4.:
4. Бессарабова, И.С. Педагогические взгляды Джерома Брунера в контексте американского образования (50–90-е годы): дис. ... канд. пед. наук / И.С. Бессарабова. Волгоград, 2000. 187 с.
5. Бондаревская, Е.В. Педагогическая культура как общественная и личная ценность / Е.В. Бондаревская

ГРАЖДАНСКО-ПАТРИОТИЧЕСКОЕ ВОСПИТАНИЕ ШКОЛЬНИКОВ НА ОСНОВЕ ТРАДИЦИОННЫХ ЦЕННОСТЕЙ КАЗАХСКОЙ КУЛЬТУРЫ

Аймаганбетова Маржан Толепбергеновна

директор школы, учитель математики,

КГУ «Основная средняя школа №122 отдела образования города Костаная»

Управления образования акимата Костанайской области

Аннотация. Актуальность статьи обусловлена тем, что педагогических работ по проблемам гражданско-патриотического воспитания школьников на основе культурных ценностей рассмотрено недостаточно, а аспект формирования чувства гражданственности и патриотизма на основе традиционных ценностей казахской культуры реально до конца не изучен.

Цель исследования: выявить, теоретически обосновать и проверить на практике педагогические условия гражданско-патриотического воспитания школьников на основе традиционных ценностей казахской культуры.

Задачи исследования:

1. На основании теоретического анализа литературы рассмотреть понятие, цель, задачи, принципы гражданско-патриотического воспитания;
2. Изучить содержание гражданско-патриотического воспитания школьников на основе традиционных ценностей казахской культуры;
3. Теоретически обосновать педагогические условия гражданско-патриотического воспитания школьников на основе традиционных ценностей казахской культуры;
4. Провести опытное исследование эффективности педагогических условий гражданско-патриотического воспитания школьников на основе традиционных ценностей казахской культуры.
5. Интерпретировать полученные результаты.

Түйін: азаматтық-патриоттық тәрбие, білім беру процесі, педагогикалық жағдайлар, дәстүрлі құндылықтар, қазақ мәдениеті, адамгершілік, мектеп

Abstract: civic and patriotic education, educational process, pedagogical conditions, traditional values, kazakh culture, morality, school

Ключевые слова: гражданско-патриотическое воспитание, воспитательный процесс, педагогические условия, традиционные ценности, казахская культура, мораль, школа

На протяжении всего развития человечества фундаментом жизни любого общества является родина, родной край, семья, традиции, культура и достояние своего народа. Одним из ключевых факторов дальнейшего становления и процветания современного государства, основой его социального прогресса является формирование патриотизма и ценностного отношения к своей Отчизне и своему народу.

Для многонационального народа Казахстана чувство гражданственности и патриотизма имеет непосредственное влияние не только на гражданское согласие, но и на укрепление материальной основы государства. Патриотический дух-это единственная сила, которая позволяет Казахстану войти в лидеры мировых цивилизаций и занять достойное место в мировом сообществе.

В настоящее время в постановлениях правительства, научно-исследовательских работах и на страницах ежедневных изданий подчеркивается, что в сохранении мира и суверенитета Республики уделяется большое внимание патриотическому воспитанию молодежи через казахстанский патриотизм.

В философском плане патриотизм – это нравственный и политический принцип, чувство, содержание которого – любовь к Родине, преданность ей, гордость за ее прошлое и настоящее, стремление отстаивать интересы Родины.

Существуют разные подходы к понятию национального патриотизма. Национальный патриотизм пытаются воспринимать как обособленное понятие. Там, где есть нация, есть и национальный патриотизм. Понятие ценности является одним из основных явлений в философии, обществознании и педагогике. Так, в философии ценность используется для объяснения социальных особенностей объектов окружающего мира, их правильного или неправильного значения для человека и общества, общественной жизни и явлений в природе (благо, добро и зло, красочность).

Как показал анализ, педагогических работ по проблемам гражданско-патриотического воспитания школьников на основе культурных ценностей рассмотрено недостаточно, а аспект

формирования чувства гражданственности и патриотизма на основе традиционных ценностей казахской культуры реально до конца не изучен.

Таким образом, в ходе исследования были выявлены следующие противоречия:

- между потребностью общества в реализации гражданского и патриотического образования и отсутствием теоретической и технологической проработки проблемы гражданско-патриотического воспитания на основе традиционных ценностей казахской культуры;

- между возможностями организации гражданского и патриотического воспитания и ценностями традиционной казахской культуры в современных условиях и ее реализацией на практике.

Эти противоречия выходят из того, что отсутствует интерес к казахстанской истории и традиционной культуре казахского народа, увеличилась ненужная, бесполезная, негативная информации подрастающему поколению.

Исследовательская задача связана с ответом на вопрос: какие педагогические условия могут обеспечить организацию гражданско-патриотического воспитания школьников на основе традиционных ценностей казахской культуры?

Объект исследования: образовательный процесс в школе.

Предмет исследования: педагогические условия гражданско-патриотического воспитания школьников на основе традиционных ценностей казахской культуры.

Цель исследования: выявить, теоретически обосновать и проверить на практике педагогические условия гражданско-патриотического воспитания школьников на основе традиционных ценностей казахской культуры.

Гипотеза исследования: гражданско-патриотическое воспитание школьников на основе традиционных ценностей казахской культуры будет результативным, если будут реализованы следующие педагогические условия:

- определены традиционные ценности казахской культуры, которые будут способствовать гражданско-патриотическому воспитанию школьников;

- разработана программа гражданско-патриотического воспитания школьников, основанная на традиционных ценностях казахской культуры и современными формами, и методами воспитания;

- обоснованы критерии и показатели уровня сформированности гражданско-патриотической воспитанности школьников.

Исходя из проблемы, темы, цели, объекта, предмета и гипотезы, могут быть поставлены следующие задачи исследования:

6. На основании теоретического анализа литературы рассмотреть понятие, цель, задачи, принципы гражданско-патриотического воспитания;

7. Изучить содержание гражданско-патриотического воспитания школьников на основе традиционных ценностей казахской культуры;

8. Теоретически обосновать педагогические условия гражданско-патриотического воспитания школьников на основе традиционных ценностей казахской культуры;

9. Провести опытное исследование эффективности педагогических условий гражданско-патриотического воспитания школьников на основе традиционных ценностей казахской культуры.

10. Интерпретировать полученные результаты.

В процессе работы над исследованием использовались следующие методы исследования:

- теоретические (анализ педагогических источников; сравнительно-сопоставительный анализ; классификация, систематизация; обобщение научных фактов);

- эмпирические (изучение и обобщение, наблюдение, беседа, интервью, опросы, тестирование, анкетирование, экспертиза и апробация результатов исследования).

Практическая значимость исследования заключается в том, что материалы исследования могут быть использованы как методические рекомендации по гражданско-патриотическому воспитанию школьников в казахстанских школах.

Экспериментальная база исследования: КГУ «Основная средняя школа №122 отдела образования города Костаная» Управления образования акимата Костанайской области, Республика Казахстан.

Участниками опытной работы по гражданско-патриотическому воспитанию школьников на основе традиционных ценностей казахской культуры стали 33 обучающихся 5 «А» класса, которые были задействованы в программе.

Цель констатирующего этапа опытной работы заключается в выявлении уровня сформированности гражданско-патриотической воспитанности школьников при помощи диагностических методик. Разработка критериев, показателей и уровней диагностики по определению уровня сформированности гражданско-патриотической воспитанности школьников исходила из определения сущности понятия «гражданско-патриотическая воспитанность школьников» и его компонентов.

Таблица 1 – Уровень сформированности гражданско-патриотической воспитанности по когнитивному, эмоциональному и деятельностному критериям школьников на констатирующем этапе опытной работы

Группа \ Уровень		Высокий	Средний	Низкий
		Кол-во	20	3
ЭГ	Кол-во	11	20	3
	%	25	69	6

Данные таблицы представлены на рисунке ниже.

Рисунок 1. Уровень сформированности гражданско-патриотической воспитанности по когнитивному, эмоциональному и деятельностному критериям школьников на констатирующем этапе опытной работы

Реализация педагогических условий по гражданско-патриотическому воспитанию школьников на основе традиционных ценностей казахской культуры осуществлялась в рамках внедрения программы по гражданско-патриотическому воспитанию школьников на основе традиционных ценностей казахской культуры во внеурочной деятельности в школе со школьниками, которые вошли в экспериментальную группу.

В рамках проведения программы по гражданско-патриотическому воспитанию на классном часе знакомила учащихся основными этапами «Национально-освободительного движения», разделив национально-освободительное движение в Казахстане на 7 этапов, отражены его причинно-следственные связи:

I этап. Казахские народно-освободительные движения против захвата власти в средней Азии и Сибири.

II этап. Национально-освободительное движение против Кокандско-Хивинского ханства. Это национально-освободительное движение еще больше объединило, интегрировало, сплотило, возвело в Национальный ранг.

III этап. Период присоединения к России, национально-освободительное движение против подданства.

IV этап. Против колониальной политики восстали крестьяне под руководством Сырыма Датова, Исатая Тайманова, Махамбета Утемисова.

V этап. Национально-освободительное движение во главе с Кенесары ханом.

VI этап. Национально-освободительное движение 1916 г. XIX в.

VII этап. Февраль и Октябрьская революция 1917 года. Именно так проходило национально-освободительное движение казахского народа. Они хотели чистоты Ары и освободительного пути. Традиции предков бесценное наследие нашего народа. [1].

Считаем, что знакомство с историей национально-освободительных движений на классных часах укрепляло моральный дух школьников, способствует повышению их политической сознательности и социальной активности, формирует высшие патриотические чувства: любовь к Родине, гордость за ее героическое прошлое

Также в рамках героико-патриотического направления происходило знакомство с героическим эпосом, стихами и произведениями казахских писателей, поэтов, акынов и жырау, которые воспевали любовь к Родине и подвиги батыров.

В стихах Шалкииз, Ақтамберды, Бұхаржырау, Шал акына можно увидеть священный долг казахского народа ввремя джунгарского нашествия – сохранять единство народа, верность Родине, не подделывать честь, беззаветно защищать свою Родину от врага. Один из выдающихся казахских поэтов Махамбет Утемисович также писал патриотические стихи о казахских крестьянах, принимавших участие в борьбе за свободу. Он воспевал подвиг своего соратника Исатая и народа, их нравственные качества.

Военно-патриотические представления выработанные народными массами на протяжении тысячелетий в героическом эпосе, дают нам возможность сопоставить уровень мышления наших предков по вопросам морально-волевых качеств с современностью, проследить преемственные связи и развитие патриотизма и воинской доблести, верности, любви к Родине. «Тұған жердей жер бол-мас, туған елдей ел болмас» (Нет земли ближе родной земли, нет народа - родней чем родной), «Туған ел кыдырың, туған жер тұғырың» (Родная страна - твоё счастье, родная земля - опора).

В рамках спортивно-патриотического мероприятия были реализованы следующие направления:

- Конкурс «Юный патриот»;
- Викторина «Символы республики Казахстан»;
- Проведение спортивных соревнований с использованием казахских национальных игр.

Во время внеурочных занятий, направленных на гражданско-патриотическое воспитание школьников, а именно проведение спортивных соревнований широко применялись элементы национальной культуры – народные подвижные игры, которые по своему содержанию предусматривают развитие силы, выносливости, ловкости, дают возможность развивать свою национальную самобытность через сюжетность игры. Воспитательная цель таких занятий - обеспечение гармоничного развития физической и духовной жизни, подготовка старшеклассников к общественно полезному труду и защите своего народа.

Многие школьники уже знакомы с казахскими национальными играми из курса школьной литературы, например, традиционные казахские состязания – Кыз куу или Байга. В силу возрастных особенностей учащихся, которые принимали участие в программе по гражданско-патриотическому воспитанию школьников на основе традиционных ценностей казахской культуры осуществлялась в рамках внедрения программы по гражданско-патриотическому воспитанию школьников на основе традиционных ценностей казахской культуры во внеурочной деятельности, такие национальные игры проводить с ними было нельзя.

Поэтому в рамках проведения формирующего этапа опытной работы, мы использовали такие традиционные казахские игры, как «Қол күрестіру», «Гір көтеру», «Арқан тарту», «Жаяу көкпар», «Тымақ ұру» и др.

Таблица 2 – Уровень сформированности гражданско-патриотической воспитанности по когнитивному, эмоциональному и деятельностному критериям школьников на контрольном этапе опытной работы

Группа \ Уровень		Высокий	Средний	Низкий
		Кол-во	8	0
Учащиеся	Кол-во	36	8	0
	%	81	19	0

На основании данных таблицы представим рисунок 2.

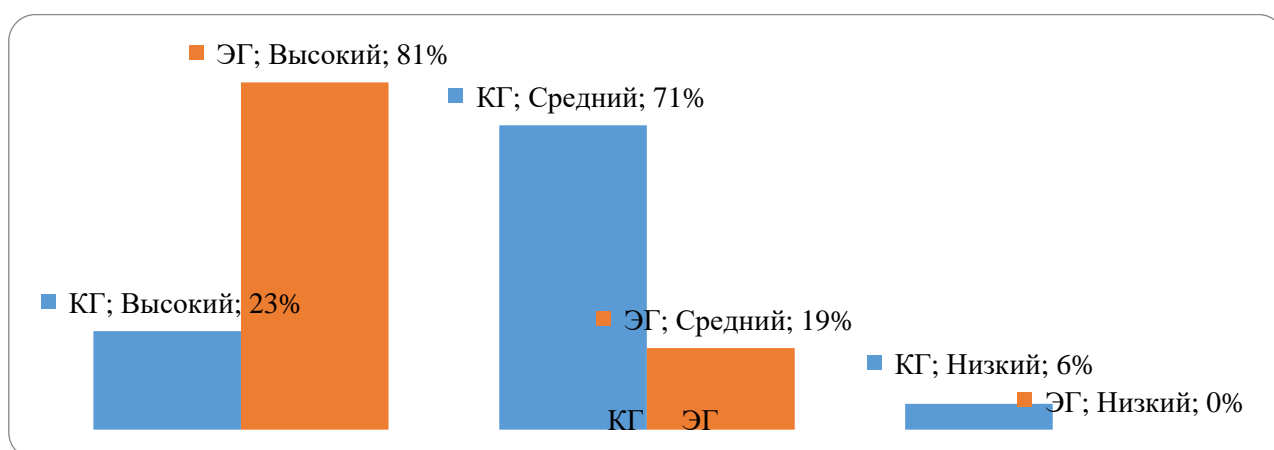

Рисунок 2. Уровень сформированности гражданско-патриотической воспитанности по когнитивному, эмоциональному и деятельностному критериям школьников на контрольном этапе опытной работы

Согласно данным, представленным в таблице, видно, что произошли положительные изменения в показателях уровня сформированности гражданско-патриотической воспитанности по когнитивному, эмоциональному и деятельностному критериям на контрольном этапе опытной работы у респондентов после реализации формирующего этапа опытной работы – высокий уровень сформированности гражданско-патриотической воспитанности школьников возрос до 81%, средний уровень сформированности гражданско-патриотической воспитанности снизился до 19%.

Итак, представлен анализ результатов опытно-экспериментальной работы. Так, показатели высокого уровня сформированности гражданско-патриотической воспитанности респондентов после реализации формирующего этапа опытной работы повысились до 81%, среднего уровня сформированности гражданско-патриотической воспитанности респондентов – до 19%.

Низкого уровня сформированности гражданско-патриотической воспитанности респондентов после реализации формирующего этапа опытной работы на контрольном этапе ОЭР выявлено не было. Из этого следует, что имеется положительная динамика в уровнях сформированности гражданско-патриотической воспитанности школьников.

Данные различия позволяют нам сформулировать соответствующий вывод о том, что выявленные педагогические условия гражданско-патриотического воспитания школьников на основе традиционных ценностей казахской культуры во внеурочной деятельности современной школы позволяют эффективно развивать эмоциональный, когнитивный и деятельностный критерий гражданско-патриотической воспитанности школьников.

Список литературы:

1. Сейдахметова Л. С. Развитие воспитания патриотизма учащихся в школах Казахстана (1970-2000). Алматы, 2001. – 25 С.
2. Бейсембаева А. А. Патриотическое воспитание старшеклассников средствами казахского героического эпоса: Алматы, 2004. – 28С.
3. Узакбаева С. Искусство и школа (Музыкально-эстетическое воспитание школьников): Монография /Узакбаева С. Алматы, 2014. – 292с.

ЖАС ҰРПАҚТЫ ТӘРБИЕЛЕУДЕГІ ҚАЗАҚТЫҢ ҰЛТТЫҚ ОЙЫНДАРЫНЫҢ МАҢЫЗЫ

Қасымқан Бейбіт Нұржанұлы

дене тәрбиесі пәнінің оқытушысы,
«Рудный технологиялар мен қызмет көрсету колледжі» КМҚК

Аннотация: Мақалада қазақтың ұлттық ойындарының жастарға тигізетін тәрбиелік мәні туралы айтылған. Әр ұлттық ойын оған қатысушыны өмір сүруге бейімдеп ғана қоймай, қиындықтан қорықпай, қарсы тұра білуге үйретеді. Ұлттық ойындар - салауатты өмір салтын мұрат тұтқан арманшыл, елі мен жерінің қамын ойлайтын, ұлтқа тән барлық қасиетті қадір тұтатын, дара тұлға – жаңа адамды тәрбиелеп шығарудың маңызды құралы, сондықтан қазақтың ұлттық ойындары тек ойын- сауықтық жағынан ғана маңызды емес, ол- спорт, ол- өнер, ол- шаруашылық, тәрбиелік маңызы бар тәрбие құралы.

Түйін сөздер: ұлттық ойындар, салауатты өмір салты, халық педагогикасы, дүниетаным, дара тұлға.

Спорттың адам өмірінде алатын орны зор екендігін бәріміз білеміз. Спортпен айналысқан адамның денсаулығы мықты, өзі шыдамды болады. Біздің ата — бабаларымыз “тәні саудың – жаны сау” — деп бекер айтпаған.

Ұлттық ойындар - қазақ халқының ерте заманнан қалыптасқан дәстүрлі ойын-сауықтардың бір түрі. Оның бастауы алғашқы қауымдық қоғамда шыққан. Ұлттық ойындар негізінде әр халық түрлі-түрлі жаттығулар жасау жолымен дене шынықтыру ісінің негізін салды.

Қазақтың ұлттық ойындарының жастарға тигізетін тәрбиелік мәні орасан зор және де бұл – дене тәрбиесінің баға жетпес құрамы болып саналады. Ұлттық ойындар тек ойын-сауық қана емес, ол – спорт, өмір сүру үшін маңызы бар үлкен тәрбие жолы. [1]. Сонымен қатар, ойындар ерлікті, ептілікті, тапқырлықты, табандылықты тағы басқа мінез ерекшеліктерін қалыптастырады.

Қазақтың ұлттық ойындары - атадан балаға, үлкеннен кішіге мұра болып жалғасып келе жатқан асыл қазына. Ұлттық ойындар қазақ халқының ежелгі мәдениеті мен өнерінің ешкімнен кем болмағанын байқатады. Қазақтың ұлттық ойындарының қоғамдық және әлеуметтік маңызы аса зор. Ата-бабаларымыз ұлттық ойындар арқылы ұрпақтың мықты әрі жігерлі болып өсуіне ықпал етіп, олардың береке-бірлігі мен ынтымағын жарастырып отырған. Қазақтың ұлттық ойындарының түрі өте көп.

Қазақстан Ұлттық энциклопедиясында қазақтың ұлттық ойындары туралы: «Қазақ ұлты негізінен ұрпақ қамын басты мақсат етіп қойып, балалардың нағыз азамат болып қалыптасуына аса зор мән берген. Нәтижесінде дәстүрлі бала тәрбиесінің басты құралы ретінде ұлттық ойынды орайластырып, дамытып отырған» деген анықтама береді [3].

Ғалым-зерттеушілер мынадай бес түрге бөліп, ұлттық ойын түрлерін әр топқа жіктейді. Олар: аңға байланысты, малға байланысты, түрлі заттармен ойналатын, зеректікті, ептілікті және икемділікті қажет ететін, соңғы кезде қалыптасқан ойындар. Ал М.Гуннер жеті топқа бөлсе, ғалым Е.Сағындықов ұлттық ойындарды үш топқа бөліп көрсеткен. Ұлттық ойындар баланың еңбекке деген қарым-қатынасы мен ойлау қабілеттерін арттырады және баланы

шымыр, епті, зерек, алғыр, тапқыр да парасатты болып өсуге тәрбиелейді. Бұл жөнінде Ахмет Жүнісов былай дейді: «Өзге халықтар сияқты қазақтың да ертеден қалыптасқан, атадан балаға мұра болып жалғасып келе жатқан ұлттық ойын-сауық түрлері бар. Зер салып байқап отырсақ, ол ойын-сауықтар қазақтың ұлттық ерекшелігіне, күнделікті тұрмыс-тіршілігіне тығыз байланысты туған екен және адамға жастайынан дене тәрбиесін беруге, оны батылдыққа, ептілікке, тапқырлыққа, күштілікке, төзімділікке, адамгершілік қасиеттерге баулуға бағытталған екен» [2].

Қазақтың ұлттық ойындары туралы деректер халықтың ауыз және жазба әдебиеттерінде, тарихшылар, философтар, саяхатшылар, археологиялық қазба, музей жәдігерлерінде көптеп кездесетіндігін айта келіп, ұлттық ойындар барлық жастағы адамдар арасында дене тәрбиесі, еңбекке баулу, халық пен жерді қорғау істерінде кеңінен қолданылғандығын көруге болады.

Этнограф-ғалымдардың зерттеулеріне жүгінсек, қазақтың ұлттық ойындары аңға, малға байланысты, алуан түрлі заттармен ойналатын, зеректікке, ептілік пен икемділікке, батылдыққа баулитын ойындар деп бірнеше түрге бөлінеді. Қайсыбір ғалымдар қазақ халқының ұлттық ойындары түрінің жүзден асып жығылатынын айтады. Мұның өзі қазақ халқының ежелден-ақ айрықша дарынды білімді болғанының дәлелі. Тағы бір ерекшелігі, ұлттық ойындардың, әсіресе, жасөспірім балаларға арналған түрлері әдетте өлеңмен «өрнектеліп» те отырған. Өлең-жыр арқылы ата-бабаларымыз ойынның эстетикалық әсерін арттырып қана қоймай, бүлдіршіндердің өлең-жырға деген ықылысын оятып, дүниетанымын арттыра білген. Тіпті қайсыбір ойын арқылы жас ұрпақты еңбекке баулып, шынықтыруды мұрат еткен. Демек, халқымыз ұлттық ойындар арқылы жастарды өмір сүруге дағдыландырып, қиындыққа төзе білуге, қиын сәттен жол таба білуге машықтандыруды басты мақсат еткен. Мысалы, «Аламан бәйге», «Аударыспақ», «Арқан тарту» ойындары адамды төзімділікке үйретуге, ерік-жігерді игере білуге, білек күшін дамытуға бағытталған. «Хан дойбысы» ойын түрлерін спорттық, «Хан талапай», «Төрт асық», «Атпақыл», «Қақпақыл», «Омпы», «Сасыр» ойындары дәлдікті ептілікке, серіктесті таба білуге, онымен тіл табысуға үйретеді. Ойында адам қарсыласының әлсіз және күшті жақтары дұрыс анықтауға ерекше мән береді. Сонымен бірге бұл ойындар әділдік пен адамгершіліктің жоғары принциптеріне негізделген. Өйткені, ойынға қатынаспай тұрып-ақ оған күш ілгері көп адамдардың тер төгіп еңбек етуіне тура келеді. Мысалы, бәйгені алайық. Ол үшін алдымен бәйгеге қосылатын атты таңдап алады. Ол атты баптап бағып, күтуге тура келеді, оның жейтін жемі мен ішетін суына дейін белгілі мөлшерге келтіріледі. Атты белгіленген уақытта күн сайын желгізіп, шапқызып, терін алады. Бәйгеге қосылатын атқа мініп шабатын бала күн ілгері осы сынақтарға қатысады, атқа ауыр болмау үшін оған мініп шабатын баланың жасы 11-12-ден аспауы керек. Бәйгеге әзірліктің басы – қасында болған бала, осы өнердің сырларын жете біліп, үлкен шаруашылық мектебінен өткендей әсер алады. [4].

Сондықтан қазақтың ұлттық ойындары тек ойын-сауықтық жағынан ғана маңызды емес, ол- спорт, ол- өнер, ол- шаруашылық, тәрбиелік маңызы бар тәрбие құралы.

Ұлттық ойындар халық педагогикасының ажырамыс бір саласы. Ол – халықтық менталитеттің түп негізі, ұлтқа тән қасиеттерді ұрпақтан ұрпаққа жеткізуші, салт-сана мен әдет-ғұрып, дәстүрлерді жалғастырушы және этностың өзіндік ерекшелігін жастардың бойына психологиялық жағынан сәбилік кезеңнен бастап негіздеп, шым-шыңдай отырып сіңірудің аса қолайлы қарапайым жолдарын жасаушы. Халық педагогикасы ұлт тәрбиесіне қатысты барлық өмірлік негіздерді қамти, ұлттық ерекшелікті даралай отырып, бүкіл адамзат қауымымен үндестіре, қиюластыра дамытуға күш-қуат жұмсайды. Ұлт ойындары халық педагогикасының, аса белсенді, үнемі өзгеріп, жетіліп отыратын, тот баспайтын, өмірге үздіксіз келіп жататын ұрпақ арқылы жаңара беретін бөлігі болып табылады. Сондықтан оның атқарар қызметінің өрісі кең, салмағы ауыр. Ол салауатты өмір салтын мұрат тұтқан, елі мен жерінің қамын ойлайтын ұлтжанды, отансүйгіш патриот, адам баласын бауырым деп өзіне тарта білетін, жолдастық пен достықты бағалай алатын, басқадан үйренуді жатсынбайтын жаңа адамды тәрбиелеп қалыптастырудың қуатты құралы. [5].

Қорыта айтқанда ұлттық ойындар - салауатты өмір салтын мұрат тұтқан арманшыл, елі мен жерінің қамын ойлайтын, ұлтқа тән барлық қасиетті қадір тұтатын, дара тұлға – жаңа адамды тәрбиелеп шығарудың маңызды құралы. Сабақ барысында немесе сабақтан тыс кезде баланы ұлттық ойын арқылы өмірге тәрбиелеу үздіксіз процестің жалғасы. Халықтың ұлттық ойындары - жас ұрпақтың қалыптасып өсіп-өнуіне әсер ететін факторлардың бірі және дәстүрлі мәдениетіміздің бір бағыты. Жас өспірімдерге дене күшін, қозғалыс дағдыларын дамытуға байланысты ұлттық ойындар түрлері физиологиялық, психологиялық тұрғыдан қазіргі заман талабына сай ары қарай дамытуды қажет етеді. Әр ұлттық ойын оған қатысушыны өмір сүруге бейімдеп ғана қоймай, қиындықтан қорықпай, қарсы тұра білуге үйретеді.

Ұлттық ойындар – ата-бабамыздан бізге жеткен мұра сияқты өткен күн мен бүгінгіні байланыстыратын баға жетпес байлығымыз, асыл қазынамыз, өнеріміз. Сондықтан оны үйренудің, күнделікті өмірде пайдаланудың пайдасы орасан зор. Ойын баланың алдынан өмірдің есігін ашып, оның шығармашылық қабілетін оятып, бүкіл өмірімен жалғаса береді. ХХІ ғасыр - білімділер ғасыры болғандықтан бүгінгі таңда заманымызға сай зерделі, ой-өрісі жоғары, жан-жақты дамыған ұрпақ қалыптастыру мемлекетіміздің алға қойған аса маңызды міндеттерінің бірі.

Әдебиеттер тізімі:

1. Атабаев А.С. Ұлттық ойындар - халық мұрасы /Ұлт тағылымы. – Алматы, 2006.
2. Құрманбаева С.К. Ұлттық ойындардың бүгінгі мен келешегі / Қазақстан мектебі. - Алматы, 2004.
3. Қазақстан Ұлттық энциклопедиясы. – Алматы: Атамұра, 2007.
4. Құланова Қ.Қ., Алпыспаев Н.С. «Дене шынықтыру сабағында ұлттық ойындарды қолданудың өзекті мәселелері». Астана. 2016
5. Несіпбаев Б.К. Ұлт мәдениеті мен өнері / Білім. - Алматы, 2003

ҚАЗАҚ ХАЛЫҚ ОЙЫНДАРЫ – МЕКТЕП ЖАСЫНА ДЕЙІНГІ БАЛАЛАР БОЙЫНДА ҰЛТТЫҚ МҮДДЕНІ ОЯТУ КӨЗІ

**Абжанова Акбала Куанышовна,
Рахпанова Бағиткуль Ганиевна**

арнайы пәндер оқытушылары,
«Қостанай жоғары педагогикалық колледжі»КМҚК

Түйін : Бұл мақалада мектеп жасына дейінгі балаларға қазақ халық ойындарының маңыздылығы және балалар бойындағы ұлттық мүдені қалыптастыру жөнінде айтылған. Мақсатымыз қазақ ұлттық ойындары арқылы мектепке дейінгі балалардың ұлттық құндылықтарды бойына сіңірген, ұлттық мүддені жоғары қоятын, өзінің туған жерін, Отанын қадірлейтін және оның әрі қарай дамуына серпін беретін, терең білімді, озық ойлы, адал және ұлттық болмысы айқын тұлға тәрбиелеудің тиімді әдістерін анықтау. Міндетіміз әр баланың ата- анасын тыңдауға, кішіге құрмет, үлкенге ізеттілік көрсете білуге және бастаған істерін аяғына дейін орындап, қоршаған табиғатты аялауға қалыптастыру. Ұлттық ойындар баланы тез ойлауға, жаңа тақырыптарды жылдам меңгеруге ықпал ететінін, сөз тіркесін дұрыс айтып, шапшаңдыққа және белсенділікке үйретеді, тәрбиеленушілердің рухани өсіп-жетілуіне, эстетикалық мәдениетін қалыптастыруға тәрбиелейтін негізгі құралдардың бірі.

Abstract: This article discusses the importance of Kazakh folk games for preschool children and the formation of national interests in children. Our goal is to identify effective methods of educating preschool children with a deep knowledge, advanced thinking, honesty and a clear national identity through the Kazakh National Games, instilling national values, high national interests, honoring their homeland and giving an impetus to its further development. Our task is to instill in

each child the ability to listen to their parents, show respect for the younger, respect for the older and respect for the surrounding nature. National games teach the child to think quickly, quickly learn new topics, correctly pronounce phrases, teach agility and activity, are one of the main tools for spiritual growth and formation of aesthetic culture of pupils.

Тірек сөздер: Біртұтас тәрбие, мүдде, ұлттық ойындар, құндылықтар.

Бала табиғатының сүйетіні: жүру, жүгіру, ойнау. Баланың ойыны да – ойын, жұмысы да – ойын, бәрін ойын үстінде, ойын үшін істейді.

Нәзипа Құлжанова.

Өскелең жас ұрпақты рухани-адамгершілік қасиетке баулу, тәрбиелеу – барлық кезеңде өзекті. Біздің келешегіміз – жас ұрпақ, ал ұрпақ тәрбиесі адамзаттың мәңгілік тақырыбы. Ел ертеңі болар бүгінгі балалар мен жасөспірімдерді тәрбиелеу, әлеуметтік тұрғыдан барынша қамтамасыз ету, толыққанды білім алуына жағдай жасау, олардың құқықтары мен заңды мүдделерін қорғау Қазақ елінің ұлттық саясатының басты бағыттарының бірі. Қазақстан Республикасының Президенті Қасым-Жомарт Кемелұлы қасиетті Түркістан қаласы, Түркі елінің шаңырағында өткізілген «Әділетті Қазақстан - Адал азамат» атты II Ұлттық құрылтайда сөйлеген сөзінде: «Адал азаматқа тән қасиеттер әрбір жастың бойынан табылуы керек, ұрпақтың бойында жаман әдет болса, бұл үлкендердің кінәсі»- дей келе, Әділетті Қазақстанды құру үшін: бүкіл қоғам болып жұмылу керектігін:

- ең бастысы, әр азаматтың сана-сезімі жаңғыруы қажеттігін;
- халқымыздың дүниетанымы және өмірлік ұстанымдары өзгеруге тиіс екендігін;
- әйтпесе, басқа реформаның бәрі бекер болатындығын нақты атап өтті.

«Біртұтас тәрбие бағдарламасы» – ұлттық, адами құндылықтарға негізделген. Бұл құжатта білім беру ұйымдарындағы тәрбие жұмысын толыққанды жүзеге асыру үшін білім алушылардың бойында қалыптастырылуы тиіс құндылықтар мен тәрбиенің мақсаты, міндеттері айқындалады. Жалпыадамзаттық және ұлттық құндылықтарды бойына сіңірген, әлемдік озық білімді игерген саналы азаматты тәрбиелеу мақсаты көзделеді.

«Біртұтас тәрбие бағдарламасының» мақсаты:

Тәрбие мақсаты: Жалпыадамзаттық және ұлттық құндылықтарды бойына сіңірген ұрпақ тәрбиелеу.

Міндеттері:

1. Ата-ананың өсиетін тыңдауға, отбасы татулығы мен берекесін қадірлеуге, перзенттік парызын өтеуге тәрбиелеу.

2. Ұлттық мұраны қастерлеуге, қазақ тілін, мемлекеттік рәміздерді құрметтеуге, татулық, келісім, ынтымақ және ел бірлігін сақтауға, отаншылдық пен мемлекетшілдікке тәрбиелеу.

3. Жақсылыққа, игілікке бой түзеуге, абыройлы болуға, ар-ұждан, намыс, жауапкершілік, мейірімділік, қамқорлық пен әділдік қасиеттерін жоғары ұстауға баулу және құқықтық мәдениетін қалыптастыру.

4. Денсаулықты қадірлеуге, салауатты өмір салтын ұстануға, ойдың тазалығын және эмоционалды тұрақтылыққа баулу

5. Табиғатқа, табиғи мұраға ұқыптылықпен қарауға және табиғи ресурстарды үнемді әрі тиімді қолдануға тәрбиелеу және еңбекқорлыққа баулу.

Мектепке дейінгі кезеңдегі тәрбие – адам қалыптасуының алғашқы баспалдағы. Балабақшадағы тәрбие бала табиғатына ерекше әсер етіп, оған өмір бойы өшпестей із қалдырады. Заман талабына лайық тәрбие білім беру жұмысын кешенді ұйымдастыру жаңа технологияларды, идеялар мен шығармашылық, инновациялық жаңашылдықты қажет етеді. Жас ұрпаққа білім беруді жетілдіру мәселесі толассыз күн сайын өзгеріп тұрған әлеммен бірге жүрері анық. Балабақшада берілетін тәрбие – барлық тәрбиенің бастамасы, әрі жан – жақты тәрбие мен дамыту ісінің түпкі негізін қалайтын орын. Бала бойындағы жақсы қасиеттер мен

мүмкіндіктерді ашып олардың өнегелі, тәрбиелі болып өсуіне балабақша ошағының тигізер әсерінің маңызы зор.

Біртұтас тәрбие бағдарламасында да мектеп жасына дейінгі туғаннан алты жасқа дейінгі баланы тәрбиелеу жөнінде де айтылған.

Мектепке дейінгі кезеңдегі тәрбие – адам қалыптасуының алғашқы баспалдағы. Балабақшадағы тәрбие бала табиғатына ерекше әсер етіп, оған өмір бойы өшпестей із қалдырады. Заман талабына лайық тәрбие білім беру жұмысын кешенді ұйымдастыру жаңа технологияларды, идеялар мен шығармашылық, инновациялық жаңашылдықты қажет етеді. Жас ұрпаққа білім беруді жетілдіру мәселесі толассыз күн сайын өзгеріп тұрған әлеммен бірге жүрері анық. Балабақшада берілетін тәрбие – барлық тәрбиенің бастамасы, әрі жан – жақты тәрбие мен дамыту ісінің түпкі негізін қалайтын орын. Бала бойындағы жақсы қасиеттер мен мүмкіндіктерді ашып олардың өнегелі, тәрбиелі болып өсуіне балабақша ошағының тигізер әсерінің маңызы зор.

Бүгінгі таңда тәуелсіз еліміздің ұлттық мүдде тәрбиесін білім бағдарламасына ендіре отырып, әр білім үрдісіне оның тәрбие көздерінің бірі – ол ұлттық ойындар мен әдет-ғұрып нақыштарын тәрбие мен білімнің бастауы ретінде тәрбиелеу жағын негіздеу өте орынды.

Балабақша қоры ұлттық болмыспен қамтамасыз етілуі шарт. Яғни, ұлттық ойындар ойнатылып, ұлттық ертегілер, ұлттық ойыншықтармен, тіпті ұлт тіліндегі тәрбиелік маңызы зор мультфильмдердің көрсетілуі талап етуі қажет. Аталып өткен ұлттық үрдістерді оқу іс-әрекет барысында, серуен уақытында, ойын іс-әрекеттерінде үнемі пайдаланып, баланы ұлтжанды етіп тәрбиелеуге, өз үлестерін қосу – ол балабақша мен тәрбиешінің міндеті.

Мектеп жасына дейінгі баланы тәрбиелеуде ұлттық ойынның алатын орны ерекше. Бала ойын арқылы шапшаңдыққа, тапқырлыққа, мергендікке, еңбексүйгіштікке үйренеді. Осы мақсатта мектеп жасына дейінгі балалар арасында «Көкпар», «Қыз қуу», «Бес асық», «Арқан тартыс», «Тақия тастамақ», «Бәйге», «Теңге алу» сынды қазақтың ұлттық ойындары таныстырылып, ойнатылып, балаларды қазақ ұлттық мәдениетімен таныстыру қажет.

Біз өзіміздің Қостанай жоғары педагогикалық колледжде білім алушыларымыз бен дәріс барысында ұлттық мүдде тәрбиесіне көп көңіл бөліп отырамыз. Өйткені білім алушыларымыз машықтамаға барғанда балалармен қарым- қатынасқа түседі. Яғни 2 жас пен 6 жасқа дейінгі балаларды дидактикалық, сюжетті – рөлдік, қимылды және ұлттық ойындарды ойната отырып, ұлттық құндылықтарға тәрбиелейміз.

Халықтық педагогиканың бір саласы баланы шешендікке, ісмерлікке, адамгершілікке тәрбиелеу болып табылады, осы орайда әрбір балабақша топтарында «Ұлттық бұрыштар» жасақталып, онда ұлттық бұйымдар мен ұлттық киімдер жинақталады, ұлттық қолөнерді насихаттау мақсатында «Шебер қолдар» атты көрмелер ұйымдастырылады. Ұлттық бұрыштың мақсаты балаларды қазақ ұлттық мәдениетімен, ұлттық бұйымдарымен, киімдерімен және қазақ халқының ұлттық ойындарымен таныстыру.

Қазақтың ұлттық ойындарының қай-қайсысының да қоғамдық және әлеуметтік мәні зор. Бұған қоса, ұлттық ойындар қазақ халқының о бастан ерекше мәдениетті болғанын айқындайды. Ата-бабаларымыз ұлттық ойындар арқылы ұрпақтың береке-бірлігі мен ынтымағын жарастырып отырған. Шындығына келсек, адамның өмір сүруінде қазақтың ұлттық ойындарының атқаратын маңызы ерекше. Басқаны былай қойғанда, әр ұлттық ойын оған қатысушыны өмір сүруге бейімдеп ғана қоймай, қиындықтан қорықпай, қарсы тұра білуге үйретеді. Мысалы, бір ойын шеберлік пен ептілікке, енді бір ойын талғампаздыққа, ал енді бір ойын қиын-қыстау кезеңде тез шешім қабылдап, оңтайлы жол таба білуге баулиды. Оның үстіне ұлттық ойындардан спорт пен патриоттық тәрбие айқын аңғарылады. Мұның өзі қазақтың ұлттық ойындарының тәрбие берудің таптырмас құралы екендігін дәлелдейді.

Ұлттық ойындар қазақ халқының мәдени мұраларының ішіндегі ең маңызды орынға ие түрі болып табылады. Қазақтың ұлттық ойындары ептілікті, ерлікті, өжеттілікті, батылдылықты, шапшаңдықты, тапқырлықты, табандылықты қажет етеді. Сондай-ақ ұлттық ойындар әділдік пен адамгершіліктің жоғары ұстанымдарына негізделген. Қазақтың көкпар, сайыс, күрес, теңге алу, қыз қуу сияқты ұлттық ойындары спорттық сипатпен бірге үлкен

тәрбиелік маңызға да ие. Халқымыздың тарихи - мәдени мұраларының түрлері сан алуан. Солардың қай-қайсысы да адамға, сондай-ақ оның игілігіне қызмет етуге бағытталған. Осындай аса құнды мәдени құндылықтардың бірі ұлттық ойындар. Мазмұны жағынан барлық ойындар түсінікті, жалпы дамытушы мүмкіндіктері бар, әралуан педагогикалық қызметі бар, ұжымға деген қатынасты тәрбиелейтін, эстетикалық талғамды дамытуға бағытталған, қоршаған орта туралы түсінікті нақтылайтын, психикалық үрдістерді жетілдіретін, дамудың жоғары деңгейіне өтуді ынталандыратын және тұлғаның әлеуметтенуіне ықпал ететін болып келеді.

Ұлттық ойындар елдің өмірімен тығыз байланысты, шарушылық, экономикалық, әлеуметтік тұрмысынан туған. Қазақ халқының өмірінде ойын араласпаған бірде-бір тұрмыс шарушылық саласы жоқ десе де болады. Ойында үйренудің, күнделікті тұрмысқа пайдаланудың заманымызға сай ұрпақ тәрбиелеуге пайдасы орасан зор. Ойын баланың алдынан өмірдің есігін ашып, оның шығармашылық қабілетін оятып, бүкіл өміріне ұштаса береді. В.В. Сухомлинский: «Ойынсыз ақыл-ойдың қалыпты дамуы да жоқ және болуы мүмкін емес. Ойын дүниеге қарай ашылған үлкен жарық терезе іспетті, ол арқылы баланың рухани сезімі жасампаз өмірмен ұштасып, өзін қоршаған дүние туралы түсінік алады. Ойын дегеніміз - ұшқын, білімге құмарлық пен еліктеудің маздап жанар оты», - деп анықтама береді. Ойын тынысы кең, алысқа меңзейтін, ойдан-ойға жетелейтін, адамға қиялы мен қанат бітіретін осындай ғажайып нәрсе, ақыл-ой жетекшісі, денсаулық кепілі, өмір тынысы. Қай халықтың болмасын, оның халық ойындарының белгілі бір мақсаты мен әлеуметтік-психологиялық тұрғыдан ерекше қасиеттері болады. Сондықтан халық арасында қалыптасқан ойындар туралы сипаттамалық жинақтар, деректер және құжаттар дұрыс зерттеу мен талдауды қажет етеді.

Қазақ халық ойындарының ел арасындағы беделі, тарихи қоғамдағы алатын орны және болашақ ұрпақты өсірудегі қажеттілігі, оның шығу тарихы туралы ғылыми тұрғыдан бізге дейінгі ғалымдар да көп ізденді.

Халқымыздың ұлы перзенттерінің бірі, аса көрнекті жазушы М.Әуезов: «Біздің халқымыздың өмір кешкен ұзақ жылдарында өздері қызықтаған алуан өнері бар ғой. Ойын деген менің түсінуімше көңіл көтеру, жұрттың көзін қуантып, көңілін шаттандыру ғана емес, ойынның өзінше бір ерекше мағыналары болған», — деп тегіннен тегін айтпаса керек. Одан кейінгі кезеңде қазақ халқының бай этнографиялық материалдарын жинақтаған және оның ішінде халық ойынының тәрбиелік маңызы туралы пікір айтқандар К.А.Покровский, А.И.Ивановский, Н.И.Гродеков, Е.А.Алекторов, Ә.Диваев, А.Левшин, Н.Пантусов, Ф.Лазаревский, П.П.Пашин, Г.С.Запьяжский, А.Шиле, А.Харунзин, А.Горячкин, П.Ходыров, Е.Букин, О.Әлжанов, т.б. болды делінген.

Қазақ балаларының халық ойынына тоқталғандардың бірі – орыс ғалымы А.Алекторов. Мәселен, оның «О рождении и воспитании детей киргизов, правилах и власти родителей» (Орынбор, 1891) атты еңбегінің атауға болады.

М.Жұмабаев ойындарды халық мәдениетінен бастау алар қайнар көзі, ойлау қабілетінің өсу қажеттілігі, тілдің, дене шынықтыру тәрбиесінің негізгі элементі деп тұжырымдайды. Ал ХХ ғасырдың басында өмір сүрген этнограф М.Гуннер қазақтың халық ойындарын былайша жіктейді:

1. Жалпы ойындар;
2. Қарсыласу мен күресу сипатындағы ойындар;
3. Ашық алаңқайдағы ойындар;
4. Қыс мезгіліндегі ойындар;
5. Демалыс ойындары;
6. Ат үстіндегі ойындар;
7. Аттракциондық-көрініс ойындар.

Қазақтың халық қозғалыс ойындарын спорттық ойындардан ажыратып, алғаш рет бөліп қараған ғалым М.Гуннер қазақ ойындарына топтамалық жіктеу жасай отырып, халық ойындарды оқу үрдісінде пайдалануға ұсыныс жасайды. Бұл жерде айта кететін бір жайт,

Қазақ КСР Халық Комиссарлар Кеңесінің 1943 жылғы шешіміне сәйкес 1949 жылы жарық көрген «Краткий сборник казахских народно-национальных видов спорта» атты еңбегі М.Гуннердің толықтырып, өңделген кітабы. XX ғасырдың басында көшпенді халықтар: қазақ, өзбек, қырғыз, түркімен, қалмақ, т.б. отар елдері туралы этнографиялық деректер жинақтап, олардың халық мәдениетінің тармағы – халық ойындары, оның ішіндегі құрамдас бөлшегі болар ойынын жинап зерттеуді Түркістан генерал-губернаторы арнайы шенеуніктер мен миссионер ғалымдарға жүктеген.

Кеңес дәуірі жылдарында дәстүрлі халық ойындарды зерттеген авторлар қатарында М.Тәнекеев, Б.Төтенаев, М.Балғымбаев, Ә.Бүркітбаев, т.б. есімдерін атауға болады. Әсіресе М.Тәнекеевтің қазақтың халық және дәстүрлі ойындарын зерттеген деректерінің өзі жеке мәселе. Оның негізгі еңбектері Қазақстандағы спорт пен дене тәрбиесі саласына арналған. Ең бастысы, ол дене тәрбиесінің халықтық педагогикасы сияқты көкейтесті мәселесінің негізін қалаған М.Тәнекеевтің авторлығымен шыққан алғашқы туынды «Казахские национальные виды спорта и игры» (Алматы, 1957). Бұл зерттеуінде ізденуші қазақтың «Тоғызқұмалақ» ойынының ереже тәтіптерін таразылап, халық ойынының қажетті жақтарын ашып, сонымен қатар басқа да халық қозғалмалы, спорттық ойын түрлеріне тоқталып, анықтама беріп жіктеп, құнды мұрағат деректеріне сүйене отырып, ғылыми сараланған пікірлер айтады. Кеңестік кезеңдегі халық ойындардың маңызы мен қажеттілігін көрегендікпен қарастырған ғалым Б.Төтенаев «Қазақтың халық ойындары» (Алматы, 1994) атты еңбегінде дәстүрлі қазақ ойындарын бірнеше топқа бөліп, ойын шарттарын жазып, жастар үшін тәрбиелік мәнін дәлелдеп, ойын зерделеген. Сондай-ақ, ойын мәселесіне Т.Тәжібаев, Ә.Диваев, Т.Төтенаев, Е.Сағындықов т.б. ғалымдарымыз өз еңбектерін арнады. Ерте кезде қазақ халқы өз ойындарына ерекше назар аударып, зейін қоя ойнағандары соншалық, қойы басқа ауылдың қойын қосылып, қозысы жамырап кеткенінде байқамай қалған екен.

Оқу үрдісінде қазақ халқының ойын элементтерін пайдалану сабақтың тақырыбы мен мазмұнына сай алынады. Сонда ғана оның танымдық, тәрбиелік маңызы арта түседі. Балаларды әсіресе, «Сиқырлы қоржын», «Көкпар», «Асық» секілді халық ойындарға қатыстыру өте тиімді екеніне көз жеткізу қиын емес. Бұл ойындарды жаңа материалды бекіту немесе қайталау кезінде қолдану керек деген пікір бар. Соның нәтижесінде өзі көрген жағдайларды отбасылық тұрмыс пен қызмет түрлерін жаңғыртады. Мәселен, қазақтың халық ойындары: «Бәйге», «Алтын сақа», «Хан талапай», «Қыз қуу», «Тоғызқұмалақ» т.б. балалардың еңбекке деген қарым-қатынасы мен қабілеттерін арттырады. Қазақ халқының «баланы ойын өсіреді» деген сөзі тегінен тегін айтылмаған. Яғни халық ойындар тәрбие құралы ретінде қолдану қажет. Заман өзгерген сайын адам баласының басынан бала ойынында көрініс тауып отырады.

Халық ойындардың басым көпшілігі мазмұны жағынан ертегі, әңгімеге жақын болып келетіндіктен, бала зейінін бірден өзіне тарта алады. Осыған орай жаөспірімдер ойнайтын қазақтың халық ойындары баланың жас ерекшеліктеріне байланысты әрі қысқа болып келеді.

Қазақтың халық ойындарының ерекшелігі-эмоциялық жағынан алып қарағанда бала зейінін бірден өзіне аударып алады.

Мазмұны мен балалардың ұйымдастыруы жағынан ойындардың сан алуандығы олардың ішінен күн мезгіліне, өткізілу шарттарына сай балалардың жасына қарай, олардың дайындық деңгейін ескеріп, сондай-ақ педагогтың алдына қойған мақсаттарына тура келетіндей етіп таңдап алуға мүмкіндік береді.

Этнографиялық зерттеулер барсында қазақтың халық ойындарының пайда болуы мен дамуына ерекше мән беріледі. Ойындардың мазмұны халықтың өмірі мен тұрмысының өзгеруіне сай ауысып отырды.

Қазақтың халық ойындары командалық және командалық емес деп бөлінеді. Кейбір ойындар спорттың түрлеріне және жергілікті ойындарға дайындық ретінде қолдануы мүмкін.

Қазақтың халық ойындарын сабақта қолдану мынаны көрсетті: бұл ойындар балалардың дене тәрбиесінің негізгі мәселелерін табысты шешуге, олардың денсаулығын жақсартып, өмірлік маңызды қимылдық бейімділіктерін қалыптастыруға өте пайдалы. Қорыта келе

айтқанда, ойын балалардың оқуға, еңбекке деген белсенділігін, қызығушылығын арттырудағы басты құрал. Ойын барысында балалардың белсенділігі, шығармашылығы дамиды. Ал ұлттық ойынның тәрбиелік мәні зор, ұлттық ойын арқылы баланың бойында адамгершілік, ұлтжандылық, еңбек тәрбиесі, патриоттық сезімдері қалыптасады.

Әдебиеттер тізімі:

1. Төтенаев Б. Қазақтың халық ойындары. - Алматы, «Қайнар» 1994
2. Бадел А. Бала зейінін дамытуда қазақтың ұлттық ойындарының маңызы, бастауыш мектеп-2008. №7-8.
3. Қазақтың халық ойындары – Алматы «Рауан» 1991 ж.
4. Ақ сандық, көк сандық – Алматы «Жазушы» 1988 ж.
5. Отбасы және балабақша 2022ж. №4
6. Қазақстан республикасының оқу-ағарту министрлігі «Біртұтас тәрбие»

ТРАДИЦИОННЫЕ НАЦИОНАЛЬНЫЕ ЦЕННОСТИ КАК ОСНОВА ТЕХНИЧЕСКОГО И ПРОФЕССИОНАЛЬНОГО ОБРАЗОВАНИЯ

**Альмагамбетов Талгат Минайдарович
Жилкибаев Кайрат Сейдахметович**

преподаватели специальных дисциплин

КГКП «Костанайский колледж автомобильного транспорта»

Управления образования акимата Костанайской области

Аннотация. В статье обсуждается актуальность и важность совершенствования воспитания подрастающего поколения с использованием системы национальных и общечеловеческих ценностей и с учетом современных новшеств. В современных условиях акцент делается на необходимости в духовно-нравственной консолидации казахстанского общества, в укреплении социальной солидарности, в повышении уровня доверия человека к жизни, к согражданам, обществу, государству, настоящему и будущему своей страны, включая интеграцию ценностей в образовательный процесс, организацию воспитательных мероприятий и применение эффективных методов и приемов формирования национального духа и ценностей. Данная статья представляет собой обзор актуальных направлений совершенствования воспитания поколений в техническом и профессиональном образовании.

Ключевые слова: ценности, воспитание, нравственность, патриотизм, труд, семья, родство, многонациональный народ, гражданское общество, искусство, наука, религия, природа, человечество.

Аннотация. Мақалада ұлттық және жалпыадамзаттық құндылықтар жүйесін пайдалана отырып және қазіргі заманғы жаңалықтарды ескере отырып, өскелең ұрпақты тәрбиелеуді жетілдірудің өзектілігі мен маңыздылығы талқыланады. Қазіргі жағдайда құндылықтарды білім беру процесіне интеграциялауды, тәрбие іс-шараларын ұйымдастыруды және ұлттық рухты қалыптастырудың тиімді әдістері мен тәсілдерін қолдануды қоса алғанда, қазақстандық қоғамды рухани-адамгершілік шоғырландыру, әлеуметтік ынтымақтастықты нығайту, адамның өмірге, отандастарға, қоғамға, мемлекетке, өз елінің бүгіні мен болашағына деген сенім деңгейін арттыру қажеттілігіне баса назар аударылады және құндылықтар. Бұл мақала техникалық және кәсіптік білім беруде ұрпақ тәрбиесін жетілдірудің өзекті бағыттарына шолу болып табылады.

Түйінді сөздер: құндылықтар, тәрбие, адамгершілік, патриотизм, еңбек, отбасы, туыстық, көпұлтты халық, азаматтық қоғам, өнер, ғылым, Дін, табиғат, адамзат.

Annotation. The article discusses the relevance and importance of improving the upbringing of the younger generation using a system of national and universal values and taking into account modern innovations. In modern conditions, the emphasis is on the need for the spiritual and moral

consolidation of Kazakh society, in strengthening social solidarity, in increasing the level of human trust in life, in fellow citizens, society, the state, the present and future of their country, including the integration of values into the educational process, the organization of educational activities and the use of effective methods and techniques for the formation of the national spirit and values. This article provides an overview of current trends in improving the upbringing of generations in technical and vocational education.

Keywords: values, education, morality, patriotism, work, family, kinship, multinational people, civil society, art, science, religion, nature, humanity.

В послании Главы Государства К.К. Токаева народу Казахстана «СПРАВЕДЛИВОЕ ГОСУДАРСТВО. ЕДИНАЯ НАЦИЯ. БЛАГОПОЛУЧНОЕ ОБЩЕСТВО» подчеркнуто, что *«сила нации заключена в людях, в их здоровье и глубоких знаниях. Крайне важно, чтобы в нашем обществе высоко ценились профессионализм и трудолюбие. Еще раз повторю: трудолюбивые граждане, настоящие профессионалы своего дела должны быть самыми уважаемыми людьми в стране»* [1].

Духовное единство народа и моральные ценности – это важный фактор развития. Общество лишь тогда способно ставить и решать масштабные национальные задачи, когда у него есть общая система нравственных ориентиров, когда в стране хранят уважение к родному языку, к самобытной культуре и к самобытным культурным ценностям, к памяти своих предков, к каждой странице нашей отечественной истории. Именно это национальное богатство является базой для укрепления единства и суверенитета страны.

О некоторых духовных ценностях казахского народа и на чём они были основаны.

Свобода. В древности, любая казахская семья вела кочевой образ жизни. За один день они могли собрать свою юрту и отправиться в другой аул или бескрайнюю степь. Ничто не удерживало их.

Взаимовыручка. Если кому-то нужна была помощь, то весь аул отзывался помочь. Неважно, какая была помощь – постройка дома, пища или разведение нового скота после джута. Помогали всем и всегда.

Гостеприимство. Любой странник мог зайти на ночлег и получить тёплый приём.

Уважение к старшим. Положительное качество, позволяющее связывать поколения. Уважение к старшим всегда было на первом месте у казахского народа. Казахи всегда советуются со старшим поколением, прося помочь мудрым словом.

Семья и родство. Занимают у казахов важное место в системе духовных ценностей [2].

В последние годы техническому и профессиональному образованию отводится ключевая роль в духовно-нравственной консолидации казахстанского общества, в укреплении социальной солидарности, в повышении уровня доверия человека к жизни, к согражданам, обществу, государству, настоящему и будущему своей страны.

Ценности личности формируются в семье, неформальных сообществах, трудовых коллективах, в сфере массовой информации, искусства, отдыха и т. д. Наиболее системно, последовательно и глубоко духовно-нравственное развитие и воспитание личности происходит в сфере технического и профессионального образования, где обучающиеся наиболее восприимчивы к эмоционально-ценностному, духовно-нравственному развитию.

В Казахстане разработана и реализуется Программа целостного воспитания как в сфере среднего образования, так и в сфере технического и профессионального образования. Министр просвещения РК Гани Бейсембаев на одном из республиканских совещаний отметил важность организации эффективной воспитательной работы в новом учебном году. По его словам, необходимо культивировать в детях общенациональные ценности, патриотизм, трудолюбие и ответственность.

«Воспитание детей – задача всего общества. Нам необходимо уделить особое внимание подрастающему поколению, ориентировать их на достижение благих дел. Важно эффективно организовать воспитательный процесс во всех организациях образования, прививать человеческие ценности, усилить взаимодействие школы и семьи. Программа

целостного воспитания в школах станет одним из эффективных инструментов в достижении этих целей», – отметил Гани Бейсембаев.

Традиционными национальными ценностями являются:

- *формирование национальной идентичности* – формирование у обучающихся представления о многонациональном народе Казахстана как о гражданской нации и воспитание патриотизма;

- *патриотизм* – чувство и сформировавшаяся позиция верности своей стране и солидарности с ее народом. Патриотизм включает чувство гордости за свою Родину, т.е. город или сельскую местность, где гражданин родился и воспитывался;

- *базовые национальные ценности* – основные моральные ценности, приоритетные нравственные установки, существующие в культурных, семейных, социально-исторических, религиозных традициях многонационального народа Казахстана, передаваемые от поколения к поколению и обеспечивающие успешное развитие страны в современных условиях;

- *духовно-нравственное развитие личности* – осуществляемое в процессе социализации последовательное расширение и укрепление ценностно-смысловой сферы личности, формирование способности человека оценивать и сознательно выстраивать на основе традиционных моральных норм и нравственных идеалов отношения к себе, другим людям, обществу, государству, Отечеству, миру в целом;

- *духовно-нравственное воспитание личности гражданина Казахстана* – педагогически организованный процесс усвоения и принятия обучающимся базовых национальных ценностей. Носителями этих ценностей являются многонациональный народ Казахстана, государство, семья, культурно-территориальные сообщества, традиционные религиозные объединения, мировое сообщество.

Духовно-нравственное развитие и воспитание личности начинается в семье. Ценности семейной жизни, усваиваемые ребенком с первых лет жизни, имеют непреходящее значение для человека в любом возрасте. Взаимоотношения в семье проецируются на отношения в обществе и составляют основу гражданского поведения человека.

Следующая ступень развития гражданина – это осознанное принятие личностью традиций, ценностей, особых форм культурно-исторической, социальной и духовной жизни его родного села, города, района, области, края, республики. Через семью, родственников, друзей, природную среду и социальное окружение наполняются конкретным содержанием такие понятия, как «малая Родина», «Отечество», «родная земля», «родной язык», «моя семья и род», «мой дом».

Более высокой ступенью духовно-нравственного развития гражданина является принятие культуры и духовных традиций многонационального народа Казахстана. Нашу идентичность и культуру можно сравнить со стволом могучего дерева, корни которого образуют культуры многонационального народа.

Основным содержанием духовно-нравственного развития, воспитания и социализации являются базовые национальные ценности, хранимые в социально-исторических, культурных, семейных традициях многонационального народа Казахстана, передаваемые от поколения к поколению и обеспечивающие успешное развитие страны в современных условиях. Базовые национальные ценности производны от нашей национальной жизни во всей ее исторической и культурной полноте, этническом многообразии.

Традиционными источниками нравственности являются: Казахстан, многонациональный народ, гражданское общество, семья, труд, искусство, наука, религия, природа, человечество.

Соответственно традиционным источникам нравственности определяются и базовые национальные ценности, каждая из которых раскрывается в системе нравственных ценностей (представлений):

патриотизм – любовь к Казахстану, к своему народу, к своей малой Родине, служение Отечеству;

социальная солидарность – свобода личная и национальная, доверие к людям, справедливость, милосердие, честь, достоинство;

гражданственность – служение Отечеству, правовое государство, гражданское общество, закон и правопорядок, поликультурный мир, свобода совести и вероисповедания;

семья – любовь и верность, здоровье, достаток, уважение к родителям, забота о старших и младших, забота о продолжении рода;

труд и творчество – уважение к труду, творчество и созидание, целеустремленность и настойчивость;

наука – ценность знания, стремление к истине, научная картина мира;

традиционные религии – представления о вере, духовности, религиозной жизни человека, ценности религиозного мировоззрения, толерантности, формируемые на основе межконфессионального диалога;

искусство и литература – красота, гармония, духовный мир человека, нравственный выбор, смысл жизни, эстетическое развитие, этическое развитие;

природа – эволюция, родная земля, заповедная природа, планета Земля, экологическое сознание;

человечество – мир во всем мире, многообразие культур и народов, прогресс человечества, международное сотрудничество.

Современный Казахстан – успешное многонациональное государство с уникальной историей и культурой, со времени обретения независимости оно приобрело устойчивую политическую систему, общественную стабильность и гармоничное состояние межэтнических и межконфессиональных отношений. Казахстан сейчас обладает высоким международным авторитетом.

Однако, издержки современного образа жизни диктуют свои ценности. Наблюдая за некоторыми представителями казахстанского общества, можно понять, что на первый план выходят иные ценности: власть, богатство, родство. Если сместить акценты только на эти ценности, это приведёт к потребительскому отношению к ресурсам страны, нежеланию трудиться и развивать свои профессиональные навыки (желание руководить, будучи некомпетентным), разобщению и несправедливости в обществе.

Поэтому в антитезе этим эгоистичным ценностям в казахстанском обществе сейчас должны быть такие созидающие ценности *как трудолюбие, хорошее образование, беспристрастность и порядочность. Они должны гармонично сочетаться с такими ценностями как любовь к своей семье и родине, дружба, здоровье и саморазвитие.*

Список литературы:

1. Послание Главы Государства К.К. Токаева народу Казахстана «СПРАВЕДЛИВОЕ ГОСУДАРСТВО. ЕДИНАЯ НАЦИЯ. БЛАГОПОЛУЧНОЕ ОБЩЕСТВО».

2. Традиционные духовные ценности казахского народа. Как они меняются?
<https://informburo.kz/special/tradicionnye-duhovnye-cennosti-kazahskogo-naroda-kak-oni-menyayutsya.html>

3. Жарковская Т. Г. Возможные пути организации духовно - нравственного образования в современных условиях. Стандарты и мониторинг. - 2003.

ИННОВАЦИЯЛЫҚ ТЕХНОЛОГИЯЛАР БІЛІМ САПАСЫН АРТТЫРУ РЕСУРСЫ РЕТІНДЕ / ИННОВАЦИОННЫЕ ТЕХНОЛОГИИ КАК РЕСУРС ПОВЫШЕНИЯ КАЧЕСТВА ОБРАЗОВАНИЯ

РОССИЙСКИЕ ЦИФРОВЫЕ ТЕХНОЛОГИИ КАК СРЕДСТВО ПОВЫШЕНИЯ КАЧЕСТВА ОБРАЗОВАНИЯ

Выгорова Ольга Николаевна

преподаватель информатики высшей квалификационной категории,
ГБПОУ «Пермский колледж транспорта и сервиса»,
Российская Федерация

Аннотация: в статье раскрываются способы использования образовательных платформ при организации учебно-воспитательного процесса; рассматриваются такие образовательные платформы, как Российская электронная школа, Учи.ру и ЯКласс; демонстрируются основные формы работы с данными порталами, способствующие повышению мотивации к обучению и, как следствие, повышению уровня качества обучения.

Цель статьи: совершенствование образовательного процесса, повышение качества образования, освещение элементов опыта использования образовательных платформ в учебно-воспитательном процессе.

Ключевые слова: образовательные платформы, Российская электронная школа, Учи.ру, ЯКласс.

Сегодня наше общество переживает коренные изменения, которые затрагивают все сферы жизни человека, в том числе и профессиональное образование. Особенности современного профессионального образования России определяются особенностями развития экономики нашей страны. Одним из основных требований к выпускнику на сегодняшний день является способность быстро адаптироваться к постоянно меняющимся трудовым реалиям.

Современное развитие информационных технологий определяет и особенности профессионального образования, которое стало более мобильным и доступным. Так, например, активное применение дистанционных технологий или их элементов в образовательном процессе позволяет выйти учебному заведению на новый уровень качества образования.

В нашей стране существует множество общедоступных и бесплатных как для обучающихся, так и для преподавателей интернет-платформ, которые дают возможность организовать учебную и воспитательную деятельность, как на занятиях, так и вне стен учебного заведения. В связи с эпидемиологической обстановкой последних лет образовательные организации всех уровней стали активно применять данные платформы в процессе обучения. [1]

Поскольку учебные материалы предоставляются в цифровом виде, происходит комплексное влияние на обучающихся, изменяется отношение к обучению, расширяются знания, повышается качество обучения, упрощается реализация обратной связи между обучающимися и преподавателем. [2] Применение цифровых образовательных ресурсов и комбинирование их с традиционными информационными ресурсами на занятиях предоставляет больше возможностей для организации эффективного процесса обучения. [1]

В нашем образовательном учреждении преподаватели активно используют ресурсы таких образовательных платформ, как Российская электронная школа, Учи.ру и ЯКласс.

Цифровые учебные материалы, размещённые на ресурсах: Российская электронная школа, Учи.ру и ЯКласс, могут быть использованы на любом из этапов занятия:

- актуализация или контроль знаний – тесты в электронном виде;

- объяснение нового материала – электронные учебники, мультимедийные презентации, видеоуроки и видеолекции;
- закрепление изученного материала – тесты и карточки с заданиями в электронном виде, онлайн-тренажеры.

Рассмотрим каждую платформу отдельно.

«Российская электронная школа» — это информационно-образовательная среда, объединяющая ученика, учителя, родителя и открывающая равный доступ к полному школьному курсу уроков от лучших учителей России и к качественному общему образованию независимо от социокультурных условий.[6]

В «Российской электронной школе» можно найти полный комплект учебно-методических документов для организации образовательной деятельности по всем учебным общеобразовательным дисциплинам. Дидактические и методические материалы, размещённые в каталоге, могут быть использованы преподавателями для подготовки к занятиям, а также непосредственно на уроках. Содержание предлагаемых материалов соответствует ФГОС. Интерактивные уроки включают короткий видеоролик с лекцией, задачи и упражнения для закрепления полученных знаний и отработки навыков, а также проверочные задания для контроля усвоения материала. Упражнения и задачи можно проходить неограниченное количество раз, они не предполагают оценивания. Проверочные задания, напротив, не подразумевают повторного прохождения – система фиксирует результаты их выполнения зарегистрированными пользователями и на этой основе формируется статистика успеваемости ученика.[6]

Преподаватели рекомендуют обучающимся посещение интерактивных уроков и дополнительные материалы электронной школы для повышения качества их знаний, а также для повторения и изучения пропущенной или сложной и непонятной темы.

Уроки «Российской электронной школы» – это выверенная последовательность подачи дидактического материала на протяжении всего периода обучения, преемственность в изложении тем, формирование связей между предметами.

Учи.ру – российская онлайн-платформа, где обучающиеся из всех регионов России вне зависимости от социально-экономического и географического положения, изучают школьные предметы в интерактивном формате, что позволяет освоить базовую программу в комфортном темпе и по индивидуальной образовательной «траектории». Интерактивные курсы на Учи.ру полностью соответствуют ФГОС. Платформа содержит более 30000 заданий, разработанных профессиональными методистами.[5]

Используя в работе онлайн-платформу «Учи.ру», преподаватель не просто использует компьютер, доску и проектор, он внедряет в учебный процесс компьютерную программу, которая позволяет ему [5]:

- формировать у обучающихся учебную самостоятельность и высокую познавательную мотивацию;
- контролировать процесс освоения учебного материала;
- оценивать достижения обучающихся;
- реализовывать дистанционное обучение;
- работать с одаренными обучающимися;
- использовать интерактивные задания на разных этапах занятия и во внеурочной деятельности.

Единственным минусом сервиса является то, что на нем содержатся задания не по всем предметам школьной программы.

ЯКласс – это ресурс, который ориентирован на преподавателей, обучающихся и родителей. ЯКласс интегрирован с электронными журналами, сотрудничает с популярными издательствами. Данная платформа содержит более 1,6 трлн заданий школьной программы и 1500 видеоуроков. Все материалы соответствуют ФГОС.[7]

Преимущества платформы «ЯКласс» [7]:

- бесплатный контент, наличие теоретического блока;

- возможность подготовки к всероссийским проверочным работам;
- возможность создания собственных учебных материалов и проверочных работ;
- использование готовых материалов при подготовке к урокам;
- имеется функция выдачи и проверки заданий;
- множество возможностей создавать пояснения, комментарии и подсказки к проверочным работам.

Минусом платформы является то, что ученики могут регистрироваться несколько раз.

Данные образовательные платформы рекомендованы Министерством просвещения Российской Федерации для реализации образовательных программ с применением электронного обучения и дистанционных образовательных технологий. Их использование актуально не только для школ, но и для учреждений СПО, так как получение среднего профессионального образования на базе основного общего образования осуществляется с одновременным получением среднего общего образования в пределах соответствующей образовательной программы СПО.[3]

Перечисленные платформы позволяют решить следующие задачи процесса образования [4]:

- получение знаний в любое удобное время независимо от местонахождения;
- использование в обучении современных технологий и мультимедийных средств;
- доступное и наглядное представление учебного материала;
- развитие самоорганизации при самостоятельной работе;
- сбор статических данных на каждом этапе обучения.

Таким образом, рассмотренные образовательные платформы предназначены для улучшения качества обучения с применением цифровых технологий и актуальны для обучающихся как школ, так и учреждений среднего профессионального образования. Использование ресурсов платформ повышает мотивацию обучающихся к самообразованию, развивает культуру включенности в обучение, умение правильно и рационально использовать своё учебное время. Применение цифровых образовательных платформ, как инструмента персонализированного образования, комбинированного обучения позволяет обеспечить обучающимся более индивидуальный подход, чем обычно даёт традиционное обучение.[2].

Список литературы:

1. Евдокимова В.Е., Кириллова О.А. Возможности образовательных платформ для организации учебного процесса // Современные наукоемкие технологии. – 2022. – № 9. – С. 120-125; URL: <https://top-technologies.ru/ru/article/view?id=39319> (дата обращения: 15.01.2024).
2. Использование образовательных платформ педагогическими работниками в период обучения с применением дистанционных технологий. URL: <https://infourok.ru/metodicheskij-doklad-ispolzovanie-obrazovatelnyh-platform-pedagogicheskimi-rabotnikami-v-period-obucheniya-s-primeneniem-distanc-4932119.html>. (дата обращения: 12.01.2024).
3. Перечень образовательных платформ, рекомендованных Министерством просвещения Российской Федерации для реализации образовательных программ с применением электронного обучения и дистанционных образовательных технологий URL: https://gdmaina.gosuslugi.ru/netcat_files/userfiles/platforma_minobr.pdf (дата обращения: 14.01.2024).
4. Применение современных онлайн-платформ при подготовке педагога к занятиям URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/primenenie-sovremennyh-onlayn-platform-pri-podgotovke-pedagoga-k-zanyatiyam/viewer>. (дата обращения: 13.01.2024).
5. Российская онлайн-платформа «Учи.ру». URL: <https://uchi.ru/> (дата обращения: 15.01.2024).
6. Российская электронная школа. URL: <https://resh.edu.ru> (дата обращения: 14.01.2024)

7. Цифровой образовательный ресурс «ЯКласс». URL: <https://www.yaclass.ru/> <https://uchi.ru/> (дата обращения: 16.01.2024).

ЗАМАНАУИ ПЕДАГОГТЫҢ ЦИФРЛЫҚ ҚҰЗЫРЕТТІЛІГІНІҢ МАҢЫЗДЫЛЫҒЫ

Сулейменова Кымбат Кудайбергеновна
қазақ тілі мен әдебиет пәнінің оқытушысы
«Қазтұтынуодағының Қостанай жоғары колледжі»

Аннотация. Статья посвящена вопросам улучшения качества образования посредством применения цифровых технологий, новым компетенциям, обязательным и необходимым для обучения, в том числе владению цифровыми компетенциями. В постоянно меняющихся условиях и усложняющихся рабочих задач современное образование от педагога требует мобильности, знания и управления цифровыми образовательными ресурсами. В настоящее время педагогу необходимо соответствовать требованиям быстрого освоения цифровых технологий а также расширению своих компетенций для работы в современных условиях. Педагог поделился опытом проведения урока с использованием цифровых ресурсов по предмету «Казахский язык и литература».

Ключевые слова: цифровая компетентность, информационные технологии, ресурс, образовательное пространство, проблемы цифровой компетентности педагога, непрерывное образование, совершенствование, внимание, потенциал.

Түйін. Мақала цифрлық технологияларды қолдану арқылы білім беру сапасын жақсарту мәселелеріне, оқыту үшін міндетті және қажетті болып отырған жаңа құзыреттерге, оның ішінде цифрлық құзыреттіліктерді меңгеруге байланысты мәселелерге арналған. Заманауи білім беру үнемі өзгеріп отыратын және күрделене түсетін жұмыс міндеттері жағдайында цифрлық ресурстарды біліп, басқаруды талап етеді. Бүгінгі өмір жағдайына байланысты педагогтың алдында туындап отырған цифрлы технологияларды тез арада меңгеру талабына сай болуы, сонымен қатар, жаңа жағдайда жұмыс істеу үшін өз құзыреттіліктерінің көлемін кеңейту мәселелері туындап тұр. Педагог цифрлық ресурстарды пайдаланып «Қазақ тілі мен әдебиеті» пәнінен өткізілген сабағынан іс-тәжірибесімен бөліскен.

Тірек сөздер: цифрлық құзыреттілік, ақпараттық технологиялар, ресурс, білім беру кеңістігі, педагогтың цифрлық құзыреттілігінің мәселелері, үздіксіз білім беру, түрлендіру, зейін, әлеует.

Abstract. The article is devoted to the issues of improving the quality of education through the use of digital technologies, new competencies that are mandatory and necessary for learning, including the possession of digital competencies. In constantly changing conditions and increasingly complex work tasks, modern education requires mobility, knowledge and management of digital educational resources from teachers. Currently, teachers need to meet the requirements of rapid mastery of digital technologies as well as expanding their competencies to work in modern conditions. The teacher shared his experience of conducting a lesson using digital resources in the subject “Kazakh language and literature”.

Key words: digital competence, information technology, resource, educational space, problems of digital competence of a teacher, continuous education, improvement, attention, potential.

Ақпараттық технологиялардың дамуы мен қазіргі заманғы еңбек нарығы талаптарының өзгеруіне байланысты қазіргі таңда білім беру кеңістігінде цифрлық технологияларды қолдану мәселесі өзекті болып отыр. Бүгінгі жұмыс берушілер кәсіби қызметте электрондық технологияларды пайдалану дағдыларын еркін меңгерген мамандарға мұқтаж. Бұл технологиялар қоғам өмірінің ажырамас бөлігі болып табылады, маманның құзыреттілігін қалыптастыру үшін кең мүмкіндіктер береді.

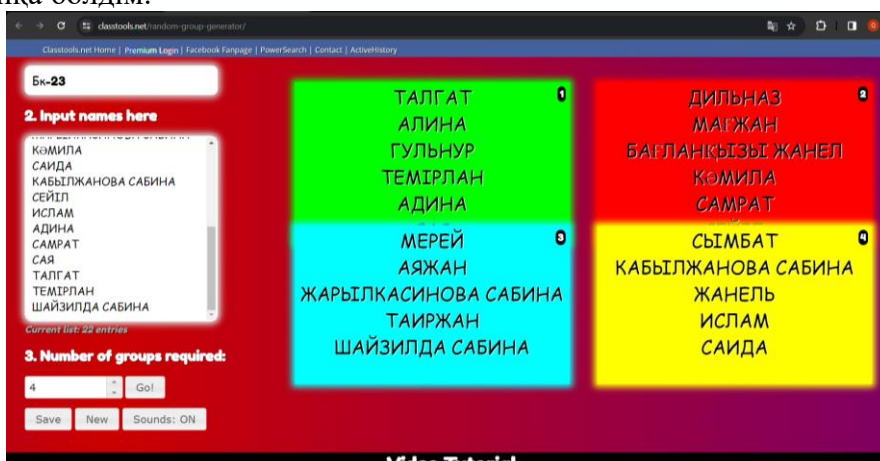
Қоғамның үздіксіз ақпараттандырылу жағдайында педагогтың құзыреттілігі маңызды мәселе болып табылады. Білім берудің барлық деңгейінің мазмұнын барлық мамандардың

цифрлық дағдыларын дамыту арқылы толығымен қайта қарау қажеттілігі туындап тұр [1]. Олай болса, бүгінгі күннің өзекті мәселелерінің бірі болашақ ұрпақты жаңа заман талабына сай, жан-жақты дамыған, цифрлы сауатты тұлға дайындайтын педагогтардың цифрлық құзыреттілігі маңызды рөл атқарады. Цифрлық құзыреттілік – ақпараттық-коммуникациялық технологияларды қолданудағы түрлі мәселелерді шешу мүмкіндігі.

Қазіргі әлемде туындайтын жағдайлар, олардың белгісіздіктері педагогтардан жедел шешімдер қабылдауды, жаңа қызмет саласымен айналысуды, үнемі өзгеріп отыратын және барған сайын күрделене түсетін жұмыс міндеттері жағдайында ресурстарды басқаруды талап етеді. Электрондық мәдениеттің жаңа жағдайында педагогтың кәсіби шеберлігі білім беру үдерісін ұйымдастырудың қажетті шарты екендігі айқын көрінеді, ол басқалармен қатар студенттерге педагогикалық және ақпараттық қолдау көрсетуде көрінеді. Мұндай шындықтар педагогтың жаңа дағдыларды игеру дағдыларын жетілдіруге және тез игеруіне, олардың технологиялық әлеуетін, цифрлық құзыреттілігін кеңейтуге ықпал етеді.

Қазақ тілі мен әдебиет сабақтарында цифрлық технологиялардың түрлерін қолдану сабақтың қарқынын арттыруға, студенттердің іс-әрекеттерін түрлендіруге, зейінін және шығармашылық әлеуетін арттыруға мүмкіндік береді. Әр түрлі электронды білім беру ресурстарын қолдана отырып сабақты қызықты дайындауға тырысамын.

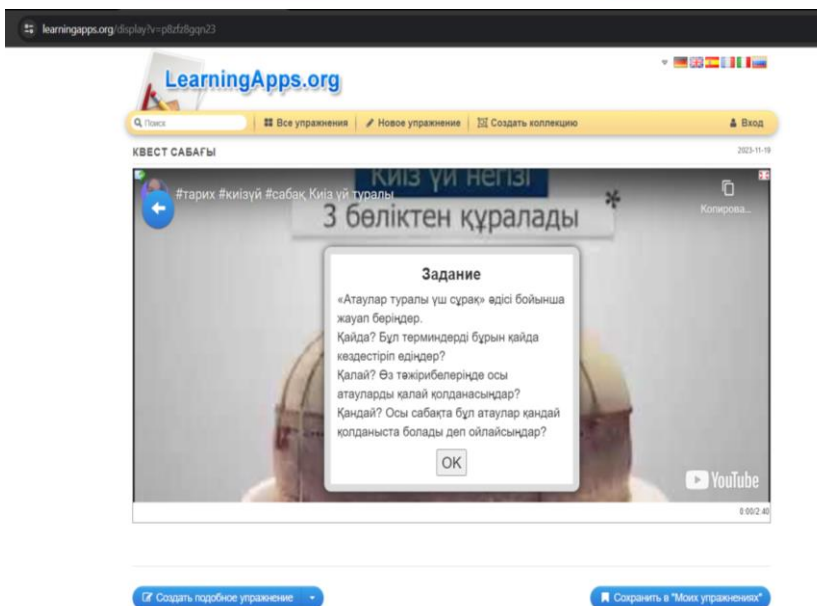
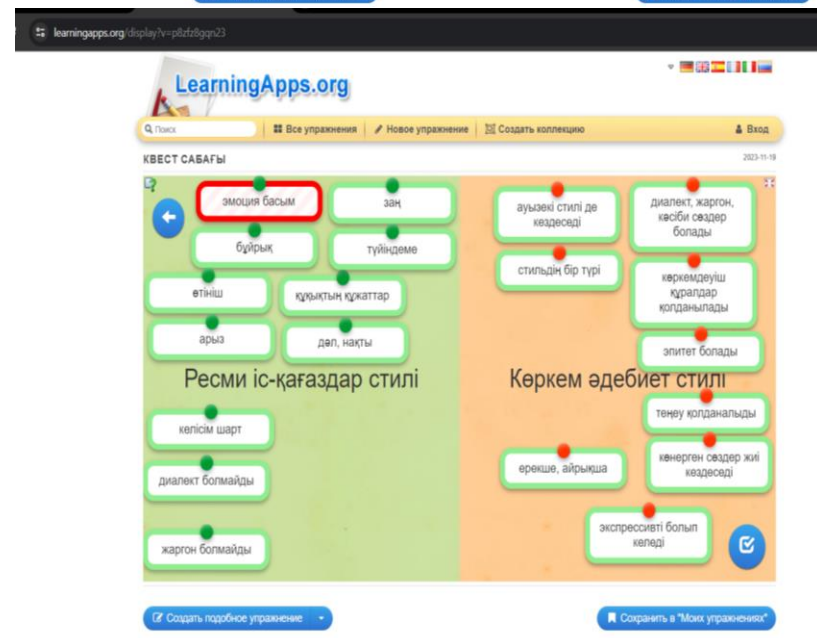
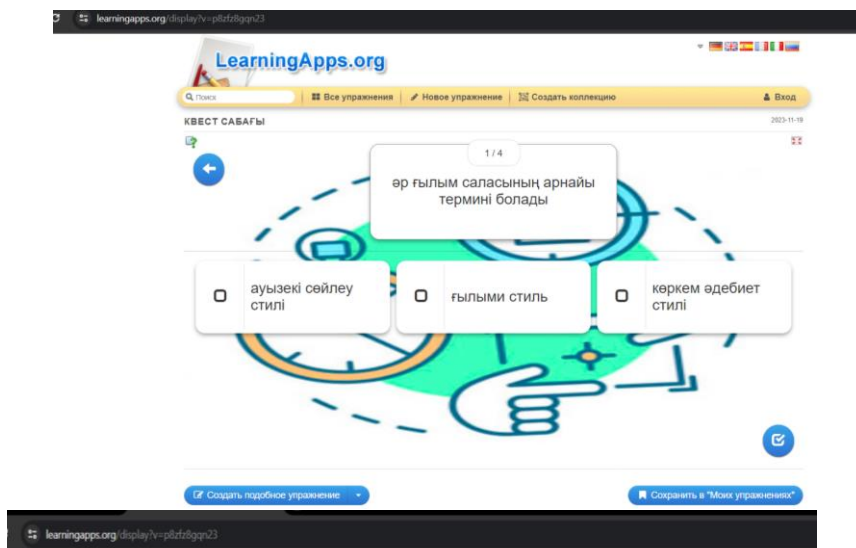
Мысалы, қазақ тілінен «Киіз үй – ғажап сәулет туындысы» тақырыбына квест-сабағын өткіздім. Ол үшін «Learningapps.org», «Tarsia Maker», «Wordwall», «Random Group Generator» ресурстарын қолданып, тапсырмаларды құрастырдым. «Random Group Generator» арқылы студенттерді 4 топқа бөлдім.

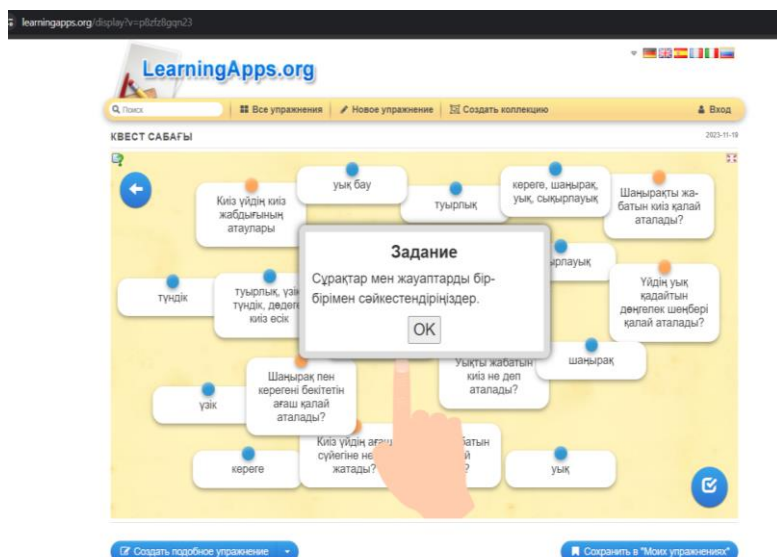

«Learningapps.org» платформасында квест сабағын құрастырдым (<https://learningapps.org/display?v=p8zfz8gqn23>).

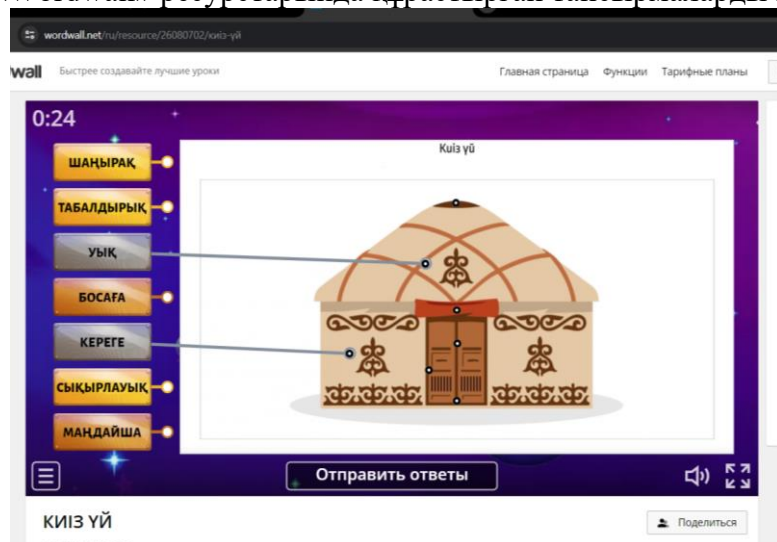

Өткенді қайталау, бейнематериал бойынша тапсырмаларды орындау барысында студенттер бір-бірімен жарысып, тапсырмаларды қатесіз мұқият орындауға тырысты, себебі әр тапсырма топ бойынша платформаның автоматты пайызымен бағаланды.

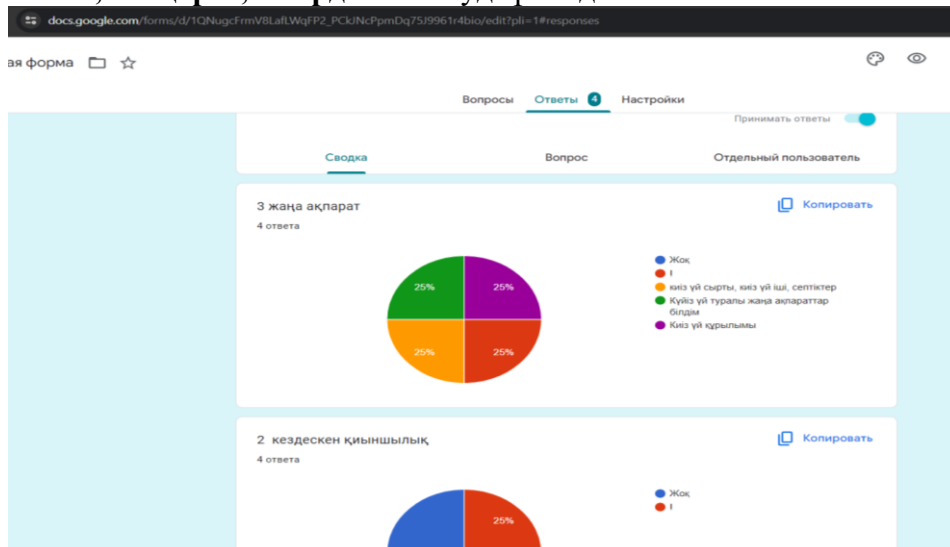

Жаңа тақырып бойынша білімдерін бекіту мақсатында «Tarsia Maker» (үшбұрышты құрастыру) және «Wordwall» ресурстарында құрастырған тапсырмаларды қолдандым.

Кері байланыс жасау барысында студенттерге
https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLSePADNIUR-OXER_47ajF1Vp-2Sm9yun6CeHwzUsA8PfGkv-A/viewform «3-2-1» әдісі арқылы
3 – жаңа ақпарат
2 – кездескен қиыншылық
1 – ұнаған аспект, көзқарас, пікірді белгілеуді ұсындым.

Цифрлық білім беру ресурстары – бұл оқу процесін ұйымдастыруға қажетті және белгілі бір бағдарламаның мазмұнына сәйкес таңдалған, сабақ жоспарлауға «байланған» цифрлық түрде ұсынылған фотосуреттер, бейнематериалдар, модельдер, рөлдік ойындар, картографиялық материалдар және т.б. Оларды сабақта қолданбас бұрын келесі жағдайларды ескеру керек:

- сабақта ақпараттық технологияны қайда және қалай қолданған жөн екендігі туралы ойлану керек;
- цифрлық ресурстар студенттердің өзінен білім алуға олқылықтарды жоюға көмектесуі керек;
- материал оқуға және қабылдауға жеңіл болып құрастырғаны дұрыс.

Қазіргі жағдайда педагогтар мүмкіндігінше тезірек білім алуы керек, заманауи технологияларды игеруі керек, оқыту мен өзара іс-қимылдың жаңа құралдарын игеру керек, сонымен қатар оқытудың барлық тиімді форматтарын күнделікті жұмысына енгізу керек. Педагогтың үздіксіз білім алуының заманауи жүйесі цифрлық технологиялардың қарқынды дамуы жағдайында, әрбір педагогтың цифрлық құзыреттілігі мен қажетті цифрлық дағдыларын жылдам және қарқынды жетілдіруге бағытталған кәсіби дамуының мобильді, икемді құралына айналуы тиіс. Өйткені бұл әлем алдында тұрған цифрлық технологиялар негізіндегі үздіксіз білім беру. Бұдан былай тек осындай жағдайда ғана білімді, білікті, цифрлы салауатты жаңа ұрпақ дайындап, тәрбиелей аламыз.

Білім алушыларымыз парасатты да саналы адамгершілігі мол тұлға болып шығуымен қатар, нәтижелі білім алып шығуына бар күш-жігерімізді сарп етуіміз қажет. Ұстаз өзінің алдына нақты белгілі бір мақсатты қойып, соған жету жолында барынша талаптанса, жетістікке жетері сөзсіз. Білім кеңістігінде болып жатқан жаңалықтарды үнемі назардан тыс қалдырмай, жаңашыл мұғалімдердің іс-тәжірибесін мүмкіндігінше дұрыс пайдаланып, оқытудың ой елегінен өткен тиімді әдіс-тәсілін дұрыс таңдап, оны мейлінше меңгеру аса қажет болып табылады. Ұлтымыздың тағдыры – тәрбие, білім беретін ұстаздар қолында. Ендеше Абай атамыз айтқандай: «Ұстаздық еткен жалықпас, үйретуден балаға..» дегендей, шәкірт тәрбиелеп, оны ұядан баптап ұшырудан еш жалықпайық.

Әдебиет тізімі:

1. [1]. «Цифрлық Қазақстан» мемлекеттік бағдарламасын бекіту туралы. Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2017 жылғы 12 желтоқсандағы №827 қаулысы. Кіру режимі: URL: <https://adilet.zan.kz/kaz/docs/P1700000827/history> [Қаралған күні 17.09.2021]

2. Жалпы орта білім беру мекемелеріндегі электрондық оқыту жүйесі үшін цифрлық білімдік ресурстарды дайындау стандарты (www.nci.kz)
е изд. – М. : Издательский центр «Академия», 2005. – 256 с.

АҚПАРАТТЫҚ ҚОРЛАРДЫ САБАҚТА ПАЙДАЛАНУ КЕЗІНДЕ ҚОЛДАНЫЛАТЫН ТИІМДІ ӘДІС-ТӘСІЛДЕР

Омариева Лунара Ақылбековна

оқытушы, филология магистрі

«Сәрсен Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті»

КЕ АҚ Жоғары колледжі, Өскемен қ., Қазақстан

Аннотация. Метод - представляет собой совокупность способов или операций достижения определенной цели, решения конкретной задачи, экспериментального или теоретического освоения(познания) действительности. Эффективное использование методов и приемов, реализация наиболее эффективных в ходе занятий при использовании информационных ресурсов требует больших знаний и творческих способностей.

Основной целью является использование различных методов и приемов, признание их эффективных и применение на уроках. Для этой цели предусматриваются следующие задачи:

- ✓ Рационального использования информационных ресурсов на уроках;
- ✓ Определение эффективных методов и приемов;
- ✓ Рациональное использование методов и приемов, соответствующих теме урока

и уровню знаний обучающихся.

В ходе выполнения целей и задач формируются результаты исследования:

- ✓ Определяется эффективность методов и приемов, применяемых на этапах урока;
- ✓ Повышается интерес обучающихся к занятиям;
- ✓ Повышение эффективности методов за счет оценки и обратной связи обучающихся.

Таким образом, при использовании информационных ресурсов на уроках с помощью эффективных методов и приемов учащийся и учитель становятся более мотивированными и заинтересованными в получении знаний и творчестве.

Түйін. Әдіс – белгілі бір мақсатқа жету, нақты мәселені шешу тәсілі, шындықты тәжірибелік немесе теориялық игеру(тану) тәсілдерінің немесе операцияларының жиынтығы. Әдістер мен тәсілдерді тиімді қолдану, ақпараттық қорларды пайдалану кезінде ең тиімдісін сабақ барысында жүзеге асыру үлкен білім мен шығармашылық қабілетті қажет етеді.

Түрлі әдістер мен тәсілдерді пайдалану, оларды тиімдісін тану және сабаққа қолдану басты мақсат болып табылады. Осы мақсатқа орай мынандай міндеттер қарастырылады:

- ✓ Ақпараттық қорларды сабақта тиімді пайдалану;
- ✓ Тиімді әдістер мен тәсілдерді анықтау;
- ✓ Сабақтың тақырыбы мен білім алушылардың білім деңгейіне сай әдістер мен тәсілдерді ұтымды қолдану.

Мақсат пен міндеттерді орындау барысында зерттеу нәтижелері қалыптасады:

✓ Сабақ кезеңдерінде қолданылатын тәсілдер мен әдістердің тиімділігі айқындалады;

- ✓ Білім алушылардың сабаққа деген қызығушылықтары артады;

✓ Білім алушыларды бағалау мен кері байланыс жасау арқылы әдістердің тиімділігі жоғарлайды.

Қорыта келгенде, ақпараттық қорларды сабақта пайдалану кезінде тиімді әдістер мен тәсілдерді қолдану арқылы білім алушы мен мұғалімнің білім алуға және шығармашылықпен айналысуға деген ынта-жігері артып, қызығушылықтары көбейеді.

Abstract. A method is a set of methods or operations for achieving a certain goal, solving a specific task, experimental or theoretical development (cognition) of reality. The effective use of methods and techniques, the implementation of the most effective in the course of classes when using information resources requires great knowledge and creative abilities.

The main goal is to use various methods and techniques, to recognize their effectiveness and to apply them in the classroom. For this purpose, the following tasks are envisaged:

- ✓ Rational use of information resources in the classroom;
- ✓ Identification of effective methods and techniques;
- ✓ Rational use of methods and techniques appropriate to the topic of the lesson and the level of knowledge of students.

In the course of fulfilling the goals and objectives, the results of the study are formed:

✓ The effectiveness of the methods and techniques used at the stages of the lesson is determined;

- ✓ Students ' interest in classes increases;

- ✓ Improving the effectiveness of methods through evaluation.

Түйін сөздер: Әдіс, тәсіл, технология, құзіреттілік, жаһандану, сөйлеу, ауызекі сөйлеу тілі, мағына, көптілділік, телекоммуникациялар

«Ауызша айтсаң – тез ұмыттым,
Көрсетсең – есте сақтаймын,

Іске кіріссең – үйренем.»
(қытай мақалы)

Қазіргі қоғамда көптілді беру кез келген адамды кең өріске бастайтын жол болып отыр. Халқымыздың «Жеті жұрттың тілін біл, жеті түрлі білім біл» деген аталы сөзі – бүгінгі дамыған дәуірімізге сәйкес айтылғандай. Елбасымыз «Қазақстандықтардың жас ұрпағы кем дегенде үш тілді білулері тиіс: қазақ, орыс, ағылшын тілдерін еркін меңгерулері қажет» деп, тілдердің үштұғырлылығын міндеттеп отыр[1].

Заманауи білім беру жүйесіндегі өзгерістер педагогтың біліктілік және кәсіби деңгейінің яғни кәсіби құзыреттілігінің дамуын қажет етеді. Еркін ойлайтын, өз жұмысының нәтижесін болжап, білім беру үдерісін алдын ала жасай алатын педагог заман талабына сай мақсатына жете алады. Сондықтан да қазіргі уақытта білікті, бәсекеге қабілетті мұғалімге сұраныс артып отыр. Мұғалімнің оқушыны тәрбиелеуге және дамытуға бағытталған күнделікті жұмысы маңызды. Оқушыны біліммен қамтуға мүмкіндік беретін озық іс-тәжірибелерді зерттеу.

Біз білім беру саласының өзекті мәселелерін қайта қарастыруды талап ететін, адам қызметінің барлық салалары жаһандану үдерісін кешіп жатқан дәуірде өмір сүріп жұмыс істейміз. Сондықтан, бүгінгі таңда ақпараттық және коммуникативтік құзыреттілікпен қатар көпмәдениеттілік те жаһандық білім беру қауымдастығының тануынша білім беру саласының негізгі құзыреттілігі және жаһандық білім кеңістігін қалыптастырудағы басты бағыттардың бірі болып саналады. Көпмәдени және көптілді білім беру мәселесінің өзектілігі бүкіл әлемнің экономикалық, мәдени және саяси салаларының интеграциясына бет алуымен тығыз байланысты. Біздің тануымызша, көптілді білім беру бірнеше тілді қатар оқу арқылы арнайы білім алу және әр түрлі елдер мен ұлттардың тарихи-мәдени және әлеуметтік тәжірибелерін меңгеру және соның көмегімен әлемдік мәдениетке мақсатты түрде қосылу үдерісі[2].

Ақпарат (лат. *informatio* — түсіндіру, мазмұндау) ұғымы күнделікті өмірден бастап техникалық салада пайдаланылатын көп мағыналы ұғым. Жалпы алғанда бұл ұғым шектеу, байланыс, бақылау, форма, инструкция, білім, мағына, құрылым, бейнелеу, сезіну тағы басқа ұғымдармен тығыз байланысты.

Сөйлеу - адамның тілдік амалдар арқылы пікір, ой білдіру әрекеті. Сөйлеу анатомиялық мүшелердің қатысуымен іске асқанымен, негізінен, адамның психикалық қабілетіне, қоғамдағы пікір алмасу тәжірибесіне сүйенеді. Сөйлеу процесі айтылатын пікірдің мазмұнына, пікір айтудың жағдайына сай түрліше құрылады. Сондықтан сөйлеудің коммуникативтік жағдайға сай стилі қалыптасады. Сөйлеу мен тіл бір емес. Егер тіл қарым-қатынас құралы болып табылса, сөйлеу сол құралдың нақты қолданыста көрінетін түрі болып табылады. Сөйлеуге тән қасиеттер: дауысталу, тембрлік сипат, артикуляциялық анықтық, темп, акцент[3].

Ауызекі сөйлеу тілі — адамдардың тіл арқылы қарым-қатынас жасауының бір түрі. Ауызекі тілдің басты ерекшеліктері — сөйлеудің алдын-ала дайындықсыз, тікелей қарым-қатынас жасау барысында жүзеге асатындығы, әңгіме тақырыбының тез өзгеріп отыратындығы (екі адам ауа райы туралы сөйлесіп тұрып, күтпеген жерден өндіріс мәселесін сөз етуі мүмкін), тілдік (лингвистикалық) факторлармен қоса, тілден тысқары факторлардың (экстралингвистикалық) да жарыса пайдаланылуы (сөз болып отырған оқиға тыңдаушысына түсінікті болса да, бет пішінінің, қолының қозғалыстары, дауысты көтере немесе сыбырлай сөйлеуі, т.б.)[1].

Жоғарыда айтылған ұғымдар бір-бірімен тығыз байланысты. Сөйлеу арқылы ақпарат аламыз не ақпаратпен бөлісеміз, сөйтіп ауызекі сөйлеу тіліміз дамиды.

Қазіргі заманда тіл білу білім кеңістігінде өзекті ілгерілеудің басты көздерінің біріне айналды. Тілді толық меңгеру, қыр-сырын терең түсіну – қажеттілікке айналды.

Ақпараттық технологияларды пайдалану барысында мынандай әдістер мен тәсілдерді қолдануға болады.

«Маңдайдағы он сұрақ» әдісі. Мақсаты: сұрақ қою дағдысын, нақтылау мен диалогтың маңыздылығын түсінуге бағыттау және «жіңішке», «жуан» сұрақтарды ажыратуға мүмкіндік

береді. Қалай қолданамын: Бір оқушының маңдайын стикерге жазылған жасырын сөзді немесе оған көрсетпей бір затты жасырамын, сол затты «иа», «жоқ» деп жауап беретін сұрақтар қою арқылы тауып алу керек.

«Шатасқан тізбектер» әдісі. Мақсаты: назарлары мен логикалық ойлауларын дамытуға әсерін тигізеді. Қалай қолданамын: сыныпқа алдын-ала тізбегі шатасқан мәтіндер беріледі. Оқушыларға тізбенің дұрыс орналасуы мен себеп-салдарын құру ұсынылады[4].

Мемлекетімізде қазақ тілі – мемлекеттік тіл, орыс тілі – ресми тіл, ағылшын тілі – халықаралық қатынас тілі болып бекітілген.

Соған орай, білім беру мекемелерінде үш тілде ауызекі сөйлеу тілін оқып үйренуде ақпараттық қорларды пайдасы өте зор.

«Көптілді меңгеруде ақпараттық қорларды қалай тиімді пайдалануға болады?» деген сұрақ барлығымыз алаңдатады. Енді осы мәселе бойынша талдау жүргізсек.

Ауызекі сөйлеу тілі әр елде әртүрлі. Сөйлеу тілінің өзіндік стилі және құрылымы бар. Шет тілінен қазақ тіліне аударма жасау барысында соны ескеру жөн. Сондықтан да ауызекі сөйлеу тілінде аударма жасауда осыған ерекше мән беріледі. Ақпараттық қорларды қолдана отырып, осындай ерекшеліктерді білім алушыға дұрыс үйрету әр оқытушының міндеті. Мысалы, қарапайым бір тақырыпты үш тілде көрсетсек:

Қазақ тілінде:

Танысу

Сәлеметсізбе!

Хош келдіңіз!

Танысуға рұқсат етіңіз.

Мен....

Менің есімім...

Құрбыңыздың есімі кім?

Орыс тілінде:

Здравствуйте!

Добро пожаловать!

Разрешите представиться.

Я...

Мое имя...

Как зовут вашу подругу?

Шел тілінде:

Hello!

You are welcome!

May I introduce myself?

I am...

My name is...

What's your friend's name?

Жаңа ақпараттық технологияларды пайдалану арқылы дамыта оқыту, дара тұлғаға бағыттап, оқыту мақсаттарын жүзеге асыра отырып, оқу-тәрбие үрдісінің барлық деңгейлерінің тиімділігі мен сапасын жоғарылату – бүгінгі күннің басты талабы. Осыған орай, сабақтарда «инсерт» әдісін қолданған өте тиімді. Бұл әдіс мәтінмен жеке жұмыс істегенде нақты ойлануға мүмкіндік беретін әдіс. Тақырыпты толық зерделеуге, мағынасын тануға, туындаған сұрақтарын жазуға көп үлесін тигізеді. Ойлануға, өзіндік жұмысқа әрбір сөздің мағынасын түсінуге дағдыландырады. Сабақ барысында ерекше қолданылатын әдістердің бірі - «Галлерейны шарлау» әдісі. Мақсаты: өзара оқыту әдісі, оқушылар бір-бірін оқыту, үйрету, топ алдында қорғауға жаттығу, сыни бағалау қабілеттерін шыңдау. Қолданылуы: Оқушылар өздерінің жасайтын жұмыстарын қабырғаға іліп, басқа оқушылардың қарауына, галлерейны шолуына мүмкіндік береді, ал басқа оқушылар қарай жүріп, стикер немесе жұлдызшалар арқылы өз бағалаулары мен пікірлерін ұсына алады.

Адамзат баласының өз ұрпағын оқыту мен тәрбиелеудегі ең озық, тиімді әдістерін тәжірибелерін жалғастырып тың жаңалықтар іздеу, классикалық педагогиканың озық үлгілерін жаңашылдықпен дамыту қашанда жалғаса бермек. Қазіргі таңда жеке тұлғаны қалыптастыру оқушының өзі арқылы, оның іс - әрекетін ұйымдастыру арқылы ойлау дағдыларын дамыта отырып жүзеге асырылады. Білім - жолы қиында қастерлі жол. Болашақ жастарды оқыту, тәрбие беру, қазіргі өмір ағысына бейімдеу ұстаз алдында тұрған ең басты міндет. Қазіргі заманғы білім беру жүйесі оқытудың инновациялық нысандары мен әдістерін енгізу педагог қызметкерлердің тұлғасына кәсіби құзыреттілігіне жоғары талаптар қоюда. «Кәсіби құзыреттілік - жеке тұлғаның кәсіби іс - әрекетті атқаруға теориялық және практикалық әзірлігімен қабілеттілігінің бірлігі»[2].

Білім берудегі мақсат тек білімді кәсіби мамандандырылған адам дайындау ғана емес, рухани дүниесі бай және адамгершілігі зор, қоғамдық өмірдің барлық аясында ұлттық құндылықтарды бағалауға және дамытуға қабілетті тұлғаны қалыптастыру керек екенін баса айтқан жөн.

Олай болса, оқушыны тілдерге деген қызығушылығын тудырып дамытуды және жемістің нәтижесін көруді мақсат тұтқан әрбір мұғалім жолдауға жедел үн қосу керек деп білеміз. Тілді үйрету қиын да, қызықты жұмыс. Қазіргі кезде ұстаздарға қойылып отырған талап жаңа технологиялық әдістерді қолдана отырып сапалы терең білім беру, оқушылардың ойлау, есте сақтау көру қабілеттерін жетілдіру. Мектептерде жаңа технологиялар арқылы оқыту үш тілді үйренудің сапасы мен маңызын арттырады. Шет тілін оқыту процесінде тілді дұрыс үйрету ауызша сөйлеу, сауатты жазу, мәнерлеп оқыту өте маңызды. Қазіргі кезеңде мектептерде ағылшын, орыс тілдерін оқыту дұрыс жолға қойылған. Оқушылардың тілдерді біліп ғана қоймай, оның тарихын, ұлттық мәдениетін білуге көп көңіл бөлінеді[3].

Тілді оқытуда жаңа технологияларды, техникалық құралдарды сабақта жан - жақты қолдану, мұғалімнің көптеген қиындаған қызметтерін жеңілдетіп, осы іскерліктің ұстанымды жаңа тәсілдерінің пайда болуына мүмкіндік туғызады. Осындай жаңа жолдардың біріне ақпараттық оқыту жүйесіндегі компьютерлік бағдарламалардың түрлері арқылы тіл үйретуді жатқызуға болады.

Елімізде білім беру саласында жаңа ақпараттық технологияларды қолдану басты мақсат болып отыр. Ол тек қана техникалық құрал емес, сонымен бірге, жаңа ақпараттық, коммуникациялық технология және білім беру жүйесіндегі сабақ берудің жаңаша әдісі болып отыр[6].

Компьютерлік телекоммуникациялар бүгінгі қоғамда үлкен қолданысқа ие. Біздің мемлекетімізде жаңа ақпараттық құралдардың дамып келе жатқаны сөзсіз. Қазіргі заман педагогтарына компьютер және мультимедиялық құралдарды қолданудың сабақ өту барысында өте тиімді тәсіл екені белгілі. Бұл құралдың қуаттылығы соншалықты, онымен бірге білім жүйесіне жаңа әдістермен бірге әлемдік ойлаудың жаңа идеологиясы(шығармашылығы) енгізілді[4].

Компьютерлік және ақпараттық технологиялар - заман талабы. Тілді үйренуде компьютерді, мультимедиялық және электрондық оқулықтарды және интерактивті тақтаны пайдаланғанда:

- ✓ лексиканы оқып үйретеді; сөйлеу ырғағын;
- ✓ диалог, монолог және рөлдік ойындарды;
- ✓ хат жазуға үйретеді;
- ✓ грамматикалық құрылымдарды түсіндіріп, оқушылардың есінде сақтауға көмектеседі[5].

Оқушылардың тілдерді үйренуге деген қызығушылығын арттыруда көп ізденіп, жаңа ақпараттық технологияларды меңгеруді, әр түрлі әдіс-тәсілдерді білуді қажет деп санаймын және мен өз сабақтарымда қолданамын.

Жаңа ақпараттық құралдарды тіл сабақтарында қолданғанда күтілетін нәтижелер:

- ✓ үлгерімі төмен оқушыларға көмектеседі;
- ✓ оқушыларың сабаққа деген қызығушылығын арттырады;

- ✓ сабақта пайдаланылатын көрнекіліктердің санын арттырады;
- ✓ оқушылардың шығармашылығын арттырады;
- ✓ оқушыларды жеке жұмыс істеуге үйретеді;
- ✓ грамматикалық құрылымдарды оңай түсінуге көмектеседі;
- ✓ оқушылардың есте сақтау, есту, көру, сөйлеу, ойлау қабілеттерін дамытады;
- ✓ пікірталас, талдау, анализ жасау мүмкіндіктерін арттырады.

Қазіргі заманда ғылымсыз жан - жақты дамыған өркениетті елдердің қатарына қосылу мүмкін емес. Ал мектеп мұғалімдерінің бүгінгі заманға сай берілген сабақтары осы мәселелерді шешуші күш болып отыр[7].

Қорыта келгенде, тілді үйренуде компьютер және тағы басқа жаңа ақпараттық құралдарды пайдалану заман талабы. Жаңа замандағы - Жаңа Қазақстанымыздың дамып келе жатқан қадамында оқу процессіне жаңа ақпараттық технологияларды енгізілуі де, келешекте компьютер заманы болатынына көз жеткізеді.

Білім саласындағы табыстар мамандардың біліміне, біліктілігіне байланысты екендігін білеміз. Сондықтан, біз тек Қазақстанның ішінде ғана емес, әлем деңгейінде бәсекеге қабілетті жастарды дайындай білуіміз керек. Қазіргі заман сабағы жаңа ақпараттық технологияны меңгерген мұғалімсіз болмайды.

Ұлы ағартушы Ы. Алтынсарин: «Маған жақсы мұғалім бәрінен де қымбат, өйткені жақсы мұғалім - мектептің жүрегі» деген екен. Онда «мектептің жүрегі» болумен қатар, жаңа егемен еліміздің ұрпағын жаңа білім нәрін сусындатып, саналы тәрбие, сапалы білім беретін білімді, білікті ұстаз болайық.

Әдебиеттер тізімі:

1. Әлімов А. Оқытудағы интербелсенді әдіс-тәсілдер. Алматы: Ана тілі. 2014, 137б.
2. Джером Брунер. Білім беру үдерісі. Москва. Просвещение, 1960, 167с.
3. Жантелова К. Қазақ тілін ақпараттық технологиялар жүйесімен үйрету // Қазақстан мектебі, Алматы, 2013, №3. Б.20-21.
4. Нұрмағамбетова Ә.М. Ақпараттық-коммуникативтік технологияны оқу үрдісінде пайдалану // Педагогикалық альманах, Алматы, 2010. №3-4.Б. 63-64.
5. Оқыту мен оқудың белсенді әдістері. «Назарбаев Зияткерлік мектептері» ДББҰ Педагогикалық шеберлік орталығы, Астана. 2015, 128б.
6. Тіл білімі терминдерінің түсіндірме сөздігі — Алматы. "Сөздік-Словарь", 20.
7. Жарықбаев Қ. Аталы сөз.– Алматы: Жалын, 1980.

ИНТЕРНЕТ-СЕРВИС «QUIZIZZ» КАК ЭФФЕКТИВНОЕ СРЕДСТВО В ОРГАНИЗАЦИИ УЧЕБНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ СТУДЕНТОВ

Бритоусова Олеся Вячеславовна

педагог специальных дисциплин

КГУ «Серебрянский технологический колледж» УО ВКО

Аннотация. В статье рассмотрен опыт применения информационных технологий на основе интернет-ресурса Quizizz на занятиях в колледже. На примере использования приложения Quizizz показано, что применение информационных технологий повышает интерес обучающихся к предмету.

Abstract: The article examines the experience of using information technology based on the Internet resource Quizizz in college classes. Using the Quizizz application as an example, it is shown that the use of information technology increases students' interest in the subject.

Түйін: Мақалада Колледж сабақтарында Quizizz интернет-ресурсы негізінде ақпараттық технологияларды қолдану тәжірибесі қарастырылады. Мысал ретінде Quizizz

қосымшасының мысалында ақпараттық технологияларды қолдану оқушылардың пәнге деген қызығушылығын арттыратыны көрсетілген.

Ключевые слова: Quizizz, информационные технологии, мотивация, интерес

Современная система образования находится в постоянном движении, динамика которой набирает все более быстрые темпы. Основная задача современного преподавателя развивать способность быстро и безболезненно приспосабливаться к ускоренному темпу развития общества и готовность к работе с инновациями. В настоящее время использование современных электронных образовательных ресурсов в педагогической практике является очень важной частью учебного процесса. Современные образовательные технологии делают занятия более полными и интересными, ускоряется процесс усвоения знаний, а также повышается интерес учащихся к изучению предмета и повышается мотивация к обучению. Существует огромное количество различных платформ и сервисов, которые можно использовать при дистанционном обучении. Одним из таких ресурсов является Quizizz.com.

«Quizizz» – это web - приложение для поддержки образовательного процесса с помощью интерактивных модулей. Данное приложение является отличным сервисом для создания викторин, тестовых заданий, интеллектуальных игр [1].

Приложение «Quizizz» является для любого педагога очень хорошим помощником при составлении плана урока. Благодаря данному сервису любой педагог может сделать оригинальными сразу несколько этапов своего проводимого занятия.

При помощи данного приложения педагог может:

- организовать интеллектуальную игру или викторину;
- провести экспресс - опрос, тест;
- устроить соревнования;
- отслеживать результаты каждого школьника;
- предоставлять автоматическую обратную связь каждому ученику [2].

Одной из главных особенностей приложения «Quizizz» является удобный в использовании интерфейс. Преподаватель создает на собственном компьютере викторину или тест, а студенты могут отвечать на вопросы с помощью своих смартфонов, компьютеров или планшетов, что придает данному занятию огромный интерес со стороны студентов. Для прохождения заданий студентам не нужно регистрироваться в приложении, доступ можно получить посредством ввода кода, который сообщает педагог или перейти по ссылке, полученной от преподавателя. Студентам предлагается ввести своё имя или ник при входе в мероприятие. Все без исключения обучающиеся получают одинаковые задания, но каждый на своем устройстве видит свою случайную последовательность ответов на викторину. Дополнительно на каждый вопрос задания можно установить таймер.

Выбор варианта из нескольких – не единственная возможность данного приложения: в опросы можно вставлять картинки и видео, менять форматы задания почти до бесконечности

После проведения викторины, сервис Quizizz составляет отчет (в%) с результатами по каждому студенту, в котором указываются вопросы, в которых были допущены ошибки, что позволяет преподавателю и студенту увидеть и исправить «слабые» места. Отчет можно посмотреть на сайте или скачать в виде таблицы Excel.

Исходя из своего педагогического опыта, могу с уверенностью сказать, что студенты с удовольствием участвуют в таких «играх», так как это вызывает дух соревнований, они сразу видят свои результаты и рейтинги, касающиеся других учащихся. Баллы начисляются как за правильность ответов, так и за скорость. Для педагога это очень удобно, так как сайт проверяет все быстро и самостоятельно. Кроме того, вам не нужно просить студентов прислать фотографию или экран своего результата.

Исходя из вышесказанного, можно выделить следующие преимущества сервиса «Quizizz»:

- данное приложение является бесплатным продуктом;
- интерфейс данного приложения доступен и понятен;
- быстрота конструирования интерактивных приложений;

- быстрая проверка любого задания;
- большинство шаблонов поддерживают работу с картинками;
- возможен поиск упражнений по категориям (по предметам) уже из сформированного банка другими преподавателями;
- программа постоянно развивается;

Таким образом, напряженность в выполнении различных проверочных заданий может превратиться в увлекательную игру-соревнование. Сервис «Quizizz» является полезным помощником для педагогов, а также эффективным средством обучения.

Список литературы:

1. Бордовский, Г.А. Использование электронных образовательных ресурсов нового поколения в учебном процессе / Г.А. Бордовский. – Изд - во РГПУ им. А.И. Герцена, 2007. – 31с.
2. Аллен, М. E - learning. Как сделать электронное обучение понятным, качественным и доступным / М. Аллен. – М.: Альпина Паблишер, 2016. – 275 с.

КОММУНИКАЦИЯЛЫҚ ТЕХНОЛОГИЯНЫҢ БІЛІМ САПАСЫНЫҢ АРТТЫРУДАҒЫ РӨЛІ

Қонысбаева Гүлден Құлсейітқызы
«Арқалық медициналық колледжі» МКҚК
Арқалық қаласы

Аннотация. Ақпараттық қоғамның негізгі талабы – оқушыларға ақпараттық білім негіздерін беру, логикалық – құрылымдық ойлау қабілеттерін дамыту, ақпараттық технологияны өзіндік даму мен оны іске асыру құралы ретінде пайдалану дағдыларын қалыптастырып бейімдеу.

Түйін: Жаңа технологиялық ақпараттарды интерактивті құралдарды орынды қолдану оқыту сапасын жетілдіруге, білім алушылардың қызығушылығын арттыруда маңызды рөл атқарады.

Түйін сөздер: ақпараттық-коммуникация, ЭЕМ, интернет, жаңа технология
XXI ғасыр – ақпараттық технология ғасыры. Ертеңгі күннің бүгінгіден де гөрі нұрлы болуына ықпал етіп, адамзат қоғамын алға апаратын құдіретті күш тек білімге ғана тән. Білім беруді ізгілендіру, ақпараттандыру – бүгінгі заман талабы. Ақпараттық білімнің, орта мен адамның өзара қарым-қатынасын үйлестіру және жаңа қоғамда ақпараттық технологияны пайдалану, ақпараттық мәдениетпен байланысын кеңейту мүмкіндіктері мол кезде. өркениеттің өсуі ақпараттық қоғамның қалыптасуымен тікелей байланысты екенін ескерсек, қазіргі кездегі білім мен техниканың даму деңгейі әрбір адамға сапалы және терең білім мен кәсіби іскерліктердің болуын, жастардың белсенді шығармашылықпен жұмыс істеуін талап етеді. Білімді болумен қатар ақпараттық қоғамда, жаһандану заманында өз білімінді қажетіңе пайдалана білу – өте маңызды[1].

Ақпараттық-коммуникациялық технологияға интернет, теледидар, электрондық почта, т.б. жатқызуға болады. Ақпараттық – коммуникациялық технологиялардың болашағы мен дамуы.

XX ғасырдың ортасында атақты ғалым В.М.Глушков: «ЭЕМ желілері мен оларға терминал арқылы байланысу жүйелерінің дамуы келесі ғасыр басында техникалық жағынан жетілген елдерде ақпараттың басым бөлігі, бірінші кезекте, ғылыми техникалық, экономикалық, саяси - әлеуметтік мәліметтер қағаз күйде – ЭЕМ жадында сақталады. Соның салдарынан XXI ғасыр басында осындай ақпаратты пайдалана алмайтын адам XX ғасыр басында оқи да, жаза да алмайтын жанға ұқсас болады...»

Президентіміздің «Жаңа әлемдегі жаңа Қазақстан» атты жолдауында: «Біз бүкіл еліміз бойынша әлемдік стандарттар деңгейінде сапалы білім беру қызметін көрсетуге қол

жеткізуіміз керек» десе, осы жолдаудың III тарауы, он сегізінші бағытының жетінші тармақшасында: «Ақпараттық технологиялар мен ақпаратты таратудың жаңа нысандарына бағытталған мамандырылған білім беру бағыттарын құру міндеті де алдымызда тұр» делінген, сондай – ақ он жетінші бағытының үшінші тармақшасында «Онлайн тәсілінде оқыту тәжірибесін дамытып, елімізде оқу теледидарын құру қажет» деп атап көрсетілгендей бүгінгі күні білім беру жүйесі жаңа педагогикалық технологияға негізделуін және ақпараттық құралдарының кеңінен қолданылуын қажет етеді. Осылайша оқу – тәрбие үрдісінде жаңа ақпараттық технологияларды пайдалану заман талабынан туындаған.

Ақпараттық – телекоммуникациялық технология электрондық есептеуіш техникасымен жұмыс істеуге, оқу барысында компьютерді пайдалануға, модельдеуге, электрондық оқулықтарды, интерактивті құралдарды қолдануға, интернетте жұмыс істеуге, компьютерлік оқыту бағдарламаларына негізделеді. Ақпараттық әдістемелік материалдар коммуникациялық байланыс құралдарын пайдалану арқылы білім беруді жетілдіру[2].

Ақпараттық – коммуникациялық технологияның келешек ұрпақтың жан-жақты білім алуына, іскер әрі талантты, шығармашылығы мол, еркін дамуына жол ашатын педагогикалық, психологиялық жағдай жасау үшін де тигізер пайдасы аса зор.

XXI ғасыр – бұл ақпараттық қоғам дәуірі, технологиялық мәдениет дәуірі, айналадағы дүниеге, адамның денсаулығына, кәсіби мәдениеттілігіне мұқият қарайтын дәуір.

Білім беру үрдісін ақпараттандыру – жаңа ақпараттық технологияларды пайдалану арқылы дамыта оқыту, дара тұлғаны бағыттап оқыту мақсаттарын жүзеге асыра отырып, оқу тәрбие үрдісінің барлық деңгейлерінің тиімділігі мен сапасын жоғарылатуды көздейді.

БҰҰ – ның шешімімен «XXI – ғасыр ақпараттандыру ғасыры» деп аталады. Қазақстан

Ақпараттық қоғамның негізгі талабы – оқушыларға ақпараттық білім негіздерін беру, логикалық – құрылымдық ойлау қабілеттерін дамыту, ақпараттық технологияны өзіндік даму мен оны іске асыру құралы ретінде пайдалану дағдыларын қалыптастырып бейімдеу.

Білім беру жүйесін ақпараттандыру дегеніміз – берілетін білім сапасын көтеруді жүзеге асыруға бағытталған үрдіс, яғни еліміздің ұлттық білім жүйесінің барлық түрлерінде кәдімгі технологияларды тиімді және компьютерлік ақпараттандыру технологияларына алмастыру, оларды сүйемелдеу және дамыту, нақты жүзеге асыру шаралары[3].

Ақпарат алмасу істеріндегі компьютерлік технологиялар рөлі өте жылдам өсіп келе жатыр, соңғы кезде телефон, радио, теледидар сияқты құралдар орнына электрондық телекоммуникациялық құрылғылар пайдаланыла бастады, олар - өндірістік, әлеуметтік және тұрмыстық мәселелерге кеңінен араласып келе жатқан электрондық почта мен Ақпараттық технологияларды тәжірибе жүзінде пайдалану жолында арнайы білім беру мақсатында жаңа пән – информатика сабағы соңғы 20 жыл көлемінде оқылып келеді. Оның орта білім жүйесіндегі алатын орны қазіргі ақпараттық қоғамдағы кәсіби қызметінің негізі болып табылатын әлемнің ақпараттық – жүйелік бейнесін жасау, ақпараттық орта мен адамның тиімді қарым – қатынасын қалыптастыру сияқты мәселелермен анықталып келеді. Осыған қоса қазіргі кезде педагогикалық ғылым саласында да оның әдіснамасы мен парадигмасын жетілдіруге қажет тереңдетілген әлеуметтік өзгерістер болып жатыр.

Бүгінгі күні білім беру жүйесін ақпараттандыру ісінің басты мақсаты – заман талабына байланысты ақпараттық қоғамның шарттарына сәйкес оқушыларды тұрмыстық, қоғамдық және кәсіптік өмір салаларына толық әрі тиімді түрде араластыру болып табылады. Ақпараттандыру ісінде білім жүйесінің адамзат тіршілігінің барлық әлеуметтік аймақтармен әрекеттесуі және олардың бір – біріне әсер етуі толық бейнеленеді. Мұнда білім беру ісінің өзі де күрделі құрылымнан тұратын жүйе ретінде қарастырылады.

Осындай күрделі жүйенің бір – бірімен және қоғамдық өмірдің басқа аймақтарымен де тығыз байланысқан бес бөліктен тұратыны анықталды; олар: теориялық – методологиялық, педагогикалық, экономикалық, ұйымдастырушылық және технологиялық жүйелер. Сол себепті қазіргі кезде білім саласындағы ең өзекті мәселеге ақпараттық технологияларды пайдаланудың техникалық жағы емес, керісінше оның ұйымдастырушылық, әлеуметтік және педагогикалық жақтары айналып отыр.

Ақпараттық технологиялар ақпараттық нарықта алға қойған мақсаттарға қол жеткізу үшін саяси субъектілер қолданатын әртүрлі әдіс-тәсілдер мен техникалар. Ақпарат ағындарын анықтайтын, коммуникаторлар мен реципиенттер әрекеттерінің мақсаттары мен тәсілдерін, қарым-қатынас стилін, басқа да ақпараттық іс- әрекеттер параметрлерін айқындайтын жүйелер ретінде мыналарды атауға болады: шешім қабылдау, сайлау кампанияларын жүргізу, халықаралық және ішкі саяси дағдарыстарды реттеу және т.б[4].

Ақпараттық технологиялардың мазмұны, көп жағдайда, оның ақпарат нарығындағы әрекетінің стратегиясы мен тактикасына байланысты. Ең негізгілері ретінде мемлекеттің ақпараттық әрекеттеріне және оның органдарының, басқару бөлімдерінің жұмысына сапалық шектеу қоятын төмендегідей ұстанымдарды атауға болады. Оны орындауға аса күш жұмылдырмай-ақ, қандай да бір мәселенің шешімін қабылдауда ұстанған өз ұстанымы жайынан қоғамды хабардар ету;

- бағыныңқы төменгі құрылымдарға және басқару органдарына қызметтік тұрғыдағы шешімдерді жүзеге асыру үшін арнайы нұсқауларды тарату ;
- қабылданған және жүзеге асырылып жатқан шешімдерді бақылау;
- қандай да бір әлеуметтік мәселелерді талқылауда мемлекеттік, саяси және қоғамдық ұйымдар мен бірлестіктер белсенділігін үйлестіру ("күштер тепе-теңдігі" стратегиясы);
- саяси тәртіп және басқару түрінің жағымды бейнесін қалыптастыру, соған сәйкес оппозицияның сыны ("имидж қалыптастыру" стратегиясы);
- қоғамдық пікірді тәртіпке қолайсыз әлеуметтік мәселелерді талқылауға барғызбай, көңілін аулау ("назарын басқаға аудару" стратегиясы).

Іс жүзінде мемлекет қызметіне ақпараттық стратегиялар және олармен байланысты техникалық міндеттер кедергі туғызуы да мүмкін.

Қазіргі ақпараттық коммуникациялық технологияларды пайдалану негізінде жаңа педагогикалық әдістерді қалыптастыруға бағытталған білім беру жүйесін ақпараттандыруды Қазақстандағы дарынды балаларға білім беруді ақпараттандыру мәселелері; - білім берудің жаңа технологияларын (оқу теледидарлары, Internet Telekom, Relkom және қашықтықтан оқытудың өзге түрлері) жасау, жүзеге асыру.. Біз бейбіт елде, мемлекеттік білімді жетілдіруге аса мән берген елде тұрамыз. Жалпы білім берудің мақсаты – терең білімнің, кәсіби дағдыларын негізінде еркін бағдарлай білуге, өзін-өзі дамытуға адамгершілік тұрғысынан жауапты шешімдерді қабылдауға қабілетті жеке тұлғаны қалыптастыру, яғни жеке тұлғаны қалыптастыруға негізделген.

Қорытындылай келе интерактивті құралдарды орынды қолдану оқыту сапасын жетілдіруге көмектеседі.

Әдебиеттер тізімі:

1. <https://daryn.online/article/32>
2. <https://kuam.kz/kk/akparattyk-kommunikaciya-lyk-tehnologiyalardyn-akt-bolashagy-men-damuy#gsc.ta0>
3. <https://www.google.com/search>
4. <https://stud.kz/referat/show/96788>

ИСПОЛЬЗОВАНИЕ В СИСТЕМЕ СРЕДНЕГО ПРОФЕССИОНАЛЬНОГО ОБРАЗОВАНИЯ ПРИЕМА «КЛАСТЕРОВ» В ИЗУЧЕНИИ ЯЗЫКОВ

Мурзина Татьяна Анатольевна
преподаватель I категории,
ГАПОУ «Технический колледж им. В. Д. Поташова»,
г. Набережные Челны Республики Татарстан
Магфурова Светлана Олеговна

Аннотация. В статье рассматривается актуальность и востребованность применения технологии критического мышления – «кластера» в учебном процессе как необходимого условия развития сложных мыслительных операций: анализ и синтез, обобщение и абстрагирование. В результате, авторы приходят к выводу о том, что развитие критического мышления у обучающихся колледжа повышает мотивацию, самодисциплину, саморазвитие и формирование познавательной активности и коммуникативной компетенции.

Ключевые слова: критическое мышление, кластер, последовательность мыслей, стадия вызова ассоциаций.

Процессы глобальной информатизации влияют на все сферы жизни общества, в том числе на развитие системы образования. Внедрение информационно-коммуникативных и интерактивных технологий взаимосвязано с совершенствованием содержания и методов образования. Личностно - ориентированная образовательная технология, применяемая на занятиях в колледже при изучении как иностранного, так и русского языков, развивает межкультурную компетенцию, способствует преодолению психологического барьера в процессе коммуникации.

На данный момент, приоритетными направлениями в среднем профессиональном образовании являются коммуникативность, интерактивность, аутентичность общения, изучение языков в культурном контексте. Применение технологии развития критического мышления при обучении русскому и иностранному языкам показывает стабильный положительный результат. Обучающийся стремится рационально подходить к решению проблемы, осуществлять поиск необходимой информации, приходиться к собственным выводам и умозаключениям.

Как правило, у 16-летнего обучающегося уже сформированы мировоззрение, школьная база знаний, навыки учебной деятельности. Следовательно, при обучении в системе СПО одним из эффективных приёмов, стимулирующих процесс познания, является кластер. Этимология лексемы «кластер» восходит к английскому языку «cluster» и буквально переводится как «гроздь». В науке эта дефиниция трактуется как «выделение смысловых единиц текста и графическое их оформление в определенном порядке в виде грозди» [1,78]. Делая какие-то записи, зарисовки для памяти, мы часто интуитивно распределяем их особым образом, компонуем по категориям. Кластер – графический прием систематизации материала. В результате наши мысли уже не громоздятся, а «гроздятся», вследствие чего последовательно располагаются в определенном порядке.

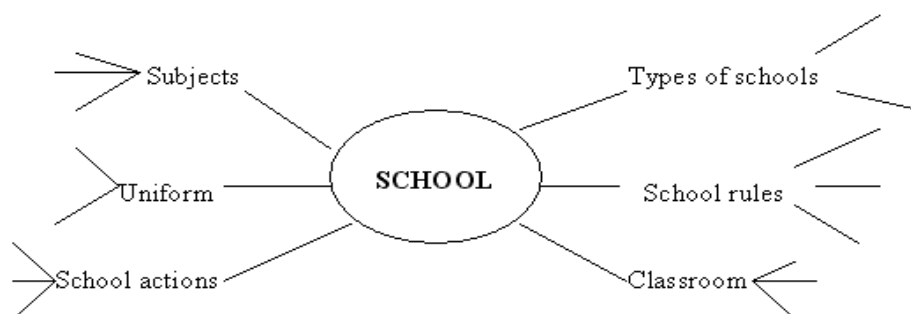
Правила приёма кластера достаточно простые. В центре – это наша тема, а вокруг нее крупные смысловые единицы. Это запись слов, спонтанно приходящих в голову, которые записываются вокруг основного слова. Они обводятся и соединяются с основным словом. Каждое новое слово образует собой новое ядро, которое вызывает дальнейшие ассоциации. Таким образом создаются ассоциативные цепочки, а взаимосвязанные понятия соединяются линиями.

Кластеры помогают охватить большое количество информации для воспроизведения и повторения материала. Обобщая опыт работы по изучению языков, приведем примеры применения кластера на занятии на материале английского языка. Согласно примерной программе по иностранному языку среднего профессионального образования в Российской Федерации на 1 курсе колледжа большое внимание уделяется изучению тем «Взаимоотношение в семье, с друзьями», «Школа, школьное образование», «Культуроведение», «Страноведение». Обобщить или активизировать учебный материал по модулям можно с помощью кластера. Например, при изучении темы «Школьная система образования РФ» можно затронуть следующие вопросы:

- 1) какие предметы изучаются;

- 2) школьная форма;
- 3) правила и обязанности;
- 4) виды школ;
- 5) одноклассники.

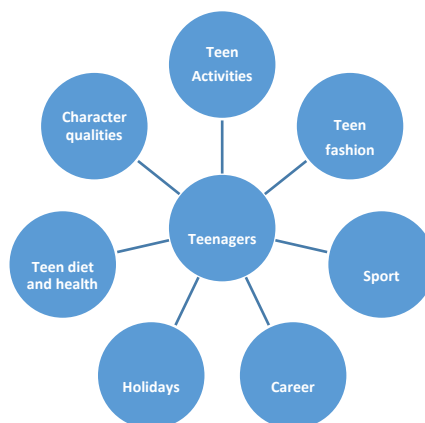
Структурируем кластер в виде следующей модели

При изучении темы «Времяпровождение подростков» анализируются и обобщаются темы:

- 1) подростковая мода;
- 2) характер подростков;
- 3) хобби и спортивные увлечения;
- 4) будущая профессия;
- 5) каникулы;
- 6) диета и здоровье.

Модель данного кластера

В процессе реализации приёма кластера при обучении языкам в учебном процессе для нас было важно давать обучающимся возможность высказывать свою точку зрения по поводу изучаемой темы свободно, без боязни ошибиться и быть исправленным преподавателем; фиксировать все высказывания обучающихся на доске: любое из них будет важным для дальнейшей работы. При этом на данном этапе нет «правильных» и «неправильных» высказываний.

В результате, применение данной методики позволило сочетать любые формы работы: индивидуальная позволит каждому обучающемуся систематизировать свои собственные знания, групповая – услышать другие мнения, изложить свою точку зрения без риска ошибиться. Важным при этом становится и обмен мнениями, что в итоге может способствовать выработке идей, которые зачастую являются неожиданными и продуктивными; появлению интересных вопросов, поиск ответов, которые будут стимулировать к изучению нового материала в частности, и в целом - повышению интереса и мотивации к изучению языка как коммуникативной знаковой системы.

Список литературы:

1. Алефиренко, Н. Ф. Культурные концепты в языке и тексте / Н. Ф. Алефиренко: сборник научных трудов. – Белгород: Изд-во БелГУ, 2015. – 163 с.
2. Давыдов В.В. Теория развивающего обучения. - М., 1996.
3. Загашев И.О., Заир-Бек С.И. Критическое мышление: технология развития. Перспективы для высшего образования. - СПб: Скифия, 2003.
4. Иванова Л. Ф. Программа обучения английскому языку учащихся образовательных учреждений Республики Татарстан. – Казань.: Таи., 2007.

ОБРАЗОВАНИЕ В УСЛОВИЯХ ГЛОБАЛЬНЫХ ИЗМЕНЕНИЙ

Бекбаев Даурен Капашевич
Бекенова Бахыт Кузаировна
преподаватели спецдисциплин.
ГКП на ПХВ «Высший колледж
«ASTANA POLYTECHNIC»
город Астана.

Аннотация. «Цифровой Казахстан», Применение цифровых технологий, основные риски, основная цель, ключевая цель цифровизации, четыре ключевые направления реализации программы «Цифровой Казахстан», проактивное государство.

Ключевые слова: Цифровой Казахстан. Экономический рост, прогресс. Конкурентноспособность, развитие, улучшение качества образования инновационные цифровые технологии в образовании.

Основная цель государственной программы «Цифровой Казахстан»- прогрессивное развитие цифровой экосистемы для достижения устойчивого экономического роста, повышения конкурентноспособности экономики и нации, улучшения качества жизни населения.

Реализация государственной программы «Цифровой Казахстан» будет проводиться в четырех ключевых направлениях;

1. Реализация цифрового шелкового пути. Это развитие надежной, доступной, высокоскоростной и защищенной цифровой инфраструктуры.

2. Развитие креативного общества. Это развитие компетенций и навыков для цифровой экономики, проведение работ по повышению цифровой грамотности населения, подготовка ИКТ специалистов для отраслей;

3. Цифровые преобразования в отраслях экономики. Это повсеместное внедрение цифровых технологий для повышения различных отраслей экономики;

4. Переход на проактивное государство. Это усовершенствование системы электронного и мобильного правительства, оптимизация сферы предоставления государственных услуг.

Бесспорно, мир в XXI веке стремительно меняется с каждым днем во всех направлениях и конкурентноспособное, стабильное, экономически развитое, образованное во всех направлениях государство, является показателем устойчивого развития и улучшения качества жизни населения.

[Главной задачей для любого культурного общества является правильное воспитание подрастающего поколения. Воспитание здоровой, целеустремленной, сознательной, духовно богатой и нравственной личности – это важнейший гарант существования государства и его будущего мирного развития.]

Несомненно, показателем конкурентноспособности развития любого человека гражданина личности это является образование. Образованность человека, человеческий капитал, развитие всесторонне развитого человека специалиста профессионала своего дела,

отвечающего современным требованиям и самое важное конкурентноспособного, является важным показателем индикатором в данном аспекте современного мира.

[В современном мире простой поголовной грамотности уже явно недостаточно. Наши граждане должны быть готовы к тому, чтобы постоянно овладевать навыками работы на самом передовом оборудовании и самом современном производстве.] (Стратегия Казахстан-2050).

Основная цель цифровизации образования это- обеспечение устойчивости учебного процесса (независимо от быстро меняющихся внешних условий) это ключевая цель.

Цифровые образовательные технологии- это инновационный способ организации учебного процесса, основанный на использовании электронных систем, обеспечивающих наглядность. Целью применения цифровых технологий является повышение качества, эффективности учебного процесса, а также успешной социализации студентов.

Роль цифровых технологий в области образования.

Современные цифровые технологии дают новые инструменты для развития университетов и других образовательных учреждений во всем мире. Цифровизация обеспечивает возможность для обмена накопленным опытом и знаниями, что позволяет людям больше узнать и принимать более обоснованные решения в своей повседневной жизни.

Плюсы в цифровизации образования

Среди явных и хороших положительных плюсов цифрового алгоритма современного образования можно назвать следующие:

- Приучение к самостоятельности
- Отсутствие бумажной волокиты
- Экономия важного ресурса (время)
- Упрощение работы педагогов.
- Прогностическая модель будущего в действии.

Бесспорно **польза от цифровых технологий** есть. Сегодня цифровые технологии, такие как системы объединения данных и искусственный интеллект, используются для отслеживания и диагностики проблем в сельском хозяйстве, здравоохранении и окружающей среде или для выполнения повседневных задач, таких как объезд транспортных пробок или оплата счетов.

Основные направления «Цифровой Казахстан» это бесспорно важное основное направление государственной программы:

- Цифровизация промышленности и электроэнергетики
- Цифровизация транспорта и логистики
- Цифровизация сельского хозяйства
- Развитие электронной торговли
- Развитие финансовых технологий и безналичных платежей
- Государство-гражданам.

К **цифровым технологиям** относятся примеры:

Интернет вещей (Internet of things, IoT) удаленное управление объектами

- Виртуальная реальность
- искусственный интеллект
- Робототехника.
- 3D печать.
- Синергия технологий.

Основные **риски цифровизации** существуют.

- Недостаток экспертизы когда исполнители не особо понимают что такое цифровизация и зачем она вообще нужна.

- Отсутствие мотивации.

Технологии и их важность в образовании.

Технологии позволяют сделать процесс обучения более гибким, дают возможность учиться в любом месте, в любое удобное время, что крайне важно в ситуациях, когда

традиционное обучение становится затруднительным. Технологии открывают новые перспективы.

Естественно как мы видим в современном мире цифровые технологии играют все более важную роль в развитии экономики стран. Уже более 40% населения планеты имеет доступ к интернету, и почти в каждом из 7 из 10 домохозяйств у них есть мобильный телефон. Цифровые технологии дали ряд преимуществ-упрощение доступа населения и бизнеса к государственным услугам, ускорение обмена информацией, появление новых возможностей для ведения бизнеса, создание цифровых продуктов и т.д.

Уверен бесспорно Республика Казахстан также будет и станет лидером в данной области цифровых технологий и конечно будет улучшаться и расти экономика ее потенциал и стандарт качества жизни населения.

Список литературы:

1. Программа «Цифровой Казахстан» Информационно-правовая система нормативных правовых актов РК.
2. Стратегия развития «Казахстан -2050».4 пункт. Знания и профессиональные навыки –ключевые ориентиры современной системы образования, подготовки и переподготовки кадров.
- 3.«Әділет» информационно-правовая система нормативных правовых актов РК Концепции развития образования в РК на 2022-2026 годы.

ФОРМИРОВАНИЕ НАВЫКОВ SOFT SKILLS И HARD SKILLS НА ЗАНЯТИЯХ МАТЕМАТИКИ

Сыздыкова Мадина Сундеткановна

преподаватель математики,

КГКП «Костанайский индустриально-педагогический колледж»

Аннотация. В статье отражены понятия навыков SOFT SKILLS И HARD SKILLS, особенности их развития и формирования в системе профессионального образования на занятиях по математике у студентов 1 курса по специальности «Профессиональное обучение (по отраслям)», квалификации «Мастер производственного обучения, техник- технолог» и «Мастер производственного обучения, техник». Формирование навыков SOFT SKILLS и HARD SKILLS на занятиях математики включает овладение ключевыми компетенциями, составляющими основу дальнейшего успешного образования и ориентации в мире профессий.

Түйін. Мақалада SOFT SKILLS және HARD SKILLS дағдылары ұғымдары, олардың "Кәсіптік оқыту (түрлері бойынша)" мамандығы бойынша 1 курс студенттерінің математика сабақтарында кәсіптік білім беру жүйесінде дамуы мен қалыптасу ерекшеліктері, "Өндірістік оқыту шебері, техник - технолог" және "Өндірістік оқыту шебері, техник"біліктілігі көрсетілген. Математика сабақтарында SOFT SKILLS және HARD SKILLS дағдыларын қалыптастыру кәсіптер әлемінде одан әрі табысты білім беру мен бағдарлаудың негізін құрайтын негізгі құзыреттерді меңгеруді камтиды.

Abstract. The article reflects the concepts of SOFT SKILLS and HARD SKILLS, the peculiarities of their development and formation in the system of vocational education in mathematics classes for 1st year students in the specialty "Vocational training (by industry)", qualifications "Master of industrial training, technician technologist" and "Master of industrial training, technician". The formation of SOFT SKILLS and HARD SKILLS in mathematics classes includes mastering key competencies that form the basis for further successful education and orientation in the world of professions.

Ключевые слова: SOFT SKILLS и HARD SKILLS, математические навыки, техник технолог, технические профессии, практическое применение, развитие и формирование, мягкие и жесткие навыки.

Суть знания в том, чтобы, обладая им, применять его.

Конфуций

Математика встречается и используется всегда и везде, следовательно, определенные **математические навыки нужны каждому человеку**. Не правда ли, нам приходится в жизни постоянно считать деньги, мы используем, часто не замечая знания о величинах, характеризующих протяжённости, площади, объёмы, промежутки времени, скорости и многое другое.

Математика является основой для многих профессий, особенно в области науки, технологий, инженерии и финансов.

Жесткие навыки (HARD SKILLS) в математике – это конкретные знания и умения, которые можно измерить, оценить и проверить. Эти навыки являются явными и объективно измеримыми, что делает их важной частью формального образования и оценки успехов студентов. Жесткие навыки традиционно изучаются в группе через передачу знаний, изучение конкретных тем и применение этих знаний в практических заданиях и экзаменах.

Мягкие навыки (SOFT SKILLS) – это навыки, которые не являются специфическими для определенной профессии или предметной области, но при этом являются важными для достижения успеха в карьере и личной жизни. Это такие навыки, как коммуникация, лидерство, творческое мышление, сотрудничество, управление временем, смекалка, адаптация к изменениям, критическое мышление и др. Мягкие навыки играют важную роль в развитии личности, помогая студентам успешно общаться, справляться со сложными ситуациями, решать проблемы, развиваться профессионально и социально. Они также способствуют формированию всех сторон личности, таких как эмоциональный интеллект, этика и ответственность. Научиться мягким навыкам можно как в школе, так и вне учебных заведений, через участие в общественных мероприятиях, волонтерство, спорт, искусство и другие активности.

Например, в профессии «Техник технолог» знания математики необходимы и широко применяются в его профессиональной деятельности: технолог должен знать алгоритм приготовления блюд; в каких пропорциях подбирать компоненты для приготовления блюд; определять влажность продуктов, рассчитывать дневную норму питания в процентах, производить калькуляцию и учёт продуктов питания; рассчитывать объём посуды, количество жидкости для точного расчёта количества порций. Поэтому, важны для этой профессии математические задачи на проценты и задачи нахождения площадей и объёмов.

Задача №1.	Задача 2.	Задача 3.
<p>Для приготовления блинов требуется: Для того, чтобы испечь блины, надо взять 0,320 кг муки, сахара в 16 раз меньше, чем муки; соли на 13 г меньше, чем сахара. Сколько граммов ингредиентов надо, чтобы испечь блины? На сколько граммов муки больше, чем масла?</p>	<p>Повару необходимо приготовить 15 порций бифштекса по 200 г в каждой. Сколько необходимо взять мяса, если известно, что мясо при варке теряет 35% своей массы.</p>	<p>Масса теста 3 кг. Масса одного баурсака 20 гр. В группе 25 студентов, сколько штук баурсаков достанется каждому студенту?</p>
		

В данных задачах на занятиях по математике развивается и улучшается ряд **ХАРД СКИЛЛС** через:

- арифметические вычисления
- сравнение чисел

- перевод единиц измерения в одну систему
- расчет продуктов для приготовления п-го количества блинов,
- проценты
- разработку калькуляции блюд
- расчет выхода готовой продукции
- учета продуктов

Формирование **СОФТ СКИЛЛС** проходит через

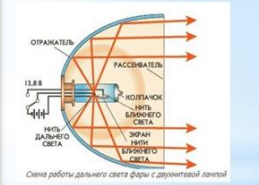
- развитие критического мышления, т.е. студенты учатся анализировать и оценивать решения задач и формулировать свои аргументы
- через алгоритм точных действий
- через применение творческих нестандартных решений.

Для **технических профессий** необходимы задачи на движение, проценты, площади и объемы, составление уравнений и систем уравнений.

В задаче про автомобильные фары через темы «График квадратичной функции и ее свойства», «Тела вращения», знания о марках автомобилей, их конструкции улучшается ряд **ХАРТ СКИЛЛС**. В задаче про шестеренку **ХАРТ СКИЛЛС** формируются через навыки составления чертежа с помощью циркуля, линейки и транспортира. Навыки **СОФТ СКИЛЛС** формируются через проблемное решение- это задачи, которые требуют анализа ситуации и нахождения решения, компьютерные навыки - студентам можно предложить использовать компьютерные программы и онлайн-ресурсы для решения задач и проведения графических и численных исследований.

В задаче № 6 студенты на сайтах могут взять любой марки и типа кузова технику, с помощью формул рассчитать скорость автомобиля в зависимости от оборотов двигателя, выбранной передачи и размера колес. Тем самым формирование навыков **СОФТ СКИЛЛС** можно развивать через изменение формата и условия задачи, чтобы студенты могли адаптироваться к новой ситуации и находить решения в разных условиях.

Важно создать подходящую обстановку на занятиях, чтобы стимулировать развитие этих навыков. Постоянное практическое применение и обучение в контексте математики поможет ученикам развивать и применять софт скиллс и хард скиллс в реальной жизни.

<p>Задача № 4 Для того, чтобы зеркало фар отражало лучи параллельным пучком, зеркалу нужно придать форму параболоида вращения, внутри которого в отдельной точке находится лампочка.</p>	<p>Задача № 5 Чтобы изготовить шестеренку надо окружность разделить на n-равных частей.</p>	<p>Задача № 6 Рассчитайте скорость автомобиля в зависимости от оборотов двигателя, выбранной передачи и размера колес. Если обороты коленчатого вала – n об/мин, передаточное число главной передачи U_0, передаточное число i передачи – U_i, размер колес смотрите в таблице согласно варианта.</p>
		

Развитие и улучшение навыков HARD SKILLS на занятиях математики проходит через:

1. Углубленное изучение материала, это активное участие в занятиях, задавание вопросов преподавателю, обсуждение сложных тем и концепций с другими студентами.
2. Выполнение практических заданий, связанных с использованием конкретных навыков, таких как решение математических задач, написание эссе, выполнение экспериментов в лаборатории и т.д.

3. Участие в групповых проектах, которые требуют применения и развития навыков **HARD SKILLS**, таких как коммуникация, работа в команде, аналитические навыки и т.д.

4. Изучение и использование специализированного программного обеспечения, связанного с предметом, такого как математические пакеты, программное обеспечение для научных исследований и т.д.

5. Постоянное самообучение и применение **Hard skills** в повседневной жизни, например, путем решения различных задач, самостоятельного изучения дополнительных материалов и применения навыков в практических ситуациях.

На занятиях математики можно формировать и развивать навыки **SOFT SKILLS следующим образом:**

- умение следовать алгоритму, ведь многие действия в своей жизни человек совершает по определённым правилам, при этом эффективность действий во многом зависит от того, насколько чётко человек представляет то, что он должен делать в каждый момент времени, в какой последовательности и каким должен быть результат его действий.

- при коммуникации стимулировать обсуждение проблем и задач в группе или с одноклассником, при этом участвовать в дискуссиях, задавать вопросы и активно обмениваться мнениями;

- при работе в команде проводить занятия так, на которых студенты должны сотрудничать между собой, разделять задачи и решать их вместе;

- для развития критического мышления задавать сложные задачи и ставить проблемы, которые требуют логического и аналитического мышления, попросить студентов объяснить свои решения и применять критическое мышление для оценки правильности своих выводов;

- при самоорганизации обучать студентов планированию своего времени и разбиению сложных задач на более мелкие подзадачи, поощрять самостоятельность и организованность в выполнении уроков и домашних заданий;

- для решения проблем создавать задачи, в которых требуется искать нестандартные и творческие решения;

- изменять формат и условия заданий, чтобы студенты могли адаптироваться к новой ситуации и находить решения в разных условиях;

- давать студентам возможность преподавать материал своим одноклассникам или проводить презентации по интересующей их математической теме, поощрять их лидерские качества и способность вести и мотивировать других студентов.

Реализация данных рекомендаций позволит эффективно формировать навыки SOFT SKILLS и HARD SKILLS обучающихся, что будет способствовать их успешной адаптации в современном обществе и будущей профессиональной карьере.

Список литературы:

1. Тарасова Т.А. Сборник задач по математике с профессиональной направленностью, Издательский центр ГБОУ СПО ККПТП, 2014.
2. Шапирко Н.М., Использование задач с практическим содержанием в преподавании математики, М.Просвещение, 1990г.
3. <https://chat-gpt.org/ru/chat>

ПРИМЕНЕНИЕ ИКТ НА УРОКАХ АНГЛИЙСКОГО ЯЗЫКА

Русак Айгуль Кенесовна

Преподаватель английского языка

КГКП «Костанайский колледж автомобильного транспорта»

Аннотация: Современное общество характеризуется огромным влиянием компьютерных технологий, которые на сегодняшний день внедрены практически во все сферы человеческой деятельности. В статье рассмотрено развитие информационно-коммуникационных технологий в обучении английскому языку, которые открывают доступ к новейшим возможностям и позволяют формироваться новым взглядам на образовательный процесс. Эффективность использования информационных технологий обусловлена личной мотивацией и повышенной познавательной активностью студентов.

Түйін: Қазіргі қоғам компьютерлік технологиялардың орасан зор әсерімен сипатталады, олар бүгінгі күні адам қызметінің барлық салаларына енгізілген. Мақалада ағылшын тілін оқытудағы ақпараттық-коммуникациялық технологиялардың дамуы қарастырылған, олар жаңа мүмкіндіктерге қол жеткізуге мүмкіндік береді және білім беру процесіне жаңа көзқарастарды қалыптастыруға мүмкіндік береді. Ақпараттық технологияларды қолданудың тиімділігі жеке мотивацияға және студенттердің танымдық белсенділігінің жоғарылауына байланысты.

Abstract: Modern society is characterized by the enormous influence of computer technologies, which are currently implemented in almost all spheres of human activity. The article examines the development of information and communication technologies in English language teaching, which open access to the latest opportunities and allow new views on the educational process to be formed. The effectiveness of the use of information technology is due to personal motivation and increased cognitive activity of students.

Ключевые слова: Информационно-коммуникационные технологии, компьютерная грамотность, электронные учебники, компьютерные инновации в образовании, справочники, аудио и видеокomпоненты.

На сегодняшний день обучение иностранному языку невозможно без использования таких современных технологий обучения, как обучение в сотрудничестве, метод проектов, информационные технологии, включая Интернет.

Актуальность данной проблемы состоит в том, что информационно-коммуникационные технологии характеризуются высокой коммуникативной возможностью и активным включением учащихся в учебную деятельность, активизируют потенциал знаний и умений навыков говорения и аудирования, эффективно развивают навыки коммуникативной компетенции у школьников. Это способствует адаптации к современным социальным условиям, т.к. обществу нужны люди, быстро ориентирующиеся в современном мире, самостоятельные и инициативные, достигающие успеха в своей деятельности. В основе любой инновационной деятельности лежит творческое начало. Творческая деятельность предполагает развитие эмоциональной и интеллектуальной сфер личности. Это одна из главных задач современного образовательного процесса. Учебная деятельность в школе требует применения конкретных технологий, обеспечивающих решение данной задачи. Таковыми являются инновационные формы обучения: ИКТ, метод проекта, приемы технологии критического мышления.

Основными целями применения ИКТ на уроках английского языка являются:

- > повышение мотивации к изучению языка;
- > развитие речевой компетенции: умение понимать аутентичные иноязычные тексты, а также умение передавать информацию в связных аргументированных высказываниях;
- > увеличение объема лингвистических знаний;
- > расширение объема знаний о социокультурной специфике страны изучаемого языка;
- > развитие способности и готовности к самостоятельному изучению английского языка.

В соответствии с поставленными целями определены следующие задачи:

1. Рассмотрение актуальности использования Информационно-коммуникационных технологий (ИКТ) на уроках английского языка.
2. применение ИКТ на уроках английского языка как средство повышения результативности обучения и развития креативности;
3. рассмотрение развития творческой деятельности на уроках английского языка посредством ИКТ

обобщение опыта использования информационно-коммуникационной технологии на уроках английского языка.

2. Теоретические основы применения ИКТ в образовательном процессе современной школы.

ИКТ обучения на уроках английского языка являются эффективным педагогическим средством изучения иноязычной культуры и формирования коммуникативных навыков. Необходимо заметить, что применение ИКТ способствует ускорению процесса обучения, росту интереса учащихся к предмету, улучшают качество усвоения материала, позволяют индивидуализировать процесс обучения и дают возможность избежать субъективности оценки. Уроки иностранного языка с использованием ИКТ отличаются разнообразием, повышенным интересом учащихся к иностранному языку, эффективностью.

В современных источниках информационно-коммуникационные технологии представляют собой широкий спектр цифровых технологий, применяемых для создания, передачи и распространения информации и оказания услуг (компьютерное оборудование, программное обеспечение, телефонные линии, сотовая связь, электронная почта, сотовые и спутниковые технологии, сети беспроводной и кабельной связи, мультимедийные средства, а также Интернет).

Современная образовательная парадигма, строящаяся на компьютерных средствах обучения, берет за основу не передачу школьникам готовых знаний, умений и навыков, а привитие обучающемуся умений самообразования. При этом работа учащихся на уроке носит характер общения с преподавателем, опосредованного с помощью интерактивных компьютерных программ и аудиовизуальных средств.

К наиболее часто используемым в учебном процессе средствам ИКТ относятся:

1. электронные учебники и пособия, демонстрируемые с помощью компьютера и мультимедийного проектора
2. электронные энциклопедии и справочники
3. тренажеры и программы тестирования
4. образовательные ресурсы Интернета
5. DVD и CD диски с картинками и иллюстрациями
6. видео и аудиотехника
7. мультимедийные презентации
8. научно-исследовательские работы и проекты.

Методисты выделяют несколько классификаций средств ИКТ. В соответствии с первой классификацией, все средства ИКТ, применяемые в системе образования, можно разделить на два типа: аппаратные (компьютер, принтер, сканер, фотоаппарат, видеокамера, аудио- и видеомэгафон и др.) и программные (электронные учебники, тренажеры, тестовые среды, информационные сайты, поисковые системы Интернета и т.д.).

Рассмотрим основные виды лингводидактических задач, которые можно решать с помощью ИКТ, то есть лингвометодические возможности применения компьютерных средств обучения при овладении аспектами языка, формировании навыков и умений в различных видах речевой деятельности.

При обучении грамматике:

Использование ИКТ на уроке грамматики возможно при изучении практически любой темы. При правильном расположении, удачном цветовом оформлении, использовании схем и таблиц, голосовом сопровождении (произношение примеров на иностранном языке) материал будет восприниматься легче и быстрее школьниками, так как будет задействована большая часть рецепторов. Меньшими станут и затраты времени на уроке - исчезнет необходимость записывания материала на доске.

И с помощью ИКТ интереснее можно провести контроль уровня сформированности грамматических навыков на основе тестовых программ и оказание справочно-информационной поддержки (автоматизированные справочники по грамматике, системы обнаружения грамматических ошибок на морфологическом и синтаксическом уровнях).

При обучении лексике:

на основе тестовых и игровых компьютерных программ с использованием визуальной наглядности; расширение пассивного и потенциального словарей обучаемых; оказание справочно-информационной поддержки (автоматические словари, программы подбора синонимов и антонимов). Упражнения для овладения лексикой, грамматикой и синтаксисом.

При обучении чтению:

ИКТ позволяет совершенствование навыков техники чтения за счет применения таких приемов, как варьирование поля восприятия и темпа предъявления, изменение расположения текста и т.д.; закрепление рецептивных лексических и грамматических навыков чтения; овладение умениями извлечения из текста смысловой информации различных видов (основной, второстепенной, уточняющей и т.д.); обучение различным видам анализа текста; формирование умения самостоятельного преодоления языковых трудностей; оказание справочно-информационной поддержки путем предоставления языковой или экстралингвистической информации (за счет использования автоматических словарей, электронных энциклопедий); контроль правильности и глубины понимания прочитанного текста.

При обучении аудированию:

формирование фонетических навыков аудирования;
контроль правильности понимания прослушанного текста.

При обучении говорению:

формирование фонетических навыков говорения; организация общения в парах и небольших группах с использованием ролевых игр на базе симулятивно-моделирующих программ.

В обучении иностранному языку широко применяются компьютерные технологии. Специфика компьютера как средства обучения связана с такими его характеристиками как комплексность, универсальность, интерактивность.

При этом соблюдается принцип доступности и учитывается индивидуальный темп работы каждого ученика. Используя компьютер, можно организовать на уроке индивидуальную, парную и групповую формы работы. Однако необходимо помнить, что компьютер не может заменить учителя на уроке.

Использование мультимедийных презентаций на уроках по развитию навыков аудирования имеет ряд преимуществ. Одним из главных преимуществ является возможность представлять ученикам после выполнения заданий правильные ответы в письменном виде.

Проанализировав опыт применения ИКТ на уроках иностранного языка и во внеурочное время, можно сделать вывод:

- > мультимедийные технологии ускоряют процесс обучения;
- > способствуют резкому росту интереса учащихся к предмету;
- > улучшают качество усвоения материала;
- > позволяют индивидуализировать процесс обучения;
- > дают возможность избежать субъективности оценки

Заключение.

В современной системе образования сложилась ситуация, когда устоявшиеся методы, приемы и формы обучения требуют осмысления, коррекции и новых педагогических решений. Это обусловлено, прежде всего, повсеместным внедрением и широким использованием информационно-коммуникативных технологий.

В процессе работы я пришла к выводу, что компьютерные технологии помогают:

- привлекать пассивных слушателей;
- делать занятия более наглядными;
- обеспечивать учебный процесс новыми, ранее недоступными материалами, которые помогают учащимся проявлять их творческие способности;
- приучать учащихся к самостоятельной работе с материалом;
- обеспечивать моментальную обратную связь;
- повышать интенсивность учебного процесса;
- воспитывать терпимость, восприимчивость к разнообразию культур и духовного опыта других народов;

Список литературы:

1. Донцов, Д. Английский на компьютере. Изучаем, переводим, говорим / Д. Донцов. – М., 2007.
2. Евдокимова М.Г. Компьютерные технологии обучения иностранным языкам: методологические и педагогические аспекты // Телекоммуникация и информатизация образования. 2001, №4,
3. Ефременко В.А. Применение информационных технологий на уроках иностранного языка// ИЯШ №8, 2007., с.18-21.
4. Полат Е.С. Интернет на уроках иностранного языка // ИЯШ 2001, №2,3
5. Афанасьева О.В., Михеева И.В. Новый курс английского языка для российских школ. – М.:Дрофа,2005.Книга для учителя к учебнику Афанасьевой и др. – М.:Дрофа,2005.Применение метода проектов. Корнева Л.П.//

6. Белкова М. М. Информационные компьютерные технологии на уроках английского языка // Английский язык в школе.-2008.-№3
7. Беляева Л.А., Иванова Н.В. Презентация PowerPoint и ее возможности при обучении иностранным языкам, ИЯШ №4 2008
8. Борисенков В.П. Вызовы современной эпохи и приоритетные задачи педагогической науки // Педагогика. – 2004. – № 1.
9. Ефременко В.А. Применение информационных технологий на уроках иностранного языка, ИЯШ №8 2007
10. Кисунько Е. И., Музланова Е. С. Интерактивное обучение учащихся 10-11-х классов английскому языку с использованием компьютерных технологий // Английский язык, Изд. дом «Первое сентября».-2007.-№16
11. Муковникова Е. В. Эффективное использование цифровых образовательных ресурсов на уроках английского языка // Английский язык, Изд. дом «Первое сентября».-2008.-№4.

СЫЗУ САБАҒЫНДА МОДУЛЬДІК ТЕХНОЛОГИЯ ЭЛЕМЕНТТЕРІН ҚОЛДАНУ

Жарболова Куралай Аманкельдықызы
арнайы пәндер (сызу) оқытушысы
Шығыс техникалық гуманитарлық колледжі

Аннотация: Бұл мақалада сызу пәнінің маңыздылығы мен сызуды жаңа форматта қызықты өткізуге болатындығы туралы айтылған. Сызудың техниканың жүрегі болып табылатынын жақсы білеміз, сондықтан үстіртін қарап, тек сарамандық жұмыспен шектелуге мүлдем болмайды. Әр тақырып негізгі білімге сүйене отырып, талданып түсіндірілуі қажет. Жаңаша көзқараспен және түрлі айла-тәсілдермен түсіндірілген сабақтың құнды болатынын түсіндіргім келеді.

Түйін: Сызу пәні мектеп қабырғасында өтілмегендіктен техникалық мамандыққа түскен жас білім алушыларға қиындықтар туындауда. Олар негізді алмағандықтан, түрлі кедергілер мен қиындықтарға тап болады. Жаңа форматта білім алып келген 2 курс студенттеріне дәстүрлі түрде тек тапсырма беріп сарамандық жұмыс жасату мүмкін емес, сондықтан жаңа әдіс-тәсілдерді қолдана отырып, сызу тәсілдерін түсіндіруге болады. Сабақ барысында білім алушылар еркіндікті сезінуі абзал, мен өз тәжірибемде қолданып жүрген әдіс-тәсілдеріммен бөліскім келеді.

Білімді, жан - жақты қабілетті ұрпақ – халқымыздың баға жетпес қазынасы...

Келешек ұрпақты жеке тұлға ретінде қалыптастырып, бәсекелестікке қабілетті біліммен қаруландыру – бүгінгі күннің басты талабы екені белгілі. Қазіргі кезде тәуелсіз еліміздің ертеңі жастардың білімінің тереңдігімен өлшенеді.[3]

Білім алушылардың ойлы, саналы бәсекеге қабілеттілігін арттыруда негізгі пән оқытушыларына қойылатын міндет үлкен. Әрбір білім алушының өз саласында кәсіби маман, жан-жақтылы сауатты тұлға болып қалыптасуына педагогика жағынан атқарылып жатқан шаралар жетерлік. Техникалық мамандықтарда жүретін жалпы техникалық пәндердің ішінде сызу пәні негізгі пәндердің бірі. Сызу техниканың даму тілі болғандықтан, қазіргі өндірістің негізі. Сызбаларды сауатты орындап, оларды еркін оқу үшін зерделі білімнің алар орны ерекше. Сызуды оқыту әдістемесі дәстүрлі және жаңа болып жіктеледі. Модульдық жүйе бағдарламасы бойынша мектепте сызу пәні болмағандықтан, техникалық білім алушыларға бұл мүлдем таныс емес сабақ болып табылады. Оларды ептілікке баулып, дағдыларын қалыптастыра отырып, ойлау, елестете білуге үйрету тәсілдері сан түрлі.

Бүгінгі таңда жаңартылған білім негізінде білім алып, тәрбиеленіп келген оқушыларға колледжде дәстүрлі дәріс алу қиыншылықтар туындатуда. Заман талабына сай білім алған

оқушылар дәріс және сарамандық сабақтарда зерігушілік танытпас үшін, модульдік тісілдерді де колледж білім алушыларына сабақ барысында қолданған өте дұрыс.

Сызу пәні көпшіліктің пікірінше тек сарамандық сабақпен және түсіндірмелік дәріс сабақпен шектеледі, бірақ, сабақты барынша қызықты, әрі түсінікті болу үшін жаңартылған бағдарлама әдістерін қолданған өте тиімді. Дәл қазіргі заман талабына сай мектепте жаңартылған білім әдісіне жаттығып қалған білім алушылар сабақты қалыптасып қалған әдіс-тәсілдермен тез қабылдайды, қызығушылықпен бірден игеріп алып кетеді, сондықтан, мен өз сабағымда жаңартылған білім әдістемесін кең қолданып отырамын. Оның тиімділігі сонда, бір сарынды дәріс сабағынан жалыққан кезде, ұйымдастыру кезінде, мысалы, «Екі жұлдыз бір тілек» әдісі арқылы әр топтан келесі топқа ізгі тілектер білдіру арқылы топта жағымды эмоция қалыптастырылады, білім алушылардың көңіл-күйлері көтеріліп, сабаққа ынтасын оянады. Алдыңғы өткен материалды пысықтау мақсатында, мысалы, «Миға шабуыл» әдісі бойынша тараудағы қималар мен көріністің анықтамасын талқылау. Ой шоғырландыру, жұмыстарды орындауға топтық жеке тапсырмалар беріледі. Оны тақтаға шығып, спикерлер қорғайды, басқа топ мүшелері оған толықтырулар жүргізеді. Бұл білім алушылардың бір –бірін қолдау, құрметтеу және өз ой пікірін еркін жеткізуге тәрбиелеу. Карточкалар үлестіріледі, жұптық жұмыс та бірге орындалады. Тапсырмаларды жұптаса орындау барысында бір-бірлерімен еркін пікір алмасады, бір-бірін толықтырады, көмек береді. Өз сабағымда жиі қолданатын «Маршрут» ойыны, Чайнворд (ағылшын chain – шынжыр, word - сөз) ойындары тақырыпты бекіту кезінде есте сақтау үшін таптырмайтын әдіс-тәсіл болып табылатынын айта кеткім келеді.

Тіліктің түрлерін меңгеру кезінде «Венн диаграммасы» бойынша, айқасқан екі шеңбердің екі жағына мысалы, қарапайым және күрделі тілік сипаттамаларын жаздырып, күрделі ойлау операциясын меңгеру үшін айқасқан жерге екеуіне ортақ сипаттар көрсететіндей постер дайындатып, «Джигсо» әдісімен Элиот Аронсон бойынша берілген тақырыпты топ ішінде талқылап, басқа топтарға өкілдер жіберіп, өз жұмысы туралы топта, жолдастарымен бөлісуге, ортаға салып талқылауға жетелеуге болады. Тынымсыз еңбек қабілетті дамытады, қызу пікірталас жақсы есте сақтауға көмектеседі. Рефлексия жасау кезінде «Бес саусақ» әдісі, «Бір сөзбен» әдісі бойынша кері байланыс жасау білім алушының сабақты меңгеру деңгейін анықтауға болысады.

Білімдерін толықтырып, шығармашылық қабілеттерін арттыру мақсатында. Топтық қарым-қатынастарын қалыптастыру, ұйымшылдыққа, ұқыптылыққа, шыдамдылыққа тәрбиелеу. Бір-бірінің ойына еркін пікір қоса алады, талдау жасап үйренеді, бір-бірін тыңдай біледі, бағалайды.

Баланың сенімділігі мен қызығушылығын ұштайды. Білім алушылардың ойлы, сыни тұрғыда ойлау дағдысын дамыта отырып, топтық қарым-қатынастарын қалыптастыру, ұйымшылдыққа, ұқыптылыққа, шыдамдылыққа тәрбиелеуді осы сабақ барысынан байқауға болады. [3]

Білімді, жан - жақты қабілетті ұрпақ – халқымыздың баға жетпес қазынасы. Баланың шығармашылық қабілетін аша білу, оны алға қарай дамыту үшін ең бастысы жағдайлар жасаған дұрыс.

Қабілеттердің бірдей емес екендігін сыныпта отырған оқушылардың әрқайсысының әр-пәнге және әр-деңгейде қабілетті болатындығымен дәлелдеуге болады. Бірі математикалық бағытқа, екіншісі гуманитариялық бағытқа, ал енді біреулері сызба жұмыстарын орындағанды тәуір көреді. Олардың қабілеттерінің құрлымы да, оны құрайтын компоненттер де әр түрлі болады. Мәселен: шығармашылық қабілеті басым балаларда ойлау операциялары тез, дәл болады да, қол өнер бұйымдарын жасауға қабілетті балаларда нақты заттардың бөліктерінің арақатынасын жылдам анықтай білу сияқты белгілер басым болады. Мысалы бірі көріністердің орналасуын жылдам байқайтын болса, енді бірі түрлі геометриялық салуларда қиналмайды.

Әр сабақта осындай іздену, зертеу тапсырмаларына қадағалау, көмек беру, нұсқау беруді бақылауыма аламын. Тапсырмаларды баланың қабілетіне қарай, ынтасына, жас

ерекшеліктеріне байланысты түрлендіре беремін. Ізденіс зерттеу жұмыстары оқушының ақпараттық ізденісті жоспарлау, жианақтаған мәліметтерді өңдеу, қосымша мәліметтерді жинастыру және оны компьютерде қорғай алу ақпараттық құзыреттіліктерін дамытады. Дарындылыққа педагогикалық энциклопедияда төмендегідей анықтама берілген: «Дарындылық-белгілі бір әрекет саласында ерекше жетістікке жеткізетін адам қабілеті дамуының жоғары деңгейі». Дарындылық дегеніміз – адамдардың қабілеттерін жете жақсы дамуының жоғары сатысы. Осы қабілеттілік арқылы адамдар көптеген жақсы жетістіктерге жете алады. Дарындылық – сапалы қабілеттердің өзіндік бірлесуі: оның арқасында іс-әрекет жақсарады.[3]

Сарамандық сабақ барысында қолданатын тағы бір тәсіліме тоқтала кетуді жөн санадым. Бүгінгі таңда балаларды жастайынан өнерге баулу музыкалық эстетикалық тәрбие арқылы жаңа тұлғаны, жаңа адамды тәрбиелеп қалыптастыру кең өріс алып келеді. Сухомлинский былай деген екен: «...Музыка адамның табиғаттың әсемдігінен, еңбекке деген құлшынысын арттырады, музыканың арқасында адамның айналаға, өмірге, тіпті өзіне деген көзқарасты өзгертеді.» Музыкалық тәрбиенің негізгі мәні, мақсаты сапалық жағынан жеке адамның жан дүниесінің үйлесімді қалыптасуын және рухани байлығын дамыту болып табылады. Сондықтан сарамандық жұмыс орындау барысында, музыкалық шығарма тыңдауға мүмкіндік беремін, көбінесе, күйлер, танымал музыкалық композициялар тыңдап, сызу сызған кезде адамның шығармашылық шабыты оянады. Тәрбие қоғамдық үрдіс, қоғам мен жеке тұлғаның ара-қатынасын қамтамасыз ететін басты жүйе. Оның негізгі өлшемі өмірге қажетті тұлғаның жағымды қасиеттерін дамыту болып табылады. Демек, оқушылардың тұлғалылығын тәрбиелеу үшін, ең алдымен олардың қабілеттерін дамытудың мәні зор.

М.Жұмабаев айтқандай «Ойлау жанның өте бір қыйын терең ісі...»–деп атап көрсете келіп, мұғалім баланы ойлап үйренуіне көп күш жұмсау керектігін ескеруіміз қажет. Модульдық бағдарламаның әдіс -тәсілдері көп уақытты және ізденушілікті талап етеді. Жас мамандар дәстүрлі сабақтың арасында модульдық жүйенің әдіс тәсілдерін қолдана білсе, нұр үстіне нұр болар еді. Модульдық оқытудағы схема беру, сол бойынша білім алушы өзі ойланyp, талдап, талқылап, бақылау жасап, қорытынды айта білуге дағдыланады. Бұл жүйедегі негізгі мақсат баланы табандылыққа, шыдамдылыққа үйрету.[3]

Сызу сабағы мектеп қабырғасынан басталса, бұл келешек маманның нақты алдына қойған мақсатын айқындар еді. Икемі мен қабілеті шыңдалып, сызу туралы негізгі білімі мен дағдыны қалыптастырып, нағыз маман болу бағытында тереңдете жүйелі білім алар еді.

Келекшек ұрпағымызды болашақ кәсіби маман етіп тәрбиелеуіміз қажет, ол үшін мектеп қабырғасынан сызу сабағын оқып, техникалық мамандық даярлайтын колледждерде білім алушылардың ой-өрісін кеңейтуіміз қажет. Жас ұрпақтың саналы азамат, білгір маман иесі болуына атсалысқанымыз абзал. Жаңа заман ұрпақтарына жаңаша тәсілмен дем беріп, қолдау білдірсек, сан түрлі әдісті қолдансақ та негізгі сызба жасау әдіс-тәсілдерін келешек маман бойына дарытуымыз үлкен міндет.

ҚЫСҚА МЕРЗІМДІ ЖОСПАР

Сабақтың тақырыбы

Тіліктің түрлері. Тілікті сызбада орындау.

Модуль/пән атауы

Көрініс. Қималар және тіліктер / Сызу

Дайындаған педагог

Жарболова Куралай Аманкельдықызы_

"07" қараша 2023 жыл

1. Жалпы мәліметтер:

Курсы II

Сабақ типі: аралас сабақ

2. Оқыту мақсаты, нәтижелері:

Білім алушылардың ойлы, сыни тұрғыда ойлау дағдысын дамыта отырып, сызбада тіліктердің түрлерін ажыратып, проекцияда тілікті орындауға үйрету. Білімдерін толықтырып,

шығармашылық қабілеттерін арттыру. Топтық қарым-қатынастарын қалыптастыру, ұйымшылдыққа, ұқыптылыққа, шыдамдылыққа тәрбиелеу.

Бағалау критерийлері:

Бір-бірінің ойына еркін пікір қоса алады, талдау жасай алады, бір-бірін тыңдай біледі, бағалайды. Сызбада тіліктердің барлық түрін еркін орындай алады, прекияға түсіре алады.

3. Сабақты жабдықтау

3.1 Оқу әдістемелік құралдар, анықтамалық әдебиеттер:

Слайд-лекция, сызбалар, суреттер, карточкалар

3.2 Техникалық құралдар, материалдар:

Интерактивті тақта, плакаттар, көрнекіліктер, суреттер, карточкалар, макеттер.

4. Сабақ барысы:

4.1. Ұйымдастыру кезеңі

Амандасу, білім алушылардың сабаққа даярлығын бақылау. Түстер арқылы топтарға бөліну. «Екі жұлдыз бір тілек» әдісі арқылы әр топтан келесі топқа ізгі тілектер білдіру арқылы топта жағымды эмоция қалыптастыру.

4.2. Үй тапсырмасын тексеру

Алдыңғы өткен материалды пысықтау мақсатында «Миға шабуыл» әдісі бойынша тараудағы қималар мен көріністің анықтамасын талқылау.

4.3. Ой шоғырландыру

Кез-келген заттың ішкі құрылысын ашып көрсету мақсатында қандай әдіс қолданылады?

Тақырыпты ашу.

4.4. Сабақтың негізгі мазмұны

Тілік нәрсенің ішкі құрылысын сызбада анық және түсінікті етіп көрсетуге мүмкіндік береді.

Бір немесе бірнеше жазықтықпен ойша қиылған заттың (тетікбөлшектің) кескінін тілік деп айтады. Затты ойымызша қиғанымыз тек қана осы тілікке қатысты, бұл заттың басқа кескіндерін өзгертпейді. Заттың (тетікбөлшектің) қиюшы жазықтықта жатқан бөлігі (қимасы) тілікте шартты түрде штрихталып көрсетіледі. [2]

Тіліктерде материалдардың графикалық белгіленуін әр түрлі МЕСТ 2. 306 - 68 бойынша алады.

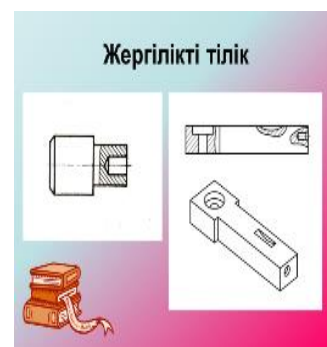
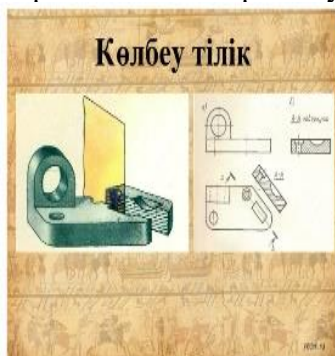
Қиюшы жазықтықтың санына қарай тілік төмендегі топтарға бөлінеді: Тек бір қиюшы жазықтықтың көмегімен алынған тілікті қарапайым тілік деп атайды.

1. Горизонталь тілік деп горизонталь проекциялар жазықтығына параллель қиюшы жазықтықтың көмегімен алынған тілікті айтады.[2]

2. Вертикаль тіліктер - қиюшы жазықтық горизонталь проекция жазықтығына перпендикуляр орналасады. Вертикаль тілік фронталь және профиль тілік болып екіге бөлінеді.[2]

3. Көлбеу тілік - егер қиюшы жазықтық горизонталь проекциялар жазықтығына қандай да болмасын бұрыш жасай орналасса, ондай тілік көлбеу тілік деп аталады.

4. Жергілікті тілік – сызбада тілікті толық орындамай, қажет бөлігіне оқшаулау сызығы арқылы тілікті орындау. Слайд [1]

Тіліктерді проекцияда үш жазықтықта белгілеу тәсілдері.

Қай жазықтыққа орналастыру ыңғайлы болатынын анықтау.

Қарапайым тіліктерді орындауға топтық тапсырмалар беріледі. Әр топқа жеке-жеке тілікті орындау тапсырмасы беріледі. Форматқа эскиз түрінде тетіктің 3 проекциясын түсіріп, берілген тапсырма бойынша тілікті орындайды. Оны тақтаға шығып, спикерлер қорғайды. Басқа топ мүшелері оған толықтырулар жүргізеді.

Күрделі тіліктер – екі және одан да көп қиюшы жазықтықпен алынатын тіліктер. Ол сатылы- қиюшы жазықтықтар параллель орналасса, сынық – қиюшы жазықтықтар қиылысса тіліктер деп жіктеледі.[1]

Карточкалар үлестіріледі. Жұптық жұмыс та бірге орындалады. Тапсырмаларды жұптаса орындау.

«Маршрут» ойыны. Чайнворд (ағылшын chain – шыңжыр, word - сөз) ұстанымы бойынша жүреді. Алдыңғы сөздің соңғы әріпінен келесі сөзді табамыз оны келесі топқа жолдаймыз.

4.5. Мәліметтерді бекіту

«**Венн диаграммасы**» бойынша, Бір-бірімен айқасқан екі шеңбердің екі жағына қарапайым және күрделі тілік сипаттамаларын жазады. Ал айқасқан жерге екеуіне ортақ сипаттар көрсетеді, күрделі ойлау операциясын меңгереді.

«Джигсо» әдісі Элиот Аронсон бойынша берілген тақырыпты топ ішінде талқылап, басқа топтарға өкілдер жіберіп, өз жұмысы туралы топта, жолдастарымен бөлісуге, ортаға салып талқылауға жетелейді. Тынымсыз еңбек қабілетті дамытады. Баланың сенімділігі мен қызығушылығын ұштайды.

5 Бағалау әдістері

Критериялды бағалау төмендегі дискриптормен жүргізіледі:

1 Тілікті ойша елестете алады

2 Тілікті сызбада орындай алады

3 Тілікті проекцияда көрсетеді

4 Тіліктің түрлерін ажырата алады

5 Топта жұмыс істеу қабілеті

6 Өз ойын ашық жеткізе алады

Топтарда ерекше көзге түскен және орташа деңгейде бағалау жұмыстары жүргізіледі

6. Үй жұмысы Тіліктің түрлері туралы алған материалдарды жинақтау, конспектін қайталау.

Практикалық жұмысты А3 форматына орындау.[2]

7. Рефлексия

«Бес саусақ» әдісі бойынша кері байланыс жасау.

«Бір сөзбен» әдісі бойынша берілген түрлі сөз тіркестерінен өзіне ұнаған 3 сипаттама жазады.

Әдебиеттер тізімі:

1. С.С.Агурейкин, Р.А.Кабашев, В.Г.Кузьмин Основы выполнения и оформления технических чертежей – Алматы: Изд. «Бастау», 2007.-208с.;

2. В.Б.Кульбаева, В.В.Никитенко, Р.М.Мухамадиева Черчение: Учебник для организаций технического и профессионального образования – Кокшетау: «Келешек-2030». 2ч-2013.-144с.;

3. Журнал «Қазақстан кәсіпкері- Професионал Қазақстана» , Мәдениет және ақпарат министрлігінде 2009 жылы 27 қаңтарында тіркелген.- Ы.Алтынсарин атындағы ҰБА-ның баспа орталығы.

IT ТЕХНОЛОГИЯЛАРЫН ОҚУ ҮРДСІНДЕ ТИІМДІ ПАЙДАЛАНУ

Шаяхметова Куралай Амангельдиновна
экономика пәнінің оқытушысы,
Шығыс техникалық гуманитарлық колледжі,
Өскемен қаласы

Аннотация: Мақсаты: Білім алушылардың өзіндік дамуына жол ашу, оқу-тәрбие процесінде олармен педагогикалық ынтымақтастықты жұмыс атқарудың формаларын, әдістерін дамыту, кәсібіне деген сүйіспеншілікті арттыру, жұмыс әдіс-тәсілдерінің жаңаша түрлерін жүзеге асыру.

Міндеттері: IT технологияларын оқу үрдісінде тиімді пайдаланудың артықшылығын, кемшілігін, әлеуметтік салдарын, логикалық тапсырмалар арқылы шығармашылық қабілеттерін дамыту.

Цифрлық Қазақстан – бұл болашақтағы еліміздің әр тұрғыны смартфон арқылы ондаған маңызды манипуляцияларды жүзеге асыра алатындығын білдіреді. Сонымен қатар оған ең құнды да бағалы ресурстары – уақыт пен энергияны жұмсамай-ақ жұмыс жасауға болады. Ол болашақ міне бүгін басталып та кетті.

Түйін сөздер: Инклюзивті оқыту – жалпы білім беру сапасы сақталған тиімді оқытуға бағытталған мемлекеттік саясат.

Түйіндеме

Қазіргі заман талабына сай адамдардың мәлімет алмасуына, қарым-қатынасына ақпараттық-коммуникациялық технологиялардың кеңінен қолданысқа еніп, жылдам дамып келе жатқан кезеңінде ақпараттық қоғамды қалыптастыру қажеті шартқа айналып отыр. Ақпараттық қоғамның негізгі талабы студенттерге ақпараттық білім негіздерін беру, логикалық ойлау-құрылымдық ойлау қабілеттерін дамыту, ақпараттық технологияны пайдалану дағдыларын қалыптастыру және студент әлеуметтің ақпараттың сауатты болып өсуі мен ғасыр ағымына бейімделе білуге тәрбиелеу, яғни ақпараттық қоғамға бейімделу.

Ақпарат технологиясы – объектінің, процестің немесе құбылыстың күйі туралы жаңа ақпарат алу үшін мәліметтерді жинау, өңдеу, жеткізу тәсілдері мен құралдарының жиынтығын пайдаланатын процесс. Ақпарат технологиясы дегеніміз – компьютерді және телекоммуникациялық жабдықтарды деректерді сақтау, шығару, тасымалдау және өзгертуге арналған технология. Ақпарат технологиясы – ақпаратты өңдеу үшін пайдаланылатын технологиялық элементтердің, құрылғылардың немесе әдістердің жиынтығы. Ақпараттық технология – қазіргі компьютерлік технология негізінде ақпаратты жинау, сақтау, өңдеу және тасымалдау істерін қамтамасыз ететін математикалық және кибернетикалық тәсілдер мен қазіргі техникалық құралдар жиыны.[2]

Оқытудың ақпараттық -коммуникативтік және интерактивтік технологиялары бағыттары:

- 1) Электронды оқулықтар;
- 2) Телекоммуникациялық технологиялар;
- 3) Мультимедиялық және гипермәтіндік технологиялар;
- 4) Қашықтықтан оқыту;

Ақпараттық – коммуникативтік технологияны оқу-тәрбие үрдісіне енгізуде оқытушы алдына жаңа бағыттағы мақсаттар қойылады:

1. Өз пәні бойынша оқу-әдістемелік электронды кешендер құру, әдістемелік пәндік Web сайттар ашу;
2. Жалпы компьютерлік желілерді пайдалану;
3. Бағдарламалау ортасында инновациялық дәрістерді пайдаланып, бағдарламалық сайттар, құралдар жасау (мультимедиялық және гипермәтіндік технологиялар).

Қашықтықтан оқыту барысында өздігінен қосымша білім алуды қамтамасыз ету.

Интерактивтік оқыту технологиясы – бұл коллективтік, өзін-өзі толықтыратын, барлық қатысушылардың өзара әрекетіне негізделген, оқу процесінде студенттің қатыспай қалуы мүмкін болмайтын оқыту процесін ұйымдастыру.[1]

Мақалада экономика оқытушының тиімді жұмыс үшін ІТ технологиялардың жетістіктері мен мүмкіндіктері туралы баяндалады. Жұмысының жетістігі ақпараттық технологиялардың оқу үрдісіне енгізумен айқындалады. ІТ технологияларды мүмкіндігі бар студенттер күнделікте қолданады. Кез-келген жерде интернет бар жерде олар өздігімен пәнді оқи алады, сынақты тапсыра алады. ІТ технологиялардың қолданысы дербес оқытуда, сонымен қатар оқытушының сыныптан тыс жұмыстарында қолданады. [3]

Мақсаты – экономика пәнін табысты оқыту үшін ІТ технологияларының мүмкіндіктері мен артықшылықтары.

Міндеттері:

- 1) Жаңа ақпараттық технологияларды оқу үрдісіне енгізу;
- 2) Шәкірттердің өзіндік жұмыс жасау барысында ІТ технологияларды пайдалану;
- 3) Теориялық және практикалық материалдарға қашықтықтан қол жеткізу;
- 4) Инклюзивті оқыту барысында ІТ технологияны қолдану;
- 5) Әр топта пән бойынша және сыныптан тыс жұмыста ІТ технологияны қолдану;

Пайдалану саласы

Бүгінгі күні оқу үрдісінде заманауи ІТ технологияларды қолдану оқу материалының сапасын арттыруға және білім берудің тиімділігін күшейтуге мүмкіндік береді. Студенттердің әр түрлі қабілеттері мен мүмкіндіктеріне қарай, бір мезгілде оқу үрдісін ұйымдастырып оқуға деген ынталарын арттыруға әр түрлі техникалық жабдықтарын қолдануға мүмкіндік береді. Компьютерлік технологияны пайдалану білім алушының жеке ерекшеліктеріне бейімделген, бақыланатын және басқарыланатын болып жаңа оқытуды дамыту үшін кең мүмкіндіктер ашады. [4]

ІТ технологияларды сабақта пайдалану, сабақ уақытын үнемдеуге мүмкіндік береді. Студенттерді дербестікке, өзін-өзі ұйымдастыруға, өзіндік тәртіптен тапсырманы орындаудың дәлдігіне үйретеді, өзін-өзі тексеруді немесе өзара тексеруді жүзеге асыру үшін уақытты қысқартады. Оқытушыға әрбір студенттің жұмысын ұйымдастырып, оны сабақта бағалау мүмкіндігі пайда болады, бұл білім алушының уәждемесін қолдау үшін өте маңызды.

ІТ технологиялар студенттердің өзіндік жұмысын, экономикадан жобалық сонымен қатар сыныптан тыс іс-шараларды ұйымдастыру үшін маңызы зор.

Оқу үрдісіне ақпараттық технологияларды енгізу, оқытудың білім беру, дамыту және тәрбиелік функцияларының бірлігін қамтамасыз етеді. ІТ технологияларды қолдану нәтижесінде студенттердің сабақтарда танымдық белсенділігі дамиды, білім сапасы артады мотивацияның өсуі байқалады. Сонымен қатар ІТ технологияларды сабақтың материалды түсіндіру кезінде немесе бекіту кезінде ІТ технологияларды қолдану өте тиімді және көп көмегін тигізеді. [3]

Қазіргі қоғам мұғалімнің алдына тек білім беру ғана емес, студенттердің тұлғалық маңызды қасиеттерін дамыту міндетін қояды. Білім беру мақсат ретінде емес, тұлғаның даму тәсілі ретінде әрекет етеді. Бұл үшін ең керемет мүмкіндіктер ретінде заманауи ІТ технологияларды ұсынады. ІТ технологияларды қолдану, оқытудың қарапайым техникалық құралдарынан айырмашылығы қазіргі заманауи студентті дайын, қатаң іріктелген, тиісті түрде ұйымдастырылған білімді кең көлемде нығайтуға ғана емес, сонымен қатар оның зияткерлік шығармашылық қабілеттерін дамытуға, жаңа нақты білім алып қана қоймай әртүрлі ақпарат көздерімен жұмыс істей білуге мүмкіндік береді.

Қазіргі уақытта мен экономикадан әр түрлі оқыту, моделдеу, бақылау материалдарын қолданамын. Әрбір сабаққа күнтізбелік-тақырыптық жоспарға сәйкес тақырыптар бойынша дәрістер, бақылау сұрақтары мен тапсырмалар, электрондық презентациялар, электрондық тесттер, электрондық оқулықтар пән бойынша деректер, жаналықтар әзірленді.

ІТ технологиялар пәнді өз бетінше оқуға мүмкіндік береді. Сондықтан да электрондық материал осы мақсаттар үшін тиімді. Сондай-ақ кейбір мамандықтар үшін экономика курсы

оқуға аз сағат бөлінген және көптеген тақырыптарды сабақта шолу тұрғысында қарастыруға тура келеді. Мысалы «Ғимараттарды салу және пайдалану» мамандығы бойынша бағдарлама барлығы 48 сағат бөлінген. Осы уақыт ішінде 1,2 курс студенттерін экономика пәнінің материалдарын қамту және меңгеру қажет. Сондықтан мен студенттерге тақырыптардың бір бөлігін өз бетінше оқуға кеңес беремін. Мысалы: «Экономика негіздері» бөлімін оқу кезінде «Экономикалық жүйе. Экономикалық дамудың жалпы проблемалары», «Қоғамдық өндіріс және оның тарихи түрлері» тақырыптарын шолуда реферат, шығармашылық жұмыстар, тақырып бойынша тесттер құрау, түрінде тапсырылады. Сонымен қатар берілген тапсырмаларды IT технологиялары арқылы да қорғауға болады, осының арқасында электрондық материалдарды көрсету кезінде уақытты үнемдеуге болады. IT технологиясының арқасында студенттер көп тапсырмаларды орындауға үлгереді. [4]

Экономика пәні бойынша материалды ұсынуда ең тиімді формаларының бірі мультимедиалық презентация болып табылады. Бұл форма алгоритімдік тәртіпте толық құрылымдалған ақпаратпен толтырылған жарқын тірек сызба жүйесі ретінде ұсынуға мүмкіндік береді. Электронды презентацияны жасау студенттерге арналған ең қызықты жұмыс түрлерінің бірі болып табылады. Мен студенттерге шығармашылық тапсырмалар беріп, ұсынылған тақырыптарға өз бетінше презентация жасауды ұсынамын. Студенттердің презентациялары да сабақта қолданылады.

IT технологияларды мен пән бойынша ашық сабақтарда, сыныптан тыс-іс шараларда, ата-ана жиналысында пайдалану өте тиімді және үнемді.

Қазіргі заман ақпараттық қоғам заманында оқытушының мақсаты оқыту үдерісіне заманауи техникалық құралдарды енгізу болып табылады. [5]

Нәтиже

Қорытынды жасай отырып, оқытуда IT технологияларды пайдаланудың тиімділігі:

- Оқу тәрбие үрдісінде барлық деңгейлердің қарқындылығы;
- Оқытудың жоғары уәждемесі;
- Сабақта уақытты үнемдеу;
- Оқу материалдарына терең ену;
- Аудио, бейне, мультимедиа материалдарын бір мезгілде пайдалану мүмкіндігі;
- Студенттердің коммуникативтік құзыреттілігін қалыптастыру мүмкіндігі,

ойткені олар сабақтың өткізу кезеңінде ғана емес, сонымен қатар сабақ құрылымын қалыптастыру кезеңінде дайындық кезінде белсенді қатысушы болады.

- Пәнді өз бетімен оқу және қашықтықтан сынақ тапсыру мүмкіндігі;
- Мүмкіндігі шектеулі студенттерді неғұрлым тиімді оқыту мүмкіндігі; [6]

Әдебиеттер тізімі:

1. IT технология. Журавлева Г.П. Мәскеу 1999 ж
2. Экономикалық теория негіздері. Е.Ф. Борисов. Мәскеу 1996 ж
3. IT технологияларды. Л.М.Куликов. Мәскеу 1998 ж
4. Қазіргі экономика. «Феникс» 2000 ж
5. IT технологияларды А.П.Казақов. Мәскеу 1996 ж
6. Кәсіпорынның экономикасы. Қалдыбаев О. Алматы «Санат» 1997 ж

ДЕНЕ ТӘРБИЕСІ САБАҒЫНДА ОҚЫТУДЫҢ ЖАҢА ТЕХНОЛОГИЯЛАРЫН ЕНГІЗУДІҢ ТИІМДІ ЖАҚТАРЫ

Иманалиев Бекболат Тастайбекович
дене тәрбиесі пәнінің оқытушысы
«Қазалы аграрлы – техникалық колледжі»
Қызылорда облысы

Аннотация. Дене тәрбиесі сабағында әлеуметтік жүйе және қоғамдық құбылыс есебінде дене тәрбиесі жүйесін, оның қалыптасуы мен дамуының негізгі заңдылықтарын, оның қызметі мен құрылымын танып, білудің қажеттілігі білім мен тәрбие талаптарына сәйкес өсіп келе жатқан ұрпақтың дене тәрбиесін қамтамасыз ету.

Қазақстан Республикасы Президентінің әрбір жылғы халқына арнаған жолдауында: «жедел дамып келе жатқан ортада өмір сүруге қабілетті; ұлттық тілді, тарихты жетік меңгерген, отандық мәдениетті бойында қалыптастырған; шығармашылығы дамыған жеке тұлғаны қалыптастыру» деп атап өткен болатын.

Бүгінде білім - қоғамның әлеуметтік-экономикалық, интеллектуалдық және рухани дамуының стратегиялық бағдары ғана емес, сонымен қатар біздің қоғамымыздың қауіпсіздігінің кепілі.

Оқытудағы жаңа технология аса қажетті педагогикалық мәселелердің шешімдерін табуға, ой еңбегін арттыруға, оқу процесін тиімді басқаруды қамтамасыз етеді. Жаңа технологияларды оқыту үрдісінде қолданудың негізгі ерекшелігі ол оқытушылар мен студенттерге өз бетімен және бірлесіп шығармашылық жұмыс жасауға көп мүмкіндік береді және оны педагогикалық мақсатта пайдалану студенттердің зердесіне, сезіміне, көзқарасына әсер ете отырып оның интеллектуалдық мүмкіншіліктерін арттыруға көмектеседі.

Дене тәрбиесінің әлеуметтік жүйе және қоғамдық құбылыс есебінде дене тәрбиесі жүйесін, оның қалыптасуы мен дамуының негізгі заңдылықтарын, оның қызметі мен құрылымын танып, білудің қажеттілігі білім мен тәрбие талаптарына сәйкес өсіп келе жатқан ұрпақтың дене тәрбиесін қамтамасыз ету үшін керек. Дене тәрбиесі тек колледждерде дене шынықтыру сабағы ғана емес, ол сабақтан тыс, колледжден де тыс денсаулыққа байланысты шаралар жүйесі екенін ескерсек, қазіргі кезеңдегі білім беру орындарындағы дене тәрбиесінің жүйесі жастардың денсаулықтарын нығайтумен қоса, тұлға бойындағы биологиялық-психологиялық қажеттіліктердің жан-жақты жетілуіне, өмірге белсенді ұстаным мен ізгілікті қатынастарын дамытуды меңзейді. Мұндай маңызды әдістеме ғылыми және оқу пәні ретінде жетекші рөл атқаратын, дене тәрбиесі саласындағы кәсіптік бағытта болашақ мұғалімдерді дайындауды жүзеге асыратын жоғары оқу орындарындағы оқыту жүйесіне тікелей байланысты. Қазіргі кезеңде техникалық және кәсіптік білім беру ұйымдарында оқу бағдарламаларын құрастыру бағыт-бағдары өзгерді. Алайда, бұлардың бәрінде колледж білім алушыдары қайда оқитындығы ескерілмейді, олардың меңгеруі тиіс негізгі дағдылар мен қабілеттер, оқу нормасын тапсыруға арналған шарттар көрсетілген. Денені шынықтыру жаттығуларының орындалуы қозғалыс дайындығының деңгейі туралы мәлімет береді. Дегенмен, бұл бағдарламалар базалық, үлгілік сипатқа ие, сондықтан оларды әрбір педагог жергілікті жағдай мен салт-дәстүрлерге орай өзгертулер мен толықтырулар енгізіп, өзгерте алады. Дене тәрбиесі мәселелерін шығармашылық тұрғыда шешуге, өзгермелі өмір жағдайында инновациялық процестер мен жаңашыл бағыттарды дер кезінде меңгере отырып, тәжірибеге сын көзбен қарап, дене тәрбиесі міндеттерін жүзеге асыруға белсенді, салауаттылық пен дене мәдениетін меңгерген маман даярлаудың маңыздылығы артуда.

Дене тәрбиесін, жаңа технология мен озат тәжірибені ұлттық және жалпыадамзаттық құндылық қағидаларымен сабақтастыра зерттеу – бүгінгі күн талабынан туындап отырған педагогика ғылымының міндеттерінің бірі. Дене тәрбиесінің мәнін бүгінгі жаңа заман талабына сәйкес қарастыру – бұл адамды өзі өмір сүрген ортаның жемісі ғана емес, сол ортадағы дене мәдениеті, адамгершілік қарым-қатынасы әрекетімен көрінетін субъект деп танылуымен айқындалады. Қоғамның елеулі өзгерістерге түсуі, адамның мақсат-мұраттарына, тұрмыс-тіршілігі мен мінез-құлқына, сондай-ақ өзінің жеке басына да субъект ретінде өзгеріс енгізуде. Оның үстіне қоғамдағы салауаттылық, дене мәдениеті мен рухани құндылықтардың табиғаты, мәні, шығу тегі және атқаратын қызметтері туралы жан-жақты зерттеу, оқушылардың дене тәрбиесін салауаттылық дене мәдениеті мәселесімен байланыста қарастыру қажеттігі біздің тақырыбымыздың өзектілігін айқындай түседі.

Елімізде бәсекеге қабілетті білім – білім беру саласының ең басты міндеті болып отыр. Дамудың алдыңғы қатарындағы елдердің білім дәрежесімен теңесу – еліміздің біліми

саясатының негізгі көздегені. Дамыған елу елдің қатарына енудің алғышарттарының бірі де осы сапалы да бәсекеге қабілетті білім. Сондықтан да еліміздегі мектептердегі білім берудің басты ұстанымдары мен міндеттері, әрекеттері, жолдары осы мақсатқа орай ұйымдастырылады.

Мақсатқа жетудің түрлі жолдары бар. Солардың бірі де бірегейі оқытудың жаңа технологияларын пайдалану. Қазақстан Республикасының «Білім туралы» Заңының 18-бабының 8-тармағында: «Оқытудың жаңа технологияларын сынақтан өткізу, білім берудің жаңа мазмұнын енгізу үшін білім беру ұйымдарында эксперимент тәртібімен іске асырылатын білім беру бағдарламалары әзірлену мүмкіндігі», - атап көрсетілген [1]. Осыған орай қазір еліміздегі көптеген колледждерде білім берудің жаңа жүйесі енгізіліп, әлемдік білім беру кеңістігіне бет алуда. Білімі мен ғылымы өз дәрежесінде дамыған елдер көш бастап, қашан да елдік дамудың кез келген саласында озық тұрары сөзсіз. Бізде осы көштен қалмаудың қамын жасап бағудамыз.

Техникалық және кәсіптік білім беру ұйымдарында «Дене тәрбиесі» пәнінің мақсаты әлі күнге дейін толықтыруды қажет етеді, осыған орай оның ғылыми негізделген бағыт-бағдарын жасау қажеттілігі туындайды. Осы бағыттағы ізденістердің тиімдісі дене тәрбиесі сабағында дәстүрлі емес оқыту құралдарын қолдануды зерттеу болып табылады.

Дене тәрбиесі өсіп келе жатқан жас ұрпаққа білім мен тәрбие беру саласының бір тармағы болып табылады және ол жеке тұлғаның жан-жақты дамуына, күшті де қуатты болып өсуіне, ұзақ уақыт шығармашылық еңбекке жарамды адамды қалыптастыруға, оны Отан сүйгіштікке дайындауға қызмет етеді.

Республикамыздағы білім беру саласында және әртүрлі қолдану салаларына байланысты жаңа бағыттағы спорт, дене тәрбиесі жүйесі бойынша мамандарға деген сұраныстардың артуы, оларды дайындаудағы білімділігі мен қабілеттілігі, біліктіліктің қазіргі талаптарға сай болуы өте үлкен маңызды жұмыстарды атқаруды талап етеді және болашақ педагогтардың кәсіби даярлығын, білім стандартына, мазмұнына сай жетілдіру мәселелері көкейкесті мәселе болып отыр. Көрсетілген міндеттерді толық жүзеге асыру дене тәрбиесі жүйесіне тікелей байланысты. Дене тәрбиесін жүзеге асыру – денсаулықты нығайту, білім беру, дамыту, тәрбиелеу міндеттерін шешуге арналған педагогикалық жұмыстардың бірі бола отырып, жеке тұлғаның денсаулық деңгейін арттыру, табиғи күш-қуатын нығайту, дене мүшелерін гигиеналық негіздері мен дене- қозғалыс қабілеті мүмкіндіктеріне сай, өз бетінше қимыл-қозғалыс жаттығуларын орындап, өзін- өзі үнемі дамытып, көңілді де сергек жүруге баулиды. Болашақ ұрпағымыздың денсаулығының мықтылығы, салауатты өмір сүруі колледж мұғалімінің жеке басымен оның жоғары оқу орнындағы теориялық жеке тәжірибелік дайындығының дәрежесіне тікелей байланысты. Осыған орай оқушылардың дене тәрбиесі жүйесін жүзеге асыру жұмыстарын ұйымдастыруға болашақ мұғалімдерді даярлау ісін кәсіби дайындықтың ажырамас бөлігі ретінде қарастыру керек. Дене тәрбиесі және спорт мамандары күрделі әлеуметтік міндеттерді шешуге араласумен бірге оқушылардың психологиялық ерекшеліктеріне сай, оқу-тәрбие міндеттерін шешуде олардың рухани жетекшісі де болуы тиіс.

Сутденттерге дене шынықтыру сабақтарында жаңа технологияны пайдалану оқыту мен тәрбиелеудің жалпы заңдылықтарына бағынған. Сондықтан оны іске асыру барысында дене тәрбиесінің жас және жыныстық ерекшеліктерін ескере отырып, осы заңдылықтарды көрсететін жалпы педагогикалық ұстанымдарды басшылыққа алу қажет. Ол ұстанымдарға жататындар: жан- жақтылық, саналылық пен белсенділік, бірте-бірте жасалатын әрекет, қайталамалық, көрнекілік, жеке даралық.

Оқу үдерісінің үздіксіздігі негізгі үш қағидаларда көрініс тапқан:

- а) оқу-тәрбие үдерісі көп жылғы және жыл бойындағы сипатқа ие болуы тиіс;
- ә) сабақ барысында әрбір келесі сабақтың әсері алдыңғы сабақтың ізінше қатпарлы әсер қалдыруы тиіс, себебі жас оқушының ағзасында алдыңғы сабақтардың әсерінен пайда болған жағымды өзгерістер беки түсуі және жетіле түсуі қажет;
- б) демалыс жұмыс қабілетін қалпына келтірудің арта түсуі үшін жеткілікті болуы тиіс.

Дене жүктемелерін бірте-бірте және жоғары деңгейге арттыру ұстанымы олардың көлемі мен қарқындылығының, оқушыны дайындауға қойылатын талаптардың бірте-бірте күрделенуінің үздіксіз арта түсуімен байланысты болып келеді.

Сабақтарды бір-бірте күрделендіру студентті дайындаудың мүмкіндіктері мен деңгейлеріне сәйкес келіп, олардың спорттық жетістіктерінің үздіксіз арта түсуін қамтамасыз етуі тиіс. Дене жүктемелерінің толқынды түрде өзгеру ұстанымы олардың динамикасының толқынды сипатын көрсетеді, себебі ол салыстырмалы алғанда оқу – тәрбие үдерісінің кіші-гірім үзіндісіне, немесе сабақтардың кезеңдері мен тұтас бір дәуіріне де тән болуы мүмкін.

Спорттық техника мен оны жаңа тұрғыда жетілдіруге үйрету әдістерінің кез-келген түрінің жағымды жақтары бар, бірақ ол жеке қалпында шапшаң әрі тиімді үйретуді толық қамтамасыз ете алмайды, сондықтан спорттық техниканы меңгеру барысында барлық әдістер бірін-бірі толықтыратын түрде қолданылады. Олар жиірек бір уақытта пайдаланылады. Қимыл-қозғалыстарды белгілі реттілікте игеру. Атап айтқанда: дайындалып жүрген оқушылардың оқуға деген жағымды ынтасын қалыптастыру; қозғалыс қимылының мәні туралы білімді қалыптастыру; әрбір спорт түрлері бойынша үйренетін қозғалыстар туралы толық түсінікті қалыптастыру; үйренетін қозғалыс қимылын тұтастай игеру. Сөйтіп, қимылға үйрету дегеніміз - бұл білім алу, қозғалыс икемділігін қалыптастыру және тиісті дене жағынан қалыптасудың қасиеттерін тәрбиелеу.

Талдау, колледждерде оқу-тәрбие үдерісін ұйымдастыру мен басқаруға білім беру мен спорттық мекемелерге тән құрылымдар - мақсат, жалпы және арнайы (арнайылық) міндеттер, әдістер мен қағидалар, оқу кеңістігінде жүзеге асатын, нақты бағыттылығы бар, оқу материалының теориялық және тәжірибелік мазмұны кіретінін көрсетті. Оқушы-спортшының осы білім беру кеңістігіндегі таңдаған жолының басы, мектептегі оқу мерзіміндегі бастапқы кезеңнің де нақты құрылымы немесе мазмұны болады.

Дене тәрбиесі сабағында оқытудың дәстүрлі емес құралдарын қолдану барсында студенттердің дене тәрбиесін дамыту технологияларын жетілдіруге; дене тәрбиесі сабақтарында студенттерді адамгершілікке тәрбиелеуге, дене тәрбиесі арқылы жеке тұлғаның психофизиологиясын өзгеруге: өзін-өзі реттеуін қалыптастыру; дене тәрбиесі сабақтарын пәнаралық байланыс арқылы жетілдіру; дене қабілетін рухани құндылықтар арқылы дамыту; релаксация арқылы жеке тұлғаның психофизиологиялық қабілеттерін дамыту; психикалық қуат мүмкіндіктері мен дене тәрбиесін сабақтастырып дамытуға т.б. қол жеткізуге болады

Әдебиеттер тізімі:

7. Мұғалімдерге арналған нұсқаулық «Назарбаев Зияткерлік мектептері» ДББҰ. Педагогикалық шеберлік орталығы, 2016 ж.
8. Республикалық ғылыми-әдістемелік, спорттық-патриоттық журналы, 2016 ж.
9. К.Бержанов, С.Мусин. Педагогика тарихы. - Алматы: Мектеп, 1972.
10. К.Сейталиев. Тәрбие теориясы. - Алматы, 1986.
11. Мектепте дене шынықтыру. Республикалық оқу-әдістемелік журнал. №1-3 2018 ж. №6 2012 ж.
12. Ұстаз. Ғылыми-әдістемелік журнал. №1 2019ж

АРНАЙЫ ПӘНДІ ОҚЫТУДА ИННОВАЦИЯЛЫҚ ТЕХНОЛОГИЯНЫ (СТОДТ) ҚОЛДАНУ

Ибайдаева Бакытгул Алдановна
арнайы пән оқытушысы
«Қазалы аграрлы-техникалық колледжі»
Қызылорда облысы

Аннотация. Цифровая парадигма, основанная на гуманизации образования, требует использования активных технологий, которые открывают путь к усилению учебного процесса,

поиску, анализу, изучению, творческой обработке учебного материала. В данном докладе изложена основная структура, цель технологии развития критического мышления Показаны методы, применяемые на этапах технологии развития критического мышления при изучении специальных дисциплин.

Түйін. Білім беруді ізгілендіруге негізделген цифрлық парадигма оқу процесін күшейтудің, оқу материалын іздеудің, талдаудың, зерттеудің, шығармашылық өңдеудің жолын ашатын белсенді технологияларды қолдануды талап етеді. Бұл баяндамада осындай белсенді технологиялардың бірі сын тұрғысында ойлауды дамыту технологиясының негізгі құрылымы, мақсаты баяндалған. Арнайы пәндерді оқытуда сын тұрғысында ойлауды дамыту технологиясының кезеңдерінде қолданылатын әдістер көрсетілген.

Abstract. The digital paradigm based on the humanization of education requires the use of active technologies that open the way to strengthening the educational process, search, analysis, study, and creative processing of educational material. This report outlines the basic structure and purpose of critical thinking development technology and shows the methods used at the stages of critical thinking development technology in the study of special disciplines.

Түйін сөздер. Сын тұрғысында ойлауды дамыту технологиясы, оқыту кезеңдері, қолданылатын әдістер

Қазақстан республикасын білім беру саласындағы мемлекеттік саясатының құжаттарында "...білім беру саласындағы стратегиялық бағдар инновациялық, шығармашылық ойлау типі бар адамдардың жаңа буынын қалыптастыру идеясы болуы тиіс" деп көрсетілген.

Білім берудің цифрлік парадигмасын негізгі идеясы тұлғаның интеллектуалды дамуына негізделеді, ол әлемдік тежирибеде көптеген білім жүйелерінің бағдарламаларында оқытудың негізгі мақсаттары ретінде бекітілген. Ол мақсаттарға тұлғаның интеллектуалдық тұрғыда дамуы, өзіндік сыни, шығармашылық ойлау қабілетін қалыптастыруы, цифрлық ақпаратпен жұмыс істеу қабілетін дамытуы сияқты мақсаттар жатады.

Жаңа цифрлық әлеуметтік-экономикалық жағдайларда адам үшін білім мен біліктілік, білімді өз бетінше алу, салмақты шешім қабылдау, ақпаратпен жұмыс істеу қабілеті маңызды орынға ие.

Цифрлық оқыту процесінде қолданылатын белсенді және интерактивті технологиялар мен әдістер білім беру процесінің оқыту тиімділігін арттыруы қажет. Себебі 15-20 минуттан соң білім алушылардың назар шашыраңқы болатындықтан, қолданылатын технологиялар мен әдістер қызықты, жалықтырмайтын болуы керек.

Білім беруді ізгілендіруге негізделген цифрлық парадигма оқу процесін күшейтудің, оқу материалын іздеудің, талдаудың, зерттеудің, шығармашылық өңдеудің жолын ашатын белсенді технологияларды қолдануды талап етеді.

Осындай белсенді технологиялардың бірі «Сыни ойлауды дамыту технологиялары» СТОДТ болып табылады.

Бұл белсенді технологияны интеграцияланған деп есептеуге болады, онда көптеген технологиялардың жұмысы жалпыланған: ол ойлаудың дамуын, коммуникативті дағдылардың қалыптасуын және өздігінен жұмыс жасауды дамытады.

Технологияға енгізілген техникалар мен әдістердің көптігіне байланысты әр мұғалім осы технологияның шеңберлік тәсілінің шекарасынан шықпай-ақ өзіне жақын техникалар мен әдістерді таңдай алады. (тыйым салынбағанның бәріне рұқсат беріледі).

СТОДТ келесі мақсаттар мен міндеттерді қояды:

1) Ашықтық, икемділік, позиция мен көзқарастың және жаңа ойлау стилін қалыптастыру.

2) Сыни ойлау, қарым-қатынас, шығармашылық, ұтқырлық және өз ісіне деген сүйіспеншілік сияқты негізгі қасиеттерді дамыту.

3) Аналитикалық, сыни ойлауды дамыту.

4) Ақпарат көздерінде бейімделуді, әртүрлі оқу стратегияларын қолдануды және шын мәнінде оқылғанды түсінуді, жаңа білімді сыни тұрғыдан бағалауды, қорытынды жасау және

корыту.

5)Өзін-өзі тәрбиелеу және өзін-өзі ұйымдастыру тетіктерін іске қосу.

СТОДТ үш кезеңнен тұрады:

1. «Ізденіске шақыру» кезеңі
2. «Жүзеге асыру немесе тұжырымдау» кезеңі.
3. «Рефлексия немесе ойлау» кезеңі

1. «Ізденіске шақыру» кезеңі

Білімалушыға зерттелетін тақырып туралы не білетінін талдауға мүмкіндік беру, бұл олардың жеке мотивтерін тұжырымдау үшін қосымша ынталандырады. Дәл осы міндет ізденіске шақыру кезеңінде (evocation) шешіледі.

Ізденіс кезеңін іске асыру барысында:

1. Білім алушылар тақырыпқа қатысты өз көзқарастарын білдіре алады, соның өзінде қателесуден және мұғалімнің ескертуімен қорықпай, еркін сөйлейді.
2. Сөйлемдер қағазға жазылу тиіс, олардың кез-келгені әрі қарайғы жұмыс үшін маңызды болады. Сонымен қатар, осы кезеңде «дұрыс» немесе «дұрыс емес» тұжырымдар жоқ.
3. Жеке және топтық жұмыстардың үйлесімін қамтасыз етіледі.

Жеке жұмыс әр білім алушыға өзінің білімі мен тәжірибесін дамытуға мүмкіндік береді. Топтық жұмыс басқа пікірлерді естуге, жеке көзқараста қателіктер жібермеуге мүмкіндік береді. Пікір алмасу көбінесе күтпеген және нәтижелі болатын жаңа идеяларды дамытуға ықпал етуі мүмкін. Пікір алмасу қызықты сұрақтардың пайда болуына ықпал ете алады, оған жауап іздеу жаңа материалды оқуды ынталандырады. Сонымен қатар, мұғалімге немесе үлкен аудиторияға өз пікірін білдіруден қорқатын тыңдаушылар жиі кездеседі. Шағын топтарда жұмыс жасау осы білім алушыларға өздері жайлы сезінуге мүмкіндік береді.

Жұмыстың осы кезеңіндегі мұғалімнің рөлі – білім алушылар тақырыпты оқығаннан кейін білімді еске сақтауға баулу, топтарда пікірталассыз пікір алмасуға, білім алушылардан алынған ақпараттарды бекітуге және жүйелеуге ықпал ету.

Сонымен бірге олардың жауаптары қате болса да, оларды сынға алмау керек. Осы кезде маңызды ереже: «Білім алушылардың кез-келген пікірі құнды».

Кейде мәлімделген тақырып білім алушыларға таныс болмаған, олардың пікірлер мен пайымдауды дамыту үшін білімі мен тәжірибесі жеткіліксіз болған жағдай туындауы мүмкін. Бұл жағдайда олардан мүмкін болатын пән мен зерттеу нысаны туралы болжам жасауды сұрауға болады.

2. «Жүзеге асыру немесе тұжырымдау» кезеңі (realization of mening). Жаңа материал оқытылатын сабақтардың көпшілігінде бұл кезең ұзаққа созылады.

Бұл кезеңді жүзеге асыру барысында оқушылар жаңа ақпаратпен байланысқа түседі. Тыңдау және жазу режимінде жаңа материалды ұсынудың жылдам қарқыны оны түсіну мүмкіндігін жоққа шығарады.

Сыни тұрғыдан ойлауды дамытудың бір шарты - оқылған материалмен жұмыс істеу кезінде адамның түсінігін қадағалау. Бұл тапсырма мазмұнын түсіну оқытудың негізгі міндеті болып табылады.

Мазмұнды түсіну кезеңінде білім алушылар:

- жаңа ақпаратпен байланыс орнатады.
- ақпаратты оұрыннан бар біліммен және тәжірибемен салыстыруға тырысады.
- өздерінің назарын туындаған сұрақтар мен қиындықтарға жауап табуға бағыттайды.
- жаңа сұрақтар қоюға тырысып, түсініксіз жағдайларға назар аударады.
- жаңа ақпараттармен танысу үдерісін қадағалауға, қандай аспектілері қызықты және не себепті екендігіне назар аударуға ұмтылады.
- естіген немесе оқыған пікірлері мен пікірталастарына жауап береді.

Оқытушы бұл кезеңде:

- жаңа ақпарат көзі бола алады. Бұл жағдайда оның міндеті ақпаратты айқын және тартымды, асинхронды және синхронды түрде көрсете білуіне негізделеді.
- егер білімалушылар мәтінмен жұмыс істесе, мұғалім жұмыс белсенділігінің деңгейін

қадағалайды.

-педагог мәтінімен жұмысты ұйымдастыру үшін түсініп оқудың және ой елегінен өткізудің түрлі әдістерін ұсынады. және сыни ойлауды дамытудың педогогикалық технологиясының екінші қадамдары семантикалық кезенді жүзеге асыруға жеткілікті уақыт бөлу керектігін көрсетеді. Егер оқушылар мәтінмен жұмыс істейтін болса, оқуға уақыт бөлген жөн. Бұл өте маңызды, өйткені кейбір мәселелерді түсіндіру үшін мәтіндік ақпаратты басқа контекстте көру қажет.

3. «Рефлексия немесе ойлау» үшінші кезеңі

Үшінші кезеңінің функциялары «Рефлексия немесе ойлау» (reflection). Рефлексивті ойлау дегеніміз – зейінді жұмылдыру. Бұл мұқият өлшеу, бағалау және таңдауды білдіреді.

Рефлексия процесінде жаңа ақпарат жеке білімге айналады. Сын тұрғысынан ойлауды дамыту технологиясының алғашқы кезінің функцияларын талдай отырып, шын мәнінде рефлексивті талдау мен бағалау жұмыстың барлық кезеңдеріне енеді деген қорытынды жасауға болады.

Үшінші кезеңде процестің рефлексиясы білім алушылар мен педагог қызметінің негізгі мақсатына айналады.

Көбінесе егжей-тегжейлі рефлексияға уақыт қалмайды. Сабаққа, ең алдымен, жаңа материалды ұсынуға көп көңіл бөлінеді. Бұл білім алушыларға «Қандай ақпарат сіздің назарыңызды аударды?», «Сіз осы мәтіндегі негізгі ойды қалыптастыру үшін не істедіңіз?» деген сияқты сұрақтарға жауап бере алмайды.

Рефлексивті талдау жаңа материалдың мағынасын ашуға, одан әрі оқу бағдарын құруға бағытталған (бұл түсінікті, бұл түсініксіз, бұл туралы көбірек білу керек, осыған байланысты сұрақ қойған дұрыс болар еді және т.б.) Бірақ бұл талдау ауызша немесе жазбаша түрге ауыстырылмаса, оның пайдасы мол болмайды. Өзін-өзі түсіну барысында саналы болған ой хаосы жаңа білімге айнала отырып құрылатындығы вербалдау процесінде белгілі болды.

СТОДТсының үш кезеңі бойынша қолданылатын әдістерді ұсынып отырмын.

	СТОДТ кезеңдері	СТОДТ әдісі
1. Кіріспе	1. «Ізденіске шақыру» кезеңі (бұл - қоздыру, ынталандыру, шақыру, қызығушылық-тыюяту, танымдық әрекетті белсендендіру)	«Миға шабу» «Эйлер-Венн Диаграммасы» «Блум Таксаномиясы», «Тірек сөздер» «Болжам» «Салыстыру» «Тсхемасы»
2. Сабақтың негізгі бөлігі	2. «Түсіну» кезеңі (бұл іске асыру, мағыналық, танымдық)	«ДЖИК СО» «INSERT» «Кубтау» «Геометриялық фигуралар» «Пікірталас» «Воркшоп» «Жағдайлар»
3. Сабақтың қорытынды бөлімі	3. «Рефлексия» кезеңі (бұл сабақ мазмұнын меңгеру деңгейі)	«Sinkue in» «RAFT» «ЭССЕ» «Кластер» «Талқылау»

Бұл белсенді технологияны әмбебап деп атауға болады, өйткені оны басқа интерактивті, белсенді педагогикалық технологиялармен біріктіруге, интеграциялауға болады.

Мамандарды сапалы даярлаудың табиғаты да көбіне оқу процесінің тиімділігіне байланысты. Негізгі міндет – білімалушыларға белгілі бір білім мөлшерін беру емес, оқушылардың жеке тұлғалық дамуына ықпал ете отырып, ойлаудың дамуына әсер ету.

Әдебиеттер тізімі:

1. В.К. Дьяченко, Г.М. Кусаинов, Б.Т. Абыканова, Д.К. Садирбекова, Г. Мырзагерейқызы. Жаңа және ең жаңа педагогикалық технология [Мәтін] : оқу құралы / - Алматы : "Отан" ЖК, 2020. - 186 б.
<http://library.korkyt.kz:84/MegaPro/Web/SearchResult/ToPage/1>
2. Цифровая дидактика в высшей школе [Текст] = Жоғары мектептегі цифрлық дидактика: учебное пособие / Под ред.: Ж.К. Сағалиевой. - Алматы: Издательство "Бастау", 2021. - 464 с. - Библиогр.: с. 231-236. - (на русс.и каз. языках).
<http://library.korkyt.kz:84/MegaPro/Web/SearchResult/ToPage/1>

НЕЙРОСЕТИ

Тұрғұнова Айым Нұрымқызы

Преподаватель специальных дисциплин
«Аркалыкский многопрофильный колледж Казпотребсоюза»

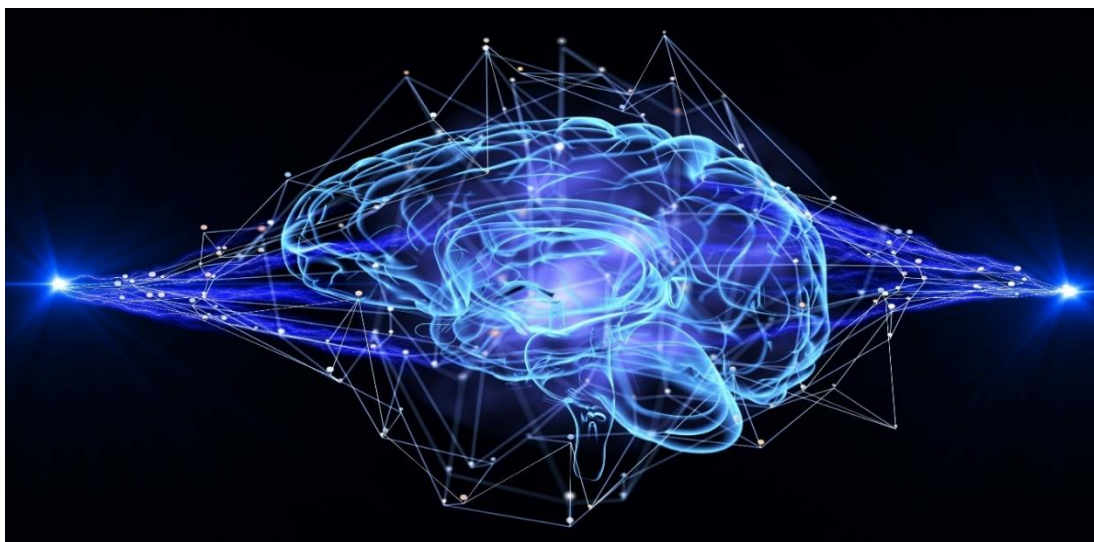
Аннотация. Нейронные сети (или искусственные нейронные сети) представляют собой математические модели, вдохновленные работой человеческого мозга, созданные для решения сложных задач. Они используются в области искусственного интеллекта (ИИ) для обучения машин, как аналог человеческого обучения. Основной строительный блок нейронных сетей - нейрон, который моделирует нейроны в человеческом мозге. Нейроны объединяются в слои, и каждый нейрон в слое связан с нейронами в следующем слое. Соединения между нейронами, называемые весами, обучаются в процессе обучения сети на данных. Процесс обучения нейронной сети заключается в подстройке весов, чтобы сеть могла корректно отвечать на поставленные задачи. Нейронные сети широко применяются в различных областях, таких как компьютерное зрение, обработка естественного языка, распознавание речи, медицинская диагностика, финансовая аналитика и многое другое.

Заключение

Главной характеристикой нейронных сетей является то, что они обучаются и это обучение основано на примерах. Процесс обучения искусственным нейронным сетям происходит с использованием специальных алгоритмов, и за последние пару десятилетий он стал намного быстрее и проще. Несмотря на небольшие недостатки, нейронные сети являются мощным инструментом и способны успешно решать самые разные задачи. Именно поэтому технология искусственных нейронных сетей широко востребована в различных сферах жизни общества и в науке. Кроме того, популярность нейронных сетей, несомненно, растет, а сферы их применения расширяются. Таким образом, нейронные сети обещают создание всех новых программ и устройств, способных решать, что пока может делать только человек.

Abstract. Neural networks (or artificial neural networks) are mathematical models inspired by the work of the human brain, created to solve complex problems. They are used in the field of artificial intelligence (AI) to train machines, as an analogue of human learning. The main building block of neural networks is a neuron that models neurons in the human brain. Neurons are combined into layers, and each neuron in a layer is connected to neurons in the next layer. Connections between neurons, called weights, are trained in the process of training a network on data. The learning process of a neural network consists in adjusting the weights so that the network can correctly respond to the tasks set. Neural networks are widely used in various fields such as computer vision, natural language processing, speech recognition, medical diagnostics, financial analytics and more.

Ключевые слова: Нейресеть, интернет, исследователь, диагностика,нейроны, связь.

Как появилась нейросеть

Однажды в компьютерном мире группа учёных, вдохновленных великими мозгами Уоррена Маккаллока, Уолтера Питтса, Дэвида Румельхарта и Геоффрая Хинтона, собралась в секретной лаборатории и задумалась: 'Что если бы мы создали искусственный мозг? Такой, который бы мог генерировать тексты, играть в шахматы, и, возможно, даже делать кофе?'. Вдохновленные именами великих предшественников, они решили внести свой вклад в историю искусственного интеллекта. И вот, после нескольких кофейных попыток, ложек сахара и пары синтаксических ошибок, родилась нейросеть. Существо, способное генерировать тексты лучше, чем ваш любимый автор, и, возможно, сделать хороший эспрессо. Так началась история нейросетей — смешно, но правда!

А если серьезно.

Процесс создания нейросетей обычно включает в себя несколько этапов, и он зависит от конкретной архитектуры нейросети и целей её создания.

1) Определение целей: Прежде всего, исследователи определяют цели, которые они хотят достичь с использованием нейросети. Это может быть решение задачи классификации, обработка естественного языка, генерация текстов и многое другое.

2) Сбор данных: Нейросети требуют больших объемов данных для обучения. Исследователи собирают или используют доступные наборы данных, которые отражают разнообразие сценариев, с которыми нейросеть может столкнуться в реальном мире.

3) Выбор архитектуры: Выбирается архитектура нейросети, то есть структура и организация слоев нейронов. Существует множество различных архитектур, таких как сверточные нейронные сети (CNN) для обработки изображений и рекуррентные нейронные сети (RNN) для работы с последовательными данными.

4) Обучение: Нейросеть обучается на предоставленных данных с использованием алгоритмов обучения. Обычно это включает в себя периодическое предоставление нейросети обучающих примеров и корректировку её весов для минимизации ошибки.

5) Оптимизация: После завершения обучения производится оптимизация параметров модели, чтобы улучшить её производительность на новых данных.

6) Тестирование и оценка: Нейросеть тестируется на новых данных, которые она ранее не видела, для оценки её обобщающей способности и эффективности в реальных условиях. [1]

Как нейросеть может изменить мир

1) Медицинская диагностика и лечение: Нейросети могут улучшить точность диагностики различных заболеваний, а также помочь в разработке персонализированных методов лечения, опираясь на анализ генетической информации пациента.

2) Энергосбережение и управление ресурсами: В промышленности нейросети могут оптимизировать потребление энергии и ресурсов, что приводит к более эффективному производству и снижению негативного воздействия на окружающую среду.

3) Транспорт и автономные транспортные средства: Нейросети играют важную роль в развитии автономных транспортных средств, что может повысить безопасность дорожного движения, снизить количество аварий и сделать транспорт более эффективным.

4) Образование и доступ к знаниям: Интеллектуальные системы, основанные на нейросетях, могут улучшить процессы обучения, предоставляя персонализированные материалы и помощь студентам в освоении сложных предметов.

5) Финансовая сфера и управление рисками: Нейросети могут помочь в прогнозировании рыночных трендов, управлении инвестициями и снижении рисков в финансовых операциях.

6) Борьба с киберпреступностью: Нейросети используются для обнаружения аномалий и выявления потенциальных угроз в сфере кибербезопасности, что может значительно улучшить защиту от кибератак и взломов.

7) Развитие искусственного интеллекта: Нейросети могут содействовать развитию более сложных и интеллектуальных систем, способных к абстрактному мышлению и самостоятельному обучению.

8) Создание новых видов развлечений и искусства: Нейросети применяются в создании новых форм искусства, музыки, видеоигр и других развлекательных продуктов.

9) Борьба с глобальными проблемами: Нейросети могут быть использованы для решения глобальных проблем, таких как изменение климата, предотвращение пандемий и улучшение общественного здоровья.

В общем нейросети обладают потенциалом для внесения значительных улучшений в наш мир. Тем не менее, на данный момент рано говорить о полной готовности нейросетей, поскольку она ещё не достигла своего максимального потенциала в области улучшений. [2]

Нейросеть и Биология

Звучит, как что-то пугающее, но на самом деле это не так страшно. Идея создания искусственных нейронных сетей восходит к желанию понять и эмулировать удивительную сложность и эффективность биологического мозга. В самом начале этого научного путешествия стоят Уоррен Маккаллок и Уолтер Питтс, которые в 1943 году предложили модель искусственного нейрона, вдохновленную биологическими нейронами. Биологические нейроны — это фундаментальные строительные блоки человеческого мозга, которые обмениваются электрическими сигналами через сложные сети синапсов. Именно эта сложная сеть в биологическом организме позволяет выполнять такие удивительные функции, как распознавание образов, обучение и принятие решений. Искусственные нейронные сети занялись попыткой эмуляции этого процесса. Их строение включает искусственные нейроны,

которые обмениваются информацией через весовые коэффициенты и функции активации. Хотя эти искусственные системы не воссоздают всю сложность биологических нейронных сетей, они сохраняют основные концепции обработки и передачи информации, заложенные природой. Это взаимодействие между биологией и искусственным интеллектом создает захватывающий мост между наукой и технологией, позволяя нам лучше понимать не только тайны нашего собственного разума, но и создавать мощные инструменты для решения сложных задач.

Псс (Вы тоже не знаете, что такое синапсы вот вам подсказка)

Синапс — это структура, обеспечивающая связь и передачу сигналов между нейронами (нервными клетками) в нервной системе. Синапсы являются ключевыми элементами для передачи информации в мозге и других частях нервной системы. [3]

Компании и нейросети

Множество компаний используют нейросети в различных областях. Например, такие компаний как:

1) Google: Применяет нейросети в поисковой системе, рекламе, облачных вычислениях, обработке естественного языка и других областях.

2) Facebook: Использует нейронные сети для персонализации ленты новостей, распознавания лиц на фотографиях, анализа контента и других целей.

3) Amazon: Применяет нейросети в рекомендательных системах, облачных вычислениях, управлении складом и голосовых интерфейсах.

4) Microsoft: Использует нейронные сети в продуктах, таких как Azure, для машинного обучения, распознавания речи и компьютерного зрения.

5) Tesla: В автомобилях Tesla используют нейронные сети для автопилота, распознавания объектов и обработки данных с датчиков.

6) Netflix: Применяет нейросети для рекомендаций контента и оптимизации видеостриминга.

7) IBM: Использует нейросети в системах искусственного интеллекта, облачных вычислениях и анализе данных.

8) Uber: Применяет нейросети для улучшения алгоритмов маршрутизации, оптимизации цен и анализа данных.

9) Adobe: В продуктах Adobe, таких как Photoshop, используют нейросети для обработки изображений и графики.

10) Salesforce: Применяет искусственный интеллект и нейронные сети для автоматизации процессов в области облачных CRM-систем.

11) Apple: Использует нейронные сети в продуктах, таких как Siri, распознавание лица (Face ID) и других технологиях.

12) Twitter: Применяет нейросети для улучшения рекомендаций и обработки контента на платформе.

И это только начало, ведь нейросети имеют большие шансы стать неотъемлемой частью в любой компании. [4]

Нейросеть и природа

Нейросети могут оказать значительную помощь природе в различных областях.

Экологическое Мониторинг и Прогнозирование: Нейросети могут обрабатывать огромные объемы данных, собранных из различных источников, таких как датчики, спутники и даже социальные сети. Это позволяет создавать точные модели для мониторинга изменений в окружающей среде.

Борьба с Изменением Климата: Нейросети используются для анализа данных о погоде, климате и углеродном следе. Это помогает лучше понимать и предсказывать изменения климата, что в свою очередь может содействовать разработке эффективных стратегий по борьбе с изменением климата.

Оптимизация Энергопотребления: В секторе энергетики нейросети могут использоваться для оптимизации работы энергетических систем. Это включает в себя управление распределением энергии, уменьшение потребления и повышение энергетической эффективности.

Защита Биоразнообразия: Нейросети могут помочь в идентификации угроз для биоразнообразия, а также в разработке стратегий для сохранения и восстановления экосистем. Например, они могут использоваться для мониторинга и анализа популяций редких видов. [5]

Устойчивое Сельское Хозяйство: В сельском хозяйстве нейросети могут помочь в оптимизации производства, прогнозировании урожайности и определении оптимальных методов возделывания, что снижает негативное воздействие сельского хозяйства на окружающую среду.

Очистка Окружающей Среды: Нейросети используются для управления системами очистки воды и воздуха, что способствует улучшению качества окружающей среды и снижению загрязнения.

Применение нейросетей в этих областях может способствовать более эффективному и устойчивому использованию ресурсов, что в конечном итоге положительно влияет на природу и окружающую среду.

Заключение

Было приятно провести с вами время, однако настало время прощаться. Давайте подытожим и рассмотрим основные аспекты нашего обсуждения:

1) Как появилась нейросеть: Мы изучили историю развития нейросетей, от их первых шагов до современных технологий. Эволюция алгоритмов и архитектур привела к значительному улучшению производительности и разнообразию применений нейросетей. Также выяснили, что нейросеть берет свое начало от биологии, стремясь имитировать нейронные сети в человеческом мозге.

2) Как нейросеть может изменить мир: Разобравшись в текущих возможностях нейросетей, мы обсудили их потенциальное воздействие на мир. Это включает в себя трансформацию областей, таких как медицина, образование, бизнес и наука, а также создание новых путей для инноваций.

3) Нейросеть и биология: Мы также коснулись влияния нейросетей на область биологии. Обсудили применение нейросетей в анализе биологических данных, исследованиях генома, медицинской диагностике и других аспектах, где они могут эффективно взаимодействовать с биологическими системами. Таким образом, нейросети не только вдохновлены биологией, но и активно применяются в биологических исследованиях.

4) Компаний и нейросети: Обнаружили, что многие известные компании активно внедряют технологии нейросетей в свои проекты и продукты, повышая эффективность и уровень инноваций в сферах, таких как поисковые системы, облачные вычисления, распознавание изображений, голосовое управление и автономная техника.

5) Нейросеть и природа: А также выяснили, что использование нейросетей может оказать существенную поддержку для природы. Эти технологии предоставляют новые возможности в области экологического мониторинга, обработки данных о окружающей среде и решений, направленных на решение экологических проблем, способствуя более эффективному и устойчивому взаимодействию человека с природой.

Если я вас заинтересовала, желаю вам удачи в изучении нейросетей ну а нам пора прощаться до свидания! [6]

Список литературы:

1. Первая модель искусственного нейрона Мак-Каллока-Питтса <https://habr.com/ru/companies/sberdevices/articles/525508/>
2. Денис Некрасов Нейронити: Как нейросети меняют наш мир. Видеоролик <https://youtu.be/CkvCHRjI5-c>
3. Использование нейросетей в современной биологии <https://biomolecula.ru/>
4. Автор ChatGPT-4 – Нейросети
5. Автор М.М.Пришвин Природа
6. Заключение Studbooks.net

ЦИФРОВЫЕ ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫЕ РЕСУРСЫ НА УРОКАХ ЛИТЕРАТУРЫ

Досмаганбетова Жанат Тургыновна

преподаватель русского языка и литературы,

Учреждение «Костанайский высший колледж Казпотребсоюза»,

г.Костанай

Аннотация. Статья посвящена обсуждению вопросов, связанных с целесообразностью применения инновационных цифровых технологий на уроках русского языка и литературы в образовательных учреждениях. Описан инструментальный формирования информационно-цифровой компетентности на современном этапе преподавания русского языка и литературы. Автор отмечает, что активное использование современных педагогических технологий,

интерактивных форм работы увеличивают познавательную самостоятельность учителей и учащихся, мотивируют потребность в развитии их инновационной культуры.

Ключевые слова: модернизация отечественного образования, учебный процесс, цифровая образовательная среда, цифровая грамотность, цифровые и электронные образовательные ресурсы.

Аннотация. Мақала білім беру мекемелерінде Орыс тілі мен әдебиеті сабақтарында инновациялық цифрлық технологияларды қолданудың орындылығына байланысты мәселелерді талқылауға арналған. Орыс тілі мен әдебиетін оқытудың қазіргі кезеңінде ақпараттық-цифрлық құзыреттілікті қалыптастыру құралдары сипатталған. Автор заманауи педагогикалық технологияларды, жұмыстың интерактивті түрлерін белсенді қолдану мұғалімдер мен оқушылардың танымдық тәуелсіздігін арттырады, олардың инновациялық мәдениетін дамыту қажеттілігін ынталандырады.

Тірек сөздер: отандық білім беруді жаңғырту, оқу процесі, цифрлық білім беру ортасы, цифрлық сауаттылық, цифрлық және электрондық білім беру ресурстары.

Abstract. The article is devoted to the discussion of issues related to the expediency of using innovative digital technologies in Russian language and literature lessons in educational institutions. The article describes the tools for the formation of information and digital competence at the present stage of teaching Russian language and literature. The author notes that the active use of modern pedagogical technologies and interactive forms of work increase the cognitive independence of teachers and students, motivate the need to develop their innovative culture.

Key words: modernization of domestic education, educational process, digital educational environment, digital literacy, digital and electronic educational resources.

Цифровые образовательные ресурсы - это представленные в цифровой форме фотографии, видеофрагменты, статические и динамические модели, объекты виртуальной реальности и интерактивного моделирования, картографические материалы, звукозаписи, символьные объекты и деловая графика, текстовые документы и иные учебные материалы, необходимые для организации учебного процесса.

Современные образовательные технологии позволяют любому учителю добиваться высоких результатов обучения. Диапазон возможностей цифровых технологий гораздо шире и зависит от фантазии, творчества и технической подготовленности учителя. Давайте разберёмся, зачем использовать цифровые технологии при изучении гуманитарных предметов.

Применение современных технологий в преподавании русского языка и литературы повышает мотивацию современного школьника к занятиям, стимулирует его познавательный интерес и повышает эффективность групповой и самостоятельной работы. Я убедилась, что использование современных образовательных технологий на уроках русского языка и литературы даёт высокие результаты:

- развивает творческие, исследовательские способности учащихся, повышает их активность;
- способствует интенсификации учебно-воспитательного процесса, более осмысленному изучению материала, приобретению навыков самоорганизации, превращению систематических знаний в системные;
- помогает развитию познавательной деятельности учащихся и интереса к предмету;
- развивает у учащихся логическое мышление, значительно повышает уровень рефлексивных действий с изучаемым материалом.

Возможности, которые дают цифровые технологии:

- автоматическая проверка (экономия времени преподавателя, возможность задавать на дом тренировочные диктанты) ЯКЛАСС, Лернингапс, Решу ЕГЭ, ОГЭ, ВПР, образовательная платформа Лекта, Единая коллекция ЦОР.

- мультимедийность (возможность вставить в учебник звук, видео, что помогает лучше запомнить материал).

- интерактивность (включение в активную работу одновременно всех учеников группы, что даёт экономию времени). Мы работаем в классе и дома.

- совместная работа группы над проектом (возможность совместно создавать документы, презентации, ментальные карты и т.п. исследовательской группой учащихся).

- статистика ошибок (экономия времени ученика при работе со словарём, экономия времени учителя при анализе ошибок).

- разнообразие (возможность быстро генерировать большое и даже бесконечное количество однотипных упражнений – экономия времени учителя, повышение качества образования для ученика).

В настоящее время создано множество различных коллекций цифровых образовательных ресурсов, включающих специально разработанные наборы разнообразных ЦОР, тематические коллекции, инструменты, программные средства для организации учебного процесса. Мне бы хотелось остановиться на тех ресурсах, которые чаще всего используются на уроке.

Каковы же цели использования ЦОР на уроках литературы? Это, прежде всего:

- создание мотивации (ученики получают интересные разнообразные задания в том виде, к которому они привыкли);

- повышение качества образования для всех (возможность тиражировать и использовать в любой школе материалы лучших специалистов);

- доступность без посещения школы (возможность работать с классом во время карантина, возможность удалённо работать с группой детей, находящихся на домашнем обучении);

- экономия времени (использование упражнений, которые можно организовать без компьютера, но с большими временными затратами);

- эффективность (использование эффективных упражнений, которые невозможно организовать без компьютера);

- формирование универсальных навыков.

Что же можно сделать при использовании цифровых технологий на уроках русского языка и литературы? А вот смотрите:

- показывать быстро меняющиеся словарные слова для зрительного запоминания каждый урок,

- предлагать упражнения на сортировку слов, терминов, портретов писателей и т.д. с автоматической проверкой,

- предлагать упражнения типа "вставь букву" с автоматической проверкой,

- предлагать зрительные диктанты с автоматическим таймером и проверкой,

- предлагать задания на поиск соответствий (определений и терминов, предложений и схем, слов с одним признаком, названий произведений и писателей),

- создавать общие презентации,

- создавать профили литературных героев в соцсетях,

- создавать слайды с инфографикой по произведениям и авторам,

- создавать облака тегов (слова на одно правило, слова произведения, логические задачи),

- создавать читательские дневники в блогах,

- создавать видеоролики по стихам и коротким рассказам,

- анализировать тексты с помощью компьютерных программ, подсчитывающих частотные слова и выражения, выделяющих общие элементы в разных текстах и т.п. (очень помогает при анализе мотивной структуры),

- работать с электронными словарями,

- изучать лексикологию с помощью программ, дающих статистику употребления слова.

Использование цифровых образовательных ресурсов для активизации познавательной деятельности на уроках филологического цикла может происходить на различных этапах урока и типах уроков.

На вводных уроках литературы важен яркий визуальный ряд, который можно создать с помощью библиотеки электронных наглядных пособий или образовательных ресурсов сети Интернет. Интерес вызывают у школьников различные видеофрагменты, музыкальные отрывки в исполнении профессионалов. На уроках литературы использование цифровых образовательных ресурсов существенно решает проблему наглядности.

Аудиовизуальные и экранно-звуковые информационные объекты активизируют деятельность школьников. Учащиеся опираются на представленные образы, модели, знаки. Комплекс мультимедийных средств выступает как стимулятор, вызывает интерес к изучению произведений. Мною создана коллекция презентаций к урокам литературы с использованием материалов программы «19 век. Отечественная история, литература и искусство», «Большая хрестоматия. Русская литература 20 века. Поэзия. Проза» (Презентации к урокам литературы из 2 папки).

На уроках закрепления это может быть информационная поддержка предмета в виде цифрового образовательного ресурса по русскому языку, электронного тренажера («Фраза», «Репетитор по русскому языку»), с помощью которого учащийся не только сможет применить свои знания в процессе практической деятельности, но и увидеть свой результат. Для индивидуальной работы во время опроса пройденного материала практически на каждом уроке русского языка использую материалы программы «Фраза», работу с которой мои ученики уже давно освоили. Интересны интерактивные тексты с заданиями, словарные разминки, задания с комментариями, зарядка для ума, диктанты с голоса. (Карточки, тесты, кроссворды по литературе)

Использование цифровых образовательных ресурсов на уроке контроля позволит организовать проверочную работу, при которой ученик не только получает отметку и оценку своих знаний, но и анализ всего хода выполнения работы (количество правильных и неправильных ответов, на какие правила была допущена ошибка, какой материал необходимо повторить и т.д.)

С помощью цифровых образовательных ресурсов ребята получают возможность работать в различных режимах. В обучающем режиме учащимся предлагается материал для наблюдений и сравнений, даются задания, готовящие к самостоятельной формулировке правил, приводятся примеры и схемы.

Контролирующая часть компьютерных программ, включающая материалы для диагностики уровня компетенций учащихся, имеет ряд преимуществ: экономится время на выявление ошибок учеников за счёт анализа результатов выполнения упражнений с помощью компьютера. Контроль ведётся дифференцированно, с учётом индивидуальных возможностей и способностей учащихся (за учащимся остается право выбора варианта и уровня сложности, при получении низкой оценки появляется возможность выполнить задание повторно).

На уроках русского языка и литературы при составлении заданий часто использую платформы «Learningapps.org», «Wordwall». Ниже приведены задания на данных ресурсов. Пример: Тема: С Есенин. Выписать строки из стихотворений, содержащие цветные эпитеты.

1 группа – жёлтый, золотой

<https://learningapps.org/display?v=p7g4gdcqa23> выписать строки из стихотворений, содержащие цветные эпитеты.

2 группа – алый, багряный, красный

<https://learningapps.org/display?v=pou9hbwo523> выписать строки из стихотворений, содержащие цветные эпитеты.

3 группа – синий, голубой

<https://learningapps.org/display?v=p8qf58m9j23>

<https://learningapps.org/1475904>

<https://learningapps.org/1750093>

<https://learningapps.org/1459463>

<https://learningapps.org/6125785>

<https://learningapps.org/7553348>

<https://learningapps.org/27095842>

<https://learningapps.org/27095842>

<https://learningapps.org/13859724>

<https://learningapps.org/6839212>

<https://learningapps.org/1596818>

<https://learningapps.org/1349510>

<https://learningapps.org/4568917>

Цифровая грамотность, как и её составляющая медиаграмотность – это основное требование для реализации содержания отечественного образования в цифровом формате. Современный этап развития электроники и компьютерной техники позволяет использовать многофункциональные обучающие комплексы и автоматизированные обучающие системы.

Одно из преимуществ использования цифровых технологий в обучении обусловлено их потенциалом для активного вовлечения учащихся в учебный процесс и управления им. Так, во время проведения уроков по русскому языку и литературе можно активно использовать разные цифровые средства обучения: компьютер, интерактивная доска, проектор, фотоаппарат, видеоаппаратура. Вся эта техника позволяет непосредственно включить в учебный процесс информационные образы окружающего мира. Учебная информация полностью сопровождается графическими изображениями и рисунками по изучаемой теме, что способствует повышению наглядности в работе учителя, а также даёт возможность представлять учащимся результаты своей индивидуальной работы всему классу.

Отметим, что указанные цифровые средства также способствуют созданию эффективной коммуникативной среды для воспитательной работы, а в дальнейшем и тематического массового мероприятия (например, «День филолога», «День славянской письменности и культуры», День рождения писателя и др.).

Для наглядного представления информации по любой теме урока русского языка или литературы можно использовать интерактивные плакаты - «созданное с помощью цифровых инструментов наглядное средство представления информации, обеспечивающее взаимодействие пользователя с содержанием плаката». К примеру, интерактивный плакат по русскому языку может содержать кроссворды, словарные слова, электронные диктанты, тестовые материалы. Учащийся всегда может проверить свои знания и исправить ошибку.

В тексте, прикрепленном к интерактивному плакату в виде метки, можно создать краткое описание, привести интересную информацию в сжатом виде. Преимуществом такого плаката является его интерактивность: учащийся может самостоятельно знакомиться с информацией в любом удобном для себя порядке и открывать только нужные ему материалы. При выполнении заданий учащиеся сохраняют скриншоты, которые должны содержать название аккаунта или другую авторскую информацию (например, название статьи, книги, выдержки из журнала и т.д.). Отметим, что количество создаваемых работ не ограничено.

Также применять цифровые технологии учитель может и во время самостоятельных и контрольных работ (программа Excel позволяет создавать проверочные тесты со свободным и с выборочным ответом; программа «Интерактивный диктант»). После автоматической проверки ученик сразу увидит не только свою оценку, но и количество и процентное соотношение правильных и неправильных вариантов ответов. В данном случае повторное тестирование может стать продуктивной работой над своими ошибками. Но, заметим, не стоит забывать о том, что автоматизированная проверка иногда недостаточна для достоверной диагностики знаний учащегося.

Основные виды деятельности на уроках литературы – изложение, написание эссе /сочинения на заданную тему, стихосложение, анализ текстов, киноповествование и трансформация сказочных сюжетов, создание электронного портфолио о жизни писателя/ по изучаемой теме по русскому языку, участие в олимпиадах – используются для формирования лингвистических, социальных и культурных компетентностей. Цифровые технологии могут коренным образом изменить учебный процесс и расширить возможности учащихся. Так,

выполняя групповую проектную работу, участвуя в викторине, появляется возможность конкурировать с другими группами, углублять изученный материал.

Стоит указать, что практическое использование в учебно-воспитательном процессе цифровых технологий предполагает создание специальной программы, которая включает в себя комплекс подготовительных и организационных мероприятий, позволяющих реконструировать и оцифровать содержание учебных дисциплин, подавая его в визуальной форме с помощью современной мультимедийной аппаратуры. Для учителя такая работа способствует актуализации умений и навыков методически грамотно и технически оптимально подбирать содержание учебного материала, уметь визуализировать основные части этого содержания, сформировать кейсы для индивидуальной работы учащихся, организовать интерактивную деятельность при изучении нового материала, применять инновационные методики.

В результате работы накоплен следующий материал с использованием ИТ:

1. Жизнь и творчество писателей и поэтов:

- А.С. Грибоедов
- А.С. Пушкин
- М.Ю. Лермонтов
- Н.В. Гоголь
- И.С. Тургенев
- Н.А. Некрасов
- А.Н. Островский
- Л.Н. Толстой и др.

Следующее направление моей работы - создание компьютерных тестов. Тестирование с использованием компьютерных средств является очень удобным и эффективным видом контроля.

Преимущества тестового контроля: объективность оценки, достоверность информации, надежность, дифференцирующая способность, реализация индивидуального подхода в обучении, сравнимость результатов для разных групп учащихся по разным программам, учебникам.

Обучение - многогранный процесс, и контроль знаний - лишь одна из его сторон. Однако именно в ней компьютерные технологии продвинулись максимально далеко, и среди них тестирование занимает ведущую роль. В ряде стран тестирование потеснило традиционные формы контроля - устные и письменные экзамены и собеседования. Применение автоматизированной системы контроля за развитием знаний, умений и навыков учащихся позволяет передать судейские функции от учителя компьютеру, а это снижает уровень накопления у учителя негативных эмоций, связанных с применением карательных мер по отношению к ученику. У ученика же снижается негативное восприятие учителя как человека, от чьего мнения зависит его судьба.

Таким образом, взаимное неудовлетворение ученика и учителя может быть снижено и частично решена проблема «синдрома сгорания учителя» и «синдрома сгорания ученика».

Особую актуальность для преподавателей приобретают программы для создания компьютерных тестов - тестовые оболочки. Подобных программных средств существует множество. В своей работе я использую тестовую оболочку My Test автора А.С. Башлакова и тестовую оболочку «ПоЗнание». Каждый учитель может создавать свои тесты с учетом индивидуальных особенностей класса и учащегося в отдельности. С помощью журнала тестирования

В результате работы созданы компьютерные тесты в двух вариантах.

По русскому языку:

- «Имя существительное»
- «Имя прилагательное»
- «Имя числительное»
- «Местоимение»

- «Служебные части речи» и др.

Из вышесказанного можно сделать вывод, что систематическое и целенаправленное использование ЦОР на уроках русского языка и литературы повышает заинтересованность учащихся в обучении. Следовательно, будет повышаться и качество знаний по предмету.

Таким образом, еще раз хотелось бы подчеркнуть, что применение электронных обучающих средств на уроках обеспечивает:

- экономию времени при объяснении нового материала;
- представление материала в более наглядном, доступном для восприятия виде;
- воздействие на разные системы восприятия учащихся, обеспечивая тем самым лучшее усвоение материала;
- дифференцированный подход к обучению учащихся, имеющих разный уровень готовности восприятия материала;
- постоянный оперативный контроль усвоения материала учащимися.

Это в целом стимулирует разнообразие творческой деятельности учащихся, дает возможность увеличения объема информации, воспитывает навыки самоконтроля, повышает интерес к предмету.

Использование информационно-коммуникационных технологий при обучении на уроках русского языка и литературы целесообразно, поскольку они способствуют развитию инициативы, познавательной активности, самостоятельности, креативности, ценности родного языка. Урок, сопровождающийся техническими средствами обучения, более насыщен и в учебно-информационном, и в эмоциональном плане.

Широкий выбор интерактивных презентаций, электронных учебников и энциклопедий, учебных фильмов, виртуальных экскурсий, программ-тренажеров, видеоуроков, аудиозаписей, различных тематических цифровых и электронных образовательных ресурсов способствуют успешному учебному процессу. Предлагая работу с цифровыми образовательными ресурсами, учитель формирует у учащихся информационную грамотность, знакомит их с полезными сервисами, мотивирует к продуктивной работе на уроках. Цифровые технологии позволяют адаптировать учебную деятельность под уровень компетенций каждого отдельно взятого ученика, его интересов и потребностей. В то же время важно проследить за тем, что все учащиеся имеют равный доступ к цифровым технологиям и навыки работы с ними, обеспечивать доступность технологий для всех учащихся.

Список литературы:

1. Азимов, Э.Г. Новый словарь методических терминов и понятий (теория и практика обучения языкам) / Э.Г. Азимов, А.Н. Щукин. – М.: Издательство ИКАР, 2009. – 448 с.
2. Бешапошников Н.О. Цифровизация образования – новые возможности управления образовательными треками / Н.О. Бешапошников, А. Г. Леонов, А. А. Прилипко // Вестник кибернетики. – 2018. – № 2. – С. 154–160.
3. Индустрия российских медиа: цифровое будущее [Академические монографии]. – М.: МедиаМир, 2017. – 160 с.
4. Лапчик М.П. Подготовка педагогических кадров в условиях информатизации образования: учеб. пособие / М.П. Лапчик. – М.: БИНОМ, 2013. – 182 с. – Режим доступа: <http://prof.notoproject.org/courses/formirovanie-informacionnoj-kompetentnosti-pedagoga-v-oblasti-razrabotki-cifrovyyh-obrazovatelnyh-resursov/>
5. Низиенко Е., Шмелькова Л. Введение новых государственных образовательных стандартов общего образования // Образовательная политика. – 2010. – №1–2 (39–40). – С. 108–113.
6. Петренко Н.А. Особенности цифровизации российской системы образования / Н.А. Петренко, Е.А. Волошина // Формирование профессиональной компетентности филолога в поликультурной образовательной среде: сб. материалов IV Международной научно-практической конференции, 07-08 октября 2021 г., г. Евпатория / ред. кол. Ю. К. Картавая, И.

Б. Каменская, М. А. Шалина, А. Н. Шевченко; под общ. ред. И. Б. Каменской. – Симферополь: ИП Корниенко А. А., 2021. – С. 183-189.

7. Ромадина О.Г. Особенности создания и использования интерактивных плакатов в обучении математике и информатике / О.Г. Ромадина, М.С. Соловьева // HumanitiesresearchesoftheCentralRussia – 2020. – № 4 (17). – С. 69-73.

8. Уваров А.Ю. Школы в развивающейся цифровой среде: цифровое обновление и его зрелость / А. Ю. Уваров, В.В. Вихрев, Г.М. Водопьян, И.В. Дворецкая, Э. Кочак, И. Левин // Информатика и образование. – 2021. – Т. 36. – № 7. – С. 5-28.

9. Yachina N.P. E-Teaching Materials as the Means to Improve Humanities Teaching Proficiency in the Context of Education Informatization / N. P. Yachina, L. A. Valeeva, A.F. Sirazeeva // International Journal of Environmental and Science Education. – 2016. – Vol. 11, Is. 4. – P. 433–442.

ОҚУ ҮРДСІНДЕ ЗАМАНАУИ БІЛІМ БЕРУ ЖӘНЕ ИННОВАЦИЯЛЫҚ ТЕХНОЛОГИЯЛАРДЫ ТИІМДІ ПАЙДАЛАНУ БОЙЫНША ОЗЫҚ ТӘЖІРИБЕНІ ҚОЛДАНУ ЖӘНЕ ТАРАТУ

Касымова Роза Сериковна

Ғылышын тілі» пәнінің оқытушысы

«Қазтұтынушылародағы Арқалық көпсалалы колледжі»

Мақалада ғылым мен техниканың қарқынды дамып келе жатқан заманда өмір сүруге икемді, қоғам пайдасына қарай өзін - өзі толық жүзеге асыруға дайын білімді, шығармашылыққа бейім, күзиретті және бәсекеге қабілетті жеке тұлғаны қалыптастыруда оқытудың заманауи жаңа әдістерін қолдану тиімділігі туралы айтылады. Тіл үйретуде жаңа педагогикалық технологияларды пайдалану – педагогикалық іс-әрекеттердің мазмұны мен формасын толықтырудың, оқыту үдерісін жетілдірудің бірден-бір тиімді жолы. Шет тілдерін оқытуда жаңа педагогикалық технологияларды қолдану білім берудің заманауи бағытын анықтау мәселесінің өзектілігін көрсетеді. Қазіргі кезде жоғары технологиялар дамыған, ғылым мен білім заманы. Жеке тұлғаны дамытуға бағытталған педагогикалық үрдісте жаңа педагогикалық технологияларды тиімді қолдану әр оқушының бейімділігін анықтауға және тұлғалық негізіне қарай білім алуға көмектеседі. [1]

Түйін сөздер: педагогикалық технология, шетел тілі, білім заманауи, тұлға.

Білім беру саласының дербестігін жақсарту, білім беру ісін басқаруды демократияландыру еліміздің мектептерінде оқытудың белсенді және инновациялық әдістері мен технологияларды тиімді пайдалануды қажет етеді. Оқытуда жаңашыл әдісті қолдану оқушы үшін де, мұғалімге де шығармашылықпен жұмыс ықпал етеді. Білім беру жүйесіндегі өзгерістер: «педагогикалық технологиялар», «тәсіл», «әдіс» сияқты ұғымдарды терең меңгеруге оқып-үйренуге жетелейді.

«Инновация» сөзі латынның («жаңашылдық», «өзгеріс») деген ұғымдарына сәйкес келеді. [2]

Қазіргі таңда біздің Республикада білім берудің жаңа жүйесі дайындалып, әлемдік білім беру кеңістігінде енуге батыл қадамдар жасалында. Білім берудің мазмұны жаңарып, оларды технологиялық-педагогикалық тұрғыдан жетілдіру қажеттігі туындауда. Білім беру деңгейіндегі озық технологияларды пайдаланудың мақсат үйрете жүріп, үйрену. [2] Бұл жаңа техникалық құралдар ғана емес, сонымен қатар оқытудың жаңа нысандары мен әдістері, оқу процесіне жаңа көзқарас.

Қазіргі уақытта әр мұғалім оқу процесін жақсартудың, оқушылардың қызығушылығын арттырудың және оқушылардың үлгерімін арттырудың тиімді жолдарын табуға тырысуда. Бұл мұғалімдердің оқыту сапасын жақсартуға деген ұмтылысы жеке әдістерден педагогикалық технологияларға көшуге шақырады.

"Педагогикалық технология" термині сөзбе-сөз аудармада педагогикалық өнер, шеберлік туралы ілімді білдіреді. Педагогикалық технология – ғылыми негізделген мұғалімнің кәсіби қызметін жаңартушы және сатыланып жоспарланған нәтижеге жетуге мүмкіндік беретін іс-әрекеттер көзі.

Педагогикалық технологияның маңызды белгісі - оның педагогикалық процесс деңгейінде көбеюі (оның ішінде оқытудың мақсаттары мен оқушының іс-әрекетінің сипатына сәйкес келетін кезеңдерді белгілеу) және педагогикалық нәтиже. Бұл белгілі бір технологиялық стратегияны әр түрлі аудиторияларда және әртүрлі мұғалімдерде бірдей тиімді қолдану керек дегенді білдіреді.[1]

Қазіргі ақпараттық технологияларды қолданудың негізгі сипаттамалары оқытуды саралау және дараландыру мүмкіндігі, сонымен қатар білім алушылардың танымдық, шығармашылық белсенділігін дамыту мүмкіндігі болып табылады.

Мұғалімнің міндеті- әрбір оқушының тілді практикалық меңгеруіне жағдай жасау, әр оқушының белсенділігін, шығармашылығын көрсетуге мүмкіндік беретін оқыту әдістерін таңдау, шет тілін меңгеру процесінде оқушының танымдық белсенділігін күшейту.[3] Шетел тілін оқыту технологиясының тиімділігінің көрсеткіштері мыналар:

– Оқушылардың моральдық, психологиялық, интеллектуалдық және жас ерекшеліктерін ескеру.

– Оқуға жағымды көңіл күй қалыптастыру.

– Ұстаз бен оқушы арасында сөз алмасу, ғылыми қарым-қатынас және әріптестік принципін орнықтыру.

– Оқушылардың еске сақтау қабілеті мен шығармашылық деңгейін көтеру арқылы белсенділігін арттыру.

– Оқуды игеруге мультимедиялық және басқа да техникалық мүмкіндіктерді кеңінен іске қосу.

– Білім беру технологиясының үш түрлі типі бар. Олар дәстүрлік, инновациялық және ақпараттық. Бастысы – технологияның жиынтығы емес, оның дәрежесі. Оқушылардың әртүрлі ақпарат көздерін, ресурстарын пайдалану арқылы компьютерлік технологияның көмегімен өздерінің дербесізденуі арқылы тілді игеруге кәсіби шеберлігін шыңдайды. Жаңа ақпараттық технологияға әртүрлі ақпараттарды электрондық әдіспен енгізу, сақтау және беру жатады. Оларды оқу үрдісіне пайдалану ерекшелігіне сай төмендегідей топтастыруға болады: Компьютерлік оқу бағдарламалары (электрондық оқулықтар, зертханалық жаттығулар, тест жүйесі). Мультимедиялық технологияға сай оқу жүйесі компьютер, видеотехника, оптикалық дискінің жиындысын пайдалану арқылы жүргізіледі. Интеллектуалдық және сараптамалық жүйе. Ақпарат жиынтығы базасының қалыптасуы. Электрондық пошта, телеконференция, шоғырлы не аймақтық байланыс жүйесін біріктіретін телекоммуникациялық қондырғылар. Электронды кітапханалар.[4] Бұл технологиялар білім саласында оларды пайдаланудан гөрі тезірек дамиды. Жоғары оқу орындарында көбіне – көп электрондық почталар жиі пайдаланылады. Қазіргі кезде аудиоақпарат алмасу, видеоақпарат алмасу, виртуалды аудиторлық тақта, тақырыптық ақпарат енгізілген клавиатуралар, файлды алмасу, көпжақты конференциялар өткізу кеңінен таралған көпке белгілі компьютерлік видеоконференц байланыстың әдістемесіне жатқызылады.[5] Заманауи педагогикалық технологиялар олар: ынтымақтастықпен оқыту, жобалық әдістемелер, жаңа ақпараттық технологияларды пайдалану, Интернет-ресурстар яғни оқытудың тұлғаға бағытталған тәсілін жүзеге асыруға көмектеседі, балалардың қабілеттерін, олардың дайындық деңгейін, бейімділігін ескере отырып, оқытуды дараландыру мен саралауды қамтамасыз етеді.

Интернет желісін пайдалана отырып, ағылшын тілі сабақтарында бірқатар дидактикалық тапсырмаларды шешуге болады: ғаламдық желі материалдарын пайдалана отырып, оқу дағдылары мен дағдыларын дамыту; мектеп оқушыларының жазу дағдыларын жетілдіру; оқушылардың сөздік қорын толықтыру; мектеп оқушыларының ағылшын тілін үйренуге тұрақты мотивациясын қалыптастыру. [3] Сондай-ақ, тілін үйренуші елдің өкілдерімен байланысқа түсе алады.

Студенттердің шетел тілін үйренуге деген ынтасын арттыру олардың төмендегі шараларға қатысуы негізінде жасалынады: диспуттар, викториналық байқаулар мен онлайн олимпиадалар және т. б.

«Интернет» деген термин ағылшынның «international net» деген сөзінен, аудармасында «халықаралық байланыс» деген ұғымды береді. Интернет жүйесі арқылы тіл үйренуші тіл өкілімен тура, тікелей байланысқа түсе алады, шетел тілі сабағында Интернетке қосылу арқылы шынайы қарым-қатынас үлгісін жасауға болады. Табиғи тілдік ортада тілді қарым-қатынас құралы ретінде қолдана отырып, тіл үйренушілер айтылымдарға спонтанды түрде, түрлі тілдік формулаларды қолдана отырып, жылдам жауап беруге дағдыланады.[5]

Мысалы, мен жыл сайын ағылшын тілі пәнінен онлайн олимпиада-сайыстарына білім алушыларды қатыстырып отырамын. Сонымен қатар сабақ барысында викториналық ойындар жүргізілуде. Менің ағылшын тілі пәнін оқытуда озық технологияларды пайдаланудың басты мақсаты – оқушыларға білім беру процесінде көмектесу. Оған: оқыту бағдарламалары, оқытуда қолдануға арналған электрондық оқулықтар, тексеру бағдарламалары мен тестік, өзіндік жұмыстар ерекше орын алады. Осыған орай 10-11 сыныптарға арналған Aspect for Kazakhstan атты қоғамдық бағыттағы электронды оқулықта жаңа тақырыпты түсіндіру барысында арнайы жазбаша, ауызша жаттығулар мен тыңдау және видео материалдарды интерактивті тақтаның көмегі арқылы пайдаланамын.

Сол сияқты жоғары курс білім алушылардың танымдық қызуғушылығын арттыру үшін тақырып материалдарын оқып үйренуде, олардың әртүрлі ізденушілік бағыттағы тапсырмаларды орындауларынан байқауға болады. Мысалы, кәсіптік шет тілі пәнінен 2023 жылы, Колледжішілік «БОЛАШАҚ БІЗДІҢ ҚОЛЫМЫЗДА» атты студенттік ғылыми-тәжірибиелік конференциясында қорғалған «Теміржол саласындағы ағылшын тілінен енген терминдер» тақырыбындағы 2 курс студенті Иманбаева Мерей Шаттыққызының ғылыми зерттеу жұмысын атап өтуге болады.

Ағылшын тілін үйрену барысында оқушылардың тілін және өз зейіндерінің шоғырлану қабілетін дамытады, өйткені олар сөзді тыңдап, түсінуді, сондай-ақ тілдік құрылымдарды дұрыс пайдалануға баса назар аударуы қажет және оларға неғұрлым мұқият та зейінді болуына көмектеседі. [2]

Қазіргі заманғы білім беру технологиялары білім беру процесінің даралануына, қашықтығына және вариативтілігіне, жас ерекшелігіне және білім деңгейіне қарамастан білім алушылардың академиялық ұтқырлығына бағытталған. Алайда, заманауи білім беру және ақпараттық технологияларды енгізу олардың дәстүрлі оқыту әдістемесін толығымен алмастырады дегенді білдірмейді, бірақ оның ажырамас бөлігі болады.

Өйткені, педагогикалық технология - бұл оқыту теориясында негізделген және жоспарланған нәтижелерді қамтамасыз ететін оқу іс-әрекетін ұйымдастырудың әдістері, формалары, әдістемелік жиынтығы.[1]

Қорытынды

Қазіргі оқыту үрдісіне жаңа педагогикалық технологиялар кеңінен енуде. Оқушыны пәнге қызықтырумен қатар, саналы ойлауға тәрбиелейтін, қоғамдық көзқарастарын қалыптастыра алатын, өзіндік пікірі бар, қоғамдағы болып жатқан түрлі қарама-қайшылықтарды түсіне білетін, еркін сөйлеп, өз пікірін ашық айта алатын ойлы ұрпақ тәрбиелеуде сабақтың маңызы зор.

Шет тілдерін оқытудағы жаңа педагогикалық технологиялар ғылыми-педагогикалық мәселе ретінде танымал ғалымдар мен әдіскерлердің тұжырымдамалары негізінде теориялық тұрғыдан зерделенді. Ғылыми-педагогикалық әдебиеттерді талдау педагогикалық технологиялар тұжырымдамасын түсіндірудің әр түрлі тәсілдерін көрсетті. Педагогикалық технология ұғымы мен оның қолданысқа ену жолдары осы зерттеу жұмысымызда таныстырылды.

Сондай-ақ, заманауи талапқа сай қолданысқа еніп жатырған жаңа педагогикалық технологиялар туралы мәлімет берілді. Жаңа педагогикалық технологияларды сабақта қолданудың тиімді жақтары мен қасиеттерінің анықтамасы берілді. Бұл жұмыстың мақсаты

мектепте шет тілдерін оқытудағы жаңа педагогикалық технологиялардың мәні мен ерекшеліктерінің теориялық негізін анықтау, тәжірибеде қолдану болды.

Теориялық және методологиялық негіздерді басшылыққа ала отырып шет тілдерін оқытудағы жаңа педагогикалық технологиялардың практикалық маңыздылығын тұжырымдадық. Олар: жаңа педагогикалық технологияларды қолдану оқу процесінің тиімділігін арттыруға ықпал етеді, әр оқушының оқу іс-әрекетін нығайтуды қамтамасыз етеді, оқушының тіл үйренуге деген сана мен қызығушылығын арттырады. Шет тілдерін оқытуда жаңа педагогикалық технологиялар мәселесі бойынша жұмыс жасау және осы тақырып бойынша зерттелген материалды жүйелеу нәтижесінде келесі қорытынды жасауға болады: шет тілдерін оқытуда жаңа педагогикалық технологияларды тиімді қолдану оқушылардың тілдік және ақпараттық мәдениетін қалыптастырады және оларды әлемдік білім кеңістігіне ену жағдайында бәсекеге қабілетті болу әрекетіне бағдарлайды. [1]

Әдебиеттер тізімі:

1. Интернет жүйесі. Шет тілдерін оқытудағы жаңа технологиялар. Қонысова А. Қ. Халел Д. атындағы Атырау мемлекеттік университеті. <https://bilim-all.kz>article>15057> сайттары.

2. Интернет жүйесі. Білім беруге заманауи әдістемелер мен тиімді педагогикалық технологияларды ендірі. Тұрашева Р. ОҚ, Сайрам ауданы. № 20 С. Сейфуллин атындағы мектеп-гимназиясы. <https://videouroki.net>razrabotki> сайттары.

3. Интернет жүйесі. <https://cyberleninka.ru>article>so> Современные педагогические технологии на уроках английского языка. Хамидова М.Ю. школа № 34. Ферганский район, Ферганская область. Узбекистан.

4. Интернет жүйесі. <https://kazgazeta.kz>news> Шетел тілін оқыту үрдісінде жаңа технологияларды қолданудың маңызы. Назира Жампейсова, № 151 жалпы білім беретін мектептің 1 санатты ағылшын тілі мұғалімі Алматы қаласы.

5. Интернет жүйесі. <https://kaznmu.edu.kz>> Шетел тілін оқыту үрдісінде жаңа технологияларды қолданудың маңызы. Сулейменова О. Я., Толебаев Т.П., Кайбалдиева Б.М. С.Ж.Асфендияров атындағы Қазақ ұлттық медицина университеті.

РОЛЬ ИННОВАЦИОННЫХ ТЕХНОЛОГИЙ В ПРЕПОДАВАНИИ ЭКОНОМИЧЕСКИХ ДИСЦИПЛИН

Таран Ирина Анатольевна

магистр педагогических наук,

преподаватель специальных дисциплин,

КГКП «Сарыкольский колледж агробизнеса и права»

Управления образования акимата Костанайской области,

Аннотация: В данной статье подробно описаны современные образовательные технологии, применяемые преподавателем на занятиях экономических дисциплин, которые способствуют повышению качества обучения, позволяют повысить уровень мотивации, формировать функциональную грамотность обучающихся и ключевые компетенции на более высоком уровне, эффективнее развивать потенциальные способности обучающихся, увеличивать число студентов, принимающих участие в олимпиадах, конкурсах и научно-практических конференциях.

Түйін: Бұл мақалада оқытушының экономикалық пәндер сабақтарында қолданатын заманауи білім беру технологиялары егжей-тегжейлі сипатталған, олар оқыту сапасын арттыруға ықпал етеді, мотивация деңгейін арттыруға, білім алушылардың функционалдық сауаттылығын және негізгі құзыреттіліктерін жоғары деңгейде қалыптастыруға, білім алушылардың әлеуетті қабілеттерін тиімдірек дамытуға, олимпиадаларға, конкурстарға және

ғылыми-практикалық конференцияларға қатысатын студенттер санын көбейтуге мүмкіндік береді.

Abstract: This article describes in detail the modern educational technologies used by the teacher in the lessons of economic disciplines, which contribute to improving the quality of teaching, increase the level of motivation, the formation of functional literacy and core competencies of students at a high level, more effectively develop the potential abilities of students, increase the number of students participating in Olympiads, competitions and scientific and practical conferences.

Ключевые слова: дебаты, проекты, игровые технологии, дифференцированное обучение, интерактивное обучение.

Түйін сөздер: пікірсайыс, жобалар, ойын технологиялары, сараланған оқыту, интерактивті оқыту.

Keywords: debates, projects, game technologies, differentiated learning, interactive learning.

Формирование конкурентоспособной личности обучающегося требует максимальных усилий педагога. На каждом занятии должны создаваться учебные ситуации, развивающие в студентах творческое мышление, самостоятельность, инициативность.

Новые приоритеты в образовании побуждают преподавателя к поиску новых современных инновационных технологий преподавания, позволяющих достичь более высоких результатов обучения и воспитания, внедрять новые образовательные технологии в учебный процесс. Одной из основных задач для меня является развитие у обучающихся интереса к обучению, творчеству, т.к. интерес и творчество в учебном процессе является мощным инструментом, побуждающим обучающихся к более глубокому познанию предмета и развивающим их способности. Одним из путей решения этой проблемы является применение современных обучающих технологий в учебном процессе, позволяющее разнообразить формы и средства обучения, повышающее творческую активность обучающихся. Эти технологии и даже постоянно используемые их элементы, выстроенные системно, помогают рационально организовать учебный процесс, применить личностно-ориентированный подход, активно использовать ТСО и ИКТ, Интернет – технологии, создают условия для активной собственной познавательной деятельности обучающихся, поощряют стремления обучающихся к поиску своих траекторий и способов решения, создают “ситуации успеха”, развивают самоконтроль и взаимоконтроль. Каждая конкретная технология обучения имеет свои признаки, определение, функцию, структуру, характерные только для нее. Педагог XXI века просто обязан владеть современными педагогическими технологиями. И не только владеть, но и успешно применять их на практике.

Опыт моей работы показывает, что моделирование занятий в различных технологиях – дело не простое, но сегодня это требование времени. Многое опробовано, применено, что-то не «прижилось». С радостью принимаю и применяю новые методы обучения на занятиях экономических дисциплин.

Изучив различные современные педагогические технологии, я выбрала и использую в своей работе:

- Технология «дебаты»;
- Технология проектов;
- Технология использования в обучении игровых методов;
- Технология дифференцированного обучения;
- Технологии интерактивного и дистанционного обучения;
- Информационно-коммуникационные технологии.

Технология «дебаты».

Дискуссия – специфическая форма беседы, организуемая ведущим, когда у участников на основании своих знаний и опыта имеются различные мнения по какой-либо проблеме.

Виды дискуссий:

круглый стол (разные позиции – свободное выражение мнений);

экспертные группы (обсуждение в микрогруппах, затем выражение суждений от группы)

форум (группа вступает в обмен мнениями с аудиторией);
симпозиум (формализованное представление подготовленных мнений, сообщений по данной проблеме);

дебаты (представление бинарных позиций по вопросу: доказательство – опровержение);

«судебное заседание» (обсуждение, имитирующее судебное разбирательство – слушание дела);

Дебаты формируют:

- умение формировать и отстаивать свою позицию;
- ораторское мастерство и умение вести диалог;
- командный дух и лидерские качества.

Данный метод развивает способности и формирует необходимые навыки для ведения диалога, дискуссии:

- развитие критического мышления (рациональное, рефлексивное и творческое мышление, необходимое при формулировании, определении, обосновании и анализе обсуждаемых мыслей и идей);

- развитие коммуникативной культуры, навыков публичного выступления;

- формирование исследовательских навыков (приводимые аргументы требуют доказательства и примеров, для поиска которых необходима работа с источниками информации);

- формирование организационных навыков (подразумевает не только организацию самого себя, но и излагаемых материалов);

- формирование навыков слушания и ведения записей.

Технология проектов.

Технология проектного обучения представляет собой развитие идей проблемного обучения. Характерной особенностью проектной технологии является наличие значимой социальной или личной проблемы студента, которая требует интегрированного знания, исследовательского поиска решений, проектной деятельности. Роль педагога - это роль куратора, советника, наставника, но не исполнителя.

Цель проектного обучения: овладеть общими умениями и навыками в процессе творческой самостоятельной работы, а также развить социальное сознание.

Задачи проектного обучения:

1. Формирование позитивной самооценки, самоуважения.

2. Формирование коммуникативной компетентности в сотрудничестве.

3. Формирование способности к организации деятельности и управлению ею.

4. Формирование умения решать творческие задачи.

5. Формирование умения работать с информацией (сбор, систематизация, хранение, использование).

Проект — это «пять П». Проблема — Проектирование (планирование) — Поиск информации — Продукт — Презентация.

Этапы работы над проектом:

I этап: «Погружение» в проект.

II этап: Планирование деятельности.

III этап: Реализация плана действий.

IV этап: Подготовка к защите проекта.

V этап: Презентация проекта.

VI этап: Рефлексия

В учебной и воспитательной деятельности я активно веду работу по проектной и исследовательской деятельности. Это описание сложной ситуации с дальнейшим анализом и выводами. Студенты получают краткое сообщение о ситуации в стране или организации, производственные ситуации. Например, производственная ситуация по теме «Показатели эффективности работы организации» или «Увеличение производственных мощностей

предприятия» и др. Для принятия решения по разрешению проблемы поверхностных знаний недостаточно, поэтому обучающиеся вынуждены собирать и анализировать информацию, прочитав параграф в учебнике или подключаются к ресурсам интернета. Работая в группе, студенты вырабатывают новые идеи. Результаты обучающиеся могут предоставлять в виде графической диаграммы. Метод casestudy позволяет решить определенные задачи: обобщаются и актуализируются знания, студент учиться прогнозировать.

Кейс - это описание сложной ситуации с сопутствующими фактами, понимание которой требует ее разделения на отдельные части, а затем — анализ каждой части и объединение выводов для получения целостной ситуации. Метод casestudy позволяет решить определенные задачи: выделение комплекса проблем конкретной ситуации, определение ее структуры, определение факторов, обусловивших возникновение данной ситуации, ее моделирование; построение системы оценок, прогнозирования будущего состояния, разработка рекомендаций и программы действий по решению ситуации «Калькуляция себестоимости продукции», «Прибыль и рентабельность — показатели эффективности работы организации», «Тарифная система оплаты труда».

Метод проектов используется мной чаще всего как один из этапов учебного занятия из-за нехватки времени на изучение материала или как творческое домашнее задание. Например, в теме «Инфляция» на основе полученных ранее знаний обучающиеся в группах отвечают на вопрос «Что является причинами возникновения инфляции?» и разрабатывают необходимые для государства шаги приемлемые в качестве антиинфляционных мер. Тот же принцип использую в теме «Безработица и её виды» при разработке проекта по сокращению безработицы в стране, если её уровень превышает допустимый.

Так же на занятиях можно выполнять долгосрочные проекты, когда студентам дается задание, и они выполняют его поэтапно в течение нескольких учебных занятий. Например, такие задания как разработка рекламы на определенную тему.

Иногда в качестве проектирования я использую построение структурно-логических схем. Они используются для обобщения и закрепления пройденного материала. Структурно-логические схемы составляются учащимися самостоятельно по конкретной проблеме, обозначенной преподавателем. Это способствует развитию у них аналитических способностей. По своей структуре схемы обучающихся, как правило, различаются, поэтому необходимо их обсуждение, в ходе которого может быть разработана оптимальная СЛС. Схемы можно использовать с применением творческого учебного задания, когда обучающимся предлагается закончить схему путем заполнения пропусков необходимыми структурными элементами.

Технология использования в обучении игровых методов.

В своей работе я широко использую игровые технологии. Практика показывает, что занятия с использованием игровых ситуаций, делают увлекательным учебный процесс, способствуют появлению активного познавательного интереса обучающихся. Игровая деятельность на занятиях не только организует процесс общения, но и максимально приближает его к естественной коммуникации. Игра развивает умственную и волевую активность. Являясь сложным и одновременно увлекательным занятием, она требует концентрации внимания, тренирует память, развивает речь. Игровые упражнения увлекают даже самых пассивных и слабо подготовлен. Игровую технологию можно использовать в качестве проведения целого учебного занятия, например игра – путешествие.

Игровая деятельность используется мной в следующих случаях: для освоения понятия, темы и даже раздела учебного модуля.

Я применяю различные виды игр:

- деловые;
- аттестационные;
- организационно-деятельностные;
- инновационные;
- рефлексивные игры по снятию стрессов;

- формированию инновационного мышления;
- поисково-апробационные.

Например, деловые игры: финансовая игра «День менеджера», деловая игра «Открытие фирмы», деловая игра «Три формы предпринимательства и налоговый инспектор», деловая игра «Операции на товарной бирже», деловая игра «Организуем новое дело».

Деловые, инновационные, рефлексивные игры для формирования инновационного мышления — это способ практического освоения экономической теории и экономических отношений. В этом методе студентов необходимо разделить на группы, объявляется тема, например, «Какова роль денег в регулировании экономики?» или «Разработка бизнес-плана», затем моделируются реальные процессы, которые происходят в экономике. На основе учебных игр развивается экспериментальная экономика, потому что затрагиваются вопросы, исследование которых не завершено.

Деловая игра «Точка зрения».

Участники: оппоненты – группы студентов, отстаивающих ту или иную точку зрения; наблюдатели – преподаватель с несколькими помощниками.

Содержание игры: 2 группы доказывают правильность противоположных точек зрения. Так могут моделироваться столкновения людей из разных социальных слоев, противоборствующих лагерей, ученых разных эпох. До игры: преподаватель заранее объявляет тему спора, снабжает учащихся необходимыми знаниями, фактами.

Во время игры: 1. группы обсуждают свои аргументы и возможные контраргументы противников; 2. группы вступают в диспут; 3. группа наблюдателей оценивает: кто был логичнее? кто более убедителен эмоционально? кто допустил ошибки, некорректность в споре?

Ролевая игра «Прием на работу».

Практикую на занятиях во всех группах колледжа.

Ход игры:

1. Распределение ролей. Обучающимся предлагается написать на небольших листочках бумаги название роли: член комиссии по приему на работу (директор фирмы, предприятия, школы..., заместитель по кадрам, завуч, главный инженер, специалист по маркетингу...), претендент на должность (какая должность), эксперты. Листки собираются и перемешиваются, затем каждый участник берет себе один из листков, определяя, таким образом, свою роль.

2. Подготовительный этап. Участникам дается 2-3 минуты, чтобы придумать вопросы претенденту. Вопросы должны выявлять качество (либо отсутствие таковых) претендента, необходимые для занятия должности.

3. Основной этап. Собеседование. Претендент садится напротив комиссии и отвечает на вопросы. Комиссия выносит решение, принимается претендент на предлагаемую должность или нет обосновывает его.

4. Эксперты дают заключение о качестве вопросов комиссии (насколько они соответствовали цели собеседования, корректно ли были составлены) и ответов претендента.

Один из игровых приёмов, которые я использую при закреплении материала, называется «DISE» — это куб, каждая из граней которого имеет свое название. Результативность усвоения материала достигается за счет ответов на поставленные вопросы. Правильность ответов корректирует педагог.

После изучения темы, раздела, студенты кидают кубик, и какая грань выпала отвечают на вопросы.

Сөйлөүші (оратор)- дать характеристику ключевому слову, не называя его.

Gesture (джест) – не произнося ни звука, при помощи жестов, мимики продемонстрировать ключевое слово.

Аудару (полиглот)- перевод слова на русский, каз. язык или английский язык.

Логика- из представленных двух или трёх картинок, назвать ключевое слово.

Ребус.

Mistake- найти ошибку в определении.

Технологии дифференцированного обучения.

В группах есть разные дети: и отличники, победившие на олимпиадах разного уровня, и средние ребята, и обучающиеся, которым необходима индивидуальная коррекция знаний в силу разных причин. Поэтому я прихожу к выводу о необходимости внедрения в учебно-воспитательный процесс дифференцированного обучения, которое позволит отказаться от уравнивания всех студентов и создаст условия для успешного обучения каждой личности. Свои занятия я строю с учетом индивидуальных возможностей и способностей обучающегося, использую трехуровневые задания, в том числе и контрольные работы. И у меня появляется возможность дифференцированно помогать слабому студенту и уделять внимание сильному, более эффективно работать с трудными обучающимися. Сильные обучающиеся активно реализуют своё стремление быстрее продвигаться вперед и вглубь, слабые – меньше ощущают своё отставание от сильных. Считаю, что у каждого обучающегося должна быть ситуация успеха, а это возможно только тогда, когда он самостоятельно выполняет задание и получает положительную оценку. Для этого применение дифференцированного обучения как нельзя кстати. Выполняя задания разного уровня, каждый обучающийся может получить положительную оценку.

Технология интерактивного и дистанционного обучения.

Интерактивное обучение — это специальная форма организации познавательной деятельности, когда учебный процесс протекает таким образом, что практически все обучающиеся оказываются вовлеченными в процесс познания, они имеют возможность понимать и рефлексировать по поводу того, что они знают и думают. Совместная деятельность обучающихся в процессе познания, освоения учебного материала означает, что каждый вносит свой индивидуальный вклад, идет обмен знаниями, идеями, способами деятельности.

Организация интерактивной деятельности невозможна без использования информационно-компьютерных технологий, которые можно использовать на различных этапах занятия. Например, для объяснения нового материала создаю электронное сопровождение в виде презентации. Оформленные с помощью презентации занятия становятся более наглядными и систематизированными. Для практических занятий применяю работу с интернетом для подбора статистических и аналитических данных. Интернет-ресурсы делают возможным сбор такой информации как на занятии, так и в качестве домашнего задания. На занятиях экономических дисциплин часто нужны определенные статистические данные (уровень безработицы, темп инфляции, объем ВВП, курсы валют, налоговые ставки). Современные данные, как правило, отсутствуют в учебниках, которые выпущены несколько лет назад, а Интернет дает возможность облегчить их поиск.

Использование компьютерных технологий позволяет осуществлять процесс обучения на качественно новом уровне, при котором реализуются такие важные принципы как наглядность, доступность, систематичность, последовательность, сознательность. Восприятие учебного материала происходит более активно, повышает внимание, интерес к предмету.

Подводя итог, можно отметить, что эффективность применения инновационных методов преподавания экономических дисциплин очевидна. Данные методы способствуют повышению уровня усвоения знаний, учат студентов творчески мыслить, применять теорию на практике, развивают самостоятельность мышления, умение принимать оптимальные в условиях определенной ситуации решения. Как показывает практика, использование инновационных методов в профессионально ориентированном обучении является необходимым условием для подготовки высококвалифицированных специалистов. Использование разнообразных методов и приемов активного обучения пробуждает у студентов интерес к самой учебно-познавательной деятельности, что позволяет создать атмосферу мотивированного, творческого обучения и одновременно решать целый комплекс учебных, воспитательных, развивающих задач. Даже самые пассивные обучающиеся включаются в активную деятельность с огромным желанием, у них наблюдается развитие

навыков оригинального мышления, творческого подхода к решаемым проблемам. Кроме того, формируется все ключевые компетенции:

- умение брать на себя ответственность при принятии решений,
- умение работать с различными видами информации,
- способность постоянно повышать свое образование и т.д.

Главное, использование этих методов помогает выполнить заказ общества, подготовить личность, способную самостоятельно мыслить и принимать решения.

Список литературы:

1. <http://nsportal.ru/> «Кейс-технологии как один из инновационных методов образовательной среды»;
2. <http://pedtehnо.ru/> «Современные педагогические технологии»;
3. Перфильева П. А. Инновационные методы преподавания экономики / П. А. Перфильева. — Текст : непосредственный // Молодой ученый. — 2023. — № 32 (479). — С. 170-172. — URL: <https://moluch.ru/archive/479/105379/> (дата обращения: 11.01.2024).

БІЛІМ БЕРУ САПАСЫН АРТЫРУ РЕСУРСЫ РЕТІНДЕ ИНОВАЦИАЛЫҚ ТЕХНОЛОГИЯЛАР

Алқамбай Индира Есенкүлқызы
арнайы пәндер мұғалімі.
«ҚИНЭУ кәсіпкерлік колледжі» ЖМ

Түйін. Мақсаты: білім берудегі заманауи инновациялық технологияларды білім беру процесінде тиімді қолданудың маңызын көрсету

Міндеті: Инновациялық технологиялардың тиімділігін анықтау

Зерттеу нәтижелері: Білім берудегі заманауи инновациялық технологиялардың тиімділігі анықталды. Қазіргі уақытта инновациялық педагогикалық қызмет кез-келген оқу орнының білім беру қызметінің маңызды компоненттерінің бірі болып табылады. Педагогикалық инновация — бұл педагогика саласындағы инновация, білім беру ортасына оның жекелеген компоненттерінің де, тұтастай алғанда білім беру жүйесінің де сипаттамаларын жақсартатын тұрақты элементтерді (инновацияларды) енгізетін мақсатты прогрессивті өзгеріс. Педагогикалық инновациялар білім беру жүйесінің өз ресурстары (дамудың қарқынды жолы) есебінен де, қосымша қуаттарды (инвестицияларды) — жаңа құралдарды, жабдықтарды, технологияларды, күрделі салымдарды және т.б. тарту есебінен де жүзеге асырылады.

Аннотация. Цель: показать важность эффективного использования современных инновационных технологий в образовании в образовательном процессе

Задача: определение эффективности инновационных технологий

Результаты исследования: выявлена эффективность современных инновационных технологий в образовании. В настоящее время инновационная педагогическая деятельность является одной из важнейших составляющих образовательной деятельности любого учебного заведения. Педагогическая инновация — это инновация в области педагогики, целенаправленное прогрессивное изменение, включающее в образовательную среду устойчивые элементы (инновации), улучшающие характеристики как отдельных ее компонентов, так и системы образования в целом. Педагогические инновации осуществляются как за счет собственных ресурсов системы образования (интенсивный путь развития), так и за счет привлечения дополнительных мощностей (инвестиций) — новых инструментов, оборудования, технологий, капитальных вложений и т.д.

Abstract. Purpose: To show the importance of effective use of modern innovative technologies in education in the educational process

Task: To determine the effectiveness of innovative technologies

Research results: The effectiveness of modern innovative technologies in education has been revealed. Currently, innovative pedagogical activity is one of the most important components of the educational activity of any educational institution. Pedagogical innovation is an innovation in the field of pedagogy, a purposeful progressive change that includes sustainable elements (innovations) in the educational environment that improve the characteristics of both its individual components and the education system as a whole. Pedagogical innovations are carried out both at the expense of the education system's own resources (an intensive path of development) and by attracting additional capacities (investments) — new tools, equipment, technologies, capital investments, etc.

Кілтті сөздер: білім, инновация, озық технологиялар, әдістер, оқушы.

Қазақстан Республикасының «Білім туралы» Заңында «Білім беру жүйесінің басым міндеттерінің бірі – оқытудың жаңа технологияларын енгізу, білім беруді ақпараттандыру, халықаралық ғаламдық коммуникациялық желілерге шығу» деп атап көрсетілген. Білім беру жүйесінің дамуы студенттерді оқыту мен тәрбиелеудің жаңа әдістерін енгізуді талап етеді. Педагогикалық білімнің жаңа саласы – инновациялық педагогикалық технологиялар – педагогикалық жаңалықтарды теориялық түсінумен, жіктеумен айналысады. Педагогикадағы инновациялық педагогикалық технологиялар қоғамдағы жалпы процестерге, ғаламдық мәселелерге, білімдер мен формалардың интеграциясына байланысты әлеуметтік болмыс болып табылады. Қазіргі кезеңде оқу орындарының білім, білік, дағдыларды беруге бағытталғаны барған сайын айқындала түсуде. Мұғалімнің кәсіби шеберлігі, оның инновациялық жұмыс режиміне енуі, шығармашылығының дамуында инновациялық педагогикалық технологиялар жетекші рөл атқарады.

Қазіргі таңда елімізде ұлттық білім беру саясатында елеулі өзгерістер орын алуда. Олар тұлғалық-бағдарлы педагогика позициясына көшуге ұмтылумен анықталады. Бұл білім беру үдерістерінің вариативтілігі жүзеге асырылған жағдайда ғана мүмкін болады, соған байланысты терең ғылыми және практикалық түсінуді қажет ететін оқу орындарының әртүрлі инновациялық типтері мен түрлері пайда болады.

Инновациялар немесе заманауи технологиялар адамның кез келген кәсіптік қызметіне тән және зерттеу, талдау және енгізу пәніне айналады. Инновациялар өздігінен пайда болмайды, ол жекелеген мұғалімдердің, тұтас ұжымдардың ғылыми ізденістерінің, озық педагогикалық тәжірибесінің нәтижесі. Бұл процесс өздігінен болуы мүмкін емес, оны басқару керек. Сондықтан қазіргі оқу орындарында инновациялық технологияларды білім беру үдерісіне енгізу және қолдану және оларды пайдаланудан жоғары нәтиже алу тақырыбы осы тақырыпқа үлкен қызығушылық танытуда.

Оқу орындарында ақпараттандыру процесінің қалыптасқан тенденциясын түсіну маңызды: колледж студенттерін информатика туралы бастапқы ақпаратты игеруінен бастап, жалпы білім беретін пәндерді оқу кезінде компьютерлік бағдарламалық құралдарды қолдануға, содан кейін білім берудің құрылымы мен мазмұнын информатика элементтерімен қанықтыруға, ақпараттық технологияларды қолдану негізінде бүкіл оқу-тәрбие процесін түбегейлі қайта құруды жүзеге асыруға. Нәтижесінде колледж әдістемелік жүйесінде жаңа ақпараттық технологиялар пайда болады, ал колледж түлектері болашақ еңбек қызметінде жаңа ақпараттық технологияларды игеруге дайындалады. Бұл бағыт оқу жоспарына информатикамен зерттеуге бағытталған жаңа пәндерді енгізу арқылы жүзеге асырылады.

Қолдану тәжірибесі көрсетті:

а) қашықтықтан білім берудің әртүрлі формаларын қамтитын ашық типтегі колледж ақпараттық ортасы студенттердің пәндерді, әсіресе жоба әдісін қолдана отырып оқуға деген ынтасын едәуір арттырады;

б) оқытуды ақпараттандыру студент үшін тартымды, өйткені "мұғаліммен студент" субъективті қатынастарынан "студент-компьютер-мұғалім" неғұрлым объективті қатынастарына көшу арқылы колледж қарым-қатынасының психологиялық күйзелісі жойылады, студент еңбегінің тиімділігі артады, шығармашылық жұмыстардың үлесі артады,

колледж қабырғасында пән бойынша қосымша білім алу мүмкіндігі кеңейтіледі, ал болашақта университеттің мақсатты таңдауы, беделді жұмыс жүзеге асырылады;

в) оқытуды ақпараттандыру мұғалім үшін тартымды, бұл оның еңбек өнімділігін арттыруға мүмкіндік береді, мұғалімнің жалпы ақпараттық мәдениетін арттырады.

Қазіргі уақытта колледж студенттерінің қажетті ақпаратты тауып, оны өңдеп, белгілі бір қорытынды жасай білуіне көп көңіл бөлінуде. Колледждердің алдына қойылған мақсат-міндеттердің өзгеруі нәтижесінде инновациялық технологияларды оқу-тәрбие үрдісінде қолдану қажеттілігі туындады.

Білім берудегі инновациялық технологиялар үш элементтің кешенімен ұсынылған:

1. Студенттерге берілетін мазмұн. Қазіргі әлемге барабар құзыреттіліктерді қалыптастыруға бағытталған. Бұл мазмұн жақсы құрылымдалған, мультимедиа түрінде көрнекі түрде ұсынылуы және заманауи коммуникациялар арқылы берілуі керек.

2. Оқыту әдісі, ол студенттерді белсенді түрде тартуға бағытталуы керек. Білімді студенттердің тікелей қатысуымен алу керек.

3. Ақпараттық, технологиялық, ұйымдастырушылық және коммуникациялық компоненттерді қамтитын оқыту құралдары.

Қазіргі білім беру технологияларының негізгі мақсаттарына мыналар жатады:

✓ Студенттер арасында жаңа білімді одан әрі алуға, жұмыс істеуге және қайта оқуға мүмкіндік беретін іргелі білімдерді қалыптастыру;

✓ жеке тұлғаның шығармашылық типін, топтық және аналитикалық жұмысқа қабілеттілікті, төзімділікті, жобалық ойлауды қалыптастыру.

Олай болса, оқу-тәрбие үрдісінде инновациялық әдіс-тәсілдерді қолдану қажет екені белгілі болды. Қазіргі уақытта мұғалімдер арасында жергілікті, аймақтық және бүкілресейлік деңгейде білім беруде инновациялық әдістерді енгізуге ынталандыратын көптеген байқаулар өткізілуде. Телекоммуникация желілерінде әртүрлі семинарлар өткізіледі. Жаһандық интернет желілерінде сабақта жаңашылдыққа мүмкіндік беретін көптеген ақпарат бар.

Қазіргі колледждерін педагогикалық қызметінде инновациялық технологиялардың үлкен арсеналы бар. Оларды оқу процесінде пайдалану мүмкіндігі мұғалімдердің өзгерістерді қабылдауға дайындығына және, әрине, оқу орындарының техникалық қамтамасыз етілуіне байланысты. Көп колледждердегі топтар интерактивті тақтамен және мультимедиялық қондырғылармен қамтамасыз етілген, мұғалімнің орны интернетке қосылған дербес компьютермен немесе ноутбукпен жабдықталған.

Тәжірибелі мұғалімдер күнделікті жұмысында белсенді және интерактивті формаларды қамтитын инновациялық технологиялар мен заманауи оқыту әдістерін қолданады. Белсенді әдістер студенттердің тікелей қатысуын, олардың оқу процесіндегі белсенді позициясын көздейді. Интерактивті формалар есту-визуалды қабылдау арқылы алынған білімді жақсы меңгеруге мүмкіндік береді. Бұл әдістер оқушылардың топтың бір бөлігі ретінде жұмыс істеуге, топтық білім алуға шақыратын, бірақ сонымен бірге жеке жауапкершілікті көтеретін оқытудың топтық формаларына жатады.

Нәтижесінде студенттерге жаңа материалды алу, оны талдау дағдылары қалыптасады; оқығандарынан қорытынды жасауға, алынған мәліметтерді жалпылауға және жүйелеуге, талқылауға, пікірталас жасауға үйренеді. Әрине, оқу-тәрбие үрдісінде инновациялық әдістерді қолдану қазірдің өзінде қажеттілікке айналып отыр. Дәстүрлі әдістер жаңаларына орын беруде, өйткені инновациялар өзін тез бағдарлайтын және дербес шешім қабылдауға қабілетті «жаңа» тұлғаны қалыптастыруға мүмкіндік береді.

Бірақ бұл дәстүрден инновацияға көшу өздігінен болмауы керек. Барлық өзгерістер мұқият жобалануы керек және бірнеше бағыттар бойынша: психологиялық-педагогикалық, әлеуметтік-педагогикалық және тікелей педагогикалық.

Осылайша, инновациялық технологиялар адам қызметінің барлық салаларында, соның ішінде білім беруде де қолданылады. Уақыттың өтуі және өмір салтының өзгеруі инновацияның қажеттілігін талап етеді. Кез келген жаңалықты енгізу стихиялық емес, ол жоспарлы, мұқият талданған процесс.

Пәндік білім берудегі инновациялық технологияларды екі топқа бөлуге болады:

1. Жалпы технологиялар:

- ✓ ақпараттық-коммуникациялық технологиялар (АКТ);
- ✓ білім беру мен білім сапасын басқаруды ақпараттық-талдамалық қамтамасыз

ету;

- ✓ дидактикалық;
- ✓ денсаулық сақтау.

2. Оқытудағы жеке көзқарасқа негізделген технологиялар:

- ✓ жеке тұлғаға бағытталған;
- ✓ инновациялық технологияларды енгізуге психологиялық-педагогикалық

қолдау көрсету;

- ✓ интеллектуалдық даму мониторингі;
- ✓ тәрбиелік;
- ✓ тереңдетілген оқыту технологиясы.

Білім беру процесіне ақпараттық-коммуникациялық технологияларды енгізу информатикамен әртүрлі білім салаларын біріктіруді көздейді. Бұл студенттердің ойлауын ақпараттандыруға және олардың қазіргі әлемдегі ақпараттандыру процестерін түсінуіне әкеледі.

АКТ-ның артықшылықтарына мыналар жатады: оқытылатын материалдың көрнекілігі, жұмыстың шығармашылық стилі, әртүрлі тақырыптар бойынша кез келген ақпарат көзіне кедергісіз қол жеткізу, ақпаратты жаңартудың тиімділігі.

АКТ-ны қолдану арқылы оқушылардың халықаралық деңгейдегі түрлі деңгейдегі онлайн олимпиадаларға қатысады, әртүрлі пәндер бойынша жобалар дайындайды.

АКТ-ны сабақтарда қолданудың негізгі жағымды жағы аудиовизуализация арқылы жеткізілетін ақпаратты қабылдау мүмкіндігі болып табылады.

Бұл технологияларды мұғалімнің іс-әрекетінде қолдану мәліметтерді өңдеуге және сабаққа дайындалуға кететін уақытты қысқартуға болады.

Дегенмен, сабақта АКТ-ны қолдану барысында мұғалім пайдаланатын техникалық құралдар мұғалім ретінде оны алмастырмайтынын, тек қажетті материалды неғұрлым анық және көрнекі түрде беруге мүмкіндік беретінін ұмытпауы керек.

Білім беру мен білім сапасын басқаруды ақпараттық-талдамалық қамтамасыз ету. Бұл технологияны қолдану студентін, топтын, қатарлас тобының және жалпы колледждің уақыт бойынша дамуын бақылауға мүмкіндік береді. Бұл әдіс студенттердің пәндерді меңгеруін бақылау, жекелеген мұғалімдердің жұмысын бақылау процестерінің құрамдас бөлігіне айналды. Бұл технология АКТ қолданумен бірге тиімдірек жұмыс істейді. Жарқын мысал ретінде «Network City» жүйесінде жеке студентін және жалпы колледждің жетістіктерін олардың динамикасы бойынша бақылауға болатын электронды күнделіктер мен электронды журналдардың енгізілуін айтуға болады. [3; 486]

Инновациялық білім беру технологиялары сан алуан және көп. Біз бұл жұмыста ең жиі қолданылатындарын сипаттауға тырыстық. Қазіргі кездегі білім берудің басты мақсаты – айналадағы өзгерістерге тез бейімделетін, тез бейімделетін жеке тұлғаны қалыптастыру. Оқыту үрдісінде инновациялық технологияларды қолданудағы мұғалімдердің қалыптасқан тәжірибесі оқу орындарында оқыту әдістерін қолдану арқылы бұған қол жеткізуге болмайтынын көрсетеді. Сабақта оқытудың жаңа формаларын қолдану бірқатар мәселелерді шешуге мүмкіндік береді: студенттер арасында белсенді азаматтық ұстанымды қалыптастыру; білім беру процесінің субъектілерінің өзара әрекеттесу сипатын өзгерту, студенттердің ынтымақтасуын арттыру.

Инновациялық технологиялардың қажеттілігі даусыз. Оларды қолдану арқылы сабақтар қызықты және тартымды болады. Студенттер оқудың белгілі бір нәтижелеріне қол жеткізуге мүдделі, бұл түптеп келгенде білім сапасын арттырады.

Заманауи технология қолдануда практикалық тұрғыда зерттеуші қажет ететін дидактика міндеттерінің бірінен саналады. Жаңа технологияны пайдалану мұғалім мен

студенттің қарым – қатынас жағдайын аса шеберлік, білімділік, демократиялық бағытта уақыт талабына сай таңдауды қалайды.

Еліміз егемендік алып, қоғамдық өмірдің барлық саласында, соның ішінде, білім беруде жүріп жатқан демократияландыру мен ізгілендіру, осы кезге дейінгі дағдарыстан шығаратын қуатты талпыныстарға жол ашты. Қазіргі кезде білім берудің жаңа жүйесі жасалып, әлемдік білім беру кеңістігіне енуге бағыт алады. Осыған орай, қазіргі оқу орындарында – тәрбие үрдісіне енгізген жаңа педагогикалық технологиялар студенттерді тиімді білім алу жолдарымен және тұлғаның жеке қалыптасуындағы іс – әрекеттеріне кең түрде қолданылуда.

Қорытындылай келемұндай инновациялық технологияларды қолдану оқу орынында студенттердің сабақ сапасына да жоғары деңгейге көтереді, өйткені әрбір сабақтың үдерісі студенттің да, ұстаздың да жауапкершілігін арттырады.

Әдебиеттер тізімі:

1. Государственная программа развития образования Республики Казахстан на 2011-2020 годы

2. Об особенностях преподавания основ наук в общеобразовательных организациях Республики Казахстан в 2015 -2016 учебном году. Инструктивно-методическое письмо. – Астана: Национальная академия образования им. И. Алтынсарина, 2015. – 232 с.

3. Ахметова Г.К., Семченко А.А., Мухамбетжанова С.Т. и др. Методика внедрения системы электронного обучения в организациях образования. Методическое пособие, Алматы: РИПК СО, 2012. -76 с.

4. «Ақылдың көзі» Алматы, «Жазушы» 1990ж

5. Бұзаубақова Қ. Ж. Жаңа педагогикалық технология. – Тараз, 2003

6. «XX ғасырдағы қазақ мектебі: даму болашағы» атты республикалық ғылыми – практикалық конференция материалдары. – Алматы, 2006

ПРИЕМЫ И РЕСУРСЫ ПОВЫШЕНИЯ КАЧЕСТВА ОБРАЗОВАНИЯ ЧЕРЕЗ ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ИННОВАЦИОННЫХ ТЕХНОЛОГИЙ

Скобелева Ольга Сергеевна

преподаватель специальных дисциплин, педагог-модератор,
КГКП «Рудненский политехнический колледж»

Аннотация В данной статье рассматриваются инновационные технические возможности, применяемые при обучении для повышения качества образования

Түйін Бұл мақалада білім сапасын арттыру үшін оқытуда қолданылатын инновациялық техникалық мүмкіндіктер қарастырылады

Abstract This article discusses innovative technical capabilities used in training to improve the quality of education

Ключевые слова: педагогическая технология, цифровая технология, инновационная технология

В современном мире основным условием обучения и воспитания высококвалифицированного, компетентного специалиста – это профессиональная компетентность преподавателя, соответственно и изменяются требования к профессиональной подготовке преподавателей общественных и специальных дисциплин учебных организаций технического и профессионального образования.

Современный урок и внеурочное время преподавателя тесно связаны с разработкой приемов и изучением новых ресурсов для повышения качества образования через использование инновационных технологий.

Современный преподаватель, особенно специальных дисциплин, обязан использовать технологии развивающего, личностно-ориентированного обучения, использовать современные педагогические технологии, активные методы обучения. Информационно-технические возможности в настоящее время позволяют развивать исследовательские, информационные и коммуникативные навыки обучающихся.

При этом преподаватель не должен забывать, что применяемые техники и приемы в процессе обучения должны не только активизировать обучающихся на уроке, но и мотивировать их для более глубокого и даже самостоятельного изучения той или иной темы.

Преподавателю, планируя задействовать различные техники и приемы мотивации в образовательном процессе, необходимо помнить, что они столь же не универсальны, сколь многообразны сами мотивы к обучению у обучающихся. Иными словами, лучше всего работает индивидуальный подход.

Преподаватель как правило, давая задание, ставит цель – конкретную, достижимую, конечную (решить задачу, защитить курсовой проект и т.д.). У обучающегося имеется личностная цель – личностный смысл обучения, он имеет размытый характер, недостижим.

Поэтому преподаватель должен постоянно разговаривать с обучающимися, обсуждать в рамках одной темы, раздела или всего модуля: «Как это (эти знания) пригодятся Вам?», «Что Вы об этом думаете?» и т.д. Ведь на занятии в кабинете кроме учебы, происходит общение преподавателя и обучающегося. И здесь большое влияние на то, как это общение строится влияют две вещи: первое – на сколько преподаватель является «гибким», дающим право на ошибку, способным поддержать, второе – обратная связь от обучающихся.

Взаимодействие преподавателя и обучающегося можно представить в виде диаграммы (рисунок 1): изначально оба работают раздельно, потом вместе и в результате у каждого остается немножечко друг от друга.

Как правило у обучающегося остается побольше, так как все-таки преподаватель более значим обучающемуся, но и преподаватель тоже учится чему-нибудь от обучающегося.

И в итоге будущий специалист имеет набор взаимодействий от каждого преподавателя образовательного процесса.

В свою очередь педагогическая технология преподавателя изучения темы, раздела модуля и/или модуля в целом, должна содержать все элементы проектирования обучения в определенной последовательности для достижения необходимого результата.

Технология обучения проектируется под конкретную педагогическую концепцию обучения, в основе которой лежит определенная методологическая позиция преподавателя, последовательность педагогических операций, взаимодействий, которые выдержаны в соответствии с намеченными целями и ожидающие конкретного ожидаемого результата обучения.

В современном образовании на первом месте стоит индивидуальность обучающегося, как субъекта образовательного процесса, и его учебная деятельность. Поэтому среди приоритетных технологий выделяют проектную технологию (научно-исследовательская работа), игровые технологии, проблемное обучение, активные и интерактивные технологии, технологии развивающего обучения, информационно – коммуникационные технологии (ИКТ).

Применение информационно – коммуникационных технологий позволяет преподавателю повысить активность и результативность процесса обучения, а для обучающихся расширить и углубить свои знания, научиться работать с компьютером, научиться применять ИКТ в повседневной жизни.

Современные интерактивные уроки с применением презентаций мультимедийных, онлайн тестов, обучающих игр и программ, учебного и наглядного материалов, электронных учебников, каталогов, глоссарий, позволяют обучающимся расширить свои знания, повысить интеллектуальный уровень, сформировать навыки самообразования, упростить решение лабораторно-практических заданий.

ИКТ открыли колоссальные возможности для конструирования и преподнесения иллюстративного материала. Восприятие информации – значительный этап изучения нового учебного материала или закрепление уже пройденной темы, от этого этапа зависит формирование новых понятий и понимание их смысла.

На сегодняшний день существует большой выбор средств информационных технологий, доступных преподавателю:

- офисные технологии (MS Word, MS Excel, Power Point и др.), которые позволяют создавать программные продукты для обучения профессиональным модулям и организовывать проектную деятельность обучающихся;
- образовательные ресурсы сети Интернет;
- электронные образовательные ресурсы.

Использование инновационных технологий на своих занятиях позволяет мне как преподавателю использовать такое средство обучения, как наглядность (разделка кабеля, применение и устройство различных приборов и т. д.), что обеспечивает усвоение основных понятий учебного материала и способствует повышению профессиональной компетентности обучающихся.

Применение ИКТ дает и новые возможности дидактики, связанные с наглядностью учебного материала, дает возможность представить и увидеть процессы, действия, которые к тому же трудно продемонстрировать другими способами на занятиях.

А для обучающихся применение инновационных технологий позволяет развивать интерес к обучению, или к конкретной теме, разделу или всему профессиональному модулю, предоставляет больше возможностей для участия в коллективной работе, развитию личных и социальных навыков.

Основным качеством современных ресурсов инновационных технологий является их мобильность, способность быть одновременно основной структурной составляющей в организации любого занятия при изучении профессионального модуля, а также быть основой при создании общего электронного образовательного ресурса профессионального модуля (электронный УМК модуля).

Главными требованиями к инновационным технологиям в процессе обучения с целью повышения познавательной деятельности обучающихся являются:

- актуальность применения разнообразных дидактических материалов;
- определение места и характера демонстраций на занятии;
- выборе наиболее доступных форм объяснения незнакомых и трудно усваиваемых понятий, словосочетаний, высказываний и т.п.
- введение в процесс обучения различных инновационных технологий, которые обеспечивают необходимое качество обучения;
- соответствие инновационных технологий дидактической цели проведения урока;
- предоставление обратной связи с обучающимися.

Применение различных приемов системно-деятельностного подхода, технологии развития критического мышления, технологии проблемного обучения, развивающего обучения и т.д. на каждом этапе современного урока не обходится без применения информационных, компьютерных технологий. В системе образования происходит процесс цифровой трансформации.

Цифровая трансформация образования – это не создание компьютерных классов и подключение к сети интернет, а формирование и распространение новых моделей работы образовательной организации. В условиях постоянных изменений, вызванных «Четвёртой промышленной революцией» и «Индустрией 4.0», растет потребность в непрерывном образовании и самообразовании, в мотивированной учебной работе обучающихся, которая необходима для овладения универсальными компетентностями, так называемыми 4К: креативность, критическое мышление, кооперация и коммуникация.

Цифровые технологии, применяемые в образовательном процессе КГКП «Рудненский политехнический колледжа», которые использую я на занятиях:

– создание электронных образовательных ресурсов: ментальные карты, интерактивные плакаты и упражнения, облако слов, облако тегов, Kahoot, Quizlet, интерактивные нелинейные презентации Canva, Prezi, с помощью онлайн-программы «Renderforest», Sway [Calameo](#), [WordCloud.pro](#), [TEDed](#), [Classtime](#), QR-коды на занятиях: интересные задания, квесты, кодирование аудиозаписей.

– использование Web-ресурсов в работе преподавателя: технология Web-квест, цифровой сторителлинг, Screencast, Google Forms, Picktochart,

– цифровой учебно-дидактический инструмент педагога.

Конечно самый удобный для осуществления постоянной обратной связи онлайн-инструмент – это Google-формы. С помощью формы можно проводить различные опросы, викторины, предметные и межпредметные олимпиады, создавать анкеты, тесты.

Современные цифровые технологии помогают вовлекать обучающихся в учебный процесс, делает обучение наглядным и помогает развивать навыки 21 века: работать в команде, мыслить критически и творчески.

Не все обучающиеся учатся одинаково. На усвоение одного и того же материала разным обучающимся необходимо различное время, и делают они изучение материала по-разному. И эти две части смешанного обучения взаимосвязаны. Работа в кабинете с офлайн должна быть продолжением работы обучающихся в онлайн и наоборот.

И основная педагогическая задача преподавателя – соединить эти две части смешанного обучения.

При этом преподаватель должен построить занятия так, чтобы часть учебной работы в формате онлайн была направлена под ответственность обучающегося.

Для осуществления решения вышеперечисленных задач, я постоянно саморазвиваюсь, совершенствуюсь в области своей профессиональной деятельности, принимая участия в различных вебинарах, проходя курсы повышения квалификации.

Список литературы:

1. Скобелева, О.С. Активизация познавательной деятельности обучающихся через использование ИКТ во время обучения профессиональным модулям / О. С. Скобелева // Педагогика творчества: инновационные технологии, методы, идеи: материалы городских педагогических чтений, Рудный, 21 декабря 2020 г. / Рудненский политехнический колледж; – Рудный, 2020. – С. 16-19

2. Скобелева, О.С. Как повысить мотивацию обучающихся при изучении профессиональных модулей // О. С. Скобелева // Наука, общество, технологии: проблемы и перспективы взаимодействия в современном мире: материалы областной научно-практической конференции, Рудный, 2022 г. / Рудненский политехнический колледж; – Рудный, 2022. – С. 123-128

ОСОБЕННОСТИ ПРОЕКТИРОВАНИЯ ДИЗАЙН ИНТЕРЬЕРА В ФОРМАТАХ 2D ГРАФИКИ И 3D МОДЕЛИРОВАНИЯ

Иманова Ирина Юрьевна

преподаватель специальных дисциплин
«Костанайский строительный колледж»

XXI век открыл человечеству невиданные ранее перспективы. Одно из новшеств XXI века – информационные технологии в дизайне интерьера. Взаимодействие двух сторон, как потенциального заказчика и исполнителя, дизайнер интерьера, визуализатора и графического редактора с помощью компьютерной графики могут воплотить и реализовать свои идеи и замыслы в проектировании и создании функционального помещения жилых и коммерческих

Экономика вошла в новый технологический уровень, который требует иного качества подготовки дизайнеров интерьера. Решающее значение в работе дизайнера интерьера или проектировщика имеет способность к пространственному воображению. Пространственное воображение необходимо для просмотра визуализации рендеринга и чтения чертежей, когда из плоских проекций требуется вообразить пространственное тело со всеми особенностями его устройства и формы. Как и любая способность, пространственное воображение может быть улучшено студентом при помощи практических занятий информационных технологий. Как показывает практика, не все могут развить пространственное воображение до необходимой конструктору степени, поэтому освоение 2D графики и 3D моделирование в среднем техническом образовании способствовать приобретению соответствующих навыков. Изучение определенных методов 2D графики и 3D-моделирования с помощью программного обеспечения информационных технологий приводят к значительному результату в дизайн проектировании и визуализации.

XXI ғасыр адамзатқа бұрын-соңды болмаған перспективалар ашты. XXI ғасырдың жаңалықтарының бірі-интерьер дизайндындағы Ақпараттық технологиялар. Екі тараптың өзара әрекеттесуі, әлеуетті тапсырыс беруші және орындаушы ретінде, интерьер дизайнері, визуализатор және графикалық редактор компьютерлік графиканың көмегімен тұрғын үй және коммерциялық функционалды бөлмені жобалау мен құруда өз идеялары мен идеяларын жүзеге асыра алады және жүзеге асыра алады. Экономика интерьер дизайнерлерін дайындаудың басқа сапасын қажет ететін жаңа технологиялық деңгейге кірді. Интерьер дизайнерінің немесе дизайнердің жұмысында кеңістіктік қиял қабілеті өте маңызды. Кеңістіктік қиял рендерингті визуализациялауды көру және сызбаларды оқу үшін қажет, мұнда жазық проекциялардан оның құрылымы мен пішінінің барлық ерекшеліктері бар кеңістіктік денені елестету қажет. Кез-келген қабілет сияқты, кеңістіктік қиялды студент ақпараттық техниканың практикалық сабақтарын қолдана отырып жақсарта алады.

The XXI century has opened up unprecedented prospects for mankind. One of the innovations of the XXI century is information technology in interior design. The interaction of two parties, as a potential customer and performer, an interior designer, a visualizer and a graphic editor with the help of computer graphics can embody and realize their ideas and ideas in designing and creating a functional room for residential and commercial buildings. The economy has entered a new technological level, which requires a different quality of training for interior designers. The ability to spatial imagination is crucial in the work of an interior designer or designer. Spatial imagination is necessary for viewing rendering visualization and reading drawings, when it is necessary to imagine a spatial body with all the features of its structure and shape from flat projections. Like any ability, spatial imagination can be improved by the student through practical training in information technology.

Ключевые слова: дизайн, интерьер, проектирование, 3D моделирование, коллаж борд, 2D графика, программное обеспечение, пространство.

Кілт сөздер: дизайн, интерьер, дизайн, 3D модельдеу, коллаж тақтасы, 2D графикасы, бағдарламалық жасақтама, кеңістік

Keywords: design, interior, design, 3D modeling, collage board, 2D graphics, software, space.

На протяжении всей истории человечества, оформление и организация жилого пространства постоянно менялось. Со сменой эпох и модных тенденций менялись наши представления о красоте, удобстве, стиле, появлялись абсолютно новые формы мебели и планировки жилья.

Потребность в жилище существовала у человека испокон веков. Походу усложнения культурных традиций, обычаев, религиозных верований, а также изменения моральных норм, представлений об удобстве, красоте и стиле сменялись исторические стили интерьера. В современном обществе стиль интерьера, мебель играют достаточно важное значение, дом становятся не просто домашней обстановкой, а служат для удовлетворения эстетических потребностей владельцев.

Возможности 2D графических редакторов и 3D моделирования в создании дизайн проекта интерьера, разработав интерьер помещения в двух вариантах проектировании, так же сравнить их функциональное значение и разницу восприятия каждого проекта.

Дизайн и проектирование интерьера всегда ведут значительное действие при создании жилого помещения. По моему мнению, дизайн проект интерьера, это не только красивая визуализация при рендеринге, предоставляемая потенциальному заказчику, но также это продуманный проект, решенный по основным этапам дизайн проектирования. Графика и моделирование в дизайн проекте помещения, дают возможность решить задачу дизайнеру и заказчику, продумав полное конкретное решение в функциональности помещения, эстетического восприятия и эргономических потребностей человека.

Дизайн интерьера — это проектирование и организация внутреннего пространства помещений, линий, форм, фактуры, мебели, цвета и освещенности, в результате чего возникает особая среда обитания человека, характеризующаяся функциональным удобством, безопасностью, здоровым микроклиматом, комфортом и художественной привлекательностью. Поскольку люди проводят большую часть времени под крышей, хорошо спланированный интерьер играет большую роль в обеспечении их психологического комфорта.^[1] Дизайн интерьера в значительной степени влияет и на производительность труда, способствует экономии трудовых затрат, обеспечению здоровья и безопасности людей.

Функциональные основы не менее существенны в проектировании интерьера, чем художественные. Грамотный дизайн интерьеров предполагает использование материалов сообразно их функции и способов ухода за ними, принимая во внимание эффективность, экономичность, экологическую чистоту и их общую безопасность. К тому же, при проектировании интерьеров приходится помнить о потребностях таких пользователей, как пожилые люди, дети и инвалиды.

XXI век открыл человечеству невиданные ранее перспективы. Одно из новшеств XXI века – информационные технологии в дизайне интерьера. Взаимодействие двух сторон, как потенциального заказчика и исполнителя, дизайнер интерьера, с помощью компьютерной графики могут воплотить и реализовать свои идеи и замыслы в проектировании и создании функционального помещения жилых и общественных зданий. (рис.3) Создать концепцию идеи будущего дизайн проекта. (рис. 4) Так же произвести расчеты в планировочном решении и составлении ведомости необходимых материалов в реализации проекта. (рис.5)

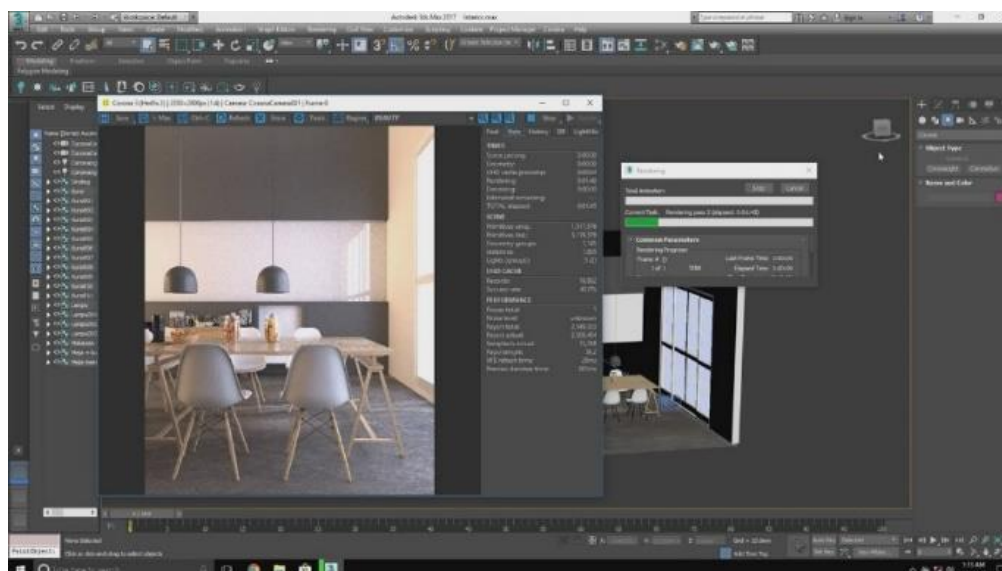

Рисунок 3. Моделирование дизайн проекта с помощью программы 3D max

Рисунок 4. Концепт - борд дизайн проекта с помощью графических программ 2D, CorelDraw и Adobe Photoshop.

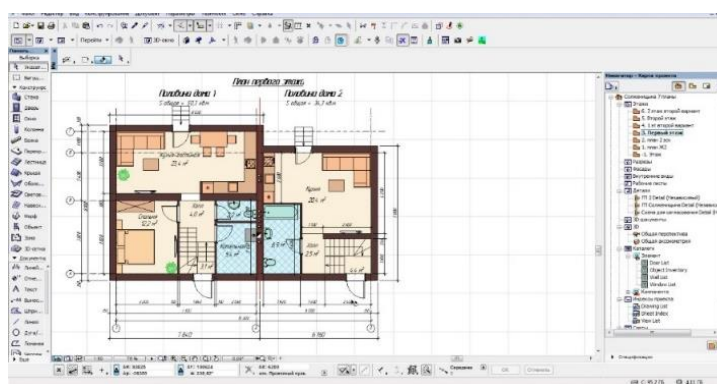

Рисунок 5. Планировочное решение дизайн проекта с помощью программы Archicad.

Для проектирования интерьера в первую очередь я рассматриваю графические редакторы 2D и моделирование 3D как неотъемлемую часть современности. На компьютерной графике очень крепко держится индустрия архитектурно - планировочных решений, дизайн проектирование жилых и общественных помещений, рекламный бизнес и даже такие важные сферы жизнедеятельности как медицина и образование образование. Эти технологии в полной мере применяются в разработке дизайна, моделирования, проектирования. [1, с.3] С помощью информационных технологий в дизайне информация подается в виде изображений и графики. Компьютерную графику можно разделить на три категории - растровая графика, векторная графика и трёхмерная графика. Многие графические программы предназначены для обработки только векторного изображения или только растра, но существуют и программы, сочетающие оба типа. Достаточно просто преобразовать векторное изображение в растр, обратная задача является достаточно сложной, но существуют программы и для этого (т. н. вектор заторы). Программы для работы с трёхмерной графикой могут использовать как векторные (например, для построения сложных объектов), так и растровые (например, в качестве текстур) изображения. Многие графические программы позволяют импортировать и экспортировать в различные графические форматы.

Векторная графика является наиболее популярным видом формирования изображений для дальнейшей печати. Векторные изображения формируются из указанных координат — установленных точек, того, какая им дана форма (линии, круги, кривые, квадраты и т.д.), и какие к ним применены различные эффекты: цвета, заливки и т.д. В самом файле хранится информация о местоположении этих координат и какие эффекты были применены. Поэтому векторные файлы занимают меньше места, в отличие от растровых, в которых хранится информация о множестве пикселей, их цвете, координатах, используемой цветовой схеме и другой информации.

Растровые изображения — это изображения, которые состоят из крошечных прямоугольных точек индивидуального цвета - пикселей, объединенных воедино. Каждый пиксель имеет свое особое расположение на картинке и свое индивидуальное значение цвета. Каждое изображение имеет фиксированное количество пикселей. [2, с.4]

Растровые изображения зависят от разрешения. Разрешение изображения - это число пикселей в изображении на единицу длины. Оно является мерой четкости деталей растрового изображения и обычно обозначается как dpi (точек на дюйм) или ppi (пикселей на дюйм). Эти термины в некотором смысле синонимы, только ppi относится к изображениям, а dpi - к устройствам вывода. Именно поэтому dpi вы можете встретить в описании мониторов, цифровых фотоаппаратов и т.д. Чем больше разрешение, тем меньше размер пиксела и тем больше их приходится на 1 дюйм, и соответственно тем лучше качество картинки.

CorelDraw – это графический редактор, в основе которого лежат принципы векторной графики. Этот редактор можно применять практически во всех сферах, так или иначе связанных с дизайном. Обложки журналов, иллюстрации к книгам, различные полиграфические элементы, вывески и указатели – это первые приходящие на ум продукты, оформление которых можно доверить этому редактору. Теперь создать любое изображение гораздо проще – программа предлагает очень большое количество возможностей. программа обладает просто безграничным потенциалом в сфере изготовления изображений. Высокое качество результата говорит исключительно в пользу редактора. Освоить программу можно довольно быстро – интерфейс прост и доступен. [2, с.8] Результат при работе с графическим редактором будет зависеть только от желания конкретного пользователя – чем больше усилий будет приложено для выполнения задачи, тем лучше будет полученное изображение. Неважно, профессиональный вы дизайнер или создание изображений всего лишь хобби – данная программа создана для любого человека, обладающего хотя бы небольшой долей креатива.

Adobe Photoshop - многофункциональный графический редактор, разрабатываемый и распространяемый компанией Adobe Systems. В основном работает с растровыми изображениями, однако имеет некоторые векторные инструменты. Adobe Photoshop позволяет по-новому взглянуть на редактирование изображений. [2, с.17] С его помощью можно создавать как фантазийные, так и реалистичные работы. Редактор является безусловным лидером среди профессиональных графических редакторов за счет своих широчайших возможностей, высокой эффективности и скорости работы. В данном редакторе имеются все необходимые средства для создания, коррекции, монтажа и подготовки изображений к печати. Основное назначение программы - создание фото реалистичных изображений, работа с цветными изображениями, ретуширование, цветокоррекция, коллажирование и др. Adobe Photoshop располагает всеми средствами для работы с точечными изображениями с возможностью работы с многослойными изображениями.

Autodesk 3ds Max Профессиональное программное обеспечение для 3D-моделирования, анимации и визуализации при создании игр и проектировании. В настоящее время разрабатывается и издается компанией Autodesk. Основная функция программы – создание и редактирование 3D графики. Остальные опции предназначены для дополнения созданных объектов и доведения их до реалистичного внешнего вида. Программа оснащена огромным количеством разнообразных модификаторов, инструментов для работы с моделями.

В чем же все-таки различие между проектами 2D и проектами в 3D формате? Конечно, любой дизайн-проект интерьера жилого или коммерческого помещения, хорошо продуманный и хорошо спроектирован по всем этапам, неоднозначно будет стоить не малую определенную сумму денег. Высчитывается оплата за квадратуру, именно проектирование. Реализация и авторский надзор ведут отдельный свой просчет. Поэтому заказчику заранее можно предоставить два варианта проекта, на выбор, по определенному пакету и стандарту, при помощи моделирования и проектирования или или предоставив pre-дизайн «Коллаж-борд» графической программы. Но в некоторых случаях эти два формата объединяются и в один проект.

Коллаж интерьера, борд — это способ представления дизайн-проекта заказчику. Иногда дополняет другие способы презентации - эскиз и 3D-визуализацию, иногда полноценно заменяет их. По сути, коллаж борд интерьера – это подобранные в единую иллюстрацию элементы будущего интерьера, растровых изображений, и векторной графики. Коллаж разрабатывается дизайнером на основе технического задания. (рис. 6)

Рисунок 6. Дизайн проект предоставлен в виде «Коллаж-борд интерьера»

Плюсы проектов предоставленных в данном виде заказчиков:

- бюджетная стоимость проекта
- меньше затрачивает времени при проектировании
- можно поставить любое растровое изображение, которое допустим ранее выбрали в магазине и посмотреть, как будет смотреться в проекте

Минусы проектов предоставленных в данном виде заказчиков:

- размерный ряд соотношения предметов (тяжелее подогнать)
- просчет ведомости материала

Не смотря на некоторые минусы такого формата дизайн проекта, однозначно пользуется огромной популярностью не только в создании дизайн проекта помещения, но также и других отраслях, так, как например инфографика.

3D-визуализация интерьера – это создание детализированной модели будущей интерьерной обстановки. Это возможность представить, как будет выглядеть каждая комната в будущем доме с учетом мельчайших деталей: материалов и расположения мебели, установленных светильников, цвета и текстуры стен, пола, потолка и т.д. Визуализация покажет заказчику, что он получит в результате реализации проекта. Трехмерное изображение будет намного более информативным, чем любые плоские картинки формата 2D, поэтому заказчик получит наиболее четкое представление о реализации дизайнерского замысла. (рис. 7) Эти преимущества обеспечили 3D Max широкую востребованность в интерьерном дизайне. Возможность представить клиенту детализированное изображение еще до начала работы над проектом помогает значительно увеличить количество заказов для организации. Заказчик может заранее обсудить с дизайнером каждое решение, выбрать подходящие детали интерьера в нужном стиле и увидеть, как они будут сочетаться между собой.

Рисунок 7. Дизайн проект предоставлен в виде 3D моделирования

Визуализация интерьера в 3D Max может выполняться стоить по-разному в зависимости от сложности проекта. Количество деталей и требований к точности отрисовки. Также на итоговую работу повлияет срочность выполнения задания. Заказчику выгоднее заранее обратиться к дизайнеру чтобы подготовить визуализацию без лишней спешки и переплаты.

В результате можно будет оценить освещённость, увидеть с разных сторон предметы мебели. Однако каждое дополнительное изображение требует немалых трудозатрат, поэтому расходы на моделирование увеличатся.

Плюсы проектов предоставленных в данном виде заказчиков:

- реалистичность проекта в мм
- работу можно наблюдать по трем осям проектирования
- фотореалистичность проекта
- размерный ряд соотношения предметов (тяжелее подогнать)
- просчет ведомости материала

Минусы проектов предоставленных в данном виде заказчиков:

- большая часть времени на рендеринг, после моделирования
- визуализация не всегда совпадает с реализацией проекта, из-за этого бывают разногласия
- занимает больше времени работы чем коллаж борд

Что же все-таки объединяет эти два формата, так это творческая работа дизайнера. Человек, который определенно заинтересован в своей деятельности и хочет расти в профессиональном смысле в этой сфере. Конечно, будет исключительно получать удовольствие от проделанных этапов в этих двух форматах. В лучшем случае дизайнеру не стоит основываться только на одном формате, ведь профессионал должен уметь работать и развиваться и в 2D и 3D.

Список литературы:

1. Аркадий Божко: «Компьютерная графика», 2007 г.
2. Тимоти Олби: «Компьютерная графика», 2004 г.
3. https://club.cnews.ru/blogs/entry/top_15_graficheskikh_redaktorov_dlya_windows - ТОП лучших графических редакторов.
4. <https://www.softsalad.ru/articles/best-programms/free-bitmap-editors> - программы растровой графики.
5. <https://freeanalog.ru/VectorGraphicsEditor> - графический редактор векторной графики.

ПРАКТИЧЕСКОЕ ИСПОЛЬЗОВАНИЕ РОБОТОТЕХНИКИ НА ЗАНЯТИЯХ В СРЕДНЕСПЕЦИАЛЬНЫХ УЧЕБНЫХ ЗАВЕДЕНИЯХ

Карпуть Андрей Валерьевич

заведующий IT-centrom, преподаватель информатики
КГКП «Костанайский политехнический высший колледж»

Цель: Популяризировать внедрение практического использования направления «Робототехника» в учебные заведения среднего профессионального образования на примерах.

Задачи:

1. Сформировать общее представление о Робототехнике как о направлении деятельности.
2. Изучить существующие направления робототехнических наборов.
3. Выявить отличия между описанным наборами и их практическое применение.

Краткие выводы: Тесная интеграция робототехнических изделий, IT-решений, искусственного интеллекта в повседневную жизнь человека диктует необходимость применение возможностей робототехники в образовании, что обеспечит подготовку более

квалифицированных кадров за счет одновременной отработки профессиональных практических навыков сразу по нескольким смежным дисциплинам: механика, теория управления, схемотехника, программирование, теория информации и тп.

Ключевые слова: Arduino, MakeBlock, WorldSkills, мобильная робототехника, профессиональное образование.

Робототехника — прикладная наука, занимающаяся разработкой автоматизированных технических систем. Робототехника опирается на такие дисциплины, как электроника, механика, программирование.

Робототехника является одним из важнейших направлений научно-технического прогресса, в котором проблемы механики и новых технологий соприкасаются с проблемами искусственного интеллекта. На современном этапе возникает необходимость в организации учебной и внеучебной деятельности, направленной на удовлетворение потребностей студента, требований социума в тех направлениях, которые способствуют реализации основных задач научно-технического прогресса. К таким современным направлениям в колледжах можно отнести робототехнику и робототехническое конструирование. В настоящий момент во многих образовательных учреждениях Казахстана осуществляется попытка встраивать в учебный процесс робототехнику. Проводятся соревнования по робототехнике, учащиеся участвуют в различных конкурсах, в основе которых - использование новых научно-технических идей, обмен технической информацией и инженерными знаниями.

В современном обществе идет внедрение роботов в повседневную жизнь, очень многие процессы заменяются роботами. Сферы применения роботов различны: медицина, строительство, геодезия, метеорология и т.д. Очень многие процессы в жизни человек уже и не мыслит без робототехнических устройств (мобильных роботов): робот для всевозможных детских и взрослых игрушек, робот – сиделка, робот – нянечка, робот – домработница и т.д.

Специалисты, обладающие знаниями в области инженерной робототехники, в настоящее время достаточно востребованы. Благодаря этому вопрос внедрения робототехники в среднее специальное образование достаточно актуален. Если студент интересуется данной сферой, он может открыть для себя много интересного и, что немаловажно, развить те умения, которые ему понадобятся для работы по профессии в будущем.

Целью использования робототехники в системе образования является овладение навыками технического конструирования, развитие процессов создания компьютерных программ на различных языках программирования, которую может выполнить робот или компьютер, изучение понятий конструкции и основных свойств (жесткости, прочности, устойчивости), навык взаимодействия в группе. В распоряжение студентов предоставлены конструкторы, робототехнические наборы, оснащенные микропроцессором и наборами датчиков. С их помощью можно запрограммировать робота на выполнение определенных функций.

Новые стандарты обучения обладают отличительной особенностью - ориентацией на результаты образования, которые рассматриваются на основе системно-деятельностного подхода. Такую стратегию обучения помогают реализовать различные робототехнические наборы и устройства.

Основное оборудование, используемое при обучении робототехнике в колледжах — это ЛЕГО-конструкторы, платформа Arduino, MakeBlock mbot, набор для соревновательной робототехники WorldSkills в категории «Мобильная робототехника» и другие аналоги. Фото наглядных готовых проектов прилагается на рисунке 1-4.

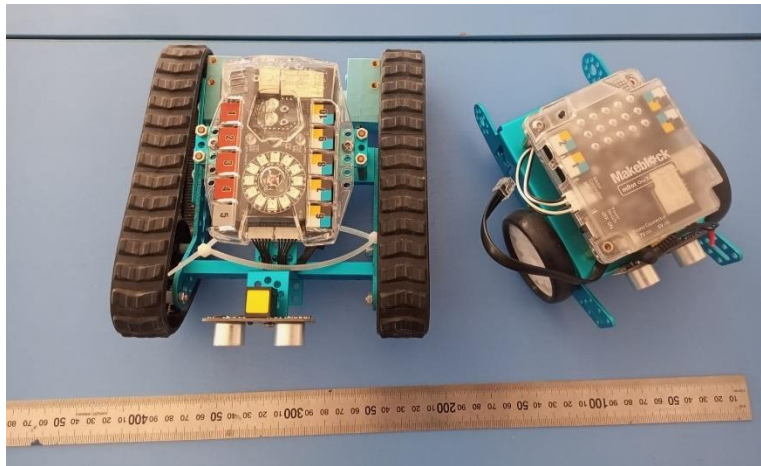

Рисунок 1. Роботы из робототехнического конструктора MakeBlock mbot.

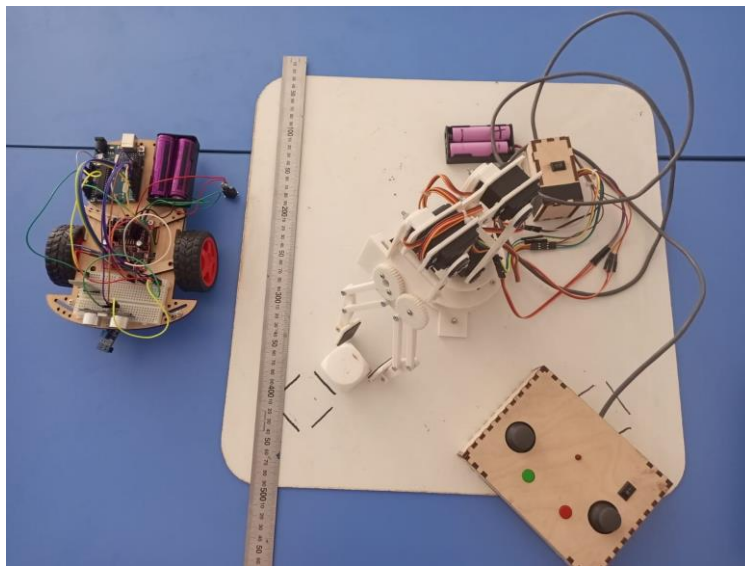

Рисунок 2. Роботы из робототехнического конструктора Arduino.

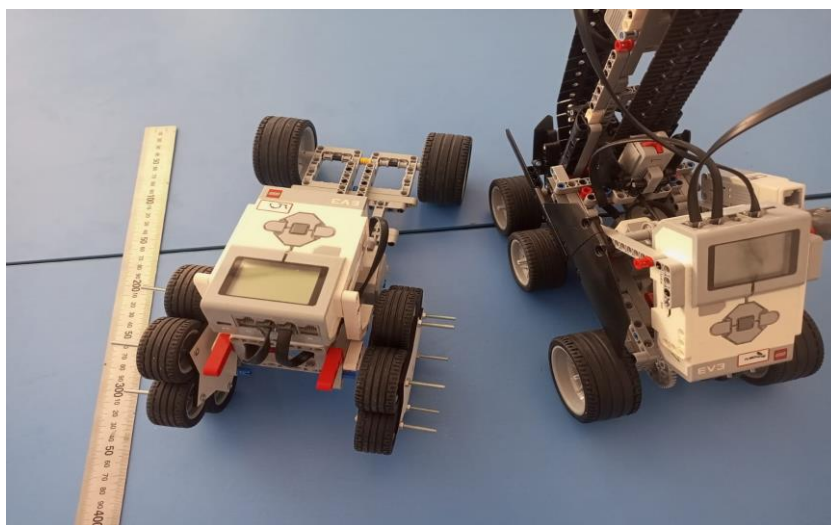

Рисунок 3. Роботы из робототехнического конструктора LEGO MINDSTORMS EV3 45544

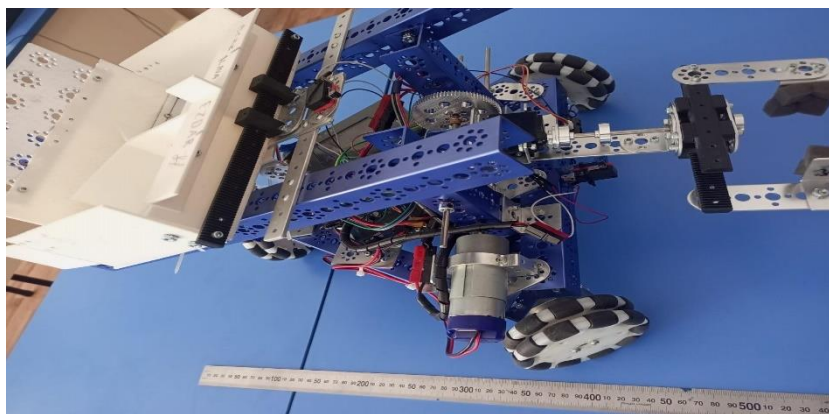

Рисунок 4. Робот из набора для соревновательной робототехники WorldSkills в категории «Мобильная робототехника»

Конструкторы LEGO бывают различных видов, направленные на образование учащихся с учетом удовлетворения особенностей и потребностей студента.

Arduino - площадка аппаратно-программных средств построения и прототипирования простых систем, моделей и экспериментов в области электроники, автоматизации процессов и робототехники.

Программная часть состоит из бесплатной программной оболочки (IDE) для написания программ, их компиляции и программирования аппаратуры. Аппаратная часть представляет собой набор смонтированных печатных плат, продающихся как официальным производителем, так и сторонними производителями.

Одним из подходов к решению задачи в образовании и повышении квалификации может стать вовлечение участников образовательного процесса в движение WorldSkills. С помощью официального комплекта для соревновательной робототехники WorldSkills в категории «Мобильная робототехника» рассматривается практический подход в подготовке кадров по направлению: мобильная робототехника.

Анализ собственного опыта работы и опыта других педагогов позволяет сделать вывод о том, что для успешного реализации модели дидактической системы «Образовательная робототехника» начальный этап – конструирование имеет очень важное значение, он обязан закладываться в общем образовании. С помощью конструктора обучающиеся знакомятся с понятием робототехнической системы, с историей возникновения роботов и приобретают навыки конструирования робототехнических устройств и систем. Однако дальнейшее, углубленное направление целесообразно реализовать на более продвинутых платформах, которые максимально приближены к промышленным роботам и устройствам.

БІЛІМ БЕРУДЕГІ ЖАҢА ИННОВАЦИЯЛЫҚ ТӘСІЛДЕР

**Жидеханова Акмарал Утегуловна,
Баядилова Арай**

оқытушылар

ШЖҚ «Ақтөбе Жоғары политехникалық колледж» МКК

Аннотация: Баяндамада қазіргі білім беру саласындағы өзекті мәселелердің бірі-жаңа технологияларды қолданудың әдіс-тәсілдері жайлы жазылған. Студенттердің шығармашылық, теориялық негіздерін, эстетикалық көзқарастарын пайымдауын, баға беруін, танымдық белсенділігін дамытуға бағытталған.

Түйін сөз: Студенттердің қызығушылығын қалыптастыруды теориялық тұрғыда негіздеп, оқу үрдісінің тиімділігін арттыру жолдарын көрсету. Сабақта инновациялық технологияларды,

соның ішінде ойын, сыни тұрғыдан ойлау, саралау т.б технологиясын пайдаланудың тиімділігі қарастырылған.

Кілт сөз. Инновациялық тәсілдер қолдану арқылы оқушының шығармашылық қабілетін дамытуын анықтау және студенттердің өз бетінше жұмыс істеу, іздену дағдыларын қалыптастыру.

Мақсаты: Жаңа әдістерді қолдана отырып жас жеткіншектердің интеллектуалды, шығармашылық ойлауын дамыту, қазіргі заман талабына сай экономикалық көзқарастары мен белсенділігін қалыптастыра отырып, кәсіпкерлікке баулу, өз бетінше білім алу және еңбек ету дағдыларына негіз салу болып табылады.

«Бала дамуының ең шарықтау шегі – бұл тіл мен ойдың шығармашылығы»
(Л.Выготский)

«Адам ұрпағымен мың жасайды» - дейді халқымыз. Ұрпақ жалғастығымен адамзат баласы мың емес миллиондаған жылдар жасап келеді. Жақсылыққа бастайтын жарық жұлдыз - оқу. Қазіргі мектеп мұғалімдерінің алдында тұрған басты міндет - оқушылардың шығармашылық білім дағдыларын қалыптастыру.

Шәкәрім Құдайбердіұлы «Адамның жақсы өмір сүруіне үш сапа негіз бола алады, олар барлығынан басым болатын адал еңбек, мінсіз ақыл, таза жүрек. Бұл сапалар адамды дүниеге келген күннен бастап тәрбиелейді» деп есептейді: Ұрпақ тәрбиесі - бұл болашақ тірегі, мемлекеттік маңызды іс. Міне, өз ұрпағының өнегелі, өнерлі, еңбексүйгіш, абзал азамат болып өсуі үшін халық педагогикасының негізгі мақсатын шығармашылықпен оқу - тәрбие үрдісіне тиімді пайдалану әрбір ұстаздың міндеті болып табылады. Сондықтан, ұстаз - мұғалімдер қауымының алдына өте үлкен міндет жүктелді. Бүгінгі таңда жас ұрпаққа пәнді тиімді ұғындырудың бірі - жаңа технология негіздері болып табылады. Қазіргі уақытта елімізде білім беру саласында түбегейлі өзгерістер орын алуда.

Екінші буын стандарттары мұғалімдерге мектеп оқушыларында жалпыға бірдей білім беру іс-әрекеттерін қалыптастыруды мақсат етеді, мұны оқушы таңдау жағдайында және мұғалім жеке бағдарланған технологияларды қолданған кезде ғана қамтамасыз ете алады, бұл оның дамуы мен жүзеге асырылуын ерекше маңызды етеді.

Технология - грек сөзінен алынғанда техно (өнер, қолөнер, ғылым) және логотиптер (тұжырымдама, оқыту) деген мағынаны білдіреді. Білім берудегі заманауи технологиялар жаңа білім беру парадигмасын жүзеге асырудың құралы ретінде қарастырылады. Білім беру технологияларының даму тенденциялары білім беруді ізгілендірумен тікелей байланысты, жеке тұлғаның өзін-өзі тануы мен өзін-өзі жүзеге асыруына ықпал етеді.

«Білім беру технологиялары» термині «оқыту технологияларына» қарағанда анағұрлым сыйымды, өйткені оқыту сонымен қатар, оқушылардың жеке қасиеттерін қалыптастыру мен дамытумен байланысты тәрбиелік аспектіні қамтиды. Педагогикалық технологиялар дегеніміз - басымдықты жалпы білім беру мақсаттарымен, тұжырымдамалық өзара байланысты міндеттермен және мазмұнмен, білім беру процесін ұйымдастырудың формалары мен әдістерімен біріктірілген әдістер мен әдістердің күрделі жүйелері, мұнда әр ұстаным басқалар үшін із қалдырады, бұл сайып келгенде белгілі бір жағдайлар жиынтығын жасайды.

Білім беру технологиясы бұл - әдіс-тәсілдер, қадамдар жүйесі, оны орындау дәйектілігі оқушының жеке басын оқыту, тәрбиелеу және дамыту міндеттерін шешуді қамтамасыз етеді, ал іс-әрекеттің өзі процедуралық, яғни белгілі бір әрекеттер жүйесі ретінде ұсынылады; педагогикалық процестің компоненттерін кепілдендірілген нәтиже беретін іс-әрекеттер жүйесі түрінде әзірлеу және процедуралық іске асыру болып саналады.

Мұғалімдердің міндеті - баланың жеке басын қалыптастыру процесінде білім, білік, дағды жинақтауға бағытталған дәстүрлі оқытуды өзгерту. Оқу процесінде оқушының танымдық және шығармашылық қызметін жүзеге асыру үшін білім беру сапасын арттыруға, оқу уақытын тиімді пайдалануға және үй тапсырмасына бөлінетін уақытты азайту арқылы оқушылардың репродуктивті белсенділігінің үлесін төмендетуге мүмкіндік беретін заманауи білім беру технологиялары қолданылады. Заманауи білім беру технологиялары даралауға, оқу процесінің қашықтығы мен өзгермелілігіне, білім деңгейі мен жасына қарамастан оқушылардың

академиялық ұтқырлығына бағытталған. Мектепте оқу-тәрбие үрдісінде қолданылатын педагогикалық технологиялардың кең спектрі ұсынылған.

Қазіргі таңдағы ең тиімді жаңа технологиялар: 1. Ақпараттық және коммуникациялық технологиялар

2. Сын тұрғысынан ойлауды дамыту технологиясы
3. Жоба технологиясы
4. Дамыта оқыту технологиясы
5. Денсаулық сақтау технологиялары
6. Проблемалық оқыту технологиясы
7. Ойын технологиялары
8. Модульдік технология
9. Семинарлық технология
10. Іс - технология
11. Интегралды оқыту технологиясы
12. Ынтымақтастық педагогикасы.
13. Деңгей саралау технологиялары
14. Топтық технологиялар.
15. Дәстүрлі технологиялар (сынып-сабақ жүйесі)

Педагогикалық технологияның тиімді тұстары: 1. Оқушы өз бетінше жұмыс жасауға мүмкіндік алады, соған үйренеді;

2. Студенттің жеке қабілеті анықталады;
3. Іштей бір - бірінен қалмауға тырысып, талпынады;
4. Тапсырмалық күрделену деңгейіне сәйкес оқушының ойлау, орындау қабілеті артады.
5. өзін - өзі тексеруге дағдыланады.
6. Мұғалім жекелеген оқушыларға көмектесуге мүмкіндік алады.
7. Орындау қабілетіне қарай бағаланады.

Кәдімгі сабақты қалай ерекше ету керек, қызықты емес материалды қалай таныстыру керек, қазіргі балалармен заманауи тілде қалай сөйлесу керек? Бүгінгі сабаққа келгенде өзімізге осы және басқа да көптеген сұрақтар қоямыз. Мұғалім мектепте оқуға дайындықтың әр түрлі деңгейлерін ескеретін тұлғалық-бағдарлы, дамытушылық білім беру технологияларына ие болуы керек. Студенттердің қазіргі тұлғалық дамуы жаңа білімді «ашуға» бағытталған өзіндік іс-әрекет процесінде жүзеге асырылады. Заманауи білім беру технологияларының ішінде мен бастауыш сынып оқушыларымен жұмыс жасауда қолдануға болатын технологияларды таңдадым. Мысалы: тұлғаға бағытталған, дамытушылық, проблемалық оқыту технологиялары, сонымен қатар ойын, жоба, денсаулықты сақтайтын және ақпараттық-коммуникациялық технологиялар.

Мен өз жұмысымда проблемалық оқыту технологияларын, жобалық жұмыстарды, ойындарды, АКТ, портфолио, денсаулықты сақтау, белсенділік әдісін Л.Г.Петерсоннің әдісін жиі қолданамын. Қазіргі заманғы сабақтарда проблемасыз оқыту технологиясынсыз немесе оның элементтерінсіз оқыту мүмкін емес. Оның өзектілігі неде?

Бұл технологияның өзектілігі оқушылардың танымдық қызығушылықтарын арттыра отырып, оқу іс-әрекетіне деген мотивацияның жоғары деңгейімен анықталады, бұл туындайтын қарама-қайшылықтарды шешуде, сыныпта проблемалық жағдайларды жасау кезінде мүмкін болады. Сол қиындықтарды жеңуде оқушыларда жаңа білім, актерлік іс-әрекеттің жаңа тәсілдері қалыптасады. Тәрбие мәселелерін шешу оқушылардың эмоционалды сферасына жағымды әсер етеді, балалардың қарым-қатынас дағдыларын дамытуға, шығармашылық ойлауына қолайлы жағдай жасайды.

Сонымен қатар, проблемаларды көру, сұрақтар қою, гипотезалар қою, тұжырымдамаларды анықтау, бақылаулар мен эксперименттер жүргізу, қорытындылар мен нәтиже жасау, мәтінмен жұмыс жасау, өз идеяларын дәлелдеу және қорғау қабілеттері білім берудің тәуелсіз нәтижелері сияқты білім нәтижелеріне қол жеткізуге әкеледі. Сыныпта проблемалық жағдаяттар жасау – бастауыш сынып оқушыларының шығармашылық ойлауын

дамыту тәсілдерінің бірі. Оқушылар үшін ақпараттық технологияларды қолдану арқылы сабақ өткізу қызықты болады.

Нәтижесінде білімді тиімді игеру пайда болады; сабақта анықтық деңгейі жақсарады. Әрине, бұған басқа әдістермен қол жеткізуге де болады (плакаттар, карталар, кестелер, жазу), бірақ компьютерлік технологиялар көрнекіліктің анағұрлым жоғары деңгейін жасайды. Сыныптағы және сабақтан кейін оқушылардың көкжиегін кеңейту үшін жаңа ақпарат алу және интернет ресурстарынан алынған материалдардың көмегімен өзім жасаған презентацияларды қолданамын. Балалар слайдтарды қуана-қуана көреді, көргендерін талқылауға белсенді қатысады.

Ойын технологиясы. Ойын - бұл өмірдегі керемет құбылыстардың бірі. Қазіргі педагогикада ойын, дидактикалық ойын тақырып тұжырымдамасын, тіпті тақырыптың бөлігін, сонымен қатар жалпы технологияның элементін игеру үшін тәуелсіз технология ретінде қолданылады. Ойын - баланы әлеуметтендірудің ең күшті құралы, өмірдегі әртүрлі жағдайларды модельдеуге, одан шығудың жолын іздеуге мүмкіндік береді. Ойын адам ретінде өзін-өзі тану саласы ретінде өте маңызды.

Денсаулық сақтау технологиялары. Мен денсаулықты сақтайтын технологияларды сабақ барысында да, сабақтан тыс уақытта да қолданамын. Менің ойымша, адамның денсаулығына жауапкершілікпен қарауды қалыптастыру - қазіргі адамның жетістігі үшін қажет. Денсаулық сақтау тәсілі сабағымның барлық кезеңдерінде байқауға болады, өйткені ол іс-әрекеттің нақты ауысуын қарастырады. Біздің бүгінгі міндетіміз - балаға денсаулығын сақтау мен нығайтудың түрлі әдістері мен тәсілдерін үйрету деп санаймын.

Оқу-тәрбие процесінде денсаулықты сақтайтын технологияларды кешенді қолдану шаршауды азайтуға көмектеседі, эмоционалды көңіл-күйді жақсартады және жас балалардың еңбекке қабілеттілігін арттырады.

Сыни тұрғыдан ойлау – Қазақстандағы білім беруді дамыту үшін маңызды болып табылатын қазіргі ең басты педагогикалық түсінік. Бұл модуль балалардың да, педагогтердің де сыни тұрғыдан ойлауды дамытуды саналы және оймен қабылдауын көздейді. Сын тұрғысынан ойлау дегеніміз-сабақта балалардың қызығушылығын арттыра отырып, өз ойыңды еркін және зерттей талпындырып, тұжырым жасау. Сын тұрғысынан ойлау дегеніміз — ой қозғай отырып, оқушының өз ойымен өзгелердің ойына сыни қарап, естіген, білгенін талдап, салыстырып, реттеп, сұрыптап, жүйелеп, білмегенін өзі зерттеп, дәлелдеп, тұжырым жасауға бағыттау өз бетімен және бірлесіп шығармашылық жұмыс жасау.

Сын тұрғысынан ойлау – оқу мен жазуды дамыту бағдарламасы. Оқушыны мұғаліммен, сыныптастарымен еркін сөйлесуге, пікір таластыруға, бір-бірінің ойын тыңдауға, құрметтеуге, өзекті мәселені шешу жолдарын іздей отырып, қиындықты жеңуге баулитын бағдарлама.

Сыни ойлауды дамытудың негізгі әдіснамалық әдістері:

1. «Кластер» қабылдау бөлмесі
2. Кесте
3. Білім беру ми шабуылы
4. Интеллектуалды жылыну
5. Зигзаг, Зигзаг -2
6. «Кірістіру» қабылдау бөлмесі
7. Эссе
8. «Идеялар қоржыны» қабылдау бөлмесі
9. «Синквейн жасау» қабылдау бөлмесі
10. Тест сұрақтары әдісі
11. «Мен білемін .. / білгім келеді ... / білдім ...» қабылдауы
12. Суда шеңберлер
13. Рөлдік жоба
14. Ия - жоқ
15. «Аялдамамен оқу» қабылдау бөлмесі
16. «Взаимоопрос» қабылдау бөлмесі
17. «Аралас логикалық тізбектер» техникасы

18. «Кросс-дискуссия» техникасы

Педагогикалық технология - бұл мұғалімнің іс-әрекетінің құрылымы, оған кіретін барлық әрекеттер белгілі бір дәйектілік пен тұтастықпен ұсынылады, ал іске асыру қажетті нәтижеге қол жеткізуді болжайды және болжамды сипатқа ие болады. Бұл технологиялардың артықшылығы оқушылардың өзіндік жұмысының рөлі мен пропорциясын күшейтіп қана қоймай, сонымен бірге басты назарда жеке тұлғаның шығармашылық әлеуетін дамыту, білім беру процесін даралау және саралау, тиімді өзін-өзі бақылау және оқу нәтижесін өзін-өзі бағалауға ықпал ететін технологиялар болады. Оқытудың басымдығы оқушылардың белгілі бір білім, білік және дағдыларды игеруі емес, оқушылардың өз бетінше білім алу, білім алып, оны өңдей алу, қажет нәрсені таңдау, оны мықты есте сақтау және басқалармен байланыстыру қабілеті болуы керек.

Инновациялық технологияларды кеңінен енгізу мектеп оқушыларының білім сапасын, танымдық белсенділігі мен оқу мотивациясын жақсартуға жағдай жасайды.

Қазіргі білім беру технологияларын қолдану нәтижесінде:

- Мен оқытатын пәндер бойынша білімнің тұрақты сапасы (65-75%), мен жұмыс істейтін сыныпта оқушылардың 100% оқуы.

Студенттердің мотивациялық сферасын диагностикалау нәтижелері оқу-танымдық мотивтердің тар көзқарастарға қарағанда басым екенін көрсетеді.

Осылайша, мен тиімді қолданатын осы технологиялар баланың жеке басын дамыту, оның шығармашылық қабілеттерін анықтау, физикалық және психикалық денсаулықты сақтау және жақсы нәтижелерге қол жеткізуді жоспарлауға маған мүмкіндік береді.

Инновациялық технологиялар көмегімен оқу-тәрбие жұмысының сапасы мен тиімділігін арттыруға күш жұмсай отырып, мен пәндік олимпиадаларда, шығармашылық интеллектуалды жарыстарда жоғары нәтижелерге қол жеткіземін, бұл оқушылардың танымдық қызығушылықтарын, белсенділігі мен шығармашылығын дамытуға ықпал етеді. Оқылым, жазылым, айтылым және тыңдалым- бастауыш сыныптардағы барлық пәндер үшін маңызды болып табылатын қарым-қатынас жасау дағдылары. Сондықтан да оқушыларға осы төрт дағдыны барынша жетілдіруге мүмкіндік берудің маңызы зор. Нақты белгілі бір дағдыны жақсарту тәсілдерінің бірі - осы дағдыларға ерекше назар аудара отырып, содан кейін бірнеше тілдік дағдыны қамтитын жаттығуларды біртіндеп енгізу болып табылады. (Wallace, Starika & Walberg, 2004). Мысалы, тақырыпты талқылау тиісті лексиканы қолдануды көздейді, сол арқылы оқылым бойынша тапсырмаға қызығушылық туғызады, осыдан кейін оқығанның негізінде жазбаша тапсырма орындаудың үлгісі ұсынылады. Дағдыларды осылайша біртіндеп енгізудің тағы бір жолы – аудио-мәтін тыңдап немесе бейнематериал немесе бейнематериал көрсетуге болады, содан кейін пікірталас жүргізуге немесе жазбаша тапсырма орындауға болады.

Білім беруде негізгі коммуникативті дағдыларды қалыптастыруда белсенді оқудың стратегияларының сипаттамасына тоқталатын болсам: Белсенді оқу - оқушыларға эксперимент жасауға, мағына құрып, түсінік қалыптастыруға, жаңа білім мен бұрынғы меңгерілген білімнің арасында байланыс орнатады, қателік жіберу, барынша терең түсінуге жетелейді.

Бірлескен оқу - құрылымдалған топтық жұмыс. Тұлғаралық және қарым- қатынас дағдыларын жақсартады; оқушылардың арасындағы кедергілерді жояды.

Саралау – әр оқушының оқудағы жеке қажеттіліктерін қанағаттандыру:

түсінік пен дағдыларының дамуын қамтамасыз етеді;

Өз күшіне сенім мен уәжді арттырады;

Оқушыларға идеяларды терең түсінуге көмектесе отырып шығармашылыққа ынталандырады;

Барлық оқушылар үшін пайдалы;

Барлық оқушылардан күтілетін нәтижені арттыра алады;

Моделдеу - сарапшы мысал келтіреді және оны көрнекі үдерістердің көмегімен түсіндіреді: Оқушыларға пән мазмұнын зерделей отырып, сарапшы ретінде ойлануға жетелейді; Оқушылардың барынша тәуелсіз болуына жағдай жасай отырып, тапсырманы кезеңдерге бөледі;

Үдеріс барысында рефлексия жасауға ынталандырады. Электронды оқу және жаңа технологияларды пайдалану:

- Белсенді оқудың қызықты құралдарын ұсынады;
- Уәждеу құралы бола алады;
- Зерттеу, қарым-қатынас жасау, бірлесу және жүзеге асыру үшін қолдана алады;
- Білім беру бағдарламасына тереңдік пен тепе-теңдік береді;
- Терең білім алуға мүмкіндік береді;
- Көптеген дағдыларды ұсынады;
- Түсінік пән дағдылардың дамуына көмектесе алады;
- Оқу үдерісінің маңыздылығының барынша арттыруға көмектеседі;

Оқытудың өзекті дағдыларын қалыптастыру барысында сабақ жоспарын жасағанда сабақтың басында, ортасында және соңында әр түрлі әдіс-тәсілдерді қолдана білу – мұғалімнің шеберлігіне байланысты.

Дағдылар Белсенді оқыту әдіс – тәсілдері Сипаттамасы Тыңдалым «Сөздік» жұмысы. Оқушылар мәтінді тыңдайды және таныс емес сөздерді жазып алады. Сол сөздермен жеке немесе жұптасып жұмыс істейді. «Төрт сөйлем» тәсілі

1. Пікір. мәтін бойынша өз пікірін бір сөйлеммен жазады.
2. Дәлел. Өз пікірін дәлелдейді.
3. Мысал. өмірмен байланыстырып, мысал айтады
4. Қорытынды.

Тақырып бойынша қорытынды шығарады. Тыңдаған материалдан қажетті ақпаратты іріктеп алуға дағдыландырады. «Үш қадамды сұхбат» стратегиясы. Әр топ тақырыпқа байланысты бір-біріне тыңдалған мәтін бойынша 3 түрлі сұрақ, пікір айтып талқылайды. Негізгі ақпаратты анықтайды. Тыңдай отыра оқушы өз пікірін айтуға, ойын дәлелдеп сөйлеуге дағдыланады. Айтылым «Ақылдың алты қалпағы» әдісі. «Ақ қалпақ» қажетті ақпаратты анықтап сөйлейді. «Сары қалпақ» тақырыптың тиімділігін сендіре айтады. «Қара қалпақ» тақырып бойынша кемшіліктерді анықтайды. «Қызыл қалпақ» тақырып бойынша болжам жасайды. «Жасыл қалпақ» креативті, жаңа идеялар «Көк қалпақ» тақырыпқа сараптама жасайды.

Тақырып бойынша әр оқушы ақпаратты анықтап, болжам жасауға, өз ойын айтып, сараптама жасауға дағдыланады. «ПОПС» формуласы. Бірінші сөйлем «Менің ойымша, ...» Екінші сөйлем «Себебі, мен оны былай түсіндіремін ...» Үшінші сөйлем «Оны мен мына фактілермен, мысалдармен дәлелдей аламын ...» Соңғы сөйлем «Осыған байланыстымен мынадай қорытынды шешімге келдім». Айтылған пікір қайталанбауы керек, дәлелмен сөйлей білу керек. Ойын тұжырымдап, нақты жеткізуге бағыттайды. Оқылым «Пирамидалық талқылау» стратегиясы Топ мүшелері өз пікірін жеке жазып, ортада талқылап ортақ пікір қалыптастырады.

Топ мүшелерінің саны 4 оқушыдан болуы керек. Әр топ таратылған флипчарт қағазға тапсырмаға байланысты жеке өз ойларын жазады. Қағазды бұру арқылы бір - бірінің жауабымен танысады. Жауаптарымен танысып ортақ пікірді қағаз ортасына жазып, ойларын қорғайды. Стикерлермен жұмыс Жаңа сөздерді жаттаудың бірнеше жолы бар. Яғни жазылған сөздерді бір рет оқып, 1 сағаттан кейін қайта қарау. Бір тәуліктен кейін қайталап оқып, мағынасын еске түсіру. Бір аптадан кейін тағы бір оқып шығу және бір айдан соң тағы қарау.

Бұл әдісті жүйелі орындау, сөздерді ұзақ есте сақтауға мүмкіндік береді. Жазылым «Фишбоун» белсенді оқыту әдісі. Пайдаланатын мақсаты: Мәселені/тақырыпты талқылауға арналған жаттығу Орындалу барысы: басы – тақырыптың мәселесі, үстіңгі сүйектері – тақырыптың негізгі түсініктері, астыңғы сүйек-тері – себептері, құйрығы – мәселенің шешімі. Қаңқадағы жазулар қысқа болуы керек, олар тірек сөздерден немесе тақырыптың негізгі ойын ашатын фразалар болуы мүмкін «Қарлы кесек» тәсілі Мысалы мақал-мәтелдер туралы мәтін оқыған соң мақал-мәтел жазылған қағазды умаждап, бір-біріне лақтырады. Тосып алған оқушы сол мақалдың мағынасын ашып, түсіндіруі керек. Көпшілік білетін мақалдардың тізімін жасайды. Ең көп мақал жазған оқушылар өз тізімдерін сыныпқа оқиды, ал басқалары кейбір мақалдарды немесе сол мақалдарға қатысты сұрақтарды өз тізімдеріне қоса алады

Мұғалім – әдіс түрлерін пайдалана отырып, оқушылардың тыңдалым мен айтылым дағдылары арқылы өздігімен жұмыс істей білуге, оқылым және жазылым дағдылары арқылы ой

белсенділігі мен тіл байлығын арттыра түсуге түрлі әдістер мен шеберліктерді меңгеру арқылы қол жеткізуге болады.

Бастауыш сынып оқушыларының оқу үрдісінде интербелсенді әдіс-тәсілдер түрлерін пайдалану біріншіден оқушылардың білімін берік меңгерту құралы болса, екіншіден балалардың сабаққа деген қызығушылығын белсенділігін арттырып сапасын көтеру болып табылады. Тұйық оқушылар сабаққа ынтасын артады және мінез құлқы қалыптасады. Оқуғадеген таным қабілеті артады. Оқушы ойын үстінде білімді игеріп жатқанын, ал оқу үрдісінің ойынға қалай ұласып кеткенін аңғармай қалуға тиіс. Сонда ғана ойын мен оқу табиғи үйлесімді болып, пәндік білім, білік және дағдыны игеруге толық ықпал жасайды. Әр ұстаз оқу- тәрбие жұмысына шығармашылықпен қарап, жаңа заман талабына сай, сабақты түрлендіру мақсатында оқытудың түрлі әдіс - тәсілдерін пайдаланса, игі нәтижеге жетері сөзсіз.

Әдебиеттер тізімі:

1. Завьялова О.А. Воспитание ценностных основ информационной культуры младших школьников. - Журнал «Начальная школа» №11, 2005.
2. Захарова Н.И. Внедрение информационных технологий в учебный процесс. – Журнал «Начальная школа» №1, 2008.
3. Иванов В.В., Зайцева С.А. Этическая составляющая в информационной культуре учителя. - Журнал «Начальная школа» №11, 2005.
4. Каминский В.Ю. Использование образовательных технологий в учебном процессе. – Научно-практический журнал «Завуч» №3, 2005.

ИННОВАЦИЯЛЫҚ ӘДІС-ТӘСІЛДЕР – БІЛІМ БЕРУДІҢ КІЛТІ

**Айтқулов Медет Ерболатович,
Князбаева Жанар Елеусізқызы**
оқытушылар

ШЖҚ «Ақтөбе Жоғар политехникалық колледж» МКК

Аннотация: Қазіргі білім беру саласындағы өзекті мәселелердің бірі жаңа әдіс тәсілдерді қолдану арқылы, білім деңгейін көтеру. Студенттердің шығармашылық, теориялық негіздерін, эстетикалық көзқарастарын пайымдауын, баға беруін, танымдық белсенділігін дамытуға бағытталған.

Түйін сөз: Студенттердің қызығушылығын қалыптастыруды теориялық тұрғыда негіздеп, оқу үрдісінің тиімділігін арттыру жолдарын көрсету. Сабақта инновациялық әдіс-тәсілдерді қолданып, соның ішінде ойын, сыни тұрғыдан ойлау, саралау т.б технологиясын пайдаланудың тиімділігі қарастырылған.

Кілт сөз. Инновациялық тәсілдер қолдану арқылы оқушының шығармашылық қабілетін дамытуын анықтау және студенттердің өз бетінше жұмыс істеу, іздену дағдыларын қалыптастыру.

«Бала оқытудың жұмысы ширақ, жігерлі, қызу болғаны дұрыс»

Ж.Аймауытов

«Бұл заман білекке емес, білімге сенетін заман. Заманауи әлемде елдің қуаты, ең алдымен, білім мен ғылымда болатын уақытқа келдік. Инемен құдық қазғандай, қиын күрделі, орасан қажыр қайрат пен ерік — жігерді талап ететін білімсіз өмір тұл», — деп тұңғыш елбасы Н.Ә.Назарбаев өз сөзінде білім жүйесін ерекше назарда ұстаған. Білім беру жүйесін басқару қазіргі білім нарығындағы күрделі мәселе екені белгілі.

Тәуелсіз ел тірегі білімді ұрпақ десек, жаңа дәуірдің күн тәртібінде тұрған мәселе білім беру, ғылымды дамыту. Қазақстан Республикасының «Білім туралы» Заңында: «Білім беру жүйесінің басты міндеті ұлттық және жалпы азаматтық құндылықтар, ғылым мен практика жетістіктері негізінде жеке адамды қалыптастыруға және кәсіби шыңдауға бағытталған білім

алу үшін қажетті жағдайлар: оқытудың жаңа технологияларын енгізу, білім беруді ақпараттандыру, халықаралық ғаламдық коммуникациялық желілерге шығу» деп білім беру жүйесін одан әрі дамыту міндеттерін көздейді. Сондықтан, қазіргі даму кезеңі білім беру жүйесінің алдында оқыту үрдісін қарқынды түрде технологияландыру мәселесін қойып отыр.

Білім берудегі инновациялық процестердің мәнін педагогиканың маңызды екі проблемасы құрайды. Олар – озық педагогикалық тәжірибені зерттеу, жинақтау және тарату проблемасы және педагогикалық-психологиялық ғылымдардың жетістігін практикаға енгізу. Оқу-тәрбие үрдісіне жаңа инновациялық әдіс-тәсілдерді енгізу оқушылардың білімге деген қызығушылығын, талпынысын арттырып өз бетімен ізденуге, шығармашылық еңбек етуге жол салады. Озық педагогикалық тәжірибенің негізі болып есептелетін жаңашылдықты зерделеу – педагогикалық тәжірибелерді теориялық талдау және жинақтауға алып баратын басқыш сияқты.

Педагогикалық дамуды қамтамасыз ету үшін кәсібилікті түсінудің нақты тәсілі талап етіледі. Бізге таза жеке тұлғаға немесе сыныпқа бағытталған тәсілден босауымыз керек. Себебі бұл кезде белгілі бір бекітілген стандартқа сәйкес әрекет етеміз. Оның орнына мұғалім оқу қоғамдастығының бір бөлігі болып табылатын, кәсібилікке бағытталған «ұжымдық» және кешенді тәсіл қажет. Бұл тәсілдің аясында көшбасшы- мұғалім ұсынған зерттеулер мен инновацияларға негізделі отырып, мұғалімнің тәжірибесі жетілдіріледі. Мұндай тәсілде кәсіби біліктілік пен білім жай қабылданбайды, мұғалімдер оны өз қолымен жасайды. Адамгершілік мақсаттағы мұғалімдер өздерінің әріптестері мен айналасындағыларға әсер ету үшін, көшбасшылық қасиеттерін көрсетеді. Олардың көңілінде үнемі талапқа сай оқыту тұрады.

Орыс педагогі К.Д.Ушинский айтқандай, қазіргі заман талабына сай, әр мұғалім, өз білімін жетілдіріп, ескі бірсарынды сабақтардан гөрі, жаңа талапқа сай инновациялық технологияларды өз сабақтарында күнделікті пайдаланса, сабақ тартымды да, мәнді, қонымды, тиімді болары сөзсіз. Бұл жөнінде Қазақстан Республикасы «Білім туралы» Заңының 8-бабында «Білім беру жүйесінің басты міндеттерінің бірі – оқытудың жаңа технологияларын енгізу, білім беруді ақпараттандыру, халықаралық ғаламдық коммуникациялық желілерге шығу» деп атап көрсеткен.

Ізденімпаз мұғалімнің шығармашылығындағы ерекше тұс - оның сабақты түрлендіріп, тұлғаның жүрегіне жол таба білуі.

Ұстаз атана білу, оны қадір тұту, қастерлеу, арындай таза ұстау - әр мұғалімнің борышы. Ол өз кәсібін, өз пәнін, барлық шәкіртін, мектебін шексіз сүйетін адам. Өзгермелі қоғамдағы жаңа формация мұғалімі – педагогикалық құралдардың барлығын меңгерген, тұрақты өзін-өзі жетілдіруге талпынған, рухани дамыған, толысқан шығармашыл тұлға құзыреті. Жаңа формация мұғалімі табысы, біліктері арқылы қалыптасады, дамиды.

Нарық жағдайындағы мұғалімге қойылатын талаптар : бәсекеге қабілеттілігі, білім беру сапасының жоғары болуы, кәсіби шеберлігі, әдістемелік жұмыстағы шеберлігі. Осы айтылғандарды жинақтай келіп, жаңа формация мұғалімі- рефлексияға қабілетті, өзін-өзі жүзеге асыруға талпынған әдіснамалық, зерттеушілік, дидактикалық - әдістемелік, әлеуметтік тұлғалық, коммуникативтілік, ақпараттық және тағы басқа құдыреттіліктердің жоғары деңгейімен сипатталатын рухани- адамгершілікті, азаматтық жауапты, белсенді, сауатты, шығармашыл тұлға.

Мұғалімнің көшбасшылығын дамыту жұмыстары:

- Іс-тәжірибені жетілдіру жұмыстарын өз қолына алуға;
- Өзгерістер енгізу үшін әріптестерімен стратегиялық шешімдер қабылдауға;
- Бірігіп жұмыс істеуде фактілерді жинауға және қолдануға;
- Кәсіби білімді құруға және таратуға атсалысуға міндетті деп анықталуы мүмкін.

Дамыту жұмыстарын зерттеумен шатастыруға болмайды. МҚДЖ бағдарламасы «мұғалім-зерттеуші» түсінігіне емес «мұғалім- дамыту жұмысының көшбасшысы» түсінігіне негізделі құрылған. Дамыту бойынша жұмыс белгілі бір құбылыстардың пайда болу себептерін анықтау немесе тәжірибені талқылаудан тұрмайды. Дамыту бойынша жүргізілетін жұмыс басқаларды серіктестікке тартып, рефлексия мен өзін-өзі бағалауға қатыстыратын тапсырмаларды қамтиды. Мұндай іс-шаралар жиі өткізіліп тұрады, мысалы: әріптестер

арасындағы пікірталастар желіде орналастырылған есеп беруді оқу, оқушылардың өздерінің іс-тәжірибелері туралы пікірлерін жинау, әріптестерімен іс-тәжірибе алмасу мақсатында басқа да сабақтарға қатысу.

Дәл осы жағдайда зерттеу үдерісті аяқтау үшін емес, диалог үшін ізденістің негізгі стратегиясы болып табылады. Көптеген мұғалімдер өз тәжірибесін жетілдіру жұмысын жақсы бастама деп санайды, егер жоба басы-нан нәтижелі болып, әріптестерін қызықтыра алса, онда бұл өзгерістер мектепте кеңінен қолдау тауып отырады. Сол себепті әріптестерді қызықтырып, оларды бірлесе жұмыс істеуге шақыру қажет.

Әрбір технология жаңа әдіс-тәсілдермен ерекшеленеді. Осы тәсілдерді мұғалім іздену арқылы жетілдіре түседі. Қызықты сабақ болса оқушының сол пәнге қызығуы артын қоймай, мұғалім жаңалығы, ізденісі, қолданған әдісі арқылы ерекшеленіп, оқушы жүрегінен орын алады. Қазіргі сабақтардың басты ерекшелігі бірлесе жұмыс істеу атмосферасын орнату, оқушыларды оқуға, ұстаз еңбегіне араластыру болып табылады. Сондықтанда ұстаз күш-жігерін оқушылардың өздігінен білім алуына, танымдық әрекеттерін өздігінен ұйымдастыруды үйретуге жұмсауы керек. Оқыту сияқты көшбасшылық та адамның тұрақты дамуға жетелейтін негізгі қабілеті болып табылады. Өзгеріс үдерісі өз даму жолында қолайсыздық пен келіспеушілік тудыруы ықтимал. Мұндай кезде өзгеріс үдерісін басқару оңай емес. Мұғалім ретінде, біз кейде өзіміздің әрекет ету мүмкіндігіміз бен күш-қайратымызды жоғалтып жатқанымызды сеземіз.

Бірақ тәжірибе көрсеткендей, жоғары лауазымсыз да жақсы мұғалімдердің кәсіби шеберліктері мен адамгершілік сенімдерін қолданып, адамдарға әсер етуге болады. Біз өзіміздің тактикалық дағдыларымызды жетілдіріп, стратегиялық тұрғыдан ойлауды үйрене аламыз.

Қазіргі сабаққа қойылатын талап тұрғысынан техникалық құралдарды, кестелер, сызбалар, ұнтаспа жазбаларын пайдалану арқылы оқушылардың есту, көру сезімдеріне әсер ете отырып, олардың ойлану қабілетін дамытуға көңіл бөлінеді. Қолданылатын көрнекіліктер оқушылардың сабаққа деген ынтасын арттырады, түсіндірілген материалдарды саналы меңгертуге ықпал жасайды. Мұғалім сабақта әдіс - тәсілдерді пайдалана отырып, балалардың ұсыныс - пікірлерін еркін айтқызып, ойларын ұштауға және өздеріне деген сенімін арттыруға мүмкіндік туғызып отыру қажет. Әдіс – тәсілдер арқылы өткізген әрбір сабақ оқушылардың ойлануына және қиялына негізделіп келеді, баланың тереңде жатқан ойын дамытып оларды сөйлетуге үйретеді. Түрлі әдістемелік тәсілдер пайдалану арқылы қабілеті әртүрлі балалардың ортасынан қабілеті жоғары баланы іздеп, онымен жұмыс жасау, оны жан - жақты тануды ойлап, оқушылардың шығармашылық деңгейін бақылап отыру әрбір мұғалімнің міндеті. Оқушылардың өзіндік жұмысы - мұғалімнің қажетті нұсқаулары бойынша оқушының оқу жұмысының жеке дара және ұжымдық түрі. Өзіндік тапсырмаларды орындау барысында оқушылардан белсенді ойлау талап етілді. Осының нәтижесінде оқушылар өздігінен бақылауды үйренеді, олар да тапсырылған істі орындаудағы жауапкершілік сезім, еңбексүйгіштік, табандылық, ұйымшылдық, бір - бірімен деген жолдастық көмек қалыптасады. Өзіндік жұмыстың негізгі мақсаты оқушылардың танымдық міндеттерін қалыптастыру, шығармашылық қабілеттері мен қызығушылығын жетілдіру, білімге күштарлығын ояту... Әртүрлі әдіс-тәсілдер тиімді қолдану балалардың тілін дамытып, тілді меңгеруге мүмкіндік береді. Жоғарыда айтылғандардың барлығы: адамдар тек білім арқылы ізгілікті бола алады; білім беру- адамдардың зерделеп үйренуіне қажет көмектердің жиынтығы; жалпы алғанда, тек мұғалімдер ғана педагогикалық тәжірибені жақсарту жөніндегі шараларды қабылдай алады деген дәлелдерге келіп саяды.

Маржан тас деп- ерен еңбекті қажет ететін тегістелген алмазды айтамыз”- деп А.Владимиров айтқандай мұғалім өзінің көшбасшылығы арқасында әрбір оқушының таланты мен дарындылығын ашу арқылы бәсекеге қабілетті, еркін, өзіндік дәлел- уәждерін нанымды жеткізе білетін, ынталы, сенімді, сыни пікір - көзқарастары жүйелі дамыған, сандық технологияларда құзырлылық танытатын, өзіндік мені қалыптасқан жеке тұлға қалыптастыру

кажет. Менің түсінгенім ұстаз көшбасшы болу үшін оқу үдерісінде жаңа тәсілдерді қолданып, жаңа формация мұғаліміне айналу керек.

Кез-келген педагогикалық технология философиялық негізде қаралады. Білім әлеміне еніп жатқан инновациялық технологияларды реттеу, жүйелеу және сұрыптау арқылы педагог жаңа инновациялық педагогикалық технологияларды пайдалануда өзін-өзі дамытады және қалыптастырады, оқушы қызығушылығын арттырып, шығармашылық шабытын шыңдап, ғылыми көзқарасын қалыптастырады, білім сапасын арттырады. Сондықтан да, жас ұрпаққа білім беру жолында инновациялық технологияны оқу үрдісінде пайдаланып, тиімділігін арттырудың маңызы зор.

Қоғам талабына сай тәрбие мен білім беру үшін ұстаздарға еңбек нарығындағы бәсекеге қабілетті тұлға даярлауда үлесі зор осы инновациялық іс-әрекеттің ғылыми-педагогикалық негіздерін меңгеру басты мәселе болғандықтан, білім сапасын арттырудың тиімді жолдарын табу, оны тәжірибеге енгізу барысында жұмыстану уақыт күттірмейтін мәселе.

Әдебиеттер тізімі:

1. Мұғалімге арналған нұсқаулық . «Назарбаев зияткерлік мектебі» ДББҰ 2012
2. Интернет ресурс
3. М.Жанпейісова «Модульдік оқыту технологиясы.» Алматы 2002
4. С.Мирсеитова «Оқушылардың сын тұрғысынан ойлауын дамыту нысандары мен әдістері.» Қарағанды 2011
5. Республикасының «Білім туралы» Заңы.
6. Коростылева Л.А., «Инновационные технологии в обучении школьников» СПб., 2008

ЦИФРОВОЙ КАЗАХСТАН

Шуиншалина Альбина Киреевна

преподаватель специальных дисциплин

Актюбинский индустриально-профессиональный колледж

Сегодня перед Казахстаном поставлена задача по вхождению в 30-ку самых развитых стран мира, которая требует нового инновационного развития и ускоренного технологического обновления. В своем Послании народу Казахстана Глава государства объявил о Третьей модернизации, стержнем которой является цифровизация.

В современном мире цифровые технологии играют все более важную роль в развитии экономики стран. Уже сегодня более 50% населения планеты имеет доступ к интернету, и почти в каждом доме есть мобильный телефон, а также средства другой связи, используемой благодаря цифровым технологиям. Цифровые технологии дали ряд преимуществ: упрощение доступа населения и бизнеса к государственным услугам, ускорение обмена информацией, появление новых возможностей для ведения бизнеса, создание новых цифровых продуктов и т.д.

Основной целью программы «Цифровой Казахстан», на мой взгляд это – повысить конкурентоспособности экономики и нации, улучшить качества жизни населения и рост устойчивой экономики.

Архитектура программы цифровой трансформации предполагает создание широкой экосистемы изменений, которая базируется на четырех основах - цифровизации базовых отраслей экономики, развитии мобильного государства, формировании креативного общества, а также создании новой инфраструктуры, необходимой для цифровой трансформации страны. Успех программ цифровизации, как правило, зависит от цифровой трансформации традиционных отраслей, развития человеческого капитала, цифровизации государственных услуг и развития цифровой инфраструктуры.

Наша страна эффективно и стремительно переходит на инновационное использование цифровых технологий все больше и больше. Цифровая экономика растет и развивается прямо у нас на глазах. Я уверена, что в последующие годы, наше государство, может обеспечить нам цифровую грамотность нашего населения, за счет развития экономики, энергетики и т.д.

Моя жизнь тесно связана с IT-технологиями. Можно сказать я живу и учусь в группе цифрового мира. И я уже не могу без них обойтись, потому что они делают нашу жизнь быстрее, удобнее и практичнее. Цифровая технология в Казахстане успешно развивается и решает множество проблемы людей, с помощью цифровых и электронных услуг.

На данный момент, большая часть населения страны, умеет и получает электронные услуги.

Например, я уже почти не использую наличные деньги и не хожу в банк, чтобы снять деньги. Все это я делаю через мобильное приложение, не выходя из дома. Мы активно используем мобильные приложения для того, чтобы записаться на прием к врачу, заказать еду домой, получить доступ к своим личным документам, заказать одежду или что-то для дома и т.д. Можем созваниваться и списываться со своим родственниками, друзьям, знакомыми даже из другой страны. Все это благодаря новым IT-технологиям, которые позволяют нам, совершать нужные для нас операции, не выходя из дома, а также, это надежно и удобно. Но, в нашей стране, есть такие отдаленные населенные пункты, в которых проблемы с сотовой связью и интернетом еще не решены. Но, наше правительство уже решает этот вопрос, и постепенно в населенных пунктах устанавливают вышки сотовой связи, проводят кабели домашнего телефона через которые можно подключить сеть Wi-Fi и пользоваться интернетом. Я надеюсь, что в будущем не останется ни одного уголка, в котором бы нуждались в интернете и сотовой связи.

Наша молодежь, молодежь 21 века, очень продвинутая и активная в сфере цифровизации. Можно сказать, что эта молодежь уже имеет много принципов и методов использования цифровых технологий. В Казахстане уже внедрили онлайн курсы, онлайн уроки, электронные книги, семинары, лекции, различные платформы для обучения студентов и школьников, электронный дневник, благодаря которому родитель может просматривать успеваемость ребенка лично, приложения, например такие как TikTok, Instagram, Twitter, Facebook, Google и т.п., которые мы конечно же, используем благодаря интернету. Все новости мы узнаем благодаря интернету, в настоящее время теленовости мало кто смотрит, в основном это старшее пожилое поколение. Именно мы, молодежь, можем и поднимаем уровень цифровизации. Так как, нам молодому поколению проще освоить и научить себя новым технологиям быстрее, чем пожилому поколению. А, в дальнейшем, научить и наших бабушек, дедушек и т.д.

А что будет через лет 10-20, представить невозможно. Благодаря новым технологиям наш мир может стать более миролюбивым, справедливым и равноправным, более познавательным.

Как отметил наш первый Президент РК Нурсултан Назарбаев: «Цифровизация – это не цель, это средство достижения абсолютного преимущества Казахстана».

Трудно представить, но несколько десятков лет подряд человечество готовилось к началу цифровой эпохи, рисуя самые разные сценарии развития мира, вплоть до паробращения Земли роботами. Пока наши умы, подпитанные голливудским кинематографом, рисовали картинки недалекого цифрового будущего, это будущее уже наступило.

У Казахстана, как и у других стран мира, есть и будут все возможности, для полного перехода на цифровой уровень жизни. Так как, уже сейчас, мы свободно используем цифровые технологии практически везде: в школе, дома, на каких-либо предприятиях и т.д. Сейчас есть робототехника, домашние роботы и дроны, посудомоющие машины, 3D печать, умные стекла, вертикальные фермы и т.п. Все это пришло к нам именно с цифровой технологии, которые облегчают нам жизнь, одним нажатием кнопки. Раньше уходило много времени и сил на затраты бытовых дел (помыть посуду, постирать белье, мыть

полы), а сейчас мы все это можем сделать, с помощью умного дома. И даже находясь на работе, мы можем начать процесс домашних дел. Благодаря таким гаджетам как: робот пылесос, голосовой помощник Алиса и многие другие.

Еще одним примером продвижения цифровой технологии может стать – дрон. Он делает не только красивые сюжеты разных ракурсов, но и полезен в поисковой системе. Например, при поиске потерянного человека в лесу, мы можем с помощью дрона осмотреть местность и обнаружить примерное местоположение потерянного человека, что облегчает поиски.

Все это хорошо, но цифровая технология несет, как и достоинства, так и свои недостатки.

Цифровая эволюция несет не только плюсы и удобства, но и угрозы и риски. Тема рисков цифровизации очень невыгодная, ее почти никогда не поднимают. При этом, угрозы и риски цифровизации надо разделять. Одним из самых высоких рисков цифровизации – риск кампанейщины, то есть, отсутствия плановости, систематичности в этой работе. В любой организации, в области, должны быть выстроены процессы и только потом уже нужно понимать, какие из этих процессов будут цифровизовываться, а какие нет. Цифровизация должна делаться разумно. Сейчас средства информационной безопасности в связи с такой быстрой и глобальной цифровизацией, отстают кардинально.

Если перейти к угрозам цифровизации, то при этих словах все сразу представляют себе воровство, вымогательство, компьютерные вирусы и т.д. Но это лишь их малая часть. Я бы разделила угрозы на несколько больших категорий.

Угрозы глобальной и слишком поспешной цифровизации. Все связанное с мошенничеством, хищением средств, данных. Борьбаться с этим надо законодательными методами, должны включаться правоохранители, надо использовать и электронные средства борьбы, которые у нас, как я уже сказала, отстают.

Кибертерроризм. К атакам кибертерроризма можно отнести лишь атаки на компьютерные системы (особенно через Интернет), которые угрожают имуществу или жизни и здоровью людей, либо способные повлечь серьезное нарушение функционирования инфраструктурных объектов, и сооществляются негосударственными агентами. Любая форма кибератак, предпринимаемая правительственными и иными государственными организациями является проявлением кибервойны.

Кибервойна – противоборство противостояние в кибернетическом пространстве в Интернете, одна из разновидностей информационной войны. Но и для этого есть своя защита от таких атак, которая подразумевается как кибербезопасность. Основная цель кибербезопасности является предотвращение кражи и компрометация информации. Важную роль в достижении этой цели играет триада безопасной IT-инфраструктуры – конфиденциальность, целостность и доступность.

Работа с постоянно растущим количеством данных – утечки этих данных. Утечек этих чем дальше, тем больше. «Утекшие» данные потом используются с самыми разными мошенническими целями.

Зависимость от иностранных поставщиков. Подавляющее большинство внедряемого оборудования у нас иностранного производства. Значит, мы зависимы от того, что его могут удаленно отключить в любой момент, на его работу можно удаленно влиять, снимать с этого оборудования данные, возможны и утечки этих данных, шпионаж и т.д.

Возможные отказы в обслуживании ИТ-систем, ошибки, сбои. А в случае искусственного интеллекта – это еще и принятие неверных решений самой системой. Этому тоже нужно уделять много внимания на этапе внедрения любой новой системы, потому что она должна иметь определенный уровень надежности.

Целевые атаки – это заранее спланированные действия по атаке на ИТ-системы конкретной организации. У каждой атаки есть заказчик, исполнитель, объект-жертва и цель. Под целевой атакой стоит определенный человек или группа людей, которая намеренно совершают взлом ИТ систем. Наглядным примером послужит взлом мессенджера WhatsApp

совсем недавно. Тогда было сказано, что хакеры взломали более 50 тыс. данных мессенджера и скорее всего, все эти данные злоумышленники используют в своих каких-либо махинациях.

К гуманитарным рискам я бы отнесла нарушение прав граждан, которые случаются сплошь и рядом, потерю рабочих мест из-за замены их роботами или другими технологиями. Что наша страна будет делать с людьми, занятыми ранее рутинным трудом, которых цифровизация выгонит из сельского хозяйства, служб такси, транспорта и других направлений, тоже говорят мало, а это очень важный вопрос.

Учитывая все сказанное выше, с цифровизацией, данными граждан и всем, что их касается, нужно не спешить, несколько раз отмерить и только потом резать.

Фундаментом для цифровой трансформации экономики Казахстана, стала госпрограмма «Информационный Казахстан-2020», утвержденная в 2013 году. Она способствовала развитию перехода к информационному обществу, совершенствованию государственного управления, созданию институтов «открытого и мобильного правительства», росту доступности информационной инфраструктуры не только для корпоративных структур, но и для граждан страны. По результатам трех лет реализации Госпрограммы, уже было достигнуто исполнение ее на 40%. Однако стремительное развитие информационных технологий в глобальных масштабах диктует свои правила и Казахстан делает следующий шаг – разрабатывает новую госпрограмму «Цифровой Казахстан».

Для преодоления догоняющего статуса в Программе требуется наличие революционных, прорывных мероприятий по всем направлениям цифровизации, стоящим на повестке стран мира.

Эти направления включают цифровую трансформацию традиционных отраслей экономики, развитие человеческого капитала, цифровизацию деятельности госорганов, развитие цифровой инфраструктуры, а также прорыв в области развития экосистемы предпринимательства в сфере цифровых технологий и, как следствие, изменение моделей производства и создания добавленной стоимости в реальном секторе экономики.

Вместе с этим Казахстан не начинает «с нуля». В 90-е годы стартовала государственная программа по форсированному индустриально-инновационному развитию, инициирована программа международного образования «Болашак», в 2005 году начато формирование «электронного правительства». Также в Казахстане уже создан ряд элементов инновационной экосистемы. 3/4 взрослого населения нашей страны имеет базовый уровень цифровой грамотности, более 3/4 – имеют доступ в интернет. Это значительная база, от которой мы можем отталкиваться в реализации Программы. Примерный рост цифровой грамотности можно представить в виде диаграммы.

В своем Послании Президент страны отметил, что развитие цифровой индустрии обеспечит импульс всем другим отраслям и поручил Правительству держать на особом

контроле данный вопрос. В этой связи Глава государства поставил задачу по развитию новых индустрий, которые создаются с применением цифровых технологий.

В качестве стартового маневра Правительство выбрало стратегию ускоренной цифровизации десяти отраслей, среди которых - энергетика, агропромышленный комплекс, промышленность, логистика и сектор информационных технологий. Это позволит достигнуть стратегически важного показателя - создавать не менее трети экономического прироста ежегодно именно за счет секторов цифровой экономики. Казахстану за счет совместных усилий государства и бизнеса предстоит за десять лет построить цифровой сектор как новую отрасль экономики, пронизывающую все сферы жизнедеятельности страны.

Казахстан вступает в новую цифровую эру. Мы все живем в эпоху стремительных перемен. Цифровая революция — это основной фактор. 90 процентов всех глобальных данных были созданы всего за последние два года. 99 процентов данных в мире уже оцифрованы. Множество млрд. устройств по всему миру генерируют данные каждый день.

За годы независимости Казахстану удалось войти в число 50 конкурентноспособных стран мира. Сейчас стоит задача по вхождению в тридцатку, которая требует от Казахстана нового инновационного развития и ускоренного технологического обновления. Успех программ цифровизации, как правило, зависит от цифровой трансформации традиционных отраслей, развития человеческого капитала, цифровизации государственных услуг и развития цифровой инфраструктуры.

Вопрос цифровизации сегодня затрагивает все страны мира. Каждая страна создает свои программы и площадки для старта. Можно с уверенностью сказать, что при условии реализации всех задач и целей программы «Цифровой Казахстан» наша страна сможет повысить конкурентноспособность страны и значительно улучшить качество жизни народа.

В Казахстане цифровизация образования является одним из ведущих направлений в процессе преобразования. Развитие цифровых технологий может способствовать поддержанию и ускорению достижений.

Наша повседневная жизнь наполняется новыми интересными способами использования гаджетов и электронных устройств там, где раньше об этом и не могли думать. Правительство всячески поддерживает разные новейшие инновационные технологии, обеспечивая грантами талантливых молодых специалистов. Наша страна за последние годы уверенно входит в список самых развитых стран мира, и цифровизация подчеркивает, как далеко мы уже зашли в прогрессе.

«Цифровой Казахстан» — это важная комплексная программа, которая нацелена на повышение уровня жизни каждого жителя страны за счет использования цифровых технологий.

Подводя итоги своих мыслей о цифровом Казахстане, хочу отметить, что наш Казахстан с каждым годом совершенствуется, повышая цифровую грамотность народа, экономики и качество жизни. Хотелось бы, чтобы были учтены недостатки и минусы, для более безопасного использования цифровой технологии.

Список литературы:

1. Тарасов И. В. Технологии Индустрии 4.0: влияние на повышение производительности промышленных компаний // Стратегические решения и риск-менеджмент. – 2018. – № 2(107). – С. 62-69.
2. Ханна Н.К. Как цифровые технологии могут улучшить государственные услуги и управление? – Бизнес-Эксперт Пресс, 2017. – 162 с.
3. Гобл М.А. Цифровая стратегия и цифровая трансформация // Научно-технологический менеджмент. – 2018. – № 61(5). – С. 66-71.

ИНТЕРАКТИВНОЕ ОБУЧЕНИЕ: РОЛЬ ЦИФРОВЫХ ТЕХНОЛОГИЙ В РАЗВИТИИ ПОЗНАВАТЕЛЬНЫХ НАВЫКОВ СТУДЕНТОВ

Изделюева Салима Сайлаубаевна
преподаватель специальных дисциплин,
магистр сельского хозяйства

Иргибаева Динара Кайратовна
преподаватель специальных дисциплин
КГКП «Костанайский политехнический высший колледж»,

Аннотация. Целью данной статьи является обсуждение важной роли и пользы интерактивных технологий в образовании, с уделением внимания их применению на различных этапах урока. Рассмотрены аспекты использования подобных технологий, таких как обучающие видео и интерактивные тесты, в контексте усиления образовательного процесса, повышения уровня вовлеченности студентов и облегчения закрепления и оценки полученных знаний. Подчеркнута важность этих инноваций в создании более эффективной, интересной и персонализированной образовательной среды.

Түйін. Бұл мақаланың мақсаты-сабақтың әртүрлі кезеңдерінде қолдануға назар аударатырып, білім берудегі интерактивті технологиялардың маңызды рөлі мен пайдасын талқылау. Оқу процесін күшейту, студенттердің белсенділік деңгейін арттыру және алған білімдерін бекіту мен бағалауды жеңілдету контекстінде оқыту бейнелері мен интерактивті тесттер сияқты ұқсас технологияларды қолдану аспектілері қарастырылады. Бұл инновациялардың тиімдірек, қызықты және жекелендірілген білім беру ортасын құрудағы маңыздылығы атап өтілді.

Abstract. The purpose of this article is to discuss the important role and benefits of interactive technologies in education, with attention to their application at various stages of the lesson. The aspects of using such technologies, such as educational videos and interactive tests, are considered in the context of strengthening the educational process, increasing the level of student engagement and facilitating the consolidation and assessment of acquired knowledge. The importance of these innovations in creating a more effective, interesting and personalized educational environment is emphasized.

Ключевые слова: Moodle, learning apps; образовательные технологии; видеоматериал; этапы урока; открытое занятие.

В современном образовательном контексте цифровые технологии становятся неотъемлемой частью обучения, оказывая значительное влияние на развитие познавательных навыков студентов. Интерактивное обучение, подкрепленное современными цифровыми решениями, предоставляет уникальные возможности для трансформации традиционного образования. Это явление не только обогащает процесс обучения, но и активно способствует формированию ключевых навыков, необходимых студентам для успешной адаптации в динамичном информационном обществе. Занятия, организованные с использованием современных цифровых средств, не только улучшают усвоение материала, но и готовят студентов к эффективной работе в индустрии.

Одним из удобных инструментов являются цифровые платформы. Эти технологии обеспечивают гибкость, доступность и персонализированный подход, создавая динамичное образовательное окружение. Использование цифровых платформ в образовании приносит существенную пользу, предоставляя студентам гибкий доступ к обучающим материалам, индивидуализированный подход к обучению и возможность коллективной работы. Для преподавателей эти платформы становятся инструментом для адаптации образовательного процесса, обеспечивая эффективную оценку, обратную связь и внедрение инновационных методик. Они способствуют созданию динамичной образовательной среды, поддерживающей развитие ключевых навыков студентов и улучшение качества обучения.

Moodle - это система управления обучением (LMS), предоставляющая обширные возможности для создания онлайн-курсов и виртуальных учебных сред. Moodle (рис.1) обеспечивает создание интерактивных курсов с использованием различных типов контента, таких как текст, видео, аудио и тесты, способствуя разнообразию и эффективности обучения. Платформа поддерживает индивидуализацию обучения, позволяя студентам выбирать свой темп и стиль изучения материала. Она обеспечивает удобство для преподавателей в организации учебного процесса, включая возможности для оценки, обратной связи и мониторинга прогресса студентов. Проект с открытым исходным кодом Moodle является гибким и расширяемым, что позволяет адаптировать его под различные образовательные потребности и интегрировать дополнительные инструменты для улучшения обучения.

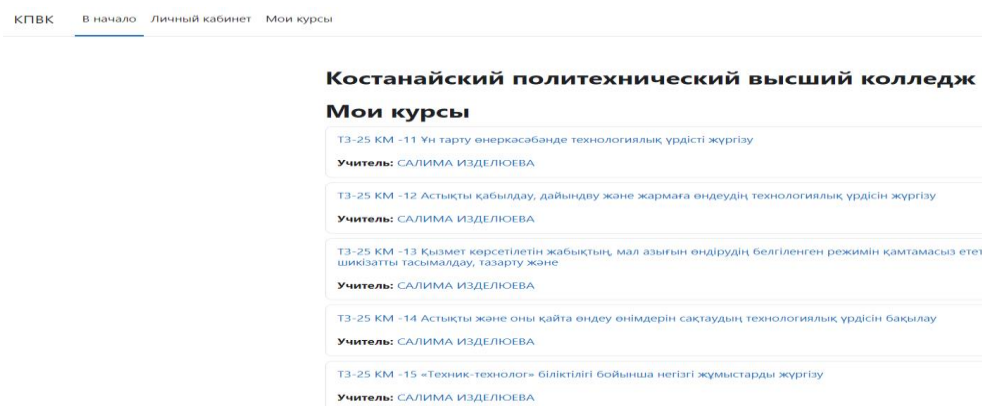

Рисунок 1. Стартовая страница задания в Moodle

Приложения для обучения, такие как Learning Management Systems (LMS) или другие образовательные платформы, включающие в себя различные функции, могут значительно облегчить этап повторения пройденного материала. Использование программ для обучения на этапе повторения материала приносит неоспоримые преимущества. Они предоставляют студентам возможность самостоятельно тестировать свои знания через интерактивные тесты и викторины, обеспечивая моментальную обратную связь. Адаптивность к уровню знаний и персонализированные задания позволяют студентам эффективно фокусироваться на слабых сторонах. Анализ прогресса и системы автоматического повторения содействуют более глубокому усвоению материала, что способствует общему успеху в обучении.

В ходе проведения открытого практического занятия по теме: «Изучение схем обоечных машин, расчет их технологической эффективности» на этапе опроса и проверки пройденного материала была использована программа learning apps в форме задания на соответствие по устройству технологического оборудования зерноочистительного отделения мукомольного завода «Соотнести оборудование и их устройство, назначение, технологическая эффективность и устранение неисправностей в работе» (рис.2).

Рисунок 2. Стартовая страница задания в learning apps

Этап изучения нового материала является ключевым моментом в учебном процессе, где преподаватель представляет студентам новую информацию по технологиям. На этом этапе студенты расширяют свои знания, развивают понимание новых тем и учатся применять полученные знания на практике. Важной ролью этого этапа является создание основы для последующего углубленного изучения и применения учебного материала в контексте более сложных производственных процессов и профессиональных навыков.

На этапе изучения нового материала для лучшего усвоения и понимания назначения, устройства и принципа действия технологического оборудования на открытом уроке было предложено обучающее видео к просмотру.

Видеоролики о работе оборудования могут значительно улучшить запоминание материала. Визуальные впечатления и демонстрации способствуют более глубокому восприятию информации и лучшему ее усвоению. Разные студенты обучаются по-разному. Для визуальных обучающихся просмотр видео может быть особенно эффективным. Это позволяет преподавателям адаптировать методику обучения к различным стилям усвоения информации.

Просмотр видео позволяет студентам визуально понять, как работает конкретное оборудование. Это особенно полезно в технических областях, где важно увидеть в действии машины и производственные процессы. Сложные производственные или технические процессы легче объяснить, предоставив студентам возможность видеть их в действии. Это помогает им лучше понимать контекст и применение учебных материалов на практике (рис.3).

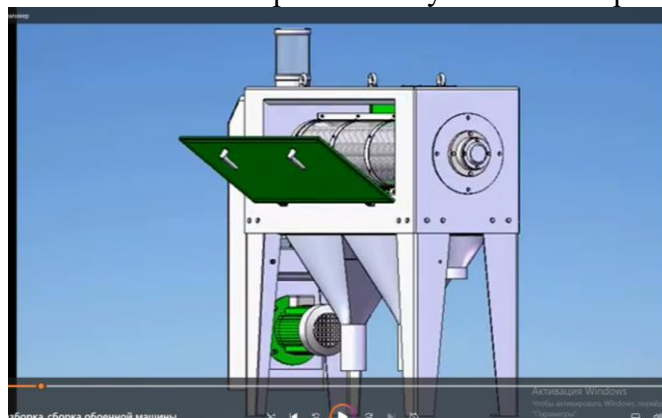

Рисунок 3. Фрагмент видео

Видеоматериалы позволяют студентам изучать работу оборудования без необходимости физического присутствия на месте. Это экономит время и ресурсы, особенно если оборудование находится в удаленном месте.

В целом, просмотр видео работы оборудования становится важным инструментом в образовательном процессе, обогащая обучение и способствуя более глубокому пониманию технических и производственных процессов.

Этап закрепления в ходе занятия играет ключевую роль в образовательном процессе, обеспечивая устойчивость и глубокое усвоение учебного материала. Повторение материала дает возможность выявить и корректировать возможные недопонимания. Преподаватель может обнаружить слабые места студентов и предоставить дополнительные пояснения или упражнения. Успешное закрепление обеспечивает стабильную базу для более сложного материала и тем, представляемых на последующих уроках. Этап закрепления предоставляет возможность оценить прогресс студентов. Преподаватель может использовать различные методы, такие как тесты, обсуждения или практические задания, чтобы оценить уровень освоения материала.

При использовании приложения Quizizz на этапе закрепления пройденного материала можно выделить несколько ключевых аспектов:

- предоставляет возможность создавать интерактивные тесты с вопросами разного типа, включая множественный выбор, правда/ложь и открытые вопросы. Это позволяет студентам активно взаимодействовать с материалом;
- после каждого вопроса предоставляет мгновенную обратную связь, сообщая студентам, был ли ответ правильным, и предоставляя правильный ответ в случае ошибки. Это помогает корректировать знания и повторять правильные ответы;
- возможность установки таймеров на вопросы и соревновательный формат тестов могут стимулировать студентов к более активному участию и повышению заинтересованности в закреплении материала;
- позволяет преподавателям настраивать тесты под уровень знаний каждого студента. Это обеспечивает персонализированный подход и позволяет фокусироваться на индивидуальных потребностях;
- платформа предоставляет подробную статистику о прохождении тестов, что позволяет преподавателям и студентам отслеживать свой прогресс, выявлять слабые места и сосредотачиваться на конкретных аспектах материала.
- предоставляет доступ к тестам в реальном времени, что облегчает проведение проверок в классе или дистанционно. Это создает возможность моментальной обратной связи и более эффективного использования времени.

В Quizizz можно встраивать изображения, аудио- и видеофайлы в вопросы, что обогащает материал и способствует более полному пониманию темы (рис.4).

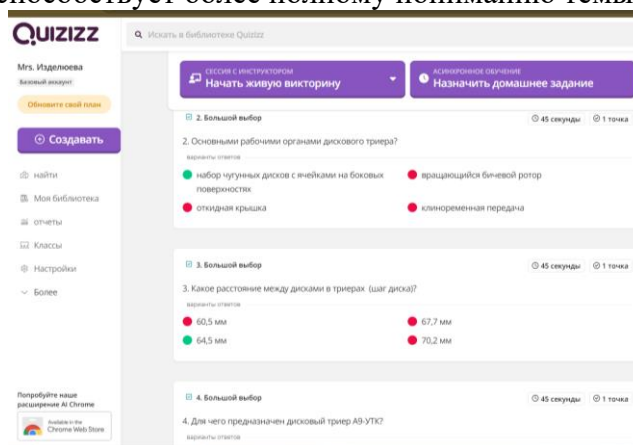

Рисунок 4. Тестирование в приложении Quizizz

Использование Quizizz на этапе закрепления материала стимулирует активное участие студентов, предоставляет индивидуализированный опыт и обеспечивает эффективное закрепление знаний.

Использование интерактивных технологий на различных этапах урока приносит значительные выгоды образовательному процессу. Они стимулируют активное участие студентов, обогащают уроки визуальными и мультимедийными элементами, способствуют более глубокому усвоению материала, и обеспечивают индивидуализированный подход к обучению. Эти технологии не только делают процесс обучения более интересным, но и помогают развивать ключевые навыки и подготавливают студентов к эффективному применению знаний в реальных производственных ситуациях.

Список литературы:

1. Крылова Г. В. и Дудников, А. В. 2019. Современные образовательные технологии в высшей школе: опыт и перспективы.
2. Афонина, Е. 2019. Применение информационно-коммуникационных технологий в образовании: основные подходы и перспективы.
3. В. А. Бутковский «Мукомольное производство».
4. Л. С. Галкина «Техника и технология производства муки на КВО».

ЭТАПЫ ПРОЦЕССА - ИННОВАЦИОННОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ

Маканова Гульнара Исенкильдаевна,

Ахмадиева Макпал Бейсембаевна

преподаватели специальных дисциплин

КГКП «Костанайский политехнический высший колледж»

Аннотация. Современное информационное общество требует от людей адаптации к постоянным изменениям и интеграции с технологиями. Важно осознавать, что эти изменения в поведении и приоритетах являются естественным следствием развития технологий и их влияния на все сферы жизни.

Түйін. Қазіргі ақпараттық қоғам адамдардан үнемі өзгеріске бейімделуді және технологиямен интеграцияны талап етеді. Мінез-құлық пен басымдықтардағы бұл өзгерістер технологияның дамуы мен олардың өмірдің барлық салаларына әсер етуінің табиғи салдары екенін түсіну маңызды

Abstract. The modern information society requires people to adapt to constant changes and integrate with technology. It is important to realize that these changes in behavior and priorities are a natural consequence of the development of technology and its impact on all spheres of life

Ключевые слова: Инновационная деятельность, академическая самостоятельность, оптимизации образовательных программ, традиционализация.

В современной образовательной системе педагоги активно вовлечены в инновационные процессы. Инновации в образовании направлены на улучшение качества обучения, разнообразие методов преподавания и использование новых технологий. Педагоги в настоящее время активно реализуют различные программы и осваивают новые методики и педагогические технологии. Вовлеченность педагогов в разработку, реализацию, и трансляцию своего опыта на мероприятиях разного уровня является важным элементом инновационного образования. Участие педагогов в обновлении содержания образования и форм его реализации имеет важное значение для создания современной и эффективной системы обучения. Педагоги могут активно участвовать в создании и обновлении учебных программ, внедряя современные методики, темы и подходы в соответствии с требованиями современного общества. [1]

Работа в команде, обмен опытом и создание благоприятной обстановки для экспериментов могут способствовать успешному внедрению инноваций в образование. Инновационная деятельность в образовании может быть организована и развиваться по определенным этапам, способствуя постепенному переходу педагогического коллектива на более качественную ступень развития. Вот некоторые общие этапы инновационного процесса:

Выявление потребностей и целей: Определение конкретных потребностей и целей является ключевым шагом на первом этапе инновационного процесса. Этот этап играет фундаментальную роль в формировании направления и фокуса инноваций. Результатом инновационной деятельности в стране является академическая самостоятельность. Академическая самостоятельность, предоставляемая колледжам в определении содержания образовательных программ и сроков обучения в сотрудничестве с работодателями, может принести множество преимуществ для студентов, образовательных учреждений и бизнес-сферы. Колледжи, совместно с работодателями, могут более гибко реагировать на изменения в требованиях рынка труда. Это позволяет создавать программы, соответствующие актуальным тенденциям и востребованным навыкам, что улучшает трудоустроенность выпускников. Вовлечение представителей бизнес-сферы в разработку образовательных программ способствует более глубокому пониманию реальных потребностей отрасли. Это позволяет создавать образовательные курсы, более точно соответствующие стандартам и ожиданиям работодателей. Совместная работа колледжей с работодателями может привести к оптимизации образовательных программ и уменьшению избыточности в учебных планах. Это

помогает студентам получать квалификации в более короткие сроки, что особенно важно в условиях быстро меняющейся экономики. [2]

Планирование и проектирование: Второй этап инновационного процесса, а именно разработка плана внедрения инноваций, играет ключевую роль в успешной реализации изменений в образовательной практике. На этом этапе формируется рабочая группа, обладающая разнообразными навыками и опытом, адаптированные к инновациям. Педагоги на курсах повышения квалификации обучаются этим методам через различные формы профессионального развития. Разрабатываются механизмы для поддержки педагогов в процессе использования новых методов обучения. Педагоги продолжают развиваться и углублять свои знания в области инноваций. Однако на этом этапе обучение может становиться более индивидуализированным, ориентированным на потребности каждого педагога. Это может включать в себя профессиональное обучение, семинары, тренинги, мастер-классы и другие формы обучения. Обучение персонала новым методам и технологиям играет важную роль в обеспечении успешной реализации инноваций. [3]

Обмен опытом и устойчивость: Традиционализация инноваций представляет собой важный этап в инновационном процессе, когда новые методы и подходы становятся неотъемлемой частью повседневной педагогической практики. Этот этап важен для устойчивого и долгосрочного внедрения инноваций. Новые методы обучения и технологии становятся неотъемлемой частью учебного процесса. Они внедряются в различные предметы и уровни образования, становясь стандартной частью учебных программ. Инновационные подходы становятся частью профессиональной культуры учебного заведения. Они влияют на способы взаимодействия, обмена опытом и общения между педагогами. Педагоги по-прежнему стремятся к постоянному улучшению своей практики, но уже в контексте установившихся инноваций. Инновационные методы становятся стимулом к поиску новых возможностей для повышения эффективности обучения. Педагоги активно участвуют в обучающих сообществах, обмениваются опытом, обсуждают лучшие практики и помогают друг другу в интеграции инноваций в педагогическую практику. В результате традиционализации инноваций происходит изменение общей культуры учебного заведения. Открытость к новым идеям и постоянное стремление к улучшению становятся частью профессионального самосознания педагогов. Традиционализация инноваций свидетельствует о том, что инновации успешно интегрированы в педагогическую практику и стали неотъемлемой частью ежедневной "приятной рутины". [4]

Список литературы:

1. Алексеева, Л. Н. Инновационные технологии как ресурс эксперимента/ Л. Н. Алексеева// Учитель. - 2019. - № 3. - с. 28. .
2. Бычков, А. В. Инновационная культура/ А. В. Бычков// Профильная школа. - 2016. - № 6. - с. 33.
3. Дебердеева, Т. Х. Новые ценности образования в условиях информационного общества/ Т. Х. Дебердеева// Инновации в образовании. - 2015. - № 3. - с. 5.
4. Козлов, С. Д. Роль образования в современном обществе/ С. Д. Козлов// Педагогическая мастерская. - 2017. - № 2. - с. 9.

НЕЙРОСЕТИ, ПОЗВОЛЯЮЩИЕ ФОРМИРОВАТЬ ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫЙ КОНТЕНТ

**Тулегенов Еркебулан Нурланович,
Медеубаев Алмаз Батырханович**
преподаватели,

КГКП «Костанайский политехнический высший колледж»

Аннотация: Научная статья рассматривает применение нейросетей в образовательном контексте. В последние годы интерес к использованию искусственного интеллекта в образовании значительно возрос. Нейросети являются мощным инструментом, позволяющим автоматизировать процесс формирования идеального образовательного контента для обучающихся. В статье рассматриваются различные подходы к применению нейросетей в образовании и приводятся примеры успешных реализаций, методы применения нейросетей для формирования образовательного контента. В одном из методов, нейросети используются для автоматического создания тестовых заданий, в другом методе, нейросети помогают создавать персонализированные учебные планы, учитывая индивидуальные потребности и интеллектуальные способности каждого обучающегося. Одним из примеров является создание интеллектуальных систем, которые могут анализировать прогресс студентов, выявлять слабые места и предлагать индивидуальные рекомендации по улучшению знаний. Другой пример - создание виртуальных тренажеров с адаптивным контентом, который оптимизируется под каждого обучающегося, обеспечивая более эффективное обучение.

Түйін: Ғылыми мақала нейрондық желілерді білім беру контекстінде қолдануды қарастырады. Соңғы жылдары білім беруде жасанды интеллектті қолдануға деген қызығушылық айтарлықтай өсті. Нейрондық желілер білім алушылар үшін тамаша білім беру мазмұнын қалыптастыру процесін автоматтандыруға мүмкіндік беретін қуатты құрал болып табылады. Мақалада білім беруде нейрондық желілерді қолданудың әртүрлі тәсілдері қарастырылады және табысты іске асырудың мысалдары, білім беру мазмұнын қалыптастыру үшін нейрондық желілерді қолдану әдістері келтірілген. Әдістердің бірінде нейрондық желілер тест тапсырмаларын автоматты түрде құру үшін қолданылады, басқа әдісте нейрондық желілер әр оқушының жеке қажеттіліктері мен интеллектуалды қабілеттерін ескере отырып, жеке оқу жоспарларын құруға көмектеседі. Бір мысал-студенттердің үлгерімін талдай алатын, әлсіз жақтарын анықтай алатын және білімді жақсарту бойынша жеке ұсыныстар бере алатын интеллектуалды жүйелерді құру. Тағы бір мысал-тиімді оқытуды қамтамасыз ете отырып, әрбір білім алушы үшін оңтайландырылған жауап беретін мазмұны бар виртуалды тренажерлерді құру.

Abstract: The scientific article examines the use of neural networks in an educational context. In recent years, interest in the use of artificial intelligence in education has increased significantly. Neural networks are a powerful tool that allows you to automate the process of creating ideal educational content for students. The article discusses various approaches to the use of neural networks in education and provides examples of successful implementations, methods of using neural networks to form educational content. In one method, neural networks are used to automatically create test tasks, in another method, neural networks help to create personalized curricula, taking into account the individual needs and intellectual abilities of each student. One example is the creation of intelligent systems that can analyze student progress, identify weaknesses, and offer customized recommendations for improving knowledge. Another example is the creation of virtual simulators with adaptive content that is optimized for each student, providing more effective training.

Ключевые слова: нейросети, образование, преподаватели, средне-специальное образование, персонализированное обучение, образовательные технологии, этика образования, интеграция нейросетей, конфиденциальность данных.

В настоящее время традиционное обучение не в состоянии удовлетворить постоянно развивающиеся общественные потребности. Для воспитания востребованной на новом этапе социального развития самостоятельной, инициативной, гибкой, коммуникативной, легко адаптирующейся, творческой личности необходима инновационная педагогическая парадигма, новые концептуальные подходы к системе обучения и воспитания, новые образовательные модели. Основными тенденциями, определяющими развитие современной системы образования, являются гуманизация и гуманитаризация педагогического процесса, пристальное внимание, уделяемое личности, ее запросам и потребностям, перенос акцентов в процессе обучения и воспитания на общечеловеческие ценности. Основная задача учебных

заведений системы ТиПО– воспитать личность, ориентированную на свое непрерывное образование, самореализацию и саморазвитие.

В современном мире развития технологий, образовательные институты стремятся внедрять новые подходы и методы, чтобы обеспечить эффективное обучение студентов. Одним из таких подходов является использование нейросетей. Нейросети позволяют обрабатывать большие объемы данных и анализировать их для создания персонализированных учебных материалов. В мире информационных технологий искусственный интеллект занимает все более значимую роль. Одной из наиболее перспективных областей его применения является образование. Нейросети, способные анализировать и обрабатывать большие объемы данных, открывают новые возможности для формирования образовательного контента.

Образовательные нейросети — это инновационный подход к формированию образовательного контента. Они используют принципы и методы искусственного интеллекта для создания персонализированных учебных материалов, адаптированных к потребностям каждого конкретного обучающегося.

Нейросети — одна из наиболее перспективных и быстро развивающихся областей искусственного интеллекта. В последнее время возможности нейросетей начали использовать не только в производственной сфере, но и в образовании. Данный технологический процесс позволяет достичь новых высот в создании интерактивных и адаптивных систем обучения. Первоначально использование нейронных сетей нашло свое применение в анализе больших массивов данных и решении задач классификации и кластеризации. Однако с развитием технологий и увеличением мощности вычислительных устройств, нейросети стали перспективным инструментом в процессах обучения [1]. Применение нейросетей в обучении позволяет применять инновационные методы обработки информации. При этом в качестве обучающихся объектов могут выступать не только текстовые, но и звуковые, графические и видеоинформация [2]. Это позволяет создавать индивидуальные программы обучения, анализировать индивидуальные проблемы каждого студента и создавать специальные задачи для решения индивидуальных задач.

Применение нейросетей в образовании создает ряд преимуществ, как например, оптимизация персонализации обучения. Нейросетевые технологии позволяют решить проблему персонализации обучения, которая является актуальной для современного образования. Это означает, что каждый студент может получать индивидуальную программу обучения, учитывающую его уровень знаний, скорость обучения, профессиональные интересы и прочее. Адаптивность программы обучения. В процессе обучения нейросеть собирает информацию об успеваемости и шаге обучения конкретного студента. На основе этой информации нейросеть может предлагать определенные материалы и задания, чтобы помочь студенту лучше справиться с его текущими учебными проблемами. Обратная связь. Нейросети собирают информацию о результате работы студента и могут определять, какой материал нужно дополнительно изучить или повторить, чтобы студент лучше понимал материал. Сокращение времени обучения. Использование нейросетей позволяет создавать эффективные программы обучения, которые могут сократить время, необходимое на обучение. Это повышает эффективность обучения и сохранность материала.

Применение нейросетей в образовании можно использовать для создания индивидуальных программ обучения, с учетом индивидуальных потребностей и уровня знаний студентов. Такая программа может индивидуально оптимизировать время обучения для каждого студента, а также предложить наиболее простой или сложный материал, исходя из уровня знаний студента [3]. Также использование нейросетей в образовании может включать технологии интеллектуальных тьюторов, которые используются для обучения навыкам по программированию, языкам программирования или математическим задачам. Эти тьюторы адаптируются к индивидуальному уровню учебных достижений студентов и обучаются ими, используя контекстуальные данные, такие как их способности и стиль обучения [4]. Сейчас нейросеть образуют главную линию искусственного интеллекта, а

использование их в образовании — один из интересных примеров практической реализации этой технологии. Помимо индивидуализации и автоматизации процессов, преимуществом использования нейросетей в образовании является их способность собирать и анализировать данные, что позволяет вести более эффективный образовательный процесс [3].

Применение нейросетей в образовании может иметь множество примеров успешной реализации. Некоторые из них представлены ниже: Персонализированное обучение: нейросети могут использоваться для создания индивидуальных учебных планов для каждого студента. Например, приложение CogBooks использует нейросети для адаптации учебных планов к уровню знаний каждого студента. Автоматизированная проверка заданий: нейросети также могут быть использованы для автоматической проверки заданий и тестов. Так приложение Gradescope использует нейросети для проверки домашних заданий и тестов, и предоставления студентам обратной связи. Определение способностей и талантов студентов: нейросети могут использоваться для определения уникальных способностей студентов и настройки обучения в соответствии с этими способностями. К примеру, проект TALENT работает с нейросетями, чтобы определить таланты студентов в музыке, спорте и других областях. Анализ эмоционального состояния обучающихся: нейросети могут использоваться для анализа эмоционального состояния учащихся и настройки учебной среды в соответствии с этим состоянием. Приложение Emotion Sensor использует нейросети для определения эмоционального состояния студентов при обучении. Информатика и компьютерные технологии: глубокие нейронные сети применяются в области построения интеллектуальных тьюторов — программ, которые помогают студентам изучать информатику и компьютерные науки. Они могут использоваться для обучения различным навыкам, таким как программирование, решение задач, проектирование баз данных и многому другому. Существуют специальные образовательные платформы, такие как Coursera, которые предлагают курсы с использованием нейронных сетей и других методов машинного обучения. Автоматический перевод: нейронные сети могут использоваться для автоматического перевода различных языков. Это помогает студентам овладеть языком без затрат на занятия с преподавателем. Например, сервисы Google Translate и Yandex.Translate используют глубокие нейронные сети для перевода текста, звука и изображений. Программные средства для применения нейросетей в образовании могут включать в себя Python библиотеки для работы с нейронными сетями, такие как TensorFlow, PyTorch и Keras. Также могут использоваться платформы и сервисы, такие как Google Colab, Microsoft Azure Machine Learning и Amazon SageMaker. Кроме того, нейросети могут анализировать результаты обучения и предложить дополнительный материал для изучения. Например, если студент не понимает какой-то концепт, нейросети могут предложить ему дополнительный материал, который поможет ему лучше освоить предмет [4].

Одним из главных преимуществ использования образовательных нейросетей является возможность персонализации процесса обучения. Преподаватель больше не ограничен одним подходом к преподаванию, а может адаптировать учебный материал и методики под индивидуальные потребности каждого обучающегося.

Кроме того, образовательные нейросети могут предоставить регулярную обратную связь и отслеживание прогресса студентов

Еще одним примером является использование нейросетей для создания интеллектуальных учебников. Эти учебники основаны на передовых методах машинного обучения и способны предоставить более глубокое понимание материала. Они сопровождаются интерактивными заданиями, видеоуроками и другими форматами контента, которые помогают студентам лучше усваивать информацию.

Некоторые образовательные нейросети используются для оценки знаний студентов. Они могут анализировать результаты тестов и заданий, определять уровень понимания материала и предлагать рекомендации для его улучшения. Такие системы помогают учителям более точно оценивать успеваемость студентов и принимать решения по дальнейшему обучению

Образовательные нейросети — это инновационный подход к формированию контента, который позволяет улучшить процесс обучения и повысить его эффективность. Использование таких нейросетей в образовании имеет свои преимущества, но также сопряжено с определенными ограничениями.

Кроме того, образовательные нейросети способны быстро адаптироваться к изменяющемуся миру и предоставлять актуальную информацию. Они могут отслеживать новые тренды и развитие в различных областях знаний, чтобы студенты всегда были в курсе последних достижений и технологий.

Однако использование образовательных нейросетей также имеет свои ограничения. Во-первых, нейросети не могут заменить преподавателя полностью. Одной из задач, которую выполняет педагог и не может выполнить нейросеть, является верификация информации, ее оценка в контексте формирования личности, компетенций. Важно при всех технологических инновациях удерживать фокус оценки на качестве образования.

С нашей точки зрения, полный запрет использования нейросетей нецелесообразен. В рамках цифровизации ChatGPT можно рассматривать как полезный инструмент для образования, так как данная нейросеть обучена на большом количестве текстов и информации, содержащейся в сети Интернет, включая школьную программу, образовательные ресурсы. И при этом важно помнить, что они могут использоваться одной для решения конкретных задач. В связи с этим необходимо, чтобы педагоги контролировали использование ChatGPT в образовании и научили студентов критически применять получаемую информацию.

Однако важно помнить, что искусственный интеллект не может заменить опыта и навыков педагога, а также интерактивных и практических аспектов образования. Поэтому в будущем следует ожидать, что ChatGPT в системе образования являться дополнительным инструментом, а не заменой традиционных методов обучения.

Список литературы:

1. Гафаров Ф.М. Искусственные нейронные сети и приложения: учеб. пособие // Ф.М. Гафаров, А.Ф. Галимянов. –Казань: Изд-во Казан. ун-та. –2018.

2. Гладких А.А., Андриянов Н.А., Волков А.К. Сравнительный анализ результатов трансфера обучения нейросетей при решении задачи распознавания объектов на рентгеновских снимках багажа // В сборнике: Современные проблемы проектирования, производства и эксплуатации радиотехнических систем. Сборник научных трудов. Ульяновск. –2020.

3. Грабовой А.В., Бахтеев О.Ю., Стрижов В.В. Определение релевантности параметров нейросети // Информатика и ее применения. –2019

4. Безлепкин А.П. Анализ методов формирования наборов данных, предназначенных для обучения нейросетей // В сборнике: Перспективные направления развития отечественных информационных технологий. Материалы круглых столов VI межрегиональной научно-практической конференции. Севастополь. –2020.

ИНТЕРАКТИВТІ БАҒДАРЛАМАЛАРДЫ ҚОЛДАНУ-МАТЕРИАЛДЫ ИГЕРУДІҢ ТИІМДІ ӘДІСІ

Кобегенова Райгул Алдабергеновна

әдіскер, қазақ тілі және әдебиеті пәнінің оқытушысы,

Астана қаласы әкімдігінің

«Қоғамдық тамақтандыру және сервис колледжі» ШЖҚ МКК,

Аннотация: ХХІ ғасыр – жеке тұлғаны қалыптастыру, ізгілендіру, дамыту ғасыры. Білім берудің өзіндік ұлттық үлгісі қалыптасып, болып жатқан жаңартулар оқу-тәрбие жұмыстары бағыт-бағдарының заман талабына сай жасалуын міндеттеп отыр. Білім беру

саласындағы технологияларды дамытудың мақсаты оларды толық бейімдеу және қойылған педагогикалық міндеттерді барынша ыңғайлы шешу үшін оқу процесіне барынша ыңғайлы енгізу болып табылады.

Ақпараттық қоғамда заман талабына сай білім беру, студенттердің цифрлық дағдыларын қалыптастыру үшін педагогтардың ІТ-құзыреттерін дамыту басты мәселе. Осы баяндамада, оқыту нәтижелеріне қол жеткізетін әдістер мен тәсілдердің бірі – интерактивті бағдарламаларды қолданудың тиімділігі мен артықшылықтарына, жаңа бағыттарына тоқталамын.

Тірек сөздер: Инновациялық технологиялар, online сервис, бағдарламалар, интернет желісі, Socrative Student, Quizlet, Quizizz, Kahoot, мобильді қосымшалар, тест, викторина.

Инновациялық технологиялар туралы зерттеу жүргізген И.П.Подласый, В.И. Андреев, В.В. Шапкин сияқты ғалымдардың, пікіріне жүгінсек, педагогикалық инновация – бұл педагогика ғылымы саласында нақты мақсатқа бағытталған білім аясына белсенді өзгерістер енгізетін тұрақты элементтер, білімнің жеке компоненттері мен біртұтас жүйесін жетілдіруге ықпал ететін жаңа көзқарастар, – деген тұжырымға келеді. Яғни интерактивті технологиялардың білім деңгейінің көтерілуіне жағдай туғызады.

Интернет желісінде білімаушылармен қызықты сабақ өтуге негізделген көптеген сервистерге тоқталып өтетін болсақ:

Socrative Student - бұл тесттерді құруға, іздеуге және таратуға, сондай-ақ тесттерді online форматта өткізуге арналған құрал. Бағдарламаның қарапайымдылығы, студенттерге бағалау бірден жүргізілетіндігі, мобильді құрылғыларға арналған қосымшаларды пайдалану және студенттерге тіркелу қажеттілігінің болмауы. Тіркелу және сайтқа кіру бірегей кодпен жүзеге асады.

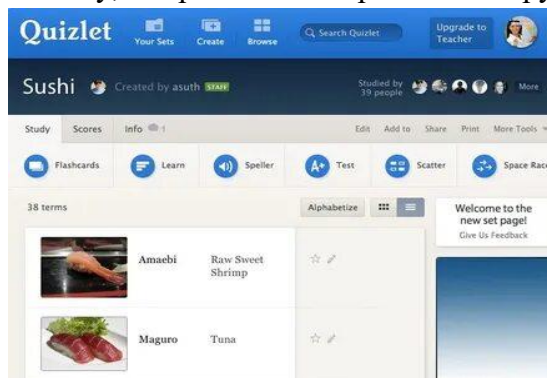
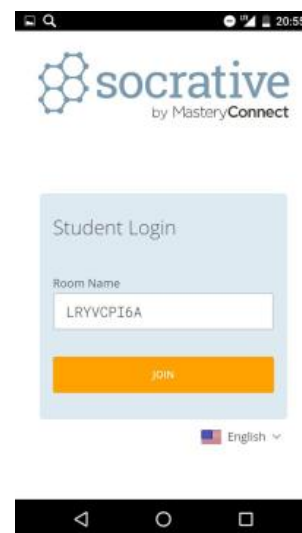
Socrative Student және Socrative Teacher сервисінде әр бағыттағы тесттер қоры жинақталған. Яғни студент алдын ала сабаққа қажетті материалдарды тест жүзінде жүктеп қоя алады және кез келген уақытта online пайдалана алады. Ал, студенттер өз қателерімен жұмыс жасауға үйренеді. Сондай-ақ тестілеудің 3 түрлі режимі бар:

1. Instnt Feedback – студенттер сұрақтарға рет-ретімен жауап бере алады, сұрақтарды кейінге қалдыруға немесе уақытша өткізуге рұқсат жоқ.

2. Open Navigation – студенттер кез келген ретпен жауап беріп, жауаптарын өзгерте алады. Тест аяқталмай тұрып-ақ оқытушы студенттің қандай жауап бергенін көре алады.

3. Teacher Paced – оқытушы сұрақ ретін таңдайды және сұрақты өткізуге, қайталауға құқылы.

Интерактивті **Socrative Student** бағдарламасының артықшылығы - тестілеу кезінде білімалушының нақты уақыт режимінде тесттің өту барысын бақылай алауы: кестеде сұрақтарға студенттердің қаншалықты дұрыс/бұрыс % жауап бергендігін көрсетеді. Тестілеу аяқталғаннан кейін нәтижелерді Google Drive-қа сақтай алу, оларды пошта арқылы жіберу және нәтижелерді бірден көрсету мүмкіндіктері қарастырылған. **Quizlet**- көмегімен тест жасауға болады, онда білімалушылар ұсынылған жауаптардың дұрысын таңдайды, суреттер мен ақпаратты салыстырады немесе өз нұсқаларын жазады. Пайдалану өте оңай-интерфейсте бірнеше минутте ғана түсінуге болады. Quizlet — терминдерді есте сақтауға арналған карточкалар жасауға болады. Карточка мысалдарын көріп, өзіңіз де карточкалар жасау үшін тіркелу қажет. Дайын карточкаларды сайтқа қоюға болады.

бағдарламалармен оқуы өте қызықты болады.

Quizizz - экспресс-сауалнамалар, тесттер, викториналар өткізуге арналған веб-құрал. <https://quizizz.com/admin> Quizizz бағдарламасын сыныпта да, үйде де пайдалануға болады.

Quizizz сервисінің артықшылықтары:

➤ «Уақыт» параметрін алып тастау мүмкіндігі бар .

- Жағымды көрініс
- Білімалушыларға тіркелудің қажеті жоқ
- Дайын тесттер кітапханасының бай болуы
- Класс құруға болады
- Үй жұмысын беруге болады
- Оқытушы тест немесе викторинаны өзі жасай алады, тесттерде әртүрлі типтегі

көп сұрақтар қосса болады.

➤ Білімалушылар сұрақтарға өзінің мобильді құрылғысын немесе компьютерін қолдана отырып, жауап береді.

➤ Фишкалар, бонустар және мемдер

➤ Білімалушылар тесттермен индивидуалды қарқында жұмыс істегендіктен,

көшіріп алу оларға қиындау болады.

Kahoot – мобильді құрылғыларда дұрыс жауабы бар онлайн викторина құруға мүмкіндік беретін сервис. [сайты www.getkahoot.com](http://www.getkahoot.com).

Сервис арқылы құрылған бір викторинаға жалпы саны 30-ға дейін оқушы қатыса алады. Веб сервис білімалушының әр тақырып бойынша білімін бекітуге, тексеруге мүмкіндік береді. Сонымен қатар, қашықтан оқыту мақсатында да қолдануға болады. Құрылған тестті әлеуметтік желілер арқылы немесе электронды пошта арқылы сілтемесін жіберіп, басқа әріптестермен бөлісуге болады.

Сервисті пайдалану алгоритмі:

Фото және видео қосу мүмкіндігіне ие сауалнама (тест) құру;

Виртуалды кабинеттің номерін (жүйе генерациялайды) беру;

Проектор арқылы тапсырманы экранға көрсету;

Білімалушылар мобильді құрылғылар арқылы виртуалды кабинетке кіреді;

Мобильді құрылғыларда тапсырмалар көрінеді және оқушылар орындайды;

Жалпы экранда оқушылардың жауаптарын көрсету. Тез әрі дұрыс жауап берген білімалушы жеңімпаз;

Білімалушылар дұрыс жауапқа сәйкесінше балл алады.

Викторинаны жүргізу барысында оқушылар арасында байқау ұйымдастыруға болады.

Техникалық және кәсіптік білім берудің даму болашағы қоғамның даму үрдісімен үнемі өсіп отыратын ақпарат көлемінің әртүрлі тегімен анықталады. Студенттерге білім беруде жаңа оқыту технологияларын қолдану, инновациялық бағытта жұмыс жасау заман талабына сай талап етілуде. Оқу процесінде компьютерді, интерактивті құралдар, гаджеттерді тиімді пайдалану және қолдану кейінгі жылдары айтарлықтай оң тәжірибе беріп отыр.

Заманауи сервистерді оқу үрдісінде оңтайландыру мен тиімділігін арттырудың маңызы зор. Интерактивті бағдарламаларды қолдану тақырып шеңберінде немесе белгілі бір уақыт

аралығында алатын мәліметтердің көлемін ұлғайтуға және студенттің өз бетімен немесе топтасып жұмыс істеуіне мүмкіндік туғызады. Студенттің танымдық іс-әрекеттері күшейіп, өзіндік жұмыстарды тез орындау мүмкіндігі артады. Жоғарыда аталған жұмыс түрлері сабақтың негізгі бөлігіне айналып, білім алушылар оқу үрдісінде белсенді қатысушылар қатарына қосылуына және оқу топтарының пән бойынша білім сапаларының артуына себепші болатынына сенімім мол.

Әдебиет тізімі:

1. А. Ержанова «Білім беруде ақпараттық технологияларды қолдану», - Алматы, 2005ж.
2. Білім технологиялары – 2010, № 2.
3. А. Иманбаева «Оқу-тәрбие үрдісін ақпараттандыру». Қазақстан мектебі, №2, 2010.
4. <https://newreporter.org/kz/2020/07/28/multimedialy-treningke-arnalghan-10-servis/>
5. <https://45minut.biz/?p=134295>
6. Ж.С. Абуов А.Ш.Кулмагамбетова А.Е.Сатылова «Оқу сауаттылығын цифрлық ортада дамыту», «Назарбаев Зияткерлік мектептері» ДББҰ, Нұр-Сұлтан-2020.-36 бет.
7. О.Н. Олейникова, А.А. Муравьева и др. Модульные технологии. Проектирование и разработка образовательных программ. Москва, «Альфа-М», 2010 г.

БІЛІМ БЕРУДЕГІ ТӨҢКЕРІС: ТИІМДІ ОҚЫТУ ҮШІН ИННОВАЦИЯЛЫҚ ТЕХНОЛОГИЯЛАРДЫ ЕНГІЗУ

Кажғалиева Набира Талғатовна

Информатика пәнінің оқытушысы

«Астана халықаралық университетінің Педагогикалық колледжі»

Аннотация: Қазір ХХІ ғасыр - озық технологиялар дамыған ғасыр. Сондықтан білім беру жүйесінде жаңа технологияларды тиімді пайдалану заман талабы болып саналады. «Білім берудегі революция: тиімді оқыту үшін инновациялық технологияларды енгізу» атты мақалада жекелендірілген оқыту, виртуалды және толықтырылған шындық, онлайн ынтымақтастық, деректерді талдау, геймификация, электрондық оқыту платформалары және жасанды интеллектке баса назар аударатырып, инновациялық технологиялардың білім беру ландшафтына трансформациялық әсері зерттеледі. Ол дәстүрлі оқыту әдістерінен студенттердің белсенділігін арттыратын, жаһандық байланыстарды дамытатын және оқушыларды 21-ші ғасырда табысқа жету үшін қажетті дағдылармен қаруландыратын динамикалық, технологияға негізделген тәсілге ауысуды атап көрсетеді. Білім берушілердің, саясаткерлердің және мүдделі тараптардың осы технологияларды жауапкершілікпен біріктіру және цифрлық және өзара байланысты болашақ үшін білім беруде төңкеріс жасау үшін бірлескен күш-жігердің өзектілігіне баса назар аударды.

Түйін сөздер: Инновация, жаңа технология, технология, оқу әдістері, жаңа құралдар, цифрлық сауаттылық, жекелендірілген оқыту, интеллектуалды репетиторлық жүйелер,,Білім берудегі геймификация.

Соңғы жылдары кеңінен қолданыста жүрген жаңа ұғымдардың бірі- инновация сөзі. Инновация термині «жаңашылдық», «өзгеріс», «жаңа әдіс», «әдістеме» қандай да жаңалық ендіру дегенді білдіреді. Яғни, біз қандай да бір жаңашылдық болса соны игеріп, заман талабына сай болуға ұмтылуымыз керек. «Инновация» - сөзін жаңалық енгізуде жаңашыл құрал деп алсақ та болады немесе қойылған мақсатқа жетуде ойға алынған жаңа нәтиже.

21 ғасырда білім беру инновациялық технологияларды оқу үдерісіне кіріктіру арқылы терең өзгерістерді бастан кешіруде. Бормен және тақтамен жазудың дәстүрлі тәсілі цифрлық құралдар, жасанды интеллект және виртуалды платформалар оқушылардың білімді қалай алатынын қайта анықтайтын динамикалық және интерактивті білім беру ландшафтына жол

береді. Бұл мақалада заманауи білім беру парадигмасы және оқыту тәжірибесін арттыру үшін инновациялық технологияларды тиімді пайдалану қарастырылады.

Негізгі мақсат оқушыға сапалы білім беру болып табылады. Бүгінгі таңда жас ұрпаққа кез келген пәнді ұғындырудың тиімді жолы - жаңа технология негіздері болып табылады.

Білім беру үрдісінде инновациялық тәсілдерін енгізу арқылы оқу процесінде төңкеріс жасаған ол – жасанды интеллект. Білім беруде жасанды интеллектті (AI) қолдану тоқталатын болсақ.

Жекелендірілген оқыту

Қазіргі білім беру студенттің жеке қажеттіліктеріне бейімделген жекелендірілген оқыту тәжірибесіне қарай жылжуда. Жасанды интеллектпен жұмыс істейтін бейімделген оқыту платформалары мақсатты ресурстар мен бейімді бағалауды қамтамасыз ете отырып, оқушылардың күшті және әлсіз жақтарын талдайды. Бұл дараланған тәсіл әр оқушының өз қарқынымен алға жылжуын қамтамасыз етеді, пәнді тереңірек түсінуге ықпал етеді.

Виртуалды және толықтырылған шындық

Виртуалды және толықтырылған шындық технологиялары студенттердің білім мазмұнын қабылдау және өзара әрекеттесу тәсілін өзгертті. Виртуалды экскурсиялар, анатомиялық модельдеу және тарихи реанимациялар сияқты әсерлі тәжірибелер өмірге сабақ береді. Бұл технологиялар оқушыларды көпсенсорлық оқыту ортасына тарта отырып, күрделі ұғымдарды нақтырақ және есте қаларлық етеді.

Онлайн ынтымақтастық және жаһандық қосылым

Интернет- ынтымақтастық пен жаһандық қосылу үшін бұрын-соңды болмаған мүмкіндіктер ашты. Студенттер әлемнің әртүрлі бөліктеріндегі құрдастарымен бірлескен жобаларға қатыса алады, олардың көзқарастары мен мәдени хабардарлығын кеңейтеді. Онлайн платформалар студенттерге дәстүрлі сынып шегінен тыс тапсырмаларды байланыстыруға, идеялармен бөлісуге және бірлесіп жұмыс істеуге мүмкіндік беретін нақты уақыттағы қарым-қатынасты жеңілдетеді. Бұл орайда онлайн оқыту платформаларын мысалға келтіре аламыз, Coursera, edX немесе Khan Academy сияқты платформалар білім берудегі технологияларды біріктіруге қатысты курстар немесе материалдарды ұсына алады, зерттеушілер мен тәжірибешілерден түсінік береді және студенттерге өз қарқынымен оқуға мүмкіндік береді.

Білім беру түсініктеріне арналған деректерді талдау

Оқушылардың өнімділігі мен оқу үлгілері туралы түсініктерді жинау үшін деректерді талдау құралдары қолданылады. Мұғалімдер бұл ақпаратты жақсарту бағыттарын анықтау, оқыту стратегияларын бейімдеу және қиындыққа тап болған студенттерге уақтылы араласу үшін пайдалана алады. Сонымен қатар, мекемелер жалпы білім беру нәтижелерін жақсарту үшін деректерге негізделген шешімдер қабылдай алады.

Оқытуды геймификациялау

Ойын элементтерін оқу процесіне біріктіреді, бұл білім беруді қызықтырақ және қызықты етеді. Білім беру ойындары мен интерактивті модельдеу студенттерді оқу саяхатына белсенді қатысуға ынталандырады. Бұл тәсіл есте сақтауды жақсартып қана қоймайды, сонымен қатар көңілді және күрделі контексте сыни ойлау мен проблеманы шешу дағдыларын дамытады. Мына біз сияқты, болашақ педагогтерді дайындап отырған оқу орындарының оқытушылары студенттерге осы оқытуда қолдануға болатын ойын әдістерін үйретудің маңызын түсіндіруіміз тиіс.

Ең қызықты әрі пайдалы жасанды интеллект (AI) технологияларының бірі - Генеративті алдын ала дайындалған трансформатор (чат GPT). Жасанды интеллект білімге қолжетімділікті кеңейтуге көмекші құрал.

Бүгінгі күнде, чат GPT-дан бөлек жасанды интеллектке негізделген көптеген сервистер өте көп, және оларды қолдану арқылы цифрлы сауатты болып, өз саламызда үздік болуға мүмкіндік жоғары.

Мысалы: квиз-тест, онлайн тақталар, презентациялар, 3D үлгідегі презентациялар, 3D модельдер, дидактикалық ойындар, конструкторлар, формативті бағалау жұмыс парақшасы, VR / AR, фото және видео генераторлары және де басқа да түрлі қолданбалар бар.

Онлайн тақталар

 Trello

 Classroomscreen

 dlet

 miro

 Board

 Jamboard

Презентациялар

 Gamma

 Canva

 nearpod

 emaze

164

Дидактикалық ойындар, викториналар, квиз-тест

 Mentimeter plickers Gimkit c on ker

 Kahoot!

 wooclap

 MAGIC SCHOOL

 socrative

Жалпы алғанда, білім берудегі жасанды интеллект - интеллектуалды репетиторлық жүйелер мен чат-боттар сияқты AI технологиялары білім беру ландшафтының ажырамас құрамдас бөліктеріне айналууда. Бұл құралдар жеке көмек көрсетуді, студенттің сұрауларына жауап беруді, қосымша ресурстарды ұсынуды және жеке оқыту стильдеріне бейімделуді қамтамасыз етеді. Жасанды интеллектке негізделген бағалаулар үздіксіз оқу цикліне ықпал ететін жылдам кері байланысты қамтамасыз етеді.

Қорытынды:

Біз цифрлық дәуірді қабылдағандықтан, инновациялық технологияларды білім беруге интеграциялау енді сән-салтанат емес, қажеттілік болып табылады. Бұл құралдарды тиімді пайдалану оқу тәжірибесін арттырып қана қоймайды, сонымен қатар студенттерді жылдам дамып жатқан әлемде табысқа жету үшін қажетті дағдылармен қаруландырады. Оқытушылар, саясаткерлер және мүдделі тараптар бұл технологиялардың жауапкершілікпен қолданылуын қамтамасыз ету үшін, білім қолжетімді, жекелендірілген және студенттерге цифрлық және өзара байланысты қоғамда өркендеу мүмкіндігін беретін болашақты қамтамасыз ету үшін бірлесіп жұмыс істеуі керек.

Әдебиеттер тізімі:

1. Бейсенбаева А.А. Пәнаралық байланыс негізінде оқу процесін ұйымдастыру.- Алматы;
2. Слободчиков В. Новое образование-путь к новому сообществу. Нар. образование.- 1999.
3. Нағымжанова Қ.М. Оқу процесінде инновациялық іс-әрекеті. Өскемен: МедиаАльянс,2004.
4. Инновационное обучение: стратегия и практика. Под.ред. В.Я.Ляудис.-М.: Изд-во МГУ,1994.

5. А. Ж. Асамбаев «Жасанды интеллект негіздері» Оқулық. Алматы, ЖШС РПБК «Дәуір» 2011 ж.
6. Сарбасова Қ.. Инновациялық педагогикалық технологиялар. –Алматы;
7. <https://app.conker.ai/create>
8. <https://www.magicschool.ai>
9. <https://gamma.app/>
10. <https://miro.com/ru/>

БІЛІМ БЕРУ САЛАСЫНДА ЖАСАНДЫ НЕЙРОНДЫҚ ЖЕЛІЛЕРДІ ПАЙДАЛАНУ

Сарбасова Калдыгуль Камбаровна
арнайы пәндер оқытушысы,
жаратылыс ғылымдарының магистрі
Astana IT university ЖШС колледжі

Андатпа. Жасанды интеллект пен нейрондық желілер білім берудегі дәстүрлі тәсілді қалай толықтыра және жақсарты алады?

Бұл мақалада біз ЖИ және нейрондық желілерді білім беру процесінде, адаптивті оқыту, тапсырмаларды автоматты түрде тексеру, нақты уақыттағы кері байланыс, оқушылармен өзара әрекеттесу және оқу материалдарын байыту сияқты салаларда қалай пайдалануға болатынын қарастырамыз.

Түйін сөздер: Білім, жасанды интеллект, нейрондық желі, бағалау, кері байланыс

Аннотация. Как искусственный интеллект и нейросети могут дополнить и улучшить традиционный подход в образовании?

В этой статье мы рассмотрим, как ИИ и нейросети могут быть использованы в образовательном процессе, в таких областях как адаптивное обучение, автоматическая проверка заданий, обратная связь в режиме реального времени, взаимодействие с учениками и обогащение учебных материалов.

Ключевые слова: образование, искусственный интеллект, нейронные сети, оценивание, обратный связь.

Адаптивті оқыту-бұл нейрондық желілер мұғалімдерге әр оқушының қажеттіліктерін олардың үлгерімі мен қалауын талдау арқылы анықтауға көмектесетін процесс. Бұл белгілі бір оқушыға бейімделген жеке оқу жоспарларын жасауға мүмкіндік береді.

Адаптивті оқыту қалай ұйымдастырылады?

1. Жүйелер әр оқушының білімінің, дағдыларының, қалауының, оқу стилі мен мотивациясының көрсеткіштері бойынша деректерін талдайды және олардың профилін жасайды
2. Деректерді талдау негізінде жүйелер күшті және әлсіз жақтарын анықтайды,
3. Оқушыға қосымша қолдау немесе ынталандыру қажет аймақтарды анықтайды.
4. Мұғалімдер мен оқушыларға оқу барысы мен нәтижелері туралы кері байланыс беріп, оқушылардың қажеттіліктерінің өзгеруін қадағалайды.

Алынған ақпарат негізінде әр оқушының қажеттіліктеріне бейімделген жеке оқу жоспарлары құрылады.

Бұл жоспарларға оқу материалдары, тапсырмалар, оқыту стратегиялары және оқу қарқыны бойынша ұсыныстар кіреді. Мұндай жүйелердің мысалдары ретінде DreamBox, Knewton және Smart Sparrow-ды қарастыруға болады.

DreamBox:

1. Әр оқушының нақты уақыттағы оқу стилі мен үлгерімін талдау.
2. Жеке ұсыныстар мен тапсырмалар.
3. Мыңдаған математикалық сабақтар.
4. Оқытуды қызықты ететін интерактивті ойындар мен тапсырмалар.

Knewton:

1. Жеке оқу жоспарларын жасау үшін машиналық оқыту алгоритмдерін пайдалану.
2. Оқушылардың оқу материалдарымен өзара әрекеттесуі туралы мәліметтерді жинау және талдау.
3. Қолданыстағы білім беру жүйелерімен және оқу материалдарымен интеграциялау мүмкіндігі.

Smart Sparrow:

1. Адаптивті элементтері бар жеке курстарды құруға арналған құралдар.
2. Платформаның икемділігі мен теңшелімділігі.
3. Белгілі бір курстың немесе топтың қажеттіліктеріне бейімделген бірегей оқу материалдарын жасау мүмкіндігі[1].

Нейрондық желілер үй тапсырмасы мен тестілерді бағалай алады, бұл мұғалімдердің уақытын үнемдейді және оқытудың басқа аспектілеріне назар аударуға мүмкіндік береді. Қазіргі уақытта нейрондық желілер жауап таңдауды автоматты түрде тексеруге, қысқа жауаптарды бағалауға, эссе мен ұзақ мәтіндік жауаптарды тексеруге, математикалық есептерді тексеруге және кодты автоматты түрде тексеруге қабілетті.

ЖИ көмегімен тапсырмаларды автоматты түрде тексеру - бұл бағалау процесін едәуір жылдамдататын тиімді құрал.

Жауап таңдау тесттерін тексеру кезінде нейрондық желілер сканерлеу жүйесі сияқты жұмыс істейді, нейрондық желілер оқушының таңдалған жауабын алдын-ала белгіленген дұрыс жауаппен салыстырады.

Қысқа жауаптар үшін нейрондық желілер оқушының жауабындағы кілт сөздер мен сөз тіркестерін талдап, оларды дұрыс жауаптармен салыстырады. Мысалы, егер сұрақ «өсімдік тамырларының негізгі қызметі қандай?» болса, нейрондық желі «су мен минералдарды сіңіру» деген сияқты кілт сөздерді іздейді.

Ұзақ жауаптар мен эсселер күрделі тәсілді қажет етеді. ЖИ оқушының материалды қаншалықты жақсы түсінетінін бағалау үшін мәтін құрылымын, грамматикасын және мазмұнын талдай алады. Мысалы, Ұлы географиялық ашылулар туралы эсседе нейрожелі негізгі оқиғаларға, фигуралар мен ұғымдарға сілтеме іздейді және оқушының дәлелінің сапасын бағалайды.

Математикалық есептер үшін ЖИ соңғы жауапты да, есепті шешу процесін де талдай алады. Бұл оқушыны түсінудегі жалпы қателіктер мен мәселелерді анықтауға көмектеседі.

Кодты тексеру кезінде ЖИ қателерді анықтау және жақсарту жолдарын ұсыну арқылы кодтың құрылымы мен синтаксисін талдай алады. Бұл әсіресе бағдарламалауды үйренетін студенттер үшін пайдалы болуы мүмкін.

ЖИ-ді, мысалы GPT модельдерін қолдана отырып, бұл процестің көп бөлігін оқытушылардың жүктемесін азайту және студенттерге жылдам және объективті кері байланыс беру арқылы автоматтандыруға болады. Бірақ пайдалы болуы мүмкін басқа да сервистер бар:

1. Google Classroom - ыңғайлы цифрлық форматта тапсырмаларды құруды, бөлуді және бағалауды жеңілдететін G Suite-ке біріктірілген сервис. Бұл сервис мұғалімдерге оқушының жеке қажеттіліктеріне назар аударуға мүмкіндік береді және олардың жұмысын жеңілдетеді. Google Classroom сілтемесі: <https://classroom.google.com/>

2. Schoology-оқушылар, ата-аналар және мұғалімдер арасындағы оқу материалдарын, пікірталастарды және өзара әрекеттесуді басқаруға арналған платформа. Сілтеме: <https://www.schoology.com/>

3. Canvas-Бұл онлайн курстарды құру және басқару құралдарын ұсынатын оқыту платформасы. Ол тапсырмаларды автоматты түрде тексеруге, интерактивті сабақтар құруға, оқушылардың жұмысын бағалауға және кері байланыс беруге арналған мүмкіндіктерді қамтиды. Canvas сілтемесі: <https://www.instructure.com/canvas/>

Нейрондық желілер мен жасанды интеллект нақты уақыт режимінде кері байланыс берудің қуатты құралы бола алады, бұл оқу процесін едәуір күшейтеді. Толығырақ қарастыратын болсақ:

1. Айтылымды лезде бағалау: дауыстық үлгілердің үлкен деректер жиынтығында оқытылған нейрондық желілер оқушының айтылуын талдай алады және орнында түзетулер ұсына алады. Бұл артикуляцияны, стрессті немесе интонацияны жақсарту туралы кері байланысты қамтуы мүмкін.

2. Грамматиканы талдау және түзету: грамматикалық қателерді тануға және түзетуге үйретілген нейрондық желілер арқылы студенттер қателер туралы жедел нұсқаулар мен оларды түзету бойынша ұсыныстар ала алады. Бұл оқу процесін едәуір жылдамдатады және студенттерге грамматикалық ережелерді жақсы меңгеруге көмектеседі.

3. Шет тілдерін үйренуге қолдау көрсету: ЖИ және нейрондық желілер арқылы студенттер шет тілдері бойынша жедел кері байланыс ала алады. Бұл аударма сөйлемдерін, жаңа лексика мен грамматиканы үйренуге көмектесуді қамтуы мүмкін.

4. Тапсырмаларды орындауға онлайн-көмек: нейрондық желілер тапсырмаларды талдай алады, тапсырмаларды орындау процесін жеңілдететін шешімдер мен қадамдарды ұсына алады. Бұл әсіресе математикалық немесе ғылыми мәселелер сияқты күрделі есептер үшін пайдалы.

5. Жазу дағдылары мен стилін жақсарту: ЖИ жазу дағдыларын жақсартуға көмектесетін стиль мен құрылым туралы кері байланыс беру арқылы студенттердің жазбаша жұмысын талдай алады.

Нейрондық желілер мен ЖИ нақты уақыт режимінде кері байланыс беру арқылы оқу тиімділігін айтарлықтай арттыра алатын нақты мысалдарды қарастырайық:

1. Айтылымды жедел бағалау: Rosetta Stone сияқты тіл үйренуге арналған қосымшалар (<https://www.rosettastone.com/>), айтылымды талдау және нақты уақыт режимінде кері байланыс беру үшін нейрондық желілерді қолданады. Бұл студенттерге артикуляцияны, екпін мен интонацияны жақсартуға көмектеседі.

2. Грамматиканы талдау және түзету: Grammarly сияқты құралдар (<https://www.grammarly.com/>), грамматикалық қателер мен түзетулерді ұсыну үшін мәтіндерді талдау үшін де қолданылады. Бұл студенттерге грамматикасын жақсартуға көмектесіп қана қоймайды, сонымен қатар редакциялау процесін жылдамдатады.

3. Шет тілдерін үйренуді қолдау: Duolingo (<https://www.duolingo.com/>) танымал тіл үйрену қолданбасы, жеке оқу жоспарын, сондай-ақ грамматика мен айтылым бойынша кері байланысты қамтамасыз ету үшін ЖИ-ті пайдаланады[2].

ChatGPT сияқты чатботтар 24/7 жұмыс істейді, яғни студенттерге оқу уақытынан тыс уақытта қолдау көрсетеді. Олар студенттердің сұрақтарына автоматты түрде жауап береді, мұғалімдердің уақытын неғұрлым күрделі тапсырмаларға босатады.

Мысалы, чатбот оқушыға күрделі терминнің анықтамасын табуға немесе келесі емтиханның күні туралы сұраққа жауап беруге көмектеседі. Ол сонымен қатар күрделі ұғымдар мен теорияларды түсіндіре алады, бұл оқушының материалды түсінуді жеңілдетеді. Нейрондық желіге негізделген чатботтарды пайдалану арқылы оқытушылар сұрақтарға жедел жауап беру арқылы оқушылардың кері байланысын жеделдете алады. Сонымен қатар, чатботтарды бірыңғай және икемді оқыту жүйесін құру үшін басқа білім беру құралдарымен біріктіруге болады.

Chatgpt қуатты құрал болғанымен, өзінің ерекше мүмкіндіктерін ұсынатын басқа да қызметтер бар. Солардың кейбіреулерін қарастырсақ:

1. IBM Watson Assistant: IBM 's Watson Assistant-бұл чатботтар мен виртуалды көмекшілерді құрудың қуатты құралы. Ол табиғи тілді өңдей алады және пайдаланушылармен нақты уақыт режимінде қолдау көрсете алады.

2. Microsoft Azure Bot Service: Microsoft корпорациясының бұл қызметі әзірлеушілерге әртүрлі платформаларда чатботтарды құруға және орналастыруға мүмкіндік береді. Ол Office 365 және Dynamics 365 сияқты әртүрлі Microsoft қызметтерімен интеграцияны ұсынады.

3. Google 's Dialogflow: Dialog flex-бұл пайдаланушылардың сұраныстарын өңдеу үшін табиғи тілді түсінудің қуатты алгоритмдерін қолданатын чатботтар мен виртуалды көмекшілерді құруға арналған платформа.

Нейрондық желілер ақпаратты талдау, өңдеу және мазмұнды құру қабілеттерінің арқасында білім беру процесінде жаңа құзіреттіліктерді ашады. Қолданудың бірі - дәстүрлі мәтіндік материалдарды интерактивті формаларға түрлендіру.

Мысалы, фактілер мен күндерге толы тарихи оқулықты алайық. GPT моделін қолдана отырып, оқушыны белсенді түрде тартатын және материалды игеруге көмектесетін викторина немесе ойын жасауға болады.

Сонымен қатар, GPT білім беру мазмұнын құруды автоматтандыруы мүмкін. Ол тесттер үшін жаңа сұрақтар, тапсырмалар мысалдары немесе тіпті қолданыстағы материалдарға негізделген қосымша оқу модульдерін жасай алады. Бұл мұғалімдердің уақытын үнемдейді және мазмұнды жекелендіреді.

GPT моделі білім беру материалдарының қол жетімділігін едәуір арттыра алады, мысалы, мәтіндерді әртүрлі тілдерге аудару немесе бейнелер үшін аудио дескрипциялар жасау. Бұл әсіресе тілдік кедергі немесе есту қабілетінің бұзылуы сияқты оқу кедергілеріне тап болған студенттер үшін өте маңызды.

GPT-тің тағы бір артықшылығы - мазмұнның көптілділігін қолдау. Модель материалдарды әртүрлі тілдерге автоматты түрде аударып алады, бұл көпұлтты сыныптарда оқуды жеңілдетеді.

Ақырында, нейрондық желілер, соның ішінде GPT, виртуалды және кеңейтілген шындық сияқты жаңа білім беру технологияларын құруда және пайдалануда шешуші рөл атқарады. Осы мүмкіндіктердің барлығы біріктіріліп, оқу процесін байыту үшін бұрын-соңды болмаған мүмкіндіктер жасайды, бұл оны интерактивті, жекелендірілген және қол жетімді етеді.

Ғылыми зерттеулер жасанды интеллектті қолдану оқу процесін айтарлықтай жақсартатынын және студенттердің әртүрлі салалардағы үлгерімін арттыра алатынын растайды. Жеке оқытудан бастап шығармашылық пен сыни ойлауды дамытуға дейін ЖИ-ді білім беруде қолдану қазіргі білім беру процесінде шешуші фактор болып табылады. Төмендегі тізімнен олардың бірнешеуін көруге болады:

- Жеке оқытуда ЖИ-ді қолдану: Карнеги Меллонның зерттеуінде (2018), интеллектуалды ЖИ негізіндегі оқыту жүйесі дәстүрлі әдістермен салыстырғанда студенттердің үлгерімін 78% жақсартуға көмектескені көрсетілген[3].

- Бағалау мен кері байланыста ЖИ-ді қолдану: Лондон университетінің зерттеуі (2019) ЖИ негізіндегі автоматтандырылған бағалау жүйесі студенттердің эсселерін сарапшылармен салыстыруға болатын дәлдікпен бағалай алатынын көрсетті[4].

- Инклюзивті білім беруді қолдаудағы ЖИ: Мичиган университеті (2020) жүргізген зерттеуде сөйлеуді тану және аударма сияқты ЖИ құралдары ерекше қажеттіліктері бар студенттерге басқа студенттермен қатар оқу процесіне қатысуға көмектесетіні анықталды[5].

- Шет тілдерін оқытудағы ЖИ: 2019 жылы Калифорния университетінің зерттеуі ЖИ көмекшілерін шет тілдерін оқытуда қолдану дәстүрлі әдістермен салыстырғанда студенттердің үлгерімін 36% жақсартқанын көрсетті[6].

- Шығармашылықты дамытудағы ЖИ: Гарвард университеті (2020) жүргізген зерттеуде музыка мен өнерді оқытуда ЖИ қолдану оқушылардың мотивациясын арттырып, олардың шығармашылық дамуын ынталандыратынын көрсетілген[7].

- Білім беру мазмұнын дамытудағы ЖИ: Аризона университетінің (2021) зерттеуі білім беру мазмұнын жасау және бейімдеу үшін жасанды интеллектті пайдалану дәстүрлі әдістермен салыстырғанда оқу нәтижелерін 41% жақсартатынын көрсетті[8].

- Сыни ойлауды дамытудағы ЖИ: Стэнфорд университетінің (2020) зерттеуі ЖИ құралдарын талқылау және ақпаратты талдау үшін пайдалану оқушылардың сыни ойлауын дамытуға және олардың аргумент дағдыларын жақсартуға көмектесетінін анықтады[9].

Бұл зерттеулер мен статистика білім беру процесінде жасанды интеллектті қолданудың тиімділігін көрсетуге негіз бола алады. Алайда, ЖИ-ді сәтті енгізу - құралдарды дұрыс қолдануға, оларды оқушылар мен мұғалімдердің қажеттіліктеріне бейімдеуге, сондай-ақ осы технологияларды тиімді пайдалану үшін педагогикалық құрамды оқытуға байланысты екенін атап өту маңызды.

Әдебиеттер тізімі:

1. Кириллов, П. А. Искусственный интеллект для образования. Адаптивная система обучения / П. А. Кириллов. — Текст : непосредственный // Молодой ученый. — 2020. — № 27 (317). — С. 39-43. — URL: <https://moluch.ru/archive/317/72235/> (дата обращения: 10.03.22).
2. Искусственный интеллект. [Электронный ресурс].- URL: https://ru.wikipedia.org/wiki/Искусственный_интеллект (Режим доступа: 10.03.22)
3. https://www.researchgate.net/publication/324680422_Sequential_tn_multi_secret_sharing_scheme_for_level-ordered_access_structure
4. https://www.researchgate.net/publication/324680422_Sequential_tn_multi_secret_sharing_scheme_for_level-ordered_access_structure
5. <https://dl.acm.org/doi/10.1145/3375462.3375475>
6. <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/09588221.2019.1623206>
7. <https://www.jstor.org/stable/10.5406/jmueduc.43.1.0106>
8. <https://journals.sagepub.com/doi/full/10.1177/23328584211010347>
9. <https://arxiv.org/abs/2006.04205>

БІЛІМ БЕРУ ПЛАТФОРМАЛАРЫ

Төреханов Сейсен Ілиясұлы

оқытушы

«Астана халықаралық университеті Педагогикалық колледжі»

Аңдатпа: Зерттеу мақалада онлайн оқуға арналған білім беру платформалары, оларды пайдалану мәселелері қарастырылған.

Түйін сөздер: Ақпараттық-коммуникациялық технологиялар, білім беру платформалары, қашықтан оқу, білім.

Қазіргі кездегі білім беру саласында қолданылатын ақпараттық-коммуникациялық технологиялардың дамуы кез-келген жерде, кез-келген уақытта білім берудің тенденциясына өтуді қамтамасыз етуге бағдарланған. Білім беруде ақпараттық-коммуникациялық технологияларды пайдалану оқыту үдерісін толық өзгертуге, оқытудың жеке тұлғаға бағытталған моделін жүзеге асыруға мүмкіндік береді. Ақпараттық және коммуникациялық технологиялар аясындағы қашықтан оқыту технологиясы - ақпараттық-коммуникациялық технологиялық құралдар, мультимедиа құралдары және ғылыми негізделген тәсілдер арқылы білім алудың күндізгі, сырттай, экстернат формасы ретінде анықталады.

Қашықтан оқыту технологиясының артықшылықтары:

- компьютерлік телекоммуникациялар оқу материалдарын тұтынушыларға жылдам жеткізеді;
- телеконференциялар арқылы нақты уақыт режимінде білім алушылардың оқытушымен сұхбаттасуын ұйымдастыра алатын виртуальды лаборатория жасау мүмкіндігін береді;
- ақпараттық-коммуникациялық технологиялар барлық қуатын оқытуға да, әрі білімгерлермен кері байланыс жасауға да пайдалануға болады.

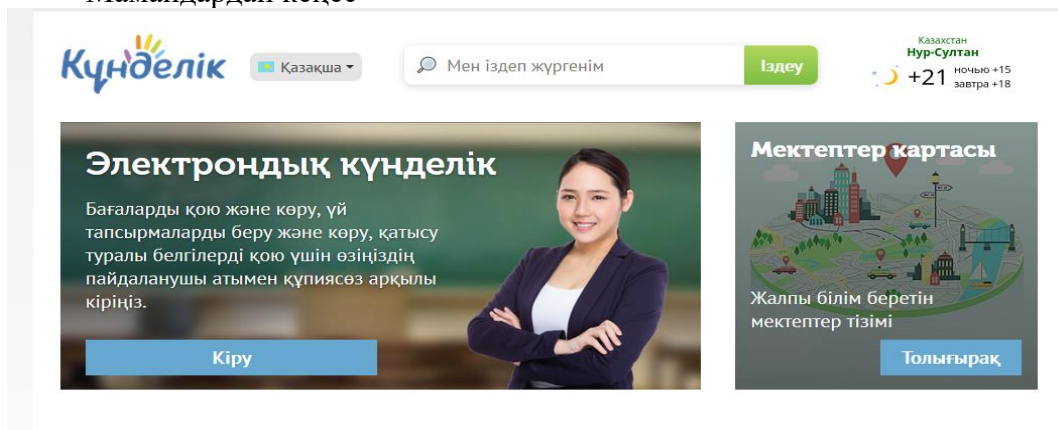
Қазіргі кезде әлемдік деңгейдегі: edX, Coursera, Teachbase, Udemy, Codeacademy, iSpring Learn, Zoom, Moodle, HTML Academy ашық онлайн платформалары білім беру саласында кеңінен қолданыс табады.

Төменде қазақстанның білім беру жүйесінде қолданылып жүрген отандық: Open.kz, Kundelik.kz, BilimLand, Mektap.EDUS, Daryn.Online және т.б. ашық білім беру платформаларына сипаттамалар берілген.

Қазақстанның ашық білім беру мазмұнында кеңінен пайдаланылатын отандық платформалардың бірі «Kundelik.kz» электронды жүйесі. «Күнделік» жүйесіне Республиканың кез-келген мектебі, ауыл және қала мектептері, кез-келген уақытта тегін қосылу мүмкін, қосылған мектептердің оқушылары және олардың ата-аналары өз бағаларын, үй тапсырмаларын, сабақ кестелерін, мектептегі жаңалықтарды және тағы да басқа пайдалы ақпаратты тегін көріп отырады [1].

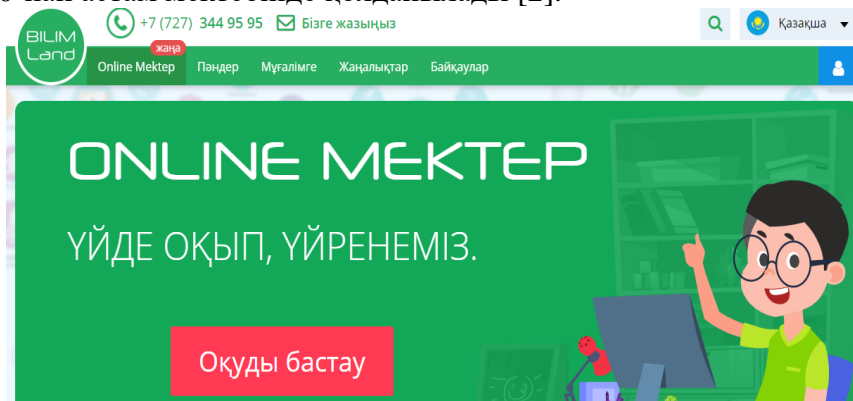
«Kundelik.kz» жүйесінің біршама мүмкіндіктерін атап көрсетуде болады:

- Kundelik.kz сайтына қолдану арқылы ата-аналар өз балаларының жетістігін сырттай бақылай алады.
- Оқушылар Е - кітапхана және т. б қызметтердің есебінен білімін толықтырып, қызықты ақпараттар жинай алады.
- Әріптестеріңізбен тәжірибе алмаса аласыз
- Күн сайынғы қызықты деректер
- Еліміздегі айтулы жаңалықтар
- Мамандардан кеңес

1 сурет. Kundelik.kz электронды жүйесі.

Келесі платформа **BilimLand** - онлайн мектебі орта білім беруге арналған, жаңартылған бағдарламаға сәйкес әзірленген мектеп пәндерінің интерактивті сабақтары, бірегей білім беру видеоресурстары, виртуалды зертхана, аудиохрестоматиялар топтамаларын көріп, пайдалана аламыз. Қызмет Қазақстан (bilimland.kz), Ресей (bilimland.ru), Өзбекстан (bilimland.uz) және АҚШ (bilimland.com) елдерінде жұмыс істейді. Оқыту контенті қазақ, орыс және ағылшын тілдерінде қолжетімді. Бұл басқа онлайн платформалар үшін туыстас жобасы, мысалы: www.twig-bilim.kz, www.itest.kz, www.imektep.kz, www.onlinemektep.kz. Онлайн-платформа Қазақстанның 7000-нан астам мектебінде қолданылады [2].

2 сурет. BilimLand платформасы

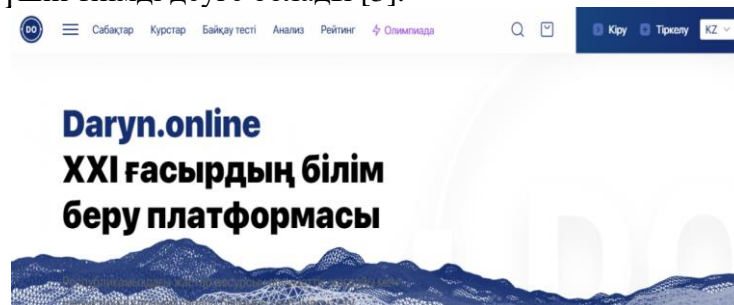
BilimLand платформасының өзіне тән артықшылықтары:

- Мектеп бағдарламасы бойынша жасалған 40 000-нан астам интерактивті сабаққа жол ашады.
- Мұғалімдерге арналған мыңдаған көрнекі құрал ұсынады.
- Жаратылыстану пәндері бойынша әлемдегі ең үздік виртуалды зертхананы пайдалануға мүмкіндік береді.
- Арнайы көмекке зәру оқушылардың сапалы білім алуына жол ашады.
- Оқу мен жаңа технологияларды тиімді ұштастырады.

3 сурет. BilimLand платформасының мүмкіндіктері, мазмұны

Daryn.Online - республикалық білім беру платформасы. Ата-ана баласына қосымша білім алу үшін репетитор немесе білім беретін орталықтардан гөрі балаға интернет желісі және компьютер не телефон арқылы ұстаздардан 24/7 білім алуға мүмкіндік бар. Яғни, ата-ана баласына ұстаздардан онлайн білім алуға жағдай жасай алады. Бонус төлеу арқылы баланы ынталандыруға жетелейтін онлайн режимде білім беретін бірегей платформа. Онлайн оқу жүйесі ауыл оқушысы үшін тиімді деуге болады [3].

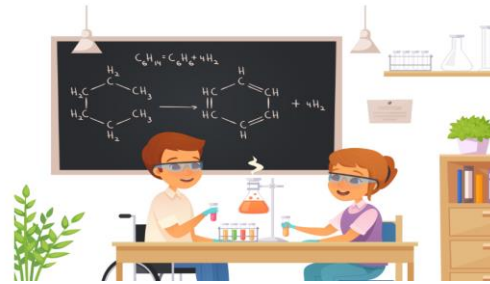
4 сурет. Daryn.Online платформасы

Daryn.online платформасындағы видео сабақты Қазақстанның кез келген оқушысы көре алады. Платформаға кез келген оқушы тіркеле алады. Оқушы өзі туралы барлық деректі енгізеді. Ол содан кейін өзіне қажет сабақты таңдайды. Платформада жүйелі сабақ кестесі шығады. Алғашқы сабақты барлығы тегін көреді. Өзіне ұнаса, бір айға 2000 теңге төлеп, жазылады. Оқушы видеосабақты бірінен кейін бірін көріп кетпеуі үшін соңында түрлі тапсырманы орындайды. Соңында келесі дәріске өте алады.

Elorda - Қазақстандық білім берудің үздік жобаларының бірі. Мектеп, мектепке дейінгі және арнайы білім берудің барлық пәндері бойынша бейне сабақтар. Сіз өзіңіздің сүйікті пәніңізді оқып, біліміңізді тексере аласыз. Кәсіби мұғалімдер сабырлы, түсінікті және әр сабақта өз пәндерін өте қызықты айтады. Егер сіз офлайн режимінде оқысаңыз, онда өткен материалды бекіту және тақырыпты жақсы түсіну үшін Elordamekter.kz ресурсын қолдану тиімді. Бұл платформада дайын ҚМЖ, презентация, видеоматериалдар бар [4].

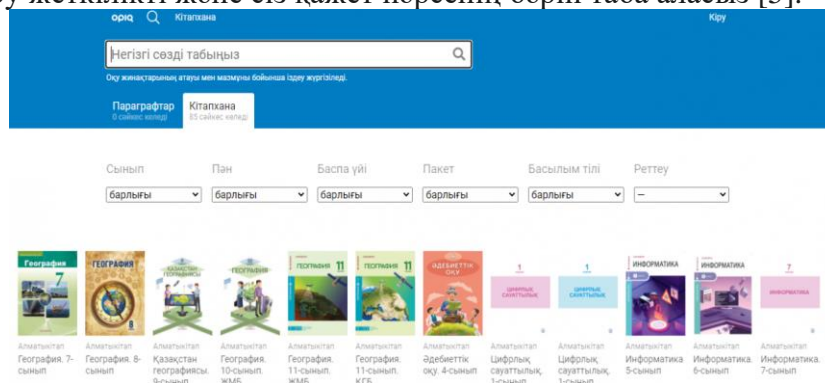
Елордалық электронды мектеп

- ✓ Мектепке дейінгі білім беру
- ✓ Жалпы орта білім беру
- ✓ Техникалық және кәсіптік білім беру
- ✓ Косымша білім беру
- ✓ Арнайы білім беру

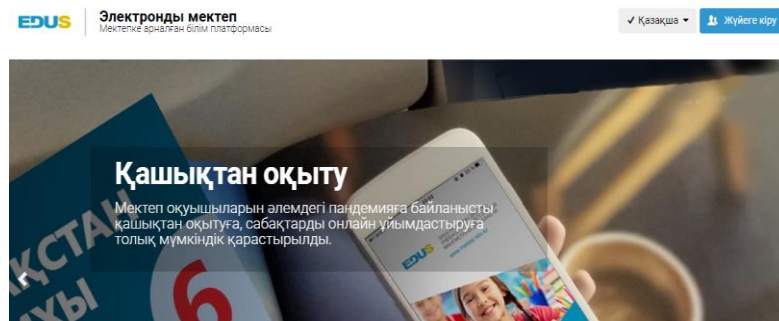
5 сурет. Elordamekter.kz платформасы

Оріік.kz платформасындағы цифрландырылған оқулық – мектептің оқу жоспарына толық сәйкес келетін, бейнежазба, аудиожазба және интербелсенді тапсырмалармен жабдықталған оқулық. Оқу жинақтарында барлығына таныс пәндер бар: математика, орыс тілі, әдебиет, биология және т.б. Барлығы компьютерден, смартфоннан және планшеттен қол жетімді. Жобаға кіру жеткілікті және сіз қажет нәрсенің бәрін таба аласыз [5].

6 сурет. Оріік.kz платформасы

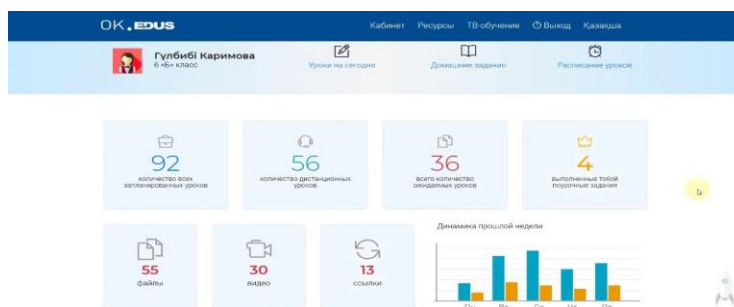
Мектеп.EDUS және ok.edus.kz платформасы - электронды мектеп платформасын Kundelik.kz баламасы деуге болады. Жүйе Маңғыстау облысының тұрғындары, мектеп мұғалімдері мен оқушыларына арналған. «EDUS Электронды мектеп» жүйесіне қосылған мектептің мұғалімдері өздерінің сабақтары мен пәндерін оқытуға арналған күнтізбелік жоспарларды жасақтап тағайындауға, оқу кестесіне сай күнделікті түрде сыныптардың электрондық журналдарын жүргізуге, сабақтың материалдарын қалыптастыруға, онлайн режимде үй тапсырмаларын жолдауға, сынақтарды дайындауға және оларды өткізуге, сонымен қатар, оқытушыларымен тәжірибе алмасу, мектептің білім сапасының жүйелі дамуына үлес қосуға мүмкіншілік береді [6].

7 сурет. Мектеп.EDUS платформасы

«EDUS Электронды мектеп» жүйесінде ата-аналар, өз қалаулары бойынша, мектеп әкімшілігі тарапынан электрондық жүйеге берген арнайы логин арқылы балаларының бағаларын, оқу күнделіктерін қарап, үлгерімін тұрақты қадағалап, мектептің ішкі шараларына байланысты ақпаратқа қол жеткізіп, хабарламалар мен танысып, мектеп ұжымына өз

сұрақтарын қою арқылы мектеппен тығыз қарым-қатынаста болу мүмкіншілігіне қол жеткізеді.

8 сурет. ok.edus.kz платформасы

Қорыта келе айтарым, қашықтықтан оқыту жүйесінің рөлі қазіргі таңда білім саласы үшін өте жоғары, себебі бұл жүйе арқылы мұғалімдеріміз бен оқушыларымыз әлемдік ақпараттармен байланысуға, білімдерін онлайн жалғастыруға, ғылыми және шығармашылық жұмыстарын жетілдіруге, әлемдік ақпарат кеңістігінде өздерінің білімдерін шындауға зор мүмкіндік алады. Қашықтықтан оқытуды күрделі процесс деп санамауымыз қажет, қазіргі білім беру ресурстарының болуы материалды зерттеуді ұйымдастыруда және оның дамуын бақылауда мұғалімнің міндеттерін жеңілдетуге арналған.

Әдебиет тізімі:

1. <https://portal.kundelik.kz/>
2. <https://bilimland.kz/kk>
3. <https://daryn.online/>
4. <https://mektep.edu.kz/>
5. <https://www.opiq.kz/>
6. <https://web.ok.edus.kz/>
7. <https://slp.kz/>

ИННОВАЦИОННЫЕ ТЕХНОЛОГИИ И МЕТОДЫ ПРЕПОДАВАНИЯ В ПРОИЗВОДСТВЕННОМ ОБУЧЕНИИ

Матвиенко Елена Борисовна,
мастер производственного обучения
Кожуховская Ольга Юрьевна,
преподаватель русского языка и литературы.
КГКП «Профессионально-технический
колледж имени Камшат Доненбаевой»
Управления образования акимата Костанайской области.

Аннотация: В данной статье рассматриваются различные методы и приемы ведения уроков производственного обучения. Методики, применяемые в процессе изучения той или иной темы в зависимости от сложности материала.

Ключевые слова: метод-Кейс, производственное обучение, инновационные технологии, проблемное обучение .

Каждый мыслящий человек ищет свой путь в бурных информационных технологиях. Ищет свое я, свою профессию, и находит решения. Потому что именно в поисках, рождается истина. Говорят, нас ведет по жизни незримый ангел. Мы выбираем друзей, профессию, испытывая желание чего-то добиться, накладываем на нить провидение собственную волю. Итог наложения, переплетения этих путеводных нитей – жизненный путь человека. Если в

процессе поиска этого пути мы встречаем истинных единомышленников, наступает «удачи момент». Идти становится легче, жить – интереснее. А если ты нашел профессию, которая является не работой, а твоим творчеством, приносит тебе удовлетворение и радость труда, то это настоящее чудо.

Я никогда не думала, что стану преподавателем!

Первое образование –экономическое. Но работа с цифрами, бывает такой скучной. А меня всегда притягивало к себе творчество, создание чего-то интересного и необычного. Так я стала технологом. Создавать шедевры в кулинарии, видеть плод своего труда и фантазии – вот что поистине интересно. Но делать это просто для себя, тоже приносит мало удовлетворения. Поделиться с кем-то, научить, а может и научиться еще ...Так я стала мастером производственного обучения.

Работа со студентами захватила меня. Но как сделать, чтобы всем стало интересно то, чему они посвятили себя? Я стала искать методы, новые современные приемы ведения уроков.

Мой опыт и педагогическая позиция формировались под воздействием многих факторов: общение с коллегами, ребятами, их родителями; постоянное совершенствование собственных знаний и умений в профессиональной сфере; эмоциональное созревание под воздействием великих произведений литературы и искусства, посвященных работе учителя.

Опыт мастера и преподавателя — это ясная, строгая система взглядов на особенности, задачи и цели своей профессии, система методов и приемов обучения обучающихся. Я искала и ищу сегодня самые совершенные методы и приемы для данной темы занятия. Прежде всего ставлю себе цель, что должна добиться от студентов, чему их научить. А должна научить не просто слепо копировать технологию, но работать творчески, уметь сопоставлять, фантазировать, делать расчеты и творить. Ведь не даром говорят, повар — это не профессия, повар — это искусство.

Самым важным принципом взаимодействия со студентами, я считаю принцип сотрудничества: не навязывать подростку единственно верное решение той или иной ситуации, а дать возможность самому попробовать, находясь не «над ним», а «рядом с ним».

Простая тема- бисквит. Я не просто учу правильным приемам, а учу видеть недостатки и достоинства технологий. В первую очередь приготовление идет разными приемами: холодным методом, с подогревом, с применением рыхлителей и без них. Потом студенты сопоставляют, делают органолептический анализ и производят обобщения: в чем преимущество одного изделия перед другим. Какой полуфабрикат и для чего лучше использовать.

Только метод сопоставления, метод исправления собственных ошибок может научить обучающегося стать настоящим профессионалом своего дела.

Для меня нет вопроса, должна ли быть дистанция между преподавателем и студентом. Спору нет, должна. Но это не стена, не барьер, которые нельзя перепрыгнуть, а более высокая ступенька, на которую тебя подняла сама профессия – взаимное уважение. Мы протягиваем руки друг другу, помогая освоить науку жизни. Поднимаемся по лестнице познания. Внимание – каждому, ждущему – похвала, мыслящему – радость от общего успеха.

Мои педагогические задачи:

- Создать у студентов теоретическую и практическую базу для усвоения технологических знаний
- Сформировать способности к пониманию социальной значимости своей будущей профессии
- Способствовать приобретению теоретических знаний и практических навыков, применяя новые современные технологии.

Мною на занятиях используются традиционные образовательные технологии, такие как объяснение, личный показ, использование и демонстрация видеороликов. Но я не только пытаюсь объяснить процесс технологии. Я стараюсь создать проблемную ситуацию. Чтобы студент не просто слепо изучил приемы, но и находил самые совершенные и применял их на практике. Например, замес теста: на первом занятии изучаем температурный режим замеса,

очередность вкладывания ингредиентов. Поэтому применяем разные варианты и затем в рабочих тетрадях, на основе уже опыта, студенты записывают оптимальную температуру и последовательность технологии.

Эффективность технологии проблемного обучения сегодня, я считаю, очень высока. Организация образовательного процесса, который предполагает постановку проблемных вопросов, создание учебных проблемных ситуаций для стимулирования активной познавательной деятельности студентов.

Практическое занятие должно пробуждать интерес, но должно заставлять работать творчески, грамотно.

Практическое занятие на основе кейс-метода («метод кейсов», «кейс-стади») – обучение в контексте моделируемой ситуации, воспроизводящей реальные условия научной, производственной, общественной деятельности. Обучающиеся должны проанализировать ситуацию, разобраться в сути проблем, предложить возможные решения и выбрать лучшее из них. Кейсы базируются на реальном фактическом материале или же приближены к реальной ситуации.

Меня очень заинтересовала в свое время эта технология и она, конечно, дала свои положительные результаты.

Кейс-технология — это интерактивная технология для обучения на основе реальных или вымышленных ситуаций, направленная не столько на освоение знаний, сколько на формирование у учащихся новых качеств и умений. Кейс-технология - технология изучения явлений на основе конкретных ситуаций. Кейс-технология - метод активного проблемно-ситуационного анализа, основанный на обучении путем решения конкретных задач – ситуаций (решение кейсов).

Возможности кейс - технологии в образовательном процессе - повышение мотивации учения у обучающихся; -развитие интеллектуальных навыков у учащихся, которые будут ими востребованы при дальнейшем обучении и в профессиональной деятельности.

КС предполагает исследование реальной проблемы на основе представленной количественной и качественной информации, поиск, выбор и обоснование пути решения проблемы, который, по мнению слушателя, является оптимальным в сложившейся обстановке.

КС ставит обучающегося и преподавателя в позицию участника ситуации, который действует в реальных условиях и сталкивается с необходимостью принимать решения и разрабатывать на их основе план действий (выделить ключевые отличительные черты).

Типология кейсов: Различают "полевые" (основанные на реальном фактическом материале) и "кабинетные" (выдуманные) кейсы.

Самый распространённый метод ситуационного анализа — традиционный анализ конкретных ситуаций (АКС) — глубокое и детальное исследование реальной или имитированной ситуации.

Разновидности метода АКС, часто используемые в процессе обучения, — ситуационное упражнение и метод ситуационного анализа — кейс-стади (case-study)

При обучении часто использую такие разновидности АКС, как

- метод кейсов;
- метод инцидента;
- метод ситуационно-ролевых игр;
- метод разбора деловой корреспонденции;
- игровое проектирование;
- метод дискуссии.

Приведу несколько наиболее практических методов:

Метод ситуационного упражнения (задачи) заключается в том, что обучающемуся предлагается две технологии приготовления одного и того же блюда. Он не только изучает, он сопоставляет две технологии, ищет лучшую и обоснует почему.

Инцидент — случающийся, случай, происшествие, столкновение. Этот метод отличается тем, что его цель — поиск решений для исправления ошибок. Например, белок яйца не взбивается или плохо взбивается. Обучающийся сам находит решение, может быть подсказка из группы. Прием решения ситуаций группой, очень эффективен. Он приводит к дискуссии, а это хороший метод нахождения правильных решений.

Ролевая игра для студентов всегда интересна. Здесь мы делимся на группы по ролям. Есть и технологи, и повара, и шеф повар, и даже инспектор по технике безопасности.

Один из методов АКС — это метод разбора деловой корреспонденции, или метод «папки с входящими документами». «В профессиональной литературе по игровым имитационным технологиям этот метод еще называют «информационным лабиринтом» («In tray exercises»; «In basket exercises»), или «баскетметодом». Он основан на работе с документами и бумагами, относящимися к той или иной организации, ситуации, проблеме.

При работе с такой технологией анализа ситуаций обучаемые получают от преподавателя папки с одинаковым набором документов, относящихся к деятельности определенного предприятия, учреждения или его подразделения. Сам участник такого обучения выступает в роли лица, принимающего решение (в этой роли может выступить также малая группа). Цель упражнения для участника — занять позицию человека, ответственного за работу с «входящими документами», и справиться со всеми задачами, которые она подразумевает.

Этот метод я применяю, изучая кухни народов мира. Студенты получают папки с материалом по открытию ПОП какой-либо кухне. Сами определяют кухню, создают проекты предприятия, подбирают кадры, составляют меню фирменных блюд, подбирают место для открытия предприятия. Затем идет защита проектов с демонстрацией приготовленных фирменных блюд, подачей, даже сервировкой.

Это, конечно, большой труд, но результат налицо. Интерес, собственные мысли студентов, а самое главное, приобретение веры в себя и избранную профессию.

На сегодняшний день существует очень много новых педагогических технологий. Меня интересуют прежде всего те, которые заставляют работать студентов творчески. Один из таких — дебрифинг.

Английский термин «debriefing» означает «выдаивание» знаний из участников игрового взаимодействия. Первым эту методику предложил Джеффри Митчел.

«Под понятием дебрифинга подразумевается процесс, обратный инструктажу, его цель — извлечь информацию из анализа игрового занятия. В системе образования этот термин практически не применяется или, если и используется, то под иными названиями. Более популярным является термин «рефлексия» — предполагающая возможность для играющих оглянуться на события, происходившие во время работы над ситуацией, а также термин «дискуссия» — рассмотрение или обсуждение спорных вопросов.

Достоинством дебрифинга является подчеркнутая связь первоначальных целей с обзором окончательных результатов.

Хорошо подготовленное игровое занятие стимулирует глубокое погружение игрока в процесс анализа и взаимодействия с другими; подобная включенность фактически является одним из показателей успеха внедрения новой технологии, и для того, чтобы вывести играющих из действия, также нужно использовать игротехнические приемы.

Дебрифинг реализует следующие функции:

- вывести участников занятия из разыгранных или анализируемых ролей;
- внести ясность в происходящие события (на уровне фактов);
- устранил возникшие недоразумения и исправить ошибки;
- снять напряжение (тревогу, беспокойство) у тех обучаемых, которые находятся в таком состоянии;
- выявить возникшие установки, чувства и перемены, произошедшие с обучаемыми в ходе, например, ситуационно-ролевых игр;

- дать возможность участникам занятия развить в себе способности к самонаблюдению и самоанализу и продемонстрировать их;
- усовершенствовать навыки ведения включенного наблюдения;
- соотнести итоговый результат с первоначально поставленными целями;
- проанализировать, почему события происходили именно так, а не иначе;
- сделать выводы по итогам анализа поведения и действий студентов;
- закрепить или откорректировать усвоение новой информации;
- наметить новые темы для размышления и подготовки к следующему занятию;
- установить связь с предыдущими и последующими занятиями и т. д.

В последнее время кейсовый метод находит широкое применение в области изучения менеджмента, маркетинга, планирования, прогнозирования, социологии и других общественных дисциплин. Из вузовских аудиторий он постепенно перемещается в аудитории колледжа и школьные классы. Однако преподаватели, пользующиеся кейсовым методом, по-разному понимают его сущность.

Итак, особенностью метода case - технологий является создание проблемной ситуации на основе фактов из реальной жизни. А что сейчас волнует многих студентов, изучающих технологию? Помимо проблемы получения диплома, в коей мере приобретаемые в этой области знания могут и будут востребованы в дальнейшем, насколько оправданы как затраты времени, так и здоровья на изучение профессии. Такие занятия, построенные на решении проблем, на принятии собственных решений, на показе и демонстрации результатов своего труда, сегодня очень эффективны и результативны.

Хочу отметить, что структуру занятия можно изменять в зависимости от вида и темы занятия и самой дисциплины, этапов может быть различное количество, методов проведения может быть несколько, но приоритетным, для меня, остается выполнение таких условий: разнообразие видов деятельности, работа с интерактивной доской не больше установленного времени и доброжелательная обстановка на уроке. Эти три условия помогают избежать усталости и сделать урок более продуктивным и безопасным для здоровья.

Список литературы:

1. Ключева А.В. Кейс- технологии- как один из инновационных методов образовательной среды.
2. Морозова И.Н. Современные технологии на уроках истории.
3. Брюнина Л.Н. Современные инновационные технологии на уроках технологии.

ЭЛЕКТРОННОЕ ОБУЧЕНИЯ УЧАЩИХСЯ КОЛЛЕДЖА НА БАЗЕ ОБЛАЧНЫХ ТЕХНОЛОГИЙ (ELECTUDE)

Аяпбергенов Заиржан Жуматаевич

преподаватель специальных дисциплин

ГККП «Высший технический колледж г. Кокшетау»

при управлении образования Акмолинской области

Аннотация. Программа ELECTUDE позволяет организовать качественную обучения и подготовку будущих специалистов для автомобильной отрасли

Түйін. ELECTUDE бағдарламасы автомобиль өнеркәсібі үшін сапалы білім беру мен болашақ мамандарды дайындауды ұйымдастыруға мүмкіндік береді.

Abstract. The ELECTUDE program allows you to organize high-quality education and training of future specialists for the automotive industry

Программа ELETUDE (электронная обучающая программа) является инновационным инструментом для улучшения образования и обучения студентов, основанным на использовании информационных технологий.

На протяжении двух лет в Высшем техническом колледже г.Кокшетау успешно применяется программа ELETUDE для повышения качества образования и обучения на специализации «Техническое обслуживание, ремонт и эксплуатация автомобилей». Она предоставляет студентам доступ к электронным обучающим материалам.

Программа ELETUDE включает в себя широкий выбор образовательных ресурсов: от интерактивных уроков и видеоматериалов до онлайн-тестов и заданий. За счет этого студенты могут гибко управлять своими учебными процессами, выбирая подходящие для себя образовательные материалы и темп обучения.

Одним из главных преимуществ программы ELETUDE является возможность обучения в любое удобное время и из любого места. Это особенно актуально для студентов, которые имеют ограничения по времени или находятся в удаленных регионах.

Кроме того, программа ELETUDE позволяет нам эффективно отслеживать прогресс студентов и оценивать их успехи, что помогает нам адаптировать учебный процесс под их потребности.

Данная программа была представлена международным инжиниринговым центром SENSYS, который был основан в 2015 году. Данный центр занимается разработками программ обучения технических и сервисных специалистов – мехатроников (диагностов), электриков, механиков, преподавателей (тренеров), технических консультантов и управляющего персонала. Также предлагают отдельные образовательные программы, модульную и многоступенчатую систему мотивации и развития персонала.

Система включает пять основных разделов:

Автомобильные основы.

Электрический привод.

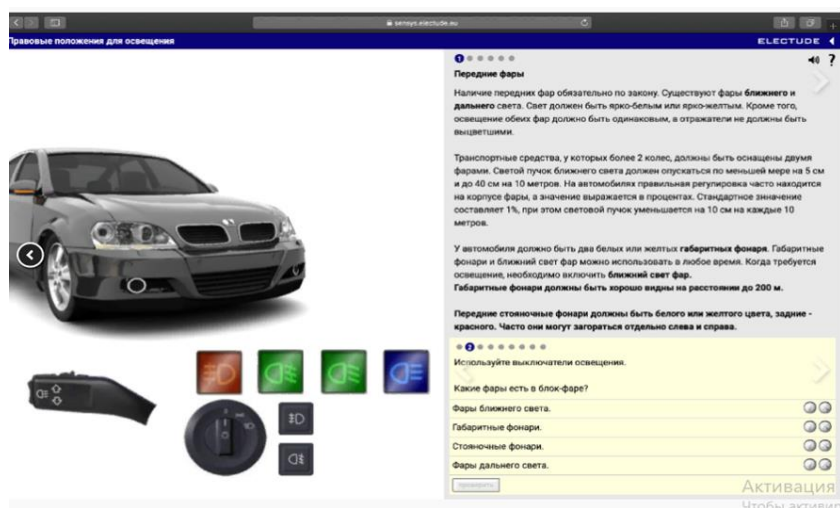
Автомобильные основы и электрический привод.

Грузовой транспорт.

Симулятор.

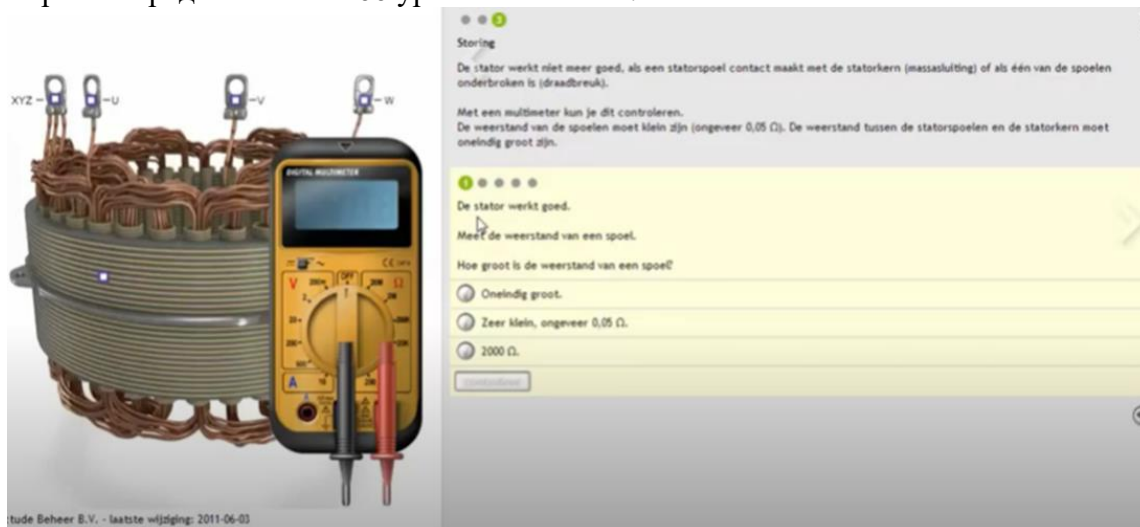
Основы автомобильной техники.

Полный учебный курс, который заменяет или дополняет традиционные учебники по автомобилям. Включает систему управления обучением (LMS) и симулятор ДВС.

Электрический привод

Полный учебный курс по системам и компонентам гибридных или чисто электрических транспортных средств. Более 100 уроков и квестов.

Симулятор системы управления двигателем.

Приобретение реальных навыков диагностики в виртуальной среде.

Тысячи всевозможных упражнений для индивидуальных, командных или групповых занятий. Поддержка мобильных устройств.

Каждый раздел содержит обширное количество тематических подразделов, которые позволяют шаг за шагом освоить данные направления. LMS позволяет организовать эффективное модульное обучение

Платформа ELECTUDE используется при обучении студентов на специализации «Техническое обслуживание, ремонт и эксплуатация автомобилей». Кроме того, ELECTUDE можно использовать в качестве дополнения при изучении общих образовательных дисциплин. ELECTUDE также используется для проведения конкурсов и соревнований среди студентов и преподавателей. Использование программы ELETUDE в нашем колледже привело к улучшению обучения, увеличению мотивации студентов и разнообразию учебных материалов. Мы уверены, что такие инновационные технологии в образовании могут стать ключевым фактором в повышении качества обучения и подготовки будущих специалистов.

Список литературы:

1. <https://pro-sensys.com/services/obrazovatelnye-uslugi/distantsionnoe-obuchenie>

РАБОЧИЙ ЛИСТ – ЭФФЕКТИВНЫЙ ИНСТРУМЕНТ ОРГАНИЗАЦИИ УЧЕБНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ

**Жакеева Жания Елубаевна,
Байбатшанов Телмухамед Касенович,**
преподаватели специальных дисциплин

КГКП «Алматинский автомеханический колледж»

Аннотация: В данной статье рассмотрены особенности применения рабочих листов на уроках специальных дисциплин как эффективный инструмент создания результативной деятельности студентов. Рассмотрены преимущества и недостатки использования рабочих листов, раскрыты основная структура и типы рабочих листов, а также приведены результаты экспериментального внедрения в нескольких учебных группах. Создание рабочих листов можно осуществить используя программы Google Docs, Power Point, Canva, которые позволяют добавлять различную инфографику в материал.

Ключевые слова: рабочий лист, обучение, эффективный инструмент, задания, интересы обучающихся

Аннотация: Бұл мақалада студенттердің нәтижелі іс-әрекетін құрудың тиімді құралы ретінде арнайы пәндер сабақтарында жұмыс парақтарын қолдану ерекшеліктері қарастырылған. Жұмыс парақтарын пайдаланудың артықшылықтары мен кемшіліктері ұсынылған, жұмыс парақтарының негізгі құрылымы мен түрлері ашылып, сонымен қатар бірнеше оқу топтарына эксперименттік енгізу нәтижелері келтірілген. Материалыңызға әртүрлі инфографика қосуға мүмкіндік беретін Google Docs, Power Point, Canva бағдарламаларын қолдана отырып жұмыс парақтарын жасау жолдары келтірілген.

Түйінді сөздер: жұмыс парағы, оқыту, тиімді құрал, тапсырмалар, білім алушылардың қызығушылықтары

На сегодняшний день система образования претерпевает этап модернизации которое является следствием перехода в новый цифровой мир. Поэтому основные образовательные задачи сфокусированы на удержании внимания, повышении мотивации и развития у обучающихся познавательных интересов, за частую скрытых от педагога. Поэтому каждый учитель на своем уроке должен продумывать сценарий, применять различные инструменты которые повысят охват внимания всех участников образовательного процесса. Каждый урок своего рода небольшой проект учителя, а знания которыми овладевает обучающийся является конечным продуктом. В своей работе я хотела бы обратить внимание педагогов технического и профессионального образования на такой инструмент, который приобрел значимую эффективность, это – рабочие листы. Широкий спектр функции рабочего листа дает возможность педагогу продумывать весь урок или отдельный его этап. Исходя из вышесказанного можно утверждать что применение рабочих листов может сделать урок деятельностным и реализовать образовательную функцию урока.

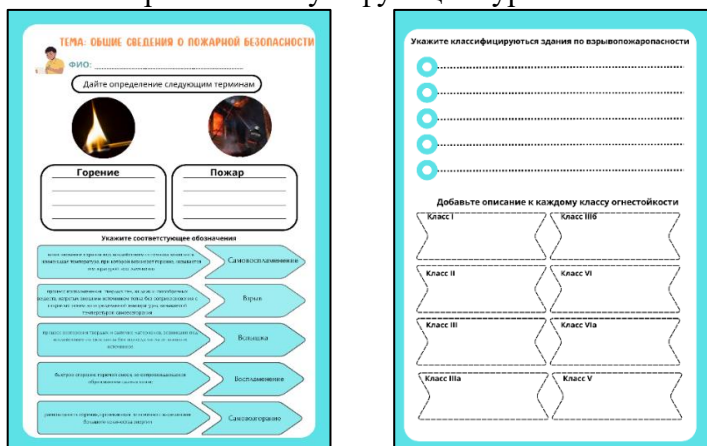

Рисунок 1. Рабочий лист по дисциплине «Охрана труда и окружающей среды»

Хотелось бы остановиться на применении рабочих листов на уроках общепрофессиональных и специальных дисциплин. Рабочие листы содержат особую мотивацию обучения. Они являются образовательным опытом развития обучающегося. На смену заучиванию и репродукции приходит самостоятельное добывание знаний. Особенности профессиональной подготовки будущих специалистов определить потребности общества в повышении качества образования, а динамизм социальных явлений требует от специалиста постоянного приращения знаний, профессионального стиля мышления и умения анализировать факты действительности, оперативно решать производственные вопросы. Решение этих задач возможно только при разработке и применению принципиально новых средств обучения.

Целью данной работы является теоретическое обоснование и экспериментальное подтверждение условий использования рабочих листов в процессе обучения общепрофессиональным и специальным дисциплинам.

Задачи:

- изучить особенности интерактивного обучения студентов;
- изучить понятия о рабочих листах;
- создание и проведение диагностики по эффективности применения рабочих листов;
- проанализировать опыт использования рабочих листов на уроках общепрофессиональных и специальных дисциплин.

Учебный процесс в наше время требует активизации познавательной - мыслительной деятельности студентов. Рабочие листы, во-первых, расширяют границы учебника за счёт большого количества различных заданий, упражнений и задач, направленных на формирование системного и логического мышления, развитие творческих способностей. Использование рабочих тетрадей побуждает учиться самостоятельно с увлечением. Во-вторых, наличие заданий на печатной основе позволяет организовать именно деятельность по их выполнению, а не по переписыванию условий. Исходя из вышеизложенного, встаёт вопрос о расширении дидактических средств на уроках теоретического обучения и самостоятельной работы студентов по программе профессионального модуля.

Противоречие заключается между потребностями студентов и педагогов в использовании в образовательном процессе оптимального количества дидактических средств и недостаточной разработанностью данного вопроса на практике.

Для начала хотелось бы остановиться что же такое рабочие листы? И возможно ли их применять на уроках для развития профессиональной компетентности. Я часто сталкивалась в просторах интернета на рабочих листах которые применимы на уроках русского языка, иностранного языка или начального обучения. И я поняла что это уникальный инструмент который позволяет спланировать деятельность обучающегося с помощью различных заданий по усвоению той или иной темы. При этом роль учителя сменяется на роль консультанта. Основные плюсы использования рабочего листа:

- Можно применять иллюстрации (картинки, схемы, карты, тезисы и т.д.)
- Педагог может оценить каждое задание, так и целиком общее выполнение задания
- Педагог может анализировать уровень усвоения темы
- Можно сразу прописывать критерии оценивания (баллы за каждое задание)
- Можно использовать как для индивидуальной, так и для групповой работы
- Фокусирует внимание обучающихся на важных моментах темы.

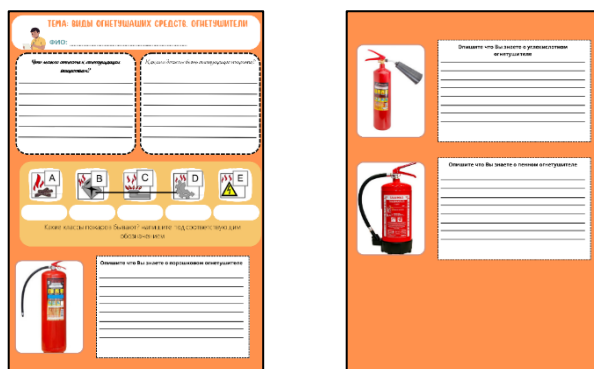

Рисунок 2. Рабочий лист по дисциплине «Охрана труда и окружающей среды»

Рабочие листы в основном применяют педагоги с широким творческим потенциалом, так называемые педагоги новой формации, которые достаточно хорошо владеют уровнем педагогического дизайна.

На уроках дисциплины «Охрана труда и окружающей среды» использование данных дидактических материалов повышает интерес обучающихся к изучению темы, их красочность и нестандартное предоставление задания сразу повышает интерес, и с этим энтузиазмом обучающиеся приступают к выполнению задания. При выполнении задания используя разные источники информации книга или интернет, они запоминают большой объем новых знаний.

Рабочие листы могут содержать задания разного уровня и типа, например задание на соответствие, на описание, тестовые вопросы, открытые вопросы, творческие задания и другие. Компоненты рабочего листа:

- ✓ Тема и цель урока
- ✓ Данные студента который выполнил данное задание (ФИО и группа)
- ✓ Дата
- ✓ Задания

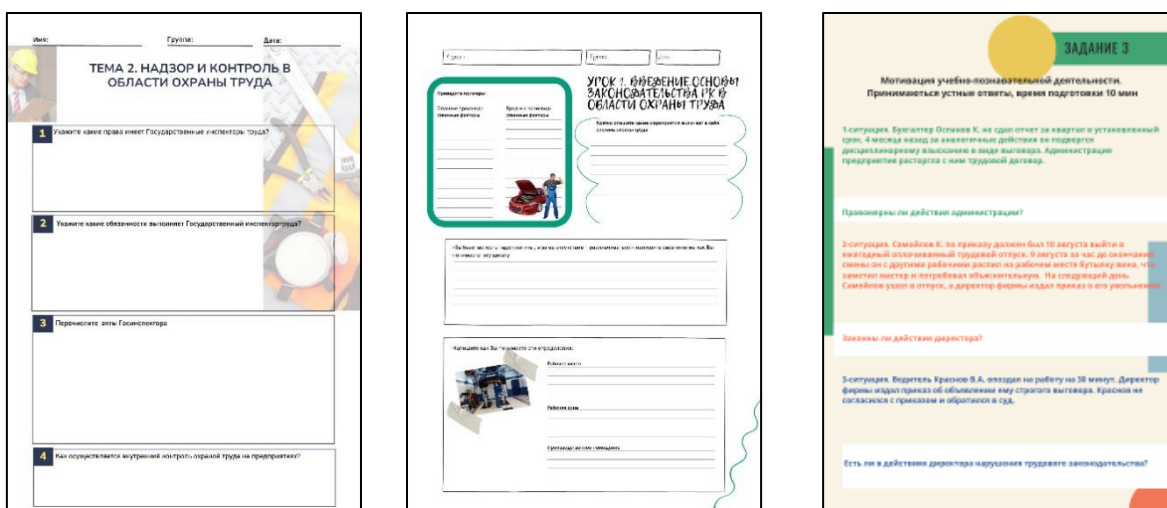

Рисунок 3. Рабочие листы по дисциплине «Охрана труда и окружающей среды»

Эффективность применения рабочих листов связан с тем что повышается охват всех студентов, то есть возможность оценивания каждого студента. Исходя из результатов педагог может анализировать динамику качества знаний, пробелы в знаниях студентов, для дальнейшего планирования траектории обучения. Этапы внедрения рабочих листов в образовательный процесс дает свои результат, это способствует повышению качества знаний, качество усвоения отдельной темы для каждого ученика. Путем поиска ответов на задания которые отображены в рабочих листах, обучающийся закрепляет полученные знания, также рабочие листы эффективны для студентов у которых некоразвиты коммуникативные навыки. Не обязательно использовать их на каждом уроке, важно чередовать их через урок. Также если

обучающийся не пришел на занятия, то есть пропустил урок мы можем выдать ему рабочий лист и он восстановит пробелы в знаниях. Дополнительно хотелось бы отметить что так как, в нашем колледже не применяется информационная система в своей практике я использую облачное хранение файлов (уроков) в гугл-диске. Гугл-диск мой незаменимый помощник в реализации учебного процесса. Так в папках с уроками я загружаю рабочие листы к соответствующим темам, с доступом для учеников. То есть каждый ученик может распечатать рабочий лист, заполнить и получить соответствующие баллы.

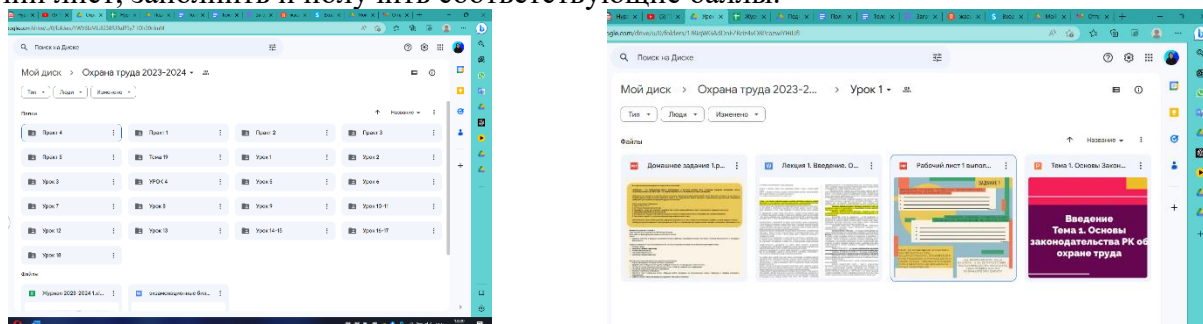

Рисунок 4. Облачное хранение рабочих листов

Для нас как для педагогов очень важно чтоб каждый урок достигал своей цели, чтоб обучающийся приняли новую информацию от меня, и применяли ее в практике, в жизни. Мы считаем что каждый ученик уникален, а каждый педагог должен подобрать правильные инструменты для их оценивания. Рабочий лист – это многофункциональный инструмент, где педагог может сам подобрать задания, использовать иллюстрации, определять критерии оценивания к каждому заданию, применять как для индивидуальной, так и для групповой работы. Работать с ними мы начали с 2020 года, когда увидели на просторах интернета рабочие листы по литературе, истории, английскому языку. На просторах интернета их не мало, и у нас возникла мысль, а что если адаптировать их под предмет технического цикла, например устройство автомобиля, техническое обслуживание автомобиля и другие. Вот так мы смогли реализовать свои мысли и внедрить их в практику. Конечно это дало свои результаты которые приведены в таблице 1. В 2020-2021 учебном году показаны 4 группы 78,79,80,81, в 2021-2022 учебном году взяты результаты групп 92,93,94,95 3-го курса по специальности «Техническое обслуживание, ремонт и эксплуатация автомобильного транспорта».

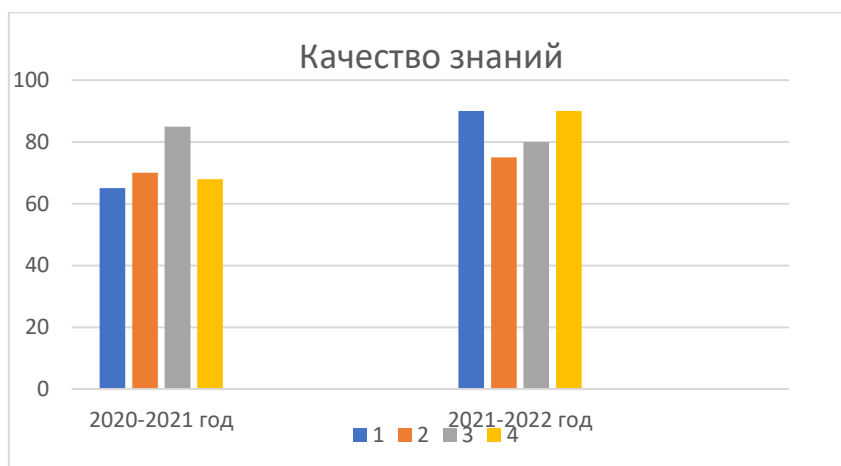

Таблица 1. Изменение динамики качества знаний с применением рабочих листов

Создавать рабочие листы сможет каждый преподаватель используя программы Google Docs, Power Point, Canva, которые позволяют добавлять различную инфографику в ваш материал. А на сайте (worksheets.ru) можно найти готовые рабочие листы под Ваш урок.

Недостатки применения рабочих листов связан со временем, которое уходит на разработку дизайна и продумывания элементов. Но время будет потрачено не зря, потому что у Вас в руках будет уникальный эффективный инструмент организации учебной деятельности

Список литературы:

1. Прыткова_БАК.pdf (cspu.ru)

ЦИФРЛЫҚ ТҮРЛЕНДІРУДІҢ БІЛІМ САЛАСЫНДАҒЫ ТИІМДІЛІГІ

Жанысбекова Улжалгас Курбановна
экономика пәнінің оқытушысы
«Алматы автомеханика колледжі» КМҚК

Аннотация. Мақалада цифрлық түрлендіруге түсініктеме берілген. Қазіргі таңда білім ордаларында пайдаланып отырған цифрлық түрлендірудің түрлері мен әдіс-тәсілдері, құрал-жабдықтары ұсынылған. Цифрлық білім беру ресурстары көрсетілген. Қоғамға тиімді цифрлық білім берудің негізгі бағыттары мен жолдарына тоқталған. Цифрлық түрлендірудің маңызы, атқаратын міндеттері, тиімділігі, артықшылықтары сипатталған. Цифрлық түрлендіруді толық енгізген жағдайда күтілетін нәтиже ұсынылған. Цифрлық түрлендірудің негізгі бес себептері назарға алынған. Boston Consulting Group сарапшылары ұсынған ережелерді мысал ретінде көрсеткен.

Түйін сөздер: цифрлық түрлендіру, цифрлық білім беру ресурстары, білім берудің негізгі бағыттары, әдіс-тәсілдер, құрал-жабдықтар, білім саласы, педагогика.

Аннотация. В статье дается объяснение цифрового преобразования. Представлены виды и методы, оборудование цифровой трансформации, используемые в учебных заведениях. Показаны цифровые образовательные ресурсы. Остановился на основных направлениях и путях эффективного цифрового образования общества. Описаны значение, задачи, эффективность, преимущества цифрового преобразования. Представлен ожидаемый результат в случае полного внедрения цифрового преобразования. Приняты во внимание пять основных причин цифрового преобразования. В качестве

примера указали правила предложенные экспертами Boston Consulting Group.

Ключевые слова: цифровая трансформация, цифровые образовательные ресурсы, основные направления образования, методы образования, оборудование, образовательный процесс, педагогика.

Жалпы цифрлық түрлендіру, яғни трансформация-бұл тиімділікті жақсарту, қолайландыру және өнімділікті арттыру мақсатында адам мен қоғамның әр түрлі салаларына цифрлық технологияларды енгізу процесі. Цифрлық трансформация ұйымның барлық жұмыс-процестеріне терең өзгерістер енгізуді және қазіргі заманғы мүмкіндіктерді басқарудың ескірген тәсілдерін толығымен ауыстыруды көздейді. Мысалы, бұл жасанды интеллект жүйелерін пайдалану, блокчейн технологиясын енгізу және робототехника болуы мүмкін. Сонымен қатар, цифрлық трансформация машиналық оқытуды, виртуалды және кеңейтілген шындықты, бұлтты есептеулерді, процесс аналитикасын және басқа да көптеген технологияларды қамтуға мүмкіндік береді.

Баршаға түсінікті тілде айтқанда, цифрлық трансформация-бұл тек жұмыс-процестерінің үлгілерін ғана емес, сонымен қатар қазіргі цифрлық технологиялардың көмегімен бүкіл ұйымдастырушылық мәдениетті, ішкі коммуникацияны және құрылымдық жүйені кешенді өзгерту болып табылады. Цифрлық трансформация кез-келген процестен немесе жоспарланған жобадан асып түсуі мүмкін және бүкіл ұйымға, яғни ұжым мүшелеріне әсер етеді.

Неліктен цифрлық трансформация маңызды?

Бүгінгі таңда цифрлық трансформация операциялық тиімділікке қол жеткізудің және бүкіл ұйымда инновацияларды енгізудің орталық элементі және маңызды шарты болып табылады. Бұл мекеменің немесе ұжымның өсуін жеделдетуге, оның қызметінің тиімділігін арттыруға және туындаған мәселелерді тезірек шешуге мүмкіндік береді.

Білім саласында цифрлық трансформацияның атқаратын маңызды міндеттері:

- Оқу-процестерін оңтайландырады (қолайлы етеді). Кейбір білім ордаларында әлі күнге дейін ескірген технологияларды қолданады. Цифрлық түрлендіру көптеген күнделікті процестерді автоматтандыруға және жеделдетуге, сәйкесінше қателер санын азайтуға және білім сапасын арттыруға мүмкіндік береді.

- Жұмыс тиімділігін арттырады. Заманауи технологиялар деректерді таңдау және өңдеу, ресурстарды таңдауды қамтамасыз етеді, әртүрлі тапсырмаларды құрастыру және орындау шығындарын азайтуға мүмкіндік береді.

- Дамудың жаңа мүмкіндіктерін береді. Сандық технологиялар оқу бағдарламаларының ассортиментін, сондай-ақ сату географиясын кеңейтуге көмектеседі. Сонымен қатар, инновацияларды енгізу нарықта өз орнын табуға және өз аудиториясын кеңейтуге мүмкіндік береді.

- Білімалушылармен қарым-қатынасты жақсартады. Трансформация білімалушылардың қажеттіліктері мен қалауларын жақсы түсінуге, қызығушылығын арттыруға, жылдам әрі ыңғайлы байланысуға, сондай-ақ аудиториямен жаңа байланыс арналарын құруға мүмкіндік береді.

- Бәсекеге қабілеттілікті орнатады. Цифрлық трансформацияны сәтті жүзеге асыратын және инновацияларды белсенді қолданатын білім ордасы нарықта бәсекеге қабілетті болып табылады, өйткені жаңа технологиялар өнімділікті, білім сапасы мен оқу процесін жақсартады және ұжымды өзгермелі жағдайларға бейімдейді.

Сонымен қатар, цифрлық трансформация дәлірек, объективті және егжей-тегжейлі аналитикалық ақпарат алуға, сондай-ақ деректерді қорғауды, зерттеуді жақсартуға мүмкіндік береді. Осылайша, уақтылы енгізілген қайта құрулар ұжымның белсенділігін арттырып, уақытпен қатар жүруге, сонымен қатар бәсекеге қабілеттілікті арттыруға және нарықта болып жатқан кез келген өзгерістерге тез жауап беруге мүмкіндік береді.

Сондықтан цифрлық технологияларды еркін меңгеру – біртіндеп оқу ордаларының белсенді өсуі мен дамуының кілтін айналуда.

Цифрлық түрлендіру – бұл жұмыс істеп тұрған ұйымға жаңа технологияларды енгізу ғана емес: яғни, мемлекеттік мекеме деп саналу үшін веб-сайттарды, қосымшаларды әзірлеу және әлеуметтік желілерді қосу жеткіліксіз. Шын мәнінде, цифрлық түрлендіру жаңа технологияларға: блокчейн, жасанды интеллект, деректерді талдау және заттардың интернеті сияқты инвестиция ғана емес, сонымен қатар өнімдер мен қызметтерді, ұйым құрылымын, даму стратегиясын, білім алушыларға білім беру мен корпоративтік мәдениетті терең түрлендіру болып табылады. Басқаша айтқанда, бұл ұйым моделінің революциялық түрленуі.

Цифрлық трансформация не үшін қажет?

-Технология заманында әлемдік даму барысында көшпен қатар жүру үшін, заман талабына сай жаңа технологияларды меңгере отырып даму процесінде болу үшін.

-Ресурстарды пайдалану, оларды зерттеу, қажеттісін, тиімділігін анықтау үшін.

-Ашықтықты арттыру үшін. Цифрлық технологиялар үлкен көлемдегі ақпаратты жинауға және талдауға, сондай-ақ деректердің қауіпсіздігін бақылауға көмектеседі.

-Білім алушымен байланысты жақсарту үшін. Олардың әлеуметтік жағдайымен танысып, оның қызығушылығын анықтауға көмектеседі.

-Білім алушының өндіріс тәжірибесін оңтайландыру үшін қажет.

Қазіргі таңда білім саласында цифрлық түрлендіру қарқынды жүріп жатыр. Қазір заманауи білім ордаларының барлығында дерлік интерактивті тақта, білім алушыларының электронды күнделіктері бар, мұғалімдер әлеуметтік желілерді белсенді түрде пайдаланып, білім алушылармен байланыста болып, үй тапсырмасына кеңес бере алады. Білім берудің цифрлық трансформациясы тек дәптерді компьютерге ауыстырумен шектелмейді.

Технологиялар әдеттегі контактілі жаттығулармен жүзеге асырылмайтын әдістерді пайдалануға мүмкіндік береді. Мысалы, студенттер аудио және бейне контентті жасап, бірлескен жобалар жасауға мүмкіндік алады. Яғни, Цифрлық трансформация – оқу-тәрбие жұмысының нәтижелерін, білім беру мазмұнын, оқу үдерісін ұйымдастыруды және оның нәтижелерін бағалауды қамтитын білім беру процесінің негізгі компоненттерін жүйелі және синергетикалық жаңарту мен АТ маңызды ойлау құралы ретінде әрекет ете бастайды.

Сондай-ақ, цифрлық түрлендіру цифрлық технологияларды енгізумен шектелмейді. Олар білім алуда ақпаратпен жұмыс істеу тиімділігін арттыруға, білім алушылармен білімберушілерге икемді болуға, яғни коммуникативті болуға көмектеседі, яғни, тез шешім қабылдап, екі жақты тиімділікті қамтамасыз етеді.

Сондықтан цифрлық түрлендіру - ұжым ішіндегі жұмыс мәдениетін және оқу процесінің өзін өзгертеді. Өзгерістер әртүрлі деңгейде әсер етуі мүмкін - стратегиялық жоспарлау мен корпоративтік мәдениеттен, салалас оқу орындары мен мекемелермен байланыста жұмыс істеу принциптеріне дейін.

Цифрлық трансформацияда табысқа жету үшін, түрлендірудің 5 негізгі себептерін назарларыңызға ұсынып отырмын:

Білім берудің цифрлық трансформациясынан қандай нәтиже күтуге болады?

Цифрлық трансформациялаудың білім саласындағы стратегиясы - білім беру жүйесінің алдында тұрған міндеттерді еңсеруге және үйлесімді дамыған және әлеуметтік жауапты жеке тұлғаны тәрбиелеу үшін жағдай жасауға, сондай-ақ оқыту нәтижелерін жақсарту мүмкіндіктерін жасауға бағытталған.

Трансформация жалпы еңбек өнімділігін және әрбір қызметкердің жеке тиімділігін арттырады. Трансформация шығындардың төмендеуіне және кірістің өсуіне әкеледі.

Білім берудің цифрлық трансформациясы дегеніміз не? «Білім беруді цифрлық трансформациялау» стратегиясы білім беру жүйесінің алдында тұрған міндеттерді еңсеруге және үйлесімді дамыған және әлеуметтік жауапты жеке тұлғаны тәрбиелеуге жағдай жасауға, сондай-ақ оқыту нәтижелерін жақсарту мүмкіндіктерін жасауға бағытталған.

Цифрлық түрлендіруге қандай оқыту әдістері кіреді?

Мультимедиялық технологиялар, Тренингтер, Жоба әдісі, Қашықтан оқу, Кейс зерттеу, Коучинг, Модульдік оқыту, Іскерлік ойын, Рөлдік ойындар, Қашықтағы зертханалық шеберханалар, бейне конференцияларды, вебинарларды, топтық чаттарды ұйымдастыруға арналған сымсыз өзара әрекеттесу платформалары.

Цифрлық трансформацияның қандай құралдары бар?

– интерактивті тақталар, виртуалды күнделіктер, білім сапасын арттыруға көмектесетін сайттар, вацап чаттар, аудио-видео презентациялар мен бірлескен медиа жобалар жасауға арналған сайттар.

Цифрлық түрлендіру ережелері

Назарларыңызға Boston Consulting Group сарапшылары ұсынған ережелерді көрсетіп отырмын. BCG – әлемдегі ең ірі және ең беделді үш консалтингтік фирманың бірі болып табылатын жаһандық консалтингтік фирма. Сарапшылардың пікірінше, цифрлық трансформацияны сәтті жүзеге асыруға алты фактор көмектеседі екен. Олар:

-Болашақта оқу орнын қандай деңгейде көресіз, соны шешіңіз. Сол деңгейге жеткізу үшін оқу жүйесін толығымен өзгертуге тура келетінін білу және түсіну керек, яғни стратегияны, басқару жүйесін, жұмысқа деген көзқарасты, білім алушыларға деген көзқарасты және т.б. өзгерту

Жоспар әзірлеуден бастаңыз: трансформация мақсаттарыңызға қалай жетуге болатынын және оған жету үшін не істеу керек екенін ойлаңыз.

-Ұжымның адалдығы. Ең алдымен мекеме басшылығы мен орта буын басшыларының қолдауы маңызды. Ұжым толығымен трансформация процесіне барынша қатыстырып, ынта-жігерлі баулуы керек. Ескі жүйеге қайта оралмайтынын түсініп, басшылық жаңа үлгіні неғұрлым тез қабылдаса, соғұрлым трансформация оңайырақ болады.

-Неғұрлым икемді коммуникативті болыңыз. Тым көп бюрократия мен бөлімдер арасындағы байланыстың болмауы трансформацияға кедергі келтіреді. Қызметкерлеріңізге қандай өкілеттік беру керектігін, жауапкершілікті қалай бөлу керектігі туралы және олардың әрқайсысының тиімділігін арттыру үшін мақтау, мадақтау мен марапаттауды ойланңыз.

-Жобаны басқарудың икемді жүйесін енгізіңіз. Жобаға қатысушылармен танысыңыз, кері байланыс жинаңыз және білім алушының көз алдында тиімділікті арттырыңыз.

-Нәтижелерді талдаңыз. Түрлендірудің, яғни трансформацияның әртүрлі кезеңдеріндегі нәтижелерді өлшеңіз.

-Сіздің қажеттіліктеріңізді жақсы қанағаттандыратын модульдік, икемді платформаны жасаңыз.

Блокчейн (ағылш. blockchain — "блокчейн") - ортақ желіге біріктірілген көптеген компьютерлер бойынша таратылатын деректерді шифрлау және сақтау (тізілім) технологиясы. Блокчейн-бұл барлық жасалған транзакцияларды көрсететін ақпараттың сандық дерекқоры

Әдебиеттер тізімі:

1. Сағалиева Ж.К. және басқалар
Білім беру кеңістігіндегі цифрлық педагогика/Цифровая педагогика в образовательном пространстве: оқу құралы.-Алматы: «Бастау»,2020.-388 бет.
2. Баршаға білім беру/образование для всех: ғылыми-әдістемелік журнал.- №3.- 2023ж.
3. Ұрпақ тәрбиесіндегі құндылықтар негізі: әдістемелік нұсқаулықтар жинағы. I бөлім.- Алматы:ПФА, 2022.-202 б.-қазақ тілінде
4. <https://yandex.kz/images/search/?rpt=imageview>
5. <https://yandex.kz/images/search?tex>

НОВЫЕ ТЕХНОЛОГИИ ИСКУССТВЕННОГО ИНТЕЛЛЕКТА И СОВРЕМЕННЫХ ТЕНДЕНЦИЙ В СФЕРЕ ПРОФЕССИОНАЛЬНОГО ОБРАЗОВАНИЯ

Скидин Александр Александрович,

Скидина Анжелика Ивановна,

мастера производственного обучения

КГКП «Профессионально-технический колледж имени К. Доненбаевой»

Управление образования акимата Костанайской области

Аннотация. Исследование направлено на выявление того, какие конкретные преимущества и возможности предоставляют новые технологии искусственного интеллекта и современных тенденций в области образования. Оно также нацелено на выявление проблем и ограничений, с которыми сталкиваются эти технологии, и на поиск способов их решения. Цель исследования заключается в том, чтобы создать более справедливую, доступную и инновационную систему образования, которая учитывала потребности учащихся в различных частях мира. Для этого важно изучить, как новые технологии могут быть использованы для повышения качества образования и расширения его доступности. Исследование также направлено для обмена знаниями и навыками в области использования новых технологий.

Ключевые слова: искусственного интеллекта, ИТ, современные тенденций.

На сегодняшний день сфера ИТ, графического и цифрового дизайна, маркетинга и управления являются наиболее востребованными направлениями на рынке труда уже не первый год. С развитием технологий и цифровизации, компании все больше нуждаются в специалистах, которые могут эффективно работать с информацией, анализировать данные и применять новые технологии для достижения бизнес-целей. Однако, помимо специализированных знаний в конкретной области, становится все более важным иметь комплексные навыки и универсальные компетенции. Работодатели и студенты-будущие соискатели заинтересованы в образовательных программах, которые предлагают более широкий круг знаний и позволяют развивать навыки в смежных областях. Это делает выпускников более гибкими и адаптивными к изменениям на рынке труда, а также открывает возможности для выполнения дополнительных задач и роста в карьере. Важно отметить, что рынок труда постоянно меняется, и требования к специалистам могут с течением времени изменяться. Поэтому, помимо выбора программ обучения, студенты также должны развивать навыки самообучения, гибкости и адаптивности, чтобы успешно справляться с будущими вызовами и требованиями рынка труда. Хотя перечисленные направления являются востребованными в настоящее время, всегда полезно быть в курсе последних тенденций и трендов в своей отрасли, чтобы оставаться конкурентоспособным на рынке труда.

Для лучшего внедрения компетентного подхода в обучении необходимо пересмотреть программы и методики обучения, а также обновить квалификацию преподавателей. Обучение должно быть организовано таким образом, чтобы стимулировать развитие не только знаний, но и практических навыков, умений и личностных качеств. Компетентный подход в обучении предполагает активное взаимодействие студентов с учебным материалом, активное использование практических задач, проектов, проблемных ситуаций, что способствует формированию практических навыков и умений. Таким образом, внедрение компетентного подхода в обучении требует изменений не только в содержании образования, но и в методах и формах обучения, а также в системе оценки знаний и умений студентов. Однако, это позволит более эффективно подготовить выпускников к требованиям современного рынка труда и жизни в целом.

Сегодня во главу угла ставятся следующие акценты:

1) целеполагание: образовательные учреждения помогают студентам определить свои цели и разработать план достижения этих целей. Это позволяет избежать временных затрат на реализацию чужих идей и фокусироваться на собственных стремлениях.

2) практическое применение: акцент делается на использовании полученных знаний и навыков для решения реальных проблем. Такой подход способствует лучшему усвоению материала, развитию критического мышления, профессиональным компетенциям и коммуникативным навыкам.

3) персонализация: каждый обучающийся может выстраивать свою индивидуальную образовательную траекторию, учитывая свои способности, знания, навыки и приоритеты. Адаптивность и нелинейность образования позволяют учащимся самостоятельно выбирать порядок изучения материалов и форматы занятий.

4) менторство: многие студенты обращаются за помощью карьерных коучей и менторов, которые помогают выбрать правильный путь, получить необходимые знания и навыки, а также развивать мягкие навыки и уверенность.

5) новая роль преподавателей: преподаватели перестают быть только источниками информации и знаний. Они вовлекают студентов в процесс обучения, мотивируют, учат критическому мышлению, предоставляют конструктивную обратную связь и создают интерактивные проекты.

Эти акценты отражают изменения в требованиях рынка труда и потребностях студентов, ориентированных на развитие личности, самоопределение и достижение успеха в выбранной сфере деятельности.

Эти тренды в образовании отражают изменения в предпочтениях и потребностях обучающихся, а также в развитии технологий. Вот краткое описание каждого тренда:

1) микрообучение: образовательные компании предлагают учебные программы в микро- и нано форматах, состоящие из небольших блоков, таких как короткие видео, тексты и игры. Это позволяет студентам легче усваивать материал и гибко получать знания прямо с экранов своих смартфонов.

2) микроквалификация: форма обучения, позволяющая быстро освоить новые специальности или направления профессиональной деятельности. Сокращает время, затрачиваемое на образование и позволяет быстро адаптироваться к изменениям в сфере работы.

3) Lifelong Learning (непрерывное обучение): подразумевает постоянное обновление знаний, умений и навыков на протяжении всей жизни. Сегодня это необходимо для поддержания уровня компетентности и адаптации к быстро меняющемуся миру.

4) STEAM-образование: интеграция науки, технологии, инженерии, искусства и математики в учебный процесс. Учащиеся изучают эти дисциплины взаимосвязанно, что позволяет развивать творческое мышление, аналитические навыки и самовыражение.

5) геймификация: внедрение элементов игры в образовательный процесс для повышения мотивации и активности студентов. Рейтинговые системы, задачи на разных уровнях и другие игровые элементы содействуют более глубокому пониманию и применению знаний.

6) виртуальная реальность: использование VR и AR для расширения возможностей образования. С помощью симуляторов сочетается теория и практика, обучающиеся имеют возможность применять свои знания в виртуальной среде.

7) проектная работа: активное участие обучающихся в практической работе и решении реальных проблем. Этот подход развивает критическое мышление, коммуникативные навыки и способность работать в команде.

Современные тенденции в профессиональном образовании включают:

1) переход к практическому обучению: образовательные программы все больше ориентированы на приобретение практических навыков, которые студенты смогут применять в реальной работе.

2) развитие онлайн-образования: возрастающая доступность интернета и развитие технологий позволяют проводить обучение удаленно. Онлайн-курсы и дистанционные программы становятся все более популярными.

3) гибкое обучение: студенты все больше требуют гибкости в учебном процессе. Образовательные учреждения отвечают на этот запрос, предлагая программы, которые можно пройти в сжатые сроки, в нерабочее время или дистанционно.

4) междисциплинарное обучение: современное профессиональное образование все больше включает элементы из разных областей, чтобы студенты могли приобрести комплексные знания и навыки, необходимые в современном мире.

5) цифровизация образования: использование технологий в учебном процессе становится все более распространенным. Включение цифровых инструментов и платформ позволяет улучшить качество обучения и облегчить процесс оценки и контроля успеваемости студентов.

6) развитие навыков мягких навыков: помимо специфических знаний и навыков, профессиональное образование все больше уделяет внимание развитию навыков коммуникации, решения проблем, критического мышления и работы в команде.

7) рост значимости учебных программ, связанных с устойчивым развитием и экологией: в свете изменения климата и экологических проблем, все больше внимания уделяется учебным программам, которые помогут студентам понять и решить эти проблемы.

8) развитие учебных программ "пожизненного обучения": процесс обучения не ограничивается учебным заведением или определенным периодом времени. Взрослые студенты все чаще осуществляют переквалификацию или получают дополнительные навыки через учебные программы "пожизненного обучения".

Эти тенденции свидетельствуют о постепенной эволюции профессионального образования, ориентированного на нужды современного рынка труда и общества.

Новые технологии в образовании имеют огромный потенциал для улучшения процесса обучения и создания более эффективной и доступной среды для учеников. Вот некоторые из трендов, перспектив и возможностей, связанных с новыми технологиями в образовании:

1) расширенная реальность (Augmented Reality, AR) и виртуальная реальность (Virtual Reality, VR): эти технологии позволяют создавать иммерсивные образовательные среды и визуализации, которые помогают студентам лучше понимать сложные концепции, например, исторические события, анатомические структуры или географические места.

2) интерактивные доски и устройства для взаимодействия: интерактивные доски, такие как интеллигентные доски Smart Board, позволяют преподавателям создавать интерактивные уроки с использованием мультимедийных материалов. Кроме того, существуют также другие устройства для взаимодействия, такие как планшеты и специальные стилусы, которые позволяют учащимся активно взаимодействовать с учебным материалом.

3) адаптивное обучение: с использованием алгоритмов машинного обучения и искусственного интеллекта, адаптивные образовательные платформы могут настраиваться под индивидуальные потребности каждого ученика. Это позволяет предоставлять персонализированное обучение, оптимизировать траекторию обучения и помогать студентам преодолевать свои слабые стороны.

4) облачные технологии: облачные хранилища данных и платформы для совместной работы, и обмена материалами (например, Google Диск или Microsoft OneDrive) дают возможность учащимся и преподавателям работать над проектами в режиме реального времени, делиться знаниями и доступом к информации из любой точки мира.

5) онлайн-обучение и дистанционное образование: с развитием интернета и коммуникационных технологий стало возможным проведение учебных занятий в онлайн-формате. Это открывает доступ к образованию для широкой аудитории людей, несмотря на географические или физические ограничения.

6) интеллектуальные помощники и чат-боты: искусственный интеллект используется для создания интеллектуальных помощников, которые могут отвечать на вопросы учащихся, предоставлять дополнительную информацию и помогать решать задачи. Чат-боты также могут быть полезными инструментами для обучения и проверки знаний.

7) аналитика образования: сбор и анализ данных о процессе обучения позволяет преподавателям и учебным заведениям получить ценные инсайты

Список литературы:

1. Будущее онлайн-образования: искусственный интеллект и этические дилеммы [Электронный ресурс]/URL:<https://trends.rbc.ru/trends/education/64de026d9a79475dba6b9269?from=soru> (дата обращения) 17.01.2024 год.
2. Коровникова Н.А. Искусственный интеллект в образовательном пространстве: проблемы и перспективы // Социальные новации и социальные науки. – Москва: ИНИОН РАН, 2021. – № 2. – С. 98–113. [Электронный ресурс]/ URL: <https://sns-journal.ru/ru/search/?q=> (дата обращения) 18.01.2024 год.

РАЗРАБОТКА ПРИЛОЖЕНИЯ ДЛЯ АНАЛИЗА ЭЛЕКТРОННЫХ СХЕМ, НА ОСНОВЕ ИСКУССТВЕННОГО ИНТЕЛЛЕКТА

Калдыгарина Миргуль Санатовна

магистр технических наук, преподаватель специальных дисциплин

Ғабидулла Санжар Ғабидуллаұлы

бакалавр техники и технологий, преподаватель специальных дисциплин

ГКП «Актюбинский высший политехнический колледж» на ПХВ

Аннотация. В данной статье рассматриваются использование искусственного интеллекта для улучшения процессов обучения и повышения эффективности образования.

Для интеграции искусственного интеллекта в процесс обучения по модулю «Чтение и составление электронных и электрических схем» было разработано приложение.

Разработанное мобильное приложение представляет собой эффективный инструмент для взаимодействия с сервером ChatGPT с использованием мультисим-технологии. Интеграция с NI Multisim улучшает процесс проектирования и оптимизации электронных элементов.

Түйін. Бұл мақалада оқыту үдерістерін жақсарту және білім берудің тиімділігін арттыру үшін жасанды интеллектті пайдалану қарастырылады.

«Электрондық және электрлік сұлбаларды оқу және сызу» модулі үшін жасанды интеллектті оқу үдерісіне біріктіру үшін қосымша әзірленді.

Әзірленген мобильді қосымша мульти-SIM технологиясын пайдалана отырып, ChatGPT серверімен өзара әрекеттесудің тиімді құралы болып табылады. NI Multisim бағдарламасымен интеграция электрондық дизайн мен оңтайландыру процесін жақсартады.

Abstract. This article discusses the use of artificial intelligence to improve learning processes and increase the effectiveness of education.

An application was developed to integrate artificial intelligence into the learning process for the module “Reading and Drawing Electronic and Electrical Circuits.”

The developed mobile application is an effective tool for interacting with the ChatGPT server using multi-SIM technology. Integration with NI Multisim improves the electronic design and optimization process.

Ключевые слова: искусственный интеллект, образование, ChatGPT, NI Multisim, Python.

Использование искусственного интеллекта (ИИ) в обучении предоставляет множество возможностей для улучшения процессов обучения и повышения эффективности образования. Вот некоторые аспекты, где ИИ может быть применен в образовании:

1. Персонализированное обучение: ИИ может анализировать данные обучающихся, определять их индивидуальные потребности и предоставлять персонализированные

материалы и задания. Это помогает студентам учиться в своем темпе и сфокусироваться на тех аспектах материала, которые им наиболее сложны.

2. Системы адаптивного тестирования: Использование ИИ для создания тестов, которые автоматически адаптируются к уровню знаний студента, позволяет более точно измерять их способности и предоставлять релевантные обратные связи.

3. Автоматизация оценивания: ИИ может использоваться для автоматизации процессов проверки заданий, что уменьшает нагрузку на преподавателей и позволяет быстрее предоставлять обратную связь студентам.

4. Чат-боты для обучения: ИИ-чат-боты могут быть использованы для предоставления студентам дополнительной информации, объяснений и помощи в решении проблем, когда преподаватель не доступен.

5. Прогнозирование успеваемости: Использование аналитики искусственного интеллекта позволяет прогнозировать успеваемость студентов и выявлять тенденции в их обучении, что может быть полезно для раннего выявления проблем и предоставления дополнительной поддержки.

6. Создание образовательных контентов: ИИ может генерировать образовательные контенты, такие как упражнения, тесты и даже учебники, основанные на спецификациях и требованиях учебных программ.

7. Использование аналитики для улучшения образовательных программ: Анализ данных с помощью ИИ позволяет определять эффективность образовательных программ, выявлять слабые места и вносить коррективы для повышения качества обучения.

8. Прогнозирование требований рынка труда: ИИ может анализировать данные о рынке труда и предсказывать будущие требования к навыкам, что помогает учебным заведениям адаптировать свои программы под потребности рынка.

Использование искусственного интеллекта в образовании может существенно улучшить доступность обучения, повысить его качество и адаптировать процессы обучения под индивидуальные потребности студентов.

В данной статье представлен результат исследования и разработки мобильного приложения, предназначенного для взаимодействия с сервером ChatGPT. Основное внимание уделяется функциональности приложения, которая включает использование мультисим-технологии для эффективного обмена данными. Кроме того, статья рассматривает интеграцию с популярным программным продуктом в области электроники – NI Multisim.

Современные мобильные технологии требуют инновационных решений для создания удобных и функциональных приложений. ChatGPT, как облачный сервер обмена сообщениями, становится объектом исследования для разработки приложения, предназначенного для взаимодействия с ним и использования мультисим-технологии.

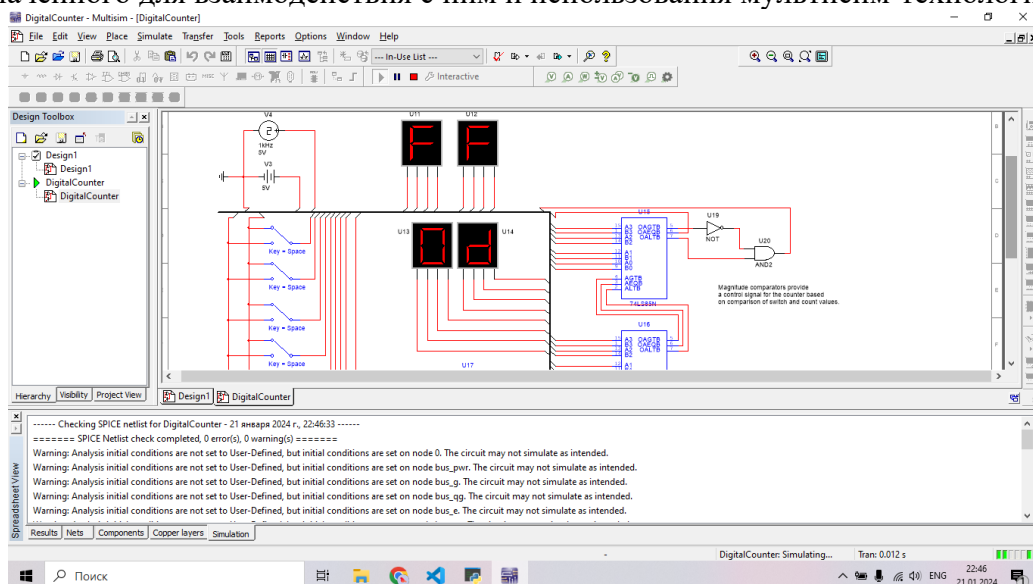

Рисунок 1. Встроенная схема цифрового считывателя

Проведен анализ требований к приложению, определены основные функциональные возможности, и выбраны технологии разработки. Исследование также включало тестирование с использованием различных мультисим-устройств. Важным аспектом методологии стало внедрение инструмента NI Multisim для оптимизации электронной составляющей приложения.

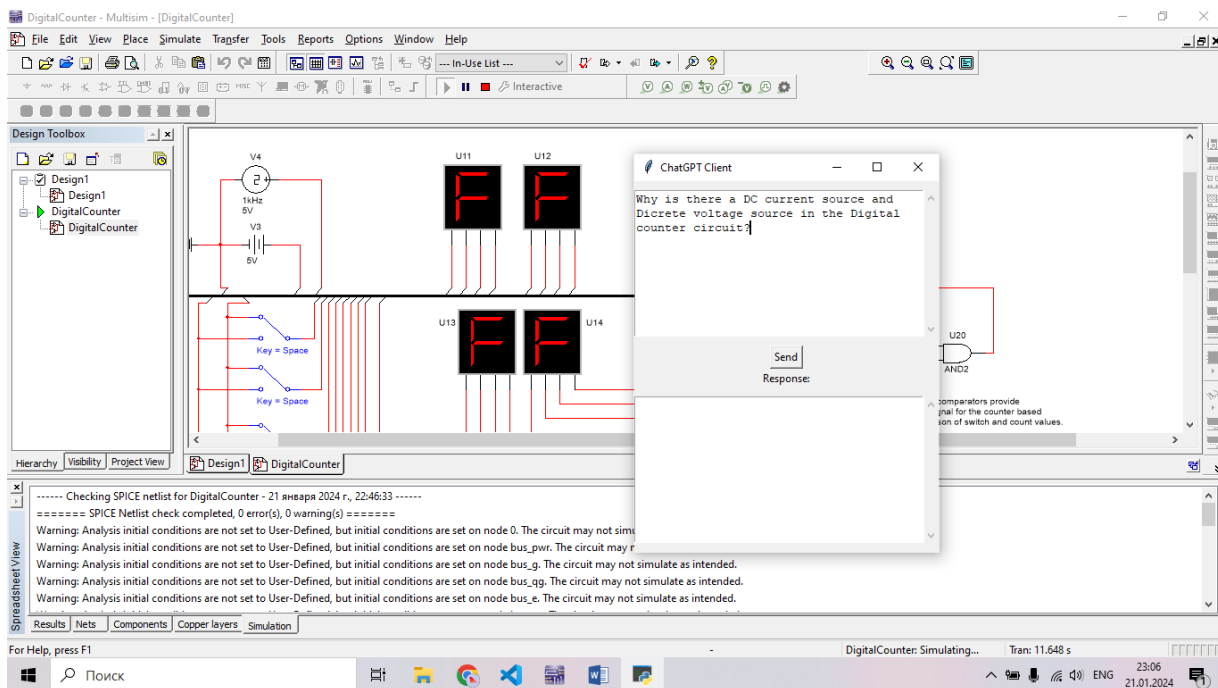

Рисунок 2. Вопросы касательно схемы задаются приложению

Разработанное приложение успешно взаимодействует с сервером ChatGPT, обеспечивая стабильную передачу данных. Интеграция с NI Multisim добавляет дополнительные возможности для оптимизации электронных компонентов приложения.[1]

Приложение реализовано с использованием современных языков программирования, таких как Python. Применение асинхронных запросов и оптимизированных алгоритмов помогло минимизировать задержки при взаимодействии с сервером. Внедрение NI Multisim позволило более точно моделировать и тестировать электронные компоненты.

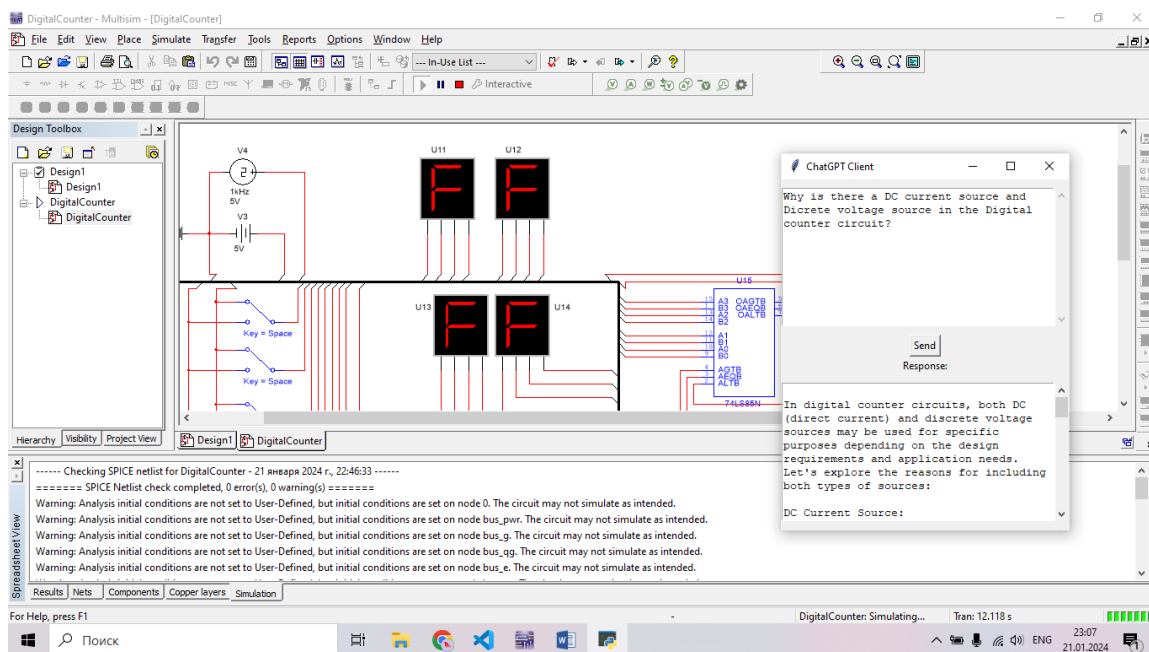

Рисунок 3. Получен ответ с соответствующего сервера касательно схемы

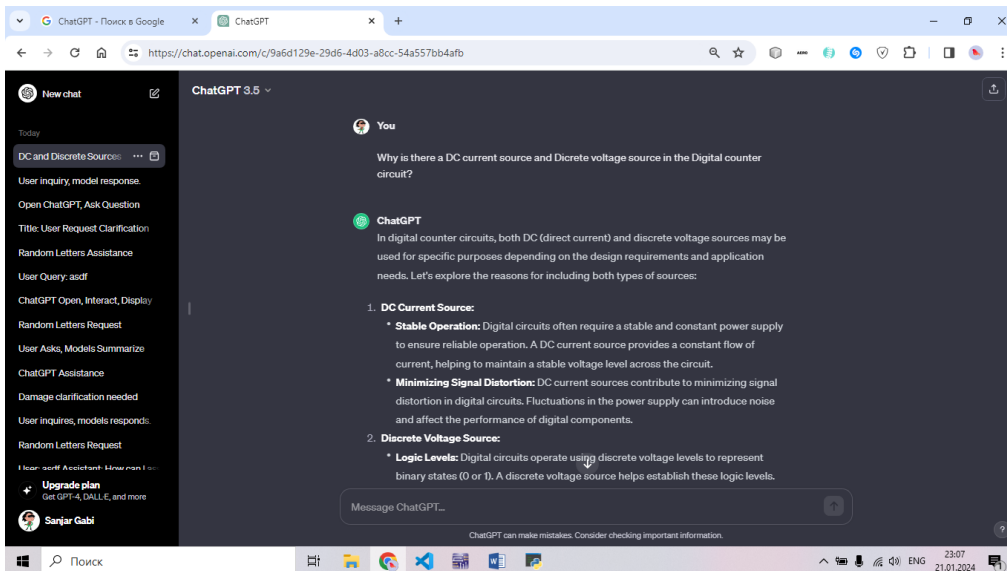

Рисунок 4. Аналогичный процесс происходит на официальном сайте данного искусственного интеллекта

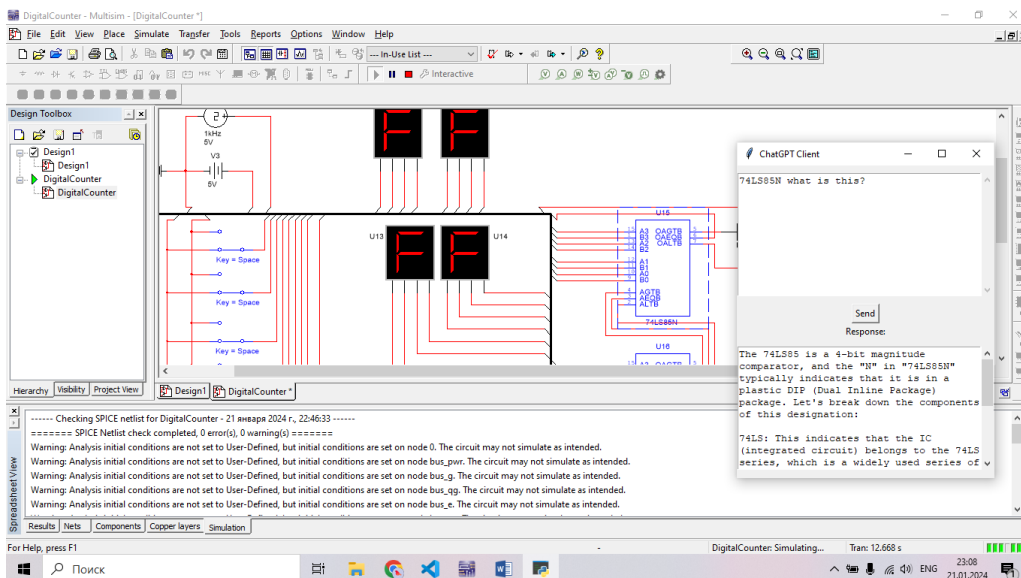

Рисунок 5. Другой вопрос задан приложению

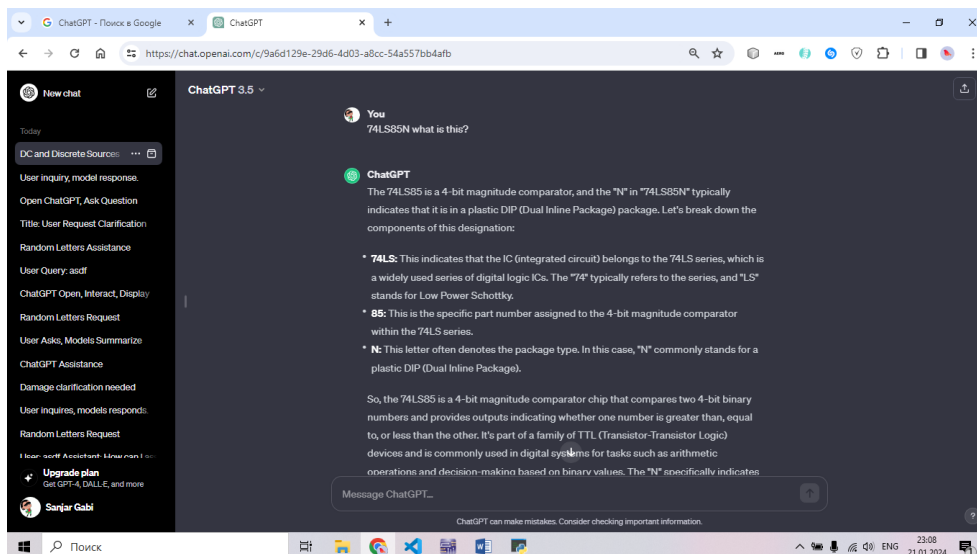

Рисунок 6. Пример получения ответа от сервера

Разработанное мобильное приложение представляет собой эффективный инструмент для взаимодействия с сервером ChatGPT с использованием мультисим-технологии. Интеграция с NI Multisim улучшает процесс проектирования и оптимизации электронных элементов.

Дальнейшие исследования могут быть направлены на улучшение интерфейса приложения, расширение его функциональности, а также на дальнейшее оптимизацию с использованием инструментов, подобных NI Multisim.

Список литературы:

1. Самойлин Е. А. Первичная параметрическая оптимизация модели нейронной сети для задач обработки изображений // «Нейрокомпьютеры»: разработка, применение. 2010. № 5. С. 21–28.
2. Чернецова Е. А. Применение нейронной сети прямого распространения с одним скрытым слоем для классификации монохромных изображений // «Нейрокомпьютеры»: разработка, применение. 2008. № 3-4. С. 21–30.
3. Осовский С. Нейронные сети для обработки информации / пер. с пол. И. Д. Рудинского. М.: Финансы и статистика, 2004. 344 с. 4. Вороновский Г. К., Махотило К. В., Сергеев С. А. Генетические алгоритмы, искусственные нейронные сети и проблемы виртуальной реальности. Харьков: ОСНОВА, 1997. 112 с

ТАМАҚТАНДЫРУ САЛАСЫНДА МАМАНДАРДЫ ДАЯРЛАУДА ЦИФРЛЫҚ ТЕХНОЛОГИЯЛАРДЫ ИНТЕГРАЦИЯЛАУ

Раметуллаева Нұрсұлу Аманбайқызы

арнайы пәндер оқытушысы

Астана қаласы әкімдігінің

«Қоғамдық тамақтандыру және сервис колледжі» ШЖҚ МКК

Аннотация: Мақала аспаздықта ақпараттық-технологиялық шешімдерді қолдана отырып, ұқсастықты қолдана отырып, цифрлық технологияларды білім беру процесіне біріктіруді қарастырады. Ақпараттың қолжетімділігін арттыру, интерактивтілікке баса назар аудару, оқытуды жекелендіру және цифрлық сауаттылық дағдыларын дамыту сияқты осы интеграцияның негізгі аспектілерін атап көрсетеді. Оқу процесі мен аспаздық арасындағы ұқсастықтар білім беру тәжірибесін жақсарту және студенттерді цифрлық ортаға дайындау үшін цифрлық құралдарды пайдаланудағы шығармашылық тәсілдің маңыздылығын көрсетеді.

Түйін сөздер: цифрлық технологиялар, білім беру процесі, ақпараттық-технологиялық шешімдер, аспаздық, ақпараттың қолжетімділігі, интерактивтілік.

Қазіргі заманда цифрлық технологиялар өмірдің әртүрлі салаларының, соның ішінде білім берудің ажырамас бөлігіне айналуда. Бұл тенденция ақпараттық технологиялардың аспаздық саланы қалай өзгерткеніне ұқсас Білім беру процесін жақсартудың бірегей мүмкіндігін ұсынады.

Цифрлық технологияларды білімге біріктірудің негізгі аспектілерінің бірі ақпараттың қолжетімділігін жақсарту болып табылады. Интернеттегі ресурстар мен қосымшалардың арқасында рецепттер мен аспаздық техникалар оңай қол жетімді болатыны сияқты, білім беру материалдары мен курстарын цифрлық түрде ұсынуға болады, бұл оларды қол жетімді және оқуға ыңғайлы етеді.

Оқу процесі мен аспаздық арасындағы тағы бір ұқсастық-интерактивтілікке баса назар аудару. Тамақ дайындауда цифрлық шешімдер көбінесе интерактивті рецепттерді, бейне оқулықтарды және кері байланысты ұсынады. Ұқсас әдістерді студенттерге материалдармен өзара әрекеттесуге, онлайн пікірталастарға қатысуға және оқытушылардан кері байланыс алуға мүмкіндік беретін білімге енгізуге болады[1].

Технология сонымен қатар оқытуды жекелендіруге ықпал етеді, бұл тамақ дайындауда да, білім беруде де маңызды. Оқыту қосымшалары мен платформалары мазмұнды студенттердің жеке қажеттіліктеріне бейімдей алады, бұл дәмдік талғамға сәйкес рецепттерді таңдауға ұқсас жекелендірілген оқу тәжірибесін ұсынады.

Цифрлық технологияларды табысты интеграциялаудың маңызды элементі цифрлық сауаттылық дағдыларын дамыту болып табылады. Бұл аспаздық негізгі аспаздық терминдер мен әдістерді түсінуді қажет ететініне ұқсас. Білім беру мекемелері студенттерге цифрлық құралдармен жұмыс істеу дағдыларын игеруге қолдау көрсетуі керек, осылайша олар оларды оқуда тиімді пайдалана алады.

Сонымен, аспаздық ұқсастық цифрлық технологияны қолдануда шығармашылықпен айналысудың маңыздылығын көрсетеді. Жаңа тағамдар жасау үшін ингредиенттермен тәжірибе жасайтын аспаз ретінде оқытушылар мен студенттер білім беру процесін жақсарту және инновациялық оқу материалдарын жасау үшін цифрлық құралдарды шығармашылықпен қолдана алады.

Қазіргі уақытта цифрлық технологиялар әртүрлі салаларға белсенді түрде енгізілуде және білім беру де ерекшелік емес. Бұл процесі аспаздықта ақпараттық-технологиялық шешімдерді енгізумен салыстыруға болады, мұнда шығармашылық пен ақпараттың қол жетімділігі маңызды рөл атқарады.

Негізгі аспектілердің бірі-цифрлық орта арқылы студенттердің білім беру тәжірибесін жақсарту. Интерактивті онлайн платформалар мен ресурстар оқу материалына тереңірек еруге мүмкіндік береді. Бұл ақпаратты жақсы игеруге ықпал етеді және студенттерге пәндерді ыңғайлы және икемді режимде үйренуге мүмкіндік береді.

Бұдан басқа, оқытуды жекелендіру барған сайын маңызды бола түсуде. цифрлық технологиялар оқу бағдарламаларын студенттердің жеке қажеттіліктеріне бейімдеуге мүмкіндік береді, бұл материалды тиімдірек игеруге ықпал етеді. Бұл сонымен қатар оқудың шығармашылық тәсілін дамытуға жағдай жасайды, өйткені студенттер өздерінің қызығушылықтарына сәйкес келетін оқу жолдарын таңдай алады[2].

Алайда, цифрлық технологияларды енгізу білім беру мекемелерінен оқытушылар мен студенттер арасында цифрлық сауаттылықты дамытуды талап етеді. Жаңа құралдар мен технологияларды қолдануға үйрету білім беру процесінің маңызды бөлігіне айналады.

Осылайша, цифрлық технологияларды білім беру процесіне біріктіру аспаздыққа ақпараттық-технологиялық шешімдерді енгізу сияқты, мұнда әрбір ингредиент нәтижені жақсартуға өз үлесін қосады. Бұл процесс қазіргі студенттер үшін қол жетімді, интерактивті және тиімді оқу ортасын құруға бағытталған.

Қорытындылай келе, цифрлық технологияларды білім беру процесіне біріктіру аспаздықта АТ шешімдерін енгізуге ұқсас. Ол қол жетімділікті, интерактивтілікті, жекелендіруді және шығармашылықты жақсартудың жаңа мүмкіндіктерін ашады. Бұл ұқсастықты түсіну білім беру мекемелеріне оқыту әдістерін жетілдіруге және студенттерді цифрлық әлемге жақсырақ дайындауға көмектеседі."

Әдебиеттер тізімі:

1. Anderson, P. (2017). " Білім берудегі болашақ тенденциялар: жаһандық перспектива." Trends in Educational Technology, 22(3), 165-182.
2. Thomas, E. (2020). " Жаһандану және білім: қиындықтар мен мүмкіндіктер." Comparative Education Review, 27(1), 120-135.

ИННОВАЦИОННЫЕ ТЕХНОЛОГИИ В ПРОВЕДЕНИИ УЧЕБНОЙ ПРАКТИКИ ПО СПЕЦИАЛЬНОСТИ «ТЕХНИЧЕСКОЕ ОБСЛУЖИВАНИЕ, РЕМОНТ И ЭКСПЛУАТАЦИЯ ЭЛЕКТРОМЕХАНИЧЕСКОГО ОБОРУДОВАНИЯ»

Кашарин Виталий Александрович

мастер производственного обучения

КГКП «Профессионально-технический колледж имени К. Доненбаевой»

Управления образования акимата Костанайской области

Аннотация: В данной статье рассмотрены методы организации познавательной, а также самостоятельной работы обучающихся. Рассмотрены примеры их применения на занятиях учебной практики, показана их эффективность и способы применения.

Ключевые слова: проблемно-развивающий метод, дифференцированный подход, интерактивная игра, ситуационная задача

«Знание - это сокровищница, а ключ к ней-практика»

Томас Фуллер

«Великая цель образования - это не знания, а действия»

Герберт Спенсер

VUCA-мир, в котором мы сегодня живем, характеризуется отсутствием гарантированной стабильности, изменчивой и сложной средой современного мира основанном на высоких современных технологиях. В таких непростых условиях, мы граждане Республики Казахстан, стоим на пороге четвертой промышленной революции, внедряем концепцию Индустрия 4.0, развиваем все отрасли народного хозяйства. Одну из главных ролей играет электротехническое оборудование, от его надежности и функциональности напрямую эффективная и безопасная работа многих производственных комплексов и обеспечение жизнедеятельности объектов разного назначения.

Четвертая промышленная революция усиливает требования к знаниям и компетенциям работников и сейчас очень важно, чтобы практика не просто шла в тесном ходе с теорией, а где-то даже опережала ее.

В основе обучения студентов, по специальности «Техническое обслуживание, ремонт и эксплуатация электромеханического оборудования», лежит компетентностный подход. Студенты обучаются тем умениям и навыкам, получают именно те знания, которые будут необходимы им в конкретной трудовой деятельности. Обучение ориентировано на результаты значимые в определенной сфере труда.

Внедрение инновационных методов в проведение учебной практики по данной специальности нацелено, в первую очередь, на подготовку обучающихся к жизни и трудовой деятельности в нестабильном VUCA-мире. Именно поэтому учебный процесс ориентирован на потенциальные возможности студентов и их реализацию. Преподавание учебной практики по специальности «Техническое обслуживание, ремонт и эксплуатация электромеханического оборудования» невозможно без внедрения инновационных методов.

Это достигается путем внедрения эффективных методов организации познавательной, а также самостоятельной работы обучающихся.

При проведении учебной практики, я использую следующие практико-ориентируемые методы:

1. Проблемно-развивающий метод.

Мною разработаны задания на применение знаний в нетипичных ситуациях, задания проблемно-производственного характера, на анализ и обобщение, сравнение и систематизацию.

Давно известный факт: интерес приносит та умственная работа, которая требует постоянного напряжения, не заурядных решений. Этот принцип я использую на «проблемных» занятиях. Перед студентами ставится задача, требующая решения путем анализа, систематизации, сравнения. Студенты для решения подобных задач вынуждены искать аргументы, дополнительную информацию, обсуждать между собой проблемные моменты и т.п. В результате, у каждого обучающегося формируется своя аргументированная точка зрения. Во время применения данного подхода, я ориентирую обучающихся на анализ процесса достижения результата и только потом на сам результат.

В математической логике есть утверждение: Важно не только получить правильный результат, но и правильно его получить. На мой взгляд, оно точно характеризует проблемно-развивающий метод.

2. Метод дифференцированного подхода

Данный метод позволяет учитывать индивидуальные возможности каждого обучающегося, создать каждому «ситуацию успеха». Данный подход включает в себя применение разноуровневых заданий не только в дидактическом, но и методическом смысле.

Я стараюсь проектировать задания таким образом, чтобы обучающийся не был просто пассивным наблюдателем, и его роль не сводилась к автоматическим ответам на вопросы. Мне кажется важным предоставить возможность анализировать, размышлять, применять нестандартные формы решения в меру своих способностей и уровня знаний.

Современные, во многом не стандартные по форме проведения занятия, в учебных лабораториях, на базе социальных партнеров, экскурсии на производство, деловые игры, участие в профессиональных конкурсах, внедрение стандартов «WORLD SKILLS», работа по самосовершенствованию, и другие эффективные методы обучения помогают подготовить грамотного, профессионально компетентного специалиста нового поколения.

Как было уже сказано, условия концепции Индустрия 4.0 требует от специалистов не просто устойчивых предметных знаний, но и умения размышлять, думать, креативно мыслить, находить изящные решения производственных задач. Я считаю, невозможно этому научиться, выполняя шаблонные расчеты по электротехнике. Учебные задачи должны быть не просто приближены к реальным рабочим ситуациям, но и содержать компонент для проявления таких качеств как креативность, ответственность, умение рассуждать и думать наперед.

На занятиях учебной практики я использую нетипичную, довольно сложную задачу, которая не только разделена на уровни сложности, но и является сквозной по нескольким темам. Данная задача представляет собой расчет основных физических параметров, на примере дома или квартиры обучающихся. У каждого в доме имеются электроприемники со своими техническими характеристиками, поэтому расчеты у каждого обучающегося индивидуальные и представляют практический интерес для каждого. При этом обучающиеся учатся применять основные законы электротехники при расчете простейших электрических цепей и изучают принципы построения простейших электрических цепей.

Обучающимся необходимо:

1. Составить таблицы: «Основные параметры электроприемников» и «Условные обозначения электрических элементов в схемах»
2. Рассчитать значение силы тока, каждого электроприемника
3. Вычертить на формате А3 (миллиметровая бумага), условное расположение жилых помещений с приемниками, в соответствии с ГОСТом.

При чем данная задача, разумеется, в версии с предложенными формулами и необходимым справочным материалом, интересна для решения школьниками во время профессиональных проб, проводимых колледжем для учащихся 9-х классов района. Ее практическая значимость в первую очередь в том, что позволяет ознакомиться с применением электротехнических расчетов в некоторых случаях повседневной жизни.

Данную задачу можно усложнять в соответствии с пройденными темами и курсом обучения: провода, кабели, и их выбор; выбор автоматических выключателей, подборка УЗО (можно и дальше расширить тему для расчетов).

Для усложнения задания, можно взять схему, которая ближе будет для обучающихся 2 и 3 курсов:

а) выбор проводов и кабелей при однофазной схеме подключения квартиры при напряжении 220,380 В;

б) выбор автоматов для квартирной сети, УЗО... и т.д. и т.п.

3. Игровые методы

Еще одним, на мой взгляд эффективным методом обучения студентов, повышения мотивации к образовательной деятельности является интерактивная игра. Интерактивные игры по типу «Лото», «Своя игра», «Кто хочет стать миллионером?» очень нравятся обучающимся 1-2 курса, т.к. в силу возрастных особенностей ребята активно включаются в игровое поле, проявляют азарт, соперничество.

Интерактивные игры используются мной на этапах закрепления, повторения пройденных знаний, как текущий или итоговый контроль по изученному разделу.

Интерактивные игры я готовлю в редакторе МО Power Point или использую онлайн программу Canva. При подготовке большое значение я уделяю оформлению игры, легенде и вспомогательным моментам таким как оформлению зоны игры или кабинета.

При этом интерактивные игры я использую и на мотивационном этапе, и на этапе рефлексии. Например, игра «Где логика» позволяет быстро напомнить обучающимся термины и определения, которые будут или были использованы на занятии. А игра «Импровизация» хорошо показывает, как нужно действовать во время возникновения внештатных рабочих ситуаций, повторение техники безопасности, возможных неисправности тех же электрических цепей или электроприборов. Игра «Угадай кто» в игровой форме знакомит студентов с выдающимися деятелями электротехники, отечественными учеными и изобретателями.

Таким образом, можно сделать вывод, что при обучении студентов специальности «Техническое обслуживание, ремонт и эксплуатация электромеханического оборудования» наиболее эффективно показывает себя сочетание проблемно-развивающего, дифференцированного и игрового подходов. Баланс использования данных подходов позволяет повысить качество и эффективность обучения, учебную мотивацию, интерес к будущей профессии, формирует положительный имидж получения рабочей специальности.

Список литературы:

1. <http://electricolschool/info>: Школа для электрика: об электротехнике и электронике;
2. <http://sovet-ingenera.com>: Разводка электрики в квартире;
3. <http://elektropets.ru/books-elektrotehnika.php> Библиотека бесплатных электронных книг для электрика, теория электротехники.

БІЛІМ БЕРУДЕГІ РЕВОЛЮЦІЯ: ЦИФРЛЫҚ ТЕХНОЛОГИЯЛАР ОҚУ ПРОЦЕСІН ҚАЛАЙ ӨЗГЕРТЕДІ

Далелова Гулназ Сериккалиева,
педагог зерттеуші,

Жолдықараева Еркеайым Бағланқызы,
өндірістік оқыту шебері,
TOO Astana IT University Колледж

Аннотация. Революция в образовании: Как цифровые технологии изменяют учебный процесс" предоставляет всесторонний анализ влияния цифровых технологий на образование, исследуя их развитие, перспективы и вызовы. Охватывая историю развития и внедрения технологий в учебный процесс, статья детально рассматривает преимущества цифровых инноваций, такие как индивидуализация обучения и улучшение доступности образования. Фокусируясь на вызовах, таких как недостатки дистанционного обучения и проблемы

безопасности данных, статья предлагает перспективы решения данных проблем и подчеркивает важность дальнейшего развития технологий для формирования эффективной и современной образовательной среды. Завершаясь успешными примерами использования цифровых технологий в образовании, статья подчеркивает их значительный потенциал в преобразовании образовательного процесса и подготовке обучающихся к требованиям цифровой эпохи.

Түйін: "Білім берудегі Революция: цифрлық технология оқу процесін қалай өзгертеді" мақаласы цифрлық технологияның білімге әсерін жан-жақты талдауды қамтамасыз етеді, олардың дамуын, перспективалары мен қиындықтарын зерттейді. Технологияларды дамыту және оқу процесіне енгізу тарихын қамтитын мақалада оқытуды даралау және білім берудің қолжетімділігін жақсарту сияқты цифрлық инновациялардың артықшылықтары егжей-тегжейлі қарастырылады. Қашықтықтан оқытудың кемшіліктері және деректер қауіпсіздігі мәселелері сияқты қиындықтарға назар аудара отырып, мақала осы мәселелерді шешудің перспективаларын ұсынады және тиімді және заманауи білім беру ортасын қалыптастыру үшін технологияны одан әрі дамытудың маңыздылығын көрсетеді. Білім беруде цифрлық технологияларды қолданудың сәтті мысалдарымен аяқтай отырып, мақала олардың білім беру процесін өзгертудегі және білім алушыларды цифрлық дәуірдің талаптарына дайындаудағы маңызды әлеуетін көрсетеді

Abstract: The article "Revolution in education: How Digital technologies are changing the educational process" provides a comprehensive analysis of the impact of digital technologies on education, exploring their development, prospects and challenges. Covering the history of the development and implementation of technology in the educational process, the article examines in detail the advantages of digital innovations, such as individualization of learning and improvement of accessibility of education. Focusing on challenges such as the disadvantages of distance learning and data security issues, the article offers prospects for solving these problems and emphasizes the importance of further technology development for the formation of an effective and modern educational environment. Concluding with successful examples of the use of digital technologies in education, the article highlights their significant potential in transforming the educational process and preparing students for the requirements of the digital age.

Түйін сөздер: Сандық технологиялар, Білім, Виртуалды шындық, Қашықтықтан оқыту, Жасанды интеллект, Интерактивті технологиялар, Электрондық оқыту платформалары, Оқытуды даралау, Онлайн курстар, Артықшылықтары мен қиындықтары, Деректер қауіпсіздігі, Білім беру бастамалары, Жаппай ашық онлайн курстар (MOOCs), Технологиялық жаңарту, Жаһандық білім.

Білім берудегі революция: цифрлық технологиялар оқу процесін қалай өзгертеді

Қазіргі уақытта, ақпараттық технологиялардың қарқынды даму дәуірінде білім беру қазіргі қоғамда табысты өмір сүрудің негізгі факторына айналды. Бұл тұрғыда цифрлық технологиялар шешуші рөл атқарады, дәстүрлі оқыту әдістерін өзгертеді және оқушылар мен тәрбиешілерге жаңа мүмкіндіктер жасайды.

Цифрлық технологиялардың білімге енуі оқытудың сапасы мен қолжетімділігін арттыра отырып, сөзсіз артықшылықтар әкелді. Интерактивті тақталар, онлайн платформалар, мобильді қосымшалар және басқа да инновациялық құралдар оқу процесінің ажырамас бөлігіне айналды, материалды тиімдірек игеруді қамтамасыз етті және студенттердің белсенді өзара әрекеттесуін ынталандырды. Қазіргі білім беру бағдарламаларының көпшілігі студенттерден икемді Дағдылар мен білімді үнемі жаңартып отыруды талап ететін жылдам өзгеретін әлемнің қиындықтарына тап болады. Бұл тұрғыда цифрлық технологиялар студенттерге сыни ойлауды дамытуға, мәселелерді шешуге және виртуалды кеңістікте байланысуға мүмкіндік беретін қосымша ғана емес, сонымен қатар негізгі құрамдас бөлікке айналады.

Бұл мақаланың негізгі идеясы-цифрлық технологиялардың қазіргі оқу процесіне әсерін терең талдау және оларды білім беру тәжірибесін байытудың қуатты құралына айналдыру. Біз цифрлық технологиялардың оқыту әдістемесіне қандай нақты өзгерістер енгізетінін және бұл

өзгерістер оқытуда жоғары нәтижелерге қалай ықпал ететінін қарастыруды жоспарлап отырмыз. Білім беруде цифрлық технологияларды пайдаланудың оң жақтарына ғана емес, оларды енгізуге байланысты туындайтын сын-тегеуріндерге де ерекше назар аударылатын болады. Біз оқырмандарға олардың оқу процесіне әсері туралы объективті түсінік беруге, сондай-ақ білім берудің болашағын анықтай алатын перспективалар мен трендтерді анықтауға тырысамыз. Цифрлық технологиялардың білімге әсерін талдау, олардың негізгі артықшылықтары мен қиындықтарын анықтау. Біз оқу орындарында цифрлық технологияларды пайдаланудың негізгі тенденцияларына шолу жасауды және олардың оқытудың жаңа әдістемелерін қалай қалыптастыратынын талдауды жоспарлап отырмыз.

Білім берудегі цифрлық технологиялардың даму кезеңдерін қарастыру. Оқу процесінде қолданылатын негізгі цифрлық технологияларды талдау. Оқудағы цифрлық технологиялардың артықшылықтарын және олардың оқу тиімділігіне әсерін атап өту. Білім беруге цифрлық технологияларды енгізуге байланысты сын-қатерлер мен проблемаларды анықтау. Әр түрлі білім беру контекстінде цифрлық технологияларды қолданудың сәтті мысалдарын ұсыну. Цифрлық технологияларды белсенді енгізуді ескере отырып, білім берудің болашағын болжау және ықтимал даму тенденцияларын анықтау.

Оқу орындарына енгізіле бастағаннан бері цифрлық технологиялар білім беруді дамытып, оқушылар мен педагогтар үшін жаңа мүмкіндіктер туғызып, ұзақ жолдан өтті. Бұл бағыттағы алғашқы қадамдар 1950-60 жылдары ENIAC және UNIVAC сияқты алғашқы компьютерлер пайда болған кезде жасалды. Алайда, олардың білім беруде қолданылуы жоғары шығындар мен басқарудың күрделілігіне байланысты шектеулі болды.

1970-80 жылдары компьютерлер университеттер мен мектептерде пайда бола бастады, қол жетімділікке ие болды. Дербес компьютерлер ақпаратты басқару және кейбір оқу процестерін автоматтандыру үшін қолданыла бастады. Алайда, бұл цифрлық технологияларды білім беруге интеграциялау бағытындағы алғашқы қадам ғана болды.

1990 жылдары интернеттің пайда болуымен білім беру мекемелері оқыту мен білім алмасу тәсілдерін өзгертуге мүмкіндік алды. Бұл қашықтықтан оқыту мен онлайн курстардың гүлденуіне кезеңі болды. Оқушылар енді әлемнің кез келген жерінде білім ала алды, бұл оқу орны мен уақыты туралы дәстүрлі түсініктерді өзгертті.

2000 жылдары мультимедиялық технологиялар сахнаға шығып, оқу процесіне интерактивті элементтерді енгізді. Электрондық оқулықтар, Мультимедиялық презентациялар және оқу бағдарламалары оқуды қызықты әрі қолжетімді етті. Осы кезеңде интерактивті тақталарды жаппай қолдану басталды, бұл мұғалімдер мен оқушылардың сыныптағы өзара әрекеттесуін күшейтті.

Білім беру процесіне технологияларды енгізудің маңызды сәттері мен жетістіктері:

Электрондық оқыту платформалары: 1990 жылдары Blackboard және WebCT сияқты алғашқы электрондық оқыту платформалары пайда болды. Олар оқытушылар мен студенттер материалдармен алмасып, желіде өзара әрекеттесе алатын виртуалды сыныптарды құруға арналған құралдарды ұсынды.

Виртуалды зертханалар мен модельдеу: 2000 жылдары виртуалды зертханалар мен модельдеулердің дамуы студенттерге виртуалды кеңістікте тәжірибе жасауға және зерттеулер жүргізуге мүмкіндік берді, бұл әртүрлі пәндер бойынша оқытудың практикалық аспектілерін жақсартты.

MOOCs дамуы: 2010 жылдардың басында әлемнің жетекші университеттерінен тегін білім беру курстарын ұсынатын MOOCs (жаппай ашық онлайн курстар) пайда болды. Бұл бүкіл әлем бойынша миллиондаған адамдар үшін жоғары білімді қол жетімді етті.

Білім беруде жасанды интеллектті қолдану: заманауи жасанды интеллект технологиялары білім беруде жекелендірілген оқу бағдарламаларын құру, студенттердің үлгерімін талдау және жеке Кері байланыс беру үшін қолданыла бастады.

Оқытудағы виртуалды шындық: соңғы онжылдық оқытуға виртуалды шындықты белсенді енгізумен сипатталады. Виртуалды сабақтар, жаттығу сценарийлері және модельдеу

студенттерге білім беру тәжірибесін байыта отырып, нақты немесе ойдан шығарылған сценарийлерге еруге мүмкіндік береді.

Бұл кезеңдер білім берудегі цифрлық технологиялардың дамуы тұрғысынан айсбергтің шыңы ғана. Алайда, олар технологияның жай ғана ақпарат беруден интерактивті және жекелендірілген білім беру тәжірибелерін құруға қалай көшкенін нақты көрсетеді. Болашақта біз технологияның қарқынды дамуымен анықталатын одан да инновациялық және жекелендірілген оқыту әдістерінің куәсі болуымыз мүмкін.

Интерактивті тақталар мен оқу платформалары қазіргі оқу процесінің ажырамас бөлігіне айналды. SMART Board және Promethean сияқты интерактивті тақталар оқытушыларға студенттер белсенді қатыса алатын динамикалық сабақтар жасауға мүмкіндік береді. Осындай технологиялардың көмегімен оқытушылар тұжырымдамаларды көрсете алады, интерактивті жаттығулар жасай алады және оқу процесін ынталандырады.

Google Classroom, Microsoft Teams және Moodle сияқты оқу платформалары оқу материалын, тапсырмаларды және кері байланысты ұйымдастырудың қарапайым және тиімді әдісін ұсынады. Бұл платформалар сонымен қатар қашықтықтан оқыту мен бірлесіп жұмыс істеуге ыңғайлы болу үшін оқытушылар мен студенттер арасындағы виртуалды өзара әрекеттесуді қолдайды.

Мобильді технологияның дамуы білім беру мақсатында белсенді қолданылатын көптеген білім беру қосымшалары мен ойындарының пайда болуына әкелді. Тілдерді үйренуге арналған Duolingo, математикаға арналған хан академиясы және Мнемотехникаға арналған Quizlet сияқты мобильді қосымшалар студенттерге оқу процесін жекелендіру арқылы кез келген жерде және кез келген уақытта оқуға мүмкіндік береді.

Білім беру ойындары сонымен қатар білім беру элементтерін қызықты және қызықты тапсырмалар формасына біріктіретін танымал оқыту әдісіне айналды. Бұл ойындар сыни ойлауды, мәселелерді шешуді және ынтымақтастықты дамытады.

Онлайн курстар мен қашықтықтан оқыту білім алу үшін икемді мүмкіндіктер бере отырып, білім беру ортасының маңызды құрамдас бөлігіне айналды. Сияқты платформалар Coursera, edX, және Udacity, әр түрлі пәндер бойынша жетекші университеттер мен ұйымдардың курстарын ұсынады.

Қашықтықтан оқыту дәстүрлі сыныптан тыс оқу тәжірибесін құру үшін вебинарларды, бейне дәрістерді, форумдарды және басқа да онлайн ресурстарды пайдалануды қамтиды. Бұл әсіресе студенттер жаһандық қоғамның әртүрлі бөліктерінде бола отырып, материалды оқи алатын қазіргі әлемде өте маңызды. Жасанды интеллект (AI) білім беруде кеңінен қолданыла бастайды, оқыту тәсілдерін өзгертеді және жекелендірілген білім беру бағдарламаларын ұсынады. Машиналық оқыту алгоритмдері студенттердің деректерін талдау үшін қолданылады, бұл әр оқушының білім деңгейін, қалауын және материалды игеру қарқынын ескере отырып, Жеке оқу жоспарларын құруға мүмкіндік береді. Жасанды интеллект сонымен қатар тапсырмаларды тексеруді автоматтандыруға, кері байланыс беруге және интерактивті оқыту орталарын құруға енгізілуде. Бұл технологиялар оқу материалын тереңірек түсінуге бағытталған оқытушылар мен студенттердің уақыты мен ресурстарын тиімдірек пайдалануға жағдай жасайды.

Білім берудегі цифрлық технологиялардың басты артықшылықтарының бірі-оқытуды даралау мүмкіндігі. Оқытудың дәстүрлі әдістері көбінесе үлкен топтарға және дайындық деңгейлерінің әртүрлілігіне байланысты әр студентке жеке көзқараспен шектеледі. Жасанды интеллект элементтері бар оқу бағдарламалары сияқты цифрлық құралдардың пайда болуымен жекелендірілген оқу жоспарларын құру мүмкіндіктері айтарлықтай өсті. Оқытуды даралау студенттерге күрделі тақырыптарға назар аудара отырып және оларға күрделірек болып көрінетін материалдарды мұқият зерттей отырып, өз қарқынымен алға жылжуға мүмкіндік береді. Студенттің жеке қажеттіліктеріне бейімделген бейімделгіш оқыту әдістері материалды түсінуді және оқу тиімділігін арттыруға көмектеседі. Жасанды интеллект технологияларының арқасында жүйелер студенттің деректерін талдай алады, олардың білім деңгейін, оқу стилін анықтай алады және тиісті материалдар, тапсырмалар мен тесттер бере

алады. Бұл әр оқушының әлеуетін барынша арттыруға және оқу материалын терең түсінуге жағдай жасайды.

Цифрлық технологиялар географиялық және әлеуметтік кедергілерді еңсере отырып, білім берудің қолжетімділігін айтарлықтай жақсартты. Онлайн курстар мен қашықтықтан оқыту әлемнің әртүрлі бөліктеріндегі студенттерге үйден шықпай-ақ жоғары сапалы білім алуға мүмкіндік береді. Бұл әсіресе сапалы білімге қол жеткізе алмайтын шалғай аудандардағы адамдар үшін өте маңызды. Виртуалды сыныптар мен вебинарлар виртуалды Оқу кеңістігін құру арқылы оқытушылармен және құрдастарымен нақты уақыт режимінде өзара әрекеттесу мүмкіндігін қамтамасыз етеді. Бұл білім беру мен білім алмасудың мүмкіндіктерін кеңейтеді, білім беруді студенттердің әртүрлі санаттары үшін икемді және қол жетімді етеді.

Қашықтықтан оқыту мен онлайн платформалардың даусыз артықшылықтары көбінесе кейбір қиындықтар мен шектеулермен бірге жүреді. Қашықтықтан оқытудың басты кемшіліктерінің бірі-студенттер мен оқытушылар арасындағы әлеуметтік өзара әрекеттесуді қиындататын сыныпта физикалық қатысудың болмауы. Тікелей қарым-қатынастың болмауы тұлғааралық дағдыларды дамытуға, топтық жұмысқа және сыныпта пікір алмасуға әсер етуі мүмкін. Технологияларға қол жетімділіктің шектеулері, әсіресе инфрақұрылымы шектеулі және жоғары жылдамдықты Интернетке қол жетімділігі төмен аймақтарда қосымша проблемалар болып табылады. Бұл сандық теңсіздікті тудырады, мұнда кейбір студенттер қажетті ресурстарға қол жетімділіктің болмауына байланысты қанағаттанбауы мүмкін.

Білім беруде цифрлық технологияларды қолданудың өсуімен деректердің қауіпсіздігі мен құпиялылығы туралы маңызды сұрақтар туындайды. Студенттер мен оқытушылар өздерінің жетістіктері мен өнімділігі туралы Жеке мәліметтер мен ақпарат беру арқылы онлайн платформалармен өзара әрекеттеседі. Бұл деректердің жеткіліксіз қорғалуы ағып кетуге, бұзуға немесе дұрыс пайдаланбауға әкелуі мүмкін. Құпиялылық мәселелері виртуалды сыныптағы студенттердің белсенділігін бақылауға да қатысты. Бейне сабақтарды жазуға, жүйеде өткізген уақытты бақылауға және цифрлық оқытудың басқа аспектілеріне қатысты мәселелер оқу үлгерімін бағалау қажеттілігі мен студенттердің жеке өмірін қорғау арасындағы тепе-теңдікті талап етеді.

Білім беруде цифрлық технологияларды енгізу студенттер үшін ғана емес, оқытушылар үшін де қиындық туғызады. Кейбір мұғалімдер жаңа технологиялар мен құралдарды игеруде қиындықтарға тап болуы мүмкін, бұл оқыту сапасына әсер етуі мүмкін. Виртуалды сабақтарға бейімделу, интерактивті тақталарды, электронды оқу платформаларын пайдалану уақыт пен дайындықты қажет етеді. Студенттер сонымен қатар оқытудың жаңа түрлеріне бейімделуде қиындықтарға тап болады. Онлайн оқыту дербестікті, ұйымшылдықты және тәртіпті қажет етеді, ал кейбір студенттер сыныпта физикалық қатысуы болмаған кезде мотивация мен құрылымды сақтауда қиындықтарға тап болуы мүмкін. Қоғам, жалпы алғанда, білім беруде цифрлық технологиялар ұсынатын мүмкіндіктерді тиімді пайдалана алатындай етіп, тәрбиешілер мен студенттерді тиісті дайындықпен қамтамасыз ету қажеттілігіне тап болады.

Цифрлық технологиялар білім беру процестеріне айтарлықтай өзгерістер енгізіп, әртүрлі деңгейлерде оқуды жақсартуға бірегей мүмкіндіктер берді. *One Laptop per Child (OLPC)* жобасы дамушы елдердегі балаларды ноутбук компьютерлерімен қамтамасыз ететін және білімге қол жеткізуге мүмкіндік беретін сәтті бастаманың жарқын мысалы болды. *Google Classroom* сияқты білім беру құралдары мен платформаларын ұсынатын *Google for Education* оқу процесі мен ынтымақтастықты жеңілдету үшін технологияны сәтті біріктіреді. Хан академиясы білім беру бейнелері мен сабақтарын ұсына отырып, білімге қол жетімділікті арттыру үшін жекелендірілген оқыту мен технологияны қолданудың сәтті мысалы болды.

Мектеп деңгейінде интерактивті тақталар, электронды оқулықтар және *Google Classroom* сияқты онлайн платформалар сынып ішіндегі өзара әрекеттесуді жақсарту және оқуды жеңілдету үшін белсенді қолданылады. Жоғары білім беруде *EDX* және *Coursera* ұсынған жаппай ашық онлайн курстар (*MOOCs*) жоғары сапалы білім беру үшін технологияның жаһандық қолданылуын көрсетеді. Корпоративтік сектор қызметкерлердің біліктілігі мен кәсіби біліктілігін арттыра отырып, Кәсіптік оқыту үшін білім беру

платформаларын сәтті енгізуде. Медициналық білім беруде виртуалды модельдеу және оқу бағдарламалары болашақ дәрігерлерге қауіпсіз ортада дағдыларды дамытуға көмектеседі. Бұл мысалдар технологияны мектеп сыныптарына қосудан бастап, әлемдегі жетекші университеттердің курстарына қол жеткізуге дейін білім беруде цифрлық технологияны сәтті қолданудың әртүрлілігін көрсетеді. Мұндай жобалар білім беру тәжірибесін байытып қана қоймайды, сонымен қатар икемді, қолжетімді және тиімді білім беру ортасын қалыптастырудағы технологиялардың әлеуетін көрсетеді.

Білім беру процесінде цифрлық технологиялардың рөлін талдау барысында олардың дәстүрлі оқыту әдістеріне елеулі өзгерістер әкелетіні белгілі болады. Интерактивті тақталар мен онлайн платформалардан виртуалды шындық пен жасанды интеллектке дейін технология оқытудың қолжетімділігіне, тиімділігіне және даралануына оң әсер етеді. Негізгі тұжырымдардың бірі-сандық құралдардың арқасында жеке оқыту мүмкіндігі. Оқытуды даралау бейімделу әдістері, жасанды интеллект және инновациялық білім беру платформалары арқылы жай ғана тұжырымдамаға емес, шындыққа айналады. Бұл студенттерге олардың қарқынына, оқу стиліне және білім деңгейіне сәйкес дамуға мүмкіндік береді. Қашықтықтан оқыту және деректер қауіпсіздігі мәселелері сияқты кемшіліктер де назар аударуды қажет етеді. Алайда, бұл проблемаларды технологияның одан әрі дамуымен және білім беру мекемелерінде тиімді басқарумен сәтті жеңуге болады.

Білім беруде цифрлық технологияларды одан әрі дамытудың маңыздылығын асыра бағалау мүмкін емес. Технология оқу процестері мен оқу әдістемелерін жақсартып қана қоймайды, сонымен қатар географиялық және әлеуметтік-мәдени кедергілерді бұзады, бұл білім беруді қол жетімді және инклюзивті етеді. Технологияны одан әрі дамыту Цифрлық теңсіздік, деректердің қауіпсіздігін қамтамасыз ету және оқытудың инновациялық әдістерін әзірлеу сияқты ағымдағы шектеулерді жоюға бағытталуы керек. Виртуалды шындық, жасанды интеллект және білім беру платформалары бойынша зерттеулерді ілгерілету білім берудің жаңа стандарттарын қалыптастырып, оны тиімділік пен сапаның жаңа деңгейіне көтере алады.

Демек, білім берудегі цифрлық Инвестициялар қазіргі әлемнің қиындықтарына жауап беретін және студенттерді цифрлық дәуірде табысты өмір сүруге дайындайтын білім беру ортасын құрудың маңызды стратегиялық шешімін білдіреді. Білім берудегі цифрлық технологияларды қолдау және дамыту қоғам мен экономиканың серпінді өзгеріп отыратын талаптарына тиімді жауап бере алатын білім беру жүйесін қалыптастыру бағытындағы негізгі қадамдар болып табылады.

Әдебиет тізімі:

1. Clark, D., & Mayer, R. E. (2016). *E-Learning and the Science of Instruction: Proven Guidelines for Consumers and Designers of Multimedia Learning*. John Wiley & Sons.
2. Prensky, M. (2001). Digital Natives, Digital Immigrants. *On the Horizon*, 9(5), 1-6.
3. Johnson, L., Adams Becker, S., Estrada, V., & Freeman, A. (2015). *NMC/CoSN Horizon Report: 2015 K-12 Edition*. The New Media Consortium.
4. Siemens, G. (2005). Connectivism: A Learning Theory for the Digital Age. *International Journal of Instructional Technology and Distance Learning*, 2(1), 3-10.
5. Anderson, C. A., & Dill, K. E. (2000). Video Games and Aggressive Thoughts, Feelings, and Behavior in the Laboratory and in Life. *Journal of Personality and Social Psychology*, 78(4), 772-790.
6. Prosser, M., & Trigwell, K. (1999). *Understanding Learning and Teaching: The Experience in Higher Education*. SRHE and Open University Press.
7. Tapscott, D. (1998). *Growing Up Digital: The Rise of the Net Generation*. McGraw-Hill.
8. Koohang, A., Riley, L., Smith, T., & Schreurs, J. (2009). E-Learning and Constructivism: From Theory to Application. *Interdisciplinary Journal of E-Learning and Learning Objects*, 5, 91-109.

9. Gee, J. P. (2003). What Video Games Have to Teach Us About Learning and Literacy. Palgrave Macmillan.

КӘСІПТІК БІЛІМ БЕРУ САЛАСЫНДАҒЫ ИННОВАЦИЯЛАРДЫҢ ЭКОНОМИКАЛЫҚ ЖӘНЕ ӘЛЕУМЕТТІК ДАМУҒА ӘСЕРІ

Болсхан Байжигит
арнайы пәндер оқытушысы,
Астана қаласы әкімдігінің
«Қоғамдық тамақтандыру және сервис колледжі» ШЖҚ МКК

Аннотация: Мақалада инновацияның кәсіби дайындықтағы рөлі және олардың қоғамның экономикалық дамуы мен әлеуметтік құрылымына әсері қарастырылады. Технологиялық прогресс, икемді білім беру бағдарламалары, индустриямен ынтымақтастық, жобалар үлгісінде оқыту, жеке тұлғаны дамытуды қолдау, халықаралық ынтымақтастық және білім беру бағдарламаларының тиімділігін бағалау сияқты білім берудегі заманауи тенденциялар талқыланады. Авторлар бәсекеге қабілетті мамандарды қалыптастыру және тұрақты білім беру ортасын құру үшін инновацияның маңыздылығын атап көрсетеді.

Түйін сөздер: білім берудегі инновациялар, кәсіптік оқыту, технологиялық прогресс, икемді білім беру бағдарламалары, индустриямен ынтымақтастық, жобалық оқыту, жеке тұлғаны дамыту, халықаралық ынтымақтастық, тиімділікті бағалау, әлеуметтік және экономикалық даму.

Қазіргі әлем технологиялық жетістіктер мен жаһандық өзгерістердің әсерінен тез өзгеруде. Бұл тұрғыда кадрларды кәсіби даярлау бәсекеге қабілетті және инновациялық қоғамды қалыптастыруда шешуші рөл атқарады. Кәсіби дайындықтағы инновациялар қоғамның экономикалық дамуы мен әлеуметтік құрылымына әсер ететін негізгі факторға айналуда. Бұл мақала осы инновациялардың қазіргі шындықты қалай қалыптастыратынын және бізді болашаққа бағыттайтынын қарастырады.

1. Технологиялық прогресс және білім беру әдістерін жаңарту

Жаңа технологиялардың дамуымен кәсіптік білімге инновацияларды енгізу мүмкін болды. Виртуалды шындықты, жасанды интеллектті және интерактивті оқыту платформаларын пайдалану қазіргі еңбек нарығының талаптарына сәйкес келетін неғұрлым тиімді және бейімделген дайындық курстарын құруға мүмкіндік береді[1].

2. Икемді білім беру бағдарламалары

Кәсіби дайындықтағы инновациялар дәстүрлі білім беру модельдерін қайта қарауға әкеледі. Пәндердің қатаң иерархиясының орнына студенттерге олардың қызығушылықтары мен қажеттіліктеріне сәйкес курстарды таңдауға мүмкіндік беретін икемді білім беру бағдарламалары көбірек қолданылуда. Бұл әмбебап дағдыларды қалыптастыруға ықпал етеді және тұлғаның жан-жақты дамуын қолдайды.

3. Индустриямен ынтымақтастық

Білім беру мекемелері мен кәсіпорындар арасындағы ынтымақтастық тығыз бола түсуде. Кәсіби бағдарламалар Еңбек нарығының нақты қажеттіліктерін ескере отырып әзірленуде. Бұл түлектерге теория мен практика арасындағы алшақтықты азайту арқылы кәсіби қызметке дайын болуға мүмкіндік береді.

4. Жұмсақ дағдыларды дамыту

Кадрларды даярлаудағы инновациялар коммуникация, шығармашылық ойлау және уақытты басқару сияқты жұмсақ дағдыларды дамытуға бағытталған. Бұл дағдылар өзгерістердің жылдам қарқыны мен бәсекелестіктің жоғарылауы жағдайында барған сайын құнды бола түсуде.

5. Жобалар мен практикалық тапсырмалар мысалында оқыту

Кәсіби дайындықтағы инновациялар сонымен қатар нақты жобалар мен практикалық тапсырмалар арқылы оқытуға баса назар аударуды қамтиды. Студенттер өз білімдерін нақты сценарийлерде қолдана алады, бұл материалды жақсы игеруге және нақты мәселелерді шешу дағдыларын дамытуға ықпал етеді.

6. Жеке дамуды қолдау

Кадрларды даярлаудағы инновациялар тек кәсіби аспектілерге ғана емес, сонымен қатар студенттердің жеке дамуына да назар аударады. Бағдарламаларға көшбасшылық қасиеттерді дамыту, өзін-өзі басқару, сондай-ақ психологиялық тұрақтылық модульдері кіреді, бұл түлектердің қазіргі қоғамның күрделі сын-қатерлеріне кешенді дайындығын қалыптастырады.

7. Білім беру саласындағы халықаралық ынтымақтастық

Халықаралық компоненттерді білім беру процесіне біріктіру білім, тәжірибе және мәдени ерекшеліктер алмасуға ықпал етеді. Студенттер әлемдік озық технологияларға, озық тәжірибелерге және олардың кәсіби білімін толықтыратын әртүрлі көзқарастарға қол жеткізе алады.

8. Білім беру бағдарламаларының тиімділігін бағалау

Кәсіптік оқытудағы инновациялар білім беру бағдарламаларының тиімділігін бағалау жүйелерін де қамтиды. Студенттер мен жұмыс берушілердің тұрақты талдаулары мен кері байланысы бағдарламаларды жақсартуға мүмкіндік береді, бұл оларды қоғамның қажеттіліктеріне сәйкес және бейімделеді[2].

Қорыта келе кәсіптік оқытудағы инновациялар білім берудің әртүрлі аспектілерін қамтитын көп қырлы және серпінді процесс болып табылады. Білім беру әдістемелерін үнемі дамыту және бейімдеу арқылы ғана біз қазіргі әлемнің сын-қатерлеріне дайын кадрларды даярлауды қамтамасыз ете аламыз. Бұл инновацияларды енгізу білікті мамандарды қалыптастырып қана қоймайды, сонымен қатар қоғамның экономикалық және әлеуметтік прогресінің қозғаушы күші болып табылады. Кәсіби дайындықтағы инновациялар қоғамның экономикалық және әлеуметтік дамуының қуатты қозғалтқышы болып табылады. Технологиялық прогресс, икемді білім беру бағдарламалары, индустриямен ынтымақтастық және жұмсақ дағдыларды дамыту болашақтың қиындықтарына сәтті бейімделуге ықпал ететін тұрақты білім беру ортасын қалыптастырады. Бүгін осы инновацияларды жүзеге асыру-ертең қоғамның өркендеуінің кепілі.

Әдебиеттер тізімі:

1. Сименс, Г. (2005). Коннективизм: цифрлық дәуірдегі оқыту теориясы. Халықаралық білім беру технологиялары және қашықтықтан оқыту журналы, 2 (1), 3-10.
2. Браун, Дж. с., Коллинз, А. және Дугид, П. (1989). Позитивті таным және оқу мәдениеті. Білім беру саласындағы зерттеуші, 18 (1), 32-42.

ПРИМЕНЕНИЕ САПР «КОМПАС-3D» В ПОДГОТОВКЕ СПЕЦИАЛИСТОВ ТЕХНИЧЕСКИХ СПЕЦИАЛЬНОСТЕЙ В КОЛЛЕДЖЕ

Бегалина Махаббат Шакиржановна

преподаватель специальных дисциплин

Костанайский колледж автомобильного транспорта.

Аннотация. Статья рассматривает использование программного обеспечения САПР "Компас-3D" в обучении студентов технических специальностей в колледже. Автор описывает основные возможности и преимущества данного программного обеспечения, а также его роль в развитии навыков проектирования и моделирования в образовательном процессе. Статья также освещает методику использования САПР "Компас-3D" для обучения студентов основам трехмерного моделирования, создания чертежей и сборочных единиц. В статье показана

важность практического использования программы в учебном процессе, что помогает студентам развивать свои навыки проектирования и моделирования, а также подготавливает их к реальным профессиональным задачам, позволяет студентам получить реальный опыт работы с инструментами проектирования и повысить свою квалификацию.

Ключевые слова: САПР "Компас-3D", моделирование, образование, колледж, автоматизированное проектирование, модель, чертеж.

Түйін. Мақалада колледжде техникалық мамандықтар бойынша студенттерді оқытуда "Компас-3D" АЖЖ бағдарламалық жасақтамасын қолдану қарастырылады. Автор осы бағдарламалық жасақтаманың негізгі мүмкіндіктері мен артықшылықтарын, сондай-ақ оның білім беру процесінде жобалау және модельдеу дағдыларын дамытудағы рөлін сипаттайды. Мақалада сонымен қатар студенттерге үш өлшемді модельдеу, сызбалар мен құрастыру қондырғыларының негіздерін үйрету үшін "Компас-3D" АЖЖ қолдану әдістемесі қарастырылған. Автор оқу процесінде бағдарламаны практикалық қолданудың маңыздылығын атап көрсетеді, бұл студенттерге дизайн және модельдеу дағдыларын дамытуға көмектеседі, сонымен қатар оларды нақты кәсіби тапсырмаларға дайындайды, студенттерге дизайн құралдарымен нақты тәжірибе алуға және біліктілігін арттыруға мүмкіндік береді.

Түйін сөздер: CAD "Компас-3D", модельдеу, білім беру, колледж, автоматтандырылған дизайн, модель, сызба.

Abstract. The article examines the use of the Compass-3D CAD software in the training of students of technical specialties in college. The author describes the main features and advantages of this software, as well as its role in the development of design and modeling skills in the educational process. The article also highlights the methodology of using the Compass-3D CAD system to teach students the basics of three-dimensional modeling, creating drawings and assembly units. The author emphasizes the importance of practical use of the program in the educational process, which helps students develop their design and modeling skills, as well as prepares them for real professional tasks, allows students to gain real experience working with design tools and improve their qualifications

Key words: Compass-3D CAD, modeling, education, college, computer-aided design, model, drawing.

В настоящее время невозможно представить себе современное промышленное предприятие или конструкторское бюро без компьютеров и специального программного обеспечения, предназначенного для разработки конструкторской документации или проектирования различных изделий.

Применение в образовательном процессе современных компьютерных технологий убеждает студентов технических специальностей в постоянно растущих требованиях, предъявляемых к графической подготовке будущих специалистов. Умение пользоваться любым графическим редактором значительно повышает эффективность профессиональной подготовки инженера.

С проблемой выбора той или иной САПР сталкиваются практически все, ведь правильный выбор – надежное условие ее эффективного использования.

Костанайский колледж автомобильного транспорта при выборе системы автоматизированного проектирования для подготовки специалистов технической направленности сделал акцент на САПР "Компас-3D".

САПР "Компас-3D" является одним из наиболее распространенных программных продуктов, используемых в области проектирования и моделирования в различных технических специальностях (рисунок 1). Его применение в подготовке специалистов имеет ряд преимуществ и полезных особенностей.

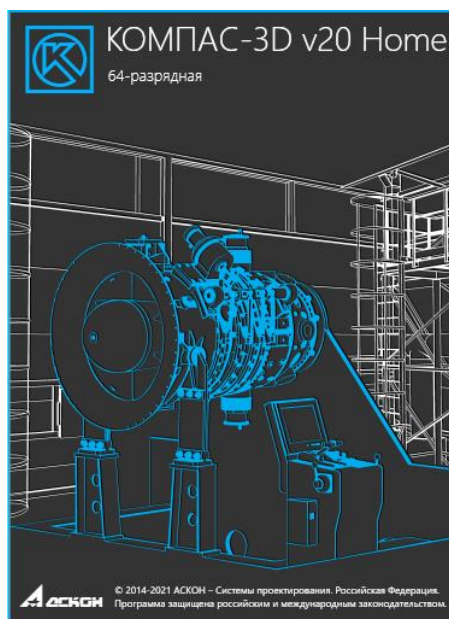

Рисунок 1. Компас-3D

Трехмерное твердотельное моделирование – одно из перспективных направлений компьютерных технологий. С применением КОМПАС-3D – графики, на предприятиях Казахстана, возникла необходимость в подготовке специалистов, владеющих технологией создания трехмерных моделей.

Потеряло смысл проведения традиционных занятий с большой аудиторией и конспектированием лекций обучающимися. Изменился стиль самостоятельной работы. Стало больше времени для получения дополнительного материала и проведение индивидуальных и практико- ориентированных занятий по специальным дисциплинам. Появилась возможность для ускоренного и углубленного изучения интересующих обучающегося тем. Все возрастающий объем знаний, при подготовке специалиста, не возможен без использования современных прикладных конструкторских программ КОМПАС-ГРАФИК, а также трехмерного твердотельного моделирования с применением КОМПАС-3D и инновационных методик в системе обучения при становлении специалиста технического профиля. Внедрение в учебный процесс системы автоматизированного проектирования, позволяет вести обучение на технических специальностях Костанайского колледжа автомобильного транспорта на качественно новом уровне.

Используемая система КОМПАС-3D предназначена для создания трехмерных параметрических моделей, отдельных деталей, сборочных единиц, стандартных и уникальных конструктивных элементов. Проектируемая модель, построенная в этой программе, имеет полную наглядность, т.к. плоский чертеж иногда не может быть реализован в производстве, когда данная деталь является не технологичной, а трехмерная модель наглядно это продемонстрирует. Возрастающий объем знаний в современном мире необходим для успешной работы и профессионального роста специалиста, а это невозможно без использования информационных технологий и инновационных методик при подготовке специалиста технических специальностей.

Для обучения графическим дисциплинам на втором курсе студенты по квалификации техники-механики в 2 семестре выполняют различные задания по проекционному черчению, знакомятся с интерфейсом программы и основными инструментами проектирования, а также библиотекой стандартных изделий. Сначала обучающиеся создают трехмерную модель детали на рисунке 2,

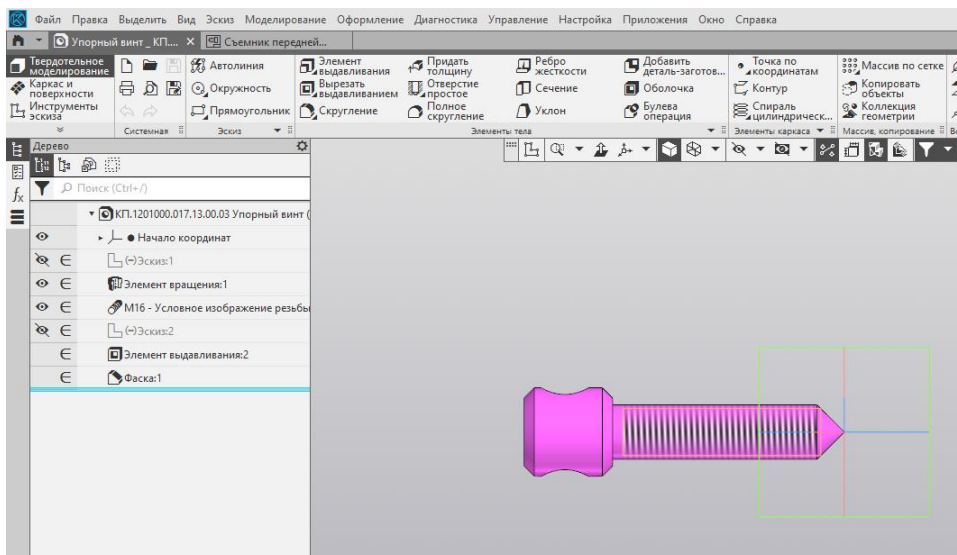

Рисунок 2. Модель упорного винта

а затем по модели выполняют рабочий чертеж рисунок 3, что значительно сокращает временные затраты в процессе обучения и повышает эффективность развития пространственного мышления личности.

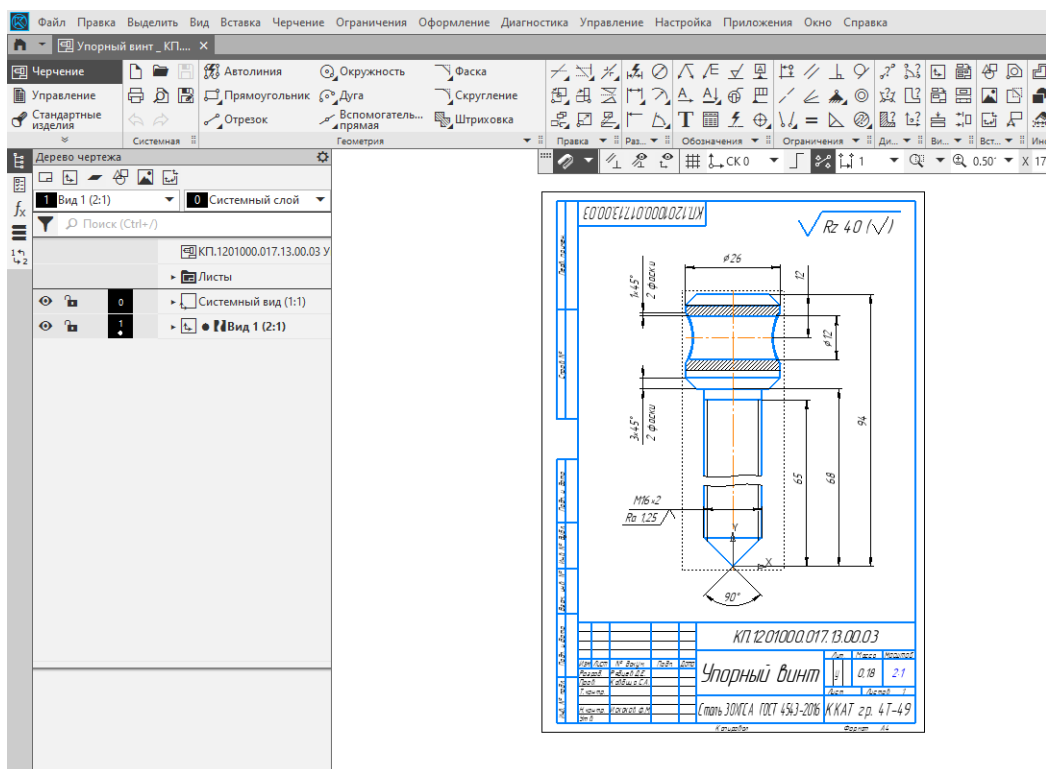

Рисунок 3. Чертеж «Упорный винт»

Во втором семестре основное внимание уделяется выполнению сборочных чертежей, чертеж на рисунке 4.

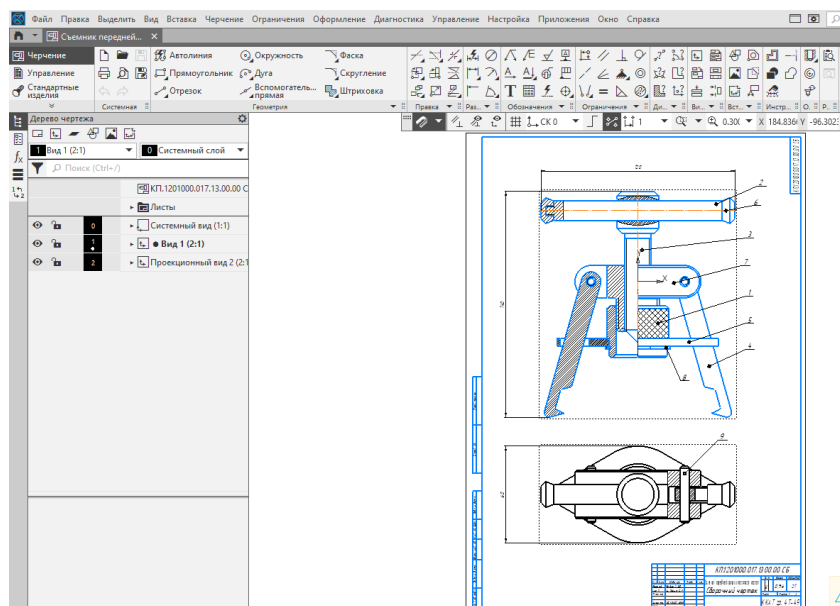

Рисунок 4. Съемник передней крышки масляного насоса

Студенты с помощью графических средств строят модель каждой детали, затем собирают динамическую модель изделия (каждый выполняет изделие по индивидуальному заданию), проверяют его работу.

Будущие специалисты могут наблюдать, как выглядит изделие, а затем разрабатывают чертеж сборочной единицы и составляют спецификацию на рисунке 5.

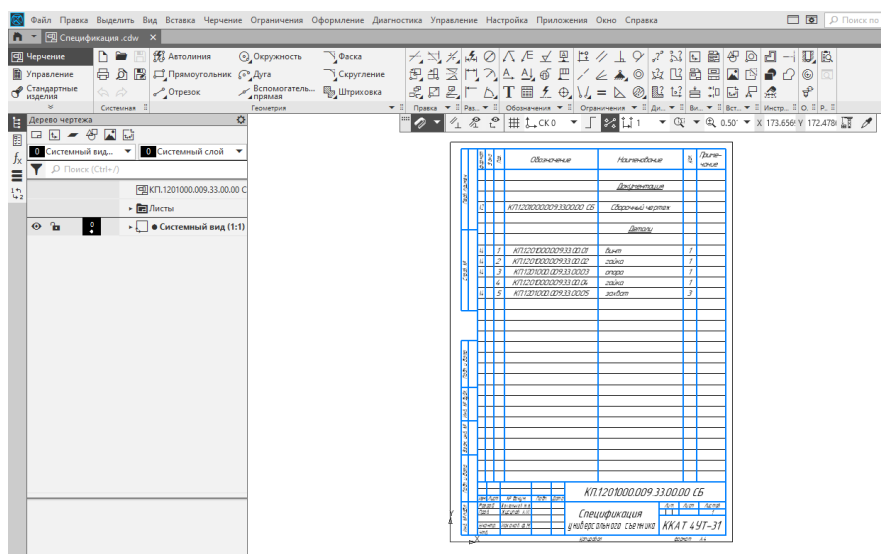

Рисунок 5. Спецификация

У студентов повысилась успеваемость и заинтересованность, они с удовольствием осваивают графические программы для создания современной документации.

На специальности «Техническое обслуживание, ремонт и эксплуатация автомобильного транспорта» студенты 4 курсов учатся выполнять и оформлять чертежную документацию с помощью графических программ КОМПАС. На 4 курсе сложность задания резко возрастает, студенты выполняют детализацию чертежей общего вида и, наоборот, по предлагаемым чертежам деталям и описанию (всего около 25-30 деталей) создают модель сборочной единицы и ее чертеж общего вида. Студенты работают с реальными объектами, учатся оформлять чертежи в соответствии с государственными стандартами, создают 3D сборки на рисунке 6.

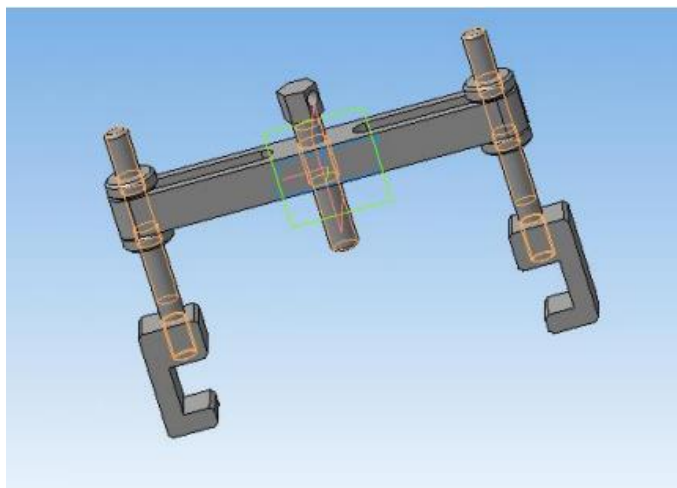

Рисунок 6. Съемник шкива

Использование САПР "Компас-3D" в подготовке специалистов технических специальностей в колледже является эффективным и практичным подходом. Такой подход помогает студентам развивать свои навыки проектирования и моделирования, а также подготавливает их к реальным профессиональным задачам.

В дальнейшем выпускникам нашего колледжа будет легче адаптироваться на рабочем месте, так как многие предприятия используют в производстве новейшие информационные технологии. А самое главное, основные принципы, применяемые в работе с САПР «Компас-3D», выпускники нашего колледжа смогут применить в своей профессиональной деятельности.

Список литературы:

1. Богуславский, А. А., Щеглова, И. Ю. КОМПАС-3D LT: учимся моделировать и проектировать на компьютере (edu.ascon.ru)
3. Бочков, А. Л. Трехмерное моделирование в системе Компас-3D (практическое руководство) – СПб : СПбГУ ИТМО, 2007.
4. Троицкий, Д. И. Сборки в КОМПАС-3D : методические указания – Тула. – 2019.
5. Большаков, В. П. Построение 3-D моделей сборок в системе автоматизированного проектирования «КОМПАС» : учеб. пособие. СПб. : Изд-во СПбГЭТИ «ДЭТИ», 2015.
6. Графические дисциплины: современное состояние и перспективы развития, роль формирования инженерной культуры / Сборник научных трудов. – Новосибирск : Изд-во СГУПС, 2019. – 177 с.
7. Потемкин А. Трехмерное твердотельное моделирование. М.: Компьютер, 2003. 295с.
8. Интерактивное руководство КОМПАС-3D.

СОЗДАНИЕ СОЦИАЛЬНОЙ СЕТИ И ПРИЛОЖЕНИЯ ДЛЯ ПОПУЛЯРИЗАЦИИ ЭКОЛОГИЧЕСКОГО ОБРАЗА ЖИЗНИ И ОТСЛЕЖИВАНИЯ ЭКОЛОГИЧНОГО ОБРАЗА ЖИЗНИ

Сапаров Ануар Талгатович

магистр, преподаватель химии

ГККП «Многопрофильный инновационный колледж при управлении образования Акмолинской области»

В современном мире, сталкиваясь с вызовами изменения климата и угрозой биоразнообразия, огромным количеством отходов и неэкологичного производства, экологическая ответственность становится важной частью повседневной жизни. Несмотря на увеличивающийся интерес к экологическим вопросам, многие люди сталкиваются с

трудностями в интеграции экологически устойчивого образа жизни из-за отсутствия средств и мотивации.

Актуальность проблемы заключается в необходимости поиска инновационных решений для стимулирования и поддержки экологически ответственного поведения. В этом контексте возникает потребность в разработке мобильного приложения (социальной сети), которое будет не только информировать пользователей о влиянии их действий на окружающую среду, позволять обмениваться мнениями, событиями и информацией об экологическом состоянии его региона, но и предоставлять персонализированные рекомендации для улучшения их экологического образа жизни.

Цель – исследовать потенциал мобильного приложения и социальной сети для поддержки и мотивации пользователей к устойчивым экологическим привычкам. Для достижения этой цели поставлены следующие задачи:

1. **Исследование текущего состояния проблемы:**

- Провести анализ существующих экологических приложений и выявить их преимущества и недостатки.
- Определить основные проблемы, с которыми сталкиваются люди при попытке внедрения экологически устойчивого образа жизни.

2. **Проектирование функциональности приложения:**

- Разработать структуру и функциональные возможности приложения, направленные на эффективное формирование экологического поведения пользователей.
- Адаптировать уже известные методы и функционал аналогичных приложений под реалии нашей страны.
- Создать новые персонализированные инструменты, способствующие формированию и поддержке экологически ответственных привычек.

3. **Тестирование и оценка:**

- Провести тестирование приложения на предмет его эффективности и удобства использования.
- Собрать обратную связь от тестовых пользователей для выявления потенциальных улучшений.

Данное мобильное приложение послужит эффективному формированию экологически устойчивого образа жизни. Предполагается, что оно не только повысит уровень осведомленности пользователей об экологических проблемах, но и станет надежным партнером в процессе изменения их привычек в более устойчивом направлении. В результате создания и использования данного приложения ожидается активное участие граждан в экологических инициативах, способствуя тем самым созданию более устойчивого будущего для нашей планеты.

Проблемы современного состояния экологии зачастую связаны с неэкологичным поведением или отсутствием экологического мышления, понимания процессов и важности бережливого отношения к окружающей среде. Люди могут не осознавать последствий своего действия, полагая, например, что "мой мусор не влияет на окружающую среду". Некоторые люди могут быть неосведомлены о том, как мусор влияет на экосистему, здоровье человека и животных. Отсутствие знаний о переработке и вреде мусора может стать причиной небрежного отношения к окружающей среде.

Также недостаток интереса к проблемам изменения климата и убеждение в том, что индивидуальный вклад в экономию энергии незначителен. Многие не видят непосредственной связи между своим потреблением энергии и глобальными экологическими проблемами. Некоторые люди могут считать воду неограниченным ресурсом и не осознавать важность ее экономии, не зная, какие экологические последствия могут возникнуть из-за избыточного потребления воды, таких как исчезновение водных источников, снижение уровня грунтовых вод и деградация экосистем.

Ниже представлены ключевые функции данного приложения, которые призваны не только информировать, но и активно вовлекать пользователей в процесс изменения своих

привычек в более устойчивом направлении. От мониторинга личных экологических показателей до социального взаимодействия и образовательных инициатив — это многоуровневый инструмент, способствующий созданию сообщества, ориентированного на заботу о нашей планете.

1. Мониторинг экологических показателей:

- Пользователи могут вводить данные об их углеродном следе, потреблении воды и энергии. Приложение анализирует эти данные и предоставляет обзор экологических показателей, а также сравнение с другими пользователями.

2. Персонализированные рекомендации:

- После анализа данных мониторинга приложение предлагает персонализированные советы по улучшению экологического образа жизни. Эти рекомендации могут включать в себя изменения привычек питания, энергопотребления и выбора транспортных средств.

3. Цели и достижения:

- Пользователи могут устанавливать экологические цели, такие как снижение объема производимых отходов или переход на эко-транспорт. Приложение отслеживает прогресс и предоставляет достижения, мотивируя пользователей к постоянному улучшению.

4. Социальное взаимодействие:

- Пользователи могут присоединяться к сообществу, обмениваться опытом, задавать вопросы и поддерживать друг друга в устремлении к более устойчивому образу жизни. Также предусмотрены соревнования и вызовы среди пользователей.

5. Экологические события и инициативы:

- Приложение информирует пользователей о предстоящих мероприятиях, акциях и инициативах, связанных с охраной окружающей среды. Пользователи могут участвовать в них и организовывать свои.

6. Образовательный контент:

- Предоставление информационных материалов, интересных фактов и статей об экологии и устойчивости. Также включены интерактивные обучающие уроки для повышения осведомленности.

7. Участие в экологических проектах:

- Возможность присоединения к экологическим проектам, таким как посадка деревьев, уборка мусора или участие в общественных инициативах по сохранению природы.

8. Экологический дневник:

- Ведение дневника, где пользователи могут записывать свои экологические достижения, новые привычки и планы на будущее. Возможность добавления фотографий и заметок.

9. Совместные экологические задачи:

- *Описание:* Создание и участие в совместных экологических задачах с семьей, друзьями или коллегами, поощряя командную работу в решении экологических проблем.

10. Экологические благотворительные взносы:

- Возможность совершения благотворительных взносов на поддержку проектов, направленных на охрану окружающей среды и борьбу с экологическими проблемами.

11. Видеохостинг и обмен материалами:

- *Описание:* Добавление функции видеохостинга, где пользователи могут загружать видеоматериалы о своих экологических инициативах, отчетах о субботниках, а также обнаруженных экологических проблемах в их городе. Возможность комментирования и обмена опытом.

12. Карта с отметкой пунктов раздельного сбора мусора, переработки и приёма мусора для вторичной переработки:

- *Описание:* Многие люди не знают мест, где производится сбор и утилизация конкретных отходов, не уделяют внимания раздельному сбору мусора и т.д. Карта с отмеченными местами упростит

Эти функции создают обширный и многоуровневый инструментарий, который может эффективно поддерживать и вдохновлять пользователей в принятии более экологически устойчивого образа жизни.

В завершении, разработка и внедрение мобильного приложения для поддержки экологического образа жизни представляет собой перспективное решение в современном мире, где экологические вопросы становятся все более насущными. Представленный функционал приложения стремится не только предоставить информацию и стимулировать личные усилия в устойчивом потреблении, но также акцентировать внимание на социальном взаимодействии и вовлечении в совместные экологические инициативы. Путем интеграции мониторинга личных экологических показателей, персонализированных рекомендаций и образовательного контента, приложение создает плацдарм для формирования сообщества, где каждый участник может внести свой вклад в сохранение окружающей среды. Таким образом, разработка подобного приложения открывает перспективы для коллективного усилия в создании устойчивого и заботливого образа жизни, в котором каждый имеет возможность внести свой вклад в будущее нашей планеты.

Список литературы:

1. Nikitin, Artem. (2022). Eco-trackers as an effective tool for the development of eco-friendly habits in school students. *Comprehensive Child Studies*. 4. 226-238. 10.33910/2687-0223-2022-4-3-226-238.
2. Zhidebekkyzy, Aknur & Moldabekova, Aisulu & Amangeldiyeva, Birganym. (2023). Pro-Environmental Behavior and Household Waste Sorting in Kazakhstan: an Empirical Analysis. 1. 39-51. 10.47703/ejeb.v1i67.186.https://www.researchgate.net/publication/369739901_Pro-Environmental_Behavior_and_Household_Waste_Sorting_in_Kazakhstan_an_Empirical_Analysis
3. Kazhmuratova, Aigerim & Akhmetkaliyeva, Sandigul & Boltaeva, Aigul & Moldabekova, Aisulu. (2020). Introduction of environmental innovations in the Republic of Kazakhstan. *E3S Web of Conferences*. 159. 01005. 10.1051/e3sconf/202015901005.

**БІЛІМ БЕРУДІҢ САПАСЫН, ҚОЛЖЕТІМДІЛІГІН ЖӘНЕ ТИІМДІЛІГІН АРТТЫРУ
ҮШІН СТАНДАРТТЫ ЕМЕС ШЕШІМДЕРДІ ПАЙДАЛАНУ /
ИСПОЛЬЗОВАНИЕ НЕСТАНДАРТНЫХ РЕШЕНИЙ ДЛЯ ПОВЫШЕНИЯ
КАЧЕСТВА, ДОСТУПНОСТИ И ЭФФЕКТИВНОСТИ ОБРАЗОВАНИЯ**

**ОПЫТ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ НЕСТАНДАРТНЫХ ПЛОЩАДОК НА ПРИМЕРЕ
КОСТАНАЙСКОГО СТРОИТЕЛЬНОГО КОЛЛЕДЖА**

Терновая Ольга Валерьевна,
заместитель директора по учебно-методической работе,
преподаватель специальных дисциплин, магистр
Шаханова Марияш Орманбековна,
заведующая методическим кабинетом,
преподаватель общеобразовательных дисциплин
КГКП «Костанайский строительный колледж»

Аннотация. В статье описывается опыт деятельности нестандартных площадок в реализации обучающих, методических мероприятий колледжа. Акцентируется внимание на проведение педагогических советов с использованием тематических локаций. Делается предположение о прямой зависимости проактивности педагогов, применению инноваций по улучшению образовательного процесса от внедрения возможностей нестандартных площадок.

Түйін. Мақалада колледждің оқу-әдістемелік іс-шараларын жүзеге асырудағы стандартты емес аландардың тәжірибесі сипатталған. Тақырыптық орындарды пайдалана отырып педагогикалық кеңестер өткізуге назар аударылады. Стандартты емес платформалардың мүмкіндіктерін енгізуге педагогтардың белсенділіктері мен білім беру үдерісін жақсарту үшін инновацияларды пайдаланудың тікелей тәуелділігі туралы болжам жасалды.

Abstract. The article describes the experience of using non-standard platforms in the implementation of educational and methodological activities of the college. Attention is focused on conducting pedagogical councils using thematic locations. The assumption is made about the direct dependence of the productivity of teachers, the use of innovations to improve the educational process on the introduction of non-standard platforms.

Ключевые слова: нестандартные площадки/ формы методической работы / педагогический совет / тематические локации/ эффективность образования.

Повышение качества образования – одна из приоритетных задач, стоящая перед организациями технического и профессионального образования Республики Казахстан. В колледжах области продолжается работа по расширению академической самостоятельности, совершенствованию и обновлению образовательных программ, где планируется предусмотреть модули, направленные на развитие ключевых гибких навыков (soft skills).

Эффективность работы организации образования напрямую зависит не только от содержания образовательных программ, но и от профессионализма педагогов, их способности к применению современных образовательных и инновационных технологий для эффективного использования в учебно-воспитательном процессе, использованию нестандартных решений для повышения качества, доступности и эффективности образования.

Как сделать так, чтобы каждый педагог стал более активным, заинтересованным, а не просто формальным участником подготовки и работы мероприятий? Как преодолеть пассивность отдельных педагогов? Как осуществлять совместную творческую деятельность педагогов, научить их отстаивать свои позиции, обосновывать собственное мнение и толерантно относиться к чужому, принимать ответственность за себя и команду?

Для управления профессиональным ростом педагогов и развития компетенций для эффективной педагогической деятельности, развития творческого потенциала и творческого взаимодействия, стремления к лидерству, в Костанайском строительном колледже широко распространена практика применения нестандартных площадок для реализации творческих проектов.

Нестандартные площадки – это необычные места, организованные для проведения различного рода проектов, заседаний творческих групп, коллегиальных органов, творческих мастерских и мастер-классов. Нестандартные площадки – это эффективный способ, дающий удивительные результаты и способствующий сделать мероприятие по-настоящему эффективным, незабываемым и атмосферным.

Особенностью подхода административной команды колледжа к решению проблемы обновления форм работы с педагогами, является целенаправленная, творческая, на уровне инсайт-подхода работа по организации и проведению конкретных педагогических советов с использованием тематических локаций. Традиционные формы проведения педагогических советов, в ходе которых основное место отводится прямой передаче знаний (докладам, сообщениям) в настоящее время утрачивают своё значение именно из-за низкой эффективности и недостаточной обратной связи.

Для решения данной проблемы в концепции моделирования мероприятий на данных площадках методическая служба колледжа задействует: 3D mapping или видеомэппинг – проекционные шоу, создание и проецирование 3D изображений на рельефные, объемные поверхности: здания, специально созданные конструкции, практически любые движущиеся или неподвижные объекты; эффективные педагогические техники, используемые для развития «4К» (критического и креативного мышления, коммуникации и кооперации); концепции латерального мышления; социогровую педагогику, персонализированное образование. Неординарный дизайн задействованных рабочих пространств и их элементов при проведении мероприятий способствует развитию созидательной деятельности, внутри которой рождается мощный познавательный мотив.

Форма проведения педагогического совета выбирается таким образом, чтобы привлечь к методической деятельности большинство педагогов либо на этапе подготовки, либо при проведении, так как приоритетные направления колледжа реализуются через коллегиальные органы, методические объединения, что способствует активизации деятельности коллектива колледжа, реализации творческих и профессиональных возможностей всех участников образовательного пространства.

Одной из форм заседаний коллегиального органа в колледже стал педагогический совет в формате *mastermind*. Ценность *mastermind* заключается в обмене опытом, как позитивным, так и негативным: каждый участник берет на себя определенные обязательства и имеет возможность проработать свой запрос на мероприятии и получить ответ на вопрос. Целью педагогического совета в формате *mastermind* стало обсуждение вопросов содержания, форм и методов образовательного процесса, планирования образовательной деятельности колледжа, проведение сопоставительного анализа решаемых задач в соответствии с результатами государственной аттестации колледжа. Педагоги моделировали свою деятельность в составе микрогрупп, каждая из которых представила одну из предложенных ролей по выбору: работодатели, педагоги, студенты, родители, руководство. В ходе педагогического совета участники проанализировали деятельность колледжа с трех сторон: как мечтатель, как реалист и как критик. Проведение педагогического совета в форме мозгового штурма сделало его проблемным, познавательным и позволило педагогам стать активными участниками процесса принятия решений. По итогам работы педагогического совета участники составили SWOT анализ реализации образовательных программ и выработали пути решения.

Не менее интересно и нестандартно проведен педагогический совет в форме интерактивной методической квест-игры «Детективы ищут стратегии улучшения качества преподавания в колледже». Разделившись на группы, педагоги отправились на поиски

современных подходов к организации образовательной деятельности колледжа, следуя указаниям маршрутного листа. Шесть различных тематических локаций посетила каждая команда, где педагог мог проявить себя как командный игрок, так и индивидуально, подтвердив свое достижение каким-либо статусом. За время поисков посещены «центр творческой индустрии, площадки формата лофт и коворкинг, мультиспортивная локация, онлайн-лаборатории».

По итогам проведения данных мероприятий создается видеоконтент. С целью диссеминации инновационного педагогического опыта применения современных подходов к организации образовательной деятельности медийный тейнмент-продукт размещается на официальном YouTube канале колледжа. Медиацентр обеспечивает информирование стейкхолдеров и широкой общественности о деятельности колледжа и реализации образовательных программ.

Таким образом, как показывает практика проведение обучающих, методических мероприятий колледжа с использованием нестандартных площадок улучшают работу педагогического коллектива, повышают их профессиональную мотивацию, улучшают качество образования, позволяют вести самостоятельный поиск путей и вариантов решения поставленных вопросов, способствуют установлению взаимодействия между всеми участниками образовательного процесса.

Список литературы:

1. Минцберг Генри. Менеджмент: природа и структура организаций глазами гуру. Перевод с английского. О.И. Медведь. Москва: ЭКСМО, 2009.
2. Н.А. Новикова, Г.А. Романова, И.В. Сульдикова. Нестандартные площадки как фактор повышения качества реализации творческих проектов. ISSN 1991-5497. Мир науки, культуры, образования. № 1 (74) 2019.
3. Томпсон А.А., Стрикленд А.Д. Стратегический менеджмент: концепции и ситуации для анализа. Пер. с англ. А.Р. Ганиева, Э.В. Кондукова. Москва: Вильямс, 2013.

ПЕРСПЕКТИВЫ НЕФОРМАЛЬНОГО ОБРАЗОВАНИЯ В СИСТЕМЕ ТЕХНИЧЕСКОГО И ПРОФЕССИОНАЛЬНОГО ОБРАЗОВАНИЯ

Жүніс Дархан Жақсылықұлы

преподаватель,

КГКП «Костанайский строительный колледж»

Аннотация. В статье рассмотрена актуальная проблема по обучения в течение всей жизни. Приведен анализ процесса обучения в рамках неформального образования. Проанализировано состояние обучения в стране в современной реалии. В статье представлена нормативно-правовая база неформального образования в стране. Дана краткое разъяснение по отличию формулировках формального, неформального и информального образования. Освещены предпосылки для развития обучения неформального образования в системе ТиПО, на примере конкретной специальности, а также факторы, сдерживающие развитие неформального образования в Казахстане. Представлены возможные пути для успешной реализации обучения в течение всей жизни, предложен проект механизма признания результатов неформального образования.

Түйін. Мақалада өмір бойы оқытудың өзекті мәселесі қарастырылады. Бейресми білім беру шеңберінде оқыту үдерісіне талдау келтірілген. Елдегі оқытудың жағдайы талданды қазіргі шындық. Мақалада елдегі бейресми білім берудің нормативтік-құқықтық базасы ұсынылған. Ресми, бейресми және ақпараттық білім беру тұжырымдамаларының айырмашылығы туралы қысқаша түсініктеме берілді. Нақты мамандық мысалында ТЖКБ жүйесінде бейресми білім беруді дамытудың алғышарттары, сондай-ақ Қазақстанда бейресми

білім беруді дамытуды тежейтін факторлар қамтылған. Өмір бойы оқытуды табысты іске асырудың мүмкін жолдары ұсынылды, бейресми білім беру нәтижелерін тану тетігінің жобасы ұсынылды.

Abstract. The article considers the actual problem of lifelong learning. The analysis of the learning process in the framework of non-formal education is given. The state of education in the country in the modern reality is analyzed. The article presents the regulatory framework of non-formal education in the country. A brief explanation is given on the difference in the formulations of formal, non-formal and informal education. The prerequisites for the development of non-formal education in the TVE system are highlighted, using the example of a specific specialty, as well as factors constraining the development of non-formal education in Kazakhstan. Possible ways for the successful implementation of lifelong learning are presented, a draft mechanism for recognizing the results of non-formal education is proposed.

Ключевые слова. Образование, Неформальное образование, Техническое и профессионально образование, Квалификация, Специальность, Знания, Навыки, Учебная программа, Профессия, Результат.

В настоящее время в Казахстане планируется признание неформального образования.

Но прежде чем рассмотреть особенность неформального образования, необходимо обозначить основное отличие.

Под Формальным образованием подразумевается обучение в официальном учреждении (колледж, университет), где человек получает базовые и профессиональные навыки. По завершению организации образования, выдается диплом о среднем профессиональном или высшем образовании.

В тоже время неформальное образование – это альтернативное образование, полученное вне системы формального образования, но которое может быть хорошо организовано и структурировано. Оно не обязательно подтверждается дипломом. При этом, организация занимающиеся неформальным образованием, не обязательно должны иметь государственную лицензию на ведение программ и курсов.

При этом, существует еще и неформальное образование.

Неформальное образование можно получить, прочитав соответствующую литературу из библиотек или образовательных веб-сайтов. Неформальное образование - это когда вы не учитесь в колледже и не используете какой-либо конкретный метод обучения, другими словами – это самообразование.

Главной отличительной особенностью неформального образования является его общедоступность независимо от возраста и уровня образования, т.е. каждый желающий может получить новые знания и навыки, или продолжать совершенствоваться уже полученные ранее знания в колледже или в высшем учебном заведении.

Также отличительной чертой и привлекательностью неформального образования является то, что срок обучения меньше, чем при обучении в традиционном формате.

Кроме того, подобное новшество обеспечит получать образование на протяжении всей жизни.

К неформальному образованию можно отнести курсы, семинары и пр.

Рассмотрим, к примеру, актуальность неформального образования, в рамках подготовки Дизайнеров.

Основной функцией Дизайна является то, что он делает окружающую среду комфортнее, понятнее, эффективнее. От качества дизайнерских решений зависит эстетическое удовлетворение, комфорт и безопасность человека.

В эпоху развития креативности и дизайна, уклад жизни людей изменился. Продукты дизайна стали удобнее и комфортнее.

Влияние дизайна на окружающий мир увеличивается, а рамки профессии размываются. Появляются новые направления дизайна.

Так, для того чтобы получить среднее техническое профессиональное образование «Дизайнер интерьера» на базе основного среднего образования, т.е. после 9 класса, необходимо учиться 3 года и 10 месяцев. Из них один год уходит на общее среднее образование.

Остальные 2 года и 10 месяцев уходит на изучение профессиональных модулей (специальные дисциплины), плюс базовые модули – физическая культура, информатика, основы экономики и др.

Ранее до ввода академической самостоятельности, действовали строгие рамки, в виде наименования специальных дисциплин. Сейчас же все изменилось. Теперь организации технического и профессионального образования вправе самостоятельно дополнять, изменять или исключать компетенции, которые неактуальны к той или иной квалификации.

Основным индикатором изменений и (или) дополнений в рабочие учебные программы является обязательное согласование учебных программ с социальными партнерами (работодателями), т.е. в программу вносятся изменения и дополнения, либо исключения исключительно по рекомендации потенциального работодателя. Это очевидно, ведь работодатель, в конечном итоге хочет получить специалиста, который полностью отвечает требованиям соответствующей квалификации.

Сегодня все профессии, в том числе и дизайн динамично прогрессирует. Не говоря уже о том, что цифровизация экономики, предъявляют новые требования к качеству трудовых ресурсов в Казахстане.

Исходя из этого, вероятность того, что почти за 4 года обучения требования к навыкам и знаниям к той или иной профессии могут существенно измениться.

В этой связи, неформальное образование выступает неотъемлемой частью в подготовке кадров.

В классической своей сути в период обучения дизайнеров, студенты изучают предметы/модули, которые по своему содержанию либо не актуальны, либо однотипные и устаревшие. Не говоря уже о длительных лекциях теоретических занятий.

В свою очередь, неформально образование позволяет давать знания и обучать навыкам именно те, которые актуальны в текущем времени. Отпадает потребность в изучении полного четырехгодичного курса обучения, обеспечивая мобильность в получении квалификации.

Довольно часто можно услышать замечания от руководителей организации, где студенты проходят практику. В которых они указывают на недостаточное знание и навыков студентов.

К примеру, во время прохождения практики студенты дизайнеры учатся принимать заказ. Кстати, студент не только демонстрирует свою профпригодность, но и свои деловые качества – стрессоустойчивость, самостоятельность, продуктивность и т.д.

Но перед тем, как принять заказ, обычно заказчик приглашает на объект дизайнера. При встрече заказчик озвучивает свое пожелание, видение и просит высказать/показать видение дизайнера. В этот момент, после замера на листе бумаги выполняет от руки несколько быстрых рисунков/набросков. Во-первых, дизайнер демонстрирует свою графическую грамотность, когда рисунок понятен для заказчика. Во-вторых, он показывает свою продуктивность, предлагая разные варианты, концепции. Цифровая же версия эскиз-проекта, потребует наличие технических средств (ноутбук, планшета), соответствующего места и на конец самое главное, это время.

Т.е. в сфере дизайна интерьера важны навыки работы на планшете. Следовательно, студент должен уметь работать на графическом планшете до практики. Безусловно, это может привести к дополнительным финансовым вливаниям в виде расширения технических средств обучения. Тем не менее, анализ говорит о том, что в учебную программу необходимо включить работу на графических планшетах и др. мобильных гаджетах.

При этом, обучиться работать в графическом планшете не требует много времени, т.е. этим навыкам может научиться любой человек, не зависимо от возраста. Причем за короткий срок.

Существует огромная потребность взрослых в дополнительных источниках и ресурсах образования. Тут могут быть разные причины - утрата интереса к ранее полученному образованию, - желание проявить себя в другой сфере, - длительное время отсутствия практики по полученной профессии.

В этой связи, неформальное образование становится на один уровень с формальным образованием. Сегодня уже не секрет, что работодателю не требуется наличие диплома, ему важны профессиональные и деловые качества. Неформальное образование выдает сертификаты о прохождении образовательных курсов, которые не уступают по своему значению диплому государственного образца. В данном случае мы говорим о сфере дизайна.

Другой вопрос, что не все организации неформального образования отвечают требованиям работодателей. Можно предположить, что причина тут в том, что в основном к таким сомнительным учреждениям относятся частные организации. Несложно понять, что причина кроется в ответственности за результаты обучения.

Совсем другое дело, государственные организации образования, где ответственность выше, поскольку подконтрольно.

В настоящее время официальной статистики и аналитики качества обучения в секторе неформального образования нет. Тем не менее, представителями ЮНЕСКО было проведено исследование. Результаты показали, что процедура лицензирования, сертификации, аттестации и аккредитации краткосрочных программ неформального образования Законом «О лицензировании» не предусмотрены. Данный сектор насыщен огромным количеством негосударственных провайдеров, включая частный бизнес. Все они предлагают различные семинары, курсы и переподготовку, индивидуальные консультации, репетиторство и т.д.

Как было уже выше отмечено, неформальное образование привлекает тем, что сроки обучения меньше, чем у формального образования.

При анализе рынка сферы дизайна выяснилось, что там зачастую работают люди без специального образования.

Из чего следует, что необязательно становиться профессиональным/дипломированным дизайнером, чтобы развить дизайн-мышление. Порой, люди без образования выдают продукт в разы лучше образованных коллег.

Главное, все зависит от вовлеченности человека в профессию, а не от того, сколько лет он просидел за партой колледжа или института.

В дополнение проблеме срока обучения, можно отнести еще и такой фактор, как утрата заинтересованности студентов к учебе. По этой причине наблюдается тенденция низкой посещаемости, что отрицательным образом отражается на качестве знаний и навыков. Подобная ситуация в большей степени прослеживается на выпускном курсе. Анализ «данной статистики» проведенные кураторами групп, показывает, что помимо потери интереса к обучению, существует и социальная проблема. В большинстве своем студенты в не учебное время подрабатывают, как правило, в ночное время. Причин тут несколько, одна из самых распространенных — это финансовая независимость от родителей, другая наоборот, когда семья остро нуждается в дополнительных доходах. Довольно часто, встречаются студенты, которые самостоятельно оплачивают свою учебу, если он учится на платной основе.

То, что студент становится самостоятельным, плохого мало. Плохое тут то, что он работает в ущерб обучению.

Согласно, опроса респондентов (студентов), помимо вышеуказанной социальной проблемы на утрату заинтересованности к обучению, также влияет сроки обучения и содержание учебных программ. На первых порах обучения студент еще испытывает какой-то интерес. Но ближе к выпуску они утрачивают интерес, им кажется, что некоторые непрофильные, либо дублирующие друг друга предметы, причем теоретические, занимают неоправданно больше объем часов, нежели предметы, которые напрямую связанные с будущей профессией. Отрицательный эффект усиливает то, что с курса в курс подобная динамика сохраняется. Ну и конечно, снижает мотивацию сроки обучения.

Таким образом, по итогу анализа рынка труда в сфере дизайна говорит о том, что необходимо организациям технического и профессионального образования оказывать образовательные услуги, как в формате формального, так и в формате неформального образования. Причем оказывать услуги можно на платной и бесплатной основе.

Помимо сокращения сроков обучения, есть и другие преимущества:

Низкие затраты (заработная плата преподавателям, коммунальные услуги и др.).

Гибкость графика - программа разрабатывается специально, ориентируясь на потребности и интересы обучающегося, используя различные модели обучения, что повысит эффективность обучения.

Более того, обучение можно проводить как офлайн, так и в дистанционном формате. Также можно проводить различные платные подготовительные курсы для поступающих в высшие учебные заведения.

В итоге, обучающиеся получают сертификат, установленного образца.

Для этого, необходимо чтобы организация технического и профессионального образования была включена в Перечень признанных организаций, предоставляющих неформальное образование. Согласно Правилам признания организаций, предоставляющих неформальное образование, и формирования перечня признанных организаций, предоставляющих неформальное образование, утвержденных приказом от 4 октября 2018 года №537, для этого необходимо: оказывать образовательные услуги; иметь в наличии необходимые материально-технические ресурсы; иметь квалифицированные кадры.

Признание неформального образования позволит обеспечить интеграцию формального, неформального, расширить доступ к профессии, повысить трудовую мобильность населения. Укрепит связь рынка труда и системы образования, а также позволит отвечать на быстро меняющиеся требования к специальности.

С целью эффективной активизации неформального образования, необходимо расширить информационную поддержку по разъяснению привлекательности и преимущества неформального образования.

Рассмотреть вопрос о заключении трехстороннего меморандума: государство - бизнес - образование по стимулированию работников и работодателей, в рамках внедрения различных гарантий, льгот для работников.

Список литературы:

Описание Интернет-ресурса:

1. Статья Альбековой А. «Рынок неформального образования процветает в тени» от 03.06.18 года: <https://inbusiness.kz/ru/news/rynok-neformalnogo-obrazovaniya-procvetaet-v-teni>;
2. Статья «Неформальное и информальное образование признают в Казахстане» от 27.06.2022 года: <https://orda.kz/neformalnoe-i-informalnoe-obrazovanie-priznajut-v-kazahstane/?ysclid=lnwz69grtr658693667>
3. Статья «Неформальное образование признают в Казахстане» от 09.08.2022 года: https://tengrinews.kz/kazakhstan_news/neformalnoe-obrazovanie-priznayut-v-kazahstane-474965/?ysclid=lnwz2k6csj284017459
4. Статья проректора ВКТУ им. Д. Серикбаевой К.Ж. «Что такое неформальное образование?» от 05.09.2022 года: <https://www.ektu.kz/newsevents/что-такое-неформальное-obrazovanie.aspx?lang=ru&ysclid=lnwygwj1f6851510826>;
5. Статья проректора Алматинского технологического университета по академическим вопросам Байболовой Л.К. «О неформальном образовании»: <https://atu.edu.kz/archives/55429>;
6. Статья «Как будет признаваться неформальное образование в Казахстане» от 22.09.2022 года: https://el.kz/ru/kak-budet-priznavatsya-neformalnoe-obrazovanie-v-kazahstane_50663/

Описание нормативных документов:

1. п.8 Правила признания организаций, предоставляющих неформальное образование, и формирования перечня признанных организаций, предоставляющих неформальное образование, утвержденные приказом Министра образования и науки Республики Казахстан от 04.10.2018 года №537.

ИСПОЛЬЗОВАНИЕ НЕСТАНДАРТНЫХ РЕШЕНИЙ ДЛЯ ПОВЫШЕНИЯ КАЧЕСТВА, ДОСТУПНОСТИ И ЭФФЕКТИВНОСТИ ОБРАЗОВАНИЯ

Веригина Анна Андреевна,

Разуваева Ольга Анатольевна,

преподаватели специальных дисциплин,

КГКП «Костанайский колледж сферы обслуживания»

Управления образования акимата Костанайской области

Аннотация: целью данной статьи является возможности нестандартных решений, внедряемых в практику реализации образовательного процесса в условиях ТИПО для повышения качества образования студентов. Задачи статьи: акцентировать внимание читающей аудитории на показатели качества образования студентов, описать проблемы в определении профессионального стандарта специальностей студентов ТИПО, предложить пути их решения и поделиться собственным опытом решения описанной проблемы. Результатами работы стало описание опыта реализации решения проблемы повышения качества профессионального образования в условиях ККСФО. Основными выводами является необходимость повышения профессионального уровня в первую очередь преподавателями и администрацией образовательного учреждения, разработка профессионального стандарта обученности студента, привлечение студентов к поисковой исследовательской работе по установлению критериев профессиональной компетентности обучения.

Түйін: осы мақаланың мақсаты студенттердің білім беру сапасын арттыру үшін ТЖКБ жағдайында білім беру процесін іске асыру практикасына енгізілетін стандартты емес шешімдердің мүмкіндіктері болып табылады. Мақаланың міндеттері: оқу аудиториясының назарын студенттердің білім беру сапасының көрсеткіштеріне аудару, ТЖКБ студенттері мамандықтарының кәсіби стандартын анықтаудағы проблемаларды сипаттау, оларды шешу жолдарын ұсыну және сипатталған мәселені шешудің өз тәжірибесімен бөлісу. Жұмыс нәтижелері ҚҚКск жағдайында кәсіптік білім беру сапасын арттыру мәселесін шешуді іске асыру тәжірибесін сипаттау болды. Негізгі тұжырымдар-бірінші кезекте оқытушылар мен білім беру мекемесінің әкімшілігінің кәсіби деңгейін көтеру қажеттілігі, студенттерді оқытудың кәсіби стандартын әзірлеу, студенттерді оқытудың кәсіби құзыреттілігінің критерийлерін белгілеу бойынша ізденіс-зерттеу жұмыстарына тарту.

Abstract: the purpose of this article is the possibility of nonstandard solutions, introduced into the practice of implementing the educational process in the conditions of technical and professional education to improve the quality of student education.

Objectives of the article: to focus the attention of the readership on the indicators of the quality of education of students, to describe the problems in determining the professional standard of the specialty of students of technical and professional education, to suggest ways to solve them and to share their own experience in solving the described problem. The results of the work were a description of the experience of implementing a solution to the problem of improving the quality of professional education in the conditions of the Kostanay College of Service Industry. The main conclusions are the need to improve the professional level, first of all, by teachers and the administration of the educational institution, the development of a professional standard for student training, and the involvement of students in exploratory research work to establish criteria for professional training competence.

Ключевые слова: определение качества образования, показатели профессиональной компетентности, проблемы определения качества образования, повышение качества образования.

Деятельность любого образовательного учреждения в первую очередь ориентирована на задачи, поставленные государством и обществом, а также административными органами локального уровня. Отсюда в деятельности Костанайского колледжа сферы обслуживания (далее ККСфО) в первую очередь должны реализовываться задачи, сформулированные в Положении о государственном учреждении "Управление образования акимата Костанайской области", среди которых:

Осуществлять руководство в сфере образования, направленное на:

- «формирование, развитие и профессиональное становление личности на основе национальных и общечеловеческих ценностей, достижений науки и практики» [1];

- в условиях уважения к народным традициям и приобщения «к достижениям отечественной и мировой культуры» [1];

- на основе внедрения и эффективного использования «новых технологий обучения, в том числе дистанционной, информационно-коммуникационных, способствующих быстрой адаптации профессионального образования к изменяющимся потребностям общества и рынка труда» [1];

- за счет обеспечения положительной «профессиональной мотивации обучающихся» и обеспечивая качество и востребованность уровня технического и профессионального образования путем активного взаимодействия с работодателями и другими социальными партнерами» [1] и обеспечения условий для предоставления инклюзивного образования.

Полагаем, что говорить о качестве образовательных услуг, предоставляемых в условиях и стенах образовательного учреждения технического и профессионального образования (далее – ТИПО), следует по образовательным результатам, сформированным у обучающихся.

Это требует определения стандартов обученности, возможности контроля за результатами обученности студентов, а также возможности отслеживать текущие изменения обученности студентов, и возможности вносить коррективы по ходу текущего образовательного процесса. Однако, с реализацией указанного плана в педагогической практике существуют проблемы.

В частности, на наш взгляд, на данный момент стандарты обученности для обучающихся по специальностям, реализуемым в ККСфО (говоря конкретно – это, к примеру специальности Повар и Кондитер) описание компетентности обучающегося отсутствует.

Чтобы решить эту проблему в ККСфО работает экспертный совет преподавателей, постоянно работают методические объединения преподавателей, организовано тесное сотрудничество с предпринимателями, предоставляющих на договорных условиях базу практики для наших студентов. Преподаватели ККСфО ежегодно проводят опрос работодателей на предмет выявления требуемых от студентов компетенций. В условиях колледжа составлены базовые чек-листы компетентности по каждой специальности, на основе свежих данных ежегодно модель компетенции студента уточняется.

Следующая проблема – это 1) необходимость реализации постоянного обучения преподавателей колледжа, причем, на наш взгляд, эффективным является как самообучение каждого преподавателя, так и повышение квалификации преподавательского состава на курсах переподготовки в рамках методических объединений (что требует решение проблемы 2) постоянного роста компетентности управленческого состава колледжа).

Также рост качества обучения студентов гарантирует не только возможность преподавателей колледжа обучаться в «собственном соку», но и возможность получать повышение преподавательской профессиональной компетентности в условиях международных курсов и профессиональных школ, что требует дополнительных затрат.

Тем не менее, данное направление – повышение качества преподавательского состава решается в ККСфО следующим образом:

Плановая исследовательская работа каждого педагога в условиях методических объединений (это направление деятельности хорошо поставлено в ККСфО, и мы имеем возможность организации обучения наших коллег из других колледжей как непосредственно на базе нашего колледжа, так и в условиях онлайн конференций).

Самообразование педагогов ККСфО реализуется путем нескольких направлений:

1) Подготовка исследовательских статей в научных журналах как областного класса, так и в международных журналах (эта деятельность поддается учету и легко может быть реализована в каждом учебном заведении ТИПО, причем в ККСфО ведется мониторинговое отслеживание публикаций наших преподавателей, выявлен тренд увеличения количества опубликованных статей, рост качества исследовательского материала преподавателей мы отслеживаем путем отслеживания научного уровня журнала, в котором была напечатана статья). На наш взгляд, данный формат работы значительно обогащает профессиональный уровень преподавателя ККСфО.

2) Обучение в международных образовательных школах, в университетах – в частности, в этом направлении у наших преподавателей выявлены тренды повышения управленческой компетентности, а также повышение профессионального уровня за счет получения научной степени и рост профессиональной компетентности. Говоря об эффективности данного формата работы для обеспечения роста качества образования в условиях ККСфО оно нашло свое подтверждение на практике – причем, повышение уровня профессиональной компетентности отмечают не только сами преподаватели, но и студенты нашего колледжа.

3) Добавим важный факт – администрация колледжа всячески поддерживает стремление наших преподавателей к самосовершенствованию.

Добавим, что повышение качества управленческой команды ККСфО идут по тем же направлениям, указанным нами выше. Задачей колледжа - одной из них – является постоянное обеспечение роста компетентности управленческого состава колледжа, и она решается довольно эффективно.

Таким образом, решается практико-ориентированное повышение профессиональной компетентности преподавателей ККСфО.

Следующим важным вопросом, на который мы хотим обратить внимание коллег - реализация задач, озвученных в Положении (приводится в данной работе выше), предлагаем для обмена опытом с коллегами информацию, каким образом в образовательном процессе ККСфО решается задача применения передового опыта и современных образовательных и инновационных технологий.

В частности, представим результаты собственной исследовательской работы, на степень магистра, защищенную в 2023 году в ФГБОУ ВО «ЮУрГГПУ», где мы исследовали совершенствование системы контроля в процессе управления профессиональной образовательной организации.

Мы полагали необходимым внедрение модели системы контроля, учитывающую соответствие критериям профессиональной подготовки студента. Целью ее ставилось повышение качества подготовки студентов ККСфО.

Контроль профессиональной компетентности студентов колледжа строится на компетентностных критериях и показателях, а также востребованности специалиста на рынке труда.

Отсюда нами была проведена работа по разработке компетентностных критериев оценки качества профессиональной подготовки студентов, организована работа экспертного совета преподавателей ККСфО, внедрен мониторинг для отслеживания состояние развития профессиональной подготовки студентов (поскольку мониторинг решает задачу качественного и своевременного информирования развитием профессиональной компетентности студентов, что является фактором управления образованием студента) [2].

Результатами работы экспертного совета преподавателей явились критериальные показатели профессиональной компетентности студента, представленные в виде схемы ниже (рисунок 1) куда вошли:

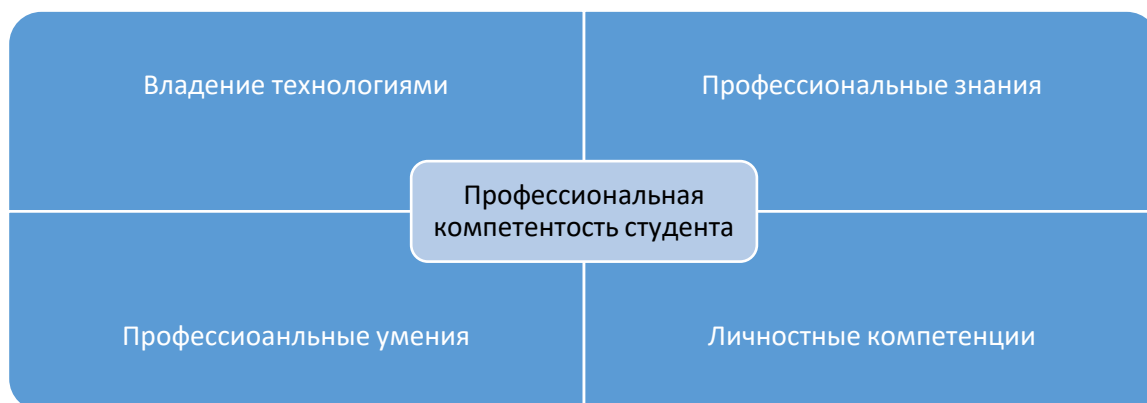

Рисунок 1. Элементы оценки уровня профессиональной компетентности студентов

К исследовательской деятельности помимо преподавателей экспертного совета и работодателей, предоставивших базу практики для студентов ККСФО, были привлечены сами студенты, поскольку мы посчитали это необходимым (так как студент должен понимать, откуда взяты требования к его специальности и почему им необходимо соответствовать).

По итогу нашей исследовательской деятельности получены следующие результаты (см. рисунок 2).

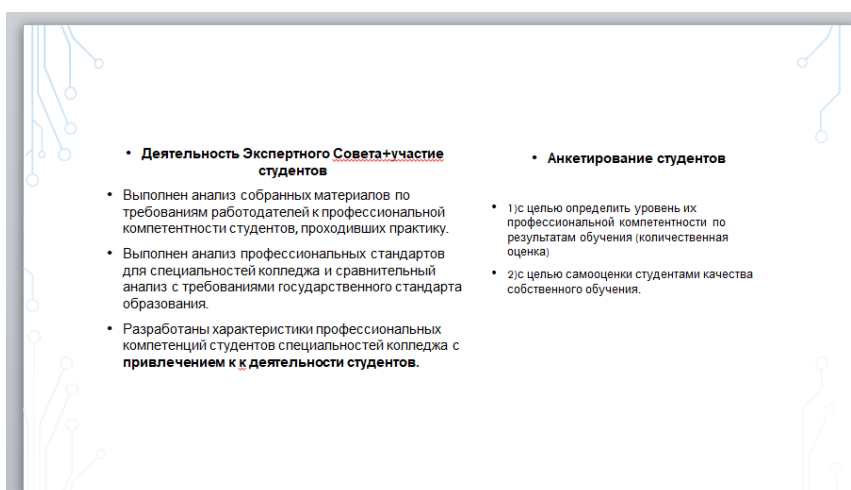

Рисунок 2. Итоги деятельности преподавателей экспертного совета, работодателей и студентов

Помимо этого, важными показателями эффективности установления стандарта профессиональной компетентности студента стало повышение уровня подготовленности студентов, принимавших участие в поисковой исследовательской работе.

Таким образом, на практике были реализованы условия управления деятельностью профессиональной образовательной организации средствами системы контроля, учитывающей соответствие критериям профессиональной подготовки студентов. Показателями успешности педагогического эксперимента стало повышение качества подготовки студентов, принимавших участие в поисковой исследовательской работе.

Важным выводом данной работы является тот факт, что на практике убедительно доказано, что разработка компетентностных критериев профессиональной подготовки студентов и внедрение разработанных компетентностных критериев оценки качества профессиональной подготовки студентов в систему контроля качества образования способствует повышению уровня профессиональной компетентности студентов.

Список литературы:

1. Об утверждении Положения о государственном учреждении "Управление образования акимата Костанайской области" Постановление акимата Костанайской области от 13 января 2022 года № 14 // <https://adilet.zan.kz/rus/docs/G22N000014A>
2. Веригина А.А. Совершенствование системы контроля в процессе управления профессиональной образовательной организации/ Веригина А.А. – Дисс. По направлению «Менеджмент профессионального образования». – Челябинск, 2023.

НЕСТАНДАРТНЫЕ ЗАДАНИЯ КАК ОДИН ИЗ ФАКТОРОВ ПОВЫШЕНИЯ КАЧЕСТВА ОБРАЗОВАНИЯ ОБУЧАЮЩИХСЯ

Невпряга Галина Александровна

преподаватель,

КГКП «Костанайский индустриально-педагогический колледж»

Аннотация. Цель статьи – поделиться опытом, теоретическими и практическими знаниями использования нестандартных заданий для повышения качества образования обучающихся. Автор рассматривает основные понятия темы, приводит примеры использования нестандартных заданий на своих занятиях, делится результатами. Акцентирует внимание на формирование «гибких» навыков в процессе обучения. Делает вывод о важности нестандартных заданий для повышения качества образования.

Түйін. Мақаланың мақсаты – студенттердің білім сапасын арттыру үшін стандартты емес тапсырмаларды қолдану тәжірибесімен, теориялық және практикалық білімдерімен бөлісу. Автор тақырыптың негізгі ұғымдарын қарастырып, өз сабақтарында стандартты емес тапсырмаларды қолдану мысалдарын келтіріп, нәтижелерімен бөліседі. Оқыту процесінде стандартты емес тапсырмаларды қолданудың мүмкіндіктері мен қиындықтарына тоқталады. Білім сапасын арттыру үшін стандартты емес тапсырмалардың маңыздылығы туралы қорытынды жасайды.

Abstract. The purpose of the article is to share experience, theoretical and practical knowledge of using non-standard tasks to improve the quality of education of students. The author examines the basic concepts of the topic, gives examples of using non-standard tasks in his classes, and shares the results. Focuses on the possibilities and difficulties of using non-standard tasks in the learning process. Concludes the importance of non-standard tasks for improving the quality of education.

Ключевые слова: нестандартные задания, обучающиеся, качество образования.

«Если вы хотите быть любимым учителем,
заботьтесь о том, чтобы питомцу вашему было что в вас открывать.

Если же вы несколько лет один и тот же,
если ушедший день ничего не прибавил к вашему богатству,
вы можете стать постылым и даже ненавистным»

В.А.Сухомлинский

Уровень современной казахстанской системы образования ставит перед нами ряд вопросов: как сделать образование максимально качественным, доступным и эффективным; как повысить мотивацию к обучению; как создать условия каждому обучающемуся для проявления своей индивидуальности и творческих способностей?

Глобальные преобразования в обществе, нововведения в образовании настраивают нас на максимальную мобильность, постоянный поиск новых, интересных и эффективных подходов к образовательному процессу.

Проанализировав свой многолетний опыт, пришла к заключению: креативные, творческие, оригинальные формы работы и задания складываются в нестандартные уроки, которые способствуют формированию у студентов навыков учебной деятельности, развитию

интереса к процессу обучения в общем и к конкретному модулю или дисциплине в частности; дают возможность проявить свои лидерские и организаторские способности, развить нестандартное мышление и творчество, необходимые не только в процессе обучения в колледже, но и в дальнейшей профессиональной деятельности наших выпускников.

Что же такое нестандартные задания и качество образования?

Нестандартные задания — это такие задания, способа решения которых студент заранее не знает; нет готового ответа и в интернете. Такие задания способствуют развитию самостоятельности и умению работать в команде, слушать и слышать мнения других, формируют уверенность в своих силах, заставляют использовать полученные ранее знания в нестандартной ситуации.

Качество образования — это соответствие образования (как результата, как процесса, как социальной системы) многообразным потребностям, интересам личности, общества, государства. [Словарь согласованных терминов и определений в области образования государств-участников Содружества Независимых Государств. - М., 2004. С. 44].

Современные студенты быстро ориентируются и максимально используют возможности интернета, стремятся к самообразованию и индивидуальности. В тоже время, многие обучающиеся имеют рассеянное внимание, клиповое мышление, кратковременную память, быстрое выгорание. Такие ребята вместо поиска информации, на основании которой они должны сделать выводы, ищут готовые ответы, которые закрывают "белое пятно", но совершенно не встраиваются в систему знаний. Поэтому нестандартные задания просто необходимы.

Я веду БМ4 «Применение основ социальных наук для социализации и адаптации в обществе и трудовом коллективе», в данный модуль входит четыре дисциплины: основы философии, культурология, основы права и политология и социология.

Например, на занятиях по философии, после изучения темы «Философия Древней Греции», даю задание написать письмо любому древнегреческому философу. В письме студент должен согласиться или оспорить позицию философа относительно какого-либо вопроса, высказать свою точку зрения, задать философу вопрос, дать рекомендации или спросить совета, сравнить отношение к какой-либо проблеме в тот период и сегодня. Такое задание заставляет еще и еще раз перечитать информацию о выбранном философе, задуматься над тем, что интересовало мыслителя, сравнить его позицию с позицией современного человека. Студент углубляется в тему, начинает рассуждать и анализировать. А это безусловно положительно влияет на результат.

Еще один пример. Для закрепления темы «философия Древнего Востока» студенты получают домашнее задание подготовить портретную характеристику Будды или Конфуция (на выбор). Нужно нарисовать портрет выбранного героя и описать его внешность и черты характера. Характеристик внешности и того и другого в интернете предостаточно. А вот чтобы описать характер, нужно потрудиться: посмотреть несколько видео или поработать с информацией на нескольких сайтах. Ну, нет тут готовых ответов, их нужно додумывать!

По-хорошему раздражает подготовка морального кодекса студента, никаких «должен» и «обязан». Некоторые ребята переделывают эту работу по несколько раз, а потом восхищаются и гордятся результатом своей творческой мысли.

Всегда интересно исследование. На основах права, при изучении темы «Уголовное право» уже не первый год ребята получают задание «Подготовить комплекс мер по предотвращению подростковой преступности в твоём поселке/районе/городе». Для этого находят материал, анализируют статистику и причины преступности, предлагают свои варианты решения данной проблемы. Были студенты, которые основываясь на полученных результатах, сделали прогнозы и подготовили рекомендации по снижению подростковой преступности. Часто предложения ребят актуальны и интересны, так как на ситуацию они смотрят не «замыленным глазом», а с позиции вчерашнего подростка.

Мне самой очень нравится задание «интервью», и студенты на него тоже «подсели» Выбираем тему, которая увлекла, например, «проблема общества в философии». На уроке

студенты, работая в парах, готовят вопросы для интервью. Обязательно эти вопросы проговаривают на аудитории, корректируют и, только потом, берут интервью у одноклассников, преподавателей, жителей нашего города. При этом возникает не мало споров. А спор, как известно, приводит к истине.

Интересна методика незаконченного предложения, ситуация, когда нужно завершить предложение, рассказ или историю. Например, изучая тему «Всеобщая Декларация прав человека. Права граждан в РК» прошу ребят завершить такие предложения:

- Считаю, что Всеобщая Декларация прав человека – это документ, который ...
- Уверен, что права человека ...
- Я понимаю, что мои права соблюдаются, если ...
- Если не будет соблюдаться Конституция РК ...
- Думаю, что каждый гражданин РК...
- Если нарушат мое право на медицинское обслуживание ...
- Если нарушат права моих одноклассников ...

Эта методика позволяет глубже погрузиться в тему, оценить ее не только с точки зрения студента, но и с точки зрения гражданина и просто человека.

Никто из нас не любит, когда заставляют. У меня домашние задания не обязательны к выполнению, хочешь – делай, не хочешь – не делай. Но, если желаешь получить зачет автоматом, то без домашних заданий никак. Мотивация есть, она работает! Конечно, не все 100 процентов студентов «клюют» на такое предложение, но процентов 40-45 добровольно выполняют домашние задания. И это тоже нетрадиционный подход.

Стараюсь максимально все темы связывать с будущей профессией студентов, с жизнью, проблемами колледжа, города, страны: это ситуационные задачи, деловые игры, виртуальные и реальные экскурсии, видеоуроки ... Некоторые я использую систематически, другие только пробую применять на своих занятиях.

К слову сказать, многие работы оформляю в выставку. Студенты сравнивают, свой труд с работами других обучающихся. Растет самооценка, повышается мотивация к обучению, развиваются творческие способности, формируется индивидуальность.

Ребята приходят в колледж не только за знаниями, но и за тем, чтобы, получив профессию, стать хорошими специалистами. Студента необходимо не только заинтересовать предметом, но и открыть для него возможности практического использования полученных знаний. Стимулировать его в первую очередь на результат, а не на оценку.

В процессе выполнения таких нестандартных занятий развиваются «гибкие» навыки, качества, которые желают видеть в сотрудниках большинство работодателей: креативность, нестандартное мышление, творчество, эмоциональный интеллект, лидерские качества, адаптивность.

Анализ применения нестандартных заданий на уроках показывает, что есть положительные сдвиги. Изменилось отношение к дисциплинам БМ4 (основы философии, основы права, культурология, политология и социология), студенты стали серьезнее готовиться к занятиям, качественнее выполнять домашние задания, самостоятельно искать нужную информацию, анализировать ее и связывать с будущей профессией.

Список литературы:

1. Словарь согласованных терминов и определений в области образования государственных участников Содружества Независимых Государств. - М., 2004. С. 44;
2. Гнатышина, Е. В. Некоторые аспекты понимания категории «качество знаний» / Е. В. Гнатышина. — Текст : непосредственный // Молодой ученый. — 2009. — № 2 (2). — С. 275-277. — URL: <https://moluch.ru/archive/2/88/>.
3. <https://www.pedmasterstvo.ru/categories/31/articles/1927>.
4. <https://infourok.ru/standartnye-uroki-kak-sredstvo-povysheniya-kachestva-obrazovaniya-5561309.html>

**ИНКЛЮЗИВТИ БІЛІМ БЕРУ ТОЛЕРАНТТЫ ОРТАНЫ ҚҰРУДЫҢ РЕСУРСЫ
РЕТІНДЕ /
ИНКЛЮЗИВНОЕ ОБРАЗОВАНИЕ КАК РЕСУРС СОЗДАНИЯ ТОЛЕРАНТНОЙ
СРЕДЫ**

**ПОТЕНЦИАЛ КЛУБНОЙ РАБОТЫ В ФОРМИРОВАНИИ ГРАЖДАНСКОЙ
КУЛЬТУРЫ У СТУДЕНТОВ С ОГРАНИЧЕННЫМИ ВОЗМОЖНОСТЯМИ
ЗДОРОВЬЯ**

Шуленкова Марина Александровна

преподаватель филологических дисциплин, к.пед.н.,

Гараева Эльза Ильгизовна

преподаватель социально-гуманитарных дисциплин,

ГАПОУ «Камский государственный автомеханический техникум
имени Л.Б. Васильева», г. Набережные Челны, Республика Татарстан, РФ

Аннотация: на примере специфики деятельности одного из клубных студенческих объединений в техническом среднем специальном учебном заведении педагоги-практики освещают опыт работы по формированию гражданской культуры у студентов с ограниченными возможностями здоровья.

Ключевые слова: гражданская культура, будущие специалисты, гражданская позиция, активисты клуба, клубная работа.

Воспитание молодого гражданина, активно участвующего в жизни общества – важная задача учебного заведения любой степени обучения.

Студенческая молодежь (социально активная и мобильная группа) играет существенную роль в жизни страны: нравственный облик молодых граждан, их гражданская позиция – составляющие гражданской культуры личности.

В раскрытии дефиниции понятия «гражданская культура» существуют в настоящее время различные подходы. В рамках нашей работы гражданская культура личности рассматривается в контексте деятельностного подхода: исследуемый нами феномен определяется как качественная характеристика различных видов деятельности социальных общностей [5].

В условиях российских реалий особую актуальность составляет проблема формирования гражданской культуры у студентов из числа обучаемых с ограниченными возможностями здоровья. В силу объективных причин разведем понятия «инвалид» и «лицо с ограниченными возможностями здоровья».

Инвалид – лицо, которое имеет нарушение здоровья со стойким расстройством функций организма, обусловленное заболеваниями, последствиями травм или дефектами, приводящее к ограничению жизнедеятельности и вызывающее необходимость его социальной защиты. В России уходят от понятия «инвалидность»: данный термин заменяют понятием «лицо с ограниченными возможностями здоровья» [1].

Обучающийся с ограниченными возможностями здоровья (далее – ОВЗ) – «физическое лицо, имеющее недостатки в физическом и (или) психологическом развитии, подтвержденные психолого-медико-педагогической комиссией и препятствующие получению образования без создания специальных условий» (п. 16 ст. 2 ФЗ от 29 декабря 2012 г. № 273-ФЗ «Об образовании в Российской Федерации») [3].

Практика показывает: клубные объединения молодых граждан играют важную роль в создании комфортной среды в контексте организации внеурочной деятельности среди лиц с ОВЗ [4].

Перечислим значимые факторы формирования гражданской культуры у студенческой молодежи в условиях клубной работы:

- высокий уровень профессиональной культуры педагога;
- доброжелательная атмосфера;
- гуманный стиль общения и поведения;
- взаимодействие в сотрудничестве;
- создание ситуации успеха;
- оптимистическое настроение;
- стимулирование интереса участников педагогического процесса к разнообразным видам деятельности;
- поощрение творческой инициативы;
- вовлечение студентов в соревновательную деятельность;
- создание условий для максимальной их творческой самореализации и т.д.

Принимая во внимание ранее сказанное, раскроем механизмы клубной деятельности с позиции практики в среднем специальном учебном заведении. Так, социально значимая деятельность патриотического клуба «Мои Челны» на базе ГАПОУ «Камский государственный автомеханический техникум имени Л.Б. Васильева» (далее – ГАПОУ «КГАМТ им. Л.Б. Васильева») города Набережные Челны предусматривает проектную деятельность студентов с ограниченными возможностями здоровья [2].

Поясним: в рамках статьи мы предметно говорим о вовлечении в клубную деятельность студентов с нарушением слуха, с которыми продуктивно взаимодействуем через реализацию таких педагогических принципов, как принцип наглядности, индивидуализации, коммуникативности.

Прежде всего в работе со студентами с нарушением слуха следует учитывать проблемы, характерные для указанной группы ребят:

- 1) замедленное и ограниченное восприятие;
- 2) недостатки речевого развития;
- 3) недостатки развития мыслительной деятельности;
- 4) пробелы в знаниях;
- 5) недостатки в развитии личности.

У таких ребят наблюдается неуверенность в себе, неоправданная зависимость от окружающих, низкая коммуникабельность, заниженная (завышенная) самооценка, неумение управлять собственным поведением.

При организации клубной работы со слабослышащей аудиторией необходима особая фиксация на артикуляции выступающего: и педагог, и активисты клуба стремятся говорить громче и четче, подбирая подходящий уровень.

Вовлекая в клубную деятельность студентов с нарушением слуха, необходимо проявлять педагогический такт, создавая ситуации успеха, своевременно оказывать помощь каждому студенту, развивать веру в собственные силы и возможности. Особую значимость в формировании гражданской культуры у студентов с ОВЗ имеют различные виды проектирования [4].

Проектирование, нацеленное на формирование гражданской культуры у студентов с ограниченными возможностями здоровья, предусматривает следующие направления работы клуба «Мои Челны» ГАПОУ «КГАМТ им. Л.Б. Васильева»:

1. Дискуссионные площадки клуба «Мои Челны»;
2. Встречи-диалоги студентов с ветеранами, участниками войн;
3. Содружество с молодёжными центрами города, общественными организациями и клубными объединениями (клуб «Вдохновение», «Патриот», «Мои Челны» при Дворце Культуры «Энергетик»);
4. Метапредметные внеурочные занятия и мероприятия;
5. Тематические экскурсии и квесты;
6. Добрые дела родному городу по программе милосердия;
7. Уроки мужества (Дни воинской славы);

9. Сотрудничество с Музеем Истории техникума, Музеем Народов Поволжья на основе авторской музейно-педагогической программы;
10. Исследовательская деятельность;
11. Агитационная работа;
12. Система экологических и здоровьесберегающих проектов;
13. Литературно-ролевое проектирование в системе проектов;
14. Содружество с общественными объединениями техникума: «Молодая гвардия», волонтерским движением, отрядом по профилактике правонарушений «ФОРПОСТ», с трудовым строительным отрядом «Автомобилист».

В процессе такой специально организованной работы члены патриотического клуба (в том числе и студенты с нарушением слуха) овладевают культурными и материальными ценностями российского общества, приобретают навыки и умения общественно значимой деятельности.

Совместная коллективная деятельность сплачивает участников творческого процесса, способствует развитию коммуникативных навыков, содействует духовно-нравственному становлению, развитию творческих способностей, формированию гражданской позиции и жизненной стратегии.

Регулярная и поэтапная общественно значимая деятельность расширяет сферу социального общения, создаёт условия для усвоения социальных норм и ценностей, формирования духовно-нравственных качеств личности молодого гражданина. Подобное коллективное сотворчество и продуктивная работа способствуют росту сознательности и активной гражданской позиции подрастающего поколения: от будущих специалистов и молодых граждан, носителей ценностей гражданской культуры в социуме зависит формирование в Российской Федерации гражданского общества и правового государства.

Процесс формирования гражданской культуры молодого специалиста-гражданина в условиях патриотического клуба «Мои Челны» подразумевает формирование гражданских чувств, гражданского сознания, гражданских качеств личности и гражданского поведения [5].

Содержание процесса формирования гражданской культуры студентов среднего специального учебного заведения в рамках студенческого общественного объединения «Мои Челны» подразумевает:

- воспитание чувства гордости за свою страну через общечеловеческие ценности (на основе патриотического сознания и гражданской ответственности);
- формирование правосознания и ценностных ориентаций;
- формирование высоких морально-нравственных качеств (гражданская активность, гражданский долг, гражданская ответственность);
- формирование гражданского поведения личности (желания, потребности и психологической готовности к участию в общественной жизни, в частности, в гражданских движениях).

Как показывает практика, данный подход к формированию гражданской культуры студентов ссуза в условиях общественного объединения способствует воспитанию личности будущего специалиста, обладающего гражданским достоинством, высокими морально-нравственными качествами; способностью к активной деятельности во имя интересов Отечества.

Данная цель определяет комплекс задач, направленных на формирование компонентов гражданской культуры студентов в контексте трёх взаимосвязанных уровней [5]:

- 1) знаниевом (развитое правосознание, политические знания, социологические знания, философские знания, исторические знания, филологические знания);
- 2) эмоционально-ценностном (ценностное отношение к Родине, государству, к историческому прошлому Отечества);
- 3) поведенческом (социальная и гражданская активность, гражданская ответственность, нетерпимость к насилию, толерантность, желание служить в Вооружённых Силах РФ).

Таким образом, эффективность предлагаемых механизмов воспитания студенческой молодежи раскрывает социально полезная и творческая деятельность молодых граждан: участвуя в каком-либо проекте, активисты клуба «Мои Челны» раскрывают свою гражданскую стратегию в условиях реалий, что, как показывает практика, содействует выстраиванию иерархической системы ценностей гражданина Российской Федерации. Кроме того, воспитывая студентов с ограниченными возможностями здоровья, педагогу следует способствовать созданию доброжелательной атмосферы и доверительных отношений между участниками творческой деятельности. Используя потенциал клубной работы, мы отмечаем достижения студентов с ограниченными возможностями здоровья относительно успехов каждого, а также нестандартные достижения будущих специалистов.

Мы уверены: студенты с ограниченными возможностями здоровья, успешно сочетая полученные знания и умения клубного сотворчества, сформируют ту мировоззренческую позицию, которая позволит им, будущим специалистам, занять достойное место в коллективе, обществе, государстве. Клубная работа – важное звено в подготовке молодого гражданина и специалиста, носителя гражданских качеств и ценностей российского общества.

Список литературы:

1. Методические рекомендации для преподавателей по работе со студентами-инвалидами и студентами с ограниченными возможностями здоровья – URL: <http://www.ssuwt.ru/metod-rek-prep-inv> (дата обращения: 12.01.24 г.).
2. Социально значимая деятельность студенческого объединения – URL: <https://auto-meh.ru/tekhnikum/klub-moi-chelny/klub-moi-chelny-2021-2022-g.html> (дата обращения: 18.01.24 г.).
3. Федеральный закон «Об образовании в Российской Федерации» от 29.12.2012 N 273-ФЗ (последняя редакция) – URL: http://www.consultant.ru/document/cons_doc_LAW_140174/ (дата обращения: 13.01.24 г.).
4. Шуленкова М.А. Клубные объединения как инновационная форма формирования гражданской активности студенческой молодежи // Образование: традиции и инновации: Материалы IX международной научно-практической конференции (8 октября 2015 года). – Прага, Чешская Республика: Изд-во WORLD PRESS s r.o., 2015. – С. 571 – 572.
5. Шуленкова М.А. Структурно-содержательная модель формирования гражданской культуры будущего специалиста // Новая наука: современное состояние и пути развития: Международное научное периодическое издание по итогам Международной научно-практической конференции (09 марта 2016 г., г. Оренбург) в 2 ч. Ч.1. – Стерлитамак: РИЦ АМИ, 2016. – С. 74 – 76.

ОСОБЕННОСТИ ИНКЛЮЗИВНОЙ ОБРАЗОВАТЕЛЬНОЙ ПРАКТИКИ

Чернобель Регина Викторовна

преподаватель специальных дисциплин,

КГКП «Костанайский колледж сферы обслуживания»

Аннотация: В статье рассматривается организация образования и воспитания обучающихся с особыми образовательными потребностями и предлагаются пути их решения

Түйін: Мақалада екі білім беру қажеттілігі бар оқушыларға білім беру мен тәрбиелеуді ұйымдастыру қарастырылады және оларды шешу жолдары ұсынылады

Abstract: The article examines the organization of education and upbringing of students with special educational needs and suggests ways to solve them

Ключевые слова: инклюзивное образование, обучающиеся с особыми образовательными потребностями.

Одним из основных условий успешной социализации и адаптации людей с особыми потребностями является получение ими качественной посильной профессиональной подготовки.

У большинства детей с особыми образовательными потребностями после получения образования в школе возникает проблема с получением профессионального образования, так как не каждый ребенок, закончивший коррекционную школу, может наравне с условно здоровыми детьми обучаться в профессионально-технических учреждениях. Большинство детей в коррекционных учебных заведениях получают азы различных профессий, но ни одна из таких школ на занятиях трудового обучения не дает в полной мере знаний и навыков той или иной профессии, а также документа о квалификации, позволяющих трудоустроиться на предприятии.

На данный момент Чернобель Р.В. ведет работу по освоению профессиональных знаний в группе П 23-2 (специальность 07230100 «Швейное производство и моделирование одежды», квалификация 3W0723010 2 «Портной»)

В группе проходят обучение 7 человек, из них:

- 2 обучающихся с ментальными нарушениями развития (синдром Дауна) – у обучающихся проявляются такие черты, как упрямство, оппозиционное поведение, невнимательность; им больше свойственны речевые проблемы, трудности с концентрацией внимания, импульсивность, стремление получить внимание со стороны окружающих.

- 1 обучающийся с аутичным спектром развития (РАС) - такие обучающиеся плохо понимают, что думают или чувствуют другие люди; испытывают трудности с тем, чтобы заводить друзей; могут казаться грубыми или не заинтересованным в других людях; с трудом описывают свои чувства; воспринимают вещи очень буквально, плохо понимают сарказм; плохо усваивают социальные правила; избегают зрительного контакта; не любят, когда кто-то прикасается к ним или подходит слишком близко; замечают мелкие детали, узоры, запахи или звуки, на которые не обращают внимание другие люди; испытывают повышенный интерес к узкоспециализированным занятиям; тщательно планируют дела, прежде чем их начинать

- 3 обучающихся с диагнозом F 70 (слабая степень умственной отсталости или олигофрения легкой степени) - такие обучающиеся имеют задержку психического развития, проявляющуюся в нарушении его интеллектуальных способностей, что, в свою очередь, отражается на задержке развития речи, моторики, когнитивных процессов, социального взаимодействия.

- 1 обучающийся с сохраненным интеллектом, но с отклонением социальных норм.

При организации и реализации учебных дисциплин для лиц с особыми образовательными потребностями в группе П 23-2 преподаватель специальных дисциплин Чернобель Р.В. столкнулась с определенными трудностями. Во-первых, необходимо было сформировать образовательную программу профессионального обучения с учетом особенностей всех обучающихся. Во-вторых, обязательность постоянного социально-психологического и медицинского сопровождения.

Понимая, что выпускник, освоивший программу профессионального обучения, должен обладать профессиональными знаниями, умениями и навыками соответствующего уровня квалификации, уметь самостоятельно выполнять работы, предусмотренные квалификационной характеристикой, независимо от интеллектуальных способностей, Чернобель Р.В. разработала образовательные программы, обеспечив обязательный минимум содержания, устанавливаемый государственным общеобязательным образовательным стандартом с учетом особенностей психофизического развития обучающихся. Проблему организационно-педагогического и социального сопровождения удается решать комплексно совместно с мастером производственного обучения и классным руководителем Апостолиди С.Д и педагогом психологом Масловец Л.В.

При работе применяются особые коррекционно-развивающие педагогические технологии, позволяющие добиваться положительной динамики в обучении и воспитании. Широкое использование наглядности и практической деятельности, структурной простоты

учебного материала, пооперационного характера обучения, индивидуальной помощи обучающимся, взаимосвязи обучения и воспитания, применение здоровьесберегающих технологий позволяют преодолевать препятствия, связанные с интеллектуальной недостаточностью обучающихся с особыми образовательными потребностями.

Чернобель Р.В. проводила в 2020-2021 уч.г. дополнительные адаптационные занятия художественного направления для обучающихся с особыми образовательными потребностями.

Практические занятия проходили либо offline (офлайн) либо online (онлайн) формате, в зависимости от эпидемиологической ситуации.

Основной принцип выбора темы и техники выполнения занятий - «от простого к сложному», при этом обязательным условием является тесная взаимосвязь с базовыми дисциплинами (академический рисунок, академическая живопись, цветоведение, художественная графика, основы композиции, ДПИ и т.д.) предусмотренными ГОСО РК по художественным специальностям. Если на первых практических занятиях рассматриваются темы и техники выполнения, которые не требуют больших временных затрат, то в дальнейшем увеличивалось как время проведения, так и темы становились более объемные и трудоемкие. В период с октября по декабрь было выполнено 12 практических работ, изучены основные жанры (натюрморт, пейзаж и т.д.). Рассмотрены различные изобразительные техники как традиционные (акварель, гуашь, граттаж и т.д.) так и не традиционные (узелковый батик, нанесение рисунка на ткань штампами, нанесение краски при помощи зубной щетки и губки, рисование пальчиками и т.д.). Обучающиеся используют различные средства художественной выразительности (линия, пятно, точка, цвет, ритм, симметрия и т.д.). Во втором полугодии предусмотрены практические занятия, ориентированные на работу с различными материалами (фетр, бисер и т.д.). Следует отметить, что все работы выполняются без использования простого карандаша и ластика.

На занятиях (по желанию) могут присутствовать родители обучающихся. Посещая занятие вместе со своими детьми, мамы (чаще всего именно они присутствуют) полностью проходят весь путь творческого процесса, начиная от получения задания, с изучением аналогичных работ, заканчивая выполнением практической работы. Такой подход к учебному процессу позволяет добиться следующего результата:

- родители, узнают технологические требования, предъявляемые к тому или иному заданию, тем самым получают свой собственный практический опыт выполнения работы, который в дальнейшем помогает помочь своему ребенку, учитывая его особенности.
- при выполнении работ в режиме online (онлайн), мамы могут на практике показать, как правильно взять кисточку, карандаш в руки, какими движениями наносить мазки, чертить линии, работать с ножницами, линейками и т.д.
- авторитет в глазах ребенка, и как следствие более тесные отношения.
- обмениваться практическим опытом с другими родителями.

Отдельно хотелось бы отметить положительный опыт Бурак Анастасии. Обучающаяся проходит занятия только в дистанционном формате, причем практикуется работа как по видеоуроку (предварительно снятому и отправленному), так и выход в прямой эфир во время проведения занятия в offline (офлайн) режиме. Такой метод работы позволяет предварительно рассмотреть изучаемую тему, подготовить приборы и материалы, выполнить работу первый раз самостоятельно и подготовить вопросы, которые могли возникнуть при выполнении практического задания. Во время выхода в прямой эфир Анастасия задает интересующие ее вопросы, касающиеся рассматриваемой темы, на «переменах» общается с обучающимися, смотрит, как данную тему видят ее однокурсники, тем самым создается эффект присутствия как для Анастасии, так и для группы в целом.

Основная задача данных занятий научить учиться, то есть после выполнения той или иной работы обучающийся приходит домой и не убирает краски и кисточки в стол, а начинает работу над своими собственными работами. Доказательством этого служит обратная связь с

детьми через мессенджер WhatsApp. Участники общей группы делятся своими работами, при необходимости получают дополнительную консультацию.

Основным результатом проделанной работы является активное участие детей в различных мероприятиях, проводимых как на уровне колледжа, так и за его пределами. Так 26 декабря 2020 года дети представили работы в «III Международном онлайн конкурсе- фестивале детского, юношеского творчества в рамках проекта «ҚАРЛЫҒАШ»», г.Шымкент , где Зотеев Антон с композицией «Костанайская земля- степи, реки и поля, Костанайская земля- это Родина моя!» гран-при, Мохорева Диана с композицией «Мечта пилигрима» и Калдыбаева Айнура с композицией «Шуршащей осени шаги» в своих возрастных группах заняли первые места, а Бурак Анастасия с композицией «Посмотри, как хорош, край в котором ты живешь!» заняла второе место. Организатор конкурса Карлыгаш Шынымбековна лично поздравила детей с победой и отправила медали и дипломы. 21 февраля 2021 года Зотеев Антон, Мохорева Диана и Калдыбаева Айнура приняли участие в республиканском дистанционном конкурсе для детей «Юные таланты 2021», где так же в своих номинациях заняли первые места. 22 марта 2022 года Зотеев Антон, Мохорева Диана, Музаева Мадина, Васильева Екатерина заняли призовые места в II Международном многожанровом онлайн-конкурсе «Наурыз» г.Алматы. 5 апреля 2022 года Пирназаров Арман I Международном творческом онлайн-конкурсе «Весеннее Арт-пространство» г.Алматы. Во всех конкурсах обучающиеся участвовали на общих основаниях, а не как дети с особыми образовательными потребностями, что может свидетельствовать о высоком уровне их работ.

Для того чтобы успешно обучать, сам педагог должен быть хорошо подготовленным. В этом ему помогают курсы повышения квалификации, семинары, конференции и т.д. которые позволяют быть всегда в курсе тех изменений, которые произошли в образовании. Курсы, тренинги и различные семинары, предполагающие повышение квалификации работников образования, необходимы для того, чтобы оставаться конкурентоспособным.

С 1 ноября 2021 года в рамках международного сотрудничества была организована совместная работа колледжа и виртуальной платформы инклюзивных практик (г. Уреки, Грузия). В результате тесного взаимодействия была организована авторская рубрика «Воплощение инклюзивных идей в художественном творчестве» (автор и ведущая Чернобель Р.В.). Особенность данного проекта заключается в том, что принять участие могут не только лица причастные в той или иной степени к жизнедеятельности колледжа (администрация, преподаватели, мастера производственного обучения, обучающиеся, родители), но и любой желающей, предварительно оставив заявку на страничке организаторов.

На данный момент в рамках данного проекта были проведены следующие занятия:

1) тема «Нанесение рисунка на ткань штампами» часть I. Эфир 6 ноября 2021 года <https://youtu.be/a5Dt2ZK5NmE>

2) тема «Нанесение рисунка на ткань штампами» часть II. Эфир 20 ноября 2021 года <https://youtu.be/VGdBINbDSy4>

3) тема «Изготовление сувенира в технике декупаж» часть I. Эфир 4 декабря 2021 года https://youtu.be/_OiZFXDrEK0

4) тема «Изготовление сувенира в технике декупаж» часть II. Эфир 11 декабря 2021 года <https://www.youtube.com/watch?v=uEHPE80nGM0>

5) тема «Новогодний мастер-класс от Регины Чернобель , Дед мороза и Снегурочки». Эфир 25 декабря 2021 года <https://youtu.be/PoWTfkveEhQ>

6) тема «Монотипия» часть II. Эфир 15 января 2022 года <https://www.youtube.com/watch?v=SaY6yYlnkY>

7) тема «Монотипия» часть II. Эфир 29 января 2022 года <https://www.youtube.com/watch?v=SaY6yYlnkY>

8) тема "Любимые цветы моей мамы" Эфир 12 января 2022 года <https://www.youtube.com/watch?v=ukc4Qv-rqB4>

Активными участниками онлайн событий на виртуальной платформе инклюзивных практик являются Зотеева Елена Николаевна, председатель родительский комитета КГКП

«Костанайский колледж бытсервиса», Манукян Нарине группа П 21-1, Зотеев Антон группа П 20-2, Селиверстова Карина группа МЗ 20-1. Отдельно хотелось бы отметить мастера производственного обучения группы «Оператор допечатных процессов» Захарьева Романа Андреевича и волонтера Карбашову Анастасию Серимжановну, студентку КВМК «Костанайский высший медицинский колледж» «сестринское дело - медсестра общей практики» гр 204-СД, которые участвовали в новогоднем эфире в роли Дед Мороза и Снегурочки соответственно. В мастер – классах приняли участие не только города Республики Казахстан (г. Костанай, г. Петропавловск, г. Өскемен, г. Караганда) но и г. Уреки и г. Батуми (Грузия), г. Иркутск (Российская Федерация). Данный проект так же имеет своих победителей в различных международных конкурсах. 5 марта 2022 года в II Международном многожанровом онлайн-конкурсе «Сюрприз» г.Алматы Акимбаева Сабина (г Өскемен) в номинации «Творчество без границ» стала обладателем гран-при. 22 марта 2022 года в II Международном многожанровом онлайн-конкурсе «Наурыз» г.Алматы Шмойлова Дарья Александровна (г Караганда) в номинации «Творчество без границ» стала обладателем гран-при.

С 5 по 8 октября 2022 прошла Всемирная конференция по развитию инклюзивных сообществ. В данном мероприятии приняли участие более 60 стран мира, в том числе четыре представителя из Республики Казахстан. Чернобель Р.В. предоставила свой опыт работы с обучающимися с особыми образовательными потребностями, а также представила работы детей на всемирной онлайн выставке.

В период с 20 ноября по 26 ноября 2023 Чернобель Р.В., Нарихнюк К.А. и Масловец Л.В. прошли стажировку по международной программе социальной инклюзии. Тема стажировки «Эмпатия – мотивирующий подход».

Педагогическая эмпатия — это эмоциональное отношение педагога к воспитаннику, которое состоит в восприятии, распознавании и оценке эмоциональных переживаний и состояний обучающегося с особыми образовательными потребностями, сопереживании ему и оказании действенной помощи ему в преодолении возникших трудностей, негативных переживаний и состояний.

Данная стажировка помогает действующему практику поставить себя на место обучающихся с особыми образовательными потребностями и его семьи, а также помочь адаптироваться в инклюзивной образовательной среде. Так же организаторы стажировки поделились ценными методическими материалами: «На пути к общим международным стандартам практики развития сообществ» 2018 г. и международным журналом Practice insights.

Формирование контингента в колледже проводится задолго до поступления абитуриентов, поэтому профориентационная работа проводится на постоянной основе, в виде различных экскурсий мастер классах, внеклассных мероприятиях

Исходя из всего вышеизложенного, можно сделать вывод, что педагогический коллектив колледжа, родители и обучающиеся с особыми образовательными потребностями, делают все возможное, чтобы процесс освоения новых знаний по выбранному направлению проходил максимально интересно, и по возможности приближенно к обучению условно здоровых детей.

Список литературы:

1. <https://trends.rbc.ru/trends/education/5e9597339a79473072c3e718>
2. https://online.zakon.kz/Document/?doc_id=39442167&doc_id=39485622#pos=5;-98&pos2=2;-98
3. https://online.zakon.kz/Document/?doc_id=39442167
4. Грузинова, Т.В. Дети с ограниченными возможностями: мифы, реальность, пути интеграции [Текст] / Т.В. Грузинова// Директор школы. – 1999. – №4. – С. 59-64
5. Митчелл Д. Эффективные педагогические технологии специального и инклюзивного образования. Главы из книг. – М.: РООИ «Перспектива», 2011. – С. 138

6. Селевко Г.К. Современные образовательные технологии: учебное пособие. – М.: Народное образование, 1998. – С. 256.

МЕЖДУНАРОДНОЕ СОТРУДНИЧЕСТВО В ИНКЛЮЗИВНОМ ОБРАЗОВАНИИ С НЕКОММЕРЧЕСКОЙ ОРГАНИЗАЦИЕЙ «INCLUSIVE PRACTICES»: КЛЮЧЕВЫЕ АСПЕКТЫ И ПРЕИМУЩЕСТВА

Чернобель Регина Викторовна

преподаватель специальных дисциплин,
КГКП «Костанайский колледж сферы обслуживания»

Аннотация: В статье рассматриваются ключевые аспекты и преимущества международного сотрудничества

Түйін: Мақалада халықаралық ынтымақтастықтың негізгі аспектілері мен артықшылықтары қарастырылады

Abstract: The article discusses the key aspects and advantages of international cooperation

Ключевые слова: инклюзивное образование, обучающиеся с особыми образовательными потребностями.

В современном мире международное сотрудничество в области инклюзивного образования играет важную роль. Оно позволяет странам и учебным учреждениям обмениваться знаниями, опытом и ресурсами, содействуя развитию образования и повышению качества учебного процесса.

1 ноября 2021 года в рамках международного сотрудничества была организована совместная работа колледжа и Некоммерческой организации «Inclusive Practices», членом International Association for Community Development (IACD) - глобальной организации аккредитованной ООН (г. Уреки, Грузия).

История создания Некоммерческой организации «Inclusive Practices»
(<https://inclusivepractices.ge/ip-home-page/about-us-2/>)

В 2008 году была запущена Сеть инклюзивных практик (IPN). Целью IPN было объединение инициатив по развитию сообществ и инициатив по вопросам инвалидности в государствах-правопреемниках бывшего Советского Союза, а также содействие развитию сообщества как профессии, основанной на практике.

IPN была основана группой выпускников Московского государственного университета (Россия), которые прошли обучение и стажировку в области развития человеческих ресурсов и социальной работы и которые, вдохновленные своим руководителем доктором Владимиром Матвиевским, начали активно работать в сфере инвалидности. IPN создавался усилиями 30-35 волонтеров и существовал на частные пожертвования.

В настоящее время IPN объединяет более 450 сообществ людей с ограниченными возможностями и их семей из одиннадцати, в основном постсоветских, стран.

В январе 2018 года IPN открыл головной офис и учебный центр в Уреки (Грузия). Сейчас в штате IPN 4 штатных сотрудника и более 70 незаменимых волонтеров, которые участвуют в проектах IPN более 5 лет. Основным источником дохода IPN являются семинары, мастер-классы и другая учебная поддержка, проводимая в центре и в постсоветских странах.

Организация ведет большую информационную и практическую работу в сфере развития инклюзивных сообществ и постоянно действующую виртуальную платформу инклюзивных практик

Обучение развитию сообщества

Одним из проектов IPN была помощь в организации первых ассоциаций родителей детей с аутизмом в России и Казахстане. Идея проекта заключается в том, чтобы обучить родителей детей с ограниченными возможностями навыкам развития сообщества. При этом

IPN поддерживал родителей, которым на протяжении многих лет приходилось сталкиваться с различными проблемами.

В результате этого проекта в 2013 году правительство Казахстана поддержало IPN, предоставив постоянное финансирование местным инклюзивным сообществам в Казахстане. Это создало более 30 оплачиваемых рабочих мест для матерей детей-инвалидов.

Программы стажировок

Цель этого проекта — предложить краткосрочные и долгосрочные программы стажировок для будущих и действующих практиков общественного развития, работающих с людьми с ограниченными возможностями.

Эти программы базируются в поселке «Инклюзивные практики» в Уреки (Грузия), который был построен сообществом родителей детей с аутизмом на собственные средства недалеко от головного офиса и учебного центра IPN.

Идея стажировки заключается в погружении в повседневную жизнь сообщества с его распорядком дня, а также в специальной подготовке посредством мастер-классов.

Так в период с 20 ноября по 26 ноября 2023 Чернобель Р.В., Нарихнюк К.А. и Масловец Л.В. прошли стажировку по международной программе социальной инклюзии. Тема стажировки «Эмпатия – мотивирующий подход».

Педагогическая эмпатия — это эмоциональное отношение педагога к воспитаннику, которое состоит в восприятии, распознавании и оценке эмоциональных переживаний и состояний обучающегося с особыми образовательными потребностями, сопереживании ему и оказании действенной помощи ему в преодолении возникших трудностей, негативных переживаний и состояний.

Данная стажировка помогает действующему практику поставить себя на место обучающихся с особыми образовательными потребностями и его семьи, а также помочь адаптироваться в инклюзивной образовательной среде. Так же организаторы стажировки поделились ценными методическими материалами: «На пути к общим международным стандартам практики развития сообществ» 2018 г. и международным журналом Practice insights.

Инклюзивные мероприятия

Некоммерческая организация «Inclusive Practices» уделяет огромное внимание организации международных инклюзивных мероприятий, таких как конкурсы, конференций, мастер-классы и т.д.

Коллектив колледжа в лице заместителя директора по учебной части Койшина М.С., заместителя директора по учебно-производственной части Нарихнюк К.А, старшего мастера Чернобель Р.В. приняли активное участие на виртуальной платформе инклюзивных практик в дискуссии « Инклюзия в учебных заведениях высшей школы» которая состоялась 5 ноября 2021 года

19 ноября 2021 года Нуркина А.С, Чернобель Р.В. и Зотеева Е.Н. приняли участие в вебинаре «Инклюзивные практики и возможности современных онлайн технологий для среднего и профессионального образования». Вебинар был организован НО «Inclusive Practice» членом Inclusion International, при поддержке IACD Global, глобальной организации, аккредитованной ООН.

В результате тесного взаимодействия была организована авторская рубрика «Воплощение инклюзивных идей в художественном творчестве» (автор и ведущая Чернобель Р.В.). Особенность данного проекта заключается в том, что принять участие могут не только лица причастные в той или иной степени к жизнедеятельности колледжа (администрация, преподаватели, мастера производственного обучения, обучающиеся, родители), но и любой желающей, предварительно оставив заявку на страничке организаторов.

На данный момент в рамках данного проекта были проведены следующие занятия:

1) тема «Нанесение рисунка на ткань штампами» часть I. Эфир 6 ноября 2021 года <https://youtu.be/a5Dt2ZK5NmE>

2) тема «Нанесение рисунка на ткань штампами» часть II. Эфир 20 ноября 2021 года <https://youtu.be/VGdBINbDSy4>

3) тема «Изготовление сувенира в технике декупаж» часть I. Эфир 4 декабря 2021 года https://youtu.be/_OizFXDrEK0

4) тема «Изготовление сувенира в технике декупаж» часть II. Эфир 11 декабря 2021 года <https://www.youtube.com/watch?v=uEHPE80nGM0>

5) тема «Новогодний мастер-класс от Регины Чернобель, Дед мороза и Снегурочки». Эфир 25 декабря 2021 года <https://youtu.be/PoWTfkveEhQ>

6) тема «Монотипия» часть II. Эфир 15 января 2022 года <https://www.youtube.com/watch?v=SaY6yYlnkY>

7) тема «Монотипия» часть II. Эфир 29 января 2022 года <https://www.youtube.com/watch?v=SaY6yYlnkY>

8) тема "Любимые цветы моей мамы" Эфир 12 января 2022 года <https://www.youtube.com/watch?v=ukc4Qv-rqB4>

Активными участниками онлайн событий на виртуальной платформе инклюзивных практик являются Зотева Елена Николаевна, председатель родительский комитета КГКП «Костанайский колледж бытсервиса», Манукян Нарине группа П 21-1, Зотеев Антон группа П 20-2, Селиверстова Карина группа МЗ 20-1. Отдельно хотелось бы отметить мастера производственного обучения группы «Оператор допечатных процессов» Захарьева Романа Андреевича и волонтера Карбашову Анастасию Серимжановну, студентку КВМК «Костанайский высший медицинский колледж» «сестринское дело - медсестра общей практики» гр 204-СД, которые участвовали в новогоднем эфире в роли Деда Мороза и Снегурочки соответственно. В мастер – классах приняли участие не только города Республики Казахстан (г. Костанай, г. Петропавловск, г. Өскемен, г. Караганда) но и г. Уреки и г. Батуми (Грузия), г. Иркутск (Российская Федерация). Данный проект так же имеет своих победителей в различных международных конкурсах. 5 марта 2022 года в II Международном многожанровом онлайн-конкурсе «Сюрприз» г.Алматы Акимбаева Сабина (г Өскемен) в номинации «Творчество без границ» стала обладателем гран-при. 22 марта 2022 года в II Международном многожанровом онлайн-конкурсе «Наурыз» г.Алматы Шмойлова Дарья Александровна (г Караганда) в номинации «Творчество без границ» стала обладателем гран-при.

С 5 по 8 октября 2023 прошла Всемирная конференция по развитию инклюзивных сообществ. В данном мероприятии приняли участие более 60 стран мира, в том числе четыре представителя из Республики Казахстан. КГКП «Костанайский колледж сферы обслуживания» предоставил свой опыт работы с обучающимися с особыми образовательными потребностями, а так же представил работы детей на всемирной онлайн выставке.

Подводя итог можно сказать, международное сотрудничество в области образования играет важную роль в современном мире. Оно позволяет учреждениям образования и обучающимся с особыми образовательными потребностями расширить свои горизонты, обменяться знаниями и опытом, а также создать сеть профессиональных контактов. Международное сотрудничество способствует развитию образования, культурному обмену и укреплению международных отношений. Однако, оно также сталкивается с проблемами и вызовами, такими как языковые и культурные различия, финансовые ограничения и сложности в организации международных программ. В целом, международное сотрудничество в области инклюзивного образования имеет множество преимуществ и выгод, и его развитие является важной задачей для современного образования.

Список литературы:

1. РООИ «Перспектива» ежегодный отчет, 2013-2014 г.г.
2. Саламанская декларация о принципах, политике и практической деятельности в сфере образования лиц с особыми потребностями. ЮНЕСКО и Министерство образования и науки. Spain, 1994 г.

3. Совершенствование образования. Перспективы инклюзивных школ (Improve Education. The Promise of Inclusive Schools). Пособие Национального института совершенствования городского образования США. Сайт:<http://perspectiva.>)
4. Kis-Glavs L., Ljubic M. Educational integration /inclusion in Croatia. - 2002
5. The Journal of Special Education 44(3),2013
6. Садихова М. С. «Внедрение инклюзивного образования в школах» 2016 г.

СОВРЕМЕННЫЕ ПОДХОДЫ В ИНКЛЮЗИВНОМ ОБРАЗОВАНИИ СТУДЕНТОВ С ОСОБЫМИ ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫМИ ПОТРЕБНОСТЯМИ НА УРОКАХ «КОНСТРУИРОВАНИЕ ОДЕЖДЫ», «ТЕХНОЛОГИЯ ПОШИВА ОДЕЖДЫ», «ПРОИЗВОДСТВЕННОЕ ОБУЧЕНИЕ»

Никулина Анна Владимировна
мастер производственного обучения,
КГКП «Костанайский колледж сферы обслуживания»

Андатпа. Мақалада срекше білім беру қажеттіліктері бар студенттермен «Киім құрастыру», «Киім тігу технологиясы», «Өндірістік оқыту». Сабактарында жұмыс істеу әдістері туралы айтылады. Осы мақалада «Тігінші» және «Модельер- пішуші» тобының есту қабілеті нашар студентімен жұмыс істеу әдістері туралы тәжірибе корсетілген.

Аннотация. В статье раскрываются формы и методы работы со студентами с особыми образовательными потребностями на уроках «Конструирование одежды», «Технология пошива одежды», «Производственное обучение». В данной статье отражен опыт о методах работы со студентами группы «Портной» и «Модельер-закройщик» на примере студентки с нарушением слуха.

Annotation. The article reveals the forms and methods of working with students С “Designing clothing for special educational needs.” “Sewing technology in clothing lessons.” “Industrial training”. This article reflects on the experience of working with students in the “Tailor” and “Fashion Designer-Cutter” groups using the example of a student with hearing impairment.

Түйін сөздер: инклюзивтік орта, ерекше білім беру қажеттіліктері, есту қабілеті нашар білім алушы.

Ключевые слова: инклюзивная среда, особые образовательные потребности, слабослышащая обучающаяся.

Keywords: Inclusive environment, special educational needs, hearing-impaired students.

*Если учитель соединяет в себе любовь и к делу,
и к ученикам, он - совершенный учитель*

Л.Н.Толстой

Профессиональная компетентность преподавателя специальных дисциплин и мастера производственного обучения заключается не только в совершенном владении своей профессией, но огромную роль в учебном процессе играет его умение четко, логично и доступно изложить материал, достичь сотрудничества на уроке теоретического и производственного обучения, найти оптимальные пути общения с обучающимися, грамотно организовать их самостоятельную деятельность. Творчески работающий педагог находится в постоянном поиске путей и средств решения задач трудового и эстетического воспитания будущих специалистов.

У обучающихся с особыми образовательными потребностями не развито пространственное представление, у них свое представление и понимание чувства красоты, многие теоретические объяснения им не доступны и непонятны, так как они не могут переложить теоретические знания пошива изделия на профессиональную практику. Умелый педагог хорошо организует учебный процесс, применяет разнообразные методы обучения в комплексе, учитывая индивидуальные возможности и способности обучающихся. [1, с.596]

Педагог ожидает успехов в обучении от каждого своего обучающегося и должен верить в каждого обучающегося, оценивать его способности и таланты по достоинству. [2, с.67]

И если педагог стремится, чтобы его студенты освоили новый материал, он находит способы сделать его доступным и понятным.

Поэтому мною был найден метод для студентов с особыми образовательными потребностями на уроке «Технология пошива одежды» - объяснение поузловой обработки пошива изделия с использованием макетов из бумаги. Применяю выкраивание деталей кроя из бумаги, скалываю, показываю участки посадки и выметывания рамки кармана. Теоретический материал стал более доступным и понятным.

У обучающихся с особыми образовательными потребностями по квалификации «Портной» слабо развита мелкая моторика рук и им необходим индивидуальный подход и помощь. Выполняя поузловую обработку на бумаге, портные могут представить обработку изделия на ткани.

Инновационные методы обучения по предмету «Конструирование одежды» позволяют обеспечить студентам группы «Портной» хорошее понимание нового материала. На первый взгляд предмет «Конструирование одежды» и инновационные технологии понятия несовместимы. Казалось бы, что может быть общего между построением конструкции изделия и компьютером. И действительно, открыв учебник по конструированию одежды, ничего подобного мы там не обнаружим. Но это далеко не так. Мне пришлось познакомиться с прогрессивными формами и методами обучения при создании урока. С целью повышения интереса к предмету «Конструирование одежды», разработан методический материал, позволяющий использовать на своих уроках поэтапное построение конструкции изделия.

В результате повысилась активность портных и произошло понимание процессов построения конструкции. Студенты с особыми образовательными потребностями, из-за плохой памяти часто забывают пройденный материал и поэтому каждый урок приходится повторять построение конструкции изделия. Для этого используется поэтапное построение конструкций на слайдах.

Каждый год в группе может появиться студент с нарушениями зрения, со слабым слухом и педагог должен регулировать свой стиль преподавания, содержание и материалы с учетом конкретных потребностей студента. Преподаватель специальных дисциплин и мастер производственного обучения не может только сосредоточиться на определенных навыках и знаниях методов обучения, он должен развивать аналитическое отношение и инклюзивные ценности.

Невозможно предоставить готовую схему с набором основных навыков и знаний, которыми должны обладать все педагоги для того, чтобы в состоянии преподавать в инклюзивной среде. Каждый студент индивидуален.

В группе по квалификации «Модельер-закройщик» обучается слабослышащая студентка с частичной слуховой недостаточностью, затрудняющей речевое развитие, но сохраняющей возможность самостоятельного накопления речевого запаса при помощи слухового анализатора. [1,с.580]

В современной педагогике признается уникальность и неповторимость каждого ребенка. Основной задачей преподавателя специальных дисциплин и мастера производственного обучения явилось создание таких условий, при которых обучающаяся смогла бы полностью раскрыть свои возможности в обретении знаний и определить линию своей личной и профессиональной деятельности.

Студентки с отклонениями в развитии речи и слуха зачастую испытывают недоброжелательное отношение как со стороны одноклассников и их родителей. Обучающаяся вошла в коллектив не сразу, на это потребовалось время для социальной адаптации. Постепенно установились дружеские отношения с однокурсницами. И здесь нельзя забывать о роли педагога. Студентка идет на контакт с педагогом, который настроен к ней эмоционально положительно. Она приветливо улыбается, у нее много положительных эмоций. Все практические работы, выполненные обучающейся, были хорошего качества и

отличались своей аккуратностью. Она внимательно слушала преподавателя, читала с ее губ все объяснения по теме урока. Преподаватель индивидуально подходила и объясняла дополнительно важные моменты в обработке швейных изделий. Студентка четко и последовательно выполняла все требования при изготовлении и крое изделий, соблюдая технические условия. Ее работы удивляли и радовали педагога. В итоге, сложилось очень хорошее интуитивное взаимопонимание со студенткой, иногда достаточно было одного взгляда. Вскоре Балжан после выполнения своей работы, как помощница мастера производственного обучения, стала консультировать и помогать одногруппникам. Да, она не могла им все объяснить, как педагог, но ее объяснения были очень важны для студенток. А именно, положить правильно ткань и показать ширину шва или ширину строчки от сгиба, по своему выполненному образцу. Это был не только положительный результат работы, ее стали любить и уважать в коллективе.

Для студенток существует дополнительный предмет «Консультация», где обучающиеся закрепляют полученные знания. Обычной практикой является, например, предоставление обучающимся с ограниченными возможностями дополнительных задач или специальных заданий, чтобы успевать за остальными студентками.

Дополнительно педагог занималась подготовкой к конкурсу «Абилимпикс». Студентка с огромным желанием выполняла изготовление различных фасонов платья, декорирование. Наградой для педагога и студентки заслуженное первое место на региональном конкурсе профмастерства «Абилимпикс». Студентка настолько целеустремленная, она схватывала, впитывая все лучшие навыки педагога, и со временем было отмечено огромное ее опережение в профессиональном развитии по сравнению с другими студентами. Балжан с удовольствием принимала участие в деятельности класса и колледжа. Когда студенты наилучшим образом используют свои природные таланты, они становятся более мотивированы. Балжан принимала участие в региональном проекте со слабослышащими детьми «Жестовое пение», где получила диплом первой степени.

Для участия в Республиканском конкурсе молодых дизайнеров моды «НЖУ-дизайн» педагог выделила из группы лучших студенток. В тройку лучших входила слабослышащая студентка. Подготовка к конкурсу проходила два месяца. Участие в номинации «Эксперимент» дало возможность создать и разработать коллекцию моделей, апробировать оригинальную идею из несочетаемых по структуре материалов: натуральный жесткий фетр с мягкой блестящей органзой и гладким атласом. Итог, выполненная модель - шапан и платье, точного кроя в современном национальном стиле с аппликацией ручной работы и диплом 3 степени в городе Алматы. Работа со студенткой была уникальной, она чувствовала себя очень значимой в творческой команде студентов и педагога. Очень ответственно подходила к выполнению своего задания. Поддержка и опыт педагога дали превосходный результат. Изготовленная модель выполнена идеально. Творческая работа в команде - лучший стимул для слабослышащей студентки. Тандем педагога со студенткой: чувство красоты, украшающие элементы аппликации, лучший метод выбора обработки, качество выполнения работы - это творческий процесс создания уникальной модели. Создание творческой атмосферы одно из лучших специальных и различных обучающих подходов.

Педагогу важно владеть методами активного социально-психологического обучения студентов. Задачи и направления работы в рамках социально-психологического обучения и развития: формирование положительной я-концепции и положительной концепции другого человека, их баланса; формирование мотивации достижения успеха; формирование компетентностного общения; формирование эмоциональной сферы обучающегося. [1, с.590]

Каждый обучающийся обязательно станет взрослым. И от наших решений, принятых нами сегодня, будут зависеть его завтрашние победы и поражения.

Список литературы:

1. Сковородкина И.З., Герасимов С.А. Педагогика: учебник для студ. учреждений сред. проф. образования / И.З. Сковородкина, С.А.

2. Герасимов. - 2-е изд., стер.- М.:Издательский центр «Академия», 2019. – 640с.
3. Научно-педагогический журнал Национальной академии образования имени И. Алтынсарина МОН РК. - №2 (93), Нур-Султан, 2020. – 107с.
4. Техническое и профессиональное образование. Журнал БІЛІМ. - №1/2012. – 78с.
5. Гонеев А.Д. Основы коррекционной педагогики / А.Д. Гордеев, Н.И.Лифинцева,Н.В. Ялпаева; под ред. В.А. Сластелина. – М., 2002.
6. Коджаспирова Г.М. Словарь по педагогике / Г.М.Коджаспирова, А.Ю.Коджаспиров. – М.,2005.
7. Мишина Г.А. Коррекционная и специальная педагогика / Г.А. Мишина, Е.Н. Моргачева. – М.,2010.
8. Педагогические теории, системы, технологии / сост. Г.В. Аверкиева, О.Ю. Образцова, С.С.Щекина. – Архангельск, 1998.
9. Байкова Л.А. Педагогическое мастерство и педагогические технологии / Л.А.Байкова, Л.К. Гребенкина. – М., 2001.
10. Бордовская Н.В. Педагогика / Н.В. Бордовская, А.А.Реан. – СПб., 2001.
11. Гликман И.З. Теория и методика воспитания / И.З. Гликман. – М.,2002.

ПРОФЕССИОНАЛЬНОЕ СТАНОВЛЕНИЕ СТУДЕНТОВ, С ОСОБЫМИ ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫМИ ПОТРЕБНОСТЯМИ ТРЕБУЮЩИЕ ЗНАЧИТЕЛЬНЫЙ ПОДХОД В ОБРАЗОВАНИИ

Шишкина Екатерина Юрьевна

мастер производственного обучения,
КГКП «Костанайский колледж сферы обслуживания».

Аннотация: Тенденция внедрения инклюзивных и справедливых практик в образовании. Актуальность проблем инклюзивного образования с особыми образовательными потребностями. Создания условий для детей с особыми образовательными потребностями получать профессиональное образование после школы. Потому, что каждый человек имеет право на общение и на то, чтобы быть услышанным в любой сфере деятельности.

Түйін: Білім беруде инклюзивті және әділ тәжірибені енгізу тенденциясы. Ерекше білім беру қажеттіліктері бар инклюзивті білім беру мәселелерінің өзектілігі. Ерекше білім беру қажеттіліктері бар балалардың мектептен кейін кәсіптік білім алуына жағдай жасау. Өйткені әр адамның кез келген қызмет саласында қарым-қатынас жасауға және өзін тыңдауға құқығы бар.

Abstract: The trend of introducing inclusive and equitable practices in education. Relevance of problems of inclusive education with special educational needs. Creating conditions for children with special educational needs to receive vocational education after school. Because every person has the right to communicate and to be heard in any field of activity.

Ключевые слова: инвалиды, клиенты с ограниченными возможностями, психические расстройства, корпоративные стандарты, инклюзивный туризм.

Актуальность проблем инклюзивного образования возрастает в связи с увеличением числа детей с особыми образовательными потребностями и в связи с гуманизацией образования, что обуславливает необходимость обеспечения условий для повышения качества жизни лиц с ограниченными возможностями, повышения их жизнеспособности как продукта социального взаимодействия, включенности человека в социальные сети.

Право на образование — это право любого человека. А образование детей — это основное и неотъемлемое условие их социализации, полноценного участия в жизни общества. Именно поэтому в рамках программы развития образования в Казахстане было предусмотрено постепенное развитие инклюзивного образования, чтобы дети с ограниченными возможностями действительно имели возможность полноценно учиться и получать знания

наравне с остальными. В условиях модернизации казахстанского образования разработка механизмов адаптивных стратегий для детей с особыми образовательными потребностями является закономерным этапом, связанным с переосмыслением обществом и государством своего отношения к людям с особыми образовательными потребностями.

На сегодняшний день по специальности 10130100 «Гостиничный бизнес», квалификация 3W10130101 «Администратор» обучается 75 студент 5 студентов из этого числа нуждается в особых образовательных услугах у каждого – особый диагноз, свои особенности. Представьте себе на минутку, что вы работаете с группой студентов, где двое – слабовидящие, двое – слабослышащие, один – с ДЦП, есть с полной потерей слуха или задержкой речи. Работать в такой группе совсем непросто. И чтобы донести учебный материал до каждого студента, мы прошли большой путь, разрабатывая собственные методические рекомендации.

С этими студентами работают высококвалифицированные специалисты, где учитывают использования современной материальной базы, необходимое оборудование, а также разрабатывают и внедряют в практику образовательные и коррекционные программы, которые постоянно совершенствуются на основе достижений педагогической науки.

Для ребят важно быть в социуме, и для этого в области постепенно создаются все условия. Местные исполнительные органы разрабатывают программу, по которой будут заключаться договоры с представителями бизнеса, где будет оговорено условие об обязательном приеме на работу особенных людей с легкой трудовой занятостью.

В настоящее время процент трудоустройства очень низкий, поскольку предприятия не хотят брать на работу сотрудников с особыми потребностями. Но мы над этим работаем.

В настоящее время в Казахстане проживают более 690 тыс. лиц с инвалидностью, из них 61,5% трудоспособного возраста, 25,7% лица пенсионного возраста, 12,8% дети до 18 лет. Удельный вес лиц с особыми потребностями относительно стабилен и среди всего населения составляет в течение последних трех лет – 3,7%. За последние пять лет число людей с ограниченными возможностями в Казахстане увеличилось на 7,5%. 88,5% из них старше 16 лет. Однако, уровень инвалидности населения в регионах сегодня превышает среднереспубликанский уровень и колеблется от 3,9 до 4,7%. Регионы с самыми высокими показателями инвалидности — это Карагандинская область (4,7%), Туркестанская область (4,15%) и Восточный Казахстан (4,1%). 18,4% всех людей с ограниченными возможностями проживают в Туркестанской области. Под людьми с ограниченными особенностями понимаются вполне дееспособные личности, имеющие некоторые отклонения от нормы психического интеллектуального характера, иногда связанные с их когнитивными способностями. Учитывая разное уровневый характер заболеваний, к подобной категории студентов можно отнести детей, страдающих аутизмом, эпилепсией, деменцией, имеющих дефекты речи, органические поражения ЦНС, и другие, зачастую сопровождаемые нарушениями опорно-двигательного аппарата, потерей зрения и слуха.

Сейчас каждый колледж сотрудничает с различными предприятиями, пусть это ресторан, пекарня, кондитерская, гостиницы и другие организации, которые могут взять на работу студентов с ограниченными способностями. Так же и наш «Костанайский колледж сферы обслуживания» имеет ряд социальных партнёров, которые готовы брать на практику и работать с детьми имеющие особый подход. Наш колледж сотрудничает с такими социальными партнерами как: отель «Целинная», «Глория», «Турист», «Лагуна», «Тобол», «Помесье», «Астам», «Медеу», «Palazzo».

Доля инклюзивного туризма в общем мировом туристском потоке составляет 12%. По прогнозам, к 2025 г. этот сектор составит около 25% всех доходов от туризма во всем мире. По данным Всемирной организации здравоохранения почти 1 миллиард человек имеет психические или психоэмоциональные расстройства.

Независимо от того, как относятся окружающие люди к гостям, страдающим психическими расстройствами, необходимо помнить, что им разрешено путешествовать, поэтому любой сотрудник средства размещения должен быть готов к приему ментально-особенных гостей.

Повышение качества обслуживания этой категории гостей производится путем дополнительного обучения персонала, а также наличия разработанных и внедренных в производственный процесс корпоративных стандартов обслуживания и стандартов поведения в критических ситуациях.

Главной целью разработки стандартов по обслуживанию гостей с любыми отклонениями в здоровье или проблемами с мобильностью должно быть повышение уровня обслуживания, комфорта и внутренней удовлетворенности гостей, в том числе и гостей с особыми потребностями. Необходимо помнить, что обслуживание ментально-особенных гостей требует от всего персонала, вступающего с ними во взаимодействие, терпения, особого такта и внимания к их потребностям. Не стоит забывать и о том, что во всех гостиницах, способных принимать гостей с ограниченными возможностями, персонал необходимо специально обучать работе с этой категорией постояльцев.

По статистике, 70% особых потребностей никак не проявляются внешне, поэтому важно разработать инструкции для персонала отеля по взаимодействию с гостями, имеющими особые потребности, а также инструкции для гостя по взаимодействию с персоналом отеля, так как многие из них даже не предполагают, какую помощь они могут получить и как сообщить об этом персоналу отеля.

В процессе производственного обучения очень важно объяснить всем обучающимся не важно, с каким диагнозом, цель выполняемых работ, дать возможность продемонстрировать каждому обучающемуся свои знания и умения, помочь раскрыть талант, адаптироваться в обществе, поддержать в трудные моменты. Во время выполнения заданий студентами, всегда действует несколько правил: Выполняй работу так, как сделал бы себе; Никогда не спеши в работе, во избежание ошибок. Главным моментом моего обучения во время практики является, максимально передать практический опыт своим обучающимся. Сформировать устойчивый рабочий характер, воспитать волю к победе, быть готовыми к возможным «падениям», стать примером для учеников, которые стремятся стать лучше и помогать им так, как до этого тебя обучал твой наставник. Значимость практической работы администратора бесценна в процессе формирования профессиональных компетенций будущего специалиста, достигаемая изучением и выполнением различных операций во время производственного обучения.

Список литературы:

1. Правовая основа для инклюзивного образования в Республике Казахстан. https://www.ektu.kz/media/885723/pravovaya_osnova_io.pdf
2. Рамка мониторинга инклюзивного образования в Республике Казахстан 2017 https://kuam.edu.kz/sites/default/files/2019/nauka/obyavlenia_i_sobytiya/02.05.2019/1/PDF/Ramka_monitoringa_inklyuzivnogo_obrazovaniya_v_RK.pdf
3. Проблемы и перспективы создания инклюзивного общества <http://is.nkzu.kz/publishings/%7B55993498-A188-45B5-89D1-C0B34DCC3463%7D.pdf>
4. https://atameken.kz/ru/university_ratings
5. Формирование и перспективы развития инклюзивного образования в Казахстане <https://bulletin-psysoc.kaznu.kz/index.php/1-psy/article/view/261/114>

ИЗ ОПЫТА РАБОТЫ В ОБЛАСТИ ИНКЛЮЗИВНОЕ ОБРАЗОВАНИЯ

Масалимова Карашаш Куанышбаевна

магистр экономики, преподаватель экономических дисциплин
ГККП «Высший технический колледж, город Кокшетау»

Образование – право каждого человека, имеющее огромное значение и потенциал. На образовании строятся принципы свободы, демократии и устойчивого развития...

нет ничего более важного, никакой другой миссии, кроме образования для всех...»

Кофи Аннан. 1998

В Послании Президента Н.А.Назарбаева «Казахстанский путь-2050: единая цель, единые интересы, единое будущее» уделяется внимание вопросу интеграции граждан с ограниченными возможностями в экономическое развитие республики. «Для них Казахстан должен стать безбарьерной зоной. Позаботиться об этих людях, которых немало, – наш долг перед собой и обществом» [1].

В Казахстане этот вопрос начинает приобретать актуальность, так как количество детей с дополнительными учебными потребностями в стране растет. Система образования должна, насколько это практически осуществимо, предоставлять возможность обучения всем детям в детских садах, средних школах, профессиональных колледжах и университетах.

Принципы инклюзивного обучения подразумевают, что образовательные учреждения и учителя должны адаптироваться к потребностям всех учащихся, в том числе обеспечить доступ к образованию студентам с дополнительными учебными потребностями.

Один из способов преодолеть барьеры к широкому внедрению инклюзивного образования – это развивать его в соответствии с Конвенцией о правах инвалидов, подписанной Казахстаном в 2008 году.

Я работаю в «Высший технический колледж, город Кокшетау» с 2001года преподавателем экономических дисциплин. Педагогический коллектив нашего колледжа насчитывает 128 преподавателей, количество студентов 2486, более 20 специальностей и 124 учебных групп. И во многих специальностях у нас обучаются студенты с ограниченными возможностями. Количество поступающих студентов с ограниченными возможностями каждый год увеличивается. Ведь в нашем колледже для них создаются условия для получения профессий.

Раньше я не задумывалась над проблемой инклюзивного образования. Мы привыкли к тому, что дети с ограниченными возможностями обучались в специальных учебных заведениях. Сегодня все больше и больше к нам в колледж поступают такие дети. Были случаи, когда возмущались родители, чтобы такие дети не сидели в одном классе с их детьми. Я думаю, что наше общество не было тогда готово к инклюзивному образованию. Поэтому я считаю, что эта проблема важна как для меня, так и для моих коллег. Никто из нас не имеет морального права не поддержать таких детей, ведь именно от нашего с вами отношения зависит то, как будут к ним относиться в нашем обществе. Чтобы быть человеком, такие дети должны жить и учиться среди нас, в обществе.

Впервые я начала вести занятия в группах студентов с ограниченными возможностями с 2020 учебном году. Поверьте, мне было страшно, ведь перед до мной стояла такая ответственность. После первого урока я поняла перед до мной были такие же дети и я не увидела никакой разницы даже больше со временем я сделала вывод, что они больше стремятся к получению знаний. Общаясь с ними во время учебного процесса, я поняла, что они все практически помимо уроков занимаются спортом или есть у них у каждого какое-то увлечение и любимое дело. Атмосфера в группе у них доброжелательное, они помогают с учебой друг другу, наслаждаясь студенческой жизнью. В нашем колледже проходят очень много мероприятий, где они активно принимают участие. Видно, что их родители смогли привить им любознательность и уверенность в своих силах и праве быть частью мира.

Для таких детей присущ очень обостренный чувство аккуратности и усидчивость. Они отличаются культурой поведением, у них очень красивый подчерк и в математике они сильны. Для достижений мастерства в профессии мастер и преподаватели применяют очень много наглядностей, схем и специальных конспектов по предметам. В процессе обучения часто используют поэтапный метод.

Совместное обучение помогает им интегрироваться в общество. За это время наш колледж не плохо закончили студентов с ограниченными возможностями и были

трудоустроены. Сегодня в нашем колледже обучаются более 20 студентов, однако для многих молодых людей с ограниченными возможностями образование остается не таким доступным.

Конечно, внедрение инклюзивного образования в школах, колледжах и других учреждениях требует большого объема работы. Помимо образовательного аспекта данный вопрос также затрагивает социальные моменты. Необходимо организовать помощь людям с ограниченными возможностями, чтобы они могли стать частью общества.

Как отметила в своем выступлении Вице-министр образования и науки Фатима Жакыпова, что в Казахстане число детей с особыми образовательными потребностями (ООП), которым нужно инклюзивное образование, с каждым годом растёт. По данным Национальной образовательной базы данных, условия для инклюзивного образования сейчас есть:

в 20% (1232 из 6159) детских садов;

в 60% (4207 из 7014 школ) общеобразовательных школ;

в 30% учебных заведений технического и профессионального образования (в 250 из 821 колледжа).

До конца 2023 года, по данным МОН, для инклюзивного обучения приспособят 30% детских садов, 70% школ и 40% колледжей.

Администрация нашего колледжа делает все возможное, чтобы привлечь больше студентов с дополнительными учебными потребностями и помочь им в самореализации.

Система образования может стать примером, меняя восприятие и отношение к людям с ограниченными возможностями во всем мире. Мы должны поддерживать детей с ограниченными возможностями, вовлекать их в учебный процесс для развития их способностей и талантов, а также создавать пространство, в котором студенты с ограниченными возможностями могли бы взаимодействовать и обучаться вместе с обычными студентами.

Список литературы:

1. Послание Президента Н.А.Назарбаева «Казахстанский путь-2050.
2. «Руководство для учителя». Второй (основной) уровень. АОО «Назарбаев Интеллектуальные школы» 2014 год
3. Инклюзивное образование вопросы и ответы подборка Л.А.Поповой № 8(129) 2013
4. с сайта Informburo.kz <https://informburo.kz/cards/inklyuzivnoe-obrazovanie-kak-v-kazahstane-uchat-detey-s-osobymi-obrazovatelnyimi-potrebnostyami.html>

ӨНДІРІСТІК ОҚЫТУ САБАҒЫНДА ИНКЛЮЗИВТІ БІЛІМ БЕРУ

Ильяс Сая Қуандыққызы

өндірістік оқыту шебері, педагог-сарапшы

М. Ықсанов атындағы Қызылорда политехникалық колледжі

Аннотация: На уроке производственного обучения автор показал пути повышения вовлеченности инклюзивных обучающихся в выбранную им профессию с использованием различных методов повышения квалификации, освоения новых технологий.

Түйін: Автор өндірістік оқыту сабағында инклюзивті білім алушылар біліктілігін арттыру мақсатында түрлі әдістерді пайдалану арқылы өзі таңдаған кәсіпке деген ықыласын арттыру, жаңа технологияларды меңгерту жолдарын көрсеткен.

Abstract: At the lessons of industrial training, the author showed ways to increase the involvement of inclusive students in their chosen profession using various methods of professional development, the development of new technologies.

Түйін сөздер: мамандық, білім, өндіріс, машықтану, технологиялар

Инклюзивті білім беру (фр. *inclusif*, лат. *include* -- қорытындылаймын, қосамын) - ерекше қажеттіліктері бар балаларға білім алуға қол жеткізуді қамтамасыз ететін барлық балалардың әртүрлі қажеттіліктеріне бейімделу тұрғысынан барлығына білім берудің қолжетімділігін көздейтін жалпы білім беруді дамыту процесі.[1]

Арнайы қолдауға мұқтаж балаларды біздің колледжге қабылдау ата-аналардың және (немесе) өзге де заңды өкілдердің жазбаша өтініші, мамандыққа оқытудың ұсынылған нысанымен психологиялық-медициналық-педагогикалық консультацияның қорытындысы негізінде жүзеге асырылады.

Қиындығы мынада: қалыпты немесе тіпті жоғары интеллектке қарамастан, олардың әдеттегі оқыту тәсілін қанағаттандыра алмайтын нақты оқу қажеттіліктері бар. Олардың мінез-құлқының ерекшеліктері, мысалы: импульсивтіліктің жоғарылауы және жаңа ортаға, басқа адамдарға, тіпті біз үшін әдеттегі дыбыстарға және басқа да қиындықтарға шамадан тыс сезімталдық материалға назар аударуды қиындатады. Сондықтан мұндай балаларға жеңіл оқу режимі, үнемі назар аудару, ата-ананың қамқорлығы, баланы жеке сүйемелдеу қажет, педагогтың мұндай балаларға деген көзқарасы басқа болып, түсіну қажет.

Оқыту бес күндік оқу аптасы режимінде жүргізіледі. Мұндай балалармен жұмыс тәжірибесі көрсеткендей, бір жыл ішінде білім беру мүмкіндіктері шектеулі жасөспірімдер арасынан екінші, үшінші разряд деңгейінде жұмысшы мамандар даярлауға болады. Сонымен қатар, олардың көпшілігі үшін шектеу факторы тек теориялық материалды игерудің қиындығы болып табылады, содан кейін оқытудың бірінші жартыжылдығында ғана. Практикалық дағдыларды игеруде білім алушыларға өндірістік оқыту сабақтарында білімнің, іскерліктің және практикалық іс-әрекет дағдыларының бақылау бөлімі нәтижелерін көрсететін қиындықтар аз болады.

Педагогтар мен өндірістік оқыту шеберлерінің танымдық іс-әрекетін жандандыру және мотивациясын арттыру үшін түзету әдістерімен қатар әртүрлі құралдар мен әдістер, соның ішінде денсаулық сақтау технологиялары, сараланған және проблемалық оқыту технологиялары, бәсекеге қабілетті ойын әдістері қолданылады.

Білім алушыларға ақпаратты есте сақтауға көмектесу үшін біз әртүрлі жұмыс түрлерін қолданамыз: мәтіннің қарапайым жазбалары, оқулықпен жұмыс; графиктерді салу; анықтамалық жазбаларды жазу; көрнекі құралдарды қолдана отырып, объектіні сипаттау, шығармашылық сипаттағы тапсырманы орындату (кейбір геометриялық фигураны, құралды, ғимаратты, жиһаздың жеке құрылымдық элементтерін және т.б. салдырту). Сабақтың ағымдағы тақырыбы бойынша оқу фильмдері мен бейнероликтерді көрсетуді ұмытпау. Бұл танымдық белсенділікті арттыруға ықпал етеді және оқушылардың оқуға деген ынтасын арттырады.

Осылайша, білім алушылардың мотивациясын арттыру үшін, біріншіден, оқыту шебері ұсынылған материалға байланысты оқу сабақтарының оңтайлы үйлесімін таба білуді талап етеді, екіншіден, шебердің өзінде педагогикалық толеранттылықты қалыптастыру, яғни білім алушыны басқа құндылықтардың, логиканың тасымалдаушысын көре отырып, түсіну және қабылдау қабілеті ойлау, мінез-құлықтың басқа түрлері.

Оқу процесінде білім алушылар үшін негізгі дағдыларды қалыптастырушы тұлға студенттерге практикалық дағдыларды беретін өндірістік оқыту шебері болып табылады. Бұл тәжірибелі шеберлер болуы маңызды. Мүмкіндігі шектеулі оқушыларға арналған өндірістік оқыту сабағының ең маңызды сәттерінің бірі--шебердің дұрыс жұмыс әдістерін жеке көрсетуі. Бұл жерде маңыздылығы: шебердің сабаққа психоэмоционалды көзқарасы қандай, шебер жұмыс орнын, құралды, технологиялық құжаттаманы, сызбаларды қалай дайындады, әр элементті егжей-тегжейлі бөлшектеу арқылы жұмысты көрсету әдістемесін сақтай ма, ол жұмыс сапасының нашарлауына әкелуі мүмкін элементтерге назар аударды ма (жиі кездесетін қателіктер) және керісінше, бұл жұмыс сапасының жақсаруына әкеледі (қанша және қандай өнімдер, өндірістік оқыту сабақта қанша уақыт жасауға немесе жұмыс көлемін орындауға болады). Әр түрлі бұзылуларды түзетуге мүмкіндік беретін көптеген әдістер бар, бірақ ең бастысы -- мінез-құлық терапиясы. Мінез-құлық терапиясы оқушының қоршаған ортасымен

байыпты жұмыс жасауды, оның назарын дұрыс емес мінез-құлықтан дұрыс мінез-құлыққа ауыстыруды, мотивациялық жүйелерді құруды, жазаның кез-келген түрін толығымен алып тастауды, сабақтың жұмсақ және ынталандырушы режимін, проблемалық жағдайды жоспарлауды қамтиды. Мүмкіндігі шектеулі білім алушылармен жұмысты талдау мыналарды көрсетеді:

- өздері тең дәрежеде оқи отырып, олар оқытуда және кәсіби дағдыларды алуда белгілі бір жетістіктерге жетеді;

- топтарда жинақталудың төмендігі мұғалімге жеке жұмыс істеуге және сабақта әр оқушыға көмектесуге мүмкіндік береді;

- түзету жұмыстарын нақты жүзеге асыру, оқушылардың коммуникативтік дағдыларын дамыту;

- оқытуда жұмыс қарқыны танымдық және еңбек қызметінің мүмкіндіктерін жақсартады;

- балаларды дамыту мен оңалтудың үздіксіз процесі жүзеге асырылады;

- отбасында әлеуметтік профилактика және адамгершілік проблемаларын шешу жүзеге асырылады;

- денсаулығы қалыпты құрдастарында мүмкіндігі шектеулі балаларға төзімділік пен құрмет сезімі пайда болады,

- шығу кезінде жұмысшы мамандықтарын алу және мемлекетте жұмысшы кадрлардың жетіспеушілігі мәселесін шешу мүмкіндігі. [2]

Ерекше баланы группаластарымен өзара әрекеттесуге қосқан кезде адамгершілік тәрбие технологиясы қолданылады. Колледжге ерекше бала келгенде, оны көптеген жаңа адамдар қоршап алады. Шебердің маңызды міндеті -- баланы группаластарымен өзара әрекеттесуге қосу, топ ұжымында сенім, ынтымақтастық және өзара көмек қатынастарын қалыптастыруға ықпал ету.

Инклюзивті білім беру денсаулық мәселесі бар адамды емес, білім беру жүйесін, білім беру мекемесін өзгертуге бағытталған. Мүмкіндігі шектеулі баланы сабақтың, іс-шараның бірыңғай білім беру кеңістігіне қосу кезінде шебердің назары дамудың мүмкіндіктері мен күшті жақтарына бағытталған. Инклюзивті білім барлық адамдар оқи алатынын мойындайды. Ол барлық білім алушылардың қажеттілігін қамтамасыз ету үшін білім беру құрылымдарын, жүйелері мен әдістемелерін жақсартуға бағытталған. [3]

Мүмкіндігі шектеулі білім алушылар үшін оқытудың мазмұнымен, шебердің кәсіби дайындық деңгейімен, әдістемелік және материалдық-техникалық қамтамасыз етумен, мүгедек студенттердің оқу ақпаратын қабылдау ерекшеліктерімен анықталатын арнайы оқыту әдістері қажет.

Мүмкіндігі шектеулі білім алушыларға арналған сабақтардың мазмұнын тандағанда, бір жағынан, қол жетімділік принципін ескеру керек, ал екінші жағынан, материалды тым жеңілдетуге жол бермеу керек.

Өндірістік оқыту шебері өзінің кәсіби қызметінде өндірістік сабақтың алдына қойған дидактикалық міндеттерді жүзеге асыруға барынша көмектесетін әдістердің жіктелуі мен тобын қолданады. Оқытудың белсенді әдістері студенттерді оқу-танымдық қызметке тартудың ең тиімді құралдарының бірі болып табылады.

Мен сабақ барысын ұйымдастыру кезеңін: «Class Dojo» платформасы арқылы: - Білім алушылардың сабаққа қатысуын, дайындығын тексеріп, сабаққа назарларын аудартып аламын. ClassDojo -- бұл нақты уақыт режимінде топтың жұмысын бағалауға арналған жағымды және қарапайым құрал. ClassDojo ең алдымен бастауыш және орта мектеп мұғалімдеріне арналған -- ашық түстер, сүйкімді аватарлар, көңілді кейіпкерлер бастауыш және орта мектеп жасындағы балалардың назарын аударады. Бірақ мен бұл басқару жүйесін өз тобымда сынап көрдім. Бұл журнал емес ойын рейтингі жүйесі сияқты. Платформаның мақсаты – білім алушыларға топтағы жұмысы туралы тез жауап беру және оларды тиімді оқу іс-әрекетіне ынталандыру.

«Wordwall» электронды платформа арқылы үй тапсырмасы мен жаңа тақырыпты, тест арқылы пысықтаймын. Wordwall — білім беру процесінің маңызды міндеттерінің бірі -- оқушылардың ынтасын арттыруды шешетін әмбебап оқу ресурсы! Осы ресурстың көмегімен әр баланың мүмкіндіктерін ескере отырып, әр түрлі жаттығулар түрлерін, мысалы, баспа немесе интерактивті жаттығулар жасай отырып, дифференциалды және жеке оқытуды ұйымдастыруға болады.

Ақпараттық технологиялар қазіргі қоғамдағы жаңа революцияға айналды. Оқытуда телекоммуникация және компьютерлік технологиялар ақпаратты ұсынудың және білім берудің жаңа түрлеріне жол ашады. Мұндай формалардың ішінде қашықтықтан білім беру деп аталатын интернет желісіндегі білім -- жетекші болады.

Өндірістік оқыту сабағында арнайы әдістерді, визуалды құралдарды, дидактикалық құралдарды, компьютерлік интерактивті технологияларды қолдану қажет.

Көптеген арнайы пәндер (Кәсіби модульдер) көптеген күрделі және айту қиын терминдерді қамтиды, сондықтан мұғалім оқушылармен бірге арнайы сөздіктер жасаған дұрыс. Есту қабілеті нашар адамдармен жұмыс істегенде, оқытушы әрқашан оларға бет бұрады және ымшарамен назар аударады, сөйлеушінің беті жақсы жарықтандырылуы керек, анық сөйлеу керек, есту қабілеті нашар адамның көзін ұстайды. Егер оқытушы тақтада жұмыс істемесе, онда топтың ортасында емес, бүйірінде орналастырған жөн. Есту қабілеті нашар адамдармен жұмыс жасағанда, сурдоаудармашының болғаны жөн, бірақ әзірге штатта мұндай қызметкер жоқ. Екінші жағынан, бұл білім алушыларды еркін қарым-қатынас жасауға және кез-келген жағдайда өз күштеріне үміттенуге ынталандырады. [4]

Инклюзивті оқыту топтарында қарапайым балалар толерантты болуды, инклюзивті оқытуды таңдаған мүгедектерді құрметтеуді және бағалауды үйренеді. Мүгедектерге көмектесу және олармен тығыз қарым-қатынас жасау арқылы жасөспірімдер өмірлік және маңызды сабақ алады.

Қазақстанда инклюзивті білім беруді енгізуге байланысты бірқатар проблемалар бар, олар:

1. арнайы дайындалған педагогикалық құрамның болмауы;
2. оқу орындарын материалдық-техникалық жарақтандырудың жеткіліксіздігі;
3. физикалық қол жетімділік кедергісі;
4. қоғам тарапынан түсінбеушілік.

Мұны ҚР БҒМ растайды. Және, әрине, басты мәселе -- дені сау балалардың ата-аналары ерекше білім беру қажеттілігі бар баланың өз тобында оқитынына дайын емес. Дені сау балалардың ата-аналары білім беру процесі осыдан зардап шегеді деген әсер алады.

Мүмкіндігі шектеулі жандар үшін орта кәсіптік білім беру саласын серпінді дамытуға бағытталған ең тиімді шаралар мен ұсыныстар:

- білім беру бағдарламаларын құру кезінде барлық нюанстарды, ескеру;
- мүмкіндігі шектеулі жандардың кедергісіз және үздіксіз білім алуы үшін білім беру мекемелері (мектеп-колледж) арасындағы сабақтастық алгоритмін әзірлеу;
- білім беруді дамыту мүмкіндігі шектеулі жандарды оқытуда көмекші элемент ретінде қашықтықтан оқыту;
 - педагогтар мен оқытушылардың біліктілігін арттыру, инклюзивті білім беру мәселелері бойынша білім беру модульдерін, курстарын, факультативтерін енгізу;
 - білім беру ұйымдарының әлеуетті жұмыс берушілермен және жұмыспен қамту орталықтарымен міндетті өзара іс-қимылы.

Қорытындылай келе, қазіргі уақытта әлеуметтік саясаттың басымдықтарының бірі мүгедектердің қоғамға үйлесімді интеграциясы деп айта аламыз. Бірақ инклюзивті білім беруді дамыту ойластырылған жоспарлау негізінде және оны жүзеге асыруда кешенді тәсілді қолдана отырып, біртіндеп, өлшенетін түрде жүргізілуі керек. Өйткені, барлық шараларды жедел енгізу мүмкіндігі шектеулі балаларға толыққанды инклюзияны қамтамасыз етуге мүмкіндік бермейді, сонымен қатар жалпы білім сапасына кері әсерін тигізуі мүмкін.

Әдебиет тізімі:

1. Валеева К.А., Шиварёв И.О., Доступность образовательных ресурсов для студентов с ОВЗ по слуху // Инклюзия в образовании, 2020, том 5, № 3 (19). С.7-17.
2. Ясин М.И. Глухие и слабослышащие студенты в системе инклюзивного высшего образования: возможности и барьеры // Журнал исследований социальной политики. 2019. Т. 17. № 4. С. 601-614.
3. Ф. Л. Ратнер, А. Ю. Юсупов. Интегрированное обучение детей с ограниченными возможностями в обществе здоровых детей /— М.: Гуманитар. изд. центр ВЛАДОС, 2006.
4. Кругликов Г. И. Настольная книга мастера производственного обучения. – М.: Академия. 2006. – 272 с.

ИНКЛЮЗИВТІ БІЛІМ БЕРУ ЖӘНЕ АУТИЗМ: ӘЛЕУМЕТТІК DAҒДЫЛАРДЫ ҚАЛЫПТАСТЫРУДА РОБОТОТЕХНИКА МЕН ВИРТУАЛДЫ ШЫНДЫҚТЫҢ РӨЛІ

Талдаубек Арай
өндірістік оқыту шебері
«Astana IT University» ЖШС колледжі

Аннотация: аутизм – бұл білім алуда кедергі емес, оны білім берудегі жаңа инновациялық әдістері арқылы жеңуге болады. Соңғы жылдары робототехника және виртуалды шындық аутизмі бар балаларда әлеуметтік дағдыларды дамытуға бағытталған инклюзивті білім беруде тиімді құралдарға айналды. Бұл мақалада - робототехника және виртуалды шындық сияқты заманауи технологиялармен қамтамасыз етілген инклюзивті білім, аутизмі бар студенттерді әлеуметтік дағдыларын дамытуда тиімді құралы бола алатындығын туралы қарастырады. Робототехника және виртуалды шындық оқытудың инновациялық әдістерін ұсына отырып, әлеуметтік кедергілерді азайтуға және аутизмі бар балаларды білім беру процессіне толық енгізуге мүмкіндік береді.

Кілттік сөздер: инклюзивті білім беру, аутизм, робототехника, виртуалды шындық, робот-серіктер, коммуникацияны дамыту, инновациялық әдістер, виртуалды орта, психологиялық әсер.

Қоршаған әлеммен тиімді қарым-қатынас жасау және әлеуметтік дағдыларды меңгеру қабілетті әр баланың өмірінде маңызды рөл атқарады, бірақ ерекше балалар үшін бұл тапсырма қиындықтар туғызады. Қоғаммен байланыс жасаудағы үлкен қиындықтары аутизмі бар балалардың оқуына, бейімделуіне және болашақта қалыптасуына кері әсерін берері анық.

Қазіргі қоғамда аутизм білім берудегі инновациялық тәсілдерді пайдалануды және аса назар аударуды қажет ететін өзекті тақырыпқа айналды. Себебі, Дүниежүзілік денсаулық сақтау ұйымының (ДДСҰ) зерттеу мәліметтері бойынша, аутизм әлемде шамамен 100 баланың біреуінде кездеседі екен [1]. Бүкіл әлемде ғана емес, Қазақстанда да аутизм белгілері бар балалардың саны жыл сайын артып келеді. Егер 2020 жылы 6 771 балада аутистикалық бұзылыс диагнозы байқалса, 2022 жылы 12 087 балада анықталған. Ақпараттық құралдардың мәліметінше, 18 жасқа дейінгі балалар арасындағы статистикалық көрініс келесі көрсеткіштерді көрсетеді: 1052 – 1 мен 3 жас аралығындағы сәбилер, 4331 – мектеп жасына дейінгі (үш жастан бес жасқа дейінгі), 6704 – алты жастан 18 жасқа дейінгі аутизммен ауыратын жасөспірімдер [2]. Бұл сандар мәселенің ауқымын көрсетіп қана қоймайды, сонымен қатар осы ми дамуының бұзылуынан туындайтын және әлеуметтік өзара әрекеттесу мен қарым-қатынастың айқын және жан-жақты жетіспеушілігімен, сондай-ақ шектеулі мүдделермен және қайталанатын әрекеттермен сипатталатын ауытқу бар ерекше оқушыларды оқыту мен тәрбиелеуде тиімді шешімдердің қажеттілігін көрсетеді. Ұлттық білім және статистика орталығының мәліметтері бойынша, аутизммен ауыратын студенттер санының біртіндеп өсу тенденциясы да байқалады. Динамикалық түрде күн сайын саны өсіп келе жатқандықтан, білім беру саласындағы басты мәселелердің бірі болып отыр. Бұл осындай

жағдайға тап болған балаларды толыққанды оқыту мен әлеуметтендіруді қамтамасыз ету үшін кешенді және тиімді тәсілді әзірлеу қажеттілігін көрсетеді.

Бұл мақаланың мақсаты – аутизм белгілері бар ерекше балалардың әлеуметтік дағдыларын дамытуға ықпал ету үшін білім беруде инновациялық әдістерді қолданудың маңыздылығын дәлелдеу. Робототехника мен виртуалды шындықтың әлеуметтену процестеріне әсерін қарастырып, сонымен қатар инклюзивті білім беру контекстінде осы әдістердің болашағын талқыланады.

Инклюзивті білім беру контекстіндегі робототехника балалардың, әсіресе аутизм диагнозы бар оқушылардың әлеуметтік дағдыларын дамытудың қуатты құралы болып табылады. Робот-серіктер қарым-қатынас пен өзара әрекеттесу тәжірибесі үшін ыңғайлы және тартымды орта құрудың бірегей мүмкіндігіне ие. Көптеген зерттеулер робототехниканың аутизмі бар балалардың әлеуметтік дағдыларын дамытуға оң әсерін көрсетті. Солардың қатарында төмендегі аталған зерттеулер барысында ғалымдар серіктес роботтармен байланыстың қарым-қатынас деңгейіне, эмоцияларды түсінуге, сондай-ақ бірлескен іс-әрекет қабілетіне әсерін талдайды:

«Can Robotic Interaction Improve Joint Attention Skills?» (2017): бұл зерттеу робототехниканың аутизмі бар балалардағы бірлескен зейін дағдыларына әсеріне бағытталған.

«A Systematic Review of Social Robots in Education» (2018): осы зерттеу бойынша білім беру ортасындағы әлеуметтік роботтардың рөлін қарастырды. Олардың аутизмі бар ерекше балалардың әлеуметтік дағдыларына әсері туралы зерттейді [3].

Робототехника саласындағы заманауи зерттеулер бұл технологияның аутизммен ауыратын балалардың әлеуметтік дағдыларын дамытуға айтарлықтай әсерін көрсетті. Осы санаттағы оқушылармен өзара әрекеттесу үшін арнайы әзірленген роботтар оқуда және әлеуметтік дамуды қолдауда жаңа өзгерістер енгізді:

Роботтарды сәтті қолданудың көрнекті мысалының бірі - NAO роботының қатысуымен жүргізілген зерттеу. NAO (атауы now деп аталады) — штаб-пәтері Францияда (Париж) орналасқан Aldebaran Robotics компаниясы әзірлеген автономды бағдарламаланатын адам тәрізді робот. Бұл гуманоид-робот аутизм диагнозы бар балалардың көздеріне және мимикаларына назар аудару сияқты әлеуметтік дағдыларын жақсартуда тиімді екенін дәлелдеді. NAO-мен жүргізілген зерттеулер әлеуметтік өзара әрекеттесуді қолдауда технологияның маңыздылығын атап көрсетті.

ASD Robot, Kaspar және Probo - аутизмі бар балалармен жұмыс істеуге арналған мамандандырылған роботтардың мысалдары болып табылады. Оларды бағдарламалық жасақтамаға негізделген оқу орталарында пайдалану өзара әрекеттесу, эмоцияны тану және коммуникацияны дамытуды қоса алғанда, әлеуметтік дағдыларды жақсартады. Бұл роботтар тек оқу құралы ғана емес, сонымен қатар балалардың әлеуметтік өсуі үшін бақыланатын ортаны қамтамасыз ететін дос-серіктес те бола алады. Робот-серіктер оқушыларға әлеуметтік қысымсыз қарым-қатынас дағдыларын үйренетін қауіпсіз және қолайлы орта жасай алады. Бұл әсіресе ерекше балалар үшін өте маңызды, олар көбінесе айналадағы әлеммен қарым-қатынаста қиындықтарға тап болады.

Робототехника тиімділігінің негізгі аспектілерінің бірі - әлеуметтік өзара әрекеттесу сценарийлерін бағдарламалау мүмкіндігі. Роботтар әдеттегі әңгімелерден бастап күрделі әлеуметтік оқиғаларға дейін әртүрлі жағдайларды еліктей алады, бұл аутизмі бар балаларда әлеуметтік дағдыларға үйренуіне ықпал етеді [4].

Робототехниканың артықшылығы - әр балаға жеке тәсілді таңдап, қолдану мүмкіндігі. Жүйелерді аутизммен ауыратын әрбір оқушының қарым-қатынас деңгейін және нақты қажеттіліктерін қанағаттандыру үшін теңшеуге, баптауға болады, бұл оқу тәжірибесінің нәтижесін барынша арттырады.

Робототехника инклюзивті білім берудің инновациялық әдісі ретінде аутизмі бар балаларда әлеуметтік дағдыларды ынталандырудың тиімді құралдарын ұсынады. Зерттеулер мен тәжірибелік мысалдар бұл технология әлеуметтенуді қолдап қана қоймай, аутизмі бар балаларды оқу процесіне толық енгізуге ықпал ететінін растайды [5].

Виртуалды шындық (VR) бақыланатын оқу ортасын құрудың қуатты құралы болып табылады және аутизм контекстінде бұл өте маңызды. VR аутизммен ауыратын студенттерге ыңғайлы және болжамды ортада қарым-қатынас дағдыларын үйренуге мүмкіндік беру арқылы шынайы әлеуметтік өзара әрекеттесу сценарийлерін жасай алады. Қазіргі таңда аутизмі бар балаларда әлеуметтік дағдыларды дамыту үшін әзірленген виртуалды шындықтың бірқатар қосымшалары бар. Міне, кейбір мысалдары:

– Cognos платформасы әлеуметтік дағдыларды үйретуге арналған интерактивті сценарийлер жасау үшін виртуалды шындықты пайдаланады. Ол коммуникативті және әлеуметтік дағдылардың деңгейін ескере отырып, пайдаланушының жеке қажеттіліктеріне қарай бейімделеді [6].

– Virtual Reality Social Cognition Training (VR-SCT). Бұл қосымша Oculus Rift-те қолдануға арналған және аутизмі бар балалардың әлеуметтік дағдыларын жақсартуға бағытталған. Ол оқушылардың әлеуметтік жағдайларда өзара әрекеттесе алатын және жаттығатын әртүрлі виртуалды сценарийлерден тұрады.

– Project: EVO. Бұл бірінші кезекте аутизмге бағытталмағанымен, зейін мен танымдық дағдыларды жақсарту үшін виртуалды орталарды қолданатын қосымша. Бұл салаларда қиындықтарға тап болған аутизмі бар балаларға пайдалы болуы мүмкін [7].

– Floreo қосымшасы аутизмі бар балаларды виртуалды шындық құралдарымен оқытуда қолдану үшін арнайы жасалған. Ол әлеуметтік дағдыларды жақсартуға бағытталған әртүрлі сценарийлер мен тапсырмаларды ұсынады.

– V-Rehab қосымшасы ерекше балаларда әлеуметтік дағдыларды дамытуға бағытталған оңалту сабақтарын өткізу үшін виртуалды шындықты пайдаланады. Зерттеулер VR аутизмі бар балалардың әлеуметтік дағдыларына тиімді әсер ететінін растайды. Өзара әрекеттесуді, эмпатияны және эмоцияларды басқаруды үйрету үшін виртуалды ортаны құру технологиялық оңалтудың негізгі стратегиясына айналады [8].

Зерттеушілер жеке оқытуға арналған интерактивті сценарийлер мен арнайы VR қолданбаларын белсенді түрде әзірлеуде. Бұл құралдар әр баланың меңгеру деңгейіне және қажеттіліктеріне сәйкес келетін бірегей ортаны құруға мүмкіндік береді, сондай-ақ, әлеуметтік дағдыларды тиімдірек дамытуға ықпал етеді. Оңалту бағдарламаларында VR пайдаланудың негізгі артықшылықтарының бірі - толық жекелендіру мүмкіндігі. Технология оқытудың максималды тиімділігі үшін бірегей оқу сценарийлерін жасай отырып, әр баланың жеке ерекшеліктерін ескеруге мүмкіндік береді.

VR қосымшаларын әзірлеушілер өз технологияларын аутизмі бар балаларды оңалту бағдарламаларына белсенді түрде енгізуде. Бұл балалардың әлеуметтік дамуына әсер етудің толық циклін құрай отырып, терапия, білім беру және ойын-сауық мақсатында VR қолдануды қамтиды. VR қарапайым сөйлесулерден бастап күрделі әлеуметтік жағдайларға дейінгі әртүрлі шынайы әлеуметтік өзара әрекеттесу оқиғаларын көрсетуге мүмкіндік береді. Бұл аутизммен ауыратын студенттер әртүрлі жағдайларға бейімделе отырып, әртүрлі контексттерде тәжірибе жасай алуы үшін маңызды. Виртуалды шындық ортасының болжам жасай алу - негізгі элемент болып табылады. Аутизммен ауыратын балалар нақты әлемдегі күтпеген оқиғаларға байланысты ыңғайсыздықты сезінуі мүмкін, яғни, VR оларға виртуалды өзара әрекеттесу сценарийлерін басқаруға және болжауға мүмкіндік береді. Виртуалды орта әр оқушының қажеттіліктеріне қарай бейімделеді [9,10].

Жүйелер студенттің виртуалды әлеммен өзара әрекеттесуі туралы деректерді жазып, талдай алады, бұл білім беру мамандарына олардың үлгерімін бағалауға және оқу бағдарламаларын бейімдейді. Виртуалды шындық аутизмі бар балаларға әлеуметтік дағдыларды үйретудің перспективалық әдісін ұсынады. Осы саладағы зерттеулерді талдау әдістемені үнемі жетілдіруге және оның инклюзивті білім берудегі тиімділігін арттыруға ықпал ете отырып, сәтті іске асырудың негізгі басымдылықтары мен қиындықтарын анықтауға көмектеседі.

Аутизмі бар балалардың әлеуметтенуін ынталандыру әдістерінің тиімділігін зерттеу робототехника мен виртуалды шындықты қоса алғанда, біріктірілген тәсіл ұтымды деген

қорытындыға әкеледі. Бұл әдістердің әрқайсысы бірегей артықшылықтарға ие және оларды бірге пайдалану әлеуметтік дағдыларды үйретудің әлеуетін арттырады.

Робототехника аутизмі бар балаларға физикалық объектімен өзара әрекеттесу мүмкіндігін бере отырып, шынайы әлеуметтік дағдыларды үйрету үшін бірегей кеңістік жасайды. Робот-серіктестер нақты адамдарға қарағанда өзара әрекеттесу үшін қолайлы және жақсы үйретуші бола алады, бұл әлеуметтік дағдыларды меңгеруде оң тәжірибесін қалыптастыруға ықпал етеді.

Виртуалды шындық, өз кезегінде, әртүрлі әлеуметтік өзара әрекеттесу сценарийлеріне еліктеу арқылы басқарылатын және болжауға болатын оқу ортасын жасайды. Бұл аутизмі бар балаларға кеңірек контексте үйренген дағдыларын нығайта отырып, әртүрлі жағдайларда тәжірибе жасауға мүмкіндік береді. Робототехника мен виртуалды шындықты біріктіріп қолдану бірін-бірі толықтырады. Мысалы, виртуалды шындықта робот серіктесімен әрекеттескеннен кейін бала алған дағдыларын шынайы өмірлік жағдайларға сәтті ауыстыра алады [11,12].

Робот серіктестің қатысуымен виртуалды шындық сценарийлерін модельдеу:

- оқушылар әлеуметтік өзара әрекеттесу сценарийлерін оңай басқаруға және құрылымдауға болатын виртуалды шындықта робот серіктермен өзара әрекеттесе алады;

- виртуалды орта әр баланың жеке ерекшеліктерін ескере отырып, өзара әрекеттесу параметрлерін теңшеу мүмкіндігін қамтамасыз етеді.

Жеке көзқарас және прогресті бақылау:

- әдістердің үйлесімі оқу бағдарламаларын әр баланың жеке қажеттіліктеріне бейімдеуді жеңілдетеді.

- виртуалды шындықты бақылау жүйелері білім беру мамандарына ерекше оқушының оқу және үйрену қарқыны туралы мәліметтер бере алады, бұл бағдарламаларды аса жоғары тиімділікке бейімдеуге көмектеседі.

Психологиялық әсер:

- виртуалды ортада роботпен өзара әрекеттесу әлеуметтік жағдайларға байланысты қорқыныш пен алаңдаушылықты азайтып, оқуға қолайлы жағдай жасайды.

- виртуалды шындықтағы оң тәжірибе ерекше баланың сенімділігін арттыра алады, бұл нақты әлеуметтік контексттерге сәтті еруге ықпал етеді. Жалпы, робототехника мен виртуалды шындықтың өзара әрекеттесуі ерекше оқушыларда әлеуметтік дағдыларды тиімдірек дамытуға және олардың қоғамға сәтті бейімдеуге ықпал ететін жан-жақты жетілдіру әдісін ұсынады.

Біріктірілген тәсілдің ұзақ мерзімді әсерін бағалауға бағытталған зерттеулер жүргізу бұл әдістердің аутизмі бар балаларда уақыт өте келе әлеуметтік дағдыларды дамытуға қалай әсер ететінін толық түсінуге мүмкіндік береді.

Нәтижелер мен тәжірибелер білім беру ортасында аутизмі бар балалардың сәтті әлеуметтік дағдыларды меңгеруіне және олардың қоғамға қосылуына ықпал ететін тиімдірек және жекелендірілген бағдарламаларды әзірлеуге негіз бола алады.

Осы екі технологияның үйлесімі жекелендірілген және бейімделген білім беру бағдарламаларын құрудың бірегей мүмкіндіктерін ұсынады. Виртуалды шындық ерекше оқушылар үшін шынайы, бірақ қауіпсіз жағдайларда әлеуметтік өзара әрекеттесу дағдыларын дамыта алатын бақыланатын оқиғалары бар иммерсивті орталарды құруға мүмкіндік береді.

Робототехника, керісінше, алдын ала бағдарламалау арқылы жазылған әрекеттерімен балалармен қарым-қатынасқа қабілетті оқытудағы интерактивті серіктестері бола алады. Олар балаларға қарым-қатынас дағдыларын дамытуға, сондай-ақ эмоцияларды тану және әлеуметтік жағдайларды түсіну қабілетін жақсартуға көмектеседі.

Осы саладағы болашақ зерттеулер аутизмі бар балаларға әлеуметтік дағдыларды үйретуде робототехника мен виртуалды шындықты пайдаланудың ең тиімді стратегияларын анықтауға, осы әдістердің үйлесімін оңтайландыруға бағытталуы мүмкін.

Ерекше балаларды оқытуда робототехника мен виртуалды шындықты қолданудың тағы бірнеше аспектілері бар:

1. Қоғамдық ортаға деген қорқынышты азайту: аутизмнің бір белгісі - әлеуметтік өзара әрекеттесу мен қарым-қатынастағы қиындықтар. Роботтар мен виртуалды шындық аутизмі бар балалардағы алаңдаушылықты азайтуға көмектесетін, басқарылатын және ыңғайлы оқу ортасын жасайды.

2. Зейін және оқу нәтижелерінің артуы: зерттеулер робототехника мен виртуалды шындықты пайдалану аутизмі бар балалардың зейінін және оқу нәтижелерін жақсартуы мүмкін екенін көрсетеді, өйткені бұл оқыту әдістері олар үшін көбірек қызығушылық тудырады және оқуға деген ынтасын арттырады.

3. Мамандарды даярлауда қолдану: осы технологиялармен жұмыс істейтін білім беру кадрларын даярлауда инклюзивті білім берудің маңызды аспектісі болып табылады. Оқытылған қызметкерлер робототехника мен виртуалды шындықты аутизмі бар балалардың оқуына барынша қолдау көрсету үшін тиімді пайдалана алады.

4. Деректерді талдау және оқытудың әр баланың ерекшелігіне қарай жекешеленген нұсқалары: технологияларды пайдалану әрбір баланың үлгерімі туралы деректерді жинауға мүмкіндік береді, бұл өз кезегінде оқушының ерекше қажеттіліктеріне негізделген білім беру бағдарламаларын даралауға жол ашады.

Көптеген аспектілер робототехника мен виртуалды шындықты пайдалану аутизмі бар балаларды оқытуда үлкен мүмкіндік беретінін көрсетеді. Технологиялар дамып, әрі қарай зерттеулер жүргізілсе, инклюзивті білім беруде бұл әдістерді тиімді пайдаланудың бұдан да көп жолдары ашылуы ғажап емес.

Баяндаманың қорытындысы ерекше балаларды әлеуметтенуін ынталандыру үшін инклюзивті білім беруде робототехника мен виртуалды шындықты пайдаланудың маңыздылығын көрсетеді. Бұл инновациялық әдістер әр баланың әлеуметтік бейімделуін жақсартуда қажет ететін қабілеттерді меңгеруде және мидың дамуын арттырып толық және табысты оқытуды қамтамасыз етудің қуатты құралы болуы мүмкін екенін айқындайды.

Осы саладағы сарапшылар жасаған болжамдар бойынша ерекше балаларға әлеуметтік дағдыларды үйретуде аралас тәсілді қолдану қарым-қатынастың 30 % жақсаруын және эмоцияны танудың 25%-ға жақсаруы мүмкін екенін атап өткен. Сонымен қатар, робот-серіктер мен виртуалды шындықты қолданып жұмыс істеген балалардың 80 %-дан астамында өзіне деген сенімділік деңгейінің жоғарылағанын байқалған.

Бұл тұжырымдар аутизмі бар балаларға инклюзивті білім беруде робототехника және виртуалды шындықпен біріктірілген тәсілді қолданудың маңыздылығы мен болашағын көрсетеді. Мұндай бағдарламаларды одан әрі зерттеу және дамыту балалардың осындай ерекше тобының әлеуметтік инклюзиясына және білім берудегі жетістіктеріне айтарлықтай ықпал етері айдан анық.

Әдебиеттер тізімі:

1. <https://www.who.int/ru>
2. <https://www.zakon.kz/obshestvo/6388274-v-kazakhstane-rastet-chislo-detey-s-autizmom.html>
3. Johnson, A., & Brown, C. (2018). "Роль робототехники в обучении детей с аутизмом." *Робототехника в Образовании*, 8(4), 267-283.
4. Lee, M., et al. (2019). "Применение виртуальной реальности для развития социальных навыков у детей с аутизмом." *Виртуальная Реальность и Образование*, 12(3), 189-205.
5. https://www.researchgate.net/publication/352299295_Social_Robots_in_Special_Education_A_Systematic_Review
6. Cognoa. (2023). "Cognoa: Разработка социальных навыков через виртуальную реальность."
7. Virtual Reality Social Cognition Training (VR-SCT). (2023). "VR-SCT: Использование виртуальной реальности для улучшения социальных навыков у детей с аутизмом."
8. Project: EVO. (2023). "Project: EVO - Виртуальная реальность для улучшения когнитивных навыков."

9. Pelham, A., & Garcia, M. (2017). "Роль технологий в инклюзивном образовании: вызовы и возможности." Журнал Инклюзивного Образования, 10(1), 45-607
10. Алексеева, Н. Н. (2019). "Инновационные методы в поддержке детей с аутизмом в образовательном процессе." Психология и Образование, 25(3), 112-130.
11. Chen, L., et al. (2020). "The Impact of Robotics on Socialization Skills in Children with Autism Spectrum Disorder: A Meta-analysis." Journal of Educational Technology & Society, 23(4), 127.
12. Smith, J. (2020). "Инклюзивное образование: современные подходы и тенденции." Журнал Инклюзивного Образования, 15(2), 123-145.

ИНКЛЮЗИВНОЕ ОБРАЗОВАНИЕ КАК РЕСУРС СОЗДАНИЯ ТОЛЕРАНТНОЙ СРЕДЫ

Алимова Жанна Куанышовна

педагог – психолог

ЧУ «Колледж предпринимательства КИИЭУ»

Аннотация: в статье рассказывается об инклюзивном образовании в целом, о развитие инклюзивного образования в Казахстане, как влияет толерантная среда для детей с особенными возможностями.

Түйін: Мақалада жалпы инклюзивті білім беру, Қазақстандағы инклюзивті білім берудің дамуы және толерантты ортаның ерекше қажеттіліктері бар балаларға қалай әсер ететіні туралы айтылады.

Abstract: The article talks about inclusive education in general, the development of inclusive education in Kazakhstan, and how a tolerant environment affects children with special needs.

Ключевые слова: инклюзив, образование, дети с особенными потребностями, современный Казахстан, успешная адаптация, толерантная среда.

Особое внимание уделяется инклюзивному образованию в Казахстане. Потому что эта проблема требует внимания, ведь с каждым годом увеличивается количество детей с врожденными и приобретенными нарушениями развития. Государство ставит следующие задачи: ранняя диагностика нарушений развития детей и своевременная коррекция отклонений, возникающих в результате компенсаторных функций организма.

Инклюзивное (франц. включение — включающий, лат. include – заключаю, включаю) или включенное образование – термин, используемый для описания процесса обучения детей с особыми потребностями в общеобразовательных (массовых) школах. В основу инклюзивного образования положена идеология, исключения любой дискриминации детей, которая обеспечивает равное отношение ко всем людям, но создает особые условия для детей, имеющих особые образовательные потребности [1].

К сожалению, сегодня мы не можем похвастаться снижением численности детей с инклюзии, с особыми образовательными потребностями. Наоборот, количество таких детей постоянно растёт. В связи с этим проблема развития инклюзивного образования в Казахстане находится под пристальным вниманием всех субъектов образовательного процесса: родителей, педагогов, и самих школьников.

Современном Казахстане инклюзивное образование старается найти такой подход к преподаванию и обучению, который будет более гибким и эффективным, чем предшествующие модели образовательного процесса.

Доказано, что инклюзивное обучение полезно не только для детей с особыми потребностями, но и для их сверстников, так как способствует развитию эмпатии, толерантности. Формирование в инклюзивном учебном заведении толерантной среды является важной задачей.

Нужно отметить, что ведущим условием успешной адаптации ребенка с особыми образовательными потребностями, является наличие толерантной образовательной среды. Именно начальная школа является первым этапом совместного обучения детей с разным уровнем социализации, с разным жизненным опытом и статусом, в том числе и дети с ограниченными возможностями здоровья.

Таким образом, в образовательной организации нужно создать толерантное пространство, которое будет включать все субъекты учебного и воспитательного процесса, формы и приемы организации их отношений, построенных на принципах «педагогике толерантности». Только при условии такой средовой организации признается право на уникальность и неповторимость каждой личности, общение, основанное на сотрудничестве.

Для реализации процесса успешного формирования толерантного отношения к детям с ограниченными возможностями в рамках инклюзивного образования в общеобразовательных учреждениях появляется необходимость в решении следующих задач:

- определение особенностей развития толерантности у детей с ограниченными возможностями здоровья;
- ознакомление с условиями, методами и средствами, необходимыми для формирования толерантности у детей в условиях инклюзивного образования;
- изучение особенности формирования толерантности у детей с нормальным развитием;
- разработка и апробация психолого-педагогических программ, которые способствовали бы формированию толерантности у детей в рамках инклюзивного образования.

Наряду с имеющимися внедрениями появляется ряд проблем, с которыми сталкиваются специалисты, родители и, прежде всего, сами дети.

Одной из существенных проблем инклюзивного образования является нежелание родителей нормально развивающихся сверстников обучать своих детей вместе с детьми с ограниченными возможностями. Невозможно сформировать толерантность у ребёнка, если родители не являются союзниками педагогов в решении этой проблемы. Также возникает необходимость в изменении отношения самих педагогов к возможностям детей с особыми образовательными потребностями обучаться в условиях общеобразовательной школы. Педагогам, которые работают в инклюзивных классах, известна проблема установления благоприятного климата в детском коллективе, создания атмосферы взаимопонимания и добросердечности.

Порой рассказать детям о милосердии и доброте гораздо легче, чем убедить их родителей толерантно относиться к школьнику, отличающемуся от их детей. Нужно учесть и то, что родители детей с особыми возможностями, порой испытывают не совсем обоснованное волнение, узнав, что их ребёнок будет учиться в инклюзивном классе. Это явление вполне объяснимо: одних мам волнует комфортность ребёнка в процессе обучения в подобном классе, других – качество образования, которое получит их школьник в таком коллективе.

Главная проблема «особого ребенка» заключается в ограничении его связи с миром, контактов со сверстниками и взрослыми, доступа к культурным ценностям, а иногда — к элементарному образованию. Так же стоит отметить проблему негативного отношения к детям с ограниченными возможностями со стороны сверстников, наличия физических и психических барьеров, мешающих повышению качества образования детей данной категории. Проблему усугубляет и тот факт, что педагоги порой и сами интолерантно относятся к таким детям. В связи с этим, одной из центральных задач в развитии толерантности по отношению к детям с особыми потребностями является формирование педагогической толерантности, т. д) умение понять и принять ребенка таким, какой он есть. Также необходимо воспитывать среди сверстников толерантное и уважительное отношение к детям с ограниченными возможностями.

Формируя толерантное отношение к детям с ограниченными возможностями, мы не должны забывать, в каких условиях происходит этот процесс. Важную роль играет существование атмосферы толерантности в образовательной и социальной среде. В свою

очередь, социуму необходимо восполнить недостаток знаний и отсутствие опыта контактов с данной категорией населения, а также в корне изменить свое восприятие этих людей.

Формирование толерантности в сложившейся форме образования занимает значимое место. Создавая благоприятную атмосферу в детском коллективе, в котором учатся разные дети, мы можем одновременно не только успешно организовать учебно-познавательную деятельность, но уже с раннего возраста привить детям гуманистические ценности – человечность, уважение, взаимную поддержку. Потребность и готовность детей включиться в инклюзивный процесс, а также принимать участников деятельности, в том числе имеющих ограниченные возможности здоровья формирует огромный потенциал в развитии общества в целом.

Список литературы:

1. Закон Республики Казахстан от 27 июля 2007 года № 319-III «Об образовании» (с изменениями и дополнениями по состоянию на 22.12.2016 г.) // http://online.zakon.kz/Document/?doc_id=30118747
2. Галат И. Казахстан начинает внедрение инклюзивного образования // https://vlast.kz/obsshestvo/kazakhstan_nachinaet_vnedrenie_inkluzivnogo_obrazovaniya-357.
3. Проблемы и перспективы создания инклюзивного общества <http://is.nkzu.kz/publishings/%7B55993498-A188-45B5-89D1-C0B34DCC3463%7D.pdf>
4. Nurgalieva S., Zeynolla S., Nurgalieva A. On improving the quality of inclusive education in Kazakhstan. European Research, 2017, no. 2.

ИНКЛЮЗИВНОЕ ОБРАЗОВАНИЕ КАК РЕСУРС СОЗДАНИЯ ТОЛЕРАНТНОЙ СРЕДЫ

Сармурзина Аида Нурбековна

преподаватель

ЧУ «Колледж предпринимательства КИНЭУ»

Аннотация. В данной статье рассматривается взаимосвязь между инклюзивным образованием и формированием толерантного образовательного пространства. Автор рассматривает историю развития инклюзивного образования в мире и в Казахстане, выделяя ключевые этапы и законодательные меры, способствующие внедрению инклюзивных практик. Особое внимание уделяется связи между инклюзивностью и толерантностью, выявляя механизмы, посредством которых инклюзивное образование способствует формированию открытой и уважительной среды для всех учащихся. Статья подчеркивает актуальность инклюзивного образования как инструмента для формирования толерантной среды и предоставляет ценные практические и теоретические аспекты для развития данной области в образовательных учреждениях.

Түйін. Бұл мақалада инклюзивті білім беру мен толерантты білім беру кеңістігін қалыптастыру арасындағы байланыс қарастырылады. Автор әлемде және Қазақстанда инклюзивті білім берудің даму тарихын қарастырып, инклюзивтік тәжірибені енгізуге ықпал ететін негізгі кезеңдері мен заңнамалық шараларын атап көрсетеді. Инклюзивті білім беру барлық студенттер үшін инклюзивті және құрметті ортаны қалыптастыруға ықпал ететін тетіктерді анықтай отырып, инклюзивтілік пен толеранттылық арасындағы қарым-қатынасқа ерекше назар аударылады. Мақалада толерантты ортаны қалыптастыру құралы ретінде инклюзивті білім берудің өзектілігі атап өтіліп, білім беру ұйымдарында осы саланы дамытудың құнды практикалық және теориялық аспектілері берілген.

Abstract. This article examines the relationship between inclusive education and the formation of a tolerant educational space. The author examines the history of the development of inclusive education in the world and in Kazakhstan, highlighting key stages and legislative measures

that promote the implementation of inclusive practices. Particular attention is paid to the relationship between inclusion and tolerance, identifying the mechanisms through which inclusive education promotes an inclusive and respectful environment for all students. The article emphasizes the relevance of inclusive education as a tool for creating a tolerant environment and provides valuable practical and theoretical aspects for the development of this area in educational institutions.

Ключевые слова: инклюзия, обучающийся с особыми образовательными потребностями, толерантность, образование для всех, равенство в образовании.

Вплоть до XIX века дети с особыми образовательными потребностями часто исключались из общества или отправлялись в специализированные учебные заведения. Перспектива начала меняться с появлением идей философов о необходимости обеспечения всем детям равного доступа к образованию.

В 18-19 веках философы Жан-Жак Руссо и Джон Локк в своих трудах высказывали прогрессивные идеи, которые внесли значительный вклад в формирование концепции об образовании и равных правах детей: В своем знаменитом трактате "Эмиль, или О воспитании" Руссо высказывал идею о том, что образование должно быть направлено на развитие индивидуальных способностей ребенка. Он подчеркивал важность свободного развития личности и непосредственного опыта в обучении. Руссо выступал за натуралистический метод обучения, признавая индивидуальные различия между детьми. Его идеи акцентировали важность учета индивидуальных потребностей и темпа развития каждого ребенка.

В "Опытах о гражданском правлении" Джон Локк высказывал концепцию "чистой доски" (*tabula rasa*), подчеркивая, что ум ребенка — это пустая доска, на которой оставляют свой отпечаток воспитание и образование. Локк аргументировал, что все знания приходят из опыта, а значит, дети должны иметь равные возможности для получения образования. Он поддерживал идею обучения через игру и воспитания с учетом потребностей каждого индивида.

Эти идеи об индивидуализированном образовании и равных возможностях для всех детей оказали влияние на последующие образовательные концепции и стали основой для развития идеи инклюзивного образования в более поздние периоды.

В начале XX века, с увеличением осознания потребности в обеспечении образования детей с особыми потребностями, в ряде стран появились первые школы, специализированные на обучении таких детей. Однако, несмотря на шаг вперед в области инклюзивного образования, эти школы часто оставались изолированными от общей системы образования по нескольким причинам:

1. Институциональный подход: На ранних этапах развития инклюзивного образования преобладал институциональный подход. Школы для детей с особыми потребностями создавались как отдельные учебные заведения, где дети с различными формами инвалидности обучались в изолированной среде.

2. Отсутствие ресурсов: В многих случаях не хватало ресурсов и квалифицированных кадров для внедрения инклюзивных методов в обычные школы. Это приводило к созданию специальных учебных заведений для обучения детей с особыми потребностями.

3. Социокультурные стереотипы: В тот период общественное мнение и образовательные стандарты часто отражали социокультурные стереотипы относительно детей с ограниченными возможностями. Изоляция в специальных школах могла быть результатом недостаточной осведомленности и отсутствия толерантного подхода.

4. Отсутствие законодательства: На тот момент во многих странах отсутствовали законы и политики, обеспечивающие инклюзивное образование. Отсутствие законодательной базы могло затруднять интеграцию детей с особыми потребностями в общую систему образования.

Эти факторы вместе содействовали формированию изолированных школ для детей с особыми потребностями, и только позднее образовательные системы стали стремиться к интеграции этих детей в общественные школы, с сосредоточением на их полноценной социализации и образовании. [1]

После Второй мировой войны наблюдался существенный сдвиг в образовательной парадигме, который стал отражением изменяющихся социокультурных и общественных ценностей. Этот период принёс с собой осознание важности обеспечения равных возможностей для всех детей, вне зависимости от их индивидуальных особенностей. Несколько факторов и тенденций способствовали этому сдвигу:

1. Социальные изменения после войны: После Второй мировой войны общество стало более осознанным и чувствительным к вопросам социальной справедливости и равенства. Опыт войны подчеркнул необходимость солидарности и уважения к каждому человеку.

2. Рост осведомлённости об образовании: В послевоенный период в образовательной сфере происходило активное обсуждение прав детей на образование. Педагоги, родители и общественные деятели начали осознавать, что разнообразие детей и их индивидуальные потребности требуют нового, более инклюзивного подхода.

3 Исследования и опыт успешных практик: Появление исследований, подтверждающих позитивные результаты инклюзивного образования, стало ключевым фактором. Учебные заведения и исследовательские центры демонстрировали, что интеграция детей с разными уровнями способностей в одни классы не только не ущемляет их, но и способствует их успешному развитию.

4. Международные усилия по обеспечению прав детей: Послевоенные годы также характеризовались активными усилиями международных организаций, таких как ООН и ЮНЕСКО, по обеспечению прав детей, включая право на образование. Многие декларации и конвенции подчёркивали принцип равенства возможностей в образовании.

5. Развитие педагогических подходов: В этот период разрабатывались и применялись новые педагогические методики, способствующие включению всех детей в учебный процесс. Педагоги начали искать и применять подходы, позволяющие эффективно работать с разнообразными потребностями учащихся.

Эти факторы в совокупности способствовали переходу от модели исключения, где дети с особыми потребностями были изолированы от общей системы образования, к модели включения, подчёркивающей важность обеспечения равных возможностей и учёта разнообразия каждого ученика. Этот сдвиг привнёс новую динамику в образование и послужил отправной точкой для развития инклюзивных практик в образовательных учреждениях по всему миру.

В 1960-1970 годах в США и в других странах мира началось активное движение за права инвалидов. Это движение стремилось к изменению отношения общества и государства к людям с физическими и умственными ограничениями. Одной из ключевых проблем было признание права на образование для всех детей, вне зависимости от их особых потребностей.

Одним из важных результатов движения за права инвалидов стало принятие Закона об образовании инвалидов (IDEA) в США в 1975 году. Этот закон представлял собой крупный шаг в направлении инклюзивного образования и определял права и требования для детей с особыми образовательными потребностями.

Основные положения IDEA включали в себя:

-Право на индивидуализированное образование: Каждый ребёнок с особыми потребностями имел право на образование, адаптированное под его индивидуальные потребности.

- Личные образовательные программы (IEP): Вводились индивидуальные планы обучения для каждого ребёнка с особыми потребностями, которые разрабатывались совместно с участием родителей и педагогов.

- Наилучшая среда обучения: Закон требовал, чтобы обучение детей с особыми потребностями проходило в наилучшей среде, что подразумевало их интеграцию в общую школьную среду, если это было возможно и соответствовало их потребностям.

Принятие IDEA стало важным этапом в развитии инклюзивного образования, укрепляя принципы равных прав и возможностей для всех детей в системе образования.

В 1994 году Всемирная конференция ООН по образованию в Саламанке стала важным моментом в глобальном контексте инклюзивного образования. Конференция подчеркнула важность создания систем образования, способных включать всех учащихся, независимо от их индивидуальных особенностей.

Ключевые аспекты декларации конференции:

-Принцип равенства: Все дети имеют право на образование без дискриминации по каким-либо признакам.

-Индивидуальные потребности: Системы образования должны быть гибкими и адаптированными для учёта различных индивидуальных потребностей учащихся.

-Инклюзивность: Все учащиеся, включая тех, у кого есть особенности в обучении, должны учиться вместе в общих образовательных учреждениях.

Эта декларация сделала инклюзивное образование более чётким и утвердило его как ключевой принцип в образовательных системах по всему миру.

В настоящее время идея инклюзивного образования находится в центре мировых образовательных тенденций и является важным компонентом стратегий развития образования во многих странах. Этот подход к образованию уделяет особое внимание созданию среды, в которой каждый ребёнок, независимо от его специальных потребностей, может получить доступ к образованию в общем образовательном учреждении.

В Казахстане инклюзивное образование также стало важным направлением развития образовательной системы. Начиная с 2000-х годов, правительство Казахстана активно внедряет инклюзивные подходы, направленные на включение всех категорий учащихся в процесс обучения. Этот подход подкрепляется законодательством, включая Закон "Об образовании" (2007), который устанавливает принципы инклюзивного образования. Происходит модернизация инфраструктуры, использование современных технологий и внедрение индивидуализированных методов обучения. [2]

Государство ратифицировало множество международных соглашений, которые предусматривают равный доступ к образованию для всех детей, независимо от их происхождения, состояния здоровья и других характеристик.

❖ «О правах ребёнка» (согласно Постановлению Верховного Совета Республики Казахстан от 8 июня 1994 года);

❖ «О правах инвалидов». (Согласно Закону Республики Казахстан от 20 февраля 2015 года № 288-V ЗРК);

❖ «О борьбе с дискриминацией в области образования» (Согласно Закону РК от 28 января 2016 года № 449-V ЗРК. Конвенция вступила в силу 16 июля 2016 года).

В 2016 году правительство Казахстана подписало "Международную конвенцию о борьбе с дискриминацией в области образования" и "Конвенцию о правах инвалидов". Положения соглашений были внесены в законодательство страны, а именно в закон Республики Казахстан "Об образовании". С этого времени официально началось внедрение инклюзии в государственных и частных учебных заведениях страны. [3]

Толерантность в современном образовании является неотъемлемой частью формирования открытого и инклюзивного образовательного пространства. Этот принцип играет ключевую роль в создании учебных сред, где каждый студент, независимо от своего культурного или социального контекста, ощущает себя принятым и уважаемым. Толерантное образование направлено на развитие критического мышления у студентов, позволяя им видеть ценность множества голосов и точек зрения.

Толерантность - это уважение, понимание и принятие различий между людьми, включая их культурные, религиозные, социальные, идентификационные и другие особенности. Это способность существовать в мире, где присутствует разнообразие, без проявления предвзятости и дискриминации.

В инклюзивной среде учебного заведения толерантность выражается в уважении к различиям, способствуя взаимопониманию и сотрудничеству. Это важно не только для формирования положительной образовательной атмосферы, но и для подготовки студентов к

участию в разнообразном и глобальном обществе. Толерантное образование стимулирует студентов к осознанному восприятию разнообразия культур, мнений и убеждений, что, в свою очередь, способствует их личностному и интеллектуальному развитию.

Существует тесная связь между инклюзивным образованием и формированием толерантной среды в учебных заведениях. Инклюзивное образование, направленное на включение студентов с разнообразными потребностями и способностями, естественным образом способствует развитию толерантности среди учащихся и преподавателей. Вот несколько аспектов, подчёркивающих эту связь:

1. Разнообразие в обучающей среде:

- Инклюзивное образование предполагает принятие студентов с различными особенностями, будь то физические, интеллектуальные или эмоциональные. Это создаёт разнообразие в учебной среде, что, в свою очередь, способствует формированию толерантности и уважения к различиям.

2. Уважение к индивидуальным потребностям:

- Инклюзивное образование подразумевает учёт индивидуальных потребностей каждого студента. Процесс адаптации программ и методов обучения к различным потребностям способствует формированию уважения и толерантности к индивидуальным особенностям каждого члена образовательной среды.

3. Сотрудничество и взаимопонимание:

- В инклюзивной среде студенты учатся сотрудничать и взаимодействовать с теми, кто имеет разные способности или уровни обучения. Это способствует формированию взаимопонимания и содействует развитию толерантности к разнообразию личностей и учебных стилей.

4. Позитивное отношение к различиям:

- Инклюзивное образование акцентирует важность позитивного отношения к различиям и уникальным чертам каждого человека. Этот подход вносит вклад в формирование толерантности, позволяя студентам видеть ценность разнообразия в учебной среде.

5. Обучение эмпатии и социальным навыкам:

- Инклюзивное образование, включающее в себя работу с различными группами студентов, способствует развитию эмпатии и социальных навыков. Эти качества являются ключевыми элементами толерантной образовательной среды.

Таким образом, инклюзивное образование не только создаёт равные возможности для всех студентов, но и является мощным инструментом формирования толерантной образовательной среды, где уважение и понимание различий становятся основополагающими принципами. Толерантность в образовании является не просто ценностью, но и необходимым условием для создания обучающей среды, в которой студенты могут раскрывать свой потенциал, развиваться как личности и готовиться к конструктивному участию в современном обществе.

Список литературы:

1. Алёхина С.В., Зарецкий В.К. Инклюзивный подход в образовании в контексте проектной инициативы «Наша новая школа». [http:// www.inclusive-edu.ru/stat/1/254/](http://www.inclusive-edu.ru/stat/1/254/)

2. Nurgalieva S., Zeynolla S., Nurgalieva A. On improving the quality of inclusive education in Kazakhstan. European Research, 2017, no. 2.

3. «Равенство и инклюзивный подход в образовании. Руководство по подготовке, пересмотру и оценке планирования в секторе образования» (совместный продукт Инициативы Организации Объединенных Наций в области образования и др. международных организаций - 2010г.

НЕОГРАНИЧЕННЫЕ ВОЗМОЖНОСТИ ДЛЯ СТУДЕНТОВ С ОСОБЫМИ ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫМИ ПОТРЕБНОСТЯМИ

Ильченко Евгения Владимировна,
Абитаева Айжан Сейтжановна
мастера производственного обучения,
КГКП «Костанайский строительный колледж»

Анотация: В статье рассматривается актуальность развития движения «Абилимпикс» в рамках компетенции Штукатурные работы. О том, какую помощь педагоги оказывают ученикам с ограниченными возможностями здоровья для успешной интеграции в общество.

Түйін: Мақалада Сылақ жұмыстарының күзреті шегінде «Абилимпикс» қозғалысының дамуының өзектілігі қарастырылады. Мүгедек оқушыларға қоғамға табысты енуі үшін мұғалімдердің қандай көмек көрсететіні туралы.

Abstract: The article discusses the relevance of the development of the Abilympics movement within the competence of Plastering works. About what assistance teachers provide to students with disabilities for successful integration into society.

Ключевые слова: Чемпионат «Абилимпикс», профессиональное самоопределение и мотивация, профориентация.

Инклюзивное образование для лиц с особыми образовательными потребностями – в приоритете государственных задач. Это планомерная реализация стратегических задач Казахстана, одна из которых – обновление содержания образования на всех его уровнях. Первым условием в решении данной задачи является формирование особого типа сознания, основанного на духовности, культуре и традициях народа Казахстана. Лицам с особыми образовательными потребностями должны быть предоставлены такие условия обучения, при которых они могли бы полностью реализовать свои способности в соответствии со своими собственными интересами и интересами общества [1, с3-25].

В основу инклюзивного образования положена идеология, которая исключает любую дискриминацию студентов — обеспечивается равное отношение ко всем людям, но создаются особые условия для детей с особыми образовательными потребностями. В то же время интересы и желания обучающихся с инвалидностью ни в чем не уступают их здоровым сверстникам и различия между ними рассматриваются не как препятствия, а как ресурсы, способствующие развитию современного общества. Для того, чтобы дать возможность получить оплачиваемую работу, качественное образование и достойную жизнь эти дети должны полноценно участвовать во всех социальных программах и инициативах. Именно с этой целью, в 1971 г Японской организацией по вопросам занятости пожилых людей, инвалидов и впервые был создан конкурс профессионального мастерства и уже в 1972 году именно эта организация провела его среди людей с ограниченными возможностями. Первый Международный конкурс был проведен в Токио в 1981 году, в честь международного года инвалидов, проводимого ООН. Абилимпикс – это олимпиады по профессиональному мастерству среди людей с ограниченными возможностями различных категорий, который главным образом помог перевернуть традиционные представления о навыках, потенциале и способностях людей с инвалидностью. На сегодняшний день соревнования охватывают 46 стран, в том числе и Казахстан, который впервые присоединился в марте 2023г. В состав национальной сборной РК вошли 38 человек, представляющих учебные заведения почти всех регионов страны и прошедших национальный отбор. Это мастера информационных технологий, технических профессий, кулинарного искусства, парикмахеры, швеи, кожевенники, художники, фотографы, дизайнеры и многие другие.

Уже много лет, в Костанайском строительном колледже, ведется обучение студентов, с особыми образовательными потребностями, по специальности «Строительство и эксплуатация зданий и сооружений», квалификация «Штукатур», со сроком обучения 1 год 10 месяцев. Для них созданы все условия для получения образования. В 2020 году Управлением

образования Костанайской области было принято решение открыть компетенцию «ШТУКАТУРНЫЕ РАБОТЫ» Абилимпикс на базе нашего колледжа. Предстояло проделать колоссальную работу. Для того, чтоб разработать документацию понадобилось изучить очень много литературы, связанной именно с людьми с ограниченными возможностями. Аналогичного конкурса по данной компетенции попросту не существовало в Казахстане и в странах соседнего зарубежья, и мы принялись за дело самостоятельно. На роль главного эксперта и было принято назначить мастера производственного обучения Ильченко Евгению Владимировну, которая незамедлительно приступила к разработке технического описания и конкурсного задания. За основу были взяты нормы времени из ЕНиР и стандарты WorldSkills. Обязательное конкурсное задание составили 2 отдельных модуля, которые выполняются и оцениваются в один день. В первый модуль входит Выполнение улучшенного оштукатуривания поверхности, а во втором необходимо было выполнить декоративную штукатурку. На выполнение всего конкурсного проекта выделяется 5 часов времени. Все задания были выбраны в соответствии с требованиями учебной программы, были посильны с точки зрения их физической и интеллектуальной подготовки.

Участнику необходимо самостоятельно выполнить следующие задания, без какой-либо посторонней помощи:

- Провешивание поверхности;
- Установку маяков;
- Оштукатурить поверхность улучшенной штукатуркой.
- Выполнить разметку для создания декоративного покрытия из гипсовой растворной смеси в соответствии с эскизом.
- Выполнить декоративное покрытие. Технику нанесения приготовленной смеси и способы её обработки под фактуру участник выбирает самостоятельно.

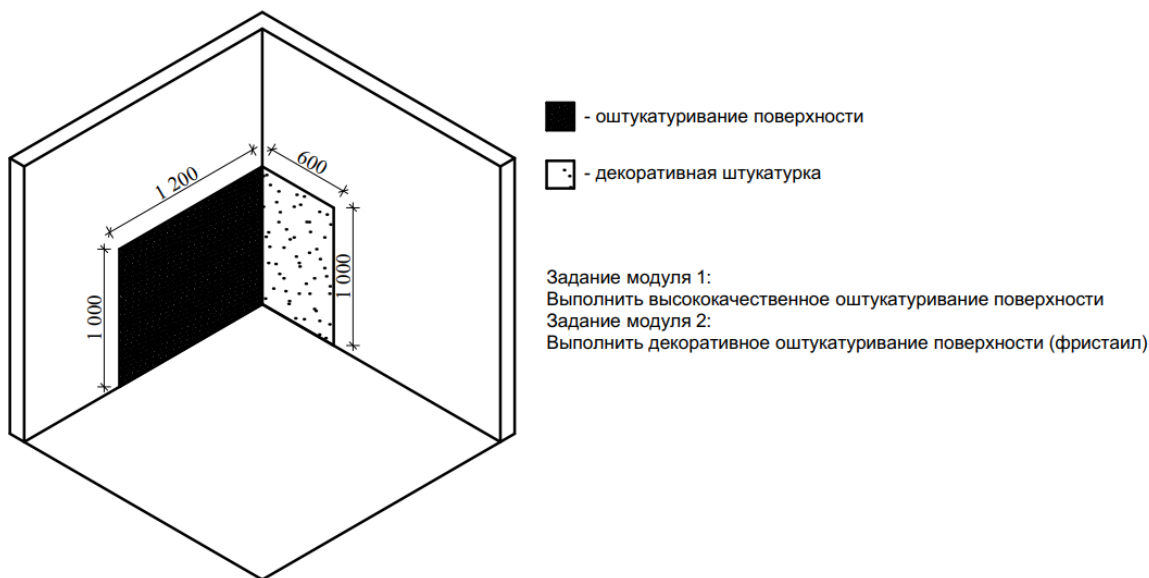

Рисунок 1. Задание модулей

После того как мы определились с заданием, принялись за разработку критериев оценивания. Как только, все необходимые документы были собраны, их перенаправили на проверку и присвоение регистрационного номера для внесения в единый реестр компетенций WorldSkills.

Так какой же смысл несут в себе такие мероприятия для учеников, имеющих диагноз, связанный с нарушением интеллекта. Подросток с ограниченными возможностями здоровья, как и подросток, нормально развивающийся, растёт и развивается. Однако, его развитие задерживается с самого начала и проходит на дефектной основе, вызывая сложности вхождения в социальную среду, предусмотренную для нормативно развивающихся детей. Мы убеждены, что проведение такого рода конкурсов позволяет создать доверительный климат между преподавателями и студентами, добиться решения не только образовательной задачи, но и повысить познавательную активность обучающихся с особыми образовательными потребностями. Так же мы понимаем, что на производстве, куда придет наш выпускник, к нему будут предъявляться такие же требования, как и ко всем работникам. Чтобы адаптация на производстве прошла безболезненно, мы считаем, что одним из основных факторов инклюзивного обучения в ТиПО является обязательное тесное сотрудничество с работодателями. Именно поэтому мы приглашаем представителей строительных организаций как в качестве членов экспертной комиссии, так и просто в качестве наблюдателей. В это время они могут убедиться в качестве выполнения всех видов работ, а конкурсанты получают возможность трудоустройства. Мы даем возможность узнать больше о способностях тех, кого когда-то списывали со счетов, называя «негодными». На данный момент благодаря чемпионату, победители и призеры регионального конкурса уже имеют работу по специальности штукатур на производстве в компании ТОО «БК-Строй» и это только начало. На такие чемпионаты мы приглашаем представителей коррекционных школ, учеников, родителей, а также представителей телекомпаний города и журналистов печатных изданий. Они видят, каких профессиональных высот можно достичь не взирая на все трудности. Все это играет немаловажную роль в становлении личности и в последующем профессиональном самоопределении. Развитие движения «Абилимпикс» способно серьезно изменить ситуацию в сфере профориентации, поскольку помогает решать проблемы социализации детей с ограниченными возможностями здоровья.

Работа с такими студентами учит нас смотреть на жизнь совершенно с другого ракурса, мы учимся смотреть их глазами, слушать так, как слушают они, разговаривать тем языком, который доступен для их восприятия, и все для того, чтоб быть понятыми и показать всем, что во многих профессиях наши воспитанники могут быть не хуже, а порой даже и лучше!

Посмотрев на результаты проделанной работы, мы видим большие успехи, способные серьезно изменить менталитет общества и составить прочный фундамент нового качества жизни страны и конечно же не останавливаемся на достигнутом. Впереди еще очень много работы, главная наша цель вывести компетенцию на республиканский, а затем и

международный уровень и показать всему миру, что строительство тоже посылно возможностям любого человека!

Список литературы:

1. Закон Республики Казахстан **Об образовании**, от 27 июля 2007 года № 319-III-25 с.

ПСИХОЛОГО- ПЕДАГОГИЧЕСКОЕ СОПРОВОЖДЕНИЕ СТУДЕНТОВ С ОГРАНИЧЕННЫМИ ВОЗМОЖНОСТЯМИ ЗДОРОВЬЯ

Инертбаева Гульнара Сериковна

заместитель директора по учебной работе
КГКП «Костанайский строительный колледж»

Аннотация: В статье рассматриваются современные подходы в организации профессиональной ориентации, образования и социальной адаптации обучающихся с инвалидностью и с ограниченными возможностями здоровья в условиях реализации инклюзивного подхода в Костанайском строительном колледже.

Түйін: Мақалада Қостанай құрылыс колледжінде инклюзивті тәсілді іске асыру жағдайында мүгедектігі бар және денсаулығының мүмкіндігі шектеулі білім алушыларды кәсіптік бағдарлауды, білім беруді және әлеуметтік бейімдеуді ұйымдастырудың қазіргі заманғы тәсілдері қаралады.

Abstract: The article considers modern approaches in organizing vocational guidance, education and social adaptation of students with disabilities and disabilities in the context of the implementation of an inclusive approach at the Kostanay Construction College

Ключевые слова: Профессиональная ориентация, социальная адаптация, социальная успешность, обучающийся с ограниченными возможностями здоровья, профессиональное образование, реабилитация, профессиональное самоопределение.

Түйінді сөздер: Кәсіптік бағдарлау, әлеуметтік бейімдеу, әлеуметтік табыс, денсаулығының мүмкіндіктері шектеулі білім алушылар, кәсіптік білім, оңалту, кәсіптік өзін-өзі анықтау.

Keywords: Professional orientation, social adaptation, social success, learning with disabilities, professional education, rehabilitation, professional self-determination

Согласно стратегическим важным направлениям развития государства, в нашей республике, внедряется принципиально новые подходы, способствующие развитию образованности, гуманности всего общества. Одной из приоритетных целей социальной политики Казахстана является модернизация системы образования в направлении повышения его качества и доступности для всех категорий граждан. Возможный путь реализации этой задачи – образовательная инклюзия, которая может рассматриваться как средство социальной реабилитации людей с инвалидностью. Развитие инклюзивного образования обеспечивает равные права, доступность, возможность выбора подходящего образовательного маршрута для человека вне зависимости от его физических возможностей. Форма обучения детей с ООП определяется индивидуально в зависимости от потребностей обучающегося. Приоритетной задачей инклюзивного образования в Казахстане является поиск оптимальных путей, средств, методов для успешной социализации и интеграции детей с различными особенностями психофизического развития в обществе, создание специальных условий для получения образования- условия , включающие специальные учебные программы и методы обучения, технические и иные средства, среду жизнедеятельности, а также медицинские, социальные и иные услуги, без которых невозможно освоение общеобразовательных учебных и образовательных программ лицами с ООП [1]

Психолого-педагогическая поддержка – это особый вид помощи обучающемуся, которая обеспечивает его комфортное пребывание в условиях образовательного процесса. Оно направлено на создание условий успешного получения профессионального образования, развитие каждого студента в соответствии с его возможностями и потребностями, с непосредственной поддержкой социально-психологической службы колледжа, совместно с медицинским и административно-педагогическим сообществами.

Под психолого-педагогическим сопровождением лиц с ограниченными возможностями здоровья можно понимать комплексную технологию психолого-педагогической поддержки и помощи обучающемуся и его родителям в решении задач, связанных с развитием, обучением, воспитанием, социализацией со стороны специалистов различного профиля [2]

В условиях модернизации образования разработка механизмов адаптивных стратегий для людей с ограниченными возможностями здоровья является закономерным этапом, связанным с переосмыслением обществом и государством своего отношения к инвалидам, с признанием их прав на предоставление равных с другими возможностей в разных областях жизни, включая профессиональное образование [3].

Профессиональное образование лиц с ограниченными возможностями здоровья рассматривается как совокупность следующих процессов:

- профессиональная ориентация, основанная на развитии профессиональных потребностей, способствующая осознанию профессионального выбора, ценностей предпочитаемой профессиональной деятельности, профессионального самоопределения;
- вооружение знаниями и умениями, способствующими пониманию значимости и смысла профессиональной деятельности, овладение конкретной специальностью или профессией;
- развитие адаптационных механизмов, свидетельствующих о необходимости закрепления человека на рабочем месте [4].

Таким образом, процесс профессионального образования обучающихся с инвалидностью является процессом профессиональной реабилитации в единстве профессиональной ориентации, профессионального обучения, социальной адаптации и трудоустройства.

Преподаватель в инклюзивном образовательном учреждении — это профессионал, ориентирующийся на своих обучающихся, придерживающийся принципа ценности каждого, гибко меняющий программу в соответствии с «зоной ближайшего развития» обучающегося, активно подключающий к образовательному процессу других специалистов, родителей, волонтеров. Обучающийся в инклюзивном образовании - это лицо, имеющее ограниченные возможности (слух, зрение, опорно-двигательный аппарат).

В колледже созданы специальные условия для обучения лиц с ограниченными возможностями здоровья:

- улучшена материально-техническая база (проведены работы по обеспечению безбарьерной среды);
- содержание образования адаптировано к потребностям инвалидов (разработаны учебно-методические комплексы в электронном виде и на бумажных носителях);
- организовано психолого-педагогическое сопровождение инвалидов и лиц с ограниченными возможностями здоровья.

Образовательная среда колледжа направлена на создание условий для полноценного профессионального и личностного роста студентов с ограниченными возможностями. Составляющие образовательной среды:

Особенности организации архитектурной среды:

Оснащенность помещений и лестниц.

-Удобное расположение здания, наличие тактильных указателей, пандусов и другое

Техническая организация учебного процесса для студентов с ОВЗ

Система поддержки образовательного процесса:

- структурированные лекции (крупный шрифт) и аудиокниги;

- сопровождение мультимедийными техническими средствами;
- предоставление раздаточного материала;
- предоставление комплексного программного и компьютерного обеспечения;
- проведение индивидуальных консультаций

Комплексный характер самого процесса профессиональной реабилитации предполагает выделение следующих групп методов:

1) педагогические, связанные непосредственно с учебно-воспитательным процессом и обеспечивающие академическую успеваемость и освоение выбранной профессии/специальности обучающимися с инвалидностью;

2) коррекционно-педагогические (специальные педагогические), предполагающие проведение групповой, подгрупповой или индивидуальной коррекционно-педагогической работы с обучающимися в соответствии с характером и степенью тяжести нарушений психофизического развития;

3) технические/эргономические, обеспечивающие комфортность среды жизнедеятельности и обучения;

4) психолого-педагогические, адаптирующие обучающихся с инвалидностью в учебном коллективе, корректирующие их личностные качества в процессе занятий с психологом, социальных проектов, благотворительных акций;

5) социально-педагогические, помогающие оптимизировать связи лиц с ОВЗ в микро- и макросоциуме [5].

Механизмами реализации методов профессиональной реабилитации выступают различные средства и способы индивидуализации учебной работы обучающихся с инвалидностью, которые дополняются комплексом методов психолого-педагогического сопровождения. К педагогическим проблемам адаптации общей образовательной программы для студентов с ОВЗ относятся особенности организации поэтапного овладения программой, условия эффективной подачи и усвоения учебного материала студентами на лекциях, семинарах, практических занятиях.

Лекции и семинарские занятия по большинству предметов проводятся совместно. При этом преподаватель должен уметь гибко перестраивать ход лекционного и семинарского занятия, адаптировать с учетом потребностей смешанной аудитории как сам материал, так и способ его подачи. Студенты с ОВЗ, в отличие от обычных студентов, имеют свои специфические особенности восприятия, переработки материала, выполнения промежуточных и итоговых форм контроля знаний. Например, визуальные презентации являются необходимыми для эффективного обучения слабослышащих студентов. Незрячие ребята и студенты с остаточным зрением довольно хорошо воспринимают информацию на слух. Поэтому требования к студентам с различными образовательными потребностями гибко варьируются внутри одной и той же общей для всех обучающихся программы. Эти требования касаются не только выработки переменных критериев качества усвоенных знаний с содержательной точки зрения, но также индивидуального (оптимального для конкретного студента) темпа усвоения и способов промежуточного и итогового контроля усвоенных знаний. Все это является важнейшими составляющими инклюзивного образования. Как правило, студентам с нарушением зрения и ДЦП (испытывающим трудностями в письменном конспектировании) разрешается использовать на лекции диктофон, чтобы дома проработать материал еще раз. Некоторые незрячие и слабовидящие студенты довольно успешно пользуются для конспектирования лекций «ноутбуками». Большинству студентов с ОВЗ трудно делать самостоятельно доклады, публичные выступления, презентации в обычном режиме. Поэтому педагоги часто практикуют групповые варианты подготовки семинарской темы занятия и доклада. Слабослышащие студенты предпочитают письменные варианты промежуточной отчетности и итогового контроля, а инвалидам по зрению и некоторым студентам с ДЦП доступны только устные формы отчетности и экзамена. Для категории студентов с ОВЗ важнейшим условием компенсации дефекта является наличие программ, учебников, учебных пособий, материалов для самостоятельной работы в электронном виде.

Во многом учебному процессу помогают различные формы сотрудничества, взаимной поддержки, толерантного отношения друг к другу между обычными студентами и студентами с ОВЗ.

Все вышеобозначенные условия, необходимые для эффективной самореализации в учебном процессе каждого обучающегося, учитываются преподавателями и сказываются на увеличении гибкости образовательной программы в колледже.

Проблема организации поддерживающей (или дружественной) среды решается совместными усилиями администрации, психологической службы, преподавателей, учебно-методического совета колледжа, проведение консультаций, тренингов, психологическая помощь в трудных жизненных ситуациях, индивидуальная работа всех служб.

Этапы:

1. Диагностико-прогностический – изучение индивидуальных возможностей и особенностей студента, прогнозирование перспектив его адаптации к учебному процессу и самопроявления в ситуациях развития, обучения (овладения профессией). Данный этап предполагает сбор информации о студенте с ОВЗ при обучении в колледже. Собирается следующая информация:

- о патологии, существующей у студента с ОВЗ; перспективы развития патологии, возможности преодоления, снижения уровня негативного проявления или стабилизации;
- об индивидуальном потенциале студента, на который можно опираться при организации социально-педагогического сопровождения;
- об индивидуальных особенностях в самосовершенствовании, преодолении трудностей, возникающих при адаптации к учебному процессу и дальнейшем саморазвитии;
- об особенностях развития и воспитания студента с ОВЗ;
- об уровне адаптивных возможностей студента к социокультурной среде образовательного учреждения, к получению информации, предоставлению усвоенного знания в процессе его получения, к взаимоотношению в группе сверстников-однокурсников;
- о возможности участия в социально-педагогическом сопровождении студента с ОВЗ студентов старших курсов

2. Выявление возможных проблем (трудностей), существенно сказывающихся на адаптации и самопроявлении студента в ситуации развития, процессе овладения профессией.

3. Проектирование перспектив преодоления возможных проблем (трудностей) самим студентом с ограниченными возможностями здоровья.

4. Определение содержания, специфики и способов сопровождения студентов в преодолении проблем (трудностей) в процессе обучения в колледже. Цель социально-педагогической технологии заключается в том, чтобы способствовать адаптации студента с ОВЗ к учебному процессу, обеспечить наиболее целесообразное и полное проявление его возможностей и способностей при овладении профессией, а также интеграцию в социальную среду.

Основные направления реализации:

- предупреждение ситуаций, которые студент с ОВЗ не может самостоятельно преодолеть.

- работа с педагогическим коллективом и средой (социальным окружением), способствующая созданию условий для наиболее полного проявления студентов при овладении профессией.

- побуждение студента с ОВЗ к самостоятельному поиску путей овладения профессией, самостоятельному преодолению трудностей в обучении, в том числе, с опорой на окружающую среду.

Достижение предусмотренной цели требует четкого решения следующих задач:

- способствовать адаптации и интеграции в образовательную среду; – способствовать преодолению проблем, возникающих у студентов с ОВЗ при овладении профессией;

- обеспечить самостоятельное, творческое проявление студентов с ОВЗ в самообразовании

Рациональное трудоустройство – предполагает поиск и подбор для выпускников с ограниченными возможностями здоровья подходящей работы как в обычных организациях, предприятиях, имеющих специальные рабочие места, так и на специализированных предприятиях. С выпускниками с ограниченными возможностями здоровья проводятся элективные курсы «Основы эффективного трудоустройства», «Основы предпринимательства», в ходе которых у них формируется ориентировочная основа действий при их вступлении в трудовую деятельность и организации собственного дела. Колледж сотрудничает с Центрами занятости по поиску учреждений и индивидуальных предпринимателей по вопросам занятости инвалидов на вновь созданные специальные рабочие места. Но не все инвалиды могут безболезненно интегрироваться в трудовую деятельность, где работодатель требует от них такой же производительности труда как от здоровых работников.

Готовность к успешной самореализации в профессии обучающихся с инвалидностью определяется формированием социальных компетенций, которые определяются следующими критериями: культура общения, социализированность, профессиональное самоопределение. Показателями социальной успешности выпускника с инвалидностью являются взаимоотношения со студентами и преподавателями, управление своим эмоциональным состоянием, культура речи, самостоятельность и ответственность в решениях и поступках, социальная активность, соблюдение общественных правил поведения и внутреннего распорядка, трудолюбие, профессиональные намерения.

Список литературы:

1. Закон РК «Об образовании» от 27 июля 2007 года № 319-3
2. Денисова, О. А. Современные тенденции высшего профессионального образования инвалидов и лиц с ограниченными возможностями здоровья/М., - 2017
3. Ишембитова, З. Б. Формирование социальной успешности обучающихся с ограниченными возможностями здоровья в системе непрерывного инклюзивного образования / Наука. Образование. Экономика. – 2013.
4. Старобина, Е. М. Профессиональное образование инвалидов / Е. М. Старобина. – М., – 2003.

КОЛЛЕДЖДЕРДЕГІ ИНКЛЮЗИВТІ БІЛІМ: ТОЛЕРАНТТЫ ОҚУ КЕҢІСТІГІН ҚҰРУ

Нуржауова Нуржанат Муратовна

директордың кәсіптік оқыту және
оқу-әдістемелік жұмысы жөніндегі орынбасары және
арнайы пән оқытушысы
Астана қаласы әкімдігінің
«Қоғамдық тамақтандыру және сервис колледжі» ШЖҚ МКК

Аннотация: Біздің зерттеуіміздің мақсаты колледждердегі инклюзивті білім берудің толерантты оқу ортасын қалыптастыруға әсерін талдау болды. Біз тең мүмкіндіктерді құру, жеке қабілеттерді дамыту және құрмет мәдениетін қалыптастыру міндеттерін қарастырдық. Зерттеу нәтижелері инклюзивті білім беру оқу процесін байытып қана қоймай, сонымен қатар ашық және инклюзивті оқу кеңістігін құруға ықпал ететінін көрсетеді. Қысқаша тұжырымдар әртүрлілікті қолдаудың маңыздылығын және толерантты білім беру ортасын қалыптастыруды көрсетеді.

Түйін сөздер: Инклюзивті білім, колледждер, толеранттылық, тең мүмкіндіктер, жеке қабілеттер, оқу кеңістігі, әртүрлілік, құрмет, білім беру ортасы.

Кіріспе. Қазіргі колледждерде барлық студенттерді қамтитын білім беру ортасын құруға деген ұмтылыс инклюзивті білім беруді белсенді енгізуге әкеледі. Бұл тәсіл тең мүмкіндіктер принципін көрсетіп қана қоймайды, сонымен қатар толерантты оқу кеңістігін құрудың кілті болады. Инклюзивті білім беру білім берудің тең мүмкіндіктерін қамтамасыз етудің негізі болып табылады. Бұл тәсіл әр студент өзінің жеке ерекшеліктеріне қарамастан өзінің әлеуетін ашып, сәтті оқи алатын оқу кеңістігін құруға бағытталған. Бұл мақалада біз инклюзивті білім беру барлық білім алушылар үшін тең мүмкіндіктерді қалыптастыруға қалай ықпал ететінін тереңірек қарастырамыз.

✓ Жеке оқыту тәсілдері: Инклюзивті білім берудің негізгі аспектілерінің бірі-жеке оқыту тәсілдерін қолдану. Оқытушылар әр студенттің ерекше қажеттіліктерін ескере отырып, оқу процесіне тиімді қатысуды қамтамасыз ету үшін сабақтарды әзірлейді және бейімдейді. Бұл білім деңгейін есепке алуды ғана емес, сонымен қатар белгілі бір студенттерге сәйкес келетін оқу стильдерін ескеруді қамтиды.

✓ Оқу ресурстарына қол жеткізу: Инклюзивті білім барлық студенттер үшін оқу ресурстарына қол жетімділікті қамтамасыз етуге белсенді түрде ұмтылады. Бұл әр студенттің оқу процесіне толық қатысуын қамтамасыз ету үшін технологияларды, бейімделген материалдарды, арнайы оқу бағдарламаларын және басқа құралдарды пайдалануды қамтиды. Мұндай күш-жігер кедергілерді еңсеруге және инклюзивті орта құруға бағытталған.

✓ Арнайы білім беру бағдарламаларын дамыту: Инклюзивті білім беру сонымен қатар әртүрлі қажеттіліктері бар студенттерге арналған арнайы білім беру бағдарламаларын әзірлеуді қамтиды. Бұл бағдарламалар көп тілді ортада оқитын мүгедек студенттерді, сондай-ақ басқа да бірегей білім беру қажеттіліктері бар студенттерді қолдауға бағытталған. Арнайы бағдарламаларды құру жеке білім беру талаптарын сақтауға және барлығына бірдей мүмкіндіктер беруге мүмкіндік береді.

✓ Педагогтерді кәсіптік оқыту: Инклюзивті білім беруді енгізу сонымен қатар мұғалімдердің кәсіби дайындығын қажет етеді. Оқытушылар студенттердің әртүрлі топтарымен жұмыс істеу дағдыларын дамытуы, оқытуды даралау әдістерін меңгеруі және барлық студенттер үшін оңтайлы жағдайларды қамтамасыз ету үшін басқа мамандармен белсенді ынтымақтастықта болуы керек.

✓ Әлеуметтік интеграцияға ықпал ету: Инклюзивті білім беру студенттердің әлеуметтік интеграциясына белсенді ықпал етеді. Әртүрлілік байлық ретінде қабылданатын оқу кеңістігін құру толерантты қоғамды қалыптастыруға көмектеседі. Топтық жұмыс, әртүрлі мәдениеттердің өзара әрекеттесуі және тапсырмаларды бірлесіп шешу студенттердің әлеуметтік бейімделу дағдыларын дамытады.

Инклюзивті білім мен тең мүмкіндіктер бір-бірімен тығыз байланысты. Әрбір студенттің бірегей қажеттіліктері құрметтелетін білім беру ортасын құру Жеке табысқа ғана емес, сонымен қатар толерантты және оған кіретін қоғамның қалыптасуына ықпал етеді. Инклюзивті тәсілді енгізу - бұл білім беру мекемелерінің міндеті ғана емес, сонымен қатар әділетті және тең құқықты қоғам құрудың кілті.

Құрмет пен әртүрлілік мәдениеті оқу кеңістігін қалыптастыруда негізгі рөл атқарады. Әсіресе инклюзивті білім беру контекстінде, мұнда ашық және білім беру ортасын құруға деген ұмтылыс табысты оқытудың ажырамас бөлігіне айналады. Сыйластық пен әртүрлілік мәдениетін дамыту инклюзивті оқу кеңістігін құруға қалай ықпал ететінін қарастырайық.

1. Әртүрлілікті тану және құндылық: Әртүрлілік тек мәдени аспектілерді ғана емес, сонымен қатар әлемді ойлаудың, оқытудың және қабылдаудың әртүрлі тәсілдерін қамтиды. Бұл әртүрлілікті қабылдау құрметпен қараудың негізін құрайды.

2. Қауіпсіз кеңістік құру: студенттер өздерін жайлы және құрметтейтін қауіпсіз оқу кеңістігін құруды талап етеді. Бұған студенттер үкімнен қорықпай өз ойлары мен идеяларын еркін жеткізе алатын ашық диалог кіреді. Қауіпсіз кеңістік сенім мен өзара түсіністікті қолдайды.

3. Әр түрлі оқу материалдарын біріктіру: құрмет мәдениетін қалыптастыру сонымен қатар әртүрлі оқу материалдарын біріктіруді қамтиды. Оқытушылар әртүрлі мәдени және

әлеуметтік перспективаларды көрсететін материалдарды енгізуге тырысады. Бұл студенттердің көкжиегін кеңейтіп қана қоймай, әртүрлілікке деген құрметті қалыптастырады.

4. Өзара әрекеттесуге және төзімділікке ықпал ету: сыйластық пен әртүрлілік мәдениеті белсенді өзара әрекеттесу мен төзімділікке ықпал етеді. Инклюзивті білім беру ортасындағы студенттер толерантты қоғамның қалыптасуына ықпал ететін бір-бірінің пікірлері мен тәжірибелерін бағалауды үйренеді. Өзара сыйластық бірлесіп білім алуға және мәселелерді шешуге негіз жасайды.

Инклюзивті білім беру колледждерде оқу кеңістігін қалыптастыруға белсенді әсер етеді. Студенттердің әртүрлі оқу стильдері мен қажеттіліктерін қабылдау өзара түсіністік пен өзара көмек атмосферасын құра отырып, білім беру процесін байытады.

Толерантты оқу кеңістігін құруда оқытушылар мен қызметкерлер шешуші рөл атқарады. Олардың бейімделуге дайындығы, студенттердің қажеттіліктерін түсіну және оқу процесінде қолдау көрсету инклюзивті тәжірибелерді сәтті жүзеге асыруға ықпал етеді.

Колледждерде инклюзивті білім беру-бұл жай ғана әдіс емес, толерантты оқу кеңістігін құрудың кілті. Студенттердің стильдері, қабілеттері мен мәдениеттерінің әртүрлілігі жоғары білімнің ашық және өзара түсіністік болашағы үшін негіз қалайды.

Әдебиеттер тізімі

1. Смит, Дж. (2018). Білім беру жүйесіндегі инклюзивті білім: қиындықтар мен мүмкіндіктер. 45 (2), 78-92.

2. Браун, А. және басқалар. (2020). Колледждердегі инклюзивті тәжірибелер арқылы толеранттылыққа тәрбиелеу. Білім берудегі әртүрлілік тоқсан сайын, 22 (4), 101-115.

3. Джонсон, М. (2019). Колледжде инклюзивті орта құру: оқытушыларға арналған нұсқаулық. Академиялық баспасөз.

4. Миллер, П. (2017). Инклюзивті білім берудің кампус мәдениетіне әсері. Білім берудегі әртүрлілік журналы, 38 (3), 211-225.

ОЦЕНКА УДОВЛЕТВОРЕННОСТИ СТУДЕНТОВ С ОСОБЫМИ ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫМИ ПОТРЕБНОСТЯМИ ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫМ ПРОЦЕССОМ В КОЛЛЕДЖЕ

Моргунова Елена Александровна

социальный педагог

Балгужинова Жулдызай Ерденбекова

заведующий технологического отделения

КГКП «Костанайский политехнический высший колледж»

Аннотация. В статье рассматриваются результаты оценки удовлетворенности студентов такими показателями, как организация учебных занятий, работа руководителя группы, доступность образовательной среды для студентов с инвалидностью, комфортность внутренних помещений, а также эмоциональное самочувствие, психологический климат и в целом удовлетворенность условиями получения образования. Выяснилось, что большой процент студентов данной категории удовлетворены студенческой жизнью, имеют возможности для самореализации в науке, общественной деятельности, культурной сфере.

Ключевые слова: инклюзивное образование, студенты с особыми образовательными потребностями, удовлетворенность образовательным процессом.

Аннотация. Мақалада оқу сабақтарын ұйымдастыру, топ жетекшісінің жұмысы, мүмкіндігі шектеулі студенттер үшін білім беру ортасының қол жетімділігі, ішкі ұй-жайлардың жайлылығы, сондай-ақ эмоционалдық салауаттылық сияқты көрсеткіштермен студенттердің қанағаттануын бағалау нәтижелері талқыланады, психологиялық климат және білім алу жағдайларына жалпы қанағаттанушылық. Бұл санаттағы студенттердің үлкен

пайызы студенттік өмірге қанағаттанатыны және ғылымда, қоғамдық қызметте, мәдениет саласында өзін-өзі жүзеге асыруға мүмкіндіктері бар екені анықталды.

Түйін сөздер: инклюзивті білім беру, ерекше білім беру қажеттіліктері бар студенттер, оқу үдерісіне қанағаттану.

Annotation. The article considers the results of assessing the satisfaction of students of inclusive groups with such indicators as the organization of training sessions, the work of the curator, the accessibility of the educational environment for students with disabilities, the comfort of the interior, as well as emotional well-being, the psychological climate and overall satisfaction with the conditions of education. It turned out that in general, more than 80% of students of inclusive groups are satisfied with student life, have opportunities for self-realization in science, social activities, cultural sphere and sports.

Keywords: inclusive education, students with special educational needs, satisfaction with the educational process.

На сегодняшний день в Казахстане число детей с особыми образовательными потребностями составляет более 162 тысяч, или 3 % от общего числа детей. Данная категория обучающихся требует особого подхода к образовательному процессу. [1]

Система образования Республики Казахстан предусматривает целенаправленную работу с различными группами учащихся с особыми образовательными потребностями в рамках единого образовательного пространства. Все элементы этой системы взаимодействуют с учетом принципа преемственности и обеспечивают равный доступ к получению качественного образования всем обучающимся.

Согласно Конституции РК (ст. 30) все граждане страны имеют право на бесплатное среднее образование, профессионально-технического образования, а также в высших учебных заведениях. До недавнего времени дети с ограниченными возможностями не могли учиться в обычных образовательных заведениях. Они находились на домашнем обучении либо обучались в специализированных центрах, что не обеспечивало необходимый уровень социализации, адаптации детей в обществе. Проблема начала продвигаться с началом развития инклюзивного образования в Казахстане.

Что подразумевает инклюзивное образование? Инклюзивное образование — (фр. «inklusif» — ‘включающее в себя’) — совместное обучение детей без инвалидности и детей с ограниченными возможностями.[2] То есть инклюзивное образование предполагает равные права и возможности для удовлетворения всех нужд и потребностей детей в образовании независимо от состояния их здоровья. Какие принципы инклюзивного образования? Инклюзивное образование базируется на следующих принципах:

1. Все дети равны в своих правах, в дружбе, в образовании, в праве на посещение кружков, концертов и прочего, а также перспектив дальнейшего социального развития.
2. Каждый ребенок развивается в своем темпе, от этого он не становится лучше или хуже.
3. Отношения между детьми строятся на доброте, отзывчивости, эмпатии.
4. Взаимодействие детей расширяет их мировоззрение и развивает академический интеллект. [3]

Как реализуется инклюзивное образование в Казахстане? Инклюзия должна прийти до положения нормы, стать гуманистической позицией общества. Законодательно этот вопрос решен. Президент РК Касым-Жомарт Токаев 26 июня 2021 года подписал Закон «О внесении изменений и дополнений в некоторые законодательные акты Республики Казахстан по вопросам инклюзивного образования». Государство обязуется создавать детям с особыми образовательными потребностями условия для получения образования в пределах системы образования с учетом их индивидуальных особенностей развития.

Все шаги, которые предпринимаются в нашей стране, призваны развить инклюзивное образование, чтобы большинство детей с особыми образовательными потребностями в дальнейшем чувствовали себя не изгоями, а полноценными и полноправными участниками общества. Перспективы инклюзивного образования в Казахстане и мировой опыт. [4]

Инклюзивное образование — запрос современной жизни и международный стандарт. Всего на сегодня в казахстанских колледжах обучаются свыше 3 тысяч детей с особыми образовательными потребностями. Увеличение количества студентов данной категории стало возможным благодаря созданию безбарьерного доступа в колледжи и принятию новых нормативных правовых документов.

В Костанайском политехническом высшем колледже обучается 10 студентов с особыми образовательными потребностями: 4 человека с нарушениями функции опорно-двигательного аппарата, 3 человека с нарушением зрения, 3 человека с болезнями сердца.

Инклюзивное обучение на любой ступени образования, в том числе на ступени средне – технического, предполагает реализацию системы социально-психолого-педагогического сопровождения лиц с инвалидностью. В колледже реализуется комплекс мероприятий по сопровождению данной категории обучающихся на протяжении всего периода обучения. Для обучающихся данной категории разрабатываются специальные учебные задания с учетом их индивидуальных особенностей. Обязательными являются индивидуальные консультации со студентами с ООП, мониторинг образовательных потребностей и удовлетворенности студентов с инвалидностью образовательными услугами.

Для оценки удовлетворенности образовательным процессом студентов с особыми образовательными потребностями было проведено анкетирование, в котором приняли участие 10 обучающихся данной категории (5 юношей и 5 человек – девушки). Среди опрошенных – 50 % – юноши и 50 % – девушки. Были получены следующие результаты (Таблица 1).

Таблица 1. Удовлетворенность образовательным процессом студентов с особыми образовательными потребностями (в %)

Вопросы анкеты	Варианты ответов			
	Совсем не удовлетворен	Скорее не удовлетворен	Скорее удовлетворен, чем нет	Полностью удовлетворен
Насколько вы удовлетворены комфортностью внутренних помещений (аудитории, коридоры, фойе, туалеты, компьютерное оборудование)?	0	0	10	90
Насколько вы удовлетворены организацией учебных занятий (расписание занятий, график учебного процесса, возможности получить консультацию)?	0	0	10	90
Насколько вы удовлетворены работой руководителя группы, ответственных за воспитательную работу?	0	0	10	90
Насколько вы удовлетворены доступностью образовательной среды для студентов с инвалидностью (наличием пандусов, специального оборудования)	0	10	40	50

Оценивая такой показатель, как удовлетворенность комфортностью внутренних помещений, где проходят занятия, студенты с инвалидностью отмечают большую удовлетворенность. Так, 100% студентов частично или полностью удовлетворены состоянием помещений. Оценка удовлетворенности организацией учебных занятий показывает, что 10 % студентов частично удовлетворены этим. Полное удовлетворение отмечают 90% опрошенных студентов. Оценивая удовлетворенность работой руководителя группы, воспитательную работу, студенты с инвалидностью показывают большую удовлетворенность (90% – полностью удовлетворены). Неудовлетворенность доступностью образовательной среды для обучающихся с инвалидностью высказывают 10% студентов с инвалидностью, 90%

респондентов в целом удовлетворены созданными условиями для лиц с инвалидностью в колледже.

Удовлетворенность условиями для самореализации данной категории студентов в колледже достаточно велика. Процент студентов удовлетворенных в той или иной степени в разных областях: – 50 % – в области науки (научные исследования, конференции, статьи); – 80% – в общественной деятельности (молодежная активность, волонтерство); – 60% – в культурной сфере (творческие студии, участие в культурных мероприятиях; – 30% – в области спорта (секции, участие в соревнованиях). Оценка социально-психологического климата в студенческих группах показала, что 100 % респондентов отмечают благоприятный климат, дружественную атмосферу, комфортность. Частота возникновения конфликтов оценивается участниками образом: 0% – очень часто, постоянно; 0% – не так часто, но возникают; 10% – возникают очень редко и 90% респондентов отмечают, что конфликтных ситуаций в группе не было.

Таким образом, 100% опрошенных студентов отмечают благоприятный климат, дружественную атмосферу, комфортность. Более 80% респондентов удовлетворены студенческой жизнью, имеют возможности для самореализации в различных сферах (в науке, общественной деятельности, культурной сфере и спорте). При оценке различных сторон образовательного процесса студенты с инвалидностью в большей степени удовлетворены комфортностью внутренних помещений, где проходят занятия, воспитательной работой, работой руководителя группы. Но отмечается некоторая неудовлетворенность обучающихся с инвалидностью касательно доступности образовательной среды (наличия лифтов, специального оборудования).

В заключение хочется отметить, что в целях совершенствования образовательного процесса необходимо продолжить реализацию комплекса мероприятий по социально-психолого-педагогическому сопровождению лиц с инвалидностью, активизировать культурно-досуговые мероприятия со студентами данной категории.

Список литературы:

1. Официальный сайт Международного информационного агентства «Казинформ» https://www.inform.kz/ru/skol-ko-v-kazahstane-detey-s-osobymi-obrazovatel-nymi-potrebnostyami_a4061231
2. Павлова А.М. Субъективные особенности студентов с ограниченными возможностями здоровья, препятствующие их успешной адаптации //Молодой ученый. 2016. №18. – С. 193-196. Педагогик
3. Официальный сайт NUR.KZ <https://www.nur.kz/family/school/1715660-inkluzivnoe-obrazovanie-v-kazahstane-i-za-rubezom/>
4. Официальный сайт «Общественный благотворительный фонд инвалидов по зрению» <https://komektes.kz/index.php/component/content/article/inkluzivnoe-obrazovanie-v-kazahstane-osobennosti-i-perspektivy-razvitiya?catid=26&Itemid=101>

ПОДГОТОВКА СПЕЦИАЛИСТОВ ИНКЛЮЗИВНОГО ОБРАЗОВАНИЯ В СИСТЕМЕ ДОШКОЛЬНОГО ВОСПИТАНИЯ ГОРОДА КОСТАНАЯ

Попова Галина Алексеевна

преподаватель специальных дисциплин,

КГКП «Костанайский высший педагогический колледж»

Управления образования акимата Костанайской области

Аннотация: в докладе отражена работа педагогического колледжа по формированию нового типа педагога, способного осуществить инклюзивное образование в дошкольных организациях. Предлагается обзор осуществления инклюзивного образования в дошкольных

организациях города Костаная. Затронуты существующие проблемы по реализации инклюзивного образования в дошкольной сфере.

Ключевые слова: дети с особыми образовательными потребностями, инклюзивное образование, коррекционная поддержка, толерантность.

Они «другие» живут так, как мы им поможем

Актуальность осуществления инклюзивного образования в сфере развития современной образовательной системы не вызывает сомнений. Долгие годы система образования четко делила детей на обычных и инвалидов. Последние практически не имели возможности получать образование и реализовать свои возможности, их не брали в организации, где обучаются здоровые дети. Несправедливость такой ситуации очевидна. Каждому из детей с особыми потребностями нужен кусочек души. Ведь мы живем, как можем, а они «другие» живут так, как мы им поможем. Дети с особыми потребностями должны иметь равные возможности с другими сверстниками.

Инклюзивное образование – явление международное. Это закономерный этап развития системы образования, в который вовлечены все высокоразвитые страны. Республика Казахстан входит в число 50 стран мира, которые законодательно защищают права детей с особенностями в развитии. Механизм реализации конституционного права лиц с особыми образовательными потребностями на образование закреплен в основных законодательных актах Конституции Республики. Государственной программой развития образования и науки Республики Казахстана на 2020-2025 годы определено «обеспечение равного доступа к качественному дошкольному воспитанию и обучению» и одним из ключевых индикаторов является создание условий для инклюзивного образования.

Начальный уровень инклюзивного образования относится к периоду дошкольного возраста. Именно в этот период предоставляется уникальная возможность ранней интеграции детей с нарушениями в развитии в дошкольных организациях, максимально способствующие их социализации и развитию, а также организованная система поддержки их семей.

Внедрение инклюзивного подхода в обучении детей в дошкольных организациях должно изменить и организацию учебно-воспитательного процесса, ориентировать педагогов на поиск специальных методов воспитания и обучения детей с учетом особенностей их психофизического развития и индивидуальных образовательных потребностей.

В Костанайском высшем педагогическом колледже в рабочие программы профессиональных модулей включены разделы работы с детьми с особыми образовательными потребностями (далее по тексту ООП), а также на протяжении уже 10 лет студенты отделения «Дошкольное воспитание и обучение» готовятся к работе в системе дошкольного инклюзивного образования при изучении факультатива «Инклюзивное обучение. Формирование толерантных качеств». Целью освоения дисциплины является формирование у будущих воспитателей детских садов системы научных представлений об инклюзивном образовании лиц с ООП, осуществление их личностно-мотивационной, когнитивной и практической подготовки к реализации инклюзивной модели образования на уровне дошкольного образования.

Для достижения данной цели обучающиеся изучают сущность инклюзивного образования, его специфику, этико-методологические аспекты, особенности организации инклюзивного обучения и воспитания детей с особыми возможностями здоровья в раннем и дошкольном возрасте, психолого-педагогические особенности оказания коррекционной помощи детям с особыми возможностями здоровья специалистами службы сопровождения в условиях дошкольной организации, знакомятся с ролью воспитателя в реализации инклюзивного и интегрированного обучения детей с разными образовательными потребностями; возможностями взаимодействия детского сада и семьи при организации инклюзивного обучения, а также изучают опыт казахстанской и зарубежной педагогики в реализации инклюзивного и интегрированного обучения.

Для ознакомления студентов с опытом работы дошкольных организаций преподавателями кафедры «Дошкольное воспитание и обучение» Костанайского педагогического колледжа было проведено исследование состояния инклюзивного образования в г.Костанай.

На сегодняшний день в городе Костанай коррекционную поддержку в рамках инклюзивного и специального образования получает 364 ребенка с особыми образовательными потребностями. Обеспечивают право ребенка с особыми образовательными потребностями на коррекцию имеющихся нарушений, включение его в общеобразовательный процесс и социальную адаптацию девять государственных дошкольных организаций (я/с № 2, 4, 15, 16, 40, 44, 51, 54, 69).

Комплектование специальных групп осуществляется по принципам: ведущего отклонения в развитии и возраста. Направления в данные детские сады родители получают при наличии заключения психолого-медико-педагогической комиссии под средством электронной системы «Индиго».

Так, в ГККП «Ясли-сад № 2» в трех группах воспитываются дети, имеющие нарушения зрения. Врачом-офтальмологом и медицинскими сестрами-ортоптистами проводится лечебно-восстановительная деятельность при помощи специальной медицинской аппаратуры и компьютерных программ. Как правило, дети с нарушением зрения имеют различные речевые нарушения, поэтому особое место отводится логопедическим занятиям. Они проводятся как индивидуально, так и в группах.

Обучение дошкольников с нарушением зрения тифлографике – одна из важных задач, стоящих перед тифлопедагогом детского сада в подготовке ребенка к школе. Овладение тифлографикой – теорией построения рельефных рисунков, применяемых в качестве пособий при обучении рельефному рисованию, способствует развитию мелкой моторики руки и сохраненных анализаторов, расширению познавательных возможностей.

Воспитанники с нарушением зрения, имеющие более высокую остроту зрения, обучаются в общеразвивающих группах с инклюзивной образовательной средой. В них обеспечивается принцип индивидуально-дифференцированного подхода, единства коррекционных, профилактических и развивающих задач.

Коррекционная поддержка воспитанникам с нарушением опорно-двигательного аппарата, в том числе с детским церебральным параличом (далее по тексту ДЦП) различной степени тяжести, оказывается в ясле-саду № 69. Для обеспечения качественной коррекции недостатков физического и психического развития детей в штатном расписании дошкольных организаций предусмотрен ряд узких специалистов, таких как врач-ортопед, невропатолог, медицинская сестра физиопроцедур, массажист, инструктор лечебной физкультуры, плавания и другие. В организациях созданы оптимальные условия для коррекции ортопедических нарушений. Спортивный зал и групповые помещения оснащены современными мягкими модулями, детскими тренажерами, спортивными комплексами. В комплексное восстановление детей с нарушением опорно-двигательного аппарата и ДЦП включаются различные виды массажа, лечебная физкультура (ЛФК), ортопедическая помощь, физиотерапевтические процедуры.

Необходимость в обеспечении учебно-воспитательного процесса коррекционным методическим сопровождением подтолкнуло специалистов ясли-сада № 69 к разработке «Программы для детей дошкольного возраста с нарушением опорно-двигательного аппарата», «ЛФК на суше и на воде». Методические рекомендации одобрены Министерством образования и науки Республики Казахстан, «Национальным научно-практическим центром коррекционной педагогики» г. Алматы и областным экспертным советом.

Большой опыт работы по организации коррекционно-педагогической помощи дошкольникам с задержкой психического развития, нарушением интеллекта накоплен в яслях-садах № 9,16,51. Специалисты-дефектологи и воспитатели, опираясь в своей работе на выявленные качественные особенности психического развития ребёнка, «уровни обучаемости», определяют наиболее подходящую образовательную траекторию работы с

ребенком. И, как правило, после подгрупповых занятий, учителями-дефектологами проводится индивидуальная коррекционная работа. Значительное внимание педагогами уделяется социальному развитию и трудовому воспитанию детей.

Плодотворная работа по преодолению речевых дефектов детей ведется в детских садах № 4,15,17,40,44,51,54. Эффективность коррекционной работы с детьми логопедических групп определяется четкой организацией процесса и правильным распределением нагрузки, взаимодействием команды единомышленников: логопеда, воспитателей, музыкального руководителя, инструктора по физической культуре, медицинских работников, родителей и детей. Содержанием индивидуальных, групповых и фронтальных занятий, направленных на освоение единой темы в различных видах деятельности.

С целью формирования толерантного отношения участников образовательного процесса к детям с особенностями традиционно все организации практикуют проведение совместных мероприятий: утренников, проектов, квестов, соревнований, в которых наравне с обычными детьми участвуют дети с особенностями в развитии.

Наличие логопедического пункта в детском саду – пример инклюзивного обучения, поскольку при этой форме логопедической помощи дошкольники значительную часть времени проводят среди нормально развивающихся сверстников. Так в 10 детских садах города (я/с№3,6,7,8,9,11,12,14,27,61) функционируют логопедические пункты с охватом 250 воспитанников. Логопедами большое внимание уделяется формированию правильного произношения звуков, так как чёткое, верное произношение необходимо для уверенного общения ребёнка со сверстниками и взрослыми, гармонического развития и дальнейшего обучения.

Несмотря на то, что сегодня в направлении инклюзивного образования уже много сделано, исследование выявило ряд проблем. Одной из проблем является отсутствие у педагогического состава опыта, и психологической готовности принять ребенка с ООП в обычной группе детского сада. В связи с этим актуальна работа по повышению квалификации педагогических кадров дошкольных организаций, по воспитанию у взрослых непредвзятого отношения к «особенному» ребенку, способности принять его на равных с остальными членами детского коллектива.

Также остро стоит вопрос нехватки специалистов (дефектологов, логопедов, тифлопедагогов т.д.), а ведь организовать полноценное коррекционно-педагогическое сопровождение детей с особыми образовательными потребностями возможно только при слаженной совместной работе всех специалистов.

Ну и конечно, немаловажной проблемой является отношение родителей как нормативно развивающихся детей, так и родителей детей с ООП к внедрению инклюзивного образования в дошкольной организации. Со стороны родителей «особых» детей зачастую возникает ситуация, когда они перестают реально соотносить возможности особого ребенка и перспективы его развития, и просто перекладывают ответственность за воспитание ребенка на специалистов. Эту проблему нужно решать в тесной взаимосвязи родителей, воспитателей и специалистов дошкольных организаций.

Родители же обычных детей не всегда готовы принять детей с особыми образовательными потребностями, они боятся, что нахождение в группе ребенка с ООП может навредить их собственным детям. А ведь не для кого ни секрет, что отношение детей к особым детям в большей степени зависит от отношения взрослых к ним. Поэтому работу с родителями необходимо направить на повышение уровня компетентности по вопросам инклюзивного образования, на включение родителей в жизнь детского сада.

По словам специалистов городского отдела образования одной из главных проблем, которые тормозят развитие инклюзивного образования, является недостаточная профессиональная готовность педагогов и специалистов психолого-педагогического сопровождения. Развитие инклюзивного образования неизбежно приводит к повышению требований к профессиональным качествам и деятельности воспитателя, расширению его функциональных обязанностей, поэтому включение студентов в работу факультатива

«Инклюзивное обучение. Формирование толерантных качеств», является достаточно своевременной и актуальной.

Работа факультатива предусматривает посещение дошкольных организаций, просмотр видеоматериалов, тренинги, демонстрацию студентами коррекционного адаптивного материала для поддержания детей с ООП. В процессе учебы студенты изучают специальную литературу, готовят рефераты, составляют таблицы, модели предметно-развивающей среды в инклюзивной группе, конструируют коррекционный адаптивный материал для детей с особыми потребностями.

Кроме того, студенты осваивают дидактические компетенции и методические знания, умения и навыки. В учебном процессе будущим педагогам прививаются такие высокие моральные принципы как гуманность, толерантность, милосердие, доброта, благопристойность, терпение и уважение к другому, «нетипичному», не теряя чувства меры и самообладания, что позволит им на практике реализовать дифференцированный подход к работе в разнородных группах, подход, который, как известно, полезен и для детей без нарушений в развитии. Современному педагогу инклюзии необходимы: педагогическая наблюдательность (умение определять потребности ребенка и те ограничения, которые мешают ему их реализовать), педагогический оптимизм (желание видеть сильные стороны ребенка и опираться на них), педагогическая ответственность (умение понимать индивидуальные проявления в поведении ребенка, создавать условия для дальнейшего развития его как индивидуальности), педагогическая настойчивость (потребность определять и отстаивать интересы ребенка в различных жизненных ситуациях).

Таким образом, эффективность совместного обучения и воспитания детей с особыми образовательными потребностями с нормально развивающимися сверстниками во многом зависит от специальной психолого-педагогической подготовки педагогических кадров, владеющих ценностно-мотивационным, когнитивным, операционально-деятельностным и личностным компонентами готовности, проявляющихся в виде комплекса профессиональных и социально-личностных компетенций.

Утверждение К.Д.Ушинского о том, что учитель живет до тех пор, пока учится, в современных условиях приобретает особое значение. Сама жизнь поставила на повестку дня проблему непрерывного педагогического образования, необходимость постоянного совершенствования учителя путем неустанной работы над собой.

Список литературы:

1. Закон РК «Об образовании».
2. Закон РК «О статусе педагога».
3. Государственная программа развития образования и науки в Республике Казахстан на 2020-2025 годы.
4. Педагогика и психология инклюзивного образования: учебное пособие / Д.З. Ахметова, З.Г. Нигматов, Т.А. Челнокова, Г.В. Юсупова и др. – Казань: Издательство «Познание» Института экономики, управления и права, 2013.

ИНКЛЮЗИВНОЕ ОБРАЗОВАНИЕ КАК РЕСУРС СОЗДАНИЯ ТОЛЕРАНТНОЙ СРЕДЫ

Кожуховская Ольга Юрьевна

преподаватель русского языка и литературы,

Матвиенко Елена Борисовна

мастер производственного обучения

КГКП «Профессионально-технический колледж

имени Камшат Доненбаевой»

Управления образования акимата Костанайской области.

Аннотация: в статье рассмотрены возможности инклюзивного образования как ресурса создания толерантной среды. Автором отмечены преимущества инклюзивного образования.

Ключевые слова: инклюзивное образование, толерантная среда, современное образование.

Современное образование ставит перед собой важное требование быть гуманистически ориентированным. Это означает, что образовательные программы и методы должны рассматривать человека как основную ценность и быть направленными на развитие личности. Гуманистический подход к образованию придает приоритет развитию индивидуальных способностей, самопознанию и толерантности.

Инклюзивное образование представляет собой один из результатов развития гуманистических идей. Оно основывается на принципах прав человека, включая право на свободу, счастье, развитие и проявление своих способностей. В инклюзивном образовании подчеркивается важность включения всех учащихся, в том числе тех, у кого есть особенности развития и проявления своих способностей. В инклюзивном образовании подчеркивается важность включения всех учащихся, в том числе тех, у кого есть особенности развития или ограничения. Целью является создание образовательной среды, которая уважает различия, содействует равным возможностям и развивает потенциал каждого учащегося.

Такие подходы способствуют формированию образовательной системы, ориентированной на гармоничное развитие личности и уважения к правам каждого человека.

Основными понятиями в данной теме будем считать следующие: образование, толерантность, гуманизация, инклюзия. Рассмотрим их определения.

Образование – единый целенаправленный процесс воспитания и обучения, а также совокупность приобретаемых знаний, умений, навыков, ценностных установок, опыта деятельности и компетенции [2].

Из определения видно, что образование включает в себя не только приобретение новых профессиональных умений и качеств, но также работу с ценностными компетенциями. Это означает, что образовательный процесс направлен не только на техническое или профессиональное обучение, но также на формирование ценностей, навыков межличностного взаимодействия, этического мышления и ответственности.

Ценностные компетенции включают в себя умение различать добро и зло, осознание социальной ответственности, способность к критическому мышлению и принятию информационных решений. Работа с ценностными компетенциями в образовании способствует формированию гражданской позиции, этической осознанности и способности к адаптации в разнообразных обстоятельствах.

Таким образом, образование играет ключевую роль не только в формировании профессиональных навыков, но и в развитии ценностей, необходимых для успешной и гармоничной жизни в обществе.

Гуманизм – этическая жизненная позиция, утверждающая, что люди имеют право в свободной форме определять смысл и форму своей жизни. Гуманизм утверждает высшей ценностью жизнь человека, его право на самоопределение и свободное волеизъявление [3].

Толерантность – терпимость к иному рода взглядам, нравам, привычкам.

Толерантность необходима по отношению к особенностям различных народов, наций и религий. Она является признаком уверенности в себе и сознания надежности своих собственных позиций, признаком открытого для всех идейного течения, которое не боится сравнения с другими точками зрения и не избегает духовной конкуренции [4]. Позволяя свободно волеизъявляться, быть отличным от других, толерантность связана с гуманизмом, ставя высшей ценностью жизнь человека.

Инклюзивное образование – наиболее передовая система обучения детей с ограниченными возможностями здоровья, основанная на совместном обучении здоровых детей и детей-инвалидов [5].

Следует отметить, что понятие инклюзивного образования расширяется не только в контексте обучения детей-инвалидов. Оно также включает в себя более широкий смысл, охватывая обучение и прием не только детей с особыми потребностями, но и тех, у кого есть различные потребности в целом. Это включает в себя разнообразие вероисповеданий, мировоззрений и других особенностей.

Инклюзивное образование нацелено на создание обучающей среды, где каждый учащийся, независимо от своих особенностей, может чувствовать себя включенным и поддержанным. Этот подход способствует формированию уважения к разнообразию, толерантности и пониманию мира с разных точек зрения. Таким образом, инклюзивное образование становится мощным инструментом для построения инклюзивного общества, где ценности разнообразия и уважения становятся основополагающими.

Базовые ценности, на которые опирается инклюзивное образование:

1 Каждый ребёнок – личность.

2 Учиться могут все – необучаемых детей нет.

3 Каждый ребенок имеет уникальные особенности, интересы, способности и учебные потребности.

4 Запрет на дискриминацию в любой форме.

5 Право каждого человека на участие в жизни общества: – инклюзивное образование обеспечивает возможность общения и вовлечения людей с инвалидностью в социум на равных условиях.

6 Инклюзивное образование способствует тому, чтобы потенциальные участники общества стали этим обществом, вне зависимости от ограниченных физических возможностей или особенностей развития.

7 Терпимость друг к другу:

– готовность жить вместе, в мире друг с другом.

8 Принятие людей со всеми их недостатками.

9 Воспитание в духе толерантности, понимаемой как «гармония в многообразии».

Смысл инклюзивного образования в том, что не ребенок приспособляется к среде и процессу обучения, а наоборот учебную программу подстраивают под ученика. Создают реальные условия, опираясь на индивидуальные возможности каждого ученика. С этой целью в учебном заведении проходит обучение педагогов, приобретается специальное оборудование, ученическая мебель, в штатное расписание добавляют специальных помощников (тьюторов).

Работа государства ведется в нескольких направлениях, и решаются различные проблемы:

1. Психологическая и профессиональная подготовка педагогов.

2. Создание материальной базы.

3. Разъяснительная работа с родителями и общественностью по устранению психологического дискомфорта (насмешки, издевательства, недовольства).

Благодаря этим изменениям дети с особыми потребностями живут полноценной жизнью: участвуют в различных конкурсах, соревнованиях, олимпиадах, получают профессию и адаптируются к самостоятельной жизни. Они не только получают документ и профессию, а конкретно решается проблема их социализации.

Инклюзивное образование- запрос современной жизни и международный стандарт. В этом вопросе мы используем международный опыт, например, внедрение адаптивного спорта в школьную программу, инклюзивных игр в образовательный процесс, открытие благотворительными организациями кабинетов, где таких детей обучают методике прикладного анализа поведения и многое другое.

Образование играет ключевую роль в экономическом развитии страны. При этом важно, чтобы система образования учитывала разнообразие населения и предоставляла равные возможности для всех граждан. Это позволяет каждому представителю общества развивать свой потенциал и вносить вклад в общий прогресс.

Инклюзивное образование играет важную роль в обеспечении равных возможностей для детей с ограниченными возможностями здоровья (ОВЗ). Это не только способствует социализации и адаптации таких детей, но создает более толерантную и понимающую обстановку в образовательных учреждениях. Разнообразие в общении помогает формировать уважение к индивидуальным различиям и способствует созданию более инклюзивного общества в целом.

Принятие людей с их достоинствами и недостатками является важным аспектом формирования человеколюбия и толерантности. Эти ценности, внедренные в воспитание детей, способствуют созданию более гармоничного и уважительного общества. Умение видеть и ценить разнообразие индивидуальных черт каждого человека способствует формированию открытого и инклюзивного общественного пространства.

Список литературы:

- 1 Шилов В.С. Инклюзивное образование: российская специфика / В.С. Шилов // Социальная педагогика. – 2009 – №1. – С. 14–15.
- 2 Образование. Федеральный закон «Об образовании в Российской Федерации» [Электронный ресурс]. – Режим доступа: Минобрнауки.рф/документы/2974
- 3 Гуманизм Электронный ресурс]. <https://ru.wikipedia.org/wiki/гуманизм>
- 4 Философский энциклопедический словарь / под ред. А.Б. Васильева. – 2-е изд. – М.: Инфра-М, 2011 – 576 с.
- 5 Инклюзивное образование. Центр сопровождения семьи ИНКЛЮЗИЯ. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://inclusion.tomsk.ru/about_inclusion/
- 6 Козина Е.Б. Педагогический совет на тему: «Инклюзия как шаг к гуманизации современного общества?!» [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://infourok.ru/pedagogicheskij-sovetna-temuinklyuziya-kak-shag-k-gumanizacii-sovremennogo-obschestva-3315609.html>

ТОЛЕРАНТНОСТЬ – ЦЕННОСТНАЯ СОСТАВЛЯЮЩАЯ В ОБРАЗОВАТЕЛЬНОЙ СРЕДЕ

Гутова Кристина Сергеевна
мастер производственного обучения,
Қасымқан Бейбіт Нұржанұлы
преподаватель физической культуры,
КГКП «Рудненский колледж технологии и сервиса»
Управления образования акимата Костанайской области

Аннотация: в статье исследованы проблемы, замедляющие развитие инклюзивного образования в Казахстане, этимология понятия «толерантность», описаны исследования в области религиозной, этнической правовой толерантности

Ключевые слова: инклюзивное образование, ограниченные возможности здоровья, ОВЗ, «включенное» образование, аспекты образовательного процесса, государство, школа, «особые» дети, толерантность, терпимость, этническая толерантность, дети-инвалиды.

Развитие Казахстана как правового, гражданского и демократического государства неразрывно связано с включением всех групп и слоёв населения в единое общество. Такое государство не может существовать без уважения и принятия прав и свобод всех его граждан не зависимо от материального положения, национальной принадлежности, состояния психического и физического здоровья и т. д. Толерантность как общеупотребительное понятие в словаре С.И. Ожегова означает настойчивость, упорство и выдержка в каком-нибудь деле, работе, а также как способность терпеть. В толковом словаре Д.Н. Ушакова под толерантностью понимается терпимость. Рассматривая этимологию слова «tolerantia» (лат.)

следует отметить, что оно было заимствовано из фармакологии, и означало способность организма переносить воздействия лекарства или яда без терапевтического или токсического эффекта. В английском языке толерантность – это готовность и способность без протеста воспринимать личность или вещь, во французском языке под толерантностью понимают уважение свободы другого, его образа мысли, поведения, взглядов, в китайском – проявление великодушия в отношении других. Как категория «толерантность» исследуется в различных областях научного знания. В философии – это терпимость к различным взглядам, которая является признаком уверенности в себе и сознания надёжности своих собственных позиций, а также качество, характеризующее отношение к другому человеку как к равно достойной личности и выражающиеся в сознательном подавлении чувства неприятия. Социология трактует толерантность как терпимость к чужому образу жизни, поведению, обычаям, чувствам, мнениям, идеям, верованиям, мнениям, непредубеждённости в оценке людей, наций и событий. Политология понимает под толерантностью уважение чужих ценностей, позицию, предполагающую расширение круга личных ценностных ориентаций за счёт позитивного взаимодействия с другими культурами [6].

Идея инклюзии преобразует систему образования Казахстана, практика инклюзии порождает научные споры в педагогической среде. Сложившаяся система образования Казахстана устанавливает процесс обучения и развития детей с ОВЗ в обособленных учреждениях. Между тем, ценность каждого человека и реализация его права на получение полноценного образования в неограниченной социальной среде устанавливается законодательством РК.

Что же такое инклюзивное образование? Инклюзивное образование (фр. *inclusif* – включающий в себя, лат. *include* – включаю) – процесс развития общего образования, который подразумевает доступность образования для всех, в плане приспособления к различным нуждам всех детей, что обеспечивает доступ к образованию для детей с особыми потребностями [2].

XXI век – этап в развитии «включенного» образования, ориентированный на стандартизацию процессов, обеспечивающих доступность и качество образовательных условий. Инклюзии сегодня, как рычагу формирования толерантной среды, необходимо преодолеть ряд сложившихся проблем:

1. «Включенное» образование во многих регионах реализуется как перевод «особых» детей в «обычное» учреждение, где отсутствуют необходимые для этого условия.
2. «Закоренелые» аспекты образовательного процесса: учебная программа, отношение Учитель/ученик, ориентир на успеваемость, конкуренция.
3. Недостаточное оснащение образовательных учреждений необходимой материально-технической базой: мало оборудованы места общего и индивидуального пользования; ограничен бюджет; слабо разработаны необходимые учебно-методические пособия.
4. Недостаток специалистов: логопеды, психологи, дефектологи, специалисты лечебной физкультуры.
5. Отсутствие необходимого медицинского сопровождения и оснащения образовательного процесса.
6. Ограничения социокультурного свойства, обусловленные особенностями сознания людей по отношению к детям с ОВЗ в российском обществе [1].
7. Психологическая и педагогическая неготовность действующих школьных преподавателей к работе с «особыми» детьми.

Важно, что приведенные трудности имеют в большей степени системный характер, т.е. формировались постепенно, наслаиваясь друг на друга. Поэтому мероприятия по их преодолению не могут быть единовременными – нужна государственная поддержка и общественное принятие процесса (та самая толерантная среда). В результате проведенного исследования предлагаются следующие меры по урегулированию выявленных «зон роста»:

1. Проблемы по отсутствию необходимых условий и материально-технического оснащения самые долго реализуемые, т. к. требуют крупных затрат: реконструкции отдельных помещений здания школы (установка пандусов, освещения и пр.), ремонт, покупка технических средств, специальная методическая литература

2. Что касается устоявшихся аспектов образования, то здесь решение осложняется вовлечением всех участников. Школьники в процессе обучения ориентируются на результат в условиях конкуренции (цель выпускников сегодня – поступление в вуз, а не становление личности), учитель же должен оценить уровень знаний каждого учащегося. Как сделать процесс получения образования комфортным для каждого? Решение видится в создании условий для ребенка с ОВЗ в классе, обеспечивающих его движение по индивидуальной образовательной траектории, с ориентиром на поступательную динамику.

3. Проблемы по нехватке специалистов и переподготовке кадров не менее актуальны. О способах адаптации образовательной программы педагога могут узнавать на курсах повышения квалификации, обмениваясь опытом с коллегами. А формирование кадрового резерва узких специалистов должно лечь на плечи руководства образовательных учреждений и властей города.

4. Психологическая неготовность педагогов, учеников, их родителей к принятию детей с ОВЗ должна преодолеваться совместно: принимать участие в городских или общешкольных мероприятиях с участием родителей, проводить классные мероприятия, направленные на взаимодействие и участие всех.

Следовательно, процесс воспитания в духе толерантности детей и подрастающей молодежи должен быть направлен на преодоление чувства страха, отстранения и отчуждения в отношении лиц с ОВЗ и инвалидов. Необходимо формирование новых моральных и ценностных установок, способствующих принятию и активному взаимодействию с «особыми» людьми. Для современного общества феномен толерантности имеет неоспоримую важность. Решение проблемы воспитания толерантности возможно лишь при создании единого толерантного пространства между всеми участниками образовательной и социальной систем.

Инклюзивное образование – это ступень к сплочению общества, которое не может и не должно быть одинаково умным, здоровым, красивым или иметь одинаковый цвет кожи. Толерантная среда, безусловно, – гарантия успешного сосуществования народов и поколений в любых условиях во все времена.

Список литературы:

1. Алехина С.В. Состояние и тенденции развития инклюзивного образования // Инклюзивное образование: результаты, опыт и перспективы: Сборник материалов III Междунар. науч.-практ. конф. – М.: МГППУ, 2015. – С. 528–529.

2. Артамонова И.А. Инклюзивное образование в условиях образовательной организации СПО // Инклюзивное образование в среднем профессиональном образовании: проблемы, опыт и перспективы: Материалы межрег. науч.-практ. конф. в г.Чебоксары. – 2017. – С. 4.

3. Амонашвили Ш.А. Личностно-гуманная основа педагогического процесса. – Минск: Университетское, 1990. – 560 с.

4. Бреслав Г.М. Эмоциональные особенности формирования личности в детстве. – М.: Педагогика, 2005. – 245 с.

5. Вицентий И.В. Социологический подход к изучению толерантности // Современные тенденции развития науки и производства: Сборник материалов III Международной научно-практической конференции. – Кемерово: Западно-Сибирский научный центр,

6. 2016. – С. 49–50.

7. Жердева Н.Н. Толерантность: проблемы осмысления в современной науке // Вестник Ставропольского государственного университета. – 2009. – №61. – С. 77–81.

8. Конвенция о правах инвалидов (от 13 декабря 2006 г.) [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://base.garant.ru/2565085/#ixzz4ySHC78me>
9. Лебедева Н.М. Теоретико-методологические основы изучения этнической идентичности и толерантности в поликультурных регионах России и СНГ // Этническая толерантность в поликультурных регионах России / Отв. ред. Н.М. Лебедева, А.П. Татарко. – М.: Изд-во РУДН, 2002. – С. 25.
10. Маслов А. Мотивация личности. – СПб.: Питер, 2008. – 351 с.
11. Роджерс К. Взгляд на психотерапию, становление человека/ Пер. с англ. М.М. Исениной. – М.: Прогресс, 1994. – 480 с.
12. Хомяков М.Б. Толерантность: парадоксальная ценность // Журнал социологии, социальной антропологии. – 2003. – №4. – Т. 4. – С. 98–112.
13. Шкуратова И.П. Когнитивная сложность как основа толерантного мышления // Век толерантности. – 2003. – №5. – С. 44–51.
14. Шлягина Е.И. Этническая толерантность личности: опыт эмпирического исследования // Век толерантности. – 2001. – №3–4. – С. 124–131.

ИНКЛЮЗИВТІ БІЛІМ БЕРУ ЖҮЙЕСІНДЕГІ ПЕДАГОГТІҢ РӨЛІ

Күндебекова Гүлнұр Серікқызы

педагогика оқытушысы, магистр

«Астана халықаралық университетінің Педагогикалық колледжі»

Аннотация. В статье рассматривается значительная роль педагога в инклюзивном образовательном пространстве. Педагог обладает профессиональной, социальной, инклюзивной компетентностью. Учитель в инклюзивной среде должен обладать фундаментальными знаниями специальной психологии/педагогике, с целью успешной реализации образовательной функции.

Түйін: Мақалада инклюзивті білім беру кеңістігіндегі мұғалімнің маңызды рөлі талқыланады. Мұғалімде кәсіби, әлеуметтік, инклюзивті құзыреттілік бар. Инклюзивті ортадағы мұғалім білім беру функциясын сәтті жүзеге асыру үшін арнайы психология/педагогика бойынша іргелі білімі болуы керек.

Abstract: the article discusses the significant role of the teacher in the inclusive educational space. The teacher has professional, social, inclusive competence. A teacher in an inclusive environment must have fundamental knowledge of special psychology/pedagogy in order to successfully implement the educational function.

Түйін сөздер: педагог, ПМПК, инклюзивті білім беру, мүмкіндігі шектеулі балалар, эмпатия, маман.

Бүгінгі таңда инклюзивті білім беру мәселесі өмірдің барлық саласында кеңінен және жан-жақты дамып келеді. Мектептегі білім беру жүйесінде инклюзивті білім беру ерекше маңызға ие. Әлемде болып жатқан жаһандану, экономикалық жүйелер бәсекелестігінің өсуі мен интеграция қоғам дамуының негізгі факторларына айналып, білім беру саласындағы жүйелі өзгерістерді айқындады. Бұл контексте заманауи білім беруді дамытудың парадигмасы ретінде ерекше білім беруге қажеттіліктері бар оқушылардың жеке мүмкіндіктерінің алуан түрлілігін ескере отырып, олар үшін білімге тең қолжетімділікті қамтамасыз ететін инклюзивтік білім беруді жүйелі түрде іске асыру қажет.

«Педагог» (грек сөзі - тәрбиеші) – жалпы білім беретін мектеп мұғалімі, кәсіптік-техникалық, арнаулы орта, жоғарғы оқу орнының оқытушысы, мектепке дейінгі мекеме, мектеп-интернат, балалар үйі, түзету колонияларының тәрбиешісі, мектептен тыс мекемелердің қызметкері, педагогиканың ғылыми проблемаларын зерттеуші ғылыми қызметкер т.б. (Қазақ совет энциклопедиясы – 10 т. 620 б).

Инклюзивті білім беру – барлық кемсітушілік формасына тосқауыл қоятын, оқушының білім алуындағы әртүрлі қажеттіліктері мен алуан түрлілігін есепке ала отырып, сапалы білім беруді қамтамасыз етуге бағытталған жалпы білім беруді дамытудың үздіксіз процесі.

Инклюзивті білім беруге қатысатын мұғалім:

1. Өз құрдастарынан дамуымен ерекшеленген балалар үшін бірлескен оқу процесін ұйымдастыруға қабілетті маман.

2. Шынайы оқу мүмкіндіктеріне, мінез-құлық ерекшеліктеріне, денелік және психикалық денсаулық жағдайына қарамай, әр түрлі балаларды қабылдауға дайын болуы. Кез-келген балаға кәсіби көмек көрсетуі.

3. Ерекше білім беруге қажеттілігі бар балалардың білім алуында жаңа әдістемелік ұстанымдар мен тиімді білім беру қажеттіліктерін қолданатын жаңашыл педагог.

4. Мүмкіндігі шектеулі баланың денсаулығы туралы ақпаратты жинауды және талдауды жүзеге асыра алатын маман.

5. Балалардың әлеуметтенуі мен даму мәселелері бойынша ата-аналарға білім және кеңес беретін психолог.

6. Психологиялық қауіпсіз және жайлы білім беру ортасын жобалай білу, мектептегі әр түрлі зорлық-зомбылықтың түрлерін алдын ала білу.

7. Психологиялық-педагогикалық сүйемелдеуді жүзеге асыру қабілеті (психологпен және басқа да мамандармен бірге).

8. Ерекше білім беруге қажеттілігі бар балалардың жас ерекшеліктері мен тұлғалық сипаттамаларының психодиагностикасының қарапайым тәсілдерін меңгеру, психологпен бірге баланың жеке сипаттамаларының мониторингін жүзеге асыру.

9. Оқушының жеке тұлғасына психологиялық-педагогикалық мінездеме (портрет) жасай білу.

10. Ата-аналар жұртшылығымен тиімді жұмыс істеуге мүмкіндік беретін отбасылық қатынастардың негізгі заңдылықтарын білу.

Мүмкіндігі шектеулі адамдармен жұмыс істейтін педагогтің кәсіби-тұлғалық дайындығының маңызды құрамдас бөлігі — көмек көрсетуге дайындық.

Эмпатия(лат. *empathia*) – өзге адамдардың жан дүниесін түсіну мен жай-күйін ұғыну қабілеттілігі. Эмпатия-мүмкіндігі шектеулі балалармен жұмыс істейтін педагогтың маңызды кәсіби сапасы. Ол баланы түсінуді, оған деген сезімді, жағдайды оның көзімен көруді, оның көзқарасын түсінуді көздейді. Эмпатия мүмкіндіктері шектеулі балаға айналасындағылар тарапынан жылы эмоционалдық қарым-қатынасты білдіретін қабылдау феноменімен тығыз байланысты. Толеранттылық күйзеліске, белгісіздікке, қақтығыстарға, мінез-құлықтық ауытқуларға, агрессивті мінез-құлыққа, нормалар мен шекаралардың бұзылуына төзімділікті қамтиды.

Ерекше білім беруге қажеттілігі бар оқушыларға қатысты педагогикалық оптимизм ерекше оқушының дамуына, оның әлеуетіне сенуге деген сенімділікті болжайды. Сонымен қатар, оқушыға жоғары талаптар қоюдан, одан жоғары нәтижелер күтуден аулақ болу керек. Ерекше оқушылармен жұмыс істейтін педагог өз қызметін реттеудің жоғары деңгейіне ие болып, күйзеліс жағдайларында өзін-өзі бақылауы, жағдайдың өзгеруіне тез және сенімді әрекет етуі және шешім қабылдай білуі тиіс. Ол өз арсеналында жағымсыз эмоцияларды жеңе білуге мүмкіндік беретін релаксация дағдысын, өзін-өзі меңгеру қабілетін, қиын, күтпеген жағдайларға тез бейімделу қабілеті болуы қажет.

Сыныбында немесе тобында ерекше оқушылары бар педагогтың білуі тиісті маңызды шарттар:

1-қадам. Егер, Сіздің сыныбыңызға ерекше білім беруге қажеттілігі бар оқушы қабылданса, онда Сіз педагог ретінде өзіңіздің еңбек құқықтарыңызды сақтап, лайықты еңбек жағдайларын жасауды талап ете аласыз.

2-қадам. Сіз, жұмыс істейтін білім беру мекемесінің әкімшілігінен психологиялық-медициналық-педагогикалық комиссияның қорытындысын талап етіңіз. Ерекше оқушының денсаулық жағдайымен және талап етілетін оқыту талап-шарттарымен мұқият танысыңыз.

3-қадам. Сіздің сыныбыңызға ерекше білім беруге қажеттілігі бар оқушы келген жағдайда сыныптағы оқушылар санының нормасы сақталған ба, соны анықтап алыңыз. Егер, сыныптағы оқушылар саны нормадан артық болса, онда оқушылар санын азайтуды немесе ерекше оқушыны басқа сыныпқа ауыстыруды талап етіңіз.

4-қадам. Ерекше білім беруге қажеттілігі бар оқушымен қандай мамандар жұмыс істейтіндігін және қандай көлемде жұмыс істейтіндігін анықтаңыз. ПМПК қорытындысында ассистент көмегі көрсетілген бе, соны анықтап алыңыз. Егер, осы мамандардың біреуі талап етсеңіз, бірақ ол маман ұсынылмаса, білім беру мекемесінің әкімшілігінен ерекше оқушыға осындай қызметкерді ұсынуға қол жеткізіңіз.

5-қадам. Басқа да мамандармен инклюзивті сыныпта ерекше білім беруге қажеттілігі бар оқушыны оқыту әдістемесін ойластырыңыз. Осы әдістемелік ұсыныстардың негізінде өзіңіздің жұмыс бағдарламаңызды және практикалық тапсырмаларыңызды бейімдеңіз.

Инклюзивті сыныпта жұмыс істейтін мұғалім тек балалар педагогика және психология саласында ғана емес, сонымен қатар түзету педагогикасы және арнайы психология сияқты салаларда да кәсіби маман болуы керек, бұл оның кәсіби дайындық деңгейіне ерекше талаптар қояды. Өз қызметінде ол әр баланың жеке басының дамуын қолдауға бағытталуы керек.

Пайдаланған әдебиеттер тізімі

1. Айдарбекова А.А. Ермекбаева Л.Х. Дербисалова Г.С. Самигулина З.Р. Формирование социальной компетентности детей с ограниченными возможностями, обучающихся в инклюзивной (интегрированной) среде. Методические рекомендации. - Алматы, 2015.
2. Алёхина С.В. Подготовка педагогических кадров для инклюзивного образования // Педагогический журнал. 2013. № 1 (44).
3. Мұратқызы А., Хасенова А.И. Инклюзивті білім беру: теория және практика. Оқу құралы. – Нұр-Сұлтан, 2021 жыл, 302 бет.
4. Что такое инклюзия в образовании [Электронный ресурс] / URL: <http://perspektiva-inva.ru/inclusive-edu/law/vw-371/http://perspektiva-inva.ru/inclusive-edu/law/vw-371/> .

СОВРЕМЕННЫЕ НАУЧНЫЕ ПРЕДСТАВЛЕНИЯ ОБ ИНКЛЮЗИВНОМ ОБРАЗОВАНИИ

Аманова Жанат Сапаровна

преподаватель химии и биологии

Хусаинова Айнаш Тулебаевна

Преподаватель биологии

КГКП «Костанайский политехнический

высший колледж»

Аннотация. Инклюзивті білім беру ерекше білім беру қажеттіліктері бар студенттерге кәсіптік білім алуудан тұрады және олардың қоғамға толық қатысу ыңқамтамасыз ететін табысты әлеуметтенудің негізгі шарттарының бірі болыптабылады.

Түйінсөздер: Инклюзивті білім беру, естуқа білетінің бұзылуы, білім беру процесі, қоғамға интеграция

Аннотация. Инклюзивное образование заключается в получении профессионального образования обучающимися с особыми образовательными потребностями и является одним из основных условий для успешной социализации, обеспечения их полноценного участия в жизни общества.

Ключевые слова: Инклюзивное образование, нарушение слуха, образовательный процесс, интеграция в обществе

Annotation. Inclusive education consists in obtaining vocational education for students with special educational needs and is one of the main conditions for successful socialization, ensuring their full participation in society.

Key words: Inclusive education, hearing impairment, educational process, integration in society

Слух один из пяти чувств, с помощью которых человек воспринимает информацию об окружающем мире. Это первое чувство, которое формируется еще в утробе матери задолго до его рождения. Первый звук ребенок начинает слышать на 21 неделе беременности, он слышит, как стучит мамино сердце, шум крови, ритмичное движение органов. Но, что если, по каким-то причинам природа не дала возможность слышать?

По данным Всемирной организации здравоохранения, 70% случаев потери слуха у детей возникает в возрасте до 3 лет. Причинами нарушения слуха в раннем возрасте являются наследственность, перенесенные различные инфекционные заболевания, затрагивающих ту или иную часть органа слуха. К опасным болезням для слуха относятся: энцефалит, корь, менингит, а также грипп. Слух можно так же потерять при травмах головы при неправильном использовании антибиотиков, воздействия резких звуков.

Среди слабослышащих очень много талантливых людей. Конструктор космических кораблей Циолковский, большую часть времени посвятивший работам по физике и математике, писал: «Без глухоты я бы не сделал столько научных работ». Томас Эдисон, будучи глухим на одно ухо стал автором многих современных изобретений, включая лампочку накаливания. А Людвиг Ван Бетховен один из самых известных людей в истории музыки, будучи глухим, создавал бессмертную музыку, не воспринимая её на слух. Это лишь малая часть известных исторических личностей, которые добились своего, невзирая на нарушения слуха.

Первая в Казахстане школа для детей с нарушениями слуха открылась в 1937 году в городе Алма-Ата, а к 1939 году открыли школу и в городе Кустанае.

Согласно данным в Республике Казахстан на сегодняшний день функционирует 24 школы для детей с нарушениями слуха обучающихся по обновленному содержанию. После окончания специальной школы большинство из них продолжает образование в колледжах нашей страны.

Колледж быт сервиса принял первых студентов с нарушениями слуха по квалификации «Портной» в 1995 году, а в последние годы по проекту «Инклюзивное образование в условиях колледжа» дети с нарушением слуха получили возможность обучаться по профессии «Мастер закройщик».

Инклюзивное обучение предполагает вовлечения всех детей в образовательный процесс и социальную адаптацию, независимо от их физических, интеллектуальных и других особенностей. В процессе обучения студентам с особыми образовательными потребностями оказывается квалифицированная коррекционная, психолого-педагогическая и социальная помощь с учетом проблем в развитии каждого обучающегося. Психолог проводит диагностику адаптации в условиях обучения в колледже, различные консультации, беседы. Классные руководители работают в тесном контакте с родителями. В колледже создан психологический комфорт и обстановка доверительного общения. Студенты активно участвуют в общественной жизни колледжа, в конкурсах, посещают кружки и секции.

Отрадно, что в настоящее время в образовании РК уделяется большое внимание проблемам лиц данной категории. В рамках Государственного задания МОН РК, НАО «Холдинг «Касіпкор» разработаны «Методические рекомендации по разработке специальных учебных программ для лиц с особыми образовательными потребностями». Педагоги колледжа уже много лет активно пополняют свою методическую копилку различными дидактическими материалами для занятий.

Инклюзивное образование в колледже бытсервиса заключается в получении профессионального образования обучающимися с особыми образовательными потребностями, (далее - ООП). Их дальнейшая интеграция в общество является одним из

основных условий для успешной социализации, обеспечения их полноценного участия в жизни общества, эффективной самореализации в различных видах профессиональной и социальной деятельности.

Обучаясь в колледже, студенты с особенными потребностями получают социальный опыт общения, лучше адаптируются среди людей. Обычно в каждой группе занимается не более одного-двух студентов, требующих к себе особое внимание. В таких смешанных группах большую нагрузку испытывает учитель. Ведь ему необходимо построить свой урок так, чтобы можно было охватить вниманием сразу две аудитории: из обычных ребят и тех, кто не слышит? При проведении занятий важно присутствие сурдопереводчика, он сидит рядом с ребенком и помогает ему усваивать материал.

Хочу поделиться своим небольшим опытом ведения занятий уроков химии в группах с коррекционной направленностью. Важным для преподнесения учебного материала детям с нарушением слуха считаю применение на уроке наглядности. При проведении занятий акцент делаю на подачу материала визуально. Использую презентации, стараюсь сопровождать объяснение новой темы демонстрацией рисунков, схем, таблицами, текстовыми заданиями. Дополняю слайды графическими фрагментами, анимацией и видеофильмами, что делает урок более насыщенным, иллюстративным.

Часто на уроках применяю опорные схемы-конспекты. Опорный конспект позволяет легче запомнить изученный материал, обобщить полученные знания, сконцентрировать свое внимание на сложных понятиях изучаемого материала. Опорные конспекты дают возможность кратко изложить содержание любой темы схематично, что активизируют зрительный канал восприятия информации помогает обучающемуся проанализировать, обобщить изученное, сделать выводы.

Так выглядит опорный конспект по теме «Химическая связь».

Еще один вид задания для слабослышащих студентов - текстовые задания. Использую тексты и таблицы для проверки знаний терминов по курсу химии. Обучающимся предлагаю заполнять все пробелы в таблице по смыслу или вставить пропущенные слова вместо многоточий. Постепенно обучающийся накапливает определенный словесный запас химических выражений по химии. Так же применяю задания на соответствие формул к их названиям, кроссворды и шарады. Студенты с удовольствием выполняют подобные задания и искренно радуются своим успехам при их выполнении.

Важно отметить, что инклюзивное образование представляет собой двусторонний процесс взаимного сближения, движения навстречу двух социальных субъектов:

1. Детей с ограниченными возможностями, стремящихся к включению в процесс обучения совместно с их здоровыми сверстниками, а также их родителей.

2. Самого общего образования, которое должно создать благоприятные организационно-функциональные, нравственно-психологические и другие условия для такого включения.

В основу развития инклюзивного образования в Республике Казахстан заложены следующие основополагающие принципы и ценности:

1. Равный доступ к обучению в общеобразовательных организациях и возможность получения качественного образования каждому студенту.

2. Признание способности к обучению каждого ребенка и, соответственно, необходимость создания обществом соответствующих для этого условий.

3. Обеспечение права студента развиваться в семейном окружении и иметь доступ ко всем культурным, образовательным, здоровьесберегательным и другим достижениям общества.

4. Привлечение родителей к учебному процессу детей как равноправных партнеров и первых учителей своих детей.

5. Адаптация учебных программ, в основе которых лежит личностно ориентированный, индивидуальный подход. Программы должны содействовать развитию навыков обучения в течение всей жизни и нацеливать на предоставление возможности лицам с ограниченными возможностями принимать полноценное участие в жизни общества.

6. Признание того факта, что инклюзивное обучение предполагает создание специальных образовательных условий, необходимых для обеспечения особых образовательных потребностей студентов с ограниченными возможностями.

7. Использование результатов современных исследований и практики при реализации инклюзивной модели обучения.

Закончить свой доклад хотелось бы словами Питера Миттлера, профессора Манчестерского университета. «Образование детей с особыми потребностями является одной из основных задач для страны. Это необходимое условие создания действительно инклюзивного общества, где каждый сможет чувствовать причастность и

востребованность своих действий. Мы обязаны дать возможность каждому ребенку, независимо от его потребностей и других обстоятельств, полностью реализовать свой потенциал, приносить пользу обществу и стать полноценным его членом»

Список литературы:

1. Аксенов И.Н. Социализация подростков. - М., МАИ. 1996г.
2. Аллан Пиз. Язык телодвижений. Санкт-Петербург. Издательский дом Гутенберг 200-182 с.
3. Борякова Н.Ю. Педагогические системы обучения и воспитания детей с отклонениями в развитии. Учебное пособие, Издательство: АСТ, Астрель 18ВИ
4. Гуляева Екатерина Инклюзия в Казахстане: проблемы и перспективы. 3 июня, 2021.
5. Обучение детей с нарушениями интеллектуального развития. Учебное пособие./Б.П.
6. Пузанов, Н.П. Коняева, Б.Б Горский и др./под ред Б.П. Пузанова - М.: Изд. Центр «Академия», 2000. - 272с.
7. Сковородкина И.З., Герасимова С. А. Педагогика, Москва, издательский центр «Академия» 2019, 2 – издание.
8. Ералиева Х. С. Внедрение инклюзивного образования в Казахстане [Текст] // Инновационные педагогические технологии: материалы IV Междунар. науч. конф. (г. Казань, май 2016 г.). - Казань: Бук, 2016. - С. 26-28. - URL <https://moluch.ru/conf/ped/archive/190/10337/>
9. Международный опыт инклюзии. Р. Зиглер (Часть 1) <https://www.youtube.com/watch?v=xaIscUk-j>

ОРГАНИЗАЦИОННО-ПЕДАГОГИЧЕСКИЕ УСЛОВИЯ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ УЧИТЕЛЕЙ ИСТОРИИ В РАБОТЕ С ДЕТЬМИ С ОВЗ

Белисарова Жанат Зулкарнаевна,
учитель истории,

КГУ «Основная средняя школа №122 отдела образования города
Костаная» Управления образования акимата Костанайской области

Аннотация. Цель исследования: выявить, теоретически и экспериментально обосновать организационно-педагогические условия деятельности учителей истории в работе с детьми с ограниченными возможностями здоровья.

В исследовании необходимо было решить следующие задачи:

1. Рассмотреть состояние вопроса сущности образовательного процесса в школе.
2. Описать основные виды деятельности учителей истории в работе с детьми с ОВЗ.
3. Обосновать организационно-педагогические условия деятельности учителей истории в работе с детьми с ограниченными возможностями здоровья.
4. Проверить на практике организационно-педагогические условия деятельности учителей истории в работе с детьми с ограниченными возможностями здоровья.
5. Проанализировать полученные результаты, сделать выводы.

Түйін: педагогикалық жағдайлар, мұғалімнің қызметі, мүмкіндігі шектеулі балалармен жұмыс, мектеп

Abstract: pedagogical conditions, teacher's activity, work with children with disabilities, school

Ключевые слова: педагогические условия, деятельность учителя, работа с детьми с ограниченными возможностями здоровья, школа

Условия, которые существуют сегодня в общеобразовательных школах, недостаточны для организации работы с детьми с ограниченными возможностями здоровья. Основные факторы – низкий уровень материально-технического оснащения, достаточно слабая психологическая и профессиональная подготовка преподавательского состава к особым условиям работы при организации инклюзивного воспитательного и педагогического процессов, недостаточное количество подготовленных специалистов, которые могут и хотят работать с детьми с разного рода нарушениями.

Немаловажным фактором является недостаточный объем финансирования данного образовательного направления – затрат на организацию специальной предметно-пространственной развивающей среды, оснащение классов специальным оборудованием и мебелью, которые подойдут детям с ограниченными возможностями, обеспечение современным дидактическим материалом, закуп специального спортивного оборудования и инвентаря для учебных классов и спортивных площадок, а так же низкая вовлеченность меценатов и спонсоров к решению социальных проблем.

В связи с актуальностью данной проблемы общества, вопрос воспитания, обучения и адаптации детей с ограниченными возможностями здоровья в последние годы стал предметом дискуссий и обсуждений на различных площадках, обучающих семинаров и научно-практических конференций, жарких споров на различных уровнях власти, в рабочих коллективах учителей истории, на собраниях психолого-медико-педагогических комиссий в организациях среднего образования. Как следствие динамичной развивающейся работы в этом направлении, сегодня уже доступны к применению и постоянно совершенствуются различные методические разработки, пособия, программы рекомендации по организации специальной коррекционной работы с детьми, требующими специального внимания и ухода. Изучению особенностей детей с ограниченными возможностями здоровья, посвящены исследования Ю.К. Бабанского, А.М. Гельмонта, Е.К. Ивановой, Н.И. Мурачковского, Л.В. Орловой, Л.С. Славиной, В.С. Цетлин, других учителей истории и психологов, при этом авторами рассматриваются различные пути преодоления школьных трудностей учащихся.

Проблема деятельности учителей истории с детьми с ограниченными возможностями здоровья, чрезвычайно широка и многогранна. Ее рассматривали отечественные педагоги и психологи еще в начале XX века (П.П. Блонский, Л.С. Выготский, В.П. Кащенко, П.О. Эфрусси и др.).

Различные аспекты профессионального развития учителей истории общеобразовательных организаций рассматриваются в исследованиях Е.В. Андриенко, А.А. Деркача, Л.М. Митиной, Н.Н. Никитина, Т.В. Рогачева, В.А. Сластенина, Т.И. Шамовой и других авторов.

В настоящее время психологами доказано, что для детей с ограниченными возможностями здоровья, имеющих пограничные нарушения физического и психического здоровья, парциальные отклонения в функциональном развитии, а также для детей группы педагогического риска, необходимы специальные условия обучения и воспитания в общеобразовательной школе, включающие организацию коррекционной работы с учащимися. Большое количество исследований специалистов разного профиля (учителей истории, психологов, врачей и др.) посвящено вопросу создания специальных условий в массовом образовательном учреждении с целью преодоления школьных трудностей учащихся, эффективной организации их самостоятельной деятельности. Основной проблемой специалистов становится не просто обеспечение социально-биологической сохранности ребенка с трудностями в речевом, а часто и психическом развитии, а его интеграция и адаптация в социуме.

Обзор специальной психолого-педагогической литературы показывает, что изучение содержания профессионально-педагогической деятельности преподавателя в нашей стране проводится активно (Л.М. Абдулина, Э.Ш. Абдюшев, В.А. Антипова, Е.В. Бережнова, З.Ф. Есарева, Н.В. Кузьмина, Ю.К. Янковский) и за рубежом (Е.Д. Вознесенская, Б.Л. Вульфсон, Н.И. Костина, Л.В. Кузнецова, М.С. Сунцова, Ю.Е. Штейнсапир), оценка профессионально-педагогического мастерства преподавателя высшей квалификации (В.Г. Асеев, Л.М. Куприянова, А.В. Федоров). Цели работ этих ученых, в основном, направлены на выяснение условий, факторов, критериев педагогического мастерства, разработку путей его совершенствования. Ведутся поиски новых форм, путей подготовки преподавательских кадров.

Обсуждаются понятия «компетенция» и «компетентность», предлагаются самые разные наборы компетенций. Большой вклад в разработку проблем профессиональной компетентности внесли отечественные исследователи Л.П. Алексеева, М.Д. Ильязова, Н.В. Кузьмина, А.К. Маркова, Л.М. Митина, Л.А. Петровская, А.А. Скамницкий, М.Г. Тайчинов, К.С. Шаблыгина, и др.

В этом исследовании был рассмотрен образовательный процесс в школе №122 города Костаная, который выстраивается по вертикали сопровождения детей с ограниченными возможностями здоровья в среде условно нормативных сверстников, начиная от раннего возраста, включая школьное образование, профессиональное образование и трудоустройство в социуме. Разнообразие индивидуальных характеристик детей с ограниченными возможностями здоровья требует комплексного междисциплинарного подхода, который предполагает принцип активного включения в образовательный процесс всех его участников детей, родителей и специалистов в совместную деятельность с целью достижения плодотворного взаимодействия на гуманистической основе. Определение методов обучения, разработка средств обучения учащихся с особыми образовательными потребностями, регулярное проведение диагностических мероприятий каждого школьника решается на психолого-медико-педагогическом консилиуме, по результатам которого составляется индивидуальный образовательный маршрут и образовательный план работы как с детьми с ограниченными возможностями здоровья, так и с коррекционным классом в целом.

Согласно представленному анализу, основная цель деятельности учителей истории в работе с детьми в школе – помочь детям с ограниченными возможностями здоровья реализовать свои задатки путем подбора наиболее адекватной тактики коррекционной работы,

выбора специальных приемов и методов воздействия на все сферы личности ребёнка. Коррекционная работа предусматривает обучение учащихся с особыми образовательными потребностями и испытывающих затруднения в общеобразовательной школе элементам психогимнастики, релаксации, переключению с одного вида деятельности на другой. Это необходимо для подготовки детей с ограниченными возможностями здоровья к успешной интеграции в коллективе здоровых сверстников и в обществе вообще. Она ориентирована на целостную коррекцию личности и развитие познавательной и эмоциональной сфер детей с особыми возможностями здоровья.

В ходе исследования были рассмотрены организационно-педагогические условия деятельности учителей истории в работе с детьми с ОВЗ. На основе проанализированных теоретических источников, а также имеющегося педагогического опыта, были выделены следующие условия эффективной организации деятельности в работе с учителем истории:

- разработана специальная программа для учителей истории, работающих с детьми с ограниченными возможностями здоровья, на основе компетентностного подхода;
- содержание и реализация программы для учителей истории, работающих с детьми с ограниченными возможностями здоровья, направлено на получение новых теоретических знаний и практического опыта в работе с детьми с ОВЗ.

В ходе исследования был описан констатирующий этап опытной работы по организации деятельности учителей истории в работе с детьми с ограниченными возможностями здоровья. Результаты констатирующего этапа в соответствии с подобранными и адаптированными диагностическими методиками показала, что первичный уровень профессиональной компетентности учителей истории в работе с детьми с ОВЗ по функциональному, коммуникативному, рефлексивному и мотивационно-волевому критериям находится на недостаточном уровне, что требует совершенствования, разработки и внедрения эффективных мер по его повышению.

Так же была описана специальная программа для учителей истории, работающих с детьми с ограниченными возможностями здоровья, на основе компетентностного подхода и направленную на получение новых теоретических знаний по истории и практического опыта в работе с детьми с ограниченными возможностями здоровья.

В программе были реализованы методы организации практического опыта, формирования инклюзивной компетентности (метод организации деятельности, коллективная игра, разъяснение, беседа, мастер-классы); доверительного взаимодействия (уважение, обсуждение). На практических занятиях и семинарах практикумах в рамках реализации программы, педагоги знакомились с опытом организации инклюзивного учебно-воспитательного процесса, самостоятельно разрабатывали программу сопровождения детей с ограниченными возможностями здоровья, учились интерпретации полученных знаний в области инклюзивного обучения.

Было описано проведение контрольного этапа опытной по организации деятельности учителей истории в работе с детьми с ограниченными возможностями здоровья. Результаты контрольного этапа показали, что после реализации программы произошло увеличение количества учителей истории с высоким уровнем профессиональной компетентности учителей истории в работе с детьми с ОВЗ по функциональному, коммуникативному, рефлексивному и мотивационно-волевому критериям до 54% (22 человека). У 41% педагога отмечен средний уровень профессиональной компетентности учителей истории в работе с детьми с ОВЗ по функциональному, коммуникативному, рефлексивному и мотивационно-волевому критериям. Количество учителей истории с низким уровнем профессиональной компетентности учителей истории в работе с детьми с ОВЗ по функциональному, коммуникативному, рефлексивному и мотивационно-волевому критериям снизилось до 5% (2 человека).

Качественный анализ показал, что наблюдается положительная динамика в изменениях уровней профессиональной компетентности учителей истории в работе с детьми с ОВЗ по функциональному, коммуникативному, рефлексивному и мотивационно-волевому критериям.

Таким образом, выделенные организационно-педагогические условия деятельности учителей истории в работе с детьми с ограниченными возможностями здоровья оказались эффективными, что подтверждают результаты контрольного этапа эксперимента.

Список литературы:

1 Бут Т. политика сложения и исключения в Англии: в чьих руках сосредоточен контроль? / Т. Бут // социальная эксклюзивность в образовании: хрестоматия. / состав. Ш. Рамон и В. Шмидт. - М., 2003. - С. 36-44.

2 Кумаржанова К. Ш. социально-педагогическая работа с семьей ребенка с ограниченными возможностями здоровья: автореф. дис. канд. пед. науки. Специально. 13.00.01 - "общая педагогика, педагогика и история образования" / К. Ш. Кумаржанова. - Алматы, 2003. - 45 С.

3 Исакова А. Т. основы инклюзивного образования: учеб. пос. / А. Т. Исакова, З. А. Мовкебаева, Г. Закаева, Г. Айтбаева, А. А. Байтурсынов. - Алматы, 2013. - 280 С.

4 Сабирова Ж. Н. мазмун организации инклюзивного обучения / Ж. Н. Сабирова, Г. К. Шугаева // Сб. материалы IX международных. научный.- опыт. конф. "Наука и образование в современном мире: вызовы 21 века". -Нур-Султан, 2021. - С. 53.

ПОНЯТИЕ ИНКЛЮЗИВНОГО ОБРАЗОВАНИЯ: БАРЬЕРЫ И ПУТИ ИХ РЕШЕНИЯ

Утепкалиева Аида Жумахановна
преподаватель английского языка,
«Колледж Astana IT University»

Аннотация. В статье раскрывается понятие инклюзивного образования и важность включения инклюзивности в процесс обучения. Описываются основные барьеры, возникающие при включении детей с особыми образовательными потребностями.

Ключевые слова: инклюзия, инклюзивное образование, особые образовательные потребности, барьеры.

В современном обществе вопросы образования приобретают все большее значение. Одним из ключевых направлений в этой сфере становится инклюзивное образование – система, направленная на включение всех учащихся, независимо от их индивидуальных особенностей, в общеобразовательный процесс. Этот подход не только уважает разнообразие учащихся, но и создает условия для развития каждого ребенка в соответствии с его потребностями.

Инклюзивное образование является актуальной проблемой во всем мире, так как во всем мире около 117 миллионов детей школьного возраста не посещают школу [11]. Большинство из этих детей, не посещающих школу, являются детьми с ограниченными возможностями. С 1990-х годов принцип инклюзивного образования надежно закреплен в законах многих стран. Принцип отражен в программах многих международных организаций — таких, как Организация экономического сотрудничества и развития (2005), Европейская комиссия (2010), Совет Европейского Союза (2010). Принцип инклюзивного образования провозглашен в Саламанкской декларации о принципах, политике и практической деятельности в сфере образования лиц с особыми потребностями, принятой Всемирной Конференцией по образованию лиц с особыми потребностями (1994) и включен в Конвенцию о правах инвалидов [12]. В Казахстане включение учащихся с ограниченными возможностями получило большой импульс со стороны Конвенции о правах ребенка (КПР) и в ней утверждается, что дети с ограниченными возможностями «...должны вести полноценную и достойную жизнь в условиях, обеспечивающих достоинство и способствующих самоутверждению, уверенности и способствовать активному участию ребенка в жизни общества» [12]. Правительство Казахстана, как и многие другие страны, подписавшие КПР,

подтвердило свою готовность присоединиться к глобальному движению инклюзивного образования за счет уменьшения количества детей, отделенных от образования.

В основу инклюзивного образования положена идеология, которая исключает любую дискриминацию детей, которая обеспечивает равное отношение ко всем людям, но создает особые условия для детей, имеющих особые образовательные потребности. Инклюзивное образование - процесс развития общего образования, который подразумевает доступность образования для всех, в плане приспособления к различным нуждам всех детей, что обеспечивает доступ к образованию для детей с особыми потребностями. Основные принципы инклюзивного образования:

- **Равенство возможностей:** Инклюзивное образование стремится к тому, чтобы все дети, включая тех, у кого есть особенности в развитии, имели равные возможности получить качественное образование. Это подразумевает создание адаптированных программ и методик, а также обеспечение доступа к ресурсам для каждого ученика.

- **Уважение к различиям:** Инклюзивное образование подчеркивает важность признания и уважения различий между учащимися. Это касается не только физических или умственных особенностей, но и культурных, языковых и социальных особенностей.

- **Сотрудничество:** Инклюзивное образование акцентирует на необходимости сотрудничества между педагогами, специалистами по инклюзивному образованию, родителями и самими учащимися. Такой подход способствует созданию благоприятной среды для обучения и развития каждого ребенка. [1]

Инклюзивное образование приносит целый ряд преимуществ для общества, учащихся и образовательных учреждений. Эти преимущества подчеркивают важность инклюзивного образования в построении более справедливого, толерантного и интегрированного общества [2].

- **Равенство возможностей:** Инклюзивное образование стремится обеспечить равные возможности для всех учащихся, независимо от их физических, умственных или эмоциональных особенностей. Это содействует созданию более справедливого общества.

- **Социальная интеграция:** Инклюзивное образование способствует более тесному взаимодействию между учащимися с различными потребностями, способствуя их социальной интеграции. Это может снижать стереотипы и предрассудки, формируя более толерантное и включающее общество.

- **Развитие эмпатии и понимания:** Для учащихся без особых образовательных потребностей инклюзивное образование предоставляет возможность развивать эмпатию, понимание и уважение к разнообразию. Это может формировать более толерантное и открытое мышление.

- **Повышение самооценки и самопонимания:** Учащиеся с особыми образовательными потребностями, включенные в общий поток, могут развивать более положительное отношение к себе, повышая свою самооценку и самопонимание.

- **Развитие социальных и коммуникативных навыков:** Инклюзивное образование создает условия для развития социальных и коммуникативных навыков у всех учащихся. Это важно для успешной адаптации в обществе и на рынке труда.

- **Обогащение образовательного опыта:** Учащиеся в инклюзивной среде имеют возможность обмениваться знаниями и опытом, что способствует более богатому образовательному опыту для всех.

- **Поддержка разнообразных обучающих стилей:** Инклюзивное образование может быть более гибким и учитывать разнообразие обучающих стилей и потребностей, что способствует более эффективному обучению.

- **Подготовка к многообразному обществу:** Инклюзивное образование формирует у учащихся навыки взаимодействия с людьми с разными особенностями, что подготавливает их к жизни в многообразном обществе.

- Повышение осведомленности об образовательных потребностях: Инклюзивное образование способствует более широкому пониманию разнообразных образовательных потребностей, стимулируя обмен знаниями и опытом между учителями и специалистами.

Барьеры при внедрении инклюзивного образования

Инклюзивное образование предполагает создание среды, которая способствует обучению всех учащихся, в том числе тех, у которых есть особые образовательные потребности. Однако существуют барьеры, которые могут затруднить успешную реализацию инклюзивного образования. Ограничения образовательного процесса для людей с особыми потребностями очевидны и основной причиной этого являются существующие барьеры, исходящие из различных сфер. Эти барьеры появляются в различных сферах жизни ребенка с ограниченными возможностями. Обучающийся с ограниченными возможностями испытывает трудности просто при доступе к зданиям, приобретении учебной программы, достижении процесса обучения и, как следствие, это все оказывает негативное влияние на результат его обучения. Повсеместное внедрение инклюзивного образования оказалось сложной задачей. Во многих странах обучение особых детей совместно с нормо типичными сверстниками не получило широкого распространения [3]. Педагоги общеобразовательных организаций столкнулись с широким спектром образовательных потребностей обучающихся и оказались к этому не готовы. Некоторые исследователи отмечают, что одной из основных проблем стало отношение учителей к инклюзии определенных обучающихся [8]. Бишоп и Ринд (2011) в своем исследовании определяют три типа барьеров: поведенческие, институциональные и экологические. Поведенческие барьеры возникают из отношения людей, которые взаимодействуют с учащимися/людьми с особыми потребностями, тогда как институциональные барьеры связаны с учебно-методическим обеспечением и организацией образовательного процесса. Недостаточный доступ к учебным помещениям, зданиям и сооружениям характеризуется как экологический барьер [6]. В этой связи можно выделить следующие барьеры:

1. Недостаток ресурсов: Один из основных барьеров – это недостаток финансирования и материальных ресурсов. Не всегда имеются необходимые средства для обеспечения персонала, обучения и адаптации учебных материалов.

2. Отсутствие инфраструктуры: Некоторые образовательные учреждения могут не иметь необходимой инфраструктуры для обеспечения барьеров в физической доступности, такие как отсутствие подъемных платформ, специальных кресел и др.

3. Отсутствие социальной поддержки: Учащиеся с особыми потребностями могут столкнуться с социальными барьерами, такими как отсутствие понимания и поддержки со стороны других учеников и родителей.

4. Стандартизированная система образования: Существующая система образования, ориентированная на стандарты и тестирование, может не всегда соответствовать потребностям учащихся с различными специальными образовательными потребностями.

5. Культурные барьеры: Культурные различия и стереотипы могут стать преградой для эффективной реализации инклюзивного образования. Недостаточное понимание и уважение к различиям в культуре и языке также могут привести к неполной интеграции.

6. Отсутствие индивидуального подхода: Некоторые образовательные системы могут сталкиваться с проблемой недостаточного внимания к индивидуальным потребностям учащихся. Это может сказаться на результативности инклюзивного образования [4].

При внедрении инклюзивного образования часто возникают профессиональные барьеры. Профессиональные преграды возникают при осуществлении педагогической поддержки особым детям в условиях инклюзивного образования. Профессиональная готовность определяется способностью применять знания о методах, средствах и формах обучения для организации взаимодействия в инклюзивной среде. Исследование показало, что положительное отношение к инклюзии формируется под влиянием опыта общения с людьми с инвалидностью [7]. В исследовании J. P. Себастьяна и С. Мато-Бакнера, посвященном включению студентов с серьезными трудностями в обучении, в начале и в конце учебного года

были опрошены 20 педагогов для определения их отношения к инклюзии. В ходе данного исследования практически все педагоги единогласно утверждали, что инклюзия функционирует, однако им необходима большая поддержка [5]. Например, В. LeRoy и С. Simpson провели изучение отношения к инклюзии в течение трехлетнего периода в штате Мичиган. Их исследование показало, что по мере накопления опыта работы с детьми, имеющими особые образовательные потребности, педагоги становились более готовыми принимать этих детей и учить их [9]. Таким образом, отношение учителей к таким нововведениям, как инклюзивное образование, меняется со временем и с приобретением профессионального опыта.

Решение этих проблем требует комплексного подхода, включая повышение уровня подготовки педагогов, обеспечение ресурсами, адаптацию учебных программ и создание поддерживающей образовательной среды для всех учащихся. Инклюзивное образование – это шаг к созданию справедливого и уважающего общества, где каждый ребенок имеет право на образование и развитие. Несмотря на вызовы, растущее понимание важности инклюзивности в образовании создает основу для постепенного перехода к более равным возможностям для всех учащихся [10].

Список литературы:

1. Алехина, С. В. Инклюзивное образование: история и современность / С. В. Алехина. — М.: Педагогический университет «Первое сентября», 2013. — 33 с.
2. Малофеев, Н. Н. Базовые модели интегрированного обучения / Н. Н. Малофеев, Н. Д. Шматко // Дефектология. — 2008. — № 1. — С. 71-78
3. Малярчук, Н. Н. Готовность педагогов к работе в условиях инклюзивного образования / Н. Н. Малярчук, Л. М. Волосникова // Вестник Тюменского государственного университета. Гуманитарные исследования. Humanitates. — 2015. — Т. 1. — № 4 (4). — С. 251-267
4. Хитрюк, В. В. Готовность педагога к работе с «особым» ребенком: модель формирования ценностей инклюзивного образования / В. В. Хитрюк // Вестник Балтийского федерального университета им. И. Канта, 2013. — № 11. — С. 72-79
5. Avramidis, E. Teachers' attitudes towards integration / inclusion: a review of the literature / E. Avramidis, B. Norwich // European Journal of Special Needs Education. — 2002. — Vol. 17. — № 2. — Pp. 129-147.
6. Bishop, D., & Rhind, D. J. A. (2011). Barriers and enablers for visually impaired students at a UK Higher Education Institution. *British Journal of Visual Impairment*, 29(3), 177–195. doi:10.1177/0264619611415329
7. Boyle, C. Teachers' attitudes towards inclusion in high schools / C. Boyle, K. Topping, D. Jindal-Snape // *Teachers and Teaching: Theory and Practice* — 2013. — Vol. 19. — № 5. — Pp. 527-542
8. Forlin, C. The Sentiments, Attitudes, and Concerns about Inclusive Education Revised (SACIE-R) Scale for Measuring Pre-service Teachers' Perceptions about Inclusion / C. Forlin [et.] // *Exceptionality Education International*. — 2011. — № 21 (3). — Pp. 50-65.
9. LeRoy, B. Improving student outcomes through inclusive education / B. LeRoy, C. Simpson // *Support for Learning* — 1996. — № 11. — Pp. 32-36
10. Special Needs Education: Thematic publication [Electronic resource] / edit. C. Meijer, V. Soriano, A. Watkins. — Odense: European Agency for Development in Special Needs Education, 2003. — 63 p. — URL: https://www.european-agency.org/sites/default/files/special-needs-education-in-europe_sne_europe_en.pdf (accessed 19.01.2024).
11. UNESCO (2021). UNESCO warns 117 million students around the world are still out of school. Paris: UNESCO.
12. United Nations. (2006). Convention on the rights of persons with disabilities. Geneva: United Nations.

ИНКЛЮЗИВНОЕ ОБРАЗОВАНИЕ КАК РЕСУРС СОЗДАНИЯ ТОЛЕРАНТНОЙ СРЕДЫ

Галль Татьяна Ивановна

мастер производственного обучения

Жирнова Елена Владимировна

магистр, преподаватель спецдисциплин

КГКП «Костанайский колледж сферы обслуживания»

Аннотация. По данным Всемирной организации здравоохранения, в мире ежегодно увеличивается численность детей с ограниченными возможностями здоровья. Проблема качественного образования для данной категории, учитывающая психофизиологические особенности обучающихся, стала актуальной. Внедрение инклюзивного образования в странах Запада, а затем и Казахстане, позволило обучающимся с ограниченными возможностями здоровья и особыми образовательными потребностями освоить учебную программу. Однако качественная адаптация и социализация обучающихся с проблемами психофизиологического характера невозможна без развития толерантности у всех участников образовательного процесса.

Цель: рассмотрение ключевых аспектов, способствующих формированию толерантности у всех участников образовательного процесса.

Задача: показать возможности и условия создания толерантной среды для обучающихся с особыми образовательными потребностями.

Результаты исследования: создание толерантной среды в группе студентов с особыми образовательными потребностями по квалификации «Пекарь».

Выводы: развитие обучения данного типа предполагает наличие толерантных установок у всех сторон образовательного процесса, так как обучающиеся и педагоги воздействуют друг на друга в процессе обучения.

Ключевые слова: культура толерантности, инклюзия, особые образовательные потребности, образовательный процесс.

Түйін. Дүниежүзілік денсаулық сақтау ұйымының мәліметі бойынша, әлемде жыл сайын мүмкіндігі шектеулі балалар саны артып келеді. Білім алушылардың психофизиологиялық ерекшеліктерін ескеретін осы санат үшін сапалы білім беру мәселесі өзекті болды. Батыс елдерінде, содан кейін Қазақстанда инклюзивті білім беруді енгізу мүмкіндігі шектеулі және ерекше білім беру қажеттіліктері бар білім алушыларға оқу бағдарламасын меңгеруге мүмкіндік берді. Алайда, білім беру процесінің барлық қатысушыларында толеранттылықты дамытпай, психофизиологиялық сипаттағы проблемалары бар студенттерді сапалы бейімдеу және әлеуметтендіру мүмкін емес.

Мақсаты: білім беру процесінің барлық қатысушыларында толеранттылықты қалыптастыруға ықпал ететін негізгі аспектілерді қарастыру.

Міндеті: ерекше білім беру қажеттіліктері бар білім алушылар үшін толерантты орта құру мүмкіндіктері мен шарттарын көрсету.

Зерттеу нәтижелері: "Наубайшы" біліктілігі бойынша ерекше білім беру қажеттіліктері бар Студенттер тобында толерантты орта құру.

Қорытындылар: осы типтегі оқытуды дамыту білім беру процесінің барлық тараптарында толерантты көзқарастардың болуын болжайды, өйткені білім алушылар мен педагогтар оқу процесінде бір-біріне әсер етеді.

Түйінді сөздер: толеранттылық мәдениеті, инклюзия, ерекше білім беру қажеттіліктері, білім беру процесі.

Annotation. According to the World Health Organization, the number of children with disabilities in the world is increasing every year. The problem of quality education for this category, taking into account the psychophysiological characteristics of students, has become relevant. The introduction of inclusive education in Western countries, and then in Kazakhstan, allowed students

with disabilities and special educational needs to master the curriculum. However, qualitative adaptation and socialization of students with psychophysiological problems is impossible without the development of tolerance among all participants in the educational process.

Purpose: to consider the key aspects contributing to the formation of tolerance among all participants in the educational process.

Objective: to show the possibilities and conditions for creating a tolerant environment for students with special educational needs.

Research results: creation of a tolerant environment in a group of students with special educational needs with the qualification of "Baker".

Conclusions: the development of this type of education presupposes the presence of tolerant attitudes on all sides of the educational process, since students and teachers influence each other in the learning process.

Keywords: culture of tolerance, inclusion, special educational needs, educational process.

«Если я чем-то на тебя не похож,
я этим вовсе не оскорбляю тебя,
а, напротив, одаряю».
(Антуан де Сент-Экзюпери)

Анализ исследований, связанных с вопросами формирования толерантности в инклюзивной образовательной среде, показал, что нет единого четкого определения данного понятия. С точки зрения социологии, толерантность – термин, обозначающий терпимость к иному мировоззрению, образу жизни, поведению и обычаям. Синонимами этого слова социология обозначает «терпение, терпеливость, принятие».

Следовательно, мы можем сделать вывод, что понятие «толерантность» обозначает терпимость к иному мировоззрению, образу жизни, поведению и обычаям. Толерантность не равносильна безразличию. С точки зрения философии толерантность – это мировоззренческая жизненная позиция «за» или «против» принципов, норм, убеждений, вырабатываемая как результат этического, духовного опыта личности. [1]

В наше время понимание толерантности имеет разное толкование в культурах разных народов.

К примеру, «толерантность» в переводе с английского языка означает готовность и способность без протеста воспринимать личность или вещь.

Французский перевод определяет «толерантность» как уважение свободы другого, его образа мысли, поведения, политических или религиозных взглядов.

Китайцы говорят, что проявлять толерантность – означает позволять, допускать, проявлять великодушие в отношении к другим людям.

В словарях, издаваемых на русском языке, мы видим, что наиболее близким по значению к понятию «толерантность» является понятие «терпимость» – умение терпеть, мириться с чужим мнением, быть снисходительным и лояльным к поступкам других людей.

В свою очередь, «терпимость» следует рассматривать в двух аспектах:

- первый предусматривает «способность мириться с кем-либо, с чем-либо». В названном аспекте такая способность касается высоких душевных качеств личности: великодушие, добросердечность, отзывчивость, готовность помочь;

- второй аспект означает «терпимое отношение». В данном аспекте рассматривается терпимое отношение к недостаткам другого человека, в том числе и физическим, и психологическим. А также терпимое отношение к иному мнению, принятие чужой позиции, уважение разных точек зрения на одну и ту же проблему.

С понятием «толерантность» соотносится не только понятие «терпимость», но и другие понятия, в частности, миролюбие, сострадание, сочувствие, согласие, также преодоление конфликта, достижение консенсуса.

Анализ существующей на сегодняшний день литературы показал, что в наличии мы имеем разные формы толерантности. Основными из них можно определить этническую, политическую, маргинальную и физиологическую.

Наиболее значимой из них для нашего исследования является толерантность межличностная, которую следует рассматривать как особый способ построения взаимодействия и общения с обучающимися, в том числе «иными, особыми, не похожими на всех остальных».

Межличностная толерантность многоаспектна и неоднородна по своему содержанию.

Ее составными частями являются: физиологическая толерантность (часто обучающиеся с особыми образовательными потребностями имеют разный физиологический статус) и коммуникативная толерантность (студенты с ООП имеют коммуникативные барьеры в связи с имеющимися речевыми нарушениями и ряд других нарушений, которые и создают препятствия в общении и взаимопонимании с другими людьми).

Суть межличностной толерантности состоит в готовности человека выйти за пределы ограниченного круга «своих» интересов и миров, отличных от «других» по любому признаку – по национальности, вере, социальному происхождению, возрасту, статусу и так далее.

Толерантность как психологический феномен имеет особые критериальные уровни своего развития и проявления в личности. В частности, Владислав Александрович Лекторский – советский и российский философ, специалист в области теории познания, психологии и философии науки – выделяет четыре типа толерантности:

- толерантность *как безразличие* к существованию различных культурных систем, взглядов и практик, если они не противоречат общецивилизованным правилам общежития людей;

- толерантность *как уважение* к другому, которого нельзя понять и с которым нельзя взаимодействовать с определённой долей презрения. Данный тип толерантности, по мнению В. А. Лекторского, основан на равноправии культур и отсутствии привилегированной системы ценностей;

- толерантность *как снисхождение* к слабости других (с определённой долей презрения). Данное понимание связано с плюрализмом и обусловлено выделением привилегированной системы ценностей;

- и, наконец, толерантность *как расширение* собственного опыта и критический диалог.

[2] Данный тип толерантности основан на признании диалогической природы сознания, поэтому он рассматривается не просто как плюрализм взглядов и ценностей, а как их «полифония», то есть диалог и глубинное взаимодействие разных позиций. Этот тип толерантности предполагает нравственную активность личности, и в этом контексте толерантность – это не пассивное принятие, а активный поиск точек соприкосновения с неясным, непонятым, чужим; желание понять это неясное.

Создание толерантной образовательной среды невозможно без коренных преобразований в мировоззренческих позициях участников образовательного процесса посредством целенаправленной, научно обоснованной, педагогически организованной системы построения отношений человека с окружающей социальной средой, с ее многофакторным воздействием на личность на основе базовых морально-нравственных ценностей современного общества и образования.

Истинно толерантная образовательная среда подразумевает обеспечение условий развития личности всех участников образовательного процесса, и преследует как личностно-ориентированные, так и социально-ориентированные цели, то есть, создание среды, адекватной потребностям и личности, и социума.

Технология создания толерантной образовательной среды начинается свою реализацию с анализа состояния проблемы толерантности в образовательной организации и выявления причин и форм проявления нетерпимости.

Акценты работы должны рассматривать формирование понимания самого понятия ограниченных возможностей здоровья и представлений о том, что ограничение возможностей

человека не является отражением самой личности человека, а также то, что формирование у обучающихся внутренней концепции социального равенства не зависит от физических и психических возможностей людей.

Именно изменение отношения к людям с ограниченными возможностями здоровья является индикатором мировоззренческой зрелости общества и государства, воплощающимся в активном распространении идей толерантности и инклюзивной культуры. Все это подчеркивает важность дальнейшего рассмотрения данного феномена для личностного становления человека и эволюции человечества.

В своей практике мы используем индивидуальный и дифференцированный подход к обучающимся с ограниченными возможностями здоровья:

1. Использование методов, активизирующих познавательную деятельность обучающихся, развивающих необходимые учебные навыки.

2. Предотвращение наступления утомления, используя для этого разнообразные средства.

3. Проявление педагогического такта.

В ходе такого образования студенты с ОВЗ могут достигать наиболее полного прогресса в социальном развитии.

В нашем колледже группа обучающихся с ООП неоднородна. У нас есть слабослышающая студентка, есть юноша, четырежды оперированный по поводу порока сердца, несколько студентов с диагнозом «умственная отсталость или олигофрения легкой степени». В работе с такими студентами задачей педагога является отбор содержания в каждой конкретной ситуации и адекватных этому содержанию и возможностям обучающихся методов и форм организации обучения.

Наиболее приемлемыми методами в работе педагога с обучающимися, имеющими ООП, считаются объяснительно-иллюстративный, репродуктивный, частично-поисковый, информационно-коммуникационный; методы контроля, самоконтроля и взаимоконтроля.

Мы используем активные методы обучения, стараемся создавать ситуацию успеха на уроках. Это обеспечивает решение образовательных задач в разных аспектах:

- формирование положительной учебной мотивации,
- повышение познавательной активности учащихся,
- активное вовлечение обучающихся в образовательный процесс,
- стимулирование самостоятельной деятельности,
- развитие познавательных процессов – речи, памяти, мышления,
- эффективное усвоение большого объема учебной информации,
- развитие творческих способностей и нестандартности мышления,
- развитие коммуникативно-эмоциональной сферы личности обучающегося,
- раскрытие личностно-индивидуальных возможностей каждого учащегося и определение условий для их проявления и развития,
- развитие навыков самостоятельного умственного труда,
- развитие универсальных навыков общения и взаимодействия.

Помогая друг другу, студенты сближаются, у них появляются доверительные отношения, постепенно исчезает эмоциональная неприязнь, обучающиеся перестают реагировать на имеющиеся различия между ними, становятся более толерантными и терпимыми.

Формирование толерантности у обучающихся невозможно без работы с родителями, так как они являются важным примером для своего ребенка. Согласно результатам исследования, проведенного Е. Н. Моргачевой в 2013 году, несмотря на достаточную осведомленность идеи инклюзивного образования и особенности детей с ОВЗ, их отношение к особым детям либо нейтральное, либо негативное. Родителей настораживает демонстрируемая «особыми» детьми специфика эмоционально-волевой сферы. [3] Именно поэтому работа по воспитанию у детей толерантности предполагает тесное сотрудничество педагогов с родителями. Мы используем различные формы работы с родителями:

тематические родительские собрания, выставки литературы, совместные праздники, индивидуальные беседы с родителями.

Выводы. В основе инклюзии лежит принцип равенства и исключения дискриминации людей по способностям и возможностям. Развитие обучения данного типа предполагает наличие толерантных установок у всех сторон образовательного процесса, так как родители, обучающиеся и педагоги воздействуют друг на друга в процессе обучения.

Следует сказать, что толерантность формирует отношение к ней как к важнейшей ценности общества, так как развивает у обучающихся черты толерантной личности с целью воспитания чутких и ответственных граждан, открытых восприятию других культур, способных ценить свободу, уважать человеческие достоинства и индивидуальность.

Список литературы:

1. https://dk-zvezdny.culture-perm.ru/strukturnoje_podrazdelenije_gorodskaja_biblioteka/tolerantnost/
2. Лекторский В. А. О толерантности, плюрализме и критицизме // Вопросы философии. – 1997. – № 11. – С. 46–54.
3. Моргачева Е. Н. Инклюзивное обучение глазами педагогов и родителей // Вестник РГГУ. Серия: Психология. Педагогика. Образование. – 2013. – №18 (19). – 226-238 с.

ИНКЛЮЗИВНОЕ ОБРАЗОВАНИЕ В КОЛЛЕДЖЕ: ПОСТРОЕНИЕ РАВНЫХ ВОЗМОЖНОСТЕЙ И СОЦИАЛЬНОЙ ИНТЕГРАЦИИ

Волкова Елена Олеговна

преподаватель специальных дисциплин,
КГКП «Рудненский политехнический колледж»

Аннотация Данная статья рассматривает тему инклюзивного образования в контексте колледжа, подчеркивая важность создания образовательной среды, доступной для каждого студента. Цель данного исследования – исследовать эффективность инклюзивного образования в контексте колледжа. Задачи включают анализ принципов инклюзии, изучение опыта внедрения в колледжескую среду, и оценку влияния на социальную интеграцию студентов. Результаты показывают положительное воздействие инклюзивного образования на обучение и социализацию студентов. В заключении отмечается необходимость дальнейших исследований для улучшения практик и расширения инклюзивных подходов в высшем образовании.

Түйін. Мақала көлік бағдарламасындағы инклюзивті білім тақырыбын ұйымдастыруды қарастырады, көмекші студенттерге қолжетімді білім ала отырып, білім ауруын құрудың маңыздылығын дайындайды. Бұл зертхананың мақсаты – колледж контекстінде инклюзивті білімнің әділдігін зерттеу. Тапсырмалар оқыту үрдісінің принциптеріні талдау, колледж орта мойында енгізу тәжірибесін зерттеу және студенттердің әлеуметтік интеграциясына қосылатын толықтыруды орнатуын көздейді. Нәтижелер студенттерді оқыту мен әлеуметтік бірлестігіне позитивті әсер ететінін көрсетеді. Аяқтамада жоғары білім алу үрдісінің қауіпсіздігі мен инклюзивті әдістерді көлемдету үшін қажетті зерттеулерді жалғастыру қажетін отырып отырып табылады.

Abstract. This article explores the topic of inclusive education in the context of college, emphasizing the importance of creating an educational environment accessible to every student. The aim of this research is to investigate the effectiveness of inclusive education in the college context. Tasks include analyzing the principles of inclusion, studying the experience of implementation in the college environment, and evaluating the impact on students' social integration. The results demonstrate the positive influence of inclusive education on learning and students' socialization. The

conclusion highlights the need for further research to enhance practices and expand inclusive approaches in higher education.

Ключевые слова: инклюзивное образование, колледж, студенты, эффективность, исследование

*«Чтобы иметь веру в свой собственный путь,
ему не нужно доказывать, что чужой путь неправильный».
— Пауло Коэльо, «Воины света»*

Инклюзивное образование – это форма образования, которая открыта для каждого ребенка, независимо от его физических, интеллектуальных, социальных, эмоциональных, языковых и других особенностей. Это обеспечивает возможность полноценного участия в общем образовательном процессе и воспитании, что впоследствии способствует интеграции в общество и снижает риск социальной исключенности взрослого человека.

Инклюзивное обучение акцентирует на активном участии каждого ребенка в образовательном процессе, независимо от его способностей и образовательных потребностей. Основным принципом развития инклюзивных подходов в образовании является уважение к интересам каждого студента.

Начало инклюзии связано с признаниями различий между учащимися, при условии, что эти различия уважаются и являются основой для образовательного процесса. Таким образом, толерантность рассматривается как ценностная платформа, необходимая для реализации инклюзивной модели образования и преодоления социальной эксклюзии.

Согласно Декларации принципов толерантности толерантность означает уважение, принятие и правильное понимание богатого многообразия культур мира, форм самовыражения и способов проявлений человеческой индивидуальности; признание того, что люди по своей природе различаются по внешнему виду, положению, речи, поведению и ценностям и обладают правом жить в мире и сохранять свою индивидуальность. [1]

Толерантность также требует предоставления каждому человеку возможностей для экономического и социального развития без какой-либо дискриминации.

Толерантность как принцип взаимодействия в системе «человек — человек», «человек — государство» закрепляется в основополагающих международных документах по правам человека. Одним из ключевых принципов защиты прав детей является принцип недискриминации, закрепленный в Конвенции о правах ребенка (1989). [3]

В Конвенции о правах инвалидов (2006) закреплены, по существу, принципы социальной инклюзии — недискриминации, уважения особенностей инвалидов и принятия их в качестве компонента людского многообразия, равенства возможностей, полного и эффективного вовлечения и включения инвалидов в общество. [5]

Таким образом, толерантность как философия существования, принцип организации жизнедеятельности имеет не только этические, но и закрепленные в международном и федеральном законодательстве правовые основания.

Следует отметить, что в международном праве инвалид рассматривается как человек, обладающий особой индивидуальностью, который ориентирован на активную социализацию и интеграцию в общество, и задача государства заключается в устранении барьеров, препятствующих социальному развитию инвалидов наравне с другими людьми во всех сферах жизнедеятельности. Такая трактовка инвалидности обуславливает априори создание условий в обществе для принятия особенностей людей с ограниченными возможностями здоровья и включения их во все сферы жизнедеятельности наравне с другими людьми.

Следовательно, в образовательной организации необходимо создать толерантное пространство, под которым понимается единство всех субъектов учебного и воспитательного процесса, формы организации их отношений, построенных на принципах «педагогика толерантности» и являющихся ведущим компонентом педагогической этики и основой гуманистического воспитания.

По мнению П.Ф. Комогорова, в качестве целей педагогики толерантности выступают:

- передача знаний о толерантности через обучение, формирование умений и навыков толерантного взаимодействия с другими;

- формирование толерантности в качестве одной из важнейших ценностей в личной системе ценностей обучаемого (через воспитание путем развития потребности и способности к выбору), и на этой основе — мотивов толерантного поведения и установки на толерантность.

Одной из проблем инклюзивного образования детей с особыми образовательными потребностями является нежелание родителей нормально развивающихся сверстников обучать своих детей вместе с детьми с ограниченными возможностями здоровья. Родители являются первыми и основными воспитателями детей, и невозможно сформировать толерантность у ребёнка, как и любое другое качество, если они не являются союзниками педагогов в решении этой проблемы.

Для реализации процесса успешного формирования толерантного отношения к детям с ОВЗ в рамках инклюзивного образования в общеобразовательных колледжах появляется необходимость в решении следующих задач:

- изучение особенностей формирования толерантности у детей с нормальным развитием;

- выявление особенностей развития толерантности у детей с ограниченными возможностями здоровья;

- определение психолого-педагогических условий, методов и средств, необходимых для формирования толерантности у детей в условиях инклюзивного образования;

- разработка и апробация психолого-педагогических программ, способствующих формированию толерантности у детей в рамках инклюзивного образования. [9]

Также возникает необходимость в изменении отношения самих педагогов к возможностям детей с особыми образовательными потребностями обучаться в условиях колледжа. Для реализации этого вопроса важно сформировать у них потребность в повышении психолого-педагогической компетентности.

В ходе формирования толерантного отношения к лицам с ОВЗ нельзя пренебрегать условиями, в которых протекает данный процесс. Наличие самой атмосферы толерантности в образовательной и социальной среде играет важную роль. В свою очередь, социуму необходимо восполнить недостаток знаний и отсутствие опыта контактов с данной категорией населения, а также в корне изменить свое восприятие этих людей. [9]

Таким образом, поиск эффективных путей и средств инклюзии детей с ограниченными возможностями является важной задачей не только специалистов, работающих в данной области, но и всего общества в целом. Наша задача – сформировать новый тип гражданина, обладающего высокими нравственными качествами, уважающего права и достоинства других граждан, а также проявляющего заботу и толерантность по отношению к другим, и в особенности к лицам с ограниченными возможностями. Толерантность – есть не что иное, как основополагающий принцип инклюзивного образования.

Список литературы:

1. Декларация принципов толерантности, утвержденная резолюцией 5.61 Генеральной конференции ЮНЕСКО от 16 ноября 1995 года

2. Конвенции о правах ребенка (одобрена Генеральной Ассамблеей ООН 20.11.1989) (вступила в силу для СССР 15.09.1990)

3. Конвенция о правах инвалидов, принята резолюцией 61/106 Генеральной Ассамблеи от 13 декабря 2006 года

4. Федеральный закон «О ратификации Конвенции о правах инвалидов» от 3 мая 2012 г. № 46-ФЗ

5. Указ Президента РФ от 1 июня 2012 г. № 761 «О Национальной стратегии действий в интересах детей на 2012 – 2017 годы». Федеральный закон «О социальной защите инвалидов в Российской Федерации» от 24.11.1995 № 181-ФЗ (действующая редакция, 2016). Федеральный закон «Об образовании в Российской Федерации» от 29.12.2012 № 273-ФЗ

(действующая редакция, 2016). Степанова О. А. Комплексная реабилитация лиц с ограниченными возможностями здоровья в учреждениях среднего профессионального образования // Инновации в профессиональной школе. 2012. №8

6. Методические рекомендации по организации интегрированного (инклюзивного) образования детей с ограниченными возможностями в развитии» // Открытая школа, №7

7. В.Даль Толковый словарь живого великорусского языка. – М., 3 Н.Д.Ушаков Толковый словарь русского языка. – М., Проект Концепции развития инклюзивного образования в Республике Казахстан. – А., 2014

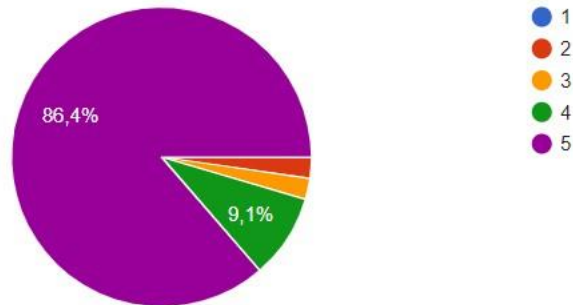
8. Т.В. Волосовец, Е. Н. Кутепова Инклюзивная практика в дошкольном образовании. Пособие для педагогов дошкольных учреждений. – А.С. Сунцова Теория и технологии инклюзивного образования. Ижевск. – с.27

9. Гусева С.В. Основные принципы инклюзивного образования детей с ОВЗ в общеобразовательном учреждении; подходы и способы его реализации/www.valeocentre.ru

ОТЗЫВЫ/ ПИКРЛЕР

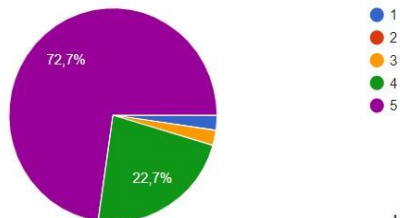
Оцените общее впечатление от мероприятия по шкале от 1 (очень плохо) до 5 (отлично)

44 ответа

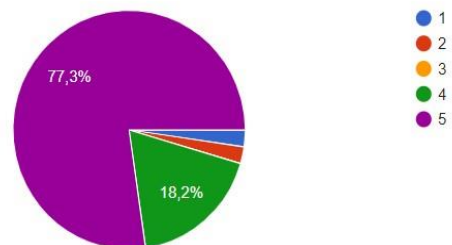
Оцените техническое оснащение мероприятия по шкале от 1 (очень плохо) до 5 (отлично)

44 ответа

Как бы вы оценили организацию мероприятия (формат проведения выступлений) по шкале от 1 (очень плохо) до 5 (отлично)?

44 ответа

Была ли информация о мероприятии достаточной и понятной?

44 ответа

 Копировать

Что вам понравилось больше всего на данном мероприятии?

Организация	организационный момент на высоком уровне
Хорошая подготовка	Все было как всегда на высшем уровне
Секция	Обмен опытом
Участие социальных зарубежных партнёров	Педагогикалық оқыту толық жүйелі ұсымдастырылған, өте жақсы
Организация мероприятия	Организационный моменты
Доступность и логичность выступлений	Пленарка
Темы мероприятия	Большой охват педагогов, огромное количество направлений деятельности, все организовано на высшем уровне
Пленарная часть! Классные ведущие!	Общее поле взаимодействия
Доклады коллег	Всё
Онлайн формат	Отличная организация, планирование конференции отличное.
Организация самого мероприятия	Вопросы, все темы, которая затронуты важные и актуальные
Организация мероприятия, новые формы подачи информации, большой охват участников	Общение и обмен с коллегами, организация
Все	Уровень педагогов очень высокий, есть чему поучиться
Уровень организации	О новых подходах к повышению квалификации педагогов
Уровень проведения	Все понравилось
Организация мероприятия и масштабы	Международный формат
Практическая часть	Четкость
Обратная связь	Понравилось все.
Хороший обмен опытом	Онлайн подключение. Четкая работа техподдержки
Организованность	
Отношение к участникам конференции. Организация конференции.	Организация
Доклад директора про попечительский совет	организованность

Что вам понравилось меньше всего?

Все отлично	Работа в секциях
Длительность	отлично
Не соблюдения регламента по времени	организованно
Отрицательных моментов нет	Регламент многие не
Технические неполадки	соблюдалиВсе хорошо
Все понравилась	---
Не было озвучено что можно было выступать онлайн	Все понравилось
Выступление в начале конференции	Не было связи с аудиторией, «Слепое выступление», кто что демонстрировал, остается загадкой. 5 секция
Замечаний нет	Ожидан
Немного сложно было зайти в программу	Мне все
Мне все понравилось	четко
Ничего	Совмещение онлайн и офлайн докладчиков в одной секции
Некоторые участники не соблюдали формат выступления и регламент	Не соблюдение регламента
Длительность мероприятия	Регистрация участников педагогических чтений
Техническое сопровождение	Такого не было
Такого не было	Барлығы ұнады
Мало времени на выступления	Минусов нет
Что первыми выступали онлайн	Не понятно как будут оцениваться выступления, по каким критериям и есть ли в этом необходимость. на мой взгляд педагогические чтения предназначены для обмена опытом
Все понравилось	Затянули пленарку
	Все было на высшем уровне нет претензий.
	Нечего написать

Какие темы/форматы мероприятий вам хотелось бы увидеть в будущем?

Блиц-доклад	Направление более к воспитанию
Новые технологии	Затрудняюсь
Искусственный интеллект	Программирование, лабораторная работа по электротехнике и электронике
Обобщение опыта	Онлайн
Мастер класс	По умолчанию
О новых технологиях обучения	Тед доклад
Техника+язык	Технологии для людей
Круглый стол	ОП
Все темы были актуальные	Хотелось бы демонстрацию мастер классов котор. дают
Мероприятие в таком же плане	
Мне в принципе хочется чтобы чтения проводили на регулярной основе	возможность подсмотреть за работой опытных педагогов
Очные по предметам	Печа куча мне было ново и интересно
	Не только доклады, блиц дискуссии на актуальные темы
Обмен опытом в зарубежных странах, положительные моменты, больше	тонкости и особенности местной системы
Онлайн мероприятия	Жақсы
Подобные мероприятия по актуальным темам	Такой формат устраивает
Инновационных проектов	Проводите больше таких мероприятий как между педагогами, так и между студентами
Информационные технологии	ИИ
Больше производственного направления Темы профессионального колледжа Новые конференции	Мероприятия " Социальные Партнеры- основа подготовка будущих специалистов " обмен опытом рабочие программы
Воздержусь	методички дуальное обучение.
ұлтық құндылықтарды көбірек дәріптеу Курсы возможно повышения	Круглые столы для обсуждения
	Инновационные технологии в

Укажите свои предложения для улучшения будущих мероприятий.

Нет	Нет
Все устраивает	Все отлично
Разные платформы	Болше народов
Все отлично.	Объективное оценивание как онлайн так и оффлайн
Молодцы! Всё прошло отлично!	Соблюдать регламент выступлений
	Процветания колледжу
Ограничение по времени	По количеству участников предполагала какие ни будь минусы, но
Организаторам спасибо	честно, не думала, что так будет. Одним словом ВЫСШИЙ ПИЛОТАЖ!!! Очень много информации было. Предоставьте досту
Всё было классно!	пожалуйста. В дальнейшем планирую не пропускать
Улучшить связь	
Я думаю организаторы сделали и так всё на высшем уровне	организов.вами мероприятий. Спасибо огромное всем, особенно
Проведение мероприятия на постоянной основе	организаторам конференции
Все было прекрасно	Разделить онлайн и офлайн
Всё отлично организовано! 👍👍 спасибо!	Разделить on-line и off-line доклады, блиц дискуссии на актуальны
Продолжать также	темы, соблюдать регламент, сократить количество докладчиков -
Как можно раньше сообщить по колледжам	расчет увеличения количества секций.
Все прошло хорошо.	Попечительский совет к новой модели управления колледжем
Дальнейших успехов и процветания вашему колледжу	Көбірек осындай іс шаралар ұйымдастырылса
Участников ПЧ по секциям распределять поменьше В случае когда более 30 участников поделить еще на одну или две секции этого же направления	Все было хорошо
По больше педчтений и среди студентов	Предложений нет. т.к все прошло очень организованно
Воздержусь	Всё хорошо
бұданда биіктен көріне берсін	Проводить В будущем В офлайн формате. по очереди во всех регионах и областях.
	Соблюдение регламента

СОДЕРЖАНИЕ

ВВЕДЕНИЕ	3
ПОПЕЧИТЕЛЬСКИЙ СОВЕТ: К НОВОЙ МОДЕЛИ УПРАВЛЕНИЯ КОЛЛЕДЖЕМ Павленко Дмитрий Иванович	5
ОБРАЗОВАНИЕ В ИНДИИ: ТОНКОСТИ И ОСОБЕННОСТИ МЕСТНОЙ СИСТЕМЫ Mr. Millin Sheth, Mr. Amit Raval	12
ВНЕДРЕНИЕ НОВОЙ ОБРАЗОВАТЕЛЬНОЙ ТЕХНОЛОГИИ "ПРОФЕССИОНАЛИТЕТ" (НА ПРИМЕРЕ ГАПОУ "ТЕХНИЧЕСКИЙ КОЛЛЕДЖ ИМ. В.Д. ПОТАШОВА") Ахметова Эльмира Таксиновна	17
ИНТЕГРАЦИЯ ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫХ ПРОГРАММ «КОЛЛЕДЖ-ВУЗ» КАК ЭФФЕКТИВНАЯ МЕРА ПО ОБЕСПЕЧЕНИЮ КАДРАМИ ПРОИЗВОДСТВ РЕГИОНА Исакаев Ербол Маратович	21
О НОВЫХ ПОДХОДАХ К ПОВЫШЕНИЮ КВАЛИФИКАЦИИ ПЕДАГОГОВ Слесарь Марионелла Васильевна	26
ЭМОЦИОНАЛЬНЫЙ ИНТЕЛЛЕКТ, КАК УНИВЕРСАЛЬНЫЙ ИНСТРУМЕНТ ДЛЯ ПОВЫШЕНИЯ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ ПОДГОТОВКИ, КАЧЕСТВА ОБРАЗОВАНИЯ, УЛУЧШЕНИЯ ПСИХОЭМОЦИОНАЛЬНОЙ СРЕДЫ И ПРОФИЛАКТИКИ РАЗЛИЧНЫХ ДЕСТРУКЦИЙ В ТИПО Петренко Елена Александровна	28
БЛИЦ-БАЯНДАМА МҮҒАЛІМНІҢ ТӘЖІРИБЕСІН ҰСЫНУДЫҢ КРЕАТИВТІ ФОРМАЛАРЫНЫҢ БІРІ РЕТІНДЕ / БЛИЦ-ДОКЛАД КАК ОДНА ИЗ КРЕАТИВНЫХ ФОРМ ПРЕДСТАВЛЕНИЯ ОПЫТА ПЕДАГОГА	
БІЛІМ БЕРУДІҢ САПАСЫН, ҚОЛЖЕТІМДІЛІГІН ЖӘНЕ ТИІМДІЛІГІН АРТТЫРУ ҮШІН СТАНДАРТТЫ ЕМЕС ШЕШІМДЕРДІ ПАЙДАЛАНУ Жаксылыкова Бахиткуль Айжановна	31
ИНКЛЮЗИВТІ БІЛІМ БЕРУ ЖАҒДАЙЫНА БОЛАШАҚ ПЕДАГОГТАРДЫҢ ПЕДАГОГИКАЛЫҚ-ПСИХОЛОГИЯЛЫҚ ДАЙЫНДЫҒЫ Мусаева Мадина Ералиевна	35
ҮСТЕЛ ОЙЫНДАРЫН ОҚУ ҮРДІСІНДЕ ҚОЛДАНУ МҮМКІНДІКТЕРІ Даутова Мадина Токтаровна	38
ПЕДАГОГ ҚҰЗЫРЕТТІЛІГІН ҚАЛЫПТАСТЫРУДЫҢ ТЕОРИЯЛЫҚ НЕГІЗДЕРІ Садықова Жансұлу Фазылбекқызы	40
БІЛІМ АЛУШЫЛАРДЫҢ ЖАРАТЫЛЫСТАНУ-ҒЫЛЫМИ ФУНКЦИОНАЛДЫҚ САУАТЫЛЫҒЫН ҚАЛЫПТАСТЫРУДАҒЫ ОҚЫТУШЫНЫҢ РӨЛІ: ГЕОГРАФИЯ ПӘНІНДЕ БЛУМ ТАКСОНОМИЯ ТЕХНОЛОГИЯСЫН ҚОЛДАНУ Ерменова Ляйля Бодабаевна	46
ҚАЗАҚСТАНДАҒЫ ЗАМАНАУИ БІЛІМ БЕРУ: ҚАЗІРГІ ТАҢДАҒЫ ПЕРСПЕКТИВАЛАР Көптілеуова Әсел Көптілеуқызы	52

ПЕДАГОГ ЖҰМЫСЫН АВТОМАТТАНДЫРУДАҒЫ ЖАСАНДЫ ИНТЕЛЛЕКТТІҢ РӨЛІ Нұрмаш Айшолпан Кеңесқызы	55
БІЛІМ БЕРУДІ ЦИФРЛЫҚ ТРАНСФОРМАЦИЯЛАУ, ЧАТ-БОТ ТЕХНОЛОГИЯЛАРЫН ЕНГІЗУ Мырзабекова Жанар Жаркынбековна, Бердімұрат Бағдаулет Қайратұлы.....	59
ҰЛТТЫҚ ҚҰНДЫЛЫҚТАР НЕГІЗІНДЕ БІЛІМ МЕН ТӘРБИЕ БЕРУ Толеген Вера	62
БІЛІМ БЕРУ САЛАСЫНДАҒЫ ИННОВАЦИЯЛЫҚ ТЕХНОЛОГИЯЛАРДЫҢ МАҢЫЗЫ Тұрсынбайқызы Мерей	66
ПЕДАГОГИКАЛЫҚ ПРАКТИКАДАҒЫ КОУЧИНГ ТӘСІЛІ, МАҚСАТТАРЫ МЕН НЕГІЗГІ ПРИНЦИПТЕРІ Молдабаева Меруерт Набиевна	70
ҚАЗАҚ ТІЛІ САБАҚТАРЫНДА ҒАЛАМТОР РЕСУРСТАРЫН ҚОЛДАНУ Әбілмажинова Жаннұр Қасенбекқызы	74
ДІН МЕН ДӘСТҮРДІҢ ҰРПАҚ ТӘРБИЕСІНЕ БЕРЕРІ Сапарбекова Гульнар Жайдаровна.....	80
ИННОВАЦИЯЛЫҚ ТЕХНОЛОГИЯЛАРДЫ АҒЫЛШЫН ТІЛІ САБАҚТАРЫНДА ҚОЛДАНУ Әсембаева Мақпал Мұратбекқызы.....	86
ІСКЕРЛІК ОЙЫН ШЫҒАРМАШЫЛЫҚ ДАМУДЫҢ ҚҰРАЛЫ РЕТІНДЕ КОЛЛЕДЖ БІЛІМ АЛУШЫЛАРЫНЫҢ БЕЛСЕНДІЛІГІ Жаксалыкова Кунсулу Салыковна.....	91
ҰЛТТЫҚ ҚҰНДЫЛЫҚТАРДЫ БІЛІМ-ТӘРБИЕ ҮРДІСІНДЕ ҚАЛЫПТАСТЫРУ Ерполатов Алихан Еркасымович.....	94
МҰХТАР ШАХАНОВТЫҢ «ӨРКЕНИЕТТІҢ АДАСУЫ» РОМАНЫН ТАЛДАУ АРҚЫЛЫ БІЛІМ АЛУШЫЛАРДЫҢ БОЙЫНА ҰЛТТЫҚ ҚҰНДЫЛЫҚТАРДЫ СІңІРУ Казиева Умут Жумағалиевна	97
АРНАЙЫ ПӘНДЕР САБАҒЫНДА ЖАҢА ТЕХНОЛОГИЯЛАРДЫ ҚОЛДАНУДЫҢ ТИІМДІЛІГІ Аринова Анар Габдулгазизовна.....	100
ҰЛТТЫҚ ТӘРБИЕ – САПАЛЫ БІЛІМНІҢ НЕГІЗІ Бакбергенова Қарлығаш Ажибековна	106
ҰСТАЗДАРДЫҢ ОҚУШЫЛАРҒА БІЛІМДІ ОҢТАЙЛЫ ЖӘНЕ ЗАМАНАУИ ТҮРДЕ ЖЕТКІЗУ ЖОЛДАРЫ. LESSON STUDY НЕМЕСЕ "ЗЕРТТЕУ САБАҒЫ Мұхтар Саягүл Ерікқызы	109
ЖАРАТЫЛЫСТАНУ – МАТЕМАТИКА САБАҚТАРЫНДА ҰЛТТЫҚ ҚҰНДЫЛЫҚТАРДЫ ҚАЛЫПТАСТЫРУ- ТОЛЫҚҚАНДЫ МАМАН ҚАЛЫПТАСТЫРУДЫҢ НЕГІЗІ Сейдахметова Баян Аскаровна	112

ОҚЫТУДА ОНЛАЙН ПЛАТФОРМАЛАРДЫ ҚОЛДАНУ - ЦИФРЛЫ БІЛІМ БЕРУДІҢ ТИІМДІ ӘДІСІ Әлібек Ақжұлдыз Сағидуллақызы	115
МАМАНДАРДЫ ДАЯРЛАУДА ҰЛТТЫҚ ҚҰНДЫЛЫҚҚА БАҒДАРЛАНУ Арғынбек Алтын Мешітбайқызы	118
ГЕОГРАФИЯ САБАҒЫНДА ИННОВАЦИЯЛЫҚ ӘДІС ТӘСІЛДЕРДІ ПАЙДАЛАНА ОТЫРЫП БІЛІМ АЛУШЫЛАРДЫҢ ТАНЫМДЫҚ ҚЫЗЫҒУШЫЛЫҒЫН ДАМУ Оразымбет Алмагүл Дүзубайқызы	123
ПОВЫШЕНИЕ КАЧЕСТВА СРЕДНЕГО ПРОФЕССИОНАЛЬНОГО ОБРАЗОВАНИЯ ЧЕРЕЗ УЧАСТИЕ В КОНКУРСАХ ПРОФЕССИОНАЛЬНОГО МАСТЕРСТВА Малинина Любовь Александровна, Миннуллина Ризид Гариповна	128
ВЛИЯНИЕ ДВИЖЕНИЯ «АБИЛИМПИКС» НА ПРОФЕССИОНАЛЬНЫЙ И ЛИЧНОСТНЫЙ РОСТ СТУДЕНТОВ С ИНВАЛИДНОСТЬЮ И ОВЗ Ахметлатыпова Дания Дамировна	131
ВОЗМОЖНОСТИ ИНТЕРНЕТ-СЕРВИСОВ GOOGLE ДЛЯ ОРГАНИЗАЦИИ ОБРАЗОВАТЕЛЬНОГО ПРОЦЕССА Каппасов Амир Жанботаевич	133
ИННОВАЦИОННЫЕ МЕТОДЫ ИЗУЧЕНИЯ АНАТОМИИ ЧЕЛОВЕКА В МЕДИЦИНСКИХ КОЛЛЕДЖАХ Садыков Мамед Бадырханович	136
ЦИФРОВЫЕ ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫЕ ТЕХНОЛОГИИ В ПРЕПОДАВАНИИ ДИСЦИПЛИН ЭКОНОМИЧЕСКОГО ЦИКЛА Жунусова Алма Балышевна	137
ДИФФЕРЕНЦИРОВАННЫЙ И ИНДИВИДУАЛЬНЫЙ ПОДХОД НА ЗАНЯТИЯХ СПЕЦИАЛЬНЫХ ДИСЦИПЛИН КАК СРЕДСТВО ПОВЫШЕНИЯ КАЧЕСТВА ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ КОМПЕТЕНТНОСТИ СТУДЕНТОВ Коверчик Кристина Валериевна	140
ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ЭЛЕМЕНТОВ СОВРЕМЕННЫХ ТЕХНОЛОГИЙ КАК СРЕДСТВА АКТИВИЗАЦИИ ПОЗНАВАТЕЛЬНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ Козаченко Людмила Валентиновна	146
ПРИМЕНЕНИЕ ИННОВАЦИОННЫХ ТЕХНОЛОГИЙ ОБУЧЕНИЯ НА УРОКАХ СПЕЦИАЛЬНЫХ ДИСЦИПЛИН И ПРОИЗВОДСТВЕННОГО ОБУЧЕНИЯ Хижинская Антонина Александровна	148
ПРИМЕНЕНИЕ ТЕХНОЛОГИИ «ДЕБАТЫ» НА ЗАНЯТИЯХ ПО ИСТОРИИ КАЗАХСТАНА В КОЛЛЕДЖЕ Джиеналиев Ерлан Курмашевич, Тәсібек Бағнұр Танатарқызы	150
РАЗВИТИЕ ФУНКЦИОНАЛЬНОЙ ГРАМОТНОСТИ НА УРОКАХ ГЕОГРАФИИ ЧЕРЕЗ ИСПОЛЬЗОВАНИЕ КОНТЕКСТНЫХ ЗАДАНИЙ И ЦИФРОВЫХ РЕСУРСОВ Кажмуратова Алмагүл Канатовна	154

ОТ ТЕОРИИ К ПРАКТИКЕ: ОБ ОСОБЕННОСТЯХ ОБУЧЕНИЯ ПО СПЕЦИАЛЬНОСТИ «ТЕХНИЧЕСКОЕ ОБСЛУЖИВАНИЕ, РЕМОНТ И ЭКСПЛУАТАЦИЯ АВТОМОБИЛЬНОГО ТРАНСПОРТА	
Аржикеев Ерлан Серикжанович	158
ПЕДАГОГИЧЕСКИЕ УСЛОВИЯ ВЗАИМОДЕЙСТВИЯ ПЕДАГОГОВ И СТУДЕНТОВ В СИСТЕМЕ ЭЛЕКТРОННОЙ ОБРАЗОВАТЕЛЬНОЙ СРЕДЫ	
Садыков Марат Кадырбекович	162
ИСПОЛЬЗОВАНИЕ СОВРЕМЕННЫХ ТЕХНОЛОГИЙ И ПОДХОДОВ НА УРОКАХ ТЕОРЕТИЧЕСКОГО ОБУЧЕНИЯ	
Бекбаев Ербол Жакиевич.....	167
ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ПРОЕКТНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ НА УРОКАХ РУССКОГО ЯЗЫКА	
Махметова Айслу Аскеровна.....	169
ИНТЕРАКТИВНЫЙ СИМУЛЯТОР РНЕТ КАК АЛЬТЕРНАТИВА ФИЗИЧЕСКОЙ ЛАБОРАТОРИИ КАБИНЕТА ФИЗИКИ	
Куйшугулова Наталья Николаевна	174
ИННОВАЦИОННЫЕ ТЕХНОЛОГИИ КАК РЕСУРС ПОВЫШЕНИЯ КАЧЕСТВА ОБРАЗОВАНИЯ	
Валдаева Любовь Олеговна, Темирбаева Ольга Владимировна	179
ФОРМИРОВАНИЕ И ПОДГОТОВКА СПЕЦИАЛИСТОВ ПО КОМПЕТЕНЦИИ «СВАРОЧНЫЕ ТЕХНОЛОГИИ» В ПРАКТИКЕ МОЕГО УЧЕБНОГО ЗАВЕДЕНИЯ	
Токкабулова Фариза Еrsaиновна.....	183
ПРОБЛЕМНОЕ ОБУЧЕНИЕ КАК СРЕДСТВО РАЗВИТИЯ ПРОФЕССИОНАЛЬНЫХ КОМПЕТЕНЦИЙ НА УРОКАХ СПЕЦИАЛЬНЫХ ДИСЦИПЛИН И ПРОИЗВОДСТВЕННОГО ОБУЧЕНИЯ	
Нуржанов Аблай Абдулкаримович Курмамбаев Марат Дисенбаевич	186
РЕАЛИЗАЦИЯ МЕТОДИКИ СЕРТИФИКАЦИОННОГО ОБУЧЕНИЯ РАБОТЕ В СИСТЕМЕ «1С: ПРЕДПРИЯТИЕ 8.3»	
Абдулина Гульнара Бибиталиевна	189
ПРЕДМЕТНО-ЯЗЫКОВЫЙ ИНТЕГРИРОВАННЫЙ ПОДХОД В ПРОЦЕССЕ ОБУЧЕНИЯ (ИЗ ОПЫТА ПРЕПОДАВАНИЯ ЭКОНОМИЧЕСКИХ ДИСЦИПЛИН)	
Айсина Алия Габбасовна.....	192
ДИФФЕРЕНЦИРОВАННЫЙ ПОДХОД НА ЗАНЯТИЯХ ПРОИЗВОДСТВЕННОГО ОБУЧЕНИЯ	
Горшковозенко Флюра Флюровна.....	196
ИНФОРМАЦИОННЫЕ ТЕХНОЛОГИИ В ОБРАЗОВАТЕЛЬНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ НА УРОКАХ ПО БАЗОВОМУ МОДУЛЮ «ПРИМЕНЕНИЕ БАЗОВЫХ ЗНАНИЙ ЭКОНОМИКИ И ОСНОВ ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСТВА»	
Досмаганбетова Гульшат Тургыновна	199
ИНТЕГРИРОВАННЫЕ УРОКИ – СОВРЕМЕННАЯ ТЕХНОЛОГИЯ КОЛЛЕКТИВНОГО ОБУЧЕНИЯ И СОТРУДНИЧЕСТВА В УЧЕБНОМ ПРОЦЕССЕ	
Мамитанова Лаззат Калижановна	203

ПРИМЕНЕНИЕ МЕТОДОЛОГИИ КАНБАН В ОБРАЗОВАТЕЛЬНОМ ПРОЦЕССЕ Сейчанова Динара Габитовна	206
СРЕДСТВА ПОВЫШЕНИЯ ЭФФЕКТИВНОСТИ УРОКА ИНОСТРАННОГО ЯЗЫКА Касымова Сауле Жумаевна	211
НАУЧНО-ИССЛЕДОВАТЕЛЬСКАЯ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ В ФОРМИРОВАНИИ ПРОФЕССИОНАЛЬНЫХ КОМПЕТЕНЦИЙ БУДУЩИХ СПЕЦИАЛИСТОВ Ловягина Татьяна Владимировна.....	215
ФОРМИРОВАНИЕ У СТУДЕНТОВ HARD И SOFT SKILLS НАВЫКОВ Иманбаева Сымбат Мараткызы.....	219
ФОРМИРОВАНИЕ ТОЛЕРАНТНОГО ОТНОШЕНИЯ К ОБУЧАЮЩИМСЯ С ОСОБЫМИ ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫМИ ПОТРЕБНОСТЯМИ В ОРГАНИЗАЦИЯХ ТЕХНИЧЕСКОГО И ПРОФЕССИОНАЛЬНОГО ОБРАЗОВАНИЯ Усенова Жанар Орманбековна, Мулжигитова Ляззат Алиевна.....	222
КОММУНИКАТИВНЫЕ НАВЫКИ, СПОСОБСТВУЮЩИЕ ПРОФЕССИОНАЛЬНОМУ РАЗВИТИЮ ОБУЧАЮЩИХСЯ НА ЗАНЯТИЯХ СПЕЦИДИСЦИПЛИН Мусина Мадина Даулетжановна.....	227
ПСИХОЛОГИЧЕСКИЙ КОМФОРТ КАК ФАКТОР ОБЪЕДИНЕНИЯ СТУДЕНТОВ ГРУППЫ Науменко Татьяна Викторовна	230
ТОЛЕРАНТНОСТЬ КАК НАЦИОНАЛЬНАЯ И ПРОФЕССИОНАЛЬНАЯ ЦЕННОСТЬ БУДУЩЕГО ПЕДАГОГА Саулина Любовь Викторовна.....	235
SWOT-АНАЛИЗ КАК МЕТОД РАЗРАБОТКИ СТРАТЕГИЧЕСКОГО ПЛАНА ДЕЯТЕЛЬНОСТИ КОЛЛЕДЖА Аксёнова Ирина Игоревна	239
SOFT SKILLS КОМПЕТЕНЦИИ, КАК ФАКТОР УСПЕШНОСТИ ПЕДТАНДЕМА ПРЕПОДАВАТЕЛЕЙ СПЕЦИАЛЬНЫХ ДИСЦИПЛИН И МАСТЕРОВ ПРОИЗВОДСТВЕННОГО ОБУЧЕНИЯ Смолева Наталья Васильевна	243

**РЕСНАКУСНА МҰҒАЛІМДЕРДІҢ ИНТЕЛЛЕКТУАЛДЫ ҚАРЫМ-
ҚАТЫНАСЫНЫҢ БІР ТҮРІ РЕТІНДЕ /
РЕСНАКУСНА КАК ОДНА ИЗ ФОРМ ИНТЕЛЛЕКТУАЛЬНОГО ОБЩЕНИЯ
ПЕДАГОГОВ**

ЕРЕКШЕ БІЛІМДІ БЕРУДІ ҚАЖЕТ ЕТЕТІН БАЛАЛАРДЫ ЕРЕКШЕ КӘСІБИ БАҒДАРЛАУ ЖОЛДАРЫ Нұрманова Ақжарқын Дарханқызы.....	246
ТАМАҚТАНДЫРУ ИНДУСТРИЯСЫ МАМАНДАРЫНЫҢ КОММУНИКАТИВТІК ҚҰЗЫРЕТТІЛІГІН ҚАЛЫПТАСТЫРУ Муканова Айнұр Серікқызы.....	248

ӘЛЕУМЕТТІК ЖАҒДАЙЫ ТӨМЕН ОТБАСЫНДАҒЫ ЕРЕКШЕ БІЛІМ БЕРУДІ ҚАЗЕТ ЕТЕТІН БАЛАЛАРДЫ ҚОЛДАУ («БАҚЫТ МЕКЕНІ» ТҮЗЕТУ-ДАМУ ТӘЖІРИБЕЛІК АЛАҒЫ)	
Нурманова Ақтолқын Дархановна	252
«LUMIO BY SMART ПЛАТФОРМАСЫН ОҚУ ҮРДСІНДЕ ҚОЛДАНУДЫҢ МҮМКІНДІКТЕРІ»	
Толеубаева Айша Бакытжановна.....	255
ОРТА ТЕХНИКАЛЫҚ БІЛІМ БЕРУДЕ ТЕОРИЯ МЕН ПРАКТИКАНЫ ШЕБЕР ҰШТАСТЫРУ КЕПШІ	
Саркулова Гаухар Жаксылыковна.....	259
ВИДЕОСТОРИТЕЛЛИНГ КАК ИННОВАЦИОННАЯ РАЗНОВИДНОСТЬ ПРОЕКТНО- ОРИЕНТИРОВАННОГО ОБУЧЕНИЯ СТУДЕНТОВ	
Кайпбаева Жулдыз Шамильевна	261
МЕТОДИКА ПРОВЕДЕНИЯ ИГРЫ, КАК ФАКТОР ТВОРЧЕСКОГО МЫШЛЕНИЯ	
Виноградова Юлия Яковлевна	268
ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ВЕБ-СЕРВИСА LIVEWORKSHEETS, КАК ИНСТРУМЕНТ ПОВЫШЕНИЯ КАЧЕСТВА ОБУЧЕНИЯ	
Голубева Алеся Александровна	272
ТӘРБИЕ БАРЫСЫНДАҒЫ ҰЛТЫҚ ҚҰНДЫЛЫҚТАРДЫ ҚАЛЫПТАСТЫРУ	
Досанова Кенжегул Нурмухановна	274
СБОРНИК КОМПЕТЕНТНОСТНЫХ ЗАДАЧ – СРЕДСТВО ФОРМИРОВАНИЯ И РАЗВИТИЯ ДИЗАЙН-МЫШЛЕНИЯ СТУДЕНТОВ СПЕЦИАЛЬНОСТИ 02110400 «ИЗДАТЕЛЬСКОЕ ДЕЛО»	
Степченко Ирина Николаевна	279
ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ВОЗМОЖНОСТЕЙ ОБНОВЛЕННОГО СОДЕРЖАНИЯ ПРОГРАММ ОБЩЕОБРАЗОВАТЕЛЬНЫХ ДИСЦИПЛИН НА ПРИМЕРЕ БИОЛОГИИ ДЛЯ ФОРМИРОВАНИЯ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ МОТИВАЦИИ СТУДЕНТОВ	
Сиротенко Татьяна Федоровна.....	284
ПОСТРОЕНИЕ ТРАЕКТОРИИ: ОТ ПРОСТОГО СТУДЕНТА ТЕХНИЧЕСКОГО КОЛЛЕДЖА К ВЫСОКОКЛАССНОМУ СПЕЦИАЛИСТУ	
Щербакова Ирина Альбертовна	289
ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ КОЛЛЕДЖА С РАБОТОДАТЕЛЯМИ КАК УСЛОВИЕ КАЧЕСТВЕННОЙ ПОДГОТОВКИ ВЫПУСКНИКОВ	
Бухарбаева Балзинепп Тайлановна.....	294
ON-LINE ТЕСТИРОВАНИЕ КАК ОДИН ИЗ МЕХАНИЗМОВ МОНИТОРИНГА ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫХ ДОСТИЖЕНИЙ ОБУЧАЮЩИХСЯ НА ПРИМЕРЕ СЕРВИСА ONLINE TEST PAD	
Кравченко Татьяна Николаевна	297
БАСКЕТБОЛ БОЙЫНША ЖАРЫСТАРДА СТАТИСТИКА ЖҮРГІЗУ ВЕДЕНИЕ СТАТИСТИКИ В СОРЕВНОВАНИЯХ ПО БАСКЕТБОЛУ	
Янков Владлен Викторович.....	300

ЛЕГКОАТЛЕТИЧЕСКИЕ ПРОБЕГИ НА ДЛИННЫЕ ДИСТАНЦИИ КАК СОВРЕМЕННЫЙ ТРЕНД СРЕДИ МОЛОДЕЖИ Бижанова Жанна Сагындыковна, Тойшыбеков Еркебулан Тойшыбекович	304
ФОРМИРОВАНИЕ И РАЗВИТИЕ ТОЛЕРАНТНОСТИ У ВСЕХ УЧАСТНИКОВ ОБРАЗОВАТЕЛЬНОГО ПРОЦЕССА Перминов Сергей Михайлович	307
МАСТЕР-КЛАСС МҰҒАЛІМДЕРДІҢ КӘСІБИ ТӘЖІРИБЕСІН ТАРАТУДЫҢ БІР ТҮРІ РЕТІНДЕ / МАСТЕР-КЛАСС КАК ОДНА ИЗ ФОРМ РАСПРОСТРАНЕНИЯ ПРОФЕССИОНАЛЬНОГО ОПЫТА ПЕДАГОГОВ	
АРНАЙЫ ПӘНДЕРДІ ОҚЫТУДА КҮРДЕЛІ АҚПАРАТТЫ ЖЕҢІЛДЕТУ ҮШІН ГРАФИКАЛЫҚ ТӘСІЛДЕРДІ ҚОЛДАНУ Жұмабек Таңнұр	312
ИСПОЛЬЗОВАНИЕ STEM-ТЕХНОЛОГИИ ПРИ МЕХАНИЧЕСКОЙ ОБРАБОТКЕ ОВОЩЕЙ Халиди Кунсулу Амантайкызы	314
ИССЛЕДОВАНИЕ РЕЗУЛЬТАТИВНОСТИ УРОКОВ ПО ОРГАНИЗАЦИИ ПЕДАГОГИЧЕСКОГО ПРОЦЕССА С ПРИМЕНЕНИЕМ ПЕДАГОГИЧЕСКОГО ПОДХОДА LESSON STUDY НА УРОКАХ БИОЛОГИИ Серикбаева Зарина Кайбаровна	320
КОМПЕТЕНТНОСТНЫЙ ПОДХОД В УЧЕБНОМ ПРОЦЕССЕ КАК СПОСОБ РАСКРЫТИЯ ТВОРЧЕСКОГО ПОТЕНЦИАЛА ОБУЧАЮЩИХСЯ Данченко Татьяна Владимировна	323
ИСПОЛЬЗОВАНИЕ МЕТАФОРИЧЕСКИХ КАРТ В РАБОТЕ ПЕДАГОГА-ПСИХОЛОГА Кожевина Шамиля Шамилевна	327
ИГРОПРАКТИКА КАК ИНСТРУМЕНТ ПОВЫШЕНИЯ ПОЗНАВАТЕЛЬНОЙ АКТИВНОСТИ ОБУЧАЮЩИХСЯ Султанова Галия Еркеновна	329
ИЗ ОПЫТА РАБОТЫ: СОЗДАНИЕ КВЕСТОВ И ВЕБ-КВЕСТОВ С ЦЕЛЮ ПОВЫШЕНИЯ МОТИВАЦИИ СТУДЕНТОВ Синько Олеся Викторовна	334
КОНСТРУКТИВНОЕ СТРЕСС-СОВЛАДАНИЕ НА УЧЕБНЫХ ЗАНЯТИЯХ ПСИХОЛОГИИ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ Сейлханова Аида Ерикбаевна	338
ИСПОЛЬЗОВАНИЕ СЕРВИСА TINKERCAD ПРИ ОБУЧЕНИИ ПО СПЕЦИАЛЬНОСТИ ЦИФРОВАЯ ТЕХНИКА (ПО ВИДАМ) Дирксен Светлана Валерьевна, Трубников Алексей Владимирович	341

**МУҒАЛІМНІҢ БІРЕГЕЙ ИДЕЯЛАРЫН ТАРАТУДЫҢ БІР ТҮРІ РЕТІНДЕ TED
СТИЛІНДЕГІ ПРЕЗЕНТАЦИЯ /
ПРЕЗЕНТАЦИЯ В СТИЛЕ TED КАК ОДНА ИЗ ФОРМ РАСПРОСТРАНЕНИЯ
УНИКАЛЬНЫХ ИДЕЙ ПЕДАГОГА**

СМЕШАННОЕ ОБУЧЕНИЕ В СИСТЕМЕ ТИПО, КАК ИНСТРУМЕНТ ФОРМИРОВАНИЯ ПОЗНАВАТЕЛЬНОГО ИНТЕРЕСА СТУДЕНТОВ И ПОВЫШЕНИЕ КАЧЕСТВА ОБРАЗОВАНИЯ Муравьева Светлана Анатольевна	348
КРИТЕРИАЛЬНОЕ ОЦЕНИВАНИЕ НА УРОКАХ ЧЕРЧЕНИЯ Лазарев Родион Николаевич	352
ФОРМИРОВАНИЕ НАЦИОНАЛЬНЫХ ЦЕННОСТЕЙ ЧЕРЕЗ ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ С СОЦИАЛЬНЫМИ ПАРТНЕРАМИ КОЛЛЕДЖА Закалюжный Владимир Иванович	359
ИЗУЧЕНИЕ ОБЩЕОБРАЗОВАТЕЛЬНОЙ ДИСЦИПЛИНЫ ХИМИЯ В РАЗРЕЗЕ МОДУЛЯ ЭКСПЛУАТАЦИОННЫЕ МАТЕРИАЛЫ Баймагамбетова Гульжан Ермековна	361
ИСПОЛЬЗОВАНИЕ НЕСТАНДАРТНЫХ ФОРМ РАБОТ СО СТУДЕНТАМИ В ВОСПИТАТЕЛЬНОЙ СРЕДЕ Кульмухамбетова Гульнар Барлыковна.....	365
ИСКУССТВЕННЫЙ ИНТЕЛЛЕКТ – ПОМОЩНИК ИЛИ УГРОЗА ДЛЯ ПРЕПОДАВАТЕЛЯ? Ротман Инесса Михайловна, Капизова Асель Бейсеновна	367
ВИРТУАЛЬНАЯ РЕАЛЬНОСТЬ В СОВРЕМЕННОМ ОБРАЗОВАНИИ ТИПО Верещага Оксана Сергеевна, Скворцова Анастасия Юрьевна	372
ПРАКТИЧЕСКИЙ ГИД: КАК ПОДГОТОВИТЬ СТУДЕНТОВ К УСПЕШНОМУ ЗАПУСКУ СТАРТАПА Контрбаева Жаннат Дусембиевна	377
ОСНОВЫ ФОРМИРОВАНИЯ ФУНКЦИОНАЛЬНОЙ ГРАМОТНОСТИ ПЕДАГОГОВ С ООП Тлеумбетова Диана Балдыргановна, Рамазанова Айгул Боранбаевна	383
СТУДЕНТТЕРДІҢ СЫНИ ОЙЛАУЫН ДАМЫТУДАҒЫ РЕФЛЕКСИЯНЫҢ РӨЛІ Ескалиева Салтанат Бахытовна.....	385
ПЕДАГОГИКАЛЫҚ БІЛІМ БЕРУДЕГІ ТРЕНДТЕР - БІЛІМ БЕРУДЕГІ ТЕНДЕНЦИЯЛЫҚ ӨЗГЕРІСТЕР Алмағазы Талғат Әділұлы, Ізімов Ғалымжан Қуанышұлы.....	389
ҰЛТТЫҚ ТӘРБИЕНІ ҚАЛЫПТАСТЫРУДАҒЫ ТАРИХ ПӘНІНІҢ РӨЛІ Бейсенбай Адай.....	393
АРНАЙЫ ПӘНДЕРДІ ОҚЫТУДА ҚОЛДАНЫЛАТЫН БІЛІМ БЕРУДІҢ ЗАМАНАУИ ТРЕНДТЕРІ Кабиева Жанар Зиядабековна.....	396

ТЕХНИКАЛЫҚ ЖӘНЕ КӘСІПТІК БІЛІМ БЕРУДЕГІ ЖАҢА МҮМКІНДІКТЕР МЕН
ЗАМАНАУИ ҮРДІСТЕР ТҮРЛЕРІН ТИІМДІ ПАЙДАЛАНУ
Жақсылық Перизат Болатқызы..... 401

ЭЛЕКТР ЭНЕРГЕТИКА САЛАСЫНДА МАМАН ДАЯРЛАУДА ДУАЛЬДЫ БІЛІМ БЕРУ
ЖҮЙЕСІНІҢ МАҢЫЗДЫЛЫҒЫ
Тоймағамбетова Айымгуль Мырзағалиевна, Айтказиева Гульшат Сағындыкқызы.. 406

**ОЗЫҚ ПЕДАГОГИКАЛЫҚ ТӘЖІРИБЕНІ РАСТАУДЫҢ ТИІМДІ
НЫСАНДАРЫНЫҢ БІРІ РЕТІНДЕ ЖАЛПЫЛАУ ПЕДАГОГ ҚЫЗМЕТІНІҢ
НӘТИЖЕЛЕРІ /
ОБОБЩЕНИЕ ПЕРЕДОВОГО ПЕДАГОГИЧЕСКОГО ОПЫТА КАК ОДНА ИЗ
ЭФФЕКТИВНЫХ ФОРМ ПОДТВЕРЖДЕНИЯ РЕЗУЛЬТАТОВ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ
ПЕДАГОГА**

ОБОБЩЕНИЕ ОПЫТА РАБОТЫ ОБ ОРГАНИЗАЦИИ РАБОТЫ ПОПЕЧИТЕЛЬСКОГО
СОВЕТА КАК НОВОЙ МОДЕЛИ УПРАВЛЕНИЯ КОЛЛЕДЖЕМ
Павленко Дмитрий Иванович..... 409

ОБОБЩЕНИЕ ОПЫТА РАБОТЫ О ВЛИЯНИИ ПЕДАГОГИЧЕСКОГО СОПРОВОЖДЕНИЯ
НА ПОВЫШЕНИЕ КАЧЕСТВА ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ ПОДГОТОВКИ СТУДЕНТОВ
ПОЛИТЕХНИЧЕСКОГО КОЛЛЕДЖА
Щербакowa Ирина Альбертовна 415

ОБОБЩЕНИЕ ОПЫТА РАБОТЫ ПО РАЗВИТИЮ ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСКОЙ
ИНИЦИАТИВЫ МОЛОДОГО ПОКОЛЕНИЯ КОЛЛЕДЖА АВТОМОБИЛЬНОГО
ТРАНСПОРТА
Бибик Виктория Викторовна 421

ОБОБЩЕНИЕ ОПЫТА РАБОТЫ О МЕТОДИКЕ ПРОВЕДЕНИЯ ДИАГНОСТИКИ
МЕЖПРЕДМЕТНЫХ СВЯЗЕЙ В ПРОФЕССИОНАЛЬНЫХ МОДУЛЯХ ПРИ ОБУЧЕНИИ
СТУДЕНТОВ В ПОЛИТЕХНИЧЕСКОМ ВЫСШЕМ КОЛЛЕДЖЕ
Кайпбаева Жулдыз Шамильевна 427

ОБОБЩЕНИЕ ОПЫТА РАБОТЫ ОБ ОРГАНИЗАЦИИ ПРОФЕССИОНАЛЬНЫХ ПРОБ
КАК ЭФФЕКТИВНОЙ ФОРМЕ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ ОРИЕНТАЦИИ ШКОЛЬНИКОВ
Климова Светлана Васильевна..... 433

ОБОБЩЕНИЕ ОПЫТА РАБОТЫ ПО ИСПОЛЬЗОВАНИЮ АКТИВНЫХ МЕТОДОВ
ОБУЧЕНИЯ В УРОЧНОЙ И ВНЕУРОЧНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ДЛЯ ПОВЫШЕНИЯ
ПОЗНАВАТЕЛЬНОЙ АКТИВНОСТИ СТУДЕНТОВ
Дюсекеева Людмила Кабдулаевна..... 439

ОБОБЩЕНИЕ ОПЫТА РАБОТЫ ОБ ИНТЕГРАЦИИ КУРСА ФИЗИКИ И
ОБЩЕТЕХНИЧЕСКИХ ДИСЦИПЛИН С ЦЕЛЬЮ ПОВЫШЕНИЯ КАЧЕСТВА
ПОДГОТОВКИ КОНКУРЕНТОСПОСОБНОГО СПЕЦИАЛИСТА
Толегенова Раушан Курманбековна 445

ОБОБЩЕНИЕ ОПЫТА РАБОТЫ ПО СОВРЕМЕННЫМ ПОДХОДАМ В ОРГАНИЗАЦИИ
ВНУТРИКОЛЛЕДЖНОГО КОНТРОЛЯ
Тайкова Галина Леонидовна 450

ОБОБЩЕНИЕ ОПЫТА РАБОТЫ О СОВРЕМЕННЫХ ВЫЗОВАХ И ПЕРСПЕКТИВАХ
ОРГАНИЗАЦИИ ДУАЛЬНОГО ОБУЧЕНИЯ В КОСТАНАЙСКОМ ПОЛИТЕХНИЧЕСКОМ
ВЫСШЕМ КОЛЛЕДЖЕ
Матвиенко Юлия Владимировна.....456

ОБОБЩЕНИЕ ОПЫТА РАБОТЫ ПО ТЕМЕ «РАЗВИТИЕ КРИТИЧЕСКОГО МЫШЛЕНИЯ
У СТУДЕНТОВ ПРОФЕССИОНАЛЬНОГО КОЛЛЕДЖА»
Аяганова Бакига Займуловна462

**БІЛІМ БЕРУДЕГІ ЗАМАНАУЫ БІЛІМ БЕРУ ТЕХНОЛОГИЯЛАРЫ /
СОВРЕМЕННЫЕ ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫЕ ТЕХНОЛОГИИ В ОБРАЗОВАНИИ**

СОВРЕМЕННЫЕ ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫЕ ТЕХНОЛОГИИ В ОБРАЗОВАНИИ
Витенкова Кира Анатольевна, Ческидова Оксана Васильевна.....467

БИОЭТИКА В ОБУЧЕНИИ СТУДЕНТОВ ТЕНИКУМА ПО СПЕЦИАЛЬНОСТИ 36.02.01
ВЕТЕРИНАРИЯ
Юсупова Лилия Самигулловна471

ДЕМОНСТРАЦИОННЫЙ ЭКЗАМЕН КАК ИННОВАЦИОННАЯ ФОРМА ОЦЕНИВАНИЯ
ОБЩИХ И ПРОФЕССИОНАЛЬНЫХ КОМПЕТЕНЦИЙ В СПО
Куракбаева Альфия Майкыновна.....473

ТАРИХ САБАҒЫНДА ЗАМАНУИ БІЛІМ БЕРУ ТЕХНОЛОГИЯЛАРЫН ҚОЛДАУ
ТӘЖІРИБЕСІ
Тайкенова Айжан Умуртаевна.....475

УЧЕБНАЯ ПРАКТИКА, КАК ИНСТРУМЕНТ ФОРМИРОВАНИЯ ПЕРВИЧНЫХ
НАВЫКОВ У СТУДЕНТОВ
Гринь Лилия Викторовна478

ПРЕПОДАВАТЕЛЬСКАЯ НАПРАВЛЕННОСТЬ ПРЕПОДАВАНИЯ РУССКОГО ЯЗЫКА И
ЛИТЕРАТУРЫ В СИСТЕМЕ ТИПО
Бейсембаева Айгуль Нурлановна481

ПРИЛОЖЕНИЯ ДЛЯ ПОПУЛЯРИЗАЦИИ ЭКОЛОГИЧЕСКОГО ОБРАЗА ЖИЗНИ И
ОТСЛЕЖИВАНИЯ ЭКОЛОГИЧНОГО ОБРАЗА ЖИЗНИ
Сапаров Ануар Талгатович485

РЕАЛИЗАЦИЯ ПРИНЦИПА ДИФФЕРЕНЦИРОВАННОГО ПОДХОДА НА РАЗНЫХ
ЭТАПАХ УРОКА ХИМИИ
Тойшыбекова Гульшат Избастыевна.....488

SHADOWING TECHNIQUE: LEARNING ENGLISH THROUGH REPETITION
Сагатбаева Аимбуби Кудайбергеновна, Әріпбай Ақмарал Әлімқызы.....490

АРНАЙЫ ПӘНДЕРДІ (МОДУЛЬДЕРДІ) ОҚЫТУДА ЖАҢА МҮМКІНДІКТЕР, ӘР ТҮРЛІ
ОҚЫТУ ӘДІС-ТӘСІЛДЕРДІ ҚОЛДАНУ
Конакбаева Гулия Каримжановна493

ИННОВАЦИОННЫЕ ПОДХОДЫ К НАРЕЗКЕ ОВОЩЕЙ: НОВЫЕ ГРАНИ В КУЛИНАРИИ
Голубева Светлана Семеновна.....498

ВИРТУАЛДЫ САЯХАТТАРДЫ ЖАСАУ ТЕХНОЛОГИЯСЫ Мустафина Ардак Карымсаковна.....	503
СОВРЕМЕННЫЕ ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫЕ ТЕХНОЛОГИИ НА ЗАНЯТИЯХ АНГЛИЙСКОГО ЯЗЫКА В СПО Фомичева Анастасия Александровна.....	509
ИНФОРМАЦИОННОЕ ОБРАЗОВАТЕЛЬНОЕ ПРОСТРАНСТВО Дудель Елена Викторовна, Дудель Людмила Викторовна.....	515
ОРЫС ТІЛДІ АУДИТОРИЯДА ҚАЗАҚ ТІЛІН ОҚЫТУДЫҢ КЕЙБІР АСПЕКТІЛЕРІ Жаркинбекова Сагдат Серикбаевна.....	519
ПРАКТИКО - ОРИЕНТИРОВАННОЕ ОБУЧЕНИЕ В ПРОФЕССИОНАЛЬНЫХ МОДУЛЯХ Нарбаева Райхан Темирбековна	523
ҚАШЫҚТЫҚТАН ОҚЫТУДА ВИРТУАЛДЫ СИМУЛЯТОРЛАРДЫ ҚОЛДАНУДЫҢ ТИІМДІЛІГІ Әбілда Нұрғұл Ерғалиқызы	526
ЭТАПЫ ПРОЦЕССА - ИННОВАЦИОННОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ Маканова Гульнара Исенкильдаевна	532
БІЛІКТІ МАМАН ТӘРБИЕЛЕУ МІНДЕТІМІЗ Сағындық Ақнұр Ералықызы.....	534
СОВРЕМЕННЫЕ ТЕХНОЛОГИИ В ПРОФЕССИОНАЛЬНОМ ОБРАЗОВАНИИ Ентураева Наталья Вячеславовна, Худакова Лариса Владимировна.....	537
ҚАЗАҚ ТІЛІ МЕН ӘДЕБИЕТІ САБАҒЫНДА БІЛІМ АЛУШЫЛАРДЫҢ ТАНЫМДЫҚ ҚЫЗМЕТІН АРТТЫРУ ҮШІН ЗАМАНАУИ ТӘСІЛДЕРДІ ҚОЛДАНУ Сактаганова Инеш Ашимовна.....	539
СТИМУЛИРОВАНИЕ УЧЕБНО - ПОЗНАВАТЕЛЬНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ОБУЧАЮЩИХСЯ НА ПРОФЕССИОНАЛЬНЫХ МОДУЛЯХ Фирсова Татьян Николаевна	543
WORLD SKILLS ХАЛЫҚАРАЛЫҚ СТАНДАРТТАРЫНА СӘЙКЕС КӘСІПТІК ЖӘНЕ ТЕХНИКАЛЫҚ БІЛІМ БЕРУ ЖҮЙЕСІНІҢ ТҮЛЕКТЕРІН ҚОРЫТЫНДЫ АТТЕСТАТТАУДЫҢ ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ Манашева Раушангул Есеевна.....	545
РАЗВИТИЕ АВТОНОМИИ ЛИЧНОСТИ СТУДЕНТОВ СПЕЦИАЛЬНОСТИ ДОШКОЛЬНОГО ВОСПИТАНИЯ И ОБУЧЕНИЯ В ПРОЦЕССЕ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ ПОДГОТОВКИ Третьякова Ольга Владимировна, Нурпеисова Маншук Женисовна	547
БІЛІМ БЕРУ ПРОЦЕСІНЕ WORLD SKILLS СТАНДАРТТАРЫН ЕНГІЗУ АРҚЫЛЫ СТУДЕНТТЕРДІҢ КӘСІПТІК БІЛІМ САПАСЫН АРТТЫРУ Әнәпия Айжан Бүркітбайқызы.....	551
ЖАҢАРТЫЛҒАН БІЛІМ БЕРУ МАЗМҰНЫ-ЗАМАН ТАЛАБЫ Мешелова Роза Жарасбаевна	553

КРЕДИТТІК-МОДУЛЬДІК ОҚЫТУ ТЕХНОЛОГИЯСЫ Жақсыбай Айбек Қайрақбайұлы	556
ДЕНЕ ШЫНЫҚТЫРУ АРҚЫЛЫ САЛАУАТТЫ ӨМІР САЛТЫН ҚАЛЫПТАСТЫРУ Тілеубайұлы Әнуарбек.....	558
ПЕДАГОГТЫҢ БІЛІМ БЕРУ МАЗМҰНЫН ЖАҢАРТУ ЖАҒДАЙЫНДАҒЫ КӘСІБИ ДАМУЫ Арзакынов Қаршыға Мендикулович	561
ӨНДІРІСТІК ОҚЫТУ ШЕБЕРІНІҢ ӨНДІРІСТІК САБАҚТЫ ҰЙЫМДАСТЫРУЫ Орынбасар Қуат Құланбайұлы	565
2024 ЖЫЛДЫҢ БІЛІМ БЕРУ ТЕНДЕНЦИЯСЫ Мұса Қожабай Жаңабайұлы	567
МАМАНДАРДЫ ДАЯРЛАУДА ӨНДІРІСТІК ПРАКТИКАНЫҢ РӨЛІ Пржанов Адилжан Орынбасарұлы	570
АКТИВИЗАЦИЯ УЧЕБНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ СТУДЕНТОВ ПОСРЕДСТВОМ ПРИМЕНЕНИЯ СОВРЕМЕННЫХ ПЕДАГОГИЧЕСКИХ ТЕХНОЛОГИЙ Мустафина Алма Какеновна	573
ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ДОКУМЕНТОВ ПИСЬМЕННОГО ИНСТРУКТИРОВАНИЯ НА УРОКАХ ПРОИЗВОДСТВЕННОГО ОБУЧЕНИЯ Шагун Ирина Николаевна	576
ТӘРБИЕ САҒАТТАРЫН ЖАН-ЖАҚТЫ ҰЙЫМДАСТЫРУДЫҢ ТИІМДІЛІГІ Ильясова Аяжан Қуандықовна.....	579
АКТИВНЫЕ МЕТОДЫ ОБУЧЕНИЯ В ПРОФЕССИОНАЛЬНОМ ОБРАЗОВАНИИ Рогачева Елена Васильевна	583
РОЛЬ ИНОСТРАННОГО ЯЗЫКА В ПОВЫШЕНИИ КОНКУРЕНТНОСПОСОБНОСТИ БУДУЩИХ СПЕЦИАЛИСТОВ Каптёл Галина Михайловна, Ерденева Лязат Насибуловна	586
«ТЕМІР ЖОЛ КӨЛІГІНДЕ ТАСЫМАЛДАУДЫ ҰЙЫМДАСТЫРУ ЖӘНЕ ҚОЗҒАЛЫСТЫ БАСҚАРУ» МАМАНДЫҒЫ БОЙЫНША КУРСТЫҚ ЖҰМЫСТАРДЫ ОРЫНДАУ КЕЗІНДЕГІ ӘДІСТЕМЕЛІК ҰСЫНЫМДАР Байжанова Гүлнара Қаппасқызы.....	590
КОЛЛЕДЖДЕ ҚАШЫҚТЫҚТАН ОҚЫТУ ФОРМАТЫНДА ҚАЗАҚ ТІЛІ МЕН ӘДЕБИЕТІН ОҚЫТУ Бектасова Алтынай Аргынгельдиновна.....	593
МҰҒАЛІМНІҢ ӨЗ ТӘЖІРИБЕСІН РЕФЛЕКСИЯ АРҚЫЛЫ ЖЕТІЛДІРУ МҰМКІНДІГІ Смағұлов Бегайдар Зарылханұлы.....	597
ПРЕЗЕНТАЦИЯ КАК ОДИН ИЗ ЭФФЕКТИВНЫХ ВИДОВ САМОСТОЯТЕЛЬНОЙ РАБОТЫ Солонская Богдана Валерьевна	600

КРИТЕРИАЛДЫ БАҒАЛАУ-ОҚУ ПРОЦЕСІНІҢ МАҢЫЗДЫ ФАКТОРЫ Тавтыбаева Алия Аблаевна	602
ЫБЫРАЙ АЛТЫНСАРИННИҢ АҒАРТУШЫЛЫҚ МҰРАЛАРЫН ҚАЗІРГІ КЕЗДЕГІ БІЛІМ САЛАСЫНДА ҚОЛДАНУ Кушегалина Айгүл Манапқызы	606
ФОРМИРОВАНИЕ КАЧЕСТВ ВІМ-СПЕЦИАЛИСТА ЧЕРЕЗ КОМПЬЮТЕРНЫЕ ПРИЛОЖЕНИЯ И ПРОФОРИЕНТАЦИОННЫЕ МЕРОПРИЯТИЯ Тертышник Ольга Сергеевна.....	610
АҚПАРАТТЫҚ ТЕХНОЛОГИЯЛАРДЫ ПАЙДАЛАНУ АРҚЫЛЫ БІЛІМ САПАСЫН АРТТЫРУ Жолмырзаев Бекмұрат Ондасынович.....	613
STEM БІЛІМ БЕРУ ТЕХНОЛОГИЯСЫ ОҚУШЫЛАРДЫҢ ҒЫЛЫМИ ДҮНИЕТАНЫМЫН ҚАЛЫПТАСТЫРУДЫҢ ЖОЛЫ РЕТІНДЕ Хасенова Айнур Айтбековна	616
ПРОЕКТНОЕ ОБУЧЕНИЕ – НЕОТЪЕМЛЕМАЯ ЧАСТЬ ОБРАЗОВАТЕЛЬНОГО ПРОЦЕССА Зубов Алексей Юрьевич	618
ИСПОЛЬЗОВАНИЕ СОВРЕМЕННЫХ МЕТОДОВ ОБУЧЕНИЯ НА ЗАНЯТИЯХ РУССКОГО ЯЗЫКА И ЛИТЕРАТУРЫ Амантаева Сауле Калиевна	622
ТЕХНИКАЛЫҚ ЖӘНЕ КӘСІПТІК БІЛІМ БЕРУДІҢ БЕДЕЛІН АРТТЫРУ Амирхамзина Бакыт Касенгалиевна, Хусаинова Динара Бериковна	627
ИНТЕРАКТИВНЫЕ МЕТОДЫ ОБУЧЕНИЯ: СОВМЕСТНЫЕ УСИЛИЯ СТУДЕНТОВ И ПРЕПОДАВАТЕЛЕЙ ДЛЯ ДОСТИЖЕНИЯ УСПЕХА Ахметова Гульнара Байдавлетовна, Горпенко Наталья Андреевна.....	630
ЗАМАНАУИ БІЛІМ БЕРУ ЖӘНЕ ЖАҢА ТЕХНОЛОГИЯЛАР Ескалиева Шаттыкгуль Бейбитовна	632
КЛЮЧЕВЫЕ ФАКТОРЫ В ПОВЫШЕНИИ ЭФФЕКТИВНОСТИ ОБУЧЕНИЯ Изделюева Салима Сайлаубаевна, Риженко Екатерина Терентьевна	636
БІЛІМ БЕРУ ОРТАСЫ ҚАЗІРГІ ҚОҒАМДА ЖҰМЫС ІСТЕУДІҢ ШАРТЫ РЕТІНДЕ Кумарова Гульбану Еркиновна, Дәуіт Ару Майрамбековна,.....	640
ФОРМИРОВАНИЕ КОНКУРЕНТОСПОСОБНЫХ СПЕЦИАЛИСТОВ ЗЕРНОПЕРЕРАБАТЫВАЮЩЕЙ ОТРАСЛИ: ТРАЕКТОРИИ ВЗАИМОДЕЙСТВИЯ С ПРЕДПРИЯТИЯМИ Сагандыкова Жанаргуль Бисимбаевна, Ибраева Муслима Булатовна	644
ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ПРОЕКТНОГО МЕТОДА КАК СРЕДСТВО ЭФФЕКТИВНОГО ОБУЧЕНИЯ ИНОСТРАННОМУ ЯЗЫКУ Амиржанова Айнагуль Малкаровна	647
СОВРЕМЕННЫЕ ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫЕ ТЕХНОЛОГИИ В ОБРАЗОВАНИИ Жанузакова Айгерим Нуржановна	651

ДИФФЕРЕНЦИРОВАННЫЙ ПОДХОД В ОБУЧЕНИИ РУССКОМУ ЯЗЫКУ И РУССКОЙ ЛИТЕРАТУРЕ	
Батаева Розалия Степановна.....	654
ТАРИХ САБАҒЫНДА ТИІМДІ ӘДІС-ТӘСІЛДЕРДІ ҚОЛДАНУ	
Шыраева Жанар Зейнуллаевна	659
ЗАМАНАУИ БІЛІМ БЕРУ ТЕХНОЛОГИЯЛАРЫ	
Касенова Жазира Ахметказыевна	663
ОҚЫТУ ПРОЦЕСІНДЕ АҚПАРАТТЫҚ ТЕХНОЛОГИЯНЫ ҚОЛДАНУ МҮМКІНДІКТЕРІ	
Джумажанова Гульнур Жусуповна	665
ПРОЕКТНАЯ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ КАК ОДИН ИЗ МЕТОДОВ ОБРАЗОВАТЕЛЬНОГО ПРОЦЕССА	
Кукенова Бакыткуль Кабылдиновна	668
МЕТОДИЧЕСКОЕ СОПРОВОЖДЕНИЕ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ПЕДАГОГИЧЕСКОГО КОЛЛЕКТИВА КОЛЛЕДЖА ОДНА ИЗ ФОРМ МЕТОДИЧЕСКОЙ РАБОТЫ	
Малых Елена Аркадьевна.....	672
СОВРЕМЕННЫЕ ТРЕНДЫ ПРЕПОДАВАНИЯ В ТЕХНИЧЕСКОМ И ПРОФЕССИОНАЛЬНОМ ОБРАЗОВАНИИ	
Ласкин Максим Сергеевич	674
МАҚСАТ ҚОЮ. САБАҚТА SMART МАҚСАТ ҚОЯ БЛУ	
Калимова Куляш Бакиджановна.....	677
ХАЛЫҚАРАЛЫҚ БІЛІМ БЕРУ ЫНТЫМАҚТАСТЫҒЫНДАҒЫ БІРЛЕСКЕН КҮШ - ЖІГЕР: ЖАЛПЫ ПРИНЦИПТЕР ЖӘНЕ ЖЕКЕ ТӘСІЛДЕР	
Бердибаева Казина Берикбаевна	682
ПРИМЕНЕНИЕ АКТИВНЫХ МЕТОДОВ ОБУЧЕНИЯ ПРИ ИЗУЧЕНИИ СПЕЦИАЛЬНЫХ ДИСЦИПЛИН	
Булхаирова Акмарал Кайроллиновна.....	684
ҚАЗАҚ ТІЛІ САБАҚТАРЫНДА ФОНЕТИКА ЖӘНЕ ГРАММАТИКАНЫ ОҚЫТУДЫҢ ЖОЛДАРЫ	
Жалелова Айжан Жалеловна	688
БІЛІМ АЛУШЫНЫҢ ШЫҒАРМАШЫЛЫҒЫН ҚАЛЫПТАСТЫРАТЫН ӘДІС-ТӘСІЛДЕР	
Жұмағали Нұрбол Махмутұлы, Әбдіманап Ботагөз.....	690
ОҚЫТУ НӘТИЖЕЛЕРІН ҚАЛЫПТАСТЫРЫЛАТЫН ҚҰЗЫРЕТТЕРМЕН БАЙЛАНЫСТЫРУ	
Маманова Замира Серікқызы.....	692
ОЙЫН ТЕХНОЛОГИЯЛАРЫН ПАЙДАЛАНУ АРҚЫЛЫ ҚАЗАҚ ТІЛІН ҮЙРЕТУ	
Саметова Нургуль Серикбаевна.....	694
СОВРЕМЕННЫЕ ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫЕ ТЕХНОЛОГИИ В ОБРАЗОВАНИИ	
Альмагамбетова Гульшат Рахимжановна.....	696

НОВЫЕ МЕТОДЫ ОБУЧЕНИЯ, ИСПОЛЬЗУЮЩИЕ СОВРЕМЕННЫЕ ТЕХНОЛОГИИ Кислер Ольга Владимировна, Филипенко Ольга Григорьевна	698
ПРАКТИКО – ОРИЕНТИРОВАННАЯ ТЕХНОЛОГИЯ ОБУЧЕНИЯ В ФОРМИРОВАНИИ ГОТОВНОСТИ ОБУЧАЮЩЕГОСЯ КОЛЛЕДЖА К ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ Литке Александра Евгеньевна.....	701
ИННОВАЦИОННЫЕ МЕТОДЫ ПРЕПОДАВАНИЯ Мусабаева Бакытжамал Нурлановна, Иванченко Юлия Викторовна.....	705
РАВНОВЕСИЕ МЕЖДУ ОБРАЗОВАНИЕМ И ЛИЧНЫМ РОСТОМ: СПОСОБЫ НАЙТИ ГАРМОНИЮ В СОВРЕМЕННОМ ДИНАМИЧНОМ МИРЕ Рахимбекова Айсеным Рамазановна	707
КАКИМ ДОЛЖЕН БЫТЬ СОВРЕМЕННЫЙ УЧЕБНИК ИСТОРИИ Жакупов Ермек Хаджимуратович	708
СОВРЕМЕННЫЕ ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫЕ ТЕХНОЛОГИИ В ОБРАЗОВАТЕЛЬНОМ ПРОЦЕССЕ Дрожено Галина Григорьевна, Евтушенко Валентина Валентиновна	712
ВНЕДРЕНИЕ МАРКЕТИНГА В ДЕЯТЕЛЬНОСТИ УЧЕБНЫХ ЗАВЕДЕНИЙ СИСТЕМЫ ТИППО ПО ПОВЫШЕНИЮ МОТИВАЦИИ К ОБУЧЕНИЮ РАБОЧИХ ПРОФЕССИЙ И СПЕЦИАЛЬНОСТЕЙ Масунов Дмитрий Валерьевич.....	714
СОВРЕМЕННЫЕ МЕТОДЫ ОБУЧЕНИЯ В ПРОФЕССИОНАЛЬНОМ ОБРАЗОВАНИИ Скидина Анжелика Ивановна, Скидин Александр Александрович.....	717
ИННОВАЦИОННЫЕ СРЕДСТВА ОБУЧЕНИЯ КВАЛИФИКАЦИИ «ЭЛЕКТРОГАЗОСВАРЩИК» В УСЛОВИЯХ СЕЛЬСКОГО ПРОФЕССИОНАЛЬНО- ТЕХНИЧЕСКОГО КОЛЛЕДЖА Солнцев Сергей Михайлович.....	722
USE OF MODERN TECHNOLOGIES IN TEACHING ENGLISH LANGUAGE Беримжанова Салтанат Токашевна.....	726
ОСОБЕННОСТИ ПРЕПОДАВАНИЯ ОБЩЕОБРАЗОВАТЕЛЬНЫХ ДИСЦИПЛИН ОБУЧАЮЩИМСЯ С ООП Жакуппаева Бибигуль Байкановна, Кожаниязова Замзягуль Доскалиевна.....	730
ПРИМЕНЕНИЕ СОВРЕМЕННЫХ ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫХ ТЕХНОЛОГИЙ НА ЗАНЯТИЯХ ПРОИЗВОДСТВЕННОГО ОБУЧЕНИЯ Лыжина Татьяна Федоровна, Чуева Надежда Александровна	733
ИНФОРМАЦИОННЫЕ ТЕХНОЛОГИИ В ТЕХНИЧЕСКОМ И ПРОФЕССИОНАЛЬНОМ ОБРАЗОВАНИИ Викторова Надежда Михайловна,	736
РОЛЬ СОВРЕМЕННЫХ ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫХ ТЕХНОЛОГИЙ В ИЗУЧЕНИИ НЕМЕЦКОГО ЯЗЫКА В ТЕХНИЧЕСКОМ И ПРОФЕССИОНАЛЬНОМ ОБРАЗОВАНИИ Потянова Инна Александровна	739

РАЗРАБОТКА И ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ЭЛЕКТРОННЫХ УЧЕБНЫХ ПОСОБИЙ Фатхудинова Ирина Владимировна	743
БИОЛОГИЯ ПӘНІН ОҚЫТУДА ҚОЛДАНЫЛАТЫН ТИІМДІ ӘДІС-ТӘСІЛДЕРІ Сыздықбаева Айымкул Мураткалиевна	747
СОВРЕМЕННАЯ, ПРОФЕССИОНАЛЬНАЯ ПОДГОТОВКА КАДРОВ, ПУТЬ К УСТОЙЧИВОМУ ЭКОНОМИЧЕСКОМУ РАЗВИТИЮ Есиповская Наталья Викторовна	751
ИННОВАЦИОННОЕ РАЗВИТИЕ КОЛЛЕДЖА, ЧЕРЕЗ АДАПТАЦИЮ, КОРРЕКЦИЮ И СОЦИАЛИЗАЦИЮ ОБУЧАЮЩИХСЯ С ОСОБЫМИ ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫМИ ПОТРЕБНОСТЯМИ Койшина Мая Сакеновна, Нарихнюк Кристина Александровна ,.....	752
ИСПОЛЬЗОВАНИЕ СОВРЕМЕННЫХ ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫХ ТЕХНОЛОГИЙ В ПОДГОТОВКЕ КОНКУРЕНТОСПОСОБНОГО СПЕЦИАЛИСТА НА РЫНКЕ ТРУДА Болих Татьяна Витальевна	759
ПРИМЕНЕНИЕ ВИРТУАЛЬНОЙ ОБРАЗОВАТЕЛЬНОЙ СРЕДЫ ДЛЯ ДОСТУПНОСТИ ОБРАЗОВАНИЯ Оспанова Сабина Балгабаевна	762
СТИХИ КАК СРЕДСТВО АКТИВИЗАЦИИ ПОЗНАВАТЕЛЬНОГО ИНТЕРЕСА СТУДЕНТОВ ПРИ ИЗУЧЕНИИ ХИМИЧЕСКИХ ДИСЦИПЛИН Сыроватченко Лариса Михайловна	767
КОЛЛЕДЖДЕ АҒЫЛШЫН ТІЛІН ОҚЫТУ БАСЫМДЫҚТАРЫ Еркужаева Шынар Жұмамұратқызы	771
АКТИВИЗАЦИЯ ПОЗНАВАТЕЛЬНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ СТУДЕНТОВ НА УРОКАХ ЭКОНОМИКИ ЧЕРЕЗ ДЕЛОВУЮ ИГРУ Султанова Галия Еркеновна	775
ФОРМИРОВАНИЕ ПРОФЕССИОНАЛЬНЫХ КОМПЕТЕНЦИЙ ПРИ РЕАЛИЗАЦИИ ПРАКТИЧЕСКОГО ОБУЧЕНИЯ В КОЛЛЕДЖЕ Шамиева Наталия Леонидовна	780
ТЕХНОЛОГИИ БУДУЩЕГО: СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ ГЕОДЕЗИИ С ПОМОЩЬЮ ЛАЗЕРНЫХ СКАНЕРОВ Базарбаев Виктор Жолдасович, Базарбаева Ирина Петровна ,.....	785
ПРИМЕНЕНИЕ ИНТЕРАКТИВНЫХ ФОРМ И МЕТОДОВ ОБУЧЕНИЯ В УЧЕБНЫХ ЗАВЕДЕНИЯХ Салимов Русланбек Ануарбекович	787
ВИЗУАЛЬНЫЕ МОДЕЛИ ПРЕДСТАВЛЕНИЯ УЧЕБНОЙ ИНФОРМАЦИИ КАК ЭФФЕКТИВНОЕ СРЕДСТВО ПОВЫШЕНИЯ ПОЗНАВАТЕЛЬНОЙ АКТИВНОСТИ ОБУЧАЮЩИХСЯ Бабенко Мария Михайловна	790
РАЗВИТИЕ ПРОФЕССИОНАЛЬНЫХ КОМПЕТЕНЦИЙ КОНКУРЕНТОСПОСОБНОГО СПЕЦИАЛИСТА В ПРОЦЕССЕ СОЦИАЛЬНОГО ПАРТНЕРСТВА Брусова Валентина Михайловна	793

ДЕЛОВАЯ ИГРА КАК МЕТОД АКТИВНОГО ОБУЧЕНИЯ ПРИ ИЗУЧЕНИИ СПЕЦИАЛЬНЫХ ДИСЦИПЛИН Вуейкова Ольга Николаевна	798
МОТИВАЦИЯ СТУДЕНТОВ КАК ОСНОВА УСПЕШНОСТИ ОБУЧЕНИЯ Герашенко Евгений Иванович.....	802
СТИМУЛИРОВАНИЕ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ ПОДГОТОВКИ СТУДЕНТОВ ПОЛИТЕХНИЧЕСКОГО КОЛЛЕДЖА ЧЕРЕЗ РАЗВИТИЕ СОЦИАЛЬНОГО ПАРТНЕРСТВА Косолапова Венера Габляхатовна	805
ПРАКТИЧЕСКОЕ ПРИМЕНЕНИЕ ПРОЕКТНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ В ПРЕПОДАВАНИИ ПРОФЕССИОНАЛЬНЫХ МОДУЛЕЙ Кузнецова Анастасия Николаевна	811
CNC SIMULATOR - СОВРЕМЕННЫЙ ИНСТРУМЕНТ ДЛЯ ФОРМИРОВАНИЯ НАВЫКОВ БУДУЩЕГО СПЕЦИАЛИСТА В ОБЛАСТИ МАШИНОСТРОЕНИЯ Небытова Альмира Галиахметовна	813
ФОРМИРОВАНИЕ НАВЫКОВ САМООБРАЗОВАТЕЛЬНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ОБУЧАЮЩИХСЯ ЧЕРЕЗ ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ИНФОРМАЦИОННЫХ ТЕХНОЛОГИЙ Преображенская Марина Владимировна.....	817
РАБОЧИЙ ЛИСТ КАК ИНСТРУМЕНТ АКТИВИЗАЦИИ САМОСТОЯТЕЛЬНОЙ РАБОТЫ СТУДЕНТОВ ПРИ ИЗУЧЕНИИ ЭКОНОМИЧЕСКИХ ДИСЦИПЛИН Фомина Наталия Викторовна	821
ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ВИРТУАЛЬНЫХ ТРЕНАЖЕРОВ ПРИ ПОДГОТОВКЕ УЧАСТНИКОВ К ЧЕМПИОНАТАМ WORLDSKILLS Шинкевич Светлана Александровна	823
ЭТНИЧЕСКИЙ СОСТАВ КОСТАНАЙСКОЙ ОБЛАСТИ Танибаев Тулеген Сабитович.....	827
БІЛІМ БЕРУДЕ ҰЛТТЫҚ ҚҰНДЫЛЫҚТАРДЫ ҚАЛЫПТАСТЫРУ / ФОРМИРОВАНИЕ НАЦИОНАЛЬНЫХ ЦЕННОСТЕЙ В ОБРАЗОВАНИИ	
ӘДЕТ – ҒҰРЫП ЭЛЕМЕНТТЕРІН ФИЗИКА ПӘНІН ОҚЫТУДА ҚОЛДАНУ Оспанова Айнұр Өмірзаққызы	832
ҚАЗАҚТЫҢ ҰЛТТЫҚ ОЙЫНДАРЫН ДЕНЕ ШЫНЫҚТЫРУ ПӘНІНДЕ ҚОЛДАНУ Ерғазы Бақтияр Махмұжанұлы	835
«БІРТҰТАС ТӘРБИЕ БАҒДАРЛАМАСЫ» РУХАНИ ҚҰНДЫЛЫҚТАРДЫ ҚАЛЫПТАСТЫРУДЫҢ НЕГІЗГІ ЖОЛЫ Маханбетова Айгерим Айтбаевна	839
ҰЛТТЫҚ ҚҰНДЫЛЫҚ- ТӘРБИЕ БАСЫ Жакина Манар Сактагановна.....	842

ФОРМИРОВАНИЕ НАЦИОНАЛЬНЫХ ЦЕННОСТЕЙ ЧЕРЕЗ УЧЕБНО-ВОСПИТАТЕЛЬНЫЙ ПРОЦЕСС Бокаева Галия Канатовна	847
ФОРМИРОВАНИЕ НАЦИОНАЛЬНЫХ ЦЕННОСТЕЙ НА УРОКАХ «ГЕОГРАФИИ» Зыкова Раиса Юрьевна	850
БІЛІМ БЕРУДЕНГІ ҰЛТТЫҚ ҚҰНДЫЛЫҚТАРДЫҢ ҚАЛЫПТАСУЫ ЖӘНЕ ҰРПАҚ ТӘРБИЕСІ Кумарбекова Дамира Даниярқызы	854
ФОРМИРОВАНИЕ МЕЖЭНИЧЕСКОЙ ТОЛЕРАНТНОСТИ И ЭТНОКУЛЬТУРНОЙ КОМПЕТНЦИИ В УРОЧНОЙ И ВНЕУРОЧНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ Ничубай Елена Владимировна	858
ВОЛОНТЕРЛІК ҚЫЗМЕТ-РУХАНИ-АДАМГЕРШЛІК ҚҰНДЫЛЫҚТАРДЫ ҚАЛЫПТАСТЫРУ ҚҰРАЛЫ Пушкарева Анастасия Вячеславовна, Медеубаев Алмаз Батырханович	863
БІЛІМ АЛУШЫЛАРДЫҢ ҰЛТТЫҚ ҚҰНДЫЛЫҚТАРЫН ЖӘНЕ ҚҰЗІРЕТТІЛІГІН ҚАЛЫПТАСТЫРУ Ахметжанова Динара Косылбековна Шектыбаева Лейсан Филаридовна	866
ҰЛТТЫҚ ҚҰНДЫЛЫҚТАР - ЖАСТАРДЫ ТӘРБИЕЛЕУДІҢ НЕГІЗІ Бейсенова Хамар Баязитовна Бексултанова Алма Кабдырахмановна	869
ҚАЗАҚ ХАЛҚЫНЫҢ ХІХ ҒАСЫРДАҒЫ АҒАРТУШЫЛАРЫНЫҢ ПЕДАГОГИКАЛЫҚ МҰРАСЫ Шаракулова Акерке Абубакировна	873
ПОЛИЯЗЫЧИЕ – ОСНОВА ФОРМИРОВАНИЯ ПОЛИКУЛЬТУРНОЙ ЛИЧНОСТИ Есім Галия Хамитқызы	876
ХАЛЫҚ ПЕДАГОГИКАСЫНЫҢ ТӘРБИЕ ҚҰРАЛДАРЫН ҚАЗАҚ ТІЛІ САБАҚТАРЫНДА ҚОЛДАНУ – ҰЛТТЫҚ ҚҰНДЫЛЫҚТАРДЫ ҚАЛЫПТАСТЫРУ ЖОЛЫ Базилбаева Гульжазира Тулеуовна	878
ФОРМИРОВАНИЕ НАЦИОНАЛЬНЫХ ЦЕННОСТИ И ИХ РОЛЬ В НРАВСТВЕННОМ ВОСПИТАНИИ ПОДРАСТАЮЩЕГО ПОКОЛЕНИЯ Ибраева Шынар Кенжахметовна	881
ИНТЕГРАЦИЯ НАЦИОНАЛЬНЫХ ЦЕННОСТЕЙ В МУЛЬТИКУЛЬТУРНОЙ ОБРАЗОВАТЕЛЬНОЙ СРЕДЕ Ибраева Сандугаш Жиентаевна	883
ГРАЖДАНСКО-ПАТРИОТИЧЕСКОЕ ВОСПИТАНИЕ ШКОЛЬНИКОВ НА ОСНОВЕ ТРАДИЦИОННЫХ ЦЕННОСТЕЙ КАЗАХСКОЙ КУЛЬТУРЫ Аймаганбетова Маржан Толепбергеновна	885
ЖАС ҰРПАҚТЫ ТӘРБИЕЛЕУДЕГІ ҚАЗАҚТЫҢ ҰЛТТЫҚ ОЙЫНДАРЫНЫҢ МАҢЫЗЫ Қасымқан Бейбіт Нұржанұлы	891

ҚАЗАҚ ХАЛЫҚ ОЙЫНДАРЫ – МЕКТЕП ЖАСЫНА ДЕЙІНГІ БАЛАЛАР БОЙЫНДА
ҰЛТТЫҚ МҮДДЕНІ ОЯТУ КӨЗІ
Абжанова Акбала Куанышовна, Рахпанова Багиткуль Ганиевна.....893

ТРАДИЦИОННЫЕ НАЦИОНАЛЬНЫЕ ЦЕННОСТИ КАК ОСНОВА ТЕХНИЧЕСКОГО И
ПРОФЕССИОНАЛЬНОГО ОБРАЗОВАНИЯ
Альмагамбетов Талгат Минайдарович, Жилкибаев Кайрат Сейдахметович898

**ИННОВАЦИЯЛЫҚ ТЕХНОЛОГИЯЛАР БІЛІМ САПАСЫН АРТТЫРУ РЕСУРСЫ
РЕТІНДЕ /
ИННОВАЦИОННЫЕ ТЕХНОЛОГИИ КАК РЕСУРС ПОВЫШЕНИЯ КАЧЕСТВА
ОБРАЗОВАНИЯ**

РОССИЙСКИЕ ЦИФРОВЫЕ ТЕХНОЛОГИИ КАК СРЕДСТВО ПОВЫШЕНИЯ КАЧЕСТВА
ОБРАЗОВАНИЯ
Выголова Ольга Николаевна902

ЗАМАНАУИ ПЕДАГОГТЫҢ ЦИФРЛЫҚ ҚҰЗЫРЕТТІЛІГІНІҢ МАҢЫЗДЫЛЫҒЫ
Сулейменова Кымбат Кудайбергеновна905

АҚПАРАТТЫҚ ҚОРЛАРДЫ САБАҚТА ПАЙДАЛАНУ КЕЗІНДЕ ҚОЛДАНЫЛАТЫН
ТИІМДІ ӘДІС-ТӘСІЛДЕР
Омариева Лунара Акылбековна.....909

ИНТЕРНЕТ-СЕРВИС «QUIZZ» КАК ЭФФЕКТИВНОЕ СРЕДСТВО В ОРГАНИЗАЦИИ
УЧЕБНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ СТУДЕНТОВ
Бритоусова Олеся Вячеславовна914

КОММУНИКАЦИОННАЛЫҚ ТЕХНОЛОГИЯНЫҢ БІЛІМ САПАСЫНЫҢ АРТТЫРУДАҒЫ
РӨЛІ
Қонысбаева Гүлден Күлсейітқызы916

ИСПОЛЬЗОВАНИЕ В СИСТЕМЕ СРЕДНЕГО ПРОФЕССИОНАЛЬНОГО ОБРАЗОВАНИЯ
ПРИЕМА «КЛАСТЕРОВ» В ИЗУЧЕНИИ ЯЗЫКОВ
Мурзина Татьяна Анатольевна, Магфурова Светлана Олеговна918

ОБРАЗОВАНИЕ В УСЛОВИЯХ ГЛОБАЛЬНЫХ ИЗМЕНЕНИЙ
Бекбаев Даурен Капашевич Бекенова Бахыт Кузаировна.....921

ФОРМИРОВАНИЕ НАВЫКОВ SOFT SKILLS И HARD SKILLS НА ЗАНЯТИЯХ
МАТЕМАТИКИ
Сыздыкова Мадина Сундеткановна923

ПРИМЕНЕНИЕ ИКТ НА УРОКАХ АНГЛИЙСКОГО ЯЗЫКА
Русак Айгуль Кенесовна.....927

СЫЗУ САБАҒЫНДА МОДУЛЬДІК ТЕХНОЛОГИЯ ЭЛЕМЕНТТЕРІН ҚОЛДАНУ
Жарболова Куралай Аманкельдықызы.....931

IT ТЕХНОЛОГИЯЛАРЫН ОҚУ ҮРДІСІНДЕ ТИІМДІ ПАЙДАЛАНУ
Шаяхметова Куралай Амангельдиновна936

ДЕНЕ ТӘРБИЕСІ САБАҒЫНДА ОҚЫТУДЫҢ ЖАҢА ТЕХНОЛОГИЯЛАРЫН ЕНГІЗУДІҢ ТИІМДІ ЖАҚТАРЫ Иманалиев Бекболат Тастайбекович	938
АРНАЙЫ ПӘНДІ ОҚЫТУДА ИННОВАЦИЯЛЫҚ ТЕХНОЛОГИЯНЫ (СТОДТ) ҚОЛДАНУ Ибайдаева Бакытгул Алдановна	941
НЕЙРОСЕТИ Тұрғұнова Айым Нұрымқызы	945
ЦИФРОВЫЕ ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫЕ РЕСУРСЫ НА УРОКАХ ЛИТЕРАТУРЫ Досмаганбетова Жанат Тургыновна	950
ОҚУ ҮРДІСІНДЕ ЗАМАНАУИ БІЛІМ БЕРУ ЖӘНЕ ИННОВАЦИЯЛЫҚ ТЕХНОЛОГИЯЛАРДЫ ТИІМДІ ПАЙДАЛАНУ БОЙЫНША ОЗЫҚ ТӘЖІРИБЕНІ ҚОЛДАНУ ЖӘНЕ ТАРАТУ Касымова Роза Сериковна	957
РОЛЬ ИННОВАЦИОННЫХ ТЕХНОЛОГИЙ В ПРЕПОДАВАНИИ ЭКОНОМИЧЕСКИХ ДИСЦИПЛИН Таран Ирина Анатольевна	960
БІЛІМ БЕРУ САПАСЫН АРТЫРУ РЕСУРСЫ РЕТІНДЕ ИНОВАЦИОНАЛЫҚ ТЕХНОЛОГИЯЛАР Алқамбай Индира Есенкүлқызы	966
ПРИЕМЫ И РЕСУРСЫ ПОВЫШЕНИЯ КАЧЕСТВА ОБРАЗОВАНИЯ ЧЕРЕЗ ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ИННОВАЦИОННЫХ ТЕХНОЛОГИЙ Скобелева Ольга Сергеевна	970
ОСОБЕННОСТИ ПРОЕКТИРОВАНИЯ ДИЗАЙН ИНТЕРЬЕРА В ФОРМАТАХ 2D ГРАФИКИ И 3D МОДЕЛИРОВАНИЯ Иманова Ирина Юрьевна	973
ПРАКТИЧЕСКОЕ ИСПОЛЬЗОВАНИЕ РОБОТОТЕХНИКИ НА ЗАНЯТИЯХ В СРЕДНЕСПЕЦИАЛЬНЫХ УЧЕБНЫХ ЗАВЕДЕНИЯХ Карпуть Андрей Валерьевич	979
БІЛІМ БЕРУДЕГІ ЖАҢА ИННОВАЦИЯЛЫҚ ТӘСІЛДЕР Жидеханова Акмарал, Утегуловна Баядилова Арай	982
ИННОВАЦИЯЛЫҚ ӘДІС-ТӘСІЛДЕР – БІЛІМ БЕРУДІҢ КІЛТІ Айтқулов Медет Ерболатович, Князбаева Жанар Елеусізқызы	988
ЦИФРОВОЙ КАЗАХСТАН Шуиншалина Альбина Киреевна	991
ИНТЕРАКТИВНОЕ ОБУЧЕНИЕ: РОЛЬ ЦИФРОВЫХ ТЕХНОЛОГИЙ В РАЗВИТИИ ПОЗНАВАТЕЛЬНЫХ НАВЫКОВ СТУДЕНТОВ Изделюева Салима Сайлаубаевна, Иргібаева Динара Кайратовна	996
ЭТАПЫ ПРОЦЕССА - ИННОВАЦИОННОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ Маканова Гульнара Исенкільдаевна, Ахмадиева Макпал Бейсембаевна	1000

НЕЙРОСЕТИ, ПОЗВОЛЯЮЩИЕ ФОРМИРОВАТЬ ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫЙ КОНТЕНТ Тулегенов Еркебулан Нурланович, Медеубаев Алмаз Батырханович	1001
ИНТЕРАКТИВТІ БАҒДАРЛАМАЛАРДЫ ҚОЛДАНУ-МАТЕРИАЛДЫ ИГЕРУДІҢ ТИІМДІ ӘДІСІ Кобегенова Райгул Алдабергеновна.....	1005
БІЛІМ БЕРУДЕГІ ТӨҢКЕРІС: ТИІМДІ ОҚЫТУ ҮШІН ИННОВАЦИЯЛЫҚ ТЕХНОЛОГИЯЛАРДЫ ЕНГІЗУ Кажгалиева Набира Талгатовна.....	1008
БІЛІМ БЕРУ САЛАСЫНДА ЖАСАНДЫ НЕЙРОНДЫҚ ЖЕЛІЛЕРДІ ПАЙДАЛАНУ Сарбасова Калдыгуль Камбаровна.....	1011
БІЛІМ БЕРУ ПЛАТФОРМАЛАРЫ Төреханов Сейсен Ілиясұлы	1015
ИННОВАЦИОННЫЕ ТЕХНОЛОГИИ И МЕТОДЫ ПРЕПОДАВАНИЯ В ПРОИЗВОДСТВЕННОМ ОБУЧЕНИИ Матвиенко Елена Борисовна, Кожуховская Ольга Юрьевна	1019
ЭЛЕКТРОННОЕ ОБУЧЕНИЯ УЧАЩИХСЯ КОЛЛЕДЖА НА БАЗЕ ОБЛАЧНЫХ ТЕХНОЛОГИЙ (ELECTUDE) Аяпбергенов Заиржан Жуматаевич	1023
РАБОЧИЙ ЛИСТ – ЭФФЕКТИВНЫЙ ИНСТРУМЕНТ ОРГАНИЗАЦИИ УЧЕБНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ Жакеева Жания Елубаевна, Байбатшанов Телмухамед Касенович.....	1026
ЦИФРЛЫҚ ТҮРЛЕНДІРУДІҢ БІЛІМ САЛАСЫНДАҒЫ ТИІМДІЛІГІ Жанысбекова Улжалгас Курбановна	1030
НОВЫЕ ТЕХНОЛОГИИ ИСКУССТВЕННОГО ИНТЕЛЛЕКТА И СОВРЕМЕННЫХ ТЕНДЕНЦИЙ В СФЕРЕ ПРОФЕССИОНАЛЬНОГО ОБРАЗОВАНИЯ Скидин Александр Александрович, Скидина Анжелика Ивановна.....	1034
РАЗРАБОТКА ПРИЛОЖЕНИЯ ДЛЯ АНАЛИЗА ЭЛЕКТРОННЫХ СХЕМ, НА ОСНОВЕ ИСКУССТВЕННОГО ИНТЕЛЛЕКТА Калдыгарина Миргуль Санатовна, Ғабидулла Санжар Ғабидуллаұлы	1037
ТАМАҚТАНДЫРУ САЛАСЫНДА МАМАНДАРДЫ ДАЯРЛАУДА ЦИФРЛЫҚ ТЕХНОЛОГИЯЛАРДЫ ИНТЕГРАЦИЯЛАУ Раметуллаева Нұрсұлу Аманбайқызы.....	1041
ИННОВАЦИОННЫЕ ТЕХНОЛОГИИ В ПРОВЕДЕНИИ УЧЕБНОЙ ПРАКТИКИ ПО СПЕЦИАЛЬНОСТИ «ТЕХНИЧЕСКОЕ ОБСЛУЖИВАНИЕ, РЕМОНТ И ЭКСПЛУАТАЦИЯ ЭЛЕКТРОМЕХАНИЧЕСКОГО ОБОРУДОВАНИЯ Кашарин Виталий Александрович	1043
БІЛІМ БЕРУДЕГІ РЕВОЛЮЦИЯ: ЦИФРЛЫҚ ТЕХНОЛОГИЯЛАР ОҚУ ПРОЦЕСІН ҚАЛАЙ ӨЗГЕРТЕДІ Далелова Гулназ Сериккалиева, Жолдықараева Еркеайым Бағланқызы	1045

КӘСПТІК БІЛІМ БЕРУ САЛАСЫНДАҒЫ ИННОВАЦИЯЛАРДЫҢ ЭКОНОМИКАЛЫҚ
ЖӘНЕ ӘЛЕУМЕТТІК ДАМУҒА ӘСЕРІ
Болсхан Байжигит 1051

ПРИМЕНЕНИЕ САПР «КОМПАС-3D» В ПОДГОТОВКЕ СПЕЦИАЛИСТОВ
ТЕХНИЧЕСКИХ СПЕЦИАЛЬНОСТЕЙ В КОЛЛЕДЖЕ
Бегалина Махаббат Шакиржановна 1052

СОЗДАНИЕ СОЦИАЛЬНОЙ СЕТИ И ПРИЛОЖЕНИЯ ДЛЯ ПОПУЛЯРИЗАЦИИ
ЭКОЛОГИЧЕСКОГО ОБРАЗА ЖИЗНИ И ОТСЛЕЖИВАНИЯ ЭКОЛОГИЧНОГО ОБРАЗА
ЖИЗНИ
Сапаров Ануар Талгатович 1057

**БІЛІМ БЕРУДІҢ САПАСЫН, ҚОЛЖЕТІМДІЛІГІН ЖӘНЕ ТИІМДІЛІГІН АРТТЫРУ
ҮШІН СТАНДАРТТЫ ЕМЕС ШЕШІМДЕРДІ ПАЙДАЛАНУ /
ИСПОЛЬЗОВАНИЕ НЕСТАНДАРТНЫХ РЕШЕНИЙ ДЛЯ ПОВЫШЕНИЯ
КАЧЕСТВА, ДОСТУПНОСТИ И ЭФФЕКТИВНОСТИ ОБРАЗОВАНИЯ**

ОПЫТ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ НЕСТАНДАРТНЫХ ПЛОЩАДОК НА ПРИМЕРЕ
КОСТАНАЙСКОГО СТРОИТЕЛЬНОГО КОЛЛЕДЖА
Терновая Ольга Валерьевна, Шаханова Марияш Орманбековна 1061

ПЕРСПЕКТИВЫ НЕФОРМАЛЬНОГО ОБРАЗОВАНИЯ В СИСТЕМЕ ТЕХНИЧЕСКОГО И
ПРОФЕССИОНАЛЬНОГО ОБРАЗОВАНИЯ
Жүніс Дархан Жақсылықұлы 1063

ИСПОЛЬЗОВАНИЕ НЕСТАНДАРТНЫХ РЕШЕНИЙ ДЛЯ ПОВЫШЕНИЯ КАЧЕСТВА,
ДОСТУПНОСТИ И ЭФФЕКТИВНОСТИ ОБРАЗОВАНИЯ
Веригина Анна Андреевна, Разуваева Ольга Анатольевна 1068

НЕСТАНДАРТНЫЕ ЗАДАНИЯ КАК ОДИН ИЗ ФАКТОРОВ ПОВЫШЕНИЯ КАЧЕСТВА
ОБРАЗОВАНИЯ ОБУЧАЮЩИХСЯ
Невпряга Галина Александровна 1072

**ИНКЛЮЗИВТІ БІЛІМ БЕРУ ТОЛЕРАНТТЫ ОРТАНЫ ҚҰРУДЫҢ РЕСУРСЫ
РЕТІНДЕ /
ИНКЛЮЗИВНОЕ ОБРАЗОВАНИЕ КАК РЕСУРС СОЗДАНИЯ ТОЛЕРАНТНОЙ
СРЕДЫ**

ПОТЕНЦИАЛ КЛУБНОЙ РАБОТЫ В ФОРМИРОВАНИИ ГРАЖДАНСКОЙ КУЛЬТУРЫ У
СТУДЕНТОВ С ОГРАНИЧЕННЫМИ ВОЗМОЖНОСТЯМИ ЗДОРОВЬЯ
Шуленкова Марина Александровна, Гараева Эльза Ильгизовна 1075

ОСОБЕННОСТИ ИНКЛЮЗИВНОЙ ОБРАЗОВАТЕЛЬНОЙ ПРАКТИКИ
Чернобель Регина Викторовна 1078

МЕЖДУНАРОДНОЕ СОТРУДНИЧЕСТВО В ИНКЛЮЗИВНОМ ОБРАЗОВАНИИ С
НЕКОМЕРЧЕСКОЙ ОРГАНИЗАЦИЕЙ «INCLUSIVE PRACTICES»: КЛЮЧЕВЫЕ
АСПЕКТЫ И ПРЕИМУЩЕСТВА
Чернобель Регина Викторовна 1083

СОВРЕМЕННЫЕ ПОДХОДЫ В ИНКЛЮЗИВНОМ ОБРАЗОВАНИИ СТУДЕНТОВ С ОСОБЫМИ ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫМИ ПОТРЕБНОСТЯМИ НА УРОКАХ «КОНСТРУИРОВАНИЕ ОДЕЖДЫ», «ТЕХНОЛОГИЯ ПОШИВА ОДЕЖДЫ», «ПРОИЗВОДСТВЕННОЕ ОБУЧЕНИЕ»	
Никулина Анна Владимировна	1086
ПРОФЕССИОНАЛЬНОЕ СТАНОВЛЕНИЕ СТУДЕНТОВ, С ОСОБЫМИ ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫМИ ПОТРЕБНОСТЯМИ ТРЕБУЮЩИЕ ЗНАЧИТЕЛЬНЫЙ ПОДХОД В ОБРАЗОВАНИИ	
Шишкина Екатерина Юрьевна	1089
ИЗ ОПЫТА РАБОТЫ В ОБЛАСТИ ИНКЛЮЗИВНОЕ ОБРАЗОВАНИЯ	
Масалимова Карашаш Куанышбаевна	1091
ӨНДІРІСТІК ОҚЫТУ САБАҒЫНДА ИНКЛЮЗИВТІ БІЛІМ БЕРУ	
Ильяс Сая Куандыққызы	1093
ИНКЛЮЗИВТІ БІЛІМ БЕРУ ЖӘНЕ АУТИЗМ: ӘЛЕУМЕТТІК ДАҒДЫЛАРДЫ ҚАЛЫПТАСТЫРУДА РОБОТОТЕХНИКА МЕН ВИРТУАЛДЫ ШЫНДЫҚТЫҢ РӨЛІ	
Талдаубек Арай	1097
ИНКЛЮЗИВНОЕ ОБРАЗОВАНИЕ КАК РЕСУРС СОЗДАНИЯ ТОЛЕРАНТНОЙ СРЕДЫ	
Алимова Жанна Куанышовна	1102
ИНКЛЮЗИВНОЕ ОБРАЗОВАНИЕ КАК РЕСУРС СОЗДАНИЯ ТОЛЕРАНТНОЙ СРЕДЫ	
Сармурзина Аида Нурбековна	1104
НЕОГРАНИЧЕННЫЕ ВОЗМОЖНОСТИ ДЛЯ СТУДЕНТОВ С ОСОБЫМИ ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫМИ ПОТРЕБНОСТЯМИ	
Ильченко Евгения Владимировна, Абитаева Айжан Сейтжановна	1109
ПСИХОЛОГО- ПЕДАГОГИЧЕСКОЕ СОПРОВОЖДЕНИЕ СТУДЕНТОВ С ОГРАНИЧЕННЫМИ ВОЗМОЖНОСТЯМИ ЗДОРОВЬЯ	
Инертбаева Гульнара Сериковна	1113
КОЛЛЕДЖДЕРДЕГІ ИНКЛЮЗИВТІ БІЛІМ: ТОЛЕРАНТТЫ ОҚУ КЕҢІСТІГІН ҚҰРУ	
Нуржауова Нуржанат Муратовна	1117
ОЦЕНКА УДОВЛЕТВОРЕННОСТИ СТУДЕНТОВ С ОСОБЫМИ ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫМИ ПОТРЕБНОСТЯМИ ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫМ ПРОЦЕССОМ В КОЛЛЕДЖЕ	
Моргунова Елена Александровна, Балгужинова Жулдызай Ерденбекова	1119
ПОДГОТОВКА СПЕЦИАЛИСТОВ ИНКЛЮЗИВНОГО ОБРАЗОВАНИЯ В СИСТЕМЕ ДОШКОЛЬНОГО ВОСПИТАНИЯ ГОРОДА КОСТАНАЯ	
Попова Галина Алексеевна	1122
ИНКЛЮЗИВНОЕ ОБРАЗОВАНИЕ КАК РЕСУРС СОЗДАНИЯ ТОЛЕРАНТНОЙ СРЕДЫ	
Кожуховская Ольга Юрьевна, Матвиенко Елена Борисовна	1126
ТОЛЕРАНТНОСТЬ – ЦЕННОСТНАЯ СОСТАВЛЯЮЩАЯ В ОБРАЗОВАТЕЛЬНОЙ СРЕДЕ	
Гутова Кристина Сергеевна, Қасымқан Бейбіт Нұржанұлы	1129
ИНКЛЮЗИВТІ БІЛІМ БЕРУ ЖҮЙЕСІНДЕГІ ПЕДАГОГТІҢ РӨЛІ	
Күндебекова Гүлнұр Серікқызы	1132

СОВРЕМЕННЫЕ НАУЧНЫЕ ПРЕДСТАВЛЕНИЯ ОБ ИНКЛЮЗИВНОМ ОБРАЗОВАНИИ Аманова Жанат Сапаровна, Хусаинова Айнаш Тулебаевна	1134
ОРГАНИЗАЦИОННО-ПЕДАГОГИЧЕСКИЕ УСЛОВИЯ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ УЧИТЕЛЕЙ ИСТОРИИ В РАБОТЕ С ДЕТЬМИ С ОВЗ Белисарова Жанат Зулкарнаевна.....	1138
ПОНЯТИЕ ИНКЛЮЗИВНОГО ОБРАЗОВАНИЯ: БАРЬЕРЫ И ПУТИ ИХ РЕШЕНИЯ Утепкалиева Аида Жумахановна	1141
ИНКЛЮЗИВНОЕ ОБРАЗОВАНИЕ КАК РЕСУРС СОЗДАНИЯ ТОЛЕРАНТНОЙ СРЕДЫ Галль Татьяна Ивановна, Жирнова Елена Владимировна	1145
ИНКЛЮЗИВНОЕ ОБРАЗОВАНИЕ В КОЛЛЕДЖЕ: ПОСТРОЕНИЕ РАВНЫХ ВОЗМОЖНОСТЕЙ И СОЦИАЛЬНОЙ ИНТЕГРАЦИИ Волкова Елена Олеговна	1149
ОТЗЫВЫ/ ПИКРЛЕР	1153